

**SALİH BİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MİSİR'I
(DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)**

Aslı MANAV

**KASIM-2018
DENİZLİ**

**SALİH BİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MİSİR'I
(DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)**

Pamukkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Ashı MANAV

Danışman: Prof. Dr. Turgut TOK

Kasım, 2018

DENİZLİ

DOKTORA TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Aslı MANAV tarafından Prof. Dr. Turgut TOK yönetiminde hazırlanan **Salih bin Celeleddin'in Tarih-i Mısır'ı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin)** başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 12.11.2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Ali AKAR

Jüri-Danışman
Prof. Dr. Turgut TOK

Jüri
Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR

Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Gülsine UZUN

Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAĞDEMİR

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
28.11.2018 tarih ve 50/09.. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza
Aslı MANAÇ

ÖN SÖZ

Üzerinde çalıştığımız eser Salih bin Celaleddin'in 1545 yılında yazmaya başlayarak 1547 yılında tamamladığı Tarih-i Mısır adlı el yazması eseridir. Eserde Mısır'ın başlangıçtan yazarın yaşadığı döneme kadarki tarihi, önemli yapıları ve yeryüzü şekilleri anlatılmıştır.

Eserin mevcut nüshaları arasından, tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle, çalışma konumuz olarak İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi, Türkçe Yazmaları Bölümü'nde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı olan nüsha tercih edilmiştir.

Çalışmamızın giriş bölümünde Salih bin Celaleddin'in hayatı, eserleri ve Tarih-i Mısır'la ilgili genel bilgiler verilmiştir. Sonrasında eserde geçen kişi ve yer adları abecesel olarak sıralanmıştır. Dizin çalışmamızda yer ve kişi adlarının anlamları ve metinde geçtiği yerlerin numaraları belirtildiği için burada tekrar verilmemiştir.

Dil incelemesi bölümünde eserin imlâsı, yazım özellikleri, ses bilgisi özellikleri ve biçim bilgisi özellikleri üzerinde durularak, metinden örneklerle desteklenmiştir.

Çalışmamızın çevriyazılı metin bölümünde Tarih-i Mısır satır ve sayfa numaraları verilerek aktarılmıştır. Okumalarımızdaki Arapça ve Farsça ibareler ilgili fotoğraf dosyasından aktararak verilmiştir. Yazarın der-kenar olarak yazdığı bilgiler ilgili yere dipnot olarak belirtilmiştir. Yazarın asıl metinde unutup sonradan sayfa kenarına eklediği sözcük veya cümleler ayraç () içinde ilgili yere yazılmıştır. Tahribat nedeniyle okunamayan bölümler köşeli ayraç içinde üç nokta [...] ile belirtilmiştir.

Üçüncü bölümde esere ilişkin alfabetik bir dizin sunulmuştur. Dizde sözcük anlamları, sözcüğün aldığı eklerle birlikte metinde geçtiği yerler numaralarıyla verilmiştir.

Daha sonrasında “Sonuç”, “Kaynakça”, “Örnek Metinler” şeklinde diğer bölümler yer almaktadır.

Tez izleme komitesinde önerileri ve yol gösterici bilgileriyle çalışmamıza katkıda bulunan Prof. Dr. Ali AKAR, Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR ve Doç. Dr. Levent KURGUN hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmamıza birlikte başladığımız eser seçimi ve okunması aşamasında büyük emeği olan sayın hocam Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmamda önümü açarak bana yol gösteren, hoşgörüsünü ve bilgilerini benden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Turgut TOK'a teşekkürlerimi ve minnetimi ifade ediyorum.

Denizli, 11.12.2018

Aslı MANAV

ÖZET

SALİHBİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MISIR'I (DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)

MANAV, Aslı
Doktora Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Turgut TOK

Kasım 2018, XII+802 sayfa

Bu çalışma 16. yüzyılın ortalarında (1547) Salih Bin Celaleddin tarafından yazılmış Tarih-i Mısır adlı el yazması üzerine gerçekleştirilmiştir. Eserin bilinen 21 nüshası daha vardır. Bizim çalıştığımız nüsha İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe El Yazmaları Bölümünde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Tarih-i Mısır 21 satırdan oluşan, nesih hattıyla yazılmış, mensur bir tarih kitabıdır.

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmasına rağmen, Eski Anadolu Türkçesi döneminin etkilerinin gözlendiği Tarih-i Mısır; Mısır'ın Nuh Tufanı'nın öncesinden Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethine kadarki tarihini özetlemektedir. Bunun yanında Mısır'daki piramitler ve değişik yapılar ile Mısır'ın coğrafi özellikleri de anlatmaktadır.

Tez; Birinci Bölüm-Dil İncelemesi ve Sonuç, İkinci Bölüm-Metin ve Üçüncü Bölüm-Dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde eser ve yazar tanıtılarak ilgili tarihsel bağlam belirtilmiştir. Dil İncelemesi bölümünde eserin yazım ve imlâ özellikleri, ses bilgisi özellikleri ve dil bilgisi özellikleri örneklerle belirtilerek sunulmuştur. Sonuç bölümünde incelemeden elde edilen sonuçlar maddeler hâlinde açıklanmıştır. İkinci bölümde el yazması eser Türk çeviri yazısına aktarılmıştır. Üçüncü bölümde metinde geçen sözcük ve eklerin görülebileceği bir dizin oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: El yazması, tarih, Tarih-i Mısır, Salih Bin Celaledin, Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi, Dil bilgisi.

SUMMARY

TARİH-I MISIR BY SALİH BIN CELALEDDİN (PHILOLOGICAL SURVEY-TEXT-INDEX)

MANAV, Aslı

Doctoral Dissertation

Master Science of Turkish Language and Literature

Thesis Advisor: Prof. Dr. Turgut TOK

November 2018, XII+802 pages

This study was carried out during mid-16th century (1547) on a manuscript entitled Tarih-i Mısır written by Salih Bin Celaledin. There are 21 known copies of this manuscript. The copy we are working on is registered in Topkapi Palace Museum Turkish, Manuscripts Section with R. 1405 archieve number. Tarih-i Mısır is a prosaically history book containing 21 lines, written with neshih handwriting style.

Tarih-i Mısır, on which you can observe Old Anatolian Turkish Periond effects despite being written during Ottoman Turkish Period, is a book which summarizes the history of Egypt from the Noah's Flood to the comquest of these lands by Yavuz Sultan Selim. The manuscript also describes the Pyramids, various structures and the geographical features of Egypt.

Thesis consist of; Section 1 (Philological Survey and Conclusion), Section 2 (Text) and Section 3 (Index).

In the prologue, historical context is being specified by introducing the work and the author. In the Philological Survey Section, the ortgoraphical features, the phonetical features and the grammatical features are being presented with examples. In the Conclusion Section the results obtained from the study are explained in the form of substances. In the Second Section, the manuscript is translated in to Turkish. In the Third Section, an index which shows the words and the additions the text, is being created.

Key Words: Manuscript, history, Tarih-i Mısır, Salih Bin Celaledin, Ottoman Turkish, Ancient Anatolian Turkish, Grammar.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR VE İŞARETLER	x
TABLOLAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

1.1. Yazım Özellikleri	6
1.1.1. Noktalama İşaretleri ve Harekeler	6
1.1.2. Ünsüzler	7
1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı:	7
1.1.2.1.1. Başta:	7
1.1.2.1.2. Ortada:	7
1.1.2.1.3. Sonda:	7
1.1.2.2. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin Yazımı:	7
1.1.2.2.1. Başta:	7
1.1.2.2.2. Ortada:	8
1.1.2.2.3. Sonda:	8
1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı:	8
1.1.2.3.1. Başta:	8
1.1.2.3.2. Ortada:	8
1.1.2.3.3. Sonda:	9
1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı:	9
1.1.2.4.1. Başta:	9
1.1.2.4.2. Ortada:	9
1.1.2.4.3. Sonda:	9
1.1.3. Ünlüler	10
1.1.3.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazımı	10
1.1.3.1.1. Başta	10

1.1.3.1.2. Ortada	10
1.1.3.1.3. Sonda	10
1.1.3.2. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı	10
1.1.3.2.1. Başta.....	10
1.1.3.2.2. Ortada	10
1.1.3.2.3. Sonda	11
1.1.3.3. /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı	11
1.1.3.3.1. Başta.....	11
1.1.3.3.2. Ortada	11
1.1.3.3.3. Sonda	11
1.1.4. Hemzenin Yazımı:.....	11
1.2. Ses Bilgisi Özellikleri.....	12
1.2.1. Ünlüler	12
1.2.1.1. Uzun Ünlüler	12
1.2.1.2. Ünlü Değişimleri	12
1.2.1.2.1. /e~/i/ Değişimi.....	12
1.2.1.3. Ünlü Uyumu	13
1.2.1.4. Ünlü Düşmesi	18
1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi.....	19
1.2.2. Ünsüzler	19
1.2.2.1. Ünsüz Değişimleri	20
1.2.2.1.1. /t~/d/ Değişimi	20
1.2.2.1.2. /k~/g/ Değişimi.....	21
1.2.2.1.3. /k~/h/ Değişimi.....	21
1.2.2.1.4. /ç~/c/ Değişimi	22
1.2.2.1.5. /g/ ~v/ Değişimi	22
1.2.2.1.6. /g~/y/ Değişimi	22
1.2.2.1.7. /v~/f/ Değişimi.....	22
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi.....	22
1.2.2.2.1. /y/ Türemesi:.....	22
1.2.2.2.2. /s/ ikizleşmesi:	23
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi.....	23
1.2.2.4. Hece Düşmesi.....	23
1.2.2.5. Yer Değiştirme (Göçüşme)	24
1.2.2.6. Ek Yığılması.....	24

1.3. Şekil Bilgisi Özellikleri	24
1.3.1. Yapım Ekleri	24
1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	24
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri	25
1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri	26
1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri	27
1.3.2. İsimler	28
1.3.2.1. Çoğul Eki: +lAr	28
1.3.2.2. İyelik Ekleri	28
1.3.2.3. Aitlik Eki: +ki, +ğı	29
1.3.2.4. Hâl Ekleri	29
1.3.2.4.1. Yalın Hâl Eki: Ø	29
1.3.2.4.3. Bulunma Hâli Eki: +dA	29
1.3.2.4.4. Ayrılma Hâli Eki: +dAn	29
1.3.2.4.5. Yükleme Hâli Eki: +(y)l / +n(l) / +Ø	30
1.3.2.4.6. İlgi Hâli Eki: +(n)Uñ / +Ø	30
1.3.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki: +(n)cA	30
1.3.2.4.8. Birliktelik Hâli Eki: +(y)(l)lA, +In	30
1.3.2.4.9. Yön Hâli Ekleri: +rA / +ArU	30
1.3.2.4.10. Nedensellik Hâli Eki: +çün / +(y)içün	30
1.3.2.5. Soru Eki: +mİ	30
1.3.3. Sıfatlar	31
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları	31
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları	31
1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları	31
1.3.3.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları	31
1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları: bu / şu / o / ol / şol	31
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları	31
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları:	32
1.3.4. Zamirler	32
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri	32
1.3.4.1.1. Şahıs Zamirlerinin Hâl Ekli Çekimi	33
1.3.4.1.1.1. Yaklaşma Hâli:	33
1.3.4.1.1.2. Bulunma Hâli:	33
1.3.4.1.1.3. Ayrılma Hâli:	33

1.3.4.1.1.4. İlgî Hâli:.....	33
1.3.4.1.1.5. Yükleme Hâli:.....	34
1.3.4.1.1.6. Birliktelik Hâli:.....	34
1.3.4.1.1.7. Nedensellik Hâli.....	34
1.3.4.2. İşaret Zamirleri	34
1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri	35
1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri	35
1.3.4.5. Soru Zamirleri	36
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri.....	37
1.3.5. Zarflar	37
1.3.5.1. Hâl Zarfları	37
1.3.5.2. Zaman Zarfları.....	39
1.3.5.3. Yer-Yön Zarfları	40
1.3.5.4. Miktar Zarfları.....	40
1.3.5.5. Soru Zarfları	41
1.3.6. Edatlar	41
1.3.6.1. Ünlem Edatları	41
1.3.6.2. Seslenme Edatları.....	42
1.3.6.3. Soru Edatları.....	43
1.3.6.4. Kuvvetlendirme Edatları	43
1.3.6.5. Gösterme Edatları.....	45
1.3.6.6. Bağlama Edatları	45
1.3.6.7. Karşılaştırma Edatları.....	52
1.3.6.8. Çekim Edatları.....	53
1.3.7.Fiiller.....	58
1.3.7.1. Şahıs Ekleri	58
1.3.7.1.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri	58
1.3.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri.....	59
1.3.7.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri	59
1.3.7.1.4. +yUz Şahıs Eki.....	59
1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri	60
1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri.....	60
1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dl	60
1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mıŖ, -updur.....	60
1.3.7.2.1.3. Geniş Zaman: -(A)r,-(U)r / -z	61
1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -lsAr, -(y)AcAK.....	61

1.3.7.2.1.5. Şimdiki Zaman: -yorur, -(y)Up тұрur	61
1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri	62
1.3.7.2.2.1. Emir Kipi:	62
1.3.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA	62
1.3.7.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A.....	63
1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi -mAlU ol-, -sA gerek, lazım	63
1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri	64
1.3.7.3.1. Hikâye Birleşik Çekimi:	64
1.3.7.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Hikayesi	64
1.3.7.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:	64
1.3.7.3.1.3. Geniş Zaman Kipinin Hikâyesi:.....	64
1.3.7.3.1.4. Şimdiki Zaman Kipinin Hikayesi:	64
1.3.7.3.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi:	64
1.3.7.3.1.6. İstek Kipinin Hikâyesi:.....	64
1.3.7.3.2. Rivayet Birleşik Çekimi: -mİş	64
1.3.7.3.2.1.Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipinin Rivayeti.....	64
1.3.7.3.2.2.Geniş Zaman Kipinin Rivayeti	65
1.3.7.3.3. Şart Birleşik Çekimi: -(y)sA	65
1.3.7.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Şartı:.....	65
1.3.7.3.3.2. Geniş Zaman Kipinin Şartı:.....	65
1.3.7.3.3.3. Gelecek Zaman Kipinin Şartı.....	65
1.3.7.4. Soru Eki.....	65
1.3.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri.....	65
1.3.7.6. Zarf-Fiil Ekleri	67
1.3.7.7. İsim-Fiil Ekleri	69
1.3.7.8. Birleşik Fiiller	69
1.3.7.8.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller.....	69
1.3.7.8.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	71
1.3.8. Ek Fiil / İsim Fiil.....	72
1.3.8.1 Görülen Geçmiş Zaman Kipi	72
1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi.....	72
1.3.8.3. Geniş Zaman Kipi	72
1.3.8.4. Şart Kipi	72

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

METİN	73
SONUÇ	420
KAYNAKLAR	422
EKLER.....	425
EK-1 Tarih-i Mısır'dan örnek metinler:.....	425
DİZİN.....	430
ÖZ GEÇMİŞ	806

KISALTMALAR VE İŞARETLER

-	: Fiil kökü
//	: Sesleri gösterir
~	: Veya, yerine
+	: İsim kökü
<	: Tarihi gelişimde sonraki şekli gösterir
>	: Tarihi gelişimde önceki şekli gösterir
-a-	: İç ses
a-	: Ön ses
-a	: Son ses
Ar.	: Arapça
Ar.+Far.	: Arapça ve Farsça unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
Ar.+T.	: Arapça ve Türkçe unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
bk.	: Bakınız
DK	: Derkenar
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
Far.+Ar.	: Farsça ve Arapça unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
Far.+T.	: Farsça ve Türkçe unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
İng.	: İngilizce
İt.	: İtalyanca
Kpt.	: Kıptice
Rum.	: Rumca
-sA	: -sa, -se büyük olan harf değişken demektir
s.	: Sayfa
Sl.	: Slavca
T.	: Türkçe
vb.	: Ve benzeri
Yun.	: Yunanca
Ø	: Boş birim, ses düşmesi, düşme
()	: Metinde yazımı unutulmuş sonradan sayfa kenarına yazılan bölümler
[...]	: Metinde tahribat nedeniyle okunamayan bölümler
[]	: Metinde yazılmamış olup tarafımızca eklenen bölümler

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. İyelik Ekleri.....	28
Tablo 2. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri.....	58
Tablo 3. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. cebel-i kımr	249

GİRİŞ

1. Celalzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri:

Celalzâde Salih Çelebi, XVI. yüzyılda yaşamış, kelâm, fıkıh ve belâgat gibi pek çok ilim dalında ve özellikle tarih alanında eserleri olan değerli bir bilim adamıdır. Çeşitli telif ve tercüme eserleri de bulunan Celalzâde Salih Çelebi, değişik bölgelerde kadılık görevi de yapmış, Kanûnî Sultan Süleyman döneminin fıkıhta en iyi on âliminden biri olarak kabul edilmiştir.

Celalzâde Salih, aslen Tosyalı olan Kadı Celâleddin'in (ö. 935/1528–29) üç oğlundan ikincisi olup, tam adı Molla Salih b. Celâl er-Rumî'dir.¹ Doğum yeri babasının kadılık yaptığı Vulçitrin kasabasıdır.² Kaynaklarda Salih Çelebi'nin doğum tarihi olarak verilen rakamlar birbirini tutmamaktadır. Celalzâde Salih'in Halep kadısı olduğu Aralık 1544'ten hareketle, bu tarihten hemen önce altmış yaşında olduğu ve yaklaşık beş yıl sonra 66 yaşında baba olduğu düşünülecek olursa, Halep kadısı olduğunda yaşı muhtemelen altmış birdir. Bu tarih de geriye doğru bizi 890/1485'e ulaştırır ki mevcut tarihler arasında en isabetli olanı budur.³

Celalzâde Salih normal medrese eğitiminden sonra dönemin ünlü âlimlerinden Kemâl Paşazâde'den ders almaya başlamıştır. Yine dönemin ünlü hattatlarından Şeyh Hamdullah'tan da hat dersleri almıştır. Kanûnî'nin 926/1520'de tahta çıkmasıyla hocası Hayreddin Efendi, danışmentlerine mülâzemet verme hakkına sahip olmuş, Celalzâde Salih Çelebi de kendi hocası Kemâl Paşazâde'nin yanından ayrılarak Hayreddin Efendi'ye danışment olmuştur. Sâlih Çelebi kendini ilim öğrenmeye ve öğretmeye adanmış bu nedenle de meslek hayatına müderris olarak başlamıştır. İlk görevi Edirne'deki Saraciye Müderrisliği'dir. Bu görevi sırasında Kanûnî'nin Belgrad, Rodos ve Budin seferlerine dair eserini yazmıştır. Bu sırada Veziriazam İbrahim Paşa'ya Mısır seferi için yola çıkmadan önce takdim ettiği bir tarih manzumesinin beğenilmesi üzerine 941/1534-35'te İstanbul'daki Murad Paşa Medresesi'ne müderris tayin edilmiştir. Bundan bir yıl sonra, 942/1535-36'da, Atik Ali Paşa Medresesi'ne müderris tayin edilmiştir. Çok geçmeden Vezir-i Azam Ayas Paşa'ya hitaben kaleme aldığı kasidelerin takdir görmesiyle 943/1536-37'de Sahn-ı Semân Medresesine müderris

1 Âşık Çelebi, *Meşâirü's-Şu'arâ*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri trh. 772.

2 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Onaltıncı Asır Ortalarında Yaşamış Olan İki Büyük Şahsiyet Tosyalı Celalzâde Mustafa ve Salih Çelebiler”, *Belleten*, XXII, S. 87, (1958) s. 422.

3 Dr. Seyid Ali TOPAL, *Celâlzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 11 (1), 109-128.

4 Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-Şu'ara I*, Haz. İbrahim Kutluk, TTK Yay., Ankara, 1989, s. 548.

yapılmıştır. Celalzâde Salih burada, Kanûnî'nin emriyle, Firuz Şah Kıssası'nı Farsçadan Türkçeye sekiz büyük cilt hâlinde tercüme etmiştir. Eseri kısa zamanda tamamlaması nedeniyle, mükâfat olarak 949/1542-43'te Edirne Sultan Bayezid Medresesi Müderrisliğine tayin edilmiş ve burada iki yıl görev yapmıştır. 1544'te yaklaşık iki ay kadar görev yaptığı Halep Kadılığına tayin edilmiş, 1545'te bu görevinden alınarak Mısır'a kadı olarak görevlendirilmiştir. Târîh-i Mısır-ı Cedîd adlı eserini burada yazmaya başlamış ve İstanbul'a döndükten sonra da tamamlamıştır. İstanbul'a döndüğünde tekrar Halep kadılığı teklif edilmesine rağmen bu görevi kabul etmemiş ve İstanbul'da Sultan Bayezid Medresesi Müderrisliğine tayin edilmiştir. Fakat aynı yıl, önce Şam ve çok geçmeden de (954/1547-48) Mısır Kadılığına atanmıştır. Müellif, Mısır Kadılığından sonra emekliye ayrılarak (957/1550), ağabeyi Mustafa Çelebi'nin Eyüp Nişanca'da yaptırdığı cami civarındaki evinde uzlete çekilmeyi tercih etmiştir.⁴ Bu dönemde, şehzade Bayezid'in isteğiyle, Cemaleddin Mehmed Avfi'nin Delhi Türk Sultanlığı adına Farsça olarak yazdığı Cevâmi'ü'l-Hikâyat ve Levâmi'ü'r-Rivâyât adlı eserini tercüme etmiştir. Bundan sonra Eyüp Müderrisliğine tayin edilmiş, (966/1558) böylelikle hayatının son dönemlerinde bir kez daha görev almıştır. Eyüp Müderrisliği, Salih Çelebi'nin son görevi olup üç sene sonra sağlık sorunları nedeniyle 969/1561'de tekrar emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra Eyüp'teki konağına çekilerek zamanını ilmî çalışmalara ayırmıştır. 974/1566 tarihinde ikinci defa nişancılık vazifesine getirilmiştir. Yeni padişah II. Selim'in saltanatı zamanında on ay süre nişancılık vazifesinde bulunduktan sonra 975/1567 Ekim'de yaklaşık yetmiş beş ile seksen yaşları arasında vefat etmiştir.⁵ Mezarı Eyüp'te abisinin yaptırmış olduğu caminin bahçesine defnedilmiştir. Mezar bugün İstanbul'da Eyüp semtinde Nişancı Câmi hazîresindedir.

Salih Çelebi, Türkçe ve Arapça, telif ve tercüme olmak üzere tarih, edebiyat ve bilim alanında çok sayıda manzum ve mensur eserler ortaya koymuş, pek çok esere de şerh yazmıştır. Eserleri şunlardır:

1. Târîh-i Sultan Süleyman
2. Târîh-i Mısır
3. Kıssa-i Firûz Şâh Tercümesi
4. Cevâmi'ü'l-Hikâyat ve Levâmi'ü'r-Rivâyât Tercümesi
5. Dürer-i Nesâyih ve Şerhi
6. Divan

⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *age.*, s. 422.

7. Münşe'ât
8. Mecnûn u Leylâ
9. Miftâh Şerhi Hâşiyesi
10. Mevâkîf Şerhi Hâşiyesi
11. Vikâye Şerhi Hâşiyesi
12. Islâhu'l-Îzah Hâşiyesi
13. Tağyîrû't- Tenkîh Ta'likâtı

2. Tarih-i Mısır

Tarih-i Mısır-ı Cedid olarak da bilinen bu eser Salih Çelebi'nin tarih alanındaki iki eserinden biridir. Salih Çelebi görevi gereği gittiği Mısır'da edindiği bilgiler ışığında bu eserini yazmaya başlamıştır. İstanbul'a döndükten sonra tamamladığı eserinde Mısır'ın tarihini, önemli yerlerini ve coğrafi özelliklerini anlatmıştır. Celalzâde bu eseri, sadece gözlemlerine dayanarak yazmamış, Mısır tarihi ile ilgili pek çok eserden de yararlandığını belirtmiştir.

Eser, tevhit, naat, ashabı kiram menakıbı ve padişaha dua ile başlamaktadır. Birinci bölümde Mısır'ın genel durumunu, sahip olduğu güzellikleri, tılsımları ve acayip bulduğu kimi durumları anlatmaktadır. Nuh tufanı öncesi ve sonrası Mısır'daki hükümdarlar, Memlûklar dönemi ve Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethine kadar olan tarih de bu bölümde ele alınmaktadır. İkinci bölümde Mısır'daki mabetler ve piramitler, defîne ve hazineler, Nil nehrinin güzergâhı ve içindeki canlılar, Mısır'ın sulama kanalları, dağları ve diğer yeryüzü şekilleri, önemli şehirlerde yapılmış eserler, Kahire'nin ilk kuruluşu ve gelişimi, Fatımîler döneminde Kahire'nin imarı gibi bilgiler bulunmaktadır. Celalzâde bu eserini 953 Zilkade/1547 Ocak'ta tamamlamış ve Kanuni Sultan Süleyman'a sunmuştur.

Eserin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde altı, Topkapı Sarayı Türkçe Yazmaları Bölümünde dört, Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde üç, Süleymaniye Kütüphanesinde üç, Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde iki, İzmir Milli Kütüphanesi ve Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde birer tane olmak üzere yirmi bir nüshası daha bulunmaktadır. Tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle çalışma konumuz olarak İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi, Türkçe Yazmaları Bölümünde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı olan nüsha tercih edilmiştir. 232 varak olan eser nesih hattıyla kaleme alınmıştır ve her varak 21 satırdan oluşmaktadır. Harekeli ve düzgün yazılmış bir metindir.

3. Eserde Geçen Kişi Adları:

Dizin bölümünde kişi ve yer adlarının anlamları ve metinde geçtiği yerlerin numaraları belirtildiği için burada yalnızca alfabetik liste biçiminde verilmiştir.

Öabdullah bin velîd Öabdullah bin Öabbās Öabdullah bin Öömer Öabdullah bin velîd bin Öabdü'l-melik bin mervān Öabdü'l-Öazîz Öabdü'l-Öazîz bin mervān Öabdü'l-mecîd bin el-âmir ebî kı̄sım ibnü'l-müstansîr- billah Öabdü'l-melik bin mervān Öabdü's-şems Öābir ācile ādem ādem-i nebî ādem paygāmbar Öādîl-i kebîr Öādîl-i şağîr Öadîm Öadîm bin minķāvus Öadîm oğlu şeddād ağadimon ağıstus ağıştus ağıştus ağıştus kı̄ysar ahmed . ahmed bin Öaliyy bin el-ihşîdî ahmed bün el-ihşîd ahmed bin tulun ahmed paşa ahmedü'l-kırmitî aknıkıyus akşās akţay Öalemü'd-dîn Öabdullah bin zenbūr Öalî Öalî bin muhammed bin tuğucü'l-ihşî Öaliyy bin ebî tālib Öaliyy bin hasan Öaliyy bin hasan bin hālid eş-şaoğîrî āmir Öāmir āmir bi-ahkāmillah āmir seyfe'd-dîn āmir şemse'd-dîn ak sunkur Öamķām Öamrū Öamrū bin el-Öās Öamrū bin el-hattāb Öarabhac aresta talis hākîm aryān aÖsāmis Öāsîr Öavn Öayķām	aytmış Öāzîd Öāzîd halîfa Öāzîd li-dînillah Öāzîmün Öazîz Öazîz ebū mansūr nizar Öazîz-i nıtfîr balātîs balbayü'l-inalî barsıbay barsıbay-ı ed-daķmāķî batlamiyūs kı̄zı ķalūbatra batros bāyezîd bayşar bedrū'l-cemālî belātîs belātîs belūtîs benî-ğurbāb benî senbus berāb berdşāl berke kı̄an berķuk berķuk Öoşmānî bersa bersān beryanis beşîr biybars biybarsı'l-ķaşnî-gîr biybars-ı ilbend ü ķadārî büyük fırÖavn cahder bin sinān cālînos hākîm cān bolat cārud bin ķatn cāyî celāle'd-dîn-i süyütî cem cemālî cemālū'd-devle bin Öammār cennād bin şeddād bin Öād bin Öuvş bin irem bin sām bin nūh cevher cevher-i ķāyid ceynos ibn cak cezerî çaķmak çaķmak el-Öalāyî dahhāk danķı dārā dārūm

dārūm bin reyyān
 dāvūd
 dāvūd ağa
 dāvūd bin rızkullah
 delūke
 delūke bint-i zeḳḳān
 delūke ḳarı
 dergon bin baltūs
 derīmūs
 dermüseyil bin naḥvīl
 deysan
 dıḳlıdyanūs
 dıḳlıtyanūs
 dıḣsüsiyus
 düleyfe
 ebī Ōavn
 ebī Ōabdillāh muḥammed
 ebī Ōavn Ōabdū'l-melik
 ebī el-ezher
 ebi'r-rebīŌsüleyman
 ebī riḡāl
 ebī süfyān
 ebḳurāt ḥakīm
 ebū Ōabdillāh muḥammed
 ebū Ōalī
 ebū Ōalī manşūr
 ebū bekr
 ebū bekr bin el-ḥaddād
 ebū bekr-i şiddḳ
 ebū caŌferi'l-manşūr
 ebū cūr
 ebū dāvud
 ebū el-menḥā bin şaŌyā
 ebū hureyre
 ebū ḳābūs-ı Ōakın bin tebḥum
 ebū ḳābūs-ı Ōimlāḳı
 ebū'l-Ōabbās aḥmed bin emīr ebī Ōalī
 ebū'l-Ōabbās
 ebū'lŌavn
 ebū'l-fāzl
 ebū'l-ḥasen-i Ōalī
 ebū'l-ḥüseyin
 ebū'l-ḥüseyin-i horasanī
 ebū'l-ḳāsım
 ebū'l-ḳāsım aḥmed
 ebū'l-ḳāsım aḥmed bin emīrū'l-mü'minīn eż-żāhir-
 billāh
 ebū'l-ḳāsım ebū cūr
 ebū'l-ḳāsım Ōjsā
 ebū'l-ḳāsım ḥalīfa
 ebū'l-leyş
 ebū'l-mefāḥir şaŌbān
 ebū'l- meḥāsin ḥasen
 ebū'n-necm
 ebū'n-necm el-bedrū'l-cemālī
 ebū-bekr
 ebūt-tāḥir zühelī
 ebū şāme
 ebū tamīm maŌd
 ebū meyāmīn
 ebū muḥammed Ōabdullāh bin yūsuf
 ebū mürrihe
 efāriḳa
 efḋal
 efḋal-ı bedrū'l-cemālī
 efḋal ibn emīrū'l-cüyüş
 eksāmīs

el-Ōāzıd dīnillāh
 el-Ōaziz-billāh
 el-büdsır
 el-büdsır bin ḳıft bin baysar bin ḥām bin nūḥ
 el-elfi el-Ōalā'ı
 el-emīr bahā'u'd-dīn ḳaraḳuş el-esedī
 el ḥāfiż dīnillāh.
 el-ḥākīm bi-emrillāh
 el-ḳāyid -ibnū'l-ḳāyid
 el-ḳāyim bi-emrillāh
 el-melikū'l-Ōādīl
 el-melikū'l-Ōādīl ebī bekr
 el-melikū'l-Ōādīl ebī bekr bin eyyūb
 el-melikū'l-Ōādīl seyfe'd-dīn ebū bekr bin eyyūb
 el-melikū'l-Ōaziz
 el-melikū'l-Ōaziz Ōimādū'd-dīn ebū'l-feth Ōoşmān
 el-melikū'l-Ōaziz Ōoşmān
 el-melikū'l-eşref
 el-melikū'l-eşref Ōalā'e'd-dīn küccük
 el-melikū'l-eşref ḳayıtbay
 el-melikū'l-eşref mūsā
 el-melikū'l-eşref mūsā bin şalāḥa'd-dīn
 el-melikū'l-ḡarız
 el-melikū'l-ḳāḥir
 el-melikū'l-kāmil
 el-melikū'l-kāmil maḥmūd bün el-Ōādīl
 el-melikū'l-kāmil nāsırū'd-dīn muḥammed
 el-melikū'l-kāmil nāsırū'd-dīn muḥammed bin el-Ōādīl ebī
 bekr
 el-melikū'l-kāmil nāsırū'd-dīn muḥammed bin el-Ōādīl ebī bekr
 bin eyyūb
 el-melikū'l-manşūr
 el-melikū'l-manşūr
 el-melikū'l-manşūr ḳalāvun
 el-melikū'l-muŌaẓẓam turan şāḥ
 el-melikū'l-muŌaẓẓam Ōjsā
 el-melikū'l-muŌiz(z)
 el-melikū'l-muẓaffer
 el-melikū'l-muẓaffer ḳutuz
 el-melikū'l-mü'eyyid şeyḥ
 el-melikū'l-mü'eyyid
 el-melikū'n-nāsır
 el-melikū'n-nāsır ebū's-saŌādāt
 el-melikū'n-nāsır ferec
 el-melikū'n-nāsır ḥasen
 el-melikū'n-nāsır muḥammed
 el-melikū'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvun
 el-melikū'n-nāsır sultān ḥasen
 el-melikū'n-nāsır şehābe'd-dīn aḥmed
 el-melikū'l nāsırū'd-dīn muḥammed bin el-Ōādīl ebī bekr bin
 eyyūb
 el-melikū'n-nāsır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet ferec
 el-melikū's-şālīḥ
 el-melikū's-şālīḥ ḥacī şaŌbān ibnū'l-eşref
 el-melikū's-şālīḥ ismāŌıl
 el-melikū's-şālīḥ necme'd-dīn
 el-melikū's-şālīḥ necme'd-dīn eyyūb
 el-melikū's-şālīḥ necme'd-dīn ibnū'l-
 el-melikū's-seyfe'd-dīn
 el-melikū'ü-ż-żāḥir biybars
 el-melikū'ż-żāḥir
 el-melikū'ż-żāḥir tatar
 el-muḳtedir-billāh
 el-muḳtefī bi-emrillāh
 el-muḳtedir-billāh ebi'l-fāzl caŌfer bün el-mu'tazid
 ḥalīfa
 el-muŌtaşım-billāḥḥalīfa
 el-muŌtaẓıd-billāh

el-muŖtaẓıd-billah
 el-muŖtaẓıd-billah halıfa
 el-müstanşır-billah
 el-müstanşır-billah ebü temim meŖad bin eẓ-ẓāhir li-
 Ŗıẓāz-ı dıñillah ebj hasen-i Ŗalı
 el-müstanşır-billah halıfa
 el-müstaŖsım
 el-müstaŖsım-billah halıfa
 el-müstaŖyin-billah
 el-müstaŖyin-billah halıfa
 el-müstekfı-billah
 el-müstekfı-billah halıfa
 el-müstencid-billah halıfa
 el-müsteẓj-billah
 el-mütevekkil Ŗalellah
 el-mütevekkil Ŗalellah halıfa
 el-vāşık-billah
 emın
 emır alā'e'd-din aķ sunķur
 emır bedre'd-dın-i bilik
 emır biybars
 emır evĥad
 emır ĥassān
 emır ĥüsamed-dın laçın
 emır mansūr
 emır mühennā bin Ŗıśā
 emır-i nām-dār
 emır nāsırü'd-dın mühennā
 emır nüre'd-dın ĥazretleri
 emır şalāĥa'd-dın
 emır seyfe'd-dın ĥalāvun
 emır taķsıbā
 emırü'lcüyüş
 emırü'l cüyüş ebü'n-necm el-bedrü'l-cemālī
 emırü'l cüyüş el-bedrü'l-cemālī
 endāĥes
 ensād
 enuş
 erastū
 ercālīs
 erfeĥşed
 erfelımmün
 erim
 ermālınūs
 ermānūs
 esedü'd-dın
 esedü'dın şırgūh
 eşım
 eś-şalīĥı
 es-sultānū'l-melik
 es-sultānū'l-melikü'l-Ŗādıl bedre'd-dın selāmis ibnü'z-ẓāhir
 biybars
 es-sultānū'l-melikü'l-Ŗādıl zeyne'd-dın ketbuĥa el-
 mansūrı
 es-sultānū'l-melikü'l-eşref şalāĥad-dın ĥalıl
 es-sultānū'l-melikü'l-eşref seyfü'd-dın ebü'n-naşr barsıbay-ı
 daķmāķı en-nāşırı
 es-sultānū'l-melikü'l-kāmil
 es-sultānū'l-melikü'l-kāmil nāsırü'd-dın muĥammed
 es-sultānū'l-melikü'n-nāşır ebü's-saŖādet ferec
 es-sultānū'l-melikü'n-nāşır zeyne'd-dın ebü's-saŖādet
 ferec
 es-sultānū'l-melikü'l-mansūr ĥüsāme'd-dın laçın el-
 maşūrı
 es-sultānū'l-melikü'l-mansūr seyfe'd-dın ĥalāvun
 es-sultānū'l-melikü'l-mansūr seyfe'd-dın ĥalāvunü'l-
 elfi el-Ŗalāı
 es-sultānū'l-melikü'l-mansūr seyfü'd-dın ebü bekr

essultānū'l-melikü'l-muẓaffer rükne'd-dın biybarsı'l-
 çāşnıĥır
 es-sultānū'l-melikü'n-nāşır muĥammed bin
 es-sultānū'l-melikü's-saŖıd nāsırü'd-dın ebü'l-meŖālī
 muĥammed berke ķan
 es-sultānū'l-melikü's-şalīĥ ĥācī şaŖbān ibnü'l-eşref
 es-sultānū'l-melikü'z-ẓāhir berķuķ
 es-sultānū'l-melikü'z-ẓāhir biybars
 es-sultānū'l-melikü'z-ẓāhir seyfe'd-dın ebü saŖıd
 berķuķ bin anaś
 estā
 eşmün
 evĥad
 eylu
 eymen
 eyyühe'l-melikü'n-nāşır
 eẓ-ẓāhir lā-ĥırāz dıñillah
 fāraķ
 fānıķ
 fāyız bi-naşrallah
 felyuv batūr
 ferŖān
 ferŖān bin mesver
 ferĥad
 feryānı
 feyleboş
 feylüdfūs
 fileboş
 fırŖavn
 fırŖavn-ı aŖrec
 fırŖavn küş
 fırŖavn şışāķ
 fıśārüm
 furansıs
 furūnes
 ĥalyāş
 ĥerdis
 ĥırbāb
 ĥüş
 ĥabıb-i neccār
 ĥabıb-i neccār ĥazretleri
 ĥābıl
 ĥ*ace ĥāfız-ı şırāzı
 ĥācer
 ĥācer ana ĥazretleri
 ĥācer ĥazretleri
 ĥāfız-ı şırāzı
 ĥāfız ibn-i ĥacer
 ĥāfızü'd-dıñillah
 ĥākim
 ĥākim bi-emrillah
 ĥākim bi-emrillah ĥalıfa
 ĥalıl
 ĥalım
 ĥām
 ĥamād
 ĥamārūye
 ĥāmūk
 ĥanūh
 ĥ*arezm-şāh
 ĥarübā
 ĥārūn
 ĥārūnı'r-reşıd
 ĥārūt
 ĥasen bin aĥmedü'l-ķırımıķı
 ĥasen bin mülhem
 ĥaşlım

ḥassān
 ḥassān bin cerrāḥ-ı tã'ı
 ḥātīb
 ḥātīb bin belte'ā
 ḥatır
 ḥatır vezir
 ḥatırü'l-melik
 ḥatırü'l-melik vezir
 ḥavmelü'l-melik
 ḥaydar
 ḥayırbay
 ḥayırbayı'l-muḥammedî
 ḥāyid
 ḥāyid bin ebî şālüm
 ḥazret-i 'Öalî
 ḥazret-i 'Öamrū
 ḥazret-i 'Öamrū bin el-'Öās
 ḥazret-i ebî eyyüb-ı ensārî
 ḥazret-i emîrū'l-mü'minîn 'Öaliyy bin ebî tālîb
 ḥazret-i ḥasen bin'Öalî
 ḥazret-i hıdır
 ḥazret-i ḥüseyin bin ḥazret-i 'Öalî
 ḥazret-i ibrahîm
 ḥazret-i idrîş
 ḥazret-i 'Öîsâ
 ḥazret-i meryem
 ḥazret-i muḥammed mustafâ
 ḥazret-i mûsâ
 ḥazret-i mûsâ bin 'Öimrânî
 ḥazret-i nûḥ
 ḥazret-i 'Öoşmân
 ḥazret-i 'Öoşmân-ı bin 'Öaffân
 ḥazret-i 'Öömer
 ḥazret-i 'Öömer bin el-ḥattâb
 ḥazret-i resûl-ı 'Öîsâ
 ḥazret-i resûlullâh
 ḥazret-i resûlullah muḥammed mu'stafâ
 ḥazret-i risâlet-
 ḥazret-i risâlet-penâh-ı ahmedî
 ḥazret-i sâre
 ḥazret-i süleymân
 ḥazret-i ya'Öküb
 ḥazret-i yûsuf
 ḥazret-i yûsuf-ı nebî
 ḥazret-i zübeyr
 heddâd
 hercîb
 hermîş
 hırâbâ
 hırbatâ
 hırmâ
 hıslîm
 hızır
 hızır paygâmbâr
 ḥimyer-i ekber
 hirdves
 hirḳal
 hirḳal ḳaysar
 hirkeliş el-cebbâr
 hirmûş ḥakîm
 hirsik
 ḥîrûn
 hiyrudus
 ḥiyyâ
 ḥoş-ḳademî ḳılıç
 ḥoş-ḳademü'n-nâşır
 hücîb

hüd
 hüd-ı benî
 hüd paygâmbâr
 ḥulvân bin bâbilyân
 hûşâl
 hûşeng
 hülâgû
 hülâne
 hürmis
 hürmis-i evvel
 hürmis-i şânî
 hürmûş
 ḥürev paşa
 ihşid
 ıḳlış
 ıḳlış
 'Öırbâb
 'Öıryâḳ
 itrîb
 itgîn
 ibn-i 'Öabbâs
 ibn-i arslavus
 ibn-i cübeyr
 ibn-i ebî'r-reddâd
 ibn-i hallegân
 ibn-i ḥamdân
 ibn-i mıkrîzî
 ibn-i muhallid ḥazretleri
 ibn-i şâhne
 ibn-i şehrûzî
 ibn-i tulun
 ibn-i vaşîf şâh
 ibnü'l-verdî
 ibnû'z-za'Öim
 ibrahîm
 ibrahîm paygâmbâr
 idrîş nebî
 idrîş paygâmbâr
 ilya
 'Öimâde'd-dîn ismâ'Öîl
 'Öimâdü'd-dîn
 imâm mâlik ḥazretleri
 imâm yâfi'Öî ḥazretleri
 imâm şâfi'Öî
 imâm şâfi'Öî ḥazretleri
 imâm nevevî
 imâm ebü'l-leys ḥazretleri
 imâm mu'Öiz li-dînilah
 imnetüh
 inalü'l'Öalâyî
 irem
 'Öîsâ
 'Öîsâ bin naştûris
 'Öîsâ paygâmbâr
 'Öîsâ bin mûhennâ
 işâd
 işâd bin merḳûnes
 isfendiyâr
 ishâḳ paygâmbâr
 iskender
 iskender-i aşgar
 iskender-i a'Özam
 iskender-i meczûbî
 iskender bin fileboş
 iskender-i rûmî
 iskender-i yûnânî .
 iskenderûs

iskender-i zü'l-karneyn
 ismâ'ül paygâmbâr
 ismâ'ül-i ya'Öruf
 istimâdîs
 Öiys
 Öizze'd-dîn aybek
 kâbîl
 ka'Öbü'l-ahbâr
 kâdî el-kuḍât ibn-i Öadnân
 kâdî tāce'd-dîn
 kâfûr
 kâfûr el-iḥşîdî
 kâfûr-ı iḥşîdî
 kaḥtân oğlu yu'Örib oğlu tuşcib oğlu Öabdü's-şems
 kalāvun
 kalāvun el-melikü's-şālîḥ
 kâleb bin yuvfinâ
 kalîmûn
 kalîmûn kâhin
 kalîmûn melik
 kalîmûn sāḥir
 kalübatrâ
 kalübatrâ el-melike
 kanşav
 kanşavi'l-gavri
 karakuš
 karsûn
 kâsım paşa
 kâşim
 kâşimbin ma'Ödâyûs
 kâşim-i Öimlâḳî
 kâtib lülü
 kayen oğlu hanûḥ oğlu mahvîl oğlu dermeşil oğlu berâb
 kâyid
 kâyid-i cevher
 kâyim bi-emrillâh
 kaylûdüfûs
 kaynân oğlu mehlâyil
 kays ibn ebî'l-Öâs
 keleken
 kemâl paşa oğlu
 keşrecüş
 ketbuğa nevrîn
 kıbtîm
 kıbtîm oğlu Öadîm
 kıbtîm bin mısırâyim
 kıft
 kıftırîm
 kıftırîm bin kıbtîm
 kıftırîm bin kıbtîm bin mısırâyim bin bayşar bin hām
 bin nūḥ
 kıftîm
 kırmıtî
 kostantîn
 kostantîn bin kostantîn
 kostantîn-i aşgar
 kostantîn-i ekber
 kostantîn kayşar
 kūmes
 kurnâs
 kūş
 kūş
 kutayfîr
 kutuz
 kūyâs
 küccük Öalî
 lāhûn

lām bün Öāmir ḍaḥḥāk bün Öulv
 lâtis
 lekās bin merinûs
 leşrehûş
 likâş
 loḳmân ḥekîm
 lūcim bin naḳrāvûş
 lūcimü'l-fetâ
 ma'Öadiyûs
 mâc
 ma'Ödân
 ma'Ödâyûs
 maḥmūd bin memdūd
 maḳariyûs
 maḳavḳıs
 mālîḳ
 mālîḳ şāḥ
 mālîḳu'l-budşîr
 mālîyâ
 mālîyâ bin ḥazâyâ
 mālûs
 mansûr
 mārjcurcus
 marînâ
 marînâ oğlu istimâdîs
 măriye
 măriye
 măriye ḥazretleri
 mehāle
 mehele
 mehlâyil
 mehlâyil oğlu hūd-ı benî
 melāde
 melik hiyrūdus
 melik nûre'd-dîn
 melik nûre'd-dîn maḥmūd bin zengî
 melik şālāḥa'd-dîn
 me'mûn
 me'mûn ḥalîfa
 menâḳyûş
 menâḳîl
 menâḳîl oğlu bevle
 menāvûş
 menāvûş bin minḳāvûş
 mengü temür
 menḳāvûş
 merâşî
 merhûn-ı hindî
 merḳûnes
 merḳûnis
 merḳûre
 meryem
 meryem ana
 meryem ana ḥazretleri
 meryem ḥazretleri
 mesleme
 mesleme bin muhallid ḥazretleri
 mesleme ḥazretleri
 mesleme ibn-i muhallid ḥazretleri
 mevlânâ şeyḥ taḳîü'd-dîn aḥmed bin Öalî
 mıḳrîzî
 mısram
 mısrayim
 mısrayim bin bayşar
 mısrayim bin bayşar bin hām bin nūḥ
 mısrayim bin bayşar bin nūḥ
 mısrayim bin naḳrāvûşu'l-cebbâr

mısırāyim-i cebbār
 mısırāyim oğlu kıbtım oğlu ıtrīb oğlu ıalīmūn
 miḳdād
 miḳdād būn el-esved ḥazretleri
 miḳdād ḥazretleri
 mikdad-ı bin Ōamr
 minḳāvuş
 muŌāviye
 muḳİrū'd-dīn ibn tuḡtegin
 muḥammed
 muḥammed bin aḥmed
 muḥammed bin aḥmed el-feryānī
 muḥammed bin el-mesŌūdj
 muḥammed bin el-muḡaffer ḥacī
 muḥammed bin ıalāvun
 muḥammed bin mesleme
 muḥammed bin süleymān
 muḥammed bin tuḡuc
 muḥammed ḥazretleri
 muḥammed muḡtafa
 muŌiz(z)
 muŌizz bin el-manşūr
 muŌizz-i ibni'l-manşūr
 muŌizz-i mezbūr
 muŌizz li-dİnillah ebī tamīm maŌad
 muŌizz li-dİnillah ḥalīfa
 muḳavḳıs
 muḳaytām
 muḳaytām ḥakīm
 mūsā
 mūsā bin naşır
 mūsā ibn-i naşır
 mūsā payḡambar
 muḡtafa paşa
 muŌtaşim-billah ḥalīfa
 muḡaffer aŌmā
 müstaŌlī
 müstanşır
 müstanşır-billah
 müstanşır-billah ḥalīfa
 müstanşır ḥalīfa
 müsteḥmen
 müstencid-billah
 müstezī-billah
 müstezī ḥalīfa
 naḳāraş
 naḳāriş
 naḳrāvuş
 naḳrāvüşü'l-cebbār
 naḳrāvüşü'l-cebbār bin mısırāyim
 naḳrāvüşü'l-cebbār bin mısırāyim'ül-evvel bin merke'il
 bin devā'il bin ḡırbāb bin ādem nebī
 nāsırū'd-devle
 nāsırū'd-devle ḥüseyn bin ḥamdān
 nāsırū'd-dīn mahmud
 nedüse
 nehrāvuş
 nemrūd
 nemrūdū'l-cebbār
 neşim
 neẓir
 nirūn
 nizāmü'l-mülk
 nizār
 nūḥ
 nūḥ payḡambar
 nūre'd-dīn

nūre'd-dīn şehīd
 nūre'd-dīn şehīd ḥazretleri
 Ōoşmān
 Ōömer
 Ōömer bin Ōabdu'l-Ōaziz
 Ōömer bin el-ḥattāb
 perviz bin hürmüz
 puht-ı naşşar
 puht-ı naşşar-ı bin-i bīrüzādi'l-gildānī
 rāciḥū'l-ḥillī
 rebīŌ bin ziyād
 rehūbŌum
 resūlullah ḥazretleri
 reyyān
 reyyān-ı bin velīd
 reyyān bin el-velīd
 reyyān ibnū'l-velīd
 rüstem
 şā
 şābbiyye
 şaŌb būn er-rās
 sā bin işād
 sā bin kıbtım
 sā bin kıbtım bin mısırāyim bin bayşar bin ḥām bin nūḥ
 şabīḥ
 sādūm
 saŌjd bin hilāl
 şalāḥa'd-dīn
 şalāḥa'd-dīn eyyūb
 şalāḥa'd-dīn ḥacī innū'l-melikū'l-eşref şaŌbān
 şalāḥa'd-dīn-i şafedī
 şalāḥa'd-dīn yūsuf bin eyyūb
 şālīḥ
 şālīḥ bin Ōalī bin Ōabdullāḥ bin Ōabbās
 şālīḥ bin celāl
 şālīḥ payḡambar
 sām
 sāre
 sāre ḥazreti
 sāre ḥazretleri
 sāriḥ
 sebā el-ekber
 şebūt
 şebūt bin mürre
 sedūs
 seffāḥ ḥalīfa
 selīm
 sermāḥū'd-deylemī
 servī
 sevāk bin lūçim
 şıdeyrītus
 sirāce'd-dīn bulḳtīnī
 sirāyī
 şırīn
 şultān berḳuḳ
 şultān biybars
 şultān çaḳmaḳ
 şultān el-müstaŌyin-billah
 şultān ferec
 şultān ḡavri
 şultān ḥasen
 şultān ḥasen bin muḥammed bin ıalāvun
 şultān ibn-i şultān ibn-i şultān şultān süleymān han
 ibn-i şultān selīm han ibn-i şultān bāyezīd han
 şultān ibn şultān ibn şultān şultānū'l-Ōaşr ve ebū's-
 saŌādet-i ve'l-fetḥ ve'n-nāsır şultān süleymān şāḥ
 ibnū'l-merhūm şultān selīm şāḥ ibnū's- şultānū's-

sa'Ŗidü's-şehîd sultân bâyezîd han
 sultân ibn sultân sultân selîm şâh bin sultân merhûm
 ve sa'Ŗid ve şehîd sultân bâyezîd hân
 sultân kayıtbay
 sultân muhammed han gâzi
 sultân salâha'd-
 sultân salâha'd-dîn bin eyyûb
 sultan salâha'd-dîn hâcî
 sultan salâha'd-dîn ibn-i eyyûb
 sultân salâha'd-dîn oğlu el-melikü'l-Ŗaziz Ŗoşmân
 sultan salâha'd-dîn yûsuf bin eyyûb
 sultân selîm
 sultan mahmûd
 sultân yıldırım bâyezîd han
 sultân yûsuf
 sultân zâhir çaķmaķ
 sultân zeyne'd-dîn ketbuğa
 sŖrîd
 sŖrîd bin sehlûķ bin şiryâķ bin yŖmîdŖn bin tedresân
 bin hŖsâl
 sŖrîd bin şehlûķ
 sŖrîd şâh
 sŖtîrâ
 sŖleymân
 sŖleymân binŖabdŖ'l-melik
 sŖleymân paşa
 sŖleymân payġâmbar
 sŖyŖtî
 şa'Ŗbî
 şâbŖr
 şâhinşâh
 şâh tahmŖres
 şâvur
 şâvur vezîr
 şecerŖ'd-dŖrr
 şeddâd
 şeddâş
 şeddâd
 şeddâd bin Ŗâd
 şeddâd bin Ŗadîm bin el-bŖdsîr bin kıftŖrim
 şeddâd bin heddâd bin seddâd
 şeddâd oġlı şŖmur oġlı mennâd oġlı cennâd
 şehâbe'd-dîn ahmed
 şehlûķ
 şelbeşter
 şemrŖd
 şesŖs ibn'Ŗl-Ŗavr
 şetâ
 şevreb
 şeyh dâvud
 şeyh es-selâm ve'l-mŖslimîn Ŗizze'd-dîn ibn ŖadŖ's-
 selâm
 şeyh Ŗizze'd-dîn
 şeyh Ŗizze'd-dîn ibn-i ŖabdŖ's-selâm
 şeyh muhammed
 şeyh muhyiddîn nevevî
 şeyh şehâbe'd-dîn sŖhreverdi
 şeyh taķî'Ŗ'd-dîn ahmed binŖalî
 şimlâl bin âres
 şîr-gŖh
 şiryâķ
 şîş şîş nebî
 şîş payġâmbar
 şîşâķ
 tâcŖ'l-mŖlŖk
 tâcŖ'l-mŖlŖk şâdî
 tâcŖ'l-mŖlŖk şâdî beg

tahmŖres
 tahrâst-ı tavîl
 taķsîbâ
 taķyanŖs
 talmâ
 talmâ bin ķŖmis
 tanbuğa
 tatar
 tedâres
 tedâres bin sâ bin kıbtîm bin mîsrâyim bin bayşar bin
 hâmbin nŖh
 tedresân
 tedrŖve
 tedvere
 tedvere câdŖ
 temŖrbuğa
 terâdes
 teymurleng
 tomanbay
 tomanbay ed-devâ-dâr
 tŖdis
 tuġrîl beg
 tŖleytala
 tŖlîş
 tŖmiydŖn
 turan şâh
 tŖtîş
 tŖtîş bin mâliyâ
 uŖayric
 Ŗubbâdet bŖn es-sâmit
 Ŗubbâde hâzretleri
 uhnŖh
 Ŗrâhîtus
 uşmŖn
 uşmŖn bin mîsr bin bayşar bin hâmbin nŖh
 uşmŖn bin mîsrâyim
 uşmŖn oġlı menâķyŖş
 Ŗutbe bin ebî sŖfyân
 ŖmmŖ'l-halîl
 vâhŖlâ bin ķŖş bin kenŖân bin hâmbin
 nŖh
 vâlidetŖ'l-halîl
 vaşîf şâh
 vehb bin mŖnebbih hâzretleri
 velîd
 velîd bin dŖmaġ
 velîd bin muşŖab
 yâc
 yâfeş
 yahtŖn
 yaŖķŖb payġâmbar
 yaŖmur bin şeddâd bin Ŗâd
 yehŖdâ
 yelbuğa
 yelbuğa el- hâşekî
 yelbuğa-ı hâşekî
 yeldeķuş
 yemîn
 yemîn sâhir
 yezîd ŖabdŖ'l-melik
 yŖsuf
 yŖsuf payġâmbar
 yŖşŖ bin nŖn
 zâlîfâ
 zeyne'd-dîn
 zeyne'd-dîn ketbuğa
 zeyne'd-dîn şaŖbân

zeyne'ddîn hâcî
 zîkr
 zîkr vezîr
 zimehşerî hâzretleri

zübbâ kıvî delûke
 zübeyr hâzretleri
 zübeyr ibnû'l-a'Ŗvâm
 zübeyr ibnû'l-a'Ŗvâm hâzretleri

4. Eserde Geçen Yer adları:

Ŗacem
 acı deñiz
 afrikıyye
 akırîtiş
 akşâ-yı mağrib
 Ŗalveh
 âmid
 antâkıyye
 Ŗarîş
 arz-ı cefâr
 arz-ı feyyûm
 arz-ı kebîre
 Ŗaşkalân
 Ŗasker şehri
 avtâytıs
 ayaşofıya kenîşası
 Ŗayn-ı şems
 azak hîşârı
 bâbil kuyusı
 bâbil memleketi
 bâbü'n-naşr
 bâbü's-şemŖ
 bâdevâ köyi
 bâñire-i tinnîş
 bâhr-ı berber
 bâhr-ı kılzûm
 bâhr-ı zenc
 bâhrâş
 barqa
 başkard
 bâvun
 behnisâ
 berîmû'l-añmer
 belh
 benî tulun
 berr-i şarkî
 beyne'l-cebeleyn
 beyt-i hikmet
 beytû'l-makdis
 bilâk
 bi'r-i seb
 buñayre
 bulak
 bûrâ
 burlos
 bûrbâ semnûd
 câbiyye
 câmiŖ-i benî tulun
 câmiŖ-i kebîr
 câmiŖü'l-Ŗattârîn
 cebel-i cûdî
 cebel-i ğarbî
 cebel-i kûmr
 cebel-i lûkâ
 cebel-i muqattam
 cebel-i şarkî
 cefâr
 cevbe
 ceyhûn

Ŗacem memleketi
 Ŗaden
 Ŗakka / Ŗakkâ
 akşâ-yı ğarb
 alaman
 Ŗalveh memleketi
 anşınâ
 antarsûs
 arz-ı batâyih
 arz-ı cûbbe
 arz-ı hâşân
 arz-ı zeheb
 Ŗasker
 âşiyâ
 ayaşofıya
 Ŗayn-ı cālût
 Ŗaynû's-şems
 bâbil
 bâbil iklimi
 bâbü'z-züveyle
 bâbü's-şagîrîn
 bâdevâ
 baĝdâd
 bâhr-ı ahzer
 bâhr-ı habeşe
 bâhr-ı muñît
 bâhr-ı ziftî
 barantıyye
 barkatû'l-hamrâ
 batras taĝı
 bâyezîd medresesi
 behnisâviyye
 belbeys
 benî sinân baĝçesi
 benî-vâyil mağarası
 besta
 beyne'l-kaşreyn
 beytû'l-harâm
 bilâd-ı Ŗalveh
 bîmâristân-ı manşûrî
 budun
 bûkır menâresi
 bulĝar
 burc-ı silsile
 buşayr
 bûrketû'l-habeş
 câmiŖ-i Ŗamrû
 câmiŖ-i ezher
 câmiŖ-i tulun
 câmiŖü'l-ezher
 cebel-i esved-i şarkî
 cebel-i kebîr
 cebel-i kûşayr
 cebel-i lûbnân
 cebel-i raşad
 cebel-i yeşkur
 cenâdil
 cevfe
 cezâyir

cezire
 cezire-i rodos
 ceziretü'l-kumr
 cidde
 cize
 cize vilâyeti
 damkâla
 danqala
 dâr-ı ibn-i loqmân
 dârü'l-kâhire
 dehşuriyye
 dersân
 deşneh
 deşt-i kıbçak
 dımaşq
 dimyât
 diyâr-ı Öacem
 diyâr-ı ğarb
 diyâr-ı hicâz
 diyâr-ı mağrib
 doha
 ebî yahnîs [
 efnâbis deñizi
 el-ceziretü'l-vustâniyye
 elvâh
 elvâhât
 elvâhât-ı hârice
 endülüs
 eşâş
 eskür
 eşmünin
 eyle
 eyle memleketi
 faramâ
 fârân şehri
 fâris memleketi
 felastîn
 fergâna
 feyyûm
 feyyûm vilâyeti
 firengsitân
 fustât
 fustât şehri
 ğazze
 ğirnâs
 habeşe vilâyeti
 habrûn tağı
 hafn
 haleb memleketi
 halîc-i beñrâbî el-menhâ
 halîc-i emîrû'l-mü'minîn
 halîc-i hâkimî
 halîc-i kebîr
 halîc-i münüf
 halîc-i sehâ
 halîcî'l-feyyûm
 halîcî'l-kâhire
 hamâ
 hamrâ-yı kuşvâ mahallesî
 haremeyn-i şerîfeyn
 hâyıt-ı Öacüz
 hısn-ı keyfâ
 hicâz memleketi
 hims
 hind vilâyeti
 hindüstân
 hirem-i şarkî

cezire-i endülüs
 ceziretü'l-kamr
 cıss
 cizbe
 cize kaşabası
 çin
 dendera
 danqala şehri
 dârü'l-hadîş medresesi
 dârü'l-kâhire-i mısır
 dergon bin baltûs
 derya-ı ahdar
 deşâ
 deymâs
 dimât
 diyâr-bekr
 diyâr-ı Öarab
 diyâr-ı hind
 diyâr-ı kuds
 diyâr-ı rûm
 dumayra
 edirne
 efrence
 el-feyyûm
 elvâh-ı aqsâ
 elvâhât-ı dâhile
 emsus
 engûrus
 eski mısır
 eşmün
 eyfur
 eyle şehri
 eylün
 fârân bahrı
 fâris
 fâs memleketi
 felestîn
 feykûs
 feyyûm şehri
 fîl çayırı
 furât
 fustât-ı mısır
 ğaygâ köyi
 ğirnâta
 habeşe
 habrûn
 hadîşe
 haleb
 halece
 halîc-i dimyât
 halîc-i feyyûm
 halîc-i iskenderiyye
 halîc-i menhâ
 halîc-i nâsirî
 hâlîc-i serdûs
 halîcî'l-iskenderiyye
 halîcî'n-nâsirî
 hamrâ-yı kuşvâ
 hânkâh-ı şalâhiyye
 hâric-i kâhire
 helvân
 hicâz
 hijfâ
 hind
 hind deñizi
 hirem-i ğarbî
 hirem-i mülevven

hirem-i miydum
 hirem-i deyr-i ebî hürmüs
 hîti
 hürmüs
 ihmîm nâhiyesi
 Öirāk
 Öirāk memleketi
 ısfahān şehri
 ıtrîb nâhiyesi
 ıtrîb vilâyeti
 itfîh nâhiyesi
 ifnâde
 irem-i zâti'l-Ö-imâd
 iskenderiyye-i ülä
 iskenderiyye şehri
 İstanbul
 istanbul şehri
 kaÖbe-i şerîfe
 kabşum
 kâhire
 kâhire-i muÖizziye
 kalÖa-ı mısır
 kalÖatü'l-ceyâl
 kalüb
 kamantara
 kânim
 karamân
 karye-i bülbeyis
 karye-i kıys
 kaşır
 kaşır-ı sağır
 kaşır-ı Öumdân
 katâiÖ
 katya
 kıys
 kenîsa-ı kamâme
 kerk
 kevm-i şerîk
 kıbt-ı evlâ
 kıft
 kıft şahırası
 kıft tağı
 kırtâcana
 kıyâvus tağı
 kıstantinyeh
 kubbetü'l-hevâ
 kıds-ı şerîf
 küh-ı kıan
 kılzüm deñizi
 kıumriyye
 kıurî memleketi
 kıuşayır
 kıüşiiyye şehri
 kıüş nâhiyesi
 künd
 mâfe
 mağıve
 mağrib tağı
 maķdüniyye
 maķdüniye vilâyeti
 malatiyye
 mansûre
 mansûre vilâyeti
 marâkıyye
 mârib
 matariyye kıaryesi
 meczüniye vilâyeti

hirem-i müzer
 hirt memleketi
 hülvân
 ihmîm
 ihmîm şehri
 Öirāk-ı Öarab
 ısfahān memleketi
 ıtrîb
 ıtrîb şehri
 itfîh
 Öitlîn
 ifnâde kıuyısı
 iskenderiyye
 iskenderiyye menâresi
 ıspanya vilâyeti
 istanbul boğazı
 kaÖbe
 kaÖbe-i muÖazżama
 kâfirsitân
 kâhire-i mısır
 kâhire şehri
 kalÖatü'l-cebel
 kıalmun
 kamâme
 kıandüme
 kıarâfe
 kıarmîde
 kıarye-i kıayğâ
 kıaşaba-ı çıze
 kıaşır-ı kebîr
 kıaşır-ı süknâ
 kıaşır-ı ş-şemÖ
 kıatâiÖ şehri
 kıavsân
 kenÖân ili
 kenîse-i büserçe
 kerk şehri
 kııbrûs
 kııbt-ı evvel
 kııft nâhiyesi
 kııft şehri
 kıına
 kıırvan
 kıostantiniyye
 kıubbetü'd-duhân
 kıuds
 kıudüs
 kıulzüm
 kıulzüm şehri
 kıürî
 kıüş
 kıüşiiyye
 kıüşiiyye vilâyeti
 kıüş şehri
 lâzkıyye
 mağâra-ı şaķalkıl
 mağrib
 mağrib vilâyeti
 makdüniye şehri
 mâlaķa
 mânır-ı yemen
 mansûre şehri
 mansûriyye
 marÖaş
 matariyye
 matariyye köyi
 meczüniye iklimi

medîne
 medîne-i ıhmım
 medîne-i mutahhara
 medîne-i münevvere
 medîne -i şerîfe
 medîneti'l-Öuqqâb
 medînetü'l-iskenderiyye
 medînetü'l-Öuqqâb
 meyden
 mekke-i muÖaZZama
 menâre-i iskenderiyye
 menzile
 mescid-i müsâ
 meyser
 mısır şehri
 mısır
 mısır-ı Öatıq
 mısır ıalÖası
 mısır şehri
 milk-i mısır
 mucîre-i kürî
 muşurreh
 münif
 münüf şehri
 nâbil şehri
 naķıta
 nanah memleketi
 nehâvend şehri
 nehr-i mekrân
 nil
 nil ırmağı
 nûbe memleketi
 nûbe vilâyeti
 ramla
 ravza
 rebveh
 reşid
 reydanıyye meydânı
 rodos atası
 roma şehri
 rûm
 rûm ili
 rûmiyye-i kübrâ
 rûmķalÖa
 rûküde
 şâ
 şahrâ-yı Öarab
 şahrâ-yı mağrib
 şaÖjd iklimi
 şaÖjd memleketi
 şaÖjd vilâyeti
 şâlihiyye
 şanÖâ
 sâne
 sedd-i ye'cüc
 şehere devleti
 şemâniye medreseleri
 semnüd şehri
 serdüs halçı
 şîn vilâyeti
 sicilmâse vilâyeti
 sind
 sitanbul
 sükü'l-İammâm
 sultân İhasen câmiÖi
 süneytere şehri
 süveye

medîne-i İaleb
 medîne-i mısır
 medîne-i mükerreme
 medîne-i nühâs
 medînet-i feyyûm
 medînetü'l-asnâm
 medînetü'l-kühân
 medînetü's-seheret
 mekke-i şerîfe
 memleket-i mısır
 menne
 menzile nâhiyesi
 mescid-i tevbe
 mısır
 mısır vilâyeti
 mısrayım
 mısır-ı kadım
 mısır memleketi
 mısır vilâyeti
 milk-i mısır
 muşarreh
 müşil
 münüf
 nâbil
 nâÖit
 nanah
 necd tağı
 nehr-i ğâna
 nevâ
 nil deñizi
 nûbe
 nûbe şehri
 rahbe
 raşad
 râye
 reml-i ğurâbî
 reşid nâhiyesi
 rodos
 roma
 roma vilâyeti
 rûm deñizi
 rûmiyye
 rûmiyye şehri
 rûm vilâyeti
 rûküde şehri
 sadâm
 şahrâ-yı eşmunin
 şaÖjd
 şaÖjd-i mısır
 şaÖjd nâhiyesi
 şakaliyye
 sâlimiyye vilâyeti
 şanÖâ şehri
 şaydâ
 şehâ halçı
 seķâre
 semnüd kıyresi
 senterıyye
 serendîb
 sicilmâse
 sicc-i yûsuf
 sind ırmağı
 şüdan
 sultân bāyezîd medresesi
 şür
 süveys
 şâm

şām memleketi
 şetā şehri
 şübre
 tarābulis
 tarsūs
 taryūt
 tāyif memleketi
 tefruzbeyd
 tennīs nāhiyesi
 tih šāhrāsı
 tinnīs buhayresi
 tinnīs şehri
 tobruca
 tūnis
 tūr
 tuzlu deñiz
 uşmūm-ı tannāh
 uşmūneyn şehri
 ūsküdar
 ūsvān nāhiyesi
 vādiü'l-hebīb
 vādīü'l-kurā
 vāhāt-ı dāhile
 vāhāt memleketi
 vilāyet-i Ōacem
 vilāyet-i engürus
 vilāyet-i hıcaz
 vilāyet-i mağrib
 vilāyet-i şaŌjd
 vilāyet-i tatar
 yāfa
 yebnūn
 yemen
 zabjd
 zātü'l-kevm
 zemūm
 zift deñizi

şām vilāyeti
 şübrā
 şübre nāhiyesi
 tarmā
 tarsūs şehri
 tā'ü'n-neml
 tedmür
 tell-i hāmdūn
 tih
 tinnīs
 tinnīs-i ūlā
 tinnīsü'l-ūlā
 tūneh
 tūnus
 tūr tağı
 usyūt nāhiyesi
 uşmūneyn
 ūmm-i dūneyn
 ūsvān
 vādī-i Ōalā
 vādīü'l-hēyyāt
 vāhāt
 vāhāt-ı hārice
 vāhāt šāhrāsı
 vilāyet-i diyār-bekr
 vilāyet-i haleb
 vilāyet-i itrīb
 vilāyet-i mıs(1)r
 vilāyet-i şām
 vilāyet-i yemen
 yāfa köyi
 yemas
 yemen vilāyeti
 zātü'l-Ōacāyib
 zātü'l-irşād
 zenc
 zū'l-ķadrlü vilāyeti

BİRİNCİ BÖLÜM

DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

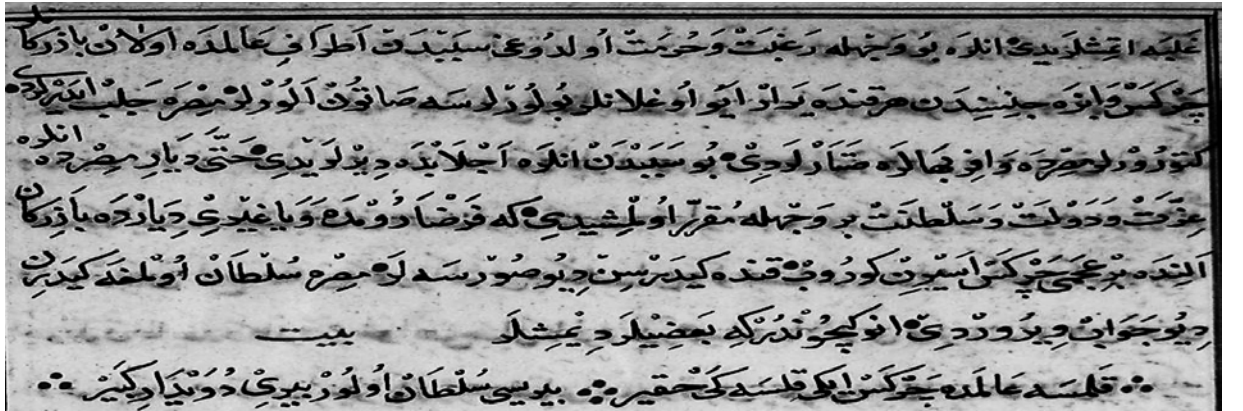
1.1. Yazım Özellikleri

Genel itibariyle yazımında tutarlılık bulunan Tarih-i Mısır'da kimi sözcüklerin yazımında tutarsızlıklar gözlemlenebilmektedir. Eserde kullanılan;

śāḥḥat 113a/10 , مَحْتٌ , śāḥḥat 33a/09 مَحْتٌ; tāyife 168b/21 طَائِفَةٌ , tā'ife 061b/17 طَائِفَةٌ; mısır 038a/04 مِصْرٌ , mısır 005a/13 مِصْرٌ ifadelerinin yazımında bu görülmektedir.

1.1.1. Noktalama İşaretleri ve Harekeler

Özenli bir biçimde harekelendiği görülen Tarih-i Mısır'da, noktalama işareti olarak nokta ve virgül kullanılmıştır. Nokta ve virgül için kırmızı mürekkeple nokta işareti koyulmuştur. Bunun dışında kimi bölüm sonlarında ve şiir beyitlerinin arasında ayırıcı nitelikte üç veya dört nokta koyulmuştur. Metnin tamamında kullanılan noktalama işaretleri cümle içi vurguyu daha belirgin kılmak ve anlamsal olarak önemli bulunan yerleri vurgulamak amaçlı kullanılmış ve kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Bunun dışında kişi ve yer adlarında, bölüm başlıklarında ve vurgulanmak istenen kimi yerlerde de kırmızı mürekkep tercih edilmiştir.

galebe itmişler-idi. anlara bu vechle rağbet ve hürmet olduğu sebebdan etrāf-ı Ŗālemde olan bāzir-gānlar çerkes ve abaza cinsinden her kıanda yarar eyü oğlanlar bulurlarsa śatun alurlar, mısra celb iderler-idi. getirürler mısırda vāfir bahālara śatarlar-ıdı. bu sebebdan anlara eclāb da dirler-idi. hattā diyār-ı mısırda anlara Ŗizzet

ve devlet ve saltanat bir vechle muḳarrer olmuş-ıdı, ki farazā rūmda veyā ğayrı diyārda bāzir-ġān elinde bir Ŗacemī çerkes esīri götürüp, ḳanda gidersün diyü űorsalar, mısra sultān olmaġa giderin diyü cevāb virürdi. anuñçündür ki baŖzılar dimişler beyt -- ḳalmasa Ŗālemde çerkes iki ḳalsa ki ḥaḳır -- birisi sultān olur biri düvey-dār-ı kebīr -- 107b/01-07

1.1.2. Ünsüzler

1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı:

1.1.2.1.1. Başta:

Sözcük başında, /ç/ ünsüzü ile başlayan kimi sözcükler cim ð ile gösterilmiştir:

çıblaḳ (125b/04) چىبلاق, çizüp (151b/20) چيزوب, çalḳandı چالقدى (021b/14)

1.1.2.1.2. Ortada:

Genel olarak düzenli bir kullanım söz konusudur fakat kimi sözcüklerde /ç/ sesi cim ð ile gösterilmiştir:

geçürdiler (221b/06) كچوردلر, alacaḳ (156a/20) الاچى, ḳucmuş (162b/03) قوشموش, küççük (165b/14) كوشچى

1.1.2.1.3. Sonda:

Sözcük sonunda cim ð harfi /c/ ve /ç/ sesini göstermek için kullanılmıştır.

ḳulanc (086a/21) قولىچ, saç (017a/10) ساج, ḳorḳunç (053b/12) قورقونچ, ḳılıç (155a/18) قىلىچ

1.1.2.2. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin Yazımı:

1.1.2.2.1. Başta:

Sözcük başında be ب harfi /b/ sesini, pe پ harfi /p/ sesini göstermek için kullanılmıştır:

barmaġ-la (130b/19) برباغيله, bolat (111b/03) بلاط, buşuda (205b/10) بوشوده

perkitdi (039b/08) پەركىتىدۇ

1.1.2.2.2. Ortada:

Ortada be ب harfi /b/ ve /p/ sesini göstermek için, pe پ harfi ise yalnızca /p/ sesini göstermek için kullanılmıştır:

qıbçaq (107a/04) قىچاق, yaprağın (033a/12) ياپراق, olupdur (002b/15) اولىدۇ, depe (014b/10) دەپە

1.1.2.2.3. Sonda:

Sözcük sonu yazımlarında /p/ sesini göstermek için be ب harfi kullanılmıştır:

gelüp (022b/13) گەلۈپ, küp (035b/18) كۈپ, şarp 064b/17 شەرب, kap (007b/11) قاب

1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı:

1.1.2.3.1. Başta:

Sözcük başında tı ط harfi kalın ünlülü sözcüklerde, te ت harfi ise hem kalın hem ince ünlülü sözcüklerde kullanılmıştır:

tartdum (162a/09) طارتدۇم, turnağının (058b/07) طۇرناغىنىڭ, tütsi (023b/12) تۈتسى, türkî (004b/15) تۈركى

Az sayıda kalın ünlülü örnekte, te ت harfi kullanılmıştır. Bunların büyük bölümünü de özel adlar oluşturur:

tatar (097a/19) تاتار, tunus (008a/06) تۇنسۇ, turan şāhuñ (096a/06) تۇرانشاهىڭ, tucdan (185a/10) تۇجدان, tayları (174a/15) تايلىرى, toz (185a/02) تۇز

1.1.2.3.2. Ortada:

/t/ sesi sözcük ortasında çoğunlukla te ت harfi ile yazılmıştır:

altun (027b/04) آلتن, aqıtdılar (033b/14) اقتىدىلار, işitdüm (039a/06) اشدۇم

Bunun dışında kalan az sayıda örnek vardır:

tartağan (178a/07) طارتاغان, tobtolu (133a/01) توبتولۇ, yumurta (200a/14) يۇمۇرتە

yumurtlardı (200a/15) يُؤْمَرُطَلَبُوتِي, ata (086a/01) أَطَهْ

1.1.2.3.3. Sonda:

/t / sesi sözcük sonunda yalnızca te ت harfî ile yazılmıştır:

kıyās it (060b/01) قِيَّاسًاإِيْت, üst (126b/09) أُوْستْ, at (083a/01) أَتْ

1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı:

1.1.2.4.1. Başta:

Genellikle ince ünlülü sözcüklerin yazımında sin س, kalın ünlülülerde ise sad ص kullanılmıştır. Bunun dışında kalan bir kaç örnek vardır:

şakladı (070b/20) شَكَلَدَ, şusuzlık (126b/02) سُوسُوزِلِقْ, sevmeydi (131a/02) سَوَمَرَدِي; saña (186a/05) سَنَكْ, suçlu (048b/13) سُؤْچُلُو, saç (017a/10) سَاحْ, sancu (127b/04) سَاحْجُو

1.1.2.4.2. Ortada:

İnce ünlülü sözcüklerin yazımında sin س, kalın ünlülülerde ise sad ص kullanılmıştır:

ısmarlayup (206a/12) اِسْمَرَلَايُوبْ, yaşıtı (128a/10) يَاسِيْتِي, eksük (139a/04) اَكْسُوكْ, gösterdiler (140b/11) اَكُوْستَرَدِيلَا

Kalın ünlülü iki örnekte sin س harfî kullanılmıştır:

ıscağ (188a/17) اَيْسَحَاغْ, ısıtma (014a/04) اِسْتَمَا

1.1.2.4.3. Sonda:

Sin س harfî hem ince hem kalın ünlülü sözcüklerde kullanılır. Sad ص harfî sözcük sonunda kullanılmamıştır:

issine 072a/20 اِسْتِيْنَه, pars 028a/20 پَارَسْ

1.1.3. Ünlüler

1.1.3.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.1.1. Başta

/a/ ünlüsü elif ا veya medli elifle, /e/ ünlüsü elifle ا veya üstünlü elifle آ yazılmıştır:

atlular (153b/16) اَلْوَلَر, açmak (158b/05) اَبْحَق, anlar (008b/02) اَنَلار, emergence (092a/15) اَمْرَجَه, egerçi (093b/20) اِكْرَجَه

1.1.3.1.2. Ortada

/a/ ünlüsü ya elifle ا gösterilmiş ya üstün (َ) kullanılmış veya harekelenmemiştir. /e/ ünlüsü için ya üstün (ِ) kullanılmış ya da harekelenmemiştir:

qalmış (095a/18) قَالِمَش, bulmağa (122b/15) بُولْمَغَه, qalmamış (145a/08) قَالْمَامَش, gerek (125b/04) اِيلْدِيلِر, eylediler (131b/01) اِيلْدِيلِر

1.1.3.1.3. Sonda

/a/ ve /e/ ünlüleri he ه harfi ile gösterilmiştir:

altında (153b/16) اَلْتَنَه, kıanda (161b/15) قَانَك, içinde (162b/11) اِيْچِنْدَه, bişüre (115b/11) بِيْشُورَه

1.1.3.2. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.2.1. Başta

Sözcük başında /i/ ve /ı/ ünlüleri elif ا ve elif-ye ای biçiminde gösterilmiştir:

ıslanmadı (122b/08) اِصْلَانْدِي, ısırdığı (126a/01) اِشِيرْدُغِي, ikisin (126a/10) اِكْسِين, ilerüsine (205a/08) اِيلِرُوسِيْنَه

1.1.3.2.2. Ortada

Sözcük içinde /i/ ünlüsü kimi zaman ye ی harfiyle kimi zaman esreyle (ِ) gösterilmiş kimi zaman da gösterilmemiştir. /ı/ ünlüsü ise ye ی harfiyle ya da esreyle (ِ)

gösterilmiştir:

biline (013a/13) بِلِينَه, *ölüsini* (014a/21) اُولُوسِينِ, *içine* (014a/17) اِجْنَه, *asıldı* (027b/01) اَصْلَدِي, *kıl* (033b/03) قِيلَ

1.1.3.2.3. Sonda

Sözcük sonunda /ı/, /i/ ünlüleri ye ى ile gösterilmiştir:

oğlu (083a/18) اُوْغْلِي, *öldi* (113a/18) اُولْدِي

1.1.3.3. /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.3.1. Başta

Sözcük başında /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ ünlüleri elif-vav و harfleriyle gösterilir:

oğkudum (111a/14) اُوْغْكُودُومُ, *ötesin* (144a/05) اُوْتَسِينُ, *uvanmaz* (135b/20) اُوَانْمَزْ, *üzrerin* (136b/04) اُوَزْرَرِينُ

1.1.3.3.2. Ortada

Sözcük içinde /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ ünlüleri ya vav و harfiyle ya da ötre (ُ) ile gösterilir:

bozulmuş (128b/16) بُوْزُلْمُشْ, *gördiler* (131b/05) كُوْرُوْدِيْلُوْ, *bulunmaz* (132a/05) بُوْلُونْمَزْ, *sürüsinden* (150b/20) سُوْرُوْسِينْدَنْ, *geçmişdür* (2020b/06) كَچْمِشْدُوْر, *toğuz* (214a/16) اُطْعُوْزَا

1.1.3.3.3. Sonda

Metinde sözcük sonunda /ö/ ünlüsü kullanılmamıştır. Sözcük sonunda /o/, /u/ ve /ü/ ünlüleri vav و harfiyle gösterilir:

ko (083b/03) كُوْ, *bu* (083b/12) بُو, *dürlü* (084b/03) دُوْرْلُوْ

1.1.4. Hemzenin Yazımı:

Metnimizde hemze genellikle gösterilmemiş, ye ى ile yazım tercih edilmiştir. Aynı sözcüklerin hem hemzeyle hem ye ى ile yazılmış biçimleri görülür:

devāyirinden 076a/21 دَوَايِرِنْدَنْ, *dāyire* 185a/01 دَايِرَه, *tāyifesinden* 032a/06 طَايْفَهْسِي

tā'ifesi طائفة 071b/07

1.2. Ses Bilgisi Özellikleri

1.2.1. Ünlüler

Eserde yazımdan hareketle belirlediğimiz /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri kullanılmıştır.

1.2.1.1. Uzun Ünlüler

Eserde Arap ve Fars kökenli sözcükler, özgün imlalarıyla kullanmıştır. Bu dillerden alınan sözcüklerde /ā/, /ī/, /ī/, /ū/, /ū/ ünlüleri bulunmaktadır:

ḳādīlar 089a/11, *iḳlīm* 053a/02, *nüzūl* 141a/19, *dū-tā* 002b/11

1.2.1.2. Ünlü Değişimleri

1.2.1.2.1. /e~/i/ Değişimi⁶

/e~/i/ ses değişimi Türk dilinin farklı devirlerinde karşımıza çıkan bir özelliktir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi üzerinde çalıştığımız metinde de, sözcük köklerinin kimileri /i/ kimileri /e/ sesi ile yazılmış olmakla birlikte /i/ sesi tercihi çok daha fazladır.

bizine "bez" 140a/13, *divşürüp* "devşir-" 014b/14, *yiynilmiş* "yeğnil-, hafifle-" 140a/08 / *yiyni* 051a/10, *erkek* 056a/19 / *irkek* 020a/07, *yiñilediler* "yenile-" 214b/11 / *yeñiledi* 038a/20, *yişil* "yeşil" 021a/21 / *yeşil* 188b/13, *yitdi* 'yet-, yetiş-' 073a/05

Az sayıdaki sözcükte ise /e/ sesi korunmuştur:

degmiş "değ-" 054b/09, *ev* 197a/07, *eyledi* "eyle-" 006a/19, *beg* "bey" 102b/19, *ekin* 127a/17, *esdi* "es-" 096a/03, *geçdiler* 064b/10, *el* 037a/06, *eyüdür* "iyi" 129a/20, *erler* "erkek, adam" 031b/12

Metnimizde kapalı /e/ sesi için özel bir işaret kullanılmamıştır. Daha önce yapılan araştırmalardan yola çıkarak incelediğimizde metnimizde, Eski Türkçe'de kapalı /e/ sesi bulunduran sözcükler⁷ ve bunlardan türetilmiş yapılarda bir ikilik⁸ söz

⁶ (e-i) ünlüsü ile ilgili olarak bk. Reşit Rahmeti Arat, "Türkçe Metinlerde e-i Meselesine Dair", Makaleler I, TKAE Yay., Ankara, 1987, s.334-341; Faruk kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*; Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 19-25.

⁷ Emine Yılmaz Ceylan, "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", Türk Dilleri Araştırmaları, Ankara. s. 151-165.

konusudur. Fakat büyük çoğunlukla /i/ sesi ile yazım tercih edilmiştir.

bine "beline" 193b/02, *bişer* "beşer" 118b/13, *bişik* "beşik" 111b/20, *dirdüm* "derdim" 004b/15, *dimedüm* "demedim" 134a/19, *gice* "gece" 077b/12, *giceleyin* "geceleyin" 085a/11, *gicelik* "gecelik" 157a/12, *giçmedin* "geçmeden" 026a/09, *girü* "geri" 191b/05, *il* "il, memleket" 162b/20, *ilçi* 206b/15, *yidisinde* "yedisinde" 085a/16 / *yedi* 047a/12, *yileklerinden* "yeleklerinden" 140a/15 / *yelegi* 064a/13, *yitdürür* "yettirmek" 032b/18, *yiñlerine* "yen, kol ucu" 159a/05, *yiller* "yel, rüzgar" 046b/01, *yig* "yeğ" 154b/12, *yigin* " yeğin" 151a/03, *yimesinde* "yemesinde" 062b/13 / *yedi* 074a/02, *yimişlerden* "yemişlerden" 166a/13, *gitdi* 015a/010, *giñ* "geniş" 146b/05, *itdi* 033a/06, *işigine* "eşik" 002b/05, *indiler* 032a/04, *igeye* "eğeye" 135b/20, *iki* 027b/08, *virdük* 009b/08, *iltdi* 065a/20, *işitdük* 068b/06, *yirlerdedür* "yerlerdedir" 126a/07 / *yerinden* 058b/12, *yirleşüp* "yerleşip" 082b/08, *yiryüzini* "yeryüzünü" 194a/02

1.2.1.2.2. /u/~ı/ ve /ü~/i/ Değişimi

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde /u/ ve /ü/ sesi taşıyan kimi sözcüklerin, metinde düz ünlülü biçimleri de kullanılmıştır. Fakat yuvarlak ünlülü biçimler daha fazla tercih edilmiştir:

beriden 175b/10, *inci* 055b/21, *eksik* 016a/21, *açık* 228b/10, *yazı* 013a/20, *şarı* 163b/05

1.2.1.3. Ünlü Uyumu

Ünlü uyumlarından özellikle kalınlık-incelik uyumunun, incelediğimiz metinde işlek olduğu görülmektedir. Düzlük-yuvarlaklık uyumu daha az işlektir.

Ünlü uyumları ile ilgili bazı özellikler:

1. -ken / -iken eki, kalınlık-incelik uyumuna uymaz:

bulmuş+i-ken 231b/04, *kaçmış+i-ken* 215a/12, *pādişāh+Ø-ken* 133b/14, *yaş+i-ken* 126b/15

2. İlgî zamiri olan "ki", "-da / -de" bulunma hâlimden sonra kullanıldığı

⁸ Musa Duman, *Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair*, İlmî Araştırmalar VII, 66-73.

yerlerde kalınlık-incelik uyumuna uyar:

a+n+da+ğı 047b/17, *başlar+ı+n+da+ğı* 182b/17, *etrāf+ı+n+da+ğı* 027b/04, *istanbul+da+ğı* 185a/14, *mısır+da+ğı* 139a/13, *orta+da+ğı* 143b/03

3. Kimi kalın ünlülü sözcüklerde, isimden isim yapma eki +lIk+ ünlü uyumuna uymaz:

hoşnûdsuz+lig+i 071a/11, *maÖmür+lig+in* 159b/16, *pāk+lig+i* 169b/02, *helāl+lig+in* 214a/14

4. Kimi sözcüklerde, Eski Türkçe döneminden itibaren herhangi bir sebebe bağlanamayan yuvarlaklaşmalar⁹ görülür.

ağı 056b/03, *altun* 149b/10, *berü* 042a/03, *girü* 191b/05, *yılduz* 149b/07, *dilkü* 023b/08, *kendü* 214b/17, *incü* 011a/14, *karşu* 170b/06

Metnimizde bu sözcüklerin az bir kısmı düz ünlülü olarak da kullanılmıştır:

beri 015a/05, *inci* 055b/16

Eski Türkçe döneminde bulunmayan veya değişik biçimlerde görülen kimi sözcükler de yuvarlak biçimlidir¹⁰:

delü 049b/19, *hırsuz* 222a/18

5. Eski Türkçe dönemindeki iki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki /g/ ve /ğ/ ünsüzlerinin düşmesi sonucu oluşan yuvarlaklaşma örnekleri de metnimizde görülür:

kapulara 034b/11, *bilülü* 086a/20, *şaçular* 135b/17, *şatular* 231b/15, *yapu* 152a/01, *ayruluğ* 090a/08, *şaru* 025b/07

Bu sözcüklerin az bir kısmı düz ünlülü biçimleriyle kullanılır:

şarı 163b/05

6. Eski Anadolu Türkçesi'nde dudak ünsüzlerinin etkisiyle oluşmuş yuvarlaklaşmalar büyük ölçüde devam etmektedir:

çıbuğ 061b/19, *sevüdi* 024a/21, *demür* 180a/01

7. Bazı eklerde sürekli yuvarlak ünlülerin kullanılması söz konusudur:

Fiilden fiil yapım eki: -dUr-

kat-dur-dı 039a/04, *yap-dur-a* 160b/15, *yi-dür-diler* 045a/02, *berk+it-dür-di* 051b/01

Fiilden fiil yapım eki: -Ur

⁹ Faruk Kadri Timurtaş, *age.*, s.30-31.

¹⁰ Faruk Kadri Timurtaş, *age.*, s.31.

bat-ur-dılar 049b/07, *kaç-ur-mağ* 072b/14, *geç-ür-düm* 004b/11, *bit-ür-di* 184b/05

Fiilden fiil yapım eki: -GUr

ir-gür-miş 053a/16, *dir-gür-di* 159a/16, *tur-ğur-up* 058a/11, *tur-ğur-dılar* 049a/05

İsimden isim yapım eki: +cuğaz

tal+cuğaz+ları 186a/08, *kız+cuğaz+dan* 059b/08

İsimden isim yapım eki: +sUz

ağaç+suz 146b/06, *dermān+suz* 032a/17, *zahmet+süz* 133a/02, *in+süz* 135b/11

Zarf-Fiil eki: -(y)U

ara-yu 176b/13, *kapā-yu* 079b/07, *yüri-yü* 122b/08, *ditre-yü* 228b/18

Zarf-Fiil eki: -dUKdA

oķı-duğda 187b/10, *yap-duğda* 149b/15, *görin-dükde* 175a/17, *vefât it-dükde* 024b/05

Zarf-Fiil eki: -(y)UrAK

Öaceble-yürek 211b/02, *iñilde-yürek* 176b/04, *var-urağ* 178a/04, *korın-urağ* 137b/07

İstek ve şart kipi 1. çokluk kişi eki: +(v)Uz/+yUz

sāķin ol-a+yuz 009b/09, *al-a+yuz* 178b/21, *emīn ol-sa+yuz* 074b/16, *otururımış-uz* 134a/20, *ide+vüz* 050b/08

Gereklilik kipi: -mAlU ol-

ķapan-malu 138a/08, *śarś-malu* 144a/17, *gel-melü* 191b/15, *gönder-melü* 072b/13

Zarf-Fiil eki: -duK(lArIn)cA

śat-duğca 164b/14, *taş-duğca* 123b/09, *ķaldur-duğlarınca* 143a/21 *düş-dükce* 166a/12, *es-dükce* 163a/18, *çek-düklerince* 137b/12

Zarf-Fiil eki: -Up

ķoşıl-up 087b/21, *śıçraş-up* 015a/07, *silik-üp* 117a/19, *eş-üp* 116b/05

Sıfat-Fiil eki: -dUK

tap-duğı 021a/02, *yapıl-duğı* 142b/16, *ek-dükleri* 011a/20, *göster-dükleri* 181b/15

Yön eki: +ArU

iç+erü 058b/17, *il+erü* 107a/18, *yuk+aru* 153a/14

İlgi hâli eki: +(n)Uñ

yūsuf+uñ 110b/06, *bölüg+üñ* 122a/05, *medrese+nüñ* 160a/20, *hükemā+nuñ* 192a/10

İyelik 1. şahıs ekleri: +Um, +UmUz

bur(u)n+um+a 052a/04, *göñl+üm* 004a/07, *evlād+umuz* 009b/07, *iç+ümüz+de* 051b/17

İyelik 2. şahıs ekleri: +Uñ, +UñUz

bağ(i)r+uñ 050a/21, *göz+üñ* 050a/21, *tākat+uñuz* 208a/09, *memleket+üñüz* 041b/10

Şahıs zamiri kökenli 1. ve 2. çokluk şahıs ekleri: +Uz, +ñUz

bulur+uz 124b/20, *dir+üz* 213b/10, *eşse+ñüz* 116b/04, *qaldurmışdu+ñuz* 134b/01

Geniş zaman eki: -Ur

nūrlan-ur-dı 059a/10, *şakın-ur-larındı* 150a/10, *seçil-ür* 172b/16, *virdür-ür+di* 041a/03

Görülen geçmiş zaman 1.ve 2. şahıs çekimleri: -dUm, -dUñ, -dUK, -dUñUz

aç-dum 140a/14, *Óaceble-düm* 214a/20; *ayrıl-duñ* 213b/19, *gel-düñ* 159a/16, *kaç-duğ* 065a/11, *iriş-dük* 004a/14; *kırtıl-duñuz* 050b/05

Emir 1. çokluk şahıs eki: -AlUm

var-alum 050a/15, *bulış-alum* 053b/09, *değiş-elüm* 213b/09, *gör-elüm* 134b/13

Emir 2. çokluk şahıs eki: -Uñ

kalğ-uñ 008b/11, *çıķ-uñ* 122a/01, *bil-üñ* 054a/18, *dik-üñ* 033b/06

Emir 3. şahıs ekleri: -sUn, -sUnlAr

Öibret al-sun 161a/14, *işle-sün* 177b/01, *uğraş-sunlar* 213b/11, *dikme-sünler* 084a/12

Bildirme eki: +dUr

ķabr+dur 163a/09, *şaymış+dur* 089b/14, *ķalem+dür* 151a/17, *eşir itmek+dür* 107a/07

8. Bazı ekler hem düz hem de yuvarlak ünlülü biçimde kullanılmıştır:

Fiilden isim yapım eki: -GI

şar-ğu 224b/02, *sev-gü+lü* 207a/18, *ger-gi* 093b/20, *bur-ğı+larıla* 117a/21

Fiilden isim yapım eki: -IK

ķon-uķ 208b/18, *ged-ük* 142b/15, *şan-ıg+ınuñ* 161b/16, *yar-ıķ+lar* 228b/13

İsimden isim yapım eki: +AcIK

az+acuk 186b/08, *küp+ecükler* 118a/03, *küp+ecik* 007b/10

İsimden isim yapım eki: +cIK

kısa+cuk+dur 126b/07, *uva+cuk* 138a/07, *oğlan+cuk* 110a/07, *tagar+cuk* 147b/19, *ince+cük* 186a/08, *gelin+cik* 013b/20

İsimden isim yapım eki: +II

cān+lu 213a/09, *devlet+lü* 098a/03, *et+lü* 224a/10, *bāğçe+li* 189a/07, *agü+lı* 129b/07

Fiilden isim yapım eki: -IcI

dök-üci 056a/16, *id-ici* 086a/20

Fiilden isim yapım eki: -GIç

yüz-güc+ler 171a/05, *tal-ğıç+lar* 171a/05

Dönüşlülük eki: -(I)n

ol-ın-a 181b/18, *ol-un-dı* 012a/18, *gör-ünmedi* 018b/14, *gör-in-di* 117a/07

Edilgenlik eki: -(I)l

boğ-ıl-ur 068a/07, *buyur-ul-dı* 072a/09, *buyur-ıl-an* 168b/11

İşteşlik eki: -(I)ş

bul-ış-duğı 155a/06, *bul-uş-up* 197b/08

9. Metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak Eski Türkçe döneminden beri düz ünlü taşıyan kimi sözcükler vardır:

ķızı 170a/02, *toķıdılar* 041a/19, *ķırımış* 074a/01, *yüridiler* 044a/18, *oķıdum* 113a/20

Bu sözcüklerin kimilerinin yuvarlak ünlülü biçimleri de kullanılmıştır:

yürür 001b/10, *oķumışlarıdı* 091b/10

10. Bazı eklerde sürekli düz ünlülerin kullanıldığını görmekteyiz:

İsimden isim yapma eki: +cI

ķapu+cı+lar 054b/10, *bostan+cı+ya* 010b/02, *bek+ci+ler* 041b/17

İsimden isim yapma eki: +(u)ncI

on+uncı 107b/21, *toķuz+uncı* 077b/08, *üç+ünci* 146a/17, *dörd+ünci* 086a/05

İsimden isim yapım eki: +irek

gök+irek 144b/02, *siyāh+irek* 207b/15

Zarf-Fiil eki: -IncA

toğ-ınca 025b/16, *al-ınca* 149a/04, *düken-ince* 224a/05, *geç-ince* 088b/12

Zarf-Fiil eki: -mAdIn

şovu-madın 201b/12, *tur-madın* 087b/06, *in-medin* 174a/03, *öl-medin* 017a/13

İyelik 3. teklik şahıs eki: +I, +sI

harûbānuñ kalb+ı+na 055b/04, *anuñ mücib+i* 109a/19, *hulefānuñ sulehā+sı+ndanıdı* 109b/09, *üsvānuñ şarkı+si+nde* 171b/03

Yükleme hâli eki: +I

marÔaş+ı (virdiler) 104a/08, *küfr+i* 041a/07 (*nihāyete irişdürdiler*), *leşker+i* 054a/05 (*karşuladı*)

Şahıs Zamiri Kökenli 2. şahıs ekleri: -sIn, -sIz

şanur+sın 194a/20, *ciftlene+sin* 194a/19; *tura+sız* 214b/16, *fıkr itmiş+siz* 009b/11

Çokluk 2. şahıs bildirme eki: -sIz

degil+siz 206b/21, *gibi+siz* 207a/01, *girçek+siz* 031b/14, *tāyife+siz* 118a/18

Görülen geçmiş zaman 3.şahıs ekleri: -dI, -dIIAr

toğ-dı 079a/05, *üfür-di* 060a/14, *çoğal-dılar* 010a/03, *yüz-diler* 171a/06

Öğrenilen geçmiş zaman eki: -mIş

qoma-mış 073a/02, *şoq-mış* 185b/16, *dizil-miş* 041a/20, *düş-miş+ler* 162b/16

Soru eki: +mI

qalur mı 134b/19, *degil mi+yin* 011a/06

i- ek fiili:

qullanurlar+ıdı 175b/16, *qırılmış+ıdı* 099a/11, *söyleşür+ıdı* 017a/16, *ezberlemiş+ıdı* 091a/19

1.2.1.4. Ünlü Düşmesi

1. Metinde ünlü düşmeleri genellikle ikiden fazla heceli sözcüklerde vurgusuz orta hecedeki dar ünlünün düşmesi biçiminde karşımıza çıkar. Bunun dışında ünlü çatışması, bol ünlülü sesteş ve dış sesleri bulunduran sözcüklerin aldıkları ekler nedeniyle oluşan ünlü düşmeleri de görülür:

/ı/ > Ø

bağrında 230b/04 (< bağırında), *çağrışdılar* 063a/18 (< çağırışdılar), *şıyrup* 219b/19 (şıyrır-up), *yığlındılar* 028a/18 (yığ-ıl-ın-dılar), *yığnaq* 095b/12 (yığın+aq)

/i/ > Ø

beñzerdi 064a/12 (< beñiz+e-r-di), *birbirine* 145b/11 (< biri+biri+ne), *çıgninde* 015a/16 (çıgın+inde), *egninde* 018b/17 (< egin+i+nde), *eydür* 139b/16 (< eyit-ür), *kimse* 065b/21 (< kim+ise), *kimesne* 085b/07 (< kim + ise + ne)

/u/ > Ø

buyrılan 167b/20 (< buyur-ıl-an), *buyruğın* 200a/13 (buyur-uğ+ı+n), *uyħu* 050a/20 (<uyu-ħu), *uyķu* 134b/12(<uyu-ķu), *oğluñuz* 208a/15 (<oğul+uñuz), *oğlana* 119a/10 (oğul+an+a), *boynın* 027b/11(<boyun+ı+n), *omzında* 048a/21 (< omuz+ı+nda)

/ü/ > Ø

göñli 017a/14 (<göñül+i), *eylük* 089b/07 (<eyü+lük), *gögsinde* 036a/06 (<gögüs+i+nde), *Öömrin* 072a/05 (< Öömür+in), *Ööşri* (< Ööşür+i) 131b/21

/e/ > Ø

iltüp 041b/02 (ilet-üp)

2. Ayrıca "ile ve için" edatlarının ekleşmesinde düşme görülür.

anuñçün 110a/16 (< anuñ + içün), *şahābiyle* (<şahābī + ile)168a/06

3. "-i" ek fiiliyle yapılan çekimlerin ekleşmesinde düşme görülür.

daÖvet itmişdi 045a/01 (< it-miş i-di), *ölürdi* (< öl-ür i-di) 136b/18, *virürse* 124b/21(< vir-ür i-se), *bilürseñüz* 209b/09 (< bil-ür i-señüz)

1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi

neyle- (<ne + eyle-): *neylersin* 096a/02, *neylese* 077a/02, *neylesüñ* 061a/11

niced- (<nice + it-): *nicedelüm* 152b/03

nit- (<ne + it-): *nidesin* 067a/10, *nitseñüz* 213b/06, *nitdi* 059b/10

niçün (<ne + için): *niçün* 072a/05

nol- (<ne + ol-): *nola* 044b/06, *nolsa* 153b/14, *nolur* 134b/21, *noldı* 059b/10

nesne (<ne + ise +ne): *nesne* 085b/07

niydüğün (ne +y+i-düg+in) 086b/06

1.2.2. Ünsüzler

Metnimizde yazımdan hareketle belirlediğimiz /b/, /c/, /ç/, /d/, /đ/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /ĥ/, /ħ/, /k/, /ķ/, /l/, /m/, /n/, /ñ/, /p/, /r/, /s/, /ś/, /ŝ/, /ş/, /t/, /t/, /v/, /y/, /z/, /ž/, /z/, /z/ ünsüzleri kullanılmıştır.

1.2.2.1. Ünsüz Değişimleri

1.2.2.1.1. /t~/d/ Değişimi

1. Orta Türkçe dönemindeki sözcük başındaki /t/ seslerinin bir kısmı Eski Anadolu Türkçesi döneminde tonlulara dönüşmüştür. Bu değişimin örnekleri metnimizde de görülmektedir:

depe 091a/20, *depelediler* 085a/11, *dilkü* 023b/08, *dükendi* 118a/21, *düketdiler* 180a/02, *dürlü* 124a/08, *dütün* 191b/04, *dütüzseler* 129a/02, *diliyle* 090a/14, *diledüm* 052a/03, *diñleyenler* 232b/01, *diridür* 064b/13, *dizlerine* 163a/01, *düşdi mi* 099b/10, *düşüñde* 194b/06

2. Kalın ünlülü sözcüklerde /t-/ önsesinin korunduğu örnekler bir hayli fazladır. Fakat bu tür kelimelerinin tı **ṭ** harfiyle yazılmaları ses bilgisi değil, imlâ sorunudur¹¹:

tağ 045b/13, *tağıtdı* 061b/17, *toğrı* 018b/06, *toğuz* 077b/09, *tonatduñ* 002a/05, *toğundı* 055b/21, *tağarcuğ* 147b/19, *tağılmağ* 009a/14, *taldılar* 171a/06, *talcuğazları* 186a/08, *talğıçlar* 171a/05, *tañışınca* 159b/11, *taru* 173a/06, *tañanurlar* 100b/10, *tañısı* 111b/02, *toğdı* 007a/05, *toğın* 127a/01, *toğrayup* 224a/17, *toğrı* 177a/21, *toğusına* 182b/20, *toğurdı* 127a/04, *toğıldılar* 041a/19, *toğınmaz* 170b/15, *toğsanıncı* 091a/01, *tolup* 091b/19, *tolayup* 021b/01, *tolayısını* 225a/13, *toldurtdı* 136a/19, *toludur* 029b/04, *tonmışıdı* 019a/12, *torı* 161a/13, *toruğına* 120a/01, *toyınca* 224a/19, *toyumluğı* 156a/13, *tuyup* 071a/21, *tuydurmadı* 095b/15, *tavar* 158a/19, *tañınup* 026b/06, *tamarından* 060a/18, *tamlardı* 138a/05, *tamzursalar* 129a/11, *tarlık* 155a/11

Birkaç örnekte kalın ünlülü sözcüklerde de tonlulaşma görülür:

maşlaḥat üzerine *dururlar* 123b/13, *duzağlar* 191b/09

3. /-t-/ > /-d-/ değişimi genellikle ünsüzle biten fiil köklerine ünlüyle başlayan bir ek gelmesiyle görülür. Aynı fiil köklerine ünsüzle başlayan bir ek geldiğinde /-t-/ sesi korunur:

korğud-up 139a/12, *korğutsa* 013b/01, *oğıdasız* 089a/02, *oğıtdılar* 118b/06, *ögredüp* 020b/09, *ögrettdiler* 006b/15, *segirdirek* 008b/20, *segirttdüm* 052a/06, *kuşadup* 155b/15, *kuşatdı* 105a/20, *uğradırağ* 022b/16, *uğratsalar* 031b/06

Birkaç sözcükte bunun dışında bir kullanım söz konusudur:

yumurda 125b/21, *yumurdlar* 128a/21, *unudmamağıçün* 031a/07,

¹¹ Hasan Akça, *Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T-/D- Meselesi*, Türkbilgi Der., s. 7-24, 2017/34.

getürdmişdür 170b/17, kırdlanur 128a/03, geçüdlerinüñ 044a/04, adlayup 014b/10, ayırdlarken 173b/06

4. /-t/ > /-d/ değişimi kimi örneklerde ulama nedeniyle ortaya çıkar:

ayırd itmeyince 221b/05

Bunun dışında aşağıdaki örneklerde tonlulaşma görülür:

kırd 128a/03, *süd* 172b/13, *ud* 031b/07, *yund* 127a/04

1.2.2.1.2. /k~/g/ Değişimi

1. /-k/ > /-ğ/ değişiminin fazla örneği yoktur. Birkaç sözcükte ve ulama görülen kimi sözcük gruplarında karşımıza çıkar:

yarağ 202b/17, *andağ* 002a/01, *kılağ urup* 024a/05, *yasağ itmişidi* 084a/16, *ayağ üzerine* 063a/17

2. Sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığıında /-k-/ > /-ğ-/ ve /-k-/ > /-g-/ değişimi görülür:

açıklığın 151b/13, *hastaluğum* 151b/08, *yogiken* 002a/01, *işigi* 058b/14, *bölügi* 123a/12

Az sayıdaki örnekte bu tonlulaşmanın gerçekleşmediği görülür:

ırmağa 133a/07, *revnağı* 076a/12, *şāndūğı* 153a/02, *ağmağı* 015b/14

3. Sözcük başında /k/ > /g/ değişimini tespit etmek mümkün değildir çünkü /k/ ve /g/ sesleri kef 𐌀 ile gösterilmiştir. /k/ > /ğ/ değişiminin örneği yoktur.

1.2.2.1.3. /k~/h/ Değişimi

Eski Türkçedeki kimi sözcüklerdeki /k/ sesi Eski Anadolu Türkçesinde sızıcılaşarak /h/ sesine dönüşmüş daha sonraki dönemlerde tekrar /h/li yapılar yerini /k/li yapılara bırakmıştır.

1. /k-/ ünsüzünün korunduğu sözcükler:

kaçan 125b/09, *kandadır* 021a/05, *kanğı* 073b/08, *kanğısı* 023b/16

1. /k-/ > /h-/ değişimi iki sözcükte karşımıza çıkar:

han 110b/21, *hatun* 198b/05

2. /k-/ > /h-/ örnekleri şunlardır:

dahı 032b/05, *koğlu* 033a/07, *koğuladı* 127a/08, *korğusı* 026a/04, *uyhu* 050a/20, *yoğsa* 134b/18

1.2.2.1.4. /ç/~c/ Değişimi

1. Sözcük başında ve sonunda görülen /ç/ > /c/ değişimi örnekleri yazımla ilgili tercihten kaynaklanmaktadır (bk. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı)

2. /-ç-/ > /-c-/ tonsuzlaşması sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı anda görülür:
kazanc+ı 192b/17, *kılıc+a* 155a/18, *kuc-up* 197b/07, *sanc-arlar* 128a/12

1.2.2.1.5. /g/ ~v/ Değişimi

Eski Anadolu Türkçesi döneminde sözcük ortasındaki /g/ sesleri büyük oranda korunmuş, bir kısmı /v/ sesine dönmüştür. Metnimizde de bunun örnekleri vardır:

1. /-g-/ > /-v-/ değişimi bir sözcükte karşımıza çıkar:

šovuk 166a/18, *šovudı* 094b/21

2. /g/ sesinin korunduğu örnekler vardır:

dögerdi 193a/15, *dögilmiş* 173b/05, *dögüş* 067b/12, *gögercin* 216b/03, *koğa* 218a/08, *çoğan* 138b/16, *kulağuz* 160a/06, *şığasa* 030a/14

1.2.2.1.6. /g/~y/ Değişimi

çiynerken (EAT çeyne-/çiyne->OT çıkne- > TT çiğne-) 127b/16

1.2.2.1.7. /v/~f/ Değişimi

Türkiye Türkçesinde /f/ sesi ile kullanılan bir sözcükte /v/ sesinin korunduğu örnekler vardır:

uvdı 166b/06, *uvacuğ* 034b/18, *uvadurlar* 188a/15, *uvağ* 167b/01, *uvandı* 184a/06, *uvatmışlar* 162b/14

1.2.2.2. Ünsüz Türemesi

1.2.2.2.1. /y/ Türemesi:

Ünlü ile biten bir sözcük ünlü ile biten bir ek aldığı anda, iki ünlünün yan yana gelmesini önlemek için /y/ ünsüzü araya girer. Ekleme ve kaynaşma sırasında ortaya çıkan ünlü çatışmasını önlemek için ünlüler arasına getirilen y ünsüzüne koruyucu

ünsüz denir.¹²

mūsā+y+a 072b/14, *nūbe+y+e* 122a/04, *śahīfe+y+i* 052b/07, *aķça+y+ı* 039b/20

"ile" edatının geldiği ünsüzle biten sözcüklerde /-y-/ türemesi görülür.

Ōaraba+y+ıla 042b/15, *efsādı+y+la* 145b/18, *endişe+y+ile* 045a/15, *incü+y+le* 125a/01

"i-" ek fiilinin geldiği ünsüzle biten isim ve fiil soylu sözcüklerde /-y-/ türemesi görülür.

yüklü+y+ise 014b/05, *gedā+y+ısa* 090a/08, *ķulı+y+iken* 097b/21, *tāze+y+iken* 126a/08, *gitse+y+idi* 123a/15, *üleşdürmeye+y+idün* 164b/18

1.2.2.2.2. /s/ İkizleşmesi:

issi "sıcak" 010b/08, yaśsı 128a/10, issi "sahibi" 027b/17

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

/g/, /ğ/ > Ø

gerek 203b/17(<kergeğ), *göñül* (<köngül)186b/12, *bilüyle* 032a/16 (<bilig), *köpri* 028b/07 (<köbrüg), *çerisin* 076a/04 (<çerig), *nite* 182b/14 (<ne+teg), *ķapu* 074b/18 (<ķapuğ), *ķulağı* 145b/12 (<ķulğak), *ulu* 018a/14 (<uluğ), *ķurtardı* 178b/16 (<ķutğar-), *ķuyı* 184b/07 (<ķuyuğ), *tapu* 083a/03 (<tapuğ), *ķatı* 088b/10 (<ķatığ), *tarla* 127a/14 (<tarlağ), *śaçular* 135b/17 (<śaçuğ), *śaru* 023b/02 (<śarığ), *yapu* 152a/01 (<yapığ), *yazu* 142a/15 (<yazığ), *azu* 162a/06 (<azığ), *buśuda* 205b/10 (<busuğ), *ķamu* 193b/10 (<ķamuğ), *ķuru* 130b/19 (<ķuruğ), *śancu* 127b/04 (<śançığ), *tartuda* 162a/09 (<tartığ), *taru* 173a/06 (<tarığ)

1.2.2.4. Hece Düşmesi

ķardaş 169b/13 (<ķarın+daş), *firŌavndur* 069a/05 (<firŌavn+durur), *ķüççük* 188b/04 (<ķüçük+cük)

¹² Ahmet Bican ERCİLASUN, "Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses", Türk Dili, S. 585, TDK Yay., Ankara 2000, s. 219-226.

1.2.2.5. Yer Değiştirme (Göçüşme)

çölmek 069b/21 (<çömlək), *çegzinürken* 136b/06 (<çezgin-ürken), *karvaşurlar* 127b/21 (<ķavraş-ur-lar), *semrüt-diler* (<semür-t-diler) 032b/17

1.2.2.6. Ek Yığılması

beyn+i+si+yle 129b/02

1.3. Şekil Bilgisi Özellikleri

1.3.1. Yapım Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+acuk+: *az+acuk* 186b/08

+aGU+: *buķ+aķu* 099a/14, *buz+aķu* 041b/03, *buz+aķı* 023b/04, *güye+gü+lerümüz* 045a/07

+ek+: *bög(i)r+ekler* 129a/08

+an+: *oğ(u)l+an* 014b/05

+Ar+: *otuz+ar* 193a/06, *üç+er* 143a/16

+ArU+: *yuk+aru* 157a/08, *iç+erü* 081b/20, *il+erü* 107a/18

+CA+: *ala+ca* 032a/21, *Öarab+ca* 080a/20, *bu+n+ca* 001b/01, *ķalan+ca+sı* 057b/15, *ulu+ca+ların* 067b/21, *türkī+ce* 027b/16, *türk+çe* 188b/14

+cAK+: *ıs(i)+caķ* 207b/15, *tiz+cek* 152b/03, *gök+cek* 170b/10

+cI+: *ķapu+cı* 035b/04, *ķuyum+cı* 082a/05, *maÖden+ci+lerüñ* 188a/19, *oyun+cı* 130a/03, *taş+cı* 194b/19, *yalan+cı* 130a/03, *bek+ci+ler* 063b/08, *ekin+ci* 173a/21

+cII+: *tavşan+cıl* 137b/06, *balık+cıl* 174b/19

+cIIAyIn+: *sen+cileyin* 049a/08, *a+n+cılayın* 027b/16

+cUGAz+: *tal+cugaz+ları* 186a/08, *ķız+cugaz+dan* 059b/08

+cIK+: *uva(ķ)+cuķ* 034b/18, *ķısa+cuķ* 183b/02, *oğlan+cuķ* 071a/17, *ince+cük* 186a/08, *ķüçü(k)+cük* 072b/17, *küpe+cük+ler* 118a/03, *küpe+cik* 007b/10, *gelin+cik* 013b/20

+cin+: *göger+cin* 216b/03

+DAsI+: *yarın+dası* 211a/12, *ir+tesi* 179a/06

- +daş+:** *kar(in)+daş* 090a/07, *yol+daş* 191a/21
- +din+:** *öñ+din* 028a/12
- +dI+:** *iñil+dü+ler* 117b/03, *düpür+dü+sinden* 155a/15, *güpür+dü+sinden* 155a/1
- +düz+:** *gün+düz* 205b/14
- +ge+:** *öz+ge* 089b/17
- +gü+:** *eye+gü* 161b/12
- +II+:** *kız+ıl* 070b/20, *yeş+il* 046b/20, *çağ+ıl* 025a/20
- +In+:** *az+ın az+ın* 225a/12, *kıç+ın kıç+ın* 228b/18
- +kun+:** *kuz+kun* 166b/17
- +le+:** *belki+le* 013b/12, *bir+le* 003a/21
- +leK+:** *göñ+lek+lerin* 177b/18,
- +IAyIn+:** *uğur+layın* 003b/13, *gice+leyin* 019b/04
- +IIK+:** *beyâban+lık* 126b/01, *çok+lık* 052a/05, *diri+lik* 155b/21, *dülger+lik* 084a/01, *büyük+lük+de* 203b/11, *toğru+luğ* 089b/07
- +II+:** *hayr+lu+sı* 176b/04, *kapak+lu* 143a/10, *ot+lu* 197b/03, *öyke+lü* 062a/03, *tür+lü* 059b/13, *bâğçe+li* 189a/07, *borc+lı+laruñ* 101a/05
- +(I)ncI+:** *dörd+inci* 225a/21, *otuz+ıncı* 162a/15, *on+uncı* 077b/10, *üç+üncü* 174a/18
- +rA+:** *soñ+ra* 025b/13, *taş+ra* 190b/17, *iç+re* 071a/05
- +(I)rAK+:** *kiçi+rek* 210b/15, *siyāh+irek* 207b/15, *gök+irek* 144b/02
- +ntrak+:** *şaru+ntrak+dur* 175b/07
- +sı+:** *kum+sı* 145b/14
- +suk+:** *bağır+suk+ların* 129a/16
- +sUz+:** *şu+suz* 190a/07, *uğur+suz* 129b/07, *nihāyet+süz* 027b/04, *örtü+süz* 228a/13
- +şın+:** *şaru+şın* 136b/04
- +uz+:** *yalıñ+uz* 034a/07

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

- +A-:** *beñ(i)z+e-* 199b/04, *deñ+e-* 042a/03, *oy(u)n+a-* 045a/03
- +(A)I-:** *şag+al-* 055a/19, *şuv+al-* 134b/17, *şin+el-* 046b/06, *yüce+l-* 014b/19, *düz+el-* 151a/12, *iri+l-* 135b/08

+(A)n-: *yöre+n-* 055a/04

+(A)r-: *çok+ar-* 057a/2, *kara+r-* 163a/01, *şar(ı)+ar-* 011b/02, *şiv+ar-* 016b/05, *baş+ar-* 085b/07, *ev+er-* 045a/07

+dA-: *çağıl+da-* 171b/21, *güril+de-* 171b/21, *iñil+de-* 176b/04

+I-: *taş+ı-* 220a/10, *toğ+ı-* 041a/19, *giñ+i-* 172b/19

+kIr-: *hay+kır-* 169a/13, *tü+kür-* 035a/03

+lA-: *kap+la-* 064a/14, *karşu+la-* 207b/17, *kefen+le-* 140a/14, *pir+le-* 009a/15

+re-: *dit+re-* 186a/01

1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

-a-: *kap-a-* 083b/20, *at-a-* 077a/01

-Ar-: *kop-ar-* 177a/17, *çık-ar-* 200b/06, *çök-er-* 162a/19, *gid-er-* 129a/10

-dAr-: *dön-der-* 052b/14, *ağ-dar-* 194b/01

-dIr-: *kal-dır-* 003a/10, *kamaş-dur-* 150b/13, *söyün-dür-* 084b/08

-AlA-: *dep-ele-* 085a/11, *kov-ala-* 157a/21

-GUr-: *tur-gur-* 211a/13, *tur-ğur-* 049a/05, *ır-ğur-* 143b/02, *ir-gür-* 053a/16, *dir-gür-* 159a/16

-I-: *kağ-ı-* 202a/15, *kaz-ı-* 073b/21, *kür-ü-* 180a/01, *bür-ü-* 198a/21, *giñ+i-* 172b/20

-(U)k-: *tur-uğ-* 117a/17, *şar-ğ-* 218a/08

-(I)l-: *şarş-ıl-* 155a/15, *süz-il-* 022b/10, *tut-ul-* 014b/20, *göm-ül-* 168a/06

-mA-: *kalğ-ma-* 100b/06, *şaklan-ma-* 035a/06, *bişür-me-* 084a/16, *döy-me-* 104a/07

-(I)n-: *yol-ın-* 173b/07, *bil-in-* 024b/16, *yüri-n-* 069a/11, *gör-ün-* 051b/19

-(I)r-: *iç-ür-* 045a/02, *art-ur-* 088b/17, *kaç-ır-* 061a/10, *deg-ir-* 186b/09, *em(i)z-ür-* 024b/17

-(I)ş-: *otur-uş-* 131b/17, *ötür-üş-* 084b/20, *bağ-ış-* 050b/06, *gül-iş-* 044b/21, *tanı-ş-* 159b/11

-(I)t-: *korğ-ut-* 186a/05, *yürü-t-* 083b/21, *şarğ-ıt-* 137b/10

-üz-: *tüt-üz-* 041b/03

-y-: *ko-y-* 206b/04, *to-y-* 128b/06

-zUr-: *tam-zur-* 129a/12

1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-A+: *yan-a* 042b/17, *dön-e* 231a/21

-AGAn+: *tart-ağan* 178a/07, *bat-ağan* 128a/07, *geç-egen* 128a/07, *öt-egen* 152a/08

-(A)K+: *kon-aķ* 172b/15, *otur-aķ* 223b/01, *tekerle-k* 228a/13, *dile-k* 221b/16, *cıb(i)l-aķ* 125b/04

-am+: *tut-am* 173b/07

-(A)n+: *toğ-an* 143a/19, *art-an* 120b/05, *düz-en* 197a/19, *es-en* 176b/02

-ç+: *korķun-ç* 182a/08, *ķulan-ç* 086a/21, *ķazan-ç* 192b/17

-dük+: *sü(ğ)-dük*

-eç+: *gel-ec+i* 207b/11

-GA+: *göl(i)-ge* 126a/12, *oñur-ğa* 128a/10, *çekür-ge* 128b/01

-geç+: *yen(ç)-geç* 157a/05

-gIç+: *tal-ğıç* 171a/05, *yüz-güc* 171a/05

-ken+: *yel-ken* 031b/21

-GI+: *bur-ğı* 165a/09, *śar-ğu* 224b/02, *ger-gi* 093b/20

-GUn+: *az-ğun* 128a/02, *sür-gün* 047b/04, *kes-kün* 090a/17, *śın-ķun* 155a/07, *ķaç-ķun* 157a/20

-I: *geçir-i* 206b/11, *śaç-u* 135b/17, *puś-u* 205b/05, *bur-u* 024b/20

-mcaķ+: *tay-incak* 229a/21

-(y)IcI+: *sev-ici* 077b/01, *uğraş-ıcı* 077a/06, *dök-üci* 056a/16, *alda-yıcı* 151b/14

(I)K+: *śal-ıķ* 224b/07, *śın-uķ* 164b/11, *eş-ik* 023b/13, *ged-ük* 137b/01, *ķüri-k* 178a/07

-(y)Im+: *dil-im* 029b/08, *yar-ım* 188b/16, *ķoş-um* 180a/03, *kötür-üm* 042a/12, *śıçra-yım* 127b/20

-mA+: *ķaz-ma* 118a/18, *śın-ma* 063a/14, *ciz-me* 084a/12, *dik-me* 147a/18

-mAK+: *yi-mek* 070a/01, *ır-maķ* 169b/18

-men+: *degir-men* 135a/18

-mAz+: *yara-maz* 023a/02

-mur+: *yağ-mur* 065a/10

-(I)n+: *ek-in* 127a/18, *yog-un* 128a/14, *düg-ün* 154b/09, *düt-ün* 191b/04

-(a)r+: *yara-r* 087a/17, *ķat-ar* 074a/18

-**sI**+: *tüt-si* 029b/17, *yat-su* 158b/06

-(**U**)**T**+: *geç-üd* 030a/11, *bulu-d* 083a/03, *bulu-t* 029a/01

-(**y**)**Iş**+: *yüri-y-iş* 213a/04, *kar-ış* 162a/06, *dög-üş* 067b/12

-(**A**)**z**+: *boğ-az* 177a/10

1.3.2. İsimler

1.3.2.1. Çoğul Eki: +lAr

Türkçenin bütün devirlerinde olduğu gibi metnimizde de çoğul eki olarak +lAr eki kullanılır:

bürbā+lār 044a/13, *ekinlik+ler* 164a/17

Arapça ve Farsça kimi sözcükler ise çokluk şekilleri ile kullanılmışlardır:

memālik 034a/21, *efđalın* 002a/05, *yārān* 003b/21, *aŕmāl* 005a/03, *ālāt* 090b/14, *defŕŕātla* 114a/08, *fuḫahā* 102a/18

1.3.2.2. İyelik Ekleri

Tablo 1. İyelik Ekleri

İyelik Ekleri	Tekil	Çoğul
1.	+(U)m	+(U)mUz
2.	+(U)ñ	+(U)ñUz
3.	+(s)I	+lArI +(s)I

1. tekil şahıs: +(U)m

hastalığ+um 151b/08, *Ŗömr+üm* 151b/13, *uyku+m* 151b/09

2. tekil şahıs: +(U)ñ

senüñ ḫurbān+uñ+dur 058b/08, *senüñ üzer+üñ+e* 075b/21, *tañru+ñ* 041a/16

3. tekil şahıs: +(s)I

tākāt+ı 067a/15, *ḫasīde+si* 094a/07, *ḫuyruğ+ı+nuñ* 126a/07, *ḫulağ+ı* 138a/08, *şarḫi+si* 045b/13, *türbe+si* 094b/08

1. çokluk şahıs: +(U)mUz

Öaql+umuz 197a/10, *minnet+ümüz* 009b/07, *cümle+müz* 051b/14, *ara+muz* 221a/04, *Öayāl+umuz* 178b/21

2. çokluk şahıs : +(U)ñUz

tāḡat+uñuz 208a/09, *üzer+üñüz+e* 206b/19, *ara+ñuz+dan* 209b/09, *cümle+ñüz* 209a/16

3. çokluk şahıs : +lArI, +(s)I

yoldaş+lari 120a/03, *yiñ+leri* 160a/02, *aḥvāl+ı+nu* 184b/16, *āḥirki+si* 093b/04, *defÖ+i+ne* 219a/14

1.3.2.3. Aitlik Eki: +ki, +ḡı

Bulunma hâli eki almış sözcüklere gelir. Bu ekin bazen ünlü uyumuna girdiği de görülür.

bürbā+da+ki 193b/13, *öñ+i+n+de+ki* 094b/08, *ağızların+da+ḡı* 014b/14, *etrāḡın+da+ḡı* 027b/04

Bazı zaman zarflarında kalıplaşmış hâlde görülür.

šoñra+ki 164a/16, *şimdi+ki* 056a/12, *evvel+ki* 010a/02

1.3.2.4. Hâl Ekleri

1.3.2.4.1. Yalın Hâl Eki: Ø

ḥazret-i ibrahīm+Ø kız karındaşumdur didi 054b/14, içinde kodukları *meyyitler+Ø* çürimesün diyü idilmiş bir tedbîridi 118a/04

1.3.2.4.2. Yaklaşma Hâli Eki: +A

şudan kenār+a çıksa 127a/12, *çüriyüp kül+e dönmiş* 163a/09

1.3.2.4.3. Bulunma Hâli Eki: +dA

ol mağāra+da turdılar 184b/02, *nûbe+de kendüye bir mektûbı geldi* 196a/03

1.3.2.4.4. Ayrılma Hâli Eki: +dAn

bostancı+dan bostancıya virürler 010b/02, *ehl-i eşer+den bir kavm* 122b/01

1.3.2.4.5. Yükleme Hâli Eki: +(y)I / +n(I) / +Ø

Yükleme hâli eki metnimizde üç şekilde bulunmaktadır.

- Yalın hâle getirilen +(y)I
- İyelik ekinden sonra getirilen +n(I)
- Eksiz kullanım +Ø

her memleket+i bir begine viridi 156b/04, *қаpaғы+ni қалдурдылар* 143b/16, *iskender dārā+yı қовды* 155a/09, *yiryüzi+n güneş қurutды, ādemīler+Ø gönderdi* 162b/18

1.3.2.4.6. İlgi Hâli Eki: +(n)Uñ / +Ø

zuhal+uñ istiķāmet ve selāmeti 195a/08, *fireng+üñ hārekatı ne+nüñ üzerine-y-ise* 095b/18, *recebi+nüñ ikisinde geldi* 098b/06, *baŕı kimseler+Ø ittifāқыyla* 103a/08

1.3.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki: +(n)cA

bu hisāb+ca 193b/14, *türkī dil+ce* 143b/20, *қаралар мемлекети üzeri+nce* 017b/01

1.3.2.4.8. Birliktelik Hâli Eki: +(y)(I)IA, +In

fireng-ile tekrār bir gāzāya müteveccih oldı 103a/21, *Ŗadū+yla savaş yolın görmiş* 214b/14, *şinesi guşsa+yula çāk oldı* 165a/02, *aķřam+in yine bile tulınurdı* 020a/20, *begleriyle ayağ+in tururlar* 081b/15

1.3.2.4.9. Yön Hâli Ekleri: +rA / +ArU

řoñ+ra 031b/19, *taş+ra* 184a/17, *iç+re* 101b/19, *yuķ+aru* 157b/18, *iç+erü* 205b/17, *il+erü* 096a/08

1.3.2.4.10. Nedensellik Hâli Eki: +çün / +(y)içün

temāřā+çün 204a/01, *unudmamağ+içün* 031a/07, *binā+yiçün* 152a/11

1.3.2.5. Soru Eki: +mI

at **mıdur** deve қатарı **mıdur** 074a/18, қадırға **mıdur** 074a/20, *iskenderiyye*

menāresinden *Ŗaceb* nesne **mi** olur ki 158b/16

1.3.3. Sıfatlar

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

yeşil taşdan 138a/13, *güzel Ŗavratlar* 200a/19, *incecük talcuğazları* 186a/08, *tuzlu* deñize 123a/02, *aşısız kâfirlerdür* 123a/02, *çokluk* tâyife 221a/09

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları

1.3.3.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları

bir buçuğ ay 110b/09, *yigirmi sekiz dağıka* 141a/20, *iki biñ üç yüz toksan toğuz yıl* 142a/05, *altı kerre yüz biñ erile* 156a/16

1.3.3.2.1.2. Sıra Sayı Sıfatları

yidinci ay 206b/14, *ikinci oğlunuñ* 009a/09, *üçünci bölük* 060a/05, *dördünci kapısı* 023b/06, *sekiz yüz onuncı yıldan* 191a/14, *toğuzuncı batlamyūs* 077b/08

1.2.3.2.1.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

birer ikişer avuç 173a/17, *onar zîrāŖ* 182a/20, *yüzer altun* 207b/20, *birerleş* ellerindeki pulları 069b/03

1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları: bu / şu / o / ol / şol

bu pâdişāhı 036b/10, *bu zamānlarda* 114b/17, *şu hoşkayı* 139a/02, *şu* deveye 015a/20, *o* yakınlarda 074a/01, *o* kalŖaya 095a/10, *ol* gün 095b/08, *ol* cāriyeyi 096a/16, *şol* kıyeler 132a/17, *şol* hurmā ağacı 175a/08

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

kankı ırmağıñ kenārında 128b/18, *ne meşakkatlar* 186a/16, *ne kadar* koyun 211a/04, *ne dürlü tılsım* 021a/14, *ne miğdār yağ* 183b/07, *ne aşl vilāyetdür* 188b/17, *her ne* kuş 189a/12, *ne Ŗaceb* nesne gördüñ 051b/18

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları:

be-her taqdirçün ol^oasker bu tağa irecek 122b/16, *ba^ozu* ehl-i tevārīh 190b/01, bize *biriki kaç* mu^otemed kimselerüñüz gönderüñ 207b/07, *cümle* halk-ı *öālemi* 194a/02, *kimi* deñiz cānavarlarınıñ 166a/01, *her* kişi 176a/07, *her dürlü* ekinlerden 167a/14, *her bir* vilāyeti 169b/12, *her biriki* şüretüñ 042a/20, *her ne kadar* nesne 175b/15, *her ne* pādişāh 183a/12, *nice* müvekkeller 018a/13, *niçe* şehirler 025b/17, *başka başka* maqāmlar 037a/18, *başka* yirde 068a/16, *az* kimseleri 082b/07, *çok* müsāfir 004a/19, *biraz* yirin 173b/03, *bir miqdār* mizr 173b/04, *bir kaç* yirinde 185a/13, *bir niçe* mankırlar 190b/03, *bunca* ulu pādişāhlar 143a/04, *kamu* mālını 119b/03, *degme* derdle 011b/09, *hiç bir* kıbtı 012b/11

1.3.4. Zamirler

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

1. tekil şahıs zamiri: ben

ben senden gayrı nesne istemez 038b/16, *ben* saltanatdan ferāğat eyledüm 140b/13

2. tekil şahıs zamiri: sen

sen bu diyāra neden ötürü geldüñ 159a/16, *sen* ırla diyü aña emr itdi 187b/04

3. tekil şahıs zamiri: o / ol / an

sen düzmeyince *o* düzilmez 001b/13, *ol* da oradan çıkup gitdi 192b/18, *umarın anı* yirine koyasın 209b/15

1. çokluk şahıs zamiri: biz

biz hep helāk itdük 011a/02, *biz* evāyilde gelen mısır ehlinüñ neslindenüz 140b/19

2. çokluk şahıs zamiri: siz

siz ne tāyifesiz 118a/18, *siz* anlaruñ-ıla uğraşmazsınız 208a/12

3. çokluk şahıs zamiri: anlar

anlar dañı ol uçurumlardan uçdılar 158a/21, *anlar* da kıssayı aña didiler 159a/15

1.3.4.1.1. Şahıs Zamirlerinin Hâl Ekli Çekimi

1.3.4.1.1.1. Yaklaşma Hâli:

baña bunu üç kerre *hikāyet* itdi 191a/10

ikisin de saña öldüri vireyin 222a/05

aña bürbā dirler-idi 149b/07

bize ne olursa size *de ol ola* 207a/14

artuğ ben size gelmez 028a/07

anlara gāzab eyledi 068a/16

1.3.4.1.1.2 Bulunma Hâli:

bu cinsden bende bir tılsım vardır 015a/13

sende olan nesneyi viresin 210a/16

anda enhār ve eşcār ve şemār çoğ-ıdı 044a/20

anlarda her ne var-ısa ol yaratdı 049a/09

1.3.4.1.1.3 Ayrılma Hâli:

şol pādīşāh ki benden soñra gele 118b/07

senden güzel yüzlü kimse görmedüm 175a/17

andan dühn-i belesān çıkarurlar 183a/19

anı bizden kim bilür diyü buyurdu 198b/03

ben sizden gidüp kendü Óālemüme varmaluyın 033b/05

anlardan bu Óilmleri tekmiş itmiş-idi 053a/15

1.3.4.1.1.4. İlgi Hâli:

sen benüm ilāhumsın didi 049a/07

yohsa senüñ üzerüñe varurın didi 075b/21

anuñ kapularından birin açmağ diledi 043b/12

her ne kimse ki bizüm dñnimüzdedür ol *bizüm* qarındaşumuzdur 055b/01

murādları sizüñ putlaruñuzı harāb eylemekdür 184a/15

ol cin anlaruñ ardlarına düşdi 193a/15

1.3.4.1.1.5. Yükleme Hâli:

*aña **beni** bilür misin didi* 024a/10
***seni** mısra pādişāh ideyin didi* 071a/15
*na-gāh **anı** bilüp tutdılar* 108b/18
***bizi** anlardan sayma* 209b/14
***sizi** anlar-ıla değışelüm* 213b/09
***anları** kılıçdan geçürdi* 231b/01

1.3.4.1.1.6. Birliktelik Hâli:

***benümle** gel böyle itme* 038b/20
*gel **senüñle** güreşelüm* 057b/99, *bu sır **senüñile** ölsüñ* 232a/14
*her biri **anuñla** yād olunur* 010a/12, ***anuñla** Óamel eyle* 024a/06
***bizümle** doşlaşuñ* 053b/16
***sizüñle** kavlumuz böyle degilidi* 147b/09
***anlar-ıla** cemÓolurlar* 038b/18, ***anlaruñla** cihād içün* 097b/06

1.3.4.1.1.7. Nedensellik Hâli

***anuñiçün** bir arslan yavrusını boğazlarlar* 023b/03, ***anuñiçün** niçe kurbānlar kesdi* 071a/16

1.3.4.2. İşaret Zamirleri

an / anlar:

***anı** elden ele aldılar* 073b/17, ***andan** hiremüñ üzerine çıkılur* 140a/18, *anlara tapup Óibādet iderdi* 149b/08, ***anları** yapan ve yapduran* 004a/07

o / ol:

*sen düzmeyince **o** düzilmez* 001b/13, ***ol** sābıkā dañı işāret olunmuşdur* 132a/09

bu / bunlar / bular:

***bu** bir binādur ki* 144b/08, ***bunu** ben kendü gözüüm-ile gördüm* 161a/05, ***bunlar** nenüñ Óalāmetidür* 174a/20, *halk **bunlara** girürler çıkarlardı* 66b/21, ***bulardan** añlanan budur ki* 114b/17, *beni hāşr it **bularla** ya ilāhı* 002b/17

şunlar:

şunlar** ki ehl ve Óayālları kendüleriyle bile-y-idi* 045a/08, *bre komañ **şunları

didî 067b/12

1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri

kendü:

kendü kendüden kalkamaz 128a/ 09, *kendü* yaptığı şehirde padişāh-ı 142b/01, *kendüden kendüye* ağladılar 067a/13

kendüz:

timsāh kendüzini yirden yire çalar 128b/09, *kendüzin* yirlere çala çala öldürür 128b/11

1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri

baŖı:

ve *baŖular* eydür 129b/01, *baŖı baŖına* tokinur 134a/06, *baŖı* bozulmuş *baŖı* henüz bozulmamışdır 142a/17, *baŖının* yüceligi ol kadardur ki 144a/14

biri / birbiri / bir kaç / bir kimse /bir bölük:

iki şehrin *biridür* 035a/15, *biri* inler *biri* eşk eyler 003b/02, *şefiŖ it baña birin* 002b/17, *birisi de hatab-ı sind dirler* 014a/05, *biri birinün* levnin bozmazdı 017b/10, *birinde* bir şanem şüreti dikdi 030a/12, *birinden birine* yürinürdi 069a/11, *Ŗasker-i islām birbirini* baśdılar 206a/14, *bir bölüğine* etrāk dirler-idi 219b/14 *bir kimse bir kimseden* bir nesne almalu olsa 039b/18, *bir kaç* yoldaşlarından ayrılup yol azdılar 178a/02, *halk bir yire cemŖ olurlar* 036a/16, *bir zamān* hevā ve heves ardınca yildi 037b/10

cümle / cümleden biri:

cümlesi bir araya geldiler 220a/04, *cümlesin* tutup zencire çekdi 223a/10, *cümle anı* katl idenün olsun 230b/18, *cümlemüz* çıktuk 051b/14, *cümlesine* iskenderiyye diyü ad urdı 076b/10, her ne buyurdıysa *cümlesiyle* Ŗamel eyledi 094a/18, *cümlesini* feth itdi 103b/11, *cümleden biri* anda bir kuş şüreti işledi 016a/14

felāna:

kızum felānayı ziyāde severin 196b/11

hiç biri / hiç kimse / hiç nesne:

hiç birisi kalmadı 119a/04, *hiç birinün* bir yeri gedilmemiş 144b/01, *hiç birine* tābiŖ degildür 188b/20, *hiç kimse* buña inķār eylemez 160a/15, *hiç nesne* hāsıl olmaz 177b/07

her biri / her kişi / her kankı / her kim-kimse / her nesne / her ne / her ne kimse:

her birin zār ve zār ağlatdı 100a/08, *bezm-i cihānda kişiye* **her ne** şunılsa 003b/15, *her kiři* pādışāha duŖā itdi 105a/09, *her kanksına* dīn-i islām Ŗarz olınsa 107a/09, *ol taşa* **her kim** baķsa 119b/20, *her kimse* çırağı deñlü nūr virür 090a/06, *her nesnede* kudret ve kuvvetleri var-ıdı 006a/18, *halk* **her neleri** var-ısa kāhire şehri içine getürüp 88a/15, *her ne kimse* ki taşradan hirem içine girüp 136b/09

kimi / kimse /kimesne:

kimi şurudan ve *kimi* deñizden kaçdılar 215a/04, *kimseye* dime 232a/14, *kimesne* zulm ucından itmedi āh 002b/04

ol bir / ol ara:

ikisi ki **ol birinden** büyükdür 133b/18, *ol araları* muhkem sildi süpürdi 103b/14

ķamu:

ķamusını getürüp hirem-i şarkı içine ķodılar 136a/09, *ķamusı* dişi-y-idi 199b/09

1.3.4.5. Soru Zamirleri

ķaç:

bir maķtül ādemüñ diyeti **ķaç** olur didi 159a/19

ķaçan:

ķaçan etrāf-ı vilāyete ķoduđuñ kimseler eyü olsalar 090a/05, *ķaçan* bu kelbü'l-mā avcılaruñ eline düşse 129a/18

ķanda:

aña ol rab **ķanda** olur didüm 173b/20, *ķanda* gidersüñ diyü şorsalar 107b/05

ķankı:

ķankı ölüm yig ola ki 154b/12, *didüklerinüñ* **ķankısın** idüñ dirsiz 208a/10

kim:

ol **kimdür** aşagada zıkr olınsa gerek 130a/13, *bunları yapan* **kimlerdür** 133b/19

ne / neyle- / nol- / nit-:

bunlar **nenüñ** Ŗalāmetidür 174a/20, *Ŗavrat* **neñdür** didi 054b/14, *bu itdügüñüz* **neyidi** didi 096a/21, *yā yıl* **neylersin** 096a/02, *şoñra* **nolur** didi 134b/21, *ķorķusından* **nidesin** bilmezdi 67a/10

nere:

mecārj-i zemjñüñ neresinden gelür ve neresine gider 119b/11, ol nerededür didi 157b/06, memleketüñ neredür didi 159b/04, aña nerelüsin didüm 173b/18, bu diyârda duŖā maqbül olacağ nere vardır 175a/14, firŖavna mısruñ neresi hoş gelmiş ki 011a/05, ya sıuyı nereden içersiz didi 065a/09, neredede olursız didi 065a/12

neden:

bu şehre neden āfet irişür 153b/13, neden ki anlar-ıla ölince cenk itmeyesin 209a/13

niçe / nice / niced-:

nice idesin bilmedi 050a/05, niçeye alındı 103a/02, ya nicedelüm didiler 208b/07

niçün:

niçün böyle zaŖıf ve kuvvetsüzdür 186a/13, niçün bu tağ üzerinde yapmaduñ 227a/06

niye:

bu kadar altını aña niye virür 174a/13

1.3.4.6. Bağlama Zamirleri

Bağlama zamiri olarak kim ve ki sözcükleri kullanılmaktadır.

kim:

ne gam ol merde kim meydānı aldı 002b/05, anuñ-içündür dimiş ol kim bu hālı añlamış 061a/13

ki:

emsūs şehridür ki tūfān-ı nūh bunuñ bi'l-küllıye resmin bozup gidermiş ancağ bir kırı ismin қоmışdur 148b/13, faramā ki arz-ı mısırda meşhūr yirlerüñ biridür 177a/04

1.3.5. Zarflar**1.3.5.1. Hâl Zarfları**

arayu nil kenārınca gitdiler 176b/13, az az ve yap yap ol toğan süretin kıldurdılar 143a/21, bir iki qarış ancağ olur 125b/17, bostanı başdan başa sıvarurlar 132b/07, başdan ayağa tenin edviye-i māsıke-y-ile sıvadılar 016b/20, anı başdan

yapmadı 132b/03, **bir bir** aÖyān ve beyān itdiler 101b/10, **çabuķca** deprenimezlerdi 213a/10, anlaruñ **çoķluğundan** Óacebe ķaldı 211a/11, bir ādem adımı **deñlü** yir-idi 170b/02, **lāzım** olur mı **diyü** buyurdu 216b/07, **bir dürlü** daħı olmuşdur ki 184b/20, devālānsalar **eyü** olurdu 034b/19, **āteş gibi** hücum idüp 213a/16, güneş nūrı **giç** toķınur 146b/ 09, **güle oynayı** bedrü'l-cemālünüñ evine geldiler 230b/21, **göñüllü göñülsüz** itāÓat itdiler 097a/06, bidÓatları **hep** refÓ eyledi 098a/13, kızları **içün** itmiş-idi 035a/20, **çekürge ķadar** olur 128b/02, **feddānı ikişer üçer** ekilür 131b/03, **kendü ķolayına** gider 048b/05, **ķıçın ķıçın** gider 228b/18, ittifāķı **nice** rāst geldi 094a/08, **ola ki** ādem anı temennā ide 154b/12, aña **oñatca** teveccüh idüp 180b/16, bu iki yoldaş **şöyle böyle** gezüp 191a/21, bir nesneyi **şöyle** ideyin **böyle** ideyin diyü 115a/18, **yalñuz** ileri gitmiş-idi 176a/21, **halk yap yap azın azın** ķāhireden fustāta taşını başladılar 225a/12, **yeñi başdan** mısır Óimaret itdiler 076a/11, bu fikrden **yine** vāz geçdi 177b/02, **Óale'l-gafle** ol mağāradan çıkup 205b/11, **Óale'l-fevr** ikisin bir yirden kesmek gerek 126a/10, **Óale'l-ittisāl** yüridi 212b/07, **Óale't-tevālī** ķaħt ve tāÓūn oldu 219b/08, **Óale't-tafşīl** ķapuları üzre yazdurdı 153b/14, anı **be-gāyet** severdi 017a/09, **be-her-hāl** vücūd ādemden evlādur 156a/08, ikisi **ber-ā-ber** gelse 69b/15, **ber-ķarār** ola 215b/14, **ber-tarāf** olmayınca 211a/05, **bī-amān** mısır üzerine yüridiler 088a/13, **bi-Óaynihi** hamr olur-ıdı 040a/11, **bī-bāk** gene pādişāhlık eşğālına meşğül oldu 083a/06, **bi'l-cümle** zıkr olınan 224b/11, **bi'l-fiÓil** iskenderiyye içinde olan küffārı saydılar 215a/14, **bi'l-küllīye** harāb olmaķ 225a/16, **bī-mecāl** ölür giderdi 189b/03, **bī-vech** battāl olmuşdur 056a/12, **bi'z-zarūrī** başların alup gitdiler 22b/15, **bi'z-zāt** maÓlümü olmayınca 086b/15, **cā-be-cā** ol belesān ağaķların dikmişler 185b/21, **cümlesin** bile alup gitmişdi 073a/ 03, **evvelinden āhirine** ĥiķāyet iderdi 057b/17, **farażā** bir nesne bulup getürseler 116a/16, **fi'l-ĥaķīķa** naķl olınan 005a/09, **fi'l-hāl** oda tutuşur 188b/15, **fī-vasatü'n-nehār** rüşen ve āşikārdur 091b/16, **germ-ā-germ** ve kıyaķı cenk itdiler 213a/19, **güyā** bostāncıların sebzevātı meşÓaleleri gibidür 132b/05, **hiç** cevāb virmedi 101b/12, bu vāzÓı **hoş** gelüp 008b/21, **ke'enne-hu** ĥalkı ķaparlardı 134a/09, **illā** menÓ iderler-idi 035b/04, **kemā-kān** maÓmūr olur 134b/19, **keşān-ber-keşān** maķhūr ve meksūr āsitāne-i memālik-sitānına getürdi 112b/09, **külliyā** helāk ider 141a/10, iĥsān-ıla **mālā-māl** ola 056a/14, **ser-ā-ser** gül şuyıyla yudı 100b/08, mısır şehrini **ser-tū-ser** ocağa urdılar 088b/16, **tīz** yanar 014a/07, **yevmen-fe-yevmen** mütezāyid olup 102a/12, **fevķa'l-gāye** iķdām ve ihtimām iderdi 132b/17, **fevrī** bu iki Óarabī beytlere ser-āğāz itdi 187b/05

1.3.5.2. Zaman Zarfları

ol gün **aḥsama degin** yürüdiler 044b/16, **andan** iskenderiyyeye vardı 231a/19, **andan evvel** yoğ-ıdı 100b/16, **andan şöñra** ol da imāna geldi 012a/20, **bir günde** mektüb vāşıl olur-ıdı 010b/02, keçiyi **bu gün** ben güdeyin didi 57b/19, **dün yarısı olıcaḡ** yatup uyıldılar 044b/14, **giceleyin** ḡalkar kevākibe deñerdi 019b/04, **gice ve gündüz** aña envāŖ-ı tayyib-ile buḡurlar virdürürdi 041a/02, ol menār **çoḡdan** yıḡılmış-ıdı 026b/21, öküze **çoḡ zaman** Ŗibādet itdüklerinden şöñra 033b/01, **her gün** ḡatır gelür 020b/20, **her ḡaçan** ol vilāyetde bir cenk olsa 162a/18, **ilk yılında** yazılmış imiş 140b/15, **irtesi** bunu kehenesin getürdüp anlara didi 194b/04, **niçe yillar** kimseye görinmedi 048b/17, **şoñradan** Ŗahdından döndi 098a/08, **otuz üç günden şöñra** ḡarb-ı dest fetḡ eyledi 103b/20, **ol zamāndan berü** işlemez 188b/02, içlerinden **öñce** varan 120a/01, hürmüsden **öñdin** gelmişdür 139b/05, bu miḡdār yıl **öñürdi** yazılmış-ımış 142a/06, umarın **şoñı** ḡayr ola 054b/20, **şoñ uci** beḡā milkine sefer ider 052a/18, **şimdi** ḡalḡ aña ravza dirler 123b/01, **şimdiden** bir miḡdār tereke alayın 124b/13, **şimdiye degin** itdügüm yasaḡı bozayın dirin 131a/06, **bu gün yarın** size de anlara itdüklerin iderler 208b/06, **yarındası şabāḡ** olup 211a/12, bu yolda **ḡırḡ yıl** eglendi 062a/17, **ha diyince** birbirlerine ḡoyıldılar 205b/07, **āḡir** küffār Ŗaskeri ḡālib gelüp 219a/15, **bir ān** andan ḡālḡ olmazlar-ıdı 199b/19, tamāmı **Ŗan-ḡarīb** zıkr olunur 008b/03, **baŖde-hu** Ŗavrat gözinden ḡayb oldu 024a/21, bu bidŖat **baŖde zamānın** gine iŖāde olunmuş-ıdı 129b/17, **her dāyim** bir şu ḡaynar-ıdı 037a/01, **dāyimā** namāzı cemāŖat-ıla ḡılurdu 092b/13, **ol dem** ḡanını içdi 060a/18, **der-ḡāl** eyü ider 128b/21, **elān** yirinde ḡāyimdür 182a/02, **bu ešnāda** ḡaber aldı ki 155a/10, bunuñ **evāḡir-i eyyāmında** helāk oldu 027a/03, **evvel** kendü ḡolayına gider 048b/05, **evvelā** ḡazret-i mūsāya ḡitāb idüp 072b/13, **hemān** ḡal ḡoyun olur 129a/21, **hemān ol sāŖat** cān virdi 162b/04, aḡvālḡ nice olduḡı **henüz** beyan olunur 108b/01, **her-bār** ḡadış kitābların oḡıdur diñlerdi 092b/13, **her ḡend** ki saŖy eylediler 043b/16, **ile'l-ān** baḡı ḡaldı 184b/07, **nā-ḡāḡ** dūd-ı āḡları göklere boyandı 084b/09, **ḡadīmü'z-zamānda** yidi seḡere ḡehri var-ıdı ki 164a/05, **tārīḡ-i hicretüñ** altı yüz elli altısında yıḡıldı 182b/12, **min-baŖd** aña yaramazlık itmekden vāz geḡdi 223a/21, **muḡaddemā** emr itmiş-ıdı 228a/12, **niçe müddet** ol şüret yirinde turdu 031b/09, **pey-ā-pey** teḡbir iderler-ıdı 206a/21, **seḡer vaḡtında** bir aḡaç dibinde yatup uyurlar-ıdı 008b/09, **şeb ü rüz** içinde tilāvet-i ḡurān-ı mübīn ve iştigāl-i Ŗulüm olur 228b/08, **sābıḡā** işāret olunmuşdur 197a/18, **sāl-be-sāl** āsitānına göndereyin 196a/16, **vaḡtā ki** anı tutup melekler göḡe ḡıkardılar 200b/06

1.3.5.3. Yer-Yön Zarfları

vāhāt memleketi **ardında** üç şehir yaptı 017b/03, şu kaynar **yire aşığa** akar 013b/13, bir yüce tağdan **aşığa** atdurdu 030b/04, **aşığada** ahvālī zıkr olunur 033b/21, her kimse ki ol kapu üstine **yukaru** çıkar **aşığasına** bakardı 043b/14, başı **yukaruda** kaldı 117a/16, ol ağacın **dibini** kazdılar 203a/01, sular akar **diplerine** iner 182b/19, dışleri **dibinden** dökildi 201a/19, kapuyu yıkup **içerü** girdüm 052a/08, kendi kulların **ilerü** çekdi 096a/08, **karşularında** alay bağlayup tururlar-ıdı 214b/20, fi'l-hāl şehrdan **taşra** çıktı 221a/02, Nile **uzak yirde** yapmışsın 227a/06, baña **ıraq** olmañ **yakın** oluñ 009b/11, **aralarına** kurşun akıdılmış 027b/13, şehir içine **yir yir** münādiler koyup 108b/10, **yir altına** gömdürürler 116b/08, **bir kaç arşun yirde** bir Ōažim defîne olmağ yazılmış-ıdı 117b/12, **yirde** defîne arayıcılaruz didiler 118a/19, ol tağın **orta yanına** atdı 120a/02, Nil ikisinin **ortasından** geçer 123a/11, derisin bir kıyının **ortasında** göme kosalı 127b/07, mısır şehrinin **ortalığında** kalmışdur 148a/02, delükden **ötesin** açup 144a/05, **iki bucuğ konağ ötede** ešāš adlı bir köy vardır 171b/09, **beriden öteye öteden beriye** nilden geçerlerdi 175b/10, **beri yakasından öte yakasına** geçmek murād idindi 015a/05, hoşkasıyla **öñine** getürdiler 078b/06, dayim **öñince** bile gezerdi 084a/09, **uçdan uca** sūrını harāb eyledi 179b/11, yoluñ **uç başında** bir bahşın aldığı gibi 059b/05, **depesindeki** bakır kubbeyi aldılar 182b/13, kūsā **toğrı** kaçırıp 061a/10, üzerine varımayup **girü** döndiler 191b/05, aslın bilmeyen kimse **yörelere** uğrayımaya 195b/06, **üstine** kum atdılar 007b/12, **üsti yanından** üsvāna ve **altı yanından** aşmūn vilāyetine varınca 010a/06, **altında** bir kapu bulunur 058b/13, Nil **altından** anlara şu koyılmağa 137a/14, **sağında solunda** altun yaldızlı bakırdan iki arslan süretleri itdi 165a/08, Nil **tarafından** bir kavm gelir 134b/21, biri ki **taraf-ı garbindan** gelir 172b/13, **garb cānibine** yürüdi 168b/20, **cānib-i şarkiden ve garbinden** münüfe varınca 010a/07, menşūrları yazılıp **Ōalā meleŌin-nās** okındı 109b/01

1.3.5.4. Miktar Zarfları

biz şām Ōaskerinden **artuğ** olmayavuz 178b/19, yüz biñ altundan **artuğın** fuğarāya şadağa iderin didi 218b/09, mısır **yigirmi kerreden artuğ** yād ider 010a/16, **niçe kerre** ol ağaçdan mısra getürdiler 013b/03, pādīšāhumuzı **bir kerre** görelüm didiler 018b/16, **ol kadar** taŌāmı çıkardı 101a/09, **çekürge kadar** olur 128b/02, dīvārlarında **az** taş var-ıdı 182a/12, bir talından **azacuğ** uvadup 186b/08, **iñen çok** değil **az** konmuşdur 144b/03, anda **çok** āsār kodı 228b/06, orayı kazdurmağa **dahı**

ziyāde hâriş oldu 117a/04, dördinci def'Öa itdikleri sefer-i mübâreklerinde 204a/19, def'Öatla üzerine Öasker-i islām düşüp 114a/08, girçek şanup gâyet-ile sevindi 041b/13, bir kulaç miğdari kızmadın 176a/07, cāmi'Ö birer Öarz-dāşt yazup 101b/09

1.3.5.5. Soru Zarfları

ve sâyir şanāyi'Ö-i cüz'iyenüñ her biri nice işlenür tarîkin gösterdiler 006b/15, ya bunuñ yağın nice çıkarursız didüm 186b/05, hâzret-i nūh yanına gelüp ne buyurduñuz didiler 008b/13, hâzret-i nūh yanına gelüp ne buyurduñuz didiler 008b/12, du'Öā maķbūl olacaķ nere vardır 175a/14, nereye konaruz ve kıanda tururuz didiler 216b/07, nil ırmağı nereden çıkar ve kııduğı yirde ne asıl tāyife vardır 061b/13, mālūñla niçün kanā'Öat eylemezsin 065a/01, kıanķısın idüñ dirsiz 208a/10, kıaçan etrāf-ı vilāyetde kıoduğıñ kimseler eyü olsalar 090a/05, kıanda gidersün diyü şorsalar 107b/05, niçün böyle idersiz didüm 134b/10

1.3.6. Edatlar

1.3.6.1. Ünlem Edatları

āmın:

derün-ı kabrların cennet gibi ābād eyleye āmın 091b/21, bu şeref-ile pāy-dār ola āmın 113b/10

bārek-allah:

bārek-allah hıdmet ise ancaķ ola 211a/18

bi-hāmdillah:

bi-hāmdillah-i te'Öālā bu dahı eyyām-ı devletlerinde meftūh oldu 114a/09, bi-hāmdillah hāliyā şeref-i dīn-i islām-ıla ne Öıydü'ş-şehīd olur 131b/13

diriğā:

diriğā ben bir nesne murād idindüm 152b/01

eyā:

eyā bu ne ola diyü ta'Öaccüb iderdi 139a/01, eyā bunları neylesem 152b/13

hāşā:

seni memleketüñ ehline hāşā tañrı itdüm 068b/01, pādişāhuñuz hāşā tañrılaruñuza ya'Öñ yılduzlara çekildi 070b/13, hāşā kulanc zahmetine mübtelā-y-ıdı 086a/21

hay:

hay neylersiz *qāhir tāli* Ödür diyince 227b/03, *hay* bu ne *Öalāmetdür* diyü haykırdı 015a/09

hāyf / hāyfā:

öldi *sultān selīm hāyfā* hāyf hem *qalem ağlasun anı* hem *seyf* 113b/02, *hāyf* eger *uvanmadın sağ iken* getirseñ 040a/18

heyhāt:

heyhāt ki yine evvelki *hāllarına* geleler 168a/17

hey:

hey sen kimsin ki 175a/17

qāşķi:

qāşķi ben de bu *tariķle* ölsem didi 154b/14, *qāşķi* *fażlum benüm* var olmasa 061a/13

meded:

meded bize *iriş müsilmānlaruñ hatunlarını* *firenk elinden* al 088a/21

vallah / vallahı:

vallahı eger *yalıñuz dañı varsa mısırı feth* ider 228a/10, *vallah* bir *taşına niçe* *biñ altun harc olınsa dañı olmaz* 145a/11

vay:

vay bizüm *bağdādumuz göre-y-idi* didi 011a/06, *vay saña sen pādişāh nesli* *degilsin* 038b/17, *vay saña iy hāmān* 072a/17

zihj:

zihj *Öaql* ki *anı kıllanan peşimān* *olmadı* 078a/19, *zihj* *bulut ki dökdügi kan* *yağmurı-y-ıdı* 205b/09

1.3.6.2. Seslenme Edatları**bre:**

bre *komañ şunları* didi 067b/12

destūr:

destūr *gazādan hāzzı olan çıksun* diyü *çağırtıldılar* 219a/11

diñ:

yūsufā diñ *cevbenüñ şuyını kessün* 196b/08, *şehrlü tāyifesine diñ* *geçmiş padişāhlardan kanķısınıñ Öadlından şākirlerdür* 11a/12

iy:

iy *Óömri uzamış mağrūr padişāh* 065a/01, *vay saña iy hāmān* 072a/17

hay:

hjrūn hay *nedür diyince* 060a/13

yā:

yā *rabbi Óaduñ firÓavnuñ yaÓnı bu velıd bin maśÓabuñ Óömrin niçün uzun*
eyledüñ 072a/04, *yā mūsā ben aña bunca Óömür virdügüm anuñ-içindür ki* 072a/07, *yā*
yil neylersin 096a/02

1.3.6.3. Soru Edatları

Soru edatları, soru zamirleri ve soru zarfları başlıkları altında örnekleriyle verilmiştir. Bu nedenle burada yalnızca *mı* / *mi* soru edatına örnek verilecektir:

halās itmege rāzı degil misiz 209b/09, *ğayretüñüz yok mı ne turursız* 220b/10,
kahtlık mı olur yoħsa ucuzlık mı olur 043a/05, *açılur mı gonce şubh aña hevādar*
olmasa 061a/12, *iskenderiyye medresesinden Óaceb nesne mi olur ki* 158b/12

1.3.6.4. Kuvvetlendirme Edatları

a/e:

ya biz teñrilerümüzi görürüze didi 197b/16

Óaceb:

bu Óaceb rāst gelişdür ki 086b/21, *içlerinde bir Óaceb şınlik olur* 124a/11,
şimdi ne Óaceb yalan söyledi 160a/03

aślā:

Óuqalā ve Óibret ehleri yanında aślā şübhe yoğdur 161b/12, *aślā naśārāyı*
sevmez ve dınlerin istemez-idi 201b/05

bile:

murdār olmuş ciyāfi bile *yidiler* 222b/02, *hattā tarlalarında ekinleri bile taş*
oldı 119a/06

çağ:

pādişāh-ıla cemÓ olsa çağ yanında otururdu 020b/19, *orada çağ deñiz*
kenārında yaturlar 176a/06

çü:

süleymāndur çü süretde selīmān 113b/15

da / de:

ammā ağaç Óamelin ol da ider 126b/18, ikisin de kendüye hāyin añlardı 131a/02

dahı:

bir cüz'î yirin dahı gedemediler 145a/07, şimdi dahı işleyen yirleri bellüdür 171b/05

elbette:

pādişahuñ yanında elbette kāhin olur-ıdı 021a/14, bir kimse ol şapuya şaşdı eylese elbette tayınur 066b/19

hattā:

atları tavarları hattā tarlalarında ekinleri bile taş oldu 119a/06, içinde her ne var-ısa görünürdi hattā ādemleri bile şayılurdı 158b/17

hele:

ya cevher hele kimseye dime bu sır senüñ-ile ölsün 232a/13

hem:

bura Óimāret olınur didiler hem eyle oldu 147a/21, hem buyurdıkları gibi itdiler 215b/12

hergiz:

hergiz ölmez ve hiç muÓattal olmazsın 001b/14

hiç:

bir yazı yazılmış-ıdı ki hiç okınmaz-ıdı 014b/13, hiç benden fāzıl halīfa gördüñ mi 081b/09

hod:

bunu hod bilürsin 194a/17, kıbt Óaskerinüñ hod nihāyeti yoğ-ıdı 209a/10

niçe:

fīrenk kāfirleri elinden niçe belālar çekmişler 179b/05, anı niçe kerre görmişler 188b/05

yine / yene:

ol ilçisini yine döndürdi 207b/06, yine küffārı sıdılar 212b/13, altunları yine yirine kodı 014b/20, geceleyin gündüz yapıduğumuz yine yıkılur 058a/05

gene:

aña giden gene dönmedi 016b/19, gene yirlü yirine geldiler 046b/05

zinhār:

zinhār andan gayrıya *Öibādet* itme 049a/14, *zinhār* bir dağı buraya gelme 024a/19

1.3.6.5. Gösterme Edatları

çağ:

orada *çağ* deñiz kenārında yaturlar 176a/06

tā:

tā ki *şehirüñ* ortasına aklar-ıdı 005b/17, giderek deñizüñ *tā* dibine indi 153a/06

uş:

uş seni kendüme ber-ā-ber itsem gerek didi 068b/02

işde:

işde bu *ihrām* yanında *hāzır* bir *değine* var 118a/20, *işde* yol önüñüzdedür 045a/05

1.3.6.6. Bağlama Edatları

āhir:

iki yüz yetmiş yıl *Öömür* sürdi *āhir* milk-i *dünyā* aña dağı vefā kılmadı 046b/14, begleriyle müşāvere ayledi *āhir* re'yi bunuñ üzerine oldu ki 096a/21

Öākıbet:

faķır ve *ganünüñ* *hāl*ı diger-gün oldu *Öākıbet* şām da olan *Öulemā* ve *şulehā* *tāyifesine* *tażarruÖ* eylediler 101b/02, anları gāh başıdı gāh başıldı *Öākıbet* içlerinden kaçup gitdi 108b/01

ammā:

ton kara-y-ıdı *ammā* gevdesinde aķça gibi aķ aķ pulları var-ıdı 127a/03, *paygāmbār* degildür *ammā* beytü'l-maķdışde *hızır* *paygāmbār*la bulışmışdur 156b/15

ancağ:

bunuñ bi'l-küllıye *resmin* bozup gidermiş *ancağ* bir *ķurı* ismin *ķomışdur* 148b/13, *Öaskerden* her *ķişi* *zāyid* olan *esbābın* *şatsun* *ancağ* atıyla *silāhın* *ķosun* 097b/12

andağ:

andağ *mücerred* *nefs* ü *rūh* ü *cān* yaratduñ 002a/01

anuñçün (ki) / anuñ-içün(dür) (ki):

atası *ķulları* bunu götürmediler *anuñçün ki* *atası* *zamānında* *ziyāde* *hürmet*

*bulmuşlar-ıdı 096a/09, orada cennet dikmeleri olur diyü tazılmış **anuñçün** ragbet iderin 147a/15, aña bunca Óömür virdügüm **anuñ-içündür ki** anda ehl-i jmán hūlarından iki hū vardır 072a/07, anı senderūs şuyı-y-ıla yudılar **anuñ-içün** oğlına iskenderūs didiler 077b/14, bir oğlından artuğ oğlu olmadı **anuñ-içün ki** haq sübhāne ve teÓālā tūfān-ıla Óālemi helāk itmek isterdi 025b/18*

artuğ:

*tu yiyelim diyü korqa **artuğ** hātırına anuñ gibi yaramaz niyyet getürmeye 031b/17, gözlerden gāyib oldu **artuğ** haberin bilmediler 054a/18*

baÓde-hu:

*mısr vilāyetin ana virdi **baÓde-hu** kendüsi yine kıstantiniyyeye döndi 079b/08, üç yıl pādişāh olup **baÓde-hu** fāriğ oldu 111b/01*

bārī:

***bārī** ol kimseleri birer birer pādişāh öñine getürdiler 023a/03, aındurursañ **bārī** aduñ aındurı gör 034a/12*

beher-hāl:

*şıymağı ve sınmağı pādişāhlara nisbet itdürürler **beher-hāl** vücūd ādemden evlādur 156a/08, āyet-i kerīmesinde kuşuñ yapduğına işāret vardır **beher-hāl** bunda aşhāb-ı tevārih ziyāde ihtilāf itmişlerdür 183a/07*

bel:

*anuñ gibi **bel** dañı ziyāde hulefānuñ şulehāsından-ıdı 109b/09, uzunı yigirmi karış **bel** dañı ziyāde 125b/16*

belki / belkile:

*bir uğurdan biş on Óaraba **belki** dañı ziyāde otı yir 126b/12, **belkile** Óamme-i naşārānuñ iÓtiqādları bunuñ üzerinedür ki 013b/12*

bes / pes:

***bes** karībü'l- Óahd olan zıce iÓtimād artuğdur 148b/03, **bes** ādemi hālk idüp ana secde emriyle imtiḥān itdi 200b/10, putlara tapmadı **pes** toğrı cennete gitdi 007b/04, **pes** bu itdügüñüz fiÓl nedür 214b/03*

be-şart-ı ān:

***be-şart-ı ān** ki Óizzet ve ikrām ve tevķir ve ihtirāmında kuşūr kıomayalar 100a/20*

bile:

*ḥin-i Óağd-ı nikāḥda bunu **bile** şart ider ki 124a/14, tā oralardan **bile** oñardılar 121a/18*

çü:

çü bildi ki milk-i cirmān dār-ı qarār degül belki cāy-ı firārdur 052a/16

çün:

dārā çün iskenderden mahbûsların isteyüp vormeyicek anuñla şulh emrinden ümîdi kesdi 155b/18, çün bu sūr bu sâ'atda bünyād urıldı āhir buña etrāk hūkm ider 227b/06

dahı:

bu bürke bir kaç yüz yıl var ola ki dahı tururdu 026b/20, ol şehir dahı yakın zamāna degin bāķı-y-idi dirler 033a/18

diyü:

hireme girmesünler diyü halka yasağ eyledi 138b/21, bir pāre istirāhat itsünler diyü binā eylemişdür 168a/19

eger:

eger didügi vāķı'ise žuhūr bulur 050b/09, eger beni alursa aña varayın 056b/19

egerçi:

hezār Ŗilāc itdiler egerçi ölmedi 078b/17, egerçi geldi ammā deñizden iķerü girmedi 093b/20

farażā:

her kaçan bir belā irişse farażā memleketümüzde yağmur yağmasa 174a/01, farażā bir şehriñ evleri yıkılup üzerlerin toz topraķ yumsa 185a/02

fi'l-haķıķa:

şıyan da şinan da Ŗaskerdür fi'l-haķıķa ne bundan size şān ve ne iskendere rüchān gelür 156a/06, ilçi göndermek tedārikin eyledi ammā fi'l-haķıķa garażı müsilmānlaruñ ahvālın tecessüs itdürmek-idi 206b/16

ğālib:

bu fetħ ne Ŗaceb eglendi ğālib Ŗaskerden bir eksüklik olmışdur 214a/18, yüzlerin āsumāna tutup meded çağrışdılar ğālib müstahıķlar-ıdı hiç fāyide itmedi 084b/14

gerçi:

gerçi şahhatı kendü virür veli ķulunu bunuñ gibiyle imtiħān ider 032b/05, ķamudan soñradur gerçi kıyāmı bunuñla oldu 002b/03

gūyā:

gūyā ol şanem üzerinde anlara selām virürdi 047a/08, ne eti ķürimiş ve ne

kemükleri **gūyā** şimdi ölmüş gibi görünür 140a/16

hālbuki:

hüneri var-ısa bunları altı yüz yılda yıkabilsün **hālbuki** yıkmak yapmaktan
āsāndur 137a/11, bu bir binādur ki nā-gāh ben bozılam ol kıala diyü zamān andan
korķar **hālbuki** dünyā yüzinde olan her binā ben bozulurın ol kıalur diyü zamāndan
korķardı 144b/08

hattā:

halķ açlıķdan kırılmaķa başladı **hattā** utrib kendüsi yayaķ açlıķdan elin yire
tayayı tayayı yürürdi 037b/20, ziyāde yavuz kıan dökici cebbār pādişāh-ıdı **hattā** aña
firōavn didükleri çok kıan dökdüķi için idi 056a/15

hele:

hele āhir ğavġā basıldı āteş bir pāre ötürüşdi 084b/20, bir miķdār gitdüm **hele**
bir emjlik yire yitdüm 224b/05

hem:

didüğünde isābet itmişsün **hem** didiğün gibidür 125a/09, bura Ŗimāret olınur
didiler **hem** eyle oldu 147a/21

hemān:

içinde hāliyā sākin kimse yokdur **hemān** bir hālī fezādur 185a/04, sūrını ve
sāyir tertibini begendi **hemān** yirini beġenmedi 227a/06

her-bār:

her-bār ki aña varmaķa kıasd iderler-ıdı aña sekiz arşun miķdārı yakın
varduķları gibi ol kıubbe ġāh śaġlarına ve ġāh śollarına dönerdi 029b/06, **her-bār** ol
heykele bir kimse kıasd eylese ol śanem şöyle tutar çağırurdu 049b/18

hiç:

hiç bu sūretlü Ŗarabī bize pādişāh mı olsa ġerek 160a/03, Ŗaķl bir cevherdür
ki **hiç** aña kıymet yokdur 178b/15

huśūsā:

çok Ŗatīķ ve kıadīm binālar vardur **huśūsā** buşayr nāhiyesinde ziyādedür
133b/10, ādem adlu bir eri var-ıdı **huśūsā** bulġar ehlinün be-ġāyet kıuvvetlüsiydi
162b/03

ile:

śalāha'd-dīn hāzretlerinün menāķıbı dil **ile** beyān ve kıalemlle Ŗāyān olınmaz
092b/16, bir sebeb **ile** hāzret-i Ŗīsā dīnine girdi 201b/06

illā / ve illā:

köyleri hep gark eyledi **illā** şunları ki yüksek yirlerde vākıŕ olmuş-ıdı hemān anlar qaldı 165a/12, deñizde hiç bir cānavar qalmaz **illā** oraya cemŕ olur 058a/12, ħarācı kabŭl ide kemā-kān yirinde otura **ve illā** rūma çıqa gide 209a/03, eger ol kimse iĉerü şalı virecek ādem ise şalı virŭrler **ve illā** menŕ iderler-ıdı 035b/04

ise:

murādı her ne **ise** göri virŭr 172a/07, mumı her nere qodı **ise** oraya Ŗaķrebler dirildi 193a/18

qaĉan / her qaĉan:

her qaĉan ādem anı iki eliyle tutsa anı qıŕar 013a/12, **qaĉan** yoluñ iki bahşına irişse bir bölüĝin daĥı göndere 059b/06

keźālik:

bıŝı daĥı **keźālik** varur bir yirde daĥı bir Ŗaźım degirmi göl olur 122b/14, **keźālik** döĝüp götürmeliŭ olsa daĥı böyle bulur 173b/05

ki:

ol şehr ĥalkı yoĝ-ıdı **ki** gelŭp anı qurtara-y-ıdı 189b/09, dört muşannaŕ ulu şanemler dikdi **ki** dördi dŭnyānun dört tarafına deĝerdi 028b/08

lākin:

şandal ağacıdur **lākin** mısruñ havāŝı anı taĝyir ider 014a/07, qorqum ve qocalıĝum ve ĥastalıĝum yoĝ-ıdı **lākin** baña bir belā irdi ki 151b/08

mādām ki:

mādām ki dimyāt şehri yirinde bāķı ola firengüñ aña tamaŕı ve gemiler-ile diyār-ı mısra hüĉümü eksük olmaz 179b/08

maŖa-hazā :

tamām bir ĝün şabāĥdan aĥşama deĝin ocaķda yanar aślā küli olmaz **maŖa-hazā** ĝāyet berk ağaçdur 014a/06, üçine bile işāret var-ıdı **maŖa-hazā** şāŖir buni qaşd itmemiş-ıdı 094a/10

meger:

meger Ŗamme-i ĥalkı şöyle zuŖm iderler-ıdı ki 129b/13, **meger** inmesin çıķmasın bilŭr kimse ola-y-ıdı 158a/10

meşelā:

meşelā bir kimsenüñ atı ĥoş olmasa varur kāfir maķberesine iletŭr 032b/07, **meşelā** bir ĥatun kişiniñ burusı tutsa toĝıramasa varur ol Ŗavrat şŭretiniñ qucaĝında tutduĝı oĝlancuĝuñ eli-y-ile başın şıķardı 024b/19

niĉe ki:

*āhir halk ol kātibe düşündiler **niçe ki** biybarsa anı söylettiler 130b/14*

nihāyet:

***nihāyet** cümle Óaskeri otuz iki biñ atlu ve altmış biñ yaya-y-ıdı 155a/02, nilüñ berü inlülügi **nihāyet** oğ atımı yirdür 174b/10*

nite ki:

*aña ağaç degül otdur diseñ de olur **nite ki** baÓızılar otdur 186a/08, āhir didükleri gibi oldu **nite ki** zıkr olınsa gerek 089a/15*

nola:

***nola** var tanış didi 159b/12, ehl ve Óayālumuzla anda ölince tavattun ideyüz didiler mısır **nola** maÓkül fikr itmişsiz 009b/10*

ola ki:

*fethi āsāndur **ola ki** feth ideydüm didi 204b/03*

ol cihetden:

*muşāhabeti anlar-ıla-y-ıdı **ol cihetden** kendü dahı tarıqlerden āgāh-ıdı 027a/09, kabāyı Óabāya serjiri ĥāšira değışdi iskenderüñ memāliki **ol cihetden** yādlar eline düşdi 077a/03*

olmasa:

*gelincik didükleri cānavar ki ġayrı memleketlerde dahı çokdur **olmasa** yılan ve Óağreb çokluğundan kimse sākin olmağa kıbil olmazdı 013b/21*

şakın:

***şakın** bundan ġayrı fikr üzerine olmayasın 209a/16, **şakın** hiç bir nesneyi aña şerik kıılma 049a/12*

şāyed:

***şāyed** sizüñle bizüm aramızda düzenlik ola ortamuzdan cenk ve cidāl ve ĥarb ü kıtāl götürüle 207a/02*

şöyle ki:

*içinde fāhir taÓamlar-ıla toptolu **şöyle ki** eger anlardan bir Óasker yise bir zerre eksilmez-ıdı 019a/10, muĥkem berkitdiler **şöyle ki** içine şu girmekden emin oldu 066b/04*

tā:

*anuñla vilāyet içinde ad çıkara **tā** ilde benüm ne aśl kimseye varduğum bileler 057a/04, sayyādlara kendüyi gösterür **tā** ĥāyeleri alınmış idüğün bilüp kendüyi salı vireler 129b/01*

toğrısı:

toğrısı cān tatlıdur 196a/15

vaqtā ki:

vaqtā ki anlarla buluşup cenk itdi *def'at*-ıla aralarında kıtāl oldu 211a/20,
vaqtā ki bu hālî gördi ol vilāyeti terk idüp yine mısra döndi 049b/15

ve / ü:

ol gün aḥşama degin keçiyi gütdi ve aḥşam olıcaḡ yataḡlarına ilettdi 057b/20,
var kıyās it nice olur anuñla hāl sâhire olsa ü Öavrat 060b/01, *taht ü rahtı tahta-ı*
tābūta değışdi 102b/06, *ins ü cān yaratduñ* 002a/04

ve eger:

ve eger gene yirine ḡosalar kemā-kān işler-idi 014b/01, *ve eger* timsāhuñ ödi-
y-ile aḡ düşen göze ḡuḥl çekseler zāyil ider 129a/01

ve'l-hāsıl:

ve'l-hāsıl kız anları gördi 151a/04, *ve'l-hāsıl* tedbirleri taḡdır bozıcaḡ
gördiler 227b/04

velî:

Öaşıḡ-ı dil-efḡarı oldu velî hālın aña Öarz itmeḡe ḡorḡardı 038a/21, *aña devlet*
yüz gösterdi velî Öömri pāyidār olmayup 080b/08

ve lākin:

ve lākin timsāḥ be-ḡāyet büyük olur 125b/16, *ve lākin* ol zamānlarda şuyı
zāyiÖ itmezler-imiş 131b/15

ve yā:

yaḡmur yaḡsa ve yā tāÖün olsa 174a/01, *müsāfir ḡasta ise ve yā öli ise*
042a/05

ve yāhūd:

meger Öavratdan emîn olmaz kışı zāhide olsa ve yāhūd ābide 060a/21

yalıñuz:

yalıñuz buḡayra ḡalḡından bir günde yigirmi bin deñlü ādem ḡatl eyledi
231b/09

yene / yine / ve yine:

seni kesmezin dise yine eski hālına varur dirler 013b/02, *memleketden ḡovup*
çıḡarduḡı ḡarındaşların yine memleket içine getürdi 021b/17, *ser-Öaskeri olanı tutdı ve*
yine şalı virdi 071b/02

yaÖnî:

ben furūnesin yaÖnî bir erin didi 049a/06, *sebÖa-ı seyyāre didükleri*

yılduzlara müdebbir yidi melek ola **yaÖni** bu yidi yılduzdan her biriniñ ahvālın kendü göginde bir melek tedbir ide 180b/11

yohsa:

bu üçinden birin ihtiyār idüñ **yohsa** gayrı tarıķle şulh olmaz 208a/01, didüklerin idüñ **yohsa** sizüñ anlar-ıla cenge tāķātuñuz yoķdur 208a/08

zırā:

baña degdügin gibi kendüñi helāk idersin **zırā** benüm bir rabbüm vardur ki beni senden ol şaķlar 055a/07, vardı heykel-i şemse girdi **zırā** güneşe tapardı 134a/11

1.3.6.7. Karşılaştırma Edatları

de....de:

senüñ **de** benüm **de** ilāhum oldur ki 049a/08, kendüleri **de** tavarları **da** gündüz şiddet-i ĥarāretten yir altında zır-zemīnlerde olurlar 173a/02, kendü **de** ķurtuldu naśrāñiler **de** 201a/19

eger....ve eger:

eger mīrdür **ve eger** vezīr 211b/06, **eger** bizüm kimsemüz ġālib olursa siz el virüñ sizi turalum didüğümüz gibi maĥbūslarımızla deġişelüm **ve eger** sizüñ kimseñüz ġālib gelürse sizi şalı virelüm 213b/12

ġāh....ġāh / ġāh....ve ġāh:

nil suyu Óādetince **ġāh** artar **ġāh** eksilürdi 223b/11, evvel kendü ķolayına gider **ġāh** kesilür **ġāh** aķardı 048b/05, **ġāh** Óamāliķa ĥükm itmişdür **ve ġāh** yunāñiler **ve ġāh** rūm ĥükm itmişdür **ve ġāh** fars 015b/09, aña müdārā yüzinden **ġāh** vaÓd **ve ġāh** vaÓjd sūretinde bir nāme gönderüp 196a/11

hem....hem / hem....ve hem:

evvelki şehirden **hem** büyük **hem** maÓmūr-ıdı 044b/17, **hem** maġrūr idicidür **hem** aldayıcı 151b/14, saña **hem** iki biñ altını vireyin **hem** seni yine yoldaşlarıña ulaşıdurayın didi 159b/07, **hem** ĥācesi **ve hem** vezīri-y-ıdı 076b/18

gerek....gerek:

gerek cıblaķ eliyle **gerek** eline biz gibi bir nesne şarup ya aġaķ gibi bir nesne alup aña yapışsa 125b/04, **gerek** eskiden düşmiş aķ olsun **gerek** yiñiden giderür 129a/03

kimi....kimi / kimi....ve kimi:

kimi al **kimi** şaru **kimi** torı **kimi** aķ **kimi** ķara-y-ıdı 161a/12, anlarıñ **kimi** ķabül **kimi** redd itdi **kimi** tevaķķuf gösterdi 071a/09, **kimi** ķoca **ve kimi** yigit **kimi**

Óavrat **kimi** er **kimi** kız **kimi** oğlan-ıdı 117b/19, **kimi** büyükdür **kimi** küccük ve **kimi** toprağdandır ve **kimi** kiremüdden 144a/12

ne....ne / ne....ne de / ne....ve ne:

aña **ne** sihr fāyide itdi **ne** tedbjr 023a/12, anuñ **ne** dibin buldılar ve **ne** kenārına irdiler 171a/06, **ne** suyu vardır **ne** ağacı ve **ne** ekini vardır ve **ne** otı 177b/06, atasına **ne** kendüsi vardı **ne de** oğullarından bir fert vardı 008b/16

baÓzı....baÓzı:

anlara **baÓzı** nesneyle emr idüp **baÓzı** nesneden yıgındururdu 048b/18, **baÓzılar** bunı taşdıķ idüp **baÓzılar** nefy iderler 082b/11, **baÓzınuñ** yüzi altundan ve **baÓzınuñ** gümişden-idi 117b/21, bunların **baÓzı** büyükdür ve **baÓzı** küccük 133b/11, ol kademelerin **baÓzı** bozulmuş **baÓzı** henüz bozulmamışdır 142a/17

ya....ya / ya budur....veyā (budur):

güc-ile **ya** bir taşın **ya** iki taşın ancak kıparurlar-ıdı 144b/18, **ya budur** imāna geleler **veyā** harāc vireler **veyā** cenge hāzır olalar 207b/13, **ya budur** nihāyetine degin varalar **veyā budur** ol yolda helāk olalar 137b/02, **ya budur** cümleñüz kırıla **veyā budur** düşmanı baśasız 209a/15

bir yaña...ve bir yaña:

bir yaña kahtdan ve **bir yaña** tāÓūndan hālları harāb oldu 222b/11, **bir yaña** vebā Óanāsı ve **bir yaña** galā belası memlekete tamām ıstırāb virdi 218b/18

degül belki:

dār-ı karar **degül belki** cāy-ı firārdur 052a/17, müstebÓad **degül belki** edniden ednā bir emrdür 005a/09

1.3.6.8. Çekim Edatları

artucaķ:

on zirāÓ+**dan artucaķ** karar eylediler 029b/11, ol **artucaķ** vāķıfđur 181b/12

artuķ:

yigirmi kerre+**den artuķ** yād ider 010a/16, çerāğ+**dan artuķ** řuÓle virürdi 018b/05, kendü ağırı+**ndan artuķ** şu şığar 175b/14

aśl:

bu aśl řiÓr söylenmek olmamışdır 187a/11, beni **bu aśl** evde řu hāl-ıla kıoya 223a/20, birinde **řu aśl** delük vardır 023b/21, iskenderiyye içinde **ol aśl** nesne vāķıÓ olmadı 154a/06, ol **ne aśl** yirdür bilmez 159b/05

aşağa:

ol kaynar zeyti başı+ndan aşağı aklaralar 194b/01, bir yüce tağ+dan aşağı atdurdı 030b/04, şu kaynar yir+e aşağı aklar 013a/07, taşlar+a aşağı sular aklar 182b/18

ber-ā-ber:

iki tarafa bile ber-ā-ber meyl itdi 066b/06, anuñ+ıla ber-ā-ber gelmezdi 040a/02, seni kendüm+e ber-ā-ber itsem 068b/02, elüñizi başuñuz+a ber-ā-ber idüp 134b/03

berü:

āyine içinde yöni berü görünse 042a/03, ol zamān+dan berü işlemez 188b/02, niçe biñ yıl+dan berü ol bakla dānesi ol kiremüd içinde anlar için şaklanmışdı 074a/04, mısır+a berü nūbe gemileri gelür 123a/06

bile:

konduğı yirde bile kondılar 059b/17, kendüleri nil içine bile atdılar 015a/11, gemiye nūh payğāmbār+la bile girdi 006a/03, güneş+ile bile dönerdi 018a/13, yanı+nca bile olan muŕtemedleri ve niçe h̄wāśś-ı ricāl-y-ıla iskenderiyyeye irişdi 060a/09, cümle begler öñi+nca ve yanı+nca bile binüp gitdiler 099a/03

birle:

çağıran feryād birle elamān 003a/21, bu+nuñ birle gine kehene ve sehereye gāyetle h̄ürmet ve ikrām ider 194a/14

degin:

bir gün aḥşam+a degin yürüdiler 178a/11, dibinden tā başı+na degin seyrek iri iri yazular kazulmuş-ıdı 182b/03

deñlü:

bir günde yigirmi biñ deñlü ādem katl eyledi 231b/10, kulleler deñlü yeşim taşları eline girdi 026b/14, büyüklükde şimdiki deñlü yoğ-ıdı 204a/11, ancak bir kasaba deñlü kalmışdur 216b/09, her kimse çırağı deñlü nūr virür 090a/07, murādı olduğu deñlü tenümden at alduğundan 224a/16, diledüğün deñlü al 038b/16, elümüzden gelen deñlü çalışalum 225a/10

dürlü:

üzerinde her dürlü yimişden bitmiş-idi 035a/13, yetmiş dürlü Ŗacıb ve garīb nesne gördi 049b/12, dürlü dürlü āvāzlar virürler-idi 169a/19, niçe dürlü buḥūrlar virdiler 194b/10, hiç bir dürlü ihānet kalmadı ki aña itmeye 223b/03

emşāl:

kendü emsâli pâdişâhlar gibi buña da bir nâvus idüp 024b/05, on dürlü *bunuñ emsâli* Óacıb ve ğarīb nesne var-ıdı 059a/15, ğayrı yirde *anlar emsâli* direkler ola-y-ıdı 160a/12, *bunlar emsâli* büyütda sâkin olan tuyūr cinsinden 228b/20, deve ve keçi ve sığır ve keçi *emsâli* hâyvânât ürer 171a/21

evvel:

tūfān-ı nūh+dan evvel olmuşdur ki 183a/08, *kendü+den evvel* geçen pâdişâhların ve hükemānuñ kitābların buldurdı 1912a/10

ĝayrı:

bu üç söz+*den ĝayrı* nesne söylemeyeler 207b/13, *allah+dan ĝayrı* kimse bilmez-ıdı 017a/03, *bundan ĝayrı* bir menār dañı dikdi 025b/08, *Óişıyān olma+dan ĝayrı* fāyide görmedi 034a/10

gibi:

üzerin her dāyim bulut *gibi* bir nesne alup tururdu 034b/18, *çize vilāyetine geç-dügi gibi* itrīb adlu bir şehir yapmış-ıdı 037b/16, *anuñ gibi* iş işlenmemiş-ıdı 040b/14, *bunuñ gibi* ittifāk degmede düşmez 094a/10, didüğine inan-ur *gibi* oldılar 050b/07, *anuñ eyyāmın+daki gibi* altunuñ çokluğu 053a/18, o yakınlarda biçil-miş dögil-miş *gibi* görünür 074a/01, *gereg+i gibi* Óadl ü dāda başladı 091a/16, yine *ol değil gibi* oldu 094b/21

göre:

aña göre benüm pâdişāhlıgımı kıyās itsün 118b/09, bunlar mütehammil olduğu+*na göre* istiÓmāl olına 126a/19, yılduzların hey'etlerine ve şeklleri+*ne göre* heykeller düzüp 180b/17, *hāl+na göre* harāc keseler 212a/16

güne:

bir güne haberi söylenürdi 043a/15, *bir güne* esbāb ve bir dürlü eşķāl gönderürdi 059b/13

içre:

Óaskeri içre nidā itdürdi 104a/03, *tūfān haberi cihān içre* şāyiÓ olup 139a/12

içün:

hāşetāt-ı arzdan hıfz içün üzerine tılsım eylediler 017a/04, her yıl nil *içün* bir ulu cemÓiyyet iderlerdi 129b/10

ile:

Óacem pâdişāhı dārā ile cenge Óazimet eyledi 155a/05, *ķavm+uñ ile* her yıl ol bayrama hāzır olasın 024b/12

ķadar:

*miqdārda çekürge **ķadar** olur 128b/01, anlara yit-ecek **ķadar** azıķ ķodılar 171a/08, mırıye **bu ķadar** māl hāsıl olurdı 130b/15*

ķarşı:

*aña **ķarşı** tekrār Óasker gönderdi 061a/06, seferlere gitdügin+e **ķarşı** yirine ķor giderdi 094b/18, sağır ķulağ+a **ķarşı** tamzursalar 129a/12, birbirleri+ne **ķarşı** at şaldılar 155a/20*

mānend / mānendi:

*aña **mānend** bir ķaśr yapdura 160b/15, ol develer **mānendi** üçinci taşdan ayaķları üzerine ķāyim bir deve dahı vardur 174a/18, **anuñ mānendi** şāh yüzün görmedi 003a/16, hiç **anuñ mānendi** hāzıne bulunmazdı 090b/12*

mertebe:

*dīn-i islāmuñ **tamām mertebe** şevket ü şalābetiyle 203a/17, sen hıfzlarında **bu mertebe** ihtimām idüp 186a/12, **mümkın olan mertebe** beyān ve aÓyan olındı 198b/21*

mişāl:

*deryā içinde atalar **mişāl** görünür 132a/18, altunlar ve üstüvāneler **mişāl** zeberced taşları çıkarup 026b/14*

nisbet:

*bu zamāna **nisbet** gine ol zamānda maÓmūr-ıdı 198b/17, anlara **nisbet** iskenderüñ Óaskeri deryā yanında ķatre mişālıydı 155a/14*

öñ:

*kendü+den **öñ** gelen pādişāhlar cemÓ itmedügi māl 030b/17*

öñce:

*içlerinden **öñce** varan toruğına çıķduğı gibi 120a/01*

öñdin:

*an+dan **öñdin** padişāhlar içinde ādem asmaķ siyāseti yoğ-ıdı 028a/12, hürmüs+den **öñdin** gelmişdür diyü iÓtimād iderler 139b/05*

öte:

*hatt-ı istivā+dan **öte** cebel-i ķumr eteginde baķırdan bir ķaśr yaptı 121b/09, **andan öte** gemi geçemez 123a/07, nil kenarı+na **öte** döşenmiş 172b/01, nūbe memleketi+ne **öte** yabānlara giderdi 005b/14*

ötüri:

*hüsni-tāÓatın+dan **ötüri** aña māniÓ olamazlar-ıdı 200a/04, sen bu diyāra neden **ötüri** geldüñ 159a/16*

özge:

māl sevmek+den özge azdurıcı yokdur 089b/16

şoñra:

andan şoñra ikisi birbirine tamām qarışur 172b/16, *tūfān+dan şoñra* Ŗimāret olunan 176a/11, *bahādur* kimselerin qatl it-*dükden şoñra* maŖreke yirinde kendüyi de şehid itdiler 179a/16

taşra:

müsilmanları hisār+dan taşra sürdiler 213a/20, *ağızların+dan taşra* çıkmış azuları var-ıdı 049b/11

toğrı:

mısr+a toğrı revāne kıldı 228a/19, *yol+a toğrı* revān oldu 065b/09, *sarāyı+na toğrı* gitdi 099a/20

tolayı:

tolayı şehir için seyr itse olurdu 153b/16, *kiçirek şehir-idi tolayı* bārū içine alınmış-ıdı 182a/07

üzre:

altunuñ biñini Ŗahd+ı üzre yoldaşlarına virüp 160a/07, *nil suyn Ŗadālet üzre* köylere bahş iderler 164b/01, *ol beg dañı emr+i üzre* mahalluñ üzerine vardı 171a/04

yaña / yañadan:

bu yaña iskenderiyyede haberleri muqavkısa irişdi 204b/11, *bu yaña* mezkūr eymen düleyfe emrinden fāriğ olduqdan şoñra 061b/07, *barmağıyla güneş+den yaña* işāret iderdi 157a/07, *bu yañadan* etrāk dañı cemŖ olup anlaruñ üzerlerine vardılar 220b/12, *her yañadan* üzerine ādem çoqarup iskenderiyyeyi taŖmire başladı 057a/20

yuğaru:

yir+den yuğaru bir žirāŖ miqdārı boyı olup 186a/07, *altmış yaşı+ndan yuğaru* olanın koca diyü hisāb itmişler 072b/17, *havā+ya yuğaru* bir niçe yüz žirāŖ tūlı olup 157b/11, *gög+e yuğaru* salīb şeklinde bir Ŗālem kaldururlar 202b/12

ziyāde:

te'şirin didükleri+nden ziyāde buldı 193b/05, *otuz nefer+den ziyade* şahābe-i kirām var-ıdı 210a/02

1.3.7.Fiiller

1.3.7.1. Şahıs Ekleri

1.3.7.1.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri

Geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılan eklerdir.

Tablo 2. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri

Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri	Tekil	Çokluk
1.	+(U)m, +(A)m, +(I)n	+mIz, +(v)Uz
2.	+sIn	-sIz
3.	Ø	+lAr

1. tekil şahıs eki: +(U)m / +(A)m / +(I)n

bulur+um 024a/18, *ko-y-am* 068b/16, *bil+em* 052a/04, *koparay+ın alay+ın* 177a/16, *ögredey+in* 006a/09

2. tekil şahıs eki: +sIn

göstere+sin 009b/09, *yapmış+sin* 227a/06

1. çokluk şahıs eki: +mIz / +(v)Uz

itmiş+üz+dür 065a/08, *otururmuş+uz* 134a/20, *ide+vüz* 050b/08

+miz ekinin metnimizde tek bir örneği vardır:

düş+emiz 078a/17

2. çokluk şahıs eki: +sIz

oқыa+sız 140b/18, *neyler+siz* 227b/03, *fıkr itmiş+siz* 009b/11

3. çokluk şahıs eki: +lAr

yürümüş+ler 138b/08, *ko-y+lar* 139a/17

1.3.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

Şart ve görülen geçmiş zaman çekiminde kullanılan eklerdir.

Tablo 3. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	Tekil	Çokluk
1.	+m	+K
2.	+ñ	+ñUz
3.	Ø	+lAr

1. tekil şahıs eki: +m

şataşdu+**m** 119a/16, *işitdü*+**m** 144b/11

2. tekil şahıs eki: +ñ

korşutsa+**ñ** 186a/05, *bilmezse*+**ñ** 038a/11

1.çokluk şahıs eki: +K

işidürdü+**k** 051b/13, *yazındı*+**k** 140b/14

2. çokluk şahıs eki: +ñUz

yazmamışdu+**ñuz** 050a/17, *gönderse*+**ñüz** 096a/20

3. çokluk şahıs eki: +lAr

buldı+**lar** 051a/05, *bişürme*+**ler** 084a/16

1.3.7.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri

Emir eki, hem kip hem şahıs ekidir. Emir kipi, “1.3.7.2.2.1. Emir Kipi” başlığı altında incelenmiştir.

1.3.7.1.4. +yUz Şahıs Eki

Bu ek, Şart ve İstek kiplerinin 1. çokluk şahıs çekimlerinde karşımıza çıkar. Bu ekin tek örneğinin Şeyhoğlu Mustafa’nın Hurşid-name adlı eserindeki "gideyüz"

sözcüğünde görüldüğünü belirten Erkan Salan, ekin önceki beyitdeki "gedayuz" sözcüğüyle ses uyumu oluşturmak için değiştirilmiş +(v)Uz şahıs eki olduğunu söyler.¹³ Bu ekin şahıs zamiri kökenli +(v)Uz ekinin değişmiş bir biçimi olması muhtemeldir:

emîn ol-sa+yuz 074b/16, *tağ-a+yuz* 087a/07, *çıkar-sa+yuz* 151a/06, *ma'Ömür idivir-se+yüz* 196b/12, *ma'Ömür idebil-se+yüz* 196b/14, *şulh itdüribilür-se+yüz* 207b/05

sākin ol-a+yuz 009b/09, *al-a+yuz* 178b/21, *id-e+yüz* 009b/10

1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri

1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri

1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dİ

1. tekil şahıs:

oğl-du+m 115a/17, *ört-dü+m* 137a/12, *varma-du+m* 159b/05

2. tekil şahıs:

yarat-du+ñ 002a/01, *rahm it-dü+ñ* 201b/20, *gözleme-dü+ñ* 213b/19

3. tekil şahıs:

katl eyle-di+Ø 214a/05, *sor-di+Ø* 216a/05, *taşma-di+Ø* 037b/18

1. çokluk şahıs:

yokla-du+ğ 141b/04, *temāšā eyle-dü+k* 186a/07

2. çokluk şahıs:

eşir ol-du+ñuz 213b/07, *deñe-dü+ñüz* 232a/13, *itme-dü+ñüz* 232a/13

3. çokluk şahıs:

buyur-di+lar 112a/19, *biç-di+ler* 117a/16, *inme-di+ler* 226b/12

1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mİş, -updur

2. tekil şahıs:

işābet it-miş+siñ 125a/09, *yap-mış+siñ* 227a/06

3. tekil şahıs:

geçür-miş+Ø 073a/16, *yazıl-mış+Ø* 118b/06, *kopma-mış+Ø* 140a/18

¹³ Erkan SALAN, *Eski Anadolu Türkçesinde Standart Dışı Kullanılan Çokluk 1. Kişi Ekleri Üzerine*, TAED, Erzurum, 2016, s. 31-32.

ol-updur 002b/15

1. çokluk şahıs:

it-miş+üz+dür 065a/08, *yaz-mış-uz+dur* 013b/05

3. çokluk şahıs:

oy-mış+lar 015a/02, *öl-miş+ler* 052a/09, *inme-miş+ler* 044b/01

1.3.7.2.1.3. Geniş Zaman: -(A)r, -(U)r / -z

1. tekil şahıs:

al-ur+ın 015a/21, and *iç-er+in* 209b/05, *bul-ur+um* 024a/19, *cemÖolma-z+ın* 057a/02

2. tekil şahıs:

vir-ür+sin 038b/11, *ağla-r+sın* 175a/19, *eyleme-z+sin* 065a/03

3. tekil şahıs:

bırağ-ur 161b/09, *çöker-ür* 162a/19, *yat-ur* 128b/06, *tokınma-z* 170b/15

1. çokluk şahıs:

dile-r+üz 009b/08, *korğ-ar+uz* 074b/16, *isteme-z+üz* 097a/14

2. çokluk şahıs:

söyle+r-siz 196b/ 07, *al-ur+sız* 058a/02

3. çokluk şahıs:

çıkar-ur+lar 013b/06, *besle-r+ler* 013b/18, *tutınma-z+lar* 087a/03

1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -IsAr, -(y)AcAK

1. tekil şahıs:

giriftār ol-ısar+ın 030b/05

3. tekil şahıs:

ol-ısar 113b/16, *çık-acak+dur* 024b/12, *ol-acak+dur* 043a/06, *itme-yecek* 055a/11

1.3.7.2.1.5. Şimdiki Zaman: -yorur, -(y)Up turur

Metindeki örnekler sınırlıdır:

otur-u yorur+ın 196a/14, *gör-e yorur-sız* 225a/08, *yat-ı yorur-ıdı* 008b/19, *tur-u yorur* 038b/16, *gel-i yorur* 042a/04, *gid-e yorur-larıdı* 168a/01
dik-üp turur+lardı 070a/02, *dikil-üp turur+dı* 136b/07, *işle-yüp turur+ın*

214a/12, *bağla-yup turur+lar-ıdı* 205b/16, *al-up turur+dı* 034b/18

1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri

1.3.7.2.2.1. Emir Kipi:

1. tekil şahıs: -AyIn

taniş-ayın 055b/17, *güd-eyin* 057b/19

2. tekil şahıs: +Ø

al+Ø 055b/18, *diñle+Ø* 024a/05, *ķorkma-Ø* 024a/01

3. tekil şahıs: -sUn

ķurtıl-sun 094a/03, *kes-sün* 196b/08, *ķürime-sün* 118a/05

1. çokluk şahıs: -(y)AlUm

ķon-alum 225a/08, *üleş-elüm* 009b/12, *ķarışma-yalum* 065a/11

2. çokluk şahıs: -(U)ñ, -(U)ñIndI

Öasker ķoş-uñ 056b/16, *ara-ñ* 116a/19, *ölme-ñ* 205a/06

Emir kipinde görülen -ñ+IndI eki metnimizde, eklendiği fiile "ķabukluk" anlamı vermektedir. -dı eki ile ilgili Muharrem Ergin "Emir şeklinin çokluk ikinci şahsının sonunda, çok nadir olarak, ekleşmiş bir hitap unsuru görülür. Bugün kullanılan bakındı hele! ile son devirlerde kullanılmış durundu gibi sözlerde böyle bir -dı, -du unsuru vardır. Bu unsurun hadi, haydi kelimelerinde de bulunan ve bazen de onların yerine tek başına kullanılan di! hitap edatından geldiği anlaşılmaktadır"¹⁴ der. Türkiye Türkçesi ağızlarında "haydindi"¹⁵ sözcüğünde de görülen bu ek, muhtemelen -di ekinin, emir ekiyle kullanımının kalıplaşarak -ñdi /-ndi biçimini almasıyla ortaya çıkmıştır:

gel-üñindi 213b/11, *di-ñindi* 213b/14

3. çokluk şahıs: -sUnlAr

tut-sunlar 090a/09, *gel-sünler* 207a/01, *ķıkma-sunlar* 084a/11

1.3.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA

1. tekil şahıs:

¹⁴ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul, 1990, s. 308.

¹⁵ Ahmet Günşen, Mehmet Dursun Erdem, *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Tür Değişirme Örnekleri*, TURKISH STUDIES -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, Volume:2/3, Winter 2007, s. 76- 77

tur-sa+m 033a/03, *neyle-se+m* 152b/13, *varma-sa+m* 119a/18

2. tekil şahıs:

bağ-sa+ñ 132a/17, *söyle-se+ñ* 011b/08

3. tekil şahıs:

bağıl-sa 158b/01, *yücel-se* 157a/08, *örtünme-se* 010b/04

1. çokluk şahıs:

di-se+k 185a/12, *ol-sa-yuz* 074b/16

2. çokluk şahıs:

kırtar-sa+ñuz 208b/07, *gönder-se+ñüz* 096a/20

3. çokluk şahıs:

oyna-sa+lar 121a/07, *sür-se+ler* 129a/01, *bişürme-se+ler* 084a/16

1.3.7.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A

1. tekil şahıs:

bozıl-a+m 144b/09, *çekil-e+m* 068b/16

2. tekil şahıs:

oğıld-a+sın 089a/04, *eglen-e+sin* 159b/10, *itme-ye+sin* 209a/14

3. tekil şahıs:

çizil-e 141b/14, *şakla-ya dime-ye* 210a/11

1. çokluk şahıs:

düş-e+miz 078a/17, *şabr id-e+vüz* 050b/08, *olma-ya+vuz* 178b/19, *id-e+yüz* 009b/10

2. çokluk şahıs:

uğraş-a+sız 209a/15, *emr id-e+siz* 214b/15

1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi -mAlU ol-, -sA gerek, lazım

kullan-malu ol-sañ 090a/01, *al-malu ol-sa* 101a/02, *buyur-malu ol-duğlarında* 11a/05, *yaz-malu ol-salar* 118b/18, *kapalı-malu ol-dı* 198a/08, *şarş-malu olma-ya* 144a/17, *gönder-melü ol-duğda* 072b/13, *göç-meli ol-ıcağ* 211a/12

Metnimizde gereklilik anlamı vermek için çoğunlukla "-sA gerek", az sayıda da "lâzım" biçimleri kullanılmıştır:

kalksalar gerek 230b/16, *zıkr olınsa gerek* 224b/15, *ata binüp inmek gerek* 021a/10, *anı görmek gereküz* 070b/13, *zıkri gelse gerek* 165a/17, *güç yir yürimek gerek*

ki 177b/14, *çıkmağ lāzım geldi* 131a/09, beklemek *lāzım gelmiş-idi* 187a/02, *Ö asker-i müslimîne meşakkeat lāzım gele* 204b/04, *lāzumdur ki bir şarncuñ içini henüz boğazlanmış taze emerce oğlancuğlar kanyyla tolduralar* 201b/11

1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri

1.3.7.3.1. Hikâye Birleşik Çekimi:

1.3.7.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Hikayesi

di-dü+m+i-di 151b/07, *utanma-du+m+ı-dı* 214a/13, *ko-du+m+ı-dı* 082a/05

1.3.7.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

yapıl-mış+ı-dı 153b/16, *itme-miş+i-di* 154a/14, *yap-mış+Ø-dı* 175a/05, *kablanmış i-di* 037a/09

1.3.7.3.1.3. Geniş Zaman Kipinin Hikâyesi:

yigren-ür+Ø-düñ 065a/17, *ah id-er+Ø-düm* 224a/16, *şan-ur+ı-dı* 010a/21, *çağrış-ur+lar+ı+dı* 199b/03, *kalğma-z+Ø-dı* 198a/19

1.3.7.3.1.4. Şimdiki Zaman Kipinin Hikayesi:

yat-ı yoru-r+ı-dı 008a/19, *gid-e yoru-r+lar+ı-dı* 168a/01

1.3.7.3.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi:

rağbet ol-sa+Ø-ydı 070a/09

1.3.7.3.1.6. İstek Kipinin Hikâyesi:

al-a+Ø-ydı 189b/15, *gel-e+Ø-ydı* 202a/19

1.3.7.3.2. Rivayet Birleşik Çekimi: -mİş

1.3.7.3.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipinin Rivayeti

yazıl-mış+ı-mış 142a/06, *göm-miş i-miş* 082a/08, *kazıl-mış i-miş* 140b/16,

kefenle-**mişler-imiş** 140a/14

1.3.7.3.2.2. Geniş Zaman Kipinin Rivayeti

yıkıl-**ur+ı-mış** 052a/03, otur-**ur+ı-mışuz** 134a/20, gir-**ür+i-miş** 228b/18, **komazlar+ı-mış** 131b/16

1.3.7.3.3. Şart Birleşik Çekimi: -(y)sA

1.3.7.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Şartı:

di-**di+Ø-yse** 059b/11, buyur-**dı+Ø-ysa** 094a/18

1.3.7.3.3.2. Geniş Zaman Kipinin Şartı:

ol-**ur+ı-sa** 044a/4, uğra-**r+ı-sa** 042a/10, gel-**ür+i-se** 011b/05, gör-**ürler+i-se** 029b/09, **olınma-z+Ø-sa** 212a/02

1.3.7.3.3.3. Gelecek Zaman Kipinin Şartı

ol-**acağ i-se** 035a/01

1.3.7.4. Soru Eki

Fiil çekimlerindeki soru şekli sürekli düz ünlü taşıyan -mı / -mi soru eki (edatı) ile yapılmaktadır. Yuvarlak ünlülü şekli kullanılmamıştır.

degil **misiz** 209b/09, bilür **misin** 049a/05, işler **midî** 070a/08, vireyin **mi** 065a/14, uyar **mı** uymaz **mı** 090a/05, açılır **mı** 134b/18, virür **miydüñ** 159b/07

1.3.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri

-(y)An+ : *etrāfdan mısır üzerine yüri-yen* *Öadūlarını defÖ iderler-idi* 115a/08, *etrāfında aq-an* *şularuñ artanı gelür orada irkilürdi* 196a/21, *kendü işlemesi cāyiz olma-yan* *nesneyi işlemek lāyık degildür* 030b/14

-(A)r, - (U)r:

söyle-**r** *şüretler düzdüm* 018b/11, *şakfında çerāğ gibi yan-ar* *niçe cevherler kodılar* 027a/17, *ol nāvusuñ içinde burgularıla dön-er* *niçe timşāllar itdi* 165a/07, *adın añduğı gibi götüri ayağ üzerine kalğalar hiç bir otur-ur* *kimse kalmaya* 083b/11, *anları*

bil-ür kimse kalmaya diyü korkup ihtiyâtlarından bu berâbî binâlarını yaptılar 115b/07

-dUK+:

anı da yunma-duk hām biz içinde ve buña beñzer nesneler içinde şağlarlar 188a/18, taşdan niçe çuvāl mişālında zarflar var ki içleri gözler görme-dük ve kulağlar işitme-dük âlât-ı hārb ve yarağ yasāk-ıla tobtolu 143b/10, anuñ için bir qara buzağı ve ötme-dük bir niçe tavuğ biliçleri qurbān itdiler 041b/03, yıqmağa ilet-düg+i âdemlerden aña nazarı düşen hemān orada ölince qaldı 189b/08, kıftırım vāhāt-ı dāhilede yap-dug+i şehrlerüñ birinde dañı bir āyine düzmiş-idi ki 189b/10, yat-dug+um yirde ben de kendümi ırqalamağa başladım 224a/20

-mAz+:

siyāseti seng ü āhende tur-maz bir tığ-idi 003a/12, ol derede emvāl ü cevāhirden şağışa gel-mez nesne gömüp üzerine tılsım bağladı 066b/15, Óağablarınca yir gök götür-mez Óasker-i firāvān-ıla kendü dañı anlara qarşu yüridi 047b/11

-mİş+:

tetik üzerine hīkmetle tertīb olın-mış ceresler-idi 227a/20, isr ol-mış eşerlerinden niçe haberler işitdüm 004b/01, ol bir hegbe buğdayı ekecek ekilme-miş hālî balçık bulup aña ol buğdayı eke gelür padişāha Óarz iderimiş 131b/19, maÓkūd-ı zıbağdan düzüñ-miş bir Óavrat süreti bir Óavrat süreti var-ıdı ki anuñ iki saçı örüleri olup elinde bir āyine tutardı 0017b/08

-IcI+:

māl cemÓ id-ici ve Óilm-i nücüma muqayyid pādişāh-ıdı 086a/20, bir haykır-ıci kimse gelüp beni bir kerre haykıрмаğ-ıla dünyādan çıkardı 161a/13, hemişe timsāhları ve sāyir yırt-ıci ve ısır-ıci cānavarları amān virmez tutardı 192a/13

-(y)AcAK+:

bilād-ı küfrden feth olın-acağ yirlerüñ umūr-ı saltanatını aña ismarladı 099a/15, emr itdi yollarından yüceld-ecek yirlerden yüceldüp alçald-acağ yirlerden alçaltdılar 121a/15, soğāğlarında yir yir havā işle-yecek ve ziyā gir-ecek delükler kodurmuş-ıdı 153b/17, nilden çık-acağ+i yirlerde kum içine gömilür yatur 128b/05

-ü-:

her qanķıñuz ki yirde gömil-ü mālî ola şaqlaya dimeye bulunduğınlayın anı beytü'l-māl-ı müslimñ için mecāl virmez alurın 210a/10, sābıķā zıkr olunan dikil-ü taşlaruñ kiçireklerinden hiç nām ve nişān yoğdur 185a/07

1.3.7.6. Zarf-Fiil Ekleri

-A+:

ol odı yar-a yar-a öñine degin gelür-idi 039b/04, her yıl yap yap bu üslüb üzre baś-a baś-a āhir cümlesini baśdı 165a/19, muŖiz baśın qaldurup aña dik-e dik-e vāfir deñedi 232a/10, ol cin anlaruñ ardlarına düşdi anları döğ-e döğ-e yine taşra çıqardı 193a/15

-AlI+/ -alıdan+:

ol śanem orada tur-alı çok zamān-ıdı 015b/04, bu maŖden battāl ol-alı ancak bir kaç yüz yıldur 188a/07, egerçi ol vākıŖayı gör-eli bir yıldur ammā şimdiye degin anı kimseye dimedüm 134a/18, çeşm-i cihān açıl-alıdan anuñ manendi śāh yüzün görmedi 003a/16

-ArAK+:

qorqup kaç-arak ol şehir içinden çıqdılar 044b/16, orayı muhkem kazmağa başladılar kaz-arak horusuñ başı ber-ā-berligine irdiler 117a/05, zarūrj esbābların dök-erek andan kaçdılar 139a/08, iç-erek cümlesi mest olup qalkdılar 040a/15

-dUKCA+/ -dUK+kişi+cA+:

güneş nırı düş-dükce her biri etrāfına pertev śalardı 166a/12, yiller es-dükce ol śüretler dürlü dürlü āvāzlar virürlerdi 163a/18, öñinden ırıl-duqca ardına düşdi 170a/11, baŖzı köşelerin śat-duqca qarşı anı da alur 164b/14, ol yüz var-duğınca büyüdi 051b/12, zırā taşuñ qaddı beyān it-düklerince yokdur 185a/19

-dUKdA+/ -dUK+kişi+dA+:

pādiśāh ol-duqda iskenderiyyede-y-idi 053a/10, mısır halkı oğlan-iken nāsuñ ekyes ü aŖqalı ve büyü-dükde echel ve ahmaqı olurlar 015b/14, var-duğumuzda vefāt eylediler 114b/03, buraya gel-düklerinde kāfirler anları tutup 185b/15

-dUKdAn soñra / -dUK+kişi+dAn soñra:

ol nāvusuñ üzerin ulu taşlar-ıla berkit-dükden soñra üstine qum atdılar 007b/12, nil śuyı ol śüretleruñ boğazlarından çık-duqdan soñra bir kaç ırmağ olur 120b/07, temāşā it-düğinden soñra mısır cānibine müteveccih oldu 081b/21, oltayı yutdur-duqlarından soñra anuñ ipin uzadı virdiler 128a/12

-(y)I+:

taşlardan śağın-ı śağın-ı giderler 171b/18, halk yüzleri üzerine sürin-i sürin-i kaçarlar 134a/05, bu iki qarındaşlar birleş-i ol iki taraf yiri alup her birin biri Ŗimāret idüp 164b/06, güle oyna-yı bedrū'l-cemālñuñ evine geldiler 230b/2

-IcAK+:

dün yarısı ol-ıcaḳ yatup uyudılar 044b/14, ucuzlık ol-ıcaḳ alurlar ḳahtlık ol-ıcaḳ almazlarıdı 101a/20, bu haberi işid-ıcek bî-hüzür oldu 147b/08, kızını gör-ıcek sevindi 168a/07-IncA+ / -IncAyA degin:

öl-ince veyā Ŗaraba žafer bul-inca anlar-ıla cenk idüñ 209b/11, ataya çık-inca pâdişāh oğlu pâdişāh ola 007b/06, öl-inceye degin Ŗadl tarıḳinden şaşmadı 093a/06, çerākise zamānı āhir ol-incaya degin mısırda pâdişāh olanlar 124a/12

-ken+:

hasta yatur-ken bedeniniñ etleri çüridi 201a/18, ol ḳapu içinden geçer-ken atı ayağı tayındı 229b/04

-mAdIn+:

şovu-madın ıascaḳla içine giresiz 201b/12, kendülere tanış-madın erleri hiç bir nesne işlemeye 074a/10, bir ḳaç gün geç-medin vefāt eyledi 093b/12, hiç tereddüt it-medin imāna gelür 0107a/09

-mAGIn+:

hidāyet-i ḥaḳ olma-maḡın bütperestlik ḳalāletinde ḳalmışdı 053a/16, cāriye ol-maḡın anı da memālik-i bahriyyeden Ŗadd eylemişlerdür 106b/18, emr iden kimse vefāt eyle-megin başa çıkmayup nā-tamām kalmış-ıdı 148a/09

-mAzdAn evvel :

gün toḡ-mazdan evvel görünür 171b/14, teveccüh-i hümayün it-mezden evvel bu diyārda bir ḳānūn-nāme-i metmūn (yazılmaḳ) emrin ideler 111a/10, payḡambar ol-mazdan evvel ol tāyife üzerine ḡazā idüp 172b/03

-mazsuzın+:

kimse ol-mazsuzın tenhā oraya gele 053b/08

-(y)U+:

vāsiŖ yir ara-yu nil kenārınca gitdiler 176b/13, ḳapusın ḳapa-yu mısır vilayetin aña virdi 079b/07, deñiz üzerinden yüri-yü yüri-yü geçdi 122b/08, cāmiŖ içine yalıñ ayaḳ ditre-yü ditre-yü girür-imiş 228b/18

-(y)Up+:

yirinden kalḳ-up andan yaña segirtti 008b/10, anı sık-up şuyın alurlar 173a/19, ḥorūs ḳanatların silk-üp oynatdı 117a/19, mezāriŖe üş-üp çok tereke telef itdiler 019b/18, ordusun yağmala-yup bār ü bengāhını tarāca virdi 038b/14

-r...-mAz+:

ol bidŖatları di-r di-mez ḥalḳdan aldurup her birini muzāyaḳaları zamānında

zār ve zār ağlatdı 101b/16, dile-r dile-mez kendü de virür ellerinden kurtulurdu 230b/03

1.3.7.7. İsim-Fiil Ekleri

-mA+:

ur-ma tut-ma şāhibleri mahlūkāt olalar 199a/15, yi-me+sinde iç-me+sinde
Óıyş ü Óışretinde ola 062b/13, mevzūn kelām söyle-me+de bî-nažır-i Óālem-idi
094b/02, nilūn taş-ma+sı emrinde hiç gayrı nesneye ihtiyāc olmadı 125b/01

-mAK+:

vezirlerin tut-mağ tedārikine düşdi 230b/07, aña tereke gel-mek ve zahıre yit-
mek ihtimālî yokdur 124b/04, kemā-kān yūri-mek+de istiÓcāl itmezler 205a/10, beni
bir kerre haykır-mağ+ıla dünyādan çıkardı 161a/14

-(y)İş+:

dög-üş uğraşa mübeddel oldu 067b/12, zāhire gel-iş+i hābeşe vilāyetindendür
123a/04, bir dilim kay-ış dilerler 126b/15, sağ-ış+a gelmez hazine eline girdi 155b/04,
hezār serzen-iş ve tenviḥ iderdi 164b/18, benî-ādemüñ yaradıl-ış+ı ḥıqd ve ḥased
üzerine 086a/17, muḥkem yūri-yiş idüp 213a/04

1.3.7.8. Birleşik Fiiller

1.3.7.8.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

Metnimizde "it-", "eyle-", "ol-", "kıl-" ve "olın-" yardımcı fiilleri ile kurulmuş birleşik fiil yapıları oldukça fazladır:

ābād eyle- 091b/21, beyÓat eyle- 100a/03, bezl eyle- 032a/12, binâ eyle-
189a/06, bünyād eyle- 103a/19, edā eyle- 159b/01, güm eyle- 085a/12, hidāyet eyle-
032b/06, inkār eyle- 116a/13, katÓ eyle- 141b/12, meżemmet eyle- 031b/13, mizāc-gırlik
eyle- 102a/16, şalb eyle- 112b/11, şükr eyle- 089b/11, taÓarruz eyle- 208b/18, terk-i
diyār eyle- 108b/01, tetebbuÓ eyle- 134b/14, vaÓde eyle- 225a/10, zuÓm eyle- 137a/11;
Óāzm it- 154b/05, buğz it- 062a/19, derc it- 136a/20, ezâ it- 202b/21, gûyendelik it-
187a/09, ḥizmet it- 117b/04, ıtgın it- 063a/05, imÓân-ı nażar it-119a/12, işkence it-
224b/08, maşāf it- 112a/05, müdârâ it- 052a/14, nûş it- 030b/07, şehâdet it- 109b/19,
yıgnağ it- 095b/12, yoldaşlık it- 179a/13, yebâb it- 006a/13; ḥavāle ol- 218a/08,
müdebbir ol- 180b/12, muḥarreb ol- 180b/10, vārid ol- 168b/11, ḥāsıl ol- 167a/11,
ḫaribü'l-Óahd ol- 148b/03, mübaşir ol- 133b/05, şehid ol- 129a/17, ḥarr-ı yabis ol-

126a/15, *bārid-i rabt ol-* 126a/16, *hāzır ol-* 114a/15, *ma'Ŗrŭf ol-* 098b/15, *zāyid ol-* 097b/12, *gŏnli ol-* 051a/16, *mŭvekkel ol-* 024a/17, *mezkŭr ol-* 005a/15, *ŝŏhre-i şehr-i cihān ol-* 004b/02, *muħalled ol-* 012a/03; *beyān olun-* 024b/12, *binā olun-* 083b/18, *da'Ŗvā olun-* 039b/09, *da'Ŗvet olun-* 099b/20, *defn olun-* 025a/15, *taķdŭr olun-* 010a/18, *vaz'Ŗ olun-* 031a/20, *zŭkr olun-* 049a/01, *ŝerħ olun-* 182b/15, *farķ olun-* 069b/06; *a'Ŗzam ķıl-* 110a/13, *def'Ŗ ķıl-* 024a/14, *namāz ķıl-* 099b/06, *va'Ŗde ķıl-* 008b/08, *vefā ķıl-* 046b/14, *muraŝŝa'Ŗ ķılın-* 053a/04

Bunun dışında "al-, vir-, gel-, ķal-,gŏr-, çek- dŭŝ-" vb. pek ok farklı fiil kullanılarak oluşturulmuş birleşik fiil yapıları da vardır:

pāyānā ir- 004a/14, *va'Ŗdesi ir-* 088b/13, *nihāyete irgŭr-* 053a/16, *āfet iriŝ-* 127b/08, *ġazaba gel-* 084b/07, *żuhŭra gel-* 092b/02, *ġālib gel-* 015b/09, *ġayrete gel-* 209a/15, *inŝāfa gel-* 019b/03, *ħaķķından gel-* 096b/08, *za'Ŗf gel-* 082b/06, *ķuvveti bāzŭya getŭr-* 057a/07, *ele getŭr-* 024b/03, *imān getŭr-* 012a/20, *tāķat getŭr-* 061a/16, *ikrār getŭr-* 052b/06, *tekbŭr getŭr-* 179a/08, *ta'Ŗlŭm al-* 136a/17, *ŝatun al-* 092a/20, *ħaber al-* 155a/10, *ħiŝŝe al-* 161a/03, *intiķām al-* 231a/09, *Ŗaķlın al-* 060a/14, *dehŝet al-* 081b/17, *żafer bul-* 021b/21, *ħŭrmet bul-* 096a/09, *ķadr bul-* 097a/02, *vusŭl bul-* 112b/20, *iŝtiħar bul-* 114b/03, *necāt bul-* 016a/13, *ķarārın bul-* 226b/15, *Ŗizzet bul-* 227b/11, *fursāt bul-* 019b/13, *ķŭn baġla-* 098a/10, *ŭns baġla-* 037a/05, *alay baġla-* 214b/21, *baŝŭreti baġlan-* 068b/09, *bāķŭ ķal-* 010b/16, *ta'Ŗaccŭbe ķal-* 004a/04, *ħayrān ķal-* 189b/02, *Ŗāciz ķal-* 223b/13, *Ŗacebe ķal-* 012a/14, *ķarārı ķalma-* 205b/12, *mecālŭ ķalma-* 211b/06, *dehŝet al-* 081b/17, *ardın al-* 205b/11, *ħaberin al-* 211a/07, *heybet al-* 047b/05, *intiķām al-* 090b/19, *ħiŝŝe al-* 161a/03, *cān at-* 041b/12, *ķadem baŝ-* 022b/13, *ġam ve ġuŝŝā baŝ-* 059a/18, *aġırlıķ baŝ-* 198a/18, *dalālete bıraķ-* 027a/01, *zaħmete bıraķ-* 065a/03, *teŝriŝ buyur-* 111a/06, *meded aġrıŝ-* 084b/14, *asker çek-* 049b/06, *pŭŝ-keŝ çek-* 082a/11, *yŭz evŭr-* 056b/01, *żulmet ŏk-* 088a/14, *ķulaġına deg-* 041b/14, *mŭrāŝ deg-* 054b/09, *ŏzr dile-* 221a/15, *āmān dile-* 205a/06, *ħācet dile-* 122b/06, *mŭbārız dile-* 213a/07, *defteri dŭrŭl-* 020a/01, *devri dŭrŭl-* 039a/16, *ķorķu dŭŝ-* 014b/21, *muħālefet dŭŝ-* 098a/09, *ardına dŭŝ-* 044a/19, *mehcŭr dŭŝ-* 003b/21, *ŏñine dŭŝ-* 044b/04, *dalālete dŭŝ-* 146a/15, *gŏnlini eg-* 038b/21, *vāz ge-* 032b/17, *ķılıdan geŭr-* 059b/21, *yola gir-* 051a/11, *ķıtāla gir-* 102a/16, *fāyide gŏr-* 024a/06, *ķıyām gŏster-* 155b/06, *tevaķķuf gŏster-* 071a/10, *icābet gŏster-* 105b/19, *fursāt gŏzle-* 039a/03, *ķa'Ŗrın gŏzle-* 128b/09, *and i-* 055a/17, *baŝ indŭr-* 155b/09, *ŭmŭdi kes-* 032a/18, *kŏkin kes-* 231a/18, *furtına ķop-* 096a/04, *gavġā ķopar-* 220a/20, *zemezme ķopar-* 020a/10, *ħŭle ķur-* 062a/01, *dehŝet otur-* 033a/06, *Ŗavārız ŝal-* 102a/15, *aķın ŝal-*

219a/12, *pertev şal*- 166a/03, *ad tağ*- 107a/17, *künyet tağ*- 227b/10, *zarârları toğın*- 041a/14, *tüfek toğın*- 112a/07, *karşu tur*- 083a/08, *puşuya tur*- 205b/05, *Öahduña tur*- 038b/15, *muğarrer tut*- 049a/13, *kulak tut*- 068b/18, *şarÖ tut*- 129a/02, *güreş tut*- 127b/21, *yüz tut*- 022a/05, *mekân tut*- 068a/19, *üns tut*- 126b/21, *âhı tut*- 038a/09, *göz kulak tut*- 068b/18, *meded um*- 088a/20, *bünyâdın ur*- 026b/15, *ocağa ur*- 084b/09, *baş ur*- 052a/20, *ad ur*- 037b/17, *kuğa ur*- 024a/05, *yüze ur*- 211a/17, *selâm vir*- 024a/05, *mużâyaka vir*-101b/19, *rızâ vir*- 044b/07, *haber vir*- 020b/09, *icâzet vir*- 209b/19, *cevâb vir*- 141a/03, *destûr vir*- 192a/15, *iÖtidâl vir*- 121b/05, *el vir*- 081a/12, *cevâb vir*- 008b/16, *mecâl vir*- 059b/20, *karâr vir*- 031a/13, *düzen vir*- 187b/05

1.3.7.8.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

+(y)A / +(y)I bil-:

maÖmür id-e bil-seyüz 196b/14, *avla-yı bil*-üp 207b/05, *şulh itdür-i bil*-ürseyüz 207b/05, *ihtiyar id-e bil*-ürseñüz 208a/03, *var-a bil*-mek 029b/15

+(y)A / +(y)I gör-:

vir-i gör 055b/10, *yokla-ya gör*-di 065b/20, *ol-ı gör* 089b/13, *id-e gör* 089b/14, *teftiş id-e gör*-esin 102a/07

+(y)I vir-:

tagıl-ı vir-e 144a/17, *çıkar-ı vir*-diler 146b/21, *getür-i vir*-di 147b/19, *şal-ı virme*-di 151a/02, *gör-i vir*-üp 160a/06, *bul-ı vir*-ürseñ 161a/02, *çıkar-ı vir*-di 169a/12

(y)Up tur-:

işle-yüp tur-urın 214a/12, *arğa ol-up tur*-asız 214b/16, *şıçraş-up turma*-z 015a/07

+(y)A / +(y)I gel-:

görün-i gelme-z 129b/09, *baş-a gel*-dügümüz 155b/21, *çık-a gel*-di 224b/19

+(y)A yaz-:

baÖiş ol-a yaz-dı 095a/21, *düş-e yaz*-ar 022b/10, *helāk ol-a yaz*-dılar 045a/15

+(y)A ko-:

yığ-a ko-mışlar 192a/01, *göm-e ko*-dı 031a/04, *göm-e ko*-salar 127b/08

+ı git-:

al-ı+gitme-se 033a/02

+A / +I gel-:

çık-a gel-di 138b/18, *baş-a gel*-dügümüz 155b/21, *ek-e gel*-ür 131b/20, *gör-e*

*gel-dü*gine 161b/15, *gö*rin-**i** *gel*-mez 129b/09

+A var-:

şor-a var-dılar 229a/07, *tut-a var* 024a/01, *çık-a var-dum* ki 035a/12

1.3.8. Ek Fiil / İsim Fiil

1.3.8.1 Görülen Geçmiş Zaman Kipi

burunlarında+y+ı-dı 045a/17, *vezir+i-di* 066a/12, *gevdeli+y+i-düm* 224a/10, *şanda+y+i-dügin* 82b/20, *tāyife+y+i-diler* 199a/19

1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi

ābād+ı-mış 004a/19, *üzerinde+y+i-miş* 022b/09, *ma'Ōmūr+ı-mış* 085b/18, *degil+Ø-miş* 015a/04

1.3.8.3. Geniş Zaman Kipi

binā+Ø-Ø+dur 001b/07, *hākīm+Ø-Ø+sin* 001b/09, *münezzeh+Ø-Ø+sin* 001b/16, *müttetik+Ø-Ø+lerdür* 115a/01

1.3.8.4. Şart Kipi

yüklü+y+i-se 0014b/05, *ehlinden+i-se* 142b/11, *şadir+i-señüz* 196b/16, *gedā+y+ı-sa* 090a/08, *paygāmbar i-señ* 169a/11

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

1B ⁰¹ sübhān-allah ne lutf-ı vüçüddur bu ki bunca hüviyyāt-ı eşyānı ketm-i Óademden nā-hüveydā iken hüveydā ⁰² eyledüñ ve ne qahr ü ceberütdur bu ki bunca müsemmiyāt-ı esmāyı beydā-yı Óālemden peydā itmiş-iken yine nā-peydā ⁰³ eyledüñ zihjī šāniÓ sanāyiÓ ki šunÓ-ı bedjÓüñle zümürüdden yidi mutabbak qubbe-i eflāk itdüñ ⁰⁴ ve haşhāş-ı Óanberden kûre-i hākij havā üzre muÓallak bir tûde-i pāk itdüñ ol mutabbak kıbābda deng-ā-deng ⁰⁵ niçe timşāl-ı bî-mişāl düzdüñ ins ve cin hayrānı ve hînn ü bin ser-gerdānı oldı bu muÓallak tûdede ⁰⁶ reng-ā-renk niçe naqş ü nîreng gösterdüñ aña Óuqûl-ı melek vālih ve deng nüfûs-ı felek bî-huş ve heng qaldı ⁰⁷ binā ol binādur ki dest-i qüdretüñden çıkdı irādetüñ olmayınca anı ne fenā sili ve ne Óanā yili yıkdı ⁰⁸ ve naqş ol naqşdur ki anı qalem-i hîkmetiñ yazdı meşîyyetüñ olmadın anı ne tûl-ı zamān ve ne mürûr-ı devrān ⁰⁹ bozdı zihjī mübdiÓ-i bedāyiÓ ki šunÓuñla havā yüzinde bulutlardan tağlar dürrür ve deryā içinde tağlar başından ¹⁰ bād-bānlardan bulutlar yürür hîkmet ile şudan yanın yatur sıfāl içinde arz toprağın beslersin toprağdan ¹¹ başı aşğa bardağda deryā suyu şaklarsın ne hākımsın ki çār-ı Óağākîr-ı Óunsûrdan her biri bir tabjÓatda ¹² hezār terkîb idersin ve her birinde bir dürlü menfaÓat ve hāşîyyet ve pür-güne hālet ve keyfiyyet qorsun pes hāmd-ı ¹³ nā-mahdûd saña ki qādir-i eşyā ve fātır-ı arz ü semāsın šunÓuñ mahlûk šunÓına beñzemez sen düzmeyince o düzilmez ¹⁴ ve yine sen bozmayınca ol bozılmaz saltanat saña yaraşur ki hayy-ı lā-yemût ve lā-yenām ve lā-yefûtsın hergiz ¹⁵ ölmez ve hiç muÓattal olmazsın her gün bir şānda ve her ān bir cûd ve ihsāndasın vezîr ve muÓından müşîr ¹⁶ ve qarînden münezzehsin maÓa-zālik her fiÓlüñ naqşdan Óarî ve her šunÓuñ Óaybdan berîdür nazm der-tevhîd-i bârî Óazze ismihüm

2A ⁰¹ hüdāvendā yog-iken hiç nişānı niçe Óālem niçe devrān yaratduñ niçe bā-madde šunÓ itdüñ andağ ⁰² mücerred nefis ü rûh ü cān yaratduñ şudan toprağdan ateşden havādan ne hîkmetdür bu çār-ı erkānı yaratduñ ⁰³ bu dört eczādan itdüñ nice terkîb nebāt ve maÓden ve hayvān yaratduñ bu üçden niçe nevÓ ü sınıf ve efrād ⁰⁴ niçe eşkāl-ıla elvān yaratduñ feleklerde melekler itdüñ içād zemîñ üstinde ins ü cān yaratduñ ⁰⁵ sıfātuñ mazharı kılduñ zevātın kamudan efdālın insān yaratduñ Óacāyible tonatduñ qāyinātı ⁰⁶ kemāl-ı šunÓuñla bürhān yaratduñ bir ol dimeñle oldı bu nice Óālem bu düşvār işleri āsān yaratduñ ⁰⁷ saña lāyıkdur ancak melik ü sultān ki niçe milk ile sultān yaratduñ fenā taqđîrin itdüñ māsivāya ⁰⁸ vüçüd-ı hādişe imkān yaratduñ neşr der-naÓt-ı seyyid-i ālā-

nām Őaleyhi's-selām ve's-salavāt ve's-selām nā-maŐdūd ⁰⁹ ol paygāmbaruñuñ rūh-ı münnevver ve pākına ki muŐcizāt-ı bāhirātı-y-ıla Őalā-melā'in-nās bir daŐvā-yı hāķ itdi kevākibe ¹⁰ tapanlaruñ rağmına cirm-i ķameri bir iřāretiyle urdı iki řaķķ itdi zuhūrı-y-ıla put-hānelerde putlar h^wār ¹¹ ateř-gedelerde nārlar nūr oldu dīn-i güzīni cümle edyānı nesh itdi hūkm-i metīni geķen aħķāmı fesh itdi ¹² milletin islām ve ũmmeti yirin dār-ı selām itduñ kitābı efśāh-ı kitāb ve anśāh-ı hitābdur řöyle ki faśāhat ¹³ ikliminüñ sihr-sāz sūhan-perdāzları bir kelimesine lā diyemediler ve bir hārfına nokta koyamadılar egerķi muŐārazasına ¹⁴ niķe āgāz ve ķoķ hırś ve āz gösterdiler veli aķsar-ı sūresinüñ ityānında ķāśır oldılar Őaczlarından anı kimi sihr-i ¹⁵ sāhire ve kimi řiŐr-i řāŐire nisbet itdi cehāletlerinden ke'enne dũrr-i yetīmi harez-i mebzula nażm-ı hāķımı lutf-ı mübersem ¹⁶ ve behlũle beñzetdiler tā ki emr-i hāķķla rū-yı Őāleme ķadem baśdı ehl-i küfrüñ tākķları pest ve revākķları řikest oldu ¹⁷ tā ki dīn-i metīninüñ ebvāb-ı mesācidi açıldı müşriknüñ putları śındı heykelleri bināsı yapıldı ¹⁸ ķāŐide-i řerŐi ũzre bir Őamūd-ı metīn dikdi ki yevm-i ķıyāma deġin ķāyim vaķt-ı devāma deġin dāyim oldu ķullarıyla ¹⁹ hāķ arasında vāsıta ve rābıta dũřdı aña lāyık aŐmāla ve hũsn ũ ķubh-ı efŐāla reh-nümālīķ itdi enbiyā cihetini ²⁰ cāmīŐ olmaġ-ıla beřeriyetleri nübũvvetlerine mānīŐ olmadı anlara uyan saŐıd oldu śābiyye bu sırrı tuymaduġķũn ²¹ anlara uymadı revhāniyyūna taķarrũb idem śandı cenāb-ı Őizzetinden baŐıd oldu nażm der-naķř-ı Őaleyhi's-selām **2B** ⁰¹ meh-i burc-ı nübũvvet mihr-i Őālem ķıraġ-ı dũdemān-ı nesl-i ādem ġıyāś-ı teřne-gān-ı hāvz-ı kevřer ⁰² ũmīz-i Őāśiyān-ı rũz-ı maħřer muħammed maħzen-i sırr-ı ilhām muħammed řāfiŐ-i muħtī ũ sāhi ⁰³ kibār-ı enbiyānuñ mũctebāsı kirām-ı aśfiyānuñ muřtafāsı ķamudan řoñradur gerķi ķıyāmı ⁰⁴ bunuñla oldu ol cemŐüñ tamāmı risālet taħtına ķıķdı ķũn ol řāh kimesne źulm ucından itmedi ah ⁰⁵ aña ũmmet olan ķevġanı ķaldı ne ġam ol merde kim meydānı aldı uran iřigine rū-yı siyāhın ⁰⁶ yedi ķat göklere atsuñ külāhın neřr der-menķibe-i ařhāb-ı güzīn-i rıdvānullah-ı teŐālā Őaleyhim ecmaŐın ⁰⁷ ve anuñ saltanat-ı nübũvvetinüñ Őasākir-i nusreti řiŐārinuñ yaŐnī āl ve ařhāb-ı kibārinuñ ervāh-ı mutahharalarına ki her biri ⁰⁸ řecāŐat meydānınuñ eri ve mehābet nī-sitānınuñ řirīnidũr dīn yolında belīġ iķdāmlar ve bī-dirīġ ihtimāmlar ⁰⁹ idũp derũnını hāřāk-ı küfrden pāk eylediler hāķ bātıldan seķildi ve řāh-ı rāh-ı islām açıldı ¹⁰ sālīķũn menzili dār-ı selām ve nũzũlı naŐīm-i mũdām oldu bize dũřvār iři āsān idũp hezār lutf ũ iħsān ¹¹ eylediler bār-ı girān-ı minnetleri altında ķaddumuz dũ-tā ve ķāmetũmũz yādur ¹² nażm der-menķibe-i ¹³ gũrũh-ı nā-mũdārān-ı śāhābe-i h^wās-ı hāķ ve yārān-ı payġāmbār bulara iķtidā it mũhtedī ol ¹³ ki her bir albdur bir necm-i ezher śunuldı ellerine seyf-i islām kesildi ırķ-ı

küfr ve fitne ve şer ¹⁴ resûluñ şöhbeti-y-ile buldılar kām zihî fahr ve şeref zi-sa'Od-ı ekber huşûsâ cümleden bu çār-yār-ı ¹⁵ ebū bekr ve Öömer ve Öosmān ve haydar hayā ve sīdk ve inşāf ve şecā'at bularda hatm olupdur yokdur āhir ¹⁶ bu dördüñ her biri bir şāh-ı a'Ōzam iki bende aña haķan ve ķaysar nebiden soñra cümle efdāl-ı nās ¹⁷ bu dört sultān-ı Ōālemdür muķarrer beni haşr it bularla yā ilāhî şefī'Ō it baña birin rüz-ı maḥşer ¹⁸ neşr der-medḥ-i pādīşāh-ı dīn-penāh ve sebeb-i cem'Ō-i ģn-i nevādir-i aḥbār der-ģn-i šāḥāyif-i letāyif-nigār ve evrāk-ı zarāyif-nişār ¹⁹ bir zamān ki gerdiş-i çarḥ-ı devvār ve ḥareket-i leyl ve nehār ve taķallübāt-ı edvār ve taḥavvülāt-ı a'Ōsār ile tārīḥ-i hicret-i ²⁰ ḥāzret-i risālet-penāh-ı aḥmedī Ōaleyh-i efdālū's-salavat tokuz yüz elli bire irişdi ve bu sāl-ı ferhunde-fāl girmiş-idi ²¹ ve merzbūm-ı rūmuñ sultānı bir pādīşāh-ı Ōālī-şān-ıdı ki devāyir-i memālik-i emrū'l-mesāliki taht-gāh-ı felek-bārgāḥınuñ **3A** ⁰¹ cānib-i şarķisinden tā ser-ḥadd-ı vilāyet-i azerbaycan ve Ōırāķa ve cānib-i ģarbisinden diyār-ı küffārdan ıspanya ⁰² vilāyetinüñ ḥaddına ve taraf-ı şimālından müntehā-yı deşt-i kıbçaķ ve vilāyet-i tatara ve cānib-i cenūbından verā-yı baḥr-ı ⁰³ rūmda ģarb ķurūmından cezāyir iķlimine ve taraf-ı kıblisinden Ōāmmē-i diyār-ı Ōarab ve yemen ve zabīd ve Ōadene irmişdi ⁰⁴ bunca āfāk-ı memālikde istiḥķāķla ḥūkm-i ḥümāyūnı revān-ıdı cihān sultānları bende-i fermānı olup öñince ⁰⁵ niçe er devānlar devān-ıdı dergāḥı ālem-penāh ve āsitānı felek-bargāḥ-ıdı bezmde iskender ve cem'Ō rezmde isfendiyār ⁰⁶ ve rüstemdi Ōaskeri mūr ü mārden melah ve sūsīmārden bī-şümār-ıdı nereye varsa fetḥ ve fursat hem-Ōinānı zafer ⁰⁷ ve nusret muntażır-ı fermānıydı a'Ōlāmı zafer i'Ōlāmı ḥıyām-ı felek-ķıyām-ıdı tıġi ḥūsām rūmḥi ḥūn-āşām-ıdı lisān-ı ⁰⁸ hanceri tız peygān-ı tiri ḥūn-rız-ıdı her yıl kārı küffār-ıla kār-zār ve cihād-ı fī-sebīlillāḥ ıdı her bir ⁰⁹ uçda bir Ōaźimū's-şān ķulı pādīşāh-ıdı nām ve nişānı güneş nūrı gibi ser-tā-ser rū-yı cihānı tonatmış-ıdı ¹⁰ küffār üzerine bār-ı girān-ı mehābeti bir vechle düşmiş-ıdı ki ķrallarından birinüñ başın ķaldıracaķ ḥālı gözin açacaķ ¹¹ mecālı yoġ-ıdı na'Ōl-ı sūmm-i sa'Ōādet-mendi fetḥ ve fütūḥ āsmānına hilāl-ıdı kāfirden alduġı her ḥişār-ı üstüvār ¹² nev-Ōarūs-ı fetḥi yüzinde bir ḥāl-ıdı siyāseti seng ü āhende turmaz bir tıġ-ıdı desti dirhem ü dīnār yaġdurur ¹³ bir mīġ-ıdı ķahrı nār-ı pūr-şerār Ōafvı bahārı bī-kenār-ıdı eyyām-ı Ōadlında şırle āḥū bāz-ıla tihū alıssa ¹⁴ havā-y-ıla ġubār şu-y-ıla nār barıssa olur-ıdı ol şāh-ı felek-bārgāḥ ve pādīşāh-ı dil-āġāḥ-ı āl-ı Ōoşmān sultānlarınıñ ¹⁵ bülend-şān ve Ōālī-cenābı ve bu dūdman-ı hilāfet-nişān āsumānınuñ āfitābı sultān ibn-i sultān ibn-i sultān sultān ¹⁶ süleymān ḥan ibn-i sultān selīm ḥan ibn-i sultān bāyezīd ḥan-ıdı ki çeşm-i cihān açılalıdan anuñ mānendi şāh ¹⁷ yüzün görmedi ve ġuş-ı zemīn ve zamān anuñ mişli pādīşāh sözün işitmedi nazm ¹⁸ zıll-ı yezdān ve ḥüdāvend-i cihān dāver-i Ōahd ve

süleymân-ı zamân mâh-ı burc-ı âsumân-ı saltanat ¹⁹ şâh-ı Óâlem şehr-i yâr-ı ins ü cân her hünerde müntehî ü müntehâ bezmde cemÓ rezmde şîr-i jiyân ²⁰ kâfirün bağına dâğ-ı tîr uran qahrla anı koyan bî-hanümân tîğ-i tîzinden alaman ü frenk ²¹ çağırın feryâd birle elamân her ne yire varsa anı feth iden devletiyle hüsrev-i şâhib-kırân **3B** ⁰¹ Óadl-ıla dünyâ yüzün maÓmür iden ehl-i žulma vormeyen bir ân amân kimse çözümez çekilmez žulm-ıla ⁰² Óahd-ı Óadlında meger tîr ve kemân biri inler biri eşk eyler revân reşk ider ihsânına deryâ ve kân ⁰³ bârî bu fakîr-ı bî-mecâl sâlih bin celâl bunun gibi pâdişâh-ı Óâlî-câhuñ zamân-ı ferhunde-fâlında ki hezâr ihsân-ıla ⁰⁴ mümtâz ve akrân ü emşalum içinde ser-efrâz olmuş-ıdum duÓâ-yı Óömr ve devleti hemişe vird-i zebânüm ve hîrz-ı cenânüm idi ⁰⁵ târîh-i mežkürda merzbüm-ı rümuñ zevâyâ-yı müşelleşde serîr-i saltanata sihpaye menzilesinde olan üç belde-i ⁰⁶ muÓažžamadan ki her birinün sevâdı rü-yı zeminde hâl ve devlet hümâsına žılâl gibi düşmüşdür sevâd-ı aÓžam-ı edirnedeki ⁰⁷ türâbınun büyü misk ve Óanber ve cûlarınun şuyı âb-ı kevşerdür menârları bülend ve dârları bî-mânend bir şehrdür cevâmîÓnün ⁰⁸ her köşesi duÓâ hırmeni her künci şulehâ encümenidür merhûm sultân bâyezîd medresesinde müderrisdüm hemişe ⁰⁹ celîşüm kitâb ve enîşüm ders ve hitâb-ıdı mesâ'il-i müşkile-i Óulümde tahkîk ve mübâhis-i muÓâzala-ı hâdd ü rüsûmda ¹⁰ tedkîk iderdüm ki hulâsa-i efkârımı qalem ile tahrîr ve ki netâyic-i enzârımı lisân-ıla takrîr iderdüm Óâlemde bir hoş hâlüm ¹¹ ve ferâğ bâlüm var-ıdı hâtırumdan dünyâ hevesleri dür ve cihân ârzûları mehcür-ıdı hemişe kârüm Óuzlet ¹² qâşânelerinden ihtifâ ve qanâÓat köşelerinde inzivâ-y-ıdı dünyâ-y-içün ehline tereddüd ve tenezzül matbûÓum ve câh içün ¹³ çâha düşmek iken maşşûdum degil-ıdı şâhn-ı dünyâda serv gibi âzâdelik ve uğurlayın köşelerde benefşe ¹⁴ gibi üftâdelik severdüm kendü hâluma şâkir ve fakr ve fâqama sâbir-ıdüm lekin kendüme bu hüzürü pâydar ve bu serveri ¹⁵ ber-qarâr ola şandum bundan gâfil olmuş ki bezm-i cihânda kişiye her ne şunılsa soñı hâram ve telh-fâmdur ¹⁶ Óâlimün âhiri elem niÓamuñ taşhîfi nağamdur çarhuñ revîşi ve dehrün gerdişi tîz mütehavvil ve az zamânda mütebeddil olur ¹⁷ beyt kişi bir gördüğün dahı göremez ki zamân devrine zamân iremez nâ-gâh az geçmedin ¹⁸ gördüm h^wâh ve nâ-h^wâh sürûrum şürûra hubûrum fütûra mübeddel oldu emr-i pâdişâh-ıla bel taqdîr hükmi- ¹⁹ ilah ile dâru'l-amân edirnededen çıkdum diyâr-ı ğarbdan medîne-i hâlebe andan dâru'l-kâhire-i mısra Óazm itdüm ²⁰ dest-i rüzigâr sengi vücûdı felâhan-ı belâya koyup atdı rümdan diyâr-ı ğarba toğrı beni revân itdi ²¹ nâ-gâh dâr ve diyârdan dür yârân ve akrabâdan mehcür düşdüm bahâr ü dey dimedüm gitdüm edirnededen mısıra **4A** ⁰¹ üç ay pey-â-pey sefer itdüm bu yolda hezâr zahmet ve bî-şümâr meşakkat çekdüm hiç bir fâyide ve muÓtedd bir ⁰² Óâyide görmedüm illâ bunu ki

Óuķalā dimişler عَلَّمَ الْبَصِيرَ وَالْأَعْمَى gitdügüm ⁰³ mesālik ve menāzil ve
 maÓābir ü merāhilde hezār āsār-ı ķadıme gördüm ki her birini bir zamānda bir bü'l-
 heves ⁰⁴ ābād itmiş kendü gitmiş yirinde nişānın ķomış ad itmiş bunlaruñ temāşāsından
 bir zamān taÓaccübe ķaldum ve deryā-yı ⁰⁵ fikre talup anlardan niķe Óibret aldum fenā-
 yı Óömrüñ fenāsını ve binā-yı dehrüñ Óanāsını yād idüp deründen ⁰⁶ feryād itdüm
 žāhir-bjn olanlar her birinüñ binālarını žikr iderler ben bennālarını fikr iderdüm anlaruñ
 gözi ⁰⁷ ol āsār-ı ķadıme ve emāķin-i hāliyede benüm gönüm anları yapan ve yapduran
 Óizām-ı remķime ve ecsām-ı bālyada anuñķün ⁰⁸ dāyim h^wāce hāfiz-ı şirāzinüñ
 Óaleyhi'r-rahme bu ebyāt-ı hālet-engizi hātıruma düşüp varduķca ateş-i şinem ⁰⁹ tiz ve
 ah-ı derünüm sebük-hiz olurdu ebyāt إِنْ جِئْنَاكَ وَكَيْفَ لِحَالِكَ ¹⁰
مَا بَلَغَ مِنْ نَبِيِّ سَلَمٍ ¹¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ²⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ³⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁴⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁵⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁶⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁷⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁸⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹¹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹² أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹³ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁴ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁵ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁶ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁷ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁸ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ⁹⁹ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا ¹⁰⁰ أَوْصَدَ بِرَمَكَا نَحْلَانَا

hevā ve gönüle bu sevdā düşdi ki ⁰⁷ aḥbār-ı milk-i mısır ve anuñ üzerine mürür iden Óaśrı ve benî-âdemden evvel buña kim kudüm itmiş ve Óimâretine cümleden ⁰⁸ aḳdām-ı iḳdam iden kim-idi ve soñradan dañı bu arza ferāÓine ü Óamāliḳadan ve ḳayāsıra ve ekāsireden kimler ḥükm ⁰⁹ itmişler ve bu milke ne asıl pâdişāhlar gelüp gitmişlerdür sâbıḳda ve lâḥiḳde bu Óarsada ne asıl āśār ¹⁰ var-ıdı ve anları kimler ibdāÓ ve ne ḥakımler ihtirāÓ itmişdi kütüb-i tevārîhin bulup Óale't-tafşıl maÓlüm idinem ¹¹ buña binā selef-i Óulemā raḥmullah tevārîh-i mısırdı yazduḳları kitāblardan elüme girenleri gözden geçürdüm cümleden ¹² eşbeh ü ecmelin ve ekmel ve mufaśśalın Óulemā-ı şāfiÓiyyeden mevlānā şeyh taḳıü'd-dîn aḥmed bin Óalınuñ ki ibn-i mıḳrızi dimekle ¹³ maÓrūfdur kitābü'l-mevāḡıt vel-Óitibār bi-zıkrü'l-ḥıtat ve'l-āśār adlu kitābın buldum ki haḳḳā bu bâbda šāḥib-i ¹⁴ yed-i beyzā ve bāzū-yı tüvānā göstermişdür anuñ içinden dür ḥüşeleri çın ider gibi mühimm olan fevāyid-i ferāyidini benān-ı ¹⁵ ḳalem ile dirdüm silk-i Óarabiden çıkarup türkî ada rişterini dizdüm bundan ḡayrı kitābü'l-muḥtaśar fi'l-aḥbārı'l ¹⁶ -beşer adlu kitābda ki kütüb-i tevārîhden on üç mutavvel ve mufaśśal kütüb-i muÓtebereden ihtisār olunmışdur ¹⁷ ve mü'ellifi hamā pâdişāhı-y-ımış ki ismāÓıl-i yaÓruf dimekle maÓrūflardur şāfiÓî mezheb-imişler fıḳḥ-ı şāfiÓîde ¹⁸ dañı baÓzı mü'ellifleri vardur kütüb-i muÓtebere şāfiÓîdendür diyü naḳl iderler mısra müteÓallıḳ bulduḡum ¹⁹ ahyār-ı aḥbārı ve Óulemā-yı müte'ahḫirin-i mısırdan celāle'd-dîn-i süyüṭinuñ kevkebü'r-ravza ve ḥüsnü'l-mühāzara ²⁰ fı-aḥvāl-ı mısır ve'l-ḳāḥire dimekle mevsüm kitāblarında ve sāyir mısır aḥvālında Óulemā-yı selef ve halef yazduḳları baÓzı ²¹ resā'ilde gördüḡum ḥavādiş ve āśarı aña zamm ve ilḥāḳ idüp cümlesinuñ ḥāşılını cāmıÓ bu bir ḳaç **5A** ⁰¹ kerārışde niçe nevādir-i aḥbār yazdum egerçi ekşeri Óādete muḥālif olmaḡ-ıla tabÓ-ı insāñı anları ⁰² istibÓād idüp žāḥir ebgāzını kiżb ü iftirāya isnād itse olur ammā eyle degildür siḥr ü tılsımāta müteÓallıḳ ⁰³ aḥvāldur bunlaruñ ikisi de šāḥiḥ Óilmlerdür siḥruñ medārı baÓzı efsün ve aÓmāl ve fünündur ki ehline maÓlūmdur ⁰⁴ anuñ ḥaḳıyyetine ḳurān-ı ḳadım nāṭıḳdur ve tılsımātuñ medārı şol esrāra vuḳūfdur ki tabāyiÓde vedāyi-i ilāhiyyedür ⁰⁵ ve anlar-ıla ittiśālāt-ı kevākebiyye arasın tevfiḳ ve telfiḳdür ki bi-iẓnillah-ı teÓālā baÓzı te'sīrat-ı Óacıbe ḥudūşına bāÓiş olur ⁰⁶ ki tabāyiÓuñ ževāḥir-i aḥvālına nażar müstebÓad görünür bu da šāḥiḥ Óilm olduḡına kütüb-i ḥikmetde taśriḥ vardur ⁰⁷ bunlara binā zıkr olunacaḳ aḥvāla Óulemā-yı selef ve halef inkār itmeyüp kitāblarında taḳrİR ve taḥrİR itmişlerdür anuñçün ki ⁰⁸ ḥaḳ sübhāne ve teÓālānuñ ḳudret ve ḥikmetlerine nihāyet yoḳdur ve anuñ ḳudret-i kāmile ü ḥikmet-i şāmilesine nażar ⁰⁹ fi'l-ḥaḳıḳa naḳl olınan eşyādan ki umūr-ı mümkinedür ḥiç biri müstebÓad degül belki edniḳden ednā bir emrdür naẓm ¹⁰ nażar olınsa ḳudret-i ḥaḳḳa

göürür her biri ökmeden kem Óākile pes münāsib oldur kim ola bu bābda hemşin ebkem ¹¹ vilāyet-i mısruñ ibtidāş aĥvālından başlanup tārīĥ-i hicretuñ Óalā-vāzīÓı efđalū's-salavāt tokuz yüz elli üçüncü ¹² yılına gelince vākıÓ olan aĥbārı zikridür ki kütüb-i tevārīĥinde bulduğumuz üzre zıkr olunur ¹³ āgāĥ ol mısır asılda vilāyet adıdur şehir adı degüldür bu şimdi mısır didükleri şehruñ asılda adı dāru'l-kāhiredür ki ¹⁴ ol vilāyetuñ taĥt-gāĥıdur nite ki aşagada inşā'-allah zıkr olınsa gerekdür ve bu vilāyete mısır adı-y-ıla tesmiye ¹⁵ olınuğında ihtilāf vardır ol bābda kütüb-i tevārīĥde mezkūr olan aķvāluñ eşbehi budur ki vaķtā ki ādem ¹⁶ nebş Óaleyhi's-salavat ve's-selām zamānında oğulları arasında ihtilāf oldu ĥābıl adlu oğlını ķābıl adlu oğlı ¹⁷ öldürdi sāyir oğulları daĥı birbirinden ķorķup mābeynlerinden emn ü emān götürildi ittifāķ aralarında ¹⁸ olan şulĥ ve vifāķ nā-gāĥ şıķāk ve nifāķa mübeddel oldu zarūrş birbirlerinden ayrılup emāķin-i baÓıdeye çekilmek ārzūsına ¹⁹ düşdiler içlerinden ādem-i nebş Óaleyhi's-selāmuñ ġirbāb adlu oğlı oğlanlarından naķrāvuşu'l-cebbār bin mısırāyim ²⁰ adlu kimse kendü aķribā ve taÓalluķātından yetmiş neferden ziyāde kimse-y-ile ki cümlesi cebābire-y-idi bindiler sāyirleri ²¹ arasından ıkup anları terk eylediler yir yüzünden ihtiyār itdükleri semte toğrı ġitdiler ki cihān ķošelerinden **5B** ⁰¹ kendülere münāsib bir yir bulup tavattun ideler bu ümşidle bir zamān yir yüzinde yürüdiler āĥir nil ırmağına irişdiler ⁰² nil kenārınca daĥı ĥayli zamān ġitdiler ġiderek arz-ı mısra irdiler lezzet-i māsın ve iÓtidāl-ı havāsın ġörup begendiler ⁰³ birbirlerine bu be-ğāyet Óimāret ve zirāÓata ķābıl yir ancak ġelüñ bunda iķāmet idelüm didiler ittifāķ-ıla arz-ı mısırdı ⁰⁴ oturup anda tavattun itdiler ve yir yir muĥkem binālar yapıdılar ve Óacıb şanÓatlar işlediler mezkūr naķrāvuş vilāyet-i mısır ⁰⁵ Óimāret idüp aña atası mısırāyim adı-y-ıla ad virdi ki mısra anlar dilince mısırāyim dirler-idi ve bu naķrāvuş ķatı ⁰⁶ cebbār-ıdı her nesnede be-ğāyet kuvvet ve ķudreti var-ıdı ve hem ziyāde Óālim-idi ādem payğāmbaruñ Óaleyhi's-selām rezāyil ⁰⁷ adlu oğlı bildüġi Óilmelerüñ ekşerin bilür-idi ķavmına emr itdi ki kendünüñ adırı yirine kendüyçün bir şehir ⁰⁸ yapalar anlar da emri üzerine tağlardan taşlar kestiler ve yirden ķurşun maÓdenlerin açdılar didüġi yire bir ⁰⁹ şehir yapup adını emsus urdılar ki şimdi mısır-ı ķadım didüklerinüñ yirinde-y-idi ve bu şehirde niçe aÓlām ¹⁰ dıkdiler ki her Óalemüñ uzunı yüz zirāÓ-ıdı andan arāzş-i mısra zirāÓata başladılar her cānibini Óimāret eylediler ¹¹ baÓde-hu naķrāvuş anlara etrāfda ķaşabalar ve köyler yapmağā emr itdi yapıdılar her birinde münāsib ġördüġi üzre evlād ¹² ve müteÓallıķātından bir kimse sākin ķıldı her tarafı şinletdiler ābādānlıķ oldu içleri benş-ādem-ile tıldı baÓde emr ¹³ itdi nil ırmağını ķazdılar her tarafa andan şular çekdiler evvel böyle degil-idi nil şuyı kendü ķolayına aķardı ¹⁴ yir yüzine tağılmış-ıdı nūbe

memleketine öte yabanlara giderdi Óilm ü hîkmetle hendese hîsâbınca her yirüñ ölçüsün¹⁵ aldılar aña göre halıcler aşıtdılar binâ itdükleri şehirler çaryelere toğrı şular revân eylediler ki şimdi dahı¹⁶ arâzî-i mısırı başan şular anlaruñ âşârıdur ve zıkr olınan emsus şehrine dahı anlardan bir ırmağ çekdiler ki tâ şehrüñ¹⁷ ortasından akar-ıdı ve bu şehri nağrâvuş taht-gâh idinüp içinde oturdı ol kavma pâdişâh olup re'y¹⁸ ve tedbîrlerin ideridi bunuñ tafşîl-i ahvâl-ı saltanatı ve bundan soñra tûfân-ı nûha gelince ve andan soñra dahı¹⁹ arz-ı mısra kimler pâdişâh olmışlardur ve ne asıl ahvâl cârî olmışdur inşâ'-allah Óale't-tafşîl beyân olunur²⁰ ve bu zıkr olınan tûfândan evvel arz-ı mısra mısır didüklerinüñ aslını beyândur ammâ tûfân-ı nûhdan soñra bu vilâyete²¹ mısır didüklerinüñ aslı bu oldu ki nûh paygâmbâr Óaleyhi's-selâm zamânında mısır halkından sâbıkü'z-zıkr nağrâvuşü'l- 6A⁰¹ cebbâr neslinden qalimün kâhin adlu bir kâhin-i mâhir var-ıdı tûfândan evvel vilâyet-i mısırı terk idüp⁰² hâzret-i nûh yanına vardı ki Óırâğda olur-ıdı ehl ü evlâdı ve şâkirdleri-y-ile anlara imân getürüp⁰³ müslmân oldu ve hâzret-i nûhuñ hâm adlu oğlunuñ bayşar adlu oğluna kızın virdi ve gemiye nûh paygâmbârla⁰⁴ bile girdi vaqtâ ki tûfân emri bi-iẓnillah âhir olup hâzret-i nûh gemiden çıkup yir yüzine qâdem başıdı⁰⁵ rû-yı arzı evlâdına taqşim itmek üzerine oldu ki tekrâr âbâdân ola meger mezkûr qalimün kâhinüñ kızı⁰⁶ nûh paygâmbâr oğlı hâmuñ oğlı mezbûr bayşardan bir oğlan toğurmışdı adını mısrayim qomışlar-ıdı bu esnâda qalimün⁰⁷ hâzret-i nûha yâ nebiyyullah oğlum bayşarı benümle qoş varayın kendü memleketümi bulayın ve oğluma anı göstereyin⁰⁸ ve anda olan kenzleri ve defîneleri aña çıkarı vireyin ve anda olan Óilimlere ve remzlere anı vâqıf kılayın⁰⁹ cümlesin aña öğredeyin didi nûh paygâmbâr da hoş diyüp ehl-i beytinden bir cemâ'at-ıla ve qayın atası qalimün¹⁰ kâhin ile gönderdi arz-ı mısra toğrı gitdiler vilâyet-i mısra yakın qalıcağ meger zıkr olınan mısrayim bir semüz¹¹ oğlan-ıdı issiye döymezdi aña mısra qarib şimdi Óarış didükleri yirde ağaç tallarından bir sāye-bân idi 12 virüp üzerin otlar-ıla örtidiler bir zamân orada oturdılar andan göçdiler gelüp arz-ı mısra¹³ dâhil oldılar tûfân cümle Óimâretlerin harâb ü yebâb idüp hemân hâlî Óarşasın qomış-ıdı binâ cinsinden heremlerden¹⁴ gayrı nesnesi bâqî degüldi toğrı hâliyâ münüf didükleri qasaba olduğı yire geldiler evvelâ cebel-i muqattam^{16 15} iteginde taş içinde mağâralar kesüp bir zamân ol mağâralarda sâkin oldılar tûfândan soñra arz-ı mısra¹⁶ benî-âdemden evvel qâdem başan bu bayşar bin hâm bin nûh idi geldükleri vaqtın cümle otuz nefer kimse-y-idiler bunlar¹⁷ içinden dördü oğulları idi tamâm yitişmiş yigitler-ıdı ki anlar mısrayim ve fâraq ve mâc ve yâc

¹⁶ cebel-i muqattam mısır şehri yanında bir tağdur ahvâlî zıkr olınsa gerek inşâ'[...]

idi içlerinde ¹⁸ uluları mısırāyim idi ve bayşarla gelenler cümle cebābireydi her nesnede kudret ve kuvvetleri var-ıdı bayşar ¹⁹ emr eyledi bulunan yirlerden taşlar kesdiler ve keresdiler cem'Ö idüp nil ırmağının cānib-i ğarbisinde münüf şehrini binā^{17 20} itmege başladılar az zamānda çok sa'Öy idüp bināsını tamām itdiler ba'Öde mağāralardan göçüp içinde qarār eylediler ²¹ cümlesi otuz kimse olduğün ol şehre münüf diyü ad taqđdılar ki māfeden me'hūzdur māfe diyü kıbt dilince otuz **6B** ⁰¹ dirler bayşar ol şehre qarār idüp içinde pādīşāhları-y-ıdı zıkr olınan qalīmūn kāhin ki qayın atası ⁰² -y-ıdı ve kāmīl-i cihān-ıdı anuñ müşāveresiyle arz-ı mısruñ Öimāretine başladı mezāri'Öni zirā'Öat ve hāsılını hıfz ⁰³ ve hīrāset itdiler tūfān zamānından iki biñ altı yüz altıncı yıldan soñra bayşar bin hām vefāt itdi ihrāmlaruñ cihet-i ⁰⁴ ğarbisinde deyrāb-ı hürmüsde defn eylediler tūfāndan soñra benī-ādemden arz-ı mısırda evvel medfūn olan ol-ıdı ⁰⁵ kendüden soñra yirine oğlu mezkūr mısırāyim pādīşāh oldu dedesi qalīmūn kāhin aña arz-ı mısırda olan ⁰⁶ kenzleri gösterdi ve anlar üzerinde yapılan binālarda olan hatları ki anları tūfān qopmazdan evvel arz-ı ⁰⁷ mısırda sākin olan cebābire yazmışlar-ıdı ve tūfān qopacağın Öilmle bilüp anda niçe ahvāldan haber virüp ⁰⁸ niçe ahbār ifādesin itmişler-idi ne tarīkle oqınur cümlesin öğretti ve anlarda olan hīkmetlere anı ⁰⁹ muttali'Ö kıldı ve anları tūfāndan soñra bu qalīmūn kāhinden ve şākirdlerinden ğayrı bilür kimse qalmamışdı ¹⁰ mısırāyim anuñ kuvveti-y-ile niçe şehirler yaptı evvelā sābıqā zıkr olınan üzre Öarişde kendüyçün ¹¹ yapduqları sāye-bān yirinde bir şehir bünyād olup aña dersān diyü ad urdı ki dillerince cennet qapısı ¹² demek olur-ıdı ol şehrdan Öariş nāhiyesinde şimdi dahı ba'Özı nişān ve eşer bāqıdūr dirler bāri qalīmūn ¹³ kāhin ve şākirdleri bildükleri üzre mısırāyime tūfān zamānından evvel arz-ı mısırda qonan defāyin ve künūzuñ ¹⁴ ve Öölüm ve rumūzuñ ahvālın ser-ā-ser keşf eylediler ve cümle ma'Öādin olan yirleri aña gösterdiler ve tılsımāt ¹⁵ Öilmin öğretdiler ve sāyir šanāyi'Ö-i cüz'ıyyenüñ her biri nice işlenür tarīkin gösterdiler halkuñ ahvālı muntažam ¹⁶ oldu derūn-ı arz-ı mısır yir yir Öimārete başladılar nilden niçe halıcler kesdiler münāsib olan yirlerle şular ¹⁷ revān eylediler bağlar bağçeler dikdiler ergād-ı Öıyş ve es'Öad-ı hāl üzre oldılar dirler ki bu mısırāyim ¹⁸ ol zamānda kendü eliyle yimiş ağaçları diker-idi dikdügi ağaçlaruñ yimişi be-ğāyet büyük olur-ıdı ¹⁹ şöyle ki dikdügi ağaç qavunu ağacınuñ qavunun iki pāre iderler-idi nısfın bir deve götürürdi ²⁰ bütünnin bir deve götürimez-idi bu mübālağa degül-idi belki arz-ı mısırda soñradan dahı bunuñ gibi ağaç ²¹ qavunu görmişlerdür nite ki aşāgada zıkr olınsa gerek šıqātın mervıdūr bāri mısırāyim dersān

¹⁷ bu münüf şehrine şimdi mısır-ı qadım dirler

şehrin 7A ⁰¹ yapup derün ü bürünün muhkem Ŗimāret itdürdükden şöra buyurdi sevāhīl-i baħr-ı mālīhde yaŖnī aqdeñiz ⁰² kenārlarında daħı niçe Ŗimāretler itdiler Ŗaħīm şehirler yapdılar anlardan biri rükūde adlu bir şehir-idi ki anı ⁰³ şöradan deñiz başdı ve iskender iskenderiyyeyi anuñ yirinde yapmışdur nite ki aşığada iskenderiyye ⁰⁴ şehrinuñ aħvālınıñ beyānında źikr olınsa gerekdür ve bu mısırāyim kāhine kızlarından bir kız aldı andan bir ⁰⁵ oğlu toğdı adını kıbtīm qodılar bārī dūnyā-yı dūn Ŗādetince ki hiç bir hālī ber-qarār ve bir kimseye ⁰⁶ pāy-dār degildür āhir bu tūl-ı emel ve şunŖ ü Ŗamel içindeyken ki şāŖir eydür beyt ⁰⁷ ārzū-yı nefsinuñ başına çıkmış kimse yok Ŗarśa-i dūnyāda bu sevdāya yılmış gerçi çok ⁰⁸ nā-gāh mısırāyime ecel zamānı irişdi vaŖdesi tamām olup dār-ı dūnyādan göçmek āhengin eyledi oğlu kıbtīmi ⁰⁹ yanına çağırup aña vaşıyyet eyledi ki ölicecek kendüyçün yir altında zır-i zemīn resminde bir büyük türbe evi ¹⁰ kazdura ki aña nāvus dirler ol zamānlarda cümle pādīşāhlarıñ medfenleri hep böyle olur-ıdı ¹¹ ve ol evuñ dört dīvārın muhkem taşla yapup ferşin aq mermer döşede ve cümle hazāyin ü emvālın ol evde ¹² kendü-y-ile bile defn itdüre vefāt itdükden şöra oğlu vaşıyyetin yirine getürüp emr eyledi yir ¹³ altında aña uzunı yüz elli arşun bir nāvus kazdılar ve der ü dīvār ve Ŗarş ü ferşin aq mermerden eylediler ve ol ¹⁴ nāvus ortasında bir ev düzdiler ki cümle dīvārları altundan tahtalar-ıla qaplanmış-ıdı ve bu eve dört kapu ¹⁵ itdiler her kapunuñ üzerinde (mısırāyimuñ) altundan bir timşālın qodılar her timşāluñ başında altundan cevāhir-ile muraśśaŖ bir ¹⁶ tāc var-ıdı bahāsı cihān harācı-y-ıdı ve her timşāl altundan bir kürsī üzerinde oturdulmuş-ıdı her bir ¹⁷ kürşinuñ ayakları yeşil zeberced taşından-ıdı ve her bir timşāluñ göğsinde yad elden menŖ idecek niçe hatlar yazılup ¹⁸ tılsım bağlanmış-ıdı ve yeşil zebercedden tābūt şeklinde kırk zirāŖ uzunlū bir şandūk idüp içini altundan ¹⁹ tahtalar-ıla qabladılar ve mısırāyimuñ cesedini bu şandūk içine koyup ol ev içinde qodılar ve bir münāsib yirine ²⁰ bir niçe kelimāt yazdılar ki Ŗarabca maŖnāsı bu-y-ıdı

مَا تَصْرِفُ مِنْ بَيْتِ بْنِ حَامِرٍ فَوْجَ بَعْدَ الْعَبْدِ

وَسَيَمَاجِيَهَ وَمَقَرَّتْ مِنْ أَيْمَارِ الطُّوْقَانِ وَمَاتَ وَلَمْ يَعْبُدِ إِلَّا كُتَامَ حَسَارِ الْجَنَّةِ لِأَحْمَرٍ فِيهَا وَاحْتَمَمَ

7B

01

وَلَا حَوْنٌ وَلَا حَسْرَ وَحَصْنَتُهُ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ الْعَظِيمِ لَا يَصِلُ إِلَيْهِ إِلَّا الْمَلِكُ وَلِدَتْهُ سَبْعَةُ مُلُوكٍ يَدِينُ || بِدِينِ

02

اللَّهُ الدِّينَ وَيَوْمَئِذٍ يُبْسِطُ بِالْقُرْآنِ الدَّاحِي إِلَى الْكُفْرَانِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ türkçe maŖnāsı böyle dimekdür ⁰³ nūh paygāmbar oğlu hām oğlu bayśar oğlu mısırāyim tūfāndan iki biñ altı yüz yıl şöradan oldu şol ⁰⁴ hālda ki putlara tapmadı pes toğrı cennete gitdi ki anda ne qocalık vardır ve ne hastalık ve ne guśśa vardır ve ne ⁰⁵ gam ve kendüyü allah teŖālānuñ bu ulu adlarına ısmarladı ki aña hiç bir kimsenuñ eli ırmeye illā şol ⁰⁶ pādīşāhuñ ki islām dīni üzre-y-ıdı ataya çıkınca pādīşāh oğlu pādīşāh ola ve āhir zamānda qurān-ıla gönderilüp ⁰⁷ illeri

ĩmāna daŖvet iden paygāmbara ĩmān getüre bu vech-ile tārĩhin yazduğdan soñra
 mısırāyimüñ ⁰⁸ hazĩnesinde altundan ve gümüşden ve cevāhirden her ne var-ısa ki māl-ı
 firāvān-ıdı ol ev içinde kendüyle bile ⁰⁹ ģodılar sāyir nesneden ģayrı yaluñuz biñ ģıtŖa
 yonılmış ģakkāk elinden çıķmıř nefıs ü girān-bahā zeberced taşı ¹⁰ ve baŖzı cevāhir-i
 nefıseden düzölmış biñ timřāl ve bĩ-bedel ve yetĩm dŖrler-ile memlü biñ altun küpecik
 ve altundan ¹¹ biñ ģap ģacaķ cinsi ev āleti ve bĩ-nihāye altun ve gümüş sebükeleri ve
 niķe edviye[-i] müfredāt ve mürekkebāt ¹² ģodılar ki aña Ŗaķāķĩr dirler baŖde ol
 nāvusuñ üzerin ulu taşlar-ıla berkitdŖkden soñra üstine ģum atdılar ¹³ birbirlerine ģarřu
 iki taģ ortasında bir derede-y-idi ģum ile ol dereyi toldurup belŖrsüz itdiler ¹⁴ kendüden
 soñra yirine oģlı meźkŖr ģıbtĩm pādıřāh oldu andan soñra arz-ı mısırda aŖmāl-ı Ŗacıbe
 işleyen evvel ¹⁵ bu-y-ıdı atası dedesi itmedüģi işler işledi niķe dŖrlŖ maŖdenler buldı ve
 nilden niķe ırmaķlar kesdi ¹⁶ ģoķ yirler Ŗimāret eyledi ve niķe āŖlām-ı bŖlend ve
 menārāt-ı bĩ-mānendi dikdi ve niķe tılsımāt baģladı ve yitmiş ¹⁷ yaşından soñra bir
 Ŗavrat aldı ol Ŗavratdan dŖrt oģlı oldu ģıftıřım ve eřmŖn ve ıtrĩb ve řā-y-ıdı ¹⁸
 bunlardan her biri oģul ģız yaydılar varduķca nesilleri ģoģaldı yir yir arz-ı mısır
 Ŗimārete başladılar her biri ¹⁹ bir kŖřesin ābādān eyledi anlara arz-ı mısır yaradı her
 neye yaşışdılar ise ģolay geldi bir zamān anlar ²⁰ içinde ģıbtĩm ģuzŖr-ı ģāl ve sŖrŖr-ı
 billah pādıřāhlıķ yapdı (ve ģŖkm itdüģi vilāyete atası mısırāyim adı-y-ıla ad virdi) āhir
 bunuñ daħı Ŗıyřı telh oldu ve ŖŖmri ayı selhe ²¹ irişdi marāř-ı mevte yatduģı ģibi źıkr
 olınan oģullarını yanına ģaģırdı henüz Ŗlmedin vilāyet-i mısır **8A** ⁰¹ anlar ortasında
 taķřım eyledi arz-ı mısır dŖrt başş idŖp her başşını bir oģlına virdi evvelā ģıft
 nāģıyesinden Ŗřvāna varınca ⁰² ģıftıřım adlu oģlına ve ģıftıdan mŖnŖf şehrine varınca
 eřmŖn adlu oģlına ⁰³ ve külliyā ortalıķda olan memleketi ki cevď dimekle maŖrŖfđur
 ıtrĩb adlu oģlına ve buģayre nāģıyesinden ⁰⁴ maģrib vilāyetinde barķa ģurbına varınca řā
 adlu oģlına virdi ki bunlar vilāyet-i mısruñ aķtāŖ ve etrāflarıdır ⁰⁵ ve bu taŖyın ve
 taĥďide oģullarından her birini rāźĩ ģılduķdan soñra fāraķ adlu bir ģarındařı var-ıdı ⁰⁶
 aña barķadan aķřā-yı ģarba varınca senŖñ olsun didi şimdi afriķıyye didŖkleri vilāyet ki
 tŖnus anuñ ⁰⁷ řehrlerindendŖr ol fāriķa virdüģi vilāyetdŖr anuñ oģullarına efāriķa dirler
 anlaruñ maķarrı olduģıĉŖn ol ⁰⁸ vilāyete daħı āfriķıyye didiler ve bu cŖmlesinŖñ emrini
 ģıftıřıme ışmarlayup sāyirini anuñ taĥt-ı fermānında ģıldı ⁰⁹ ve her bir oģlına vaşıyyet
 eyledi ki kendü yirinde bir şehr yapup anda otura birbirlerine māniŖ ve mezāĥım
 olmayalar ve kendü ¹⁰ nefsi iĉŖn ģāl-ı ģuyŖtında vāĥāt arzında ki źıkr olınsa gerekdŖr
 cebel-i kebĩr dimekle maŖrŖf taģ altında ¹¹ bir nāvus itdŖrŖp der ve dıvārın mermer
 taĥtalar ile muřannaŖ itmiř-idi ve ol nāvusda havā iřleyecek niķe menfeźler ¹² ģomıř-ıdı

ki anlardan havā girürken Óacıb hengāmeler ile girür-idi ve ol nāvus içinde altun yalduzlı ¹³ bağırdan ādem başları itmiş-idi ki gicede ve gündüzde ıřrāğlar gibi yanarlardı ol nāvus içi anlardan münevver ve tābān-ıdı ¹⁴ vefāt itdügi gibi Óādetlerince arkasına dürr ve mercānla muraśśaÓ cihān-bahā bir ıaftān geydürüp cesedini altundan ¹⁵ bir tābūt içine ıodılar getirüp ol nāvus içinde ıodılar ve başı ucında mermerden bir direk dikdiler ki ¹⁶ üzerinde raĥşān ve dıraĥşān bir cevher-i tābān var-ıdı ve tābūtunuñ etrāfında levn levn kıymetı taşlardan ¹⁷ niçe řandūkılar ıodılar ki içleri ĥikmet kitābları-y-ıla tolu-y-ıdı ve ĥazınesinde olan emvāl ¹⁸ ve künūzı ol nāvus içinde kendü-y-ile bile ıodılar ve üzerine tāriĥ-i vefātın yazdılar oğulları kıbtım ¹⁹ vech-i meřrūĥ üzre defn eyledüklerinden řoñra her biri evlād ve müteÓallikātı-y-ıla atası taÓyın itdügi yırlı yirlerine ²⁰ gıtdiler ve dirler ki benı-ādem içinde iĥtilāf-ı elsün bu kıbtım zamānında oldu evvel cümle benı-ādemüñ dilleri bir-ıdı ²¹ ataları ādem nebı Óaleyhi's-şalavat ve's-selām süryāni dilince söyler-ıdı řoñradan **8B** ⁰¹ ĥaĥ sübhāne ve teÓālā ilĥāmı-y-ıla kıbtım kıbtıyye luğatın söyledi ve anuñ evlādı ki kıbt didükleri ⁰² tāyife anlar neslindendür ve mısır ehlinüñ asılları anlardır andan řoñra cümle kıbt luğatın söylediler bu kıbtım vilāyet-i ⁰³ mısırda tamām dört yüz seksen yıl pādiřāhlık itdi (baÓde-hu vefāt idüp taĥt ü tācı āĥire teslim eyledi) bu ĥikāyet burada tursun tamāmı Óan-ıarıb zıkr ⁰⁴ olunur kıbtımden řoñra arz-ı mısra kimler ĥākim oldu birbiri ardınca inřā'-allahu'l-eÓazz kütüb-i tevāriĥde zıkr ⁰⁵ olınan üzre beyān ü Óayān olınsa gerekdür ve mısır ĥaĥķında kütüb-i tevāriĥde zıkr olınan aĥbārdan biri de ⁰⁶ budur nūĥ payğāmbar Óaleyhi's-selāmuñ dört oğı var-ıdı adları sām ve ĥām ve yāfeř ve yaĥtūn idi ⁰⁷ bir gün ĥaĥ sübhāne ve teÓālādan tazarruÓ idüp oğullarına ve sāyir zürriyetine nemā ve bereket istidÓā eyledi ĥaĥ sübhāne ⁰⁸ ve teÓālā daĥı duÓāsın ıabūl idüp anlaruñ Óömürlerine ve rızķlarına bereket virmege vaÓde ııldı ĥāzret-i nūĥ ⁰⁹ sevindüğinden oğullarına bunu ĥaber virmegiçün anlara çağırdı meger ol ĥinde cümlesi seĥer vaķtında bir āğaç ¹⁰ dibinde yatup uyurlar-ıdı evvel sām çağırdı atasınuñ āvāzın işidicek defÓı yirinden ıalkıp andan ¹¹ yaña segirtti ve kendü oğullarına daĥı ıalkuñ diyü çağırdı anlardan biri cevāb virmedi illā erfēřed ¹² adlu oğı ki yirinden sıçrayup atası yanına geldi ikisi uyuşup ĥāzret-i nūĥ yanına gelüp ¹³ ne buyurduñuz didiler nūĥ payğāmbar Óaleyhi's-selām şağ elin oğı sām üzerine ve řol elin oğı oğı ¹⁴ erfahşed üzerine ıoyup anlara duÓā itdi yā rabbı sām efđal-ı berekāt-ıla bereket vir ve pādiřāhlığı payğāmbarlığı ¹⁵ erfēřed nesline maĥsūs eyle didi andan ĥāzret-i nūĥ ĥām adlu oğına çağırdı yatduğı yirden başın ¹⁶ ıaldurup şağına şolına bir iki deñedi gene yatdı ĥiç cevāb virmedi ıalkıp atasına ne kendüsi vardı ¹⁷ ne de oğullarından bir ferd vardı ĥāzret-i nūĥ aña

bed-duŖā itdi yā rabb bunuñ evlādını zelil idüp ¹⁸ sām evlādına anları kul eyle didi hāmuñ bayşar adlu oğlunuñ mısır¹⁸ adlu bir oğlu var-ıdı dedesi hāmuñ ¹⁹ yanında yatı yorur-ıdı hāzret-i nūhuñ hāma ve evlādına bedduŖā itdügin işitdi defŖi yirinden sıçrayup ²⁰ kalkdı segirdirek hāzret-i nūh yanına geldi yā ceddı dedem ve oğullarından saña kimse gelmedi ise işde ben ²¹ geldüm ne buyurursın baña da hayr duŖā eyle didi hāzret-i nūha anuñ bu vazŖı hoş gelüp elin anuñ **9A** ⁰¹ başına kodı yā rabbı bu benüm daŖvetüme icābet itdi buña ve zürriyetine bereket vir ve bunu şol mübārek ⁰² yirde sākin eyle ki ol ümmü'l-bilād ve gavşül-Ŗibāddur ve anuñ ırmağı dünyā ırmaqlarınıñ tatlusı ve bereketlüsüdür ⁰³ buña ol yirde bereketler müyesser eyle kendüye ve evlādına anı müsahhar it ol arzda kuvvet ve kudretlerin artur didi ⁰⁴ āhir hāzret-i nūhuñ duŖāsı berekātında sām adlu oğlu ölince mübāreklik üzre hoş-hāl ve āsüde-hāl ⁰⁵ dirildi kezālik oğlu oğlu erfēşed dahı ölince hoş hāl olup öldükden soñra dahı hāq sübhāne ve teŖalā ⁰⁶ paygāmbarları ve kendüye yarār Ŗādil pādışāhları anuñ zürriyetinden eyledi ve hāmuñ ulu oğlunuñ adı kenŖān-ıdı ⁰⁷ bu oldur ki nūh paygāmbar anası qarnında-y-iken atası hāma bed-duŖā itmiş-idi ve anası qarnından yüzi qara toğmış-ıdı^{19 08} anuñçündür ki anuñ evlādı tekebbür ü cefā ve sū-i ahlāk üzerine olurlar cümle qaralaruñ ve hābeşileruñ atası ⁰⁹ oldur bu eclden cümle siyeh-rūlar ve bed-hūlardur ve hāmuñ ikinci oğlunuñ adı kūş idi ki sind ve hind ¹⁰ halkınuñ atasıdır ve üçüncü oğlunuñ adı bayşar idi ki yukarıda zıkr olındı ve bu bayşar bin hāmuñ ¹¹ dört oğlu var-ıdı ulusunuñ adı mısır-ıdı ki hāliyā zıkr olınan üzre dedesi hāzret-i nūh aña ¹² hayr duŖā itmiş-idi ve bayşaruñ ikinci oğlunuñ adı fārağve üçüncü oğlunuñ adı māc ve dördüncü oğlunuñ ¹³ adı yāc idi ve dirler ki mezkūr mısruñ dahı dört oğlu oldu ki adları kıft ve uşmūn ve ıtrīb ¹⁴ ve sā-y-ıdı tūfāndan soñra hāzret-i nūhuñ evlādı bābil memleketinden çıkup etrāf-ı cihāna tağılmaq üzre olduklarında ¹⁵ hām oğlanları mağrib cānibine gidüp baħr-ı muħte degin varmışlar-ıdı hām kendüsi pırelmiş-idi zıkr olınan bayşar ki ¹⁶ oğullarınıñ ulusıydı qarındaşlarından baŖzı-y-ıla atası hāmı arz-ı mısra ol sevk itmiş-idi toğrı anda keldiler

¹⁸ bu mısır yukarda mısrayim diyu yazılandur mısır da mısrayim de anlar dilince ikisi bir addur

¹⁹ baŖzılar nūh paygāmbar Ŗaleyhi's-selām oğlu hāma bed-duŖā itdüginuñ sebebin de şöyle naql iderler ki bir gün hāzret-i nūh uyurken ittifāk hāşā ud yirleri açıldı hām görüp örtmedi sām-ıla yāfeş görüp ördiler uykuadan uyandukları gibi böyle olduğun tıydılar sāma cümle enbiyā ve evliyā senüñ evlāduñdan olşuñ diyü ve yāfeşe Ŗādil pādışāhlar senüñ evlāduñdan olsun diyü hayr duŖā idüp hāma yüzüñ qara olup senüñ evlāduñ sām ile yāfeş evlādına kul olsun diyü bed-duŖā itdi dirler baŖzılar yok belki nūh paygāmbar tūfān hıñinde evlād ve müteŖallikātı-y-ıla gimiyē girdüklerinde bunuñ gibi ıztırāb zamanında nā-gāh gemi içinde hāmı gördiler Ŗavratına cimaŖ ider aña nutfeñ qara olşuñ diyü bed-duŖā itdiler anuñçün andan soñra gelen evlādı qaralar oldu dirler ve baŖzılar hāzret-i nūh hāma bed-duŖā itdüginde degül belki hāmuñ bir edepsüz Ŗavratı var-ıdı kenŖān adlu oğlına hāmıle-y-iken bir edepsüzlik itdi hāzret-i nūh da qarnuñdağınuñ yüzi qara olşuñ diyü aña bed-duŖā itdi bunuñçündür ki kenŖān anası qarnından yüzi qara toğdı dirler

¹⁷ bu rivāyet üzre dahı mısır vilāyetinde tūfāndan şöñra evvel sākin olan bayśar bin hām-ıdı ve arz-ı mısırda ibtidā ¹⁸ Óimāret olınan münüf şehri-y-idi bayśar anı yapup oğulları-y-ıla ki otuz nefer kimesne-y-idiler içinde tavattun ¹⁹ itdiler oğullarından dördi tamām yitişmiş ulu barķlu yigitler-idi ki anlar źikr olınan mısır ve fāraķ ve māc ve yāc-ıdı ²⁰ münüfi yapmazdan evvel cebel-i muķattam eteginde ki henüz dahı āśarı bāķıdır taşları oyup mağāralar gibi evler idüp **9B** ⁰¹ anlaruñ içinde sākinler-idi bārı vaķtā ki bayśar bin hām oğulları-y-ıla arz-ı mısırda ķarār idüp yirleşdiler bir zamān ⁰² hūzūr-ı hāl ve sürūr-ı bāl-ıla dirildükden şöñra āhir ataları bayśar vefāt eyledi yuķaruda dinen gibi anı ebı hirmüs deyrinde ⁰³ defn eylediler ki tūfāndan şöñra arz-ı mısırda benı-ādemden evvel medfūn olan oldur ve maķbarası evvel-i maķābirdür kendüden ⁰⁴ şöñra yirine ulu oğlu meźkūr mısır oturdı giderek oğullarından her birinüñ nesli üredi soy śop yaydılar ⁰⁵ cümlesi bir yirde olmağa ķābiliyyet ķalmadı āhir mısruñ ķarındaşları źikr olınan fāraķ ve māc ve yāc mısruñ ⁰⁶ yanına gelüp bilürüz sen ulu ķarındaşımuzsın bu milki hāķ teÓālā bize senüñ sebebüñle yaÓñı dedemüz nūh payġāmbar ⁰⁷ saña duÓā itdügiyle virdi bu hūśūśda saña minnetümüz vardır cümlemüzüñ efdālısın hāliyā evlādumuz çoġaldı ⁰⁸ saña müzāyaķa virdük yirüñi taraltduk senüñ de evlāduñ çoġaldı dilerüz ki dedemüz nūh saña burayı ⁰⁹ gösterdügi gibi sen de bize bir yir gösteresin anda sākin olayuz umaruz saña bura mübārek olduġı ¹⁰ gibi ol yir de bize mübārek ola vara ehl ve Óayālumuzla anda ölince tavattun ideyüz didiler mısır nola maÓķūl ¹¹ fıkr itmişsiz ammā baña ıraķ olmañ yaķın oluñ cümle hūkm itdügüm vilāyet ki dört yanından her yanı bir aylıķ yoldur ¹² anı dört ķarındaş Óadālet üzre üleşelüm her birimüz andan bir aylıķ yir alalum didi baÓde-hu evvel mısra ¹³ kendüsi uzunına Óarşide olan iki cümmezy ağaķlarından üsvāna varınca ve inine barķadan eyleye ¹⁴ varınca ki arz-ı mısruñ hādlarıdır bu miķdār yir alup ķarındaşı fāraķa barķadan afriķıyyeye varınca ki bu da ¹⁵ bir aylıķ yoldur bunı alup ol bir ķarındaşları māc mısır haddı dükendigi yirden cezire didükleri iķlīme varınca ki ¹⁶ śām vilāyeti de andandur ve bu da kezālik bir aylıķ yoldur anı aldı ki śām kıbtınuñ atası bu mācdur ol bir ķarındaşları yāc dahı ¹⁷ cezire iķlīminden öte şarķ cānibinden Óırāķa varınca ki bu da bir aylıķ yoldur bunı aldı ki Óırāķ nıbtınuñ atası bu yācdur ¹⁸ terāżi üzre ataları hūkm itdügi memleketi bu tārīķle üleşdiler atalarından şöñra memleketi kemā-kān oğulları elinde ķaldı hūsn-i ¹⁹ vech-ile dirildiler birbirinüñ memleketine dahı eylemediler arz-ı mısır ki hādı beyān olındı ulu ķarındaşları meźkūr mısır elinde ²⁰ muķarrer olup ķaldı anuñcün bu arza mısır diyü ad urıldı içinde sākin olan pādiśāhı adı-y-ıla yād olındı varduķca ²¹ bu mısruñ evlādı çoġaldı ammā içlerinde uluları źikr olınan dört oğulları-y-ıdı ki anlar kıft ve eşmün (ve

ıtrīb ve šādur kıbt didükleri tayıfe ki firŌavn kavmı anlardandır ve mısruñ kadımı halkı anlardır hep bu kıbt oğlanlarıdır baŌzılar kıbt da mısruñ başka bir oğludur kıftuñ karındaşıdır kıbt tayıfesi ol kıbt) **10A** ⁰¹ kıbt oğlanlarıdır dirler ve bu kıft ve kıbt ve mısra Ōibrānı dilince kıftırım ve kıftım ve mısrayim dirler ⁰² nite ki evvelki rivāyetde bu vech-ile taŌbır olunmışlar-ıdı bārı vaqtā ki mısruñ oğulları ve oğulları ⁰³ oğulları çoğaldılar mısır eli altında olan vilāyetden anlaruñ her birine hāllu hālınca bir yir taŌyın itdi ⁰⁴ evlādıyla varup olmağcün başka başka tımārlar virdi ve nil şuyın dañı aralarında bahş eyledi her birine ⁰⁵ bir halı taŌyın itdi kıft adlu oğluna kıft didükleri nāhiyeyi virüp anı anda gönderdi ki şimdi ⁰⁶ dañı ol nāhiye anuñ adı-y-ıla maŌrūfdur ve üsti yanından üsvāna ve altı yanından eşmūn vilāyetine varınca ⁰⁷ şarkı ve ğarbı vilāyetlerinde bu mābeyni de aña zamm eyledi ve uşmūn adlu oğluna uşmūneynden ve andan aşığa cānib-i ⁰⁸ şarkıden ve ğarbıden münufe varınca olan yiri tımār virüp bunu da anda gönderdi şimdi ol yire anuñcün ⁰⁹ eşmūnün dirler ve ıtrīb adlu oğluna münuf ile šā ortasın tımār virüp bunu da anda gönderdi ¹⁰ şimdi anuñcün ol nāhiyeye ıtrīb dirler ve šā adlu oğluna šā-y-ıla bañr ortalığın tımār virüp ¹¹ anı da bunda gönderdi şimdi anuñcün ol nāhiyeye šā dirler her nāhiyeye içinde sakin olan hākimi ¹² adı-y-ıla ad virildi ki ili alan her biri anuñla yād olunur ve lisān-ı Ōibrānı-y-ile vilāyet-i mısra ¹³ mağdūniyye dirler ve kāfir zamānında rūm halkından nakl olunur ki mağdūniye vilāyeti istanbulda ayaşofıya ¹⁴ kenışā-y-iken anuñ vaqfı-y-ıdı dirler mısruñ baŌzı fazā’ıl ve mañāsini zikridür mısruñ sayır-i bilādı ¹⁵ üzerine cümle-i fazā’ılinden biri ki hağ sübhāne ve teŌālā kuran-ı kadım ve furkān-ı Ōağiminde mısır ¹⁶ yigirmi kerreden artuğ yād ider kimi taşrîh ve kimi imā tariki-y-ile anuñ hālın hıkāyet eyler evāyıl-i ¹⁷ aŌşārda emsār içinde mısruñ nañiri yoğ-ıdı vilāyeti evsaŌ vilāyet ve zirāŌatı ahsen zirāŌat-ıdı ¹⁸ enhārı her cānibine revān-ıdı kanātır ü cüsūri hūsn-i tedbırle tağdır olunmış-ıdı şöyle ki her birin her nereye ¹⁹ ağıdup nereden kesmege kaşd itseler kadirler-ıdı yabana şu zāyiŌ olup gitmez-ıdı üsvāndan reşide ²⁰ varınca ²⁰ niluñ iki tarafı birbirlerine muttasıl bağçeler-ıdı ve bağçeler ardı birbirine ulaşuğ mezraŌalar-ıdı sıklığından ²¹ gören cümlesin güyā bir bağçe ve yā bir mezraŌa şanur-ıdı hattā dirler ki ol zamānda iskenderiyyeden üsvāna ki **10B** ⁰¹ mābeynleri nil şuyı başduğı yirlerdür ve ikisi arz-ı mısruñ iki haddıdır ve tahmīnā mābeynleri on günlük ⁰² bel dañı ziyāde yoldur bir günde mektüb vāsıl olur-ıdı bostāncıdan bostāncıya virürler elden ele ⁰³ ulaşıdururlar-ıdı ve farazā bu mābeynde

²⁰ reşid mısır şehri öñünde nil ağıp gitdüğü ve deñize koyulduğu cānibden arz-ı mısruñ aşığa ser-haddidür üsvān nil ağıp geldüğü cānibden yukarı ser-haddi olduğu gibi nite ki aşığada inşā’-allah zikr olınsa gerek

bāğçeler arasında bir hatun kişi gitse ağaçlarının şıklığından yaprakları ⁰⁴ çokluğundan başına maḳreme örtünmese olur-ıdı bir sā'il başına bir büyük seped ⁰⁵ alsa bu mābeynde bāğçeler arasında gitse yukarudan ağaçlar üzerinden başına dökilen yemiş bir kaç adım ⁰⁶ gitmedin sepedin toldurur-ıdı ve bu Ōimāret reşidle iskenderiyye rimālından barkaya²¹ varınca mümted idi bir kişi ⁰⁷ buralarda sefer itse yemiş çokluğundan ve hayrāt keşretinden azıḳ götürmege muhtāc olmaz-ıdı ve ağaçlar vefretinden ⁰⁸ issi çekmez-idi dāyim gölgelerde gider-idi ve šā bin kıbtım ki sābıkā zıkr olundı ol šahrālarda niçe ⁰⁹ ḳasırlar yapup vāfir ağaçlar diküp nilden çok ırmaḳlar aḳıtmış-ıdı cānib-i ḡarbiden maḡrib ḥaddına varınca hezār ¹⁰ Ōimāretlerde ve şenliklerde gidilür-idi šoñradan ol ḳavm münḳariḳ olup ol menziller ḥarāb oldı ¹¹ ehinden ḥālī ve Ōātıl ḳaldı henüz dirler ki oralarda anlardan eşer bāḳıdır ol šahrālarda gidilse ¹² anlardan çok Ōacāyib ve ḡarāyib müşāhede olunur ve evāyilde Ōāmmē-i vilāyet-i mısır yidi ḥalıç²² başar-ıdı ki biri ¹³ ḥalıç-i iskenderiyye ve biri ḥalıç-i sehā ve biri ḥalıç-i dimyāt ve biri ḥalıç-i serdūs ve biri ḥalıç-i münūf ve biri ḥalıç-i feyyūm ¹⁴ ve biri ḥalıç-i menḥādūr ve bu ḥalıçler ol zamānda nil on altı zirā' Ō taşmaḳla tolar arz-ı mısruñ cümle mezāri' Ōi ziyān ¹⁵ olur-ıdı her nāhiyeyi šu başar-dı şimdi ki tāriḥ-i hicretüñ toḳuz yüz elli üçdür ancaḳ zıkr ¹⁶ olınan ḥalıçlerden bāḳı ḳalan yigirmi iki zirā' Ō suyla tolar nil yigirmi iki zirā' Ō taşmayınca mezāri' Ō-i arz-ı ¹⁷ mısır tamāmca šu başmaz murād üzre re'y olmaz bu ḥāl cūsūr ü ḳanātıruñ ihtilālındandır anlarda ḥüsn-i tedbīr ¹⁸ olmaduḡındandır dirler ve bi'l-cümle mısruñ şeref-i emāḳın ve ḥüsn-i cennāt ve Ōuyūnına ḳurān-ı ḳadimde taşriḥ olınmışdır (ve mısruñ şerefi bābında payḡāmbār ḥāzretlerinden daḥı niçe ehādış-i šahīḥe-i şerife rivāyet ve ḥikāyet olınmışdır kezālik aśḥāb-ı kerīme rıdvānullah-ı Ōaleyhim ecma' Ōinden daḥı çok āşār ve aḥbār vārid olınmışdır ḥattā ḥāzret-i Ōalī radī te' Ōālā Ōanh hilāfetleri zamānında ebū bekr šiddīḳ radıyallahu te' Ōālā Ōanha muḥammed ḥāzretlerine anları mısra beg itdükleri vaḳt seni dūnyā cennetine gönderdüm diyü buyurdılar ve yine aśḥābdan ebū bekr-i šiddīḳ radıyallahu Ōanh ḥāzretleri mısır cümle yirlerüñ ḥazīnesidür mısra sultān olan götüri yir yüzünüñ sultānidür diyü buyururlar ve sa' Ōid bin hilāldan mervīdür evāyilde gelenlerüñ kitāblarında mısra ümmü'l-bilād dirler-idi ve kitāblarında mısır taşvīr idüp sāyir iḳlīmleri aña elin (...) andan ta' Ōām ü rızḳ (ey...) üslūbında taşvīr itmişler-idi) ¹⁹ nite ki fir' Ōavn ḳıssasından

²¹ barkā iskenderiyye-y-le afriḳiyye memleketi ortasında bir vāsi' nāhiyedür ki içinde niçe şehirler ve köyler vardır ulu şehrine antāblus dirler ki ma' Ōnāsı biş şehir dimekdür

²² ḥalıç diyü vilāyet-i mısırda nilden kesilen ulu arḳlara dirler nite ki inşā'-allah aşaḡada mufaśşal aḥvālları zıkr olınsa gerekdür

vārid olınmışdır buyururlar ²⁰ وَمَقَامُ كَرِيمٍ دَعَا إِلَٰهَهَا فَاسْتَجَبَ لَهُ وَسَمِعَ 20 ammā mısruñ bu hālî firŌavn zamānında anuñ qubh-ı ²¹ aŌmālî ve şerr-i efŌālî ucından ĥağ sübhāne ve teŌālānuñ taqdîri-y-ile zāyil oldı Ōimāreti ĥarāba ve bāğ ü būsitanı **11A** ⁰¹ tūrāba tebdîl olındı nite ki qurān-ı qadîm buyurur ⁰² وَيَوْمَآذٍ مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا 02 yaŌñî firŌavnuñ ve qavmınuñ mısırdā düzüp qoşduqların biz hep ĥelāk itdük dimek olur ⁰³ bu zamānlarda mısruñ ĥüsni ol mertebede degildür belki ĥiç vech ile zîkr olınan aĥvālla münāsebeti yoqdur ⁰⁴ anuñ-içündür ki ĥikāyet olınur me'mün ĥalîfa bağdāddan mısra geldüğü zamānda bir gün muşāhibleri-y-ile ⁰⁵ otururken bilmez in firŌavna mısruñ neresi hoş gelmiş ki qurān-ı qadîmde buyurulduğı üzre ⁰⁶ يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ نَسِيتَ yaŌñî ben ⁰⁶ mısır pādîşāhı degil miyin diyü germ olur-ımış vay bizüm bağdādumuz göre-y-idi didi yanında olan muşāhiblerden ⁰⁷ birisi yā ĥalîfatül-mü'min in mısırdan gördüğün ĥağ sübhāne ve teŌālā helāk itdükden soñra bāqî qalanıdır ⁰⁸ ĥelākdan soñra ĥalî bu olıcağ evvel neydi ola diyüp ⁰⁹ وَيَوْمَآذٍ مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا 09 āyetini okıdı me'mün ĥalîfa cevābını begendi şimdi daĥı mısruñ qāŌa ü biqāŌı ve bāğ ü mezārîŌi menābit ¹⁰ ü şāhrāsı nevŌ-i ĥüsnden ĥalî degildür anuñçün baŌzılar arz-ı mısır yılun dört faşlı iŌtibārınca bu dört ¹¹ dürlü vaşf-ıla tavşif idüp arāzî-i mısır üç ay aq incü ve üç ay qara misk ve üç ay yeşil zümürred ve üç ay ¹² kıvıl altun sebķesi olur dimişler bu iŌtibārla ki anlar zamānında şühür-ı kıbtıyyeden abîb ve mısrey ve tevt aylarında ki ¹³ şühür-ı Ōarabiyyeden zî'l-qāŌde ve zî'l-ĥacce ve muĥarrem aylarıdır Ōādetullah bunun üzerine cārî-y-idi ki nil taşar ¹⁴ cümle arāzî-i mısır başar ser-tā-ser iĥāta ider her tarafına baqsañ aq incü gibi çalkalanur-ıdı ve bābeh ve hetür ve kıĥik ¹⁵ aylarında ki şühür-ı Ōarabiyyeden şafer ve rebîŌü'l-evvel ve rebîŌü'l-āĥir aylarıdır cümle arāzî-i mısırdan nil suyu ¹⁶ çekilür toprağı suyunı muĥkem yutar nilün balçığı ki kendü-y-ile niçe aylık yoldan bile gelmiş şāfî ve latîf ¹⁷ süzülmüş gökçek rāyîĥalu misk levnlü balçıqdır nil aqduğı yirlerde dibine çöker yirlerün yüzini ser-tā-ser ¹⁸ dümdüz sıvama qara balçık ider mısrdā zirāŌat zamānı olur cümle yirlerini ekerler yire envāŌ-ı ĥubūbāt şaçarlar-ıdı ¹⁹ ve tubbah ve imşir ve beremĥāt aylarında ki şühür-ı Ōarabiyyeden cemāzîye'l-evvelî ve cemāzîye'l-āĥirî ²⁰ ve receb aylarıdır cümle nebātâtı qalkar ve ekdükleri ĥubūbāt biter zamān-ı rebîŌî olup rû-yı zemîn yeşil ²¹ zümürred şeklini bağlar cihān taze cüvān olup arqasından qara Ōabāsını çıkarur yirine yeşil atlasdan qabā **11B** ⁰¹ giyerdi ve beremudih ve beşines ve būdniĥ aylarında ki şühür-ı Ōarabiden şaŌbān ve ramazān ve şevvāl aylarıdır ⁰² ĥasād vaqtı olur cümle nebātāt ve mezruŌātı şararur her cānibine baqsañ altun sebķesi gibi lemŌān ⁰³ ider hem zāĥirde hem maŌñide kıvıl altun ĥāsıl olur-ıdı

anuñ-içündür ki mısruñ vaśfında baŖızılar dimişler ⁰⁴ içlerinde đarb-ı meşeldür
 يَلْمِهَا عَجَبًا وَارْتَحَمَهَا دَهَبًا وَحَبْلًا غَلَبَ yaŖni vilāyet-i mısruñ nili Ŗacebdür ve yiri ⁰⁵ altundur ve bu yiri
 kim ġālib gelür-ise ol alur dirler ki bu şahîh sözdür ekşeriyyā mısır diyārına pādişāh
 olanlar ⁰⁶ ġurebādur pādişāhlar yabandan gelürler her ıanķısı ġālib gelür-ise ol alur mısır
 içinden kimse pādişāh olmak ⁰⁷ olmamışdur ve kendümüz müşāhede itdük vāķıŖā bu
 diyār ehli ġalebe ve tekebbür severler her ıanķısına ki ⁰⁸ rıfķ ile söyleseñ mülāyemet
 gösterseñ ol saña tekebbür ve huşūnet eyler ve eger şiddet ile söyleyüp ġılżet ve huşūnet
⁰⁹ gösterseñ ol saña źillet ve meskenet eyler degme derdle kişiyeye mutiŖ olmazlar bu nil
 şuyınuñ hāśśasıdur ¹⁰ elbette (mısırda çok turup) anı çok içene bu hāl Ŗārız olur aña
 firŖavniyyet gelür dirler ferāŖine de anuñcün cebbārlar-ıdı ki ¹¹ arz-ı mısırda olurlar ve
 her dem nil şuyın içlerler idi ammā bu cümle nile ġarābet bundadır ki biz mısır hālķında
¹² ġayret ve hāmiyyetden eşer görmedük aslā içlerinde şıyānet-i harem yokdur havātini
 esvāk ve bāzārında ve mecāmiŖ ¹³ ve melāŖibinde ricāl ile mahlūt olup yorurlar kimse
 bundan Ŗār eylemez belki baŖızı bunuñ-ıla iftiħār ¹⁴ ider dirler وَالْمَعْنَى عَلَى الرَّأْيِ ve tevārîh
 kitāblarında şöyle mestürdur ki diyār-ı mısırda tūfāndan evvel ¹⁵ her ne kadar Ŗilm žāhir
 oldıysa hürmis-i evvelden šādır oldı ki vilāyet-i mısırda nāhiye-i šaŖıdde sakin bir ¹⁶
 Ŗālim-idi ki baŖızılar ıavılınca anı idrîş nebîdür dirler bārî-yi hārekāt-ı felekiyyeye
 nażar idüp Ŗilm-i nücūmda ¹⁷ evvel tekellüm iden bu hürmis-i evvel-idi ve tıb Ŗilmine
 dahı evvel ol şürŖŖ itmişdi ve tūfān ıopacağından ¹⁸ ibtidā ol haber virdi Ŗilm-i
 nücūma nażar idüp gördi ki maŖmüre-i arza yā şudan ve yā oddan bir āfet-i semāviye ¹⁹
 irer nā-ġāh Ŗilm öğrenmek ve sāyir šanāyiŖ işlenmek yir yüzinden götüriyle gide anları
 bilür kimse ıalmaya ²⁰ diyü ıorķup bir rivāyetde arz-ı mısırda olan heremleri ve šaŖıd
 nāhiyesinde olan bürbāları ki yirinde ²¹ her biri źikr olunur ol yapıdı anlarda cümle
 šanŖatlar nice işlenür ve her šanŖatuñ ālāt ü esbābı nedür **12A** ⁰¹ ve ne şekillidür
 cümlesin taśvîr itdi ve yazup bildürdi ve her Ŗilmüñ ahvālın yazup ismini ve hadd ve
 resmini beyān eyledi ⁰² kendüden soñra gelenler de bilüp öğreneler fevāyid-i Ŗulüm
 žāyiŖ olmaya hālķa şefķatından şafha-ı Ŗālemde ⁰³ Ŗulüm muħalled olsun diyü bu
 tedbîri eyledi ve bundan ġayrı ol zamānda diyār-ı mısırda Ŗulemā ve hūkemā ⁰⁴ dahı
 var-ıdı ki dūnyā anlaruñ tedbîrleri ve Ŗilm ü hıketleri-y-ile taŖmîr olunmışdı Ŗilm-i
 tıb ve Ŗilm-i nücūm ve Ŗilm-i hendese ⁰⁵ ve Ŗilm-i ķimiyā ve Ŗilm-i tılsımāt ekşer
 anlar içinde-y-idi ve mısır vilāyetinüñ cümle fezāyilinden biri dahı ⁰⁶ budur ki hāzret-i
 risālet-penāhuñ šalavātullah-ı Ŗāleyh ve selāmüh mısır nisāsından oġlı oldı sāyir ⁰⁷
 vilāyet hatunlarından olmadı ol zamān ki tārîh-i hicretlerinden elli yıl soñradan

hudeybiyye gazâsından ⁰⁸ dönüp medîne-i şerîfeye geldiler aşhâb içinden rıdvânullah-ı
 Öaleyhim ecmaÖğün hâtıb bin belteÖâyı ⁰⁹ mektüb-ı şerîfleriyle mısır hâkimi muķavķısa
 gönderüp anı dġn-i islâma daÖvet itdiler hâtıb aña gelüp ¹⁰ iskenederiyyede buluşdı
 nâme-i şerîflerin aña virdi tafşılı ehâdiş kitâblarında mezkûrdur ¹¹ ol vaķt muķavķıs daġı
 hâzret-i risâlet-penâha baÖzi hedâyâ-y-ıla mâriye ve şirġin adlu iki câriyeler ¹²
 gönderdi²³ iki kız karındaşlar-ıdı ki vilâyet-i mısırdan anşınâ nâhiyesinde hafn kıaryesi
 ehlinden idiler vaķtâ ki ¹³ ikisi de resûl-ı rabbü'l-Öâlemġnün Öaleyhi's-salavat ve's-
 selâm hûzûr-ı şerîflerine getirildiler anlara baķdılar ¹⁴ ikisi de hûsnde bġ-nażır-i Öâlem-
 idi hûsnlerinden Öacebe ķaldılar ķalb-ı şerîflerine ki mehbit-i vahy-i âsumânġ-y-idi ¹⁵
 ikisi de kendülerde olmaķ karġı görindi hûsnde birbirlerine beñzerler-idi içlerinden
 birini taÖyġn ¹⁶ ve terciġ idüp kendüleri için ķanķısın ihtiyâr ideceklerinde mütereddid
 olup cenâb-ı haķķa müteveccih oldılar ¹⁷ yâ rabbġ payġambaruña bunlardan birisin
 ihtiyâr eyle diyü buyurdılar mâriye ihtiyâr olunduġına işâret ¹⁸ olundu anlaruñ ikisine bir
 yirden hitâb idüp eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne muġammeden Öabdühü ve
 resûlühü ¹⁹ diyü buyurdılar hemân bu saÖâdete mâriye hâzretleri öñürtdi kız karındaşı
 şirġinden evvel ġmân ²⁰ getürdi şirġin bir sâÖat eglendi andan soñra ol da ġmâna geldi
 hâzret-i risâlet-penâh kız ²¹ karındaşın aşhâb-ı güzġnden bir rivâyetde şâÖirleri hassân
 hâzretlerine baġışlayup mâriyeyi kendüler aldılar **12B** ⁰¹ bu huşûsda baÖzi kitâblarda
 bir ġikmet söylerler meger maķavķısuñ bu iki kız karındaşları göndermekden ⁰² bir
 ġarazı var-ıdı Öulemâsından işitmiş-idi dġn-i muġammedde bir kişı iki kız karındaşı ne
 câriyalıķ ile ve ne ⁰³ nikâġ-ıla tutmaķ ve ikisin bu iki tariķden biri-y-ile cimâÖda cemÖ
 eylemek yoķdur diyü maÖlûm idinmiş-idi göreyin eger ⁰⁴ incilde adı mezkûr olan
 payġambar bu-y-ısa elbette bu iki kız karındaşlaruñ ikisinde kendüsi almaz dġni ⁰⁵

²³ rûvâtdan baÖzi şöyle rivâyet ider ki vaķtâ ki hâzret-i risâlet-penâhuñ mektüb-ı şerîfleri hâtıb eli-y-ile
 muķvaķ-ısa irişdi mektûbı alup baġrına başdı ve biz incilde vaşfin bulduġumuz peygâmbere çıkacak
 vaķtdur ve biz incilde anuñ vaşfin şöyle bulduķ ki ol iki kız karındaşı ne câriyelik ile ve ne nikâġ ile
 cemÖ ider anuñ dġninde bu ġarâmdur ve ol armaġanı ķabûl ider amma şadaķayı ķabul itmez ve anuñ
 muşâġibleri fuķarâdur ve iki çġgni arasında payġambarlık mûhri vardur didi andan bir Öâķil kimse çağırdı
 baÖde vilâyet-i mısırda olan güzel kızları aradı anşınâ nâhiyesinde hafn adlu köy ehlinden mâriya-y-ile
 kız karındaşından güzel kızlar bulunmadı bunları getürdüp bunlardan ġayrı bir aķ ķatır ve bir aķ merkeb
 ve bir niçe pâre ķıbatġ mısır bizleri ve arz-ı mısırda behnâ didükleri yirde olan baldan bir miķdâr bal ve bir
 miķdâr şadaķa mâlı daġı zem idüp ol kimse-y-ile resûlullah hâzretlerine gönderüp aña ismarladı varıcaķ
 muşâġiblerini gör didiġim gibi midür ve arķasına daġı nażar eyle gör bir büyük beñi var midür d-idi
 vaķtâ ki ol kimse resûlullah hâzretlerine geldi evvel ol iki karındaşları ve ķatırı ve merkebi ve mısırġ
 bizleri ve balı piş-keş çeküp buñlar muķvaķıs armaġanıdır d-idi anları ķabûl itdiler zırâ hiç kimsenün
 armaġanı redd itmezler-idi soñra ol şadaķa balını Öarz eyledi ķabûl itmediler ve ol câriyelere nażar idecek
 hûsnlerin Öacebleyüp zıkr olınan üzre cenâb-ı haķdan ikisinden birisi kendülere taÖyġn olundu ve ol
 ķatırla merkeb daġı maķbûlları-y-ıdı ķatıra düldül diyü merkebe yaÖfür diyü ad virdiler ve balı daġı
 beġenüp behnânuñ balına bereketlü olsun diyü duÖâ itdiler ve ol mısır bizlerni alı ķodılar ġattâ âġir
 mübarek kefenlerinüñ baÖzi anlardan idildi ve ol kimse cümle vaşfinı muķavķıs didiġi gibi buldı

muhtaşasınca ancak birin alur diyü imtiḥān fikrin itmiş-idi hem didügi gibi ancak māriye ḥazretlerin aldılar ki ⁰⁶ anlardan ibrahīm adlu oğulları vücūda geldi ki anı be-ğāyet severler-idi ḥattā aña ḡāyet muḥabbetlerinden vefāt ⁰⁷ itdügi vaḫt kendülere vecd ḥāleti Ōārız oldu ḥazret-i ḥasen bin Ōaliden raḍıyallahu Ōanhümā mervīdür Ōutbe ⁰⁸ bin ebī süfyān mısra pādişāh olıcaḫ aña ısmarladılar mısra varıcaḫ māriye ḥazretlerinüñ köyinden anlar yüzi ⁰⁹ şuyına ḥaracı götür diyü buyurdılar anlar da eyle eylediler köyleri halkınuñ cümlesinden ki māriye ḥazretlernüñ ¹⁰ aḫribāsı-y-ıdılar ḥarāc almadılar ḥattā resūlullah ḥazretlerinden rivāyet olunur eger oğlum ibrahīm sağ olaydı ¹¹ anuñ yüzi şuyına mısır vilāyeti halkından hiç bir kıbtı ḫomazdum illā andan ḥaracı refŌ iderdüm diyü buyururlar ¹² tılsımātdan ve ḡayrıdan vilāyet-i mısırdā baŌzı Ōacāyibüñ zıkrıdır kütüb-i tevārīḫ mūcibince ¹³ rivāyet olunur vilāyet-i mısırdā Ōacāyib dünyādan niḫe nesneler vardır ki cihān köşelerinden hiçbir köşede yoḫdur (aşaḡada inşā'-allah yirinde her birinüñ mufaśśal-ı aḥvālı beyān olınsa gerekdür burada icmālen zıkr olunmuşlardır) ¹⁴ anlardan biri heremān binālarıdır ki yir yüzinde olan binālarda anlardan yücereḫ binā yoḫdur ki ¹⁵ anda taş taş üzerine ḫonup taşlarınuñ ekşeri fıl cūşşesincēdür anlara ırāḫdan naḫar olınsa ¹⁶ ke'enne her biri tırdügi yirde bir yirlü ulu taḡ olur gibi ḡorinür ve anlardan biri daḫı heremānuñ şanemidür ki aña ¹⁷ belhūbe ve baŌzılar belḫib ve baŌzılar ebu'l-hevl dirler bu şanemi ḫum tılsımıdır ve orada olan cize ¹⁸ vilāyeti ki eski mısruñ muḫābelesidür be-ğāyet mezāriŌ-i maŌmūr keşret-i ḥāsıl ile meşḫūr nāḫiyēdür anuñ şāḥrāların ¹⁹ ve mezāriŌin etrāfında olan ḫum baśmasun diyü itmişlerdür dirler bu maŌnā diyār-ı mısırdā müstebŌad degildür ²⁰ keşret-i rimāldan ki taşralarında vardır ve bir vechle ḡubārdur ki ednā ḥareket-ile havāya ḫalkar mümkindür ki artucaḫ ²¹ yıl isdügi zamānda bir tarafuñ ḫumu yirinden ḫalka yıl öñince vara āḫir tarafı baśa ḫum altında ḫoya belki **13A** ⁰¹ bu tarıḫ-ile arz-ı mısırdā niḫe ḫaryeler ḥarāb olmuşdur şimdi ḫum altında mescidlerinüñ menārelerinüñ ucı ⁰² ḡorinür dirler ve anlardan biri daḫı bürbālar binālarıdır ve biri daḫı ḥāyıt-ı Ōacūzdur ve biri de içinde olan ⁰³ Ōacāyible iskenderiyye şehridür ki her biri inşā'-allah yirinde zıkr olunur ve Ōacāyib-i mısırdan ⁰⁴ biri de Ōaynū's-şemsdür ki anı da zamān-ı evvelden heykel-i şems ile yir üzerinde dikilmiş iki Ōaḫīm taşlar ⁰⁵ var-ıdı ki her birinüñ yüceligi elli zırā-ıdı her birinüñ başında at üzerinde bir ādem şüreti var-ıdı ki ⁰⁶ her şüretüñ başında baḫırdan ḫubbe şeklinde bir nesne var-ıdı her yıl ki nil şuyı taşa ol ādem ⁰⁷ şüretlerinüñ başlarından şu tamlar āşikāre depelerinden şu ḫaynar yire aşāḡa aḫar diblerine iner diblerinde baŌzı ⁰⁸ otlar bitürür-idi ve biri daḫı münüf şehridür ki anda aśnām ü ebniye ve defāyin ü kūnüz ve āśār-ı ⁰⁹ enbiyā ve selātın ve ḥükemādan Ōacāyibüñ nihāyeti yoḫdur nite ki baŌzı

zikr olunsa gerekdür ve biri dahı nil ¹⁰ ırmağıdır ki yirinde inşâ'-allah ahvâlî mufaşşal
 zikr olunur ve mısırda olan Óacâyibden biri de hâcerü' ¹¹ l-hall demekle maÓrûf bir
 taşdur ki anı sirke içine bıraksalar içinde balık gibi yüzer ve biri de arz-ı mısırda ¹²
 bulunur bir taşdur ki her kaçan âdem anı iki eliyle tutsa anı kuşar miÓdesinde her ne var-
 ısa taşra ¹³ birağur ve biri de bir boncuğdur ki diyâr-ı mısırda olur her kaçkı hatun ki anı
 biline bağlasa aslâ yüklü ¹⁴ olmaz ve biri de bir yumşak taşdur ki şaÓıd nâhiyesinde olur
 her kaçan anı ütseler çırağ gibi yanar ¹⁵ ve biri de bir taşdur ki vilâyet-i mısırda olur anı
 her kaçan içinde etmek olan tenevvürün kenârına kosalar ¹⁶ etmegi dökilür ve mısruñ
 Óacâyibinden biri de kâfûr-ı ihşîdî zamânına gelince taşdan nil içinde tekne ¹⁷ şeklinde
 bir nesne var-ıdı içine bir veya dört kimse girseler şuyı bir nesne-y-ile ırkalayı virseler
 nilün ¹⁸ anuñ-ıla bir tarafından bir tarafına geçerler-idi anı kim düzdüğün kimse bilmez-
 idi hükemâ-yı mütekaddimîn aÓmâlından-ıdı ¹⁹ soñradan kâfûr-ı ihşîdî anı nilden taşra
 çıkardı kıyıya bıraktırdı gördiler altında bir dürlü ²⁰ bir yazı var neydüğün bilmediler
 kimse anı okıyamadı andan soñra Óilmi bâıl oldu şuya kosalar batardı ²¹ ve biri de
 budur ki arz-ı mısırdan nâhiye-i şaÓıdde deşâ dimeg-ile maÓrûf bir yirde bir sinta ağacı
 vardır ki **13B** ⁰¹ kaçan bir kişi anuñ yanına varup seni keserin diyü anı korçutsa defÓı
 dürilür bükilür bir yire gelür dönüp ⁰² vâz geçdüm seni kesmezin dise yene eski hâlına
 varur dirler ki ol ağaca bu hâl eli üzerine komağ-ıla da olur ⁰³ niçe kerre ol ağaçdan
 mısra getürdiler tecrîbe itdiler oldu ve biri de vilâyet-i mısırda olur bir ağaçdur ki ⁰⁴
 âbnûs ağacı gibi şuya batar şü içine koysañ sayır ağaçlar gibi şü yüzine gelmez bunları
 biz kendümüz görmedük ⁰⁵ ammâ tevârih-i mısır kitâblarında mestürdür anlarda
 bulduğumuz üzre yazmışuzdur ve mısra mahşûs olan ⁰⁶ nesnelerden biri de bir
 yaprakdur ki mısır şehri civârında bir bağçede olur andan dühn-i belesân çıkarurlar ve ol
⁰⁷ bağçede bir kıyı vardır ol yaprağın ağacı ol kıyının şuyıyla sıvarılır ve naşârâ
 zuÓmınca ol ⁰⁸ kıyıda hâzret-i Óışâyı anası meryem yumışdur anuñ-içün şuyıyla
 sıvarılan belesân ağacından ⁰⁹ dühn-i belesân çıkar gayrı belesân ağaçları yaprağından
 çıkmaz diyü iÓtikâd iderler dühn-i belesânın ki nefÓi meşhûrdur ¹⁰ aña inkâr ider
 kimse yokdur dünyâ yüzinde mısırdan gayrı yirde olmaz Óâlem pâdişâhları anı mısırdan
¹¹ getürdürler ve hazînelerinde şaklarlar zehre nefÓi meşhûrdur huşûsâ naşârâ selâtîni
 yanında be-gâyet muÓteberdür ¹² belkile Óâmme-i naşârânın iÓtikâdları bunun
 üzerinedür ki âb-ı maÓmüdiyyelerine bir naşrânıyı taldurmalu olsalar ¹³ içinde bir
 miğdâr dühn-i belesân olmasa ol naşrânının naşrânılığı tamâm olmaz ve bunun tafşîli
 inşâ'-allah aşağıda ¹⁴ zikr olunsa gerekdür bundan gayrı mısra mahşûs olan nesnelerden
 biri de saşankûr balığıdır ki anuñ ¹⁵ muşavvılığı huşûsında dâyire-i imkândan hâric

mübālağalar itmişlerdür aşağıda bunun da tafşil-i ahvālī zikr olunur ¹⁶ ve biri de nims didükleri cānavardur ki gayrı memleketde olmaz inen vahşî cānavar degildür yabandan tutup ¹⁷ getürseler az zamānda ādem-ile üns tutar kedi gibi evlerde gezer degme de yabana gitmez mısır halkı evlerinde ¹⁸ çok beslerler yılan gibi Óakreb gibi sāyir ağulu ḥāşerāt-ı arzı hiç yürütmez avlar belki anuñ rāyiḥasından ¹⁹ zikr olunan ḥāşerāt-ı arz kaçır dirler ekşeriyyā yabanda şeker kıamışi içinde olur andan tutarlar getürürler ²⁰ ḥattā dirler ki arz-ı mısırda mezkūr nims ve gelincik didükleri cānavar ki gayrı memleketlerde daḥi çokdur ²¹ olmasa yılan ve Óakreb çokluğundan kimse sākin olmağa kıabil olmazdı ve biri de nilde olur semek-i ruÓāde **14A** ⁰¹ dirler bir balıkdur ki mısırdan gayrı yirde bulunmaz meşhūrdur ādem aña yapışduğı gibi eli kıurılır ⁰² tutmaz olur anı tutmağa kıādir olmaz zarūrî elinden bırağır dirler ki balık avcıları nil içine kıaçan ⁰³ ağ şalsalar nā-gāḥ ağları içine ol balık düşse aği çekseler defÓi kıolları kıurılır elleri tutmaz ⁰⁴ olur ağlarına ol balık düşdüğün bilürler ve bu balığüñ nefÓi vardur kıaçan ısıtma tutan kimsenüñ ⁰⁵ boynına aśsalar defÓi ısıtması kıor ve birisi de ḥatab-ı sind dirler kıızıl ağaçdan bir odundur ki ⁰⁶ tamām bir gün šabāḥdan ahşama degin ocağda yanar aślā küli olmaz maÓa-hazā ġāyet berk ağaçdur ⁰⁷ lākin tiz yanar ve ġiç söyünür baÓzılar bunu aśılda şandal ağacıdur lākin mısruñ havası anı ⁰⁸ tağyir ider levnin bozar ve rāyiḥasın giderür dirler ve biri de leşec dirler yeşil bādām çağlası deñlü ⁰⁹ bir yimişdür ki zamān-ı evāyilde mısırda var-ıdı gayrı memleketde olmazdı ammā şimdi mısırdan daḥi yokdur ¹⁰ hicret-i nübüvvetden yidi yüz yıl evvelden anuñ ağacı munkıatıÓ oldu ol yimişden eşer kıalmadı ve dirler ki ¹¹ vilāyet-i mısırdan evāyil-i aÓşārda cevāhirden ve kıayrıdan tamām otuz dürlü maÓden var-ıdı ve baÓzı kütüb-i ¹² tevārīḥde mezkūrdur zamān-ı evāyilde kıurā-yı mısırda bir kıaryede bir kenışā var-ıdı içinde naśārā papasları ¹³ olurdı ol kenışānuñ altında bir zır-i zemīn var-ıdı ki aña yigirmi ayakdan artuk nerdebānla inilürdi ¹⁴ ol zır-i zemīn içinde bir serir var-ıdı ol serirüñ altında bir bize şarılmaş ve ipe bağlanmaş bir er-ile ¹⁵ bir oğlan ölüsi var-ıdı ve ol serirüñ üzerinde mermerden bir öküz gevdesi tururdu öküzüñ ¹⁶ kıarnında sırcadan bir bātya var-ıdı bātya içinde bakırdan bir lüle var-ıdı ki içine kettāndan bir fetil ¹⁷ kıonmaş-ıdı her kıaçan ol fetilüñ üzerine bir pāre zeyt yağı döküp anı yaqsalar az zamān ol lüleden ¹⁸ bir šāfi ve pāk zeyt yağı kııkar ol sırcadan bātyayı toldurur andan ol öküz kıarnı içine aklar ¹⁹ anı da toldurur-ıdı papaslar ol yağı oradan alurlar ḥavāyicilerine şarf iderler-ıdı şöyle ki ²⁰ almasalar öküzüñ kıarnı tolsa ol fetil boğılup söyünür artuk zeyt yağı kııkmaz olur-ıdı ve kıaçan ²¹ ol er-ile oğlancuk ölüsini ol serir altından kııarsalar fetil söyünür zeyt akmaz Óameli bātıl olur-ıdı **14B** ⁰¹ ve eğer gene yirine kıosalar kemā-kān işler-ıdı ve ol bātyayı yirinden kıaldırıp şöyle

 osa  asl  ⁰² altında delük gibi ne gibi hiç bir nesne yo -ıdı ol ken s da olan papaslar ol zeyt yağıyla diril rl r-ıdı ⁰³ halkı da ı andan  atarlar-ıdı illerde ittif   iderler-ıdı ve ol  arye halkından riv yet iderler  a an  amlında ⁰⁴   bhe ider bir  avrat gelse ol ser r altında yatan o lancu   l sini  ucağında alsa eger  arnında o lan ⁰⁵ var-ısa gir ekden yüklü-y-ıse  arnında o lan deprenür ve eger yüklü degilse deprenmezdi ve m          ⁰⁶ dest-i hattı-y-ıla yazılmış h tatı nüshasında d vud bin r   kullah bin Öabdullah adlu kimseden bir   k yet riv yet ⁰⁷ ider ve ben kendü ağızından i itd m ve bu d vud ar   -i m srda çok seyy hat itmiş-ıdı ve niçe a v l na ⁰⁸ v   f-ıdı dir riv yet itd  i   k yetde bu a me   r d vud m sr ar   sinde gezerken ittif   bir yirde bir ⁰⁹ ma  raya r st geldi ki a a ma  ara-ı  a alk l dirler-ıdı içine girdi gördi bir yirinde senderüs ¹⁰ taşından ki me   rdur andan senderüs yağı düzerler depe gibi bir büyük yığın var ol yığını adlayup ¹¹ öte yanına geçdi gördi ol  adar çok balıklar yatur ki  add ve p y n  yo  am   cümlesi bizlere  arılmı  ¹² her biri g y  kefenlenmi  gibi görinür ol bal klardan birin eline alup  u yanın bu yanın  arı durup yo ladı ¹³ ağızından bir altun buldı ol altun   üzerinde bir yazu yazılmış-ıdı ki hiç o ınmaz-ıdı birer birer ol bal klardan ¹⁴ niçesin div  r p ağızlarındaki altunları aldı her birin   ağızında evvelki altun gibi bir altun bulur-ıdı bu ¹⁵ tar  -ile  ayl  altun cem  itdi cümlesin götürüp döndi ki geld  i yoldan  ı a gide ittif   ol senderüs ¹⁶ ta ı yığının a geld  inleyin gördi ol yığın y celmi  geld  i yolu tutmı  yol bulamayup z r r  ¹⁷ gene döndi varup altunları aldu i gibi yine bal klar   ağızlarına  od  gene geldi gördi senderüs ¹⁸ yığını evvelki  ar r na inmiş kem -k n yol açılmış turur bi-tekell f ol altunları b ra up gitmege y re i ¹⁹ d ymedi gine balıklar yanına geldi ağızlarından altunları alup yine döndi evvelki gibi gene yığın y celmi  yol ²⁰ tutulmı  buldı vardı altunları yine yirlerine  od  gine geldi bi-Öaynihi yine yığın inmiş yol açılmış ²¹ buldı bu  sl ba bir  a  def  a vardı geldi   bil olup bir   re idemedi   hir c n na  or u d   di **15A** ⁰¹ z r r  altunları b ra up ma  aradan  ı dı kendü yolına gitdi bundan bir müddetden  o ra ⁰² me er m srda bir yirde s kin olur-ıdı anda bir d v r içinde bir ta  gördi ki ol ta ı oymı lar içine ⁰³ bir ta  da ı oturdmı lar-ıdı bu ta ı ol ta    içinden  ı ardı gördi altında s b    balıklar ağızında ⁰⁴ buldu i altun cinsinden altı altun var bir altunun alup biçin yine yirine  oyup ol ta -ıla kem -k n ⁰⁵ üzerlerin  apadı ittif   me   r d vud bu e n da bir gün nil üzerinde bir gemiye binüp beri ya asından öte ⁰⁶ ya asına geçmek mur d idindi ol   inde z kr olunan bir d ne altun cebinde kendü-y-ile bile-y-ıdı gemi ⁰⁷ nil   ortasına vardu i gibi n -g    un  gördi ki nil içinden balıklar  ı ra up t rmaz kendüleri ⁰⁸ gemi içine atarlar giderek şöyle oldu ki gemi anlar   ke ret ve m z   mesinden  ar  olmalu oldu gemicin   ⁰⁹ bu   aldan  a lı

şasdı hay bu ne Óalāmetdür diyü haykırdı helāk qorqısından feryāda başladı bu hālda ¹⁰ dāvuduñ kendü-y-ile olan altun hātırına düşdi yoħsa bu hāl anuñ te’şiri mi ola diyü cān kayısı-y-ıla ¹¹ altunı cebinden çıkarup nil içine atdı hemān ol balıqlar gemi içinden altun ardınca kendüleri nil ¹² içine bile atdılar gemi içinde biri de qalmadı gemi ğarqdan halās oldı ve yine mıkrızı hikāyet ider ¹³ bundan evvel baña bir kimse daħı bu cinsden bende bir tılsım vardur senüñle şu yanına varalum balıqlar anuñ üzerine nice ¹⁴ sıçrar saña göstereyin dimiş-idi ammā naşib degilmiş müyesser olmadı ol kimse-y-ile varup anı temāşā eylemedüm ¹⁵ dir ve baÓzı tevāriħ kitāblarında şöyle zıkr iderler ki evāyil-i aÓsārda mısır şehrinüñ bir qapusı üzerinde ¹⁶ deve şeklinde baqırdan bir şanem var-ıdı üzerine boynı Óimāmelü bir kimse bindürölmiş-idi ki çigninde bir Óarabı ¹⁷ yay götürür-idi ve ayaklarında nāÓlınleri var-ıdı eger kıbt halkından ve yā rüm halkından ve yā sāyir ¹⁸ her ne tāyifeden olursa olsun iki ve yā daħı ziyāde kimse bir haq üzerine birbirleriyle çekişseler baÓzı ¹⁹ baÓzı-y-ıla huşūmet eylese gelürler ol şanemüñ öñinde tururlar-ıdı içlerinden mażlūm olan žālim ²⁰ olana gel baña žulm itme şu deveye biner kimse çıkmadın baña haqkıımı vir yoħsa bu çıkıcaq haqkıımı senden dir dimez ²¹ alurın dirdi deveye binen kimseden murādları hāzret-i resūlullah muħammed muştāfā-y-ıdı şallallahu Óaleyhi ve sellem **15B** ⁰¹ ve ol da aña haqkıımı virmeyince olmazdı bu şanem Óamrū bin el-Óās hāzretleri mısır fethine mübāşeret itdükleri ⁰² zamānda daħı turur-ıdı naşārā tāyifesi Óamrū bin el-Óās mısır üzerine düşdigi gibi anı şaklayup ⁰³ belürsüz itdiler müsūlmānlaruñ dñni haq olup kendüler bātıl üzere-y-idükleri tuyulmasun diyü fikr itdiler ⁰⁴ dirler ki ol şanem orada turalı çok zamān-ıdı üzerine niçe yıllar geçmiş-idi anı kim düzmişdür ⁰⁵ kimse bilmez-idi āhir kāfirler anı güm eylediler ²⁴ ve bu da maÓlūm ola ki mısır vilāyetinde sākin olan ⁰⁶ ekşeriyyā ümem-i muhtelifeden maħlūt tavāyifdür kimi kıbt ve kimi rüm ve kimi Óarab ve kimi kürd ve kimi deylem ve kimi nūbe ⁰⁷ ve kimi hābeşdür bunlardan ğayrı daħı niçe tavāyif neslidür ammā kıbt

²⁴ ve mısra mahşūs olanlardan biri de şaÓıd nāhiyesinde nil üzerine havāle cebelü’t-tayr demek-ile maÓrūf olan tağdur anda bir Óaceb nesne vardur ki hiç ğayrı iklimlerle görölmüş degildür meger bu tağa rebjō faslınuñ āhirinde yılda bir kerre bir maÓlūm günde bir alaca boyunları ve kanatları uçları kara kuş alayı gelür ki āvāzları gök yüzün tutar berk āvāzlu kuşlardur ki anlara anuñcün tayrū’l-būñ dirler ol tağda bir ğāyet yüce yirine çoqarlar evvel içlerinden birisi ayrılup gelür [...] daħı gelür oraya minķārın urur [...] yiri oraya minķārından asılı qalınca [...] nice böyle iderler elbette birisi [...] anı orada asılı qoyup ğayrı [...] den tağılurlar gine geldükleri [...] ler ol minķārından asılı qalan [...] n şöyle asılı qalur gelecek [...] orada çürür düşer gelecek yıl [...] qatda ol kuşlar yine oraya gelürler [...] itdükleri gibi iderler her yıl ol [...] māl muqarrerdür kimse sırrı ne-y-idügin [...] vilāyet halkınuñ birisinden hikāyet [...] kendü gözüm-ile gördüm ol kuşlardan [...] da minķārından asılıp sāyirleri [...] ğladuqdan soñra be-ğāyet ıztırāb [...]r kendüyi asılduğı yirden şalı virdi ol yanından qoyup giden sāyir kuşlaruñ ardlarından irişüp anlara qarışduğı gibi [...]na üşüp minķārları-y-ıla urup dönderdiler yine evvelki gibi orada varup minķārından kemā-kān döndürdiler diyü rivāyet ider

ğayrılarından artuğdur bu tariğ-ile ⁰⁸ arz-ı mısır mesken-i tavāyif-i muhtelifi olduğunda sebeb budur ki bu arza tavāyif-i muhtelifi hüküm itmişdür ⁰⁹ gālīb gelen bunu mağlūb olan elinden almışdur gāh Óamālika hüküm itmişdür ve gāh yūnāniler ve gāh ¹⁰ rüm hüküm itmişdür ve gāh fars ol eelden mecmaÓ ümem-i mütehālīfe olmuşdur zamān-ı sālīfde ekşeriyyā bunlar ¹¹ Óabede-i esnām-ıdı ve Óibādet-gāhları heyākīl-i kevākīb-i seyyāre-y-ıdı ki tertīb iderler-ıdı aña degin ki ¹² naşārā dīni žāhir oldı ol vaqt hep naşrānī oldılar soñradan dīn-i islām žuhūr idicek baÓızı ¹³ müsülmān olup baÓızı naşrānīlıkda qaldılar şimdi içinde olan naşārā anlaruñ neslindendür ve dirler ki ¹⁴ mısır halkı oğlan-ıken nāsuñ ekyes ü aÓqalı ve büyüdükde echel ve aħmaķı olurlar vāķıÓā biz dahı halkında ¹⁵ çok fitnat ü žekā ve fehmi ve idrāk añlamaduķ anları bir miķdār eblehāne ĥareket ider tāyife gördük ¹⁶ arz-ı mısırdā tūfān-ı nūħdan evvel kimler pādişāh olmuşlardur kütüb-i tevārīħde zıkr olınan ¹⁷ tertīb üzre beyānıdır ki bir bir Óayān olunur ve şerħ kılinur evvel kitābda zıkr olınan üzre ¹⁸ vaqtā ki ādem nebī Óaleyhi's-selām oğlanlarından naķrāvuşu'l-cebbār nām kimse kendü aķrībā ve taÓalluķātından yetmişden ¹⁹ ziyāde kimse-y-ile ki cümlesi cebābire-y-ıdı binüp yir yüzinde gitdiler niçe zamān gitdükden soñra vilāyet-i ²⁰ mısırdā nil kenārına irişdiler gördiler bir vāsiÓ Óimāret ve zirāÓata qābil yirdür begenüp andan geçmediler ²¹ hemān arz-ı mısırdā qonup yir yir içinde yurt tutmağa başladılar bu naķrāvuş ki dillerince maÓnāsı qavmınuñ **16A** ⁰¹ ulusu ve pādişāhı dimek olur ve ādem nebīye çıkınca nesebi bu vech-iledür naķrāvuşu'l-cebbār bin mısırāyimü' ⁰² l-evvel bin merke'ıl bin devā'ıl bin ğırbāb bin ādem nebī Óaleyhi's-selāmdur arz-ı mısırdā ol vaqt ⁰³ emsus adlu bir şehir yaptı ki baÓızı ehl-i tevārīħ anı mısır-ı qadīm yirinde-y-ıdı dirler şimdi andan haberinden ğayrı ⁰⁴ eşer qalmamışdur tūfān-ı nūħ anuñ resmin bozmuş gidermiş resminden ancaķ ismin qomışdur ol ⁰⁵ şehruñ aħbār-ı Óacıbesi vardur tūfāndan evvel vilāyet-i mısruñ taht-gāhı ve maķarr-ı Óaskeri ve pādişāhı ol-ıdı ⁰⁶ naķrāvuş anı yapup içinde oturdı kendü-y-ile bile gelen qavmına pādişāhlık ider-ıdı be-ġāyet kāhin ⁰⁷ Óālim-ıdı Óılmle bī-nażır-i Óālem-ıdı emsus şehirde niçe aÓlām yaptı ve direkler dikdi ve dürlü ⁰⁸ maşāniÓ işledi ve arz-ı mısırdan maÓādin çıkardı ve hezār tılsımlar peydā itdi ve nilden ĥikmet üzerine ⁰⁹ ırmaķlar yardı ve şu başduğı yirlerde medīneler yaptı anuñ zamānından soñra şol ulu ve müşkil ¹⁰ Óılmeler ki mısır ehli içinde var-ıdı hep bu naķrāvuşuñ ve şākirderinuñ Óılminden alınmışdur ki taşlar üzerinde ¹¹ remz tariķi-y-ile qazılmış ve yazılmışdı sābıkā işāret olınan üzre tūfāndan soñra anları qalīmūn kāhin ¹² keşf idi virmiş-ıdı ki nūħ payġāmbār ile gemiye bile girmişdi mısruñ tūfāndan evvel olan halkından ¹³ hemān ol qalmış-ıdı ĥazret-i nūħa imān getürdüğü sebebden necāt bulmuşdı bāri naķrāvuş emsus

¹⁴ şehrinün der ve dīvārın ābād idüp soñra anda aŖmāl-ı Ŗacibe işleyüp (hezār) āsār-ı ğari̇be qodı cümleden biri anda ¹⁵ bir quş sûreti işledi ki her gün güneş toĝduĝı gibi iki kerre ve tulunduĝı gibi iki kerre çağırur ¹⁶ öterdi anuñ āvāzından ol gün ne hādîş olacaĝın bilürler anuñ tedārükin iderler-idi ve bir de emsus ¹⁷ şehrinün ortasında birbiri qarşusunda qara taşdan iki şanemler düzdi ki qaçan şehre yabandan bir uğrı ¹⁸ ve yā bir hārāmî gelse elbette ol iki şanemün ortasında uğramayınca geçüp ğayrı yire gidemezdi ¹⁹ ikisinün ortasına uğraduĝınlayın defŖi ol iki şanem anuñ üzerine qapanur-ıdı anı bilürler tutarlar-ıdı ²⁰ ve bir de emsus şehri içinden bir yirde bir Ŗālî menār üzerinde baqırdan bir sûret işledi her dāyim anuñ ²¹ başı ucından bir pāre bulut eksik olmaz-ıdı her kimse ki andan yaĝmur istese bi-iẓnillah isteduĝı deñlü **16B** ⁰¹ yaĝmur yaĝdurur-ıdı ve bir de memleketinün ser-haddında içleri mücevvef baqırdan bir niçe şanemler düzüp ⁰² içlerin kibritle toldurdı ve anlaruñ üzerlerine nār cinlerin müvekkel eyledi her qaçan üzerlerine ⁰³ yabandan bir düşmān qaşd itse ol uçlara uğrasa ol şanemler aĝızlarından odlar şaçar anları yaqardı ve bir de ⁰⁴ emsus şehri havālîşinde batras taĝı üzerinde bir menār düzdi ki anuñ üzerinden şu kaynar ve etrāfında ⁰⁵ olan mezraŖaları sıvarurdu bu āsār hep tūfān-ı nūha deĝin var-ıdı tūfān cümlesin bozdı ⁰⁶ nā-bedîd itdi ve rivāyet iderler naqrāvuşu'l-cebbār pādişāhlıĝı zamānında nil çıqduĝı yiri görmek murād ⁰⁷ idindi bu ārzū-y-ıla yola girüp niçe zamān gitdi āhir hatt-ı istivā ardına yitdi vardı zift ⁰⁸ gibi qara olan deñiz kenārında tırdı orada gördi nil suyu ol baħr-ı zifti üzerinden yol yol aq iplikler ⁰⁹ gibi gelüp cebel-i qumr altına girür andan çıqup arz-ı batāyihe dökilür ki bir qara taşlı yirdür ¹⁰ ve şöyle dirler ki orada olan temāşîli ki aşaĝada zıkr olunsa gerek bu naqrāvuş itmişdür ve nilün arz-ı ¹¹ mısırdı cereyānını ol toĝrultmışdur andan evvel kendü qolayına aqar yabanlara taĝılur gider zāyiŖ ¹² olur-ıdı ve nūbe vilāyetine daħı niçe mühendis kimseler gönderdi nilden anda da bir nehr-i Ŗaẓîm çıqardı ¹³ kenārında niçe şehirler yapdurdı aĝaçlar dikdürüp Ŗimāretler itdürdi ve nilün menbaŖı temāşāsından dönüp ¹⁴ yine emsusa gelicek taħt-ı taşarrufında olan arāẓi-i mısırı evlādı arasında taqşîm eyledi büyük oĝlına ¹⁵ ki adı naqāraş ²⁵ idi arz-ı mısırdan cānib-i garbî didükleri nāhiyeyi virüp ortancı oĝlına ki ¹⁶ adı şevreb idi cānib-i şarkî didükleri nāhiyeyi virüp ve küccük oĝlına ki adı mısırayim idi ¹⁷ bersān adlu bir şehir yapı virüp anı anda sākîn kıldı ve kendüsi vilāyet-i mısırdı tamām yüz seksen ¹⁸ yıl pādişāhlıq eyledi āhir vaqtā ki kūs-i rihleti çalınup dünyādan ordu-yı iķāmeti göçdi şol ¹⁹ rāh-ı bî-pāyāna sefer itdi ki aña giden gene dönmedi yaraĝın bu vech-ile görüp anı ol yola bu

²⁵ baŖzı kütüb-i tevārîhde bunuñ adını naqārās diyü yazarlar

tarîk-ile ²⁰ gönderdiler ki bedeninden tâc ü kıbâyı çıkarup yirine başdan ayağa tenin edviye-i mâsike-y-ile sıvadılar ²¹ taht ü serîrinden indürüp anı altundan bir tâbût içine yaturdılar ve aña âyinlerince yir altında dıvârları altun **17A** ⁰¹ tahtalar-ıla zarlanmış bir ulu ev yaptılar ki aña nâvus dirler vilâyet-i Ôarabda ekşeriyyâ türbeler böyledür ve ol ⁰² tâbûtla anı ol ev içine indirüp cümle hazâyinini ve künûzını ve esbâb-ı iksîrini ve evânî-i zehebini ki ⁰³ sağışa gelmez ve hâdd ü hâsrını allahdan gayrı kimse bilmezdi kendü-y-ile ol nâvus içine bile kıodılar ⁰⁴ ve ol nâvusda târîh-i vefâtın yazdurup üzerin örttiler ve hâşerât-ı arzdan hıfz için üzerine tılsım ⁰⁵ eylediler baÔızılar bunu tâÔûndan öldi ve baÔızılar ağuladılar öldi dirler ve hîkâyet iderler aña ölice ⁰⁶ şahrâ-yı mağribde ve baÔızılar kıavılınca kıûs vilâyetinüñ garbısında bir nâvus idüp anuñ içinde defn itdiler ⁰⁷ ve kendü-y-ile ol nâvus içinde hazâyin ve cevâhir ve emvâlından gayrı zebercedden iki kıanatlu şâfî altundan ⁰⁸ bir şems rûhânîşî timşâlın bile kıodılar bunlardan gayrı meger kendünüñ hâl-ı hâyâtında bir Ôavratı olmışdı ⁰⁹ anı be-gâyet severdi aña kemâl-ı muhabbetinden cümle heykellerde anuñ taşvîrin yazdurmış-ıdı ve altundan anuñ ¹⁰ bir timşâlın yazdurup başında sevâd işi didükleri şanÔat-ıla altunı kıarardup aña iki saç örüleri ¹¹ itmişler-ıdı anı bir vechle taşvîr itmişler ve timşâlın üstâdlar bir hâyşiyet-ile düzmişler-ıdı ki gören kimse ¹² anı cemâddur dimez belki hâydur dir-ıdı ol timşâluñ egnine cevâhirlle muraşsaÔ cihân-bahâ bir kıabâ geydürilüp ¹³ kendüsi bir altun kıürşî üzerinde oturdulmuşdı naķrâvuş ölmedin hâl-ı hâyâtında her dâyim ol timşâlı ¹⁴ getürdür oturduğı yirlerde ôñine kıodurdur aña baķar göñli anuñ-ıla bir pâre tesellî bulur-ıdı ¹⁵ öldüğü vâķt dahı vaşiyet itdi ol Ôavratınüñ timşâlın dahı kendüyle ol nâvus içinde ayağı ucında ¹⁶ bile kıodılar bir vech-ile ki güyâ kendü-y-ile söyleşür-ıdı bârî naķrâvuş ölice kendüden şöñra yirine ¹⁷ ulu oğı naķâraş pâdişâh oldu bu da atası gibi kehânet ve tılsımât Ôılmelerinde mâhir-ıdı ve bu ¹⁸ Ôılmelerde atasınüñ kâtibi-y-ıdı ibtidâ mısırdâ heykel düzüp anda şuver-i kevâķib tertîb iden bu-y-ıdı ¹⁹ her kevkebün heykeli üzerine anuñ anuñ menâfiÔ ve mazârrını yazmış-ıdı bu heykellerden her birine fâhir libâslar geydürüp ²⁰ üzerlerine hâfîżlar kıomış-ıdı her birin hıfz iderler-ıdı emsusdan kııkup mağrib cânibine öte bir ²¹ zamân yürıdi tâ vardı baķr-ı muķîte irişdi kenârında niķe ulu direkler dikdi üzerlerinde **17B** ⁰¹ şanemler kıodı ki gicelerde gözleri ķerâğlar gibi yanardı andan kıaralar memleketi üzerince gitdi âķir nil ırmağına ⁰² yitdi nil kenârında dahı emr itdi bir dıvâr yaptılar aña yir yir kıapular itdiler ki anlardan nil suyu kııķar ⁰³ etrâfa aķardı ve şahrâ-yı Ôarabda vâhât memleketi ardında üç şehir yapıdı her biri bir dürlü renkde şeffâf taşlardan ⁰⁴ direkler ve kemerler üzerlerinde binâ olınmış-ıdı her birinden hazâyin-i hîkmetden niķe nesneler kıodı ve ol ⁰⁵ şehirlerün birinde âdem şüretlü kıuş

bedenlü altundan bir güneş şanemi dikdi ki gözleri şaru cevherdendi ⁰⁶ kendüsi mıkñātīs taşından bir taht üzerinde oturdulmuş-ıdı ve elinde içi Óulüm-ı hı̄kmet-ile memlū bir kitāb ⁰⁷ tutardı ve yine ol şehrüñ birinde dahı başı insān ve gevdesi kuş gevdesi gibi bir şanem dikdi ki anuñ-ıla ⁰⁸ maÓķūd-ı zıbaķdan düzülmüş bir Óavrat süreti var-ıdı ki anuñ iki saçı örüleri olup elinde bir āyine ⁰⁹ tutardı ve başında bir kevkeb süreti var-ıdı ki ol āyineyi eli-y-ile kıaldurup yüzine tutmuşdı ve yine ¹⁰ ol şehirlerüñ birinde dahı bir hāvz itmişdi içine yidi levinde yidi dürlü sâ'il nesne aķar-ıdı biri ¹¹ birinüñ levnin bozmazdı ve yine ol şehirlerüñ baÓzında pırūze taşından bir muÓallim süreti düzmiş-ıdı ¹² bir yirde oturur-ıdı öñinde Óaķıķ taşından düzilmiş oğlancuķlar süretleri var-ıdı ve yine ¹³ ol şehirlerüñ baÓzında bir Óutāred yıldızı süretin düzmiş-ıdı ki öñinde nūşādurdan bir şufra ¹⁴ baķardı ki şufra kibrit-i ahmerden kavāyim üzerinde turur-ıdı ve şufrañ ortasında cevherden bir şahife ¹⁵ var-ıdı ve yine ol şehrüñ birinde yeşil zebercedden bir Óuķķāb süreti kıomış-ıdı iki gözleri şaru yāķūtdandı ¹⁶ ol Óuķābuñ öñinde gümüşden bir gök yılan yaturdılmış-ıdı ki kıuyruğı Óuķābuñ ayaklarına tolaşdurılmış ¹⁷ ve başı yukaru kıaldurılmış-ıdı keenne-hu ol Óuķābı sokmaķ isterdi ve yine ol şehirlerüñ birinde bir ¹⁸ merrih süreti düzülmüş-ıdı bir at üzerine bindürilmiş ve eline yeşil demürden bir yalıñ kıılıķ virilmişdi ve yine ¹⁹ anlaruñ birinde yeşil cevherden bir direk dikmişdi üzerinde altundan bir kıubbe kıomışdı ki anda müşterı süreti ²⁰ var-ıdı ve yine anlaruñ birinde gök cezÓ taşından ²⁶ dört direk üzerinde hācer-i edrekden bir kıubbe itmişdi ki ²¹ saķfında birbirleri kıarşusunda ay ve güneş süretleri var-ıdı birbiriyle söyleşür er-ile Óavrat şeklinde taşvır **18A** ⁰¹ olunmışlar-ıdı ve yine anlaruñ birinde kibrit-i ahmerden bir kıubbe itmiş-ıdı anda zühre süreti taşvır ⁰² olunmuşdı eli-y-ile saçı örülerin tutmuş bir Óavrat şeklinde resm olunmuşdı ve altında yeşil ⁰³ zebercedden bir irkek ādem taşvırı var-ıdı ki elinde bir kitāb tutardı ve ke'enne-hu içinde olanı ⁰⁴ ol Óavratdan okurıdı ²⁷ bunlardan ğayrıol şehirlerüñ her birinde niķe hāzāyin evleri dahı idüp ⁰⁵ içlerin künūz-ı emvāl ile ve cevāhir ve hūliyy-i be-miřāl ile ve iksir şanÓatından niķe aÓmāl ile ve edviye-i ⁰⁶ nāfiÓa ve semūm-ı kıātileiden envāÓ-ı esbābla māl-ā-māl itdi ki hādd ü hāsırların allah teÓālā hāzretinden ğayrı ⁰⁷ kimse bilmezdi ve her şehrüñ kıapısı üzerinde aña girmege māniÓ olmağ-iķün muhķem tılsımlar ⁰⁸ eyledi ve her şehrüñ içinde yir altından birbirine kııķar yollar ve zır-i zemīnler eyledi ki her zır-i zemīnüñ uzunluğı ⁰⁹ üç mīl-ıdı ve zıkr

²⁶ cezÓ çın ve yemen vilāyetlerinde olur bir taşdur ki her dürlü renginden bulunur anı götüren ādeme hem ve ğam ve hūzn ve elem eksük olmaz ve yaramaz düşler görür ve kıazā-yı havāyicide güc çeker ve anı bir oğlancuęuñ boynına aśsalar ağlaması ve çağırması çok olur ve aęzıñuñ śalyası çok aķar ve andan ezüp bir kimseye içürseler uyķusu az olur

²⁷ buraya kıadar zıkr olınan eşyādan her birin bir hācet ve bir menfaÓat için itmiş-ıdı

olınan üç şehirlerden gayrı arz-ı mısırdı ol bir şehir dahı yaptı ki adı hâlece-y-idi ¹⁰ ve bu şehirde bir bāğçe Ōimāret itdi dīvārlarınun yüzlemesi her levinden cevāhirden ve altundan-ıdı ve ol bāğçede ¹¹ her dürlü ağaçdan dikdi ve içine bir niçe yirden ırmaqlar akıtdı ve bu bāğçe içinde şanŌat-ıla bir ağaç dikdi ¹² her ne dürlü yimiş olur-ısa virür-idi ve yine anda kızıl mermerden bir kubbeye itdi ki üstinde bir şanem ¹³ var-ıdı güneş ne yaña dönse güneş-ile bile dönerdi anuñ üzerine cinlerden nice müvekkeller kodı ¹⁴ her kim ki ol şehirde giceleyin evinden taşra çıksa helāk iderler-idi ve bu şehirde baŌzı ulu direkler dahı ¹⁵ diküp üzerlerinde cümle Ōölümü yazdı ve cihānda her ne kadar Ōaķāķır²⁸ var-ısa anların şüretlerin ve nefiŌlerin ¹⁶ zararların her ne ise yazup beyān itdi ve bu şehirde dahı yir altından ol üç şehirlere çıkar ve anların ¹⁷ yollarına ve zır-i zemīnlerine ulaşur yollar ve zır-i zemīnler itdi ki (ol şehirler) yolları-y-ıla bunun yollarınun arası yigirmi ¹⁸ mīl yir itdi bu tertīb üzre bu dört şehir tūfān zamānına degin tururdu tūfān cümlesin yıkdı ¹⁹ bī-nišan eyledi vilāyet-i mısırdı mezkūr naķāriş yüz tokuz yıl pādīşāh olduğdan soñra āhir ²⁰ bu da atası yolına gidüp āhiret seferin eyledi ölice buña da atası gibi bir nāvus idilüp anuñ ²¹ içinde defn olındı ve kendüyle cümle hāzāyin ü emvālı bile konılup üzeri tılsımla bağlandı **18B** ⁰¹ yirine küccük qarındaşı mısırayim bin naķrāvūşu'l-cebbār pādīşāh oldu ki baŌzılar vilāyet-i mısra bunun ⁰² adı-y-ıla mısır didiler dirler bu da hāķim-i fāzıl ve kāhin-i kāmīl-idi içi altun kablantmış mermer ⁰³ taşlarından bu da bir heykel-i şems işledi ol heykel ortasında gök cevherden bir at idilüp üzerine ⁰⁴ kızıl altundan bir güneş şüreti bindürilmişdi ol şüretün başı üstinde bir kandīl asılı-y-ıdı içinde ⁰⁵ bir düzme taş var-ıdı çerāğdan artuķ şuŌle virür-idi andan soñra bu mısram arslanları sıhrle ⁰⁶ kendüye muṭiŌ idüp arslanlara binerdi (dirler ki bu mısram bir gün tahtına bindi cinler tahtını götürdi toğrı) baħr-ı muħiṭ tarafına gitdi vardı baħr-ı muħiṭ ortasında ⁰⁷ bir aķ kālŌa yaptı üzerinde bir güneş şanemi koyup üzerine kendü adını yazdı bundan gayrı dahı baķırdan ⁰⁸ bir şanem düzüp üzerine bunu yazdı

أَطْلِقُوا الْعَصَادِمَةَ وَأَمِثُوا الصُّوَرِ النَّاطِقَةَ وَصَبِّتُوا الْأَعْلَامَ لِلْمَلِكِيَّةِ بِحَاكِمِهَا السَّيِّدِ 09 أَمِصْرًا وَالْجَبَّارَ كَاشِفًا الْأَكْرَارَ الْغَالِبَ الْقَهَّارَ وَتَجَبَّبِ 10 لِيَعْلَمَ مَنْ عَدِيَ أَنَّهُ لَا يَمْلِكُ إِسْدَ أَشَدَّ مِنْ لِيَدِي

türkce maŌnāsı ben mısırayim-i cebbārın kāşif-i esrārın ¹¹ düşmenlerüme gālib ve kakhārın girçek tılsımlar düzdüm söyler şüretler düzdüm sā'il denizler içinde ¹² korķulu Ōalemler dikdüm ki benden soñra gelen pādīşāhlar bileler ki benüm elüm üzerine hiç bir el olmaz ¹³ dimekdür bu seferinde bu āşarı koduğdan soñra yine vilāyet-i mısırdı taht-gāhı olan emsus şehrine geldi ¹⁴ otuz yıl halka görünmedi

²⁸ Ōaķāķır diyü fāyidelü otlara dirler ki Ōuşb kitāblarında her biri mestürdur

âdem paygâmbâr Ŗaleyhi's-selâm oğlı ğırbâb oğlanlarından yirine Ŗayķâm adlı ¹⁵ bir kimse ķomıřdı memleket umûrın ol ğörür-idi bu da kâhin-i kâmil ve sâhîr-i bî-mümâşîl-idi ¹⁶ halk aña yalvardılar pâdişâhumuzı bir kerre ğörelüm didiler ol da aña bildürdi emr itdi Ŗayķâm ¹⁷ halkı bir araya cemŖ itdi mısrayim bir yüce yirden anlara ğörindi egerçi egninde başında tâc ü külâh-ı ¹⁸ şâhâne-y-ile tonanmış-ıdı ammâ halka be-ğâyet ķorķulu sûret-ile ğörindi yürekleri andan ķorķdı ¹⁹ ķorķularından bir uğurdan aña secde idüp duŖâlar eylediler andan emr itdi halkuñ öñine taŖâm ²⁰ ğetürdiler şîrlân-ı sultânî ķekdiler cümle yiyüp içdiler baŖde-hu her birine yirlü yirlerine ğitmege emr itdi ğitdiler ²¹ andan soñra aslâ anı ğöremediler yirine źıkr olınan Ŗayķâm pâdişâh oldu ķudemâ-yı ehl-i mısır **19A** ⁰¹ bundan baŖzı nesne hîkâyet iderler ki Ŗaķıl anı taşdıķ eylemez muhâlât kıbelindendür ve idrîs paygâmbâr ⁰² Ŗaleyhi's-selâm ğöge bunuñ zamânında ğitdi ve andan evvel hâzret-i idrîs Ŗaleyhi's-selâm Ŗilm-i nücüm-ıla ⁰³ tûfân-ı nûh ķopacađın bilüp hatt-ı istivâ ardında cebel-i ķumr eteginde baķırdan bir ķaşr yapmış-ıdı anda baķırdan ⁰⁴ seksen biř timşâl düzmiş-idi ki nil anlaruñ boğazlarına (uĝrar andan) ķıķar bir taşlu yire dökilür andan ⁰⁵ mısra toĝrı ķekilür-idi Ŗayķâm varup anı temâşâ eylemek murâd idindi bu ârzü-y-ıla emsus ⁰⁶ şehrinden ķıķdı aña toĝrı Ŗazm-i râh eyledi bir müddet ğitdükden soñra varup ol ķaşr ⁰⁷ olduĝı yire irişdi hâzret-i idrîsüñ anda yapduĝı binâlarda olan şanâyîŖi ve dîvârlarında olan ⁰⁸ muşannaŖ ve muķarnas işleri ve anda şuver-i eflâķdan ve ğayrıdan olan naķş ve ârâyişi temâşâ itdi ⁰⁹ ğördi bir ķaşırdur içinde çerâĝlar yandurulmış ve niçe yirde şufralar dösenmiş ki her biri nefîs cevheri ķablar ¹⁰ içinde fâhîr taŖâmlar-ıla tobtolu şöyle ki eger anlardan bir Ŗasker yise bir źerre eksilmez-idi ķaşrı ¹¹ hâzret-i idrîs Ŗaleyhi's-selâm yapmış-ıdı ammâ bu şufralar-ıla taŖâmı kim döseni maŖlüm degil-idi ¹² ve ol ķaşruñ orta yirinde bir pâķ şü bürkesi var-ıdı içinde şuyı toñmıř-ıdı ammâ yüzi bir vech-ile şeffâf-ıdı ki ¹³ altından şuyı hâreket itdüĝi andan ğörünür-idi Ŗayķâm bunları ğörüp Ŗacebledi andan döndi yine vilâyet-i ¹⁴ mısra ğeldi taht-ĝâhı olan emsus şehrinde yirine Ŗıryâķ adlı oğlı pâdişâh idüp aña diledüĝi ¹⁵ vaşıyyeti eyledi baŖde-hu kendüsi hatt-ı istivâ ardında yine ol hâzret-i idrîs yapduĝı ķaşra ğeldi ¹⁶ ölince anda oldu bu yaña vilâyet-i mısırdâ oğlı meźkür Ŗıryâķ pâdişâh oldu baŖzılar bunuñ adına Ŗırbâb ¹⁷ ve baŖzılar aryân dirler ki laķabına eşim dirler-idi bu da bî-mânend hâķim idi kâhinler arasında mişl-i ¹⁸ Ŗadîm-idi kendü zamânında aŖmâl-ı Ŗacıbe işledi âşâr-ı ĝariβε ķodı cümleden biri şaru birincden bir aĝaç ¹⁹ düzmiş-idi demürden talları var-ıdı talları üzerinde demürden niçe hatâtîf ķuşları ķonup ²⁰ oturur-ıdı kaçan bir źulm ehli kimse (anlara yaķın) ğelse ol hatâtîf ķuşları defŖi anı tutarlar-ıdı ol źâlim źulmına ²¹ iŖtirâf idüp hâşmına hâķķını

virmezler-idi ve biri daħı ara kezzāndan²⁹ **19B** ⁰¹ bir
 ūanem dūzmiū-idi zuħal ūūreti-y-idi ĥalk varurlar aħa duŌāya tururlar-ıdı iki ĥasımdan
 her ⁰² anısı ki ĥadan Ōudūl ider-idi anuñ ōñinde turduğı yırde alur biñ yıl turursa da
 oradan ⁰³ opup gidemez-idi meger nefsinde inūāfa gele-y-idi ki ıup taūra gide bile-y-
 idi ve siħrle yıldızları (tesħīr itmiū-idi anuñ zamānında eger) ⁰⁴ bir kimsenūñ bir ĥāceti
 olsa giceleyin alkar kevākibe deñerdi tazarruŌ ider ve yā Ōıryāk diyū aħa aėırur-ıdı
⁰⁵ ūabāħ olıca ol ĥācetin apusunda bulur-ıdı bunlardan ġayrı emsus ūħrinūñ urbında
 bir yırde demürden ⁰⁶ bir aėa iūlemiū-idi nie budakları var-ıdı ve bir terkīb dūzmiū ol
 aėaca ve budaklarına sūrmiū-idi etrāf-ı ⁰⁷ cevānibinde olan devāb ve sibāŌı ve vuhūū ve
 tuyūrı ol aėa eker kendūye getürür-idi ĥı bir zamānda ⁰⁸ anuñ dibi ĥālī olmaz-ıdı
 murād idindūėin avlar ūikār ider-idi ve her aan bir ilīm ehline ġazab eylese ⁰⁹ siħr-ile
 anlaruñ üzerine vuhūū ü sibāŌ musallat ider-idi ve ġāħ olur ūuların acı ider-idi iilmege
 ābil ¹⁰ olmaz-ıdı siħr ü kehānetde naėıri yoė-ıdı ve dirler ki ĥārūt-ıla mārūt ki
 meūħūrlar ve urān-ı adīmde ¹¹ mezkūrlardur bu Ōıryāk zamānında-y-ıdı ve emsus
 ūħrinde bir Ōaėım ve ūerīf bāėe yapmiū-ıdı her anda ġūzel ¹² Ōavratlar var-ısa anları
 ġüc-ile eker alur ol bāėede or anlar-ıla Ōıyū ve Ōıūret ider-idi ¹³ bir ġün anlardan biri
 furūat bulup anı aėulayup öldürdi andan ūoñra arz-ı mısra lūcim bin ¹⁴ naėrāvūū adlu bir
 kimse pādīūāħ oldu ki lūcīmū'l-fetā dimeė-ile meūħūr-ıdı bu da tılsımāt ¹⁵ ve siħr ve
 kehānet Ōilimlerinde māħir-idi ve ĥasenū's-siyere ve raŌıyyete inūāf ehli pādīūāħ idi ve
 kāħinleri ¹⁶ sever-idi yanında muarribleri kāħinler-idi anlar uvveti-y-ile zamānında
 aŌmāl-ı Ōacıbe iūledi cūmleden biri ¹⁷ ittifāk anuñ eyyāmında arz-ı mısırda arėa
 uzėun gibi ve sāyir ekine zarar ider uūlar oė-ıdı ¹⁸ mezāriŌe üūup o tereke telef
 itdiler ĥalk aħa ūikāyet eylediler ol vat emsus ūħrinūñ dōrt tarafında ¹⁹ dōrt Ōālī menār
 dikdi her menāruñ üzerinde bir arėa ūūreti itdi ki aėzında bir yılan var-ıdı ²⁰ ġōvdesini
 tolaūmiū-ıdı anı ġōricek memleket iinden ol mezāriŌe zarar iden uūlar hep ıup
 ġitdiler ²¹ ĥalk ūerlerinden emīn oldılar tūfān zamānına deėin bu menārlar turur-ıdı
 tūfān-ıla zāyıl olup ġitdi **20A** ⁰¹ āħir anuñ da defteri dūrildi zamān-ı saltanatı pāyāna irdi
 vefāt itdi vefāt idicek bir nāvus iinde ⁰² defn olup cūmle ĥazāyın ü künūzı kendū-y-
 ile bile onıldı ve üzeri tılsımla bağlandı andan ⁰³ ūoñra yirine ĥıslīm adlu bir kāħin daħı
 pādīūāħ oldu bu da feninde māħir ve kemāl-y-ıla sāħir-idi ⁰⁴ zamānında nie aŌmāl-ı
 ġarıbe iūledi vilāyet-i mısırda nile miyāūı evvel bu fikr eylemiū-idi kendū ⁰⁵ zamānında
 olan Ōulemā ve mūhendisini cemŌ eyledi anlar mūūāveresiyle nil kenārında mermerden

²⁹ kezzān diyū bir yumūa taūa dirler ki kerpū gibi olur

bir ev yaptı ⁰⁶ ortasında bakırdan bir kiçirek bürke idilmiş-idi ki içinde vezn-ile konmuş bir miqdâr şu var-ıdı ol bürkenüñ ⁰⁷ iki cânibinde birbirine karşı bakırdan iki Ŗuqqāb sûretleri konmuş-ıdı ki biri irkek bir dişi-y-idi ⁰⁸ her ne yıl ki nil taşacağı ayuñ evveli olsa ol evi açdurur kendüsi anda varur cümle kâhinleri ⁰⁹ yanına cemŖ ider-idi ol kâhinle kendü Ŗilmlerince baŖzı nesneler okıyup ol bürke üzerinde bir ğavġā ¹⁰ ve zemzeme koparurlar aña deġin ki ol iki Ŗuqqāblaruñ biri öterdi eger irkek Ŗuqqāb öterse bilürlerdi ki ¹¹ ol yıl nil suyu tamām gelür ve eger dişi Ŗuqqāb öterse bilürler-idi ki eksük gelür her kişi ġalle ¹² huşûsında tedārükin iderdi ve bu hıslım şāh bilād-ı nûbede nil üzerine bir köpri yapmışdur henüz dahı ¹³ āsārı bākıdūr dirler bu da bir zamān saltanat itdi āhir ki bunuñ da vaŖdesi tamām oldu buña dahı ¹⁴ bir nāvus idilüp cümle künüz ü emvāl-y-ıla ol nāvusda defn olındı ve yirine oġlı hūsāl ¹⁵ pādīşāh oldu dillerince hūsāl dimeġüñ maŖnāsı zühre hıżmet-kārı dimeġ-idi baŖzılar bunu naķrāvuşu’ ¹⁶ l-cebbār oġullarından sevāk bin lūçimdūr dirler beher-hāl ehl-i tevārīh qavlinca hāzret-i nūh Ŗāleyhi’s-salavat ¹⁷ ve’s-selām bu hūsāl eyyāmında toġdı kâhin-i fāzıl ve sâhir-ikâmil-idi tılsımāt Ŗilminde lā-nażır-idi ¹⁸ bu da cihānda Ŗacāyib-i āsār qomış ve ġarāyib-i aŖmāl işlemişdi cümleden biri arz-ı mısırdı bir şehir yaptı ¹⁹ ortasında güneş içün bir şanem düzdi güneş ile bile dönerdi şabāh güneşle çıkar ²⁰ aħşamın yine bile tulinurdu ve nil altından yiri yarup nābil ³⁰ şehrine varınca bir yol eyledi ġāh ol ²¹ yoldan nābile varup anda olan beglerüñ ahvālın yoķlar-ıdı ve Ŗömrinde yigirmi oġlı oldu oġullarından **20B** ⁰¹ her biri-y-ile bir qātır qodı ki (andan maŖrifet) öġrene ve qātır kime dirler hāliyā zıkr olunır ve bu ⁰² hūsāl yüz on yidi yıl pādīşāh oldu andan oġullarına memleketin taķşım idüp her birine bir nāhiye taŖyın ⁰³ itdi her birin kendü taŖyın itdüġi yire gönderdükden soñra kendüsi saltanattan el çeküp āyın-i ⁰⁴ bātılları üzere heyākıl mülāzemetine meşġül oldu başını ölince ferāġat hābsına çekdi öldükden ⁰⁵ soñra oġulları yidi yıla deġin ataları taŖyın itdüġi üzre yirlü yirinde pādīşāhlıķ eyledi ataları ⁰⁶ qoduġı üzre her birinüñ yanında bir qātır var-ıdı tedbır-i memleketi ol idi virür-idi ve bir de ⁰⁷ her birinüñ yanında bir cenk eri olur-ıdı Ŗaskeri ahvālın ve cenk umūrını ol görürdi ve ol ⁰⁸ zamānda vilāyet-i mısırdı Ŗażım cāzūlar olur-ıdı ki Ŗālemde nażırleri yoġ-ıdı gökdeki yılduzları ⁰⁹ sihr-ile teşhır itmişler-idi kendülere bu Ŗilmleri öġredüp ġaybdan haber viren anlardur diyü iŖtiķād iderler-idi ¹⁰ ve Ŗacıb ve ġariķ tılsımlar peydā idüp dürlü dürlü hıķmetler ve şanŖatlar iħdās iderler-idi söyler şekiller ¹¹ ve hāreket ider sûretler düzerler-idi ve Ŗālā binālar yapup bildükleri Ŗilmleri şafha-ı Ŗālemde pāy-dār ¹² olsun

³⁰ nābil afriķiyye iķlīmlerinden bir iķlīmdür tunisla süyķa ortasında

diyü ol binâlaruñ taşları üzerine qazarlar ve yazarlar-ıdı elân vilâyet-i mısırdan anlardan ¹³ bağıyye vardur ammâ bu zamânda ne dil üzerinedür ve ne asıl hatdur kimse bilmez mürür-ı aÖvâm ve kürür-ı ¹⁴ eyyâm ile unudılmış gitmişdür bârî her nâhiyede olan pâdişâhuñ yanında elbette anlardan bir baş ¹⁵ kâhin olur-ıdı ki eli altında niçe kâhinler var-ıdı bu kâhinlerden her qanqısı ki kevâkib-i ¹⁶ sebÖa-ı seyyâreye ki kamer ve Öutârid ve zühre ve şems ve merrih ve müşterî ve zuhâldur yidi yıl tapa Öibâdet eyleye ¹⁷ ol kâhine içlerinde mâhir dirler-ıdı ve anlardan her qanqısı ki bu yidi yılduzdan her yılduza ¹⁸ yidi yıl tapmak hisâbınca anlara kırk tokuz yıl tapmış Öibâdet itmiş ola ol kâhine içlerinde qâtır ¹⁹ dirler-ıdı ve bu qâtıra taÖzimen pâdişâhlar ayağın tururlar-ıdı pâdişâh-ıla cemÖ olsa çaq yanında ²⁰ otururđi pâdişâh anuñ re'yinsüz hiç bir iş işlemezdi ve her gün qâtır gelür pâdişâh yanında ²¹ oturur-ıdı ardınca niçe mâhir kâhinler dañi pâdişâhlar huzûrına girürler ve bilelerince şanâyîÖ **21A** ⁰¹ ehlinden niçe kimseler getirürler ve qâtır qarşusunda tururlar-ıdı ve bu mâhirlerden her biri ⁰² başka bir kevkebe tapar âhir kevkebe tapmazdı ve her birine tapduğı kevkeb adı-y-ıla ad virmişler-ıdı ⁰³ meşelâ Öabdü'l-kamer ve Öabdü'l-Öutârid ve Öabdü'z-zühre ve Öabdü's-şems ve Öabdü'l-merrih ve Öabdü'l-müşterî ve Öabdü'z-zuhâl diyü ⁰⁴ çağırurlar-ıdı bârî bunlar pâdişâh huzûrına girdükleri ve qâtır qarşusına turdukları gibi ⁰⁵ qâtır anlardan birine hitâb idüp adı-y-ıla yâ Öabdü'l-fülân şimdi tapduğun yılduz qandadır dirdi ⁰⁶ ol da fülân derecede fülân daqıqadur diyü cevâb virürdi andan adı-y-ıla birine dañi hitâb ⁰⁷ idüp aña da bu vech-ile tapduğı yılduzdan su'âl ider vech-i mezkûr üzre cevâbın alurđi âhir ⁰⁸ ölince her biri-y-ile bu tarîq-ile söyleşür cevâbların alurđi anlardan zikr olınan yidi yılduzuñ ⁰⁹ cümlesinuñ ahvâlın tamâm maÖlüm idindükden soñra pâdişâha döner bu gün size şunuñ gibi iş işlemek ¹⁰ ve şunuñ gibi nesne yiyüp içüp ve şunuñ gibi vaqtda cimâÖ eylemek ve şunuñ gibi zamânda ata binüp inmek ¹¹ gerek diyü bunuñ emşâlî ol gün hük-m-i nücûma pâdişâha münâsib olan ahvâlî söylerdi ve öñinde ¹² bir kâtib tururđi qâtır didüğün hep yazardı pâdişâh anuñ didügiyle Öamel iderdi andan ¹³ ol kâhinler ile bile giren şanâyîÖ ehline dönerdi dârü'l-hikeme dirler bir evleri olur-ıdı anları anda ¹⁴ çıkarurđi ol gün her ne dürlü şanîÖat işleyüp ne dürlü tılsım düzmek münâsib ise anı anlara ¹⁵ işledürdi ve ol günde her ne oldıysa bir kâğıda yazar tarîhin vurur ve kâğıdı dürer ¹⁶ pâdişâh hazînesinde qordı ve ittifaq mısır pâdişâhlarına bir emr-i mühim vâkıÖ olsa anları mısruñ taşrasında ¹⁷ cemÖ itmege emr iderler-ıdı ve halk şehrûñ soqaqlarında anlar içün saf bağlayup tururlar-ıdı ¹⁸ anlar da her nevÖden tavarlar üzerine binüp gelürler halkuñ içine uğrarlar-ıdı baÖzı baÖzınuñ ¹⁹ öñince tertib üzerine giderler-ıdı ve öñlerince ictimâÖ tablların çalarlar-ıdı ve anlardan her biri bir tavr-ı ²⁰ garîb ve şekl-i

Óacıb ile gelür-idi kiminüñ sihr-ile yüzini güneş nürü gibi bir nür kaplamış-ıdı ki kimse
 aña ²¹ bakmağa kıadır degil-idi gözleri kamaşur-ıdı ve kiminüñ ellerinde altunlu bizler
 üzerinde kızıl ve şaru ve yeşil **21B** ⁰¹ ve kök kıymetçi cevherler var-ıdı ve kimi gevdesine
 hamāyil-vār Óažim yılanlar tolayup arslana binmiş-ıdı ⁰² ve kiminüñ üzerinde nürdan
 bir kıubbe var-ıdı ve bi'l-cümle her biri tapduğı yılduza delālet ider bir vazÓ-ıla gelürdi
⁰³ toğrı pādişāh öñine varurlar-ıdı pādişāh anlara ol emr-i mühimmini söylerdi anlar da
 aña ⁰⁴ münāsib ve muvāfık olan tedbiri iderler-ıdı bāri hūsāluñ oğulları yidi yıl
 atalarinuñ her birine ⁰⁵ takşim idüp virdüğü yirle kanāÓat idüp yirlü yirlerinde müstaķil
 pādişāhlık itdüklerinden soñra ⁰⁶ içlerinden birisi sāyir kıarındaşları üzerine tağallüb
 idüp halk anuñ üzerine yığıldılar anı atası gibi Óāmm-i ⁰⁷ vilāyet-i mısra müstaķil
 pādişāh eylediler adına berdsāl dirler-ıdı ki meşhūr olan adı tedresān idi ⁰⁸ kendüye
 saltanat-ı mısri istiqlāl üzere muķarrer olduğı gibi kıarındaşların memleket içinden sürdi
⁰⁹ çıkardı cümlesini ğarb vilāyetinde olan medāyine sürdi aķırbāsından hemān Óemmisi
 kıızlarından bir ¹⁰ Óavratın alıķodı ol Óavrat be-ġāyet sāhire-y-ıdı anı sihr-ile teşhır
 itmişdi ve aġaçdan munaķķaş ¹¹ bir ķaşr düzdürmüş-ıdı ki anda şuver-i kevāķib
 yazılmışdı anuñ içini latif ve şerif döşekler-ile ¹² döşedüp bir sanÓat-ıla anı nil üzerine
 şaldurur ve içine girür ol Óavrat-ıla şu üzerinde mutaśśıl ¹³ seyrān iderdi ittifaķ bir ğün
 bu tarikle nil üzerinde seyrān iderken nā-ġāh muhālif rüzigār çıkup ¹⁴ şu çalķandı
 üzerinde ķaşrı devrilüp Óavratdan ġayrı içinde bile olan kimseler-ile şuya ¹⁵ ġarķ oldu
 Óavratı kıurtıldı kendüsi şuya gitdi andan soñra yirine kıarındaşı nemrüd'l-cebbār ¹⁶
 pādişāh oldu ki meşhūr olan adı şemrüddur bu ġasenü's-siyer kıopdı raÓiyyete inśāf idüp
¹⁷ Óadl tarıķesini tutdı kıarındaşı tedresān memleketden kıovup çıkardığı kıarındaşların
 yine ¹⁸ memleket içine getürdi bir yire cemÓ itdi ve tedresān cemÓ itdüğü ġazıne-i bi-
 pāyānı anlara baķş ¹⁹ eyledi halk böyle itdüğine mesrūr oldılar ve kıarındaşinuñ zıķr
 olınan sāhire Óavratın istedi ol da ²⁰ andan kıorķup bir oġlı var-ıdı anuñ-ıla saÓıd
 vilāyetine kaçdı vardı bir müddet orada iķāmet ²¹ itdi şemrüd sihri ucından aña zafer
 bulamadı āhir ol sāhirenüñ oġlı üzerine saÓıd vilāyetinde **22A** ⁰¹ olan sāhirler cemÓ
 olup anı tahrik itdiler ki atasinuñ saltanatın taleb ide adına tümıydün dirler-ıdı ⁰² şemrüd
 bunu işidüp kıarındaşları-y-ıla Óasker cemÓ idüp anuñ üzerine vardılar Óažim ⁰³
 muķātele eylediler āhir zafer tümıydünüñ olup şemrüdi ve kıarındaşlarını baśdı şemrüdi
 tutup ⁰⁴ öldürdi yirine kendü pādişāh oldu bu defÓa atası tahtına bu tümıydün ġeçüp
 tāliÓ buña yüz ⁰⁵ tutdı libās-ı müsteÓār-ı saltanat bunun arkasına ġıydürildi bu da bir
 zamān anuñ-ıla iftiġār idüp ⁰⁶ bu libās-ıla iştiġār buldı nefsinde Óālim ve fāzıl kimse-y-
 idi hūsūsā anasinuñ sihri-y-ile kıuvvet buldı ⁰⁷ anası aña aÓmāl-ı Óacıbe işleyü virdi ol

cümleden biri sırçadan bir kürj ve müdevver bir kıbbe-y-idi ki ⁰⁸ felek deverānı-y-ıla devr iderdi anda cümle kevākib sûretlerin taşvır itmişdi anuñ-ıla tabāyiŖ esrārına ⁰⁹ ve Ŗulūm-ı Ŗāleme ittılāŖ iderler-idi pādīšāh olduğundan altmış yıl şöñradan anası öldi anuñ cesedini ¹⁰ ĥaşerāt ve hevām-ı arzdan ĥıfz için maŖlūmları olan edviye-y-ile sıvadup šanem-i kıamer altında defn ¹¹ itdürdi dirler ki anası öldükden şöñra maķbarasından baŖzı cinlerüñ āvāzı çıkardı ¹² ve ĥalkā Ŗacāyib nesneler söylerler-idi ve her nereden şorsalar ĥaber virürler-idi yüz yıl vilāyet-i mısırda ¹³ pādīšāh olduğdan şöñra tūmiydūn dahı vefāt itdi anuñçün sırçadan iki pāre bir sûret düzüp ¹⁴ gevdesin kıoķup çürimekten şaklayacak baŖzı edviye-y-ile sıvaduķdan şöñra ol sırça sûret ¹⁵ içine kıoyup birbirlerine kıapadılar tamām muĥkem itdiler yek-pāre gibi oldu anı heykel-i aśnāmlarında kıoyup ne kıadar ¹⁶ ĥazāyin ü emvālı var-ısa kendü-y-ile bile defn eylediler ve her yıl anuñçün bir bayram iderler-idi kendüden ¹⁷ şöñra yirine şiryāk adlu oğlı pādīšāh oldu ki Ŗilm-i keĥānet ve siĥr ve tılsımātda atasınuñ kātibi-y-idi ol ¹⁸ bildüğün bu da bilür-idi zamānında bu da aŖmāl-ı Ŗacıbe işledi cümleden biri emsus şehrinüñ kıapısı ¹⁹ üzerinde bir direk üstinde baķırdan kıaz sûreti düzdi ki her ne tarafından olursa olśuñ kıaçan ²⁰ şehre bir ģarīb gelse ol kıaz defŖi kıanatların döğeri muĥkem çağırurdu şehre ģarīb geldüğün ²¹ bilürler ol ģarībı tutarlar şehre neye geldi şorarlardı bu şiryāk nilden medāyin-i ģarba gider bir ırmaķ **22B** ⁰¹ yardı ol ırmaķ kenārlarında niçe aŖlām dikdi ve şehirler ve seyrān-ġāĥlar yapıdı ve anuñ eyyāmında ādem payġāmbaruñ ⁰² merāşı adlu (oğlı) oğlanlarından bir pādīšāh Ŗırāk tarafından ĥurūc itdi Ŗasker-i ģirān-ıla yürüyüp şām ⁰³ vilāyetine müstevlı oldu andan kıaşd itdi ki vilāyet-i mısır üzerine yürüye mısır da pādīšāhı elinden ala ⁰⁴ aña baŖzı kimseler buña kıādir degilsin mısırda seĥere çokdur didiler sözlerin kıabūl itmedi ģünlerde bir ģün ⁰⁵ tebdıl-i sûret idüp baŖzı ĥ^wāśśı-y-ıla yola girdi ki evvelā vara maĥfı mısruñ āĥvālın bi-nefsihi tecessüs eyleye ⁰⁶ andan gelee Ŗasker-ile üzerine müteveccih ola vilāyet-i mısruñ ser-ĥaddına irecek ol ser-ĥaddı bekleyenler anları şalı ⁰⁷ virmediler pādīšāhdan emr olmayınca ser-ĥaddan geçmek olmaz diyüp pādīšāĥlarına anlaruñ āĥvālın ve evśāfın ⁰⁸ yazup olduğumuz ser-ĥadda şunuñ gibi kimseler geldiler şalı virelüm mi diyü Ŗarz eylediler meger bu eśnāda ⁰⁹ şiryāk bir vāķıŖa ģörmüş-idi vāķıŖa da bu-y-ıdı ki kendüyi ģörür bir Ŗālı menār üzerinde-y-imiş ģökden üzerine ¹⁰ bir ulu kıuş süzilüp iner ki kendüyi kıapa andan kıocınup egili virür ol menār üzerinden düşeyazar ¹¹ kıuş üzerinden gecker gider vāķıŖasın kāĥinlere taŖbır itdürdi bir pādīšāh saña kıaşd ider ammā zafer ¹² bulamaz didiler kendü de Ŗilm-i nücūmda māĥir-idi aña nażar itdi ģördi ol kendüye kıaşd iden pādīšāh ¹³ ol ĥinde mısır arzına kıadem baśmış bu ĥāl-ıdı ki ser-ĥadda olan kimselerinüñ ādemi ģelüp

mektüb-ıla ¹⁴ ser-hadda gelen kimselerün ahvālın Óarż itmişdi maÓlümü olup anlara cümle Óacāyib-i vilāyet-i mısır seyr ¹⁵ itdürüp gezdürdükten soñra kendü öñüne getürmelerine emr eyledi emri üzre yarar ādemler gönderüp ¹⁶ anları mısruñ tılsımātdan ve ğayrıdan Óacāyib ve ğarāyib olan köşelerine uğradırağ toğrı iskenderiyye şehrine getürdiler ¹⁷ anda olan Óacāyibi dañı temāşā itdürdiler andan emsus şehrine andan şol bāğçeye getürdiler ki ¹⁸ anı sābıķū’z-żikr mısram yapmış-ıdı ve ol ĥinde şiryāk anuñ içinde otururdu geldükleri gibi emr itdi ¹⁹ dıvān itdiler Óādetlerince sehere temāşıl-i Óacıbe ızhār eylediler her biri pādışāh ĥuzūruna girüp dört yanını ²⁰ sāhirlar ihāta eylediler pādışāhuñ öñinde bir od var-ıdı ki sihrle yakılmışdı ol odı yarup ²¹ geçmeyince öñine varılmaz-ıdı ammā bir kimesne ki ĥile ve ĥıdÓadan ve pādışāha yaramaz endişeden ħalbı šāfı **23A** ⁰¹ ve pāk ola-y-ıdı ol ad aña nesne itmez-ıdı içinden geçer gider-ıdı pādışāh öñine varurdu ⁰² ve eger ħalbında pādışāha bir yaramaz endişe ola āñı ol kimseyi yakar pādışāh öñine geçürtmez-ıdı ⁰³ bārı ol kimseleri birer birer pādışāh öñine getürdiler ol od anlara ĥiç nesne eylemedi içinden geçdiler ⁰⁴ gitdiler pādışāh öñine vardılar anlara her ne şormalu ise şordılar aña degin ki nevbet içlerinden ⁰⁵ ol Óırāk pādışāhına geldi anı alup pādışāh öñine getürdiler oda yakın olduğı gibi od anı yakdı ⁰⁶ ĥarāretinden ilerü varımayup zarūri kaçdı ardınca yitişüp tız tutdılar anı güçle şiryāķuñ öñine ⁰⁷ getürdiler bildi milkinge ħasđ iden oldur aña göñlindekin ikrār itdürmeyince ħomadı āñir cümle ⁰⁸ niyyetin şiryāķa söyledi emr eyledi anı ol geldiğı ser-hadda iletüp ber-dār eylediler sāyir yoldaşların ⁰⁹ āzād eyledi anlar da vardılar uğraduķları yirlerde başlarına geleni söylediler ħıśśa meşhūr-ı Óālem ¹⁰ olup etrāfda olan pādışāhların siħri ħorķusından memleket-i mısra tamaÓları munķatıÓ oldu ¹¹ şiryāk mısırda yüz üç yıl pādışāhlıķ sürdi āñir ecel Óadūsı elinden yakasın ħurtarımadı aña ¹² ne siħr fāyide itdi ne tedbır taķdır-i ĥaķķ-ıla vefāt idicek sāyirleri üslūbınca aña da bir nāvus idilüp ¹³ anda defn olındı ve kendü-y-ile cümle ĥazāyin ve emvālı ol nāvus içinde bile ħonuldu ve üzerleri ¹⁴ tılsım ile bağlandı ve andan soñra yirine şehlūķ adlu oğlı pādışāh oldu bu da keĥānet ve tılsımāt ¹⁵ Óilmlerine Óālim-ıdı nil suynı vilāyeti içre vezn-ile taķşım idüp her nāñiyeye ĥiśśesin tevziÓ eyledi ¹⁶ ve saltanat umūrına tertıb virdi cihānda neÓuzü-billah ibtidā oda tapan bu-y-ıdı mısırda bir beyt-i ¹⁷ nār düzdi ve emsus şehirde Óacāyibden ħoķ nesne işledi cümleden biri vilāyet-i mısrdan bir tağ ¹⁸ üzerinde siħr-ile bir ağač dikdi ol ağačdan bir dürlü bir yıl eserdi etrāf-ı vilāyete tağılur-ıdı ol yıl ile ¹⁹ insden ve cinden ħurddan ve ħuşdan yırtıcı ve ağulu cānavarlardan mısır vilāyetine zarar ħasdı idenler memnūÓ ²⁰ olurlardı diyār-ı mısır içine giremezlerdi ve emsus şehirde yidi dıvār üzerinde bir ħubbe işlemişdi ²¹ her dıvārda bir

vākıŖasında her ne didi ise hātırına aldı andan eglemeyüp cümle didüğün itdi her ne didi ise ⁰⁹ rāst geldi tā aña degin ki didügi Ŗavratuñ qarşusunda turup aña selām virdi Ŗavrat ol ¹⁰ hñde aña beni bilür misin didi şehlük yok bilmezsin didi Ŗavrat ben ol nāruñ süretiyn ki ¹¹ geçen ümem aña taparlar-ıdı şimdi senden dilerin ki beni sen de tekrār ihyā idesin benüm için bir od ¹² yandurasın anı her yılda bayram idinesin ve kavmuñ ile her yıl ol bayrama hāzır olasın bunuñ-ıla ¹³ benüm yanumda qadr bulursın şerefüñe şeref arturur ve milküñe milk zamm iderin ve saña yaramazlık qaşd ¹⁴ ideni defŖ kılurın ve saña dedeñ mısırāyimüñ yir altında qoduğı kenzleri gösterürin didi şehlük da ¹⁵ her ne vaqt emr iderseñ didüklerüñ ideyin sen ne yola dirseñ ben de aña gideyin didi andan ¹⁶ ol Ŗavrat da medāyin-i muŖallaqa altında dedesi mısırām qoduğı defāyini ve künüzı hep aña gösterdi anlara nice ¹⁷ varılır ve üzerlerine müvekkel olan cinlerden ne tarıķ-ile geçilür şerlerinden nice halās olunur hep aña ¹⁸ didi baŖde-hu şehlük aña yā senden bir hācetüm olsa anı senden şormalu olsam ben seni bir dahı qanda ¹⁹ bulurum didi Ŗavrat zinhār bir dahı buraya gelme artuķ seni afŖı buraya girmege qomaz şöyle ki ²⁰ ben saña hācet olam öñde şu asl şu asl buhūr yaķ diyü aña baŖzı nesneler şalı virdi ol vaqt ben ²¹ saña varurın her ne şorarsañ haber virürin didi şehlük bundan sevündi baŖde-hu Ŗavrat gözinden **24B** ⁰¹ gāyib oldu afŖı yine zāhir olup şehlük oradan qaçdı kendü maķāmına gelüp Ŗavratdan her ne ⁰² işitdi ise işledi kendüye didüklerin hep itdi ol Ŗavratı anuñ-ıla teshir eyledi āhir anuñ ⁰³ sebebi-y-ile dedesi mısırāmuñ yir altında medfün olan cümle künüzını ele getürdi bunca gavgā ve galebe ⁰⁴ ve cüst ü cüy ü tekābüydan soñra Ŗāķıbet bunuñ-dahı nevbeti tamām olup rū-yı zeminden raht ü bahtı ⁰⁵ qaldurdu tāt ü tahtı aldurdu vefāt itdükte sāyir kendü emşālı pādişāhlar gibi buña da bir ⁰⁶ nāvus idüp cümle māl ü menāl-y-ıla nāvus içinde defn olındı ve üzeri tılsım ile bağlandı ⁰⁷ kendüden soñra yirine oğlu sūrjd pādişāh oldu ki hekīm-i fāzıl ve kāhin-i kāmil-idi vilāyet-i mısırda ⁰⁸ ibtidā harāc vazŖ idüp harāc cemŖ iden bu-y-ıdı ve hastalara kötürümlere kendü hazinesinden nafaqalar ⁰⁹ virürdi cihānda nażiri yok çok aŖmāl-ı Ŗacıbe işledi ol cümleden eşheri ve qoduğı ¹⁰ āşār-ı Ŗacıbenüñ ekberi arz-ı mısırda eski mısır qarşusunda olan iki herem tağlarıdur ki ittifāk ehl-i ¹¹ tevārih bunuñ üzerinedür ki Ŗarşa-i Ŗālem ābād olaldan anlaruñ gibi bünyād-ı felek-ābād mahlük elinden ¹² bir dahı ne çıķmış ve ne çıķacaķdur nite ki aşagada heremler ahvālı beyān olunduķda mümkün olduķca baŖzı ¹³ ahvālı Ŗayān olınsa gerekdür bulardan gayrı emsus şehrinüñ ortasında baķırdan bir menār üzerinde ¹⁴ niçe maŖādinden mürekkeb bir āyine düzmiş-idi anuñ içinden yidi iķlime nażar olunurdu qanķı memleket ¹⁵ ucuzlıķdur ve qanķısı kızlıķdur ve her memleketde havādişden ne hādişe oldu anda görünür-idi ¹⁶ ve içinden bilinür-idi bundan

ğayrı yine emsus şehrinüñ içinde bir Óavrat süreti düzmiş-idi otururdu ¹⁷ ve kucağında bir oğlancuğ tutar anı emzürürdi vilāyet-i mısırda olan hatunlardan her ғанқы hatuna ki ¹⁸ bir Óarıza olurdu ve gevdesinden bir Óużvına bir Óillet irişürdi gelür ol Óillet irişen Óużvını ¹⁹ ol Óavrat süretinüñ orasına degürürdi ol Óillet andan zāyıl olur giderdi meşelā bir hatun ²⁰ kişinüñ burusu tutsa toğıramasa varur ol Óavrat süretinüñ kucağında tutduğı oğlancuğın ²¹ eli-y-ile başın sıkardı defÓı toğururdu ve yā bir hatunun memesi sızılasa südi gelmese varur memesini **25A** ⁰¹ ol Óavrat süretinüñ memesine sürerdi defÓı memesinüñ sızısı giderdi ve südi gelürdi sāyirleri ⁰² dañı bunun gibi ve kaçan bir Óavrat eri kendüyi sevsün dise aña şırınlık itmek istese gelse ⁰³ yüzün ol Óavrat süretinüñ yüzine sürse aña şöyle böyle eyle dise eri anı sever ve didügi ⁰⁴ her ne ise murādı hāşıl olur-ıdı ve kaçan bir zāniye Óavrat aña gelse elin üzerine ursa ⁰⁵ defÓı dir dir ditrer zināya bı-ihtiyār tevbe iderdi bu Óavrat süreti de tūfān zamānına degin tururdu ⁰⁶ bunu da tūfān bozdı bunlardan ğayrı sūrjd şāh niçe dürlü maÓādinden bir şanem düzmiş-idi bir kimsenüñ ⁰⁷ gevdesinde bir yirine bir Óillet irişse gelür ol şanemüñ orasını şu-y-ıla yurdu ol suyu içerdı ⁰⁸ ol Óillet andan giderdi ve sūrjd şāh ölicez zıkr olınan heremlerüñ birinde defn olındı cümle māl ⁰⁹ ve menāl laÓl ü cevāhiri kendü-y-ile bile defn olındı dirler ki vefātı tūfāndan üç yüz yıl ¹⁰ evvel idi ve yüz toğsan toğuz yıl vilāyet-i mısırda pādişāh oldı ve kendüden soñra yirine oğlı ¹¹ herciyb pādişāh olup taht-ı mısra ol geçdi bu da atası gibi hākım-i fāzıl-ıdı Óilm-i sihr ü tılsımātda ¹² kāmıl-idi niçe aÓmāl-ı Óacıbe işledi ve çok maÓādin ihrāc itdi ve kımiyā Óilmi ki halkdan mestür-ıdı ¹³ ol izhār eyledi ve dehşuriyye ihrāmını ol yaptı ve anda firāvān emvāl-ı bı-pāyān cevāhir ve bı-kerān ¹⁴ sümümāt ve Óağākır kodi ve üzerlerine hıfz için cinler müvekkel eyledi ve ölicez zıkr olınan ¹⁵ heremde defn olundı Óādetlerince kendü-y-ile cümle emvālı bile kındı ardınca vilāyet-i mısra menāvuş ¹⁶ adlu oğlı pādişāh oldı egerçi bu da atası gibi hekım-i bı-nażır-idi ammā be-ğāyet fāşık ü cebbār ¹⁷ ve žālim-i hūn-hār idi nā-hāk yire ғанlar dökerdi illerüñ Óavratların güc-ile ellerinden alur-ıdı cümle ekābirine ¹⁸ ve muşāhiblerine anları helāl iderdi kendü zamānında bu da çok Óacāyib aÓmāl işledi yirden vāfir ¹⁹ kenzler çıkardı altundan ve gümüşden niçe ғasrlar yaptı içlerine ırmağlar akıtdı ғasrında akıtduğı ²⁰ ırmağların ғağıllarını laÓl ü cevāhirden kıldı ve halk üzerine beglerinden ғurnās adlu cebbār bir kimse ²¹ musallat itmiş-idi anı Óarab tāyifesi üzerine gönderdi anlardan çok kimse ғatlı itdürdi vefāt idicek **25B** ⁰¹ cümle emvāl-y-ıla kendüsi yapduğı ғasırların birinde defn olundı ve üzeri tılsım ile bağlandı ki aña ⁰² kimsenüñ eli irmeye andan soñra yirine efrūs adlu oğlı pādişāh oldı bu da atası dedesi gibi Óilm ⁰³ ve hikmetde māhir-idi pādişāh olduğı gibi Óadlı ü dāda başladı be-ğāyet hasenü's-siyere

kopdı ve atası ⁰⁴ zamānında illerden güc-ile alınan Óavratları yine erlü erlerine virdi ve
 zamānında bu da uzunı elli zirāÓ ⁰⁵ ve ini yüz zirāÓ bir kıbbe işledi etrāfına şaru
 birincden nice kışlar oturtdı her biri bir şavt-ıla āvāz virürdi ⁰⁶ ve āvāzları işidene şevk
 ü tarab getürürdi ve bir ān turmazlar bu tarıkke öterlerdi ve emsus şehrinüñ ⁰⁷ ortasında
 bir menār dikdi üzerinde şaru birincden bir ādem başı kıdı gicede gündüzde her bir
 sāÓat ⁰⁸ geçdükce ol baş bir kerre çağırurdi sāÓat-ı leyl ü nehār andan halkıñ maÓlümü
 olur-ıdı bundan ğayrı bir menār ⁰⁹ dañı dikdi ki üzerinde altun yalduzlu şaru birincden
 bir kıbbe var-ıdı aña baÓzı edviye sürülmişdi ¹⁰ her (gice) gün batduķca ol kıbbe
 nūrdan bir ziyā virürdi emsus şehrinüñ içi şabāha degin gündüz gibi ¹¹ rüşen olurdi ve ol
 nūr ne yıl ile ve ne yağmur-ıla söyünürdi illā meger şabāh ola-y-ıdı güneş ¹² nūrı-y-ıla
 muźmañıl ola-y-ıdı ve bābil pādişāhlarından birine zebercedden bir hōķķa armağan
 gönderdi dāyiresi ¹³ biş kıriş-ıdı dirler ki bu hōķķa tūfāndan soñra bulundu ve cebel-i
 şarkide ki mısruñ kırişusunda ¹⁴ cize vilāyetinde görünür kımdan uzadı bir yüce tağdur
 bir kıāÓide üzerinde kıāyim bir Óaźim šanem ¹⁵ işledi altun-ıla yalduzlanmış-ıdı yüzi
 güneşe kırişu-y-ıdı gündüz ahşama degin tulinınca gice şabāha degin ¹⁶ toğınca güneş-
 ile bile dönerdi şabāh olduğı gibi gün toğusına kırişu olur güneş toğduğı gibi anuñla ¹⁷
 kırişulaşurdi ve šahrā-yı Óarabda nice şehirler yapıdı ve içlerinde Óaźim kenzler şakladı
 ve bu efrūs Óömrinde tamām ¹⁸ üç yüz Óavrat aldı ammā bir oğlından artuķ oğlı olmadı
 anuñ-içün ki hāķ sübhāne ve teÓālā ¹⁹ tūfān-ıla Óālemi helāk itmek isterdi erhāmı
 Óaķim itmişdi ve ādem oğlanı içinde ve sāyir hāyvānāt içinde ²⁰ mevt ve āfāt çoğalmış-
 ıdı ﷺ efrūs öldüğü vaķt cebel-i şarkide ²¹ aña dañı sāyirler üslūbınca bir
 nāvus idilüp cümle emvāl-y-ıla ol nāvus içinde defn olundu ve üzeri **26A** ⁰¹ tılsımla
 bağlandı ve yirine oğlı ermālīnūs pādişāh oldu bu da zamān-ı saltanatında arz-ı mısırda
 aÓmāl-ı ⁰² Óacıbe işledi nice şehirler ābād itdi ve çok tılsımlar tecdid itdi ve ferÓān
 adlu bir Óammīsi oğlı var-ıdı ⁰³ kıatı cebbār ve h^wān-hor idi aña Óasker kıoşup anı
 baÓzı tarafa gönderdi ğarażı anı bahāne-y-ile ⁰⁴ kendüden ırağ itmeg-idi andan baÓzı
 kıorhusı var-ıdı ittifāķ ol da vardı etrāf-ı Óālemde nice ⁰⁵ pādişāhlar basdı ve çok dürlü
 ümem kıırdı vāfir toyum oldu bı-nihāye māl eline girdi sālīm ve ğānim ⁰⁶ dönüp yine
 mısra geldi ermālīnūsñ hatunlarından biri anuñ-ıla baş kıoşdı bir zamān bu hāl ⁰⁷
 üzerine geçindiler āhir nā-gāh bu sırr fāş ola diyü kıorķup ol Óavrat ermālīnūsā zehir
 virüp öldürdi ⁰⁸ ardınca yirine bu ferÓān bin mesver pādişāh oldu ziyāde şecāÓat ve
 siyāset ehli-y-idi hiç bir āhād aña ⁰⁹ nizāÓ itmege kıādir olmadı müddet-i saltanatından
 az geçmedin sābıķū'z-żıķr kıalīmūn kāhin tūfān ¹⁰ vāķıÓasın gördi düşünde gökden aķ
 kıuşlar inüp halka lisān-ı fasīh-ile kıurtılmaķ isteyen gemi šāhibine ¹¹ ulaşsun dirler-idi

anuñ bu vākıŖası ŗayıŖ olmuş-ıdı Ŗale'l-huşuş muřaddemā sŭrid řāh ihrāmlar
 yapduğından ¹² dağı tŭfān şopacağına tamām cezm itmişler-ıdı hālk tŭrmayup yir
 altında zŭr-i zemŭnler iderler-ıdı dŭvārların ¹³ sırçalarla yŭzlerler řanŖat-ıla içlerinde
 havāyı ĥabs iderler-ıdı ferŖān dağı kendŭ-y-içŭn ve ehl ¹⁴ ve evlād ve mŭteŖallıķatı
 içŭn niçe bunuñ gibi zŭr-i zemŭnler dŭzetdi şalımun sābıķā iřāret olınan ŭzre ¹⁵ cŭmle
 ehl ŭ Ŗayālın ve řākirdlerin cemŖ idŭp vardı ĥāzret-i nŭĥa ĭmān getŭrdi anlar-ıla tŭfān
 zamānına değin ¹⁶ tŭrdı tŭfān şopduğı gibi ĥāzret-i nŭĥ ile gemiye bile girdi bārŭ bu
 ferŖān zamānı-y-ıdı ki ¹⁷ irādet-i ĥāķķ-ıla tŭfān şopdı cŭmle arz-ı mısır ŗuya ģarķ
 eyledi Ŗimāretlerin harāb ve yebāb itdi ¹⁸ evvelki Ŗālemden eşer şalmadı bir şurı haber
 şaldı ve şu yir yŭzinde altı ay tŭrdı dirler ki bu ferŖān ziyāde ¹⁹ řālim-ıdı illerŭñ
 mālların ve ehl ŭ Ŗayālların ģŭc-ile çerker alur-ıdı ve bābil memleketinde dermŭřeyil bin
 nahvŭl ²⁰ adlu kendŭye tābiŖ bir kimseye nŭĥ payģāmbarı Ŗldŭr diyŭ haber ģonderdi be-
 ģāyet Ŗāķŭ ve tāģŭ ve bāģŭ kāfir-ıdı ²¹ arz-ı mısır anuñ zamānında tamām fesāda varmuş-
 ıdı etrāf-ı vilāyet anuñ şe'āmet ve đalāleti ucından muĥkem řaĥt **26B** ⁰¹ olmuş-ıdı işi
 ģŭci hemişe lehv ŭ luŖb ve tarab idi řulmŭ āřikār ve tevābiŖi cŭmle řirār-ıdı hālk da ⁰²
 ﷻ muřtażāsınca anuñ řulm ŭ ĥayfını ģŭrŭp birbirlerine řulm ŭ ĥayf ŭzerine ⁰³
 olmuşlar-ıdı içlerinde fitne ŭ fesād ve şulm ŭ Ŗinād çoğalmış-ıdı tamām đalālet yolına
 dŭřmiřler-ıdı ⁰⁴ āĥir başlarına bu belā geldi مَا يَعْزِلُ اللَّهُ فَيَوْمَئِذٍ يَجْعَلُ مَا يَشَاءُ tŭfānuñ Ŗalāyimi
 belŭrŭp ⁰⁵ ģŭkden yağmurlar inŭp yirden ŗular şaynayı başladı kendŭsi serhoşla şalkdı
 ki heremlere şaça ⁰⁶ ittifaķ yir yŭzi oynadı şapuyı ararken ayakları tayınup dŭřdi helāk
 oldu ve ehl ŭ Ŗayālından ⁰⁷ ve řavm ŭ řabŭlesinden dŭzdŭkleri zŭr-i zemŭnlere řačanlar
 dağı ģuřsa ve ģamdan şırıldılar taķdıre ⁰⁸ tedbŭrleri fāyide itmedi faşl-ı tŭfān-ı nŭĥdan
 řŭnra milk-i mısra kimler ĥŭkm itdiler ⁰⁹ ve bu rāh-ı bŭ-pāyāna ne aşl pādiřāĥlar ģelŭp
 ģitdiler bunlar beyānındadır evāyil-i ķitābda meźķŭr olan ŭzre ¹⁰ tŭfāndan řŭnra arz-ı
 mısra ibtidā dāĥil olan bayşar bin (ĥām bin) nŭĥ oğlanlarından řŭkr olınan řŭbtŭm bin
 mısraŭyim vefāt ¹¹ idicek yirine dŭrt oğlından sābıķŭ'z-řŭkr řŭftŭrŭm bin řŭbtŭm pādiřāĥ
 oldu dirler ki bu řŭftŭrŭm ¹² be-ģāyet cebbār ve mŭdebber ve ķār-ģŭzār kimse-y-ıdı
 pādiřāĥ olduğı gibi milk-i mısır Ŗimārete başladı ¹³ arz-ı mısırda kendŭden evvel
 gelenler bulmadŭđı maŖāđine zafer buldı yirden değirmen taşı gibi altunlar ¹⁴ ve
 ŭstŭvāneler miřālŭ zeberced taşları çerkarup řāĥārā-yı maģribde bir yirde şulleler deñlŭ
 yeşim taşları ¹⁵ eline girdi anlardan çoķ Ŗacāyib işler işledi ve dehřŭriyyede ve ģayırda
 niçe ihrām bŭnyādın urdı ¹⁶ ve dandera şehrini ki řŭkr olunur ve medŭnetŭ'l-ařnām şehrini
 dağı bu yapıdı ve řŭft tağında ki arz-ı mısırda ¹⁷ maŖŭrŭfdur bir Ŗālŭ menār dikdi ki

üzerinden baħr-ı ŧarkı görünürdi ve orada bir zıbaħ ma'Ødeni buldı ve Óaħd-ı zıbaħ ¹⁸
 ŧan'Øatınca anda Óamūd gibi bir timŧāl düzdi ki ne erir ve ne ezilür-idi ve eyyām-ı
 saltanatında ħikmet üzre bir bürke ¹⁹ idüp aña ŧayyādetü't-tayr diyü ad virdi her ne kuŧ
 ki ol bürkenüñ üzerine uğrasa elbette içine düşer ²⁰ ħarekete ķādir olmazdı anı ŧikār
 iderler-idi ve dirler ki bu bürke bir ķaç yüz yıl var ola ki daħı ²¹ tururdu yakınlarda ħarāb
 oldu ammā ol menār çokdan yıkılmışdı ve ŧol ŧanemler ki anları tūfān ħarķ **27A** ⁰¹ itmiş-
 idi ve ŧeytān anlaruñ içine girüp ħalkā anlara tapuñ diyü emr ider anları đalālete
 bırağurdu ⁰² bunuñ zamānında tekrār āŧikār oldu anları aña cinler gösterdiler ol
 ŧanemlere tapdı đalālete düşdi ⁰³ ve Óād ķavmı yıl ile bunuñ evāħir-i eyyāmında helāk
 oldu ve dört yüz seksen yıl milk-i mısırdā pādiŧāhlıķ ⁰⁴ eyledi dirler ki medāyin-i
 elvāħāt-ı dāħileyi ki źikr olunsa gerek bu yapıdı ve anlarda Óacāyib işler işledi ⁰⁵
 ħarāyibden çok āŧār ķodı ve nilüñ ħarģisinde elvāħāt-ı dāħile ardında daħı niħe medāyin
 yapıdı ve bunlaruñ da ⁰⁶ her birinde Óacāyib-i Óālemden bi-nihāye nesneler işledi ki
 aŧağada arz-ı mısırdā olan medāyin beyānında inŧā' ⁰⁷ allah ba'Øı beyān olunsa
 gerekdür ve ŧa'Øid vilāyetinde olan Óacāyib ve ħarāyibüñ ekŧeri bu ķıftırım ile ⁰⁸ oğlı
 el-büdsir eyyāmında olmış-ıdı Óacāyib ve ħarāyib işlere muķayyed pādiŧāh-ıdı bunlaruñ
 ehlini terbiyet iderdi ⁰⁹ ehl-i kemālı severdi ekŧer muŧāħabeti anlar-ıla-y-ıdı ol cihetden
 kendü daħı tārıķlerden āġāh-ıdı ¹⁰ a'Ømāl-ı ħarģibe işlemege ķādir-idi ŧa'Øid-i a'Ølā
 memleketi anuñ olduġ-ıçün arz-ı mısırdan ŧa'Øid vilāyetinde ¹¹ olan Óacāyib esfel-i arz-ı
 mısırdā olan Óacāyibden artuğ-ıdı āħirü'l-emr dünyā muķtażāsınca ki ecel irüp ¹² vefāt
 idicek medīnetü'l-kühān yakınında cebel-i ħarģide yir altında bu tarzā aña bir nāvus
 tertibin ¹³ gördiler evvelā ol tağ altı oyılup içinde bir vāsi' ev yapıldı yir yüzine çıķınca
 aña üsti kemer ¹⁴ baġlanmış bir Óaźim soķaķ idildi ve ol evüñ tolayısında yir altında
 niħe odalar daħı oyıldılar ve saķfında ¹⁵ yıl oynayacaķ niħe yirler ķodılar ve soķaķuñ ve
 evüñ ferŧlerin mermerler ile döŧediler ve evüñ ortasında ¹⁶ sekiz direk üzerine bir
 müŧemmen maķām düzüp dıvārlarını mesbūk ve reng-āmız sırçalar-ıla ķabladılar ¹⁷ ve
 saķfında ħerāġ gibi yanar niħe cevherler ķodılar ve sekiz dıvārından bir timŧāl itdiler ki
¹⁸ her birinüñ elinde ucı aġzında bir borı var-ıdı ke'enne-hu anı üfürür ħalardı ve ol
 maķāmuñ ortasında ķubbesi ¹⁹ altında altun-ıla ķaplanmış bir sekü idilmiş-idi etrāfi
 zeberced taŧı-y-ıla yapılmış-ıdı ve ol sekünüñ üstine ħarīr ²⁰ döŧekler döŧenmiş-idi
 ķıftımüñ cesedi ħürimeyecek edviye-i māsike-y-ile ser-ā-pāy sıvandukdan ŧoħra ²¹
 getirilüp ol sekü üzerinde döŧenilen ħarīr döŧekler içine yaturıldı ve etrāfına çok kāfūr
 ālātı **27B** ⁰¹ ķondı ve üzerine altunlu bizden bir fāħir perde asıldı yüzü açuğ-ıdı başında
 bir muraŧsa' tāc var-ıdı ⁰² ve sekünüñ etrāfında mesbūk sırçadan mücevvef dört timŧāl

ķondı Óavratlar sûreti-y-idi her birinüñ elinde ⁰³ bir yilpize var-ıdı ve ķaftānları üzerinden gögsi üzerine bir ķılıķ ķonmıř-ıdı balķađı zeberced taşından-ıdı ⁰⁴ ve yatduğı evüñ etrafındağı odaların iķini hazinesinde olan māl-ı firāvān-ıla nihāyetsüz altun sebikeleriyle ⁰⁵ ve altundan tāclar-ıla ve niķe girān-māye cevherler-ile ve her sınıfdan niķe dürlü Óaķāķırla ve maÓācin-i hikmet küpecükleriyle ⁰⁶ ve bı-ĥad kitāb šandūķları-y-ıla māl-ā-māl eylediler ve ol maķāmuñ ķapusu üzerinde yeşil sırçadan bir ķāÓide ⁰⁷ üzre altundan ķanatların açmış bir ĥorūs itdiler ki üzerinde anı ĥıfż iķün ĥatlar yazılı-y-ıdı ve ķapunun ⁰⁸ her bir ķanadı üzerinde baķırdan iki sûret var-ıdı her biri elinde bir ķılıķ tutardı ve öñlerinde ⁰⁹ bir döşeme tař var-ıdı ol döşemenün altında šanÓat-ıla bir tetik itmişler-idi her kim ol döşeme tař ¹⁰ üzerine başup ol ķapuya Óazm itse defÓı ol tetik şaşar üstinden ol ķılıķlar iner āñı ol kimsenün ¹¹ boynın urur öñine düşürürdi ve ķapunun her bir ķanadı üzerinde bir muřannaÓ top var-ıdı üzerlerine ¹² ĥikmet-ile bir nesne sürölmişdi ol toplarun her biri ateř gibi ebedi par par yanar-ıdı ve ķapunun ķanatları ķapanmıř ¹³ aralarına ķurřun aķıdılmıř ve muĥkem perkidilmış ve üzerine bu

kelimāt

yazılmış-ıdı

هَذَا الْمَلِكُ الْكَبِيرُ

14

الْمَلِكُ الْعَظِيمُ الْمُهَيَّبُ الْكَرِيمُ الشَّدِيدُ الْقَوِيُّ الْمُرِيدُ لَا يُدْرِي الْقَوِيُّ وَالْعَلْبِيُّ وَالْمَقْرِبَةُ وَالْجَحْمُ

15

وَيَقِي نَفْسَهُ مِنْ كُلِّ مَلِكٍ يَمْلِكُ الْيَمِينُ وَلَا يَخْشَى أَحَدًا مِنْ عِبَادِهِ وَلَا يَسْتَعِينُ بِشَيْءٍ مِنْ دُونِهِ

16

مَرَاتِلُ السَّيِّئِينَ

türkķe

maÓnāsı bu melik ķıftırımün miyyiti üzerine girilecek yirdür ancılayın melik ¹⁷ ķıftırım ki ķuvvet ve ķudret ve galebe ve ķahr issi pādiřāĥ-ıdı āĥir yıldızu tılandı yirinde ancak adı ¹⁸ ve Óilmi ķaldı ĥiķ bir āĥad āña iremez ve ĥıle idüp yanına giremez bunun öldüği yıllar devrlerinden ¹⁹ ve felek gerdeşlerinden yidi yüz yitmiş devrede-y-idi dimekdür ol nāvusun ķapusu üzerine bunu ²⁰ yazduķdan šoñra üstine (niķe) büyük ve ağır taşlar koyup üzerine ķumlar atup ķapusını belürsüz eylediler ²¹ ķıftırımden šoñra yirine yine ĥām bin nūĥ oğlanlarından erfelīmün adlı bir Óaķım sāĥir pādiřāĥ oldu **28A** ⁰¹ bu da eyyām-ı saltanatında niķe Óacıb ve ĥariĥ işler işledi ve ĥalkā dürlü dürlü revişler gösterdi ⁰² işledüği Óacāyib ve ĥarāyibden biri bu-y-ıdı ki göķ yüzinde siĥr-ile bulutlar üzerinde çıķup ⁰³ otururdu bulutlar üzerinden ĥalkā bir ĥāyet ķorķulu büyük ādem sûretinde görünürdi ⁰⁴ bir zamān bunun üzerine gitdi ĥalk-ıla muÓāmelesi bu yüzden oldu bundan šoñra bi'l-küllıye ĥalkun ⁰⁵ gözlerinden ĥāyib oldu aslā anı göremediler ĥayli zamān pādiřāĥsuz ķaldılar bir niķe yıldan ⁰⁶ šoñra bir yıl güneş burc-ı ĥamele nüzül itdüği vaķt bir gün güneş cirmi muķābelesinde nā-gāĥ ⁰⁷ bir Óaķım sûret gördiler yukarudan kendülere çağırup söyledi yā ĥalk artuķ ben size ⁰⁸ gelmezsin benüm yirüme ķıbtım oğlı Óadımi pādiřāĥ idinün didi ve ĥāyib oldu ĥalk daĥı didüği ⁰⁹ gibi idüp milk-i

mısrâ andan şöñra sâbıkâ zıkr olınan kıftırım bin kıbtımün Óadım adlu bir oğlu ¹⁰ var-ıdı anı pâdişâh itdiler ki Óad didükleri pâdişâhdur ki her Óilmde ziyâde Óâlim-idi ¹¹ Óale'l-huşûs sihr ve kehânet Óilmlerinde bı-nażır Óâlim-idi ve nihâyet-i mertebede cebbâr-ı Óadımü'l-mişl-idi ¹² ve Óâlemde ibtidâ âdem aşan bu-y-ıdı andan öñdin pâdişâhlar içinde âdem aşmak siyâseti ¹³ yoğ-ıdı anı bu ihdâş itmişdi meger eyyâm-ı saltanatında kendü tevâbiÓinden bir kimsenün ¹⁴ Óavratı şehrlü tâyifesinden bir kimse-y-ile hâşâ zinâ idüp tutıldı emr eyledi bir güzer-gâh ¹⁵ yirde dâr ağacı resminde iki uzun taş dıkdiler ol zânı-y-ile zâniyenün arğaların ¹⁶ birbirlerine virüp ikisin de birbiri yanında ol dıkdürdüğü taşlar üzerine aşâ ¹⁷ qodılar ve her birinün aşduqları taş üstine adlarını ve neyledüklerini ve ne vâqtda anlara bu ¹⁸ siyâset olındüğını yazup târih qodılar andan şöñra bu sebeble halk zinâdan yığlındılar ¹⁹ anuñ qorqusından içlerinde zinâ günâhı olmaz oldu ve çağır gibi şâhin gibi toğan cinsinden ²⁰ avlar quşları ve tâzî gibi pars gibi av itlerin öğredüp şikâra şalan ibtidâ bu Óadım-idi ²¹ ve zamân-ı saltanatında dört şehir yaptı her birinde Óacâyib işler işledi ve garâyib tıslımlar bağladı **28B** ⁰¹ ve niçe kenzler şakladı ve mısrûñ şarkı cānibinde qulzüm deñizi kenārında bir Óālā menār dikdi ⁰² ve ol menārûñ başında şark cānibinde müteveccih ellerin havāya uzatmış bir şanem qodı ki ⁰³ qulzüm deñizini ve ol etrāfda olan qumları hādlarından tecāvüz itmege qomazdı bunlaruñ ⁰⁴ tıslımıydı ve ol şanemuñ göğsinde anı ne vâqt dıkdüğünüñ târihin yazdurmış-ıdı dirler ki ⁰⁵ bu menār ol dıkdüğü yirde ile'l-ān bâqıdür eger bozılsa ol olmasa qulzüm deñizi taşup ⁰⁶ arz-ı mısırı aşar qurā ve mezāriÓini başardı bunlardan ğayrı nūbe memleketinde nil ırmağı ⁰⁷ üzerine bir köpri qurdı ol köprinün üzerinde dört muşannaÓ ulu şanemler ⁰⁸ dikdi ki dördi dünyānuñ dört tarafına degerdi ol şanemlerden her birinün ⁰⁹ elinde demürden iki Óažım hārbeler var-ıdı kendüsi baqduğı taraftan her kim ¹⁰ gelürse elindeki hārbeyle anı urur öldürürdi tā mūsā payğāmbar Óaleyhi's-salavat ve's-selām ¹¹ firÓavnı zamānına gelince ol şanemler bu hāl üzerine yirlü yirlerinde tururdi Óamelleri bātıl olmamış-ıdı ¹² mezkūr firÓavn anları yıqup giderdi bunlardan ğayrı nūbe şehrinün qapusında bir bürbā ¹³ yaptı hāliyā dahı ol bürbāyı nūbe memleketinde bâqıdür dirler ve zıkr olınan yapduğı dört ¹⁴ şehirleruñ birinde qara taşdan şu-y-ıla tolu bir havz peydā itdi ki ebedi anuñ suyu ¹⁵ dükenmez ve harc itmeg-ile eksilmez ve turduğı yirde aslā azmaz levn ü taÓmı müteğayyir olmaz-ıdı ¹⁶ anuñ-içün ki içindeki suyu rutūbeti havādan alurdi andan şu alup harcanduklarınca ¹⁷ tāze tāze harcanılan şu yirine bulutlardan şu qapardı hikmet üzre düzilmiş havz-ıdı ¹⁸ ve cümle ol şehruñ belki Óāmmeten ol vilāyetuñ halkı içmege ve sāyir meşālîh ü havāyiclerine ¹⁹ şarf itmege suyu ol havzdan alurlar-ıdı ne azar ve ne azalur dükenürdi ²⁰ ol vilāyet nil

suyundan ziyāde ırağ-ıdı anda bu tedbiri anuñ-içün itmiş-idi ²¹ kıbt kâhinlerinden baŖı
 eydür bu zıkr olınan ĥavzuñ aslı budur ki ol memleket acı deñize yaqındur **29A** ⁰¹
 elbette güneş ĥarāreti-y-ile baĥruñ buĥarı qalkar bulut olur hendese Ŗilmi-y-ile ve yā
 siĥr-ile ol bulutdan ⁰² bir pāresin ol ĥavz üzerine ĥabs iderler her zamānda üzerinden
 ĥālī olmaz tırmayup çı resminde ⁰³ aşığadan ol ĥavz anuñ mā-yı latıfın cezb idüp alur
 her kıatresi eksildükçe yirine havādan ⁰⁴ āĥar kıatre gelür bu tarıkle olıcaķ eger içinden
 götüri Ŗālem ĥalkı içerse de nesne eksilmez ⁰⁵ diyü vech beyān ider ve rivāyet olunur
 iskender-i yūnāniye ĥavmelü'l-melik adlu pādışāĥ bu şanŖat üzre ⁰⁶ işlenmiş bir kıadeĥ
 armağan gönderdi ki cümle Ŗaskeri içinden cemīŖ ĥavāyicileri içün şı alurlar-ıdı ⁰⁷ ol
 kıadeĥuñ şıyı dükenmez-ıdı ve mezkūr Ŗadīm milk-i mısırdı tamām yüz kırķ yıl
 pādışāĥlıķ eyledi ⁰⁸ ve yidi yüz otuz yaşında-y-iken vefāt eyledi ve yapıduğı zıkr olınan
 dört şehrūñ birinde defn ⁰⁹ olundu baŖzılar anı kıft şāĥrāsında medfūndur dirler anlar
 kıavlinca ol şāĥrā içinde bir yirde yeşil berrāķ ¹⁰ içerusi görünür sırçadan bir Ŗaķīm
 kıubbe vardur ol kıubbenūñ başında altundan bir top vardur ¹¹ top üstinde cevāhirle
 muraśsaŖ altundan bir kıuş kıonmuşdur kıanatların açmışdur tırrur ol kıubbeye ¹² kimseyi
 girmege kıomaz tılsımıdır ol kıubbenūñ büyüklüğü her tarafından yüz zırāŖdur Ŗadīmūñ
¹³ cesedi bu kıubbenūñ altından tā ortasında bir müşebbek altundan serir üzerinde
 yaturılmışdur yüzi açuķ ¹⁴ yatur ve üzerinde altundan toķunmuş cevāhirle muraśsaŖ
 kıaftān örtölmişdür kıubbenūñ uzunluğı kırķ zırāŖdur ¹⁵ kendü-y-ile kıubbenūñ içinde
 ĥikmet kitāblarından yüz yetmiş ulu kitāb kıonup içinde yidi dürlü ¹⁶ cevherden yidi
 şıfra döşenmişdür ki her şıfranuñ içindeki kıabı kıacağı yine ol şıfra cevheri ¹⁷
 cinsindendür bir şıfra kıızıl rümmāñi yāķūtdandur ki içinde olan kıaplar daĥı andandur
 ve bir şıfra kıalemūñ ¹⁸ altundandur ki içindeki kıaplar daĥı andandur ve bir şıfra daĥı
 içindeki kıapları-y-ıla bir aķ ĥacer-i ¹⁹ şemsdendür ve daĥı şems şol zeberced taşıdır ki
 aña yılan deñese gözi şı olup erir ²⁰ ve bir şıfra da içindeki kıapları-y-ıla kıbrıt-i
 āĥmerdendür ve bir şıfra daĥı içindeki kıapuları-y-ıla bir aķ ²¹ milĥ-i ebyaz-ı
 müddeberdendür ve bir şıfra de keżālik zıbaķ-ı maŖķūddandur bunlardan ĥayrı ol
 kıubbenūñ **29B** ⁰¹ içine bī-nihāye cevherler ve müddeber ĥarāyib nesneler-ile tolu niçe
 küpler kıonmuşdur ve kendünüñ ⁰² çevre yanında aķ müddeber demürden düzülmüş yidi
 kıılıç yidi kıalkān ve altun eyerlü uyanlu altundan ⁰³ yidi at vardur ve yidi şandūķ
 kıonmuşdur ki içleri üzerinde kendünüñ şūretiyle sikkelenmiş ⁰⁴ altunlar-ıla tolıdur ve
 sāyir niçe taşdan küpler içinde eśnāf-ı aķāķir ve sümümāt ve terāķib-i edviyeden ⁰⁵
 mübālīga nesneler kıonmuşdur ve bu kıubbeyi görenlerden şöyle naķl olunur ki niçe ĥün
 üzerinde ⁰⁶ oturdılar anuñ içerusine girmege kıādir olamadılar her-bār ki aña varmağa

iki eliyle ol şanemüñ âletin şıgasa cimāŌa kıadır olur ol Ōilletler bi'l-küllıye ¹⁵ andan gıderdı ve ol şehirlerüñ birinde dağı bir şıgır şüreti itmişdi iki büyük memeleri var-ıdı ¹⁶ kaçan bir hatun kişinüñ memeleri tutılśa südı gelmese gelse ol şıgırüñ memelerin iki eliyle şıgasa ¹⁷ defŌı memeleri açılır südı gelürdi bunlardan gayrı usyüt nâhiyesinde timsâhlar için bir tılsım ¹⁸ itmiş-ıdı gayrı yirlerde olan timsâhlar bir yire cemŌ olup muttasıl nilden ihmim nâhiyesine dökılür-ıdı ¹⁹ anları avlar öldürür derilerin gemilere ve sâyir havâyice sürerdi ve ellerin terâkıbe kıatardı ve anuñ ²⁰ eyyâmında kıaralar memleketinde bir şehrüñ halkı kendüye Ōâşı oldu oğı minkıavuş ile anlarıñ üzerlerine ²¹ ceys-i Ōaşım gönderdi vardı anlarıñ kimin kıırdı kimin dirı tutup getürdi dirı getürdüklerin **30B** ⁰¹ buyurdı kıul idındiler andan soñra dağı bu kıaziye anlara Ōâdet oldu hâbeşe ve şüdan memleketlerin ⁰² varurlar ururlar halkın getürüp kıul ve câriye idinürlerdi ve ol memleketde hâsıl olan altunı ⁰³ hep kendüye getürdürdi ve evâhir-i Ōömrinde bir gün hıdmet-kârlarından birine gâzab idüp bir yüce tağıdan ⁰⁴ aşğa atırdı päre päre itdürdi döndi buña peşimân oldu göñlinden âhir ben de bir bunuñ ⁰⁵ gibiye giriftâr olıśarın diyü kendü hâkıında tatayyur itdi az geçmedin didügi gibi oldu meger bir gün ⁰⁶ av kıovarken atınuñ ayağı sürçdi üstinden tekerlenüp cân virdi peymâne-i Ōömri tolmışdı orada cām-ı ecel ⁰⁷ nüş itdi be-gâyet kâhin-i fâzıl ve sâhir-i kâmil-ıdı ol Ōilm ve sıhr ve kehânet aña fâyide itmedi ve Ōâlemde tokısan ⁰⁸ yıl pâdişâhlık sürdi âhir tahtı tâbüť vüćüdi nâ-büd oldu aña da ataları gibi yir altında bir nâvus idilüp ⁰⁹ cümle emvâl ü cevâhiri ve hâzinesinde olan zâhâyiri kendüyle ol nâvus içinde bile defn olundu üzerine ¹⁰ muhkem tılsımât-ıla bağlandı ve vaşıyyet itmişdi nâvusunuñ üzerine bunu yazdılar ¹¹ هَذَا نَاوُسُ تَدَاوُسَ بْنِ عَمِيْنٍ ¹² قَدْ اَجْرَلَهُ فَعَلَهُ مَكْرُوْعٌ عَلَيْهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَدَى الْمَمِيْرَةِ اَنْ يَخْرُجَ عَلَى الْوَحْشِ وَلَا يَفْعَلُ مَا لَا يَحْرُكُ

yaŌnı bu Ōadıñ oğı şeddâduñ medfenidür kendüye işlemesi helâl olmayan bir iş işledi ¹³ âhir anuñ gibi bir işle kendüye müķâfât olundu pes elinde kıudret olan kimseler üzerine lâzım olanı ¹⁴ elbette itmek ve bilürken kendü işlemesi câyiz olmayan nesneyi işlemek lâyıķ degildür ve şeddâddan soñra ¹⁵ yirine oğı menkıavuş pâdişâh oldu bu da atası gibi kâhin-i fâzıl-ıdı aķtâŌ-ı mısırdı bu da niçe aŌmâl-ı Ōacıbe ¹⁶ işledi hezâr muŌcib binâlar yapıdı münüf şehriden sekiz fersah yirde şuver-i kevâkıb için bir Ōaşıñ heykel ¹⁷ itdi vilâyet-i mısırdı gayrılar bulmadügi maŌdenler bulup kendüden öñ gelen pâdişâhlar cemŌ itmedügi mâlı ¹⁸ cemŌ itdi hâzinesi birün hâddan ve Ōadedden füzün-ıdı günlerde bir gün kıarındaşıña biz gayrılar işlemedügi ¹⁹ işler işledük iller cemŌ itmedügi mâllar cemŌ itdük kıorķarın bu haber etrâfa şâyıŌ ola keşret-i mâlumuz ve vüsŌat-ı ²⁰ hâlumuz işidile mülük-ı Ōâlem üzerümüze gelüp bize bir iş ideler didi

21 cümle māl ve menālın götürüp mağrib cānibine müteveccih oldu bir gün cenūb tarafında ve bir günden ziyāde mağrib **31A**⁰¹ tarafında gidüp üçüncü gün tolayı bir niçe tağlar ortasında bir çara ve yüce muhkem tağa⁰² irişdi ki aña çıkacak yol yoğ-ıdı gelüp ol tağ dibinde kondı altında niçe zir-zeminler ve mağaralar⁰³ oydu kendü-y-ile getürdüğü cümle māl-ı firāvān ve hazine-i bi-pāyānı ol zir-zeminler ve mağaralar içine⁰⁴ toldurup üzerlerin toprağ-ıla yumdı varını oradan gömeködi belürsüz itdi dirler ki gömdüğü⁰⁵ tamām on iki biñ Óaraba tolusı māl-ıdı üç yüz Óarabası cevāhir ve ğayrısı kimi tibr-i altun ve kimi⁰⁶ döğölmiş söbeke olmuş altun-ıdı ve kimi altun ābādānlığı-y-ıdı ve gömdüğü yirleri yañılmamağ-içün üzerlerine⁰⁷ baÓzı Óalāmetler ve nişānlar idüp unudmamağ-içün ol zir-zeminlerüñ yolları nerelerdendür cümlesin yazdı⁰⁸ andan yine arz-ı mısıra geldi dört yıl dahı sağ oldu bu dört yıl içinde dahı niçe Óaraba māl⁰⁹ dahı gönderdi emri-y-ile bunları da oralara gömüp üzerlerine nişānlar olundu ol zamānda¹⁰ vilāyet-i mısruñ taht-gāhı münüf şehri-y-ıdı dirler ki çok zamāna degin münüf ile mağrib ortasında¹¹ ol Óarabalaruñ izi ve varup geldükleri yolları bellü-y-ıdı ve baÓzılar münüf şehrin bu¹² yaptı otuz kıızı var-ıdı anlar içün yapmış-ıdı dirler ve halka güc-ile kımiyā sanÓatın işledürdi¹³ üzerlerine ādemler kıomış-ıdı leyl ü nehār işlerler-ıdı kimseye ārām ve kıarār virmez-ıdı ol zamānda¹⁴ kımiyā Óilmi āşikāre-y-ıdı zıkr olınan menāl-ı Óažimi ekşeriyyā bu tarıķ-ile cemÓ itmiş-ıdı ve kendü eyyāmında¹⁵ mısruñ harācın dört bölük itmiş-ıdı bir bölüğün pādişāh içün ve bir bölüğün Óasker içün ve bir¹⁶ bölüğün arz-ı mısruñ cüsürları ve sāyir meşālihi içün kıordı ve bir bölüğün nā-gāh bir hādişe ola gerek ola¹⁷ diyü yir altında şaklar-dı ve arz-ı mısır yüz otuz nāhiyeye taķşim itmişdi her birinde māl-ı firāvān tahşıl¹⁸ ve milk-i mısırdā toķsan bir yıl pādişāhlık sürdi ve taht-gāhı olan şehirde cemÓ Óilel ve emrāzuñ¹⁹ Óilācı içün bir ev yaptı ol evüñ tolayısına hikmet ile niçe timşāllar ve şüretler tertib itdürmiş-ıdı²⁰ her timşāllar üzerinde kendü vazÓ olunduğı marāzuñ Óilācı nedür yazılmış ve aña zarr ve nāfiÓ olan her²¹ ne ise beyān olunmış-ıdı halk bir zamān anuñ-ıla fāyidelendiler aña degin ki Óavāma hikmet maÓlüm olmağüñ **31B**⁰¹ ne vechi var diyü buhl idüp anı baÓzı mülük bozup giderdi bundan ğayrı minķāvuş tahtgāhı olan⁰² şehirde güler şeklinde bir Óavrat şüreti düzdi ki her kimsenüñ göñlinde bir ğamı olsa ol şüreti⁰³ görse defÓı ğamını unıdur göñli açılır feraħ olurdı halk nevbet-ile aña gelürler etrafını tolanurlar-ıdı⁰⁴ giderek şeytān iğvāsı-y-ıla neÓuzu-billah aña tapdılar bunlardan ğayrı taht-gāhında altun yaldızlu⁰⁵ birincden bir kıuş şüreti itdi ki ke'enne kıanatlarıyla işāret iderdi anı şehrüñ ortasında bir direk diküp⁰⁶ anuñ üzerinde berkitmişdi hiç bir zānı er ve yā bir zāniye Óavrat olmazdı ki oradan uğratsalar elbette

bî-⁰⁷ ihtiyâr kendü eli-y-ile ud yirin açardı halk görüp anuñ zinâ itdüğün bilürlerdi içlerinde zānî⁰⁸ ve zāniyeyi bu tarîk-ile imtiḥān iderler-idi ol sûret qorqusından anuñ zamânında halk zinâdan kesilmiş-idi⁰⁹ niçe müddet ol sûret yirinde tırdı aña degin ki keleken ki zîkr olunsa gerekdür arz-ı mısırdâ ḥâkim¹⁰ oldu ittifâk anuñ hatunlarından birisi hıdmet-kârlarından birine Óaşık oldu ammâ anuñ-ıla zinâ itmege¹¹ nâ-gâh ol sûret-ile kendüyi imtiḥān iderler diyü qorqıdı zarûrî murâdına ırmekde âhir bu mekri fikr idüp¹² bir gün taḥrîbi-y-ile keleken ile kelimât arasında zinâ iden Óavratlar-ıla erler aḥvâlın añup anlara vâfir söğdi¹³ meżemmetlerin eyledi keleken de aña ol sûret aḥvâlın añdı zinâ defÓinde memleketümüzde anuñ çok nefÓi¹⁴ vardur didi hatun girçeksiz ammâ minḳâvuş ol sûret emrinde hatâ itmişdür ki sarâydan taşrada¹⁵ dikmiş kendü de ḥükemâsı da kendü nefiÓilerin koyup il maślahatı için çalışmışlar asıl münâsib bu-y-ıdı¹⁶ ol sûret pâdişâh sarâyında ola tâ hatunlardan câriyelerden her ḳanḳısına ki hevâ-yı nefis galebe ider bir yaramaz¹⁷ fiÓle niyyet eyleye nâ-gâh beni bu sûret-ile imtiḥān ideler tu yiyelüm diyü qorḳa artuḳ ḥâtırına anuñ gibi yaramaz¹⁸ niyyet getürmeye didi keleken sözini begendi andan ğaraḳı neydüğün bilemedi hemân emr itdi ol sûreti eski¹⁹ yirinden ḳopardılar getürüp kendü sarâyı içinde dikdiler andan soñra Óameli bâtil oldu hatunuñ ğaraḳı yirine²⁰ vardı ve meżkür minḳâvuş cebel-i ḳuşayr üzerinde seḥere için bir heykel yapıdı anuñ-ıla yili bağladı seḥereye içlerinden²¹ müsteḥmen adlu bir kimseyi baş dikdi her ne gemi ki yelken itse bir miḳdâr nesnesin almayınca yili şalı virmezlerdi **32A**⁰¹ ve minḳâvuş daḥı vefât idicek atası dedesi resminde aña da bir nâvus eylediler mağrib tağında gömdü⁰² ginden bâḳı ḳalan ḥazînesinde her ne deñlü nesnesi var-ısa kendü-y-ile ol nâvus içinde bile defn⁰³ eylediler yirine oğlı Óadım bin minḳâvuş pâdişâh oldu ki bu da tâḳat getürilmeyecek cebbâr-ıdı hârût-ıla mârût ki⁰⁴ meşhûrdur gökden yire bunuñ zamânında indiler mısır vilâyetinde ol zamânda ifnâde adlu bir ḳuyı⁰⁵ var-ıdı toĝrı anda indiler mısır halkına ol ḳuyı içinden siḥr öĝredürler-idi bu Óadım daḥı⁰⁶ anlardan çok siḥr öĝrendi soñradan ol melekler bâbil milkine naḳl olındılar ammâ ḳıbt tâyifesi bu mısırdâ⁰⁷ ifnâde ḳuyısında olanlar melekler degiller-idi belki iki cinler-idi birinüñ adı mehele birinüñ adı⁰⁸ mehâle-y-idi hârût-ıla mârût bâbil ḳuyısındadır tâ ḳıyâmete degin anlaruñ üzerlerine seḥere çoḳar anlardan⁰⁹ siḥr öĝrenürler dirler meşhûre de budur ve bu Óadımden soñra yirine ḳarındaşı menâvuş bin minḳâvuş pâdişâh¹⁰ oldu bu da atası gibi kâhinlik Óilminde mâhir-idi pâdişâh olduĝı gibi Óilm ü ḥikmet talebinde oldu¹¹ ḥazînesinde olan ḥikmet kitâbların çıkardı muttasıl anlara mütâlaÓa iderdi ve ḥikmet ehline raĝbet ve ḥürmet¹² idüp anlara vâfir mâl bezl eyledi her birine ḥâlına ve istiḥḳâḳına göre Óalûfeler ve vazîfeler taÓıyın¹³ itdi ve anlara

Óacāyib işler işletmek ārzūsına düşdi ki kendüden soñra šafha-ı Óālemde niçe yādigār ¹⁴
 kıla meger ol zamān pādīšāhları içinde bu Óādet var-ıdı ki bir pādīšāh kendüden evvel
 gelen ¹⁵ pādīšāhlardan artuķ baÓızı aÓmāl-ı Óacıbe işletse anuñ-ıla iftiħār ider ve anı
 tevārīh kitāblarına ¹⁶ yazdurur ve taşlar üzerine kıazdururđı ammā dirler ki bu kıadar
 Óaķl ü bilü-y-ile āhir cehālet idüp ¹⁷ arz-ı mısırdā ibtidā śıgıra tapan bu menāvuş-ıdı
 sebebi de bu oldu ki ittifāķ saltanatı içinde bir dermānsuz ¹⁸ derde giriftār oldu cümle
 etıbbāsı anuñ Óilācında Óāciz kıalup andan ümıdı kesdiler bu ešnāda ¹⁹ bir gice nā-gāh
 vāķıÓasında görür kendüye bir ulu melek süretinde bir kimse görinüp sen bu derdden ²⁰
 śıgıra tıpmayınca kıurtılamazsın zıřā bu derd saña Óārız olıcaķ tāliÓ iki boynuzlu bir
 śıgır süreti-y-ıdı ²¹ dir uyķusından uyandúķı gibi emr itdi bir alaca gōkcek süretlü öķüz
 buldılar aña kıasrı **32B** ⁰¹ içinde bir maķām itdürdi ol maķāmuñ kıubbesini altunlatdı
 öķüzüñ turacaķı yiri envā-ı tıb ile ⁰² buķırlatdı ve aña tımār idecek arķasın kıaşıyup altın
 süpüreceķ baÓızı kimseler taÓıyın itdi ve memleketi ⁰³ ĥalkından uķırlayın neÓużü-
 billah şeytān mekri-y-ile ol öķüze tıpdı Óıbādet itdi ⁰⁴ ittifāķ ol marāzdan kıurtıldı
 bunun gibinüñ aslı budur ki neÓużü-billah istidrāc kıabılindendür lā-şek ⁰⁵ śāĥĥat ü
 marāz cümle ĥaķ teÓālādandur bu ĥālda daĥı gerķi śāĥĥatı kendü virür velı kıulını bunun
 gibiyle ⁰⁶ imtiĥān ider hidāyet eylemedüķi bu ĥāldan āgāh olmaz śāĥĥatı ĥayrıdan bilüp
 cehālet-ile gümrāh olur ⁰⁷ bu asıl cehāletler bizüm zamānumuzda daĥı vardur meşelā bir
 kimsenüñ atı ĥoş olmasa varur kāfir maķbarasına ⁰⁸ iletür tolandurur eyü olsa istidrāc
 olduķın bilmez neÓużü-billah atınuñ śaĥaldıģın andan bilür ⁰⁹ bunun gibiler ĥāzer
 idecek yirlerdür mü'mın olan eger rehādur ve eger belā cümlesin ĥaķ teÓālādan ¹⁰
 bilmek gereķdür ve baÓızılar menāvuşuñ śıgıra tıpdıģınuñ sebebin şöyle irād iderler ki
 meger Óālemde ibtidā kıańlıyı ¹¹ taśnıf iden bu menāvuş-ıdı ol marāzı içinde-y-iken
 ĥarekete kıādir deĥil-ıdı ata binemezdi zārūrı kendü ¹² ĥuśūsında fikir idüp bir kıańlı
 düzdürmiş-ıdı üzerine āĥaçdan bir kıubbe berkidüp ĥatunlarından ¹³ ve ĥıdmet-
 kıarlarından diledüķi-y-ile ol kıubbe içine girür kıańlıyı öķüzlere kıoşdurur istededüķi ¹⁴
 seyrān-gāĥları anuñ-ıla seyr iderdi her kıaçan bir latıf yire irse kıańlıdan iner orada oturur
¹⁵ teferrüc iderdi ve her kıaçan bir ĥarāb yir görse anuñ Óimāretine emr iderdi ittifāķ bir
 gün yine kıańlı-y-ıla ¹⁶ seyr iderken kıańlısın çekem öķüzlerden birine nażar itdi gördi bir
 ablaķ endāmı güzel öķüzdür ¹⁷ emr itdi anı kıańlıya kıoşmaķdan vāz ĥeķüp muĥkem
 semrütdiler güzellendi andan soñra her-bār ki ¹⁸ kıańlı-y-ıla seyre binse ol öķüzüñ
 üzerine bir zıbā cül örtüp öñince yitdürür oldu ¹⁹ öñince giderken aña kıaķar Óaceblerdi
 her dāyim seyre kııķduķca anı zınet idüp önünce yiderler-ıdı yedegi-y-ıdı ²⁰ ittifāķ bir
 gün yine Óādetince kıańlıya binüp seyrāna kııķdı giderken bir yire irüp anda kıańlıdan ²¹

indi oturdu ol yedegi olan öküz öninde tururdu kulları hıdmet-kârları yanından **33A** ⁰¹ gidüp ora hâlî kaldığı gibi nâ-gâh şeytân Óaleyhi'l-laÓne ol öküzün kırnına girüp öküz ⁰² ağzından aña söyledi eger pâdişâh beni kendü-y-ile seyre alı gitmese beni kosa bir heykel ⁰³ içinde tursam baña Óibâdet idüp tapsa ve memleketi halkına dañı emr itse baña tapsalar ben pâdişâha ⁰⁴ yiterdüm cümle maşşüdün bitürürdüm ve her işde aña muÓâvenet ider ve andan giriftâr olduğu ⁰⁵ derdin giderürdüm didi menâvuş öküzün söylediğin işidicek andan korkdı üzerine dehşet ⁰⁶ oturdu hemân emr itdi hıdmet-kârları gelüp ol öküzün gövdesin muhkem yuyup ⁰⁷ pâk itdiler ve aña dürlü dürlü hoş koñulu nesneler-ile buhûrlar virdiler buyurdi iletüp anı bir heykel içine ⁰⁸ kodılar Óažim tekrım ve taÓžim eylediler evvelâ aña kendüsi tapdı ve emr-i hâk-ıla vech-i meşrûh ⁰⁹ üzre şâhhat dañı buldı baÓde-hu emr itdi cümle vilâyeti halkı aña tapup Óibâdet eylediler ol câhil ¹⁰ ve zâhil ve gâfil kıvm nice zamân bu dalâlet üzre oldılar ittifâk irâdet-i hâk-ıla anlara iftinân için ¹¹ ol öküzde bir hâsiye dañı zâhir oldu aslâ hâşâ ne işer ve ne ol birin iderdi hiç nesne ¹² dañı yimezdi illâ ayda bir kerre ancak şeker kıamışınıñ yeşil yabrağın yir-idi bu cehetden hod ol ¹³ câhil kıvm aña tamâm mertebede aldandılar hâk sübhâne ve teÓâlâ bunuñ-ıla kendüleri imtiñân itdüğünü ¹⁴ anlamadılar ebedi dalâletde kaldılar belki nesllerinden ve kıyridan kendülerden soñra gelen kendüler ¹⁵ emşâli niçe cühhâli dañı dalâletde bıraktılar hem dâll ve hem mudıll oldılar Óâlemde bu tarık-i küfr ve dalâlet de ¹⁶ anlardan kaldı şimdi dañı hind vilâyetinde sığıra taparuñ nihâyeti yokdur dirler ve menâvuş ğarb ¹⁷ şâhrâsında deymâs adlu bir ulu şehir bünyâd itdi anda bir Óâlâ menâr dikdi havâlîşinde vâfir kenzler ¹⁸ şakladı ve anda hikmet-ile bir ağaç dikdi ki her dürlü yimişden virür-idi ol şehir dañı yakın zamâna degin ¹⁹ bâkı-y-idi dirler hattâ hikâyet olunur bir bölük kimseler şâhrâ-yı ğarbda giderken ki yol azdılar Óale'l-ğafle ²⁰ deymâs şehrinün üzerine çıka vardılar gördiler içinden cin hengâmeleri gelür ve bir şuÓle çıkardı ²¹ âvâzların işidürler yakdukları odların görürler ammâ kendüleri göremezlerdi ve menâvuş zamânından **33B** ⁰¹ kendülerün baÓzı kitâblarından naql olunur ki menâvuş ve kıvmı zıkr olunan öküzde çok zamân ⁰² Óibâdet itdüklerinden soñra ittifâk bir gün ol öküz yine anlara söyledi ve şeytân ağzından anlara bu ⁰³ vech-ile bir emr eyledi bir mücevvef altundan benüm sûretümi düzüñ ve başumdan ve kıyruğumdan bir niçe kııl ⁰⁴ ve boynuzum ve tırnağum kıazındusından bir miğdâr aluñ ol düzdüğünüñ mücevvef sûretüm içine koñ ⁰⁵ ve ben sizden gidüp kendü Óâlemüme varmaluyın cesedümi kıızıl taşdan bir kırna içine kıoyup ⁰⁶ beni heykel içinde defn idüñ ve ol altun timşâlümü üzerüme diküñ ve bunu itdüğünüñ zuhal yıldızı ⁰⁷ şerefinde-y-iken ve güneş teşlîşden aña nažar iderken ve ayuñ nûrı artar-iken oluun ve timşâluñ üzerine ⁰⁸

kevākeb-i seb'ā-ı seyyāre 'Öalāmetlerin naķş idüñ didi anlar da didügi gibi anuñ altundan bir mücevvef şüretin ⁰⁹ düzüp dañı girān-bahā cevāhirüñ her sınıfından anuñ üzerine ser-ā-ser muraśśa'Ö itdiler iki gözleri yirine ¹⁰ iki cez'Ö taşları oturdılar az geçmedin öldi anuñ cesedini diledügi gibi bir heykelde defn itdükleri ¹¹ nden soñra üzerine bir ağaç diküp ve uzunı seksen zirā'Ö bir menār dañı yaptılar ol menāruñ başında ¹² bir kıubbe itdiler ki yidi güne degin her gün bir dürlü levne girür-idi yidi gün tamām olduğı gibi ¹³ gene evvel girdügi levne girür bu tarih-ile her haftayı āhir ider ve 'Öālemi devr iderdi ve anı ¹⁴ defn itdükleri heykele elvān elvān kaftānlar ördtiler ve yanına nilden bir ırmaķ kesüp aķıtdılar ¹⁵ ve etrāfına niçe tılsımlar şüretleri itdiler başları maymūn başları ve gevdeleri ādem gevdeleri gibi-y-idi ¹⁶ anlaruñ kimi celb-i menfa'Öat ve kimi def'Ö-i mażarrat için-idi ve ol heykel yanında dört kapu üzerinde ¹⁷ dört şanem dikdiler her şanemüñ altında bir dürlü hazine gömdiler ve anlara cinler müvekkel idüp her şanemüñ ¹⁸ üzerine anlaruñ kıurbānın ve buhūrın yazdılar ve anda niçe māhir sāhirler sākin olup bir şehr-i ma'Ömūr oldu ¹⁹ ol zamānda medīnetü's-seheret dimeg-ile ma'Örūf-ıdı içlerinden her dürlü sihr ol şehirden çıkar-ıdı ²⁰ ve mısır vilāyetinde ol heykel üzerinde ibtidā nev-rüz bayramın iden menāvuş-ıdı ve behnisāviyye şehrini ki ²¹ aşāgada ahvālı zıkr olunur bu menāvuş binā itmiş-idi anda niçe üstüvāneler üzerinde şaru sırçadan **34A** ⁰¹ bir 'Öālī maķām itmiş-idi altunlu bir kıubbesi var-ıdı her kaçan üzerine güneş toğsa şu'Öā'Öından şehr ⁰² üzerine bir 'Öaceb pertev şalardı güneş gibi bir hoş lem'Öānı žāhir olurdu dirler ki menāvuş ⁰³ milk-i mısırda sekiz yüz otuz yıl pādişāhlıķ sürdi āhir bu bi-beķā milk aña dañı vefā-dār ⁰⁴ olmadı dār-ı dünyā anuñ da başına tar geldi milk-i āhire intikāl itdi ol sihr ü kehānet ve bakara ⁰⁵ 'Öibādet aña fāyide itmedi ol bakarı gibi kendü de kıara toprak oldu öliceķ anı cānib-i kıblide olan ⁰⁶ küccük ihrāmlaruñ birinde defn eylediler ba'Öızılar eşmünin ğarbisinde medfūndur dirler be-her-hāl kendü-y-ile ⁰⁷ māl ve cevāhir ve 'Öacāyibinden çok nesne bile defn olundu yalūñuz altundan ve ğümüşden on biñ eyer ⁰⁸ uyan ve on biñ kıadeh ve sürāhī ve sāyir niçe altun ve ğümüş ālāt-ı meclis ve evāñi-yi hāmūr defn olundu ⁰⁹ ve üzerlerine menāvuşuñ müddet-i saltanatını ve zamān-ı mevtini bile yazdılar hāliyā rū-yı zeminde (adından) ğayrı nesne ¹⁰ kıalmadı itdügi a'Ömāluñ āhiri hüsrān ve me'ālī 'Öiśyān olmadan ğayrı fāyide ğörmedi rubā'Öi ¹¹ itme şol a'Ömālī ki anuñ evveli 'Öiśyān ola āhiret bāzārı içre āhiri hüsrān ola ¹² āñdurursañ bārī aduñ āñdurı ğör hayr-ıla bir iş it ki anuñ me'ālī rahmet-i rahmān ola ¹³ bārī menāvuş öliceķ yirine oğı hermiş pādişāh oldu bu az bilülü-y-idi ābā ve ecdādı gibi ¹⁴ değil-idi anlar işledügi nesnelerden bu nesne işlemedi anuñ için ba'Özı tevārih kıtāblarında bu mezkūr değildür ¹⁵ ancak vilāyet-i

mısrda on bir yıl pâdişâhlık eyledi vefât idicek yirine mezkûr kıftırîmüñ qarındaşı eşmün ¹⁶ bin kıbtîm pâdişâh oldu ki yukaruda nesebi ve ba'Özî ahvâlî zîkr olunmışdur be-gâyet ulu ¹⁷ pâdişâh-ıdı ve atasınuñ oğullarınıñ eyüsi-y-ıdı ve şol şanâyi'Ö-i Óacîbe ve a'Ömâl-ı ğarîbeye ki muhkem ¹⁸ ve pâyidâr ola ve niçe zamân şahîfe-i Óâlemde bâķî kıala be-gâyet mâyil-ıdı vilâyet-i şarkîyye-i mısırda acı deñiz ¹⁹ cânibinden barķatü'l-ĥamrâ muĥâzîsine varınca ve vilâyet-i ğarbiyye-i mısırda eşmün nâĥiyesinden münüfe ²⁰ varınca ki mısır memleketinüñ bir nihâyetidür ve vilâyet-i şa'Öid tarafından ihmîm ĥudûdına varınca ²¹ bu memâlik cümle aña tâbi'Ö-ıdı ve taĥt-ġâhı eşmün-ıdı ki kendüsi binâ itmiş-ıdı ve ol zamânda ulu **34B** ⁰¹ şehir-ıdı tamâm on iki mîl yir uzunı var-ıdı şimdi bir ĥarâb köydür ve bundan ġayrı nilün ⁰² taraf-ı şarkîsinde bir şehir daĥı yapıdı adını anśınâ ķodı anda bir Óaźîm ķasır yapıdı ve sāyir ebniyeden ⁰³ ve top ve çevġân oynayacak temâşâ yirlerinden ġayrı Óacāyibden anda çok nesneler peydâ itdi ⁰⁴ ve Óâlemde top ve çevġân oyunın ibtidâ oynayan bu-y-ıdı bunlardan ġayrı daĥı arz-ı mısırda çok ⁰⁵ şehirler binâ itdi her birinde bir dürlü yâdigârlar ķodı ki her biri Óacāyib-i Óâlemdendi kıbt tâyifesi ⁰⁶ mısra pâdişâh olan seĥere içinde bundan çok âśâr ķomıř ve Óacāyib ve ġarāyib iĥdâś itmiş pâdişâh ⁰⁷ yokdur dirler cümle-i Óacāyibinden biri cebel-i muķattam eteginde bir şehir bünyâd idüp aña avtāyıtıś diyü ⁰⁸ ad urdı ve dört yanından aña dört ķapu ķodı ki her birinden bir nâĥiye ĥalkı işlerdi ve bâb-ı şarkîsi ⁰⁹ üzerinde bir Óuķâb sûreti ve bâb-ı ġarbîsi üzerinde bir öküz sûreti kıoyup sâĥirlere emr itdi siĥr-ile ¹⁰ bir arslan sûreti ve bâb-ı cenûbîsi üzerinde bir kelb sûreti kıoyup sâĥirlere emr itdi siĥr-ile ¹¹ ol sûretler üzerine söyler cinler müvekkel eylediler her kıaçan ol ķapularda yabandan bir ġarîb gelse her ¹² ķanķı ķapudan gireyin dise ol ķapudaġı sûret def'Öġi söyler ol ġarîbüñ geldüġin bildürürdi ¹³ ķapucılar tıyarlardı anlardan izn olmayınca ol ġarîb ķapudan içeri şehir içine giremezdi ve bu dört ¹⁴ sûretten her birinüñ altında bir dürlü ĥazîne ķomıř-ıdı üzerlerinde müvekkel ķoduķları cinler anları ¹⁵ gözlerler-ıdı her birine maĥśûś ķurbânlar ve buĥûrlar ve okıyacak efsûnlar var-ıdı ki kendüler bilürlerdi anları ¹⁶ bilmeyen kimse ol ĥazînelerüñ yanına varımazdı ve medġinetü's-saĥrāya yakın yirde ķamantara adlu bir şehir daĥı ¹⁷ binâ itdi ki zâtü'l-Óacāyib dimeġ-ile ma'Örûf-ıdı bu şehrüñ ortasında bir ķubbe düzdi ki üzerin ¹⁸ her dāyım bulut gibi bir nesne alup tururdi yazda ve kışda bir uvacuķ yaġmur yaġdururdi ve ol ķubbenüñ ¹⁹ altında bir ĥavz içinde bir yeşil śu ķomıř-ıdı her ķanķı marāza ki anuñ-ıla devālansalar eyü olurdi ²⁰ ecel marāzından ġayrı marāza devā-y-ıdı ve ol şehrüñ taraf-ı şarkîsinde bir latîf bürbâ binâ itmiş-ıdı anuñ ²¹ dört ķapusu var-ıdı her ķapunuñ iki söyesi var-ıdı her söyede bir âdem yüzi sûreti ķonmış-ıdı ki **35A** ⁰¹ yanındaġı sûret-ile

şarîh söyleşür-di anlardan her biri âhara ol gün ne hâdiş olacağ ise haber ⁰² virür-idi iller anları diñlerler ol hâdişeyi anlardan ma'ólüm idinürler-idi ve ol bürbāya kim ki ⁰³ arılığ-ıla girmese ol şüretler anuñ yüzine tükürürler-idi ol kimseye elbette bir yañlış maraž ulaşur ⁰⁴ anı öldürmeyince kıomazdı ve dirler ki ol bürbānuñ ortasında bir nūr inecek yir var-ıdı her dāyim ⁰⁵ oraya bir nūr (iner) ortasında direk gibi dikilür tururdı her kim gelüp ol nūrdan diregi kıucsa ⁰⁶ anuñ-ıla mu'Ōānağa eylese andan cinler şaşılanmaz-ıdı sözlerin işidür ve işledüklerin görür-idi ve ol ⁰⁷ şehrüñ kıapularından her kıapusu üstinde bir rāhib şüreti var-ıdı ki her birinüñ elinde bir dürlü Ōilmden ⁰⁸ bir kıtāb var-ıdı bir kimse ol Ōilimlerden her kıanķı Ōilmi bilmek murād idinse ol Ōilmüñ kıtābı elinde olan ⁰⁹ rāhib şüreti yanına varur anı elleri-y-ile sıkıar andan ellerin kendü göğsine ururdı ol Ōilm ¹⁰ anuñ göğsinde şābit olup kıalur-ıdı ve dirler ki bu iki şehre hürmüs adı-y-ıla adurulmuşdur ki ¹¹ hürmüs Ōutārid yıldızıdır ve ikisi de elān bāķıdır ammā ne yirdedür kimse bilmez ve hıkāyet olunur ¹² olunur Ōabdü'l-Ōaziz bin mervān mısırdā pādīşāh iken aña bir kimse geldi şāhrā-yı şarķda giderken yol ¹³ azdum bir harāb şehir üzerine çıķa vardum ki anda bir ağač var-ıdı üzerinde her dürlü yimişden ¹⁴ bitmiş-idi kimin yidüm ve kimin göturdüm didi meclisde kııbtan bir kimse var-ıdı ol didüğüñ ¹⁵ hürmüs adına olan iki şehrüñ biridür anda çok künüz vardır didi Ōabdü'l-Ōaziz bin mervān ¹⁶ azıķların göri virüp anuñ-ıla bir miķdār ādem kıoşdı gitdiler vardılar didügi yirde bir ay miķdārı ¹⁷ tolandılar hiç didügi gibi nesne bulamadılar ve bu eşmün bin kııbtım nilüñ ortasında niče Ōālī maķāmlar ¹⁸ düzmiş-idi ki dıvārları mülevven sırčalar-ıla kıablanmış-ıdı ve kııbtıler naķl iderler ki nil ırmağı ¹⁹ altından taht-gāhı olan eşmün şehrinde zıkr olunan anśınā şehrine çıķar yir içinde bir ²⁰ zır-i zemīn kesüp bir yol düzmiş-idi ol yolu kıızları için itmiş-idi zırā kıızları anśınā şehrine ²¹ heykel-i şemse tapmağa giderler-idi aña taŌżim için yayaķ yürürler-idi anları giderken **35B** ⁰¹ kimse görmesün diyü eylemiş-idi ve ol yoluñ ferşini ve Ōarşını ve dıvārlarını mülevven Ōacıb sırčalar-ıla ⁰² kıablanmış-ıdı ve eşmün şehrinüñ kıapusu üzerinde baķırdan bir kıaz itmiş-idi her kıaçan ol şehre yabandan ⁰³ bir ğarīb gelse kıapusından içeri girmek istese defŌi ol kıaz çağırur kıanatların birbirlerine dögerdi ⁰⁴ kıapucılar tıyarlar gelürler görürler eger ol kimse içeri şalı virecek ādem ise şalı virüler ve illā menŌ ⁰⁵ iderler-idi baŌızlar kıavlinca Ōaynü'-ş-şemsi daħı eşmün yapmış-ıdı ve anuñ eyyāmında vilāyet-i mısırdā yılan ⁰⁶ çoğaldı tutarlar etlerinden terkıbler ve tiryāķlar düzerlerdi soñradan emr itdi yılanları sihr-ile ⁰⁷ lūbiyye³¹ ve marāķiyye tağlarında olan vādī'l-heyāta sürdiler anda anları tılsım ile

³¹ lūbiyye iskenderiyye-y-ile berķah ortasında bir şehrdür

ĥabs eylediler artuĥ ⁰⁸ oradan taşra çıĥmadılar ve eşmün sekiz yüz yıl mısırda pâdişâh oldu ve saltanatı zamânının evvelinden ⁰⁹ altı yüz yıldan soñra Óâd ĥavmı çıĥup mısır anuñ elinden aldılar anı arz-ı mısırdan sürüp ¹⁰ çıĥardılar toĥsan yıl mısır Óâd ĥavmı elinde ĥaldı baÓde anlaruñ içlerine bir Óaĥım tâÓün düşdi mısır ¹¹ biraĥup ol zamânda deşneh dimekle maÓrûf yire ĥaçdılar ki ĥicâz yolından vâdîül-ĥurÓāya varınca ¹² bir yirdür orayı maÓmür idüp anda niĥe menâzil ü maĥâtıÓ yaptılar āhir ĥaĥ sühbâne ve teÓālā anlar (üzerine) yıl ile ¹³ ĥum musallat eyledi Óimâretleri ĥum altında ĥaldı helâk oldılar aşıĥada inşā'-allah münâsebetle bir ¹⁴ miĥdâr anlar aĥvâlında da źikr olunur bâri anlar gitdükden soñra eşmün gene yirine geldi ¹⁵ taht-ı devletine geĥup oturdı kemâ-kân mısırdaki niĥe zamân daĥı pâdişâhlık sürdi āhir anuñ da ¹⁶ nevbeti āhir olup ĥün ĥapusında kûs-ı rıĥlet uruldı ābā ve ecdādı üslûbında eşmün vilāyeti ĥaddinuñ ¹⁷ nihāyetinde aña da bir nāvus idilüp anda defn olındı taht-ı taşarrufında olan cümle ĥazîne-i firāvānı ¹⁸ Óâdetlerince medfeninde kendü-y-ile bile ĥondı ĥayrı nesneden ĥayrı yaluñuz tamām biñ küp Óaĥāĥır-ı ¹⁹ müdebbire ki fûnûn-ı aÓmāl içün tedbîr olunmuşdı bile defn olındı ve tâbüti üzerine adı ve neseb ²⁰ ve ĥasebi yazılup üzerine tılsım bağlandı ki ĥaşd iden źafer bulmaya ve andan soñra yirine oĥlı ²¹ menāĥyüş pâdişâh oldu ki be-ĥāyet bahādur şecāÓatda mişli nādîr kimse-y-idi bundan ĥayrı **36A** ⁰¹ kāhinlik Óilminde daĥı māhir-idi pâdişâh olduĥı gibi memleketi Óimârete başılayup bu da ⁰² arz-ı mısırdaki niĥe medāyin ve ĥurā ābādān eyledi ve niĥe aÓlām dikdi ve ĥoĥ ĥorĥulu Óameller işledi ⁰³ zamânında kendü nefsi içün bir Óaĥım şehir yaptı ki kendüden ĥayrı kimse anuñ gibi şehir ⁰⁴ yapmamış-ıdı ol şehre bir ĥalÓa yapup dört köşesinden her bir köşesinde bir Óalem-i pāy-dār dikdi ⁰⁵ ve ol aÓlām-ı erbaÓa üzerinde baĥırdan ve sāyir maÓādinden mürekkeb seksen şanem dikmiş-ıdı ki her birinüñ ⁰⁶ elinde her nevÓden silāĥ âletleri var-ıdı ve her şanemüñ göĥsinde adı ve fāyidesi yazılı-y-ıdı ve ihmim ⁰⁷ şehrin bu yaptı ve etrāfda olan sāhirleri yirlerinden göĥürüp anda getürdi bir yire ⁰⁸ cemÓ itdi nite ki aşıĥa ihmim şehri beyānında inşā'-allah tafşîli źikr olınsa gerek ve kırĥ yıldan ⁰⁹ ziyāde milk-i mısırdaki pâdişâhlık eyledi āhir vefāt idicek itfîĥ ĥarşusunda olan heremde ¹⁰ defn olındı kendüden soñra ne ĥadar māl ü menāl var-ısa kendü-y-ile bile ¹¹ defn olındı kendüden soñra yirine oĥlı pâdişâh oldu bunuñ adında ihtilāf olunmuşdur ¹² bu da kehānet Óilminde fāzıl ü kāmîl-ıdı her işde ĥāzim ve cāzim pâdişâh-ıdı mısır ehlinüñ ¹³ gözlerinde be-ĥāyet heybet ve Óaĥameti var-ıdı ibtidā Óālemede hastalar aĥvālın ĥayırup dārü's-şifā binā iden ¹⁴ bu-y-ıdı mısırdaki dārü's-şifā yapup müfredāt ve mürekkebātdan içinde hezār edviye ve Óaĥāĥır koyup etıbbā ¹⁵ naşb eyledi zamânında kendü-y-içün bir bayram vazÓ itdi adını Óıydü'l-melik

kodı yılda yidi ¹⁶ gün halk bir yire cem' olurlar anuñ Öışkına yirler içerler-idi evvel
 günü sebt günüydı andan ibtidā ¹⁷ iderler-idi Öıyd-gāhında altun tavklar geçirilmiş
 direkler üzerinde bir Öālī kaşrı var-ıdı ki ¹⁸ altundan döğölmiş tahtalar-ıla ve mülevven
 sırçalar-ıla kaplanmış bir kubbe altında yapılmışdı ol kaşr ¹⁹ üzerinden kendüsi halka
 görünür anları temāşā iderdi ve vāhāt šahrāsında süneytere şehri ²⁰ anuñ eyyāmında binā
 olındı ki der ve dıvārları bir kālība kesilmiş murabba' aq taşdan-ıdı ve her dıvārında bir
 kapu ²¹ var-ıdı her kapunuñ ortasında bir soqaq var-ıdı aña muhāzī bir dıvāra dahı
 çıkardı ve her soqaqda **36B** ⁰¹ sağlu sollu kapular konmışdı yolları şehir içine nihāyet
 bulurdi ve şehriñ ortasında tabaqa ⁰² tabaqa bir oyun yiri itdürmiş-idi ki her tarafından
 yidi ayak nerdebān-ıla çıkılur idi üstinde ⁰³ sırçadan bir direk üzerinde šāndulūslanmış
 ağaçdan bir kubbesi var-ıdı depesinde ⁰⁴ mermerden bir menār dikilmiş ve menārın
 başında kara šavvān taşından bir šanem konmışdı ki her ne yaña dönerse ⁰⁵ gün ile bile
 dönerdi ve kubbenüñ etrāfında mu'allaq niçe dürlü süretler asılı-y-ıdı ki her biri bir
 dürlü ⁰⁶ luğat üzere šayha iderdi ve pādīšāh gelür ol oyun yirinüñ yukaru derecesinde ⁰⁷
 otururdi ve etrāfında oğulları ve akırbası ve sāyir pādīšāhlar oğulları bile otururlar-ıdı ⁰⁸
 ve ikinci derecesinde kehenenüñ başları ve vezirleri otururlar-ıdı ve andan aşığa
 derecelerinde ⁰⁹ dahı mertebelü mertebelerince tavāyif-i nās otururlar-ıdı emr iderdi
 anda top ve çevgān oynarlar-ıdı ¹⁰ kendüsi yukarudan temāşā iderdi āhir bu pādīšāhı
 hatunları birbirlerinden günülediler birisi ¹¹ bir bıçağ-ıla urup öldürdi milk-i mısırdā
 altmış yıl pādīšāhlık itmişdi öldükden soñra ¹² ataları nāvusları gibi buña da bir nāvus
 idilüp altundan ve gümüşden ve cevāhirden ve Óaqaqırdan ki hadd ¹³ ve hāşırları yoğ-ıdı
 hazinesinde mevcūd olan ol nāvus içinde kendü-y-ile bile defn olındı ¹⁴ ve üzeri
 tılsımāt-ıla bağlandı kendüden soñra yirine oğlu merķüre pādīšāh oldı bu da hıket ¹⁵
 Óölümında kāmīl kāhin-i fāzıl-ıdı sihr ile yırtıcı cānavarları kendüye muṭi' idüp anlara
 süvār ¹⁶ olur-ıdı bu da vilāyet-i mısırdā niçe heykeller düzüp çok šanemler dikdi āhir
 vefāt idicek atası ¹⁷ kabrı gibi buña da šahrā-yı garbda yir altında bir kabr idilüp anda
 defn olındı yirine oğlu balātīs ¹⁸ pādīšāh oldı ki henüz oğlan-ıdı ammā bir Óaķıle ve
 müdebbire anası var-ıdı tedbjr-i memleketin ol idi ¹⁹ virürdi hūsn-i tedbjr-ile
 memleketin nižāmın atası zamānından yig eyledi halk içinde ziyāde ²⁰ Óadālet izhār
 idüp re'āyādan bir yıllık harācı götürdi halk anı gāyet sevdiler ve bu balātīs ²¹
 zamānında šahrā-yı garbda bir Óaķim bürke idildi ol bürkenüñ ortasında uzunı otuz
 zirā' **37A** ⁰¹ bir Óamūd dikilmişdi ve ol Óamūduñ başında taşdan bir çanak var-ıdı
 içinden her dāyim bir su ⁰² kaynar-ıdı ol su ebedi kesilmez-idi ve bürkenüñ etrāfında her
 cins mülevven taşlardan vuhūş ve tuyūr ⁰³ ve bahāyimden muhtelifetü'l-eşkāl her dürlü

ḥayvānāt süretinde niçe şanemler dikilmişdi yabanlarda ⁰⁴ olan vahşi ḥayvānlardan her ḥayvān gelür ol bürke kenārında kendü cinsinden olan süret ⁰⁵ yanında tururdu aña yaqışur anuñ-ıla üns bağlardı anı qoyup gitmez-idi vahşeti giderdi halk ⁰⁶ murād idindüklerin gelürler el ile tutarlardı ol pādişāhuñ anası bunı anuñ-içün itdürmiş-idi ki ⁰⁷ kendü de oğlu da şikārı ve Óıyş ve Óişreti severler-idi bu bürkeyi tertib itdükleri ⁰⁸ yir şikār-gāhları ve temāşalıqları-y-ıdı bundan gayrı oğlu için mermer direkler üzerinde ki her ⁰⁹ biri envāÓ-ı cevāhir ve elvān-ı zücāc-ıla muraśśaÓ altun tahtalar-ıla qablanmış idi bir Óālā maqām itdürmişdi ¹⁰ ve ol direkler üzerinde taśāvir-i Óacıbe ve nuqūş-ı ğaribe ile ārayiş olunmuş qubbeleri ¹¹ var-ıdı anlardan şular kaynar içi aq gümüş-ile döşenmiş şu yolları içinden gider varur niçe ¹² latif bāğçelere dökilür-idi ki her birinüñ içinde sāye-efgen ve meyve-dār niçe ağaçlar ¹³ dikilmiş-di ve envāÓ-ı reyāḥin ve ezhār-ıla her biri māl-ā-māl olup şāhn-ı gülşen-mişāl-ıdı ve ol qubbelerüñ ¹⁴ tolayısında dürlü dürlü luġāt-ıla şafır ider hezār temāşil var-ıdı ve bu maqām ḥavālisinde niçe ¹⁵ dahı latif maqāmlar ve şerif köşkler var-ıdı ki meclislerinde raÓnā dībā-zārlar salı virilmiş-idi ¹⁶ ve oġlına pādişāhlar kızlarından ve kendünüñ benāt-ı Óammından begendüġi ḥasnā ve dil-ārā kızları alı ¹⁷ virüp bu bāğçeler içinde cümlesin bir yire cemÓ ider anlar-ıla Óıyş ve Óişret kıılır-ıdı ve bu ¹⁸ bāğçelerüñ etrafında vezirler için ve sāhirler için ve her şanÓatuñ üstādları için dahı başka ¹⁹ başka maqāmlar binā idüp anları da ol maqāmlara cemÓ iderdi Óacāyib ve ġarāyibden işledükleri ²⁰ işleri götürürler kendüye getirürler Óarz iderler-idi her birine lāyık olduġı iḥsānı ²¹ iderdi ve anlara taÓām ü şarāb gönderürdi anlar da yirler içerler-idi giderek oġlı balātıs da **37B** ⁰¹ yitişdi cüvān oldu göñli ġanī ve gözi toq pādişāh-ıdı anuñ eyyām-ı devletinde şırf ⁰² memleket ucuzlukları-ıla ve şāḥḥat ü selāmet-ile geçdi halk sāye-i ḥimāyetinde hoş-ḥāl-ıdı ḥayr duÓāsın ⁰³ iderler-idi ve zamān-ı saltanatında Óādeti bunuñ üzerine-y-ıdı ki eyyāmını tevziÓ itmiş-idi bir gün şikār ⁰⁴ çıkardı murādınca avladıqdan soñra döndüġi gibi zıkr olınan maqāma iner yanında bile ⁰⁵ olanları dahı bile indürür-idi ol gün ol bāğçelerde anlar-ıla Óıyş ve Óişret ider ⁰⁶ her birine vāfir bahşışler iḥsānlar kıılır anları konuqlardı ve bir gün dahı halkuñ meśāliḥin ⁰⁷ görmek için dīvān idüp reÓāyā-yı memleketi aḥvālın görüp Óadl ü dād iderdi ⁰⁸ ve bir gün dahı hatunları-y-ıla Óıyş ve Óişret ve zevk temāşā idüp anlarıñ ḥātırların hoş ⁰⁹ kıılırdı bu üslūba on üç yıl taht-ı mısırda pādişāhlık eyledi rüzigār-ı nā-pāyidār ¹⁰ bir zamān hevā ve heves ardınca yıldı āhir dünyā aña da pāyidār olmadı Óāqıbet cām-ı ecel ¹¹ nüş eyledi ölicecek aña da ataları üslūbında bir medfen tertib olunup anda defn olundu ¹² Óādetlerince bunuñ da zer ve şim ve cevāhir ve Óaqaqırdan ki ḥadd ü ḥasrları yoġ-ıdı ḥazinesinde ¹³ olanı kendü-y-ile bile defn eylediler ve ḥıfzı

içün üzerin tılsımât-ıla bağladılar ardınca oğlu ¹⁴ kalmadı andan soñra milk-i mısır uşmün nesli elinden gidüp Óamucalarına intikāl itdi ¹⁵ yirinde sâbıkā zıkr olınan ıtrīb bin kıbtīm pādişāh oldu ki tūfāndan soñra ¹⁶ mısra pādişāh olanlaruñ on üçüncisidür muqaddemā işāret olınan üzre çize vilāyetine ¹⁷ geçdügi gibi ıtrīb adlu bir şehir yapmış-ıdı ve aña kendü adın urmış-ıdı bu ıtrīb şimdi vilāyet-i ¹⁸ mısırdı bir köydür ammā anuñ zamānında bir Óažım şehir-idi nite ki aşağıda inşā'-allah mufaśśal ¹⁹ ahvālı zıkr olunur ve dirler ki bu ıtrīb zamānında tamām yüz yigirmi yıl nil taşmadı bir vech ile ²⁰ kañt oldu ki mısırdı götüri hayvānāt ve haşerāt arzı yidiler cümlesi dükendi halk ²¹ açlıktan kırılmağa başladı hattā ıtrīb kendüsi yayağ açlıktan elin yire tayayı tayayı yürürdi **38A** ⁰¹ mısır halkınuñ ekşeri kırıldı andan soñra bu belā üzerlerinden götürildi iki yüz yıl miqdārı ⁰² muttasıl ziyāde ucuzlıklar oldu ve ıtrīb üç yüz altmış yıl mısırdı pādişāhlık idüp Óālemde ⁰³ biş yüz yıl Óömr sürdi āhir saltanat aña da pāy-dār olmayup eceli geldi vefāt itdi anı qarındaşı ⁰⁴ sâ öldürdi diyü halk töhmet itdiler bu töhmet ile mısır halkı tokuz yıl anuñ-ıla muhārebe itdiler āhir ⁰⁵ fırsat bulup sâyı öldürdiler yirine ıtrībūñ tadrüve adlu bir kızını pādişāh itdiler be-gāyet ⁰⁶ kâhine-i kâfire ve sâhire-i mâhire-y-idi memleketde esedd-i siyāset-ile siyāset ve eşedd-i tedbîr-ile tedbîr ⁰⁷ itdi iy niçe tılsımât-ı Óaçıbe peydā eyledi kıbt şöyle hikāyet ider ki zamānında baÓzı tılsımāt idüp ⁰⁸ anuñ-ıla vahş ü tayrı nilden şu içmege menÓ eyledi anlaruñ ekşeri şusuzlıktan kırıldı ⁰⁹ Óākıbet anı anlaruñ ahı tutup haş sübhāne ve teÓālā bir melege emr itdi aña bir kerre haykırdı hemān ¹⁰ yir üzerine kapanup yir altında qaldı helāk oldu hayvānāt şerrinden kurtıldı naẓm ¹¹ dili yokdur söylemez hayvān yağma anı eleme feryādın şağın sen dilin bilmezseñ allahı bilür ¹² ol alur senden anuñ dādın şağın andan soñra yirine kız qarındaşı oğlu qalīmūn pādişāh ¹³ oldu bu da hākīm-i dānā-y-ıdı zamānında niçe binālar ābād itdi çok tılsımlar düzdi tinnîs-i ulā ¹⁴ şehri ki anı deñiz baśmış garğ eylemişdür anuñ zamānında binā olınmışdı ve içinde hadd ve haśrı yok ¹⁵ bağçeler ve seyrān-gāhlar var-ıdı ve ol şehrüñ ortasında niçe şerîf maqāmlar itmiş-ıdı ¹⁶ üzerlerine Óālî kubbeler urmışdı ve her pādişāh ki gelür anuñ Óimāretin arturur bağın bağçesin ¹⁷ ziyāde iderdi ve mısırdı tamām tokşan yıl pādişāhlık eyledi vefāt idicek aña da ataları ¹⁸ nāvusları gibi nāvus idilüp anda defn olundu nite ki aşağıda tinnîs şehrinüñ beyānında inşā' ¹⁹ allah tafşîli gelür ve yirine qarşūn adlu oğlu pādişāh oldu ki kâhin-i kāmîl-ıdı bu da ²⁰ niçe medîneler yapıdı ve çok heykeller yeñiledi güzel sûretlü be-gāyet mahbûb ve dil-ārā tâze tâze ²¹ oğlan-ıdı ittifāk atasınuñ hatunlarından biri anı sevdi Óaşıq-ı dil-efğarı oldu velî hālın **38B** ⁰¹ aña Óarz itmege korqardı āhir sevdā-yı Óışk anı bî-qarār idüp nā-çar bir sâhire Óavrat getürdi ⁰² ki aña kendüçün sihr idi vire anı kendüye sihr ile muñıÓ kıla

nā-gāh görünce karşuna ⁰³ bu getürdügi Óavrat dahı kendüden beter Óāşık oldu bu kerre ikisi birbirlerine rakıjb ⁰⁴ oldılar ol sâhıre fırsat bulup karşuna kıssayı didi atasınıñ hatunı kendüyi ⁰⁵ niçün getürtdügin aña bir bir hıkāyet eyledi ol da atasınıñ hatunın kıovdı kendüden ırağ itdi ⁰⁶ yöresine getürtmez oldu bārı pādışāh olduğı gibi etrāfında olan pādışāhlar ⁰⁷ genç oğlandur diyü memleketine tamaÓ idüp hımyer melükından baÓzı Óasker-ile üzerine ⁰⁸ yürüdi ki memleketini elinden ala karşün dahı Óaskerin çeküp aña karşı vardı eyle şehri ⁰⁹ öñinde buluşdılar aralarında muhkem kıtāl oldu ümerā-yı kibārdan ve gayrıdan iki taraftan ¹⁰ bı-nihāye kimseler düşdi Óākıbet karşün zebün oldu ol soñradan kendüye Óāşık olan ¹¹ sâhıre Óavrat gelüp eger seni düşmānına ğālib kılırsam baña ne virürsin didi pādışāh her ne isterseñ ¹² vireyin didi Óavrat baÓzı kıorķulu sıhrler işledi tekrār uğraşdılar bu defÓa ol üzerine ¹³ gelen hımyerı pādışāhı sıdı Óaskerinden ekşerin kırdı bir kaç kimse-y-ile kendüsi kaçup ¹⁴ güçle kırtuldu karşün anuñ ordusun yağmalayup bār ü bengāhını tārāca virdi sālīm ü ğānīm ¹⁵ manşūr ve mużaffer taht-gāhına döndi Óavrat gelüp Óahduña (turur vaÓdeñe) vefā ider misin didi karşün şāh ¹⁶ cümle hazıne ve māl öñüñde turu yorur diledüğüñ deñlü al didi Óavrat yok ben senden gayrı ¹⁷ nesne istemezsin didi karşün şāh vay saña sen pādışāh nesli degilsin benüm ne lāyıķumsın didi Óavrat işidürsin ¹⁸ ola ki senden evvel gelen cebbār pādışāhlar illerüñ güc-ile Óavratların çeküp alurlar-ıdı anlar-ıla cemÓ ¹⁹ olurlar anları kendülerden hāmıle iderler-ıdı benüm de anamı bir kāhın pādışāh çeküp erı elinden almış ²⁰ ben ol kāhın pādışāhdan olmışın hāķıķata baķarsañ ben de pādışāh kıızıyın benümle gel böyle ²¹ itme ben saña yine gerek olurun didi neylerse eyledi āhır karşünüñ ğöñlını egdi pādışāh anı aldı **39A** ⁰¹ hatun idindi ve sıhrle pādışāhuñ kıalbını teşhır itdi pādışāh da anı sevdi bu yaña atası ⁰² hatunı bu hālı görüp anı be-ġāyet ğünüledi zārürı mekrüh-ıla tedbırine düşdi ki ⁰³ dāmen-i yārı dest-i āġyārdan kırtara bu bābda niçe zamān fırsat ğözledi āhır neylerse eyledi ⁰⁴ ol Óavratuñ bir cāriyesi eliyle bir ğün pādışāhuñ şerbetine zehr kıatdurdı pādışāh henüz ol ⁰⁵ şerbeti içmedin defÓı segirdüp yanına irişdi bilürsin ben atañuñ hatunıyın ve saña evvelden ⁰⁶ hayır şanıñ hālİYā şöyle işıtdüm ki alduğıñ Óavrat şerbetüñe zehr kıatmış kıarārum kıalmadı yanuña ⁰⁷ irışdüm zinhār fülān şerbeti içme eger baña inanmazsañ şerbeti Óavratuña içür ğör nice olur ⁰⁸ benüm sıdķımı ol vaķt bilürsin didi karşün şāh ol şerbeti getürdüp hatunın dahı çağırtdı ⁰⁹ ğeldügi gibi emr itdi ol şerbeti içe mısķın içinde ne var-idügin bilmezdi meġer rakıjbından ġāfildi ¹⁰ şerbeti içüp helāk oldu karşün atası hatunınuñ bu kıāzıb şadāķatın ğöriceķ ġirçek ¹¹ şandı hıñlesinden āġāh olmayup anı aldı nikāhlandı kendüde hatun idindi kāfırler-ıdı ¹² yanlarında bu cāyiz-ıdı ve karşün şāh eyyāmında-y-ıdı ki baħr-ı

ḵulẕüm kenārında bir menār ¹³ dikdiler ki başında her dürlü maŌādinden düzölmiş bir
 āyine var-ıdı ırağdan yağından deryā içinde ¹⁴ ne kadar gemi var-ısa çeker deryā
 kenārında yanına getürür-ıdı ḵānūnlarınca gümrüklerin ¹⁵ alurlar-ıdı andan ol āyineyi
 örterler-ıdı gemiler varur yollarına giderler-ıdı ve ḵarsūn šāh ¹⁶ iki yüz altmış yıl
 pādīšāhlık eyledi āhir anuñ da devri düdüldi dūnyā birine dağı ¹⁷ el virdi ölicecek cebel-i
 esved-i şarķı ardında anuñ-içün ataları nāvusları gibi bir nāvus idilüp ¹⁸ ol nāvusuñ
 ortasında bir ḵubbe idildi ki tolayısında on iki ev var-ıdı her evde ¹⁹ ḵonan āhir evde
 ḵonanuñ ğayrı-y-ıdı ol evleri hāzinesinde olan Ōacāyib-ile ve emvāl-ı ²⁰ firāvān-ıla
 toldurup kendü-y-ile ol nāvus içinde bile defn eylediler anları ẖıfz için ²¹ üzerlerin
 tılsımāt-ıla bağladılar üzerine kendüñüñ adını ve müddet-i saltanatını bile yazup tārīh
39B ⁰¹ ḵodılar bundan soñra vilāyet-i mısra ẖükm idenlerden biri bir Ōažim sāhire
 hatun-ıdı ⁰² ḵıbt anuñ vaśfinda şöyle zıkr ider ki dıvān itse oddan bir taht üzerinde
 otururdu ⁰³ her kaçan aña ḵažiyyesin diñletmege iki ẖasım gelür-ıdı ikisinden her ḵanķısı
 ki daŌvāsında ⁰⁴ ğirçek idi telbīs ehli degildi ol odı yara yara tā ōñine deĝin gelür-ıdı od
 aña ⁰⁵ zarar itmez-ıdı ve her ḵanķısı ki daŌvāsında yalan-ıdı ve telbīs ve tezvır ehli-y-ıdı
 od anı yaķardı ⁰⁶ ōñine varımazdı ve ol hatun her ğün sihr-ile bir dürlü sürete ĝirür-ıdı
 niçe ⁰⁷ dürlü şekille ĝörinmege ḵādir-ıdı soñradan kendü-y-içün bir kaşır yapıdı anuñ
 içine ĝirdi ⁰⁸ halkdan şaķlandı ol kaşruñ dıvārlarında baķırdan içi mücevvef niçe
 enbübeler perkitdi ⁰⁹ her enbūbenüñ üzerine daŌvā olınacak huşūslardan bir dürlü huşūś
 yazdı her kimse ki ¹⁰ aña daŌvāsın diñletmege gelür-ıdı kendüyi ĝöremezdi ammā ol
 enbūbelere gelür baķardı her ¹¹ ḵanķısıñuñ ki üzerinde yazılan yazuyı kendü daŌvāsına
 muvāfık bulurdu ol enbūbeye ¹² egilür aĝzın urur içine añul añul diledüĝin söyler
 ḵıśśasın Ōarz iderdi sözün tamām ¹³ itdükdün soñra döner ḵulaĝın ol enbūbenüñ aĝzına
 ḵor müstemiŌ olurdu ol enbūbe ¹⁴ içinden murādı üzere aña cevāb gelür ḵāniŌ olur
 giderdi bu tārīķ-i sihr ile dağı bir niçe ¹⁵ zamān pādīšāhlık itdi ve ol kaşır la bu enbūbeler
 tā puht-ı naśsar vilāyet-i mısra harāb idince ¹⁶ ṯururdu ve mısra bunuñ ardınca merķūnes
 adlu bir kimse dağı pādīšāh oldu ki bu da ẖakīm-i ¹⁷ fāzıl-ıdı Ōilm-i nücūmı ve sāyir
 Ōulūm-ı ẖikmeti be-ĝāyet severdi bu da kendü eyyāmında bir aķça ¹⁸ çıkardı ki anuñ-ıla
 bir kimse bir kimseden bir nesne almalu olsa ancaķ bu aķça aĝırluĝı vir andan ¹⁹ artuķ
 gerekmez diyü ḵavl idüp evvel bu tārīķ-ile bāyiŌi maĝrūr ḵılur aķçayı aña andan ²⁰
 soñra virür-ıdı bāyiŌ de aķçayı alur terāzūsın bir keffesine ḵor ve şatacaĝı nesneden
 aķça ²¹ aĝırı ḵarār itdüĝi miķdārda ol bir keffesine ḵor tartardı eksük gelürdi giderek
40A ⁰¹ dükkānında ol cins nesneden her ne kadar var-ısa terāzūñuñ ol bir keffesine ḵor
 da ⁰² tekrār tartardı gine ol aķça aĝır gelürdi anuñ-ıla ber-ā-ber gelmezdi ẖulefā-yı benĝi

ümeyye ⁰³ mısra hâkim oldukları zamânda hazinelerinde bu aqçadan bulundu tecrîbe
 itdiler gene bu ⁰⁴ hâl üzre çıkdı ta'Öaccüb itdiler ve bundan gayrı bir aqça daı bulundu
 dirler ki ol da ⁰⁵ bu merķunes zamânında işlenmişdi bir kimse bu aqçanın birin eline
 alur öper aña şaķın ⁰⁶ Öahdı unutma dirdi andan bāzāra varup anuñla bir nesne alurdi
 dönüp evine ⁰⁷ geldügi gibi ol aqçayı yine cebinde bulur-ıdı aña nesne şatan kimse ⁰⁸ ol
 aqçayı alup koduğı yerde anuñ degirmiligi yā bir kāğıd pāresi ve yā buña beñzer bir
 nesne ⁰⁹ bulur-ıdı aqça yine eski šāhibine varur-ıdı bunlardan gayrı bu merķūnis
 zamânında ¹⁰ ba'Özı qablar işlendi ki içleri suyla toldurılsa ol şu levni ve rāyihası ve
 keyfiyyeti-y-ile ¹¹ bi-Öaynihi hamr olur-ıdı ahmed bin tulunuñ oğlu oğlu hārūn vilāyet-i
 mısırdā pādīšāh-iken ¹² itfīh nāhiyesinde ol qaplardan biri bulundu ki cez'Ö taşından bir
 maşraba-y-ıdı ki gök ¹³ kulpı var-ıdı anı bulan kimseye ebū'l-hüseyn-i horasanī dirler-
 idi kendüsi ve yanınca ¹⁴ bir kaç kimseler ile anı bulup nil kenārında oturdılar yimek
 yidiler ardınca ol maşraba-y-ıla ¹⁵ şu içdiler gördiler ol içdükleri şu latif şarābdur içerek
 cümlesi mest olup ¹⁶ kalkdılar mestāne kalkışı başladılar ittifāk içlerinden biri tokınup
 maşrabayı uvatdı bir kaç pāre ¹⁷ oldı ebū'l-hüseyn gam-gın olup pārelerin divşurdi
 götürüp hārūna getürdi ¹⁸ hārūn hayf eger uvanmadın sağ iken getürseñ sende
 memleketümüñ ba'Özın virür anı şatun ¹⁹ alurdum didi ammā şol baķırdan qablar ki aña
 şu kıysalar hamr olur anı batlamiyūs kıızı ²⁰ kalūbatrā ki zıkr olunsa gerek
 iskenderiyyede pādīšāh olmışdur anları ol işletmişdür ²¹ bu çok bulunur dirler ve yine
 merķunes zamânında sırçadan ba'Özı qablar düzüldi ki kaçan **40B** ⁰¹ anları tartup
 ağırlıkların alsalar dönseler anları şu-y-ıla toldurup tekrār tartsalar ⁰² hiç evvelki
 vezinlerinden tefāvūt itmezler gene evvelki ağırlıklarında çıkarlardı ve yine bu
 merķunes ⁰³ zamânında (ba'Özı üstādlar) hevām-ı arzdan qurbağa gibi yarsa gibi siñek
 Öakreb gibi sāyir haşerāt-ı arzdan her ⁰⁴ biri sûretinde bir sûret düzüp kendüye
 getürdiler ol sûretlerüñ her kınkısını ki ⁰⁵ bir yerde kıosañ anuñ cinsinden olan hevām
 def'Öi oraya kıoķar ol sûreti kıoyup gidemez ⁰⁶ orada kıırılurdi ve yine bu merķunes šahrā-
 yı garbda mülevven sırçadan bir top ve çevgān oynayacak ⁰⁷ mel'Öab itmişdi ki
 ortasında šāfi ve berrāk yeşil sırçadan bir kıubbe var-ıdı ki her kaçan üzerine ⁰⁸ güneş
 kıoķsa uzak kıirlere şu'Öā'Öi tokınurdi anuñ dört tarafında her biri bir levn sırçadan ⁰⁹ dört
 Öālī maķām yapmışdı her bir maķāmda kendü sırçası renginden gayrı reng-ile gözler ¹⁰
 görmedük naķışlar ve niçe Öacıb kıılsımlar ve bedi'Ö sûretler itmiş-idi cümlesi şeffāf ve
 berrāk sırçalardandı ¹¹ ve bu mel'Öab üzerinde niçe gün otururdi ve her yıl anuñ içün üç
 bayram iderdi halk ¹² her bayramı olduķca aña gelürler bilā-teşbih hac tavrında anı tavāf
 iderler-idi anuñķün ¹³ niçe kıurbānlar keserler üzerinde yidi gün tururlardı ve ol

mel'Öabuñ Öälemde hiç nažiri ¹⁴ yoğ-ıdı dār-ı dünyāda bir dahı anuñ gibi iş işlenmemiş-idi niçe zamān ol mel'Öabuñ hālı bunuñ ¹⁵ üzerine cārı oldı halk aña gelüp gitmeden hālī degüller-idi aña degin ki mülük-ı mısırdan ¹⁶ ba'Özı anuñ Öameline kendüsi qadir olmaduğundan hāsed idüp anı yıkdı giderdi ve bu ¹⁷ merķunesüñ anası nūbe pādīşāhınuñ kıızıydı ol kızuñ atası sūhā didükleri yılduza ¹⁸ tapar kāfir-idi ve ol yılduza ne'Öüzü-billahi tañrıdur diyü i'Ötiķād iderdi bir gün ¹⁹ anası oğlı merķunesden kendü-y-içün bir heykel-i sūhā işlemek temennā eyledi ki kendüye mahşūs ola ²⁰ oğlı merķunes dahı anuñ için altun ve gümüş tahtalar-ıla kaplanmış bir heykel işletdi ve anda ²¹ bir şanem düzdürdi üzerine hārirden perdeler asdırdı her zamānda anası cümle cevārışı ve müte'Öallığıyla **41A** ⁰¹ ol heykele girür günde ol şaneme üç kerre hıdmet iderdi her ayda anuñ-içün ⁰² bir bayram ider anuñ yolına niçe qurbānlar keserdi gice ve gündüz aña envā'Ö-ı tayyib-ile buhūrlar ⁰³ virdürürdi nūbe halkından atası tevābi'Öinden anuñ üzerine bir kāfir kāhin bekci qomış-ıdı ⁰⁴ anı bekler ve leyl ü nehār aña hıdmet iderdi dört yanın muhkem görür gözler her dāyim ⁰⁵ anı nefīs buhūrlar-ıla buhūrlardı anasıyla oğlı merķunes hemişe anda bu vech-ile gelürler ⁰⁶ giderler ol heykele mülāzemet iderler-idi giderek ne'Öüzü-billahi ikisi de ol şaneme ⁰⁷ secde idüp aña Öibādete başladılar şirk ve küfri nihāyete irişdurdiler bu çirk ile tamām mertebe ⁰⁸ ālūde oldılar kāhinüñ dahı maķşūdı bu-y-ıdı gördi bu bātıl dīn ve fāsīd āyīn üzre yirleşüp ⁰⁹ ikisi de küfrde rāsīh oldılar bu i'Ötiķāddan zāyil olmaları ihtimālī qalmadı diledi ki anlaruñ ¹⁰ dālāletini gitdükce artura ve sūhā yılduzu için merķunes zamānında hāyvānātdan bir hāyvān ¹¹ şüretinde yirde bir timşāl ola halk aña tapalar bu tarīķ-ile kendü de sūhāya bir hıdmet ¹² yanaşdura bunu pādīşāha ne tarīķ-ile itdürsem diyü bu huşūsda hīle ve tedbırde ve fırsat ¹³ nigāhında oldı aña degin ki ittifāk mısır vilāyetinde Öuķķāb kuşları çoğaldı halk anlardan ¹⁴ be-gāyet incindi halka ba'Özı zararları toķındı merķunes şikāyete geldiler ol kāhini ¹⁵ çağırdı vilāyetümüzde bu Öuķķāb kuşları çoğaldıgınuñ sebebi nedür didi kāhin fikr-i ¹⁶ fāsīdini yirine getürmege fırsat bulup anları saña hāşā tañruñ gönderdi ki anlar ¹⁷ şüretinde bir timşāl idesin halk aña tapalar didi merķunes murādı ise ideyin didi kāhin ¹⁸ tamām murādıdur didi def'Öi buyurdi niçe māhir üstādlar getürdiler emr itdi altundan ¹⁹ ini bir zirā'Ö ve uzunı iki zirā'Ö bir Öuķķāb şüreti toķıdılar iki gözleri yirinde cihān-bahā ²⁰ iki yāķūtler qodılar ve yeşil cevherden bir iplige dizilmiş aķ āb-dār incülerden sağlu sollu ²¹ aña iki bāzū-bend itdiler ve her bir minķārına bir dürr-i yetīm asdılar ve kızıl yāķütdan ayağına hal-hāllar **41B** ⁰¹ taķdılar ve emr itdi gök sırcadan bir qāyim ve qāyime üzerine gümüşden bir qā'Öide idüp ⁰² anuñ üstine qodılar ve iltüp ol tapduķları heykelüñ sağ yanına qoyup üzerine ⁰³ fāhir perdeler asdılar ve aña

gökçek rāyîhalu nesneler tütüzdiler ve anuñ içün bir qara buzağı ve ötmedük ⁰⁴ bir niçe tavuq biliçleri qurbān itdiler ve yanınca niçe turvānda yimişler ve laţîf rāyîhalu çiçekler ⁰⁵ qodılar yidi günden soñra merķūnes emr itdi cümle hāḷq aña secde itdiler turmayup ⁰⁶ ol kāhin-i kāfir aña kendüsi Őibādet ider ve hāḷqı Őibādetine yilterdi anuñ-içün bir bayram ⁰⁷ eyledi kırk gün diyince şeytān Őaleyhi'l-laŐne ol Őuqāb sûretinüñ içine girüp hāḷqa ⁰⁸ söyledi ol tāyife-i dālleye evvel söylediği küfriyyāt bu-y-ıdı her ay ortasında heykelüñ ⁰⁹ yanına gelüñ bir destimāl-ıla hamr küplerinüñ ağızına gelen eski hamrlardan üzerine şacıñ bu incindüğüñüz ¹⁰ Őuqāb kuşları memleketüñüz içinden çıkup giderler sizden zararları defŐ olur ¹¹ ve sāyir dahı her ne murāduñuz olursa hāsıl olur didi kāhin bunu işidicek sevindi defŐ ¹² segirdüp pādişāhuñ anasına haber itdi ol da cān atup heykel yanına irişdi Őuqāb sûretinüñ ¹³ şeytān ağızından söylediğin işitdi girçek şanup gāyet-ile sevindi aña taŐżim ve tekrim ¹⁴ itdi andan haber pādişāh kulağına degdi ol da hemñin bindi heykel yanına geldi Őuqāb anuñ-ıla dahı ¹⁵ söyleşdi pādişāha niçe nesne-y-ile emr idüp ve niçe nesnelerden nehy eyledi qulina hāq ¹⁶ sübhāne ve teŐālā Őināyet itmeyicek Őaql ü fikr fāyide itmez şeytān mekri-y-ile sultān aña secde ¹⁷ itdi ve emr itdi anı envāŐ-ı zinet ile tezyin idüp üzerine muŐtemed bekciler qodılar muttasıl merķūnes ¹⁸ ol heykele mülāzemet ider ol Őuqāb kuşına tapardı andan her ne şorsa üzerine eski ¹⁹ hamr şacırlar-ıdı defŐ şeytān içinden söyler her ne müşkilleri var-ısa anlara cevābın virürdi ²⁰ ve bunlardan gayrı dirler ki bu merķūnes sā şehrinüñ qapısı üzerinde bir direk üstinde oturur ²¹ ve elinde bir āyine tutup hemişe aña nażar ider Őavrat sûretinde bir şanem dikdi ki her qaçan **42A** ⁰¹ bir hasta gelüp ol āyineye baksa ve yā bir āhir kişi gelüp ol hasta niyyetine aña baksa eger ⁰² ölecek hasta ise āyine içinde meyyit görünür ve illā sağ ve sālīm görünürdi ve eger ⁰³ ola āyineye yabanda olan müsāfir içün deñeseler şöyle ki āyine içinde yōni berü görünse ⁰⁴ bilürler-idi ki seferinden dönmişdür geli yorur ve eger yōni öte görünse bilürler-idi ki ⁰⁵ seferinde eglenür ol yakında gelmez ve eger müsāfir hasta ise ve yā ölü ise yine ol vechle görünürdi ⁰⁶ her müsāfirüñ ahvālın andan bu tarikle maŐlüm idinürler-idi ve yine bu merķūnes iskenderiyye şehrinde bir keşiş ⁰⁷ sûreti düzdi ki bir qāŐide üzerinde oturdulmuş-ıdı başında büñüs gibi bir nesne büñürdi ⁰⁸ ve elinde uci demürlü bir Őaşā tutardı şehre gidüp gelen tācir tāyifesinüñ yolları üzerinde ⁰⁹ qonmuş-ıdı qaçan oraya bir tācir uğrasa elbette metāŐına göre anuñ Őñine bir nesne qomaq gerek-idi ¹⁰ ve eger qomasa her ne qadar ırāqdan uğrar-ısa geçeyin gideyin dise qādir olmazdı turduğı ¹¹ yirde qalurdı andan öte geçemezdi bu tarik-ile ol sûretten vāfir māl cemŐ olurdi ammā ¹² cümlesin fuqarāya ve kötürüm olan kimselere ulaşıdururdi ve dirler ki bu merķūnes ¹³

kımyā Ŗilmin bilürdi ğayrı pâdişâh işlemediği işler işledi ve ğarb şâhrâlarında biş yüz hazîne ¹⁴ gömdi ve kendü hâl-ı hayâtında dağı arz-ı ğarbda sadâm adlu tağ kurbında kendü için ¹⁵ bir nâvus itdürdi altında uzunı yüz zirâŖ ve yüceligi otuz zirâŖ ve ini yigirmi zirâŖ bir ¹⁶ soğak itdürdi içine mermer tahtalar-ıla ve mülevven sırçalar-ıla kablادılar ve sağfin taşdan ş ¹⁷ idüp anuñ içinde bir Ŗâlâ ev düzdiler ki yir yir sırçalar-ıla mülebbeş şuffeleri olup ¹⁸ her şuffesinde Ŗacâyibden bir nesne var-ıdı ve ol soğakuñ ortasında sırçadan bir serir ¹⁹ itmişler-idi ki her köşesinde bir sûret var-ıdı kendüye hiç bir kimseyi yakın varmağa ²⁰ komazdı her biriki sûretin ortasında bir menâr dikilmiş-idi her menâruñ üstine bir yıldırar cevheri ²¹ taş berkidilmiş-idi ve ol serirüñ ortasında altundan bir tâbüť var-ıdı mäsik ve hâfiz **42B** ⁰¹ devâlar-ıla sıvandukđan şöñra öliceť merķünesüñ cesedi anuñ içine ķondı ve altundan ⁰² ğümüşden cevâhirden hazinesinden olan mâl-ı firâvân ve esbâb-ı bî-pâyân ⁰³ kendü-y-ile ol nâvus içine bile ķondı ve üzerine hezâr çetiñ tılsımât idildi ki kimsenüñ ⁰⁴ aña eli iremeye ve ol soğakuñ ķapusın berk siyâh taşlar-ıla ve ķurşunlar-ıla berkidüp üzerine ⁰⁵ ķum atup belürsüz eylediler bu merķünes milk-i mısırda yitmiş üç yıl pâdişâhlık idüp cihânda ⁰⁶ iki yüz kırķ yıl Ŗömr sürdi Ŗâķıbet ol da ecel bâlñine baş ķodı sihr ve efsünü milk ve mâl ⁰⁷ eفزünü fâyide virmedi ve be-ğâyet ğüzel sûretlü ve ğökcek şiretlü âdem-idi kendüden şöñra ⁰⁸ hatunları anuñ müfâriķatına tâķat ğetürimediler cümlesi dünyâdan Ŗuzlet ihtiyâr idüp yiyüp içmediler ⁰⁹ ğiyüp ķuşanmadılar hemân ol heykele mülâzemet idüp iŖtiķâdlarınca Ŗibâdet üzere oldılar ¹⁰ zuŖmlarınca anuñ nefŖi var şandılar yaŖñi faķr ve fenâ ve âhiret ihtiyâr eylediler merķünesden şöñra ¹¹ yerine oĝlı işâd pâdişâh oldu ki ziyâde cebbâr-ıdı ve hemişe lehv ve luŖba meşĝül-ıdı ¹² memleket ahvâlın servî adlu bir veziri var-ıdı aña ısmarlamışdı ol ğörürdi kendüsi aĝaçdan ¹³ ķasırlar düzdürüp ķayıķlar ğibi nil üzerine şalı virür anlara biner hemişe şu üzerinde gezer ¹⁴ seyrân iderdi ve altundan bir Ŗaraba dağı düzdürüp anı envâŖ-ı zinet ile ârâyiş itdürüp ¹⁵ öküzler ķoşdurur anuñ üzerine binüp ķarada Ŗaraba-y-ıla seyr iderdi ve aĝaçdan ¹⁶ çok dürlü nesneler peydâ itmiş-idi kendüsi memleket ahvâlına bi'z-zât mübâşeret itmeyüp memleketi ¹⁷ ğayrılara ısmarladıĝ-ıçün etrâf-ı vilâyetde žulm ü hayf çoĝaldı her yañadan dâd ü feryâda başladılar ¹⁸ halk žıkr olınan veziri servîye şikâyete vardılar žulmların yerine ķomağa ve hâlların pâdişâha ¹⁹ Ŗarz itmege vaŖde itdi andan cümle meżâlimi aña Ŗarz idüp halkuñ şikâyetini bir bir hikâyet ²⁰ eyledi hiç müfid olmadı halka žulmını dağı ziyâde eyledi şikâyet idenlerüñ ekşerin öldürdi ²¹ âhir elinden Ŗâciz ķalup anı bir hîle-y-ile otardılar helâk oldu elinden ķurtıldılar andan şöñra **43A** ⁰¹ yerine sâ adlu oĝlı pâdişâh oldu baŖŖılar bunu işâduñ oĝlı degildür belki ķarındaşıdır ⁰² merķünes oĝlıdır dirler

anuñ zamānında šā didükleri şehre anuñ adı-y-ıla ad urulmuşdur ⁰³ nilüñ aşğa cānibinde
 nil üzerinde hāliyā bir harāb şehir yiridür ki baŖı Ŗalāmetleri bāķidür ⁰⁴ bu šā da
 eyyām-ı saltanatında arz-ı mısırda niçe Ŗacıb ve ğarīb aŖmāl işlemişdür cümleden biri
⁰⁵ münüf şehirde bir āyine işlemişdür ki andan yıl kahtlık mı olur yohsa ucuzluk mı
 olur ⁰⁶ şehirde ol yıl ne hādiše olacaķdur bilinürdi ve vāhāt memleketi içinde bir ulu
 şehir yaptı ⁰⁷ etrāfında çok ulu hurmā ağacı dikdi ve orada Ŗaķım kenzler gömdi ve acı
 deniz ⁰⁸ kenārında bir menār dikdi andan cümle deryā ahvāl ve deryāda niçe günlük
 yoldan göz irdügi ⁰⁹ yirlerden ne hādiş olur görünür ve bilinürdi ve bu šanŖatı evvel
 peydā iden ol-ıdı ve cebel-i ¹⁰ muķattam ardında bir šanem dikdi ki aña šanemü'l-hīle
 dirler-idi bir kimse bir işde Ŗāciz ¹¹ olsa da šaneme gelür buhūr virürdi ol iş aña āsān
 olurdi baŖılar eydür ¹² çāresin aña sōrardı ol šanem aña haber virür-idi dirler ki münüf
 şehrinüñ ekşerin ¹³ ve iskenderiyyede olan Ŗaķım binālaruñ küllisin bu šā yapmış-ıdı
 asılda kendüsi münifde olurdi ¹⁴ taht-gāhı münif şehriydi ve külliyyā arz-ı mısra ve
 nevāhşine hüküm itmiş-idi pādişāh-ı Ŗaķimü' ¹⁵ ş-şān ve sultān-ı celilü'l-ķadr-ıdı
 memleketi içinden her yirde bir dürlü eşer ķomış-ıdı ve bir güne ¹⁶ haberi söylenürdi
 niçe Ŗacıb ve ğarīb işler işlemiş-idi Ŗaķil ve dānā pādişāh-ıdı vilāyetinden ¹⁷ çıkup
 giden keheneyi yirlü yirlerine getirüp hūnerleri cihetinden anlara raĝbet iderdi ¹⁸ şol
 lehv ve tarab ve şirret ehillerin ki işād bin merķūnes cemŖ itmiş-idi ve anuñ ekşeriyyā ¹⁹
 muşāhabeti anlar-ıla-y-ıdı cümlesin memleketden sürdi çıkardı bī-māniŖ ve müzāhim
 arāzī-i mısır ²⁰ taht-ı taşarrufına getürdügi gibi cümle etrāf ve cevānibinde olan hükemā
 ve Ŗulemā-yı nücūmı hep ²¹ yanına cemŖ itdi ve kendü daķı Ŗilm-i nücūmda māhir-idi
 ittifaķ bir gün Ŗilm-i nücūma nażar idüp **43B** ⁰¹ gördi şehrine nilden bir Ŗaķım tūfān
 görünür şehrin şū alur ve bu zarar kendülere ⁰² şām ehlinden bir kimse elinden irer
 defŖi Ŗāmmeten mısırda ve nevāhşinde olan bennāları ve neccārları ⁰³ cemŖ eyledi
 elvāh-ı aķşā didükleri vilāyetde az zamānda bir şehir yaptı ķalŖası dīvārınuñ ⁰⁴
 yüceligin elli zīrāŖ ve inin yigirmi zīrāŖ idüp cümle mālını ve hīkmet ve šanŖatlarını ⁰⁵
 iletüp ol şehirde ķodı üzerlerin tılsım ile baĝladı ki anlara kimse ķafer bulmaya ⁰⁶ bu ol
 şehirdür ki hulefā-yı benī Ŗameyye zamānında mūsā ibn-i naşire maĝrib vilāyetin
 virdükleri ⁰⁷ vaķt yolda giderken ol şehri gördi aslı da bu oldu ki meger bu mūsā ⁰⁸ bin
 naşir Ŗilm-i nücūmdan haber-dār-ıdı maĝribe giderken mısra geldükde elvāh-ı aķşā
 vilāyetinüñ yolların ⁰⁹ Ŗilm-i nücūmda yokladı gördi ol şehriñ üzerine uğramāķ murād
 idindi anuñ semtin Ŗilm-ile taŖyın ¹⁰ itdükden sōñra yola girdi ğarb yili-y-ile cenūb
 yilinüñ ortasında yidi gün ¹¹ ķum içinde gitdükden sōñra bir şehir üzerine çıkavardılar ki
 bir Ŗaķım hīsārı ve hīsārınuñ ¹² demürden ķapuları var-ıdı ammā şehri de ķapularında

kum başmış-ıdı mūsā bin naşır anuñ ¹³ kapularından birin açmak diledi üzerine âdemler
 çıkmaga emr itdi ki kumın tağıdup açalar ¹⁴ ittifağ her kimse ki ol kapu üstine yukaru
 çıkar aşağısına bakardı bi-iẖtiyār kendüyi ¹⁵ götürüp ol şehir içine atardı dıvārınuñ taş
 yüzinden āñi iç yüzine sıçrardı hiç ¹⁶ sebebi nedür ma’ölüm degil-idi her çend ki sa’öy
 eylediler bā’öişi nedür bilemediler ol kimseler ¹⁷ kendüleri aşağıya neye atarlar ve
 nereye düşerler ve ẖalları nice olur bilinmedi gördiler ol ¹⁸ şehre duẖl mümkün degül
 anı koyup yollarına revān oldılar mūsā bin naşırūñ âdemlerinden ¹⁹ anda çok kimse
 zāyi’Ö oldu ve niçeleri oradan dönüp kendüden ayrıldılar yolda ²⁰ helāk oldılar mūsā bin
 naşırden soñra ve andan evvel ol şehri gayrı kimse gördüğü mesmū’Ö ²¹ degildür
 anuñçün ki zıkr olınan s̱ā kendü zamānında ve andan soñra aña qarīb zamānda gelen
 pādīşāhlar **44A** ⁰¹ kum içün tılsım itmişler-idi ol şehruñ üzerine kum getürtmezler-idi
 anlardan soñra ⁰² teḳādüm-i sinjın ve a’övä-m-ıla ve kürür-ı şühür ve eyyām-ıla ol
 tılsımlar bozulup anı kum başmış ⁰³ kum altında ḳalmış-ıdı ve bu s̱ā mısır vilāyetinüñ
 ser-ẖadlarında âdemler ḳomış-ıdı her birinde ne ẖādişe ⁰⁴ olur-ısa kendüye haber
 yitişdürürler-idi ve nilüñ geçüdlerinüñ her biri üzerinde odlar yakacak ⁰⁵ yirler
 itdürmişdi ḳaçan cüz’i ve küllî bir iş olsa ve yā etrāfdan bir Óadū belürse def’Öi ⁰⁶
 oralardan odlar yakarlar bir gice içinde mısra haber ulaşıdururlar-ıdı acı deñiz
 kenārlarında ⁰⁷ dañı niçe bunun gibi yirler itmişdi her birinüñ üzerine bekciler ḳomış-ıdı
 beklerler-idi be-gāyet iẖtiyāt ⁰⁸ ehli dūr-bjın ve āḳıbet-endiş pādīşāh-ıdı maḡrib
 šāhrālarında şehirlerden binālardan ve a’ölām-ı ⁰⁹ Óažimeden sağışa gelmez işler
 işlemiş-idi anuñçün ol zamānlarda tılsımāt ve kevākib ¹⁰ Óilmine ziyāde meşḡullar-ıdı
 bu Óilimler ḳuvveti-y-ile umūr-ı Óacıbe ibdā’Ö iderler-idi ve pādīşāhlarınuñ ¹¹ her
 nesnede ḳuvvet ve ḳudretleri ve şiddet-i batşları var-ıdı Óažim işlere ḳādirler-idi bu
 zamānda ¹² mevcūd olan eşerlerinden dañı ḳuvvet ve ḳudretleri ma’ölümdür vilāyet-i
 mısırdı olan ihrāmlar ¹³ ve bürbālar gibi ve sāyir cebel-i muḳattamda ve ḡarbide
 muḡkem ḳubbeler içinde oyduḳları evler gibi ki elān ¹⁴ mevcūddur her birinden anlaruñ
 aḡvālī ma’ölüm olur Óaḳl anlara nažardan göz tıre ¹⁵ ve ser-gerdān olur ẖikāyet olunur ki
 zamān-ı evāyilde ḡarb Óāmillerinden birisi Óarab ¹⁶ tāyifesinden bir tāyifeyi incitdi
 anlar da andan ḳaçup yirlerin yurdların terk itdiler varup ¹⁷ ḡarb šāhrālarına girdiler
 azıḳdan şudan bir müddet kendülere yitecek deñlü nesne göturdiler ¹⁸ bir bucuḳ gün
 miḳdārı anda yürüdiler giderek bir tağ içine girdiler gördiler bir deresinden ¹⁹ bir keçi
 çıktı anlardan bir bölük kimseler ol kecinüñ ardına düşdiler anları tağ üzerinde ²⁰ bir
 şenlige çıkardı ki anda enhār ve eşcār ve šemār çoḡ-ıdı anda bir ḳavm s̱ākin-idi ²¹ orada
 ekerler biçerler kimseye harāc ve Óöşür virmezler kimse yörelerine uğramaz-ıdı anlara

44B ⁰¹ sordılar gördiler hiç Öömürlerinde aslâ aşğa garb zayÖalarına inmemişler ve kendü yirlerinden ⁰² gayrı yire varmamışlar biz bu arzdan çıkmış degilüz bunda eker bunda biçerüz bize kimse ⁰³ māniÖ ve müzāhım olmaz hūzūrumuz vardur didiler defÖj ol kimseler yoldaşları kıatına döndiler ⁰⁴ gelüp anlara gördüklerin söylediler anlaruñ öñine düşüp anları da oraya getürdiler ⁰⁵ anda sākin olan halk-ıla söyleşdiler žulm ucından terk-i diyār itdüklerin anlara didiler ⁰⁶ ve kendüler de gelüp bu arzda sākin olmak istedüklerin söyleşdiler ol kıavm nola gelüñ ⁰⁷ diyüp rızā virdiler bir zamān anlar-ıla tırdıkdan şöñra çıķup yirlerine gitdiler ⁰⁸ ki uğurlayın varalar anda olan ehl ü Öayālların ve devāb ü mevāşilerini alup geleler ölince ⁰⁹ bu memleketde sākin olalar ol žālimüñ şerrinden kıtıılalar varup eyle itdiler ammā kıābil ¹⁰ olup tekrār ol memleketüñ yolın bulamadılar niçe zamān ol šāhrālarda ser-gerdān oldılar ¹¹ murādları müyesser olmadı itdüklerine peşimān oldılar hikāyet olunur āhar ¹² kimselerden ki garb šāhrālarında giderken yol azdılar ittifaķ bir ğalabalık ādemi ve tavarı çok ve āğacı ¹³ ve hūrmālığı ve mezāriÖi çok şehre irdiler anda kıondılar halkı anları kıonukladılar bir evde yatdılar ki ¹⁴ anda hamr sıķarlar-ıdı anlar-ıla ol gice šarāb içdiler dün yarusı olıcaķ yatup uyıdılar ¹⁵ uyanmadılar illā güneş issisinden uyandukları gibi kendüleri bir harāb şehir içinde buldılar ki anda ¹⁶ kendülerden gayrı bir āhad yok kıorķup kıaçarak ol şehir içinden çıkdılar ol ğün ahşama değin ¹⁷ yürüdiler öñlerinde bir Öaķım şehir dahı žāhir oldu ki evvelki şehirden hem büyük hem maÖmūr-ıdı ¹⁸ halkı da tavarı da ve eşcār ü šimārı da andan çoğ-ıdı halkı anlara kıarşı gelüp ilettdiler ¹⁹ anları şehirleri içinde kıondurdılar anlara merhabā idüp šafā geldüñüz didiler anlar da ²⁰ anlardan kendülere bu mülāyemeti görüp evvelki şehirde başlarına geleni anlara söylediler anlar bunlara ²¹ ğülüşürler bunları Öaceblerlerdi meğer ol hālda şehir halkından birinüñ bir ziyāfeti vardı **45A** ⁰¹ halkı aña daÖvet itmişdi anda gide yorurlar-ıdı bunları ol ziyāfete ⁰² bile alup gitdiler ziyāfetde bunları yidürdiler içürdiler dürlü dürlü oyunlar ⁰³ oynayı virüp bunlara niçe ırlar ırlayı virdiler ve bunlardan hālların sordılar ⁰⁴ bunlar da yol azduķlarını ve ol zamāna değin başlarına geleni cümle söylediler ol ⁰⁵ halk işde yol öñüñüzdedür āşikāre yoldur hiç anda şaşmak ihtimālı yokdur ⁰⁶ eğer bundan gitmek istersenüz kıulağuz kıoşalum yirüñüze ulaşıduracak yolu size ⁰⁷ ğöstersün ve eğer isterseñüz bunda bizüm-ile turuñ sizi everelüm ğüyeğülerümüz ⁰⁸ ve kıarındaşlarımız oluñ didiler anlardan şunlar ki ehl ve Öayālları kendüleriyle ⁰⁹ bile-y-idi anlar yirlerine gitmek ihtiyār idüp şunlar ki mücerred āzād kimseler-idi ¹⁰ anda anlar-ıla kıalmaq ihtiyār itdiler ol gice cümlesi anda ğicelediler ¹¹ šabāh uyanıcaķ kıalkup kemā-kān kendüleri bir Öaķım harāb şehir içinde dahı ¹² buldılar ki eğerçi ki hişārınuñ baÖzi yiri turur ammā içinde hiç kimse ¹³ yok

etrâfı ser-tâ-ser hürmâliklar hürmâları dökülmüş birbiri üzerine yığılmış ¹⁴ yatur içlerine muhkem korku düşdi tamâm vahşet yörendi korkularından ¹⁵ helâk olayazdılar kaçarak endişe-y-ile ol şehir-i harâb içinden taşra ¹⁶ çıktılar henüz mahmûrlıkları bâkî-y-idi içdükleri şarâbuñ koñusu dañı ¹⁷ burunlarında-y-ıdı ol gün ahşama degin yürüdiler gördiler bir yirde bir çoban ¹⁸ koyun yaymış gezer aña yol sordılar çoban anlara yol salı virüp işde ¹⁹ şenlik yakındur didi ol gice orada yatdılar şabâñ kalķıcaķ kendüleri ²⁰ yatduķları yirden ğayrı bir âhar yirde buldılar ki anda âbâdânlık var-ıdı ²¹ bir miķdâr gidince toĝrı şaŖid vilâyetinde eşmün şehrine irdiler kendü yirlerine **45B** ⁰¹ geldiler bunlar da ğarb şahrâları içinde ķudemâ-yı selâtın binâ itdükleri ⁰² şehirlerden-idi ki tılsımât ile yolların bağlamışlar-ıdı degmede anlara ⁰³ zafer bulunmaz-ıdı gözden mestûrlar-ıdı ekşerinüñ içine cin tolmışdur benî ⁰⁴ âdemden Ŗale'l-ĝafle bir kimse anlara uğrasa aslın bilmedin içlerine girse ⁰⁵ delü olur Ŗaķlı defŖi başından gider dirler bunlardan ğayrı kıbt kitâblarında ⁰⁶ hikâyet olunur evâ'il-i aŖşârda şâmde olan kehene ⁰⁷ oĝlanlarından biri ki atasın şânuñ atası meżkûr ensâd öldürmüş-idi ⁰⁸ efrence vilâyetine varup pâdişâhına mısırdaki olan künüz ve rumûzuñ ⁰⁹ vefretin ve Ŗacâyib ve ğarâyibinüñ keşretin hikâyet itdi ve aña mısra varmaĝa tergîb ¹⁰ idüp ve anı milk-i mısra iltüp cümle tılsımların bozı virüp aña kenzlerin ¹¹ çıkarı virmege iltizâm itdi efrence pâdişâhı da anuñ sözi-y-ile ¹² niçe gemiler tonadup mısır vilâyetine müteveccih oldu vaķtâ ki bu haber ¹³ mısırdaki şâya irişdi acı deñizle nilüñ taraf-ı şarkışi ortasında bir taĝ ¹⁴ var-ıdı anda vardı buyurdı her ne ķadar hazâyin ve emvâlı var-ısa anda çıkardılar ¹⁵ ol taĝ üzerinde bir ķubbe yapdurup cümlesin anuñ içine koydı dañı ol ¹⁶ ķubbenüñ içini taşını ser-tâ-ser ķurşun ile kapladı ve emr itdi ol taĝuñ ¹⁷ tolayısına derinliĝi elli zirâŖ bir handaķ ķazdılar ve handaķdan ¹⁸ taşra da bir zirâŖ yirde Ŗalâmet için bir sûret ķodılar ki ırakdan görünürdi ¹⁹ hazinesi ahvâlin bu tarıķ-ile tedbir itdükden soñra taht-ĝahı olan ²⁰ münüf şehrine döndi vardı mümkün olduķca ol gelen Ŗadüya muķâbele tedbirine ²¹ düşdi bu yaña vaķtâ ki efrence pâdişâhı vilâyet-i mısra ķadem baıdı **46A** ⁰¹ ol kâhin ķuvveti-y-ile tılsımâtından ve Ŗacâyibinden her uğraduĝına zafer ⁰² bulurdu ve ekşerin bozar andan soñra geçerdi hattâ iskenderiyye-i ⁰³ ülâya da geldi ekşer maŖâlimin yıķdı andan yürüdi reşid nâhiye ⁰⁴ sinden nile de girdi her uğraduĝı yiri nehb ve ĝâret ⁰⁵ iderdi giderek münüf şehrine geldi nevâhî ehli turmaz anuñ-ıla ⁰⁶ ceng iderler-idi mâllarından eli irdüĝini ĝâret ider anlardan ķâdir olduĝın ⁰⁷ öldürürdi asıl murâdı münüf şehrine girüp anda olan künüz ve defâyini ⁰⁸ çıkarup almaĝ-ıdı gördi be-ĝâyet muhkem şehirdür tılsımât-ı Ŗacibe ⁰⁹ ve müşkilesi var aña girmege ķâdir olmadı ammâ üzerin alup oturdu ¹⁰ şâ anuñ korkusından elvâh-ı aksâda binâ itdüĝi şehre kaçdı anda ¹¹ vardı Ŗadüsından

korunmağ-içün niçe zamān sihr ü tılsımāta meşgūl ¹² oldu bu yaña fireng pādişāhı hayli
 müddet münüfi hîsār eyledi ¹³ bil-āhire anuñ fethinden Óāciz oldu bir yaña turmayup
 gördi ki ¹⁴ Óadūsı Óaskeri çoğalup kendü Óaskeri azalmaktan geldüğine ¹⁵ peşimān
 olup ol öfine düşüp kendüyi getüren kāhini ¹⁶ öldürmek istedi ol da kıssayı tuydı ehl ve
 evlādı kıatlarına ¹⁷ kaçdı varup anları alup şām tarafına çıkdı gitdi elinden ¹⁸ kıurtıldı
 kāhin yanından gitdügin tuyıcağ cümle ol nevāhı-yi halkı ¹⁹ bir uğurdan efrence
 Óaskerlerinüñ başlarına üşdiler ardlarınca anlardan ²⁰ alı kıoduqları gemilerinüñ baÓzın
 yağıdılar içinde olan kimselerinüñ ²¹ ekşerin kıırdılar māl ve menālların yağmaladılar bir
 yañadan mısır halkı dahı anlar **46B** ⁰¹ anlar üzerine sihr itmege başladılar nā-gāh Óažım
 yiller ⁰² kıopdı gemilerini birbirine kıoydı ekşerin ğarķ eyledi ancağ ⁰³ pādişāhları
 yaluñuz güc-ile kaçup kıurtulı bildi mecrūh ⁰⁴ dahı olmış-ıdı nā-gāh halk bu fursatı
 bulıcağ yirlü yirlerinden ⁰⁵ kaçup gidenler birer birer her birisi gene yirlü yirlerine
 geldiler ⁰⁶ bilād ü kıurā kemā-kān şinelüp yine maÓmūr oldu halk ⁰⁷ mekānlu mekānında
 kıarār itdi šā bunu işidicek tamām mertebe ⁰⁸ šād oldu yine münüfe geldi kendü de Óasker
 cemÓ ⁰⁹ idüp üzerine gelen tayıfenüñ memleketlerine gönderdi ¹⁰ bunlar dahı vardılar
 niçe cezirelerin alup harāb ve yebāb ¹¹ eylediler ve ol kāhinüñ müteÓallikātından niçe
 kimseler ¹² buldurup dahı öldürdi ve šā arz-ı mısırdā tamām altmış ¹³ yidi yıl pādişāh
 olup ol dahı dār-ı dünyāda iki yüz yetmiş ¹⁴ yıl Óömür sürdi āhir milk-i dünyā aña dahı
 vefā kıılmadı bād-ı fenā ¹⁵ bunuñ da taht ü tācın tārāca virdi vefāt idicek aña da ¹⁶ ataları
 nāvusı gibi bir nāvus itdiler ki münüf şehri ortasında yir ¹⁷ altında bir beyt-i vāsiÓ idi
 sābıkā gömdüğinden bāķı kıalan hazāyinin ¹⁸ dahı kendü-y-ile ol nāvus içinde bile defn
 idüp üzerin tılsımāt-ıla ¹⁹ bağladılar ve bunda kıoduqları hazāyinden baÓzı berri ve bahri
 hāyvānāt ²⁰ şüretlerinden dört biñ mişkāl altun-ıdı ve kııymetı yeşil ²¹ cevherı taşdan bir
 Óuķāb timşāl-y-ıdı ve altundan bir **47A** ⁰¹ bir ejder-ıdı ve bunuñ üzerine kendü adın ve
 hūyın hünerin ve pādişāhlara ğalebesin yazdılar ve kendüden ⁰² soñra yerine oğlı
 tedāres ³² pādişāh oldu baÓzılar bunuñ adını terādesdür dirler hāķım-i kāhin ve kāhin-i ⁰³
 fāzıl-ıdı vilāyet-i mısırdā bu da Óažım aÓmāl işledi Óacıb binālar yapıdı münüf şehrinüñ
⁰⁴ cānib-i ğarbpsinde zühre içün bir beyt düzdi anda lājiverd taşından bir šanem kıodı ki
 başında ⁰⁵ altun tācı var-ıdı bileginde zebercedden bilezügi ayaklarında bir kıızıl şeffāf
 taşdan halhāl ⁰⁶ var-ıdı ol bir Óavrat şüreti idi ki başınuñ tolayısında šanÓatla siyāh
 idilmiş altundan ⁰⁷ iki saç örüleri kıonmuş-ıdı ve elinde mercāndan bir çıbuķ tutardı

³² ve bu tedāres bin šā zamānında-y-ıdı ki šemūd kıavmına hāķ sübhāne ve teÓālā šālīf pegāmbarı
 gönderdi nite ki kıurān-ı kıadimde hikāyeti mezkūrdur

sebbābe barmağı-y-ıla işāret ⁰⁸ iderdi gūyā ol šanem üzerinde olanlara selām virürdi ve ol šanem karşıusunda iki boynuzlu ⁰⁹ ve iki memelü bir şıgır inegi timşālī dahı itmiş-idi ki bu iki šanem yüz yüze virmişler-idi ve bu ikisinüñ ¹⁰ ortasında bir havz itmiş-idi içinde hıket-ile tedbır olunmuş bir şu var-ıdı ki her ne dürlü marāza ¹¹ kullansalar ecelden ğayrısına devā olurdı ve ol šanemüñ altına zühre otı getürdüp döşerler-idi ¹² ve her yedi günde bir değışdürürler tāzesin getürürlerdi ve ol heykel öñinde kāhinler için ¹³ altun gümüş kürşiler kıdurmuş-ıdı ve ol šanemlere her gün kıoyundan ve keçiden ve yaban cānavarlarından ¹⁴ ve kıuşlardan biñ kıurbān virürdi ve her zühre günü gelür anı tavāf iderdi ve ol ev içinde bir kıubbe ¹⁵ altında bir er ādem şüreti dahı itdürmüş-idi iki kıanatlu bir at üzerine bindürölmiş-idi elinde bir hārbe ¹⁶ tutardı üstinde bir ādem başı aşılı-y-ıdı bu heykel puht-ı naşsar vilāyet-i mısır harāb idince turdı ¹⁷ ol zamānda harāb oldu ve bu tedāres tecrube ü hāds ehli her nesneden tuyusı var pādışāh-ıdı ¹⁸ hem hired-mend ve hem hūner-mend-idi mısır vilāyetinde olan halıclerden sehā halıcin ol kesmiş-idi ¹⁹ ve yir yüzinde çok seferler itmiş kendüye çok ümem mutıŖ kıılmış-ıdı vilāyet-i mısırdā atası gibi müstaķil ²⁰ pādışāh-ıdı arz-ı mısırdan çok māl hāşıl itmiş-idi halıcler emrinde hūsn-i tedbır iderdi nil ²¹ şuyından nesne zāyiŖ itmezdi mısruñ hāşılı anuñ zamānında hādd ü Ŗadedden aşmış idi **47B** ⁰¹ bu cümle-y-ile memleket de yine Ŗadlı ü dād üzerine-y-idi eyyām-ı devletinde kimesneye žulm olmaz-ıdı ⁰² şām Ŗamālīķasından baŖzı Ŗasker-ile anuñ üzerine yürüdi tedāres de anı Ŗasker-ile karşıuladı ⁰³ uğraşdılar anı başdı ardınca felestine değin varup anda çok kimsesin kıatl eyledi ⁰⁴ ve anda olan baŖzı hūkemāsın sürgün idüp mısra getürdi etrāfdā olan pādışāhlar ⁰⁵ andan heybet aldılar ve pādışāh olduğı tārīhden otuzıncı senenüñ başında zenc ü nūbe ⁰⁶ memleketlerinüñ kıaraları anuñ milkine tamaŖ itdiler yigirmi kerre yüz biñ Ŗasker-idi üzerine ⁰⁷ yürüdiler mısır vilāyetünüñ Ŗaskerin cemŖ eyledi berr ü bahrdan anlara karşı Ŗasker göndermek ⁰⁸ tedbırin itdi üç yüz biñ Ŗasker-ile kıaradan belātıs adlu bir Ŗaskerin ve üç yüz ⁰⁹ pāre gemi-y-ile üç yüz biñ Ŗasler-ile deñizden bir ser-Ŗaskerin dahı öñürdi anlara karşı ¹⁰ gönderüp her gemiye bir kāhin bile kıodı ki fūnūn-ı sihrden aŖmāl-ı Ŗacıbe işlemege kıādir-idi ¹¹ Ŗaķablarınca yir gök götürmez Ŗasker-i firāvān-ıla kendü dahı anlara karşı yürüdi āhir iki ¹² Ŗasker birbirine buluşdı uğraşdılar kıaralar Ŗaskerin başdı içlerinde kıatl-ı Ŗām itdi ¹³ bi-hād ü Ŗad kimselerin kıırdı ve niçelerin esir eyledi Ŗaskeri kıaçanlarınıñ ardlarına ¹⁴ düşüp kıovdılar vardılar zenc diyārında tā fıller ve kıaplanlar ve sāyir yırtıcı hayvānlar olduğı ¹⁵ yire irişdiler sālīm ve ğānim andan döndiler ol cānavarlardan niçesin tutup kendüye ¹⁶ getürdiler oradan dönüp yine mısra geldi ol seferi itdüği cānibde olan serhād vilāyetinde ¹⁷ bir menār dikdi ve anuñ üzerine

ol seferini ve andağı feth ü fütühini ve ne vaqt sefer itdüğünü ¹⁸ yazdurup tārīh itdi Ōāķibet bu da ecel taşına baş kodı taht ü serir üzerinden ¹⁹ taht-ı zemine indi vefāt idüp aña da sāyirleri gibi bir nāvus idildi altundan gümüſden ²⁰ ve cevāhirden ve ſanāyiŌ ü temāſılden kendü-y-ile anda çok nesne defn olundu ve üzerine adı ²¹ ve tārīh ve vefāti yazılup anları ĥıfẓ için tılsimāt idildi yirine oğlu mālīķ pādiſāh **48A** ⁰¹ oldu ki aña mālīķu'l-budsir dirler-idi Ōaẓim cebābireden-idi zamān-ı saltanatında ziyāde ulu işler işledi ⁰² anlardan biri bu ki eli altında olan yirlerden birinde bir Ōālī menār dikdi ki üstinde bir Ōaẓim kubbe var-ıdı ⁰³ ol kubbenün dört köşesi ve her köşesinde bir vāsiŌ penceresi var-ıdı her yıl bir yevm-i ⁰⁴ maŌlūmda ol pencerelerden her dürlü levnden birbirine tolaşmış Ōacıb tütünler çıkardı ol tütünlerden ⁰⁵ her birinün levni-y-ile bir dürlü nesneye istidlāl olunurdu meſelā eger anlardan yeſil tütün çıkſa ⁰⁶ ol yılda memleketün maŌmūrlığına ve ziyāde ucuzluķ olmağına delālet iderdi ve eger kıızıl tütün ⁰⁷ çıkſa memleketde tamām ſaĥt olmağına ve kıllet-i ĥayra delālet iderdi ve eger kıızıl tütün çıkſa memleketde ⁰⁸ ĥarb ve cenk ve kıtāl ve ſūr ve ſer vaqtın olmağına ve üzerine aŌdā ſaſd itmegine delālet iderdi ⁰⁹ ve eger ſaru tütün çıkſa memlekete od düşmegine delālet iderdi ve eger kıara tütün çıkſa ¹⁰ yağmurlara ve sillere ve baŌzı yirler fesāda varmağına delālet iderdi ve eger kıarıſık tütün çıkſa ¹¹ memleketde žulm çokluğına ve ĥalk birbirlerine girmegine ve buğz ve ĥased üzre olmaķlarına delālet ¹² iderdi bundan ġayrı arz-ı mısrdan bir yirde baķırdan bir aġaç düzüp dikmiſ-idi etrāfdā her ne kıadar vaĥſ ve ¹³ tayr var-ısa ol aġaç anları kendüye çeker getirürdi ve anuñ dibine geldüğinden ſoñra kıoyup gitmege kıādir ¹⁴ olmazdı tutup ſikār iderler-idi mısır ehli ſikār etine toymıſlar-ıdı ittifāķ bir gün ol aġaç dibinde ¹⁵ yaturken nā-gāĥ bir kıarġa kehene evlādından birinün gözin oyup çıkardı ol aġacı oradan giderüp ¹⁶ yirine bir aġaç daĥı dikdi ki bunuñ üzerinde kıanatların açmıſ bir kıarġa ſüreti var-ıdı ki minķārında ¹⁷ bir yılan tutardı ve ol kıarġa ſüretinün arķasında bir kıaç satr ĥat yazılı-y-ıdı etrāfında olan ¹⁸ kıarġalar bī-iĥtiyār gelürler ol aġaç üzerine kıonarlar defŌi ölürler-idi üzerine kıonmayınca ve kıonan ¹⁹ ölmeyince olmaz-ıdı bu tārīķle arz-ı mısrdā kıarġa kıalmadı hep kıırıldı bunlardan ġayrı anuñ eyyāmında ²⁰ ittifāķ arz-ı mısrdan ġarb nāĥiyesinde kıum çoġaldı kıara taşdan kıāŌide üzerinde yine kıara taşdan ²¹ bir ſanem düzdi ol ſanemün omzında bir seped ve seped içinde bir demür bil var-ıdı ve ſanemün yüzinde **48B** ⁰¹ ve göġsinde ve bāzūlarında bir yazı yazılmıſ-ıdı ve yüzi ġarba kıarſu-y-ıdı bunuñla tılsım itdi ol kıum zāyil ⁰² oldu ulu yiller kııkup kıumu aldı gitdi vardı ol nāĥiyenün orta yanında bir zārarsız yirde yıġın yıġın ⁰³ ulu taġlar yıġdı henüz ol taġlar bāķıdır dirler ve hirmüs ĥakimi nilün menbaŌı olan cebel-i kıumra gönderdi ol da ⁰⁴ emriyle vardı anda baķır

timşâllar düzdi ki aşagada nil ahvālinda zıkr olunsa gerek ve nilüñ tã oradan ⁰⁵ iki cânibin oñardı andan evvel kendü qolayına gider gâh kesilür gâh aqardı arz-ı mısırda muqarrer hâli yoğ-ıdı ⁰⁶ mālîk şâh hâkim-i mezkûra yolın ıslâh itdürmeyince bu intizâmı bulmadı ve yene mālîk şâh mağrib tarafından ⁰⁷ ötede ne vardur göreyin diyü ol cânibe sefer itdi giderek bir yire vardı gördi aqar şulu ve taqlu ⁰⁸ ağaçlu Öimārete qābil nefîs yirdür orada latîf bāğlar bāğçeler idüp niçe şerîf ve żarîf binālar ve teferrüc-gāhlar ⁰⁹ yapıdı anda bir zamān turup aqribā ve taʾalluqātında oraya niçe kimseler göçürdi gelüp ol nevāhîyi maʾÖmür ¹⁰ itdiler giderek anuñ zamānında külliya arz-ı garb maʾÖmür oldu andan soñra orada olanlar içine berber³³ tãyifesi ¹¹ qarışdı ortalarına cenk ve cidāl ve hârb ve kıtāl düşdi ol sebebden ol vilāyet harāba yüz tutdı ¹² andan bu zamānda vāhāt didükleri nāhiyeden ğayrı bākî nesne qalmadı ki hālîya arz-ı mısrdan garb tarafında ¹³ bir kaç pāre maʾÖmür köylü bir nāhiyedür ve tenhā tarafdur ve havası ziyāde vahîmdür vilāyet-i mısırda bir suçlu kimseyi ¹⁴ memleketden sürmelü olsalar oraya sürerler ve bu mālîku'l-budsîr eyyām-ı saltanatında gāhî kendüyi halkdan gizler yüzün kimseye ¹⁵ göstermez-idi gösterse de gāh olur yüzün oturduğı yerde altından gösterür-idi ziyāde sâhir-i mähir ve kâfir-i hâsir-idi ¹⁶ kehānet ve sıhrle dîni bozan ve ibtidā yılduzlara tapan bu-y-ıdı hattā kıbt tãyifesi yılduzlar buña söyledi diyü zuʾÖm iderler ¹⁷ anuñçün ki andan çok hârik-ı Ŗāde işler şadır olurdu niçe yıllar kimseye görünmedi göründüğü vaqt da yılda bir kerre ¹⁸ güneş haml burcına hülül itdüğü vaqt görünürdi halk ol zamānda yanına girürler anı görürlerdi anlara baʾŖı nesneyle ¹⁹ emr idüp anları baʾŖı nesneden yıglındururdu ve emrüne muhālefetden şakınuñ dirdi ve gāh olur yanına girürler ²⁰ ammā anı göremezlerdi yirinde oturur halka hitāb iderdi ancağ didügin işidürler-idi ve gāh olur gümüşden altun ²¹ yalduzlu bir qubbe üzerine çıkar otururdu bir ğāyet heybetlü büyük yüz-ile görünür halka söylerdi niçe zamān halk-ıla **49A** ⁰¹ muʾŖāmelesi bu yüzden oldu mālîk şahuñ buraya degin zıkr olınan ahvālı baʾŖı ehl-i tevārih qavlıdur ammā baʾŖılar ⁰² bu mālîk şahçün evāyil-i Ŗömrinde niçe zamān kevākibe taptı aña degin ki bir vāқиŖa gördi andan ⁰³ soñra Ŗināyet-i hâq irişüp mü'mîn ve muvāhîd oldu dirler meger bir gice düşinde gördi havādan iki kuş ⁰⁴ gelüp kendüyi yirden qapdılar tã felek-i aʾŖlāya çıkardılar ve kendüyi bir qara şağallu ⁰⁵ başı aq qocanuñ qarşusına iltüp turkırdılar ol qoca kendüye beni bilür misin didi ⁰⁶ kendü de qorqup yoğ didi qoca ben furūnesin yaŖŖı bir erin didi kendü de neŖüzü- ⁰⁷ billah bildüm sen benüm ilāhumsın

³³ berber diyü garb taqlarında berqahdan mağrib nihāyetine varınca baħr-ı muħît yalısında sâkin bir çokluğ halka dirler ki cenüb-ı cânibinden memleketleri qaralar vilāyetine irişür ve bunlar sağışa gelmez ümem ü qabāyildür her qabîle bir başqa memleketdür

didi qoca egerçi sen baña ilâh didüñ ammâ ben ilâh degülin ⁰⁸ belki sencileyin bir mahlûkın senüñ de benüm de ilâhum oldur ki gökleri ve yirleri ve bu ikisinüñ ⁰⁹ ortasını ve anlarda her ne var-ısa ol yarattı didi kendü de yâ ol qanda olur ¹⁰ didi qoca ol yücelerüñ yücesinde olur didi mekân ve zamândan münezzehdür ¹¹ anı Óuyün görmez ve žunün bilmez didi kendü de yâ anı ben nice bilürin didi qoca ¹² aña Óibâdet eyle şakın hiç bir nesneyi aña şerik kıılma didi mâlik yâ qavmuma bunu ¹³ diyeyin mi didi qoca dime qalbuñda şaqla anuñ birligin gönüñde muqarrer tut ¹⁴ zinhâr andan gayrıya Óibâdet itme didi andan ol quşlara emr itdi kendüyi ¹⁵ yine yatduğı yire indürdiler qorqu-y-ıla uyqudan uyandı tiz şehrinde olan ¹⁶ kâhinlerüñ ulusını çağırtdı düşini aña hikâyet eyledi kâhin qoca gerçek dimiş anuñ ¹⁷ ve senüñ ve benüm cümlemüzüñ ilâhı semâvât ve arzını ve cümle gökdeki kevâkibi ve arz ve semâ ¹⁸ mâbeyninde olan eşyâyı ve heme mahlûkât ve mevcûdâtı halk idendür şakın andan gayrıya ¹⁹ Óibâdet eyleme didi mâlik yâ bu qavmı ben eski iÓtiqâdlarından nice döndürürin didi ²⁰ ol kâhin mümkün olan miqdârı bunu halkdan gizle fursatın gözle žâhirâ anlara ²¹ evvelki hâluñ üzere olmağı göster didi mâlik şâh anuñ sözi-y-ile Óamel idüp **49B** ⁰¹ imânını halkdan gizledi ammâ qalbından imânı üzere şâbit-qadem oldu kâfirler vilâyetine çok ⁰² qazâlar eyledi berber vilâyetinüñ şehrlerin bir bir ol harâb itdi deñiz üzerinde çok nâm ⁰³ ve nişân koyup üzerlerine adın yazdurdı ve berber vilâyetinde bir qavm haberin aldı ki anlaruñ ⁰⁴ sihr ü tılsımâtdan çok Óamelleri var-ıdı şehrlerinüñ adı qarmide-y-idi anlaruñ estâ ⁰⁵ adlu bir Óavrat pâdişâhları var-ıdı be-gâyet kâhine-i kâfire ve sâhire-i mâhire-y-idi anlaruñ ⁰⁶ üzerine Óasker çeküp qazâ eyledi şehrlerine yakın varduğı gibi bir sihr itdiler şehrlerini ⁰⁷ göremedi gözden gâyib eylediler ve şularını baturdılar şuları nerededür bilemedi ⁰⁸ Óaskerinüñ ekşeri şusuzlıqdan helâk oldu zarûrî olup anlar üzerinden ⁰⁹ çekildi cenûb nâhiyesine toğrı gitdi bir yüce memlekete çıqdı anda ¹⁰ bir qavm-ıla cenk itdi ki yüzleri âdem yüzi-y-idi illâ at qatır gibi tırnaqları ¹¹ ve tüyleri ve hınzır gibi ağızlarından taşra çıkmış azuları var-ıdı ve dirler ki bu seferinde ¹² Óacâyib-i dünyâdan yetmiş dürlü Óacıb ve qarib nesne gördi andan soñra gene geldüğü yoldan ¹³ ol sâhire Óavrat memleketi üzerine döndi gene anuñ memleketine dâhil olup anlaruñ ¹⁴ bir heykelleri üzerine uğradı emr itdi anı yıqdılar yıqarken bir yeri Óaskerinden ¹⁵ bir bölük kimse üzerine yıkılup bir uğurdan helâk itdi vaqtâ ki bu hâlî gördi ¹⁶ ol vilâyeti terk idüp yine mısra döndi anlar da gelüp yine ol heykellerin oñardılar ¹⁷ yıqılan yirlerin yaptılar bu defÓa anı bir tılsım-ıla bağladılar bir qubbe üzerine baqırdan altun ¹⁸ yalduzlu bir şanem düzdiler ki her-bâr ol heykele bir kimse qaşd eylese ol şanem şöyle ¹⁹ tutar çağırurdu ki ol kimse qorqar qorqusından delü olurdu bari mâlik şâh ²⁰ mısra

irişüp taht-gâhında qarâr itdükden soñra ol sâhire Óavrat ²¹ pâdişâhı mālīkdan incinüp mısır üzerine bir sihr idüp nil içine bıraқdurdı **50A** ⁰¹ bu yaña mısırda timsâhlar ve ulu yılanlar ve Óaқrebler ve қurbaғalar ve sâyir hâşerât-ı arz ⁰² cinsinden mahûf ve mehîb cânavarlar çoғaldı hâlk anlardan tağılmalı oldu ve nil dağı ⁰³ vaқtsuz taşup ve suyı qarârından artuқ geldi niçe zamân geçüp mezâriÓi üzerinden ⁰⁴ şu çekilmedi ki zirâÓat ideler ve hâlkda hastalık çoғaldı ki her biri hâyran қalup ⁰⁵ nice idesin bilmedi dört yañadan pâdişâha dâd ü feryâd ide başladılar mālīk şâh ⁰⁶ eli altında olan kehene ü hûkemâsın dârü'l-hikemlerine cemÓ idüp anlara bu havâdiş ⁰⁷ ki oldu bunu bu yılıñ tâliÓinde hiç söylemezduñuz taқvimlerüñüzde yazmamışduñuz bunun ⁰⁸ aslı nedür görüñ diyü emr eyledi anlar da Óilmelerine nażar idüp buldılar ve bildiler ki bu belâlar ⁰⁹ kendülere maғrib tarafında ol sâhire Óavrat kıbelinden olur bir sihr idüp nil içinde ¹⁰ bıraқmışdur bunlar hep bi-iżnillah anuñ te'sşiridür âhir cümlesi ittifaқ itdiler ki bu hûşûsda ¹¹ tapduқları heykellerine mürâcaÓat ideler ki kevâkib-i sebÓa şüreti-y-idi cümle hâlk anda ¹² varup âyinlerince anlara tazarruÓ ideler zuÓm-ı fâsidlerince bu belâlar üzerlerinden defÓ ola ¹³ mālīk şâha dağı siz de bile hâzır oluñ diyü yalvardılar sâbıkâ dinen üzere imânını ¹⁴ anlardan gizledi қorқusından muhâlefetlerine қadir olmayup žâhirâ anlara muvâfaқat ¹⁵ idüp nola yarın sabâhđan қapuya cemÓ oluñ varalum didi andan gice olduğı ¹⁶ gibi mālīk izhâr-ı tezellül idüp Óâdetlerince keçeden paşmaқ geydi gülden döşek ¹⁷ döşendi bir tenhâ yirde baş açup hâқ sübhâne ve teÓâlâya tazarruÓ ü niyâza başladı ¹⁸ zârılık ile aғladı yüzün yire urup cenâb-ı қādīyü'l-hâcâta münâcâta başladı ilâhî ¹⁹ üzerümden ve bu қavm-ı đallın üzerinden bu belâları sen götür didi bu hâlda-y-iken ²⁰ gözine uyhu galebe idüp uyudu vâkıÓasında gördi bir kimse kendüye hitâb ²¹ idüp hâқ teÓâlâ gözün yaşına ve bağıruñ başına ve қalbuñ nâlişine rahm itdi duÓañı **50B** ⁰¹ müstecâb idüp cümle belâları defÓ eyledi ve düşmenüñüzi helâk itdi didi bârî ⁰² çün sabâh oldu kâhinler ve sâyir cümle hâlk mālīkuñ sarâyı қapusına cemÓ olup қavlları ⁰³ üzere andan vaÓdesine vefâ taleb eylediler ki kendüler-ile heykeller yanına bile gide ⁰⁴ mālīk anlara varuñ huzûr üzere oluñ Óadüñuzuñ işi tamâm oldu didi ben anı helâk itdüm ⁰⁵ tılsımları bâtıl oldu şerrinden қurtıldıñuz didi sözine inkâr yüzünden hâlk ⁰⁶ birbirlerine baқışdılar be-her-hâl pâdişâhdur gördiler eyle buyurdu anı alқışlayup ⁰⁷ zâhirâ didüğine inanur gibi oldılar ammâ içerülerinden sözine inanmadılar yirlerine ⁰⁸ dönüp tağıldılar birbirlerine maÓқul budur ki bir kaç gün sabr idevüz görelüm ⁰⁹ nice olur eger didüğü vâkıÓ ise žuhûr bulur didiler ikinci gün olınca ¹⁰ gördiler nil suyı çekildi yir yüzün güneş қurutdı zirâÓata қâbil itdi ¹¹ ol žâhir olan hâşerât-ı arz hep belürsüz oldılar hâlk bildi ki pâdişâhuñ ¹² buyurduğı vâkıÓdur kendüsi

dağı buni göricek bildi yerinde Óavratuñ da işi tamām ¹³ olmuşdur Óasker çeken beglerinden birine emr itdi Óasker-ile ol Óavratuñ şehri üzerine ¹⁴ gönderdi ki vara hâlı nice olmuşdur göre ol beg Óasker-ile gitdi yolda izde ¹⁵ hiç mâniÓ¹ ve müzâhım görmediler âhir ol şehre irüp gördiler qalÓasınuñ dıvârları ¹⁶ düşmiş halkı hep kırılmış yüzleri qararmış yaturlar şanemleri yüzleri üzere yıkılmış ¹⁷ ve kırılmış mâlları dört yaña dökülmüş yatur şehri tolayı gezdiler içinde bir âdemden ¹⁸ gayrı sağ kimse bulmadılar ol da hidâyet-i hâkık-ıla bir vâkıÓa görmüş anlara muhâlif ¹⁹ gelmiş imân getürmüş-idi anuñ yüzi şuyına kırtulmuş-ıdı varan Óasker ol dökilüp ²⁰ yatan mâl-ı firâvân cevâhir-i bî-pâyândan ve Óacıb ve gariğ temâşılden sağışa gelmez nesne ²¹ yükledüp ve anlaruñ bir kâhinleri şüretin bulup ki aña Óibâdet iderlerdi **51A** ⁰¹ anı zeberced taşından düzmişlerdi yeşim taşından bir qāÓide üzerinde oturtmışlar-ıdı ⁰² ve bundan gayrı altundan bir cinleri şüretin dağı bulup ki başı bir kıızıl cevherden-ıdı ⁰³ ve incüden iki qanadı var-ıdı ve elinde iki yanı cevâhir-ile muraşsaÓ bir kitâb ⁰⁴ tutardı ki Óilimlerinden içinde niçe Óilimler yazılmışdı ve yeşil sırçadan bir qāÓide üzerinde ⁰⁵ gök yâkııtdan bir legen dağı buldular ki içinde baÓzı marâzlar defÓ ider bir şu var-ıdı ⁰⁶ ve gümüşden düzölmüş bir at buldılar ki bir kimse anuñ üzerine efsünün okısa ve aña ⁰⁷ virecek tütsisin virse ve üstine binse ol at altında kendü-y-ile bile uçardı ⁰⁸ diledüğü yire giderdi bunlardan gayrı şehre istiÓmâl itdükleri âlât ü esbâbdan ⁰⁹ ve şunuf-ı cevâhirden düzdükleri şanemlerden çok nesneler buldılar bu mecmuÓadan götürmesi ¹⁰ yeyni ve bahası ağır olanların yükletdiler ve ol şehirde sağ bulduqları kimseyi ¹¹ bile aldılar baÓde-hu yola girdiler âhir ki mālîğ şâh öñine irdiler be-gâyet ¹² sevindi hâğ sübhâne ve teÓâlâya şükürler eyledi andan şöñra ol şehre tekrâr âdem ¹³ aldı anlar-ıla vâfir tavarlar gönderdi vardılar anda bâğı qalan emvâlı ¹⁴ dağı yükledüp getürdiler bunlar-ıla Óavâmdan çok kimse bile gitdi ol şehre varan ¹⁵ mahrûm dönmedi her biri nice nesne buldı ekşeri gani döndi ve ol mekân ¹⁶ andan şöñra mâl arayacak yir oldu göñli olan anda gider varur mâl arardı ¹⁷ az kimse mahrûm olurdu bari mālîğ şâh ol şehirde diri bulup getürdükleri ¹⁸ kimseyi öñine getürdi ol helâk olan qavmuñ ve pâdişâhları ol sâhire ¹⁹ Óavratuñ ahvâlın sordı ol kimse anlaruñ ahvâlından çok Óacâyib hikâyet ²⁰ eyledi anlardan gördüğüm işleruñ cümleden Óacebi budur ki bir zamânda berber ²¹ mülükından birisi bizüm bu harâb olan şehrumüz üzerine geldi Óasker-i Óağım ile **51B** ⁰¹ bizi muhâşara itdi pâdişâhumuz olan Óavrat şehruñ qapuların berkitdürdi yir yir qapular üzerine ⁰² bekciler ve cenkciler qodı andan kendüsi ve ekâbir-i devleti şanemlerine ve kâhinlerine düşündiler ⁰³ anlara tazarruÓlar itdiler ve alçaqlıklar gösterdiler anlaruñ içinde bir ağımu's-şân ⁰⁴ kâhin var-ıdı aslâ evinden taşra çıkmazdı

kehenenüñ re'isleri anuñ evine ⁰⁵ vardılar gelen Óaskerden aña şikāyet eylediler
 üzerlerinden anlaruñ defÓin murād idindiler ⁰⁶ ol kāhin yaqınlarında bir gāyet deriñ
 büyük bürke var-ıdı suyu andan ⁰⁷ içerler-idi anlar-ıla ol bürke üzerine vardı bürkenüñ
 kenārında oturdı sāyir ⁰⁸ kāhinler anı tolayı aldılar ol kāhin bürke üzerine şamurdanı
 şamurdanı ⁰⁹ baÓzı nesne söyleyü başladı anı gördük şu kaynadı ortasından nā-gāh bir
 Óažım ¹⁰ od çıkdı oduñ ortasından güneş dāyiresi gibi güneş şeklinden bir yüz žāhir ¹¹
 oldı orada turan halk bir uğurdan yüzleri üzere yıkıldılar ol yüze secde itdiler ¹² ol yüz
 varduğınca büyüdi yuqarıya yüceli başladı āhir bürkenüñ qubbesin ¹³ yardı andan çıkdı
 göge ağıdı ve işidürdük göge giderken düşmānuñuzuñ ¹⁴ ĥaqqından geldüm varuñ
 mālların esbābların divşürüñ aluñ dirdi cümlemüz ¹⁵ çıkdı ol üzerümüze gelen
 Óaskerüñ konduqları yire vardı gördük cümlesi kırılmış ¹⁶ yaturlar içlerinde bir diri
 kimse yok cümle mālların ve yaraqların ve tavarların ve sāyir ¹⁷ esbābların alıp şehre
 döndük içümüzde olan kāhinlerden birine şordum ¹⁸ şol žāhir olan yüzden ne Óaceb
 nesne gördüñ ol ne idi didüm ol güneş idi ¹⁹ bize göründi vardı bir sayĥa ile
 Óadūlarumuzu helāk itdi sayĥasın ²⁰ işitdiler ödləri yarıldı didi diyü ol kimse mālīk şāha
 ĥikāyet itdi ²¹ andan mālīk şāh aña şordı yā şimdi kendüler ne tārīk-ile helāk oldılar didi
52A ⁰¹ ol kimse bundan gayrı nesne bilmez ki helāk oldukları gice içinde idi ol ⁰² gice
 uyurdum uyqum içinde nā-gāh bir Óažım güldürdi qopdı meger ĥisār ⁰³ yıqılır-ımış
 anuñ gürüldüsi-y-ımış uyqudan uyandım diledüm ki taşradan çıkam ⁰⁴ bu güldürdinüñ
 aslı nedür bilem bu ešnāda qulağuma bu çirkin āvāz ve burnuma ⁰⁵ bir yanuq rāyīĥası
 geldi bir bölük çoklık cemāÓat-ıla bir yirde sākin-idüm ⁰⁶ anlara çağırdım içlerinden
 biri de oyı virmedi anlar yatduğı eve segirdüm ⁰⁷ gördüm qapısı bağılu qapuyı qağdım
 gene hiç kimse cevāb virmedi qapuyı ⁰⁸ yıqıp içerü girdüm yatan ādemlerüñ her birinüñ
 başı ucına vardım gördüm ⁰⁹ içlerinde bir diri kimse yok hep ölmüşler ĥağ sübhāne ve
 teÓālāya tazarruÓ ve niyāza ¹⁰ başladım duÓā ü šenā eyledüm sabāĥ oldı gördüm
 halkdan hiç ne bir āvāz ve ne bir ĥareket ¹¹ işidilür taşra çıkdım şehri pādişāhuñ
 ādemīleri nice buldılarsa ben de eyle ¹² buldım şöyle harāb yaturdı didi mālīk şāh ol
 kimseyi vezīr idindi ¹³ ikisi de qalblarından mü'minler-idi el altından ĥağ sübhāne ve
 teÓālāya tevĥīd ¹⁴ üzerine olmağdan zāyil olmadılar pādişāh Óaskeri-y-ile müdārā
 iderdi ģmānını ¹⁵ anlardan şaqlardı kāfirler ve sāhirler idi nā-gāh bir fitne ola diyü ihtiyāt
 iderdi ¹⁶ ölince kimseye ĥālın ve mā-fi'l-bālın izhār eylemedi āhir çü bildi milk-i cirmān
¹⁷ dār-ı qarār degül belki cāy-ı firārdur her ki bu fenā milke güzer ider elbette ¹⁸ soñ ucu
 beqā milkine sefer ider Óağıbet her şāhuñ külāhı tebāh olur ¹⁹ taht ü tacı tārāca varur
 dahı ĥāl-ı ĥayātında iken buyurdı kendü-y-içün ²⁰ bir nāvus yapıdılar ecel bālīnine baş

urduğı gibi ekābir-i devletin cem' idüp ²¹ anlara va'siyyet eyledi ki kendüyi ol nāvusda yaluñuz defn eyleyeler ve ehl ü Óayālından **52B** ⁰¹ ve māl ü menālından kendü-y-ile hiç bir aḥad ve bir ḥabbe defn eylemeyeler ve kendü eli-y-ile bir šaḥīfe ⁰² üzerine ba'Ōzı sözler yazdı ki türkçe ma'Ōnāsı bu-y-ıdı bu nāvus mısır pādišāhı ⁰³ mālīkuñ nāvusıdır ki öldi šol ḥālda ki allahu te'Ōālā ḥazretine imān getürdi ⁰⁴ hiç aña bir nesneyi šerik kılmadı ve andan gayrıya tañrı diyü tapmadı büte tapmağdan ⁰⁵ ve aña Ōibādet itmekden ne'Ōuzü-billah bizār-ıdı ve kıyāmete ve ḥisāb ü Ōazāba inanmış ve ⁰⁶ ikrār getürmüş-idi (ve āhir zamān paygāmbarı muḥammed mu'stafāya ūallallahu Ōaleyhi ve sellem imān getürmüş idi) her kimse ki allahu te'Ōālānuñ Ōazāb ve Ōiḳābından ḳurtılmağ ister ⁰⁷ anuñ dñni üzere olsun dimeğ-idi šaḥīfeyi yazduğdan šoñra yerine pādišāh olacağ ⁰⁸ oğluna virdi bunı şaḳla ve ḥalğdan gizle beni defn itdügüñüz vağt nāvusum üzerine ⁰⁹ bunı yaz didi oğlı dañı didüğü gibi itdi ve kendü sağ iken bu da ba'Ōzı yirler ¹⁰ altında Ōağim kenzler defn idüp üzerlerine bu defñneleri yirden çıkarmaz illā āhir zamān ¹¹ paygāmbarı muḥammed mu'stafānuñ ūallallāhu Ōaleyhi ve sellem ümmeti çıkarur diyü yazmış-ıdı ve ¹² kendüden šoñra yerine oğlı ḥırābā pādišāh oldu ki ba'Ōzılar adına ḥirmā ¹³ ve ba'Ōzılar ḥırbatā dirler eğerçi evvelā atası dñni üzere müsülmān-ıdı ammā šoñradan ¹⁴ bir sāḥire anası var-ıdı anı dönderdi büte tapdurdı ziyāde šec'Ō ü bahādur kimse-y-idi ¹⁵ ḳaralar ve nūbe vilāyetlerine ve hindüstān iḳlimlerine çok seferler itdi ol vilāyetlerüñ ¹⁶ ḥalğını ḥarāca kesdi kendüye andan mısra māl gönderürler-idi ve ḥatunların ¹⁷ ve ḥ'wāss-ı ašḥābın ol seferlere bile alup gidüp kelemen adlı bir oğlı var-ıdı anı ¹⁸ yirine ḳāyim maḳām ḳor-ıdı ve eğerçi oğlı henüz oğlan-ıdı ammā yanına bir yarar vezir ¹⁹ ve bir kāmīl kāhin koyup kendü memleket iğvāsından emīn olduğdan šoñra inine uzunına ²⁰ yürüyüp rü-yı zemīnde niçe zamān seyr itdi memleketine gelmedi cihān köşelerinde ²¹ devr itdi yürüdi diyār-ı hindde serendibe vardı anda çok cevāhir eline girdi **53A** ⁰¹ gezdüğü memleketlerden hiç bir yire uğramazdı illā anda bir šanem diker üzerine adın yazar andan geğer ⁰² giderdi bu tarīğ üzere niçe iḳlim seyr itdi Ōāḳıbet on yedi yıldan šoñra ⁰³ yine mısra geldi kendü-y-ile hindde eline giren šanemlerden bir šanem bile getürmüş-idi kıızıl ⁰⁴ altundan işlenmiş ve envā'Ō-ı cevāhir-ile murašsa'Ō ḳılınmış bir šanem-idi anı mısırdā olan heykellerden ⁰⁵ ba'Ōzı üzerine dikdi andan šām memleketine yürüdi anı da fetḥ itdi ehlin ⁰⁶ kendüye mu'ti'Ō eyledi ve arz-ı mısırdā yetmiş beş yıl pādišāhlığ eyledi Ōāḳıbet ⁰⁷ öliceğ buña da dedeleri nāvusı gibi bir nāvus idüp anlar āyınince cümle ḥazāyin ⁰⁸ ve emvālını kendü-y-ile ol nāvusda bile defn eylediler ve yad el irmemek için üzerin ⁰⁹ tılsım-ıla bağladılar kendüden šoñra yerine zıkr olınan oğlı kelemen pādišāh oldu ¹⁰ pādišāh olduğda iskenderiyyede-y-idi bir ay anda oturup ba'Ōde

taht-gāhları ¹¹ olan münüf şehrine geldi büte tapardı ehl-i mısır daı ol zamānda cümle büt- ¹² perestler-idi anuñçün pādişāh olduğına mısır halkı be-gāyet sevindiler ve keleken ¹³ Óulūm-ı hīkmeti be-gāyet severdi ve Óacāyib nesneler ızhār itmege ziyāde rāğıb-ıdı ol ¹⁴ sebebden ekşeriyyā muḳarrebleri ehl-i kemāl kimseler-idi hemişe ihtilātı anlar-ıla-y-ıdı ¹⁵ anlardan bu Óilmli tekmił itmiş-idi ve ziyāde sāhīr-i māhīr-idi ve Óulūm-ı hīkmeti nihāyetine ¹⁶ ırgürmiş be-gāyet fāzıl ü kāmīl pādişāh-ıdı (ammā bu cümle-y-ile hidāyet-i ḥaḳ olmamağın bütperestlik ḍalāletinde ḳalmış-ıdı) ve hīkmet-ile ibtidā zıbaḳı toñdurān ¹⁷ ve sırçayı sebıke iden bu-y-ıdı ve ḳımiyā şānÓatı anuñ zamānına gelince gizlü-y-ıdı ¹⁸ ol āşikār eyledi ḥattā anuñ eyyāmındaki gibi altunuñ çoḳluğı hiç bir pādişāh ¹⁹ zamānında olmamış-ıdı Óadl ü dād issi-y-ıdı raÓıyyetüñ mālı çoğalduğın severdi ²⁰ anuñ zamānında vilāyet tamām maÓmūr-ıdı arāzı-i mısruñ ḥarācı yüz biñ kerre biñ ²¹ daı on yedi biñ kerre biñ altun-ıdı anuñ Óahdında ḥalḳ altunı gūmişı maÓdenlerinden **53B** ⁰¹ çıkarmaḳdan ferāğat itmişler-idi zirā ekşeri ḳımiyā Óilmin bilürdi maÓdenlere ihtiyācları ⁰² yoğ-ıdı her birinüñ elinde altunı gūmişı çoğ-ıdı ve ḳıbt andan hīkāyet ider tavr-ı Óaḳıldan ⁰³ ḥāric niçe nesneler ihtirāÓ itmiş-idi ve Óilmlilerinden sāyir kāhinlere galebe idüp anlar ⁰⁴ bilmedüğü nesnelerden ḥaber virürdi ve ibrahīm payğāmbaruñ aleyhi's-salavāt ve's-selām nemrūd ki ḳıssası ⁰⁵ meşhūrdur bu keleken zamānında-y-ıdı Óırāḳ memleketinde olurdu ki bağdād ve diyār-bekr ⁰⁶ taraflarıdur nemrūd kelekenüñ Óilm ü hīkmetini ve sihr ü kehānetini işidüp anı görmek ⁰⁷ ve anuñla buluşmaḳ murād idindi ādem gönderüp anuñla buluşmaḳ için bir yir taÓıyın eyledi ki ⁰⁸ keleken Óaskerinden kimse olmazsuzın tenhā oraya gele ikisi bulışalar keleken de ⁰⁹ nola bulışalum didi nemrūd ki Óırāḳdan çıkup ol taÓıyın itdüğü yire yakın olıcaḳ ¹⁰ keleken de mısırdan çıkup vaÓdesi üzere anı ḳarşuladı ol yirde buluşdılar ¹¹ ol araya bu ḥāl-ıla vardı ki dört at üzerine binerdi ki her birinüñ ikişer ḳanadı var-ıdı ¹² ol atlar üzerinde anuñ üstini od gibi bir nūr ḳablamış-ıdı ve dört yanında niçe ḳorḳunç süretler ¹³ var-ıdı ve ḥamāyil-vār gevdesine bir Óažım büyük yılan tolamış-ıdı ve yılanuñ bir miḳdār ¹⁴ yerin biline ḳuşanmış-ıdı ve yılan muhkem ağzın açmışdı kelekenüñ elinde bir yeşil yaş ¹⁵ mersin çıbuğı var-ıdı yılan baş ḳaldurduḳca ol çıbuğ-ıla ḳarşu urur anı yatururdu ¹⁶ nemrūd anı bu ḥāl-ıla göricek andan ḳorḳdı aña taÓžım-ile ḥitāb idüp bizümle ¹⁷ dostlaşuñ ve baÓzi ḥuśūsumuz düşerse bize arḳa yardım oluñ didi keleken ¹⁸ sözine icābet idüp hoş didi bāÓde-hu biribirlerinden ayrıldılar ol Óırāḳa bu mısra ¹⁹ müteveccih oldu ḳıbt kitāblarında mezkūrdur bu keleken gāh olur heremler üzerine ²⁰ çıkar anda otururdu başı üzerinde hemişe nār gibi nūrdan bir ḳubbe berḳ ²¹ ururdu ḥalḳuñ aña bir şükri ve yā bir şikāyeti olsa varurlar aşığadan

herem **54A** ⁰¹ havālîsinde cem'olup tururlar-ıdı yuĥarudan fermānı her ne ise emr iderdi ve dirler ki ⁰² heremler üzerinde oturduĥı zamānlarda niĥe ĥün yimez iĥmezdi āhir halkdan bir müddet gizlendi ⁰³ anlara ĥörinmedi halk anı helāk oldu āndılar etrāfda olan mülük memleketine tama'ol itdiler ⁰⁴ ĥarb tarafından sādūm adlu ba'olılar fıśārūm dir bir pādīśāh Őaĥim leşker-ile mısır üzerine yüridi ⁰⁵ vādî'ül-hebîb adlu dereye gelicek keleken ol leşkeri ĥarřuladı anlara yakın varıcaĥ üzerlerine ⁰⁶ bir sıhr itdi havādan anları bulut şeklinde bir ĥāyet issi nesne ĥablayup üzerlerin aldı turdı ⁰⁷ anuñ altında niĥe ĥün müteĥayyir olup ne yaña gideceklerin bilemediler dört yaña döne başladılar keleken ⁰⁸ oradan döndi mısra geldi halka ĥörüldi anı ĥöricek řād oldılar mācerāyı anlara haber ⁰⁹ virdi ĥıĥuñ ĥörüñ ol gelen Őaskerüñ ĥālları nice oldu didi ĥıĥdılar ĥördiler ¹⁰ cümlesi orada ĥırılmış her neleri var-ısa ĥevrelerinde dökülmüş yatur ĥamusın divşürüp mısra döndiler ¹¹ keleken bu sıhri idicek cümle kāhinler andan heybet alup muĥkem ĥorĥdılar ve şüretini her ne deñlü ¹² heykelleri var-ısa anlar üzerinde taşvîr eylediler bu da řāhrā-yı ĥarbda fırvān ĥazîneler ĥömdi ¹³ Őaĥim kenzler řaĥladı üzerlerine cinlerden ĥāfîřlar ĥodı ve tılsımlar baĥladı halkuñ ĥözinden ¹⁴ ĥāyib itdi ve yine ĥarb řāhrāsında ĥara taşdan zuĥal iĥün bir heykel itdi anuñ-iĥün bir bayram ¹⁵ eyledi halkı aña da'ovet itdi ve ol heykelüñ ortasında bir nāvus yapıdı altundan ĥümüřden ¹⁶ cevāhir ve Őaĥāĥîrdan ve ĥikmet ālātından ĥazînesinde her ne var-ısa oraya ĥetürtdi ol nāvus ¹⁷ iĥine ĥodı ve anları ĥıfz iĥün üzerlerine tılsımlar itdi ba'ode halka kendü-y-iĥün min-ba'od beni ¹⁸ öldi bilüñ diyüp ĥözlerden ĥāyib oldu artuĥ haberin bilmediler yüz yıla yakın milk-i mısırdā ¹⁹ pādīśāĥlıĥ eyledi ve andan řoñra yerine ĥarındařı mālīyā bin ĥazāyā pādīśāh oldu ba'olılar bunu ²⁰ ĥarındařı degül oĥlıdur dirler be-her-ĥāl keleken ardınca pādīśāh olan mālīyā be-ĥāyet ²¹ cāhil-i zāhil ve kāfir-i ĥāfil-idi hemişe yimege iĥmege ve oyuna temāřāya ĥarîř-idi **54B** ⁰¹ ve ziyāde Őavratlara māyil-idi tamām seksen Őavratı var-ıdı ĥice ĥündüz anlar-ıla yatur tururdu ⁰² ol eelden memleket āĥvālına nāřır degül-idi anuñ zamānında vilāyet āĥvālı tamām muĥtel olmış-ıdı ⁰³ āhir tülîş adlu bir oĥlı anı ve yanınca olan bir Őavratını mestle öldürüp kendüsi yerine ⁰⁴ pādīśāh oldu ba'olılar bunuñ adını tütîş dirler beher-ĥāl bu mālīyā ardınca pādīśāh olan ⁰⁵ ibrahîm payĥāmbaruñ Őaleyhi's-selām fırvāvıdır ki ĥatunları säre ĥāzetlerine ismā'ül payĥāmbār anası ⁰⁶ ĥācer ĥāzetlerin ol virmiş-idi anuñ icmāl-ı ĥıřsası budur ki ĥāzet-i ibrahîm Őaleyhi's-salavat ve's-selām ⁰⁷ vaĥtā ki sevād-ı Őırāĥdan ĥıĥup mısra teveccüh itdiler ĥatunları säre ĥāzetleri kendüler-ile ⁰⁸ bile-y-idi ve dirler ki ĥasnā-yı cihān ve nādire-i devrān-ıdı ve ĥāzet-i yūsufa ĥüsni anuñ ⁰⁹ cemālı nūrından mîrāř degmiş bir lem'ā-y-ıdı bārî mısra ĥeldükleri gibi ĥapularında turan ¹⁰ ĥapucılar säre ĥāzetlerin ĥörüp anuñ ĥüsnine

hayrân oldılar haberin pâdişâhları tûlîse ¹¹ degürdiler bu gün şehre şark ehlinde bir kimse geldi bilesince bir Ôavrat var Ôâlemde güneş ¹² gibi kimse hûsnde nažirin görmemişdür didiler tûlîş vezîrine haber gönderdi ol da hâzret-i ¹³ ibrahîmi Ôaleyhi's-selâm getürtdi ne yirdesin didi anlar da yirlerin didiler yâ bu senüñle olan ¹⁴ Ôavrat neñdür didi hâzret-i ibrahîm kız qarındaşumdur didi vezîr de pâdişâha bu vech-ile Ôarz ¹⁵ itdi pâdişâh ol kimseye di Ôavratı baña getürsin göreyin didi vezîr de hâzret-i ¹⁶ ibrahîme bunu didi hâzret-i ibrahîm bi-hûzûr oldu ziyâde cebbâr idügin bilürdi ¹⁷ egerçi emrine muhâlefete kâdir olmadı ol emrde şabr idüp muhâlefet eylemedi ammâ hâk teÔâlâya iÔtimâdı var-ıdı kendünün ¹⁸ hârem-i şerîfine hâk teÔâlâ Ôinâyeti-y-ile yaramazlık irmeyecegin bilürdi bu iÔtimâd-ıla sâre ¹⁹ hâzretlerine vardı tur pâdişâha gidelüm seni istemiş didi sâre pâdişâh beni neyler bundan ²⁰ evvel görmedi beni ol ne bilür didi hâzret-i ibrahîm hele tur gidelüm umarın soñı hayr ²¹ ola diyü buyurdi ikisi turup pâdişâhuñ sarâyı kapusına geldiler haber oldu ikisini de pâdişâh 55A ⁰¹ içerü çağırtdı öñine girdiler sâre hâzretlerin gördüğü gibi firÔavnuñ ihtiyârı ⁰² kalmadı hâzret-i ibrahîmi taşra sürün didi sürdiler kız qarındaşumdur didüklerine peşimân ⁰³ oldılar egerçi bunu dinde qarındaşumdur demek niyyeti-y-ile te'vîl ile buyurmuşlar-ıdı zîrâ enbiyâ ⁰⁴ kizbden münezzehlerdür ammâ hâtır-ı Ôâtırlarına bu hûsûsda haylî gubâr yörendi derün-ı ⁰⁵ dilden yâ rabb paygâmbaruña hârem fazâhatın virme diyü buyurdılar içerüde tûlîş sâre ⁰⁶ hâzretlerinden kendüye itâÔat taleb itdi imtinâÔ itdiler ilerü vardı ki ⁰⁷ anlara elin uzada sâre hâzretleri elün kendüñe çek baña degdügin gibi kendünü ⁰⁸ helâk idersin zîrâ benüm bir rabbum vardur ki beni senden ol şaklar didi pâdişâh sözine ⁰⁹ muqayyed olmayup tekrâr elin uzatdı ki anlara yapışa hemân eli qurıdı turduğı yerde mütehayyir ¹⁰ qaldı zarûrî sâre hâzretlerine yalvarup bu hâlî benden zâyil eyle didi hâzret-i ¹¹ sâre gene evvelki küstâhlığı itmeyecek olundu didi tûlîş hoş itmeyin didi sâre ¹² hâk teÔâlâ hâzretine duÔâ itdi pâdişâhuñ eli gene evvelki hâlına geldi tûlîş gördi ¹³ eli kemâ-kân tutar oldu bu defÔa rıfk-ıla söyleyüp hâzret-i sâreye baÔzı ¹⁴ ihsân vaÔdesin itmege başladı ki kendüye itâÔat ide gene imtinâÔ idüp ¹⁵ hâluñ nolduğın bilürsin bu hevâdan vâz geç didi sâre hâzretlerine yine el uzatdı ¹⁶ bu defÔa hem eli qurıdı ve hem sâyir aÔzâsı ve siñirleri quruldı bu hâlî göricek ¹⁷ feryâd ide başladı putlarına and içüp bu kerre dahı benden zâyil eyle artuğ ¹⁸ saña tınamayın bu küstâhlıqdan vâz geçeyin didi sâre hâzretleri duÔâ itdi ¹⁹ yine şağaldı ve sâre hâzretlerine ne Ôažim rabbuñ var seni ne Ôaceb şaklar didi ²⁰ ve aña taÔžim idüp hâzret-i ibrahîmi sordı ol kişi neñdür didi sâre hâzreti ²¹ hem erümdür ve hem akrabâmdandur didi firÔavn yâ ol senün için kız qarındaşumdur didi yâ didi 55B ⁰¹ sâre

yalan degüldür dîn qarındaşlarıyuz her ne kimse ki bizüm dîñümüzdedür ol bizüm
 qarındaşumuzdur ⁰² firÖavn dîñüñüz ne gökçek dîndür diyüp kendünüñ harübā adlu bir
 kıızı var-ıdı be-gāyet Öākıle-i ⁰³ devrān-ıdı säre ĥazretlerin aña gönderdi var kızum
 harübā-y-ıla muśāĥabet eyle didi ĥazret-i ⁰⁴ säre aña varduğı gibi ĥaĥ sübhāne ve teÖālā
 harübānuñ ĥalbına anuñ muĥabbetin bıraĥdı ⁰⁵ säre ĥazretlerin gördüğü gibi nihāyet-i
 mertebede taÖžim idüp bir be-gāyet Öažim ziyāfet ⁰⁶ eyledi anlara niĥe māl ü cevāhir
 bağışladı andan Öizzet ü ikrām-ıla anı ĥazret-i ibrahîm yanına ⁰⁷ gönderdi säre ĥazretleri
 ol māl ü cevāhiri ĥazret-i ibrahîme getürdi bunları gene anlara ⁰⁸ ilet bunlar bize
 gerekmez diyü buyurdılar ĥazret-i säre ol māl ü cevāhirle yine harübā ⁰⁹ ĥatına vardı
 kendüye virdügin yine aña virdi harübā bunu atasına didi atası bunu ¹⁰ Öacebledi bu bir
 pāk soydan bir kerîm kimse ancak ne ĥîle eylerseñ eyle ĥatunına bir nesne viri ¹¹ gör
 mısırdan çıĥup gitmelülerdür didi harübā yine säre ĥazretleri yanına gelüp anlara hācer
¹² adlu bir ĥüsnā ve dil-ārā kıbt cāriyesi bağışladı ki ismāÖöl payġāmbaruñ Öaleyhi's-
 selām anasıdır ¹³ bundan ġayrı deriden seped resminde içine müsāfirler azıġın koyacak
 baÖzi ġarflar içine ĥelvā ¹⁴ ve sāyir azıĥ cinsinden niĥe nefāyis toldurup ĥazret-i sāreye
 virdi yolda bunu azıĥ idinüñ ¹⁵ didi ammā ol ġarflaruñ ağızlarına azıĥ içün taÖām cinsi
 koyup ve diblerine ĥatunlara müteÖallıĥ ¹⁶ altun inci cinsinden nefîs cevāhir-ile
 muraśśaÖ ve mükellel niĥe girān-bahā esbāb ĥomış-ıdı ¹⁷ säre ĥazretleri varayın
 yoldaşuma tanışayın didi geldi ĥazret-i ibrahîme tanışdı ¹⁸ taÖām cinsinden olıcaĥ al
 nesne yokdur diyü buyurdi säre daĥı yine harübā yanına vardı ¹⁹ virdüklerin alup
 harübāya vedāÖ itdi gitdi yine ĥazret-i ibrahîm ĥatına geldi mısırdan ²⁰ çıĥup yola revān
 oldılar yolda säre ĥazretleri ol ġarflaruñ birin açup içinden ²¹ azıĥ çıkarayın dir-iken
 ittifāĥ eli ol inci esbābına toĥundı kıśsayı ĥazret-i **56A** ⁰¹ ibrahîme didi ĥazret-i ibrahîm
 anlaruñ baÖzın satup aĥçasıyla bir kıuyı ĥazup süyünü ⁰² sebîl eyledi ki ġazze yanında
 bi'r-i sebÖ dimeġ-ile maÖrûf bir kıuyıdır ve baÖzın daĥı niĥe ĥayrāta ⁰³ şarf idüp
 kendülere her geleni anuñla ĥonuklarlar idi ki ĥün-ı ĥalîl andan ĥalmışdur ⁰⁴ dirler ve bu
 tûlîs vilāyet-i mısra ĥükm iden on sekiz firÖavnuñ evvelkisi-y-ıdı ⁰⁵ tamām yetmiş yıl
 pâdişāhlıĥ eyledi ve anuñ zamānında hācer ĥazretleri mekke-i şerîfeden ⁰⁶ aña ĥaber
 gönderüp be-gāyet kıtlıĥ yire düşdüm diyü andan nafaĥa istidÖāsın eyledi ⁰⁷ ol daĥı
 nilden ĥulzüm deñizine toġrı bir ĥalıĥ kesdürüp ol ĥalıĥi niĥe zamān ⁰⁸ işletdi mısırdan
 gemiler-ile ol ĥalıĥ içinden ĥulzüm deñizine ve ĥulzüm deñizinden mekke-i ⁰⁹ şerîfeye
 vāfir terekeler gönderdi ĥicāz memleketin tamām ġanîlik ve ucuzlıĥ ¹⁰ eyledi şimdi arz-ı
 mısırdan ol ĥalıĥcün yeri bellüdür soñradan ehl-i islām zamānında ¹¹ daĥı ĥazret-i Öömer
 bin el-hattābuñ radıyallahu Öanh eyyām-ı ĥilāfetlerinde niĥe yıl bu ĥalıĥ işlemiş ¹²

diyâr-ı hîcâzda olan müsülmânlar andan intifâ' itmişdür şimdiki zamânda bî-vech battâl ¹³ olmuşdur yatur pâdişâh-ı islâmuñ fuqarâ-yı hîcâz hâkqında ednâ himâyeti-y-ile mümkindür ki gene ¹⁴ açıla ol diyâr-ı behcet-âsârı hayr ü ihsân-ıla mâl-â-mâl ola bârî bu tûlîs hâdd-ı zâtında ¹⁵ ziyâde yavuz qan dökici cebbâr pâdişâh-ıdı hattâ aña fir'avn didükleri çok ¹⁶ qan döküğü içün idi ki dillerince fir'avn çok qan dökücü demek olur ¹⁷ evvel fir'avn laqabı buña qonup mısra soñra gelen pâdişâhlara bu taqrîb-ile ¹⁸ hep fir'avn didiler hattâ dirler ki kendü ehl-i beytin ve akrabâsın bile öldürürdi ¹⁹ ve erkek oğula be-gâyet hâriş-ıdı ammâ zulmı ucından hâk te'âlâ anuñ neslin kesmiş idi ²⁰ evlâd cinsinden hemân zıkr olınan harübâ adlu bir kıızı var-ıdı ammâ haylî Ôâkıle ve Ôâlime ²¹ kıız-ıdı atasınuñ zulm ü hayflarına dâyimâ bî-huzûr olur yorurdu belki kendüyi dahı **56B** ⁰¹ öldüre diyü qorqardı Ôâkıbet gördi zulm ü katlı ucından halk atasından yüz çevürdi ⁰² nâ-gâh etrâfdan üzerine Ôadu yürüye tâ hengâm-ı milk ellerinden çıka diyü qorqdı ⁰³ bir gün fırsat bulup atasına ağu viridi öldürdi saltanat emrinde erkân-ı devlet ⁰⁴ ve a'oyân-ı hâzreti ihtilâf idişdiler vüzerâsından ba'ôzı ki içlerinde sözi diñlenür ⁰⁵ kimse-y-ıdı harübâyı pâdişâh idelüm didi didüğü gibi itdiler andan soñra ⁰⁶ yerine harübâ bin tûlîs pâdişâh olup memleketde ahsen-i siyâset-ile siyâset itdi ⁰⁷ ihtilâl-ı milk hûsn-i tedbîri-y-ile intizâma mübeddel oldu vilâyet Ôadlı-y-ıla âbâdân ⁰⁸ olup hazîne-i firâvân cem'ô eyledi ve kâhinlere sâhirlere ziyâde i'otibâr itdi anları ⁰⁹ sayır halkuñ üzerine geçürdi âhir anuñ saltanatına râzî olmayanlar ıtrîb şehrine varup ¹⁰ bir yire cem'ô oldılar anlar da ıtrîb neslinden endâhes adlu bir kimseyi pâdişâh idindiler ¹¹ harübâ anuñ üzerine Ôasker gönderdi bir def'ôa uğraşdılar endâhes Ôâciz olup ¹² harübâ-y-ıla şulh eylemek murâd idindi aña âdem şaldı baña gelsün anı nikâhlayın diyü haber gönderdi ¹³ harübâ ekâbir-i devletin cem'ô idüp bu emri anlar-ıla müşâvere itdi râzî olmadılar tekrâr ¹⁴ Ôasker cem'ô idüp endâhes üzerine şaldılar endâhes anlardan kaçup toğrı şâm vilâyetine ¹⁵ vardı ol zamânda şama Ôamâliqadan ken'ânıyyûn hûkm iderlerdi anlara ilticâ itdi ¹⁶ ve baña Ôasker qoşuñ varayın mısır size anlar elinden alı vireyin diyü iltizâm itdi anlardan ¹⁷ bir pâdişâh Ôasker-ile aña beglerinden hîrûn adlu bir begin qoşup mısır üzerine gönderdi ¹⁸ mısra yakın gelicek harübâ hîle tarîkine sâlik olup bir Ôâkıle ve sâhire dâyesi var-ıdı ¹⁹ el altından endâhes tuymadın def'ôı anı hîrûna gönderdi eger beni alursa aña varayın ve mısır ²⁰ tahtın aña teslim ideyin ammâ şu şart-ıla ki endâhesi öldüre diyü haber şaldı hîrûn sözünü ²¹ gerçek şanup sevindi hemân endâhese ağu virüp öldürdi ba'ôde-hu âdem gönderüp **57A** ⁰¹ harübâdan Ôahdına vefâ talebin eyledi harübâ tekrâr anı pâreye çalup ⁰² hoş aña varayın ammâ anuñla cem'ô olmazın illâ bir yeñi şehirde ki qaşd-ıla benüm içün ⁰³ yapı vire ve içinde Ôacâyibden

çok āsār kıoya ve anuñla vilāyet içinde ad çıkara ⁰⁴ tā ilde benüm ne asıl kimseye varduğum bileler didi meger ol zamānda pādişāhların ⁰⁵ iftiḥārları Óažım binālar yapmağ-ıla ve Óacāyibden ġarāyibden baÓızı işler işlemeg-ile ⁰⁶ ve aÓlām ü menārāt dikmeg-ile-y-idi ḥīrūn bu şartına daḥı iltizām idüp hemjın ⁰⁷ kıuvveti bāzūya getürdi gice gündüz dimeyüp çalışdı anuñçün ġarb ⁰⁸ šahrāsında bir şehir yapı virdi adına kıandūme dirler-idi ve aña toğrı nilden ⁰⁹ bir ırmağ akıtdı ve etrāfında niçe ağaçlar dikdi ve anda bir Óālī menār ¹⁰ kıaldurup üzerinde bir yüce köşk yaptı dıvārların altundan ve gümişden ve her renkten ¹¹ mermer tahtalar-ıla ve mesbūk zücāc-ıla kıapladı ve aña Óacīb šanÓatlar harc eyledi ¹² bu taraıdan harübā daḥı anı turmaz aldar eksüksüz kendü de aña muÓāvenet idüp ¹³ vāfir māl gönderürdi şehir tamām olduğdan soñra Óavrat bir mekre daḥı sülūk ¹⁴ idüp anı kendüden defÓ itmek bābında bir hudÓaya daḥı ibtidā itdi tekrār ¹⁵ ḥīrūna haber gönderüp bizüm muқaddemā benden evvel gelen pādişāhlarumuzun bir muḥkem ¹⁶ şehri var-ıdı ḥālīyā eskiydi varsun anı benüm için Óimāret idi virsün ¹⁷ anuñla anda cemÓ olalum didi ve didüğü şehir şimdi iskenderiyye didükleri şehir-idi ki ¹⁸ ol zamānda harāb olmış-ıdı ḥīrūn bu murādına daḥı müsāÓade idüp iskenderiyyeye ¹⁹ daḥı vardı anuñ da Óimāretine meşğül oldu bu yañadan kendü de mısır üstādlarından ²⁰ iki biñ nefer miÓmār gönderüp yardım itdi bārī ḥīrūn her yañadan üzerine ²¹ ādem çoқarup iskenderiyyeyi taÓmire başladı ammā her-bār ki gündüz dıvārınun bünyādın **57B** ⁰¹ urup bir miқdār yir yapıdururdu gice olduğı gibi ol yapıdurduğı ⁰² yiri yıқarlardı kim yıқduğın bilemezdi yine evvelinden tutardı bunun üzerine ⁰³ bir zamān bu ḥāl-ıla anuñ bināsına çalışdı elinde her ne kıadar māl var-ısa hep aña harc ⁰⁴ itdi turmayup çalışurdu bu ešnāda harübā aña biñ sağılur keçi göndermiş-idi ⁰⁵ ki südin bināda işleyen ırğādlarun vech-i maÓāşlarına šarf ide ol keçinun bir çobanı ⁰⁶ var-ıdı gündüz keçiyi yabanda güder aḥşam olıcağ yine şehir yanına getürür ⁰⁷ deryā kenārında bir yirde yatururdu ittifāğ gice olduğı gibi deryādan ⁰⁸ bir güzel kıız kııup çobanun yanına gelürdi çoban andan nefsi murādın dilerdi ⁰⁹ kıız anuñla bu şartı idüp gel senunle güreşelüm eger sen beni başarsan sözüne ¹⁰ kıāyıl olayın ve eger ben seni başarsam bu keçilerden baña iki baş keçi virür misin ¹¹ dir-idi çoban hoş dir idi bu kıavl üzerine güreşürler idi her gice ¹² kıız çobanı başar iki baş keçisin alurdu keçi sürisi giderek eksildi yirinde ¹³ kıalanı da arıqladı zırā çoban kıızun derdine düşmüş aslā keçilere bakmaz olmuş-ıdı ¹⁴ ve Óaşğ belāsından kendü de zebün ve ḥālī diğergün-ıdı bir gün ḥīrūn ¹⁵ bir yire giderken ittifāğ çoban-ıla keçi sürisine uğradı gördi azalmış ve kıalancası ¹⁶ daḥı arıqlamış turup çobanı çağırtdı yanına getürüp anuñ aslını sordı ¹⁷ ve aña incinmek süretin gösterdi çoban kıorkıup kııssayı aña evvelinden āhirine ¹⁸ ḥikāyet

eyledi hîrûn çobana gel bu gün geydügün külâh ü libâsuñı baña vir ¹⁹ ben geyeyin keçiyi bu gün ben güdeyin didi ve çobanuñ libâsın geyüp ²⁰ ol gün ahşama degin keçiyi gütdi ve ahşam olıcağ yataklarına iletirdi ²¹ az geçmedin Öâdeti üzere deñizden yine kız çıkdı çoban-ıla itdügi kavlı **58A** ⁰¹ bunuñla dahı itdi güreşdiler bu kerre hîrûn kızını yire urdı tutup bağladı kız ⁰² çün beni elbette alursız bārî beni ol evvelki yigide vir ki ol baña senden şefkatlıdır ⁰³ sen beni berk tutarsın didi hîrûn da ehl-i kerem kimse-y-idi anı çobana virdi ⁰⁴ ammā aña ısmarladı kız-ıla halvet olduğıñlayın bu bizüm bināmuzuñ ahvālın andan sor ⁰⁵ giceleyin gündüz yapıdugumuz yine yıkılır gör cāyız ki bilür ola didi çoban ⁰⁶ anuñla halvet olduğı gibi sordı kız deñizde baÖzî cānavarlar vardur her gice ⁰⁷ çıkarlar bināñuzı anlar yıkarlar didi çoban yā buña hiç bir çäre yok mıdur didi ⁰⁸ kız belî vardur saña bir niçe kelimāt öğredeyin anları bir kaç varağlara yaz ⁰⁹ varağları taşlara bağla ve kiçirek gemilere bir kaç taşvîr yazar nağğāşlar girsünler ¹⁰ ol varağları taşlar-ıla bile alsunlar öyle vaqtında gemiler-ile deñiz içinden fülân ¹¹ mevziÖe varsunlar gemilerin orada turgurup ol varağları deñiz içine ¹² atsunlar sağlarına sollarına tağıtsunlar ve bir pāre orada eglensünler deñizde ¹³ hiç bir cānavar qalmaz illā oraya cemÖ olur şu yüzine çıkarlar ol nağğāşlar anlarıñ ¹⁴ sûretlerin kâğıdlara taşvîr itsünler örneklerin alsunlar baÖde-hu ¹⁵ deñizden çıkdukları gibi ol sûretlere göre birincden ve taşdan ¹⁶ baÖzî timşāllar düzsünler yapıdukları binā öñine diksünler deñiz ile anuñ ¹⁷ mābeynine dicsünler ol cānavarlar deñizden çıkup bināya kaşd itdüklerinde ¹⁸ kendü sûretlerin göricek kaçarlardı artuğ ilerü varamazlar didi ve çobana ¹⁹ didügi kelimāti öğretirdi irtesi çoban kıssayı hîrûna söyledi ²⁰ hîrûn sevindi hemān te'hîr eylemeyüp çobandan işitdügi üzre hep didüklerin ²¹ itdi artuğ deñizden cānavarlar çıkmadı yapıdukları bināyı yıkmadı şerlerinden **58B** ⁰¹ emîn oldılar andan soñra hîrûn tekrār çobana ısmarladı kıza buralara yakın yirlerde ⁰² hiç kenz ü defîne var mıdur sora belki bilür ola didi çoban sordı ⁰³ kız bu harāb olan şehrden şu kadar şu kadar fersah yirde bir müdevver top ve çevgān ⁰⁴ oynayacak yir vardur tolayısında yedi direk başında birincden yedi temāşîl ⁰⁵ vardur bu timşāllardan her birisi için bir semüz öküz qurbān eyleseler qanın ⁰⁶ ol timşāl üzerinde olduğı direge sürseler ve öküzüñ kıyruğından ⁰⁷ aña bir kıll ile ve tırnağınuñ boynuzunuñ qazındısı ile tütse virseler ve aña ⁰⁸ bu senüñ qurbānuñdur yanuñda olan nesneyi bize şalı vir diyüp ⁰⁹ andan soñra her direkden üzerinde olan timşāluñ yüzü her ne yaña ise ¹⁰ aña öte yüz zirāÖ miqdārı yir kıyās idüp orayı ayuñ imtilāsı ve zuhaluñ ¹¹ istiğāmeti zamānında qazsalar ol yeri elli zirāÖ qazduqdan soñra bir büyük ¹² mermere irilür aña ol öküzüñ ödinden sürseler andan mermeri yerinden ¹³ qoparsalar altında bir qapu bulunur ol qapudan aşğa inseler uzunı

elli ¹⁴ zirā^Ö bir laķıma inerler ki nihāyetinde bir kilidlü ķapu vardur miftāhı işigi altındadır ¹⁵ ol öküzüñ ödinden ve ķanından bāķı ķalanı ķapuya sürseler ve tüyi ¹⁶ ve boynuzı ve tırnaķı ķazındusıyla aña tütüsi virseler andan ķapuyı açsalar ¹⁷ içine tütünü taķılduķdan şöñra içeri girseler ķarřularında taşdan ¹⁸ bir şanem vardur boynına bir kiçirek levh aşılmışdur ol şanem anlara ķarřu gelür ¹⁹ boynındaki levhde orada altundan gümüşden ve cevāhirden ve temāřil ve edviyeden ²⁰ ve Óacāyib ü ģarāyibden her ne var-ısa yazılıdur ol yazuya baķup anlardan ²¹ diledükleri deñlü alsalar olur ammā ne anda yatan meyyite ve ne anuñ üzerinde olan **59A** ⁰¹ esbābından hiç birine degmemek gerekdür zıkr olınan yedi direġüñ üzerinde ⁰² olan temāřillerden her birine böyle itseler evvelkide bulduķları gibi anda da ⁰³ bir hazine bulurlar bunlar evāyil-i aÓsāda geķen pādiřāhların nāvusları ve kenzleridür ⁰⁴ didi çoban kızdān iřitdüġi üzere bunu da ģırūna ģikāyet eyledi ⁰⁵ ģırūn da ġāyet-ile mesrūr oldu hep didüklerin eyledi vāķı^Ö buldı ol ⁰⁶ yirde emvāl ü cevāhirden Óacāyib ü ģarāyibden vaşfa gelmez nesne eline girdi ⁰⁷ ve dirler ki bulduġı nesneler içinde altundan mühürlü bir řandūķ içinde zebercedden ⁰⁸ bir sürme-dān buldı içinde bir yeşil ķuĥl var-ıdı ve bilesince bir kıızıl cevherden ⁰⁹ bir mıl var-ıdı her ne kimse ki ol mıl-ile bu ķuĥldan ġözine çekse ¹⁰ ķoca iken yigit gibi olur saķınuñ aġı ķararur ve ġözi nūrlanurdı ģattā cinleri ¹¹ ġörür olurdı bundan ġayrı altundan bir yılan süretin buldı ki taşra çıkārılsa ¹² ġökyüzi bulutlanur yaġmur yaġdurı başlardı ol süreti örtmeyince ġök ¹³ yüzi açılmaz yaġmur diñmezdi bunlardan ġayrı ķara taşdan bir ķarġa süreti ¹⁴ buldı ki her neden ki řorsañ ol ķarġa cevāb virürdi ve dirler ki ol bulduġı ¹⁵ yedi hazineñ her birinde on dürlü bunuñ emşalı Óacıb ve ġarīb nesne var-ıdı ¹⁶ bunları bulduġına ģırūn be-ġāyet sevindi hemān şehri binā itmege ve tamāma ¹⁷ irişdürmege iķdām itdi ki ařl murāda ire bu tarafda ģarūbā bu ģaberi iřitdüġi ¹⁸ gibi ziyāde bi-huzūr olup anı ġam ve ġuřsa başdı zırā ġarażı ģırūnı ¹⁹ ķarřu ferdāya şalup aña olmayacaķ işler ģavāle itmeg-ile olan mālın çürütdürüp ²⁰ anı üzerinden def^Ö itmeg-idi āģir çün ģırūn murādı üzere iskenderiyyeyi ²¹ yapup bināsından fāriġ oldu ģarūbāya bildürüp iskenderiyyeye gelmesin **59B** ⁰¹ ve kendü-y-ile Óahdı üzere gerdek olmasın taleb eyledi ģarūbānuñ artuķ ⁰² Óözr ü bahānesi ķalmadı aña ba^Özı fāģir dōřekler gönderdi ki kendü-y-ile cem^Ö ⁰³ olacaķ şaşra anları dōřeye ve şöyle ģaber gönderdi ki ģırūn ādemīlerin ⁰⁴ üç bölük eyleye kendüsi mısırdan çıkduġı gibi evvel bir bölüġin kendüye ķarřu ⁰⁵ ġöndere ba^Öde-hu yoluñ uç başında bir başşın alduġı gibi bir bölüġin daģı ⁰⁶ ġöndere ve ķaķan yoluñ iki başşına irişe bir bölüġin daģı ġöndere bārī bu tārīķ-ile ⁰⁷ cümle yanında olan ādemīlerin ve Óaskerlerin kendüye ķarřu ġöndere ve kendü varınca ⁰⁸ ģarūbānuñ yanında bir küçücük ģıdmet ider kızcugazdan ġayrı ģādımdan ve

ğayrıdan ⁰⁹ hiç bir ferd olmaya ve bundan ğarażum iskenderiyyeye keşret ü şevket-ile girmekdür ¹⁰ diyü al eyledi āhir gözle alınuñ me'alı noldı aña nitdi ve bi'l-cümle ĥırün dañı ¹¹ her ne didiye anuñ üzerine oldı arada bu қavl ü қarār olduқdan řoñra ĥarübā ¹² aña bölük bölük her sınıfdan yük yük cehāz ü esbābın gönderi başladı ¹³ her gün bir güne esbāb ve bir dürlü eřķāl gönderürdi kendünüñ mısırdan ¹⁴ ne gün çıkaracağın taŖyın itmiş-idi vaқt-ı maŖhüd irdügi gibi kendü mısırdan ¹⁵ çıktı ĥırün da didügi üzere iskenderiyyeden Ŗaskerin üç bölüp evvel ¹⁶ bir bölüğün aña қarřu göndermiş-idi tahmın-i eyyām itmişler-idi mısırdan çıktığı ¹⁷ gün aña irişüp anı қarřuladılar қonduğı yirde bile қondılar ĥarübā ağılanmış vāfir ¹⁸ taŖāmlar ve řarāblar ĥāzırlamış-ıdı қonduқları gibi baŖzı cāriyeler ve oğlanlar-ıla ¹⁹ anlara gönderdi aldılar her biri yiyüp içdiler birisi de řabāña çıkmadı hep ²⁰ orada қırıldılar diri çıқancasın dañı mecāl virmeyüp öldürtdi қılıçdan ²¹ geçürtdi yollara yir yir ādemler қomış-ıdı hiç etrāfa haber çıқartmazlar-ıdı **60A** ⁰¹ yolcıları şalı virdürmez-idi nā-gāh sırrı tuyıla bu haber fāř ola ĥırün işide ⁰² dirdi bārj çün oradan göçdi yoluñ şülüşine irdügi gibi maŖhüd olan ⁰³ üzere anı Ŗaskerüñ şülüşi dañı қarřuladı bunlar da kendüye қоřdı bile қondılar ⁰⁴ bunlara da evvelki bölüğe itdügi ziyāfeti itdi bunlardan da bir dil çıқarmadı andan da ⁰⁵ қalkdı üçünci bölük irişdi bunlara da evvelki ve ikinci bölüğe geçdügi ⁰⁶ bendi geçdi bunlardan bir aĥad diri қomadı baŖde-hu ĥırün-ı ĥayrāna ve ol ⁰⁷ ğāfil-i nādāna haber gönderdi ben gidince mısra Ŗadū қаsd itmiş şimdiye degin ⁰⁸ baña қarřu gönderdüğüñ kimselerüñi mısra beklemeye gönderdüm didi ve henüz ⁰⁹ haber aña irişmedin üzerine ılğar itdi göz açdurmadın yanınca bile olan ¹⁰ muŖtemedleri ve niçe ĥwāřs-ı ricāl-y-ıla iskenderiyyeye irişdi ĥırün tuymadın ¹¹ anda gerdek niyyetine yapdügi қаř içinde ğāfil otururken üzerin urdı ¹² anı Ŗasker-ile tolayı aldı ha diyince kendüsi ve dāyesi ve niçe cāriyeleri-y-ile ¹³ müsellaĥ ve müreteb Ŗale'l-ğafle ĥırünüñ üzerine girdi ĥırün hay nedür ¹⁴ diyince dāye anuñ yüzine bir siĥr idüp üfürdi defŖj Ŗaқlın aldı ve elinde baŖzı ¹⁵ siĥr esbābı var-ıdı anı üzerine şaçdı hemān ĥırünüñ aŖzāsı ditredi ¹⁶ kuvvet ü қudreti қalmadı turduğı yirde қurıdı қaldı ancaқ bu қadarca söyleyü ¹⁷ bilüp her kim ki Ŗavrata ğālib gelürin dir ol yalan söyler didi ve ĥarübā ¹⁸ defŖj emr itdi bir tamarından қan aldılar düşmenüñ қanı řifādur diyüp ol dem қanını ¹⁹ içdi orada başını kesdi yapdügi қаř üzerine dikdi ve buyurdı ²⁰ bulduğı emvāl ü hazāyini yükletdiler taĥt-ğāñı olan münüf şehrine gönderdi ²¹ nařm meger Ŗavratdan emın olmaz kiři zāhide olsa ve yāhūd ābide **60B** ⁰¹ var қıyās it nice olur anuñla ĥāl sāhire olsa ü Ŗavrat қа'ide baŖde-hu ⁰² ĥarübā iskenderiyyede bir menār yapıdı üzerine kendü adın ve ĥırüna ⁰³ ne siĥr eyledügin ser-tā-ser yazdı bu haber etrāfda olan pādiřāhlara irişdi ⁰⁴ andan қоřқdılar aña

hediye gönderüp anuñla müdārāya başladılar ve emr itdi ⁰⁵ nūbe tarafından mısır haddına bir hısn yaptılar ve bir kıntara itdiler ki nil altından aķardı ⁰⁶ āhirü'l-emr bu hāy ü hūy ü tekāpūy arasında vaķtā Óömri pāyānına irdi ⁰⁷ hasta olup marāz-ı mevte yatdı sizden soñra yirüñize kim pādişāh olsun ⁰⁸ diyü andan sordılar aķrabāsından münāsib hiç bir āhad bulamadı illā bir Óammetesi ⁰⁹ kıızı var-ıdı adına düleyfe dirler-idi anı buldı be-gāyet güzel ve Óāķile kıız-ıdı ¹⁰ yerine saltanata anı ihtiyār itdi yanına çağırıp atalarının dedelerinin arz-ı ¹¹ mısırdā medfūn olan kūnūzına anı vāķife kııldı ve aña emr itdi ki öliceķ ¹² kendünün cesedini kāfūr-ıla terbiyet itdüre ve šāhrā-yı ğarbda yapıđı ğehrine ilte ol da ¹³ öldüđi gibi vaśiyyetin yerine getürdi ol ğehrde aña bir nāvus yapıdurup ¹⁴ anda defn itdürdi ve Óādetlerince cümle māl ü menālın kendü-y-ile bile defn eylediler ¹⁵ andan soñra yerine Óammetesi kıızı meźkūre düleyfe pādişāh oldu baÓızılar ¹⁶ bunun adına zālifā dirler eđerçi hayli Óāķile kıız idi bu da zamān-ı saltanatında ¹⁷ çok māl cemÓ itdi dedelerinin kūnūzından niçe nesneler buldı ammā memleket ¹⁸ zabtında bir miķdār Óacız olup siyāset emrini mühmel ķodi šām vilāyetine ¹⁹ hüküm iden Óamāliķa ³⁴ anuñ zabt-ı memleketde Óacz ü ķuśūrın işidüp aña ķaşd ²⁰ itdiler muķaddemā zıķr olınan endāhesūñ bir kıız ķarındaşı ođlı var-ıdı adına ²¹ eymen dirler-idi evvel ķaşd iden ol oldu Óamāliķa beglerinden yardım **61A** ⁰¹ istedi aña ceyş-i Óāżim ķoşdılar mısır üzerine yürüdi düleyfe aña Óasker ķarşu ⁰² gönderdi Óarişde iki Óasker birbirine ulaşdı orada bir müddet ķarār ⁰³ itdiler aralarında bir zamān muttasıl uğraş oldu iki taraftan çok ādem düşdi ⁰⁴ Óāķıbet düleyfe Óaskeri śınup münüfe ķaçdılar eymen ardlarına düşdi anları ķovdı ⁰⁵ bu yañadan düleyfe de mısır Óaskeriyle śaÓıd nāhiyesine çıķdı eşmüninde eymen ile ⁰⁶ uğraşmađa aña ķarşu tekrār Óasker gönderdi feyyūmda buluşdılar yine düleyfe ⁰⁷ Óaskeri śındı andan soñra düleyfe memleketün nısfın virmek şartıyla eymen ile śulh ⁰⁸ itdi anı bu vech-ile mađrūr idüp döndi ğaflet-ile anuñ üzerin baśdı aralarında ⁰⁹ üç ay deñlü tekrār muhkem cenķ ü ķār-zār oldu bu defÓa dahı ¹⁰ eymen ğālib gelüp yine düleyfeyi baśdı ķūśa tođrı ķaçırıp ardına ¹¹ düşdi be-gāyet ğayretlü kıız idi ammā neylesün tāliÓi yođ-ıdı nite ki dimişler ¹² nażm neylesün fażlı kişinün tāliÓi yār olmasa açılır mı ğonce śubh aña hevā-dār olmasa ¹³ anuñ-içündür dimiş ol kim bu hālı añlamış tāliÓ olsa ķāşķi fażlum benüm var olmasa ¹⁴ bāri düleyfe gördi rūzigār-ı zūr-ķār her-bār kendüye ğaddārlık ider ¹⁵ kendüm ğoşterür

³⁴ Óamāliķa didükleri ferāÓine tāyifesidir ol zamānda yir yüzinde olan ādem ođlanlarınuñ ķuvvetlusi bunlar-ıdı memleketleri sāyirlerden çođ-ıdı ve pādişāhlıķları ğayrılardan ulu-y-ıdı mısra anuñķün tamaÓ itdiler ve aślda bunlar nūh payğāmaruñ Óalehi's-selām Óamlık adlu ođlınuñ oğlanlarıdır bunlara anuñķün Óamāliķa dirler

cev şatar ve hemişe şerbetine sem kıatar ğayretinden buña tākāt¹⁶ getürimedi kıahr-ı dehr-ile kendüyi otlayup öldürdi yerine mezkūr¹⁷ eyemen pādīšāh oldu ki ziyāde cebbār ve cūvān-hor-ıdı pādīšāh olduğı gibi¹⁸ sābīkā kendü-y-ile uğraşanlardan bî-günāh çok kimse öldürdi¹⁹ meger bundan muķaddem šām cānibinden Őımlākīlerden velīd bin dūmağ ki šām cānibinde²⁰ olan Őımlākī pādīšāhların ulusı-y-ıdı mısır üzerine Őasker-i firāvān-ıla Őavn²¹ adlu bir begin göndermiş-idi eyemen-ile dūleyfe šaŐıdde biribirleri-y-ile uğraşurken **61B**⁰¹ memleketi hālī bulup mezkūr Őavn Őasker-ile gelüp mısır içine girüp mısırı zabt⁰² itmiş-idi cümle hazāyin ve emvālını taht-ı taşarrufına getürmiş-idi kendüyi gönderen pādīšāh⁰³ velīd bin dūmağ anuñ haylī zamān-ıdı haberin almamış-ıdı bir müddet andan haber kesilmiş-idi⁰⁴ ihtiyātından kendü de kıalkup Őažım Őasker-ile Őavnuñ ardına düşmüş-idi ol da⁰⁵ bu ešnāda gelüp nevāhī-yi mısra irişdi Őavn işidüp anı kıarşuladı varup⁰⁶ mısır içine getürdi zabt itdüğü hazāyin ü emvālı ve taht ü seriri aña tabşurdi⁰⁷ bu yaña mezkūr eyemen dūleyfe emrinden fāriğ olduķdan šoñra mısır saltanatın kendü⁰⁸ elinde bilürdi šaŐıdden kıalkdı mısra velīd bin dūmağa geldi ki mısırı kendüye⁰⁹ muķarrer ide velīd bin dūmağ virmedi mısra kendüsi pādīšāh oldu ol hīnden¹⁰ taht-ı mısra Őamālīka oturdı sehere devleti āhir olup Őamālīka devleti žuhūr itdi¹¹ arz-ı mısra anlar hākım oldılar bu velīd bin dūmağ sıgıra tapdı baŐızılar mısırdı¹² evvel firŐavn adı taķılan bu-y-ıdı dirler vilāyet-i mısırdı bir miķdār tırdı baŐde-hu¹³ aña nil ırmağı nereden kııkar ve kııķduğı yirde mahlūkātıdan ne asıl tā'ife vardır¹⁴ anı bilmek ve anda dahı varmaķ ārzısı düşdi üç yıl bu emr için mısırdı oturup¹⁵ yaraķ gördi lāzım olan cümle hevāyicin götürüp mısırdı zıkr olınan Őavnı¹⁶ yerine kıodı andan kendüsi kıaralar iķlīmine toğrı şavb-ı murāda Őazm-i rāh¹⁷ itdi hiç bir tā'ife üzerine uğramadı illā anları tağıtdı Őñinden irildiler¹⁸ kimse kıarşusına turmağa kıādir olmadı ve kıaralar vilāyetinden altun bitdüğü yire¹⁹ uğradı bir Őažım yer idi ki anda altun çıbuķ gibi biterdi andan dahı geçdi şol Őažım²⁰ göle irdi ki cebel-i kıumr altından nil kııkar bir niçe ırmaķ olur andan ol göle dōkilürdi²¹ ve orada hürmüs düzdüğü kıasrı ki aşāgada zıkr olunur gördi ve heykel-i şemse irişdi **62A**⁰¹ andan dahı geçdi cebel-i kıumra yetdi ki bir yüce tağ-ıdı bir hīle kıurup üzerine⁰² kııķdı öte yanına kıakup gördi ki bir kıara zift deñizi³⁵ üzerinden nil dōne⁰³ dōne öykelü öykelü akup gelürdi ol deñizden burunlarına kıirkın kıohular⁰⁴ geldi ol kıohulara tākāt getürimeyüp Őaskerinden çok kimse helāk⁰⁵ oldu gördi hep helāk olurlar defŐı yine aşāga indi dirler ki⁰⁶ orada ne güneş gördiler ve

³⁵ baŐızılar buña zift deñizi didükleri ziyāde kıara ve kıarañuluķ olduğı-içündür yohsa kıırçekden zift ola eyle degildür dirler ammā baŐızılar belki şu yerine içinde olan Öayn-ı ziftdür dirler

ne ay hemān güneş tulunduğı zamānda görinen güneş nūri ⁰⁷ şeklinde bir kıızıl nūr gördiler andan şöñra velīd bin dūmağ döndi yine mısra ⁰⁸ Óazimet itdi bu yaña mısırdā Óavn bu haberi işidicek aña Óiśyān itdi emr eyledi ⁰⁹ ol gelmedin śahrā-yı ġarbda münüfden üç günlük yirde kendü-y-içün bir şehir-i ¹⁰ ĥasīn yaptılar ki ol medīnetü'l-Óuĥĥābdur aśağada inśā'-allah medāyin-i arz-ı mısır ¹¹ beyānında tafşīl-i ahvālī zīkr olınsa gerekdür bārī Óavnuñ emri-y-ile anda ¹² aÓmāl-ı Óacıbe ve tılsımāt-ı ġarībeden çok nesne śūrete getürdiler ĥazīnesinde ¹³ olan eśnāf-ı künüz ve cevāhir ü terākīb ü Óaĥāķīrdan anda Óadete gelmez nesne ¹⁴ gönderdi içinde ĥıfz itdiler velīd bin dūmağ mısra yaĥlaśduğı gibi kendüsi ¹⁵ ehl ü Óayāl ü ĥadem ü ĥaśemi-y-ile ol şehre göçüp vardı anda ģarār eyledi velīd ¹⁶ geldi mısra vāsıl oldu taht-ı saltanatına cülūs itdi dirler ki velīd bin dūmağ ¹⁷ bu yolda kırk yıl eglendi andan toğrı münüfe geldi vilāyet-i mısırdā ģarār ¹⁸ idüp geldükden şöñra mısır ehlini ģul idindi mālların ve ehl ü Óayālların ¹⁹ kendüye ĥelāl ģıldı bu cihetden ĥalĥ aña buğz idüp sögerlerdi (bedduÓā iderler-idi)³⁶ içlerinde yüz ²⁰ on yıl pādiśāhlıĥ itdi aña deġin ki ittifāĥ bir ġün ava bindi avda aña ²¹ bir yırtıcı cānavar zafer bulup anı yırttı helāk eyledi³⁷ bunu ihrāmıların **62B** ⁰¹ baÓzında medfūndur ihrām anuñ maĥbarasıdur dirler andan şöñra yerine oğı reyyān ⁰² ibnü'l-velīd pādiśāh oldu ki ģıbt bunuñ adına nehrāvuş dir yūsuf payġāmbaruñ ⁰³ Óaleyhi's-śalavat ve's-selām firÓavnı budur Óaynü's-şems şehrin taht-ġāh idindi anda olurdu ⁰⁴ ve Óaynü's-şems şehri zīkr olınsa gerekdür memleketde aĥsen-i siyāset-ile siyāset ⁰⁵ itdi ziyāde Óāķıl ve dānā ve dād ü inśāf ehli pādiśāh-ıdı üç yıl mısır ⁰⁶ ĥalĥından ĥaracı refÓ eyledi ve ĥazīneleri açdı içinde olan māl-ı firāvānuñ ⁰⁷ ki ĥadd ü pāyānı yoġ-ıdı niĥe pādiśāhlardan ģalmıś-ıdı cümlesin fuĥarāya ulaśdurdı ⁰⁸ Óaziz-i nıtfır laĥablu bir kimseyi ki baÓzılar laĥabına ģutayfır dirler vezīr idindi aśılda kendü ⁰⁹ ehl-i beytinden idi adına ıtġın dirler idi yanında be-ġāyet Óaziz ü muĥarreb-idi ¹⁰ emr itdi aña kendü sarāyında ġümüşden bir kürsī yaptılar ki ġicede ġündüzde ¹¹ ģapusına gele ġide ol kürsī üzerinde oturup dīvān ide cümle Óummāl-ı sultānī ¹² ve küttāb-ı dīvānī öñine ĥāzır olalar vezīr-i mezkūr cümle ahvāl-ı memleketi ġöre ¹³ kendüsi muśāhibleriyle yimesinde içmesinde Óıyş ü Óiśretinde ola emri ¹⁴ üzere Óaziz umūr-ı saltanatı kemā-hüve ĥaĥĥuhā ġörüp ġözleyüp ĥazāyin ü emvāl-ı ¹⁵ mısırdan yabana bir ĥabbe ģaçırmadı tamām zabt ü ĥıfz itdi anuñ saÓyı-y-ıla ¹⁶ ol zamānda ĥarāc-ı arz-ı mısır toĥsan toĥuz

³⁶ be-ġāyet azup içlerinde tecebbür ve tekebbür izhār idüp fevāĥiśe irtikāb eyledi

³⁷ ve baÓzılar rivāyet ider bu velīd bin dūmağın bir ġün bir dişī sızıldı ol dişini ĥekdürdi tartdılar veznde mısır batmānı-y-ıla on sekiz batman geldi ĥattā dirler ki mısır fetĥ olınduĥdan şöñra da gördiler bir ģappānda bu diş-ile terāzūda nesne tartarlar-ıdı

biñ kerre biñ altun-ıdı Óadl-ıla ¹⁷ memleketi ābādān itdi qurā ü ziyāŖ ve qāŖa ü biqāŖ ziyāde maŖmūr oldı ¹⁸ ve pādişāhı kendü hūzūrına qoyup gavğāyı hep kendü başına aldı nehrāvūş ¹⁹ mutaşıl oyunda temāşāda-y-ıdı muşāhibleri-y-ile yir iĉer güler oynar-ıdı ²⁰ saltanat emrinden hiç bir işe qarışmazdı ve hiç bir vaqtda çıqup halqa görünmezdi ²¹ ve hiç bir nesneden şormazdı yılūñ günleri şağışınca aña üç yüz altmış dört maqām **63A** ⁰¹ düzi virmişler-ıdı ki biribirlerine beñzemezdi her biri bir tavrda-y-ıdı ve bir dürlü ⁰² bisāt-ıla döşenmiş-ıdı her gün anlardan birinde Ŗıyş iderdi mertebe-i Ŗıyş ü Ŗışreti ⁰³ bir mertebeye irişdürdi ki āfāk-ı Ŗālemdе şāyiŖ oldı etrāfdā olan pādişāhlara ⁰⁴ mısruñ saltanatı işi tamām olmuş pādişāhı kendü hevā-yı nefsinde görüp ⁰⁵ şimdi mısırdā saltanatı itgin ider-ımiş diyü taŖn haberi perişān oldı ⁰⁶ memleket-i mısra niĉe pādişāh tamaŖ itdi anlardan evvel deprenen Ŗamālika pādişāhlarından ⁰⁷ ki diyār-bekrde olurlardı ve şām vilāyetine hūkm iderler idi ⁰⁸ ebū qābūs-ı Ŗākin bin tebhūm adlu bir pādişāh idi ceyş-i girān-ıla taht-gāhından çıqup ⁰⁹ vilāyet-i mısır üzerine yürüdi bu yañadan Ŗaziz dahı mısırdan Ŗasker cemŖ ¹⁰ idüp beryānis adlu bir muŖteber begleri var-ıdı anı ol Ŗaskere baş ¹¹ idüp gelen Ŗadūlarına qarşu gönderdi anlar da hadd-ı vilāyet-i mısra qadem ¹² başmışlar-ıdı ki bu da Ŗasker-ile anları qarşuladı önlerine geldi anları ¹³ mısır cānibine geçmege qomadı tamām üç yıl anlar ile cenk itdi aralarında ¹⁴ niĉe defŖa şımlar şınmalar oldı āhir ol gelen Ŗımlıqı pādişāh fırsat bulup ¹⁵ mısır Ŗaskerin başdı beryānisi öldürdi andan serhādlarda olan aŖmāl ü maşāniŖ ¹⁶ ve āşār-ı qadimeyi yıqa yıqa ve yaqa yaqa gitdi toğrı medīne-i mısır üzerine ¹⁷ yürüdi bu haber medīne-i mısırdā işidilüp qorqu-y-ıla halq ayağ üzerine geldiler ¹⁸ firŖavnuñ sarāyı qapusına dirilüp dād ü feryād çağrışdılar reyyān bu mertebede ¹⁹ gayrete gelüp gaflet uyqusından uyandı humār-ı cām-ı meyden ayıldı ²⁰ buyurdı Ŗaskerini yoqladılar eglenmedin tamām altı kerre yüz biñ Ŗasker-i ²¹ cerrār-ıla Ŗadūsını qarşuladı yolda bir şahrāda ikisi buluşup şavaşdılar **63B** ⁰¹ amān virmeyüp ebū qābūs-ı Ŗımlāqıyı başdı ve şām ser-haddına degin anı qovdı ⁰² Ŗaskerinden bī-nihāye kimse kırdı ve vilāyetinūñ ağaĉların kesdi dār ü diyārın ⁰³ harāb idüp Ŗaskerinden tutduğunu memleketleri iĉinde yir yir aśa qodı ve anı ⁰⁴ şıduğı yirde niĉe aŖlām diküp üzerine kendü adını ve orada itdüğü ⁰⁵ feth ü fütūhını yazdı ve dirler ki anuñ ardınca tā mūsıla degin vardı şām ehli ⁰⁶ üzerine harāc bağladı ve Ŗarişde bir şehr-i Ŗažim yapıdı iĉin pūr yat ü yarağ ü Ŗasker ⁰⁷ eyledi şām tarafından memleketinūñ ser-haddı-y-ıdı ol uçları Ŗasker-ile toldurdı muhkem ⁰⁸ bekciler ve hāfızlar qoduqdan soñra kendüsi mısra döndi mısra geldüğü gibi ⁰⁹ bir ulu dernek eyledi halq-ı Ŗālemi ayağ üzerine getürdi uyur yılan-ıdı quyruğın ¹⁰ başdılar harekete geldi tamām toquz kerre yüz biñ Ŗasker cemŖ idüp ¹¹ garb cānibine

bir sefer itdi evvel berber vilāyetine irişdi ekşer halkını kırdı ¹² sāyirin etrāf-ı Őāleme
 perişān eyledi ve baözı-y-ıla bir mişdār māl virmek üzerine ¹³ şulh itdi andan yürüdi
 afrikıyye ve kırtācana vilāyetinde irdi anlar-ıla ¹⁴ dağı bir mişdār māl üzerine şulh idüp
 andan dağı geçdi deryā-yı ahdār rūm ¹⁵ deñizine dökildüğü yire irdi ol bir yir idi ki anda
 kadimü'l-eyyāmdan kalmış bakırdan ¹⁶ niçe asnām var-ıdı orada kendü dağı bir şanem
 diküp nişān kodı ¹⁷ üzerine adını ve seferinde oraya gelince vākıŐ olan ahvālı hep yazdı
¹⁸ ve ol nevāhı ehlini harāca kesdi andan dağı geçdi endülüs vilāyetine vardı ¹⁹ pādışāhı-
 y-ıla muhārebe itdi niçe eyyām aralarında cenk ü cidāl oldu āhir anuñla ²⁰ dağı bir
 mişdār māl üzerine şulh itdi andan berber vilāyetinüñ şarkışını tutup ²¹ deñiz yalılarına
 toğrı gitdi her ne memlekete uğradı-y-ısa halkı aña itāŐat itdi **64A** ⁰¹ anları taht-ı
 fermānına getürdi andan cenüb cānibinde girmās şehrine varınca gitdi ⁰² anuñ halkından
 çok kimse kırdı ve karañluğ deñiz sāhilinde bir şehir var-ıdı ⁰³ aña muşaddemā
 ümerāsından bir begin gönderdi içindeki halk aña çok māl ve niçe nefis ⁰⁴ cevāhir karşı
 gönderdiler anlara hiç bu karañluğ deñize ādem gitmiş midür didi gitmemişdür ⁰⁵
 dāyimā üzerin bir kara bulut bürür niçe gün üzeri görünmez didiler andan ol ⁰⁶ şehre
 anuñ ardınca reyyān kendüsi de geldi halk anı da karşıladılar ziyāde taŐzim ⁰⁷ itdiler ve
 aña ol vilāyetüñ Őacāyib ü ğarāyibinden çok pış-keş getürdiler cümleden ⁰⁸ biri bir kara
 taş getürdiler ki anı şuya kosalı ağı olurdu andan dağı göçdi ⁰⁹ karalar memleketinden
 zemüm vilāyetine irişdi ki anuñ halkı ādem yirler anlara demdem ¹⁰ dirler bir millettür
 anlardan eline gireni kırdı vāfir kimselerin helāk itdi andan ¹¹ dağı geçdi bir kavma
 irişdi ki anlarıñ cinsi ādem cinsi-y-ıdı ammā hilkatları maymūn ¹² hilkatına beñzerdi
 kiçirek kanatları var-ıdı aña şarılmışlar-ıdı ¹³ ammā kanatlarıñ yelegi yoğ-ıdı giderek
 karañluğ deñizi kenārına vardı yolına ¹⁴ naşar itdi gördi üzerlerin bir korkulu Őaşim
 kara bulut kapladı andan korkup ¹⁵ hemān oradan döndi şimāl cānibine öte gitdi kıyāvus
 tağına yitdi ¹⁶ ve anuñ üstinde kızıl taşdan bir timşāl gördi ki bundan öte gitmeñ dönüñ
¹⁷ diyü eli-y-ile işāret iderdi ve göğsinde bundan öte kimse yokdur diyü ¹⁸ yazılmış-ıdı
 oradan dağı geçdi medīne-i nūhāsa irişdi aña girmege mecāl ¹⁹ olmadı andan yürüdi bir
 karañluğ dereye irişdi ki içinde bir Őaşim ²⁰ hengāme işidilürdi ammā ziyāde karañluğ
 olmağın hiç nesne görünmezdi ²¹ andan dağı yürüdi bir kum deresine irdi niçe şanemler
 gördi ki üzerlerin **64B** ⁰¹ geçen pādışāhlarıñ adları yazılmış-ıdı her birin bir pādışāh
 itmiş-ıdı orada nişān dikmiş-ıdı ⁰² kendü de orada bir şanem dikdi üzerine adın yazdı
 andan ol kum deresini geçdi ⁰³ karañluğ deñize mutasıl bir harāb yire çıkdı andan niçe
 korkulu āvāzlar ve ğavğālar ⁰⁴ ğalebeler işidilürdi Őaskerinüñ ciger-dār bahādurlarından
 bir kaç kimseler ol āvāzlara ⁰⁵ karşı vardılar anları niçe Őacıbü'l-halk burunları delük

yırtıcı cānavarlar karşıladılar ⁰⁶ ki baŖı baŖını yir ve baŖı baŖıyla talaşur hırıldeşur-ıdı bildiler andan öte ⁰⁷ yol yokdur dönüp haber virdiler reyyān oradan döndi tekrār ol kum deresine ⁰⁸ uğradı andan geçdiler yüridiler Ŗaşrebler memleketine irdiler Ŗaskerinden çok kimse ⁰⁹ şokup helāk itdiler ve anlardan od yakmağ-ıla ve baŖı efsūn okımağ-ıla kurtuldılar ¹⁰ Ŗaşrebleri kendülerden defŖ itdiler oradan geçdiler bir yire dağı irişüp ¹¹ anda bir ulu ĥaddan ziyāde büyük ve uzun yılan gördiler ki uzunluğı tahmīnā ¹² bir mīl var-ıdı fīl Ŗñine gelse yutar dişine dağı ilişmezdi anı ölmüş ¹³ şandılar uyurdu üzerine vardılar gördiler diridür kaçdılar efsūnlar okıyup ¹⁴ anuñ şerrinden emīn oldılar kıbt şöyle zuŖm ider ki reyyān ol yılana bir siĥr itdi ¹⁵ ölince artuğ yürimege kādır olmadı dirler bārī reyyān andan dağı geçti ¹⁶ künd şehrine irişdi ki ol zamānda ĥükemā şehri-y-ıdı içinde olanlar ¹⁷ hep ĥükemā ü Ŗulemā-y-ıdı şehriñ kapuların bağlayup yakınında bir şarp ¹⁸ tağ var-ıdı yolu şehir içinden-ıdı kendüler andan kaçdılar reyyān ol şehir ¹⁹ üzerinde bir kaç gün tırdı şuları ve azıkları dükendi helāk olmağa ²⁰ yaklaştılar ol şehir halkı aña bir kimse gönderdiler adına sedūs dirler-ıdı ²¹ içlerinde cümleden Ŗālimleri ve efdalları-y-ıdı ser-tā-ser gevdesin kıl bürümüş-ıdı **65A** ⁰¹ reyyāna buluşdı anı gördüğü gibi iy Ŗömri uzamış mağrūr pādīşāh kanda gideyin dirsın ⁰² ecel erdükcüdür yitecek deñlü hod rızkuñ var kendüñi ve Ŗaskerüñi ne zahmete ⁰³ birağursın mālīk olduğıñ mālūñla niçün kanāŖat eylemezsin saña ğınā viren ⁰⁴ seni bu kadar Ŗaskere kādır kılan ĥālīkuña niçün tevekkül itmezsin didi ⁰⁵ reyyān anuñ sözinden Ŗacebe vardı aña şuları kandanadur sordı ol da yolın ⁰⁶ şalı virdi ve aña reyyān oldukları yiri sordı bir yirde oluruz ki aña kimse ⁰⁷ varıamaz ve senden evvel dağı aña kimse varmamışdur didi yā ol yirde siz ⁰⁸ ne yirsiz didi sedūs bir ot köki yirüz ki anuñla kanāŖat itmişüzdür ⁰⁹ ve anı da çok yimez kifāyet mīkdārı yirüz didi reyyān yā suyı nereden ¹⁰ içersiz didi bir çukurdan içerüz ki aña kar yağmur suyu irkilür didi reyyān ¹¹ yā bizden niçün kaçduñuz didi size karışmayalum diyü kaçduğ yohsa ¹² sizden korkduğumuzdan degül didi reyyān yā issi olduğı zamanlarda nereden ¹³ olursız didi bu tağ altında mağāralar vardur anuñ içinde oluruz didi ¹⁴ yā māl ister misiz size māl vireyin mi didi sedūs mālā ĥırs ehli olan ¹⁵ ve dürlü dürlü yiyüp içmek geyüp kuşanmak isteyen tālib olur biz dünyā ¹⁶ ğıdāsından bir ot-ıla kanāŖat itmişizdür ĥuśūsā biz ol kadar mālā kādırüz ki ¹⁷ anı sen görseñ kendü mālūñdan yigrenürdüñ didi reyyān ol māl nerededür ¹⁸ didi ol Ŗālim benümle bile gel göstereyin didi ve artuğ söylemeyüp ¹⁹ bir tarafa toğrı alup yüriyi virdi reyyān ĥ^wāsından bir kaç kimse-y-ile ardına ²⁰ düşdiler bunları bir tağ etegine ilti anlara altun bitdüğü yiri gösterdi ²¹ gördiler çibuk çibuk yirden ol kadar altun bitmiş ki ĥadd ü ĥaşrı yok **65B** ⁰¹ andan anlara bir dere gösterdi ki

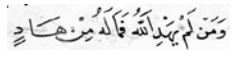
iki yanları tobtolu hâsra gelmez zeberced ve fîrûze ⁰² taşları-y-ıdı reyyân kendü-y-ile bile olanlara emr itdi ol altundan ve cevâhirden ⁰³ diledükleri deñlü aldılar ve götürü bildükleri deñlü götürdiler yine ordularına ⁰⁴ döndiler ol kimse bile geldi ittifâk giderken Óasker içinde bir kaç kimseler ⁰⁵ gördi bir şanemleri var-ıdı anı götürüp giderler aña taÓzım iderler-idi ⁰⁶ bî-ihtiyâr feryâd idüp reyyâna bu nedür yirümüzden çık git yohsa allahu teÓâlânun ⁰⁷ bize gâzabı irişür didi anı büte tapmağdan nehy eyledi andan reyyân aña yol ⁰⁸ sordı ol da bildügi üzere şalı virdi ol Óâlîme vedâÓ idüp didügi ⁰⁹ yola toğrı revân oldu yolda giderken niçe tâ'ifelere dahı uğradı ¹⁰ hiç bir yir yoğ-ıdı ki aña uğraya anda bir eşer kıomadın geçe gelirek nûbe memleketine ¹¹ irişdi damğalada³⁸ ki ol memleketün taht-gâhıdur bir şanem dikdi üzerine ¹² adın ve târîh-i seferin yazdı Óâkıbet şîhât ve selâmet-ile gine diyâr-ı mısra irişdi ¹³ taht-gâhı ki münûf şehri-y-idi toğrı aña müteveccih oldu vezîri sâbıkü'd-diğir ¹⁴ Óaziz anı işidicek cümle aÓyân-ı vilâyet-ile aña karşı çıkdı buluşdılar ol ¹⁵ gün anun kıudümüyla niçe şenlik ve şâdilık eylediler Óaziz aña seferinden dönüp ¹⁶ gelince bir mağâm binâ ıdı virmiş-idi reng-âmiz sırçalardan binâ ıdı virmiş-idi ¹⁷ anda âsumânı sırçadan bir şarnıç itdürüp ol şarnıcuñ dibinde ğarîbü's-şanÓa ¹⁸ aq sırçadan bir balık itdürmiş-idi şu içinden görünürdi reyyân münûfe ¹⁹ geldügi gibi toğrı ol mağâma indi Óazize buyurdi ki kendü-y-ile giden ²⁰ Óaskerini yoklaya gördi tamâm toksan biñ âdem kıusür gelmiş ve içlerine ²¹ ğurebâdan elli biñ kimse kıarışmış mısırdan dönüp gene gelince on bir yıl geçmiş idi **66A** ⁰¹ muğaddemâ dinen üzere mısırdan çıkdügi vaqt Óaskeri toksan toktuz biñ kerre biñ ⁰² er-ıdı diledi ki Óaskerün yüz biñ kerre biñ idüp kesrini tamâma irişdüre memleketi ⁰³ ziyâde Óimâret itmege emr itdi ve nilün cânib-i ğarbpsinde mermerden kıaşrlar bünyâd ⁰⁴ itdi üzerlerine niçe aÓlâm dikdi andan şöıra yūsuf payğāmbar Óaleyhi's-şalavat ⁰⁵ ve's-selām mısra geldi kııssa-ı yūsufda meşhūr olan üzere Óaziz anı şatun ⁰⁶ aldı baÓde-zamānın vākıÓa taÓbiri hūsūsında hikāyet olınan üzere ⁰⁷ haberi reyyāna degdi anun yanında taqarrüb idüp hāzret-i yūsufi otuz yaşında-y-iken ⁰⁸ vezîr idindi ve dirler ki mahfî yūsuf payğāmbara imān getürmiş idi ⁰⁹ ammā memleketinde fitne ola diyü kıorqup imānını ızhār itmemiş-idi ve reyyân arz-ı ¹⁰ mısırdı yüz yigirmi yıl pādişāhlık itdi ve andan şöıra yerine oğlı dārūm ¹¹ pādişāh oldu ki buña kıbt derjimus dir be-ğāyet cebbār kāfir-idi yūsuf ¹² payğāmbar Óaleyhi's-selām bunun zamānında dahı vezîr-idi gāh emrin tutar gāh aña ¹³ muhālefet iderdi bu dārūm zamānında nilden üç günlük yolda

³⁸ damğala nûbe memleketinde nil ırmağı üzerinde bir ulu şehrdür taşdan yüce sür-ıla müsevverdür nûbe pādişāhının taht-gāhıdur ve bu nûbe vilāyetinün nil kenārınca seksen günlük uzunı vardır

bir gümüş ma'Ödeni ¹⁴ zâhir oldu andan çok nesne tahşil itdi bi-nihāye gümüş çıkartdı ol gümüşden ¹⁵ kamer adına bir şanem³⁹ düzdi zîrā tāli'Ö-i seretân-ıdı ve ol şanemi atası nilüñ cānib-i ¹⁶ şarkışinde binā itdügi mermer kaşr üzerine dikdi ve anuñ etrāfında gümüşden ¹⁷ niçe şanemler dañı diküp her birine kızıl ħarîrden libâslar geyürdi ve ol şanem için ¹⁸ her yıl kamer seretân burcına geldügi gibi bir bayram itdi ve yūsuf paygāmbar ¹⁹ Öaleyhi's-selām bu dārüm zamānında vefāt itdi emr eyledi anı pādīşāhlar kefeni-y-ile ²⁰ kefenlediler mermerden bir tābūta koyup nilüñ cānib-i ġarbışinde defn eylediler nil ²¹ şuyı ol cānibe meyl idüp cānib-i şarkīyi az başar oldu cānib-i ġarbī ucuzlık **66B** ⁰¹ taraf-ı şarkī kıtlık oldu tābūtın oradan çıkarup cānib-i şarkīde defn eylediler bu def'Öa ⁰² nil cānib-i şarkīye meyl idüp cānib-i ġarbīyi az başar oldu emr bi'l-Öaks düşdi ⁰³ āhir re'yler buña toğruldu ħazret-i yūsufuñ şalavātullah-ı Öaleyh ve selāmüh ⁰⁴ tābūt-ı mübāreklerin çıkarup muĥkem berkitdiler şöyle ki içine şu girmekden ⁰⁵ emîn oldu ba'Öde-hu bir ip-ile nilüñ ortasına şarkıtdılar tā orta yirinde şu içinde ⁰⁶ qodılar bu kerre nil kemā-kān ħālī üzerine olup iki tarafa bile ber-ā-ber ⁰⁷ meyl itdi ucuzlık tarafına Öām oldu ħazret-i yūsuf Öaleyhi's-salavat ve's-selām ⁰⁸ tamām yüz yigirmi yaşında vefāt itdi anlardan soñra yirlerine dārüm ⁰⁹ kendünüñ qarındaşı belātıs kāhini vezîr idindi dārüm kendüsi ¹⁰ zālīm idi belātıs da zālīm idi iki zālīm bir yire geldi turmayup ¹¹ dārümü žulma tahrîk idüp ħalkuñ mālını güc-ile alsañ anlara ezā itseñe ¹² dir-idi bu cihetden re'Öāyā aĥvālī diğەر-gün oldu ħalkdan nā-ĥağ bi-nihāye ¹³ māl aldurdu anuñ sebebiyle dārüm māl-ı firāvān cem'Ö itdi vilāyet-i mısırda ¹⁴ beyne'l-cebeleyn didükleri yirde taş içinde bir dere kesdi ol derede ¹⁵ emvāl ü cevāhirden şağışa gelmez nesne gömüp üzerine tılsım bağladı ¹⁶ ve anda yine taş içinden bir tar ve tayıncağ yol itdi ki aña biñ dürlü belā-y-ıla ¹⁷ gidilürdi ol yoluñ muntehāsında demürden bir qapu var-ıdı bu yol ile ¹⁸ ol qapuya varılurdu orada cinden bir müvekkel qomışdı ol qapuyı ¹⁹ beklerdi bir kimse ki ol qapuya qaşd eylese elbette tayınur ol dereye ²⁰ uçar helāk olurdu dirler ki aña yakın yirlerde bundan ġayrı niçe ²¹ emvāl-ı keşîre dañı defn itmiş-idi ħalk bunlara girürler çıkarlardı hemişe **67A** ⁰¹ qapuların açuğ bulurlardı ammā bunlarda qoduğ cümle sikkelü altun idi ⁰² her biri veznde on mişķāl-ıdı ve her birinüñ üzerinde kendünüñ şüreti ⁰³ var-ıdı her ne kimse ki qapularından girdükden soñra anlardan ⁰⁴ bir altun ala taşra çıqmağ istedügi gibi ol qapu üzerine qapanurdu ⁰⁵ anı elinden yine alduğı yire bırakmayınca açılmazdı anuñ içinde qalur helāk ⁰⁶ olurdu dirler ki dārümüñ

³⁹ dārümüñ bu şaneme tapduğı yūsuf paygāmbar aleyhi's-salavat ve's-selām vefāt itdükdən soñra vākı'Ö oldu zîrā anlardan soñra ziyāde azmış-ıdı

varduķca halka žulm ü Óudvānı artdı ⁰⁷ hattā bir meşābeye vardı ki her ne yirde bir güzel Óavrat işitse aña ādem ⁰⁸ gönderür güc-ile getürdürdi halk içine bu cihetden ıztırāb ⁰⁹ düşdi anı ziyāde teşñiÓ iderlerdi her kiři ehl ü Óayālı ¹⁰ qorķusından nidesin bilemezdi şanıÓatlar battāl oldu il işden ¹¹ güçden qaldı soķaqlarda çārsūlarda bāzārlarda kimse gezemez oldu ¹² her kiři hemān evinde oturur māl ü Óayālını gözler ne vaķt geleler alalar dir-idi ¹³ niçe kerre kendüden kendüye aēladılar müfīd olmadı belki dahı ¹⁴ ziyāde azdı şikāyet iden halkdan niçe kimseyi bı-günāh öldürdi ¹⁵ āhir anuñ elinden halkuñ tākātı taķ oldu cānlarından yigrendiler bi'z-zarūrī ¹⁶ üzerine gulüvv-i Óām idüp sarāyın baśdılar arķasından saltanatları libāsın ¹⁷ halÓa qaśd itdiler vezīri belātıs anuñ yanına girdi ahvālı aña bildürdi ¹⁸ vezīre ēaēab idüp žulmını bilmezlige urdı halka kendüsi çıķup ¹⁹ iÓtizār itdi üzerlerinden üç yıllık harācların defÓ itdi ve anlaruñ ²⁰ fuķarā ü zuÓafāsına bir miķdār māl emr eyledi bir pāre sākin oldılar ²¹ baÓde-hu emr itdi kendü-y-içün aēaçdan bir qaśr düzdiler anı bir gemi içine **67B** ⁰¹ qodılar ol qaśra biner muşāhibleri-y-ile nil üzerinde seyr iderdi ve ol qaśrı ⁰² latīf renkler-ile renk idüp üzerin altun gümüş varaķlar-ıla naķş itmişler-idi ⁰³ ve üzerinde gümüşden altun yaldızlu bir qubbesi var-ıdı ol qubbe üzerinde ⁰⁴ reng-āmız sırçalardan bir sūret qonmuş-ıdı ve anda bir hācer-i mülevven asılmış-ıdı ki anı ⁰⁵ atası maēribden getürmüş-ıdı ve ol qaśrı iki tabaķa itdürmüş-ıdı birinde ⁰⁶ kendüsi ve birinde h^wās-ı ekābiri otururdu bir gün ol qaśra binüp ⁰⁷ Óādeti üzere nil üzerinde seyrān iderdi ittifāķ yine halk anuñ üzerine ⁰⁸ yürüdiler sebebi de bu oldu ki içlerinde benī isrā'ılden bir bölük kimseler ⁰⁹ nil kenārında turlarlardı anlardan biri heykeller hıfz iden kimselerden ¹⁰ birin döēdi bir yerin qanatdı pādişāh deñiz içinden anı görüp ¹¹ gemiyi kenāra çekdürdi gemiden çıķup ol qavm üzerine yürüdi yanında ¹² olanlara bre qomañ şunları didi giderek ēavēā büyüdi döēüş uēraşā ¹³ mübeddel oldu halkuñ žulm ucından cānı acımış-ıdı pādişāhuñ yanında olanlar-ıla ¹⁴ cenge başladılar az qaldı ki arada bir fesād ola nefis-i pādişāha kürend irişe ¹⁵ meger atasınuñ bir sāhire Óavratı var-ıdı kendü-y-ile gemide bile-y-idi ¹⁶ ol bu hālī göricek defÓi bir sihr itdi yir içinden bir tütün peydā oldu ¹⁷ ol cenk iden kimseleruñ gözlerine qoyılup cümlesin kör itdi ¹⁸ uēraşdan qaldılar pādişāh-ıla olanlar ēālib oldılar orada dārūm halkdan ¹⁹ niçesin kırdı ve niçesin nil kenārında ber-dār eyledi halka bu defÓa ²⁰ tamām ēaēab idüp eski hüyn yine eline aldı nā-hāķ yire mālların almaēa ve yine ²¹ Óavratların çekmeēe ve içlerinden ulucaların ihānet itmeēe başladı bunuñ **68A** ⁰¹ üzerine az geçmedin bir gün yine ol qaśra binüp nil üzerine seyrāna çıķdı ⁰² şu yüzinde gezerken ittifāķ ol bindüēi gemiden çıķup h^wāsından üç nefer ⁰³ kimesne-y-ile bir kiçirek gemiye bindi nā-gāh niluñ ortasına varduēı gibi muhālīf ⁰⁴ bir yıl qalkdı bindüēi

gemiye devürdi kendüsi ve bile olan kimseler ğarķ olup ⁰⁵ orada şuya boğuldılar hēlvāna yakın yirde-y-idi (aradılar) ölüsin güc-ile buldılar şudan ⁰⁶ çıkarup götürdiler münüfe iltüp anda defn itdiler beyt žālimi sen šaneme ber-hürdār ⁰⁷ olur yā boğılır şuya yā ber-dār olur andan şöra yerine oğlu maŖdāyūs ⁰⁸ pādişāh oldu baŖzılar buña maŖādiyūs dir ve maŖdān da dirler tabŖı be-ğāyet ⁰⁹ Ŗadālete māyil idi iller içinde Ŗadl ü dāda āğāz idi atası raŖiyyet ¹⁰ kŖrkusından anlardan defŖ itdügi üç yıllık harācı gene muķarrer itdi ne il ¹¹ hāķķın kendü alur ne kendü hāķķını ilde ķordı ve atası alduğı ¹² illerüñ Ŗavratlarını islü islerine virdi ve bir sāhiri vezir idindi ¹³ adına melāde dirler-idi bu da Ŗadālet emrinde kendüye muŖindi egerçi ¹⁴ anuñ zamānında beni isrā'il çoğaldı evvelā anlara daħl ve taŖarruzı yoğ-ıdı ¹⁵ ammā şöradan beni isrā'il anlaruñ tapduķları bütlerine taŖn idüp ilāhlarına ¹⁶ daħl eylediler anlara ğāzab eyledi bizden ayrılşunlar başķa yirde olsunlar diyü ¹⁷ emr eyledi anlar da ķıbt içinden ayrıldılar şehrüñ bir kenārına çekildiler ¹⁸ şöyle bir içlerine ğayrı kimse ķarışmadı münüfe yakın yirde varup başķa ¹⁹ meķān tutdılar anda bir mescid yaptılar içinde ibrahīm payġāmbar Ŗaleyhi's-selām ²⁰ şuhufın okurlardı ķıbt kitāblarında žıkr ider bir gün maŖdāyūs ²¹ heykel-i zuhala vardı āyinlerince aña tapup Ŗibādet iderken şeytān içine **68B** ⁰¹ girüp aña putı söyledi ben seni memleketüñ ehline hāşā tañrı itdüm anlar üzerine ⁰² ve ğayrılar üzerine saña ķudret ü kuvvet virdüm uş seni kendüme ber-ā-ber itsem ⁰³ gerek didi bunu gerķek şanup bundan kendüye Ŗaceb geldi şeytān ⁰⁴ mekri-y-idüġin tuymadı zihj cehālet ve hāmāķat ⁰⁵ ki kendüyi maħlūk-ı Ŗāciz-iken hālık-ı Ŗālem ola şandı bu haber ile güne ⁰⁶ yayıldı ol heykele hıdmet idenler pādişāha put söyledüġin biz işitdük ⁰⁷ ve ol hinde bir nūr da gördük diyü halkā haber virdiler şeytān anlara daħı ⁰⁸ mekr idüp gözlerine ve ķulaķlarına anuñ gibi nesneler taħyil itdürmiş-idi ⁰⁹ halkuñ daħı başar-ı başiretleri baġlandı āyi-ne-i idrāķları pas-ı cehl ile ¹⁰ tondı anı gerķek şandılar aña bir vech-ile taŖżime başladılar ki hādd-ı ¹¹ Ŗādetden geçdi varduķca üzerlerine maŖdāyūsüñ heybeti žulümātı çökdı ¹² āhir neŖüzü-billah bilmezlige aña tañrı didiler içlerinde bu dālālet ve cehālet ¹³ muķarrer olduķdan şöra halkā sāyir pādişāhlara müyesser olmayan baña müyesser olduġın ¹⁴ gördüñüz ve bildüñüz bu baña šanemlerden bir Ŗatādur şükrini bilmek gerekir ¹⁵ üzerüme bunuñ şükrı vācibdür min-baŖd bunu fikr itdüm ki ol şükrāneye ¹⁶ saltanatdan çekilem kendümi maħşūs heykellere Ŗibādet hıdmetine koyam ¹⁷ ve sizüñ emrünüzi oġlum ķāşime ısmarlayam ve şaħşum sizden ğāyib olınca gene ben de ¹⁸ oġlum ardınca ahvāluñuza göz ķulaķ tutam didi ve yirine oġlu ķāşim ¹⁹ bin maŖdāyūsı ki kendü gibi bu da Ŗımlıķı-y-idi pādişāh dikdi

ba'Ŗzılar bunuñ ²⁰ adın eksāmis dirler bārī taqđırin bu ma'Ŗdāyūs ardınca pādişāh olan oğlı ²¹ kendü zamānında heremleri yıķmaķ istedi mısruñ hūkemāsı ķomadılar bunları **69A** ⁰¹ yıķmaķa mısruñ harācı yitişmez ve bir de budur ki bunlar iki ulu payġāmbarlaruñ ķabrlarıdır ki ⁰² biri ādem-i nebī oğlı şīş Ŗaleyhi's-selām ve biri hūrmüsdür ki anı idrīs nebīdür dirler ⁰³ didiler anlaruñ sözleri-y-ile yıķmaķdan vāz geġdi ķāşim öliceķ yirine ⁰⁴ ķarındaşı aķsās pādişāh oldu ki buña ba'Ŗzılar a'Ŗsāmis dirler be-her-hāl ⁰⁵ bu altıncı fir'Ŗavndur ki Ŗacīb ü ġarīb şan'Ŗatlara māyil idi halka mülāyemet ⁰⁶ idüp anlara her nesnede vüs'Ŗat virdi ve her ķişi bildüġi üzere ⁰⁷ bir Ŗimāret iħdāş itsün ve bir şanī'Ŗat ızhār eylesün diyü halāyıkı hūnere ⁰⁸ terġīb eyledi her dileyen bir heykel taşnīf idüp eskiyen heyākili ⁰⁹ ġōñli olan tecđid itsün diledüġi gibi libās geydürsün diyü halka ¹⁰ icāzet virdi ve münüf şehri hāvālīsinde niķe a'Ŗlām dikdi anlar üzerine ¹¹ üstüvāneler ķodurdi ki birinden birine yürinürdi ve rükūde ve šā şehirlerinde ¹² ve sāyir medāyin-i ša'Ŗıdde ve nilüñ aşāġa yanlarında ġoķ a'Ŗlām-ı pāy-dār dikdi ve üzerlerinde ¹³ odlar yanduracaķ ġoķ menārlar itdi ve Ŗacāyib tılsımlar baġladı ve ġümüşden ¹⁴ bir top işledi ki üzerinde kevākib şüretleri naķş olunmuş idi ¹⁵ ve anı dühn-i šīñi ile yaġladup münüf şehrinüñ ortasında bir menār üzerinde ¹⁶ ķodurdi ve anasınuñ heykelinde kıızıl altundan üzeri savāt şan'Ŗatı-y-ıla ¹⁷ ķarardılmış bir siyāh zuhal şüreti ķodı ve kendüsi hīkmet üzere bir ¹⁸ terāzū düzdi ki aña halk be-ġāyet i'Ŗtibār iderlerdi ol terāzūnuñ keffeleri ¹⁹ ve keffelerinüñ zencirleri altundan ve sāyir esbābı ġümüşden idi ²⁰ ve ol terāzū heykel-i şemsde asılı-y-ıdı hemişe orada tururdi keffelerinüñ ²¹ birisi üzerine hāķ ve birisi üzerine bātıl lafzı yazılı-y-ıdı ve keffelerinüñ altında **69B** ⁰¹ bir niķe pullar ķonmuş-ıdı ki anlaruñ üzerlerine kevākib şüretleri naķş olunmuş-ıdı ⁰² meşelā bir žālim ile bir mażlūm ol terāzū yanına gelürler her birisi ol pullardan ⁰³ eline bir pul alurdi anuñ üzerine murādı olduġın söylerdi andan birerleşī ⁰⁴ ellerindeki pulları ol terāzūnuñ keffelerine ķorlar anları tartarlar-ıdı ⁰⁵ elbette žālim ķanķısı ise ġünāhı ġoķ olmaġ-ıla anuñ pulı ağır gelür ⁰⁶ ve mażlūm pulı yeyni gelürdi žālim mażlūmdan anuñ-ıla farķ olunurdi ⁰⁷ bundan ġayrı her ne kimse ki bir sefere ġitmek istese ve yā borclu ⁰⁸ olsa borcından ķurtulur mı ve yā seferinden kendüye hayr olur mı ve yā bir ⁰⁹ kimsenüñ seferde bir ġāyibi olsa anuñ ahvālına ıtılā'Ŗı murād idinse ¹⁰ ve bi'l-cümle dünyā murādlarından her neyi ki murād idinse ol murād niyyetine ol terāzū ¹¹ yanına gelür ol pullardan eline iki pul alurdi birinüñ üzerine meşelā ¹² ġōñlünde tutduġı işi işlemek ve birinüñ üzerine işlememek niyyetin ider ¹³ ba'Ŗde-hu ol pullaruñ birin terāzūnuñ bir keffesine ve birin bir keffesine ¹⁴ ķor ikisin tartardı her ķanķısı yukaru gelürse anuñla Ŗamel iderdi ¹⁵ ķur'Ŗası rāst gelürdi ve eger

ikisi ber-ā-ber gelse bir ay kıatlanur ol ¹⁶ işi işlemezdi bir aydan şöra terāzū yanına gene
 gelür vech-i meşrūh üzerine ¹⁷ bir kıurŖa daıı iderdi elbette biri tefāvūt itmeyince
 olmazdı anuñ-ıla Ŗamel iderdi ¹⁸ dirler ki puht-ı naşsar mısır vilāyetine müstevlī olduğı
 vaqt ol terāzūyı aldı bābil ¹⁹ iklimine iletıi anda el-Ŗıyāzū-billāh oda tapdukları evlerūñ
 birinde kıodı bunlardan ²⁰ ğayrı bu aqsās zamānında baŖzı üstādlar bir cins bir tenevvür
 yapıdılar ki odsuz ²¹ içinde etmek bişerdi ve bir cins bir çölmek de işlediler ki odsuz
 kıaynar **70A** ⁰¹ içinde yimek bişerdi ve bir cins bir bıçaķ da düzdiler ki kıaçan
 ĥayvānātdan birin ⁰² boğazlamak isteseler ol bıçağı kıarşısına diküp tururlardı ol ĥayvān
⁰³ anı görür gelür ihtiyārı-y-ıla ol bıçağa kendü boğazın sürer kendüsini ⁰⁴ boğazlardı
 bunlardan ğayrı anuñ zamānında sanŖat-ıla bir od işlediler ki şu ⁰⁵ olurdı ve bir sırça
 düzdiler ki havā olurdı sāyir bunlar emşālī ⁰⁶ anuñ zamānında üstādlar niçe Ŗacāyib ü
 ğarāyib işler işlediler ki andan evvel ⁰⁷ gelen pādīşāhlar eyyāmında işlenmemişdi nażm
 şāhlardan olmasa ⁰⁸ himmet eger müşkil iş işler midi üstād hiç ragbet ⁰⁹ olmasaydı
 ĥüsrevden aña tişe almazdı ele ferĥād hiç ve aqsās ¹⁰ atasınuñ veziri öliceķ yerine
 uşmūn oğlanlarından bir kimseyi vezir ¹¹ idindi adına talmā bin kıūmis dirler-ıi boyı
 kıısa şakālī uzun ve gök ¹² gözlü ve sol gözi kıüçücük ve aqsāķ bir kimse-y-ıi ve alnında
¹³ bir siyāh beni var-ıdı ve be-ĝāyet kāhin-i Ŗālim ıi ve nihāyet-i mertebede ¹⁴ bahādur-
 ıdı aqsās memleketūñ aĥvālın ekşer anuñ eli-y-ile ıslāĥ ¹⁵ itmiş-ıi anuñ kıuvveti-y-ile
 çok maŖālim işledi ve āşār kıoymadan çok ¹⁶ ĥarāblar taŖmır itdi nilūñ şarkī ve ğarbī
 taraflarında niçe şehirler yapıdı ¹⁷ ve saŖıd vilāyetinde niçe melāŖib ü maşāniŖ düzdi ve
 aqsāsa kııbt tāyifesi ¹⁸ ki kendü gibi yılduzlara tapar kāfirler-ıi benī isrā’ılden ki ¹⁹
 mü’mınler-ıi şikāyet itdiler benī isrā’ılı size kıul itdüm anlar sizūñ ²⁰ kıullarıñuz olsun
 didi anuñ zamānında kııbtıdan her kıankısınuñ bir maşlahatı ²¹ düşse benī isrā’ilden ĝüc-
 ile birini ırĝādılığa tutar maşlahatı bitince kıullanurdı **70B** ⁰¹ aķça pul virmezdi
 söyleyeyin dise bı-ĝünāh urur öldürürdi dirler ki ⁰² iskenderiyye menāresi bu aqsās
 zamānında yapıdı anuñ üzerinde bir āyine ⁰³ tertīb itmiş-ıi ol āyine içinde cümle rūm
 vilāyeti ve cezāyir ĥalkı ve anlarda ⁰⁴ her ne işlerlerse ve kendüler üzerine anlardan her
 kim kıaşd iderse cümle ⁰⁵ görinürdi andan maŖlūm olurdı aña ĝöre tedārüklerin iderlerdi
 ve deryādan ⁰⁶ bir Ŗadūları üzerlerine yürise ol āyine yā bir iş işlerlerdi anı od gibi ⁰⁷ bir
 Ŗaķım şuŖāŖı kııķardı ol gelen Ŗadūları üzerine düşerdi gemileri-y-ile ⁰⁸ deryā içinde
 anları yaķar helāk iderdi ve bu aqsās zamānında acı deñiz ⁰⁹ kıaynadı taşıdı vilāyet-i
 mısırda olan maşāniŖden ve kıurā ü besāyitinden ¹⁰ çok nesne ĝarķ eyledi ve āĥir aqsās
 otuz bir yıl ĥalkıdan ĝāyib oldu ¹¹ anı kimse ĝörmedi veziri meżķūr talmā anı odladı
 öldürdi diyü ¹² ĝümān idüp ĥalk anuñ üzerine yüridiler tiz pādīşāhumuzı bulı vir elbette

¹³ anı görmek gereküz didiler talmā pādīšāhuñuz hāšā tañrılaruñuza yaŌñi ¹⁴ yılduzlara çekildi size oğlu lātısı pādīšāh itdi didi halk da rāzī ¹⁵ oldılar yerine oğlu lātīs pādīšāh oldu ve talmāyı vizāretten ve atasınuñ ulularından ¹⁶ bir kaç kimseyi dañı manśıblarından Ōazl eyledi ve lāhūn adlu bir kimseyi ¹⁷ vezīr idindi ve bu lātīs be-gāyet kāhin-i Ōālim ve sāhīr-i fāzıl idi bu da zamānında ¹⁸ niçe aŌlām yaptı ve çok kıyayeler ve ulu şehirler ve Ōacıb heykeller binā itdi ¹⁹ anuñ eyyāmında her cinsden arz-ı mısırdā çok maŌdenler bulundu şarq ü ğarb ²⁰ şahrālarında Ōažım kenzler şakladı ki içinde yeşil kıızıl cevāhirden ve reng-āmız ²¹ sırçalardan çok ābādānlık ālātı var-ıdı giderek lātīs ziyāde azdı **71A** ⁰¹ be-gāyet cebbār oldu illerūñ Ōavratların oğlanların ve mālların gücü ile çeker ⁰² alurdu riŌāyāyı bu tarīķ-ile ziyāde faķīr eyledi vezīrlikten Ōazl itdügi ⁰³ mezkūr talmāyı şaŌıd vilāyetine gönderdi anda beg itdi ol da şaŌıde ⁰⁴ varduğı gibi kendüye hāyin olmaķ fikrin eyledi şaŌıdūñ mālını ⁰⁵ göndermedi kendü nefsi içün zabt itdi muŌtemedlerinden bir sāhīr kimse ⁰⁶ var-ıdı ol kimse aña gel saltanat taleb eyle yakında tāliŌūñde bir ⁰⁷ saŌādet görünür didi aña kuvvet-i ğalb virdi ol da anuñ sözi-y-ile yüreklendi ⁰⁸ lātısıñ erkān-ı devletine mektūblar gönderdi kendüye anlardan ⁰⁹ itāŌat taleb itdi anlaruñ kimi ğabūl kimi redd itdi kimi tevaķķuf ¹⁰ gösterdi ve etrāfda olan pādīšāhlar da lātısıñ žulmı ve riŌāyāsınuñ ¹¹ andan hoşnūdsuzlığı ucından taht-ı mısra tamaŌ itdiler yir yir üzerine Ōaskerler ¹² hāreketē geldi bir niçe pādīšāh baş baş begler-ile mısır üzerine leşker ¹³ gönderdiler ki milk-i mısır lātīs elinden alalar her taraftan lātısıñ ahvālī ¹⁴ taraldı ve dirler ki cinlerden baŌzı bu talmāya göründi eger baña mutiŌ olursañ ¹⁵ ben de saña mutiŌ olayın ve seni mısra pādīšāh ideyin didi talmā da murādı ¹⁶ ne ise ğabūl itdi anuñ-içün niçe ğurbānlar kesdi kesdügi ğurbānlardan ¹⁷ biri beni isrā’ilden bir oğlancuķ idi tutup ol cin yolına nā-hāķ yire ol ¹⁸ kāfir anı boğazladı cin de aña muŌāvenet itdi mısruñ ekābirine anuñ dilinden ¹⁹ elçilik iderdi ve ekābirinden baŌzınuñ süretine girür illere anı pādīšāh ²⁰ idinūñ diyü delālet iderdi bāri ne eylerse eyledi saltanat emrin aña toğrultdı ²¹ lātīs bu hālī tuyup talmāya şaŌıd vilāyetinden çekil diyü **71B** ⁰¹ mektūb gönderdi talmā emrin tutmadı sözine muķayyed olmadı üzerine ⁰² Ōasker gönderdi uğraşdılar Ōaskerini sıdı ser-Ōaskeri olanı ⁰³ tutdı ve yine şalı virdi ol da kendüye tābiŌ oldu bu kerre ⁰⁴ lātīs kendüsi Ōažım Ōasker cemŌ idüp üzerine yürüdi beglerinūñ ⁰⁵ ekşeri el altından talmā-y-ıla Ōahdlaşdılar lātīs aña buluşduğı gibi andan yüz ⁰⁶ çevürüp talmāya döndiler āhir talmā lātısı tutup ğatl eyledi andan mısra ⁰⁷ gelüp yerine pādīšāh oldu ve kıbt tā’ifesi şöyle zuŌm iderler ki ⁰⁸ hāzret-i mūsānuñ şalavātullāh-ı Ōaleyh firŌavnı bu talmā ola şāhiĥ budur ki ⁰⁹ anlaruñ firŌavnı velid bin musŌabdur ve bunuñ hāķķında dañı ihtilāf vardur ¹⁰ baŌzılar bunu Ōamāliķadandur

dirler žāhirde budur ve baŖzılar bu aślda kıbtıdandı ¹¹evvel-i emrinde sābıkā zıkr olınan kıāşim-i Ŗimlāķınūñ ŗubaşılardan idi ¹² ol zamānda kıbt tā'ifesi çoğalmış idi pādişāhları Ŗicek içlerinden ¹³ mezkūr velīd bin muşŖabı pādişāh eylediler burada devlet-i Ŗamāliķa münķariz ¹⁴ oldu devlet kıbt tā'ifesine intikāl itdi saltanat-ı mısra bunlar ¹⁵ mālīk oldılar dir beher-hāl bu eśnāda mısırdı velīd bin muşŖab adlu bir kimse ¹⁶ pādişāh olup hāzret-i mūsānuñ firŖavnı olduķı muķarrerdür yā ol talmā ola ¹⁷ ve yā ğayrı bu velīd dahı oldur ki el-Ŗıyāzü-billah meşhūr olan üzere tañrılık ¹⁸ daŖvāsın eyledi hāzret-i mūsā ŗalavātullah-ı Ŗaleyh anuñ zamānında bāŖiś ¹⁹ olundu mısır vilāyeti bunuñ eyyāmında nihāyet-i mertebede maŖmūr-ıdı hattā arāzi-yi ²⁰ mısruñ haracı yüz biñ kerre biñ dahı on biñ kerre biñ altuna ²¹ irişmiş-idi eyyām-ı saltanatında niķe Ŗālā ķalŖalar yapıdı ve Ŗamīķ handaķlar **72A** ⁰¹ handaķlar kesdi ve çok şehrler ābād itdi ve niķe ırmaķlar aķıtdı ğāyet-ile ulu ve ķudretlū ⁰² pādişāh-ıdı māl ü Ŗaskeri çoğ-ıdı memleketinūñ nihāyeti yoğ-ıdı hāmān ⁰³ adlu bir veziri var-ıdı ķurānda kıśśaları mezkūrdur hāzret-i mūsā ŗalavātu ⁰⁴ llah-ı Ŗaleyh ve selāmūh münācātında yā rabbī Ŗadūñ firŖavnuñ yaŖnı bu velīd bin ⁰⁵ muşŖabuñ Ŗömrin niķün uzun eyledūñ maŖa-hazā hāzretūñe maşśūs olan ⁰⁶ emri ki tañrılıkdur bu daŖvā idüp senūñ niŖmetūñ baśar didi hitāb-ı Ŗiz-zet ⁰⁷ vārid olup yā mūsā ben aña bunca Ŗömür virdüğüm anuñ-iķündür ki ⁰⁸ anda ehl-i ĵmān hūlarından iki hū vardur anlaruñ birisi saħā birisi de hāyādur ⁰⁹ diyü buyuruldı ve hāmān ki veziri idi anuñ iķün arz-ı mısırdı ¹⁰ olan halıclerden serdūs halıcin ķazdurdı ķazdurmasına şürūŖ itdüķi ¹¹ gibi aña her nāhiye halkı bu halıci bizüm tarafumuza aķıt diyü yalvarup māl-ı firāvān ¹² virdiler ol halıci bir vech-ile itdi ki evvel şarkı tarafda bir ķaryeye uğrar ¹³ andan döner ğarbi tarafda bir ķaryeye aķardı cenūb ü şimāl cāniblerinde ¹⁴ dahı bu tarıķ-ile aķıtdı ol halıcuñ suyu her tarafı baśdı intifaŖı Ŗām ¹⁵ oldu her nāhiye halkınuñ maşśūdı yerine vardı halıci-i serdūsdan ¹⁶ bu tarıķ-ile yüz biñe yakın altun cemŖ idüp firŖavna getürdi kıśśayı aña haber ¹⁷ virdi firŖavn vay saña iy hāmān pādişāh olan riŖāyāsına ki ķullarıdır ¹⁸ şefķat idüp anlaruñ ellerinde olan māllarına tamaŖ itmemek gerek sen anlaruñ ¹⁹ ellerinde olan mālı alur mısın gider bunu var her ķarye ehlinden ²⁰ ne alduñsa yine islū issine vir didi hāmān didüķi gibi itdi ²¹ bārı bu velīd bin muşŖab biş yüz yıl mısırdı pādişāh oldu tecebbūr ü tekebbūri **72B** ⁰¹ bir mertebeye vardı ki āhir ķurān-ı ķadimde mezkūr olan üzere neŖūzü-billah daŖvā-yı ⁰² ulūhiyyet eyledi anuñ zamānında mısır ehli ki anlara kıbt dirler benı isrā'ile ki yaŖķūb ⁰³ payğāmbar oĝlanlarıdır ve hāzret-i yūsuf Ŗaleyhi's-selām zamānında yaŖķūb payğāmbar ile ⁰⁴ mısra geldüklerinde irkek ve dişi bir rivāyetde toķsan üç ve bir rivāyetde ⁰⁵ yetmiş iki baş kimse-y-idiler bu velīd bin muşŖab zamānına gelince mısır

içinde ⁰⁶ sâkin olup neslleri üreyüp niçe kerre yüz biñ kimse olmuşlar-ıdı ⁰⁷ cümle müsülmânlar idiler anlara kıbt tâyifesi be-gâyet cevri ü ta'addı idüp ⁰⁸ irkeklerin kul ve dişilerin câriye idüp diledüklerin bi-günâh ururlar ⁰⁹ öldürürlerdi Óâkıbet hâk sübhâne ve te'âlâ mûsâ paygâmbarı gönderdi anı imâna da'vet ¹⁰ itdi ve benî isrâ'ile itdükleri ta'addiden anları nehy eyledi kıssa meşhûr ¹¹ ve kûrân-ı kâdimde mezkûrdur fir'avn imân getürmeyüp tuğyân ızhâr eyledi ¹² âhir hâk sübhâne ve te'âlâ anı cümle kavmı-y-ıla şuya garķ eyledi icmâl-ı vâkı'â ¹³ budur ki hâk celle ve 'âlâ fir'avn ve kavmına garķ Óazâbın göndermelü olduķda evvelâ ¹⁴ hâzret-i mûsâya hitâb idüp benî isrâ'ili mısırdan çıkarup fir'avn'dan kaçurmak ¹⁵ emri eyledi ba'zılar kavlinca mısırdan çıkduķları gün benî isrâ'il tamâm ¹⁶ altı yüz biñ dahı yetmiş biñ yetişmiş cenk eri kimseler-idi ki içlerinde ¹⁷ yigirmi yaşıdan aşğa olanın küçücük diyü ve altmış yaşıdan yukarı olanın ¹⁸ koca diyü hisâb itmemişler-idi önlerince hâzret-i mûsânun karındaşı ¹⁹ hârûn ve ardlarınca hâzret-i mûsâ kendüsi anları kova çıkdı kendü-y-ile ²¹ mısrûn eşraf ü ekâbirinden ve sâyir kıbt Óaskerinden tamâm yigirmi kerre yüz biñden

73A ⁰¹ ziyâde kimse-y-ile çıkmış-ıdı hattâ mısır içinde Óavratlarından ve oğlancuķlardan ⁰² ve hıdmetkârları tâ'ifesinden ğayrı hiç kimse kıomamış cümlesin ⁰³ bile alup gitmişdi hâzret-i mûsâ benî isrâ'ili kulzüm denizi cânibine alup ⁰⁴ gitmişdi fir'avn bu Óasker-i firâvân-ıla anları kıovup giderken şimdi ⁰⁵ mısırdâ süveys didükleri yirde ardlarından yitdi hâk sübhâne ve te'âlâ ⁰⁶ fir'avnı zıkr olınan cümle kavm ü Óaskeri-y-ile orada kulzüm denizine ⁰⁷ garķ eyledi benî isrâ'ili anlarun ellerinden halâs itdi ba'ode-hu hâzret-i ⁰⁸ mûsâ şalavâtullah-ı Óaleyhi tûra münâcâta gitdi andan benî isrâ'il ⁰⁹ içine ihtilâf düşdi kıssaları vâkı'â oldu ki yirinde mufassâl ¹⁰ ve meşrûhdur bu ešnâda bu yaña mısır içi külliya ricâldan hâlî kıalup ¹¹ içinde olanlarun hâlî diğergün olıcaķ kıbt tâyifesi içinde ¹² kıalan hatunlar mısra kendü kıullarından ve hıdmetkârlarından nâ-gâh bir kimse ¹³ pâdişâh ola diyü kıorķup bir yire cem' oldılar mısrûn saltanatı huşûsında ¹⁴ tedbır eylediler âhir re'yleri buña toğruldı ki içlerinde zübbâ kıızı ¹⁵ delûke adlu bir kıbt kıarısı var-ıdı neseb-ile be-gâyet şerife çok yaşlu ¹⁶ ve çok başlu Óakllu bililü tecrube ehli rûzigâr geçürmiş ve çok ¹⁷ nesne görmüş tamâm yüz altmış yaşında hatun-ıdı hattâ bu eclden içlerinde ¹⁸ delûke kıarı dimeğ-ile meşhûre-y-idi anı mısra pâdişâh itdiler ba'zılar ¹⁹ buña delûke binti zekķân dirler ve rivâyet olunur bu delûke kıarı ²⁰ mısra pâdişâh olduğı gibi dört yanında olan pâdişâhlardan kıorķup ²¹ götüri vilâyet-i mısır kıurâsı ve medâyini ve mezâri'ü ü merâ'îsi ve cibâl

73B ⁰¹ ü şahârâsı-y-ıla bir diğâr içine alup etraf-ı memâlikine tolayı bir sür-ı ⁰² üstüvâr çekdi memleketi bir hisâr-ı pâyidâr içine aldı ve ol sürun ⁰³ taşrasında handaķ kesüp içine şu

aķıtdı yir yir üzerine ķantaralar vażŖ⁰⁴ eyledi ve ol dıvārdan her bir üç mıl yirde bir cenk erleri turacaķ ve yaraķ⁰⁵ koyacaķ bir ulu ķule ve her bir mıl yirde bir andan kũcũcũķ ķulle idũp⁰⁶ her birinũn iķine muŖtemed bekciler koyup her birine vażıfeler taŖyın itdi taraf⁰⁷ taraf memleketi gŖzlerlerdi her ķaķan bir taraftan bir yad kimse geldũĖin⁰⁸ gŖrseler yir yir ķānlar ķalarlar biribirlerine ĥaber iderlerdi her ķanķı taraftan⁰⁹ olursa olsun bir sāŖat iķinde mısra kendũye ĥaber iriřdũrũrleri-idi¹⁰ ve bu dıvārı altı ayda yapdı tamām itdi ve bu dıvārdan śaŖıd¹¹ vilāyetinde henũz baķıyye vardur şimdi de ĥāyıt-ı Ŗacũz dimeg-ile maŖrũfdur¹² mıķrıżı kendũ dest-i ĥattı-y-ıla olan nũshasında muĥammed bin el-mesŖũdĩ¹³ adlu bir ziyāde yaşlu pĩrden naķl idũp ben bunı bi'z-żāt anũn ağzından iřitdũm¹⁴ dir meger żıkr olınan pĩr bir ķaķ nefer yoldaşları-y-ıla śaŖıd vilāyetinde¹⁵ ĥāyıt-ı Ŗacũzı seyr iderler-idi ittifaķ iķlerinden birisi ol dıvāruñ¹⁶ bir kiremũdin ķopardı gŖrdiler ĥıķ bu zamān kiremũdlerine beñzemez¹⁷ hem ziyāde bũyũk hem Ėāyet-ile ķalıñ anı elden ele aldılar her birisi baķup¹⁸ fıkr ider andan Ŗibret alurdu elden ele gezdũrũrken ittifaķ¹⁹ birisi anı elinden dũřũrdı yarılup iķinden bir dāne baķla çıķdı Ėāyet-ile²⁰ cũřēde bũyũk idi ĥıķ bu zamān baķlıları-y-ıla mũnāsebeti yoĖ-ıdı²¹ anı daĥı Ŗaceblediler Ŗzerinden ķabın ķazıdılar gŖrdiler iķi śapaśaĖ **74A**⁰¹ gũyā o yaķınlarda biķilmiř dŖĖũlmiř gibi gŖrinũr ne ķũrimiş ve ne azmıř⁰² anı pāreleyũp ol kimselerden her birisi bir pāresin yedi aślā⁰³ tuŖmına taĖayyũr gelmemişdi sũbhān-allah rızķ ĥālĩ Ŗaceb nesnedũr ke'enne-hu⁰⁴ niķe biñ yıldan berũ ol baķla dānesi ol kiremũd iķinde anlar iķũn⁰⁵ śaķlanmıř-ıdı naşıbleri-y-imiş taķdĩr-i ĥaķķ-ıla ol ĥĩnde śāĥıblũ śāĥıbine iriřdi⁰⁶ nařıblũ naşıblerin buldılar *كُنْ عَمُوتَ نَفْسٍ حَتَّى تَسْتَوِي رِزْقَهَا* bārĩ delũke⁰⁷ ķarı mısırda pādiřāĥ olduķdan řŖnra mısır iķinde olan Ŗavratlar ersũz⁰⁸ olımadılar delũke icāzeti-y-ile kimi ķulın āzād ider aña varur kimi⁰⁹ icāre-y-ile tutulmış ĥıdmet-kārına varurdu ammā anlara řu řart-ıla varurlardı ki¹⁰ kendũlere tanışmadın erleri ĥıķ bir nesne işlemeye Ŗavratlar āmir erler memũr¹¹ olalar evvelden nice ĥıdmet-kārları idilerse şimdi daĥı eyle¹² olalar anlara erlenmeyeler dirler ki bu zamānda daĥı mısır ĥaķķı Ŗavratlarına¹³ maĖlũb olup anlarũn żabtlarına ķādir olamadũķları tā ol zamāndan ķalmıř¹⁴ ĥāldur iķlerinde Ŗādet olmağ-ıla bu ĥālet memlekete rāsiĥa olmuşdur ĥıķ¹⁵ bir vech-ile izāleye ķābil degũldũr ve bu delũke ķarı siĥr Ŗilminde ve tılsımāt¹⁶ Ŗilminde daĥı māhire-y-idi vilāyet-i mısırda bir bũrbā dũzetmiř-idi ol bũrbāda¹⁷ ĥāyvānāt sũretlerinden niķe sũretler tařvĩr itdũrmiř-idi ķurı cānibinden¹⁸ mısır vilāyetine gelenlerũn kendũlerini ve tavarlarını at mıdur ve deve ķatārı mıdur¹⁹ her ne ise ve deñiz cānibinden gelenlerũn daĥı kendũlerinũn ve gemilerinũn²⁰ ķayıķ

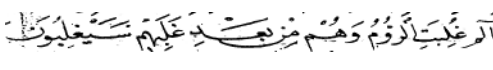
mıdur qadırğa mıdur ve ğayrı cins gemi midür her ne ise cümlesin ²¹ ol bürbāda taşvır itdürmiş ve cemî'Osini ĥarekāt-ı felekiyye ile bağlamış **74B** ⁰¹ tılsım itmiş-idi şöyle ki yaşdan ve yā qurıdan üzerlerine bir Óasker hücum eylese anlar ⁰² şeklinde ol bürbāda itdükleri süretleri hemîn ol Óadū geldüğü tarafa ⁰³ ĥareket iderdi andan üzerlerine ne cānibden Óadū yürüdüğün bilürler-idi def'Öj ⁰⁴ ol bürbāda olan yā kendülerinüñ ve yā tavarlarınüñ ve yā gemilerinüñ süretlerine ⁰⁵ bu yañada bir iş iderlerdi ol iş bi-Óaynihi ol Óaskere irişür gelmedin yolda ⁰⁶ cümlesi helāk olurdu meşelā ādemlerinüñ ve yā tavarlarınüñ süretlerinüñ ⁰⁷ bu yañada gözlerine ururlar çıkarur gibi olurlardı ve yā gemileri süretlerin ⁰⁸ bir nesne-y-ile delerlenürlerdi ötede gelen Óaskerüñ bi-Óaynihi kendülerinüñ ⁰⁹ ve yā atlarınüñ tavarlarınüñ gözleri çıkar cümlesi kör olurdu ve gemileri ¹⁰ delinür ğarqa varurdu bu tarıq-ile ol Óasker kırılır giderdi bārj ¹¹ beride ol süretlere her ne belā resmin ki iderler-idi elbetde ol belā bi-Óaynihi ¹² yolda gelen Óaskere irişse gerek-idi ba'Özılar eydür bu bürbāyı delūke ¹³ kendüsi itmemişdür ol zamānlarda tedvere adlu bir sâhire qarı var-ıdı ¹⁴ içlerinde be-ğāyet qadr ü kıymetlü ve fir'Öavn zamānında dahı ziyāde ĥürmetlü sâhire-y-idi ¹⁵ delūke aña haber gönderdi memleketümüzde ricāl qalmadı üzerümüze a'Ödā hücum ide ¹⁶ diyü qorqaruz bize bir tedbjr idi virseñ anuñla şerr-i a'Ödādan emîn olsayuz ¹⁷ didi ol sâhire de münüf şehrinüñ ortasında taşdan zıkr olınan bürbāyı ¹⁸ vech-i meşrūh üzere tertıb idi virdi ve aña dört yanında dört qapu qodı ¹⁹ cevānib-i erba'Osından gelecek Óadū-y-içün zıkr olınan süretler tılsımını bağladı ²⁰ hiç bir yañadan aña Óadū girmeye qabiliyyet qalmadı andan delūkeye haber gönderdi ²¹ işde size bir iş işleyü virdüm ki deñizden ve qaradan her qanqı cānibden **75A** ⁰¹ olursa olsun size Óadū gelmeye mecāl qalmadı her gelen helāk olur ĥişāra ⁰² ve ricāla ihtiyācuñuz olmaz didi vāqı'Öā etrāfdan mısır üzerine niçe Óadūlar ⁰³ qaşd itdi içlerinde er qalmamış şimdi mısra Óavratlar ĥükm iderimiş diyü ⁰⁴ bir qaç pādişāhlar Óasker çeküp mısır üzerine yürüdi ma'Ölüm olduğı ⁰⁵ gibi ol bürbāda olan tılsımlarına mürāca'Öat itdiler vech-i meşrūh üzere ⁰⁶ anda idecek Óameli işlediler ol gelen Óaskerlerüñ her birin bir tarıq-ile helāk ⁰⁷ eylediler ol bürbānuñ haberi cihān pādişāhları içinde şāyi'Ö oldu ⁰⁸ andan soñra mısrdan dest-i tama'Öı kesdiler berr ü baħrdan kimse aña qaşd itmez ⁰⁹ oldu selef ü halef Óulemā bundan şübhe itmemişlerdür bu esrār-ı tabi'Öat ü ĥ'wās-ı ¹⁰ eşyādandur ki ĥayvānātda ve aħcār ü nebātātda irādet-i ĥaqq-ıla qonmışdur ¹¹ nihāyet evqāt-ı felekiyye ve ittişālāt-ı ecrām-ı Óulviyye gözlenüp idilmişdür ¹² tılsımāt Óilmi ĥaqqdur kezālik siħr dahı ĥaqqdur bunlar siħr-ile de olsa ba'Öjd ¹³ degildür bu delūkenüñ aħvāl-ı siħri ma'Örūfdur zıkr olınan aħvālında ¹⁴ ehl-i mısır şek eylemezler ekşer-i Óulemāsi bunu tārıh-i mısır kitāblarında ¹⁵ yazmışlar hiç buña inkār

itmemişlerdür biz de cümle mısır ahvālında yazduğumuzı ¹⁶ anlar ağzından hikāyet iderüz bārī zıkr olınan tarihler-ile ol ¹⁷ qarī hūsn-i tedbjir idüp vilāyet-i mısırī tamām yigirmi yıl aŖdādan qor-ıdı ¹⁸ aña degin ki ekābirleri ve uluları oğullarından dergon bin baltūs ¹⁹ adlu bir yigit yetişdi anı pādīşāh itdiler burada Ŗamālīka devleti münkariz ²⁰ olup devlet-i aqbat žuhūr itdi delūke qarınū itdügi hūsn-i tedbjir-ile ²¹ kendüden soñra dahı tā puht-ı naśsar beytū'l-mağdisse gelüp benī isrā'ile gālib **75B** ⁰¹ olup dār ü diyārların harāb idince vilāyet-i mısır bu mābeynde dört yüz yıl ⁰² miqdārı aqbat elinden çıkmayup vilāyet-i mısra kıbt tā'ifesi hūkm ⁰³ eyledi ki evvelkileri bu dergon bin baltūs-ıdı bundan soñra oğlı ⁰⁴ tūdis adlu bir kıbt dahı pādīşāh oldı andan soñra bu tūdisūñ qarındaşı ⁰⁵ liqāş andan bir qarındaşı dahı marīnā andan bu marīnā oğlı istimādīs (andan belūtīs bin menāqīl) adlu bir kıbt dahı andan ⁰⁶ bunūñ oğlı mālūs andan (bu mālūsūñ qarındaşı) menāqīl andan bu menāqīl oğlı bevle nām kıbtīler pādīşāh oldılar ve bu bevle ol ⁰⁷ firŖavndur ki sūleymān paygāmbar Ŗaleyhi's-selāmuñ oğlı rehūbŖumuñ üzerine ⁰⁸ yürüdi mısırdan Ŗasker çeküp vardı beytū'l-mağdisi harāb itdi ⁰⁹ benī isrā'ilden niçe kimse öldürdi (tamām yüz yigirmi yıl mısırdā pādīşāhlık itdi büyük firŖavndan soñra saltanatda bunūñ mertebesine irmiş firŖavn yoğ-ıdı giderek ziyāde azdı āhir hāq teŖālā emri-y-ile anı ayı yire urdı boynı üzilüp helāk oldı) ammā yehūd kitāblarında mezkūr ¹⁰ olan üzere rehūbŖum zamānında benī isrā'il üzerine yürüyüp diyār-ı beytū'l-mağdisi ¹¹ harāb iden firŖavn şışākdur dirler bārī bu şışākdan soñra puht-ı naśarr ¹² diyār-ı mısırī harāb itdügi zamāna gelince ki mısırdā firŖavn-ı aŖrec ¹³ pādīşāh-ıdı dört yüz yıldan ziyāde bu mābeynde mısırdā kimler pādīşāh ¹⁴ oldukları meşhūr degüldür ammā puht-ı naśsar hurūc itdügi zamānda mısırdā ¹⁵ kıbtīlerden bu firŖavn-ı aŖrec pādīşāh-ıdı ki adı kumes idi puht-ı naśsar ¹⁶ diyār-ı kudsı yaqup benī isrā'ili oradan tağidıcaq ittifaq anlardan bir tāyife ¹⁷ puht-ı naśsardan qaçup mısırdā zıkr olınan kumes yanına geldiler ki ¹⁸ firŖavn-ı aŖrec dimeg-ile maŖrūfdur ol zamān da Ŗaskeri çok kuvvetlü pādīşāh-ıdı ¹⁹ anları hoş gördi puht-ı naśsar bunı işidüp kumese haber gönderdi ²⁰ ol benden qaçup saña varan benī isrā'il tā'ifesin baña gönderesin ²¹ yohsa senūñ üzerüne varurın didi kumes dahı sözine muqayyed olmadı **76A** ⁰¹ anları aña göndermedi ve puht-ı naśsara sögdi puht-ı naśsar işidüp incindi ⁰² Ŗasker-i girān-ıla mısır üzerine yürüdi kumes dahı Ŗasker çeküp ⁰³ anūñ-ıla cenge mübāderet itdi aralarında tamām bir yıl cenk oldı Ŗāqıbet ⁰⁴ puht-ı naśsar gālib gelüp kumesūñ çerisin başdı ve kendüsin ⁰⁵ tutup asdı ve mısır ser-tā-ser esir idüp içinde halkından ⁰⁶ bir ahād bāqı komadı cümle hānümānların yağmaladı ve mısır oda urup ⁰⁷ harāb ve yebāb itdi bu hāl üzerine mısır tamām kırk yıl harāb yatdı ⁰⁸ her yıl nil taşardı mezāriŖinde zirāŖat idecek kimse yoğ-

ıdı ⁰⁹ zāyiŖ olur giderdi bi'l-āhire kırk yıldan soñra puht-ı naśsar mısırı yine ¹⁰ beni isrā'ile virdi içlerinden bir kimseyi anlara pādişāh idüp mısra ¹¹ gönderdi gelüp yeñi başdan mısır Ŗimāret itdiler puht-ı naśsar ¹² tarafından mısır zabt eylediler ol zamāndan soñra mısır evvelki revnaķı ¹³ bulamadı hāl-ı tedennī üzerine oldu giderek mısır anlar elinden dañı ¹⁴ çıkup anlardan soñra bir zamān furs pādişāhları eline düşdi ¹⁵ ki eski mısırda kaśr-ı şemŖi yapan leşrehūş anlardandır ve tahrāst-ı tavīl dimeg-ile ¹⁶ maŖrūf pādişāh da anlardandır ki ebķurāt hākīm bunuñ ¹⁷ eyyāmında-y-ıdı bunlardan soñra dañı tā iskender-i yūnāñi žuhūr itdügi ¹⁸ tārīhe gelince niçe zamān mısır vilāyeti furs pādişāhları tarafından ¹⁹ zabt olundu anların begleri hūkm iderler-idi andan soñra ²⁰ tā ki iskender-i yūnāñi žuhūr itdi ki yūnān pādişāhlarındandır ki ķaramān ²¹ vilāyetlerine ve žū'l-ķadrlū vilāyetine ve haleb devāyirinden ve diyār-bekrden **76B** ⁰¹ ve Ŗırāķ-ı Ŗarabdan niçe memleketlere hūkm iderlerdi ve bu iskenderūñ atasına ⁰² fileboş dirler-idi taht-gāñi makedūniye şehri-y-idi ve bu iskendere ⁰³ iskender-i rūmī dirler bu da egerçi ekşeri memālik-i dünyāya hūkm itdi ⁰⁴ ammā šāñiñ budur ki ķurān-ı ķadīmde zikr olunan bu iskender degildür ⁰⁵ belki ol hīmyerden šaŖb bün er-rās adlu bir pādişāhdur ki yedi iķlīme ⁰⁶ hūkm itmiş-idi ve sedd-i ye'cūci dañı ol yapmış-ıdı bu iskender-i rūmī ⁰⁷ evvelā mağrib memleketlerine ve mısır taraflarına yürüyüp bu eķālīmi aldı ⁰⁸ vilāyet-i mısırda olan meşhūr iskenderiyye şehrini ol zamānda binā idüp ⁰⁹ anı taht-gāñ idindi dirler ki bundan ğayrı on bir şehir dañı yaptı ¹⁰ cümlesine iskenderiyye diyū ad urdı andan dönüp diyār-ı Ŗaceme sefer itdi ¹¹ meşhūr olan üzere Ŗacem pādişāñi dārā-y-ıla cenk itdi anı baśdı ¹² fāris memleketine ve ekşer-i eķālīm-i rūma müstevlī oldu andan dārāyī ¹³ öldürüp hindūstān seferin eyledi sīn vilāyeti etrāfın ki çin ¹⁴ didükleri yirdür aldı andan döndi taht-gāñi olan meżķūr iskenderiyye ¹⁵ şehrin özledi yolda gelürken vefāt itdi henüz otuz altı yaşında-y-ıdı ¹⁶ ancak on üç yıl pādişāhlık eyledi bu kadar az müddetde ekşer-i eķālīm-i cihāna ¹⁷ hūkm itdi Ŗāķil ü dānā ve pīr-i Ŗāķl cūvān-ıdı ekşer vūzerāsı ¹⁸ Ŗulemā ü hūkemā-y-ıdı arestā tālīs hākīm hem h^wācesi ve hem ¹⁹ vezīri-y-ıdı ve bir vezīri de erastū-y-ıdı bu hūkemā-yı yūnān ²⁰ ve fużalā-yı devrān tedbīrleri-y-ile az zamānda çok memālike mālīk oldu ²¹ vefāt itdügi vaķt pādişāhlıĝı oĝlına tekellūf itdiler ķabūl itmedi **77A** ⁰¹ cihān bunca hāy ü hūyı ü cüst ü cūyıyla atama bāķi ķalmadı baña ⁰² neylese gerek diyū köşe-i Ŗuzlet ihtiyār itdi ķabāyı Ŗabāya serīri hāsīra ⁰³ deĝişdi iskenderūñ memāliki ol cihetden yadlar eline düşdi her bir ⁰⁴ memleketine bir tā'ife tağallūb itdi ol zamānda vilāyet-i mısır dañı ⁰⁵ batālise ellerine düşdi ki yūnān begleri-y-ıdı bunların her birine ⁰⁶ batlamyūs dirler-idi ki yūnānca maŖnāsı ziyāde uğraşıcı demek olur ⁰⁷ Ŗāmmeten vilāyet-i mısra ve şām vilāyetinūñ

baŖına ve mağrib vilāyetine iskender-i ⁰⁸ yūnāniden ōñra bu batlamyūslar hūkm eylediler ki baŖızılar qavlinca on üç ⁰⁹ kimse-y-idiler ki biri biri ardınca pādīšāh oldılar cemŖā müddet-i ¹⁰ saltanatları iki yüz yetmiş beş yıl idi anlardan ōñra vilāyet-i ¹¹ mısır qayāsıra-ı rūm ellerine düşdi ki henüz zikr olunur ve ol on ¹² üç batlamyūsuñ evvelkisi şesūs ibni'l-Ŗavr adlu pādīšāh-ıdı ki ¹³ laqabına mantikī dirler-idi vilāyet-i mısırdā yigirmi yıl pādīšāhlık eyledi ¹⁴ andan ōñra ikinci batlamyūs pādīšāh oldu adı feylūdūs idi ki ¹⁵ yūnānca maŖnāsı qarındaşın sevice demek olurdu bu da vilāyet-i ¹⁶ mısra otuz sekiz yıl hūkm eyledi bu ol batlamyūsdur ki anuñ-içün ¹⁷ tevrātı Ŗibrāñ dilden yūnāñ dile tercüme idi virdiler ve pādīšāh ¹⁸ olduğı gibi eşir bulduğı yahūdīleri cümle zindāndan āzād eyledi ¹⁹ bundan ōñra üçüncü batlamyūs pādīšāh oldu ki adı ūrāhītus ²⁰ idi mısırdā yigirmi yıl pādīšāhlık itdi andan ōñra dördüncü ²¹ batlamyūs pādīšāh oldu adı felyuv batūr idi ki yūnānca maŖnāsı **77B** ⁰¹ atasın sevice demek olurdu bu da mısırdā on yıl pādīšāhlık eyledi andan ōñra ⁰² beşinci batlamyūs pādīšāh oldu ki adı aqnıqıyus idi mısırdā yigirmi dört ⁰³ yıl pādīšāh oldu andan ōñra altıncı batlamyūs pādīšāh oldu ki adı ⁰⁴ felyuv batūr idi ki yūnānca maŖnāsı anasın sevice demek olur bu da vilāyet-i ⁰⁵ mısırdā otuz beş yıl pādīšāhlık eyledi andan yedinci batlamyūs pādīšāh ⁰⁶ oldu ki adı ūrāhītus idi ki yigirmi toquz yıl pādīšāhlık itdi andan ⁰⁷ sekizinci batlamyūs pādīšāh oldu ki adı sūfirā-y-ıdı ki bu da vilāyet-i ⁰⁸ mısırdā on altı yıl pādīšāhlık eyledi andan ōñra toquzuncı batlamyūs ⁰⁹ pādīšāh oldu ki adı şıdeyrītus idi bu da vilāyet-i mısırdā toquz ¹⁰ yıl pādīšāhlık itdi andan onuncı batlamyūs pādīšāh oldu adı ¹¹ iskenderūs idi dirler ki bunuñ anası zenc pādīšāhlarından ¹² birinüñ kıızı-y-ıdı atası anası-y-ıla gerdek olduğı gice anuñ bedeninden ¹³ bir çirkın rāyiha tıydı buyurdu anı senderūs şuyı-y-ıla yudılar ¹⁴ anuñ-içün oğlına iskenderūs didiler bu da mısırdā üç yıl ¹⁵ pādīšāhlık itdi andan on birinci batlamyūs pādīšāh oldu adı ¹⁶ qaylūdūs idi bu mısırdā sekiz yıl pādīšāhlık itdi andan ōñra ¹⁷ on ikinci batlamyūs pādīšāh oldu adı dīşūsiyus idi bu da ¹⁸ mısırdā yigirmi toquz yıl pādīšāhlık eyledi andan ōñra bunlaruñ ¹⁹ āhirkileri on üçüncü batlamyūs pādīšāh oldu ki qalūbatrā adlu ²⁰ bir kıız idi ve bu batlamyūslerden birinüñ kıızı idi ammā qanqısınuñ kıızıdur ²¹ maŖlūm degildür gāyet-ile Ŗāqıle hatun-ıdı vilāyet-i mısırdā yigirmi iki yıl **78A** ⁰¹ pādīšāhlık itdi ve bu qalūbatrāda batlamyūslaruñ devleti āhir oldu iskender-i ⁰² rūmī öldüğinden iki yüz seksen ikinci yılda bu qalūbatrānuñ saltanatı ⁰³ zamānında qayāsıra-ı rūmdan ağıştıuş qaysar ki Ŗarab aña ağıstus dir sin-ile ⁰⁴ mısır üzerine Ŗasker çekdi ve ibtidā qaysar laqabı ile mūlaqqab olan bu-y-ıdı ⁰⁵ meger vilāyeti hīninde anasınuñ qarnın yarmışlar-ıdı andan anuñ-içün ⁰⁶ buña qaysar diyü laqab qomışlar-ıdı ki dillerince maŖnāsı yarılıp çıkarılmış ⁰⁷ demek olur bundan ōñra

dağı evâyilde naşārā zamānında rūm pādīşāhlarına ⁰⁸ kayşar demek andan qalmışdur yūnān pādīşāhlarına batālise demekleri gibi ⁰⁹ anlara da kayāşıra dirler-idi bārī zıkr olınan ağıştuş kayşar tārīh-i mezkūrda ¹⁰ taht-gāhı olan rūmiyye şehrinden deñizden ve qurudan Óasker-i firāvān-ıla ¹¹ vilāyet-i mısır üzerine yūriyüp vardı üç yıl pey-ā-pey mısır Óaskeri ile cenk ¹² itdi Óākıbet mezkūre qalūbatrāya gālib olup defÓāt-ıla Óaskerin münkesir ¹³ kıldı ol zamānda vilāyet-i mısruñ taht-gāhı iskenderiyye şehri-y-idi ¹⁴ qalūbatrā qaçup şehir içine girdi qapuların baqladı ağıştuş kayşar ¹⁵ Óasker-ile gelüp deñizden ve qurudan iskenderiyyeyi muhāşara itdi Óākıbet ¹⁶ qalūbatrā gördi ağıştuş kendüye galebe ider iskenderiyyeyi elinden ¹⁷ alur her vech-ile kendüden ümıdi kesdi gayretinden Óadū eline düşemiz ¹⁸ diyü kendüsini öldürdi ammā bir vech-ile öldürdi ki öldüğinden şöñra ¹⁹ Óadūsından intikāmın aldı qanın yirde qomadı zihī Óaql ki anı qullanan peşimān ²⁰ olmadı ve anı cemÓ iden perişān qalmadı meger kendüden ümıdi kesdügi ²¹ zamānda mısır diyārında melike dirler bir ziyāde ağılu yılan olur anuñ birin buldurmuş-ıdı **78B** ⁰¹ bir hōqqa içine qoyup şaqlardı bir gün ki eyyām-ı Óömrinüñ āhiri-y-idi emr itdi ⁰² öñine bir miqdār gökçek qohulu reyāhın otları getürüp qodılar ⁰³ ki her birinüñ hoş rāyihası cān dimāğını bī-hüş iderdi bī-ihtiyār anları ⁰⁴ gören şunup anlardan almamaq olmazdı pādīşāhlara lāyık ezhār ⁰⁵ ü reyāhın-idi meşelā gül ü reyhān ve süñbül yāsemın idi andan tahtı üzerine ⁰⁶ qaçup oturdı ol yılanı istedi hōqqasıyla öñine getürdiler hōqqayı eline ⁰⁷ alup qapağını açdı yılanı kendü üzerine şalı virdi ol afÓı anı şöqup ⁰⁸ defÓı öldürdi andan yılan ol yanındağı otlar içine girüp şaqlandı ⁰⁹ bunu itdügi ol ān idi ki ağıştuş iskenderiyyeyi alup kendünün ¹⁰ sarāyı üzerine gelmiş-idi ve atından inüp silāhı-y-ıla anuñ olduğı qaşrda ¹¹ üzerine girmiş-idi tahtı üzerinde gördi yatur anı diri şunup ¹² yanına vardı gördi ölmüş yanında latıf çiçekler ve dürlü reyāhın ¹³ otları döğülmüş turur pādīşāhlar tıbāÓı muqtażāsınca ki āb-ı revān gibi ¹⁴ şāfı-meşreb olurlar qalblarında hıle ü hudÓa ü mekr ü telbīs olmaz ¹⁵ bī-meḥābā şunup ol reyāhından bir miqdārın alayın diyince içinde yılan ḥāzır ¹⁶ tururdi hemān şıçrayup ağıştusı barmağında şöqdı ḥükemāsına ḥaber ¹⁷ oldı hezār Óilāc itdiler egerçi ölmedi ammā bir yanı tutmaz olup ¹⁸ Óamelden qaldı ol Óavratuñ mekrine ḥayrān qalup itdügi fikre müteḥayyir oldı ¹⁹ ve dirler ki bu qalūbatrā yūnān milkinge dağı bile ḥükm iderdi ağıştuş ²⁰ yolda gelürken yūnāna dağı uğramış anı da qalūbatrānuñ elinden almış-ıdı ²¹ ol zamānda yūnāna da kayāşıra-ı rūm ḥükm itmiş-idi qalūbatrā ölicecek **79A** ⁰¹ ḥod cümle taht-ı yedinde olan memālike mısra ü şāma ü mağrib vilāyetinden ⁰² baÓzına dağı ser-ā-ser mālik oldı diyār-ı mısır ü şāmda olan benī isrā'il ⁰³ batāliseye mutıÓ oldukları gibi bu ağıştuşa dağı mutıÓ oldılar beytü' ⁰⁴ l-maqdisi kendüler içinden yine yahūdilerden

hirdves adlu bir beg dikdi ⁰⁵ ve hâzret-i Ŗışā şalavātullāh-ı Ŗāleyh ve selāmūh bu ağıştuş kayşar zamānında toğdı ⁰⁶ ve bu ağıştuş kayşar Ŗālemde kırk üç yıl pādişāhlık sürdi vilāyet-i mısır ü şām ⁰⁷ bir zamān kayāsıra-ı rüm elinde olduğdan soñra perviz bin hürmüz zamānında ⁰⁸ ittifaķ fāris pādişāhları kayāsıra-ı rüm üzerine ğālib oldılar mısır ü şāma ⁰⁹ on toķuz yıl miķdārı kayāsıra-ı rüm-ıla fāris pādişāhları iştirāk ¹⁰ üzere hūkm eylediler harāc-ı mısruñ nısfın rüm kayşarları ve nısfın ¹¹ fāris pādişāhları alurđı andan soñra kayāsıra-ı rüm fāris ¹² pādişāhlarına ğālib olup mısır ü şāma müstaķil kayāsıra-ı rüm hūkm itdiler ¹³ ve bu hâzret-i risālet-penāh-ı ahmedī şalavātullah-ı Ŗāleyh ve selāmūh zamānından hūdeybiyye ¹⁴ Ŗāmında-y-ıdı ol vaķt kayşar-ı rüm olanuñ adı hirķal-ıdı⁴⁰ ki taht-gāhı ¹⁵ istanbul şehri-y-ıdı egerçi kayāsıranuñ tahtı evvel rūmiyye-i kübrā ¹⁶ şehri-y-ıdı ammā soñradan içlerinden ķostantın kayşar ki zıkr olınsa gerek ¹⁷ rūmiyyeden ķalkup istanbulı taht-gāh idinmiş-ıdı aślda ol zamānda ¹⁸ istanbuluñ adı barantıyye-y-ıdı ammā ķostantın kayşarı aña kendü nisbeti-y-ile ¹⁹ ķostantıniyye diyü ad urmuş-ıdı bārī zıkr olınan hirķal kayşarı tārīh-i mezkūrda ²⁰ Ŗāsker-i Ŗāzım-ile ķostantıniyyeden çıķup ķurudan iskenderiyye üzerine ²¹ Ŗāzımet eyledi hālebden geķüp hamāyı aldı andan şām vilāyetine duhūl **79B** ⁰¹ duhūl idüp dımaşķı aldı andan beytū'l-maķdise geldi fāris pādişāhları ⁰² anı harāb itmişler-ıdı tekrār Ŗīmāret itdi anı yapmağa emr eyledi ⁰³ andan geķdi arz-ı mısra dāhil oldu toğrı iskenderiyye üzerine vardı ⁰⁴ andan fāris pādişāhları cānibinden ķonan begi tutup öldürdi diyār-ı mısriyyeyi ⁰⁵ fāris pādişāhları elinden istihlās idüp iskenderiyyede yerine muķavķıs adlu ⁰⁶ bir bıtrıķını hākim naśb idüp arz-ı mısruñ harācını ve üzerine hūcūm iden ⁰⁷ Ŗādū-y-ıla cenk itmek emrini külliyyā aña ısmarladı ķapusın ķapayu mısır ⁰⁸ vilāyetin aña virdi baŖde-hu kendüsi yine ķostantıniyyeye döndi müfessirlerden baŖzı ⁰⁹ āyet-i kerīmesinde ¹⁰ zıkr olınan ğalebeden murād bu fāris pādişāhları-y-ıla kayāsıra arasında cārī olan ¹¹ ahvāldur dirler bārī evvel zamānda diyār-ı mısriyyede maķarr-ı Ŗāsākiri iskenderiyye ¹² şehri-y-ıdı muķavķıs iskenderiyyede iken idi ki yerinde zıkr olınan üzere ¹³ hâzret-i risālet-penāhuñ mektūb-ı şerīfleri-y-ile hātīb bin belteŖā aña risālete ¹⁴ gelüp anı dīn-i islāma daŖvet eyledi ve ehl-i islām fethī zamānına deĝin ¹⁵ vilāyet-i mısır kayāsıra-ı rüm elinde ķaldı içi tāyife-i naśārādan rüm ¹⁶ kāfirleri-y-ile tolu-y-ıdı aña deĝin ki aşıĝada zıkr olınan üzere ¹⁷ emīrū'l-mū'minīn Ŗömer rağıyallahu Ŗanh hilāfeti zamānında anlar tarafından Ŗamrū

⁴⁰ bu hirķalūñ rūmī dilce adı arķalıśdūr

bin el-Öās^{41 18} radıyallahu Öanh Öasker-i müslimîn-ile mısır üzerine gönderildi mısır¹⁹ kâfirler elinden feth idüp⁴² cihād-ı ekber eyledi mülük-ı ehl-i islāmdan²⁰ mısra evvel anlar hâkim oldu ki târîh-i hicretüñ yigirminci yılında-y-ıdı anlardan²¹ soñra hulefâ-yı benî ümeyyeye gelince aşhâbdan mısra on nefer kimesne⁴³ **80A**^{44 01} hâkim olup anlardan soñra hulefâ-yı benî ümeyye žuhūr itdi bunlardan⁰² mısra evvel hâkim olan Öabdü'l-Öaziz bin mervān-ıdı⁴⁵ ki târîh-i hicretüñ⁰³ altmış beşinde hâkim oldu yigirmi yıl mısra hüküm eyledi hulefâ-yı⁰⁴ benî ümeyyeden dañı târîh-i hicretüñ yüz otuz ikinci yılına gelince⁰⁵ Öabdü'l-Öaziz bin mervāndan gayrı mısra on tokuz kimse hâkim olup⁰⁶ baÖde-hu devlet-i benî mervān āhir oldu devlet-i benî el-Öabbās žuhūr itdi⁰⁷ târîh-i hicretüñ yüz otuz üçüncü yılında benî el-Öabbāsdan soñra šālîh bin Öalî⁰⁸ bin Öabdullah bin Öabbās hâkim oldu ki ümerā-yı benî el-Öabbāsuñ evvelkisidür⁰⁹ andan târîh-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci senesine gelince ki ümerā-yı benî¹⁰ Öubeyd žuhūri zamānidur ki anlar hulefâ-yı fâtımiyyin dimeg-ile meşhūrlardur¹¹ benî el-Öabbāsdan ve sāyir Öacem pādişāhları neslinden ve anlaruñ qollarından¹² taqrībā mısra tokşan

⁴¹ bu Öamrū bin el-Öās hāzretleri mısırda hâkim oldukları târîh ešnālarında Öasker-i islām ki ekşeri šāhābe-i kirām-ıdı Öacem kâfirleri elinden māzenderān ve kirmān ve secistān ve mūkerān vilāyetlerini ve sāyir dañı niçe memleketler feth eylediler

⁴² tafşîl-i fethi inşā'allāhü teÖālā aşağıda zıkr olınsa gerek

⁴³ ve bu on nefer kimseden mısra evvel hâkim târîh-i hicretüñ yigirmi beşinde hāzret-i Öoşmān bin Öamānuñ radıyallāhu teÖālā Öanhü hilāfetleri zamānında anlar kıbelinden yine kendülerüñ ana bir qarındaşları olan Öabdullāh ibn ebî serc hāzretleridür ki on bir yıl miqdārı mısırda pādişāh oldılar bu on bir yıl içinde bunlaruñ mısra hâkim oldukları târîhde aşhāb ıstāhar şehrini ve kıbrus atasını ve āzerbāycānı ve ısfahānı ve fāris iqliminden hūr şehrini ve nīsābūr vilāyetini ve sāyir niçe yirleri (tālīgān ve cercān ve belh ve toharistān dañı anlardandur) feth eylediler ve fāris pādişāhı kisrā ki adı yezda cird bin şehryār-ıdı vefāt eyledi ve kendüsi bi-nefsihi iki defa ğarb iqliminüñ keferesi üzerine ğazāya vardı evvelki defÖada götüri afrikiyye vilāyetini feth eyledi kâfirüñ pādişāhı-y-ıla yigirmi beş kerre yüz biñ altuna şulh eyledi ve ikinci defÖada berber vilāyetini feth itdi ve yine bi-nefsihi kıaramāna ki ol zamānda aña rūm dirler-ıdı cümle kâfirler-ıdı bir ğazā-yı ekber idüp anlar-ıla muhkem ceng idüp Öaskerlerini başdı ve harāca kesdi bundan soñra mısra hâkim olan tokuz nefer šāhābı-yı kirāmuñ dañı esāmîleri bunlardur muhammed bin ebî bekrü's-šiddik radıyallāhu teÖālā anhu kıays bin ebî-saÖd (bu kıays bin ebî saÖd hāzretleri payġāmbār hāzretlerinüñ sancaq-dārlarıdır) eşterü'n-nañÖi Öutbe bin ebî süfyān Öuķbe bin ebî Öāmirü'l-cehñi mesleme ibn muhallid saÖid ibn yezid Öabdu'r-rahmān ibn hacdem ve Öamrū bin el-Öās šāniyen ve bunlardan her birinüñ tafşîl-i beyān-ı saltanatları tevārîh-i mısırda yazılan mutavvelātde mezkūrdur

⁴⁴ [...] ve Öözr iderken gözleri tulukdı āhir seyrdan dönüp sarāyı kıapusına gedük kendüyi selāmlayup döndüğünden soñra [...] ve esbābları-y-ıla arđumca bir niçe yidgin göndermiş getürüp pādişāh saña gönderdi diler kıymetini hisāb itdük on beş biñ altunluqdan artuğ-ıdı diyü hikāyet ider

⁴⁵ Öabdü'l-Öaziz bin mervān mısra târîh-i hicretüñ altmış beşinde şāmda qarındaşı Öabdü'l-melik bin mervān halīfa-y-ıķan pādişāh oldu bu sebebdan kimse aña māniÖ ve müzāhim olımayup yigirmi yıl mısırda saltanat itdi hem nefsinde be-ġāyet sehj ü cömerd ve siyāset ü şehāmet ehli kimse-y-ıdı ve ziyāde Öālim ü faşih ü belij pādişāh-ıdı bunıñ mısırda pādişāhlığı târîhinde-y-ıdı ki qarındaşı mezkūr Öabdü'l-melik kıuds-ı şerifde kıubbe-i šāhre bināsını yapıdı ve cāmiÖ-i aķsāyı dañı binā eyledi ve haccāc dañı mekkede beytü'l-harāmı bu târîhde binā itmişdür

miḳdārı kimse ḥākım olup anlardan ¹³ āhir ḥākım olan kāfūr⁴⁶ adlu bir ḥabeşi ādemdür ki kāfūr-ı iḥşidî ¹⁴ dimeg-ile meşhūrdur aslda mısra ḥūkm iden Óacem pādişāhları ¹⁵ neslinden muḥammed bin tuḡuc⁴⁷ adlu bir pādişāhuñ ḡulıdur ki laḡabı iḥşid-idi ¹⁶ bu laḡabı aña ol zamānda baḡdādda ḥalīfa olandan ḥūkm gelüp ¹⁷ anuñ emri-y-ile urmişlar-ıdı ve iḥşid aslda diyār-ı Óacemde fergāna pādişāhlarınuñ ¹⁸ laḡabıdur ve bu muḥammed bin tuḡuc tārīḡ-i hicretüñ üç yüz otuz dördinde mısır pādişāhı iken ¹⁹ vefāt idüp yerine ebū'l-ḡasım adlu bir oḡlı pādişāh oldu ki laḡabı ebū cūr-ıdı⁴⁸ ²⁰ ki Óarabca maÓnāsı maḥmūd'ı-l-maḡām demek olur ve bu ebū'l-ḡasım daḡı küçücük ²¹ oḡlan-ıdı saltanat umūrın bi'z-zāt görmege henüz ḡadır degil-idi **80B** ⁰¹ mezkūr kāfūr atasınıñ ḡulı olmaḡ-ıla ata-begi ve lālāsı olup Óāḡil kimesne-y-idi ⁰² tedbjr-i memleketin ol idi virürdi tārīḡ-i hicretüñ üç yüz kırk toḡuzında ⁰³ mezkūr ebū'l-ḡasım ebū cūr daḡı vefāt idüp yerine Óalı adlu ḡarındaşı ⁰⁴ pādişāh oldu kemā-kān buña daḡı zıkr olınan kāfūr vizāret idüp ⁰⁵ bunuñ zamānında daḡı tedbjr ü taśarruf anuñ elinde idi Óāḡıbet tārīḡ-i hicretüñ üç yüz elli ⁰⁶ beşinde mezkūr Óalı daḡı vefāt idüp yerine lālaları kāfūr-ı mezkūr ⁰⁷ pādişāh oldu cümle bilād-ı mısriyye ve şāmiyye ve ḡicāziyyeyi taḡt-ı taśarrufına aldı ⁰⁸ egerçi aña devlet yüz gösterdi veli Óömri pāyidār olmayup ancaḡ ⁰⁹ iki yıl dört ay pādişāhlıḡ eyledi tārīḡ-i hicretüñ üç yüz elli yedisinde ¹⁰ vefāt itdi taḡt-ı cihāndan raḡt ü baḡtı ḡaldurdu mısır ehli cemÓ olup ¹¹ yerine mezkūr Óalı bin muḥammed bin tuḡucü'l-

⁴⁶ bu kāfūr bir ḡabeşi ḡadım ḡul-ıdı muḥammed bin tuḡuc mısrlınıñ birinden anı on sekiz altuna śatun almış-ıdı ḡābiliyyeti-y-ile sāyir ḡullarını baśdı cümlesinüñ üzerine geġdi giderek ümerā-yı devletinüñ kibārandan oldu śāḡib-i Óaḡl ve śāḡib-i re'y kimesne-y-idi kendüden śoñra oḡullarına daḡı ḡıdmet eyledi ziyāde Óafv ü kerem ü iḡśān ehli-y-idi Óāḡıbet anuñ eyilüḡi anı diyār-ı mısra pādişāh daḡı eyledi tavāşilerden bunuñ mertebesine kimse irmemiş-idi illā mūnis muḡafferġi ki ol da bunuñ gibi tavāşı-y-idi Óırāḡ pādişāhı oldu ve bu ḡāfūruñ menāḡıbında zıkr iderler anuñ zamānında mısırda bir vāÓiz var-ıdı bir gün minber üzerinden ḡalḡa bu zamānda dünyāya ḡaḡ teÓālānuñ ḡaḡabın görüñ dünyāyı iki nāḡıśa virdi biri baḡdādda ibn-i būye ki ḡulaḡdur ve biri de bunda ḡāfūr ki bir tavāşidür didi vāÓizüñ bu sözünü kendüye iśtirdiler aña ḡaḡab ide śāndılar gördiler vāÓize yüz altun-ıla bir ḡılÓat gönderdi elbette bizden incinmese ḡaḡḡumuzda böyle dimezdi diyü buyurdu bundan śoñra vāÓiz minberde ḡalḡa vāÓiz iderken ḡām oḡlanlarından ancaḡ üç eyü kimse ḡopmışdur bir lokmān bir de bilāl bir de ḡāfūr dimege baśladı ve yine mısırda olan śādātuñ ulularından biri rivāyet ider bir gün mısırda ḡāfūr-ıla seyrān(a) bindük ittifāḡ bir [...] oynaḡın ā[...] binmiş-idi

⁴⁷ bu muḥammed bin tuḡuc mısra iki defÓa ḡāḡım olmuşdur aslda bu baḡdādda ḡalīfa raddiyallāḡ yanında olurdu baḡdāddan mısra ikinci defÓa varduḡında aḡvālı düzeldi tamām on dört yıl üç ay iki gün mısırda mezkūr ḡalīfa ḡablından ḡāḡım oldu tamām sekiz bin müşterā ḡulı var-ıdı dört kerre yüz biñ Óaskere ḡūkm iderdi

⁴⁸ bu ebū cūre mısır pādişāhl-iken ol zamānda baḡdādda ḡalīfa olan muḡiÓ-billāḡa muḡarrer itdi lālāsı ḡāfūr maḡśül-ı saltanat-ı mısra anuñ cümle levāzımına yılda dört kerre yüz altun śarf ider bāḡşisini kendü alurdu

ihşidüñ ahmed⁴⁹ adlu oğlını pādīshāh itdiler ki ¹² yigirmi iki yaşında cūvān-ıdı henüz saltanatı zamānında bir kaç ay geçmedin ¹³ mağrib vilāyetinden cevher-i kāyid adlu bir beg Óasker-ile gelüp mısır vilāyetin ¹⁴ anuñ elinden aldı bāÓişi dahı bu oldu ki vaqtā ki mezkūr kāfūr-ı ihşid ¹⁵ vefāt idüp yerine zıkr olınan ahmedi pādīshāh itdiler inen saltanat ¹⁶ ehli degül idi ittifāk kār-ı saltanatuñ ki bir emr-i muÓažžam ve şuğl-ı ¹⁷ müdlehemdür hāğğından gelimedi ve kademi dahı mübārek olmayup pādīshāh ¹⁸ olduğı gibi memleketde muhkem kahtlık oldu halkuñ her vech-ile ¹⁹ hālı diğergün ve rāyet-i maÓāşları ser-nigün oldu ümerā-yı devletinde ²⁰ dahı bir mūrācaÓata kābil halkuñ tedbirin itmege kādır kimse yoğ-ıdı ²¹ memleket ahvālı tamām muhtel olmış-ıdı bu ahvālı şāyiÓ olup etrāfda **81A** ⁰¹ olan pādīshāhlar kulağına degmiş idi ittifāk mağrib tarafında afrikıyye ⁰² vilāyetinde muÓiz-i ibni'l-mansūr⁵⁰ adlu bir pādīshāh var-ıdı kıssa anuñ maÓlümü ⁰³ olup vilāyet-i mısruñ fethinde āsānlık añladı saltanat-ı mısra tamaÓ idüp ⁰⁴ üzerine Óasker göndermek tedārükine düşdi atası kullarından ⁰⁵ cevher-i kāyid dirler-ıdı bir begi var-ıdı ki aslda rüm oğlanı idi be-gāyet ⁰⁶ Óāqıl ü bahādur kimse-y-ıdı aña yüz biñ müsellaḥ ve müretteb Óasker koşup ⁰⁷ mısır üzerine gönderdi ki vara kendü-y-içün vilāyet-i mısır feth ide ⁰⁸ tārīḥ-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci yılında idi ki mezkūr ahmedüñ ⁰⁹ pādīshāhlığı zamānında Óasker-i mezkūr-ıla mısra irişdi pādīshāhlarına ¹⁰ iÓtikād ü iÓtimādları olmaduğundan kāfūr-ı ihşid zamānından ¹¹ kalan begler ve sāyir Óasker halkı kaçup mısır hālī kodılar cevher-i ¹² kāyide baht ü nuşret el virdi fursat bulup bi-māniÓ ü müzāḥim milk-i mısır ¹³ aldı kendüyi gönderen pādīshāhı muÓiz-i mezbūr adına cümle aÓmāl ¹⁴ ü emvālını zabt eyledi muÓiz şıÓı mezheb idi pādīshāhı mezhebince ¹⁵ mü'ezzinlere yasağ itdi mesācid-i mısırdā ezānlarında ḥayyā Óale'l-felāḥ yerine ¹⁶ ḥayyā ale'l-hayri'l-Óamel didiler baÓde-hu mısruñ civārında kāhire adlu bir şehir ¹⁷ bünyād itmege ve şimdi mısırdā beyne'l-kaşreyn didükleri yirüñ ¹⁸ iki başında olan kaşrları ve cāmiÓü'l-ezheri binā itmege başladı ¹⁹ nite ki aşagada inşā'-allah tafşili zıkr olınsa gerek andan pādīshāhı ²⁰ mezkūr muÓiz ibnü'l-mansūra

⁴⁹ bu ahmed bin Óalı bin muḥammed ihşid mısra tārīḥ-i hicretüñ üç yüz elli yidisinde pādīshāh olup kāfūr-ı mezkūr vefāt itdükden soñra bunuñ zamānında diyār-ı mısıryyeden perişānlık olup āhirī mısır vilāyeti hulefā-yı Óabbāsiyye elinden çıkmağa mü'eddi oldu perişānlığa evvel sebeb bu oldu ki mezkūr ahmed anasınun Óümmi oğlu ḥın nām bir kimesneyi vezir idindi ittifāk yaramaz hulklu ḥabişü'n-nefs herifdi halkı olur olmaz yire tutar incidürdi ḥattā ibn yaÓküb adlu bir muÓteber kimse var-ıdı anuñ cevri qorqusından kaçdı diyār-ı mısır terk idüp vardı garb diyārına düşdi garbdan cevher-i kāyidüñ mısra gelmesine bir bāÓiş dahı anuñ garb diyārına varmasıdır

⁵⁰ bu muÓiz ibnü'l-mansūr kadimden diyār-ı garba hüküm iden benī Óubeyd dimeg-ile maÓrūf olan pādīshāhlar neslindendür ki sādāt olmağın anlar hulefā-yı fātımın dimeg-ile meşhurlardur ve kamusı rāfiżi mezheblerdür

feth-nāme yazup beşāret haberin gönderdi ²¹ anı mısra daŖvet idüp saltanat-ı mısra terğib eyledi muŖiz bu haberi **81B** ⁰¹ işidicek be-gāyet feraḥ oldı sene iḥdā ve sittin ve şülüş-mi'ede vilāyet-i mağribden ⁰² kılķup diyar-ı mısra Ŗazimet eyledi ve sene işneyn ve sittin ve şülüş-mi'ede vilāyet-i mısrdan ⁰³ iskenderiyye şehrine irişdi mısruñ aŖyān-ı nāsı anı iskenderiyyeye degin karşuladılar ⁰⁴ gelüp iskenderiyye içinde ķondı Ŗādetlerince anda bir Ŗālā meclis idüp halka be-gāyet ⁰⁵ belāğat üzere hutbe dimiş-idi anı okıyı virdi ebū't-tāhir zūhelī adlı ziyāde ⁰⁶ Ŗālim ve fāzıl kişı var-ıdı ol zamānda mısır ķāđısı-y-ıdı ve Ŗādet bu-y-ıdı ki mısır ⁰⁷ ķāđısı olanlar pādişāhların yanına oturlardı bu kimse de ol meclisde ⁰⁸ gelüp ķānūnlarınca pādişāhuñ yanına oturmuş-ıdı hutbeyi okıduķdan soñra oturmuş-ıdı hutbeyi okıduķdan soñra ⁰⁹ muŖiz andan sordı hiç benden fāzıl halīfa gördüñ mi didi ol daḥı (emīrū'l-mū'mininden ğayrı halīfa) görmedüm didi ¹⁰ andan muŖiz aña hac itdüñ mi didi ķāđı belī itdüm didi baŖde andan sordı medīnede ḥāzret-i ¹¹ resūlullah ķabrın ziyāret itdüñ mi didi ķāđı belī itdüm didi meger bu muŖiz rāfiżi mezheb-idi ¹² ķāđı ehl-i sūnnet ü cemāŖatdan idi ķāđıya tekrār su'al idüp yā ķabr-ı resūl yanında ¹³ ebūbekr ve Ŗömer ķabrların da ziyāret itdüñ mi didi ķāđı şaşdı evvel emrden müteḥayyir olup ¹⁴ ne diyecegin bilemedi nāzūk kişıydi ittifaķ karşusunda bakdı gördi pādişāhuñ oğlı ¹⁵ Ŗādetlerince niçe ulu begleri-y-ile ayağın tururlar fı'l-ḥāl kendüyi tedārūk idüp Ŗale' ¹⁶ l-fevr muŖizze bu vech-ile bir cevāb-ı şavāb virdi pādişāhum ķabr-ı resūlı ziyāret itdügümde ¹⁷ beni dehşet aldı ebūbekr ve Ŗömeri baña unutturdı pādişāhuñ mehābet-i meclisi baña şeh-zāde ¹⁸ ḥāzretlerin alķışlamaĖı unutturduğı gibi didi ve defŖi oturduğı yirden kılķup pādişāhuñ ¹⁹ oğlına tapu kıldı hezār duŖā ve şenā idüp alķışladı pādişāh ķāđınuñ żarāfetin anılayup ²⁰ iķerüsinden taḥşin eyledi ve taşrasından ol degil gibi olup āḥir söze meşĖul oldu ²¹ ve bir kaç Ėün iskenderiyyede oturup etrāfın temāşā itdüğinden soñra mısır cānibinde müteveccih **82A** ⁰¹ oldı şehir-i ramazān-ı şerīf-idi ki mısra gelüp toğrı cevher-i ķayid kendüķün yapduğı ⁰² ķasrına ķondı ki şimdi daḥı mısır içinde şehruñ ortalığında beyne'l-ķaşreyn dimeğ-ile ⁰³ maŖrūf yiridür yarındası Ėün anda bir dıvān-ı Ŗām idüp ḥuzūrında evvel diñlenen ķāziyye ⁰⁴ bu oldı ki sābıkā zıkr olınan kāfūr el-iḥşidīnuñ hatunı dıvānına geldi öñine varup ⁰⁵ Ŗarz-ı ḥāl itdi bir kıyumcı yahūdīye cevāhirle muraśsaŖ bir ķaftān emānet ķodum-ıdı devlet ⁰⁶ bizden yüz çevürmeg-ile yahūdī inkār itdi ķaftānumı virmez diyü şikāyet itdi pādişāh ⁰⁷ buyurdı yahūdīyi getürdiler ķaftānı andan sordı yahūdī inkār itdi emr eyledi yahūdīnuñ ⁰⁸ evin aradılar Ŗaynī-y-ile ķaftān bulundu meger bir destī iķine kıyup evinde bir yire gömmiş imiş ⁰⁹ ķaftānı çıkırap öñine getürdiler ķaftānın hatuna virdi yahūdīye siyāset emr eyledi ¹⁰ siyāset itdiler ķaftān cihān-bahā ķaftān-ıdı

hatun kaftanı alup ilerü öñine geldi pâdişāha ¹¹Öarz idüp aña kaftanı piş-keş çekdi mu'Öiz qabül itmeyüp gine kendüye viridi kâfirden müsülmāndan ¹²dīvānına çok kimse hâzır olmış-ıdı Öadl-ı dīvānın itmiş-idi pâdişāhuñ böyle itdügin hep ¹³begendiler hezār taḥşın ve āferin eylediler mu'Öiz mısra girüp qarār itdügi üzerine az geçmedin ol ¹⁴zamānda etrāf-ı vilāyet-i mısırda olan pâdişāhlardan ḥasen bin aḥmedü'l-kırmıtıj nām ¹⁵pâdişāh Öažim leşker çeküp mu'Öizzüñ üzerine yüridi bilād-ı şāmda daḥı ḥassān bin cerrāḥ-ı tā'ı ¹⁶adlu bir emir-i Öarab var-ıdı şām Öurbānı leşkeri-y-ile ol da anuñla bir oldu ikisi ittifaq-ıla yüridiler ki ¹⁷mısır mu'Öizzüñ elinden alalar bu tarafda mu'Öizz kıssadan āgāḥ olıcaq kendü Öaskerinden anlara ¹⁸muqāvemet anlamayup anlaruñ def'Öi ḥuşûsında ḥile tariqine sâlik oldu zikr olınan ¹⁹Öarab begine el altından ilçi gönderüp aña naqd yüz biñ altun virecek oldu ki ḥasen bin ²⁰aḥmedü'l-kırmıtıjden yüz çevüre ol daḥı sözün tutup varan ilçisiyle bu vech-ile haber gönderdi ²¹tiz didüğüñ altunı gönderesin ve qorqmayup Öaskerüñle üzerümüze gelesin hemān iki Öasker muqābil **82B** ⁰¹olduğı gibi ben Öaskerümle dönerin didi mu'Öizz daḥı fi'l-hāl aña yüz biñ altunı gönderdi ⁰²ammā bir ḥile itdi gönderdügi altunuñ ekşeri baqırdan üsti altunla qablanmış qalb altun-ıdı kişelerüñ ⁰³diblerine anları qoyup ağızlarına birer miqdār şāḥiḥ altun qomış-ıdı ve eglenmeyüp altun ardınca kendü de ⁰⁴göçdi Öaskerleriyle süvār olup Öadūsına qarşu gitdi iki Öasker bulışup birbirleri-y-ile bir miqdār ⁰⁵elleşdikleri gibi emir ḥassān sâbiqā itdügi qavlı üzere yanında olan şām Öurbānı-y-ıla qasd-ıla ⁰⁶sınup qaçdı anlar qaçup tağılıcaq kırmıtıj Öaskerine za'Öf gelüp mu'Öizz Öaskeri quvvetlendi ⁰⁷anları basdılar etrāfa tağıtdılar ekşerin kırdılar az kimseleri qurtuldı andan mu'Öizz sâlim ve gānim ⁰⁸mısra dönüp geldi kemā-kān maqarr-ı saltanatında qarār itdi mısırda yirleşüp pâdişāh-ı Öālî-cāḥ oldu ⁰⁹bu zamānda mısırda devlet-i fātımiyyin žuhūr itdi bunuñ evlādından aşagada birbiri ardınca ¹⁰aḥvālları zikr olınan pâdişāhlara ḥulefā-yı fātımiyyin dirler anuñçün ki bu mu'Öizz bin el-manşūr ḥazret-i ¹¹ḥüseyn bin ḥazret-i Öalî raḍıyallahu te'Öālā Öanhümā evlādındanın diyü da'Övā iderdi ba'Özılar bunu taşdıq ¹²idüp ba'Özılar nefy iderler belki deysān adlu bir şenevî kâfir neslidür dirler şāḥiḥ evvelki qavldur ¹³anuñçün fātımiyyin laqabıyla müştehir olmuşlardur bārij mu'Öizz vilāyet-i mısırda saltanat ve ḥükm ve ḥükümet ¹⁴üzerine oldu aña degin ki vefātı zamānından bir yıl öñürdi tārîḥ-i hicretüñ üç yüz altmış dördinci ¹⁵yılında bir kāmīl müneccimi var-ıdı ki niçe kerre ilmin tecribe itmiş ḥatāsın bulmamış-ıdı mu'Öizze bu yıl ¹⁶içinde saña bir belā görünür üzerüñden bir naḥs vaqt vardur ol vaqt geçince ḥalkdan gizlen yiryüzinde ¹⁷olma didi ol müneccimüñ sözi-y-ile emr itdi yir altında kendüye bir zır-zemīn itdiler aña girmelü olıcaq ¹⁸cümle beglerin ve vezirlerin cem'Ö idüp nizār

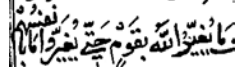
adlu bir oğlu var-ıdı anı anlara vaşıyyet itdi ve aña Óaziz¹⁹ diyü laķab taķup kendüsi zır-zeminden çıkınca anlar rızasıyla pādişāhlığı aña ısmarladı baÓde²⁰ kendüsi ol zır-zemın içine girdi halkdan bir yıl şaķlandı ķanda-y-idügin ekābir ve aÓyānından²¹ ğayrı kimse bilmez-idi rivāyet olunur kendü şaķlanduđından soñra Óaskeri içinde bir Óaceb cehālet **83A**⁰¹ oldı meger maġāribe tāyifesinden her ķanķısı ki mısırda at üzerinde giderken gök yüzinde⁰² segirdüp gider bir bulut görse fi'l-hāl sıçrar atından iner ol buludı selāmlar aña yirden⁰³ tapu kılarıdı pādişāhları muÓizzı ol bulud içinde şanurdı bārı muÓizz bir yıla degin ol⁰⁴ zır-zeminde oturdı bir yıldan soñra sene hams ve sittın ve şülüş-mi'ede-y-idi ki zır-zeminden taşra⁰⁵ çıķdı halka görindi kemā-kān Óādeti üzre dıvānlar idüp taķdiri tedbır-ile bozdum şandı⁰⁶ bı-bāk gene pādişāhlık eşġālına meşġul oldı nā-gāh ol yılıñ āhirinde eceli gelüp vefāt itdi⁰⁷ müneccimüñ didügi belā ol-ıdı ki başına geldi alnında yazılmış ķazā-yı mübrem-idi anı nesne yoymadı⁰⁸ itilmiş bir tır-i muhkem-idi urmayınca ķomadı siper-i tedbır aña ķarřu turamadı ķālallahu sübhāne ve teÓālā⁰⁹ *يُدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ* muÓizz maġribden gelüp mısra duhulundan soñra¹⁰ ancak iki yıl yidi ay şaġ oldı mısırda ve diyār-ı ğarbda cümle zamān-ı saltanatı yigirmi üç yıl¹¹ miķdārı-y-ıdı henüz kırķ biř yaşında-y-iken vefāt itdi be-ġāyet Óālim ve fāzıl ve kāmıl ve cömerd pādişāh-ıdı¹² raÓiyyete insāf ehli-y-idi Óadl ü dādı severdi Óilm-i nücūma māyildi bu fenni ehlinden görmiş ve nihāyetine¹³ irgürmiş-idi ve ziyāde ulu pādişāh-ıdı ser-ā-ser diyār-ı maġribde ve vilāyet-i mısır ve şāmda ve ĥaremeyn-i¹⁴ şerifeynde ve Óırāķ memleketinüñ baÓzında ĥutbesi okınur ve sikkesi yürürdi hemān bu ķadr-vār ki¹⁵ rāfızı meźheb-idi şıÓa āyinin riÓāyet iderdi bunca Óaķl ve Óilm ve fażl-ıla ĥaķ sübhāne ve teÓālā¹⁶ aña ehl-i sünnet ve cemāÓat tarıķine hidāyet itmemiş-idi *وَمَنْ لَمْ يُعِدِدِ اللَّهُ فَا لَدَيْنِهَا*¹⁷ ve ķāhire şehrinden ķulı meźkür cevher-i ķāyid anuñ adına yapmaġın ol zamānda mısır şehrine ķāhire-i muÓizziye¹⁸ dirler anı aña nisbet itdürürlerdi şimdi daķı bu itlāķı iderler bārı muÓizz vefāt itdükden soñra yirine¹⁹ źikr olınan oġlı Óaziz ebü manşūr-ı nizār⁵¹ pādişāh oldı ammā dirler ki zamānında bir Óaceb ķabıĥ ve şenıÓ²⁰ iş işledi naşrānılardan Óışā bin nastūris adlu bir naşrānıyı ve yahūdilerden ĥıyşā adlu bir²¹ yahūdıyı vezır idindi bu sebebden anuñ eyyām-ı saltanatında yahūdıyle naşārā ziyāde Óizzet ve ĥürmet **83B**⁰¹ bulup müsülmānlar üzerine ġālib oldılar aña degin ki bir ġün aña bir ĥatun kiři Óarz-ı ĥāl kāġıdı⁰² şundi içinde şol tañrı ĥaķķıçün ki naşrānı kāfirleri Óışā bin nastūrıyle ve yahūdı kāfirleri⁰³

⁵¹ bu Óaziz ebü manşūr-ı nizār hulefā-yı fātımiyyinüñ eyüsidür ĥadd-ı zātında hem kerım ve hem bahādur hem raÓiyyete şefķatlu pādişāh-ıdı maÓķūla uyar ve Óuķalā sözin diñler kimse-y-idi

hıyşā-y-ıla Ŗaziz idüp müsülmānları senūñle hor ve zelīl itdi benüm žulmumı yirine ko diyü yazdı hatunuñ ⁰⁴ Ŗarz-ı hālın okıyıcak insāf ehli pādīşāh-ıdı hāḡ söze incinmedi ve hatuna hiç tınmayup emr ⁰⁵ eyledi vezirlerūñ ikisin de tutdılar her birinden üç yüz biñ altun alup ikisin de Ŗazl eyledi ⁰⁶ ve yigirmi bir yıl atası yirine mısırda hilāfet itdükden soñra tārīh-i hicretūñ üç yüz seksen altısında ⁰⁷ vaŖdesi tamām olup henüz kırk iki yaşında-y-iken Ŗaziz dahı vefāt idüp yerine oğlu hākim⁵² bi-emrillah ⁰⁸ mısra pādīşāh oldu dirler ki bu hākim be-ğāyet žālim-idi eşerr-i halāyık-ı Ŗālem olup firŖavndan ⁰⁹ soñra mısra anuñ gibi şer ehli žālim kimse pādīşāh olmamış-ıdı anuñ gibi bu da neŖüzü-billah tañrılık ¹⁰ daŖvāsın itmek isterdi zamānında reŖāyā-yı müsülimñe emr itdi ki haṡib minberde cumŖa gün kendünüñ ¹¹ adın añduğı gibi götüri ayağ üzerine ḡalkalar hiç bir oturur kimse ḡalmaya anuñ adına taŖḡim ve tekrīm ¹² ideler bu emr-i şenĖi cümle memālikinde hattā hāremeyn-i şerīfeynde bile itdürdi Ŗale'l-huşūs mısır halkı bu ¹³ emrde ifrāt idüp adı añılıcak ayağın turduklarından ḡayrı yüzleri üzere düşüp secde ¹⁴ dahı iderler-idi hattā anlaruñ cāmīŖler içinde secdeleri-y-ile cāmīŖlerden taşrada raŖiyyetden ve ḡayrıdan ¹⁵ soḡaḡlardan geçenler dahı bile secde iderler-idi nihāyet-i mertebede muŖānid ve cebbār-ıdı efŖāl ve aḡvālında šābit ¹⁶ ve ber-ḡarār degil-idi mısruñ kenşāların ḡāh olur yıḡdurur ve gene yapdururdu kenşālarda olan ¹⁷ şüretleri ḡazıdur yine yazdururdu medreseler yapar Ŗulemāya virürdi döner medreseleri yıḡar Ŗulemāyı ¹⁸ ḡovardı islām milleti içinde dārü's-selāmda kenşā binā olınmaḡ şerŖi degil-iken ve hiç bir pādīşāh zamānında ¹⁹ olmamış-iken ol kāfirlere hilāf-ı şerŖ icāzet virüp binā itdürmiş-idi bunlardan ḡayrı şehir ²⁰ halkına şöyle yasaḡ itmiş-idi ki gündüz çārsūları bāzārları ḡapayalar giceleyin açalar gündüz ²¹ iller içinde satu bāzār olmaya niçe zamān içlerinde bu yasağı yürütdi aña degin ki bir gün şehir içinde der-kenār **84A** ⁰¹ giderdi yolu bir dülger pır kişinūñ dükkānı Ŗñine uğradı gördi dükkānın açmış turmayup dülgerlik ⁰² işler defŖi atı başın çeküp turdı ol pıre niçün işlersin ben size gündüz dükkān açmañ diyü ⁰³ yasaḡ itmedüm mi didi ol da nāzük kişi-y-idi cevābına pādīşāhum evāyilde iş gündüz işlenürken elbette ⁰⁴ halk gicelerde şebh-kārīde işlerler-idi şimdi yasaḡuñuz mücibince aśl işi ben de gice işlerin ⁰⁵ bu şimdi işledüğüm

⁵² bu hākim mısır pādīşāhı olduğı tārīhde saltanatuñ altıncı yılında tārīh-i hicretūñ üç yüz toḡsan ikisinde-y-idi ki meşhūr olan üzre sultān maḡmūd bin sebketḡin hind kāfirleri üzerine ḡazāya vardı hindistān pādīşāhı melik ḡassān anı kāfir Ŗaskeriyle ḡarşuladı bilesince üç yüz cengī fīl var-ıdı uğraşdılar hāḡ teŖālā sultān maḡmūda nuşret virdi kāfir Ŗaskerin başup biş biñ kāfir-ile on biş fīllerin ḡatl itdi ve yine bu hākimūñ saltanatınuñ on sekizinci yılında ki tārīh-i hicretūñ dört yüz dördüncü yılı-y-ıdı türk pādīşāhı yaŖñj tatar hanı toḡan-ıla çin kāfirleri pādīşāhı ortasında bir Ŗaḡim ceng oldu bunda dahı müsülmānlar yaŖñj tatar pādīşāhı ḡālib olup çin kāfirleri Ŗaskerinden tamām yüz biñ kāfir topraḡa düşürdiler

gündüz şebh-kārīsidür didi pīrūn cevābı aña hoş gelüp güldi andan soñra ⁰⁶ ol yasağı bozdı halka kemā-kān çārsūlar bāzārlar gündüz açılmağa icāzet virdi bunlardan gayrı ⁰⁷ şehir içinde muhtesibligi dahı bi-nefsihi kendü iderdi bir eşegi var-ıdı andan gayrıya binmez-idi anuñla muttasıl ⁰⁸ soқақları tolaşurdı bāzār ehlinden her қанқısınuñ ki kendü virdügi narhdan eksük satduğın ⁰⁹ bulsa yanınca bir қара шақı қulı var-ıdı adı mesŪūd-ıdı dāyim öñince bile gezerdi defŪı aña emr iderdi ¹⁰ ol eksük şatana Őaql ü naqla muhālif bir siyāset itdürürdi ekşeri aqvāl ve efŪālı nā-maŪkūl ü nā-meşrūŪ-y-ıdı ¹¹ ve şehriñ Őavratlarına evlerinden taşra çıқmasunlar halka çār-tāqlar ve tamlar üzerinden görünsünler diyü yasaқ ¹² қomış-ıdı ve içedük ve çizme dikenlere Őavratlar içedüğün ve çizmesin dikmesünler diyü yasaқ itmişdi ¹³ ve Őavratları hāmmāma varmaқdan menŪ eylemiş-idi yasağın tutmayup hāmmāma varan Őavratlarıñ niçesin öldürüp ¹⁴ niçesinüñ hāmmāmları üzerlerine yıқdurmış-ıdı ve mısırda isfināh şeklinde melūhiyā dirler bir ot ¹⁵ vardur mısrlu andan borāñ üslūbınca bir taŪām tertīb iderler içlerinde gāyet-ile muŪteber taŪāmlarıdur ¹⁶ dost dostuñ evine gelse anı bişürmeseler içlerinde ziyāfet tamām olmaz anı bişürmege dahı yasağ ¹⁷ itmiş-idi kimseye bişürtmez-idi ve bi'l-cümle hākimüñ rekik ve nā-maṭbūŪ ve nā-meşrūŪ evzāŪınuñ nihāyeti yoğ-ıdı ¹⁸ bu cihetden sipāh ve raŪıyyet aña muhkem buğz ve Őadāvet idüp her vech-ile andan nefret itmişler-idi belki ¹⁹ mecāl bulsalar cevri ucından tağılup giderler-idi kendüye Őarz-ı hāl süretinde niçe kāğıdlar sunarlar içinde ²⁰ kendüye ve ābā ve ecdādına vāfir sögerlerdi hattā aña kemāl-ı buğzlarından hiddetleri şu mertebeye vardı ki baŪzı ²¹ hāram-zādeler bir gün kāğıd muқavvasından ayağında içedügi-y-ile ve giyecek ve қуsanacaқ cinsinden Őavratlar **84B** ⁰¹ yasaқ itdügi sāyir esbābla tonanmış bir Őavrat süreti düzüp anı incitmek için yolu üzerine ⁰² қodılar ve ol süretüñ eline қıssa kāğıdı yaŪñı Őarz-ı hāl mektūbı şeklinde bir mektūb virdiler ki içinde kendüye ⁰³ niçe dürlü mühmelāt yazmışlar-ıdı ol Őavrat süreti bu vazŪ üzerine kendüye şikāyetci üslūbında ⁰⁴ yolu üzere tururken üzerine uğradı evvel emrden anı girçekden Őavrat sanup egerçi sunup ⁰⁵ elindeki kāğıdı aldı ammā üzerinde ol Őavratlara yasağ itdügi esbābı göriceк gāzab itdi fi'l-hāl ⁰⁶ anı öldürmege emr eyledi soñradan muқavvādan düzme olduğın biliceк mısrlunuñ bu vazŪından ki ⁰⁷ kendüye masharalıқ için itmişler-idi be-gāyet gāzaba geldi ateş-i hiddeti her yañadan iştiŪāl itdi hiç ⁰⁸ vech-ile anı söyündürmege қadir olmadı öñince bi-nihāye қарақollar yürürler-idi fi'l-hāl anlara emr eyledi ⁰⁹ mısır yir yir ocağa urdılar yandı ve halkuñ māllarını ve ehl ve Őayāllarını yağmalamağa başladılar şehrlünüñ nā-gāh ¹⁰ dūd-ı ahları göklere boyandı halk bu nā-gehāñi қazāya çäre bulamayup zarūri қavlları-y-ıla cenge āheng ¹¹ itdiler üç gün üç gice şehir içinde pey-ā-

pey cenk ü āşüb oldu soğaklarda kan gevdeleri götürdi ¹² muhkem kıtāl eylediler bu arada od şehriñ evlerine ve havlılarına tamām ulaşdı yeksân ateş oldu Óākıbet ¹³ müsilmānlar cāmiÓlere dökilüp muşhaflar qaldurdılar hāq teÓālā hāzretine tazarruÓ ü niyāza başladılar yüzlerin ¹⁴ āsumāna tutup meded çağrışdılar gālib müstaḥıklar-ıdı ki hiç fāyide itmedi kendü sū-i Óamellerinden-ıdı ki ¹⁵ buldılar hāq sübhāne ve teÓālā anuñ gibi belāyı üzerlerine musallat eyledi ¹⁶ ve'l-hāsıl mısruñ üç bahşında bir bahşı yandı ve nısfından artuğın yağmaladılar müsilmānlaruñ ehl ¹⁷ ve Óayāllarına ol qarağollar hezār efÓāl-ı şenıÓa işlediler nā-çar ehl ve Óayāl ve māl ve menāllarından sebı ve gāret ¹⁸ itdüklerin ol qarağollardan şatun almağa ve yirlü yirinden perişānların cemÓ itmege başladılar bir kazā-yı ¹⁹ āsumānı ve belā-yı nā-gehānı-y-ıdı başlarına geldi içlerinde niçe bı-günāh var-ıdı günāhluları şerrine uğradılar ²⁰ ol ateş-ile kuru yanında yaş da yandı hele āhir gavgā basıldı ateş bir pāre oturuşdı halkuñ ²¹ her biri bir köşeye çekildiler niçe zamān Óağlları başlarına gelmedi bu mācerādan soñra hākimuñ anlara **85A** ⁰¹ hāyf ve žulmı bir hadda irişdi ki anlara şiddet-i gāzabından dıni ģmānı unutdı el-Óıyāzü-billāh ⁰² gāzab-ı nefis anı küfr mertebesine irişdüdü bu defÓa şariḥ daÓvā-yı ulūhiyyet itmek sevdāsına ⁰³ düşdi cühhāl-ı nāsdan baÓzı anı gördüklerinleyn aña hāq sübhāne ve teÓālā vaşflarından baÓzı vaşf ⁰⁴ itlāğ iderler-ıdı ⁵³ kendü kulağı-y-ıla işidür anlara tınmazdı aña degin ki hāq sübhāne ve teÓālā istidrāc ⁰⁵ tariķi-y-ile aña mühlet virdi Óākıbet kendü kız qarındaşına dahı dil uzatdı aña fuḥş isnādın ⁰⁶ idüp zinā töhmetin eyledi be-gāyet gayretlü Óafıfe hatun-ıdı buña taḥammül idemedi anuñ ardınca oldu ki ⁰⁷ fursatıyla anı qatl itdüre baÓzı kār-güzār hıdmet-kārları var-ıdı anlara ısmarladı ki qarındaşınıñ ⁰⁸ fursatın gözleyüp anuñ işin tamām ideler halk da kendü de şerrinden emın olalar ittifağ tariķ-i hicretüñ ⁰⁹ dört yüz on yidinci yılında-y-ıdı ki bir gice hākim tenhā binüp mısırda cebel-i muqattam didükleri tağ ¹⁰ üzerine ki taşdan bir yüksek aq depedür pādişāhlar sarāyınıñ civārıdur yıldızlar temāşā itmege ¹¹ gitdi kız qarındaşınıñ kulları gözlerler-ıdı öñine gelüp anı depelediler meyyitin yükledüp giceleyn ¹² kız qarındaşınıñ evinde öñine getürdiler evi içinde bir yire defn idüp güm eyledi kimse nice olduğın ¹³ ve ne tariķle öldüğün bilmedi aḥsen-i vech-ile müsilmānlar üzerinden mežālimi defÓ oldu ve yerine ebū'l-ḥasen-i ¹⁴ Óalı adlu oğlu pādişāh oldu ki ež-žāhir lā-ğırāz dınilah dimeg-ile mülakḫab-ıdı atası yerinde on altı ¹⁵ yıl pādişāhlıq itdi bu anuñ gibi qopmadı halk şıretinden şākir oldu elinden geldükce

⁵³ meşelā neÓüzü-billāh anı gördüklerinleyn yā vāhid yā āḥad yā muḥyi yā mümıti diyü aña nidā idüp anı alqışlarlar-ıdı işidür bundan ḥaz iderdi

içlerinde ¹⁶ Óadl ü dād itdi tārīh-i hicretūñ dört yüz yigirmi yidisinde bu dañı vefāt itdi yerine yidi yaşında ¹⁷ ebū tamīm maÓd adlu bir oğlı pādişāh oldı ki laķabı el-müstanır-billah idi bunıñ saltanatı zamānı be-ġāyet ¹⁸ çok oldı atasından soñra tamām altmış yıl pādişāhlık eyledi ehl-i islām pādişāhları içinde ¹⁹ andan evvelde ve soñrada hiç bu deñlü pādişāhlık sürmiş kimse yokdur bunıñ eyyām-ı saltanatında ²⁰ milk-i mısırda çok ihtilāl olmuşdur soñradan yine güc-ile ıslāha gelmişdür nite ki āhir-i ²¹ kitābda münāsebet-ile mufaśśal ve meřrūh zıkr olınsa gerekdür inřā'allahu teÓālā bārı bu ķadar Óömr ve saltanat-ıla **85B** ⁰¹ āhir dünyā aña da pāy-dār olmadı tārīh-i hicretūñ dört yüz seksen yidisinde vefāt idüp ⁰² yerine oğlı ebū'l-ķāsım ahmed pādişāh oldı ki müstaÓlı dimeġ-ile mülakķabdur bunıñ zamān-ı saltanatında ⁰³ tārīh-i hicretūñ dört yüz toķsanında ķostantıniyyeden fireng Óaskeri çıķup řām vilāyetinüñ ⁰⁴ ve ġayrınıñ deryā kenārında olan ķılāÓ ü biķāÓın ehl-i islām elinden almaġa ķaśd eylediler gelüp ⁰⁵ evvel antāķıyyeyi aldılar baÓde-hu tārīhüñ toķsan ikisinde ramlayı ve ķuds-i şerifi aldılar müstaÓlı ⁰⁶ mısrdan Óaskerle veziriñi gönderdi Óaķalāna deġin vardı Óaķalānı dañı almışlardı fireng ⁰⁷ Óaskeri anı ķarřuladılar anlar-ıla uğraşup nesne başarımadı belki müsilmānlardan niķe kimesne ⁰⁸ şehid oldı ve çok māl ve esbābın aldurdı vezir şınup kendüsi kaçdı güc-ile ķurtıldı ⁰⁹ deñiz kenārına irişüp bir gemiye bindi kaçaraķ mısra irişdi bu eśnāda tārīhüñ toķsan ¹⁰ bişinci yılında henüz yigirmi yidi yaşında-y-iken müstaÓlı de vefāt itdi biř yaşında ebū Óalı manısūr ¹¹ adlu bir oğlı ķaldı atasınıñ efdāl-ı bedrü'l-cemālī dirler-idi bir veziri var-ıdı ki āhir-i kitābda ¹² kim idüġi inřā'-allah zıkr olunur ol vezir atası yerine bu oğlı ebū Óalı manısūrı pādişāh idüp ¹³ aña āmir bi-ahķāmillah diyü laķab virdi ve atası gibi buña da vezir oldı Óāķil kiři-y-idi eġerçi elinden ¹⁴ geldükce aña terbiyet itdi ammā nā-ķābil-idi fāyide itmedi be-ġāyet yaramaz hulklu ķopdı hālķ andan ¹⁵ řāķir olmadılar āhir tārīh-i hicretūñ biř yüz yigirmi dördinde anı ķatl eylediler sebebi de bu oldı ¹⁶ meġer bir ġün h^wāśś-ı muřāhiblerinden az kimsey-ile şehrden ravza cānibine çıķdı ki ol ¹⁷ zamānda mısruñ seyrān-ġāhıydı eski mısır öñinde nil iki bölünür bir kaç mıl gitdükden soñra gine ¹⁸ birikür bu mābeyn bir vāsiÓ mürtefiÓ ata olur mısır řehriniñ ķarřusıdur evāyilde maÓmūr-ımiş ve ser-tā-ser ¹⁹ ol ata içi cennet-miřāl bāġçeler-imiř anuñķün ol zamānda aña ravza dirler-imiř ki Óarab bāġçeye ²⁰ ravza dir şimdi de eġerçi aña ravza dirler ammā ravzālķ resminden hemān bir ķurı ism ķalmıřdur ²¹ ekşer yeri şöyle řarāb yatur bir ķurı řāhrādur maÓlüm deġil rubÓ-ı meřķūnda anuñ gibi Óimārete ķābil **86A** ⁰¹ cāy-ġāh ola ve bi'l-cümle ol zamānda zıkr olınan ata mısruñ maÓmūr ve meřhūr teferrüc-ġāhıydı ⁰² āmir bi-ahķāmillah anda seyre çıķduġı gibi bir tāyife anı ġözlerler-imiř nā-ġāh yalıñ ķılıķlarıyla ⁰³ yolına gelüp

orada bî-günâh qatl eylediler ardınca oğlu qalmaqı kullarından bir ermeni⁰⁴ oğlanı var-ıdı yerine pâdişâh olmağa qasd itdi üç gün mısırda saltanata mübâşeret⁰⁵ eyledi dördinci gün anı qatl itdiler âmirüñ Óammı oğlanlarından hulefâ neslinden (Óabdü'l-mecîd bin el-âmir ebî qâsım ibnü'l-müstanır-billah) adlu bir ulu beg⁰⁶ var-ıdı anı âmir yerine pâdişâh idüp el-hâfiż dînillah diyü aña laqab qodılar sâbıqdan ebü Óalı⁰⁷ adlu bir vezîr var-ıdı buña da vezîr oldı ammâ hâtırında saltanat tamaÓı var-ıdı egerçi žâhirâ⁰⁸ meżkürü sûret itdi velî maÓnide pâdişâhlıq iden kendü-y-idi murâdı olmaduğı kimseyi⁰⁹ aslâ aña bulışmağa qomazdı hemân kendü isteduğı kimseleri bulışdururdu giderek¹⁰ hazîne-i şâhıde olan cümle emvâlî dahı kendü evine çekdürdi hâtâ hutbeyi dahı kendü adına¹¹ okıtdı pâdişâhuñ söylenen hemân bir qurı adı-y-ıdı cümle saltanatı iden kendü-y-idi âhir¹² Óasker bunu götürmediler qoqıp meżkür vezîri öldürdiler andan soñra hâfiżü'd-dînillah müstaqıl pâdişâh¹³ olup hutbe ve sikke anuñ adına muqarrer oldı baÓde hiç kimseyi vezîr idinmedi meşâliñ-i müslimñi¹⁴ bi-nefsihi kendüsi görür oldı egerçi hâdd-ı zâtında hâlim pâdişâh-ıdı ammâ nihâyet-i mertebede şâhib-i¹⁵ hâzm-ıdı her qaziyye kendünüñ bi'z-zât maÓlümü olmayınca kimse sözi-y-ile iş işlemez-ıdı ve her kimsenüñ¹⁶ eylügi yavuzluğı bi-nefsihi maÓlümü olmayınca kimse sözi-y-ile kimsenüñ ne eylügine ve ne yaramazluğına¹⁷ iÓtiqâd iderdi her ne qadar ise benî-âdemüñ yaradılışı hıqd ve hâsed üzerine olduğın Óilm-i Óâlem¹⁸ arasında maÓlüm idinmiş-ıdı ve ziyâde siyâset ehli-y-idi yaramaza hiç vech-ile rahm ve şefqatı¹⁹ yoğ-ıdı žâlime amân virmez-ıdı yanında müfsidüñ günü hemân fesâdın tuyduğı ân-ıdı ve bu cümle-y-ile²⁰ be-gâyet halk-ıla müdârâ idici-y-idi ve qoq bilülü ferâset ehli ve mâl cemÓ idici ve Óilm-i nücûma muqayyed pâdişâh-ıdı²¹ ammâ ziyâde nahîf-mizâc ve be-gâyet hastacekñ âdem-ıdı hâşâ kûlanc zahmetine mübtelây-ıdı dâyimâ andan bî- **86B**⁰¹ hûzûr olur yorurdu zamânında sermâhü'd-deylemi dirler-ıdı bir hâkim-i zamân ve feylesof-ı cihân var-ıdı⁰² anuñçün yidi maÓdenden mürekkeb şeref-i saÓâdet-i nücûmiyyede terkib olunmış bir tabl düzi⁰³ virdi ki her kimse ol tablı çalsa fi'l-hâl yüreginde kûlanc yili yirinden qopar aşâğadan çıkar⁰⁴ giderdi marîż râhat olur kûlunc zahmetinden qurtılurdu bu tabl ol zamândan hazînelerine⁰⁵ qaldı aña degin ki hulefâ-yı ekrâddan ki zıkr olınsa gerek merhûm sultân şalâha'd-dîn ibn-i⁰⁶ eyyûb mısra pâdişâh oldı ittifaq hûzûrında ol tablı bir kürd eline alup ne-y-idüğün bilmedin Óale'⁰⁷ l-gafle çaldı bî-ihtiyâr kendüden bir rıñ geldi hacletinden tablı yire urdu sínup Óamalı bâtıl⁰⁸ oldı (bârî meżkür) hâfiżü'd-dînillahı dahı târih-i hicretüñ biş yüz kırq dördinde vefât idüp yirine ebü'⁰⁹ l-manşûr ismâÓıl nâm oğlu pâdişâh oldı ki eż-žâfir-billah dimeg-ile mûlaqqab-ıdı bunuñ eyyâmında ehl-i¹⁰ islâm elinden Óaşkalânı fireng aldı ol hînden

fâtımîlerün devletleri döndi Óalem-i hilâfetleri ¹¹ ser-nigün olmağa yüz tutdı be-gâyet lehv ve luÓba şâgil ve síbyâna mâyil kimse-y-idi umûr-ı saltanata ¹² iñen muqayyed degildi ekşer evkâtı hevâ-yı nefse ittibâÓ-ıla geçerdi Óākıbet târîh-i hicretüñ biş yüz kırk ¹³ toközında bir oğlan ucından maqtûl oldu yirine ebû'l-kâsım Óîsâ adlu ve fâyiz bin-naşrallah laķablu ¹⁴ oğlı pâdişâh oldu henüz biş yaşında oğlancuğ-ıdı çok pâdişâhlık itmedi on bir yaşında-y-iken ¹⁵ vefât itdi meger atası öldüğü gün kendüyi halîfa idinmege halk içine çıkarduklarında gördi Óamlarını öldürmişler ¹⁶ leşleri ortada yatur halk ise muhkem ğavġa ve ğalebe iderler küccük oğlancuğ-ıdı qorqup dimāġına ¹⁷ halel geldi ol ħinden ölince dimāġı bir maraža mübtelâ olup āhir vefâtı da ol marazdan oldu ¹⁸ yirine ebû muĥammed Óabdullah bin yûsuf adlu Óammı oğlı pâdişâh oldu ki laķabı el-Óāzıd dîñillāh idi ¹⁹ ĥulefâ-yı benî Óubeydüñ ki fâtımiyyin dimeg-ile maÓrûflardur āhirikleri bu Óāzıd li-dîñillahdur ki devletleri ²⁰ bunda tamām oldu bundan soñra saltanat-ı mısır āhir tâyifeye intikāl itdi ki henüz zıkr olunur ve târîh ehlinüñ baÓzından ²¹ menķûldur Óāzıd lafzı ki laķab-ı Óarabda maÓnâsı ķatıÓ dimekdür türkçe kesici demek olur bu Óaceb râst gelişdür ki **87A** ⁰¹ devlet-i benî Óubeyd anuñla kesilüp āhir olan kimselerinüñ laķabı Óāzıd-ıdı anuñcündür ki ⁰² dirler elķāb ve esmānuñ baÓzı ĥusûslarda te'sîr ve dahlı vardur eger ĥayrdur eger şer Óarab tâyifesi ⁰³ anuñla tefe'ül ve tatayyur iderler meşelâ beşir adlu âdem-ile uğur tutınup neźir adlu âdem-ile tutınmazlar ⁰⁴ ve efvāh-ı nâsdan ġarb-ı meşeldür laķab gökden iner dirler ve yine erbāb-ı tevâriĥden baÓzı eydür (bunu ibn-i ĥallegān târîhinde yazar) mısrlulardan ⁰⁵ bir cemāÓatdan işitdüm bu ĥulefâ-yı benî Óubeydden biri evāyil-i devletlerinde ol zamānda olan Óulemādan ⁰⁶ birine gele bizüm için bir kāġıda ĥulefāya münāsib laķablardan bir kaç laķab yazı vire tâ içümüzden ⁰⁷ her ķankımız pâdişâh olursa ol laķablardan birin aña laķab taķayuz ol Óālim de aña didüğü ⁰⁸ gibi bir niçe elķāb yazı virdi ittifāk tâ āhirde yazduğı Óāzıd laķabı-y-ıdı ki Óākıbet içlerinde ⁰⁹ āhir halîfa ol oldu diyü ĥikāyet ider ve eceli gelüp meźkür Óāzıd halîfa dahı târîĥüñ biş yüz altmış yidisinde vefât ¹⁰ itdi ki āşûra günü-y-idi ve burada fâtımîler aĥvālınıñ beyānı tamām oldu bunlardan soñra vilāyet-i ¹¹ mısırda pâdişâh olan kürd tâyifesidür ki anlara benî eyyûb dirler anlaruñ beyān-ı aĥvālına geldük ki ¹² bu bāb anuñcün vazÓ olınmışdur bāb ¹³ bu bāb diyār-ı mısıriyyeye benî eyyûb pâdişâh oldukları ħinden ĥulefâ-yı Óabbāsiyyeye dâru'l-hilāfe olduğı ¹⁴ zamāna gelince mısırda cārî olan aĥvāl bu vech-ile beyān ve Óayān ider ki sâbıkā zıkr olınan üzere vaķtā ki ¹⁵ fâtımîlerden ĥāfizü'd-dîñillah oğlı żāfir-billah maqtûl olup yirine meźkür oğlı ebû'l-kâsım Óîsâ pâdişâh ¹⁶ oldu baġdād tarafında ki ol zamānda dâru'l-hilāfe-y-idi bu ĥaber şāyiÓ olup mısır pâdişāhı ķatl ¹⁷ olındı içlerinde

saltanata yarar biş yaşında bir oğlandan gayrı kimse olmaduğı eelden anı ¹⁸ pādişāh idüp aña fāyız bi-naşrallah diyü laķab taķdılar mısır tahtı hālīyā hālīdür diyü söylendi ol vaķt ¹⁹ baġdādda (hulefā-yı Őabbāsiyyeden) el-muķtefī bi-emrillah hālīfa-y-ıdı ümerā-yı kibārından melik nüre'd-dīn maḥmūd bin zengī nām muŐteber ²⁰ bir begi var-ıdı anuñ adına bir berāt yazdurup mısır ve şām diyārların külliya aña virdi ve Őasker-i firāvān ²¹ koşup anı ol vilāyetlere gönderdi ki vara etrāf ve aķtāŐını zabt eyleye ol da toġrı dımaşķ **87B** ⁰¹ üzerine indi ki şimdi aña şām dirler şām aslda ol vilāyetüñ adıdur şehir adı degildür ⁰² taht-gāhı bu dımaşķ şehri-y-ıdı melik nüre'd-dīn Őaskerle gelüp üzerine düşüp anı muḥāsara ⁰³ itdi içinde oturan pādişāhına mucirü'd-dīn ibn tuġtegin dirler-ıdı ḥisār kapusın baġlayup bir ⁰⁴ miķdār muķābele kaşdın eyledi ķādir olmadı āhir anuñ elinden nefis-i dımaşķı aldı baŐde-hu birer birer şām ⁰⁵ vilāyetinüñ kaşabaların ķaryelerin feth ide başladı ol zamānda bilād-ı şāmuñ ekşeri fireng kāfirleri ⁰⁶ elinde-y-ıdı müsilmānlar kāfire ḥarāc virürler-ıdı anlar elinden turmadın diyār-ı islāmı ḥalās iderdi ⁰⁷ tārīh-i hicretüñ biş yüz altmış ikinci yılında ol nevāḥīde olan fireng Őaskeri anuñ koŗkusından vilāyet-i ⁰⁸ şāmdan çekildiler bār ü bengāhların ķaldurup maḥāfil-i keşire ve Őasākir-i kebire-y-ile mısır diyārına müsilmānlar ⁰⁹ üzerine Őazimet itdiler mezkūr emīr nüre'd-dīn ḥazretleri ki nüre'd-dīn şehīd dimeg-ile meşhūrlardur ¹⁰ fireng kāfirlerinüñ bu ḥareketlerin görüp kendü-y-ile bile olan ümerā-yı kibār-ı ekrāddan esedü'd-dīn ¹¹ şīrgūh nām bir emīr-i nām-dāra kendü-y-ile olan Őaskerden bir miķdār Őasker seķüp koşdı fireng ¹² ardınca ol da buni diyār-ı mısra müsilmānlara muŐāvenete gönderdi ve kendünüñ ķarındaşı oġlı ¹³ şalāḥa'd-dīn yūsuf bin eyyūbı anuñ-ıla bile koşdı gitdiler yolda ķazā gibi firengüñ ardından irişdiler ¹⁴ anlar-ıla ķıtāl-ı Őaķim itdiler anları başup kāfirlerüñ ekşerin kılıçdan geçürdiler niķesin tutup ¹⁵ zencire dizdiler baŐde-hu esedü'd-dīn şīrgūh toġrı iskenderiyyeye vardı mısır vilāyeti bu ešnāda ¹⁶ hulefā-yı fātimiyenüñ āhirkisi mezkūr Őāzīd li-dīnillah elinde-y-ıdı iskenderiyye şehrini anuñ elinden ¹⁷ aldı ve mezkūr şalāḥa'd-dīn eyyūbı iskenderiyyeye beg naşb idüp kendüsi andan ķalkdı ¹⁸ vilāyet-i mısırdan toġrı şaŐīd nāḥiyesine vardı anı da feth itdi bu yaña fireng Őaskeri ¹⁹ mısırdā Őāzīd li-dīnillah Őaskeriyle bir olup ittifaķ-ıla iskenderiyye üzerine varup ²⁰ mezbūr şalāḥa'd-dīni muḥāsara itdiler mısır pādişāhı mezkūr Őāzīduñ vezirine şāvur dirler-ıdı ²¹ mısır Őaskeriyle kāfirlere koşılup iskenderiyye üzerine gelen ol-ıdı āhir esedü'd-dīn şīrgūha **88A** ⁰¹ ādem gönderdi iskenderiyyeyi yine bize virsün anuñla elli biñ altuna şulḥ idelüm didi ⁰² esedü'd-dīn daḥı ķabül idüp elli biñ altunı aldı bu yaña emīr şalāḥa'd-dīne ḥaber gönderdi ⁰³ içinden çıkup iskenderiyyeyi mısırluya teslim itdi baŐde-hu şalāḥa'd-dīn-ile esedü'd-dīn ⁰⁴

diyār-ı mısrdan dönüp yine şāma nūre'd-dīn şehīd yanına gitdiler bu tarafda şāvur vezīr firengle ⁰⁵ daħı şulh eyledi mısruñ hāşılından firenge yılda yüz biñ altun virecek oldu şol şart ⁰⁶ üzerine ki kâhire içinde firengüñ daħı bir şubası otura bu şart üzerine aralarında Óağd-ı ⁰⁷ şulh eylediler bu bahāne-y-ile fireng Óaskerinüñ bahādurları kâhire-i mısır içre girüp qarār eylediler ⁰⁸ muhkem hukm ve hükümete başladılar yakın oldu ki şehir içinden bi'l-küllīye müsilmānları süreler müstaķil kendüler ⁰⁹ oturalar tārīh-i hicret biş yüz altmış dörde ⁵⁴ iricek firenge memleketlerinden yardım irişüp tekrār ¹⁰ Óağim Óaskerleri geldi mısır tevābiÓinden bülbeys şehrini ki mısra bir günlük yoldur ol ¹¹ zamānda maÓmūr şehir-idi şimdi bir harāba köydür aldılar içinde olan müsilmānlardan niçe kimseler ¹² şehīd oldu çok sebī ve gāret eylediler içinde konup oturdılar aħmāl ve eşķāl ve cimāl ¹³ ve bigālların indürdiler orada bir kaç gün istirāhat idüp andan bi-amān mısır üzerine yürüdiler ¹⁴ gelüp bāb-ı şarkīyye tarafından mısır üzerine ķondılar müsilmānlar üzerine bu zulmet ķöküp bu şīķlet ¹⁵ vāķiÓ olıcaķ şāvur vezīr emr eyledi halk her neleri var-ısa kâhire şehri içine getürüp kâhireden ¹⁶ māÓadā mısır şehrini ser-tā-ser ocağa urdılar şehir yağmalandı halkuñ nā-gāh niçe māl ve menāl ve ehl ve Óayāl ¹⁷ zāyiÓ oldu eski mısır tamām elli dört gün leyl ve nehār yandı küçe ve bāzārları hep kül oldu vezīr ¹⁸ ve pādīşāhı reÓāyā ve şāhı mütehāyyir ķaldılar bi'z-zarūrī sultānları Óāzıd li-dīnillah ki hīsār içinde ¹⁹ mahsūr-ıdı şām tarafına tiz ādem uçurup nūre'd-dīn şehīd hāzretlerinden yardım istedi ²⁰ bu emr-i hāyilden aña istigāşe idüp andan meded umdı hattā mısır hatunlarınuñ saçlarından kesdürüp bir miķdār ²¹ saçların bile gönderdi meded bize iriş

⁵⁴ bu tārīhde firengüñ maķarrı Óaşkalān şehri-y-idi pādīşāhlarına murrey diler-idi bu defÓa fireng Óaskerinüñ ecnāsından girān ve bi-kerān leşker cemÓ idüp hemān oradan arz-ı mısırı taraf taraf ve nāhiye nāhiye beglerine virdi Óaskerine tīmār ulaşdırdı baÓde-hu bi-ihmāl ve imhāl mısır üzerine yürüdi evvelā gelüp fustāt şehri civārında ķondı fustātuñ sūr ve hīsārı [...]mağın içinde olan halk ıztırāb eylediler şāvur vezīr halkuñ bu ıztırābın görüp fustāt içinde hiç kimesne ķalmasun hep kâhire içine gelsünler diyü çağırıp yasağ itdi halkuñ içinde nā-gāh hāşr ve neşr günleri gibi bir ıztırāb olup bir ayak biñ ayak üzerine geldi her kişi ecmāl ü eşķālın ve māl ve menālın döküp hemān bir ķurı başı ve ehl ve Óayālıyla kâhireye toğrı kaçmaķ üzerine oldu büyük küccük Óavrat oğlan birbirlerine girdiler gūyā içlerinde kıyāmet günü kopdı ata oğula oğul ataya bakmaz ķardaş ķardaşa küymez-ıdı nefsi nefsi çağırşurlar-ıdı fustāt şehrinden kâhire şehrine ki nihāyet araları bir at ķoşumu yirdür bir deve kirāsı otuz altuna ve sāyir tavar kirāsı on altuna çıķdı fustāt halkı bölük bölük gelüp kâhire içine dökildiler soķāķları ve yolları ve mescidleri ve hammāmları ve hānları içleri halk-ıla māl-ā-māl oldu her kişi eline giren köşeye başın soķup oturdu kâhire içinde keşret-i nüfúsdan igne birağacaķ yir bulunmaz-ıdı kâhirenüñ ķapularını bağladılar hemān küffār ķılıķla üzerümüze ne vaķt gele bülbeys gibi bunu da nice ala diyü irādetullah muntażır oldılar herkes kendüden ümīdi kesmiş ķanı işigi üstinde bilmiş-idi āhir halk içinden çıķup fustātuñ derdini anlardan hālī ķıldığ gibi şāvur vezīr emr itdi yigirmi biñ neft yağı şişeleri ve on biñ od meşÓaleleri ihzār itdiler defÓı gönderdi vardılar yir yir bunları fustāt şehri içine döktiler ķarsuları ve mahalleleri arasına tağıtdılar ve kāfirlere ölmesün diyü buyurdu fustātı oda urdılar her taraftan yandı nā-gāh ol kāfirlerüñ zulmları ucından ol şehir-i bi-günāhuñ dūd-ı siyāh-ı āhı felek-i kebūda dayandı yaÓñ ol ateşüñ dūhānı dūnyā yüzini tutdı Óalevleri menāresinüñ ucu tā evc-i küre-i nāra irişdi aña nażar idenlere heybet ötürürdi yüregine ķorku düşerdi fireng Óaskeri bunu göricek fustāt civārında ķonduķları yirden ķalkıp geldi kâhire şehri üzerine düşdi bābü'l-barķıyye adlu ķapusınuñ taşrasında ķondı ķıtāla başladı

müsilmanların hatunlarını fireng elinden al diyü dād ve feryād **88B** ⁰¹ eyledi ve aña mısır vilāyetinüñ şülüs-i harācından gayrı dañı niçe nesneler virecek oldu ve tazarru⁰² itdi ki yine esedü'd-din şır-gūhı göndere gelüp firengi def⁰³ itdükden soñra dañı mısrdan koyup ⁰³ gitmeye kendü-y-ile bile ola nüre'd-din şehid hāzretlerine haber varduğı gibi fi'l-hāl ⁰⁴ *Ö*asker cem⁰⁴ine emr idüp *Ö*ažım yarağ gördi esedü'd-din şır-gūhı anlara baş idüp ümerā-yı nām-dārından ⁰⁵ qarındaşı oğlı zıkr olınan salāha'd-dini dañı kemā-kān bile koşup mısra toğrı gönderdi yola ⁰⁶ girdiler bunlar gitmekde bu yaña fireng *Ö*askeri anların haberlerin aldıkları gibi mısır içinden çıkup ⁰⁷ kaçdılar az geçmedin esedü'd-din *Ö*askerle irişüp mısır içine girdi kâfirler konduğı yire kondı ⁰⁸ nār yirine nūr indi zahmet yirine rahmet nüzül itdi bu def⁰⁹a esedü'd-dinüñ mısır içinde qadı ⁰⁹ yüceldi halk aña be-gāyet ta¹⁰žım iderler-idi az geçmedin melik salāha'd-din şāvur veziri öldürdi ¹⁰ müsilmanlar anuñ öldüğine qatı şādumān oldılar zirā firenge ekşeriyyā yüz viren ve anları müsilmanlar üzerine musallat ¹¹ kılan ol-ıdı bārī pādīşāh *Ö*āzıd li-dinillah esedü'd-dini şāvur yirine vezir idindi el-melikü'l-manşūr diyü ¹² aña laqab taqdılar ol zamānda vüzerāya melik dirler-idi bunuñ üzerine iki ay geçince esedü'd-dinüñ ¹³ va¹⁴desi irmiş-idi āhiret seferin eyledi yirine mezkūr salāha'd-din vezir oldu buña el-melikü'n-nāsır ¹⁴ diyü laqab taqdılar melik salāha'd-dinüñ dañı mısırda qadı yüceldi hās ve *Ö*amuñ kulubı aña gāyetle meyl ¹⁵ itdi vezirlik degil halk pādīşāh olmasın bile isterler-idi āhir didükleri gibi oldu nite ki ¹⁶ zıkr olınsa gerek ve bi'l-cümle re¹⁷āyā ve *Ö*askerüñ aña meyl ve muhabbetleri bu meşābede olıcağ *Ö*āzıd li-dinillah dañı ¹⁷ aña nihāyet mertebede *Ö*izzet ve hürmet itdi gün geldükce dirligin arturup aña ri¹⁸āyetin ziyāde iderdi ¹⁸ tārīh-i hicret biş yüz altmış bişe iricek tekrār fireng *Ö*askeri hurūc idüp vilāyet-i mısır ¹⁹ üzerine yuridiler gelüp elli gün dimyāt şehrini muhāsara itdiler bu taraftan melik salāha'd-din mısır ²⁰ *Ö*askeriyle üzerlerine vardı firengle cenk idüp anları baıdı dimyāt üzerinden tağıtdı ²¹ ba²¹de-hu mısra dönüp vardı maqarr-ı vizāretinde qarār itdi bu ešnāda dārü'l-hilāfe-i bağdādda **89A** ⁰¹ hulefā-yı *Ö*abbāsiyyeden el-müstencid-billah halīfa-y-ıdı şāmda nüre'd-din şehid hāzretlerine haber gönderüp ⁰² elüñüzde fetḥ olınan memālikde hutbeyi benüm aduma oqıdasız diyü emr itmiş-idi nüre'd-din ⁰³ şehid de mısırda melik salāha'd-dine bu vechle haber göndermiş-idi mısırda hutbeyi ⁰⁴ hulefā-yı *Ö*abbāsiyye adına oqıdasın dimiş-idi tārīh-i hicretüñ altı yüz altmış altısında ⁰⁵ ittifağ halīfa müstencid-billah vefāt idüp bağdādda yirine oğlı el-müstezī-billah halīfa ⁰⁶ oldu mısırda melik salāha'd-din dañı hutbeyi anlar adına oqıtmağ üzerine olmuş-ıdı ⁰⁷ evvelā mesacid-i mısırda ezānı ḥayyā *Ö*ale'l-hayrū'l-*Ö*amel oqınmağı kesdi ki muḥaddemā dinen üzre ⁰⁸ şı⁰⁸ā mezhebince bunu hulefā-yı fātımiyyin ihdās itmişler-

idi kendüler şîŖî mezheb olmağın ⁰⁹ şîŖa ezānı okıdurlar-ıdî şāniyā mısırda olan kādīları ki hulefā-yı fātımiyyın naşb ¹⁰ itmişler-idi cümlesi şîŖa mezhebi üzere-y-idiler anları bi-esrihim Ŗazl eyledi yirlerine ehl-i ¹¹ sūnnet ve cemāŖatdan şāfiŖî mezheb ehl-i Ŗilm kādīlar naşb eyledi anuñçün ki bağdādda ¹² hulefā-yı Ŗabbāsiyye şāfiŖî mezhebler-idi şālişā tārīh-i hicret altı yüz altmış yidiye iricek ¹³ melik şālāhā'd-dīn mısırda ve kähirede ve tevābiŖinde hutbeyi (mezkūr) halīfa müstezī-billah adına ¹⁴ okıtdı bu ešnāda mısır pādīşāhı Ŗāzıd li-dīnillah hasta-y-ıdı üç gün geçince henüz ¹⁵ hutbe kendü adına okınmaduğın tuymadın vefāt itdi ⁵⁵ sene-i mezbūre evvelinden melik ¹⁶ şālāhā'd-dīn vilāyet-i mısırda pādīşāh maķāmına kāyım oldu cümle hūkm ve hūkūmetde istiķlāl ¹⁷ buldı mısırda hutbe müstezī halīfa adına okınduğından şāmda nūre'd-dīn şehīd āgāh ¹⁸ olıcaķ bağdādda halīfaya haber gönderüp mübārek bād itdi halīfa işidicek ziyāde ¹⁹ şād olup buyurdı bağdādı tonatdılar niçe şinlikler ve şādīlıķlar eylediler baŖde-hu halīfa ²⁰ bağdāddan mısra melik şālāhā'd-dīne fāhir hilŖatlar-ıla Ŗālā sancaķ gönderdi ve mısra anı ²¹ pādīşāh naşb itdi ve boynına taķınmağa Ŗādetlerince cevāhir-ile muraşsaŖ bir altun tavķ gönderdi ki **89B** ⁰¹ aña tavķ-ı Ŗahd dirler-idi ve mażmūnı hezār nuşh ve pend-ile meşhūn bir tavīl ve Ŗarīz mufaşsal ve mükemmel ⁰² bir at gönderdi ki hāşıl-ı mażmūnı bu-y-ıdı bismillahi'r-raḥmāni'r-raḥīm ⁰³ eyyühe'l-melikü'n-nāşır seni hāliyā bilād-ı mısıriyye ve yemene ve deñizden ve ķurudan anlara tābiŖ olan ⁰⁴ vilāyetlere ve şām vilāyetinden nūre'd-dīn mutaşarrıf olduğı vilāyetden ğayrı vilāyetlere Ŗāmmeten ⁰⁵ emjrü'l-mü'minīn naşb itdüm ammā şaķın saña mısır vilāyetlerin kendü kılıcumla açdum diyü ğurūr ⁰⁶ gelmesün belki bunı taḥķīķ bil ki evvelā yir allah teŖālānuñ ve resūlunuñdur ve ḥaķ teŖālā emri-y-ile ⁰⁷ resūlından soñra resūlunuñ halīfasınuñdur egerçi sen de bize eylūk ve toĝruluķ ⁰⁸ itdün biz de senün eylüğüñ muķābelesinde saña Ŗināyet idüp bu üç tarīķle saña ⁰⁹ taŖżīm ve tekrim eyledük evvel bu ki saña melik hitābıyla hitāb itdüm ve ikinci saña hilŖat-ı ¹⁰ fāhir ve üçünci tavķ-ı Ŗahd gönderdüm hiç bunlar üzerine iḥsān olmaz sen de bu niŖmetlere ¹¹ şükr eyle anda allah teŖālānuñ ve resūlunuñ buyruğundan taşra olma ve bunı da bil ki bir memlekete ¹² pādīşāh olmaķ iki keffelü bir terāzūdur ki bir keffesi cennetde ve bir keffesi cehennemdedür ve

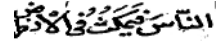
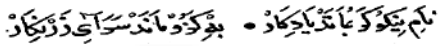
⁵⁵ bunun sebab-i vefātında nakl iderler ki kendü umūrında fıkır idüp gördü ki melik şālāhā'd-dīn vezīr olmağ ıla gün geldükçe kendünün adı şanı batmaķda anuñ nām ve nişānı artmaķdadur bundan ğuşsalanup bir Ŗażīm bi'l-hulyā marāzına ğiriftār oldu andan öldi dirler baŖzılar bu marāz aña hutbe kendü adına okınmaduğın tıydı andan Ŗārız oldu dirler baŖzılar marīz olmadı belki bu ḥuşūslardan yüzüĝi kaşında ağı var-ıdı anı yaladı öldi dirler

neylerseñ ¹³ eyle şunlardan olı gör ki anlaruñ gözleri uyısa qalbları uyanuq olur ve cümleñüñ ¹⁴ ser-çeşmesi Óadldur anı ide gör ki paygâmbâr anuñ bir günin altmış yıl Óibâdetden şaymışdur ¹⁵ ve bunı da bil ki ol mısır vilâyeti etrâfı uzaq yirlerdür anuñ tedbiri ve siyâseti emrinde ¹⁶ elbette seyf ve qalem ehlerinden niçe kimselere muhtâc olursın şakınasın hiç halkı mâl sevmekden ¹⁷ özge azdurıcı yoqdur dünyâ gözeden elbette dîn emrinden göz yumar allah qorqusın unıdur ¹⁸ bu huşûslarda degme bir kimseye iÓtimâd ve iÓtikâd itmeyesin çok olur baÓzı kimse gündüz ¹⁹ şâyim gice qâyim görünür ammâ hadd-ı zâtında puta tapar anuñ gibilerden şakınasın ve zinhâr ve zinhâr ²⁰ zâhir hâla aldanmayasın nite ki Óömer bin el-hattâb radiyallahu teÓâlâ Óanh rebıÓ bin ziyâduñ zâhir ²¹ hâlına baqıp aldandı anlardan hîşse alasın ve her qaçan bir kimseyi aÓmâl-ı vilâyetden bir işe **90A** ⁰¹ kullanmalu olsañ anuñ evvelden bildüğüñ hâlına iÓtimâd itme câyiz ki şöñradan bir dürlü ⁰² dañı ola zirâ benî-âdemüñ bedeni bir hâldan bir hâla intikâl idüp ber-qarâr olmaduğı gibi ⁰³ hüyı hısalı da ber-qarâr degildür elbette bir hâldan bir hâla intikâl itmekdedür pes ol işde ⁰⁴ kullandüğüñ kimsenüñ ahvâlına muttasıl göz qulaq tut gör şimdiki ahvâlı evvelki hâlına ⁰⁵ uyar mı uymaz mı aña göre Óamel eyle ve bunı da bil ki qaçan etrâf-ı vilâyete qodüğüñ kimseler ⁰⁶ eyü olsalar riÓâyânuñ da hâlı eyü olur ve begler reÓâyâya cırâğlar gibidür her kimse cırâğı ⁰⁷ deñlü nûr virür her birine ısmarla eli altında olanı kendüye qardaş gibi görsün zirâ müslim ⁰⁸ müslimüñ qardaşıdur egerçi kendüsi emir ol gedâ-y-ısa da arada ayruluq yoqdur ve ısmarla müsilmânları ⁰⁹ rıfq üzerine tutsunlar zulm ve Óunf üzerine tutmasunlar kıyâmet güninde gökden qar gibi kütüb-i aÓmâl ¹⁰ yağduğı günü añsunlar ve halkuñ içinde fuqarâsın gözle anlara kifâyetleri miqdârı tedârüklerin eyle ki ¹¹ anlar allah teÓâlânuñ velîleridür faqrılık belâsına şabr iderler elinde dünyâsı çok olanlaruñ dünyâsına ¹² nazar itmezler kendü hâllarına şâkir olurlar huşûsâ quds-ı şerif tarafların oñat gözle ki qadimî ¹³ islâm ocağıdur ve beytü'l-harâmuñ qarındaşıdur niçe zamân fireng kâfirleri elinde esir oldu ¹⁴ hâl diliyle anlardan şikâyet iderdi sâbıqâ nûre'd-dinle iki göz ol diyârlara aslda bu huşûs için sürdürilmiş idüñüz deryâ cânibinden ¹⁵ aña zafer âsândur deñiz yüzi giñişlikdür gemiler-ile Óadü gelse tıyılmaz neylerseñ eyle anuñ qurudan yolların ¹⁶ ve deñizden iskelelerin muhkem gözle yarar âdemler qo ve Óasker emrin de ihmâl eyleme ihtimâm it yigidüñ ¹⁷ bahâdurın şakla kılıcuñ keskünin tut atüñ yügrügin besle diyü bunlara beñzer memleket zabtına ¹⁸ ve Óadâlet emrine müteÓallik berâtınuñ içinde niçe kelimât-ı hikmet-engiz ve pend-âmiz dañı yazılmış-ıdı ve bundan ¹⁹ gayrı melik şalâha'd-dine hulefâ-yı Óabbâsiyye âyñince niçe siyâh Óalemler gönderdi bilâd-ı mısır ve şamda ²⁰ olan câmiÓlere ulaşdurdılar minberlerini ve

mihrâblarını anlar-ıla zeyn eylediler şimdi dahı ba'Özı mesâcidlerde Öale' ²¹ l-huşûs
 kıuds-ı şerîfde ol Öalemlerden vardur ekşeriyyâ ba'Özı câmi'Ölerün mihrâblarında dikilen
 siyâh Öalemler ol **90B** ⁰¹ zamândan qalmışdur bârî melik şalâha'd-dîne zıkr olınan
 hil'Öat ve berât varıcak hûsn-i qabûl-ıla ⁰² telaqqı idüp ta'Özim ve tekrım-ile her birisin
 öpdı başında qodı târîh-i hicretün altı yüz altmış yidinci yılun ⁰³ şehr-i şaferînün üçünci
 günü cum'Öa günü-y-idi ki emr itdi cum'Öa namâzından soñra gelen berâtı câmi'Öde Öâlâ
 melâ'i ⁰⁴ n-nâş okıdılar her kışi diñledi mazmûnını ma'Ölüm idindi ol gün melik
 şalâha'd-dîn diyâr-ı mısriyyede ⁰⁵ şer'Ö üzre müstaqıl pâdişâh oldı ve nâmenün içinde
 halîfa her ne buyurdı ise anuñla Öamel itdi ⁰⁶ qâhire içre olan pâdişâhlar sarâyına ol
 zamânda qaşr dirler-idi dârü'l-vizâreden çıqıp qaşra ⁰⁷ girdi ve içinde olan hazâyin-i
 selâtime cümle mâlik oldı niçe pâdişâh zamânından qalmış hadd ve hâsrı ⁰⁸ yok hazîne-i
 firâvân-ıdı cümlesini taht-ı taşarrufına aldı sâyir cevâhirden gayrı ol hazîne de uzunı ⁰⁹
 bir qarış ve qalıñlığı baş barmaq yoğunluğı zümürüd taşından bir çıbuq ve yâqûtdan bir
 rahl ve seylanı ¹⁰ taşdan bir büyük ıbrık bulındı ki hiç bir pâdişahuñ hazînesinde ol
 zamânda anlar gibi tebrük ¹¹ ve yâdigâr nesneler yoğ-ıdı Öale'l-huşûs bir kitâb
 hazînesi çıkdı ki ehl-i islâm pâdişâhları ¹² hazînesinde hiç anuñ mânendi hazîne
 bulunmazdı içinde tamâm yigirmi kerre yüz biñe yakın kitâb var-ıdı aralarında ¹³ meşhûr
 ve nâm-dâr üstâd kâtibler hattı-y-ıla yazılmış tamâm (yüz biñ mücelled) meşâhif-i
 kerîme-i şerîfe ve kütüb-i mu'Ötebere-i nefîse var-ıdı ¹⁴ sâyir âlât ve esbâb-ı harbuñ ve
 her cinsden yat ve yarağun hod sağışın allah te'Öâlâdan gayrı kimse ¹⁵ bilmez-idi ve bi'l-
 cümle sultân şalâha'd-dîn cümle esbâb-ı saltanatı hâzır ve müheyyâ bulup qabza-ı
 taşarrufına getürdükden ¹⁶ soñra vilâyet-i mısırda ve sâyir hüküm itdüğü memâlikde olan
 halâyık içinde geregi gibi Öadl ü dâda başladı ¹⁷ şî'Öâr-ı islâm ve âsâr-ı sünen-i
 seyyidü'l-enâmı tamâm ihâtaya şürü'Ö itdi sünnet ve cemâ'Öat ehline i'Öânet bid'Öat ¹⁸ ve
 dalâlet ehline ihânet eyledi mısırda ol zamânda râfizi tâyifesi çoğ-ıdı anlardan tamâm
 intikâm ¹⁹ aldı ve şâmdan atasını ve iki qarındaşlarını âdem gönderüp cümle tevâbi'Ö ve
 levâhık ve ehl ve evlâd ve hadem ²⁰ ve hâşemleriyle mısra getürtdi her birin geregi gibi
 ri'Öâyet idüp hoş gördi hulefâ-yı fâtımiyyin beglerinün ²¹ evlerin anlara üleşdürdi bu
 igvâlardan emîn olduğdan soñra te'hîr eylemeyüp cüll-i himmetini küffâr-ı fireng-ile
91A ⁰¹ gaza ve cihânda şarf itdi muqaddemâ târîh-i hicretün dört yüz toqsanıncı yılında
 fireng kâfirleri kıuds-ı ⁰² şerîfi ehl-i islâm elinden almışlar-ıdı sultân şalâha'd-dîn târihün
 biş yüz sekseninci yılında tekrâr ⁰³ fireng elinden alup memâlik-i islâmiyyeden itmiş-idi
 bu mâbeynde kıuds-ı şerîf tamâm toqsan yıl ehl-i küfr elinde ⁰⁴ qalmış-ıdı henüz pâdişâh
 olmadın muqaddemâ dahı egerçi târîh-i mezkûrda kıuds-ı şerîfün içinde altmış biñden ⁰⁵

ziyāde cengi fireng kāfirleri var-iken anları içinden tāziyāne-i tığla sürmüş çıkarmış kimin kırmış kimin ⁰⁶ esir itmiş-idi hālīyā pādīşāh olıcağ dañı etrāf-ı vilāyet-i şāmda fireng kāfirlerinüñ nihāyeti yoğ-ıdı ⁰⁷ niçe köşeleri ehl-i islām elinden alup taşarruf iderler-idi muttasıl anlaruñ fethlerine meşğul olup ⁰⁸ Óalı gazālar itmege muqayyed oldu firengüñ ehl-i islām elinden aldığı köşeleri ser-tā-ser ellerinden aldı ⁰⁹ tekrār feth eyledi şāmla mısır ortasını fireng Óaskerinden hālī kıldı ol arāzī-i şerīfe-i muqaddeseysi ¹⁰ ednās-ı küffārdan arıtdı pāk itdi niçe ulu gazālar eyledi ki tafşilinde başka kitāblar yazmışlardır ¹¹ okınsa niçe günde tamām olmaz baÓde-hu baÓzı müteğallibe ellerinden hıcāz ve yemen ve mağrib tarafların dañı aldı ¹² ve nūbe vilāyetlerinde naşārā kāfirlerinden qaralar hüküm itdüğü memleketlerden dañı niçe bilād ve qurā feth idüp ¹³ bu yaña dımaşğda nūre'd-dın şehid hāzretleri vefāt itdükden soñra anlar taşarruf itdüğü memleketlerde dañı mālīk ¹⁴ oldu cümle arāzī-i ğarb ve Óırāk ve mısır ve şām ve haleb ve tevābiÓ-i haleb ve diyār-bekr ve Óāmmeten hıcāz ve yemen vilāyetleri ve bilād-ı ¹⁵ nūbeden feth itdüğü baÓzı vilāyetler dañı ser-tā-ser taht-ı yedinde olup celilü'l-ıqadr ve Óāzīmü's-şān ¹⁶ pādīşāh oldu reÓāyāsı arasında muhkem Óadl ü dād iderdi allah teÓālānuñ kullarına şefkat ve merhāmetle ¹⁷ baqardı niçe cāmiÓler ve medreseler ve han-ğāhlar yaptı Óulemāya ve şulehāya vazıfeler taÓyın itdi Óālemi ¹⁸ Óadl ve insāf āfitābı-y-ıla rüşen eyledi kemāl-ı diyānet ve veraÓ ve zühd ve Óilm ve taqvā üzerine-y-ıdı ¹⁹ qurān-ı qadimi tamām hıfz itmiş-idi ve tenbihü'l-ğāfilin kitābın ve hāmāse dıvānın ezberlemiş-idi mısır civārında ²⁰ olan cebel-i muqattam didükleri tağıñ ucındağı depe üzerinde olan qalÓası ki şimdi mısruñ qalÓası ²¹ didükleri odur ve pādīşāhlar sarāyı anuñ içindedür ol binā itdi ve mağrib diyārında dañı çok **91B** ⁰¹ yirler feth eyledi beğāyet hüý ve hulkı ve haşleti gökçek pādīşāh-ıdı kelāmında sādık-ıdı ⁰² vaÓde itse vaÓdesine hulf itmez-idi Óahd eylese Óahdına vefā iderdi nihāyet-i mertebede ehl-i ⁰³ dın ve şalāh idi şalāha'd-dın ismi aña gökden inmiş-idi ismi müsemmāsına mutābık-ıdı hālāyık ⁰⁴ sāye-i devletinde fitne ve zulmdan emjindi Óilmi ve Óilm ehlini ziyāde severdi zamānında iskenderiyyede Óimādü' ⁰⁵ d-dın dirler-idi bir Óālim kişi var-ıdı Óilm-i hādışde māhir-ıdı efdal ve Óaziz adlu iki oğlu ⁰⁶ şehzādeler-ile hādış okımağ için iskenderiyyede ol Óālim kişiyeye vardı andan hādış ⁰⁷ okıdılar anı kendü ayağına getürmege edeb itdi kendüsi anuñ ayağına vardı merhūm ve mağfurla ⁰⁸ hārünü'r-reşiddin soñra ol zamāna gelince bu vazÓ hiç bir pādīşāhdan sādır olmamış-ıdı ⁰⁹ anlar dañı emin ve me'mūn adlu oğulları iki şeh-zādeler-ile imām mālīk hāzretlerine varup ¹⁰ anlardan muvattā adlu kitābların okumışlar-ıdı ve bizüm mesmūÓumuz olan bu ki bunlardan soñra ¹¹ selātın-i cihānuñ ber-güzide ve nām-darı ve āl-i Óoşmān

pādişāhlarının bahtiyār ve kām-kārı ¹² ve nemā ve cenk evcinüñ şāhbāz-ı bülend-pervāzı merhūm ve mağfūrla sultān muḥammed ḥan gāzı ki ¹³ anların Ŗulūvv-i şān ve sūmūvv-i mekānlarına istanbul gibi sevād-ı aŖzam-ı felek-būnyāduñ fethi delil-i kātıŖ ve bürhān-ı ¹⁴ sātıŖdur cihān pādişāhları içre bu hūnerle mūmtāz ve felek gibi ser-efrāzdur dūnyā sarāyında istanbul ¹⁵ mişālī sūr-ı vāsıŖ-i pāy-dār ve sedd-i menŖŖ-i ūstūvār ve şehir-i şehir ū nām-dār olmaduğı gibi anuñ fethi üzerine feth ¹⁶ olmaduğı gelişmiş fı-vasatü'n-nehār rüşen ve āşikārdur beyt ¹⁷ اِنَّا اَرْنَاكَ دَلِيلًا عَلٰی سَبِيْلِكَ istanbulda olan şemāniye medreselerin binā itdüklerinde ki sekizi ¹⁸ sekiz cennetden nişān virür anların müderrislerinden baŖzının dersi istimāŖına kendü zāt-ı şerif-i ¹⁹ Ŗālem-ārāları-y-ıla ḥāzır olmuşlar-ıdı ol meclisi bu şerifle teşrif buyurdukları haber heme-i āfāka tolup ²⁰ tahşil-i Ŗulūma hezār rağbet ve ehline niçe dürlü riŖāyete bāŖiş olmuş-ıdı ḥaḵ sūbhāne ve teŖālā ²¹ cümle Ŗādil pādişāhların rūḥ ve revānların şād ve derūn-ı kabrların cennet gibi ābād eyleye āmin **92A** ⁰¹ ve sultān šalāḥa'd-dinüñ āsar-ı Ŗadāletinden biri de bu-y-ıdı ki cümle diyar-ı mısriyye ve şāmiyyede ⁰² ve sāyir ḥukm itdüği memālik-i islāmiyyede qadimū'z-zamāndan qalmış hilāf-ı şerŖ qānūn olmuş ⁰³ baŖzı bidŖatlar ve ḥalḵ üzerine bı-vech kesilmiş niçe kesimleri var-ıdı anların cümlesini refŖ itdi ⁰⁴ ḥattā mekke-i şerifede ḥuccācuñ baŖzı kesimleri var-ıdı ol zamānda mekke şerifi olanlar her kişiden ⁰⁵ bir miqdār nesne almayınca ḥacc itdürmezler-ıdı belki kesimin virmege qādir olmayanı ḥabs iderler-ıdı ⁰⁶ niçe kimseler Ŗarefede vuḵūf farzını edā idemezler-ıdı qalurdı ḥaclar tamām olmazdı bu tarıḵ-ile ⁰⁷ mekke şerifi olanlar ḥuccācdan bı-nihāye māl tahşil iderler-ıdı bunları daḥı bi'l-külliyeye kesdi giderdi ⁰⁸ andan Ŗivāz mekke şerifine mısır diyārı mahşūlından ḥayli nesne taŖyın itdi ḡayrı nesneden ḡayrı ⁰⁹ her yılda sekiz biñ erdeb ḡılāl gönderürdi ve mekke ve medīnede şerr-i fehmallahu mücāvir olanlarda daḥı ¹⁰ her yıl niçe şadaqalar ve sāliyāneler irsāl iderdi zamānında ittifaḵ-ı ḥalḵıla Ŗādil ve sultān-ı ¹¹ kāmil-ıdı šāḥābe-i ḡuzından geçicek rıdvānullah-ı Ŗāleyhim ecmaŖın ne qable-hu ve ne baŖde-hu mısra anuñ gibi ¹² šāḥib-Ŗādil pādişāh qadem başmamış-ıdı rivāyet olunur anuñ zamānında müsilmānlar içinde baŖzı ¹³ ḥarām-zāde uğırlar dūrimış-ıdı firenglerüñ evlerine girürler evleri içinden oğulların ¹⁴ kızların ve sāyir buldukları esbābların alurlar-ıdı ittifaḵ bir gice bir uğrı bir firengüñ evine ¹⁵ girüp bişikde yatur bir emerce oğlancuğın uğurladı anası feryād idüp kendü pādişāhlarına ¹⁶ şikāyete vardı pādişāhları ol Ŗavrata müsilmānların pādişāhları rahm ve şefqat ve Ŗadālet ¹⁷ ehlidür gel aña var ḥāluñ aḡlat didi ḥatun sultān šalāḥa'd-dine geldi ḥālin ¹⁸ aḡlayup şikāyet eyledi aña rahm idüp bı-

iẖtiyār kendü de ağıladı defÖi oğlancuğın ¹⁹ buluṉ diyü emr itdi segirdiűdiler bir kimseye űatmıűlar-ıdı bulup getirince yirine oturmadı ²⁰ ayağın tırdı anı bulup getürdiler űatun alan kimseye aqçasın virüp oğlancuğın ²¹ anasına tapűurdu ve bir at da virüp bindürdi oğlancuğı-y-ıla yirlerine göndürdi **92B** ⁰¹ kemāl-ı Őadl ve inűāf üzre eyyām-ı saltanatı niçe zamān mümtedd olup ⁵⁶ maűdūka-ı maqal-ı ⁰² žuhūra geldi aña degin ki űām tarafına bir sefer idüp küffār-ı nā-bekār-ı firengle ⁰³ niçe cenklerden ve gāzālardan űoñra ellerinden çok qalűalar ve űehrler fetẖ idüp dımaűű űehrine ⁰⁴ geldükde ĥaq űübĥāne ve teŐālānuñ emriyle murğ-ı rūĥ-ı pür-fütūĥı bu niűimen-i fāñiden pervāz idüp ⁰⁵ vardı fezā-yı pür-űafā-yı raẖmet-i ĥaqda āűiyān tutdı vefāt itdüğinde henüz elli yidi ⁰⁶ yaűında-y-ıdı bu cihān milki aña da bāqı qalmadı qalan eyü adı oldu ki qıyāmete degin pāy-dār ⁰⁷ qaldı beyt vefāt itdüğinde kendüye ⁰⁸ mahűűs dirhem ve dīnār cinsinden bir altun ve otuz aqçadan ġayrı nesnesi bulunmadı ⁰⁹ bu fāñi dārda ardınca evden barqdan yirden yurtdan milkden mālдан hiç bir nesne alı qomadı ¹⁰ hāzīne-i beytū'l-mālдан ġayrı ardınca nesne qalmadı vefāt itdüğinde tamām on yidi irkek ¹¹ oğlı ve bir kıızı var-ıdı yimesinde içmesinde geymesinde qūűanmasında binmesinde inmesinde ¹² be-ġāyet zūhd ve veraŐ üzre-y-ıdı űerŐe muĥālif aűlā bir iű iűlemez-ıdı panbūqdan ve kettāndan ¹³ ve űūfdan ġayrı nesne geymez-ıdı dāyimā namāzı cemāŐat-ıla qılurdu ve her-bār ĥadīű kitābların oqıdur ¹⁴ diñlerdi ĥattā rivāyet olunur bir ġün cenk üzerinde alayda at üzre tururken daĥı ĥadīű oqıdup ¹⁵ diñledi ve bunuñla heműűe iftiĥār idüp bu bir vaqtdur ki benden ġayrı kimse bunda ĥadīű ¹⁶ diñlememiűdür dir-ıdı ve bi'l-cümle sultān űalāĥa'd-dīn ĥazretlerinüñ menāqıbbı dil ile beyān ve qalemlle ¹⁷ Őayān olunmaz fireng-ile itdügi gāzālaruñ ve dīn-i islāma anuñ itdügi taqviyet ve iŐānetüñ tafűılı ¹⁸ bi-nihāyedür ol bābda niçe mücelledāt yazılsa qābildür Őulemādan niçe kimseler yazmıűlardur Őādil pādiűāĥlar ¹⁹ içinde ĥālı meűhūr ve maŐrūfdur inűā'-allah dūnyādaki gibi āĥiret sultānidur imām yāfiŐi ĥazretleri ki ²⁰ Őulemā-yı űāfiŐiyyenüñ ulularundandır ravdū'r-reyāĥın adlu kitābında getürür sultān űalāĥa'd-dīn ²¹ evliyāullah içinde üç yüzlerdendir ve sultān maẖmūd ki űābıqā zıkr olınan nūre'd-dīn űehīd ĥazretleridir **93A** ⁰¹ anlar evliyā içinde qırqlardandır diyü zıkr ider raẖmetullah-ı Őaleyhimā raẖmeten vāsiŐa űalāĥa'd-dīnden ⁰² űoñra yirine oğullarından el-melikü'l-Őaziz Őimādü'd-dīn ebū'l-fetẖ Őoűmān adlu oğlı pādiűāĥ oldu ki atası ⁰³ ĥayātda-y-iken daĥı seferlere gitdügi zamānlarda yirine anı

⁵⁶ mısırda tamam yigirmi dört yıl müstaqil pādiűāĥ-ı Őale'l-cāh oldu

kor giderdi taht-gāhının hıfz ve hîrāseti ⁰⁴ emrini aña ısmarlardı atasından soñra da yirine ol tırdı istiḥkākla vilāyet-i mısra pādīshāh ⁰⁵ oldu atası şireti üzre kemāl-ı Őiffet ve Őadālet-ile āreste çıkdı halk her vechle andan rāzī ⁰⁶ ve hoş-nūd oldılar ölinceye degin Őadl tarīkinden şaşmadı bir qarār üzerine saltanat itdi ḥattā ⁰⁷ rivāyet olunur anuñ zamānında ḥazīne-i beytū'l-mālda müzāyağa oldu aqçadan altundan nesne ⁰⁸ qalmadı bir kimesne gelüp şaŐıd vilāyetinüñ maḥsūlını bir vāfir mālā iltizām itdi qabūl itmeyüp ⁰⁹ müsilmānların qanların ve mālların cihān milkinge degişmezdi diyü and içdi ve bir Őāmil dañı iskenderiyye ¹⁰ mālından žālime kırk biñ altun ziyāde getürdi bunu dañı qabūl itmeyüp şāhiblü şāhiblerin ¹¹ buldurup gine islü issine ulaşdurdı bu Őadl ü dād arasında-y-iken āhir aña da atası gibi ¹² ecel cāmı sunıldı⁵⁷ kāmı telh oldu qapularında saltanat tablı nevbet-ile çalınurdı neveti tamām olup ¹³ āhire degdi ancaq yigirmi yidi yigirmi sekiz yaşında-y-ıdı ki vefāt itdi mısırda imām şāfiŐi rahmet ¹⁴ ullah-ı Őaleyh medfūn olduğı qubbe içinde defn eylediler şimdi ol qubbe içinde yatan meyyitlerüñ ¹⁵ birisi odur rahmetullah-ı teŐālā Őaleyh yirine oğlu nāsırü'd-dīn maḥmūd adlu on yaşında bir oğlu ¹⁶ pādīshāh oldu ki laqabı manşūr-ıdı bir yıl toqız ay pādīshāh olduqdan soñra atasınıñ Őammı el-melikü'l-Őādil ¹⁷ seyfe'd-dīn⁵⁸ ebū bekr bin eyyūb saltanatına tamaŐ itdi fuqahādan fetvā itdürdi ol zamānda Őulemā ¹⁸ mīr ve vezīrden hiç kimsenüñ ḥatırına baqmazlar ḥaq ne ise anı söylerler-ıdı henüz oqlancuqdur şerŐā saltanatı ¹⁹ cāyiz degildür diyü fetvā virdiler Őasker halkı cemŐ olup yirine mezkūr seyfü'd-dīni yirine pādīshāh ²⁰ itdiler bağıdāda halīfaya ādem gönderüp halīfadan dañı istīzān itdi

⁵⁷ şikārda av qovarken atdan yıkılup eyerüñ ol[...] kaşı nā-gāh qarnına batdı oradan götürü[...] şehre getürdiler az gıçmedin ol cerāhatden ve[fāt] eyledi rahm[et-ullah Öaleyh]

⁵⁸ bu el-melikü'l-Őādil seyfe'd-dīnün mısırda pā[dişāh] olduğı tarīhüñ evāhirinde tarīh-i hicretüñ altı yüz dördinde sultān ḥwārezm-şāh-ı selçukī altı kerre yüz biñ Őasker-i cerrār-ıla bağıdād üzerine yüriyüp hamedāna değıñ geldi bağıdāda halīfa olan nāsırü'd-dīn anuñla [oğ...] yaraqlandı evvela aña şeyḥ şehābe'd-dīn [...] ḥazretlerini ilçilige gönderdi anlardan [...] tā ki ḥwārezm-şāhuñ ordısına evvelā beni bir ulu çadıra getürdiler ki hiç mişli görilmiş degil-ıdı kendüsi atlas-ı ḥarīrden-ıdı içinde hamedān ve ısf[ahān] memāliki beglerinden niçe Őacem begleri var[ıdı] andan çıqup ibrişimden bir ḥayme[ye] girdüm ki bunuñ içinde ḥorāsān ve nisābūr ve belh begleri varıdı and[an bir] ḥaymeye dañı girdük ki bunuñ içind[e] en-nehār begleri varıdı baŐde-hu beni ḥwārezm[-şāhuñ] öñine getürdiler ki etekleri ve kenārları cevāhirle muraşsaŐ altundan bir otağı[da] otururdu gördüm bir saçlı genc [...] ābnūsından bir sāde taht üzre oturur arqasında bir buḥārj kaf[tān] başında bir deri taqyāsı var kaf[tānı] bir aqçe değır aña selā[m] virdüm selāmum almadı ve baña otur diyü emr itmedi baŐde-hu qarşısında belāğāt üzre duŐā ve şenāya başlayup öñinde ḥulefā-yı abbāsiyyenüñ eylüklerin eydüp halīfanuñ zühd ve şalāhını söyledüm tercümānına bakup buña diye ben de bağıdāda varurın anda bu sıfatlu bir halīfa dikerin didi artuq söylemedi baña ilçilüğüme müteŐallıq cevāb virmedin beni döndürdi baŐde-hu üzerlerine qar yağdı kış kıyāmet oldu atları tavarları kırıldı kendüsi bir gün bindi atı tayınup sürçdi kendüyi yire urdı ve Őaskeri içine qaḥtlıq düşdi yalūñuz ḥıtay ehlinen kendüyle yitmiş biñ er varıdı bu belā başlarına gelicek zarūri dönüp vilāyetlerine gitdiler ḥaq teŐālā anları aḥsen vechle defŐ eyledi diyü rivāyet ider ve bu ḥwārezm-şāh ki adı muḥammeddür atasına iltegin dirler ki āl-i selçuqdan sultān alp arslanuñ qullarından-ıdı dirler ki bu seferinden dönüp giderken yolda vefāt eyledi rahmet-ullah Őaleyh

halîfa şeyh şehâbe' ²¹ d-dîñ sühreverdî-y-ile bağdâddan aña berât gönderdi mısır ve şâm vilâyetlerin hep aña bildürdi **93B** ⁰¹ her yıl varur şâmda yazlar kış olıcağ yine mısra gelür mısırda kışlardı ⁵⁹ mısır kal'ası içinde ⁰² olan pâdişâhlar sarâyını ol yapıdı ibtidâ mısırda kal'â içine girüp oturan bu-y-ıdı bundan evvel pâdişâhlar ⁰³ kâhire içinde dârü'l-vizâre dirler-ıdı bir ev var-ıdı anda otururlar-ıdı târîh-i hicretüñ altı yüz ⁰⁴ on dördinde-y-ıdı ki kal'â içine girüp oturdı sâbıkâ zîkr olınan hulefâ-yı fâtımiyyenüñ âhirkisi ⁰⁵ el-Öâzıdû'd-dîñillah halîfanuñ evlâdından ve akrabâsından kim var-ısa kal'âya çıkarup hâbs ⁰⁶ sûretinde cümlesin bir evde kodı oturdılar ve bu yılda anuñ saltanatı zamânında dimyât üzerine fireng ⁰⁷ üşdi burc-ı silsile adlu ol zamânda dimyâtda bir burc var-ıdı ki anda acı deñizden nil deñizine ⁰⁸ gemi girsün diyü bir zencîr gerilmiş-ıdı mısruñ ol burc miftâhı gibi-y-ıdı kâfirler ol burcı aldılar ⁰⁹ müsilmânlar bu ziyâde güç geldi mısırda ve devâyir-i mısırda olan ehl-i islâm tamâm dil-teng oldılar ¹⁰ mısırda el-melikü'l-Öâdil seyfe'd-dîñ buni işidicek gayretlü pâdişâh-ıdı guşsasından nâ-gâh bir ¹¹ kerre ah itdi ve iki eliyle bir kaç kerre muhkem gögsini döğdi kudret-i ilâh ile meger eceli bundan-ıdı ¹² ol darbdan hemân maraz-ı mevte yatdı bir kaç gün geçmedin vefât eyledi târîh-i hicretüñ altı yüz on ¹³ bişi-y-ıdı ki yirine oğlu el-melikü'l-kâmil nâsırü'd-dîñ muhammed ⁶⁰ pâdişâh oldı bu fetret arasında târîhüñ ¹⁴ altı yüz on altısında-y-ıdı ki dimyâtı fireng kâfirleri müsilmânlar elinden aldılar câmî'ini kenîsâ kılup ¹⁵ câmî'üñ minberini ve kürşisini cenkde kesdükleri müsilmânlar başları-y-ıla cezâyire gönderdiler ki maqarr-ı ¹⁶ saltanatları-y-ıdı dimyât bir yıla degin fireng elinde qaldı el-melikü'l-kâmil anlara niçe kerre haber gönderdi ¹⁷ qudsı ve sâyir sultân şalâha'd-dîñ anlar elinden aldığı sevâhilde olan memleketleri külliya anlara vireyin ¹⁸ tek anlar da dimyâtı gine bize virsünler diyü gördi qabil olup sözine qâyil olmadılar âhir hâq ¹⁹ sübhâne ve te'âlâ taqdiri-y-ile kâfirlerüñ azıkları dükendi deryâdan azıkları gemileri var-ıdı ²⁰ egerçi geldi ammâ deñizden içeri giremedi muhkem deñiz oldı deryâ gergi gibi çalkandı gemilerin birbirlerine ²¹ urdı bu yañadan müsilmânlar dañı dört yanından

⁵⁹ be-gâyet Öâkil ve dâñâ ve dîñ-dâr pâdişâh-ıdı Öulemâ ve sulehâyı severdi hâl-ı hayâtında memleketini oğulları arasında taqşım itmiş-ıdı muttasıl birinden birine varur gelür anları görür bahâne-y-ile etraf-ı memâliki seyr iderdi ve ziyâde çok yimek yirdi yalunuz başına bir latîf bişmiş büryân olmuş kuzuyu yimege qadır-ıdı ekşer şâmda yazıldığı yimiş ve şovuk şuları içün-ıdı ve kış mısra geldüğü i'otidâl havası önün-ıdı ehl-i huzur pâdişâh-ıdı rahmetullah Öaleyh

⁶⁰ ve bu nâsırü'd-dîñ muhammed atası el-melikü'l-Öâdil memleketi oğullarına taqşım itdüğünde egerçi mısır saltanatın buña bildürmüş-ıdı sâbıkdan dañı mısır pâdişâhı-y-ıdı ata anası sağlığında hutbede atası dañı bile añıltırdı hâliya pâdişâh oldı demekden garañ saltanat ve hükümet-i diyar-ı mısırda müstakil oldı demekdür ve atasınuñ ulu oğlu-y-ıdı her işinde sünnet-i resüle mütemessil-ıdı ziyâde fâzıl-ıdı hemişe fuzelâ-y-ıla muşâhabet iderdi ve her gice kendü-y-ile fuzelâdan bir cemâ'at ahşamlar-ıdı anlar-ıla [...] Öulümdan bahş iderdi ve cümle emrinde [...]

dimyât üzerine nil suların sâldılar etrâfını şu **94A** ⁰¹ ihâta itdi bir yanından Óasker-ile kâfirleri muhâsara dañı itdiler her vechle hâlları taraldı ⁰² dâr-ı dünyâ gözlerine gûrları gibi tar oldu bi'z-zarûrî müsilmân-ıla şulh idüp tek başları cânları ⁰³ kırtılsun bilâ-Óıvâz dimyâtı yine müsilmânlara virdiler kâfir elinden tekrâr feth olındı ol gün ⁰⁴ düğün bayram günleri gibi müsilmânlar içinde ziyâde şinlik ve şādîlık oldu el-melikü'l-kâmil bu sürûrla ⁰⁵ götüri Óaskeri ziyâfet eyledi anda anlara bir Óâlâ sumât çekdi ki râh-ı kehkeşân gibi derûnî ⁰⁶ encüm-şümâr çiniler-ile mālî-y-idi ol sūmat üzerinde rācîhü'l-hıllî dirler-idi bir şāÓir ⁰⁷ bir feth kaşidesi getürüp pâdişāhuñ öñinde okıdı bu beytin be-ğāyet begenüp Óaceblediler ki ⁰⁸ ittifākı nice rāst geldi zırā pâdişāhuñ adı muhammed-idi ve ol seferde kendüyle Óışā ve müsā ⁰⁹ adlu iki qarındaşı oğulları var-ıdı bile-y-idi meclisde hāzırlar-ıdı beytūñ maÓnāsında ¹⁰ üçine bile işāret var-ıdı maÓa-hazā şāÓir bunı kaşd itmemiş-idi işidenler bunuñ gibi ¹¹ ittifāk degmede düşmez didiler pâdişāh şāÓire çok ihsān itdi beyt de bu-y-ıdı beyt ¹²

أَعْبَادُ عِيَالَتِ عَيْشِيَّةٍ وَنَزِيدٍ وَمَوْسَى جِيئَا يَخْدُمُونَ مُحَمَّدًا ¹³ ve bi'l-cümle fireng kâfirleri bi'l-küllîye dimyât içinden çıkup Óakkāya ve sāyir kendü iqlimlerine ¹⁴ tağıldılar bu târihde bağıdādda halīfa el-müstānsır-billah idi bu feth Óaķabınca el-melikü'l-kāmile bir ¹⁵ mufaşşāl ve mutavvel at gönderdi ki veziri ebî el-ezher adlu bir fāzıl ve kāmil kimse-y-idi ¹⁶ ol inşā itmiş-idi ve anuñ dest-i hattıyla yazılmış-ıdı ol berātuñ içinde hezār nuşh ¹⁷ ve pendle çok evāmir-i ilāhiyye beyān olınmış-ıdı el-melikü'l-kāmile vāsıl olıcaķ hūsn-i ādābla ¹⁸ telaķķı idüp başında ķodı ve mazmūnında her ne buyurdıysa cümlesiyle Óamel eyledi ¹⁹ vilāyet-i mısırda muķarrer pâdişāh oldu be-ğāyet šāhib-kemāl ve ehl-i maÓrifet (ve ziyāde bahādur ve Óādil) pâdişāh-ıdı şıÓr ²⁰ ve inşā Óilmlerinde her tabıÓat anda kār-ger olmaz belki bu Óilmlere ķādir olan şol tabıÓdur ki ²¹ ol maħzā mevhibe-i kübrā-yı sübhāniyye ve dād-ı ilāhiyyedür bu degme bir ādemde bulunmaz anuñcündür ki baÓzı **94B** ⁰¹ müfessirler وَكَذَلِكَ فِي الْإِنشَاءِ āyet-i kerīmesinden murād tabıÓ-ı mevzūndur dimişlerdür meżkūr pâdişāh ⁰² nihāyet mertebede māhir-idi bedīhî mevzūn kelām söylemede bî-nażır-i Óālem-idi her kimūñle olursa ⁰³ söyleşmege ķādir-idi mużaffer aÓmā adlu bir şāÓir-i māhir bir gice otururken anuñ meclis-i hāsına girüp ⁰⁴ ol şāÓirle bedīhî baÓzı (Óarabî) eşÓār söylemişdür yidi sekiz beytlerdür ki Óale'l-fevr ķarşu pâdişāh mısırāÓ-ı ⁰⁵ evvelin şāÓir ikinci mısırāÓın diyüp bu tarıķle ol kıtÓa-ı ebyātı tamām itmişlerdür nevādir-i eşÓārdandur ki ⁰⁶ šalāha'd-dīn-i šafedî târihi kitabında münāsebet-ile bu hikāyeti idüp ol beytleri zıkr ider ve dirler ki ⁰⁷ ķāhire-i mısır içinde dārü'l-hādīş medresesin bu el-melikü'l-kāmil binā itmişdür ve imām şāfiÓi

Óaleyhi'r-rahme ⁰⁸ hâzretlerinüñ türbesi qapısı öñindeki havzü's-sebîle bürketü'l-
 hâbeşden şuyı ol getürmişdür ⁰⁹ be-gâyet mahallında hayrdur bunlardan gayrı dañı
 mısırda hayrât ve hasenâtı çokdur husûsâ dimyâtda ¹⁰ hayrâtınüñ nihâyeti yokdur el-ân
 dañı ba'Özı mevcüddur sünneti ve sünnet ehlini ziyâde severdi Óilm-i ¹¹ hâdişde kâmil-
 idi zamânında olan Óulemâ-yı hâdişüñ bir mâhirinden hâdiş kitâbları dimege icâzet ¹²
 almış-ıdı her kime olsa hâdiş kitâbların öğretmege qâdir-idi ve'l-hâsıl ismi
 müsemmâsına ¹³ tamâm mutâbık-ıdı el-melikü'l-kâmil laqabı aña gökden nâzil olmuş-ıdı
 ve Óadl ü dâd ve insâfı ucından ¹⁴ devâyir-i memleketi ziyâde giñelmiş-ıdı âbâ ve
 ecdâdı memleketlerinden gayrı kendü de çok memleket feth ¹⁵ itmiş-ıdı anuñ eyyâmında
 mısır saltanatı nihâyet mertebede artmış-ıdı ⁶¹ dâr ve diyâr tamâm ma'Ömür olmuş-ıdı ¹⁶
 bu hây ve hüý ve tekâpüy arasında Óâkıbet anuñ da arqasından libâs-ı müste'Öâr-ı
 saltanat ¹⁷ çıkarılıp oğlı el-melikü'l-Óâdil ebî bekre geydürildi ki dedesi laqabı-y-ıla
 mülâkkaşab-ıdı buña Óâdil-i şağır aña Óâdil-i kebîr dirler-ıdı târih-i hicretüñ altı yüz otuz
 bişinde ¹⁸ vefât itdi bu oğlı el-melikü'l-Óâdili şağlığında seferlere gitdüginde qarşu
 yirine qor giderdi ¹⁹ âhiret seferin itdüginde dañı anı qodı gitdi on sekiz yaşında-y-ıdı ki
 yirine pâdişâh oldı ammâ ziyâde oyuna temâşâya ²⁰ ve Óıyş ve Óişrete meşğül-ıdı
 tedbîr-i memlekete muqayyed degil-ıdı ol sebebeden pâdişâh olduğı gibi ²¹ haleb
 memleketin elinden aldurdı ve yine ol degil gibi oldı bu cihetden beglerüñ qalbları
 andan şovudı **95A** ⁰¹ iñen aña rabt-ı qalb idemediler atasınuñ bu küccük oğlı-y-ıdı bir
 büyük oğlı var-ıdı ⁰² adı el-melikü's-sâliḥ necme'd-dîn eyyüb-ıdı bu ešnâda vilâyet-i
 diyâr-bekrden ḥısn-ı keyfâda beg-ıdı (aña haber gönderdiler ol da) ⁰³ mısırda atası ölüp
 küccük qarındaşı yirine pâdişâh olduğın işidicek incindi ⁰⁴ mısra toğrı qarındaşı üzerine
 Óasker çekdi el-melikü'l-Óâdil dañı cenk içün anı mısır ⁰⁵ Óaskeriyle qarşuladı yolda
 begleri aña muṭî' olmayup anı tutdılar eline ayağına bend-i ⁰⁶ girân urup yolda
 qarındaşı el-melikü's-sâliḥe qarşu iltüp yirine anı pâdişâh ⁰⁷ itdiler ki be-gâyet
 mehâbetlü pâdişâh-ıdı tedbîr-i memleketde aḥsen-i vech-ile ḥareket idüp ⁰⁸ saltanatına
 niżâm ve memleketine intiżâm viridi on yıl miqdârı bu üslûb üzre mısırda pâdişâhlık ⁰⁹
 itdi beyne'l-qasreynde dört Óâlâ medrese yaptı bulaq qarşusunda ravzada bir qal'Öa yine
¹⁰ itdi ve biñ baş aq (türki) qullar alup anda qodı nil deñizi üzeri olmağın o qal'Öaya ^{62 11}

⁶¹ fireng kâfirlerine niçe gâzâlar itmişdür ellerinden niçe memleket almışdur ve şarq cânibine dañı bir
 Óağım sefer idüp Óırâq taraflarında çok vilâyet feth eylemişdür husûsâ dimyât üzerinde def'Öat-ıla küffârı
 şımış ulu gâzâlar idüp Óömri oldukça leyl ve nehâr berren ve baḥren dîn yolında çalışmışdur cezâ-ullahu
 Óanh hayru'l-cezâ

⁶² şimdi ravzada ol qal'Öanın bünyâdı yiri bellidür bu qal'Öayı bünyâd idüp kendü dañı anda olurdu
 sâbiqda olan pâdişâhların ol qal'Öa yiri seyrân-gâhları-y-ıdı bu anı maqarr idindi nil üzerine müşrif be-

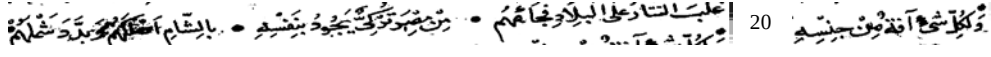
bahriyye ve içinde koduğı kullara memālik-i bahriyye diyü ad tağdı aşıda buña sebep dağı ¹² bu oldu ki meger mısır pādişāhı olmazdan evvel bu el-melikü's-sāliḥūn bir müzāyaķası zamānında yanında ¹³ olan kürd Őaskeri hep kendüden yüz çevürdiler kendüyi ol müzāyaķada bırağup gitdiler ¹⁴ ammā aķ türkī kullardan yanında seksen miķdārı kulu var-ıdı anlar kendüyi koyup gitmediler-idi ¹⁵ bu eclden kürd tāyifesini sevmez-idi türkī kul tāyifesine be-ğāyet māyil-idi anları alur āzād ¹⁶ ider terbiyet kılur anlara beglikler virür ümerā-yı Őaskerin anlardan iderdi eyyūbilerden kendüden evvel gelen ¹⁷ mısır pādişāhları bunu itmezler-idi anlarıñ Őaskerleri ve begleri cümlesi kürd tāyifesinden olurdu ¹⁸ bu vazŐı el-melikü's-sāliḥ iḥdāş itdi kürdden olan begler ki atası dedesi zamānından ķalmış ¹⁹ eski begler-idi bunu götürimediler hiç birine hoş gelmedi ḥattā şeyḥ Őizze'd-dīn ibn-i Őabdü's-selām dimeg-ile maŐrūf ²⁰ ol zamānda bir dirāyet ve vilāyet šāḥibi niçe kerre velāyeti zāhir olmiş Őālim kimse var-ıdı ki mısır ²¹ ķādīsıydı anı taḥrīk itdiler bu kullardan olan begler ḥuşūsında bir fitneye bāŐiş olayazdı ki tafşili **95B** ⁰¹ tevāriḥ-i mısır kitāblarınıñ baŐında meżkürdur ve bi'l-cümle çün el-melikü's-sāliḥ necme'd-dīn küccük ķarındaşı ⁰² el-melikü'l-Őādil ebī bekr yirine mısra pādişāh oldu bađdādda el-muŐtaşim-billah ḥalīfaya ilçi ⁰³ gönderüp saltanat-ı mısır ve şāmı ve sāyır ķarındaşı el-melikü'l-Őādil mutaşarrıf olduğı bilād-ı islāmı ⁰⁴ kendüye muķarrer ķılmaķ için berāt ve menşūr istedi ḥalīfa da bađdāddan Őādetlerince aña berāt ⁰⁵ ve bir at ve altun tavķ ve siyāḥ hilŐat ve siyāḥ dülbend gönderdi ki hulefā-yı Őabbāsiyyenūñ geyüp ⁰⁶ ķuşandukları ve Őimāmeleri siyāḥ olurdu mısırda kendüye gelüp vāsıl olduğı gibi el-melikü' ⁰⁷ s-sāliḥ ata bindi ve ķaftānı geydi ve dülbendi urındı ve berātı Őādetleri üzre cāmiŐde cumŐa günü ⁰⁸ Őalāniyā okıtdı cümle raŐiyyet ve şāḥuñ mefhūmı maŐlūmları oldu ol gün mısır içinde niçe şinlikler ⁰⁹ şādīlıklar idildi tāriḥ-i hicret yidi yüz kırķ yidiye iricek tekrār dimyāt üzerine fireng Őaskeri üşdi ¹⁰ içinde olan kimseler ķaçdılar ḥālī ķaldı kāfirler içine girüp cenk ve ğavgāsuz oturdılar şeref-i ¹¹ islām-ıla müşerref olmiş-iken derūnı çirk-i şerīķ-ile mülevveş oldu el-melikü's-sāliḥ üzerlerine varup ¹² tekrār ellerinden almaķ niyyetine mansüre vilāyetinde yığnaķ idüp Őasker cemŐine meşğul-iken ittifāķ eceli ¹³ irmiş-idi bir iki gün ḥasta olup orada vefāt itdi şecerü'd-dürr adlu bir nihāyet-i mertebede Őāķile ¹⁴ cāriyesi var-ıdı andan ḥalīl adlu

ğāyet rüşen Őimārete ķābil yirdür maŐlūm degil cihān sarāyında bir dağı nağiri ola šāḥib-nażar pādişāh-ımiş ki anı orada bünyād eylemiş cizre šāḥrāları nażar-ğāḥıdur şimdi ķalŐa kendüsi yoķdur ammā nil kenārında temeli yirü zāhirdür el-melikü's-sāliḥ anı yapınca ḥazīne-i firāvān ḥarc itmiş-idi kendüden şoñradan tāriḥ-i hicretüñ altı yüz kırķ toķuzında diyār-ı mısra fireng hücum itdüği ešnāda hem dimyātı hem bu ķalŐa-ı ravzayı fireng ķorķusından ķaşd-ıla ḥarāb itdiler baŐde-hu dimyātı tekrār Őimāret itdiler ol ḥarāblığı üzerine ķaldı ḥālīyā ḥod yir yir temelinden ğayrı nişānı yoķdur

bir oğlu olmuş-ıdı ümmü'l-velediydi anuñ vefâtını kimseye ¹⁵ tıyduımadı el altından sırla a'Öyân-ı devlet ve erkân-ı saltanatına bildürdi el-melikü'l-mu'Öazżam turan şâh ¹⁶ adlu bir oğlu var-ıdı ol hinde hısn-ı keyfâda beg-ıdı sâbıkâ dinen üzre kendüsi mısra gider olıcak ¹⁷ anı anda yirine kıomış gıtmış-ıdı def'Öi aña âdem uçurdılar atasınuñ vefâtı haberi-y-ile firengüñ hârekâtı ¹⁸ nenüñ üzerine-y-ise aña bildürdiler âdem varduğı gibi ol dahı andan cân atup Öacele-y-ile yür-ıdı ¹⁹ hısn-ı keyfâdan bir buçuğ ay diyince mısra geldi Öaskere kıavuşdı içlerinde atası yirine pâdişâh ²⁰ oldu ve geldüğü gibi bî-amân fireng-ile cenge âheng idüp firengi sıdı tamâm otuz biñ fireng kıılıçdan ²¹ geçürdi sâbıkâ zıkr olınan şeyh Öizze'd-dın Öaskerde bile-y-ıdı fireng-ile gemi uğraşı itmişler-ıdı evvelâ nusret **96A** ⁰¹ kâfirüñ ola gibi-y-ıdı yıl anlardan müsilmânlar üzerine eserdi hâlları diğergün olup zebün olmuşlar-ıdı ⁰² bu ešnâda mezkûr şeyh Öizze'd-dın eli-y-ile işâret idüp bir niçe kerre muhkem âvâz-ıla çağırdı yâ yıl neylersin ⁰³ allah te'Öâlâ izni-y-ile kâfirleri tut didi fi'l-hâl yıl dönüp küffâr üzerine esdi âñi bir Öaceb ⁰⁴ fırtına kıopdı küffârüñ gemilerini birbirine kıoydı niçesini pâreleyüp fireng Öaskerinüñ ekşerini süya ⁰⁵ boğdı anlara baş olan beglerine fıransıs dirler-ıdı anı diri tutup dâr-ı ibn-i loğmân dimekle ⁰⁶ ma'Örûf evde habs idüp üzerine sâbiğ adlu bir hâdımı müvekkel kıodılar turan şâhuñ egerçi saltanata ⁰⁷ kıademi mübârek oldu gelince fireng Öaskerin sıdı ammâ gâflet idüp bir yañlış iş işledi hemân ⁰⁸ pâdişâh olduğı gibi atasınuñ eski kıulların kıoyup ekşer kendü kıulların ilerü çekdi atası kıulları bunu ⁰⁹ götürmediler anuñçün ki atası zamânında ziyâde hürmet bulmışlar-ıdı atasınuñ niçe belâ ve meşakķat çeküp ¹⁰ terbiyet itdüğü ulu ulu begler-ıdı bâri egerçi fireng Öaskeri sıdı ammâ henüz dimyât fireng elinden ¹¹ alınmamış-ıdı pâdişâh olalı iki ay diyince turan şâhı atası kıulları öldürdiler buradan benı ¹² eyyübuñ devletleri hâlel-peziir olup devlet-i memâlik-i bahriyye žuhûra yüz tutdı ki anlar kimler-idüğü ¹³ sâbıkâ zıkr olınmışdur ve bi'l-cümle öldürdüklerinden soñra saltanat üzerine mısır begleri-y-ile ¹⁴ şâm begleri ortasında nizâ'Ö olup bu cihetden içlerine kııtâl-ı Öazım düşdi birbirleri-y-ile uğraşdılar ¹⁵ mısırilerden arada çok kışi telef oldu âhir ittifâķ-ıla atasınuñ mezkûre şecerü'd-dürr adlu câriyesini ki ¹⁶ ümmü'l-velediydi atasınuñ andan hâlil adlu bir oğlu toğmağın künyetine ümmü'l-hâlil dirler-ıdı ol câriyeyi ¹⁷ mısra pâdişâh itdiler minberlerde anuñ adına hutbe okındı ve dirhem ve dınârda sikke kıazıldı ve nişânında ¹⁸ ve mührinde vâlidetü'l-hâlil diyü yazılıırdı mısra ehl-i islâm hükm itdükden soñra andan evvel hatunlardan kimse ¹⁹ pâdişâh olmamış-ıdı bağıdâdda hâlifa olan bunu işidicek mısrluya incindi ve Öitâb-âmiz haberler gönderüp ²⁰ eger içüñüzde pâdişâh idecek bir irkek kimse bulunmadı ise baña haber gönderseñüz bir âdem göndersemdi ²¹ bu itdüğüñüz ne-y-ıdı didi bu yaña şecerü'd-dürr pâdişâh olduğı

gibi dimyât huşûsında begleriyle müşâvere eyledi **96B**⁰¹ âhir re'yi bunuñ üzerine oldu ki fireng ser-Ôaskeri mezkûr furansîsi hâbsdān itlāk ide bundan ğayrı⁰² kâfirlere sekiz kerre yüz biñ naqd altun da vire fireng de dimyât içindeki mahbûs müsilmânları şalı virüp dimyâtı⁰³ gine kendülere vire bunuñ üzerine fireng-ile şulh itdi mezbûr furansîsi hâbsdān çıkarup zîkr olınan altunla⁰⁴ küffâra teslim eyledi anlar da müsilmânlar eşirlerin şalı virüp dimyâtı gine kendülere virdiler furansîs ellerinden kırtılup⁰⁵ kendü vilâyetine varıcağ tekrâr dimyât üzerine yürimek yarağın gördi şecerü'd-dürr anı şalı virdüğine peşimân oldu⁰⁶ hele niyyetine irmedi henüz ol tedârükdeyken eceli gelüp furansîs helāk oldu şerrinden müsilmânlar emîn oldılar⁰⁷ şecerü'd-dürr mısırda üç ay pâdişâhlık itdükden soñra Ôâkıle hatun-ıdı gördi saltanat emri bir kâr-ı Ôağim⁰⁸ ve şugl-ı elimdür anuñ zenânını âdem degil merdân-ı Ôâlemden degme bir kişi hâkğından gelimez ihtiyârıyla saltanatdan⁰⁹ ferâğat eyledi Ôasker ittifāk idüp sâbıkâ mezkûr olan el-melikü'l-kâmil neslinden el-melikü'l-eşref müsâ¹⁰ bin şalâha'd-din adlu sekiz yaşında bir oğlancuğ var-ıdı anı yirine pâdişâh itdiler ammâ henüz küccük¹¹ olmağın mârû'z-zîkr el-melikü's-sâlih kullarından Ôizze'd-din aybek adlu bir muÔteber beg var-ıdı ki zîkr olınan¹² memâlik-i bahriyyenüñ ulularından-ıdı anı aña vezir ve atabeg dikdiler cümle umûr anuñ elinde oldu hattâ hutbe¹³ ve sikkede ikisinüñ de adı bile añılur ve bile yazılurdu bundan soñra mısırda kul tâyifesinüñ mağâmları¹⁴ yüceldi kıadrları mütezâÔif oldu sâyir tâyifeye ğâlib oldılar giderek el-melikü'l-eşrefi saltanatdan¹⁵ çıkarup mezkûr Ôizze'd-din aybek yirine müstağil kendü pâdişâh oldu eyyûbilerüñ devri bu el-melikü'l-eşref¹⁶ müsâda tamâm oldu bundan soñra devlet-i saltanat memâlik-i bahriyyeye intikâl itdi ki muğaddemâ zîkr olınan üzre¹⁷ el-melikü's-sâlih necme'd-din bunlara ziyâde iÔtibâr itmiş-ıdı cümle h'wâs-ı saltanatı ve ulu ulu begleri vezirleri¹⁸ hep anlardan-ıdı andan soñra gelen hulefâ-yı benî eyyûb dağı ol Ôâdeti kesmege kıadir olmamışlar-ıdı¹⁹ âsitânelerinde alup viren cümle memâlik-i bahriyye-y-ıdı âhir saltanat dağı anlara intikâl itdi anlardan²⁰ mısra evvel pâdişâh olan bu Ôizze'd-din aybek idi ki anı mezkûr el-melikü's-sâlih necme'd-din (biñ altuna) şatun alup²¹ kendüsi terbiyet itmiş-ıdı anuñ zamânında çâşnı-ğır başısıydı soñradan kıadrı dağı ziyâde olup **97A**⁰¹ bu el-melikü'l-eşref zamânında memâlik-i bahriyye içinde bundan ulu kimse yoğ-ıdı cümle umûr anuñ elinde-y-ıdı⁰² Ôâkıbet bir vech-ile kıadr buldı ki taht-ı mısırı kendüyü terbiyet iden pâdişâhlar nesli elinden aldı⁰³ nân ü nemekleri-y-ile perverde olduğı hânedâna hıyânet itdi aña halk el-melikü'l-muÔiz diyü lağab⁰⁴ tağdılar mısırda ibtidâ kul tâyifesinden pâdişâh olan budur bir zamân halk saltanatına râzî olmadılar⁰⁵ muÔtâdları olmamağın ziyâde güç geldi âhir beglere vâfir bahşış itdi anları kendüye döndürdi hod

⁰⁶ Óasker de aña gönüllü gönülsüz itāÓat itdiler be-gāyet žālim ve řan dökici kimse-y-idi ğarb ⁰⁷ tāyifesine çok iş itdi niçesinüñ hānümānını yağmaladup tārāca virdi ve reÓāyā içinde dürlü dürlü ⁰⁸ bidÓatlar ihdāš itdi bī-vech hālk üzerinde mırı niçe māl bağladı ki adına hūķūķ-ı sultāniyye dirler-idi ⁰⁹ illerden nā-hāķ alurlar-ıdı giderek kendü tāyifesini yaÓnı memālik-i bahriyyeyi dahı incitdi içlerinden ¹⁰ aķtay adlu bir begi suçsuz yire öldürdi birer tārīķ-ile ğayrılarına dahı ķašd itdi ulularından ¹¹ biybars ve ķalāvun adlu iki begleri anuñ şerrinden ķorķdılar ikisi de vāfir kimesne-y-ile ķaçup şāma ¹² ve sāyir yirlere gitdiler bārı egerçi Óasker sūretā anuñ saltanatına rāzī gibi oldılar ammā şehir hāķı aslā ¹³ rāzī olmadılar binüp mısır içinde gitdüği vāķt kendüye hezār acı söz işitdürürler biz islām üzerine ¹⁴ toğmıš olmayan kimseyi sultān istemezüz dirler-idi işidüp işitmeze ururđı Óāķıbet zıķr ¹⁵ olınan şecüre'd-dürri alup nikāhlandı dönüp üzerine müsıl beginüñ kıızın dahı aldı bunu da nikāhlandı ¹⁶ şecüre'd-dürre bu güç geldi āhir fursātın bulup el-melikü'l-muÓızzı öldürdi yine Óalı adlu on biş ¹⁷ yaşında bir oğlı var-ıdı anı pādişāh itdiler el-melikü'l-manşūr diyü aña laķab virdiler bu da iki yıl ¹⁸ sekiz ay pādişāhlık itdi tārīh-i hicretüñ altı yüz elli bişinde anuñ saltanatı zamānı-y-ıdı ki meşhūr olan ¹⁹ üzre bağdād üzerine tatar Óaskeriyle hūlağu gelüp ehl-i islām elinden bağdādı aldı el-müstaÓısım- ²⁰ billah hālifayı öldürdi (ve bağdādı harāb itdi) ol āndan hulefā-yı Óabbāsiyyenüñ defterleri düşildi devrleri āhir oldı ²¹ düdmānlarından hilāfet ateşi söyindi hānümān-ı iķbālları tārāca vardı bārı el-melikü'l-manşūruñ **97B** ⁰¹ atası mezkūr el-melikü'l-muÓızzüñ bir ķulı var-ıdı ümerā-yı nām-dārdan-ıdı adına āmir seyfe'd-din dirler-idi ⁰² laķabı ķutuz-ıdı be-gāyet bahādur kimse-y-idi tārīh-i mezbūrda el-melikü'l-manşūr Óalıyi saltanatdan ihrāc ⁰³ idüp kendüsi yirine pādişāh oldı el-melikü'l-mużaffer diyü aña laķab urdılar ve bunuñ pādişāh olması ⁰⁴ cümle ümerā-yı devlet ve kübrā-yı vilāyet ittifāķıyla oldı aralarında bu ittifāķı dahı henüz el-melikü'l-manşūr ⁰⁵ tazedür kār-ı saltanata yarayacak zamānı degildür hūşūsā bunuñ gibi fitne zamānında ki Óālemi tatar kāfirleri ⁰⁶ müsilmānlar elinden alup giderler anlarıñla cihād içün bir Óāķil ve dānā ve şecıÓ ve tūvānā pādişāha şiddet-i ihtiyāc ⁰⁷ vardur diyü (ittifāķ) itdiler bu yaña tatar Óaskerinüñ dahı ucı bilād-ı şāma ırmıš-ıdı şām ehli anlardan ķaçup mısır ⁰⁸ vilāyetine dökildiler her yañadan meded umarlar-ıdı el-melikü'l-mużaffer tatar üzerine yürimeķ ķašd idüp ⁰⁹ hāķa Óavāriz şalmaķ istedi bu hūşūsda Óulemādan fetvā taleb itdi Óulemā cemÓ oldılar sābıķā zıķr olınan ¹⁰ şeyh Óızzē'd-din ibn-i Óabdü's-selām beytü'l-māl hāzinesinde hiç nesne ķalmamak gerek ki şerÓā raÓıyyetden ¹¹ Óavāriz almaķ cāyiz ola Óaskerde zāyid bunca māl ve menāl ve esbāb ve ālāt var-iken bu olmaz ¹² Óaskerden her ķişi zāyid olan esbābın şatsun ancak atıyla

silâhın qosun emr-i şer' budur didi ¹³ âhir bunuñ fetvâsı üzre olup el-melikü'l-mużaffer qutuz mümkün olduğı miqdârı Óasker cem' idüp şâma toğrı anda gelen tatar ¹⁴ Óaskeriyle cenk itmege gitdi hulağunuñ beglerinden anda gelen bir ulu begi-y-idi (ol begüñ adına ketbuğa nevrin dirler-idi uğraşda düşdi) bilesince ceyş-i Óažim ¹⁵ var-ıdı vilâyet-i hâlebe ve şâm vilâyetinden ba'Ózına istilâ itmişler-idi vardı anlar-ıla Óayn-ı cālūt adlu ¹⁶ yirde uğraşdı tatar Óaskerin başup dimaşq şehrine fetĥ-nâme gönderdi müsilmânlar işidüp şād ¹⁷ oldılar ba'Óde-hu mużaffer ve mansūr kendüsi de dimaşqa geldi bu cihetden halk aña be-gâyet muĥabbet itdiler ¹⁸ ebū şâme şā'ir ki meşĥûrdur ol vaqt anuñ ĥaqqında bu şî'ori söyledi ziyâde mevki'inde düşürdi şî'or ¹⁹ ve bu el-melikü'l-mużaffer qutuz egerçi meşĥûr budur ki qul tâyifesinden ²¹ ola ammâ cezeri târihinde getürür bu qutuz sâbıķā ibnü'z-za'Óim adlu bir kimsenüñ qulı-y-iken ittifâķ bir gün **98A** ⁰¹ efendisi aña bir tabanca urup atasına anasına söğdi la'Ónet eyledi qutuz ağladı yanından ⁰² bir kimse aña bir tabancadan ağlar mısın didi qutuz tabancadan ağlamazın belki atam anam kendüden ĥayrlu-y-iken ⁰³ anlara la'Ónet itdüğinden ağların didi ol kimse ne devletlü atañ anañ var ikisi de iki nâ-pâķ kâfir ⁰⁴ didi ĥâşâ ben kâfir nesli olam belki müsilmân oğlı müsilmânın pâdişâhlar neslinden ĥ^wârezm-şâhuñ ⁰⁵ kıız qarındaşı oğlı maĥmûd bin memdûdın didi diyü naql ider bâri el-melikü'l-mużaffer qutuz tatar Óaskerin ⁰⁶ tağıtduğdan soñra biybars-ı ilbend ü qadarı dirler-idi bir ser-Óaskeri var-ıdı bu da memâlik-i ⁰⁷ baĥriyyeden-idi anı tataruñ ardınca gönderdi aña ĥalebi saña vireyin diyü Óahd itdi ol daĥı ĥalebe deĥin ⁰⁸ tatarı qovdı memleketden sürdi qıqardı gine kendüsi yanına geldi soñradan Óahdından döndi ĥalebi aña ⁰⁹ virmedi biybars da incindi qutuzla ikisinüñ arasına muĥâlefet düşdi iğerüden birbirlerine ¹⁰ kıñ bağladılar âhir biybars beglerden bir tâyife-y-ile ittifâķ idüp mısra giderken şâliĥiyye yanında ¹¹ qutuzı öldürtti yirine meżkûr biybars pâdişâh oldu aña evvelâ el-melikü'l-qâĥir diyü laķab qodılar ¹² Óaskerle gelüp mısır şehrine girdi ĥalk Óizzet-ile anı istiķbâl idüp getürdiler sarây-ı sultânîye girüp ¹³ serir-i sa'Óâdete cülûs itdi mısırda qutuz iĥdâs itdüği şer'oe muĥâlif bid'atları hep ref'Ó eyledi ¹⁴ zeyne'd-din ⁶³ adlu bir muqarreb veziri var-ıdı el-melikü'l-qâĥir laķabıyla mülâķķab olanlardan hiç aĥad felâĥ ¹⁵ bulmamışdur bu laķabı giderüñ didi giderdiler laķabını el-melikü'ż-zâĥir ⁶⁴ qodılar on

⁶³ bu zeyne'd-din vezir be-gâyet Óâlim ve fâzıl kimse-y-idi Óilm-i tevâriĥde ve ĥayırda ziyâde mâhir-idi

⁶⁴ bu el-melikü'ż-zâĥir biybarsuñ mısırda saltanatı târihinüñ altıncı yılında bağdâdı gelüp ĥarâb idüp ĥalîfayı qatl iden moğol pâdişâĥı hulağu tevliĥan bin cengiz ĥan vefât eyledi altmış yaşında-y-ıdı ardınca on yidi irkek oğlı qaldı ki uluları aķ bağa-y-ıdı öliceķ atası yirine bu moğol pâdişâĥı oldu ve meżkûr

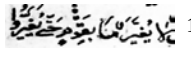
yidi yıl ve iki ay ¹⁶ ve on iki gün mısırda pâdişâh oldu bu yaña vaqtâ ki tatar bağdâdı alup hulefâ-yı Óabbâsiyyeden ol ¹⁷ zamânda bağdâdda halîfa olan el-mustaÓısım-billah halîfayı öldürdi ol cânibde ölen öldi ¹⁸ giden gitdi üç buçuq yıl vilâyet-i islâm halîfasuz kaldı meger maqtûl olan el-mustaÓısım-billah ¹⁹ halîfanuñ bir Óammı oğlu var-ıdı nâm ve laqabı ebü'l-kâsım ahmed bin emîri'l-mü'minîn eż-żâhir-billah idi ²⁰ muqaddemâ bağdâdda mahbûs-iken âbsdan ıtlâq olınmış-ıdı Óırâqda garb tâyifesinden bir cemâÓat ²¹ içinde olurdı bu ešnâda ki târîh-i hicretüñ altı yüz elli altısıydı bağdâda geldi gördi Óâlem yüzi **98B** ⁰¹ halîfadan hâlî olmuş dârü'l-hilâfe-i bağdâdda serîr-i hilâfete câlis kimse yok mısırda el-melikü' ⁰² ž-żâhir biybarsuñ pâdişâh olduğın işidüp diyâr-ı mısıriyyeye varup anuñ öñinde nesebin işbât ⁰³ idüp baÓde-hu gelüp bağdâdda sâyir akrîbâsı gibi kendü dahı halîfa olmağ ârzûsın eyledi zîrâ žâhirde ⁰⁴ kendüden ğayrı ol neseb-i tâhire müntemî kimse yoğ-ıdı bu yitmiş sünneti ihyâ idüp ol derece-i Óaliyyeye ⁰⁵ irtikâya saÓy eyledi Óarab meşâyihiinden on nefer begler-ile ki biri emîr nâsırü'd-dîn mûhennâ-y-ıdı bağdâddan ⁰⁶ çıkup yola revân oldu sene-i mezbûre recebnüñ ikisinde geldi mısır civârında bir yire irişdi ⁰⁷ mısırda sultân biybarsa haber oldu be-ġâyet sevindi ve fi'l-hâl emr itdi mısruñ cümle aÓyân ⁰⁸ ve ekâbiri mîr ve vezîri ve Óulemâ ve şulehâsı ve sâyir Óâmmе-i nâsı aña qarşu çıkdılar kendüsi dahı bi-nefsihi istikbâl ⁰⁹ idüp yol üzre bulışdılar ol gün Óaceb hengâmelü gün-ıdı Óâmmе-i müsliminden ğayrı hattâ tevrâtlarıyla ¹⁰ yahûdîler ve incîlleriyle naşrânîlar bile istikbâlına çıkdılar Óažim şevket ve Óizzet-ile geldi bâbü'n-naşr ¹¹ kapusından mısır içine girdi taÓyın itdükleri eve qondı mâh-ı mezbûruñ on üçünci günü sultân ¹² biybars qalÓada olan eyvân-ı şâhide bir Óažim dîvân itdi şadr-ı meclisde ebü'l-kâsım mezbûr-ıla ikisi ¹³ oturdı andan mertebelü mertebelerince vezîr ve emîrden şağîr ve kebîrden her biri maqarrı maqarrında qarâr itdi ¹⁴ qâdîlar ol zamânda pâdişâhlaruñ şağ yanında oturlar-ıdı ve pâdişâhlar dîvân-hâneye bi'ż-zât ¹⁵ kendüler çıkarlar qazâyâ-yı müslimîni bi-nefsihim istimâÓ iderler-ıdı qâdî tâce'd-dîn dimeg-ile maÓrûf olan kimse ki ¹⁶ ol vaqt mısırda qâdî-Óasker-ıdı ve zamânında ferîd-i rûzigâr ve Óâlim-i Óâlem-i nâm-dâr-ıdı ol da gelüp ¹⁷ yirinde oturdı andan bu cemÓ-i keşîr ve cemm-i ğafîr ve ekâbir ve aÓyân ve pîr ve cûvân öñlerinde ebü'l-kâsım ¹⁸ halîfa sultân biybars huzûrında qâdî-yı mezbûr öñinde nesebin işbât itdi ol aśl-ı şerîfüñ fûrûÓından ¹⁹ olduğına muÓaddil ve müzekkî şâhidler ikâmet eyledi fi'l-hâl qâdî tâce'd-dîn ayağ üzre turup ²⁰ şîhât-ı neseblerine hüküm itdi ol ânda halîfahı

târîhüñ sekizinci yılında qaraman pâdişâhı ki ol zamânda aña rûm pâdişâhı dirler-ıdı sultân rûkne'd-dîn keyqubâd bin sultân ğıyâşe'd-dîn keyhüsrev ibnü's-sultân Óalâ'e'-d-dîn keyqubâdü's-selçukî vefât eyledi

muḳarrer oldu cümle aña mubāyaʿat itdiler evvel beyʿat iden ²¹ sābīkā zıkr olınan şeyḥ es-selām ve'l-müslimîn Ŗizze'd-dīn ibn Ŗabdü's-selām-ıdı andan es-sultānū'l-melikū' **99A** ⁰¹ ž-žāhir biybars-ıdı andan ḳādī tāce'd-dīn andan tāyifelü tāyifelerince ümerā ve vüzerādan erkān-ı devlet ⁰² ve aʿŖyān-ı hilāfet-idi ol gün ebu'l-ḳasım ḥalīfa serīr-i hilāfete cülüs idüp baʿde-hu süvār oldu ⁰³ pādīšāḥ cümle begler öñince ve yanınca bile binüp gitdiler vardı ḳāhire-i mısır içini seyrān itdi laḳabına ⁰⁴ el-müstanır-billah didiler ki ḳarındaşı laḳabıydı minberlerde ḥutbe anuñ adına okınup dārū'd-ḍarblarda ⁰⁵ sikke anuñ nāmıyla naḳş olındı etrāf-ı vilāyet-i islāma beyʿatı haberin gönderdiler andan hadem ve ḥaşem ⁰⁶ ve esbābıyla anı ḳalʿada olan hulefā sarāyına çıkardılar şehr-i receb-i mezkūruñ on ikinci günü cumʿa günide ⁰⁷ hulefā-yı Ŗabbāsiyye āyınince siyāḥ geyüp siyāḥ sarınup Ŗaḳamet ve celāl-ıla ḳalʿada olan cāmiʿe vardı ⁰⁸ ol zamānda Ŗādet ḥutbeyi ḥalīfa kendüsi okımağ-ıdı minbere çıkup ḥutbe okıdı içinde ⁰⁹ şeref-i āl-ı Ŗabbāsi yād idüp sultān biybarsa duʿā itdi andan minberden inüp müsilmānlara imāmet ¹⁰ eyledi baʿde-hu şaʿbān ayınuñ dördinde işneyn günü-y-idi bindi sultān ve ḳādī-Ŗasker ve vüzerā ve ümerā ehl-i ¹¹ ḥall ve Ŗaḳddan her kim var-ısa cümle bindiler ḳāhire şehrinüñ taşrasında niçe ulu felek-ḳıyām ḥıyām ḳurılmış-ıdı ¹² cümlesinüñ içinde bir gün gibi mümtāz ve ser-efrāz ne ki ḥayme-i sultānıydı öñinde bir sāye-bān-ı Ŗālī-şān ¹³ ḳurılmış-ıdı aña indiler ḥalīfa kendü eliyle sultān biybarsa āyınlerince ḳara ḳaftān ve ḳara dülbend geydürüp ¹⁴ boynına bir altun tavḳ geçürdi ve iki ayağına bir altun buḳağı urdı ser-tā-ser memālik-i islāmiyyenüñ ¹⁵ ve bilād-ı küfrden fetḥ olunacaḳ yirlerüñ umūr-ı saltanatını aña ismarladı ol gün aña bu vech-ile bir ¹⁶ berāt-ı saltanat ve menşūr-ı pādīšāḥı yazılup Ŗālā rū'üsi'l-eşḥād okındı şerʿ üzerine pādīšāḥ-ı ¹⁷ bī-iştibāḥ oldu andan sultān biybars arḳasında siyāḥ cāme ve başında siyāḥ Ŗimāme ve boynında altun ¹⁸ tavḳ ve ayağında altun buḳağı ve cümle āyın-i şāḥı ve ḳavān-in-i pādīšāḥı-y-ile binüp veziri öñince pādīšāḥuñ ¹⁹ berātı başında ve ḥalīfayla ḳādīdan ve beglerden māʿadā beglerden her kim var-ısa öñine düşüp ²⁰ gitdiler bu übbehet ve Ŗaḳamet ve iḳbāl-ıla vardı ḳāhire içinden geçdi sarāyına toğrı gitdi kendüyi Ŗādetlerince ²¹ ḥalḳa Ŗārż eyledi ol gün ḳāhire içinde Ŗāḳīm hengāme-y-idi der ve dıvārın ve küçe ve bāzārın muḥkem tonatmışlar-ıdı **99B** ⁰¹ içlerinde muḥkem şinlik ve şādīlık idi rüz-ı sür gibi yevm-i sürür-ıdı bārī bu hengāmeler encāma irüp ⁰² bu iğvālar taraf ḳılınduḳdan şöñra az geçmedin ḥalīfa sultān biybarsdan kendüyi bağdāda göndermek ⁰³ istidʿāsın eyledi anlar da murādlarına müsāʿade idüp cümle yat ve yaraḳların virüp itmāma irişdurdiler ⁰⁴ bile gidecek leşkerüñ ve sāyir cümle levāzımuñ ḥarcı içün tamām on kerre yüz biñ altundan artuḳ māl ⁰⁵ harc eyledi baʿde-hu sālīm ve ḡānim anı mısrdan çıkarup bi-nefsihim

dımaşķ şehrine deġin ġönderi vardı ⁰⁶ ma'Öiyyetle ikisi varup dımaşķda cum'Öa namāzın ġıldılar andan birbirlerine vedā'Ö idüp sultān biybars ⁰⁷ mısra ġalīfa şark begleriyle baġdāda müteveccih oldu yolda giderken hıti ve ġadişeyi fetġ itdi ⁰⁸ ittifaķ bir ġün yol üzre giderken nā-gāh tatar Öaskerinden yollarına bir miķdār tatar indi Öale'l-ġafle anlar-ıla cenk itdi ⁰⁹ ġalīfayı şıdılar Öaskerinden niķe kimse şehid itdiler bāķisi kaçup ġüķle ġurtıldılar ġalīfa arada ¹⁰ nā-bedid oldu kaçdı mı yohsa cenkde düşdi mi ġālī nice oldu bilemediler bu ġādişe tārīh-i hicretüñ altı ¹¹ yüz elli yidisi muġarremüñ üçinde-y-idi müddet-i ġilāfeti ancak altı ay oldu Öaskerinden kaçup ġurtılanlardan ¹² birisi ġalīfa-ı Öabbāsiyye neslinden ebū'l-Öabbās aġmed bin emir ebī Öalī adlu ġalīfalıġa lāyık bir kimse-y-idi ¹³ toġrı rahbede Öişā bin mühennāya geldi oradan mısra el-melikü'ż-żāhir biybarsa mektüb ġönderüp ¹⁴ ġādişeyi bildürdi sultān biybars da kendüyi mısra da'Övet eyledi tārīhüñ altı yüz elli yidisi rebü' ¹⁵ l-āġirnüñ on yidisinde bir miķdār kimseyle ve bir oġlıyla mısra geldi sultān biybars anuñla buluşup ¹⁶ ġeldüġine şād oldu ġal'Öada kendü yanına ġondurup anı ġoş ġördi ol yıl aña mubāya'Öa olunmadı ¹⁷ ġutbe ve sikke daġı ġāyib olan meżķür el-müstansır-billah ġalīfa adına-y-ıdı vaķtā ki tārīh-i hicret altı yüz ¹⁸ altmış bire irişdi sultān biybars bir ġün bir dıvān-ı Öām ve meclis-i pür-izdiġām itdi zıkr olınan ¹⁹ ebū'l-Öabbasuñ evvelde nesebi işbāt olınmış-ıdı ol asıl mübāreġe intimāsı ġalķuñ ma'Ölūmları-y-ıdı ²⁰ tekrār şāhid diñlemeġe ihtiyāc yoġ-ıdı anlar daġı ol dıvāna da'Övet olınup ġāzır oldılar sultān ²¹ biybars-ıla ġelüp bir yerde oturdılar dıvān içinde Öalā-mele'i'n-nās Öalāniyā siyādetleri ġücceti oķındı ġalķ istimā'Ö **100A** ⁰¹ idüp meġhūmını ma'Ölūm idindiler andan sultān biybars anlara müteveccih oldu cümle erkān-ı devlet ⁰² ve a'Öyān-ı saltanatıyla yirlerinden ġalķup ayaġ üzerine tırdılar mertebelü mertebelerince ⁰³ bey'Öat eyledi ol ānda ittifaķ-ı müslimñle ġalīfa oldılar ba'Öde-hu anlar da sultān biybarsa teveccüh ⁰⁴ idüp kemā-kān saltanat umūrın aña ismarladılar ittifaķ-ıla ġalīfanuñ laķabını el-ġākim bi-emrillah ġodılar ⁰⁵ cum'Öa ġünü olıcaķ Öādetlerince minbere çıkup ġutbe oķıdı ġutbesinde evvelā ġaķ sübhāne ⁰⁶ ve te'Öālāya mübālaġa ġāmd idüp resūlına niķe şalavāt virdi andan ġalķa tatar kāfirlerinüñ ⁰⁷ baġdādda itdükleri cevri ve bī-dādı ve ġatl-ı Öām ve sebī-yi ehl ve evlādı ve müsilmānlaruñ ġarimlerine ⁰⁸ olan envā'Ö-ı fuġş ve fesādi ġikāyet idüp her birin zār ve zār aġlatdı ve anlara hezār ⁰⁹ nuşġ ve pend itdi ve sultān biybarsdan çok şükrān ġösterüp bunuñ gibi fetret zamānında ¹⁰ dīn-i islāma anuñ taķviyet ve i'Öānetini öġüp çok du'Öalar eyledi Öasker-i islāmuñ bunuñ gibi za'Öif ¹¹ zamānında sultān biybarsuñ itdüġi eylükleri unutmāñ itā'Öatında ġusūr ġomañ belki bu ešnāda ¹² vücūdını ġaķ sübhāne ve te'Öālā ġāzretinden ulu ni'Ömet bilüp şükrini ġıluñ didi andan minberden ¹³ inüp ġalķa imāmet

eyledi emr-i hilâfeti muḳarrer olup ol gün âfâḳ-ı memâlik-i islâma nâmeler ¹⁴ gönderdiler hilâfeti haberi müsilmânlara bildürildi cümle aḳâlim-i islâmiyyede hutbe ve sikke anuñ ¹⁵ adına oldu ammâ soñradan el-melikü'z-żâhir biybars andan saltanat tamaŖı añladı işüñ ¹⁶ Ŗâḳıbetin mülâḥaḫa idüp andan ḳorḳdı anı ḳalŖada kendü yanında sâkin ḳılup cümle ehl ¹⁷ ve Ŗayâlin ve ḥadem ve ḥaşem ve esbâbın sarâyına getürdi ammâ yimelerinde içmelerinde geymelerinde ¹⁸ ḳuşanmalarında her birin evvelkiden ziyâde riŖâyet itdi hemân bu ḳadar var ki ümerâ-yı devletine ¹⁹ yasaḳ itdi ki anlardan anuñ yanına kimse varup gelmeye ancak Ŗulemâ ve süleḥâ ve ḳurrâ ve fuḳarâ tâyifesi ²⁰ varup gele be-şart-ı ân ki Ŗizzet ve ikrâm ve tevḳir ve ihtirâmında ḳuşûr ḳomayalar ve egerçi câmiŖlerde ²¹ hutbeyi yine anuñ adına okıdurdı ammâ sikkeyi anuñ adına urdurmaz oldu hemân **100B** ⁰¹ sikkede yazılan kendü adı-y-ıdı ve sultân biybarsuñ evâyil-i saltanatında ḥâlî eyü-y-ıdı çok ⁰² maḥâsin-i ahlâḳı var-ıdı evâmir-i şerŖe kemâliyla muṭîŖ ve münḳâd-ıdı ḥattâ rivâyet olunur ⁰³ kendü beglerinden biriyle bir ḳuyı ḥuşûsında nizâŖları oldu şerŖî ḳaḫiyye-y-ıdı ⁰⁴ ol beg-ile faşl-ı ḥuşûmet içün bi-nefsîhi ḳâḫî öñine vardı meclisde olanlar ayaḡ üzerine ⁰⁵ tırdılar ḳâḫî dahı ḳalkayın didi ḳâḫîya yiründe otur ḳalkma diyü işâret itdi ⁰⁶ ol dahı ḳalkmadı meżḳür beg-ile ḳâḫînuñ öñine gelüp mürâfaŖaya tırdı ḥaḳ kendü cânibinde-y-ıdı ⁰⁷ ḳâḫî ḳuyıyı kendüye ḥükm itdi bundan ḡayrı bir eylûḡi dahı bu-y-ıdı ki ḥaccü'l-ḥarameyndi ḥac ⁰⁸ itdüḡi yıl kaŖbe-i şerîfeyi kendü eliyle ser-â-ser gül şuyıyla yudı ve ol yıl medîne-i mutahharayı da ⁰⁹ ziyâret itdi gördi ḥalḳ payḡambar ḥazretlerinüñ Ŗaleyhi's-salavat ve's-selâm ḳabr-ı şerîflerine elleri-y-ile ¹⁰ deḡerler ve tayanurlar bunda sū-i edeb añlayup etrâf-ı ḳabr-ı şerîflerini kendü eliyle ölçdi ¹¹ ne miḳdâr olduḡın maŖlûm idindi mısra geldüḡi gibi te'ḥîr idüp ol ölçide etrâf-ı ¹² ḳabr-ı şerîfe (demürden) bir latîf tarâbzûn işledüp gönderdi ḳabrı anuñ dâyiresine tıtdılar ḥalḳ ¹³ gelüp üzerinde ol küstâhlıḡı itmez oldılar bunlardan ḡayrı sultân biybars fî-sebîlillah niçe ¹⁴ ḡazâlar dahı itdi küffâr-ı ḥâkisâr elinden çok yirler feth idüp memâlik-i islâmiyyeye zamm eyledi ve mısırda ¹⁵ olan ḥalḳ meżâhib-i erbaŖa üzre olmaḡın ḥalḳa rahmından dört meżhebde dört ḳâḫî ḳomaḡı ¹⁶ evvel ol iḥdâş itdi andan evvel yoḡ-ıdı bir şâfiŖî ḳâḫîsı olurdu ḥanefî ve mâlikî ¹⁷ ve ḥanbelî meżhebinde olanlar dahı şerŖî ḳaḫiyyeleri düşdüḡde varurlar şâfiŖî ḳâḫîsına mürâfaŖa iderler-ıdı ¹⁸ bi'z-żarûrî meżheblerine muḥâlif olan ḳâḫînuñ ḥükmüne râzî olurlardı niçesinüñ bu tarîḳle ḥaḳḳı zâyîŖ olurdu ve sultân biybars pâdişâh ¹⁹ olduḡi gibi vilâyet-i mısırda olan mey-hâneleri battâl idüp müsilmânlara her ne yirde ḥamr görürseñüz ²⁰ döküñ diyü yasaḡ itdi ve sâyir şerŖ-i şerîfe muḥâlif her ne ḳadar ḡulmlar ve bidŖatlar var-ısa cümlesini ²¹ refŖ eyledi ve mısır şehri içinde her yıl ḥüccâc gitdüḡi

vaqt mahmil-i şerifle ka'be-i mu'azzama örtüsini **101A**⁰¹ gezdürmegi ol ihdâs itdi ki şimdi dahı mısrlunuñ yılda bir kerre meşhûr temâşâları⁰² günlerinden biridür mısırda bir er bir Óavrat almalu olsa nikâhında anı bu temâşâdan men' itmemeye⁰³ şart ider şöyle ki er bunu şart itmese ol Óavrat bu ere varmaz ve sultân biybars ziyâde şadâkat⁰⁴ ve âhasenâta mâyil pâdişâh-ıdı her yıl fuqarâ ü mesâkîne on biñ erdeb buğday şadağa iderdi ki⁰⁵ istanbul kilesiyle elli biñ kile buğday olur ve kâdî âhasında olan borçlıların faqîr ve müflislerin⁰⁶ âhasdan çıkarmak için dahı mâl ta'vîni itmiş-idi borcın edâ itmege kâdir olmayan faqîrların⁰⁷ dâyinlerine borcların virüp âhasdan çıkardup âzâd iderdi varurlar ehl ve Óayâllarıyla du'â-yı⁰⁸ devletine meşgûl olurlar-ıdı ve her yıl şehr-i ramazân-ı mübârek evvelinden âhirine degin fuqarâ ve gurebâ için⁰⁹ ol kadar ta'vîni çıkardı ki âhadd ve âhasra gelmez-idi her gice niçe biñ fuqarâya ta'vînin ulaşıdururlar-ıdı¹⁰ ve mısırda gariyb olanlara kefen şarmak için dahı bir başka vakf itmiş-idi her gariyb vefât¹¹ idene andan kefen bahâ virilürdi şimdi dahı mısırda ol vakfından baqıyye vardur bunlardan gayrı¹² âharemeyn-i şerifeyn fuqarâsına ve hicâz yolları harcına vâfir nesne şarf iderdi ve sâyir dahı niçe¹³ yirlerde hayrât ve evkâfinuñ nihâyeti yoğ-ıdı be-gâyet lutf ve îhsân ehli pâdişâh-ıdı ammâ âhâk¹⁴ sübhâne ve te'âlânuñ irâdetiyle soñradan bu eylükleri yaramazlıqlara mübeddel oldı gâlib halkuñ¹⁵ nefslerine zulm ve âyfları var-ıdı sū-i Óamelleri ucından âhâk sübhâne ve te'âlâ da anuñ gibi muhsin¹⁶ pâdişâhuñ ahlâk-ı âhasenesini anlara ahlâk-ı seyyi'eye tebdîl idi virdi ¹⁷ bari sultân biybars âhir-i Óömrinde ziyâde zâlim oldı Óale'l-huşûs şâm halkına iki¹⁸ def'â iki Óa'zim zulm itdi bir bu ki ittifâk taqdîr-i âhâk-ıla anuñ zamânında bir yıl şâmda bir ziyâde kahtlık⁰⁹ oldı meger halkuñ üzerinde kadîmden mîrî mâl alınur ba'vî bid'atlar var-ıdı ki anları yıllar ucuzlık²⁰ olıcağ alurlar kahtlık olıcağ almazlar-ıdı niçe zamândan içlerinde bu vech-ile ola gelmiş kânûn-ı kadîm-idi²¹ sultân biybars emr eyledi ki bu kahtlık yılda dahı ol bid'atları halkdan alalar ri'âyâ bundan ziyâde **101B**⁰¹ taraldılar mu'otâdları olmamağın qatı güç geldi bu müzâyağa ve kaht eyyâmında her kişi andan zebûn olup⁰² faqîr ve ganiñnün âhâli diğerkün oldı Óâkıbet şâmda olan Óulemâ ve sulehâ tâyifesine tazarru' eylediler pâdişâhuñ⁰³ âsitâne-i sa'âdetine bizüm zarûretümüzi Óarz idi virün ola ki bu bid'atları kemâ-kân⁰⁴ bizden almaya didiler anlar da bir yire cem' olup bu husûsda müşâvere eylediler içlerinde bir⁰⁵ ulu Óâlim kişi var-ıdı ki pâdişâhlar yanında dahı ma'vîlüm ve ma'vîrûf kimesne-y-idi adına şeyh⁰⁶ muhyî'd-dîn nevevî dirler-idi ki şimdi dahı geçen Óulemâ içine maqbûl kimse sayılır ve niçe⁰⁷ ta'snif ve te'lîfi vardur Óulemâ tutarlar ve Óilm-i âdişde maqbûl kişidür âhir

anuñla ittifāk idüp ⁰⁸ re'yleri buña toğrıldı ki Öulemādan her biri niçe āyāt-ı kerīme ve ehādış-i şerīfe-y-ile meşhūn ⁰⁹ mazmūnları hezār nuşh ve vaŖŷ ve pendı cāmiŖ birer Ŗarz-dāşt yazup qurrā-yı reŖāyānuñ ¹⁰ tazarruŖ ve zarūretlerini bir bir aŖyān ve beyān itdiler emīr bedre'd-dīn-i bilik adlı bir maqbūl hazīne- ¹¹ dār başısı var-ıdı yanında sözi geçer kimse-y-idi mektūbları bir yire cemŖ idüp toğrı aña gönderdiler ¹² sultāna Ŗarz itdi evvel mertebede hiç cevāb virmedi tekrār gine yazup gönderdiler fuqarānuñ ¹³ hālı müşkil olmışdur hāllarından tecāhül idecek zamān degildür bunuñ Ŗākıbetinden qorqup bu ikdāma ¹⁴ cesāret itdügümüz bāŖiŷ pādışāha hayr şandugumuzdandır bākı fermān cenāb-ı Ŗālī-şānuñdur didiler mezkūr hazīne-dār ¹⁵ başı tekrār Ŗarz itdi bu defŖa be-ğāyet Ŗunf ve gāzab-ıla sözlerin red idüp aslā diñlemedi ¹⁶ anlar da ferāgat idüp cenāb-ı hākka müteveccih oldılar ol bidŖatları dir dimez halkdan aldurup ¹⁷ her birini müzāyaqaları zamānında zār ve zār ağlatdı ve ikinci žulmı bu-y-ıdı ki emr itdi şāmda her ¹⁸ kişinüñ elinde evinden sāyir emlākından her nesi var-ısa senüñ olduğın işbāt eyletemezseñ ¹⁹ getür ve illā emlākuñı mıñı içün aluruz diyü halka müzāyaqalar virdiler bu defŖa dahı mezkūr ²⁰ imām nevevī bu emrünüñ şerŖi degildür Öulemā-yı müsliminden bunuñ hiç bir kimse meşrūŖdur dimez bir kişinüñ ²¹ elinde olan milkinge şerŖā taŖarruz olunmaz yed şahid-i milkdür ži-el-yede işbāt teklif olunmaz **102A** ⁰¹ mādām ki hāricden müstaḥāk çıkmaya milki elinde ibkā olunur diyü vaŖŷ ve naşihat üslūbında mektūblar ⁰² gönderdi aslā müfīd olmadı birin dahı istimāŖ itmedi müsilmānlara bu ḥuşūsdan hezār taŖdiyyeler oldı ⁰³ bi-ğayr-ı tarıķın şerŖiyyin niçe kimesnenüñ žulm-ıla milki elinden çıkdı hāk sübhāne ve teŖālā pādışāh-ı žillillah-ı ⁰⁴ Ŗālem-penāhumuza hezār sāl-ı Ŗizz ve iķbāl-ıla Ŗömr-i dırāz erzāñ idüp hümāyūnların üzerümüzden zāyil ⁰⁵ itmeye ki bu faķır eyyām-ı devletlerinde mısır kādīsıyken ittifāk mısrdan bir žālim defter-dār mısrlunuñ milk-i evleri ⁰⁶ ḥuşūsında bi-Ŗaynihi bunuñ gibi şerŖe muḥālif āsitāne-i saŖādetlerine bir qaziyye Ŗarz eylemiş anuñ Ŗarzı ⁰⁷ mücibince bu hākıra teftiŷ ide göresin bu qaziyyenüñ aslı nedür vuķūŖı üzre Ŗarz idesin ⁰⁸ diyü ḥükm-i cihān vārid oldı fuqarā-yı reŖāyāya muḫtaribü'l-bāb ve müşevveşü'l-hāl oldılar āsitāne-i ⁰⁹ Ŗadālet-penāhlarına bu ḥuşūsda zikr olınan muķtażā-yı şerŖ-i şerīf beyān olunup Ŗarz olındı ¹⁰ cevāb-ı şerŖi Ŗizz-i ḥuzūr-ı ḥaķanīlerinde maqbūl olup andan ferāgat olındı eyyām-ı Ŗadāletlerinde müsilmānların ¹¹ emlākına dāhl ve taŖarruz olunmadı halkuñ pır ü cüvān ü ganī ve nā-tüvānının duŖā ve şenāları mütezāŖif ve müterādif ¹² oldı hemişe Ŗadl ü dād ve insāfları ve şerŖ-i şerīf evāmirine inķiyādları yevmen-fe-yevmen mütezāyid olup halkdan duŖā-yı Ŗömr ¹³ ve devlet-i ebed-peyvendleri (yerden göge) mütesāŖid olmaķdan zāyil olmaya āmīn yā mücibe's-sā'ilin

ve sultān biybarsuñ ¹⁴ şāmda itdügi žulmlaruñ biri dañı bu-y-ıdı ki tatar-ıla cenge gitmege şāma gelicek ittifāk ħalkā bir ağır Óavārız ¹⁵ şalayın didi bu ħuşūsı Óulemādan istiftā itdi ekşeri hevālarına tābiÓ olup ħatırları riÓāyetine ¹⁶ meşğul olmağ-ıla mizāc-girlik eylediler pādişāh Óadū-y-ıla cenk ve kıtāla giricek aña raÓiyyetden māl almağ ¹⁷ ħelāldur diyü fetvā virdiler şehirde bu ħuşūsda fetvā virmedük Óālim var mıdur didi belj vardur ¹⁸ şeyh muĥyi'd-dīn nevevī virmedi didiler buyurdı anı ħuzūrına çağırdılar geldüginleyin sen de sāyir fuḫahā gibi ¹⁹ bu ħuşūsda fetvā vir didi imām nevevī şerÓi degildür nice vireyin bu ħuşūsda fetvā virenler bātıl ²⁰ virdiler diyüp dañı baÓzı ġalıž kelimāt itdi sultān biybars incinüp aña çık şehirden yaÓñı dımaşqdan ²¹ git didi bu emrūñuze semÓān ve tāÓaten diyüp dımaşqdan çıkdı kendü memleketine nevā ⁶⁵ dirler-idi aña **102B** ⁰¹ gitdi bir zamāndan soñra şāmda olan Óulemā ve şuleĥā pādişāhuñ āsitānına varup tazarruÓ ve niyāz eylediler ⁰² imām nevevī için içümüzde kibār-ı Óulemā ve şuleĥādur cümlemüzüñ muḫtedāsı ve üstādıdur pādişāhdan ⁰³ tazarruÓ iderüz ki eger günāñı var-ısa Óafv ide gene dımaşqa gelmege icāzet erzāñı buyura didiler sözlerin ⁰⁴ ḳabūl idüp icāzet virdi kendüye ħaber gönderdiler gelmedi mādām ki el-melikü'ž-žāhir biybars dımaşq ⁰⁵ içindedür ben anda varmazın didi ittifāk taḳdīr-i ilāh ile bir aydan soñra sultān biybars dımaşqda ⁰⁶ vefāt itdi ve tāriĥ-i hicretüñ altı yüz yetmiş altıncı yılı-y-ıdı ki taht ü rahtı tahta-ı tābüta deġişdi tecāvez ⁰⁷ allahu teÓālā Óan-seyyi'ātiĥ ve rahmü rahmeten vāsiÓa mısra vefātı ħaberi vāsil olıcağ yirine oğlı es-sultānū' ⁰⁸ l-melikü's-saÓıd nāsırū'd-dīn ebū'l-meÓālī muĥammed berke ḳan pādişāh oldu ki mısrdan gitdügi vaḳt ⁰⁹ anı yirine ḳoyup gitmiş ve saġlıġında saltanatı aña Óahd itmiş-idi ve aña memālik-i bahriyye ulularından ¹⁰ emīr seyfe'd-dīn ḳalāvun adlu bir begüñ ḳızın alı virmiş-idi anuñ güyegüsiydi ammā pādişāh olıcağ ¹¹ ĥüsn-i tedbīr idemedi begler andan ĥoş-nūd olmayup aña tuġyān itmek istediler zarūrī saltanatdan ¹² el çeküp ihtiyārıyla ferāġat itdi yirine ḳarındaşı es-sultānū'l-melikü'l-Óādil bedre'd-dīn selāmis ibnū'ž-žāhir ¹³ biybarsı pādişāh eylediler ki henüz yidi yaşında oġlancuğ-ıdı meżkūr ḳalāvun bunuñ da vezīri ¹⁴ ve atabegi olmuş-ıdı tedbīr-i memleketi iden hep oldu āhir saltanatı zamānından üç ay soñradan ḳalāvun ¹⁵ bunu tutup ḳarındaşı meżkūr berke ḳan-ıla ki kendü güyegüsiydi ikisin de ḳayd ve bendle kerk ḳalÓasına ¹⁶ gönderüp anda ĥabs itdürdi yirlerine taht-ı mısra kendüsi oturup pādişāh oldu šāĥife-i ¹⁷ eyyām-ı saltanatı üzre es-sultānū'l-melikü'l-manşūr seyfe'd-dīn ḳalāvunū'l-elfī el-Óalā'ı es-

⁶⁵ ĥaverān ki şām memleketinden dımaşq şehrine yakın bir laṭif nāĥiyedür ve ova yirdür ziyāde güzel terekesi olur ekşer dımaşq şehrin ḳanduran anuñ terekesidür nevā ol nāĥiyede bir köyüñ adıdur

şālîhî ¹⁸ diyü elķābı yazıldı memālik-i bahriyyeden olan türkî aķ kullardan birisiydi aslda kaçak cinsiydi ¹⁹ diyār-ı mısra küccük iken getirilmiş-idi geldügi vakt ibtidā anı emîr Óalā'e'd-dîñ aķ sunķur adlu beg ²⁰ biñ altuna almış-ıdı anuñçün elķābında el-elfî el-Óalā'ı diyü yazılmış-ıdı efendîsi meźkür aķ sunķur ²¹ öldükden şöra muķaddemā zıkr olınan el-melikü's-şālîh necme'd-dîñ ibn eyyūba intikāl itmiş-ıdı anı bu terbiyet **103A** ⁰¹ idüp memālik-i bahriyyeden ol kılmış-ıdı anuñçün elķābında bu bile yazılup eś-şālîhî diyü añarlar-ıdı ⁰² ol zamānda Óādet-ıdı mısra bir ķul gelüp şatılsa anı beglige alsalar elķābında niçeye alındı ve kimden ⁰³ alındı ve kim aldı mümkün olan merteye-y-ile añarlar-ıdı bārî meźkür ķalāvun el-melikü's-şālîh anı terbiyet itdükden şöra ⁰⁴ ümerā-yı kibārdan olmuş-ıdı hattā zıkr olınan üzre el-melikü'l-Óādil selāmise atabeglik menzilesine nāzil ⁰⁵ olup minberlerde anuñ adıyla adı bile añılurdu āhir hāliyā zıkr olınan tariķle mısra pādîşāh da ⁰⁶ oldu diyār-ı mısriyyede olan niçe bidÓatları refÓ itdi pādîşāh olduĝı gibi dımaşķda āmir şemse' ⁰⁷ d-dîñ sunķur dirler-ıdı bir ulu beg var-ıdı ol da memālik-i bahriyye ulularından-ıdı ser-keşlik ⁰⁸ idüp ķalāvunun saltanatına rāzî olmadı dımaşķda kendüye tābiÓ baÓzı kimseler ittifāķıyla ol da ⁰⁹ anda başķa pādîşāh oldu el-melikü'l-mansūr ķalāvun anuñ üzerine Óasker gönderdi varup dımaşķda ¹⁰ anı sıldılar kaçdı şāmı da ķalāvun zabteyledi Óāmmeten kendüden evvel gelen pādîşāhlar hūkm ¹¹ itdügi memālike bu da hūkm itdi baÓde-hu haleb diyārına tatar Óaskeri geldi ol diyāra müstevlî oldılar ¹² anları defÓ itmekçün ķalāvun Óaskerle bi-nefsihi tatar⁶⁶ üzerine yürüdi hims üzerinde kendüyi qarşuladılar ¹³ orada anlar-ıla şavaşdı aralarında kıtāl-ı Óaźim oldu āhir tatar Óaskerin başup taĝıtdı sālîm ¹⁴ ve ĝānim dönüp yine mısra geldi tārîh-i hicretüñ altı yüz seksen yidisinde mısrdā nūbe vilāyetine ¹⁵ Óasker gönderdi varup bilād-ı nūbeyi urup vāfir toym oldılar yine mısra geldiler tārîh altı ¹⁶ yüz seksen sekize iricek kendüsi bi-nefsihi Óasker çeküp tarābulısa fireng üzerine ĝazāya gitdi ¹⁷ otuz dört ĝün varup tarābulıs üzerinde oturdu anı hisār itdi āhir döne döne tarābulısı ¹⁸ küffār elinden fetĥ eyledi sūrını ve dūrını bi'l-küllîye yıķup yire ber-ā-ber itdi bu şimdi olan tarābulısı ¹⁹ aña qarîb yirde ol bünyād eyledi andan yine mısra geldi ikinci defÓa nūbe memleketine bir Óasker daĥı gönderdi ²⁰ varup ol memleketde çok uğraşlar itdiler niçe esîrler tuttılar çok kāfir kılıçdan geçürdiler ²¹ sālîm ve ĝānim yine mısra döndiler geldükleri gibi bi-nefsihi fireng-ile tekrār bir ĝazāya müteveccih oldu bu defÓa **103B** ⁰¹ Óakka üzerine Óaźimet itmiş-ıdı bu niyyet-ile Óasker-i firāvān-ıla mısrdan çıķdı henüz mizācında nevÓ-i ⁰² fütür var-ıdı taķdîr-i hāķķ-ıla ol fütür marāz-ı

⁶⁶ bu tatar Óaskerinüñ başı hūlaĝununĝ mengü temür adlu bir oĝlıydı

mevte mü'eddi oldu kâhire şehrinden taşra çıktığı ⁰³ gibi târîh-i hicretüñ altı yüz seksen toktuzuncı sene-y-idi ki eceli gelüp vefât eyledi rahmetullah-ı te'âlâ Öaleyh ⁰⁴ mısırda on bir yıl ve iki ay ve yigirmi gün pâdişâhlık sürdi Öākıbet dest-i rüzigâr anuñ da defterini ⁰⁵ dürdi âyine-i cihāda şuver-i iqbālını gördi kendüden soñra yirine oğlu es-sultānū'l-melikü' ⁰⁶ l-eşref şalāha'd-dīn halil pâdişāh oldu ve hemin te'hîr itmeyüp atasınuñ ölmüş niyyetini ihyāya sa'ıy eyledi ⁰⁷ anuñ müheyyā itdüğü Öaskerle yine ol yılıñ evāhirinde Öakka üzerine firengle cihāda müteveccih oldu ⁰⁸ varup Öaskerle Öakka üzerine düşdi toktan iki yirden hisārına mancınık kırdı içinde olan ⁰⁹ firengle kırık dört gün leyl ve nehār cenk eyledi āhir darb-ı dest feth itdi ve içindeki firengi kırdı ¹⁰ Öakkayı yıktup yakdı yire ber-ā-ber eyledi ki artuk firenge karar-gāh olmağa kabiliyyeti olmaya bundan gayrı ¹¹ bu seferinde fireng kâfirleri elinden sürü ve hıfāy ve Öıtlını ve antarsüsü ve şaydāy cümlesini ¹² feth itdi her birini yıktı ve yakdı firenge min-ba'ıd maķarr ve me'vā olmağa kabiliyyet kıomadı ve bi'l-cümle ¹³ fireng tayıfesin sâhil-i diyār-ı şāmda olan köşelerden bi'l-külliyeye sürdi çıkardı anlardan ¹⁴ oralarda hiç bir āhad kıomadı hār ve hāşāk-ı küfrden ol araları muhkem sildi süpürdi ¹⁵ pāk itdi ba'ıde-hu dımaşķ şehrine vardı anda bir kaç gün karar itdükden soñra mısra revān ¹⁶ oldu sālīm ve gānim vardı mısra dāhil oldu kal'atū'l-ceyāldaki sarāyına girdi bir yıl ¹⁷ oturduktan soñra tekrār bir gāzā nidāsın dāhı itdürüp Öasker-i Öaẓim-ile gitdi toğrı dımaşķa ¹⁸ varup anda Öaskerini yokladı ba'ıde-hu andan dāhı kalķup hāleb diyārına irişdi andan ¹⁹ vardı rümķal'ā üzerine düşdi ki naşārādan irmenı kâfirleri elinde-y-idi yigirmi ²⁰ yirden āna mancınık kırdı otuz üç günden soñra darb-ı dest feth eyledi içinde ²¹ olan kâfirleri hep kırdı Öavratların esir eyledi andan yine mısra döndi **104A** ⁰¹ sālīm ve gānim geldi sarāyına girdi bu yıl turmadın bir sefer dāhı itdi Öasker-i bi-girān ve ceş-i girān-ıla ⁰² şa'ıd-i mısrdan kıuş şehrine vardı ki yemen vilāyetine mısrdan giden oradan gider yemen diyārınuñ yolıdur orada ⁰³ hıle idüp yemene gāzāya giderin yarađıñuzda oluñ diyü Öaskeri içre nidā itdürdi andan döndi ⁰⁴ yaraķ olınmış yügrük hiçānlar-ıla beriyyelik içinden kerke toğrı ılğar itdi dımaşķ cānibine iz ⁰⁵ şapıdup dımaşķ şehri üzerinden behnisā şehri üzerine vardı ki bu da irmenı kâfirleri ⁰⁶ elinde meşhūr ve ma'ımur şehirleri-y-idi be-gāyet heybetlü pâdişāh-ı şadmet-i hücumına kâfirlerüñ yürekleri ⁰⁷ döymeyüp şehrüñ miftāhını karşı getürdiler anı dāhı feth itdi bundan gayrı mar'āş dāhı anlar elindeydi ⁰⁸ mar'āşı da virdiler ve tell-i hāmdūn adlu ellerinde bir kal'ā dāhı var-ıdı bunu da virdiler irmenı kâfirleri ⁰⁹ elinden bu üçin de amān-ıla feth eyledi oradan döndi dımaşķ üzerinden cıssı geçdi Öarab kabāyilinden ¹⁰ sālimiyye vilāyetine vardı ol vilāyetüñ şeyhü'l-Öurbānına emir mühennā bin Öışā dirler-idi

kağimden anuñla mābeynlerinde ¹¹ bir mācerā var-ıdı anı tutup bende çekdi
 qarındaşlarını ve sāyir eķārib ve müteŖallikātını dağı kayd ve bend itdi andan ¹² mısra
 döndi cümlesin kayd ve bend-ile mısra getürdi kemā-kān sālim ve ğānim sarāyına girüp
 oturdı āhir ¹³ bu cüst ü cūy ve hāy ve hūy ve tekāpūy arasında-y-iken tārĥ-i hicretüñ altı
 yüz toķsan üçünci yılında ¹⁴ nā-gāh eceli gelüp vaŖde-i saltanatı tamāma ve kām-ı
 Ŗömri encāma iriřdi ittifaķ nevāĥi-yi mısrdan bir yire bir gün ¹⁵ řikāra çıķdı ĥ^wāśśından
 bir kaç kimesneyle av ķovarken Ŗaskerinden ayrıldı aŖdāsından bir ulu beg var-ıdı ¹⁶
 hemişe fursatın gözlemekde-y-idi orada anı yaluñuz bulup fursatın düşürdi yanında olan
 ĥ^wāśśıyla ¹⁷ anı ķatl eyledi mısırda ancak üç yıl ve iki ay ve dört gün pādīřāhlık itdi
 rahmetullah-ı teŖālā Ŗaleyh ¹⁸ andan řoñra yirine qarındaşı es-sultānū'l-melikū'n-
 nāsırū'd-dĥn muĥammed bin ķalāvun pādīřāh oldu henüz yidi ¹⁹ yařında oĝlancuĝ-ıdı
 atası el-melikū'l-mansūr ķalāvunun ķullarından zeyne'd-dĥn ketbuĝa⁶⁷ dirler-idi ²⁰ bir
 ulu beg var-ıdı anuñ atabegi ve veziri olup saltanatına müteŖallik cümle umūrı gören
 ol-ıdı ²¹ bir yıldan řoñra anı saltanatdan giderüp taĥt-ı saltanata kendüsi oturdı laķabın
 es-sultānū'l-melikū' **104B** ⁰¹ l-Ŗādil zeyne'd-dĥn ketbuĝa el-mansūrī ķodılar bu yaña
 muĥammed bin ķalāvun başına bu ĥāl gelicek mısrdan çıķdı ⁰² gitdi toĝrı kerk
 ķalŖasına varup anda teķāŖüd itdi bu tarafda meźkūr sultān zeyne'd-dĥn ketbuĝa
 zamānında ⁰³ mısırda aślā nil ırmaĝı taşmadı vilāyet-i mısırda be-ĝāyet ķaĥtlık oldu bir
 yañadan vebā da źuhūr itdi ⁰⁴ serir-i saltanata ķademi nā-mübārek düşdi āhir umūr-ı
 saltanata mübāřir emir ĥūsāme'd-dĥn laĥin adlu ⁰⁵ bir ulu beg var-ıdı bu dađı anuñ gibi
 el-melikū'l-mansūr ķalāvunun ķullarından-ıdı saltanatı anuñ elinden aldı ⁰⁶ yirine
 pādīřāh oldu laķabın es-sultānū'l-melikū'l-mansūr ĥūsāme'd-dĥn laĥin el-mansūrī
 ķodılar ⁰⁷ bunuñ da mengü temür adlu bir muķarreb ķulı var-ıdı cümle umūr-ı saltanatını
 aña ısmarladı Ŗāķıbet begler bunu ⁰⁸ götürmeyüp kendüyi ķatl eylediler andan řoñra bir
 zamān ittifaķ-ıla iřtirāk üzre kendüler saltanat eylediler ⁰⁹ bi'l-āhire gördiler beyt

⁶⁷ aślda el-melikū'l-mansūr ķalāvun bunu ĥimś üzerinde tatar-ıla cenk itdüĝi vaķt tatarlardan alınmıř kimsey-
 idi cümle tatar-ısa ķāfirler-idi bu cihetden anı alup ķul idinmiş ve kendüsi terbiyet idüp ümerā-yı
 devletinden ķılmiř-ıdı ve baŖzılar şöyle ĥikāyet iderler ki bu ketbuĝa hülaĝunun güyegüsiydi ve
 Ŗaskerinüñ öñince yürüyen muŖteber beglerinden-idi hülaĝu ĥalebi řāmi aldudđan řoñra mısır dağı
 almaĝa ķařdı idüp üzerine Ŗasker göndermek fikrin itdükde ĥ^wāce nāsırū'd-dĥn tüşyi ki hekīm-i zamān-
 ıdı ve Ŗulemā-yı kibār-ı ĥikmet iķre meřhūr-ı cihān ve nādir-i devrān olmaĝın kendü ķāfir ol müsilmān-
 iken anı vezir idinmiş-ıdı yanına çağırđup beglerüm iķre göre mısra ķanķısı mālİK olur Ŗilmle ĥisāb eyle
 aña kimüñ adı münāsib düşer didi ol da emri üzre meźkūr ketbuĝayı taŖyĥn eyledi hülaĝu dađı buna binā
 diyār-ı Ŗarabun fethine gönderdüĝi Ŗaskere anı baş idüp gitdüklerinde Ŗayn-ı cālūt nām mevziŖde mısır
 Ŗaskeri bile uğrařup śmup tutulduķda hülaĝu bunu Ŗacebleyüp ĥ^wāce nāsırī ĥisābında ĝalat itdi diyü
 mülāĥaźa itmiř-ıdı āĥır [ĥ^wāce] nāsırīnün didüĝi olup mābeynde otuz biř [...] geķdükden řoñra źikr olınan
 üzre ketbuĝa melik mısra pādīřāh oldu vallāhü teŖālā Ŗaleyh

كَلَامُ الْحِكْمَةِ وَالنِّزَامِ ¹⁰ kelām-ı hîkmet-nižāmı ¹⁰ mûcibince bu tarîğ-ile olıcak saltanat aḥkāmı iḥkām üzerine olmaz ittifāk-ıla kerkden mezkûr es-sultânü' ¹¹ l-melikü'n-nâsır muḥammed bin ḳalāvunı getürüp ikinci def'âa yine pâdişâh idindiler henüz bir yıl saltanat itmedin ¹² ihtiyârıyla tekrâr ferâğât fikrin eyledi ḥacca giderin diyü ad idüp mısrdan çıkdı yine kerke gitdi ¹³ vardı tekrâr anda oturdı mısırda olan erkân-ı saltanata ben saltanatdan ferâğât eyledüm diyü haber ¹⁴ gönderdi kendünün biybarsı'l-çâşnıgır adlu bir muḳarreb ḳulı var-ıdı eyyâm-ı saltanatında vezîr-i a'Ŗzamı ve cümle ¹⁵ alup vireni-y-ıdı mısırda yirine anı pâdişâh idüp laḳabını es-sultânü'l-melikü'l-mużaffer rûkne'd-dîn biybarsı'l-çâşnıgır ¹⁶ urdılar ammâ Ŗasker tāyifesiyle alışımadı saltanatından hiç vech-ile ḥaẓ idemediler bu cānibde kerkde ¹⁷ es-sultânü'l-melikü'n-nâsır muḥammed bin ḳalāvunun ⁶⁸ daḥı ferâğât itmiş-iken tekrâr saltanat ârzûsın eyledüğü ¹⁸ haberi istimā' olındı āhir anı kerkden getürtdiler üçünci def'âa yine mısra gelüp sultân oldı ¹⁹ bundan Ŗoñra ölince mısırda tamām otuz iki yıl ve iki ay ve yigirmi biş gün pâdişâhlık itdi ²⁰ ve bu üçünci saltanatınun āhirlerinde sābıķā zıkr olınan el-ḥākim bi-emrillah ḥalīfa vefāt idüp tārīḥ-i ²¹ hicretün yidi yüz yidinci yılında-y-ıdı ki kendü vaşıyyetiyle yirine selīm adlu oğlu ḥalīfa **105A** ⁰¹ idildi ki el-müstekfî-billah laḳabıyla mûlaḳḳab-ıdı bunun da ḥalīfalıgı icmā'ı müslimînle muḳarrer olup ⁰² Ŗâdet üzre buña da sultân ve ḳādî-Ŗaskerler ve sāyir ümerā ve vüzerā cümle beyŖat itdiler kendü de ⁰³ el-melikü'n-nâsır muḥammed bin ḳalāvuna saltanatın muḳarrer ḳılup atası tefvîz itdüğü cümle aḥvāl-ı müslimîni ve umûr-ı ⁰⁴ saltanat-ı mısır aña bu daḥı tefvîz itdi [DK Ŗoñradan mezkûr el-müstekfî-billah ḥalīfa vefāt idüp ḥalīfalıgı aḥmed adlu oğlına vaşıyyet itmişken el-melikü'n-nâsır muḥammed bin ḳalāvun bî-vech vaşıyyeti tutmayup ḥalīfalıgı oğlına virmeyüp belki ibrahîm adında bir ḳarındaşı oğlına virüp aña el-vāşıḳ-billah diyü laḳab virmiş-ıdı maŖa-hazā bunun ḥilāfetine lâyıḳ olmayup oğlu aḥmed lâyıḳ olduğı müşbet ve muḳarrer-ıdı bu ḥuşûsda oğlına şarīḥ ḫulm olmuş-ıdı bu hengāmelerden Ŗoñra] āhir vaḳtā ki el-melikü'n-nâsırın daḥı zamān-ı Ŗömri āhire ⁰⁵ irişdi sāḳı-yi fenā elinden cām-ı ecel nûş idüp cihān ğavġālarından ḥāmûş oldı yirine es-sultân ⁰⁶ el-melikü'l-mansûr seyfû'd-dîn ebû bekr adlu oğlu pâdişâh oldı ve pâdişâh olduğı gibi atası zamānından ⁰⁷ ḳalmış mezkûr el-vāşıḳ-billah ḥalīfayı ki atası bî-istiḥḳāk ḥalīfa itmiş-ıdı anı ḥalīfalıḳdan Ŗazl ⁰⁸ idüp sābıķā atası ḫulm itdüğü mezkûr

⁶⁸ bu el-melikü'n-nâsır muḥammed bin ḳalāvun be -ġāyet šāḥib-Ŗaḳl ve fikr ve šāḥib-re'y pâdişâh-ıdı anuñçün mısırda anuñ saltanatı eyyāmı mûmtedd oldı cemŖā üç def'âda serîr-i saltanatda cülûsı zamānı ḳırḳ sekiz yıl miḳdârı oldı hem bahādur hem cerî ve muḳaddim idi hem šāḥib-mekr ve ḥıle ve meḥābet idi etrāk pâdişāḫları içinde bu miḳdār saltanat sürmek hiç birine müyesser olmamışdı

aḥmedi götürüp yirine anı ḥalīfa naşb itdi ve aña el-ḥākīm bi-emr-⁰⁹ illah diyü laḳab virdi (ḥalḳ bu vazŌı pend itdiler ḥaḳ müstaḥaḳḳına vāsıl oldı diyü her kişi pādişāha duŌā itdi bārj) tāriḥ-i hicretüñ yidi yüz kırık ikinci yılında-y-ıdı ki bir gün sultān bir dıvān-ı Ōām¹⁰ eyledi kendüsi ve bu ḥākīm bi-emrillah ḥalīfa dört mezḥeb ḳādī-Ōaskerleri ve sāyir ümerā ve vüzerā dārü'l-Ōadllarına¹¹ baŌzı dıvān-ḥānelerine cemŌ olup āyınlerince ḥalīfanuñ arḳasında yeşil hilŌat ve başında altunla¹² işlenmiş siyāḥ örti-y-ile dülbendi şadr-ı meclise geḳüp altı yanında sultān oturdı cümle ekābir¹³ ve aŌyānları yirlü yirlerinde mertebelü mertebelerince ḳarār itdükden soñra ḥalīfa yirinden ḳalkup¹⁴ ayaḡ üzerine bir ḥutbe-i belīḡa oḳıdı evvelin اِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ āyet-i kerimesiyle¹⁵ başlayup mufaşşal ḥutbe-y-idi içinde beglere riŌāyāyı rıfḳ-ıla tutuñ içlerinde Ōadl ü dād idüñ¹⁶ diyü sāyir bunlar emşālı dīn-i islāma nuşret ve iŌānet emrinde şeŌāyir-i islāmdan çok nesneye¹⁷ işŌār itdi baŌde-hu sultāna müteveccih olup cümle aḥvāl-ı müslimīni saña ısmarlayup seni Ōasker-i müslimīne¹⁸ pādişāḥ naşb eyledüm emrüne itāŌat itmeyen dünyā ve āḥiretde cezāsın bulur didi andan gine¹⁹ yirine oturdı öñine bir siyāḥ hilŌat ve bir Ōarabı ḳılıç getürdiler kendü eliyle sultāna ḥalḳı götürüp²⁰ ḳılıcı ḳuşatdı andan pādişāḥ için yazılan saltanat berātını yazan kātibü's-sirāyları gelüp²¹ öñinde berātı oḳımaḡa başladı evvelinden āhirine degin oḳıduḡından soñra ḥalīfanuñ öñine **105B**⁰¹ iltüp berātı eline virdi ol daḡı alup üzerine dest-i ḥattıyla imzā itdi baŌde-hu dört⁰² mezḥeb ḳādīları daḡı dest-i ḥatlarıyla berātuñ altına meclisde olan mācerāya şehādetlerin yazdılar⁰³ el-melikü'l-manşūr şerŌ-i şerīf üzre vilāyet-i mısra pādişāḥ oldı bunuñla meclisi āhir idüp dıvānı⁰⁴ taḡıtdılar ḥalīfa el-ḥākīm bi-emrillah manşıb-ı şerīf-i hilāfetinde bir zamān müstemir oldı aña degin ki tāriḥüñ⁰⁵ yidi yüz elli üçüncü yılınıñ evāsıtında hilāfet emrin hiç kimseye ısmarlamadın vefāt eyledi yirine ebū⁰⁶ bekr adlu bir ḳarındaşı var-ıdı anı ḥalīfa idüp aña beyŌat eylediler ve laḳabını el-muŌtaẓıd-billah virdiler⁰⁷ bu daḡı tāriḥüñ yidi yüz altmış üçine degin ḥalīfalık idüp baŌde vefāt itdi ḥāl-ı ḥayātında⁰⁸ ḥalīfalığı ebū Ōabdillah muḥammed adlu bir oḡlı var-ıdı aña bildürmiş-idi kendüden soñra yirine ḥalīfa⁰⁹ olup el-mütevekkil Ōalellah diyü aña laḳab virildi bunuñ ḥalīfalığı zamānı ḳerākise sultānları zamānına degin¹⁰ mümtedd oldı egerçi gāḥ Ōazl olıñup gāḥ gine ḥalīfa ḳılındı ammā vefāt itdüḡi tāriḥ-i hicretüñ sekiz¹¹ yüz sekizinde-y-idi ki ḳerākise sultānlarından es-sultānū'l-melikü'n-nāsır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet ferec¹² zamānı-y-ıdı bunuñ saltanatı zamānında ḥalīfa-y-iken vefāt itdi ḥalīfa-ı Ōabbāsiyyeden mısırda ḥalīfa olanlar¹³ içinde māl ve menāl vefreti ve ehl ve Ōayāl keşretiyle bunuñ mertebesine ırmış ḥalīfa

yoğ-ıdı rivāyet ¹⁴ olunur Óömrinde yüz Óaded oğlu kıızı olmış-ıdı naśś-ı kerīm muқтаzāsınca ki ikisi de ĥayāt-ı dünyānuñ ¹⁵ zīnetleridür bāğ-ı vücūdı māl ve Óıyāl zīnetiyle āreste kimse-y-ıdı ve tārīh-i hicretüñ yidi yüz toқsan ¹⁶ yidinci yılında ki vilāyet-i cennet-ābād-ı rūmda selātin-i Óadālet-āyın-i āl-i Óośmāndan ebedd-allahu teÓālā saltanathüm ¹⁷ merĥūm ve mağfūrla sultān yıldırım bāyezīd ĥan pādiśāh-ıdı rivāyet olunur rūmdan mısra bu el-mütevekkil ¹⁸ Óalellah ĥalīfaya vāfir tuĥaf hedāyā gönderüp anlardan saltanat-ı rūma taқlīd ve icāzet taleb ¹⁹ eylediler anlar daĥı ĥüsn-i telaққı-y-ile ĥācetlerine icābet gösterüp mısrdan anlara taқlīd-i saltanat menşürin ²⁰ göndermişlerdür bunu süyüti tārīhinde zıkr ider ve selef-i Óulemā-yı ĥalebden ibn-i şāĥne ki meşĥūr-ı Óālemdür ²¹ andan naқl idüp ibn-i şāĥnenüñ tārīh kitābında böyle gördüm diyü yazar bu mezkūr el-mütevekkil Óalellah ĥalīfa **106A** ⁰¹ ĥāl-ı ĥayātında ĥalīfalığı ebū'l-fazl adlu oğluna taÓyın itmiş-ıdı kendüden soñra ĥalīfalık maқāmına ⁰² ol қāyim oldu aña el-müstaÓyın-billah diyü laқab virdiler aña degin ĥalīfalık itdi ki aşağada gelse ⁰³ gerek çerākise sultānlarından el-melikü'n-nāsır ferec sultān-iken aña baÓzı begleri muĥālefet idüp saltanatdan ⁰⁴ çekildügi zamānda bunu güc-ile mısra pādiśāh itdiler ĥalīfa-y-iken sultān oldu bārī āhir tārīh-i hicretüñ ⁰⁵ yidi yüz kırk üçünci yılında mārū'z-zıkr el-melikü'l-manşūr daĥı kūsda allah emrine varup yirine küccük ⁰⁶ Óalı nām biş altı yaşında bir қарındaşı pādiśāh oldu ki el-melikü'l-eşref Óalā'e'd-dīn küccük dimekle ⁰⁷ mülaққab-ıdı ancaқ biş ay pādiśāhlık itdi Óaқabınca şehābe'd-dīn aĥmed adlu bir қарındaşı daĥı pādiśāh ⁰⁸ oldu ki laқabı el-melikü'n-nāsır şehābe'd-dīn aĥmed-ıdı bu aślda kerkde olurdı mısra kerkden getürüp ⁰⁹ pādiśāh itmişler-ıdı ancaқ kırk gün pādiśāhlık idüp baÓde-hu saltanatdan ĥüsn-i ihtiyāryla ferāgat ¹⁰ itdi mısrdan çıkup yine kerke gitdi az geçmedin kerkde vefāt itdi ardınca yirine Óimāde'd-dīn ¹¹ ismāÓıl adlu қарındaşı pādiśāh oldu ki laқabına el-melikü's-sāliĥ ismāÓıl dirler-ıdı bir yıl deñlü mısrdan ¹² pādiśāhlık itdükden soñra eceli gelüp henüz yigirmi yaşında nev-cüvān-iken bu da vefāt eyledi ardınca zeyne'd-dīn ¹³ şaÓbān adlu bir қарındaşları daĥı pādiśāh oldu laқabı el-melikü'l-kāmil idi bu daĥı ancaқ bir yıl ve bir қаç gün ¹⁴ pādiśāhlık itdükden soñra vefāt itdi be-ğāyet žālim ve cebbār ve cevvr-ıdı anuñçün saltanatda pāy-dār olmadı ¹⁵ ardınca zeyne'd-dīn ĥācī adlu bir қарındaşları daĥı pādiśāh oldu aña el-melikü'l-mużaffer diyü laқab virdiler ¹⁶ bu da bir yıl üç ay saltanat idince allah emrine vardı ardınca ebū'l-meĥāsin ĥasen adlu bir қарındaşları ¹⁷ daĥı sultān idildi ki laқabı el-melikü'n-nāsır ĥasen-ıdı içlerinde bu meşĥūr ve ulu pādiśāhdur pādiśāh ¹⁸ olduğı vaқt on bir yaşında-y-ıdı üç yıl toқuz ay on dört gün pādiśāhlık itdükden soñra sāliĥ adlu ¹⁹ bir қарındaşları daĥı saltanatı anuñ elinden aldı anı қalÓada ĥabs idüp

yirine kendüsi ²⁰ pādişāh oldu ki laķabı el-melikü's-sāliḥ-idi ammā üç yıl pādişāhlık itdükdēn soñra ķarındaşı ²¹ meżkür el-melikü'n-nāsır ḥāsen ḥābsdan ķurtulup saltanatı anuñ elinden aldı (tārīḥ-i hicretüñ yidi yüz elli bişinci yılı-y-ıdı ki vilāyet-i mısra) tekrār pādişāh olup **106B** ⁰¹ kendü yirine ķalŌada bu da anı ḥābs eyledi bu ikinci defŌa pādişāh olduķdan soñra sultān ḥāsen mısırda ⁰² yidi yıl daḥı saltanat sürüp āḥir tāyife-i eclāb-ı ķerākiseden terbiyet olınmış yelbuğa adlu bir muŌteber ⁰³ ķulı var-ıdı ḥāseķisiydi anuñķün aña yelbuğa-ı ḥāseķi dirler-idi cümle umūr-ı saltanatını anuñ eline ⁰⁴ virmiş-idi ol sebeb ölüp kendüsi allah emrine vardı yirine muḥammed bin el-mużaffer ḥācī adlu bir ķarındaşı ⁰⁵ oğlı pādişāh oldu ki laķabı el-melikü'l-mansūrdur bu daḥı iki yıl pādişāhlık idüp iki yıldan soñra ⁰⁶ ebū'l-mefāḥir şaŌbān adlu bir Ōammı oğlı saltanatı anuñ elinden alup kendüyi ķalŌada ḥābs itdi ḥābsda-y-iken ⁰⁷ vefāt eyledi raḥmetullah-ı teŌālā Ōāleyh ve bu ebū'l-mefāḥir şaŌbānun laķabı el-melikü'l-eşrefdür ⁶⁹ ki pādişāh ⁰⁸ olduğında on yaşında nev-cüvān-ıdı on dōrt yıl mısırda pādişāhlık itdükdēn soñra bunuñ daḥı ⁰⁹ nevbet-i saltanatı tamām olup der-gāḥında kūs-ı rıḥlet ķalındı āḥiret seferine müteveccih oldu yirine yidi yaşında ¹⁰ Ōalı nām bir küccük oğlancuğı var-ıdı anı pādişāh idüp aña el-melikü'l-mansūr diyü laķab virdiler bu da on ¹¹ iki yaşında-y-iken vefāt itdi yirine şālāḥa'd-dīn ḥācī innü'l-melikü'l-eşref şaŌbān adlu ķarındaşı pādişāh ¹² oldu laķabı es-sultānū'l-melikü's-sāliḥ ḥācī şaŌbān ibnü'l-eşref-idi bu da pādişāh olıcaķ henüz toķuz ¹³ yaşında oğlancuğ-ıdı devlet-i memālik-i baḥriyye bunda tamām oldu bunlaruñ vilāyet-i mısırda cemŌā zamān-ı ¹⁴ saltanatları yüz otuz altı yıl ve yidi ay ve toķuz gündür ki evveli tārīḥ-i hicretüñ altı yüz kırķ sekizinci ¹⁵ sālınuñ māḥ-ı seferinuñ onından-ıdı ki āḥiri yidi yüz seksen dōrdinci sene ramazānuñ onında tamām ¹⁶ oldu ki bu es-sultānū'l-melikü's-sāliḥ ḥācī şaŌbān ibnü'l-eşrefüñ nihāyet-i saltanatı tārīḥidür ve zıķr ¹⁷ olınan memālik-i baḥriyye pādişāḥlarınuñ cümlesi yigirmi sekiz nefer kimselerdür ki evvelkileri sābiķā ¹⁸ zıķr olınan şecerü'd-dürr nām ḥatundur aślda cāriye olmağın anı da memālik-i baḥriyyeden Ōadd eylemişlerdür ¹⁹ ve āḥirkileri bu ḥāliyā dinilen el-melikü's-sāliḥ ḥācī şaŌbān ibnü'l-eşrefdür bundan soñra hemān devlet-i ²⁰ ķerākise żuhūr itmişdür ki tafşılı bu vech üzerinedür ve allahu teŌālā aŌlem ²¹ bu bāb ķerākise ķullarınuñ aḥvālı beyānındadır ki vilāyet-i **107A** ⁰¹ mısruñ saltanatı anlara ne tārīķle intikāl itmişdür āĖāḥ ol ķerkes ve abaza ki birbirlerine ķarīb ⁰² iki meşḥūr tāyifelerdür anlara enbiyā tebliği olmamışdur anuñķün kitābı degillerdür ne

⁶⁹ bu el-melikü'l-eşref be-Ėāyet ulu pādişāh-ıdı reŌāyāsı andan ḥoş-nūd idi ziyāde severler-idi vefāt idicek aña ziyāde acıdılar şuŌarā anuñķün niķe ciğer-süz merşiyeler didiler ve bunuñ zamān-ı saltanatında-y-ıdı ki āl-i resūl olanlar başlarına yeşil Ōalāmet şoķunmaķ Ōādet oldu andan evvel bu yoğıdı

tevrât okurlar ⁰³ ve ne zebûr ve ne incil okurlar kendü vilâyetlerine yürür aşılsuz kâfirlerdür azak hîsârı ki ⁰⁴ kefe vilâyetinde deşt-i kıbçak kenârlarında bir hîsâr-ı meşhûrdur aña qarîb yirde bir vilâyetleri ⁰⁵ vardır inen vâsi' memleket degildür ekşeri çîngilistân ve kühistândur dirler anuñçün kendüler de ⁰⁶ çokluk tâyife degillerdür şevâhiğ-i cibâl kâfirleridür hemişe Óâdetleri birbirinüñ oğlın kızın ⁰⁷ uğurlayup şatup esir itmekdür kitâbî olmadukları içün dîn emrinde kitâbî kâfirler gibi ⁰⁸ Óinâd üzerine olmazlar zükûr ve inâşınuñ kibârı vilâyetlerinden alınıp diyâr-ı islâma geldükleri gibi ⁰⁹ her kanqısına dîn-i islâm Óarz olınsa hiç tereddüd itmedin imâna gelür keferde içinde arnavud gibi (cenkde) Óanûd ¹⁰ ve seçi' tâyifedür ammâ dilleri nihâyet-i mertebede şâkil ve girândur degmede sâyir dili öğrenimezler elbette ¹¹ dilleri çalmayınca olmaz türkiyi olsun Óarabıyı olsun söyledükleri vaqt telaffuzlarından çerkes oldukları ¹² bellü olur her kişi anı fehm ider bârî sâbıkâ zıkr olınan memâlik-i bahriyye pâdişâhlarından es-sultân ¹³ el-melikü'l-manşûr seyfe'd-dîn qalāvun bu çerkes ve abaza esirlerin be-ğâyet severdi eyyûbilerden ¹⁴ mârû'-z-zıkr el-melikü's-sâlih necme'd-dîn sâbıkâ beyân olınan üzre kendüleri alup terbiyet itdüğü gibi ¹⁵ kendü de bunlardan vâfir genç kıllar alup mısır qalâasında kendünün sarâyı qurbında olan qalâa ¹⁶ burcları içinde qor anları okıtdurur yazdurur ve gereği gibi terbiyet itdürürdi bu da anlara ¹⁷ burclarda oldukları içün memâlik-i bahriyye diyü ad taqmış-ıdı her biri ulalup yigit olduğı ¹⁸ gibi anları qabiliyyetlerine göre ilerü çeker kendüye yakın olan ulu ulu manşıblara ve mertebelere naşb ¹⁹ iderdi anuñ neslinden kendüden soñra gelen selâtin de aña taqlıd idüp bunlardan vâfir esirler ²⁰ alurlar vech-i meşrûh üzre terbiyet iderler ulu ulu mertebeler virürlerdi mezkûr el-melikü'l-manşûr ²¹ qalāvun zamânında ve anuñ zamânından soñra da vilâyet-i mısırda tamâm qadr bulmuşlardur belki memâlik-i bahriyyeye **107B** ⁰¹ galebe itmışler-idi anlara bu vechle rağbet ve hürmet olduğı sebebden etraf-ı Óâlemde olan bâzir-gânlar ⁰² çerkes ve abaza cinsinden her qanda yarar eyü oğlanlar bulurlarsa şatun alurlar mısra celb iderler-idi ⁰³ getürürler mısırda vâfir bahâlara şatarlar-ıdı bu sebebden anlara eclâb da dirler-idi hattâ diyâr-ı mısırda anlara ⁰⁴ Óizzet ve devlet ve saltanat bir vechle muqarrer olmış-ıdı ki farazâ rûmda ve yâ gayrı diyârda bâzir-gân ⁰⁵ elinde bir Óacemî çerkes esiri götürüp qanda gidersün diyü şorsalar mısra sultân olmağa giderin ⁰⁶ diyü cevâb virürdi anuñçündür ki ba'zılar dimışler beyt ⁰⁷ qalmasa Óâlemde çerkes iki qalsa ki haqîr birisi sultân olur biri düvey-dâr-ı kebîr ⁰⁸ ve bi'l-cümle memâlik-i bahriyye pâdişâhlarından sultân hasen bin muhammed bin qalāvun ki sâbıkâ dahı işâret ⁰⁹ olınmışdur meşhûr ve ulu pâdişâhdur mısırda bir cāmî'î kebîri vardır sultân hasen cāmî'î dirler ¹⁰ be-ğâyet Óažimü's-şân binâdur anlaruñ tâyife-i eclâb-ı çerâkiseden

terbiyet olunmuş yelbuğa el-hāseki ¹¹ nām bir maqbūl ve muŌteber kullarının berkuḡ adlu bir çerkes ḡulı var-ıdı anı āzād itmiş memālik-i eclābdan ¹² ḡılmış-ıdı ol zamānda berkuḡ-ı ŌoŌmānı dimeḡ-ile meŷhūr-ıdı ittifāḡ ḡıkr olınan el-melikū'l-eŷref ¹³ oḡullarından mesfūr sultān ūlāḡa'd-dīn ḡācīyla ziyāde muvāneset ve mūnāsebet idüp daḡı ¹⁴ pādīŷāḡ olmadın aḡa nihāyet mertebede taḡarrüb itmiş-ıdı muŷāḡib-i ḡāŷı ve aḡaŷŷ-ı ḡwāŷŷı-y-ıdı ¹⁵ ḡāliyā ḡıkr olınan ūzre sultān ūlāḡa'd-dīn ḡācī ki memālik-i baḡriyye pādīŷāḡlarının āḡirkisidür ¹⁶ mıŷra pādīŷāḡ olıcaḡ ḡod anuḡ yanında be-ḡāyet ulu mertebeye vāŷıl oldı āsitānelerinde olan ¹⁷ cümle begler ve vezīrler ūzerine taŷaddur itdi bir vech-ile ki cümle umūr-ı saltanat aḡa müfevvez-ıdı ¹⁸ Ōāḡıbet bu niŌmet ḡoḡluḡı anuḡ tuḡyān ve Ōiŷyānına sebeḡ olup kendü cinsinden ŷāyir eclāb ¹⁹ kullarıyla ittifāḡ itdi mezbūr sultān ūlāḡa'd-dīn ḡācīyı saltanatdan giderdiler yirine meḡkūr ²⁰ berkuḡ kendüsi pādīŷāḡ oldı tārīḡ-i hicretūḡ Ōalā-vāzıŌı efḡalü's-ŷalavāt yidi yüz seksen ²¹ dördinci yılının ŷehr-i ramazānının onuncı ḡüni-y-ıdı ki mıŷr taḡtına geḡdi es-sultānū'l-melikū' **108A** ⁰¹ ḡ-ḡāḡir ŷeyfe'd-dīn ebū saŌıd berkuḡ bin anaŷ ḡodılar ḡerākiseden mıŷr taḡtına evvel pādīŷāḡ ⁰² olan budur bu tārīḡden devlet-i memālik-i baḡriyye āḡir olup devlet-i memālik-i ḡerākise ḡuhūr itmişdür ⁰³ anuḡḡün sultān olduḡı gibi cümle memālik-i baḡriyye beglerin tebdīl ve taḡyīr ve Ōazl ve taḡḡīr idüp yirlerine ⁰⁴ mūnāŷib gördüḡi ḡerākise kulların naŷb eyledi ve baŌde-hu çerkes kullarını ḡoḡaltmaḡa baŷladı on yidi ⁰⁵ yıl milk-i mıŷrda pādīŷāḡ olup āḡir tārīḡ-i hicretūḡ sekiz yüz birinde vefāt itdi kendüden ŷoḡra yirine ⁰⁶ oḡlı es-sultānū'l-melikū'n-nāŷır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet ferec sultān oldı sultān olduḡında ⁰⁷ henüz on yaŷında-y-ıdı tedbīr-i saltanatını aytmıŷ adlu bir çerkes var-ıdı emīr-i kebīriydi ol iderdi ⁰⁸ ancaḡ yidi yıl saltanat itdi yidi yıldan ŷoḡra yirine Ōabdū'l-Ōaziz adlu ḡarındaŷını sultān ⁰⁹ idüp aḡa el-melikū'l-maḡŷūr diyü laḡab virdiler dönüp iki aydan ŷoḡra yirine tekrār ḡarındaŷı ¹⁰ el-melikū'n-nāŷır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet fereci sultān eylediler bu ikinci defŌa daḡı ancaḡ yidi yıl ¹¹ miḡdārı saltanat itdi evvelde ve āḡirde ekŷer-i eyyām-ı saltanatı tālīŌinde ŷūrūr ve fīten ve ḡavḡā ¹² ve miḡen ūzerine geḡdi ḡademi taḡta nā-mübārek oldı anuḡ zamānında mıŷr vilāyetinde ḡaḡt ve tāŌūn ¹³ eksük olmadı ve bilād-ı ŷāma teymmurleng Ōaskeri tatar-ıla bunun eyyāmında geldi ol diyārları ¹⁴ ḡarāb ve yebāb itdi ḡāḡını külliā neḡb ve ḡāret eyledi anuḡla muḡābeleye ḡādir olmadı ḡattā ¹⁵ ŷöyle oldı ki tatarūḡ neḡb ve ḡāreti ucından vilāyet-i ŷāmda ḡayvānāt cinsinden ḡatŌā ¹⁶ nesne ḡalmadı ḡāḡı etrāf-ı Ōāleme periŷān oldılar tatar belāŷı defŌ olınca Ōāḡabınca ŷām ¹⁷ vilāyetine ḡekürge daḡı düŷdi ki bu da tatardan bedter amān bilmez bir yaḡı tāḡiydi arz-ı ŷāmda ¹⁸ yeŷerūr cinsinden bir nesne ḡomadı yidi bāḡ ve rāḡı ḡara toprak eyledi bu yaḡa

mısrda dañı ¹⁹ nil şuyı taşmadı arāzı ve mezāriÖnüñ ekşeri şarāķı oldı bir vechle ki şaÖjd halķınıñ ²⁰ ekşeri oğlın kızın şatup esır itdi ķudüm-ı ķademi memlekete bu vech-ile şüm olıcaķ ğördi ²¹ tāliÖinde müsāÖade yok ümerā-yı devleti kendüden yüz çevürdiler anlar-ıla niçe cenkler eyledi **108B** ⁰¹ anları ğāh başdı ğāh anlara başıldı Öākıbet içlerinden kaçup gitdi terk-i diyār eyledi ahvāl nice ⁰² olduğı henüz beyān olunur Öasker içre bu ķazıyye vāķıÖ olıcaķ begler bir yire cemÖ olup saltanat emrinde ⁰³ müşāvere eylediler ol hālda içlerinde ķul tāyifesinden saltanata ķābil kimse bulunmadı āhir cümlesi ⁰⁴ bir yire gelüp re'yleri buña toğrıldı ki hulefā-yı Öabbāsiyyeden ol vaķt halıfa olan mārū'z-żıkr ⁰⁵ el-müstaÖyin-billah halıfayı sultān idineler kendüye bunu Öarz itdiler her çend ki ķabül itmeyüp ⁰⁶ Öinād itdi ķābil olup ellerinden ķurtılmadı ve nā-h^wāh anı rāzı eylediler āhir her birine kendüye ⁰⁷ şadāķat ve muvāfaķat üzerine olup hıyānet ve Öişyān itmemege ķurān-ı ķadıme and virüp anlara ⁰⁸ tamām iÖtimād ve iÖtiķād itdüğinden soñra sözlerin ķabül idüp cümle begler ittifaķıyla taht-ı ⁰⁹ saltanata cülüs idüp halıfa-y-iken mısra sultān oldı ve bu hādişe [DK tārīh-i hicretüñ sekiz yüz on bişinci yılında] şāmda vāķıÖ olmış-ıdı ¹⁰ dımaşķ şehri içinde yir yir münādīler koyup sultān ferecden hilÖat-ı saltanat halÖ olup ¹¹ emīrū'l-mü'minñ ve ibn Öamm-ı seyyidü'l-mürselñ el-müstaÖyin-billah halıfa egnine geydürildi her kim ki yanına ¹² gele her fitneden emīn olur diyü çağırtıldılar andan mısra dañı nāmeler perākende idüp ümerā ¹³ ittifaķıyla halıfanuñ sultān olduğı aħbārı etrāf-ı memālike perişān eylediler ki sāyir yirlerde ¹⁴ dañı anları sultān bilüp mürācaÖatı anlara eyleyeler kezālik memālik-i maħrūselerinde olan cümle ¹⁵ türkmen beglerine ve Öurbān meşāyihine ve ekrād Öaşıreti beglerine dañı nāmeler yazılıp bu haberi iÖlām ¹⁶ eylediler ve şerÖ-ile hem halıfadur hem sultān vay aña ki evāmır ve nevāħisinden tecāvüz eyleye didiler ¹⁷ bu ešnāda el-melikü'n-nāsır ferec kaçķunla hālebe varmış-ıdı tebdīl-i şüret idüp gedā şeklinde ¹⁸ hālebüñ esvāķı içinde gezerken nā-ğāh anı bilüp tutıldılar anda allah teÖālā emrine vardı sultān ¹⁹ el-müstaÖyin-billah żıkr olınan ahvāldan fāriğ olduğdan soñra Öaskerle şāmdan çıkup ķāhire-i ²⁰ mısra müteveccih oldı yakın varıcaķ ķatyaya ve şālīhiyyeye ve bülbeyse deġin merātibince ümerādan ²¹ ve Öaskerden ve sāyir halķdan aña cemÖ-i firāvān ķarşu çıkdı halıfanuñ sultān olduğına halķ nihāyet **109A** ⁰¹ mertebede sevinmişler-idi içlerinde ol ġünler eyyām-ı sūr ve Öıyd gibi sūrūr ġünleri oldı ⁰² kendüsi dañı uğraduğı yirlerde nidā itdürüp memleketde evvelen olan niçe mezālim ⁰³ ve bidÖatlarıñ refÖine emr iderek giderdi turmayup vilāyet halķına Öadl ü dād ve insāf ⁰⁴ haberlerin iÖlān iderdi bārī cümle erkān-ı saltanat ve aÖyān-ı vilāyet yanına cemÖ oldılar ⁰⁵ emīr ve vezīr şaġır ve kebīr öñince ve ardınca yürüyüp şevket ve

Óazamet ve mehābet-ile gitdiler ⁰⁶ günlerde bir gün kähire-i mısra yitdiler bābü'n-naşr
 kapusından şehre girüp sultān vardı ⁰⁷ toğrı ƣalÓa içinde olan pādişāhlar serjirine indi
 ammā çok zamān saltanat itmedin ihtiyāriyla ⁰⁸ saltanatdan ferāgat idüp meger eclāb-ı
 ƣerākiseden el-melikü'l-mü'eyyid şeyh adlu bir beg ⁰⁹ var-ıdı anı terbiyet idüp aña
 ziyāde ƣadr virmiş-idi yanında nihāyet mertebede muƣarrebi-y-idi ¹⁰ ĥattā bu eclden
 saltanat sevdāsına dahı düşmiş-idi ihtiyāriyla saltanatı aña bildürüp kendüsi kemā-kān ¹¹
 ĥalīfalıđı mansıbıyla ƣanāÓat itdi cümle raht ve taht-ı saltanatı mezkūr el-melikü'l-
 mü'eyyid şeyhe ¹² teslim idüp pādişāhlar olduğı sarāydan ƣıƣdı ƣalÓa içinde bir āher
 eve girdi ehl ve Óayālı ¹³ ve ĥadem ve ĥašemiyile köşe-i ferāgat ihtiyār idüp kendü
 ĥālına meşğul oldu el-melikü'l-mü'eyyid ¹⁴ şeyh dahı pādişāhlar sarāyına girüp taht-ı
 mısra cülüs eyledi meger ol zamānda Óādet-idi mısra ¹⁵ pādişāh olanlar pādişāh
 oldukları gibi şāma giderler varurlar anda dahı bir miƣdār tururlar ĥalk-ıla ¹⁶ istinās içün
 dımaşƣda niƣe dıvānlar idüp içlerinde ƣādir oldukları Óadl ü dādı iderler-idi ¹⁷ bu dahı
 ol Óādete binā şāma gitmelü olıcaƣ henüz el-müstaÓyin-billah ĥalīfadan endiş-nāk-ıdı
 nā-gāh ¹⁸ şāma gitdügümden soñra yine saltanat sevdāsın ide diyü ƣorƣup bir vech-i
 şerÓ-ile üzerine ¹⁹ baÓzı daÓvā-yı ĥaƣ itdürdi ki anuñ mücibi Óazl ve Óuƣubet-idi anı
 bu tariƣle ĥalīfalıƣdan ²⁰ dahı Óazl eyledi dāvud adlu bir ƣarındaşı var-ıdı anı yirine
 ĥalīfa idüp aña beyÓat eyledi ²¹ el-muÓtaızıd-billah diyü aña laƣab viridi ol dahı kendüye
 saltanat emrin muƣarrer eyledi Óādetleri **109B** ⁰¹ üzre vilāyet-i mısırda anuñ
 ĥalīfalıđının sultānlıđı menşürları yazılup Óalā meleÓi'n-nās ⁰² oƣındı ve buyurdi el-
 müstaÓyin-billah ĥalīfayı mısrdan iskenderiyyeye sürdiler vardı ol dahı ölince ⁰³
 iskenderiyyede tırdı āhir anda vefāt eyledi rahmetullah-ı teÓālā Óaleyh bu yaña mısırda
 el-muÓtaızıd-billah ĥalīfa ⁰⁴ ĥilāfetinde muƣarrer oldu be-gāyet žirek ve fāzil ve Óāƣıl ve
 kāmil kimesne-y-idi hemişe muşāĥabet ve muvāneseti ⁰⁵ Óulemā ve šuleĥā ve fužalā-y-
 ıla-y-ıdı anlardan hezār Óilm ve maÓrifet ve kemāl ögrenür muşāĥabetlerinden ĥāž
 iderdi ⁰⁶ ve be-gāyet kerem ve saĥā ehli ādem-idi anuñcün zamān-ı ĥilāfeti mümtedd
 olup tamām otuz yıla yaƣın ⁰⁷ ĥilāfet eyledi nite ki eydürler beyt šahin ƣalmaz ziyān-kār
 olduğcün yaşar kerkes kem-āzār olduğcün ⁰⁸ kendü ardınca ebi'r-rebıÓ süleymān adlu
 el-müstekfı-billah laƣablu bir ƣarındaşı ĥalīfa oldu bu dahı anuñ ⁰⁹ gibi bel dahı ziyāde
 ĥulefānuñ šuleĥāsından-ıdı be-gāyet zühd ve šalāĥ ve taƣvā üzerine kimse-y-idi ¹⁰
 hemişe pişe ve endişesi Óibādet ve riyāzet itmeg-idi muttasıl šavm ve šalavāt ve tilāvet-
 i ¹¹ ƣurān-ı kerim eylemek üzere-y-idi ekşeriyyā šamt ve sükūt ihtiyār idüp degme kerre
 söz söylemez-idi ¹² sıret ve ĥūy ve ĥasleti gökcek Óaziz-idi ƣerākise sultānlarından
 sultān žāhir ƣaƣmak (ki žikr olınsa gerek) anuñ ¹³ ĥalīfalıđı zamānında sultān-ıdı aña be-

ğāyet iŖtimādı var-ıdı ve kıadr ve kıymetin bilür aña ziyāde Ŗizzet ¹⁴ ve ragbet iderdi hattā vefāt itdügi vaķt ki tārīh-i hicretüñ sekiz yüz elli dördinci yılı-y-ıdı sultān ¹⁵ çaķmaķ cenāzesine bile hāzır olup bi-nefsihi tābütın daķı götürdi rahmetullah-ı teŖālā Ŗāleyhimā ¹⁶ bārī el-melikü'l-mü'eyyid şeyh el-müstaŖyin-billah halīfadan soñra vilāyet-i mısırda toķuz yıl miķdārı ¹⁷ saltanat itdi be-ğāyet Ŗākıl ve kāmil tedbır-i umūr-ı memlekete ķādir olup selātın-i diyār-ı mısruñ ¹⁸ hıyārından-ıdı hāfiż ibn-i hācer ki ol diyārda ķopan Ŗulemā-yı kibār-ı hādışdendür ve şārih-i şāhih-i ¹⁹ buhāriđür anuñ eylügine şehādet idüp anuñ mişli belki mişlinüñ mişli pādişāh ķanda olur ²⁰ diyü zıkr ider sirāce'd-din bulķını ki kendü zamānında olan Ŗulemā-yı kibārdan-ıdı el-melikü' ²¹ l-mü'eyyid şeyh şāhih buhāri naķl itmege icāzet almış-ıdı alduğı icāzet-nāmeyi **110A** ⁰¹ seferde ve hāzarda kendülerden ayırmazlar-ıdı anuñla uğur tutunmışlar-ıdı teberrük ve teyemmün ⁰² iderler-ıdı āhir dār-ı dünyā muķtażāsınca ki bu ne eyüye ķalır ve ne yavuza tārīh-i hicretüñ Ŗālā-vāzıŖı ⁰³ efđalü's-salavāt sekiz yüz yigirmi dördinci yılında vefāt idüp taht-ı saltanatı tahta-ı tābūta ⁰⁴ değışdiler yirlerine iki yaşında ahmed adlu bir oğulları sultān oldu ki aña ⁰⁵ el-melikü'l-mużaffer diyü laķab virdiler ümerā-yı eclāb-ı çerākiseden tatar adlu bir ulu ⁰⁶ beg var-ıdı anı aña atabeg itdiler tedbır-i saltanatın ol idi virürdi sekiz ay miķdārı ⁰⁷ saltanat itdüğinden soñra ziyāde küccük oğlancuķ olmağın gördiler memleket ahvālı ⁰⁸ ihtilāla varur nā-çār yirine meżkür tatarı sultān idüp el-melikü'z-zāhir tatar ⁷⁰ diyü aña ⁰⁹ laķab virdiler taķdıır-i ilāh ile ki itāŖatda gedā ve pādişāh ve raŖıyyet ve sipāh birdür saltanatı ¹⁰ zamānından biş aydur diyince bu da vefāt idüp yirine muhammed adlu oğlı sultān idildi ¹¹ buña daķı el-melikü's-sālīh diyü laķab virilüp ümerā-yı nām-dār-ı çerākiseden barsıbay-ı ed-daķmāķı ¹² adlu bir āżimü'l-ķadr beg var-ıdı atasınuñ vaşıyyeti-y-ile anı aña niżāmü'l-mülk yaŖıñı ¹³ vezır-i aŖzam kıldılar biş aydan soñra dönüp yirine meżkür barsıbayı ⁷¹ sultān idüp ¹⁴ laķabına es-sultānü'l-melikü'l-eşref seyfü'd-din ebü'n-naşr barsıbay-ı daķmāķı en-nāşır ¹⁵ didiler ki selātın-i çerākisenüñ sekizincisidür Ŗasker emrinde hüsni tedbır idüp kendüden ¹⁶ ümerā-yı devleti şākir ve halk-ı vilāyeti rāzı kıldı anuñcün taht-ı devletde müstaķır ve baht ve saltanatda ¹⁷ müstemir oldu sultān olduğı tārīh-i hicretüñ sekiz yüz

⁷⁰ bu el-melikü'z-zāhir tatar pādişāhların hāzıķlarından ve ehl-i fazllarından-ıdı eger pādişāhlıķda çok zamān furşat bula-y-ıdı andan niçe āsar-ı hasene żuhūra gelürdi be-ğāyet zekā ve fitnatı var-ıdı türk şıŖri ziyāde severdi bi-nihāye eşŖar-ı türkiyye ezberlemiş-ıdı ve sāyir Ŗulūma daķı māyil-ıdı zevķ-i selim ve tabŖ-ı müstaŖımi var-ıdı rahmet-ullah Ŗāleyh rahmeten ve ziyāde kaşırü'l-ķāme yaŖıñı küccük boylı ādem-ıdı

⁷¹ bu sultān barsıbay ziyāde Ŗākıl ve Ŗārif ve siyāset ehli pādişāh-ıdı her emr itdügi şavāb üzerine ve yirlü yirinde vāķıŖ olurdu maŖā-hazā aslā oķumış degil-ıdı ümmıydi hurūf-ı hicāyı daķı oķımağa bilmez-ıdı

yigirmi bişinci yılında-y-ıdı milk-i mısırda ¹⁸ on yidi yıl saltanat itdi tārīh-i saltanatından on birinci yılda Óasker-ile mısrdan çıkup ¹⁹ diyār-bekre sefer itdi vardı anda bir müddet āmid şehrini hîşār eyledi ol zamānda diyār ²⁰ bekr pādişāhı olana qara yülük dirler-idi anuñla uğraşdı egerçi anı başdı ²¹ ammā āmid feth idemeyüp bir müddet muhāsara itdükden şöña üzerinden qodı gitdi **110B** ⁰¹ mısra müteveccih olup vardı yine taht-ı saltanatda qarār eyledi bundan gayrı sultān ⁰² olduğı tārīhden bişinci yılda kıbrūs atasına sefer itdi fireng elinden kıbrūsı ⁰³ feth idüp içinde oturan begine ceynos ibn cak dirler-idi anı tutdı ⁰⁴ maḥbūs la mısra getürdi bārj on yidi yıl mısırda saltanat itdükden şöña vefāt eyledi ⁰⁵ vaşiiyetiyle yerine yūsuf nām oğlu pādişāh idilüp qaçmaq el-Óalā'yı dirler-idi bir Óažimü' ⁰⁶ l-qadr çerkes begi var-ıdı ol müdebbir-i memleketi ve atabegi kılındı ve bu sultān yūsufuñ laqabı el-melikü' ⁰⁷ l-gariz-idi henüz bir yıl saltanat itmedin yerine mezkūr qaçmaq sultān idildi ki laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi ^{72 08} bu daḥı mısırda on biş yıl saltanat itdi baÓde-hu ferāğat idüp yirini Óoşmān adlu oğlına bildürdi atası sağlığında atası ölince saltanat idüp aldı virdi kimse saltanatına nizāÓ itmedi atasından şöña daḥı egerçi yerine pādişāh ⁰⁹ oldı ve laqabı el-melikü'l-manşūr-ıdı ammā ancaq bir bucuq ay saltanat itdi baÓde-hu ahvālı müşevveş oldı yerine ¹⁰ inalü'l-Óalāyi adlu bir çerkes begi var-ıdı ol sultān idildi ki laqabı el-melikü'l-eşref-idi ¹¹ bu daḥı sekiz yıl miqdārı saltanat itdükden şöña vefāt itdi yerine ahmed adlu oğlu sultān ¹² idildi ki laqabı el-melikü'l-mü'eyyid-idi dört ay saltanat itdükden şöña yerine hoş-qademü'n-nāşır adlu ¹³ çerkes begi sultān idildi ki çerākise içinde meşhūr pādişāhdur ve hoş-qademj kılıç didükleri aña ¹⁴ mensüb olandur ve buña daḥı el-melikü'ž-žāhir diyü laqab virdiler yidi yıl miqdārı sultān olduqdan şöña vefāt ¹⁵ itdi yerine çerākiseden balbayü'l-inalı adlu bir beg daḥı sultān oldı bunuñ da laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi ancaq iki ay ¹⁶ saltanat itdi baÓde-hu yerine çerākiseden temürbuğa adlu bir beg sultān oldı ki bunuñ da laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi bu daḥı ancaq iki ¹⁷ ay saltanat itdi yerine el-melikü'l-eşref qayıtbay el-maḥmūd sultān oldı ki çerākise pādişāhları içinde gün gibi ahvālı ¹⁸ meşhūr kimsedür tārīh-i hicretüñ sekiz yüz yitmiş ikisinde sultān oldı anuñ eyyāmında mısır be-gāyet

⁷² bu el-melikü'ž-žāhir qaçmaq ziyāde dīn-dār ve ehl-i veraÓ ve hayrāt ve Óibādātı çok pādişāh-ıdı fīḥ Ṗilmine çok iştigāl itmişdi sayir Óulemāları daḥı görmüş-idi aslā āb-destsüz yire basmaz tahtına oturmaz-ıdı ammā ḥaddan ziyāde keremi var-ıdı Óatā ehli cōmerd pādişāh-ıdı ḥattā vefāt itdüğünde hazinesinde az nesne bulundu bu sebebden kendüden şöña oğlu pādişāh olmağda çok zahmet çekdi sayir yiñi pādişāh olanlar gibi Óaskere virgilerin virmege qādir olmadı ve bu sultān qaçmaq sayir pādişāhlar gibi geymesinde kuşanmasında ve atı esbābında ziyāde tekellüfata muqayyed degil-idi ve otururken ziyāde meskenet üze otururdu Óulemādan şuleḥādan her kim gerekse olsun ḥuzūrına varan kimseye ayağın turur taÓžim iderdi öñinde bir kimse fātiḥa okısa tiz tahtından aşığa iner tamām idince yirde otururdu bunlardan [...]

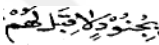
ma'Ömür-ıdı ziyāde hayrāt ve ḥasenāta ¹⁹ māyil kimse-y-idi şimdi daḥı mısırda anlaruñ evḳāfindan vāfir vaḳf yoḳdur mekke-i mu'Öaẓẓamada ve medīne-i münevverede daḥı müstaḳil ²⁰ niçe vaḳfları vardur fuḳarā-yı ḥaremeyn-i şerifeyne çok şadaḳaları cārīdür çerākise pādīşāhlarından ḥac eylemek sa'Öādeti ²¹ ancak anlara müyesser olmuştur ḥacca varıcaḳ fuḳarā-yı ḥaremeynūñ müzāyaḳaların ma'Ölüm idinüp mısra geldükleri gibi anlar içün vilāyet-i (mısırda deşişe dimeg-ile ma'Örūf olan evḳāfı ibtidā iḥdāş iden anlardur ol zamān ki mısırda anlar pādīşāh-ı mıṣ vilāyet-i cennet-ābād-ı rūmda merḥūm ve maḡfūrla sultān muḥammed ḥan ḡāzī) **111A** ⁰¹ ḡāzī pādīşāh-ı mıṣ bu iki pādīşāh-ı 'Öadl āyīniyle bu iki vilāyet bir vech-ile ābād-ı mıṣ ki dillerde dāstān-ı mıṣ ⁰² ḥattā rivāyet olunur ol 'Öaşra niçeler medḥ ve şenā idüp ne zamāndur ki rūmda sultān muḥammed ḥan ḡāzī ve diyār-ı 'Öarabda sultān ḳayıtbay gibi ⁰³ iki 'Öadl ü dād šāḥibi pādīşāh-ı 'Öālī-cāh ola dirler-ı mıṣ mısırda ba'Özı şıḳāt-ı nāsdan işitdük merśūm ve maḡfūrla ⁰⁴ sultān selīm nām-dār mısra varup diyār-ı 'Öarabı feth itdükden soñra diyār-ı rūm-ı 'Öadl-ābāda teveccūh-i ḥümāyūn ⁰⁵ buyurmalu olduklarında mısırlunuñ şehrlüsinden a'Öyān-ı nāsı 'Öizz-i ḥuzūr-ı ḥakanīlerine 'Öarz-ı ḥāl idüp ⁰⁶ sa'Öādet ve iḳbāl ile bu diyār-ı ni'Öāl-ı sūmm-i semend-i devlet-mendūñuz teşrif buyurduḳda devlet-i çerākise bi'l-küllīye ⁰⁷ muẓmaḥill olup heme-i ḳavāñin-i memleket bozıldı fātir-i devārīn-i selātīn-i māẓīye arada zāyi'Ö oldu ⁰⁸ pādīşāh-ı 'Öālem-penāhuñ rūma teveccūh-i ḥümāyūnından soñra havf iderüz ki ba'Özı meẓālīm iḥdāş olunup ⁰⁹ mücedded ḳānūnlar peydā ola ri'Öāyā ḳulları rencide-ḥātır olmaḡ-ıla pādīşāh-ı 'Öālem-penāh rūz-ı ḳıyāmetde mes'ül ¹⁰ ola ümīddür teveccūh-i ḥümāyūn itmezden evvel bu diyārda bir ḳānūn-nāme-i meymūn (yazılmaḳ) emrin ideler ki min-ba'Öde ¹¹ anuñ maẓmūn-ı 'Öadālet-meşḥūnı-y-ıla 'Öamel olunup müsilmānlar sāye-i 'Öadāletlerinde āsūde-ḥāl olalar didiler ¹² 'Öizz-i ḥuzūr-ı ḥakanīlerinde murādları ma'Ölüm olıcaḳ şehrlü tāyifesine diñ geḳmiş pādīşāhlardan ḳanḳısınuñ ¹³ 'Öadlından şākirlerdür ve kimūñ ḳānūnın begenürler disünler biz de anuñ ḳānūn-nāmesin buldurup anuñ ¹⁴ vaḳfinca bir ḳānūn-nāme yazılmaḡa fermān idelüm diyü buyurmuşlar ḥalḳ da merḥūm sultān ḳayıtbay ¹⁵ zamānında cārī olan ḳānūn-ı sultāniye rāẓıyuz diyü anı ihtiyār itmişler anlar da fermān-ı ḥümāyūn idüp ¹⁶ anuñ zamānında olan ḳānūn-nāme-i sultāniyi buldurmuşlar anda umūr-ı vilāyet her ne vech-ile zabt ¹⁷ olunup her ne tarīḳle muḳannen bulındı ise aña muvāfiḳ bir ḳānūn-nāme-i ḥümāyūn bast ve taḥrīr itdürmişler ¹⁸ ol zamānda emr-i ḥümāyūnları-y-ıla dīvān-ı mısırda ḳonulmuştur ki 'Öunvānı tuḡrā-yı ḡarrā-yı 'Öālem-ārāları-y-ıla müzeyyendür ḥāliyā ¹⁹ daḥı vilāyet-i mısriyyede anuñ maẓmūnıyla 'Öamel olunur bārī sultān ḳayıtbay yigirmi toḳuz yıl miḳdārı ²⁰ diyār-ı mısırda sultān olup āhir ol da cām-ı ecel nūş idüp

tārīh-i hicretüñ toköz yüz birinde ol cām-ıla ²¹ bî-hüş oldu rahmetullah-ı Óaleyhi rahmeten vāsiÓa ardınca yirine muḥammed adlu oğlu sultān oldu el-melikü'n-nāsır **111B**
⁰¹ ebü's-saÓādāt diyü aña laḳab virdiler bu da ancaḳ üç yıl pādişāh olup baÓde-hu fāriğ oldu ⁰² yirine çerākiseden ḳansav adlu bir ulu beg tayısı var-ıdı ol sultān oldu laḳabını ⁰³ el-melikü'ž-žāhir ḳodılar bir yıl deñlü sultān olınca gitdi yirine cān bolat adlu bir çerkes ⁰⁴ daḳı sultān oldu ki laḳabı el-melikü'l-eşref idi bu da bir yıl pādişāh olmadın gitdi baÓde-hu yirine ⁰⁵ tomanbay adlu bir çerkes begi daḳı pādişāh olup el-melikü'l-Óādil diyü buña da laḳab virdiler yine ⁰⁶ sultān olduğı yıl içinde bu da fāriğ oldu yirine ḳansavi'l-ğavri nām bir ulu beg daḳı sultān oldu ⁰⁷ laḳabını el-melikü'l-eşref ḳodılar aslıda tārīh-i hicretüñ Óalā-vāzıÓı efdālü's-salavāt toköz yüz altısında ⁰⁸ sultān olmış-ıdı taht-ı mısırda on altı yıl cülüs idüp Óāmmeten diyār-ı Óarab ve şām ⁰⁹ ve ḥalebe ḥükmi revān-iken tārīh-i hicret toköz yüz yigirmi ikiye iricek merḳūm sultān ḡavriñüñ ¹⁰ dāyire-i ḥaḳdan Óudül idüp diyār-ı mısıryyede iḳāmet-i evāmir-i şerÓiyyede taḳşir ve tehāvüni ¹¹ ve ḳızılbaş-ı dīn-ḥırāş cānibine tenāsur ve teÓāvüni istimāÓ olınmağ-ıla ve baÓzı sābıḳa-ı aḥvāl ile ¹² şerÓā üzerine hücum olınup ḡuş-māl olınması lāzım olmaḳ beyne'n-nās şāyiÓ olmağın Óilm-i ¹³ Óālem-ārāları muḥit olmağ-ıla memālik-i maÓmüre-i rüm pādişāhı bel Óāmm-e-i eḳālīm-i islāmuñ žıll-ı ilah-ı ¹⁴ dīn-penāhı merḥūm ve mağfūr sultān ibn sultān sultān selīm şāh bin sultān merḥūm ¹⁵ ve saÓıd ve şehid sultān bāyezid ḥan Óasker-i cerrār-ı sitāre-şümār-ıla ḳurūm-ı rümdan anuñ üzerine hücum ¹⁶ idüp taht-gāh-ı felek-iştibāh-ı edirnedan çıḳdı sultānü'l-bilād-ı ve'l-emşār-ı medīne-i muÓažžama-ı ¹⁷ istanbula geldi sarāy-ı Óāmile girmeyüp toğrı civārında olan fıl çayırı dimeg-ile maÓrūf ¹⁸ olan cūy-bār-ı dil-güşāda ḡayām-ı āsmān-ḳıyāmı ḳurılmış evtād-ı sāye-bān-ı Óālī-şānı urılmışdı ¹⁹ anda inüp ḳondı anda bir ḳaç gün muḳaddemāt-ı Óubūr-ı leşker-i manşürü görilince ḳarār idüp ²⁰ baÓde-hu bir rüz-ı pırüz-ı nırüz tāliÓde fıl çayırından ḳalkup üsküdar muḳābelesinde bişik taşı ²¹ dimeg-ile maÓrūf kenārda cümle esbāb-ı Óubūr-ı mübāregi tedārük olınmış-ıdı oradan toğrı **112A** ⁰¹ üsküdar yaḳasına geçdi reng-ā-renk ḡaymeler-ile ol yaḳaları lāle-zārlara döndürdi baÓde-hu ⁰² Óasker-i nusret meāşirle sil-i bî-amān ve ateş-i fūrüzān gibi diyār-ı Óaraba toğrı revān ve ḡizān ⁰³ oldu mısırda mesfūr sultān ḡavri daḳı bu ḡaberi işidüp fi'l-ḥāl ol daḳı tedārükün ⁰⁴ eyledi olanca ḳuvvetini bāzūya getürüp yanında olan maḡāzile-i çerākise-i nā-tuvān-ıla nevāḡi-yi ⁰⁵ ḡalebdan mercedabıḡ nām mevziÓden bilmezlig-ile nā-gāḡ öñine gelem anuñla maşāf idem sandı ⁰⁶ Óasker-i cerrārınuñ evvel ḡamlede öñine turmayup çerkes Óakeri sındı sultānları mezkūr ⁰⁷ ḳansavi'l-ğavriye tüfek toḳınup maÓreke yirinde maḡtül oldu devlet-i çerākise daḳı bunda ⁰⁸ āhir olup ol ḡinde tomar-ı

devletleri dürildi hümā-yı saltanatları dūd-mān-ı bülend-nişān-ı āl-i ⁰⁹ Óoşmān āşiyānına pervāz eyledi tafşılı tevārīh-i āl-i Óoşmānda yazılan kitāblarda mestürdür icmāl ¹⁰ budur ki merhūm sultān selīm nām-dār vech-i meşrūh üzre mahall-ı mezbūrda çerākise Óaskerin ¹¹ tāziyāne-i tığ-i ateş-bārla meydān-ı maÓrekeden sürüp çıkarup tār-u-mār itdükden soñra anlardan ¹² baқыıye-i süyüf-ı Óasker-i zafer me'lüfi olup firār iden şirzime-i qālile girizān ve hāyrān dārū' ¹³ l-qāhire-i mısra irişüp anda bir yire cemÓ oldılar maqtül olan kanşavi'l-gavrinūñ ¹⁴ qarındaşı oğlu tomanbay ed-devā-dār nām bir çerkesi yirine sultān diküp yanına cemÓ ¹⁵ oldılar aña el-melikü'l-eşref diyü laqab taqıldılar ve mısırda tekrār terbiyet-i umūr-ı (zabt-ı vilāyete) başladılar ki kemā-kān ¹⁶ saltanat-ı diyār-ı mısır ellerinde qala bu cānibde merhūm sultān selīm nām-dārūñ ki sāha-ı rü-yı zemīn ¹⁷ zır-i rıqāb-ı semend-i himmet-i bülendinde qadri rāhe deñlü yoğ-ıdı bu haber-i şūr ü şer gūş-ı hūş-ı saÓādet ¹⁸ eşerlerine iricek tünd-bād-ı gayret-ile defÓı ateş-i gāzabları fūrüzān olup niçe yirden (ejder-mişāl) zebāneler ¹⁹ çekdi bī-mehābā deryā-yı Óasker-i mevvāc-ı bī-kenārla dārū'l-qāhire-i mısır üzerine Óazimet buyurdılar ²⁰ bir zamān yollarında tayy-ı merāhil ve menāzil kılduqdan soñra āhir hezār şevket ve mehābet-ile medīne-i mısra ²¹ irişdiler civārında olan reydāniyye meydānında tekrār çerākise Óaskeriyle bir muhārebe-i Óažime **112B** ⁰¹ itdiler mezkūr tomanbayla cemÓ olan mahāzile-i Óasker-i çerkesi dahı orada dendān-ı tığ-i tizden geçürdiler ⁰² Óaqıbet dārū'l-qāhire-i mısır feth idüp derūnına dāhil oldılar içinde nüzül-ı hümāyūn buyurmayup ⁰³ geçdiler gitdiler vardılar civārında nil kenārında el-ceziretü'l-vustāniyye nām mevziÓde hıyām-ı ordu-yı hümāyūnı ⁰⁴ qurılıp Óarśa-i zemīni sāha-ı qarh-ı berīne döndürmiş-idi orada qondılar Óaskerinūñ ekşeri şehir içre ⁰⁵ çerākiseden hālī olan evlere girüp mālī eylediler ve şehri zabtve hıfz ve hırāset idüp çerākisenūñ ⁰⁶ hazāyin ve emvālını her ne var-ısa taht-ı taşarrufa getürdiler ol günden diyār-ı Óarab heme-i muzāfāt-ı memālik-i mahrūsa-ı ⁰⁷ rümdan oldı ve mezkūr tomanbay baқыıye-i seyf olan bir kaç kimseler-ile nilden geçüp cezire vilāyeti içine ⁰⁸ toğrı kaçmış-ıdı fermān-ı hümāyūn eylediler ardınca Óasker-i mansürdan bir kaç biñ dilir-i tır hücüm-ıla merhūm muştafa ⁰⁹ paşa ki rüm ili beglerbegisiydi ılgar itdi ecel gibi bī-amān ardınca yitüp anı tutdı keşān-ber-keşān maqhūr ¹⁰ ve meksūr āsitāne-i memālik-sitānına getürdi bir kaç gün bend ve zencirle eşir-i zindān itdükden soñra bir gün buyurdi ¹¹ Óalāniyā mısır içinde meşhūr olan bābü'z-züveyle üzerine şalb eylediler taht-ı mısra tamaÓ itmiş-idi aña mısır ¹² yüce yirden temāşā itdürdiler tağı hükminde-y-idi bi-hasebi's-şerÓ dahı katlı helāl-ıdı müstaḥaq olduğı Óuqūbete ¹³ giriftār oldı sultānlarına bu siyāset olıcaq mısır halkına bundan be-gāyet heybet oturdi qorqularından ¹⁴ köşe köşe evlerine siñüp

şaklanan çerākise t̄ayifesini ki Ōasker-i rūmdan mısruñ evleri içine girüp ¹⁵ konan kimselerden niçelerini gicelerde Ōale'l-gafle üzerlerin başup öldürmişler niçe şenāŌatlar itmişler-idi ele virüp ¹⁶ aşikāre itdiler fermān-ı pādīşāhī mūcibince bī-amān kırdılar çerkes t̄ayifesinden az kimse kaldı ki bir s̄abıka-ı ¹⁷ sebep ile anlara amān virilüp baş ve cān kırtardılar ve bi'l-cümle sultān selīm nām-dār hūzūr-ı hāl ve sūrūr-ı billah ¹⁸ ve nusret ü devlet ü iqbālla bir yıl mısırda qarār idüp anda niçe Ōadl ü dād gösterdiler çerākise devrinde ¹⁹ cārī olan niçe zulm ve h̄ayf ve cev̄r refŌ eylediler ve cümle aq̄tāŌ ve k̄āŌa ve bīk̄āŌ-ı mısır ve şām ve h̄alebi taht-ı taşarruf-ı ²⁰ şāhānelerine getürdiler bu murādları h̄usūla vusūl bulduktan soñra tārīh-i hicret-i h̄azret-i risālet-penāh-ı ahmediden ²¹ toköz yüz yigirmi dördinci yılda devlet ve iqbāl ve Ōazamet ve iclāl-ıla medīne-i mısrdan kalkup sālīm ve gānim **113A** ⁰¹ yine diyār-ı behcet-āsār-ı rūma müteveccih oldılar şāhbāz-ı bülend-pervāz-ı hevesleri āşiyān-ı qadīmīleri ⁰² cānibine pervāz itdi evvelā mısır muhāfaẓa için rūm beglerinden içinde bir niçe yarar ve nām-dār ⁰³ begler-ile bir miqdār Ōasker-i kerrār koyup s̄abıka dergāh-ı Ōātīfet-penāhlarına ilticā idüp bu sefer-i ẓafer ⁰⁴ rehberlerinde s̄ıdk ü s̄adākat ile önlerince bedraḳa-ı rāh olup h̄ıdmet iden ümerā-yı nām-dār-ı çerākiseden ⁰⁵ hayırbayı'l-muhammedī nām bir çerkes begin anlara emīrū'l-ümerā nasb idüp vilāyet-i mısır aña virdiler ki ⁰⁶ cenāb-ı saltanat-me'ābları tarafından māl ü harācını zabt idüp anda olan masārıfına şarf eyleye sāl- ⁰⁷ besāl āsitāne-i Ōālem-penāhlarına hedāyā ve piş-keşi eksük olmaya her dāyım zānū-yı edeb üzre maḳām-ı Ōubūdiyyetlerinde ⁰⁸ qāyim ola anuñla bu Ōahd ve peymān ve Ōaḳd-i imān olduğdan soñra teveccüh olınmış-ıdı yollarda niçe menāzil-i merāhīl ⁰⁹ tay olunup hezār deşt ve hāmūn ve tilāl ve cibāl aşduktan soñra müyesser olan zamānı ve muḳadder olan ānıyla ¹⁰ bir gün bilād-ı cennet-ābād-ı rūma irişüp s̄ihhat ve selāmetle geldiler taht-gāh-ı felek-bār-gāh-ı istanbulda qarār ¹¹ buyurdılar bunuñ üzerine üç yıl miqdārı zamān geḳüp tārīh-i hicret toköz yüz yigirmi altıya iricek ¹² nā-gāh emr-i allah ile ki aña itāŌatda gedā ü pādīşāh ve raŌıyyet ü sipāh birdür bu dār-ı fāniden güzer idüp diyār-ı ¹³ bāḳı-yı āhirete sefer itdiler hūmā-yı rūh-ı pūr-fütūhları bu nişimeni belāyā ve mihendend tayarān idüp vardı civār-ı rahmet-i ¹⁴ rahmānda āşiyān tutdı rahmetullah-ı teŌālā Ōaleyhim rahmeten vāsiŌa halk-ı Ōālemün bu muşibet-ile cigerleri kebāb ¹⁵ ve h̄alları harāb ve gözleri yaşı seyl-āb oldu māhir şāŌırlar ki naẓm-ı kelāmda s̄āhirler-idi anuñ muşibeti ¹⁶ beyānında hezār muh̄riḳ ve sūz-nāk merşiyeler didiler cümleden ah̄sen ü ecmeli Ōulemā haylī içinde şīŌr ve inşā Ōālimleri-y-ile ki ¹⁷ mahz-ı mevhibe-i kübrā-yı ilāhiyyedür mümtāz ve ser-efrāz olan merhūm ve maḡfurla kemāl paşa oḳlı didügi merşiyeye-i belīḡadur ki ¹⁸ terciŌi bu beyt-i ateş-engizdür beyt öldi sultān selīm h̄ayf ü

dirîğ hem kalem ağlasun anı hem tîğ ¹⁹ merhûm mollâ-yı mezbûruñ hıdmet-i şerîflerinde bu hâkîr iştigâl-i Ŗulûm iderken ki bu fakîruñ muhâtabasından hâz iderlerdi ²⁰ muşâhabet ešnâsında bir gün münâsebet-ile ol merşiyenüñ hûzûr-ı şerîflerinde baŖzı ebyâtın okıdum tercîŖi beytine gelicek egerçi ²¹ bu da latîf vâkıŖ olmışdur ekşeriyyâ halk içinde bu şâyiŖdür ammâ bu tercîŖ-i bend beytini bir âhir vechle dahı **113B** ⁰¹ dimişidüñ bu da kem degildür diyü buyurup bu beyti okıdılar ve lafz-ı güherbârlarından bu dürer-i manżûmı neşr ve işâr ⁰² eylediler beyt öldi sultân selîm hayfâ hayf hem kalem ağlasun anı hem seyf anlar cevâr-ı rahmet-i rahmâna ⁰³ vâsıl olduklarından soñra yirlerine halef-i hayr-ı nâm-dâr ve ferzend-i ercümend-i tâc-dârları cihân pâdişâhlarınınuñ ⁰⁴ pâdişâhı zemîn ü zamân halkınınuñ zıll-i ilâhı sultân ibn sultân ibn sultân sultânü'l-Ŗaşr ve ebû's-saŖâdet-i ve'l-feth ve'n-naşr sultân ⁰⁵ süleymân şâh ibnü'l-merhûm sultân selîm şâh ibnü's-sultânü's-saŖîdü's-şehîd sultân bâyezîd han ki dîbâce-i ⁰⁶ kitâbda menâkıb-ı cemîleleri âfitâbından zerre ve mefâhir-i cezîleleri bihârından kıatre beyân olınmışdur Ŗâmme-i kıurûm-ı ⁰⁷ Ŗarab ve Ŗacem ve rûma pâdişâh-ı Ŗâlî-câh oldu bu nevid-i Ŗıyd-ıla ki kâffe-i berâyâ üzre mübârek oldu güş-ı Ŗâlem ⁰⁸ müşerref olduğı sene-i mezbûre şehr-i şevvâlinda-y-ıdı ki ol vâkıtdan hutbe ve sikke arâzî-i mısır ü şâm ve halebde ⁰⁹ ve sâwir memâlik-i rûm ve diyâr-bekr ve Ŗarabda anlaruñ nâm-ı şerîf-i Ŗâlem-ârâlarına oldu inşâ'-allahu teŖâlâ ikisi de ¹⁰ ebedü'l-âbâd bu nâmla nâm-dâr ve bu şeref-ile pây-dâr ola âmîn Ŗâmme-i reŖâyâ ve berâyâ kıadem-i mübârekleri serîr-i saltanata başduğı ¹¹ gibi devlet ü iqbâl cebhe-i saŖâdetlerinden gün gibi tâbân-ıdı geçen musîbetlerini unıdup bu şeker-ile ol zehri başdılar ¹² ve bu nûrla ol nârı söyündürdiler Ŗale't-tahkîk firâset ehli olanlar bunu bildiler ki inşâ'llahu teŖâlâ ¹³ memâlik-i âbâ ve ecdâd-ı kirâmı üzre hezâr memleket dahı ziyâde idüp saltanatda cümlesinden sâbık ve gün gibi anlar ¹⁴ içinde fâyiğ olalar nite ki ataları ardınca saŖâdet-ile pâdişâh oldukları bâbda merhûm kemâl paşa oğı bir beyt-i ¹⁵ âbidâr dimişdür ve anuñla bu maŖnâyı edâ buyurmuşdur ol beyt budur beyt süleymândur çü sûretde selîmân ¹⁶ iki ol deñlü olısar bu sultân Ŗarabuñ meşelidür **أَفَالْعَبَّاسِيُّ** dirler bi-hâmdillâh-ı teŖâlâ bu târih-i kitâbet ki toköz ¹⁷ yüz elli yidinci sene evâhiriyydi merhûm sultân selîm zamânında olan memâlik-i mahrûse üzre niçe memleket ¹⁸ dahı munzam olup ol zamânda müntehâ-yı hâdd-ı vilâyet-i Ŗarab mekke-i muŖazzama ve bender-i cidde-i maŖmûre-y-ıdı şimdi pâdişâhumuz ¹⁹ eŖazz-allahu teŖâlâ ensârenüñ eyyâm-ı devletlerinde vilâyet-i yemen dahı feth olunup müntehâ-yı vilâyet-i mezbûre tâ şanŖâ ve tefruzbeyd ²⁰ ve Ŗadene irmişdür ve dârü'l-hilâfe-i bâgdâd ki buncadan ehl-i sünnet ve cemâŖat pâdişâhları elinden çıķup ²¹ râfizi mezheb şâhlar dest-i tağallûblerine düşmiş-

idi kimse anlar elinden anı istihlās itmemiş-idi pādişāhumuz **114A**⁰¹ ebed-allahu teŖālā saltanata istihlās idüp hāliyā heme-i memālik-i mahŖūsalarından olmışdur bundan ğayrı verā-yı⁰² baŖr-ı rūmda ğarb ħurūmindan cezāyir iqlimi ki şimdiye deĝin selātin-i āl-i ŖoŖmāndan hiç bir pādişāh-ı Ŗālī-cāha⁰³ aña hūkm eylemek müyesser olmamışdur bu dahı taht-ı taŖarruf-ı hūrevānilerine girüp aña bir müstaķil beglerbegi naŖb idüp⁰⁴ bir ħullarınuñ re'y-i Ŗāyib ve fikr-i Ŗāķıbyla Ŗabt olunup anda dahı nām-ı Ŗerīflerine hutbe oķınur ve sikkeleri⁰⁵ yürür bunlardan ğayrı rūm ilinde idi küffār-ı nā-bekār-ı engūrusdan niĝe ħılāŖ-ı nām-dār ve biķāŖ-ı Ŗālī-miķdār feth idüp belki ser-ā-ser vilāyet-i⁰⁶ engūrusı taht-ĝāhı olan budun Ŗehriyle alup ħrallarını mūnhezim ve meksūr ħılup meydān-ı maŖrekede maķtūl⁰⁷ eylemişdür şimdi ol dahı heme-i muzāfāt-ı memālik-i islāmiyyeden olmışdur Ŗale'l-huŖūs kefere-i fireng-i melāŖinūñ nice zamān-ı⁰⁸ baŖıd ve Ŗahd-ı medıdden berū taht-ı taŖarruflarında olan hūsn-ı hāŖin-i rodosı ki defŖātla üzerine Ŗasker-i⁰⁹ islām düşüp dāmen-i fethine aŖlā bir pādişāh-ı islāmuñ dest-i iķdāmı irmemiş-idi bi-hāmdillāh-ı teŖālā bu dahı¹⁰ eyyām-ı devletlerinde meftūh oldu hāliyā dārū's-selāmdur ve pādişāh olduklarından ikinci sāl-ı ferhunde-fālda-y-ıdı ki¹¹ tārīh-i hicretūñ toķuz yüz yigirmi sekizinde bi-nefsihi anuñ feth ve istihlāsına Ŗazimet buyurduklarında yūmn ve iķbāl-ıla varup¹² anı muhāsara idüp içine olan küffāruñ gözlerine derūn-ı hūŖarların ĝurlarından¹³ teng ve tār ve dār-ı dūnyāyı anlara derūn-ı hūŖarlardan tar itdükleri eŖnāda henüz feth olunmadın ittifaķ mısŖda¹⁴ meżkūr hayırbay-ı l-muhammedī vefāt idüp āsitāne-i saŖādetine haber vāŖıl olup diyār-ı mısriyye hākim ve vāliden¹⁵ hālī olduĝı istimāŖ olındı ol vaķt der-ĝāh-ı Ŗālem-penāhında hāzır olan vūzerā-yı Ŗālī-cāhından¹⁶ mārū'z-żikr muŖtafā paŖayı gönderüp hayırbay yirine emīrū'l-ümerā naŖb eylediler bir yıl mısŖda turup¹⁷ hūfz-ı vilāyet itdükden Ŗoñra emr-i Ŗālī-Ŗān vardı yine āsitāne-i saŖādetlerine geldiler kemā-kān maķarr-ı vizāretlerinde¹⁸ ħarār eylediler anlar Ŗaķabınca diyār-ı mısruñ emīrū'l-ümerāligini der-ĝāh-ı Ŗālīde olan vūzerā-yı Ŗālī-re'yden ħāŖım¹⁹ paŖaya Ŗināyet eylediler baŖde-hu ahmed paŖaya virdiler ki mısŖda ŖiŖyān idüp baŖı kesildi bundan Ŗoñra merhūm²⁰ sūleymān paŖaya andan hūrev paŖaya baŖde-hu tekrār sūleymān paŖaya Ŗināyet olındı baŖde-hu der-ĝāh-ı Ŗadālet-²¹ penāhda hazīne-dārlar baŖı olan dāvud aĝaya virildi ki evvelā bu hāķīr mısra varduĝı zamānda ki **114B**⁰¹ tārīh-i hicretūñ toķuz yüz elli ikisiydi mısŖda anlar emīrū'l-ümerāydi hūsn-i re'y ve tedbīrleri-y-ile ol⁰² vilāyeti tamām emn ve amān üzre ĝormışdük be-ĝāyet hālīm ve kerīm kimse-y-idiler halk cümle evzāŖında⁰³ hoŖ-nūdlar-ıdı içlerinde Ŗeyh dāvud diyū iŖtihār bulmışlar-ıdı mısra Ŗāniyā varduĝumuzda vefāt⁰⁴ eylediler inŖā'-allah yatduķları yirleri nūr ve ħabrda

enşleri hûr ola bâb ⁰⁵ vilâyet-i mısırda evâyil-i a'şârdan qalmış berâbî dirler ba'îzî binâlar vardur ki e'âcib-i dehrdendür ⁰⁶ kütüb-i tevârih-i mısırda mezkûr olduğı üzre anlaruñ ahvâlinı şerh ve beyâna şürû'udur ⁰⁷ arâzî-i mısırda bürbâlar dirler heremler üslûbında yapılmış ba'îzî 'âcib ve ğarîb binâlar dahı vardur ki kimi balçıkdan ⁰⁸ ve kimi taşdandır bunlaruñ dahı bânîlerinde ve sebeb-i binâlarında heremler gibi ki zıkr olınmışdur ehl-i tevârih ihtilâf itmişlerdür ⁰⁹ ba'îzîlar bunları dahı yukarıda dinen üzre heremleri yapan sūrid şâh yapmışdur her birinde niçe kenzler şaklanmış ¹⁰ ve dîvârlarında sakflarında anca 'öilmeler yazmış ve her birinüñ üzerine cinlerden bekciler kıomışdur anı gözedürler ¹¹ bu cihetden benî-âdemden kimse zafer bulmaz dirler ve ba'îzîlar bu bürbâlaruñ taşdan olanları hâkıında bunlar ki ¹² be-ğâyet 'âzîm taşlardan yapılmışdur her biri eşkâl-ı hendeseden bir şekl üzerinedür bunlaruñ her birinde şâhn ¹³ ve şâh ve hâl ve 'âkd ve taqtîr yirleri vardur ki ehl-i kımyâ şan'atlarıdır bunlardan anılan budur ki ¹⁴ bunlar kımyâ şinâ'atı için düzilmiş olalar dirler ve bunlaruñ üzerlerinde niçe dürlü naqşlar ve hezâr yazular yazılmışdur ki ¹⁵ dürlü dürlü resimler ve kıâ'ideler üzerine yazılmışdur kimse ne resimler idügin bilmez anuñçün okımağa kıadir olmaz kezâlik ¹⁶ dirler ki bunlaruñ içlerinde gizlü altundan gümüşden bakırdan taşdan niçe büyük levhalar üzerlerinde ¹⁷ 'âcib ve ğarîb 'öilmelerden hezâr 'öilmeler yazılmışdur ammâ bu zamânlarda kimse okımağa kıadir degildür bulardan anılan ¹⁸ budur ki bunlar da tûfân-ı nûhdan evvel yapılmış olalar ba'îzîlar bunları âdem-i nebî 'âleyhi's-selâm oğlanlarından ¹⁹ kıayen oğlu hanûh oğlu mahvîl oğlu dermeşil oğlu berâb yapmışdur anuñçün bunlara berâbî ²⁰ dirler diyü naql iderler ve ba'îzîlar belki bunları sâbıkâ zıkr olınan delûke kıarı mısır pâdişâhyken binâ itmişdür ²¹ dirler ve ba'îzîlar sâbıkü'z-zıkr tedvere cādū itmişdür dirler ve'l-hâsıl bunlaruñ asllarında tevârih ehli **115A** ⁰¹ ihtilâf-ı keşirle ihtilâf itdüklerinden soñra bunda müttefiklerdür ki her-bâr bu bürbâlarda olan sûretlerden ⁰² biri bozılsa sâbıkâ delûkenüñ saltanatı beyânında zıkr olınan 'âmellerinden bir 'âmeli bâtıl olsa anı ancak ⁰³ delûke ıslâh iderdi ve yâ anuñ oğlu ve yâ oğlu oğlu olmağ gerek-idi ki anı kemâ-kân düzeler eski 'âmeli ⁰⁴ üzre ola-y-ıdı ve'l-hâsıl anuñ ta'oyîn ve ıslâhı delûke nesline münhasır-ıdı anlardan ğayrı kimse ıslâh idemezdi ⁰⁵ anuñ nesli bâkıyken bürbâlaruñ bir yiri bozılsa anlar düzeldürler-idi 'âmeli bâtıl olmaz-ıdı anuñ ⁰⁶ nesli munqatı' olduqdan soñra mısır pâdişâhlarından leğâs bin merinûs zamânında biri bozıldı ⁰⁷ anı kimse düzmege kıadir olmadı şöyle hâli üzre bozuk kıaldı sâbıkâ zıkr olınan 'âmeli bâtıl ve 'âtıl ⁰⁸ oldu ki üzerindeki tasvîrler-ile etrâfdan mısır üzerine yûriyen 'âdûlarını def' iderler-idi ⁰⁹ ve ba'îzîlar zû'n-nûn-ı mısırî hâzretlerinden 'âleyhi'r-rahme ki meşhûr olan üzre evliyâullah-ı kibârdandır ¹⁰ ve

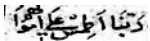
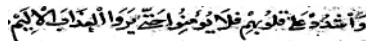
zühhd ve takvā ve Ŗibādet-ile zamānında nażiri yoķ Ŗālim-i rabbānīdür ki mısırda ķabrı meşhūr ziyāret-gāhların ¹¹ birisidür aslda anlar arz-ı mısırdan ihmīm nāhiyesi ehlindendür şöyle naķl iderler ki anlar bu bürbāların ¹² ahvālından āgāh-ıdılar anlarda resm ve kitābet olınan nesnelerün niçesin okıyup bilmişler ve anları tecrube ¹³ itmişler çok Ŗacāyib nesne ızhārına ķādir olmuşlar-ıdı anlar bu bürbāların birinde bir yazu görüp anı ¹⁴ okıyup maŖnāsı Ŗarabca bu-y-ıdı dirler-idi ¹⁵ **اَسْتَدْرَا لَيْسَ الْمَعْتَبِرِينَ وَالْاَحْزَابَ وَالْجُنُودَ** türkçe maŖnāsı sen āzād olmuş ve yiñi yitişmişlerden ¹⁶ ve Ŗibādet (idici) geçinen Ŗaskerden ve yabandan gelüp Ŗarab içine ķarışan nıbt tāyifesinden ķorķ dimekdür ve yine ¹⁷ bu zū'n-nūn-ı mısırī hāzretlerinden mervīdür bürbāların birinde dağı bir yazu görüp okıdum Ŗarabca anuñ ¹⁸ maŖnāsı bu-y-ıdı dirler **يُعْتَدِلُ الْمَعْتَبِرُ وَالْقَضَاءُ يَخْلُكُ** yaŖñi bir nesneyi şöyle ideyin böyle ideyin ¹⁹ diyü ādem oğanı tedbır ider aña hāķ teŖālānuñ ķazāsı güvler dimekdür ve bu yazunuñ altında yine ol ķalem ile ²⁰ bu beyt yazılıydı beyt **ثَدِيرُ بِالْجُودِ وَكَتَبْتَ كَتَرْتُكَ وَدَعَبْتُ الْجَحِيمَ بِعَمَلٍ بَارِدٍ** ²¹ yaŖñi sen yıldızlara baķar bir iş işlersin bundan haberün yoķ yıldıızları yaradan istediğın işler **115B** ⁰¹ ve yine bu zū'n-nūn-ı mısırī hāzretlerinden menķūldur bu bürbāları yapanlar tūfāndan evvel gelen ķavmlardandı ⁰² dāyimā nücūm ahvālına nażar iderler-idi esrār-ı tabāyiŖ-i eşyāyı bilmege ķalışurlar-ıdı ahvāl-ı nücūm delāleti-y-ile ⁰³ bildiler ki elbette yir yüzinde bir tūfān ķopsa gerekdür ammā ol tūfān şu tūfānı mıdur yir yüzün şu ğarķa ⁰⁴ virür cümle hāyvānāt-ı berriyeyi boğar mı yoħsa od tūfānı mıdur yir yüzinde olanları yaķar mı ⁰⁵ ve yā ķılıķ tūfānı mıdur benī ādem içine ķılıķ girer cümlesini kırar mı bunlardan birini taŖyın idemediler beher-hāl ⁰⁶ benī-ādeme bir āfet-i semāviyye ola nā-gāh šanāyiŖ ehli kırlup gideler ehli ğitmeg-ile cümle Ŗulūm-ı šanāyiŖ ⁰⁷ ğötürile gide anları bilür kimse ķalmaya diyü ķorķup ihtiyātlarından bu berābī binālarını yapıdılar ve her birinde ⁰⁸ kendülerün bildükleri Ŗilmeleri ve sūretleri ve timşālları ve hatları resm ve taşvır itdiler ve anların bināların ⁰⁹ iki nevŖa eylediler kimini šāfī taşdan baŖzını hālīs balķıķdan itdiler ve taş-ıla yapıduķların balķıķ ile ¹⁰ yapıduķlarından ayırdılar ve bunu fıkr itdiler ki eger ķopacaķ od tūfānı olup taşdan yapıduğumuz bürbāyı ¹¹ yaķup yıķarsa nihāyet balķıķdan yapıduğumuz bürbā tura anı od bişüre kiremūd ide üzerinde itduğumuz ¹² resmler bozılmaya tura ve eger ķopacaķ tūfān şu tūfānı olup balķıķdan yapıduğumuz bürbāları ezüp ¹³ bozarsa nihāyet taşdan yapıduğumuz bürbālar tura ve ķopacaķ ķılıķ tūfānı olursa hod ikisi ¹⁴ bile tura didiler ve baŖzılar eydür anların ğördükleri başlarına gelen tāŖūn tūfānı-y-ıdı ki ol zamānda ¹⁵ vāķıŖ oldı ve aña šāhiddür ki vilāyet-i mısırdan tennīs nāhiyesinde ki zıķr olunur zātū'l-kevm dimeg-ile ¹⁶

ma'Örûf yirde yığın yığın depeler içinde ulu ulu tağlar gibi büyük küccük irkek ve diş
 örselenüp ¹⁷ yatur âdem cüşşeleri vardır ki anlaruñ hâdd ü hâsrları yokdur hâdd ve
 Óadların hâk sübhâne ve te'Óâlâdan gayrı ¹⁸ kimse bilmez bunlardan gayrı şa'Öjd
 vilâyetinde dañı ba'Özi mağâralarda nâvuslarda ve inlerde delüklerde ve sâyir niçe
 yirlerde ¹⁹ birbirleri üzerine yığılmış bı-nihâye emvât dañı vardır ki dökilüp yaturlar yir
 yir kırılmışlar anlar ne milletden ²⁰ ve nice ümmetdendür kimse bilmez anları ne naşârâ
 bizüm gençlerümüzdeñdür diyü haber virürler ve ne yehūd ve ne müsilmânlar ²¹ anlar
 ne zamândan qalmışlardur hiç kimse bilmez ve bir târih kitâbı dañı yokdur ki anlaruñ
 ahvâllarından haber vire hattâ rivâyet **116A** ⁰¹ olunur anlaruñ niçesinüñ yatduğı yirde
 üzerinde qaftanı gönlegi biledür ve gâh olur ol depelerde mağâralarda ⁰² anlaruñ
 hânûtlarınuñ altunları incüleri sâyir zînetleri cinsinden ba'Özi nesneler de bulurlar bu
 zîkr olınan qarâyinden ⁰³ añlanan budur ki anlara mevt bir uğurdan târi ola birbirlerin
 defn itmege ve esbâbların hîfz eylemege içlerinden kimse bâķi ⁰⁴ qalmaya bâri vilâyet-i
 mısruñ Óacâyib ve qarâyibinden ba'Özıları da bu bürbâ binâlarıdır husûsâ bilâd-ı ihmîm
 ve bilâd-ı semnûdda ⁰⁵ olanları ki her biri metânet ve îhkâmda felek-intizâm-ıd
 evvellerden ne zamândan-idügin kimse bilmezken ba'Özi kemâ-kân ⁰⁶ üstüvâr ve şâbit
 ve ber-qarârdur ve inşâ'-allah aşağıda yirlü yirinde her birinüñ ahvâlı beyân olınsa
 gerek ⁰⁷ bâb ⁰⁸ arz-ı mısırda medfûn ba'Özi kenzler ve defîneler vardır ki mısır ehli
 ıstılâhlarınca anlara metâlib dirler kütüb-i ⁰⁹ tevârih-i mısırda mezkûr olduğı üzre biz de
 burada îrâd eyledük râviyân-ı ahbâr-ı pîşin şöyle rivâyet ¹⁰ ve hîkâyet iderler ki zîkr
 olınan Óacâyibden gayrı arâzi-i mısırda defâyinden ve ebniyeden ve defâyin ¹¹ içinde
 bulunan zâhâyir-i mülük ve selâtin-i mâziyeden ve sâyir arz-ı mısırda sâkin olan ümem-i
 sâlifeden ¹² ba'Özi kimseler yirde şakladuğları mâl ve menâldan niçe nesneler vardır ki
 anlaruñ ahbârı il içinde ¹³ şâyî'Ödür kimse aña inkâr eylemez ve mısır diyârında anlara
 metâlib dirler evâyil-i a'Ósârda arz-ı mısırda halk anları ¹⁴ aramağdan ve bulmağdan hâlî
 degiller-idi ve lâkin bu zamânda hûkkâmuñ yasağları korkusından ¹⁵ kimsenüñ araduğı
 ve nesne bulduğı zâhir degildir aşikâre eylemezler gâlib vülât-ı vilâyetüñ yasağları ¹⁶
 olmasa ve farazâ bir nesne bulup getürseler bunuñ dahısı vardır getürmedüñ diyü bulanı
¹⁷ incitmeseler aramağa icâzet olsa şimdi de niçesi bilinür ve bulunurdu ma'Öa-hazâ bu ¹⁸
 emr-i meşrû'Ödur hâzret-i resûlullah Óaleyh-i efdâlü's-şalavât zamânında aşhâb-ı güzîne
 rıdvân ¹⁹ ullah-ı te'Óâlâ Óaleyhim ecma'Öğün yirde olan defînelerden arañ diyü
 buyurmışlar anlar da arayup ²⁰ bulmışlardur cümleden biri nite ki Óabdullah bin Óömer
 hâdiş-i şerifinde mezkûrdur anlardan rivâyet ²¹ olunur hâzret-i resûlullah ile mekkeden
 tâyif memleketine çıķduğumuzda bir qabr üzerine uğraduğ **116B** ⁰¹ mübârek

ağızlarından işitdüm bu kabır ebî rigâluñ kabırıdur bu hârem hürmetine başına gelecek ⁰²
 belâ hâremde oldukça andan şavulurdu hâremden çıktuğı gibi kavminuñ başına gelen
 belâ burada ⁰³ kendünüñ başına gelüp burada defn olındı kabrı bu olduğınuñ Ŗalâmeti
 oldur ki kendüyle ⁰⁴ bu kabır içinde altundan bir Ŗaşâ bile defn olınmışdur eger bu yiri
 eşseñüz bulurduñuz diyü buyurdılar ⁰⁵ halk ol kabrı eşmege segirdişdiler eşüp
 buyurdukları altun Ŗaşâyı çıkardılar diyü buyururlar ⁰⁶ ve mısırda yūsuf payğāmbār
 Ŗaleyhi's-salavat ve's-selām dahı yirde baŖzı kenzler şaklamışlardur zıřā Ŗādet-i ⁰⁷
 şerifeleri böyle-y-idi ki nafağalarından ve sāyir harclarından ziyāde gelen mālī nā-gāh
 bir hāl düşe ⁰⁸ gerek ola diyü yir altına gömdürürler şaklarlar-ıdı anlardan öñdin ve
 soñradan gelen pādīşāhlar ⁰⁹ dahı kezālik taht-ı arzda niçe hazīneler gömmişler-idi ki
 kūrān-ı kādīmde ¹⁰ *وَعِوَجٌ وَكَرُورٌ* ¹⁰ *كَأَخْرِجَانِ مِنْ جَنَاتٍ* diyü buyrılan künūzdan murād anlardur
 dirler ve hıkāyet olunur evāyilde vilāyet-i ¹¹ mısırda naşārā hūkm iderken tuleytala nām
 kāfir pādīşāhı zamānında zıkr olınan defāyin arz-ı mısırda ¹² ne tarikle bulunduğınuñ
 kitābları var-ıdı mısırda baŖzı kimseleruñ ellerine girüp getürdiler istanbulda ¹³
 ayaşofıya cāmīŖi kenışā-y-iken cümlesin ayaşofıyada kodılar ol vaqt bir kimse niçe
 zamān ayaşofıyada ¹⁴ gelüp hıdmet itmeyince ol kitāblardan aña bir varak virmezler-idi
 ve arz-ı mısırda olan defāyin ¹⁵ ahhbārından biri de budur ki rivāyet iderler tevārih-i mısır
 kitāblarında mezkūrdur ol zamānda ki Ŗabdü'l-melik ¹⁶ bin mervān tarafından qarındaşı
 Ŗabdü'l-Ŗaziz bin mervān mısırda hākīm-idi aña bir kimse gelüp arz-ı ¹⁷ mısırdan falān
 yirde bir kubbe içinde bir Ŗazim kenz gömilüdü didi Ŗabdü'l-Ŗaziz neden dirsın
 Ŗalâmeti ¹⁸ nedür didi ol kimse Ŗalâmeti budur ki ol kubbe için bir miqdār kazınca bir
 mermer taşı zāhir olur ¹⁹ anı kaldurup altın kızarak şaru birincden bir kapuya irilür
 kapınuñ altında altundan bir direk ²⁰ vardur ol direguñ üzerinde bir horūs konmışdur iki
 gözleri yirinde iki yāqūt konmışdur ki bahāları ²¹ götüri dünyā deger ve kanatları yāqūt-
 ıla zümürüdden idilmişdür didi Ŗabdü'l-Ŗaziz emr itdi **117A** ⁰¹ kimsenüñ nafağasın ve
 ırğadları harcın ve sāyir levāzımın her ne ise göri virdiler kendüyle ⁰² ol didügi yire
 gönderdiler ki vara orayı kızup göre anda bir büyük depe var-ıdı üzerine ⁰³ varup anı
 kızdılar ol didügi mermer taşa irdiler zıkr itdügi Ŗalâmetleruñ baŖzı zāhir oldı ⁰⁴
 Ŗabdü'l-Ŗaziz bunu işidüp orayı kızdurmağa dahı ziyāde hāriş oldı emr itdi ⁰⁵ kızanlara
 dahı yoldaş gönderdiler ve nafağaların arturdılar anlar da tekrār germiyyete geldiler
 orayı ⁰⁶ muhkem kızmağa başladılar kızarak horūsuñ başı ber-ā-berliğine irdiler gözleri
 yirindeki ⁰⁷ yāqūtluñ bir Ŗazim lemŖānı görindi andan horūsuñ kanatları ve ayakları
 ve ol altun direk ⁰⁸ havālīşinde dürlü dürlü taşlardan ve mermerlerden yapılmış direkler

ve niçe yirlerde gerilmiş kıntaralar ⁰⁹ ve kıpusı üzerinde bağlanmış kemerler ve kemerlerde niçe temâşîl ve eşkâl ve şuver ve şâfî kızıl altundan ¹⁰ dürlü dürlü âdem kıalıbları ve taşdan üzerlerine kıpaqları urılup muhkem berkidilmiş şandüqlar ¹¹ zâhir oldu Óabdü'l-Óaziz bin mervâna haber itdiler def'î ekâbir ve a'Ûyânıyla binüp üzerine vardı ¹² ol yörede bir yüksek yir var-ıdı anuñ üzerine çıkdı ki ne zâhir olur temâşâ eyleye ittifâk ¹³ bu hâlda defîne üzerinde olanlardan birisi bakırdan bir nerdübân açmış-ıdı anuñ evvel ayağı üzerine ¹⁴ basdı ki aşâğasına inüp ne vardur göre ayağın nerdübâna basduğı gibi hemân nerdübânuñ biri ¹⁵ sağ yanından ve biri sol yanından Óuryân iki Óâdı kıılıçlar peydâ oldu iki yañadan ol kimseyi ¹⁶ çalup hıyâr gibi iki biçdiler başı yukaruda kıaldı gevdesi aşâğaya uçdı inüp bürbânuñ ¹⁷ ayaklarından turuğduğı gibi fi'l-hâl üzerinde horûs olan direk ditredi üstinden ¹⁸ horûs bir Óacıb ve ğarîb ve mehîb âvâz-ıla ötdi bir vech-ile berk çağırdı ki şadâsı ol araları ¹⁹ tutdı ırâqlarda olanlar bile işitdiler ba'Óde-hu horûs kıanatların silküp oynatdı altından ²⁰ Óaceb Óaceb şavtlar turfe turfe sızuldılar ve inildüler peydâ oldu meger ol nerdübânuñ ayaklarından ²¹ birine bir nesne düşse ve yâ aña bir nesne ilişse altında hezâr tılsımlar idilüp burğılar-ıla niçe **117B** ⁰¹ dürlü şanıÓatlar geçilmiş-idi fi'l-hâl ol nerdübân ayakları hâreket idüp dönerdi altında çâh-ı cehennem ⁰² gibi bir deriñ çukur var-ıdı orada her ne kıadar kimse var-ısa bir uğurdan ol çukur içine ⁰³ uçar cümlesi helâk olurdu ol işidilen Óacıb ve ğarîb şavtlar ve inildüler bu burğıların ⁰⁴ ve nerdübân ayaklarının hâreketleri âvâzı-y-ıdı bârî bu hâl vâkıÓ olıcağ orada hizmet idüp ⁰⁵ yir kıazan ve toprak çeken ve sâyir maşlahât için dört yaña varup gelen tamâm biñe yakın âdem-idi ⁰⁶ ol sûretler hâdiş olduğı gibi bir uğurdan başları aşâğ ol çukur içine uçup kıamusı ⁰⁷ helâk oldılar içlerinden bir cân kıurtılmadı Óabdü'l-Óaziz bin mervân turduğı yirden bunu temâşâ ⁰⁸ iderdi bu olacağ iş degil ancak buña kıanda al irer ne Óacıb vâkıÓ oldu diyü kıodı gitdi ⁰⁹ ve emr itdi (anı kıazmağdan vâz geçdiler) ve kıazup dökdikleri toprakları ol kıırılan âdemler üzerlerine atdılar kıazduqları ¹⁰ yiri yine toldurdılar kıırılan kimselere kıabr oldu ve yine bundan ğayrı hikâyet olunur evâyilde arz-ı ¹¹ mısırda defîne arayup yirler kıazan kimselerden bir tâyifenüñ eski zamândan kıalmış bir kıtâb ¹² ellerine girdi içinde vilâyet-i mısırda olan ihrâmların ba'Ózına bir kıaç arşun yirde ¹³ bir Óağim defîne olmağ yazılmış-ıdı târih-i hicretün üç yüz yigirmi sekizinci yılda Óacem pâdişâhlarından ¹⁴ mısra muhammed bin tuğuc hükm itduğı târihde-y-ıdı ki anlara varup ol kıtâb içinde yazılanı didiler ¹⁵ varuñ kıazuñ neylerseñüz eyleñ tek çıkıaruñ diyü icâzet virdi anlar dañ ol yirün üzerine ¹⁶ varup kıazdılar Óâkıbet yir altında bir niçe taşdan kemerler-ile yapılmış soğaklara ve kıara taş ¹⁷ içinde kesilmiş mücevvef kıubbelere irişdiler ki ol taşların içleri oyulmuş ve içlerine

ayaıkları ¹⁸ üzerine oturur ağaçdan âdem timşâlları konmuş-ıdı ki üzerlerin ba'Özı edviye-i mäsikeyle ¹⁹ sıvamışlar-ıdı ve ol timşâllaruñ her biri bir dürlü hey'etde kimi kıca ve kimi yigit kimi Öavrat ²⁰ kimi er kimi kız kimi oğlan-ıdı her birinüñ gözleri yirinde yâķüt gibi zümürüd gibi fırûze gibi zeberced ²¹ gibi dürlü dürlü cevâhir taşları oturdılmış-ıdı ve içlerinde ba'Özinuñ yüzi altundan ve ba'Özinuñ **118A** ⁰¹ gümüşden-ıdı ol ağaç timşâllarınuñ ba'Özını uvatdılar içinden çürimiş âdem bedenleri ve eprimiş ⁰² gitmiş tenler nişanı çıķdı ve her bir timşâluñ yanında mermerden ve ğayrı taşlardan düzilmiş küpler ⁰³ ve küpecükler resminde dürlü dürlü kablar var-ıdı ki içleri ol timşâllaruñ üzerlerin sıvaduķları ⁰⁴ edviyeyle tobtoluydı ğüyâ anlar-ıla o timşâllaruñ üzerlerin sıvaduķları içinde ķoduķları ⁰⁵ meyyitler çürimesün diyü idilmiş bir tedbır-ıdı ve ol edviye birbirlerine halt olınmış ba'Özı müfredât-ı ⁰⁶ eşyâdan terbiyet olınmış-ıdı anı ķoķdılar hiç rāyiĥası yoğ-ıdı bir pâresin oda bıraķdılar bir ⁰⁷ latif ve hûb ve mergûb rāyiĥası çıķdı ki revāyiĥ cinsinüñ ķanķısıdur bilemediler ve ⁰⁸ zıkr olınan ağaç timşâllarınuñ her birisi içinde ķoduķları meyyitüñ eger yaşda ve eger şekl ve sûretde tamām ⁰⁹ Öaynı-y-ıdı aña her hey'etde muvâfık düzilmiş-ıdı ve her birinüñ ķarşusunda yâ aķ yâ yeşil ¹⁰ mermerden şanem şeklinde bir nesne ķonmuş-ıdı tururdu ke'enne-hu ĥâl-ı ĥayâtlarında ol cins nesneye ¹¹ taparlar-ıdı dimegi gösterürdi ve her bir timşâluñ üzerinde dürlü dürlü yazular yazılmış-ıdı ki hiç anı ¹² bir millet ehli okıyamazdı şöyle ki ehl-i dirāyet olanlar bu cins ĥat mısır vilāyetinde yazılmaz olalı ¹³ tahmînâ dört biñ yıl var ola didiler bundan añladılar ki anlar ne yahüdî ve ne naşrānî kim ¹⁴ bilür ki ne ķavmdan idiler ve ne zamān-ıdı ki geldiler dünyâ anları da bir müddet fānî ĥayâtla aldatup āĥir ¹⁵ o şekle ķoymış-ıdı bârî burada ol defîne arayanlar bundan artuķ nesne bulmadılar ve yine ¹⁶ bunlardan ğayrı rivāyet olunur aĥmed bin tulun mısırda pâdişāh-iken bir ğün ķarşusunda ¹⁷ olan ihrāmlaruñ seyrine bindi anlara yakın varıcaķ çavuşları bir bölük kimseler tutup öñine ¹⁸ getürdiler ellerinde ķazmaları kürekleri var-ıdı anlardan siz ne tāyifesiz ve niçe işlersiz diyü sordı anlar da biz ¹⁹ yirde defîne arayıcılaruz didiler aĥmed bin tulun min-ba'Öd baña gelüp tanışmayınca benden icāzet ²⁰ ve âdem almayınca aramañ didi anlar da işde bu ihrām yanında ĥāzır bir defîne var anı çıkarmaķda Öāciz ²¹ olduķ hem yoldaşumuz yok hem azıgumuz dükendi didiler pâdişāh emr itdi anlara bir mu'Ötemed virdiler **118B** ⁰¹ cize vilāyetinüñ begine emr itdi bunlara yitecek deñlü yoldaş-ıla nafaķaların ğori vir didi ve kendüsi ⁰² seyrden mısra döndi emri üzerine cize begi mühimleri her ne ise ğori virdi ol kimesneler üzerlerine ⁰³ ķonan mu'Ötemed-ile niçe zamān didükleri yiri aradılar āĥir anda bir defîne bulup aĥmed bin tuluna haber ⁰⁴ itdiler bi'z-zāt kendüsi binüp üzerine vardı anlar turmayup daĥı ķazarlar-

ıdı pādişāh geldügi gibi ⁰⁵ üzerin açdılar gördiler şāfī kıızıl altun-ıla tolu bir hāvzdur üzerine taşdan bir kapağ kapanmış kabağūñ ⁰⁶ üzerinde barantī yazuyla bir hat yazılmış okur ādem getürüp okıtdılar gördiler ben falān oğlu falān ⁰⁷ pādişāhın ki altunı gıll ve gışşından ayırıp Óayārını pāk itdüm şol pādişāh ki benden şöñra gele benüm ⁰⁸ pādişāhlıgum kendüden artuğ olduğın bilmek isteye altunum Óayārınıñ kendü altunı Óayārından yigligin görsün ⁰⁹ aña göre benüm pādişāhlıgumı kıyās itsün ve bunu da bilsün ki altunın gıll ve gış[ş]ından pādişāh ¹⁰ sağlğında da ve öldüğinden şöñra da altunın gıll ü gış[ş]ından pāk itmişdür diyü yazılmış-ıdı ahmed bin tulun ¹¹ bu hāvzda bulunan altundan ise bu taş üzerinde yazılan sözden artuğ hāz itdüm bu bize eyü ¹² tenbīh ancak didi ve bulunan bī-nihāye altun-ıdı nesīm adlu tavāşī hazīne-dārına emr itdi ol defīne arayan kimselerden ¹³ her birine ikişer yüz altun ve işleyen üstādlardan her birine bişer yüz altun ve üzerlerine turan muótemede ¹⁴ üç yüz altun virüp ve kendüsi biñ altun alup bākışini hazīne için zabt eyledi baóde-hu ol ¹⁵ altunuñ Óayārını gördürdi cümle pādişāhlar altunı Óayārından yig çıkıdı bundan ğayret idüp ¹⁶ emr itdi kendü sikkesiyle kesilen altunuñ Óayārı huşūsında be-ğāyet ihtimām itdiler hattā rivāyet ¹⁷ olunur kendünüñ andan şöñra (kesdüdügi) ahmedī demekle maóruf olan altunı Óayārı Óayārlar üzerine ğālib-idi ¹⁸ halk bir nesne yalduzlamalı olsalar andan ğayrı altun-ıla yalduzlamazlar-ıdı bāb ¹⁹ mısırda vākıó olan hāvādiş-i qādimeden ehl-i mısruñ māl ve esbābları ne tarīkle telef ve zāyió oldu ²⁰ anuñ beyānıdur meşhūr ve maóruf olan vaqtā ki hāzret-i mūsā šalavātullah-ı Óaleyh ve selāmüh mısırda ²¹ firóavnı ve qavmını Óaleyhi'l-laóne allah teóālā emriyle dīne daóvet eyledi anlar aña imān getürmediler **119A** ⁰¹ Óinād ve fesādları artdı hāzret-i mūsā anlara qurān-ı qādimde buyrıldığı üzre ⁰² diyü bed-duóā itdi mısır ehlinüñ altunları ⁰³ aqçaları bi-Óaynihi važó-ı aslıleri üzre sikkesi naqşıyla turduqları yirde cümlesi taş oldu ⁰⁴ ve arz-ı mısırda olan maóādinden dañı hiç birisi qalmadı illā cümlesi maódenlikden çıkıdı süreti bozıldı ⁰⁵ hiç menfaóata yaramaz oldu baózı müfessirīn eydür aqçalarından altunlarından ğayrı sāyir mālaları atları ⁰⁶ tavarları hattā tarlalarında ekinleri bile taş oldu müfessirlerden baózı naql ider anlardan bir er Óavratı-y-ıla ⁰⁷ döşekde yaturken ikisi de taş oldılar bunu benden Óömer bin Óabdü'l-Óaziz sordı girçekdür didüm emr ⁰⁸ itdi bir sahtiyān kīse getürdiler ki mısırda bulunmış-ıdı içinden yimişler ve aqçalar ve altunlar çıkıdı ⁰⁹ cümlesi taş olmuş-ıdı ki gösterdi gördüm dir ve Óömer bin Óabdü'l-Óazizden bunu bir kimse dañı hikāyet ¹⁰ ider bir gün anlaruñ yanlarına girdüm bir oğlana çağırdılar vardı önlerine bir sahtiyān kīse getürdi ¹¹ önümde qodı ben de içinde olanı önüme dökdüm gördüm içinden aqçalar ve altunlar ve hurmālar ¹² ve qozlar ve

mercimekler ve bākıllālar dökildi Óömer bin Óabdü'l-Óaziz baña şunlardan ala ve yiye didi imÓān-ı nażar idüp ¹³ gördüm cümlesi taşdur yā emjü'l-mü'minün bunlar nedür didüm bunlar Óabdü'l-Óaziz bin mervān mısır hākimi-y-iken ¹⁴ arz-ı mısırda bulunan nesnelerdür ki mısır kıavmınuñ māllarından firÓavn zamānında mūsā paygāmbaruñ duÓāsı-y-ıla ¹⁵ hāk sübhāne ve teÓālā bunları taş itmişdür didi diyü naql ider bunlardan ğayrı şikāt-ı nāsdan baÓzı ¹⁶ hikāyet ider mısırda ol zamānda taş olanlardan bir hurmā ağacı görmiş kimseye şataşdum belki ben ¹⁷ kendüm de arz-ı mısırdan bir yirde çok ādemler gördüm kimi turur kimi oturur her biri işlü işinde gibi ¹⁸ görünür şöyle ki yanlarına varmasam hiç ādem olduklarında şek itmez-idüm yanlarına vardum cümlesi ¹⁹ taş-ıdı hattā içlerinden birisi iki öküz-ile çift sürer gibi-y-idi kendü de öküzleri de taş olmuş tururlar-ıdı ²⁰ dir ve kısaś-ı enbiyāda mezkürdür vaqtā ki kıavmıyla firÓavn şuya ğarķ olup bi-esrihim helāk oldılar ben ²¹ isrā'ıl bir uğurdan hāzret-i mūsāya imān getürdiler hāzret-i mūsā anlar içinde olan on iki **119B** ⁰¹ nuķabādan ikisine de çağırdı ki birinüñ adı kaleb bin yüvfinā ve birinüñ adı yüşÓ bin nün idi ⁰² ve anları sıbtlarından on ikişer biñ ādem-ile mısra gönderdi ki içi ricāl cinsinden hālî ve ğarķ olan ⁰³ kimselerün emvālıyla mālî kıalmış-ıdı varup firÓavnuñ cümle hazāyin ve künüzını ve kıavmınuñ kıamu mālını menālını ⁰⁴ divşürdiler mısırdan götürüp hāzret-i mūsāya getürdiler nite ki kıurān-ı kıadimde ⁰⁵ **وَأَوْثْنَاكَ بِالْبَيْتِ** āyet-i kerimesi andan haber virür ve mıkırizî kendü hattı-y-ıla hitatı nüshasında dāvud bin rızķullah ⁰⁶ nām kimsenüñ ki arz-ı mısırda çok seyāhat itmiş-ıdı ben kendü ağzından işitdüm diyü şu vechle hikāyet ⁰⁷ ider ki mezkür dāvud arāzî-i mısırdan kıalmun nām yire kıarīb bir derede gördi kıarpuz gibi ve kıyār ve elma gibi ⁰⁸ niçe dürlü yimişler dökilüp yaturlardı cümlesi taş olmuş-ıdı ve yine mıkırizî meşhūr kıtābında aÓyān-ı nāsuñ ⁰⁹ baÓzından naql ider ki arāzî-i mısırdan bir yirde giderken mısırda Óabdullavî dimeğ-ile maÓrūf olan kıavundan ¹⁰ niçesin görmiş taş olmuş yaturdı bāb ¹¹ vilāyet-i mısırda aķan nil ırmağınuñ ki şöhre-i cihāndur mecāri-i zemjnuñ neresinden gelür ve neresine ¹² gider anuñ mācerā-yı ahvālî nedür anuñ beyānındadır erbāb-ı tevārīh getürürler ki maÓmüre-i arzı ihāta iden ¹³ baħr-ı muħīt didükleri deryādan hind deñizi kııkup ayrılduğı gibi bir iki bölük olur bir bölüği ki yemen ¹⁴ vilāyetleri anuñ sevāhīlidür aña baħr-ı zenc dirler ve bir bölüğine ki baħr-ı berber dirler anuñ içinde niçe atalar vardır ¹⁵ anlardan birine ceziretü'l-kumr dirler kıafuñ zammesi ve mimüñ süķünüyla baÓzılar ceziretü'l-kamr dirler ikisinüñ de ¹⁶ fethasıyla egerķi meşhūr budur ammā şahīh evvelkidür ve bu cezirenüñ uzunı tamām dört aylık yoldur ammā ini ¹⁷ ancak yigirmi ğünlük yirdür ve serendīb anuñ kıarşısıdur

ve ol cezîrede niçe şehirler vardur cümleden ¹⁸ biri kumriyye dirler bir şehrdür ki aşıda kumrî didükleri kuş anda çok olur ve cebel-i kumr didükleri tağ da ¹⁹ bu cezîrededir ittifâk-ı ehl-i tevârih bunun üzerinedür ki nil ırmağı bu tağdan çıkar ve bu tağda ²⁰ hacet-i billûr gibi berrâk bir ak taş olur adına şayhatü'l-bâhid dirler ol taş her kim baksa güle güle ²¹ ölür bi-ihiyâr aña yapışur kalur ölmeyince andan ayrıtlamaz ol taş âdem mıkñâtısudur dirler hikâyet **120A** ⁰¹ iderler zamân-ı evâyilde bir bölük kimseler bu cebel-i kumr üstine çıktılar içlerinden önce varan toruğuna ⁰² çıktığı gibi ellerin birbirine karşıp kendüyü götürdi ol tağı orta yanına atdı gayrı ⁰³ yoldaşları korkup döndiler dirler ki anı ol taş çekdi bari nil ırmağı ol tağdan çıkar ⁰⁴ deniz üzerinden akar gelür denizi yarar kuruya çıkar andan evâyil-i aššârda (yir yüzinde) kendü kolayına akardı ⁰⁵ soñradan sabıka zikr olunan üzre vaktâ ki nakrâvuşu'l-cebbâr arz-ı mısra kadem basdı kendüy-ile gelen ⁰⁶ beni ğırbâb-ıla arz-ı mısra tavattun kaş idüp emsus şehrin ki mısra kadim didükleri yirdür anı ⁰⁷ ve sayir niçe şehirler yaptılar ol vakt hendese Ölmi üzre nakrâvuş anuñ cereyanını münasib olan ⁰⁸ yirlere toğrı itdi ve anuñ-ıla intifa' için niçe ırmaqlar kesdi arâzi-i mısra içine aktı ki ⁰⁹ halic didükleri anlardur soñradan tufân-ı nuh olıcağ anuñ itdüğü islahlar bozulup kemâ-kân nil ¹⁰ kendü kolayına akar olduğı el-büdsir bin kıft bin bayşar bin hām bin nuh Öaleyhi's-selām ¹¹ eyyāmında ikinci def'a niluñ yolları tekrār oñarıldı bu el-büdsir be-ğāyet cebbār ve kahhār kâhin-idi arz-ı ¹² mısra evvel kâhinlik idüp sihr Ölmin işleyen ve sihrle illerüñ gözinden gāyib olan bu-y-ıdı anuñ ¹³ zamânında egerçi sabıka zikr olunan Öamucaları uşmūn ve ıtrīb ve šā her biri turdukları yirde ¹⁴ başka pâdişāh-ıdılar ammā el-büdsir anlar üzerlerine gālib olmuş-ıdı Öamucaları anuñ taht-ı ¹⁵ fermânında-y-ıdılar cümle evāmir ve ahkām bunuñ idi anlara söz söyletmez-idi nite ki atası kıft zamânında ¹⁶ dağı böyle-y-ıdı dirler ki atası kıft da anlar üzerine ki karındaşları-y-ıdı galebe ve tecebbür itdüğü ulu ¹⁷ karadaşları olduğından degil-idi belki saltanatda anlardan kudret kuvveti artuğ olduğün idi ¹⁸ anuñcün kıft zamânında dağı bu karındaşlarınuñ nām ü nişānları yoğ-ıdı cümle āşār ve ahkām kıftuñ idi ¹⁹ bari bu el-büdsir kendü zamânında mısra hürmüs ⁷³ adlu bir kâhin var-ıdı anı zikr olunan cebel-i kumra ²⁰ gönderdi ol da vardı tā

⁷³ tevârih ehlinden ba'Özî zikr iderler ki hürmüs hükemānuñ laqabıdır ve hürmüs üçdür evvelkisi idrîş paygāmbar Öaleyhi's-selāmdur ki anlara hirmüs-i müselleş dirler üç hāl olduğün ki hem paygāmbar hem pâdişāh hem hâkim-idi hikmet-ile šāfi kalayı döger som altın iderdi harekāt-ı nücūmiyyeden ve gayrıdan ecrām-ı Ölviyye ahvālında evvel söz söyleyen ve tıb Ölminde dağı ibtidā tekellüm iden bunlar-ıdı mısra šā'jd nāhiyesinde olurdu halka tufân-ı nuhdan haber virüp anda zikr olunan bürbāları vech-i meşrūh üzre ve hiremleri bunlar yapmış-ıdı ammā ikinci hirmüs bābil ehlinden bir hekīm-i cihān-ıdı üçüncü hirmüs mısra şehrinde sâkin bir kimseydi be-ğāyet hāzık ve Ölmi-ki kīmiyā bilürdi

oradan nilûn başını oñardı ki ile'l-ebed bir qarâr üzerine cereyân ide ²¹ yabana şapmaya ve anda meşhûr olan temâşîl-i nûhâs heykelin düzdi ve nil içine dökildüğü göli düzeltti **120B** ⁰¹ bir vech-ile ki ol temâşîl-i nûhâs olan şaşrda seksen biş sûret vaz' itdi ki cebel-i kumruñ altından ⁰² çıkdüğü gibi nil suyu Óacıb ve ğarîb tedbirler-ile yir yir aķar gelür ol sûretlerüñ içlerine girür andan ⁰³ boğazlarından taşra çıkar ammâ her birinden bir kıyâs-ı ma'ólüm-ıla ve ölçü-y-ile girür çıkar şöyle ki arz-ı mısra ⁰⁴ nâfi' olan miķdârın on sekiz zîrâ' şü taķdır itmiş-idi her zîrâ' otuz iki barmaķ olmaķ hisâbınca ⁰⁵ bârî anları bir vech-ile tertîb itmişdi ki ol sûretlere ancaķ bu miķdâr şü girür çıkar artanı her sûretüñ ⁰⁶ iki yanından hatt-ı istivâ ardınca olan kumluklara aķar kum içine batar gider anlar-ıla intifâ' olunmaz ve eger ⁰⁷ böyle itmese nil suyu uğradüğü yirleri hep başar ğarķa virürdi ve nil suyu ol sûretlerüñ ⁰⁸ boğazlarından çıkdüğdan soñra bir kaç ırmaķ olur ol ırmaķlar da yir yir aķup varurlar iki ⁰⁹ göle dökilürler anlardan da çıkarlar varurlar bir Óaķım ulu gölde cem' olurlar andan cümlesi bir uğurdan ¹⁰ çıkarlar bir Óaķım ırmaķ olup arâzi-i mısra toĝrı ma'ómür ve ğayr-ı ma'ómür yirler üzerinde aķar biñ ¹¹ fersah miķdârı gitdükden soñra arz-ı mısrdan şa'íd vilâyetinde üsvâna irişür ve zîkr olunan ¹² Óaķım göle mucîre-i kûrî dirler anuñcün ki bu kûrî didükleri qaralar tâyifesinden bir ¹³ tâyifedür cümlesi âdem sûretinde vahşî hayvânlardur ellerine düşen âdemi yirler ol gölüñ ¹⁴ kenârları şırf anlaruñ memleketleridür nehr-i ğâna ve baħr-ı habeşe daħı bu gölden çıkar nil bu gölden ¹⁵ çıkdüğü gibi bu kûrî memleketini ve nanah memleketini ki bu da kânim ⁷⁴ ile nûbe arasında qaralardan bir tâyifedür ¹⁶ ikisin yarar geķer damķalaya ⁷⁵ irdüğü gibi ki nûbe memleketinüñ pây-tahtıdur ¹⁷ kendünüñ cânib-i ğarbjısından ğarb cânibine döner ikinci aķâlîme dökilür iki tarafı bile nûbe ¹⁸ vilâyetinüñ şehrleri ve köyleri kendleridür ma'ómüre-i arz dandur ve dirler ki nil hatt-ı istivâdan geķdükden ¹⁹ soñra aña bir şü qarışur ki hindde nehr-i mekrân ⁷⁶ tarafından gelür ve bu nehr-i mekrân da nil gibi yılda ²⁰ bir kerre artar ve kesilür ve timsâh gibi ve sâyir nile maħsûs olan balıķlar bi-Óaynihi anda daħı olur ²¹ bu rivâyetden ğayrı nil huşûsında e'imme-i târîhden ba'Ózı şöyle zîkr ider ki âdem-i nebî Óaleyhi's-salavat **121A** ⁰¹ ve's-selâm oĝlı şîş payĝâmbara ki oĝulları içinden atasınuñ du'âsıyla nübüvvet anuñ ⁰²

⁷⁴ kânim maĝrib vilâyetinüñ nihâyetinde kara memleketinde berber tâyifesi iklimlerinden bir iklimüñ adıdur

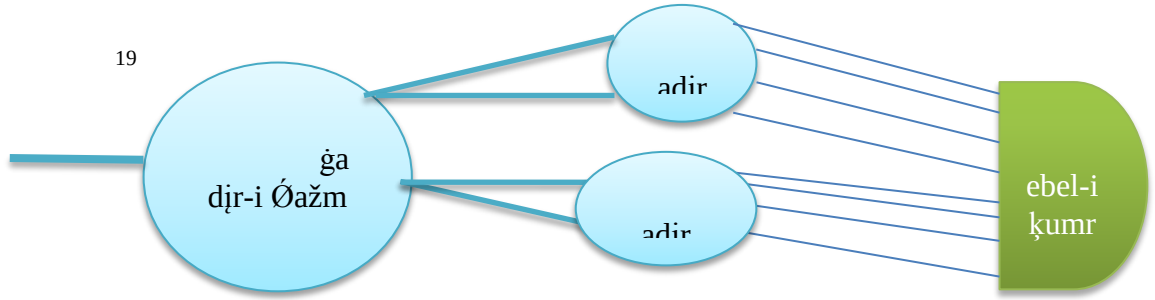
⁷⁵ bu damķala nûbe vilâyetinüñ ulu şehridür tânîşden bir yüce Óâlî sürı vardır nil kenârında vâkı' olmuşdur cümle nûbe memleketi nil kenârınca döşenmiş uzunu seksen günlük bir ma'ómür vilâyetdür

⁷⁶ ba'Ózı tevârîh ehli zîkr ider bu nehr-i mekrânıñ üzerinde yek-pâre taşdan bir köpri vardır her kim ki ol köpri üzerine uğraya andan geķer def'î istifâ' idüp qarnında olanı taşra döker ve eger geķerken üzerinde bir zamân eglense kuşa kuşa helâk olur eger niķe biñ âdem olurlarsa daħı hâlları böyledür diyü getirür

hānedānına sunılmışdı arz-ı mısra varasın diyü vaşiyyet itmiş-idi ve ol zamānda arz-ı mısra ⁰³ eylün dirler-idi atasının vaşiyyetiyle şiş nebî Óaleyhi's-selām kendü evlād ve akrabāsıyla gelüp ⁰⁴ arz-ı mısırda qondı evvelā tağlar üstinde taşlar içinde evler oyup anlarda sākin oldılar ⁰⁵ şimdi dañi vilāyet-i mısırda usyūt nāhiyesinde taşlar içinde oyulmuş anuñ gibi evlerüñ nihāyeti yokdur ⁰⁶ dirler gālib anlar zamānından qalmışdur ol evleri görenlerden işitdük bir vechle vāsiÓ oyulmuş ⁰⁷ evler ve mağāralardur ki içlerinde at üstinde ādemler gönderler-ile oynasalar cāyızdūr ve niçe yüz ⁰⁸ qatār at ve deve ve qatır çekseler bacaqlarında belürsüz olur dirler bārī şiş paygāmbardan soñra ⁰⁹ oğlı anuş andan anuş oğlı qaynān andan qaynān oğlı mehlāyil andan mehlāyil oğlı hūd-ı benî ¹⁰ Óaleyhi's-selām andan hūd paygāmbar oğlı uhnuh ki hürmüsdür ki idrīs paygāmbar Óaleyhi's-selāmdur ¹¹ terbiyet üzerine birbirleri ardınca arz-ı mısırda oturdılar āhirde bu idrīs paygāmbar Óaleyhi's-selām ¹² gördi arz-ı mısırda nil ırmağı kendü kolayına aqar gāh taşup aqduğı mecrādan nā-gāh aşup ¹³ vilāyeti ser-tā-ser başar zarūrī hālk kenārlarından çekilürler yüce yirlere ve tağlar başlarına qaçarlar hendese ¹⁴ Óilmî kavāÓidince ki bu Óilm evvel anlardan çıkmışdur arz-ı mısırda nile mecrālar taqđir idüp suyunı yir yir ¹⁵ terāzūya aldı emr itdi yollarından yüceldecek yirlerden yüceldüp alçaldacaq yirlerden ¹⁶ alçaltdılar sāyir maÓlūmları olduğı üzre her ne tarikle islāh olunmalu-y-ısa qavmlarına gösterdiler ¹⁷ anlar da buyurduqları gibi itdiler baÓde-hu nil gelduğı taraflardan hābeşe ve nübeye ve bunlardan ğayrı niçe ¹⁸ vilāyetlere varup yolın tā oralardan bile oñardılar aqduğı yolu arz-ı mısra varınca hīsāb ¹⁹ idüp artması ve eksilmesi iÓtibārınca her hālına nażar eylediler Óilm-i hīkmet üzre bir hūsn-i vechle ²⁰ tedbjirin itdiler ki artuq yolu şaşmadı ile'l-ān dañi anuñ üzerine cereyān ider nilüñ aħvālın ²¹ müşāhede iden kimse hiç bunda iştibāh eylemez ki bu elbette bir bunuñ gibi enbiyāya müstenid Óilm ve hīkmet üzre **121B** ⁰¹ olmağ gerek yohsa bu kesb-i Óulūm-ıla hāsıl olur qaziyye degildür aunñçün ki sāyir şular azalduğı vaqt ⁰² nil çoğalur ve taşmaz illā mısırda ihtiyār olduğı zamānda taşar ki ol vilāyetüñ zirāÓatı vaqtıdır ⁰³ ve bu müstemir her yıl bir hāl üzerinedür ve arz-ı mısırda issinüñ tamām zamānında havā muhkem qurıyup Óālem cemād ⁰⁴ mizācın baqladuğı ve kemāl-ı yübüset üzre olduğı hñinde havāyı ve toprağı tertib ider ⁰⁵ faşla iÓtidāl virür hūkemādan menqūldur mısruñ havāsına nil taşmağ-ıla rutūbet gelmese yübüsetinden ⁰⁶ ne insāna ve ne sāyir hayvāna maqar olmağ qābil olmaz-ıdı dirler ve tevārīh ehlinüñ baÓızı mısruñ ⁰⁷ Óacāyibi aħbārında getürür ki evāyil-i aÓşārda mısır pādişāhlarından Óamqām adlu pādişāh ki idrīs paygāmbar ⁰⁸ Óaleyhi's-salavat ve's-selām göge anuñ zamānında çekildi Óilm-i nücüm ve hīkmetde be-ğāyet māhir-idi Óilmle ⁰⁹ tūfān-ı nūh qopacağın bilüp hatt-ı

istivādan öte cebel-i kumr eteginde bakırdan bir kaşr yaptı anda ¹⁰ yine bakırdan seksen biş Óaded timşállar itdi ki nil suyu anlaruñ içlerine girür yine boğazlarından ¹¹ taşra aqar bir taşlı yire dökilür andan arz-ı mısra toğrı gider ve ol kaşrda bundan gayrı dañı ¹² çok Óacāyib ve ğarāyib nesneler dañı vardur dir bunuñ qavlına münāsib ibnü'l-verdi ħaridetü'l-Óacāyib ¹³ adlu kitābında eydür dünyā ırmaqlarında nilden başı uzak ırmağ yokdur zirā bu iki aylıq yol islām ¹⁴ vilāyetinde ve iki aylıq yol kāfir memleketinde ve iki aylıq yol berriyyelikden isüzlikde ve dört aylıq yol da ¹⁵ ħarāb yirlerde yürür gelür bunuñ menbaÓı ħatt-ı istivādan öte cebel-i kumrdadur mısır pādişāhlarından ¹⁶ Óamqām ki (dillerince) aña hürmis-i evvel dirler hürmis-i šāñi ħazret-i idrīsdür bu Óamqāmi cinler götürdiler bu cebel-i ¹⁷ kumra getürdiler nil zift deñizinden çıkup cebel-i kumr altına nice girdüğün gördi ve cebel-i kumruñ eteginde ¹⁸ bir kaşr yaptı anda seksen biş bakır timşállar düzdi ve cebel-i kumr altından çıkan nil suyun ol timşállar ¹⁹ içinde bir yire cemÓ itdi ve orada nil suyu šalınup bağlanacaq ve irkilüp dökilecek ²⁰ niçe šanÓatlar işledi Óacīb ve ğarīb šanāyiÓ-ile cümle nili ol timşállar içine aqıtdı andan terāzüyla ²¹ ol timşállaruñ yine ağızların taşra aqıtdı anlaruñ boğazlarından taşra çıkıcağ müteÓaddid ırmaqlar **122A** ⁰¹ olup cümlesi vardı bir yirde iki göl oldu ol ki gölden dañı çıkup cümlesi vardı ⁰² bir yirde cemÓ olup baħr gibi bir Óažim göl oldu ki anuñ kenārları qaralar memleketidür orada tarmā ⁰³ adlu bir Óažim šehrleri vardur ve ol gölüñ ortasına bir tağ girür anı šimāl cānibine yarar çıkar ⁰⁴ nil ol tağdan çıkup bir ırmağ olur aqar arz-ı nübeye gelicek iki bölünür bir bölügi ⁰⁵ mağrib vilāyetinüñ nihāyetine toğrı gider ekşer qaralar memleketi bu bölüğün kenārlarında vākıÓ olmuşdur ⁰⁶ ve bir bölügi ħabeşe vilāyetine toğrı gider ki mısır vilāyetine uğrayandur mısır vilāyetine gelicek ⁰⁷ andan šanÓatla niçe ħalıciler kesüp her birin bir cānibe gider ulu arqlar itmişlerdür ki arz-ı ⁰⁸ mısır sıvaran anlardur āħir yine bu arqlaruñ cümlesi birikür bir yire gelür varur aqdeñize dökilür ⁰⁹ içinde mużmaħill olur mısra uğrayan bölüğün mezkūr Óamqām šāh yolların şöyle tedbır itmişdür ki ¹⁰ mısır vilāyetine zarar idecek miqdārın kumlar içine aqıtmışdur kum içine batar gider ve eger cümlesi ¹¹ salı virilse dirler ki cümle arz-ı mısır nil suyu başar ser-tā-ser ğarq iderdi ve kütüb-i tevāriħüñ ¹² baÓzında şöyle mezkürdür ki nilün menbaÓı ħatt-ı istivā ardında cebel-i kumrdadur evvel cebel-i kumruñ ¹³ on yirinden on ırmağ çıkar bişi bir yirden varur bir Óažim degirmi göl olur ve bişi dañı ¹⁴ kezālik varur bir yirde dañı bir Óažim degirmi göl olur andan bu iki gölüñ her birinden iki ırmağ ¹⁵ çıkar cümlesi dört ırmağ olur dört yirden aqar dördi de gelür bir yirde cemÓ olup yumurda ¹⁶ şeklinde söbi deryā-mişāl bir Óažim göl olur andan dördi bir yirden ol gölden çıkar anuñ ¹⁷ ayağıdur ki aqar zikr olınan üslub üzre mısra toğrı gider varur anda

bir niçe bahş olup ¹⁸ az geçmedin yine birikür iskenderiyye yanında tuzlu deñize dökilür ki aqdeñizdür ol göllerüñ süretleri budur

Şekil 1. cebel-i qumr

ol dört ırmağ budur ki ikisi bir gölden ve bu on ırmağdur bişi bir göle ikisi bir gölden çıkar ve bişi bir göle koyılır

122B ⁰¹ ve ehl-i eşerden bir qavm hîkâyet iderler dünyâda bu dört ırmağ seyhûn ve ceyhûn ve furât ⁰² ve nil bir yirden çıkarlar ve ol yir cennet yirlerindendir ve qarañu deñizden öte arz-ı zehebdir bu arz-ı ⁰³ zehebde dördinüñ menbaŌı zebercedden bir qubbe altındadır dördi de qarañu deñizi dilüp geçerler aña uğramadın ⁰⁴ bunlarüñ lezzetleri şekerden tatlu ve qohuları kâfûrdan gökçekdür ve ol qubbeye işhağ payğambar Ōaleyhi's-selâm ⁰⁵ oğlu Ōiyyş oğlanlarından hâyid bin ebî şâlüm adlu bir kimse qarañu deñizi geçüp varmışdır dirler ⁰⁶ rivâyet olunur bu hâyid payğambarlardan-ıdı hağ sübhâne ve teŌâlâdan hâcet diledi yâ rabbî baña nil nereden ⁰⁷ çıkar göster didi duŌâsı maqbûl olup hağ sübhâne ve teŌâlâ aña kuvvet ve kudret virdi qarañu deñiz üzerinden ⁰⁸ yürüyü yürüyü geçdi ayağı ıslanmadı andan ayağına bir qatre şü bulaşmadı ve aña giderken otuz yıl şinlikde ve otuz ⁰⁹ yıl harâblıqda ve isüzlük yirlerde yüridi zîkr olınan altundan yirle zebercedden qubbeyi ol vağt gördi ¹⁰ dirler bunun hîkâyeti tevârih kitâblarınüñ baŌzında mufaşşal mezkûrdur hattâ bunu ol seferinde cennete dahı vardı dirler ¹¹ cennet yirdedir diyen qavlı üzerine râst gelse olur ve nil cennetden çıkar didükleri hağqında bir ¹² hadîş-i şerîf de menkûldur hâzret-i resûlullah şallâllahu Ōaleyh ve sellem buyurur ¹³ *وَلَوْ أَلْتَمَسْتُمْ مِمَّنْ يَخْرُجُ مِنْ دُونِهَا إِنَّ أَوَّلَ مَخْرَجٍ مِنَ الْجَنَّةِ* yaŌñi nil suyu cennetden çıkar eger çıkdığı hinde ¹⁴ arasañuz içinde cennet yaprağından bulurduñuz diyü buyururlar ve baŌzı kütüb-i tevârih de zîkr ider evâyilde ¹⁵ mısır pâdişâhlarından birisi Ōaskerle gitdi nilüñ başın bulmağa qaşd itdi âhir yolları bağırdan bir tağa ¹⁶ nihâyet buldı bir rivâyetde ol tağ bir ağ ve berrâğ tağ-ıdı be-her tağdırçün ol Ōasker bu tağa iricek ¹⁷ güneş toğup nûr ol tağa urdı defŌğ şuŌâŌı ol leşker üzerine münŌakis oldı cümlesin âñi yağup ¹⁸

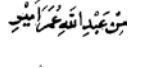
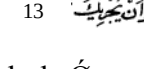
kara kül eyledi ve ba'Ŗzı ehl-i ahhār zıkr olınan dŖrt ırmağ yetmiş iki milletŭn yitmiş iki dili iŖtibārınca ¹⁹ yir yŭzinde yetmiş iki bŖlŭk olurlar her biri bir vilāyete gider dirler ve ba'Ŗzılar bu dŖrt ırmağ kŭh-ı kĀn ²⁰ ićinde řar tağları vardur ol tağlardan ıkarlar bunlar aşlda řar şularıdur yaz kış ol şarlar irimekden ²¹ hālĭ olmazlar hāđ sŭbhāne ve teŖālā yir yŭzinde olan mahlŭkātı mařlahātı ićŭn mahz-ı lutf ve Ŗināyetidŭr ki **123A** ⁰¹ ağıdup řu ider ve nil ol baħr-ı ahzeri yarar gećer yolda altun ve yāķŭt ve zŭmŭrrŭd ve mercān maŖdenlerine uğrar ⁰² ve eger tuzlu deñize uğramasa ve aħa hāricden taŖāmın tağyir ider nesne şarışmasa lezzetinden ādem anı ićmege ⁰³ ķādir olmazdı dirler ve ba'Ŗzılar bu nil ırmağı ki anuñ eski adı bāvundur bunuñ menbaŖı gizlŭdŭr nereden ⁰⁴ ıķduđı maŖlŭm degildŭr ammā řāhire gelişi hābeře vilāyetindendŭr dirler ve bu kollaruñ řāhibleri řāhir budur ki ⁰⁵ zıkr olınan hādiř-i řerĭfi te'vĭl iderler ve nil şuyı hāķĭkat vilāyet-i mısra toğrı hābeře diyārından ⁰⁶ gelŭr ve nŭbe memleketinden berŭ cenādil adlu yire gelince anuñ ŭzerinden mısra berŭ nŭbe gemileri gelŭr ⁰⁷ ve alćađa gider ve mısır tarafından řaŖıdden giden gemiler aħa varınca yoķıřa gider ammā andan Ŗte gemi gećemez ⁰⁸ cenādilde nil ićinde diř diř taşlar vardur illā meger nil tařa ol taşlardan ařa andan gećile bārĭ ⁰⁹ nil ırmağı cenādilden gećer varur mısır vilāyeti ićinde iki tađ arasına uğrar ki mısırda oraya beyne' ¹⁰ l-cebeleyñ dirler ol tađlaruñ ki ikisi de ıblaķ řāfi ķum-ıla taşdan mŭrekkebi tağlardur biri řarķ ¹¹ cānibine ve biri ġarb cānibinedŭr nil ikisinŭñ ortasından gećer mısır şehri Ŗñine irer andan bir gŭnlik ¹² yol gĭtdŭkden řoħra iki bŖlinŭr bir bŖlŭđi varur dimyāt Ŗñinde aķdeñize şarışur bu bŖlŭge diyār-ı mısırda ¹³ baħr-ı řarķĭ dirler ol bir bŖlŭđi aşıl nildŭr ve oķ bŖlŭgidŭr varur reşid yanında bu daħı aķdeñize ¹⁴ şarışur bu bŖlŭge mısırda baħr-ı ġarbĭ dirler ve dirler ki nil ıķduđı yirden reşid yanında deñize ķoyulduđı ¹⁵ yire varınca mābeyñ toğrı gitse-y-idi taķrĭbā sekiz biñ altı yŭz on dŖrt mĭl yir olurdu ¹⁶ ammā arada řarķen ve ġarben cenŭben ve řimālen niće egilŭp bŭkilmeleri vardur buħa naşar olınsa mŭddet-i mŭsāferetinŭñ ¹⁷ hādd ve ġāyeti yoķdur beher-hāl dirler ki tamām dŖrt aylıķ yol harāblıķda ve iki aylıķ yol şaralar memleketinde ve bir ¹⁸ aylıķ yol islām memleketinde yŭrŭr andan acı deñize dŖkilŭr ve mısır vilāyetinde nilŭñ her yıl artup eksildŭđin ¹⁹ bilmek ićŭn evāyilde ve evāħirde niće binālar itmişler-idi ki ıřılāħlarınca aħa miķyās dirler ba'Ŗzılar ²⁰ ķavlinca bunu evvelā evāyil-i kitābda zıkr olınan hāřlĭm itmiş-idi ve ba'Ŗzılar ķavlinca ibtidā anı yŭsuf payġāmbar ²¹ Ŗāleyhi's-selām mŭnŭf şehrine binā itmişdi bārĭ sāyiri hep harāb olmişdur hālĭyā mŭstaŖmel olan **123B** ⁰¹ eski mısır ķarřusunda cezĭrede ki şimdi aħa halk ravza dirler mevcŭd olan binā-yı Ŗāđımdŭr ki ⁰² tārĭh-i hicretŭñ iki yŭz on altısında mısra geldŭđinde anı me'mŭn hālĭfa binā eylemiřdŭr ba'Ŗzılar aşlda ⁰³ sŭleymān bin Ŗabdŭ'l-

melikūñ hilāfeti zamānında yapılmış-ıdı me'mūn halīfa anı başdan yapmadı belki yıkılmış-ıdı ⁰⁴ Ōimāret itdi dirler beher-hāl nil üzerinde felek-esās bir Ōažim miqyāsdur ki aślda mesciddür içinde ⁰⁵ cemāŌat-ıla namāz kılinur be-gāyet şerīf ve latīf ve žariḫ mekāndur kendü yüksek yirde egerçi nil üzerine ⁰⁶ ḥavāle yapılmışdur üzerinde bir ḫalŌa-ı üstüvār gibi turur ammā orta yirinde niçe ayak nerdübān-ıla inilür ⁰⁷ aşāğasında nil şuyınuñ yüzi ber-ā-berliginde bir deriñ ḥavz itmişlerdür ki anuñ içine nilden şu dökilecek ⁰⁸ yol vardır ve ol ḥavzuñ orta yirinde bir aḫ müstaḫim mermer direk diküp ol direkde yir yir Ōalāmetler ⁰⁹ itmişler mertebe mertebe birbiri üzerinde nişānlar ḫomişlardur ki her gice nil taşduḫca ol yoldan şuyı ol ¹⁰ ḥavz içine girür nilüñ artduğı ve eksildiği iŌtibārınca şu yā ol nişānlardan birine çıkar ve yā anlardan ¹¹ birine aşāğa iner ve yā nil ber-ḫarār-ısa kemā-kān yirinde turur üzerinde ḫadīmden ḫonmıḫ ḥāfızları vardır ¹² anlar anuñ Ōilmin bilürler ḡayrı kimseye öğretmezler anlara ibn-i ebi'r-reddād dirler bir nesl oğlanlarıdır nil taşmağa ¹³ başladuğı gibi anlar miqyās üzerinden ḥālī olmazlar gicede gündüzde muttasıl bu maślahat üzerine dururlar her gicede ol ¹⁴ nişānları yoklarlar her ḫanḫı nişāna çıḫmıḫ ise andan şu ne ḫadar zīrāŌ ve ne ḫadar ıśbaŌ taşmıḫ ve yā eksilmişdür ¹⁵ bilürler aña göre ḥükm iderler yarındası śabāḥ olduğı gibi ol gicenüñ aḥvālın kāğıdlara yazup eger ziyāde ¹⁶ olmiş ise sürür ḫaberi-y-idügin iŌlām içün ol kāğıdlaruñ üzerine zaŌferān ⁷⁷ sürerler evvel mısruñ ¹⁷ ḥākimine andan mertebelerince ekābir ve aŌyānına iletüp muştıllarlar müjde-gāne alurlar andan yürüyüp mısruñ ¹⁸ esvāḫ ve kūçe ve bāzārlarında nidā iderler bu gice nil şuyı bu miḫdār ziyāde oldu dirler ḫalḫ işidüp ¹⁹ sevinürler şükr ü śenā iderler her biri ḥālınca müjde-gāne virür ve eger ziyāde olmayup ḥālī üzre tevaḫḫuf itse ²⁰ ve yā eksilse bunu da bi-Ōaynihi her gün vech-i mezkūr üzre ḫalḫa iŌlām ve iŌlān iderler ve lākin bu defŌa ²¹ ḥākime ve aŌyāna iletükleri kāğıdlar üzerine zaŌferān sürmezler ve bi'l-cümle nil şuyı taşmağa başladuğı **124A** ⁰¹ zamānuñ evvelinden tā ḫarārın bulup kesilinceye degin bir niçe ay anuñ aḥvālına muḫayyed olurlar mısruñ ⁰² śaḡir ve kebīrinüñ ve zükūr ve ināśınuñ ol bir ḫaç ayda bundan büyük endiḫe ve iḡvāları yokdur muttasıl ⁰³ nil aḥvālına mültefitlerdür anuñ ziyāde ve noḫśānın tecessüs iderler Ōale'l-ḫuśūs şu ḫarārın bulup nefsi ⁰⁴ mısır içinde olan ḫalīc-i kebīri ⁷⁸ kesmelü olıcaḫ ki bu kesilmeyince sāyir ḫalīcleri kesmege icāzet olmaz üç ⁰⁵ dört gün Ōale't-tevalī śabāḥdan aḫşama aḫşamdan śabāḥa degin

⁷⁷ şaru renkde ferāḥ ve sürür olduğı bābda ḥadīś-i şerīf vārid olduğından ḡayrı ḫurān-ı ḫadīmdede daḫı ARAPÇA āyet-i kerīmesinde delālet vardır

⁷⁸ zīrā ḥikmet üzre tertīb olınmıḫ ḫalīclerdür śabīḫā dinen üzre bunlaruñ ḫamusu hendese Ōilmi üzre idilmişdür şöyle ki mısır içinde olan baş ḫalīc kesilmedin sāyiri kesilse niçe günlük yiri şu baśmaz zāyiŌ olur gider arz-ı mısra niçe kerre yüz biñ altun noḫśān lāzum gelür

mısrūñ irkegi ve dişisi işlerin ⁰⁶ güçlerin koyup cümle şıgār ve kibārı ve pır ve cūvānı ve müşāfir ve muķımı düğün bayram günleri gibi ayağ üzre gelürler ⁰⁷ varup nil kenārlarına dirilürler köşe köşe envā-ı şādılıkılar iderler niçe dürlü lu-ıb ve lehv ve taraba meşğül olurlar taraf ⁰⁸ taraf hezār yirde hengāme ve gavğālar ve dürlü dürlü temāşālar peydā olur nil içine tamām bir niçe yüz gemiler şalarlar içleri temāşācılar (ıla) ⁰⁹ māl-ā-māl olup muķābele-i mısrđan eski mısr öñine varınca gāh aşığadan yuķaruya gāh yuķarudan aşığaya varup ¹⁰ gelürler gicelerde her gemi içlerinden ateş işleri atup havā yüzini āsmāñler-ile pür-nücüm ve şahāb iderler ol bir kaç günde ¹¹ içlerinde bir Óaceb şinlik olur ki anuñ üzerine bir şinlik dahı olmaz evāyil-i a-Ósārdan çerākise zamānı āhir ¹² olıncaya degin mısrđa pādişāh olanlar kendüler bu cem-ıyyetde bi'z-zāt cümle ekābir ve a-Óyān-ı saltanatları-y-ıla bile ¹³ hāzır olup miķyās üzerinde hās ve Óāma Óālā sumātlar çekerler fuķarāya çok taşadduķ ve ihsānlar iderler-imiş ¹⁴ ve mısrđa bir Óavrat ere varmak istese elbette ħın-i Óaķd-ı nikāhda bunı bile şart ider ki eri olacak ¹⁵ kimse anı bu temāşādan men-ı itmeye şöyle ki eri bunı şart itmese Óavrat nikāha ķāyil olmaz ol ¹⁶ ere varmaz āhir bunı şart iden ere varur ve müfessirlerden ba-Ózı fir-ıavn kıssasında ķurān-ı ķadimde zıkr ¹⁷ olınan yevm-i zınetden murād bu nil kesildiği gündür dirler ma-Ólüm oldu bu vaz-ıları kaç fir-ıavn zamānından ¹⁸ ķalmış sünnet-i seyyi'e-y-imiş anuñçün ki bu bir kaç gün içinde şeb ve rüz nil kenārlarında ol ķadar fışķ ve fücür ¹⁹ ve melā-ıb ve menāhı olur ki dinse görmeyen inanmaz ve bi'l-cümle nil ħuśūsında mısrđlunuñ bu itdükleri ²⁰ ħareket ve ıztırāblar cühhāl-ı nāsdan iñen müsteb-ıad olmasa olur anuñçün ki fi'l-ħaķıķa Óāmmeten mısr ehlinüñ ²¹ emr-i ma-Óāşları bi-iżnillah nil şuyına mütevaķķıfıdır her ne yıl ki nil şuyı ķarārınca gele ve vaķtında taşa içlerinde **124B** ⁰¹ ucuzlık olur kendülere vefā itdüğinden ħayrı niçe memleketlere andan ħılāl-ı mütenevvi-ıa gider etrāf-ı vilāyeti ⁰² ķandurur bahāsından vāfir māl ellerine girür ve eger ne-Óużü-billah bir yıl nil taşmaya ve yā taşarsa vaķtıyla taşmaya ⁰³ nihāyet mertebede ķaht olur içlerinde taş taş taķınur ħalk niçe ideceklerin bilmezler ħayrı iķlimden ⁰⁴ aña tereke gelmek ve zāhıre yitmek ihtimālı dahı yokdur zarūrī cümlesi ķırılmaķ muķarrerdür anuñçündür ki dirler āhir ⁰⁵ arāżi-i mısrđn ħelāk ve ħarābı nildendür bir kaç yıl muttasıl taşmasa işi tız tamām olur belki zamān-ı evāyilde ⁰⁶ bu cihetden bir niçe kerre ħarāb olmuş soñradan yine Óimāret olınmışdır ve ba-Ózılar rivāyet iderler tārıh-i ⁰⁷ hicretüñ Óālā-vāzi-ı efdālü's-selām üç yüz altmış ikinci yılında sābıķā zıkr olınan mu-Óizz li-dinillah ħalıfa nilüñ ⁰⁸ taşduğı ħaberin Óavām arasında nidā itdürmegin ne ma-Ónāsı var hemān benümle vezırüm cevher-i ķāyide bildürdükleri ⁰⁹ yiter diyü bunuñ üzerine yasağ itdi ol yıl bu yasağınuñ bir fāhış zararı oldu bildi anı

ibtidā kânûn ¹⁰ iden kolayına itmemiş zarûrî yine ol yasağı bozdı kemā-kān Óalā mele'in-nās vech-i meşrûh üzre nidā itdürür ¹¹ oldu anuñçün ile'l-ān dañı bunuñ üzerinedür ve ol yıl olan zarar-ı fâhiş dañı bu-y-ıdı ki nil taşar mı ¹² taşmaz mı kimsenüñ maÓlûmı olmayup nā-gāh taşmaya diyü evvelden ğallesi olan şatmadı bahālu olıcağ şatam ¹³ didi ölince ğallesin şaklayı kodı ve aqçası olanlar nā-gāh қаһт ola şimdiden bir miqdār tereke alayın hıfz ¹⁴ ideyin diyü mülâhâza itdi bu tariķle müşteri çoğaldı tereke ise görünmedi halk neyleyeceklerin bilmediler nā-gāh ¹⁵ içlerinde bir Óažm ve elim қаһт vāķıÓ oldu ve yine nil ahvālında hikāyet olunur ki Óamrū bin el-Óās ¹⁶ radiyallahu Óanh hāzretleri mısır kāfirler elinden feth itdügi zamānda bevune ayı olıcağ ki şühür-ı Óarabiyyeden ¹⁷ şevvāl ayıdur ki ittifağ ol yıl hāsād vaķtına gelmiş-idi mısır halkı Óamrū bin el-Óās hāzretlerine gelüp bu ¹⁸ bizüm nilümüzüñ qadimden qalmış bir Óādeti vardur ol Óādetin virmeyince taşmaz ne buyursız ¹⁹ Óādetin virecek vaķt geldi diyü Óarz-ı hāl eylediler Óamrū bin el-Óās hāzretleri Óādeti nedür diyü buyurdi ²⁰ bu aydan on iki gice geçdükden soñra içümüzden birümüzüñ bir bākire kızın buluruz atasına ²¹ anasına varur yalvarur ne virürse yüz virür ikisini de rāzī kılıruz ve'l-hāsıl tamām murādlarınca māl **125A** ⁰¹ virüp ol kıızı atasından anasından hūsni ihtiyārlarıyla şatun aluruz ve hezār altun incüyle ⁰² ve niçe fāhir қаftānlar-ıla muhkem tonatduqdan soñra ol kıızı nil içine ataruz Óādeti budur dirler Óamrū ⁰³ bin el-Óās hāzretleri islām milleti içinde bu asl nesneler olmaz dñn-i islām kendüden evvel gelen bunuñ ⁰⁴ emsālī fāsıd nesneleri ibtāl itmişdür diyü buyurup aña rızā virmedi ve bu Óādetlerin itdürmedi ⁰⁵ bunuñ üzerine üç ay geçdi nil taşacağı zamān geldi gördiler azdan çokdan nil hiç taşmadı halk ⁰⁶ be-gāyet mutazaccir olup hemān arz-ı mısırdan tağılmağ niyyetin eylediler Óamrū bin el-Óās hāzretleri halkuñ bu niyyetlerin ⁰⁷ tuyup hāzret-i Óömere radiyallahu teÓālā Óanh nāme yazup kıssayı bildürdi hāzret-i Óömer dañı Óamrū bin ⁰⁸ el-Óāsa cevāb-nāme yazup mażmūn-ı şerifinde dñn-i islām kendüden evvel gelen fāsıd āyinleri ibtāl ⁰⁹ itmişdür didüğünde isābet itmişsin hem didüğüñ gibidür hāliyā mektūbumla saña bir bıtāķa gönderdüm ¹⁰ varduğı gibi anı nil içine atasın diyü buyurmuşlar-ıdı nāmeleriyle bıtāķa Óamrū bin el-Óās hāzretlerine vāsıl ¹¹ olıcağ bıtāķayı ⁷⁹ açup içinde olanı okıdılar gördiler böyle yazılmış-ıdı ¹² ¹³ türkçe hāsıl-ı maÓnā-yı şerifi bu allah teÓālānuñ ¹⁴ qulı Óömerden ki mü'minlerüñ emiridür

⁷⁹ bıtāķa şol şarķuya dirler ki anuñ içinde bir nesne ola

mısr ehlinüñ niline bir mektübdur aña didüğümüz budur ki eger senüñ taşduğün ¹⁵ degilse illâ senden ise taşma saña minnetümüz yok taşduğundan geçdük ve eger seni taşduran degilse ¹⁶ illâ allah te'âlâysa ki birdür ve mu'ânidleri qahr idicidür senüñ taşduğün andan isterüz minnetümüz allah te'âlâ ¹⁷ hâzretinedür dimekdür Óamrû bin el-Óâs hâzretleri içindekin okıduğdan soñra ehl-i mısruñ yevm-i şalıb dimekle ¹⁸ ma'Örûf günlerinden bir gün öñürdi ki her biri bil taşmaduğı içün mısrđan çıqıp gitmege yaraqlanı ¹⁹ yorurlar-ıdı bıtağayı nil içine bırağdı şalıbleri köni şâhibin gördiler bir gicede allah emri-y-ile tamâm ²⁰ on altı zırâ'Ö bir yirden taşdı ki nihâyet-i mertebesiydi ve ol zamânda şu bu miqdâra irdügi gibi nili keserlerdi ²¹ halkuñ ızırâbı sâkin oldı ol yıl muhkem ucuzlık olup gılâl cinsi oñdı hâzret-i Óömerüñ **125B** ⁰¹ radıyallahu Óanh vilâyetleriyle andan soñra dañı nilüñ taşması emrinde hiç gayrı nesneye ihtiyâc olmadı ⁰² bâb zıkr-i Óacâyibü'n-nil ⁰³ nil ırmağı içinde balıqđan ve gayrıdan Óacâyib ve garâyib hayvânât vardur semek-i ru'Öâde dirler ⁰⁴ bir balıqđur ki yuğaruda ba'Özı ahvâlı zıkr olınmışdur eger aña âdem her ne tarikle olursa olsun gerek çıblağ ⁰⁵ eliyle gerek eline biz gibi bir nesne şarup yâ ağaç gibi bir nesne alup aña yapışsa elbette eli ve sâyir a'Özâsı qurılır ⁰⁶ fi'l-hâl tutmaz olur ve eger elinden şalı virse kemâ-kân eli ve a'Özâsı açılır evvelki hâlına varur bu ⁰⁷ vâkı'Ödur şükât-ı nâsdan işitdük kerrât-ıla tecrube itdük ol balığün ahvâlın böyle bulduğ dirler ve dirler ki ⁰⁸ bu balığı dirile başı ağrıyan âdemüñ başı üzerine qosalar fi'l-hâl başınuñ ağrısı gider ve ba'Özılar eydür ol ⁰⁹ balığün bir hâssası da budur ki qaçan bir Óavrat anuñ etinden bir pâresin kendüde götürse eri andan ¹⁰ ayrılmağa qâdir olmaz kezâlık er götürse Óavratı andan müfâraqata qâdir olmaz şırinlik didükleri maşlahat içün ¹¹ mücerrebdür ve hikâyet olunur ki endülüs vilâyetinde mâlağa şehri şuyında bu ru'Öâde balığına beñzer bir balıq olur cümle ¹² ru'Öâde balığında zıkr olınan hâssalar anda dañı vardur illâ bu qadar var ki anuñ eti yinmege qâbil degil belki zehri ¹³ qâtıldür dirler ki bir bölük müsâfir kimseler bilmeyüp qafletle anı yidiler cümlesi fi'l-hâl bir yirden qırıldılar ve nilde ¹⁴ olan mahşûs cânavarlardan biri de saqankûr balığıdır ki nil kenârlarında qum içinde olur anda avlarlar ¹⁵ bunı aslda timsâh neslidür dirler vâkı'Öâ şekilde hemân timsâha beñzer ikisi de sâyir diyârlarda keler didükleri ¹⁶ cânavaruñ Óaynıdır ve lâkin timsâh be-gâyet büyük olur uzunı yigirmi biş qarış bel dañı ziyâde ve qalıñlığı ¹⁷ âdem gevdesince dañı ziyâde timsâh bulunur ammâ saqankûr kiçirekdür nihâyet bir iki qarış ancak olur ba'Özılar aslda ¹⁸ saqankûr timsâhuñ yavrusıdır yumurdadan çıqduğı gibi şuya düşen yavrusı timsâh olur qum içinde ¹⁹ qalan yavrusı saqankûr olur dirler bunı balıqđan Óad itdükleri nil şuyına çok girer yohsa haqıqatda ²⁰ hayvân-ı berriğür ve bu saqankûr irkeklü dişilidür

irkeginün horūs hāyeleri gibi iki hāyeleri vardır ve dişisi ²¹ yigirmiye yakın yumurda yumurdlayup anları kum içinde gömer irkeginün keler gibi iki zekeri ve dişisinin **126A** ⁰¹ iki ferici olur saḡanḡūr ādemi ısırdıḡı gibi defŌi ū arar eger ū bulursa iine girer ve eger ū bulmazsa ⁰² defŌi tebevūl ider sūdūi ūzerine yuvalanur bunlardan birin ide bilūrse fi'l-hāl ısırdıḡı kimse ūlūr kendūsi ⁰³ ḡurtılır ve eger ol ūya iriūmedin ve yā sūdūi ūzerinde yuvalanmadın ısırdıḡı kimse ūya girse ol ⁰⁴ saḡanḡūrdan evvel deprense fi'l-hāl saḡanḡūr ūlūr ısırdıḡı kimse ḡurtılır ūlmez ve saḡanḡūrūn ⁰⁵ cimāŌ huūūsında etinūn nefŌi meūhūrdur hi aña inkār ider kimse yoḡdur ammā diūisinden irkeginūn nefŌi ⁰⁶ artuḡdur belki bu hāūıyye ancak irkegi etindedūr diūisi etinde degildūr dirler ve eyūsi rebūŌ aylarında avlanandur ⁰⁷ gevdesinden daḡı aūl nefiŌ ḡuyruḡının dibi yanlarıyla gūbegi kenārlarında olan yirlerdedūr tutulduḡı ⁰⁸ gibi tāze-y-iken etini ayırtlamak gerekdūr avlanduḡdan ūūnra bir miḡdār diri tursa yaḡı erir eti arıḡlar Ōameli zaŌiḡ ⁰⁹ olur ve tutulduḡı gibi evvel tiryāḡ-ı fārūḡ yılanın kesdūkleri gibi anuñ baūın ḡuyruḡın etine zehri ¹⁰ sirāyet itmedin Ōale'l-fevr ikisin bir yirden kesmek gerek ve Ōaḡabınca ḡarnın uzadı yarup iinde olan ¹¹ faḡalātuñ būgrekinden ve kūsbesinden ḡayrısın hep yabana atup baŌde-hu iin tuz-ıla toldurup ve ḡarnın ¹² yine dikūp bir havāūı muŌtedil gūlgede baūı aūaḡa aūmak gerek ki tamām ḡurıya eti azmak iḡtimālı ḡalmaya andan ūūnra ¹³ bir ḡap iine ḡoyup ol ḡabı da seped gibi ve yā sepede ūebih iine havā girūp ḡıḡar hāricden havā ḡapar ¹⁴ bir ḡarf iine ḡoyup vaḡt-ı hācete deḡin bir havā toḡınur yirde aūa ḡomaḡ gerek ki mūteŌaffin olmaya ve saḡanḡūrūn ¹⁵ eti tāze-y-iken hār-ı rabtdur ḡurısa hārāreti artar ve rutūbeti eksilūr mizācı hār-ı yābis olan kimselere mūnāsib ¹⁶ degildūr belki mizācı bārid-i rabt olanlara mūnāsibdūr etin yaluñuz da istiŌmāl itseler ve terkibe ḡoyup yiseler de ¹⁷ olur ikisinin de nefŌi vardır ammā yaluñuz etin istiŌmāl itmegūn nefŌi artuḡdur ve Ōameli ziyādedūr ḡurıduḡdan ūūnra ¹⁸ eti bir miūḡāldan ū miūḡāla varınca yinse olur yaū ve mizāc ve memleket ḡasebince bunlar mūteḡammil olduḡına ¹⁹ gūre istiŌmāl olına eti saḡḡ olınup yā Ōasel ūerbetiyle ve yā ḡurı ūzūm ūuyıyla yoḡırılıp yine ve yā ²⁰ ḡurıla nūm-biriūt yumurda ūzerine ekilūp yine tārıḡ-ı istiŌmālı da budur ve nilūn Ōacāyibinden biri de deñiz atı ²¹ didūkleri cānavardur nūbe memleketinde danḡala⁸⁰ ile Ōalveh vilāyetlerinin mābeyni ki ḡāyet-ile maŌmūr mezāriŌ ū merāŌiūi **126B** ⁰¹ ve ḡiyāŌ ve ribāŌ ve ūāḡārāsı ve naḡl ve naḡl ve ezhārı ve germ ve bāḡ ve bostān ve eūcārı ḡoḡ ve ziyāde beyābanlıḡ ⁰² cibāl ve tilālı ve sibāŌ ū vuḡḡı ve ḡurdi ḡuūı ve ūsusuzlıḡ deūti yirleri vāfir koūşelerdūr ve ol

⁸⁰ danḡala ve damḡala ve dengele ūi de birdūr nūbe memleketinde bir ulu ūehrūn adıdur

nevâhîde ⁰³ nil ırmağı niçe günlük yola degin gâh maşrıka döner gâh mağribe bu deñiz atı ekşeriyyâ nilüñ oralarda ağan yirlerinde ⁰⁴ olur nil balıklarından ma'Öñide bir balıkdur dirler ki nilde ol olduğı yire aslâ timsâh uğramaz her vaz'Öında ⁰⁵ kıırıda olan at gibidür illâ ki kıır atınuñ yalısı kıuyruğı uzundur ve süreti gökçekdür bunuñ eyle degildür ⁰⁶ yalısı kıuyruğı kıısadur ve alnı ziyâde giñdür ve tırnakları yaban sığırı tırnakları gibi çataldur ve cüşşede ⁰⁷ atdan küccükdür ve ayakları at ayaklarından kıısacukdur at tonından her tonda olur ve boynı kıulağı ⁰⁸ at kıulağına şebihdür ammâ kıuyruğı şu sığırı kıuyruğı gibidür ve ağzı gâyetle büyükdür timsâh gibi bu da ⁰⁹ üst çeñesin oynadur at gibi kışner ve ziyâde keskün ve kıuvvetlü azu dişleri vardur anuñçün ¹⁰ anuñ-ıla cenge timsâh kâdir degildür timsâhı bulsa mecâl virmez yir ve her vech-ile timsâha gâlibdür ¹¹ incindüğü vaqt nil içinde giden gemilere tolaşur ğark ider ve nil kenârlarına çıķup ot ¹² otlar ammâ dirler ki bir uğurdan biş on Öaraba belki dañı ziyâde otı yir ve derisi gâyetde kıalıñdur ¹³ andan nûbe vilâyetlerinde kıalkın düzerler aña ne ok geçer ve ne gönder anı ne bıçaķ keser ve ne kıılıç nihâyet mertebede ¹⁴ sañın ve muhkem ve haşın derisi vardur andan kıırbaç dirler bir deynek düzerler be-gâyet muķavvem nesnedür ¹⁵ mısra çok geğerürler ekşeriyyâ diyâr-ı mısırda hâkimler âdemi anuñla döğerler yaş-iken derisinden bir dilim kıayış ¹⁶ dilerler-imiş kıırıduğınlayın zıkr olınan üzre bir muhkem ve muķavvem deynek olur-ımiş ma'Öñide ol deynek ¹⁷ anuñ derisinden bir kıayışdur ammâ kıalıñlığından kıırıduğında râst bir yoğun deynek olur eğerçi ¹⁸ kııvâmda ağaç gibi degildür kıayış maķûlesidür ammâ ağaç Öamelin ol da ider ve buraya degin zıkr olınan ¹⁹ tevârih kıtâblarında yazduķları üzre anuñ ahvâlinı beyândur ammâ faķır-ı mısırda ol cânavaruñ birini gördüm gâyetle ²⁰ kıabîh şekl cânavar-ıdı ve at ki hâyvânât içinde hûsn-i şekl-ile mevşûf olanlardandur anuñ ata hiç müşâbeheti ²¹ yoğ-ıdı ammâ âdemle üns tutmış-ıdı hattâ bir oğlancuķ at gibi üzerine biner gezerdi hiç tınmazdı ve rivâyet **127A** ⁰¹ iderler bu deñiz atı kıırıda ba'Özı yundlara kıarılır andan toğan kıulun ziyâde güzel at olur zamân-ı ⁰² evâyilde ittifâķ bir müsâfir kimse nil kenârında kıondı bilesince bir yundı var-ıdı nâ-gâh gördi ⁰³ nilden bir deñiz atı çıķdı tonı kıara-y-ıdı ammâ gevdesinde aķça gibi aķ aķ pulları var-ıdı ol kıışinüñ ⁰⁴ yundına kıarıldı yund andan hâmile olup zamânı geliceķ bir gâyet güzel kıulun toğurdı ol kimse ⁰⁵ tama'Ö idüp gine ol vaqt geliceķ tekrâr gelüp nil kenârında ol kıonuğı yirde yine kıondı yund da ⁰⁶ kıulını da kendü-y-ile bile-y-ıdı umardı ki ol at nilden gine çıķa yundına bir dañı kıarıla anuñ ⁰⁷ gibi bir kıulun dañı eline gire nâ-gâh gördi bi-Öaynihi ol at nilden gine çıķdı ol kıulunı gördüğü gibi ⁰⁸ yanına varup anı biraz kıohuladı andan def'Öi nil içine sıçradı ardınca kıulun da bile sıçradı nile ⁰⁹ gitdi artuķ çıķmadı herîf bir zamân orada bekledi

gördi olmaz kodi yolına gitdi boynuz isterken ¹⁰ kulağdan çıktı meşeli vâkı¹⁰ oldu ve dirler ki nilüñ her yıl ne miqdâr taşacağın (ol vilâyetde) bu deñiz atınuñ izinden ¹¹ bilürler mücerrebleridür nil kenârlarında qaraya çıkup gezdüğünde nereye degin çıkarsa ki izinden ¹² bellüdür elbette ol yıl nil suyu ol kadar yiri başar andan tecävüz itmez dirler ittifâk şudan kenâra çıkısa ¹³ ekin bulduğı yerde be-ğâyet zarar ider bir gicede bir deñiz atı mümkündür ki bir tarla ekini götürü yiye ¹⁴ tamâm ide ve Óâdeti bunuñ üzerinedür ki şudan çıkısa bir tarla ekin bulsa anı çıkduğı gibi ¹⁵ yimege başlamaz belki ol tarladan yiyecegi miqdârı yiri qarâr ider toğrı oraya varur oradan yimege ¹⁶ başlar ve şu kenârına gelince orayı götürü yir andan şu içer döner ol yidüğün orada istifrâ¹⁶ ider ¹⁷ cümlesin ağzından taşra döker ol kuşduğı tekrâr biter yiñi ekin olur kaçan ol diyâruñ mezra¹⁷alarında ¹⁸ deñiz atından zarar ziyâde olsa şâhibleri ekinleri içine yir yir vâfir türmüs dökerler ve türmüs bakladan kiçirek ¹⁹ bir dânedür ki ehl-i mısır anı dögerler unı-y-ıla ta¹⁹âm ardınca ellerin yurlar kepek gibi bir aq nesnedür latîf ²⁰ râyihası vardur elüñ yağın ve kirin alur ve eli yumşadur bârî ekin şâhibleri tarlaları içinde ²¹ ekinleri arasına yir yir ol türmüsden vâfir döküp gitdüklerinden soñra deñiz atı çıkar ekin-ile bile **127B** ⁰¹ anı yir döner şuya gelür vâfir şu içer qarında şu-y-ıla türmüs tohumı şişer qabarur def⁰¹ı deñiz atınuñ qarını ⁰² ürilür tulumada döner âhir qarını yarılır ölür ölüsi sunuñ yanına gelür derisin soyup alurlar ⁰³ havâyiclerine şarf iderler anuñ şür ü şerrinden kırtılurlar ve bu deñiz atınuñ dişi yürek ağrısına nâfi⁰³Ödür ⁰⁴ dirler ki nil kenârında olan qaralardan birini sancu tutsa anuñ dişin bir yirine bağlarlar fi'l-hâl ⁰⁵ sancusı diñer ve deñiz atınuñ kemüğün yaqup külin yağ-ıla yaqu idüp hâşâ seretân didükleri ⁰⁶ zahmet üzerine ursalar bi-iznillah âñice eşerin kıomaz fi'l-hâl def⁰⁶ ider ve hâyelerin kıurıdup sañk ⁰⁷ itseler ağulu cânavarlar ısırduğı yire ursalar nâfi⁰⁷Ödür ve derisin bir kıaryenüñ ortasında ⁰⁸ göme kıosalar ol kıaryeye (tolu gibi sil gibi) hiç bir âfet irişmez ve derisin yaqsalar külini şiş üzerine kıosalar şişi ⁰⁹ sâkin kıılır ve nilde olan hâyvânât-ı Óacıbenüñ Óacebi timsâhdur keler süretinde bir cânavardur ammâ büyükdür ¹⁰ gevdesinüñ uzunluğı sekiz arşun ve başınuñ uzunluğı iki arşun timsâh bulunur her birinüñ dört ¹¹ ayağı vardur ve kıuyruğı uzundur kıılıç gibidür iki yanları keskün kemükdür ve ortası dahı sırf kemükdür ¹² çalsalar kıılıç kâr itmez ağzı be-ğâyet büyükdür üst çeñesinde tamâm altmış azu dişi ve alt çeñesinde ¹³ kırk azu dişi vardur her iki büyük dişinüñ ortasında dört köşelü bir küccük dişi dahı olur ki ¹⁴ ağzını yumsa anlar birbirlerine girür şöyle kıapaşur ve yaqışur ki dişlerinüñ arasından şu sızmaz ve sayır ¹⁵ hâyvânât bir nesne çiynese alt çeñesin oynadur üst çeñesi yirinde turur timsâh eyle degildür ¹⁶ belki çiyrerken anlaruñ Óaksidür bunuñ alt çeñesi yirinde turur üst çeñesin oynadur ve dili ¹⁷ gâyet uzundur

âdemi ve koyunu hiç ildürmez yutar atı deveyi sâyir bunlara beñzer berri ĥayvânâtı ¹⁸
 bulsa mecâl virmez tutar öldürür ve timsâh nilden ve sind ırmağından gayrı şuda olmaz
 her kaçan ¹⁹ şunuñ kenârına bir âdem geldügin görse şu içinden siñe siñe gelür yakın
 kalduğı gibi oğ gibi üzerine ²⁰ sıçrar bir sıçrayımda âdemi alur be-gâyet âdem düşmânı
 žālim cānavardur ammā dirler ki şu içinde-y-iken âdemi tutmaz ²¹ belki Óarablar şuda
 yüzerken anuñla şu içinde muhkem güreş tutarlar tamām qarvaşurlar anlara zarar
 idemez ayağı **128A** ⁰¹ yire tayanmayınca tutmağa kâdir olmaz ve bu cānavara mısır
 diyârında timsâh ve nûbe memleketlerinde verli ve nûbeden ⁰² öte vilâyetlerde şüşâr
 dirler be-gâyet giryeü'l-manzar ve azğun ve habîş cānavardur dübüri yokdur ĥâşâ ⁰³
 zebeli ağzından gelür ekşeriyyâ yidügi qarnında qurd olur qarnı turmaz qurdlanur andan
 incinüp bi-ihtiyâr ⁰⁴ kuruya çıkar ağzın açar yatur kudret-i ilâh ile aña mahşûs ol diyârda
 bir kuş vardur gelür ⁰⁵ yaturken ağzına konar yidügi gıdâdan dişleri arasında kalanı ve
 qarnından ağzına çıkan qurdları ⁰⁶ cümle yir pāk ider timsâh anı tutayın diyü ağzın
 kapamak istese ĥağ sübhâne ve teÓālānuñ kudreti-y-ile ⁰⁷ ol kuşuñ başında igneden
 batağan bir keskün ve geçegen kemük vardur defÓi başıyla timsâhuñ çeñesini ⁰⁸ kağar
 ol kemük çeñesine batar žarûri ağzın yumamaz açar ol kuş uçar gider ve timsâh arqası ⁰⁹
 üzerine gelse kendü kendüden kağamaz ve artuğ yüzi üstine dönemez anuñçün ki arqası
 yek-päre ¹⁰ kemükdür sâyir ĥayvânât gibi oñurgası kemükleri ek ek oynar degildür
 hemân yaşı kemükden yek-päre bir tahta ¹¹ gibidür sırtı üzerine geldüginleyin yatur
 qalur ol vaqt ĥarekete kâdir olmaz anı tutarlar ekşeriyyâ Óarablar anı büyük ¹² oltalar-ıla
 avlarlar oltaya koyun keçi gibi nesneler sancarlar ve oltayı yutdurduklarından soñra
 anuñ ipin ¹³ uzadı virürler zebün olunca bir zamān şu yüzinde gezer andan anı çeküp
 kenāra getirürler baÓzı çatal ¹⁴ ağaçlar-ıla başarlar oñ ayaklarınıñ niçeleri muhkemdür
 ve ĥağıqat elleri gibidür bilekleri gâyet yoğun ¹⁵ ve berkdür evvel ellerin âdem elleri
 gibi ardına çevürürler ve muhkem bağlarlar andan soñra tamām zebün olur şalı ¹⁶
 virürler üst çeñesin oynadur yatur bir pencere qanadı gibi iner çıkar bu ĥâlla yatur bir
 kaç günde ¹⁷ ancağ ölür balıq cinsidür havā-y-ıla boğılır görenlerden mervîdür her
 kaçan timsâh dişisiyle cemÓ ¹⁸ olmağ dilese ikisi de şudan taşra qaraya çıkarlar irkegi
 âdem gibi dişisini arqası üzerine ¹⁹ yaturur andan maşlahatın tamām itdügi gibi dişisini
 yine yüzi üzerine döndürür baÓde-hu qorlar ²⁰ giderler şöyle ki döndürme dişisi orada
 yatur qalur kendüsi kağamaz tutarlar ve timsâhuñ ²¹ dişisi qaz yumurtası deñlü
 yumurda yumurdlar yavrusın yumurdadan çıkarur ve yumurdasından **128B** ⁰¹ misk
 rāyiĥası gibi rāyiĥa gelür ve yumurdadan çıkduğı vaqt iki yavrusı çıkar miqdārda
 çekürge ⁰² kadar olur gitdükce büyür yaşaduğca uzun olur ve dirler ki timsâh bir kerrede

bir hâreketde dişisine ⁰³ tamām altmış kerre cimā'ı ider ve hâk sübhâne ve te'âlânun kudretiyle aña bir cānavar 'Oadūdur uzunlukda bir ⁰⁴ arşun vardır ve hey'etde gelincik didükleri cānavara şebihdür ammā ayakları çokdur ve her ayağı çıynaqlıdır ⁰⁵ 'Oažim çābük cānavardur hemişe timsāhuñ ardınca olup muttasıl fursatın gözedür nilden çıkacağı yirlerde ⁰⁶ kum içine gömilür yatur her kaçan ki timsāhuñ karnı toysa zikr olınan üzre qaraya çıkup yatsa ⁰⁷ ağzın açup ol kuşa muntazır olsa def'ı ol cānavar gömildüğü yirden sıçrar timsāhuñ ok gibi ⁰⁸ tiz ağzına atılır der-hâl ağzından karnına girür karnın içerüsinden çıynaqlarıyla yırtar başlar ⁰⁹ hemān bî-ihtiyār timsāh kendözini yirden yire çalar cānı acısından nile talar tā ka'ın gözleyüp dibine degin ¹⁰ gider ol cānavar içerüsinden karnın bağarsuğın toğrar andan karnın yarup taşra çıkar timsāh ¹¹ helāk olur gāh olur ki dahı ol cānavar çıkmadın kendözün yirlere çala çala öldürür cānavar ¹² karnından öldükden soñra çıkar ekşer timsāhuñ helākı bu tariķle olur dirler ki evāyilde eski mısırda ¹³ timsāhuñ bir tılsımı var-ıdı ol taraflarda kimseye zarar itmege kâdir degil-idi belki mısır hüdudına gelse ¹⁴ nil içinde ol tılsım te'siriyle döner arkası üzerine gelürdi hattā oğlancuķlar şu içinde yüzerken ¹⁵ aña yapışurlar elleriyle oynarlardı hiç nesne dimezdi mısır haddından geçince hāl bu-y-ıdı ba'ode-hu döner ¹⁶ gine eski hāl üzre olurdu ammā bu zamānlarda ol tılsım bozılmış 'Oameli bātıl olmuşdur ba'özilar olmamışdur ¹⁷ şimdi de mısır havālisinde timsāhlar ol hâl üzerinedür kimseye zarar itmez dirler ve eger timsāhuñ içi ¹⁸ yağı ba'ızı iç yağıyla karışdırılup andan bir fetil bulansa ol fitil her kanķı ırmağın kenārında yakılsa ¹⁹ ol fetil yandıkça ol ırmağın kurbagası ötmez ve eger timsāhuñ derisiyle bir köyi tolayı tolaşdursalar ²⁰ dahı deriyi ol köyün kapusunun tamı üzerine assalar ol köye tolu düşmeye ve her kaçan bir kimesneyi ²¹ timsāh ısırsa timsāhuñ içi yağın yarası üzerine ursalar der-hâl eyü ider ve eger timsāhuñ içi **129A** ⁰¹ yağın bir koçun alına sürseler tokuşmakda anı hiç bir koç başmaya andan kaçır ve eger timsāhuñ ⁰² ödi-y-ile ak düşen göze kuhl çekseler zāyil ider ve eger timsāhuñ cigerin şar'ı tutan kimseye dütüzseler ⁰³ eyü olur ve eger timsāhuñ zebelini ak düşen göze çekseler gerek eskiden düşmüş ak olsun ⁰⁴ gerek yiniden giderür ve eger timsāhuñ diriyken gözün çıkarup alsalar hāşā cūdām olan kimsenün ⁰⁵ boynına assalar ol maraz andan artmaz bir karar üzerine turur ve timsāhuñ sağ gözi insāndan ⁰⁶ sağ gözi ağrıyana ve sol gözi sol gözi ağrıyana nāfi'ıdır bir yirine bağlasalar fi'l-hāl ⁰⁷ gözün veca'ı sakin olur ve eger timsāhuñ içi yağın gül yağına karışdırup sürseler ⁰⁸ bil ağrısına ve bögrekler ağrısına fāyide ider ve şehveti arturur ve eger timsāhuñ kanına ⁰⁹ belilec ve emlec karışdırılup baraşa sürseler giderür ve levnini tağyir ider ve eger içi yağın ¹⁰ alına ve tuluķlara sürseler şaķıķa veca'ın giderür ve eger etini borānı idüp

arık âdem ¹¹ yise semürür ve eger içi yağını eridüp ağrıyan kulağa tamzursalar fâyide ide ve eger ¹² hemişe bu tarikle isti'omâl idüp sağır kulağa karşı tamzursalar kulağı aç ve eger ¹³ içi yağıyla rib'ô hummâsı tutan kimse yağlansa ısıtması kıoya ve nilûñ hayvânâtından ¹⁴ biri de kelbü'l-mâ'ô ya'ôñi şu itidür bu nilde olur bir meşhûr hayvândur elleri ayaklarından çok ¹⁵ kısadur dirler ki bu kelbü'l-mâ'ô kendüyi nil kenârlarında balçığa bulaşdurup yatur timsâh yatduğı ¹⁶ yirde gelür anı toprak şanup yutar karnına girdüğü gibi timsâhuñ bağırsuğların keser yir andan ¹⁷ karnın yırtar içinden çıkar timsâhuñ bir ölümü de bundandur anuñçündür bir kimse kelbü'l-mâ'ônuñ ¹⁸ içi yağından kendü-y-ile bile getürse timsâhuñ şerrinden emîn olur ve dirler ki kaçan bu kelbü'l-mâ'ô ¹⁹ avcılaruñ eline düşse hâyelerin çekerler koparurlar kendüsin dirile yine suya şalı virürler ²⁰ zîrâ bundan gayrı menfa'ata yaramaz hâyesi ağulu cânavarlar ısırdığına eyüdür ve eger suya şalı virdüklerinden ²¹ soñra ikinci def'ôa tekrâr avcılaruñ ağlarına düşse hemân çalkoyun olur ayakların yukarı kaldurur **129B** ⁰¹ sayyâdlara kendüyi gösterür tâ hâyeleri alınmış idüğün bilüp kendüyi şalı vireler ve ba'ôzılar eydür ⁰² bu cânavaruñ hâyesi ağulu cânavarlar ısırdığına eyü olduğu gibi eger beynisiyle kuhl çekseler ⁰³ göz tunduğün giderür ve ödinuñ mercimek deñlisi semm-i kâtildür ve bunuñ derisinden cevreb ⁰⁴ dikerler anı niķrîş olan kimse ayağına geyse bi'l-hâşîye niķrîş giderür ve nilûñ Ôacibinden ⁰⁵ biri de şeyhü'l-baħr ya'ôñi deñiz kocası didükleri cânavardur bu da nilde olur gayrı şuda olmaz ⁰⁶ âdem sûretinde bir balıkdur uzun şakalı vardur vilâyet-i mısrdan dimyât nâhiyesinde olur ⁰⁷ bu bir ağulu ve naħs ve uğursuz cânavardur şöyle ki dimyât taraflarından bir yirde mekân tuta mücerrebdür ⁰⁸ elbette anda tâ'ôun gibi ve yâ sayir belâlardan bir belâ olmayınca olmaz ve bi'l-cümle dimyâtda ol žuhûr ⁰⁹ itmeyince bir kaçâ görini gelmez bâb žikr-i Ôıydü's-şehîd ¹⁰ evâyilde vilâyet-i mısırda nil huşûsında bir Ôacib bid'ôatları ve kemâl-ı cehâletleri olurdu her yıl nil içün ¹¹ bir ulu cem'ıyyet iderlerdi içlerinde Ôıydü's-şehîd dimeg-ile ma'ôrûf-ıdı ulu günleri ve Ôažım düğünleri ¹² gibi-y-idi kâfir zamânından kalmış içlerinde dârü'l-islâm olduğdan soñra daħı ¹³ anuñla Ôamel iderler-idi meger Ôämme-i halkı şöyle zu'ôm iderler-idi ki her yıl nil suyu naśrânîlar anuñ içine ¹⁴ ağaçdan bir tâbütlerin ki içinde kendüleruñ geçmiş ulularından birinüñ barmağı var-ıdı bırakmayınca ¹⁵ taşmaya nilûñ taşması aña mevķûf ola yukaruda žikr olunduğı üzre nilûñ taşması bâbında egerçi ¹⁶ bunuñ gibi bir zu'ôm-ı fâsidleri daħı var-ıdı ĥazret-i Ôömeruñ radıyallahu te'âlâ Ôanh gönderdükleri bitâķayı ¹⁷ nile bırakduķları zamânda ol bid'ôat ref'ô idilmiş-idi ammâ bu bid'ôat ba'ôde-zamânın gine i'ôâde olunmış-ıdı halkuñ ¹⁸ hevâ-yı nefslerine muvâfık bid'ôat olmağın ol zamânda olan ĥukkâmuñ tekâsül ve tehâvünleri sebebiyle ve seyr ¹⁹

ve temāşāya ragbetleri eclinden bu kāfirî āyîni icrâ itdürmişler-idi Ōamrū bin el-Ōās hāzretleri eyyāmından şöñra ²⁰ kemā-kān kāfir zamānındaki gibi içlerinde cārî-y-idi meger mezkūr zuŌm-ı fāsıdlerine binā şehr-i beşensük ki kıbt ²¹ āyınlerinüñ biridür sekizinci gün her yıl bir ulu bayram idüp ol bayrama cümle etrāfda olan **130A** ⁰¹ naşārā gelürler-idi ve ol gün yir yir atlara binerler hezār oyunlar oynarlar-ıdı cümle kıāhire ve mısır ehli ⁰² tabaķalu tabaķalarınca çıkarlar nil kenārlarında ve cezīrede çadırlar kıurarlar-ıdı içlerinde çalıcı ⁰³ çağırıcı kimse kıalmazdı hep anda dirilürdi her ne dürlü oyuncı ve yılandı ve yalancı ve fāsık ve fācir ⁰⁴ var-ısa bir yire gelürdi ol gün ol kıadar fışk ve fücür ve fitne ve şürür olurdi ki sāyir eyyāmda ⁰⁵ niçe yıllarda olmaz-ıdı ol miķdār kimse bir yire cemŌ olur-ıdı ki hādd ve hāsrını halk-ı Ōālem ve rāzık-ı ⁰⁶ benî-ādemden ğayrı kimse bilmez-idi ve bu cemŌiyyet-i firāvānları nevāhî-yi mısrdan şübre nāhiyesinde ⁰⁷ olurdi ki şimdi de mısra kıarīb yirde bir köydür ve bu cemŌiyyetlerinde içlerinde mā-lā-yaŌni yire ol kıadar ⁰⁸ mālaları harc olurdi ki kıyāsa gelmez-idi mısra anda melāŌib ve melāhî esbābından mā-lā-nihāye nesne alurlar ⁰⁹ giderler-idi ol bir kıaç günde niçe kerre yüz bin aķçalık hamr şatılurdi hezār yimeler içmeler ¹⁰ iderlerdi arada niçe kıatl-ı nefslar olurdi ol cemŌiyyet bunuñla āhir idilürdi ki naşārā ¹¹ kāfirleri gelürler zıkr olınan tābūtların nil içine bırağurlar gine çıkarurlar-ıdı kāfir müsilmān ¹² nilüñ bunuñla taşmasına cezm iderler-idi tābūtuñ da aslı bu-y-ıdı ki meger naşārā kıavılınca evāyıl-i ¹³ aŌşār ve sābık-ı edvārda puta tapanlardan dıķlıdyanūs didükleri pādişāh ki ol kimdür aşığada ¹⁴ zıkr olınsa gerek mārīcurcus adlu bir naşrānîyı gel puta tap naşrānılıkdan çık diyü niçe işkencelerle ¹⁵ öldürmiş ol da dīninden dönmemiş ölümi ihtiyār itmiş naşārā dīni yolına Ōālemde evvel ¹⁶ şehīd olan bu mārīcurcudur dirler aslda anuñ kıatlı malatiyyede olmuş-ıdı ol zamānda ¹⁷ olan naşārā anuñ aŌzāsını pāre pāre üleşüp teberrük için her bir pāresin bir vilāyete alup ¹⁸ gitmişler-idi şaķlarlar-ıdı bir emr-i mühimleri olsa andan istiğāşe iderler-idi büyük pāresin ¹⁹ malatiyyede alı kıoyup bir pāresin iskenderiyyeye getürmişler-idi bu mısır naşrānıları elinde olan ²⁰ tābūtda daķı anuñ bir barmaķı var-ıdı her-bār anuñla teyemmün ve teberrük idüp bunlar da bir emr-i mühimleri olsa anuñ ²¹ hūsulında andan istimdād iderler-idi nil emrinde daķı bu āyın-i bātılları cārî-y-idi vilāyet-i **130B** ⁰¹ mısrdā her yıl bu fesāda müsilmānlar bile mübāşeret iderler-idi aña deĝin ki tārīh-i hicretüñ yidi ⁰² yüz ikinci yılında muhammed bin kıalāvun pādişāh-iken vezīri biybars rahmetullah-ı Ōāleyh müsilmānlar içinden bu bātıl ⁰³ āyîni refŌ itmeĝe ikdām-ı tām ve cidd ve ihtimām gösterdi mısır şubaşısına emr itdi ki anı menŌ eyleye ⁰⁴ halk eski Ōādetlerince şübrede cemŌiyyet itmeyeler ve sāyir aŌmāl-ı mısrdā olan beglere daķı hūkmeler-ile ⁰⁵ peykler gönderdi ki āşıkāre memleketde nidā

itdüreler min-ba'Öde naşārādan hiç bir kâfir yirinden hâreket ⁰⁶ itmeye Öıydü's-şehîd olur diyü mekân-ı ma'Öhûda biri dahı varmaya bu emr-i muşarrer olup etrâfda bu ⁰⁷ nidâ-yı Öâm olıcağ mısırda olan a'Övâmm-ı tâyife-i kıbtâ ziyâde güç geldi içlerinden zâhiri islâm ⁰⁸ üzerine olup kendüyi müsilmanın diyü zu'Öm iden ve henüz naşrânî olan da cümlesi bî-hûzûr ⁰⁹ oldılar aralarında birbirlerine varup gelmeler yilüp yüpürmeler olup muttasıl bunı söyleşürler-idi ¹⁰ yanlarında güyâ bir emr-i mühimm-i mu'Öažžam fevt oldu içlerinde hâdişe-i kübrâ-y-ıdı bunuñçün birbirlerine yanarlar ¹¹ yaqılurlar-ıdı anlardan bir naşrânî kâtib var-ıdı mezkûr biybarsuñ kâtibi-y-ıdı yanına tamâm taqarrüb ¹² idüp cümle umûr ve maşâlihini gören ve yanında alup viren ol-ıdı ol zamânda olan ümerâ ¹³ tariķince ki elbette her birine bir kıbt kâtibi kâfir yaqışur anuñ Öaqlını uğurlardı bu da biybarsuñ ¹⁴ tamâm muşâhîbi ve her emrinde murâkıbıydı âhir halk ol kâtibe düşündiler niçe ki biybarsa anı ¹⁵ söyletdiler bu cem'Öiyyetden mırıye bu kadar mâl hâsıl olurdı bu Öıyd idilmeyicek ol mâl zâyı'Ö ¹⁶ olur Öale'l-huşûs tâbût bile atılmayıcak nil taşmaz iklim-i mısır harâb olur diyü bunuñ emsâlî ¹⁷ çok türrehât ve müzahrefât söyletdiler biybars yanında aslâ biri de müfîd olmadı bu husûsda ¹⁸ ayagın berk basdı hağ sübhâne ve te'Öâlâ aña şebât ve qarâr virdi kâtibüñ sözün dinlemedi söyledügi mühmelâtdan ¹⁹ i'Örâz eyledi eger nil suyu bu kuru barmağ-ıla taşarsa taşmasun eger bu emrde tasarruf iden allah te'Öâlâ ²⁰ hâzreti ise naşrânîlar yalan söylerler anlaruñ yalanlarına ne i'Ötibâr didi ol yıl Öıydü's-şehîd itdürmedi ²¹ bu âyın-i bâtıl ibtâl olındı aña deyin ki târiķ-i hicretüñ yidi yüz otuz sekizi oldu ittifağ bu yıl da **131A** ⁰¹ Öıydü's-şehîd olacağ vağt yaqın gelicek muhammed bin qalāvunuñ beglerinden iki mu'Öteber begleri var-ıdı ki içerusinden ⁰² anları sevmezdi ve anlara iñen i'Ötimâd ve i'Ötikâdı yoğ-ıdı ikisin de kendüye hâyin añlardı kendüden icâzet ⁰³ istediler ki mısırdan taşralığa ava çıkalar varalar bir zamân sayd ve şikâr ve seyr ve temâşâ üzerine olalar muhammed bin ⁰⁴ qalāvun ise anlaruñ yabana çıkdukların istemezdi hıyânetleri ihtimâlin virürdi anlar hağķında yaramaz gümânı ⁰⁵ olduğın anlara tuydurmamak dahı isterdi mahzâ anları şavmak maşlahatı içün şabr idüñ Öıydü's-şehîd zamânı ⁰⁶ yaqın geldi bu yıl kemâ-kân Öıydü's-şehîd olmağ icâzet vireyin şimdiye deyin itdügüm yasağı bozayın dirin ⁰⁷ av temâşâsından anuñ temâşâsı yigdür diyüp anları egledi anlar da râzî olup şikâra gitmekden ferâğât itdiler ⁰⁸ bu haber il içinde şâyı'Ö oldu bi'l-âhire pâdişâh bir sözdür söylemiş oldu zarûri anuñ Öuhdesinden ⁰⁹ çıkmağ lâzım geldi buyurdi memleket içinde tekrâr nidâlar itdüreler bu yıl halk eski Öâdetleri üzre Öıydü' ¹⁰ ş-şehîde cem'Ö olsunlar pâdişahuñ emri böyledür didiler her taraftan kâfirler ve fecere-i müslimîn hâreketi ¹¹ geldiler tekrâr ol sünnet-i seyyi'enüñ ikâmet ve ihyâsına

sa'Ûy eylediler tamām üç gün üç gice içlerinde ¹² kemā-kān envā'Û-ı fışk ve fücûr oldu yine aşhāb-ı lehv ve ğinā cünbişe gelüp i'Ûlān-ı münkerāt ve ichār-ı ¹³ bid'Ûiyyātla dār ve diyār için toldurdılar eski āyınlerince nil üzre erbāb-ı melāhî gemilere binüp hezār ¹⁴ ızhār-ı menāhî eylediler ümerā eski 'Ûādetlerince hārām ve hēlāl dürlü ta'Ûāmlar ve hēlvālar yaraqlamışlar-ıdı anlara ¹⁵ yağma itdiler cem'Û olan feseķanuñ hādd ve pāyānı yog-ıdı ber-ķarār-ı sābık bu def'Ûa dahı içlerinde mübālīga temāşā ¹⁶ ve hengāme ve ğavġā oldu āhir zıkr olınan āyın-i bātıl üzre yine ol tābūtı nil içine bıraġup çıkardılar ¹⁷ naşārānuñ yine yüzleri güldi gerdiş-i rüzigār yine murādlarınca oldu sābıkā emır biybars bunı men'Û ¹⁸ itdüġiyle muħammed bin ķalāvunuñ icāzet virdüġinuñ arası otuz altı yıl-ıdı ol bid'Ûat yine i'Ûāde ¹⁹ olındı andan soñra her yıl ber-ķarār-ı sābık mısırda 'Ûıydü's-şehid olur oldu aña degin ki tāriħ-i hicretüñ ²⁰ yidi yüz elli bişinde nā-ġāh mısırda müsilmānlar naşārā üzerine hücüm itdiler arāżi-i keferenüñ kenşālarına ²¹ vaķfiyyet tariķiyle zabt itdükleri ziyā'Û ve ķurānuñ mahşülinı defter idüp dıvān-ı pādişāhiye şundılar **131B** ⁰¹ buyurdi muħāsib kātibler koyup yirlü yirlerinden yazup anları keşf ve taħķiķ eylediler ellerinde ⁰² kenāyis ve deyrlerine vaķfdur diyü zabt itdükleri yigirmi biş biñ feddān yir bulındı ki her feddān ⁰³ vilāyet-i mısırda eķal bir fulūriye olur feddānı ikişer üçer ekilür yir dahı vardur muħammed bin ⁰⁴ ķalāvun oġlı sultān şālīh zamānıydı kātibler gelüp yazduķlarını erkān-ı devletine 'Ûarz eylediler ⁰⁵ gördiler mübālaġa māldur anlar da pādişāha 'Ûarz itdiler emr itdi ekşerin naşārānuñ ellerinden ⁰⁶ alup ümerānuñ tımārlarına ķatdılar sāyir arāżi-i dıvāniyyeye ilhāk olındı muķtażā-yı şer'Û-i şerif ⁰⁷ üzre naşārāyı tamām mertebede tezlil idüp ķadr-ı hācetlerinden artuķ taşarruf itdükleri niķe kenşāların ⁰⁸ ve deyrlerin yıķdurdılar andan sultān emr itdi ba'Ûı begleriyle şehr şubaşısı mārū'z-zıkr şübre ⁰⁹ nāhiyesine çıkup çadır ķurdılar naşārānuñ anda olan kenşāların yıķdılar ve içinde 'Ûıydü's-şehid ¹⁰ olduġı vaķt nile bıraķduķları tābūtı bulup aldılar içindeki barmaġ-ıla götürüp toġrı mısırda ¹¹ pādişāh hūzūr getürdiler emr eyledi meydānda kendü öñinde ocaġa yaķup külini göle şavurdılar ki ¹² naşārā almaya bārı ol günden mısırda 'Ûıydü's-şehid bid'Ûatı ref'Û olındı ķavā'Ûid-i islām ve a'Ûlām-ı dīn-i ¹³ seyyidü'n-nām mürtefi'Û ķılındı keferenüñ anuñla bāġlarına dāġ-ı hāsret urıldı bi-hāmdillāh hāliyā ¹⁴ şeref-i dīn-i islām-ıla ne 'Ûıydü's-şehid olur ve nile sābıkā zıkr olınan üzre bāķire kız atmaķ bid'Ûatı idilür ¹⁵ yine nil şuyı ol zamāndan bu zamānlara ziyāde taşar ve lākin ol zamānlarda şuyı zāyi'Û itmezler-imiş şu ¹⁶ başduġı yirlerden zirā'Ûat itmedük yir ķomazlar-ımış hāttā rivāyet olunur (evāyilde) nil şuyı taşup oturuşduķdan soñra ki ¹⁷ arz-ı mısırda zirā'Ûat vaķtı olur ıstılāhlarınca ol şu oturuşduġı yirlere balķiķ dirler 'Ûayn-ı cevherdür ¹⁸ her ne zirā'Ûat itseler ķābildür ol vaķt pādişāh

cānibinden her nāhiyeye bir hegbe buğdayla bir muŖtemed ādem ¹⁹ gönderürler-imiş varur ol nāhiyeyi ser-tā-ser tolanur yoqlar-ı-mış şöyle ki ol bir hegbe buğdayı ekecek ²⁰ ekilmemiş hālî balçık bulup aña ol buğdayı ekegelür padişāha Ŗarz ider-imiş pādişāh ol nāhiyeyi ²¹ zabt iden her kimse aña siyāsete emr eyler-imiş siyāset iderler-imiş şimdi nil başduğı yirlerüñ Ŗöşri dañı ekilmez **132A** ⁰¹ gāh cisrleri eyü yapmazlar bu hıdmete gönderdükleri kimseler māl tamaŖı-y-ıla ihmāl iderler şu geldügi gibi ⁰² cisrleri yıkar sedd olınan yirlerden şu vaştsuz deşilür niçe zirāŖat yirlerin şu başacaş iken ⁰³ başmaz tağılur yabanlara gider ve gāh olur cisrler bozılmayup cümle arāžiyi şu başarsa da žulm ucından ⁰⁴ bir nāhiyenüñ ekincisi ki ol diyārda aña fellāh dirler tağılur yirin yurdın bırağup gider varur ⁰⁵ ehl ve Ŗayālıyla āher iqlimde sākin olur latîf balçıkları eker kimse bulunmaz zāyiŖ olur ekşer arāž-i ⁰⁶ mısruñ maħsūlı evāyilde olan maħsūluñ Ŗöşri Ŗaşiri olmaduğınınuñ bāŖişi bu iki nesnedür yohsa ⁰⁷ şöyle degildür ki nil şuyı evvelki gibi taşmaya bāb ⁰⁸ vilāyet-i mısırda yir yir nilden yarılan ulu ulu niçe arřlaruñ aħvālını beyāndur ki anuñ her birine o ⁰⁹ yir ıstılāhınca halîc dirler āgāh ol sābıkā dañı işāret olunmuşdur nil ırmağından etrāf-ı ¹⁰ vilāyet-i mısra gider niçe halîciler vardur şağa şola açar ulu arşlardur ki evāyil-i aŖşārda anları yir yir ¹¹ arž-ı mısırda kesmişlerdür biri bir nāhiyeyi başup mezāriŖini sıvarur zirāŖata qābil ider nil şuyı ¹² bi-iżnillah qarārınca taşup miqyās üzerinde žikr olınan cemŖiyyetler olduğdan soñra evvelā nefsi-i mısırda olan ¹³ halîc-i kebiri deşeler aña şu şalarlar yolına toğrı gider mısırda qatŖ-ı nil günü didükleri ol gündür ki aħvāl ¹⁴ žikr olunmuşdur bundan soñra etrāfda olan halîciler üzerinde dañı ādemler qomışlardur her birinüñ terbiyet üzerine ¹⁵ bir yevm-i mevŖüdi ve vařt-ı maŖhüdi vardur anı gözlerler ol vařt geldügi gibi halk cemŖ olup anları da ¹⁶ deşerler bir kaç günün içinde bu tariķle Ŗāmmeten arāž-i mısır içine şu şalarlar ser-tā-ser mezāriŖ-i vilāyeti şu başar ¹⁷ her ne cānibe bařsañ şāth-ı zemini şu alur lücce-i deryāya döner içinde şol qaryeler ki sevālif ezmānda ¹⁸ hendese Ŗilmince niçe tahmınler olunmağ-ıla mürtefiŖ yirlerde vāqıŖ olmuşdur hemān anlar qalur deryā içinde atalar ¹⁹ mişālî görünür anlardan māŖadā cümle esāfil ve eŖālî şu-y-ıla mālî olur evāyil-i kitābda dinen üzre üç ay miqđarı ²⁰ şu üzerinde yatur arž-ı mısır lülü-i beyzāya döner ve ol halîcilerden her halîcün de niçe cisrleri vardur ki ²¹ anlardan hezār kiçirek arşlar dañı alınmışdur her arřuñ başında toprak ve taş ve āğaç-ıla şuyı ĥabs idüp **132B** ⁰¹ tutduqları yire cisr dirler giderek bu cisrleri de deşerler şu arřlaruñ birinden boşanur varur birine girür ⁰² bunlaruñ da her biri ibtidā hendese Ŗilmi qavāŖidince yapılmış ve yirleri münāsib yirlerde qonulmuşdur şöyle ki ⁰³ arž-ı mısra nil şuyı bu tariķler-ile şalınmasa arada çok şu zāyiŖ olur şu çıķmağa qābil olan yirlerden ⁰⁴ niçe yire şu çıķmaz ol yir

istılâhınca şarâķi olup qurı qalur zirâŖat olinmaz ve bi'l-cümle arz-ı ⁰⁵ mısrla nil ırmağının mişâli gūyâ bostâncıların sebze-vâtı meşŖaleleri gibidür ki şuyı evvel bir meşŖaleye ⁰⁶ şalarlar anı şıvarduqdan soñra dönerler yolın açarlar şuyı bir meşŖaleye dañı şalarlar döne döne bu ⁰⁷ tarıķle bir bostâni başdan bařa şıvarurlar ve bu halıclerüñ cısrlerüñ ekşeri mısruñ vech-i bañrıñinde ⁰⁸ düşmişdür ki nilüñ deñize qarışduğı cānibidür ammâ vech-i kıblısi ki şaŖıd vilāyeti didükleridür anlardan ⁰⁹ hālīdūr olanı da bozılmış gitmiş Ŗalāmeti bile qalmamışdur ve zıkr olınan halıclerden meşhūr olanı ki muqaddemâ ¹⁰ zıkr olınan yidi halıclerdür anlar halıç-i sehâ ve halıç-i sedūs ve halıçü'l-iskenderiyye ve halıçü'l-feyyūm ¹¹ ve halıçü'l-qāhire ve halıç-i beñrābı el-menhâ ve halıçü'n-nāşırı dimekle maŖrūfdur bunlardan halıç-i sehâyı evāyil-i ¹² kitābda zıkr olınan kıbt pādışāhlarından tedāres bin şâ bin kıbtım bin mısrayim bin bayşar bin hām bin nūh ¹³ Ŗaleyhi's-selām kesmişdür mısırda pādışāh-iken kesdürmiş-idi Ŗāmmeten memālik-i mısra hūkm idenler içinde şāhib- ¹⁴ Ŗaql ve şāyib-re'y ve ziyāde ehl-i hāds ve tecrube ve kuvvetlü ve miknetlü pādışāh-ıdı zamānında be-ğāyet ızhār-ı ¹⁵ Ŗadl ü dād itmişdi illâ bu qadar var ki hidāyet-i hāķķa muķārin degil-idi bu cihetden başar-ı başıretini perde-i ¹⁶ efsürde-i ğaflet bürümüş-idi yılduzlara tapardı eyyām-ı saltanatında niķe heyākıl yapırdı ve heyākıl ¹⁷ ehllerin riŖāyet iderdi ve memleket ahvālını ziyāde gözlerdi Ŗale'l-huşūs nil emrinde fevķa'l-ğāye ¹⁸ iķdām ve ihtimām iderdi yabana şuyı zāyiŖ olduğın istemezdi ammâ halıç-i serdūs bunı firŖavnuñ ¹⁹ qarındaşı hāmān kesdürmişdür ki yuķaruda velīd bin muşŖabuñ mısırda pādışāhlığı beyānında zıkr olınmışdı ²⁰ ammâ halıçü'l-iskenderiyye bunı iskenderiyye menāresini yapan qalūbatrā el-melike adlu hatun kesmiş-idi ki yuķaruda zıkr olınmışdur mısra pādışāh ²¹ olmuş-ıdı dirler ki anuñ zamānında ve dañı soñra da niķe zamān bu halıçüñ şuyı yıl on iki ay aķar hiç **133A** ⁰¹ kesilmez-idi içi tobtolu balıķ aķardı şöyle ki keşretinden ağ şalmağa ihtiyācı yoğ-ıdı her ne vaķt ⁰² isteseler oğlancuķlar bile zahmetsüz anuñ balığın avlarlar-ıdı soñradan anuñ balığını satup ⁰³ Ŗamele virdiler andan soñra içinde balıķ görünmedi ağ şalmayınca bulunmaz ve şikāra gelmez oldu ammâ halıç-i ⁰⁴ feyyūmı hāzret-i yūsuf şalavātullah-ı Ŗaleyh ve selāmüh kesdürmiş-idi feyyūm şehrini Ŗimāret itdükleri ⁰⁵ zamānda feyyūmuñ mezraŖalarını bostānlarını ve qaryelerini zayŖalarını başup qanduran anuñ şuyı-y-ıdı ⁰⁶ az gitmedin bir niķe baħş olur her baħşı bir tarafı maŖmūr ve nil şuyına mağmūr ider ve taraf-ı ğarбіsine ayrılan ⁰⁷ baħşa halıç-i menhâ dirler bu da baķķa ırmaķa şebih bir arķdur toğrı münüfe aķar varur aña dökilür ⁰⁸ ammâ halıçü'l-qāhire bu halıç cümleden qadimdür ve halıç-i hākimı dimekle maŖrūfdur bunı kesen münüf şehrinde ⁰⁹ sākin olup anı taht-ğāh idinen mısır pādışāhlarının qadimlerinden

tūtış bin mālīyā adlu pādīşāh-ıdı ¹⁰ bu ol pādīşāhdur ki ibrahīm paygāmbar Óaleyhi's-salavat ve's-selām mısra anuñ zamānında geldi ve ĥazret-i ¹¹ ibrahīmüñ ĥatunı säre ĥazretlerini ellerinden almağ istedi ve āhir anlara ismāÓıl paygāmbar Óaleyhi's-selām ¹² anası hācer ana ĥazretlerini viridi ĥikāyet yuğaruda geçmişdür bu ĥalıci aslda hācer ĥazretleri ĥatırā içün ¹³ kesdürmiş-idi ol zamānda her yıl bu ĥalıç içinden buğda-y-ıla ve sâyir ĥubūbāt-ıla niçe gemiler yükletdürüp ¹⁴ ciddeye gönderürdi bu tārīkle vilāyet-i ĥicāzı niÓmete ġarğ iderdi baÓde-hu kürür-ı aÓvām-ıla bir zamān ¹⁵ bu ĥalıç battāl oldu aña degin ki iskender bin fileboşdan soñra rüm pādīşāhlarından enderumanūs ¹⁶ adlu pādīşāh ki ilya dimeg-ile maÓrūfdur anı yñiledi kemā-kān anda ġulzüm deñizine cidde cānibine ve ġarbiye ¹⁷ gemiler işledi ĥicāz memleketine vāfir terekeler gitdi bu olduğı tārīh-i hicretten dört yüz yıl öñürdü- ¹⁸ yidi soñradan gine ĥarāb oldu aña degin ki Óamrū bin el-Óās ĥazretleri vilāyet-i mısır feth itdi ¹⁹ zıkr olınan ĥalıç ĥazret-i Óamrū radıyallahu Óanh emri-y-ile gine açdı tekrār yñiledi ol vağt aña ²⁰ ĥalıç-i emirü'l-mü'minñ diyü ad tağdılar anlar eyyāmında turmayup bu ĥalıcden gemiler işlerdi eski mısrdan ²¹ baħr-ı ġulzüm kenārında şimdi süveys didükleri yirde ol zamānda maÓmūr olan ġulzüm adlu şehre anuñ içinden gemiler varur **133B** ⁰¹ gelürdi nil suyu orada varur ġulzüm deñizine dökilürdi soñradan tārīh-i hicretüñ yüz ⁰² ellisinde ĥalīfa ebū caÓferi'l-manşūr bu ĥalıci yumdurdı şimdi vilāyet-i mısırda yiri bellüdür baÓzı Óalāmeti ⁰³ mevcūddur yine açılmağā ġābildür dirler nite ki yuğaruda daħı aÓyān ve beyān olınmış-ıdı ammā ĥalıç-i ⁰⁴ beħrābj el-menħā bu ĥalıç tārīh-i hicretüñ biş yüz altısında kesildi efđal ibn emirü'l-cüyüş adlu bir beg ⁰⁵ kesdürdi ki aşığada kim-idügi zıkr olunur anuñ emri-y-ile aña mübāşir olan ebū el-menħā bin şaÓyā ⁰⁶ adlu bir yahūdī-y-idi ehli olmağın ol üzerine turup kesdürmiş-idi anuñçün bu adla ⁰⁷ meşhūr oldu ammā ĥalıç-i nāşırı bunı tārīh-i hicretüñ yidi yüz yigirmi bişinde muħammed bin ġalāvun ⁰⁸ kesdürdi nite ki yirinde zıkr olunur bāb ⁰⁹ arz-ı mısırda olan ihrām binālarınuñ beyānındadır ki eÓācib-i dehrdendür vilāyet-i mısırda ihrām dimekle ¹⁰ maÓrūf çok Óatığ ve ġadım binālar vardur ĥusūsā buşayr nāĥiyesinde ziyādedür ¹¹ ve bunlaruñ baÓzı büyükdür baÓzı küccük kimi taşdan yapılmışdur kimi balçığdan ammā ekşeri taşdandır ve kimi ¹² ayak ayak yapılmışdur ve kimi dümdüzdür ve her birinüñ aşığası inlü ve murabbaÓ ve yuğarusı gitdükce divşürilmiş ¹³ ince ve sivridür evāyilde mısır şehri ġarşusunda cize şahrāsında çok küccük hiremler var-ıdı sultān ¹⁴ şalāħa'd-din yūsuf bin eyyūb mısırda pādīşāhken ġarağuş adlu bir maşlahat-güzār begi var-ıdı aña emr ¹⁵ itdi anları yığdı taşıyla ĥālīyā mevcūd olan mısır ġalÓasını ve mısır şehrini muħit olan sūrı ¹⁶ ve cizede olan ġantaraları yapıdı zıkr olınan ihrāmlaruñ ulusu ki şöħre-i ĥalğ-ı Óālem ve

mütehâyyir-i nažar-ı ¹⁷ benî-âdemdür şol üç ihrâmlardur ki eski mısır karşusunda cize şahrâsında ile'l-ân üçü de kıyımdu ¹⁸ ve her biri irâqdan bir kara tağ gibi görünür husûsâ anlardan ikisi ki ol birinden büyükdür bunların ¹⁹ ne vâkı yapıldıkları ve bunları yapan kimlerdür ve niçün yapıldılar bunlarda tevârih ehleri ihtilâf ²⁰ eylemişlerdür ve bunlar bâbında birbirine münâkıh çok söz söylemişlerdür ekşeriyyâ bunları şeddâd bin Ŗâda ²¹ nisbet idüp ol yapmışdur dirler ammâ kıbt buña inkâr ider bizüm sihrümüz kuvvetinden Ŗâd kavmı **134A** ⁰¹ mısır vilâyetine kadem basmamışdur belki bunları tûfândan evvel emsus şehrinde ki şimdi mısır-ı kâdim ⁰² didükleri yirdür sâkin olan pâdişâhlardan sürîd bin sehlûk bin şiryâk bin yûmidûn ⁰³ bin tedresân bin hûsâl yaptı ki yukarıda ahvâlî zikr olunmuşdur bunları yapdurduğunu ⁰⁴ sebebi bu-y-ıdı ki tûfândan üç yüz yıl evvelden bu sürîd şâh vâkıŖasında gördi yir içindeki ⁰⁵ ehli üzerine başı aşağı geldi halk yüzleri üzerine sürini sürini kaçarlar ve gökden yıldızlar ⁰⁶ turmayup aşağı dökülür baŖı baŖına toķınur aralarından korkulu âvâzlar peydâ olurdu vâkıŖayı ⁰⁷ göricek halkdan şakladı hiç bir kimseye dimedi ve bunu muķarrer bildi ki Ŗâlemde bir Ŗâķim emr peydâ ⁰⁸ olur ve bir ulu hâdişe kıpar henüz bu vâkıŖa fikrinde-y-iken bir zamândan daķı yine vâkıŖasında ⁰⁹ gördi gökden aķ kışlar gibi kevâķib-i şâbite yire indi ke'enne-hu halkı kıparlardı Ŗâķıbet halkı iltûp ¹⁰ iki tağ arasına şakladılar tağlar halkın üzerine kıpandı ve nûrânî yıldızlar tundu Ŗâlem karañu ¹¹ oldu sürîd şâh korkuyla uyhusından uyandı âyin-i bâtıllarınca vardı heykel-i şemse girdi ¹² zîrâ güneşe tapardı öninde tazarruŖ idüp yüzün toprağa sürdü ve vâfir ağlayup inledi ¹³ şabâh olduķı gibi buyurdu cümle mısırda olan baş baş ulu kâhinleri bir yire cemŖ eylediler tamâm ¹⁴ yüz otuz nefer kâhinler-idi anlar-ıla meclis-i hâs idüp halvet oturdu evvel ve âķir gördüķi ¹⁵ vâkıŖaları anlara söyleyüp taŖbîrini sordu ittifaķ-ıla anları bir emr-i Ŗâķim olmağa yordılar ¹⁶ cümleden ulu ve bilûlusine kılmûn sâķir dirler-idi ayaķın turup pâdişâhların vâkıŖaları ¹⁷ kılayına olmaz kıderleri Ŗâķim olduķı gibi anların vâkıŖaları daķı elbette bir emr-i Ŗâķime delâlet ider hele ¹⁸ ben de pâdişâha bir vâkıŖa hîkâyet ideyin egerçi ol vâkıŖayı göreli bir yıldur ammâ şimdiye deķin ¹⁹ anı kimseye dimedüm pâdişâha söylerin meķer bir gice vâkıŖamda görürin emsus şehrinün menârı ²⁰ üzerinde sizünle ikimiz oturur-ımuşuz nâ-gâh gördük yukarıda gök yirinden oynayup kıpdı ²¹ üzerümüze aşağı uçdı başumuza yakın olıcaķ üzerümüzde bizi içine almış bir kıbbe gibi **134B** ⁰¹ oldu siz ellerünüzü göķe kıldurmuşduñuz bu ešnâda gördüm yıldızlar üzerümüze dökildi ⁰² dürlü dürlü sûretler-ile aramuza kıarışdı halk sizün sarâyunuñuñ etrafında yığılup feryâdla sizden ⁰³ meded isterler-idi siz turmayup elünüzü yukarı duŖâya kıldururduñuz hattâ elünüzü başunuza ⁰⁴ ber-â-ber idüp baña sen de böyle it

diyü buyururduñuz ikimüz de tamām havf ve haşyet üzre-y-idük ⁰⁵ bu hâlda gördük
 gökden bir kapu açıldı içinden bir nūr žāhir oldu üzerümüze güneş tođdı ⁰⁶ biz güneşden
 istimdād iderdük ol bize hitāb idüp qorqmañ gök yine yirine varur dirdi ⁰⁷ qorquyla
 uyandum gine uyudum bu defŌa görürin emsus şehri içinde olan halk-ıla ⁰⁸ başı aşığa
 geldi putlarımız turduqları yirlerinden başları aşığa dökilürler-idi bu hâlda gördüm ⁰⁹
 gökden niçe kimseler indiler ellerinde demürden çomaqları var-ıdı halkı anlar-ıla
 dögerler-idi ben anlara ¹⁰ niçün böyle idersiz didüm anuñcün ki halk kâfir oldılar
 ilāhlarına tapmazlar gayrıya taparlar dirler-idi ¹¹ ben de yā bunlardan halās olurı var
 mıdur belı şol ki bu belādan halās olmağ ister gemi šāhibine ¹² ulaşı görsün dirler-idi bu
 qorqlar-ıla tekrār uyandum artuğ gözüme uyku gelmedi didi sūrıd šāh ¹³ bunu işidicek
 kāhinlere gelün Ōilm-i nücüm qavāŌidince kevākibün irtifāŌın tutuñ görelüm Ōālemde
 ne ¹⁴ hādişe var didi didügi gibi itdiler ol bābda ziyāde te’emmül ve tefekkürle hezār
 istikşā ve tettebbuŌ eyledükden soñra ¹⁵ cümlesi tūfān emrine hūkm itdiler ve tūfāndan
 soñra esed burcından bir od çıkar götüri Ōālemi yağar ¹⁶ didiler sūrıd šāh görüñ bu
 āfetler bizüm diyārumuza dañı olur mı yohsa baŌzı diyāra mı mahsūsdu ¹⁷ didi görüp
 belı bu āfetler Ōāmdur bizüm diyārumuzda dañı olur ekşeri bilādumuzu şualur niçe
 yıllar ¹⁸ arz-ı mısır harāb yatur didiler sūrıd šāh gine görüñ diyārumuz bir dañı açılır mı
 yohsa ebedı şü ¹⁹ altında qalır mı didi yok ebedı şü altında qalmaz yine açılır kemā-kān
 maŌmūr olur didiler sūrıd šāh ²⁰ bundan soñra ne olmağ görünür didi kāhinler mısır
 vilāyetine bir pādişāh kaşd ider mısır ehlin kırar mālların ²¹ alur didiler bundan soñra
 nolur didi mısra nil tarafından bir qavm gelür arāzi-i mısruñ ekşerine hūkm **135A** ⁰¹ ider
 didiler bundan soñra ne olur didi nil suyu kesilür arz-ı mısır ehlinden hālı qalır diyüp ⁰²
 nücüm delāletince bu ahkāmı söylediler sūrıd šāh kāhinlerden bu cevābları alduqdan
 soñra hemān te’hır ⁰³ itmeyüp ihrāmlaruñ binālarına emr eyledi aña şürüŌ itmelü olıcağ
 evvel buyurdı taş maŌdenlerinden ⁰⁴ ulu ulu direkler kesüp ve Ōağım mermerler biçüp
 ve arz-ı mağribden qurşunlar çıkarup ve üsvān nāhiyesinden ⁰⁵ šāqıl ve kebır kara taşlar
 iñzār itdiler žıkr olınan taşlar yirlü yirlerinde kesilüp biçilüp ⁰⁶ yonılup düzilüp bināya
 qomağa tamām her biri yaraduğı gibi anları ihrām yapacaqları şimdi ⁰⁷ ihrāmlar olduğı
 yirlere getürmelü olsalar bu emre mübāşir olanlaruñ ellerinde üzerinde baŌzı yazular ⁰⁸
 yazılmış šāhifeler var-ıdı ol šāhifeyi alup gidecekleri taşa bir kerre çalarlar-ıdı ⁰⁹ her
 qanqısına çalsalar defŌı turduğı yirden qalqar tamām yüz oğ atımı miqdarı yir sıçrar
 yapılacağ ¹⁰ ihrāma toğrı varur bir yirde düşerdi tekrār aña ol šāhifeyi bir dañı çalarlardı
 yine ¹¹ evvelki gibi bir dañı sıçrardı düşerdi murād olduğı yire gelince her taşı bu tarikle
 getürürler-idi ¹² sihr ve tılsımātı Ōilmi qavāŌidince bir Ōamel-idi iderler-idi zırā ol

Óažim ve kebîr taşlar ki hiremlerüñ binâlarında ¹³ vardır anları görenler bilürler ki
 bunun gibi bir sebebi olmayınca anlaruñ bir yirden bir yire getirilmeğe ¹⁴ kâbiliyyetleri
 yokdur her ne deñlü şānāyiŌ ħarc olunursa ħayvānāt çekmeg-ile gelecek taşlar degildür
¹⁵ ve'l-ĥāsıl cümle ālāt ve esbāb ve ħevāyic ve mühimmātı tedārük olunup vech-i meşrūh
 üzre taşları ¹⁶ yirlü yirlerine getirildükden şöñra sürîd şāhuñ emriyle ibtidā sābıkā zıkr
 olınan üç Óažim ¹⁷ ihrāmlar bināsına bünyād urdılar ki biri hirem-i şarķi ve biri hirem-i
 ġarbî ve biri hirem-i mülevvendür ve binâların ¹⁸ dañı bu tarıķle iderler-idi ki evvel bir
 taş yirine uzadı yatururlar yir yir anı oyarlar üzerinde degirmen ¹⁹ taş büyüklüğü bir
 niçe göbekler iderler dönüp ol göbekler üzerlerine demürden yoğun ve muĥkem ²⁰ igler
 berkidürler baŌde-hu ol göbeklere muĥāzî yirlerinden yir yir ol göbekler dāyiresince
 oyulup ²¹ çukurlar idilmiş ve çukurlar içinde yir yir ol igler muķābelesinde delükler
 delinmiş evvelki taş büyüklüğünde **135B** ⁰¹ bir ulu taş dañı getirüp uzadısına evvelki
 taş üzerine kıparlar şöyle ki altındağı taşda olan ⁰² göbekler-ile igler bu üstine kıonan
 taşuñ çukurlarına ve çukurlarında olan delüklere muĥkem rāst gelüp ⁰³ geķer ol iki taş
 birbirine gereğı gibi oturuşup tamām yaķışur aralarından şu sızmaz-ıdı andan vāfir
 kıurşun ⁰⁴ getirüp ol çukurlaruñ kenārlarına dokerlerdi şöyle ki varur delüklerün dañı
 boş olduğı yirlerine ⁰⁵ tolardı ol iki taşuñ arasını muĥkem kined iderdi ve bi'l-cümle her
 ihrāmı tā esāsından bu vechle yapup tamām ⁰⁶ itdiler ve her birinüñ kıapusını kıırķ arşun
 aşığa yir altında eylediler ve cümlesinüñ kıapusını belürsüz itdiler ⁰⁷ şöyle ki her birinüñ
 dıvārı dibinden kıapusına ırince yir altında zıkr olınan miķdārı kıazmaķ gerek ki ⁰⁸ bir
 bināya ırile ve andan kıapusına ırile ve bu hiremlerün her birinüñ yir yüzinde
 yüceliklerini mālīķi zīrāŌla ⁰⁹ yüz zīrāŌ itdiler ki şimdiki zīrāŌ-ıla biş yüz zīrāŌ olur
 ve her cānibinüñ dört dılıŌından her ¹⁰ dılıŌını mālīķi zīrāŌ-ıla yüz zīrāŌ idüp yuķaru
 gitdükce kıarşu dört yanından bināsını divşürdiler ¹¹ yuķarusını aşığasından varduķca
 insüz iderler-idi giderek toruğını inceldüp āħir depesinüñ ¹² sathında tahmīnā sekiz deve
 çökecek miķdārı suffede her birini tamām eylediler ibtidā binâlarını ırmalı olıcaķ ¹³
 sürîd şāh emriyle memleketinde olan cümle ĥükemā cemŌ olup bir saŌd vaķt ihtiyār
 itmişler bünyādların ¹⁴ ol vaķtda bıraķmışlar-ıdı vaķtā ki murādlarınca üç de tamām
 olup binâlarından ferāğat olındı buyurdi ¹⁵ başından ayağına deġin bilā-teşbīh kaŌbe
 tarafında anları mülevven ve mūnaķķaş dībā bezleriyle örttiler ve anlar içün ¹⁶ etrāf-ı
 vilāyetinde nidā-yı Ōām itdürüp bir ulu bayram eyledi eli altında olan cümle ĥalāyık
 ĥāzır oldılar ¹⁷ gelüp her birini temāşā idüp üzerlerine şaķular şaķdılar oralarda niçe ġün
 hezār yimeler içmeler ¹⁸ eylediler baŌde-hu sürîd şāh buyurdi hirem-i ġarbîde levn levn
 berk taşlardan otuz ulu mahzenler idilmiş-idi ¹⁹ anları emvāl-ı firāvān-ıla ve nefîs

cevherlerden düzilmiş envā'ı temâşîl ve taşâvirle ve fâhîr demür âlâtıyla ²⁰ ve igeye gelmez demürlerden düzilmiş silâhlar-ıla ve dürilür бүkilür uvanmaz muşanna'ı sırça kıblar-ıla ve niçe ²¹ Óacāyib ve ġarāyib tılsımāt işleriyle ve hindî ve ġayr-ı hindî hezār edviye-i müfredāt-ıla ki anlara Óaķāķîr **136A** ⁰¹ dirler ve anlardan düzilmiş niçe terkîbāt-ı nāfi'ayla ve esnāf-ı semūm-ı ķātîle-y-ile bunlardan ġayrı niçe dürlü ⁰² esbāb-ıla dahı māl-ā-māl ve kimi altundan kimi ġümüşden felek ķubbeleri resminde kevākibiyle niçe ķubbeler dahı ⁰³ işledüp bunları ve ataları dedeleri düzdürdükleri hezār temâşîli ki zu'om-ı fāsıdlerince anlara tapmaġ-ıla ⁰⁴ kevākibe taķarrüb iderüz diyü mülâhāza iderler-idi anları ve bunlardan ġayrı kendü zamānına gelince Óilm-i nücūm üstādları ⁰⁵ kevākib-i şābitenūñ kevninden ve felek ķarhlarınıñ devrinden Óālemde vaķt vaķt ne emr hādîş olur ⁰⁶ ve kendüler Óasrına deġin ne hādîş oldu ve zamān āhir olınca arz-ı mısra kimler hūkm iderler bu mecmū'ı bilmek ⁰⁷ huşūşında urduķları tārîh için işledükleri Óacāyib ve ġarāyib işleri hezār fāyideler için ⁰⁸ müddeber şular-ıla memlū niçe żurūf ve âlâtı sāyir bunlara beñzer çok dürlü nesneleri dahı bir yire cem' idüp ⁰⁹ emr itdi ķamusını ġetürüp hirem-i şarkî içine ķodılar andan emr itdi ġeġen pâdişāhların ġesedlerini ¹⁰ envā'ı dürlü mermerlerden ve ġeġmiş meşhūr ulu kāhinlerin meyyitlerini ķara şavvān taşından tābūtlar içine ¹¹ ķoyup anlardan her kāhinūñ kitābını ki içinde kendü zamānında işledüġi umūr-ı ġariġbe ve şanāyi'ı Óacıbesi ¹² ne-y-idi ve anūñ şiret ve şūreti niçe-y-idi ve hāvādîşden kendü zamānına gelince ne olmuş-ıdı ve anūñ ¹³ re'yince āhir zamāna deġin ne olsa ġerek hep yazılmış-ıdı şāhibi-y-ile tābūt içine bile ķoyup ¹⁴ bu zıķr olınanları üçünci meżķūr hirem-i mülevven içine ķodılar ve bu hirem-i mülevvenūñ dıvārlarında her şanġat ¹⁵ ehlinden bir kimse şeklinde niçe şanemler ve şūretler düzdürüp bir yirde ķodurdu ki her birine niçe ¹⁶ tılsımāt olınmış-ıdı tırdıġı yirde elleriyle şanġatın işlerdi ki ġörenler ol şanġata andan ta'olīm ¹⁷ ala öġrene-y-idi bu mertebe-y-ile dahı ķomayup dıvārlarında her şanġat niçe işlenür ve anūñ âlāt ve esbābı ¹⁸ nicedür cümlesin emr idüp yazdurdı belki der ve dıvār ve saķfından ve direklerinden hiç bir yir ķomadı ¹⁹ yazular-ıla tıldurdu ve anlarda şol ġizlü ve müşķil Óilmeleri ki mısır ehli bilirüz diyü da'vā iderler ²⁰ sihr ve tılsımāt ve neyrencāt ve hendese ve nücūm ve ķımyā ve şımyā Óilmeleri ġibi ķamusını bile derc itdüdü ²¹ ve bi'l-cümle envā'ı Óulūmdan hiç bir Óilm ve esnāf-ı şanāyi'ıden hiç bir şanġat ķomadı ki anı bu hiremde **136B** ⁰¹ yazdurmaya ve resm itdürmeye andan soñra kevākibe tapanların kevākib yolına virdükleri mālaları ve kāhinlerin ⁰² cümle mālalarını ki saġışa gelmez-idi ve anların hād ve hāsırını hāķ sübhāne ve te'ālādan ġayrı kimse bilmez-idi bir yire ⁰³ cem' itdürüp bunların dahı cümlesin anda ķodurdu andan zıķr olınan üç

hiremlerden her birine cinlerden bir hazine-dār ⁰⁴ koyup üzerin bir dürlü tılsımātla bağladı hirem-i ğarbınüñ hâfızını bir şaruşın Ŗuryān cin oĝlanı itdi ki aĝzında ⁰⁵ hınzır azuları gibi büyük azuları olup hemişe çevre yanını tolaşur yad ayaĝdan hıfz iderdi dirler ki ⁰⁶ ĝāhı anı bu hirem hâvālşin çegzinürken görürlerdi ve bu hiremüñ tılsımını bir berk cezaŖ taşından ki cezŖ ⁰⁷ bir taşdur yemende Ŗaĝıĝ maŖdeninde olur bir Ŗaĝım şanem itdi ki hiremüñ ĝapusında dikilüp tururdu ⁰⁸ elinde hârbe şeklinde bir silâh tutardı ve başı ucında başına yakın yirde büyük yılan idilmiş-idi ⁰⁹ kıvrılıp yaturdı her ne kimse ki taşradan hirem içine girüp içinde olanlardan birini almaĝa ĝaşd ¹⁰ itse defŖi ol afŖi kıvrılıp yatduĝı yirden oĝ gibi atılır gelür muhkem ol kimsenüñ boynına tolaşur ¹¹ anı boĝar öldürürdi hirem-i şarĝınüñ hazine-dârını bir Ŗuryān ve hânâ cin Ŗavratı itdi ki bunun daĝı ¹² anuñ gibi aĝzında büyük azu dişleri olup hirem çevresin tolanurdu ol araya gelene ulaşmaĝ ¹³ istese aña görünür nâz ve şıve idüp yüzine güler anı kendüye çeker yakın geldüĝi gibi yiliyle çalup yıĝar ¹⁴ Ŗaĝlını alır hâyran iderdi ve bu Ŗavratı öyle vaĝtlarında ve ĝün tulunduĝı zamānlarda hirem çevrelerin tolanurken ¹⁵ niçe kerre görmişlerdür dirler ve bu hiremüñ tılsımını aĝ-ıla ĝaradan mürekkeb yine cezŖ taşından bir alaca şanem ¹⁶ itdi ki anuñ başında iki açuĝ ĝorĝunç ĝözleri var-ıdı kendüsi bir kürşü üzerinde otururdu ¹⁷ bunun da bilesince hârbe şeklinde bir yaraĝı var-ıdı her ĝaçan aña bir kimse baksa defŖi anuñ tarafından bir ĝorĝulu ¹⁸ âvâz işidürdi fi'l-hâl yüregi ĝopar ve ödi şıdar yıĝılır ölürdü ve hirem-i mülevvenüñ hâfızını şüfî ¹⁹ şeklinde bir ĝoca cin eyledi ki kenşâlar micmeri gibi bir micmeri var-ıdı anuñla her dâyim hireme buhür virürdü ²⁰ dirler ve bu hiremüñ tılsımını bir dıvâr içinde beht taşından ⁸¹ bir küccük şanem itdi ki aña her kim baksa ²¹ hemşin ol şanem anı kendüye çekerdi ol kimse defŖi varup aña şöyle yapışı ĝalurdı ki andan **137A** ⁰¹ ölmeyince ayrıtlaşmaz-ıdı ve sūrîd şâh anlarda cinlerden bu hazine-dârları taŖyın idüp zıkr olınan tılsımları ⁰² bağladuĝdan soñra her şanemüñ içini cinler-ile toldurdu anları Ŗilm-ile teşhîr itmişdi her birinüñ üzerine anlardan ⁰³ müvekkeller ĝodı ve bunlar içün bildüĝi üzre niçe ĝurbânlar kesdi ve münâsib buhûrlar virdi ki anlara ⁰⁴ varmaĝuñ tarıĝın bilmeyen kimseden ĝayrı kimseler bulmaya ol tılsımları açmaya ve ĝıbtîlerden baŖzı ⁰⁵ kitâblarında şöyle zıkr iderler ki bu ihrâmlaruñ üzerlerinde taşlar üstinde baŖzı kelimât ⁰⁶ yazılıdur ki Ŗarabca maŖnâları budur ⁰⁷ وَأَتَمَّتْ بِرَبِّهَا فِي سِتِّ سِنِينَ قَرْنَ أَقْبَمَتِي وَزَيْعِمَ أَهْلِي شَيْءٌ طَلَّقْتُهَا فِي سِتِّ سِنِينَ ⁰⁸ إِنَّا سَوَّيْدُ الْمَلِكِ نَبَيْتُ هَذِهِ الْأَهْرَامَ فِي وَقْتِ كَذَا وَكَذَا ⁰⁹ türkçe hâşıl-ı maŖnâsı ben

⁸¹ hacet-i beht bir aĝ ve berrâĝ küccük taşdur ki âdem mıĝnâfîsidur âdem anı görse bî-ihtiyâr aña gülmek Ŗârız olur ve murâd idindüĝi nesne hâşıl olur

sürîd şâhın ki bu ihrâmları şunuñ gibi şunuñ gibi vaqtlarda yapdum ve ben ¹⁰ bunlaruñ binâsını altı yılda tamâm itdüm şol kimse ki benden soñra gelür kendüyi benüm gibi pâdişâh olmak ¹¹ zu'ûmın eyler hüneri var-ısa bunları altı yüz yılda yıka bilsün hâlbuki yıkmak yapmağdan âsândur ve ben ¹² bunları tamâm idicek üzerlerin djbâ-y-ıla örtüdüm ol er olsun hâşîrle örtebilsün dimekdür ¹³ ve kütüb-i tevârihüñ ba'Özında eydür sürîd şâh bu hiremlerden gayrı bunlaruñ cânib-i cenûbısında vilâyet-i ¹⁴ mısrdan beyne'l-cebeleyn didükleri yirlerde üç murabba'Ö fışkıyyeler binâ itdi ki her biri bir Öažım göl-idi nil altından ¹⁵ anlara şu koyılmağa vâsi'Ö yollar ve deriñ karızler itdürmiş-idi şimdi dañı vilâyet-i mısrdan behnisâviyye ¹⁶ nâhiyesinde buhayre dimeg-ile ma'Örûf ba'Özi göller vardur ol fışkıyyeleruñ âşârındandur dirler ammâ zamân-ı ¹⁷ evâyilde her birinüñ çevresi bir gün bir gicede tolaşılmaz-ıdı şimdi bu miqdâr degildür soñradan ¹⁸ çevrelerinden niçe yirleri örtildi dirler ve sürîd şâh ol fışkıyyeleri sâbıkâ zıkr olınan üzre ¹⁹ vâkı'Öasında gördügi nâ-gâh od tûfânı ola diyü qorqup anuñ tedârüki içün itmiş-idi nite ki ²⁰ hiremleri şu tûfânı olmak ihtimâlıyla qorqup itmişdi hikâyet ²¹ olunur sâbıkâ zıkr olunduğı üzre me'mûn halîfa mısra gelüp hiremleruñ birisini açduğdan soñra **137B** ⁰¹ anuñ açduğı gedükden ol hirem içine niçe yıllar halk girürler çıkarlar-ıdı ol yıllardan birisinde ⁰² ittifâk yîni yitişmiş ba'Özi cerice yigitlerden yigirmi nefer kimseler ittifâk itdiler ki ol gedükden hireme gireler yâ budur ⁰³ nihâyetine degin varalar içinde ne vardur göreler ve yâ budur ol yolda helâk olalar bu ittifâk-ıla yimekten ⁰⁴ içmekden kendülere yitecek miqdârı nesne alup ve ip ve mûm ve od ve sâyir bunuñ emsâlı kendülere gerek ⁰⁵ olacaq nesnelerden vâfir götürdiler ba'Öde-hu cümlesi varup hireme girdiler içinde yir yir tayıncağ yirler ⁰⁶ var-ıdı düşe tura içinde bir zamân gitdiler yollarında tavşancıl kuşları deñlü yarasalara uğrarlar-ıdı ⁰⁷ yolların çelüp geçerler-idi anlardan qorınurağ giderler-idi giderek bir yire irişdiler ki andan turmayup ⁰⁸ bir sovuğ yıl eserdi aña qarşu gidelüm didiler çerâğları söyindi tekrâr od yakup sırça kandillere ⁰⁹ kodılar ol yile qarşu gitdiler bir hâlî kâ'Öa içinde bir kuyıya irişdiler bildiler hikmet ol kuyı içindedür ¹⁰ içine girmek istediler kâdir olmadılar âhir içlerinden birinüñ biline ip bağlayup kuyı içine şarkıtdılar ¹¹ az gitmedin gördiler kuyı anuñ üzerine qapandı yoldaşları anı yukaru çekdiler çıkarmağa kâdir ¹² olmadılar çekdüklerince yukarudan işidürler-idi aşâğada ol kimsenüñ kemükleri çatır çatır ¹³ kırılırdı bu eñnâda nâ-gâh bir qorqulu âvâz işidüp anuñ qorqusından bi-ihtiyâr yüzleri ¹⁴ üstine düşdiler âhir dönüp kaçmak ve taşra çıkmak istediler geldükleri yola yukaru ağdılar ¹⁵ ba'Özısı yolında olan tayıncağ uçurumlardan tayınup aşâğasına uçdı helâk oldu bâkî kalanı ¹⁶ taşra çıkdılar şaşduklarından çıkdıkları yirde otırı vardılar ki kendüleri tedârük ideler ¹⁷ hiremüñ

yanı-y-ıdı başlarına gelen ahvālī taŖaccüb idüp otururken nā-gāh gördiler ortalarında yir yarıldı ¹⁸ kuyıya şarkıtdıkları yoldaşlarını dirile taşra bırağdı bir hāl-ıla ki turmayup şadılar bir ¹⁹ dürlü bir dille baŖŖı söz söylerdi ki ne dir añlanılmaz-ıdı ol sözün elfāzını ezberlediler soñra ²⁰ bilenlerden şordılar meger maŖnāsı kendüye müyesser olmaya hāk nesne taleb idenün hālī ve cezāsı budur ²¹ dimeg-imiş bunu didükden soñra fi'l-hāl yıkılıp cān virdi yoldaşları meyyitin götürüp gitdiler halk **138A** ⁰¹ içinde haberleri şāyiŖ oldu anları ol zamānda mısra hūkm iden öñine iletdiler mācerālarını ⁰² bi'z-zāt kendülerden şordı taqrir olınan üzre aña hīkāyet itdiler ve yine bundan gayrı ⁰³ hīkāyet olunur ki bir zamānda dahı bir āher tāyife bu hireme girdiler ⁰⁴ aşāğa dibine irdiler dört yanını gezdiler öñlerine bir yol geldi aña düşüp gitdiler bir havz ⁰⁵ şeklinde yire irdiler ki içinde az az şu tamlardı içinden gine aķar giderdi aslı nedür bilmediler ⁰⁶ oradan geçdiler murabbaŖ dīvārlu ev şeklinde bir yire irüp gördiler dīvārlarının bināsı şırf ⁰⁷ uvacuķ murabbaŖ taşlardan ammā her bir taşı be-gāyet hūsn ve letāfetde içlerinden birisi dīvārdan ⁰⁸ ol taşların birin ķopardı ağızına atdı defŖi yilden ķulağı kapanmalu oldu kendüye cebr ⁰⁹ idüp bu hāla şabr itdi ol taşı ağızından çıkarup yabana atmadı oradan dahı geçdiler ¹⁰ bir yire dahı irdiler ki bir Ŗaķım mağāraya beñzerdi gördiler içinde sikkelenmiş bi-nihāye altunlar ¹¹ var kıyās itdiler her altun miķdārda biñ mişķāl var-ıdı andan bir miķdār aldılar artuķ turduķları ¹² yirden harekete ķādir olmadılar zarūri alduķların gine bırağdılar yolları açıldı dahı ilerü yüridiler ¹³ şuffe gibi bir yire dahı irdiler ki anda yeşil taşdan bir ķoca şüreti var-ıdı öñine oķur ¹⁴ oğlancuķlar şeklinde nice küccük timşāllar ķonmuş-ıdı ke'enne-hu ol ķoca muŖallim-idi anları ¹⁵ oķudurdu burada dahı baŖŖı esbāb ve emvāl var-ıdı bunlardan dahı bir miķdār nesne aldılar ¹⁶ kemā-kān burada dahı turduķları yirde ķurıyı ķalup aslā harekete ķādir olmadılar zarūri bunu da ¹⁷ yirine bırağup yola revān oldılar giderek bir ķapusu bağlu eve irdiler içinden vāfir ķorķulu ¹⁸ āvāzlar ve ğavğālar ğalebeler gelürdi aña muķayyed olmayup oradan da geçdiler bir murabbaŖ eve irişdiler ¹⁹ içinde gördiler bir yeşil direk üstinde bir dürlü bir cevherden bir horūs timşālī var iki gözleri ²⁰ ķerāğ gibi yanar nūrı-y-ıla ol ev içi rüşen olmuş aña yaķın varduķları gibi bir ziyāde ķorķulu ²¹ şayha-y-ıla ötüp iki ķanatların birbirine ķağdı andan ķorķup oradan da geçdiler aķ taşdan **138B** ⁰¹ düzilmiş bir timşāla irdiler ki başı aşāğa bir Ŗavrat şüreti-y-idi iki yanında taşdan iki arslan ⁰² var-ıdı ke'enne-hu ol timşālī yutmaķ isterler-idi orada bir zamān turup şerrinden halās için bildükleri ⁰³ üzre baŖŖı ğarāyim oķıdılar tırırāķ bir miķdār yüzleri gözleri öğrendi oradan da geçdiler giderek öñlerinde ⁰⁴ bir aydıñlık żāhir oldu aña ķarşı gitdiler bir ağız açuķ delüğe irdiler ki ķapusunda ķara taşdan iki timşāllar ⁰⁵ var-ıdı her biri elinde mızrāķ

şeklinde bir yarağ tutardı ġarāyim okımağ-ıla anlardan dağı selāmetlğıla geçüp ⁰⁶ ol delükden taşra çıkdılar gördiler dünyā yüzidür öñlerinde bir toğrı yol var ol yola düşüp gıtdiler ⁰⁷ tamām bir gün yüridiler taşradan ol yol anları yine ihrāma girdükleri delük dibine getürdi bundan bildiler ⁰⁸ ihrām içinde bir günlük yol yürimişler buña ġayrān olup oradan yirlü yirlerine tağıldılar bunu ⁰⁹ irdüklerine söylediler il içinde tamām şāyiŖ oldu andan pādişāh kulağına degdi yezid bin Ŗabdü'l-melik ¹⁰ zamānydı ol kimseleri (getürdü) bu haberi bi'z-żāt anlardan sordı vech-i meşrūġ üzre virdiler anlara ¹¹ ādem koşdı tekrār vardılar ol çıkdıkları delügi aradılar kâbil olup bulamadılar niçe gün ¹² ol araları tolandılar nere-y-idügin teşhış idemediler içlerinden ol ağıza taş alan yoldaşları ağızından ¹³ ol taşı çıkardı gördi bir ġāyet nefis ağır bahālu bir cevherdür vāfir bahāya şatup māl-ı Ŗaẓim eline ¹⁴ girdi fakīr-ī nā-tüvān-iken ġ^wāce-i tüvānā oldu ve yine bunlardan ġayrı ġikāyet olunur ¹⁵ mısırda aġmed bin tulun pādişāh-iken bir tāyife hiremlerden birine girdiler içindeki evlerüñ birinüñ ¹⁶ bir penceresinde bir ġoġka çoğan buldılar ol ġoġka bir muġkem ve muşannaŖ sırçadan-ıdı anı alup ¹⁷ taşra çıkdılar gördiler içlerinden birisi yok anı aramağ için tekrār içine girdiler gördiler Ŗuryān ¹⁸ çıkageldi Ŗaġlı başında degil-idi gülerak kendülere hiç zaġmet çeküp beni aramañ diyüp gine ¹⁹ hiremüñ içine girdi gitdi anı bildiler cin kapup anlaruñ mekrlerine uğradı andan vāz geçüp ²⁰ taşra gıtdiler çıkup bu haberi iller içinde söylediler şāyiŖ oldu aġmed bin tulun işidüp ²¹ anlardan ol ġoġkayı aldı ve artuğ hiremlere girmesünler diyü ġalka yasağ eyledi ammā ġoġka emrinde mütefekkir **139A** ⁰¹ oldu anuñçün ki cüz' i nesne-y-idi eyā bu ne ola diyüp taŖaccüb iderdi yanında bir ehl-i maŖrifet ⁰² kimse var-ıdı muşāġibi-y-idi elbette bu kolayına nesne degildür hele getürüñ şu ġoġkayı tartuñ ⁰³ görelüm didi tartdılar veznde mısır rıtlıyla dört rıtl geldi içini suyla toldurup bir dağı ⁰⁴ tartdılar gine veznde kemā-kān ol rıtl ile dört rıtl geldi ne artuğ ve ne eksük sırrı nedür ⁰⁵ bilemediler ve ġoġkayı ġazinesinde ġıfz itdürdi ve yine ġikāyet olunur ⁰⁶ bir zamānda dağı bir büyük kimseler hiremüñ birine girdiler nā-gāġ gördiler öñlerine bir kara yalıñ yüzlü oğlan ⁰⁷ çıkageldi fi'l-ġāl anları bir çoмаğ-ıla döge başladı her çend ki kaşd itdiler aña muġābele itmege kâdir ⁰⁸ olmayup elinden Ŗāciz oldılar zarüri esbābların dökerek andan kaçdılar yine hiremden taşra ⁰⁹ çıkdılar artuğ içine girmeye mecālları olmadı faşl ¹⁰ āgāġ ol zikr olınan hiremlerüñ ve bürbālaruñ binālarına sebep tūfān ġorġusı olduğına münāsib ¹¹ baŖzılar rivāyet iderler Ŗacem pādişāġlarinuñ ġudemāsından şāġ tahmüreş zamanında tūfān haberi ¹² cihān içre şāyiŖ olup mağrib ġükemāsı pādişāġların tūfān olur diyü ġorġudup anlar da bu vehm-ile ¹³ mısırdağı hiremler gibi niçe ulu binālar yapıdılar ki tūfān ġopıcağ içine gireler diyü diyār-ı Ŗacemde tahmüreşe haber ¹⁴ vāsıl

oldı tahmüreşe bu haber vāsıl olduğu tūfān kıpmazdan yüz otuz bir yıl öñürdi-y-idi ¹⁵ kendü de emr itdi ki taht-ı taşarrufında olan memālikden havāsı latīf ve toprağı şahīḥ bir yirde anlar gibi ¹⁶ bir binā yapup diyār-ı Ōacem ḥükemāsı daḥı Ōulūm ve şanāyiŌ dünyāda bākī ḳalup zāyiŌ olmamak için cümlesinūñ tarīḳin ¹⁷ yazup ol binā içinde kıoyalar tā ki tūfāndan şöñra ḳalan ḥalkā andan fāyide ola çok tetebbuŌdan şöñra ¹⁸ āḥir ısfahān memleketinde anūñ gibi bir münāsib yir olup ol tedbiri anda itdiler buña şahiddür ki tarīḥ-i ¹⁹ hicretūñ üç yüzinden şöñra ısfahān şehri etrāfında baŌzı depeler yarıldı içinden niçe evler žāḥir ²⁰ oldu ki içleri hezār yük tayları-y-ıla tolu-y-ıdı ki her tayūñ içi sırf yay tuzı itdükleri ²¹ ağaç ḳabuḳları-y-ıla memlū-y-ıdı üzerlerine ser-tā-ser ḥatlar yazılmış-ıdı ne ḥatdur ve ne dildür anları hiç **139B** ⁰¹ bir kimse bilmedi ve okur hiç bir āḥad bulunmadı ve dirler ki tūfān-ı nūḥ kıpduḳdan şöñra yir yüzinde şu ⁰² altında ḳalan maŌmüre-i arzdan hiç baḳıyye ḳalmadı illā diyār-ı Ōacemde nehāvend şehri ve arz-ı mısırda ihrāmlar ḳaldı ⁰³ ve nehāvend lafzınūñ maŌnāsı aña bu adı kıoyanlar dilince yine evvelki gibi bulundu dimeg-idi ve ehl-i tevārīḥden ⁰⁴ baŌzı sābıḳā zıkr olınan iki hiremlerūñ birisi ağadimon ḳabrı ve birisi hürmüs ḳabrıdur dirler kıbt ⁰⁵ tāyifesi bunlarūñ ikisi de payḡāmbarlardur ammā ağadimon hürmüsden öñdin gelmişdür diyü iŌtimād iderler ⁰⁶ ammā sābiyye re'yince bunlarūñ nübüvvetleri vahy gelmeg-ile degildür belki ḥadd-ı zātlarında bunlar efrād-ı beşer içinde nüfus-ı ⁰⁷ tāhiredendür sāyir ḥalk gibi degillerdür bu Ōālem-i süflinūñ ednās-ı Ōalāyıkından kendüleri arıtmışlar-ıdı anuñçün ⁰⁸ mevādd-ı Ōulviyyeyle ittiḥād idüp anlardan ḥāriḳ-ı Ōāde nesneler šādır olurdu dirler ve yine baŌzı ehl-i tevārīḥden ⁰⁹ menḳūldur mısır ḳarşusunda olan iki ihrāmlarūñ birinde bir ḥat var-ıdı zamān-ı evāyilde bir ehli bulundu anı ¹⁰ aña okıtdılar türkī dilince maŌnāsı bu iki hiremler nesr seretānda vāḳıŌ iken yapıldı dimeg-idi ol vāḳtı hicret ¹¹ zamānına gelinceye deḡin ḥisāb itdiler sene-i şemsiyye-y-ile tamām yitmiş iki biñ yıl çıḳdı ve dirler ki vilāyet-i ¹² mısırda olan ihrāmlar cemŌā on sekiz ihrāmdur üçü ḡāyet büyükdür ki mısır şehri ḳarşusunda cize šāḥrāsında ¹³ olanlardur bunlarūñ da ulusınūñ dört dıvārınūñ her biri biş yüz zirāŌ olmaḳ ḥisābınca devresi tamām ¹⁴ iki biñ zirāŌdur yüksekliḡi biş yüz zirāŌdur ve taşlarınūñ būnyādına ḳonanınūñ uzunı ve ini otuz ¹⁵ zirāŌ ve ḳalıñlıḡı on zirāŌdur žāḥir arzda olan taşlarınūñ büyüklüḡi eḡerçi bu mertebe degildür ammā anlarūñ da ekşeri ¹⁶ fıl cüşşesince vardur ve baŌzılar eydür bu ihrāmlarūñ cümleden büyüḡi yūsuf payḡāmbar Ōaleyhi's-salavat ve's-selām ¹⁷ firŌavnı şehri yanında olan ihrāmdur ki bunuñ devresi tamām üç biñ zirāŌ ve yüksekliḡi yidi yüz ¹⁸ zirāŌdur ve her bir taşınūñ uzunı elli zirāŌdur ve ḥāzret-i mūsā šalavātullah-ı Ōaleyh ve selāmūḥ firŌavnı ¹⁹ şehri yanında daḥı bir Ōaḡım ve

kebîr ihrâm vardur ve bu dañı hirem-i miydum dimeg-ile ma'ûrûf bir hiremdür bu dañı ²⁰ turduğı yerde bir kara tağ gibidür bu hirem biş tabakadur ammâ me'mûn halîfa deldüğü ihrâm ki eski mısır ²¹ karşusındaki üç ihrâmların biridür kendülerden rivâyet olunur anuñ içine girdüm gördüm içinde **140A** ⁰¹ aşağısı murabba'û ve yukarısı müdevver bir yüce ve büyük kubbe var kubbenün ortasında derinliği ⁰² dört zirâ'û murabba'û bir kuyı var âdem aña inse dört dîvârından her birinde bir kapu bulur ol ⁰³ kapulardan girse her bir kapu bir büyük eve açılır ki içinde benî-âdem meyyitlerinden niçe meyyitler var ki her ⁰⁴ birinün üzerinde yüzden artuk kat kat bizden kefenleri var tûl-ı zamân ve mürûr-ı a'ûvâm ⁰⁵ ve eyyâmla çürimiş ve kırmış ammâ içlerindeki meyyitlerin ne bedenlerinden ve ne bedenlerindeki kıllardan hiç nesne ⁰⁶ düşmemiş eski hâlları üzerine yaturlar içlerinde hiç saçı şakalı ağarmış koca yok bedenleri şöyle ⁰⁷ berk ve muhkem ki âdem kaşd idüp çalışsa bir Ŗuuzların ayıramaz ammâ kıdd ve kıametleri ⁰⁸ ve gevdeleri ve sâbir hey'etleri ancak biz kıadar bizden büyük degiller velî tûl-ı Ŗahd-ıla her biri ziyâde yinilmiş ⁰⁹ hemân kıava dönmiş ve ol kuyıda dört ev dañı var anların da cümlesi meyyitler-ile memlû ve içlerinde yarası ¹⁰ nihâyeti yok âdem ölülerinden ğayrı bu evlerde kıum içinde sâbir hâyvânâtdan dañı vâfir hâyvân ¹¹ ölüleri defn eylemişler bir ğün anları temâşâ iderken bu hâyvân ölüleri içinde dürüm ¹² dürüm bir biz buldum bir arşundan ziyâde-y-idi üzerinden çüriyen eski yirlerin yolup ¹³ atdum altı bir sağ berk ak kettân bizine irişdi kıızıl ebrîşimle işlenmiş-idi anuñ dürümünü ¹⁴ açdum gördüm içinde bir ölmüş hüdhüd kıuşı sarılı anı bu bizler-ile kefenlemişler-imiş ¹⁵ hiç ol hüdhüd kıuşının yileklerinden bir yilegi dökilmemiş ve bir yünî kıopmamış ve teni dañı kemâ-kân sağ ¹⁶ ve sâlim aslâ ne eti çürimiş ve ne kemükleri ğüyâ şimdi ölmüş gibi ğörünür diyü buyurdılar ve yine anlardan ¹⁷ ğayrı ba'ûzılar şöyle rivâyet iderler ki bu me'mûn halîfa açduğı hiremdeki kubbeye bir kapu ¹⁸ vardur andan hiremün üzerine çıkılır me'mûn halîfa zamânında bir kimse ol kıapudan hiremün ¹⁹ yukarısına çıkdı yolu anı bir kıçirek kubbe içine kııkardı ki içinde zeberced gibi bir yeşil ²⁰ taşdan bir âdem timşâlı var-ıdı Ŗaynîyle ol timşâlı me'mûn halîfaya ğetürdiler ğördi birbirine ²¹ kıapanmış iki pâre bir âdem kıalıbidur buyurdı birbirinden ayırdılar içinden bir âdem cesedi çıkdı ki **140B** ⁰¹ altundan arkasında envâ'û-ı cevâhirle muraşşâ'û bir cebe var-ıdı ve ğögsi üzerinde bir kıılıç namlısı ⁰² kıonmuş-ıdı ki aña hiç kııymet yoğ-ıdı ve başı ucında tavuk yumurtası deñlü bir kıızıl ⁰³ yâkıut taşı var-ıdı ki nâr gibi par par yanar-ıdı me'mûn halîfa üzerinden bu esbâbı alup kendüyü ⁰⁴ defn itdürdi bunu rivâyet iden ol meyyiti içinden kııkardıkları taşdan kıalıbı ben kendü ⁰⁵ ğözüm-ile gördüm târih-i hicretün biş yüz on birinde-y-idi ki mısırda pâdişâhlar sarâyının kıapısı ⁰⁶ üzerinde asılı-

y-ıdı diyü hıkāyet ider bundan ğayrı tevārīh ehlinden baŖı mısır ıurāsı halkından ⁰⁷ ahvāl-ı mısrdan haber-dār ve kütüb-i tevārīh qadimesin mütetebbiŖ kıft adlu bir kimseden şöyle rivāyet ider ⁰⁸ ol kimse ben kütüb-i qadime-i ahvāl-ı mısruñ birinde gördüm bunu yazmışlar bir qavm hürmis deyrinde ⁰⁹ bir qabrı qazdılar anuñ içinde bir niçe qat kefene şarılı bir meyyit buldılar ol meyyitüñ gögsi ¹⁰ üstinde bize şarılmış bir kâğıd var-ıdı anı žarfından çıkarup gördiler kıbt-ı evlā hattıdur ¹¹ andan hiç nesne çıkarımadılar kâğıdı alup niçe kimselere gösterdiler hiç anı okur kimse bulunmadı ¹² āhir arz-ı feyyūmda deyr-i qalemün adlu deyrde bir rāhib şalığın aldılar kâğıdı anuñ öñine iletdiler ¹³ aldı okıdı içinde böyle yazılmış-ıdı bu kâğıd dıklityanūs pādīşāhuñ pādīşāhlıĖı zamānınuñ ¹⁴ ilk yılında yazıldı ve biz bu kâğıdı şol nüshadan yazınduk ki ol nüsha feleyboş pādīşāhuñ ¹⁵ pādīşāhlıĖı zamānınuñ ilk yılında yazılmış imiş ve bu feleyboş pādīşāh da bunu altundan bir şāhıfe ¹⁶ üstine yazılmış nüshadan yazınmış ki içindeki ĥarf ĥarf anuñ üzerinde qazılmış imiş ¹⁷ ve bu nüshayı feleyboş zamānında okıyan kıbt tāyifesinden iki qarındaşlar-ımış birinüñ adı eylu ve birinüñ ¹⁸ adı berša-y-ımış bu feleyboş pādīşāh anlardan şormış neden ki bu şāhıfeyi iller okıyamaya sizler okıyasız ¹⁹ dimiş anlar da biz evāyilde gelen mısır ehlinüñ neslindenüz ki mısrıudan andan ğayrı kimse tūfāndan ²⁰ ĥalās olmamışdur anuñ da ĥalāsınuñ sebebi bu olmuş ki nūh payĖāmbara varup imān getürmiş ²¹ mısır halkından ĥazret-i nūha andan ğayrı kimse varmamış ĥazret-i nūh da anı gemisine almış **141A** ⁰¹ tūfān suyu çekildükden soñra ĥām bin nūh oğlanlarından bir qaç kimse-y-ile yine mısra gelmiş ⁰² ölince mısırda qalmış oğlı andan mısır ehlinüñ qadimelerinüñ hattın öğrenmiş bize bu hattı okımaq atadan ⁰³ dededen mırās olmuşdur diyü cevāb virmişler ve zıkr olınan altundan şāhıfe nüshasınuñ feleyboş ⁰⁴ pādīşāha nüshasın alduğı zamāna gelince tārīhini yoqlamışlar tamām iki biñ üç yüz yetmiş iki yıl bulunmış ⁰⁵ ve ol altundan şāhıfede yazan dañı bunu anuñ gibi bir altun şāhıfe üzerinde ĥarf ĥarf qazılmış ⁰⁶ qadım bir nüshadan yazınmış ki bunun yazınduğı zamāna gelince anuñ tārīhi biñ yidi yüz seksen biş ⁰⁷ yıl-ımış ve bu cümleden evvel olan asl nüshada ki biz bunu andan naql olınan nüshadan naql olınan ⁰⁸ nüshadan yazınduk yazılan bu-y-ıdı biz Ŗilm-i nücūma nažar itdük nücūm delālet itdüği üzre gördük ⁰⁹ ĥalka gökden iner ve yirden çıkar bir āfet vardur çün bize Ŗilm-ile qāyināt ahvālī žāhir-ıdı Ŗalāyimin ¹⁰ tetebbuŖ idüp bildük anı şı tūfānidur ki yir yüzinde vākıŖ olur ve ĥayvānāt ve nebātātı külliya helāk ¹¹ ider bizden buña tamām yaqın ĥāsıl olduqdan soñra pādīşāhumuz sūrīd bin şehlūka varup üfr ü şenāt ¹² yapmağa ve saña ve ehl-i beytüne qabrlar yapmağa emr eyle diyü tenbih eyledük ol da bizüm sözümüzle ¹³ kendüyle ehl-i beyti için hirem-i şarqıyı ve qarındaşı hüçib için hirem-i Ėarbiyi ve ¹⁴

hüçib oğlu gerdis için hirem-i müzeri yaptı ve esfel-i arz-ı mısır ve aólā-yı arz-ı mısırda¹⁵ üfr ü şenāt yaptı biz de dıvārlarında Óilm-i nücümuñ gamjz ve müşkil mes'elelerini ve şanāyiÓ-i cüz'iyeyi¹⁶ ve hendese ve tıb Óilmelerini ve bunlardan gayrı halka nefÓ ve zarrı olanlardan niçe fevāyid yazduķ eşerler¹⁷ kóduķ hattumuzu okımağa kádir olanlar okıyalar ve sözümüz añlayup fāyideleneler ve didüğümüz āfet¹⁸ götüri cihān etrāfında olsa gerekdür rü-yı zeminde andan hiç bir yir kırtılmaz ve bu āfet kalb-ı esed¹⁹ re's-i seretāndan evvel daķıķaya nüzül idüp bu nüzül zamānında kevākib-i seyyāre feleklerden bu mevziÓlerde olıcaķ²⁰ olur şems ve kamer re's-i hamelden evvel daķıķada ve fervis yaÓñi zuhal burc-ı hamelden yigirmi sekiz daķıķa²¹ ve bir derecede rāvīs yaÓñi müşterī hūt burcında yigirmi toķuz derece ve yigirmi sekiz daķıķada **141B**⁰¹ ve ers yaÓñi merrih hūt burcından yigirmi toķuz derece ve üç daķıķada ve afrutiti yaÓñi zühre batn-ı⁰² hūtdan yigirmi sekiz derece ve üç daķıķada ve hürmüs yaÓñi Óutārid hūt burcından yigirmi yidi derece⁰³ ve üç daķıķada ve cevzehir mizānda ve üç kamer esed burcından biş derece ve üç daķıķada ve bundan⁰⁴ soñra yine nażar itdük bu āfetden gayrı niżām-ı Óāleme fesād virür hiç bir āfet dahı olur mı yokladıķ kevākib⁰⁵ delāletince Óamelümüz buña nihāyet buldı ki gökden yire bu evvelki āfetüñ zıddı yaÓñi bir od nāzil ola ki⁰⁶ cümle etrāf-ı Óālemi yaķa ve bu āfet dahı ne vaķt olur diyü te'emmül idüp gördük kaçan ki kalb-ı esed⁰⁷ esed burcından on bişinci dereceden āhir daķıķaya hūlül ide ve eylūs yaÓñi güneş fervise yaÓñi zuhala⁰⁸ muttasıl olan bir daķıķada anuñla bile ola teşlīs-i rāmiden ve rāvus yaÓñi müşterī esed burcınıñ evvelinde⁰⁹ āhir-i ihtirāķda ve ers yaÓñi merrih bir daķıķada anuñla bile ola ve sels yaÓñi ay delv burcında ve hürmüs¹⁰ yaÓñi Óutārid recÓatda ve afrutiti yaÓñi zühre istikāmetde ola āfet nāzil olacaķ zamāndur andan¹¹ pādişāh anlardan sordı bu iki āfetden gayrı hiç dahı nesne var mıdur bildüğünüz üzre baña haber virün¹² didi anlar da kaçan kalb-ı esed şülūs-i edvār-ı selsi yaÓñi kameri katÓ eylese yir yüzinde olan hayvānātdan¹³ hiç bir hāreket ider kalmaya cümlesi helāk ola⁸² ve edvārı tamām olduķdan soñra hemān felek bināsınıñ¹⁴ bendükşeleri çizile pāre pāre yir üzerine dökile didiler pādişāh yā felek ne günde böyle olur¹⁵ didi felek yine ibtidā hāreket itdügi āna irişdügi āndan ikinci günde didiler ve evvelā zıkr olınan kāğıduñ¹⁶ içinde mezkūr nüshada olanı vech-i meşrūh üzre naķıdan soñra sürjīd şāh vefāt idicek hirem-i şarķide¹⁷

⁸² Óulemā-yı milletüñ şükātından baÓzı kütüb-i hikmetden taşñf itdügi bir kitābda Óulüm-ı hikmetde dahı kıyāmet kopmasına delālet ider baÓzı aķvāl-ı Óaķliyye vardur diyü yazmışdur bu ol kavllardan olsa baÓjd degildür şerÓa dahı bunun muhālefeti yokdur irādet-i haķķ-ıla kıyāmet kopduğı sāÓat bu didükleri vaķta gelse cāyizdür

defn olındı ve qarındaşı hūcib hirem-i ğarbiġde ve hūcib oġlı gerdis ŗol hiremde defn olındı ki ¹⁸ aŗaġası ŗsvān ve yuŗarusı keddān taŗından yapılmıŗ ve bu hiremleruń yir altında kemerler iŗinde řapuları ¹⁹ vardur ki her bir kemeruń yŗceliġi yŗz elli zirāŖdur ammā hirem-i ŗarķinuń řapusu nāġiye-i baġriyyeden ve hirem-i ²⁰ ġarbinuń řapusu nāġiye-i ġarbiyyeden ve hirem-i mŗzeruń řapusu nāġiye-i ķibliyyedendŗr ve bu ihrāmlarda altundan ²¹ ve zŗmŗrrŗd taŗından ve sāyir kıymeti taŗlardan ŗaġıŗa gelmez nesneler vardur diyŗ yazılmıŗ-ıdı ve ol kāġıdı **142A** ⁰¹ iŗinde yazılan ķıbt-ı evlā dilinden Ŗarabıye dŗndŗren meŗkŗr rāhib anuń tārġhin yoķladı Ŗarab tārġhlerinden ⁰² bu iki yŗz yigirmi biŗinci yılda bulındı ki aŗa gelince ġisāb itdi tārġhin tamām dŗrt biń ŗŗz yigirmi bir ⁰³ buldı baŖde-hu kendŗ ġisāb itdŗġi zamāna gelince tŗfān geŗeli ķaŗ yıldıur anı yoķladı gŗrdi biń ⁰⁴ yidi yŗz kırķ bir yıldıur bunu ŗıkr olınan dŗrt biń ŗŗz yigirmi bir iŗinden tarġ itdi bāķı ⁰⁵ iki biń ŗŗz toķsan toķuz yıl ķaldı bundan bildi ki ol kāġıd tŗfān-ı nŗġdan bu miķdār yıl ⁰⁶ ŗŗnŗrdi yazılmıŗ-ıdı bu ķıŗŗa burada tamām oldu ki sābıķa ŗıkr olınan ķıft adlu kimseden rivāyet ⁰⁷ olınan ġikāyedŗr ammā mıŗr vilāyetinde olan hiremlerden ŗol hirem ki deyr-i ebġ hŗrmŗsdedŗr ve deyr-i ebġ hŗrmŗs ⁰⁸ ġāliyā cıẓede seķāre dimekle maŖrŗf nāġiyenuń cānib-i baġrişindedŗr bu hirem dirler ki mıŗr Ŗaskerinuń ⁰⁹ ķadimlerinin bahādurlarından ķŗyās adlu bir bahādur kimsenuń ķabırıdur ki mıŗr vilāyetinuń ol zamānda meŗġŗr ¹⁰ bahādurı ve pādiŗāhlarınuń nām-dār pehlŗvānı-y-ıdı biń pehlŗvāna yaluńuz at ŗalardı biri de ŗŗne řarŗŗ ¹¹ turmaz andan ķaŗardı ŗliceķ aŗa pādiŗāhlar ziyāde acıdı ve ehl-i mıŗr anuń mevtine ķatı maġzŗn oldılar ¹² deyr-i ebġ hŗrmŗsde defn idŗp ŗzerine aķ aķ taŗdan bir hirem yapıdılar anuńġŗn adı hirem-i ¹³ deyr-i ebġ hŗrmŗs oldu diyār-ı mıŗriyyede bu ad-ıla iŗtiġār buldı ve anı binā itdŗkleri taŗ-ıla balķıķ feyyŗm ¹⁴ vilāyetinden gelmiŗdŗr ve meŗkŗr ķŗyāsuń pādiŗāhının ķabrı daġı ebġ hŗrmŗs deyrinuń cānib-i baġrişinde ¹⁵ olan ulu ihrāmdur ki anuń řapusu ŗzerinde keddān taŗından bir levġ ŗzerine lājiverd-ile yazular yazılmıŗdur ¹⁶ ol levġ her tarafından bir zirāŖdur hirem řapusına varınca baŗdan baŗa ol yazular-ıla tŗlodur aŗa ¹⁷ bir ķaŗ ķademeyle ķıķılur ol ķademeleruń baŖŗı bozılmıŗ baŖŗı henŗz bozılmamıŗdur ve ol yazular ne yazulardur aŗa ¹⁸ kimse oķıyamaz ve bu hiremde altundan ve zŗmŗrrŗd taŗından ol pādiŗāhuń ġazıneleri kendŗ-y-ile ¹⁹ bile ķonmıŗdur bunuń řapusına bir taŗ bıraġılup anuńla aġı berķidilmıŗ belŗrsŗz idilmıŗdŗr ²⁰ ŗŗyle ki anı gŗren yapu ŗanur řapu-y-idŗġin bilmez ve ehl-i tevārġhden baŖŗı hiremleri binā iden cennād bin mennād ²¹ bin ŗŗmŗr bin ŗeddād bin Ŗād bin Ŗuvŗ bin irem bin sām bin nŗġ Ŗaleyġi's-selām-ıdı ki iskenderiyye **142B** ⁰¹ yirinde kendŗ yapıġı ŗeŗde pādiŗāh-ıdı ve ol ŗeŗre baŖŗılar ķavlınca irem-i ŗātı'l-Ŗimād ⁰² diyŗ ad ķomıŗ-ıdı ve pādiŗāġlıġı

yir yüzinde uzayup tamām üç yüz yıla irmiş-idi ve buña ⁰³ şāhiddür ki hiremлерün

üzerinde böyle yazılmışdur diyü rivāyet ider ⁰⁴ اَنَا جَنَادُ بْنُ مَنَاوٍ بْنِ شُمَيْرٍ

شَدَّادُ أَسَدٍ بَرْدَاعِيهِ الْوَادِ الْمُؤْتَدِ الْأَوْدَامُ الْيَاحِي الْعَصْفَرِ الْبِلَادِ الْحَيَّةِ الْكَلْبِ الْكَلْبِ الْعَلَا ⁰⁵

تَارِيحُ هَذَا الْوَادِ الْبُسْتِ وَأَرْبَعَةَ سَنَةٍ عِدَادِ ⁰⁶ الْمَكْنَدِ الْكَلْبِ تَخْرُجُهُ أَمَّا إِيْمَنُ بِهَا حَادِ آيَةً ذَلِكَ إِذَا غَشِيَ بِلَادَ الْبِلَادِ سَبْعَةَ مَوْلِدِ الْكَلْبِ

türkçe maÖnāsı ben şeddād oğlu şūmur oğlu mennād oğlu ⁰⁷ cennādın ki kolu-y-ıla dere

bağlayıcı ve kazuklar kaçıcı ve memleketlerde taşlar cemÖ idici ve yirde defîne defn

idici ⁰⁸ ve direk dikici ve kinedler bağlayıcıyın bu defîneyi şol ümmet çıkarur ki

paygāmbarlarınuñ adı hāmād ola ve bunuñ ⁰⁹ Óalāmeti oldur ki bu beled-i bilāda sevād

ecnāşı beglerinin yidisi hüküm eyleye dirler ki bunlar öldükden soñra ¹⁰ dirilür dünyāya

gine gelürüz diyü iÖtiqād iderler-idi bu iÖtiqādlarına binā her biri öldükde mālından ve

menālından ¹¹ her nesi var-ısa kendü-y-ile bile defn itdürürdi ve eger ölen şānāyiÖ

ehlinden-ise cümle ālāt ve esbāb-ı ¹² şāniÖatın kendü-y-ile bile defn iderler-idi bu dañı

eyle itmiş-idi ve paygāmbarlarınuñ adı hāmād ola didüğinden ¹³ murād ahmeddür ki

resūlullah hāzretlerinin laķab-ı şerifleridür ve sevād begleri didügiyle me'mūn halīfaya

¹⁴ işāret ider ki sevād-ı Óırāk pādişāhyken mısra hüküm itmiş-idi nite ki zıkr olındı ve

olınur me'mūn ¹⁵ halīfa mısra geldügi vaķt hiremлерden bir gedük açup içinde

olanlardan baÖzı nesneler aldı ve ehl-i ¹⁶ firāsetden baÖzı bu hiremлер tūfāndan evvel

yapıldığı muķarrerdür eger tūfāndan soñra yapılsa elbette ehl-i tevārih ¹⁷ anı bilürler

anda bu vech-ile ihtilāf itmezlerdi dir ve maÖķül söyler ve yine dirler ki šābiyye dīni

üzerine ¹⁸ olan kāfirler evāyilde ihrāmları hāc iderler-idi anların bilā-teşbih kaÖbeleri-

y-idi tūfān suyınıñ ¹⁹ eşeri hiremлерüñ taşra binālarında henüz dañı bellüdür ancak

nısfılarına çıkmışdur andan yukarusına tecāvüz itmemişdür ²⁰ ve ehl-i eşerden bir ķavm

şöyle zuÖm iderler ki bu hiremлер geçmiş ulu pādişāhların ķabrları ola öldüklerinden

soñra ²¹ kendülerüñ sāyir pādişāhlardan imtiyāzların bildürmek için itmişlerdür nite ki

hāl-ı hāyātlarında sāyirlerden **143A** ⁰¹ sarāylarında ve sākin oldukları evlerde mümtāz

ve ser-efrāzlar-ıdı öldükden soñra dañı ķabrları sāyirden ⁰² mümtāz olsun diyü fıkr

itmişler-idi ve bu vechle dār-ı dünyāda nām ve nişānumuz ķalsun dimişler-idi dirler ⁰³

bu sözüñ çendān maÖķüliyyeti yokdur bu didügi az fāyide-y-içün çok meşakķata

irtikābdur bir iki degil ⁰⁴ bunca ulu pādişāhlar niçe Óuķalā-y-ıla muşāhabet iderken

cümlesi böyle eylemek ziyāde müstebÖaddur ve kütüb-i tevārihüñ ⁰⁵ baÖzında me'mūn

halīfa kıssasın şöyle zıkr ider ki me'mūn halīfa tārīh-i hicretüñ iki yüz on altısında ⁰⁶

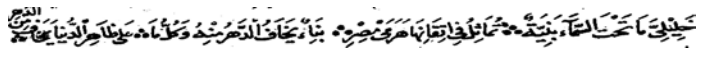
mısra geldügi zamānda hiremлерün birini açmağa emr itdi eski mısır ķarşusunda sābıķü'z-

zıkr cıze yaķasında ⁰⁷ olan iki ulu hiremлерüñ birini hezār cidd ve cehd-ile niçe zamān

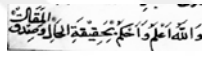
çalışup biñ meşakkat ve belā-y-ıla bir yirinden ⁰⁸ deldiler ve ol delükden içerüsine girdiler içinde dürlü dürlü uçurumlar ve qorqulu tayıncaq yirler ve muhālif ⁰⁹ nerdübānlar bulındı ve üstine mūkāʿab bir büyük ev bulındı ki her dılıŕı sekiz zirāŕıdı ol evüñ ortasında ¹⁰ mermerden üzeri qapaqlı bir hāvz buldılar qapağın qaldurdılar içinde çürimiş ādem kemüğinden gayrı nesne ¹¹ yoğ-ıdı ki üzerinde mürūr iden āsāruñ miqdārını hāq sübhāne ve teŕālādan gayrı kimse bilmez-idi hāl ¹² böyle olıcaq me'mün halīfa gayrılarını açmaqdan ferāğat eyledi ve bu hiremüñ bir yirinde dağı bir köşk ¹³ bulındı şadrında üç qapu var-ıdı her biri bir eve çıkardı her qapunuñ uzunı on zirāŕ ve ini ¹⁴ biş zirāŕıdı her birinüñ qanadı yonılmış ve perdāht olınmış mermerden-idi üzerlerinde bir gök ¹⁵ hat yazılıydu anı okıyamadılar üç gün orada oturdılar ol qapuları açmağa bir hīle tedārükine ¹⁶ düşdiler aña degin ki gördiler ol qapularuñ önlerinde üçer zirāŕ miqdārı yirde mermerden üç ¹⁷ direk dikilü anlaruñ her birinde uzunına bir yarıq var her yarığın içinde bir kuş timşālı qonmuş ¹⁸ evvelki direk yaruğında yeşil taşdan bir gögercin süreti ve ortağı direk yaruğında şaru taşdan ¹⁹ bir toğan süreti ve üçünci direk yaruğında kıızıl taşdan bir horūs süreti qonmuş ortağı direkde ²⁰ olan toğan süretin hareket itdürdiler anuñ qarşusunda olan qapu hareket eyledi az ²¹ az ve yap yap ol toğan süretin qaldurdılar anı qaldurduqlarınca bu tarafda dağı az az ve yap yap **143B** ⁰¹ ol qapu da qalka başlayup āhir açıldı maŕa-hazā şunuñ gibi Ŗažim büyük qapu-y-ıdı ki qaşdı itse ⁰² anı yüz kişi yirinden ırquramazdı meger ol qapularuñ tılsımı bu kuş timşāllarında-y-ımış baŕde-hu ol ⁰³ iki timşālları da bu tarikle yirlerinden qaldurdılar anlar qarşusunda olan qapular da açıldı evvel ortadağı ⁰⁴ eve girdiler gördiler içinde şeffāf ve tābende bir cins taşdan üç taht var her tahtuñ üzerinde ⁰⁵ bir meyyit yatur her meyyitüñ üzerine üç altunlu qaftān örtilü ol qaftānlaruñ yol yol altunı olandan ⁰⁶ gayrı yirleri qalmayup çürimiş ve her qaftānuñ altında yatan meyyitüñ bağı ucında bir kitāb qonmuş ⁰⁷ turur ammā hattı ne hatdur kimse bilmedi andan çıkup evüñ birine dağı girdiler gördiler bunuñ ⁰⁸ içinde taşdan rāflar üzerinde yine taşdan çuvāl resminde niçe žarflar içinde envāŕ-ı cevāhirle ⁰⁹ muraşsaŕ altundan çok qap qacaq cinsi var andan dağı çıkup üçünci eve girdiler gördiler ¹⁰ bunuñ da içinde bi-Ŗaynihi ol bir evdeki gibi taşdan rāflar üzerinde taşdan niçe çuvāl mişālında ¹¹ žarflar var ki içleri gözler görmedük ve qulaqlar işitmedük ālāt-ı harb ve yaraq yasaq-ıla tobtolu ¹² ol silāhlar içinden bir kılıç çıkarup uzunın ölçdiler yidi zirāŕ geldi me'mün halīfa emr ¹³ eyledi meyyitlere tınmadılar ammā evler içinde olan esbābı aldılar zikr olınan direklerdeki timşālları yine yirlü ¹⁴ yirlerine ilettiler kemā-kān ol qapular qapandı ve ehl-i tevārihden baŕzi şöyle naql iderler ki me'mün halīfa ¹⁵ bu hiremi açduğı vaqt anda itdügi gedüğüñ

nihāyetinde yeşil zeberced taşından bir kiçirek havz bulundu ¹⁶ üzeri mermerden bir tahtayla kapanmış-ıdı buyurdu kapağını kaldurdılar gördi içinde bir miqdār dīnār ¹⁷ var buyurdu anı çıkarup saydılar biñ dīnār çıktı ve bir dānesini tartdılar veznde on iki ¹⁸ dirhem geldi cümlesi bu veznde altun-ıdı bunu Ŗacebleyüp neye işāretdür bilmediler ittifāk gördiler üzerine ¹⁹ kapanan mermer tahta üzerinde bir hat yazılı halīfa buyurdu bir ehlin buldılar ol hattı okıyup Ŗarabīye ²⁰ döndürdi türkī dilce maŖnāsı biz bu hiremi biñ günde yapup tamām itdük kim ki bunu biñ yılda yıkarsa ²¹ kâyilüz maŖa-hazā yıkmak yapmağdan āsāndur ve biz bunu yapduğumuz vaqt başından ayağına degin altunlu dībā-y-ıla örtüdük **144A** ⁰¹ bizden soñra gelenler hāsīrla örtebilürlerse rāzīyuz ve bu hiremüñ her tarafında bir miqdār māl şakladuğ ki ⁰² aña irilince harc olınacak māl miqdārıdur dimeğ-idi me'mün halīfa buyurdu ol havza ⁰³ itdükleri harcı hīsāb itdiler bī-kūsūr ve kūsūr ancağ buldukları altun miqdārı çıktı ⁰⁴ halīfa ol tāyifenüñ hūsni tedbīrlerine ve sıdğ-ı takdīr ve taqrīrlerine ve Ŗilm ü hīkmetlerine hayrān qaldı ⁰⁵ yıkdığı yirden ve açduğı delükden ötesin açup yıkmakdan ferāğat eyledi ve ehl-i tevārihden ⁰⁶ baŖzı hīkāyet ider sāl-ı hicret-i nebevīden Ŗalā-vāzīŖı efdālū't-tehīyyet ve'l-teslīm biş yüz yitmiş tokuzuncı ⁰⁷ yılda cīze nāhiyesinden buşayr arzında hürmisüñ evi zāhir oldı ol zamānda ibn-i şehruzī ⁰⁸ dirler-idi bir kimse var-ıdı anı açdı içinden çok nesne aldı cümle alduklarından baŖzı ⁰⁹ bunlar-ıdı pānzehrden idilmiş qoçlar ve maymūnlar ve qurbağalar ve zeberced taşından düzilmiş yādigār ¹⁰ sırçalar ve baqırdan muşannaŖ şanemler-idi ve dirler ki zīkr olınanlardan ġayrı arz-ı mīsrda ihrāmlaruñ ¹¹ nihāyeti yokdur ammā ekşeri cīze qarasında cīzeden üç günlük miqdārı yir fezālarında vāqıŖ olmuşdur ve buşayr ¹² vilāyetinde dañı hiremler çokdur kimi büyükdür kimi küccük ve kimi toprağdandır ve kimi kiremüdden ammā ekşeri taşdandır ¹³ baŖzınuñ dīvārları ayak ayak nerdübān şeklindedür ve baŖzınuñ dümdüz şıgancakdur ve hiremlerüñ ¹⁴ baŖzınuñ yüceliği ol qadardur ki toruğına oğ atsalar ancağ çıkar ve her biri be-ğāyet ¹⁵ hīkmet ve şanŖat üzre yapılup iħkāmları bābında mümkün olan tedbīrlər idilmişdür hattā aşāğaları ¹⁶ murabbaŖ iken qaşdla dört cānibinden köşelerini dört yıl ağzına qarşu getürmişlerdür ki yıl tokunduğı ¹⁷ gibi tağılı vire bināyı şarşmalu olmaya sayır bunuñ emşālī cüz'ī ve küllī terkīb-i bināsında hezār terkīb fīkr ¹⁸ fīkr olınup dağıka fevt olunmamışdur anları görenlerden ferāset ehli olanlar añlarlar ki ¹⁹ harc olınan şanāyiŖ degme bir tedbīrle müyesser olunmaz gūyā her biri bir dil olup kendünüñ bāñşinüñ ²⁰ Ŗaql ve kiyāsetini ve fīkr ve firāsetini söyler ve içlerine girenlerden mervīdür yuqarularında niçe muqarnas kemerler ²¹ bahş olınup niçe maŖkūl yirlerinde maqbūl pencereler qonmuşdur turfe budur bunca kürür-ı eyyām ve mürür-ı aŖvām-ıla

144B ⁰¹ hiç birinüñ bir yiri gedilmemiş ve bir taşı bir taşından ırılmamışdur bināsınüñ taşları arasından ⁰² şu sızmaz arasına iğne girecek miğdārı aralık bulunmaz ve taşlarınüñ arasında kireç yirine bir gökirek ⁰³ balçık şeklinde nesne vardır bināsı anuñla yapılmışdur her iki taşınüñ arasına konmuşdur ammā iñen çok degil ⁰⁴ az konmuşdur hiç ol nedür ve ne aśl terkibdür kimse bilmez bunlar hâkķında ehl-i tevārih ittifāk iderler ki ⁰⁵ yir yüzinde hiç bunlardan muhkem binā olmaya ve bi'l-cümle bunlar Óacāyib-i dünyādandur anuñcün şu Óarādan baÓzı ⁰⁶ hiremler hâkķında bir hoş mübālağa idüp şānlarına düşeni bu rubāÓı-yi Óarabı-y-ile beyān itmişlerdür rubāÓı-yi Óarabıyye ⁰⁷

 ⁰⁸ türkçe neşrle hâsıl-ı maÓnāsı

gök altında muhkemliğinde mısır hiremlerine beñzer bir binā yokdur bu bir binādur ki nā-gāh ben ⁰⁹ bozılam ol kıla diyü zamān andan kırkır hālbuki dünyā yüzinde olan her binā ben bozulırın ol kıalur ¹⁰ diyü zamāndan kırkardı dimekdür ve hirem binālarınüñ taşlarınüñ üzerlerinde kıalem-i kıadimle ki bu zamānda anı yazup ¹¹ okımaķ degil yazup okıyanı işitdüm dir daķı kimse yokdur ol kıadar kıatlar yazılıdur hādd ve hāśrları ¹² yokdur yalūñuz bir hiremüñ taşında yazılan kıattı kāğıd üzerine yazmalu olsa belki tahmīnā on biñ varak ¹³ bel daķı ziyāde evrāk üzerine ancaķ yazılırdı ve dirler ki sultān śalāha'd-din oğlı el-melikü'l-Óaziz Óośmān ki ¹⁴ yukarıda ahvālı geķmişdür atası yirine pādiśāh olıcaķ muśāhiblerinden baÓzı anı hiremleri yıķmağa tahrik ¹⁵ itdi ol da anuñ tahriķiyle içlerinden bir kıiiregini yıķmağa emr itdi ki kıızıl taş-ıla yapılmış-ıdı ¹⁶ üzerine delük deliciler ve taşcılar ilettiler ümerā-yı devletinden maślahat-güzār bir niķe yarar kimseler ¹⁷ gönderdi bir kıaķ biñ kimseler-ile üzerine varup anı yıķmağa başladılar her gün śabāhđan ahśama degin ¹⁸ hezār cidd ve cehd iderler kıalışurlar-ıdı güc-ile yā bir taşın yā iki taşın ancaķ kıoparurlar-ıdı ve üstine ¹⁹ bir niķe yüz kimseler kııķarmışlar-ıdı şöyle tururlardı yukarusından kıoparduķları taşları eśākıl ²⁰ diduķleri āletler-ile aśağasına bırağurlar-ıdı aśağasından daķı bir bölük kimseler fülüs ve eśtān ²¹ diduķleri āletler-ile ķekerler aśağa düşürürlerdi her kıaķan bir taş aśağa düşse bir Óaķım **145A** ⁰¹ gümbürdi kıoparurdi āvāzı ıraklardan işidilürdi tağları ırķalar ve yirleri śarśardı ⁰² indüğü yirde kıum içine batardı muhkem yire gömilürdi bir zahmet de bunun için ķekerlerdi her taşı düşüp ⁰³ yatduğı yirden kııķarurlar aña münāsib bir yir kıazduķdan soñra aña mancınıķ urup anı kıazduķları ⁰⁴ yire indürüp pārelerler-idi pārelerin taş kıañlılarına yükledüp iltürler tağ eteklerine dokerler-idi ⁰⁵ bu tariķle yukarusın yıķduķca kıarşı aśağasını ayırtlarlar-ıdı ki taşı etrāfi tutup mezraÓaları battāl ⁰⁶ itmeye bu üslūba tamām sekiz ay üzerinde oturdılar anı yıķmağa kıalışdılar gitduķce işleri üredi ⁰⁷ ve zahmetleri artdı bu miķdār

müddetde bir cüz'i yirin dahı gedemediler kesdükleri taşları gören ⁰⁸ çokluğundan hiremi hep yıkmışlar nesnesi kalmamış şanurdı ammā hirem yanına gelse görse dahı bir taşın da ⁰⁹ koparmamışlar dirdi āhir Ōāciz kıaldılar pādişāh emr itdi zarūrî yıkmadan vāz geçdiler yıkan miŌmārlaruñ ¹⁰ başlarına sordılar eger halıfa size emr itse kıoparduğunuz taşlardan birini yine yirine koñ kemā-kān ¹¹ yirine yirleştürüñ dise kıādir olur mıyduñuz didiler and içüp vallah bir taşına niçe biñ ¹² altun harc olınsa dahı olmaz didi ve bu ihrāmuñ kıarşusunda bi-nihāye mağāralar vardur her biri ¹³ be-gāyet büyük ve deriñdür şöyle ki gönderler-ile atlular içlerine girseler yukarusına degmez ve bir gün içlerinde ¹⁴ gitse nihāyetine irmez bunlardan añlanan budur ki hiremleri yapıdukları taşları oralardan kesmiş ¹⁵ olalar ol mağāralar bu kesilen taşlaruñ kıovuk kıovuk yirleri ola ammā dirler ki hiremlerüñ bināları içinde ¹⁶ olan kıızıl berk taşları kıulzüm deñizi kenārlarından ve üsvāndan kesmişlerdür ve hiremlerüñ yanlarında ¹⁷ kıadimü'z-zamānda gelen cebābirenüñ çok bināları eşerleri ve niçe mağāralar dahı vardur ekşerinde bilinmez ¹⁸ kıalemler-ile yazılmış okınmaz yazularuñ nihāyeti yokdur ve bunlardan ğayrı kütüb-i tevārihde hiremler hākıķında çok ¹⁹ haberler dahı söylenmişdür anlaruñ eşher ve eşbehi kıizr olınanlardur hākıķat bunlaruñ kemāl-ı hākıķatlarına kimse ²⁰ irmiş ve bunlardan šahîh haber virmiş degildür biz de kıizr itdükleri aħbār-ı muhtelifenüñ baŌzın ihtiyār ²¹ idüp kütüb-i tevārihde bulduğumuz üzre irād eyledük **145B** ⁰¹ bāb şol timşāl beyānındadur ki vilāyet-i mısırda ⁰² aña ebū'l-hevl dirler sābıkā işāret olıñduğı üzre mısır-ı Ōatıķ kıarşusunda cize tarafında olan hiremlerden ⁰³ iki Ōaķim hiremlerüñ ortasında taşdan bir Ōaķim ādem timşālı vardur diyār-ı mısırda evāyilde ol dimekle maŌrūf-ıdı ⁰⁴ şimdi ehl-i mısır aña ebū'l-hevl dirler bu da arz-ı mısırda olan eŌācib-i dehrdendür yir yüzinde başıyla boynından ⁰⁵ ğayrı Ōuzvı peydā degildür gevdesinüñ timşālı yir içindedür dirler baŌzı ehl-i tevārih kıizr ider cize šahrāların ki mısruñ ⁰⁶ mezraŌaları ekşeriyyā andadur kıum baśmasun diyü bu süret anuñ tılsımıdır dirler başı be-gāyet Ōaķim başdur ⁰⁷ toruğı yirde bir ulu kıubbe gibi ğorinür başına kıyās olınsa gevdesinüñ uzunı yitmiş zirāŌ bel dahı ziyāde ⁰⁸ olmağı ğösterür şekli bozılmadın yüzinde ve ağızında hūmret āşārı var-ıdı tāzelik letāfetin ğösterür ve tarāvet ⁰⁹ ahvālın hikāyet iderdi nihāyet mertebede ğüzel taśvır olınmış üstād işi süret-idi ādemüñ yüzine hemān ¹⁰ ğüle tıururdi hattā dirler ki cihān-dide kimselerden baŌzı erbāb-ı başirete sordılar ğezduğün yirlerde Ōaceb-i ¹¹ Ōacāyibden ne ğördüñ didiler mısırda ebū'l-hevl süretin ğördüm ki her Ōuzvın birbirine Ōaceb uydurmuşlardur ¹² ğözi ve ağızı ve kıulağı ve burnı ve sāyir yüzinüñ etrāf ve cevānibi bir vechle ārāstedür ki zerre deñlü birbirine

¹³ uymaz yiri yokdur didi hâliyâ bu timşâl-ı ebû'l-hevl egerçi yirinde kemâ-kân turur varup anı yirinde temâşâ ¹⁴ iderler ammâ târîh-i hicretüñ yidi yüz sekseninde mısırda bir kumsı sūfî dūridi adına şeyh muhammed dirler-idi ¹⁵ hânkhâh-ı şālâhiyye sūfîlerinden-idi şāyimü'd-dehr kimse-y-idi her nerede bir münker nesne görse anı bî-ihtiyâr bozardı ¹⁶ bir gün ebû'l-hevl sûretine dahı (varup) yüzün gözün bozdı şeklini harâb itdi ol hinde ¹⁷ cize mezâriÖinüñ çok yirlerini kum basdı zirâÖatdan kodı ol nâhiyelerüñ halkı bunu ol sūfînüñ ¹⁸ efsâdıyla ebû'l-hevl sûretinüñ fesâdındandur diyü iÖtikâd iderler ve rivâyet olunur mârû'z-zıkr ıtrîb ¹⁹ bin kıbt bin mısır bin bayşar bin hām bin nūh öldüğü vaqt qarındaşı şāya vaşıyyet eyledi beni ölicecek ²⁰ meyyitüm bir gemiye koy da ilet ceziredeki şimdi mısır qarşusunda ravza didükleri yirdür ve nil ortasında ²¹ bir atadur anda defn eyle dimiş-idi öldüğü gibi qarındaşı da anuñ vaşıyyetin yirine getürüp anı halkdan uğurlayın

146A ⁰¹ iletmiş cezirede defn eylemiş-idi bu sebebden halk şāya töhmet idüp qarındaşını öldürdi diyü ⁰² haber şāyiÖ oldu ıtrîbüñ akrabası anuñla cenge turdılar tamām tokuz yıl şāyla cenk eylediler cenkleri ⁰³ zamānından beşinci yıl içinde gelüñ varayın size ıtrîbüñ kabrın göstereyin vaşıyyet itdi anı cezirede ⁰⁴ defn itdüm didi varup didüğü yiri kazdılar ıtrîbüñ cesedin bulamadılar meger cinler anı defn ⁰⁵ itdüğü zamānda meyyitin oradan kaldırmışlar varup hiremler yanına iletmişler qarındaşı uşmün ve dedesi ⁰⁶ bayşar kabrları yanında defn itmişler-idi şā böyle itdüklerin bilmez-idi halka gelüñ size kabrın göstereyin ⁰⁷ diyüp anlar da varup gösterdüğü yiri kazup içinde nesne bulmayıcak halkuñ şāya iÖtikâdı dahı fâsid ⁰⁸ olup bu kerre aña töhmet itdükleri katl husûsını muqarrer itdiler anuñla geregi gibi muhârebe ve muqâteleye turdılar ⁰⁹ Öākıbet içlerinden anı münüfe sürdiler mabeynleri tamām buğz ve Öadâvet ve cenk ve cidâl üzerine oldu bi'l-âhire ıtrîbüñ ¹⁰ akrabasına şeytân gelüp soñradan cinler defn itdükleri yirde ıtrîbüñ kabrını gösterdi üzerine vardılar ıtrîbi ¹¹ kabrdan çıkarup meyyitin bir taht üzerine oturdılar şeytân defÖi içine girüp anuñ dilinden anlara söyledi ¹² beni şā öldürdi elbette kanımı andan aluñ didi halkı tamām fitne ve dālâlete bıraktı bir uğurdan orada aña ¹³ secde itdiler anuñ sûretinde niçe timşâllar düzüp el-Öıyâzü-billah cehâletle anlara tapdılar ve âhir şāya dahı zafer ¹⁴ bulup bî-günâh anı öldürdiler ve nil kenârında bir yire defn eylediler ittifaq gördiler kudret-i ilâh ile nil ¹⁵ taşduğı zamānda her yıl şānuñ kabrından aşar nil suyu anı başmazdı anlardan bir tâyife de bunuñla dālâlete ¹⁶ düşüp şā zulm-ıla öldürüldi diyü anlar da şā kabrına secde idüp aña Öibâdete başladılar anlardan bir âher tâyife dahı ¹⁷ bunlaruñ dālâletlerin görüp bu yüzden dālâlete dahı anlar düşdiler ıtrîble şānuñ üçüncü qarındaşları ¹⁸ uşmün sûretinde bunlar da taşdan bir timşâl düzüp anı şanem idinüp aña tapdılar ve öñinde secde itdiler ¹⁹ ol şanemi zıkr olınan iki

hiremlerüñ ortasında diküp aña Öibâdete meşgûl oldılar zîkr olınan ebû'l-hevl ²⁰ sûreti ol şanemdür dirler ol zamânda mısır ehli bu tarîkle üç fırka oldılar her fırka ol üç qarındaşuñ ²¹ birinüñ sûretine tapardı ammâ ol zamânda olan şâbiyye tâyifesi bu şanem-i ebû'l-hevle ziyâde taÖžim idüp aña aķ **146B** ⁰¹ horûs kıurbân iderler ve şandarûs-ıla buhûr virürler-idi bâb ⁰² arz-ı mısırda vâkıÖ olan tağlaruñ ahvâlını beyândur âgâh ol arz-ı mısır bi-esrihâ iki tağ ortasında mahşûrdur ki ⁰³ ikisi de cenûbj cānibinden gelür şimālî cānibine çekilür iñen yüce tağlar degillerdür birisi birinden büyükdür aña ⁰⁴ cebel-i şarkî dirler ki cebel-i lûkā dimekle meşhûrdur ve küccügi cebel-i ğarbî dimekle maÖrûfdur bu iki tağuñ araları baÖzi ⁰⁵ yirlerde giñ olur esfel-i arz-ı mısırda ki yukaruda dinen üzre nil aķdeñize girdügi tarafdur ⁰⁶ bu iki tağuñ araları ziyâde giñ olur aÖlâ-yı arz-ı mısırda ki şaÖjd tarafıdur bu mertebe degildür ve bu iki tağ çıblak otsuz ağaçsuz ⁰⁷ toprakları çoraķ tağlardur ve mezkûr cebel-i lûkā mısra şabâ yili toķunmaķdan mâniÖdür anuñçün ittifaķ-ı hükemâ-y-ıla mısırda ⁰⁸ şabâ yili yokdur ve bu tağ güneş ufukda olduğı vaķt arz-ı mısır üstine güneş nûrınıñ işrâķına daķı mâniÖdür bu sebebden ⁰⁹ arz-ı mısra güneş nûrı giç toķınur ve bu tağuñ ardı emâķın ihtilâfiyla muhtelif olur uğraduğı iklimlerden her birinde ¹⁰ bir dürlü adı vardur kâhire-i mısır üzerine havâle olduğı yirde aña cebel-i muķattam dirler aslda bu tağuñ başı ¹¹ maşrıķda çin vilâyetinden baħr-ı muħît olduğı yirdedür ibtidâ oradan tatar vilâyetlerine toĝrı çekilür tolanuraķ ¹² gelür Öacem memleketlerinden niçe memâlike uğrar andan diyâr-bekre gelür cebel-i cüdiye ulaşur ki ĥazret-i nûħuñ ¹³ şalavâtullah-ı Öaleyh gemisi tûfân zamânında anuñ üzerinde qarâr itmişdür andan âmid aÖmâlından geķer ĥaleb ¹⁴ köşelerine uğrar andan gelür ĥimś yanına uğrar burada aña cebel-i lübnân dirler ki meşhûrdur andan şâm vilâyetine ¹⁵ çekilür tolanuraķ mısruñ taraf-ı şarkîsinde ķulzüm deñizine irişür andan çıkar gelür arz-ı mısra girür andan ¹⁶ gider maĝrib nihâyetlerine irişür nil ırmaĝınıñ iki yanın ķor gider maĝribde maĝrave⁸³ ve sicilmâse vilâyetlerin⁸⁴ ¹⁷ geķer andan biş aylıķ yoldan soñra baħr-ı muħîte nihâyet bulur ve aña kâhire-i mısır üzerinde cebel-i muķattam didüklerinüñ ¹⁸ sebebi de aşhâb-ı tevâriħden baÖzi eydür vaķtâ ki sâbıkâ zîkr olınan üzre mısraıym bin bayşar bin ĥâm bin ¹⁹ nûħ arz-ı mısra ķadem baśdı ķalimûn kâhinüñ şâķirdleri ve kendüsi aña arz-ı mısırda ķonan künüzi açup ²⁰ müşķil ĥatlar-ıla yazılmış

⁸³ baÖzi kütüb-i tevâriħde bu şehriñ adı merfâve diyü yazılır

⁸⁴ maĝrave ğarb iklimi vilâyetlerinden berber arzında bir Öaķim ve muħkem şehrdür içinde olanlara dek tururken sebebsüz bir gülmek ve sevünmek Öarız olur bâÖişi yidi gün kimse bilmez ve sicilmase daķı kezâlik arz-ı mezkûrda bir nevâħsi vâsiÖ ve maÖmür şehrdür maşrıķ tarafından gelür bir ırmaķ üzerinde vâkıÖ olmışdur be-ĝâyet bağlu bağķelü ağaçları birbirine girmiş yimişi vâfir şehrdür ĥalkı kelb ve çekürge yirler cümle ĥalkınıñ gözleri iñen görmez gözlerinüñ turmaz [...]

ğāmiz Őilmleri aña öğrettiler ve anuñçün altun ve zeberced ve fırūzec ve yeşim maŐdenleri ²¹ çıkarı virdiler ve aña kīmyā šanŐatın öğrettiler mısrayim de kīmyā işlemedi kendü aķāribinden muķaytām adlu bir kimseye **147A** ⁰¹ ısmarladı be-ğāyet hāķim-i dānā-y-ıdı vardı zīkr olınan cebel üzerinde bir yir düzüp anda ķarār itdi ⁰² muttasıl orada kīmyā šanŐatın işlerdi bu muķaytām hāķimūñ turağı olduğçün aña cebel-i muķattam didiler ki ⁰³ muķaytāmdan ihtisār olınmış lafzdur bārī bu cebel-i muķattam mısır şehrinūñ üzerinde taş-ıla ķumdam mürekkeb ⁰⁴ bir çıblak tağdur ekşeriyyā mısruñ evlerinūñ taşların andan keserler bir şeker-reng yumşak yonması kolay ⁰⁵ bināya mülāyim taşı vardır evāyil-i aŐşārda mısır halkı ekşer meyyitlerini anuñ üzerinde defn iderler-idi anuñçün ki ⁰⁶ anda medfūn olan meyyitūñ bir kaç yüz yıla degin bedeni aslā çürimezdi ve şimdi dahı bu tağūñ etekleri ⁰⁷ ser-tā-ser maķbaralıkdur ķarāfe didükleri mekān ki mısırda meşhūrdur ve maķābir-ile memlū gūyā bir şehir-i pūr-şūkūh ve sevād-ı ⁰⁸ enbūhdur anuñ etegindedür rivāyet olunur Őamrū bin el-Őās radiyallahu Őanh hāzretleri mısır naşārā ⁰⁹ kāfirleri elinden feth itdüklerinde iskenderiyyeden muķavķıs haber gönderüp cebel-i muķattamuñ etegin baña ¹⁰ yitmiş biñ altuna satsun alayın didi Őamrū bin el-Őās bunu Őacebledi zīrā ekin biçin olur ve yā şu çıkar ¹¹ bağ bağçe itmege ķābil yir degil-idi ki aña bu rağbeti ide-y-idi emjirū'l-mū'minñ Őamrū bin el-hattāb radiyallahu teŐālā ¹² Őanh hāzretlerine Őarz ideyin göreyin ne buyurlar diyü muķavķısa cevāb gönderdi ve eglenmeyüp radiy ¹³ allahu teŐālā Őanha bunu Őarz eyledi anlar da muķavķısa sorasın bu kadar altunı aña neye virür menfaŐata ķābil ¹⁴ yir degil-iken böyle didüginūñ aslı nedür diyü buyurdılar Őamrū bin el-Őās dahı emrleri üzre muķavķısa ¹⁵ bu vechle haber gönderdi muķavķıs kitāblarumuzda gördüm orada cennet dikmeleri olur diyü ¹⁶ yazılmış anuñçün rağbet iderin diyü cevāb virdi Őamrū bin el-Őās da muķavķısuñ cevābın Őaynı-y-ile ¹⁷ hāzret-i Őömere bildürdi hāzret-i Őömer de tekrār Őamrū bin el-Őās hāzretlerine mektūb yazup biz mü'minlerden ¹⁸ gayrı cennet dikmeleri bilmezüz orayı muķavķısa satmayasın belki müsilmānlardan senden evvel vefāt ¹⁹ idenleri orada defn itdürüp didügi yiri müsilmānlar maķbaralığı idesin diyü buyurdi buyurduķları ²⁰ gibi itdiler anda ibtidā defn olınan ashāb-ı resūldan rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐın Őāmir adlu bir kimse-y-idi ²¹ defn olınıcak anuñla tefe'ül idüp bura Őimāret olunur didiler hem eyle oldu bu zamāna degin vilāyet-i **147B** ⁰¹ mısırda vefāt iden ekşer-i Őulemā ve şulehāyı anda defn iderler imām şāfiŐı hāzretlerinūñ dahı mezār-ı şerifleri andadur mısrlu ⁰² aña ziyāde iŐtibār ve iŐtikād iderler ekşer-i evķātda üzerleri ziyārete varan kimseler müzāhamesinden hālī olmaz ve e'imme-i ⁰³ hānefiyyeden imām ebū'l-leyş hāzretlerinūñ dahı mezār-ı mübārekleri andadur ki kibār-

ı fuḳahā-yı Őulemādandur bunların ⁰⁴ daḥı mezār-ı şerīfleri her-bār ziyāretlerine gelen halk ile memlūdur bunlar mezārına daḥı ziyāde iŐtibār iderler halkın ⁰⁵ nezr ve ḳurbānları olsa ekşeriyyā bu mezārlar üzerinde edā iderler bunlardan ḡayrı anda mezārāt-ı aśḥābdan ve sāyir şulehā-yı ⁰⁶ ümmet-i muḥammedden şallallahu Őaleyhi ve sellem niçe mübārek ve müteyemmin mezārlar daḥı vardır ve ḥazret-i yūsufun daḥı şalavātu ⁰⁷ İlah-ı Őaleyh ve selāmuh anda baŐzı ḳarındaşları medfündür şimdi yirleri maŐlumdur anları daḥı ziyārete ⁰⁸ varurlar bārī muḳavḳıs bu haberi işidicek ziyāde bî-ḥuzūr oldu Őamrū bin el-Őās ḥazretlerine ⁰⁹ haber gönderüp sizünle ḳavlumuz böyle degil-idi yā didi Őamrū bin el-Őās daḥı aña cebel-i muḳattam ¹⁰ eteginden mısırda bürketü'l-ḥabeş dimekle maŐrūf yirden yaña bir miḳdār yir kesüp virdi ¹¹ muḳavḳıs da anı naşārā maḳbaralığı itdi şimdi daḥı naşārā meyyitlerin orada defn iderler ve kütüb-i ¹² tevāriḥde zıkr olınan üzre dirler ki bu cebel-i muḳattam tevrātda mezkūrdur bu taḳrīble ki bu taḡ içinde ¹³ taş kesdükleri yirden bir derede mūsā payḡambarun Őaleyhi's-şalavat ve's-selām bir mescidi var-ıdı ¹⁴ anda ḥaḳ sübhāne ve teŐālāya münācāt iderdi ol dere tevrātda añılmışdur ve yine rivāyet olunur ¹⁵ Őisā payḡambar şalavātullah-ı Őaleyh ve selāmuh arz-ı mısra gelicek anaları meryem ana ḥazretleriyle bu ¹⁶ cebel-i muḳattamun etegine uğradılar ḥazret-i meryeme baḳup yā ana bu aralık muḥammed muştafā ümmetinün maḳbaralıkları ¹⁷ olsa gerekdür diyü buyurdılar ve aśḥāb-ı ḡuzinün rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐin baŐzından ḥikāyet olunur ¹⁸ mısra gider bir ādeme ısmarladılar baña cebel-i muḳattam eteginden bir miḳdār toprak armaḡan getürdiler ¹⁹ ol kimse de anlara andan bir taḡarcuḳ toprak getüri virdi vefāt itdükleri vaḳt vaşiyyet ²⁰ itdiler ol topraḡı maḳbaraları içinde kendüleri ḳoyacak yire döktiler mübārek bedenleri anun üzerine ²¹ geldi rahmetullah-ı Őaleyhim rahmeten ve isŐaten ve mısrun taḡlarından biri daḥı cebel-i yeşkurdur **148A** ⁰¹ bu cebel evāyilde ḳāhire-i mısır-ıla eski mısır ortasında bir ulu yüce depe-y-idi şimdi mısır şehrinün ⁰² ortalığında ḳalmışdur üzeri tobtolu şehrdür cāmiŐ-i tulunı ki zıkr olunur bunun üzerinde yapılmışdur ⁰³ bu cebel-i yeşkur üstinde elbette duŐā müstecāb olur dirler anuñçün ki ḥazret-i mūsā şalavātullah-ı ⁰⁴ Őaleyh anun üzerinde ḥaḳ sübhāne ve teŐālāya bir ḳaç kelimāt-ıla münācāt eylemişdür be-ḡāyet şerīf ve mübārek ⁰⁵ mekândur bu sebebden ibn-i tulun mısırda sultān-iken anun üzerinde zıkr olınan cāmiŐi binā eylemişdür ⁰⁶ ziyāde ulu ve büyük binādur belki mısrun cāmiŐleri içinde andan vāsiŐ ve Őazım cāmiŐ yoḡdur ve mısırda ⁰⁷ olan taḡ gibi yüce yirlerden biri de raşad bināsı urduḡları yirdür ki henüz andan baŐzı Őalāmet ⁰⁸ bāḳıdır yapduḡları vaḳt binā-yı Őazım-idi anun terkibinde çok terbiyet itmişler-idi ve niçe esbāb ⁰⁹ ḡormişler-idi ammā henüz tamām olup anunla Őamel

olunmadın bināsına emr iden kimse vefāt eylemegin başa ¹⁰ çıkmayup nā-tamām kalmış-
 ıdı mısırda olan āsār-ı selātın-i māziyeden biri de bu binā-yı nā-tamāmdur yiri cebel-i ¹¹
 raşad dimeg-ile maŖrūfdur ve aślda bunu binā iden sābıķū'z-żıkr efđal-ı bedrū'l-
 cemālīdür ¹² ki egerçi mısra müstaķil pādişāh olmamış-ıdı ammā aşāgada ahvāl-ı żıkr
 olınsa gerek mısırda ¹³ bir zamān cümle āsār ve ahkām anuñ olup pādişāh meşābesinde
 żı-ķadr ve Ŗāl-ı-şān bir vezır-i aŖzam ve müşır-i ¹⁴ efham-ıdı meger bu efđal-ı bedrū'l-
 cemālī Ŗılm-i nücūma ve takvımler çıkarılmağa be-ğāyet māyil-ıdı ve müneccimleri
 ziyāde severdi ¹⁵ kendü cānibinden vażıfeler taŖyın olınmış niçe kāmil müneccimleri
 var-ıdı muttasıl anlar-ıla ihtilāt iderdi ¹⁶ anuñ eyyāmında ittifāk bir yıl tahvıl zamānında
 şāmda olan müneccimler aña ahkām-ı seneyi yazup hūzūrına yüz ¹⁷ miķdārı müneccim
 takvım gönderdiler mısırda olan kendü hāsśa müneccimleri daħı ol senenüñ ahkāmın
 çıkarup ¹⁸ bir niçe takvım de bunlar getürdiler şāmdan gönderdükleri takvımler-ile
 bunlar araların tatbıķ idüp gördi ¹⁹ aralarında çok ihtilāf var bı-hūzūr olup emr itdi
 şāmda olan müneccimleri getürdiler mısırda ²⁰ kendü müneccimleriyle cümlesin
 hūzūrına cemŖ itdi takvımleri arasında olan ihtilāfuñ sebebin sordı ²¹ şām müneccimleri
 biz zıç-i me'mūniyle Ŗamel iderüz didiler mısır müneccimleri biz zıç-i hākimiyle Ŗamel
 iderüz bu bizüm **148B** ⁰¹ zamānumuza qarıbdır elbette muķaddem-ile mu'ahırrüñ
 mābeyninde tefāvūt ve tehālūf olmayınca olmaz ve ķudemā-yı mühimmın ⁰² bunun
 üzerinedür ki zıçlerüñ zamānı qarıb olanı zamānı baŖıd olandan eśāh ola zırā kevākibüñ
⁰³ hārekātıyla hisāb müteğayyir olur bes qarıbü'l-Ŗahd olan zıçe iŖtimād artuķdur
 didüklerinden soñra ⁰⁴ pādişāha şöyle ki siz de bir iki raşad yapsañuz min-baŖd ahvāl-ı
 sinın aña göre hisāb olınsa ⁰⁵ niçe fāyideler hāsıl olurdı ve murāduñuz üzre śāhıñ
 takvımler çıkarılmaķ ķābil-ıdı didiler pādişāh da ⁰⁶ anlaruñ sözleriyle bu raşad bināsına
 emr itdi ittifāk müneccimın ile hıketlerine muvāfiķ arz-ı mısırda ⁰⁷ żıkr olınan yiri aña
 ķābil bulup bināsına şürūŖ itmişler-ıdı işāret olınan üzre henüz ⁰⁸ tamām olmadın efđal-
 ı bedrū'l-cemālī vefāt idüp nā-tamām kalmış-ıdı ki hāliyā andan baŖı āsār mevcūddur
⁰⁹ bāb arz-ı mısırda olan şehirler ¹⁰ beyānındadır vilāyet-i mısırda zamān-ı ķadımde
 şehirler çoğ-ıdı şimdi anlaruñ baŖı harāb olmuşdur ¹¹ isminden ve resminden haber
 kalmamışdur baŖının ismi maŖlūm ve maŖrūfdur resminden daħı eşer vardur ¹² ve
 baŖı şimdi de maŖmūrdur ve arz-ı mısırda evvelā ismi maŖrūf olan emsus şehridür ki
 tūfān-ı ¹³ nūh bunun bi'l-küllıye resmin bozup gidermiş ancak bir ķurı ismin ķomışdur
 mısır-ı ķadım ¹⁴ didüklerinüñ yirleridür ve bunun aħbār-ı Ŗacıbesi vardur nite ki baŖı
 sābıķā żıkr olınmışdur tūfāndan ¹⁵ evvel vilāyet-i mısruñ taht-gāhı ve muķarrer-i selātın
 ve śāhı olan şehir bu-y-ıdı nite ki tūfāndan soñra ¹⁶ taht-gāh-ı vilāyet-i mısır münūf şehri-

y-idi ki nilūñ cānib-i ğarbışinde eski mısrdan on iki mīl ¹⁷ yirdedür ve şimdi diyār-ı mısırda olan ƙaşabalaruñ birisidür tūfāndan soñra arz-ı mısırda evvel Őimāret ¹⁸ olınan şehr budur ol zamānda belde-i muŐažžama-y-ıdı ƙıbt ve ferāŐine pādışāhları puht-ı naśşar anı ¹⁹ harāb idince anuñ içinde olurlar-ıdı baŐzı müfessirler ƙavılınca bu münüf şehri ƙurān-ı ƙadimde mežkürdür ²⁰ وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا āyet-i kerimesindeki medīneden murād bu münüfdür harāb olınca ²¹ dārū's-saltanāt olmaƙdan zāyil olmadı soñradan vaƙtā ki iskender-i yūnāñi žuhūr itdi ekşer-i eƙālīme **149A** ⁰¹ hūkm idüp arz-ı mısırda iskenderiyye şehrini Őimāret eyledi Őamrū bin el-Őās radiyallahu teŐālā Őanh ⁰² küffār elinden vilāyet-i mısır feth idince pādışāhlarınuñ taht-gāhı iskenderiyye-y-idi soñradan Őamrū ⁰³ bün el-Őās fustāt-ı mısır ki şimdi eski mısır didükleridür ve kendünüñ ƙadırı yiridür yapup şehr-i ⁰⁴ Őažim itdi cevher-i ƙāyid Őasker-ile mağribden gelüp vilāyet-i mısır alınca taht-gāh-ı mısır bu fustāt ⁰⁵ şehri-y-idi soñradan ƙāyid mežkür ƙāhire şehrini ki şimdi mısır didükleri sevād-ı aŐžamuñ ⁰⁶ içinden baŐzı maħallātıdır binā idicek sultān šalāha'd-din yūsuf bin eyyūb devlet-i fātımiyyini ⁰⁷ izāle idince taht-gāh-ı vilāyet-i mısır ƙāhire şehri-y-idi bundan soñra sultān šalāha'd-dinü'l-mežkür ⁰⁸ ƙalŐa-ı mısır ki şimdi de aña ƙalŐatü'l-cebel dirler binā idicek ƙāhire şehriyle anuñ mābeyni maŐmūr ⁰⁹ hāneler-ile tolup cümlesi bir ulu şehr oldı ki şimdi medīne-i mısır didükleri andan Őibāretdür ¹⁰ ve ƙāhire şehri anuñ içinde muzmaħill olmış bir sevād-ı aŐžam ve şehr-i muŐažžamdur ki dillerde mežkür ve illerde ¹¹ meşhūrdur ve ile'l-ān taht-gāh-ı vilāyet-i mısırdur ki selātin-i Őadl-āyin-i āl-i Őoşmān ƙıbelinden ƙonan ¹² paşalar hāzetleri daħı anuñ içinde olurlar inşā'-allah ile'l-ebed bu devlet zāyil ve bu Őimāret Őatıl ¹³ olmaya āmın medīnetü'l-iskenderiyye ⁸⁵ bu iskenderiyye şehri ki arz-ı Őarabda meşhūr-ı Őālemdür ¹⁴ dünyā medāyininuñ aŐžamı ve aƙdemidür tekrār-be-tekrār binā olınmışdur tūfāndan soñra evvel mısrayim bin ¹⁵ bayşar bin nūh Őaleyhi's-selām zamānında binā olınmışdur ol vaƙt bunuñ adı rüƙūde-y-idi ¹⁶ andan soñra iki kerre daħı yıƙılup gine binā olındı baŐde-hu vaƙtā ki yūnāñiler zamānı oldı vilāyet-i ¹⁷ mısra anlar hūkm eyledi puht-ı naśşar münüf şehrini harāb itdüğinden yüz yigirmi yıl soñradan iskender ¹⁸ bin fileboş zamānı geldi ki cihān pādışāhları içinde gün gibi meşhūr-ı āfāƙdur ve fāris pādışāhı dārāy ¹⁹ ƙahr idüp memālik-i farsa daħı mālīk olmışdur anı tecdīd ve taŐmīr eyledi ol zamāndan

⁸⁵ dirler ki yir yüzinde iskender on üç şehr bünyād eylemişdür cümlesinden aŐžamı bu arz-ı mısırda olandur ki kendüye nisbet olınmışdur hāliyə daħı ol ad-ıla añılur sāyirlerinin zamānla adları tağyir olınmışdur ve diyār-ı Őacemde semerƙand ve merv ve belh didükleri şehrler daħı ol on üç şehr cümlesindendür

iskenderiyye ²⁰ adıyla ma'ŲrŲf olup vilāyet-i mısruñ taht-gāhı bu oldu serir-i saltanatı bunda qurıldı ²¹ aña degin ki dġn-i islām žuhŲr itdi ŲamrŲ bin el-Ųās radıyallahu Ųanh cŲyŲş-ı mŲslimġn-ile arz-ı mısra **149B** ⁰¹ gāzā itdi gelŲp anda olan ġısnı ve iskenderiyye şehrini kŲffār elinden alup dārŲ'l-islām eyledi nite ki ⁰² žıkr olunur ol vaqt taht-gāh-ı selātġn-i ehl-i islām fustāt şehri kılındı ki şimdi eski ⁰³ mısır didŲkleridŲr ve aşġāb-ı tevārġhden baŲzı şŲyle rivāyet ider ki zamān-ı māżġde kŲke ⁰⁴ dirlerdi bir tāyife var-ıdı ki eyle ⁰⁶ memleketi ehli-y-idiler arz-ı mısra mālġk olup anı otuz nāġhiyeye ⁰⁵ taqşġm eylediler bu otuz nāġhiyeyi de dŲrt bŲldiler her bŲlŲkde bir şehr yapdılar her bir şehrde altundan ⁰⁶ taht Ųzerinde kāġhinlerden bir pādġşāġları otururdu ve her bir pādġşāġuñ bir beyt-i ġġkmeti ⁰⁷ olurdu aña bŲrbā dirler-ıdı ve bir daġı tapduġı yġlduz adına bir heykeli olurdu ki kenşā resminde ⁰⁸ bir binā-y-ıdı ki iġinde altundan niġe putları olurdu neŲŲzŲ-billah anlara tapup Ųġbādet iderdi ⁰⁹ ve iskenderiyyeyi ki ol zamānda adı rŲķŲde-y-ıdı on biş nāġhiye kılmışlar-ıdı her nāġhiyesinde ¹⁰ kehenenŲñ uluların qoyup heykellerinde daġı altun şanemlerden sāyir nāġhiyelerde qoduklarından artuq muŲteber ¹¹ şanemlerin qomışlar-ıdı bu iskenderiyye nāġhiyelerinde altundan tamām iki yŲz Ųažġm şanemleri var-ıdı ve şaŲġd ¹² vilāyetin daġı seksen nāġhiye kılmışlar-ıdı bu seksen nāġhiyeyi de dŲrt bŲlmişler ve otuz şehre ¹³ taqşġm itmişler-ıdı her bir şehrde Ųacāyib-i Ųālemden niġe nesneler var-ıdı şimdi anlardan ġaberden ¹⁴ ġayrı eşer qalmamışdur arz-ı mısırda baŲzı beyābānlarda binālardan ve ġayrıdan niġe dŲrlŲ Ųalāmetler vardur anlar ¹⁵ āşārı mıdur degil midŲr kimse bilmez ve dirler ki mısırāyim bin bayşar ibtidā rŲķŲde şehrini yapduqda ittifāq ol ¹⁶ araya deñizden baŲzı cānavarlar qıkarlar ekinlerin ve bāġların bāġçelerin yıkarlar ġarāb iderler-ıdı ¹⁷ ġalq mısırāyme anlardan şikāyete vardılar ġalqa baŲzı tılsımāt Ųğretdi itdiler ol cānavarlar ¹⁸ deñizden qıkmaz oldılar ve rŲķŲde şehriniñ ortasında baqırdan altun yalduzlu direkler Ųzerinde ¹⁹ yine altun yalduzlu baqırdan bir qubbe itdi ve ol qubbe Ųzerinde niġe dŲrlŲ maŲādinden terkġb ²⁰ olınmış bir āyġne qodı ki dāyiresi biş qarış-ıdı ve qubbenŲñ yŲceliġi yŲz zirāŲıdı her ²¹ qaġan deryādan Ųzerlerine ŲadŲdan ve ġayrıdan istemedŲkleri kimse teveccŲh itse baŲzı siġrleri **150A** ⁰¹ var-ıdı ol āyġneye iderler-ıdı defŲġ ol kimse Ųzerine ateş gibi bir pertev şalardı gemisini ⁰² ve kendŲsini yaqar kŲl iderdi bu tılsım anda bu vech Ųzerine şābit idi aña degin ki anı deñiz başdı ⁰³ şŲ iġinde qaldı ve dirler ki iskender iskenderiyyede

⁰⁶ eyle qulzŲm deñizi şāġhilinde şām qarası cānibinden qadġmŲ'z-zamānda bir şehr-ıdı aslda yahŲdġler şehri-y-ıdı qurān-ı qadġimde žıkr olınan Ųzre sebt gŲni ġuşŲşında emr-i ġaqqā muġālefet iden yehŲd tāyġfesi ki kıssaları meşġurdur bu eyle ġalqı-y-ıdılar ve mısırdan mekkeye giden huccācuñ yolları ŲzeridŲr aña Ųgramayınca olmaz şām cānibinden ġicāz memleketiniñ ser-ġaddidŲt inşā'-allah aşāġada žıkr olunur

dikdügi menāreyi ki şimdi de andan eşer vardır ⁰⁴ ol mısraıym itdügi āyine resminde itmişdi bunuñ da iskender zamānında üzerinde müddeber ve muşanna⁰⁵ bir dürlü bir sırçadan bir āyine konmuş-ıdı deryādan rüm tarafından ve ğayrı taraflardan üzerlerine ⁰⁶ her kim gelürse ol āyine içinden görürler-idi anuñçün adı āyine-i cihān-nümā-y-ıdı ki meşhūr-ı Ŗālemdür ⁰⁷ āhir soñradan zıkr olınan üzre naşārā pādişāhlarından biri anı bir hñle idüp bozdurdu ⁰⁸ ve ehl-i tevārihñ baŖzından rivāyet olunur ki rükūde şehri üç yüz yılda yapıldı ve üç yüz yıl içinde ⁰⁹ sākin olındı ve üç yüz yıl da harāb yatdı ve ibtidā yapılduğdan soñra içinde yitmiş yıla degin halk gündüz ¹⁰ gözlerinde kara perde-y-ile yürürler-idi dıvārlarınñ ziyāde aklığından gözlerin şakınurlar-ıdı ve baŖzı ¹¹ ehl-i tevārihden şöyle menķıldur ki iskenderiyyeyi evvel binā iden firŖavn-ıdı anda niçe dürlü maşāniŖ ¹² ve mecālis düzmiş-idi çok zamān bināsı ve maşāniŖi üzerine turdı soñra iskenderiyye mısır pādişāhları ¹³ eline düşdi iskenderiyye menāresi-y-ile bükır menāresini mısır pādişāhiyken sābıķā zıkr olınan zübbā ¹⁴ kıızı delūke qarı yapıdı baŖde-hu süleymān payğāmbār eś-salavāt ve's-selām zamānı olup anlar ser-ā-ser ¹⁵ yir yüzine hñkm idicek iskenderiyyede bir maķām idüp anda bir mescid binā eylediler anlardan soñra ¹⁶ iskender zamānı oldu bunlar da kendülerden evvel gelen ferāŖineden ve ğayrıdan iskenderiyyede binā iden ¹⁷ pādişāhlarınñ süleymān payğāmbardan ğayrısınñ binālarını hep yıkdı ammā anlar bināsınñ meremmete muhtāc ¹⁸ olanın meremmet itdi ve menāreyi hālı üzerine kodı ve iskenderiyyeyi başdan yapmağā başladı ¹⁹ cümlesin bir üslūbda yapıdı tamām itdi andan soñra fāris ve rüm pādişāhlarından ve ğayrıdan niçe ²⁰ pādişāhlar eline dañı düşdi bunlardan dañı hiç bir pādişāh yoğ-ıdı ki anda bir eşer kıomaya ve bir nesne ²¹ Ŗimāret itmeye ve baŖzılar hikāyet iderler iskenderiyyede kıadimü'z-zamāndan kıalmış bir taş bulındı üzerinde **150B** ⁰¹ kıalem-i Ŗād-ıla bir yazı yazılmış-ıdı okıyup Ŗarabiye tercūme itdiler maŖnāsı bu-y-ıdı ⁰² **أَنَا شَدَّادُ بْنُ** ⁰³ **تَوْكَادِ الْمَجَادَةِ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ** ⁰⁴ **عَاوِيَةَ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ** ⁰⁵ **وَسَدَّ بَرْدَ الْعَوَادِ بَيْنَهُمْ وَأَدْلَا شَيْبَ الْوَلَدِ** türkīce maŖnāsı ben Ŗād oğlı şeddādın ki direkler dikdüm ⁰⁴ ve yirde defñeler gömdüm ve kıolum-ıla dereler bağladım ve ben bunları şol zamānda yapdım ki anda ne ⁰⁵ kıocalık var-ıdı ve ne ölüm ve taşlar balçıķ gibi nerm-idi dimekdür şunlar ki iskenderiyyeyi evvel ⁰⁶ binā iden şeddād bin Ŗāddur dirler bu taş anda bulunduğı aña kıarıñedür dirler bu iñen kıavıce söz degildür ⁰⁷ zırā cāyiz ki ol taşı iskenderiyyeye āher yirden getürdiler ola ve dirler ki iskenderiyye kıadimü'z-zamānda birbiri ⁰⁸ yanında üç şehir-idi birisine menne dirler-idi ki menāre ve menāre hāvālşinde olanlar yiri-y-idi ve birisine ⁰⁹ dañı iskenderiyye dirler-idi ki yine bu şimdi iskenderiyye şehri olduğı yirde-y-idi ve birisine dañı ¹⁰ naķīta

dirler-idi ve bu üç şehrden her birinüñ başқа bir sūrı var-ıdı bu sūrlardan ğayrı bunlar ¹¹ ardından cümlesini ihāta ider bir sūr-ı muhkemi dahı var-ıdı ki yidi yüce ƙalŌa-mişāl ¹² burcları ve dibine yidi ƙat deriñ handaƙı var-ıdı ve iskender anı yapduğı vaƙt der ü diŵarların ¹³ ve ferşin cümle aƙ mermerden yapdı ki beyāzları ƙar gibi göz ƙamaşdururdı bu cihetden şehrlüsi ¹⁴ ve sāyir içinde sākin olanlar gözlerin śaƙınup sırf ƙaralar ve ƙızılar giyerler-idi hāttā şimdi de keşişler ¹⁵ ƙaralar giymek andan ƙalmışdur dirler ve binālarındaki mermerlerüñ aƙlığından gicelerde hāƙ ƙerāğ yaƙmazlar-ıdı ¹⁶ ay aydıñ olduğı gicelerde şuŌāŌ-ı ƙamer ol aƙ mermerlere toƙınur bir vechle rüşenlik olurdı ki ¹⁷ giceyle derzilik işleyenler ignelerine ipliği ay ışıƙına śaplarlar-ıdı ve rivāyet iderler ol ¹⁸ zamānlarda gün tulunduƙdan soñra iskenderiyye içinde kimse evinden taşra ƙıƙmazdı ¹⁹ ƙıƙsa fi'l-hāl anı cinler ƙaparlardı aña degin ki meger iskenderiyye hāƙı içinde bir ƙoban var-ıdı ²⁰ her-bār deñiz kenārlarında ƙoyun güderdi gāhi görürdi deñizden bir hāyvān ƙıƙar sürüsinden ²¹ ƙoyunun ƙapardı bir gün ƙoban bir yirde gizlendi ki deñizden ƙıƙup ƙoyunun ƙapan ne aśl **151A** ⁰¹ hāyvāndur bile nā-gāh gördi bir ƙız ƙıƙdı kemā-kān ƙoyunına ƙaśd itdi ƙoban fi'l-hāl ⁰² gizlendiği yirden śıƙrayup anı saƙından muhkem tutdı ƙız ƙekinüp anı silkti ƙoban śalı virmedi ⁰³ niƙe keş-ā-keşden soñra ƙoban aña yigin geldi ƙızı tutup evine aldı gitdi bir zamān ⁰⁴ tırınca anlar-ıla üns tutdı dillerin öğrendi ev hāƙıyyla söyleşür oldu ve'l-hāśıl ⁰⁵ ƙız anları gördi gün tulunduƙdan soñra aślā evlerinden taşra ƙıƙmazlar sebebin śordı ⁰⁶ eger ƙıƙarsayuz bizi ƙaparlar didiler ol ƙız anlara bir tılsım öğretti itdiler andan soñra giceleyin ⁰⁷ evlerinden taşra ƙıƙar oldılar iƙlerinden kimse ƙapılmaz oldu mısır vilāyetinde evvel olan tılsım ⁰⁸ bu-y-ıdı ve dirler ki evāyilde iskenderiyyede mermer taşı śabāhāndan öyle vaƙtına degin hāmır gibi ⁰⁹ yumşak olurdı hāƙ anı her niƙe dilerlerse iderler-idi her ne śekle ƙoysalar ƙābil-idi ¹⁰ öyleden soñra kemā-kān bekişür eski hālına varur taş olurdı düzdükleri śekl üzerine ¹¹ ƙalurdı ehl-i tevārihden baŌzı şöyle naƙl ider ki iskender-i yūnāni vaƙtā ki kendü vilāyetinde muƙarrer ¹² pādīśāh oldu ahvālī düzelüp taht-ı saltanata ayağı düz baśdı aŌdāsını ƙahr ¹³ idüp iğvādan emiñ oldu cihān etrāfına seyre ƙıƙup ƙöşe ƙöşe geşte baśladı ki ¹⁴ bir āb ve havā ve türābı hoş yir bulup anda ƙarār ide giderek şimdi iskenderiyye şehri olduğı ¹⁵ yire vardı gördi bir harāb şehir yiridür içinde Ōažim binālar nişānı var ve mermerden niƙe ulu ¹⁶ direkler dikilmiş ortalarında bir be-ğāyet ulu cümlesinden büyük direğüñ üzerinde ƙalem-i müsenned-ile ki ¹⁷ hımeyr ve mülük-ı Ōād ƙalemlerinden evvel ƙalemdür bir hat yazılmış ki Ōarabice maŌnāsı böyle-y-idi ¹⁸

21 تَبَاوَعَهُ وَأَنْقَضَ الْأَيَّامَ وَذِي الْقُدْرَةِ الْكَمِيرَةِ وَالْأَمْرَةَ وَقَوْلَهُ لَا جَوْلَ 20 وَبَيْنَ رَمَرَاتِ الْعِمَاءِ الْقَوْمِ يَخْلُقُ تِلْكَ الْبِلَادَ وَارْتَدَّتْ أَنْ أَبَى مَسْنَدِيَّةً

هَرَمُهُ وَلَا الْقِيَامَ وَلَا سَعِيرَهُ فَلَمَّا رَأَى الْعَجَائِزَ وَالْمَارِدَاتِ فَطَنَهُ وَجَّعَ وَتَوَعَّدَ طَالَ نَحْيُهُ

151B

01

أَجْسِدُ جَرَادٍ وَلَا عَنْ رَعِيَّةٍ وَلَا عَنْ شَعَارٍ لَكِنَّ إِيَّامَ الْمَقْدَارِ وَالْقَطْعِ الْأَثَارِ 02 وَجَحِيٍّ وَمَوْجٍ تَوَجَّى سَكَنِي فَاذْكُحَّتْ بِالْأَسْعَمِ عَنْ أَوْحَى لَا يَهْزِلُ بِالْجَبَّارِ وَلَا الْخَوَفِ

03

أَلَمْ تَرَ الْجَبَّارَ مَنْ دَايَ أَمْرِي وَعَرَفْتَ جَرِيَّ وَطُولَ مَعْرِي وَنَفَادَ بَعْرِي وَشِدَّةَ حَنَرِي

04

05 تُرْكİÇE maÖnāsı ben Öād oğlu şeddādın

ki kolum-ıla dereler tutdum ve ulu direkler ve yüce taşlar toruğun⁰⁶ kesdüm ve irem-i zāti'l-Öimād bināsın yapdum ki hiç bir yirde aña beñzer binā idilmemişdür burada dañı irem gibi bir şehir⁰⁷ yapayın ve aña cümle tavāyif ve şabāyil-i ümemden her qadem ve kerem ehli olanları süreyin didüm-idi bu ol vaqt-ıdı ki⁰⁸ qorqum ve qocalıgum ve hastalıgum ve yorulmagum yog-ıdı lākin baña bir belā irdi ki beni ivdürdi ve diledügümi⁰⁹ itmekden alı qodı ve baña bu belā vāqıÖ olduğu gibi gamum guşşam uzadı uyqum ve qarārüm azaldı pes¹⁰ dün evümden göçdüm göçdügüm bir cebbār pādīşāh qahrından ve yā bir cebbār Öasker qorqusından¹¹ ve yā baña bir rağbet itdüklerinden ve yā bir zillet virdüklerinden degil belki vaÖdem tamām olup aḥkāmum kesilmekle¹² ve ḥaḳ teÖālānuñ ki gālib ve qahhārdur emriyle oldı pes bir kimse ki benüm eşerüm göre ve haberüm işidüp¹³ ve Öömrüm uzunluğun ve gözüm açuqluğun ve ḥāzerüm şiddetin bile ol kimse benden soñra dünyāya¹⁴ mağrūr olmasun ki dünyā ādemi hem mağrūr idicidür hem aldayıcı andan virdüğün gine alur ve aña¹⁵ bağışladuğundan döner dimekdür sāyir bunuñ emşālı dünyānuñ fenāsını işÖār ider ve aña mağrūr olup¹⁶ meyl eylemekden ihzār ider niçe kelimāt dañı yazılmış-ıdı iskender bunu göricek orada inüp¹⁷ kondı bu sūz-nāk sözlerüñ fikrin ider turmayup anlardan Öibret alurdı Öākıbet bunu¹⁸ fıkı itdi ki orada kendü de bir Öažım şehir yapup anı taht-gāh idine bu tedbirle etraf-ı cihāna¹⁹ ādemler gönderüp niçe binā şanıÖatında māhir üstādlar cemÖ eyledi evvelā buyurdı yirini tahmın eylediler tül²⁰ ve arzını bir niçe mıl yir olsun diyü taÖyün itmişdi aña göre fezāsını çizüp tahdjd itdiler²¹ üstādlar vech gördükleri üzre anuñ ḥevāyic ve esbābını cemÖā emr eyledi az zamānda çok ihtimām

152A⁰¹ idüp nihāyetsüz Öažım mermer direkler getürdiler büyük küccük yapu taşlarıyla ol arayı toldurdılar⁰² şakaliyye⁸⁷ ve rodos cezirelerinden ve afrikiyye⁸⁸ ve

⁸⁷ şakaliyye mağrib deryası cezirelerinden bir cezire-i Öažımedür ol cezirede berkān adlı bir taş vardır gündüz andan bir Öažım tütün ve gice bir Öažım od peydā olup ol oddan deñize toğrı Öažım kıgılcımlar uçar varur deñize düşer delük delük bir qara hafif taş olur deñiz yüzine gelür yüzer andan ḥalk ol taşlardan alurlar ḥammāmlarda ayak taşı idüp kullanurlar

akrıtış⁸⁹ memleketlerinden ve rûm deñizinüñ nihâyetlerinden ⁰³ ba'Özî efnâbis deñizine dökildiği yir hâvâlîlerinden dürlü dürlü mermerler ve Óacıb ve ğarîb taşlar getürdiler cümle emr ⁰⁴ eylediği esbâb ve hevâyic murâd üzre cem' ve ihzâr olunduğdan soñra mi'Ömârlara ve sâyir binâ üzerine mübâşir ⁰⁵ koduğı kimselere emr itdi evvelâ şehriñ sūrını çekmek için ta'Öyün itdüğü hâdlara tolayı yir yir ⁰⁶ ağaç direkler dikeler ve direkden direge birbirine muttasıl ipler gereler ve cümle iplerüñ başını iltüp bir ⁰⁷ mermer direkde bağlayalar bu mermer direk ol ağaç direklere baş ola ve bu baş olan mermer diregüñ üzerine ⁰⁸ bir be-ğâyet büyük ve berk âvâzlu ötegen çañ aśalar bundan ğayrı gördükleri her bir ipe dahı bir ⁰⁹ kiçirek çañ aśalar andan ol çañlar çalınduğı gibi gerilen ipler hâreketi geldüginleyin yir yir üstâdlar ¹⁰ üşüp bir uğurdan şehriñ bünyâdını bir vâkıdta ve bir ânda birağalar meger hûkemâ ve Öulemâsından sormış ¹¹ ve kendüsi dahı Öilm-i hikmetde görmüş-idi bu binâ-y-içün bir mübârek vâkıt bulmuşlar-ıdı bünyâd ol vâkıdta ¹² olsun diyü murâd idinmiş-idi ittifağ ol vâkıt gice içine râst gelmiş-idi emri üzerine cümle ¹³ esbâbı hâzırlayup yir yir ta'Öyün olınan mevzi'Ölerde mühendis ve muğarnis üstâd mi'Ömârlar ol vâkıta ¹⁴ nâzır olup tırdılar ve çañlarıñ âvâzına kulak dıkdiler ki işitdikleri gibi emri üzerine yir yir binâya ¹⁵ bünyâd uralar nâ-ğâh tağdır-i ilâh ile henüz ol vâkıt gelmedin bir karga gelüp ol ağaç direklere ¹⁶ baş olan mermer direkdeki çañıñ ipi üzerine kındı cümlesi hikmet üzerine gerilmiş hârekât-ı hendesiyye ¹⁷ üzre kırılmış ipler-idi karga kınduğı gibi ipler bir yirden hâreket idüp çañlar bir uğurdan ¹⁸ ötüp hengâme kopardılar yir yir hâzır turan üstâdlar ta'Öyün itdikleri vâkıt geldi şanup ol ¹⁹ hinde bir uğurdan ellerindeki taşları yire birağup iskenderiyye şehrine bünyâd urdılar yir yir ²⁰ tahmîd ve tağdîs âvâzı cihânı tıtdı hengâmeden iskender uyğuda-y-ıdı uyandı ne haber didi ²¹ şehre bünyâd urıldı didiler gördi henüz ihtiyâr itdüğü sâ'Öat gelmemiş deryâ-yı ta'Öaccübe tıldı kendü **152B** ⁰¹ kendüsine dirîğâ ben bir nesne murâd idindüm irâdetullah anıñ hilâfı üzerine oldu elbette allah te'Öâlâ ⁰² didüğü olur ben bu şehriñ Öömri uzun olsun çok zamân ma'Ömür kalsun didüm hâğ te'Öâlâ ⁰³ tizcek harâb olmasını ve birbiri ardınca pâdişâhlar eline düşmesini irâde itdi nicedelüm emr ⁰⁴ allah te'Öâlâ hâzretinüñ didi hemân bu bünyâd üzerine binâ olınmasına emr eyledi ol gice esâsı urıldı ⁰⁵ irtesi ahşama degin binâsı bir miğdâr kılğdı yine gice oldu sabâh kılğup gördiler deñizden ba'Özî ⁰⁶ cānavarlar kılğup yapduğları binâyı bozmışlar

⁸⁸ afrîkiye mağrib diyârlarında bir vâsi'Ö memleketdür şakaliyye cezirininüñ karşısidur aslâda bu ol vilâyetde bir şehir adıdır ki anı afrîkîs bin abrah yapmış-ıdı ve kendüye nisbet idüp aña afrîkiye diyü ad virmiş-idi soñradan külliyyâ ol memleket bu ad-ıla iştiğâr buldı

⁸⁹ akrıtış dahı mağrib deryâsı cezirelerinden bir büyük ceziredür içinde akar şuları ve yüce ağaçları ve dürlü dürlü yimişleri vardır ve altın ma'Ödeni de vardır

tekrār yapmalu itmişler iskendere bunı haber virdiler işde harāb ⁰⁷ olmasının evveli oldu diyüp bunuñla tatayyur eyledi andan soñra dañı her ne kadar ki ol cānavarlardan ⁰⁸ ĥıfż içün hezār bekciler koyup tekrār her gün yaparlar bir miqdār bināsın ururlar-ıdı gice olduğu gibi ⁰⁹ kemā-kān deñizden ol cānavarlar çıkarlar yapduklarını yine yıkarlar-ıdı şabāñ cümlesini yıkılmış bulurlar-ıdı iskender ¹⁰ bundan ziyāde bî-ĥuzūr oldu ĥakīm-i cihān ve sultān-ı zamān ve Óākıl-i devrān-ıdı bu kadar bünyād urmuş-iken ¹¹ andan vāz geçmege ĥalk bañ iskender bu kadar nesnenüñ dañı tedārükün idemedi Óāciz oldu diyeler diyü ¹² Óār itdi Óākıbet bu bābda pır-i pür-tedbjr-i Óaqlına mürācaÓat itdi ki ĥallāl-ı müşkilāt ve keşşāf-ı muÓdilāt-ıdı ¹³ eyā bunlara neylesem binā üzerinden bu cānavarları ne tarıķle defÓ eylesem diyü fikre düşdi bir gice ĥalvetinde ¹⁴ bu fikrle bir zamān Óālem-i ĥayālı seyrān idüp ĥatır-ı Óatırı mızmar-ı endişede cevalān eyledi āhir anuñ ¹⁵ devāsında ĥalb-ı münirine ki hemişe mehbit-i ilhāmāt-ı gaybiyye-y-ıdı bu fikr-i bikri lāyih olup bu re'y-i ĥasen vāzih ¹⁶ oldu ki şabāñ olduğu gibi bir niçe üstād neccārlar çağırtıdı geldiler buyurıdı kendüçün uzunı on zirāÓ ¹⁷ ve ini biş zirāÓ ağaçdan bir şandūk çatdılar ve ol şandūkda tolayı yir yir muķavvem ve muşaffā sırcadan ¹⁸ cāmlar ķodılar ve bir kaç yirinden ol şandūkda ipler taķacak yirler eylediler baÓde-hu gemi tavrında zift-ile ve sāyir ¹⁹ ĥevāyicle ol şandūkı muĥkem ķalafāt itdiler ki hiç vechle içine şu girmek iĥtimālı ķalmadı andan iskender ²⁰ kendüsi yazıcılarından iki kimse-y-ile ki taşvır yazmaķ dañı bilürler-ıdı ol şandūk içine girdi ²¹ ve emr itdi ķapusın yapup zıkr olınan üzre zift-ile ve sāyir ĥevāyicle ķapusın da muĥkem berkitdiler **153A** ⁰¹ hiç vechle içine şu girmek iĥtimālı ķalmadı baÓde-hu emr eyledi deñizüñ ortasına iki Óaźim gemiler iletdiler ve şandūguñ ⁰² altına demür gibi taş gibi niçe ağır nesneler asdılar ki şandūğı şuya batura deñizüñ dibine indüre andan ⁰³ emr itdi şandūğı kendüsi içinde-y-iken iltüp ol iki geminüñ ortasında yanlarından muĥkem ipler-ile anı gemilere ⁰⁴ berk bağladılar ve ipleri ziyāde uzun ķodılar ki tahmīnā deñiz dibine inmege ķābil ola ve gemileri dañı ağaçlar-ıla birbirlerine ⁰⁵ muĥkem çatdılar ki ikisi birbirinden ayrılmaya andan emr itdi şandūğı yap yap deñiz içine sarķıtdılar deñiz dibine aşāğa ⁰⁶ indi gitdi giderek deñizüñ tā dibine indi şandūk içinden ol cām pencerelerden iskender deñiz cānavarlarını temāşā ⁰⁷ iderdi gördi aralarında insān ķālībında ve şeyātīn şüretinde niçe ĥayvānlar var anlardan baÓzınuñ başları yırtıcı cānavarlar ⁰⁸ başı gibi baÓzısı ellerinde baltalar ve baÓzı minşārlar ve baÓzı külüngler tutarlar bunlar-ıla iskenderiyye şehrinde işleyüp ⁰⁹ ellerinde bu āletleri tutan ādemlere öykünürler şandūk içinde kendüyle olan kātiblere emr itdi ol cānavarların ¹⁰ şekillerin nişānladılar anları kāğıdlar üzerine taşvır itdiler dürlü dürlü şekiller-ıdı be-ğāyet zişt ve ķabih şüretleri var-ıdı ¹¹ ol çirkīn şüretleri-

yir ¹⁶ köprüler ve kıantaralar üstine yapılmış-ıdı şöyle ki her tabaķanuñ altında eli gönderlü atlular gitse tolayı şehir için ¹⁷ seyr itse olurdu her bir tabaķanuñ kemerlerinde soķaķlarında yir yir havā işleyecek ve ziyā girecek delükler kıodurmuş-ıdı ¹⁸ ve şehrüñ tolayısında dürlü dürlü reng-āmiz taşlardan yidi kıat hîsārı var-ıdı her iki hîsār dîvārınuñ ortasında ¹⁹ bir deriñ ĥandaķı var-ıdı ve ĥandaķıyla dîvār ortasında yollar giderdi ve şehrüñ ekşer yirlerine yeşil ibrişim ²⁰ kıumāşlardan zarlar asılmış-ıdı ki mermerlerinüñ aķlığından ĥalkuñ gözleri incinmeyeydi bārı vaķtā ki iskenderiyyenüñ ²¹ bināsı tamām olup emri-y-ile ĥalk içine girüp yirleşdiler aña evvel irişen āfet deñizden ve deñiz içinde olan **154A** ⁰¹ cānavarlardan oldu mîsr ĥalkınuñ ve iskenderiyye ehlinüñ kıudemāsından şöyle rivāyet ve ĥikāyet ⁰² olunur ki ol zamānda gice-y-ile iskenderiyye ĥalkından niçe kimseler kıapılır nā-bedīd olurdu şabāĥ ⁰³ kıalkırlar içlerinden niçe kimseleri bulmazlar nice oldukların bilmezler-idi iskender bunu maŖlüm ⁰⁴ idinicek iskenderiyye içinde direkler üzerinde niçe tılsımlar itdi anlara mesāl dirler-idi ol ⁰⁵ direklerden niçesi bu zamānda daĥı bāķıdūr her biri seksen zirāŖdur bāķırdan bir kıāŖide üzerinde ⁰⁶ kıāyimdūr ve altlarında niçe sūretler ve dürlü dürlü şekiller ve çok yazular yazılıdur (bu tılsımları itdükdēn şöñra artuķ iskenderiyye içinde ol aśl nesne vāķıŖ olmadı) dirler ve'l-Ŗilmü Ŗanh allahu teŖālā ⁰⁷ faśl iskenderüñ aĥvālı beyānıdır ki ol kimdūr ⁰⁸ egerçi iskenderüñ aĥvālı cihān ĥalkı içinde meşĥūr ve kııśsa ve ĥikāyeti mufaśśal ve mutavvel kıtāblar içinde ⁰⁹ meźkūrdur maķām münāsebeti-y-ile eśśāĥ-ı aķāvıl ve rivāyāt üzre anuñ icmāl-ı aĥvālı budur ki anuñ evvelā ¹⁰ nesebi bu vechledūr ol iskender bin fileboş bin imnetüh bin hirkeliş el-cebbārdur ki iskender-i aŖzam ¹¹ oğlıdur bu iskender-i aśġaruñ atası meźkūr fileboş aślda mecźūniye vilāyetinde ki yūnān iķlīmidūr ¹² yigirmi biş yıl pādīşāĥ olup zamān-ı saltanatında niçe münker ve nā-maķbūl ve nā-maŖķūl işler iĥdāş ¹³ idüp riŖāyāsı içinde çok bidŖatlar ihtirāŖ itmiş-idi ki kendüden evvel gelen pādīşāĥlar ¹⁴ anları itmemiş-idi ve bu fileboşuñ evāyil-i aĥvālı bu-y-ıdı ki bunuñ iskender adlu bir kıarındaşı var-ıdı ki ¹⁵ mecźūniye iķlīminüñ pādīşāĥı-y-ıdı ittifāķ bir sebeb ile kıarındaşı meźkūr fileboşı rūm pādīşāĥlarından ¹⁶ birinüñ yanında rehn kıomış-ıdı meger bu pādīşāĥ be-ġāyet ĥaķīm-i zamān ve feylesof-ı devrān-ıdı fileboş üç ¹⁷ yıl anuñ yanında turup andan felsefe ve ĥikmet Ŗilmelerin oķıyup tamām kāmil oldu şöñradan ittifāķ ¹⁸ kıarındaşı meźkūr iskender bir tarıķle kıatl olındı memleket pādīşāhsuz kıalıcaķ aŖyān-ı vilāyet cemŖ olup ¹⁹ ol pādīşāĥdan fileboşı istediler virdi kıarındaşı iskender yirine pādīşāĥ itdiler pādīşāĥ olduġı ²⁰ gibi rūm Ŗaskeriyle muĥārebe ve muķāteleye tırdı rūm pādīşāĥları-y-ıla niçe kerre uğraşdı ²¹ Ŗaķıbet anlara ġalebe idüp niçe biñ kimselerin kıatl itdi ve medāyin-i illerin daĥı aldı anuñ **154B** ⁰¹ üzerine

mübālağa Óasker yığıldı anuñla muķāvemet ve muķābeleye kimsenüñ kudret ve kuvveti kalmadı ⁰² cümle rüm pādişāhların zebün ve mağlūb eyledi anlar-ıla itdügi uğraşlaruñ birinde bir gözi ⁰³ çıkdı uğraşa kendü bile girürdi fāris-i meydān ve şeciÓ-i zamān-ıdı āhir cümle rüm memleketlerin ⁰⁴ aldı niçe tarafların yıkdı ve yakdı ehlini ve mālını nehb ve ġāret ve sebġ ve haşāret itdi yūnān milkine ⁰⁵ milk-i rūmj daġı Óazm idüp bu iki iķlīmüñ Óasker-i firāvānını taġt-ı fermānında kıldı bir müddetden şöñra ⁰⁶ bir Óazġim dġreng yaraġın gördi taġt-ı itāÓatında olan cümle rüm Óaskerini cemÓ itdi yūnānġilerden ⁰⁷ olan ħ^wās-ı Óaskerinden ve ġayrıdan tamām iki yüz biñ yayaķ ve elli biñ atlu Óasker çıkarup Óacem memleketine ⁰⁸ sefer niyyetin eyledi ittifaķ bu cemÓiyyet eśnāsında ķalūbatrā adlu bir kıızı var-ıdı gine kendü hatunınıñ ⁰⁹ ķarındaşı iskender adlu bir kimseye nāmzād-ıdı düġün idüp ol kızını aña virmiş-idi meġer bu ¹⁰ düġün ġüninden iki ġün evvelde bir meclise kendü ħ^wāsından bir niçe muÓteber begleriyle oturup ¹¹ muśāġabet iderdi kelimāt eśnāsında beglerinden birisi aña su’āl idüp Óacabā ölümler içinde ¹² ķankı ölüm yig ola ki ādem anı temennā ide ol ölüm-ile öle didi fileboş şol kimsenüñ ki ¹³ Óaķlı kendüye yār olup mücerreb-i āġvālī rūzigār ola elbette ol henüz saġ ve sālīm iken ¹⁴ ġastalġ Óazābın çekmedin ve vecaÓ ālāmın görmedin kılıķ ölümün ihtiyār ider ķāşķi ben de ¹⁵ bu tarġķle ölsem didi nā-ġāġ az ġeġmedin didügi başına ġeldi ve temennā itdügi eline ġirdi beyt ¹⁶ ġayr śanmak ġerek kendüye ķişi anuñ tā ġayr ola her yerde işi meġer bu eśnāda bir ġün baÓzı ¹⁷ ħ^wāsıyla at seyrine bindi şehrinde bir oyun yiri var-ıdı anda top ve ġevġān ¹⁸ oynarlar-ıdı toġrı oraya varup oyun oynayanları temāşāya tırdı bir yanında ¹⁹ oġlı iskender ve ve bir yanında ġüyeġüsi dġġer iskender-ıdı bu ikisinüñ ortasında tıururken ²⁰ nā-ġāġ rüm ġalkından bir ķınlısi var-ıdı ġemişe anı ġözedürdi ol ġinde fursātın bulup ²¹ defÓġ üzerine at ķovdı ha diyince fileboşı bir ġönder-ile urup öldürdi yirine oġlı **155A** ⁰¹ meźķūr iskender-i yūnānġ pādişāġ oldu be-ġāyet Óaķıl ve dānā ve şeciÓ ve tūvānā-y-ıdı ġūsn-i tedbġr ve re’y-i cihān-ārāyla ⁰² mülūk-ı cihānı az zamānda kendüye muťiÓ-i fermān itdi nihāyet cümle Óaskeri otuz iki biñ atlu ve altmış ⁰³ biñ yaya-y-ıdı ve deñizde biş yüz seksen pāre ġemisi var-ıdı bu ķadar Óaskerle cihān pādişāġların ayaġ üzre ġetürdi ⁰⁴ niġesinün nām ve śānın yir yüzinden ġötürdi ve diyār-ı Óarabdan iskenderiyye tarafına ġirdi yolda beytū’l-maķdise ⁰⁵ uğradı anda allah yolına niçe ķurbānlar kesüp vāfir śadaķa ve iġśān itdi ve Óacem pādişāġı dārā ile cenge Óazġmet ⁰⁶ eyledi dārā anuñla evvel bulışduġı vaķt tamām altı yüz biñ ārāste cengġ eri var-ıdı iskender anı baśdı ⁰⁷ bir vechle ki ġiġ anuñ ġibi şenġiÓ śıñķun dūnyā pādişāġlarından bir pādişāġa olmamış-ıdı Óacem Óaskerlerinden ol ⁰⁸ cenķde dūşen kimsenüñ ġadd ve ġasrı yoġ-ıdı iskender Óaskerinden ġemān yüz yigirmi

atlu-y-ıla toksan yaya ⁰⁹ düşdi iskender dārāyı qovdı ardınca memleketine degin vardı medāyini feth itdi içinde olan halkını ¹⁰ nehb ve gāret eyledi bu ešnāda haber aldı ki dārā tekrār kuvveti bāzūya getürüp Óasker-i girān-ı bî-kerānla kendünüñ üzerine yürüdi ¹¹ bu haber geldükde bir tağ arası tarlık yirde otururdu nā-gāh üzerine burada-y-iken gele Óaskere müzāyaqa vire diyü ¹² der-hāl oradan qalkup dārānuñ üzerine ılğar itdi yüz mîl miqdārı yolu bir iki günde alup be-gāyet ¹³ sürÓat-ıla yürüdi āhir tarsūs şehri öninde dārāyı qarşulayup anuñla buluşdı bu defÓa Óacem Óaskeri ¹⁴ tamām üç yüz biñ yaya ve yüz biñ atlu-y-ıdı anlara nisbet iskenderüñ Óaskeri deryā yanında qatre mişālıydı ikisi uğraşdılar iki ¹⁵ Óasker birbirine girdi rüz-ı rüste-hîz gibi yir yüzi şarsıldı atlar güpürdüsinden ve yürekler düpürdüsinden zehreler çāk ve çehreler ¹⁶ hāk olurdu iki Óaskerüñ ortasında Óadāvet bir vechle mü'ekkid olmuşdı ki hurde Óaskerden gayrı tarafından cümle şaf- ¹⁷ ārā-yı begler dahı cenge bile girüp bi'z-žāt çalışurlar-ıdı her biri hāsmına qarşu meydāna at depmiş-idi mîr ve vezîrden her biri ¹⁸ Óadūsiyla kılıç kılıca gönder göndere olmuş-ıdı ol cenk bir ateş-idi içlerinde yanardı ol ateş içinde bahādurlar pervāne gibi ¹⁹ dönerdi turmayup ol fezāya gökden qazā okı yağardı şîneler aña siper başlar hedef olmuş-ıdı hattā aralarında ateş-i hārb ²⁰ bir mertebede kızdı ki ol hāreket-ile iki taraftan ol iki pādīşāh-ı Óālî-cāh dahı birbirlerine qarşu at şaldılar bād-pā atlar üzerinde ²¹ ikisi yıl gibi birbirine irişüp cenge āheng itdiler iskenderüñ ol zamānda kuvvet ve şecāÓatda nažîri yog-ıdı fārislik **155B** ⁰¹ fenninde vāhid-i zamān ve ferîd-i devrān-ıdı uğraşıraq ikisi birbirini mecrūh itdiler Óāqıbet dārā Óaskeri sındı yayalarından ⁰² tamām seksen biñ ve atlularından on biñ miqdārı ādem maÓreke yirinde kılıçdan geçdi ve kırk biñ miqdārı kimseleri esîr oldu ⁰³ iskender Óaskerinden ancağ iki yüz otuz atlu ve yüz elli yaya düşdi iskender dārānuñ ordusını yağmaladı altundan gümüşden ve cevāhirden ⁰⁴ ve qumāşdan sağışa gelmez hazine eline girdi ve dārānuñ anası ve hatunı ve bir kız qarındaşı ve iki kızları tutıldı dārā bunları baña ⁰⁵ şat memleketümüñ nısfın saña vireyin diyü haber gönderdi rāzî olmadı hiç birini dahı virmedi bunuñ üzerine az geçmedin üçüncü ⁰⁶ defÓa dārā tekrār iskenderle bir cenge dahı kıyām gösterdi evvelinden āhirine fāris Óaskerini ve sâyir qādir olduğı yirden bulduğı ⁰⁷ halkı cemÓ idüp Óažîm yığınağ tedārükine dahı düşdi bu ešnāda iskender beglerinden birini Óasker-i girān-ıla ⁰⁸ fāris memleketin gāret itmege gönderdi baÓde-hu kendüsi toğrı şām vilāyetine müteveccih oldu bu yolda ⁰⁹ dünyā pādīşāhlarından niçe pādīşāh aña qarşu gelüp muṭîÓ-i fermānı oldu evāmirine baş indürdi ¹⁰ yolında eksüklik idüp suçı olanlarınıñ kiminüñ suçını Óafv itdi ve kiminüñ Óözrini qabûl itmeyüp sözünü ¹¹ red idüp qovdı ve kimine qazab idüp öldürdi andan tarsūs havālîsine irişdi ol zamānda

¹² tarsūs be-ğāyet qadīm ve mişl-i Ŗadīm ŗehr-i Ŗaŗīmü'ş-şān-ıdı içinde olan hālāyık afriqıyye pādīşāhına ¹³ tābi'ler-ıdı aña tayanurlar-ıdı anuñçün ki aralarında güyegülük qarābeti var-ıdı bu iŖtimād-ıla tarsūsıñ ¹⁴ qapuların qapadılar iskendere Ŗişyān ve tuğyān şüretini gösterdiler buyurdı bi-amān üzerine varup ¹⁵ tarsūsı tolayı Ŗaskerle kuşadup muhāsara itdiler az zamān içinde der ü dıvārın yirlere ber-ā-ber idüp ¹⁶ feth eyledi içinde olan halkı kırdı tarsūsı vırān itdi baŖde-hu gemiler-ile rodos atasına ¹⁷ geçdi andan diyār-ı mısra vardı cümle bu milkleri yağmaladı ve arz-ı mısırda zıkr olınan üzre iskenderiyye ŗehrini ¹⁸ binā eyledi bu yaña dārā çün iskenderden mahbūsların isteyüp vormeyicek anuñla şulh emrinden ümıdı kesdi zıkr olınan ¹⁹ üzre tekrār iqdām ve ihtimām idüp üçünci bir cemŖiyyet dahı itmişdi bu defŖa tamām dört yüz biñ yaya ve yüz biñ atlu Ŗaskerle mısırdan ²⁰ dönüp gelürken tarsūs yanlarında iskenderi qarşuladı orada üçünci bir uğraş dahı itdiler bu kerre iki taraftan ayırd olmağa kaşd ²¹ itmişler-ıdı rüm Ŗaskeri ise anları gözlerine aldurmışlar-ıdı hemişe başa geldüğümüz leşkerdür diyü kuvvet-i qalbla uğraşurlar-ıdı Ŗacem Ŗaskeri ise hezimet belāsı cānlarına geçmiş-ıdı hep ölüm eri olmuşlar-ıdı ölüp kırtılmağa cān virürler-ıdı her vechle ölmegi dirlik üzerine tercih itmişler-ıdı tarafeynden bu hāl-ıla iki **156A** ⁰¹ tarafeynden bu hāl-ıla iki Ŗasker bāzār-ı hārbi germ idüp içinde cān metāŖın alup şatarlar-ıdı ⁰² hiç bu uğraşda düşen deñlü kimse āhir uğraşda düşmemiş-ıdı az qaldı ki fāris Ŗaskerinüñ ⁰³ cümlesi kılıçdan geçe dārā Ŗaskerinüñ ahvālını bu vechle zebün göricek hālı diğergün oldu hemān ⁰⁴ kendüsi kaşd-ıla ölmege Ŗazm idüp bi-nefsihi cenge girmek diledi ki kılıcı üzerinde öle cihān gavğālarından ⁰⁵ halās ola ümerā-yı devletinden baŖzı aña naşihat itdi bu cihāndur bunda kimine cām şunılır kimine ⁰⁶ kes-i sem pādīşāhlara sınımaq sınılmaq Ŗayb degildür sıyan da sınan da Ŗaskerdür fi'l-haқиқа ne bundan size şān ⁰⁷ ve ne iskendere rüchān gelür ben bildüğüm budur ki bu bir iŖtibārı ve mecāzı қазиyyedür ki sıymağı ve sınımağı pādīşāhlara ⁰⁸ nisbet itdürürler beher-hāl vücūd ādemden evlādur didi anuñ söziyle bi-nefsihi cenkden vāz geçdi ⁰⁹ Ŗāqıbet bu defŖa dahı fāris Ŗaskeri sındı bi'l-küllıye saŖıd-i devletleri şikest aŖlām-ı Ŗızzetleri pest görindi ¹⁰ kuvvetleri zaŖfa Ŗızzetleri zilletle mübeddel kılındı bu kerre pençe-i şevketleri muhkem burıldı defter-i müknetleri tamām dürildi ¹¹ ol günden vilāyet-i Ŗacem külliyā rüm pādīşāhları eline düşdi andan soñra tamām dört yüz elli yıl Ŗacem ¹² milkinde kendüler içinden pādīşāh olmadı ve bi'l-cümle dārāyı iskender başduqdan soñra otuz gün miqdarı ¹³ orada oturdı Ŗacem Ŗaskerinden ellerine giren toymuluğı Ŗaskerine taqşım ve tevziŖ eyledi andan toğrı ¹⁴ dārānuñ taht-gāhı üzerine fāris diyārına müteveccih oldu varup taht-gāhını yıkdı içinde ne var-ısa ¹⁵ nehb ü gāret itdi anda dārānuñ haberin aldı bir qavm

yanında şaklıdur didiler ol kavm üzerlerine gitmege ¹⁶ yaraqlandı altı kerre yüz biñ er-ile yola girdi yolda giderken dārāyı buldılar niçe yirinde mecrūh-ıdı ¹⁷ az geçmedin vefāt itdi dünyā-yı dūnuñ zehr-i qahrın ol qadar nūş itmiş-idi ki ölmeyince acısından emjñ ¹⁸ olmadı iskender dārānuñ vefātın işidicek ağladı ziyāde mahzūn oldu anuñçün sūz-nāk ¹⁹ merşiyeler didi ve emr eyledi anı pādīşāhlar maķābirinde defn eylediler ve bu cenklerde ki iskenderle dārā ²⁰ ortalarında geçmişdür Óaqlı olana niçe Óibret alacaķ yir vardur anuñçün ki anlar ortasında ²¹ vāķıÓ olan bu üç uğraşda āşiyā ki Óırāķ memleketidür anuñ halkından atludan ve yayadan tamām on biş **156B** ⁰¹ kerre yüz bin kimse kılıçdan geçdi Óale’l-huşūs bu cenklerden tahmīnā altmış yıl evvelden memālik-i Óırāķ ve şām ⁰² ve tarsūs ve mısır ve cezīre-i rodos ve sāyir iskender alduğı memleketler ehlinuñ cemīÓisinden atlasından yayasından ⁰³ tamām on toķuz kerre yüz biñ ādem kılıçdan geçmiş-idi bārī bu tariķle Óāķıbet iskender eķālīm-i sebÓ-i dünyāya ⁰⁴ bi-esrihā hūkm eyledi alduğı memleketlerden her memleketi bir begine virdi ve yūnān beglerine batlamyūs laķabın ol ⁰⁵ taķdı ve öliceķ vaşıyyet itdi ki kendüden soñra yirine ķāyim olan pādīşāhlara batlamyūs diyeler lafz-ı ⁰⁶ yūnānıdır türkīce maÓnāsı uğraşıcı demek olur ve dirler ki pādīşāhlardan gicelerde yanında muşāhibler ⁰⁷ cemÓ idüp anlar-ıla lāğ ve laţife iden ibtidā bu iskender-idi niçe laţife-gū masharaları var-ıdı tenhāsında ⁰⁸ aña laţifeler söylerler anı güldürürlerdi bunu mahzā hāżż-ı nefis içün itmez-idi ķalbına inşirāh gelsün ⁰⁹ memlekete sürür-ı hātırla göz ķulaķ tutayın reÓāyāya ahvāl muntażam olsun diyü iderdi dirler ki andan soñra ¹⁰ gelen pādīşāhlardan şunlar ki baÓzı masharalar ve laţife-gūlar beslerler-idi iskendere iķtidā idüp aña ¹¹ ittibāÓ-ıla iderler-idi ve rivāyet olunur bilād-ı yunandan dārāyla cenge gitdügi vaķt iskender henüz yigirmi ¹² yaşıdaydı ve sābıķā dahı işāret olunmışdur şāhıñ budur ki iskender-i yūnānı ķurān-ı ķadimde meżkūr ¹³ olan iskender-i zū’l-ķarneyn degildür belki iskender-i zū’l-ķarneyn Óarab-ı Óarbā pādīşāhlarından ki ¹⁴ hımeyrīler ve tubbaÓ didükleri tāyifedür bir pādīşāh-ı Óālī-cāhdur ki baÓzılar bunu payğāmbardur dimişlerdür ¹⁵ şāhıñ budur ki payğāmbar degildür ammā beytū’l-maķdisde hıızır payğāmbarla bulışmışdur ve hāzret-i hıızır anlar-ıla ¹⁶ şarķ ve ğarbı bile gezmişdür hattā żulümāta bile varmışdur anda āb-ı hāyāt içmişdür içdüğini ne iskendere ¹⁷ ve ne anuñla bile olanlara tıydurmuşdur ol eelden hıızır henüz diridür ölmemişdür bu dārā-y-ıla cenk ¹⁸ iden iskender-i meczūbı dimeg-ile maÓrūfdur bu da on iki yıl milk-i dünyādan maÓmüre-i arza hūkm eylemişdür öldügi ¹⁹ vaķt eli altında olan begleri üleşdiler kendüden soñra her memleketde bir begi pādīşāh oldu ki muķaddemā ²⁰ zıkr olunduğı üzre anlara batālise dirler soñradan anlar arasına dahı niçe ihtilāflar düşmişdür ki ²¹ tevārīķ kitāblarında meżkūrdur iskenderiyye

menâresinüñ ahvâlî beyânıdır ki iller dilinde mezkûr ve Óâlem **157A** ⁰¹ içinde meşhûrdur mısrludan ve iskenderiyyelüden vilâyetleri hakkında haber-dâr olan kimselerden ⁰² menkûldur iskenderiyye menâresin ki meşhûr-ı cihândur zîkr olınan iskender bin fileboş binâ eylemişdür baÓızılar ⁰³ bu degil belki sâbıkâ ahvâlî zîkr olınan delûke qarı yapmışdur bunı aslâda mezkûre qarı iskenderiyyede bakacak ⁰⁴ yapmış-ıdı ki üzerinden deryâdan üzerlerine hücum iden düşmânların gözedürler-ıdı bârî bu menâreyi yapan ⁰⁵ her kim ise anı sırçadan yengeç şeklinde bir kürşî üzerine yapmış-ıdı deñiz içinde qaradan deñize giren ⁰⁶ dil kenârında yapup üzerinde bakırdan ve gayrıdan niçe musannaÓ timşâllar itmiş-ıdı ol timşâllardan birisi ⁰⁷ sağ elinüñ şehâdet barmağıyla güneşden yaña işâret iderdi güneş ne hâlda olursa anı gözedürdi ⁰⁸ her kaçan gün uzunluğı zamânları gelüp güneş gök üstinde yücelse ol el de yukarı kalker şehâdet barmağıyla ⁰⁹ güneşi gösterür aña işâret iderdi ve her kaçan ki gün kısaluğı zamânı olup güneş gök üstinde alçalsa ¹⁰ ol el de alçalup yine barmağıyla güneşe işâret iderdi bu tarîkle yıl on iki ay güneşle bile dönerdi ¹¹ ve ol timşâllardan biri dahı eliyle deryâ cānibine işâret iderdi her kaçan deryâdan üzerlerine bir Óadū ¹² teveccüh itse iskenderiyyeye bir gicelik yol qalup yakın gelse bir vech-ile ki bakup görilmek cāyiz olsa ¹³ nā-gāh ol timşâldan bir qorkulu yüce āvāz peydā olurdi ki iki ve üç mîl yirden işidilse olurdi ¹⁴ şehir halkı andan kendülere Óadū yaklaşduğı bilürler bakup gözleri-y-ile görürler tedārüklerin iderler-ıdı ¹⁵ ve ol timşâllardan biri de gice gündüz geçdükce her sâÓatda bir kerre muhkem āvāz virürdi ve bir sâÓatda virdügi ¹⁶ āvāz ol bir sâÓatda virdügi āvāza beñzemezdi her biri bir maqāmda usûl üzerine tarab-engiz āvāzlar-ıdı ¹⁷ iskenderiyyede sâÓat-ı leyl ve nehârı andan bilürler-ıdı hîkâyet olunur mısırda Óabdullah bin velîd bin ¹⁸ Óabdü'l-melik⁹⁰ bin mervān pādīshāh-iken qaysar-ı rûm olan kimse aña bir hîle idüp menār-ı mezbûrı bu tarîkle ¹⁹ bozdurdi meger hıdmet-kārlarından bir dāniş ehli bir kimseyi düzüp vilâyet-i mısra gönderdi anuñ yanından ²⁰ kaçkun sûretinde geldi vilâyet-i mısır der-bendlerinden müste'min şeklinde geçüp toğrı velîde geldi ²¹ ve ben qaysaruñ muqarreblerindenidüm ittifāk beni aña qovaladılar didüklerinüñ aslı yoğ-ıdı sorup teftiş **157B** ⁰¹ eylemedin beni öldüreyin didi ben de kaçup size geldüm elinden güçle qurtuldum baña islām telqin idüñ dîn-i ⁰² islāma girürin ve sizüñ yanunuzda

⁹⁰ bu velîd bin Óabdü'l-melik dımaşq şehrinde cāmiÓ-i benî ümmiye dimekle meşhûr olan cāmiÓ-i şerifuñ bānısidür ki târîh-i hicretüñ seksen yidisinde şāmda halîfa-y-iken yapmışdı ve bu be-gāyet zālīm halîfa-y-ıdı maÓa-zālik haq sübhāne ve teÓālā aña anuñ gibi hayrı müyesser eyledi ki bî-nažir-i maÓmüre-i Óālemdür ve bu oğlu Óabdullah dahı kendüsi gibi zālīm qopdı mısır halkı andan hoş-nüd olmadılar mısra qademi şom oldu zulmı ucından āhir halîfa qablından Óazl olunup mısırda ancak üç yıl on ay pādīshāhlık itdi

tururın didi Óabdullah bin velîd öñinde yalandan müsilmân oldu ⁰³ giderek aña taqarrüb itdi dānā kimseydi pādişāhlar-ıla muşāḥabet tarîķin bilürdi tamām mizācın oldu ⁰⁴ kendüyle baÓızı kitābları var-ıdı anuñ-ıla arz-ı mısırda aña baÓızı defñneler çıkarı virdi bir zamān bunuñ üzerine ⁰⁵ geçdi bir gün ešnā-yı muşāḥabetde münāsebet-ile aña yā emîrū'l-mü'minñ bu senüñ vilāyetüñ içinde bir Óažım defñne ⁰⁶ dañı vardur bñ-nihāye māl ve cevāhirdür qadīmü'z-zamān pādişāhlarından qalmıñ hazinedür didi ol da ol nerededür ⁰⁷ didi iskenderiyye menāresinüñ altındadır ki iskender şeddād bin Óāduñ ve sāyir mülük-ı mısrdan ⁰⁸ niçesinüñ māl ve cevāhirin alup altında anlar içün niçe soķaķlar ve kemerler üstinde niçe qubbeler ve zır-zeminler ⁰⁹ yapup ol emvāl-ı firāvānı anlaruñ içine toldurup gömdi ve üzerine bu menārı nişān içün dikdi ¹⁰ didi egerçi menār-ı mezkūr ol vaķt zıkr olınan timşāllardan ve sāyir āşār-ı qadīmeden hālî ve Óārî-y-idi ammā ¹¹ bu hālî muqarrer-idi havāya yukaru bir niçe yüz zirāÓ tūlı olup başında āyine-i cihān-nümā⁹¹ bāķî-y-idi āyinenüñ ¹² ḥavālisinde vāfir naķāre-zenler oturlar-ıdı muttasıl āyineye deñerler-idi şöyle ki içinde baḥrdan bir Óadū ¹³ belürdüğün göreler defÓı naķārelerin çalarlar Óālemi hengāmeyle toldururlar-ıdı ve menār üzerinde yir yir ¹⁴ baÓızı Óalāmetler dikerler-idi ırāqlarda olanlara bu Óalāmetler-ile ve yakınlarda olanlara ol naķāreler-ile Óadū ¹⁵ geldüğün tuydururlar-ıdı bu cihetden ol zamānda qayşar-ı rüm olanlar bu menāreden bñ-ḥuzūr-ıdı ¹⁶ anuñ Óamelin ne tarîķle bātıl ideceklerin bilmezler-idi ol kimseyi bu maşlaḥat içün göndermişler-idi ¹⁷ yanlarından daÓvā-y-ıla gitmiş-idi bārî Óabdullah bin velîd mezkūr sözi işidicek yalanına inandı anuñla ¹⁸ muÓtemedlerinden bir kaç kimseyle bir miķdār ādem gönderdi iskenderiyyeye vardılar yukarudan aşığaya ¹⁹ nısfına degin menārı yıqdılar üzerinden āyineyi indürdiler ḥalkuñ Óuqālāsı bunu görüp bñ-ḥuzūr ²⁰ oldılar mekr ve ḥile-y-idüğün tuydılar ve qarāyin-ile Óadū hudÓası-y-idüğün añladılar ḥerîf dañı bu mertebe ²¹ maşlaḥatın tamām idüp aśl ġarażı ki āyinenüñ Óamelin ibtālıydı ḥāśıl olıcaķ mahfı bir yügrük **158A** ⁰¹ gemi ḥızār itmiş-idi giceleyin gemiye binüp kendüyi gönderen qayşar yanına kaçdı menāra ⁰² şöyle battāl kıldı andan soñra qayāsıra-ı rüm anuñ cānibinden emñn oldılar ve rivāyet olunur iskenderiyye ⁰³ menāresinüñ dört yanında dibine yakın yirlerde deñiz içinde bir mağās yaÓñı ġavvāşlar talacaķ yir vardur ⁰⁴ anda evāyilde ġavvāşlar talarlar bir dürlü bir cevher pārelerin çıkarurlar-ıdı ki andan yüzük qaşları ⁰⁵ iderler-idi dirler ki anlar iskender şarāb meclisi içün düzdürdüğü sürāḥñler ve qadeḥler ve sāyir ālāt-ı ⁰⁶

⁹¹ baÓızılar bu āyine şeffāf taşlardan-ıdı şöyle ki içinden deryā yüzinde göz irmedüğü yirden gelen gemiler görünürdi ve Óadū gemisi midür degil midür bilinürdi dirler

meclis pâreleridür ki vefât idicek anası anları uvatmış pârelerin getürüp oralarda deñiz içine ⁰⁷ dökmiş-idi baŖzılar eydür belki anlar bir nevŖa cevâhirdür ki anları iskender düzdürmüş oralarda kaşd-ıla ⁰⁸ dökürmüş-idi ki menârenüñ her zamânda dibinden kimse eksük olmaya her dâyim âvâlîşinde âdem bulına ⁰⁹ anuñ tamaŖıyla halk oraya gelüp gitmekden zâyil olmayalar ve dirler ki menâre-i iskenderiyye maŖmür iken anuñ ¹⁰ içine girüp yukarusına çıkmak isteyen yolını azar âayrân kalurdu meger inmesin çıkmasın bilür ¹¹ kimse ola-y-ıdı yohsa bilmeyen içinde olan evleri çokluğundan ve tabakaları ve yolları keşretinden ¹² kanķı tarafa gidecegin bilmezdi hîkâyet olunur mısırda el-muktedir-billah halîfa iken mağâribe tâyifesinden ¹³ bir bölük kimseler atları üzerinde-y-iken iskenderiyye menâresine girdiler ittifaķ yolın oñarımadılar içinde ¹⁴ niçe uçurumlar ve aşāa deñize iner baŖzı yarıklar var-ıdı anlardan uçan kimse altındaki sırça ¹⁵ seretân üzerine ve yâ deñiz içine uçardı anlar dahı ol uçurumlardan uçdılar niçeleri helâk ¹⁶ oldu ve rivâyet olunur anuñ binâsinuñ taşları kinedler-ile birbirlerine muhkem yaķışdurılmış ve aralarına ¹⁷ kurşunlar akıdılmış-ıdı bünyâdı sırçadan kemerler üzerine urılup kemerlerde yine sırçadan bir seretân ¹⁸ üzerine bağlanmış-ıdı içinde birbiri üzerinde tamâm üç yüz ev var-ıdı bunlardan ġayrı içinde niçe ¹⁹ evler dahı var-ıdı ki yüki-y-ile tavar çıkardı ve evlerinüñ deñiz üzerine âvâle niçe kemerler ve pencereleri ²⁰ var-ıdı dirler ki menâre-i iskenderiyyenüñ evvel yapılduğı vaķt yüksekliğı tamâm dört yüz zîrâŖ-ıdı soñradan ²¹ mürür-ı zamân-ıla yıkılıp böyle olduğı târîh-i hicretüñ üç yüz otuz üçünci yılında-y-ıdı tahmînâ iki yüz otuz üç zîrâŖ kalmış-ıdı bu kâmetde-y-iken dahı etrâf-ı vilâyetden **158B** ⁰¹ gün inmiş-iken anuñ üzerinden bakılsa yüksekliğinden henüz gün görünürdi âhattâ hîkâyet olunur hulefâdan ⁰² birinüñ bir vezîri var-ıdı taķvâ ehliydi anuñ üzerine bir âdem çıkardı anda âyîne içine bak gün ⁰³ âyîne içinde tulunduğı gibi aşāaya bir taş bırak didi ol kimse çıkup böyle itdi taş menâre ⁰⁴ dibine indüğünde gördiler şehrde yatsu namâzı vaķtı oldu andan soñra ol vezîr bu cihetden oruç ⁰⁵ aylarında orucın açmak huşûsında tereddüd ider oldu aşāa şehr içinden güneş tulunduğı zamânda (şerŖâ) oruç ⁰⁶ açmak vaķt olduğundan ġâfil olup tâ yatsu namâzı vaķtı gelmeyince orucın açmaz-ıdı ve aślda menâre-i ⁰⁷ mezbûrenüñ binâsı üç tura üzerine-y-ıdı evvelâ dibinden yukaru yüz yigirmi bir buçuķ zîrâŖ miķdârı yiri aķ taşla ⁰⁸ dört köşelü murabbaŖü's-şekl yapılmış-ıdı andan yukarusı seksen bir buçuķ zîrâŖdan ziyâde yiri müşemmenü's-şekl ⁰⁹ yaŖnı sekiz köşelü-y-ıdı ve kiremüd ve kireç ile yapılmış-ıdı ve bundan yukaru üçünci mertebesinüñ otuz bir buçuķ ¹⁰ zîrâŖı müdevver yapılmış-ıdı ve selâtîn-i naşârâdan kıstantîn bin kıstantîn zamânında iskenderiyyede deñiz ¹¹ kaynayup taşdı çok kenîşâlar ve niçe binâlar ġarķ

itdi andan şöra daıı turmayup deñiz artmağda olmağ-ıla ¹² ve baŐı zamānlarda zelzeleler olup niçe yirleri yığmağ-ıla hayli zamāndur ki menāre-i iskenderiyyeden eŝer qalmamışdur⁹² ¹³ belki (yiri daıı) deñiz içinde qalmışdur ibtidā deñizden niçe mıl yir taşrada yapılmış-ıdı hattā baŐızılar şöyle naql iderler ki menāre ¹⁴ aŝıda çağ iskenderiyye ŝehrinüñ ortasındaıdı şöra iskenderiyyeyi ŝu baŝup ekŝeri ŝu içinde qaldı ¹⁵ menāre yirinde bile qaldı ve buña ŝāhiddür ki ŝimdi daıı Óalāniyā deñiz içinde ılımanlık zamānlarda niçe binālar ¹⁶ ve menāreler görünür dirler ve baŐı ehl-i tevārih cihān içinde iskenderiyye menāresinden Óaceb nesne mi olur ki ¹⁷ ol üzerinde qodukları āyınenen arası bunca günlük yol iken istanbul içinde her ne var-ısa görünürdi ¹⁸ hattā ādemleri bile ŝayılırdı dirler zamān-ı sābıkda iskenderiyyede olan oyun yirlerinüñ beyānidur iskenderiyye ŝehrinüñ ¹⁹ cümle-i Óacāyibinden biri de bir oyun yiri-y-ıdı ki zamān-ı evvelde anda var-ıdı yılda bir gün cümle iskenderiyye halkı ²⁰ anda temāŝāya çıkarlar-ıdı içinde her ne kadar begler ve beg-zādelar var-ısa anda ol oyun yirinde⁹³ cemÓ olurlar-ıdı ²¹ ol ārāda bir ulu cemÓiyyet olurdu düğün bayram günleri gibi niçe kerre yüz biñ ādem bir yirde dirilürdi **159A** ⁰¹ pādiŝāhları ve pādiŝāh-zādeleri anda top oynarlar-ıdı altundan cevāhirle muraŝsaÓ bir muŝannaÓ toplanı var-ıdı ⁰² anuñla birbirlerin atarlar ve yiñleriyle qarŝulayup tutarlar-ıdı top anda cemÓ olan halkdan her qanqısınuñ yiñine girüp ⁰³ anda qarār itse elbette ol kimse vilāyet-i mısra pādiŝāh olurdu bunu evvelden niçe kerre tecrube itmışler-ıdı aŝlā ⁰⁴ tahallüf itmemiş-ıdı Óilm ve hikmet-ile terbiyet olınmış mecmaÓ-ıdı niçe tılsimāt-ıla bağlanmış-ıdı bu hāl bi-iẓnillah anuñ te'ŝiriydi ⁰⁵ ve Óamrū bin el-Óāŝ radiyallahu Óanh evāyil-i hāllarında bir gün ol oyun yirine hāzır olup top yiñlerine girmiş-ıdı ⁰⁶ āhir mısra pādiŝāh oldılar bunlar hāqqında daıı tahallüf itmedi tafŝil-i kıŝsaları budur ki rivāyet iderler eyyām-ı ⁰⁷ cehāletde kıureyŝ kavmindan bir kaç kimseler-ile ittifāk beytü'l-mağdisi ticārete varmışlar-ıdı meger anda rūm keŝiŝlerinden ⁰⁸ iskenderiyyede sākin olan bir keŝiŝ var-ıdı kıudsı ziyārete gelmiş-ıdı bir gün tesbīh iderek kıuds tağlarından birine ⁰⁹ çıkup baŐı yirlerin tolanurdu ittifāk Óamrū bin el-Óāŝ daıı oralarda kendünüñ ve yoldaŝlarınıñ develerin güderdi ¹⁰ meger nevbete güderler-ıdı ol gün deve gütmek nevbeti kendüye gelmiş-ıdı mezkūr keŝiŝ gezerek yanına geldi issi gün-ıdı ¹¹ ziyāde ŝuŝamış ŝusuzlıqdan ölüm mertebesine gelmiş-ıdı Óamrū bin el-Óāŝdan içmege ŝu istedi anlar da kırbalarında ¹² olan ŝudan aña

⁹² böyle olduğı mısra kılavun pādiŝāh-iken idi

⁹³ rivāyet iderler bu oyun yiri bir vech-ile yapılmış-ıdı ki anda cemÓ olan niçe biñ hālāyıkdan her biri āhara qarşu tururdu ve qarŝusundağı kimseden gayrıyı görmezdi ve anlardan her qanqısı bir iş işlese meŝelā yā söylese yā kıtāb okısa ve yā bir dürlü oyun oynasa cümle anda hāzır olanlar işledüğü işi görürler ve işidürler-ıdı anların yakında olanıyla ırakda olanınıñ hiç farkı yoğ-ıdı

şu virdiler içüp kandı andan orada yatup uyudu yirde bir çukur var-ıdı ¹³ nā-gāh içinden
 bir Óažım yılan çıkup keşişe kaşdı itdi Óamrū bin el-Óās bunı görüp defÓı bir ok-ıla
 urup ¹⁴ yılanı öldürdi keşiş uykudan uyanıcaş yılanuñ ölüsin görüp Óamrū
 hāzretlerinden sorup bu nedür didi ¹⁵ anlar da kıssayı aña didiler keşiş kalçup başların
 öpüp anlara duÓā itdi hāş teÓālā senuñ sebebüñle beni iki kerre ölüm ¹⁶ mertebesine
 varmış-iken dirgürdi bir şusuzlık ile ve bir de bu yılan-ıla billahi sen bu diyāra neden
 ötüri geldüñ ¹⁷ didi Óamrū bin el-Óās yoldaşlarum-ıla ticārete geldük ki bir miqdār
 fāyide elüme gire didi keşiş ne miqdār fāyide ¹⁸ istersin didi Óamrū bin el-Óās bir deve
 şatun alacaş miqdārı fāyideye rāžıyn iki devam vardır murādum devam ¹⁹ üç olmaşdur
 didi keşiş yā bilür misin sizüñ içüñüzde bir maqtül ādemüñ diyeti kaç olur didi anlar da
²⁰ yüz deve olur didiler keşiş biz deve ehli degilüz belki altun ehli hīsābınca kaç olur
 didi anlar da ²¹ biñ altun olur didiler keşiş ben aşıda bu yırlı degilin bunda kudsı ziyāret
 idüp bu tağlarda tesbıh **159B** ⁰¹ ve tehli iderek bir ay gezmege nežr itmiş-idüm bunda ol
 nežrümi edā itmege geldüm-idi hāliyə edā eyledüm ⁰² memleketümüñ üzerineyn gel
 benümle memleketüme bile git allah ile ortamuzda Óahd olsun ki saña beni iki kerre ⁰³
 ölüm hāddına varmış-iken kırtarduğüñ içün iki diyetüm miqdārı iki biñ altun vireyin
 didi ⁰⁴ Óamrū bin el-Óās memleketüñ neredür didi keşiş mısır diyārında iskenderiyye
 şehridür didi anlar da ben diyār-ı ⁰⁵ mısra varmadum iskenderiyyeyi görmedüm ol ne aşı
 yirdür bilmezsin didi keşiş eger anda varup iskenderiyyeyi ⁰⁶ görseñ Óömrümde bundan
 yig yire varmadum dirdüñ didi Óamrū bin el-Óās eger senüñle gidüp anda varsam ⁰⁷
 girçek baña Óahd itdügüñi virür miydüñ didi keşiş tekrār allah ile aramuzda Óahd olsun
 saña hem iki ⁰⁸ biñ altunı vireyin hem seni yine yoldaşlarıña ulaşıdurayın didi Óamrū
 bin el-Óās anda varup gelince ⁰⁹ ne miqdār eglenürin didi keşiş on günde varur on
 günde gelür on gün de anda turursun ¹⁰ nihāyet bir ay eglenesin giderken yollarda seni
 kendüm gözedüp döndügüñde saña yarar ādem қоşarın ¹¹ yoldaşlarıña kavuşdurınca
 senden ayrılmaz didi Óamrū bin el-Óās bunı yoldaşlaruma tanışınca baña mühlet ¹²
 virür misin didi keşiş nola var tanış didi Óamrū bin el-Óās yoldaşları yanına gitdi varup
 bunı ¹³ anlar-ıla müşāvere itdi keşişüñ itdügi vaÓdeyi anlara diyüp ben gelince eger
 baña katlanup biriñüzi benümle ¹⁴ bile қоşarsañuz ki yoldaş ola keşişüñ Óahd itdügünüñ
 yarusın size vireyin didi anlar da hoş ¹⁵ diyüp içlerinden birini aña yoldaş virdiler
 anuñla keşiş öñine geldiler baÓde-hu keşiş-ile mısır diyārına gittiler ¹⁶ Óāķıbet
 iskenderiyyeye vardılar Óamrū bin el-Óās vilāyet-i mısruñ şinligin ve maÓmürligin
 görüp Óacebledi huşūsā ¹⁷ iskenderiyye şehrinüñ Óimāretin ve bināları letāfetin ve mālī
 keşretin görüp be-gāyet taÓaccüb itdi ittifāk iskenderiyyeye varduqları ¹⁸ bayramları

güni-y-idi zıkr olınan oyun yirine cümle begleri ve beg-zâdeleri ve sâyir aÖyân ve eşrâfi hep cemÖ olmuşlar-ıdı ¹⁹ zıkr olınan topla begleri beg-zâdeleri birbirlerin atup yiñleriyle tutarlar oynarlar-ıdı vech-i meşrûh üzre ²⁰ Óamrû bin el-Óâs keşîş-ile iskenderiyyeye girdükleri gibi keşîş aña be-gâyet ikrâm ve ihtirâm idüp anı toğrı evine getürdi egnine ²¹ bir nefîs dîbâ kaftân geydürüp anı ol oyun yirine alup gitdi varup halk arasında bir yire oturdılar **160A** ⁰¹ şol hâl-ıdı ki top oynayanlardan biri nâ-gâh topı çaldı top havâyâ düğüp ötürince toğrı ⁰² geldi Óamrû bin el-Óâsuñ yiñleri içine girüp qarâr itdi halk içine bundan gülğule düşüp bu top şimdiye degin ⁰³ yalan çıkmamış-ıdı şimdi ne Óaceb yalan söyledi hiç bu sûretlü Óarabî bize pâdişâh mı olsa gerek didiler ⁰⁴ bari keşîş orada iskenderiyye halkına başına geleni hikâyet iderek içlerini gezüp kendü diyeti için dîvânları ⁰⁵ cer eyledi anlardan iki biñ altunı cemÖ idüp bi-kušûr Óamrû bin el-Óâsa teslim eyledi baÓde-hu azıkların ve sâyir ⁰⁶ havâyiclerin görî virüp bilelerince bir muÓtemed âdemini kulağuz koşup Óamrû bin el-Óâsı yoldaşlarıyla yollarına ⁰⁷ revân itdi gitdiler sâlim ve gânim varup yoldaşları katına yitdiler Óamrû bin el-Óâs altunuñ biñini Óahdı üzre ⁰⁸ yoldaşlarına virüp biñini kendüsi aldı vilâyet-i mısruñ yolların ve sâyir ahvâlın tâ ol zamânlardan bilürdi bu ⁰⁹ eclden-idi ki inşâ'-allah aşağıda zıkr olınsa gerek hâzret-i Óömerüñ radıyallahu teÓâlâ Óanh eyyâm-ı hilâfetlerinde anlardan ¹⁰ vilâyet-i mısra gazâ itmege icâzet isteyüp Óasker-ile varup diyâr-ı mısır küffâr elinden feth idüp Óâkıbet ¹¹ anda pâdişâh olmuşdur ve iskenderiyye şehrinüñ Óacâyibinden biri de anda olan renk renk mermerlerden dürlü ¹² dürlü Óažım ve cesım direkler-idi ki anda var-ıdı maÓmüre-i arzdan maÓlüm degil-idi ki andan gayrı yirde anlar emşâlî ¹³ direkler ola-y-ıdı huşûsâ anlardan Óamûd-ı sevârî ⁹⁴ dimeg-ile maÓrûf olan direk ki meşhûr-ı Óâlemdür kıızıl kıızıl noktalu ¹⁴ alaca taşdan bir ulu direg-idi ki yitmiş zirâÓ uzunı ve biş zirâÓ kalınlığı var-ıdı ve iskenderiyye ehli ¹⁵ içinde bu haber mütevâtirdür hiç kimse buña inkâr eylemez kerrât-ıla bunı tecrîbe itmişler-idi eger bir kimse bu Óamûd-ı ¹⁶ sevârînüñ yakınından qarşusına geçüp gözi yumukla aña toğrı yürise mümkün degildür ki aña toğrı varup ¹⁷ yapışı bile elbette bir yanına egri varur yabana giderdi bunı her ne kadar yakınından iderlerse tefâvüt eylemez elbette ¹⁸ böyle olurdu hikmeti nedür kimse bilmezdi ve bunı aslda iskenderiyyede arestâ tâlis hâkim Óulûm-ı hikmet ¹⁹ dersin itdügi medrese revâklarınıñ dört direklerinüñ biridür dirler henüz

⁹⁴ dirler ki Óamûd-ı sevârînüñ aşağı kâÓidesi on iki zirâÓ ve yukarı kâÓidesi yidi buçuk zirâÓ-ıdı ve evâyilde turduğı yirüñ havâlîsinde tamâm dört yüz miqdârı ulu direkler var-ıdı sultân şalâha'd-dîñ zamânında iskenderiyyeye bir Óadû gelmek ihtimâlî oldu emr eyledi ol direkleri indürüp deñiz kenârına dökdiler ki Óadûnuñ yolu üzerine sed ola anlara oradan geçmege yol Óasır gele

Óamrū bin el-Óās mısırı feth itdüğünde ²⁰ ol medresenün kitāb-hānesi tururdu içi kitāblar-ıla tolu-y-ıdı hāzret-i Óömer radıyallahu Óanh emriyle Óamrū ²¹ bün el-Óās hāzretleri anuñ içindeki kitābları oda yaqdı ve baÓızlar iskenderiyyede olan direkleri muqarrer **160B** ⁰¹ hāzret-i süleymān için dıvler getürmiş dikmişdür yoħsa bu maqđur-ı beşer degildür dirler ve tevāriħden niçe ⁰² niçe kitāblarda da mezkūrdur aşhāb-ı tevāriħ içinde bu haber meşhūrdur ki evāyil-i dehrde iskenderiyyede qara taşlar ⁰³ balçık gibi yumşak olurdu anlardan ulu ulu direkler düzerler-idi hattā nāÓit ve mārīb ve yebnūn ⁰⁴ ve mānr-ı yemen ve dimaşq ve mısır ve medyen ve tedmūr ⁹⁵ vilāyetlerinde olan ulu direkler hep ol qabldandur dirler ⁰⁵ ve baÓızlar Óamūd-ı sevāri şol yidi diregüñ biri-y-ıdı ki anlaruñ birisini Óād qavmından şebūt bün mürre ⁰⁶ nām kimse üsvān nāhiyesinüñ iskenderiyye tarafından cānib-i kıblisinde beħrīmü'l-aħmer dimeg-ile maÓrūf tağdan ⁰⁷ kesüp qoltuğına alup iskenderiyyeye götürmüş-ıdı ve mezkūr şebūt Óād qavmı içinde zaÓıf-mizāc kimse-y-ıdı ⁰⁸ anı götürüp getirürken bir eyegüsi kemügi şındı ve ol yidi diregüñ birini daħı şemūd qavmından caħder bin sinān ⁰⁹ nām kimse getürmüş-ıdı bu içlerinde qavı-mizāc kimse-y-ıdı be-gāyet kuvvetlü-y-ıdı üsvāndan anı qoltuğına alup ¹⁰ iskenderiyyeye getürmüş-ıdı ve sāyirlerin daħı anlardan bu tarıķle birer kimse getürmüş-ıdı ve getürdükleri gibi yidisini de bir ¹¹ mübārek ve saÓd vaqtda mü'tefikeden cārud bin qatn adlu kimse dikmiş-ıdı ve yaÓmur bün şeddād bin Óād pādişāh-iken ¹² dikilmiş-ıdı dirler ve bu sözlere şahiddür ki hikāyet olunur yine iskenderiyyede qadımü'z-zamānda bir Óaźım qaśr var-ıdı ki ¹³ Óulüvv-i şān ve sümüvv-i mekān-ıla cihānda bir daħı naźiri ne görilmiş ve ne işidilmiş-ıdı ittifāķ evāyilde gelen mısır pādişāhlarından ¹⁴ birisi iskenderiyyeye varup ol qaśrı gördi ħüsn-i bināsın Óacebleyüp be-gāyet begendi murād idindi ki kendü daħı ¹⁵ anuñ örneğine aña mānend bir qaśr yapdura zamānında olan mühendis ve muqarnis üstād miÓmārları cemÓ idüp anlara bunu ¹⁶ emr itdi cümlesi Óacz gösterdiler yapmağa qādir degilüz didiler illā içlerinden bir cihān-dide qoca ki ol ben yapayın didi ¹⁷ pādişāh sevinüp vüzerāsına bunuñ yarağın göri virüñ didi qocaya her ne lāzım ise söyle göri virelüm didiler ¹⁸ evvel baña hemān şimdi iki kuvvetlü öküzler-ile bir muħkem büyük qañlı gerek didi fi'l-hāl üçin de hāzır itdiler qoca qañlıyı öküzlere ¹⁹ qoşdurup çekdürdi kendüyle bir niçe kimesneler bile aldı meger ol nevāħide bir ziyāde eski maqbaralıķ var-ıdı anı ²⁰ evvelden bilürdi toğrı anlar-ıla aña geldi defÓı ol

⁹⁵ nāÓit yemen vilāyetinde Óadn qurbında bir tağ üstinde bir qadım ħisārdur ve mārīb daħı yemen vilāyetinde mevt ile şanÓā şehri ortasında bir nāhiyedür ve medīn kulzüm deñizi yakınında şuÓayb payğāmbar Óaleyhi's-selām qavmınuñ şehirleridür mūsā payğāmbar Óaleyhi's-selām şuÓayb payğāmbaruñ koyunun sıvarduğı kıyı bu şehrdedir kıssası qurān-ı qadimde mezkūrdur

kimesnelere bu mağbaralardan birin kazdurdı içinden bir büyük ²¹ âdem kafâsı kemügi çıkdı anı ol kimseler-ile çokup kañlı içine güc-ile çıkardılar andan soñra koca öküzleri **161A** ⁰¹ sordı bu nice kuvvetlü öküzler-iken ol qurı kafâyı hezâr zor-ıla güc-ile çekdiler toğrı pâdişâh öñine ⁰² getürdi huzûrında duŖā idüp pâdişâhum eger baña şu başlu âdemler bulı virürseñ ki baña yardım ideler ⁰³ saña bunuñ gibi kaşr yapı vireyin didi pâdişâh kafâyı Ŗacebleyüp bu sözden hîşşe aldı bildi olacax ⁰⁴ iş degildür ol fikrden vâz geçdi buña münāsib bir hikāyet dahı budur ki mıkrızî kitābında ğırnāta ⁹⁶ ⁰⁵ Ŗālimlerinden naql ider ve ol Ŗālīm dahı atam baña bunu ben kendü gözüm-ile gördüm didi diyü naql ider afrikıyye ⁰⁶ vilāyetinde (kırtācana ⁹⁷ şehrinde) bir kabrı kazdılar anuñ içinde bir âdem cüşsesi bulındı yalunuz başınuñ büyüklüğü iki öküz gevdesince ⁰⁷ var-ıdı ve anuñla bir levh bile bulındı kalem-i müsenned-ile ki Ŗād kalemidür ol levh üze muqattam hurûf-ıla bu kelimāt ⁰⁸ yazılı-y-ıdı ⁰⁹ *اَنَا كَوْشُ بْنُ كَثْبَانَ، بَنُ الْمُلُوكِ مِنْ آلِ عَادَ مَلَكَتْ بَيْتَهُ الْأَرْضَ الْعَرْشِيَّةَ وَبِئْسَ* ¹⁰ *بَعَا عَلَى الْقَوْمِ وَرَكِبَتْ مِنَ الْحَيْلِ الْغَنَاقِ سَبْعَةَ أَلْفَيْ وَصْفَرٍ وَشَبْرٍ بِحَيْرٍ دُجُجٍ ثُمَّ لَقِنَتْ* ¹¹ *عَلَى دَلَّتْ شَيْئًا وَبَنَاتٍ سَالِحٍ فَمَاحٍ بِبَيْتِهِ أَحْسَنَ بَنِ الدُّنْيَا كُنْ كَانَ عَاقِلًا مِنْ سَابِقِيهِ* türkçe maŖnāsı budur ben Ŗād kavmı ulularından mülû oğlu kenŖān oğlu güş adlu pâdişâhın ki ¹² bu yirde biñ şehre mālīk oldum ve bu yirde biñ bıkır kız-ıla yatdum ve yidi biñ kısrāğa bindüm ki kimi al ¹³ kimi şaru kimi torı kimi aq kimi kara-y-ıdı soñradan bunlardan baña hiç biri fāyide itmedi bir haykırıncı kimse gelüp ¹⁴ beni bir kerre haykıрмаğ-ıla dünyādan çıkardı benden soñra dünyāya gelenlerden Ŗāqıl olan benümle Ŗibret alsun ¹⁵ dimekdür ve mıkrızî eydür ol kırnātî Ŗālīm yine atasından naql ider ki ol zamānda tūnis pâdişāhı olan kimse ¹⁶ emr itti ol kabrı kemā-kān yumdılar belürsüz oldı ve bundan ğayrı rivāyet olunur ¹⁷ evāyil-i aŖşārda bir kaşşabada bir âdem dişi var-ıdı anuñla terāzūsında tamām sekiz ritl et tartar şatardı ¹⁸ ve baŖzılar bu asl hikāyeleri muhāl kabılindendür ve hikāye söyleyenleruñ yalanlarındandır diyü iŖtiqād iderler ammā Ŗaql ¹⁹ ehli ve haq sübhāne ve teŖālānuñ kemāl-ı kudretin mülāhāza iden dīn ve diyānet ehlleri hiç bunları istibŖād ²⁰ eylemez nice eyler ki qurān-ı kâdim ve furqān-ı Ŗažimde *وَأَذْكُرُكَ إِذْ جَعَلْتَ لَغَاءً مِنْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ وَأَذْكُرُكَ إِذْ جَعَلْتَ لَغَاءً مِنْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ* ²¹ *أَعْلَمُكَ وَأَعْلَمُكَ بِجَنَّتِهِ* āyet-i kerīmesinde bastaten lafzınuñ tefsirinde müfessirler diyü buyururlar ki Ŗabdullah bin Ŗabbās **161B** ⁰¹ rağıyallahu Ŗanhümā hāzretleri anlaruñ uzunlarınuñ boyı yüz zīrāŖ ve kısalarınuñ boyı altmış zīrāŖ-ıdı diyü ⁰² buyururlar ve

⁹⁶ ğırnāta ğarb ikliminde bir şehruñ adıdır

⁹⁷ kırtācana mağrib vilāyeti şehirlerinden bir kâdim ve Ŗažīm şehrdür ol olduğı iklīme kâdūn iklīmi dirler be-ğāyet toprağı gökcek yirdür ve bu şehirde evāyil-i aŖşārda Ŗacāyib-i dünyādan çok temāşā idecek nesneler var-ıdı ulu kemerler üzerinde insān süretinden ve sāyir hayvānāt süretlerinden Ŗacīb ve ğarīb teşāvir ve temāşıl idilmişdi vaşf ve beyāna gelmez-idi

baŖzılar vehb bün münebbih hâzretlerinden rivâyet iderler ki ol kavmdan⁹⁸ her birinüñ başı bir ulu⁹³ kubbeye deñlüydi ve anlardan her birinüñ gözinüñ dâyiresinde yaban cânavarları yavrular-ıdı diyü buyurdılar hattâ rivâyet⁹⁴ iderler Ŗamâlikâdan birinüñ gözi kemüginüñ çukuru içinde bir âhû yavruladı yavruların anuñ içinde besledi⁹⁵ anda büyüdü baŖzılar ebû hureyre radıyallahu Ŗanh hâzretlerinden rivâyet iderler Ŗâd kavminuñ kapularınıñ kanadını⁹⁶ bizden biş yüz kişi cemŖ olsalar kapayamazlar-ıdı diyü buyurdılar ve yine şûkâtdan baŖzı rivâyet ider hâzret-i⁹⁷ müsâ şalavâtullah-ı Ŗaleyh ve selâmüh kavmindan yitmiş nefer kimse Ŗamâlikâdan birinüñ koltuğında gölgelendiler⁹⁸ ve keşşâfda zimehşeri hâzretleri Ŗâd kavminuñ her birinüñ dört yüz ziraŖ uzunı var-ıdı birisi bir Ŗažim⁹⁹ taşı götürür götürür bir kabîlenüñ üzerine birağur uçdan uca anları helâk iderdi diyü zikr¹⁰⁰ iderler ve kütüb-i tevârihden niçesinde mezkûrdur el-muktedir-billah ebi'l-fazl caŖfer bün el-muŖtażid halîfanuñ¹⁰¹ hilâfeti zamânında mısırda bir defîne bulundu içinde uzunı on dört qarış ve ini üç qarış¹⁰² bir eyegü kemügi bulundu ki âdem eyegüsiydi bunlardan birinde egerçi Ŗuqalâ ve Ŗibret ehleri yanında aslâ şübhe¹⁰³ yokdur inkâr mañhallı degildir Ŗale'l-huşûs kûrân-ı kadîm nâtiğ ola inkârında küfr korkusu vardır ammâ âdem oğlanınıñ¹⁰⁴ cibilliyeti bunuñ üzerinedür ki aña kendü görmedüğine muñâlif bir nesne söylense elbette evvel emrden aña inkâr¹⁰⁵ ider her işitdügin kendü göre geldüğine kıyâs idüp bu kanda olsa gerekdür dir velî soñradan te'emmül-i¹⁰⁶ şahiñ ile te'emmül itse hâk sübhâne ve teŖâlânuñ maşnûŖât ve mağdûrâtına şanıgınıñ kemâl-ı kudret ve Ŗažametine göre¹⁰⁷ nažar eylese hiç bir nesneyi müstebŖad görmez ve bülbül-i destân sirâyî¹⁰⁸ ve tütü-yi şeker¹⁰⁹ cāyî¹¹⁰ ehâdiş-i şahiñhelerinden birinde¹¹¹ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تَرْتِجٍ خَرَجَ فِي الْمَاءِ¹¹² diyü buyurdukları zikr olınan ahvâluñ baŖzında güvâh-ı mutlak¹¹³ ve şahid-i hâkdur türkçe maŖnâ-yı şerifi hâk teŖâlâ gökde âdem payğambarı yaratduğı vaqt boyun¹¹⁴ altmış ziraŖ yarattı andan soñra evlâd ve zürriyâtından halkuñ şimdiye degin dahı boyları 162A¹¹⁵ eksilmekten hâlî olmadı dimekdür ve yine gırnâta

⁹⁸kütüb-i muŖtebere-i tevârihde mestûrdur Ŗâd kavmindan Ŗavc bin Ŗunğ ki meşhûrdur üzerine yatduğı seririnüñ uzunı sekiz yüz ziraŖ ve ini dört yüz ziraŖ-ıdı dirler ki anı mısırda hâzret-i müsâ Ŗaleyhi's-selâm öldürdi tağî kâfir-ıdı müsâ payğambaruñ Ŗaşâsınıñ uzunı on ziraŖ-ıdı anı öldürdüğü vaqt yirden yukarı on ziraŖ sıçrayup Ŗaşâsıyla çaldı hâzret-i müsâ dahı uzun boylu-y-ıdı yine Ŗaşâsı anuñ ancak topuğuna çıktı topuğuna Ŗaşâsıyla çaldığı gibi defŖi nil ırmağı üzerine yüzi üzre yıkılıp öldi nil üzerine arķıru köprü gibi gerilü kaldı tamâm bir yıl halkı eyegüleri-y-ile oñurğası kemükleri üzerinden nilü berüden öteye öteden berüye geçerler-ıdı ve bu Ŗavc bir rivâyetde üç biñ altı yüz yaş yaşadı dirler ki âdem payğambar Ŗaleyhi's-selâm zamânında toğmış-ıdı tûfân-ı nûhdan soñra dahı sağ-ıdı tûfândan kurtıldı

Óulemāsından biri tuhfetü'l-elbāb adlı kitabında getirür ⁰² vaqtā ki lām bün Óāmir
 ḏāhḥāk bün Óulv andan şimāl tarafına kaçdı ḏāhḥāk anuñ ardınca iki beglerin gönderdi
⁰³ her beg-ile cebbārlardan bir büyük kimse koşdı ol begleruñ biri anuñ ardınca bulğara
 ve birisi ⁰⁴ başkard vilāyetine çıkdı cebbārlar Óaskeri bulğar ve başkard
 memleketlerinde kaldılar ıqlış adlı ⁰⁵ kimse ben başkardda anlaruñ şüretlerin ve andan
 anlaruñ kabrların gördüm anlardan gördüğümüñ ⁰⁶ cümleden biri budur ki anlaruñ azu
 dişlerinüñ uzunluğı dört qarış ve ini iki qarış-ıdı ⁰⁷ şimdi benüm yanumda başkardda
 anlaruñ bir azu dişlerinüñ kökinüñ yarusı vardır ki anı kendü ⁰⁸ elüm-ile birinüñ alt
 çeñesinden çıkardım ol kök yarusınuñ ini bir qarışdır ve kendü ⁰⁹ elüm-ile tartdım
 tartıda tamām biñ iki yüz mişkāldır elān başkardda evümdedir ve ol ¹⁰ diş çıkardüğüm
 çeñenüñ devresini ölçdüm tamām on yidi zirāÓ-ıdı ve bundan gayrı ¹¹ başkardda
 dostlarumdan birinüñ evinde anlaruñ birinüñ bir bāzısı kemügi vardır uzunluğı ¹²
 tamām yigirmi sekiz arşundur ve yine ol dostumuñ evinde anlardan birinüñ bir kaç
 eyegüleri kemügi ¹³ vardır her eyegünüñ ini üç qarışdan artuğdur her biri bir mermer
 levḥ gibidir ve ol dostum baña ¹⁴ anlardan birinüñ bilegi kemüğünüñ yarusın çıkardı bir
 elüm-ile anı yirden kaldurmağa kâdir olmadım ¹⁵ ancak iki elüm-ile kaldırı bildüm ve
 târiḥ-i hicretüñ biş yüz otuzuncı yılında bulğar vilāyetinde Óād kavmı ¹⁶ neslinden bir
 uzun er gördüm boyı yidi zirāÓdan artuğ-ıdı adına danķı dirler-idi ādem ¹⁷ koltuğına bir
 küccük oğlancuğı nice alursa bu danķı bir atı koltuğına eyle alır-ıdı ¹⁸ her kaçan ol
 vilāyetde bir cenk olsa pelid ağacından elinde Óasā gibi bir deynegi var-ıdı ¹⁹ anuñla
 uğraşur-ıdı eger ol deyneg-ile fıli ursa çökerür defÓı öldürürdi ammā be-gāyet ²⁰ hayr
 issi gökcek ḥulı tevāzuÓ ehli kimse-y-idi her ne vaqt baña uğrasa selām virür beni ²¹
 esenler merḥabā ider ḥatırum sorar andan geçerdi benüm başum anuñ koltuğına
 çıkmazdı ve anuñ kendü **162B** ⁰¹ uzunluğında bir kız karındaşı var-ıdı anı da bulğarda
 kendü gözüm-ile niçe kerre gördüm ve bulğar ⁰² kādīsından kendüden işitdüm bu uzun
 Óavrat kendü erini öldürdi ādem adlı bir eri var-ıdı ⁰³ ḥuşūsā bulğar ehlinüñ gāyet
 kuvvetlüsiydi ittifāk anı bir kerre kendüye çeküp kücmiş cümle eyegülerini ⁰⁴ kırmış
 hemān ol sāÓat cān virdi didi ve bulğar şehrinde karındaşı danķıyla bu Óavrat şıgar ⁰⁵
 ḥammāmdan gayrı bir ḥammām yokdur didi diyü ḥikāyet eyler ve zıkr olınan tuhfetü'l-
 elbāb adlı kitabda bu ⁰⁶ ḥikāyeti mü'ellifi siyerü'l-mülük adlı kitabıñ mü'ellifi şaÓbı
 nām kimseden naql ider ki bu şaÓbı de zıkr ⁰⁷ olınan ıqlış adlı kimseden naql eyler ve
 mıkrızı hitat adlı kitabı nüshalarından kendü hattıyla ⁰⁸ olan nüshada bu zıkr olınan
 aḥbārdan baÓzına ben de irişdüm târiḥ-i hicretüñ yidi yüz toksanınıcı ⁰⁹ yılı aralarında
 es-sultānū'l-melikü'z-żāhir berķuķa cebel-i muķattamda taş kesen taşcılardan bir tāyife

taş¹⁰ keserken māl bulup üleşürken çekişmişler öñine geldiler aslı da bu olmuş ki cebel-i mezkûrdan bir¹¹ bir mağāra içinde taş keserken ittifāk bir kıara taş açılmış üzerinde ba'Ŗzı hat var-ı mış orada māl¹² olmaķ iħtimālın virüp ol taşuñ öñini kıazmağa başlamışlar kıazarak taģuñ içine dikilü¹³ bir Ŗaźim direge irişmişler ivdüklerinden ol direge bir uģurdan külüng üşürmişler bir¹⁴ pāresin uvatmışlar meger ol direģuñ içi mücevvef imiş içinde uzadısına iki ayağı üstine¹⁵ turķurılmış bir ādem sûreti var-ı mış ol sûretuñ başı tarafından üzerlerine vāfir altun dökilmiş¹⁶ üleşmişler ammā üleşirken çekişüp birbirlerine düşmüşler giderek sırları tuylımış anları sultān¹⁷ berķuķ öñine getürdiler ben de orada hāzır-ıdum ol mağārayı varup görüp ahvālını keşf¹⁸ itmege sultān berķuķ muŖtemed ādemiler gönderdi vardılar ol taş diregi kesilmişle Ŗaynı buldılar¹⁹ taşcılaruñ andan aldıkları altundan ellerinde bulınanı aldılar ol taş üstinde yazılan hattı okur²⁰ kimse bulunmadı bu haber il içinde şāyiŖ oldu ba'Ŗzı kimseler ol mağāraya vardılar anda bir çürümüş²¹ meyyit cüşşesi buldılar ol meyyitüñ dişlerinden bir dişin görenden ben bi'z-zāt iştüdüm ol diş **163A**⁰¹ kıararmış-ıdı büyüklüğü bādıcān kıadar var-ıdı ve ayaklarından dizlerine çıkınca incüģinüñ⁰² kemüğü biş zırāŖydı bu hısāb üzerine boyı yigirmi zırāŖ olmağı gösterür ve anuñ kıafası⁰³ bir kıubbe gibi-y-idi didi diyü hikāyet ider ve bundan ğayrı dımaşķda kıādī el-kudāt ibn-i Ŗadnān⁰⁴ dimekle maŖrūf bir kimesneden şöyle naķl ider ki ol kimesne bunu kendüye bi'z-zāt söylemiş ve tārīh-i⁰⁵ hicretüñ sekiz yüz on dördinde dımaşķ şehrinde bābü's-sāģirīn dimeģ-ile maŖrūf maķbaralıkda bir meyyit⁰⁶ defn itmek için maķbarası üzerine vardum vaķtā ki maķbarasın tamām idüp kendüyi kıabr içine⁰⁷ kıomalı oldılar ittifāk ol maķbara göçüp göçen yirinden bir alay gök büyük siñek çıktı⁰⁸ yakın oldu ki üstümüzi büriyeler maķbara kıazan kimse ol göçen yir içine indi gördi⁰⁹ bir kıabrdur yigirmi iki zırāŖ uzunı var uzadısına içinde bir meyyit yatur çürüyüp küle dönmiş¹⁰ ol maķbarada bir ādem dişı var-ıdı kıaldurdılar gördük üç köki var anuñ bir pāresi düşdi¹¹ ol diş miķdārda kıarpuz deñlü var-ıdı kendü öñümde anı orada tartdılar şām rıtlıylı iki rıtlı ve tokuz¹² vaķıyye geldi ve ol uvanan pāresin tartdılar şām vaķıyyesiyle iki vaķıyye miķdārı geldi dimiş¹³ bāb ıtrīb şehrinüñ ahvālı beyānıdur vilāyet-i mısruñ kıadimü'z-zamānda olan şehirlerinden birisi daħı ıtrībdür¹⁴ bunu sābıķā zıkr olınan ıtrīb bin kıbtīm bin mısır bin bayşar bin hām bin nūh Ŗaleyhi's-selām¹⁵ yapmış-ıdı muķaddemā daħı işāret olınmışdur bu ıtrīb atası kıbtīm öliceķ kendü şehrine gitmiş-ıdı¹⁶ ve şehri daħı ıtrīb şehri-y-ıdı ki uzunı on iki mīl-ıdı ve bu şehrüñ bir ulu soķaķı üzre¹⁷ üç Ŗālā kıubbe var-ıdı birbiri üzerinde direkler üstinde yapılmış-ıdı anlaruñ birisi şehrüñ ortasında¹⁸ ve ikisi bir tarafında-y-ıdı her bir kıubbenüñ üzerinde niçe sûretler itmişler-ıdı yıllar

esdükce ol sûretler ¹⁹ dürlü dürlü âvâzlar virürler-idi ve şehriñ her bir kapısı üzerinde ıtrîb bir ulu baķacak itmiş-idi her ²⁰ bir baķacak üzerinde bir Óaźim âyiñe ķodurmuş-ıdı içlerinden ırak ırak iklimlerüñ ahvālı görünürdi ²¹ ve her bir tarafında bir dürlü oyun yiri ve bir güne teferrüc-gāhı var-ıdı ol teferrüc-gāhlarıñ her birinde vahşî **163B** ⁰¹ cānavarlarıñ ve hoş-āvā[z] kuşlarıñ şerîf ve latîflerin getürüp öğritmişler içlerine salı virmişler-idi ⁰² gezerlerdi ve ıtrîb ol şehriñ cānib-i ğarbisinde nil ırmağını yarmış bir ulu nehr akıtmış ve üzerine ⁰³ ķantaralar germiş ol ķantaralar üstinde birbirlerine muttasıl niçe şerîf maķāmlar yapıdurmış-ıdı ve şehriñ ⁰⁴ kapularından her kapu üzerinde Óaceb timşāllar ve şehri muźî nesnelerden şaķlar hāreket ider niçe šanemler ķodurmuş-ıdı ⁰⁵ ve her kapunuñ iç tarafında sağlu šollu sarı birincden iki cin sûretleri ķodurmuş-ıdı her kaçan ol ⁰⁶ ol kapudan bir ehl-i hayr girse sağ yanında turan sûret gülerdi ve eger bir ehl-i şer girse sol ⁰⁷ yanında turan sûret ağlardı ve eger bu şehriñ hîzāsında cānib-i şarkide ıtrîb bir şehir daħı bünyād itdi ⁰⁸ bunda daħı niçe oyun yirleri düzdi ve muhtelif sûretlerde niçe šanemler dikdi ve bu şehriñ ortasında ⁰⁹ bir bürke terkîb eyledi her kaçan ol bürkenüñ üzerine havādan kuş uğrasa elbette aşāğa düşerdi ¹⁰ tutılmayınca olmazdı ve bu şehre on iki kapulu bir hîşār itdi her kapısı üzerinde bir dürlü hāsiyyetlü ¹¹ bir timşāl ķodı ve bu şehriñ havālîşinde latîf ve şerîf niçe bāğlar ve bāğçeler itdi ve aña ķarîb ¹² yirde nāhiye-i şarkıyyede sekiz direk üzerinde münakķaş bir Óālā maķām itdi ki üzerinde bir ķubbe-i üstüvār ¹³ var-ıdı ķubbe üzerinde ķanatların açmış bir kuş sûreti ķonmuş-ıdı her gün günde üç kerre bir šabāh ¹⁴ ve bir ahşam ve bir de öylen öterdi maŖñde muşannaŖ bir sāŖat-ıdı hālķa bu vaķtları taŖyın iderdi ¹⁵ ve yine bu şehirde esnāmdan ve ğayrıdan niçe aŖmāl-ı Óacıbe daħı işlemiş-ıdı bu źikr olınanlardan ğayrı ¹⁶ ıtrîb kendü zamānında çok şehirler daħı tertîb itmiş-ıdı ve anlarıñ birinde bersān adlu bir kimse ķomış-ıdı ¹⁷ muttasıl aña ķımyā işin işledürdi ve işledüği altunlardan fulûriler kesdürürdi her fulûrisi yidi mişķāl ¹⁸ çekerdi üzerlerinde sikkeleri kendü sûreti-y-ıdı ve yukaruda daħı źikr olınmışdur bu ıtrîb vilāyet-i ¹⁹ mısırda üç yüz altmış yıl pādişāhlık itdi cihān içinde tamām biş yüz yıl Óömr sürdi Óākıbet ²⁰ bu da milkini zāyil ve Óömrini fāñi ğördi bir gün tahtından indi tahtaya bindi ve taht-ı zemîni sin ²¹ ve hāk ve sengi bālın idindi öliceķ cānib-i şarkide bir tağ içinde aña bir nāvus idüp ol **164A** ⁰¹ nāvus altında bir zır-zemîn ķazup içini sırçayla ve mermer-ile ķabladılar kendüyi altundan bir muraśsaŖ ⁰² taht üzerine koyup ol nāvus içinde defn eylediler ve cümle hāzāyin ve emvālını kendü-y-ile bile ķodılar ⁰³ ve ol nāvusuñ kapısı üzerinde bir ejderhā koyup tılsım eylediler her kim aña yakın varmaķ dilese ⁰⁴ helāk olurdu ve ol nāvusuñ kapısı üzerine adını ve tārîh-i saltanatını yazup nāvusu ķum ile ⁰⁵ örtüp üzerin

belürsüz eylediler ve dirler ki vilāyet-i mısırda qadīmü'z-zamānda yidi sehere şehri ⁰⁶ var-ıdı ki içinde sākin olanlar ekşeriyyā sāhîrler ve sihr-ile niçe a'Ōmāl-ı Ōacībeye qādirler-ıdı ol yidi ⁰⁷ şehriñ birisi bu ıtrîb şehri-y-ıdı bāb tinnîş şehrinüñ ahvālı beyānidur vilāyet-i mısruñ ⁰⁸ bilād-ı qadîmesinden biri de budur buña hām bin nūh oğullarından birinüñ adıyla ad virilmiştir ki ⁰⁹ aña tinnîş dirler-ıdı ve bu şehri aslde ıtrîb oğullarından qalîmün adlu bir mısır pâdişāhı ¹⁰ yapmıştır nite ki ba'Ōzı ehl-i tevârih zîkr ider yukaruda dahı geçmiştir ıtrîb öldükden soñra yirine bir ¹¹ kıızı pâdişāh olmuştur memleketde tamām mertebede tedbir ve tasarruf ile elli üç yıl vilāyet-i mısırda saltanat ¹² itdüğinden soñra vefāt idicek yirine kız qarındaşı oğlu qalîmün pâdişāh olup saltanata tamām ¹³ niżām virdi vüzerā ve ümerāyı mertebelü mertebelerince ri'Ōāyet itdi kâhinleri sāhîrleri severdi ¹⁴ anları hoş gördi anlar re'yinsüz iş işlemezdi ve etrāf-ı vilāyet Ōimāret itmege cehd ve ihtimām idüp ¹⁵ hemişe Ōacāyib ve ğarāyib nesneler talebinde-y-ıdı ve tinnîsü'l-ülā şehri ki anı nil başup ğarq eylemiştir ¹⁶ ve bu soñraki tinnîş ile anuñ ortasında haylî mesāfa vardır bu qalîmün zamānında yapılmıştır ve ol zamānda ¹⁷ anuñ çevre yanları latîf ekinlikler ve ağaçlıklar ve Ōālā bağlar ve bāğçeler ve ma'Ōmür köyler ve zay'Ōalar-ıdı ki ¹⁸ bunlar üzerine Ōimāret olmaz-ıdı anlarıñ ortasında mezkûr qalîmün emr itmiş-ıdı kendüçün bir bülend ¹⁹ ve bî-mānend maqām yapup üzerine Ōālî Ōālā kubbeler urmuşlar ve der ü divārların nuķuş ve ārāyişden ²⁰ bî-bedel naķşlarıyla zînet itmişler-ıdı ve her qaçan nil taşmağa başlasa pâdişāh ol maqāma göçerdi ²¹ nev-rûza deĝin anda turur seyr ve temāşā ider ba'Ōde-hu yine taht-ĝāhına giderdi ve ol köylerde pâdişāhuñ **164B** ⁰¹ emînleri olurdı nil şuyın Ōadālet üzre ol köylere bahş iderler her köye vaķtında hîşsesin ⁰² virürler-ıdı ve ol köylerden her birinüñ köpriler üzerinde hîşārları var-ıdı ve andan soñra da mısır ⁰³ pâdişāhlarından her gelen ol şehri ve çevrelerini ma'Ōmür ider Ōimāretini artururdu her biri kendüçün ⁰⁴ bir teferrüc-ĝāh iderdi ve dirler ki qurān-ı qadîm ve furqān-ı Ōażimde mezkûr olan iki qarındaşlarıñ bāĝçeleri ⁰⁵ bu köylerden birinde-y-ıdı ol iki qardaş padişāhuñ ehl-i beytinden idiler bu köylerden iki tarafı kesüp ⁰⁶ anlara virmiş-ıdı bu iki qarındaşlar birleşî ol iki taraf yiri alup her birin biri Ōimāret idüp ⁰⁷ bir tarh-ı hûb ve tarz-ı mergûb üzre bir bāĝ-ı dil-ārā ve bāĝçe-i dil-ĝuşā itmiş-ıdı Ōarśa-i cihānda her ⁰⁸ biri bî-mişl ü nażîr ve ĝülşen-i cennet gibi dil-ĝîr-ıdı pâdişāh yimişe anlara varur seyrān ider içinde ⁰⁹ yitişdürdükleri fevākih ve baķūluñ nefāyis ve lezzetinden tenāvül iderdi ve ol iki qarındaşuñ birisi ¹⁰ be-ĝāyet ihsānı çok ve nażîri yok cömerd ve sahā-pişe ve kerem-endişe kimseydi illeri ¹¹ hemişe konuķlar hātırı sınıķlarıñ hātırın yoklardı mālın faķîrlara infāķ idüp āhireti için ¹² yaraķ görürdi ammā ol bir qarındaşı bunuñ zıdd-ı

olmuş-ıdı hemān anlar kaldı tūneh ve būrā adlu köyler anlardandır ki elān dahı oralarda mevcūdlardur **165B** ⁰¹ buhayre içinde atalardur bu şönraki tinnīs şehri tārīh-i hicretūñ altı yüz yigirmi dördinci yılına degin ⁰² ma’ómūr-ıdı arz-ı mısırda olan medāyin-i Óāmireden belki aḥseni ve aḥaśśıydı ol tārīhde el-melikü’ ⁰³ l- kāmīl maḥmūd bün el-Óādīl anı ḥarāb itdi henüz dahı ol ḥarāblık üzredür buhayre-i mezkūre ortalığında ⁰⁴ anuñ ba’Ózı resminden gayrı nesnesi kalmamışdur bir cüz’i köydür ol buhayrede ki bir göldür şimdi ⁰⁵ balık avlarlar sūdān taşra kalan sāyir köyler ma’ómūrdur mısır ḥalkı yanında ol gölün balığı memdūḥdur ⁰⁶ inen deriñ göl degildür ammā ziyāde balıklıdır dirler ve ortasında çok cezireler vardır bāb vilāyet-i ⁰⁷ mısruñ evāyil-i Óaśrda olan şehirlerinden biri de śā şehridür ki kütüb-i tevārīhde mestūr olan ⁰⁸ üzre vaśfı bu vech-iledür evāyil-i kitābda mezkūr olan üzre vaḳtā ki kıbtīm bin mısrayim arz-ı mısır ⁰⁹ oğulları uşmūn ve ıtrīb ve kıft ve śā ortalarında taḳşim idüp her birine bir yir ta’Óyın itdi ¹⁰ anlardan her birisi ataları ta’Óyın itdügi yire göçüp anda yirleşdiler ol zamānda śā dahı ¹¹ ehl ve evlādı ve sāyir kendüye müte’allık kimseler-ile kendüye ta’Óyın olınan yirine çıkdı ki ḥāliyā ¹² buhayre ve iskenderiyye nāḥiyelerinden tā barḳaya çıkınca anuñ-ıdı henüz ol zamānda iskenderiyye ¹³ yapılmamış-ıdı toğrı śā şehrine çıkdı ki kendü yirinde evvel anı Óimāret itmişler ve aña kendü ¹⁴ adı-y-ıla ad virmişler-ıdı mezkūr kıbtīmün bu śā küccük oğlı-y-ıdı gayrı oğullarından bunı ¹⁵ artuḳ severdi varup yirinde yirleşdügi gibi bu oğlına da emr itdi ki sāyir ḳarındaşları ¹⁶ gibi kendü vilāyetini bu da ta’Ómır ve Óimāret ide içinde şehirler ve köyler ābādān eyleye ve heykeller düzelde ¹⁷ ve Óacāyib ve ḡarāyib nesneler ızhār ide belki sāyir ḳarındaşları memleketlerinden bunuñ memleketi her ḥuśūśda ¹⁸ ziyāde ola merhūn-ı hindī dirler-ıdı yanında bir ḥakīm-i zamān ve feylesof-ı cihān ḳomış-ıdı cümle ¹⁹ meśālīḥin ol görürdi Óacāyib işler işlemekte pehlūvān ve nādir-i devrān-ıdı śā şehri ḥaddından ²⁰ tā lūbiyye ve marāḳiyye⁹⁹ ḥadlarına varınca nil üzerinde aña niçe bülend ve bī-mānend a’Ólām diki virdi ²¹ ve a’Ólām üzerinde bir niçe dürlü ma’Ódenlerden mürekkeb niçe muśanna’Ó āyıneler ḳodı ki her biri bir dürlü **166A** ⁰¹ menfa’at ve maślahat için tertīb olınmış-ıdı kimi deñiz cānavarlarınıñ zararları def’i için ⁰² ve kimi deñiz cezirelerinden aña bir Óadū ḳaśd itse ol āyineye güneş şu’ā’ı toḳındıḡı gibi gelen ⁰³ Óadūnuñ üzerine bir pertev śalup gemisiyle anı yakmak için ve gemi içinde ḳarşularında olan şehirlerün ⁰⁴ aḥvālı görünmek için ve gemi içinden mısır iḳlīmünñ aḥvālına naḡar olınup her yıl

⁹⁹ lūbiyye iskenderiyye-y-ile berḳa ortasında ḳadīmü’z-zamānda bir şehir-ıdı iskenderiyyeden afrīḳiyye diyārına giden evvel marāḳiye şehrine uğrar andan lūbiyye uğrar geçirdi ikisi de ol yol üzerine iki ma’ómūr şehirler-ıdı şimdi vīrān olmuşlardur yine ol yol üzre iki menzillerdür yirleri bellüdür dirler

ucuzlık mı olur ⁰⁵ yohsa kızlık mı anı bilmek için ve sâyir bunların gibi ahvâl için
 konmuş-ıdı bunlardan gayrı ⁰⁶ şâ şehrinün içinde ol hâkim kendü kendüden yanar niçe
 hammâmlar yaptı ve şâ için çok müferric ⁰⁷ seyrân-gâhlar ve müferrih maqâmlar düzi
 virdi şâ her gün ol maqâmların birinde kendü h^wâs-ı ⁰⁸ hadem ve haşemleri-y-ile şöhet
 ve Ŗişret iderdi ve şehrin etrafını cümle şerif ve zarif ⁰⁹ bostânlar ve latif ve nazif
 bağlar ve bağçeler itdi içlerine hoş elhan kuşlar ve ins-ile üns ¹⁰ ider nâzûk cânavarlar
 salı virdi ve dört yanlarına ırmaqlar akıtdı yir yir ol riyâz-ı cennet-âbâd ¹¹ içinde kevşer-
 mişâl hıyâz tertib eyledi ve şânun kaşrlarının küngürelerini reng-â-reng şeffâf ¹²
 taşlardan itdi ki üzerlerine güneş nûrı düşdükce her biri etrafına pertev şaldı ve'l-hâsıl
¹³ Ŗâlemde olan zarif Ŗamellerden ol şehirde itmedük iş ve cihânda olan latif
 yemişlerden ¹⁴ ol bağçelerde dikilmedük yemiş komadı anun zamanında reşid-ile
 iskenderiyye kumluklarından tâ ¹⁵ barka vilâyetine varınca mümtedd Ŗimâretlik ve
 muttasıl âbâdanlık idi bir vechle ki arz-ı mîsrdan ol ¹⁶ köşelerde sefere gidenler leziz
 fâkiheler çokluğundan hiç azık getürmege muhtâc olmazdı ¹⁷ ve ağaçlar sıklığından her
 dâyim gölgeliklerde gider ıssısını tuymazdı ve ol şahrâlarda niçe ¹⁸ Ŗâlâ kaşrlar yaptı
 ve bülend ve havâ-peyvend çok dikmeler dikdi ve nilden şovuk ırmaqlar akıtdı ¹⁹
 Ŗâkıbet dünyâ muhtaşasınca ol kavm münkariz olup ol şahrâlarda kodukları
 eşerlerinden baŖı ²⁰ bâkı kaldı ve ol menâzil ve emâkin-i şerife harâb ve yebâb olup
 içlerinde sâkin olan ümem-i keşire ²¹ bi-nâm ve nişân oldılar şimdi ol şahrâlara
 uğrayanlar onların ahvâlin hikâyet iderler onlardan çok **166B** ⁰¹ eşerler görünür ve ol
 halellerden bi-nihâye talallar bulunur dirler mıkriji kitâb-ı hitatı nüshalarından kendü ⁰²
 hattı-y-ıla olan nüshada yazar ve şâ şehrinün harâbaları içine girüp gezen bir şika
 kimseden ⁰³ rivâyet ider ol kimse şâ şehrinün harâbaları arasında gezerken ittifâk uzun
 bir buçuk zirâŖ ⁰⁴ ini bir zirâŖ bir kiremüd buldı anı eline alup bir zaman tefekkür ve
 tahayyürinde kaldı baŖde-hu anı uvadup ⁰⁵ gördi içinden bir buğday başı çıktı uzunluğu
 bir qarış-ıdı güyâ ol yıl biçilmiş gibi henüz tâze-y-idi ⁰⁶ eliyle anı uvdı cüşşede
 bögrilceden büyük bir ak nefis dânesi çıktı ağzına alup yidi ⁰⁷ gördi aslâ mütegayyir
 olmamış taŖmı ve râyîhası kemâ-kân bâkı-y-idi bundan gayrı rivâyet olunur ⁰⁸ şâ
 şehrinün harâbalığında barmağ uzunluğu lâtifü's-sanŖa yaŖni işi gökcek bir şanem
 bulundu anı bir su ⁰⁹ küpi içine bıraktılar ittifâk içindeki suyu latif şarâb itdi ol şanem
 tinnis şehrinde bir kimsenin eline düşdi ¹⁰ anulla niçe zaman suyu hamr idüp şatdı niçe
 mâl eline girdi sonra tinnisde emir evhâd adlu bir ¹¹ beg var-ıdı tinnis begi-y-idi ol
 işidüp elinden aldı bâb arz-ı mîsrdâ reml-i gurâbi dirler bir kumluk ¹² vardır anun
 ahvâlini bu vech-ile beyân itmişler ki bu kumluğun bir başı kulzum denizindedür andan

mısrā berü ¹³ çekilür andan nûbe vilâyetine toğrı baħr-ı muħîte degin biş aylık yol gider orada nihâyet bulur uğraduğı ¹⁴ yollardan baŖzı yirlerde bu ħumdan Ŗol ħadar ulu tağlar yıgılur ki üzerlerine yüksekliginden kimse ¹⁵ çıħamaz ve gāh olur bu tağların biri dümdüz Ŗāħrālar olur nil ile bir yirden bir yire aħar baŖzı ¹⁶ yirlerde levni Ŗaru ve kendüsi yumŖaħ olur ve baŖzı yirlerde kızıl ve baŖzında āsumānı gök ve baŖzı ¹⁷ yirlerde ħuzħun ħara ve baŖzı yirlerde aħ ħar gibi olur ve kim yirde gāyet-ile ħubār olup ednā bahāneyle ¹⁸ göge tutar ve gāh iri ve ħaŖin olur baŖzı ehl-i tevārıħ bu reml-i ħurābiden mısır yanındaki Ŗālîħiyye ¹⁹ dimeg-ile maŖrūf ħaŖabadan ŖariŖe varınca bu mābeynde olan ħum ħadımı deġil ħādîŖdür yaŖnı evvelki ²⁰ ħavldaki gibi ibtidā-yı ħaħ-ı Ŗālemdē mahlūħ olan ħaħı ve aŖlı ħum degildür dirler ve bu ħuŖūŖda bir Ŗāħıħ ²¹ ve muŖteber ħaber Ŗöylerler ki Ŗıħĥatına ħurān-ı ħadım nātıħdur ve dirler ki ibtidā-yı devr-i Ŗālem ve evvel-i neŖ'e-i benı-ādemde **167A** ⁰¹ Ŗeddād bin heddād bin seddād ki Ŗād ħavmı pādîŖāħlarından bir pādîŖāħdur arz-ı mısra geldi ⁰² Ŗaskeri ħoħ pādîŖāħ-ıdı keŖret-i cüyūŖından ol zamānda mısırda pādîŖāħ olan uŖmūn bin ⁰³ mısır bin bayŖar bin ĥām bin nūħa galebe idüp mısır anuñ elinden aldı anı mısır memleketinden ⁰⁴ sürdi ħıħardı anuñ ve atalarının arz-ı mısırda yapduħları bināları yıħdı ve kendü nefsi iħin bir ihrām ⁰⁵ yaptı ve niħe aŖlām-ı bülend diküp üzerlerinde tılsımlar bağladı ve iskenderiyye Ŗehri yirin begenüp Ŗābıķā iŖaret ⁰⁶ olınan üzre orada rūķūde Ŗehrin yaptı ħoħ zamān anuñ iħinde oturdı aħa degin ki ⁰⁷ anuñ ve ħavmınuñ iħlerine tāŖūn düŖdi ħarūri arz-ı mısırdan ħıħup anı terk itdi cümle ħavmıyla ⁰⁸ medıne-i mūkerremeyle arz-ı Ŗām ortasında vādıū'l-ħurā dimeg-ile maŖrūf arza ħaħdılar ki ol zamānda ⁰⁹ ħumı yoħ Ŗīmāret ve zirāŖata ħābil yiri ħoħ bir ĥalı vilāyet-ıdı varup anı Ŗīmāret ve zirāŖata meŖġul ¹⁰ oldılar anda ulu taŖlardan niħe Ŗālī binālar yapıdılar ve Ŗādetlerince niħe melāŖib düzdiler ve yağmurdan ve silden ¹¹ ĥāŖıl olan Ŗuları bir yire cemŖ itmekħin vāŖiŖ ve refiŖ niħe Ŗarnıħlar düzeltdiler Ŗöyle ki her ¹² Ŗarnıcuñ her yanından uzunı bir mıl yir-ıdı bu tarıķle yağmur ve sil Ŗuların niħe yirde ĥābs idüp ¹³ ulu ulu bürkeler itdiler ve ol arāzi üzerlerine ĥurmā aėaħlarından mümkün olan aėaħları dikdiler ¹⁴ ve her dürlü ekinlerden ekdiler deñize ulaŖınca eyle ve rāye dimekle maŖrūf olan vilāyetler ortaların ¹⁵ ser-tā-ser mezāriŖ ve nahlistān eylediler varduķca memleketlerin büyütdiler deŖneh didükleri yirden ŖariŖ ¹⁶ ve cefār vilāyetlerine varınca ki bu mābeyn ol zamānda düz yirler ve otı Ŗuyı bol ve yimiŖi aėaħları ħoħ ¹⁷ ve ekinlikleri vāfir Ŗāħrālar-ıdı hep anların arāzi-i maŖmūreleri-y-ıdı niħe zamān bu aralıķlarda Ŗākin ¹⁸ olup ergād-ı ŖıyŖ-ıla ŖıyŖ iderler-ıdı Ŗāķıbet niŖmet ħoħluėı anların gözlerine turup ĥāħ Ŗübĥāne ¹⁹ ve teŖālānuñ kendülere rüzi ħıldıuėı niŖmetlerin Ŗükrini bilmediler giderek azdılar

tekebbür ve tecebbür ızhār ²⁰ itdiler qurān-ı qadimde mezkūr olan üzre hâq te'âlâ anlara bir Ŗaẓım rıh-i Ŗaqım musallat eyledi anuñla ²¹ anları helāk itdi ve evlerinüñ ve sâyir düzüp qoşduqları binâlarınuñ taşlarını ol yıl ile kırdı **167B** ⁰¹ dökdi cümlesini uvaq qum eyledi ol şahrâlara ve bağları ve bāğçeleri ve mezra'aları üzerlerine tağıtdı ⁰² cümlesini qum altında qodı güm itdi dār ve diyār ve Ŗimâretlerin bi'l-küllie harâb ve yebâb ve bi-nâm ve nişân ⁰³ eyledi şimdi arz-ı mısırda şâlihîyyeden Ŗarişe varınca görilen firāvân ve bi-pâyân qum deryası ⁰⁴ Ŗād qavmınıñ binâlarınuñ qara taşlarından kırılan ve anlardan hâsıl olan qumdur diyü hikâyet ⁰⁵ iderler ve bu şübhe olunacaq kelâm degildür zırâ ki buña kelâm-ı qadimde taşrîh vardır nite ki ⁰⁶ hâq sübhâne ve te'âlâ **إِنِّي بَعَلْتُكَ بِكَ** ⁰⁷ **وَفِي خَلْدٍ إِذْ أَمْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ مَا تَدْرِي مَنْ شَوْءِ يَأْتِيهِ** diyü resûlına Ŗād qavmınıñ ahvâlinı beyân ider bâb arz-ı mısırda olan qurâ-yı qadimeden semnüd qaryesi ki meşhûrdur ahvâlî beyânıdır ⁰⁸ qurâ-yı arz-ı mısırdan semnüd bir qarye-i meşhûrdur (nevâhi-yi mısırdan dimyât cânibindedür evâyil-i a'Ŗsârda nil üzerinde bir medîne-i Ŗaẓime-y-idi harâb olup köy şeklin bağlayalı dahı hayli zamân [...]) dirler ki bunda evâyilde bir bürbâ var-ıdı aña bürbâ semnüd ⁰⁹ dirler-idi ol bürbânuñ üzerinde qalkın şeklinde bir degirmi nesne var-ıdı ki üzerinde bir dürlü bir hat ¹⁰ yazılı-y-ıdı zamân-ı qadimde olan beglerüñ birinden rivâyet olunur ol hattıñ sûretini bir kâğıda ¹¹ yazdurup aña göre ol hattı bir qalkın üzerine qazdurdı ol beg bu qalkını yüzine alup ¹² uğraş içinde her kimüñ üzerine sürdiyse ol kimse andan qaçar öñine turmaz-ıdı ¹³ bundan gayrı bu bürbâ semnûduñ üzerinde niçe dürlü timşâllar var-ıdı ki her dürlü tâyifeden mısra ¹⁴ kim pâdişâh olacak ise anlaruñ sûretleri-y-idi ol timşâllaruñ ba'Ŗzınıñ başlarında dülbendleri ¹⁵ ve ellerinde harbeleri var-ıdı üzerlerinde bunlar mısra pâdişâh olacak kimselerüñ sûretleridir ¹⁶ diyü yazılmış-ıdı bâb bilâd-ı mısırdan qarye-i bülbeysüñ ahvâlî beyânıdır mısırdan şâma giden yol üzre ¹⁷ mısra iki günlük yirde bülbeys bir menzildir evâyil-i a'Ŗsârda medîne-i mu'Ŗazẓama-y-ıdı hâliyâ bir kiçirek ¹⁸ köydür bu köy yiri tevrâtda arz-ı hâşân dimeg-ile mezkûrdur ya'Ŗkûb payğambar Ŗaleyhi's-salavat ve's-selâm ¹⁹ hâzretleri mısırda geldüklerinde hâzret-i yûsuf Ŗaleyhi's-selâm için oğlu anı arz-ı hâşâna qondurdu ²⁰ diyü buyrılan yirdür (ve inşâ'allahu te'âlâ yirinde zikr olunur) Ŗamrû bin el-Ŗâs radıyallahu te'âlâ Ŗanh hâzretleri Ŗasker-i müslimînle vilâyet-i mısır ²¹ fetî itmege gelürken ittifâq muqavkıs ki zikr olınsa gerek ol târihde mısırda pâdişâh-ıdı ermânüs adlu bir kızını hirqal qaysaruñ **168A** ⁰¹ oğlu qostantîne virmiş-idi mezkūr kıızı rûma alup gide yorurlar-ıdı qarye-i bülbeysde qonup ⁰² otururlar-iken Ŗamrû bin el-Ŗâs hâzretleri salıqların alup üzerlerin başdı muqavkıs kızına qoşduğı ⁰³ küffâr Ŗaskeri cenk itdiler biş biñ miqdârı kâfir-idi

biñden ziyādesi cenkde düşdi üç biñi esir ⁰⁴ oldı kılıçdan kırtılanı muķavķıs yanına kaçdı kıızı ermānūsı cümle cihāz ve māl ve esbābıyla Őamrū ⁰⁵ bün el-Őās hāzretlerine getürdiler āhir reŏy-i şerīfleri buña mūncer oldı ki esbāb ve cihāz ve mālından bir hābbesine ⁰⁶ taŐarruz itmeyüp Őaynīyle kızını kıays ibn ebī'l-Őās nām šāhābīyle gine atası muķavķısa gönderdi ⁰⁷ iltūp atasına teslim eyledi kızını göricek sevindi ve bülbeys ol zamānda tamām maŐmūr-ıdı hāķınuñ ekşeri ⁰⁸ aķniyā belki h^wāce-i tūvānāydı soñradan tārīh-i hicretūñ sekiz yüz altısından soñra diyār-ı mısırda vāķıŐ ⁰⁹ olan fiten zamānında ki zıkr olunur bi'l-küllīye harāb oldı elān dahı ol harāblık üzerinedür andan ¹⁰ baķıyye bir kaç hānelū bir köy kıalmışdur zıkr kıarye-i ğayġā vilāyet-i mısruñ köylerinden bülbeys ¹¹ yanında bu da bir köydür mısrdan çıkān huccāc kıāfilesinūñ ikinci menzidür dirler ki kıśśa-ı yūsufda ¹² mezkūr olan üzre yūsuf payġāmbaruñ Őaleyhi's-salavat ve's-selām kıarındaşları ki mısra geldiler sāŐ-ı ¹³ melik zāyiŐ oldı anlardadır diyū tevehhüm olunup mısrdan çıkduķlarında ardlarınca ādem gönderdiler ¹⁴ ve sāŐ-ı mezkūr hāzret-i yūsufuñ kıarındaşlarınıñ yükleri içinde bulundu bu ğayġā köyine kıonduķlarında-y-ıdı ¹⁵ hıkāyet yirinde mezkūrdur šālīhiyye ki mısra kıarīb bir kıasabadur anuñ ahvālını beyāndur šālīhiyye bir kıasabadur iki menzil ¹⁶ yirdedür şāmdan mısırda giderken zıkr olınan arz-ı cefār kıumluġından çıkıldıġı yirde tārīh-i ¹⁷ hicretten altı yüz kırķ dördinci yılda bunu el-melikū's-sālīh necme'd-dīn ibnū'l-kāmil binā eylemişdür anuñçün ¹⁸ aña šālīhiyye diyū ad kıomışlardır mezkūr kıumluġı çıkduķları gibi şām cānibinden gelen Őaskerine menzil ¹⁹ olsun anda kıonup bir pāre istirāhat itsünler diyū binā eylemişdür vāķıŐā be-ġāyet maħallında vāķıŐ ²⁰ olmış kıasabadur şimdi dahı ol kıumluġa uğrayan müsāfirler kendüler olsun ve tavarları ²¹ olsun ol reml-istān içi ġüneşe kıarşu ocaķ içi gibi kıızup içinde giden ġüyā ateşi henüz **168B** ⁰¹ söyünmiş külde gider gibi tamām bir niçe ġün **السَّعْدَةُ** mazmūn-ı şerīfin Őale't-taħķīķ müşāhede ⁰² itdükde her vechle cānından bī-zār olup seferden istiġfār idesi geldüġi zamānda bu šālīhiyyeye irişilür ⁰³ kışı ol hāreket içinde derekāt-ı caħimden çıkup dārū'n-naŐīme girmişe döner ol kıumluķda ⁰⁴ ġüneşe kıarşu kıızan kıırbalar içinden içilen ısaķ şular kıayh ve šādīd ve hāmīme dönmiş-iken ibtidā nil ⁰⁵ şuyın šālīhiyyede içüp cennetde āb-ı kevşer şunılmışa döner bu zıkr itdügümüz mübālaġa degil kendü ⁰⁶ hās-b-ı hālumuz olup mısır seferinde başumuza gelen hāldur ki zıkr olındı **عَلَى بَيْتِ الْكَلْبِ** ⁰⁷ bāb kıāđimū'z-zamānda arz-ı mısır medāyininden şayılan eyle şehridür ki vaşfi böyledür bu eyle didükleri mısırda mekke-i muŐaẓẓama ortasında kıulzüm deñizi ⁰⁸ kenārında evāyil-i zamānda bir medīne-i celīlū'l kıādr-ıdı ve ticāret kānıydı içinde olan tavāyif-i ⁰⁹

muhtelif-e-y-idi kuds-i şerifle bunuñ arası altı konağ yirdür ve tür tağı ki hâzret-i mūsānuñ ¹⁰ Óaleyhi's-salavat ve's-selām münacāt-gāhıdır eyleden bir gün bir gicelik yoldur baÓzılar kūrān-ı ¹¹ kadimde benı isrā'ılūñ gūni husūsında vārid olan āyetde buyırılan karyeden murād ¹² budur dirler bu taqdırce benı isrā'ılden süretleri mesh̄ olup maymūn şekline giren tāyife ki ¹³ kıssaları yirinde mezkūrdur bu eyle ehlerinden olur ve bu eyle şehrine kadimū'z-zamānda kūke dirler ¹⁴ bir ümmet hūkm iderdi baÓzılar şöyle hikāyet iderler ki himyer-i ekber ki anuñ adı Óarabhacdur ¹⁵ sebā el-ekber oğlıdur bu sebā el-ekberūñ dahı adı Óāmirdür ki kahtān oğlı yuÓrib oğlı ¹⁶ yuścib oğlı Óabdüóş-şems dimeg-ile maÓrūf-ıdı zıkr olınan Óarabhac vaqtā ki atası sebā el-ekberden soñra ¹⁷ yemen pādişāhı oldu Óasker-i girān cemÓ idüp yemenden çıkdı atası gibi etrāf-ı Óāleme yürüdi ki ¹⁸ rü-yı zeminde sākin olan ümemden bulduğın başa anları kıra memleketlerini harāb ide evvelā şark ¹⁹ cānibine yürüdi tāyife-i ye'cūc ve me'cūc ki meşhūrlardur yirlerinden sürdi çıkardı tā matlaÓ-ı şemse ²⁰ kodı baÓde-hu garb cānibine yürüdi yolda giderken yemen ehlerinden nūh paygāmbar Óaleyhi's-salavat ve's-selām ²¹ oğlı sām oğlı erfeşed oğlı şāmiḥ oğlı Óābir oğlı hūd oğlanlarından bir tāyife **169A** ⁰¹ yolına gelüp aña mezkūr sāmuñ oğlı erim oğlı Óāşir oğlı şemūddan şikāyet idüp içlerinde itdügi ⁰² zulm ve bı-dāddan feryād itdiler buyurdı mezkūr şemūdı arz-ı yemenden çıkarup zıkr olınan eyle şehrine ⁰³ sürdiler cümle evlād ve eķāribiyle gelüp etrāfını necd tağı havālisinde zātū'l-irşād dimekle maÓrūf ⁰⁴ yire varınca Óimāret eyledi orada kara taşları kesdi oyum oyum mağāralar idüp evler düzetti ⁰⁵ şāmdan mekkeye giden huccāc oralara uğrarlar yolları üzeridür şemūd kavminuñ bölük bölük taşdan ⁰⁶ ulu ulu depelerde kazdukları evleri Óayniyle turur temāşā iderler ḥadd ve kıyāsı yokdur bu taşdan ⁰⁷ depeler bir kumlu şāhrā üzerinde vākıÓ olmuşdur ne ol şāhrānuñ ucu bucağı ve ne bölük bölük içleri ⁰⁸ oyulmuş ol taşdan depelerün ḥadd ve pāyānı görünür be-gāyet Óibret-nümā āşār-ı kadimedür bāri şemūd ⁰⁹ niçe zamān kavm ve kabilesiyle orada oturup Óıyş ve şafā sürdiler giderek tamām azdılar tecebbūr ¹⁰ ve tekebbūr ızhār eylediler Óāķıbet ḥaķ sübhāne ve teÓālā anlara šāliḥ paygāmbarı gönderdi anları dıne daÓvet ¹¹ eyledi aña inanmayup andan muÓcize istediler girçek paygāmbar iseñ bize taşdan bir deve çıkarı ¹² vir didiler çıkarı viridi kıssa kūrān-ı kadimde mezkūrdur āhir deveyi helāk eylediler ḥaķ sübhāne ¹³ ve teÓālā dahı anlara ğazab itdi bir melege emr eyledi bir kerre anlara hayķırdı bir ānda cümlesini helāk itdi ¹⁴ bāb fārān şehrinuñ ḥālını beyāndur fārān kılzūm deñizi yakınında bir şehrdür aslda Óamāliķa şehirlerindendür iki tağ ¹⁵ ortasında bir depe üzerinde vākıÓ olmuşdur ol iki tağlar içinde oyma oyma delükleruñ ve mağāralaruñ ¹⁶ nihāyeti yokdur cümlesinuñ içleri kadid olmuş ādem

mevtâlarıyla toludur bu şehrden kûlzüm deñizi bir konağ ¹⁷ yirdür firÔavn kavmıyla deñize orada ğarğ olmışdur bu fârân şehriyle tîh şahrâsınuñ ki meşhûrdur ¹⁸ arası iki konağ yirdür baÔızılar tevrâtta zîkr olınan fârân budur dirler baÔızılar yok bu degildür dirler ¹⁹ ammâ akreb budur ki bu ola bâb vilâyet-i mısruñ âb-ı rûyî şaÔîd memleketinüñ aĥvâlî beyânıdır ²⁰ şaÔîd diyü Ôarab dilince yüce yire didükleri gibi pâk ve ĥâlîs kûmsuz kırsuz topraklara da ²¹ dirler vilâyet-i mısırda bu şaÔîd didükleri nâĥiye nil geldüğü tarafdur anuñçün mısruñ yüce **169B** ⁰¹ tarafı düşer ve toprağı pâk kûmsuz kırsuz memleketdür bu adı aña ehl-i islâm takmışdur yâ yüceligi ⁰² cihetinden ve yâ pâkligi ikisi de ihtimâldür buña aÔlâ-yı arz da ve vech-i kıblî de dirler mısruñ kıblesi ⁰³ cānibi olduĥçün sâbıkā beyān olınuğı üzre mısrayim bin bayşar vefāt itmelü olduĥda oĥlı kıbtîmi ⁰⁴ getürüp arz-ı mısır anuñ oĥulları arasında takşim idüp kıftîm adlu oĥlına kıftdan üsvāna ⁰⁵ varınca ve uşmûn adlu oĥlına uşmûndan münüfe varınca ve ıtrîb adlu oĥlına külliya cevfe didükleri ⁰⁶ tarafı ve sâ adlu oĥlına buĥayreden sâ şehrinden barğa kurbına varınca virmiş-idi ve fârağ adlu ⁰⁷ qarındaşına barğadan ğarba varınca senüñ olsun dimiş-idi ki bu afrikiyye pâdişāhıdır oĥullarına ⁰⁸ efāriğa dirler ve zîkr olınan oĥullarından her birine memleketlü memleketünüzde kendü nefsünüz için birer şehr ⁰⁹ yapuñ diyü vaşiiyet itmiş-idi ol zamānda arz-ı mısır dört bölük idilmiş-idi iki bölüğü şaÔîd ¹⁰ vilâyeti ve iki bölüğü mısrdan aşğa nil akup gitdüğü ve deñize kavuşduğı tarafdur ki aña diyâr-ı mısırda ¹¹ esfel-i arz dirler yaÔñî alçağ yir demek olur ve mezkûr şaÔîd vilâyeti kıftîm ile uşmûn elinde ve esfel-i arz ¹² vilâyet-i ıtrîble sâ elinde-y-idi her bir vilâyeti iki qarındaş iştirāk üzre tasarruf iderler-idi pes ¹³ Ôämme-i arz-ı mısır bu dört qaradaş elinde dört bölük idilüp tasarruf olunurdu ve zîkr olınan ¹⁴ şaÔîd ikliminüñ deve seferiyle on iki günlük uzunı ve maÔmûr olan yirleri iÔtibārınca baÔızı ¹⁵ yirde üç sâÔatlık ve baÔzında üç sâÔatdan bir kaç ān ziyāde mesāfalık yir ini vardur ve ini ¹⁶ şarğ cānibinden ki aña kûre-i şarqiyye dirler varur kûlzüm deñizine muttasıl olur ve ğarb cānibinden ki aña ¹⁷ kûre-i ğarbiyye dirler varur alveĥ didükleri memlekete muttasıl olur ki beyān olınsa gerek bārî nil ¹⁸ ırmağı bu iki kûrenüñ ortasından aĥar gelür anlaruñ arasına girür ve dirilür ki bu şaÔîd vilâyetinde ¹⁹ evāyilde bir ĥurmā ağacı var-ıdı her yıl tamām on erdeb ĥurmā virürdi ki her erdeb biş istanbul ²⁰ kılesidür bu takdırce cemÔā istanbul müddiyle iki buçuğ müd ĥurmā olur ol zamānda olan žālîm ²¹ beglerden biri ol ĥurmā ağacını sâĥibinüñ elinden güc-ile çekdi aldı kudret-i ilāh ile anuñ eline **170A** ⁰¹ gelince artuğ bir dāne ĥurmā virmedi bu şaÔîd vilâyeti nihāyet mertebede bereketlü koyunu keçisi ve sâyir ⁰² mevāşisi çok vilâyetdür ve anda koyun yılda üç kerre kuzılar ve ekşeriyyā bir qarından üç kuzu toĥar ve zamān-ı ⁰³ kadîmde

řaŖđđ vilāyeti sâhîrler maķarrı-y-ıdı anda olan sehere sâyir nevâhîde yog-ıdı dirler ki ⁰⁴
 bu zamānlarda dahı anlardan baķıyye vardur selâtın-i ekrād-ı mısrdan muħammed bin
 ķalāvun ki yuķaruda âhvālî ⁰⁵ źikr olunmıřđur anlar zamānında řaŖđđ vilāyetinden ķūs
 nâhiyesinüñ begi olan emîr taķsıbādan ⁰⁶ rivāyet olunur kendüsi ĥikāyet ider bir sâhîre
 Ŗavrat tutup aña ķādir olduĖuñ siħrlerden ⁰⁷ birini görmek isterin didi ol Ŗavrat ķādir
 olduğum siħrlerüñ eyüsi budur ki Ŗaynîyle bir kimse ⁰⁸ adına bir Ŗaķrebi tutup aña bir
 siħr iderin elbette ol Ŗaķreb anuñ üzerine musallat olur neylerse eyler âhir ⁰⁹ fursatın
 bulup anı řoķar öldürür didi taķsıbā bunu baña göster bir Ŗaķrebe benüm aduma ¹⁰ siħr
 it göreyin didi Ŗavrat dahı bir Ŗaķreb getirüp aña bildüği gibi taķsıbā adına bir siħr ¹¹
 itdi andan Ŗaķrebi şalı virdi defŖđ Ŗaķreb taķsıbāya müteveccih oldu Ŗñinden ırıldıķca
¹² ardına düřđi muttasıl taķsıbāya ķasddan hālî olmadı meğer taķsıbā oturduğı evüñ orta
¹³ yirinde bir ĥavz itmiş-ıdı ol ĥinde şuyla tobtolu-y-ıdı ĥavzuñ ortasında oturmağ-ıķün
¹⁴ bir şuffe düzmiş-ıdı âhir taķsıbā varup ol şuffe üzerinde oturdı Ŗaķreb ardınca ĥavzuñ
¹⁵ kenārına değin geldi gördi şudur taķsıbā oturduğı yire geķilmez defŖđ (döndi) evüñ
 dıvārına tırmandı dıvārdan ¹⁶ yürüyü yürüyü evüñ saķfına çıķdı dahı yap yap taķsıbānuñ
 başı ber-ā-berligine öte yürüdi ki vara ¹⁷ oradan kendüyü taķsıbānuñ üzerine per-tāb ide
 ine aşağada anı řoķup işin tamām eyleye taķsıbā ¹⁸ bu ĥālî göricek henüz Ŗaķreb
 üzerine kendüyü per-tāb itmedin aşağadan bir nesne-y-ile Ŗaķrebi urup öldürdi ¹⁹
 baŖde-hu ol sâhîre Ŗavratı da ķatlı itdi bāb anśınā řehrinüñ ĥālını beyāndur ki řaŖđđ
 iķlîminüñ řehrlereindendür bu anśınā řehri řaŖđđ ²⁰ vilāyetinüñ eski řehrlereindendür
 bunda dahı ķadîmü'z-zamānda çok Ŗacāyib ve Ėarāyib var-ıdı cümleden biri ²¹ bir
 melŖabı var-ıdı ki anı sâbıķā źikr olunan delūke ķarı yapmıř-ıdı dirler ki ol zamānda
 nilüñ miķyāsı **170B** ⁰¹ bu melŖab-ıdı ki sene-i şemsiyye eyyāmı ĥisābınca tamām üç
 yüz altmış dört direk üzerinde yapılmış-ıdı ki ⁰² her bir direk kıızıl řavvān taşından-ıdı
 ve her iki direĖüñ arası bir ādem adımı deñlü yir-ıdı nil şuyı ⁰³ taşduğı vaķt bir yol
 idilmış-ıdı ol yoldan gelür melŖab içine dökilürdi Ŗilm-ile taŖyın itdükleri ⁰⁴ ĥadda
 irişürse cümle arāzî-i mısır şulanur reyy olurdı şu ķarārın bulup ĥalîcler kesmelü ⁰⁵
 olduķda ol Ėün pādiřāh gelür bu melŖaba ĥāzır olur bir yüce yirinde otururđı ĥ^wāśś ve
 ekābiri ⁰⁶ ol direkler başlarına çıkarlar berüden öte öteden berü birbirlerine ķarřu
 segirdişürler baŖđđı oyun ⁰⁷ oynarlardı direklerüñ altı yaŖnî ol melŖabuñ içi tobtolu şu
 olurdı direkler başlarından kendüleri ⁰⁸ per-tāb iderler inerler şu içine düşerlerdi pādiřāh
 oturduĖı yirlerden anları temāřā iderdi ⁰⁹ ve bu anśınā řehrini ařlda uřmün bin mısrayim
 yapmış-ıdı nilüñ cānib-i řarķışinde ol zamānda bostānlar ¹⁰ seyrān-Ėāĥları Ėöķcek bir
 řehr-ıdı bāĖlarınuñ ve bāĖĖelerininüñ yimiři ziyāde leżîz ve Ėāyetle büyük ¹¹ olurdı řimdi

harāb olmuşdur ve evvel-i kitābda zikr olunmuşdur hāzret-i risālet-penāha Öaleyhi' ¹² Ő-
 Şalavat veŐs-selām mısrđan muķavķıs gŐnderdŐđi iki ķız ķarındaŐ cāriyeler ki biri
 oğulları ¹³ ibrāhĩmũn anası māriye hāzretleridŐr bu anısnā nāhiyesinden hāfn adlu bir
 köyden idiler ve dirler ki ¹⁴ bu anısnā Şehri kenārında timsāh tılsımı vardur anuñķŐn
 orada timsāhũn kimseye zararı ¹⁵ toķınmaz ve firöavn Öaleyhi'l-laöne hāzret-i mŐsāya
 Őalavātullah-ı Öaleyh bir gön taŐyĩn idŐp anlar-ıla ¹⁶ muķābele ķaŐd itdŐđinde ki ķıŐŐa
 ķurān-ı ķadĩmde meżkũrdur cemŐ itdŐđi sāhirleri bu anısnā nāhiyesinden ¹⁷
 getũrdmiŐđŐr ve lenc ki diyār-ı mıŐriyyede bir ağaçdur andan gemi tahtası biķerler ve
 ekŐeriyyā biķen kimsenũn ¹⁸ anı biķerken burnı ķanar ve anuñ bir tahtasını bir tahtasına
 Şarup Şuya bıraķsalar bir yıl Şuda ¹⁹ yatsa elbette ikisi bitiŐũr yek-pāre bir tahta olur zikr
 olınan ağaç arz-ı mısrđan bu anısnā nāhiyesinden ²⁰ ğayrı yirde bitmez merhũm sultān
 Őalāha'd-dĩn bin eyyũb zamānında anısnānuñ bir eski sũrĩ varıdı ²¹ sultān Őalāha'd-dĩn
 anı bozdurup taşlarını ķāhireye gŐtũrdi andan baözı binālar yapdurdı **171A** ⁰¹ bāb ķurā-
 yı mısrđan ķarye-i ķaysuñ aħvālını beyāndur ķays aŐmāl-ı mısrđan behnisāviyye
 civārında bir kŐydũr eyyũbilerden es-sultānũ' ⁰² l-melik [...] zamānında bu köy
 ķurbında yir altında bir ulu zĩr-zemĩn ağzı aķıldı gördiler iķi tobtolu ⁰³ Őuy-ıdı sultāna
 Öarz eylediler behnisāviyyede beg olana hũkm yazup ol zĩr-zemĩnũn aslı nedũr ⁰⁴ gör
 maŐlũm idin andan baña bildũr diyũ emr eyledi ol beg daħı emri ũzre ol maħallũn
 ũzerine varıdı ⁰⁵ niķe yũzgũķler ve talğiķlar iletđi iki yũz neferden ziyāde kimseler-idi ol
 zĩr-zemĩnũn iķine girdiler ⁰⁶ her ķend ki iķinde yũzdiler ve dibine taldılar anuñ ne dibin
 buldılar ve ne kenārına irdiler āhir anuñ ⁰⁷ ağzına Őıgacaķ miķdārı bir ince ve uzun gemi
 dũzũp iķine Őıgduğı miķdārı ādem ve anlara ⁰⁸ yitecek ķadar azıķ ķodılar ve gemiye
 ipler ve urğanlar bağlayup uķların taşra zĩr-zemĩn ağzında ⁰⁹ muħkem ķazuķlara
 berkitdiler ve sāyir ol kimselere gerek olacaķ esbābdan mũm gibi ķav ķaķmaķ gibi ¹⁰ ve
 giceyi gũndũzi fark idecek sāŐatlar gibi lāzımları her ne ise tedārũk idũp gemi iķine ¹¹
 bile ķoydılar baöde-hu gemi-y-ile anları zĩr-zemĩn iķine Őarķıtdılar aŐağasında Őu iķine
 indũrũp ¹² Şalı virdiler ol kimseler gemi-y-ile ol Őunuñ iķinde gitdiler her yanına
 yũridiler ve dibine ipler Őarķıtdılar ¹³ tamām bu vechle altı gũn altı gice iķinde gezdiler
 ol Őunuñ ne dibin buldılar ne kenārın āhir Őāciz ¹⁴ olup döndiler iķine girdũķleri yirden
 gelũp yine taşra ķıķdılar ol begũn adına tanbuğa ¹⁵ dirler-idi pādiŐāha gŐrdũđi ũzre Öarz
 eyledi pādiŐāh taŐaccũb idũp ķaŐd itđi ki kendũsi bi'z-żāt ¹⁶ ũzerine varup elbette ol zĩr-
 zemĩnle iķinde olan Őunuñ hāķıķatına vuķũf ide ittifāķ ol ¹⁷ eŐnāda dimyāt ũzerine fireng
 Öaskeri ũŐđi pādiŐāh anlarũn defŐine meŐğũl oldu niyyeti ¹⁸ mũyesser olmayup māniŐ
 dũŐđi zĩr-zemĩnũn aħvālı ŞÖyle nā-maŐlũm ķaldı bāb ũsvānuñ aħvālını beyāndur ¹⁹

üsvân vilâyet-i şa'îdün nihâyetidür andan ötesi nûbe vilâyetidür üsvân nûbe-y-ile arz-ı mîsrün ²⁰ ortasında fâsıla vâkı' olmuşdur evvel zamânda ol şehir-idi toprağı ve havâsı latîf yirdür fevâkih ²¹ ve hûbûbı ve hâzrevât ve buxûlî çok vilâyetdür deve ve şıgır ve koyun ve keçi emşâlî hayvânât ürer **171B** ⁰¹ nevâhîdür anuñçün her dâyim ucuzluk olur bereketlü ve ni'ometlü yirdür nûbe memleketlerine andan çok ni'omet çekilür ⁰² mîsrdan kuşayra kuşayrdan deñize girüp ciddeye giden tüccâr ve hüccâcuñ niçesinden kendümüz işitdük şa'îdde ⁰³ yolumuz kına nâm bir kaşabasına uğradı anda kırk büyük etmegi bir pâraya aldık didiler ve üsvânun şarkışinde ehl-i ⁰⁴ islâmdan hiç kimse yokdur hep nûbe kâfirleridür ve cânib-i cenûbşinden bir tağda zümürürd ma'Ödeni vardır ⁰⁵ evâyilde işlemiş ma'Ödendür şimdi dahı işleyen yirleri bellüdür dirler ammâ ziyâde işüzlük ve şusuzluk muhkem ⁰⁶ beriyyelik içindedür anuñçün battâldur yohsa işledilse nefîs ma'Ödendür belki anuñ zümürürdi üzerine zümürürd ⁰⁷ olmaz diyü hikâyet iderler ve üsvândan on beş günlük yirde altun ma'Ödeni de vardır ve üsvânun ⁰⁸ cânib-i garbîsi elvâhât didükleri memlekete muttasıldur ve şükât-ı nâsdan mervîdür kendü gözümüzle ⁰⁹ gördük dirler yalan ihtimâlî virilmez üsvândan iki buçuk konağ ötede esâşî adlu bir köy vardır ¹⁰ ol köyün nil cânibinden taraf-ı şarkışinde tolayı taşdan hîşâr içine alınmış bir köy görünür sūrının ¹¹ kapusından taşrasında bir cūmmeyz ağacı da görünür halk ol köyün içine girüp çıkup muttasıl ¹² hareket üzre olmaqları aňlanur lekin ol köy görüldüğü yire varılsa görürler hiç köy nesne ¹³ yok bir hâlî beyâbândur ne hîşâr var ne cūmmeyz ağacı ve ne köy içine girür çıkar halk var hayrân ¹⁴ olurlar buña çok kimse temâşâyâ varur her varan böyle görür ammâ kış zamânında gün toğmazdan ¹⁵ evvel görünür yaz günlerinde görünmez sırrı nedür bilmezler ve üsvândan biş mîl ötede kaşr dirler ¹⁶ bir köy dahı vardır nûbe memleketinün ser-haddıdur ve nûbe pâdişâhına tâbi'Ödür ve müsilmânların âhir hükm itdükleri ¹⁷ bu köye bir mîl yirde bilâk dimeg-ile ma'Örûf bir ceziredür üsvândan buralara gelince nil ırmağı içinde taşlar ¹⁸ vardır oralara cenâdil dirler burada nil içinde gemiler güc-ile yürürler hezâr meşakkat-ıla taşlardan şakını ¹⁹ şakını giderler yolın gösterür âdem olmadın gemi gidemez zîrâ yolında şu içinde gâhî Őažim tağlar ²⁰ burunlarına şataşılır yir yir tar ve kısuk boğazlara uğranılır nil suyu oralara dökölüp geçerken ²¹ ziyâde çağıldayup gürilder âvâzı ırak yirlerden işidilür ve bu aralara yakın yirde bâdevâ dimeg-ile **172A** ⁰¹ ma'Örûf bir köy vardır loğmân hekîm ki meşhūr-ı cihândur ve ba'Őzılar anı paygâmbardur da dirler ve zū'n-nūn-ı ⁰² mîsrî dahı ki anı evliyâullah-ı kitâbdan Őad iderler ikisi de bu bâdevâ köyindendür dirler bu köyde bir Őacîb ⁰³ bürbâ da vardır ve bu nâhiyede nûbe pâdişâhının bir ulu begi oturur ki içlerinde şâhibü'l-cebel ⁰⁴ dirler (içlerinde) gâyet mu'Öteber ve kuvvetlü kimesne olmak

gerek ki anı şâhibüöl-cebel ideler zîrâ memleketlerinüñ ser-haddı ⁰⁵ olup ehl-i islâma karşıb olmağın qorqarlar yarar kimselerin qorlar memâlik-i islâmiyyeden anda ⁰⁶ varan kimseler tâcirlerden olsun ğayrıdan olsun nûbe pâdişâhına yâ bir hediye iletse ⁰⁷ ve yâ satmağa bir qumâş getürse evvel anı toğrı şâhibüöl-cebel olana iltürler bu da murâdı her ne ise ⁰⁸ göri virür anı hoş-nûd ider asl pâdişâhlarına çıqmağa kimseyi qomazlar gerek kâfir olsun gerek ⁰⁹ müsilmân men'Ö iderler bu tariqle memleketlerinüñ ahvâlına kimseyi muttali'Ö itmezler eger Öayblarıdur eger hünelerleri ¹⁰ gine kendü tâyifeleri içinde qalır ecnebî kimseyi yörelerine uğratmazlar pây-ı tahtlarına basdırmazlar ¹¹ her kim bu yasaqlarına muhâlefet eylese kim gerekse olsun mecâl virmezler öldürürler anuñ ğibinüñ yanlarında ¹² ölmekden ğayrı cezâsı yoğdur bu cihetden sâyir memleketler ğibi anlaruñ etraf-ı cihâna inen haberleri çıkmaz ¹³ ve her qağan Öadûlarından bir tâyifeyi başmaq isteseler Öaskerleri üzerlerine varmayınca tuiylmaz kimse anlardan ¹⁴ ne hâlde olduklarından haber alırmaz ve sünbâd didükleri âlet ki anuñla hâkkâklar cevâhir yonarlar nûbe ¹⁵ memleketinüñ buralarında olur nilden çıkar nil içine anuñ ehli olanlar talarlar anı nil dibinde bulurlar aña ¹⁶ yapışduqları ğibi bilürler el urıcağ bellüdür taş ğibi bir sovuğ nesnedür şöyle ki anı taşdan fark ¹⁷ idemeseler kendülere müştebih olsa üzerine üfürürler def'Ö iderler taşdan bunuñla fark olunur ¹⁸ ve üsvândan nûbe vilâyetinüñ taht-ğahı olan danqala şehrine elli qonağ yoldur ve bu danqala şehirde ¹⁹ evlerinüñ sağfını ekşeriyyâ âbnûs ağacıyla örterler ol ağaçlaruñ her biri hâzır düzilmiş yonulmuş ²⁰ nil şuyı taşduğı vaqt nil ile bile gelür hiç anları nereden gelür bilmezler ve üsvânuñ bir tarafı dahı ²¹ muqarreh dirler bir tâyife memleketine muttasıldur ki bunlaruñ da nûbeyeye muhâlif başqa bir dilleri vardır bunlar da **172B** ⁰¹ nil kenârına öte döşenmiş bir ulu memleketdür ve bu memleketüñ üsvâna yakın ser-haddı olan yâfa ⁰² adlu bir köydür ki üsvâna bir qonağ yirdür bu memleketüñ pây-ı tahtına baîrâş dirler bir şehrdür üsvâna ⁰³ on qonağ miqdârı yoldur hâzret-i müsâ şalavâtullah-ı Öaleyh ve selâmüh fir'Öavn zamânında payğâmbar ⁰⁴ olmazdan evvel ol tâyife üzerine ğazâ idüp bu yâfa köyini harâb kılmışlar-ıdı zîrâ ol köy ⁰⁵ ehli ol zamânda şâbiyye dîni üzre şırf yılduzlara tapar kâfirler-ıdı niçe şanemleri var-ıdı mecmü'Ösı ⁰⁶ Öabede-i esnâm-ıdı soñradan nûbede bunlar da naşrânî oldılar naşrânî olmazdan evvel aralarında ⁰⁷ muhkem Öadâvet var-ıdı muttasıl birbirleriyle cenk ve cidâl iderler-ıdı ve üsvânuñ bir tarafı ⁰⁸ dahı bilâd-ı Öalveh dirler bir memleketdür ve bu memleketüñ şark cānibinden nil kenârında niçe köyleri vardır ⁰⁹ ebvâb dimeğ-ile ma'Örûfdur pâdişâhları cānibinden anda hâkim olana vehvâh dirler bu nâhiyede ¹⁰ nil yidi bölükdür her bölüğü bir ırmağdur bu ırmaqlardan biri ki maşriğ tarafından gelür şuyı ¹¹ ziyâde bulanığdur dirler ki bu ırmağın dibine

balçık içinde bir âdem boyınca gâh dahı ziyâde yiri ¹² qazarlar bir büyük balık bulunur üzerinde pulı olmaz nilde olan sâyir balıklara beñzemez be-gâyet lezîz ¹³ olur ve ol ırmaqlardan biri ki taraf-ı ğarbından gelür anuñ suyu süd gibi aqdur ve kıblesi tarafından ¹⁴ gelen ırmağın rengi yeşildür ve suyu şâfıdır bu aq ırmağ-ıla yeşil ırmağ Óalveh memleketinün ¹⁵ pây-ı tahtı olan süvye şehrinde birikürler bir konağ yir miqdârı gidince her biri kendü levninde ¹⁶ akar iki ırmağ oldukları seçilür andan soñra ikisi birbirine tamâm qarışur birbirinün içinde ¹⁷ belürsüz olup yek-pâre bir ırmağ olurlar ve bu iki ırmağın ortalarında bir Óažım ata vardur ki ¹⁸ hiç kimse anuñ nihâyetine varmamışdur kezâlik bu iki ırmağın da kimse nihâyetin bulmamışdur ikisi ¹⁹ birikdügi yirde ol atanuñ ini bellüdür andan soñra gitdükce giñir ini bir aylık yol olur ²⁰ giderek dahı giñir ne inine ve ne uzunına ĥadd ve pâyânı bulunur anuñ içinde dürlü dürlü tâyifeler ²¹ sâkindür birbirlerinden qorqarlar zırâ ecnâs-ı muhtelifedür ol ata anlardan bî-nihâye halk maqarrıdur rivâyet **173A** ⁰¹ iderler Óalveh memleketinün pâdişâhlarından birisi anuñ nihâyetin bulayın diyü niçe yıl içinde gitdi ⁰² mümkün olup pâyânına iremedi ve kıblesi tarafında bir tâyife gördi kendüleri de tavarları da gündüz ⁰³ şiddet-i ĥarâretten yir altında zır-zeminlerde olurlar gice olıcağ taşra çıkarlardı bunlardan ğayrı ⁰⁴ bir tâyife dahı gördi irkegi dişisi Óuryân yürürlerdi dirler ki bu Óalveh memleketi zıkr olınan muqurreh ⁰⁵ memleketinden büyükdür Óaskeri anuñ Óaskerinden çokdur ve ziyâde bağlu bağçelü mezâriÓi çok ucuzluk ⁰⁶ vilâyetdür ekşeriyyâ etmekleri rümde sûret tarusı didükleri taru etmegidür anı çok ekerler ve ol ⁰⁷ memleketde ğâyet güzel at qopar ve ĥüb develer olur ve halkı cümle naşrânîlardur incil okurlar ⁰⁸ ve be-ğâyet pâdişâhlarına muñiÓ tâyifedür pâdişâhları kendülere žulm itse de tınmazlar ve incinmezler ⁰⁹ ve emrine muĥâlefet itmezler ve pâdişâhları hemişe başuna altundan bir tâc urınur ol vilâyetde ¹⁰ altun ziyâde çok olur ve bu Óalveh memleketinde Óaceb-i Óacâyib-i dünyâdan bir nesne vardur ki bunu ¹¹ görmiş ve işitmiş kimsenün nihâyeti yoğdur kütüb-i tevârihde muÓtemed ve şika Óâlimleri bunu yazmışlar ve yanlarında ¹² tevâtür mertebesin bulduğcün bu haberde şübhe itmemişlerdür meger bu memleketde zıkr olınan atada ¹³ sâkin olan ümemden keresâ dimeg-ile maÓrûf bir tâyife vardur oturdukları yir arz-ı ¹⁴ vâsiÓdür ekinleri biçinleri kimi nil suyuyla ve kimi yağmur suyuyla sıvarılır her qaçan içlerinde ekin ¹⁵ vaqtı olsa ekincilerinün Óâdetleri budur ki anlardan her biri ekecegi miqdârı tohumı alur varur ¹⁶ tarlasına iltür ol miqdâr tohumı ekecegi yiri çizer bellü ider andan ol çizdügi yirün dört ¹⁷ köşesine birer ikişer avuç tohum şaçar andan tohumuñ bākışini ol çizkiye alduğı yirün ortasında ¹⁸ qor ve yanında bir pâre mezir bile qor ve mezir diyü ĥaşĥaş qabınun suyuına dirler ki ĥaşĥaşuñ ¹⁹ qabını

bir zamān ısladurlar ba'Öde-hu anı şıķup şuyın alurlar ve bu şuya ba'Özı terbiyet iderler ²⁰ afyon keyfiyyeti gibi keyfiyyet virür ol memleketde belki külliya ĥabeşe ve nûbe memleketlerinde bu şuyı iķerler ²¹ maķbûl şarāblarıdur bārı ol ekinci tohumuñ bākşıyle çiziye alduğı yirüñ ortasında bir miķdār **173B** ⁰¹ mezr ķoduķdan şöra kendüsi ķor evine gider şabāĥ olıcaķ tarlasına varur görür ol ķoduğı ⁰² tohum götüri çizdügi yire ekilmiş maşlahatı tamām olmış ve ķoduğı mizr daĥı iķilmiş ķabı boşalmış yatur ⁰³ kezālik ekini yitişüp biķini vaķtı geldügi gibi daĥı varur tarlasınuñ biraz yirin biķer diledügi yerde ⁰⁴ ķor ve bunuñ da yanına bir miķdār mizr bile ķor andan varur evine gider gine gelür bi-Öaynihi cümle ekinin ⁰⁵ biķilmiş ve yıgılmış bulur kezālik döğüp getürmelü olsa daĥı böyle ider cümle terekesini döğilmiş ve şarulmuş ⁰⁶ bulur ve eger ekincilerden birisi tarlasınuñ iķinden otın ayırdlarken sehv-ile nā-gāĥ ot-ıla ekinden ⁰⁷ bir tutam bile ķoparsa irtesi şabāĥ olduğınlayın cümle tarlasınuñ ekinin yolınmış ve ķoparılmış bulur ⁰⁸ bu źikr olınan arz vāsiÖ arzdur her yanından tamām ikişer aylık yoldur cümle rencberleri bu tarıķ-ile ⁰⁹ eküp biķerler ehl-i tevāriĥden ba'Özı bu kıssa-ı Öacıbeyi ĥikāyet itdükden şöra bu ĥikāyet şaĥıĥdür cümle ¹⁰ nûbe ĥalkı ve Öalveh ehli iķlerinde meşĥürdur müsilmānlardan ticāret tarıķiyle ol vilāyete varanlar ¹¹ ĥiķ bunda şek eylemezler eger böyle iştihārı olmasa şikātdan kendüm iştüdüm fi'l-cümle ķatumda yalanı ¹² iĥtimālın virsem bunu kitābumda yazmazdum dir ve naķl ider ki ol arz ĥalkınuñ iÖtiķādı budur ki ¹³ bu işi kendülere işleyü viren cinler ola zıřā ĥikāyet iderler anlara cinler görünür ve ba'Özına ĥıdmet ¹⁴ daĥı ider anlarda bir taş vardur anuñla cinleri teshĥir iderler cinler anlara bunlardan ĥayrı niķe Öacıb ¹⁵ işler daĥı işleyü virürler ve ol taş-ıla anlar bulutları daĥı teshĥir iderler ve yine ol kişı naķl ider ¹⁶ bunu baña muķurreh begi kendüsi didi ol ķavm tağlarda ol taş sebebiyle yağmurlar yağdururlar ¹⁷ Öaķabınca fi'l-ĥāl yir yüzinden balıķlar da divşürürler ve ol balıķlar kiķerek ķuyruķlı ve kıızıl balıķlardır ¹⁸ didi diyü söyler ve yine naķl ider bu muķarreh memleketi pādişāhınuñ meclisinde bir kimse gördüm aña nerelüsin ¹⁹ didüm ol kimse nil ırmağına üç aylık ķalı bir yirdenin didi ben de aña dĥininden şordum senüñ de ²⁰ benüm de sāyir ins (ve cinn) ve melegüñ cümlemüzüñ rabbı ve ĥālıķı birdür didi aña ol rab ķanda olur ²¹ didüm gögi gösterdi ĥaķ sübhāne ve teÖālāya cihet-i Öılvıyle işāret itdi ve bizüm tāyifemüze **174A** ⁰¹ her kaçan bir belā irişse farazā memleketümüzde yağmur yağmasa ve yā tāÖün olsa bunlara beñzer āfetler nāzil ⁰² olsa fi'l-ĥāl tağlar üstine çıkup allah teÖālāya tazarruÖ ve niyāz ve duÖā ve šenā iderüz henüz ⁰³ tağdan inmedin duÖāmuz müstecāb olur ol belā üzerümüzden götürilür didi ben de aña şordum ⁰⁴ yā size payğāmbar varmış mıdur didüm yok varmamışdur payğāmbar nedür didi ben de aña müsā payğāmbaruñ ⁰⁵ ve

Ŗışā paygāmbaruñ ve paygāmbarumuz ĥāzret-i muĥammed muĥtafānuñ ŗalavātullah-ı
 Ŗāleyhim ecmaŖın paygāmbarlıkların ŗöyledüm ⁰⁶ ve muŖcizelerin ĥikāyet eyledüm
 Ŗacebledi baña eger anlar bu didüğün muŖcizeleri gösterdilerse girçek ⁰⁷
 paygāmbarlar-ımıñ didükden ŗoñra bu işleri itdilerse ben anlara imān getürdüm didi
 diyü ĥikāyet ⁰⁸ ider bāb etrāf-ı mısrdan itfīĥ nāĥiyesinde olan eskür dimeg-ile maŖrūf
 olan vādīnün ⁰⁹ aĥvālı beyānidur aŖmāl-ı mısrdan itfīĥ nāĥiyesi karşıusunda eskür bir
 derenün adıdur anda ¹⁰ taşdan bir deve ŗüreti vardur yir üzre dört ayağı üzre qāyimdür
 be-ğāyet cūŗŗede büyük ¹¹ ve ŗüretde güzeldür ve yōni gün toğusına qarşudur ve ŗağ
 uyluğında anı düzenler zamānı hattıyla ¹² ĥarfları muqattaŖ üç satr bir yazı yazılmışdur
 ve bu deveden yüz elli adım miqdārı yirde bi-Ŗaynihi ¹³ taşdan anuñ gibi bir deve dañı
 vardur aña qarşu turur ikisinün yōni birbirinedür ammā bu devenün ¹⁴ gevdesinde yazılı
 nesne yokdur ve bu iki devenün ortasında yir üzerinde kırk Ŗaded taşdan qumāŗ ¹⁵ yūñi
 tayları qonmışdur yigirmi tay bir yaña ve yigirmisi dañı bir yaña birbirlerine qarşu yir
 üstinde tururlar ¹⁶ ke'enne-hu ol develere anları yükletmeye getürmişlerdür ve anları
 gören qumāŗ yūñi tayları olduğında hiç ¹⁷ ŗübhe eylemez egerçi taşdandır ammā üslūbı
 qumāŗ yūñleri üslūbıdur ve bu ikinci deveden dañı yüz elli ¹⁸ adım yirde ol iki develer
 mānendi üçünci taşdan ayakları üzerine qāyim bir deve dañı vardur ¹⁹ ammā bunuñ
 arqası ikinci devenün arqasınadır ve yōni bir tağa qarşudur ki anda bu dere gibi bir dere
²⁰ dañı vardur ve bu devenün de gevdesinde yazılmış nesne yokdur bunlar nenün
 Ŗālāmetidür ve bunları kim düzmışdür ²¹ kimse bilmez ammā mütercim-i faqr eydür
 egerçi tevāriĥ-i mısır kitāblarında bunlar için bu ihtimāl yazmamışlar baŖıd **174B** ⁰¹
 degildür zikr olınan taşdan develer ve yükler sābıqā tafşıl olınan üzre mūsā paygāmbar
 Ŗāleyhi's-selām ⁰² firŖavn qavmına bed-duŖā itdügi vaqt anlaruñ taş olan esbābları
 cümlesinden ola ve evvelki ⁰³ devenün uyluğında yazılan ĥat cāyiz ki taş olduğundan
 ŗoñra böyle olduklarını iŖlām için ⁰⁴ yazılmış ĥat ola ve'l-Ŗilmü Ŗiẓnillahi teŖālā eski
 mısruñ qarşusunda ĥāliyā mevcūd olan cize ⁰⁵ qaşabasınun aĥvālını beyānidur cize eski
 mısruñ qarşusunda nilün öte kenārında ĥāliyā ⁰⁶ qaşaba şeklinde bir köydür haftada bir
 gün bāzārı turur içinde baŗka qādīsı ve ŗubaşısı oturur ⁰⁷ ve nil ırmağı üzerine müŗrif
 nefis havāsı gökcek yirdür evleri mısır evleri tavrında taşdan kār-gir ⁰⁸ evlerdür maŖñde
 eski mısruñ bir maĥallesi gibidür nihāyet eski mısır nilün berü yaqasında ol öte ⁰⁹
 yaqasındadır aralarına nil ırmağı fāsıla olmışdur berisinden öte yaqasına oq atılsa gezer
 ikisinün ¹⁰ ortasında nilün berü inlūlīgi nihāyet oq atımı yirdür nil ikisinün de evlerinün
 dıvārın döger ve cizenün ¹¹ öñi nil ırmağı ve ardı ucı dönmez düz ŗāhrālar ve nihāyeti
 yok beyābānlardur sābıqā zikr olınan hirem tağları ¹² ve ebū'l-hevl ŗüreti kendüye qarib

ol beyābānlar içindedür ve nil şuyı taşıdığı zamānlarda ser-tā-ser¹³ ol beyābānları şu başar şu altında kalur ve nil şuyı çekilicek yine açılır yir yir baŖı çukur ve alçağ¹⁴ yirlerinde nil şuları irkilür kalur büyük göller olur bu göllerün kenārları mürtefiŖ yirler olmağ-ıla şu¹⁵ anlara çıkmaz göllerün etrāfı şırf maŖmür köylerdür şu çekilicek bunlardan mā-Ŗadā ol şu altında kalan šāhrālar¹⁶ kemā-kān açılır anlarda envāŖ-ı hūbūbāt ekerler uçdan uca ol beyābāndur çayırdan çemenden ve tāze ekinlerden¹⁷ yeşil atlas dōşenmişe döner ve bir yıldan bir yıla ol göller hālı üzerine turur şuyı şoğılmaz pāk¹⁸ nil şuyıdır kenārlarında ve etrāfında olan köyler cümlesi ol göllerden şulanur göllerün etrāfı bahār¹⁹ eyyāmında latīf murğ-zārlar ve şerīf cūy-bārlar olur içleri turna gibi ve balıkcıl ve anqıd gibi ördek²⁰ kaz gibi ve sāyir şu kuşlarından niçe dürlü kuşlarla māl-ā-māl olup be-gāyet şikār mahalları ve sāyir temāşā yirleri²¹ olur ve šāhrālarını ser-tā-ser şu başduğı için ziyāde mezāriŖi çok nāhiyedür ekşeriyā vilāyet-i mısruñ **175A**⁰¹ kettānı orada hāşıl olur ve zıkr olınan üzre asl kaşaba-ı cize nil üzerine müşrif āb⁰² ve havāsı hūb bağ ve rāğı mergūb her vech-ile Ŗimāret ve ikāmete kabil yir olmağın Ŗamrū bin el-Ŗās^{100 03} radıyallahu teŖālā Ŗanh hāzretleri vilāyet-i mısırı feth itdüklerinde anlar-ıla bile olan ašhāb-ı güzinden⁰⁴ rıdvānullah-ı Ŗaleyhim ecmaŖın anda çok kimse tavattun idüp kalmışdır cizenün derün-ı mesākin ve mevāziŖi⁰⁵ bu şeref-ile dahı müşerrefdür hattā anlardan kaŖbü'l-ahbār hāzretlerinin ki šahābı-i meşhūrdur kabır-ı şerīfleri⁰⁶ nefsi-i cizededür ve dirler ki hāzret-i mūsā bin Ŗimrāñ şalavātullah-ı Ŗaleyhi anası içine koyup⁰⁷ nile atduğı şandūk ki qurān-ı kadimde kıssası mezkūrdur evāyilde cizede mescid-i tevbe dimeg-ile maŖrūf⁰⁸ mescid içinde mahfūz-ıdı ve şol hurmā ağacı ki hāzret-i meryem oğlu Ŗisā paygāmbarı Ŗaleyhi's-selām⁰⁹ toğurduğı vaqt anuñ altında emzürmüş-idi nite ki qurān-ı Ŗažimde bu da mezkūrdur ol hurmā ağacı da¹⁰ bu cizede-y-idi ve yūsuf paygāmbarı Ŗaleyhi's-selām hābs itdükleri kuyı ki sicc-i yūsuf dimekle¹¹ maŖrūfdur ve kıssa-ı yūsufda mezkūrdur ol da cize aŖmālından buşayr adlu bir köydedür ol köyi¹² içinde-y-iken anlara vahy gelmişdür

¹⁰⁰ rivāyet olunur Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretleri mısırı feth itdüklerinde kendüler-ile bile olan Ŗasker-i müsliminden hemedān adlu kimseye kendü kabilesiyle cizede tavattun eylemek üzre oldu Ŗamrū bin el-Ŗās bunu hāzret-i Ŗömere radıyallahu teŖālā Ŗanh Ŗarz eyledi anlar da cuvān-bende Ŗaskerünün kendünden ayrı olduğına niçe rāzī olduñ aŖvān ü enšāruñdan hiç bir ehaduñ senūñle anlar arasına şu giren yirde olduğına rāzī olmamak gereksin nā-gāh başlarına bir iş gelse anlara niçe meded idersin pes eger anlar senden ayrılmak isteyüp sen olduğun yirden gayrı yir begendilerse bārj anlara beytū'l-māldan bir hīsār yapı vir diyü buyurdılar Ŗamrū bin el-Ŗās hāzret-i Ŗömerün kelāmın anlara naql itdi biz cizeyi begendük bunda oluruz didiler Ŗamrū bin el-Ŗās dahı tārīh-i hicretün yigirmi birinci yılında-y-ıdı ki anlara cize kaşabasının dāyiresin çizüp anlara tolayı hīsārın yapı virdi ol kabile halkı içine yir yir evler yapıp içinde ašhāb-ı güzinden niçe kimseler tavattun eyledi

anuñçün ol kıyınınñ üzeri anda duŖā maķbūl olmağ-ıla meşhūrdur ¹³ kâfūr-ı ihşîdî ki yuķaruda ahvālî zıkr olındı mısrdā pādîşāh-iken ebū bekr bin el-haddād hāzretleri ki ¹⁴ ol zamānda olan Ŗulemā-yı kibārdan idi sordı bu diyārda duŖā maķbūl olacaķ nere vardur bir duŖā itmek ¹⁵ isterin didi anlar da sicn-i yūsufuñ üzeri didiler ve baŖŖı Ŗulemādan hīkāyet olınur ibn-i Ŗabbās radıya' ¹⁶ ilahu teŖālā Ŗanhümā hāzretlerinden rivāyet iderler bu sicnde-y-iken hāzret-i yūsufa Ŗaleyhi's-selām cebrā'ıl ¹⁷ gelüp ol ķarañu sicnde anlara görindükde hey sen kimsin ki bu zindāna girelden senden güzel yüzlü ¹⁸ kimse görmedüm diyü buyurdılar anlar da ben cebrā'ılın diyicek hāzret-i yūsuf Ŗaleyhi's-selām ağladı cebrā'ıl ¹⁹ yā bennā-allah ne ağlarsın didi hāzret-i yūsuf aña ağların ki cebrā'ıl bu aśl mücrimler maķāmında neyler didi ²⁰ cebrā'ıl yā bennā-allah bilmez misin hāķ sübhāne ve teŖālā biķāŖ-ı arzı payğāmbarlar-ıla pāk ider bu arada bir hāl var-ıdı ²¹ ola ki hāķ sübhāne ve teŖālā bu sicn içini ve etrāfında olan emākın içini senüñ vücūd-ı şerīfüñle pāk itdi **175B** ⁰¹ diyüp gitdi ol gün ahşama ķalmadın allah teŖālā emriyle hāzret-i yūsufi ol sicnden çıkardılar ⁰² bunlardan ğayrı çizeniñ bir şerefi dahı budur ki hāzret-i mūsā Ŗaleyhi's-selām çizede yüridüĝi ⁰³ yirlerde mübārek izleri üzerine bir mescid yapmışlardır hālīyā dirler ki ol mescid mescid-i mūsā dimeğ-ile maŖrūfdur ⁰⁴ bāb hūlvān nil kenārında bir yirdür anuñ tafşıl-i ahvālıdır hūlvān da aŖmāl-ı mısrdan bir köydür bunu ķadīmü'z-zamānda hūlvān bin bābilyān ⁰⁵ adlu bir ulu beg yapmışdı ki tebāyiŖa pādîşāhlarından şāmda ebrehe-i źi'm-menār adlu pādîşāhuñ Ŗaskeri-y-ıdı ⁰⁶ ve diyār-ı mısıriyyede hācer-i şavvān dirler bir taş olur üzerinden bir Ŗaceb ķara taşdur anı uvatsañ içi ⁰⁷ şaruntraķdur aña nażar iden içinde vāfir eczā-yı nārīyye olmaķ fehm ider nefīs çaķmaķ taşıdır anı çaķsañ ⁰⁸ çok ateşi çıkar ğayrı çaķmaķ taşlarına beñzemez be-ĝāyet sengin ve berk taşdur ğayrı memleketde biz aña beñzer ⁰⁹ taş görmedük bārī bu şavvān taşından evāyil-i zamānda nil üzerinde bir gemi var-ıdı anuñla hāķ ¹⁰ beriden öteye öteden berüye nilden geçerlerdi anı gemi yirine ķullanup ādemden ve tavadan esbābdan her neyi ¹¹ olursa anuñla taşırlar-ıdı anuñ gibi ağır taşdan iñen hīkmet budur ki şuya batmaz-ıdı bunuñ hīkmetinde baŖŖı ¹² Ŗulemādan bu şol esrār-ı tabīŖatdandır ki hāķ sübhāne ve teŖālānuñ irādetiyle tabāyiŖ-i eşyāda ķonmuşdur meşelā ¹³ ecsām-ı maŖdeniyyeden taş gibi ve demür ve baķır ve altun ve gümüş ve ķalay ve ķurşun gibi bunların her ķanķısından ki ¹⁴ bir ķap düzeler aña tartıda kendü ağırından artuķ şü şıĝar ola elbette ol ķap şuya batmaz şunuñ ¹⁵ yüzine gelür içine her ne ķadar nesne ķosañ götürür ĝarķ olmaz zıkr olınan taşdan gemi de böyle-y-ıdı ¹⁶ anuñçün şuya batmaz-ıdı nilde gemi yirine ķullanurlar-ıdı bunuñ emşālī Ŗālemde dahı niçe Ŗacıb ve ĝariḃ nesneler vardur ¹⁷ anları hūkemā-yı cihān bulmuşlardır meşelā

meşhûrdur hind deñizlerinde giderken her kaçan gice ziyâde kârañluk ve bulutluk¹⁸ olsa gemiciler gittükleri yol için gözledükleri ve anuñ üzerine gittükleri yıldızı yitürseler kendüler-ile¹⁹ balık şeklinde içi mücevvef demürden düzilmiş ve mümkün olan mertebe incedilmiş ziyâde yufka ve ince ağzında²⁰ bir pâre mıkñâtis taşı konmuş ve yâ ağzı mıkñâtis taşıyla yonulmuş bir âletleri vardır def’î anı çıkarup²¹ ol kârañlılık gicelerde şu üzerine qorlar hâk te’âlânun irâdeti-y-ile anuñ tabi’atında konan hâsıyye sebebi-y-ile **176A**⁰¹ ol demürden balık fi’l-hâl döner ağzın kutb-ı cenûbî cānibine ve kıyruğın kutb-ı şimālî tarafına eyler⁰² bundan cenûbla şimāl cāniblerin ma’ölüm idinürler ba’de-hu şark ve garbı ta’üyin idüp aña göre ol yılduzun⁰³ hâlini kıyâs iderler ve yolların bulup maşşudları olan semte toğrı revân olurlar bu hâk sübhâne ve te’âlânun⁰⁴ mahz-ı hikmet-i bâliğasıdur ki anuñ kühenine Ŗukûl irmez ve sebebin yine kendüden gayrı kimse bilmez fe-tebârek allah ahsenü’l-⁰⁵ hâliğin bâb Ŗariş menzilinün ahvâlini beyândur Ŗariş ki şimdi vilâyet-i mısırda mısrdan şâma giden⁰⁶ cādde yolun üzerinde akdeñiz kenârında bir kıumluk yirün adıdur yolcular gelüp bir gice orada çaķ deñiz⁰⁷ kenârında yaturlar menzil başıdur aslâ içilür tatlu suyu yoķdur konınca her kiři konduğı yiri qazar kıumını eđer bir kıulaç miķdârı⁰⁸ kıazmadın suyu çıkar ammâ gâyetle acıdur âdem içemez ba’zı tavarlara ve develere içürürler şimdi orada hiç⁰⁹ şinlikden eđer yoķdur ammâ nevâhişinde yoldan şapa Ŗarab bâdiyeleri içinde kıuşlukluk yolda yoldan yuķaruda¹⁰ bir köy vardır ki asl Ŗariş odur ba’zılar arz-ı mısır burada tamâm olur bundan ötesi arz-ı şâmdur dirler¹¹ evâyil-i žuhûr-ı benî-âdemde ol köy bir şehir-i ma’ômür-ıdı vilâyet-i mısrun tûfândan soñra Ŗimâret olınan qadimî ma’ômür¹² şehirlerinin biri dañı bu-y-ıdı sâbıkâ zıkr olınduğı üzre mısrayim bin bayşar bin hām bin nūh dedesi qalimūn¹³ kâhinle gemiden kıķup vilâyet-i mısra giderken ittifâķ bir araya irdiler meger bu mısrayim bir gâyet¹⁴ semüz tenlü oğlan-ıdı anuñcün evvelâ burada ağaķ tallarından bir sâye-bān idi virüp üzerin otlar-ıla¹⁵ ördtiler orada bir zamān oturdılar Ŗarab sâye-bāna Ŗariş dir anuñcün adı Ŗariş qaldı şāniyā bir zamān¹⁶ oturduķdan soñra anuñcün bu sâye-bān yirinde bir şehir yapı virüp adını dersān qodılar ki dillerince¹⁷ ma’ônāsı cennet qapısı demek olur ve bu şehrun etrāfin be-gâyet Ŗimâret itdiler ve bi’l-cümle tûfândan soñra¹⁸ arz-ı mısırda evvel Ŗimâret olınan bu Ŗariş şehri-y-ıdı ki evvel adı dersān-ıdı ol zamānda etrāfı¹⁹ ser-tā-ser mezra’alar ve bağlar bāğçeler-ıdı andan tā deñiz kenārlarına varınca kıuşlukluk yol miķdârı bu²⁰ vech-ile ma’ômür-ıdı ba’zılar şöyle naql iderler ki bu mısrayim yolda gelürken atasından ve qarındaşlarından²¹ ayrılup yalunuz ilerü gitmiş-ıdı anlardan öñdin ittifâķ bu dersān şehrin yapduķları yire irişdi **176B**⁰¹ nā-gāh orada şām cānibinden ol hinde bir vahim

havā çıkup anı çaldı bî-ihtiyār orada yıkıldı ⁰² esen havā mizācına haylî te'sîr idüp serāsime itdi bir zamān orada bî-hūş olup yatdı uykusı ⁰³ arasında aña bir kimse gelüp beşāret itdi muştılık olsun saña bir arzā kadem başduñ ki yirlerüñ ⁰⁴ hayrlusı ve bereketlüsi ve devlet ve Ŗizzet ve taht ve baht ve saltanat menzilleridür didi inildeyürek ⁰⁵ uykusından uyandı gördi üzerinde ağaç tallarından bir sāye-bān idilmiş dört yanında çeşmeler ⁰⁶ akar hāq teŖālāya hāmd idüp tazarruŖ ve nāliş eyledi atasını ve karındaşlarını dahı oraya şalup anlar-ıla bir ⁰⁷ yire gelmeleri içün ve bu memleket kendülere mübārek olmağ-ıçün şıdk-ıla bir duŖā itdi duŖāsı müstecāb olup ⁰⁸ hāq teŖālā anları da az geçmedin oraya şaldı cümle bir yire cemŖ oldılar kendüden gayrı üç karındaşları ⁰⁹ dahı var-ıdı ve her birinüñ oğulları kızları var-ıdı cümle atası ve anası ve sāyir müteŖallikātı irkek dişi ¹⁰ otuz baş kimse-y-idiler Ŗarişde bir yire gelüp bir miqdār oturdılar hāq sübhāne ve teŖālā anlara deñiz içinden ¹¹ at gibi eşek gibi sığır gibi koyun gibi deve gibi intifāŖ idecek hayvānāt çıkarı virdi gelüp anlara ¹² mutiŖ oldılar baŖde-hu kimine binüp kimine esbāb yükledüp kimin sürdiler oradan geçüp bir dahı vāsiŖ ¹³ yir arayu nil kenārınca gitdiler āhir münüf şehri olduğı yire yitdiler begenüp anda kındılar bir köy yapup ¹⁴ nıbtıyye dilince aña māfe diyü ad virdiler ki maŖnāsı otuzlar demek olur ki münüf ol māfedendür baŖzıların ¹⁵ bunda zürriyeti çoğaldı yir yir arz-ı mısır zirāŖat ve Ŗimārete başladılar vardukça mevāşileri üredi ¹⁶ kuvvet ü kudretleri artdı yir içinde niçe maŖdenler dahı buldılar ulu ulu zeberced taşları çıkarurlar anlardan ¹⁷ büyük büyük tebsiler ve şinler düzerler-idi ve niçe altun maŖdenleri de buldılar ki içinden üstün ¹⁸ ağaçları deñlü ve deve gevdeleri büyüklüğü altun sebkeleri çıkarurlar-ıdı baŖzılar bu Ŗariş ki sābıkā ¹⁹ zıkr olınan arz-ı cefārdandur mūsā paygāmbar Ŗaleyhi's-selām firŖavnı zamānında gāyet-ile maŖmūr-ıdı otlu şulu ²⁰ köylerinüñ kendlerinüñ nihāyeti yoğ-ıdı hattā bundan tā yemen vilāyetine varınca ki niçe aylık yoldur birbirlerine muttasıl ²¹ döşenmiş Ŗimāretliğ-ıdı buña Ŗariş demek andan kalmışdur ki türkçe maŖnāsı döşenmiş dimekdür ve hāq sübhāne ve teŖālā

177A ⁰¹ kūrān-ı kādımde ⁰² **وَمِمَّا كَذَبُواْ بَعْدَ مَا نَبَاَهُنَّ رَبُّهُنَّ أَنَّهُنَّ كَاذِبَاتٌ** diyü buyurdukları āyet-i kerīmede anların harābına da işāret vardur bu Ŗimāretlerde ol zamānlarda ⁰³ harāb olmuşdur ve kaŖbü'l-aḥbār ḥāzretlerinden mervīdür Ŗarişde on paygāmbarlar kabrı ⁰⁴ vardur dirler bāb faramā ki arz-ı mısırda meşhūr yirlerüñ biridür anuñ tafşil-i ahvāl budur faramā dahı arz-ı mısırda deñiz kenārında deñize ⁰⁵ üç mīl miqdārı yirde bir kādım şehrdür şimdi harāb olmuşdur bir köydür zıkr olınan tinnīs ⁰⁶ buḥayresi kenārındadır ve zamānında gāyetle ucuzlık ve şinlik şehir-idi cālīnos ḥakīmüñ kabrı ⁰⁷ andadur dirler ve zamān-ı kādımde andan kıbrūs atasına ki şimdi aqdeñiz içinde meşhūr

atadur ⁰⁸ karadan yol var-ıdı soñradan deñiz taşdı ol yolu başdı deñiz oldı başduğı yirler ol ⁰⁹ zamānda āblık mermer maŕdeniydi vilāyet-i mısırda olan āblık mermerleri oradan keserler-idi ¹⁰ ve eger efvāh-ı nāsdan şayiŕ olan üzre iskender istanbul boğazın kesüp kara deñizi aqdeñize aqıtduğı ¹¹ vākıŕ ise meger ol yolu aqdeñiz ol vaqt başdı ola yohsa kıbrūs atasından didükleri ¹² yirüñ mābeyni kara olsa bir niçe günlük yol olur kendü kendüden deñiz taşup bu kadar yiri ¹³ başmak hayli baŕıddür ve dirler ki qurān-ı qadimde mezkūr olan üzre hāzret-i yaŕŕüb Ŗaleyhi's-selām ¹⁴ oğullarına
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِإِبْرَاهِيمَ إِدْرَاةً وَمِنْهُ لَآيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ diyü buyurdukları ebvābdan murād ¹⁵ faramā hışārınuñ şarkisinde olan taşdan qapulardur anuñçün bir zamānda tinnisde olan beglerden ¹⁶ bir beg ādem gönderdi ol qapuları yirinden qoparayın alayın didi faramā halkı kılıc bıçağ-ıla ve yarağ ¹⁷ yasağ-ıla çıqup qoparmağa qomadılar hāq sübhāne ve teŖālā qurān-ı qadiminde añduğı qapular bunlardur diyü virmediler ¹⁸ diyü hikāyet olunur ve dirler ki bu faramāda biten hūrmā hiç bir diyārda olmaz bunuñ hūrması qoruğı olur ¹⁹ içinde yigirmi dirhemden ziyāde bir dāne hūrmā qoruğı bulunmaq çok olur ve baŕŕi hūrmā qoruğı olur ki ²⁰ uzunluğda bir qarış miqdārı olur ve bu faramā-y-ıla qulzüm deñizinüñ arası bir gün bir gicelik yoldur mülük-ı ²¹ māziyeden biri qulzüm deñizin faramāya toğrı keseyin qulzüm deñizinden aqdeñize **177B** ⁰¹ aqdeñizden qulzüm deñizine yol olsun gemiler işlesün diyü qaşd itdi soñradan arz-ı mısır deñiz başa ⁰² diyü qorqup bu fikrden yine vāz geçdi baŕŕılar qurān-ı qadimde
مَرْجَ الْفَيْنِ يَسْأَلُهَا رَبُّهَا لَآئِمَةً ⁰³ āyet-i kerimesinde buyrılan berzahdan murād bu mābeyndeki qaradur ki iki deñizüñ arasına girmişdür dirler ⁰⁴ bāb qulzüm şehrinüñ ahvālını beyāndur vilāyet-i mısruñ şimdi süveys didükleri yirde qadimü'z-zamānda qulzüm bir şehir-idi ⁰⁵ şimdi andan bākı qalan süveysde mevcūd olan bir kaç hānedür evvelde dahı iñen büyük şehir degil-idi anuñçün ki ⁰⁶ beğāyet emr-i maŕāşı teng yirdür ne şuyı vardur ne ağacı ve ne ekini vardur ve ne otı bir yābis qurı yirdür ⁰⁷ aña şuyı arıq yirlerden quyılardan getirürler ve sāyir hevāyici de āher yirlerden gelür kendüde hiç nesne hāşıl ⁰⁸ olmaz ammā hicāz vilāyetinüñ deñiz yolından iskelesidür hicāz ve yemen vilāyetlerine andan bāzir-gānlar ⁰⁹ ve huccāc işler anuñçün mısra andan gelür gider ādem eksük olmaz bāb tih şahrāsınuñ ahvālını beyāndur ¹⁰ eyle ki yuqaruda zıkr olındı aña yakın yirde tih bir yirdür eyle-y-ile anuñ ortasında bir Ŗaceb yoqışı ¹¹ vardur evāyilde sarplığından aña tavar-ıla kimse çıqamazdı yayan olmayınca ādem gidemezdi ¹² aña degin ki ahmed bin tulun oğlu hamārūye ki hulefā-yı fātımiyyeden (evvel mısra pādişāh olan kimselerdendür) mısırda pādişāh-iken emr itdi ¹³ ol yoqışı düzeltdiler şimdi evvelki gibi degildür ve atlu kimse bu tih

řahrāsınuñ ortasında iki ¹⁴ güç yir yürimek gerek ki fārān şehri olduğı yirde fārān
 baħrınıñ kenārına irişe ki ¹⁵ firŖavn şavmı-y-ıla deñize orada ğarķ olmuşdur ve tıh
 řahrāsı ki meşhurdur her yanından kırķ fersaħ ¹⁶ yirdür benı isrā'ıl kırķ yıl yol
 bulamayup içinde ser-gerdān ve ĥayrān olduķları řahrā budur ¹⁷ anuñçün buña tıh
 řahrāsı dinilmiřdür ve anlaruñ ĥikāyetleri řurānda meźkurdur tamām kırķ yıl bu řahrāda
¹⁸ ĥayrān gezüp ne bir şehre irişüp ve ne bir eve girüp ve ne bu kırķ yılda řaftānların
 ğöñleklerin ¹⁹ deĝiřüp hiç vech-ile ĥuzūr eylemek vāķıŖ olmamıřdur belki řöyle ĥayrān
 olup içinde çeĝzinüp ²⁰ dönmişlerdür irādet-i ĥaķķ-ıla ol řahrādan taşra çıķamamıřlardur
 maŖa-hazā dirler ki bu řahrānuñ uzunluğı nihāyet ²¹ altı ğünlük yoldur ve ĥazret-i mūsā
 řalavātullah-ı Ŗāleyh bu tıh řahrāsı içinde vefāt itmişdür **178A** ⁰¹ ve ĥikāyet olunur
 tārıh-i hicretüñ altı yüz elli ikinci yılında mısırda olan memālik-i baħriyyeden ki anlar
 kimlerdür ⁰² yukarıda geçmişdür bir bölük çul tāyifesi kaçdılar anlardan bir kaçı
 yoldaşlarından ayrılup yol azdılar ⁰³ nā-gāh tıh řahrāsı içine düşdiler biş ğün biş ğice
 içinde yürüdiler altıncı ğün ıraķdan ğördiler ⁰⁴ bir şaraltı žāhir oldu varuraķ ğördiler bir
 Ŗaźim řehrdür anuñ bārūları ve ĥiřārı dıvārı ⁰⁵ ve řapuları var cümlesi yeřil mermerden
 ol řehrūñ içine girüp anı tolandılar ğördiler anı ⁰⁶ řum başmış ve soķaķların evlerin
 ğömmiş anuñ içinde baŖzı şaplar kaçaklar ve geyecek cinsinden libāslar ⁰⁷ buldılar
 anlardan her řanķısıñ ellerine alsalar eskiliginden ve çürikliginden tartāĝan olurdu
 çārsūsında ⁰⁸ bir bezzāz dükkānınuñ içine girdiler mücresinde toķuz Ŗaded altun
 buldılar üzerinde geyik şüretleri ⁰⁹ ve Ŗibrāñı yazu-y-ıla yazılmış sikkeleri var-ıdı ve
 řehrūñ içinden bir yiri şazdılar altında taşdan ¹⁰ bir şarnıç çıķdı şuyla toluydu şuyından
 içdiler şar şuyından řovuĝ-ıdı baŖde-hu ol şehreden ¹¹ taşra çıķdılar tamām bir ğün
 aħřama deĝin yürüdiler Ŗarab tāyifesinden bir bölük kimselere şataşdılar ¹² anlara uyup
 bile ğitdiler anlar-ıla kerk şehrine ğeldiler ol bulduķları altunları baŖzı řarrāflara
 virdiler ¹³ üzerlerindeki sikkeyi okıdılar ğördiler ĥazret-i mūsā Ŗāleyhi's-selām
 zamānında kesilmiş altunlardur her ¹⁴ altuna yüz aķça kıymet şodılar ve ol ğördüĝüñüz
 yeşil řehr benı isrā'ıl şehrlerindendür orada bir ¹⁵ řum tūfānı olur ğāh artar ğāh eksilür
 ol şehri ğāh örter ğāh aķar anı yol azan ¹⁶ kimselerden ğayrı kimse ğörmez didiler bāb
 vilāyet-i mısruñ iskelelerinden dimyāt ki meşhurdur anuñ aħvālı beyānıdır ¹⁷ dimyāt
 arz-ı mısrdan bir nāhiyede nil şuyı aķdeñize şarışduğı yirde yapılmış bir şaşabadur ¹⁸
 žıkr olınan tinnış-ile bunuñ mābeyni on iki fersaħ yirdür bunu aşlda uşmün bin mısırāyim
 oĝlanlarından ¹⁹ dimyāt adlu kimse bünyād itmiş-ıdı řoñra daħı anuñ adıyla meřhūr oldu
 ve dirler ki idriş ²⁰ payĝāmbar Ŗāleyhi's-selām evvel nāzil olan süryāñı dilce bu kelām-
 ıdı ki Ŗarabıye tercüme ²¹ itdiler maŖnāsı bu-y-ıdı اَنَا اَللّٰهُ نَبِيُّ الْمَدْيَنَ الْفَلَسْطِيْنُ بِالْوَقْدِ وَشَبَّحَ اَجْمَعُ بَيْنَ الْعَنْجَلِ وَاللَّحِ

178B ⁰¹ اَوْتَارَكَ السَّيْفَ وَكَانَ لَكَ شَيْءٌ فِي يَدِكَ وَكَانَ لَكَ شَيْءٌ فِي يَدِكَ ⁰² bu kelimātuñ şerhinde tevārîh kitāblarında bu zıkr olınan dört hârfdan ki dimât lafzı hâsıl olur süryânî dilce dimât diyü kudrete dirler pes ⁰³ dimyât lafzı dimâtdan me'hûz olup bunuñla tatluyla acınuñ cem'olduğı yire işâret olınmış olur ki ⁰⁴ dimyât kaşabası olduğı yirdür ve anda nil şuyı acı deñize qarışup ikisi bir yire gelür diyü beyân eylemişler ⁰⁵ ve ba'Özı ehl-i tevārîh dimyât bilād-ı qadîmedendür aslâda ıtrîb bin kıbtîm bin mısırâyım oğlu qalîmûn zamânında ⁰⁶ binâ olınmışdur bu qalîmûnuñ dimyât adlu bir oğlu var-ıdı anası sâhire-y-idi bu şehre anuñ adı-y-ıla ad ⁰⁷ urılmışdur dir yukaruda dañı buña işâret olınmış-ıdı ve Óamrû bin el-Óās hâzretleri vilâyet-i mısır küffâr ⁰⁸ elinden feth itdügi zamânda dimyâtda muqavkısuñ tayılarından hāmûk adlu bir kâfir beg-idi dimyâtı ⁰⁹ müslimîne virmedi Óinād ve muhâlefet itdi şâm vilâyeti ve sâyir arâzî-i mısır meftûh oldı hemân ol ¹⁰ kaldı Óamrû bin el-Óās hâzretleri Óasker-i müsliminden bir miqdâr kimse-y-ile miqdâd bün el-esved hâzretlerin ki ¹¹ şâhâbe-i güzîñ rıdvânullah-ı Óaleyhim ecma'Öñin içinde be-gâyet şecâ'at ve mehâbet ile ma'Örûf şâhâbıdır dimyât ¹² üzerine gönderdiler ki vara feth eyleye zıkr olınan hāmûk yolda Óasker-i küffâr-ıla anları qarşuladı bir yirde ¹³ anlar-ıla muqâbele ve muhârebe eyledi cenkde bir oğlu düşdi âhir sınıp kaçdı vardı dimyâta girüp ¹⁴ a'Övân ve en'sârın yanına cem' idüp anlar-ıla müşâvere itdi yanında bir Óâqıl kimse olurdı aña ¹⁵ yâ melik Óâqıl bir cevherdür ki hiç aña kıymet yokdur anı hiç bir kimse kullanmadı illâ ol anı necât yolına ¹⁶ kulağuzladı helâk olmağdan kırtardı bu üzerümüze gelen Óarab tâyifesi ki varur evvel-i ¹⁷ emrlerinden bu zamâna gelince hiç yirde pençeleri burılmadı ve sancaqları dönmedi darb-ı dest ¹⁸ niçe memleketler feth itdiler halkların h'wâr ve zelîl eylediler hiç kimse anlara muqâbeleye qâdir olmadı biz şâm Óaskerinden ¹⁹ artuq olmayavuz anlara şâm Óaskeri qarşu tırmadı biz nice tururuz bu qavm her nereye varurlarsa ²⁰ feth ve zaferle mü'eyyed bir qavm ancak re'y-i şâyib budur ki bunlar-ıla şulh idesin tâ bunlardan gönümüz emîn ola ²¹ cānumuz ve ehl ve Óayālumuz ellerinden alayuz senüñ Óaskerüñ muqavkısdan çok olmaya didi hāmûk anuñ **179A** ⁰¹ sözün diñlemedi belki aña gâzab idüp anı öldürdi meger hāmûkuñ kendüye muhâlif şetâ ⁰² adlu bir Óâqıl ve dānâ ve şec'Ö ve tūvānâ oğlu var-ıdı ittifâk evi hîşâr dîvârına ulaşuğ-ıdı ⁰³ gice içinde hîşâr dîvârından aşup Óasker-i müslimîne vardı hîşârıñ alınmağa qâbil olan yirlerin ⁰⁴ anlara hep söyledi andan yine ol gice mahfî hîşâr içinde evine geldi evvelden hayra mâyil yigit idi ⁰⁵ ehl-i islâmıñ âyîn ve etvârın işidür cümlesin begenürdi hâk te'Öâlānuñ hidâyetine muqârin qulı-y-ıdı ⁰⁶ ve bi'l-cümle ol gicenüñ ertesi müsilmānlar seheri anuñ didügi yirlerden hîşâra üşdiler yir yir ⁰⁷ yalıñ kılıçlar-ıla ateş şu'Öleleri gibi dîvârı üzerine ağıdılar hāmûk kıssadan gâfil-idi hârb ⁰⁸

yarağıyla cenk için hîsârdan taşra çıkınca gördi hîsâr üzerinden müsilmânlar tekbiir getürürler âvâzları ⁰⁹ der ve dervâzelere toldı mütehayyir oldu oğlu şetâysa bu arada kendüye tâbi'î iki biñ miqdârı kimesneler-ile ¹⁰ müsilmânlara tapdı varup içlerine karşıdı toğrı miqdâd hâzretleri öñine varup öñlerinde müsilmân ¹¹ oldu müsilmânlara dimyâtı teslim itdi miqdâd dimyātuñ begligin aña virdi ve Óamrû bin el-Óâs hâzretlerine ¹² fetî haberin gönderdi ba'Öde-hu şetâ kendüye tâbi'î olan burlos ve dumayra ve uşmûm-ı tannâh vilâyetlerine ¹³ çıkup anlarda olan Óaskerin götürü müsilmânlar Óaskerine yoldaşlık itmek için anlar-ıla öñlerine düşüp ¹⁴ tinnîs şehrine toğrı anı fetî itmege aldı gitdi üzerine vardukları gibi tinnîs ehli anlar-ıla kıtâl-ı Óažim ¹⁵ eylediler şetâ anlar-ıla muhkem cenk eyledi Óaceb bahâdur yigit idi birbiri üzerine kâfirleruñ on iki ¹⁶ bahâdur kimselerin katl itdükden soñra ma'Öreke yirinde kendüyi de şehid itdiler hem gâzi hem şehid oldu ¹⁷ rahmetullah-ı Óaleyhim rahmeten ve is'Öaten ma'Öreke yirinden meyyitin kaldurdılar tinnîs fetîhinden soñra iletdiler ¹⁸ dimyātuñ taşrasında şimdi kabrı olduğı yerde defn eylediler ve üzerine türbe yaptılar meşhûr ziyaret-gâhlaruñ ¹⁹ biri oldu şehid olduğı şa'Öbân ayınuñ nısfındaydı ve cum'Öa gicesiydi anuñcün ol zamândan ²⁰ berü bu zamâna gelince her yıl şa'Öbân ayınuñ ortasında cum'Öa gicesi etrâfdan niçe halk gelürler ²¹ şetânuñ mezârı üzerinde cem'Ö olup rûhı için du'Öâlar iderler hâcetler dilerler ve bu şetânuñ **179B** ⁰¹ tinnîs ve dimyât yanlarında bir mahşûs şehri var-ıdı aña kendü adı-y-ıla ad urmuşlar-ıdı şetâ şehri ⁰² dirler-idi şimdi de mevcûddur ol nevâhîde bir kıarye-i ma'Ömüredür ve bi'l-cümle kâfir elinden evvelâ dimyât ⁰³ Óamrû bin el-Óâs zamânında miqdâd bün el-esved hâzretleri eliyle fetî olındı andan soñra niçe ⁰⁴ üstine fireng Óaskeri üşüp gâh fireng eline gâh gine müsilmânlar eline düşdi üzerinde ⁰⁵ çok gâzâlar olmuşdur anuñ sebebiyle müsilmânlar fireng kâfirleri elinden niçe belâlar çekmişler ⁰⁶ ve içlerinde çok nefîr-i Óâmlar itmişlerdür ki müstaķil mufaşşal târihleri kitâbları vardır âhir ⁰⁷ târih-i hicretüñ altı yüz kırk sekizinde vilâyet-i mısırda olan erkân-ı saltanat gördiler ⁰⁸ mādām ki dimyât şehri yirinde bâķi ola firengüñ aña tama'Öı ve gemiler-ile diyâr-ı mısra hücumı eksük ⁰⁹ olmaz muttasıl müsilmânlar anlar elinden cevri ve kevrden hâlî olmazlar ittifâķı bunuñ üzerine eylediler ki ¹⁰ dimyâtı yıķup yirinden gidereler bi'l-küllîye harâb eyleyeler buña binâ târih-i meżkûrda üzerine taşcılar ¹¹ ve mi'Ömârlar ve ırğâdlar gönderdiler hîsârınuñ temelinden kıazup taşların dürdiler uçdan uca ¹² sūrını harâb eylediler şehri oradan taģıtdılar gitdi bu şimdi mevcûd olan dimyât şehri ¹³ hîsârıyla andan soñra hâdiş olmuşdur bi-hamdillah-ı te'Öâlâ bu zamân-ı âbādân içre ki târih-i hicretüñ ¹⁴ toķuz yüz elli üçidür bu kıssa-ı ma'Ömüredür hîsâr-ı metîni ve sūr-ı haşîni vardır pâdişâh-ı islâm ¹⁵ -penâh ki âl-i Óoşmân

pādişāhlarınuñ pādişāhı ve rûm ve Óarab ve Óacem iklîmлерinüñ şahen-şāhıydı ¹⁶ eyyām-ı devlet-i hümāyûnında aÓdā şerrinden her vech-ile emîn ve içinde sākin olanlara hısn-ı hāşîndür ¹⁷ fireng kâfirleri aña nażar itmek degil vilāyetlerinde yönlerin andan yaña idüp yatmağa heybetinden ¹⁸ qorqarlar inşā'-allah bu saltanat ebedî pāy-dār ve bu qudret sermedî üstüvār ola āmîn ve arz-ı ¹⁹ mısrdan bu dimyāt tarafları ziyāde balıq kânıdur nilden ve acı deñizden anda vāfir balıq çıkarurlar ²⁰ her köşesi balıq şikār-gāhıdur rivāyet iderler târîh-i hicretüñ dört yüz sekizinci yılında dimyātda ²¹ bir balıq tutıldı tamām iki yüz altmış zîrāÓ uzunı ve yüz zîrāÓ ini var-ıdı **180A** ⁰¹ ādem turup içinden demür kürekler-ile yağın kürürler-idi içine niçe merkebler çeküp anlara ⁰² yağın yükledüp taşırlar-ıdı ol nevāhî halkı anuñ etin ve yağın güc-ile düketdiler bâb civār-ı mısırda ⁰³ Óayn-ı şems dimeg-ile meşhûr olan mevziÓüñ tafşîl-i ahvālıdur diyār-ı mısırda Óayn-ı şems didükleri şimdiki mısır şehrine bir iki at qoşumı ⁰⁴ yirde matariyye dimeg-ile maÓrûf bir köy civārında bir harāba şehir yiridür anda bir Óacıb ve garîb ⁰⁵ tavîl ve Óamîq aşāğası murabbaÓ toruğı sivri taş dikilür qadîmü'z-zamānda burada bir heykel-i ⁰⁶ şems var-ımış bu taş ol heykel bināsından qalmışdur dirler baÓzı kütüb-i tevārihde şöyle zîkr ⁰⁷ ider ki bu heykeli (ol) zamānda bilā-teşbih kaÓbe gibi tavāf iderler-idi etrāf-ı Óālemden anlar dîni üzre ⁰⁸ olan kimseler aña hacca gelürler-idi qadîmü'z-zamānda bundan ğayrı niçe yirlerde dahı baÓzı heykeller ⁰⁹ olurdı ki anları hac iderler-idi ve aslde heykel diyü ol bināya dirlerdi ki Óilmlerinde taÓyın ¹⁰ itdükleri üzre anı sebÓa-ı seyyāre yıldızları şeklerinde yaparlar anda yıldızlara taparlar-ıdı ¹¹ Óibādet-hāneleri-y-idi dirler ki ibtidā bu heykel yapmağı evāyil-i zamānda šābbiyye ki yıldızlara ¹² tapan kâfirlerüñ qudemāsıdur Óāzimün adlu kimseden aldılar ki anlar zuÓmınca Óāzimün ādem ¹³ payġāmbar Óaleyhi's-selām oĝlı şîş payġāmbardur ve hürmis-i evvelden aldılar ki idrîş payġāmbar Óaleyh ¹⁴ i's-selāmdur ki allah teÓālā izniyle cevāhir-i Óulviyye ve harekāt-ı nücūmiyyede ibtidā tekellüm iden ve heykeli ¹⁵ binā iden anlar-ıdı ammā anlar heyākilde haq sübhāne ve teÓālāya Óibādet idüp hezār zîkr ve temcîd ¹⁶ ve tehlîl iderler-idi anlara heykelleri bizüm mescidlerimiz meşābesinde-y-idi anlar devrinde haq ¹⁷ sübhāne ve teÓālānuñ emrine muhālîf iş itmezler-idi payġāmbarlarınuñ ¹⁸ muÓcizātları berekātında halkuñ gümrāhlarınuñ toĝrı yola gelmeklerine qābiliyyet var-ıdı ¹⁹ anlardan soñra halk dālele düşdiler şeytān iĝvāsı-y-ıla yıldızlara tapar šābiyye adlu bir tāyife düridi ²⁰ ve bu šābiyye zamānında yapılup neÓüzü-billah içlerinde yıldızlara tapduqları heykeller on iki ²¹ heykel-idi evvelkisine heykelü'l-Óilleti'l-evlā ikincisine heykelü'l-Óaql üçüncisine heykelü's-siyāset **180B** ⁰¹ dördüncisine heykelü's-sūra bişincisine heykelü'n-nefs dirler-idi bu biş

heykeller müdevver yapılmış binâlar-ıdı ⁰² altıncısına heykel-i zuhâl dirler-idi ki bu müseddes yapılmış-ıdı yidincisine heykel-i müşteri dirler-idi ki bu müşelleş ⁰³ yapılmış-ıdı sekizincisine heykel-i merrih dirler-idi ki bu murabba'ı yapılmış-ıdı toközuncısına heykel-i şems dirler-idi ki ⁰⁴ bu daıı murabba'ı yapılmış-ıdı onuncısına heykel-i zühre dirler-idi ki bu müşelleş-i mustatıl yapılmış-ıdı on birincisine ⁰⁵ heykel-i Öutârid dirler-idi ki bu murabba'ı-ı mustatıl içinde müşelleş yapılmış-ıdı on ikincisine heykel-i kamer dirler-idi ki ⁰⁶ müşemmen yapılmış-ıdı ve bu on iki heykelden ki her birisine bir tâyife tapar aña Öibâdet iderdi ve cehâletlerin ⁰⁷ bu vechle tevcih idüp anlara tapduklarına bunu sebep söylerler ve eydürler-idi ki şâni'ı-ı Öâlem vaqtâ ki ⁰⁸ şîfât-ı hûdûşdan muşaddeş olup anuñ celâlî idrâkından mañlûkât-ı muhdesi Öacz lâzım oldu ise ⁰⁹ ve anuñla bunlar ortasında bi-vechin-mâ münâsebet olmadı ise müteÖayyin oldu ki aña kulları kendü ¹⁰ yanında muşarreb olanlar vesilesiyle ulaşalar ki anlar revhâniyyûn ya'Öñ meleklerdür tâ kulları-y-ıla ¹¹ anuñ ortasında vâsıta olup kullarına şefî'olalar ve dönüp şöyle zu'Öm iderler-idi ki seb'ıa-ı ¹² seyyâre didükleri yılduzlara müdebbir olan yidi melek ola ya'Öñ bu yidi yılduzdan her birinüñ ahvâlin ¹³ kendü göğinde bir melek tedbîr ide ve her melege bir heykel ve her heykele bir felek lâzım ola ve her melek ¹⁴ emrin tedbîr itdügi yılduz ol melegüñ heykeli ola ve bu melegüñ ol heykele nisbeti rûhuñ ¹⁵ cesede nisbeti gibi ola ve yine zu'Öm iderlerdi ki elbette kul ile mevlâsı ortasında vâsıta ¹⁶ olan görünmek daıı gerek ki kul aña oñatca teveccüh idüp andan aña fâyide hâşıl ola dirler-idi ¹⁷ ve bu zu'Ömlarına binâ yılduzlaruñ şeklllerine ve hey'etlerine göre heykeller düzüp anları yirde gökdeki ¹⁸ yılduzlar yirine tutarlar anlara taşarrüb ve Öibâdet iderler-idi ve bunuñla yılduzlaruñ müdebbirleri ¹⁹ olan meleklerle taşarrüb iderüz diyü mülâhaẓa iderler-idi zîrâ bu heykeller ol meleklerle cism gibidür ²⁰ bir kişinüñ cismine taşarrüb iden elbette rûhına da taşarrüb ider dirler-idi seb'ıa-ı seyyârenüñ ²¹ feleklerinde evlerin ve toğup tılınacak yirlerin ve birbirlerine ittisâlların ve giceden gündüzden **181A** ⁰¹ ve sâ'Öatlardan ve iklimlerden her birinüñ ta'Öalluğ itdügi nesnelerden ve şahşlarından sûretlerinden ⁰² ve sayir bunlara beñzer hâllarından ki Öilm-i riyâziyede mezkûrdur cümle ahvâlların zabt ve hıfẓ idüp ⁰³ her yılduzuñ heykelin aña göre yaparlar-ıdı ve seb'ıa-ı seyyâre yılduzlarına ne'Öüzü-billah erbâb ve ilâha ⁰⁴ ıtlâk idüp içlerinden güneşe ilâhü'l-ilâhe ve rabbü'l-erbâb dirler-idi ve güneş kendüden ⁰⁵ gayrı ol altı yılduza nûr virür anlara nûr andan fâyiz olur diyü zu'Öm iderler-idi ve fi' ⁰⁶ l-hâkıka bu sûretlere taşarrübden ğarażumuz meleklerle taşarrüb olup anlara taşarrübden daıı ğaraż-ı aşlimüz ⁰⁷ bârî te'Öâlâya taşarrübdür böyle olmayınca bârî te'Öâlâya taşarrüb olunmaz diyü söylerler-idi ve bu tâyife ⁰⁸ enbiyâya kâbil degiller-

idi beşer beşere mevlâsıyla kendü ortasında vâsıta olımaı dirler-idi ⁰⁹ nite ki anlaruñ böyle didüklerinin qurân-ı qadimde hâq sübhâne ve teâlâ hâzret-i resül-ı Ŗışâ kıssasında ¹⁰ sûre-i yâşinde ¹¹ قَالُوا مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مَوْلًى وَلَا نَحْنُ نَحْنُ الْوَالِدُونَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مَوْلًى دُونَ مَوْلًى قَالُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ ذَكِيمٌ

âyet-i kerîmesinde hikâyet ider bundan ğayrı qurân-ı qadimden niçe mevâzıŖda daıı enbiyâ hâqqında kefare ¹² böyle didükleri mezkûrdur ve'l-hâsıl anlar bu tariķle her kevkebüñ heykelin düzdüklerinden şöıra her ¹³ ğün sebŖa-ı seyyâreden bir yıldız için Ŗibâdet kıılurlar-ıdı ol ğünüñ rabbı oldur diyü zuŖm ¹⁴ itmekle namâz ve nâz ve niyâzların aña iderler-idi ve namâzları da üç vaķt-ıdı evvel ğün toĝduĝı gibi ¹⁵ ikinci ortalıĝa geldüĝi gibi üçünci tulunduĝı gibi-y-ıdı ve sebt ğünü zuhal için ve aĥad ¹⁶ ğünü müşteri için ve işneyn ğünü merrih için ve şulaşâ ğünü şems için ve erbaŖa ğünü zühre için ¹⁷ ve ĥamîş ğünü Ŗutârid için ve cumŖa ğünü kamer için namâz kıılurlar-ıdı ve aşhâb-ı tevârih şöyle ¹⁸ naķl iderler ki Ŗacem memleketinde qadimü'z-zamânda olan kâfir pâdişâhlarından manûçehr ki meşhûrdur ¹⁹ belhde bir heykel-i kamer düzmiş-ıdı murâdı zuŖmınca anı kaŖbe-i şerife-y-ile ber-â-berleşdürmek-ıdı ²⁰ emriyle fâris ehli cümle anı ĝelüp tavâf iderler-ıdı üzerine bilâ-teşbih kaŖbe tavrına ĥarir ²¹ örtmişler-ıdı ol heykelüñ adına nev-bahâr dirler-ıdı şöıradan fâris ehli mecüş olıcaķ **181B** ⁰¹ anı beyt-i nâr itmişler-ıdı ol beyti bekleyene bermek dirler-ıdı berâmike didükleri vezirler ⁰² ol nesldendür şöıradan târih-i hicretüñ şallallahu Ŗalâ-vâzıŖı kırķ birinde muŖaviyenüñ hilâfetinüñ ⁰³ evvel yılında ol heykeli ĥarâb itdiler be-ĝâyet Ŗâżim binâ-y-ıdı yaluñuz etrâfında aña ĥizmet idenler ⁰⁴ turmaĝ-ıçün tamâm üç yüz altmış hücreleri var-ıdı ve zikr olınan heykellerden yemen vilâyetinde şanŖâ ⁰⁵ şehrinde daıı kaşr-ı Ŗumdân dirler bir zühre heykeli var-ıdı ki anı ðaĥhâk yapmış-ıdı bu da hâzret-i ⁰⁶ Ŗoşmân radıyallahu teâlâ Ŗanh hilâfetleri zamânında yıķıldı bunlardan ĝayrı endülüs iķliminde daıı cezire-i ⁰⁷ endülüs ile ol diyârda arz-ı kebire dimeĝ-ile maŖrûf olan yir ortasına ĝiren taĝda bir müşteri ⁰⁸ heykeli var-ıdı anı batlamiyüs kıızı sâbıkü'z-zikr qalûbatrâ yapmış-ıdı ve fergânada daıı bir ⁰⁹ heykel-i şems var-ıdı bir Ŗâlâ binâydı aña kâvsân dirler-ıdı evâyilde ĝelen fâris pâdişâhlarından ¹⁰ biri yapmış-ıdı anı muŖtaşim-billah ĥalîfa bozdı ammâ ĝeldük mısır yanında olan mezkûr Ŗayn-ı şems ¹¹ heykelin kim yapmışdur bunda ehl-i tevârih ihtilâf itmişlerdür anda söylenen sözlerüñ meşhûrı ¹² müverrihlerden ibn-i vaşîf şâh zikr itdügıdür ki mısır ahvâlına sâyir müverrihlerden ol artucaķ ¹³ vâķıfdur ve eydür ki evvel-i kitâbda zikr olınan naķrâvuşu'l-cebbâr vilâyet-i mısırda pâdişâh-iken ¹⁴ her kaçan bir yire binse Ŗâdet-ıdı öñince niçe mâhir sâĥirler giderler-ıdı Ŗacıb ve ĝariĝ aña niçe tehâyil ¹⁵ ve temâşil gösterürler-ıdı ĥalk cemŖ olup anları temâşâ iderler-ıdı anuñ öñince gösterdükleri ¹⁶ aŖmâl-ı siĥri ĝörüp Ŗaceblerler-ıdı ğünlerde bir ğün mezkûr

naḳrāvuş maḥsūs kendüçün Ŗibādet ¹⁷ itmege bir heykel binā olinmağa emr eyledi ki anda bir Ŗālā ḳubbe ola ve ol ḳubbede güneşüñ ve sāyir yıldızlaruñ ¹⁸ süreti tertīb olına ve çevre yanında niçe şanemler ḳona ve Ŗacāyib ve ğarāyib şaniŖatlar geçile emri üzre ¹⁹ bu şimdi mısırda Ŗayn-ı şems didükleri mevziŖde kendüçün bir zibā ve Ŗālem-ārā heykel-i şems ²⁰ yaptılar ki şems gibi cihānda ḥüsnde bir ve nevŖ-i şahsına münḥāsır-ıdı naḳrāvuş ğāḥi anda varur ²¹ yidi gün tururdu ve zıkr olınan āyın-i bātılları üzre sebŖa-ı seyyāreden günde bir yıldız adına Ŗibādet iderdi **182A** ⁰¹ ve orada iki ulu taşlar dikdürüp üzerlerine ol vaḳtuñ tārīhini yazdurdı ol ⁰² taşlaruñ birisi sābıḳā zıkr itdügümüz tavīl ve Ŗamıḳ taşdur ki elān yirinde ḳāyimdür kemā-kān ⁰³ ol üzerinde yazduḳları yazular turur ammā anları kimse okıyamaz ve naḳrāvuş bu heykeli ⁰⁴ yapduḳdan soñra emr eyledi niçe künüz ve cevāhir ve edviye-i nāfiŖa gibi sāyir Ŗacıb-i Ŗālemden çok dürlü ⁰⁵ nesneler getürdiler bu Ŗayn-ı şemsde ve etrāfında gömdiler ve tılsimāt-ıla bağladılar Ŗayn-ı şems ḥuśūsında ⁰⁶ vaśif şāḥ zıkr itdügi budur ammā baŖŖı ehl-i tevārīḥ şöyle zıkr iderler ki bu şimdi mısırda Ŗayn-ı ⁰⁷ şems didükleri yir ḳadīmü'z-zamānda bir kiçirek şehir-idi tolayı bārū içine alınmış-ıdı bu şehriñ ⁰⁸ içinde taşdan yonılmış Ŗaḳīm ḳorḳunç şekllü şanemler var-ıdı baŖŖınuñ uzunı otuz ziraŖ-ıdı ⁰⁹ aŖŖası daḥi ḳaddına göre-y-idi anlardan her bir şanem taşdan bir ḳāŖide üzerinde-y-idi Ŗacıb ve ğarīb ¹⁰ muḥkem ve üstüvār şanŖatlar-ıla turḳurılmış-ıdı ve ol şehriñ ḳapusunda ulu taşlarda ḳazılmış ¹¹ insān şekilleri ve sāyir niçe ḥayvānāt süretleri var-ıdı üzerlerinde bilinmez ve okınmaz yazularuñ ¹² nihāyeti yoĝ-ıdı ḥiśārı ve bināları dıvārlarında az taş var-ıdı ki üzerinde yazulardan ve naḳşlardan ¹³ ve süretlerden nesne olmayaydı ve bu şehir içinde iki Ŗaḳīm taşlar dikilmiş-ıdı ki mısır ehli ¹⁴ içinde misillet-i firŖavn demekle meşḥūrlar-ıdı ve misille diyü (Ŗarab) ḳuvāldüza dir ve diyār-ı mısırda ¹⁵ ḳuvāldüz üç köşelü olur bu taşlar da üç köşelü ve toruĝı sivri ve yalmanlu olmaĝ-ıla anı ¹⁶ ḳuvāldüza teşbīḥ idüp ve ḳıdem ü ğarābeti cihetinden laṭife tārīḳiyle firŖavna nisbet ¹⁷ itdürmişlerdür ki (türkçe maŖnāsı firŖavn ḳuvāldüzları demek olur) şimdi daḥi ol iki taşdan mevcūd olan mısır halkı içinde misillet-i firŖavn ¹⁸ dimeg-ile maŖrūfdur ve bunu naḳl iden kimse ol iki misille taşlarınuñ vaśflarında ve ol şehir içinde ne şıfātla dikilü ¹⁹ olduklarınıñ beyānında eydür evvelā ol şehir içinden iki muḥkem mevziŖde ini ve uzunı ve ḳalıñlıĝı ²⁰ onar ziraŖ iki murabbaŖ taşdan üstine direk dikilecek iki ḳāŖideler yirleşdürilüp ²¹ her bir ḳāŖidenüñ üzerinde bir müşelleş aşāĝası inlü ve gitdükce yukarusı ince ve ucı sivri uzunı **182B** ⁰¹ yüz ziraŖ bir Ŗaḳīm yek-pāre taş turḳurılmış-ıdı ol iki ḳāŖide üzerinden her biri havāya ⁰² yukaru bir Ŗamūd-ı memdūd-ıdı ve her birinüñ her dılıŖı hem-vār tıraş olınmış şatḥı tamām düz yonılmış-ıdı ⁰³ ve üzerinde

dibinden tā başına degin seyrek iri iri ba'Ōzı yazular kazılmış-ıdı kimse anları ⁰⁴ oқымаға қадір degil-ıdı ne dildür ve қалемдүр anı bilür kimse yoğ-ıdı ve ol iki taşuñ her birinüñ ⁰⁵ dibinüñ dāyiresi tahmīnā on zīrāŌ-ıdı ve toruğı bir noqtada nihāyet buldurılmış tamām mertebe ⁰⁶ sivriydi ve her birinüñ toruğında depelerine baqırdan uzunı üç zīrāŌ mücevveze resminde ⁰⁷ birer qubbe geydürilmiş-ıdı ammā mūrūr-ı eyyām ve kūrūr-ı aŌvām ve nüzül-ı emtār-ıla ol baqır qubbelerüñ ⁰⁸ üzerlerin jengār tutmış yemyeşil itmiş-ıdı hattā ol jengār qubbe altından taşlaruñ yüzlerine ⁰⁹ bile aqmış yol yol anları da yeşil yeşil itmiş-ıdı bu üslüb-ıla meşhūr olan iki Ōažim taş idi ¹⁰ bunlardan gayrı kimi bunlaruñ nısfınca ve kimi şülüşince etrāflarında bunlar üslubında dikilmiş taşlaruñ ¹¹ nihāyeti yoğ-ıdı ammā ekşeri yek-pāre degil belki birbirlerine şoquşturma taşlardan düzilmiş-ıdı ¹² bunlaruñ cümlesi yıkılup gitmişdür anlardan eşer yoqdur ve ol iki Ōažim yek-pāre taşlaruñ dahı birisi tārīh-i ¹³ hicretüñ altı yüz elli altısında yıkıldı depesindeki baqır qubbeyi aldılar iki yüz qantāra yakın baqırı ¹⁴ çıqdı çaq kafasında on biñ altun bulındı ve birisi hāliyā yirinde şābitdür nite ki henüz ahvāl ¹⁵ şerh olunur ammā başından ol baqırdan qubbe gitmişdür kendüsi şöyle dikilü turur matariyyeye seyrāna ¹⁶ çıkanlar anı temāşā iderler ve ba'Ōzı ehl-i tevārīh zamān-ı evāyilde bu iki taşuñ ortasında bir at ¹⁷ üzerinde bir ādem süreti de var-ıdı ve anlaruñ zıkr olınan üzre başlarındāğı baqır qubbelerden nil ne miqdār ¹⁸ taşacağı maŌlüm olurdı ve nil taşmağa başladuğı gibi anlardan şu qatreleri tamlardı hattā taşlara aşāğa şular ¹⁹ aqar diblerine iner yeşil otlar bitürürdi diyü naql ider ba'Ōzılar ādem süreti taşlaruñ başlarındāğı baqır qubbede-y-ıdı ²⁰ bir kürşü üzerinde oturdılup yōni gün toğusına idilmiş-ıdı dirler ve ba'Ōzılar bu şu ol taşlaruñ hemān ²¹ birinden aqardı ve ancak nısfına inerdi ba'Ōzından aşāğa geçmez-ıdı ammā leyl ve nehār tamlar tururdı ve bu şu **183A** ⁰¹ irdügi yirde taş yüzinde yoşun şeklinde bir nesne biterdi her dāyim yeşerür yorurdı yazda ⁰² kışda anuñ üzerinden ol şunuñ lemŌānı zāyil olmazdı dirler ve ba'Ōzılar bu Ōayn-ı şems qadimü'z-zamānda ⁰³ inine uzunına çekilmiş bir be-gāyet Ōažim ve enbüh şehir-ıdı hattā bir uci eski mısra muttasıl-ıdı dirler ki ⁰⁴ mābeyni quşluqluq yoldur ve ba'Ōzılar bunu Ōamāliqa pādīşāhlarından sābıqā zıkr olınan velīd bin dūmağ yaptı ⁰⁵ ve kimi belki reyyān bin el-velīd yaptı anuñ taht-gāhıydı dirler ve fāris ehlinüñ kimi anı hirsik ve kimi hūşeng adlu pādīşāhlar ⁰⁶ yaptı ve kimi belki bu firŌavn kūşuñ yapduğı yirdür dirler ki qurān-ı qadimde ⁰⁷ بَاكَاءُ ابْنِي يَسْرًا āyet-i kerīmesinde kūşuñ yapduğına işāret vardur beher-hāl bunda aşhāb-ı tevārīh ziyāde ihtilāf itmişlerdür ⁰⁸ gālīb zamānı be-gāyet ba'Ōjd ve Ōahdı nihāyet mertebede mediddür belki ihtimāldür tūfān-ı nūhdan evvel olmuşdur ki ⁰⁹ hiremler gibi bu mertebede halk anuñ ahvālında mütereddid ve

muhteliflerdür ve ba'Özılar hîkâyet iderler ahmed bin tulun ¹⁰ zamânına degin Óayn-ı şemsde aq taşdan mu'Ötedilü'l-kâme bir âdem sûreti var-ıdı anuñ yanına varan hemân ¹¹ anı kendü-y-ile söyleşür şanurdı ahmed bün tuluna anı tavşif itdiler varup görmek murâd idindi ¹² nedüse adlu bir muşarreb tavâşî hazîne-dârı var-ıdı ol komadı ve şöyle işidürüz ki her ne pâdişâh ki ¹³ anı görse elbette saltanatı elinden alınur dirler didi ahmed bin tulun sözün eslemedi târih-i hicretüñ iki ¹⁴ yüz elli sekizinci yılı-y-ıdı ki bir gün bindi ol sûretüñ üzerine varup anı gördi ve buyurdi taşcılar ¹⁵ ve mi'Ömârlar getürdiler emr itdi anı yirinden koparup hiç eşerin komadılar bundan şöñra ahmed bin tulun ¹⁶ on iki yıl dahı yaşadı ölince kemâ-kân pâdişâh-ıdı hazîne-dârı naql itdügi sözün aslı ¹⁷ olmaduğı žâhir oldı ve bu Óayn-ı şems didükleri yir civârında hâliyâ matariyye dirler bir köy ¹⁸ vardur anı temâşâ eyledük žâhir hâlından şöyle añlanur ki qadîmü'z-zamânda Óayn-ı şems şehr-iken bu anuñ ¹⁹ bir mahallesi ola ve bu matariyye köyinde tal tal belsem dirler bir ot biter andan dühn-i belesân çıkarurlar ²⁰ ba'Özılar qavılınca dünyâ yüzinde ol ot hiç bundan ğayrı yirde bitmez ammâ ba'Özılar mekke yollarından ²¹ ba'Özi vâdişlerde dahı biter ammâ dühn ancak burada bitenden çıkar dirler ve ol otuñ tallarınıñ **183B** ⁰¹ qabuğın yiseler ta'Ömında bir lezîz hârâret ve tizlik vardur kuvvet-i žâ'iqa andan hâžž ider ba'Özılar ⁰² bunı ot degil bir kışacuk ağaçdur dirler beher-hâl ol belesân ağacı Óayn-ı şems yanında ⁰³ olan mezkûr matariyye köyinde bir bağçe içinde bir quyu vardur anuñ şuyından sıvarılır ol ⁰⁴ ağaç bu şuyı içmeyince andan belesân yağı çıkmaz bu cümle-i e'Öâcib-i Öâlemdendür bu yağ Öâlem köşelerinden ⁰⁵ hiç mısrdan ğayrı vilâyetde ve mısırda dahı ol mevzi'Öden ğayrı yirde yokdur anuñçün vücûdı ⁰⁶ be-ğâyet Óazizdür evâyilde anı ağaçdan çıkardukları zamânda mısra hâkim olanlar qablından üzerine ⁰⁷ mu'Ötemed kimseler varur her ne miqdâr yağ hâsıl olursa cümlesin pâdişâh cânibinden zabt iderler ⁰⁸ toğrı pâdişâh hazînesine getürürler andan şâm tarafına ve bîmâr-hânelere gönderürlerdi muhtâc ⁰⁹ olan marîzlere anuñla Óilâc iderler-idi hazîneden ğayrı yirde bulunmaz-ıdı hazîneden ¹⁰ dahı pâdişâhlara Óarz olup hûkm-i şâhi virilmeyince kimse anı çıkarup kimseye viremezdi ¹¹ ve Öämme-i nasârâ zîkr olınan quyunuñ şuyına be-ğâyet i'Ötibâr iderler her dâyim anuñla yunurlar ¹² cümle derdlerine anı devâ mülâhâza iderler-idi ve hâbeşe ve rûm ve fireng memleketlerinüñ pâdişâhları ¹³ dühn-i belesân için mısır sultânlarına mu'Öteber armağanlar-ıla ilçiler gönderüp hezâr minnetler iderler-idi ¹⁴ yanlarına andan mu'Öteber nesne yoğ-ıdı meşhûrdur nasrânîların ab-ı ma'Ömüdiyye adlu bir şuları ¹⁵ olur-ımış aña girmeyince hiç bir nasrânînuñ nasrânîlığı tamâm olmaz-ımış i'Ötikâdları bu-y-ımış ki ¹⁶ ab-ı ma'Ömüdiyyeleri içinde bir pâre dühn-i belesân olmasa ol şu kâmil olmaya ve dühn-i

belesāna naśrānīlar ¹⁷ miyrūn dirler içlerinde ĥaddan bīrūn Ŗızzet ve ĥürmeti vardur sebebin daĥı bunı söylerler ki ¹⁸ kitāb-ı seng-sārda ¹⁰¹ mezkūrdur vaĥtā ki ĥāzret-i Ŗıśāyı śalavātullah-ı Ŗāleyh anası meryem ¹⁹ henüz küccük oĥlancuĥ iken beytū'l-maĥdisden çıkardı anlar-ıla ĥābīb-i neccār daĥı bile-y-idi ²⁰ yahūdīler melik hiyrūdusdan kaçdılar gelüp arz-ı mısrdan evvel bestā şehrine ²¹ iriřdiler ĥalkı anları ĥabūl eylemediler zarūri tařrasında bir yirde ĥonup bir kaç gün anda **184A** ⁰¹ ārām itdiler andan semnūd şehrine vardılar ve nilden ĥarbiyye vilāyetine geĥüp toĥrı uřmūneyn ⁰² şehrine geldiler meger ol zamānda uřmūneyn şehrinūñ üzerinde baĥırdan dōrt direk üstinde ⁰³ tūrĥurılmıř bir at śūreti var-ıdı her kaçan şehre yabandan bir ĥarīb gelse hemān ol ⁰⁴ baĥır at kiřnerdi andan şehre ĥarīb geldüĥin bilūrler gelūrler ol ĥarībūñ aĥvālın ⁰⁵ śorup bilūrlerdi bu defŖa ĥāzret-i Ŗıśā śalavātullah-ı Ŗāleyh anasıyla şehre ⁰⁶ girdükleri gibi ol at śūreti ol direkler üzerinden düşüp uvandı Ŗāmeli bātıl ⁰⁷ oldu ĥāzret-i Ŗıśānuñ śalavātullah-ı Ŗāleyh anasıyla şehre girdüklerinden kimse āĥāĥ ⁰⁸ olmadı uřmūneyn şehri içinde bundan ĥayrı ĥāzret-i Ŗıśānuñ bir muŖcizesi daĥı žāhir oldu ⁰⁹ meger şehir içinde giderken yollarına yüklü biř deve geldi yoldan geĥmege müzāĥame virmediler ĥāzret-i ¹⁰ Ŗıśā anlara bir kerre hayĥırdı üzerlerindeki yükleriyle ol develer tař oldu yoldan geĥüp ¹¹ gitdiler uřmūneyn den daĥı çıkdılar vardılar tařrasında feykūs adlu bir köyde ĥondılar anda bir az ¹² turduĥdan śoñra ĥūs adlu şehre geĥdiler ki řimdi aña ĥūśiyye dirler bir köydür bir zamān ¹³ anda turdılar meger o şehir içinde ĥoĥ śānemler var-ıdı ĥalkı anlara tapar kāfirler-idi ittifaĥ ¹⁴ řeytān Ŗāleyhi'l-laŖne ol śānemlerūñ içine girüp ĥalka söyledi şehrinūze bir Ŗāvrat geldi ¹⁵ bilesince bir oĥlı vardur murādları sizūñ putlarıñuzu ĥarāb eylemekdür didi şehir ĥalkından ¹⁶ yaraĥ yasaĥ-ıla yüz miĥdārı ādem çıkup üzerlerine geldiler anları şehirlerinden sürüp ¹⁷ tařra çıkardılar ĥūśiyye şehrinūñ ĥarбіsinde deyrū'l-muĥarraĥ ¹⁰² dimeĥ-ile ¹⁸ maŖrūf olan yire geĥdiler orada ĥonup altı aydan ziyādece oturdılar anda ĥābīb-i neccār ¹⁹ ĥāzretleri bir vāĥıŖa ĥōrdi düşinde bir kimse aña gelüp ĥudsa hiyrudus öldi ²⁰ Ŗıśāyı yine ĥudsa alūñ gidūñ didi hemān irtesi meyser nāĥiyesinden çıkup yola ²¹ girdiler ĥuds-ı řerif cānibine müteveccih oldılar giderek gelüp mısır içinde řimdi **184B** ⁰¹ ĥaśrū'ř-řemŖ didükleri yirde ĥondılar ki ol zamānda bir maĥāra-y-ıdı ki řimdi diyār-ı mısırda ⁰² kenīse-i büserĥe dimekle maŖrūfdur bir zamān ol maĥārada turdılar andan žikr olınan ⁰³ Ŗāyn-ı řems şehrine çıkup anda bir śu var-ıdı anuñ yanında ĥonup bir miĥdār diñlendiler ⁰⁴ ol śuda meryem

¹⁰¹ seng-sār bir kitāb adıdır ki anda aĥbār-ı naśārā mezkūrdur

¹⁰² nilūñ ĥarбіsinde śaŖīd-i edniden bir taĥ üstinde deyrū'l-muĥarraĥ bir yirdür aña naśārā ziyāde taŖžim ideler

ana Óîsâ paygâmbaruñ giyeceklerin yudı ki kirlenmişdi çirk-âbını ol ⁰⁵ aralara dökdi
 hâk teÓâlâ kudretinden orada belesân ağacı bitürdi andan evvel erden ⁰⁶ vilâyetinde
 biterdi hemân ol ândan ardından köki kesilüp bu Óaynü's-şems yirinde bitdi ⁰⁷ ile'l-ân
 bâķi qaldı şimdi orada mevcûd olan kıuyı ol şu üzerine yapılmışdur şöyle ki ⁰⁸ bu kıuyı
 yirinde arasına ol şu bi-Óaynihi yir yüzine çıkar aqardı ol zamândaki gibi olurdı şimdi ⁰⁹
 kıuyı içinde yir altında aqar dirler bâri nasârânuñ bu kıuyınuñ şuyına ve belesân yağına
 taÓżim ¹⁰ ve tekrimleriñ bāÓîşi budur ki zıkr olındı ve buraya deġin beyân olınan
 Óayn-ı şemsüñ ¹¹ ve anda olan taşlaruñ ve belesân ağacınıñ ahvâlî Óarabî târih-i mısır
 kitâblarında bulduġumuz ¹² üzre irâd olınmışdur ammâ târih-i hicret-i hâzret-i risâlet-
 penâhiden bu toqız yüz elli üçünci ¹³ yılda ki bu fakır taqdir-i ilâh ve emr-i pâdişâh-ı
 Óâlem-penâh-ıla dârü'l-kâhire-i mısra gelmiş-idüm anlar husûsında kütüb-i ¹⁴
 kudemâda bulduġum ahvâl-ı mezkûre-y-ile kanâÓat itmeyüp كَنْعَانَ مِائَةِ mülâhazasıyla ¹⁵
 ol Óayn-ı şems dimeġ-ile maÓrûf olan yire bi'z-zât varup zıkr olınan matariyye köyi ve
 anda dühn-i ¹⁶ belesân çıkardukları ağacı kendü gözümle temâşâ eyledüm ve gördüğüm
 üzre anlaruñ ahvâlını ¹⁷ bu maqâmda şebt itdüm ki rûzigârdur kim bilür câyiz ki bizden
 soñra gelenlere bundan fâyide hâsıl ¹⁸ ola tebeddül-i aÓşarla anlar bir sûret daħı
 bağlayalar biz gördüğümüz ahvâl üzerine olmayalar zirâ ¹⁹ biz kitâblarda
 yazduklarından anlarda bir hâl görmedük žâhir kitâblarda olanları yazanlar kiżb
 itmemişlerdür ²⁰ anlar da görüp işitdüklerin yazmışlardır lâkin soñradan tebeddül-i
 rûzigâr-ıla bir dürlü daħı olmışdur ki ²¹ biz gördüğümüzdür bu tafşıl üzre evvelâ ol
 Óayn-ı şems didükleri mevziÓ qadimü'z-zamânda şehir yiri **185A** ⁰¹ olduğında hiç
 şübhe itmedük zirâ bir vâsiÓ dâyre resmidür içi cā-be-cā yığın yığın toprak depelerdür
⁰² farazâ bir şehruñ evleri yıkılıp üzerlerin toz toprak yumsa vazÓda nice ise bu da
 öyledür ⁰³ ve bu hâl egerçi bir maġdûd ve maÓlûm dâyre içindedür žâhirâ sūr ve hisârı
 görünmez ammâ his şehâdet ⁰⁴ ider ki aslı eyle ola ve egerçi bu dâyre içinde hâliyâ
 sâkin kimse yokdur hemân bir hâlî fezâdur ve ⁰⁵ havâlîsi ulu ulu şahrâlardur ammâ
 civârında olan mezkûr matariyye kıaryesi halkından sorduk bu ⁰⁶ dâyre içinde olan
 toprak depelerüñ altların kıazsalar hep binâlardur anları (toz) toprak gömmişdür ⁰⁷ ve bu
 hâla kıoymışdur diyü haber virdiler ve sâbıkâ zıkr olınan dikilü taşlaruñ kıçireklerinden
 hiç nâm ⁰⁸ ve nişân yokdur ammâ ol iki büyük taşlaruñ birisi egerçi yirinde dikilü turur
 ammâ başında ⁰⁹ didükleri kıubbe resminde hiç nesne yokdur ve üzerinde yoşun şeklinde
 bir nesne biter üzerinden şu ¹⁰ tamlar didükleri daħı yokdur ve bu taş bi-Óaynihi
 istanbulda at meydânında tucdan dört ayak üzerinde ¹¹ dikilü turan taş resmindedir
 belki taşı hemġin bu taş cinsinden olup ikisin bir üstâd ¹² dikmiş disek baÓıd degildür ve

üzerinde yazılan yazular dañı bi-Öaynihi bunuñ üzerindeki yazulardur ¹³ ve bir kaç yirinde anuñ da bunuñ gibi baykuş şeklinde ve sâyir baÖz kuşlar şeklinde sûretler de yazılmışdur ¹⁴ ve taş üzerinde olan yazular arasında bile kazılmışdur ve'l-hâsıl hiç bunuñ istanbuldağı zıkr olınan ¹⁵ taş-ıla arasında fark yokdur ve müşelleş yonılmış ve teşlîşinüñ her şahîfesi üzerinde ol yazulardan ¹⁶ vardur cümlesinüñ resmi bir resm olmak gibi görünür bu zamānda ol yazuları okur kimse yokdur didiler ¹⁷ ammā bu istanbulda olan taşuñ kâÖidesi mekşüfdur anuñ böyle degildür üzerinden añlanan budur ki ¹⁸ bunuñ kâÖidesi mürür-ı zamān-ıla toprak altında kalmış ola anı toprak başa zırā taşuñ kıaddı ¹⁹ beyān itdüklerince yokdur ve dibi yir içine gömülmüş toprak altında kalmış olduğına his şehādet ²⁰ ider ve bunuñ yoldaşı olan ol bir Öažim taşuñ dañı yıkıldığı yir maÖlumdur ve bu mevcūd olan ²¹ taşuñ dañı dibi şark cānibinden muhkem yarılmış harķ-ı Öažim olmışdur bu eclden yukarusı ğarb cānibine **185B** ⁰¹ tamām egilmişdür yaÖlemullah az zamāndan bunuñ da yıkılması muķarrerdür andan ğayrı orada zāhir arzda ⁰² nesne görmedük buradan dönüp mısır tarafından bir ok atımı yirde matariyye didükleri köye ⁰³ geldük üzerinden bu da şöyle añlanur ki ol dikilü taş olduğu yirde olan şehir cümlesinden ⁰⁴ bir maħallesi ola soñradan ol harāb olup bu maħallesi bāķi kıala hāliyā bu matariyye kıaryesinüñ ⁰⁵ cümle evleri mısır evleri tarzında taşdan yapılmış bir maÖmür köydür ĥazret-i Öisāyı şalavātu ⁰⁶ llah-ı Öaleyh anası andan yudı didükleri sunuñ üzerinde yapılmışdur ki anda bir kıuyı içinden aķar ⁰⁷ kıuyınuñ üzerine varduk gördük köy içinde bir bāğçe içinde kazılmış bir kıuyıdur ve aķar suyu ⁰⁸ var aşāgada çağ çağ aķar içine iki yirden iki alçaķ dolablar eylemişler dönerler her bir dolabı ⁰⁹ iki öküz döndürür ol kıuyınuñ suyunı bu dolablar-ıla çeküp taşra dökerler bu suyla ol ¹⁰ bāğçeyi muttasıl sıvarurlar ol şudan içüp gördük bir be-ğāyet yumşak şudur ağızda ¹¹ yağlırak gibi görünür lezzetde egerçi nil suyinca yok ammā bu da tatlu şudur ve zıkr olınan kıuyı yanında ¹² bir ĥavz itmişler ĥavzuñ yanında taşdan bir şuffe var ol şuffenüñ bir dıvārında deriçe gibi ¹³ bir kıçirek delük var içine aķ mermer döşemişler ve ağızına bir kıandıl asmışlar anuñ üzerinde ¹⁴ olan kimseye bu nedür diyü sorduk bu ol delükdür ki ĥazret-i meryem oğlu Öisā payġāmarla ¹⁵ buraya geldüklerinde kāfirler anları tutup üzerlerine gelmişler ki ĥazret-i Öisāyı öldüreler ¹⁶ ol hālda anası anı bu dıvāruñ burasına şokmış allah teÖālā Öizzetiyle dıvār yarılıp anı içine ¹⁷ alup gine kıapanmış kāfirler gelüp anı bulamamışlar gitdüklerinden soñra dıvār gine açılmış anası ¹⁸ ĥazret-i Öisāyı tekrār kıucağına almış bu delük anuñ nişānıdur atadan dedeye bunu böyle işidürüz ¹⁹ anuñçün gice gice bu delüğüñ ağızında bu kıandılı yandururuz didi baÖde-hu ol bāğçe için gezmege ²⁰ başladıuk gördük bir münāsib gördükleri yirde

meş'Öale meş'Öale ba'Öz ocağlar düzetmişler içlerine ²¹ cā-be-cā ol belesān ağaçların dikmişler hezār tariğle hıfz iderler bir bostāncısı var anlaruñ üzerine **186A** ⁰¹ pervāne gibi ditrer atadan dedeye ol bostāncılık anlara irş-ile gibi intiğāl ider-imiş bunlar bir maḥśūs ⁰² tāyife-y-imiş elbette anuñ bostāncısı bunlardan olur-ımuş diyār-ı mısırda halkuñ i'Ötiğādı bu ki o ağaçlara ⁰³ tīmār itmegi bunlardan ğayrı kimse bilmeye bu tāyife daḥı anlara tīmār itmegi birbirlerine öğredürler-imiş ğayrı ⁰⁴ kimseye öğretmezler-imiş anuñçün bu bāğçe niçe zamāndan anlar elinde qalmış şöyle ki her qanqısınuñ ⁰⁵ farazā başın keseyin diyü qorqutsañ ve yā saña dünyā tolusu māl vireyin diyü itmā'Ö eyleseñ anlara ⁰⁶ tīmār itmegi mümkün degildür ki yad kimseye öğredeler ve'l-hāsıl ol bāğçe içinde belesān ağacın ⁰⁷ temāşā eyledük gördüm ba'Özınuñ yirden yuğaru bir zirā'Ö miğdārı boyı olup ğāyetle za'Öif ⁰⁸ ve incecük taltuğazları var bu cihetden aña ağaç degil otdur diseñ de olur nite ki ba'Özılar otdur ⁰⁹ dirler ammā ḥaқиқat ağaç cinsidür istanbulda fireng elması diyü dikdükleri ağaca beñzer ammā anuñ ¹⁰ talları be-ğāyet incedür ve azdur her meş'Öalede ancak bir kökin dikerler-imiş ba'Özısı yir yüzine güc-ile ¹¹ çıkmış ziyāde za'Öif ve kuvvetsüz bitmiş anlara tīmār iden 'Öarab üzerlerine dir dir ditrer yanından ādem ¹² geçmege qomaz andan faқır sordum bu ağaçlar niçe zamāndan burada şābit iken ve sen hıfzlarında ¹³ bu mertebe ihtimām idüp tīmārlarında bu vechle sa'Öy iderken bunlar niçün böyle za'Öif ve kuvvetsüzdür ¹⁴ didüm ol 'Öarab buña bir niçe vech-ile cevāb virdi ve cevābı ešnāsında iki baliğāna teşbīh ¹⁵ idüp eytdi ki evvelā bunlar ḥadd-ı zātlarında ḥastacegi oğlancuğlar gibidür ki dāye terbiyetlerinde ¹⁶ hezār zahmetler çeker be-ğāyet nāzük-beden ve ter-mizācdur ben bunları bu miğdār idince ne meşāqqaṭlar ¹⁷ çekdüm ednā havāyla ki nev'Öā bürüdete māyil ola āñ mizācları müteğayyir olur heyhāt ki yine evvelki ¹⁸ ḥāllarına geleler 'Öale'l-ḥusūs bunlar a'Örābiler gibi yaban ağaçlarıdır asılda beriyyeliklerde ve isüzlük ¹⁹ vādilerde olurlar bunda bunlar şehre giren a'Örābiler gibi güc-ile tutılurlar anuñçün şehir havāsında ²⁰ mizācları bādiyelerde olan gibi olmaz bunda bu suyla sıvarıldığı cihetden biter yoḥsa belki bu ²¹ hiç şehirlerde ve şinlik olan yirlerde bitmek ihtimālı yoğ-ıdı maḥzā bu sunuñ ḥāsiyyesiyle biter bundan **186B** ⁰¹ ğayrı şu ayağında bitmez ve bir de bu ki bunlar daḥı tāze ağaçlardır bir kaç yıl evvelden bu ağaçlar ⁰² burada qurıdı māddesi qalmadı-y-ıdı atalarumuzdan işitdügümüz üzre bilürdük medīne-i ⁰³ mükerrmeden öte bir yirde vād-i 'Öalā dirler bir dere vardur anda bu belesān ağacı olur bu şimdi ⁰⁴ gördüğünüğ ağaçları varup andan getürdük daḥı yağında dikdük didi yā bunuñ yağın ⁰⁵ nice çıkarursız didüm yılda bir mu'Öayyen vaқtı vardur ol vaқt olduğınlayın bu ağaçlarıñ ⁰⁶ talların uvadur altlarına şişeler aşaruz kendü kendüden yağı çıkar ol şişeler içine tamlar ⁰⁷ anlardan

aluruz üç yılda ancak otuz kırk dirhem dühn-i belesân güc-ile hâsıl iderüz didi ⁰⁸ ve birinüñ bir talından azacuk uvadup pâresin elüme virdi gördüm ucından yağ resminde ⁰⁹ bir nesne sızdı aña barmağum degirüp tatdum gördüm bir yağlırağ şudur kuvvet-i zâyıkada ziyâde ¹⁰ tiz bi-Öaynihi nıft yağı koğusunda koğusu var ol kimse biz bir katre bundan alup şaklamağa kâdir ¹¹ degilüz pâdişâh cānibinden zabt olunur her yılda bu bir kaç kök ağacun tamām biñ altun harcı ¹² vardur didi Öuğalānuñ **اَكْبَرُ لِلْوَلَدِ** didükleri sözleri hâtıruma düşdi gönülden ¹³ yâ rabbî bizüm gibi fuğarâ kullarunı bunuñla Öilāca muhtāc olacak derde giriftār eyleme didüm ve's-selām ¹⁴ bâb mansûre şehrinüñ ahvālını beyāndur vilāyet-i mısırda olan maÖmür kaşabalarun biri de mansûre dimeg-ile meşhûr ¹⁵ bir kaşabadur menzile nāhiyesindedür hāliyā kemā-kān maÖmürdür bu qadimî degildür aslāda târih-i hicretün ¹⁶ altı yüz on altısında yapılmışdur bunı târih-i mezbûrda mısır pâdişāhiyken el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-djñ ¹⁷ muḥammed bin el-melikü'l-Öādil ebū bekr bin eyyûb binā eylemişdür sâbıkā târih-i saltanatda mezkûr olan üzre ol ¹⁸ vaqt ki anuñ zamānında müsilmānlar elinden dimyātı fireng kāfirleri almış-ıdı anlar-ıla cenk idüp ¹⁹ yine dimyātı ellerinden almağ-içün Öasker-ile mısırdan çıkmış-ıdı ittifāk bu mansûre şehri yirinde ²⁰ konmış-ıdı bir şahrā-y-ıdı anda niçe zamān otağ-ıla ve hıyām-ıla oturup evvel kaşr-ı süknā dimeg-ile ²¹ maÖrûf bir kaşr yapmış-ıdı ve ümerā ve vüzerāsına her biri orada bu kaşr havālîşinde **187A** ⁰¹ niçe evler yapup qubbe şeklin bağlamışlar-ıdı yir yir içinde soğaklar tarf idüp münāsib niçe terbiyetler ⁰² görmişler-ıdı fireng elinden dimyātı fethde haylî Öasker görünmiş-ıdı müddet-i medîd beklemek lâzım gelmiş-ıdı ⁰³ anuñçün Öaskerle orada dimyāt feth olunca oturmağ-içün görilmiş bir tedārük-ıdı itmişler-ıdı ⁰⁴ nil kenārına tolayı aña bir sūr da çekdiler dört yanın ālāt-ı ḥarbla muḥkem berkitdiler dimyātı ⁰⁵ feth idince orada oturdılar anuñçün ol nāhiyeye menzile ve bu kaşr-ı süknā yirindeki Öimārete ⁰⁶ mansûre didiler şimdi daḥı bu adla yād olunur ḥikāyet olunur mezkûr el-melikü'n-nāsır muḥammed anda ⁰⁷ otururken dimyātı feth idüp sürür-ı fethle mesrûr olduqda kaşr-ı süknāda cümle Öaskerini ⁰⁸ ve ḥ^wās-ı ümerā ü vüzerāsını bir yire cemÖ idüp anda anlara bir Öālā ziyāfet itdi her birine ḥālınca fāhir ⁰⁹ hilÖatlar geyürdi ve ol meclisde iki muğanniye cāriyeler arasında güyendelik iderken bir Öaceb ve turfe ¹⁰ latife oldı ittifāk ikisi de meclise münāsib iki şiÖr diyüp okıdılar işidenler ḥayrān oldı ve ol ¹¹ zamāna degin hiç bir pâdişāh meclisinde bu asl münāsib şiÖr söylenmek olmamışdur didiler meger mezkûr el-melikü' ¹² n-nāsır muḥammedün iki qarındaşları var-ıdı birinüñ adı el-melikü'l-muÖaẓẓam Öişāydı vilāyet-i şāmda başka ¹³ dimaşq pâdişāhiydı ve bir qarındaşınun adı el-melikü'l-eşref müsāydı ki bu da müstaḳil bilād-ı şarḡa ¹⁴ ḥükm iderdi müsıl

pādişāhıydı ittifāk bu iki qarındaşları dimyātı feth itmekde kendüye muŕāvenete ¹⁵ gelmişer-idi ol ziyāfet cemŕiyyetinde daħı bile-y-idi üç qarındaş tamām hūzūr ve sürūr ūzre ¹⁶ oturup Ŗişret iderler-idi şohbetleri germ olup her yañadan mutribler āgāza gelüp bülend āvāzlar-ıla ¹⁷ sāzlara el urıcaķ meger mezkūr el-melikü'l-eşref mūsānuñ bir sāzende ve muğanniye cāriyesi var-ıdı meclisde ¹⁸ bile-y-idi efendisi el-melikü'l-eşref aña ırla diyü işāret itdi defŕi sāzın eline alup dizi üzerine ¹⁹ geldi bir hoş āvāzla bi'l-bedāhe bu iki Ŗarabı beytlere ser-āgāz eyledi ve żarāfetle kendü efendisin medh idüp ²⁰ bu feth hūnerin nezāket-ile aña isnād itdi ve ol beytler bunlar-ıdı rubāŕiye-i Ŗarabiyye ²¹ **187B** ⁰¹ **مَا عَرَفْتُ فِي الْمَدِينَةِ مِثْلَ هَذَا** ol cāriye bunı okıyup ırlayıcak el-melikü'l-eşref germ olup ⁰² bi-ihtiyār taraba geldi şevķinden cāriyesine billahi şunu bir daħı okıya didi bu sözi mısır ⁰³ pādişāhı qarındaşı el-melikü'n-nāsır muhammede ziyāde güç geldi qarındaşı cāriyesini diñdürüp meclisde ⁰⁴ kendünün daħı bir sūhān-āferin sāzende cāriyesi var-ıdı sen ırla diyü aña emr itdi ol da sāzına ⁰⁵ düzen virüp evvelki cāriyenün cevābında rengin āvāzla fevrı bu iki Ŗarabı beytlere ser-āgāz itdi ⁰⁶ ammā bu sāhire ol bābda Ŗaceb sihr işledi işidenler barmaķların ısırdılar bu da żarāfetle efendisin ⁰⁷ medh idüp feth hūnerin el-melikü'n-nāsır muhammede isnād itdi o beytler daħı bunlar-ıdı rubāŕiye-i Ŗarabiyye ⁰⁸ **وَمَوْسَىٰ يَصْرِيحُ بِمُحَمَّدٍ** ⁰⁹ **أَيَا أَعْلَانِي الْكَرْمُومُوا اسْتَظْهَرُوا** **بِإِلَهِ قَوْمِي فِي قَوْمِي وَتَجَنَّدُوا** **بِأَعْبَادِ عِيسَىٰ أَنْ مِيسَىٰ قَوْمَهُ** bunun ikinci beytin yukaruda zıkr olınan ūzre baŕızılar ol meclisde ¹⁰ bir şāŕir bir feth kaşidesi getürdi anuñ beytlerinden-idi diyü naķl iderler ve bi'l-cümle cāriyesi bunı okıduķda ¹¹ el-melikü'n-nāsır daħı feraħ olup cāriyelerün ikisinin daħı şiŕlerini pusend itdi emr eyledi her birine ¹² bişer yüz altun virdiler ol gün ol gice bu ūslūba muhkem Ŗıyş ve Ŗişret ve zevķ ve temāşā eylediler ¹³ bunlardan ğayrı daħı nice kimselere hezār inŕām ve ihsān eyledi kaşr-ı sūknā içinde ol gice niçe raķş ¹⁴ ve semāŕ oldı āvāze-i sūz ve sāzı tā zühre-i zehrāya çıkardılar andan el-melikü'n-nāsır maķarr-ı saltanatına müteveccih ¹⁵ olup qarındaşlarına ve sāyir beglerine icāzet virdi yirlü yirlerine girdiler baŕde-hu zıkr olınan kaşr yirine ¹⁶ varduķca pādişāhuñ iltifātı oldı anda cāmiŕ ve hāmmām ve han ve dükkān gibi Ŗimāret esbābından niçe ¹⁷ nesneler daħı yapıldı giderek kaşaba-ı maŕmūre oldı şimdi daħı manşūre adlu maŕmūr kaşabadur içinde ¹⁸ müstakıl kādı ve şubaşı oturur mısruñ birinci ol taraflarda olur nihāyet-i mertebede māl-ı pādişāhı hāsıl olur ¹⁹ taraflardur bāb kıft şehrinün ahvālını beyāndur arz-ı mısrdan şāŕid nāhiyesinde kadimü'z-zamānda ²⁰ bir ulu şehir var-ıdı adına kıft dirler-idi anuñķun ki sābıķu'z-zıkr kıftırım bin kıbtım bin mısrayım ²¹ bin bayşar bin hām bin nūhuñ taht-gāhıydı anı yapup

kendü adıyla aña ad urmuş-ıdı anuñ zamānında **188A** ⁰¹ bu şehriñ ekşeriyyā evlerinüñ üzerlerinde şubbeler var-ıdı bu şubbeler ol evler şāhiblerinüñ on biñ ⁰² altuna qadir olduğına işāret-ıdı kıftırım ol şehir halkından on biñ altuna mālīk olana elbette ⁰³ evüñüñ üstinde bir şubbe yap diyü yasağ itmiş-ıdı şubbelerüñ de aslı bu-y-ıdı tārīh-i hicretüñ dört yüzine degin ⁰⁴ dahı bu şehir var-ıdı ibtidā harāba teveccühi bu tārīhden oldı tārīh yidi yüze iricek bi'l-küllīye harāb ⁰⁵ oldı şimdi andan yirinde adından gayrı eşer qalmamışdur yiri şa'Ŗid vilāyetinde ma'Ŗlūmdur ve bu kıft şehri ⁰⁶ yirine yakın yirde zümürürd ma'Ŗdeni vardur dār-ı dünyāda bundan gayrı yirde zümürürd ma'Ŗdeni yokdur dirler ve bu ⁰⁷ ma'Ŗden battāl olalı ancak bir kaç yüz yıldur andan evvel işlerdi ve içinden latīf cevherler çıkardı ⁰⁸ bu ma'Ŗdenüñ ahvālına vāqıf olan kimselerden naql olunur burada olan zümürürd taşı yılıñ on ⁰⁹ iki ayında fuşul-ı erba'Ŗası i'Ŗtibārı-y-ıla gāh çoğalur gāh azalur havā gāyet kuvvetde olup anda bir ¹⁰ dürlü bir yıl vardur ol yıl esicek çoğalur ve rengi ve nūrı ay evvellerinde ve ayuñ nūrı ziyāde olduğu ¹¹ günlerde be-gāyet kuvvetlü olur ve bu ma'Ŗden olduğu yirde ki adı cizbedür kıft şehri olduğu yirden ¹² ancak yidi günde varılır isüzlük yirde bir tağ üzerindedür ne kendüde ve ne yakınında şü vardur ¹³ ve ol tağ kumlu tağdur zümürürd ol tağda bir uzun mağāranuñ başında bir ak taş içinde olur ¹⁴ bu taş da üç dürlüdür bir dürlüsine talq-ı kāfurı ve bir dürlüsine talq-ı fazzı ve bir dürlüsine ¹⁵ hacar-i cezvı dirler bu taşları bulup uvadurlar zümürürd bunların içinden çıkar bādām içi kabından ¹⁶ nice ayrılursa zümürürd de ol taşlar içinden eyle ayrılır ve zümürürdün envā'Ŗından gāyet eyüsine ¹⁷ zabānı dirler bu nev'Ŗi az ele girür ve zümürürdi ol taşlar içinden çıkardıkları gibi def'Ŗi ısaç zeyt ¹⁸ yağı içine qorlar andan çıkarurlar panbük içine qorlar panbük içinde anı da yunmaduk hām biz içinde ¹⁹ ve buña beñzer nesneler içinde şaklarlar ve bu ma'Ŗden işlerken içinde işleyen ma'Ŗdencilerüñ çıkacak koyunların ²⁰ koltukların muhkem ararlar-ıdı be-gāyet bu huşūsda diqqat ve ihtimām iderler-ıdı yine uğurlamayınca olmazlar-ıdı ²¹ bu üslūba ol ma'Ŗden niçe zamān işledi içinden vāfir zümürürd taşı alındı aña degin ki anı muhammed bin **188B** ⁰¹ qalāvunuñ oğlu el-melikü'n-nāsır sultān hasenüñ ki zikrleri geçmişdür veziri Ŗalemü'd-dīn Ŗabdullah bin zenbūr ⁰² tārīh-i hicretüñ yidi yüz altmışıncı yıl ešnālarında battāl itdi ol zamāndan berü işlemez elān dahı şöyle battāl ⁰³ yatur ve kıft şehrinde kıftım zamānında Ŗacāyib ve garāyib nesnelerüñ nihāyeti yoğ-ıdı ve bir bürbā dahı var-ıdı ⁰⁴ dirler ki ol bürbāya qara cāriye süretinde bir cin müvekkel-ıdı kucağında bir küççük qara oğlancuk ⁰⁵ götürürdi anda anı niçe kerre görmişler-ıdı bāb arz-ı mısırda qadimü'z-zamānda olan şehirlerden dendera şehrinüñ ahvālıdır arz-ı mısırdan ⁰⁶ şa'Ŗid vilāyetinüñ qadimü'z-zamānda olan şehirlerinden biri de dendera

şehridür ki şa'îd vilâyetinde bunun da ⁰⁷ yiri ma'ûlumdur ve aransa harâbasından nişân bulunur ve evâyilde oralarda varup māl ararlardı niçe nesne ⁰⁸ bulurlardı dirler ve aslâda bunu dahı zîkr olınan kıftırîm bin kıbtîm yapmış-ıdı ol zamânda bu dendera ⁰⁹ şehrinde bir Óažîm bürbâ var-ıdı ol bürbânuñ tamâm yüz seksen penceresi var-ıdı güneş her gün birinden ¹⁰ girür birinden çıkardı yıl on iki ay güneş bu tarîkle ol pencereleri tolanurdı ve bu bürbâya bir ¹¹ cin müvekkel-idi gâhî anı görürler-idi başı arslan başı gibi-y-idi başında iki boynuzu var-ıdı şekli ¹² insân şekliydi ve yine bu dendera şehrinde bir ağaç var-ıdı şeceretü'l-Óabbâs demekle meşhûr-ıdı inen ¹³ yüce degil orta ağac-ıdı yaprakları yeşil ve degirmi-y-idi kaçan anuñ yanında bir kimse ¹⁴ **كَانَ الْفَارَسُ يَأْتِي الْمَبَا** dise ki türkce ma'ônâsı yâ Óabbâs ağacı saña balta geldi demek olur hemân yaprakları ¹⁵ bir araya gelür fi'l-hâl oda tutuşur yanardı soñradan gine tekrâr yîñiden bir yaprak dahı virürdi ¹⁶ ve bu dendera şehriyle kûs şehrinüñ ki zîkr olınsa gerek arası yarım günlük miqdârı yirdür ve bunda ¹⁷ olan bürbâ ihmîm bürbâsından büyüğ-idi bâb vilâyet-i mısırda gâhî elvâhât gâhî vâhât ve gâh elvâh didükleri yir ne asl vilâyetdür anuñ tafşîl-i ahvâlidur ¹⁸ mısır şehrinüñ kıblesi cânibinden garba mâyil tarafında elvâhât didükleri bir memleketdür arz-ı mısrdan ¹⁹ hâric mısır ve iskenderiyye ve şa'îd ve nûbe ve hâbeşe vilâyetleri ortasında müstaķil bir arzdur bunlardan ²⁰ hiç birine tâbi' degildür ve bu arzuñ aslâda adı vâhâtdur ammâ bu zamânda mu'arref isti'omâl idüp elvâhât ²¹ dirler şîga-ı cem'le gâh elvâh da dirler şîga-ı ifrâdla ve bu arzda evvel sâkin olan vâhvîlâ bin **189A** ⁰¹ kûş bin ken'ân bin hâm bin nûh Óaleyhi's-selâm olmağ-ıla aña bu ad virilmiş-idi ve bu arzuñ ⁰² toprağında şeb ve zâc mizâcı vardır ve ba'ôz şuları ekşidür anı sirke yirine isti'omâl iderler ⁰³ ve ba'ôz şuları tatlu ve kıbız ve ba'ôzı şûr ve müleyyendür birbirine muhâlif şuları vardır ammâ her biri bir dürlü menfa'at ⁰⁴ ve hâsiyyet üzerinedür ve bu arz iki bölükdür bir bölüğine vâhât-ı dâhile ve bir bölüğine vâhât-ı hârice ⁰⁵ dirler vâhât-ı hârice beyân olınsa gerek ammâ vâhât-ı dâhile içinde olan cümle köyleri ve şehirleri ⁰⁶ kendü zamânında sâbıkû'z-zîkr kıftırîm bin kıbtîm binâ eylemişdi şimdi anda ol şehirlerden bâķi kalmış ⁰⁷ yokdur hemân bir kaç pâre ma'ômûr bağı bağçeli köyler vardır hâliyâ dahı ma'ômûr ve âbâdân arzdur ammâ kıftırîm ⁰⁸ kendü eyyâmında anda niçe Óažîm şehirler yapup anlarda çok a'omâl-ı Óacıbe ve sanâyi'î-i ğarîbe işlemiş-idi cümleden ⁰⁹ biri ol şehirlerüñ birinde Óilm ve hikmetle aķar suyu toñdurup şudan direk gibi dikilü turur bir ¹⁰ nesne düzmiş-idi ki ne ezilür ve ne toñ çözilür-idi ve sâbıkâ da işâret olınmışdur anda bir bürke ¹¹ dahı itmiş-idi dillerince aña feleştin dirler-idi ki Óarabca ma'ônâsı şayyâdetü't-tayr türkçe kuş ¹² avlayıcı demek

olur her ne kuş ki ol bürke üzerine uğraya elbette içine düşerdi artuğ¹³ andan çıkmağa kâdir olmazdı tutarlar-ıdı ve bir dahı anda bakırdan bir Őamūd işlemiş-idi üzerinde¹⁴ bir kuş süreti var-ıdı her kaçan ol şehre beyābāndan arslan gibi yılan gibi sāyir zararlu ağulu¹⁵ cānavarlardan biri teveccüh itse ol Őamūd üzerindeki kuş süreti nā-gāhdan şöyle tutar çağırur¹⁶ ve bir Őaceb šadāyla öterdi defŐi āvāzından ol cānavarlar ürker döner kaçardı ve ol şehriñ¹⁷ dört kapısı var-ıdı her kapısı üzerinde bakırdan bir šanem konmuş-ıdı ol şehre hiç bir ğarīb yakın¹⁸ gelmezdi illā geldügi gibi anı uyku gibi bir muhkem ağırlık bašardı defŐi orada yatur kalurdi tā ol¹⁹ şehir halkından biri gelüp anuñ yüzine üfürmeyince uyanmaz ve yirinden kalkmazdı şöyle ki böyle olmasa²⁰ ebedi yatur orada ölür kalurdi ve yine ol şehirde bakırdan bir kâŐide üzerinde mülevven sırcadan²¹ bir latif menār dahı dikmiş-idi ol menāruñ başında niçe dürlü maŐādinden terkib olunmuş bir šanem komuş-ıdı **189B**⁰¹ elinde bir yay tutardı ke'enne-hu andan ok atardı eger yabandan o şehre bir ğarīb gelse gördügi gibi⁰² ol šaneme bakar ĥayrān kalurdi artuğ turduğı yirden ĥarekete kâdir olmazdı meger ol şehir halkından biri⁰³ gele anı kırtara-y-ıdı yohsa orada kemā-kān bakar kalur ve bi-mecāl ölür giderdi ve ol šanem dört yıl⁰⁴ esdügi dört tarafa kendü kendüden dönerdi ve dirler ki diyār-ı mīsr ehl-i islām olduğı tārīhde⁰⁵ dahı egerçi ol şehir harāb-ıdı ammā bu šanem ĥālī üzerine bākıydi Őameli bātıl olmamış-ıdı ĥattā ol şehriñ⁰⁶ harābalıgi içinde halkdan niçesi gelüp kimi māl ararken ve kimi anda olan Őacāyib ve ğarāyibi temāšā iderken⁰⁷ nā-gāh gözümüz ol šaneme tokına diyü kırkırlar andan be-ġāyet ĥāzer iderler-ıdı ve evāyilde gelen pādīšāhlardan⁰⁸ baŐzı anı yıkmağa kašd itdi kâdir olmadı belki arada niçe kimse telef itdi yıkmağa iletduğı ādemlerden⁰⁹ aña nažarı düşen hemān orada ölince kaldı ol şehir halkı yoğ-ıdı ki anı gelüp kırtara-y-ıdı¹⁰ ve dirler ki kıftırım vāĥāt-ı dāhilede yapduğı şehirleriñ birinde dahı bir āyine düzmiş-ıdı ki kiři her ne¹¹ istese anuñ içinde görünürdi ve nilüñ ğarbisi tarafında bu vāĥāt-ı dāhile ardında dahı niçe şehirler¹² ve binālar yapmış-ıdı anlardan dahı her birinde niçe yirlerde defīneler gömüp tılsımātdan ve ğayrıdan çok¹³ aŐmāl-ı Őacibe işleyüp üzerlerine cinler müvekkel eylemiş-ıdı ki kimse anlara yol bulmaya bu sebebdan hiç kimse¹⁴ anlara yakın varıamaz ve içlerine giremezdi illā şol kimse ki ol cinleriñ kırbānların vire ve anlarıñ teşhīrleri¹⁵ tārīkin bile-y-ıdı bu tārīkle anlara girüp içlerinde kıduğı māl-ı firāvāndan ala-y-ıdı ve evvel-i kitābda zıkr¹⁶ olınan šā bin işād adlu pādīšāh dahı bu vāĥāt-ı dāhile içinde baŐzı āšār komuş-ıdı nite ki beyān-ı¹⁷ saltanatında aŐyān olunmuşdur bāb senteriyye şehriñ aĥvālını beyāndur vāĥāt-ı dāhile şehirlerinden biri de senteriyye¹⁸ şehridür bunu ašlda sābıkā dahı işāret olunmuşdur menākıyūş oğı [...] yapmışdur ki ihmim¹⁹ şehrin de bu

yapmış-ıdı ve qadimî kıbt pâdişâhlarından biridür ve adında ihtilâf olınmışdur anuñçün kütüb-i ²⁰ tevârihde ismi mezkûr degildür nite ki beyân-ı saltanatında dañı dinilmiş-ıdı ve dirler ki bu senteriyye şehri arz-ı ²¹ mısırda şimdi bir kiçirek qaşabadur içinde berber tayıfesi sâkindür ol tayıfe sive dimekle **190A** ⁰¹ ma'ûrflardur başqa latîf söylerler lûgatlarına siyviyye dili dirler zanâte lûgatına yakın dildür ⁰² ve ol qaşabada bâğ ve bâğçe ve hurmâ ve zeytûn ve incir ağaçları çokdur gâyet eyü yimişi ⁰³ olur ve aqar tatlu suları vardur ve iskenderiyyeden aña on bir günde ve mısır qarşusındaki ⁰⁴ cize qaşabasından on dört günde varılır ammâ be-gâyet havâsı vahîm yirdür halkı ekşeriyyâ saqım- ⁰⁵ mizâc ve istemelüdür ve halkına cin çok ulaşur anlardan yalunuz bulduqların qaparlar anda halk cin ⁰⁶ âvâzın çok işidürler dirler ve mısır halkı içinden bir mücrimi memleketden sürmelü olsalar bu vâhât memleketine ⁰⁷ sürerler havâsı vahîm ve saqım olduğçün rûmda mücrimleri tobruca kıırına sürdükleri gibi ki şusuz ⁰⁸ ve issi ve isüz kırlardur dirler geldük el-vâhât-ı hârice beyânına ki ol neredür bu vâhât-ı hârice zıkr ⁰⁹ olınan vâhât-ı dâhile memleketinden dañı ötedür evâyilde ma'ûmür memleket-ıdı aşıda 'Öimâretini kıbt-ı evvel pâdişâhlarından ¹⁰ mālîku'l-büdsîr itmiş-ıdı yuqaruda beyân-ı saltanatında dañı 'Öayân ve beyân olınmışdur bu mālîk şâh eyyâm-ı saltanatında ¹¹ garb cânibine seyr murâd idinüp 'Öaskerle ol tarafa teveccüh itdükde giderek bu vâhât-ı hârice arzına ¹² irişüp anı begendi kendü müte'âllikâtından bir cemâ'ata emr itdi anda tavattun idüp evvelâ anı anlar 'Öimâret ¹³ eylediler giderek şinlik memleket oldu aña degin ki târih-i hicretüñ üç yüz otuz toquzunda nûbe pâdişâhı ¹⁴ 'Öağim 'Öaskerle ol memleket üzerine yüridi vardı halkından niçesin kırdı ve niçesin esîr itdi ¹⁵ 'Öâkıbet bu sebeble ol memleket içinde sâkin olan halk tağılup gitdi 'Öimâret itdükleri şehirleri qaryeleri âbâdân-iken ¹⁶ vîrân oldu hemân anlardan bir qaç pâre köy qaldı ki diyâr-ı mısırdan öte garb câniblerine sefer idenler anları ¹⁷ görürler bâb kûs ki vilâyet-i mısırda hâliyâ bir köydür zamân-ı qadimde anuñ hâlî ne-y-ıdı anuñ beyânıdır ¹⁸ arz-ı mısırdan şa'îd vilâyetinüñ ulu ve qadim şehirlerinden biri de kûs şehridür nil üzerinde vâkı' olmuşdur ¹⁹ ve aşıda kıftımden soñra gelen kıbt-ı evvel pâdişâhlarından evâyil-i kitâbda zıkr olınan şeddâd bin ²⁰ 'Öadim bin el-büdsîr bin kıftırîm zamânında binâ olınmışdur ve aña kıft oğlanlarından kûs adlu kimse ²¹ adıyla ad urılmışdur ve bu kûs şehri kıft şehri yanında-y-ıdı ammâ kıft şehri nilden iki mîl miqdârı **190B** ⁰¹ ırâqdadur ba'ûzı ehl-i tevârih kûs şehri 'Öimâret olınmağa başlayıcaq kıft şehri harâb olmağa ⁰² başladı ve kıft târih-i hicretüñ dört yüzinci yılında harâba yüz tutdı diyü naql ider ve rivâyet olunur ⁰³ târih-i hicretüñ altı yüz altmış ikisinde el-melikü'z-żâhir biybarsa kûs şehrinde gömilü bulunmuş bir niçe ⁰⁴ mankırlar getürdiler gördi ol mankırlaruñ birer yüzlerinde ayağın

turur bir pâdişâh sûreti var sağ ⁰⁵ elinde bir terâzû ve sol elinde bir kılıç tutar ve birer yüzlerinde daî bir büyük açuk kulaşlu ve açuk gözli ⁰⁶ âdem başı sûreti var ve ol manşırılaruñ ikişer yüzlerinde bile kenârlarında tolayı hatlar yazılmış buyurdi yûnânî ⁰⁷ bir râhib getürdiler ol hatları okıdı târîhi yazılmış-ıdı okıduğı vaқта degin hîsâb itdi ⁰⁸ tamâm iki biñ üç yüz yıl olmış-ıdı ve ol manşırılaruñ pâdişâh sûreti olduğı yüzlerinüñ kenârlarında ⁰⁹ yûnânca bu yazılmış-ıdı ki Óarabîye döndürdi ¹⁰ إِنَّا عَلَّيْنَاكَ الْمَلَأَيْنَاكَ الْعَدَدَ أَكْرَمَ فِي سِيَرِ الْإِلَاحِ وَالسَّيْفُ فِي سَارِ الْحِلْمِ عَصَى türkçe maÓnâsı ben galyâş adlu pâdişâhın muñiÓ olançün sağ ¹¹ elümde Óadl ve kerem terâzûsı ve Óâşî olançün sol elümde siyâset kılıcı vardur dimekdür ve ol manşırılaruñ ¹² âdem başı sûreti yazıldığı yüzlerinüñ kenârlarında daî kezâlik yûnânca bu yazılmış-ıdı bunu da Óarabîye tercüme itdi ¹³ tercümesi bu-y-ıdı ¹⁴ إِنَّا عَلَّيْنَاكَ الْمَلَأْنَاكَ فِي مَخْرُجِ الْمَطْلُومِ وَبِحَيْوَةِ مَخْرُجِ أَنْظُرُ بِسَا مَمْلُوحٌ بِكَ Türkçe maÓnâsı ben galyâş adlu pâdişâhın mazlûmlar sözün diñlemege kulaşum ve memleketüm ¹⁵ maşlahatların görmege gözüm açukdur dimekdür ve bu kûş şehri be-gâyet Óakrebi çok yirdür anda bir dürlü ¹⁶ bir gâyet agulu Óakreb olur soşduğunu mecâl virmez öldürür halkı anlar kórkusından yaz günlerinde ¹⁷ giceleyin evlerinden taşra çıksalar bir ellerinde bir çerâğ ve bir ellerinde demürden bir çomağ tutarlar bunuñla ¹⁸ anlardan kórunurlar ve târîh-i hicretüñ sekiz yüz altısında vilâyet-i mısırda vâkıÓ olan hâdişede ki yirinde ¹⁹ zıkr olınmışdur içinden tamâm on yidi biñ âdem öldi andan soñra harâb oldu şimdi şaÓıjd vilâyetinde ²⁰ bir karyedür bâb behnisâviyye ki hâliyâ vilâyet-i mısırda bir başka kâdîlıkdur kâdîmü'z-zamânda anuñ hâlî ne-y-ıdı ²¹ anı beyândur behnisâviyye daî arz-ı mısırda nilüñ cihet-i garbiyyesinde kâdîmü'z-zamânda bir şehir-ıdı şimdi bir kâşabadur **191A** ⁰¹ kıbt ki mısır ehlinüñ kâdîmde gelenleridür bunuñ üzerine müttefiklerdür ki hâzret-i Óisâ Óaleyhi's-selâmla ⁰² anası meryem hâzretleri evvelâ behnisâviyyede olup soñradan kudsâ gitmiş olalar baÓzı müfessirîn kuran-ı ⁰³ kâdîmde anlar kıssasında ⁰⁴ وَأَوْبَاهَا إِلَى دَرَجَتِهِ ذَكَرَتْ قَوَارِدَ وَمَعْدَنَ آيَةٍ äyet-i kerîmesinde zıkr olınan ⁰⁴ rebvehden murâd bu behnisâviyyedür dirler ve ol şehri aslida sâbıkâ zıkr olınan menâvuş bin minkâvuş ⁰⁵ binâ itmişdür nite ki muşaddemâ anuñ beyân-ı saltanatında daî dinilmiş-ıdı ve mıkırizî târîh-i mısırda yazduğı ⁰⁶ hıtat adlu kitâbı nüshalarından kendü hattıyla olan nüshanuñ evrâkı arasında muhammed bin ahmed el-feryânî ⁰⁷ nâm kimesnenüñ hattıyla yazılmış bir varak koyup ve hıtat nüshalarınuñ baÓzında bu hikâyeti ol feryânîñüñ ⁰⁸ ağzından naşl ider biz bu hikâyeti ol kimsenüñ hattıyla olan varakdan bi'z-zât naşl iderüz ki Óarabî ⁰⁹ yazılmış-ıdı andan türkîye tercüme itdük ol kimse bunu Óaliyy bin hasan bin hâlid el-şâÓirî adlu kimesneden ¹⁰ naşl idüp ben kendü ağzından işitdüm baña bunu üç

kerre hîkâyet itdi üçinde bile birbirine ¹¹ muvâfîk söyledi ve bu Óaliyy bin Hâsan dañı anı behnisâviyye nâhiyesinde sâkin olan fezâre kabîlesinden ¹² bir kimsenüñ bi'z-zât ağzından işitdüm kendü başuma gelmiş kıssadur diyü naql iderdi dir ve ¹³ hîkâyetde buña bu fezâre kabîlesinden olan kimesne söyler târîh-i hicretüñ Óalâ vâzî'î efdalü's-salavât ¹⁴ sekiz yüz onuncı yıldan soñra-y-ıdı ki bir yoldaşı-y-ıla dañı behnisâdan çıqıp bir tarafa toğrı gitdiler meger ¹⁵ defîne ararlar-ıdı ihtimâl virdükleri cânibe toğrı yüridiler behnisâ nâhiyesinde olan cebel-i ğarbî ¹⁶ demekle ma'ûrûf cebelden geçdiler ğarbla cenûb ortasında niçe gün gitdükden soñra bir dereye irişdiler ¹⁷ ağacı ve otı ve suyu ve çayırı çimeni bol dere-y-ıdı ammâ aslâ içinde beni-âdem cinsinden kimse yoğ-ıdı ¹⁸ ol derenüñ uzunluğı ve ini birer günlük yol-ıdı ser-tâ-ser içi bağ ve bostân ve âb-ı revân-ıdı ¹⁹ içlerinde hurmâ ve zeytûn ağaçlarının nihâyeti yoğ-ıdı ve ol dere içleri kırt gibi sırtlañ gibi yırtıcı ²⁰ cānavarlar yatağı-y-ıdı ve içinde devenüñ sığıruñ ve koyunuñ keçinüñ hâdd ve ğâyeti yoğ-ıdı ammâ cümlesi şinlikden ²¹ azmışlar soñradan yabanî olmuşlar-ıdı bārî ol dereye bu iki yoldaş şöyle böyle gezüp üç ay **191B** ⁰¹ miqdârı anda turdılar āhir gezerken ol derenüñ ortasında bir Óažim hâşin ve menjû ve sūr ve dīvārî ⁰² refjû ve evleri ve kâsrları bülend şehre irişdiler aña yakın varduklarınca içinden niçe Óacib ve ğarib ⁰³ sızıldılar ve Óažim ve mehîb âvâzlar ve hengâmeler işidi başladılar ve gördiler üstinden havâyâ yukarı bir Óažim ⁰⁴ ve kara dütn çıkâr ki şehrüñ dīvârların ve cümle içinde olan evlerin bürümüş zarûrî üzerine ⁰⁵ varımayup girü döndiler tekrâr dere içinde sâkin oldukları yire geldiler bir zamāndan gördiler ol ⁰⁶ develer gelüp kendülerüñ bindükleri ve azıkların yükledükleri develerüñ başlarına üşüp ⁰⁷ muhkem incitdiler her çend ki sâhibleri çalışdılar kâbil olup men'ölerine kâdir olmadılar āhir develerinüñ cümlesini ⁰⁸ öldürdiler hem yayan kaldılar hem azıkların götürecek tavarları kalmadı anlar dañı zarûrî hîle idüp ⁰⁹ hurmâ ağacı lifinden bir niçe ipler ve urğanlar bükdiler ve duzağlar kırdılar ol vahşî ve yabanî develerden ¹⁰ bir kaçını tutdılar evvelde dañı âdem elinden azmışlar-ıdı bir kaç gün terbiyetle anları yine öğretdiler ¹¹ üzerlerine binmege ve yük yükletmege kâbil oldılar ba'ode-hu hurmâ yapraklarından sepedler örüp içlerin azık için ¹² hurmâ-y-ıla zeytûnla toldurdılar andan kendü develerinden bedel anlaruñ kimine azık ve kimine hurmâ ağacı ¹³ çibuğları yükletdiler ki aña diyâr-ı mısırda cirit dirler ve ol develerüñ kimine dañı binüp şark ¹⁴ cânibine toğrı döndiler gine vilâyetlerine gitdiler yolda giderken yir yir ol cirit çibuğlarından dıkdiler ¹⁵ geçdükleri yollarda nişân iderler Óalâmet kıorlar-ıdı ki ol yol ma'ölümları ola bir dañı gelmelü olurlarsa ¹⁶ yol yañılmayalar anuñ üzerine gideler ve'l-hâsıl ol yolda hiç bir yüce göz yiri yire uğramadılar illâ ¹⁷ orada iki cirit çibuğı diküp nişân iderek gitdiler Óaķibet zıkr olınan

cebel-i ğarbiye irişüp ¹⁸ andan behnisāya geldiler başlarına gelen kıssayı halka haber virdiler āhir anlardan bir cemŌ-ile ittifaķ idüp tekrār ¹⁹ behnisādan çıkdılar ki ol yola düşüp gideler varalar ol şehriñ aslı nedür ahvālın bileler ²⁰ cebel-i ğarbj üzerine çıkdıkları gibi gördiler muķaddemā geldükleri yol üzre yir yir nişānçün dikdükleri ²¹ ol cirit çibuķların yirlü yirlerinden divşürmişler cümlesin bir yire cemŌ idüp cebel-i ğarbj üstinde **192A** ⁰¹ bir yirde yıģa ķomışlar yatur ol iz belürsüz olmuş zarürj dönüp yine behnisāya geldiler diyü hikāyeti ⁰² meżkūr Őaliyy bin ħasan eş-šaŐirj ol iki kimsenüñ birinden bi'z-zāt ben kendü aģzından iştidüm diyü naķl ⁰³ ider źikr olınan muħammed bin ahmedüñ hattıyla olan varaķda bu vechle mestür-ıdı ki biz ol varaķı ⁰⁴ mıķrıżinüñ kendü hattıyla olan ħıtatı nüshası içinde gördük ve's-selām ve ğālib bunlaruñ ⁰⁵ gördükleri deymās şehri-y-idi ki sābıkā menāvuşuñ saltanatı beyānında dinilmişdür behnisādan ğayrı menāvuş ⁰⁶ bir şehir dahı yapmış-ıdı adı yemas-ıdı soñradan aña cinler müstevli oldu diyü hikāyet olınmış-ıdı ⁰⁷ bāb źikr-i medjine-i ihmim nilüñ cānib-i şarkışinde ķadimü'z-zamānda ihmim bir ulu şehir-idi bunu aslda ⁰⁸ mısır pādişāhlarınuñ ķudemāsından sābıkü'z-źikr uşmün oğlu menāķyüş pādişāh-ıdı ki ķıbt-ı evvel ⁰⁹ pādişāhlarındandur ħadd-ı zātında be-ġāyet muķim ve rāyicü'l-āmir ve Őaķıl ve dānā ve kār-ġüzār pādişāh-ıdı etraf-ı ¹⁰ Őālemdede olan ħükemāyı cemŌ itdi kendüden evvel geķen pādişāhlaruñ ve ħükemānuñ kitābların buldurdı ¹¹ anlarda olan ne nażar itdi niķe Őacāyibe ittılāŐ eyledi bu sebebden kendü de niķe Őacib ve ğariḫ aŐmāl ¹² işledi ve kendü zamānında münüf şehirinde kehene olandan Őilm-i siħrde māhir ve ol vaķt memleketinde olan ¹³ sāhirlerüñ cümlesinden Őālim bir kimse var-ıdı hemişe timsāhları ve sāyir yırtıcı ve ısıracı cānavarları amān ¹⁴ virmez tutardı ve ol Őasrda vāfir oĝlancuķlara siħr taŐlīm iderdi bir bölügi kāmil olup Őilm-i ¹⁵ siħrde ħāzıķ olduĝı gibi anlara destür virür bir bölük oĝlancuķlara dahı taŐlīm iderdi ve bi'l-cümle ¹⁶ Őilm-i siħrüñ müderrisi-y-idi içlerinde be-ġāyet ħürmet ve Őizzeti var-ıdı menāķyüş emr itdi aña bir ¹⁷ şehir yapu virüp anı anda göķürdiler ki şākirdleri-y-ile vara anda ħuzūr-ı ķalbla Őilm-i siħr taŐlīmüne meşĝul ¹⁸ ola dirler ki ol şehir bu ihmim idi ki ol sāhirüñ adıyla meşhūr olmuş-ıdı bārj bu ihmim ¹⁹ şehirinde ol zamāndan ķalmış bir Őacib ulu bürbā var-ıdı arz-ı mısırda olan sāyir bürbālardan bu büyüĝ-idi ²⁰ aslda bunu tūfān ķorķusuyla yapmışlar-ıdı sābıkā dahı dinilmişdür ol zamānuñ müneccimleri tūfāndan evvel ²¹ tūfān-ı nūh ķopup arz-ı mısırı başacaĝın Őilm-ile bilüp pādişāhlara haber virmişler-idi niķe yirlerde **192B** ⁰¹ bu maşlahat için bürbālar yapmışlar-ıdı bu da ol tedārük için olmuş-ıdı ve bināsı mermer ⁰² taşlardan-ıdı her bir taşınuñ biş arşun uzunı ve ini ve iki arşun ķalınlıĝı var-ıdı ⁰³ ve içinde yidi dihliz idilmiş-ıdı her dihlizüñ saķfi sırf taşdan-ıdı her

bir taşınıñ ⁰⁴ uzunı on sekiz zîrâ⁰ ve ini biş zîrâ⁰-ıdı ve ser-tâ-ser lâjiverd-ile altun-ıla ve sâyir niçe mu⁰teber ⁰⁵ ve kıymetlü renkler-ile naķş olunmış-ıdı anlara nażar iden kimse naķķaş elinden henüz çıķmış şanurdı ⁰⁶ ve ol dihlizlerüñ her biri seb⁰a-ı seyyâreden bir yıldız adına idilmiş-ıdı ve anlarüñ dıvârlarında dürlü dürlü ⁰⁷ hey’etlü miķdârlarında ve hey’etlerinde birbirlerine muhâlif niçe taşvîrler idilmiş-ıdı ve dirler ki bu taşvîrler ⁰⁸ içinde devr-i ⁰âlem âhir olunca mısra pâdişâh olacaķ kimselerüñ hep taşvîrleri var-ıdı ⁰âlimleri bunı ⁰⁹ ⁰ilm-ile bilüp yazmışlar-ıdı ve yine anlarda kıbt ⁰ilmelerinden ķımyâ gibi şımyâ gibi tılsımât ve neyrencât gibi ¹⁰ tıb gibi nücüm gibi hey’et gibi hendese gibi sâyir bunlara beñzer niçe müşkil ve gâmiż ⁰ilmlere remz ve işâret ¹¹ var-ıdı bu sûretleri anuñçün yazmışlar-ıdı ki ehli olanlar añlayalar anlardan niçe fâyideler alalardı ¹² rivâyet olunur zû’n-nün-ı mısırî hâzretleri ki ehlullah-ı kibârdan meşhûr-ı ⁰âlemdür ⁰ilm-i ķımyâyı bilürdi ¹³ ve bu bürbâda olan sûretlerdeki remzlerden almış-ıdı ve ihmîm halkı rivâyet iderler evâyilde şark ¹⁴ tarafından ihmîme bir kimse gelüp andağı bürbâya varur gelür her gün aña latîf ķohulu nesneler-ile ¹⁵ buhûr virür niçe hıdmet iderdi ķapusınıñ bir söyesinde bir sûret var-ıdı ekşer aña ķulluķ ¹⁶ iderdi varup geldükce her gün ol sûretüñ altında bir altun bulur anı alur maşlahatına giderdi ¹⁷ niçe zamân anda bu ķazancı itdi haylî mâl eline girdi âhir anı bir kimse tuyup ğammâzlık itdi ol ¹⁸ yirüñ şubaşısı anı tutdı bir miķdâr mâlın alup gine şalı virdi ol da oradan çıķup gitdi ¹⁹ artuķ o diyâra ķadem başmadı hîkâyet iderler zıkr olınan bürbâ dahı târîh-i hicretüñ yidi yüz sekseninci ²⁰ yılına deġin kemâ-kân hâlî üzerine tururdi soñradan ihmîm ehlinden bir beg var-ıdı anuñ içinden çok ²¹ mâl alup âhir anı yıķdı andan soñra kendü dahı çok yaşamadı vefât itdi ve bu bürbâ harâb olduķdan soñra **193A** ⁰¹ ihmîm şehri de harâba müteveccih oldu hâlîyâ harâb olup gitmişdür olduğı yir ma⁰lûmdur ve târîh-i hicretüñ ⁰² yitmiş sekizinde ibn-i cübeyr adlu bir ⁰âlim kimse bu ihmîm bürbâsına geldi cümle cevânibin ve için taşın hep ⁰³ gezüp gördi ahvâlın bu vechle buldum diyü kitâbında bu tarîķle yazdı anuñ taķrîri üzre bu bürbânuñ ⁰⁴ uzunı iki yüz yigirmi zîrâ⁰ ve içinüñ ġiñligi yüz yitmiş zîrâ⁰-ıdı binâsı dıvârlarından ġayrı tamâm kırķ ⁰⁵ ⁰âlâ direkler üzerine tururdi her diregüñ devresi elli ķarış-ıdı ve her iki diregüñ ortalıġı ⁰⁶ otuzar ķarış-ıdı ve direklerin başları ziyâde ⁰âżimdi ve her direk aşāğasından yukārusına ⁰⁷ varınca külli-yâ munaķķaş-ıdı her bir diregüñ başından ol birinüñ başına varınca üzerlerine bir ⁰âżim ⁰⁸ yonulmuş taş ķonılmış-ıdı anlardan ba⁰zi taş var-ıdı ki elli altı ķarış uzunı ve on ķarış ⁰⁹ ini ve sekiz ķarış ķalıñlıġı var-ıdı bu tarîķle ol kırķ diregüñ birinden birine ulu ulu taşlar ķonup ¹⁰ üzerleri döşenmiş-ıdı anlara baķan cümlesin yek-pâre şanurdı ol taşların şathları renk renk ¹¹ âdemî şeklinde

ve kuşlar şeklinde gūnā-gūn taşvîrler-ile māl-ā-māl-ıdı ve bürbānuñ dīvārınuñ ini on sekiz ¹² qarış-ıdı külliyyā birbirlerine kapaşdurma taşdan-ıdı bir binā-yı mahşūs ve bünyān-ı merşūs-ıdı ki ¹³ dünyāda bir dahı naẓıri yoğ-ıdı ve ibn-i cübeyrūñ sözi burada tamām oldı ve baŖı ehl-i tevārīh naql ¹⁴ ider bu bürbānuñ cinni bir emred oğlan şüretinde-y-ıdı maŖmūr-iken bir kavm ol bürbā içine girdiler ¹⁵ ol cin anlaruñ ardlarına düşdi anları döge döge yine taşra çıkardı bir vechle dögerdi ki ¹⁶ her urduķca đarbınuñ acısı tā depelerine çıkardı kaçup elinden güc-ile kurtuldılar ve yine hıkāyet olunur ¹⁷ bir kimse bu ihmīm bürbāsında olan şüretlerden birinüñ üzerine bir pāre bal mūmı başup örneğın aldı ¹⁸ ol mūmı her nere kodı ise oraya Ŗakrebler dirildi āhir anı bir şandūk içine kodı ¹⁹ gördi şandūkuñ dört yanına Ŗakrebler çokdı sırrı nedür bilinmedi ve yine hıkāyet olunur bu ²⁰ ihmīm bürbāsında taşdan bir cin şüreti idilmiş-ıdı bir ayağı var-ıdı anuñ üzerine tururdı ve bir eli var-ıdı ²¹ havāya kaldurmuş-ıdı alında ve dört yanında baŖı yazı yazılmış-ıdı ve anuñ dīvār içine **193B** ⁰¹ şokuşdurılmış hāşā bir āleti var-ıdı dirler ki her kim ki uzluğıyla dīvārı oyup ⁰² uvatmadın ol āleti içinden çıkarup kendü biline bağlansa ebedi ol kimsenüñ āleti yatmaya muttasıl ⁰³ kıvām üzerine ola her ne kadar cimāŖ iderse kalmaya illā meger anı bilinden indüre ki ferāğata kādır ⁰⁴ ola zamān-ı evvelde ihmīm şehrine hākım olanlardan biri anı bu tarīķle çıkardı biline bağlanup ⁰⁵ istiŖmāl itdi te'sşirin didüklerinden ziyāde buldı cimāŖ emrinde Ŗacāyib gördi ve bu bürbāyı yapana ⁰⁶ zümeryad dirler-ıdı ehl-i tevārīhden baŖı eydür bunu zümeryad kendülerden soñra gelen ⁰⁷ ümem-i Ŗālemüñ mişālī kılmış-ıdı cümle gelecek ümemüñ kabīle kabīle ve cins cins anda tarīhlerin yazmış-ıdı ⁰⁸ ve her kavmuñ ve kabīlenüñ iftiḥārları ne-y-iledür ve dehrüñ āhirine değın vilāyet-i mısra hūkm idecek ⁰⁹ pādīşāḥlar kimlerdür ve geymede kuşanmada ve binmede inmede tavr ve üslūbları nicedür hep yazmış-ıdı ¹⁰ ve kamu enbiyāyı ve hūkemāyı dahı anda taşvîr itmiş-ıdı kendüden evvel gelen ve soñra geleceklerin bile bildürmüş-ıdı ¹¹ be-gāyet Ŗālim kişi-y-ıdı bunlaruñ cümlesini Ŗılmle maŖlūm idinüp kendü zamānında olan ḥalka henüz ¹² ölmedin bunları hep ḥaber virmiş-ıdı kendüden soñra gelenlere dahı Ŗılm ve maŖrifetin göstermek için ¹³ ol bürbādaki gösterdüğü aŖmālī nām ve nişān koyup gitmiş-ıdı ve bināsınuñ tarīhin nesr re's-i ¹⁴ ḥamelde-y-iken oldı diyü urmuş-ıdı anlar yanında nesr her burcda üç biñ yıl eglenür bu ḥisābca ¹⁵ ol bürbā yapıldan bizüm zamānumuza gelince takrībā otuz biñ yıldan artuķ olur ve'l-Ŗilmü Ŗindallahen ¹⁶ bāb zıkr-i medīnetü'l-Ŗuķķāb kādīmü'z-zamānda arz-ı mısırda ābād olan Ŗacīb şehirlerden biri de ¹⁷ medīnetü'l-Ŗuķķāb demekle meşḥūr bir şehir-ıdı ki cize şāḥrāsında olan ihrāmıların garbısında ¹⁸ biş gün biş gice muḥkem eşmeg-ile ancaķ varılır bir yirde yapılmış-ıdı

şimdi bi'l-küllîye yolu bozulmuşdur ¹⁹ semti ne tarafdur kimse bilmez bunda dañı niçe Óacāyib binālar ve ġarāyib Óameller var-ıdı ve çok cevāhir ²⁰ ve emvāl defn olınmış-ıdı asılda sebeb-i bināsı dañı bu-y-ıdı ki sābıķā dañı icmālā zıkr olınmışdur ²¹ ol zamān ki Óamāliķa pādışāhlarından velīd bin dūmağ Óırāk memleketinde olurken Óažım Óasker-ile **194A** ⁰¹ andan çıķdı diledi ki rū-yı zemīni şehrden şehre geze milkden milke anı devr ide ve pādışāhların ⁰² ķahr eyleye yir yüzini bu tariķle atı ayağı altına ala cümle halk-ı Óālemi kendünün mutıÓ-i fermānı ide bu hām ⁰³ sevdāyla giderken yolu şām memleketine iricek şāmdan muķaddemā mısır vilāyetine Óavn adlu bir ķulın ⁰⁴ gönderdi ki Óaskerle vara kendü varınca mısır aña alı vire Óavn dañı emri üzre Óaskerle ⁰⁵ şāmdan çıķup gitdi vardı vilāyet-i mısır feth eyledi andan ardınca velīd bin dūmağ dañı şāmdan ⁰⁶ çıķmış-ıdı gelüp bu da mısra irişdi Óavn anı ķarşulayup mısra getürdi velīd bin dūmağ ⁰⁷ mısırda muķarrer pādışāh olup bir miķdār anda oturduķdan soñra ittifāk aña nil ırmağının ⁰⁸ başını görmek hevāsı düşdi bu sevdāyla āhir Óasker-i girān-ıla mısrdan çıķup meźkūr Óavnı ⁰⁹ mısırda kendü yirine ķodı dañı kendüsi şavb-ı murādına toğrı revān oldu ve velīd tamām ¹⁰ kırķ yıl bu seferinde eglendi ol gitduķden yidi yıl soñradan Óavn mısırda aña Óāşj oldu ¹¹ pādışāh benin ben velīdün ķulı degil belki ķarındaşı oğlının didi ve halka vāfir māl dökdi aña ¹² māyil oldılar ve geķen mısır pādışāhları neslinden hiç bir kız ve bir Óavrat ķomadı illā cümlesini alup ¹³ çiftlendi her birin hatun idindi ve vilāyet-i mısırda hiç bir māl-dār kimse ķomadı illā mālını alup ¹⁴ kendüsini helāk itdi ziyāde tecebbür ü tekebbür ü žulm ü taÓaddj yolların tutdı bunun birle gine kehene ¹⁵ ve sehereye ġāyetle hürmet ve ikrām ider ve heykellerine kemā-kān iÓtiķād ve ihtirām iderdi bu hāl üzre ¹⁶ bir zamān mısırda pādışāhlık sürduķden soñra ittifāk bir gice velīd bin dūmağı vāķıÓasında ¹⁷ gördi kendüye sen bir ķul iken pādışāhlık adın taķın diyü saña kim didi bunu hōd bilürsin ¹⁸ her kim bu işi işleye ol ķatla müstāhaķ olur burayı niķün fıkr itmedün ve eyle mi pādışāhlar kızların ¹⁹ çiftlenesin ve riÓāyāmuñ bilā-sebeb ellerinden mālların ala kendüleri öldüresin bunlar saña ķala mı ²⁰ şanursın didi ve emr itdi bir büyük ķölmegi zeyt yağıyla tıdudurup ocağa ķodılar muħkem ²¹ ķaynaduķdan soñra kendünün arķasından ķaftānın çıķardılar ve başından külāhın alup tamām Óuryān itdiler ki **194B** ⁰¹ ol ķaynar zeyti başından aşāga aķdaralar nā-gāh gördi havādan bir tavşancıl ķuşı inüp kendüyi yirden ⁰² ķapdı havāda şalındurdı aldı gitdi vardı bir tağ torusunda bir delüģe soķdı ⁰³ andan çıķdı yuvalandı bir dereye indi ki içinde ķoķmış ādem ķafāları var-ıdı Óavn ķorķu-y-ıla ⁰⁴ düşinden uyandı irtesi bunu kehenesin getürdüp anlara didi ve taÓbırin sordı anlar da biz ⁰⁵ seni velīdün elinden şaklayalum ammā şu şart-ıla ki bir Óuķķāb yaÓnı tavşancıl ķuşı süreti düzüp ⁰⁶

aña tapasın çün seni düşüñde velîdüñ elinden ol kırtardı saña aña Óibâdet eylemek lâzım ⁰⁷ oldu didiler ol cāhillerüñ sözleri-y-ile kendü de cehâlet itdi buyurdi şâfî altundan bir Óuqqāb ⁰⁸ şanemi düzdiler ve gözlerin iki kıymetî taşlardan idüp gevdesin iy niçe girān-bahā cevherler-ile ser-tā-ser ⁰⁹ muraśśaÓ eylediler baÓde-hu anuñçün bir Óažım heykel yaptılar üzerine ħarîrden bir Óālā perde aşup aña ¹⁰ niçe dürlü buhûrlar virdiler ve anuñçün vāfir qurbānlar kesdiler bi'l-āhire şeytān Óaleyhi'l-laÓne ol ¹¹ Óuqqāb sûretinüñ içine girüp anlara söyledi Óavnı aña tapmağa emr itdi Óavn şeytān ¹² igvāsıyla aña tapdı ve halkı dañı aña tapmağa emr itdi sözini red idemediler cümle ol şaneme ¹³ Óibâdete başladılar andan Óavn emr itdi vilâyet-i mısrdā her ne qadar üstād miÓmār var-ısa bir yire ¹⁴ cemÓ eylediler müteÓallikātından bir cemÓ-i keşirle anları şâhrā-yı ġarba gönderdi ki varalar anda bir düz gökcek ¹⁵ yir bulalar ki aña tar yollardan girile kendüsi vāsiÓ ola ammā etrāfı şarp tağlar olup qoz içi ¹⁶ gibi çetiñ ve maĥfûz ve mazbût yir ola yollarından Óasker girmeye qābiliyyeti olmaya ve aña nilden şü çekmege imkân ¹⁷ olup her vechle Óimārete lâyiğ mekân ola emri üzre mısrdan çıqdılar vardılar bir ay miqdārı ¹⁸ şâhrā-yı mağrib içlerin aradılar Óāqıbet murādı üzre zıkr itdüğü şerāyiti cāmıÓ bir yir buldılar gelüp ¹⁹ Óavna ħaber virdiler vilâyet-i mısrdā ve nevāĥisinde hiç bir taşcı ve yapıcı ve ırğād ve başiret ehli kimse qomadı ²⁰ illā anı getürdüp oraya gönderdi Óaskerinden biñ yarar ādem seçüp muÓtemed naşb eyledi ve anlara yidi yüz ²¹ māhir sāhirler bile qoşdı ki bunlar müşāveresiyle ittifāq-ıla orada varup kendüçün bir ħaşın ve metin **195A** ⁰¹ şehir bünyād ideler cümle ālāt ve esbāb ve zād ve zevādelerden müheyyā idüp ardlarınca qañlılar-ıla ⁰² oraya toğrı çekdürdi dirler ki yakın zamāna degin dañı şâhrā-yı ġarbdan feyyūma varınca ihrāmlar ⁰³ ardından ol qañlılaruñ varup geldükleri yollar bellü-y-idi bārı vaqtā ki gönderdüğü ⁰⁴ üstādlar varup ol yire irişdiler evvelā şehre bünyād urılacaq taşların yonup tamām ĥāzır ⁰⁵ itdüklerinden soñra şehrüñ yirini çizdiler dāyiresini taÓyın itdiler her cānibinden iki fersah oldu ⁰⁶ muqaddemā ol dāyirenüñ orta yirinde bir quyı kazdılar içinde baqırdan ve sâyir baÓzı maÓādinle mahlût ⁰⁷ terkıbden bir ĥinzır timşālı düzdiler ki baqırdan bir qaÓide üzerine qonmış-ıdı ve yöni şarqa-y-ıdı ⁰⁸ ve bunu beyt-i zuĥal tāliÓinde zuĥaluñ istikāmet ve selāmeti ve şeref ve saÓādeti zamānında itmişler-ıdı ⁰⁹ baÓde-hu bir ĥinzır cānavarın boğazlayup qanını ol timşāluñ yüzine gözine sürdiler ve tüyinden aña ¹⁰ dütüzdiler ve odından iki kulaqlarına qoydılar ve gevdesin yaqup kül eylediler külini ol timşāluñ ¹¹ öñinde baqırdan bir kulle yapup anuñ içine qodılar ve zuĥal yıldızı Óalāmetleri-y-ile anı naqş eylediler ¹² andan ol quyunuñ içinden şehir dıvārlarına çıkar dört taraftan dört laqm oydılar her bir laqmuñ ¹³ ağızına şoluqlanacaq havā cezb idecek bir delük qoyup quyunuñ

ağzını tutdılar ¹⁴ üzerine şehriñ hîsârı dîvârından yüksek bir direk üzerinde bir Óâlâ
 kubbe bağladılar kubbenüñ ¹⁵ tolayısına bakırdan niçe atlu kimseler timşâlları dizdiler ki
 ellerinde hârbeler tutarlar-ıdı ve yüzleri ¹⁶ şehir kapusına karşı-y-ıdı ve şehriñ hîsârı
 dîvârınuñ aşağı bünyâdına kara taşdan andan yukarısını ¹⁷ kızıl taşdan ve andan
 yukarısını saru taşdan ve andan yukarısını yeşil taşdan ve cümlesinüñ ¹⁸ üzerini şeffâf
 ak taşdan itdiler her iki taşuñ arasına kurşunlar akıdup kined tarîki-y-ile ¹⁹ ihrâmlar
 binâsı üslûbında yaptılar ve dîvârınuñ yüksekliği altmış zirâÓ ve ini yigirmi zirâÓ-ıdı
 ve şehriñ ²⁰ her bir kapusu üzerinden bir bâlâ ve Óâlâ yirinde altun gibi lemÓân ider
 saru birincden ve baÓzı maÓâdinden ²¹ mürekkeb içi mücevvef ve kanatların açmış bir
 büyük Óuqqâb kuşu timşâlı diküp dîvârlarınuñ her köşesinde **195B** ⁰¹ eli hârbelü yoni
 şehrdan taşraya bir Óažım atlu timşâlı kodılar şehre nilden bir ırmağ kesüp iki bahş
 itdiler ⁰² bir bahşı şark cânibinde olan kapusından girür garb cânibinde olan kapusına
 aşağı gider varur şehir içinden ⁰³ niçe sarnıçlara dökilürdi ve bir bölügi dahı cenûb
 cânibinde olan kapusından girür şimâl cânibinde olan ⁰⁴ kapusına aşağı gider varur bu
 da şehriñ ol semtinde niçe sarnıçlara dökilürdi ve bir sanÓatla ol timşâllarıñ ⁰⁵
 ağızlarına nil şuyın ugratdılar ağızlarına girdügi gibi boğazlarından korkulu sadâlar
 çıkardı ve anlarıñ üzerlerine ⁰⁶ cinlerden niçe müvekkeller kodılar ki aslın bilmeyen
 kimse yörelerine uğrayımaya ve asl Óavn kendüsi tapduğı Óuqqâb ⁰⁷ timşâlınuñ şehriñ tâ
 ortasında bir kubbe altında kodılar ki her köşesinde bir cin sûreti yazılmış dört köşelü ⁰⁸
 bir kâÓide üzerinde yapılmış-ıdı kâÓide dahı bir Óažım direk üzerinde-y-ıdı ki anı
 döndürürdi anuñla kubbe ⁰⁹ içinde olan Óuqqâb sûreti bile dönerdi her yılda dört ay şark
 cânibinde ve dört ay garb ve dört ¹⁰ ay şimâl ve dört ay cenûb cânibinde tururdu vaqtâ ki
 tarz-ı mezbûr üzre ol şehriñ binâsı tamâm oldu ki ¹¹ medînetü'l-Óuqqâb didükleri ol-ıdı
 Óavn buyurdu mısır hazînesinde selâtin-i mâziye zamânından kalmış ¹² her ne kadar mâl
 ve cevâhir ve temâşîl ve hîkem ve kîmyâ toprağı ve Óağākîr ve eslihâ ve sâyir
 pâdişâhlar esbâbından ne dürlü ¹³ esbâb ve hevâyic var-ısa cümlesin ol şehre ilettiler
 memleketde her ne kadar ulu sâhirler ve kâmil füsün-ger kâhinler ¹⁴ ve pişe-kâr sanâyiÓ
 ehli üstâdlar ve kâr ü kesb ehli mâl-dâr tâcirler var-ısa anları da cümle ol şehre sürdiler
¹⁵ maÓñide milk-i mısır harâb ol maÓmûr oldu ol sürgün itdügi kimseler şehre vardukları
 gibi buyurdu her ¹⁶ tayıfenüñ evlerin birbirinden ayırdılar gayrı şehirler gibi halkı içinde
 birbirine karışık oturtmadılar her tâyife ¹⁷ mahallesiyile müteÓayyin oldu ve şehriñ dört
 tarafından girecek yolların muhkem berkitdiler yir yir der-bendler ¹⁸ ve küçe-bendler
 eylediler bu cümle hep velîd bin dümağ korkusından-ıdı medînetü'l-Óuqqâbla münüf
 şehrinüñ ki ¹⁹ ol zamânda vilâyet-i mısruñ taht-gâhiydi arası üç günlük yol-ıdı gâhı

Óavn münüfden aña seyrāna ²⁰ çıkar varur anı görür baÓzı ıslāh idecek yiri var-ısa ıslāhına emr ider gine münüfe gelürdi ²¹ ve medīnetü'l-Óuqqābda her yılda dört kerre bayram itdürürdi her bayram zıkr olınan üzre ol Óuqqāb **196A** ⁰¹ şüreti bir cihetden bir cihete döndüğü vaqt olurdu maşşūd idindüğü üzre mezkūr şehri tamām ⁰² itdürdüğü gibi Óavnuñ ıalı bir pāre muţma'ın oldı aña deġin ki velīdüñ arz-ı mısra kıdümü zamānı olup nūbe ⁰³ vilāyetine irişdi nūbede kendüye bir mektūbı geldi içinde mısrdan Óaskerine azık karşı getürüp ordu ⁰⁴ bāzārcı sürmek emr itmiş-idi mektūbı mūcibince her ne buyurdu ise karadan ve deñizden gönderdüġinden ⁰⁵ soñra Óavn cümle ehl ve Óayālını ve alduğı pādişāhlar kıızlarından Óavratlarından istedüġini medīnetü'l-Óuqqāba ⁰⁶ göçürdi velīd münüfe yaklaştüğü gibi yirine bir kimse kıoyup kendü dağı cümle h^wāssı-y-ıla çıkdı ardlarınca ⁰⁷ vardı medīnetü'l-Óuqqāba dāhil olup ehl ve Óayālına ve māl ve menālına kıavuşdı şehrüñ yollarını ve kūçe- ⁰⁸ bendlerini muhkem bend idüp anda oturdı velīd münüfe gelüp Óavnuñ ahvāl-ı kıyānet ve Óişıyanın işidicek ⁰⁹ ġazaba geldi hemān üzerine Óasker göndermek ardınca oldı aÓyan-ı devleti medīnetü'l-Óuqqābuñ şuÓūbet-i medāhilin ¹⁰ ve Óavn içine hezār sıhr ve efsūna kıadır māhir sāhirler iletdüġin didiler ferāġat itdi bu bābda zārūri tiġ ve sinān ¹¹ öcin elden kıodı kıabza-ı hançer-zebāna yapışdı aña müdārā yüzinden ġāh vaÓd ve ġāh vaÓjd şüretinde bir nāme ¹² gönderüp anı kıapusına daÓvet itdi şöyle ki emrūme muhālif Óinād idesin soñı eyü olmaz didi Óavn ¹³ dağı mektūbınuñ cevābında benden pādişāha hiç bir vechle zārar melhūz degildür ve şehrine memleketine dāhl ve taÓarruzum ¹⁴ yok zırā kendü kıulıyın ġarb tarafından gelen Óadūsı belāsına burada kıalkān olup oturı yorurın ¹⁵ toġrısı cān tatlıdur kıorkıumdan kendüye varmaġa kıadır degilin varımazın beni kıosun kendü hālumda olayın ¹⁶ beni de sāyir Óāmillerinden biri tıtsun üzerūme lāzım olan harācını pış-keşini sāl-be-sāl āsitānına göndereyin ¹⁷ didi ve aña vāfir māl ve cevāhir pış-keş gönderdi velīd dağı suçından vāz ġeçdi bu münüfde ol medīnetü'l-Óuqqābda ¹⁸ oturdı aña deġin ki ikisinüñ dağı vaÓdesi tamām oldı saltanat-ı dünyā ne aña ve ne buña kıaldı derün-ı kıabra ¹⁹ ġiricek ġavġāyı kesdiler bāb zıkr-i medīnet-i feyyūm vilāyet-i mısruñ kıadīmü'z-zamānda olan şehirlerinden biri de ²⁰ feyyūmdur zamān-ı evāyilde ulu şehir-idi ve hālīyā bir kıçirek kıaşabadur ibtidā bunuñ yiri bir azmaķlık idi ²¹ etrāfında aķan sularuñ artanı gelür orada irkilürdi anuñçün ol zamānda aña cevbe dirler-idi ki dillerince **196B** ⁰¹ şu irkindüsi dimek olurdu aslda bu şehir hāzret-i yūsuf-ı nebı Óaleyhi's-selām sābıķā zıkr olındüğü üzre ⁰² reyyān-ı bin velīdüñ veziri iken yapmış-ıdı sebeb-i bināsında baÓzılar şöyle naķl iderler ki ol zamān ki hāzret-i ⁰³ yūsuf Óaleyhi's-selām milk-i mısırda iÓtibār bulup firÓavn-ı mezkūr yanında kıadrı celil ve Óizzeti cemil

olup giderek ⁰⁴ vezîr-i aÖzamı oldu ittifâk şol zamân ki mübârek yaşları yüzlerinden tecâvüz idüp ziyâde pîrelmişler-idi reyyânûñ ⁰⁵ sâyir vezîrleri taÖaśşub-ıla yūsufuñ Öilmi azaldı ve Öağlı müteğayyir oldu diyü anı firÖavna geçdiler firÖavn taÖaśşubların añlayup ⁰⁶ anlara incindi sözlerini red itdi sâkin oldılar bir kaç yıldan şöñra anuñ hâķķında bu sözlerin gine iÖâde itdiler ⁰⁷ firÖavn anlara Öabeş söylersiz diñindi bir müşkil iş fikr eyleñ anuñla yūsufuñ Öağlın imtiĥân idelüm didi āhir ⁰⁸ ittifâk-ıla re'yleri buña toğrıldı ki firÖavna diñindi yūsufa diñ cevbenüñ şuyını kessün anı zirāÖata ķābil ⁰⁹ itsün arz-ı mısruñ harācına bir harāc dañı munzam olsun didiler meger buña niçe kerre ķaşd itmişler-idi kimse itmege ¹⁰ ķādir olmamış-ıdı çok Öilm ve ĥikmet Öale'l-ĥuşûs fenn-i hendesede mahāret isterdi firÖavn da ĥazret-i yūsufi tenhā yanına ¹¹ çağırtdı meger firÖavnuñ bir gelinlik kıızı var-ıdı anı be-gāyet severdi ĥazret-i yūsufa bilürsin kızum felānayı ¹² ziyâde severin ĥālīyā yitişmişdür aña bir yir olsa maÖmür idi virseyüz ammā vilāyetümüñ ortalığında etrāfi mahfûz yir ¹³ olsa dirin bu şart üzre fikr itdüm gördüm arz-ı mısırda cevbeden gayrı yir yokdur veli ne fāyide anuñ ¹⁴ şuyın çekmekde şuÖübet var bilmez nice olsa cevbeyi anuñçün maÖmür ide bilseyüz didi ¹⁵ ĥazret-i yūsuf Öaleyhi's-salavat ve's-selām her ne vaķt emr iderseñüz buyuruñ inşā'-allah tamāma irişdürilsün ¹⁶ didi reyyān eger ķādir-iseñüz hemān Öacele-y-ile tamām itmege himmet idüñ didi bu ĥuşûsda ¹⁷ ĥazret-i yūsufa vahy nāzil oldu ol yirüñ islāhı emri üç ĥalīc kesilmeg-ile olur diyü cenāb-ı ĥaķdan taÖlīm olındı ¹⁸ bir ĥalīc aÖlā-yı şaÖıdden falān mevziÖe varınca ve bir ĥalīc şarķ cānibinden falān mevziÖe varınca ve bir ĥalīc ġarb cānibinden ¹⁹ falān mevziÖe varınca kesilmeg-ile tamām olur dinildi defÖi ĥazret-i yūsuf anuñ ehllerin getürüp anlara tarīķin gösterdi anlar da ²⁰ ķuvveti bāzūya getürüp cevbeğe üç ĥalīc kesdiler eglenmedin şuyı çekildi içinde olan ķamışın otın ayırtdılar şāñnı açıldı bir ²¹ naķı ve pāk ķurı yir çıkageldi ĥazret-i yūsuf bunu yitmiş ġün diyince tamām itdi pādīşāh vüzerāıyla binüp oraya **197A** ⁰¹ çıktdılar firÖavn aña nażar idüp ĥayrān ķaldı bu yitmiş ġünlük iş degil belki elf yevm yaÖñi ⁰² biñ ġünlük iş ancak didi andan adı el-feyyüm oldu elf yevm lafżından terkīb itdiler giderek ⁰³ keşret-i istiÖmāl ile iĥtisār idüp elif lāmın giderdiler adı feyyüm ķaldı didiler ki ĥazret-i yūsuf ⁰⁴ Öaleyhi's-selām şöñradan vüzerāı firÖavna kendü ĥaķķında didüklerin istimāÖ idüp cevbenüñ islāhına ⁰⁵ emri kendüyi imtiĥân içün olduġın maÖlüm idinüp reyyāna benüm bu gördüğünüzden gayrı bir tedbīrüm ⁰⁶ dañı vardur size bir ĥikmet dañı göstereyin dirin didi reyyān ol nedür didi yūsuf Öaleyhi's-selām ⁰⁷ emr ile nevāĥi-yi mısrdan her bir nāĥiyeden bir ev göçsün buraya gelsün her bir ehl-i beyt kendü içün ⁰⁸ bir köy binā eylesün feyyümüñ köyleri götüri arz-ı mısır nāĥiyeleri Öadedince olsun didi ve her ⁰⁹

birine hendese Őilmince beŐer Őađlı irmediği yollardan Őular ıkarmağ tarihın sŐyledi reyyān hāyrān olup ¹⁰ bu didkleri ğayb Őālemi Őilmlerinden gkden nāzil olmiŐ Őilmler ancak bua bizm Őađlımız irmez didi ¹¹ ysuf Őāleyhi's-selām belđ didgm gkden inmiŐ Őālem-i ğayb haberleridr didi bunundr ¹² baŐzılar fazāyil-i arz-ı mısırda yazarlar arāđisi vahy-ıla tertib olunmiŐ hi bir memleket yokdur illā mısır ¹³ vardur dirler bārđ hāzret-i ysuf Őalavātullah-ı Őāleyh arz-ı feyymda kŐy olacağ yirlerini anlara ¹⁴ bir bir gŐsterdi hādlarını taŐyın eyledi reyyān emr itdi didği yirlere nie kŐyler yaptılar anlardan ¹⁵ evvel yapılan kŐye sāne dirler-idi aa reyyānu didği kıızı ondı ki cevbe arzı anun ¹⁶ adurılmıŐdı baŐde-hu hāzret-i ysuf Őāleyhi's-selām hıket zre anda haller kesmege ve antaralar ¹⁷ yapmağa ve ol kŐyleri hendese Őilmince Őuların bađ itmege baŐladı tfāndan ŐŐira hendese Őilmi ¹⁸ ol vađt hādış oldu andan evvel bilmezler-idi sābıķā iŐāret olunmiŐdur nile hendese Őilmince ¹⁹ evvel miķyās dzen hāzret-i ysuf Őāleyhi's-selām-ıdı anı mnf Őehrinde itmiŐ-idi ŐŐiradan ²⁰ olanlar hep aa kıyās-ıla idilmiŐ-idi ve dirler ki tevrātda feyym meźkrdur ammā Őibrāņ dilince ²¹ abŐum lafzıyla oğurlar hikāyet olunur hāzret-i yaŐķb Őāleyh ve Őalā nebiyyinā es-selām oğulları-y-ıla **197B** ⁰¹ mısra bu reyyān bin el-velđid zamānında geldi irkek diŐi cmle yitmiŐ  baŐ kimesne-y-idiler mısra ⁰² gelicek hāzret-i ysuf Őāleyhi's-selām anları Őayn'Ő-Őems Őehri-y-ile ki ol zamānda vilāyet-i ⁰³ mısru taht-gāhiydi faramā Őehri ortasına ondurdu ki otlu Őulu toprağı Őāhıh yirlerdr ⁰⁴ zışa geldklerinde cmle devābb ve mevāŐileri-y-ile gelmiŐler-idi ođluk tavarları uruzları ⁰⁵ var-ıdı hāzret-i yaŐķb mısra yağın geldkleri gibi arındaŐı yehdāyı ysuf payđāmbara ⁰⁶ gŐnderdi ki geldklerin haber vire ysuf payđāmbār Őāleyhi's-selām dağı atasına arŐu ıķdı yolda ⁰⁷ bulıŐdılar yaŐķb payđāmbār anı gŐricek ucup vāfir ağladı ikisi yanaŐup mısır Őehrine geldiler bir a ⁰⁸ gnden ŐŐira hāzret-i yaŐķb reyyāna buluŐup anula sŐyleŐdi be-gāyet pır olmiŐlar-ıdı ve ziyāde ⁰⁹ hālīm nrāņ yzl ve gkek Őađallu ve irkek sŐzl kimse-y-idiler reyyānu anlara evvel sŐzi bu oldu ¹⁰ yā Őeyh a yaŐındasın didi yz yigirmi yaŐındayın diy buyurdılar reyyānu yemın adlu bir sāhiri var-ıdı ¹¹ mđaddemā reyyāna kitāblarında gŐrdđi zre hāzret-i yaŐķbu ve hāzret-i ysufu ve hāzret-i msānu ¹² Őalavātullah-ı Őāleyhim vaŐflarını hep sŐylemiŐ-idi ve mısru harābı ve ehlin helākı āhir bunlar ¹³ elinden olur dimiŐdi ol sāhir hāzret-i yaŐķbı gŐricek yirinden alđup ŐŐine vardı anlara ¹⁴ evvel sŐzi bu oldu yā Őeyh kime tıparsın didi hāzret-i yaŐķb allah teŐālāya ki her nesnen ilāhıdur ¹⁵ didi sāhir gŐrmediđ kimseye nice tıparsın didi hāzret-i yaŐķb anı dnyāda hi bir aħad ¹⁶ gŐremez ol bunda gŐrilmekden mnezzehdr didi yā biz tağrılarımızı gŐrrze

didi hâzret-i ¹⁷ ya'Öküb sizün tapduğunuuz kendünüuz gibi âdem oğlanları eli-y-ile düzilür
 nesnelerdür anlar ¹⁸ çürir gider benüm ilâhum andan berîdür ve bize hâbl-ı verîdden
 aķrebdür didi yemîn sâhir bunı işidicek ¹⁹ fir'Öavna deñedi ve bu oldur ki bizüm
 diyârumuzuñ harâbı âhir bunuñ elinden olur (bunu öldür) didi fir'Öavn ²⁰ bu didüğüñ sözi
 sizün tañrılarıñuzuñ muķarrer kılduķlarında mı bulduñ didi yemîn belî anda buldum ²¹
 didi fir'Öavn yâ tañrı ķavmumuzu anuñ eliyle helâk olur didügi kimse nice ķatl olunur bu
 aśl **198A** ⁰¹ yaban avurdın gidere didi sâhir sâkin oldu ve rivâyet olunur hâzret-i ya'Öküb
⁰² diyâr-ı mısırda on altı yıl diri oldu Öākıbet bu beyt-i ahzân-ı dünyâdan dâr-ı gufrân-ı ⁰³
 âhirete sefer itmelü olduķlarında oğulları hâzret-i yūsufa vaşiyyet idüp beni arz-ı ⁰⁴
 mısırda defn itme ölice benı götürüñ iltüp hâbrün tağı mağârasında defn idüñ ⁰⁵ didi ve
 hâbrün ibrahîm payğâmbaruñ Öaleyhi's-salavat ve's-selâm mescididür ki ķuds-ı ⁰⁶
 şerîfle anuñ ortası sekiz mîl yirdür vefât idicek mübârek bedenlerin mürveşabr ⁰⁷
 didükleri edviyeyle sıvayup terbiyet itdükden soñra âbnūs ağacından bir tâbüt ⁰⁸ içine
 ķodılar bu maślahat tamâm kırķ günde görildi ba'Öde-hu hâzret-i yūsuf atası vefât ⁰⁹
 itdüğünü reyyâna bildürdi ve kendüyi ken'Öân ilinde defn idüñ diyü vaşiyyet eyledi ¹⁰
 diyüp icâzet istedi fir'Öavn da icâzet virdi mısruñ cümle şerâf ve ekâbir ve a'Öyânı ¹¹
 hâzret-i yūsuf bile çıkdılar atasıñuñ tâbütın götürüp iletdiler vaşiyyet itdügi yirde ¹²
 defn idüp gine mısra döndiler ba'Öde-zamânın sâbıkâ zıkr olıñduğı üzre reyyân bin el-
 velîd ¹³ dahı ölüp yirine oğlu dârüm bin reyyân pâdişâh oldu bu dârüm eyyâmında
 hâzret-i yūsuf Öaleyhi's-selâm da ¹⁴ vefât itdi vefâtı hîñinde eşrâf-ı benî isrâ'îli çağırdup
 yanına getürdi siz benden soñra bilürin ¹⁵ elbette mısra çıķup yine atalarıñuz
 dedelerüñüz yirlerine varsañuz gerek ol zamânda ¹⁶ benüm kemüklerümi bunda ķomañ
 bile aluñ gidüñ didi ve cümle benî isrâ'îl bunı vaşiyyet eyledi ¹⁷ emr-i hâķķ-ıla vefât
 idicek evâyil-i kitâbda zıkr olınan üzre tâbütını nil ırmağınuñ orta yirine ¹⁸ indürüp nil
 ırmağı içine defn eylediler soñradan hâzret-i mūsâ salavatullah-ı Öaleyh ve selâmuh ¹⁹
 zamânında tâbütı nil içinden çıkarılıp Öizâm-ı mübârekleri arz-ı şâma iletildi bā'Öîşi
 dahı ²⁰ bu oldu ki vaķtâ ki mūsâ payğâmbâr Öaleyhi's-selâm benî isrâ'îli mısırdan alup
 çıkardı yola girdiler kıssâ ²¹ yirinde meżkûrdur ittifâķ yolların bir kara tuman bürüdi
 ķâbil olup önlerin göremediler **198B** ⁰¹ hâzret-i mūsâya yūsuf pağâmbaruñ kemükleri
 bizümle bile olmayınca bize yol el ⁰² virmez biz yolumuz bulamaz ve bu yirden
 gidemezüz didiler hâzret-i mūsâ biz Öizâm-ı yūsufi kanda buluruz ⁰³ anı bizden kim
 bilür diyü buyurdi meger ya'Öküb payğâmbaruñ uşir adlu oğullarıñuñ sârih adlu ⁰⁴ bir
 kıızı var-ıdı Öākıbet Öömri uzun olmış çok yaşamış ve ziyâde yaşıluğında a'Ömâ olmış
⁰⁵ hatunıdı ol hatun içün Öizâm-ı yūsufi ol bilür-idi ne fâyide anı mısra birağup gitdük ⁰⁶

didiler hâzret-i mūsâ yoldan dönüp ol hatuna geldi andan Ŗizâm-ı yūsuf kanda defn olduğın ⁰⁷ sordı yirin bilüp anları yirden çıkardı kendü-y-ile bile alup tekrâr yola girdi tîh ⁰⁸ sahrâsına kendü-y-ile bile getürdi ve arz-ı feyyûm hâzret-i yūsuf zamânından soñra dañı vilâyet-i ⁰⁹ mısrdan keşret-i Ŗimâret ve vefret-i zirâŖat-ıla meşhûr olan nâhiyelerüñ biri-y-idi ammâ hâliyâ ¹⁰ ol Ŗimâretlerüñ Ŗöşri Ŗaşiri qalmamışdur yūsuf paygâmbâr tertîb itdügi halîçlerüñ ekşeri ¹¹ bozulmuşdur baŖzınun yirinde Ŗalâmetleri bellüdür dirler ve baŖzı mezraŖaları ehli münkariž olmağ-ıla ¹² ve baŖzın qum başmağ-ıla bi'l-küllîye harâb olup gitmişdür hattâ rivâyet olunur Ŗamrû bin el-Ŗâs ¹³ hâzretleri medîne-i mısırî kâfir elinden feth idicek etrafında olan qurâ ve bilâda Ŗasker-i ¹⁴ müsliminden baŖzı kimseler qondurup her birin feth idüp taht-ı taşarruflarına getürdiler bu eñnâda bir yıla degin ¹⁵ feyyûmuñ nerede-y-idügin bilemediler âhir anlara bir kimse gelüp yirin haber virdi Ŗamrû bin el-Ŗâs ¹⁶ anuñla bir miqdâr Ŗasker gönderdi varup buldılar arada cenk ve cidâl ve harb ü kıtâl olmadın ¹⁷ aldılar bu zamâna nisbet gine ol zamânda maŖmûr-ı içinde tamâm üç yüz altmış pâre maŖmûr köyi vardı ¹⁸ harâcından vâfir mâl hâşıl olurdu bu bâb mañhal münâsebeti-y-ile ehl-i tevârih qavılınca Ŗömr-i dünyâ ne miqdâr ¹⁹ olduğu beyânıdur vaqtâ ki diyâr-ı mısruñ ki dâr-ı dünyânuñ bir köşesi ve mezraŖ-ı zemînuñ bir hüşesidür ²⁰ aşhâb-ı haber ve erbâb-ı eşer qavllarınca tevârih kitâblarında bulduğumuz üzre evâyil-i aŖşârından ve haşâyil-i ²¹ aŖmârından mümkün olan mertebe beyân ve aŖyân olındı ise sevk-i kelâm ve şevq-i maqâm iqtizâsıyla **199A** ⁰¹ pîr-i fertût-ı dünyânuñ dañı aħbâr-ı Ŗömrinden âşâr-ı sinninden ki üzerinden ne kadar sinin ⁰² geçmişdür ve ne miqdâr qurûn aşmışdur kütüb-i tevârihde mezkûr olan üzre hasb almaqdur zîkr ⁰³ olındı âgâh ol ehl-i milel Ŗömr-i dünyâda ihtilâf-ı keşirle ihtilâf itmişlerdür yehûd ⁰⁴ ve naşârâ ve ehl-i islâm müverrihleri beyân itdükleri mâbeynde tefâvût-i fâhiş vardur baŖzılar ⁰⁵ rivâyet iderler yehûd qavılınca Ŗömr-i dünyâ dört biñ yıl ve naşârâ qavılınca biş biñ yıl ve ehl-i ⁰⁶ islâm qavılınca bir qavlda yidi biñ yıl ve bir qavlda altı biñ yıldur dirler şahîh budur ki bu ⁰⁷ huşûsda ne qurân-ı qadimde ve ne hadîş-i kerimde şarih bir Ŗaded-i muŖayyene delâlet ider nesne ⁰⁸ yokdur belki anlaruñ şarihâ delâlet itdükleri hemân dünyânuñ Ŗömr-i bir baŖid ve medîd müddet ⁰⁹ olmaqdur ammâ Ŗadedi ne Ŗilm-i bari teŖâlâ hâzretine mahsûsdur ve berâhme-i hind ve sind ve eyfur ¹⁰ hükemâsı hod Ŗömr-i dünyâyı haddan aşurmuşlar bir mertebeye irişdürmişlerdür ki Ŗaql anuñ ¹¹ ihâtasından Ŗâciz olur bu cihetden anlar qavlından birine iltifât itmeyüp kitâblarında mezkûr ¹² olan üzre qonıldı anlardan sükût evlâ görildi hâric-i tavr-ı Ŗaql olmağın bir yire naql olunmadı ¹³ ammâ ekşer buña qâyiller ki dünyânuñ evvel-i Ŗömrinden baŖs-ı âdeme gelince yir yüzinde

menâzil-i kamer Óadedince ¹⁴ yigirmi sekiz dürlü ümmet sâkin olmuş ola bunlardan her biri bir sûretde zî-rûh ve hâvâs ¹⁵ urma tutma şâhibleri mahlûkât olalar cümlesi de Óanâsır-ı erbaÓadan yaradılmış ola ki ¹⁶ anlar od ve şu ve yil ve toprağdur ve dirler ki ol mahlûkâtdan bir ümmet var-ıdı ki be-gâyet ¹⁷ uzun boylu ve gök gözlü ve kanatlu tâyife-y-idi sözleri arslanlar gibi inîrşeme-y-idi ¹⁸ ve bir ümmet dahı var-ıdı ki bedenleri arslan bedenleri ve başları kuş başları gibi-y-idi ¹⁹ ve bunlar kıllu ve uzun kulağlı bir tâyife-y-idiler bunların sözleri siñekler âvâzı gibi vızıldı-y-dı ²⁰ ve bir ümmet dahı var-ıdı ki anların iki yüzleri var-ıdı biri önlerinde ve biri ardlarında-y-ıdı ²¹ ve ziyâde büyük ayakları var-ıdı ve bu tâyifenün sözleri kuş gibi-y-idi öterler-idi **199B** ⁰¹ ve bir ümmet dahı var-ıdı ki ziyâde zaÓıfû'l-binye tâyife-y-idi sûretleri kelb sûreti-y-idi ⁰² kelb gibi kıyruğları var-ıdı sözleri gavgâ galebe-y-idi anlanılmaz-ıdı ve bir ümmet dahı var-ıdı ki sûretleri ⁰³ benî-âdem sûretine beñzer-idi ammâ ağızları göğüslerinde-y-idi söyleşseler çağırşurlar-ıdı ve bir ümmet ⁰⁴ dahı var-ıdı ki anlar bir âdemün nısfına beñzerler-idi her birinün bir gözi ve bir eli ve bir ayağı var-ıdı bir ayağ üzerine ⁰⁵ muhkem sekerler-idi ve kuş âvâzı gibi şayha iderler-idi ve bir ümmet dahı var-ıdı ki yüzleri âdem yüzi ⁰⁶ gibi-y-idi ammâ arkaları kablubaga arkası gibi bügri ve kemükli-y-idi başlarında uzun uzun boynuzları ⁰⁷ var-ıdı sözleri fehmi olınmaz-ıdı ve bir ümmet dahı var-ıdı ki yüzleri degirmi-y-idi ve gevdelerinde ⁰⁸ aq kılları ve sığır kıyruğları gibi kıyruğları var-ıdı ve başları göğüslerinde-y-idi anların cümlesinün ⁰⁹ saçları ve memeleri var-ıdı kamusu dişi-y-idi içlerinde hiç irkekleri yoğ-ıdı anlar yıldan hâmile ¹⁰ olurlar-ıdı toğurduğları da kendüleri gibi yine dişi olur-ıdı bu tâyifenün gâyetle âvâzları gökçek ¹¹ ve tarab-nâk-ıdı bir kaç ırlamağa başlasalar kendülerden üzerlerine çok kimseye yığılurdu anları diñlerler-idi ¹² ve bir ümmet dahı var-ıdı ki benî-âdem hilkatı üzre mahlûklar-ıdı ammâ yüzleri kara ve başları qarğa başı ¹³ gibi-y-idi ve bir ümmet dahı var-ıdı ki hevâm ve hâşerât-ı arz hilkatında mahlûklar-ıdı ammâ be-gâyet büyük ¹⁴ olurlar-ıdı hayvânât-ı Óucm gibi yirler içler-idi ve bir ümmet dahı var-ıdı ki yüzleri deñiz ¹⁵ cânavarları yüzleri gibi-y-idi hınzır azusu gibi azuları ve uzun kulağları var-ıdı ve baÓızılar bu zikr olınan ¹⁶ yigirmi sekiz ümmet birbirlerine aşdılar ve qarışdılar bunlardan yüz yigirmi dürlü ümmem hâsıl oldu dirler hâzret-i ¹⁷ emîrû'l-mü'minîn Óaliyy bin ebî tâlibden radıyallahu teÓâlâ Óanh sordılar âdem oğlanından evvel hiç allah teÓâlâya ¹⁸ Óibâdet ider mahlûk var mıydı didiler belî var-ıdı hâq sübhâne ve teÓâlâ yiri yaratdı ve yirde cin ¹⁹ halk eyledi kendüye tesbîh ve taqdis iderler bir ân andan hâlî olmazlar-ıdı ve gâh olur uçarlar ²⁰ göge çıkarlar melekler-ile bulışurlar anlara selâm virürler-idi anlardan göklerde olan haberleri alurlar-ıdı ²¹ sonra anlardan bir tâyife temerrüd idüp rablarının

emrinden çıktılar bu yüzden de nâ-hâk yire azdılar ba'Özî **200A** ⁰¹ ba'Özîna Óadāvet itdi hâk te'Óālānuñ rübūbiyyetine inkār eylediler andan gayrıya tapdılar ve meleklerle büyüklendiler ⁰² yir yüzinde niçe fesād idüp nâ-hâk yire kıanlar döktiler aralarında cenk ve cidāl ve hârb ü kıtāl ziyāde oldı ⁰³ ba'Özî ba'Özîna ğālib geldi allah te'Óālāya muti'Ó olanlar dīnleri üzerine šābit oldılar iblīs Óaleyhi'l-la'Óne daħı ⁰⁴ allah sübhāne ve te'Óālāya muti'Ó olup aña tesbīh ve takdīs idenlerdendi ve gāhı göge çıkardı hūsni ⁰⁵ tã'Óatından ötüri aña māni'Ó olmazlar-ıdı diyü buyurdi rivāyet olunur cin daħı yir yüzinde yigirmi bir ⁰⁶ kabīle-y-idi ve halk olındukları zamāndan biş biñ yıl šoñradan anlara šimlāl bin āres adlu cin ⁰⁷ pādīšāh oldı ba'Óde-hu bölük bölük oldılar anlara cinden biş kimse daħı pādīšāh oldı çok zamān bu hāl ⁰⁸ üzerine kaldılar šoñra ba'Özî ba'Özîna buĝz ve hāsed idüp birbirlerine düşdiler aralarında niçe ⁰⁹ vākı'Óalar ve cenk ve cidāllar oldı hâk sübhāne ve te'Óālā anlara melā'ikeden niçe kimseler-ile iblīs gönderdi ¹⁰ iblīsüñ Óarabice adı hāriš ve künyeti ebū mürrihe-y-idi yir yüzine inüp bu cinleri taĝıtdılar ¹¹ niçesini kırdılar iblīs anlara pādīšāh oldı šoñradan kešret-i Óibādet-ile yine göge çıktı ¹² melekler arasına karışdı Óākıbet azdı tecebbür ve tekebbür izhār idüp ādeme secde itmedi allah sübhāne ¹³ ve te'Óālānuñ buyruĝın sıdı hâk te'Óālā da anı yir yüzine sürdi deñizlerde sākin kıldı tahtını ¹⁴ šu üzerinde baĝladı aña cimā'Ó şehveti Óarız oldı cimā'Óı da kuş cimā'Óı gibi-y-idi Óavratı kuş gibi yumurta ¹⁵ yumurtlardı ve dirler ki cin ve şeyātın ki ikisi birdür otuz biş kabīledür on biş kabīlesi havāda uçar ¹⁶ ve on kabīlesi od yalıñları içinde gezer bākısi yir yüzinde olur bu otuz biş kabīleden otuz kabīlesi göge ¹⁷ çıkarlar meleklerden haber uğurlarlar bu kabīleden her kabīle üzerine bir melek müvekkeldür benī-ādemden şerlerin def'Ó ¹⁸ iderler anuñçün ba'Özî ahādīšde vardur eger melā'ike hāfızın olmayaydı ādem oĝlanları cin elinde şuda tuz ¹⁹ erir gibi eriye gideydi dirler ki cinden bir sınıf olur anlara se'Óālī dirler güzel Óavratlar süretlerine ²⁰ girürler daħı benī-ādemden ba'Öz erler-ile ciftleşürler anlardan oĝlan da toĝururlar ve bir sınıf daħı olur ki ²¹ yılan süretine girürler ādeme bu sürette görünürler benī-ādemden her ne kimse ki anlardan birini öldüre fi'l-hāl kendü de **200B** ⁰¹ ölür ve eger öldürdüĝi küccük ise öldüren ādemüñ yā oĝlı ve yā bir sevgülü kimsesi ölür ve ba'Özilar ⁰² šöyle hikāyet iderler ki benī-ādemden yir yüzinde evvel sākin olan ümem-i kešireden ba'Özî tım ve rim ve hīn ⁰³ ve bin ve hıs ve bis adlu ümmetler-idi hâk te'Óālā arzı halk idicek evvel anı cinler-ile ma'Ómür eyledi ⁰⁴ giderek azdılar birbirleri-y-ile ğavĝā ve ğalebeye başladılar aralarında niçe kıanlar dökildi hâk sübhāne ve te'Óālā anlara ⁰⁵ melā'ikeden bir Óasker gönderdi yir yüzine indiler anlarıñ ekšerini kırdılar ve esir itdiler şeytān Óaleyhi'l-la'Óne ⁰⁶ daħı ol esir olanlardan-ıdı ol vaĝt adı Óazāzil-idi

vaqtā ki anı tutup melekler göge çıkardılar ⁰⁷ nihāyet mertebede Ōibādet ve tāŌata başladı meger hāḡ sūbhāne ve teŌālā tevbesin ḡabūl ide gine evvelki ⁰⁸ mertebesin bula diyū umardı hiç andan eṣer ḡāhir olmadı kemā-kān merdūd ve maḡhūr ḡaldı itdūgi ⁰⁹ Ōibādetlerinden zerrece nefŌ ve fāyide ḡuhūr itmedi bu cihetden melā'ikeye ṣikāyete başladı hāḡ sūbhāne ¹⁰ ve teŌālā da diledi ki melā'ikeye anuñ ḡab̄s-ı bāṭınını ve ḡubh-ı ṣiretini ve fesād-ı niyyetini tıydura bes ādemi halk ¹¹ idüp aña secde emri-y-ile anı imtiḡān itdi tekrār emrini sıdı Ōilm-i ezelisinde egerçi anuñ ḡālı maŌlūm-ıdı ¹² Ōallāmü'l-ḡuyūb olanuñ imtiḡāna iḡtiyācı yokdur ammā bu imtiḡānuñ ḡikmeti melā'ikeye anuñ ıslāḡa gelmege ḡābiliyyeti ¹³ yok idügin bildürmeg-idi ki ṣūbheleri zāyil ola bu bāb münāsebet-ile dıḡlıdyanūs pādīṣāhuñ aḡvāl ¹⁴ beyānidur ki eller dilinde taḡyānus dimeg-ile meṣḡurdur selāṭin-i mısır tevāriḡinüñ evāhirinde ¹⁵ dıḡlıdyanūs pādīṣāhuñ aḡvālın bile irād eylemişler biz de anlara ittibāŌ-ıla ve fi'l-ḡaḡıḡa bu mecmuŌa-ı ¹⁶ ḡarāyib Ōarabiden türkiye tercüme olunup anlarda irād olınan cümle aḡvāl bunda daḡı irāda iltizām ¹⁷ olınmaḡ-ıla biz daḡı anuñ aḡvālını burada ṣebt-i evrāḡ eyledük āḡāḡ ol bu dıḡlıdyanūs ¹⁸ ḡadīmü'z-zamānda ḡaysar dimekle maŌrūf olan rüm pādīṣāḡları neslinden degil-idi rūma ¹⁹ pādīṣāḡ olduḡı gibi be-ḡāyet ḡulm üzerine oldu taḡt-ḡāḡı aṣlda roma ṣehri-y-idi roma ṣehrinden ²⁰ yā Ōacem memleketine ve bābil iḡḡimine ḡūkm iderdi ṣoñradan oḡlını romada ḡoyup kendüsi geldi ²¹ antakiyye ṣehrini taḡt-ḡāḡ idindi bilād-ı ṣām ve mısır aḡṣā-yı maḡribe varınca kendünüñ idindi **201A** ⁰¹ saltanatından on toḡuzuncı yılda mısır ve iskenderiyye halkı ki Ōāṣı oldılar üzerlerine Ōasker gönderdi ⁰² anlardan çok kimse ḡatl itdürdi kendüsi put-perest-idi naṣrānıları ḡırmaḡa emr itdi ḡanların ḡelāl ⁰³ eyledi kenṣāların baḡlatdı dīn-i naṣārādan halkı menŌ idüp putlara tapmaḡa emr eyledi ve naṣrānıleri ⁰⁴ ḡırmaḡda ve nā-ḡaḡ ḡanların dökmekde mübālaḡa ve isrāf eyledi rüm ḡaysarlarından puta tapanların aḡirkisi ⁰⁵ bu-y-ıdı andan ṣoñra ḡaysar olanlar hep ḡazret-i Ōiṣā milleti üzre naṣrānılar-ıdı bāri bu dıḡlıdyanūs ⁰⁶ zamānında rümdan bir muŌteber kimseleri anlar itāŌatından ḡıḡup mısır vilāyetine geldi ve ol Ōaṣrda vilāyet-i ⁰⁷ mısruñ taḡt-ḡāḡı iskenderiyye ṣehri-y-idi ol kimsenüñ adına ācile dirler-idi dıḡlıdyanūs anuñ ardınca ⁰⁸ iskenderiyyeye geldi Ōaskerle sekiz ay muḡāṣara itdi āḡir ācileyi tutup öldürdi ve Ōāmmeten arz-ı ⁰⁹ mısır sebi ve ḡāret eyledi andan diyār-ı Ōaceme bir Ōaḡım begin gönderdi vardı ol zamānda Ōacem pādīṣāḡı ¹⁰ olan ṣābūr ile uğraṣdı ṣābūrı baṣup Ōaskerinüñ ekṣerin ḡırdı ve bir ḡatunını ve ḡarındaṣlarını ¹¹ tıtdı ve memleketini yaḡdı yıḡdı ve niḡe kimselerini eṣir idüp dıḡlıdyanūsa getürdi andan götüri ¹² roma vilāyeti üzerine ḡavāle oldu anların da sebi ve ḡatl ve ḡāretlerinde ifrāt itdi ḡadd ve ḡaṣra gelmez ¹³ kenṣāların ve Ōibādet-

hānelerin yıkdı naşārāya ol zamānda dıklıdyanūs cenāb-ı hāğdan bir hışm-ıdı ¹⁴ on yıl miğdārı Óaskeri anlaruñ üzerine musallat oldu bir gün yoğ-ıdı ki kenşāların yıkmaya anlardan ¹⁵ kimse öldürmeye-y-ıdı muttasıl kaçup gizlenenlerin aradup buldurmağda ve eline girenin kırmağda-y-ıdı ¹⁶ tā şunu şaşd itmiş-ıdı ki yir yüzinde millet-i naşārādan bir ferd qomaya ve naşārā dīni şafha-ı Óālemden ¹⁷ götürile gide bu tarıkle yigirmi iki yıl saltanat itdi āhir ol qanlar anuñ yolına gelüp nā-hāğ yire ¹⁸ itdügi žulmlaruñ dünyāda dahı cezāsını buldı nā-gāh bir şaÓb maraža mübtelā olup dahı hasta ¹⁹ yaturken bedeninuñ etleri çürıdı dişleri dibinden dökildi bu Óazābla cān virdi kendü de qurtuldı ²⁰ naşrānılar de ardınca yirine bir oğlı pādīşāh oldu bir iki yıl geçmedin ol dahı öldi roma saltanatı ²¹ qostantīne intikāl itdi ki qayāsıra-ı rümdan puta tapmağa terk idüp ibtidā ol naşrānī **201B** ⁰¹ olmuşdur ve cümle putları kırmış ve heykelleri yıkmış ve yirlerine kenşālar ve maÓbedler yapmışdur anası ⁰² hülāne adlu bir hatun-ıdı aślda doha şehrinden-ıdı küccük iken anası-y-ıla anda bile-y-ıdı ⁰³ romada büyümişdi anda Óilm oqımış her Óilmde kāmıl olmuş-ıdı Óākıbet saÓādet ve devlet issi uğurlu ⁰⁴ pādīşāh-ıdı her yirde manşūr ve mużaffer oldu her ne pādīşāhla uğraşsa aña galebe ider ⁰⁵ fetḥ ve nusret bulurdu evvel-i hālında bu da mecūs dīni üzre-y-ıdı aślā naşārāyı sevmez ve dīnlerin ⁰⁶ istemez-ıdı soñradan hāğ sübhāne ve teÓālā aña hidāyet itdi bir sebep ile hāzret-i Óīsā dīnine ⁰⁷ girdi müsilmān oldu zıřā ol zamānda dahı Óīsā dīni mensüh degil-ıdı anlar da bizüm gibi müsilmānlar-ıdı ⁰⁸ ve müsilmān olduğına da sebep bu oldu ki ittifāk hāşā cüdām maražına mübtelā olup buña ziyāde ⁰⁹ ğam-nāk oldu memleketinde her ne qadar māhir ve hāzıq tabīb var-ısa emr eyledi cemÓ eylediler cümlesi hūzūrında ¹⁰ bir yire gelüp anuñ maražı huşūsında ittifākla baÓzı edviye tedbīrin eylediler ammā bu edviyeyi istiÓmādan ¹¹ soñra lāzımdur ki bir şarnıcuñ içini henüz boğazlanmış taze emerce oğlancuqlar qanı-y-ıla ¹² tolduralar şovumadın ısaqla içine giresiz didiler emr itdi atıbbā didükleri gibi halkuñ ¹³ niçe emerce oğlancuqların cemÓ idüp getürdiler anları getürdükleri gibi kendü de taşra çıkdı ki ¹⁴ bu emre hāzırlana hemān oğlancuqlar boğazlanup qanları alındıgı gibi ısaqla içine gire ittifāk ¹⁵ taşra çıkdıgı gibi qapusında getürdükleri oğlancuqlaruñ analarinuñ feryādları āvāzın işitdi ¹⁶ anlara raḥm idüp anları analu analarına viruñ diyü emr itdi ve bunca nā-hāğ qanı dökmekden bu derde ¹⁷ qatlanmağ yıgdür didi emri üzre cümlesin analu analarına virdiler her biri oğlancuğın alup duÓā iderek ¹⁸ yirlü yirlerine döndiler ve her biri şādumān oldu ol ahşam olıcağ qostantīn döşegi üzerine gelüp ¹⁹ uyıduğı gibi düşünde gördi bir pır žāhir olup aña düşünde çün sen ol oğlancuqlara ve analarına ²⁰ raḥm itdüñ bu derdi çekmek baña bunları öldürmekden yıgdür didüñ hāğ sübhāne ve teÓālā da saña raḥm ²¹ itdi

marazũndan saña śihhat bağısladı islām ehlinde ŧelbeřter adlu bir kimse vardur aña ādem gōnder **202A** ⁰¹ senden kōrķup gizlenmiřdūr anı bulup getürsũnler ol her ne dirse iřle ki śihhat bulasın ⁰² didi kōstantĩn kōrķu-y-ıla uyandı defŖi baŖı kimseler getürdüp ŧelbeřteri ŧorup kim ⁰³ olduğın bildi meger nařārānuñ bir ulu Ŗālimi ve muŖteber rūhbānı-y-ıdı bĩ-te’hĩr aña gelsũn diyũ bir ⁰⁴ ādem gōnderdi āдеми varduğı gibi rūhbān kōrķdı kendũyi öldürmek iķũn ister şandı ⁰⁵ zĩrā nařārāyı sevmedũęin bilürdi ve dĩnlerine buğzı var-idũęin añlardı beher-hāl ħũn pādīřāh ⁰⁶ emridür h’wāh ve nā-h’wāh varan ādemoyle hũzũrına geldi kōstantĩn anı gōrdũęi gibi şarşuladı ⁰⁷ ve ziyāde Ŗizzet ve hũrmet itdi oturduķları gibi vāķıŖasında gōrdũęin aña hĩkāyet itdi ol da ⁰⁸ aña nařārā dĩnini teręib eyledi hāzret-i Ŗīřānuñ ululuğı ve hāķ payęāmbār olduğını ve puta ⁰⁹ tıpmāęuñ yaramazlığını bildũęi ūzre söyleyũp bir bir beyān ve Ŗāyān eyledi bu ikisi mābeyninde bu hũsũda ¹⁰ uzun kışsalar geķmiřdūr tafşili nařārā kitāblarına meźkũrdur bārĩ bi’l-āhire şelbeşter kōstantĩne ¹¹ nařārā dĩnini telķĩn idũp mũsilmān oldu ve defŖi kendũ zamānında dıķlıdyanũs eyyāmında esāķıfa-ı ¹² nařārādan memleketden sũrilenlere ve řaķup kōrķusından řaķlananlaruñ cũmlesine ādemler gōnderũp ¹³ gereği gibi istimāletler itdi ol dem hāķ sũbhāne ve teŖālā aña cũdām marazından řifā erzānĩ buyurdi ¹⁴ bu eřnāda put-perestlikden dōndi nařrānĩ oldu diyũ roma halkı andan yũz ħevũrũp ¹⁵ ūzerine hũcũm itdiler aña kũstāhāne hezār itāle eylediler ol da anlara řaķıdı ħıķup iķlerinden ¹⁶ gitdi roma şehrini bi’l-kũlliye terk itdi varup mũnāsib gōrdũęi yirde kōstantĩniyye ¹⁷ şehrini bũnyād itdi ki gũn gibi meřhũr-ı Ŗālem ve ke’en-nār-ı Ŗāle’l-Ŗālemdür dũnyā şehrleri bir yire cemŖ ¹⁸ olsalar anlara Ŗunvān ve iķlerinde gũyā sultān-ı Ŗāķĩmũ’ř-řāndur naźm ¹⁹ bilād-ı Ŗālem-i ekvān eger kim geleydi bir yire imkān olaydı celāl-ı řān-ıla yok řũbhe bunda sitanbul anlara sultān olaydı ²⁰ ve anı bũnyād itdũkden řoñra dillerince kendũ adına nisbet idũp aña kōstantĩnyeh diyũ ad ķodı ki Ŗarabĩ dilince ²¹ anuñ nisbeti kōstantĩniyyedür baŖızılar tahfĩf iķũn kōstantĩniyye dahı dirler ve anı taħt-gāh idinũp **202B** ⁰¹ iķinde sākin oldu nirũn adlu pādīřāh zamānından ki hāvāriyyũn-ı hāzret-i Ŗīřāyı ol öldürmiş-idi ⁰² andan řoñra dahı romaya pādīřāh olanlar muttasıl nařārādan bulduķlarınıñ kimini öldürũrler ve kimini memleketden ⁰³ sũrerler ve kimini tutup hābs iderler-idi kōstantĩn şayşar kōstantĩniyyeyi yapup iķine girdũkden řoñra ⁰⁴ ol hāl zāyil oldu Ŗīřā payęāmbār dĩninde olanları hep şehrine getürdi ve ulularını yanına aldı beglikler ⁰⁵ virdi ve puta tıpanları h’wār ve hāķĩr ve źelĩl eyledi roma halkına bu ģāyet-ile gũħ geldi aña itāŖatdan ħıķdılar ⁰⁶ yirine romada bir kimseyi pādīřāh eylediler anlar-ıla ħoķ kışsası geķmiřdūr roma ehli kitāblarında meźkũrdur anlar-ıla ⁰⁷ niķe ģavęā ve ģalebeden řoñra Ŗāķĩbet Ŗāķĩm Ŗāķer cemŖ idũp

kıostantinden çıkdı bî-amân roma ⁰⁸ üstine yürüdi anuñla uğraşmağa yaraqlanmışken
 romaya yakın varduğı gibi kıadır olmayup zárürî ⁰⁹ yine aña baş indürdiler tekrâr taht-ı
 tâÖatına girdiler roma içine girüp kemâ-kân bir zamân anda içâmet ¹⁰ itdi aña degin ki
 Öacem pâdişâhıyla cenk için yarağ gördi ceyş-i Öažim-ile romadan çıkup ¹¹ diyâr-ı
 Öaceme müteveccih oldu âhir varup Öaskerlerini başdı diyâr-ı Öacemi dağı aldı belki bu
 seferinde ¹² ekşer-i memâlik-i dünyâ aña müsahhar oldu saltanatı zamânından yigirmi
 ikinci yılda düşünde gördi göge yukarı şalıb ¹³ şeklinde bir Öalem kıaldurdılar bir kimse
 aña eger saña muhâlif gelene zafer bulayın dirseñ cümle libâsuña ve şeklüñe ¹⁴ bu
 Öalâmeti it didi uykusından uyandığı gibi anası mezkûre hülâneyi beytü'l-mağdis ¹⁵
 göndermek için yarağa meşğul oldu ki anası vara anda hâzret-i Öisânuñ Öaleyhi's-
 selâm ¹⁶ baÖzî âşârın bula kendüye getüre ve kıuds-ı şerîfde anlar rızâsına kenşâlar binâ
 ide az geçmedin ¹⁷ bu maşlahatı tamâm idüp muhkem yat ve yarağ ve emvâl-ı firâvân-
 ıla anasını kıostantiniyyeden çıkarup ¹⁸ gönderdi kıuds-ı şerîfe vardı dirler ki ol zamânda
 kıudsda mağâriyûs adlu bir ulu papas ¹⁹ var-ıdı naşârâ zuÖmınca Öisâ payğambarı anuñ
 üzerine şalıp eytdiler didükleri ağacuñ yirini ²⁰ ol bilür-idi hülâneye ol yiri şalı virdi ve
 yehüd tayıfesi hâzret-i Öisâya Öaleyhi's-salavat ²¹ ve's-selâm ne ezâ itdüklerini aña bir
 bir hikâyet idi virdi biraz vaÖz eyledi hülâne dağı **203A** ⁰¹ emr itdi ol ağacuñ dibini
 kıazdılar içinden bir kıabr-ıla şalıbleri şeklinde üç pâre ağaç ⁰² çıkdı naşârâ zuÖmınca
 ağaçları birer birer ol kıabr içinde olan meyyit üzerine bırâkdılar ⁰³ üçünci ağacı
 bırâkdıkları gibi ol meyyit dirilüp tırı geldi ol günü ki eylülün ⁰⁴ on dördüncü günü-y-idi
 naşârâ bayram idindiler bu mâcerâ hâzret-i Öisâ Öaleyhi's-selâm toğduğundan ⁰⁵ üç yüz
 yigirmi sekiz yıl soñradan idi naşârânuñ haç bayramı didükleri budur ve haçlarına ⁰⁶
 taÖžimleri dağı bundan kıalmışdur bârî hülâne zıkr olınan şalıb ağaçlarına ki üç pâre-y-
 idi ⁰⁷ altundan bir gılâf itdürüp anları cânı gibi şakladı ve beytü'l-mağdisde hâliyâ dağı
⁰⁸ kıamâme didükleri meşhûr kenşâyı yaptı ki naşârâ zuÖmınca bu kenşâ hâzret-i
 Öisânuñ ⁰⁹ kıabrı üzerinde yapılmışdur ve hülânenün yehüd-ıla çok mâcerâsı olmışdur
 naşârâ tevârihinde ¹⁰ mezkûrdur bârî Öâkıbet hülâne kıuds-ı şerîfden çıkup gitdi gine
 kıostantiniyyeye oğı yanına ¹¹ geldi altun žarf içinde ol şalıb ağaçlarını hâzret-i Öisânuñ
 âşârındandır diyü oğına ¹² armağan getürdi ve kıostantın tamâm yigirmi dört yıl
 memâlik-i rûma hükm itdi kıostantiniyyede ki ¹³ hâliyâ istanbul dimeg-ile meşhûrdur bu
 miqdâr pâdişâhlık eyledi baÖde-hu vefât idüp yirine yine ¹⁴ kendü adı-y-ıla müsemmâ
 kıostantın adlu oğı pâdişâh oldu ki buña kıostantın-i aşğar atasına ¹⁵ kıostantın-i ekber
 dirler-idi bunlar zamânında dın-i Öisânuñ tamâm şevketi ve germ-â-germ cemÖiyyeti ¹⁶
 var-ıdı ki ayaşofiya binâsı aña dâl ve ol sûret-i hâla mişâldur bu zamân-ı ferhunde-âşâr

¹⁷ gibi ki bi-ḥamdillāh-ı teŖālā dīn-i islāmuñ tamām mertebe şevket ü şalābetiyle derūn ve bīrūnı penc-nevbet-i ¹⁸ gülbāng-ı muḥammedī-y-ile müşerref bir cāmiŖ-i şerīf-i cihān-ārādur ki sevādı rū-yı zemīnde ḥāl ¹⁹ ve ḳubbe-i eflāka žıll-ı zevāl gibi düşmiş-idi bu bāb ehl-i islām vilāyet-i mısır küffār elinden feth idüp ²⁰ şeref-i islām ile müşerref olduğdan soñra vāḳıŖ olan aḥvālınıñ beyānidur kütüb-i ²¹ tevārīḫinde zıkr olınan üzre aşḥāb-ı güzīnden rıdvānullāh-ı teŖālā Ŗaleyhim ecmaŖın Ŗamrū bin el-Ŗās **203B** ⁰¹ radıyallahu teŖālā Ŗanh zamānında ki henüz beyān olunur vilāyet-i mısruñ fātīhidür diyār-ı mısruñ taht-gāhı ⁰² ve maḳarr-ı Ŗasker ve sipāhı şimdi mısır-ı Ŗatīḳ yaŖnı eski mısır didükleri yirde bir şehir-idi ki kendüler ⁰³ yapmışlar-ıdı ve ol vaḳt aña fustāt diyü ad urmuşlar-ıdı ve Ŗasker-i müslimīn arz-ı mısra ḳadem başduḳlarında ⁰⁴ toḡrı bu fustāt şehri yirine gelmişler bir ḥālī yir-idi ḳadırla orada ḳonmuşlar-ıdı sebebi de bu olmuş-ıdı ki ⁰⁵ burada kāfirleruñ nil üzerine müşrif bir muḥkem ḥiśārları var-ıdı ḥiśn dimeg-ile meşḥūr-ıdı ki ⁰⁶ şimdi anuñ baŖzı yiri eski mısır içinde bellüdür ḳaşrū’ş-şemŖ dimeg-ile maŖrūfdur (ibtidā anuñ üstine düşmüşler-idi) ve zıkr olınan fustāt ⁰⁷ şehriden soñra ehl-i islām zamānında şimdiki mısır şehrine toḡrı fustātuñ taşrasında fustāta ⁰⁸ muttasıl bir şehir dahı yapmış-ıdı ki maḳarr-ı Ŗasker ve sipāhları-y-ıdı bu cihetden aña Ŗasker diyü ad virmişler-idi ⁰⁹ bir zamān dahı taht-gāh-ı vilāyet-i mısır bu Ŗasker şehri ḳılındı aña deḡin ki tārīḫ-i hicretuñ üç yüz elli ¹⁰ sekizinde maḡrib diyārından ḡarb Ŗaskeriyle sābıḳā zıkr olınan üzre cevher-i ḳāyid geldi şimdi mısır ¹¹ didükleri şehri yapıdı ki buña ol zamānda ḳāhire dirler-idi egerḳı büyüklükde şimdiki deñlü yoḡ-ıdı ¹² ammā kiremüdden bir Ŗaḷīm inlü ḥiśārı var-ıdı ol vaḳt taht-gāh bu ḳāhire şehri ḳılındı ol zamāndan soñra ¹³ niḳe dürlü evzāŖa girdi ḳıḳdı giderek bir medīne-i muŖaḷḷama oldu ki ḳāhire şehri bunuñ içinde ḳalup ¹⁴ muḷmaḥill oldu ḥālİYā diyār-ı Ŗarabda mısır adıyla meşḥūr olan sevād-ı aŖḷam ve şehir-i nām-dār-ı muŖaḷḷamdur ki ol ¹⁵ ol zamāndan ile’l-ān tavāyif-i muhtelifeden ümem-i mütekāşire sākin olup taht-gāh-ı selātīn-i Ŗīḷām-ı ehl-i ¹⁶ islām olmuşdur nite ki sābıḳā ekşerīnuñ aḥvālı ve zamān-ı saltanatı taḳrīr olunmuşdur ve fustāt ve Ŗasker ve ḳāhire ¹⁷ şehirlerinin beyānı inşā’-allah gelse gerek ammā zıkr olınan ḥiśn ki küffār zamānında eski mısır yirinde anlaruñ bir ḥiśār-ı ¹⁸ maŖmūrları ve melce-i meşḥūrları-y-ıdı istanbuldan vilāyet-i mısra ḥükm iden ḳayāsıra-ı rūmuñ vilāyet-i mısruñ zabtı için ¹⁹ gönderdükleri bıtrıḳlarınuñ egerḳı asl maḳarları iskenderiyye şehri-y-idi anda oturlar-ıdı ḳadīmden ²⁰ vilāyet-i mısruñ taht-gāhı ve mesken-i Ŗasākır ve sipāhı ol olmaḡın bunlar da anı ihtiyār itmişler-idi ammā ḳıbt tāyifesinuñ ki ²¹ vilāyet-i mısruñ ḳadīmīleri ve ekşer-i riŖāyāsı anlardan-ıdı vasat-ı memleketleri olmaḡın ve nil taşıduḡı zamānlarda iskenderiyyede **204A** ⁰¹ oturan bıtrıḳlar

seyr ve temāşācün bir zamān gelüp bu hısn içinde turup kıbt ahvālın yoqlayup ⁰² bir miqdār anda Őıyş ve Őişret eylemek Őādetleri olmağın hısn-ı mezkūruñ içinde her dāyim hıśār erlerinden ve sāyirden ⁰³ haylī kimseleri sākin-idi her vechle mahfūz ve mazbūt maķāmlarınun biri-y-idi lākin ehl-i tevārīh bu hısnun ⁰⁴ evvelā ne zamānda yapılduğına ve kim yapılduğına ihtilāf itmişlerdür bu mertebe ittifāķdan soñra ki ol puht-ı naśśār ⁰⁵ vilāyet-i mısır harāb itdüğinden soñra binā olına baŐzılar evvelā bunuñ yirinde qadīmü’z-zamānda ibn-i arslavus ⁰⁶ nām pādīşāh bir qaśr yaptı her ay başında güneş bir burcdan bir burca intikāl itmelü olsa ol gice ol qaśruñ ⁰⁷ üzerinden od yaqarlar-ıdı halk andan güneş ne burca intikāl itdüğün bilürler-idi bu qaśr puht-ı naśśār-ı bin-i ⁰⁸ bīrüzādi’l-gildānī vilāyet-i mısır harāb idince bu hāl üzerine tururdu andan soñra tamām biş ⁰⁹ yüz yıl harāb yatdı yir yir baŐzı Őalāmetleri qalmış-ıdı gayrı yiri hep nā-bedīd olmuş-ıdı baŐde-hu vaķtā ki ¹⁰ rüm qasyārları yūnān pādīşāhlarına ğālib olup vilāyet-i mısır ellerinden aldılar rüm qasyārları ¹¹ tarafından mısra ercālis nām bir kimse bıtrıķ oldu ol qaśruñ yirin yoqlayup esāsın ¹² buldı her ne vech üzerine buldı ise ol resm üzerine tekrār gine yaptı fustāt şehri yirinde ¹³ olan hısn bu soñra yapılandur diyü naķl iderler baŐzılar puht-ı naśśardan soñra vilāyet-i mısır ¹⁴ furs pādīşāhları eline düşdi anlar ateş-perestler-idi içlerinden hısnı keşrecüş ¹⁵ adlu bir pādīşāh yaptı ve içinde bir ateş-gede itdi şimdi qubbetü’d-duhān didükleri anuñ yiridür ¹⁶ bu sebebden hıсна qaśrū’ş-şemŐ dirler-idi diyü naķl iderler ve’l-Őilmü Őindallahen bārī kütüb-i tevārīhde mestūr ¹⁷ ve siyer-i hulefā-yı rāşidinde mezkūr olan üzre tārīh-i hicret-i hāzret-i risālet-penāh-ı ahmediden ¹⁸ on toķuzıncı yılda hāzret-i Őömer bün el-hattābuñ rağıya’llahu teŐālā Őanh hilāfetleri zamānında ve vilāyet-i ¹⁹ şāma dördinci defŐa itdükleri sefer-i mübāreklerinde cābiyye nām mahalla geldüklerinde Őamrū bin el-Őās ²⁰ hāzretleri ki aşhāb-ı güzīn rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐın içinde ziyāde cūr’et ve iķdām ve şecāŐat ²¹ mā-lā-kelām ile mevsūf şahābı-i nām-dārdur bir gün Őömer bin el-hattābuñ tenhālarına girdi anlar-ıla halveti **204B** ⁰¹ oturup muşāhabet iderken eśnā-yı kelāmda takrīble yā emīrū’l-mü’miñin baña bir miqdār Őasker ⁰² qoş icāzet vir mısır vilāyetine ğazā ideyin eger anı küffār elinden feth idersem müsilmānlar Őaskerine kuvvet ⁰³ olur mālī çok Őaskerinün kuvveti yoķ bir memleketdür fethi āsāndur ola ki feth ideydüm didi ⁰⁴ hāzret-i Őömer rağıya’llahu Őanh nā-gāh müyesser olmaya Őasker-i müsliṃine meşakķat lāzım gele diyü evvel emrden ⁰⁵ tereddüd eylediler tekrār Őamrū bin el-Őās hāzretleri fethi inşā’-allah āsāndur diyü ibrām ve ilhāh idüp ⁰⁶ āhir hāzret-i Őömeri sözlerine rāzī eylediler bir rivāyetde dōrt biñ ve bir rivāyetde üç ⁰⁷ biñ biş yüz kimse-y-ile anları vilāyet-i mısır fethine göndermek üzerine oldılar ol zamānda ⁰⁸ mısır qayāsıra-ı

rûm ellerinde-y-idi ve kıyâsar tarafından anı muķavķıs adlu bir bıtrıķları ⁰⁹ zabt iderdi ve iskenderiyye şehrinde otururdu bārī Őamrû bin el-Őās ĥazretleri ¹⁰ zıkr olınan mıķdārı Őaskerle yaraķların görüp kimesne şuŐur itmedin gıce içinde çıķup ¹¹ yollarına revān oldılar bu yaña iskenderiyyede ĥaberleri muķavķısa irişdi cāsûsları ¹² gelüp anı kıssadan āgāh eylediler ol da Őaskerle iskenderiyyeden çıķup eski mısırdağı ¹³ sâbıķū'z-zıkr ĥısnâ geldi ki vasat-ı vilāyetleri-y-idi tâ anda kıbt Őaskerin defŐi cemŐ ide yanında ¹⁴ olan rûm Őaskeri-y-ile ve anlar ile ĥısn üzerinde oturup Őasker-i müslimînle cenge ¹⁵ āheng ide bu yaña Őamrû bin el-Őās ĥazretleri daķı bu ešnâda cüyüş-ı müslimînle ser-ĥadd-ı vilāyet-i ¹⁶ mısır olan Őariş menziline ırmış-idi yap yap te'ennî üzerine yürürler-idi meger ĥısn-ı ¹⁷ mezkûr içinde muķavķıs ķablından bir beg olurdu adına uŐayric dirler-idi anı gönderdi ¹⁸ bu ešnâda bir mıķdâr Őasker-i küffârla ceyş-i islâmı ķarşuladı sâbıķâ zıkr olınan faramāya varduķları ¹⁹ gibi ki Őarişle mısır arasında ĥâliyâ bir köydür ol zamānda maŐmûr şehr-idi ve bir ĥışâr-ı menŐ ve bārû-yı ²⁰ refŐi var-ıdı anuñ üzerinde iki Őasker birbirleriyle bulışdı muĥkem uğraş eylediler bir ay mıķdārı ²¹ ol şehr üzerine aralarında muttasıl cenk ve cidāl ve ĥarb ü kıtāl oldu Őākıbet Őasker-i küffârı **205A** ⁰¹ sıldılar faramāyı feth itdiler arz-ı mısırdan ehl-i islâm eline düşen ibtidâ faramâ oldu ol vaķt ⁰² iskenderiyyede kıbt nasārâsınuñ bir papasları var-ıdı adına ebû meyāmîn dirler-idi ulu Őâlimleri ⁰³ ve içlerinde sözi diñlenür kimseleri-y-idi Ő amrû bin el-Őās ĥazretlerinüñ vilāyet-i mısra ķudûmların ⁰⁴ işidicek diyâr-ı mısır içinde olan kıbt tâyifesine el altından ĥaber gönderüp kıyâsıra-ı rûmuñ ⁰⁵ devletleri döndi min-baŐd mısır saltanatı anlar elinden çıkar Őamrû bin el-Őası ķarşulañ anuñ taĥt-ı ⁰⁶ amānına girmeyince ölmeñ dimiş-idi bu faramâ içinde olan kıbt tâyifesi amān dileyüp ⁰⁷ Őamrû bin el-Őās ĥazretlerinüñ taĥt-ı fermānlarına girdiler Őasker-i müslimîne nusret ve muŐāvenet üzerine oldılar ⁰⁸ Őamrû bin el-Őās ĥazretleri andan daķı ilerüsine göçdiler Őasker-i müslimînle toĥrı muķavķısuñ üzerine ⁰⁹ yüridiler ki zıkr olınan ĥısn üzerinde muĥkem cenk yaraĥın görmüş Őaķım dıreng itmiş otururdu ¹⁰ Őâdetleri üzre kemā-kān yürimekte istiŐcāl itmezler āheste āheste giderler-idi bir niçe günden soñra ¹¹ belbeyse irişdiler ki sâbıķâ zıkr olınmışdur mısra iki günlük yirde ol zamānda bir şehr-idi ĥâliyâ ¹² bu da bir köydür bülbeys üzerinde daķı Őasker-i küffârla bir ay mıķdārı savaşdılar āhir bunı daķı feth itdiler ¹³ andan daķı āheste āheste gitdiler ümm-i dūneyn nām yire irişdiler ki hemān mısruñ civārındur burada ¹⁴ daķı üzerlerine Őasker-i küffâr geldi aralarında be-ĥāyet cenk-i Őaķım oldu geregi gibi kıtāl idişdiler Őamrû bin el-Őās ¹⁵ ĥazretleri Őasker-i küffârıñ ĥulüvv ve hücumın görüp muķavķıs üzerinde yıĥılan küffârıñ keşretin işidüp ¹⁶ vilāyet-i mısruñ fethinde tamām şuŐubet añladılar ĥazret-i

Óömer bin el-hattāba radıya'llahu Óanh nāme gönderüp ¹⁷ anlardan dahı Óasker istediler ve orada bir miqdār oturdılar ĥazret-i Óömer radıya'llahu Óanh ardlarınca ¹⁸ dört biñ Óasker dahı gönderdi gelüp bunlara kavuşdılar Óasker-i müslimîn sekiz biñ kişi oldılar bu defÓa ¹⁹ bı-amān hemān muķavķıs üzerine yüridiler az geçmedin ĥısn-ı meżkūra irişdiler ki muķavķıs Óasker-i küffār-ıla ²⁰ aña arķa virüp otururdu murādı cengi orada itmeg-idi ki mağlūb olursa ĥısn içine ²¹ gire ĥıśār içinden cenk ide ĥıśnuñ tolayısına bir deriñ ve inlü ĥandaķ kesdürüp yir yir **205B** ⁰¹ yollar ķomıř-ıdı yollardan taşrasına ĥandaķ kenārına vāfir demür dökdürmiş-idi cenk emrinde ⁰² geregi gibi ihtimām ve iķdām itmiş-idi Óasker-i müslimînüñ geldügin görüp ol ķoduğı yollardan taşra çıķdı ⁰³ ĥandaķı geçüp Óasker-i küffār-ıla müslimîni ķarşuladı iki Óasker birbirlerini gördiler ol gün cenge ķābiliyyet yoğ-ıdı ⁰⁴ cengi irteye ķodılar ol gice müsilmānlar Óaskerinden biř yüz yarar kimse çıķardılar küffār Óaskerinüñ ardında benj vāyıl ⁰⁵ mağārası dirler bir mağāra var-ıdı gönderdiler śabāĥa yakın varup ol mağāra içinde puşuya turdılar ⁰⁶ Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri Óasker-i mü'minîn-ile seĥerj binüp muķavķıs leşkerinüñ üzerine yüridiler ol ānda ⁰⁷ iki taraftan bād-ı ġayret esdi ol ki Óasker deryāsını çalkadı ha diyince birbirlerine ķoyıldılar aralarında nā-ġāĥ ⁰⁸ cenk hengāmesi ķopdı tāziler ayağından o yazıların yüzi Óālem yüzini būridi havāya yukaru bulut gibi ⁰⁹ aġdı zihj bulut ki dökdügi ķan yaġmurı-y-ıdı müsilmānlar Óaskeri kāfire ĥınzırlar sürüsine aç ķurt ¹⁰ girer gibi girdiler anları dendān-ı tiġe tutdılar bu eśnāda müsilmānlar Óaskerinüñ buşuda turan ġürūĥ-ı pür-şükūĥı ¹¹ dahı Óale'l-ġafle ol mağāradan çıķup kāfirüñ ardın aldılar bir yañadan anlar da içlerine yalın ķılıç ateşlerin ¹² śaldılar artuķ kāfir Óaskerinüñ ķarārı ķalmadı śınup ĥısn içine kaçdılar Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri buyurdu ¹³ Óasker-i islām ķondılar bir münāsib yirde kendünüñ fustātın yaÓnı otaġın ķurdılar indi Óasker-i müslimînle ¹⁴ ĥısnı tolayı aldı küffār Óaskerini muĥāsara itdi andan śoñra gice gündüz anlar içerüden bunlar taşradan ¹⁵ birbirleriyle muttasıl cenk iderler-idi her gün Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri seĥerj ķalkar-ıdı Óasker-i müslimînle ¹⁶ silāĥların ķuşanurlar ĥandaķ kenārlarına varurlar śaflar bağlayup tururlar-ıdı kāfir Óaskeri ķorķusından ¹⁷ taşra çıķmaz bunlar da içerü ġiremezler-idi taşradan mümkün olan cengi iderler aĥşam olıcaķ yine dönerler ¹⁸ çadırlarına giderler-idi bir niçe ay bu üslūb üzre çalışdılar ķābil olup fethine dest-res bulunmadı ¹⁹ Óāķıbet Ó amrū bin el-Óās ĥazret-i Óömere radıya'llahu Óanh bir nāme dahı gönderüp aĥvālı bildürdi dahı yardım ²⁰ istedi ĥazret-i Óömer radıyallahu Óanh dört biñ kimse dahı gönderdi ammā aśĥāb-ı resūlūñ nām-dār bahādurlarından bu ²¹ defÓa her biñ kimseye bu dört kimseden birini baş dikdi ki anlar zübeyr ibnū'l-aÓvām ve miķdād-ı bin Óamr ve Óubbādet bün

eş-sāmit **206A** ⁰¹ ve mesleme ibn-i muhallid hâzretleri-y-idi ki bu dördün her biri biñ ādeme bedel seçiŕ-i Őālem-idi bu ⁰² ešnāda bunlar da gelüp iriŕdiler Ő amrū bin el-Őās hâzretleri iŕidicek anları karŕuladı ⁰³ zübeyr ibnü'l-aŐvām hâzretleriyle ve sâyirleriyle gŕiŕiŕdi birbirlerine yanaŕup toğrı Őasker- ⁰⁴ gāha geldiler henüz atdan inmedin zübeyr hâzretleri etrāf-ı hādaķı tolandı çevre yanından ⁰⁵ münāsib gördüği yirlere Őaskeri sepiŕdürdi tekrār hısnuñ fethi bābında yiñiden ⁰⁶ niçe tedbîr-i dil-peŕîr idüp yir yir üzerine mancınıķlar ķurdılar bir zamān da bu üslûb üzerine ⁰⁷ cenk itdiler kār-ı feth ve fitne merhûn-ıdı henüz vaķtı gelmemiŕ-idi bi-iẓnillah yine müyesser olmadı ⁰⁸ Őākîbet bu gün zübeyr hâzretleri ben kendümi allah teŐālā yolına fidā iderin umarın bu hıŕār feth ⁰⁹ olına diyüp bir nerdübān ihẓār itdürmiŕ-idi anı götürdüp getürtdi hısnuñ sūkū' ¹⁰ l-hāmmām dimekle maŐrûf tarafından bir münāsib yirden hıŕār üzerine ķodurdu ve Őasker-i müslimîne ¹¹ ŕöyle emr itdi ki kendüleri nerdübāndan hıŕār üzerine çıķup tekbîr itdükleri gibi anlar da bir nerdübān ardlarınca ¹² fi'l-hāl hıŕār üzerine çıķalar bunu ıŕmarlayup daķı duŐā-yı ebrār āsumāna ŕuŐût ider gibi tîz ve sebük-hîz ¹³ nerdübāna yuķaru hıŕāra ŕuŐût itdiler anı gördiler elinde yalnı ķılıç ile ateŕ gibi hıŕār üzerinde bulındılar ¹⁴ ve tırmayup tekbîr ide baŕladılar aŕaĖadan āvāzların iŕidince Őasker-i islām birbirini baŕdılar nerdübān ¹⁵ üzerine niçe biñ ādem bir yirden çoķdı az ķaldı ki nerdübānı uvadalar Ő amrū bin el-Őās hâzretleri ¹⁶ menŐ eylediler nerdübān götürdüği miķdārı kimse ŕalı virdiler anlardan biri enŕār ķavmından ¹⁷ muħammed bin mesleme hâzretleri-y-idi ki hâzret-i resûlullah ile bedr Ėazāsını bile itmiŕ-idi bunlardan ¹⁸ Ėayrı niçe ser-dār serverler daķı nerdübāna ŕıçrayup ŕîr ālā-yı ķulle-i kūha aĖar gibi hıŕār üzerine ¹⁹ ağdılar āñj zübeyr ibnü'l-aŐvām hâzretleri yanına çıķdılar bir yañadan bunlar da tekbîre baŕladılar hâzret-i ²⁰ zübeyr anlar-ıla yuķarudan tırmayup tekbîr iderler-idi anlar tekbîr itdükce aŕaĖada olan Őasker-i ²¹ islām daķı bir uğurdan pey-ā-pey tekbîr iderler-idi Ėülbāng-ı tekbîr ü ŕalavāt ķulle-i eflāķa çıķdı **206B** ⁰¹ der ve dervāzeleri tutdı zemzemelerinden ķehreleri hāk ve zehreleri ķāk olurdu hısn ⁰² iķinde olan küffāre-i fecerenün Őaķlları ŕaŕdı muŐcizāt-ı muħamediyyedür hengāmeden kendüleri cemŐ ⁰³ idemediler maŐa-hazā baŕ baŕ nām-dār kāfirler ve her biri kendüyi niçe müslime ber-ā-ber tutar fācirler-idi ⁰⁴ Őasker-i müslimîni bir uğurdan hıŕāra ķoyıldı ŕandılar her biri ŕaŕduĖından cengi ķoyup kendü ⁰⁵ baŕı ķayusına düŕdi hısnuñ ķapularını hālî ķodılar hâzret-i zübeyr yanında olan kimseler-ile defŐi ⁰⁶ ķapuya segirttiler ha diyince ķapuyı alup ağdılar taŕrasında hāzır olan müsilmānlar anı hısn ⁰⁷ iķine ķoydılar bu ešnāda muķavķıs kendüye tâbiŐ olan kimseler-ile ve hısn iķindeki ķıbt ⁰⁸ ekābirlerinden bir cemŐle ve baķıyyetü's-seyf olan rûm Őaskeriyle hısnuñ nile aķılan ⁰⁹ ķapusından çıķup

gemileri hâzır-ıdı ve ol zamānda oradan nilüñ orta yaķasına bir ¹⁰ köpri gerilmiş-idi nihāyetinde eski mısır karşıusunda şimdi miķyās olduğı yire ki ravza ¹¹ geķirisidür aña cezire dirler köpri üzerinden ve gemiler-ile cān ķayısıyla oraya geķdiler orada ¹² bir ķalŖaları daķı var-ıdı ki henüz anuñ yir yir dıvārınuñ esāsı bellüdür varup anuñ içine ¹³ ķoyıldılar bu yañadan müsilmānlar hısnı feth itdiler içinde ķalanlar amān çağrışdılar geldükleri zamāndan ¹⁴ yidinci ay idi ki ol gün feth olındı vaķt-ı muķadderi irmiş-idi bir ān daķı tevķif eylemedi ¹⁵ bu tarafda muķavķıs çün hālı böyle gördi zarūrī Ŗ amrū bin el-Ŗās hāzretlerine ilçi göndermek ¹⁶ tedārükın eyledi ammā fi'l-hāķıķa ğarażı müsilmānların ahvālın tecessüs itdürmeg-idi bārī muŖtemedlerinden ¹⁷ bir kaç ķişi taŖyın idüp anlar-ıla müsilmānlara bu vechle haber gönderdi āĝāh oluñ siz ¹⁸ bir (Ŗaceb) tāyifesiz egerçi vilāyetümüze geldüñüz bizümle cenkde önegülendüñüz ve niçe zamāndur memleketümüzde ¹⁹ тұrursız ammā fi'l-hāķıķa siz bir avuç kimsesiz haberüñüz yok bu yaña ķostantīniyyeden üzerüñüze ²⁰ sil-i bī-amān gibi rüm Ŗaskeri yürüdi ve hālīyā nil daķı taşıdı etrāfuñuzu şü ki amānsuz ²¹ yaĝıdur ihāta idüp yollaruñuzu baĝladı kaçmaĝa ķādir degilsiz maŖñide bizüm elümüzde esir **207A** ⁰¹ gibisiz muķaddemce bizüm cānibümüze bir kaç kimselerüñüz gönderüñ gelsünler ne dirsiz görelüm ⁰² şāyed sizüñle bizüm aramızda düzenlik ola ortamuzdan cenk ve cidāl ⁰³ ve hārb ü ķıtāl götürile yohsa bir kaç günden rüm Ŗaskeri geldükden şöñra ⁰⁴ biz de sizüñ hāķķuñuzda söz söylemege ķādir olmazuz ahvāluñuz müşkil olur cāyiz ki ⁰⁵ umduĝuñuz elüñüze girmeye itdügüñüze peşimān olasız didi ilçisi Ŗamrū bin ⁰⁶ el-Ŗās hāzretlerine gelicek anları iki gün iki gice kendü yanında hābs eyledi muķavķıs ⁰⁷ işidüp anları öldürdiler ola diyü ķorķdı yanıdaĝılara bu ķavmı görür misiz ⁰⁸ ilçiyi öldürürler dīnlerinde bunu helāl görürler didi Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretlerinüñ ⁰⁹ hod anları alı ķomaķdan ğarażları müsilmānların ahvālın görmeg-idi anlar-ıla bunlar yanında ¹⁰ müşāvere itmeg-idi āhir müşāvere idüp sözi bir yire ķoduķlarından şöñra buyurdi ¹¹ anları öñine getürdiler haberlerin alduķdan şöñra yine muķavķısa gönderdi ve kendülere daķı ¹² anlara bir vech-ile cevāb irsāl eylediler ki hulāşası bu-y-ıdı āĝāh oluñ ki sizüñle ¹³ bizüm ortamuzda olan üç hāldan hālī degildür yā bu dördin islāma giresiz ¹⁴ ķarındaşlarımız olasız bize ne olursa size de ol ola ve yā budur hārac viresiz ¹⁵ elümüz altında żillet ihtiyār idesiz ve yā budur ölince bizümle uğraşasız ¹⁶ aramızda hāķ teŖālā didügi ola diyü buyurdi ilçisi muķavķısuñ öñine geldügi gibi evvel ¹⁷ aña ol ķavmı nice gördüñ didi ilçisi de anları şöyle gördüm ki anlardan her birine dirlikden ¹⁸ ölmek yig ve yanlarında büyüklenmekden alçaķlanmak sevgülü hiç birisinde dünyā raĝbeti yok ¹⁹ dünyā eksüĝine yaramaz oturduķları yir ķurı toprak üzeri ve begleri pādīşāhları ²⁰

kendülerden birine beñzer ve içlerinde büyükleri küccüklerinden ve efendileri kullarından fark olunmaz ²¹ Óibâdetleri vaqtı geldiği gibi anlardan hiç biri qalmaz bir uğurdan qalkarlar baÓzı Óuızvlarını şu-y-ıla **207B** ⁰¹ yurlar andan Óibâdete tururlar ve Óibâdetlerinde ziyâde huşûÓ üzre olurlar didi muqavqıs ⁰² ilçisinden bu sözleri işidicek kendü dñince and içdi anuñ hâqqı ki andumuz añadur ⁰³ eger bu qavm tağlar üzerine yürüyeler tağları yirlerinden ırqururlar bunlara hiç nesne ⁰⁴ qarşu turmaz ve eger biz bunları şimdi nil şuyı taşup tolayıların alduğı zebūnlıqlarında ⁰⁵ avlayı bilüp kendümüz-ile şulh itdüribilürseyüz itdük yohsa şöñra yolları ⁰⁶ açılcaq bunlar bize hiç baş egmek ihtimālı yoqdur diyüp eglemedin ol ilçisini yine döndürdi ⁰⁷ tekrār Óamrū bin el-Óās öñine gönderdi ve bu defÓa anuñla bu haberi gönderdi ki bize biriki ⁰⁸ qaç muÓtemed kimselerüñüz gönderüñ gelsünler anlaruñla söyleşelüm size ve bize fāyidelü ise ⁰⁹ anuñ üzerine sizüñle şulh idelüm didi Óamrū bin el-Óās hāzretlerine varup bu haberi ileticek ¹⁰ Óubbâdet bün es-şāmit hāzretlerine kendülerden ğayrı toqız nefer kimse dañı qoşup ol kimselere şöyle ¹¹ emr itdiler ki içlerinde söz gelecı Óubbâde hāzretlerinüñ ola anlardan ğayrısı muqavqıs öñinde söz ¹² söylemeye ve Óubbâde hāzretlerine dañı şöyle ısmarladılar ki ilçilik huşūsında bu üç sözden ¹³ ğayrı nesne söylemeyeler küffār Óaskerine didükleri hemān bu ola ki yā budur imāna geleler ve yā harāc vireler ¹⁴ ve yā cenge hāzır olalar be-ġāyet uzun boylu kimse-y-idi ve mübārek çeñreleri ¹⁵ ziyâde siyāhirek idi nihāyet mertebede irkek sözlü ve ısaq yüzlü mehābetlü ādem-idiler emrleri ¹⁶ üzre ol toqız kimse-y-ile bir gemiye binüp muqavqıs cānibine geçdiler muqavqısa haber oldu anları ¹⁷ qarşulayup getürdiler emr itdi öñine girdiler Óubbâde hāzretleri öñce-y-idi girdükleri gibi ¹⁸ muqavqıs göricek mehābetlerinden qatı qorqdı bārı muqavqıs ile anlar ortasında ilçilige müteÓallıq ¹⁹ kelimātdan ğayrı baÓzı kelimāt dañı olup āhir-i kelām bunda qarār itdi ki muqavqıs gelüñ Óaskerüñüzden ²⁰ ādem başına ikişer altun ve beglerüñüze yüzer altun ve halıfañuza biñ altun virelüm varuñ ²¹ memleketümüzden çıkup gidüñ didi Óubbâde hāzretleri Óamrū bin el-Óās buyurduğı üzre zıkr **208A** ⁰¹ olınan üç emri söyledi bu üçden birin ihtiyār idüñ yohsa ğayrı tarıqle ⁰² şulh olmaz diyü and içdi muqavqıs etrāfında olan beglerine baqup ne dirsiz sözi ⁰³ kesdi bu didüklerinden birin ihtiyār ide bilürseñüz idüñ didi anlar da ne dñnümüzden ⁰⁴ çıkaruz ve ne harāca qāyilüz didiler muqavqıs Óubbâde hāzretlerine ne dirsın işde gördüñ ⁰⁵ didüğüñe rāzı degiller gel dön gine begüñ qatına var mācerāyı söyle harāca kesilüp ebedi ⁰⁶ elüñüz altında zelil olmağa qāyil degiller şimdilik her ne isterse disün virelüm qalqsun ⁰⁷ üzerümüzden gitsün didi Óubbâde hāzretleri dañı yoldaşlarıyla meclisinden qalqdılar ⁰⁸ gitdükleri gibi muqavqıs yanında olanlara gelüñ benüm sözüm

esleñ bu kavmuñ didüklerin idüñ ⁰⁹ yohsa sizüñ anlar-ıla cenge tākatuñuz yokdur eger didüklerin ihtiyār gözle virmezseñüz ¹⁰ ıztırārj sizden dahı artuķ nesne alurlar didi anlar dahı yā didüklerinüñ ķankısn idüñ ¹¹ dirsiz didiler muķavķıs size dññüzden ķıķuñ dimezin ammā uğraş itmegi dirseñüz ben ¹² şahıñ bilürin siz anlaruñ-ıla uğraşmazsız lāzım oldu ki ol bir didüklerin ide anlara ¹³ harāc virmege ķāyıl olasız didi anlar yā şimdi cümlemüz anlara ebedj ķul gibi mi olalum didiler ¹⁴ muķavķıs bes nihāyet şunlar memleketümüze hūkm ideler anlara ķul gibi olup kendüñüz ve māl ve ehl ve Őıyāluñuz ¹⁵ ellerinden ķurtılmaķ ekşerüñüz ellerinde kırılup oğluñuz kızuñuz ve niçeñüz esir olup elden ele ¹⁶ ve ilden ile satılmaķdan çok yigdür didi Őaskeri sözine Őinād itdiler bu didüğüñden bize ölmek ¹⁷ yigdür didiler sözine muhālefet eylediler muķavķıs siz bilürsiz didi defŐj emr eyledi müsilmānlar-ıla aralarında ¹⁸ olan köpriyi kesdiler ve hısn cānibinde gemi ķomayup cümlesin kendülerden yaña cezire tarafına getürdiler ¹⁹ bu yaña hısn içinde kalan ķıbt tāyifesinden ve rüm Őaskerinden vāz geķup hemān kendü başların ²⁰ ķurtarmağa meşgöl oldılar yir yir her biri sāz ve selebin ķuşanup kemā-kān cenk āhengine başladılar ²¹ anlaruñ bu hareketlerin göricek bu yaña hısn içinde kalan kefare dahı anlara tābiŐ olup anlar da Őahdı **208B** ⁰¹ bozdılar Őasker-i müsilmān bu hāl göricek bñ-amān hısn içinde olanlara ķılıķ koydılar aralarında ⁰² muhkem ķıtāl oldu āñ niçesin ķatlı idüp niçesin esir-i zencir eylediler māl ve menālların ve ehl ve Őıyālların ⁰³ sebj ve gāret ve nehb ve hasāret itdiler ve hısn ve ķasrı zabt eylediler bu ol zamān-ıdı ki nil ırmağı ⁰⁴ tamām taşup Őasker-i müsilmānıñ etrāfını ķuşatmış-ıdı hiç bir tarafa ķıķup gitmege mecāl yoğ-ıdı bu cānibde cezire ⁰⁵ hısarı içinde muķavķıs ile olan küffār Őaskeri müsilmānlaruñ hısn içinde kalan kāfirlere itdükleri işi ⁰⁶ görüp muhkem şaşdılar muķavķıs ben size dimedüm mi bu gün yarın size de anlara itdüklerin iderler didi ⁰⁷ yā nicedelüm didiler harāc virmege rāzī olup nefis ve mālūñuz ve ehl ve Őıyāluñuz ķurtarsañuz ne didi ⁰⁸ nā-ķār bu defŐa sözine uydılar muķavķıs Őamrū bin el-Őās hāzretlerine tekrār ādem gönderdi didüğüñüz ⁰⁹ üç hāldan birine ki harāc virmekdür ben dahı evvelden cān virürüm ammā rūmdan ve ķıbtadan yanumda ¹⁰ olanlara niçe kerre nuşh ve pend tariķiyle söyledüm rızā virmedilerdi āhir şimdi benüm didüğüme gelüp ¹¹ rāzī oldılar bize amān virüñ didi ādemleri geldügi gibi hāzret-i Őamrū bin el-Őās aşhābı-y-ıla ¹² müşāvere itdi buña rāzī olmadılar ne harāca ķāyilüz ve ne hōd sulha belki hısnı aldugumuz gibi bunu da ¹³ ķılıcumuzla güc-ile aluruz aramızda toymuluķ iderüz hısnla ķasr gibi bunu da yağmalaruz didiler ¹⁴ Őamrū bin el-Őās anlar-ıla bir miķdār kelimātdan şöñra āhir kāfirleri harāca kesmek üzerine ittifāķ ¹⁵ itdiler muķavķısa bu vech üzerine haber gönderdiler ki Őämme-i vilāyet-i mısrdā olan ķıbt kāfirlerinin ¹⁶

ulularından kiçilerinden pîr-i fânî ve nâ-bâlig oğlancuıklardan ve Óavratlardan ve ğayrısından kâfir başına ¹⁷ iki altun harâc vireler cümle milkleri ve yirleri yine kendülerüñ ola müsilmânlardan kimse ¹⁸ anlara dahl ve taÓarruz eylemeye ammâ şu şart-ıla ki her ħankı kıbtuñ evine ki müsilmânlardan bir ħonuk ħona ¹⁹ üç gün anı ziyâfet ide ve eger kıbt köylerinden her ne köye ki cemâÓat-ı müslimînden bir cemâÓat ħona ol ²⁰ köy halkı anları üç gün ziyâfet ideler bu haber varıcağ muħavķıs memleketinde olan Óâmmе-i kefere-i kıbtı ²¹ yoķlatdı şübyân ü şüyüh ü nisvândan ğayrı harâca yarar seksen kerre yüz biñ kâfir **209A** ⁰¹ bulundu şart-ı meżkûr üzre kâfir başına ikişer altun harâc muħarrer eyledi ammâ kendü de bunu ⁰² şart eyledi ki bu huşûsda götüri vilâyet-i mısırda olan rûm kâfirleri muhayyer olalar içlerinde ⁰³ her ħankısı ki kıbt üzerine kesilen harâcı ħabûl ide kemâ-kân yirinde otura ve illâ rûma çıķa gide ⁰⁴ kimse mâniÓ ve müzâhîm olmaya ve kendüsi dağı rûm kâfirleri ħaħķında bu şartı itdüĝinde muhayyer ola ⁰⁵ istanbula ħayşar-ı rûma haber göndere eger didüĝine uyarsa hoş ve illâ ħayşar her ne emr iderse anuñ ⁰⁶ didüĝi ola Óamrû bin el-Óâs ħâzretleri dağı bu şartları hep ħabûl eyledi bunuñ üzerine aralarında ⁰⁷ ħavl ve ħarâr olındı baÓde-hu muħavķıs ħayşara bir nâme yazup başlarına gelen ahvâlî ve müsilmânlar-ıla itdüĝi ⁰⁸ şulĥ ahbârını hep bildürdi nâmesi varıcağ ħayşar be-ĝâyet incindi muħavķısa Óitâb-âmîz bir mektûb ⁰⁹ gönderüp içinde Óabeş fikr eylemişsin ol şulĥdan dönesin üzerüñe Óarabdan on iki biñ ¹⁰ Óasker gelmiş vilâyet-i mısırda olan kıbt Óaskerinüñ ħod nihâyeti yoĝ-ıdı anlar yoldaşlık ¹¹ itmeyüp Óaraba harâc virmege râzî oldılarsa senüñle ħod mısırda ve iskenderiyyede olan ¹² rûm Óaskeri yüz biñden ziyâdedür yarağda ve yasağda ve ħudret ü ħuvvetde hiç vech-ile eksükleri ¹³ yoķdur Óarabuñ Óaskerinüñ zaÓfın ve ħâlların ħod gördüñ neden ki anlar-ıla ölince cenk ¹⁴ itmeyesin sen de ve senüñle olan rûm halkı da kıbt tâyifesi gibi muħannaşlık ide zillet ihtiyâr ¹⁵ eylesesiz mektûbum varduĝı gibi ğayrete gelesiz rûm Óaskeri-y-ile tekrâr uğraşasız yâ budur ¹⁶ cümleñüz ħırıla ve yâ budur düşmânı başasız şaķın bundan ğayrı fikr üzerine olmayasın didi ¹⁷ ve müstaķil anuñla olan rûm Óaskerine dağı istimâlet-nâme yazup anlara dağı bu vechle ¹⁸ emr eyledi ħayşaruñ mektûbı vâsıl olıcağ muħavķıs rûm halkınuñ aÓyânın bir yire cemÓ idüp ¹⁹ anlara ħitâb itdi ve âyınlerince and içdi ve Óarab zaÓf ve ħillet-ile ve bizüm keşret ü ħuvvetümüzle ²⁰ yine bize ĝalibdür nice böyle olmasun bunlar bir ħavmdur ki yanlarında ölüm dirlikden yig ²¹ her ħankısı uğraşa girse hemân buña toĝrılır ki artuķ yirine yurtına evine barķına **209B** ⁰¹ varmaya iÓtiķâdlarında budur ki her ħankısı ki bizden birimüzi öldüre aña ecr-i Óaķim ħâsıl ⁰² ola ve eger kendü ölürse toĝrı cennete gide anlaruñ hiç dünyâya raĝbetleri yoķ taÓâm ve libâs ⁰³ cinsinden yeyüp geydükleri

hemân olmayup üşimeyecek miqdâridur artuğın istemezler biz isteyüz ⁰⁴ yanumuzda ölüm cāyiz degül dirligi ve lezzet-i dünyâyı Óāleme virmezüz bu iki hâl nice uyuşur biz bunlar-ıla ⁰⁵ kaçan bir oluruz and içerin yâ rûm halkı bunu bilüñ ki ben Óarab-ıla itdügüm şulhđan dönmezin anlara ⁰⁶ itāÓāt itdüm gine iderin ve bunu da tahkık bilürin ki siz de āhir benüm sözüme gelür şöñra peşimān ⁰⁷ olursız ammā şöñ peşimānlık fāyide itmez ben tekrār-be-tekrār bunları şınadum bunlar siz muķāvemet idecek ⁰⁸ tāyife degildür kayşar bunları görmedi cenklerin bilmez şimdi yaÓñı siz ādem başına yılda iki altun virüp ⁰⁹ nefis ve māl ve ehl ve Óıyāluñuz halās itmege rāzı degil misiz nice bilürseñüz eyle eyleñ ben arañuzdan ¹⁰ çıkdum didi andan şöñra Óamrū bin el-Óāsā haber gönderdi kayşar benüm itdügüm şulhı begenmemiş ¹¹ rûm Óaskerinden olan beglere mektüb gönderüp ölince ve yâ Óaraba žafer bulınca anlar-ıla cenk ¹² idüñ dimiş ammā ben sizüñle itdügüm qavl üzerineyin benüm ancak nefşüme hükümüm geçer kıbt ¹³ tāyifesinüñ dahı sizüñle olan şulhları muķarrerdür anlar naķz-ı Óahd itmezler anlara tınma benümle anlaruñ ¹⁴ ağızları birdür rûm Óaskerinden her vechle biz beriyüz bizi anlardan şayma ammā senüñle üç sözüm ¹⁵ var umarın anı yirine koyasın bir bu ki didügüm gibi kıbtuñ şulhın bozmayasın beni de kıbta kıtasın ¹⁶ anlar virecegin ben de virem biz saña mutıÓüz her ne dirseñ qabül iderüz ve ikinci sözüm budur ki min-baÓd ¹⁷ şöyle ki rûm senüñle şulh murād idine qabül itmeyesin ve cümlesin yağmalaya qul eyleyesin ki lāyık oldukları ¹⁸ budur ben anlara niçe kerre naşîhat itdüm qabül itmeyüp kendülere hayr naşîhatımı ğaraža haml itdiler üçüncü ¹⁹ sözüm budur ki ben ölicecek icāzet viresin beni iskenderiyyede ebı yahnis nām yirde defn ideler ²⁰ didi Óamrū bin el-Óās ħazretleri dahı didüklerin hep qabül eyledi eline Óahd-nāme viridi cümle kıbt ²¹ tāyifesi ol günden müsilmānlaruñ taht-ı tāÓatlarına girüp kenef-i amānlarında oldılar ve bu fethde Óamrū **210A** ⁰¹ bin el-Óās ħazretleriyle kendülerinden ğayrı aşhāb-ı resūlullahdan šallallahu Óaleyhi ve sellem ⁰² ve radıyallahu teÓālā Óanhüm ecmaÓın otuz neferden ziyāde šahābe-i kirām var-ıdı ol cümleden biri ⁰³ ħazret-i eyyüb-ı enšārıy-ıdi ki merķad-ı münevverleri belde-i muÓažžama-ı istanbulda teferrüc-ğah-ı halk-ı ⁰⁴ Óālem ve mezār-ı mübārekleri ħācet-ğah-ı tavāyif-i ümemdür radıyallahu teÓālā Óanh bu bāb mısır feth olınduğdan şöñra ⁰⁵ müsilmānlar zamānında vākıÓ olan baÓızı ahvāl ve binā olınan müdün ve emsāruñ beyānidur kütüb-i tevāriħde mezkūr olan üzre ⁰⁶ vaķtā ki Óamrū bin el-Óās ħazretleri kāfirler elinden arz-ı mısır feth itdi içinde olan kıbt kāfirleri-y-ile ⁰⁷ bāliğ olanlardan ki içlerinde Óavrat ve oğlancuķ ve qoca olmaya ādem başına ikişer altun ⁰⁸ ħarāc virmekleri üzerine şulh eyledi içlerinde bu asl kimseleri şaydılar tamām seksen kerre yüz ⁰⁹ biñ ādem bulundu bunlardan ādem başına ikişer fulüri

hisâbınca ki yüz altmış kerre yüz biñ fulûri ¹⁰ olur buyurdi bî-kušûr aldılar içlerinde
 nidâ-yı Óâm itdürüp her şanķıñuz ki yirde gömilü ¹¹ mālî ola şaklaya dimeye
 bulunduğınlayın anı beytû'l-māl-ı müslimîn için mecāl virmez alurın diyü buyurdi ¹²
 meger şaÓîd halkından bir kıbt var-ıdı adına batros dirler-idi Óamrû bin el-Óâsa anuñ
 bir şaklu ¹³ kenzi vardur haber virmedi diyü haber virdiler âdem gönderüp anı getürtdi
 sordı inkâr eyledi ¹⁴ anı âabs emr idüp halkdan sordı batrosı nice işidürsiz kimünle
 âşinâdur kime varur gelür diyü ¹⁵ buyurdi türda bir papas vardur aña varur gelür didiler
 defÓî âdem şaldı vardılar zindânda batrosuñ ¹⁶ yüzügin alup kendülere getürdiler
 baÓde-hu mezkûr papasa anuñ ağzından sende olan nesneyi ¹⁷ viresin diyü bir kâğıd
 yazdurup batrosuñ yüzügi mühriyle mühürledi ve eglemeyüp bir âdem-ile papasa ¹⁸
 gönderdi papas dañı varan âdeme ağzı kurşun-ıla berkidilmiş şâmî bir hoşka virdi
 Óaynîyle ¹⁹ Óamrû bin el-Óâsa getürdi şapağın açdılar içinde bir şâhîfe bulundu üzerinde
 mâlum fışkıyye-i ²⁰ kebîre altındadır diyü yazılmış-ıdı Óamrû bin el-Óâs ol fışkıyyeye
 âdem gönderdi şuyın tutdılar ²¹ fışkıyyede olan mermerleri kıpardılar altından mısır
 erdebiyle ki her erdeb istanbul kılesiyle **210B** ⁰¹ biş kıledür tamâm elli iki erdeb sikkelü
 altun bulundu Óamrû bin el-Óâs âazretleri buyurdi ⁰² beytû'l-māl için zabt olındı şâhibi
 olan kâfiruñ yasağın tutmadığı için buyurdi mescid ⁰³ kıpusı öñinde boynın urdılar
 bundan soñra sâyir kefare dañı başları kırkusından şaklu mâllarından ⁰⁴ her neleri var-
 ısa kıkırdılar beytû'l-māl için alınıp hâzinede zabt olındı baÓde-hu Óamrû bin el-Óâs
⁰⁵ âazretleri Óemîrû'l-mü'minîn Óömere radıyallahu teÓâlâ Óanh mısruñ âhvâlinı Óarz
 eyledi cevâbında ⁰⁶ min-baÓd dañı oğlancuklarından ve Óavratlarından gayrısın bâliğ
 olduķca miķdârlu miķdârınca her birini ⁰⁷ harâca kesesin ve içlerinde yasağ idesin
 kâfirler müsilmân libâsın geymeyeler ve ata binmeyeler diyü emrleri ⁰⁸ vârid oldu
 Óamrû bin el-Óâs âazretleri dañı her ne buyurdılarsa emrlerini icrâ eylediler vilâyet ⁰⁹
 naẓm ve intizâma yüz tutdı evâyilde diyâr-ı mısrdan beytû'l-mâla çok nesne hâsıl olurdu
 memleket ¹⁰ ziyâde maÓmûr-ıdı cisrlerine ve halîçlerine be-gâyet muķayyed olurlar-ıdı
 ekşer âhvâlinı pâdişâhlar bi-nefsihim ¹¹ mübâşeret iderler-idi dirler ki me'mûn halîfa
 Óaleyhi'r-rahme mısra geldügi zamânda uçdan uca ¹² vilâyet-i mısruñ cümle köylerini
 zayÓalarını bi-nefsihi gezüp gördi bu tarîķle aÓmâl-ı mısır ser-tâ-ser seyrân ¹³ eyledi
 her bir köyde aña bir şerîf yirinde bir Óâlâ şuffe yapı virürler otağın orada kırarlardı ¹⁴
 etrâfına Óaskeri kıonar-ıdı her köyde bir gün bir gice otururdu bu tarîķle vilâyet-i mısır
 gezerken ¹⁵ günlerde bir gün tâ'ü'n-neml adlu bir köy yanına uğradı gördi kıçirek
 köydür anda kıonmağa vech ¹⁶ görmeyüp geçdi gitdi meger ol köy mâriye adlu bir kıbt
 kıarısunuñ idi halîfa köyinden geçüp ¹⁷ gidüp anda kıonmadüğün göricek feryâd itdi ve

me'mûna karşı çıkup yolına vardı ve önünde ¹⁸ turup zâr ve zâr ağladı halîfa anı şikâyetci şanup atı başın çeküp tırdı her dilden tercümânları ¹⁹ var-ıdı önince giderler-idi aña karınuñ ne söyledügin Óarz eylediler ve size çağırup ²⁰ yâ emîrû'l-mü'minîn her köye konduñ anı teşrif itdün benüm suçum ne şimdi benüm köyümi geçer gider misin ²¹ kıbt tâyifesi içinde bu baña Óâr degil midür emîrû'l-mü'minîn âzretlerinden umarın bu benüm köyüme **211A** ⁰¹ dahı qadem rencide buyura tâ baña ve benden soñra gelen nesl ve zürriyetüme bunuñla şeref ve Óizzet gele ve baña ⁰² düşmânlarımı güldürmeye diyü ağladılar halîfa aña rahm idüp atın andan yaña çevürdi inüp ⁰³ anuñ köyinde dahı qandı qonduğı gibi ol qarı oğlını gönderdi halîfanuñ matbah-ı emînünün önine ⁰⁴ vardı andan sordı halîfa için günde ne qadar qoyun ve ne qadar tavuq ve ne qadar biliç ve ne qadar balık ⁰⁵ ve ne qadar sükker ve ne qadar Óasel ve ne qadar birinc ve ne qadar bal mumı ve ne qadar tıb ve ne qadar etmek ve ne qadar yimiş ⁰⁶ ve hâssâ tavarlarına ne miqdâr Óalef gider ve Óâdetleri cârî olduğı üzre sâyir havâyicden dahı ne qadar ⁰⁷ nesne hâcetdür cümlesinün haberin aldı vardı anasına didi her birinden ma'Ó-ziyâdetin nesne tedârük idüp ⁰⁸ getürdiler ba'Óde-hu halîfanuñ qarındaşınuñ ve oğlunuñ ve iki qarındaşı oğullarınuñ ve sâyir cümle ekâbir ⁰⁹ ve a'Óyân ve emîr ve vezirlerinün üslûb-ı mezkûr üzre her birinün levâzım ü havâyicin sorup ¹⁰ bildi Óalâ-hîde her birisine didüklerinden artuq esbâb getürdiler ba'Óde-hu mâ-hâzar halîfa için ¹¹ hâdd ve hâsrı yoq ol qadar nefis ta'Óâmlar ve lezîz meyveler çekdi ki halîfa anlaruñ çokluğundan Óacebe ¹² qaldı yarındası sabâh olup halîfa köyinden göçmelü olıcaq qarı halîfanuñ otağı yanına geldi ¹³ hıdmet-kârlarına on tavq getürdemiş-idi anları ırâqdan otağına karşı edeb-ile turgurdi halîfa ¹⁴ buyurdi varup hıdmet-kârlarınun ellerinden tavqları alup önine getürdiler gördi her bir tavqda ¹⁵ bir kıse kızıl altun var fikir itdi gördi köyünün bir yıllık hâsıl miqdârı mâldur kendüye ¹⁶ pış-keş getürdi halîfa yoq almazın şimdiye degin getürdüğü yiter diyü buyurdi qarı ırâqdan ¹⁷ yâ emîrû'l-mü'minîn getürdüğü yüzüme urup hâtırım yıqma az ise de çoğa tut haqırlığına ¹⁸ bakma didi çağırdı halîfa saña eyü zahmet itdük bârek-allah hıdmet ise ancaq ola didi ¹⁹ qarı şunup yirden bir avuq toprak alup işâret itdi yâ emîrû'l-mü'minîn saña getürdüğü ²⁰ şundan hâsıl olur nesnedür bu da senün Óadluñ berekâtındandur dahı mâ'Ólumuñ nihâyeti yoqdur ²¹ her ne qadar haqır ise de ihsân idüp qabûl eyle didi halîfaya sözi hoş geldi buyurdi pış-keş **211B** ⁰¹ aldılar kendü de aña niçe yirler dahı tımâr virdi ve köyinden iki yüz feddân yirün harâcın bağışladı ⁰² ve ol qarınun himmetin ve mürüvvetin ve mâlî çokluğın Óacebleyürek köyinden göçdi ve hikâyet olunur ⁰³ emîrû'l-mü'minîn Óömer bin el-hattâb radiyallahu te'Óâlâ Óanh zamânından halîfa-ı ehl-i islâmdan benî ümeyye ⁰⁴ ve benî el-Óabbâs ve fâtımiyyin

eyyāmlarında içlerinde Óādet bu-y-ıdı ki mısruñ harācın ve sāyir cümle ⁰⁵ hāsılın bir yire cemÓ iderler baÓde-hu Óaskerden her birine mertebelü mertebelerince hısselü hısselerin ⁰⁶ virürlerdi eger mirdür ve eger vezir mertebelü mertebelerince her kişinüñ Óulüfesi ne ise hazineden ⁰⁷ alurdi aña degin ki mısra Óacem pādişāhları hūkm itdi anlar bu Óādeti götürüp Óaskere ⁰⁸ hāllu hālınca memleketden ziyāÓ ve qurāsından birer miqdār yir taÓyın idüp virdiler tımār üslubın ⁰⁹ eylediler pādişāhlar memāliki içre bu kñnūnı evvel ihdāş iden nižāmü'l-mülk adlu bir vezir-idi ki ¹⁰ āl-ı selçukdan alparıslan adlu pādişāhuñ veziri-y-idi sebebi dahı bu oldı ki ol vezir ¹¹ gördi bu pādişāhuñ zamānında memleket çoğaldı memleketi Óimāret olınsun her bir köşesinden ¹² bir kimse bulınsun diyü fikr eyledi memleket Óimāret olınmasında bunı münāsib gördi andan soñra ¹³ gelen pādişāhlar da bunı maÓkül görüp memleketini sipāhına tımār tarıķıyle viren anuñ re'yine ¹⁴ tābiÓ oldı henüz dahı selātin-i cihān içre bu āyın üzre tasarruf olınur niçe eķālīm vardur ¹⁵ hattā dirler ki belki bu hāzret-i resūlullah śallallahu Óaleyhi ve sellem zamānından qalmış bir sūnnet-i hāsenedür ki ¹⁶ anlar da baÓzı yirleri aśhābdan baÓzı kimselere tımār tarıķıyle kesüp virmişler-idi belki baÓzı ¹⁷ yirleri henüz kāfir elinden alınmadın qable'l-feth baÓzı kimselere tımār virürler-idi ve anlardan soñra ¹⁸ bunları halīfa-ı rāşidın rıdvānullah-ı teÓālā Óaleyhim ecmaÓın dahı itmişler-idi bu bāb kıbt tāyifesiyle vech-i ¹⁹ meşrūh üzre şulh olınuş hısn feth olınduğdan soñra rüm Óaskeriyle muķavķısuñ hālı nolduğı ²⁰ ve anlar elinden iskenderiyye ne tarıķle feth olınduğı baÓde-hu fustāt şehrine ne vech-ile bünyād urıldığı ²¹ ahvāluñ beyānıdur muķavķıs kıbt tāyifesiyle Óasker-i müsliṃini bu tarıķle şulh itdürdi ki rüm Óaskeriyle **212A** ⁰¹ kendüsi qaysarlarınuñ emri üzre şulh itmeyüp varalar kemā-kān iskenderiyye şehrinde ki taht-gāhları-y-ıdı oturalar ⁰² qaysar cānibinden şulha izn olınmazsa iskenderiyye qapuların bağlayup Óasker-i müsliṃinle tekrār cenge āheng ideler ⁰³ iskenderiyyeye gitmege kendüler Óasker-i müsliṃin māniÓ ve müzāhim olmayalar bu tarıķle Óamrū bin el-Óās hazretleriyle ⁰⁴ aralarında qavl ve qarār ve Óahd-ı üstüvār olduğdan soñra muķavķıs kendüye tābiÓ olan rüm kāfirleri-y-ile ⁰⁵ reÓāyā-yı kıbt-ıla hısnı müsilmānlara qoyup iskenderiyyeye toğrı çekildi varup iskenderiyye içinde ⁰⁶ olan Óasker-i rūma qavuşdı ittifaķla qapuları bağlayup Óadāvet ızhārın eylediler Óamrū bin el-Óās ⁰⁷ hazretleri dahı yanında olan aśhāb-ı güzın-ile müşāvere idüp vilāyetüñ zabtı fikri-y-ile taht-gāhlarında ⁰⁸ kemā-kān oturan Óasker-i küffarı tağıtmadın reÓāyā-yı kıbt-ıla şulh itmegüñ çendān fāyidesi olmaduğı mülāhāzayla ⁰⁹ āhir re'yleri buña toğrıldı ki tekrār Óasker-i müsliṃinle iskenderiyye üzerine müteveccih olalar tā varup ¹⁰ anı da qaysar-ı rüm elinden feth eyleyeler az geçmedin varup anuñ da üzerine düşdiler

tamām üç ¹¹ ay içinde olan kâfirleri muhâsara eylediler âhir üzerlerine gereği gibi hücum ve gülüp idüp Óasker-i küffârı ¹² muhkem taraltdılar dâr-ı dünyâ gözlerine sicnden tar ve sinlerinden târ görindi kayşardan izn almak zamânına mecâlları ¹³ kalmadı bi'z-zarûrî müsilmânlardan amân istediler muhavvâsî hâzret-i Óamrû bin el-Óâsâ âdem gönderüp ¹⁴ mısır kıbtîleriyle ne tarikle şulh itdilerse iskenderiyye kâfirleriyle dahı ol tarikle şulh eylemek taleb ¹⁵ eyledi ki sâbıkâ mısırda bu tarikle şulh idüp mısır içinde rûm halkından her kim ki turmak murâd idine ¹⁶ aña tınmayalar üzerine hâline göre harâc keseler kemâ-kân mısırda otura ve şunlar ki gitmek isteyeler anlara da ¹⁷ mâniÓ olmayalar mısır içinden çıkalar her nereye dilerlerse oraya gideler Óamrû bin el-Óâs hâzretlerine mısır ¹⁸ bu tarikle şulh idüp amân-ıla virmiş-idi âhir iskenderiyyeyi dahı bu tarikle şulh idüp müsilmânlara amân-ıla virdi ¹⁹ Óasker-i müslimîn dahı üzerlerinden çekildiler sâbıkü'z-zikr feth itdükleri hısn cânibine gitdiler bu cânibde ²⁰ hirkal kayşar ki ol zamânda rûm pâdişâhıydı kıstantîniyyede iskenderiyyede olan Óaskerinüñ müsilmânlar-ıla ²¹ itdüğü şulhı işidüp muhavvâsî be-gâyet incindi tamâm mertebede gażab idüp der-hâl deryâdan **212B** ⁰¹ gemiler-ile vâfir Óasker gönderdi gelüp iskenderiyye içine girdiler ve kapularını bağlayup tekrâr Óasker-i ⁰² müslimînle uğraş itmege yaraqlandılar Óamrû bin el-Óâs hâzretlerine haber gönderüp anları cenge daÓvet ⁰³ itdiler Óamrû bin el-Óâs hâzretleri anlaruñ nağz-ı Óahd idüp şulhı bozdukların istimâÓ idicek ⁰⁴ hısndan oldukları yirden kalkup Óasker-i müslimînle tekrâr iskenderiyyeye revân oldılar yolda taryût ⁰⁵ nâm yire geldüklerinde kâfir Óaskerlerinden anları bir miqdâr kimse qarşuladı orada Óasker-i müslimînle bulışdılar ⁰⁶ bir miqdâr cenk idüp sındılar kaçup iskenderiyye tarafına gitdiler Óamrû bin el-Óâs hâzretleri dahı ardlarına ⁰⁷ düşdi Óale'l-ittisâl yürüdi kevm-i şerik nâm mevziÓe irdükleri gibi küffâr Óaskerinden anları bir Óasker-i ⁰⁸ firâvân qarşuladı orada anlar-ıla tamâm üç gün uğraşdılar Óâkıbet fırsat müsilmânlaruñ olup ⁰⁹ bunları dahı başup kaçurdılar baÓde-hu bir miqdâr Óaskerleri dahı seltis nâm mevziÓde qarşuladılar bir uğraş da ¹⁰ burada itdiler bunda dahı sındılar andan küyün adlu bir yirde vâfir Óaskerler dahı qarşuladı burada ¹¹ on günden ziyâde Óasker-i müslimînle uğraşdılar aralarında muhkem kıtâl ve cenk ve cidâl oldu Óamrû ¹² bin el-Óâs hâzretlerinüñ oğulları öñince qaravul-ıdı anlar-ıla Óařim cenk itdi anları mecrûh itdiler ¹³ âhir bu defÓa dahı nuşret müsilmânlaruñ olup yine küffârı sıdılar anlaruñ ekşerini kırdılar kılıçdan kırtılını ¹⁴ kaçdılar müsilmânlar iskenderiyyeye degin anları kıvdılar varup iskenderiyyede anları muhâsara itdiler turmayup ¹⁵ muÓâvenet içün deryâdan kayşaruñ gemileriyle Óaskeri gelmekden ve iskenderiyyeye yaraş ve azık getürmekden hâli ¹⁶ degil-idi bu huşûsda hirkal be-gâyet

aḳdām-ı iḳdām üzerine gelmiş-idi müsilmānlara iskenderiyyeyi aldurmamak¹⁷ isterdi iskenderiyye bizüm elümüzde anlar bizden şām vilāyetin alduklarından bedeldür şöyle ki iskenderiyye¹⁸ elümüzden çıḳa hemān rūmuñ ve saltanatınuñ işi tamām olur bilā-şübhe dīn-i naśārānuñ bu āhir olmasıdır¹⁹ diyü mülāḥaḫa iderdi Óāḳıbet bu iḡvāyı ḥāzm idemedi vüzerā ve ümerāsına emr itdi Óasker yaraḡın²⁰ gördiler ki kendüsi bi'z-zāt ḳostantīniyyeden çıḳup Óasker-i sitiz-i bī-şümār-ı küffārla bi-nefsihi müsilmān-ıla cenge gide²¹ ve iÓtiḳādınca iskenderiyyeyi anlar elinden ḳurtara ve şöyle yasaḡ itdi ki rūmda hiç bir aḥad ḳalmaya illā bu seferine **213A**⁰¹ kendü-y-ile bile gide gitmedük kimse olmaya ittifāḳ yaraḡın tamām idüp sefere çıḳacaḡı⁰² vaḳt ḥaḳ sübhāne ve teÓālā anı helāk itdi ārzūsına irmedin ḥasret-ile cān virdi⁰³ müsilmānlar üzerinden şūr ve şerri aḥsen-i vechle defÓ oldu bu yaña müsilmānlar bu haber-i sürür eşeri⁰⁴ işidicek şād olup iskenderiyye üzerine muḥkem yūriyiş idüp küffārla geregi gibi cenk⁰⁵ eylediler kāfirlerüñ gözlerine ḥiśār içini gūrları gibi tār ve teng eylediler her gün śabāḥdan⁰⁶ aḥşama degin içlerinde śavaş-ıdı günlerde bir gün iskenderiyye içinden bir nām-dār bahādur kāfir⁰⁷ çıḳup müsilmānlar Óaskerinden bir mübāriz diledi ki anuñla uğraşa ittifāḳ ol cenkde bile olan aśḥāb-ı⁰⁸ güzinden rıdvānullah-ı Óaleyhim ecmaÓın sābıḳā zıkr olınan mesleme bin muḥallid ḥāzretleri ol kāfire⁰⁹ ḳarşu meydāna çıḳdılar ḥadd-ı zātlarında egerçi dil-āver kimse-y-idiler ammā ziyāde etlü cānlu semüz taḡlu ādem-idiler¹⁰ semüzlüklerinden at üzerinde iken çābükce deprenimezlerdi ol kāfire muḳābil geldükleri¹¹ gibi ḳazādur nā-gāḥ ol kāfir anları atdı yıḳdı mübārek başların kesüp şehid itmek isteyince¹² bu yaña yoldaşlarından bir kimse irişüp ol kāfirüñ elinden anları alı virdi küffār Óaskeri¹³ buña sevindiler müsilmānlara bu ḡāyetle güç geldi Óamrū bin el-Óās ḥāzretleri bundan ḡazaba gelüp¹⁴ mesleme ḥāzretlerine ḡaylice incindi nevÓā ḥātır-ı şeriflerine toḳınacaḳ baÓzı kelimāt itdi ve bu ḡazabla¹⁵ hemān emr itdi Óasker-i müsliḡin yir yir ḡayrete geldiler kendüler daḡı bi-nefsihi yūridiler Óasker-i islām-ıla¹⁶ āb ü ateş gibi hücum idüp bī-amān iskenderiyye ḥiśārınuñ içine ḳoyıldılar kāfirler Óacelelerinden kendüleri¹⁷ tedārük idemediler cenk içün ḳapusın açmışlar-ıdı yapmaḡa ḳādir olımadılar nā-gāḥ ol ḥinde aralarında¹⁸ ateş-i ḡarb iştiÓāl itdi bedenler ḡizemini tutışdurdı tarafından rezm bezmini ḳurup tiḡ cāmını¹⁹ gerdişe getürdiler bir zamān germ-ā-germ ve ḳıyaḳı cenk itdiler Óāḳıbet kāfir çoḡ-ıdı ve ḥaśın²⁰ yirlerden cenk iderler-idi müsilmānları ḥiśārdan taşra sürdiler içlerinden dört kimseden²¹ ḡayrısı hep taşra çıḳdılar illā dört kimse ki anlarıñ birisi Óamrū bin el-Óās ḥāzretleri kendüler **213B**⁰¹ ve biri zıkr olınan mesleme bin muḥallid ḥāzretleri ve ikisi daḡı Óasker-i müsliḡinüñ aÓyānından iki kimseler⁰² daḡı bu dördi ḥiśār içinde ḳaldılar çıḳmaya mecāl bulmayup

zarûrî hîsâr içinden bir tarafa toğrı ⁰³ çekilüp gitdiler kâfirler hîsârûnî kapuların bağladılar dördi de içerde kaldılar ammâ küffâr bunlar kimlerdür ⁰⁴ bilmediler Óamrû bin el-Óâs hâzretleri taqđır-i ilâh ile nâ-gâh bu belâ başlarına gelicek yoldaşlarıyla ⁰⁵ vardılar hîsârûnî kullelerinden birine girüp aña şıgındılar kâfirler anları görüp tolayı ⁰⁶ aldılar içinden bir Óarabî bilürine didiler anlara Óarabca söyledi dört kişi bunca kimseye nitseñüz ⁰⁷ gerek işde elümüzde esir olduñuz esirlikle bu hâluñ ne farkı var gelüñ bize el virüñ ⁰⁸ kendü nefsuñüzi elüñüzle helâk itmeñ didiler anlar rızâ vermeyüp kılcumuz üzerinde ölürüz ⁰⁹ didiler baÓde-hu kâfirler sizüñ Óaskerüñüzde bizüm baÓzı esirlerümüz vardır sizi anlar-ıla değışelüm ¹⁰ dirüz gelüñ kendüñüze kıymañ hem anlar halâş olsunlar hem biz didiler buña da kıyıl olmadılar ¹¹ andan gelüñindi sizden biriñüz meydâna çıksun bizden de bir kimse çıksun birbirleriyle uğraşsunlar ¹² eger bizüm kimsemüz gâlib olursa siz el virüñ sizi tatalum didügümüz gibi mañbûslarumuzla ¹³ değışelüm ve eger sizüñ kimseñüz gâlib gelürse sizi şalı virelüm varuñ Óaskerüñüze gidüñ ¹⁴ didiler anlar da bu sözlerine râzî oldılar diñindi içüñüzden biriñüz meydâna çıksun didiler ¹⁵ kâfirlerden bir muÓtemed ve muÓtekadları ki meşhûr bahâdurları-y-ıdı meydâna çıkdı Óamrû bin el-Óâs ¹⁶ hâzretleri kaşdı itdi ki anuñ meydânına çıka anuñla bi'-z-zât kendüler uğraşalar merd-i meydân-ı ¹⁷ şecâÓat ve ejder-i seng-istân-ı mehâbet idi diledi ki kazâ gibi ol kâfirüñ öñüñ ala ecel gibi bi-amân ¹⁸ irişüp tiğ-i ser-tizle başın kese mesleme hâzretleri komadılar bu itdügüñ iş nedür ki iki defÓa ¹⁹ hatâ eyledüñ bir bu ki içlerinde başlarıyken Óaskerüñden ayrıldıñ yirüñ gözlemedüñ anlarıñ ²⁰ kuvvetleri senüñle-y-ıdı şimdi nice olduğıñ bilmezler cümlesinüñ göñülleri saña bağıldur anları zaÓıfu' ²¹ l-kalb itdüñ bir budur ki şimdi turduñ uğraşa çıkayın kendüñi ölüm yirine atayın dirsın **214A** ⁰¹ eger sen ölürseñ Óaskerüñ hâlî nolur sen tur ben varayın inşâ'-allah umarın ⁰² bu meydânda turan kâfirüñ haqqından gelem didi Óamrû bin el-Óâs hâzretleri sözlerin ⁰³ maÓkûl ve maqbûl görüp var allah teÓâlâ senüñle bu belâyı inşâ'-allah defÓ ide diyü buyurdu ⁰⁴ mesleme hâzretleri defÓı ol kâfire karşı vardı bir sâÓat tutışdılar haqq teÓâlâ fırsat ⁰⁵ virüp mesleme anı katl eyledi baÓde-hu yoldaşları yanına geldi kâfirler vaÓdelerine turup ⁰⁶ anlara hîsâr kapusın açtı virdiler dördi de sağ sâlim hîsârdan çıkup Óaskerlerine ⁰⁷ geldiler bu yaña müsilmânlar anlarıñ guşsalarıyla dil-efgâr-ıdılar anları göricek şâd ve hürrem oldılar ⁰⁸ anları şalı virdükden soñra kâfirler kıssadan âgâh oldılar anlarıñ birisi müsilmânlarıñ ⁰⁹ ser-Óaskerleri olduğıñ tuyup nedâmet barmağın ısırđılar ammâ soñ peşimânlık fâyide ¹⁰ itmedi Óamrû

bin el-Öās hâzretleri Öaskere gelicek mesleme hâzretlerinden¹⁰³ gâyetle utandı¹¹ sâbıkâ zıkr olınan üzre gâzab ešnâsında anlar hâkķında söyledükleri söze peşimân oldılar¹² ve Öömrümde üç kerre utanacaķ iş işleyüp tururın iki kerre islâma gelmedin ve bir kerre daķı bu¹³ illâ bunda utandüğüm gibi anlarda utanmadum-ıdı diyü buyurdılar mesleme hâzretlerinden anuñ Öözrin¹⁴ ve helâlligin dilediler anlar da helâl olsun diyü buyurdılar radıyallahu teÖālâ Öanhümâ ve Öan baķıyyetü's-şahâbetih¹⁵ ecmaÖin hâsıl-ı kelâm müsilmânlar iskenderiyyeyi hirķal ölmedin biş ay ve öldükden soñra¹⁶ tokuz ay miķdârı oldu ki muhâsara iderler-idi ķâbil olup feth olunmadı bu yaña medjine-i mükerrermede¹⁷ bu haber emjirü'l-mü'minñ Öömer bin el-hattâb radıyallahu teÖālâ Öanh hâzretlerine irişüp bu feth ne Öaceb¹⁸ eglendi gâlib Öaskerden bir eksüklik olmışdur diyü buyurdılar andan Öamrû bin el-Öās hâzretlerine¹⁹ bir mektüb-ı şerif yazup gönderdiler mazmûn-ı münifinde ammâ-baÖdü mısır vilâyetinüñ fethinde bu ķadar²⁰ eglendüğünüzi Öacebledüm ki nice yıldan berü cenk idersiz bu degildür illâ yine kendü fiÖlünüzdendür²¹ içünüze gâlib dünyâ tamaÖı düşdi allah tebâreke ve teÖālâ bir ķavma nusret virmez illâ niyyetlerinüñ sıdķına **214B**⁰¹ göre virür bundan evvel ben saña aşhâb-ı resûldan şalavâtullah-ı Öaleyh ve selâmüh dört kimse⁰² gönderdüm ve saña ben bildüğüm üzre anlardan her biri biñ ere ber-â-berdür diyü bildürdüm⁰³ pes bu itdüğünüz fiÖl nedür bu defÖa mektûbum varduğı gibi hemân Öaskerünü cemÖ idüp anlara⁰⁴ bir hutbe okıyup içinde anları küffârla uğraş ve hârb belâsına şabra terğib idesin⁰⁵ ve ol dört kimseyi Öaskerün öninde koyasın ve Öaskere diyesin cümlesi bir uğurdan⁰⁶ bir âdem hâmlesi gibi hâmle ideler ve bu cengünüz cumÖa günü zevâl vaktında ola ki allah tebâreke ve teÖālânuñ⁰⁷ rahmeti nâzil olup duÖâlar müstecâb olacak sâÖatdur diyü buyurdılar mektüb-ı şerifleri Öamrû bin⁰⁸ el-Öās hâzretlerine ulaşduğı gibi buyurduķları üzre defÖi Öasker-i islâmı cemÖ idüp Öömer⁰⁹ bin el-hattâb radıyallahu teÖālâ Öanh hâzretlerinin mektûblarını anlara okıdılar baÖde-hu emrleri mücibince¹⁰ zıkr olınan dört şahâbj-i nâm-dârı Öaskere muķaddime ve piş-rev taÖyın eylediler ve Öaskere emr itdiler¹¹ cümlesi âb-dest yinilediler cemÖ olup iki rekÖat hâcet namâzı kıldılar hâķ sübhâne ve teÖālâ der-gâhından¹² feth ve nusret taleb eylediler ve dirler ki Öamrû bin el-Öās hâzretleri mesleme bin muhallid hâzretleri-y-ile hârb¹³ huşûsında müşâvere

¹⁰³ bu mesleme hâzretleri aşhâb-ı güzın rıdvânullah teÖālâ Öaleyhim ecmaÖin içinde enşârilerdendür muÖteber ve bahâdur şahâbjdür târîh-i hicretün kırķ yidisinde muÖâviyenün hilâfeti zamânında mısra pâdişâh olup tamâm on biş yıl ve dört ay vilâyet-i mısra hükm eylemişlerdür ve bunların mısra hâkim olduklarının üçüncü yılı târîh-i hicretün ellinci yılında-y-ıdı ki yezid bin muÖâviye Öasker-i mansûr-ı müslimñle istanbul üzerine küffâr-ıla gâzâya geldi hâzret-i eyyûb-ı enşâri radıyallahu teÖālâ Öanh şehid oldu

eylediler bu uğraşı ne tarikle idelüm diyü buyurdılar anlar da baña gelen budur ki ¹⁴ aşhâb-ı resûldan şallallahu Ŗaleyhi ve sellem hârb aslın bilür niçe kerre uğraşa girmiş ve Ŗadûyla ¹⁵ şavaş yolın görmiş bir kimseyi leşkere baş idüp aña emr idesiz ol uğraşa siz yirüñüzde ¹⁶ Ŗaskere arka olup turasız didiler Ŗamrû bin el-Ŗās ol kim olsa didi mesleme hâzretleri ¹⁷ Ŗubbâdet bün es-şâmit didiler Ŗamrû bin el-Ŗās anları çağırup kendü mübârek başlarından dülbendlerin ¹⁸ çıkarup anlaruñ başlarına geydurdiler Ŗasker-i küffârla uğraşmak emrini anlara ısmarladılar bu vaŖzları iki ¹⁹ Ŗasker birbirlerine muķâbil oldukları zamân-ıdı ki cumŖa günü zevâl vaķtı-y-ıdı Ŗubbâdet bün es-şâmit hâzretleri ²⁰ dahı defŖı Ŗasker-i müslimînle küffâr üzerine sil-i bî-amân gibi yüridi küffâr Ŗaskeri dahı qarşularında ²¹ alay bağlayup tururlar-ıdı hâzret-i Ŗömer radıyallahu teŖālâ Ŗanh buyurduğı üzre Ŗasker-i müslimîn cümlesi top olup **215A** ⁰¹ olup bir uğurdan küffâr üzerine hem-vâr bir hâmler eylediler ol melâŖine içine ateş-i tiğ koydılar ⁰² ol şeyâtîn-i şirârı âsmân-ı maŖrekeden sürmek-içün şerâr-ı seyf-i tâb-dâra tutdılar tünd-bâd-ı hâmlerine ⁰³ turmayup ol bed-nihâdlaruñ yüzleri döndi ol gün küffâr Ŗaskeri mehzum olup iskenderiyye ⁰⁴ kalŖası kâhrla fetâ olındı içinde olan küffâr çerisinüñ kimi kırudan ve kimi deñizden kaçdılar her biri ⁰⁵ bir yaña gidüp nebâtü'n-naŖş gibi perişân ve târumâr oldılar Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretleri Ŗasker-i islâmdan ⁰⁶ iskenderiyye içine biñ nefer kimse kıoyup anı zabt itdükden soñra baki Ŗaskerle kendüleri ⁰⁷ kıuru cânibinden kaçan Ŗasker-i küffârıñ ardlarına düşüp anları kıova gitdiler anlaruñ ⁰⁸ hisâr üzerin kıoyup gitdüklerin deñiz tarafından kaçan Ŗasker-i küffâr kıuyup fi'l-hâl döndiler gelüp ⁰⁹ iskenderiyye içinde kıoduķları ol biñ nefer kimsey-ile cenk idüp baŖzın şehid itdiler ¹⁰ baŖzısı kaçup güçle kıurtıldılar iskenderiyyeyi müslimânlar elinden gine aldılar bu yaña ¹¹ Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretleri kııssayı kıuyup bunlar da dönüp geldiler küffâr ¹² elinden iskenderiyyeyi tekrâr yine aldılar içinde kaçmış-iken dönüp yine gelen rûm Ŗaskerinüñ bakıyye-i ¹³ seyf olanları yine gemilere binüp deryâ yüzine kaçdılar Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretleri ¹⁴ emr itdiler gemilere kaçan küffârdan ğayrı bi'l-fiŖıl iskenderiyye içinde olan küffârı ¹⁵ sıydılar oĝlancuķlardan ve Ŗavratlardan ğayrı şehrlüsinden hâracı yarar tamâm altı kerre ¹⁶ yüz biñ nefis bulındı Ŗasker-i müslimîn anları kendüler arasında taķşim olınsun cümlesin ¹⁷ esir iderüz didiler Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretleri emirü'l-mü'minîn Ŗömere radıyallahu teŖālâ ¹⁸ Ŗanh bunı Ŗarz idüp anlara tanışmayınca idemezdi didi Ŗizz-i huzûrlarına Ŗarz eyledi hâzret-i ¹⁹ Ŗömer radıyallahu teŖālâ Ŗanh rızâ virmedi kıismet itmeyesin belki cümlesini hâracı kesesin ²⁰ hazine-i beytü'l-mâl içün turalar her yıl hâracları alına diyü cevâb gönderdiler buyurduķları ²¹ gibi itdiler bu defŖa iskenderiyyeyi tamâm taht-ı

taşarruflarına aldılar içinde olan şehrlü tayıfesi **215B**⁰¹ mutîŖ ve münkād oldılar hāzret-i Ŗömer bin el-hattāb radıyallahu teŖālā Ŗanh her yıl medīne-i mutahhara⁰² halkından nevbet-ile bir kimse gönderürdi varurlar iskenderiyyeyi gözlerler etrāfın hıfz⁰³ iderlerdi deryā kenārı olmağın nā-gāh Ŗale'l-gāfle üzerine kāfir Ŗaskeri gele gine alalar⁰⁴ diyü ihtiyāt iderler hıfzı bābında mümkün olan tedbiri iderler-idi dört yıl şöñradan⁰⁵ emīrū'l-mü'minīn hāzret-i Ŗoşmān-ı bin Ŗaffān radıyallahu teŖālā Ŗanh hilāfetleri zamānında bir defŖa⁰⁶ dahı içinde olan kāfirler hıyānet idüp anlaruñ hıyānetleri sebebi-y-ile iskenderiyyeyi⁰⁷ müsilmānlar elinden kāfirler aldı bu defŖa dahı gine Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretleri eli-y-ile⁰⁸ fetḥ olındı bu kerre emr itdiler sürinı ser-tā-ser harāb ve yebāb eylediler meger muḳaddemā⁰⁹ Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretleri küffāruñ tekrār-be-tekrār vāḳıŖ olan Ŗinād ve muḫālefetlerinden¹⁰ be-gāyet incinüp and içmişler-idi inşā'-allah bu defŖa fetḥ itdügümde her tarafın¹¹ zāniye Ŗavrat evine döndüreyin ki her tarafından içine girile diyü buyurmuşlar-ıdı¹² hem buyurduḳları gibi itdiler hāliyā dahı ekşer yiri ol harāblıḳ üzeredür dirler¹³ ammā bi-hāmdillāh-ı teŖālā cümle-i muzāfāt-ı memālik-i islāmiyyeden olmuşdur hāzret-i pādīşāh-ı dīn-penāh-ı¹⁴ islāmuñ eyyām-ı devlet-i hümāyūnlarında ki ebedü'd-dehr pāy-dār ve ber-ḳarār ola her köşesi gülbāng-ı¹⁵ penc-nevbet-i dīn-i aḫmedī-y-ile müşerref olup mesācid ve maŖābid-i müsliḡinle ārāstedür şer ve şūr-ı¹⁶ küffār-ı ḫākisārdan hiç vech-ile havf ve hirāsı yoḳdur belde-i maŖmüre-i istanbuldan deryā yüzinden hemişe¹⁷ gelen tüccār ve ḫüccāc-ıla memlū gemiler aña varup gelmeden hālī degildür ve diyār-ı mısruñ meşhūr benderi ve nām-dār¹⁸ iskelesidür deryā semtinde olan kāfirsitāndan Ŗale'l-ḫuşūs cezāyir firengsitāndan tarīḳ-i istīmān-ıla¹⁹ gelen tüccār gemilerininüñ maŖberleri memerr ve maḳarlarıdur her zamānda gelüp gitmekden hālī olmazlar ḳatāŖ gemileriyle²⁰ kendü vilāyetlerinden emtiŖa-ı nefāyise getirürler diyār-ı mısra hind cānibinden gelen bahārdan ve ḡayrıdan memleketlerinde rāyic²¹ olan metāŖ-ı mısriyyīn ile bāzār iderler tarafından niçe niçe fāyideler ve Ŗāyideler şikār iderler **216A**⁰¹ Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretleri mārū'z-zīkr ḫısn ḳalŖası yirinde hāliyā eski mısır didükleri fustāt şehrini ne tarīḳle binā itdüklerinüñ beyānidur⁰² çün Ŗamrū bin el-Ŗās hāzretleri iskenderiyyeyi fetḥ idüp gördiler Ŗasker-i küffāruñ evleri hālī ḳalup ḫāzır⁰³ ve müheyyā nefīs binālar ve evlerdür turur ḳaşd itdiler ki kendüler de anı taht-gāh idineler maḳarr-ı Ŗasker-i islām⁰⁴ ola bunu hāzret-i Ŗömer bin el-hattāba radıyallahu Ŗanh Ŗarz eylediler bu ḫuşūsda anlardan izn taleb⁰⁵ itdiler hāzret-i Ŗömer radıyallahu Ŗanh varan ādemlerine sordı iskenderiyye ne aśl yirdür farazā Ŗasker-i⁰⁶ müsliḡin anda olsalar bizümle anlar ortasına şu girür mi bizden anlara varan ādeme şu geçmek⁰⁷ lāzım olur mı diyü buyurdı ol dahı belī yā emīrū'l-

mü'minîn nil şuyı ortaya girür didi ⁰⁸ hâzret-i Öömer radiyallahu Öanh Öamrû bin el-Öâs hâzretlerine nâme yazup yazda kışda sizünle ⁰⁹ bizüm ortamuzda şu hâyil olur yirde oturduğunuuz istemezsin diyü icâzet virmediler ¹⁰ Öamrû bin el-Öâs hâzretleri dañı emrleri üzre Öasker-ile iskenderiyyeden göçüp şimdi ¹¹ eski mısır didükleri yire geldiler ki kâfirlerden sâbıkü'z-zıkr hısnı feth itdükleri yirdür buyurdi ¹² orada bir şehir-i Öažim bünyâdına başladılar üzerine maşâliḥ-güzâr ve tarḥ-ı binâ Öilminden haber-dâr kimesneler qodı ¹³ kabâyil-i Öarabdan kendüler-ile bile gelen Öasker halkından her biri bir taraf tutdı başka başka soқақlar ve maḥalleler ¹⁴ kesdiler bir kabîle bir kabîleye qarışmadı her maḥalleye kabîlesi adıyla ad qodılar şehrüñ aśl binâsını ¹⁵ hısn üzerinde kâfirler-ile uğraş itdükleri yirden başladılar ki hısnuñ bâbü's-şemÖ dimeg-ile maÖrûf ¹⁶ qapusı öñi-y-idi yir yir içinde mescidler ve ḥammâmlar başlayup ve sâyir şehirler binâsına lâzım olan evzâÖ ü resmleri ¹⁷ hep kırdılar geregi gibi tertib eylediler ḥâliyâ meşhûr olan cāmiÖ-i Öamrûyı ¹⁰⁴ binâyâ başladılar ve bunuñ yanında ¹⁸ Öamrû bin el-Öâs hâzretlerine dañı pâdişâhlar sâkin olacaқ bir sarâyâ ibtidâ eylediler ve hezâr cidd ve ihtimâm-ıla ¹⁹ ve içdām-ı tamām-ıla az geçmedin şehri itmâma irişdürüp adını fustât qoydı ki şimdi mısır-ı Öatıq ²⁰ yaÖñi eski mısır demekle meşhûrdur mısrdan iki mîl yirde vâkıÖ olmuşdur sevâd-ı aÖžam-ı istanbula nisbet ²¹ hâzret-i ebî eyyûb-ı enşâri mezârı gibi döşenmişdür mısrlunuñ seyrân-gâhıdur ol zamânda aña fustât **216B** ⁰¹ diyü ad virmelerinün sebebi dañı bu-y-ıdı ki meger Öamrû bin el-Öâs vech-i mezkûr üzre hısnı kâfirler ⁰² elinden feth idüp iskenderiyye fethine müteveccih idecegi zamânda orada qonduğı yirde qurulu turan otağı ⁰³ içinde ittifâq gördiler bir gögercin yavrulamış Öamrû bin el-Öâs hâzretlerine didiler otağı yirinden qoparmañ çün bu quşdur ⁰⁴ bize sığınmış

¹⁰⁴ Öamrû bin el-Öâs bu cāmiÖi ibtidâ elli zirâÖ uzunı ve otuz zirâÖ ini olmaқ üzre binâ itmiş-idi ve yapduğı vaқt kıblesin oñarmağa üzerinde şâḥbe-i güzjinden rıdvānullah Öaleyhim ecmaÖin tamām seksen kimesne ḥâzır olmuş-ıdı ve yapduqları vaқt anuñ dıvâr içinde oyılmış bu zamânda olan mescidler miḥrâbı gibi miḥrâbı yoğ-ıdı hemân kıble cânibinde olan dıvâra toğrı namâz kırlardı imâm da cemâÖatuñ öñinde dıvâr dibinde turur imâmet iderdi evvel dıvâr içinde miḥrâb yapmağı medjinede mescid-i nebevîde Öömer bin Öabdü'l-Öaziz hâzretleri iḥdâş itmişler-idi ol vaқt mısırda qurre bin şerik adlı kimse ḥâkim-idi medjinede miḥrâb iḥdâş olunduğın işidüp mısırda cāmiÖ-i Öamrû bu da dıvârı içün bir miḥrâb itdürdi ammâ cāmiÖlerde minberi ibtidâ Öamrû bin el-Öâs iḥdâş itdi kendünüñ bu cāmiÖnde ḥatib hutbe oқımağ-ıçün minber yaptı andan evvel minber olmazdı belki ḥalifa olanlar kıbleye arқа virüp halka qarşu bir Öâşâ tayanup ayağ üzre hutbe oқırlardı hâzret-i Öömer bin el-hattâb radiyallahu Öanh Öamrû bin el-Öâsuñ minber iḥdâş itdüğün işidicek anlara mektûb gönderüp mażmûnında [...] eski Öâdetleri asıldı ki yüz bin dirhem kişi var-ıdı niçe yüz biñ kişi cemÖ olup cāmiÖe anı güçle asdılar cāmiÖüñ qapularına sığınadı işiklerin qoparmayınca cāmiÖ içine girmede [...] Öažimü's-şân qodılar ve târiḥüñ dört yüz otuz sekizinde şadr-ı miḥrâbında gümüşden bir kemer ve miḥrâbuñ iki direklerine gümüşden iki tavqlar itdürilmiş-idi muқaddemâ zıkr olunan üzre [...] bin eyyûb mısra pâdişâh olduğı zamâna degin bu ḥâl üzerine turdı anlar bunları izâle idüp giderdiler anuñçün ki fireng kâfirleri ol târiḥde muttasıl diyâr-ı mısır üzerine hücumdan [...] ki yukarıda bir miқdâr zıkr olınmışdur ve dirler ki ol zamânda cāmiÖ-i Öamrûda tamām on sekiz biñ qandil yanardı her gicede anları yaқmağa on bir qantâr zeyt yağı harc olınurdi ve içinde [...]

koñ yavrusın uçurınca incitmeñ tursun diyü buyurdılar ĥısn içine koyup gıtdükleri ⁰⁵ bege otağı ısmarlayup iskenderiyyeye revān oldılar ĥāliyā zıkr olınan üzre ĥāzret-i Óömer radıyallahu Óanh (Óasker-i) müslimñe ⁰⁶ iskenderiyyede turmağa icāzet virmeyüp gine ĥısn cānibine dönmelü olıcağ begleri Óamrū bin el-Óāsa ĥıсна ⁰⁷ varıcağ nereye qonaruz ve qanda tururuz didiler bizüm fustātumuz yaÓñj otağumuz yiri ĥāzır diyü buyurdılar ⁰⁸ Óarabca fustāt otağ qadırına dirler zıkr olınan şehr ol qadır yirinde binā olınmağın bu ad-ıla aña ad ⁰⁹ virdiler şimdiki ĥālda ancağ bir qaşaba deñlü qalmışdur mürūr-ı aÓvām-ıla ve yanınıda āhir şehrlер yapılmağ-ıla Óale'l-ĥuśús ¹⁰ nā-gāh başına gelen dāhiye-i ĥarq-ıla ki zıkr olınsa gerek ol resmler bozulup ile'l-ān bir ĥarāba şehrine ¹¹ dönmişdür bārj zıkr olınan üzre fustāt şehri yapılduqdan soñra yanında Óasker adlu şehr yapılınca ki zıkr ¹² olınur tamām yüz on üç yıl ve yidi ay vilāyet-i mısruñ taht-gāhı bu fustāt şehri olup bu miqdār ¹³ müddetde ehl-i islāmdan mısra yigirmi toquz nefer kimse ĥākim oldı ki evvelkileri Óamrū bin el-Óās ĥāzretleri-y-idi ki ¹⁴ vilāyet-i mısır feth itdügi günde ki tārīh-i hicretüñ yigirminci yılınıñ şehri muĥarremi evvelinde-y-idi emjri'l-mü'minñ ¹⁵ ĥāzret-i Óömer radıyallahu Óanh hilāfetleri zamānında anlar emrleriyle serjir-i saltanat-ı mısra cülüs itdi ¹⁶ ve Óāmmе-i vilāyet-i mısra ĥükm eyledi ve anlaruñ āhirkileri ĥalīfa-ı benj el-Óabbāsuñ evvelkisi seffāh (ĥalīfa kıbelinden mısra evvel pādīşāh idilen śālīh) bin Óalī bin Óabdullah ¹⁷ bin Óabbās-ıdı ki saltanatı tārīh-i hicretüñ yüz otuz üçüncü yılı recebinüñ selhinde tamām oldı ki ebj Óavn ¹⁸ Óabdü'l-meliküñ mısırda ibtidā tārīh-i saltanatıdur ki Óasker şehrin yapup fustātđan serjir-i saltanatı aña naql ¹⁹ idendür ve bu Óasker şehri aślda fustāt şehrinüñ ĥamrā-yı quśvā dimekle maÓrūf maĥallesi yiri ²⁰ üzre binā olınmış-ıdı ki mürūr-ı aÓvām-ıla fustātuñ bu maĥallesi ĥarāb olmış yiri bir açuğ śāhrā ²¹ qalmış-ıdı mezkūr ebj Óavn mısra geliceğ Óaskeri-y-ile fustāt şehrinüñ taşrasında bu śāhrāya **217A** ⁰¹ qonmış-ıdı ki evvelden fustātuñ zıkr olınan maĥallesi yiriydi ve anı Óimāret itmege emr idüp ⁰² taÓmırinde geregi gibi ihtimām itdi bir yanı egerçi fustāt şehrine muttasıl-ıdı ammā bir ucın şimdi mısır ⁰³ didükleri qāhire şehrine toğrı çekdürüp Óažim şehr tertib itdi içinde pādīşāhlar olmağ-içün ⁰⁴ bir Óālā sarāy yapıdı ve bir cāmiÓ-i şerif ābād idüp yir yir çārsūlar ve bāzārlar tertib itdürdi cā-be-cā içinde ⁰⁵ Óažim kār-gir evler yapıdılar taraf taraf soqaqlar tarh olındı sābıqā Óaskerinüñ qonağı olmağın adını Óasker ⁰⁶ koyup içinde yapılan sarāya girüp oturdı anı taht-gāh idindi ol günden serjir-i saltanat-ı mısır ⁰⁷ fustāt şehrinde qalkup bu Óasker şehrinde qurıldı be-gāyet maÓmūr şehr oldı

hattā Ŗırākdan aĥmed bin ⁰⁸ tulun¹⁰⁵ gelüp vilāyet-i mısra pādişāh olıcaĥ daĥı toĥrı gelüp bu Ŗasker şehrinde ebū'l-Ŗavn binā itdüĥi ⁰⁹ sarāya girdi ol da bunı taĥt-gāĥ idindi bir zamān Ŗasker şehrini bu da taŖmır itdi içinde bir ulu bīmār-hāne ¹⁰ yaptı ki yılda ĥarcına altmış biñ altun giderdi bundan ĥayrı ĥāliyā mısır içinde meşĥūr olan cāmīŖ-i ¹¹ benī tulunı¹⁰⁶ yaptı ki ol zamānda Ŗasker şehriniñ bir kenārında düşmiş-idi sābıķā zıkr olınan cebel-i yeşkur ¹² dimeĥ-ile maŖŖuf depe üzerinde yapılmışdır ki bu cebel-i yeşkur daĥı aślda fustāt şehriniñ zıkr olınan ĥamrā-yı ¹³ ĥuśvā mahallesinde dāĥil bir yir-idi anuñĥün adına cebel-i yeşkur dirler-idi sābıķā beyān olınan ¹⁴ üzre Ŗamrū bin el-Ŗās fustāt şehrini binā itdükde her bir köşesini kendüyle gelen Ŗaskerden bir ĥabīle ¹⁵ ĥalkına taŖyın itdüĥi zamānda bu depe yirinde benī yeşkur bin cezīle adlu bir ĥabīle tutmuş-ıdı anların ¹⁶ mahalleleriydi soñra ĥamrā-yı ĥuśvā mahallesinde ĥarāb

¹⁰⁵ bu aĥmed bi tulun mısra pādişāh olanlar içinde be-ĥāyet ulu pādişāhdur vilāyet-i mısra tārĥ-i ĥicretüñ iki yüz elli dördinde pādişāh olup anda on altı yıl pādişāĥlık itmişdür ve bunun atası tulun ol zamānda buĥārā Ŗāmili olan nūĥ nām kimsenüñ ĥulı-y-ıdı baĥdādda ĥārunü'r-reşid oĥlı me'mūn ĥalīfa anı terbiyet itmiş-idi giderek muŖteber ve nām-dār beglerinden biri olmuş-ıdı bu oĥlı aĥmed daĥı baĥdādda kendü yanında toĥmış-ıdı bu da ümerā-yı nām-dārdan-ıdı otuz dōrt yaşında-y-iken baĥdāddan [...]

¹⁰⁶ rivāyet iderler ki bir ĥün mısırda aĥmed bin tulun şikāra bindi ittifāk gezerken bir yirde atınıñ ayaĥı ĥuma batdı emr itdi orayı ĥazup açdılar bir defīne bulundu ki on kerre yüz biñ altun-ıdı cümlesini ĥayra ve fuķaraya şadaķaya şarf eyledi andan yüz yigirmi biñ altunı mezkūr cāmīŖ bināsına şarf idüp altmış bin altunı dārü's-şifā bināsına ĥarc eyledi ve cāmīŖün bināsını bu vechle olmak murād idindi ki od-ıla ve şuyla ĥarāc olmaya anuñĥün bināsını mısır diyārında cibr dirler kül-ile ve sāyır oda dōyer baŖŖıyla dōĥüp bir balĥıĥ-ıla ve kiremūd-ile yapırdı direklerinde vech-i meşrūĥ üzre yapma direkler itdi ve bināsı tamām olduĥdan soñra emr eyledi anuñ içinde [...] maŖŖcün idilmiş bir kemer dāyiresi [...] namāz kılnur üzerine buĥūr gibi rāyiĥa dimāĥların muŖattar ide bu üslūbla tamām olup aĥmed bin tulun i[...] ĥılmaĥa ĥalka icāzet viricek [...] aĥad gelüp anda namāz kıldı [...] ĥarām mālдан yapıldı ola [...] iderler-idi āĥir bir cumŖa ĥün[i] emr eyledi içinde cemŖ oldu[ar] minbere ĥıķup Ŗalāniyā ĥaĥur[...] cāmīŖi kendü mālumdan yapmadu[m] yirde bulduĥum māl-ıla yapdu[m] [...] and içdi ĥalk da inanup [...] ol ĥünden namāz kıldılar ammā [...] tazarruŖ idüp miĥrābı küccükdür [...] bu-y-idigün didiler aĥmed bin t[...] bunuñ ĥiblesin oñarmakda miŖmā[...] iĥtilāf itdiler ben de ol ĥi[...] ĥāzretlerini düşümde ĥördüm [...] aĥmed bu cāmīŖün ĥiblesini şu [...] miķdārını ĥizdiler olduĥı ĥibi tiz seĥirtüm cāmīŖi yiri üzerine vardum ĥördüm bi-Ŗaynih ol ĥizdükleri yir ĥālī üzre ĥizilmiş turur zārūr miķdārın ol ĥadar itdüm taĥyire mecālüm olmadı diyü buyurdu ve bu cāmīŖe niĥe veķāf taŖyın eyledi cümlesi ol defīne mālıyla binā olınmış dükkānlar ve evler ve odalar-ıdı mezārīŖ ve arāzi-i mısrdan ana nesne vaķf eylemedi mümkün olduķca şübhelü olan nesnelerden şaķındı anun evķāfını şırf ĥelāl yirlerden taŖyın eyledi ve bir köşesinde bir eşribe ĥarānesi daĥı yapırdı ki içini her dürlü edviyeden ve eşribeden toldururlardı üzerine müvekkel niĥe ĥıdmet-kārlar var-ıdı ve anda cumŖa ĥünleri bir ĥāzıķ tabīb de otururdu cāmīŖe namāz ĥılmaĥa ĥāzır olanlara nā-gāĥ bir Ŗārız ve bir marāz vāķıŖ olsa defŖi Ŗilācın tedārük iderdi yapıduĥı bīmār-hāneden ĥayrı bu da cāmīŖe mahşūs bir ĥayr-ıdı soñradan zıkr olınan üzre vaķtā ki el-müstefir-billah zamānında mısırda bir ĥaĥt ve vebā vāķıŖ oldu fatāyiŖ şehri bi'l-küllie ĥarāb olup içinde sākın kimse ĥalmadı cāmīŖün dōrt yanı vırana yüz tutdı bunuñ üzerine niĥe eyyām ĥeĥdi cāmīŖün daĥı giderek ekşer yiri ĥarāb oldu [...] ĥac vaķtında maĥaribe tāyifesi develer[...] esbābları-y-ıla ĥelürler içine ĥonarlardı bu ĥāl aña deĥin mümtedd oldu ki yirinde zıkr olınan üzre vaķtā ki sultān ĥalavın oĥlı melik ĥalīli ĥatlı itdükleri [...] ĥatlı idenlerün her biri ĥaçdılar anlardan biri daĥı melik mansūr laĥin adlu bir beg-ıdı bu melik laĥin ĥaçup vardı cāmīŖ-i tulun mināresi içinde şaķlandı zırrā ĥarābalık idi yöresine kimse uğramaz-ıdı melik laĥin bir bucaĥında siñüp yatdı ĥönlinden eĥer bu müzāyaķadan allah teŖālā baña ĥalāşlık virürse bu cāmīŖi taŖmır ideyin diyü nezr eyledi ittifāk ĥaķ teŖālā anı ĥalās idüp mısra sultān daĥı oldu nezrini yerine ĥetürüp buyurdu cāmīŖi tecdīd idüp ĥarābalarını taŖmır eylediler ve aña yiñiden evķāf tertībini eyledi ve içinde ödrt mezheb Ŗülemāsı için dōrt medrese olmaĥa daĥı fermān itdi bundan soñra gelen pādişāĥlar daĥı mümkün olduķca taŖmır ve termiminde saŖy ve iķdām eylediler bir miķdār geldi ĥāliyā daĥı mısruñ meşĥūr cāmīŖlerinin birisidür

olıcak bu dahı harāb olmış qurı yiri qalmış-ıdı ¹⁷ Óasker şehri maÓmūr olduğı zamānda tekrār Óimāret olındı ahmed bin tulun üzerinde zıkr olınan cāmiÓ-i ¹⁸ şerifi yaptı anuñçün ki bu cebel-i yeşkur üzerinde hāzret-i mūsā şalavātullah-ı Óaleyh ve selāmuh hāq ¹⁹ sübhāne ve teÓālāya münācāt itmiş bir niçe kelimāt söylemişdür ve cāmiÓ-i mezkūruñ mihrābı içi hāzret-i ²⁰ mūsānuñ münācāta tururken mübārek ayakları basduğı yirdür dirler bu sebebden şimdi dahı ²¹ halk varurlar bu cāmiÓuñ mihrābı içinde hācet namāzı kıılurlar hācetlerin dilerler mısırda duÓā maqbūl **217B** ⁰¹ olan yirleruñ biri bu mihrāb içindedür dirler ve hāliyā Óasker şehrinden bu cāmiÓ-i benı tulun-ıla ki ⁰² maÓmūrdur zıkr olınan bımār-hāneden ğayrı ki harābdur eşer ve nişān peydā degildür ⁰³ bunlar da şimdi mısır didükleri qāhire şehri ⁰⁴ içinde qalmışdur ve ucında bir mahallesı içinde vākıÓ olmışdur andan öte artuq şehir yokdur bārı soñradan ⁰⁵ ahmed bin tulun dahı Óasker şehrine muttasıl qatāiÓ adlı bir şehir dahı yaptı ki bir ucı hāliyā mısır qalÓası ⁰⁶ olduğı yirden zıkr olınan cebel-i yeşkura ırmış-ıdı tamām yüz biñ hāneye qarib hānelü bir sevād-ı ⁰⁷ Óaşımdı kendüçün içinde bir sarāy dahı yapıp Óasker şehrindeki sarāydan göçüp buña geldi taht-gāh ⁰⁸ bunı idindi şimdi bu Óasker şehrinden hiç eşer zāhir degildür ve mezkūr ebı Óavndan soñra bu qatāiÓ şehri ⁰⁹ yapılp serir-i saltanat buña naql olınca mısra pādişāh olanlardan tamām yitmiş üç kimse qarār idüp ¹⁰ cümlesinüñ taht-gāhları bu Óasker şehri-y-ıdı baÓde-hu devlet-i benı tulun āhir olup qatāiÓ şehri harāb ¹¹ olduqdan soñra ¹⁰⁷ sābıqā zıkr olınan üzre vilāyet-i mağribden ğarb Óaskeriyle cevher-i qāyid diyār-ı ¹² mısra gelüp qāhire şehrin binā idince Óacem pādişāhlarından ve anlaruñ qulları tayıfesinden ¹³ mısra on altı pādişāh dahı hüküm idüp bunlaruñ kimi Óasker şehrinde ve kimi fustāt şehrinde oturup ¹⁴ taht-gāhları bunlar-ıdı ve ol on altı pādişāhuñ evvelkisi muhammed bin süleymān idi ki ahmed bin tulunuñ ¹⁵ hem qulı hem kātibi-y-ıdı kātib lülü dimekle maÓrūf idi tārīh-i hicretüñ iki yüz toqsan ikisinde ¹⁶ pādişāh olmuş-ıdı ve anlaruñ āhirkileri ahmed bin Óaliyy bin el-ıhşidı idi ki bundan soñra mısra cevher-i ¹⁷ qāyid hüküm eyledi bārı cevher-i qāyid mısır vilāyetine gelince beni el-Óabbāsuñ devletleri ibtidāsından tamām iki yüz yigirmi ¹⁸ biş yıl geçmiş-ıdı bundan otuz dört yıl ve on ay ve yigirmi dört gün ıhşidiler devleti bāķisi benı ¹⁹ el-Óabbās devletleriydi ve mısır vilāyeti ehl-i islām elinde fetħ olınduqdan soñra serir-

¹⁰⁷ aslida bu qatāiÓ şehrinün harābuna ekşer bāÓiś olan tārīh-i hicretüñ iki yüz toqsan üçü esnāsında ahmed bin tulunuñ şeybān adlı oğlu pādişāhken kātib lülü dimekle meşhūr muhammed bin süleymān nām kimesne milk-i mısırı anuñ elinden alıp benı tuluna müteÓallik olan cümle umūrı ibtāl itdügıdür ol zamānda qatāiÓ şehrini oda urup halkınuñ esbāb ve māl ve ehl ve Óıyālını sebı ve ğāret itmiş ve dürlü dürlü efÓāl-ı şenıÓa itmişdür ki diller-ile şerh olunmaz tārīh-i mısır kitāblarınıñ mafşallarında zıkr eylemişlerdür

i saltanat kâhire ²⁰ şehrine nakl olunduğı zamāna gelince mabeyn üç yüz yidi yıl ve bir kaç ay idi ve egerçi ehl-i islām ²¹ zamānında zıkr olunan şehirlerüñ kimi yıkıldı ammā bu ešnâlarda dahı fustāt şehri kemā-kān **218A** ⁰¹ ma'Ömür-ıdı nihāyet bu kadar var-ıdı ki pādişāhlar içinde oturmazlar bu yiñi yapdukları şehirlerde ⁰² otururlar-ıdı ammā ekşer yā şehrlü tayıfesi cümle fustāt şehrinde sâkinler-ıdı çârsü ve bāzârı şinlik ⁰³ muhkem galabalık şehir-ıdı hattā rivāyet olunur tārīh-i hicretüñ biş yüz otuz toktuzında fustāt şehrinde ⁰⁴ tamām otuz altı biñ mescid var-ıdı ve sekiz biñ işlek soğağı ve biñ yüz yitmiş hāmmāmı var-ıdı soğağlarında ⁰⁵ izdi hāmdan geçilmez-ıdı omuz omuzı sökerdi ve dirler ki ol zamānda fustātda mısır pādişāhı 'Öabdü' ⁰⁶ l-Öaziz bin mervānuñ sarāyında biş mescid ve iki hāmmām ve niçe etmek furunı var-ıdı günde sarāyında dört ⁰⁷ yüz deve yüki şu harc olunurdi ve şikātdan mervıdūr fustāt şehrinüñ yalunuz nil üzerine hāvāle ⁰⁸ olan evlerinden nil içine on altı biñ koğa şarkardı ve fustāt içinde bir hāmmām var-ıdı ⁰⁹ rüm bināsıydı bir kimesne rivāyet ider ahmed bin tulun oğlu hamārūye pādişāh-iken (ol kimse) bir gün ol ¹⁰ hāmmāma girdi müzāhameden kendüye yapışur dellāk bulamadı şordı içinde yüz yitmiş dellāk ¹¹ işlerdi her dellāk açal ol ānda üç kimseye yapışmış-ıdı temcüd vaktından bu tārīkle turmayup ¹² ādem çıkarurlar-ıdı ol kimse yunmadın zarūrj bu hāmmāmdan çıkdı şehir içinde olan hāmmāmları on ¹³ dört hāmmāma degin şırtıdı cümlesin bu müzāhamede görüp girmeye mecāl bulmadı ma'Öa-hazā zıkr ¹⁴ olunan üzre içinde biñ yüz yitmiş hāmmām var-ıdı ekşeri her gün bu tārīkle işlerdi ol zamānda ¹⁵ fustātuñ büyüklüğü üç bağıdāda var-ıdı evleri birbiri üzerine kimi biş tabağa ve kimi altı ¹⁶ tabağa-y-ıdı her tabakada ādem ādem üzerine otururdi ev var-ıdı ki içinde iki yüz kimse ¹⁷ sâkin-ıdı bu cümleyle yine be-gāyet bolluk ve ucuzluk idi ve halkında ol kadar māl var-ıdı ki hādd ¹⁸ ve hāşra gelmez-ıdı dirler ki ol zamānda fustāt halkından bir kimse birbiri ardınca yigirmi iki ¹⁹ yıl yigirmi iki kerre muttasıl hācc itdi her hācda yüz elli biñ altun harcandı ve ebū dāvud ki ²⁰ Öulemā-yı kibār içinde ahyār-ı Öulemā-yı hādışdendūr sünen adlu kitāblarında ki sünen-i ebi dāvud dimeg-ile ²¹ meşhurdur ve ahādışde olan kütüb-i sitte-i mu'Öteberenüñ biridür kitāb-ı zekātınüñ bāb-ı **218B** ⁰¹ şadaqatü'z-zer'inde yazarlar mısırda bir kışşā hıyārı gördüm qarışladum uzunı on üç qarış geldi ⁰² ve bir ağaç kavunı dahı gördüm iki pāre itmişler nısfı bir tāy olmuş nısfı bir tāy ikisin bir deveye urmışlar ⁰³ götürüp giderdi diyü buyururlar ve mıkrişjı hitat adlu kitābında eydür şöyle zıkr iderler ki bu ağaç kavunı ⁰⁴ fustāt şehrinüñ taşrasında benj sinān bāğçesi dimekle meşhūr bir bāğçede olurdi ki hiç dünyā sarāyında ⁰⁵ anuñ gibi bāğçe ne görilmiş ve ne işidilmiş-ıdı tārīh-i hicretüñ iki yüz on yidisinde hārünü'r-reşid oğlu ⁰⁶ me'mün halıfa Öaleyhimā er-rahme mısra geldüğü vakt ol bāğçeyi

gördi be-gāyet Óacebleyüp saçını öñine ⁰⁷ getürdi bu bāğçe hāsılından mırıye ne kadar harāc virürsin diyü sordı her yıl dıvān-ı pādişāhiye ⁰⁸ yigirmi biñ altun harāc virürin didi me'mūn yā saña ne hāsıl olur didi hāsıl olan altunuñ ⁰⁹ sağışın bilmezin şu kadar var ki her yıl yüz biñ altundan artuğın fuķarāya sadaķa iderin didi ¹⁰ fustāt şehri bu vech-ile ma'ómūr iken soñradan ne tarıķle harāb olmuşdur anuñ beyānidur ¹¹ fustāt şehri ki zıkr olınan üzre zamānında cihān medınelerinden bir medıne-i mu'Óazżama-ı bı-mānend-idi ¹² soñradan harāba meyl idüp giderek Óimāretlerine bi'l-küllıye hālel gelüp bu zamāna degin ki hāliya ol ¹³ Óimāretlerden cüz'ı eşer qalmışdur şöyle harāba şekllüdür bunuñ sebebinde erbāb-ı tevārıh iki vech söylerler biri bu ki tārıh-i ¹⁴ hicret-i nebevınuñ dört yüz yigirmi sekizinden soñra hulefā-yı fātimıyyıñ içinden el-müstanısır-billah hālifa zamānında ¹⁵ kulları arasında bir fitne-i Óazıme oldu ki henüz zıkr olunur izā tağayyürü's-sultān ü ¹⁶ tağayyürü'z-zamān mücibince āhir bu fitne anuñ gibi şehri-i mu'Óazżamuñ harābına mü'eddı oldu meger tārıh-i ¹⁷ hicretüñ dört yüz kırk altıncı yılında mezkūr hālifuñ hilāfeti zamānında ittifaķ vilāyet-i ¹⁸ mısırda bir Óazım qaht oldu qaht yanınca hāķ içine bir Óazım tā'Óün dahı düşdi bir yaña ¹⁹ vebā Óanāsı ve bir yaña ğalā belāsı memlekete tamām ıstırāb virdi mezkūr hālifa el-müstanısır-billah ebü ²⁰ temım me'Óad bin ez-żāhir li-Óızāz-ı dıñillah ebı el-ĥasen-i Óalı ki yukarıda hālifa-ı fātimıyyıñ içinde ahvāl ²¹ zıkr olınmuşdur memleketinde bu dāhiye-i Óazıme vāķı'Ó olıcaķ kıstantıniyyeye kıyasar-ı rūma ilçı **219A** ⁰¹ gönderüp andan istimdād itdi rūmdan diyār-ı mısra sedd-i ramaķ olacaķ ğılāl cinsinden bir mıķdār ⁰² nesne istedi kıyasar da iltimāsına icāzet idüp dört yüz biñ erdeb ğılāl ihzār itdürdi ki gemiler-ile ⁰³ diyār-ı mısra göndere ittifaķ henüz göndermedin eceli gelüp vefāt itdi ardınca rūma nāķısatü'l-Óaķl bir ⁰⁴ Óavrat pādişāh olup müstanısır-billah hālifaya ilçı gönderüp hem kendünüñ pādişāh olduğın bildürüp ⁰⁵ hem şöyle ki üzerine pādişāhlardan bir düşmeni yüriye müstanısır da kendüye mısrdan yardım içün Óasker göndermek ⁰⁶ murādı olduğın i'Ólām eyledi müstanısır da murādına müsā'Óade itmedi Óavrat da incindi sābıķā zıkr olınan ⁰⁷ kıyasar ihzār itdüğü ğılāl mısra alup gitmege kıomadı māni'Ó oldu müstanısır hālifa da işidüp bı-ĥuzūr ⁰⁸ oldu def'Óı buyurdi mısrdan Óasker yarağın gördiler anlara ĥasen bin mülhem adlu bir mu'Óteber begini baş ⁰⁹ idüp rūm memleketine gönderdi ki varup ol Óavratuñ memleketini talan ideler ol beg Óasker-ile lāżķiyeye (degin) ¹⁰ vardı anı Óasker-ile muĥāsara itdi ardınca müstanısır niķe Óasker dahı gönderdi Óāmmeten şām vilāyetlerinde rūma ğazāya ¹¹ destūr ğazādan ĥazı olan çıķsun diyü çağırtdılar il ve ğün ayağ üzerine geldi kāfir ¹² memleketine taraf taraf aķın saldılar müstanıruñ Óaskeri antāķıyye çevresine segirttiler kıylerin kıasabaların ¹³ sebı ve ğāret eylediler

kıostantıniyyeden Óavrat dağı gemiler tonatdı seksen päre gemiyle deryādan Óasker
 gönderdi ¹⁴ gelüp deryādan çıkdılar anlaruñ defÓine mübāşir oldılar źikr olınan şasen
 bin mülhem anlar-ıla niçe kerre Óažım ¹⁵ uğraşlar itdi āhir küffār Óaskeri ğālib gelüp
 Óasker-i müsliminden niçe kimseler-ile şasen bin mülhemi tutdılar ¹⁶ dirile
 kıostantıniyyeye alup gitdiler müstanısır işidüp ardınca tekrār ol şatuna ilçı gönderdi ¹⁷
 ilçisi kıostantıniyyeye varduğı gibi āl-ı selçuğdan ol zamānda Óırāķ pādişāhı olan tuğrıl
 begüñ dağı ¹⁸ kıostantıniyyeye ol şatuna bir ilçisi geldi getürdüği mektübda şatuna
 yazduğı kelimātdan biri bu-y-ıdı ki ¹⁹ varan ilçime ayaşofıya kenşāsında namāz
 kıılmağa icāzet viresin māniÓ olmayasın dimiş-idi şatun ²⁰ icāzet virdi tuğrıl begüñ ilçisi
 girdi ayaşofıyada bir cumÓa ğün cumÓa namāzın kııldı ol zamānda ²¹ bađdādda şalıfa
 hulefā-yı Óabbāsiyyeden kıāyim bi-emrillah idi bunlar adına şutbe okıdı müstanısrıuñ
 ilçisi **219B** ⁰¹ bunu mısırda müstanısıra iÓlām eyledi müstanısır da incinüp defÓı beytü'l-
 mağdise ādem gönderüp ⁰² naşārānuñ anda źikr olınan kenşā-yı kıamāme dimekle
 meşhūr olan kenşālarınuñ içinde ⁰³ olan esbābı aldı ki māl-ı fırāvān ve şazıne-i bı-
 pāyān-ıdı hemān buradan rüm kıayşarlarıyla ⁰⁴ mısır pādişāhlarınuñ aralarına muhālefet
 düşdi deryādan şām vilāyeti yalılarında olan vilāyet-i islāma ⁰⁵ birbiri ardınca muttasıl
 Óaskerler yürüdi giderek kıuds-ı şerifi ve sāyir (arż-ı şāmdan) ol sāhillerde olan cümle
 vilāyet-i ⁰⁶ ehl-i islāmı aldılar řattā gelüp kıāhire şehrın de muhāşara itdiler nite ki
 yirinde źikr olunur bāri bu yıllarda vilāyet-i ⁰⁷ mısırda kıaht ziyāde oldu ve tāÓūn artdı
 fustāt şehrı ki eski mısırdu ve kıāhire ki şimdiki mısırdu bunlarda ⁰⁸ ve etrāflarında olan
 nāhiyelerde tārıh-i hicretüñ dört yüz elli dördinci yıla varınca tamām on yıl Óale't-tevālı
⁰⁹ kıaht ve tāÓūn oldu bu cümleyle Óasker-i mısır içinde bir fitne-i Óažıme dađı kıopdı
 bunuñla řod bi'l-küllıye ¹⁰ mısruñ olanca Óimāreti de řarāba müteveccih oldu bir fitne-
 y-ıdı ki nā-ğāh içlerinde řādış oldu bir ğavğā-y-ıdı ki ¹¹ oturuşınca niçe zamān geçdi aslı
 da bu oldu ki bir ğün müstanısır şalıfa kıadımi Óādeti üzre ki her ¹² yıl iderdi develer-ile
 şatunlarıyla ve sāyir içerde ve taşrada olan şadem ve şaşemleriyle seyr ¹³ ide kıāhire
 şehrınuñ taşrasında arż-ı cübbe dimekle maÓrūf seyrān-ğāhlarına çıkdılar međer ol ¹⁴
 zamānda Óasker-i selātin-i mısır iki bölük idi bir bölüğine etrāk dirler-ıdı ki sābıkda
 mısra pādişāh ¹⁵ olan Óacem ve kürd pādişāhlarınuñ Óaskerlerinden bāķı kıalmış tayıfe-
 y-ıdı kimi aķ kıullar ve kimi furs ve kürd vilāyetleri ¹⁶ halkından müsilmān oğı
 müsilmānlar-ıdı ve bir bölüği de kıara kıullar-ıdı ki anları şabeşe ve zenc vilāyetlerinden
 təcirler ¹⁷ mısra getürürler beglikden yararların şatun alurlar kıapularında kıul idinürlerdi
 bunlara Óabıdü's-şirā dirler-ıdı ¹⁸ źikr olınan üzre müstanısır cümle kıullarıyla meźkūr
 yire seyre kııkduğda nā-ğāh bir ğün kıapusı halkından ¹⁹ etrāk tayıfesinden birisi mestle

Óabîdü's-şirā t̄ayifesinüñ birine kılıç sıyırup üzerine yürüdi ²⁰ anuñ da yanında qara
 kullardan yoldaşı çoğ-ıdı fi'l-hâl kılıç sıyıran türki urup öldürdiler bundan ²¹ etrāk
 bölügi incindiler cem'Olup pādīšāha vardılar kıssā şöyle oldu içümüzden birimizi
220A ⁰¹ karalar öldürdiler eger bu fi'Ölleri pādīšāhuñ emriyle oldu ise emr pādīšāhuñ
 sözümüz ⁰² yok ve eger pādīšāh emriyle olmadı ise biz buña rāzī degilüz didiler
 müstanır hāşā ki ben bunu ⁰³ emr idem bundan benüm haberüm yok diyü buyurdi egerçi
 her biri pādīšāhuñ söziyle yirlü yirlerine tağıldılar ⁰⁴ ammā aralarında Óabîdü's-şirā
 t̄ayifesiyle muhārebe itmegi muqarrer itdiler ve eglemeyüp bir cem'Öiyyet idüp cümlesi
 bir ⁰⁵ araya geldiler ittifākla qara kullar t̄ayifesini meydāna çekdiler anlar da gayret-ile
 bir araya gelüp yarağa girdiler ⁰⁶ tarafından muhkem yat ü yarağ ve ālāt-ı hārb-ıla bir
 yirde çıkup iki t̄ayife birbirleriyle Óažim uğraş eylediler ⁰⁷ āhir etrāk t̄ayifesi karaları
 başdılar içlerinden çok kimse katl idüp bāķi kalanını kaçurdılar böyle olduğı ⁰⁸
 pādīšāhuñ anasına gāyetle güç geldi anuñçün ki bu qara kulları çoğaltmağa kendüsi
 sebep olmış-ıdı kendüsi de ⁰⁹ bir qara cāriyeydi kendü cinsinüñ oğı kapusunda
 çoğalduğın severdi her qanda bir qara kul işitse oğına ¹⁰ şatun aldururdu anuñ karalara
 bu rağbetin işidüp bāzir-gānlar muttasıl mısra qara kullar taşırılar (getürürler) beglige
 şatarlar-ıdı ¹¹ hattā dirler ki bu müstanır zamānında bu cihetden mısırda elli biñden
 ziyāde qara kul var-ıdı bārī vaqtā ki karalaruñ ¹² başına nā-gāh bu belā-yı siyāh geldi
 Óizzetde etrāka gālib iken cenkde anlara mağlūb oldılar pādīšāhuñ anası bundan ¹³
 gayretlenüp anlaruñ şinduklarına Óārlandı el altından anlara māl ve silāh virdi etrāk
 t̄ayifesine tamām buğz ¹⁴ ızhār eyledi karalar andan yüz bulup kuvvetlendiler vilāyetde
 bildüklerin ider oldılar hiç anlara kimse māni'Ö ve müzāhim ¹⁵ olmazdı etrāk t̄ayifesine
 bu be-gāyet güç geldi bu hāl üzerine bir zamān geçdi ittifāk bir gün etrāk t̄ayifesinden ¹⁶
 ba'Özı bir kimsenüñ elinde bir miqdār māl ve silāh buldı ki pādīšāhuñ anası karalara
 göndermiş-ıdı ki tekrār yarağ ¹⁷ görüp etrākla bir dahı uğraşalar geldi bunu yoldaşlarına
 didi bir uğurdan cem'Olup tekrār pādīšāha ¹⁸ vardılar bu def'Öa hūzūrında küstāhāne
 kelimāt idüp ziyāde berk söylediler pādīšāh and içüp benüm bundan ¹⁹ haberüm yok
 didi anası yanına girdi anası kıssāya inkār itdi pādīšāhı inandurdi pādīšāh da bunu anam
²⁰ itmemişdür diyü etrāk t̄ayifesinüñ sözlerine iltifāt itmedi tekrār gavgā kopdı yine cenk
 yarağına girdiler ²¹ pādīšāh muqarriblerinden bir kār-güzār kimseye emr itdi anlaruñ
 aralarına girdi birbirleriyle barışdurup egerçi žāhirā **220B** ⁰¹ barışdılar ammā
 içerülerinden birbirlerine Óadāvetleri kemā-kān-ıdı fırsat ararlar-ıdı ki yine bir ⁰² gavgā
 koparalardı bu şulhdan soñra karaları anlardan ayırdılar mısır yanında şübrā adlu bir köy
⁰³ vardur anda çıkardılar ki orada olalar fitne başıla bu hāl tārīh-i hicretüñ dört yüz elli

toközuncı ⁰⁴ yılını varınca ol iki t̄ayife aralarında m̄ümted oldu giderek etrākuñ ūevketi
 artdı ūaralaruñ ⁰⁵ çarhları batdı etrāk t̄ayifesi bu ūuvveti bulıcaū azdılar āhir pādīūāhlıġa
 ūaūd itdiler bu fıkrdede ⁰⁶ oldılar ki bir t̄arīġle m̄üstanūırı da hilāfetden ūüreler vilāyet-i
 mısra kendüler hākım olalar bu fıkrla ⁰⁷ pādīūāhı tazıyīġ idüp her biri Őulūfesinden ve
 t̄imārından artuġ nesne taleb ide baūladı pādīūāh ⁰⁸ anlara nesne vire vire hazineyi
 azaltdı ūaralar t̄ayifesi ise bi'l-küllıye maġlūb oldılar anlara tamām ⁰⁹ Őulūfeleri
 virilmeġe hazine de māl ūalmadı Őāciz oldılar harclarına dirlikleri vefā itmez oldu bu ¹⁰
 eūnāda pādīūāhuñ anası ūaralaruñ baūlarına ve aġalarına haber gönderüp ġayretüñüz yuġ
 mı ne t̄urursız ¹¹ etrāk-ıla tekrār cenk itseñüz ne didi anlar da tekrār anuñ ūöziyle çizde
 ki yuġaruda ūıkr ¹² olınmıūdur bir cemŐıyyet daġı itdiler bu yañadan etrāk daġı cemŐ
 olup anlaruñ ūzerlerine vardılar etrākuñ ¹³ baūlarına nāsırü'd-devle hūseyñ bin hāmdāñ
 dirler-idi bir ulu beg-idi çizde ūarār-ıla aralarında ¹⁴ bir ūaç defŐa daġı uġraū oldu bi'l-
 āhire yine etrāk t̄ayifesi ġālib ġelüp ūaraları baūdılar ¹⁵ anları ūāŐıd vilāyetine ūaçurdılar
 baŐde ibn-i hāmdāñ etrāk Őaskeriyle ūāhireye ġeldi ziyāde ūuvvetlendi ¹⁶ nefūine ġurūr
 ġelüp pādīūāha daġı hākāret naūarıyla deġer oldu bu eūnāda ūāŐıd vilāyetinde ¹⁷ ūaralar
 bir cemŐıyyet daġı itdiler anlardan bu defŐa on beū biñ atlu dirildi diyü ibn-i hāmdāna
 haber ¹⁸ vāsıl oldu kendüūi pādīūāha tuġyāñ ızhar itmiū-idi varmaz-ıdı etrāk Őaskerinüñ
 ulularından bir ūaçın ¹⁹ öñlerine gönderdi ūaralaruñ yine bu cemŐıyyeti nedür didi bunı
 da halīfadan ve anası tarafından ²⁰ oldu mülāhāza itdi halīfa bizüm anlaruñ
 cemŐıyyetlerinden haberümüz yuġ diyü varanları azarladı ²¹ yanından bi-hūzūr çıġdılar
 halīfanuñ anası bu arada mısra içinde olan ūaralara haber gönderüp Őale'l-ġafle **221A** ⁰¹
 etrākuñ ūzerin baūuñ didi didüġi ġibi itdiler etrākdan niçesin öldürdiler ibn-i hāmdāñ
 t̄uyup ⁰² fi'l-hāl ūehrden taūra çıġdı anı t̄uyan etrāk Őaskeri yanına dirildiler ūāhire
 ūehrinüñ taūrasında bir cemŐıyyet ⁰³ daġı itdiler ūāhire içinde ve mısra-ı Őatīġde her ne
 ūadar ūaralar var-ısa anlar da tekrār bir yire ġelüp cemŐıyyetle etrāk ūzerlerine ⁰⁴
 vardılar bir niçe ġün Őale'l-ittisāl aralarında cenk ve ūıtāl oldu āhir ibn-i hāmdāñ and
 içüp ūaralar-ıla aramız ⁰⁵ ber-taraf olmayınca atdan inmeyin didi iki tarafa bile
 öñġülendiler cenk emrinde ġereġi ġibi çalıūdılar Őāġıbet ⁰⁶ yine etrāk leūkeri ūaralar
 Őaskerine ġālib olup kimin tutup kimini ūırdılar kendüler sālīm ve ġāñīm yine mısra
 içine ⁰⁷ ġeldiler ibn-i hāmdāñ ūāhireyle mısra-ı Őatīġ içlerin muhkem aratdı ūaralardan
 ūaġlanmıū her kimi buldılsa büyüġi küccüġi dimedi ⁰⁸ bi-amāñ öldürdi bunlar bunda
 bu hāl ūzre bu yaña ūāŐıdde cemŐ olan ūaralar daġı cemŐıyyetlerinde ūābitler-idi ve
 iskenderiyye ⁰⁹ ūehrinde daġı anlardan çuġluġ t̄ayife var-ıdı ibn-i hāmdāñ etrāk ile ol
 iskenderiyyede olanlar ūzerine yüridi vardı ¹⁰ iskenderiyyede bir müddet anları

muḥāsara itdi āhir amān dilediler anları iskenderiyye içinden çıkarup iskenderiyyede ¹¹ bir iŖtimād itdügi kimse qodi bu sāl cümle qullar içi cenk ve qıtāl-ıla geçdi andan tārīḥ-i hicretüñ dört yüz altmışıncı yılı duḥül ¹² itdi etrāk Ŗaskeri müstanıruñ arzını tamām bozdılar aña niçe yüzden ihānet idüp il içinde qadrın ¹³ qomadılar arzını pāy-māl eylediler etrāk tāyifesinüñ her ayda Ŗulūfeleri evvelde yigirmi sekiz biñ altun-ıdı ¹⁴ bu defŖa ḥalīfadan güc-ile ayda dört kerre yüz biñ altun Ŗulūfe alur oldılar ḥazīnede olan māl dükendi ¹⁵ yine turmaz Ŗulūfemüz virsün diyü ḥalīfaya taqāzā iderler-ıdı müstanısır anlardan Ŗözr diler ḥazīnede ¹⁶ māl qalmadı dirdi Ŗözrin diñlemezler esbābuñı sat Ŗulūfemüzi vir dirler-ıdı sözlerin tutmamağa qādir ¹⁷ degil-ıdı zarūrī ḥazīnede olan esbābı anlara çıkarur virürdi ağır bahālu nesneleri az bahāya ¹⁸ tutarlar Ŗulūfelerine tuta alurlar-ıdı bārī ibn-i ḥamdān iskenderiyyede olan qaralar āmirini tamām itdüginden ¹⁹ soñra etrāk Ŗaskeriyle şaŖıdde cemŖiyyet iden qaralar üzerine müteveccih oldı ki ol nevāḥıde ²⁰ şirret ve fesādları ve ḥalqa mazarrat ve bī-dādları artmış-ıdı vaqtā ki anlara bulısup cenk itdi ²¹ defŖāt-ıla aralarında qıtāl oldı bu defŖa qaralar etrākı başdılar cize tarafına qaçurdılar ammā etrāk **221B** ⁰¹ tāyifesi qaralaruñ bu defŖa itdükleri cemŖiyyeti ve bu mertebe kuvvetlerini müstanıruñ maŖrifetiyle oldı ⁰² diyü cezm idüp ḥalīfa ḥaqqında nā-sezā sözler söylemege başladılar ḥalīfa ise turmayup benüm ḥaberüm ⁰³ yok diyü yemīn billah iderdi qābil olup inanmazlar-ıdı bārī ibn-i ḥamdān tekrār etrākı cemŖ itdi yine ⁰⁴ qaralaruñ üzerlerine vardı bir cenk dahı eylediler bu defŖa tamām önegülendiler Ŗaẓīm uğraş idüp ⁰⁵ araların ayırd itmeyince qomadılar qaraları āhir bir rüsvāy hezīmet-ile sıdılar ki artuq cemŖiyyet itmege ⁰⁶ mecālları qalmadı ekşerin qılıçdan geçürdiler ellerinden az kimse qaçdı qurtıldı qaralaruñ devletleri ⁰⁷ ol ḥınden zāyil oldı ibn-i ḥamdān etrāk-ıla qāhire şehrine döndiler bu defŖa Ŗālemi āgyārdan ḥalī ⁰⁸ görüp ḥayā perdesini tamām yırtıdı müstanısır ḥaqqında Ŗalāniyā bulduğın söyler oldı müstanısır ise ⁰⁹ egerçi sağ-ıdı ammā sarāyında maḥbūs gibi aç ve muḥtāc otururdı saltanat emrine ibn-i ḥamdān ¹⁰ müstaqil mübāşeret ider oldı tārīḥ-i hicret dört yüz altmış bire irince ibn-i ḥamdān bu üslūba müstanısa ¹¹ qādir olduğı cevı ve cefāyı idüp kemā-kān bī-nefhsihi saltanat mübāşeretin iderdi āhir giderek bu maŖnā ¹² etrāk Ŗaskerine ziyāde güç geldi gördiler içlerinde cümle alan viren ibn-i ḥamdān oldı bunu götürmediler ¹³ bu kerre qaralar Ŗadāvetinden vāz geçüp ibn-i ḥamdāna tolaşdılar aralarında muḥkem bürüdet peydā oldı ¹⁴ müstanıruñ ḥatīrū'l-melik adlu bir vezīri vardı aña ibn-i ḥamdāndan şikāyete vardılar ol da ¹⁵ anlara istimālet itdi hep kendü kendüñüze itdüñüz yohsa ḥalīfanuñ size yaramaz niyyeti ne evvelden ¹⁶ var-ıdı ve ne de şimdi vardır diyüp anları inandurıdı müstanısa varup dilek itdi anı ¹⁷ suçlarından vāz

geçürdi yine halîfalarına itâ'at üzerine oldılar müstanîr buña şâd ¹⁸ oldu Óaskeri gine kendüye dönicek ibn-i hâmdâna şehrden çıksun gitsün diyü haber gönderdi ¹⁹ ibn-i hâmdân emrine muhâlefete kâdir olmadı etrâk kendüsinden yüz çevürdüğünden korkdı ²⁰ çıkup cize tarafına gitdi halk evini ve aña tâbi' olanların evlerini yağmaladılar ol gice nîsfü' ²¹ l-leylde ibn-i hâmdân cizeden döndi korkuda yine kâhire içine geldi müstanîruñ beglerinden **222A** ⁰¹ tâcü'l-mülük şâdî adlu bir ulu beg var-ıdı kadîmden kendüyle dostlığı var-ıdı toğrı anuñ ⁰² evine varup aña döşendi elin ayağın öpüp ağladı vâfir tazarru' eyledi meger aslâda etrâkı ⁰³ kendüden yüz çevürüp yine müstanîra döndüren mezkûr hatîrû'l-melik vezîrle zîkr dirler bir ⁰⁴ vezîr dahı var-ıdı bu ikisiydi baña bunlardan intikâmum alı vir didi tâcü'l-mülük şâdî de sözünü ⁰⁵ kabûl idüp didüğüne Óahd eyledi ikisin de saña öldürü vireyin didi ibn-i hâmdân ⁰⁶ sevinürek yirine gitdi gice içiydi bu sırdan kimse âgâh olmadı yarındası olduğı ⁰⁷ gibi mezkûr tâcü'l-mülük kullarıyla bindi kâhire içinde seyr ider gibi oldu ittifâk gezerken ⁰⁸ beyne'l-kaşreyn ki kâhire içre meşhûr yiridür oraya geldüğü gibi gördi karşusından hadem ⁰⁹ ve hâşemleriyle hatîr vezîrle zîkr vezîr (ikisi yanaşup gelürler) def'î Óale'l-ğafle üzerlerine at koyup hatîr kılıçladı ânî anı orada ¹⁰ öldürdi zîkr vezîr halîfanuñ sarâyına kaçup müstanîr yanına irişdi bu yaña ibn-i hâmdân tecessüs-i ¹¹ ahvâl itmekde-y-idi gördiler az geçmedin yanında olan etrâkla muhkem hârb yarağı-y-ıla def'î şehir içine girdi ¹² müstanîra haber oldu bu da buyurdi cenk yarağına girdiler def'î kendüsi bindi ha'wâs-ı Óaskeri ve cümle ¹³ şehrlü tâyifesi ânî yanına dirildiler ibn-i hâmdândan cânları acımış-ıdı bir ânda Óâlemüñ âdemi dirildi ¹⁴ halîfa buyurdi ibn-i hâmdânuñ üzerine yürüdiler anlar-ıla bir niçe hamle uğraşdı âhir sîdılar yanınca ¹⁵ gelenlerden çok kimse kırdılar bâkî kalanıyla kaçup vardı buhayre vilâyetine düşdi anda ¹⁶ benî senbus adlu bir şeyhü'l'Ó-arab var-ıdı aña döşendi anlardan kız aldı anlar yanında kaldı ¹⁷ bu fetret ešnâsında bu tarafda kâhire şehrinde ve fustât içinde kaht emri hâddan tecâvüz itdi ¹⁸ hırsuz ve uğrı çoğalmış-ıdı halkuñ evlerine girüp esbâbların nehb ve gâret iderler-idi ¹⁹ yir yir kuttâ'ı tarîkler peydâ olup yolları kesmişler-idi taşradan şehre zâhire gelmege kabiliyyet ²⁰ kalmamışdı hattâ kâhireyle fustât şehrinüñ yolları başında ehl-i fesâd kimseler tururlardı ²¹ zafer buldukları kimseyi öldürürler her nesi var-ısa alurlar-ıdı halka cân baş kayısı olmuş-ıdı **222B** ⁰¹ kâr ve kesbden ve zirâ'at ve hîrâsetden kalmışlar-ıdı memleketde kût ve erzâk azalmış-ıdı şehrlünüñ ⁰² ahvâlî diğer-gün oldu bir mertebeye vardı ki halk murdâr olmuş ciyâfî bile yidiler bu sū-i hâl ⁰³ ve teşviş-i bâl içlerinde sene şelâ ve sittin ve erba'â-mâ'a degin mümted oldu âhir müstanîr Óasker ⁰⁴ yarağın görüp buhayrede ibn-i hâmdânuñ üzerine vardı uğraşdılar zîkr olınan şeyhü'l-

Óarab ⁰⁵ muÓāvenetiyle ibn-i hāmdān anları baıdı cümle silāh ve māl ve tavarların yağmaladı bunuñla ziyāde ⁰⁶ kuvvetlendi müstanısır mağlūb ve meksūr yine kähireye geldi hısār içinde olan sarāyına girüp ⁰⁷ mahzūn oturdu bu yaña ibn-i hāmdān ol āndan müstanısır adına hutbeyi kesdi iskenderiyyede ⁰⁸ ve dimyātda ve sāyir vech-i bahrı taraflarında olan bilādda Óāmmeten hutbeyi bağıdādda ol zamānda ⁰⁹ halīfa olan hulefā-yı Óabbāsiyyeden el-kāyim bi-emrillah halīfa adına okıtdı ol taraflardan kähireyle ¹⁰ fustāt şehri cāniblerine zāhire cinsinden hiç bir nesne çıkartmadı pādişāhdan ve Óasker ¹¹ halkından ve şehrlüden bu iki şehir içinde olanların bir yaña kahtdan bir yaña tāÓūndan hālları ¹² harāb oldu tāÓūn hod bir mertebeye irdi ki iki üç günün içinde bir evün ehli münkariz olur ¹³ giderdi esbābların zabt ider ve meyyitlerin defn eyler kimse bulunmaz-ıdı Óasker halkı girürler evler içlerinden ¹⁴ halkuñ esbābın divşürürler alurlar-ıdı kimesne māniÓ ve müzāhim olmaz-ıdı gördiler bu belā başdan ¹⁵ aşdı hadd-ı iÓtidāldan geçdi içlerinde kudret ve kuvveti olancalar bi'z-zarūrī başların alup gitdiler ¹⁶ Óırāk ve şām taraflarına tağıldılar memleketden nesne hāsıl olmamağın halīfanuñ hazinesinde nesne ¹⁷ kalmadı yanında olan Óaskere Óulūfeleri virilmez oldu hālları taraldı açlık belāsından zarūrī ¹⁸ ibn-i hāmdān-ıla barışmak üzerine oldılar ādem gönderdiler ol da şulha bu şart-ıla rāzī oldu ki kendü yirinde ¹⁹ otura üzerine varup aña māniÓ olmayalar oturduğı yirde mahsūl-ı mısrdan kendüye bir miqdār ²⁰ māl taÓyın idüp göndereler ve kendü cānibinden kähire şehrinde zıkr olınan tācü'l-mülūk şādī beg ²¹ dahı bile otura bu tarikle anuñla şulh itdiler ol da kähire-y-ile fustāt şehirlerine mümkün oldukça **223A** ⁰¹ baÓz gılāl gönderdi halkuñ bir pāre cūÓ ü kıllitlerin sed itdi lākin bunuñ üzerine bir ay geçmedin ⁰² ibn-i hāmdān yine şulhı bozdı tekrār etrāk Óaskerin cemÓ idüp buhayre vilāyetinden kalkdı toğrı kähire-y-ile ⁰³ fustāt şehri ortasına geldi halkı muhāsara eyledi niçe māl ve menālların gāret itdi nil kenārında vākıÓ olan evlerden ⁰⁴ çok evlerin yakup yıkdı döndi yine buhayreye gitdi baÓde-hu sene erbaÓa ve sittin duhūl itdi memleketün ahvāl ⁰⁵ dahı bunuñ üzerie-y-idi ki mezkūr şādīnūñ ibn-i hāmdān kıbelinden tedbir-i memleketde müstaķil-idi giderek anuñla ⁰⁶ ibn-i hāmdān ortasına ihtilāf düşdi meger mahsūl-ı mısrdan sābıkā aña taÓyın olınan mālı tamām göndermeyüp ⁰⁷ az nesne virdürmiş-idi bu cihetden ibn-i hāmdān aña dahı incindi bu vazÓ anuñ tekrār hareketine bāÓiş oldu ⁰⁸ yanlarına varup ittibāÓ itduğı Óurbān tāyifesinden cemÓ-i keşirle buhayreden çıktı fustātuñ karşusunda toğrı ⁰⁹ çizeye geldi bir hīle ve hudÓa idüp mezkūr şādī begi aldadı müstanıruñ ekābir-i devletinden bir cemÓ-ile ¹⁰ giceleyin kendüye vardılar şādīyi de anları da cümlesin tutup zencire çekdi baÓde-hu Óaskerinden bir miqdār ¹¹ kimse gönderdi varup fustāt şehrini

bahren yollar bağlanmışdı halk küt-ı yevmileri ¹³ tedārükünde Óāciz qalmışlar-ıdı
 fustātuñ ve qāhire şehrinüñ içinde bir rıtl etmek ki yüz kırk dirhemdür on ¹⁴ biş aqçaya
 ve bir erdeb buğdayı ki biş istanbul kılesidür seksen altuna şatıldı bir dāne etmegi
 dellāla ¹⁵ virürler çārsūlarda ağır bahālu metāÓlar gibi gezdürürler-ıdı giderek bu
 miqdār dahı bulunmaz oldu şehirler ¹⁶ içinde olan cümle kelbleri ve kedileri ve sāyır
 ĥayvānātı hep boğazlayup yidiler bunlar da dükendi halk ¹⁷ bu defÓa birbirlerin yimege
 başladı gālib maqlūbı tutar yirdi halk yırtıcı cānavarlara dönmişler-ıdı şekilleri ¹⁸
 mütegayyir olmuş-ıdı ĥattā ādem ādemi şikār itmege sayd içün dāmlar düzüp kırarlar-
 ıdı halk birbirlerinden ¹⁹ vahşī cānavarlar gibi kaçarlar-ıdı fustāt şehri içinde hod baÓzı
 ĥūñi kimseler düridi sakfları alçaq ²⁰ ve pencereleri soqaqlardan geçenler üzerine ĥavāle
 ve yakın baÓz evlerde turup yanlarında muĥkem ipler-ile nebtiz ²¹ çengāllar iĥzār
 itmişler-ıdı her zamānda ĥāzır tururlar-ıdı ve pencereler içinden aşığa soqaqlardan
 geçen ādemlerüñ **224A** ⁰¹ münāsiblerin gözedürler-ıdı fursatıyla tenhā bulduklarını
 soqaqdan geçdügi gibi defÓi ⁰² yukarudan üzerine çengāl atup bir yirine ildürürler fi'l-
 ĥāl ipi şağarlar yukaru ⁰³ çekerler-ıdı yukaruda ev içine çıkardukları gibi ağaclar-ıla
 döge döge evvel ⁰⁴ zebūn iderler baÓde-hu gevdesinden bıcaqlar-ıla şerĥa şerĥa etin
 çıkarurlar yap ⁰⁵ yap dükenince bişürüp ol ādemi yirler-ıdı ol zamāndan qalan baÓzı
 sāliĥa ve ⁰⁶ ve yalan söylemez hatunlardan rivāyet olunur ĥikāyet ider qoñşulıgumuzda
 bir hatun ⁰⁷ kişi olurdu gāĥi ĥammāmlarda gevdesin görürdük uyluğında çukur ⁰⁸ çukur
 yirler var-ıdı bir gün andan şorduk bu uyluğındağı çukurlar nedür ⁰⁹ didük ol hatun ben
 qaĥt zamānında ādem yiyenler kapduğı kimselerdenin nā-gāh ol ¹⁰ zamānda beni bir
 kimse kapdı etlü cānlu semüz gevdelü-y-idüm beni kapduğı gibi bir ev içine ¹¹ getürdi
 gördüm yir yir bıcaqlar asılı ve dört yanumda qan qohuları-y-ıla öldürölmiş ¹² kimseler
 leşleri Óalāmetleri var hele beni de Óuryān ve giryān getürüp bir yire yüzüm ¹³ üzerine
 yaturdı elūmi ayağımı bir muĥkem ip-ile berk tutdı bağladı ipüñ ¹⁴ ucını etrāfda yir yir
 demür kazuklar kaqılmış-ıdı anlara bağladı andan soñra bıcaq ¹⁵ çıkarup uyluklarımıñ
 qalıñ yirlerinden şerĥa şerĥa etler çıkardı ben bu ĥālda ¹⁶ feryād ve ah iderdüm hiç
 feryāduma irişür kimse yoğ-ıdı murādı olduğı deñlü ¹⁷ tenümden et alduğından soñra
 ateş yaqdı bir demüre etümden pāre pāre toğrayup ¹⁸ bir miqdār et sancup ocağa alup
 kebāb itdi Óādet üzre bişürüp ¹⁹ toynca yidi andan şarābı var-ımış ortaya getürüp içdi
 geregi gibi mest oldu ²⁰ yanı üzerine düşüp yatdı qaldı aslā kendüyi bilmez oldu
 yatduğum yirde ²¹ ben de kendümi ırqalamağa başladum bi'l-āhire güc-ile ol demür
 kazuklarıñ birin **224B** ⁰¹ yirinden qopardum bendlerümi boşandurdum allah sübhāne ve
 teÓālā Óināyet ⁰² itdi qayd ve bendden ĥalās oldum qalkup ol ev içinde şargu cinsinden

⁰³ bulduğımı aldum uyluklarımıñ yaralarına anlar-ıla şardum sürini sürini ⁰⁴ evüñ
 kapusına geldüm korquyla kapuyı açup cān kayısıyla taşra çıkdum sürinürek ⁰⁵ bir
 miğdār gitdüm hele bir emīnlik yire yitdüm andan hezār derd ve meşakkāt ve zahmet-ile
 kendü ⁰⁶ evüme geldüm evüm halkına nā-gāh başuma gelen mācerāyı diyüp anlara ol
 yiri ⁰⁷ şalık virdüm defŌi şubaşıya varup didiler şubaşı varup ol herifi ⁰⁸ tutdı işkence
 itdiler ikrār itdi boynın urdılar benüm bu uylugumdağı yaralar tamām ⁰⁹ bir yıla degin
 işledi cerrāhlar tīmār itdiler güc-ile oñıldı gevedemde gördüğünüz bu yir ¹⁰ yir çukurlar
 ol şerha şerha çıkarılan etlerümün yirleridür oñulduğdan şöñra dahı ¹¹ çukur çukur kaldı
 didi diyü naql eyler ve bi'l-cümle zıkr olınan galā ve vebā sebebi-y-ile ¹² fustāt şehri
 harāb olup taşrasında olan Ōasker şehriyle qatāiŌ şehrinden ¹³ hod bi'l-küllīye nām ü
 nişān kalmadı ve kähirenün de fustāt cānibinden qarāfeye varınca ¹⁴ olan kenārları hep
 harāb oldu dārları yıkıldı bināları çökdi yirlere ber-ā-ber ¹⁵ oldu şöñradan emīrū'l-cüyüş
 el-bedrū'l-cemālī ki aşığada inşā'-allahu teŌālā ahvālī zıkr ¹⁶ olınsa gerek mısra
 geldügi vaqt ol yıkuş evler ve yirlere ber-ā-ber olan binālar ¹⁷ yirlerini hep ayırtlatdı
 kähire-y-ile fustāt şehrlerinden bāki kalanlarınıñ ve qarāfe-y-ile ¹⁸ fustāt şehrinün
 araları hālī hālī at koşacak vāsiŌ fezālar ve ulu ulu giñişlik ¹⁹ şahrālar çıka geldi şimdi
 dahı ol ortalıklar bu hāl üzre hālī fezālardur ammā ²⁰ fustāt şehrinün harāb olmasının
 ikinci sebebi şol harīk-i Ōaşım idi ki sābıkā zıkr olınan ²¹ üzre içinde vākiŌ oldu
 mārū'z-zıkr şāvur vezirün cehālet ü küfri ucından ki **225A** ⁰¹ fireng kāfirleri-y-ile bir
 olmuş-ıdı ol āndan şöñra gün geldükce harāba müteveccih olup halkı fakīr olmağ-ıla ⁰²
 yakılup yıkılan evlerinün taŌmīr ve termimine kādīr olmamışlar-ıdı şöñradan evāyil-i
 hikāyetde dinilen üzre şir- ⁰³ gūh şāvur yirine vezir olup tedbir-i memleket aña
 müfevvez olıcağ emr eyledi fustāt halkının aŌyānından ve aşhāb-ı ⁰⁴ emvālından bu
 fitnede etrāfa tağılup giden ve kähire şehri içre gelüp tavattun idüp andan celā-yı ⁰⁵
 vatan iden kimseleri hep cemŌ idüp oñine getürdiler anlara muhkem tesellī virdi
 hātırların sorup ele ⁰⁶ aldı hāllarına acıdı hüzn ızhār eyledi ve şāvur nā-gāh şehrlerin oda
 urup her birinün evin barqın ⁰⁷ yakduğına anı tesfīh itdi ve kerem idün yine yirlü
 yirünñze varun fustāt içinde evlü evünñüz yirlerin ⁰⁸ bulup yapun diyü minnet itdi halk
 bilmezüz nereye varalum ve ne yire konalum ki fustātuñ hālın göre ⁰⁹ yorursız diyü hem
 ağıladılar hem şir-gūhı ağılatdılar şir-gūh anlara tekrār istimālet eyledi her birine niçe
 şefkatlar ¹⁰ gösterdi cemīl cemīl vaŌdeler eyledi anlar da elümüzden gelen deñlü
 çalışalum didiler şir-gūh emr itdi ¹¹ kähire içinde nidā-yı Ōām itdiler fustāt halkı yine
 yirlü yirlerine varsunlar evlerini bulup yapsunlar didiler ¹² halk yap yap azın azın
 kähireden fustāta taşını başladılar vardılar evvelā anda Ōamrū bin el-Ōās cāmiŌi ¹³

yanların Öimārete başladılar tolayısını bir miqdār yapup maÖmür eylediler giderek egerçi fi'l-cümle sûret bağlayup ¹⁴ kemā-kān bir medīne-i muÖaẓẓama şeklin tutdı ammā soñradan içinde vebā žāhir olup bu sûreti dahı zāyil oldu ¹⁵ tekrār bir harāb şekli dahı tutdı tārīh-i hicret yidi yüz yetmişe varıcağ hod nil taşmadı bir ğalā-yı Öaẓīm ¹⁶ ve vebā-yı elīm dahı žuhūr itdi ki bu defÖa bi'l-küllīye harāb olmak cānibine yüz tutdı artuğ ayaklanmağa qābil olmadı ¹⁷ yıldan yıla tedennī eyledi yıkılan evlerin min-baÖd halk yapmağdan vāz geçüp niķizlerin şatdılar kimi qāhireye göçdi ¹⁸ kimi etrāfa tağıldı içinde az kimse qaldı ki bu zamānda içinde olanlar anlar neslidür anuñçün şimdi dahı ¹⁹ harāba şekli bir ednā qasaba deñlüdür aslda qāhire şehrini kim yaptı ve yapılmasına sebep ne oldu anuñ beyānıdur ²⁰ āġāh ol bu qāhire şehri şimdi mısır didükleri medīne-i muÖaẓẓama içinde qalmışdur ve bu şimdi mısır didükleri şehir dahı diyār-ı mısruñ ²¹ dördinci taht-gāhıdur yaÖnī devlet-i islāmiyyede serīr-i saltanat defÖa-ı rābiÖada buña naql olunmışdur ki ile'l-ān **225B** ⁰¹ bi-hāmdillāh-ı teÖālā maqarr-ı Öasākir-i islām olmuşdur ilā yevmi'l-qıyām böyle olmağdan zāyil olmaya āmin ve ibtidā bu ⁰² qāhire şehrini evāyil-i kitābda zikr olunan üzre imām muÖiz li-dīnillāh cānibinden maġrib Öaskeri-y-ile vilāyet-i ⁰³ mısra gelen cevher-i qāyid adlu tavāşī yapmışdur meger mezkūr tavāşī ibtidā mısra geldüğü vaqt bu qāhire şehri ⁰⁴ yirine qonmuş-ıdı münāsib yir olmağın evvelā bār ü bengāhı buraya indürilmiş ve ordusu buraya qonmuş ve hayme ⁰⁵ ve otağı burada kurulmuş-ıdı ol zamānda zikr olunan yir Öaynü's-şems-ile ki geçmişdür fustāt şehri ortasında ⁰⁶ bir qumluğ şāhrāydı fustātdan Öaynü's-şemse giderken iluñ yolu üzre bir hālī beyābān-ıdı içinde hiç binā ⁰⁷ eşeri yoğ-ıdı ancak sābıķū'z-żikr muḥammed bin tuġucuñ bir bū-sitānı ve naşārānuñ deyrü'l-Öaẓīm adlu bir kenışaları ⁰⁸ var-ıdı naşārā zuÖmınca anuñ içinde ḥāzret-i Öişā Öaleyhi's-selāma irişmiş baÖzı kimseler medfūn-ıdı ⁰⁹ bārī arz-ı mısırı feth itdükden soñra evvelā cevher-i qāyid kendüyi mısruñ fethine gönderen pādīşāhı zikr ¹⁰ olunan muÖzi'd-dīn-illāh maġribden mısra geldüğü vaqt sākin olmağ-içün ol qonduğı hālī şāhrā yirinden ¹¹ anuñ niyyetine bir miqdār yir bölüp aña bir şehir binā eylemek niyyetin eyledi ol böldüğü yir şimdi mısır şehri içinde ¹² bellüdür anı kiremüdden ḥisār içine aldı aña bir sūr-ı menīÖ çekdi mezkūr pādīşāhı cümle Öaskeriyle içine sığmağa ¹³ qābil bir şehir tertibini gördi müstaķil pādīşāhı içün ve erkān-ı devlet ve aÖyān-ı saltanatı içün ve sāyir mertebelü mertebelerince ¹⁴ begleri ve āġaları içün ol sūr içinde münāsib yirlerinde bildüğü ve maÖķul gördüğü üzre Öālā sarāylar ¹⁵ ve latīf evler ve şerīf ḥammāmlar yaptı ve sāyir şehrlere lāzım olan maşāliḥi hep gördi kemāl ve tamāma irişdüirdi ¹⁶ meger anlaruñ Öādetleri bu-y-ıdı ki cünd ve sipāhları olduğı yirde şehrlü tāyifesini qomazlar-ıdı anlardan Öārlanduğlarından ¹⁷ degil

belki anları şakınuğlarından nā-gāh sipāhī tāyifesi anlara žulm ideler incineler diyü ihtiyāt iderler-idi ve şapuları ¹⁸ halkuñ zabtı böyle olıcağ āsān olur diyü mülāhaza iderler-idi bārī cevher-i kıyid ol sūrı ve içinde tertib ¹⁹ itdüğü şehri tamām itdüğinden soñra oturduğı şehrdan ki muḳaddemā zıkr olınan Őasker şehriydi ki arz-ı ²⁰ mısır feth itdüğü vaḳt taht-gāh ol-ıdı cümle bār ü bengāhın ḳaldurup andan göçdi ve bu kendüsi yapduğı yini ²¹ şehre girdi ve aña ḳāhire diyü ad virdi ve sūrından taşra civārında cāmīŐ-i ezheri binā itmege başladı ki **226A** ⁰¹ ki mısruñ şimdi meşhūr cāmīŐdür Őāḳıbet pādīşāhı muŐiz daḥı vilāyet-i mağribden geldüğü ⁰² vaḳt toğrı ḳāhire şehrine geldi taht-gāh bunı idindi hulefā-yı fātımiyyinüñ devletleri ⁰³ āhir olunca taht-gāh-ı mısır ḳāhire şehri oldu şehrlü tāyifesi daḥı gelüp sūrınuñ ⁰⁴ taşralarında Őālā evler yaptılar niçe çārsūlar bāzārlar köy ve küçeler tertib olındı az ⁰⁵ geçmedin içi taşı bir şehir-i maŐmūr oldu ki ḡalabalığı fustātuñ maŐmūrlığı zamānında olan ḡalabalığından ⁰⁶ ziyāde oldu fātımīlerden muŐizden soñra gelen pādīşāhlardan daḥı her pādīşāh muttasıl Őimāretine ⁰⁷ meşḡul oldu içinde bir nişān-ı maḥsūsın ḳodı keşret-i Őimāret ve būnyān ile nādire-i devrān oldu ⁰⁸ sūr içine ḳāhire didükleri gibi taşrasına mısır diyü ad ḳodılar ve gāhī ḥāric-i ḳāhire de dirler-idi ⁰⁹ devlet-i fātımiyyin münḳariz olup devlet-i benī eyyūb žuhūrı zamānında daḥı niçe zamān taht-gāh bu ḳāhire ¹⁰ şehri-y-idi maḳarr-ı selātın sūrı içinde olan sarāy-ıdı ki aña ol zamānda ḳaśr dirler-idi ¹¹ ḳāhireye cevher-i kıyid yapduğı sūr niçe kerre bozıldı gine yapıldı giderek içi taşı bir oldu şimdi ¹² hep ol sūr içindeki evler yirinde daḥı şehrlü evleridür yek-pāre ikisi bir şehir olmışdur ol sūruñ ¹³ dāhiline ḥāricine cümle mısır dinür ki bu zamānda meşhūr-ı Őālem olan medīne-i muŐāzzamadur ve bunuñ ḳāhire ¹⁴ şehri ortalarında ḳalmışdur baŐı mekānların mısır halkı taŐyın iderler buralar ḳāhire şehri ve buralar ¹⁵ ḥāric-i ḳāhiredür diyü bilürler beyne'l-ḳaśreyn didükleri mevziŐ ki şimdi mısırda şehruñ ortasıdır ¹⁶ ol zamānda cevher-i kıyid kendü pādīşāhı mezkūr muŐiz içün yapduğı iki ḳaśruñ biridür ki anuñ ¹⁷ birine ḳaśr-ı saḡır ve birine ḳaśr-ı kebīr dirler-idi bu ikisinüñ ortası vāsiŐ bir meydān-ıdı içine atlu ¹⁸ yaya on biñ Őasker sıḡardı şimdi ol meydānda şehruñ ortaları düşmişdür ve evler-ile memlūdur ¹⁹ ḥālī meydān yokdur ve ḥāliyā mısır içinde olan bīmār-istān-ı mansūrī ol ḳaśr-ı saḡırüñ yirinde yapılmışdur ²⁰ dirler aslda ḳāhirenüñ vazŐı bu vechle tebdil olunmaḳ devlet-i benī eyyūb zamānında oldu ibtidā ²¹ anlardan sultān šālāḥa'd-dīn ḳaśr sarāyın bozdı ve ḳāhirenüñ içerüsi-y-ile taşrasın bir itdi **226B** ⁰¹ kendüsi dārü'l-vizāre dirler-idi bir ev var-ıdı bir zamān anda oldu ki muḳaddemā anı emīrū'l-cüyüş el-bedrū'l-cemālī ⁰² nām bir ulu beg yapmış-ıdı ve ḥālifa-ı fātımiyyin zamānında anuñ içinde vezīrlar olurdu anuñçün adına dārü'l-vizāre dirler-idi ⁰³ sultān šālāḥa'd-dīn aña

giricek adını ed-dārü's-sultāniyye qodılar baŌde-hu sultān šalāha'd-dīn űimdiki mısır qalŌasın ⁰⁴ yaptı ki ol zamānda aña qalŌatü'l-cebel dirler-idi gāh aña seyrāna varur bir miqdār turur gine dārü' ⁰⁵ l-vizāreye gelürdi zıkr olınan qalŌatü'l-cebelün yirine andan evvel qubbetü'l-hevā dirler-idi havāsi mekşüf ⁰⁶ ve mürtefiŌ yir-idi anuñçün anda qalŌa yapmış-ıdı ve bu qalŌanuñ içinde bir Ōālā sarāy da yapmış-ıdı ki qalŌaya ⁰⁷ seyre varduğı zamānlarda bir kaç gün anuñ içinde olurdı kendüden űoñra oğı el-melikü'l-Ōaziz ve qarındaşı ⁰⁸ el-melikü'l-Ōādil ebī bekrün dağı hālları bu-y-ıdı aşıda mısır içinde dārü'l-vizārede olurlar gāhı qalŌatü ⁰⁹ l-cebele seyrāna varurlar anda bir kaç gün tururlar gine dārü'l-vizāreye gelürler-idi űoñradan vaqtā ki el-melikü' ¹⁰ l-kāmil nāsırü'd-dīn muhammed bin el-Ōādil ebī bekr bin eyyüb zamānı oldu bunlar bi'l-küllıye dārü'l-vizāreyi terk idüp ¹¹ taht ü raht-ı saltanatı qalŌatü'l-cebele çıkardılar qalŌa içinde olan sarāyda oturdılar artuq ¹² andan aşığa inmediler anlar zamānında qalŌa altında olan hālī fezālar dağı mısır şehrine ulaşıncı yir yir Ōimāret ¹³ olınuq oralar dağı vāfir soqaqlar ve mescidler ve hāmmāmlar ve Ōālā evler oldu bundan űoñra gelen mısır pādışāhları ¹⁴ dağı aña ittibāŌ itdiler qalŌatü'l-cebelde olan sarāyda oturup taşra çıkmadılar ilā yevminā hazā bu hāl ¹⁵ üzerine qaldı devlet-i benī eyyübdı mısır şehri be-gāyet maŌmūr olmış kemā-kān qarārın bulmış-ıdı ¹⁶ rü-yı zemінде ol zamānda bir dağı nażiri yoğ-ıdı aña degin ki tārīh-i hicretün sekiz yüz altısında teymur ¹⁷ leng vilāyet-i şāma indi ekşer yirin harāb idüp hālkını perişān eyledi ol zamānda mısır vilāyetinde ¹⁸ dağı nil şuyı taşmayup be-gāyet qaht oldu ve mısır begleri arasına ziyāde şūr ve şer ve fitne ve gāvğā ¹⁹ düşdi bu cihetden reŌāyānuñ ahvālı diğergün oldu bu fitne ve gāvğā arasında niçe fetretler olup ²⁰ mālaları yağmalandı ekşeri faķır oldılar niçeleri tağıldı celā-yı vatan itdi niçeleri arada qatı ²¹ olındı mısır şehri andan űoñra harāba müteveccih oldu artuq evvelki revnaķı bulmadı ve zıkr olınan 227A ⁰¹ qāhire şehrinün sūrı üç kerre düzilüp bozılmışdur evvelā zıkr olınan üzre anı cevher-i qāyid mağribden ⁰² geldüğü vaqt çekmişdür anuñ çekdüğü sūr şāfī kiremüdden idi ini bir niçe zirāŌ var-ıdı hattā üzerinde iki ⁰³ atlu yanaşup gitseler olur-ıdı içinde muŌiz için yapduğı sarāya ki qaşr dirler-idi anuñ resmini yine muŌiz ⁰⁴ kendüsi idi virmiş-ıdı anuñ ısmarladuğı üzre yapmış-ıdı ve pādışāhlar sākin olmağa münāsib her ne ise ⁰⁵ ol sarāyı içinde kemālıyla tertib olınmış-ıdı hiç birinde noķşānı yoğ-ıdı ammā űoñradan pādışāhı muŌiz gelicek ⁰⁶ sūrını ve sāyir tertibini hep begendi hemān yirini begenmedi nile uzaq yerde yapmışsın niçün bu tağ üzerinde ⁰⁷ yapmaduñ didi didüğü fustāt şehrinde taşra qarāfe-y-ile fustāt ortasında űimdi raşad dimeg-ile ⁰⁸ maŌrūf olan yir-idi ki nil üzerine müşrif vāsiŌ yirdür zamān-ı evāyilde bir pādışāh anda bir raşad quyısı ⁰⁹ itdürmiş imiş anuñçün raşad

dimekle ma'ŕŕŭfdur ol kıuyıdan ŗimdi anda ba'Ŗzı niŗān vardır nite ki sābıkā ¹⁰ zıkr olınmıŗdur bārı cevher-i kıāyid kıāhire ŗehrin yapıduğı vakt ki evvel mans'ŭriyye diyü ad kıomıŗ-ıdı kıāhire ¹¹ adını ŗoñradan mu'Ŗiz mağribden geldüği vakt tağdılar sebebi de bunu ŗöylerler ki evvelā cevher-i kıāyid bunu binā itmek ¹² istedüğinde cümle müneccimleri kıatına getürdi anlara fustāt ŗehrinüñ taŗrasında Ŗasker kıondurmağ içün bir ŗehre ¹³ bünyād urayın dirin anuñ bünyādın urmağa bir sa'Ŗd sā'Ŗat görüñ didi anlar da emri ŗzre bir sā'Ŗat-ı ¹⁴ sa'Ŗd ta'Ŗyın eylediler ba'Ŗde-hu niçe ŗstād resŗāmlar getürdiler cevher-i kıāyid ihtiyār itdüği dāyirede evvel anuñ sŭrını ¹⁵ resm idüp ol dāyire ŗzre yir yir ağaçlar dikdiler ağaçdan ağaca ipler gerdiler ipler ŗzerine ceresler ¹⁶ tağdılar müneccimler hāzır olup ol ta'Ŗyın itdükleri sa'Ŗd-ı sā'Ŗata muntazır oldılar ki geldüği gibi ceresleri ırkıalayalar ¹⁷ ŗadā virdüği gibi mi'Ŗmārlar bir uğurdan bināsın bırağalar mi'Ŗmārlara dahı bu vechle tenbıh itdiler müte'Ŗaddid yirlerde ¹⁸ ŗstād bennālar ve mühendis mi'Ŗmārlar tırdılar her biri eline bir esās taŗın alup cümlesi ol vaktā nāzır ¹⁹ olup hāzır oldılar ittifağ tağdır-i ilāh ile henüz ol sā'Ŗat gelmedin andan evvel bir nağs vaktında iplerüñ ²⁰ birinüñ ŗzerine bir kıarga gelüp kıondı tetik ŗzerine hıketle tertib olınmıŗ ceresler-idi kıarga kıondüğü ²¹ gibi ol ip ırğalanup anda olan ceres ötdüği gibi bir uğurdan sāyır ceresler dahı ötüp ŗadā **227B** ⁰¹ virdi hāzırlanan mi'Ŗmārlar anı müneccimlerüñ tenbıhi ŗandılar gözledükleri vakt geldi anuñçün itdiler diyü añladılar ⁰² def'Ŗı bir yirden ellerinde olan taŗları tağmın itdükleri yirlere bırağup ŗehrüñ bünyādın urdılar ⁰³ bu āndan müneccimler feryād idüp hay neylersiz kıāhir tāli'Ŗidür diyince sŭrūñ bünyādını bırağmıŗ bulındılar kıāhir ⁰⁴ diyü ıstılāhlarında merriğ yıldızına dirler ki felegüñ cellādı ve kıāhiridür ve'l-hāŗıl tedbırlerini tağdır bozıcağ ⁰⁵ gördiler didükleri olmadı zārŭrı (bu binā ŗzerine anı yapup tamām itdiler) ve ol yıldız adıyla aña ad virüp nāmını kıāhire didiler ve müneccimler ⁰⁶ çün bu sŭr bu sā'Ŗatda bünyād urıldı āhir buña etrāk hŭkm ider nŭcŭm i'Ŗtibārınca bu sā'Ŗatuñ ⁰⁷ muğtażası budur didiler Ŗākıbet didükleri gibi oldu nite ki zıkr olındı ve bu cevher-i kıāyid ki kıāhire sŭrın ⁰⁸ ibtidā binā idendür sābıkā dahı bir miğdār ahvālı beyān olınmıŗdur aslda rŭm oğlanıydı mağribde pādıŗāh-iken ⁰⁹ anı zıkr olınan mu'Ŗiz li-dıñillah ebı tamım ma'Ŗad terbiyet itmiŗ-idi anuñ atasınıñ kıulı-y-ıdı ebı el-hāsen diyü aña künyet ¹⁰ tağmıŗ-ıdı tārıh-i hicretüñ ŗç yüz kırğ yidisinde mağribde kendüye vezır olınmıŗ-ıdı kıatında be-gāyet kıadr ve Ŗizzet ¹¹ bulmıŗ-ıdı nefsinde Ŗākıl ve dānā ve bahādur ve tŭvānā olduğından gayrı ziyāde ehl-i kıalem ve münŗi-yi Ŗālem idi fikr ve tedbırde ¹² nāzırı yoğ-ıdı anuñçün anı hem vezır hem ser-Ŗasker idinmiŗ-idi diyār-ı mağribde-y-iken aña bir Ŗāzım ve girān ve bı-kerān ¹³ Ŗasker kıoŗup niçe mu'Ŗteber ve zı-kıadr begleri-y-ile anı tā hirt memleketine

göndermiş-idi ol memleketde niçe dürlü kavm-ıla ¹⁴ uğraşup niçe şehirler feth itdüğinden soñra andan fās memleketine döndi varup anda bir müddet ¹⁵ oturdu anda nesne hāsıl idemedi andan sicilmāse vilāyetine vardı anda pādişāhı-y-ıla muhārebe itdi ¹⁶ Óaskerin sidi kendüyi tutdı anda dañı bir zamān oturdu bu seferden bañr-ı muñhte irişdi bañr-ı ¹⁷ muñhtden bir dāne balık avladup bir şu küpi içine koydı oradan dirile ol balığı pādişāhı muÓizze gönderüp ¹⁸ bu seferümde bañr-ı muñhte degin gitdüm uğraduğum yollarda olan şehirleri ve ehllerini saña muñt ve müsahhar itdüm ¹⁹ hattā bañr-ı muñhtden bir balık avlayup gönderdüm diyü bildürdi baÓde-hu kendüsi gine fās memleketine döndi vardı ²⁰ bu defÓa ehliyle muñkem kıtāl itdi hayr ve qahr-ıla ol iqlimi almayınca komadı bunun da pādişāhını tutdı sicilmāse ²¹ pādişāhıyla ikisini iki kafese koyup götürdi sāyir ol memālikde eline giren hedāyā ve nefāyis-i eşyā-y-ıla **228A** ⁰¹ ve bñ-nihāye hazāyin ve emvāl ile kendü pādişāhı muÓize armağan aldı gitdi ol yılañ āhirinde muÓiz qatına irişdi ⁰² bu seferi gāyetle hayyiz qabūlunda vāqıÓ oldu ol memālikde bunuñla muñkem nām ve nişān çıkardı şit ve sadāsi āfāk-ı Óālemi ⁰³ tutdı muÓiz aña ziyāde iÓtibār itdi yanında qadr-ıla başı felege irdi baÓde-hu sābıkā dañı icmālā beyān olınmışdur muÓiz diyār-ı ⁰⁴ mısıriyyeyi feth için Óasker göndermelü oldu tamām yüz biñ eti tonı yarar cenk eri Óasker yarağın görüp anlara anı baş dikdi ⁰⁵ sefer harcı için aña tamām biñ sandūk māl virdi ve her gün muÓiz aña varur anuñla halvet oturur mısır ahvālın ⁰⁶ müşāvere iderdi aña küllī icāzet virmiş-idi hazinesinde olan esbābdan kendüye her ne lāzım ise alur ⁰⁷ muttasıl yarağın görürdi günlerde bir gün ki yarağın görüp gidecegi gün-idi muÓiz yine anuñ yanına geldi ⁰⁸ anuñla bile koşduğı cümle begleri hāzır-ıdı cevher-i kāyid edeble öninde ayagın tururdu meger bu muÓiz Óilm-i ⁰⁹ nücūmda ziyāde māhir pādişāh-ıdı bu seferinde cevher-i kāyidūñ tāliÓin tutmuş görmüş-idi anuñ eliyle mısır kendüye ¹⁰ feth olınacağı bilmiş-idi beglerine müteveccih olup begler bu cevher-i kāyidi görür misiz vallahi eger yalunuz dañı varsa mısır ¹¹ feth ider milk-i mısır uğraş itmedin alsa ve benj tulunuñ harābaları üzerine qonsa gerek ve anda qāhire adlu bir ¹² şehir yapsa gerekdür didi ve muqaddemā emr itmiş-idi altun sebikelerinden degirmen taşları gibi degirmi degirmi niçe deve yüki ¹³ som kızıl altun tekerlekleri dögdürmüş-idi buyurdu anları getürdiler āşikāre üzeri örtüsüz niçe ¹⁴ qatār develere yükletdiler ki anuñla bile gide ve aña virdügi hazıneyi āşikāre Óasker görüp maÓlüm idineler anuñla ¹⁵ koşduğı leşkere kuvvet-i qalb ola baÓde-hu cümle oğullarına ve qarındaşlarına ki her biri ulu begler-idi ve sāyir erkān-ı ¹⁶ devlet ve aÓyān- saltanatına ve ümerā-yı kibār ve kübrā-yı nām-dārına emr itdi ki kāyid-i cevher bindügi gibi qamusı önince ¹⁷ yayaq bir miqdār anı gönderi varalar ve sāyir memleketi içinde yolu üzerinde olan beglerine dañı

hükmler gönderdi ki ¹⁸ cevher-i kıyid uğraduğı gibi her biri aña karşı çıkup kondurınca öñince yayağ yürüyeler ve bi'l-cümle bu asl ta'Öžim ve tekrım ¹⁹ ve übbehet ve iclâl ve şevket ve iqbâlla cevher-i kıyidi Öaskerle mısra toğrı revâne kıldı yolda giderken barğa ²⁰ şehrine gelduğı gibi anuñ begi ölince yürimege Öär itdi cevher-i kıyide tamām elli biñ şahîhü'l-Öayār kızıl altun gönderüp ²¹ lutf eylesün beni ölince yayağ yürimesün didi altunun kabûl itmeyüp gine kendüye gönderdi elbette pâdişahuñ **228B** ⁰¹ emridür yirine varmağ gerek didi zarûri karşı gelüp emr-i şahî mücibince rikâbınca yayağ yüridi ⁰² ve cevher-i kıyid bu sefere kırvan memleketinden târih-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci yılıñ rebî'Öü'l-evvelî ayınuñ ⁰³ on dördinci günü çıkmış-ıdı yine sene-i mezbûre ramazânî ayında mısır vilâyetine irişdi evâyil-i kitâbda ⁰⁴ mezkûr olan üzre âhir ahmed bün el-ihşid adlu pâdişâh elinden cenk ve âşub ve galebe ve gavğâsuz ⁰⁵ taht-ı mısır aldı cümle a'Ömâl ve hazâyin ve emvâlinı taht-ı tasarrufına getürdi pâdişâhı mezkûr mu'Öiz mağrib ⁰⁶ vilâyetinden gelince diyâr-ı mısırda niçe zamân pâdişâhlık itdi anda çok âşâr kodı zıkr olınan üzre kıhire ⁰⁷ şehrin yaptı anda câmi'Öi- ezher gibi şerîf ve žarîf binâ âbâd itdi ki her köşesi mesken-i fuğarâ ve şulehâ ve Öulemâ ve gürebâdur ⁰⁸ şeb ü rüz içinde tilâvet-i kıurân-ı mübîn ve iştiğâl-ı Öulüm-ı dîn olınur ve ferâyiz ve nevâfil kıılınur taraf taraf ⁰⁹ Öubbâd ve zühhâd Öibâdetler iderler derün-ı pâki her dâyim sadâ-yı zıkr ve tesbîh ve tehlîlden hâlî degildür şulehâ girüp çıkmağdan ¹⁰ kapuları arı kıovanı gibi işler leyl ve nehâr açık turur içine girmekden kimseyi men'Ö eylemezler halk ne vaqt ¹¹ olursa içine girüp çıkarlar derünü hâlî turmağı sevmez dirler hikâyet olınur bir zamânda anuñ kapuların ¹² gicelerde ve namâz vağtlarından ğayrı vağtlarda bekidüp hıfz kıaşdın eylemişler içinde sâkin olan şulehâdan ¹³ ba'Özı görmişler sağfindan niçe yarıklar ve delükler peydâ olup anlardan içine bi-nihâye kimse dökilüp kemâ-kân ¹⁴ memlû olmuş andan soñra kimseyi men'Ö itmemişler şimdi dağı leyl ve nehâr kapuları yapılmaz açuğ turur ve şükât-ı nâsdan ¹⁵ mısırda kendümüz işitdük bunda hilâf yoğdur ki milk-i mısra çerâkise hüküm iderken her kıanlı ki kaçup ¹⁶ câmi'Ö-i ezherüñ içine düşe elbette anı öldürmezler anuñ yüzi şuyına suçından vâz geğerler-imiş ve her ne ¹⁷ çerkes ki haremine girmek istese ayağı kıabın dağı kıapısı öñine gelmedin taşra soğak içinde çıkarur ¹⁸ eline alur câmi'Ö içine yalıñ ayak ditreyü ditreyü girür-imiş içinden çıkmalu olsa kıçın kıçın gider hezâr havf ve haşyetle ¹⁹ çıkar-ımış ve bu câmi'Ö-i ezherde dirler ki bir tılsım idilmişdür anuñçün içinde serçe ve göğercin ve kıarlağuç ve sâyir ²⁰ bunlar emşâlî büyütda sâkin olan tuyûr cinsinden hiç bir kıuş sâkin olmaz ammâ zıkr olınan mertebe anuñ şeref ²¹ ve mübâreklığı devlet-i fâtımiyyin zâyil olduğdan soñra olmuşdur yohsa anlar cümle şı'Öi mezhebleri-cevher-i kıyid anı yapup **229A** ⁰¹ efendisi mezkûr

mu'Öiz ki mısra hükm iden fâtımilerün evvelkisidür mısra geldüğinden mısır pâdişâhlığı⁰² ellerinden çıkınca mu'Öizün kendüsi ve evlâdı zamânlarında ehl-i sünnet ve cemâ'Öat târişesi (ri'Öāyet olunmayup) câmi'Ö-i ezherde hutbe ve ezân⁰³ şî'Öa târişki üzre okınurdu mü'ezzinler ezânlarında hâyâ Öale's-salâh diyecek yirde hâyâ Öale'l-hayrı'l-Öamel dirler-idi şöñradan⁰⁴ tâyife-i ekrâddan ki anlar ehl-i sünnet ve cemâ'Öatdan-dururlar devlet-i beni eyyüb žuhûrı zamânından ile'l-ân bi-hamdillâh-ı te'Öālâ⁰⁵ vech-i meşrûh üzre sünñler āyınince Öibâdet olunur bir câmi'Ö-i şerif-i cihân-ārâdur ve hikâyet olunur mezkûr⁰⁶ cevher-i kıyid tamâm seksen yaş yaşadı mısırda mu'Öizün oğlu el-Öaziz-billah pâdişâh-iken vefât itdi hasta⁰⁷ olıcağ oğlıyla Öaziz anuñ hastalığın sora vardılar öñürdi kendüsi biş biñ altun ve oğlu emîr mansûr⁰⁸ biş biñ altun gönderüp andan Öiyâdetine vardılar vefât idicek aña hem pâdişâh hem pâdişâhun anası⁰⁹ ve hem pâdişâhuñ oğlu cümlesi müte'Öaddid ağır bahâlu ve ziyâde mu'Öteber kefenler gönderdiler Öâdetlerince tamâm yitmiş kat kefene¹⁰ şardılar hâyâtındaki gibi aña memâtında dañı be-gâyet ihtimâm eylediler hüseyin adlu bir oğlu var-ıdı pâdişâh¹¹ anı getürdüp aña vâfir hil'Öat giyürdi cümle tasarruf itdüğü tîmârlar-ıla atasınuñ yirini aña virdi¹² ve aña el-kâyid ibnü'l-kâyid diyü laqab tağdılar cevher-i kıyidün kıssası burada tamâm oldu ve şöyle zıkr olunur ki¹³ niçe zamân kıāhire şehri anuñ virdüğü tertîb üzre pâ-y-dâr qaldı aña degin ki târiş-i hicret-i¹⁴ risâlet-penâh-ı ahmedî Öalâ-vâzı'Öı efdâlü's-salavât dört yüz seksene irdi meger bu târişde mısırda¹⁵ emîrû'l-cüyüş ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî dirler-idi bir vezîr-i kebîr var-ıdı ki el-müstansır-billah halîfanuñ vezîriydi¹⁶ kıāhire şehrinuñ cevher-i kıyid yapduğı sūrını yıqup bir miqdâr büyütüdi kiremüdden bu da bir sūr dañı¹⁷ yapıdı cevher-i kıyid yapduğınuñ kapuları da kiremüdden-idi ammâ bu kapularını taşdan itdi hâliyâ mısırda bâbü'¹⁸ z-züveyle demekle ma'Örûf olan kapu anuñ yapduğı kapulardandır ki cihân köşelerini seyâhat iden kimselerden¹⁹ mervîdür hiç bir yirde bunuñ gibi mürtefi'Ö ve Öâlî-şân kapu yoğdur dirler ibtidâ bedrû'l-cemâlî bunu yapduğı²⁰ vağt sayir kapular gibi buña açılır yumılır iki kanat itmemiş-idi hemân şöyle açuğ tururdu ve lâkin²¹ işigin bir siyâh ziyâde mücellâ ve düz tayıncağ taşdan itmîş-idi ki eger aña Öadû hücum itse at-ıla uğramağ **229B**⁰¹ kıādir olmaya anuñçün aña kimse at-ıla uğrayımaz-ıdı uğrasa elbette atı tayınur düşerdi Öadûdan⁰² hıfz için açılır örtilür kapuya ihtiyâcı yoğ-ıdı bunu bir vaz'Ö-ı hâşdur kimse itmemişdür diyü fikr⁰³ itmîş-idi es-sultânü'l-melikü'l-kâmil nâsırû'd-dîñ muhammed zamânına gelince anuñ işigi bu hâl üzerine-y-idi ittifağ⁰⁴ bu es-sultânü'l-melikü'l-kâmil bir gün ol kapu içinden geçerken atı ayağı tayındı atdan düşüdi ol ânda emr⁰⁵ itdi ol işigi bozdılar kapuya demürden iki kanatlar yapıdılar açılır örtilür kapu oldu şimdi dañı bu hâl⁰⁶ üzerinedür Öağim heybetlü

kapudur bārī kâhire şehri bir zamân dahı bedrû'l-cemâlî itdügi tertîb üzerine kaldı ⁰⁷ aña
 degin ki târîh-i hicretüñ biş yüz altmış altısında üçünci def'âa bedrû'l-cemâlî itdügi sūrî
 dahı sultân ⁰⁸ şalâha'd-dîñ bozup anuñ yirine taşdan bir sūr yapmağ emr eyledi aña binâ
 târîh yüz altmış toğuza iricek ⁰⁹ el-emîr bahâü'd-dîñ kârağuş el-esedî dirler-idi bir tavâşî
 ulu beg var-ıdı anuñ emriyle kâhirenün bu hâliyâ ¹⁰ taşdan olan sūrını ol çekdi bedrû'l-
 cemâlî çekdügi sūrdan bu dahı ziyâde giñlikdi bunuñ dāyiresi ¹¹ zirâ'ı hâşimîyle
 yigirmi toğuz biñ üç yüz iki zirâ'ıdır dirler evvel cevher-i kâyid yapduğı bundan çok ¹²
 küccük idi anuñcün ki dirler cevher-i kâyidün efendîsi mezkûr mu'iz pâdişâh-iken
 kâhire şehrine ehl-i nażarlardan ¹³ bir müsâfir kimse gelüp mu'izün devāyir-i saltanatı
 vüs'atına ve hazāyin ve emvāl ve ōasākiri keşretine bağup oturduğı ¹⁴ kâhire şehrinün
 tarlığına nażar itmiş dahı hiç bu saltanat-ıla bu taht-gāhuñ münāsebeti yok dimiş sâbıkā
 va'ode olınduğına ¹⁵ binâ ebū'n-necm el-bedrû'l-cemâlî ne kimsedür anuñ beyān ve
 a'ōyānidur kütüb-i tevārîhde zikr itdükleri üzre zikr olınan el-bedrû'l-cemâlî asılda bir
 irmenî oğlanıydı cemālū'd-devle bin ōammār adlu bir ¹⁶ begün kılıydı aña anuñcün
 cemâlî dirler-idi ol zamānda ōādet bu-y-ıdı kul tāyifesini efendîsine ve yā ¹⁷ anı beglige
 şatan kimseye nisbet itdürürler-idi ekşeriyyā çerākise beglerinün nisbetleri bu tarîkledür
 nite ki çerākise ¹⁸ sultānlarınuñ ahvālı beyānında buña işāret olınmışdur bārî mezkûr
 ebū'n-necm oğlanlığı zamānından begler ¹⁹ ve pâdişâhlar hıdmetinde olup aña her ne
 hıdmet buyursalar ahşen-i vechle tamām iderdi re'y-i mübhem ve hāzm-ı ²⁰ muhkem
 ehliydi niçe zamân bu vechle a'ōmāl-ı pâdişâhî arasında mübāşir iken giderek tâli'ōi
 müsāōid olup devleti ²¹ terakķî buldı müstanşır-billah zamānında anuñ kıbelinden
 dımaşğda beg oldı ba'ode-hu ōakkā begi olmuş-ıdı sâbıkā **230A** ⁰¹ zikr olınduğı üzre ol
 zamân ki müstanşır eyyāmında mısırda bir ōağım kaht oldı ve müstanşırın ⁰² kapusunda
 olan kulları birbirlerine düşdiler niçe zamân aralarından kılıç çıkmadı ne müstanşırın ve
 ne ⁰³ vezîrlerinün sözine uydılar cümlesi ser-keşlik idüp vilāyet-i mısır qarışdurdılar
 niçe nāhiyelerine ⁰⁴ kendü kendülerinden kul tāyifesi hūkm itdiler berren ve bahren
 mısruñ yolları bağlandı yir yir kattā'ı tarîkler peydā ⁰⁵ oldı ol zamānda müstanşır zabt-
 ı memleketden ōāciz olup ōakkāda mezkûr ebū'n-necm el-bedrû'l-cemālîye ādem ⁰⁶
 gönderdi el altından anı taleb itdi ki mısra gele kendüye vezîr ola milk-i mısruñ ihtilālını
 ıslāh ⁰⁷ eyleye ol da varan ādemine şu vech-ile şart itdi ki kendü ihtiyār itdügi ōasker-
 ile vara ve mısırda müstanşırla ⁰⁸ olan beglerden hiç bir ahād qalmaya red olına
 müstanşır bu şartlara kâyil oldı el altından el-bedrû'l-cemālîyle ⁰⁹ bu kavlı ü qarār ve
 ōahd ve peymānı itdükden soñra bir gāyet kış içiydi ebū'n-necm ōakkādan yüz gemi
 tonadup kendü ihtiyār ¹⁰ itdügi ōaskeri kendü-yile bile aldı diyār-ı mısra toğrı ōazm-i

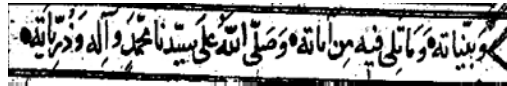
rāh itdi egerçi deryā zamānı degil-idi ¹¹ her çend ki menŌ itdiler memnūŌ olmadı gemilerün demürin aldurup yelken itdürdi tāliŌinde kırk gün miqdārı ¹² açuqluqlar oldu muvāfiķ rūzigārlar esdi hiç ihtimāl virilmezken böyle olduğın anuñ devlet ve saŌādetine ¹³ yordılar āhir aḥsen-i ḥāl ve eyser-i vechle gelüp tinnīs ve dimyāt iskelelerine çıkdı andan kalūba varup ḵondı ¹⁴ oradan müstanśıra ādem gönderdi yeldekuşı tutmazsañ mısra girmezini didi meger bu yeldekuş didügi ¹⁵ sābıķā zıkr olındügi üzre ḵul tāyifesi içre vāķıŌ olan fitneye bāŌiś düşen ibn-i ḥamdānuñ oğlıydı ¹⁶ atası ḵatlı olınduḵdan soñra ümerā-yı kibārdan olmış-ıdı müstanśıruñ cümle umūrına müstaķil mübāşir-idi ¹⁷ belki maŌniḵde pādişāh kendü geçinürdi müstanśır aña muḥālefete ḵādir degildi memleketinde diledügin iderdi māniŌ-i mezāḥimi ¹⁸ yoḡ-ıdı bārī bedrū'l-cemālınuñ geldügin işitdügi gibi müstanśır anı tutup bende çekdi ve maḥfī böyle itdügin ¹⁹ bedrū'l-cemālīye bildürdi ol daḥı tārīḥ-i hicretün dört yüz altmış bişi cumāde'l-ulāsınuñ āhirleri-y-idi ki ²⁰ giceleyin kimse ittılāŌ itmedin gelüp mısır içine girdi uğurlayın fi'l-ḥāl müstanśıra bulışdı müstanśır ²¹ anı gördügi gibi şād oldu cümle beglerinden ve vezirlerinden rāzī degil-idi belki ekşeri manśıblarına kendünün **230B** ⁰¹ rızāsınsuz ḵarḇı geçmişler-idi anlaruñ ellerinden tamām zebūn ve ciger-ḥūn olmış-ıdı ortada kendüsini ⁰² bir ḵurı şüret itmişler-idi pādişāhlıḡı iden hep anlar-ıdı her biri istedügi begligi müstanśıruñ elinden ⁰³ güc-ile alurdi virmemege ḵādir degildi diler dilemez kendü de virür ellerinden ḵurtılurdi bedrū'l-cemālīye hep ⁰⁴ anlaruñ aḥvālını söyledi cevrleri elinden baḡrında şerḥa şerḥa olan cerāḥatları şerḥ eyledi anlar tururken ⁰⁵ memleket intiżām bulmayacaḡın bilürdi cümlesini ḵır diyü icāzet virdi arada bu ḵavlı ve ḵarār olduḵdan soñra ⁰⁶ bedrū'l-cemālī pādişāḥı selāmlayup gitdi gine ḵonduḡı eve geldi müstanśıruñ emri üzre cümle beglerin ⁰⁷ ve vezirlerin tutmaḵ tedārükine düşdi yarındası gün begler ve vezirler anuñ mısra geldügin tuyıcaḵ pādişāh ⁰⁸ isteyüp getürdügin bilmezler-idi her birisi aña tehniye-i ḵudūma geldiler bedrū'l-cemālī anlara mertebelü mertebelerince Ōizzetler ⁰⁹ ve mülāyemetler eyledi baŌde-hu nevbetlü nevbetlerince her biri Ōādetleri üzre anı ziyāfet itdiler niçe gün bunuñ üzerine ¹⁰ geçdi aralarında çok varmalar gelmeler niçe ḵonuklar oldu anlar kendünün ziyāfetin tamām itdüklerinden soñra ¹¹ bedrū'l-cemālī de anlar içün bir Ōaḡım ziyāfet yaraḡın gördi cümlesini bir uğurdan evine daŌvet itdi ¹² meger içlerinde Ōādet bu-y-ıdı bir kimse bir kimseyi ziyāfetitse bir gün bir gice anı evinde alı ḵordı ¹³ ziyāfetleri ancaḵ bir gün bir gicede tamām olurdi bārī cümle begler ve vezirler bedrū'l-cemālınuñ evine ziyāfete ¹⁴ gelecekleri gün bedrū'l-cemālī kendüyle gelen ḥwās-ı Ōaskerün ekābirinün her birini başķa başķa tenḥāsına ¹⁵ çağırup muḥkem ısmarladı müstanśıruñ beglerinden ve

vezirlerinden her birinün emrini anlardan her birine havāle itdi ¹⁶ ve evüme ziyāfete geldüklerinleyin gice olıcağ istirāhat için elbette helāya kalıksalar gerek mır ü vezirden ¹⁷ her kanıısı ki helāya vara amān virmeyüp anı helāda katlı idün maqtül olanun soyğunı ve evi ¹⁸ barı ve kulu cāriyesi ve atı silāhı ve sāyir esbābı ve dirliği ve begliği cümle anı katlı idenün olsun pādışāhun ¹⁹ emri böyledür didi ve anlar-ıla bu kavlı ve kararı berkitdükden soñra ziyāfete gelecek müstanıruñ cümle beglerine ²⁰ ve vezirlerine mertebelü mertebelerince Óadetleri üzre ādemler gönderüp anları evine ziyāfete daÓvet eyledi ²¹ her biri mütenebbih idi sürür ve hüzürle güle oynayı bedrü'l-cemālınun evine geldiler ol gün ahşama degin anlara **231A** ⁰¹ Óālā ziyāfetler itdi hezār şinlikler ve şādılıklar-ıla şöhet idüp ahşam olıcağ dañı itmınān-ı ⁰² kalb ve şafā-yı hātır ile anda kaldılar sāz ve söz ve Óıyş ve Óışret esbābı tamām müheyyāydı nihāyetin buldı ⁰³ beyt

بیت شکیں یوسف رحمة عالم ہی دوز • اودرتغای رزق واجل رتغای او ⁰⁴ bāri yatacağ vaqt olup her biri taÓyın itdükleri mekāna varduklarından soñra defÓ-i şiklet ⁰⁵ ve nevÓ-i istirāhat için helālara kalıdukları gibi helālar içinde her birin amān virmeyüp öldürdiler başların ⁰⁶ kesüp bedrü'l-cemālınun önine getürdiler bedrü'l-cemāl de cümlesin cemÓ idüp pādışāha gönderdi çün ⁰⁷ ol gice geçdi yarındası oldu maqtül olanların evlerinde şunı gördiler ki her birinün evine bedrü'l-cemāl-y-ile ⁰⁸ gelen beglerden biri gelüp oturu vardı içinde olan māl ve menāl ve huyul ve bigālı kabz itdi bu kaziyye ⁰⁹ vākıÓ olıcağ müstanır be-gāyet şādumān oldu Óadularından intikāmın aldı ve bedrü'l-cemālīye fāhir hilÓatlar ¹⁰ geyürdi ve anı vezir-i aÓzam idüp cümle umūr-ı memleketi aña ısmarladı eli altında olan cümle seyf ve kalem ¹¹ erbābına anı baş itdi ol günden aña emirü'l-cüyüş diyü lağab tağdılar ziyāde Óākil ve dānā iş kolayın ¹² bilür kimse-y-idi vezir olduğı gibi mısır şehri içinde menşe'i fitne ve fesād olanlar her kim ise ¹³ ahsen-i vechle aradup buldurdı uludan kiçiden çok kimse bulup bı-amān cümlesin öldürdi ¹⁴ şehir için anlardan arıdup pāk itdükden soñra eglenmedi vilāyet-i mısrdan vech-i bahrı didükleri ¹⁵ tarafa çıkdı anda dañı begden şubaşıdan bāÓiş-i fitne ve fesād olanlardan kimi buldı ise öldürdi ¹⁶ mālların beglige zabt itdi ve sāyir vilāyet içinde bucağ bucağ siñen müfsidler dañı yırlı yirlerinden buldı ¹⁷ çıkardı her birin müstahak olduğı üzre bir dürlü siyāset-ile öldürdi bu tarikle vāfir kimse kırdı ¹⁸ ehl-i fesāduñ kökin kesdi baÓde-hu vilāyet-i mısrdan berr-i şarkı didükleri tarafa çıkdı bi-Óaynihi bunda dañı ¹⁹ böyle itdi andan iskenderiyyeye vardı içinde sābıkā zıkr olınan ibn-i hāmdānuñ evhād adlu bir oğlıyla ²⁰ aña tābiÓ niçe müfsidler var-ıdı iskenderiyyeyi zabt iderler-idi bedrü'l-cemālınun geldüğün göricek iskenderiyye ²¹ içine girüp kapularını bend itdiler bedrü'l-cemāl dañı

taşradan anları muhâsara eyledi âhir döge döge güçle **231B** ⁰¹ ellerinden aldı anları kılıçdan geçürdi iskenderiyyede kırdığı müfsidlerin mällarından anda cāmi'ü'l-
 Óattārın ⁰² dimeg-ile ma'Örûf cāmi'Öi Óimāret itdi andan şa'Öid vilāyetine çıkdı anda dañı tağallüb idüp ol nevāhîyi ⁰³ zabt iden tãğiler-ile muhârebe itdi anların da ekşerini
 kılıçdan geçürdi cem'Öiyyetlerini tağıtdı kırdığı kimselerin ⁰⁴ mälların beytü'l-māl içün bî-nihāye māl cem'Ö eyledi sālīm ve gānim yine mısra geldi ahvāl-ı memleket tamām
 ihtilāl bulmuş-iken ⁰⁵ hūsn-i tedbiriyle yiniden Óimāret olındı kemā-kān naẓm ve intizām buldı mısırda hūkmi pādīşāh gibi cārî-y-idi cümle ⁰⁶ umūrda müstaķil-idi
 pādīşāh kendüye bu mertebe ruhsat virmiş-idi ahsen-i vechle mısır zabt itdi be-gāyet ⁰⁷ heybetlü ve şalābetlü ve miknetlü ve vaķārlu satvet ve şiddet ehli kimse-y-idi vilāyet-i
 mısırda kırdığı kimsenin ⁰⁸ hadd ve hasrı yoğ-ıdı hīsābını haķ te'Öālādan ğayrı kimse bilmez-idi dimyāt ve iskenderiyye ve ğarbiyye ve şarķiyye ⁰⁹ ve şa'Öid ve üsvān ve
 ķāhire ehlinden kırdığı haķ-ı firāvāndan ğayrı yalūnuz buhayre haķından bir günde yigirmi ¹⁰ bīn deñlü ādem ķatl eyledi illā bu ķadar var ki memleket içini ehl-i fesāddan
 arıtdı tamām pāk itdi harāb olmuşken ¹¹ tekrār ma'Ömūr olmağa yüz tutdı haķın ehl-i şalāhı aña du'Öā iderler-idi ikinci tāyifesine ki ol yirde fellāh ¹² dirler ruhsat ve vüs'Öat
 virdi üç yıla deġin eken eksün biçen biçsün harāc virmesün diyü emr ¹³ itdi re'Öāyā tamām ayaklandılar ve tüccār tāyifesine dañı ri'Öāyet itdi fitne zamānında ellerinden māl
 ve menālları ¹⁴ çıkan müsilmānları gözledi anların dañı hāllarına münāsib olan Óadāleti eyledi içlerinde kemā-kān almalar ¹⁵ virmeler şatular bāzārlar oldu anlar da şāķir oldılar
 haķ sübhāne ve te'Öālā ķullarına rahm itmiş-idi ki anuñ ¹⁶ eliyle fesād-ı hālları şalāha yüz tutdı ve bu tariķle mısırda tamām yigirmi yıl vizāret itdi vefāt ¹⁷ itdüġinde seksen
 yaşına yaklaşmış-ıdı kendüden sonra yirine şāhinşāh adlu oġlı vezīr oldu ki ¹⁸ efdāl ibn emīrū'l-cüyüş dimeg-ile mülakķab idi bu da atası yolını tutdı anuñ ķoduġı sūnetleri bozmadı niẓām-ı ¹⁹ memleketde mümkün olduķca bu dañı sa'Öy eyledi ve'l-hāsıl
 bununla ve atasıyla fātımīlerin āfitāb-ı devletleri ²⁰ zevāla yaklaşmış-iken gine tulū'Ö itdi ve mısır ahvāl-ı ihtilāla varmışken yine intizām buldı cevher-i ²¹ ķāyidden hikāyet
 olunur maġribden Óasker-i mu'Öizzle ġelüp mısır aldıġı vaķt ittifāķ ol zamānda mısır **232A** ⁰¹ zabt iden pādīşāhlar ķullarından ve ğayrıdan üç yüze yakın kimse tutmuş-ıdı
 zencirinde-y-idi ⁰² sonra pādīşāhı mu'Öiz maġribden geldükden sonra anların ahvālın aña Óarz eyledi şu miķdār mahbūsum var ⁰³ anlar haķķında ne buyurursız didi mu'Öiz
 anların cümlesin bir ġün hūzūruma ġetür birer birer baña hālların ⁰⁴ Óarz eyle ġoreyin didi cevher-i ķāyid dañı bir münāsib ġördüġi ġünde didüġi gibi anların cümlesini ⁰⁵
 hūzūrına cem'Ö itdi mu'Öiz ol hinde elinde bir ķitāb tutardı muttasıl aña naẓar iderdi

ķāyid ⁰⁶ ol maĥbūslaruñ birinüñ eline yapışur öñine iltür bu falāndur bunuñ aĥvālı şöyledür dirdi ⁰⁷ muŖiz bir kerre başın ķaldurur anuñ yüzine deger hemı dir gine kitāba baķardı bu tariķle cevher-i ķāyid anlaruñ ⁰⁸ her birin muŖizüñ öñine getürdi aña anuñ ĥālını Ŗarz eyledi ol da anuñ her birine evvelkiye itdügi ⁰⁹ vazŖı itdi aña degin ki cümlesinden şöñra getürdügi bir türkı ķul idi anı öñine getürüp aĥvālın ¹⁰ Ŗarz itdügi gibi muŖiz başın ķaldurup aña dike dike vāfir deñedi ve biraz tefekküre vardı döndüğinden ¹¹ şöñra daĥı gözinden tolanınca ardınca bir zamān baķdı ķaldı cevher-i ķāyid ĥalk şavulup tenhā olduğı ¹² gibi ilerü varup muŖizüñ öñinde yir öpdı ve Ŗādetlerince yā mevlāyı bu ne sırr-ıdı ki bu şöñra getürdüğüm ¹³ türkı ķul ĥaķķında ġayrılarına itdügüñüz gibi itmedüñüz aña vāfir deñedüñüz didi muŖiz yā cevher hele ¹⁴ kimseye dime bu sır senüñ-ile ölsün benüm neslümnden birinüñ bu cinsden bir ķulı olsa gerek anuñ ¹⁵ eli-y-ile memleket-i mısır benüm neslüm elinden gitmek meşābesine varmış-iken ol ķul sebep olup yine memleket benüm ¹⁶ neslüm elinde ķalsa gerek ve ol ķul elinde niķe memleketler fetĥ olınsa gerek didi muŖiz Ŗilm-i nücūmda ziyāde ¹⁷ māhir-idi Ŗulemā-yı nücūmı be-ġāyet severdi her dāyim ihtilātı anlar-ıla-y-ıdı buyurduğını Ŗilm-i nücūmda görüp ¹⁸ maŖlūm idinmiş-idi bu ĥikāyetden ġaraż oldur ki baŖzı Ŗulemā naķl iderler ol muŖizüñ didügi ķul ġālib ¹⁹ zıkr olınan bedrū'l-cemālıydı ve neslinden didügi kimse yaŖlemullah müstanır-billah idi ki buyurduğı gibi her ²⁰ vechle saltanatı ellerinden çıķmaġa ķarīb olmış-iken şerĥ olınan üzre bedrū'l-cemālı sebep ²¹ olup gine ellerinde muķarrer oldı ve aĥvāl-ı mısrdan beyānı ihtiyār olınan latıf-i aĥbār burada tamām oldı **232B** ⁰¹ tārıĥ-i hicretüñ Ŗalā vāzıŖı efdālū's-salavāt-ı ve ekmelū't-taĥıyyāt toķuz yüz elli üçinde zı'l-ķaŖde ayında ki mütercim-i faķiri bende-i ĥaķır sāliĥ bin celālūñ bunuñla Ŗarzı degildür illā okıyup diñleyenler ĥisşe almaķdur ki bileler kimseye Ŗömr yār-ı ġār ve dār-ı dünyā maĥall-ı ķarār degildür

SONUÇ

1. Celalzade Salih Çelebi'nin Tarih-i Mısır adlı el yazması eseri, her sayfasında 21 satırın bulunduğu, 232 varaklık nesih hattıyla yazılmış mensur bir eserdir. Eser Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde R.1405 Arşin numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Eserin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde altı, Topkapı Sarayı Türkçe Yazmaları Bölümü'nde dört, Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde üç, Süleymaniye Kütüphanesi'nde üç, Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde iki, İzmir Milli Kütüphanesi ve Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde birer tane olmak üzere yirmi bir nüshası daha bulunmaktadır. Tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle çalışma konumuz olarak bu nüsha tercih edilmiştir.

2. Osmanlı Devleti Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle yazılan ve yine ona sunulan bir tarih eseri olan Tarih-i Mısır'ın yazılış amacı Mısır hakkında insanları bilgilendirmektir. Salih Çelebi'nin asıl istediği ise okuyanların eserden bir ders çıkarmasıdır. Bunu " *mütercim-i fakîri bende-i hâkîr sâliḥ bin celâlûñ bunuñla Ŗarḫı degildir illâ okıyup dinleyenler hisse almaḫdur ki bileler kimseye Ŗömr yâr-ı ḡâr ve dâr-ı dünyâ mahall-ı ḡarâr degildir* " (232b/01) diyerek dile getirmiştir.

3. Celalzade Salih Çelebi fıkıh ve tarih alanında bilgi birikimi oldukça iyi olan, manzum ve mensur bir çok eser kaleme almış aynı zamanda da uzun süre önemli medreselerde müderrislik yapmış bir kişidir. Bu nedenle eser, sözcük daḡarcığı yönünden bir hayli zengindir. Aynı kavram için hem Türkçe hem Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin kullanılması, çok sayıda deyimden yararlanılması da yazarın dile hakimiyetinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. Arapça ve Farsça tamlamaların sıklıkla kullanıldığı eser bu bağlamda Klâsik Osmanlı Türkçesi özelliḡi gösterir. Bununla birlikte Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan pek çok sözcük de metnimizde görülür.

5. Eserde yabancı kökenli sözcüklerde bazı yazım tutarsızlıkları görölmektedir. Ayrıca özgün imlasında hemze (') olan sözcükler genellikle ye (ی) ile yazılmıştır: *dāyım* 084a/09 *طایفه*, *tayife* 138a/03 *طایفه*..

6. /t/ sesi ile biten sözcüklerden sonra gelen görölen geçmiş zaman eki "-dI / -dU" biçiminde yazılmış fakat /t/ sesinin üzeine şedde konularak gösterilmiştir: *ḡitdiler* 138a/04 *گیتدیلر*. Ayrıca /l/ sesi ile biten sözcüklerden sonra kullanılan çokluk eki '-lAr' da da 'l' sesi üzerine şedde ile gösterilmiştir: *yolları* 138a/12 *یولاری*.

7. Bazı sözcüklerin birleşik yazımı göze çarpar: *ḡitdükden soñra* 123a/12 *گیتدوکدن سونرا*, *anı dañı* 104a/07 *انیدانی*, *bunuñ dañı* 136b/11 *بونونکی*, *sıvarduḡdan soñra* 132b/06 *سواردوḡدن سونرا*, *ol ḡadardur ki* 144a/14 *اولددرکه*.

8. Eserde /b/, /p/ ve /c/, /ç/ seslerinin yazımında iklikler bulunmaktadır.

9. Eserde Türkçe sözcük başında ve ilk hecedeki /e/ ve /i/ sesleri, yan yaya ve karışık bir biçimde olmasına rağmen i'li şekiller daha aḡırlıklı olarak kullanılmıştır: *yedi* 002b/06 / *yidi* 010b/12, *bil* 125a/18, *biş* 019a/04 / *beş* 053a/06, *erkek* 024a/01 / *irkek* 023b/11, *yine* 088a/01 / *yene* 088a/04, *iłçi* 095b/02 / *ełçilik* 071a/19, *yiryüzinde* 082b/16 / *yer* 007a/05.

10. Eski Anadolu Türkçesinde sızıcılaşarak /h/ sesine dönüşen /ḡ/ seslerinin az sayıda sözcükte korunduḡu görülür. Bu sözcüklerin tümü iki şekilde de kullanılmıştır: *ḡorhu/ḡorḡu*, *uyhu/uyḡu*, *ḡohu/ḡoḡu* v.b.

11. Kimi kalın ünlölü sözcüklerde isimden isim yapma eki +IK+ kalınlık-incelik uyumuna uymadığı görülür: *maŖmür+lig+in* 159b/16, *pāk+lig+i* 169b/02.

12. İlgi zamiri olan "ki", "-da / -de" bulunma hâlinde sonra kullanıldığı bazı

yerlerde kalınlık-incelik uyumuna girer: *ortadağı* 143b/03.

13. Eserde düzlük-yuvarlaklık uyumu genellikle işletilmez. Kimi ekler yalnızca düz kimileri ise yuvarlak ünlülü biçimleriyle kullanılır. Aynı eklerin ve sözcüklerin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü biçimleri görülür: *bulış-*, *buluş-*; *ısur-*, *ısır-* vb.

14. Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde kullanıldıktan sonra, Osmanlıca döneminde kullanımdan düşen "-In" birliktelik hâli ekinin örnekleri görülür: *ağzın* 39b/12, *ağşamın* 20a/20.

15. İlgi hâli eki bazı örneklerde ünsüzle biten sözcükten sonra -nUñ biçimide kullanılır: *hâzretlernüñ* 012b/09.

16. Metin içerisinde hâl eklerinin birbirinin yerine, birbirlerinin işlevinde kullanıldığı örnekler oldukça fazladır: *anları kum içinde gömer* 125b/21, *barmağında şoğdı* 078b/16.

17. 'Ora' ve 'öbür' zarflarının 'ol ara' ve 'ol bir' biçimleri de kullanılmıştır: *ol araya bu hâl-ıla vardı ki* 053b/11, *ol bir bölügi asıl nildür* 123a/13.

18. Eski Anadolu Türkçesinde işlek olarak kullanılan -IsAr eki ve daha sonraki dönemlerde işlek hale gelen -AcAK eki gelecek zaman çekimi için kullanılmaktadır.

19. Şimdiki zaman çekiminde -yorur ve -Up tur- ekleri kullanılır: *gel-i yorır* 042a/04, *işle-yüp turur+ın* 214a/12.

20. Öğrenilen geçmiş zaman çekiminde bir örnekte -updur eki görülür: *ol-updur* 002b/15 .

21. Eserde şart ve istek kipleri ile Geniş zamanın 2. çokluk eki bazı örneklerde +yUz biçimindedir.

22. Emir kipinin 2. çokluk şahıs çekiminde -ñIndI biçiminde bir yapı kullanılmıştır: *diñiñdi* 196b/07, *gelüñindi* 213b/11.

23. Eski Anadolu Türkçesinde gördüğümüz, 1. teklik şahıs emir eki "+AyIn" ve 1. çokluk şahıs istek eki "+(A)vUz" kullanılmaktadır.

24. Olumsuz zarf fiil eki "-mAdIn" kullanılmaktadır.

25. Bu veriler göz önünde bulundurularak, Osmanlı Türkçesi döneminin başlarında yazılmış olan Tarih-i Mısır'ın, Eski Anadolu Türkçesi ile Osmanlı Türkçesi arasındaki geçiş döneminin özelliklerini taşıdığını söylemek yanlış olmaz.

KAYNAKLAR

- Akalın M. (1975). *Cemşid ü Hurşid, İnceleme-Metin*, Ankara.
- Akalın M. (1998). *Tarihi Türk Şiveleri*, İlaveli 2. Baskı, TKAE Yayınları, Ankara.
- Akar A. (2018). *Oğuzların Dili*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Akar A. (2000). *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Akça H. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T-/D- Meselesi*, Türkbilig, s. 7-24.
- Aksan D. (1996). *Türkçe'nin Söz Varlığı*, Engin Yayınları, Ankara.
- Aksan D. (1998). *Her Yönüyle Dil*, TDK Yay., Ankara.
- Arat R. R. (1992). *Atabetü'l-Hakayık*, TDK Yay., Ankara.
- Arat R. R. (1999). *Kutadgu Bilig-III İndeks*, TDKYay., Ankara.
- Arat R. R. (1987). "Türkçe Metinlerde e/i Meselesine Dair" Makaleler I, TKAE Yay. Ankara, s. 334-341.
- Atalay B. (1999). *Divanü Lûgat-it-Türk Dizini*, Cilt 4, 4. Baskı, Ankara.
- Aydemir Ö.K. (2010). *Gencine-i Adalet Üzerinde Dilbilgisi İncelemesi ve İktidar Felsefesi Bakımından Söylem Çözümlemesi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Denizli.
- Ayverdi İ. (2006). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, MAS Matbaacılık, İstanbul.
- Barutçu Özönder F. S. (1996). *Ali Şir Nevayî: Muhâkemetü'l-lugateyn, (İki Dilin Muhakemesi)*, TDK Yay., Ankara,
- Buran A. (1996). "Anadolu Ağzlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri", TDK, Ankara, s. 201.
- Caferoğlu A. (2015). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., İstanbul.
- Clauson S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford.
- Çağbayır Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük I-II-III-IV-V*, Ötüken Neşriyat, Ankara.
- Çelik M. (2011). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Üçdal Neşriyat,
- Demir N. (2004). "Selçuklu Öncesi Türkiye Türkleri ve Türkiye Türkçesi", V. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı, 20-26 Eylül 2004, TDK Yay., Ankara.
- Develi H. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, TDK Yayınları, Ankara.
- Devellioğlu F. (2006) *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara.
- DİA, "Celalzâde Salih Çelebi", İstanbul 1988, c. VII, s. 262-264.
- Dilçin C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Duman M. (1999). *Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair*, İlmî Araştırmalar VII, s. 66-73.
- Eraslan K. (1980). *Eski Türkçede İsim-fiiller*, İstanbul.
- Ercilasun A.B. (2004). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara.
- Ercilasun A.B. (2000). "Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses", Türk Dili, S. 585, TDK Yay., Ankara, s. 219-226.
- Eren H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara.
- Ergin M. (1990). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin M. (1995). *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yay., İstanbul.
- Erkan N. (2002). "Celalzâde Salih ve Tarih-i Mısır-ı Cedid" (Edisyon Kritik), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Grönbech K. (1995). *Türkçenin Yapısı*, Çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yay., Ankara.
- Gülensoy T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.

- Gülsevin G. (2004). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yay., Ankara.
- Gülsevin G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gülsevin G. (2002). “*Eski Türkçedeki Oğuzca Belirtilere Eklemeler*”, AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C IV, s. 39-49.
- Günşen A., Erdem M.D. (Winter 2007). *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Tür Değiştirme Örnekleri*, TURKISH STUDIES -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, Volume:2/3, s. 72- 83
- Hacıeminoğlu N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul.
- Kanar M. (2008). *Türkçe Farsça Sözlük*, Say Yay., Ankara.
- Karaağaç G. (1997). *Lütfi Divanı*, TDK Yay., Ankara.
- Karahan L. (1999). *Türkçede Sözdizimi*, Akçağ Yay., Ankara.
- Karpuz H. Ö. (1991). *Abdurrahim Karahisari'nin Vahdetnamesi (Gramer incelemesi, Metin, İndeks)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.
- Karpuz H. Ö. (2000). *Türkçede Zarflar, (Türkiye Türkçesi Edebi Dilindeki Zarfların Yapısal ve İşlevsel Bakımdan İncelenmesi)*, Ege-Doğuş Yay., Denizli.
- Kaya C. (1994). *Altun Yaruk Giriş, Metin, Dizin*, TDK Yay., Ankara.
- Kınalızâde H. Ç. (1989). *Tezkiretü's-Şuarâ I*, haz. İbrahim Kutluk, TTK Yay., Ankara.
- Komisyon (2009). *Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Korkmaz Z. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK Yay., Ankara.
- Korkmaz Z. (1995). *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II*, TDK Yay., Ankara.
- Kurgun L. (2014). *Meftuh (İnceleme, Transkripsiyon, Sözlük)*, Nokta Yayınevi, Denizli.
- Mutçalı S. (2007). *Arapça-Türkçe Türkçe-Arapça Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul.
- Özkan M. (2000) *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul.
- Parlatır İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Salan E. (2016). *Eski Anadolu Türkçesinde Standart Dışı Kullanılan Çokluk 1. Kişi Ekleri Üzerine*, TAED, Erzurum, s. 29-42.
- Sami Ş. (1995). *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul.
- Sezen T. (2006). *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Yay. no 21.
- Şahin H., (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tarlan A. N. (2004) *Şeyhî Divanı'nı Tedkik*, Akçağ Yay, Ankara.
- Tietze A. (2002). *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı*, Simurg Kitapçılık, İstanbul.
- Timurtaş F.K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Tok T. (2013). *Denizlili Bir Divan Şairi: Mustafa Nuzuli Efendi ve Divanının (Denizli nüshası) Ses-Şekil Bilgisi Özellikleri*, Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN Armağanı, PAÜ Yayınları, Denizli, s.1069-1077
- Tok T. (2015). *Nuzulî Divanı (İnceleme-Metin-Dizin)*, Nokta Yayınevi, Denizli.
- Tok T. (2009). *Nasayihü'l-Müluk (İnceleme-Metin-Dizin)*, Bilgeoğuz Yay., İstanbul.
- Topal S.A. (2011). *Celâlzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 11 (1), 109-128.
- Tuna, O. N. "Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller". *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten* 8 / 213-282.
- Türk V. (2003). “*Türkçede Ön Seste Ünlü Düşmesi*”, TDAY Belleten 2000/I-II, TDK, Ankara, s. 223-234
- Türkçe Sözlük* (2005). TDK Yayınları, Ankara.
- Türkçe-Osmanlıca-İngilizce Redhouse Sözlüğü* (1999), Sev Matbaacılık, İstanbul.
- Uzunçarşılı İ. H. (1958). “*Onaltıncı Asır Ortalarında Yaşamış Olan İki Büyük Şahsiyet Tosyalı Celalzâde Mustafa ve Salih Çelebiler*” *Belleten*, XXII, S. 87.

Üstüner A. (2000). *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, TDKYay., Ankara.

Yılmaz E. C. (1991). *Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü*, TDA; Ankara, s. 151-165.

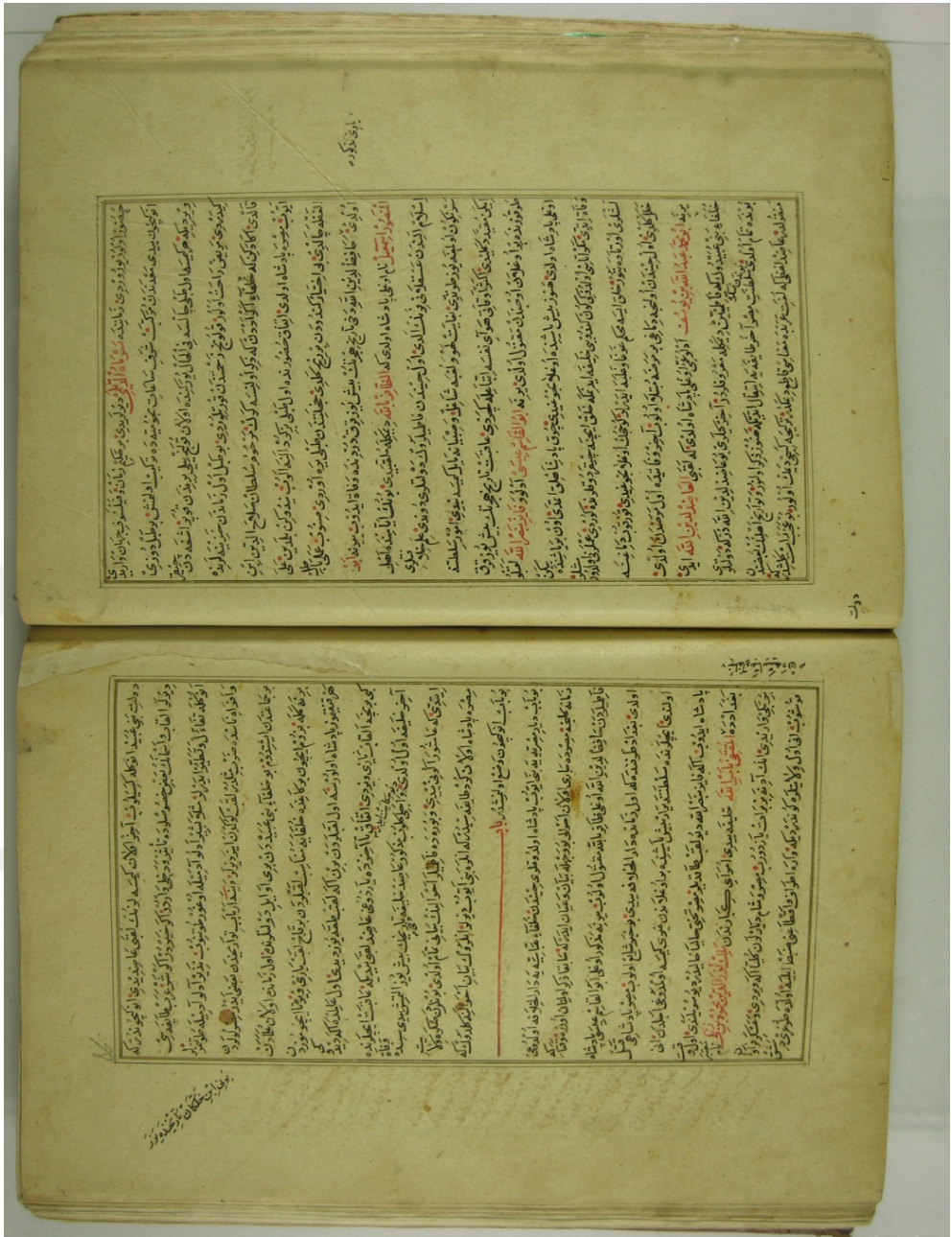
EKLER**EK-1 Tarih-i Mısır'dan örnek metinler:**

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

57B-58A

DİZİN

Dizin çalışmasında metinde geçen sözcükler abecesel olarak sıralanmış ve dilsel kökenleri belirtilmiştir. Anlamlandırmada metin esas alınmıştır. İsim kökenli kelimelere gelen 3. teklik ve 3. çokluk şahıs iyelik ekleri (+I, +lArI) ile yükleme hali eklerinin karışmaması için, iyelik eki alan kelimelerin geçtiği maddeler italik olarak yazılmıştır. Son sesi, ek almasıyla tonsuzlaşan sözcüklerin son harfleri, büyük harfle gösterilmiştir.

A

- āb** [Far.] Su.
ā. 151a/14, 175a/01, 213a/16
- Ābā** [Ar.] Yünden yapılmış cüppe.
Āa.+ sını 011a/21
Āa.+ ya 077a/02
- ābā** [Ar.] Atalar, büyükler.
ā. 034a/13, 035b/16, 084a/20, 094b/14, 113b/13
- ābād** [Far.] İmar edilmiş, mamur.
ā.+mış 111a/01
- ābādān** [Far.] Mamur, bayındır.
ā. 179b/13, 189a/07
ā.+ iken 190a/15
- ābādān eyle-** [Far.+Tr.] İmar etmek.
ā.- di 007b/19, 036a/02
ā.- ye 091b/21, 165b/16
- ābādān it-** [Far.+Tr.]
ā.-di 062b/17
- ābādānlıK** [Far.+Tr.] Mamurluk, şenlik.
ā. 005b/12, 045a/20, 070b/21, 166a/15
ā.+ ıydı 031a/06
- ābādān ol-** [Far.+Tr.] İmar olmak.
ā.-a 006a/05
ā.-up 056b/07
- ābād iT-** [Far.+Tr.] İmar etmek.
ā.-di 026a/02, 038a/13, 072a/01, 228b/07
ā.-miş 004a/04
ā.-üp 016a/14, 217a/04
- ābād ol-** [Far.+Tr.] İmar olmak.
ā.- aldan 024b/11
ā.- an 193b/16,
- abaza** [Ö.] 1. Kuzeybatı Kafkasyada yaşayan bir halk. 2. Bu halka mensup kimse.
a. 107a/01, 107a/13, 107b/02
- Āabbās ağacı** (bk. şeceretü'l-Āabbās)
Āa. 188b/14
- Āabbāsiyye** [Ö.] Abbasîler.
Āa. 089a/12, 089a/04, 090a/19, 099a/07, 099b/12
Āa.+ den 087a/19, 089a/01, 098a/16, 105b/12, 108b/04, 219a/21, 222b/09
Āa.+ nüñ 095b/05, 097a/20
Āa.+ ye 087a/13
- āb-dār** [Far.+Far.] Parlak.
ā. 041a/20
- āb-dest** [Far.+Far.] Abdest.
ā. 214b/11
- Āabdullah bin velīd** [Ö.] Peygamber efendimizden "Seyfullah" (Allah'ın kılıcı) ünvanını alan ashāb-ı kiramın ve İslām kumandanlarının büyüklerinden kimse.
Āa. 157b/02, 157b/17
- Āabdullavī** [Ö.] Bir kavun türü.
Āa. 119b/09
- Āabdullah bin Āabbās** [Ö.] Ashab-ı Kiram'dan ünlü bir alim.
Āa. 161a/21
- Āabdullah bin Ōmer** [Ö.] Kişi adı.
Āa. 116a/20
- Āabdullah bin velīd bin Āabdü'l-melik bin mervān** [Ö.] (bk. Āabdü'l-melik bin mervān)
Āa. 157a/17,

- Āabdü'l-Āaziz** [Ö.] 1. Memluk sultanı Ferec'in kardeşi. 2. (bk. Āabdü'l-Āaziz bin mervān)
Āa. 108a/08, 116b/17, 116b/21, 117a/04
- Āabdü'l-Āaziz bin mervān** [Ö.] Emevi halifesi Mervan'ın oğlu.
Āa. 035a/12, 035a/15, 116b/16, 117b/07, 119a/13, 218a/05
Āa.+a 117a/11
Āa.+ıdı 080a/02
Āa.+dan 080a/05
- Āabdü'l-fülān** [Ar.+Ar.] Bilmem kimin oğlu.
Āa. 021a/05
- Āabdü'l-kamer** [Ar.+Ar.] Ay'ın oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabdü'l-mecīd bin el-āmīr ebī kāsım ibnū'l-müstansır-billah** [Ö.] (bk. el-hāfiẓ dīnillah)
Āa. 086a/05
- Āabdü'l-melik bin mervān** [Ö.] Emevi halifesi Mervan.
Āa. 116b/15, 157a/18
- Āabdü'l-merīh** [Ar.+Ar.] Mars'ın oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabdü'l-müşterī** [Ar.+Ar.] Jüpiter'in oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabdü's-şems** [Ö.] Himyeri hükümdarı.
Āa. 168b/16
- Āabdü'l-Ōtārid** [Ar.+Ar.] Merkür'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabdü'z-zuḥal** [Ar.+Ar.] Satürn'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabdü'z-zühre** [Ar.+Ar.] Venüs'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Āabede-i ešnām** [Ar.+Ar.] Puta tapan.
Āa.+ıdı 015b/11, 172b/06
- Āabeş** [Ar.] Saçma, münasebetsiz.
Āa. 196b/07, 209a/09
- āb-ı ḥayāt** [Far.+Ar.] Ölümsüzlük suyu.
ā. 156b/16
- āb-ı kevşer** [Far.+Ar.] Cennet'de bir su.
ā. 168b/05
ā.+dür 003b/07
- āb-ı maŌmūdiyye** [Far.+Ar.] Hristiyanlarca kutsal sayılan bir su.
ā. 183b/14
ā.+leri 183b/16
ā.+lerine 013b/12
- āb-ı revān** [Far.+Far.] Akarsu.
ā. 078b/13
ā.+ıdı 191a/18
- āb-ı rüy** [Far.+Far.] Şeref, haysiyet.
ā.+ ı 169a/19
- abīb** [Kpt.] Eski Mısır'da 8 Temmuz-6 Ağustos aralığını belirten ay.
a. 011a/12
- ābide** [Ar.] Örnek kimse.
ā. 060a/21
- Āabīdū's-şirā** [Ar.+Ar.] Zenci köle.
Āa. 219b/17, 219b/19, 220a/04
- Ōābir** [Ö.] Hz. Nuh'un torununun torunu.
Ōā. 168b/21
- ablak** [Tr.] İki renkli, siyahlı beyazlı.
a. 032b/16
- ābhk** [Ar.+Tr.] Sulak.
ā. 177a/09

ābnūs [Far.] Abanoz.

ā. 013b/04, 172a/19, 198a/07

Ōacabā [Ar.] Tereddüt ifade eden soru edatı.

Ōa. 154b/11

Ōacāyib [Ar.] 1. Tuhaf, şaşkınlık verici. 2. Tuhaf, şaşkınlık verici şey.

Ōa. 004a/21, 010b/12, 012b/13, 022a/12, 022b/16, 025a/18, 026b/15, 027a/04, 027a/07, 027a/08, 027a/11, 028a/02, 028a/21, 032a/13, 034b/06, 037a/19, 045b/09, 051a/19, 053a/13, 058b/20, 059a/06, 064a/07, 069a/13, 070a/06, 115a/13, 116a/04, 121b/12, 125b/03, 135b/21, 136a/07, 164a/15, 165b/17, 165b/19, 170a/20, 181b/18, 188b/03, 189b/06, 193b/05, 193b/19

Ōa.+ den 013a/10, 023a/17, 027a/11, 034b/03, 042a/18, 057a/03, 057a/05, 116a/10, 145b/11

Ōa.+ e 192a/11

Ōa.+ i 022b/17, 121b/07

Ōa.+ ile 039a/19

Ōa.+ inden 013a/16, 034a/07, 046a/01, 126a/20, 160a/11

Ōa.+ le 002a/05, 013a/03

Ōa.+ ūñ 012b/12, 013a/09

Ōacāyib-i ālem [Ar.+Ar.] Alemdaki olağan dışı eserler.

Ōa.+den 027a/06, 149b/13

Ōa.+denidi 034b/05

Ōacāyib-i āšār [Ar.+Ar.] Olağan dışı eserler.

Ōa. 020a/18

Ōacāyib-i dūnyā [Ar.+Ar.] Dünyadaki olağan dışı eserler.

Ōa.+dan 049b/12

Ōa.+dandur 144b/05

Ōacāyib-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'daki olağan dışı eserler.

Ōa.+ dan 013a/03

Ōacāyib-i vilāyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'daki olağan dışı eserler.

Ōa.+ ı 022b/14

Ōaceb [Ar.] Şaşkınlık verici, garip.

Ōa. 034a/02, 051b/18, 055a/19, 068b/03, 074a/03, 082b/21, 083a/19, 086b/21, 096a/03, 098b/09, 117a/20, 124a/11, 145b/11, 158b/16, 160a/03, 163b/04, 175b/06, 177b/10, 179a/15, 187a/09, 187b/06, 189a/16, 206b/18, 214a/17

Ōa.+ dūr 011b/04

Ōa.+ e 012a/14?, 065a/05?, 211a/11?

Ōa.+ i 051a/20, 127b/09

Ōaceb-i Ōacāyib [Ar.+Ar.] Olağan dışı şeylerin en garibi.

Ōa. 145b/10

Ōaceb-i Ōacāyib-i dūnyā [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyadaki olağan dışı şeylerin en garibi.

Ōa. 173a/10

Ōaceble- [Ar.+Tr.] Şaşmak, garipsemek.

Ōa.- di 019a/13, 055b/10, 147a/10, 159b/16, 174a/06

Ōa.- diler 073b/21, 094a/07

Ōa.- düm 214a/20

Ōa.- rdi 032b/19

Ōa.- rlerdi 044b/21

Ōa.- rleridi 181b/16

Ōa.- yüp 143b/18, 160b/14, 161a/03, 218b/06

Ōa.- yürek 211b/02

Ōacele [Ar.] Tez davranma gerekliliği, tezlik.

Ōa.+ lerinden 213a/16

Ōa.+ yile 095b/18, 196b/16

Ōacem [Ö.] İran.

Ōa. 076b/11, 080a/11, 080a/14, 113b/07, 117b/13, 139a/11, 139a/16, 146b/12, 155a/05, 155a/07, 155a/13, 155b/21, 156a/13, 179b/15, 201a/09, 202b/10, 211b/07, 217b/12, 219b/15

Ōacemi [Ar.] Deneyimsiz, toy.

Ōa. 107b/05

Ōacem memleketi [Ö.] (bk. Ōacem)

Ōa.+ nde 181a/18

Ōa.+ ne 154b/07, 200b/20

acı [Tr.] 1. Tatlı olmayan. 2. Kırıcı.

a. 019b/09, 097a/13.

a.+ dur 176a/08

a.+ nuñ 178b/03

a.+ sı 193a/16

a.+ sından 128b/09, 156a/17

acı- [Tr.] Kendisinin ya da başkasının kötü durumuna üzülme.

a.- dı 142a/11, 225a/06

a.- duğından 223a/20

a.- mışdı 067b/13, 222a/13

acı deniz [Ö.] Acideniz

a. 034a/18, 043a/07, 044a/06, 070b/08

a.+e 028b/21, 123a/18, 178b/04

a.+den 093b/07, 179b/19

a.+le 045b/13

Ōacıb [Ar.] Olağan dışı.

Ōa. 005b/04, 008a/12, 020b/10, 028a/01, 035b/01, 040b/10, 043a/04, 043a/16, 047a/03, 048a/04, 049b/12, 050b/20, 057a/11, 059a/15, 069a/05, 070b/18, 114b/07, 114b/17, 117a/18, 117b/03, 117b/08, 120b/02, 121b/20, 129b/10, 152a/03, 172a/02, 173b/14, 175b/16, 180a/04, 181b/14, 182a/09, 191b/02, 192a/11, 192a/19, 193b/16

Ōa.+ inden 129b/04

Ōacıb-i Ōālem [Ar.+Ar.] Alemdaki olağanüstü şeyler.

Ōa.+den 182a/04

Ōacıbü'l-halk [Ar.+Ar.] Yaratılmışların tuhaf olanları.

Ōa. 064b/05

ācile [Ö.] Kişi adı.

ā. 201a/07

ā.+ yi 201a/08

Ōāciz ol- [Ar.+Tr.] 1. Gücü yetmemek. 2. Çaresiz kalmak.

Ōā.-dı 046a/13, 152b/11

Ōā.-dılar 139a/08, 220b/09

Ōā.-duğ 118a/20

Ōā.-sa 043a/10

Ōā.-up 056b/11, 171a/13, 230a/05

Ōā.-ur 199a/11

Ōāciz kal- [Ar.+Tr.] Çaresiz kalmak.

Ōā.-dılar 145a/09

Ōā.-mıslardı 223b/13

Ōā.-up 032a/18, 042b/21

Ōācz [Ar.] Acizlik.

Ōa. 060b/19, 180b/08

Ōa.+ ı 060b/18

Ōa.+ larından 002a/14

Ōācz göster- [Ar.+Tr.] Acizlik göstermek.

Ōa.- diler 160b/16

aç- [Tr.] 1. Tıkanıklığı gidermek. 2. Kapalı olanı açık duruma getirmek. 3. Kazarak çıkur oluşturmak. 4. Görünür duruma getirmek. 5. Birbirinden uzaklaştırmak. 6. Çalışır duruma getirmek. a.- a 129a/12

a.- acağ 003a/10

a.- alar 043b/13, 083b/20

a.- ar 128a/04, 128a/08, 178a/15

a.- ardı 031b/07

a.- arlar 132b/06

a.- dı 062b/06, 078b/07, 133a/19, 144a/08

a.- dılar 005b/08, 118b/05, 206b/06, 210a/19

a.- duğı 137b/01, 140a/17, 143b/15, 144a/05

a.- duğıdan 137a/21

a.- dum 089b/05, 140a/14

a.- ı virdiler 214a/06

a.- mağa 143a/06, 143a/15

a.- mağ 043b/13, 158b/05?, 158b/06?

a.- mağıdan 143a/12

a.- mış 027b/07, 048a/16, 084a/01, 163b/13, 195a/21

a.- mışdı 053b/14

a.- mışdur 029a/11

a.- mışdı 117a/13

a.- mışlarıdı 213a/17

a.- salar 058b/16

a.- up 050a/17, 055b/20, 125a/11, 128b/07, 142b/15, 144a/05, 146b/19, 224b/04

aç [Tr.] Aç, tok olmayan.

a. 205b/09, 221b/09

açdur- [Tr.] Kullanılır duruma getirmek.

a.- ur 020a/08

açdurul- [Tr.] Alanı genişletilmek.

a.- mışdı 197a/16

açdurma- [Tr.] Fırsat vermemek.

a.- dın 060a/09

açık [Tr.] (bk. açuk)

a. 228b/10

açıl- [Tr.] 1. Geçit vermek. 2. Kapalılığı giderilmek. 3. Çalışır duruma gelmek. 4. Görünür duruma gelmek. 5. Genişlemek, ferahlamak.

a.- a 056a/14

a.- alıdan 003a/16

a.- an 206b/08

a.- dı 002a/17, 002b/09, 134b/05, 138a/12, 143b/01, 143b/03, 171a/02, 196b/20

a.- ıcaş 207b/06

a.- mağa 084a/06, 133b/03

a.- mış 014b/20, 162b/11, 185b/17, 014b/18

a.- ur 030a/17, 031b/03, 125b/06, 134b/19, 140a/03, 174b/13, 174b/16, 229a/20, 229b/02, 229b/05

a.- ur mı 061a/12, 134b/18

açılma- [Tr.] 1. Görünür duruma gelmemek. 2. Kapalı durumda kalmak.

a.- z 059a/13

a.- zdı 067a/05

açlık [Tr.] Acıkma hâli.

a. 222b/17, 223b/07

a.+ dan 037b/21

açma- [Tr.] Kapalı tutmak.

a.- ñ 084a/02

a.- ya 137a/04

a.- zıdı 158b/06

açuK [Tr.] 1. Kapalı olmayan. 2. Genişliği fazla olan. 3. Engelsiz serbest.

a. 029a/13, 067a/01, 136b/16, 138b/04, 190b/05, 216b/20, 228b/14, 229a/20

a.+dur 190b/15

a.+ ıdı 027b/01

açukluK [Tr.] Ferahlık, genişlik.

a.+ ın 151b/13

a.+ lar 230a/12

ad [Tr.] 1. İsim 2. Ün.

a. 005b/05, 006a/21, 006b/11, 007b/20, 009b/20, 010a/12, 021a/02, 023a/01, 026b/19, 034b/08, 035a/10, 043a/02, 057a/03, 076b/10, 079a/19, 095a/11, 107a/17, 133a/20, 142b/02, 164a/08, 168a/18, 176b/14, 178b/06, 179b/01, 187b/21, 189A/01, 190a/21, 202a/20, 203b/03, 203b/08, 216a/14, 216b/01, 216b/08, 223a/16, 225b/21, 226a/08, 227a/10, 227b/05

a.+ a 004b/15

a.+ ı 005a/13, 009a/06, 009a/09, 009a/10, 009a/11, 009a/12, 009a/13, 012b/04, 016b/15, 016b/16, 018a/09, 021b/07, 021b/16, 027b/17, 032a/07, 035b/19, 036a/06, 047b/20, 049b/04, 061b/12, 075b/15, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02, 077b/03, 077b/06, 077b/07, 077b/09, 077b/10, 077b/15, 077b/17, 079a/14, 079a/18, 083b/13, 084a/09, 087b/01, 092b/06, 094a/08, 095a/02, 096b/13, 103a/05, 119b/01, 123a/03, 139b/03, 140b/17, 140b/18, 142a/12, 142b/08, 142b/12, 146b/10, 149a/15, 149b/09, 150a/06, 168b/14, 168b/15, 169b/01, 176a/15, 176a/18, 187a/12, 187a/13, 188a/11, 188b/20, 192a/06, 197a/02, 197a/03, 200a/10, 200b/06

a.+ idur 005a/13, 087b/01, 174a/09, 176a/06

a.+ ıla 142a/13, 216b/08

a.+ ın 030a/01, 030a/02, 037B/17, 047a/01, 049b/03, 053a/01, 060b/02, 064b/02, 065b/12, 068b/20, 083b/11, 194a/17

a.+ ına 019a/16, 021b/07, 022a/01, 052b/12, 057a/08, 060b/09, 060b/16, 060b/20, 062b/02, 062b/09, 064b/20, 068a/13, 070a/11, 097a/08, 097b/01, 097b/14, 099a/04, 100a/15, 100a/21, 101b/05, 119b/20, 145b/14, 162a/16, 171a/14, 181a/21, 181b/21, 187b/20, 201a/07, 202a/20, 204b/17, 205a/02, 210a/12, 217a/13, 226b/02

a.+ ında 036a/11, 105a/04, 189b/19

a.+ ından 034a/09, 188a/05

a.+ ını 005b/09, 006a/06, 007a/05, 018b/07, 034b/02, 036a/15, 039a/21, 047a/02, 054b/04, 063b/04, 063b/17, 164a/04, 176a/16, 216a/19, 217a/05, 226b/03, 227a/11

a.+ ıydı 086a/11, 100b/01

a.+ ıyıla 005a/14, 005b/05, 007b/20, 009b/20, 010a/06, 010a/12, 018b/02, 021a/02, 021a/05, 021a/06, 035a/10, 043a/02, 165b/14, 178b/06, 179b/01, 203a/14

a.+ ıyıla 103a/05, 149a/20, 164a/08, 178a/19, 187b/21, 190a/21, 192a/18, 203b/14, 216a/14, 227b/05

a.+ la 133b/06, 187a/06

a.+ ları 008b/06, 009a/13, 064b/01

a.+ larına 007b/05

a.+ larını 028a/17

a.+ lu 004b/13, 004b/16, 005a/16, 005a/19, 005a/20, 005b/07, 006a/01, 006a/03, 007a/02, 008a/02, 008a/03, 008a/04, 008a/05, 008b/12, 008b/15, 008b/18, 009a/04, 010a/05, 010a/07, 010a/09, 010a/10, 012a/11, 012b/06, 014b/06, 016a/03, 016b/17, 018b/14, 019a/14, 019b/14, 020a/03, 022a/17, 022b/02, 023a/14, 025a/16, 025a/20, 025b/02, 026a/02, 026a/20, 027b/21, 028a/09, 029a/05, 031b/21, 032a/04, 033a/17, 034b/16, 037b/17, 038a/05, 038a/19, 039b/16, 042a/14, 042b/12, 043a/01, 047b/08, 049b/05, 052b/17, 054a/04, 054a/05, 054b/03, 055b/02, 055b/12, 056a/20, 056b/10, 056b/17, 061a/21, 063a/08, 063a/10, 070b/16, 071b/15, 072a/03, 073a/15, 073b/13, 074b/13, 075a/19, 075b/04, 075b/05, 076b/05, 077a/12, 077b/19, 079a/04, 079b/05, 080a/13, 080a/15, 080a/19, 080b/03, 080b/11, 080b/13, 081a/02, 081a/16, 081b/05, 082a/16, 082b/12, 082b/18, 083a/20, 085a/14, 085a/17, 085b/11, 086a/05, 086a/07, 086b/13, 086b/18, 087a/03, 091b/05, 091b/09, 091b/10, 092b/20, 093a/02, 093a/15, 093b/07, 094a/09, 094a/15, 094b/03, 095b/13, 095b/14, 095b/16, 096a/06, 096a/15, 096a/16, 096b/10, 096b/11, 097a/10, 097a/11, 097a/16, 097b/15, 097b/21, 098a/14, 099b/12, 101b/10, 102b/10, 102b/19, 104a/08, 104b/04, 104b/07, 104b/14, 104b/21, 105a/04, 105a/06, 105b/06, 105b/08, 106a/01, 106a/07, 106a/11, 106a/13, 106a/15, 106a/16, 106a/18, 106b/02, 106b/04, 106b/06, 106b/11, 107b/11, 108a/07, 108a/08, 109a/08, 109a/20, 109b/08, 110a/04, 110a/05, 110a/10, 110a/12, 110b/08, 110b/10, 110b/11, 110b/12, 110b/15, 110b/16, 111a/21, 111b/02, 111b/03, 111b/05, 118b/12, 120a/19, 121b/07, 121b/13, 122a/03, 122b/05, 123a/06, 130a/14, 132b/20, 133a/09, 133a/16, 133a/21, 133b/04, 133b/06, 133b/14, 140b/07, 140b/12, 142a/06, 142a/09, 146b/21, 147a/20, 154a/14, 154b/08, 154b/09, 160b/11, 161a/11, 162a/01, 162a/04, 162b/02, 162b/05, 162b/06, 162b/07, 163b/16, 164a/09, 165a/21, 166b/10, 167b/21, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 170b/13, 171b/09, 172b/02, 175a/11, 175b/05, 178a/19, 178b/06, 178b/08, 179a/02, 180a/12, 180a/19, 183a/05, 183a/12, 183b/14, 184a/11, 184a/12, 187b/17, 189b/16, 190a/20, 190b/10, 190b/14, 191a/06, 191a/09, 193a/02, 194a/03, 197b/10, 198b/03, 200a/06, 200b/03, 201b/02, 201b/21, 202b/01, 202b/18, 203a/14, 204a/15, 204b/08, 210b/15, 210b/16, 211b/09, 211b/10, 212b/10, 216b/11, 217a/15, 217b/05, 218a/20, 218b/03, 219a/08, 220b/02, 221b/14, 222a/01, 222a/16, 225b/03, 225b/07, 228a/11, 228b/04, 229a/10, 229b/15, 231a/19, 231b/17

a.+ uma 089a/02, 170a/09

a.+ uñ 034a/12

Öad [Ar.] Sayı, adet.

Öa. 047b/13

Öa.+ ların 115b/17

Öād [Ö.] 1. Kuran'da adı geçen eski bir Arap kavmi. 2. Ad Kavminin bir padişahı.

Öā. 028a/10, 133b/21, 150b/03, 151b/05, 160b/05, 161a/07, 161b/05, 161b/08, 162a/15, 167b/04, 167b/07

Öā.+ ıla 150b/01

aÖā [Ar.] Düşmanlar.

a. 048a/08, 074b/15, 179b/16

a.+ dan 075a/17

a.+ sından 104a/15

a.+ sını 151a/12

Öādālet [Ar.] Hak ve hukuku gözetme, doğruluk.

Öā. 009b/12, 036b/20, 068a/13, 090a/18, 092a/16, 164b/01

Öā.+ e 068a/09

Öā.+ i 231b/14

Öā.+ ile 093a/05

Öādāvet [Ar.] Düşmanlık.

Öā. 146a/09, 155a/16, 172b/07, 200a/01, 212a/06

Öā.+ inden 221b/13

Öā.+ leri 220b/01

Öādāvet iT- [Ar.+Tr.] Düşmanlık etmek.

Öā.- üp 084a/18

Öādd eyle- [Ar.+Tr.] Saymak, farzetmek.

Öā.-mişlerdür 106b/18

Öāded [Ar.] (bk. Öadet)

Öā. 105b/14, 121b/10, 174a/14, 178a/08

Öā.+ den 030b/18, 047a/21

Öā.+ i 199a/09

Öā.+ ince 197a/08, 199a/13

Öāded-i muÖāyyen [Ar.+Tr.] Kesin bir sayı.

Öā.+e 199a/07

ādem [Ö.] 1. Hz. Adem. 2. Kişi adı.

ā. 005a/15, 008a/21, 015b/18, 016a/01, 016a/02, 162b/02, 180a/12

ā.+ e 200a/12

ā.+ i 200b/10

ādem [Ar.] 1. İnsan. 2. Adam.

ā. 005a/15, 008a/13, 013a/05, 013a/06, 013a/12, 014a/01, 017b/05, 018a/03, 025b/07, 028a/03, 028a/12, 033b/15, 034b/21, 035a/16, 035b/04, 047a/15, 047a/16, 049b/10, 051a/12, 053b/07, 056b/12, 056b/21, 057a/21, 061a/03, 064a/04, 064a/09, 064a/11, 065b/20, 067a/07, 088a/01, 088a/19, 090b/19, 093a/20, 095b/17, 095b/18, 096a/20, 096b/08, 115b/05, 115b/17, 117a/10, 117b/18, 118a/01, 118a/20, 118b/06, 119a/18, 119b/21, 120b/13, 123a/02, 125b/04, 125b/17, 127b/19, 127b/20, 128a/15, 128a/18, 129a/10, 129b/06, 131b/18, 138b/11, 140a/02, 140a/07, 140a/10, 140a/20, 140a/21, 143a/10, 145b/03, 154b/12, 155b/02, 156b/03, 157b/18, 158a/08, 158b/02, 158b/21, 159b/10, 160b/21, 161a/06, 161a/17, 161b/12, 162a/16, 162b/15, 163a/10, 168a/13, 169a/16, 170b/02, 171a/07, 171b/19, 172b/11, 176a/08, 177a/16, 177b/09, 177b/11, 180a/01, 182b/17, 182b/19, 183a/10, 184a/16, 186a/11, 190b/06, 190b/12, 190b/19, 191b/10, 194b/03, 194b/20, 199b/05, 201b/21, 202a/04, 206a/15, 207b/20, 208b/08, 209b/08, 210a/07, 210a/09, 210a/13, 210a/15, 210a/20, 212a/13, 214b/06, 218a/12, 218a/16, 219b/01, 222b/18, 223a/17, 223a/20, 223b/11, 223b/18, 224a/09, 230a/05, 230a/14, 231b/10

ā.+ de 094a/21

ā.+ den 050b/17, 156a/08, 175b/10

ā.+ dür 080a/13

ā.+ e 147b/18, 200a/21, 206a/01, 210a/18, 216a/06

ā.+ i 022b/13, 044b/12, 120b/13, 120b/21, 126a/01, 126b/15, 127b/17, 127b/20, 151b/14, 202a/04, 222a/13, 223a/18, 223b/18, 224a/05

ā.+ idi 042b/07, 086a/21, 109b/06, 117b/05

ā.+ idiler 207b/15

ā.+ ile 013b/17, 087a/03, 119b/02, 210a/17

ā.+ ine 223a/19, 230a/07

ā.+ ini 160a/06

ā.+ iyle 202a/06

ā.+ le 126b/21

ā.+ ler 022b/15, 031a/13, 043b/13, 044a/03, 059b/21, 090a/16, 117b/09, 119a/17, 121a/07, 132a/14, 151b/19, 161a/02, 202a/12, 230b/20

ā.+ lerden 189b/08

ā.+ lere 153a/09

ā.+ leri 158b/18, 208b/11

ā.+ lerinden 043b/18

ā.+ lerine 216a/05

ā.+ lerinüñ 074b/06

ā.+ lerün 052a/08, 223b/21

ā.+ ün 125b/08, 145b/09, 159a/19, 199b/04, 200b/01

ādemj [Ar.] 1. Birinin hizmetinde görevli kişiler. 2. İnsan.

ā. 193a/11

ā.+ ler 162b/18

ā.+ leri 052a/11

ā.+ lerin 059b/03, 059b/07

ādem-i nebī [Ö.] (bk. ādem paygāmbar)

ā. 005a/19, 69a/02, 114b/18, 120b/21

ādem oğlan(lar)ı [Ar.+Tr.] İnsanoğlu.

ā. 025b/19, 115a/19, 197b/17, 200a/18

ā.+ ndan 199b/17

ā.+ nuñ 161b/13

ādem paygāmbar [Ö.] Dünyadaki ilk insan ve ilk peygamber.

a. 018b/14

ā.+ ı 161b/20

ā.+ uñ 005b/06, 022b/01

Öāden [Ö.] Yemen'de bir şehir.

Öā.+ e 003a/03, 113b/20

Öādet [Ar.] Sayı, tane.

Öā.+ e 062a/13

ÖādeT [Ar.] Alışılmış şey, gelenek.

Öā. 032a/14, 081b/06, 099a/08, 105a/02, 211b/04, 224a/18, 229b/16, 230b/12

Öā.+ e 005a/01, 109a/17

Öā.+ i 037b/03, 057b/21, 067b/07, 083a/05, 096b/18, 124b/18, 124b/19, 125a/02, 127a/14, 211b/07, 219b/11

Öā.+ idi 103a/02, 109a/14, 181b/14

Öā.+ in 124b/18, 124b/19

Öā.+ ince 007a/05, 032b/20, 223b/11

Öā.+ leri 095b/07, 107a/06, 109a/21, 131a/09, 173a/15, 204a/02, 205a/10, 211a/06, 225b/16, 230b/09, 230b/20

Öā.+ lerin 125a/04

Öā.+ lerince 008a/14, 022b/19, 025a/15, 035b/18, 037b/12, 050a/16, 060b/14, 081b/04, 081b/15, 089a/21, 095b/04, 099a/20, 100a/05, 130b/04, 131a/14, 153a/17, 167a/10, 229a/09, 232a/12

Öādet ol-[Ar.+Tr.] Gelenek haline gelmek.

Öā.-dı 030b/01

Öā.-mağula 074a/14

Öādet-i şerīfe [Ar.+Tr.] Soylu gelenek.

Öā.+leri 116b/06

Öādetullah [Ar.] Allah'ın töresi.

Öā. 011a/13

adım [Tr.] Yürürken iki ayak arasındaki mesafe.

a. 010b/05, 174a/12, 174a/18

a.+ ı 170b/02

adına [Tr.] Biri için, birinin yerine.

a. 030a/04, 030a/08, 030a/12, 035a/15, 066a/15, 081a/13, 083a/17, 083b/11, 086a/10, 086a/13, 087a/20, 089a/04, 089a/06, 089a/13, 089a/15, 089a/17, 096a/17, 170a/10, 171a/14, 181a/21, 149b/07, 170a/08, 170a/10, 192b/06, 219a/21, 222b/07, 222b/09, 223a/13,

a.+ ydı 099b/17

Öādī [Ar.] Sıradan, kalitesiz.

Öā. 117a/15

Öādīl [Ar.] Adaletli.

Öā. 009a/06, 091b/21, 092a/10, 092b/18, 094a/19

Öādīl-i kebīr [Ö.] Kişi ismi.

Öā. 094b/17

Öādīl-i sağır [Ö.] Kişi ismi.

Óā. 094b/17
Óadīm [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 Óa. 028a/09, 029a/07, 029b/20, 032a/05
 Óa.+ den 029b/19, 032a/09
 Óa.+ idi 028a/20
 Óa.+ üñ 029a/12, 029b/10
Óadīm bin minkāvuş [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 Óa. 032a/03
Óadīm oğlu şeddād [Ö.] (bk. şeddād)
 Óa.+ üñ 030b/12
Óadīmü'l-melik [Ö.] Eski Mısır padişahı Adīm'in defnedildiği kubbe. Óa. 029b/15
Óad iT- [Ar.+Tr.] Saymak.
 Óa.-dükleri 125b/19
 Óa.-erler 172a/02
ad iT- [Tr.+Tr.] 1. Ad bırakmak. 2. Niyet etmek.
 a.-miş 004a/04
 a.-düp 104b/12
Óād kavmı [Ö.] Kuran'da adı geçen eski bir Arap kavmi
 Óā. 027a/03, 035b/09, 035b/10, 160b/07, 161a/11, 167a/01
 Óa.+ nuñ 161b/05, 161b/08, 167b/04, 167b/07
Óadl [Ar.] Adalet.
 Óa. 021b/17, 091a/18, 093a/06, 111a/01, 149a/11, 190b/11
 Óa.+ dur 089b/14
 Óa.+ ıla 003b/01, 062b/16
 Óa.+ ından 111a/13
 Óa.+ ıyla 056b/07
 Óa.+ uñ 211a/20
Óadl-ı dīvān [Ar.+Ar.] Adaletli kurul.
 Óa.+ın 082a/12
Óadl ü dād [Ar.+Ar.] Adalet.
 Óa. 037b/07, 047b/01, 053a/19, 093a/11, 094b/13, 109a/03, 102a/12, 111a/03, 112b/18
 Óa.+a 025b/03, 068a/09, 085a/16
 Óa.+ı 083a/12, 109a/16
Óadl ü dād iT- [Ar.+Tr.] Adaletli davranmak.
 Óa.-di 090b/16
 Óa.-erdi 091a/16
 Óa.- üñ 105a/15
adla- [Tr.] (bk. atla-)
 a.- yup 014b/10
Óadü [Ar.] Düşman.
 Óa. 044a/05, 056b/02, 060a/07, 074b/02, 074b/03, 074b/20, 075a/01, 078a/17, 090a/15, 157a/11, 157a/14, 157b/12, 157b/14, 157b/20, 166a/02, 229a/21
 Óa.+ dan 149b/21, 229b/01
 Óa.+ dur 128b/03
 Óa.+ lar 075a/02
 Óa.+ ları 070b/06, 070b/07
 Óa.+ larına 063a/11
 Óa.+ larından 172a/13, 231a/09
 Óa.+ larını 115a/08
 Óa.+ larımızı 051b/19
 Óa.+ ñ 072a/04
 Óa.+ nuñ 166a/03
 Óa.+ ñuzuñ 050b/04
 Óa.+ sı 023a/11, 046a/14, 196a/14
 Óa.+ sına 082b/04
 Óa.+ sından 046a/11, 078a/19
 Óa.+ sını 063a/21
 Óa.+ sıyla 155a/18
 Óa.+ ya 045b/20
 Óa.+ yıla 079b/07, 102a/16
 Óa.+ yiçün 074b/19
 Óa.+ yla 214b/14
āfāk-ı Óālem [Ar.+Ar.] Tüm ufuklar.
 ā.+ de 063a/03
 ā.+ i 228a/02
āfāk-ı memālik [Ar.+Ar.] Tüm memleketler.
 ā.+ de 003a/04
āfāk-ı memālik-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] İslam dini hüküm süren tüm memleketler.
 ā. 100a/13

āfāt [Ar.] Afetler, felaketler.
 ā. 025b/20
āferin eyle- [Far.+Tr.] Tebrik etmek.
 ā.-diler 082a/13
āfet [Ar.] Yıkıcı doğa olayı, felaket.
 ā. 127b/08, 141a/09, 141a/17, 141a/18, 141b/04, 141b/06, 141b/10, 153b/13, 153b/21
 ā.+ den 141b/04, 141b/11
 ā.+ ler 134b/16, 134b/17, 174a/01
 ā.+ üñ 141b/05
āfet-i semāviye [Ar.+Ar.] Gökyüzünden gelen afet.
 ā. 011b/18
āfet-i semāviyye [Ar.+Ar.] (bk. āfet-i semāviye)
 ā. 115b/06
afÖj [Ar.] Yılan.
 a. 023b/21, 024a/02, 024a/03, 024a/19, 024b/01, 078b/07, 136b/10
Óafife [Ar.] İffet sahibi, namuslu.
 Óa. 085a/06
āfitāb [Far.] Işık, aydınlık.
 ā.+ ı 003a/15
 ā.+ ından 113b/06
 ā.+ ıyla 091a/18
āfitāb-ı devlet [Far.+Ar.] Devletin parlak zamanı.
 ā.+ leri 231b/19
afrikayye [Ö.] Afrika.
 ā. 008a/06, 008a/08, 063b/13, 081a/01, 152a/02, 155b/12, 161a/05, 169b/07
 a.+ ye 009b/14
afrutiti [Ö.] Zühre yıldızı; Venüs.
 a. 141b/01, 141b/10
Óafv [Ar.] Bağışlama.
 Óa.+ ı 003a/13
Óafv iT- [Ar.+Tr.] Bağışlamak.
 Óa.-di 155b/10
 Óa.-e 102b/03
afyon [<Far. efyūn] Afyon, haşhaş.
 a. 173a/20
ağ [Tr.] Balık ağı.
 a. 014a/03, 133a/01, 133a/03
 a.+ ı 014a/03
 a.+ ları 014a/03
 a.+ larına 014a/04, 129a/21
ağ- [Tr.] 1. Yükselmek. 2. Tırmanmak.
 a.- ar 206a/18
 a.- di 051b/13, 205b/09
 a.- dılar 137b/14, 179a/07, 206a/19
ağa [Tr.] Toplumda sözü geçen varlıklı kimse.
 a.+ ları 225b/14
 a.+ larına 220b/10
ağaç [Tr.] Ağaç.
 a. 006a/11, 008b/09, 018a/11, 019a/18, 019b/06, 019b/07, 023a/18, 033a/18, 033b/11, 035a/13, 048a/12, 048a/13, 048a/14, 048a/16, 048a/18, 118a/01, 118a/08, 125b/05, 126b/18, 139a/21, 152a/06, 152a/07, 152a/15, 170b/19, 176a/14, 176b/05, 183b/04, 186a/08, 186a/09, 188b/12, 203a/01
 a.+ a 013b/02, 019b/06, 186a/09, 227a/15
 a.+ dan 013b/03, 014a/05, 018a/11, 021b/10, 023a/18, 032b/12, 036b/03, 042b/12, 042b/15, 067a/21, 117b/18, 129b/14, 152b/17, 183b/06, 227a/15
 a.+ dur 013b/03, 014a/06, 170b/17, 183b/02
 a.+ ı 013a/21, 013b/04, 013b/07, 014a/10, 043a/07, 044b/12, 048a/15, 119a/16, 169b/19, 171b/11, 171b/13, 175a/08, 175a/09, 177b/06, 183b/02, 184b/05, 184b/16, 186b/03, 188b/14, 191a/17, 191b/09, 191b/12, 203a/03
 a.+ ıdı 188b/13
 a.+ ıla 132a/21
 a.+ ın 186a/06
 a.+ ından 013b/08, 162a/18, 198a/07
 a.+ mı 169b/21
 a.+ muñ 006b/19, 184b/11
 a.+ ıyla 172a/19

a.+ lar 010b/05, 010b/07, 010b/09, 013b/04, 016b/13, 037a/12, 057a/09, 166a/17, 186a/12, 186b/01, 227a/15
a.+ lara 186a/02
a.+ lardur 186b/01
a.+ ları 006b/18, 013b/09, 167a/13, 167a/16, 176b/18, 186b/04, 190a/02, 203a/02
a.+ larıdur 186a/18
a.+ larıla 128a/14, 153a/04, 224a/03
a.+ ların 063b/02, 185b/21
a.+ larına 203a/06
a.+ larından 009b/13, 167a/13
a.+ larını 203a/11
a.+ larının 010b/03, 191a/19
a.+ ların 006b/18, 172a/19, 186b/05
a.+ uñ 186b/11, 202b/19, 203a/01

ağaç kavımı [Tr.+Tr.] Turuncgillerden,yaprakları mavimsi pembe bir ağaç; utruç; citrus medica.
k. 006b/19, 006b/21, 218b/02, 218b/03

ağaçlık [Tr.] Ağaçlık, ağacı çok yer.
a.+ lar 164a/17

ağaçlu [Tr.] Ağaçlı.
a. 048b/08

ağaçsuz [Tr.] Ağaçsız.
a. 146b/06

ağadimon [Ö.] Kişi adı.
a. 139b/04, 139b/05

āgāh [Far.] Haberli, bilgili, uyanık.
ā. 004a/11
ā.+ ıdı 027a/09
ā.+ ıdılar 115a/12

āgāh it- [Far.+Tr.] Haberdar etmek.
ā.-mişidi 153b/08

āgāh ol- [Far.+Tr.] Haberdar olmak, bilgi sahibi olmak.
ā. 005a/13, 107a/01, 132a/09, 139a/10, 146b/02, 199a/03, 200b/17, 225a/20
ā.-dılar 214a/08
ā.- ıcağ 082a/17, 089a/17
ā.-uñ 206b/17, 207a/12

āgāh olma- [Far.+Tr.] Haberdar olmamak, bilgi sahibi olmamak.
ā.-dı 184a/07, 222a/06
ā.-z 032b/06
ā.- yup 039a/11

āgāh eyle- [Far.+Tr.] Haberdar etmek, bilgilendirmek.
ā.-diler 204b/12

ağar- [Tr.] Aklaşmak, beyazlamak.
a.- miş 140a/06

āgāz [Far.] Başlama, başlangıç.
ā. 002a/14, 068a/09

āgāza gel- [Far.+Tr.] Şarkıya başlamak.
ā.-üp 187a/16

ağır [Tr.] 1. Hafif olmayan, ağır. 2. Değeri fazla. 3. Zorlayıcı, çetin.
a. 027b/20, 040a/02, 051a/10, 069b/05, 102a/14, 138b/13, 153a/02, 175b/11, 221a/17, 223b/15, 229a/09
a.+ ı 039b/21
a.+ ından 175b/14

ağırlık [Tr.] Ağırlık.
a.+ ların 040b/01
a.+ larında 040b/02

ağırlık baş- [Tr.+Tr.] Gevşeyerek uyku durumuna geçmek.
a.-ardı 189a/18

ağırluğ [Tr.] (bk. ağırlık)
a.+ ı 039b/18

ağıstus [Ö.] Roma imparatoru Augustus.
a. 078a/03

ağıstus [Ö.] (bk. ağıstus)
a.+ ı 078b/16

ağıstus [Ö.] (bk. ağıstus)
a. 078a/16, 078b/09, 078b/19
a.+ a 079a/03

ağıstus kıysar [Ö.] (bk. ağıstus)
a. 078a/03, 078a/09, 078a/14, 079a/05, 079a/06

ağ(t)z [Tr.] 1. Yüzde konuşmaya, yemeye ve solunuma

yardımcı olan organ. 2. Bir yerin veya eşyanın giriş bölümü. 3. Keşişim noktası, kavşak. 4. Söylem.
a.+ da 185b/10
a.+ ı 126b/08, 127b/12, 138b/04, 142a/19, 145b/12, 171a/02, 175b/20, 210a/18
a.+ ın 039b/12, 053b/14, 128a/04, 128a/06, 128a/08, 128b/07, 176a/01
a.+ ına 039b/13, 041b/09, 128a/05, 128b/08, 138a/08, 138b/12, 144a/16, 166b/06, 171a/07, 185b/13, 195a/13
a.+ ında 014b/14, 015a/03, 019b/19, 027a/18, 136b/04, 136b/12, 145b/08, 171a/08, 175b/19, 185b/19
a.+ ından 014b/07, 014b/13, 033a/02, 033b/02, 041b/13, 073b/13, 075a/16, 119b/06, 127a/17, 128a/03, 128b/08, 138a/09, 138b/12, 191a/08, 191a/10, 191a/12, 192a/02, 210a/16
a.+ ını 127b/14, 195a/13
a.+ ları 199b/03, 209b/14
a.+ ların 121b/21
a.+ larına 014b/17, 055b/15, 082b/03, 195b/05
a.+ larındağı 014b/14
a.+ larından 014b/19, 016b/03, 049b/11, 116b/01

ağla- [Tr.] Yoğun duyguların etkisiyle gözyaşı dökmek.
a.- dı 050a/18, 092a/18, 098a/01, 156a/18, 175a/18, 197b/07, 210b/18, 222a/02, 223a/21
a.- dılar 067a/13, 211a/02, 225a/09
a.- rdı 163b/07
a.- rın 098a/03, 175a/19
a.- r mısın 098a/02
a.- rsın 175a/19
a.- sun 113a/18, 113b/02
a.- yup 092a/18, 134a/12

ağlama- [Tr.] Ağlamamak.
a.- zın 098a/02

ağlat-[Tr.] Bir başkasının ağlamasına neden olmak.
a.- dı 100a/08, 101b/17
a.- dılar 225a/09

ağniyā [Ar.] Gözü gönü tok olanlar.
a. 168a/08

ağrı- [Tr.] Rahatsız edici acı duymak, sancımak.
a.- yan 125b/08, 129a/11
a.- yana 129a/06

ağrı [Tr.] Rahatsız edici acı, sancı.
a.+ sı 125b/08
a.+ sına 127b/03, 129a/08

ağu [Tr.] Ağı, zehir.
a. 056b/03, 056b/21

ağula-[Tr.] Zehirlemek.
a.- dılar 017a/05
a.- yup 019b/13

ağulan- [Tr.] Zehirlenmek.
a.- miş 059b/17

ağulu [Tr.] (bk. ağulu)
a. 129b/07

ağulu [Tr.] Ağılı, zehirli.
a. 013b/18, 023a/19, 078a/21, 127b/07, 129a/20, 129b/02, 189a/14, 190b/16

ağyār [Ar.] Yabancılar.
a.+ dan 221b/07

aḥād [Ar.] Kişi.
a. 026a/08, 027b/18, 044b/16, 052b/01, 060a/06, 060b/08, 076a/06, 098a/14, 103b/14, 139b/01, 197b/15, 212b/21, 230a/08

aḥād [Ar.] Pazar günü.
e. 181a/15

aḥādīş [Ar.] Hadisler.
a.+ de 200a/18, 218a/21

āhar [Ar.] 1. Başka. 2. Başkası.
ā. 029a/04, 044b/11, 045a/20
ā.+ a 035a/01

aḥās [Ar.] En özel.
e.+ ıydı 165b/02

aḥās-ı ḥ'ās [Ar.+Ar.] Seçkinlerin en özel
e.+ ıydı 107b/14

aḥbār [Ar.] 1.Haberler 2. Bilgiler, rivayetler.

a. 006b/08, 010b/18
a.+ dan 008b/05, 162b/08
a.+ ı 005a/12, 108b/13, 116a/12
a.+ ıla 004a/21
a.+ ında 121b/07
a.+ ından 116b/15
a.+ ını 209a/08
ahbār-ı Ŗacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf rivayet.
a.+ si 016a/05, 148b/14
ahbār-ı milk-i mısır [Ar.+Ar.+Ŗ.] Mısır memleketiyle ilgili haberler.
a.+ ı 004b/07
ahbār-ı muhtelif [Ar.+Ar.] Farklı haberler.
a.+ nün 145a/20
ahbār-ı Ŗömr [Ar.+Ar.] Ŗömrün süresinin bilgisi.
a.+ inden 199a/01
aĥcār [Ar.] Taşlar.
a. 075a/10
Ŗahd [Ar.] 1. Yemin. 2. Verilen söz. 3. Antlaşma. 4. Devir, zaman.
Ŗa. 113a/08, 159b/02, 159b/07, 230a/09
Ŗa.+ ı 040a/06, 059b/01, 160a/07, 183a/08, 208a/21
Ŗa.+ ına 057a/01, 091b/02
Ŗa.+ ında 053a/21
Ŗa.+ ından 098a/08
Ŗa.+ uña 038b/15
Ŗahd eyle- [Ar.+Tr.] Söz vermek.
Ŗa.- di 222a/05
Ŗa.- se 091b/02
Ŗahd-ı Ŗadl [Ar.+Ar.] Adalet zamanı.
Ŗa.+ ında 003b/02
Ŗahd-ı medjd [Ar.+Ar.] Uzun zaman.
Ŗa.+ den 114a/08
Ŗahd-ı üstüvār [Ar.+Far.] Güvenilir antlaşma.
Ŗa. 212a/04
Ŗahd iT- [Ar.+Tr.] 1. Söz vermek. 2. Vadetmek.
Ŗa.- di 098a/07
Ŗa.- düğünün 159b/14
Ŗa.- düğünü 159b/07
Ŗa.- mişidi 102b/09
Ŗahdlaş- [Ar.+Tr.] Sözleşmek, anlaşmak.
Ŗa.- dılar 071b/05
Ŗahd-nāme [Ar.+ Far.] Yazılı antlaşma belgesi.
Ŗa. 209b/20
āhen [Far.] Demir.
s.+ de 003a/12
āheng [Far.] 1. Niyet, kasıt. 2. Teşebbüs.
ā.+ in 007a/08
ā.+ ine 208a/20
āheng iT- [Far.+Tr.] Teşebbüs etmek, girişmek.
ā.- diler 084b/10, 155a/21
ā.- e 204b/15
ā.- eler 212a/02
ā.- üp 095b/20
āher [Ar.] Diğer, başka.
ā. 029b/09, 109a/12, 132a/05, 138a/03, 146a/16, 150b/07, 177b/07
āheste [Far.] Ağır ağır, yavaşça.
ā. 205a/10, 205a/13
āh-ı derün [Tr.+Far.] Gönlün ahı.
a.+ um 004a/09
āhı tut- [Tr.] Bedduası gerçekleştirmek.
a.- up 038a/09
āhir [Ar.] 1. Sonuç olarak, sonunda, sonuna kadar anlamındaki zarf fiil. 2. En sondaki, sonuncu. 3. Başka, diğer. 4. Son.
ā. 002b/15, 004a/14, 005b/01, 007a/06, 007b/06, 007b/20, 009a/04, 009b/02, 009b/05, 012b/21, 014b/21, 015b/05, 016b/07, 016b/18, 017b/01, 018a/19, 020a/01, 020a/13, 021a/02, 021a/07, 021b/21, 022a/03, 023a/07, 023a/11, 024b/02, 026a/07, 026b/04, 027b/17, 030b/04, 030b/08, 030b/13, 031b/11, 032a/16, 034a/03, 035b/12, 035b/15, 036a/09, 036b/10, 036b/16, 037b/10, 038a/03, 038a/04, 038b/01, 038b/21, 039a/03, 039a/16, 039a/19, 042a/01, 042b/21, 046b/14,

047b/11, 050a/10, 050b/15, 051a/11, 051b/12, 052a/16, 054a/02, 054b/03, 056b/09, 059a/20, 059b/10, 063a/14, 063b/19, 066b/03, 067a/15, 068b/12, 070b/10, 071b/06, 072b/01, 072b/12, 073a/14, 075b/09, 080a/13, 081b/20, 084b/20, 085b/01, 085b/15, 086a/11, 086b/17, 086b/20, 087a/09, 087b/04, 087b/21, 088b/15, 093a/11, 093b/18, 096a/15, 096b/01, 096b/19, 097a/05, 097a/16, 097b/13, 098a/10, 101b/07, 102b/14, 103a/05, 103a/13, 103a/17, 103b/09, 104a/12, 104b/04, 104b/18, 105a/04, 106a/04, 106b/02, 108a/05, 108b/03, 108b/06, 109b/03, 110a/02, 111a/20, 112a/20, 113a/21, 118a/14, 118b/03, 122a/08, 122b/15, 124a/16, 124b/04, 127b/02, 130b/14, 131a/16, 133a/11, 134a/14, 135b/11, 137b/10, 137b/14, 139a/18, 140b/12, 141b/07, 143b/01, 145a/09, 146a/13, 150a/07, 152b/14, 154b/03, 155a/13, 156a/02, 159a/06, 164b/16, 164b/19, 165a/19, 168a/05, 169a/12, 170a/08, 170a/14, 171a/06, 171a/13, 171b/16, 176b/13, 178b/13, 179b/06, 191b/01, 191b/07, 191b/18, 192b/17, 192b/21, 193a/18, 194a/08, 196b/07, 197b/12, 197b/19, 198b/15, 201a/08, 201a/17, 202b/11, 204b/06, 205a/12, 207a/10, 208b/10, 208b/14, 209b/06, 212a/09, 212a/11, 212a/18, 212b/13, 216b/09, 218b/16, 219a/15, 220a/07, 220b/05, 221a/04, 221a/10, 221b/05, 221b/11, 222a/14, 222b/03, 223b/08, 227b/06, 228b/04, 230a/13, 231a/21
ā.+ de 087a/08, 108a/11, 121a/11
ā.+ e 008b/03, 093a/13, 105a/04
ā.+ i 003b/16, 034a/10, 034a/11, 085a/20, 106b/15
ā.+ inde 083a/06, 228a/01
ā.+ ine 057b/17, 101a/08, 105a/21, 155b/06, 193b/08
ā.+ iyidi 078b/01
ā.+ kileri 077b/19, 086b/19, 106b/19, 216b/16, 217b/16
ā.+ kişi 087b/16, 093b/04, 201a/04
ā.+ kisidür 107b/15
ā.+ lerinde 104b/20
ā.+ leri idi 230a/19
āhiret [Ar.] Ŗöbür dünya.
ā. 018a/20, 034a/11, 042b/10, 088b/13, 092b/19, 094b/19, 106b/09
ā.+ de 105a/18
ā.+ i 164b/11
āhir-i iĥtirāk [Ar.+Ar.] Bir gezegenin Güneş'e yaklaşmasının son evresi.
ā.+ da 141b/09
āhir-i kelām [Ar.+Ar.] Son söz.
ā. 207b/19
āhir-i kitāb [Ar.+Ar.] Kitabın sonu.
ā.+ da 085b/11
āhir-i Ŗömr [Ar.+Ar.] Hayatın son zamanları.
ā.+ inde 101a/17
āhir iT- [Ar.+Tr.] Sonlandırmak.
ā.- er 033b/13
ā.- üp 105b/03
āhir idil- [Ar.+Tr.] Sonlandırılmak.
ā.- irdi 130a/10
āhir ol- [Ar.+Tr.] 1. Sona ermek, bitmek. 2. Ölmek.
ā.- an 087a/01
ā.- dı 078a/01, 080a/06, 097a/20
ā.- ınca 136a/06, 192b/08, 226a/03
ā.- ıncaya 124a/11
ā.- masıdır 212b/18
ā.- up 006a/04, 035b/16, 061b/10, 108a/02, 112a/08, 217b/10
āhirü'l-emr [Ar.+Ar.] Nihayet, en sonunda.
ā. 027a/11, 060b/06
āhir zamān [Ar.] Kıyamete yakın zaman.
ā. 052b/06, 052b/10
ā.+ a 136a/13
ā.+ da 007b/06
āh iT- [Tr.+Tr.] Beddua etmek.
a.- di 093b/11

a.-erdüm 224a/16
âh itme- [Tr.+Tr.] Beddua etmemek.
 a.-di 002b/04
ahkâm [Ar.] 1. Hükümler, kanunlar. 2. Yıldızlara bakılarak yapılan gelecek tahminleri.
 a. 120a/15, 120a/18, 148a/13
 a.+ ı 002a/11, 104b/10, 135a/02
 a.+ ın 148a/17
 a.+ um 151b/11?
ahkâm-ı sene [Ar.+Ar.] O yıl olacak olayların tahmini.
 a.+yi 148a/16
ahlâk-ı hasene [Ar.+Ar.] Güzel huylar.
 a.+sini 101a/16
ahlâk-ı seyyi'e [Ar.+Ar.] Kötü huylar.
 a.+ye 101a/16
ahmak [Ar.] Aptal.
 a.+ ı 015b/14
ahmâl [Ar.] Yükler.
 a. 088a/12
ahmed [Ö.] 1. Kişi adı. 2. Hz. Muhammed'in sıfatı.
 a. 080b/11, 105a/04, 110a/04, 110b/11
 a.+i 080b/15, 105a/08
 a.+ dür 142b/13
 a.+ üñ 081a/08
ahmed bin Öaliyy bin el-İşîdî [Ö.] İhşid hükümdarı.
 Öa. 217b/16
ahmed bün el-İşîdî [Ö.] İhşid hükümdarı.
 a. 228b/04
ahmed bin tulun [Ö.] Tolunoğulları Devleti'nin kurucusu.
 a. 118a/16, 118a/19, 118b/10, 138b/15, 138b/20, 177b/12, 183a/09, 183a/13, 183a/15, 217a/07, 217a/17, 217b/05, 218a/09
 a.+a 118b/03, 183a/11
 a.+ uñ 040a/11, 217b/14
ahmedî [Ar.] Ahmet bin Tulun'un kendi adına kestirdiği altın.
 a. 118b/17
ahmed paşa [Ö.] Bir Mısır valisi.
 a.+ya 114a/19
ahmedü'l-kırmî [Ö.] Mısır'da bir padişah.
 a. 082a/14
ahsen [Ar.] Daha güzel.
 a. 010a/17, 113a/16
 a.+i 165b/02
ahsen-i hâl [Ar.+Ar.] En güzel durum.
 a. 230a/13
ahsen-i siyâset [Ar.+Ar.] En güzel siyaset.
 a.+ile 056b/06, 062b/04
ahsen-i şuret [Ar.+Ar.] En güzel suret.
 a.+ile 030a/09
ahsen-i vech [Ar.+Ar.] 1. En güzel neden. 2. En güzel üslup, tarz. 3. En güzel araç.
 a.+ile 085a/13, 095a/07
 a.+le 213a/03, 229b/19, 231a/13, 231b/06
ahşam [Tr.] Günün gecedan hemen önceki vakti, akşam.
 a. 057b/06, 057b/20, 163b/14, 201b/18, 205b/17, 231a/01
 a.+ a 014a/06, 025b/15, 044b/16, 045a/17, 057b/20, 124a/05, 144b/17, 152b/05, 175b/01, 178a/11, 213a/06, 230b/21
 a.+ dan 124a/05
 a.+ ın 020a/20
ahû [Far.] Ceylan.
 â. 003a/13, 161b/04
ahvâl [Ar.] 1. Haller, durumlar 2. Olaylar. 3. Şartlar.
 a. 166a/05, 184b/18, 200b/16, 210a/05
 a.+ a 005a/07
 a.+ dan 006b/07, 108b/19
 a.+ dur 005a/03, 079b/11
 a.+ ı 006b/15, 013a/10, 021a/11, 024b/12, 024b/13, 033b/21, 034a/16, 037b/19, 043a/08, 044a/14, 049a/01, 054b/02, 063b/17, 066b/12, 067a/17, 071a/13, 080b/21, 087a/14, 090a/04, 106b/21, 108b/01, 110a/07, 110b/09, 110b/17, 116a/06, 125b/04, 132a/13, 134a/03, 137b/17, 141a/09, 144b/14, 148a/12, 151a/12, 153b/14, 154a/07,

154a/08, 156b/09, 156b/21, 157a/03, 163a/13, 163a/20, 164a/07, 166a/04, 167b/07, 167b/16, 169a/19, 170a/04, 171a/18, 174a/09, 175a/13, 178a/16, 182b/14, 184b/11, 200b/13, 203b/16, 205b/19, 209a/07, 218b/20, 222b/02, 223a/04, 223b/09, 224b/15, 226b/19, 227b/08, 229b/18, 231b/20, 232a/06,
 a.+ ın 006b/14, 012a/01, 020a/21, 020b/07, 021a/09, 022b/05, 022b/07, 022b/14, 031b/12, 031b/13, 036a/13, 037b/07, 042a/06, 042b/12, 045b/19, 051a/19, 058a/04, 070a/14, 121a/20, 123b/15, 125b/07, 145b/09, 160a/08, 166a/21, 180b/12, 184a/04, 191b/19, 193a/03, 200b/15, 204a/01, 206b/16, 207a/09, 228a/05, 232a/02, 232a/09
 a.+ ına 014b/07, 042b/16, 054b/02, 069b/09, 090a/04, 115b/02, 124a/01, 124a/03, 166a/04, 172a/09, 181b/12, 188a/08, 210b/10
 a.+ ında 004b/20, 035b/14, 048b/04, 075a/13, 075a/15, 124b/15, 183a/09
 a.+ ından 005a/11, 051a/19, 115a/12
 a.+ ını 114b/06, 126b/19, 132a/08, 132b/17, 146b/02, 156a/03, 162b/17, 166b/12, 167b/07, 168a/15, 171a/01, 171a/18, 174b/05, 176a/05, 177b/04, 177b/09, 184b/16, 186b/14, 187b/19, 189b/17, 200b/17, 210b/05, 230b/04
 a.+ ınuñ 007a/04, 087a/10, 203a/20
 a.+ la 011a/03
 a.+ ları 082b/10
 a.+ ların 181a/02
 a.+ larından 115b/21
 a.+ uñ 161b/19, 211b/21
 a.+ uñuz 207a/04
 a.+ uñuza 068b/18
ahvâl-ı hyânet [Ar.+Ar.] İhanet durumu.
 a.+ın 196a/08
ahvâl-ı memleket [Ar.+Ar.] Memleket durumu.
 a. 231b/04
 a.+i 062b/12
ahvâl-ı mezkûre [Ar.+Ar.] Bahsi geçen durumlar.
 a.+yile 184b/14
ahvâl-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın durumu.
 a.+ dan 140b/07, 232a/21
ahvâl-ı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların durumu.
 a.+i 105a/03, 105a/17
ahvâl-ı nücum [Ar.+Ar.] Yıldızların durumları.
 a. 115b/02
ahvâl-ı sihr [Ar.+Ar.] Sihir yapma durumları.
 a.+i 075a/13
ahvâl-ı sinîn [Ar.+Ar.] Yılların durumları.
 a. 148b/04
ahyâr-ı ahhâr [Ar.+Ar.] Doğru, güvenilir haberler.
 a.+ı 004b/19
ahyâr-ı Öulemâ-yı hadîş [Ar.+Ar.+Ar.] Hadis bilginlerinin erdemlisi, güvenilir olanı.
 a.+dendür 218a/20
ahzân-ı dünyâ [Ar.+Ar.] Sıkıntı dünyası, bu dünya.
 a.+dan 198a/02
aķ- [Tr.] Suyun aşağıya meyilemesi, akmak.
 a.- an 119b/11, 126b/03, 196a/21
 a.- ar 013a/07, 014a/18, 016b/11, 048b/07, 120a/04, 120a/10, 120b/02, 120b/06, 120b/10, 121a/12, 121b/11, 122a/04, 122a/15, 122a/17, 132a/10, 132b/21, 133a/07, 138a/05, 166b/15, 169b/18, 172b/16, 176b/06, 182b/19, 184b/09, 185b/06, 185b/07, 185b/08, 189a/09, 190a/03
 a.- ardı 005b/13, 017b/03, 048b/05, 060b/05, 072a/13, 120a/04, 133a/01, 182b/21, 184b/08
 a.- aradı 005b/17, 017b/10
 a.- duğı 011a/17, 121a/12, 121a/18
 a.- mış 182b/09
 a.- up 062a/03, 120b/08, 169b/10
aķ [Tr.] 1. Beyaz renk. 2. Beyaz ırktan olan kimse. 3. Gözbebeğine inen beyaz leke.
 a. 007a/11, 007a/13, 011a/11, 011a/14, 016b/08, 018b/07, 026a/10, 029a/18, 029a/20, 029b/02, 029b/16, 036a/20, 037a/11, 041a/20, 049a/05,

064a/08, 065b/18, 085a/10, 095a/10, 095a/14,
102b/18, 118a/09, 119b/20, 122b/16, 123b/08,
127a/03, 127a/19, 129a/03, 134a/09, 138a/21,
140a/13, 142a/12, 146a/21, 150b/13, 150b/16,
158b/07, 161a/13, 166b/06, 166b/17, 172b/14,
183a/10, 185b/13, 188a/13, 195a/18, 199b/08,
219b/15
a.+ dur 172b/13
a.+ ı 059a/10
a.+ ıla 136b/15
Öağabınca [Ar.+Tr.] Hemen ardından, arkasından.
Öa. 094a/14, 106a/07, 108a/16, 114a/18, 126a/10,
173b/17
Öağablarınca [Ar.+Tr.] Hemen ardlarından, arkalarından.
Öa. 047b/11
Öağākīr [Ar.] Hekimlikte ilaç olarak kullanılan ya da ilaç
yapılan bitki kökleri.
Öa. 007b/12, 018a/15, 025a/14, 036a/14, 135b/21,
195b/12
Öa.+ dan 036b/12, 037b/12, 054a/16, 062a/13
Öa.+ la 027b/05
ağākīr-ı müdebbire [Ar.+Ar.] Önlem amaçlı saklanan bitki
kökleri.
035b/18
aÖkal [Ar.] En akıllı.
a.+ ı 015b/14
ağal [Ar.] En az.
a. 218a/11
ağālīm [Ar.] İklimler, memleketler.
a.+ e 120b/17
ağālīm-i islāmiyye [Ar.] İslam dini hüküm süren iklimler.
a.+de 100a/14
ağārib [Ar.] Akrabalar.
a. 223b/07
a.+ inden 146b/21
ağbāt [Ar.] Kiptiler.
a. 075b/02
ağça [Tr.] Her türlü madenî para, akçe.
a. 039b/17, 039b/18, 039b/20, 040a/02, 040a/04,
040a/09, 070b/01, 127a/03, 178a/14
a.+ dan 040a/03, 092b/08, 093a/07
a.+ lar 119a/08, 119a/11
a.+ ları 119a/03
a.+ larından 119a/05
a.+ nuñ 040a/05
a.+ sı 124b/13
a.+ sın 092a/20
a.+ sıyla 056a/01
a.+ ya 223b/14
a.+ yı 039b/19, 039b/20, 040a/07, 040a/08
ağçalık [Tr.] Ağçelik, akçe değerinde.
a. 130a/09
Öağd [Ar.] Sözleşme, antlaşma.
Öa. 114b/13
Öağd-ı şulh [Ar.+Ar.] Barış antlaşması.
Öa. 088a/06
Öağd-ı zıbağ [Ar.+Far.] Cıva madenini şekillendirme.
Öa. 026b/17
Öağd-ı imān [Ar.+Ar.] Karşılıklı güven anlaşması.
Öa. 113a/08
ağdām-ı ikdām [Ar.+Ar.] Kararlılıkla çalışma niyeti.
a. 212b/16
ağdām-ı ikdam id- [Ar.+Ar.+Tr.] Kararlılıkla çalışmak.
a.+ en 004b/08
ağdar- [Tr.] Dökmek, boşaltmak.
a.- alar 194b/01
ağdem [Ar.] En eski olan.
a.+ idür 149a/14
ağdeñiz [Tr.] Akdeniz.
a. 007a/01, 176a/06, 177a/07, 177a/11
a.+ den 177b/01
a.+ dür 122a/18
a.+ e 122a/08, 123a/12, 123a/13, 146b/05, 177a/10,
177a/21, 178a/17
ağ düş- [Tr.+Tr.] Göze beyaz perde inmesi, katarakt.

a.+en 129a/02, 129a/03
Öağbet [Ar.] 1. Sonunda, sonuç olarak. 2. Sonuç.
Öā. 024b/04, 037b/10, 038a/09, 038b/10, 042b/06,
047b/18, 052a/18, 053a/02, 053a/06, 056b/01,
061a/04, 065b/12, 072b/09, 076a/03, 078a/12,
078a/15, 080b/05, 084b/12, 085a/05, 086b/12,
087a/08, 094b/16, 097a/02, 097a/14, 101b/02,
103b/04, 104b/07, 107b/18, 108b/01, 112b/02,
117b/16, 134a/09, 146a/09, 151b/17, 152b/12,
154a/21, 155b/01, 156a/09, 156b/03, 159b/16,
160a/10, 163b/19, 166a/19, 167a/18, 169a/10,
190a/15, 191b/17, 194b/18, 198a/02, 198b/04,
200a/12, 201b/03, 202b/07, 203a/10, 204b/21,
205b/19, 206a/08, 212b/08, 212b/19, 213a/19,
221a/05, 226a/01, 227b/07
Öā.+ in 100a/16
Öā.+ inden 101b/13
ağbet-endiş [Ar.+Far.] Sonunu düşünen, ileri görüşlü.
ā. 044a/08
ağdıl- [Tr.] Dökmek.
a.- mış 027b/13
a.- mışdı 158a/17
Öağl [Ar.] Düşünme ve öğrenme yetisi, us. (bk.
Öağl)
Öa. 019a/01
Öağle [Ar.] Akıllı (kadın).
Öā. 036b/18, 056a/20, 056b/18, 060b/09, 060b/16,
077b/21, 095b/13, 096b/07
Öağle-i devrān [Ar.+Ar.] Devrinin akıllısı (olan kadın).
Öā.+ ıdı 055b/02
ağn šal- [Tr.+Tr.] Hücum etmek.
a.- dılar 219a/12
ağribā [Ar.] Akriba, hısım. (bk. ağrabā)
a. 005a/20, 015b/18, 048b/09
a.+ dan 003b/21
a.+ sı 036b/07, 098b/03, 146a/02
a.+ sına 146a/10
a.+ sından 021b/09, 093b/05
a.+ sıydılar 012b/10
a.+ sıyla 121a/03
ağT- [Tr.] 1. Akmasını sağlamak. 2. Dökmek.
a. 072a/11
a.- dı 018a/11, 025a/19, 057a/09, 072a/01, 072a/14,
073b/03, 120a/08, 121b/20, 121b/21, 166a/10,
166a/18
a.- dılar 005b/15, 033b/14
a.- duğı 025a/19, 177a/10
a.- mış 163b/02
a.- mışdır 122a/10
a.- mışdı 010b/09
a.- up 010a/19, 123a/01, 195a/18
Öağik [Ar.] Kıymetli bir süs taşı.
Öa. 136b/07
Öağik taşı [Ar.+Tr.] (bk. Öağik)
Öa.+ ndan 017b/12
Öağil [Ar.] Akıllı.
Öā. 043a/16, 062b/05, 076b/17, 080b/01, 081a/06,
085b/13, 097b/06, 109b/04, 109b/17, 155a/01,
161a/14, 178b/14, 179a/02, 192a/09, 227b/11,
231a/11
Öā.+ e 005a/10
Öağil-i devrān [Ar.+Ar.] Devrinin akıllısı.
Öā.+ ıdı 152b/10
Öağim it- [Ar.+Tr.] Kısırlaştırmak.
Öa.- mişdi 025b/19
Öakka / Öakkā [Ö.] Bugün İsrail sınırları içinde kalan bir sahil
şehri, Akka.
Öa. 103b/01, 103b/07, 103b/08, 229b/21
Öa.+ da 230a/05
Öa.+ dan 230a/09
Öa.+ ya 094a/13
Öa.+ yı 103b/10
Öağl [Ar.] Düşünme ve öğrenme yetisi, us. (bk. Öağıl)
Öa. 032a/16, 041b/16, 044a/14, 078a/19, 083a/15,
084a/10, 144a/20, 161a/18, 178b/15, 199a/10
Öa.+ ı 015a/09, 045b/05, 138b/18, 154b/13, 156a/20,

196b/05, 197a/09
 Óa.+ ımuz 197a/10
 Óa.+ ın 060a/14, 196b/07
 Óa.+ ını 130b/13, 136b/14
 Óa.+ ları 084b/21, 206b/02

aklıg [Tr.] Akıllık, beyazlık.
 a.+ ından 150a/10, 150b/15, 153b/20

Óakllu [Ar.+Tr.] Akıl sahibi, akıllı.
 Óa. 073a/16

akma- [Tr.] Akmamak, akışkan maddenin meyiletmemesi.
 a.- z 014a/21

aknıkıyus [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 a. 077b/02

akrabā [Ar.] Akraba, hısımlar.
 a.+ mdandır 055a/21
 a.+ sın 056a/18
 a.+ sından 060b/08

akrān [Ar.] Benzer, denk.
 a. 003b/04

Óakreb [Ar.] Akrep.
 Óa. 013b/18, 013b/21, 040b/03, 170a/08, 170a/10, 170a/11, 170a/14, 170a/18, 190b/16
 Óa.+ e 170a/09
 Óa.+ i 170a/08, 170a/11, 170a/18, 190b/15
 Óa.+ ler 050a/01, 064b/08, 193a/18, 193a/19
 Óa.+ leri 064b/10

akreb [Ar.] En yakın olan.
 a. 169a/19
 a.+ dür 197b/18

akrītīs [Ö.] Yer adı.
 a. 152a/02

akšā-yı garb [Ö.] Uzak batı.
 a.+ a 008a/06

akšā-yı mağrib [Ö.] Fas.
 a.+ e 200b/21

akšak [Tr.] Hafifçe topallayan.
 a. 070a/12

akšar-ı süre [Ar.+Ar.] Sure'nin en kısısı.
 a.+ sinüñ 002a/14

akšās [Ö.] VI. Batlamyus Philometor.
 a. 069a/04, 069b/20, 070a/09, 070a/14, 070b/02, 070b/08, 070b/10
 a.+ a 070a/17

Óaksi [Ar.] Ters, zıddı.
 Óa.+ dür 127b/16

Óākī [Ar.] Asi, başkaldıran.
 Óā. 026a/20

aktāó [Ar.] Beylik araziler.
 a. 008a/04, 112b/19
 a.+ ını 087a/21

aktāó-yı mısır [Ar.+ Ö.] Mısır'daki beylik araziler.
 a.+ da 030b/15

aktay [Ö.] Kişi adı.
 a. 097a/10

akvāl [Ar.] Fikir, düşünce.
 a. 084a/10
 a.+ ında 083b/15
 a.+ uñ 005a/15

al- [Tr.] 1. Ele geçirmek, elde etmek. 2. Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak. 3. Örtmek, tıkmak. 4. Kaldırmak, gidermek. 5. Elde etmek, kazanmak. 6. İçine almak, katmak. 7. Satın almak. 8. Evlenmek (erkek için). 9. Yol gitmek, mesafe katetmek. 10. Kendine ulaştırılmak, iletilmek. 11. Sarmak, bürümek, kuşatmak. 12. Gidermek, etkisiz hale getirmek. 13. Yüklenecek. 14. Boyutlarını ölçmek. 15. Yanınca götürmek. 16. Çekmek, çıkarmak, koparmak. 17. Taşımak. 18. Kabul etmek, benimsemek. 19. Kıpırmak.
 a. 038b/16, 055b/18, 088a/21
 a.- a 022b/03, 038b/08, 067a/04, 119a/12, 194a/02?, 194a/19, 213b/17?
 a.- alar 067a/12, 071a/13, 082a/17, 101a/21, 215b/03
 a.- alardı 192b/11
 a.- alum 009b/12
 a.- an 010a/12, 138b/12, 221b/12

a.- ayıdı 189b/15
 a.- ayın 078b/15, 124b/13, 147a/10, 177a/16
 a.- ayuz 178b/21
 a.- dı 002b/05, 007a/04, 007b/17, 009b/16, 009b/17, 014b/14, 024a/08, 025b/18, 038b/21, 039a/11, 048b/02, 049b/03, 054a/06, 060a/12, 060a/14, 062b/18, 067b/20?, 069b/18, 073b/02, 076b/07, 076b/14, 078a/19?, 079a/21, 079b/01, 080b/07, 080b/14, 081a/13, 081b/17, 084b/05, 086b/10, 087b/04, 087b/17, 088a/02, 090b/08, 090b/19?, 091a/08, 091a/11, 097a/02, 097a/15, 097a/19, 103a/03, 104b/05, 106a/19, 106a/21, 110b/08, 121a/15, 138b/21, 140b/13, 142b/15, 144a/08, 151a/03, 154a/21, 154b/04, 155a/10, 156a/15, 160a/08, 160b/19, 166b/11, 167a/03, 169b/21, 179a/14, 193a/17, 194b/02, 202b/04, 202b/11, 205b/14, 211a/07, 215b/07, 219b/03, 222a/16, 223b/05, 225b/12, 228a/01, 228b/05, 230a/10, 231a/09?, 231b/01
 a.- dılar 005b/15, 012a/21, 012b/05, 035b/09, 051a/11, 051b/08, 059b/19, 060a/18, 065b/03, 073b/17, 085b/05, 088a/11, 093b/08, 093b/14, 131b/10, 138a/11, 138a/15, 140b/12, 143b/13, 162b/19, 180a/12, 180a/13, 182b/13, 198b/17, 204a/10, 205b/11, 210a/10, 211b/01, 213b/06, 215a/10, 215a/12, 215a/21, 219b/06
 a.- duğı 003a/11, 014b/17, 059b/05, 067a/05, 068a/11, 091a/08, 093b/17, 109b/21, 141a/04, 156b/02, 156b/08, 173a/17?, 173a/21?, 196a/05, 207b/04, 231b/21
 a.- duğından 224a/17
 a.- duğumuz 208b/12
 a.- duğıñ 039a/06
 a.- duğ 171b/03
 a.- duğdan 135a/02, 207a/11
 a.- duğları 088b/06, 162b/19
 a.- duğların 138a/12
 a.- duğlarından 144a/08, 212b/17
 a.- dum 004b/01, 224b/03
 a.- duñsa 072a/20
 a.- ımaz 172a/14
 a.- ınca 149a/04
 a.- ı vir- 222a/04
 a.- ı virdi 213a/12
 a.- ı vire 194a/04
 a.- ı vireyin 056b/16
 a.- ı virmişidi 102b/10
 a.- ı virüp 037a/16
 a.- mağā 067b/20, 085b/04, 136b/09
 a.- mağıdı 046a/08
 a.- mağıçün 186b/19
 a.- mağ 095b/12, 097b/11, 102a/16, 133a/11
 a.- malar 231b/14
 a.- malı olsa 039b/18, 101a/02
 a.- mış 038b/19, 134a/21, 140b/21, 185b/18
 a.- mışdur 015b/09
 a.- mışdı 078b/20, 102b/20, 186b/18, 192b/13
 a.- mışları 085b/06
 a.- mışları 091a/02
 a.- sa 010b/05, 014b/04, 228a/11
 a.- salar 040b/01, 058b/21, 103a/02, 129a/04, 178a/07
 a.- sañ 066b/11
 a.- sun 165a/16
 a.- sunlar 058a/10, 058a/14
 a.- uñ 033b/04, 051b/14, 146a/12, 184a/20, 198a/16
 a.- up 009b/14, 009b/15, 014b/12, 014b/19, 015a/04, 023a/05, 028b/16, 035b/18, 040a/08, 044b/08, 045a/02, 046a/09, 046a/17, 046b/10, 051b/17, 052b/17, 055b/19, 065a/19, 073a/03, 073b/01, 078b/07, 078b/09, 082a/10, 083b/05, 086b/06, 091a/03, 091a/07, 095a/10, 096b/19, 097a/15, 097b/06, 098a/16, 104b/15, 105b/01, 106b/06, 107a/14, 107a/15, 114a/06, 118b/14, 125b/05, 130a/17, 130b/12, 131b/06, 135a/08, 137b/04, 138b/16, 140b/03, 140b/11, 149b/01, 155a/12,

156a/01, 157b/08, 159b/21, 160b/07, 160b/09, 164b/06, 164b/15, 165a/10, 166b/04, 166b/06, 167b/11, 168a/01, 168a/02, 185b/17, 186b/10, 187a/18, 192b/18, 192b/21, 194a/12, 194a/13, 194a/21, 198a/20, 198b/07, 201b/17, 206b/06, 210a/16, 211a/14, 211a/19, 219a/07, 219a/16, 222b/15, 224a/18, 227a/18
a.- up turdu 034b/18
a.- ur 011b/05, 011b/06, 012b/05, 019b/12, 024a/02, 029a/03, 038a/12, 039b/20, 040a/05, 043b/01, 068a/11, 078a/17, 095a/15, 127a/20, 127b/20, 132a/17, 134b/21, 136b/14, 151b/14, 164b/14, 173a/15, 192b/16, 221a/14, 228a/06, 228b/18
a.- ur 024a/02
a.- urdu 021a/07, 021a/08, 028b/16, 040a/06, 057b/12, 069b/03, 069b/11, 071a/02, 079a/11, 211b/07, 230b/03
a.- urdu 025a/17, 026a/19, 162a/17
a.- urdu 015a/21, 210a/11
a.- urlar 014a/19, 101a/20, 107a/20, 123b/17, 127b/02, 130a/08, 173a/19, 208a/10
a.- urlardı 028b/19, 029a/06, 038b/18, 039a/15, 092a/14, 097a/09, 199b/20, 221a/18, 222a/21, 222b/14
a.- ur mısın 072a/19
a.- ursa 056b/19, 162a/17
a.- ursız 058a/02
a.- uruz 101b/19, 186b/07, 208b/13
al [Tr.] Kırmızı.
a. 161a/12
al [Tr.] Aldatma, hile, oyun.
a.+ınuñ 059b/10
āl [Ar.] Sülale.
ā. 002b/07
Óalā [Ar.] Yüce, yüksek.
Óā. 020b/11, 028b/01, 033a/17, 037a/09, 042a/17, 071b/21, 081b/04, 089a/20, 090b/03, 094a/05, 095a/09, 124a/13, 163a/17, 163b/12, 164a/17, 164a/19, 166a/18, 181b/09, 181b/17, 187a/08, 193a/05, 194b/09, 195a/14, 195a/20, 210b/13, 217a/04, 225b/14, 226a/04, 226b/06, 226b/13, 231a/01
alaca [Tr.] 1. Beyaza yakın benekleri bulunan hayvan. 2. Karışık renkli.
a. 032a/21, 136b/15, 160a/14
Óalā-hıde [Ar.+Ar.] Ayrınca, ayrı ayrı.
Óa. 211a/10
ālām [Ar.] Sıkıntılar, acılar.
ā.+ ın 154b/14
aÓlām [Ar.] Bayraklar, sancaklar.
a. 005b/09, 016a/07, 022b/01, 036a/02, 057a/06, 063b/04, 066a/04, 069a/10, 070b/18, 165b/20, 165b/21
a.+ ı 003a/07
alaman [Ö.] Alman.
a. 003a/20
Óalā meleÓi'n-nās [Ar.+Ar.+Ar.] Herkesin içinde, açık olarak.
Óa. 002a/09, 099b/21, 109b/01, 124b/10
Óalāmet [Ar.] 1. İz, nişan, belirti, işaret. 2. Bir şeyin olacağını önceden haber veren olağan dışı işaret veya olay.
Óa. 045b/18, 148a/07, 191b/15
Óa.+ dür 015a/09
Óa.+ i 116b/03, 116b/17, 116b/18, 132b/09, 133b/02, 142b/09, 202b/14
Óa.+ idür 174a/20
Óa.+ ler 031a/07, 123b/08, 149b/14, 157b/14
Óa.+ leri 043a/03, 198b/11, 204a/09, 224a/12
Óa.+ lerile 157b/14
Óa.+ lerin 033b/08
Óa.+ leriyle 195a/11
Óa.+ lerün 117a/03
aÓlām-ı Óažime [Ar.+Ar.] Yüce sancaklar.
a.+ den 044a/08
aÓlām-ı bülend [Ar.+Far.] Uzun sancaklar.
a. 007b/16, 167a/05

aÓlām-ı dñ-i seyyidü'n-nām [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in sancakları.
a. 131b/12
aÓlām-ı erbaÓa [Ar.+Ar.] Dört sancak.
a. 036a/05
aÓlām-ı Özzet [Ar.+Ar.] Yücelik sancakları.
a.+ leri 156a/09
aÓlām-ı pāy-dār [Ar.+Far.+Far.] Kalıcı sancaklar.
a. 069a/12
Óalāniyā [Ar.] Açıkça, alenen.
Óa. 095b/08, 099b/21, 112b/11, 158b/15, 221b/08
ālāt [Ar.] Aletler.
ā. 011b/21, 051a/08, 090b/14, 097b/11, 135a/15, 136a/17, 142b/11, 195a/01
ā.+ ı 027a/21, 070b/21, 136a/08, 143b/11
ā.+ ından 054a/16
ā.+ ıyla 135b/19
ālāt-ı ħarb [Ar.+Ar.] Savaş malzemeleri.
ā.+ ıla 220a/06
ā.+ la 187a/04
ālāt-ı meclis [Ar.+Ar.] Meclisde kullanılan araçlar.
ā. 034a/08, 158a/05
alay [Tr.] Topluluk, grup.
a. 163a/07
a.+ da 092b/14
alay bağla- [Tr.+Tr.] Düşman karşısında saf tutmak.
a.- yup 214b/21
aÓlā- yı arz [Ar.+Ar.] Yüce memleket.
a. 169b/02
aÓlā- yı arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın yukarı tarafı.
a.+ da 141a/14, 146b/06
ālā- yı ħulle-i kūh [Ar.+Ar.+Far.] Dağın zirvesi.
ā.+ a 206a/18
aÓlā- yı šaÓjd [Ar.+Ö.] Said şehrinin yukarısı.
a.+ den 196b/18
Óalāyim [Ar.] Belirtiler, alametler.
Óa.+ i 026b/04
Óa.+ in 141a/09
alb [Tr.] (bk. alp)
a.+ dur 002b/13
alçaK [Tr.] 1. Yüksek olmayan.
a. 169b/11, 174b/13, 185b/08, 223b/19
a.+ a 123a/07
alçaKlanmak [Tr.] Alçakgönüllü olma durumu.
a. 207a/18
alçaKlık [Tr.] Alçak gönüllülük.
a.+ lar 051b/03
alçal- [Tr.] Aşağıya doğru inmek.
a.- sa 157a/09
a.- up 157a/10
alçalT- [Tr.] Aşağıya doğru indirmek.
a.- acak 121a/15
a.- dılar 121a/16
alda- [Tr.] Aldatmak, oyun etmek.
a.- dı 223a/09
a.- r 057a/12
aldan- [Tr.] Aldatılmak, kanmak.
a.- dı 089b/21
a.- dılar 033a/13
aldanma- [Tr.] Aldatılmamak, kanmamak.
a.- yasin 089b/20
aldat- [Tr.] Aldatmak, kandırmak.
a.- up 118a/14
aldayıcı [Tr.] Aldatıcı, kandırıcı.
a. 151b/14
aldur- [Tr.] 1. Elindekini başkasına kaptırmak. 2. Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.
a.- dı 024b/05, 066b/13, 085b/08, 094b/21
a.- up 101b/16, 230a/11
aldurma- [Tr.] Elindekini başkasına kaptırma durumu.
a.- maK 212b/16
Óalef [Ar.] Hayvan yemi olarak kullanılan ot, yulaf, saman.
Óa. 211a/06
Óale'l-fevr [Ar.+Ar.] Hemen, derhal.

Öa. 081b/15, 094b/04, 126a/10
Öale'l-ğafle [Ar.+Ar.] Beklenmedik bir biçimde, ansızın.
 Öa. 029b/13, 033a/19, 045b/04, 060a/13, 086b/06, 099b/08, 112b/15, 205b/11, 215b/03, 220b/21, 222a/09
Öale'l-huşûs [Ar.+Ar.] Özellikle, her şeyden önce.
 Öa. 004b/01, 026a/11, 028a/11, 083b/12, 090a/20, 090b/11, 101a/17, 114a/07, 124a/03, 130b/16, 132b/17, 156b/01, 161b/13, 186a/18, 196b/10, 215b/18, 216b/09
Öale'l-ittişal [Ar.+Ar.] Ardı kesilmeksizin, devamlı olarak.
 Öa. 212b/07, 221a/04
Öalem [Ar.] Bayrak, sancak.
 Öa. 202b/13
 Öa.+ ler 018b/12, 090a/19, 090a/21
 Öa.+ lerden 090a/21
 Öa.+ üñ 005b/10
Öälem [Ar.] 1. Yaratılmışların hepsi, evren. 2. Dünya, cihan.
 Öä. 002a/01, 002a/06, 013b/10, 029a/04, 121b/03, 134a/10, 156b/21, 183b/04, 231a/03
 Öä.+ de 003b/10, 020b/08, 028a/12, 030b/07, 032b/10, 033a/15, 034b/04, 036a/13, 038a/02, 040b/13, 054b/11, 079a/06, 107b/07, 130a/15, 134a/07, 134b/13, 136a/05, 153b/09, 166a/13, 175b/16, 192a/10
 Öä.+ den 026a/18
 Öä.+ e 022a/09, 063b/12, 108a/16, 168b/17, 209b/04
 Öä.+ i 025b/19, 033b/13, 091a/17, 097b/05, 134b/15, 157b/13, 221b/07
 Öä.+ lerüñ 153b/11
 Öä.+ üme 033b/05
 Öä.+ üñ 222a/13
Öälem-ärä [Ar.+Ar.] Dünyayı süsleyen.
 Öä. 181b/19
Öälem-i ğayb [Ar.+Ar.] Akıl ve duyu organlarıyla algılanamayan gizli dünya.
 Öä. 197a/11
Öälem-i hayâl [Ar.+Ar.] Hayal alemi.
 Öä.+ ı 152b/14
Öälem-i hilâfet [Ar.+Ar.] Hilâfet sancağı.
 Öä.+ leri 086b/10
Öälem-i süflî [Ar.+Ar.] Adi, aşağılık dünya.
 Öä.+ nün 139b/07
Öälem-i pây-dâr [Ar.+Far.+Far] Kalıcı, sağlam sancak.
 Öa. 036a/04
Öälemü'd-dîn Öabdullah bin zenbûr [Ö.] Memluk sultanı Sultan Hasen'in veziri.
 Öa. 188b/01
Öälem yüzi [Ar.+Tr.] Yeryüzü, dünya.
 Öä. 098a/21
 Öä.+ ni 205b/08
älet [Ar.] 1. Bir işte kullanılmak için yapılan nesne, araç. 2. Erkeklik organı; kâmiş.
 ä. 172a/14
 ä.+ i 007b/11, 030a/13, 193b/01, 193b/02
 ä.+ in 030a/14
 ä.+ leri 036a/06, 153a/09, 175b/20
 ä.+ lerile 144b/20, 144b/21
Öale't-tahkîk [Ar.+Ar.] Şüphesiz, kesinlikle.
 Öa. 113b/12, 168b/01
Öale't-tafşîl [Ar.+Ar.] Ayrıntılı olarak.
 Öa. 004b/10, 005b/19, 153b/14
Öale't-tevalî [Ar.+Ar.] Ardı kesilmeden, devamlı olarak.
 Öa. 124a/05, 219b/08, 223b/10
Öaleyh-i efdalü's-salavat [Ar.+Ar.+Ar.] 'En üstün dualar onadır.' anlamındaki söz.
 Öa. 002b/20, 116a/18
Öaleyhi'l-laÖne [Ar.+Ar.] (Şeytan için) 'Lanet ona.' anlamındaki söz.
 Öa. 033a/01, 041b/07, 118b/21, 170b/15, 184a/14, 194b/10, 200a/03, 200b/05
Öaleyhimä er-rahme [Ar.+Ar.] 'Rahmet ona.' anlamındaki söz.
 Öa. 218b/06
Öaleyhi'r-rahme [Ar.+Ar.] 'Rahmet ona.' anlamındaki söz.

Öa. 004a/08, 094b/07, 115a/09, 210b/11
Öaleyhi's-salavat ve's-selâm [Ar.+Ar.+Ar.] (Peygamberler için) 'Salat ve selam ona olsun.'
 Öa. 005a/16, 008a/21, 012a/13, 020a/16, 028b/10, 053b/04, 054b/06, 062b/03, 066a/04, 066b/07, 100b/09, 116b/06, 120b/21, 121b/08, 133a/10, 139b/16, 147b/13, 167b/18, 168a/12, 168b/10, 168b/20, 170b/11, 196b/15, 198a/05, 202b/20
Öaleyhi's-selâm [Ar.+Ar.] (Peygamberler için) 'Selam ona olsun.'
 Öa. 005b/06, 005b/21, 008b/13, 015b/18, 018b/14, 019a/02, 019a/11, 054b/05, 054b/13, 055b/12, 066a/12, 066a/19, 068a/19, 069a/02, 072b/03, 114b/18, 120a/10, 121a/03, 121a/10, 121a/11, 122b/04, 123a/21, 132b/13, 133a/11, 149a/15, 163a/14, 167b/19, 174b/01, 175a/08, 175a/10, 175a/16, 175a/18, 175b/02, 176b/19, 177a/13, 178a/13, 178a/20, 180a/13, 189a/01, 196b/01, 196b/03, 197a/04, 197a/06, 197a/11, 197a/16, 197b/02, 197b/06, 198a/13, 198a/20, 202b/15, 203a/04
 Öa.+ a 225b/08
 Öa.+ dur 016a/02, 121a/10, 180a/13
 Öa.+ ıd 142a/21, 197a/19
 Öa.+ la 191a/01
 Öa.+ uñ 005a/19, 008b/06, 075b/07
Öaleyh ve Öalä nebiyyinâ es-selâm [Ar.] 'Peygamberlere selam olsun.' anlamındaki söz.
 Öa. 197a/21
al eyle- [Tr.+Tr.] Aldatmak, oyuna getirmek.
 a.- di 059b/10
alı gitme- [Tr.] Alıp gitmemek.
 a.- se 033a/02
alı kıo- [Tr.] Alıkoymak.
 a.- dı 021b/10, 151b/09
 a.- duqları 046a/20
 a.- maqdan 207a/09
 a.- rdı 230b/12
 a.- yup 130a/19
alı kıoma- [Tr.] Alıkoymamak.
 a.- dı 092b/09
alın- [Tr.] Alma işi yapılmak.
 a.- a 215a/20
 a.- an 025b/04
 a.- dı 103a/02, 103a/03, 188a/21
 a.- duğı 201b/14
 a.- madın 211b/17
 a.- mış 129b/01, 171b/10
 a.- mışdur 016a/10, 132a/21
 a.- mışdı 182a/07
 a.- up 107a/08, 210b/04
 a.- ur 101a/19, 183a/13
alınma- [Tr.] Ele geçirilmemek.
 a.- mışdı 096a/11
alınmağ [Tr.] Alınma, elde edilme durumu.
 a.- a 179a/03
äl-ı selçuk [Ar.+ Ö.] Selçuklu hanedanı.
 ä.+ dan 211b/10, 219a/17
alış- [Tr.] Yakınlaşmak, ısınmak.
 a.- sa 003a/13
alışıma- [Tr.] Yakınlaşmamak, ısınmamak.
 a.- dı 104b/16
Öalî [Ö.] 1. İhşid padişahı Ali 2. Memluk padişahı Mansur Ali 3. Memluk padişahı Alaaddin Ali
 Öa. 080b/03, 080b/06, 097a/16, 106b/10
Öalî [Ar.] 1. Yüksek, yüce. 2. Ulu, seçkin.
 Öä. 016a/20, 019b/19, 022b/09, 026b/17, 034a/01, 035a/17, 036a/17, 038a/16, 040b/09, 048a/02, 057a/09, 091a/08, 164a/19, 167a/10
Öalî bin muhammed bin tuğucü'l-ihşid [Ö.] Memluk sultanı Tuğuc.
 Öä.+üñ 080b/11
Öalî-cenâb [Ar.+Ar.] Yüksek mevkili, yüce.
 Öä.+ ı 003a/15
Öälim [Ar.] 1. Bilgili, ilim sahibi. 2. Bilgin.
 Öä. 022a/06, 065a/18, 081b/06, 083a/11, 087a/07,

091b/05, 091b/06, 095a/20, 101b/05, 102a/17, 161a/05, 161a/15, 192a/13, 193a/02, 193b/11
 Ŗā.+e 065b/08
 Ŗā.+i 202a/03
 Ŗā.+ idi 005b/06, 011b/16, 016a/07, 023a/15, 028a/10, 028a/11
 Ŗā.+ leri 064b/21, 173a/11, 192b/08, 205a/02
 Ŗā.+ lerinden 161a/05
 Ŗā.+ leriyle 113a/16
 Ŗā.+ ũn 003b/16
Ŗālime [Ar.] Bilgili, ilim sahibi kadın.
 Ŗā. 056a/20
Ŗālim-i Ŗālem-i nām-dār [Ar.+Ar.+Far.+Far] Dünyaca ũnlŭ alim.
 Ŗā.+ ıdı 098b/16
Ŗālim-i rabbānī [Ar.+Ar.] İslam bilgini.
 Ŗā.+ dŭr 115a/10
al ir- [Tr.+Tr.] Hile yapılmak.
 a.- er 117b/08
āl-i Ŗošmān [Ŗ.] Osmanlı hanedanı.
 Ŗā. 091b/11, 179b/15
Ŗālī-şān [Ar.+Ar.] 1. Şanlı. 2. Büyük, yŭce.
 Ŗā. 148a/13, 229a/19
Ŗaliyy bin ebī tālib [Ŗ.] Hz. Ali
 Ŗā.+den 199b/17
Ŗaliyy bin ḥasan (bk. Ŗaliyy bin ḥasan bin ḥālid eş-şāŖirī)
 Ŗā. 191a/11
Ŗaliyy bin ḥasan bin ḥālid eş-şāŖirī [Ŗ.] Kişi adı.
 Ŗā. 191a/09, 192a/02
alkışla- [Tr.] Elleri çırparak beğeni ifade etmek.
 a.- dı 081b/19
 a.- mağı 081b/18
 a.- yup 050b/06
allah [Ar.] Tanrı.
 a. 089b/17, 106a/05, 106a/16, 106b/04, 125a/19, 155a/05, 159b/02, 159b/07
 a.+ dan 017a/03
 a.+ ı 038a/11
allah sŭbhāne ve teŖālā [Ar.+Ar.+Ar.] Tŭm kusurlardan uzak olan yŭce Tanrı.
 a. 224b/01
 a.+nuñ 200a/12
 a.+ya 200a/04
allah teŖālā [Ar.+Ar.] Yŭce Tanrı.
 a. 096a/03, 108b/18, 118b/21, 125a/16, 130b/19, 152b/01, 152b/04, 175b/01, 180a/14, 185b/16, 206a/08, 214a/03
 a.+dan 090b/14
 a.+nuñ 007b/05, 018a/06, 089b/06, 089b/11, 090a/11, 091a/16, 125a/13, 153b/10
 a.+ya 153b/11, 174a/02, 197b/14, 199b/17, 200a/03
 a.+ysa 125a/16
allah tebāreke ve teŖālā [Ar.+Ar.+Ar.] Tŭm kusurlardan uzak olan yŭce Tanrı.
 a. 214a/21
 a.+nuñ 214b/06
allahu teŖālā [Ar.+Ar.] Yŭce Tanrı.
 a. 052b/03
 a.+nuñ 052b/06, 065b/06,
allahu teŖālā aŖlem [Ar.+Ar.+Ar.] 'Yŭce Tanrı en iyisini bilir.' anlamındaki sŭz.
 a. 106b/20
Ŗallāmŭ'l-guyŭb [Ar.+Ar.] Herşeyi bilen.
 Ŗā. 200b/12
alma- [Tr.] 1. Bir şeyi bulunduğı yerden ayırmamak. 2. Kendine ulaştırılmamak. 3. Evlenmemek (erkek için). 4. Kaldırmamak, gıdermemek. 5. Ele geçirmemek, feth etmemek.
 a.- dılar 012b/10
 a.- mışdı 061b/03
 a.- salar 014a/20
 a.- ya 101b/04, 131b/12
 a.- yınca 031b/21, 092a/05, 118a/20, 227b/20
 a.- z 012b/04
 a.- zdı 070a/09
 a.- zın 211a/16

a.- zlarıdı 101a/20
alma- [Tr.] Almama durumu.
 a.- mağ 078b/04
alın [Tr.] 1. İnsanda başın Ŗn tarafında saç bitimiyle kaşlar arasındaki bŖlŭm. 2. Hayvanda gŭzle başın ŭst noktası arasındaki bŖlŭm.
 a.+ ı 126b/06
 a.+ ma 129a/01, 129a/10
 a.+ ında 070a/12, 083a/07, 193a/21
alp arslan [Tr.] Selçuklu hŭkŭmdarı Alparslan.
 a. 211b/10
alt [Tr.] 1. Nesnenin aşığı bakan tarafı, taban. 2. Yŭksek nesnenin yerle arasındaki boşluk. 3. Bir yazının sonundaki boşluk. 4. Dip.
 a. 127b/12, 127b/15, 127b/16, 162a/08
 a.+ ın 032b/02, 116b/19
 a.+ ma 016b/09, 047a/11, 105b/02, 116b/08, 121b/17, 153a/02, 194a/02
 a.+ ında 002b/11?, 007a/09, 007a/13, 008a/10, 010a/03?, 012b/21, 013a/01, 013a/19, 014a/13, 014a/14, 014b/02, 014b/04, 015a/03, 016b/21, 018a/02, 020b/15?, 022a/10, 023b/01, 023b/14, 024a/06, 024a/14, 024a/16, 024b/03, 026a/12, 027a/12, 027a/14, 027a/19, 027b/09, 030b/08, 031a/02, 031a/17, 033b/17, 034b/14, 034b/19, 035b/13, 036a/18, 036b/17, 038a/10, 042a/15, 044a/03, 046b/17, 047a/15, 048a/02?, 050a/06?, 051a/07, 052b/10, 054a/07, 058b/13, 065a/13, 069a/21, 082b/17, 090a/07?, 115a/19, 116b/19, 117a/21, 117b/01, 117b/16, 134b/19, 135b/06, 135b/07, 135b/16?, 139b/02, 141b/18, 143b/06, 144b/08, 153b/16, 156b/19?, 157b/08, 164a/01, 165a/06, 167b/02, 171a/02, 173a/03, 174b/13, 174b/15, 175a/09, 178a/09, 184b/09, 185a/18, 185a/19, 192b/16, 195b/07, 207a/15?, 208a/06?, 226b/12, 231a/10?
 a.+ ı 027a/13, 140a/13, 170b/07
 a.+ ındadır 058b/14, 122b/03, 157b/07, 210a/20
 a.+ ındağı 135b/01, 158a/14
 a.+ ından 014a/21, 018a/08, 018a/16, 019a/13, 020a/20, 029a/13, 035a/19, 048b/15, 060b/05, 061b/20, 117a/19, 120b/01, 121b/18, 137a/14, 182b/08, 210a/21
 a.+ ların 185a/06
 a.+ larına 186b/06
 a.+ larında 154a/06
altı [Tr.] Altı sayısı.
 a. 006b/03, 007b/03, 010b/14, 015a/04, 010a/06, 015a/04, 025a/18, 026a/18, 035b/09, 063a/20, 072b/16, 073b/10, 076b/15, 077b/08, 085a/14, 089a/04, 089a/12, 090b/02, 093b/03, 093b/12, 093b/14, 094b/17, 097a/18, 098a/21, 099b/10, 099b/11, 099b/14, 099b/17, 102b/06, 103a/14, 103a/15, 103b/03, 104a/13, 105a/12, 106a/06, 106b/14, 111b/08, 123a/15, 125a/20, 130a/18, 137a/10, 137a/11, 155a/06, 156a/16, 165b/01, 168a/17, 168b/09, 171a/13, 177b/21, 178a/01, 179b/07, 181a/05, 182b/13, 184a/18, 186b/16, 190b/03, 193a/08, 198a/02, 199a/06, 215a/15, 217b/13, 217b/14, 218a/04, 218a/08
 a.+ sına 180b/02
 a.+sında 083b/06, 089a/04, 111b/07, 123b/02, 133b/04, 143a/05, 182b/13, 186b/16, 190b/18
 a.+sından 168a/08
 a.+sıydı 098a/21
 a.+sındaydı 093b/14
altıncı [Tr.] Altıncı sırada olan.
 a. 006b/03, 023b/09, 069a/05, 077b/03, 102b/06, 178a/03, 218b/17,
 a.+ sına 180b/02
altmış [Tr.] Altmış sayısı.
 a. 022a/09, 036b/11, 038a/02, 039a/16, 046b/12, 062b/21, 072b/17, 073a/17, 080a/03, 082a/14, 085a/18, 087a/09, 087b/07, 088a/09, 088b/18, 089a/04, 089a/12, 089b/14, 090b/02, 091a/04, 099b/18, 105b/07, 124b/07, 127b/12, 128b/03,

155a/02, 156b/01, 161b/01, 161b/21, 163b/19,
170b/01, 179b/21, 181b/04, 190b/03, 195a/19,
198b/17, 210a/09, 217a/10, 221a/11, 221b/10,
229b/07, 229b/08, 230a/19,
altun [Tr.] Altun.
a. 007b/10, 007b/11, 008a/12, 011a/12, 011b/02,
011b/03, 014b/13, 014b/14, 014b/15, 015a/04,
015a/06, 015a/10, 015a/11, 016b/21, 017a/13,
018b/02, 025b/09, 027b/04, 029b/02, 031a/06,
031b/04, 033b/06, 034a/08, 036a/17, 037a/09,
040b/20, 047a/05, 047a/13, 048b/20, 049b/17,
055b/16, 061b/18, 061b/19, 065a/20, 065a/21,
067a/01, 067a/04, 067b/02, 067b/03, 072a/16,
082a/19, 082b/03, 083b/05, 088a/05, 089a/21,
092b/08, 093a/10, 095b/05, 096b/02, 099a/14,
099a/17, 099a/18, 116b/05, 117a/07, 118b/13,
118b/14, 123a/01, 125a/01, 138a/11, 141a/05,
144a/03, 145a/12, 146b/20, 149b/10, 149b/18,
149b/19, 159a/20, 159a/21, 159b/03, 162b/15,
165a/08, 171b/07, 173a/10, 175b/13, 176b/17,
176b/18, 178a/08, 182b/14, 186b/11, 187b/12,
192b/16, 195a/20, 203a/11, 207b/20, 208b/17,
209a/01, 209b/08, 210a/07, 210b/01, 211a/15,
217a/10, 218a/19, 218b/08, 221a/14, 223b/01,
228a/12, 228a/13, 228a/20, 229a/07, 229a/08
a.+ a 071b/20, 088a/01, 096b/20, 102b/20, 147a/10,
178a/14, 188a/02, 223b/14
a.+ dan 007a/14, 007a/15, 007a/16, 007a/18,
007b/08, 007b/10, 008a/14, 016b/21, 017a/07,
017a/09, 017b/05, 017b/19, 018b/04, 025a/19,
027b/05, 027b/07, 029a/10, 029a/11, 029a/13,
029a/14, 029b/02, 030a/06, 033b/03, 033b/08,
034a/07, 036a/18, 036b/12, 041a/18, 042a/21,
042b/01, 042b/14, 046b/21, 047a/06, 047b/19,
051a/02, 053a/04, 054a/15, 057a/10, 058b/19,
059a/07, 059a/11, 065b/02, 069a/16, 069a/19,
093a/07, 099b/04, 114b/16, 116b/04, 116b/19,
117a/09, 117b/21, 118b/11, 122b/09, 136a/02,
140b/01, 140b/15, 141a/03, 141a/05, 141b/20,
142a/18, 143b/09, 149b/05, 149b/08, 149b/11,
155b/03, 159a/01, 162b/19, 164a/01, 173a/09,
194b/07, 203a/07, 218b/09
a.+ dandur 029a/18
a.+ damdı 018a/10
a.+ dur 011b/05
a.+ ı 015a/11, 017a/10, 030b/02, 053a/21, 053b/02,
082a/21, 082b/01, 088a/02, 118b/07, 118b/08,
118b/15, 118b/17, 147a/13, 159b/08, 160a/05
a.+ ıdı 031a/06, 046b/20, 053a/21, 062b/16, 082b/02,
118b/12, 143b/18, 221a/13
a.+ ıla 025b/15, 027a/19, 118b/05, 118b/18, 192b/04
a.+ ın 015a/04, 118b/09, 118b/10, 228a/21
a.+ la 082b/02, 096b/03, 105a/11
a.+ lar 026b/13, 119a/08, 119a/11, 138a/10
a.+ lardan 163b/17
a.+ lardur 178a/13
a.+ ları 014b/14, 014b/17, 014b/18, 014b/19,
014b/20, 015a/01, 116a/02, 119a/02, 178a/12
a.+ larıla 029b/04
a.+ larından 119a/05
a.+ um 118b/08
a.+ uñ 014b/13, 053a/18, 082b/02, 118b/15, 118b/16,
160a/07, 218b/08
altunî [Ar.+Ar.] Altın renginde.
a. 143b/05
altunlat- [Tr.] Altınla kaplatmak, yaldızlatmak.
a.- dı 032b/01
altunlu [Tr.] İçeriğinde altın olan, altınlı.
a. 021a/21, 027b/01, 030a/10, 034a/01, 143b/21
ālūde ol- [Far.+Tr.] Kirlenmek.
ā.-dılar 041a/08
Ōalūfe [Ar.] Azık.
Ōa.+ ler 032a/12
Ōalveh [Ö.] Mısır'da bir şehir.
Ōa. 126a/21, 169b/17,
Ōalveh memleketi [Ö.] (bk. Ōalveh)

Ōa. 173a/01, 173a/04
Ōa.+ nde 173a/10, 173b/10
Ōa.+ nūñ 172b/14
Ōam [Ar.+Ö.] Amca
Ōa.+ larını 086b/15
Ōām [Ar.] 1. Genel. 2. Sene, zaman. 3. Halkın alt tabakası.
Ōā.+a 124a/13
Ōā.+ dur 134b/17
Ōā.+ ındaydı 079a/14
Ōā.+ uñ 088b/14
aŌmā [Ar.] Kör.
a. 198b/04
aŌmāl [Ar.] 1. İşler, ameller. 2. Çalışma sonucu ortaya konan
eserler.
a. 005a/03, 018a/05, 025a/18, 043a/04, 047a/03,
063a/15, 081a/13, 192a/11, 228b/05
a.+ a 002a/19
a.+ ı 034a/11, 086b/07, 193b/13
a.+ ından 146b/13, 175a/11
a.+ ındamıdı 013a/18
a.+ uñ 034a/10
aŌmāl-ı Ōacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf işler.
a. 007b/14, 016a/14, 019a/18, 019b/16, 022a/07,
022a/18, 022b/19, 024b/09, 025a/12, 026a/01,
030b/15, 032a/15, 047b/10, 062a/12, 163b/15,
164a/06, 189a/08, 189b/13
a.+ye 164a/06
aŌmāl-ı ğarībe [Ar.+Ar.] Garip işler.
a. 020a/04, 027a/10
a.+ye 034a/17
aŌmāl-ı mīsr [Ar.+Ö.] Mısır'ın işleri.
a.+da 130b/04
a.+dan 171a/01, 174a/09, 175b/04
a.+ı 210b/12
aŌmāl-ı vilāyet [Ar.+Ar.] Vilayetin işleri.
a.+den 089b/21
aŌmal-ı padīshāh [Ar.+Far.] Padişaha ait işler.
a. 229b/20
aŌmal-ı sīhri [Ar.+Ar.] Sihirbazlık işleri.
a. 181b/16
Ōamālīka [Ö.] Mısır ile Filistin arasında yaşayan eski bir Arap
kavmi. Ōa. 015b/09, 060b/19, 060b/21, 063a/06,
169a/14, 183a/04, 193b/21
Ōa.+ dan 004b/08, 056b/15, 161b/04, 161b/07
Ōa.+ dandur 071b/10
Ōa.+ sından 047b/02
amālīka devleti [Ö.] Amalika kavminin kurduğu devlet.
Ōa. 061b/10, 075a/19
amān [Ar.] 1. Emniyette olma. 2. Bağışlama. 3. Yardım.
a. 108a/17, 114b/02, 205a/06, 206b/13, 212a/13,
221a/10
a.+ ıla 104a/09, 212a/18
amānsuz [Ar.+Tr.] Zalim, öldürücü.
a. 206b/20
amān vir- [Ar.+Tr.] Canını bağışlamak.
a.-üñ 208b/11
amān viril- [Ar.+Tr.] Canı bağışlanmak.
a.-üp 112b/17
amān virme- [Ar.+Tr.] 1. Acımamak. 2. Fırsat vermemek.
a.-yüp 003b/01, 063b/01, 230b/17, 231a/05
a.-z 192a/13
a.-zidi 086a/19
Ōamel [Ar.] 1. İş, çalışma 2. Eser, ürün.
Ōa. 007a/06
Ōa.+ e 133a/03?
Ōa.+ den 078b/18
Ōa.+ i 014a/21, 031b/19, 075a/06, 115a/02, 115a/03,
115a/05, 115a/07, 126a/08, 126a/17, 128b/16,
184a/06, 189b/05
Ōa.+ idi 135a/12
Ōa.+ in 126b/18, 157b/16, 157b/21
Ōa.+ ine 040b/16
Ōa.+ ler 036a/02, 193b/19
Ōa.+ lardan 166a/13
Ōa.+ leri 028b/11, 049b/04 5
Ōa.+ lerinden 115a/02

Óa.+ ümüz 141b/05
Óamel iT- [Ar.+Tr.] (Gereğince) hareket etmek, iş yapmak.
 Óa.-di 090b/05
 Óa.-erdi 021a/12, 069b/14, 069b/17
 Óa.-erleridi 129b/13
 Óa.-erüz 148a/21
 Óa.-üp 049a/21
Óamel eyle- [Ar.+Tr.] (Gereğince) hareket etmek, iş yapmak.
 Óa.- 024a/06, 090a/05
 Óa.-di 094a/18
Óamel olun- [Ar.+Tr.] İş yapılmak, uygulanmak.
 Óa.-up 111a/11
 Óa.-ur 111a/19
 Óa.-madın 148a/09
āmid [Ö.] Diyarbakır ilinin eski dönemdeki adı.
 ā. 110a/19, 146b/13
 ā.+ i 110a/21
Óamış [Ar.] 1. Derin 2. Çukur.
 Óa. 071b/21, 180a/05, 182a/02
Óāmil [Ar.] Vali.
 Óā. 093a/09
 Óā.+ lerinden 044a/15, 196a/16
āmīn [Ar.] 'Kabul eyle!' anlamında duaların ardından söylenen söz.
 ā. 091b/21, 102a/13, 113b/10, 149a/13, 179b/18, 225b/01
āmīr [Ar.] Emreden, yönetici.
 ā. 074a/10
 ā.+ ini 221a/18
āmīr [Ö.] Kişi adı (bk. āmir bi-ahkāmillah)
 ā. 086a/06
 ā.+ ūñ 086a/05
Óāmir [Ö.] 1. Ashab-ı kiramdan bir kişi. 2. Eski Yemen hükümdarı Sebā el-ekber.
 Óā. 147a/20
 Óā.+ dūr 168b/15
āmīr bi-ahkāmillah [Ö.] Memluk sultanı Mansur'un veziri.
 ā. 085b/13, 086a/02
āmīr seyye'd-dīn [Ö.] Memluk sultanı Kutuz
 ā. 097b/01
āmīr şemse'd-dīn ak sunçur [Ö.] Memluk sultanı Aksungur.
 ā. 103a/06
Óamkām [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 Óa. 121b/07, 121b/16, 122a/09
 Óa.+ ı 121b/16
Óamm [Ar.] Amca (bk. Óam)
 Óa.+ ı 086b/18, 093a/16, 098a/19, 106b/06
ammā [Ar.] Çelişkili ve zıt iki ifadeyi bağlar, ama.
 a. 004a/19, 005a/02, 005b/20, 009b/11, 009b/21, 010b/20, 011b/11, 013b/05, 014a/09, 014b/11, 015a/14, 015b/07, 018b/18, 019a/11, 019a/12, 020b/13, 022b/11, 022b/21, 025a/16, 025b/18, 026b/21, 031b/10, 031b/14, 032a/06, 032a/16, 033a/21, 035a/11, 036b/18, 037b/18, 039b/10, 040a/19, 042a/11, 043b/12, 044b/09, 045a/12, 046a/09, 048b/20, 049a/01, 049a/07, 049b/01, 050b/07, 052b/13, 052b/18, 053a/16, 054b/17, 055a/04, 055b/15, 056a/19, 056a/20, 056b/20, 057a/02, 057a/21, 058a/04, 058b/21, 060b/17, 061a/11, 064a/11, 064a/13, 064a/20, 066a/09, 067a/01, 068a/15, 074a/09, 075b/09, 075b/14, 076b/04, 077b/20, 078a/18, 078b/17, 079a/16, 079a/18, 082b/02, 083a/19, 084b/05, 085b/14, 085b/20, 086a/07, 086a/14, 086a/21, 089b/05, 089b/19, 093b/20, 094b/19, 095a/14, 096a/07, 096a/10, 096b/10, 097a/12, 097b/21, 100a/15, 100a/17, 100a/21, 101a/13, 102b/10, 104b/16, 105b/10, 106a/20, 107a/10, 109a/07, 110a/21, 110b/09, 113a/21, 114b/17, 115b/03, 119b/16, 120a/14, 120b/03, 123a/04, 123a/07, 123a/16, 123b/06, 125b/17, 126a/05, 126a/17, 126b/08, 126b/12, 126b/17, 126b/18, 126b/19, 126b/21, 127a/03, 127b/09, 127b/20, 128b/04, 128b/16, 129b/17, 132b/08, 132b/18, 132b/20, 133a/03, 133a/08, 133b/03, 133b/07, 133b/11, 133b/21, 134a/18, 137a/16, 138a/07, 138b/21, 139b/05,

139b/06, 139b/15, 139b/20, 140a/05, 140a/07, 141b/19, 142a/07, 143b/07, 143b/13, 144a/11, 144a/12, 144b/03, 145a/08, 145a/15, 145b/14, 146a/21, 148a/09, 148a/12, 150a/17, 153b/06, 156b/15, 157b/10, 161a/18, 161b/13, 162a/19, 162b/16, 164b/12, 165a/03, 165b/06, 169a/19, 171b/05, 171b/14, 174a/13, 174a/17, 174a/19, 174a/21, 176a/08, 176a/09, 177b/08, 180a/15, 181b/10, 182a/03, 182a/06, 182b/07, 182b/11, 182b/15, 182b/21, 183a/20, 183a/21, 184b/12, 185a/03, 185a/05, 185a/08, 185a/17, 185b/11, 186a/09, 187b/06, 188b/20, 189a/03, 189a/05, 189a/07, 189b/05, 190a/04, 190a/21, 191a/17, 191a/20, 194b/05, 194b/15, 196b/12, 197a/20, 198b/09, 199a/09, 199a/13, 199b/03, 199b/06, 199b/12, 199b/13, 200b/12, 201b/10, 203b/12, 203b/17, 203b/20, 205b/20, 206b/16, 206b/19, 208a/11, 208b/09, 208b/18, 209a/01, 209b/07, 209b/12, 209b/14, 213a/09, 213b/03, 214a/09, 214a/19, 215b/13, 217a/02, 217b/21, 218a/02, 220a/04, 220b/01, 221a/21, 221b/09, 224b/19, 225a/14, 227a/05, 228b/20, 229a/17
ammā-baÓdū [Ar.+Ar.] Konumuza dönersek.
 a. 214a/19
Óāmmē-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın tamamı.
 Óā. 169b/13
Óāmmē-i diyār-ı Óarab [Ar.+Ar.+Ar.] Arap diyarının tamamı.
 Óā. 003a/03
Óāmmē-i ekālīm-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] Tüm İslam diyarı.
 Óā.+uñ 111b/13
Óāmmē-i halk [Ar.+Ar.] Tüm halk.
 Óā.+ı 129b/13
Óāmmē-i kefere-i kıbt [Ar.+Ar.+Ö.] Kafir Kıptîlerin tümü.
 Óā.+ı 208b/20
Óāmmē-i kurūm-ı Óarab [Ar.+Ar.+Ar.] Arap halkının tümü.
 Óā. 113b/06
Óāmmē-i müslimīn [Ar.+Ar.] Tüm müslümanlar.
 Óā.+den 098b/09
Óāmmē-i nās [Ar.+Ar.] Tüm halk.
 Óā.+ı 098b/08
Óāmmē-i naşārā [Ar.+Ar.] Tüm Hristiyanlar.
 Óā.+nuñ 013b/12, 183b/11
Óāmmē-i reÓāyā [Ar.+Ar.] Tüm gayr-ı müslim halk.
 Óā. 113b/10
Óāmmē-i vilāyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin tamamı.
 Óā.+a 021b/06, 216b/16
 Óā.+ı 010b/12
 Óā.+da 208b/15, 223b/10
Óāmmete [Ar.] Hala .
 Óa.+ si 060b/08, 060b/15
Óāmmeten [Ar.] 1. Genellikle. 2. Açıkça, herkesin önünde.
 Óā. 028b/18, 043b/02, 077a/07, 089b/04, 091a/14, 103a/10, 111b/08, 124a/20, 132a/16, 132b/13, 201a/08, 219a/10, 222b/08
Óāmm-i seyyidü'l-mürselīn [Ar.+Ar.+Ar.] Hz.Muhammed'in amcası.
 Óa. 108b/11
Óāmmī [Ar.] Amca.
 Óa. 086a/05
 Óa.+ si 026a/02
Óām ol- [Ar.+Tr.] Akmak, meyletmek.
 Óā.-dı 066b/07
Óāmrū [Ö.] Kişi adı. (bk. Óāmrū bin el-Óās)
 Óa. 159a/14
Óāmrū bin el-Óās [Ö.] Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden ünlü bir komutan.
 Óa. 015b/01, 015b/02, 079b/17, 124b/15, 124b/17, 124b/19, 125a/02, 125a/06, 125a/10, 125a/17, 129b/19, 133a/18, 147a/08, 147a/10, 147a/14, 147a/16, 147a/17, 147b/08, 147b/09, 149a/01, 149a/02, 149a/21, 159a/05, 159a/09, 159a/13, 159a/17, 159a/18, 159b/04, 159b/06, 159b/08, 159b/11, 159b/12, 159b/16, 159b/20, 160a/07, 160a/19, 160a/20, 167b/20, 168a/02, 168a/04,

175a/02, 178b/07, 178b/10, 179a/11, 179b/03,
198b/12, 198b/15, 203a/21, 204a/19, 204b/05,
204b/09, 204b/15, 205a/03, 205a/07, 205a/08,
205a/14, 205b/06, 205b/12, 205b/15, 205b/19,
206a/02, 206a/15, 206b/15, 207a/05, 207a/08,
207b/07, 207b/09, 207b/21, 208b/08, 208b/11,
208b/14, 209a/06, 209b/20, 209b/21, 210a/06,
210a/20, 210b/01, 210b/04, 210b/08, 212a/03,
212a/06, 212a/17, 212b/02, 212b/03, 212b/06,
212b/11, 213a/13, 213a/21, 213b/04, 213b/15,
214a/02, 214a/10, 214a/18, 214b/07, 214b/12,
214b/16, 214b/17, 215a/05, 215a/11, 215a/13,
215a/17, 215b/07, 215b/09, 216a/01, 216a/02,
216a/08, 216a/10, 216a/18, 216b/01, 216b/03,
216b/13, 217a/14
Öa.+ a 125a/07, 160a/05, 209b/10, 210a/12, 210a/19,
212a/13, 216b/06
Öa.+ dan 159a/11
Öa.+ ı 160a/06, 205a/05
Öa.+ uñ 160a/02

Öamrū bin el-Öās cāmīÖi [Ö.] Fustat'ta Amr bin As tarafından yaptırılan cami (bk. cāmīÖ-i Öamrū).
Öa. 225a/12

Öamrū bin el-hattāb [Ö.] Hz. Ömer.
Öa. 147a/11?amru
Öa.+uñ 204a/21

Öamuca [Ar.] Babanın erkek kardeşi, amca.
Öa.+ ları 120a/13, 120a/14
Öa.+ larına 037b/14
Öa.+ larının 029b/21
Öa.+ sı 030a/06

Öamūd [Ar.] Direk.
Öa. 026b/18, 037a/01, 189a/13, 189a/15
Öa.+ uñ 037a/01

Öamūd-ı memdūd [Ar.+Ar.] Uzun direk.
Öa.+ ıdı 182b/02

Öamūd-ı metīn [Ar.+Ar.] Sağlam direk.
Öa. 002a/18

Öamūd-ı sevārī [Ö.] İskenderiye'de bulunduğu söylenen çok büyük bir direk.
Öa. 160a/13, 160b/05
Öa.+nūñ 160a/15

añ- [Tr.] 1. Anmak, yad etmek. 2. Bahsetmek, zikretmek.
a.- arlarıdı 103a/01, 103a/03
a.- dı 031b/13
a.- duğı 083b/11, 177a/17
a.- sunlar 090a/10
a.- up 031b/12

ān [Ar.] Pek az zaman, lahza, dem.
ā. 001b/15, 003b/01, 025b/06, 078b/09, 169b/15,
199b/19, 206b/14
ā.+ a 141b/15
ā.+ da 098b/20, 100a/03, 152a/10, 169a/13, 205b/06,
218a/11, 222a/13, 229b/04
ā.+ dan 097a/20, 141b/15, 184b/06, 222b/07,
225a/01, 227b/03
ā.+ ıdı 086a/19
ā.+ ıyla 113a/09

ana [Tr.] 1. Anne. 2. Dinj açıdan saygı duyulan kadın.
a. 133a/12, 147b/16
a.+ ları 147b/15
a.+ larına 201b/16, 201b/17, 201b/19
a.+ larının 201b/15
a.+ m 098a/02, 220a/19
a.+ mı 038b/19
a.+ ñ 098a/03
a.+ sı 009a/07, 013b/08, 022a/07, 022a/09, 022a/11,
036b/18, 037a/06, 040b/17, 040b/19, 040b/21,
052b/14, 054b/05, 077b/11, 092a/15, 133a/12,
155b/04, 158a/06, 170b/13, 175a/06, 176b/09,
178b/06, 183b/18, 185b/06, 185b/16, 185b/17,
191a/02, 201b/01, 202b/14, 202b/15, 220a/12,
220a/16, 220a/19, 220b/10, 220b/19, 220b/21,
229a/08
a.+ sıdır 055b/12
a.+ sın 077b/04, 223b/04

a.+ sına 041b/12, 092a/21, 098a/01, 124b/21,
211a/07, 220a/08
a.+ sından 125a/01
a.+ sın 202b/17
a.+ sinuñ 022a/06, 069a/16, 078a/05
a.+ sıyla 077b/12, 201b/02
a.+ sıyla 041a/05, 184a/05, 184a/07

Öanā [Ar.] Güçlük, zorluk.
Öa. 001b/07
Öa.+ sı 218b/19
Öa.+ sın 004a/05
Öa.- yıla 004a/14

añā [Tr.] Ona.
a. 001b/06, 002a/19, 002b/05, 002b/16, 004b/21,
005b/05, 005b/15, 006a/08, 006a/09, 006a/11,
006b/05, 006b/11, 006b/14, 007a/09, 007a/10,
007a/13, 007b/05, 007b/12, 008a/06, 008b/17,
009a/11, 010a/07, 010b/18, 011b/10, 012a/09,
012a/10, 012b/06, 012b/08, 012b/16, 013b/10,
014a/01, 014a/13, 014b/09, 015b/01, 015b/11,
016b/19, 016b/21, 017a/01, 017a/05, 017a/09,
017a/10, 017a/14, 017b/02, 018a/07, 018b/16,
018b/19, 019a/06, 019a/14, 019b/01, 019b/04,
019b/18, 020a/10, 021a/07, 021a/20, 021b/03,
021b/21, 022a/07, 022b/04, 022b/12, 023a/01,
023a/04, 023a/07, 023a/11, 023a/12, 023b/20,
024a/02, 024a/04, 024a/05, 024a/09, 024a/10,
024a/11, 024a/15, 024a/16, 024a/17, 024a/18,
024a/20, 025a/02, 025a/03, 025a/04, 025b/01,
025b/09, 025b/21, 026a/03, 026a/08, 026b/19,
027a/02, 027a/12, 027a/13, 027b/18, 029a/19,
029b/06, 029b/15, 029b/17, 030b/07, 030b/08,
031a/02, 031a/20, 031a/21, 031b/03, 031b/04,
031b/09, 031b/13, 032a/01, 032a/21, 032b/02,
032b/19, 033a/02, 033a/04, 033a/07, 033a/08,
033a/09, 033a/13, 033b/07, 034a/03, 034a/05,
034a/21, 034b/07, 034b/08, 035a/12, 035a/21,
035b/17, 036a/21, 037a/05, 037b/10, 037b/11,
037b/17, 038a/03, 038a/09, 038a/17, 038b/01,
038b/02, 038b/05, 038b/08, 039b/03, 039b/04,
039b/10, 039b/14, 039b/19, 040a/05, 040a/07,
040a/19, 040b/12, 040b/15, 041a/02, 041a/04,
041a/07, 041a/11, 041a/13, 041a/17, 041a/21,
041b/03, 041b/05, 041b/06, 041b/13, 041b/16,
041b/21, 042a/01, 042b/04, 042b/12, 042b/19,
043a/10, 043a/11, 043a/12, 043b/21, 045a/01,
045a/18, 045b/09, 045b/10, 046a/09, 046b/14,
046b/15, 047b/19, 048a/01, 049a/02, 049a/12,
049a/16, 050b/21, 051a/06, 051b/05, 051b/21,
052b/04, 052b/05, 053b/16, 053b/21, 054a/15,
055a/20, 055b/03, 055b/04, 055b/09, 056a/06,
056b/12, 056a/15, 056b/17, 056b/19, 056b/20,
057a/02, 057a/08, 057a/11, 057a/12, 057b/03,
057b/04, 057b/17, 058a/04, 058b/07, 058b/10,
058b/12, 058b/16, 059a/19, 059b/02, 059b/10,
059b/12, 059b/16, 059b/17, 060a/09, 060b/04,
060b/11, 060b/13, 060b/19, 061a/01, 061a/06,
061a/12, 061b/06, 061b/13, 062a/08, 062a/19,
062a/20, 062b/10, 062b/21, 063b/21, 064a/03,
064a/07, 064a/12, 064a/18, 064b/20, 065a/05,
065a/06, 065a/07, 065a/10, 065b/05, 065b/07,
065b/10, 065b/13, 065b/14, 065b/15, 066a/12,
066b/16, 066b/20, 067a/07, 067a/17, 068a/21,
068b/01, 068b/10, 068b/12, 069a/18, 070a/09,
070b/05, 071a/06, 071a/07, 071a/18, 071a/20,
071b/05, 072a/07, 072a/11, 072a/16, 074a/08,
074b/15, 074b/18, 074b/20, 075a/08, 075a/18,
076a/01, 078a/03, 079a/18, 079b/07, 079b/08,
079b/13, 079b/16, 080a/16, 080b/08, 081a/06,
081b/10, 082a/11, 082a/19, 082b/01, 082b/14,
082b/17, 082b/18, 082b/19, 083a/02, 083a/08,
083a/16, 083a/18, 083b/01, 083b/21, 084a/05,
084a/09, 084a/18, 084a/20, 085a/03, 085a/04,
085a/05, 085b/01, 085b/13, 085b/14, 085b/19,
085b/20, 086a/06, 086a/09, 086b/05, 087a/07,
087a/18, 087a/20, 087b/01, 088a/20, 088b/01,

088b/09, 088b/12, 088b/14, 088b/16, 088b/17,
 089b/01, 090a/05, 090a/15, 091b/03, 092a/17,
 092a/18, 092b/02, 092b/06, 093a/04, 093a/11,
 093a/21, 094b/13, 094b/17, 095a/01, 095a/02,
 095a/05, 095b/04, 095b/17, 095b/18, 096b/12,
 097a/03, 097a/06, 097a/17, 097b/03, 097b/17,
 098a/01, 098a/02, 098a/07, 098a/08, 098a/11,
 098b/08, 098b/20, 099a/13, 099a/15, 099b/16,
 100a/04, 101b/11, 102a/16, 102a/20, 102a/21,
 102b/09, 102b/11, 103a/19, 103b/20, 104b/07,
 105a/04, 105a/08, 105b/04, 105b/06, 105b/08,
 105b/09, 106a/02, 106a/03, 106a/15, 106b/03,
 106b/10, 107a/04, 107a/19, 107b/14, 107b/17,
 108a/09, 108b/16, 108b/21, 109a/09, 109a/10,
 109a/20, 109a/21, 109b/13, 110a/04, 110a/06,
 110a/08, 110a/12, 110b/13, 111a/17, 111b/01,
 112a/15, 112b/11, 113a/05, 113a/12, 114a/03,
 115a/19, 115b/15, 116a/13, 116b/14, 116b/16,
 117a/21, 118a/09, 118b/09, 118b/21, 119b/14,
 119b/21, 120b/19, 121b/16, 122b/03, 122b/07,
 122b/08, 123a/02, 123a/07, 123a/19, 123b/01,
 123b/15, 124b/04, 125a/04, 125a/14, 125b/04,
 125b/05, 126a/05, 126b/13, 128a/04, 128b/03,
 128b/15, 129b/15, 130b/01, 130b/18, 130b/21,
 131a/19, 131b/20, 131b/21, 132a/04, 132a/13,
 133a/07, 133a/15, 133a/18, 133a/19, 133b/05,
 133b/14, 135a/03, 135a/10, 136b/13, 136b/17,
 136b/20, 136b/21, 137b/08, 138a/02, 138a/04,
 138a/18, 138a/20, 138b/04, 139a/07, 139b/03,
 139b/10, 140a/02, 140b/02, 142a/02, 142a/11,
 142a/16, 142a/17, 143a/16, 144a/02, 145a/03,
 145b/02, 145b/04, 146a/08, 146a/12, 146a/16,
 146a/18, 146a/19, 146a/21, 146b/03, 146b/10,
 146b/14, 146b/17, 146b/19, 146b/20, 146b/21,
 147a/02, 147a/11, 147a/13, 147b/02, 147b/09,
 148a/16, 148b/04, 148b/07, 149a/08, 149a/21,
 149b/07, 150a/02, 150b/06, 150b/19, 151a/03,
 151b/06, 151b/07, 151b/14, 151b/15, 151b/20,
 153b/21, 154b/09, 154b/11, 155a/19, 155b/09,
 155b/13, 156a/05, 156b/08, 156b/10, 157a/09,
 157a/18, 157a/21, 157b/03, 157b/04, 157b/05,
 159a/12, 159a/15, 159b/15, 159b/20, 160a/16,
 160b/15, 160b/20, 161b/14, 163b/11, 163b/17,
 163b/21, 164a/03, 164a/09, 164b/13, 164b/16,
 165a/03, 165a/14, 165b/13, 165b/20, 166a/02,
 167a/06, 167b/08, 167b/11, 168a/18, 169a/01,
 169a/11, 169b/01, 169b/10, 169b/16, 170a/06,
 170a/08, 170a/10, 172a/15, 173b/18, 173b/19,
 173b/20, 174a/03, 174a/04, 174a/13, 175a/19,
 175b/07, 175b/08, 175b/14, 176a/02, 176b/03,
 176b/14, 177b/07, 177b/10, 177b/11, 177b/12,
 178b/14, 178b/15, 179a/01, 179a/11, 179b/01,
 179b/08, 179b/17, 180a/08, 180b/06, 180b/09,
 180b/16, 181a/03, 181a/14, 181b/03, 181b/09,
 181b/14, 183b/15, 184a/12, 184a/19, 186a/08,
 186b/09, 187a/04, 187a/18, 187a/20, 187b/04,
 187b/21, 188a/21, 189a/01, 189a/11, 189b/09,
 190a/03, 190a/13, 190a/20, 191b/02, 191b/13,
 192a/06, 192a/16, 192b/14, 192b/15, 194a/04,
 194a/07, 194a/10, 194a/11, 194b/06, 194b/09,
 194b/11, 194b/12, 194b/15, 194b/16, 195a/09,
 195b/19, 196a/02, 196a/11, 196a/17, 196a/18,
 196a/21, 196b/12, 197a/01, 197a/15, 197a/20,
 200a/04, 200a/05, 200a/14, 200b/11, 201b/04,
 201b/06, 201b/19, 201b/21, 202a/03, 202a/07,
 202a/08, 202a/13, 202a/15, 202a/20, 202b/05,
 202b/09, 202b/10, 202b/12, 202b/13, 202b/21,
 203a/16, 203b/03, 203b/08, 203b/09, 205a/20,
 206b/11, 207a/17, 209b/01, 210a/15, 210b/13,
 210b/19, 211a/02, 211b/01, 211b/07, 212a/16,
 213b/05, 214b/15, 215b/17, 216a/21, 216b/08,
 216b/18, 221a/12, 221b/14, 221b/20, 222a/02,
 222a/16, 222b/19, 223a/06, 223a/07, 223a/17,
 223a/19, 223a/21, 223b/01, 223b/04, 225a/03,
 225b/11, 225b/12, 225b/21, 226a/10, 226b/03,
 226b/04, 226b/14, 226b/16, 227b/05, 227b/09,

227b/12, 228a/03, 228a/05, 228a/06, 228a/14,
 228a/18, 229a/08, 229a/10, 229a/11, 229a/12,
 229a/13, 229a/21, 229b/01, 229b/07, 229b/08,
 229b/16, 230a/17, 229b/19, 230b/08, 231a/10,
 231a/11, 231a/20, 231b/11, 232a/02, 232a/05,
 232a/08, 232a/09, 232a/10, 232a/13
 a.+ dur 207b/02
analu [Tr.] Anası olan.
 a. 201b/16, 201b/17
Öanâşır-ı erbaÖa [Ar.+Ar.] Yaradılıştta kullanılan ateş, hava,
 su ve toprak, dört unsur.
 Öa.+ dan 199a/15
Öanber [Ar.] Güzel kokuların genel adı.
 Öa. 003b/07
anca [Tr.] Onca, o kadar.
 a. 114b/10
ancağ [Tr.] 1. Ne var ki, ama. 2. Tek, yalnızca. 3. Olsa olsa, en
 fazla.
 a. 002a/07, 005b/03, 010b/15, 012b/05, 016a/04,
 026a/18, 027b/17, 033a/12, 034a/15, 039b/18,
 046b/02, 048b/20, 055b/10, 060a/16, 076b/16,
 080b/08, 083a/10, 093a/13, 097b/12, 099b/11,
 100a/19, 104a/17, 106a/07, 106a/09, 106a/13,
 108a/08, 108a/10, 110b/09, 110b/15, 110b/16,
 110b/21, 111b/01, 115a/02, 117b/08, 118b/12,
 119b/17, 120b/05, 125b/17, 126a/06, 128a/17,
 140a/08, 142b/19, 144a/03, 144a/14, 144b/13,
 144b/18, 148b/13, 155b/03, 162a/15, 178b/20,
 182b/21, 183a/21, 186a/10, 186b/07, 188a/07,
 188a/12, 193b/18, 197a/02, 197a/10, 209b/12,
 211a/18, 216b/09, 225b/07, 230b/13
ancılayın [Tr.] Onun gibi, öyle.
 a. 027b/16
and [Tr.] Ant, yemin.
 a.+ umuz 207b/02
and iç- [Tr.+Tr.] Yemin etmek.
 a.- di 093a/09, 207b/02, 208a/02, 209a/19
 a.- erin 209b/05
 a.- mişleridi 215b/10
 a.-üp 055a/17, 145a/11, 220a/18, 221a/04
and vir- [Tr.+Tr.] Yemin etmek.
 a.-üp 108b/07
anda [Tr.] 1. Orada. 2. Oraya.
 a. 005b/04, 006a/08, 006b/07, 007b/04, 008a/09,
 009a/16, 009b/09, 009b/10, 010a/05, 010a/08,
 010a/09, 012b/15, 013a/08, 015a/02, 016a/14,
 016b/12, 016b/17, 017a/18, 017b/19, 018a/01,
 018a/12, 019a/03, 019a/07, 019a/08, 019a/16,
 020a/08, 020a/21, 021a/13, 021b/11, 022a/08,
 022b/17, 023a/13, 023b/14, 024b/15, 025a/13,
 026b/18, 028b/20, 030a/02, 030a/05, 030a/07,
 030a/08, 032a/05, 032b/20, 033a/17, 033a/18,
 033b/18, 033b/21, 034b/02, 034b/03, 035a/13,
 035a/15, 035b/07, 035b/12, 035b/17, 036a/07,
 036b/09, 036b/17, 037b/11, 038a/18, 040b/20,
 041a/05, 043b/19, 044a/18, 044a/20, 044b/05,
 044b/08, 044b/13, 044b/14, 044b/15, 045a/01,
 045a/05, 045a/10, 045a/20, 045b/14, 046a/07,
 046a/10, 047a/04, 047b/03, 047b/04, 047b/20,
 048b/04, 048b/09, 049b/09, 050a/11, 051a/13,
 051a/16, 052b/21, 053a/01, 053a/10, 053b/20,
 057a/09, 057a/17, 058b/21, 059a/02, 060a/11,
 060b/14, 061b/14, 061b/19, 062a/11, 062a/13,
 062a/15, 062b/03, 063b/15, 064b/11, 065b/10,
 065b/17, 066b/16, 067b/04, 068a/06, 068a/19,
 069b/19, 071a/03, 072a/08, 075a/06, 081b/04,
 082a/03, 086a/02, 089b/11, 093b/03, 093b/07,
 094a/05, 094a/20, 095a/10, 095b/17, 097b/13,
 097b/14, 102b/05, 102b/16, 103a/09, 103b/15,
 103b/18, 104b/02, 104b/13, 108b/18, 109a/15,
 109b/03, 110a/19, 111a/16, 111b/19, 112a/13,
 112b/18, 113a/06, 114a/04, 117a/02, 118b/03,
 119b/18, 120a/21, 120b/20, 121b/09, 121b/18,
 122a/17, 125b/12, 125b/14, 129b/08, 130a/03,
 130a/08, 131b/09, 133a/16, 136b/03, 138a/13,
 139a/18, 142b/17, 143b/15, 145b/21, 147a/01,

147a/06, 147a/20, 147b/01, 147b/05, 147b/07,
 147b/14, 149b/01, 150a/02, 150a/11, 150a/15,
 150a/20, 150b/04, 150b/06, 151a/14, 154b/17,
 155a/05, 156a/15, 156b/16, 158a/04, 158b/02,
 158b/19, 158b/20, 159a/01, 159a/02, 159a/03,
 159a/07, 159b/05, 159b/06, 159b/08, 159b/09,
 160a/11, 160a/12, 161b/05, 162b/20, 164a/21,
 165a/07, 165a/11, 165b/10, 167a/10, 168a/19,
 170a/02, 170a/03, 171b/03, 172a/05, 172b/09,
 174a/09, 174a/19, 175a/04, 175a/12, 176b/13,
 178b/04, 179b/19, 180a/04, 180a/10, 181b/11,
 181b/17, 181b/20, 183b/21, 184a/11, 184a/13,
 184a/18, 184b/03, 184b/11, 184b/15, 185b/06,
 186b/03, 186b/20, 187a/06, 187a/08, 187b/16,
 188a/09, 188b/05, 189a/06, 189a/08, 189a/10,
 189a/13, 189b/06, 190a/05, 190a/12, 190b/15,
 191b/01, 192a/17, 192b/17, 193b/07, 193b/10,
 194a/07, 194b/14, 196a/08, 197a/16, 197b/20,
 201b/02, 201b/03, 202b/09, 202b/15, 203b/19,
 204a/02, 204b/13, 210b/15, 210b/17, 216a/06,
 219b/02, 220b/03, 222a/15, 225a/12, 226b/01,
 226b/06, 226b/09, 227a/08, 227a/09, 227a/21,
 227b/14, 227b/15, 227b/16, 228a/11, 228b/06,
 228b/07, 231a/02, 231a/15, 231b/01, 231b/02
 a.+ dur 145b/06, 147b/01, 147b/03, 177a/07
 a.+ gr 047b/17, 192b/14

andağ [Tr.] O kadar.
 a. 002a/01

andan [Tr.] 1. Ondan. 2. Oradan. 3. Ondan sonra.
 a. 003b/19, 005b/10, 005b/13, 005b/18, 006a/12,
 007a/04, 007b/14, 008b/02, 008b/10, 008b/15,
 009b/12, 010a/07, 010b/18, 012a/20, 012b/11,
 013a/20, 013b/06, 013b/19, 014a/18, 014b/03,
 014b/10, 015b/20, 016a/03, 016a/21, 016b/09,
 016b/11, 017b/01, 018b/05, 018b/18, 018b/19,
 018b/21, 019a/02, 019a/04, 019a/13, 019b/13,
 020a/02, 020b/01, 020b/02, 021a/06, 021a/12,
 021b/15, 021b/20, 022b/03, 022b/06, 022b/10,
 022b/17, 023a/14, 023b/13, 023b/15, 023b/18,
 024a/06, 024a/08, 024a/15, 024b/19, 025a/08,
 025b/02, 025b/08, 026a/04, 028a/09, 028a/12,
 028a/18, 028b/16, 029b/19, 030a/08, 030a/15,
 030b/01, 031a/08, 031b/18, 031b/19, 032a/18,
 032b/08, 032b/17, 033a/04, 033a/05, 035a/06,
 035a/09, 035b/20, 036a/16, 036b/08, 037b/14,
 038a/01, 038a/12, 039a/15, 039b/18, 039b/19,
 040a/06, 041b/14, 041b/18, 042a/06, 042a/11,
 042b/19, 042b/21, 043a/05, 043a/08, 043b/20,
 043b/21, 044a/16, 044b/18, 046a/02, 046a/03,
 047b/05, 047b/15, 048b/05, 048b/10, 048b/12,
 048b/17, 049a/02, 049a/14, 049a/18, 049b/12,
 050a/15, 050b/03, 051a/12, 051a/16, 051b/02,
 051b/06, 051b/13, 051b/21, 052b/04, 052b/16,
 053a/01, 053a/05, 053b/02, 053b/16, 054a/11,
 054a/19, 055b/06, 056a/03, 056a/06, 056a/12,
 056b/05, 057b/08, 058a/04, 058b/01, 058b/09,
 058b/12, 058b/16, 060a/04, 060b/04, 060b/08,
 060b/15, 061a/07, 061b/03, 061b/16, 061b/19,
 061b/20, 062a/01, 062a/07, 062a/17, 062b/01,
 063a/15, 063b/13, 063b/14, 063b/18, 063b/20,
 064a/01, 064a/05, 064a/08, 064a/10, 064a/14,
 064a/19, 064a/21, 064b/02, 064b/03, 064b/06,
 064b/08, 064b/15, 064b/18, 065b/01, 065b/07,
 066a/04, 066a/10, 066a/14, 068a/07, 069b/03,
 070a/06, 070b/05, 071a/11, 071b/05, 071b/06,
 072a/13, 073a/08, 073b/05, 073b/18, 074b/03,
 074b/20, 075a/08, 075b/04, 075b/05, 075b/06,
 076a/19, 076b/10, 076b/12, 076b/14, 077a/14,
 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/05, 077b/06,
 077b/08, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 077b/18,
 078a/05, 078a/08, 078b/05, 078b/08, 079a/11,
 079a/21, 079b/01, 079b/03, 079b/04, 080a/09,
 081a/19, 081b/09, 081b/10, 082a/07, 082b/07,
 084a/05, 084a/07, 084a/15, 084a/18, 085a/19,
 085b/14, 086a/12, 086a/21, 087b/17, 088a/13,
 088a/20, 091b/06, 092a/08, 093a/05, 094b/21,

095b/14, 095b/18, 096a/16, 096a/18, 096b/18,
 098b/13, 098b/17, 098b/21, 099a/01, 099a/05,
 099a/09, 099a/17, 099b/06, 100a/01, 100a/06,
 100a/12, 100a/15, 100a/16, 100b/16, 101a/11,
 101b/01, 102a/10, 102b/11, 103a/19, 103b/18,
 103b/21, 104a/03, 104a/11, 104a/18, 104b/08,
 105a/18, 105a/20, 105b/21, 108b/12, 114a/20,
 116b/02, 117a/07, 118b/17, 118b/18, 119b/05,
 119b/21, 120a/04, 120b/02, 120b/09, 121a/09,
 121a/10, 121b/11, 121b/20, 122a/07, 122a/14,
 122a/16, 122b/08, 123a/07, 123a/08, 123a/11,
 123a/18, 123b/14, 123b/17, 124b/01, 125a/16,
 125b/01, 125b/09, 125b/10, 126a/12, 126b/13,
 126b/14, 127a/01, 127a/04, 127a/08, 127a/12,
 127a/16, 128a/03, 128a/13, 128a/15, 128a/19,
 128b/10, 128b/18, 129a/01, 129a/05, 129a/16,
 130a/18, 130a/21, 131a/19, 131b/08, 133a/03,
 135b/03, 135b/08, 136a/09, 136a/16, 136b/01,
 136b/03, 136b/21, 137b/07, 138a/11, 138a/21,
 138b/09, 138b/19, 139a/08, 139a/17, 140a/18,
 140b/11, 140b/19, 140b/21, 141a/02, 141a/07,
 141a/18, 141b/10, 142a/11, 142b/19, 143b/07,
 143b/09, 144b/09, 146a/12, 146b/12, 146b/13,
 146b/14, 146b/15, 146b/17, 147a/04, 147b/19,
 148a/06, 148a/07, 148b/08, 149a/09, 149a/16,
 150a/03, 150a/19, 150b/15, 151a/06, 151b/14,
 152a/09, 152b/07, 152b/11, 152b/19, 153a/02,
 153a/05, 153a/17, 153b/11, 154a/17, 155b/11,
 155b/17, 156a/11, 156a/13, 156b/09, 157a/14,
 157a/17, 158a/02, 158a/04, 158b/04, 158b/08,
 158b/11, 159a/12, 160a/12, 160b/21, 161b/21,
 162a/02, 162a/05, 162a/21, 162b/19, 164b/02,
 164b/16, 165a/19, 166b/12, 166b/13, 167b/12,
 168a/09, 169a/11, 170a/11, 170b/17, 170b/21,
 171a/04, 171a/19, 171b/01, 172b/16, 172b/19,
 173a/16, 173a/17, 173b/04, 176a/19, 176b/21,
 177a/07, 177b/05, 177b/08, 177b/09, 179a/04,
 179b/03, 179b/13, 179b/17, 180b/16, 181a/05,
 183a/19, 183b/01, 183b/04, 183b/08, 183b/14,
 184a/01, 184a/04, 184b/02, 184b/05, 185b/01,
 185b/06, 186a/12, 186b/04, 187b/14, 188a/05,
 188a/07, 188a/18, 189a/13, 189b/01, 189b/07,
 190b/19, 191a/09, 191b/12, 191b/18, 192b/21,
 194a/01, 194a/05, 194b/03, 194b/13, 195a/12,
 195a/16, 195a/17, 197a/02, 197a/18, 197b/18,
 198b/06, 199b/19, 200a/01, 200b/08, 201a/05,
 201a/09, 201a/11, 202a/14, 202b/02, 204a/07,
 204a/08, 205a/08, 205a/13, 205b/14, 207b/01,
 209b/10, 211a/02, 211a/04, 211b/12, 212b/10,
 213b/11, 214a/18, 217b/04, 219a/01, 220a/14,
 221a/11, 223a/11, 223a/13, 223a/17, 223a/21,
 223b/01, 224a/08, 224a/14, 224a/19, 224b/05,
 225a/04, 225b/20, 226b/05, 226b/12, 226b/21,
 227a/19, 227b/14, 227b/15, 228b/14, 229a/08,
 230a/13, 231a/19, 231b/02

a.+ dur 009b/16, 029a/17, 029a/18

añdur- [Tr.] Hatırlatmak, çağrıştırmak.

a.- uraŋ 034a/12

a.-ı gör 034a/12

anı [Tr.] Onu

001b/07, 001b/08, 002a/14, 003a/20, 003a/21,
 006a/07, 006a/08, 006b/08, 007a/02, 009a/03,
 009a/18, 009b/02, 009b/12, 009b/16, 010a/05,
 010a/11, 011b/10, 011b/16, 012a/09, 012b/06,
 013a/04, 013a/11, 013a/12, 013a/13, 013a/14,
 013a/15, 013a/18, 013a/19, 013a/20, 013b/01,
 013b/10, 014a/02, 014a/07, 014a/17, 014a/19,
 015a/14, 015b/02, 015b/04, 015b/05, 016a/03,
 016a/06, 016a/19, 016b/17, 016b/19, 016b/21,
 017a/02, 017a/09, 017a/11, 017a/12, 018b/21,
 019a/01, 019a/05, 019a/20, 019a/21, 019b/13,
 019b/20, 021a/14, 021b/06, 021b/10, 021b/12,
 022a/01, 022a/15, 022b/18, 023a/05, 023a/06,
 023a/08, 024a/12, 024a/18, 024b/17, 025a/03,
 025a/21, 026a/03, 026b/20, 027a/18, 027b/07,
 028a/05, 028a/10, 028a/13, 028b/04, 028b/10,

029a/09,	029b/09,	029b/14,	030a/06,	031b/01,	181b/05,	181b/08,	181b/10,	182a/15,	182b/04,
031b/05,	032a/15,	032b/17,	032b/19,	033a/07,	182b/16,	183a/05,	183a/11,	183a/13,	183a/14,
033b/13,	034a/05,	035a/04,	035a/09,	035b/09,	183a/15,	183a/15,	183b/06,	183b/10,	183b/12,
036b/20,	037a/05,	038a/03,	038a/09,	038a/11,	185a/18,	185b/16,	185b/17,	187b/21,	188a/18,
038a/14,	038a/21,	038b/01,	038b/02,	038b/21,	188a/21,	188b/05,	188b/11,	189a/02,	189a/18,
039a/01,	039a/02,	039a/11,	039b/05,	040a/13,	189b/03,	189b/08,	189b/09,	190a/12,	190b/21,
040a/14,	040a/18,	040a/19,	040b/12,	040b/16,	191a/11,	192a/17,	192b/16,	192b/17,	192b/18,
041a/04,	041a/05,	041b/17,	042b/14,	042b/21,	192b/21,	193a/18,	193b/03,	193b/04,	194a/01,
043b/18,	044a/02,	045b/10,	047a/14,	047b/02,	194a/06,	194b/20,	195a/11,	195b/08,	195b/20,
047b/03,	048b/18,	048b/20,	049a/11,	049b/14,	196a/12,	196b/05,	196b/08,	196b/11,	197a/19,
049b/17,	050b/04,	050b/06,	051a/01,	051b/08,	197b/07,	197b/15,	198b/03,	198b/05,	200a/13,
051b/09,	052b/14,	052b/17,	053a/04,	053a/05,	200b/03,	200b/06,	200b/11,	202a/01,	202a/06,
053b/06,	053b/10,	053b/15,	053b/16,	054a/03,	202a/20,	202a/21,	203b/20,	204b/02,	204b/08,
054a/08,	054b/03,	055b/06,	056b/12,	056b/19,	204b/12,	204b/17,	206a/09,	206a/13,	206b/06,
057a/01,	057a/12,	057a/14,	057a/16,	058a/03,	208b/19,	209b/15,	210a/11,	210a/13,	210a/14,
059a/18,	059a/20,	059b/17,	060a/03,	060a/12,	210b/18,	210b/20,	212a/10,	213a/02,	214a/05,
060a/15,	060b/09,	060b/10,	060b/11,	061a/08,	215a/06,	216a/03,	217a/01,	217a/06,	219a/10,
061b/05,	061b/14,	062a/21,	063a/10,	063b/01,	221a/02,	221b/16,	222a/09,	223b/04,	225a/07,
063b/03,	064a/06,	064a/08,	064b/12,	065a/01,	225b/12,	226b/01,	227a/01,	227b/01,	227b/05,
065a/09,	065a/17,	065b/05,	065b/07,	065b/14,	227b/09,	227b/12,	227b/13,	228a/04,	228a/17,
066a/05,	066a/19,	067a/05,	067a/09,	067a/21,	228b/16,	228b/21,	229a/11,	229b/17,	230a/06,
067b/04,	067b/10,	068b/10,	069a/02,	069a/15,	230a/18,	230a/21,	230b/09,	230b/12,	230b/17,
070a/03,	070b/06,	070b/11,	070b/13,	071a/18,	230b/18,	231a/10,	231a/11,	232a/09	
071a/19,	072b/09,	072b/12,	073a/18,	073b/17,	añıl- [Tr.] Kendisinden söz edilmek, anılmak.				
073b/19,	073b/21,	074a/02,	075a/19,	075b/09,	a.- ıcağ 083b/13				
076b/09,	076b/11,	077b/13,	078a/19,	078a/20,	a.- mışdur 147b/14				
078b/07,	078b/11,	078b/20,	079b/02,	079b/14,	a.- ur 096b/13				
081a/21,	081b/03,	081b/05,	082b/18,	083a/07,	a.- urdu 103a/05				
083a/18,	084a/16,	084b/01,	084b/04,	084b/06,	añj [Ar.] Bir anda, hızlıca, apansız.				
084b/08,	085a/02,	085a/03,	085a/07,	085a/11,	ā. 023a/02, 027b/10, 043b/15, 096a/03, 122b/17,				
085b/07,	085b/15,	086a/02,	086a/05,	086a/06,	153a/13, 186a/17, 206a/19, 208b/02, 222a/09,				
087a/17,	087a/21,	087b/02,	087b/18,	089a/20,	222a/13				
089b/14,	091b/07,	092a/20,	093a/03,	093a/18,	añçe [Ar.+Tr.] Aniden, apansız.				
094b/19,	095a/04,	095a/05,	095a/06,	095a/21,	ā. 127b/06				
095b/17,	096a/05,	096b/05,	096b/10,	096b/12,	Óan-ğarīb [Ar.+Ar.] Çok yakında.				
096b/20,	097a/17,	098a/07,	098a/12,	099a/06,	Óa. 008b/03				
099b/05,	099b/16,	100a/16,	101a/02,	102a/18,	anğud [Tr.] Ördekçillerden bir yaban kuşu, angut.				
102b/09,	102b/19,	102b/21,	103a/02,	103a/03,	a. 174b/19				
103a/10,	103a/17,	104a/07,	104a/11,	104a/16,	añla- [Tr.] 1. Akıl erdirmek, kavramak. 2. Sezmek. 3. Farkına				
104a/17,	104a/21,	104b/15,	104b/18,	105a/07,	varmak. 4. Öyle değerlendirmek.				
105a/08,	105b/06,	106a/19,	106b/01,	106b/10,	a.- 024a/05				
106b/18,	107a/12,	107b/11,	108b/06,	108b/18,	a.- dı 081a/03, 100a/15				
109a/09,	109a/19,	109a/20,	110a/06,	110a/12,	a.- dılar 118a/13, 157b/20, 205a/16, 227b/01				
110a/20,	110b/03,	111a/15,	112b/09,	113a/18,	a.- dum 004a/21				
113b/02,	113b/21,	114a/12,	114b/10,	115a/02,	a.- mış 061a/13				
115a/03,	115a/07,	115a/13,	115b/11,	116b/19,	a.- rdı 131a/02, 202a/05				
117a/03,	117b/09,	118a/06,	118a/11,	118a/20,	a.- rlar 144a/18				
120a/03,	120a/06,	120a/19,	122a/03,	123a/02,	a.- yalar 192b/11				
123a/20,	123b/02,	123b/03,	124a/15,	124b/09,	a.- yup 081b/19, 100b/10, 141a/17, 196b/05				
125a/10,	125b/13,	126b/13,	127a/08,	127a/14,	añlama- [Tr.] 1. Farkına varmamak. 2. Sezmek, görmemek.				
127a/19,	127b/01,	128a/06,	128a/11,	128a/13,	a.- dılar 033a/14				
129a/01,	129a/16,	129b/04,	130b/03,	130b/14,	a.- duğ 015b/15				
132a/15,	132b/06,	133a/09,	133a/16,	134a/19,	a.- yup 082a/18				
135a/18,	136a/21,	136b/06,	136b/11,	136b/13,	añlan- [Tr.] Anlaşılmak, kavranmak.				
136b/21,	137b/11,	138b/16,	138b/17,	138b/19,	a.- an 114b/13, 114b/17, 116a/03, 145a/14, 185a/17				
139b/09,	140a/14,	140a/19,	140b/10,	140b/11,	a.- ur 171b/12, 183a/18, 185b/03				
140b/21,	141a/10,	142a/03,	142a/13,	142a/20,	añlanılma- [Tr.] Anlaşılmamak.				
142b/17,	143a/15,	143a/21,	143b/02,	143b/17,	a.- zıdı 137b/19, 199b/02				
144a/08,	144b/10,	144b/14,	144b/17,	145a/03,	anlar [Tr.] Onlar				
145a/06,	145b/13,	145b/15,	145b/21,	146a/03,	a. 005b/05, 005b/08, 006a/17, 006b/06, 007b/19,				
146a/04,	146a/09,	146a/14,	146a/15,	146a/18,	008a/01, 008b/02, 009a/19, 009b/21, 011a/12,				
147b/11,	148b/18,	149a/19,	149b/04,	150a/02,	012a/05, 012b/08, 012b/09, 019b/16, 020a/05,				
150a/07,	150b/12,	150b/19,	151a/02,	151a/09,	021a/17, 021a/18, 021b/03, 023a/09, 029a/09,				
151b/18,	153a/03,	154b/12,	154b/20,	155a/06,	031a/12, 033b/08, 034a/14, 035b/12, 035b/14,				
156a/19,	156b/08,	157a/05,	157a/07,	159b/20,	037a/21, 041a/16, 044a/16, 044b/19, 044b/20,				
159b/21,	160b/08,	160b/09,	160b/19,	160b/21,	045a/09, 046a/21, 046b/01, 049b/08, 049b/16,				
162a/07,	162a/14,	162b/01,	162b/03,	163a/11,	050a/08, 052a/06, 053a/07, 053b/03, 054a/12,				
164a/15,	164b/14,	164b/17,	164b/20,	165a/08,	054b/13, 056b/10, 056b/16, 058a/07, 061b/11,				
165b/03,	165b/13,	166a/03,	166a/05,	166b/04,	063a/11, 063a/13, 068a/17, 068b/01, 069a/10,				
166b/06,	166b/08,	167a/03,	167a/07,	167a/09,	070a/19, 074a/04, 074b/01, 075a/16, 076a/13,				
167b/19,	170a/09,	170a/17,	170a/21,	170b/18,	079b/17, 079b/20, 080a/10, 082b/06, 082b/19,				
170b/21,	172a/01,	172a/02,	172a/04,	172a/07,	087b/06, 089a/06, 090a/11, 090b/10, 091a/13,				
172a/08,	172a/15,	172a/16,	173a/06,	173a/19,	091b/09, 093a/01, 093b/17, 093b/18, 095a/14,				
174a/11,	175b/06,	175b/07,	175b/10,	175b/20,	096a/12, 096b/04, 099b/03, 099b/20, 100a/03,				
176b/01,	178a/05,	178a/15,	178b/15,	179a/01,	101b/04, 101b/16, 104a/07, 105b/19, 110b/21,				
179a/14,	180a/10,	181a/19,	181a/20,	181b/01,					

111a/15,	113b/02,	113b/13,	113b/21,	114a/18,	220a/14,	220b/08,	221a/17,	221a/20,	221b/15,
114b/01,	115a/05,	115a/11,	115a/13,	115b/19,	224a/14,	224b/06,	225a/05,	225a/09,	225b/17,
115b/21,	116a/19,	117a/05,	117b/15,	118a/13,	227a/12,	228a/04,	230b/08,	230b/21	
118a/18,	118a/20,	118b/04,	118b/21,	119a/21,	a.+ da	006b/08,	010b/17,	011b/21,	013b/05,
120a/14,	120a/16,	121a/06,	121a/17,	123b/12,	049a/09,	070b/03,	115a/12,	121a/04,	136a/19,
123b/13,	127b/14,	131a/04,	131a/07,	131b/05,	137a/01,	173b/14,	174b/16,	179a/13,	184b/19,
132a/18,	132b/10,	133a/20,	135b/15,	139a/12,	189a/08,	192a/11,	192b/09,	200b/16,	214a/13
139a/15,	140b/19,	141b/12,	143b/03,	146a/07,	a.+ dadur	168a/13			
146a/16,	146a/17,	147a/13,	149a/17,	149b/14,	a.+ dan	004a/05,	005b/16,	007a/02,	008a/12,
150a/14,	150a/17,	153a/13,	156a/20,	156b/20,	008a/13,	008b/11,	010b/11,	010b/12,	012b/06,
157b/08,	158a/05,	158a/07,	158a/15,	159a/11,	012b/14,	012b/16,	013a/02,	017b/02,	019a/10,
159a/15,	159a/19,	159a/20,	159b/04,	159b/14,	019b/13,	020b/12,	020b/14,	020b/17,	021a/05,
160a/12,	164a/14,	165a/09,	165a/21,	170a/05,	021a/08,	021a/19,	025a/21,	026b/15,	032a/06,
173b/15,	174a/06,	175a/15,	175a/18,	178a/01,	032a/08,	033a/16,	034b/13,	035a/01,	035a/02,
179b/09,	180a/07,	180a/12,	180a/15,	180a/16,	037a/11,	041a/13,	044a/01,	044a/19,	044b/20,
180b/10,	181a/12,	184b/13,	184b/18,	184b/20,	045a/08,	046a/06,	046a/09,	048a/02,	048a/05,
186a/04,	190a/12,	190b/16,	191a/03,	191b/08,	050a/02,	050a/14,	051a/20,	052a/15,	053a/15,
193b/14,	194b/04,	196b/19,	197b/17,	199a/11,	056b/14,	056b/16,	058b/20,	063a/02,	063a/06,
199a/16,	199b/04,	199b/09,	201a/06,	201b/07,	064a/10,	064b/09,	066b/08,	067a/03,	067b/09,
202b/16,	204a/14,	204b/14,	205a/05,	205b/11,	068a/10,	070b/04,	071a/08,	075b/16,	076a/14,
205b/14,	205b/21,	206a/11,	206a/20,	207b/18,	077a/10,	078b/04,	079b/20,	080a/01,	080a/12,
208a/03,	208a/10,	208a/13,	208a/21,	209a/10,	089b/21,	090a/14,	090b/18,	091b/10,	095a/16,
209b/13,	209b/16,	211b/07,	211b/16,	211b/20,	096a/01,	096b/19,	097b/07,	100a/19,	103b/13,
212b/17,	212b/21,	213b/08,	213b/10,	213b/14,	105b/18,	109b/05,	112a/11,	115a/04,	116a/20,
214a/11,	214a/14,	214b/13,	216a/06,	216b/15,	116b/08,	118a/18,	119a/06,	119b/15,	120a/17,
220a/05,	220b/11,	221a/03,	222a/16,	225a/10,	120b/09,	121a/14,	123b/10,	130b/11,	132a/19,
225a/18,	226b/12,	227a/13,	228b/21,	229a/04,	132a/21,	132b/08,	133b/18,	136a/01,	136a/11,
230b/04,	230b/10,	230b/11,	231b/15,	232a/03	137a/02,	137b/07,	138b/05,	138b/10,	138b/21,
a.+ a	002a/20,	002a/21,	004b/02,	005b/11,	139b/08,	140a/16,	140b/18,	141b/11,	146a/15,
007b/19,	008b/09,	008b/14,	012a/13,	012b/15,	146a/16,	149b/13,	149b/17,	150a/15,	151b/17,
018b/17,	019a/20,	020b/18,	021a/14,	021b/03,	153a/07,	158a/14,	160a/05,	160a/09,	160a/13,
021b/18,	022b/14,	023a/03,	023a/04,	023b/07,	160b/03,	160b/10,	161b/03,	162a/05,	162a/12,
023b/09,	023b/10,	023b/12,	024a/16,	027a/01,	162a/14,	165b/10,	166a/21,	167b/04,	170a/04,
028a/17,	030b/01,	031b/12,	032a/11,	032a/12,	172a/13,	172b/21,	173a/15,	175a/05,	176a/21,
032a/13,	033a/10,	033b/02,	033b/17,	036b/15,	176b/16,	178a/02,	178a/07,	180a/19,	182a/09,
037a/21,	041b/19,	042b/13,	043a/17,	043b/05,	182b/12,	182b/18,	186b/07,	189b/12,	190a/05,
044a/14,	044a/21,	044b/04,	044b/05,	044b/18,	190a/16,	190b/18,	191b/18,	192b/11,	193a/08,
044b/19,	044b/20,	045a/18,	045b/02,	045b/04,	197a/14,	199a/12,	199b/20,	199b/21,	200a/20,
047b/07,	047b/09,	047b/11,	048b/18,	049a/20,	200a/21,	201a/02,	201a/14,	205a/17,	206a/16,
050a/06,	050a/12,	050a/14,	050b/04,	050b/18,	207a/17,	207a/21,	207b/11,	209b/14,	211b/17,
051b/03,	052a/06,	052a/21,	054a/03,	054a/05,	214b/02,	216a/04,	220b/02,	220b/17,	221a/09,
054a/08,	055a/07,	055a/09,	055b/06,	055b/07,	221a/15,	222a/16,	225b/16,	226a/21,	228b/13,
055b/11,	056b/15,	058b/18,	059b/19,	064a/04,	230b/15,	231a/14			
064a/09,	065a/20,	065b/01,	066b/11,	068a/14,	a.+ dandur	009b/21,	076a/15,	076a/16,	165a/21
068a/16,	068b/07,	069a/06,	072b/02,	072b/07,	a.+ danıdı	096b/18,	203b/21		
074a/09,	074a/12,	076a/10,	078a/09,	082a/17,	a.+ dur	008b/02,	009b/21,	020b/09,	110b/21,
082b/18,	084b/08,	084b/21,	085a/01,	085a/04,	116b/10,	120a/09,	122a/08		
085a/07,	087a/11,	088b/04,	089b/03,	090a/10,	a.+ ı	004a/07,	004b/10,	005a/01,	005a/21,
090b/21,	093b/16,	093b/17,	094a/05,	095a/16,	006b/09,	008b/18,	010b/18,	011b/19,	015b/15,
096a/05,	096b/19,	098a/03,	100a/01,	100a/08,	016a/11,	016b/03,	019b/12,	021a/13,	021a/16,
101a/16,	105b/19,	107a/01,	107a/02,	107a/16,	022b/06,	022b/16,	024a/07,	025a/18,	026b/21,
107b/01,	107b/03,	108b/01,	108b/07,	108b/14,	027a/01,	027a/02,	028b/12,	030a/19,	034b/14,
110b/21,	112b/17,	113a/05,	114a/13,	116a/03,	034b/15,	035a/02,	035a/21,	035b/07,	036a/19,
116a/08,	116a/13,	117b/14,	118a/17,	118a/21,	037a/19,	037b/06,	038b/19,	039a/20,	040a/20,
119a/01,	120a/15,	123b/12,	127b/21,	131a/02,	040b/01,	041a/16,	044a/19,	044b/04,	044b/13,
131a/05,	131a/14,	133a/11,	134a/15,	134b/09,	044b/19,	046a/17,	047b/21,	048a/13,	048b/19,
135b/21,	136a/03,	137a/03,	137a/15,	138b/10,	054a/06,	054a/17,	056b/08,	058a/08,	059b/03,
146a/11,	146a/13,	147b/19,	149b/08,	151a/06,	061a/04,	061b/17,	063a/12,	064a/01,	064b/05,
153a/15,	154a/04,	154a/21,	155a/14,	156b/20,	069b/04,	070b/08,	072b/10,	072b/19,	072b/20,
159a/15,	159b/13,	160b/15,	164b/06,	164b/08,	073a/04,	075b/19,	076a/01,	078b/03,	082b/03,
167a/20,	169a/10,	169a/13,	171a/07,	173b/13,	082b/07,	087b/14,	088b/10,	088b/20,	089a/10,
173b/14,	174a/07,	174b/15,	175a/12,	175a/17,	091a/05,	095a/15,	097a/05,	101a/19,	103a/12,
176b/10,	176b/11,	178a/12,	178b/18,	178b/19,	107a/16,	107a/18,	108b/01,	108b/14,	115a/12,
179a/04,	180a/01,	180a/16,	180b/07,	180b/18,	115b/07,	115b/20,	116a/13,	118a/14,	119b/02,
181a/05,	181a/06,	184a/10,	184a/13,	186a/01,	120b/05,	125b/21,	131a/02,	131a/05,	131a/07,
186a/03,	186a/05,	186a/11,	187a/08,	189b/13,	131b/01,	132a/10,	132a/15,	133b/15,	134a/15,
189b/14,	189b/15,	192a/15,	192b/05,	193a/10,	135a/06,	135a/13,	135b/15,	135b/19,	136a/04,
194b/04,	194b/11,	194b/20,	196b/06,	196b/07,	137a/02,	138a/01,	138a/14,	138b/07,	139a/07,
196b/19,	197a/13,	197b/09,	197b/13,	198b/15,	139a/21,	140a/11,	144a/18,	147b/07,	151a/05,
199b/20,	200a/06,	200a/07,	200a/09,	200a/11,	153a/10,	153a/16,	154a/14,	155b/21,	158a/06,
200a/19,	200b/04,	200b/15,	201b/16,	202a/15,	158a/07,	161b/09,	162b/16,	164a/14,	167a/21,
202a/18,	202a/19,	207a/12,	208a/12,	208a/13,	168b/18,	169a/10,	170b/08,	171a/11,	172a/20,
208a/14,	208a/21,	208b/06,	208b/18,	209a/17,	174a/16,	175b/17,	176b/08,	178b/12,	180a/09,
209a/19,	209b/05,	209b/13,	209b/18,	212a/16,	180b/17,	181b/15,	182a/03,	182b/03,	182b/09,
213b/06,	214a/06,	214b/03,	214b/09,	214b/18,	183b/21,	184a/16,	185a/06,	185b/15,	190a/16,
215a/18,	216a/06,	219a/08,	220a/12,	220a/13,	191b/10,	193a/15,	194b/14,	195b/14,	197b/02,

198b/07, 199b/11, 201b/13, 201b/16, 203a/07,
 204b/07, 205b/10, 206a/02, 207a/06, 207a/07,
 207a/09, 207a/11, 207a/17, 207b/16, 208b/20,
 211a/13, 212b/02, 212b/05, 212b/07, 212b/12,
 212b/14, 213a/11, 213a/12, 213b/05, 213b/20,
 214a/07, 214a/08, 214b/04, 214b/17, 215a/07,
 215a/16, 219b/16, 220b/15, 221a/10, 221b/16,
 222b/05, 223a/10, 223a/12, 225b/17, 228a/13,
 230b/20, 231a/21, 231b/01
 a.+ rdı 180a/15, 230b/02
 a.+ ıla 005a/05, 019b/12, 026a/15, 037a/17, 037b/05,
 038b/18, 044b/07, 044b/14, 045a/10, 051a/13,
 051b/07, 054b/01, 056b/13, 063b/13, 085b/07,
 087b/14, 090a/20, 097b/15, 099b/08, 103a/13,
 108a/21, 118a/04, 120b/06, 134a/14, 134b/09,
 148a/15, 151a/04, 154b/02, 156b/07, 156b/15,
 159b/13, 160b/20, 170b/15, 175a/03, 176b/06,
 178a/12, 178b/13, 178b/14, 179a/13, 179a/14,
 179a/15, 183b/19, 186b/18, 202b/06, 204a/21,
 206a/20, 206b/17, 207a/09, 208a/09, 208b/14,
 209a/13, 209b/11, 212b/08, 212b/12, 213b/09,
 219a/14, 222a/14, 224b/03, 230b/19
 a.+ ılaydı 027a/09, 043a/19, 053a/14, 232a/17
 a.+ uñ 004a/06, 005b/16, 008a/07, 008b/08, 009b/01,
 010a/03, 012a/04, 012a/18, 015a/08, 015b/13,
 016b/02, 017b/19, 017b/20, 018a/01, 018a/15,
 018a/16, 019a/04, 019b/09, 022b/07, 024b/11,
 027a/01, 030a/20, 030a/21, 032a/08, 033b/16,
 033b/18, 035b/10, 037b/08, 038a/08, 038a/09,
 041a/09, 044a/14, 044b/04, 049b/03, 049b/04,
 049b/05, 049b/13, 050b/21, 051a/19, 051b/03,
 051b/05, 056a/01, 058a/13, 064a/11, 067a/19,
 068a/15, 069a/03, 069b/01, 071a/09, 071b/09,
 072a/08, 072a/18, 072b/20, 073a/07, 074a/13,
 076a/19, 080a/11, 082a/18, 083b/14, 087a/11,
 088b/06, 089b/13, 091a/07, 091b/13, 091b/18,
 092a/03, 095a/17, 107b/10, 110b/19, 113b/09,
 114b/06, 115b/08, 115b/14, 115b/17, 115b/21,
 116a/01, 116a/02, 116a/12, 119a/10, 120b/14,
 121b/10, 121b/21, 127b/16, 130b/20, 131a/04,
 134a/17, 135a/13, 136b/02, 138b/19, 139b/15,
 140a/09, 142b/18, 143a/17, 145a/19, 148b/06,
 148b/10, 153a/20, 157b/09, 160b/05, 161b/01,
 162a/05, 162a/06, 162a/07, 162a/11, 163a/17,
 163b/16, 164a/18, 166a/21, 167a/17, 167a/18,
 167b/14, 169b/18, 171a/17, 172a/12, 174b/02,
 177a/02, 177b/17, 181a/09, 182b/17, 184b/16,
 185b/21, 189b/14, 191b/12, 192b/06, 193a/15,
 195b/05, 199a/08, 199a/20, 199b/08, 200b/05,
 201a/12, 201a/14, 203b/17, 208a/21, 209b/02,
 209b/13, 211a/11, 212b/03, 212b/13, 213a/21,
 213b/19, 214a/07, 214a/08, 214b/18, 215a/07,
 215b/06, 216b/16, 217a/15, 217b/12, 217b/16,
 219a/14, 220a/13, 220a/21, 220b/12, 220b/20,
 225b/16, 230b/01, 230b/04, 231b/03, 231b/14,
 232a/02, 232a/03, 232a/04, 232a/07
 a.+ uñla 208a/12
 a.+ uñla 097b/06, 207b/08
anlat- [Tr.] Anlatmak, izah etmek.
 a. 092a/17
anşınā [Ö.] Eski Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir.
 a. 012a/12, 030a/10, 034b/02, 035a/19, 035a/20,
 170a/19, 170b/09, 170b/13, 170b/14, 170b/16,
 170b/19
 a.+ nuñ 170b/20
antākyye [Ö.] Antakya.
 a.+ yi 085b/05, 200b/21, 219a/12
antarsūs [Ö.] Suriye sahil kesiminde bir şehir, Tarsus.
 e.+ ı 103b/11
Öanüd [Ar.] İnatçı ve dik kafalı.
 Öa. 107a/09
añul [Tr.] Yavaş, hafif.
 a. 039b/12
anuñ [Tr.] Onun
 a. 002b/07, 003a/16, 003a/17, 004b/07, 004b/14,

005a/04, 005a/08, 006b/02, 006b/10, 007a/03,
 008a/06, 008a/07, 008a/08, 008b/01, 008b/21,
 009a/02, 009a/06, 009a/08, 010a/06, 010a/14,
 010a/16, 010b/20, 012b/11, 012b/18, 013b/01,
 013b/14, 013b/18, 014a/10, 015a/10, 015a/13,
 016a/04, 016a/09, 016a/16, 016a/19, 016a/20,
 016b/04, 017a/06, 017a/09, 017a/19, 017b/08,
 018a/13, 018a/20, 019b/02, 019b/03, 019b/08,
 019b/17, 020a/01, 020b/20, 021a/12, 021b/06,
 021b/11, 022a/02, 022a/09, 022b/01, 022b/18,
 023b/20, 024b/02, 024b/14, 026a/11, 026a/21,
 026b/02, 027a/10, 028a/10, 028b/14, 029a/03,
 029b/06, 030a/19, 030b/13, 031b/06, 031b/07,
 031b/08, 031b/10, 031b/13, 031b/17, 032a/18,
 032b/15, 033b/08, 033b/09, 033b/10, 034a/04,
 034a/11, 034a/12, 034a/14, 034b/20, 035a/03,
 035a/10, 035b/05, 035b/09, 035b/15, 036a/03,
 036a/16, 036a/20, 037b/01, 037b/18, 038a/12,
 038a/14, 038a/16, 038b/14, 039a/16, 039b/02,
 039b/07, 040a/08, 040b/05, 040b/14, 040b/11,
 040b/14, 040b/16, 040b/20, 041a/02, 041a/03,
 041b/02, 041b/03, 042a/09, 042a/17, 042b/01,
 042b/08, 042b/10, 042b/15, 043a/02, 043a/18,
 043b/09, 043b/12, 045b/11, 045b/15, 046a/10,
 046a/13, 047a/21, 047b/02, 047b/06, 047b/17,
 048a/13, 048a/19, 048b/10, 049a/13, 049a/16,
 049a/21, 049b/13, 050a/10, 050b/19, 051a/06,
 051b/04, 052a/03, 052b/07, 053a/17, 053a/18,
 053a/20, 053a/21, 053b/12, 054a/07, 054b/02,
 054b/06, 054b/08, 054b/10, 055b/04, 056a/05,
 056a/19, 056b/09, 056b/11, 057a/19, 057b/03,
 057b/16, 058a/16, 058b/21, 059b/11, 060a/14,
 060b/19, 061a/08, 061b/03, 062b/01, 062b/15,
 063b/05, 064a/02, 064a/06, 064a/09, 064a/16,
 064b/14, 065a/05, 065a/13, 065b/15, 066a/07,
 066a/16, 066b/13, 067a/05, 067a/15, 067a/17,
 067b/07, 068a/14, 068b/08, 069b/03, 069b/05,
 069b/09, 070a/04, 070a/06, 070a/14, 070a/15,
 070a/20, 070b/02, 070b/12, 070b/19, 071a/07,
 071a/18, 071b/18, 072a/09, 072b/02, 073b/13,
 077b/12, 078a/21, 078b/10, 080a/17, 080b/05,
 080b/14, 081a/02, 083a/17, 083a/21, 083b/09,
 083b/11, 084b/15, 085a/06, 085a/08, 085a/15,
 085b/21, 086a/13, 087a/20, 087b/04, 087b/07,
 087b/16, 088b/10, 089b/14, 089b/15, 089b/19,
 090a/01, 090a/15, 090b/12, 091a/21, 091b/07,
 091b/15, 092a/11, 092a/12, 092b/17, 093a/07,
 093b/06, 094a/16, 094b/03, 094b/15, 094b/16,
 095b/14, 096a/17, 096b/08, 096b/12, 096b/21,
 097a/01, 097a/11, 097a/12, 097b/18, 097b/18,
 098b/02, 099a/04, 099a/05, 100a/10, 100a/14,
 100a/19, 100a/21, 100b/12, 101a/15, 101a/18,
 102a/06, 102b/10, 103a/05, 103a/09, 103b/04,
 103b/07, 104a/20, 104b/05, 106a/19, 106a/21,
 106b/03, 106b/06, 107a/19, 107a/21, 107b/16,
 107b/18, 108a/12, 109a/19, 109b/01, 109b/08,
 109b/12, 109b/19, 110b/18, 111a/11, 111a/13,
 111a/16, 111a/19, 111b/15, 113a/15, 114a/11,
 115a/03, 115a/04, 115a/05, 115a/17, 117a/12,
 117a/13, 118b/20, 119b/12, 119b/14, 119b/17,
 120a/07, 120a/09, 120a/12, 120a/14, 121a/01,
 121a/05, 121a/20, 121b/08, 122a/02, 122a/16,
 123a/03, 123a/06, 123b/07, 123b/12, 124a/01,
 124a/03, 124a/11, 125b/09, 125b/12, 126a/09,
 126b/17, 126b/19, 126b/20, 127a/06, 127b/03,
 127b/04, 128a/12, 129b/13, 130a/16, 130a/17,
 130a/20, 130b/13, 131a/07, 131a/08, 132a/08,
 132b/21, 133a/02, 133a/05, 133a/10, 133a/21,
 133b/05, 136a/12, 136a/17, 136b/12, 136b/16,
 136b/17, 137a/19, 137b/01, 137b/11, 137b/13,
 139a/18, 139b/21, 140a/13, 140b/09, 140b/12,
 140b/16, 140b/20, 141a/05, 141a/06, 142a/01,
 142a/11, 142a/15, 143a/20, 144b/15, 145b/06,
 145b/21, 146a/11, 146a/13, 146b/13, 147a/05,
 147a/08, 147b/20, 148a/04, 148a/05, 148a/08,
 148a/13, 148a/16, 148b/19, 149a/08, 149a/10,

149a/12, 151b/21, 152b/01, 152b/14, 154a/09,
 154a/17, 154a/21, 154b/16, 155a/07, 156a/08,
 156a/21, 157a/19, 157b/16, 158a/02, 158a/09,
 158a/16, 158b/01, 158b/02, 159a/04, 160a/21,
 160b/15, 161a/06, 161b/04, 162a/02, 162a/03,
 162a/21, 163a/02, 163a/10, 164a/16, 164b/15,
 164a/17, 164b/21, 165a/01, 165a/15, 165a/20,
 165b/04, 166a/14, 166b/12, 167a/03, 167a/04,
 167a/06, 167a/07, 168a/15, 168b/14, 169b/04,
 169b/21, 170a/08, 170b/18, 171a/06, 171b/06,
 172a/11, 172a/15, 172b/13, 172b/18, 172b/20,
 173a/01, 173a/05, 174a/13, 175a/09, 175b/04,
 175b/11, 175b/18, 175b/21, 176a/04, 177a/04,
 177b/10, 178a/04, 178a/06, 178a/16, 178a/19,
 178b/06, 178b/21, 179a/06, 179b/05, 180a/02,
 180b/08, 180b/11, 181b/15, 183a/02, 183a/05,
 183a/09, 183a/10, 183a/18, 183b/03, 184b/03,
 185a/13, 185a/17, 185b/13, 185b/18, 186a/02,
 186a/09, 186b/18, 187b/10, 187b/21, 188b/13,
 188b/17, 189a/19, 189b/11, 190a/17, 190b/20,
 191a/05, 191b/16, 192b/20, 193a/03, 193a/20,
 193a/21, 195a/11, 196b/06, 196b/13, 196b/19,
 197b/21, 198a/06, 198a/17, 199a/10, 200b/10,
 200b/11, 200b/12, 200b/17, 201a/07, 201a/17,
 201b/10, 202a/21, 202b/19, 203b/06, 204a/15,
 204b/20, 205a/05, 206b/12, 207b/02, 207b/09,
 209a/05, 210a/12, 210a/16, 211a/03, 211b/13,
 212a/10, 213b/16, 214a/13, 218b/05, 218b/10,
 218b/16, 219b/20, 220a/10, 220b/11, 222a/01,
 223a/07, 223a/13, 223b/06, 223b/07, 225a/19,
 225b/08, 225b/11, 226a/16, 226b/02, 226b/07,
 227a/02, 227a/03, 227a/04, 227a/13, 227a/14,
 227b/09, 228a/07, 228a/09, 228a/20, 228b/11,
 228b/16, 228b/20, 229a/07, 229a/13, 229a/18,
 229b/03, 229b/08, 229b/09, 229b/15, 229b/21,
 230a/12, 230b/07, 231b/15, 231b/18, 232a/07,
 232a/08, 232a/14
 a.+ için 004a/07, 005a/07, 009b/20, 010a/08,
 010a/10, 010a/11, 011a/10, 011b/10, 022a/13,
 022a/16, 040b/12, 043b/21, 044a/09, 048b/17,
 053a/12, 057a/07, 082b/10, 082b/13, 085b/19,
 086b/02, 087a/12, 089a/11, 096a/09, 102b/20,
 103a/01, 106a/14, 106b/03, 107a/02, 107a/05,
 108a/03, 109b/06, 110a/16, 114b/15, 114b/19,
 120a/18, 120b/12, 121b/01, 124a/18, 124a/20,
 124b/11, 126b/09, 128a/09, 133b/06, 134b/10,
 139a/01, 139b/07, 142a/12, 144b/05, 146b/07,
 146b/20, 147a/05, 147a/16, 148a/03, 150a/06,
 155b/13, 156a/18, 156a/20, 168a/17, 169a/21,
 170b/14, 171b/01, 171b/06, 175a/12, 175b/16,
 176a/14, 176a/15, 176a/16, 177a/15, 177b/05,
 177b/09, 177b/17, 179a/19, 183b/05, 185b/19,
 186a/04, 186a/19, 187a/03, 187a/05, 187b/20,
 189b/19, 192b/11, 194b/09, 194b/10, 196a/21,
 196b/14, 197a/15, 200a/18, 217a/13, 217a/18,
 220a/08, 225a/18, 226b/02, 226b/06, 227a/09,
 227b/01, 227b/12, 228b/19, 229b/01, 229b/12,
 229b/16
 a.+ çündür 009a/08, 087a/01, 094a/21, 107b/06,
 124b/04, 129a/17
 a.+ rdı 165b/12
 a.+ ıla 013a/18, 017a/14, 017b/07, 021b/20, 022a/05,
 022a/08, 024a/06, 024b/02, 026a/06, 031a/21,
 031b/10, 031b/20, 032a/15, 032b/14, 034b/19,
 035a/06, 035a/16, 037a/05, 038a/04, 038a/08,
 039b/18, 040a/02, 041b/14, 046a/05, 069b/06,
 069b/17, 076a/03, 087b/13, 120a/08, 126b/10,
 157b/04
 a.+ için 013b/08, 023b/03, 025b/18, 028b/16,
 028b/20, 029b/16, 037a/06, 039a/17, 041a/01,
 041b/06, 054a/14, 071a/16, 077a/16, 077b/14,
 078a/05
 a.+ içündür 011a/04, 011b/03, 061a/13, 072a/07
 a.+ la 010a/12, 025b/16, 040a/06, 053b/07, 056a/03,
 057a/02, 057a/03, 057a/17, 057b/09, 058a/06,
 060b/01, 060b/04, 063b/19, 065a/08, 069b/14,

074b/16, 082a/16, 084a/07, 087a/01, 087a/03,
 088a/01, 090b/05, 099b/15, 101b/07, 104a/10,
 108a/14, 110a/01, 110a/20, 112a/05, 113a/08,
 113b/15, 126b/15, 127b/21, 129b/13, 130a/20,
 131b/13, 136b/19, 141b/08, 141b/09, 142a/19,
 144b/03, 146a/02, 146a/08, 147a/21, 148a/09,
 154b/01, 155a/06, 155a/13, 155b/18, 156b/17,
 157b/17, 159a/02, 159b/15, 161a/07, 161a/17,
 162a/19, 166b/10, 167a/20, 172a/14, 173b/14,
 175b/09, 175b/11, 180b/09, 183b/09, 183b/11,
 195b/08, 196b/07, 197b/08, 198b/16, 202b/08,
 207b/07, 209a/17, 213a/07, 213b/16, 222b/21,
 223a/05, 228a/05, 228a/08, 228a/14.

Öär [Ar.] Utanç.

Öä. 210b/21

ara [Tr.] 1. Aralık, mesafe. 2. İki şeyi ayıran zaman. 3. Kişi veya toplulukların birbirine olan durumu. 4. Yer, mevki.

a.+ da 059b/11, 067b/14, 084b/12, 090a/08, 096a/15,
 099b/09, 111a/07, 123a/16, 130a/10, 132b/03,
 158b/21, 175a/20, 179a/09, 189b/08, 198b/16,
 220b/21, 226b/20, 230b/05

a.+ lara 171b/21, 184b/05

a.+ ları 103b/14, 117a/18, 138b/12, 146b/04,
 146b/06, 224b/18

a.+ ların 148a/18, 221b/05

a.+ larına 027b/13, 158a/16, 174b/09, 219b/04,
 220a/21

a.+ larında 005a/17, 010a/04, 038b/09, 061a/03,
 061a/08, 063a/13, 063b/19, 076a/03, 088a/06,
 090b/12, 097b/04, 103a/13, 130b/09, 148a/19,
 153a/07, 155a/19, 155b/13, 162b/09, 172b/06,
 200a/02, 200a/08, 200b/04, 204b/21, 205a/14,
 205b/07, 208a/17, 208b/01, 209a/06, 212a/04,
 212b/11, 213a/17, 220a/04, 220b/04, 220b/13,
 221a/04, 221a/21, 221b/13, 230b/10
 a.+ larından 134a/06, 135b/03, 230a/02

a.+ muz 221a/04

a.+ muza 134b/02

a.+ muzda 159b/07, 207a/02, 207a/16, 208b/13

a.+ ñuzdan 209b/09

a.+ sı 018a/17, 131a/18, 155a/11, 158b/17, 168b/09,
 169a/18, 170b/02, 177a/20, 188b/16, 195b/19

a.+ sın 005a/05

a.+ sına 098a/09, 123a/09, 127a/21, 134a/10,
 144b/02, 144b/03, 156b/20, 169b/18, 177b/03,
 184b/08, 195a/18, 200a/12, 226b/18

a.+ sında 002a/19, 004a/16, 005a/16, 010b/03,
 010b/05, 016b/14, 019a/17, 031b/12, 060b/06,
 079b/10, 086a/18, 091a/16, 093b/13, 094b/16,
 120b/15, 124b/08, 128a/05, 144b/02, 148a/20,
 159b/21, 166b/03, 169b/04, 176b/03, 185a/14,
 185a/15, 187a/09, 191a/06, 204b/19, 215a/16,
 218b/15, 226b/19, 229b/20

a.+ sından 005a/21, 127b/14, 144b/01

a.+ sindayiken 093a/11, 104a/13

a.+ sın 135b/05

a.+ ya 018b/17, 053b/11, 136b/12, 149b/16, 176a/13,
 188b/15, 220a/05

a.+ yı 152a/01, 155a/17

ara- [Tr.] Aramak, bulmaya çalışmak.

a.- dılar 068a/05, 082a/08, 118b/03, 138b/11,
 194b/18

a.- duğı 116a/15

a.- mağa 116a/17

a.- mağ 138b/17

a.- mağdan 116a/14

a.- ñ 116a/19

a.- r 126a/01

a.- rdı 051a/16

a.- rken 026b/06, 189b/06

a.- rlardı 188b/07

a.- rlandı 188a/20, 191a/15, 220b/01

a.- sañuz 122b/14

a.- yacak 051a/16

a.- yan 118b/12

a.- yanlar 118a/15
a.- yı 029b/12
a.- yu 176b/13
a.- yup 116a/19, 117b/11
Óarab [Ar.] Arabistan halkından veya bunların soyundan olan kimse, Arap.
Óa. 015b/06, 025a/21, 044a/15, 078a/03, 082a/19, 085b/19, 087a/02, 098b/05, 104a/09, 115a/16, 142a/01, 169a/20, 176a/09, 176a/15, 178a/11, 178b/16, 179b/15, 182a/14, 186a/11, 186a/14, 209a/19
Óa.+ a 209a/11, 209b/11
Óa.+ dan 004a/12, 209a/09
Óa.+ ıla 209b/05
Óa.+ lar 127b/21, 128a/11
Óa.+ uñ 113b/16, 209a/13
Óaraba [Tr.] Tekerekli kara taşıtı.
Óa. 031a/05, 031a/08, 042b/14, 126b/12
Óa.+ laruñ 031a/11
Óa.+ sı 031a/05
Óa.+ yıla 042b/15
Óarabca [Ö.] Arapların konuştuğu dil, Arapça.
Óa. 007a/20, 080a/20, 115a/14, 115a/17, 137a/06, 189a/11, 213b/06, 216b/08
Óarabhac [Ö.] (bk. hımyer-i ekber)
Óa. 168b/16
Óa.+ dur 168b/14
Óarab-ı Óarbā [Ar.+Ar.] Eski bir Arap kavmi.
Óa. 156b/13
aÓrābī [Ö.] Çölde yaşayan göçebe Araplar.
a.+ ler 186a/18, 186a/19
Óarabī [Ar.] 1. Araplarla ilgili, Araplara özgü. 2. Arapça. 3. Arap halkından olan.
Óa. 015a/16, 094b/04, 105a/19, 160a/03, 184b/11, 187a/19, 187b/05, 191a/08, 202a/20, 213b/06
Óa.+ den 200b/16
Óa.+ ye 142a/01, 143b/19, 150b/01, 178a/20, 190b/09, 190b/12
Óa.+ yi 107a/11
Óarabīce [Ar.+Tr.] Arapça.
Óa. 151a/17, 200a/10
arahlk [Tr.] 1. Nesneler arasındaki boşluk, ara. 2. Zaman, süre. 3. Yer.
a. 144b/02, 147b/16
a.+ larda 167a/17
ārām [Far.] Durma, dinlenme.
ā. 031a/13
arama- [Tr.] Aramamak.
a.- ñ 118a/20, 138b/18
ārām it- [Far.+Tr.] Durmak, dinlenmek.
ā.- diler 184a/01
aran- [Tr.] Bulmaya çalışmak.
a.- sa 188b/07
ārāste [Far.] Süslenmiş, donanmış.
ā. 155a/06
ā.+ dūr 145b/12, 215b/15
araT- [Tr.] Arama işini yaptırmak, aratmak.
a.- dı 221a/07
a.- up 201a/15, 231a/13
arayıcı [Tr.] Aramayı iş edinen kimse.
a.+ laruz 118a/19
ārāyīş [Far.] Süs, ziynet.
ā.+ den 164a/19
ā.+ i 019a/08
ārāyīş itdūr- [Far.+Tr.] Süsleme işini yaptırmak.
ā.- üp 042b/14
ārāyīş olun- [Far.+Tr.] Süslenmek.
ā.- miş 037a/10
arāzī [Ar.] Yerler, topraklar.
a. 108a/19, 167a/13
a.+ si 197a/12
a.+ sinde 014b/08
a.+ yi 132a/03
arāzī-i dīvāniyye [Ar.+Far.] Devlete ait topraklar, yerler.
a.+ ye 131b/06
arāzī-i ğarb [Ar.+Ar.] Batıdaki topraklar.

a. 091a/14
arāzī-i kefere [Ar.+Ar.] Hristiyan toprakları.
a.+ nūñ 131a/20
arāzī-i maÓmüre [Ar.+Ar.] Bayındır, gelişmiş topraklar.
a.+ leri idi 167a/17
arāzī-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır toprakları, arazileri.
a. 120a/08, 132a/16, 170b/04, 178b/09
a.+ a 005b/10, 120b/10
a.+ da 014b/07, 114b/07, 116a/10
a.+ dan 011a/15, 119b/07, 119b/09
a.+ ı 005b/16, 011a/11, 011a/14, 016b/14, 043a/19
a.+ uñ 053a/20, 071b/19, 124b/05, 132a/05, 134b/21
arāzī-i mısır ü şām ve ħaleb [Ar.+Ö.] Mısır, Şam ve Halep toprakları .
a.+ de 113b/08
arāzī-i şām [Ar.+Ö.] Şam toprakları, arazileri.
a. 004a/12
arāzī-i şerīfe-i muḳaddese [Ar.+Ar.+Ar.] Kudüs toprakları.
a.+ yi 091a/09
ard [Tr.] 1. Arka taraf , art. 2. Öte.
a.+ ı 010a/20, 146b/09, 174b/11
a.+ ına 016b/07, 128a/15
a.+ ınca 008b/04, 015a/11, 020b/21, 023a/06, 025a/15, 026a/08, 037b/10, 037b/13, 039b/16, 040a/14, 047b/03, 054a/20, 054b/04, 063b/05, 064a/06, 068b/18, 068b/20, 077a/09, 082b/03, 082b/09, 085a/06, 086a/03, 087b/12, 092b/09, 092b/10, 098a/07, 106a/10, 106a/12, 106a/15, 106a/16, 109a/05, 109b/08, 111a/21, 112b/08, 112b/09, 113b/14, 120b/06, 121a/11, 127a/08, 127a/19, 128b/05, 152b/03, 153b/12, 155a/09, 162a/02, 162a/03, 170a/14, 194a/05, 196a/09, 201a/07, 201a/20, 218a/18, 219a/03, 219a/10, 219a/16, 219b/05, 232a/11
a.+ ında 017b/03, 019a/03, 019a/15, 027a/05, 039a/17, 043a/10, 122a/12, 189b/11, 205b/04
a.+ ından 087b/13, 150b/11, 184b/06, 195a/03
a.+ larına 047b/13, 061a/04, 193a/15, 212b/06, 215a/07
a.+ larınca 046a/19, 072b/19, 168a/13, 195a/01, 196a/06, 205a/17, 206a/11
a.+ larından 073a/05
a.+ larındaydı 199a/20
ardın al- [Tr.+Tr.] Kaçış yolunu kesmek, kuşatmak.
a.- dılar 205b/11
ardına düş- [Tr.+Tr.] Peşinden gitmek, takip etmek.
a.- di 061a/10, 170a/12
a.- diler 044a/19, 065a/19
a.- miş idi 061b/04
Óarefe [Ar.] Hacıların Arafat'a çıktıkları Zilhiccenin dokuzuncu günü, arife.
Óa.+ de 092a/06
aresta tālīş ħaḳīm [Ö.] Aristo.
a. 076b/18, 160a/18
āreste [Far.] Süslenmiş, bezenmiş.
ā. 093a/05, 105b/15
Óār eyleme- [Ar.+Tr.] Utanmak, sıkılmak.
Óā.- z 011b/13
arı kıvanı [Tr.+Tr.] Arılara barınak olarak yapılan, türlü biçimdeki tahta, sepet veya sandık.
a. 228b/10
arık [Tr.] 1. Zayıf, sıska. 2. Arınmış, temiz.
a. 129a/10, 177b/07
arıkla- [Tr.] Zayıflamak, cılızlaşmak.
a.- dı 057b/13
a.- miş 057b/16
a.- r 126a/08
arılığ [Tr.] Doğruluk, iyi niyet.
a.+ ıla 035a/03
arıT- [Tr.] Temizlemek, tasfiye etmek.
a.- dı 091a/10, 231b/10
a.- mışlarıdı 139b/07
a.- up 231a/14
Óāriz ol- [Tr.+Ar.] Sonradan ortaya çıkmak.
Óā.- dı 012b/07, 200a/14
Óā.- ıcağ 032a/20

Ôā- ur 011b/10
Ôārīza [Ar.] Sakatlık, özür.
 Ôā. 024b/18
Ôarī [Ar.] Yoksun.
 Ôa. 001b/16
Ôārī [Ar.] Yoksun, uzak.
 Ôā.+ yidi 157b/10
Ôarīş [Ö.] Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında bir liman kenti.
 Ôa. 006a/11, 006b/12, 167a/15, 176a/05, 176a/10, 176a/15, 176a/18, 176b/18, 176b/21, 204b/16
 Ôa.+ de 006b/10, 061a/02, 063b/06, 176b/10, 177a/03
 Ôa.+ e 166b/19, 167b/03
 Ôa.+ le 204b/19
Ôār it- [Ar.+Tr.] Utanmak, sıkılmak.
 Ôā.- di 152b/12, 228a/20
Ôarīz [Ar.] Eni fazla, enli.
 Ôa. 089b/01
arķ [Tr.] Tarla, bağ bahçe sulamak veya fazla suyu tarladan uzaklaştırmak için toprak içine hendek açılarak su götürülen basit kanal; su yolu.
 a.+ dur 133a/07
 a.+ lar 122a/07, 132a/21
 a.+ lardur 132a/10
 a.+ laruñ 122a/08, 132a/08, 132b/01
 a.+ uñ 132a/21
arķa [Tr.] 1. Önün tersi, arka. 2. Sırt.
 a. 053b/17, 205a/208, 214b/16
 a.+ ları 199b/06
 a.+ ların 028a/15
 a.+ sı 128a/08, 128a/09, 128a/18, 128b/14, 174a/19, 199b/06
 a.+ sın 032b/02
 a.+ sina 008a/14, 022a/05
 a.+ sına dur 174a/19
 a.+ sında 048a/17, 099a/17, 105a/11, 140b/01
 a.+ sından 011a/21, 067a/16, 094b/16, 194a/21
Ôārīlan- [Ar.+Tr.] Utanmak, sıkılmak, çekinmek.
 Ôā.- dı 220a/13
 Ôā.- dıklarından 225b/16
armağan [Tr.] Armağan, hediye.
 a. 025b/12, 029a/06, 147b/18, 203a/12, 228a/01
 a.+ ları 183b/13
arnavud [Ö.] Arnavutluk halkından olan kimse.
 a. 107a/09
Ôarśa [Ar.] Boş toprak, arazi.
 Ôa.+ da 004b/09
 Ôa.+ sın 006a/13
Ôarśa-i Ôālem [Ar.+Ar.] Dünya, yeryüzü.
 Ôa. 024b/11
Ôarśa-i cihān [Ar.+Far.] Dünya, yeryüzü.
 Ôa.+ da 164b/07
Ôarśa-i dünyā [Ar.+Ar.] Dünya üzeri, yeryüzü.
 Ôa.+ da 007a/07
Ôarśa-i zemīn [Ar.+Far.] Yeryüzü.
 Ôa.+ i 112b/04
arşlan [Tr.] Aslan.
 a. 023b/02, 023b/03, 034b/10, 138b/01, 165a/09, 188b/11, 189a/14, 199a/18.
 a.+ a 021b/01
 a.+ lar 199a/17
 a.+ lara 018b/06
 a.+ ları 018b/05
Ôarş [Ar.] Tavan.
 Ôa. 007a/13
 Ôa.+ ını 035b/01
Ôarşi [Ar.] Gökyüzü.
 Ôa.+ de 009b/13
arşun [Tr.] Orta parmakdan dirseğe kadar olan uzunluk birimi, arşın.
 a. 007a/13, 029b/07, 029b/10, 117b/12, 127b/10, 128b/04, 135b/06, 192b/02
 a.+ dan 140a/12
 a.+ dur 162a/12
 a.+ ıla 029b/10, 029b/11
art- [Tr.] Çoğalmak, bollaşmak.
 a.- ar 120b/20, 126a/15, 178a/15, 223b/11

a.- ariken 033b/07
 a.- dı 067a/06, 119a/01, 145a/07, 176b/16, 219b/07, 220b/04
 a.- duğı 123b/10
 a.- maķda 158b/11
 a.- mışdı 094b/15, 221a/20
 a.- up 123a/18
artan [Tr.] Geriye kalan, fazla gelen.
 a.+ ı 120b/05, 196a/21
artma- [Tr.] Çoğalmamak, fazlalaşmamak.
 a.- z 129a/05
artma [Tr.] Artmak işi.
 a.+ sı 121a/19
artucaķ [Tr.] Fazlaca.
 a. 012b/20, 029b/11, 181b/12
artuķ [Tr.] 1. Fazla, artık. 2. Bundan sonra. 3. Başka, diğer.
 a. 010a/16, 014a/13, 014a/20, 018b/05, 024a/19, 025b/18, 028a/07, 031b/17, 032a/15, 035b/07, 039b/19, 050a/03, 054a/18, 055a/17, 058a/18, 058a/21, 059b/01, 064b/15, 065a/18, 099b/04, 103b/10, 118a/15, 118b/08, 118b/11, 120a/17, 121a/20, 127a/09, 128a/09, 131b/07, 134b/12, 138a/11, 138b/21, 139a/04, 139a/09, 140a/04, 149b/10, 153a/19, 154a/06, 165b/15, 170a/01, 175b/14, 178b/19, 189a/12, 189b/02, 192b/19, 193b/15, 205b/12, 208a/10, 209a/21, 211a/10, 217b/04, 220b/07, 221b/05, 225a/16, 226b/11, 226b/21
 a.+ dur 015b/07, 126a/06, 126a/17, 148b/03, 162a/13
 a.+ ıdı 027a/11, 162a/16
 a.+ ın 084b/16, 209b/03, 218b/09
artur- [Tr.] Arttırmak, fazlalaştırmak.
 a. 009a/13
 a.- a 041a/10
 a.- dılar 117a/05
 a.- up 088b/17
 a.- ur 024a/13, 038a/16, 129a/08
 a.- urdı 164b/03
aryān [Ö.] Kişi adı.
 a. 019a/17
arż [Ar.] 1. Toprak, arazi 2. Ülke, memleket 3. Dünya, yeryüzü.
 a. 001b/10, 049a/17, 173b/08, 173b/12, 189a/04
 a.+ a 004b/08, 009b/20, 015b/08, 167a/08, 176b/03
 a.+ da 009a/03, 044b/06, 139b/15, 185b/01, 188b/21
 a.+ dan 044b/02
 a.+ dur 173b/08, 188b/19, 189a/07
 a.+ ı 037b/20, 197a/15, 198a/03, 200b/03
 a.+ ını 221a/12, 221a/13
 a.+ ına 022b/13, 190a/11
 a.+ ında 008a/10, 144a/07
 a.+ ını 049a/17, 151b/20, 221a/12, 221a/13
 a.+ uñ 188b/20, 189a/01
Ôarż [Ar.] Sunuş.
 Ôa.+ ı 232b/01
arż-ı Ôarab [Ar.+Ar.] Arapların yaşadığı topraklar.
 a.+ da 149a/13
arż-ı batāyih [Ö.] Nil suyunun döküldüğü bir yatak.
 a.+ e 016b/09
arż-ı cefār [Ö.] Mısır'da bir kumluk ve bu kumluğun bulunduğu Cefār şehri.
 a. 168a/16
 a.+ dandur 176b/19
arż-ı cübbe [Ö.] Kahire şehrinde bir seyir alanı.
 a. 219b/13
arż-ı feyyūm [Ar.+Ö.] 1. Mısır'da bir nahiye. 1. Bu yerin toprakları.
 a. 198b/08
 a.+ da 140b/12, 197a/13
arż-ı ġarb [Ar.+Ar.] Batıdaki yerler.
 a. 048b/10
 a.+ da 042a/14
arż-ı hāşān [Ö.] Mısır'da bir köy.
 a.+ 167b/18
 a.+ a 167b/19
arż-ı kebīre [Ö.] Yer adı
 a. 181b/07

arż-ı mağrib [Ö.] Mısır dışındaki Kuzey Afrika ülkeleri.
a.+ den 135a/04

arż-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır toprakları.

a. 026a/21
a.+ a 031a/08
a.+ da 005b/03, 015b/16, 015b/21, 016b/10, 018a/09, 020a/18, 026a/01, 027a/06, 031b/09, 032a/17, 036a/02, 043a/04, 046b/12, 053a/06, 056a/10, 060b/10, 066a/09, 070b/19, 072a/09
a.+ dan 016b/15, 027a/10, 035b/09, 047a/20

arż-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır toprakları.

a. 007b/19, 009b/19, 015b/08, 120a/05, 132a/20, 134b/18, 135a/01, 146b/02, 146b/08, 168b/07, 169b/09, 176a/10, 197a/08
a.+a 005b/02, 005b/19, 005b/20, 006a/10, 006a/12, 006a/15, 008b/04, 019b/13, 026b/10, 043a/14, 061b/11, 079b/03, 120b/03, 121a/02, 121a/18, 121b/11, 131b/17, 132a/11, 132b/03, 136a/06, 146b/09, 146b/15, 146b/19, 147b/15, 149a/21, 149b/04, 167a/01, 196a/02, 203b/03
a.+ da 026b/13, 006b/04, 006b/05, 006b/06, 006b/13, 006b/20, 007b/14, 009a/16, 009a/17, 009b/01, 009b/03, 011b/11, 011b/20, 013a/01, 013a/11, 013b/20, 016a/02, 019b/17, 024b/10, 026b/13, 026b/16, 034b/04, 048a/19, 048b/05, 116a/08, 116a/11, 116a/13, 116b/11, 116b/14, 116b/16, 117b/10, 119a/04, 119a/14, 119b/06, 120a/06, 120a/11, 121a/04, 121a/11, 121a/12, 121a/14, 121b/03, 133b/09, 139b/02, 144a/10, 145b/04, 146b/02, 146b/19, 148b/06, 148b/09, 148b/12, 148b/17, 149a/01, 149b/14, 155b/17, 157b/04, 165b/02, 166b/11, 167a/04, 167b/03, 167b/07, 176a/18, 177a/04, 188b/05, 189b/20, 190a/18, 192a/19, 193b/16, 196b/13
a.+ dan 013a/21, 016a/08, 026a/17, 048a/12, 048a/20, 048b/12, 115a/11, 119a/17, 120b/11, 125a/06, 166a/15, 167a/07, 167b/08, 170b/19, 178a/17, 179b/18, 183b/20, 187b/19, 188b/05, 188b/18, 190b/21, 205a/01
a.+ ı 007b/18, 008a/01, 011a/10, 028b/06, 031a/17, 122a/07, 122a/11, 165b/08, 169b/04171a/19, 176b/15, 177b/01, 192a/21, 201a/08, 210a/06, 225b/09, 225b/19
a.+ la 132b/04
a.+ uñ 006b/02, 009b/14, 010b/01, 010b/14, 031a/16, 079b/06, 196b/09

arż-ı nûbe [Ar.+Ö.] Nube toprakları.

a.+ ye 122a/04

arż-ı şām [Ar.+Ö.] 1. Şam vilayeti. 2. Şam vilayetinin toprakları.

a. 167a/08
a.+ a 198a/19
a.+ da 108a/17
a.+ dan 219b/05
a.+ dur 176a/10

arż-ı vāsīÖ [Ar.+Ar.] Bereketli topraklar.

a.+ dūr173a/13

arż-ı yemen [Ar.+Ö.] Yemen toprakları.

a. 169a/02

arż-ı zehēb [Ö.] Nil ırmağının çıktığı yer.

a.+ de 122b/02
a.+ dūr 122b/02

Öarż iT- [Ar.+Tr.] Sunmak, takdim etmek.

Öa.- di 054b/14, 101b/12, 101b/15
Öa.- diler 108b/05, 131b/05
Öa.- dügi 232a/10
Öa.- erleridi 037a/20
Öa.- erdi 039b/12
Öa.- erimiş 131b/20
Öa.- esin 102a/07
Öa.- eyin 147a/12
Öa.-i virüñ 101b/03
Öa.- mege 038b/01, 042b/19
Öa.- mişdi 022b/14
Öa.- üp 042b/19, 082a/11, 215a/18

Öarż eyle- [Ar.+Tr.] Sunmak, takdim etmek.

Öa. 232a/04

Öa.- di 099a/21, 147a/13, 171a/03, 171a/15, 210b/05, 215a/18, 232a/02, 232a/08

Öa.- diler 022b/08, 131b/04, 210b/19, 216a/04

Öa.- miş 102a/06

Öarż olun- [Ar.+Tr.] Sunulmak, takdim edilmek.

Öa.- dı 102a/09

Öa.- up 183b/10

Öa.- sa 107a/09

Öarż-ı hāl [Ar.+Ar.] Dilekçe.

Öa. 083b/01, 084a/19, 084b/02

Öa.+ ın 083b/04

Öarż-ı hāl iT- [Ar.+Tr.] Durumunu anlatmak.

Öa.- di 082a/05

Öa.- üp 111a/05, 124b/19

Öarż-dāšt [Ar.+Far.] Uyarı yazısı, muhtıra.

Öa. 101b/09

ärzū [Far.] Şiddetli heves ya da istek.

a.+ ları 003b/11

a.+ sı 061b/14

a.+ sın 098b/03, 104b/17

a.+ sına 005a/18, 032a/13, 213a/02

a.+ yıla 019a/05

ā.+ yıla 016b/07

ärzū-yı nefş [Far.+Ar.] Nefsî arzu.

ā.+ inüñ 007a/07

aş- [Tr.] 1. Bir nesneyi bir yere aşağı doğru sarkacak biçimde takmak, bağlamak. 2. İdam etmek.

a.- a 028a/16, 126a/14

a.-ağodı 063b/03

a.- alar 152a/08, 152a/09

a.- an 028a/12

a.- aruz 186b/06

a.- dı 076a/05

a.- dılar 041a/21, 041b/03, 153a/02

a.- duqları 028a/17

a.- mağ 028a/12, 126a/12

a.- mışlar 185b/13

a.- salar 014a/05, 128b/20, 129a/05

a.- up 194b/09

Öasā [Ar.] Değnek, baston.

Öa. 042a/08, 116b/04, 162a/18

Öa.+ yı 116b/05

Öasākır [Ar.] Askerler.

Öa.+ i 229b/13

Öasākır-i şīÖar [Ar.+Ar.] Başarılı askerler.

Öa.+ inuñ 002b/07

aÖsāmīs [Ö.] (bk. aḫsās)

a. 069a/04

āsān [Far.] Kolay.

ā. 002a/06, 002b/10, 043a/11, 225b/18

ā.+ dur 090a/15, 137a/11, 143b/21, 204b/03, 204b/05

āsānlıḳ [Far.+Tr.] Kolaylık.

ā. 081a/03

āsār [Ar.] Eserler.

ā. 004b/09, 010b/18, 016b/05, 027a/05, 034b/06, 057a/03, 070a/15, 120a/18, 148a/13, 148b/08, 189b/16, 203a/16, 228b/06

ā.+ ı 004b/06, 004b/21, 009a/20, 018b/13, 020a/13, 145b/08, 149b/15

ā.+ idur 005b/16

ā.+ ıla 004a/21

ā.+ ın 202b/16

ā.+ ındandır 137a/16, 203a/11

ā.+ uñ 143a/11

āsār-ı Óacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf eserler.

ā.+ nüñ 024b/10

āsār-ı Óadālet [Ar.+Ar.] Adalet eserleri.

ā.+ inden 092a/01

āsār-ı enbiyā [Ar.+Ar.] Peygamber eserleri.

ā. 013a/08

āsār-ı ġaribe [Ar.+Ar.] Tuhaf eserler.

ā. 016a/14, 019a/18

āsār-ı hayr ü ihsān [Ar.+Ar.+Ar.] Doğruluk ve iyilik eserleri.

ā.+ ıla056a/14

āšār-ı kâdîme [Ar.+Ar.] Eski eserler.
 ā. 004a/03, 004a/07
 ā.+den 157b/10
 ā.+dür 169a/08
 ā.+yi 063a/16

āšār-ı selâtin-i mâziye [Ar.+Ar.+Ar.] Eski hükümdarların eserleri.
 ā.+ den 148a/10

āšār-ı sinn [Ar.+Ar.] Varolduğundan beri ortaya koyduğu eserler.
 ā.+ inden 199a/01

āšār-ı sünen-i seyyidü'l-enām [Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in eserleri.
 a.+ ı 090b/17

asdur- [Tr.] Astırmak.
 a.- dı 040b/21

Ŗasel [Ar.] Bal.
 Ŗa. 126a/19, 211a/05

ašhāb [Ar.] 1. Din büyükleri, sahabeler. 2. Dostlar.
 a. 012a/08
 a.+ dan 010b/18, 079b/21, 211b/16
 a.+ ıyla 208b/11

ašhāb-ı güzîn [Ar.+Far.] Ünlü sahabeler.
 a.+ den 012a/21, 175a/03, 203a/21, 204a/20, 213a/07
 a.+ e 116a/18
 a.+ ile 212a/07
 a.+ üñ 147b/17

ašhāb-ı kerîme [Ar.+Ar.] Hz. Fatma.
 a. 010b/18

ašhāb-ı kibār [Ar.+Ar.] Seçkin sahabeler.
 a.+ muñ 002b/07

ašhāb-ı lehv ve ğınā [Ar.+Ar.+Ar.] Eğlence düşkünü kimseler.
 a.+ 131a/12

ašhāb-ı resūl [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in dostları, sahabeler.
 a.+ dan 147a/20, , 214b/01, 214b/14
 a.+uñ 205b/20

ašhāb-ı resūlullah [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in dostları, sahabeler.
 a.+ dan 210a/01dan

ašhāb-ı tevārîh [Ar.+Ar.] Tarih bilginleri.
 a. 160b/02, 181a/17, 183a/07
 a.+ den 146b/18, 149b/03

ašhāb-ı haber [Ar.+Ar.] Bilgi sahibi kişiler.
 a. 198b/20

ašhāb-ı emvāl [Ar.+Ar.] Birinin en yakınındaki kimseler.
 a. indan 225a/03

asıl [Ar.] 1. Gerçekte 2. Gibi. 3. Kaynak, köken.
 a. 004b/09, 005b/19, 020b/13, 031b/15, 032b/07, 046a/07, 057a/04, 061b/13, 099b/19, 123a/13
 a.+ da 005a/13, 014a/07, 029b/08, 043a/13, 062b/08
 a.+ ları 008b/02

asıl- [Tr.] 1. Sarkacak biçimde bağlanmak, asılmak. 2. Takılmak, kuşanmak.
 a.- dı 027b/01
 a.- mişdur 058b/18
 a.- mişdı 067b/04, 153b/20
 a.- u 224a/11
 a.- uyıdı 018b/04, 036b/05, 047a/16, 069a/20, 140b/06

asılsuz [Tr.] Soysuz, kişiliksiz.
 a. 107a/03

Ŗašî [Ar.] İsyen eden, başkaldıran.
 Ŗā. 194a/10, 201a/01

Ŗašî ol- [Ar.+Tr.] İsyen etmek, başkaldırmak.
 Ŗā.- ançün 190b/11
 Ŗā.- dı 030a/20

Ŗašîr [Ŗ.] Kişi adı.
 Ŗā. 169a/01

āsītān [Far.] Eşik, girilecek yer
 ā.+ ina 102b/01, 196a/16
 ā.+ ı 003a/05

āsītāne [Far.] Devlet kapısı, başkent.
 ā.+ lerinde 096b/19, 107b/16

āsītāne-i Ŗadālet-penāh [Far.+Ar.+Far.] Adalet koruyucusu olan padişahın huzuru.

Ŗa.+ larına 102a/09, 102a/08

āsītāne-i Ŗālem-penāh [Far.+Ar.+Far.] Alemin koruyucusu olan padişahın huzuru.
 ā+ larına 113a/07, 113a/07

āsītāne-i memālik-sitān [Far.+Ar.+Far.] Yurt içi.
 ā.+ ina 112b/10

āsītāne-i saŖādet [Far.+Ar.] Saadet kaynağı olan padişahın huzuru.
 ā+ ine 101b/03, 114a/14
 ā+ lerine 102a/06, 114a/17

Ŗaškālān [Ŗ.] Filistin'de bir şehir.
 Ŗa.+ a 085b/06
 Ŗa.+ ı 085b/06, 086b/10

Ŗašker [Ar.] 1. Yurt savunması için devlet tarafından yetiştirilip donatılan bütün kişiler, çeri.
 Ŗa. 026a/03, 019a/10, 022a/02, 031a/15, 046b/08, 047b/07, 047b/12, 049b/06, 050b/13, 050b/19, 056b/11, 056b/14, 056b/16, 061a/01, 061a/02, 061a/06, 063a/09, 063b/06, 063b/10, 065b/04, 071b/02, 071b/04, 074b/01, 074b/10, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 078a/04, 081a/04, 081a/06, 081a/11, 082a/21, 082b/04, 086a/12, 087b/11, 088b/03, 090a/16, 093a/19, 095a/04, 095b/12, 096b/09, 097a/06, 097a/12, 097b/13, 103a/09, 103a/15, 103a/16, 103a/19, 104b/16, 108b/02, 110a/15, 122b/16, 151b/10, 154b/01, 154b/07, 155a/15, 156a/01, 187a/02, 194b/16, 196a/09, 198b/16, 200b/05, 201a/01, 202b/07, 203b/02, 204b/01, 204b/20, 205a/17, 205a/18, 205b/03, 205b/07, 209a/10, 212b/01, 212b/19, 214b/19, 216a/13, 219a/05, 219a/08, 219a/10, 219a/13, 222b/03, 222b/10, 222b/13, 223a/12, 223b/12, 226a/18, 227a/12, 227b/13, 228a/04, 228a/14
 Ŗa.+ de 095b/21, 097b/11
 Ŗa.+ den 051b/05, 087b/11, 097b/12, 108b/21, 115a/16, 155a/16, 211b/05, 214a/18, 217a/14
 Ŗa.+ dır 156a/06
 Ŗa.+ e 063a/10, 065a/04, 074b/05, 074b/12, 095b/19, 155a/11, 211b/07, 214a/10, 214b/05, 214b/10, 214b/16, 222b/17
 Ŗa.+ i 003a/06, 020b/07, 029a/06, 046a/14, 047b/13, 061a/04, 061a/07, 066a/01, 072a/02, 075b/18, 078a/11, 082b/06, 082b/21, 085b/03, 085b/07, 087b/0, 087b/18, 088b/06, 088b/18, 094a/05, 095a/13, 095b/09, 096a/10, 103a/11, 104a/03, 108a/13, 112b/14, 155a/02, 155b/01, 155b/21, 156a/09, 162a/04, 167a/02, 206b/20, 168a/03, 171a/17, 173a/05, 178b/19, 179b/04, 201a/14, 205b/09, 205b/16, 206a/05, 207a/03, 208a/16, 208b/05, 209a/12, 210b/14, 212b/15, 213a/12, 214b/20, 215a/03, 215b/03, 219a/12, 219a/15, 221a/02, 221a/12, 221b/18, 222a/12, 230a/10
 Ŗa.+ idi 047b/06
 Ŗa.+ ile 022b/06, 038b/07, 047b/02, 047b/08, 047b/09, 050b/13, 050b/14, 056b/17, 060a/12, 061b/01, 061b/04, 063a/12, 063b/07, 078a/15, 080b/13, 094a/01, 110a/18, 149a/04, 160a/10, 186b/19, 193b/21, 216a/10, 219a/09, 219a/10, 230a/07
 Ŗa.+ in 038b/08, 047b/07, 047b/08, 047b/12, 059b/15, 063a/15, 078a/12, 095a/16, 096a/07, 097b/16, 098a/05, 103a/13, 112a/10, 179a/13, 204b/13, 223a/02, 227b/16
 Ŗa.+ inden 038b/13, 049b/14, 053b/08, 062a/04, 063b/02, 063b/03, 064b/08, 072b/21, 082a/17, 091a/09, 099b/08, 099b/09, 099b/11, 104a/15, 154b/07, 155a/08, 155b/03, 156a/13, 173a/05, 178b/18, 194b/20, 205b/04, 208a/19, 209b/11, 209b/14, 212b/07, 213a/07, 223a/10
 Ŗa.+ inden 212b/07
 Ŗa.+ ine 082b/06, 156a/13, 168a/18, 179a/13, 196a/03, 204b/02, 207b/13, 209a/17, 221a/06, 221b/12
 Ŗa.+ ini 063a/20, 065b/20, 071b/02, 103b/18, 154b/06, 155b/06, 187a/07, 205b/14
 Ŗa.+ inüñ 049b/08, 064b/04, 088a/07, 096a/04,

097b/07, 112b/04, 142a/08, 156a/02, 156a/03,
201a/10, 204b/03, 205b/04, 205b/10, 205b/12,
209a/10, 209a/13, 212a/20, 215a/12, 217a/05,
220b/18
Öa.+ iyidi 175b/05
Öa.+ iyile 052a/14, 073a/06, 204b/14, 209a/15,
216b/21, 225b/02
Öa.+ iyle 061a/05, 087b/19, 087b/21, 088b/20,
095a/05, 097a/19, 097b/14, 112a/21, 154a/20,
203b/10, 206b/08, 211b/19, 211b/21, 217b/11,
220b/15, 221a/19, 225b/12
Öa.+ le 085b/06, 087b/02, 088b/07, 098a/12,
103a/12, 103b/07, 103b/08, 108b/19, 122b/15,
155a/03, 155b/15, 155b/19, 187a/03, 190a/11,
190a/14, 194a/04, 201a/08, 204b/10, 204b/12,
215a/06, 228a/19
Öa.+ ler 071a/11, 212b/10, 219b/05
Öa.+ leri 088a/10, 095a/17, 172a/13, 212b/09
Öa.+ lerin 059b/07
Öa.+ lerinden 155a/07, 212b/05, 219b/15
Öa.+ lerine 214a/06
Öa.+ lerini 202b/11
Öa.+ lerinüñ 046a/19
Öa.+ leriyle 082b/04
Öa.+ lerün 075a/06
Öa.+ ümle 082b/01
Öa.+ üñ 051b/15, 054a/09, 060a/03, 066a/02,
074b/08, 088b/16, 155a/16, 178b/21, 214a/01,
214b/05, 230b/14
Öa.+ üñden 213b/19
Öa.+ üñi 065a/02, 214b/03
Öa.+ üñle 082a/21
Öa.+ üñüzde 213b/09
Öa.+ üñüzden 207b/19
Öa.+ üñüze 213b/13
Öasker [Ö.] (bk. Öasker şehri)
Öa. 203b/08, 203b/09, 203b/16, 216b/11, 217a/05
Öasker şehri [Ö.] Mısır'da bir şehir.
Öa. 216b/19, 217a/17
Öa.+n 216b/18
Öa.+ne 217b/05
Öa.+ni 217a/09
Öa.+nde 217a/07, 217a/08, 217b/13
Öa.+ndeki 217b/07
Öa.+nden 217b/01, 217b/08
Öa.+nüñ 217a/11
Öa.+ydi 225b/19
Öa.+yidi 217b/10
Öa.+yle 224b/12
Öasker-gâh [Ar.+Far.] Asker evi, karargah.
Öa.+a 206a/04
Öasker-i Öažim [Ar.+Ar.] Kuvvetli, görkemli asker.
Öa. 051a/21
Öa.+ile 079a/20, 103b/17
Öasker-i bî-girân [Ar.+Far.] Çok fazla sayıda asker.
Öa. 104a/01
Öasker-i cerrâr [Ar.+Ar.] Teçhizatla donatılmış asker.
Öa.+ıla 063a/20
Öa.+ınuñ 112a/06
Öasker-i cerrâr-ı sitâre-şümâr [Ar.+Ar.+Ar.+Far.]
Teçhizatla donatılmış çok sayıda asker.
Öa.+ıla 111b/15
Öasker-i firāvân [Ar.+Far.] Çok fazla sayıda asker.
Öa. 087a/20, 212b/07
Öa.+ıla 047b/11, 061a/20, 073a/04, 078a/10,
103b/01
Öa.+ını 154b/05
Öasker-i girân [Ar.+Far.] Çok fazla sayıda asker.
Öa.+168b/17
Öa.+ıla 022b/02, 076a/02, 155b/07, 194a/08
Öasker-i girân-ı bî-kerân [Ar.+Far.+Ar.] Sayısız asker.
Öa.+la 155a/10
Öasker-i islâm [Ar.+Ar.] Müslüman askeri.
Öa. 114a/08, 206a/14, 206a/20
Öa.+dan 215a/05

Öa.+ı 214b/08
Öa.+uñ 100a/10
Öasker-i kerrâr [Ar.+Ar.] Savaşmayı seven, atak asker.
Öa. 113a/03
Öasker-i küffâr [Ar.+Ar.] Kafir askerleri.
Öa. 205a/14, 215a/08
Öa.+ı 204b/21, 212a/08, 212a/11
Öa.+ıla 178b/12, 205a/19, 205b/03
Öa.+la 204b/18, 205a/12
Öa.+uñ 205a/15, 215a/07, 216a/02
Öasker-i manşûr [Ar.+Ar.] Zafer sahibi asker.
Öa.+dan 112b/08
Öasker-i mezkûr [Ar.+Ar.] Adı geçen asker.
Öa.+ıla 081a/09
Öasker-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır askeri.
Öa. 219b/09
Öasker-i mu'izzle [Ar.+Ö.] Muiz'in askeri.
Öa.+le 231b/21
Öasker-i mü'min [Ar.+Ar.] Müslüman askerleri.
Öa.+ile 205b/06
Öasker-i müslimîn [Ar.+Ar.] Müslüman askerleri.
Öa. 203b/03, 205a/18, 208b/01, 212a/03, 212a/19,
213a/15, 214b/21, 215a/16, 219a/15, 216a/05
Öa.+e 105a/17, 179a/03, 204b/04, 205a/07, 206a/10,
216b/05
Öa.+i 211b/21
Öa.+ile 079b/18
Öa.+le 167b/20, 204b/14, 205a/08, 205b/13,
205b/15, 212a/02, 212a/09, 212b/04, 212b/05,
212b/11, 214b/20
Öa.+den 178b/10, 198b/13
Öa.+üñ 205b/02, 208b/04, 213b/01
Öasker-i müslimîn [Ar.+Ar.] Müslüman askerleri.
Öa. 206b/04
Öasker-i nuşret [Ar.+Ar.] Başarılı asker.
a. 112a/02
Öasker-i rûm [Ar.+Ö.] Rum askeri.
Öa.+a 212a/06
Öa.+la 214b/18
Öasker-i selâtîn-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır sultanlarının askeri.
Öa. 219b/14
Öasker-i sitiz-i bî-şümâr-ı küffâr [Ar.+Far.+Far.+Ar.] Çok
sayıda şavaşçı kafir askeri.
Öa.+la 212b/20
aşl [Ar.] 1. Gerçekte, özde. 2. Gibi. 3. Kaynak, köken
a. 023b/21, 024a/20, 026b/09, 029b/13, 059a/17,
084a/04, 125a/03, 126a/07, 141a/07, 144b/04,
150b/21, 154a/06, 157b/21, 159b/05, 161a/18,
172a/08, 175a/01, 175a/19, 176a/10, 187a/11,
188b/17, 195b/06, 197b/21, 203b/19, 210a/08,
216a/05, 216a/14, 223a/20, 228a/18
a.+da 005a/13, 071b/10, 079a/17, 080a/14, 080a/17,
081a/05, 087b/01, 090a/14, 095a/11, 102b/18,
106a/08, 106b/18, 111b/07, 115a/11, 119b/18,
122b/20, 123b/02, 123b/04, 125b/15, 125b/17,
130a/16, 133a/12, 146b/10, 148a/11, 154a/11,
157a/03, 158b/06, 158b/14, 159a/21, 160a/18,
164a/09, 169a/14, 170b/09, 178a/18, 178b/05,
180a/09, 186a/18, 186b/15, 188b/08, 188b/20,
189b/18, 190a/09, 190a/19, 191a/04, 192a/07,
192a/20, 193b/20, 196b/01, 200b/19, 201b/02,
216b/19, 217a/12, 222a/02, 223b/04, 225a/19,
226a/20, 226b/08, 227b/08, 229b/15
a.+ı 005b/21, 028b/21, 032b/04, 043b/07, 050a/08,
052a/04, 098b/18, 102a/07, 130a/12, 138a/05,
147a/14, 157a/21, 162b/10, 166b/20, 171a/03,
183a/16, 185a/04, 188a/03, 191b/19, 219b/11
a.+ın 045b/04, 195b/06, 214b/14
a.+ını 005b/20, 057b/16
a.+larında 114b/21
aşlâ [Ar.] Hiçbir zaman, hiçbir şekilde.
a. 011b/12, 013a/13, 014a/06, 014b/01, 018b/21,
028a/05, 028b/15, 033a/11, 044b/01, 051b/04,
057b/13, 074a/02, 086a/09, 092b/12, 097a/12,
101b/15, 102a/02, 104b/03, 114a/09, 126b/04,
130b/17, 138a/16, 140a/16, 147a/06, 151a/05,

159a/03, 161b/12, 166b/07, 176a/07, 191a/17, 201b/05, 224a/20
āsmān [Far.] Gök, sema.
 ā.+ ina 003a/11
āsmān-ı maÖreke [Far.+Ar.] Savaş meydanı.
 ā.+ den 215a/02
āsmānī [Far.] Gökyüzünde ışık saçan cisim.
 ā.+ lerile 124a/10
aśnām [Ar.] Putlar.
 a. 013a/08, 063b/16
Ōaśr [Ar.] Asır, yüzyıl.
 Ōa.+ a 111a/02
 Ōa.+ da 165b/07, 192a/14, 201a/06
 Ōa.+ ı 004b/07
 Ōa.+ ina 136a/06
āsūde-hāl [Ar.]
 ā. 009a/04, 111a/11
āsumān [Far.] Gökyüzü.
 ā.+ a 084b/14, 206a/12
 ā.+ muñ 003a/15
āsumānī [Far.] Gökyüzüyle ilgili, gökyüzü renginde.
 ā. 065b/17, 166b/16
aş- [Tr.] 1. Yüksek bir şeyin üzerinden geçmek. 2. Karışmak, iç içe geçmek.
 a.- a 123a/08
 a.- ar 028b/06, 146a/15
 a.- dı 222b/15
 a.- dılar 199b/16
 a.- duğ 004a/13
 a.- duğdan 113a/09
 a.- miş 047a/21
 a.- mişdur 199a/02
 a.- up 121a/12, 179a/03
aşağa [Tr.] Aşağı, az, düşük.
 a. 001b/11, 010a/07, 013a/07, 030b/04, 036a/08, 036b/08, 043a/03, 044b/01, 058b/13, 062a/05, 069a/12, 072b/17, 117b/06, 123b/11, 126a/12, 134a/05, 134a/06, 134a/21, 134b/08, 135b/06, 138a/04, 138b/01, 144b/21, 153a/05, 158a/14, 158b/05, 163b/09, 165a/10, 169b/10, 182b/18, 182b/21, 194b/01, 195a/16, 195b/02, 195b/04, 223b/21, 226b/12
 a.+ da 005a/14, 006b/21, 007a/03, 012b/13, 013b/13, 013b/15, 016b/10, 024b/12, 027a/06, 033b/21, 035b/13, 037b/18, 038a/18, 048b/04, 061b/21, 062a/10, 079b/16, 081a/19, 082b/09, 106a/02, 116a/06, 130a/13, 133b/05, 137b/12, 148a/12, 160a/09, 170a/17, 185b/08, 206a/20, 223b/09, 224b/15
 a.+ dan 029a/03, 053b/21, 086b/03, 124a/09, 153a/12, 170a/18, 206a/14
 a.+ ları 144a/15
 a.+ sı 133b/12, 140a/01, 141b/18, 180a/05, 182a/21
 a.+ sına 043b/14, 117a/14, 137b/15, 144b/20
 a.+ sında 123b/07, 171a/11
 a.+ sından 135b/11, 144b/20, 193a/06
 a.+ sını 145a/05
 a.+ ya 043b/17, 117a/16, 124a/09, 157b/18, 158b/03
Ōaşıq ol- [Ar.+Tr.] Çok semek.
 Ōā.- dı 031b/10, 038b/03
 Ōā.- an 038b/10
Ōaşıq-ı dil-efgār [Ar.+Far.] Gönü yaralı aşık.
 Ōā.+ ı 038a/21
āşikār [Far.] Gözle görülür, açık, belli.
 ā. 026b/01, 027a/02, 053a/18
 ā.+ dur 091b/16
āşikāre [Far.] Gözle görülür, açık, belli.
 ā. 116a/15, 013a/07, 045a/05, 112b/16, 130b/05, 228a/13, 228a/14
 ā.+ yidi 031a/14
āşinā [Far.] Yakın, dost.
 ā.+ dur 210a/14
Ōaşıret [Ar.] Kabile, boy.
 Ōa.+ i 108b/15
āşiyā [Ö.] Irak'ta bir ülke adı.
 ā. 156a/21

āşiyān [Far.] Ev-bark, yuva.
 ā. 092b/05, 113a/14
 ā.+ a 004a/20
 ā.+ ı 004a/16
 ā.+ ina 112a/09
āşiyān-ı kadīmī [Far.+Ar.] Eski alışkanlıklar.
 ā.+ leri 113a/01
Ōaşq [Ar.] Aşırı evgi, tutku.
 Ōa. 057b/14
āşüb [Far.] Kargaşa.
 ā. 084b/11, 228b/04
aşur- [Tr.] Aşırmak. ?
 a.- mışlar 199a/10
āşūra [Ar.] Aşure.
 ā. 087a/10
at- [Tr.] Bir nesneyi ileriye doğru fırlatmak, atmak.
 a.- ardı 043b/15, 189b/01
 a.- arlar 015a/08, 043b/17, 159a/02
 a.- aruz 125a/02
 a.- ayın 213b/21
 a.- dı 003b/20, 015a/11, 120a/02, 138a/08, 213a/11
 a.- dılar 007b/12, 015a/12, 117b/09
 a.- duğı 175a/07
 a.- dum 140a/13
 a.- ı vir 024a/02
 a.- mağ 131b/14
 a.- salar 144a/14
 a.- suñ 002b/06
 a.- suñlar 058a/12
 a.- up 027b/20, 042b/05, 095b/18, 124a/10, 126a/11, 159b/19, 224a/02
at [Tr.] Binek, koşu ve yük taşıma amaçlı beslenen evcil bir hayvan, at.a. 013a/05, 017b/18, 018b/03, 029b/03, 047a/15, 049b/10, 051a/06, 051a/07, 053b/11, 074a/18, 083a/01, 089b/02, 092a/21, 092b/14, 094a/15, 095b/05, 121a/07, 121a/08, 126b/05, 126b/07, 126b/08, 126b/09, 126b/20, 126b/21, 127a/06, 127a/07, 142a/10, 154b/17, 154b/21, 155a/20, 173a/07, 176b/11, 180a/03, 182b/16, 184a/03, 184a/04, 184a/06, 185a/10, 213a/10, 222a/09, 224b/18
 a.+ a 021a/10, 032b/11, 080b/01, 095b/07, 126b/20, 210b/07
 a.+ dan 126b/07, 206a/04, 221a/05, 229b/04
 a.+ ı 024a/02, 032b/07, 084a/02, 127b/17
 162a/17, 194a/02, 210b/18, 229b/01, 229b/04, 230b/18
 a.+ ıla 229a/21, 229b/01
 a.+ ın 211a/02
 a.+ ından 078b/10, 083a/02
 a.+ ınuñ 030b/06, 032b/08, 126b/05
 a.+ ıyla 097b/12
 a.+ lar 053b/12, 155a/15, 155a/20
 a.+ lara 130a/01
 a.+ ları 119a/05, 158a/13
 a.+ larınuñ 074b/09
 a.+ midur 074a/18
 a.+ uñ 090a/17
ata [Tr.] Cet, ecdat.
 a.+ dan 141a/02, 185b/18, 186a/01
 a.+ ları 008a/21, 009b/02, 009b/18, 020b/05, 030b/08, 036b/12, 037b/11, 038a/17, 039a/17, 046b/16, 113b/14, 136a/03, 165b/10
 a.+ larından 009b/18
 a.+ larınuñ 021b/04, 060b/10, 167a/04
 a.+ larumuzdan 186b/02
 a.+ larınuñuz 198a/15
 a.+ m 098a/02, 161a/05
 a.+ ma 077a/01
 a.+ ñ 098a/03
 a.+ ñuñ 039a/05
 a.+ sı 005b/05, 007b/15, 007b/20, 008a/19, 008b/12, 009a/07, 009a/08, 009a/16, 009b/16, 009b/17, 017a/17, 018a/20, 021b/06, 022a/04, 023b/20, 024a/07, 025a/11, 025a/16, 025b/02, 025b/03, 029b/20, 030b/15, 032a/01, 032a/10, 036b/16,

036b/19, 039a/01, 039a/10, 040b/17, 041a/03, 045b/07, 047a/19, 052b/13, 055b/09, 066a/15, 067b/05, 068a/09, 068a/11, 077b/12, 081a/04, 083b/06, 085a/14, 085b/12, 085b/13, 086b/15, 093a/02, 093a/05, 093a/11, 095a/03, 095a/18, 095b/19, 096a/08, 096a/09, 096a/11, 097b/01, 104a/19, 105a/03, 105a/06, 105a/07, 105a/08, 110b/08, 120a/15, 120a/16, 144b/14, 154a/11, 163a/15, 168a/06, 168b/16, 168b/17, 176b/09, 198a/08, 230a/16, 231b/18	a.- sa 174b/09 a.- ur 128b/08, 136b/10
a.+ sıdır 009a/10	atılma- [Tr.] Fırlatılmamak, atılmamak.
a.+ sın 045b/07, 077b/01, 125a/10	a.- yıcağ 130b/16
a.+ sina 008b/16, 055b/09, 056b/03, 076b/01, 098a/01, 124b/20, 168a/07, 197b/06, 203a/14	atım [Tr.] Bir şeyin atıldığı yol, menzil.
a.+ sından 056b/01, 085a/18, 093a/04, 110b/08, 125a/01, 161a/15, 176a/20	a.+ ı 135a/09, 174b/10, 185b/02
a.+ sını 023b/20, 090b/19, 176b/06	Öatığ [Ar.] Eski.
a.+ sinuñ 008b/10, 017a/18, 022a/01, 022a/17, 030a/01, 034a/17, 038a/21, 038b/04, 038b/05, 056a/21, 067b/15, 070a/10, 070b/15, 080b/01, 085b/11, 093a/16, 095a/01, 095b/17, 096a/08, 096a/09, 096a/15, 096a/16, 103b/06, 110a/12, 121a/01, 121a/03, 198a/11, 227b/09, 229a/11	Öa. 133b/10
a.+ sıyla 231b/19	aflas [Ar.] İpekli bir kıymetli kumaş.
a.+ ya 007b/06	a. 174b/17
ata [Tr.] Ada.	a.+ dan 011a/21
a. 085b/18, 085b/19, 086a/01, 172b/17, 172b/21	atlu [Tr.] Ata binmiş olan, atlı.
a.+ da 173a/12	a. 154b/07, 155a/02, 155b/03, 155b/19, 177b/13, 195a/15, 195b/01, 220b/17, 226a/17, 227a/03
a.+ dur 145b/21, 177a/07	a.+ dan 156a/21
a.+ lar 119b/14, 132a/18	a.+ lar 145a/13, 153b/16
a.+ lardur 165b/01	a.+ larından 155b/02
a.+ nuñ 172b/19	a.+ sından 156b/02
a.+ sina 110b/02, 155b/16, 177a/07	a.+ yıldı 155a/14
a.+ sından 177a/11	a.+ yıla 155a/08
Öatâ [Ar.] İhsan, hediye.	atma- [Tr.] Atmamak, fırlatmamak.
Öa.+ dur 068b/14	a.- dı 138a/09
atabeg [Tr.] Şehzade eğitmeni, lala.	av [Tr.] 1. Yabani hayvan avlama işi. 2. Avlanan yabani hayvan.
a. 080b/01, 096b/12, 110a/06	a. 028a/20, 030b/06, 104a/15, 131a/07
a.+ i 102b/14, 104a/20, 110b/06	a.+ a 062a/20, 131a/03
atabeglik [Tr.] Atabeylik, lalalık.	a.+ da 062a/20
a. 103a/04	aÖvām [Ar.] Yıllar.
at dep- [Tr.+Tr.] Atla gitmek.	a.+ ıla 044a/02,
d.- mişidi 155a/17	Öavām [Ar.] Sıradan halk.
atdur- [Tr.] Atmasını sağlamak, atdırmak.	Öa. 124b/08
a.- dı 030b/04	Öa.+ a 031a/21
ateş [Tr.] Yakıcı madde, od.	Öa.+ dan 051a/14
a. 027b/12, 084b/12, 084b/20, 124a/10, 150a/01, 155a/18, 179a/07, 206a/13, 213a/16, 224a/17	aÖvāmm-i tayıfe-i kıbt [Ar.+Ar.+Ar.] Eski Mısır'ın sıradan halkı.
a.+ den 002a/02	a.+ a 130b/07
a.+ i 097a/21, 168a/21, 175b/08	aÖvān [Ar.] Yardımcı.
a.+ idi 155a/18	a. 178b/14
a.+ ile 084b/20	Öavārız [Ar.] Afet durumlarında toplanan ek vergi.
a.+ lerin 205b/11	Öa. 097b/11
ateş-i fūrūzān [Tr.+Far.] Parlak ateş.	Öavārız şal- [Ar.+Tr.] Afet vergisi için halkı bilgilendirmek.
a. 112a/02	Öa.- ayın 102a/14
ateş-gede [Tr.+Far.] Ateşperestlerin tapınağına verilen ad.	Öa.- mağ 097b/09
a. 204a/15	āvāz [Far.] Yüksek ses.
a.+ lerde 002a/11	ā. 052a/04, 052a/10, 136b/18, 137b/13, 157a/13, 157a/15, 157a/16
ateş-i hiddet [Tr.+Ar.] Öfke ateşi.	ā.+ a 157a/16
a.+ i 084b/07	ā.+ ı 022a/11, 145a/01, 152a/20, 171b/21, 199a/19, 199b/05
ateş-i şine [Tr.+Far.] Gönül ateşi.	ā.+ ıla 096a/02, 117a/18
a.+ m 004a/08	ā.+ ın 008b/10, 190a/06, 201b/15
ateş-i gażab [Tr.+Ar.] Öfke ateşi.	ā.+ ına 152a/14
a.+ ları 112a/18	ā.+ ından 016a/16, 189a/16
ateş-i ħarb [Tr.+Ar.] Şiddetli savaş.	ā.+ ıydı 117b/04
a. 155a/19, 213a/18	ā.+ la 187a/19, 187b/05
ateş-i tiğ [Tr.+Far.] Kılıç ateşi?	ā.+ lar 064b/03, 134a/06, 138a/18, 163a/19, 191b/03
a. 215a/01	ā.+ lara 064b/04
ateş-perest [Tr.+Far.] Ateşe tapan, ateşperest.	ā.+ ları 025b/06, 179a/08, 199b/10
a.+ leridi 204a/14	ā.+ landı 157a/16
atıbbā [Ar.] Doktorlar.	ā.+ lanla 187a/16
a. 201b/12	ā.+ ların 033a/21, 206a/14
Öatıl [Ar.] İşe yaramaz, faydasız.	āvāze-i sūz [Far.+Far.] Dertten, sıkıntıdan dolayı bağırma.
Öā. 010b/11, 115a/07, 149a/12	ā. 187b/14
atıl- [Tr.] 1. Fırlatılmak. 2. İleriye doğru hareketlenmek.	āvāzlu [Far.+Tr.] Sesli.
	ā. 152a/08
	āvāz vir- [Far.+Tr.] Ses çıkarmak.
	ā.- ürdi 025b/05
	avcı [Tr.] Av yapan kişi.
	a.+ ları 014a/02
	a.+ laruñ 129a/19, 129a/21
	avla- [Tr.] 1. Av hayvanını yakalamak. 2. Ele geçirmek.
	a.- duğdan 037b/04
	a.- r 013b/18, 019b/08, 028a/20, 030a/19
	a.- rlar 125b/14, 128a/12, 165b/05
	a.- rlandı 133a/02
	a.- yı bilüp 207b/05

a.- yup 227b/19
avlad- [Tr.] Avlatma işini bir başkasına yaptırmak.
 a.- up 227b/17
avlan- [Tr.] Av olarak ele geçirilmek.
 a.- andur 126a/06
 a.- dukdan 126a/08
avlayıcı [Tr.] Av işini iyi yapan kişi.
 a. 189a/12
Öavn [Ö.] Kişi adı.
 Öa. 061a/20, 061b/01, 061b/05, 062a/08, 194a/03, 194a/04, 194a/06, 194a/10, 194b/03, 194b/11, 194b/13, 195b/06, 195b/11, 195b/19, 196a/05, 196a/10, 196a/12, 216b/17, 216b/21
 Öa.+ a 194b/19
 Öa.+ dan 217b/08
 Öa.+ ı 061b/15, 194a/08, 194b/11
 Öa.+ uñ 061b/04, 062a/11, 196a/02, 196a/08
Öavrat [Ar.] 1. Erkeğin eşi. 2. Kadın.
 Öa. 007b/17, 014b/04, 017b/08, 017b/21, 018a/02, 021b/10, 024a/05, 024a/06, 024a/09, 024a/10, 024a/16, 024a/19, 024a/21, 024b/19, 024b/16, 024b/20, 025a/01, 025a/02, 025a/03, 025a/04, 025a/05, 025b/18, 026a/07, 031b/02, 031b/06, 038b/01, 038b/03, 038b/11, 038b/12, 038b/15, 038b/16, 038b/17, 039a/06, 041b/21, 047a/06, 049b/05, 049b/13, 049b/20, 050a/09, 051b/01, 054b/11, 054b/14, 057a/13, 060b/01, 067a/07, 084b/01, 084b/03, 084b/04, 101a/02, 101a/03, 117b/19, 124a/14, 124a/15, 125b/09, 138b/01, 162b/02, 162b/04, 170a/06, 170a/07, 170a/10, 184a/14, 194a/12, 210a/07, 215b/11, 219a/04, 219a/06, 219a/13
 Öa.+ a 024a/03, 060a/17, 092a/16
 Öa.+ dan 007b/17, 018a/04, 021b/14, 024b/01, 060a/21
 Öa.+ ı 017a/08, 021b/15, 024b/02, 028a/14, 054b/01, 054b/15, 067b/15, 125b/10, 136b/11, 136b/14, 170a/19, 200a/14
 Öa.+ ıla 021b/12
 Öa.+ ın 021b/10, 021b/19
 Öa.+ ını 054b/03
 Öa.+ ınıñ 017a/15
 Öa.+ ıyyla 119a/06
 Öa.+ lar 019b/12, 027b/02, 074a/07, 074a/10, 075a/03, 084a/12, 084a/21, 200a/19
 Öa.+ lara 054b/01, 084b/05
 Öa.+ lardan 208b/16, 215a/15
 Öa.+ ları 025b/04, 084a/13
 Öa.+ larıla 031b/12
 Öa.+ ların 025a/17, 038b/18, 067b/21, 071a/01, 103b/21
 Öa.+ larına 074a/12, 084a/11
 Öa.+ larından 073a/01, 196a/05, 210b/06
 Öa.+ larını 068a/12
 Öa.+ laruñ 084a/13
 Öa.+ uñ 024a/09, 039a/04, 050b/12, 050b/13, 051a/19, 078b/18, 219a/09
 Öa.+ uña 039a/07
avtäytıs [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir adı.
 a. 034b/07
avuç [Tr.] 1. Elin iç tarafının aldığı miktar. 2. Az sayıda.
 a. 173a/17, 206b/19, 211a/19
avurd [Tr.] Söz, laf.
 a.+ ın 198a/01
ay [Tr.] 1. Dünyanın uydusu olan gök cismi. 2. Ay'ın Dünya çevresindeki dolanımını esas alan zaman birimi.
 a. 004a/01, 011a/11, 017b/21, 026a/18, 035a/16, 041b/08, 053a/10, 061a/09, 062a/06, 069b/15, 080b/09, 080b/12, 083a/10, 088b/12, 093a/16, 095b/19, 096b/07, 096a/11, 097a/18, 098a/15, 099b/11, 102b/14, 103b/04, 104a/17, 104b/19, 106a/07, 106a/16, 106a/18, 106b/14, 110a/06, 110b/09, 110b/12, 110b/15, 110b/17, 124a/01, 125a/05, 132a/19, 132b/21, 141b/09, 145a/06, 150b/16, 150b/17, 157a/10, 159b/01, 159b/10, 205a/12, 205b/18, 206b/14, 212a/11, 214a/15,

214a/16, 216b/12, 217b/18, 217b/20, 223a/01
 a.+ da 033a/12, 041a/01, 073b/10, 124a/02, 221a/13, 221a/14, 223b/01
 a.+ dan 069b/16, 102b/05, 108a/09, 110a/13, 124b/20, 184a/18
 a.+ dur 110a/10
 a.+ ı 007b/20, 124b/16
 a.+ ıdur 124b/17
 a.+ ında 188a/09, 228b/03, 232b/01
 a.+ ınıñ 099a/10, 179a/19, 179a/20, 228b/02
 a.+ larıdır 011a/13, 011a/15, 011a/20, 011b/01
 a.+ larında 011a/12, 011a/15, 011a/19, 011b/01, 158b/05
 a.+ uñ 020a/08, 033b/07, 058b/10, 188a/10
ayı [Tr.] İri yapılı yaban hayvanı, ayı.
 a. 075b/09
aya [Tr.] Bir seslenme ünlemi.
 a. 004b/05
ayaK [Tr.] 1. İnsan ve hayvanda yürümeye yarayan organ, ayak. 2. Merdiven basamağı.
 a. 036b/02, 063a/17, 063b/09, 083b/11, 098b/19, 100a/02, 100b/04, 105a/14, 123b/06, 124a/06, 133b/12, 144a/13, 155a/03, 185a/10, 228b/18, 199b/04, 219a/11
 a.+ a 016b/20
 a.+ dan 014a/13
 a.+ ı 017a/15, 030b/06, 117a/13, 122b/08, 127b/11, 127b/21, 128b/04, 151a/12, 162b/14, 174a/10, 193a/20, 194a/02, 199b/04, 228b/17, 229b/04
 a.+ ıdur 122a/17
 a.+ ın 020b/19, 081b/15, 083b/13, 092a/20, 117a/14, 130b/18, 134a/16, 190b/04, 222a/02, 228a/08
 a.+ ına 041a/21, 091b/07, 095a/05, 099a/14, 122b/08, 129b/04, 135b/15, 143b/21
 a.+ ında 084a/21, 099a/18, 186b/01
 a.+ ından 205b/08
 a.+ ları 007a/17, 026b/06, 117a/07, 117b/01, 117b/17, 126b/07, 128b/04, 174a/18, 199a/21, 217a/20
 a.+ ların 129a/21
 a.+ larına 017b/16
 a.+ larında 015a/17, 047a/05
 a.+ larından 117a/17, 117a/20, 126b/07, 129a/14, 163a/01
 a.+ larınıñ 117b/04, 128a/14
 a.+ umı 224a/13
ayaklan- [Tr.] İsyan çıkarmak, ayaklanmak.
 a.- dılar 231b/13
 a.- mağa 225a/16
Öayāl [Ar.] Hanımlar, zevceler.
 Öa. 062a/15, 084b/17, 105b/13
 Öa.+ ı 067a/09, 088a/16, 109a/12
 Öa.+ ın 026a/15, 100a/17
 Öa.+ ına 196a/07
 Öa.+ ından 026b/06, 052a/21
 Öa.+ ını 067a/12, 196a/05
 Öa.+ ıyyla 132a/05
 Öa.+ ları 045a/08
 Öa.+ ların 026a/19, 044b/08, 062a/18
 Öa.+ larına 084b/17
 Öa.+ larını 084b/09
 Öa.+ larıyla 101a/07
 Öa.+ umuz 178b/21
 Öa.+ umuzla 009b/10
aÖyān [Ar.] Seçkin, tanınmış.
 a. 098b/07, 098b/17, 101b/10, 133b/03, 159b/18, 189b/17, 198b/21, 211a/09, 228a/16
 a.+ ı 198a/10
 a.+ a 123b/21
 a.+ ıdur 229b/15
 a.+ ın 209a/18
 a.+ ına 123b/17
 a.+ ından 082b/20, 213b/01, 225a/03
 a.+ ıyyla 117a/11
 a.+ ları 105a/13
aÖyān-ı devlet [Ar.+Ar.] Devletin üst kademesindekiler.

a. 095b/15
a.+ i 196a/09
Öyân eyle- [Ar.+Tr.] Gözle görünür duruma getirmek.
Öā.- di 202a/09
aÖyân-ı hâzret [Ar.+Ar.] Makamca büyük birinin yanındaki seçkin kişiler.
a.+ i 056b/04
aÖyân-ı hilafet [Ar.+Ar.] Halifelik makamının önde gelenleri.
a.+ idi 099a/02
aÖyân-ı nâs [Ar.+Ar.] Halkın önde gelenleri.
a. 081b/03
a.+ ı 111a/05
a.+ uñ 119b/08
aÖyân-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanatın önde gelenleri.
a.+ ı 225b/13
a.+ ıylal00a/02
a.+ ıylal 124a/12
aÖyân-ı vilâyet [Ar.+Ar.] Şehrin önde gelenleri.
a. 109a/04, 154a/18
a.+ ile 065b/14
Öyân id- [Ar.+Tr.] Gözle görünür duruma getirmek.
Öā.- er 087a/14
Öyân olun- [Ar.+Tr.] Açıklanmak, ayrıntıları anlatılmak.
Öā.- sa gerekür 024b/13, 008b/05
Öā.- mişdur 190a/10
Öā.- ur 015b/17
Öā.- maz 092b/17
Öyâr [Ar.] Altının saflık oranı.
Öā.+ ı 118b/16, 118b/17
Öā.+ ından 118b/08, 118b/15
Öā.+ mı 118b/07, 118b/15
Öā.+ inuñ 118b/08
Öā.+ lar 118b/17
ayaşofiya [Ö.] (ayasofiya genişası).
a. 010a/13, 116b/13, 203a/16
a.+ da 116b/13, 219a/20
ayaşofiya genişası [Ö.] Ayasofya Kilisesi.
k.+ sında 219a/19
âyât-ı kerîme [Ar.+Ar.] Kuran ayetleri.
ā. 101b/08
Öayb [Ar.] 1. Kusur, suç. 2. Utanılacak durum
Öā. 156a/06
Öā.+ dan 001b/16
Öā.+ larıdur 172a/09
aydıñ [Tr.] Aydınlık, ışıklı.
a. 150b/16
aydıñlık [Tr.] Aydınlık, ışıklı.
a. 138b/04
âyet [Ar.] Kuran-ı Kerim'de sureleri meydana getiren cümle ve cümleciklerden her biri.
ā.+ de 168b/11
ā.+ ini 011a/09
âyet-i kerîme [Ar.] Kuran-ı Kerim'de sureleri meydana getiren cümle ve cümleciklerden her biri, kutsal ayet.
ā.+ de 177a/02
ā.+ si 119b/05
ā.+ sinde 079b/09, 161a/21, 177b/03, 181a/11, 183a/06, 191a/03
ā.+ sinden 094b/01
ā.+ sindeki 148b/20
ā.+ yle 105a/14
ayıl- [Tr.] Sarhoşluğun geçmesi.
a.- dı 063a/19
ayır- [Tr.] 1. Parçalamak, bölmek. 2. Uzaklaştırmak. 3. Yabancı unsurlardan temizlemek, ayıklamak..
a.- amaz 140a/07
a.- dılar 115b/10, 140a/21, 195b/16, 220b/02
a.- up 118b/07
ayırd it- [Tr.] Savaşın bitip iki tarafın ayrılması, ayrılmak.
a.- meyince 221b/05
ayırdla- [Tr.] Seçmek, ayıklamak.
a.- rken 173b/06
ayırd ol- [Tr.] Savaşın biterek iki tarafın ayrılması, ayrılmak.
a.- mağa 155b/20
ayırma- [Tr.] Yanında tutmak, uzaklaştırmamak.
a.- zlarıdı 110a/01

ayırtla- [Tr.] Seçmek, ayıklamak.
a.- mağ 126a/08
a.- rlarıdı 145a/05
ayırtlat- [Tr.] Ayıklatmak.
a.- dı 224b/17
Öâyide [Ar.] Yarar, fayda.
Öā. 004a/02
Öā.+ ler 215b/21
âyin [Ar.] Töre, usul.
ā. 041a/08, 179a/05, 211b/14
ā.+ i 129b/19, 130b/03
ā.+ in 083a/15
ā.+ ince 053a/07, 090a/19, 099a/07, 229a/05
ā.+ iyle 111a/01
ā.+ leri 125a/08
ā.+ lerince 016b/21, 050a/12, 068a/21, 099a/13, 105a/11, 131a/13, 209a/19
ā.+ lerinüñ 129b/21
âyine [Far.] Ayna.
ā. 017b/08, 024b/14, 030a/07, 039a/13, 041b/21, 042a/02, 042a/03, 043a/05, 070b/02, 070b/03, 070b/06, 149b/20, 150a/04, 150a/05, 150a/06, 158b/02, 158b/03, 163a/20, 189b/10
ā.+ den 158b/17
ā.+ ler 165b/21
ā.+ nün 157b/11, 157b/21
ā.+ ye 042a/01, 042a/03, 150a/01, 157b/12, 166a/02
ā.+ yi 017b/09, 039a/15, 157b/19
âyine-i cihân [Far.+Far.] Kader aynası.
a.+ da 103b/05
âyine-i cihân-nümâ [Far.+Far.+Far.] Dünyayı gösteren ayna.
a. 157b/11
a.+ yıldı 150a/06
âyine-i idrâk [Far.+Ar.] Anlayış aynası.
a.+ ları 068b/09
âyin-i bâtl [Ar.+Ar.] Batıl inanca dayalı tören.
a. 130b/21, 131a/16
a.+ ları 020b/03, 130a/21, 181b/21
a.+ larınca 134a/11
âyin-i şâhî [Ar.+Far.] Hükümdar töresi.
a. 099a/18
Öaykâm [Ö.] Kişi adı.
Öā. 018b/14, 018b/16, 018b/21, 019a/05, 019a/13
aylık [Tr.] Ay süresince, ay kadar süren.
a. 009b/11, 009b/12, 009b/15, 009b/16, 009b/17, 011a/16, 119b/16, 121b/13, 121b/14, 123a/17, 123a/18, 146b/17, 166b/13, 172b/19, 173b/08, 173b/19, 176b/20
Öayn-ı calût [Ö.] Şimdiki Filistin topraklarındaki düzlük bir mevki.
Öā. 097b/15
Öayn-ı cevher [Ar.+Ar.] Bereketli, bolluk yer.
Öā.+ dür 131b/17
Öayn-ı şems [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
Öā. 180a/03, 181b/10, 181b/19, 182a/05, 182a/06, 183a/02, 183a/17, 183a/18, 183b/02, 184b/03, 184b/15, 184b/21
Öā.+ de 183a/10
Öā.+ uñ 184b/10
Öaynî [Ar.] Farklı olmayan, aynısı.
Öā. 162b/18
Öā.+ dür 125b/16
Öā.+ yidi 118a/09
Öā.+ yile 082a/08, 147a/16
Öā.+ yle 140a/20, 168a/06, 169a/06, 170a/07, 210a/18
Öaynü's-şems [Ö.] (bk. ayn-ı şems)
Öā. 062b/03, 062b/04, 184b/06, 197b/02
Öā.+ dür 013a/04
Öā.+ e 225b/06
Öā.+ i 035b/05
Öā.+ ile 225b/05
ayrıl- [Tr.] 1. Uzaklaşmak, farklı yöne gitmek. 2. Bütünden farklı bir özellik kazanmak.
a.- an 133a/06
a.- dı 104a/15

- a.- dılar 043b/19, 053b/18, 068a/17
a.- duğı 119b/13
a.- duñ 213b/19
a.- mağa 125b/10
a.- şunlar 068a/16
a.- up 005a/18, 176a/21, 178a/02
a.- ur 188a/16
a.- ursa 188a/16
- ayrılma [Tr.]** Bir arada kalmak, ayrılmamak.
a.- ya 153a/05
a.- z 159b/11
- ayrıtlaş- [Tr.]** Bütünden kopmak, ayrılmak.
a.- imaz 119b/21
- ayrıtlaşma- [Tr.]** Bütünden kopmamak, ayrılmamak.
a.- zıdı 137a/01
- ayrıtlat- [Tr.]** Çer çöpünü temizlemek, ayıklatmak.
a.- dılar 196b/20
- ayruluk [Tr.]** Ayrı olma durumu, ayrılık.
a. 090a/08
- aytmış [Ö.]** Kişi adı.
a. 108a/07
- az [Tr.]** Bol olmayan, kıt.
a. 003b/16, 003b/17, 006a/20, 013b/17, 014a/17, 026a/09, 030b/05, 033b/10, 034a/13, 043b/03, 051a/17, 057b/21, 066a/21, 066b/02, 067b/14, 068a/01, 076b/16, 076b/20, 082a/13, 082b/07, 085b/16, 088b/07, 088b/09, 099b/02, 106a/10, 112b/16, 122a/18, 133a/06, 137b/11, 143a/03, 143a/20, 144b/04, 151b/21, 154b/15, 155a/02, 155b/05, 155b/15, 156a/02, 156a/17, 176b/08, 182a/12, 184a/11, 185b/01, 188a/17, 202b/16, 205a/19, 206a/15, 211a/17, 212a/10, 216a/19, 221a/17, 221b/06, 222a/11, 223a/07, 225a/18, 226a/04
a.+ dan 125a/05
a.+ dur 186a/10
- az- [Tr.]** 1. Yolunu şaşırarak. 2. Aykırı hareketler yapmak, azgınlaşmak, yabanileşmek. 3. Taşkınlık göstermek, coşmak. 4. Bozulmak, çürümek.
a.- an 178a/15
a.- ar 028b/19, 158a/10
a.- dı 067a/14, 070b/21, 075b/09, 200a/12
a.- dılar 033a/19, 044b/12, 167a/19, 169a/09, 178a/02, 199b/21, 200b/04, 220b/05
a.- duklarını 045a/04
a.- dum 035a/13
a.- maş 126a/12
a.- miş 074a/01
a.- mişlar 191a/21
a.- mişları 191b/10
- āz [Far.]** Aç gözlülük, hırs.
ā. 002a/14
- aŌzā [Ar.]** Organ, uzuv.
a.+ sı 055a/16, 060a/15, 125b/05, 125b/06, 182a/09
a.+ sını 130a/17
- Ōazāb [Ar.]** 1. Ölüm sonrası hakedenlere verilecek ceza. 2. Şiddetli acı.
Ōa. 052b/06
Ōa.+ a 052b/05
Ōa.+ in 072b/13, 154b/14
Ōa.+ la 201a/19
- azacuk [Tr.]** Azıcık, az miktarda.
a. 186b/08
- āzād [Ar.]** Özgür, serbest.
ā. 045a/09
- āzādelik [Ar.+Tr.]** Başiboşluk.
ā. 003b/13
- āzād eyle- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakmak.
ā.- di 023a/09, 077a/18
- āzād iT- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakmak.
ā.- di 101a/07
ā.- er 095a/15, 074a/08
ā.- miş 107b/11
- āzād ol- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakılmak, salıverilmek.
ā.- miş 115a/15
- azaq hīşarı [Ö.]** Azak Kalesi.
a. 107a/03
- azal- [Tr.]** Çeşitli yönlerden daha az duruma gelmek.
a.- dı 151b/09, 196b/05
a.- duğı 121b/01
a.- maktan 046a/14
a.- miş 057b/15
a.- mışdı 222b/01
a.- ur 028b/19, 188a/09
- azalt- [Tr.]** Kıtlaştırmak.
a.- dı 220b/08
- Ōazamet [Tr.]** Büyüklük, ululuk, heybet.
Ōa. 099a/07, 099a/20, 109a/05, 112b/21
Ōa.+ i 036a/13
Ōa.+ ine 161b/16
- azarla- [Tr.]** Sert biçimde uyararak.
a.- dı 220b/20
- az az [Tr.]** Az biçimde, yavaş yavaş.
a. 138a/05, 143a/21
- aŌzā-yı büyüt [Ar.+Ar.]** Evlerin bölümleri.
ā.+ ma 004a/17
- Ōazāzil [Ar.]** Ölüm meleği, Azrail.
Ōa.+ idi 200b/06
- azdurıcı [Tr.]** Yoldan çıkarıcı.
a. 089b/17
- azğun [Tr.]** Saldırgan, vahşi.
a. 128a/02
- Ōāzid [Ö.]** (bk. Ōāzid li-djñillah)
Ōā. 086b/21, 087a/08
Ōā.+ ıdı 087a/01
Ōā.+ uñ 087b/20
- Ōāzid halifa [Ö.]** (bk. Ōāzid li-djñillah)
Ōā 087a/09
- Ōāzid li-djñillah [Ö.]** Fatımi halifesi Azıd.
Ōā. 087b/16, 087b/19, 088a/18, 088b/11, 088b/16, 089a/14
Ōā.+ dur 086b/19
- azıK [Tr.]** Yol yiyeceği, erzak.
a. 010b/07, 055b/14, 055b/15, 055b/21, 166a/16, 171a/08, 191b/11, 191b/12, 196a/03, 212b/15
a.+ dan 044a/17
a.+ ın 055b/13
a.+ lan 064b/19, 093b/19
a.+ ların 035a/16, 160a/05, 191b/06, 191b/08
a.+ umuz 118a/21
- azın azın [Tr.]** Azar azar.
a. 225a/12
- Ōazım [Ar.]** Çok büyük, görkemli.
Ōa. 007a/02, 013a/04, 019b/11, 020b/08, 021b/01, 022a/02, 024a/03, 025b/14, 025b/17, 027a/14, 027b/21, 028a/07, 028b/09, 029a/10, 030b/16, 033a/08, 034b/02, 035b/10, 036a/03, 036b/21, 037b/18, 039b/01, 043a/07, 043a/13, 043b/01, 043b/11, 044a/11, 044b/17, 045a/11, 046b/01, 047a/03, 048a/01, 048a/02, 051b/09, 052a/02, 052b/10, 053b/13, 054a/04, 054a/13, 055a/19, 055b/05, 057a/05, 061b/04, 061b/19, 064a/14, 064a/19, 070b/07, 070b/20, 071b/04, 082a/15, 087b/14, 088a/10, 088b/04, 098b/10, 098b/12, 099a/21, 101a/18, 114b/12, 116b/17, 117a/07, 117b/13, 120b/09, 120b/10, 120b/12, 122a/02, 122a/03, 122a/13, 122a/14, 122a/16, 123b/04, 124b/15, 128b/05, 129b/11, 134a/07, 134a/17, 135a/04, 135a/12, 135a/16, 136b/07, 137a/14, 138a/10, 138b/13, 139b/19, 143b/01, 144b/21, 145b/03, 145b/06, 148a/06, 149a/04, 149b/11, 151a/15, 151b/18, 152a/01, 153a/01, 154b/06, 155b/07, 157b/05, 159a/13, 160a/12, 160b/12, 161b/08, 162b/13, 163a/20, 167a/20, 171b/19, 172b/17, 178a/04, 179a/14, 181b/03, 182a/08, 182a/13, 182b/01, 182b/09, 182b/12, 183a/03, 185a/20, 188b/09, 189a/08, 190a/14, 191b/01, 191b/03, 193a/07, 193b/21, 194b/09, 195b/01, 195b/08, 201a/09, 202b/07, 203b/12, 205a/09, 212b/12, 217a/03, 217a/05, 218b/18, 219a/14, 220a/06, 221b/04, 227b/12, 229b/06, 230a/01, 230b/11
Ōa.+ di 193a/06

Óazîmet buyur- [Ar.+Tr.] Sefer emri vermek.

Óa.- dılar 112a/19

Óa.- duqlarında 114a/11

Óazîmet eyle- [Ar.+Tr.] Yola çıkmak.

Óa.- di 079a/21, 081b/02, 155a/05

Óazîmet iT- [Ar.+Tr.] Yola çıkmak.

Óa.- di 062a/08

Óa.- diler 087b/09

Óa.- mişidi 103b/01

Óazîmün [Ö.] Kişi adı.

Óā. 180a/12

Óazîmü'l-kâdr [Ar.+Ar.] Değerli, kıymeti çok.

Óa. 110b/05, 110a/12

Óazîmü's-şân [Ar.+Ar.] Değeri, kıymeti çok.

Óa. 003a/09, 051b/03, 091a/15, 107b/10

Óazîz [Ar.] Değerli, saygın..

Óa. 062b/09, 083b/03

Óa.+ dūr 183b/06

Óa.+ idi 109b/12

Óazîz [Ö.] 1. Mısır firavunu Reyvan'ın veziri. 2. Fatımî halifesi Aziz'in lakabı. 3. İskenderiyyede bir kişi.

Óa. 062b/14, 063a/09, 065b/14, 065b/15, 066a/05, 082b/18, 083b/07, 091b/05, 229a/07

Óa.+ e 065b/19

Óazîz ebū manşūr nîzar [Ö.] Fatımî halifesi Aziz.

Óa. 083a/19

Óazîz id- [Ar.+Tr.] Değerini yüceltmek, saygınlıştırmak.

Óa.- üp 083b/03

Óazîz-i nıffîr [Ö.] Kişi adı.

a. 062b/08

Óazl [Ar.] Görevden alma.

Óa. 109a/19

Óazl iT- [Ar.+Tr.] Görevden almak.

Óa.- dügi 071a/02

Óa.- üp 105a/07, 108a/03

Óazl eyle- [Ar.+Tr.] Görevden almak.

Óa.- di 070b/16, 083b/05, 089a/10, 109a/20

Óazl ohn- [Ar.+Tr.] Görevden alınmak.

Óa.- up 105b/10

Óazm iT- [Ar.+Tr.] Kesin biçimde niyetlenmek.

Óa.- düm 003b/19

Óa.- se 027b/10

Óa.- üp 154b/05, 156a/04

Óazm-i rāh it- [Ar.+Far.+Tr.] Yola düşmeye niyetlenmek.

Óa.- di 061b/16, 230a/10

Óazm-i rāh eyle- [Ar.+Far.+Tr.] Yola düşmeye niyetlenmek.

Óa.- di 019a/06

azma- [Tr.] Bozulmamak, çürümek.

a.- z 028b/15

azmaḫḫ [Tr.] Bataklık.

a. 196a/20

azu [Tr.] Azı dişi.

a. 126b/09

a.+ ları 049b/11, 136b/05, 199b/15

a.+ sı 199b/15

azu dişi [Tr.+Tr.] Azı dişi

a. 127b/12, 127b/13

azu dişleri [Tr.+Tr.] (bk. azu dişi)

a. 136b/12

a.+ nūñ 162a/06, 162a/07

B

bāb [Ar.] 1. Giriş-çıkış yeri, kapı. 2. Kitap bölümlerinden her biri.

b. 087a/12, 087a/13, 106b/21, 114b/04, 116a/07,

118b/18, 119b/10, 125b/02, 129b/09, 132a/07,

133b/08, 145b/01, 146b/01, 148b/09, 163a/13,

164a/07, 165b/06, 166b/11, 167b/07, 167b/16,

168b/07, 169a/14, 169a/19, 170a/19, 171a/01,

171a/18, 174a/08, 175b/04, 176a/05, 177a/04,

177b/04, 177b/09, 178a/16, 180a/02, 186b/14,

187b/19, 188b/05, 188b/17, 189b/17, 190a/17,

190b/20, 192a/07, 193b/16, 196a/19, 198b/18,

200b/13, 203a/19, 210a/04, 211b/18, 218a/21

b.+ da 004b/13, 005a/10, 005a/15, 039a/03, 092b/18,

113b/14, 134b/14, 152b/12, 187b/06, 196a/10

b.+ ında 010b/18, 057a/14, 129b/15, 133b/20,

144a/15, 206a/05, 215b/04

bābeh [Kpt.] Eski Mısır dilinde Rebiyülevvel ayının karşılığı.

b. 011a/14

bāb-ı ğarbj [Ar.+Ar.] Batı kapısı.

b.+ si 034b/09

bāb-ı şarkj [Ar.+Ar.] Doğu kapısı.

b.+ si 034b/08

bāb-ı cenübj [Ar.+Ar.] Güney kapısı.

b.+ si 034b/10

bāb-ı şarkıyye [Ar.+Ar.] Batı kapısı.

b. 088a/14

bābil [Ö.] Milattan önce 23. yüzyıl civarında Aşağı Mezopotamya'da (bugünkü Güney Irak) Sümer ve Akad toprakları üzerine kurulmuş ülke.

b. 025b/12

bābil kıuyısı [Ö.] Harut ve Marut adlı meleklerin kapatıldığı kuyu.

b.+ ndadır 032a/08

bābil iqlimi [Ö.] (bk. bābil)

b.+ ine 069b/18, 200b/20

bābil memleketi [Ö.] (bk. bābil)

b.+ nde 026a/19

b.+ nden 009a/14, 032a/06

bābü'z-züveyle [Ö.] Mısırdaki eski emir'ül-cüyüş binası.

b. 112b/11, 229a/17

bābü'n-naşr [Ö.] Kahire'nin giriş kapılarından biri.

b. 098b/10, 109a/06

bābü's-şagîrin [Ö.] Mısır'da bir mezarlık.

b. 163a/05

bābü's-şemô [Ö.] Mısır Hısn'da bir kapı.

b. 216a/15

bacaḫ [Tr.] Bacak.

b.+ larında 121a/08

bād-ı fenā [Far.+Ar.] Fanilik rüzgarı, ölüm.

b.- 046b/14

bād-ı ğayret [Far.+Ar.] Gayret rüzgarı, azim.

b. 205b/07

bād-ı ḥamle [Far.+Ar.] Saldırı rüzgarı, hücum.

b.+ lerine 215a/02

bād it- [Far.+Tr.] Övmek, takdir etmek.

b.- di 089a/18

bādām [Far.] Badem.

b. 014a/08, 188a/15

bād-bān [Far.+Far.] Yelken.

b.+ lardan 001b/10

baôde [Ar.] Sonra.

b. 005b/12, 006a/20, 007b/12, 035b/10, 053a/10,

054a/17, 066a/06, 081b/10, 082b/19, 086a/13,

105b/07, 220b/15

baôde-hu [Ar.] Ondan sonra.

b. 005b/11, 008b/03, 009b/12, 018b/20, 019a/15,

024a/18, 024a/21, 030a/06, 033a/09, 051a/11,

053b/18, 056b/21, 058a/14, 059b/05, 060a/06,

060b/01, 061b/12, 066b/05, 067a/21, 069b/13,

073a/07, 079b/08, 080a/06, 081a/16, 085b/05,

087b/04, 087b/15, 088a/03, 088b/21, 089a/19,

091a/11, 092a/11, 097b/17, 098b/03, 099a/02,

099a/10, 099b/05, 100a/03, 103a/11, 103b/15,

103b/18, 105a/17, 105b/01, 106a/09, 108a/04,

110b/08, 110b/09, 110b/16, 111b/01, 111b/04,

111b/20, 112a/01, 114a/19, 114a/20, 117a/19,

118b/14, 121a/17, 126a/11, 128a/19, 128b/15,

133a/14, 135a/20, 135b/18, 137b/05, 142a/03,

143b/02, 149a/16, 150a/14, 152b/18, 153a/01,

153a/12, 155b/08, 155b/16, 159b/15, 160a/05,

164a/21, 166b/04, 168b/20, 170a/19, 171a/11,

173a/19, 176a/02, 176b/12, 178a/10, 179a/12,

185b/19, 187b/15, 191b/11, 194b/09, 195a/09,

197a/16, 198a/08, 200a/07, 203a/13, 204a/09,

209a/07, 210a/16, 210b/04, 211a/08, 211a/10,

211b/05, 211b/20, 212b/09, 213b/09, 214a/05,

214b/09, 217b/10, 223a/04, 223a/10, 223a/12,

224a/04, 226b/03, 227a/14, 227b/19, 228a/03,

228a/15, 229b/21, 230b/09, 231a/18

bādevā [Ö.] Mısır'da bir köy.
b. 171b/21

bādevā köyi [Ö.] (bk. bādevā)
b.+ ndendür 172a/02

ba'Öde-zamān [Ar.+Ar.] Bir zamandan sonra.
b. 066a/06, 129b/17, 198a/12

bādīcān [Ar.] Patlıcan.
b. 163a/01

bādiye [Ar.] Çöl.
b.+ lerde 186a/20
b.+ leri 176a/09

bād-pā [Far.+Far.] Rüzgar gibi, hızlıca.
b. 155a/20

bağ [Far.] Meyve bahçesi.
b. 010b/21, 011a/09, 105b/15, 108a/18, 126b/01, 147a/11, 165a/01, 175a/02, 190a/02, 191a/18
b.+ ın 038a/16
b.+ ına 164b/15
b.+ ından 164b/14
b.+ ını 164b/15
b.+ lar 006b/17, 048b/08, 163b/11, 164a/17, 166a/09, 176a/19
b.+ ları 167b/01
b.+ ların 149b/16
b.+ larına 131b/13
b.+ larının 170b/10

bağ-ı dilārā [Far.+Far.] Güzel meyve bahçesi.
b. 164b/07

bağarsuğ [Tr.] Bağırsak.
b.+ ın 128b/10

bağçe [Far.] Çiçek, sebze veya ağaç yetiştirilen küçük toprak parçası.
b. 010a/21, 018a/10, 018a/11, 019b/11, 147a/11, 183b/03, 185b/07, 185b/19, 186a/04, 186a/06, 190a/02, 218b/05, 218b/07
b.+ de 013b/06, 013b/07, 018a/10, 019b/12, 218b/04
b.+ ler 006b/17, 010a/20, 010b/03, 010b/05, 037a/17, 038a/15, 048b/08, 163b/11, 164a/17, 166a/09
b.+ lerde 037b/05, 166a/14
b.+ lere 037a/12
b.+ leri 164b/04, 167b/01
b.+ leridi 010a/20, 176a/19
b.+ lerimiş 085b/19
b.+ lerin 149b/16
b.+ lerinin 170b/10
b.+ lerün 037a/18
b.+ si 165a/02, 218b/04
b.+ sin 038a/16
b.+ ye 022b/17, 085b/19
b.+ yi 164b/15, 185b/10, 218b/06

bağçeli [Far.+Tr.] Bahçesi olan, bahçeli.
b. 189a/07

bağçelü [Far.+Tr.] Bahçesi olan, bahçeli.
b. 173a/05

bağçe-i dil-güşā [Far.+Far.+Far.] Çok güzel bahçe.
b. 164b/07

bağdād [Ö.] Bağdat şehri.
b. 053b/05, 087a/16
b.+ a 098a/21, 099b/02, 099b/07, 223a/12
b.+ ca 218a/15
b.+ da 080a/16, 087a/19, 088b/21, 089a/05, 089a/11, 089a/18, 093a/20, 094a/14, 095b/02, 096a/19, 098a/17, 098a/20, 098b/03, 100a/07, 219a/21, 222b/08
b.+ dan 011a/04, 089a/20, 093a/21, 095b/04, 098b/05
b.+ ı 089a/19, 097a/19, 097a/20, 098a/16
b.+ umuz 011a/06

bağ-ı vücūd [Far.+Ar.] Vücut bağı.
b.+ ı 105b/15

bağırsuğ [Tr.] Bağırsak.
b.+ ların 129a/16

bağışla- [Tr.] 1. Kendi hakkı olan şeyi karşılıksız olarak vermek, hibe etmek. 2. Çezasını affetmek.
b.- dı 055b/06, 055b/12, 201b/21, 211b/01
b.- duğundan 151b/15
b.- yup 012a/21

baği [Far.] Başiboş, azgın.
b. 026a/20

bağla- [Tr.] 1. Bir kaç malzemeyi ip vb. nesnelerle birbirine tutturmak. 2. Durdurmak, önünü kesmek, hareketsiz kılmak. 3. Yükleme, üzerine zimmitlemek. 4. Kapatmak. 5. Büyülemek. 6. Kişiyi bir yere sıkıca tutturmak.
b. 058a/09
b.- dı 007b/16, 028a/21, 031b/20, 043b/05, 054a/13, 058a/01, 066b/15, 069a/13, 074b/19, 078a/14, 097a/08, 136b/04, 167a/05, 200a/14, 206b/21, 224a/13, 224a/14
b.- dılar 037b/13, 039a/21, 046b/19, 049b/17, 053a/09, 153a/04, 182a/05, 195a/14, 213b/03
b.- duğı 121b/04
b.- dukdan 137a/02
b.- dum 150b/04
b.- mış 074a/21
b.- mışlarıdı 045b/02, 187a/01
b.- r 011a/21
b.- rlar 127b/04, 128a/15
b.- sa 013a/13
b.- salar 129a/06
b.- yalar 152a/07, 184b/18
b.- yalı 167b/08
b.- yup 064b/17, 087b/03, 137b/10, 171a/08, 205b/16, 212a/02, 212a/06, 212b/01, 225a/13

bağlan- [Tr.] 1. Bir kaç malzemeyi ip vb. nesnelerle birbirine tutturmak. 2. Durdurmak, önünü kesmek, hareketsiz kılmak. 3. Kapatmak. 4. Büyülemek. 5. Kişiyi bir yere sıkıca tutturmak.
b.- acağı 121b/19
b.- dı 018a/21, 020a/02, 023a/14, 024b/06, 025b/01, 026a/01, 030b/10, 035b/20, 036b/14, 068b/09, 230a/04
b.- mış 014a/14, 027a/14, 117a/09
b.- mışdı 223b/12
b.- mışdı 007a/18, 158a/18, 159a/04
b.- sa 193b/02
b.- up 193b/04

bağlat- [Tr.] Bağlama işini başkasına yaptırmak, kapattırmak.
b.- dı 201a/03

bağlayıcı [Tr.] Bağlama işini iyi yapan kimse.
b. 142b/07
b.+ yın 142b/08

bağlı [Tr.] Birine yada bir yere bağlanmış.
b.+ dur 213b/20

bağlı [Far.+Tr.] Bağlı olan.
b. 189a/07

bağlı [Tr.] Bağlanmış olan, kapalı.
b. 030a/13, 052a/07, 138a/17

bağlı [Far.+Tr.] Bağlı olan.
b. 173a/05

bağ(ı)r [Tr.] Göğüs, sine.
b.+ ına 003a/20
b.+ ında 230b/04
b.+ uñ 050a/21

bahā [Far.] Eder, değer.
b. 101a/11
b.+ lara 107b/03
b.+ ları 116b/20
b.+ sı 007a/16, 051a/10
b.+ sından 124b/02
b.+ ya 138b/13, 221a/17

bahādur [Far.] Cesur, gözüpek yiğit.
b. 035b/21, 052b/14, 081a/06, 094a/19, 097b/02, 142a/09, 179a/15, 179a/16, 213a/06, 227b/11
b.+ ı 142a/10
b.+ ıdı 070a/14
b.+ ın 090a/17
b.+ lar 155a/18
b.+ ları 088a/07
b.+ larından 064b/04, 142a/09, 205b/20
b.+ larıydı 213b/15

bahālu [Far.+Tr.] Pahalı.
b. 124b/12, 138b/13, 221a/17, 223b/15, 229a/09

bahâne [Far.] Sözde neden, bahane.

- b.+ si 059b/02
- b.+ yile 026a/03, 088a/07
- b.+ yle 166b/17

bahār [Far.] Bahar mevsimi.

- b. 003b/21, 174b/18
- b.+ dan 215b/20

bahār-ı bî-kenār [Far.+Far.] Sonsuz bahar.

- b.+ ıdı 003a/13

bahāyim [Ar.] Dört ayaklı hayvanlar.

- b.+ den 037a/03

bahîl [Ar.] Pinti.

- b. 164b/12

bahîre-i tinnîş [Ö.] Tinnis şehrinin suya battığı yer.

- b. 165a/16

baḥr [Ar.] Deniz, okyanus, nehir.

- b. 010a/10, 122a/02
- b.+ dan 047b/07, 075a/08, 157b/12
- b.+ uñ 029a/01

baḥr-ı ahẓer [Ö.] Hazar Denizi.

- b.+ i 123a/01

baḥr-ı berber [Ö.] Hint Okyanusu.

- b. 119b/14

baḥr-ı ğarbî [Ö.] Nil Nehri'nin Reşit'ten Akdeniz'e dökülen kolu.

- b. 123a/14

baḥr-ı habēše [Ö.] Aden Körfezi.

- b. 120b/14

baḥr-ı kұлzüm [Ö.] Kızıl Deniz.

- b. 039a/12, 133a/21

baḥr-ı muḥîṭ [Ö.] Atlas Okyanusu.

- b. 018b/06, 119b/13, 146b/11
- b.+ den 227b/19
- b.+ e 009a/15, 017a/21, 146b/17, 166b/13, 227b/16, 227b/18

baḥr-ı şarkî [Ö.] Nil Nehri'nin Dimyat'tan Akdeniz'e dökülen kolu.

- b. 026b/17, 123a/13

baḥr-ı zenc [Ö.] Umman Denizi

- b. 119b/14

baḥr-ı ziftî [Ar.+Ar.] Karadeniz.

- b. 016b/08

baḥrās [Ö.] Dankale'nin başkenti.

- b. 172b/02

baḥren [Ar.] Deniz tarafından, deniz yönünden.

- b. 223b/12, 230a/04

baḥrî [Ar.] Denize doğru olan taraf.

- b. 046b/19, 222b/08, 231a/14
- b.+ sinde 132b/07, 142a/14
- b.+ sindedir 142a/08

baḥriyye [Ar.] Deniz.

- b. 095a/11

bahş [Ar.] Bölüm, parça.

- b. 008a/01122a/17, 133a/06, 195b/01
- b.+ a 133a/07
- b.+ ı 084b/16, 133a/06, 195b/02
- b.+ ın 059b/05
- b.+ ına 059b/06
- b.+ ında 084b/16
- b.+ ını 008a/01

bahş eyle- [Ar.+Tr.] Paylaştırmak, bölüştürmek.

- b.+ di 010a/04, 021b/18

bahş iT- [Ar.+Tr.] Paylaştırmak, bölüştürmek.

- b.- erler 164b/01
- b.- mege 197a/17

bahşîş [Far.] Bir hizmete karşılık verilen para.

- b.+ ler 037b/06

bahşîş it- [Far.+Tr.] Asıl ücretten daha fazla para vermek.

- b.-di 097a/05

bahş ol- [Ar.+Tr.] Paylaştırılmış, bölünmüş.

- b.- miş 153b/15

bahş olın- [Ar.+Tr.] Paylaştırılmış, bölünmüş.

- b.- up 144a/21

baht [Far.] Tali, nasip.

- b. 081a/12, 110a/16, 176b/04
- b.+ ı 024b/04, 080b/10

bahtiyār [Far.] Mutlu, sevinçli.

- b. 091b/11

baŖîd [Ar.] 1. Uzun (zaman için), uzak (yer için). 2. Yerinde, uygun.

- b. 075a/12, 148b/02, 174a/21, 183a/08, 185a/12, 199a/08

- b.+ dūr 177a/13

baŖîd ol- [Ar.+Tr.] Uzaklaşmak.

- b.- dı 002a/21

baŖîş [Ar.] Sebep, neden

- b. 101b/14
- b.+ i 043b/16, 080b/14, 132a/06, 184b/10, 198a/19, 199a/13, 231a/15

baŖîş ol- [Ar.+Tr.] Neden olmak.

- b.- ayazdı 095a/21
- b.- mışdı 091b/20
- b.- dı 223a/07
- b.- ur 005a/05
- b.- undı 071b/18

baŖîş düş- [Ar.+Tr.] Neden olmak.

- b.- en 230a/15

baĥ- [Tr.] 1. Görmek. 2. Bakışını çevirmek. 3. İncelemek, dikkat etmek.

- b. 152b/11, 158b/02
- b.- an 193a/10
- b.- ar 017a/14, 032b/19, 115a/21, 189b/02, 189b/03
- b.- ardı 017b/14, 039b/10, 043b/14, 091a/17, 232a/07
- b.- arsañ 038b/20
- b.- dı 081b/14, 232a/11
- b.- dılar 012a/13
- b.- duğı 028b/09
- b.- mağa 021a/21
- b.- sa 042a/01, 119b/20, 136b/17, 136b/20
- b.- sañ 011b/02, 011a/14, 132a/17
- b.- up 058b/20, 062a/02, 073b/17, 089b/21, 147b/16, 157a/12, 157a/14, 208a/02, 229b/13

baĥacak [Tr.] Yüksek gözlem yeri.

- b. 157a/03, 163a/19, 163a/20

baĥar [Tr.] Para.

- b.+ a 034a/04
- b.+ ı 034a/05

baĥıl- [Tr.] Bakılmak, bakışı çevrilmek.

- b.- sa 158b/01

baĥıllā [Ar.] Bakla.

- b.+ lar 119a/12

baĥır [Tr.] Koyu kıvıllı bir maden.

- b. 048b/04, 121b/18, 153a/14, 175b/13, 182b/07, 182b/13, 182b/17, 182b/19, 184a/04
- b.+ dan 008a/13, 013a/06, 014a/16, 015a/16, 016a/20, 016b/01, 018b/07, 019a/03, 020a/06, 020a/07, 022a/19, 024b/13, 027b/08, 035b/02, 036a/05, 039b/08, 040a/19, 048a/12, 049b/17, 063b/15, 082b/02, 114b/16, 117a/13, 121b/09, 121b/10, 122b/15, 144a/10, 149b/18, 149b/19, 153a/16, 154a/05, 157a/06, 165a/09, 182b/06, 182b/15, 184a/02, 189a/13, 189a/17, 189a/20, 195a/06, 195a/07, 195a/11, 195a/15
- b.+ ı 182b/13

baĥış- [Tr.] Karşılıklı bakmak, bakışmak.

- b.- dılar 050b/06

baĥıyye [Ar.] Geriye kalan şey, hatıra, iz.

- b. 020b/13, 073b/11, 101a/11, 139b/02, 168a/10, 170a/04

baĥıyye-i süyüf-ı Ŗasker [Ar.+Ar.+Ar.] Savaştan sağ çıkan asker.

- b.+ i 112a/12

baĥıyye-i seyf ol- [Ar.+Ar.+Tr.] Savaştan sağ çıkmak.

- b.- an 112b/07
- b.- anları 215a/12

baĥıyyetü's-seyf ol- [Ar.+Tr.] Savaştan sağ çıkmak.

- b.-an 206b/08

bāĥî [Ar.] 1. Geride kalan. 2. Sonsuz, ölümsüz.

- b. 006a/14, 048b/12, 076a/06, 101b/14, 142a/04, 153b/06, 179b/08, 215a/06
- b.+ dūr 006b/12, 009a/20, 010b/11, 020a/13, 028b/05, 028b/13, 035a/11, 043a/03, 048b/03,

148a/08, 154a/05
b.+ si 099b/09, 200a/16, 217b/18
b.+ sini 118b/14, 173a/17
b.+ siyle 173a/21
b.+ ydi 189b/05
b.+ yidi 033a/19, 045a/16, 157b/11, 166b/07
b.+ yken 115a/05
baķi  al- [Ar.+Tr.] Arta kalmak.
b.- a 034a/18, 184b/07, 185b/04
b.- an 010b/16, 032a/02046b/17, 051a/13, 177b/05
b.- anı 058b/15, 137b/15
b.- anını 220a/07
b.- anıdur 011a/07
b.- anlarının 224b/17
b.- anıyla 222a/15
b.- dı 166a/20
b.- mış 189a/06, 219b/15
b.- up 139a/16
baķi kalma- [Ar.+Tr.] Arta kalmamak.
b.- dı 077a/01, 092b/06
b.- ya 116a/03
b kire [Ar.] Kız oğlan kız.
b. 124b/20, 131b/14
baķla [Ar.] Bakla.
b. 073b/19, 074a/04
b.+ dan 127a/18
b.+ larıyla 073b/20
baķma- [Tr.] Bakmamak, dikkat etmemek.
b. 211a/18
b.- z 057b/13
b.- zlar 093a/18
baķ l [Ar.] Baklalar.
b.+ u  164b/09
bal mumı [Tr.+ Far.] Arıların petek yapmak i in kullandığı madde.
b. 193a/17, 211a/05
b l [Ar.] G n l.
b.+ um 003b/11
b l  [Far.] Y ksek, uzun.
b. 195a/20
bal tis [ .] Eski Mısır'da bir h k mdar.
b. 036b/17, 036b/20, 037a/21
balbay 'l-inali [ .] Sultan Balbay.
b. 110b/15
bal ağ [Tr.] Kabza siperi.
b.+ ı 027b/03
bal ı  [Tr.] Sıvık  amur, bataklik.
b. 011a/18, 115b/09, 131b/17, 131b/20, 142a/13, 144b/03, 150b/05, 160b/03, 172b/11
b.+ a 129a/15
b.+ dan 114b/07, 115b/09, 115b/11, 115b/12, 133b/11
b.+ dur 011a/17
b.+ ı 011a/16
b.+ ları 132a/05
balı  [Tr.] Balık.
b. 013a/11, 014a/02, 014a/03, 014a/04, 065b/18, 125b/11, 128a/17, 133a/01, 133a/03, 165b/05, 172b/12, 175b/19, 176a/01, 179b/19, 179b/20, 179b/21, 211a/04, 227b/17, 227b/19
b.+ dan 125b/03, 125b/19
b.+ dur 014a/01, 125b/04, 126b/04, 129b/06
b.+ ı 125b/08, 165b/05, 227b/17
b.+ ın 133a/02
b.+ mı 133a/02
b.+ lar 014b/11, 014b/19, 015a/03, 015a/07, 015a/11, 015a/13, 120b/20, 173b/17
b.+ lara 172b/12
b.+ lardan 014b/12, 014b/13
b.+ lardur 173b/17
b.+ larından 126b/04
b.+ u  014a/04, 014b/17, 125b/07, 125b/09
balı cıl [Tr.] Balı cıl kuşu.
b. 174b/19
balı lı [Tr.] Balı lı olan.
b.+ dur 165b/06

b liğ ol- [Ar.+Tr.] Ergenliğe ermek.
b.- anlardan 210a/07
b.- d k ca 210b/06
balı  n [Ar.] Ergenliğe ermiş olanlar.
b.+ a 186a/14
b lin [Ar.] Yastık.
b. 163b/21
b.+ ine 042b/06, 052a/20
balta [Ar.] AĞa  kesme, yarma işlerinde kullanılan el aleti, balta.
b. 188b/14
b.+ lar 153a/08
b -madde [Far.+Ar.] maddeli, maddesi olan.
b. 002a/01
ba a [Tr.] Bana.
b. 002b/17, 008b/21, 009b/11, 015a/13, 015a/20, 033a/03, 038b/11, 039a/07, 049a/07, 054b/15, 055a/07, 056b/12, 056b/16, 057b/10, 057b/18, 058a/02, 060a/08, 068b/13, 068b/14, 071a/14, 075b/20, 077a/01, 081b/17, 096a/20, 118a/19, 119a/12, 122b/06, 134b/04, 141b/11, 147a/09, 147b/18, 151b/08, 151b/09, 151b/11, 153b/08, 153b/09, 153b/10, 155b/04, 157b/01, 159b/07, 159b/11, 159b/13, 160b/18, 161a/02, 161a/05, 161a/13, 162a/13, 162a/20, 170a/09, 171a/04, 173b/16, 174a/06, 191a/10, 201b/20, 204b/01, 210b/21, 211a/01, 214b/13, 222a/04, 232a/03
b ni [Ar.] Yapani kurucu.
b.+ lerinde 114b/08
b.+ sin   144a/19
barant yye [ .] İstanbul'un eski adı.
b.+ yidi 079a/18
barant  [ .] Bir yazı türü.
b. 118b/06
baraş [Ar.] Beyaz lekelerle neden olan bir hastalık, vitiligo.
b.+ a 129a/09
barda  [Tr.] Toprak testi, kupa.
b.+ da 001b/11
b rek-allah [Ar.+Ar.] Allah mübarek etsin.
b. 211a/18
b r-g h [Far.+Far.]  zinle girilebilen yer, makam.
b.+ mu  002b/21
b r-ı gir n-ı meh bet [Far.+Far.+Ar.] Y celiğin ağır yükü.
b.+ i 003a/10
b r-ı gir n-ı minnet [Far.+Far.+Ar.]  hsanın ağır y k .
b.+ leri 002b/11
barış- [Tr.] 1. Kaynaşmak, zıtlıkları g zardı etmek. 2. K sl Ğ  sona erdirmek.
b.- dılar 220b/01
b.- ma  222b/18
b.- sa 003a/14
barışdur- [Tr.] K s olan kişilerin barışmasını şağlamak.
b.- up 220a/21
b ri [Far.] Bununla birlikte.
b. 003b/03, 006b/12, 006b/21, 007a/05, 009b/01, 010a/02, 016a/13, 017a/16, 020b/14, 021a/04, 021b/04, 023a/03, 026a/16, 034a/12, 034a/13, 035b/14, 038b/06, 049b/19, 050b/01, 051a/17, 054b/09, 056a/14, 057a/20, 058a/02, 059b/06, 060a/02, 061a/14, 062a/11, 064b/15, 068b/20, 071a/20, 072a/21, 074a/06, 074b/10, 075a/16, 075b/11, 078a/09, 079a/19, 079b/11, 082b/13, 083a/03, 083a/18, 085a/21, 086b/08, 088b/11, 090b/01, 096a/10, 097a/12, 097a/21, 098a/05, 099b/01, 101a/17, 103a/03, 105a/09, 106a/04, 107a/12, 109a/04, 109b/16, 110b/04, 111a/19, 116a/04, 117b/04, 118a/15, 120a/03, 120a/19, 120b/05, 121a/08, 123a/08, 123a/21, 127a/20, 131b/12, 147a/03, 147b/08, 153b/20, 156b/03, 157a/04, 157b/17, 160a/04, 169a/08, 169b/17, 173a/21, 175b/09, 181a/07, 184b/09, 191a/21, 192a/18, 195a/03, 197a/13, 199a/09, 201a/05, 202a/10, 203a/06, 203a/10, 204a/16, 204b/09, 206b/16, 207b/18, 216b/11, 217b/04, 217b/17, 219b/06, 220a/11, 221a/18, 221b/03, 223b/03, 225b/09, 225b/18, 227a/10, 229b/06, 229b/18,

230a/18, 230b/13, 231a/04
bārid-i rabt [Ar.+Ar.] Soğukkanlı.
 b. 126a/16
bārī-yi ĥarekāt-ı felekiyye [Ar.+Ar.+Ar.] Feleklerin hareketindeki mükemmellik.
 b.+ye 011b/16
barķ [Tr.] Ev, mesken.
 b.+ dan 092b/09
 b.+ ı 230b/18
 b.+ ın 225a/06
 b.+ ına 209a/21
barķlu [Tr.] Evi, kalacak yeri olan.
 b. 009a/19
barķa [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 b. 008a/04, 166a/15, 169b/06, 228a/19
 b.+ dan 008a/06, 009b/13, 009b/14, 169b/07
 b.+ ya 010b/06, 165b/12
barķatü'l-ĥamrā [Ö.] Yer adı.
 b. 034a/19
barmaķ [Tr.] Parmak.
 b. 120b/04, 166b/08
 b.+ ı 129b/14, 130a/20
 b.+ ıla 130b/19, 131b/10
 b.+ ın 214a/09
 b.+ ında 078b/16
 b.+ ıyla 047a/07
 b.+ ıyla 157a/10
 b.+ ların 187b/06
 b.+ um 186b/09
barsıbay [Ö.] Memluk hükümdarı Sultan Barsbay.
 b.+ ı 110a/13
barsıbay-ı ed-daķmāķi [Ö.] Memluk hükümdarı Sultan Barsbay.
 b. 110a/11
barū [Far.] Sur.
 b. 182a/07
 b.+ ları 178a/04
bār ü bengāh [Far.+Far.] Taşınabilecek eşya.
 b.+ ı 225b/04
 b.+ ın 225b/20
 b.+ ını 038b/14
 b.+ ların 087b/08
barū-yı refi'Ö [Far.+Ar.] Yüksek sur.
 b.+ i 204b/19
baş- [Tr.] 1. Kaplamak, bürümek. 2. Ayakla üzerine çıkmak. 3. Baskın yapmak. 4. Yenmek. 5. Üstten bastırmak.
 b.- a 012b/21, 165a/19, 168b/18, 177b/01, 185a/18
 b.- acanın 192a/21
 b.- acaķ 132a/02
 b.- a geldüğümüz 155b/21
 b.- ar 011a/14, 057b/12, 066a/21, 066b/02, 072a/06, 120b/07, 121a/13, 122a/11, 127a/12, 132a/16, 174b/13
 b.- ardı 010b/15, 028b/06
 b.- arıdı 010b/12
 b.- arlar 128a/14
 b.- arsa 132a/03
 b.- arsam 057b/10
 b.- arsan 057b/09
 b.- asız 209a/16
 b.- dı 007a/03, 022a/03, 026a/05, 047b/03, 047b/12, 059a/18, 061a/08, 061a/10, 063a/15, 063b/01, 072a/14, 076a/04, 076b/11, 088b/20, 108b/01, 110a/20, 117a/14, 130b/18, 145b/17, 150a/02, 151a/12, 155a/06, 165a/19, 168a/02, 177a/08, 177a/11, 202b/11, 222b/05
 b.- dılar 063b/10, 067a/16, 082b/07, 113b/11, 206a/14, 220a/07, 220b/14, 221a/21
 b.- duğı 010b/01, 016a/09, 113b/10, 117a/14, 131b/16, 131b/21, 174b/21, 177a/08, 217a/20
 b.- duķdan 156a/12
 b.- mağıla 198b/12
 b.- maķ 172a/13, 177a/13
 b.- mıķ 038a/14, 044a/02, 178a/06
 b.- mıķıdı 043b/12
 b.- uñ 221a/01

b.- up 027b/10, 087b/14, 097b/16, 103a/13, 112b/15, 132a/11, 133a/05, 158b/14, 164a/15, 165a/01, 193a/17, 201a/10, 212b/09
başar-ı başiret [Ar.+Ar.] Kavrama yeteneğı.
 b.+ ini 132b/15
 b.+ leri 068b/09
başdurma- [Tr.] Baskın yaptırmamak.
 b.- zlar 172a/10
ba'ÖŞ-ı ādem [Ar.+Ar.] İnsanoglundun yaratılışı.
 b.+e 199a/13
başıl- [Tr.] 1. Bastırılmak. 2. Yenilmek.
 b.- a 220b/03
 b.- dı 084b/20, 108b/01
başiret [Ar.] Doğru görüş, kavrayış.
 b. 194b/19
başma- [Tr.] 1. Kaplamamak. 2. Yenmemek.
 b.- sun 012b/19, 145b/06
 b.- ya 129a/01
 b.- z 010b/17, 132a/03
 b.- zdı 146a/15
bast itdür- [Ar.+Tr] Ayrıntılı biçimde anlatmak.
 b.- mişlerdür 111a/17
bastaten [Ar.] Uzun, ayrıntılı olarak.
 b. 161a/21
baş [Tr.] 1. Lider, yönetici. 2. Kafa. 3. Tane. 4. Başlangıç. 5. Zirve, en tepe. 6. Başak. 7. Kişi, kendi. 8. Saç.
 b. 020b/14, 025b/08, 026a/06, 031b/21, 042b/06, 047b/18, 052a/20, 053b/15, 057b/10, 057b/12, 063a/10, 072b/05, 088b/04, 095a/10, 112b/17, 152a/07, 152a/16, 176b/10, 197b/01, 205b/21, 214b/15, 219a/08, 222a/21, 228a/04, 231a/11
 b.+ a 132b/07, 142a/16
 b.+ dur 145b/06
 b.+ dan 016b/20, 132b/07, 142a/16
 b.+ ı 001b/11, 017b/07, 017b/17, 018b/04, 025b/07, 047a/16, 049a/05, 051a/02, 053b/20, 114a/19, 117a/06, 117a/16, 121b/13, 125b/08, 126a/12, 134a/05, 134b/08, 138b/01, 145b/06, 146b/10, 153a/08, 161b/02, 162b/15, 166b/05, 166b/12, 170a/16, 188b/11, 190b/06, 190b/12, 199b/12, 206b/05, 223b/07, 228a/03
 b.+ ıdur 176a/07
 b.+ ın 003a/10, 008b/15, 024a/02, 024b/21, 084a/02, 122b/15, 126a/09, 186a/05, 210b/18, 213b/18, 232a/07, 232a/10
 b.+ ına 007a/07, 009a/01, 010b/04, 010b/05, 034a/04, 050a/21, 062b/18, 083a/07, 104b/01, 116b/01, 116b/02, 116b/03, 136b/08, 137b/17, 145b/07, 154b/15, 160a/04, 173a/09, 182b/03, 193a/07, 207b/20, 208b/16, 209a/01, 209b/08, 210a/07, 210a/09, 216b/10, 220a/12, 223b/06
 b.+ ında 007a/15, 013a/05, 013a/06, 017a/10, 017b/09, 018b/17, 027b/01, 028b/02, 029a/10, 033b/11, 036b/04, 037a/01, 039a/13, 042a/07, 047a/04, 047b/05, 058b/04, 059b/05, 081a/18, 090b/02, 094a/18, 099a/17, 099a/19, 105a/11, 128a/07, 132a/21, 136b/16, 138b/18, 157b/11, 185a/08, 188a/13, 188b/11, 189a/21, 204a/06, 222a/20
 b.+ ından 001b/09, 045b/05135b/15, 143b/21, 182b/15, 193a/07, 194a/21, 194b/01
 b.+ ını 020b/04, 060a/19, 120a/20, 152a/06, 194a/08
 b.+ ınuñ 047a/06, 125b/08, 127b/10, 161a/06
 b.+ ıyla 128a/07, 145b/04
 b.+ ları 008a/13, 033b/15, 34b/08, 036b/08, 094a/02, 117b/06, 1153a/07, 193a/06, 199a/18, 199b/08, 199b/12, 210b/03
 b.+ ların 159a/15, 208a/19, 213a/11, 222b/15, 231a/05
 b.+ larına 023a/09, 026b/04, 044b/20, 045a/04, 046a/19, 084b/19, 084b/21, 115b/14, 121a/13, 145a/10, 170b/06, 191b/06, 191b/18, 209a/07, 213b/04, 214b/18, 220b/10, 220b/13
 b.+ larında 167b/14, 199b/06
 b.+ larındağı 182b/17, 182b/19
 b.+ larından 013a/07, 170b/07, 214b/17

b.+ larıyla 093b/15
b.+ larırken 213b/19
b.+ um 162a/21
b.+ uma 191a/12, 224b/06
b.+ umdan 033b/03
b.+ umuza 134a/21, 168b/06
b.+ uñuza 134b/03
baş aç- [Tr.+Tr.] Dua etmek.
b.- up 050a/17
baş barmaq [Tr.+Tr.] Baş parmak.
b. 090b/09
başa çıkma- [Tr.+Tr.] Bir işi bitirememek.
b.- yup 148a/09
baş baş [Tr.+Tr.] Tek tek, her biri.
b. 071a/12, 134a/13, 206b/03
başdan [Tr.] Yeniden başlayarak, tekrar.
b. 076a/11, 123b/03, 150a/18
başdan aş- [Tr.+Tr.] Üstesinden gelinemeyecek kadar fazlalaşmak.
b.- dı 222b/14
baş eg- [Tr.+Tr.] Boyun eğmek.
b.- mek 207b/06
başına kaķ- [Tr.+Tr.] Yapılan iyiliği, kırmak incitmek amacıyla yüzüne vurmak.
b.- dı 164b/17
baş indür- [Tr.+Tr.] Boyun eğmek.
b.- dı 155b/09
b.- diler 202b/09
başı ucu [Tr.+Tr.] Başını koyduğu yerin çok yakını.
b.+ na 052a/08
b.+ nda 008a/15, 136b/08, 140b/02, 143b/06
b.+ ndan 016a/21
başlu [Tr.] Başlı olan.
b.+ lu 023b/21, 030a/04, 073a/16, 161a/02
başar- [Tr.] Elde edememek, yenememek.
b.- imadı 085b/07
başka [Tr.] 1. Farklı. 2. Diğer.
b. 009b/21, 010a/04, 021a/02, 037a/18, 037a/19, 068a/16, 068a/18, 091a/10, 101a/10, 103a/09, 120a/14, 133a/07, 150b/10, 172a/21, 174b/06, 187a/12, 190a/01, 190b/20, 216a/13, 230b/14
başkard [Ö.] Başkurt.
b. 162a/04
b.+ da 162a/05, 162a/07, 162a/09, 162a/11
başla- [Tr.] Harekete geçmek.
b.- dı 006b/02, 015a/09, 025b/03, 026b/12, 037b/21, 050a/17, 050a/18, 055a/14, 057a/21, 067b/21, 081a/18, 087b/05ide, 090b/16, 105a/21, 108a/04, 139a/07, 150a/18, 151a/13, 164b/17, 190b/02, 197a/17, 200b/07, 200b/09, 220b/07, 223b/17, 225b/21
b.- dılar 005b/10, 006a/20, 006b/16, 007b/18, 015b/21, 040a/16, 041a/07, 042b/17, 046b/01, 060b/04, 067b/14, 068b/10, 084b/09, 084b/13, 084b/18, 088a/08, 112a/15, 117a/06, 144b/17, 146a/16, 153a/17, 176b/15, 194b/13, 200b/04, 206a/19, 208a/20, 216a/12, 216a/15, 216a/17, 221b/02, 225a/13
b.- duğı 123b/13, 123b/21, 182b/18
b.- duķ 185b/20
b.- dum 052a/10, 224a/21
b.- mışlar 162b/12
b.- r 127a/16, 155a/19
b.- sa 164a/20
b.- salar 199b/11
b.- yıcaķ 190b/01
b.- yup 105a/15, 143b/01, 216a/16
başlama-[Tr.] Harekete çıkmamak.
b.- z 127a/15
başlan- [Tr.] Başlanmak.
b.- up 005a/11
bat- [Tr.] 1. Yumuşak bir maddenin içine gömülmek. 2. Kirlenmek. 3. b.- ar 013b/04, 120b/06, 122a/10, 128a/08
b.- ardı 013a/20, 145a/02
b.- dı 220b/05, 223a/16

b.- duķca 025b/10
batağan [Tr.] Batıcı.
b. 128a/07
batālise [Ö.] İskender'in ölümünden sonra hüküm süren Yunan hanedanlığı.
b. 077a/05, 078a/08, 156b/20
b.+ ye 079a/03
batıl [Ar.] Çürük, asılsız, doğru olmayan.
b. 015b/03, 041a/08, 069a/21, 102a/19, 115a/05, 130b/02, 157b/16
b.+ dan 002b/09
batıl ol- [Ar.+Tr.] İşlemez duruma gelmek, yürürlükten kalkmak.
b.+ dı 013a/20, 031b/19, 050b/05, 086b/07, 115a/07, 184a/06
b.+ mışdur 128b/16
b.+ sa 115a/02
b.+ urıdı 014a/21
batıl olma- [Ar.+Tr.] İşler, kullanılır durumda olmak.
b.+ mışdı 028b/11, 189b/05
b.+ zıdı 189b/05
batın [Ar.] İç, ruh.
b.+ um 004a/11
batlāmyūs [Ö.] Batālise hükümdarlarına verilen ad.
b. 077a/06, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02, 077b/03, 077b/05, 077b/07, 077b/08, 077b/10, 077b/15, 077b/17, 077b/19, 156b/04, 156b/05, 181b/08
b.+ dur 077a/16
b.+ lar 077a/08
b.+ lardan 077b/20
b.+ laruñ 078a/01
b.+ uñ 077a/12
batlāmyūs kıızı ķalūbatra [Ö.] (bk. ķalūbatra)
b. 040a/19
batma- [Tr.] Suya gömülmemek.
b.- z 175b/14
b.- zıdı 175b/11, 175b/16
batur- [Tr.] 1. Suyun içine gömdürmek. 2. Suyu yer altına batırmak.
b.- a 153a/02
b.- dılar 049b/07
batn-ı hūt [Ar.+Ar.] Balık burcu.
b.+ dan 141b/01
batras tağı [Ö.] Emsus şehrinde bir dağ.
b. 016b/04
batros [Ö.] Kişi adı.
b. 210a/12
b.+ ı 210a/14
b.+ uñ 210a/15, 210a/17
battāl [Ar.] İptal edilmiş, kullanımdan kaldırılmış.
b. 056a/12, 067a/10, 100b/19, 133a/15, 145a/05, 158a/02, 188a/07, 188b/02
bātya [Far.] Ağzı geniş büyük kap.
b. 014a/16
b.+ yı 014a/18, 014b/01
bāvun [Ö.] Nil Nehri'nin eski adı.
b.+ dur 123a/03
bāyezīd [Ö.] Sultan Bayezid.
b. 003a/16, 003b/08, 105b/17, 111b/15, 113b/05
bāyezīd medresesi [Ö.] Osmanlı Padişahı II. Bayezid tarafından İstanbul'da Bayezid külliyesinin bir parçası olarak 1506-1508'de inşa ettirilen medrese.
b.+ nde 003b/08
bāyiÖ [Ar.] Satıcı.
b. 039b/20
b.+ i 039b/19
bayķuş [Tr.] Bir tür gece yırtıcı kuşu, kukumav.
b. 185a/13
bayram [Tr.]
b. 022a/16, 024a/12, 036a/15, 040b/11, 041a/02, 041b/06, 054a/14, 066a/18, 094a/04, 124a/06, 129b/21, 135b/16, 158b/21, 195b/21, 203a/04
b.+ a 024a/12, 129b/21
b.+ ı 040b/12
b.+ ları 159b/18

bayşar [Ö.] Hz. Nuh'un torunu bir Eski Mısır hükümdarı.

b. 006a/03, 006a/16, 006a/18, 006b/01, 006b/03,
007b/03, 008b/18, 009a/10, 009a/15, 009a/17,
009a/18, 009b/01, 009b/02, 026b/10, 120a/10,
132b/12, 145b/19, 146a/06, 146b/18, 149a/15,
149b/15, 163a/14, 167a/03, 169b/03, 176a/12,
187b/21
b.+ dan 006a/06
b.+ ı 006a/07
b.+ la 006a/18
b.+ uñ 009a/12

bāz [Far.] Doğan, şahbaz.

b.+ ıla 003a/13

baŕ [Ar.] Kimi, bazı.

b. 185a/13, 185b/20, 189a/02, 189a/03, 200a/20,
223a/01, 223b/20

bāzār [Far.] Pazar, çarşı.

b. 083b/21, 084a/08, 215b/21
b.+ a 040a/06
b.+ ı 004a/15, 034a/11, 174b/06, 218a/02
b.+ m 099a/21
b.+ nda 011b/12
b.+ lar 084a/06, 217a/04, 226a/04, 231b/15
b.+ larda 067a/11
b.+ ları 083b/20, 088a/17
b.+ larında 123b/18

bāzārcı [Far.+Tr.] Pazarda satıcılık yapan kişi, pazarcı.

b. 196a/04

bāzār-ı ħarb [Far.+Ar.] Savaş pazarı.

b.+ 156a/01

baŕ [Ar.] Kimi, bir kısmı, bazen.

b. 004b/18, 004b/20, 005a/03, 005a/05, 006b/12,
007b/10, 010a/14, 011b/13, 012a/11, 012b/01,
012b/12, 013a/07, 013a/09, 014a/11, 015a/15,
015a/18, 015b/12, 015b/13, 016a/03, 018a/14,
019a/01, 020a/09, 021a/18, 022a/11, 022a/14,
022b/04, 022b/05, 024a/20, 024b/12, 025b/09,
026a/03, 026a/04, 027a/07, 028b/21, 031a/07,
031b/01, 032a/15, 032b/02, 033b/01, 034a/14,
034a/16, 038a/07, 038b/07, 038b/12, 040a/10,
040a/21, 040b/03, 040b/16, 041a/14, 043a/03,
045a/12, 046b/19, 047b/02, 047b/04, 048a/10,
048b/18, 048b/19, 049a/01, 051a/05, 051b/09,
052b/02, 052b/09, 053a/05, 053b/17, 055a/13,
055b/13, 056b/04, 057a/05, 058a/06, 058a/16,
059b/02, 059b/18, 060a/14, 064b/06, 064b/09,
069b/20, 071a/14, 079b/08, 084a/20, 085a/03,
085a/07, 087a/02, 087a/04, 089b/18, 090a/20,
090a/21, 091a/11, 091a/15, 092a/03, 092a/04,
092a/12, 094a/21, 094b/04, 094b/10, 101a/19,
102a/20, 103a/08, 105a/11, 106a/03, 109a/19,
111a/03, 111a/08, 111b/11, 113a/20, 114b/05,
114b/07, 115b/18, 116a/02, 116a/05, 116a/08,
116a/12, 116b/06, 116b/12, 117a/03, 117b/18,
118a/05, 119a/05, 119a/06, 119a/15, 120b/21,
121b/06, 122b/14, 122b/18, 124a/16, 125b/04,
127a/01, 128a/13, 128b/18, 131b/08, 133b/02,
133b/11, 134a/06, 134b/16, 135a/07, 137a/04,
137a/05, 137a/16, 137b/19, 138a/15, 138b/03,
139a/19, 139b/04, 139b/08, 140b/06, 142a/17,
142a/20, 142b/15, 142b/16, 143b/14, 144a/06,
144a/08, 144b/05, 144b/14, 145b/05, 145b/10,
146b/04, 146b/18, 147b/07, 148a/07, 148b/08,
148b/10, 148b/12, 148b/14, 148b/19, 149a/06,
149b/03, 149b/14, 149b/16, 149b/17, 149b/21,
150a/10, 151a/11, 152a/03, 152b/05, 153a/08,
154b/16, 156a/05, 156b/10, 157b/04, 157b/14,
158a/14, 158b/12, 158b/16, 159a/09, 161b/06,
162b/11, 162b/20, 164a/10, 164b/14, 165a/18,
165b/04, 166a/19, 166b/14, 166b/15, 166b/16,
166b/17, 166b/18, 169b/14, 170b/06, 170b/21,
173a/19, 173b/09, 174b/13, 175a/15, 175b/11,
176a/08, 177a/19, 178a/06, 178a/12, 178b/05,
180a/06, 180a/08, 182a/06, 182b/03, 182b/16,
183a/21, 189a/03, 189b/08, 189b/16, 190b/01,
191a/02, 193a/08, 193a/13, 193a/21, 193b/06,

195a/06, 195a/20, 195b/20, 198b/11, 198b/14,
199b/21, 200a/03, 200a/08, 200a/18, 200b/02,
201b/10, 202a/02, 202b/16, 203b/06, 204a/09,
207a/21, 207b/19, 210a/05, 211b/16, 211b/17,
213a/14, 213b/09, 220a/16, 223b/19, 224a/05,
225b/08, 226a/14, 227a/09, 228b/13, 232a/18
b.+ lar 009b/21, 011a/10, 011b/03, 011b/16, 012b/17,
014a/07, 017a/05, 017a/06, 018b/01, 019a/16,
019a/17, 020a/15, 029a/09, 031a/11, 032b/10,
034a/06, 035b/05, 043a/01, 043a/11, 047a/02,
049a/01, 052b/12, 052b/13, 054a/04, 054a/19,
060b/15, 061b/11, 062b/08, 068a/08, 068b/19,
069a/04, 071b/10, 072b/15, 073a/18, 074b/12,
077a/08, 082b/11, 082b/12, 107b/06, 114b/09,
114b/18, 114b/20, 114b/21, 115a/09, 115b/14,
119b/15, 122b/19, 123a/03, 123a/19, 123a/20,
123b/02, 124b/06, 125b/08, 125b/17, 128b/16,
129b/01, 139a/11, 139b/16, 140a/17, 114b/11,
142b/01, 150a/21, 156b/14, 157a/02, 158a/07,
158b/13, 160a/21, 160b/05, 161a/18, 161b/02,
161b/05, 168b/10, 168b/14, 169a/18, 172a/01,
176a/10, 176a/20, 176b/18, 177b/02, 182b/19,
182b/20, 183a/02, 183a/04, 183a/09, 183a/20,
183b/01, 186a/08, 187b/09, 196b/02, 197a/12,
199a/04, 199b/15, 200b/01, 202a/21, 204a/05,
204a/13, 223b/09

b.+ ları 116a/04

b.+ laruñ 176b/14

b.+ n 040a/18, 046a/20, 056a/01, 056a/02, 145a/20,
198b/12, 215a/09

b.+ na 077a/07, 079a/02, 097b/15, 117b/12, 134a/06,
162b/08, 173b/13, 200a/01, 200a/03, 200a/08

b.+ nda 017b/11, 017b/13, 062b/01, 083a/14,
095b/01, 122a/12, 122b/10, 137a/13, 143a/05,
161b/19, 166b/16, 169b/15, 191a/07

b.+ ndan 086b/20, 119b/09, 147b/17, 150a/08,
182b/21

b.+ nı 064b/06, 115b/09, 118a/01

b.+ nuñ 021a/18, 071a/19, 091b/18, 117b/21,
144a/13, 144a/14, 148b/11, 153a/07, 167b/14,
182a/08, 186a/07, 198b/11

b.+ sı 137b/15, 153a/08, 186a/10, 215a/10

b.+ yıla 009a/16, 015a/19, 063b/12

b.+ yla 064b/06

bāzar-gān [Far.+Far.] Ticaretle uğraşan kişi, tüccar.

b. 107b/04

b.+ lar 107b/01, 177b/08, 220a/10

bāzū [Far.] Kolun dirsekle omuz arasındaki kısmı, pazı.

b.+ larında 048b/01

b.+ sı 162a/11

b.+ ya 057a/07, 112a/04, 155a/10, 196b/20

bāzu-yı tūvānā [Far.] Güçlü pazı.

b. 004b/14

bāzū-bend [Far.+Far.] Paziya takılan kuşak, kolçak.

b. 041a/21

bed-duŕā [Far.+Ar.] Birinin kötülüğü için edilen dua, ilenti.

b. 008b/17, 008b/19, 009a/07, 062a/19, 119a/02,
174b/02

bedel [Ar.] Bir şeyin yerini tutanı karşılık.

b. 191b/12, 206a/01

b.+ dür 212b/17

beden [Ar.] Vücut, gövde.

b.+ i 090a/02, 147a/06

b.+ inden 016b/20, 077b/12

b.+ inuñ 201a/19

b.+ ler 213a/18

b.+ leri 118a/01, 140a/06, 147b/20, 199a/18

b.+ lerin 198a/06

b.+ lerindeki 140a/05

b.+ lerinden 140a/05

bedenlū [Ar.+Tr.] Bedeni olan, bedenli.

b.+ lū 017b/05

bed-hū [Far.+Far.] Kötü huylu.

b.+ lardur 009a/09

bediŕ [Ar.] Eşi benzeri görülmemiş.

b. 040b/10

bedjîh [Ar.] Anlaşılr.

b. 094b/02, 094b/04

bed-nihād [Far.+Far.] Soyu bozuk.

b.+ laruñ 215a/03

bedr ğazāsı [Ö.] Bedir Savaşı.

b.+ nı 206a/17

bedraķa-ı rāh [Far.+Far.] Yol gösterici, kılavuz.

b.-ı rāh 113a/04

bedrū'l-cemālî [Ö.] Fatımiler döneminde önemli bir vezir.

b. 229a/15, 229a/19, 229b/06, 229b/07, 229b/10, 230b/06, 230b/08, 230b/11, 230b/14, 231a/06, 231a/21, 232a/20

b.+ nüñ 230a/18, 230b/13, 230b/21, 231a/06, 231a/20

b.+ ydi 232a/19

b.+ ye 230a/19, 230b/03, 231a/09

b.+ yile 231a/07

bed-ter [Far.+Far.] Daha kötü, daha beter.

b. 108a/17

beg [Tr.] 1. Beyliğin yöneticisi. 2. Komutan.

b. 010b/18, 050b/14, 071a/03, 079a/04, 080b/13, 086a/05, 087b/17, 096b/11, 102b/19, 103a/07, 104a/15, 104a/20, 104b/05, 109a/08, 110a/12, 110b/15, 110b/16, 111b/02, 111b/06, 133b/04, 166b/11, 167b/11, 171a/03, 171a/04, 175b/05, 177a/16, 192b/20, 204b/17, 219a/09, 222a/01, 222b/20, 226b/02, 229b/09, 229b/21

b.+ den 231a/15

b.+ e 216b/05

b.+ i 079b/04, 081a/05, 087a/20, 097a/10, 110b/10, 110b/13, 111b/05, 118b/02, 133b/14, 156b/19, 170a/05, 172a/03, 173b/16, 223a/09, 228a/20, 229b/21

b.+ idi 095a/02, 095b/16, 178b/08, 220b/13

b.+ ile 100b/04, 100b/06, 162a/03

b.+ in 056b/17, 061a/21, 064a/03, 113a/05, 201a/09

b.+ ine 082a/19, 110b/03, 118b/01, 156b/04

b.+ ini 219a/08

b.+ inüñ 097a/15

b.+ iyidi 097b/14, 166b/11

b.+ ler 081a/11, 090a/06, 095a/18, 095a/21, 099a/03, 102b/11, 104b/07, 107b/17, 108b/02, 108b/08, 155a/17, 158b/20, 228a/10, 229b/18, 230b/07, 230b/13

b.+ lerden 098a/10, 099a/19, 169b/21, 177a/15, 230a/08, 231a/08

b.+ lere 097a/05, 105a/15, 130b/04, 209b/11

b.+ leri 063a/10, 076a/19, 095a/05, 095a/17, 096a/14, 096b/17, 097a/11, 106a/03, 131a/01, 142b/13, 156b/19, 159b/18, 159b/19, 207a/19, 216b/06, 225b/14, 226b/18, 228a/08

b.+ leridi 095a/19, 096a/10, 228a/15

b.+ lerile 071a/12, 098b/05, 113a/03

b.+ lerin 082b/18, 108a/03, 162a/02, 230b/06

b.+ lerinden 025a/20, 050b/13, 056b/17, 060b/21, 097b/14, 100b/03, 113a/02, 131a/01, 154b/11, 155b/07, 221b/21, 230a/21, 230b/15

b.+ lerine 096a/05, 108b/15, 156b/04, 187b/15, 208a/02, 228a/10, 228a/17, 230b/19

b.+ lerinüñ 071b/04, 090b/20, 229b/17

b.+ leri yidi 077a/05

b.+ leriyle 081b/15, 096a/13, 227b/13

b.+ leriyle 096a/21, 099b/07, 131b/08, 154b/10

b.+ lernüñ 142b/09

b.+ lerüñ 020a/21, 094b/21, 162a/03, 167b/10

b.+ lerüñüze 207b/20

b.+ üñ 097b/14, 102b/10, 171a/14, 208a/05, 219a/17, 219a/20, 229b/16

be-ġāyet [Far.+Ar.] Son derece.

b. 005b/03, 005b/06, 006b/18, 012b/06, 012b/18, 013b/11, 016a/06, 017a/09, 018b/18, 021b/10, 025a/16, 025b/03, 026a/20, 026b/12, 030b/07, 034a/16, 034a/18, 035b/21, 036a/13, 038a/05, 038a/20, 039a/02, 039b/17, 041a/14, 042b/07, 044a/07, 046a/08, 049b/05, 051a/11, 053a/12, 053a/13, 053a/16, 054a/20, 055b/02, 055b/05, 056a/06, 056a/19, 059a/16, 060b/09, 061a/11,

062b/09, 066a/11, 068a/08, 069a/18, 070a/13, 070b/17, 071a/01, 072b/07, 073a/15, 074b/14, 081a/05, 081b/01, 081b/04, 083a/11, 083b/08, 084b/07, 085a/06, 085a/17, 085b/14, 086a/20, 086a/21, 086b/11, 088b/09, 091b/01, 092b/12, 094a/07, 094a/19, 094b/09, 095a/07, 095a/15, 097a/06, 097b/02, 097b/17, 098b/07, 101a/13, 101b/15, 104a/06, 104b/03, 106a/14, 107a/13, 107b/10, 107b/16, 109b/04, 109b/06, 109b/09, 109b/13, 109b/17, 110b/18, 112b/13, 114b/02, 114b/12, 118b/16, 120a/11, 121b/08, 123b/05, 125a/06, 125b/16, 126b/14, 127a/13, 127b/12, 127b/20, 128a/02, 132b/14, 138a/07, 144a/14, 145a/13, 145b/06, 147a/01, 148a/04, 148a/14, 151a/16, 152a/08, 153a/10, 154a/16, 155a/01, 155a/12, 155b/12, 159b/17, 159b/20, 160b/09, 160b/14, 162a/19, 164b/10, 168a/19, 169a/08, 172b/12, 173a/08, 174a/10, 174b/20, 175b/08, 176a/17, 177b/06, 178b/11, 181b/03, 183a/03, 183a/08, 183b/06, 183b/11, 185b/10, 186a/10, 186a/16, 188a/11, 188a/20, 189b/07, 190a/04, 190b/15, 192a/09, 192a/16, 193b/11, 196b/11, 197b/08, 199a/16, 199b/13, 200b/19, 205a/14, 207b/14, 209a/08, 210b/10, 212a/21, 212b/16, 215b/10, 217a/07, 218a/17, 218b/06, 220a/15, 226b/15, 226b/18, 227b/10, 229a/10, 231b/06, 231a/09, 232a/17

begen- [Tr.] Bir şeyi iyi, güzel, hoş ya da uygun bulmak; takdir etmek.

b.- di 011a/09, 031b/18, 160b/14, 190a/12, 227a/06

b.- diler 005b/02, 082a/13

b.- düği 037a/16

b.- üp 015b/20, 094a/07, 167a/05, 176b/13

b.- ürdi 179a/05

b.- ürleri 111a/13

begenme- [Tr.] Uygun ya da güzel bulmamak.

b.- di 227a/06

b.- miş 209b/10

beglerbegi [Tr.] Eyaletlerde askeri ve mülki yetkilere sahip memur.

b. 114a/03

b.+ siydi 112b/09

beglik [Tr.] 1. Bey olma durumu. 2. Bey tarafından yönetilen bölge.

b.+ den 219b/17

b.+ e 103a/02, 220a/10, 229b/17, 231a/16

b.+ i 230b/02, 230b/18

b.+ in 179a/11

b.+ ler 095a/16, 202b/04

beg-zāde [Far.+Tr.] Bey oğlu.

b.+ ler 158b/20

b.+ leri 159b/18, 159b/19

behcet-âşār-ı rûm [Ar.+Ar.+Ö.] Güzel eserlerle dolu Bizans.

b.+ a 113a/01

be-her [Far.+Far.] Her bir.

b. 122b/16

be-her-hāl [Far.+Far.+Ar.] Herhalde, mutlaka.

b. 020a/16, 034a/06, 050b/06, 054a/20, 054b/04, 069a/04, 071b/15, 115b/05, 123a/17, 123b/04, 156a/08, 183a/07, 183b/02, 202a/05

behnisā [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

b. 104a/05, 191a/15

b.+ dan 191a/14, 191b/19, 192a/05

b.+ ya 191b/18, 192a/01

behnisāviyye [Ö.] Mısır'da eski bir şehir. (bk. behinsā)

b. 033b/20, 137a/15, 171a/01, 190b/20, 190b/21, 191a/11

b.+ de 171a/03, 191a/02

b.+ dür 191a/04

behlül [Ö.] Behlül-i Dana.

b.+ e 002a/16

berimü'l-aḥmer [Ö.] İskenderiye'nin güneyinde bir dağ.

b. 160b/06

beht taş [Ar.+Tr.] Hayret taşı.

b.+ ndan 136b/20

beķā [Ar.] Ölmezlik, ebedilik.

b. 052a/18

bekci [Tr.] Bir yeri ve ya bir şeyi korumak için başında beklemekle görevli kimse.

b. 041a/03

b.+ ler 041b/17, 044a/07, 051b/02, 063b/08, 073b/06, 114b/10, 152b/08

bekid- [Tr.] Sağlamlaştırmak, sıkıca kapatmak.

b.- üp 228b/12

bekiş- [Tr.] Sertleşmek, sağlamlaşmak.

b.- ür 151a/10

bekle- [Tr.] 1. Bir yeri ve ya bir şeyi korumak için başında durmak. 2. Bir şeyin olması veya olmaması için süre tanımak.

b.- di 127a/09

b.- mege 060a/08

b.- mek 187a/02

b.- r 041a/04

b.- rdi 066b/19

b.- rleridi 044a/07

b.+yene 181b/01

b.- yenler 022b/06

bel [Ar.] Belki.

b. 003b/18, 010b/02, 109b/09, 111b/13, 125b/16, 144b/13, 145b/07

belā [Ar.] Musibet, hastalık.

b. 004a/13, 026b/04, 032b/09, 038a/01, 074b/11, 082b/16, 083a/07, 096a/09, 116b/02, 129b/08, 151b/08, 151b/09, 174a/01, 174a/03, 213b/04, 222b/14

b.+ dan 134b/11

b.+ lar 050a/08, 050a/12, 179b/05

b.+ lardan 129b/08

b.+ ları 050a/19, 050b/01

b.+ sı 108a/16, 155b/21, 218b/19

b.+ sına 090a/11, 196a/14, 214b/04

b.+ sından 057b/14, 222b/17

b.+ sıyla 223b/07

b.+ yı 084b/15, 214a/03

b.+ yıla 066b/16, 143a/07

belāġat [Ar.] Güzel konuşma yeteneği.

b. 081b/05.

belāṭis [Ö.] 1. Eski Mısır hükümdarı Tedares'in askeri. 2. Hz. Yusuf'un kardeşi Darum'un veziri.

b. 047b/08, 066b/10, 067a/17

belāṭis kāhin [Ö.] (bk. belāṭis)

b.+ i 066b/09

belāyā [Ar.] Felaketler, belalar.

b. 113a/13

belā-yı nāġehānī [Ar.+Far.] Ansızın gelen bela.

b.+yidi 084b/19

belā-yı siyāh [Ar.+Far.] Kara bela, çok zor dert.

b. 220a/12

belbeys [Ö.] Mısır'da bir şehir. (bk. bulbeys)

b.+ e 205a/11

belde-i mu'āzzama [Ar.+Ar.] Büyük, bayındır belde.

b.+dan 003b/05

b.+yı 210a/03

b.+yıldı 148b/18

belde-i ma'ōmüre-i İstanbul [Ar.+Ar.+Ö.] İstanbul'un bayındır beldesi.

b.+dan 215b/16

beled-i bilād [Ar.+Ar.] Beldeler beldesi.

b.+a 142b/09

belesān [Far.] Pelesenk ağacı.

b. 013b/08, , 183b/02, 184b/05, 184b/11, 185b/21, 186a/06, 186b/03

belesān yaġı [Far.+Tr.] Pelesenk ağacının yağı, balsama.

b. 183b/04

b.+na 184b/09

belh [Ö.] Belh şehri.

b.+ de 181a/19

belhīb [Ö.] Mısır piramitlerinin yanında bulunan heykel. (bk. ebu'l-hevl)

b. 012b/17

belhūbe [Ö.] Mısır piramitlerinin yanında bulunan heykel. (bk.

ebu'l-hevl)

b. 012b/17

belī [Ar.] Peki, tamam, hay hay.

b. 058a/08, 081b/10, 081b/11, 102a/17, 134b/11, 134b/17, 197a/11, 197b/20, 199b/18, 216a/07

beliġ [Ar.] Yeterli tam ve açık.

b. 002b/08

belīlec [Ar.] Bir bitki türü.

b. 129a/09

belki [Ar.+Far.] Bir ihtimal, herhalde, sanılırsa.

b. 005a/09, 006b/20, 011a/03, 011b/13, 012b/21, 013b/18, 017a/12, 024a/04, 028b/18, 029b/12, 032a/07, 033a/14, 043a/01, 049a/08, 052a/17, 056a/21, 058b/02, 067a/13, 076b/05, 082b/12, 084a/18, 085b/07, 089b/06, 092a/05, 094a/20, 098a/02, 098a/04, 100a/11, 105a/04, 107a/21, 109b/19, 114a/05, 114b/20, 119a/16, 120a/17, 123b/03, 124b/05, 125b/12, 126a/06, 126a/16, 126b/12, 127a/15, 127b/16, 127b/21, 128b/13, 134a/01, 136a/18, 139b/06, 144b/12, 147a/18, 148a/06, 151b/11, 156b/13, 157a/03, 158a/07, 158b/13, 159a/20, 165b/02, 165b/17, 168a/08, 171b/06, 173a/20, 177b/19, 179a/01, 182b/11, 183a/05, 183a/06, 183a/08, 185a/11, 186a/20, 189b/08, 194a/11, 197a/01, 199a/08, 202b/11, 208b/12, 211b/15, 211b/16, 215a/19, 223b/01, 225b/17, 230a/17, 230a/21

belkile [Ar.+Far.+Tr.] Bir ihtimal, herhalde, sanılırsa.

b. 013b/12

bellū [Tr.] Belli, ortada.

b. 173a/16

b.+ dür 056a/10, 107a/12, 127a/12, 133b/02, 142b/19, 171b/05, 172a/16, 172b/19, 198b/11, 203b/06, 206b/12, 225b/12

b.+ yidi 031a/11, 195a/03

belsem [Yun.] Pelesenk bitkisi.

b. 183a/19

belūṭis [Ö.] 1. Hz. Yusuf'un kardeşi Darum'un veziri. (bk.

belāṭis)

b. 075b/05

belūr- [Tr.] Ortaya çıkmak, görünür olmak.

b.- düġin 157b/13

b.- se 044a/05

b.- üp 026b/04

belürsüz [Tr.] Kesin olarak bilinemeyen, belli olmayan.

b. 007b/13, 015b/03, 027b/20, 031a/04, 042b/05, 050b/11, 121a/08, 135b/06, 142a/19, 161a/16, 164a/05, 172b/17, 192a/01

ben [Tr.] Birinci teklik kişi zamiri.

b. 004a/06, 008b/20, 011a/05, 014b/07, 018b/10, 024a/10, 024a/15, 024a/18, 024a/20, 028a/07, 030b/04, 033a/03, 033b/05, 038b/16, 038b/20, 038b/21, 039a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/11, 049a/19, 050b/04, 052a/11, 057b/10, 057b/19, 060a/07, 068b/01, 068b/17, 071a/15, 072a/07, 073b/13, 082b/01, 084a/02, 084a/04, 098a/04, 102b/05, 104b/13, 118b/06, 119a/11, 119a/16, 119b/06, 134a/18, 134b/09, 134b/11, 137a/09, 137a/11, 140b/04, 140b/08, 142b/06, 144b/08, 144b/09, 150b/03, 150b/04, 151b/05, 152b/01, 152b/02, 153b/05, 154b/14, 156a/07, 157a/21, 157b/01, 159a/21, 159b/04, 159b/13, 160b/16, 161a/05, 161a/11, 162a/05, 162b/08, 162b/17, 162b/21, 165a/02, 173b/19, 174a/03, 174a/04, 174a/07, 175a/18, 186a/16, 190b/10, 190b/14, 191a/10, 192a/02, 194a/11, 206a/08, 208a/11, 208b/06, 208b/09, 209b/05, 209b/07, 209b/09, 209b/12, 209b/16, 209b/18, 209b/19, 214a/01, 214b/01, 214b/02, 220a/02, 224a/09, 224a/15, 224a/21

b.+ de 015a/13

b.+ den 018b/12, 055a/10, 055a/17, 057a/15, 075b/20, 081b/09, 092b/15, 118a/19, 118b/07, 119a/07, 137a/10, 151b/13, 153b/09, 161a/14, 196a/13, 198a/14, 211a/01, 223a/20

b.+ i 002b/17, 003b/20, 024a/10, 024a/11, 031b/17, 033a/02, 033b/06, 049a/05, 052b/08, 054a/17, 054b/19, 054b/20, 055a/08, 056b/19, 057b/09, 058a/02, 058a/03, 070a/13, 081b/17, 138b/18, 145b/19, 146a/12, 151b/08, 153b/08, 157a/21, 157b/01, 159a/15, 159b/02, 161a/14, 162a/20, 164b/19, 196a/15, 196a/16, 198a/03, 198a/04, 198a/16, 200b/02, 209b/15, 209b/19, 217a/15, 217b/17, 223a/20, 224a/10, 224a/12, 228a/21, 229a/04
b.+ in 194a/11
b.+ üm 004a/07, 009a/01, 018b/12, 024a/11, 024a/13, 028a/08, 033b/03, 038b/17, 038b/19, 039a/08, 049a/07, 049a/08, 049a/17, 055a/08, 057a/02, 057a/04, 057a/16, 061a/13, 083b/02, 089a/02, 118b/07, 118b/09, 137a/10, 151b/12, 153b/10, 162a/07, 162a/21, 170a/09, 173b/20, 197a/05, 197b/18, 198a/16, 208a/08, 208b/10, 209b/06, 209b/10, 209b/12, 210b/20, 210b/21, 220a/03, 220a/18, 221b/02, 224b/08, 232a/14, 232a/15
b.+ ümle 006a/07, 038b/20, 065a/18, 124b/08, 159b/02, 159b/13, 161a/14, 209b/13
benân-ı kalem [Ar.+Ar.] Kalem ucu.
b. 004b/14
benât-ı Öamm [Ar.+Ar.] Amca kızları.
b.-i Öammından 037a/16
bend [Far.] Zincir, bağ, engel.
b. 112b/10, 113a/21
b.+ den 224b/02
b.+ i 060a/06
b.+ ile 104a/12
b.+ le 102b/15
b.+ lerümi 224b/01
bende [Far.] Tutsak.
b. 002b/16
bende çek- [Far.+Tr.] Zincire vurmak.
b.-di 104a/11 230a/18
bende-i fermân [Far.+Far.] Ferman kölesi.
b.+ı 003a/04
bende-i ĥaķır [Far.+Ar.] Zavallı köle.
b. 232b/01
bender [Far.] Ticari liman.
b.+ i 215b/17
bender-i cidde-i maÖmüre [Far.+Ö.+Ar.] Cidde şehrinin bakımlı limanı.
b.+yidi 113b/18
bend-i girân [Far.+Far.] Sert zincir.
b. 095a/05
bend it- [Far.+Tr.] Yönetimi altına almak.
b.-di 104a/11
bendükşe [Far.] Birleşim yeri, eklem.
b.+ leri 141b/14
benefşe [Far.] Menekşe.
b. 003b/13
ben-gāh [Far.+Far.] Çadır.
b.+ ı 225b/04
b.+ ın 225b/20
b.+ ını 038b/14
b.+ ların 087b/08
benî-âdem [Ar.+Ar.] İnsanoğlu.
b. 008a/20, 140a/03, 191a/17, 199b/03, 199b/12
b.+de 176a/11
b.+den 004b/07, 006a/16, 006b/04, 009b/03, 045b/03, 114b/11, 130a/06, 200a/17, 200a/20, 200a/21, 200b/02
b.+dür 133b/17
b.+e 115b/06
b.+ile 005b/12
b.+ün 008a/20, 086a/17, 090a/02
benî el-Öabbās [Ö.] Abbasiler.
b. 211b/04, 217b/18
b.+ dan 080a/07, 080a/11
b.+uñ 217b/17
benî eyyüb [Ö.] Eyyubiler.
b. 087a/11, 087a/13
b.+uñ 096a/11

benî-ğurbāb [Ö.] Kişi adı.
b.+ıla 120a/06
benî-isrā'îl [Ö.] İsrailoğulları.
b. 068a/14, 068a/15, 072b/15, 073a/08, 075b/10, 075b/20, 079a/02, 177b/16, 178a/14, 198a/16, 119a/20
b.+den 067b/08, 070a/18, 070a/21, 071a/17, 075b/09, 168b/12
b.+ i 070a/19, 072b/14, 073a/03, 073a/07, 075b/16, 198a/14, 198a/20
b.+e 072b/02, 072b/10, 075a/21, 076a/10
b.+ün 168b/11
benî senbus [Ö.] Kişi adı.
b. 222a/16
benî sinān bağçesi [Ö.] Füstāt şehrinde ünlü bir bahçe.
b. 218b/04
benî tulun [Ö.] Tolunoğlu Ahmet Camisi. (bk. cāmīÖi benî tulun)
b.+uñ 228a/11
benî-ümeyye [Ö.] Ümeyye oğulları.
b. 211b/03
benî-vāyil mağarası [Ö.] Beni-Va'il Mağarası.
b. 205b/04
benî yeşkur bin cezile [Ö.] Eski bir Arap kabilesi.
b. 217a/15
bennā [Ar.] Yapı ustası.
b.+ lar 227a/18
b.+ ları 043b/02
b.+ larını 004a/06
bennā-allah [Ar.+Ar.] Allah'ın yapı ustası.
b. 175a/19, 175a/20
beñze- [Tr.] Andırarak ortak noktası olmak.
b.- r 004a/20, 040a/08, 090a/17, 125b/11, 125b/15, 127b/17, 136a/08, 144b/08, 151b/06, 174a/01, 175b/08, 181a/02, 186a/09, 188a/19, 192b/10, 207a/20
b.- rdi 064a/12, 138a/10
b.- ridi 199b/03
b.- rleridi 012a/15, 199b/04
beñzeme- [Tr.] Birbirini andırarak ortaklığı olmamak, benzememek.
b.- z 001b/13, 073b/16, 172b/12, 175b/08
b.- zdi 063a/01, 157a/16
beñzet- [Tr.] Benzemesini sağlamak.
b.- diler 002a/16
berāb [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan bir kişi.
b. 114b/19
berāber [Far.] Birlikte, eşit, yanyana.
b. 040a/02, 066b/06, 068b/02, 069b/15, 103a/18, 134b/04, 155b/15, 206b/03, 224b/14, 224b/16
b.+ dür 214b/02
b.+ liginde 123b/07
b.+ ligine 117a/06, 170a/16
berāberleşdür- [Far.+Tr.] Eşitlemek.
b.- mekidi 181a/19
berābî [Ar.] Mısır tapınakları.
b. 114b/05, 114b/19, 115b/07, 132b/11
berāhme-i hind [Ar.+Ar.] Hint Brahmanı.
b. 199a/09
berāmike [Ö.] Mecusilerin vezirlerine verilen ad.
b. 181b/01
berāt [Ar.] İmparatorluk döneminde göreve atama, maaş tahsisi, rütbe ve nişan gibi haklar ile bağışlıkların tanındığına dair devletçe verilen belge.
b. 087a/20, 090b/01, 093a/21, 095b/04
b.+ ı 090b/03, 095b/07, 099a/19, 105a/21, 105b/01
b.+ ını 105a/20
b.+ ınıñ 090a/18
b.+ uñ 094a/16, 105b/02
berāt-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat beratı.
b. 099a/16
berāyā [Ar.] Vergi vermeyen Müslümanlar ile kılıç ehli.
b. 113b/10
berber [Ö.] Kuzey Afrika'da bir kavim.
b. 048b/10, 049b/02, 049b/03, 051a/20, 063b/11, 063b/20, 189b/21

ber-dār [Far.+Far.] Dar ağacına çekilmiş, asılmış.

b. 023a/08, 067b/19, 068a/07

berdşāl [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

b. 021b/07

berekāt [Ar.] Bereketler, hayırlar.

b.+ ında 009a/04, 180a/18

b.+ ındandır 211a/20

bereket [Ar.] 1. Allahın verdiği nimet, bolluk.

b. 008b/07, 008b/08, 008b/14, 009a/01

b.+ ler 009a/03

bereketlū [Ar.+Tr.] Nimeti bol olan.

b. 170a/01, 171b/01

b.+ si 176b/04

b.+ sidür 009a/02

beremhāt [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Cemaziyülevvel ayının karşılığı olan ay.

b. 011a/19

beremudih [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Şaban ayının karşılığı olan ay.

b. 011b/01

ber-güzide [Far.+Far.] En seçkin.

b. 091b/11

ber-hürdār [Far.+Far.] Mutlu olan, onan.

b. 068a/06

beri [Tr.] Daha yakın.

b. 015a/05

b.+ de 074b/11

b.+ den 175b/10

b.+ sinden 174b/09

berī [Ar.] Arınmış, uzak.

b.+ dūr 001b/16, 197b/18

b.+ yüz 209b/14

beriyelik [Ar.+Tr.] Kırac, susuz arazi.

b. 104a/04, 171b/06

b.+ lerde 186a/18

berk [Tr.] Sert, sağlam, sıkı.

b. 014a/06, 042b/04, 058a/03, 117a/18, 130b/18,

135b/18, 136b/06, 140a/07, 140a/13, 145a/16,

152a/08, 153a/04, 175b/08, 220a/18, 224a/13

b.+ dūr 128a/15

berk [Ar.] Parıltı, kıvılcım.

b. 053b/20

ber-karār [Far.+Ar.] Kararlı, sabit.

b. 003b/15, 007a/05, 083b/16, 090a/02, 090a/03,

215b/14

b.+ dur 116a/06

b.+ ısa 123b/11

ber-karār-ı sābık [Far.+Ar.+Ar.] Önceki gibi.

b. 131a/15, 131a/19

berke kan [Ö.] Altınordu hanı Beke Han.

b.+ ıla 102b/15

berkidil- [Tr.] Sağlam biçimde kapatılmak.

b.- miş 117a/10, 142a/19, 210a/18

b.- mişdi 042a/21

berkiT- [Tr.] Sağlam biçimde kapatmak.

b.- diler 066b/04, 152b/21, 171a/09, 187a/04,

195b/17

b.- dükden 007b/12, 230b/19

b.- mişdi 031b/06

b.- üp 032b/12, 042b/04

b.- ürler 135a/20

berkitdür- [Tr.] Sağlam biçimde kapattırmak.

b.- di 051b/01

berkuk [Ö.] Memlük sultanı Berkuk Han.

b. 107b/11, 107b/20

berkuk **Öösmānī** [Ö.] Memlük sultanı Berkuk Han.

b. 107b/12

bermek [Ö.] Mecusilerin yaptığı bir tapınak.

b. 181b/01

berr [Ar.] Kara.

b. 047b/07, 075a/08

berr-i şarkī [Ö.] Mısır'da bir yer.

b. 231a/18

berrāk [Ar.] Parlak, duru.

b. 029a/09, 040b/07, 040b/10, 119b/20, 122b/16

berren [Ar.] Karayla ilgili olarak.

b. 223b/12, 230a/04

berri [Ar.] Karaya ait, karasal.

b. 046b/19, 127b/17

berriyyelik [Ar.+Tr.] Çorak yer, çöl.

b.+ den 121b/14

berša [Ö.] Kişi adı.

b.+ yımış 140b/18

bersān [Ö.] 1. Mısır hükümdarı Nakravuş'un yaptırdığı bir şehir.

2. Kişi adı.

b. 016b/17, 163b/16

ber-taraf olma- [Far.+Ar.+Tr.] Sonuca bağlanmamak.

b.- yınca 221a/05

berü [Tr.] Daha yakın. (bk. beri)

b. 042a/03, 074a/04, 114a/08, 123a/06, 166b/12,

170b/06, 174b/08, 174b/10, 179a/20, 188b/02,

214a/20

b.+ den 170b/06

b.+ ye 175b/10

beryanis [Ö.] Kişi adı.

b. 063a/10

b.+ i 063a/15

berzah [Ar.] Aralık.

b.+ dan 177b/03

bes [Far.] Yalnız.

b. 148b/03, 200b/10, 208a/14

besāyit [Ar.] Basit şeyler.

b.+ inden 070b/09

besle- [Tr.] 1. Beslenmesini sağlamak. 2. Yetiştirmek, büyütmek. 3. Himayesine alarak geçimini sağlamak.

b. 090a/17

b.- di 161b/04

b.- rler 013b/18

b.- rleridi 156b/10

b.- rsin 001b/10

besta [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

b. 183b/20

beş [Tr.] Beş sayısı. (bk. biş)

b. 053a/06, 077a/10, 077b/05

b.+ inde 080b/06

beşāret [Ar.] İyi haber, muştu.

b. 081a/20, 176b/03

be-şart-ı ān [Far.+Ar.+Ar.] Şu şartla.

b.- 100a/20

beşer [Ar.] Kinsā.

b. 181a/08, 197a/09

b.+ e 181a/08

beşeriyet [Ar.] İnsanlık.

b.+ leri 002a/20

beşinci [Tr.] Beşinci.

b. 023b/08, 077b/02, 146a/03

beşines [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Ramazan ayının karşılığı olan ay.

b. 011b/01

beşir [Ö.] Kişi adı.

b. 087a/03

beter [Far.<bed+ter] Daha kötü.

b. 038b/03

bevādī [Ar.] Çöllere, sahralar.

b. 004a/13

bevune [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Şevval ayının karşılığı olan ay.

b. 124b/16

beyābān [Far.] Çöl.

b.+ dan 189a/14

b.+ dur 171b/13, 174b/16

b.+ ıdı 225b/06

b.+ lar 174b/12

b.+ larda 149b/14

b.+ lardur 174b/11

b.+ ları 174b/13

beyābanlık [Far.+Tr.] Çöllük, kırac.

b. 126b/01

beyān [Ar.] Açıklama, bildirme.

b. 008b/05, 229b/15

b.+ a 114b/06

b.+ dur 005b/20, 126b/19, 132a/08, 146b/02,

168a/15, 169a/14, 170a/19, 171a/01, 171a/18,

- 174b/05, 176a/05, 177b/04, 177b/09, 186b/14,
187b/19, 189b/17, 190b/21
b.+ ı 087a/10, 203b/17, 232a/21
b.+ ıdur 015b/17, 118b/20, 154a/07, 156b/21,
158b/18, 163a/13, 164a/07, 167b/07, 167b/16,
169a/19, 174a/09, 178a/16, 190a/17, 198b/19,
200b/14, 203a/20, 210a/05, 211b/21, 216a/01,
218b/10, 225a/19
b.+ ına 190a/08
b.+ ında 007a/04, 027a/06, 036a/08, 038a/18,
062a/11, 113a/16, 115a/02, 132b/19, 182a/19,
192a/05, 223b/09, 229b/18
b.+ ındadır 026b/09, 106b/21, 119b/12, 133b/09,
145b/01, 148b/10
- beyan-ı ahvāl [Ar.+Ar.]** Durum beyanı, durumunu anlatma.
b.+ ına 087a/11
- beyān eyle- [Ar.+Tr.]** Bildirmek, açıklamak.
b.-di 012a/01, 202a/09, 190a/10, 191a/05
b.-mişler 178b/04
- beyān iT- [Ar.+Tr.]** Bildirmek, açıklamak.
b.-di 018a/16
b.-diler 101b/10
b.-dükleri 199a/04
b.-düklerince 185a/19
b.-er 029a/05, 087a/14, 167b/07
b.-mişler 166b/12
b.-mişlerdür 144b/06
- beyān olın- [Ar.+Tr.]** Bildirilmek, açıklanmak.
b.-an 107a/14, 184b/10, 217a/13
b.-dı 009b/19, 198b/21
b.-duğı 169b/03
b.-duğda 024b/12
b.-mışdır 113b/06, 190a/10, 227b/08, 228a/03
b.-mışdı 031a/21, 094a/17, 133b/03
b.-sa gerek 116a/06, 169b/17, 189a/05
b.-sa gerekdür 012b/13, 027a/07
b.-up 102a/09
b.-ur 005b/19, 108b/02, 203b/01
- beyān olunma- [Ar.+Tr.]** Anlatılmamak.
b.-z 092b/16
- beyān-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat beyanı.
b.+ ında 189b/16, 189b/20
- beyŖat [Ar.]** Kabul edilme işlemi.
b.+ ı 099a/05
- beyŖat eyle- [Ar.+Tr.]** Egemenliğini kabul etmek.
b.-di 100a/03, 109a/20
b.-diler 105b/06
- beyŖat iT- [Ar.+Tr.]** Egemenliğini kabul etmek.
b.- diler105a/02
b.-en 098b/20
- beyāz [Ar.]** Ak.
b.+ ları 150b/13
- beydā-yı Ŗālem [Ar.+Ar.]** Evren çölü.
b.+den 001b/02
- beyne'l-cebeleyn [Ŗ.]** Mısır'da Nil Nehri'nin geçtiğı bir vadi.
b. 066b/14, 123a/09, 137a/14
- beyne'l-kaşreyn [Ŗ.]** Kahire içinde bir yer.
b. 081a/17, 082a/02, 222a/08, 226a/15
b.+ de 095a/09
- beyne'n-nāş [Ar.+Ar.]** İnsanlar arasında.
b. 111b/12
- bey(i)n [Tr.]** Beyin.
b.+ isiyle 129b/02
- beyt [Ar.]** Aynı ölçüde iki dizeden oluşan şiir birimi, beyit.
b. 003b/17, 007a/06, 047a/04, 068a/06, 091b/16,
092b/07, 094a/11, 104b/09, 107b/06, 109b/07,
113a/18, 113b/02, 113b/15, 115a/20, 154b/15,
197a/07, 231a/03
b.+ i 113b/01, 181b/01
b.+ in 094a/07, 187b/09
b.+ ine 113a/20
b.+ ini 113a/21
b.+ ler 187a/20, 187b/07
b.+ lerdür 094b/04
b.+ lere 187a/19, 187b/05
- b.+ leri 094b/06
b.+ lerindenidi 187b/10
b.+ Ŗñ 094a/09
- beyt-i ābidār [Ar.+Far.]** Yeni ve hoş şiir beyti.
b. 113b/14
- beyt-i ahzān-ı dūnyā [Ar.+Ar.+Ar.]** Sıkıntılar evi olan dünya.
b.+dan198a/02
- beyt-i ateş-engiz [Ar.+Tr.+Far.]** Yakıcı şiir beyti.
b.+dür 113a/18
- beyt-i hikmet [Ŗ.]** Eski Mısır'daki tapınak. (bk. bürbā)
b.+i 149b/06
- beyt-i nār [Ar.+Ar.]** Mecusi tapınağı.
b. 023a/16
- beyt-i vāsiŖ [Ar.+Ar.]** Geniş ev.
b. 046b/17
- beyt-i zuhal [Ar.+Ar.]** Zuhul Yıldızı'nın evi.
b. 195a/08
- beytül'-hārām [Ŗ.]** Kabe.
b.+ Ŗñ 090a/13
- beytül'-mağdis [Ŗ.]** Kudüs'deki kutsal mabet.
b.+ de 156b/15, 203a/07
b.+ den 183b/19
b.+ e 075a/21, 079a/03, 079b/01, 155a/04, 159a/07,
202b/14, 219b/01
b.+ i 075b/08
- beytül'-māl [Ar.+Ar.]** Devlet hazinesi.
b. 097b/10, 210b/02, 210b/04, 231b/04
b.+ a 210b/09
- beytül'-māl-ı müslimīn [Ar.+Ar.+Ar.]** Müslümanların devlet hazinesi.
b. 210a/11
- bezl eyle- [Ar.+Tr.]** Cömertçe vermek.
b.-di 032a/12
- bezm [Far.]** İçkili, eğlenceli sohbet toplantısı.
b.+ de 003a/05, 003a/19
b.+ ini 213a/18
- bezm-i cihān [Far.+Far.]** Dünya meclisi.
b.+da 003b/15
- bezzāz [Ar.]** Kumaş satan kişi.
b. 178a/08
- bıçaŖ [Tr.]** Kesme amacıyla kullanılan el aracı, bıçak.
b. 070a/01, 126b/13, 224a/14
b.+ a 070a/03
b.+ ı 070a/02
b.+ ıla 036b/11, 177a/16
b.+ lar 224a/11
b.+ larla 224a/04
- bırağıl- [Tr.]** Bir yere koyulmak.
b.- up 142a/19
- bıraŖ- [Tr.]** 1. Herhangi birşeyi bir yere koymak. 2. Terk etmek, olduğı gibi bırakıp gitmek.
b. 158b/03
b.- alar 152a/10, 227a/17
b.- dı 055b/04, 125a/19, 137b/18, 146a/12
b.- dılar 033a/15, 118a/06, 138a/12, 166b/09, 203a/02
b.- duŖları 129b/17, 131b/10, 203a/03
b.- mış 227b/03
b.- mışdır 050a/10
b.- mışlarıdı 135b/14
b.- salar 013a/11, 170b/18
b.- up 014b/18, 015a/01, 035b/11, 095a/13, 131a/16,
132a/04, 138a/17, 152a/19, 198b/05, 227b/02
b.-ur 013a/13, 014a/02, 161b/09
b.- urlar 130a/11
b.-urlarıdı 144b/20
- bıraŖdur- [Tr.]** Bırakmasını sağlamak.
b.- dı 013a/19, 049b/21
- bıraŖma- [Tr.]** Herhangi birşeyi bir yere koymamak.
b.- yınca 067a/05, 129b/14
- bıtaŖa [Ar.]** Yazılı küçük kağıt, pusula.
b. 125a/09, 125a/10
b.+ yı 125a/11, 125a/19, 129b/16
- bıtrık [Yun.]** Patrik.
b. 204a/11
b.+ ını 079b/06
b.+ lar 204a/01

b.+ ları 204b/08
b.+ larının 203b/19

bî-amân [Far.+Ar.] Aman vermeden, aniden.
b. 088a/13, 095b/20, 112b/09, 112b/16, 155b/14, 202b/07, 206b/20, 208b/01, 213a/16, 213b/17, 221a/08, 231a/13

bi-Öaynihi [Ar.+Ar.] ...gibi, tıpkı.
b. 014b/20, 029b/09, 040a/11, 074b/05, 074b/08, 074b/11, 102a/06, 119a/03, 120b/20, 123b/20, 127a/07, 143b/10, 173b/04, 174a/12, 184b/08, 185a/10, 185a/12, 186b/10, 231a/18

bî-bāk [Far.+Ar.] Korkusuzca.
b. 083a/06

bî-bedel [Far.+Ar.] Eşsiz, benzersiz.
b. 007b/10, 164a/20

bî-bekā [Far.+Ar.] Sonsuz.
b. 034a/03

biç- [Tr.] 1. Ekin, ot gibi şeyleri kesmek, yolmak. 2. Bir nesneyi istenilen özellikte kesmek.
b.- diler 117a/16
b.- en 170b/17, 231b/12
b.- er 173b/03
b.- erken 170b/18
b.- erler 044a/21, 170b/17, 173b/09
b.- erüz 044b/02
b.- sün 231b/12
b.- üp 135a/04

biçil- [Tr.] 1. Yolunmak, koparılmak. 2. İstenilen özellikte kesilmek.
b.- miş 074a/01, 166b/05, 173b/05
b.- üp 135a/05

biçin [Tr.] 1. Biçilecek ürün. 2. Hasat.
b. 147a/10
b.+ i 173b/03
b.+ leri 173a/14

bî-dād [Far.+Far.] İşkence, adaletsizlik.
b.+ dan 169a/02
b.+ ı 100a/07
b.+ ları 221a/20

bidÖat [Ar.] Batıl inanç, hurafe.
b. 090b/17, 129b/17, 129b/18, 131a/18
b.+ ı 131b/12, 131b/14
b.+ lar 092a/03, 097a/08, 100b/20, 101a/19, 154a/13
b.+ ları 098a/13, 101a/21, 101b/03, 101b/16, 103a/06, 129b/10
b.+ laruñ 109a/03

bî-dirîğ [Far.+Far.] Esirgenmeyen.
b. 002b/08

bi-esrihā [Far.+Far.] Hep birlikte, tümüyle.
b. 146b/02, 156b/04

biesrihim [Far.+Far.] Hep birlikte, tümüyle.
b. 089a/10, 119a/20

biğāl [Ar.] Katırlar.
b.+ ı 231a/08
b.+ ların 088a/13

bî-gāye [Far.+Ar.] Amaçsız.
b. 004a/20

bi-ğayr-ı tārîkin şerÖiyyin [Ar.+Ar.+Ar.] Sebepsiz ve kanunsuz olarak.
b. 102a/03

bî-günāh [Far.+Far.] 1. Günahsız yere. 2. Günahsız.
b. 061a/18, 067a/14, 070b/01, 072b/08, 084b/19, 086a/03, 146a/14

bî-hād [Far.+Ar.] Çok fazla, sayısız.
b. 027b/06, 047b/13

bi-hāmdillāh [Ar.] Allah'a şükürler olsun.
b. 131b/13

bi-hāmdillāh-ı teÖālā [Ar.] Yüce Allah'a şükürler olsun.
b. 113b/16, 114a/09, 179b/13, 203a/17, 215b/13, 225b/01, 229a/04

bî-hanümān [Far.+Far.] Evsiz barksız.
b. 003a/20

bi-hār [Ar.] Denizler.
b.+ ndan 113b/06

bi-hasebi's-serÖ [Ar.] Şerî kanunlara uygun olarak.
b. 112b/12

bî-hüs [Far.+Far.] 1. Şaşkın. 2. Kendinden geçmiş, baygın.
b. 001b/06, 078b/03, 111a/21, 176b/02

bî-ñuzūr [Far.+Ar.] Huzursuz.
b. 220b/21
b.+ ları 157b/15

bî-huzūr ol- [Far.+Ar.+Tr.] Huzursuz olmak.
b.- dı 054b/16, 147b/08, 152b/10219a/07
b.- dılar 130b/08, 157b/19
b.- up 059a/18, 148a/19
b.- ur yorurdu 056a/21, 086a/21

bî-ihtiyār [Far.+Ar.] Elde olmadan, kendiliğinden.
b. 004b/06, 025a/05, 031b/06, 043b/14, 048a/18, 065b/06, 078b/03, 086b/07, 092a/18, 119b/21, 128a/03, 128b/09, 137b/13, 145b/15, 176b/01, 187b/02

bî-istiñhāk [Far.+Ar.] Hakketmeden.
b. 105a/07

bi-iñni'llāh [Ar.] Allah'ın izniyle.
b. 006a/04, 016a/21, 050a/10124a/21, 127b/06, 132a/12, 159a/04, 206a/07

bi-iñnillāh-ı teÖālā [Ar.] Yüce Allah'ın izniyle.
b. 005a/05

bi-kāÖ [Ar.] Topraklar.
b. 062b/17
b.+ ı 011a/09
b.+ m 085b/04

bi-kāÖ-ı arz [Ar.+Ar.] Yeryüzündeki topraklar.
b.+ ı 175a/20

bi-kāÖ-ı mısır ve şām ve haleb [Ar.+Ö.] Mısır, Şam ve Halep toprakları.
b.+ i 112b/19

bi-kāÖ-ı Öāl-ı mīkdār [Ar.+Ar.+Ar.] Büyük topraklar.
b. 114a/05

bî-karār [Far.+Ar.] Kararsız
b. 038b/01

bî-kerān [Far.+Far.] Sayılamayacak kadar çok sayıda.
b. 025a/13, 227b/12

bikr [Ar.] Bakire.
b. 161a/12

bî-kuşūr [Far.+Ar.] Kusursuz.
b. 144a/03, 160a/05, 210a/10

bil- [Tr.] 1. Bir şeyi öğrenmiş, kavramış olmak; bir konuda bilgisi bulunmak; bir şeyden anlamak. 2. Tanımak. 3. Kabul etmek; farzetmek. 4. (Birleşik fiil, yeterlilik) gücü yetmek.
b. 089b/06, 089b/11, 089b/15, 090a/05
b.- di 023a/07, 050b/11, 050b/12, 052a/16, 124b/09, 134a/07, 142a/05, 161a/03, 202a/03, 211a/10
b.- diler 050a/08, 064b/06, 113b/12, 115b/03, 137b/09, 138b/07, 138b/19
b.- düğ 005b/07, 065b/08, 069a/06, 137a/03, 170a/10, 202a/09, 225b/14
b.- düğün 022a/18
b.- düğüm 156a/07, 214b/02
b.- düğün 090a/01
b.- düğünüz 141b/11
b.- dük 141a/10
b.- dükleri 006b/13, 020b/11, 115b/08, 138b/02
b.- düklerin 220a/14
b.- düm 049a/07
b.- düñüz 068b/14
b.- e 165a/02
b.- eler 018b/12, 057a/04, 191b/19, 232b/01
b.- em 052a/04
b.- emedi 031b/18, 049b/07, 081b/14
b.- emediler 043b/16, 054a/07, 099b/10, 118a/07, 139a/05, 198b/15
b.- emezdi 057b/02, 067a/10
b.- enlerden 137b/20
b.- ıcek 084b/06
b.- irüz 136a/19
b.- medin 045b/04, 086b/06
b.- mege 115b/02
b.- mek 032b/10, 035a/08, 061b/14, 068b/14, 118b/08, 123a/19, 136a/06, 166a/05

b.- mezin 011a/05, 024a/10, 052a/01, 159b/05, 196b/14, 218b/09
b.- mişidi 228a/10
b.- mişler 115a/12
b.- sün 118b/09
b.- ün 054a/18, 209b/05
b.- üp 006b/07, 012a/02, 019a/03, 032b/06, 060a/17, 100a/12, 108b/14, 108b/18, 121b/09, 129b/01, 192a/21, 192b/09, 198b/07
b.- ür 006b/09, 011b/19, 029b/14, 032b/08, 038a/11, 054b/20, 058a/05, 058b/02, 109b/13, 115b/07, 118a/14, 158a/10, 182b/04, 184b/17, 198b/03, 214b/14, 231a/12
b.- ürdi 042a/13, 053b/01, 054b/16, 054b/18, 061b/08, 157b/03, 160a/08, 160b/20, 192b/12, 202a/05, 230b/05
b.- ürdük 186b/02
b.- üridi 005b/07, 022a/18, 198b/05, 202b/20
b.- ürin 049a/11, 198a/14, 208a/12, 209b/06
b.- ürken 030b/14
b.- ürlr 014a/04, 016a/16, 016a/19, 022a/21, 123b/12, 123b/15, 127a/11, 135a/13, 142b/17, 157a/14, 172a/16, 184a/04, 226a/15
b.- ürlrdi 020a/10, 031b/07, 034b/15, 184a/05
b.- ürlrdi 020a/11, 042a/04, 074b/03, 152b/20, 157a/17, 204a/07
b.- ür misin 024a/10, 049a/05, 159a/19
b.- ürseñüz 209b/09
b.- ürsin 039a/05, 039a/08, 055a/15, 194a/17, 196b/11
b.- ürsiz 208a/17
b.- ürü 009b/06
bil [Far.] Toprağı işlemede kullanılan tarım aracı, bel.
b. 048a/21
bil [Tr.] Dağ yamaçlarındaki geçit, dağ bel.
b. 125a/18
bil [Tr.] Bel; kol ve bacakların birleştiği yer.
b. 129a/08
b.+ inden 193b/03
b.+ ine 013a/13, 053b/14, 137b/10, 193b/02, 193b/04
bilād [Ar.] Beldeler, ülkeler.
b. 046b/06, 091a/12
b.+ a 198b/13
b.+ da 222b/08
b.+ umuzı 134b/17
bilād-ı Ŗālem-i ekvān [Ar.+Ar.+Ar.] Varlık aleminin beldeleri.
b. 202a/19
bilād-ı Ŗālveh [Ö.] (bk. Ŗālveh)
b. 172b/08
bilād-ı cennet-ābād-ı rüm [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] Rum ikliminin cennet gibi beldeleri.
b.+ a 113a/10
bilād-ı ihmīm [Ar.+Ö.] İhmim'in beldeleri.
b. 116a/04
bilād-ı islām [Ar.+Ar.] Müslüman olan beldeler.
b.+ ı 095b/03
bilād-ı kādime [Ar.+Ar.] Eski beldeler.
b.+ dendür 178b/05
b.+ sinden 164a/08
bilād-ı küfr [Ar.+Ar.] Gayrimüslim olan beldeler.
b.+ den 099a/15
bilād-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır beldeleri.
b. 090a/19
b.+ dan 167b/16
bilād-ı mısriyye
b.+ 089b/03
bilād-ı mısriyye ve şāmiyye ve hıcāziyye [Ar.+Ö.] Mısır ve Şam ve Hicaz beldeleri.
b.+ yi 080b/07
bilād-ı nūbe [Ar.+Ö.] Nube beldeleri.
b.+ de 020a/12
b.+ den 091a/14
b.+ yi 103a/15
bilād-ı semnūd [Ar.+Ö.] Semnūd'un beldeleri.
b. 116a/04

bilād-ı şām [Ar.+Ö.] Şam beldeleri.
b. 200b/21
b.+ a 097b/07a, 108a/13
b.+ da 082a/15
b.+ uñ 087b/05
bilād-ı şark [Ar.+Ar.] Doğu memleketleri.
b.+ a 187a/13
bilād-ı yunan [Ar.+Ö.] Yunan şehirleri.
b.+ dan 156b/11
bi'l-āhire [Ar.+Ar.] Ondan sonra, sonunda.
b. 046a/13, 076a/09, 104b/09, 131a/08, 146a/09, 194b/10, 202a/10, 220b/14, 224a/21
bilā-Ŗivāz [Ar.+Ar.] Karşılıksız olarak.
b. 094a/03
bilāk [Ö.] Mısır'da Nil kenarında bir yer.
b. 171b/17
bi'l-Ŗāks [Ar.+Ar.] Tam tersine.
b. 066b/02
bilā-sebeb [Ar.+Ar.] Sebepsiz olarak.
b. 194a/19
bilā-şühhe [Ar.+Ar.] Şüphesiz.
b. 212b/18
bilā-teşbih [Ar.+Ar.] Benzetmek gibi olmasın.
b. 040b/12, 135b/15, 142b/18, 180a/07, 181a/20
bi'l-bedāhe [Ar.+Ar.] Açık, anlaşılır biçimde.
b. 187a/19
bi'l-cümle [Ar.+Ar.] Bütün, tüm.
b. 010b/18, 021b/02, 059b/10, 069b/10, 084a/17, 086a/01, 088b/16, 090b/15, 092b/16, 094a/13, 095b/01, 096a/13, 103b/12, 107b/08, 112b/17, 123b/21, 124a/19, 129b/08, 132b/04, 135b/05, 136a/21, 144b/05, 156a/12, 176a/17, 179a/06, 179b/02, 187b/10, 192a/15, 224b/11, 228a/18
bildür- [Tr.] Bir konuda haber ya da bilgi vermek.
b. 171a/04
b.- di 012a/01, 018b/16, 067a/17, 093a/21, 095b/15, 099b/14, 110b/08, 125a/07, 147a/17, 198a/09, 205b/19, 209a/08, 223a/13, 227b/19, 230a/19
b.- diler 095b/18
b.- dükleri 124b/08
b.- düm 214b/02
b.- mek 142b/21
b.- megidi 200b/13
b.- mişidi 105b/08, 193b/10
b.- üp 059a/21, 109a/10, 219a/04
b.- ürdi 034b/12
bildüril- [Tr.] Haber verilmek.
b.- di 100a/14
bile [Tr.] 1. Birlikte, beraber. 2. Üstelik, hatta.
b. 006a/04, 007a/12, 007b/08, 008a/18, 011a/16, 015a/12, 016a/06, 016a/12, 017a/03, 017a/08, 017a/16, 018a/13, 018a/21, 020a/02, 020a/19, 020a/20, 021a/13, 021b/14, 022a/16, 023a/13, 025a/09, 025a/15, 025b/16, 026a/16, 030b/09, 032a/02, 034a/07, 034a/09, 035b/18, 035b/19, 036a/10, 036b/05, 036b/07, 036b/13, 037b/04, 037b/05, 037b/13, 039a/20, 039a/21, 042b/03, 045a/02, 046b/18, 047b/10, 050a/13, 050b/03, 051a/07, 051a/11, 051a/14, 052b/17, 053a/03, 053a/08, 056a/18, 058a/10, 059b/17, 060a/03, 060a/09, 060b/14, 065a/18, 065b/02, 065b/04, 066b/06, 068a/04, 073a/03, 078b/19, 083b/12, 083b/15, 084a/09, 087b/10, 087b/13, 088a/21, 088b/03, 088b/05, 088b/15, 094a/10, 096b/13, 098b/10, 099a/03, 099b/04, 103a/01, 103a/05, 109b/15, 115b/14, 116b/04, 117a/19, 119a/06, 120b/17, 121a/18, 124a/12, 124a/14, 127a/08, 127a/21, 129a/18, 130b/01, 130b/16, 132b/09, 133a/02, 136a/13, 136a/20, 141b/08, 141b/09, 142a/19, 142b/11, 142b/12, 151a/01, 151b/13, 154b/03, 155a/17, 156b/16, 156b/17, 157a/10, 158b/15, 158b/18, 159b/02, 159b/14, 160b/19, 161a/07, 164a/02, 165a/01, 171a/11, 172a/20, 173a/18, 173b/04, 173b/07, 175a/03, 178a/12, 182b/09, 185a/14, 190b/06, 191a/10, 193b/10, 194b/21, 195b/09, 198a/11, 198a/16, 198b/01,

198b/07, 198b/08, 200b/15, 206a/17, 213a/01,
213a/07, 216a/13, 221a/05, 222b/02, 222b/21,
228a/08, 228a/14, 230a/10
b.+ dür 116a/01
b.+ lerince 020b/21, 160a/06
b.+ ñce 024a/01
b.+ since 054b/11, 059a/08, 097b/14, 127a/02,
136b/17, 184a/15
b.+ yidi 015a/06, 019b/03, 045a/09, 054b/08,
067b/15, 094a/09, 095b/21, 127a/06, 183b/19,
187a/15, 187a/18, 189b/15, 201b/02
bileK [Tr.] El ile kolun birleştiği yer.
b.+ i 162a/14
b.+ inde 047a/05
b.+ leri 128a/14
bilezüg [Tr.] Bileğe takılan süs eşyası, bilezik.
b.+ i 047a/05
bi'l-fi'öl [Ar.+Ar.] İş edinerek.
b. 215a/14
bi'l-hāsiye [Ar.+Ar.] Etkili biçimde.
b. 129b/04
biliç [Tr.] Tavuğun küçüğü.
b. 211a/04
b.+ leri 041b/04
bililü [Tr.] Bilgisi çok olan, bilgili. (bk. bilülü)
b. 073a/16
bilin- [Tr.] Anlaşılmak, bilinmek.
b.- ür 116a/17
b.- ürdi 043a/06, 043a/09
b.- üridi 024b/16
bilinme- [Tr.] Anlaşılmamak, bilinmemek.
b.- di 043b/17, 193a/19
b.- z 145a/17, 182a/11
bi'l-küllüye [Ar.+Ar.] Tamamen, bütünüyle.
b. 028a/04, 030a/14, 088a/08, 092a/07, 094a/13,
103a/18, 103b/13, 111a/06, 148b/13, 156a/09,
164b/15, 167b/02, 168a/091, 79b/10, 188a/04,
193b/18, 198b/12, 202a/16, 218b/12, 219b/09,
220b/08, 223a/15, 224b/13, 225a/16, 226b/10
billahi [Ar.] 'Allah'a ant olsun.' anlamında bir yemin.
b. 159a/16, 187b/02
bilme- [Tr.] Bilgi sahibi olmamak, bilmemek.
b.- di 050a/05, 085a/13, 139b/01, 143b/07
b.- diler 013a/20, 054a/18, 124b/14, 138a/05,
143b/18, 167a/19, 213b/04
b.- dügi 053b/04
b.- ye 186a/03
b.- yen 034b/16, 137a/04, 158a/11, 195b/06
b.- yüp 125b/13
b.- z 020b/13, 032b/08, 035a/11, 049a/11, 108a/17,
114b/15, 115b/18, 115b/20, 115b/21, 142a/20,
144b/04, 149b/15, 174a/21, 176a/04, 193b/19,
209b/08, 224a/20
b.- zdi 017a/03, 018a/07, 039a/09, 158a/12, 160a/18
b.- zidi 013a/18, 015b/05, 082b/21, 090b/15, 130a/06,
136b/02, 143a/11, 146a/06, 231b/08
b.- zken 116a/05
b.- zler 124b/03, 171b/15, 172a/20, 213b/20
b.- zleridi 154a/03, 157b/16, 197a/18, 230b/08
b.- z misin 175a/20
b.- zseñ 038a/11
b.- züz 147a/18, 225a/08
bilmezlig [Tr.] 1. Bilgisizlik. 2. Bilmezen gelme.
b.+e 067a/18, 068b/12
b.+ ile 112a/05
bilü [Tr.] Bilgi
b.+ yile 032a/16
bilülü [Tr.] Bilgili.
b. 086a/20
b.+ sine 134a/16
b.+ yidi 034a/13
bilür [Tr.] Bilen, bilgi sahibi olan.
b.+ ine 213b/06
bî-mānend [Far.+Far.] Eşsiz, benzersiz.
b. 003b/07, 019a/17, 164a/19, 165b/20
bî-māni'Ö ve/ü müzāhim [Far.+Ar.] Engelsiz ve sorunsuz.

b. 043a/19, 081a/12
bîmār-hāne [Far.+Far.] Hastahane.
b. 217a/09
b.+ den 217b/02
b.+ lere 183b/08
bîmāristān-ı mansūri [Ö.] Mısır'da Kalavun tarafından
yapıtılan bir hastahane, Kalavun Bimaristanı.
b. 226a/19
bî-mecāl [Far.+Ar.] Halsiz, bitkin.
b. 189b/03
bî-mehābā [Ar.+Ar.] Pervasız, pervasızca.
b. 078b/15
b.+ dur 112a/19
bî- mişl [Far.+Ar.] Benzersiz, eşsiz.
b. 164b/08
bin- [Tr.] 1. Tahta çıkmak. 2. Bir işi ata binerek yapmak. 3. Bir
taşıta ya da hayvana binmek. 3. Tabuta koyulmak.
b.- di 018b/06, 041b/14, 062a/20, 068a/03, 085b/09,
095b/07, 099a/10, 118a/17, 154b/17, 163b/20,
183a/14, 222a/07, 222a/12
b.- diler 005a/20, 099a/11
b.- dügi 068a/02, 068a/04, 228a/16
b.- düklere 191b/06
b.- düm 161a/12
b.- emezdi 032b/11
b.- en 015a/21
b.- er 015a/20, 042b/13, 067b/01, 126b/21
b.- erdi 018b/06, 053b/11
b.- erler 130a/01
b.- mege 191b/11
b.- mişidi 021b/01
b.- se 032b/18, 051a/07, 181b/14
b.- üp 015a/05, 015b/19, 021a/10, 021a/18, 032b/20,
042b/15, 067b/06, 068a/01, 085a/09, 097a/13,
099a/03, 099a/18, 117a/11, 118b/04, 131a/13,
158a/01, 176b/12, 191b/13, 196b/21, 205b/06,
207b/16, 215a/13
biñ [Tr.] Bin sayısı.
b. 004b/03, 006b/03, 007b/03, 007b/09, 007b/10,
007b/11, 019b/02, 031a/05, 034a/07, 034a/08,
035b/18, 046b/20, 047a/14, 047b/06, 047b/08,
047b/09, 053a/20, 053a/21, 057a/20, 057b/04,
062b/16, 063a/20, 063b/10, 065b/20, 065b/21,
066a/01, 066a/02, 066b/16, 071b/20, 072b/06,
072b/16, 074a/04, 081a/06, 082a/19, 082b/01,
083b/05, 088a/01, 088a/02, 088a/05, 090b/13,
092a/09, 093a/10, 095a/10, 095b/20, 096b/02,
096b/20, 099b/04, 101a/04, 101a/05, 101a/09,
102b/20, 112b/08, 118a/13, 118b/14, 119b/02,
120b/10, 123a/15, 131b/02, 138a/11, 139b/11,
139b/14, 139b/17, 141a/04, 141a/06, 142a/02,
142a/03, 142a/04, 142a/05, 142a/10, 143a/07,
143b/17, 143b/20, 144b/12, 144b/17, 145a/11,
147a/10, 154a/21, 154b/07, 155a/02, 155a/03,
155a/06, 155a/14, 155b/02, 155b/19, 156a/16,
156b/03, 158b/21, 159a/21, 159b/03, 159b/08,
160a/05, 161a/12, 162a/09, 168a/03, 179a/09,
182b/14, 186b/11, 188a/01, 188a/02, 190b/08,
190b/19, 193b/14, 193b/15, 194b/20, 197a/02,
199a/05, 199a/06, 200a/06, 204b/06, 204b/07,
205a/18, 205b/20, 205b/21, 206a/01, 206a/15,
207b/20, 208b/21, 209a/09, 210a/09, 214b/02,
215a/06, 215a/09, 215a/16, 217a/10, 217b/06,
218a/04, 218a/08, 218a/14, 218a/19, 218b/08,
218b/09, 219a/02, 220b/17, 221a/13, 221a/14,
226a/18, 228a/04, 228a/05, 228a/20, 229a/07,
229a/08, 229b/11, 231b/10
b.+ den 072b/21, 091a/04, 168a/03, 209a/12, 220a/11
b.+ e 072a/16, 090b/12, 117b/05
b.+ i 168a/03
b.+ ini 160a/07, 160a/08
binā [Ar.] ...la bağlantılı olarak.
b. 004b/11, 005a/07, 109a/17, 129b/20, 142b/10,
179b/10, 180b/17, 229b/08, 229b/15

binā [Ar.] Oturmak veya başka amaçlarla kurulmuş yapı.

- b. 001b/07, 006a/13, 012b/14, 058a/16, 139a/16, 139a/17, 144b/05, 144b/08, 144b/09, 151b/19, 152a/04, 152b/13, 153a/18, 225b/06, 227b/05, 228b/07,
b.+ da 057b/05
b.+ dur 001b/07, 004b/03, 107b/10, 144b/08, 148a/06
b.+ lar 005b/04, 020b/11, 030b/16, 038a/13, 047a/03, 048b/08, 057a/05, 114b/05, 114b/07, 123a/19, 133b/10, 139a/13, 151a/15, 158b/11, 158b/15, 167a/10, 170b/21, 189b/12, 193b/19, 216a/03, 224b/16
b.+ larda 006b/06, 012b/14, 019a/07
b.+ lardan 044a/08, 149b/14
b.+ lardur 185a/06
b.+ ları 145a/15, 145a/17, 159b/17, 167a/04, 182a/12, 224b/14
b.+ larıdı 180b/01
b.+ larıdır 012b/14, 013a/02, 116a/04
b.+ ların 115b/08, 135a/17
b.+ larına 135a/03, 139a/10
b.+ larında 135a/12, 142b/19
b.+ larındaki 150b/15
b.+ larından 135b/14
b.+ larını 004a/06, 115b/07, 150a/17
b.+ larınıñ 133b/09, 144b/10, 167a/21, 167b/04
b.+ larını 135b/12
b.+ laruñ 020b/12, 043a/13
b.+ muzuñ 058a/04
b.+ ñuzı 058a/07
b.+ sı 002a/17, 138a/06, 144b/03, 148a/07, 150a/12, 152b/05, 153b/21, 158b/07, 192b/01, 193a/04, 193b/20, 195a/19, 195b/10, 203a/16
b.+ sın 151b/06, 152b/08, 160b/14, 227a/17
b.+ sına 057b/03, 135a/17, 148a/09, 148b/06, 148b/07, 216a/16
b.+ sında 196b/02
b.+ sından 059a/21, 180a/06
b.+ sını 006a/20, 135b/10, 137a/10, 153a/17, 153a/21, 153b/08, 153b/15, 216a/14
b.+ sınıñ 141b/13, 144b/01, 150a/17, 158a/16, 193b/13
b.+ sıydı 218a/09
b.+ ya 058a/17, 135a/06, 135b/08, 147a/05, 152a/14, 180a/09, 216a/17
b.+ yı 058a/21, 144a/17, 152b/06
b.+ ydı 181b/09
b.+ ydı 149b/08, 181b/03
b.+ yiçün 152a/11

binā eyle- [Ar.+Tr.] İnşa etmek, yapmak.

- b.-di 155b/18
b.-diler 150a/15
b.-mek 225b/11
b.-mişdür 123b/02, 148a/05, 157a/02, 168a/17, 168a/19, 186b/17
b.-mişdi 189a/06
b.-miş
b.-sün 197a/08

binā idilme- [Ar.+Tr.] İnşa edilmemek, yapılmamak.

- b.-mişdür 151b/06

binā itdür- [Ar.+Tr.] İnşa ettirmek, yaptırmak.

- b.-mişdi 083b/19

binā iT- [Ar.+Tr.] İnşa etmek, yapmak.

- b.-di 034b/05, 034b/17, 070b/18, 091a/21, 123a/21, 137a/14
b.-e 202b/16
b.-en 036a/13, 142a/20, 148a/11, 150a/11, 150a/16, 150b/06, 180a/15
b.-endür 227b/08
b.-dügı 046a/10, 066a/16, 217a/08
b.-dükde 217a/14
b.-dükleri 005b/15, 045b/01, 142a/13
b.-düklerinde 091b/17
b.-düklerinüñ 216a/01
b.-icek 149a/06, 149a/08
b.-ince 217b/12

- b.-ivirmişdi 065b/16
b.-mege 006a/19, 059a/16, 081a/18, 225b/21
b.-mek 227a/11
b.-mişdür 094b/07, 114b/20, 191a/05
b.-mişdi 033b/21, 034a/21, 034b/20
b.-üp 037a/19, 076b/08

binā olın- [Ar.+Tr.] İnşa edilmek, yapılmak.

- b.-a 204a/05
b.-an 210a/05
b.-dı 036a/20, 149a/16
b.-mağa 181b/17
b.-mağın 216b/08
b.-mağ 083b/18
b.-masına 152b/04
b.-mışdı 038a/14
b.-mişdür 149a/14, 149a/15, 178b/06, 190a/20
b.-mişdi 017b/04, 216b/20

binā-yı Őažım [Ar.+Ar.] Büyük bina.

- b.-idi 148b/08
b.-dür 123b/01

binā-yı dehr [Ar.+Ar.] Dünya binası.

- b.-ün 004a/05

binā-yı heremāñi [Ar.+Ar.] Mısır piramitleri.

- b. 004b/02

binā-yı felek [Ar.+Ar.] Felek binası.

- b.-ile 004b/04

binā-yı nā-tamām [Ar.+Far.+Ar.] Tamamlanmamış bina, yapı.

- b.+dur 148a/10

binā-yı mahşūs [A.+Ar.] Başkalarına benzemeyen bina.

- b. 193a/12

bī-nām ve nişān [Ar.+Far.+Far.] Adsız sansız.

- b. 166a/21, 167b/02

bī-nažır [Ar.+Ar.] Eşi benzeri olmayan.

- b. 028a/11

bī-nažır-i Őālem [Ar.+Ar.+Ar.] Ālemde eşi olmayan.

- b.-idi 012a/14, 016a/07, 094b/02

bindür- [Tr.] Binmesini sağlamak.

- b.- di 092a/21

bindüril- [Tr.] Bindirme işinin başkalarınca yapılması.

- b.- miş 017b/18
b.- mişdi 018b/04

bindürül- [Tr.] Bindirme işinin başkalarınca yapılması.

- b.- mişdi 015a/16, 047a/15

bi-nefsihi [Ar.+Ar.] Kendi kendine.

- b. 022b/05, 084a/07, 086a/14, 086a/16, 098b/08, 100b/04, 103a/12, 103a/16, 103a/21, 109b/15, 114a/11156a/04, 156a/08, 210b/12, 212b/20, 213a/15, 221b/11

bi-nefsihim [Ar.+Ar.] Kendi kendine.

- b. 098b/15, 210b/10

bī-nihāye [Ar.+Ar.] Bitmez tükenmez, nihayetsiz.

- b. 004a/21, 007b/11, 026a/05, 027a/06, 029b/01, 038b/10, 063b/02, 066a/14, 066b/12, 084b/08, 092a/07, 115b/19, 118b/12, 138a/10, 145a/12, 157b/06, 166b/01, 172b/21, 228a/01, 228b/13, 231b/04
b.+ dür 092b/18

bī-nişān [Ar.+Far.] Belirtisiz, işaretisiz.

- b. 018a/19

binme- [Tr.] Binmemek

- b.- yeler 210b/07
b.- zidi 084a/07

binme [Tr.] Binme işi.

- b.+ de 193b/09
b.+ sinde 092b/11

bī-pāyān [Ar.+Far.] Uçsuz bucaksız.

- b. 167b/03

bī'r-i seb [Ő.] Gazze yakınlarında bir kuyu.

- b. 056a/02

bir [Tr.] 1. Sayıların ilki. 2. Aynı, benzer.3. Beraber 4. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı).5. Tek. 6. Eş, aynı, bir boyda 7. Ortaklaşa olan, müşterek. 8. Bir kez. 9. Sadece, yalnız.

- b. 001b/04, 001b/11, 001b/12, 001b/15, 002a/06, 002a/09, 002a/10, 002a/13, 002a/18, 002b/13,

002b/16,	002b/19,	002b/21,	003a/08,	003a/09,	030a/03,	030a/04,	030a/05,	030a/06,	030a/07,
003a/10,	003a/12,	003a/13,	003b/01,	003b/07,	030a/10,	030a/11,	030a/12,	030a/13,	030a/15,
003b/10,	003b/17,	004a/01,	004a/03,	004a/04,	030a/16,	030a/17,	030a/18,	030a/20,	030b/03,
004a/11,	004a/15,	004a/16,	004a/17,	004a/18,	030b/04,	030b/05,	030b/08,	030b/12,	030b/13,
004a/19,	004b/02,	004b/03,	004b/21,	005a/09,	030b/16,	030b/18,	030b/20,	030b/21,	031a/01,
005b/01,	005b/07,	005b/08,	005b/12,	005b/16,	031a/15,	031a/16,	031a/18,	031a/19,	031a/21,
006a/01,	006a/06,	006a/09,	006a/10,	006a/11,	031b/02,	031b/05,	031b/06,	031b/12,	031b/16,
006a/12,	006a/15,	006b/11,	006b/19,	006b/20,	031b/20,	031b/21,	032a/01,	032a/04,	032a/14,
007a/02,	007a/04,	007a/05,	007a/09,	007a/13,	032a/17,	032a/19,	032a/20,	032a/21,	032b/01,
007a/14,	007a/15,	007a/16,	007a/17,	007a/18,	032b/07,	032b/12,	032b/14,	032b/15,	032b/16,
007a/19,	007a/20,	007b/05,	007b/13,	007b/17,	032b/18,	032b/20,	033a/02,	033a/07,	033a/11,
007b/19,	008a/01,	008a/05,	008a/09,	008a/11,	033a/12,	033a/17,	033a/18,	033a/19,	033a/20,
008a/14,	008a/15,	008a/16,	008b/07,	008b/09,	033b/02,	033b/03,	033b/04,	033b/05,	033b/08,
008b/16,	008b/17,	008b/18,	009b/01,	009b/05,	033b/10,	033b/11,	033b/12,	033b/14,	033b/17,
009b/09,	009b/11,	009b/12,	009b/15,	009b/16,	033b/18,	034a/01,	034a/02,	034a/12,	034a/15,
009b/17,	009b/21,	010a/03,	010a/05,	010a/21,	034a/20,	034b/01,	034b/02,	034b/05,	034b/07,
010b/02,	010b/03,	010b/04,	010b/05,	010b/06,	034b/08,	034b/09,	034b/10,	034b/11,	034b/14,
011a/04,	011b/15,	011b/18,	011b/20,	012a/18,	034b/16,	034b/17,	034b/18,	034b/19,	034b/20,
012a/20,	012a/21,	012b/01,	012b/02,	012b/11,	034b/21,	035a/03,	035a/04,	035a/05,	035a/07,
012b/16,	012b/20,	012b/21,	013a/05,	013a/06,	035a/08,	035a/12,	035b/12,	035a/14,	035a/16,
013a/11,	013a/12,	013a/13,	013a/14,	013a/15,	035a/19,	035a/20,	035b/02,	035b/03,	035b/10,
013a/17,	013a/18,	013a/19,	013a/20,	013a/21,	035b/12,	035b/13,	035b/17,	036a/03,	036a/04,
013b/01,	013b/03,	013b/06,	013b/07,	013b/12,	036a/07,	036a/15,	036a/16,	036a/17,	036a/18,
013b/13,	014a/01,	014a/05,	014a/06,	014a/09,	036a/20,	036a/21,	036b/02,	036b/03,	036b/04,
014a/12,	014a/13,	014a/14,	014a/15,	014a/16,	036b/05,	036b/11,	036b/12,	036b/17,	036b/18,
014a/17,	014a/18,	014b/02,	014b/04,	014b/06,	036b/20,	036b/21,	037a/01,	037a/09,	037a/17,
014b/08,	014b/09,	014b/10,	014b/13,	014b/14,	037b/03,	037b/06,	037b/08,	037b/10,	037b/11,
014b/21,	015a/01,	015a/02,	015a/03,	015a/04,	037b/17,	037b/18,	037b/19,	038a/05,	038a/09,
015a/05,	015a/06,	015a/13,	015a/15,	015a/16,	038b/01,	038b/05,	038b/13,	038b/19,	039a/04,
015a/18,	015b/15,	015b/17,	015b/20,	016a/03,	039a/12,	039a/13,	039a/17,	039a/18,	039b/01,
016a/15,	016a/16,	016a/17,	016a/18,	016a/20,	039b/02,	039b/06,	039b/07,	039b/09,	039b/14,
016a/21,	016b/01,	016b/03,	016b/04,	016b/09,	039b/16,	039b/17,	039b/18,	039b/20,	039b/21,
016b/12,	016b/17,	016b/21,	017a/01,	017a/06,	040a/01,	040a/04,	040a/05,	040a/06,	040a/08,
017a/08,	017a/10,	017a/11,	017a/12,	017a/13,	040a/12,	040a/14,	040a/16,	040b/04,	040b/05,
017a/14,	017a/16,	017a/20,	017b/02,	017b/03,	040b/06,	040b/07,	040b/08,	040b/09,	040b/14,
017b/05,	017b/06,	017b/07,	017b/08,	017b/09,	040b/18,	040b/19,	040b/20,	040b/21,	041a/02,
017b/10,	017b/11,	017b/12,	017b/13,	017b/14,	041a/03,	041a/10,	041a/11,	041a/17,	041a/19,
017b/15,	017b/16,	017b/17,	017b/18,	017b/19,	041a/20,	041a/21,	041b/01,	041b/03,	041b/04,
017b/20,	018a/01,	018a/02,	018a/03,	018a/09,	041b/06,	041b/09,	041b/20,	041b/21,	042a/01,
018a/10,	018a/11,	018a/12,	018a/20,	018b/03,	042a/06,	042a/07,	042a/08,	042a/09,	042a/15,
018b/04,	018b/05,	018b/06,	018b/07,	018b/08,	042a/17,	042a/18,	042a/19,	042a/20,	042a/21,
018b/12,	018b/15,	018b/16,	018b/17,	019a/03,	042b/12,	042b/14,	042b/19,	042b/21,	043a/03,
019a/04,	019a/06,	019a/09,	019a/10,	019a/12,	043a/05,	043a/06,	043a/08,	043a/10,	043a/15,
019a/18,	019a/20,	019b/01,	019b/04,	019b/05,	043a/21,	043b/01,	043b/02,	043b/03,	043b/11,
019b/06,	019b/07,	019b/08,	019b/11,	019b/13,	044a/05,	044a/06,	044a/16,	044a/17,	044a/18,
019b/14,	019b/19,	020a/01,	020a/03,	020a/05,	044a/19,	044a/20,	044b/07,	044b/12,	044b/13,
020a/06,	020a/07,	020a/09,	020a/12,	020a/13,	044b/15,	044b/16,	044b/17,	044b/21,	045a/11,
020a/14,	020a/18,	020a/19,	020a/20,	020b/01,	045a/17,	045a/20,	045a/21,	045b/04,	045b/13,
020b/02,	020b/06,	020b/07,	020b/14,	020b/20,	045b/15,	045b/17,	045b/18,	046a/13,	046a/21,
021a/02,	021a/12,	021a/13,	021a/15,	021a/16,	046b/16,	046b/17,	046b/21,	047a/01,	047a/04,
021a/19,	021a/20,	021b/02,	021b/09,	021b/11,	047a/05,	047a/06,	047a/07,	047a/09,	047a/10,
021b/12,	021b/13,	021b/18,	021b/20,	022a/05,	047a/12,	047a/14,	047a/15,	047a/16,	047b/08,
022a/07,	022a/13,	022a/16,	022a/19,	022a/20,	047b/09,	047b/10,	047b/17,	047b/19,	048a/02,
022a/21,	022b/02,	022b/04,	022b/09,	022b/10,	048a/03,	048a/05,	048a/12,	048a/14,	048a/15,
022b/11,	022b/20,	022b/21,	023a/02,	023a/12,	048a/16,	048a/17,	048a/21,	048b/01,	048b/02,
023a/16,	023a/17,	023a/18,	023a/20,	023a/21,	048b/07,	048b/09,	048b/13,	048b/17,	048b/21,
023b/01,	023b/02,	023b/03,	023b/04,	023b/05,	049a/02,	049a/03,	049a/04,	049a/06,	049a/08,
023b/06,	023b/07,	023b/08,	023b/09,	023b/10,	049a/12,	049b/02,	049b/03,	049b/05,	049b/06,
023b/11,	023b/15,	023b/19,	023b/20,	023b/21,	049b/09,	049b/10,	049b/14,	049b/17,	049b/18,
024a/02,	024a/03,	024a/11,	024a/18,	024a/19,	049b/21,	050a/09,	050a/17,	050a/20,	050b/08,
024b/05,	024b/12,	024b/13,	024b/14,	024b/16,	050b/17,	050b/18,	050b/21,	051a/01,	051a/02,
024b/17,	024b/18,	024b/19,	024b/21,	025a/02,	051a/03,	051a/04,	051a/05,	051a/06,	051a/20,
025a/04,	025a/06,	025a/07,	025a/20,	025b/05,	051b/03,	051b/06,	051b/09,	051b/10,	051b/16,
025b/06,	025b/07,	025b/08,	025b/09,	025b/10,	051b/19,	052a/02,	052a/05,	052a/09,	052a/10,
025b/12,	025b/14,	025b/18,	025b/21,	026a/02,	052a/15,	052a/20,	052b/01,	052b/04,	052b/14,
026a/06,	026a/08,	026a/18,	026a/20,	026b/14,	052b/17,	052b/18,	052b/19,	053a/01,	053a/03,
026b/17,	026b/18,	026b/20,	027a/12,	027a/13,	053a/04,	053a/07,	053a/10,	053a/18,	053b/07,
027a/14,	027a/16,	027a/17,	027a/18,	027a/19,	053b/12,	053b/13,	053b/14,	053b/20,	053b/21,
027b/01,	027b/03,	027b/06,	027b/07,	027b/08,	054a/02,	054a/04,	054a/06,	054a/14,	054a/15,
027b/09,	027b/11,	027b/12,	027b/18,	027b/21,	054b/03,	054b/09,	054b/11,	055a/08,	055b/02,
028a/03,	028a/04,	028a/05,	028a/06,	028a/07,	055b/05,	055b/10,	055b/12,	056a/01,	056a/02,
028a/09,	028a/13,	028a/14,	028b/01,	028b/02,	056a/07,	056a/20,	056b/03,	056b/10,	056b/11,
028b/07,	028b/12,	028b/14,	029a/02,	029a/06,	056b/17,	056b/18,	057a/02,	057a/08,	057a/09,
029a/09,	029a/10,	029a/11,	029a/13,	029a/17,	057a/10,	057a/13,	057a/14,	057a/15,	057b/01,
029a/18,	029a/20,	029a/21,	029b/09,	029b/10,	057b/03,	057b/05,	057b/07,	057b/08,	057b/14,
029b/12,	029b/14,	029b/16,	030a/01,	030a/02,	057b/15,	058a/07,	058a/08,	058a/09,	058a/12,

058a/13,	058b/03,	058b/05,	058b/07,	058b/11,	096b/11,	097a/02,	097a/04,	097a/10,	097a/17,
058b/13,	058b/14,	058b/18,	059a/03,	059a/07,	097b/01,	097b/06,	097b/14,	097b/21,	098a/01,
059a/08,	059a/09,	059a/11,	059a/13,	059b/04,	098a/02,	098a/06,	098a/10,	098a/14,	098a/19,
059b/05,	059b/06,	059b/08,	059b/09,	059b/13,	098a/20,	098b/06,	098b/12,	099a/12,	099a/14,
059b/16,	060a/04,	060a/06,	060a/14,	060a/18,	099a/15,	099b/08,	099b/12,	099b/15,	099b/18,
060b/02,	060b/05,	060b/08,	060b/13,	060b/18,	099b/21,	100b/03,	100b/07,	100b/12,	100b/16,
060b/20,	061a/02,	061a/03,	061a/21,	061b/03,	101a/01,	101a/02,	101a/10,	101a/18,	101b/04,
061b/12,	061b/17,	061b/19,	061b/20,	062a/01,	101b/10,	101b/11,	101b/20,	102a/05,	102a/06,
062a/02,	062a/07,	062a/09,	062a/20,	062a/21,	102a/14,	102b/01,	102b/05,	102b/10,	103a/02,
062b/08,	062b/10,	062b/15,	062b/20,	062b/21,	103a/07,	103a/19,	103a/21,	103b/04,	103b/14,
063a/01,	063a/03,	063a/08,	063a/10,	063a/21,	103b/15,	103b/16,	103b/17,	104a/01,	104a/08,
063b/06,	063b/09,	063b/11,	063b/12,	063b/14,	104a/11,	104a/14,	104a/15,	104a/20,	104a/21,
063b/15,	063b/16,	063b/20,	064a/02,	064a/03,	104b/03,	104b/05,	104b/07,	104b/08,	104b/11,
064a/05,	064a/08,	064a/10,	064a/11,	064a/14,	104b/14,	105a/04,	105a/09,	105a/14,	105a/19,
064a/16,	064a/19,	064a/21,	064b/01,	064b/02,	105b/04,	105b/06,	105b/08,	106a/06,	106a/07,
064b/03,	064b/04,	064b/10,	064b/11,	064b/12,	106a/11,	106a/13,	106a/15,	106a/16,	106a/18,
064b/14,	064b/17,	064b/19,	064b/20,	065a/06,	106a/19,	106b/02,	106b/04,	106b/06,	106b/10,
065a/08,	065a/10,	065a/16,	065a/19,	065a/20,	107a/04,	107b/04,	107b/05,	107b/09,	107b/11,
065b/01,	065b/04,	065b/05,	065b/10,	065b/11,	107b/17,	108a/07,	108a/17,	108a/18,	108a/19,
065b/16,	065b/17,	065b/18,	065b/21,	066a/13,	108b/02,	108b/04,	109a/06,	109a/08,	109a/12,
066a/15,	066a/18,	066a/20,	066b/05,	066b/10,	109a/15,	109a/18,	109a/20,	109b/08,	110a/04,
066b/14,	066b/16,	066b/17,	066b/18,	066b/19,	110a/05,	110a/12,	110a/19,	110a/21,	110b/05,
067a/04,	067a/07,	067a/20,	067a/21,	067b/03,	110b/07,	110b/09,	110b/10,	110b/15,	110b/16,
067b/06,	067b/06,	067b/08,	067b/10,	067b/14,	111a/01,	111a/10,	111a/14,	111a/17,	111b/02,
067b/15,	067b/16,	068a/01,	068a/03,	068a/04,	111b/03,	111b/04,	111b/05,	111b/06,	111b/19,
068a/12,	068a/17,	068a/18,	068a/19,	068a/20,	111b/20,	112a/13,	112a/14,	112a/20,	112a/21,
068b/07,	068b/10,	068b/14,	069a/01,	069a/07,	112b/07,	112b/08,	112b/10,	112b/16,	112b/18,
069a/08,	069a/14,	069a/15,	069a/17,	069b/01,	113a/02,	113a/03,	113a/05,	113a/10,	113a/20,
069b/02,	069b/03,	069b/07,	069b/08,	069b/09,	113a/21,	113b/14,	114a/02,	114a/03,	114a/04,
069b/13,	069b/15,	069b/16,	069b/17,	069b/20,	114a/09,	114a/16,	114b/12,	115a/02,	115a/05,
069b/21,	070a/01,	070a/04,	070a/05,	070a/10,	115a/13,	115a/17,	115a/18,	115a/21,	115b/03,
070a/12,	070a/13,	070a/20,	070b/02,	070b/06,	115b/06,	115b/21,	116a/16,	116a/21,	116b/04,
070b/07,	070b/10,	070b/16,	071a/05,	071a/06,	116b/07,	116b/13,	116b/14,	116b/16,	116b/17,
071a/12,	071a/17,	071b/15,	072a/03,	072a/12,	116b/18,	116b/19,	116b/20,	117a/02,	117a/07,
072a/13,	072b/01,	072b/04,	073a/12,	073a/13,	117a/12,	117a/13,	117a/18,	117a/21,	117b/07,
073a/15,	073b/01,	073b/02,	073b/04,	073b/05,	117b/11,	117b/12,	117b/13,	117b/16,	117b/19,
073b/07,	073b/09,	073b/13,	073b/14,	073b/16,	118a/02,	118a/05,	118a/06,	118a/10,	118a/11,
073b/19,	074a/02,	074a/10,	074a/15,	074a/16,	118a/12,	118a/14,	118a/16,	118a/17,	118a/20,
074b/01,	074b/05,	074b/08,	074b/13,	074b/16,	118a/21,	118b/03,	118b/05,	118b/06,	118b/18,
074b/20,	074b/21,	075a/04,	075a/06,	075a/19,	119a/06,	119a/08,	119a/09,	119a/10,	119a/16,
075b/04,	075b/05,	075b/16,	076a/03,	076a/06,	119a/17,	119b/07,	119b/09,	119b/13,	119b/14,
076a/10,	076a/14,	076b/05,	076b/09,	076b/19,	119b/18,	119b/20,	120a/01,	120a/19,	120a/20,
077a/03,	077a/04,	077b/13,	077b/20,	078a/18,	120b/01,	120b/03,	120b/05,	120b/08,	120b/10,
078a/21,	078b/01,	078b/02,	078b/15,	078b/17,	120b/12,	120b/15,	120b/19,	120b/20,	121a/06,
079a/04,	079a/07,	079b/06,	080a/13,	080a/15,	121a/19,	121a/21,	121b/03,	121b/09,	121b/11,
080a/19,	080b/12,	080b/13,	080b/16,	080b/20,	121b/18,	121b/19,	122a/01,	122a/02,	122a/03,
081a/02,	081a/05,	081a/16,	081b/04,	081b/16,	122a/04,	122a/06,	122a/07,	122a/08,	122a/13,
081b/21,	082a/03,	082a/05,	082a/08,	082a/16,	122a/14,	122a/15,	122a/16,	122a/17,	122a/19,
082b/02,	082b/04,	082b/12,	082b/14,	082b/15,	122b/01,	122b/02,	122b/03,	122b/05,	122b/08,
082b/16,	082b/17,	082b/18,	082b/20,	082b/21,	122b/11,	122b/15,	122b/16,	122b/19,	123a/11,
083a/02,	083a/03,	083a/04,	083a/08,	083a/19,	123a/12,	123a/13,	123a/17,	123b/04,	123b/06,
083a/20,	083b/01,	083b/06,	083b/11,	083b/18,	123b/07,	123b/08,	123b/12,	124a/01,	124a/02,
083b/21,	084a/01,	084a/07,	084a/09,	084a/10,	124a/08,	124a/10,	124a/11,	124a/14,	124a/18,
084a/14,	084a/15,	084a/21,	084b/01,	084b/02,	124b/02,	124b/05,	124b/06,	124b/09,	124b/13,
084b/16,	084b/18,	084b/20,	084b/21,	085a/01,	124b/15,	124b/18,	124b/20,	125a/09,	125a/14,
085a/09,	085a/10,	085a/12,	085a/17,	085b/09,	125a/18,	125a/19,	125a/20,	125b/04,	125b/05,
085b/11,	085b/16,	085b/17,	085b/18,	085b/20,	125b/09,	125b/11,	125b/13,	125b/17,	126a/08,
085b/21,	086a/02,	086a/03,	086a/05,	086a/07,	126a/10,	126a/12,	126a/13,	126a/14,	126a/18,
086a/11,	086b/01,	086b/02,	086b/06,	086b/07,	126b/04,	126b/14,	126b/15,	126b/16,	126b/17,
086b/13,	086b/14,	086b/17,	087a/05,	087a/06,	126b/21,	127a/02,	127a/03,	127a/04,	127a/06,
087a/08,	087a/17,	087a/20,	087b/03,	087b/11,	127a/07,	127a/09,	127a/13,	127a/14,	127a/19,
087b/19,	088a/06,	088a/10,	088a/11,	088a/13,	127b/04,	127b/07,	127b/08,	127b/09,	127b/13,
088a/20,	089a/21,	089b/01,	089b/02,	089b/11,	127b/15,	127b/19,	127b/20,	128a/04,	128a/07,
089b/12,	089b/14,	089b/18,	089b/21,	090a/01,	128a/10,	128a/13,	128a/16,	128b/02,	128b/03,
090a/02,	090a/03,	090b/09,	090b/10,	090b/11,	128b/13,	128b/18,	128b/19,	128b/20,	129a/01,
091b/05,	091b/08,	092a/05,	092a/14,	092a/15,	129a/05,	129a/06,	129a/14,	129a/17,	129b/06,
092a/19,	092a/21,	092b/02,	092b/08,	092b/09,	129b/07,	129b/08,	129b/09,	129b/10,	129b/11,
092b/11,	092b/12,	092b/14,	092b/15,	093a/06,	129b/14,	129b/16,	129b/21,	130a/04,	130a/05,
093a/08,	093a/09,	093a/15,	093a/16,	093b/03,	130a/07,	130a/09,	130a/14,	130a/17,	130a/18,
093b/06,	093b/07,	093b/08,	093b/10,	093b/11,	130a/19,	130a/20,	130b/05,	130b/10,	130b/11,
093b/12,	093b/16,	094a/01,	094a/05,	094a/06,	130b/13,	131a/03,	131a/08,	131b/03,	131b/18,
094a/07,	094a/14,	094a/15,	094a/21,	094b/03,	131b/19,	132a/04,	132a/11,	132a/15,	132a/16,
094b/11,	095a/01,	095a/09,	095a/12,	095a/20,	132b/05,	132b/06,	132b/07,	133a/06,	133a/07,
095a/21,	095b/05,	095b/13,	095b/14,	095b/16,	133a/14,	133b/04,	133b/06,	133b/14,	133b/18,
095b/19,	096a/02,	096a/03,	096a/06,	096a/07,	134a/07,	134a/08,	134a/13,	134a/15,	134a/17,
096a/16,	096a/20,	096b/07,	096b/08,	096b/10,	134a/18,	134a/19,	134a/21,	134b/05,	134b/15,

134b/18,	134b/20,	134b/21,	135a/08,	135a/10,	163b/13,	163b/14,	163b/16,	163b/20,	163b/21,
135a/11,	135a/12,	135a/13,	135a/18,	135a/19,	164a/01,	164a/03,	164a/09,	164a/10,	164a/18,
135b/01,	135b/08,	135b/13,	135b/16,	136a/08,	164b/04,	164b/07,	164b/15,	164b/15,	165a/06,
136a/15,	136a/18,	136a/21,	136b/02,	136b/03,	165a/11,	165b/04,	165b/09,	165b/18,	165b/21,
136b/04,	136b/06,	136b/07,	136b/08,	136b/11,	166a/02,	166a/03,	166a/15,	166b/02,	166b/03,
136b/15,	136b/16,	136b/17,	136b/19,	136b/20,	166b/04,	166b/05,	166b/06,	166b/08,	166b/09,
137a/14,	137a/17,	137b/06,	137b/07,	137b/08,	166b/10,	166b/11,	166b/12,	166b/15,	166b/20,
137b/09,	137b/13,	137b/18,	137b/19,	138a/03,	167a/01,	167a/04,	167a/09,	167a/11,	167a/12,
138a/04,	138a/06,	138a/07,	138a/10,	138a/11,	167a/20,	167b/08,	167b/09,	167b/10,	167b/11,
138a/13,	138a/15,	138a/17,	138a/18,	138a/19,	167b/17,	167b/21,	168a/05,	168a/10,	168a/11,
138a/20,	138b/01,	138b/02,	138b/03,	138b/04,	168a/15,	168a/19,	168b/01,	168b/08,	168b/10,
138b/05,	138b/06,	138b/07,	138b/08,	138b/13,	168b/14,	168b/21,	169a/07,	169a/11,	169a/13,
138b/15,	138b/16,	139a/01,	139a/03,	139a/06,	169a/14,	169a/15,	169a/16,	169b/12,	169b/15,
139a/07,	139a/14,	139a/15,	139a/16,	139a/18,	169b/19,	170a/01,	170a/02,	170a/06,	170a/07,
139b/01,	139b/09,	139b/18,	139b/19,	139b/20,	170a/08,	170a/09,	170a/10,	170a/13,	170a/14,
140a/01,	140a/02,	140a/03,	140a/07,	140a/11,	170a/18,	170a/21,	170b/02,	170b/03,	170b/05,
140a/12,	140a/13,	140a/14,	140a/15,	140a/17,	170b/10,	170b/13,	170b/15,	170b/17,	170b/18,
140a/18,	140a/19,	140a/20,	140a/21,	140b/01,	170b/19,	170b/20,	171a/01,	171a/02,	171a/07,
140b/02,	140b/07,	140b/08,	140b/09,	140b/10,	171b/03,	171b/04,	171b/09,	171b/10,	171b/11,
140b/12,	140b/15,	141a/01,	141a/05,	141a/06,	171b/13,	171b/16,	171b/17,	172a/01,	172a/02,
141a/09,	141a/18,	141a/21,	141b/04,	141b/05,	172a/03,	172a/06,	172a/07,	172a/13,	172a/16,
141b/08,	141b/09,	141b/13,	141b/19,	142a/02,	172a/20,	172a/21,	172b/01,	172b/02,	172b/07,
142a/04,	142a/09,	142a/12,	142a/15,	142a/16,	172b/08,	172b/10,	172b/11,	172b/12,	172b/15,
142a/17,	142a/19,	142b/15,	142b/20,	143a/03,	172b/17,	172b/19,	173a/02,	173a/04,	173a/09,
143a/07,	143a/09,	143a/10,	143a/12,	143a/13,	173a/10,	173a/13,	173a/18,	173a/19,	173a/21,
143a/14,	143a/15,	143a/17,	143a/18,	143a/19,	173b/04,	173b/07,	173b/14,	173b/18,	173b/19,
143b/04,	143b/05,	143b/06,	143b/10,	143b/12,	174a/01,	174a/09,	174a/10,	174a/12,	174a/13,
143b/15,	143b/16,	143b/17,	143b/19,	144a/01,	174a/15,	174a/18,	174a/19,	174b/06,	174b/08,
144a/08,	144a/19,	144b/01,	144b/02,	144b/06,	174b/17,	175a/11,	175a/14,	175a/20,	175b/02,
144b/08,	144b/12,	144b/15,	144b/16,	144b/17,	175b/03,	175b/04,	175b/05,	175b/06,	175b/09,
144b/18,	144b/19,	144b/20,	144b/21,	145a/02,	175b/14,	175b/20,	176a/06,	176a/07,	176a/10,
145a/03,	145a/07,	145a/08,	145a/11,	145a/13,	176a/11,	176a/13,	176a/14,	176a/15,	176a/16,
145b/03,	145b/07,	145b/12,	145b/14,	145b/15,	176b/01,	176b/02,	176b/03,	176b/05,	176b/06,
145b/16,	145b/20,	145b/21,	146a/11,	146a/14,	176b/07,	176b/08,	176b/10,	176b/12,	176b/13,
146a/15,	146a/16,	146a/18,	146b/10,	146b/21,	177a/05,	177a/12,	177a/15,	177a/16,	177a/18,
147a/01,	147a/04,	147a/06,	147a/07,	147a/20,	177a/19,	177a/20,	177b/04,	177b/05,	177b/06,
147b/10,	147b/13,	147b/18,	147b/19,	148a/01,	177b/10,	177b/18,	178a/02,	178a/04,	178a/08,
148a/04,	148a/13,	148a/16,	148a/18,	148b/04,	178a/09,	178a/10,	178a/11,	178a/14,	178a/17,
148b/13,	149a/09,	149a/10,	149b/04,	149b/05,	178b/04,	178b/06,	178b/08,	178b/10,	178b/12,
149b/06,	149b/07,	149b/08,	149b/13,	149b/19,	178b/13,	178b/14,	178b/15,	178b/20,	179a/02,
149b/20,	150a/01,	150a/05,	150a/07,	150a/15,	179b/01,	179b/02,	179b/21,	180a/03,	180a/04,
150a/19,	150a/20,	150a/21,	150b/01,	150b/10,	180a/05,	180a/19,	180b/06,	180b/13,	180b/20,
150b/11,	150b/16,	150b/19,	150b/20,	150b/21,	181a/13,	181a/19,	181b/05,	181b/07,	181b/08,
151a/01,	151a/03,	151a/06,	151a/14,	151a/15,	181b/09,	181b/14,	181b/16,	181b/17,	181b/19,
151a/16,	151a/17,	151b/06,	151b/08,	151b/10,	181b/20,	181b/21,	182a/07,	182a/09,	182a/21,
151b/11,	151b/12,	151b/18,	151b/20,	152a/06,	182b/01,	182b/02,	182b/05,	182b/16,	182b/17,
152a/08,	152a/11,	152a/15,	152b/01,	152b/05,	182b/20,	183a/01,	183a/03,	183a/10,	183a/12,
152b/08,	152b/13,	152b/14,	152b/16,	152b/17,	183a/14,	183a/17,	183a/19,	183b/01,	183b/02,
152b/18,	153b/09,	153b/15,	153b/17,	153b/19,	183b/03,	183b/14,	183b/15,	183b/16,	183b/21,
154a/05,	154a/14,	154a/15,	154a/18,	154b/02,	184a/03,	184a/08,	184a/10,	184a/11,	184a/12,
154b/05,	154b/06,	154b/08,	154b/09,	154b/10,	184a/14,	184a/15,	184a/19,	184b/01,	184b/02,
154b/16,	154b/17,	154b/18,	154b/19,	154b/20,	184b/03,	184b/18,	184b/19,	184b/20,	185a/01,
154b/21,	155a/07,	155a/11,	155a/12,	155a/16,	185a/02,	185a/03,	185a/04,	185a/09,	185a/11,
155a/18,	155a/20,	155b/04,	155b/06,	155b/19,	185a/13,	185a/16,	185a/20,	185b/02,	185b/04,
155b/20,	156a/07,	156a/15,	156b/04,	156b/14,	185b/05,	185b/06,	185b/07,	185b/08,	185b/10,
156b/19,	157a/05,	157a/11,	157a/12,	157a/13,	185b/12,	185b/13,	185b/20,	185b/21,	186a/01,
157a/15,	157a/16,	157a/18,	157a/19,	157b/04,	186a/07,	186a/10,	186a/14,	186b/01,	186b/03,
157b/05,	157b/11,	157b/12,	157b/18,	157b/21,	186b/05,	186b/08,	186b/09,	186b/10,	186b/11,
158a/03,	158a/04,	158a/07,	158a/13,	158a/17,	186b/15,	186b/20,	186b/21,	187a/03,	187a/04,
158b/02,	158b/03,	158b/07,	158b/08,	158b/09,	187a/08,	187a/09,	187a/11,	187a/13,	187a/17,
158b/19,	158b/21,	159a/01,	159a/05,	159a/07,	187a/19,	187b/02,	187b/04,	187b/10,	187b/20,
159a/08,	159a/12,	159a/13,	159a/16,	159a/17,	188a/03,	188a/07,	188a/09,	188a/10,	188a/12,
159a/18,	159a/19,	159b/01,	159b/10,	159b/21,	188a/13,	188a/14,	188b/03,	188b/04,	188b/09,
160a/06,	160a/14,	160a/15,	160a/17,	160b/08,	188b/10,	188b/12,	188b/13,	188b/15,	188b/18,
160b/10,	160b/12,	160b/13,	160b/15,	160b/16,	188b/19,	189a/03,	189a/04,	189a/07,	189a/09,
160b/18,	160b/19,	160b/20,	161a/04,	161a/06,	189a/10,	189a/13,	189a/14,	189a/16,	189a/17,
161a/07,	161a/13,	161a/14,	161a/17,	161b/02,	189a/18,	189a/20,	189a/21,	189b/01,	189b/10,
161b/04,	161b/08,	161b/09,	161b/11,	161b/12,	189b/21,	190a/03,	190a/06,	190a/12,	190a/16,
161b/14,	161b/17,	162a/03,	162a/07,	162a/08,	190a/17,	190b/03,	190b/04,	190b/05,	190b/07,
162a/11,	162a/12,	162a/13,	162a/14,	162a/16,	190b/15,	190b/16,	190b/17,	190b/20,	190b/21,
162a/17,	162a/18,	162b/01,	162b/02,	162b/03,	191a/07,	191a/12,	191a/14,	191a/16,	191b/01,
162b/05,	162b/09,	162b/10,	162b/11,	162b/15,	191b/03,	191b/05,	191b/09,	191b/10,	191b/15,
162b/20,	162b/21,	163a/03,	163a/04,	163a/05,	191b/16,	191b/18,	191b/21,	192a/01,	192a/06,
163a/07,	163a/09,	163a/10,	163a/16,	163a/18,	192a/07,	192a/13,	192a/14,	192a/15,	192a/16,
163a/19,	163a/20,	163a/21,	163b/02,	163b/06,	192a/19,	192b/02,	192b/03,	192b/06,	192b/14,
163b/07,	163b/09,	163b/10,	163b/11,	163b/12,	192b/15,	192b/16,	192b/17,	192b/18,	192b/20,

193a/02,	193a/07,	193a/12,	193a/13,	193a/14,	229b/02,	229b/04,	229b/06,	229b/08,	229b/09,
193a/15,	193a/17,	193a/18,	193a/20,	193b/01,	229b/13,	229b/15,	230a/01,	230a/08,	230a/09,
193b/17,	193b/18,	194a/03,	194a/07,	194a/12,	230b/02,	230b/12,	230b/13,	231a/17,	231a/19,
194a/13,	194a/16,	194a/17,	194a/20,	194b/01,	231b/09,	232a/03,	232a/04,	232a/05,	232a/07,
194b/02,	194b/03,	194b/05,	194b/07,	194b/09,	232a/09,	232a/11,	232a/14		
194b/13,	194b/14,	194b/17,	194b/18,	194b/19,	b.+ dür 110a/09,	113a/12,	125a/16,	173b/20,	200a/15,
194b/21,	195a/06,	195a/07,	195a/09,	195a/11,	209b/14				
195a/12,	195a/13,	195a/14,	195a/20,	195a/21,	b.+ e 002b/20,	099b/18,	221b/10		
195b/01,	195b/02,	195b/03,	195b/04,	195b/07,	b.+ idi 008a/20				
195b/08,	196a/01,	196a/02,	196a/03,	196a/06,	b.+ inde 108a/05,	181b/02			
196a/11,	196a/13,	196a/20,	196b/06,	196b/07,	b.+ indeyidi 140b/05,	164b/05			
196b/09,	196b/11,	196b/12,	196b/18,	196b/20,	biri [Tr.] 1. Bir kimse. 2. Bir tanesi.				
197a/05,	197a/06,	197a/07,	197a/08,	197a/12,	b. 001b/11,	002b/07,	002b/16,	003b/02,	005a/09,
197a/14,	197b/07,	197b/10,	197b/15,	198a/07,	005a/10,	006b/15,	007a/02,	007b/18,	008a/19,
198a/21,	198b/04,	198b/14,	198b/15,	198b/16,	008b/05,	008b/11,	010a/12,	010a/15,	010b/12,
198b/19,	199a/06,	199a/07,	199a/08,	199a/10,	010b/13,	010b/14,	011b/21,	012a/05,	012b/14,
199a/12,	199a/14,	199a/16,	199a/18,	199a/19,	012b/16,	013a/02,	013a/03,	013a/04,	013a/08,
199a/20,	199b/01,	199b/02,	199b/03,	199b/04,	013a/09,	013a/10,	013a/11,	013a/13,	013a/14,
199b/05,	199b/07,	199b/11,	199b/12,	199b/13,	013a/15,	013a/16,	013a/21,	013b/03,	013b/06,
199b/14,	199b/19,	199b/21,	200a/05,	200a/17,	013b/14,	013b/16,	013b/21,	014a/08,	014b/12,
200a/19,	200a/20,	200b/01,	200b/05,	201a/06,	015a/12,	016a/14,	017b/03,	017b/10,	019a/09,
201a/09,	201a/10,	201a/13,	201a/14,	201a/16,	019a/18,	019a/21,	019b/13,	019b/16,	020a/07,
201a/18,	201a/20,	201b/02,	201b/06,	201b/10,	020a/10,	020a/18,	021a/01,	021a/19,	021b/02,
201b/11,	201b/19,	201b/21,	202a/03,	202a/09,	022a/07,	022a/18,	022b/19,	023a/17,	023b/12,
202a/17,	202a/19,	202b/06,	202b/09,	202b/13,	024a/01,	025b/05,	026a/06,	027b/08,	027b/12,
202b/18,	202b/21,	203a/01,	203a/07,	203a/18,	028a/02,	034b/05,	034b/07,	035a/01,	036b/05,
203b/02,	203b/04,	203b/05,	203b/08,	203b/09,	037a/09,	037a/13,	038a/21,	039b/01,	040a/12,
203b/12,	203b/13,	203b/17,	204a/01,	204a/02,	040a/16,	040b/04,	040b/08,	043a/04,	044a/04,
204a/06,	204a/11,	204a/15,	204a/21,	204b/01,	045b/07,	048a/02,	050a/04,	051a/15,	052a/06,
204b/03,	204b/06,	204b/08,	204b/17,	204b/18,	059b/19,	063a/01,	064a/08,	067a/02,	067b/09,
204b/19,	204b/20,	205a/02,	205a/10,	205a/11,	069a/02,	069b/17,	071a/17,	077a/09,	084b/21,
205a/12,	205a/17,	205a/21,	205b/05,	205b/11,	087a/05,	092a/01,	098b/05,	098b/13,	101b/08,
205b/13,	205b/18,	205b/19,	206a/06,	206a/09,	102a/14,	107a/17,	107b/07,	114b/12,	115a/02,
206a/10,	206a/11,	206a/15,	206a/19,	206b/08,	115a/06,	116a/05,	116a/20,	116b/15,	117a/14,
206b/09,	206b/12,	206b/14,	206b/17,	206b/18,	117a/15,	117b/19,	119a/17,	119b/18,	120a/13,
206b/19,	207a/01,	207a/03,	207a/10,	207a/12,	122b/19,	123a/10,	123a/11,	123b/19,	125a/18,
207b/07,	207b/16,	208a/12,	208b/04,	208b/14,	125b/14,	126a/20,	129a/14,	129b/05,	130b/06,
208b/18,	208b/19,	209a/07,	209a/08,	209a/18,	130b/17,	132a/11,	132b/02,	133b/18,	135a/06,
209a/20,	209b/05,	209b/15,	210a/12,	210a/15,	135a/17,	137a/14,	138b/05,	139b/13,	140a/08,
210a/17,	210a/18,	210a/19,	210b/13,	210b/14,	142a/10,	142b/10,	143a/13,	144a/14,	144a/19,
210b/15,	210b/16,	211a/14,	211a/15,	211a/19,	145a/12,	147b/21,	148a/07,	148a/10,	150a/07,
211b/05,	211b/09,	211b/11,	211b/12,	211b/15,	154a/05,	155a/17,	157a/11,	157a/15,	157a/16,
212b/05,	212b/06,	212b/07,	212b/09,	212b/10,	158b/19,	160a/01,	160a/11,	161a/13,	162a/01,
212b/21,	213a/06,	213a/07,	213a/12,	213a/19,	162a/03,	162a/06,	162a/13,	164a/08,	164b/03,
213b/02,	213b/06,	213b/11,	213b/15,	213b/19,	164b/06,	164b/08,	165b/07,	165b/21,	166a/12,
213b/21,	214a/04,	214a/12,	214a/18,	214a/19,	166b/15,	169b/21,	170a/20,	170b/12,	172a/19,
214a/21,	214b/04,	214b/06,	214b/15,	215a/05,	172b/10,	172b/13,	172b/15,	173a/15,	176a/12,
215b/02,	215b/05,	216a/12,	216a/13,	216a/14,	177a/21,	179a/19,	181b/10,	182b/01,	186b/14,
216a/18,	216b/03,	216b/09,	216b/10,	216b/20,	186b/21,	188b/06,	189a/03,	189a/09,	189a/15,
217a/02,	217a/04,	217a/09,	217a/11,	217a/13,	189a/19,	189b/02,	189b/07,	190a/18,	192b/06,
217a/14,	217a/15,	217a/19,	217b/04,	217b/05,	193b/04,	193b/16,	196a/16,	196a/19,	199a/14,
217b/06,	217b/07,	217b/20,	218a/08,	218a/09,	199a/20,	201b/17,	201b/18,	206a/01,	206a/16,
218a/18,	218b/01,	218b/02,	218b/04,	218b/11,	206b/03,	206b/04,	207a/21,	208a/20,	210a/02,
218b/15,	218b/18,	218b/19,	219a/01,	219a/03,	213b/01,	214b/02,	215a/04,	216a/13,	217b/01,
219a/05,	219a/08,	219a/18,	219a/20,	219b/09,	218b/13,	219a/18,	220a/03,	220b/07,	227a/18,
219b/10,	219b/11,	219b/14,	219b/16,	219b/18,	228a/15,	228a/18,	230b/02,	230b/09,	230b/21,
220a/04,	220a/05,	220a/06,	220a/09,	220a/15,	231a/04,	231a/08			
220a/16,	220a/21,	220b/01,	220b/02,	220b/06,	b.+ dür 035a/15,	101a/02,	129b/21,	139b/21,	
220b/12,	220b/13,	220b/14,	220b/17,	220b/18,	160a/19,	165a/04,	177a/04,	189b/19,	218a/21,
221a/02,	221a/03,	221a/04,	221a/10,	221a/11,	226a/16				
221b/04,	221b/05,	221b/14,	222a/01,	222a/03,	b.+ müz 009b/12				
222a/13,	222a/14,	222a/16,	222b/02,	222b/10,	b.+ müzi 209b/01,	219b/21			
222b/11,	222b/12,	222b/19,	223a/01,	223a/09,	b.+ n 002b/17,	010a/18,	012b/05,	014b/12,	017a/20,
223a/10,	223a/11,	223a/18,	223b/03,	223b/13,	020b/03,	030a/09,	033a/11,	040a/05,	043b/13,
223b/14,	224a/02,	224a/06,	224a/08,	224a/10,	055b/20,	064b/01,	067b/10,	069b/13,	070a/01,
224a/12,	224a/13,	224a/17,	224a/18,	224b/05,	075a/06,	078a/21,	087a/07,	090b/20,	100a/08,
224b/09,	225a/01,	225a/13,	225a/14,	225a/15,	100a/18,	102a/02,	122a/07,	126a/02,	138a/08,
225a/19,	225b/06,	225b/07,	225b/11,	225b/12,	153a/11,	160b/20,	164b/06,	194a/13,	198b/14,
225b/13,	226a/05,	226a/07,	226a/11,	226a/12,	208a/01,	208a/03,	224a/21,	231a/05,	231a/17,
226a/17,	226a/21,	226b/01,	226b/02,	226b/04,	232a/08				
226b/06,	226b/07,	226b/09,	226b/16,	227a/02,	b.+ nde 001b/12,	005b/11,	017b/05,	017b/07,	
227a/08,	227a/12,	227a/13,	227a/18,	227a/19,	017b/10,	017b/15,	017b/17,	017b/19,	017b/20,
227a/20,	227b/02,	227b/08,	227b/12,	227b/14,	018a/01,	018a/04,	025a/08,	025b/01,	027a/06,
227b/16,	227b/17,	227b/19,	228a/07,	228a/11,	028a/21,	028b/14,	029a/08,	030a/12,	030a/15,
228a/17,	228b/11,	228b/19,	228b/20,	229a/05,	031a/17,	034a/06,	034b/03,	044a/03,	048a/02,
229a/10,	229a/15,	229a/16,	229a/19,	229a/21,	059a/15,	063a/02,	067b/05,	067b/06,	069b/19,

111a/20, 114b/09, 114b/12, 115a/13, 115a/17,
115b/07, 139b/09, 140a/02, 140b/08, 143a/17,
146b/09, 154b/02, 161b/12, 161b/18, 163a/21,
163b/16, 166a/07, 189a/09, 189b/10, 189b/12,
227a/05
b.+ nden 017b/04, 034b/08, 044a/14, 069a/11,
083b/05, 120b/03, 122a/14, 132b/01, 146b/03,
167b/10, 182b/21, 188b/09, 188b/10, 192a/02,
193a/09, 211a/07
b.+ine 010a/03, 010a/04, 017a/19, 018b/20, 020b/02,
021a/02, 021a/05, 021a/06, 021b/04, 025b/12,
030a/09, 030b/03, 031b/10, 032a/12, 032b/16,
034b/15, 037a/20, 037b/06, 039a/16, 050b/13,
051b/17, 059a/01, 059a/02, 066a/17, 069a/11,
073b/06, 077a/05, 087a/06, 090a/07, 095a/19,
108b/06, 117a/21, 118b/13, 119b/15, 123b/10,
123b/11, 130b/13, 132a/08, 132b/01, 136a/15,
136b/03, 138b/15, 139a/06, 143b/07, 159a/08,
165b/09, 169b/08, 187a/08, 187b/11, 188b/20,
193a/09, 197a/09, 199a/11, 207a/17, 207a/20,
208b/09, 211b/05, 213b/05, 219b/19, 225a/09,
226a/17, 230b/15, 232a/08
b.+ ni 004a/03, 008a/05, 012a/15, 070a/21, 101b/17,
103b/12, 115b/05, 126b/19, 127b/04, 135b/12,
135b/17, 136b/09, 143a/06, 143a/07, 145a/10,
155b/05, 155b/07, 159b/15, 160b/08, 170a/07,
200a/21, 205b/21, 210b/06, 230b/14
b.+ nüñ 003a/10, 003b/06, 004a/06, 009b/04,
012b/13, 013a/05, 014b/14, 017b/11, 020b/06,
020b/07, 027a/18, 027b/02, 028a/17, 028b/08,
030a/01, 032a/07, 034b/14, 035a/07, 036a/05,
037a/12, 044a/07, 044b/21, 048a/05, 048a/15,
052a/08, 053b/02, 053b/11, 067a/02, 069b/11,
069b/12, 073b/06, 077b/12, 077b/20, 078b/03,
114b/10, 116a/06, 117b/20, 118a/09, 119b/01,
127b/10, 129b/14, 132a/14, 133b/12, 135b/06,
135b/07, 135b/08, 137a/02, 137a/17, 137b/10,
138b/15, 140a/04, 140b/17, 143a/14, 144b/01,
146a/21, 150b/10, 154a/16, 158b/02, 161b/02,
161b/03, 161b/04, 161b/07, 161b/08, 162a/08,
162a/11, 162a/12, 162a/14, 164a/08, 164b/02,
176b/09, 180b/12, 181a/01, 182b/02, 182b/04,
182b/06, 186b/08, 187a/12, 193a/07, 193a/17,
199b/04, 211a/09, 225a/06, 227a/20,
230b/15231a/07, 232a/06, 232a/14
b.+ nüz 213b/11, 213b/14
b.+ nüzü 159b/13
b.+ si 004b/03, 011a/07, 014a/05, 021b/06, 031b/10,
036b/10, 044a/15, 046b/05, 051a/21, 058b/05,
059b/19, 069a/21, 069b/02, 072a/08, 073b/15,
073b/17, 073b/19, 074a/02, 093a/15, 099b/12,
107b/07, 117a/13, 118a/08, 119a/04, 119a/19,
122b/15, 138a/07, 138b/17, 139b/04, 146b/03,
154b/11, 157a/06, 160b/14, 161b/08, 162a/03,
163a/13, 163a/17, 164a/07, 164b/09, 165b/10,
173a/01, 173b/06, 182a/02, 182b/12, 182b/14,
185a/08, 213a/21, 214a/08, 219b/19, 223b/07,
230b/08
b.+ sidür 115a/11, 148b/17
b.+ sin 012a/17, 090b/02
b.+ sinde 137b/01, 207a/18
b.+ sine 150b/08, 150b/09, 180b/06, 211a/10
b.+ sini 137a/21, 160b/05
b.+ sinüñ 023b/02
b.+ siydi 102b/18
b.+ (ü)müzüñ 124b/20
b.+ yidi 160b/05, 198b/09, 204a/03
b.+ yile 012b/03, 020b/01, 021a/08
b.+ iyle 100b/03
biraz [Tr.] Çok değil, biraz.
b. 127a/08, 173b/03, 202b/21, 232a/10
birbiri [Tr.] Karşılıklı olarak biri diğerini.
b. 008b/04, 016a/17, 028a/16, 030a/05, 045a/13,
082b/09, 123b/09, 150b/07, 152b/03, 153a/17,
158a/18, 163a/17, 179a/15, 218a/15, 218a/18,
219b/05

b.+inden 005a/17, 140a/21, 153a/05, 195b/16
b.+ ne 010a/20, 018a/08, 020a/07, 046b/02, 048a/04,
096a/04, 120a/02, 133b/20, 135b/03, 138a/21,
140a/20, 145b/11, 145b/12, 152a/06, 155a/15,
155a/21, 172b/16, 189a/03, 191a/10, 195b/16
b.+ nedür 174a/13
b.+ ni 155b/01, 206a/14
b.+inüñ 009b/19, 107a/06, 172b/16
b.+iyle 017b/21
b.+ yile 023b/16
birbirleri [Tr.] Karşılıklı olarak birleri diğerlerini.
b. 017b/21, 115b/19, 121a/11
b.+ n 116a/03, 159a/02, 159b/19, 223b/17
b.+ den 005a/18, 036b/10, 172b/21, 223b/18
b.+ ne 005b/03, 007b/13, 008a/09, 010a/20, 012a/15,
022a/15, 026b/02, 028a/16, 035b/03, 038b/03,
048a/11, 093b/20, 098a/09, 099b/06, 107a/01,
118a/05, 127b/14, 130b/09, 130b/10, 153a/04,
155a/20, 158a/16, 162b/16, 163b/03, 170b/06,
174a/15, 176b/02, 180b/21, 182b/11, 186a/03,
192b/07, 193a/12, 199b/16, 200a/08, 205b/07,
206a/03, 214b/19, 220b/01, 230a/02
b.+ ni 205b/03
b.+ yile 082b/04, 096a/14, 200b/04
b.+ yle 015a/18, 172b/07, 204b/20, 205b/15,
213b/11, 220a/06, 220a/21
birer [Tr.] 1. Birer pay düşecek gibi.
b. 023b/04, 023b/06, 082b/03, 097a/10, 101b/09,
160b/10, 169b/08, 173a/17, 182b/07, 190b/04,
190b/05, 191a/18, 211b/08
birer birer [Tr.] Tek tek.
b. 014b/13, 023a/03, 046b/05, 087b/04, 203a/02,
232a/03
birerleş [Tr.] Her biri.
b. 069b/03
biribiri [Tr.] Karşılıklı olarak biri diğerini (bk. birbirleri)
b.+ ne 047b/12, 061a/02
biribirileri [Tr.] Karşılıklı olarak birleri diğerlerini. (bk. birbirleri)
b.+ nden 053b/18
b.+ ne 050b/06, 050b/08, 063a/01, 073b/08
b.+ yile 061a/21
birik- [Tr.] 1. Birleşmek, bir araya gelmek.
b.- düğü 172b/19
b.- ür 085b/18, 122a/08, 122a/18
b.- ürler 172b/15
biriki [Tr.] Birkaç.
b. 42a/20, 207b/07
birinc [Far.] 1. Pirinç, çeltik. 2. Bakır çinko alaşımı madde,
pirinç.
b. 211a/05
b.+ den 019a/18, 023b/01, 023b/02, 025b/05,
025b/07, 025b/09, 031b/05, 058a/15, 058b/04,
116b/19, 163b/05, 195a/20
b.+i 187b/18
birinci [Tr.] İlk sırada olan, birinci.
b. 077b/15, 110a/18, 165a/18
b.+ sine 180b/04
birle [Tr.] İle.
b. 003a/21, 194a/14
birleş- [Tr.] Birleşmek, bir araya gelmek.
b.- i 164b/06
birliğ [Tr.] Bir olma, teklük.
b.+ in 049a/13
bir uğurdan [Tr.]
b. 018b/19, 046a/19, 049b/15, 051b/11, 116a/03,
117b/02, 117b/06, 119a/21, 120b/09, 126b/12,
146a/12, 152a/10, 152a/17, 152a/19, 162b/13,
206a/21, 206b/04, 207a/21, 214b/05, 215a/01,
220a/17, 227a/17, 227a/21, 230b/11
birün [Far.] 1. Fazla, artık. 2. Dış taraf.
b. 030b/18, 183b/17
b.+ ı 203a/17
bis [Ö.] İnsandan önce yeryüzünde yaşadığı söylenen bir
ümme.
b. 200b/03

bisât [Ar.] Halı, kilim gibi yaygılar.

b.+ ıla 063a/02

bismillahi'r-raḥmāni'r-raḥīm [Ar.] Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

b. 089b/02

biş [Tr.] Beş sayısı.

b. 019a/04, 025b/13, 038a/03, 042a/13, 072a/21, 083a/11, 085b/10, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 086b/14, 087a/09, 087a/17, 087b/07, 088a/09, 088b/18, 091a/02, 097a/16, 104b/19, 106a/06, 106a/07, 110a/10, 110a/13, 110b/08, 120b/01, 121b/10, 121b/18, 125b/16, 126b/12, 131b/02, 133b/04, 135b/09, 139b/13, 139b/14, 139b/20, 140b/05, 141a/06, 141b/03, 143a/14, 144a/06, 146b/17, 149b/09, 149b/20, 152b/17, 154a/12, 155a/03, 156a/21, 160a/14, 161b/06, 162a/15, 163a/02, 163b/19, 166b/13, 168a/03, 169b/19, 171b/07, 171b/15, 178a/03, 180b/01, 184a/09, 192b/02, 192b/04, 193b/18, 199a/05, 200a/06, 200a/07, 200a/15, 200a/16, 220b/17, 204a/08, 204b/07, 205b/04, 210b/01, 214a/15, 217b/18, 218a/03, 218a/06, 218a/15, 223b/14, 229a/07, 229a/08, 229b/07

b.+ e 088b/18

b.+ i 122a/13, 122a/19, 230a/19

b.+ in 015a/04

b.+ inde 094b/17, 097a/18, 131a/20, 133b/07

b.+ iyidi 093b/13

biş- [Tr.] Yiyecenin ısı etkisiyle yenecek duruma gelmesi, pişmek.

b.- erdi 069b/21, 070a/01

bişer [Tr.] Her birine beş tane.

b. 118b/13, 187b/12

bişik [Tr.] Bebek uyutulan sallanır yatak, beşik.

b. 111b/20

b.+ de 092a/1

bişinci [Tr.] Beşinci sırada olan.

b. 085b/10, 106a/21, 108b/09, 110a/17, 110b/02, 141b/07, 142a/02*
b.+ sine 180b/01

bî-şümār [Far.+Far.] Sayısız, pek çok.

b. 004a/01

b.+ ıdı 003a/06

bişür- [Tr.] Yiyecenin ısı etkisiyle yenecek duruma getirmek, pişirmek.

b.- e 115b/11

b.- mege 084a/16

b.- üp 224a/05, 224a/18

bişürme- [Tr.] Pişirme işini yapmamak.

b.- seler 084a/16

bişürtme- [Tr.] Pişirme işini başkasına yaptırmak, pişirtmek.

b.- zidi 084a/17

bit- [Tr.] 1. Ortaya çıkmak, meydana gelmek. 2. Yetişmek, büyümek. 3. Sona ermek

b.- di 184b/06

b.- dügi 061b/18, 065a/20

b.- en 177a/18

b.- enden 183a/21

b.- er 011a/20, 127a/17, 183a/19, 183a/21, 185a/09, 186a/20, 186a/21

b.- erdi 061b/19, 183a/01, 184b/06

b.- ince 070a/21

b.- mek 186a/21

b.- miş 065a/21, 186a/11

b.- mişidi 035a/14

bî-te'hîr [Far.+Ar.] Gecikmeden, derhal.

b. 202a/03

bî-tekellûf [Far.+Ar.] Zahmetsizce.

b. 014b/18

bitiş- [Tr.] Birbirine yapışmak, bitişmek.

b.- ür 170b/19

bitme- [Tr.] Yetişip büyümek.

b.- z 170b/20, 183a/20, 186b/01

bitür- [Tr.] 1. Yetiştirip büyütme. 2. Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.

b.- di 184b/05

b.- ürdi 182b/19

b.- ürdüm 033a/04

b.- üridi 013a/08

bî-vech [Far.+Ar.] 1. Nedensizce. 2. Haksızca.

b. 056a/12, 092a/03, 097a/08, 105a/04

bi-vechin-mā [Ar.] Yüz yüze.

b. 180b/09

biybars [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 097a/11, 098a/09, 098a/10, 098a/11, 130b/02, 130b/17

b.+ a 130b/14

b.+ uñ 130b/11, 130b/13

biybarsı'l-çāşnî-gîr [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 104b/14, 104b/15

biybars-ı ilbend ü kâdârî [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 098a/06

biz [Tr.] Çokluk birinci şahıs zamiri, biz.

b. 011a/02, 011b/11, 013b/04, 015b/14, 030b/18, 044b/02, 065a/15, 065a/16, 068b/06, 075a/15, 089b/08, 097a/13, 111a/13, 116a/09, 118a/18, 125b/05, 134b/06, 140a/08, 140b/14, 140b/19, 141a/07, 141a/08, 141a/15, 143b/20, 143b/21, 145a/20, 147a/17, 148a/21, 159a/20, 175b/08, 178b/18, 178b/19, 184b/18, 184b/19, 184b/21, 186b/10, , 191a/08, 192a/03, 194b/04, 197b/16, 198b/02, 200b/15, 200b/17, 207a/04, 207b/04, 209b/03, 209b/04, 209b/14, 209b/16, 213b/10, 220a/02

b.+ den 065a/11, 068a/16, 082a/06, 101b/04, 140a/08, 141a/11, 144a/01, 161b/06, 184b/17, 198b/03, 209b/01, 212b/17, 213b/11, 216a/06

b.+ e 002b/10, 009b/06, 009b/09, 009b/10, 030b/20, 044b/02, 051b/19, 053b/17, 055b/08, 058b/08, 065b/07, 074b/16, 088a/01, 088a/21, 089b/07, 093b/18, 118b/11, 134b/06, 141a/02, 141a/09, 160a/03, 169a/11, 197b/18, 198b/01, 207a/14, 207b/06, 207b/07, 207b/08, 208a/16, 208b/11, 209a/20, 213b/07, 216b/04

b.+ i 051b/01, 134a/21, 151a/06, 209b/14

b.+ ler 021a/21ler, b.+ lerile 140a/14

b.+ üm 011a/06, 032b/07, 051a/21, 055b/01, 057a/15, 058a/04, 072a/11, 087a/06, 091b/10, 101b/03, 115b/20, 124b/18, 133b/21, 134b/16, 134b/17, 141a/12, 148a/21, 164b/13, 173b/21, 180a/16, 186b/13, 193b/15, 197a/10, 197b/19, 201b/07, 206b/21, 207a/01, 207a/02, 207a/13, 209a/19, 212b/17, 213b/09, 213b/12, 216a/09, 216b/07, 220b/20

b.+ ile 045a/07

b.+ le 053b/16, 198b/01, 206b/18, 207a/15, 216a/06

biz [Tr.] Bez.

b. 140a/12, 188a/18

b.+den 027b/01, 140a/04

b.+e 014a/14, 140b/10

b.+lere 014b/11

b.+ lerile 135b/15

bî-zār [Far.+Far.] Bıkımsı, bezgin.

b.+ ıdı 052b/05

bî-zār ol- [Far.+Tr.] Bıkırmak, bezmek.

b.- up 168b/02

bi'z-zarūrî [Ar.+Ar.] İster istemez, mecburen.

b. 067a/15, 088a/18, 094a/02, 100b/18, 212a/13, 222b/15

bi'z-zāt [Ar.+Ar.] Kendi, şahsen.

b. 042b/16, 073b/13, 080a/21, 086a/15, 098b/14, 118b/04, 124a/12, 138a/02, 138b/10, 155a/17, 162b/21, 163a/04, 171a/15, 184b/15, 191a/08, 191a/12, 192a/02, 212b/20, 213b/16

boğ- [Tr.] 1. Nefessiz bırakarak öldürmek. 2. Suyun altında bırakmak.

b.- ar 136b/11

b.- ar mı 115b/04

b.- dı 096a/05

boğaz [Tr.] 1. İki sarp dağ arasındaki dar geçit, derbent. 2. Boynun ön ve yan kısmı.

b.+ ın 070a/03

b.+ lara 171b/20
b.+ larına 019a/04
b.+ larından 120b/03, 120b/08, 121b/10, 121b/21, 195b/05
boğazla- [Tr.] Bir canlıyı boğazını kesmek suretiyle öldürmek.
b. 024a/02
b.- dı 071a/18
b.- duğı 029b/19
b.- mağ 070a/02
b.- rdi 070a/04
b.-rlar 023b/03, 023b/04, 023b/06, 023b/07
b.+ laya 029b/16
b.- yup 023b/09, 023b/10, 023b/11195a/09, 223b/16
boğazlan- [Tr.] Boğazı kesilerek öldürülmek.
b.- an 023b/12
b.- miş 201b/11
b.- up 201b/14
boğul- [Tr.] Havasız kalarak ölmek.
b.- up 014a/20
b.- ur 068a/07, 128a/17
boğul- [Tr.] (bk. boğul-)
b.- dılar 068a/05
bol [Tr.] Alışılmıştan fazla, çok.
b. 167a/16, 191a/17
bolluk [Tr.] Fazlalık, bereket.
b. 218a/17
boncuk [Tr.] Çeşitli madenlerden yapılan ortası delikli yuvarlak süs aracı, boncuk.
b.+ dur 013a/13
borānī [Far.] Etli ve sebze bir yemek türü.
b. 084a/15, 129a/10
borc [Tr.] Birine geri verilmesi gereken şey, takıntı.
b.+ ın 101a/06
b.+ ından 069b/08
b.+ ların 101a/07
borçlı [Tr.] Borcu olan kimse.
b.+ laruñ 101a/05
borclu [Tr.] Borcu olan kimse.
b. 069b/07
borı [Tr.] Üfürülerek çalınan bir tür müzik aleti.
b. 027a/18
bôstān [Far.] Sebze bahçesi.
b. 126b/01, 191a/18
b.+ ı 132b/07
b.+ lar 166a/09, 170b/09
b.+ larını 133a/05
bôstāncı [Far.+Tr.] Bostan yetiştiren kimse.
b.+ dan 010b/02
b.+ laruñ 132b/05
b.+ sı 185b/21, 186a/02
b.+ ya 010b/02
bôstāncılık [Far.+Tr.] Bostan yetiştirme ve satma işi.
b. 186a/01
bosun [Tr.] Pos.
b.+ ları 153a/11
boş [Tr.] Dolu olmayan, boş.
b. 135b/04
boşal- [Tr.] İçindeki dökülerek boş duruma gelmek.
b.- miş 173b/02
boşan- [Tr.] Bir şeyin dışına doğru akmak.
b.- ur 132b/01
boşandur- [Tr.] Çözmek, açılmasını sağlamak.
b.- dum 224b/01
boy [Tr.] Tabanla tepe noktası arasındaki uzaklık, uzunluk.
b.+ ı 070a/11, 161b/01, 162a/16, 163a/02, 186a/07
b.+ ın 161b/20
b.+ ınca 172b/11
b.+ ları 153a/11, 161b/21
boyan- [Tr.] Erişmek, ulaşmak.
b.- dı 084b/10
boyu [Tr.] Boyu uzun olan.
b. 199a/17, 207b/14
boy(u)n [Tr.] 1. İnsan ve hayvanlarda kafa ile bedeni bağlayan bölüm.
b.+ ı 015a/16, 029b/11, 075b/09, 126b/07
b.+ ın 027b/11, 210b/03, 224b/08

b.+ ına 014a/05, 058b/18, 089a/21, 099a/14, 129a/05, 136b/10
b.+ ında 099a/17
b.+ ındaki 058b/19
b.+ ından 145b/04
boynuz [Tr.] Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaklı maddeden sert ve sivri çıkıntı.
b. 127a/09
b.+ ı 058b/16, 188b/11
b.+ ınuñ 058b/07
b.+ ları 199b/06
b.+ lu 032a/20, 047a/08
b.+ um 033b/04
boz- [Tr.] 1. Bir şeyi işlemez duruma getirmek, düzenini karıştırmak. 2. Hükümsüz duruma getirmek.
b.- an 048b/16
b.- ar 014a/08, 046a/02
b.- ardı 145b/15
b.- arsa 115b/13
b.- ayın 131a/06
b.- dı 001b/09, 016b/05, 025a/06, 084a/06, 124b/10, 145b/16, 181b/10, 223a/02, 226a/21
b.- dılar 208b/01, 221a/12, 229b/05
b.- duqların 212b/03
b.- dum 083a/05
b.- ıcağ 227b/04
b.- ı virtip 045b/10
b.- miş 016a/04
b.- mışlar 152b/06
b.- up 031b/01, 148b/13, 229b/08
bozdur- [Tr.] Bozulmasını sağlamak.
b.- dı 150a/07, 157a/19
b.- up 170b/21
bozul- [Tr.] Bozuk duruma gelmek.
b.- am 144b/09
b.- dı 111a/07, 115a/06, 119a/04, 226a/11
b.- madın 145b/08
b.- miş 128b/16, 132b/09, 142a/17
b.- mışdur 193b/18, 198b/11, 227a/01
b.- sa 028b/05, 115a/02, 115a/05
b.- up 044a/02, 120a/09, 216b/10
b.- urın 144b/09
bozulma- [Tr.] Bozuk duruma gelmemek, düzgün kalmak.
b.- mışdur 142a/17
b.- ya 115b/12
b.- yup 132a/03
b.- z 001b/14
bozma- [Tr.] Bozulmasına, hükümsüz duruma gelmesine neden olmamak.
b.- dı 231b/18
b.- yasin 209b/15
b.- yınca 001b/14
b.- zdı 017b/11
bozuğ [Tr.] Bozulmuş olan.
b. 115a/07
bögrek [Tr.] Böbrek.
b.+ inden 126a/11
b.+ ler 129a/08
bögrilce [Tr.] Bir tür fasulye, börtilce.
b.+ den 166b/06
böl- [Tr.] Bütünü parçalara ayırmak.
b.- diler 149b/05
b.- düği 225b/11
b.- mişler 149b/12
b.- üp 059b/15, 225b/11
bölin- [Tr.] Parçalara ayrılmak.
b.- ür 085b/17, 122a/04, 123a/12
bölük [Tr.] 1. Bütünden ayrılmış olan parça. 2. Belirsiz sayıda varlık.
b. 023b/15, 031a/15, 033a/19, 044a/19, 049b/15, 052a/05, 059b/04, , 060a/05, 067b/08, 118a/17, 119b/13, 120a/01, 122b/19, 125b/13, 144b/20, 158a/13, 169b/09, 169b/13, 178a/02, 178a/11, 192a/15, 219b/14
b.+ de 149b/05
b.+ dür 172b/10, 189a/04

b.+ e 060a/04, 060a/05, 123a/12, 123a/14
b.+ i 119b/13, 122a/04, 122a/06, 123a/12, 123a/13, 169b/09, 169b/10, 172b/10, 192a/14, 195b/03, 219b/16, 219b/21
b.+ idür 123a/13
b.+ in 031a/15, 031a/16, 059b/04, 059b/05, 059b/06, 059b/16
b.+ ine 023b/15, 119b/14, 189a/04, 219b/14
b.+ ün 122a/05, 122a/09
bölük bölük [Tr.] Parça parça.
b. 059b/12, 169a/05, 169a/07, 200a/07
böyle [Tr.] Bu şekilde, bunun gibi.
b. 005b/13, 007a/10, 007b/02, 021b/19, 025a/03, 038b/20, 059a/02, 082a/12, 105b/21, 115a/18, 120b/07, 125a/11, 125b/07, 134b/04, 134b/10, 140b/13, 141b/14, 142b/03, 143a/04, 143a/12, 146a/06, 147a/14, 147b/09, 153b/06, 158a/21, 158b/03, 160a/18, 164b/19, 171b/14, 173b/05, 173b/11, 174b/03, 181a/07, 181a/09, 181a/12, 185a/17, 185b/18, 186a/13, 189a/19, 191a/21, 206b/15, 209a/20, 220a/07, 225b/01, 225b/18, 230a/12, 230a/18, 231a/19
b.+ dür 017a/01, 131a/10, 168b/07, 230b/19
b.+ yidi 116b/07, 120a/16, 151a/17, 175b/15
bre [Yun.] 'Be, hey' anlamında bir seslenme ünlemi.
b. 067b/12
bu [Tr.] Yer olarak yakında olan varlık ya da yakında yapılmış işi, eylemi işaret eder.
b. 001b/01, 001b/02, 001b/05, 002a/02, 002a/03, 002a/06, 002a/20, 002b/14, 002b/16, 002b/17, 002b/20, 003a/15, 003b/03, 003b/14, 004a/01, 004a/08, 004a/12, 004b/05, 004b/06, 004b/08, 004b/09, 004b/13, 004b/21, 005a/06, 005a/10, 005a/13, 005a/14, 005b/01, 005b/03, 005b/05, 005b/09, 005b/17, 005b/20, 005b/21, 006a/06, 006a/16, 006b/09, 006b/17, 006b/20, 007a/04, 007a/06, 007a/07, 007a/14, 007a/19, 007b/05, 007b/07, 008a/05, 008a/08, 008a/20, 008b/02, 008b/03, 008b/21, 009a/01, 009a/07, 009a/09, 009a/10, 009a/17, 009b/06, 009b/07, 009b/14, 009b/16, 009b/17, 009b/18, 009b/20, 009b/21, 010a/01, 010a/02, 010a/07, 010b/03, 010b/05, 010b/06, 010b/14, 010b/17, 010b/20, 011a/03, 011a/08, 011a/10, 011a/12, 011b/05, 011b/07, 011b/09, 011b/10, 011b/11, 011b/17, 012a/03, 012a/19, 012b/01, 012b/03, 012b/04, 012b/17, 012b/19, 013a/01, 013b/02, 014a/04, 014b/07, 014b/12, 014b/14, 014b/21, 015a/03, 015a/05, 015a/09, 015a/10, 015a/13, 015a/20, 015b/01, 015b/05, 015b/07, 015b/08, 015b/21, 016a/01, 016a/10, 016b/05, 016b/07, 016b/10, 016b/19, 017a/17, 017a/19, 018a/10, 018a/11, 018a/14, 018a/16, 018a/18, 018a/20, 018b/02, 018b/03, 018b/05, 018b/06, 018b/13, 018b/15, 019a/05, 019a/11, 019a/16, 019a/17, 019b/11, 019b/14, 019b/21, 020a/03, 020a/04, 020a/12, 020a/13, 020a/17, 020a/18, 020b/01, 020b/09, 020b/13, 020b/15, 020b/17, 020b/19, 021a/01, 021a/07, 021a/08, 021a/09, 021b/13, 021b/16, 022a/04, 022a/05, 022a/06, 022a/18, 022a/21, 022b/08, 022b/13, 023a/14, 023b/01, 023b/03, 023b/12, 023b/13, 023b/18, 023b/19, 025a/05, 025a/11, 025a/16, 025a/18, 025b/02, 025b/04, 025b/06, 025b/13, 025b/17, 026a/01, 026a/06, 026a/07, 026a/08, 026a/11, 026a/16, 026a/18, 026b/04, 026b/09, 026b/11, 026b/16, 026b/20, 027a/04, 027a/07, 027a/12, 027b/13, 027b/16, 028a/01, 028a/04, 028a/13, 028a/17, 028a/18, 028a/20, 028b/05, 028b/11, 028b/20, 028b/21, 029a/04, 029a/05, 029a/13, 029b/05, 030b/01, 030b/12, 030b/15, 030b/19, 031a/08, 031a/11, 031a/14, 031b/08, 031b/11, 031b/17, 032a/03, 032a/05, 032a/06, 032a/09, 032a/10, 032a/14, 032a/16, 032a/17, 032a/18, 032a/19, 032a/20, 032b/05, 032b/06, 032b/07, 032b/11, 033a/10, 033a/12, 033a/15, 033b/02, 033b/13, 033b/21, 034a/03,

034a/13, 034a/14, 034a/21, 034b/13, 034b/17, 035a/10, 035a/17, 036a/01, 036a/07, 036a/12, 036b/10, 036b/14, 036b/20, 037a/07, 037a/14, 037a/17, 037b/09, 037b/17, 037b/19, 038a/01, 038a/04, 038a/13, 038a/19, 038b/03, 038b/12, 039a/01, 039a/02, 039a/03, 039a/10, 039a/12, 039b/14, 039b/15, 039b/16, 039b/17, 039b/18, 039b/19, 040a/03, 040a/05, 040a/09, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 040b/11, 040b/16, 041a/05, 041a/07, 041a/08, 041a/09, 041a/11, 041a/12, 041a/15, 041b/09, 041b/20, 042a/06, 042a/11, 042a/12, 042b/05, 043a/04, 043a/09, 043a/13, 043b/01, 043b/06, 043b/07, 044a/03, 044a/10, 044a/11, 044b/02, 044b/06, 044b/09, 044b/20, 045b/12, 045b/19, 045b/21, 046a/12, 046b/04, 047a/03, 047a/09, 047a/16, 047a/17, 047b/01, 047b/18, 048a/02, 048a/19, 048b/06, 048b/12, 048b/14, 049a/01, 049a/02, 049a/08, 049a/19, 049b/11, 049b/15, 049b/17, 050a/01, 050a/06, 050a/07, 050a/08, 050a/10, 050a/12, 050a/19, 051a/09, 051a/21, 052a/04, 052a/17, 052b/02, 052b/09, 052b/10, 053a/02, 053a/15, 053a/16, 053b/05, 053b/11, 053b/16, 053b/18, 053b/19, 054a/11, 054a/12, 054b/04, 054b/11, 054b/13, 054b/14, 054b/18, 055a/04, 055a/10, 055a/13, 055a/15, 055a/16, 055a/17, 055a/18, 055b/10, 056a/04, 056a/11, 056a/14, 056a/17, 056b/13, 057a/06, 057a/12, 057a/18, 057a/19, 057b/03, 057b/04, 057b/09, 057b/10, 057b/11, 057b/18, 057b/19, 058a/01, 058a/04, 058b/03, 058b/05, 058b/08, 059a/09, 059a/17, 059b/06, 059b/11, 060a/01, 060a/16, 060b/03, 060b/06, 060b/16, 061a/05, 061a/06, 061a/09, 061a/13, 061b/05, 061b/07, 061b/11, 061b/14, 062a/08, 062a/17, 062a/19, 063a/09, 063a/12, 063a/17, 063a/18, 064a/04, 065a/04, 065a/13, 065b/06, 066a/13, 066a/19, 066b/01, 066b/06, 066b/12, 066b/17, 067a/08, 067b/08, 067b/16, 067b/19, 068a/13, 068b/05, 068b/12, 068b/14, 068b/19, 068b/20, 069a/05, 069b/20, 070b/02, 070b/08, 070b/17, 071a/02, 071a/14, 071a/21, 071b/03, 071b/08, 071b/10, 071b/15, 071b/17, 072a/04, 072a/06, 072a/11, 072a/14, 072a/16, 072a/21, 072b/05, 073a/04, 073a/10, 073a/17, 073a/19, 073b/10, 073b/16, 073b/20, 074a/12, 074a/14, 074a/15, 074b/05, 074b/07, 074b/10, 074b/12, 075a/09, 075a/13, 075b/01, 075b/03, 075b/04, 075b/05, 075b/06, 075b/11, 075b/13, 075b/15, 076a/07, 076b/01, 076b/02, 076b/03, 076b/04, 076b/06, 076b/07, 076b/12, 076b/19, 077a/08, 077a/15, 077a/16, 077b/01, 077b/04, 077b/07, 077b/09, 077b/14, 077b/16, 077b/17, 077b/20, 078a/01, 078a/02, 078b/19, 079a/03, 079a/05, 079a/06, 079a/12, 079b/10, 080a/16, 080a/18, 080a/20, 080b/14, 080b/21, 081a/21, 081b/07, 081b/11, 081b/16, 082a/04, 082a/17, 082a/20, 082b/09, 082b/10, 082b/15, 083a/12, 083a/14, 083a/18, 083a/21, 083b/08, 083b/19, 083b/21, 084a/05, 084a/18, 084b/03, 084b/06, 084b/10, 084b/12, 084b/21, 085a/02, 085a/15, 085a/16, 085a/19, 085a/21, 085b/09, 085b/12, 085b/15, 085b/18, 086a/19, 086b/04, 086b/19, 086b/21, 087a/05, 087a/12, 087a/13, 087a/14, 087a/16, 087b/02, 087b/10, 087b/15, 087b/18, 088a/02, 088a/04, 088a/06, 088a/07, 088a/14, 088a/20, 088b/06, 088b/08, 088b/16, 088b/19, 088b/21, 089a/03, 089a/14, 089b/08, 089b/09, 089b/10, 089b/18, 090a/14, 090b/21, 091a/03, 091a/13, 091b/08, 091b/10, 091b/14, 091b/19, 092a/06, 092b/04, 092b/06, 092b/09, 092b/15, 093a/11, 093b/06, 093b/09, 093b/13, 093b/21, 094a/04, 094a/07, 094a/14, 094a/20, 094a/21, 094b/05, 094b/06, 094b/07, 094b/16, 094b/18, 094b/21, 095a/01, 095a/02, 095a/08, 095a/12, 095a/15, 095a/18, 095a/21, 096a/02, 096a/14, 096a/21, 096b/15, 096b/20, 097a/01, 097a/16,

097a/17,	097b/04,	097b/07,	097b/09,	097b/11,	146a/21,	146b/04,	146b/06,	146b/08,	146b/09,
097b/17,	097b/18,	097b/20,	097b/21,	098a/06,	146b/10,	147a/02,	147a/03,	147a/06,	147a/11,
098a/15,	098a/16,	098a/21,	098b/04,	098b/17,	147a/13,	147a/15,	147a/21,	147b/05,	147b/08,
099a/15,	099a/20,	099b/01,	099b/02,	099b/10,	147b/12,	147b/15,	147b/16,	148a/01,	148a/03,
100a/11,	100a/18,	100b/18,	101a/02,	101a/03,	148a/05,	148a/10,	148a/14,	148a/21,	148b/06,
101a/14,	101a/18,	101a/20,	101a/21,	101b/01,	148b/19,	148b/20,	149a/04,	149a/12,	149a/13,
101b/03,	101b/04,	101b/13,	101b/15,	101b/19,	149a/20,	149b/05,	149b/11,	149b/12,	150a/02,
101b/20,	102a/02,	102a/05,	102a/07,	102a/09,	150b/06,	150b/09,	150b/10,	150b/13,	151b/07,
102a/15,	102a/17,	102a/19,	102a/21,	102b/21,	151b/09,	151b/17,	151b/18,	152a/07,	152a/11,
103a/01,	103a/11,	103a/18,	103a/21,	103b/01,	152b/02,	152b/04,	152b/10,	152b/11,	152b/12,
103b/11,	104a/01,	104a/05,	104a/09,	104a/13,	152b/13,	152b/14,	152b/15,	153a/09,	153a/13,
104b/01,	104b/02,	104b/05,	104b/10,	104b/16,	153a/20,	153a/21,	153b/05,	153b/10,	153b/12,
104b/20,	105a/04,	105a/09,	105a/10,	105b/07,	153b/13,	154a/05,	154a/06,	154a/10,	154a/11,
105b/17,	105b/21,	106a/08,	106a/12,	106a/13,	154a/14,	154a/16,	154b/05,	154b/08,	154b/09,
106a/16,	106a/17,	106b/01,	106b/05,	106b/07,	154b/15,	154b/16,	154b/19,	155a/03,	155a/10,
106b/10,	106b/12,	106b/16,	106b/19,	106b/20,	155a/11,	155a/13,	155b/07,	155b/08,	155b/13,
106b/21,	107a/13,	107a/16,	107b/01,	107b/03,	155b/17,	155b/18,	155b/19,	155b/20,	155b/21,
107b/18,	108a/02,	108a/10,	108a/17,	108a/18,	156a/01,	156a/02,	156a/03,	156a/05,	156a/07,
108a/20,	108b/02,	108b/09,	108b/15,	108b/17,	156a/09,	156a/10,	156a/19,	156a/21,	156b/01,
109a/10,	109a/17,	109a/19,	109b/03,	109b/08,	156b/03,	156b/07,	156b/17,	156b/18,	157a/03,
110a/02,	110a/10,	110b/06,	110b/08,	110b/11,	157a/04,	157a/10,	157a/18,	157b/05,	157b/09,
110b/16,	111a/01,	111a/06,	111a/10,	111b/01,	157b/11,	157b/14,	157b/15,	157b/16,	157b/20,
111b/04,	111b/06,	112a/03,	112a/16,	112a/17,	158a/21,	158b/04,	159a/04,	159a/14,	159a/16,
112b/13,	112b/20,	113a/03,	113a/08,	113a/12,	159a/21,	160a/02,	160a/03,	160a/08,	160a/15,
113a/13,	113a/14,	113a/18,	113a/19,	113a/21,	160b/01,	160b/02,	160b/09,	160b/10,	160b/12,
113b/01,	113b/07,	113b/10,	113b/11,	113b/12,	160b/20,	161a/01,	161a/03,	161a/07,	161a/12,
113b/15,	113b/16,	114a/03,	114a/09,	114a/21,	161a/18,	161b/15,	162a/17,	162b/02,	162b/04,
114b/11,	114b/17,	115a/01,	115a/11,	115a/13,	162b/05,	162b/06,	162b/08,	162b/10,	162b/20,
115a/17,	115a/19,	115a/20,	115b/01,	115b/07,	163a/02,	163a/15,	163a/16,	163b/07,	163b/08,
116a/02,	116a/04,	116a/14,	116a/17,	116b/01,	163b/10,	163b/11,	163b/14,	163b/15,	163b/18,
116b/03,	116b/04,	117a/13,	117b/03,	117b/04,	163b/20,	164a/07,	164a/09,	164a/16,	164b/05,
117b/08,	118a/12,	118a/20,	118b/11,	119b/16,	164b/06,	164b/19,	164b/21,	165a/04,	165a/10,
119b/19,	120a/01,	120a/11,	120a/18,	120a/19,	165a/11,	165a/13,	165a/15,	165a/19,	165b/01,
120b/05,	120b/12,	120b/14,	120b/15,	120b/19,	165b/08,	165b/14,	165b/15,	165b/16,	166b/12,
120b/21,	121a/11,	121a/14,	121a/21,	121b/01,	166b/14,	166b/15,	166b/18,	166b/19,	166b/20,
121b/03,	121b/13,	121b/16,	122a/05,	122a/08,	167a/12,	167a/16,	167a/17,	167b/05,	167b/11,
122a/14,	122a/19,	122b/01,	122b/02,	122b/06,	167b/13,	167b/18,	168a/11,	168a/14,	168b/02,
122b/16,	122b/19,	123a/03,	123a/04,	123a/12,	168b/05,	168b/07,	168b/12,	168b/13,	168b/15,
123a/13,	123a/14,	123b/13,	123b/18,	123b/20,	169a/06,	169a/16,	169a/17,	169a/18,	169a/19,
124a/04,	124a/12,	124a/15,	124a/17,	124a/18,	169a/21,	169b/01,	169b/07,	169b/13,	169b/18,
124a/19,	124b/06,	124b/09,	124b/14,	124b/17,	169b/20,	170a/01,	170a/04,	170a/18,	170a/19,
124b/20,	125a/03,	125a/04,	125a/06,	125a/13,	170b/01,	170b/05,	170b/09,	170b/13,	170b/14,
125a/20,	125b/06,	125b/08,	125b/11,	125b/12,	170b/16,	170b/19,	171a/02,	171a/13,	171b/17,
125b/20,	126a/06,	126b/03,	126b/08,	127a/01,	171b/21,	172a/02,	172a/03,	172a/07,	172a/09,
127a/10,	127b/03,	128a/01,	128a/16,	128b/12,	172a/11,	172a/12,	172a/18,	172b/01,	172b/02,
128b/16,	129a/12,	129a/14,	129a/15,	129a/18,	172b/04,	172b/08,	172b/09,	172b/10,	172b/11,
129b/02,	129b/05,	129b/07,	129b/17,	129b/19,	172b/14,	172b/17,	172b/18,	173a/04,	173a/10,
130a/06,	130a/07,	130a/16,	130a/19,	130a/21,	173a/12,	173a/19,	173a/20,	173b/08,	173b/09,
130b/01,	130b/02,	130b/06,	130b/13,	130b/15,	173b/13,	173b/18,	174a/06,	174a/07,	174a/12,
130b/17,	130b/19,	130b/21,	131a/06,	131a/08,	174a/13,	174a/14,	174a/17,	174a/19,	174a/20,
131a/09,	131a/15,	131b/15,	132a/01,	132a/06,	174a/21,	174b/14,	175a/05,	175a/09,	175a/10,
132a/16,	132b/01,	132b/03,	132b/06,	132b/07,	175a/14,	175a/16,	175a/17,	175a/19,	175a/20,
132b/15,	132b/21,	133a/07,	133a/08,	133a/10,	175a/21,	175b/09,	175b/12,	176a/03,	176a/13,
133a/12,	133a/13,	133a/14,	133a/15,	133a/17,	176a/16,	176a/17,	176a/18,	176a/19,	176a/20,
133a/20,	133b/02,	133b/04,	133b/06,	134a/04,	176a/21,	176b/07,	176b/18,	177a/02,	177a/12,
134a/08,	134b/01,	134b/05,	134b/07,	134b/08,	177a/18,	177a/20,	177b/02,	177b/03,	177b/13,
134b/11,	134b/12,	134b/16,	134b/17,	135a/02,	177b/17,	177b/18,	177b/20,	177b/21,	178a/20,
135a/07,	135a/11,	135a/18,	135b/02,	135b/05,	178b/02,	178b/06,	178b/16,	178b/17,	178b/19,
135b/08,	136a/06,	136a/14,	136a/17,	136a/21,	179a/09,	179a/20,	179a/21,	179b/12,	179b/13,
136b/06,	136b/14,	136b/15,	136b/20,	137a/01,	179b/14,	179b/18,	179b/19,	180a/06,	180a/07,
137a/05,	137a/09,	137a/13,	137a/17,	137b/03,	180a/11,	180a/20,	180b/01,	180b/02,	180b/03,
137b/13,	138a/03,	138a/09,	138b/10,	138b/20,	180b/04,	180b/05,	180b/06,	180b/07,	180b/12,
139a/01,	139a/02,	139a/12,	139a/14,	139b/03,	180b/14,	180b/17,	180b/19,	181a/06,	181a/07,
139b/07,	139b/10,	139b/15,	139b/16,	139b/19,	181a/12,	181b/05,	181b/19,	182a/03,	182a/05,
139b/20,	140a/10,	140a/11,	140a/14,	140a/17,	182a/06,	182a/07,	182a/13,	182a/15,	182b/09,
140b/03,	140b/13,	140b/14,	140b/15,	140b/17,	182b/16,	182b/20,	182b/21,	183a/02,	183a/06,
140b/18,	140b/20,	141a/02,	141a/07,	141a/18,	183a/09,	183a/17,	183a/18,	183a/19,	183b/04,
141a/19,	141b/04,	141b/05,	141b/06,	141b/11,	184a/05,	184b/06,	184b/08,	184b/09,	184b/12,
141b/18,	141b/20,	142a/02,	142a/05,	142a/06,	184b/13,	184b/17,	184b/21,	185a/02,	185a/03,
142a/08,	142a/13,	142a/18,	142b/08,	142b/09,	185a/04,	185a/05,	185a/07,	185a/10,	185a/11,
142b/10,	142b/12,	142b/16,	142b/17,	142b/20,	185a/16,	185a/17,	185a/20,	185a/21,	185b/03,
143a/02,	143a/03,	143a/12,	143a/21,	143b/02,	185b/04,	185b/09,	185b/11,	185b/14,	185b/16,
143b/03,	143b/15,	143b/18,	143b/20,	144a/01,	185b/18,	185b/19,	186a/02,	186a/03,	186a/04,
144b/06,	144b/08,	144b/10,	145a/05,	145a/06,	186a/08,	186a/12,	186a/13,	186a/16,	186a/20,
145a/07,	145a/12,	145a/15,	145b/04,	145b/06,	186a/21,	186b/01,	186b/03,	186b/05,	186b/11,
145b/13,	146a/01,	146a/08,	146a/17,	146a/20,	186b/15,	186b/19,	186b/21,	187a/05,	187a/06,

010a/08, 010a/09, 014a/07, 015b/09, 017a/05,
 018b/08, 020a/15, 022a/02, 025a/06, 027b/19,
 029b/12, 030b/10, 033b/06, 037a/06, 041a/12,
 041b/11, 043a/01, 046b/07, 049a/12, 049a/20,
 050a/07, 050b/12, 052b/08, 052b/09, 054a/19,
 054b/16, 055a/03, 055b/09, 055b/14, 059a/04,
 062a/21, 068b/03, 068b/15, 071b/10, 072a/19,
 073b/13, 075a/14, 075b/19, 078b/09, 082b/11,
 086a/12, 087a/04, 087b/12, 089a/08, 089b/06,
 089b/11, 089b/15, 090a/05, 093a/10, 093b/10,
 094a/10, 095a/17, 095a/19, 096a/08, 096a/19,
 097a/15, 101a/03, 101b/20, 102b/15, 104a/08,
 104b/07, 105b/20, 106a/04, 108b/05, 113b/12,
 115b/10, 117a/04, 117b/07, 118b/09, 119a/07,
 119a/09, 122b/10, 123a/20, 123b/20, 124a/14,
 124a/15, 124a/16, 125b/15, 125b/19, 130b/09,
 131a/17, 132b/18, 132b/20, 133a/08, 133b/07,
 134a/07, 134b/13, 137b/21, 138a/16, 138b/08,
 140b/04, 140b/08, 140b/15, 141a/05, 141a/07,
 142a/04, 143b/18, 143b/20, 143b/21, 145b/17,
 147a/10, 147a/13, 148a/11, 151b/16, 151b/17,
 152b/06, 154a/03, 156b/08, 156b/14, 157a/03,
 157b/19, 159a/03, 159a/13, 159b/11, 159b/12,
 160a/15, 160a/17, 160a/18, 160b/15, 161a/05,
 163a/04, 163a/14, 165b/14, 168a/17, 170a/09,
 173a/10, 173a/11, 173b/12, 173b/16, 175b/04,
 178a/18, 180b/07, 182a/18, 183a/04, 183b/02,
 183b/17, 185b/18, 186b/16, 187b/01, 187b/10,
 188b/08, 189b/18, 190b/12, 191a/09, 191a/10,
 192a/07, 192a/20, 192b/08, 193b/06, 194a/17,
 194b/04, 195a/08, 196b/21, 197b/18, 197b/19,
 198a/16, 205a/12, 206a/12, 207a/08, 208b/12,
 208b/13, 209a/01, 209b/05, 209b/06, 211b/12,
 211b/13, 215a/18, 216a/04, 217a/09, 217b/08,
 219b/01, 220a/02, 220a/17, 220a/19, 220b/19,
 221b/12, 226a/02, 227a/11, 229a/19, 229b/02
 b.+ nlar 004b/05, 006a/16, 008a/04, 015b/10,
 021a/04, 023b/04, 023b/06, 023b/07, 023b/08,
 023b/10, 023b/11, 026b/09, 045a/04, 045b/01,
 046b/10, 050a/10, 055b/08, 059a/03, 060a/03,
 069a/01, 070a/05, 071b/14, 075a/12, 088b/06,
 089b/10, 105a/16, 114b/11, 114b/14, 114b/18,
 119a/13, 122b/20, 126a/18, 130a/20, 133b/20,
 137a/03, 139b/06, 142b/09, 144b/04, 144b/05,
 146a/18, 147b/04, 148a/18, 150a/16, 150b/10,
 159a/06, 164a/18, 167b/15, 172a/21, 172b/06,
 174a/20, 174a/21, 180b/09, 182b/10, 186a/01,
 186a/13, 186a/15, 186a/18, 186a/19, 186b/01,
 194a/19, 194b/21, 197b/12, 199a/19, 203a/15,
 203b/20, 205b/14, 205b/17, 206a/02, 206a/19,
 207a/09, 207b/06, 209a/20, 209b/07, 213b/03,
 215a/11, 217b/03, 219a/21, 221a/08, 223b/16,
 226b/10, 228b/20
 b.+ nlara 005a/07, 044b/20, 045a/03, 060a/04,
 060a/05, 066b/21, 090a/17, 096b/17, 114b/19,
 118b/01, 127b/17, 136a/08, 152b/13, 174a/01,
 181a/02, 192b/10, 205a/18, 207b/03, 219b/17
 b.+ nlarda 067a/01, 133b/19, 219b/07
 b.+ nlardan 004b/04, 007b/18, 012a/17, 015b/07,
 017a/08, 018a/04, 019b/05, 025a/06, 028b/06,
 028b/12, 029a/21, 030a/17, 031b/04, 034b/04,
 040a/09, 041b/20, 045a/03, 045b/05, 048a/19,
 051a/08, 059a/13, 060a/04, 060a/06, 069b/19,
 070a/04, 076a/17, 080a/01, 083b/19, 084a/06,
 087a/10, 091b/10, 094b/09, 100b/13, 101a/11,
 107a/15, 107a/19, 114a/05, 114b/13, 115b/05,
 115b/18, 118a/16, 119a/15, 121a/17, 126a/02,
 132b/11, 134b/11, 136a/01, 136a/04, 138a/15,
 138b/14, 141a/16, 144b/05, 145a/14, 145a/18,
 145a/20, 147b/05, 150a/20, 158a/18, 161a/13,
 161b/12, 166a/05, 173a/03, 173b/14, 174b/15,
 175b/02, 178b/20, 181b/06, 182b/10, 186a/02,
 186a/03, 187b/13, 188b/19, 199a/14, 199b/16,
 206a/17, 210a/09, 222a/04
 b.+ nlardur 177a/17
 b.+ nları 013b/04, 019a/13, 031a/09, 044b/21,

045a/01, 045a/02, 055b/07, 059a/16, 065a/20,
 068b/21, 092a/07, 114b/09, 114b/18, 114b/20,
 119a/15, 133b/19, 133b/20, 134a/01, 134a/03,
 136a/03, 137a/11, 137a/12, 150b/04, 153b/14,
 155b/04, 161a/19, 174a/20, 186a/16, 193b/12,
 201b/20, 207b/04, 209b/07, 209b/08, 211b/18,
 212b/09
 b.+ nları 144a/09, 187a/20, 187b/07, 217b/14
 b.+ nları 051a/14, 153a/08, 178b/20, 209b/04
 b.+ nları 004a/04, 005a/03, 027a/05, 027a/08,
 028b/03, 077a/05, 077b/18, 106b/13, 114b/08,
 114b/12, 114b/14, 114b/16, 114b/21, 122b/04,
 132b/02, 133b/11, 133b/18, 136b/03,
 137a/10137a/13, 139b/05, 139b/06, 139b/13,
 145a/19, 146a/17, 147b/03, 166a/05, 172a/21,
 175b/13, 182b/10, 182b/12, 188a/15, 192a/04,
 193b/11, 199a/19, 217b/13
 b.+ nuñ 003b/03, 005b/18, 006b/20, 007b/20,
 008b/17, 011a/13, 013b/12, 013b/13, 013b/15,
 018a/17, 018b/01, 019a/02, 019a/16, 020a/13,
 021a/11, 022a/05, 024b/04, 024b/11, 025a/02,
 026a/14, 027a/02, 027a/03, 027b/18, 028a/04,
 030b/04, 032a/04, 032b/04, 032b/05, 032b/09,
 036a/11, 037b/03, 037b/12, 039b/16, 040b/14,
 044a/07, 046b/15, 047a/01, 047a/02, 048a/16,
 050a/07, 054b/04, 057b/02, 059a/15, 060b/16,
 062b/02, 066a/12, 067b/21, 068b/15, 068b/19,
 071b/09, 071b/19, 075b/06, 075b/09, 076a/16,
 077b/11, 080b/05, 082b/09, 085a/17, 085a/19,
 085b/02, 086b/09, 088b/12, 094a/10, 096b/01,
 096b/03, 097b/03, 097b/05, 097b/13, 100a/09,
 100a/10, 101b/13, 102a/06, 102b/13, 104b/07,
 105a/01, 105a/04, 105b/09, 105b/12, 105b/13,
 106b/08, 108a/13, 110b/15, 110b/16, 113a/11,
 116a/16, 119b/19, 120a/15, 121a/21, 121b/12,
 121b/15, 122b/10, 123a/03, 124b/09, 124b/11,
 125a/03, 125a/05, 126b/05, 127a/14, 127b/16,
 129b/03, 129b/16, 130b/16, 135a/13, 136b/11,
 136b/17, 137b/04, 139b/17, 141a/06, 142a/19,
 142b/08, 143b/07, 143b/10, 144a/17, 145a/02,
 148a/02, 148b/02, 148b/13, 148b/14, 149a/15,
 150a/04, 151b/15, 154a/14, 155b/05, 157b/04,
 160b/17, 161a/03, 161b/14, 164b/12, 165b/17,
 168b/09, 173b/04, 174a/19, 175b/11, 175b/16,
 177a/18, 178a/18, 179b/09, 185a/12, 185a/13,
 185a/14, 185a/18, 185a/20, 185b/01, 186b/04,
 187b/09, 188b/06, 191a/01, 194a/14, 196a/20,
 197b/19, 203b/13, 204a/05, 209a/06, 216a/17,
 218b/13, 223a/01, 223a/05, 226a/13, 227b/20,
 229a/19, 229b/10, 230b/09, 232a/06
 b.+ nuñcün 130b/10
 b.+ nuñcündür 197a/11
 b.+ nuñla 011b/13, 023b/18, 024a/12, 033a/13
 b.+ nuñla 002b/04, 048b/01, 058a/01, 092b/15,
 105b/03, 130a/10, 130a/12, 146a/15, 152b/07,
 172a/17, 178b/03, 180b/18, 186b/13, 190b/17,
 211a/01, 219b/09, 222b/05, 228a/02, 231b/19,
 232b/01
 b.+ yrdı 007a/20, 007b/15, 017a/18, 022b/09,
 023a/16, 024b/08, 028a/02, 028a/12, 031b/15,
 034b/04, 036a/14, 041a/08, 041b/08, 048b/16,
 052b/02, 053a/17, 061b/12, 078a/04, 081b/06,
 089b/02, 092a/01, 093b/02, 094a/11, 100b/07,
 101b/17, 102a/14, 115a/14, 115a/18, 120a/12,
 124b/11, 128b/15, 130a/12, 134a/04, 141a/08,
 148b/15, 150b/01, 151a/08, 154a/14, 176a/12,
 178a/21, 188a/03, 190b/13, 193b/20, 201a/05,
 207a/12, 211b/04, 216b/01, 219a/18, 225b/16,
 226b/08, 229b/16, 230b/12
 b.+ ymıış 183b/15
 b.+ ysa 012b/04
bucağ bucağ [Tr.] Her tarafa.
 b. 231a/16
buçuk [Tr.] Yarım, yarı.
 b. 029b/10, 044a/18, 095b/19, 098a/18, 110b/09,
 158b/07, 158b/08, 158b/09, 166b/03, 169b/20,

171b/09
budağ [Tr.] Ağaç gövdesinde dal olacak yuvarlak boğum, tomurcuk.
 b.+ ları 019b/06
 b.+ larına 019b/06
būdñih [Kpt.] Eski Mısır'da Ramazan ayının adı.
 b. 011b/01
budun [Ö.] Macaristan'ın başkenti Budin.
 b. 114a/06
buğday [Tr.] Ekmek yapımında kullanılan tahıl, buğday.
 b. 101a/04, 101a/05, 166b/05
 b.+ ı 131b/19, 131b/20, 223b/14
 b.+ ıla 133a/13
 b.+ la 131b/18
buğz [Ar.] Düşmanlık besleme, kin.
 b. 048a/11, 084a/18, 146a/09, 200a/08, 220a/13
 b.+ ı 202a/05
buğz id- [Ar.] Düşmanlık beslemek, kin gütmek.
 b.-üp 062a/19
buhār [Ar.] Subuhari sis.
 b.+ ı 029a/01
buhāyire [Ar.] Küçük deniz göl
 b. 137a/16, 165b/01
buhāyire [Ö.] 1. Mısır'da bir şehir ve bucağın adı
 b. 008a/03, , 165a/18, , 165b/12, 222a/15, 223a/02, 231b/09
 b.+ de 165b/04, 222b/04
 b.+ den 169b/06, 223a/08
 b.+ ye 223a/04
buhāyire-i mezkūre [Ar.+Ar.] Adı geçen göl.
 b. 165b/03
buhl id- [Ar.+Tr.] Cimrilik etmek.
 b.-üp 031b/01
buhūr [Far.] Tütsü.
 b. 023b/07, 024a/20, 029b/18043a/11, 136b/19, 146b/01, 192b/15
 b.+ ın 033b/18
 b.+ lar 033a/07, 034b/15, 041a/02, 137a/03, 194b/10
 b.+ larıla 041a/05
buhūrla-[Ar.+Tr.] Tütsülemek.
 b.- rdı 041a/05
 b.- rlarıdı 023b/03, 023b/05, 023b/06
buhūrlat- [Ar.+Tr.] Tütsületmek.
 b.- dı 032b/02
bukağı [Tr.] Bukağı, köstek.
 b. 099a/14, 099a/18
būkır menāresi [Ö.] Eski Mısır'da bir kule.
 b. 150a/13
buḳūl [Ar.] Sebzeler, yeşillikler.
 b.+ ı 171a/21
bul- [Tr.] 1. Arayarak elde etmek. 2. Erişmek. 3. Keşfetmek. 4. Temin etmek, edinmek.
 b.- a 200b/08, 202b/16
 b.- alar 194b/15
 b.- amadı 021b/21, 060b/08, 076a/13, 218a/10
 b.- amadılar 035a/17, 044b/10, 138b/11, 146a/04
 b.- amamışlar 185b/17
 b.- amayup 014b/16, 084b/10, 177b/16
 b.- amaz 022b/12, 198b/02
 b.- an 040a/13
 b.- anı 116a/16
 b.- asın 202a/01
 b.- ayın 006a/07, 173a/01, 202b/13
 b.- dı 007b/15, 014b/13, 014b/20, 014b/21, 022a/06, 026b/13, 026b/17, 033a/09, 051a/15, 059a/05, 059a/08, 059a/11, 060b/09, 060b/17, 089a/17, 097a/02, 122b/16, 141b/05, 142a/03, 142a/13, 166b/04, 193b/05, 201a/18, 204a/12, 220a/16, 229b/21, 231a/02, 231a/15, 231a/16, 231b/05, 231b/20
 b.- dılar 002b/14, 032a/21, 044b/15, 045a/12, 045a/20, 050a/08, 051a/06, 051a/09, 059a/14068a/05, 074a/06, 084b/15, 138b/16, 140b/09, 143a/10, 143b/19, 156a/16, 162b/18, 162b/21, 171a/06, 171a/13, 176b/16, 176b/17, 178a/07, 178a/08, 194b/18, 198b/16

b.- dılarsa 052a/11, 221a/07
 b.- duğün 173a/12
 b.- duğı 015a/04, 059a/07, 059a/14, 060a/20, 077a/18, 116a/15, 127a/13, 155b/06
 b.- duğın 168b/18, 221b/08
 b.- duğına 059a/16
 b.- duğum 004b/18, 184b/14
 b.- duğumı 224b/03
 b.- duğumuz 005a/12, 013b/05, 145a/21, 184b/11, 198b/20
 b.- duğ 125b/07
 b.- duğdan 112b/20
 b.- duğları 051a/10, 059a/02, 092a/14, 144a/03, 178a/12, 222a/21
 b.- duğların 190a/05
 b.- duğlarını 224a/01
 b.- duğlarının 202b/02
 b.- dular 051a/05
 b.- dum 004b/13, 052a/12, 140a/12, 193a/03, 197b/20
 b.- duñ 197b/20
 b.- ıcağ 046b/04, 220b/05
 b.- ımaz 114b/11
 b.- ına 158a/08
 b.- ınca 209b/11
 b.- ı vir 070b/12
 b.- ı virürseñ 161a/02
 b.- mağa 122b/15
 b.- mışdı 016a/13, 226b/15, 227b/11
 b.- mışiken 231b/04
 b.- mışlardur 107a/21, 116a/20, 175b/17
 b.- mışlarıdı 096a/09, 114b/03, 152a/11
 b.- sa 084a/09, 126b/10, 127a/14, 127b/18
 b.- salar 084a/19
 b.- uñ 092a/19
 b.- up 004b/10, 005b/01, 019b/13, 030b/17, 038a/05, 038b/04, 040a/14, 041a/16, 050b/21, 051a/02, 051a/17, 056b/03, 061b/01, 062a/21, 063a/14, 081a/12, 083b/01, 090b/15, 092a/19, 092a/20, 097a/16, 104a/16, 116a/16, 118b/03, 124a/01, 124a/03, 131b/10, 131b/20, 146a/14, 148b/07, 151a/14, 154b/20, 162b/10, 170a/09, 170b/04, 176a/03, 188a/15, 196b/03, 202a/01, 220a/14, 225a/08, 225a/11, 231a/13
 b.- ur 050b/09, 105a/18, 140a/02, 146b/17, 166b/13, 173b/05, 173b/06, 173b/07, 192b/16
 b.- urdı 036b/01, 039b/11, 046a/02, 201b/05
 b.- urduñuz 116b/04, 122b/14
 b.- urıdı 014b/14, 019b/05, 040a/07, 040a/09
 b.- urlar 059a/03, 116a/02, 172a/15
 b.- urlardı 067a/01, 188b/08
 b.- urlarıdı 152b/09
 b.- urlarsa 107b/02
 b.- ursa 126a/01, 165a/15
 b.- ursın 024a/13
 b.- urum 024a/19
 b.- uruz 124b/20, 198b/02
bulağ [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 b. 095a/09
bulan- [Tr.] Karıştırılmak, yoğrulmak.
 b.- sa 128b/18
bulanık [Tr.] Duru ve açık olmayan, bulanık olan.
 b.+ dur 172b/11
bulaşdur- [Tr.] Bulaşma özelliği olan bir şeyi bir başka nesnenin üzerine sürmek; sıvamak; kirletmek.
 b.- up 129a/15
bulaşma- [Tr.] Bulaşma özelliği olan bir şeyi bir başka nesneye deymemesi.
 b.- dı 122b/08
buldur- [Tr.] Bulma işini yaptırmak.
 b.- dı 192a/10, 231a/13
 b.- mağda 201a/15
 b.- mışdı 078a/21
 b.- mışlar 111a/16
 b.- up 046b/12, 093a/11, 111a/13
buldurıl- [Tr.] Başkası tarafından bulunmasını sağlamak.

b.- miş 182b/05
bulgar [Ö.] Bulgar.
 b. 162a/04, 162a/15, 162b/01, 162b/03, 162b/04
 b.+ a 162a/03
 b.+ da 162b/01
bulın- [Tr.] 1. Arama sonucu veya rastlantı olarak elde edilmek. 2. Ortaya çıkarılmak, keşfedilmek. 3. Kanaate varılmak. 4. Sağlanmak, temin edilmek. 5. Bir yerde olmak. 6. Herhangi bir durumda olmak.
 b.- an 006a/19, 116a/11, 118b/11, 118b/12, 119a/14
 b.- anı 162b/19
 b.- dı 082a/08, 090b/10, 111a/17, 131b/02, 139b/03, 139b/09, 142a/02, 143a/09, 143a/13, 143b/15, 150a/21, 161a/06, 161a/07, 161b/11, 161b/12, 166b/08, 168a/14, 182b/14, 209a/01, 210a/09, 210a/19, 210b/01, 215a/16
 b.- dılar 206a/13, 227b/03
 b.- duğunlayın 210a/11
 b.- maş 177a/19
 b.- miş 190b/03
 b.- mişidi 119a/08
 b.- sun 211b/12
 b.- ur 040a/21, 058b/13, 125b/17, 127b/10, 166b/01, 172b/12, 172b/20, 188b/07
bulınma-[Tr.] Bulunmamak.
 b.- dı 092b/08, 096a/20, 108b/03, 140b/11, 162b/20, 205b/18
 b.- mağın 223b/11
 b.- z 014a/01, 094a/21, 132a/05, 133a/03, 144b/02, 223b/15
 b.- zıdı 090b/12
 b.- zıdı 183b/09, 222b/13
bulış- [Tr.] 1. Önceden kararlaştırılmış bir yerde bir araya gelmek; birbirini bulmak. 2. Yanına giderek birini bulmak. 4. Görüşmek, bir araya gelmek.
 b.- alar 053b/08
 b.- alum 053b/09
 b.- dı 204b/20, 230a/20
 b.- dılar 098b/09, 197b/07, 212b/05
 b.- duğı 071b/05, 155a/06
 b.- mağa 086a/09
 b.- mişdur 156b/15
 b.- up 082b/04, 099b/15, 221a/20
 b.- urlar 199b/20
bulışdur [Tr.]- Görüştürmek., bir araya getirmek.
 b.- urdı 086a/09
bulma- 1. Arayarak elde etmemek. 2. Erişmemek. 3. Keşfetmemek. 4. Temin etmemek, edinmemek.-
 b.-dı 048b/06, 218a/13, 226b/21
 b.- dılar 050b/18, 118a/15
 b.- duğı 026b/13, 030b/17
 b.- mişdur 098a/15, 172b/18
 b.- mişidi 082b/15
 b.- ya 035b/20, 043b/05, 137a/04, 189b/13
 b.- yacağın 230b/05
 b.- yıcağ 146a/07
 b.- yup 213b/02
 b.- zlar 154a/03
 b.- zsa 126a/01
bulmak [Tr.] Bulma işi.
 b.+dan 116a/14
bulud [Tr.] Bulut (bk. bulut)
 b. 083a/03
 b.+ ı 083a/02
bulun- [Tr.] Bulunmak. (bk. bulın-)
 b.- dı 025b/13, 040a/03, 040a/04, 040a/12, 070b/19
 b.- duğı 150b/06
 b.- duğınun 116b/12
 b.- miş 141a/04
 b.- ur 013a/12
 b.- urdı 116a/17
bulunma- [Tr.] Bulunmamak. (bk. bulınma-)
 b.- dı 029b/14, 139b/01
 b.- zıdı 045b/03
buluş- [Tr.] Buluşmak. (bk. bulış-)
 b.- dı 012a/10, 047b/12, 065a/01, 155a/13

b.- dılar 038b/09, 053b/10, 061a/06, 065b/14
 b.- maş 053b/07
 b.- up 063a/21, 197b/08
bulut [Tr.] Atmosferde su veya buz taneciklerinin oluşturduğu yığın.
 b. 016a/21, 029a/01, 034b/18, 054a/06, 064a/05, 064a/14, 083a/02, 205b/08, 205b/09
 b.+ dan 029a/01
 b.+ lar 001b/10, 028a/02, 028a/03
 b.+ lardan 001b/09, 028b/17
 b.+ ları 173b/15
bulutlan-[Tr.] Bulutla kaplanmak.
 b.- ur 059a/12
bulutluk [Tr.] Bulutla kaplı, bulutlu.
 b. 175b/17
büm [Ar.] Baykuş.
 b. 004a/16
bunca [Tr.] Bu denli, bu kadar çok.
 b. 001b/01, 001b/02, 003a/04, 024b/03, 072a/07, 077a/01, 083a/15, 097b/11, 143a/04, 144a/21, 158b/17, 201b/16, 213b/06
 b.+ dan 113b/20
bura [Tr.] Bu yer.
 b. 009b/09, 147a/21
 b.+ da 008b/03, 012b/13, 071b/13, 075a/19, 087a/10, 116a/09, 116b/02, 116b/03, 118a/15, 138a/15, 138a/16, 142a/06, 146b/14, 151b/06, 165a/15, 171b/18, 176a/10, 176a/14, 180a/05, 183a/21, 186a/12, 186b/02, 188a/08, 193a/13, 196a/14, 200b/17, 203b/05, 205a/13, 212b/10, 225b/05, 229a/12, 232a/21
 b.+ dan 096a/11, 185b/02, 219b/03
 b.+ dayiken 155a/11
 b.+ lar 226a/14
 b.+ lara 058b/01, 171b/17
 b.+ larda 010b/07
 b.+ larında 172a/15
 b.+ sına 185b/16
 b.+ ya 024a/19, 049a/01, 126b/18, 184b/10, 185b/15, 197a/07, 225b/04
 b.+ yı 009b/08, 194a/18
bürä [Ö.] Buhayre'de bir köy.
 b. 165a/21
burc [Ar.] 1. Kale duvarlarının en stratejik noktasında yapılan yüksek, yuvarlak veya dört köşe kule. 2. Zodyak üzerinde yer alan on iki takımyıldızın verilen ortak ad.
 b. 093b/07, 093b/08
 b.+ a 204a/06, 204a/07
 b.+ da 029b/18, 193b/14
 b.+ dan 204a/06
 b.+ ı 093b/08
 b.+ ına 048b/18, 066a/18
 b.+ ında 141a/21
 b.+ ından 134b/15, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 141b/07
 b.+ ınun 141b/08
 b.+ larda 107a/17
 b.+ ları 107a/16, 150b/12
burc-ı hâmel [Ar.+Ar.] Koç Burcu.
 b.+den141a/20
 b.+e 028a/06
burc-ı silsile [Ö.] Dimyat'da bir burç.
 b. 093b/07
burğı [Tr.] Çıkrık.
 b.+ larıla 117a/21, 165a/07, 165a/09
 b.+ larun 117b/03
burıl- [Tr.] Çevrilip bükülmek.
 b.- dı 156a/10
burılma [Tr.]- Çevrilip bükülmemek.
 b.- dı 178b/17
burlos [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 b. 179a/12
buru [Tr.] Doğum sancısı.
 b.+ sı 024b/20
burun [Tr.] Koku almaya da yarayan solunum organı, burun.
 b.+ ı 145b/12, 170b/18

b.+ ları 064b/05
b.+ larına 062a/03, 171b/20
b.+ larındaydı 045a/17
b.+ uma 052a/04
buşayr [Ö.] Mısır'da bir şehir.
b. 133b/10, 144a/07, 144a/11, 175a/11
büsitān [Far.] Bostan.
b.+ ı 010b/21, 225b/07
buşu [Tr.] Pusu. (bk. puşu)
b.+ da 205b/10
büy [Far.] Güzel koku.
b.+ ı 003b/07
buyırl [Tr.] Buyruk verilmek, emredilmek.
b.+ an 168b/11
buyırl- [Tr.] Buyruk verilmek, emredilmek
b.- an 167b/20, 177b/03 116b/10
b.- duğı 119a/01
buyruğ [Tr.] Emir, buyruk.
b.+ m 200a/13
b.+ ndan 089b/11
buyur- [Tr.] 1. Emretmek, buyurmak. 2. Söylemek, düşüncesini belirtmek. 3. İçeri girmek. 4. Etmek, olmak. (Yrd. fiil)
b.- a 102b/03, 211a/01
b.- dı 007a/01, 030b/01, 033a/07, 041a/18, 045b/14, 050b/06, 052a/19, 054b/21, 055b/18, 060a/19, 063a/20, 065b/19, 077b/13, 082a/07, 089a/19, 090b/05, 102a/18, 109b/02, 112b/10, 124b/19, 131a/09, 131b/01, 134a/13, 135a/03, 135b/14, 135b/18, 140a/21, 143b/16, 143b/17, 143b/19, 144a/02, 147a/19, 151b/19, 152b/16, 153a/16, 155b/14, 169a/02, 183a/14, 190b/06, 194b/07, 195b/11, 195b/15, 196a/04, 198b/03, 200a/05, 202a/13, 205b/12, 207a/10, 207a/16, 210a/10, 210a/11, 210a/15, 210b/01, 210b/02, 211a/14, 211a/16, 211a/21, 214a/03, 216a/07, 216a/11, 219a/08, 220a/03, 222a/12, 222a/14, 228a/13
b.- dılar 010b/18, 012a/17, 012a/19, 012b/09, 055a/05, 055b/08, 112a/19, 113a/11, 116b/04, 140a/16, 147a/14, 147b/17, 161b/03, 161b/06, 197b/10, 214a/13, 214a/14, 214a/18, 214b/07, 214b/13, 216b/04, 216b/07
b.- dılar 175a/18
b.- dılarsa 210b/08
b.- dıysa 094a/18
b.- duğı 050b/12, 207b/21, 214b/21, 232a/19
b.- duğı 232a/17
b.- duğda 111a/06
b.- duğları 091b/19, 116b/05, 121a/17, 147a/19, 161b/19, 177a/02, 177a/14, 214b/08, 215a/20, 215b/12
b.- duğlarında 114a/11
b.- duñuz 008b/13
b.- malı olduklarında 111a/05
b.- mışdur 113b/15
b.- mışlar 111a/14, 116a/19
b.- mışlarıdı 055a/03, 125a/10, 215b/11
b.+ uñ 196b/15
b.- salar 229b/19
b.- up 113b/01, 125a/04
b.- ur 011a/01, 122b/12
b.- urduñuz 134b/04
b.- urlar 010b/18, 010b/19, 012b/11, 116b/05, 122b/14, 147a/12, 161a/21, 161b/02, 218b/03
b.- ursın 008b/21
b.- ursız 124b/18, 232a/03
buyurma- [Tr.] Buyurma işini yapmamak.
b.- yup 112b/02
buyurul- [Tr.] 1. Emredilmek. 2. Söylenmek.
b.- dı 072a/09
b.- duğı 011a/05
buzağı [Tr.] (bk. buzağı)
b. 023b/04
buzağı [Tr.] Süt emen siğir yavrusu.
b. 041b/03
bügrü [Tr.] Kambur, tümsek.

b. 199b/06
bük- [Tr.] Bükmek, eğmek.
b.- diler 191b/09
bükil- [Tr.] Bükülmek, eğilmek.
b.- meleri 123a/16
b.- ür 013b/01, 135b/20
bülbeys [Ö.] Mısır'da bir şehir.
b. 088a/10, 167b/17, 168a/07, 168a/10, 205a/12
b.+ de 168a/01
b.+ e 108b/20
bülbül-i destān [Far.+Far.] Destan bülbülü.
b. 161b/17
bülend [Far.] Yüksek, uzun boylu.
b. 003b/07, 164a/18, 165b/20, 166a/18, 187a/16, 191b/02
bülend-şān [Far.+Ar.] Şanı yüksek.
b. 003a/15
bü'l-heves [Far.+Ar.] Hevesi çok, maymun iştahlı.
b. 004a/03, 004a/20
bünyād [Far.] Temel, yapı.
b. 152a/11, 152b/04
b.+ ma 139b/14, 195a/16, 216a/12
b.+ mını 152a/10, 227b/03
b.+ ların 135b/13
bünyād eyle- [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak
b.- di 103a/19
bünyād-ı felek-ābād [Far.+Far.+Far.] Gösterişli yapılar.
b. 024b/11
bünyād iT- [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak.
b.- di 033a/17, 066a/03, 163b/07, 202a/17
b.- dükdən 202a/20
b.- eler 195a/01
b.- üp 034b/07
b.- mege 081a/17
b.- mişdi 178a/19
bünyād ol- [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapılmak.
b.- up 006b/11
bünyād(m) ur- [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak.
b.- alar 152a/15
b.- ayın 227a/13
b.- dı 026b/15
b.- dılar 135a/17, 152a/19, 227b/02
b.- mağa 227a/13
b.- mışiken 152b/10
b.- up 057a/21
bünyād ol- [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapılmak.
b.- up 006b/11
bünyād urıl- [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapımına başlanmak.
b.-acağ 195a/04
b.-dı 152a/21, 227b/06
b.-duğı 211b/20
b.-up 158a/17
bünyān [Ar.] Bina, yapı.
b. 226a/07
bünyān-ı merşūs [Ar.+Ar.] Kurşunla sağalmıştırlmış bina.
b.-ıdı 193a/12
bürbā [Ar.] Mısır'daki piramitlerden her biri.
b. 028b/12, 034b/20, 074a/16, 115b/11, 116a/04, 149b/07, 172a/03, 188b/03, 188b/09, 188b/17, 192a/19, 192b/19, 192b/21, 193a/14, 193b/15
b.+ da 074a/16, 074a/21, 074b/02, 074b/04, 075a/05, 192b/13
b.+ daki 193b/13
b.+ lar 013a/02, 044a/13, 114b/07, 115b/13, 192b/01
b.+ larda 115a/01
b.+ lardan 192a/19
b.+ ları 011b/20, 115b/01, 115b/12
b.+ laruñ 114b/11, 115a/05, 115a/11, 115a/13, 115a/17, 139a/10
b.+ nuñ 035a/04, 075a/07, 117a/16, 167b/09, 188b/09, 193a/03, 193a/11, 193a/14
b.+ sına 193a/02
b.+ sında 193a/17, 193a/20
b.+ sından 188b/17
b.+ ya 035a/02, 188b/04, 188b/10, 192b/14
b.+ yı 028b/13, 074b/12, 074b/17, 115b/10, 193b/05

bürbā semnūd [Ö.] Mısır'da bir piramit.

b. 167b/08
b.+ uñ 167b/13

bürhān [Ar.] Delil, kanıt.

b. 002a/06

bürhān-ı sātū [Ar.+Ar.] Yükseldikçe yükselen yapı.

b.+dur 091b/13

büri- [Tr.] Kaplamak, örtmek.

b.- di 205b/08
b.- miş 191b/04
b.- mişdi 064b/21, 132b/16
b.- yeler 163a/08

bürin- [Tr.] Örtünmek.

b.- ürdi 042a/07

bürke [Ar.] Küçük göl, havuz.

b. 020a/06, 020a/09, 026b/18, 026b/20, 036b/21, 037a/04, 051b/06, 051b/07, 051b/08, 163b/09, 189a/10, 189a/12
b.+ ler 167a/13
b.+ nūñ 020a/06, 026b/19, 036b/21, 037a/02, 051b/07, 051b/12, 163b/09
b.+ si 019a/12
b.+ yi 037a/07

bürketü'l-ḥabeş [Ö.] Mısır'da bir göl.

b.+ den 094b/08, 147b/10

bürnüs [Ar.] Üste giyilen bir tür Arap giysisi.

b. 042a/07

bürüdet [Ar.] 1. Soğukluk. 2. Kırıklık.

b. 221b/13
b.+ e 186a/17

bürün [Ar. birün] Dış.

b.+ in 007a/01
b.+ ını 004a/21

bürü- [Tr.] (bk. büri-)

b.- di 198a/21
b.- r 064a/05

büt [Far.] Put.

b. 053a/11
b.+ e 052b/04, 052b/14, 053a/11, 065b/07
b.+ lerine 068a/15

büt-perest [Far.+Far.] Puta tapan, putperest.

b.+ lik 053a/16

bütün [Tr.] Tamamı, hepsi.

b.+ in 006b/20

büyi- [Tr.] (bk. büyü-)

b.- di 051b/12, 067b/12
b.- mişdi 201b/03

büyüt [Ar.] Evler, yuvalar.

b.+ da 228b/20

büyü- [Tr.] 1. Yaşı artmak. 2. Gelişmek, irileşmek.

b.- dükde 015b/14
b.- r 128b/02

büyük [Tr.] 1. İri, kocaman. 3. Fazla. 4. Önemli, seçkin.

b. 006b/18, 007a/09, 010b/04, 014b/10, 016b/14, 027b/20, 028a/03, 029b/10, 029b/11, 030a/15, 044b/17, 048b/21, 051b/06, 053b/13, 058b/11, 064b/11, 073b/17, 073b/20, , 090b/10, 095a/01, 114b/16, 115b/16, 117a/02, 124a/02, 125b/16, 127b/13, 128a/11, 130a/18, 136b/05, 136b/08, 136b/12, 139a/06, 140a/01, 140a/03, 140a/08, 143a/09, 143b/01, 145a/13, 148a/06, 151a/16, 152a/01, 152a/08, 160b/18, 160b/20, 162a/03, 163a/07, 166b/06, 170b/10, 171b/03, 172b/12, 174a/10, 174b/14, 176b/17, 177b/05, 185a/08, 190b/05, 194a/20, 195a/21, 199a/21, 199b/13
b.+ dūr 126b/08, 127b/09, 127b/12, 133b/11, 133b/18, 139b/12, 144a/12, 146b/03, 173a/05
b.+ i 139b/16, 221a/07
b.+ idi 029b/11, 188b/17, 192a/19
b.+ leri 207a/20

büyük firāvn [Ö.] Mısır firavunu II. Ramses.

b.+dan 075b/09

büyüklen- [Tr.] Kibirlenmek.

b.- diler 200a/01
b.- mekten 207a/18

büyüklük [Tr.] Büyüklük, irilik.

b.+ de 203b/11

b.+ i 029a/12, 135a/19, 139b/15, 161a/06, 163a/01, 176b/18, 218a/15

b.+ inde 135a/21

büyüt- [Tr.] Büyümesini sağlamak.

b.- di 161b/05, 229a/16
b.- diler 167a/15

C

cā-be-cā [Far.+Far.+Far.] Yer yer.

c. 185a/01, 185b/21, 217a/04

cābiyye [Ö.] Şam'da bir köy.

c. 204a/19

cādde [Ar.] Geniş, işlek yol.

c. 176a/06

cāh [Far.] Mevki, rütbe.

c. 003b/12

caḥder bin sinān [Ö.] Kişi adı.

c. 160b/08

cāhil [Ar.] Herhangi konuda öğrenim görmemiş, bilgisiz.

c. 033a/09, 033a/13

c.+ lerüñ 194b/07

cāhil-i zāhil [Ar.+Ar.] Unutkan cahil.

c. 054a/21

cālīnos ḥakīm [Ö.] İlk çağlarda yaşamış bir filozof, Calinos.

c.+ üñ 177a/06

cālīs [Ar.] Oturan, cülus eden.

c. 098b/01

cām [Far.] 1. İçki kadehi. 2. Camdan yapılmış.

c. 153a/06, 156a/05
c.+ ıla 111a/20
c.+ ını 213a/18
c.+ lar 152b/18

cāme [Far.] Giysi.

c. 099a/17

cām-ı ecel [Far.+Ar.] Ecel kadehi, ölüm.

b. 030b/06, 037b/10, 105a/05, 111a/20

cām-ı mey [Far.+Far.] Şarap kadehi.

c.+den 093a/12

cāmi [Ar.] Topluca, toplu halde.

c. 004b/21, 101b/09, 194b/18

cāmi [Ar.] Müslümanların namaz için toplandıkları ibadet evi.

c. 148a/06, 187b/16, 228b/18
c.+ de 090b/03, 095b/07
c.+ e 099a/07
c.+ idür 226a/01
c.+ i 148a/05, 231b/02
c.+ ini 093b/14
c.+ ler 083b/14, 091a/17
c.+ lerde 100a/20
c.+ lerden 083b/14
c.+ lere 084b/13, 090a/20
c.+ leri 148a/06
c.+ lerüñ 090a/21
c.+ üñ 093b/15, 217a/21

cāmi [Ar.] Kahire'deki Amr bin As Camii.

c.+yı 216a/17

cāmi [Ar.] Kahire'deki Tolunoğlu Ahmet Camii.

c.+ı 217a/10
c.+ıla 217b/01

cāmi [Ar.] Kahire'de Cevher el-Kātib es-Saklebī'nin yaptırdığı cami, Cami-ül-Ezher.

c. 228b/07
c.+de 228b/19, 229a/02
c.+i 225b/21
c.+üñ 228b/16

cāmi [Ar.] Kalavun'un Mısır'da yaptırdığı cami.

c.+i 107b/09

cāmi [Ar.] Mübarek cami.

c. 217a/04
c.+i 217a/17

cāmi [Ar.] Cihān-ārā [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Cihānı süsleyen mübarek cami.

c.+dur 203a/18, 229a/05
cāmiŌ-i mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen cami.
 c.+uñ 217a/19
cāmiŌ ol- [Ar.+Tr.] Toplanmak, bir araya gelmek.
 c.-mağıla 002a/20
cāmiŌ-i tulun [Ö.] (bk. cāmiŌ-i benî tulun)
 c.+ı 148a/02
cāmiŌü'l-Ōattārın [Ö.] Bedrül Cemali'nin Kahire'de yaptırdığı
 cami, Attarin Camii.
 c. 231b/01
cāmiŌü'l-ezher [Ö.] (bk. cāmiŌ-i ezher)
 c.+ı 081a/18
cān [Far.] Ruh, canlıların hayat belirtisi.
 c. 002a/02, 002a/04, 003a/19, 078b/03, 111b/03,
 112b/17, 117b/07, 156a/01, 196a/15
 c.+ı 067b/13, 128b/09, 203a/07
 c.+ına 014b/21
 c.+ından 168b/02
 c.+ları 094a/02, 222a/13
 c.+larına 155b/21
 c.+larından 067a/15
 c.+umuz 178b/21
cān at- [Far.+Tr.] Çok arzulamak.
 c.-up 041b/12, 095b/18
cānavar [Far.] Vahşi, yırtıcı hayvan.
 c. 013b/16, 013b/20, 058a/13, 062a/21, 128b/03,
 128b/07, 128b/10, 128b/11
 c.+a 128a/01, 128b/04
 c.+dur 013b/16, 126a/21, 127b/09, 127b/20,
 128a/02, 128b/05, 129b/05, 129b/07
 c.+ıdı 126b/20
 c.+ın 195a/09
 c.+lar 050a/02, 058a/06, 058a/17, 058a/21, 064b/05,
 127b/07, 129a/20, 129b/02, 149b/16, 149b/17,
 152b/06, 152b/09, 153a/07, 153a/15, 153a/18,
 166a/10, 189a/16, 191a/20, 223b/19
 c.+lara 223b/17
 c.+lardan 023a/19, 047b/15, 125b/14, 152b/07,
 154a/01, 189a/15
 c.+ları 036b/15, 152b/13, 161b/03, 192a/13, 199b/15
 c.+larından 047a/13
 c.+larını 153a/06
 c.+larının 166a/01
 c.+ları 153a/09, 163b/01
 c.+uñ 125b/16, 126b/19, 129b/02
cān baş kayısı [Far.+Tr.+Tr.] Ölüm korkusu.
 c. 222a/21c
cān bolat [Ö.] Memluk hükümdarı Canbolat.
 b. 111b/03
cānib [Ar.] Yön, taraf.
 c.+de 047b/16, 098a/17, 104b/16, 112a/16, 208b/04,
 212a/19
 c.+den 074b/03, 074b/21
 c.+e 048b/07, 066a/21, 122a/07, 132a/17, 191a/15
 c.+i 169b/03
 c.+idür 132b/08
 c.+in 048b/05
 c.+inde 020a/07, 028b/01, 028b/02, 043a/03,
 061a/19, 064a/01, 081b/21, 195b/02, 195b/03,
 195b/09, 195b/10, 208a/18
 c.+indedür 167b/08
 c.+inden 009b/17, 034a/19, 061a/19, 074a/17,
 074a/19, 079b/04, 090a/14, 131b/18, 144a/16,
 146b/03, 148a/15, 158a/02, 168a/18, 169b/16,
 171b/10, 172b/08, 172b/09, 176b/01, 183b/07,
 185a/21, 186b/11, 188b/18, 195a/05, 196b/18,
 212a/02, 215a/07, 215b/20, 222b/20, 224b/13,
 225b/02
 c.+indeydi 100b/06
 c.+ine 009a/15, 010a/18, 011b/02, 017a/20, 030b/21,
 063a/13, 063b/11, 064a/15, 073a/03, 085b/16,
 104a/04, 111b/11, 113a/02, 120b/17, 122a/03,
 123a/11, 133a/16, 146b/03, 157a/11, 168b/19,
 168b/20, 176a/01, 184a/21, 185a/21, 190a/11,
 191b/14, 207b/16, 212a/19, 216b/06, 225a/16
 c.+inedür 123a/11

c.+ini 005b/10
 c.+inüñ 135b/09
 c.+lerin 176a/02
 c.+lerinde 072a/13
 c.+lerine 190a/16, 222b/10, 223b/08
 c.+ümüze 207a/01
cānib-i bahrî [Ar.+Ar.] Deniz tarafı, deniz yönü.
 c.+sinde 142a/14
 c.+sindedür 142a/08
cānib-i cenüb [Ar.+Ar.] Güney yönü.
 c.+ından 003a/02
cānib-i cenübî [Ar.+Ar.] Güney yönü.
 c.+sinden 137a/13, 171b/04
cānib-i garbî [Ar.+Ar.] Batı yönü.
 c. 016b/15, 066a/21
 c.+den 010b/09, 030a/12
 c.+si 171b/08
 c.+sinde 006a/19, 047a/04, 066a/03, 066a/20,
 148b/16, 163b/02
 c.+sinden 003a/01, 120b/17
 c.+yi 066b/02
cānib-i kıblî [Ar.+Ar.] Güney yönü.
 c.+de 034a/05
 c.+sinde 160b/06
cānib-i şarkî [Ar.+Ar.] Doğu yönü.
 c. 016b/16
 c.+de 030a/12, 066b/01, 163b/07, 163b/21
 c.+den 010a/07
 c.+sinde 030a/11, 066a/15, 170b/09, 192a/07
 c.+sinden 003a/01
 c.+ye 066b/02
 c.+yi 066a/21
cān kayısı [Far.+Tr.] Ölüm korkusu.
 c. yla 015a/10, 206b/11, 224b/04
cān vir- [Far.+Tr.] Ölmek.
 c.-di 030b/06, 137b/21, 162b/04, 201a/19, 213a/02
 c.-ürleridi 155b/21
 c.-ürüm 208b/09
cārî [Ar.] Yürürlükte, geçerli.
 c.+dür 110b/20
 c.+yidi 011a/13, 129b/20, 130a/21, 231b/05
cārî ol- [Ar.+Tr.] Yürürlükte olmak, geçerli olmak.
 c.-an 079b/10, 087a/14, 111a/15, 112b/19
 c.-dı 040b/15
 c.-duğı 211a/06
 c.-mışdur 005b/19
cārîye [Ar.] Köle kadın, odalık, halayık.
 c. 030b/02, 072b/08, 106b/18, 187b/01, 188b/04
 c.+ler 012a/11, 059b/18, 170b/12, 187a/09
 c.+lerden 031b/16
 c.+leriyle 060a/12
 c.+lerüñ 187b/11
 c.+nüñ 187b/05
 c.+si 039a/04, 055b/12, 095b/14, 187a/17, 187b/04,
 187b/10, 230b/18
 c.+sine 187b/02
 c.+sini 096a/15, 187b/03
 c.+ydi 220a/09
 c.+yi 096a/16
cārîyalık [Ar.+Tr.] Cariye olma işi, cariyelik.
 c. 012b/02
cārud bin katn [Ö.] Kişi adı.
 c. 160b/11
cāsūs [Ar.] Düşman içine sızıp bilgi toplayan kişi, ajan, çavşıt.
 c.+ları 204b/11
cāy-ı firār [Far.+Ar.] Kaçılacak yer.
 c.+dur 052a/17
cāy-ğāh [Far.+Far.] Düzen kurulacak yer.
 c. 086a/01
cāyî [Ö.] Kişi adı.
 c. 161b/18
cāyız [Ar.] Doğru, uygun, yerinde.
 c. 093a/19, 209b/04
 c.+dür 121a/07
 c.+idi 039a/12
cāyız ki [Ar.+Far.] Belki, ola ki.

c. 058a/05, 090a/01, 150b/07, 174b/03, 184b/17, 207a/04
câyız ol- [Ar.+Tr.] Uygun olmak.
 c.-a 097b/11
 c.-sa 157a/12
câyız olma- [Ar.+Tr.] Uygun olmamak.
 c.-yan 030b/14
cāzim [Ar.] Kararlı.
 c. 036a/12
cāzū [Far.] Büyücü, sihirbaz.
 c.+ lar 020b/08
ceb [Ar.] Giysinin belli yerleri içine yerleştirilen astardan yapılmış kese ya da giysinin belli yerlerine üstten konulmuş kumaş parçasıyla yapılmış yer.
 c.+ inde 015a/06, 040a/07
 c.+ inden 015a/11
cebābire [Ar.] Firavun kavmi.
 c. 006b/07
 c.+ denidi 048a/01
 c.+ nūñ 145a/17
 c.+ ydi 006a/18
 c.+ yidi 005a/20, 015b/19
cebbār [Ar.] 1. Zorba, baskıcı. 2. Firavun kavminden olan kişi.
 c. 025a/16, 025a/20, 026a/03, 026b/12, 038b/18, 054b/16, 056a/15, 061a/17, 066a/11, 071a/01, 106a/14, 120a/11, 151b/10
 c.+ ıdı 005b/06, 032a/03, 042b/11, 083b/15
 c.+ lar 162a/04
 c.+ lardan 162a/03
 c.+ larıdı 011b/10
cebbār-ı Ŗadīmū'l-miñl [Ar.+Ar.+Ar.] Eñi benzeri olmayan zorba.
 c.+ıdı 028a/11
cebe [Moğ.] Halka veya zincirden örne zırh.
 c. 140b/01
cebel [Ar.] Dağ.
 c. 147a/01, 148a/01
 c.+ den 191a/16
cebel-i cūdī [Ö.] Cudi Dağı.
 c.+ye 146b/12
cebel-i esved-i şarkī [Ö.] Arap Dağı.
 c. 039a/17
cebel-i ġarbj [Ö.] Mısır'da bir dağ.
 c. 146b/04, 191a/15, 191b/20, 191b/21
 c.+ de 027a/12
 c.+ ye 191b/17
cebel-i kebīr [Ö.] Mısır'da bir dağ.
 c. 008a/10
cebel-i kumr [Ö.] Nil Nehri'nin doğduğu dağ, Ay Dağı.
 c. 016b/09, 019a/03, 061b/20, 119b/18, 120a/01, 121b/09, 121b/17, 121b/18
 c.+ a 048b/03, 062a/01, 120a/19, 121b/16, 121b/17
 c.+ dadur 121b/15, 122a/12
 c.+ uñ 120b/01, 121b/17, 122a/12
cebel-i kuşayr [Ö.] Kusayr Dağı.
 c. 031b/20
cebel-i lūkā [Ö.] Mısır'da bir dağ.
 c. 146b/04, 146b/07
cebel-i lūbnān [Ö.] Lübnan dağları.
 c. 146b/14
cebel-i mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen dağ.
 c.+dan 162b/10
cebel-i mukattam [Ö.] Kahirede bir dağ, Mukattam Dağı.
 c. 006a/14, 009a/20, 034b/07, 043a/09, 085a/09, 091a/20, 146b/10, 146b/17, 147a/02, 147a/03, 147b/09, 147b/12, 147b/18
 c.+ da 044a/13, 162b/09
 c.+ uñ 147a/09, 147b/16
cebel-i raşad [Ö.] Bedrül Cemal'inin yaptırdığı gözlem kulesi.
 c. 148a/10
cebel-i şarkī [Ö.] Mısır'da bir dağ.
 c. 146b/04
 c.+ de 025b/13, 025b/20, 165a/06
cebel-i yeşkur [Ö.] Kahire'de bir dağ, Yeşkur Dağı.
 c. 148a/03, 217a/11, 217a/12, 217a/13, 217a/18
 c.+ a 217b/06

c.+ dur 147b/21
ceberūt [Ar.] Aşırı büyüklük.
 c.+ dur 001b/02
cebhe-i saŖādet [Ar.+Ar.] Mutluluk cephesi.
 c.+ lerinden 113b/11
cebr id- [Ar.+Tr.] Zorbalık yapmak, eziyet etmek.
 c.-üp 138a/08
cebrā'ıl [Ar.] Dört büyük melekten Allah'ın emirlerini vahiy yoluyla peygamberlere getirmekle görevli olanı; Cibril.
 c. 175a/16, 175a/18, 175a/19, 175a/20
 c.+ in 175a/18
ceddī [Ar.] Ata.
 c. 008b/20
cefā [Ar.] Eziyet, sıkıntı.
 c. 009a/08
 c.+ yı 221b/11
cefār [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 c. 167a/16
cehālet [Ar.] Bilgisizlik, cahillik.
 c. 068b/04, 068b/12, 082b/21, 224b/21
 c.+ de 159a/07
 c.+ ile 032b/06
 c.+ le 146a/13
 c.+ ler 032b/07
 c.+ lerin 180b/06
 c.+ lerinden 002a/15
cehālet iT- [Ar.+Tr.] Bilgisizlik etmek, cahilce davranmak..
 c.-di 194b/07
 c.-üp 032a/16
cehāz [Ar.] (bk. cihāz)
 c. 059b/12
cehd [Ar.] Çaba, gayret.
 c.+ ile 143a/07
cehd iT- [Ar.+Tr.] Gayret etmek, çabalamak.
 c.-erler 144b/18
 c.-üp 164a/14
cehennem [Ar.] Günahkârların öldükten sonra ahrette cezalarını çekmek üzere gidecekleri yer, tamu.
 c.+ dedür 089b/12
cehet [Ar.] Yön. (bk. cihet)
 c.+ den 033a/12
celā-yı vatan iT- [Ar.+Ar.+Tr.] Vatandan ayrılmak, gurbete gitmek.
 c.-di226b/20
 c.- en225a/04
celāl [Ar.] Büyüklük, yücelik.
 c.+ı 180b/08
 c.+ ıla 099a/07
celāle'd-din-i süyütī [Ö.] Ünlü bir din bilgini, Celalettin Suyuti
 c.+ nūñ 004b/19
celāl-ı şān [Ar.+Ar.] Şanın yüceliği.
 c.+ıla 202a/19
celb id- [Ar.+Tr.] Getirmek.
 c.-erleridi 107b/02
celb-i menfaŖat [Ar.+Ar.] Menfaat sağlamak.
 c. 033b/16
celīl [Ar.] Çok büyük.
 c. 196b/03
celīlū'l-şādr [Ar.+Ar.] Değeri çok büyük.
 c. 091a/15
celīş [Ar.] Birlikte oturan arkadaş.
 c.+ üm 003b/09
cellād [Ar.] Ölüm cezasını uygulayan görevli, cellat.
 c.+ ı 227b/04
cem [Ö.] Şarap ve içkiyi bulan efsanevî hükümdar, Cem.
 c. 003a/05, 003a/19
cemŖ [Ar.] 1. Topluluk. 2. Toplanma, bir araya gelme.
 c.+ ile 223a/09, 191b/18
 c.+ ine 088b/03, 095b/12
 c.+ le 206b/08
 c.+ üñ 002b/04
cemŖā [Ar.] Toplam.
 c. 077a/09, 106b/13, 139b/12, 151b/21, 169b/20
cemāŖat [Ar.] 1. Bir yere toplanmış insanlar. 2. Camide namaz kılmak için toplanmış insanlar. 3. Bir din büyüğüne

bağlanarak onun öğretilerini uygulayan insanlar.
 c. 083a/16, 090b/17, 098a/20, 113b/20, 208b/19, 229a/02
 c.+ a 190a/12
 c.+ dan 081b/12, 087a/05, 089a/11
 c.+ dandururlar 229a/04
 c.+ ıla 006a/09, 052a/05, 092b/13, 123b/05
cemâ'at-ı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanlar topluluğu.
 c.+den 208b/19
cemād [Ar.] Cansız, cansız olma.
 c. 121b/03
 c.+ dur 017a/12
cemāl [Ar.] Yüz güzelliği.
 c.+ ı 054b/09
cemālî [Ö.] (bk. cemālü'd-devle bin Öammār) [Ö.]
 c. 229b/16
cemālū'd-devle bin Öammār [Ö.] Bedrül-Cemali'nin intisap ettiği bey.
 Öa. 229b/15
cemāziye'l-âhirî [Ar.+Ar.] Kamerî ayların altıncısı.
 c. 011a/19
cemāziye'l-evvelî [Ar.+Ar.] Kamerî ayların beşincisi.
 c. 011a/19
cem' eyle- [Ar.+Tr.] Bir araya getirmek, toplamak.
 c.-di 020a/05, 043b/03, 047b/07, 056b/08, 151b/19, 231b/04
 c.-diler 134a/13, 194b/14, 201b/09
 c.-mek 012b/03
cemî' [Ar.] Hep, bütün.
 c. 029a/06, 030a/08, 031a/18
 c.+ isinden 156b/02
 c.+ sini 074a/21
cem' idici [Ar.+Tr.] Bir araya getirici.
 c. 086a/20, 142b/07
cem' i firāvān [Ar.+Far.] Büyük çoğunluk.
 c. 108b/21
cemîl cemîl [Ar.+Ar.] Güzel güzel.
 c. 225a/10
cemîl ol- [Ar.+Tr.] Güzelleşmek.
 c.-up 196b/03
cem' iT- [Ar.+Tr.] Bir araya getirmek, toplamak.
 c.-di 014b/15, 018b/17, 021b/18, 030b/18, 036a/08, 043a/21, 060b/17, 066b/13, 121b/19, 148a/20, 154b/06, 192a/10, 221b/03, 232a/05
 ci-düğü 021b/18, 170b/16
 c.-dük 030b/19, 030b/19
 c.-e 204b/13
 c.-er 037a/17
 c.-eridi 020a/09, 037a/19
 c.-erler 211b/05
 c.-emediler 206b/02
 c.-en 024b/08, 078a/20
 c.-mege 021a/17, 084b/18
 c.-mekçün 167a/11
 c.-mişidi 031a/14, 043a/18
 c.-üp 006a/19, 022a/02, 026a/15, 046b/08, 050a/06, 052a/20, 056b/13, 056b/14, 063a/09, 063b/10, 071b/04, 072a/16, 082b/18, 097b/13, 101b/11, 136a/08, 160a/05, 160b/15, 168b/17, 178b/14, 187a/08, 191b/21, 201b/13, 202b/07, 209a/18, 214b/03, 214b/08, 223a/02, 225a/05, 231a/06
cem' itdür- [Ar.+Tr.] Bir araya getirtmek, toplamak.
 c.-üp136b/03
cem' itme- [Ar.+Tr.] Bir araya getirmemek
 c.-düğü 030b/17, 030b/19
cem' i keşir [Ar.+Ar.] Kalabalık topluluk.
 c. 098b/17
 c.+le 194b/14, 223a/08
cem' iyyet [Ar.] Topluluk.
 c. 130a/10, 154b/08, 155b/19, 158b/21, 220b/12, 220b/17, 221a/02, , c.+ de 124a/12
 c.+ den 130b/15
 c.+ i 203a/15, 220b/19, 221b/01
 c.+ inde 187a/15
 c.+ le 221a/03
 c.+ ler 132a/12

c.+ lerinde 130a/07, 221a/08
 c.+ lerinden 220b/20
 c.+ lerini 231b/03
cem' iyyet-i firāvān [Ar.+Far.] Kalabalık topluluk.
 c.+ları 130a/06
cem' iyyet iT- [Ar.+Tr.] Topluluk kurmak.
 c.-en 221a/19
 c.-erleridi 129b/11
 c.-mege 221b/05
 c.-üp 220a/04
cem' iyyet itme- [Ar.+Tr.] Topluluk kurmamak.
 c.-yeler 130b/04
cemm-i ğafîr [Ar.+Ar.] Çok sayıda muhafız asker.
 c. 098b/17
cem' ol- [Ar.+Tr.] Bir araya gelmek, toplanmak.
 c.-acık 059b/02
 c.-alum 057a/17
 c.-an 112b/01, 131a/15, 159a/02, 221a/08
 c.-dılar 056b/10, 073a/13, 097b/09, 109a/04, 112a/13, 112a/14, 176b/08
 c.-duğı 178b/03
 c.-mağ 128a/17
 c.-mışlardı 159b/18
 c.-sa 020b/19
 c.-salar 161b/06, 202a/17
 c.-sunlar 131a/10
 c.-uñ 050a/15
 c.-up 022a/01, 030a/18, 050b/02, 054a/01, 080b/10, 093a/19, 101b/04, 105a/11, 108b/02, 122a/02, 122a/15, 132a/15, 135b/13, 154a/18, 155b/07, 156b/07, 179a/21, 181b/15, 214b/11, 219b/21, 220a/17, 220b/12
 c.-ur 058a/13, 063a/09
 c.-urdu 042a/11
 c.-urdu 130a/05
 c.-urlar 036a/16, 038b/18, 120b/09
 c.-urlardı 158b/20
cem' olın- [Ar.+Tr.] Bir araya gelinmek, toplanmak.
 c.-duğdan 152a/04
cem' olma- [Ar.+Tr.] Bir araya gelmemek.
 c.-zın 057a/02
cenāb-ı Ŗālî-şān [Ar.+Ar.+Ar.] Çok değerli büyük kişi.
 c.+ uñdur 101b/14
cenāb-ı Ŗzzet [Ar.+Ar.] Allah'ın yüceliği.
 c.+inden 002a/21
cenāb-ı ĥāk(k) [Ar.+Ar.] Allah.
 c.+a 012a/16, 101b/16
 c.+dan 196b/17, 201a/13
cenāb-ı kādîyü'l-ĥacāt [Ar.+Ar.+Ar.] Kadı hazretleri.
 c.+a 050a/18
cenāb-ı saltanat-me'āb [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanatın sığınağı.
 c.+ları 113a/06
cenādil [Ö.] 1. Mısır'da bir bölge. 2. Bu bölgede Nil Nehri içindeki taşlara verilen ad.
 c. 123a/06, 171b/18
 c.+ de 123a/08
 c.+ den 123a/09
cenāze [Ar.] Cenaze töreni.
 c.+ sine 109b/15
cengî [Far.] Savaşçı.
 c. 091a/05, 155a/06
ceng-i Ŗāžim [Far.+Ar.] Kıran kırana, şiddetli savaş.
 c. 205a/14
cenk [Far.] Savaş.
 c. 020b/07, 048a/08, 048b/11, 061a/09, 063b/19, 076a/03, 078a/11, 084b/11, 091b/12, 092b/14, 095a/04, 095b/10, 102a/16, 103b/09, 146a/02, 146a/09, 155a/18, 156b/17, 162a/18, 172b/07, 179a/08, 179a/15, 198b/16, 200a/02, 200a/09, 202b/10, 204b/21, 205a/09, 205b/01, 205b/08, 207a/02, 208a/20, 209b/11, 212b/11, 213a/04, 213a/17, 220a/20, 221a/04, 221a/05, 221a/11, 221b/04, 222a/12, 228b/04
 c.+ de 093b/15, 099b/10, 107a/09, 155a/08, 168a/03, 178b/13, 206b/18, 213a/07, 220a/12
 c.+ den 156a/08

- c.+ e 067b/14, 076a/03, 084b/10, 095b/20, 102a/14, 126b/10, 146a/02, 155a/05, 155a/17, 155a/21, 155b/06, 156a/04, 156b/11, 204b/14, 205b/03, 207b/14, 208a/09, 212a/02, 212b/02, 212b/20
c.+ i 205a/20, 205b/04, 205b/17, 206b/04
c.+ ler 108a/21
c.+ lerde 156a/19
c.+ lardan 092b/03, 156b/01
c.+ leri 146a/02
c.+ lerin 209b/08
c.+ üñüz 214b/06
- cenk it-** [Far.+Tr.] Savaşmak.
c.-di 049b/10, 063a/13, 076b/11, 099b/08, 212b/12, 221a/20
c.-diler 168a/03, 206a/07, 213a/19
c.-e 205a/21
c.-en 067b/17
c.-erleridi 046a/06, 205b/15, 213a/20
c.-ersiz 214a/20
c.-mege 097b/14
c.-mek 079b/07
c.-señüz 220b/11
c.-üp 088b/20, 186b/18, 212b/06, 215a/09
- cenk itme-** [Far.+Tr.] Savaşmamak.
c.-yesin 209a/13
- cenk er(ler)i** [Far.+Ar.] Savaş zamanı askerlerin durumuyla ve savaşla ilgili işlerle ilgilenmekle görevli asker(ler).
c. 020b/07, 072b/16, 073b/04, 228a/04
- cenkci** [Far.+Tr.] Savaşçı.
c.+ ler 051b/02
- cennād bin šeddād bin Ōād bin Ōuvš bin irem bin sām bin nūh** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
c. 142a/20
- cennet** [Ar.] Allah'ın günahsız kullarını veya günahlarından arınmış olanları öldükten sonra sonsuz bir mutluluk içinde yaşatacağını vaat ettiği yer, uçmak.
c. 006b/11, 091b/21, 122b/02, 122b/11, 122b/14, 147a/15, 147a/18, 176a/17
c.+ de 089b/12, 168b/05
c.+ den 091b/18, 122b/11, 122b/13
c.+ e 007b/04, 122b/10, 209b/02
c.+ ine 010b/18
- cennet-miṣāl** [Ar.+Ar.] Cennet gibi, Cennet'e benzeyen.
c. 085b/19
- cenüb** [Ar.] Güney.
c. 030b/21, 049b/09, 064a/01, 072a/13, 191a/16, 195b/03, 195b/10
c.+ la 176a/02
- cenūben** [Ar.] Güneye doğru.
c. 123a/16
- cenūbī** [Ar.] Güneyde bulunan.
c. 146b/03
- cenūb yili** [Ar.+Tr.] Güney rüzgarı, Kible.
c.+ nūñ 043b/10
- cer eyle-** [Ar.+Tr.] Kendine doğru çekmek, etrafında toplamak.
c.-di 160a/05
- cerāḥat** [Ar.] Yara.
c.+ ları 230b/04
- ceres** [Far.] Çan, çingirak.
c. 227a/21
c.+ ler 227a/15, 227a/21
c.+ leri 227a/16
c.+ leridi 227a/20
- cereyān** [Ar.] Akış.
c.+ mı 016b/11, 120a/07
- cereyān id-** [Ar.+Tr.] Akmak.
c.-e
c.-er 121a/20
- ceriçe** [Ar.+Tr.] Gözü pek, korkusuz.
c. 137b/02
- cerrāḥ** [Ar.] Ameliyat uzmanı doktor.
c.+ lar 224b/09
- cesāret it-** [Ar.+Tr.] Bir işe korkusuzca girişmek.
c.-dügümüz 101b/14
- cesed** [Ar.] Ölü insan bedeni.
c.+ e 180b/15
- c.+ i 027a/20, 029a/13, 042b/01, 140a/21
c.+ in 146a/04
c.+ ini 007a/19, 008a/14, 022a/09, 033b/10, 060b/12
c.+ lerini 136a/09
c.+ ümi 033b/05
- ceşim** [Ar.] İri, kalın.
c. 160a/12
- cev şat-** [Ar.+Tr.] Üstünlük taslamak; böbürlenmek; caka satmak.
c.-ar 061a/15
- cevāb** [Ar.] Bir soruya, bir isteğe, bir söz ya da yazıya verilen karşılık, yanıt.
c. 039b/14, 147a/12, 207a/12, 215a/20
c.+ ı 084a/05, 186a/14
c.+ ın 041b/19, 021a/07, 147a/16
c.+ ına 084a/03
c.+ ında 187b/05, 196a/13, 210b/05
c.+ ını 011a/09
c.+ ları 135a/02
c.+ ların 021a/08
- cevāb-ı şavāb vir-** [Ar.+Ar.+Tr.] Doğru yanıtlamak.
c.-di 081b/16
- cevāb-ı şerŌi** [Ar.+Ar.] Şeriata uygun cevap, doğru yanıt.
c. 102a/10
- cevāb-nāme** [Ar.+Far.] Cevap mektubu.
c. 125a/08
- cevāb vir-** [Ar.+Tr.] Soruyu yanıtlamak.
c.-di 147a/16, 186a/14
c.- mişler 141a/03
c.-ürdi 021a/06, 059a/14, 107b/06
- cevāb virm-** [Ar.+Tr.] Soruyu yanıtlamamak.
c.-di 008b/11, 008b/16, 052a/07, 101b/12
- cevāhir** [Ar.] Değerli taşlar, mücevherler.
c. 017a/07, 018a/05, 025a/13, 031a/05, 034a/07, 037b/12, 052b/21, 054a/16, 055b/06, 062a/13, 064a/04, 117b/21, 172a/14, 182a/04, 193b/19, 195b/12, 196a/17
c.+ den 007b/08, 014a/11, 018a/10, 025a/20, 036b/12, 042b/02, 047b/20, 058b/19, 059a/06, 065b/02, 066b/15, 070b/20, 090b/08, 155b/03
c.+ dür 157b/06, 158a/07
c.+ i 025a/09, 030b/09, 055b/07
c.+ ile 007a/15, 051a/03, 055b/16, 089a/21
c.+ in 157b/08, 165a/06
c.+ le 017a/12, 029a/11, 029a/14, 030a/09, 055b/08, 082a/05, 159a/01
c.+ üñ 033b/09
- cevāhir-i bī-pāyān** [Ar.+Far.+Far.] Sonsuz mücevherat.
c.+dan 050b/20
- cevāhir-i nefīse** [Ar.+Ar.] Beğenilen mücevherler.
c.+den 007b/10
- cevāhir-i Ōulviyye** [Ar.+Ar.] Feleğin mücevherleri, gezegenler.
c. 180a/14
- cevāmīŌ** [Ar.] Camiler.
c.+ nūñ 003b/07
- cevānib** [Ar.] Çevre, her taraf.
c.+ i 145b/12
c.+ in 193a/02
c.+ inde 043a/20
- cevānib-i erbaŌa** [Ar.+Ar.] Dört yön.
c.+sından 074b/19
- cevār-ı rahmet-i rahmān** [Ar.+Ar.+Ar.] Allah'ın rahmetinin yanı, yakını.
c.+a 113b/02
- cevārī** [Ar.] Cariyeler.
c.+ si 040b/21
- cevbe** [Ö.] Feyyum şehrinin eski adı.
c. 196a/21, 197a/15
c.+ den 196b/13
c.+ nūñ 196b/08, 197a/04
c.+ ye 196b/20
c.+ yi 196b/14
- cevelān eyle-** [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.
c.-di 152b/14
- cevf** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
c. 008a/03, 169b/05

cevher [Ö.] (bk. cevher-i kıyid)

c. 232a/13

cevher [Ar.] Değerli taş, maden veya mücevher.

c. 158a/04

c.+ den 017b/14, 017b/19, 018b/03, 029a/16, 041a/20, 059a/08, 138a/19

c.+ dendi 017b/05

c.+ denidi 051a/02

c.+ dür 138b/13, 178b/15

c.+ i 029a/16, c.+ ler 021b/01, 027a/17, 029b/01, 188a/07

c.+ lerden 135b/19

c.+ lerile 027b/05, 194b/08

cevher-i kıyid [Ö.] Magrib ve Mısır'ı Fâtımîler'e kazandıran kumandan ve devlet adamı, Cevher-es-Sıkkilî.

c. 080b/13, 081a/05, 082a/01, 083a/17, 149a/04, 203b/10, 217b/11, 217b/16, 217b/17, 225b/03, 225b/09, 225b/18, 226a/11, 226a/16, 227a/01, 227a/10, 227a/11, 227a/14, 227b/07, 228a/08, 228a/18, 228b/02, 228b/21, 229a/06, 229a/16, 229a/17, 229b/11, 232a/04, 232a/07, 232a/11

c.+den 231b/20

c.+ e 081a/11, 124b/08, 228a/20

c.+i 228a/10, 228a/19

c.+ün 228a/09, 229a/12, 229b/12

cevher-i tabân [Ar.+Far.] Parlak cevher.

c. 008a/16

cevherî [Ar.] Cevherle süslü.

c. 019a/09, 042a/20, 046b/21

cevr [Ar.] Eziyet, sıkıntı.

c. 072b/07, 100a/07, 112b/19, 179b/09, 221b/11

c.+ i 084a/19

c.+ leri 230b/04

cevreb [Ar.] Çorap.

c. 129b/03

cevvâr [Ar.] Cevredici, zalim.

c.+ ıdı 106a/14

cevzehir [Far.] Ay'ın ve Güneş'in hareket ettiği dairelerin kesişme noktaları, ukdeteyn.

c. 141b/03

ceyhün [Ö.] Ceyhun Nehri.

c. 122b/01

ceynos ibn cak [Ö.] Memlûklular dönemindeki Kıbrıs beyi.

c. 110b/03

ceyş-i Óažım [Ar.+Ar.] Görkemli ordu.

c. 030a/21, 061a/01, 097b/14

c.+ile 202b/10

ceyş-i girân [Ar.+Far.] Çok kalabalık ordu.

c.+ıla 063a/08, 104a/01

ceyş-i islâm [Ar.+Ar.] İslam ordusu.

c.+ı 204b/18

cezÓ [Ar.] (bk. cezÓ taşı)

c. 136b/06

cezÓ taş(ları) [Ar.+Tr.] Göz boncuğu da denilen kara alaca ve değerli bir süs taşı, damarlı akik.

c. 033b/10

c.+ ndan 017b/20, 040a/12, 136b/15

cezá [Ar.] Bir kimsenin kusurlu ya da yanlış davranışlarından dolayı uygulanan yaptırım.

c.+ sı 137b/20, 172a/12

c.+ sın 105a/18

c.+ sını 201a/18

cezā-ullah Óanhüm hayrū'l-cezá [Ar.] "Allah'ın cezası cezaların en hayırlısıdır." anlamındaki Arapça ibare.

c. 002b/11

cezâyir [Ö.] Cezayir.

c. 003a/03, 070b/03, 114a/02, 215b/18

c.+ e 093b/15

cezb id- [Ar.+Tr.] Kendine çekmek.

c.-ecek 195a/13

c.- üp 029a/03

cezerî [Ö.] Ünlü İslam bilgini El-Cezeri.

c. 097b/21

cezire [Ö.] El-Cezire bölgesi, Dicle ile Fırat nehirleri arasında kalan yerin yukarı kısmına verilen ad.

c. 009b/15, 009b/17, 112b/07, 208a/18, 208b/04

c.+ de 146a/01, 146a/03

c.+ deki 145b/20

cezîre [Ar.] Ada, yarımada.

c. 206b/11

c.+ de 119b/17, 123b/01, 130a/02

c.+ dedür 119b/19

c.+ dür 171b/17

c.+ ler 165b/06

c.+ lerin 046b/10

c.+ lerinden 152a/02, 166a/02

c.+ nün 119b/16

cezîre-i endülüs [Ö.] İspanya yarımadası.

c. 181b/06

cezîre-i rodos [Ö.] Rodos adası.

c. 156b/02

cezîretü'l-kamr [Ö.] Madagaskar.

c. 119b/15

cezîretü'l-kumr [Ö.] Madagaskar.

c. 119b/15

cezm iT- [Ar.+Tr.] kesin olarak anlamak, hükmetmek.

c.-erleridi 130a/12

c.-mişleridi 026a/12

c.-üp 221b/02

cıśś [Ö.] Yer adı.

c.+ ı 104a/09

cibâl [Ar.] Dağlar.

c. 004a/13, 073a/21, 113a/09, 126b/02

cibilliyet [Ar.] Yaradılış.

c.+ i 161b/14

cidâl [Ar.] Mücadele, savaş.

c. 048b/11, 063b/19, 146a/09, 172b/07, 198b/16,

200a/02, 204b/21, 207a/02, 212b/11

c.+ lar 200a/09

cidd [Ar.] Gayret.

c. 130b/03, 143a/07, 144b/18, 153a/20, 216a/18

cidde [Ö.] Kızıldeniz kenarında bir liman kenti, Cidde.

c. 133a/16

c.+ ye 133a/14, 171b/02

cift [<Far. cüft] Tarla sürme işi.

ç. 119a/19

ciftlen- [<Far. cüft+Tr.] Evlenmek, çift olmak.

c.- di 194a/13

c.- esin 194a/19

ciftleş- [<Far. cüft+Tr.] Çiftleşmek.

c.- ürler 200a/20

ciger [Far.] Ciğer.

c.+ in 129a/02

c.+ leri 113a/14

ciger-dâr [Far.+Far.] Yürekli, cesur.

c. 064b/04

ciger-hün ol- [Far.+Far.+Tr.] Yaralanmak, acı çekmek.

c.-mıydı 230b/01

cihâd [Ar.] İslam davası uğruna yapılan savaş.

c. 097b/06

c.+ a 103b/07

cihâd-ı ekber eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] En büyük savaş yapmak.

c.-di 079b/19

cihâd-ı fî-sebîllâh [Ar.+Ar.] Allah yolunda yapılan savaş.

c. 003a/08

cihân [Far.] Evren, alem.

c. 003a/04, 003b/11, 004b/02, 005a/21, 007a/16,

011a/21, 012b/13, 052b/20, 075a/07, 077a/01,

091b/14, 092b/06, 093a/09, 105a/05, 113b/03,

139a/12, 141a/18, 149a/18, 151a/13, 154a/08,

155a/03, 156a/04, 158b/16, 163b/19, 218b/11,

229a/18

c.+ da 018a/15, 020a/18, 023a/16, 024b/09, 042b/05,

091a/01, 153b/06, 166a/13, 181b/20

c.+ dur 156a/05

c.+ ı 152a/20

cihân-bahâ [Far.+Far.] Çok değerli.

c. 008a/14, 017a/12, 041a/19, 082a/10

cihân-dîde [Far.+Far.] Çok gezmiş görmüş, bilgili.

c. 145b/10, 160b/16

cihâz [Ar.] Bir işlevi yerine getirmek için birbirine bağlı çalışan parça ve aletlerin meydana getirdiği bütün;

aygıt.
c. 168a/04, 168a/05

cihet [Ar.] Yön, taraf.
c.+ den 027a/09, 062a/19, 066b/12, 067a/08, 077a/03, 084a/18, 094b/21, 096a/14, 097b/17, 114b/11, 124b/06, 132b/15, 150b/13, 157b/15, 158b/04, 172a/12, 186a/08, 186a/20, 196a/01, 199a/11, 200b/09, 203b/08, 220a/11, 223a/07, 226b/19
c.+ e 196a/01
c.+ inden 043a/17, 169b/02, 182a/16
c.+ ini 002a/19

cihet-i ğarbj [Ar.+Ar.] Batı yönü.
c.+sinde 006b/03

cihet-i ğarbiyye [Ar.+Ar.] Batı yönü.
c.+sinde 190b/21

cihet-i Ölvj [Ar.+Ar.] Yukarıya doğru
c.+yle 173b/21

cimāÖ [Ar.] Cinsel birleşme, çiftleşme.
c. 021a/10, 126a/05, 128b/03, 193b/03, 193b/05, 200a/14
c.+ a 030a/13, 030a/14
c.+ da 012b/03
c.+ ı 200a/14

cimāl [Ar.] Erkek develer.
c. 088a/12

cin(n) [Ar.] Dinî inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahî emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık.
c. 001b/05, 033a/20, 045b/03, 071a/17, 071a/18, 136b/04, 136b/11, 136b/19, 138b/19, 163b/05, 173b/20, 188b/04, 188b/11, 190a/05, 193a/15, 193a/20, 195b/07, 199b/18, 200a/05, 200a/06, 200a/15, 200a/18
c.+ den 023a/19, 066b/18, 200a/07, 200a/19
c.+ i 193a/14
c.+ ler 018b/06, 025a/14, 027a/02, 033b/17, 034b/11, 034b/14, 035a/06, 121b/16, 146a/04, 146a/10, 150b/19, 173b/13, 173b/14, 189b/13, 192a/06
c.+ lerdan 018a/13, 024a/17, 054a/13, 071a/14, 114b/10, 136b/03, 137a/01, 195b/06
c.+ leri 051a/02, 059a/10, 173b/14, 200a/10
c.+ leridi 032a/07
c.+ lerile 137a/02, 200b/03
c.+ lerin 016b/02
c.+ lerün 022a/11, 189b/14

cins [Ar.] Tür, çeşit.
c. 037a/02, 040a/01, 069b/20, 069b/21, 070a/01, 074a/20, 118a/10, 118a/12, 143b/04, 193b/07
c.+ den 015a/13, 070b/19, 090b/14, 232a/14
c.+ i 007b/11, 055b/15, 064a/11, 125a/21, 143b/09
c.+ idür 128a/17, 186a/09
c.+ inden 006a/13, 015a/04, 028a/19, 037a/04, 040b/05, 050a/02, 055b/14, 055b/16, 055b/18, 056a/20, 084a/21, 092b/08, 107b/02, 107b/18, 108a/15, 108a/18, 116a/02, 119b/02, 178a/06, 185a/11, 191a/17, 209b/03, 219a/01, 222b/10, 224b/02, 228b/20
c.+ indendür 029a/17
c.+ inün 118a/07, 220a/09
c.+ iydi 102b/18
c.+ iyidi 064a/11

cirit [Ar.] Hurma ağacı çubuğuna verilen ad.
c. 191b/13, 191b/14, 191b/17, 191b/21

cirm [Ar.] Hacim.
c.+ i 028a/06

cirm-i ğamer [Ar.+Ar.] Ayın cismi.
c.+i 002a/10

cism [Ar.] Beden, madde.
c. 180b/19
c.+ ine 180b/20

cisr [Ar.] Köprü.
c. 132b/01
c.+ ler 132a/03
c.+ leri 132a/01, 132a/02, 132a/20, 132b/01
c.+ lerine 210b/10

c.+ lerün 132b/07

civār [Ar.] Yakın yer, çevre, dolay, yöre.
c.+ idür 085a/10, 205a/13
c.+ ında 013b/06, 081a/16, 091a/19, 098b/06, 111b/17, 112a/21, 112b/03, 171a/01, 180a/04, 183a/17, 185a/05, 225b/21

civār-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır civarı.
c.+da 180a/02

civār-ı rahmet-i rahmān [Ar.+Ar.+Ar.] Allah'ın rahmetinin civarı.
c.+da 113a/13

ciyāf [Ar.] Leşler.
c.+ ı 222b/02

cizbe [Ö.] Mısır'da zümrüt madeni çıkarılan bir yer.
c.+ dūr 188a/11

cize [Ö.] Mısır'da eski bir kasaba.
c. 012b/17, 118b/02, 133b/13, 133b/17, 139b/12, 143a/06, 144a/07, 144a/11, 145b/02, 145b/05, 145b/17, 174b/04, 174b/05, 175a/11, 193b/17, 221a/21, 221b/20
c.+ de 133b/16, 142a/08, 175a/07, 175b/02, 220b/11, 220b/13
c.+ den 144a/11, 221b/21, 223a/14
c.+ deyidi 175a/10
c.+ nün 174b/10, 175a/04, 175b/02
c.+ ye 223a/09, 223a/12

cize kaşabası [Ö.] (bk. cize)
c. 175a/01
c.+ dan 190a/04

cize vilāyeti [Ö.] (bk. cize)
c.+ de 025b/14
c.+ e 037b/16
c.+ nün 118b/01

cömerd [Far.] Eli açık, verici.
c. 083a/11, 164b/10

cū [Far.] Akarsu.
c.+ larınun 003b/07

cūÖ [Ar.] Açlık, aç kalma.
c. 223a/01

cūd [Ar.] Cömertlik, eli açıklık.
c. 001b/15

cumÖa [Ar.] Haftanın beşinci günü, Cuma.
c. 083b/10, 090b/03, 095b/07, 099a/06, 100a/05, 179a/19, 179a/20, 181a/17, 214b/06, 214b/19, 219a/20

cumÖa namāzi [Ar.+Far.+Tr.] Cuma günü öğle vakti cemaatle camide kılınan iki rekâtlik farz namaz.
c.+n 099b/06, 214b/19
c.+ndan 090b/03

cumāde'l-ulā [Ar.] Kameri ayların beşincisi, Cemaziyelevvel.
c.+ sinun 230a/19

cūy-bār [Far.+Far.] Akarsu kıyısı.
c.+ lar 174b/19

cūy-bār-ı dil-ğüşā [Far.] Gönül açan akarsu kıyısı.
c.+da 111b/18

cūdām [Ar.] Cüzzam.
c. 129a/04, 201b/08, 202a/13

cūhhāl [Ar.] Cahiller, bilgisizler.
c.+ ı 033a/15

cūhhāl-ı nās [Ar.+Ar.] Cahil insanlar.
c.+dan 085a/03, 124a/20

cül [Ar.] Çul.
c. 032b/18

cüll-i himmet [Ar.+Ar.] Çabanın tümü.
c.- ini 090b/21

cülüs iT- [Ar.+Tr.] Tahta çıkmak.
c.-di 062a/16, 098a/13, 216b/15
c.-üp 099a/02, 108b/09, 111b/08

cülüs eyle- [Ar.+Tr.] Tahta çıkmak.
c.-di 109a/14

cümle [Ar.] Tüm, bütün.
c. 002a/11, 002b/16, 006a/13, 006a/16, 006a/18, 006b/14, 007a/10, 007a/11, 007a/14, 008a/20, 008b/02, 009a/08, 009a/09, 009b/11, 010b/14, 010b/18, 011a/14, 011a/15, 011a/18, 011a/20, 011b/02, 011b/11, 011b/21, 012a/05, 017a/02,

017a/09, 018a/15, 018a/21, 018b/20, 020a/02,
020a/08, 020a/14, 022a/08, 022b/14, 023a/07,
023a/13, 023b/12, 024a/08, 024b/03, 024b/06,
025a/08, 025a/15, 025a/17, 025b/01, 025b/21,
026a/15, 026a/17, 026b/01, 028b/18, 029a/06,
030a/07, 030b/09, 030b/21, 031a/03, 032a/18,
032b/05, 033a/04, 033a/09, 034a/21, 035b/17,
038b/16, 040b/21, 041b/05, 042b/19, 043a/08,
043a/20, 043b/04, 045a/04, 045b/10, 046a/18,
049a/17, 050a/11, 050b/01, 050b/02, 051b/16,
053a/07, 053a/11, 054a/11, 059b/07, 060b/14,
061b/02, 061b/15, 062b/11, 062b/12, 065b/14,
067a/01, 070b/03, 070b/04, 072b/07, 072b/12,
073a/06, 075a/15, 076a/06, 077a/18, 079a/01,
080b/07, 081a/13, 082b/18, 083a/10, 083b/12,
086a/10, 086a/11, 089a/16, 090b/07, 090b/15,
090b/19, 091a/14, 091b/21, 092a/01, 095b/08,
096b/12, 096b/17, 096b/19, 097a/01, 097b/04,
098b/07, 098b/20, 099a/03, 099a/11, 099a/18,
099b/03, 099b/04, 100a/01, 100a/14, 100a/16,
104a/20, 104b/07, 104b/14, 105a/02, 105a/03,
105a/12, 105a/17, 106b/03, 107b/17, 108a/03,
108b/08, 108b/14, 109a/04, 109a/11, 111b/21,
112b/19, 114b/02, 115b/04, 115b/06, 118b/15,
119b/03, 120a/15, 120a/18, 121b/20, 122a/11,
124a/06, 124a/12, 125b/11, 128a/06, 129b/21,
130a/01, 130b/12, 132a/03, 132a/19, 134a/13,
135a/15, 135b/13, 135b/16, 136b/02, 141b/06,
142b/11, 144a/08, 148a/13, 150b/13, 151b/07,
152a/03, 152a/06, 152a/12, 154b/02, 154b/03,
154b/06, 155a/02, 155a/16, 155b/17, 158b/19,
159b/18, 162b/03, 164a/02, 165a/06, 165b/18,
166a/08, 167a/07, 168a/04, 169a/03, 170b/04,
173a/07, 173b/04, 173b/05, 173b/07, 173b/08,
173b/09, 176b/08, 176b/09, 181a/02, 181a/20,
183b/12, 185b/05, 187a/07, 189a/05, 191b/04,
193a/02, 193b/07, 194a/02, 194b/12, 195a/01,
195b/14, 195b/18, 196a/05, 196a/06, 197b/01,
197b/04, 198a/10, 198a/16, 200b/16, 201b/01,
202b/13, 208b/17, 209b/20, 210b/12, 211a/08,
211b/04, 218a/02, 219b/05, 219b/18, 221a/11,
221b/12, 222a/12, 222b/05, 223b/07, 223b/16,
225b/12, 225b/20, 226a/13, 227a/12, 228a/08,
228a/15, 228b/05, 228b/21, 229a/11, 230a/16,
230a/21, 230b/06, 230b/13, 230b/18, 230b/19,
231a/10, 231b/05
c.+ den 002b/14, 004b/07, 004b/11, 016a/14,
019a/18, 019b/16, 020a/18, 022a/07, 022a/18,
023a/17, 024b/09, 043a/04, 051a/20, 064a/07,
064b/21, 113a/16, 116a/20, 119b/17, 133a/08,
134a/16, 139b/16, 141a/07, 162a/06, 170a/20,
189a/08, 210a/02
c.+ müz 051b/14, 208a/13
c.+ müzün 009b/07, 049a/17, 102b/02, 173b/20
c.+ nün 089b/13
c.+ nüz 209a/16
c.+ si 005a/20, 006a/21, 008b/09, 009b/05, 014b/11,
015b/19, 037b/20, 040a/15, 040b/10, 042b/08,
045a/10, 050a/10, 051b/15, 054a/10, 074b/06,
074b/09, 089a/10, 095a/17, 106b/17, 108b/03,
117b/03, 119a/03, 119a/04, 119a/09, 119a/13,
119a/18, 119b/08, 120b/09, 120b/13, 122a/01,
122a/08, 122a/10, 122a/15, 124b/04, 125b/13,
130b/08, 134b/15, 137b/05, 140a/09, 141b/13,
143a/04, 143b/18, 149a/09, 152a/16, 156a/03,
160b/16, 164b/15, 174b/18, 178a/05, 182b/12,
191a/20, 199a/15, 201b/09, 214b/05, 214b/11,
214b/21, 220a/04, 227a/18, 229a/09, 230a/03
c.+ sin 006a/09, 006b/08, 010a/21, 012a/01, 014b/15,
016b/05, 018a/18, 031a/07, 032b/09, 037a/17,
042a/12, 043a/19, 045b/15, 062b/07, 067b/17,
073a/02, 074a/20, 093b/06, 104a/12, 116b/13,
122b/17, 127a/17, 136a/18, 136b/03, 148a/20,
150a/19, 153b/14, 179a/05, 183b/07, 191b/21,
193a/10, 195b/13, 201b/17, 208a/18, 209b/17,
215a/16, 218a/13, 223a/10, 231a/06, 231a/13,

232a/03
c.+ sinden 012b/09, 113b/13, 151a/16, 174b/02,
185b/03, 192a/13, 232a/09
c.+ sine 076b/10, 202a/12
c.+ sini 021b/09, 090b/08, 092a/03, 100b/20,
103b/11, 115b/05, 150b/11, 152b/09, 165a/19,
167b/01, 167b/02, 169a/13, 191b/07, 193b/11,
194a/12, 215a/19, 223b/05, 230b/05, 230b/11,
232a/04
c.+ sinün 004b/21, 008a/08, 021a/09, 099a/12,
135b/06, 139a/16, 169a/16, 185a/16, 195a/17,
199b/08, 211a/07, 213b/20, 217b/10
c.+ siyle 094a/18
c.+ yile 047b/01, 053a/16, 086a/19
c.+ yle 218a/17, 219b/09
cümle-i faẓā'il [Ar.+Ar.] Faziletlerin hepsi.
c.+inden 010a/15
cümle-i Óacāyib [Ar.+Ar.] Tuhaflıkların tümü.
c.+inden 034b/07, 158b/19
cümle-i eÓācib-i Óālem [Ar.+Ar.+Ar.] Alemdeki tuhaflıkların
tümü.
c.+dendür 183b/04
cümle-i muẓāfat-ı memālik-i islāmiyye [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]
İslam ülkelerinin tüm parçaları.
c.+den 215b/13
cümmeyz aġaC(lar)ı [Ar.+Tr.] Cümmeyz ağacı.
c. 171b/11, 171b/13
c.+ ndan 009b/13
cünbiş [Far.] Eğlence.
c.+ e 131a/12
cünd [Ar.] Asker, ordu.
c. 225b/16
cür'et [Ar.] Cesaret, yiğitlik.
c. 204a/20
cüşşe [Ar.] İrilik, kalıp.
c.+ de 073b/20, 126b/06, 166b/06, 174a/10
c.+ leri 115b/17
c.+ si 161a/06, 162b/21
c.+ since 139b/16
c.+ sincedür 012b/15
cüst ü cüy [Far.+Far.] Arayıp sorma.
c. 004a/14, 024b/04, 104a/13
c.+ da 004b/05
c.+ ıyla 077a/01
cüsür [Ar.] Köprüler.
c. 010b/17
c.+ ı 010a/18
c.+ ları 031a/16
cüvān [Far.] 1.Genç erkek. 2. Genç.
c. 011a/21, 037b/01, 098b/17, 102a/11
c.+ ı 124a/06
c.+ ıdı 076b/17, 080b/12
cüvān-hor [Far.+Far.] Zalim.
c.+ ıdı 061a/17
cüyüş-ı müslimīn [Ar.+Ar.] Müslüman askerler.
c.+ile 149a/21
c.+le 204b/15
cüz'î [Ar.] Çok az.
c. 044a/05, 139a/01, 144a/17, 145a/07, 165b/04,
218b/13

Ç

çābük [Far.] Seri, hızlı.
ç. 128b/05
çābükce [Far.+Tr.] Seri biçimde, hızlıca.
ç. 213a/10
çadır [Tr.] Taşınabilir barınak, otağ.
ç. 131b/09, 216b/08
ç.+ ı 005b/07, 149a/03
ç.+ ma 216b/08
ç.+ la 203b/04
ç.+ lar 130a/02
ç.+ larına 205b/18
çağ çağ [Tr.] Çağıl çağıl.

ç. 185b/08
çağılda- [Tr.] (Su için) akarken taşlara, kayalara çarparak hoş ve tatlı sesler çıkarmak.
 ç.- yup 171b/21
çağır- [Tr.] 1. Gelmelerini söylemek, davet etmek. 2. Bağırarak, haykırmak.
 ç.- an 003a/21
 ç.- dı 007b/21, 008b/09, 008b/10, 008b/11, 008b/15, 041a/15, 096a/02, 117a/18, 119b/01, 211a/18
 ç.- dılar 102a/18, 119a/10
 ç.- dum 052a/06
 ç.- up 007a/09, 028a/07, 060b/10, 210b/19, 230b/15
 ç.- ur 016a/15, 035b/03, 189a/15
 ç.- urdı 022a/20, 025b/08, 049b/19
 ç.- urdı 019b/04
 ç.- ırlardı 021a/04
çağırıcı [Tr.] Şarkı söyleyen kişi.
 ç. 130a/03
çağırT- [Tr.] Çağırma işini başkasına yaptırmak.
 ç.- dı 039a/08, 049a/16, 055a/01, 057b/16, 152b/16, 196b/11
 ç.- dılar 108b/12, 219a/11
 ç.- up 153a/15, 198a/14, 214b/17
çağla [Tr.] Henüz olmamış fakat yenilebilen erik, badem, kayısı yemişi.
 ç.+ sı 014a/08
çağrış- [Tr.] Birlikte haykırmak, bağırarak.
 ç.- dılar 063a/18, 084b/14, 206b/13
 ç.- ırlardı 199b/03
çäh [Far.] Kuyu.
 ç.+ a 003b/13
çah-ı cehennem [Far.+Ar.] Cehennem kuyusu.
 ç. 117b/01
çağ [Tr.] Tam.
 ç. 020b/19, 124a/17, 158b/14, 176a/06, 182b/14
çağ [Tr.] Kıvılcım çıkarmak için sürterek vurmak.-
 ç.- sañ 175b/07
çäk [Far.] Yırtık.
 ç. 155a/15, 165a/02, 206b/01
çakıl [Tr.] Çoğunlukla deniz ve akarsularda suyun sürüklemesi sırasında birbirine sürtünme sonucu sivrilikleri gitmiş ve yuvarlaklaşmış küçük taş parçaları.
 ç.+ larını 025a/20
çakır [Tr.] Doğan ile atmaca arası, iri ve keskin pençeli bir avcı kuş, çakırdoğan.
 ç. 028a/19
çakmak [Tr.] Çakmak taşına hızla vurma sonucunda çıkan kıvılcım ile kav adı verilen maddeyi tutuşturarak ateş elde etmeye yarar eğri çelik parçası.
 ç. 171a/09
çakmak [Ö.] (bk. sultân zâhir çakmak)
 ç. 110b/07
çakmak el-Öalâyi [Ö.] (bk. sultân zâhir çakmak)
 ç. 110b/05
çakmak taş(lar)ı [Tr.+Tr.] Çeliğe sürtüldüğünde kıvılcım çıkaran kuvars.
 ç.+ dur 175b/07
 ç.+ na 175b/08
çal- [Tr.] 1. Yere vurmak, çarpmak. 2. Müzik aleti kullanmak. 3. (Zil, çan, saat, telefon vb. için) tokmakla vurarak veya başka yollarla ses çıkartmak. 4. Sürmek. 5. (Top için) çelmek. 6. Kesici bir aletle vurmak.
 ç.- a 128b/11
 ç.- ar 128b/09
 ç.- ardı 027a/18
 ç.- arlar 073b/08, 157b/13
 ç.- arlardı 135a/10
 ç.- arlardı 021a/19, 135a/08
 ç.- dı 002b/05, 086b/07, 160a/01, 176b/01
 ç.- sa 086b/03
 ç.- salar 127b/12, 135a/09
 ç.- up 057a/01, 117a/16, 136b/13, 165a/08
çalıcı [Tr.] Çalgıcı.
 ç. 130a/02
çalın- [Tr.] 1. Müzik aleti kullanılmak. 2. (Zil, çan, saat, telefon vb. için) tokmakla vurarak veya başka yollarla ses

çıkartılmak.
 ç.- dı 106b/09
 ç.- duğı 152a/09
 ç.- up 016b/18
 ç.- urdı 093a/12
çalış- [Tr.] 1. Bir şeyi yapmak için çabalamak. 2. Keşici aletle karşılıklı vuruşmak.
 ç.- alım 225a/10
 ç.- dı 057a/07, 057b/03
 ç.- dılar 145a/06, 191b/07, 205b/18, 221a/05
 ç.- mışlar 031b/15
 ç.- sa 140a/07
 ç.- up 143a/07
 ç.- urdı 057b/04
 ç.- ırlardı 115b/02, 144b/18, 155a/17
çalka- [Tr.] Çalkalamak.
 ç.- dı 205b/07
çalkalan- [Tr.] Çalkalanmak.
 ç.- urdı 011a/14
çalkan- [Tr.] Çalkalanmak.
 ç.- dı 021b/14, 093b/20
çalkoyun [Tr.] Sırt üstü.
 ç. 129a/21
çañ [Tr.] Cınlayan bir metalden ters çevrilmiş bardak şeklinde, içte bulunan bir dil ya da dıştan bir çekiçle vurularak ses çıkaran araç, kampana.
 ç. 152a/08, 152a/09
 ç.+ lar 073b/08, 152a/09, 152a/17
 ç.+ laruñ 152a/14
 ç.+ uñ 152a/16
çanak [Tr.] Kilden veya ağaçtan yapılan yayvan ve küçük kap.
 ç. 037a/01
çär-ı erķän [Far.+Ar.] Dört unsur, anasır-ı erbaa.
 ç.+ ı 002a/02
çär-ı Óakākīr-ı Óunsūr [Far.+Ar.+Ar.] Dört unsur, anasır-ı erbaa.
 ç.+dan 001b/11
çäre [Far.] Çözüm, çıkış yolu, deva.
 ç. 014b/21, 058a/07, 084b/10
 ç.+ sin 043a/12
çarh [Far.] 1. Felek 2. Çark 3. talih.
 ç.+ ları 220b/05
 ç.+ larınuñ 136a/05
 ç.+ uñ 003b/16
çärsü [Far.] Çarşı.
 ç. 218a/02
 ç.+ lar 084a/06, 217a/04, 226a/04
 ç.+ larda 067a/11, 223b/15
 ç.+ ları 083b/20
 ç.+ sında 178a/07
çärtäk [Far.] Dört köşe çadır, çardak.
 ç.+ lar 084a/11
çär-yär [Far.+Far.] Dört halife.
 ç. 002b/14
çäşnigir başısı [Far.+Tr.] Sofra hizmetini gören çäşnigirlerin başına verilen ad.
 ç.+ydı 096b/21
çat- [Tr.] Kereste cinsinden birşeyi çivilerle tutturmak.
 ç.- dılar 152b/17, 153a/05
çatal [Tr.] Bir ucu iki ve daha çok parçaya ayrılmış olan.
 ç. 128a/13
 ç.+ dur 126b/06
çatır çatır [Tr.] Çat sesleri çıkararak.
 ç. 137b/12
çavuş [Tr.] [Tr.] Bekçi.
 ç.+ ları 118a/17
çayır [Tr.] Toprakta biten yeşil otlar.
 ç.+ dan 174b/16
 ç.+ ı 191a/17
çegzin- [Tr.] Dönüp dolaşmak.
 ç.- üp 177b/19
 ç.- ürken 136b/06
çehre [Far.] Yüz.
 ç.+ ler 155a/15
 ç.+ leri 206b/01, 207b/14
çek- [Tr.] 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru

yürütmek. 2. Güç durumlara dayanmak, katlanmak 3. Bir yerden başka bir yere taşımak 4. Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. 5. Geriye doğru hareket ettirmek. 6. Çizgi durumunda uzatmak 7. Zorla almak. 9. Herhangi bir engel kurmak, çevresini sarmak. 10. Toplayıp götürmek. 11. Vermek, ağırlamak. 12. Tartıda ağırlığı olmak. 13. Bağlamak. 14. Bağırarak söylemek.
 ç. 055a/07
 ç.- di 020b/04, 073b/02, 078a/04, 082a/11, 094a/05, 095a/04, 096a/08, 104a/11, 112a/19, 120a/03, 169b/21, 211a/11, 223a/10, 223a/15, 225b/12, 229b/10, 230a/18
 ç.- diler 005b/13, 005b/16, 018b/20, 137b/11, 153a/14, 161a/01, 187a/04, 220a/05
 ç.- düği 227a/02, 229b/10
 ç.- düklerince 137b/12
 ç.- düm 004a/01, 186a/17
 ç.- en 032b/16, 050b/13, 117b/05
 ç.- er 019b/07, 019b/12, 026a/19, 039a/14, 048a/13, 071a/01, 107a/18, 136b/13, 186a/16
 ç.- erdi 136b/21, 163b/18
 ç.- erler 124a/13, 129a/19, 144b/21
 ç.- erlerdi 145a/02
 ç.- erlerdi 224a/03
 ç.- mege 067b/21, 194b/16
 ç.- megile 135a/14
 ç.- mek 152a/05, 201b/20
 ç.- mekde 196b/14
 ç.- mişdür 227a/02
 ç.- mişler 179b/05
 ç.- se 059a/09
 ç.- seler 014a/03, 121a/08, 129a/02, 129a/03, 129b/02
 ç.- üñ 153a/13
 ç.- üp 020b/03, 038b/08, 038b/18, 038b/19, 049b/06, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 082a/15, 084a/02, 096a/09, 102b/12, 103a/16, 128a/13, 138b/18, 162b/03, 180a/01, 185b/09, 210b/18
çekdür- [Tr.] Çekme işini başkasına yaptırmak.
 ç.- di 067b/11, 086a/10, 160b/19, 195a/02
 ç.- üp 217a/03
çekil- [Tr.] 1. Çekme işi yapılmak. 2. Geriye, kenara yada aşağıya doğru hareket etmek. 3. Görevden kendi isteğiyle ayrılmak, istifa etmek. 4. Göge doğru yükselmek. 5. Getirilmek, alınmak. 6. Uzatılmak, uzun biçimde yapılmak.
 ç. 071a/21
 ç.- di 049b/09, 050b/10, 070b/14, 121b/08, 196b/20, 212a/05
 ç.- diler 068a/17, 084b/21, 087b/08, 212a/19
 ç.- düği 106a/04
 ç.- dükden 141a/01
 ç.- ıcek 174b/13, 174b/15
 ç.- em 068b/16
 ç.- medin 154b/14
 ç.- mek 005a/18
 ç.- miş 183a/03
 ç.- üp 153a/19, 213b/03
 ç.- ür 011a/16, 146b/03, 146b/11, 146b/15, 166b/13, 171b/01
 ç.- üridi 019a/05
 ç.- ürlr 121a/13
çekilme- [Tr.] 1. Katlanılmamak. 2. Aşağıya doğru hareket etmemek.
 ç.- di 050a/04
 ç.- z 003b/01
çekin- [Tr.] Utanmak, sıkılmak.
 ç.- üp 151a/02
çekiş- [Tr.] Anlaşmazlığa düşerek tartışmak.
 ç.- mişler 162b/10
 ç.- seler 015a/18
 ç.- üp 162b/16
çekme- [Tr.] Maruz kalmak, katlanmak.
 ç.- zidi 010b/08
çekürge [Tr.] Çekirge.
 ç. 108a/17, 128b/01

çel- [Tr.] Yön değiştirmek.
 ç.- üp 137b/07
çemen [Tr.] Çimen, yeşillik.
 ç.+ den 174b/16
çendân [Far.] O kadar da.
 ç. 143a/03, 212a/08
çeñe [Tr.] Ağızda dişleri taşıyan kemik ve yüzün alt bölümündeki yer, çene.
 ç.+ nün 162a/10
 ç.+ si 127b/15, 127b/16
 ç.+ sin 126b/09, 127b/15, 127b/16, 128a/16
 ç.+ sinde 127b/12
 ç.+ sinden 162a/08
 ç.+ sine 128a/08
 ç.+ sini 128a/07
çengâl [Far.] Çengel.
 ç. 224a/02
 ç.+ lar 223b/21
çerâğ [Far.] Fitilli lamba, kandil.
 ç. 027a/17, 138a/20, 150b/15, 190b/17
 ç.+ dan 018b/05
 ç.+ lar 017b/01, 019a/09, 023b/14
 ç.+ ları 137b/08
çerâkise [Ö.] 1. Mısır'da hakimiyet kuran Çerkez asıllı halk.
 ç. 105b/09, 105b/11, 106a/03, 106b/20, 106b/21, , 108a/04, 109b/12, 110b/13, 110b/17, 110b/20, 112a/10, 112a/21, 112b/14, 112b/18, 124a/11, 228b/15, 229b/17
 ç.+ den 108a/01, 110b/15, 110b/16, 111b/02, 112b/05
 ç.+ nün 112b/05
çeri [Tr.] Asker.
 ç.+ sin 076a/04
 ç.+ sinüñ 215a/04
çerkes [Ö.] 1. Çerkez halkı. 2. Çerkez halkından olan.
 ç. 107a/01, 107a/11, 107a/13, 107b/02, 107b/05, 107b/07, 107b/11, 108a/04, 108a/07, 110b/06, 110b/10, 110b/13, 111b/03, 111b/05, 112a/06, 112b/16, 113a/05, 228b/17
 ç.+ i 112a/14
çeşm-i cihân [Far.+Far.] Cihanın gözü.
 ç.+ 003a/16
çeşme [Far.] Pınar, su kaynağı.
 ç.+ ler 176b/05
çetiñ [Tr.] Aşılması zor, engeli fazla, zorlu.
 ç. 042b/03, 153b/09, 194b/16
çevgân [Far.] Cirit oyununda kullanılan değnek.
 ç. 030a/03, 034b/03, 034b/04, 036b/09, 040b/06, 058b/03, 154b/17
 ç.+ ı 002b/05
çevre [Tr.] Bir nesnenin etrafını kuşatan, ona yakın olan yer ve nesnelerin bütünü; etraf; civar; muhit; dolay.
 ç. 029b/02, 136b/05, 164a/17, 165a/20, 181b/18, 206a/04
 ç.+ lerin 136b/14
 ç.+ lerinde 054a/10
 ç.+ lerinden 137a/18
 ç.+ lerini 164b/03
 ç.+ si 137a/17
 ç.+ sin 136b/12
 ç.+ sine 219a/12
çevür- [Tr.] Döndürmek.
 ç.- di 056b/01, 211a/02
 ç.- diler 095a/13, 108a/21
 ç.- düğinden 221b/19
 ç.- e 082a/20
 ç.- megile 082a/06
 ç.- üp 071b/06, 202a/14, 222a/03
 ç.- ürlr 128a/15
çıblak [Tr.] 1. Üzerinde bitki örtüsü olmayan. 2. Giyinik olmayan.
 c. 123a/10, 125b/04, 146b/06, 147a/04
çıblaklık [Tr.] Giyecek giysisi olmamak, yoksulluk.
 c. 223b/07
çıbuK [Tr.] 1. Değnek biçiminde ince, uzun ve set olan şey. 2. Ağaç dalı. 3. Ağaç dalından yapılmış sopa, değnek.
 ç. 047a/07, 061b/19, 090b/09

ç.+ ı 053b/15, 191b/17
 ç.+ ıla 053b/15
 ç.+ ları 191b/13
 ç.+ ların 191b/21
 ç.+ larından 191b/14

çubuk çubuk [Tr.] Çubuk şeklinde.

ç. 065a/21

çık- [Tr.] 1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek. 2. Elde edilmek, sağlanmak. 4. Meydana gelmek, ortaya çıkmak, görünür olmak. 5. Varmak, ulaşmak. 6. Yüksçe doğru hareket etmek. 7. Denizden karaya varmak. 8. Topraktan çıkmak, yetişmek. 9. Kaybetmek. 10. Başlamak. harekete geçmek. 11. Yayılmak.

ç. 023b/20, 065b/06, 102a/20, 130a/14

ç.- a 014b/15, 056b/02, 127a/06, 209a/03, 212b/18, 213b/16

ç.- acığı 128b/05, 213a/01

ç.- acak 031a/02

ç.- acakdur 024b/12

ç.- a geldi 138b/18, 139a/07, 196b/21, 224b/19

ç.- alar 131a/03, 206a/12, 212a/17

ç.- am 052a/03

ç.- amamışlardur 177b/20

ç.- amaz 166b/15

ç.- amazdı 177b/11

ç.- avardılar 029b/13, 033a/20, 043b/11

ç.- ayardum 035a/13

ç.- an 121b/18, 128a/05, 168a/11, 231b/14

ç.- ancasin 059b/20

ç.- anlar 182b/16

ç.- ar 013b/09, 014a/18, 017b/02, 018a/08, 018a/16,

019a/04, 020a/19, 035a/19, 043b/14, 048b/21,

053b/20, 061b/13, 061b/20, 074b/09, 086b/03,

119b/19, 120a/03, 120a/04, 120b/03, 120b/05,

120b/14, 122a/03, 122a/13, 122a/15, 122a/16,

122a/19, 122b/07, 122b/11, 122b/13, 123b/10,

126a/13, 127a/21, 128a/04, 128a/16, 128b/01,

128b/10, 128b/12, 129a/17, 134b/15, 141a/09,

144a/14, 146b/15, 147a/10, 150b/20, 151a/07,

171b/13, 172a/15, 175b/08, 176a/08, 183a/21,

184b/08, 186b/06, 188a/15, 191b/04, 195a/12,

195b/20, 205a/05

ç.- andı 033b/19

ç.- arımı 228b/19

ç.- arlar 058a/07, 058a/13, 098b/15, 120b/09,

120b/10, 122b/02, 122b/20, 128a/18, 130a/02,

149b/16, 152b/09, 170b/06, 199b/20, 200a/17,

228b/11

ç.- arlardı 040b/02, 066b/21, 173a/03

ç.- arlardı 137b/01, 158b/20

ç.- arsa 127a/11

ç.- arsayuz 151a/06

ç.- aruz 208a/04

ç.- a vardılar 043b/11

ç.- a vardum 035a/13

ç.- ayın 213b/21

ç.- dı 001b/07, 002b/04, 015a/01, 019a/06, 032b/20,

040a/04, 044a/19, 046a/17, 049b/09, 051b/10,

051b/13, 057b/21, 059b/15, 061a/05, 062a/02,

064b/03, 065b/14, 068a/01, 072b/19, 072b/20,

073b/19, 083a/05, 085b/16, 090b/11, 093a/05,

102a/03, 102a/21, 103b/01, 104a/15, 104b/01,

104b/12, 108b/21, 109a/12, 111b/16, 117a/12,

118a/02, 118a/07, 118b/15, 119a/04, 119a/08,

127a/03, 127a/07, 127a/10, 139b/11, 140a/19,

140a/21, 143b/17, 144a/03, 151a/01, 153a/14,

154b/03, 160b/21, 162a/04, 163a/07, 165b/11,

165b/13, 166b/05, 166b/06, 168b/17, 170a/16,

178a/10, 182b/14, 194a/01, 194b/03, 196a/06,

197b/06, 200a/11, 201b/13, 202b/07, 203a/02,

203b/13, 205b/02, 206a/21, 213b/15, 218a/12,

221a/02, 223a/08, 230a/13, 231a/15, 231a/18,

231b/02

ç.- dılar 044b/16, 045a/16, 054a/09, 098b/08,

098b/10, 120a/01, 137b/16, 138b/06, 139a/09,

171a/14, 178a/11, 184a/11, 191b/19, 194b/17,

197a/01, 198a/11, 199b/21, 202b/05, 206a/19,

213a/09, 213a/21, 219a/14, 219b/13, 220b/21

ç.- duğı 016b/06, 030a/04, 059b/04, 059b/16,

061b/13, 066a/01, 086a/02, 103b/02, 116b/02,

120a/02, 120b/02, 120b/15, 122b/13, 123a/04,

123a/14, 125b/18, 127a/14, 128b/01, 201b/15

ç.- duğumuzda 116a/21

ç.- duğı 051b/15

ç.- duğca 032b/19

ç.- duğda 219b/18

ç.- duğdan 120b/08

ç.- duğları 058a/15, 072b/15, 137b/16, 138b/11,

168a/18, 191b/20

ç.- duğların 131a/04

ç.- duğlarında 168a/13

ç.- dum 003b/19, 052a/11, 209b/10, 224b/04

ç.- ıcağı 015a/20, 121b/21, 188a/19

ç.- ınca 007b/06, 016a/01, 027a/13, 082b/19,

163a/01, 165b/12, 179a/08, 229a/02

ç.- maga 043b/13, 132b/03, 172a/08, 189a/13,

232a/20

ç.- mağı 067a/04, 131a/09, 137b/14, 158a/10

ç.- mağdan 228b/09

ç.- malu olsa 228b/18

ç.- masın 158a/10

ç.- mış 007a/07, 007b/09, 024b/12, 044b/02, 049b/11,

123b/14, 186a/11, 192b/05

ç.- mışdır 121a/14, 142b/19

ç.- mışdı 073a/01, 186b/19, 194a/06, 228b/03

ç.- sa 018a/14, 048a/05, 048a/07, 048a/09, 048a/10,

127a/12, 127a/14, 150b/19

ç.- salar 190b/17

ç.- sun 213b/11, 213b/14, 219a/11, 221b/18

ç.- uñ 054a/09, 208a/11

ç.- up 005a/21, 006a/04, 009a/14, 016b/09, 017a/20,

019b/03, 019b/20, 021b/13, 028a/02, 035b/09,

041b/10, 043a/17, 044b/07, 048b/02, 053b/09,

053b/10, 054b/07, 055b/11, 055b/20, 057b/08,

058a/17, 062b/20, 063a/08, 067a/18, 067b/11,

068a/02, 076a/14, 078b/06, 079a/20, 085b/03,

088a/03, 088b/06, 090b/06, 094a/13, 098b/06,

099a/08, 100a/05, 106a/10, 108b/19, 110a/18,

113b/20, 119b/13, 121b/17, 122a/01, 122a/04,

125a/18, 126b/11, 127a/11, 128b/06, 131b/09,

138b/20, 143b/07, 143b/09, 150b/21, 151a/13,

152b/06, 153a/14, 153a/18, 153a/19, 158b/03,

159a/09, 159a/13, 167a/07, 168b/03, 171b/11,

174a/02, 176a/13, 176b/01, 177a/17, 179a/13,

184a/16, 184a/20, 184b/03, 191a/14, 192b/18,

194a/05, 194a/08, 198a/15, 201a/06, 202a/15,

202b/10, 203a/10, 204b/10, 204b/12, 205b/11,

206a/11, 206b/09, 207b/21, 208b/04, 210b/17,

212b/20, 213a/07, 214a/06, 220a/06, 221b/20,

223a/12, 228a/18

çık- [Tr.] 1. Bir şeyin çıkmasını sağlamak, içerden dışarıya hareket ettirmek. 2. Giyecekleri vücuttan üzerinden sıyrıp atmak; soyunmak. 3. Üretmek; imal etmek, ortaya çıkarmak. 4. Yukarıya doğru hareket ettirmek. 5. Yaymak, yayılmasını sağlamak.

ç.- a 057a/03

ç.- acanın 059b/14

ç.- ayın 055b/21

ç.- dı 013a/19, 015a/03, 016a/08, 016b/12, 021b/09,

022a/11, 025a/19, 032a/11, 033a/20, 036a/21,

037b/04, 039b/18, 043a/19, 044a/20, 048a/04,

048a/15, 070b/07, 098a/08, 101a/09, 103b/13,

138b/13, 140a/19, 143a/13, 158a/19, 158b/02,

161a/14, 162a/14, 167a/04, 168b/19, 183b/19,

188a/07, 188b/10, 193a/15, 193a/16, 193b/04,

195b/05, 198a/20, 198b/07, 200a/04, 224a/15,

228a/02, 231a/17

ç.- dılar 035b/10, 045b/14, 049a/04, 099a/06,

116b/05, 131a/16, 138b/17, 160b/21, 175b/01,

184a/17, 187b/14, 194a/21, 200b/06, 205b/04,

210b/04, 220b/03, 226b/11

ç.- duğı 021b/17

ç.- duğum 162a/10
 ç.- duğları 140b/04, 183b/06, 184b/16, 188a/17, 224a/03
 ç.- duğlarında 086b/15
 ç.- dum 162a/08
 ç.- dup 101a/07
 ç.- imadılar 140b/11
 ç.- ı vir 169a/11
 ç.- ı virdi 157b/04, 169a/12, 176b/11
 ç.- ı virdiler 146b/21
 ç.- ı vireyin 006a/08
 ç.- ı virmege 045b/11
 ç.- madın 015a/20, 128b/11
 ç.- mağa 137b/11
 ç.- mağ 101a/06, 197a/09
 ç.- mağda 118a/20
 ç.- mağdan 053b/01
 ç.- miş 091a/05
 ç.- mişlarıdı 144b/19
 ç.- salar 014a/21
 ç.- uñ 117b/15
 ç.- up 004b/15, 015a/11, 016b/20, 026b/14, 046a/08, 066b/01, 066b/04, 068a/06, 072b/14, 082a/09, 093b/05, 096b/03, 096b/15, 099b/05, 112a/11, 129a/04, 135a/04, 138a/09, 140b/10, 143b/12, 143b/17, 146a/11, 148a/17, 154b/07, 169a/02, 175b/20, 183b/10, 193b/02, 202b/17, 214b/18, 221a/10, 224a/15
 ç.- ur 011a/21, 052b/11, 074b/07, 128a/21, 142b/08, 221a/17, 228b/17
 ç.- urdı 021a/14
 ç.- urlar 013b/06, 145a/03, 176b/16, 179b/19, 183a/19, 188a/18, 224a/04
 ç.- urlarıdı 130a/11, 158a/04, 176b/18, 218a/12
 ç.- ursız 186b/05
çıkarıl- [Tr.] 1. İçerden dışarıya hareket ettirilme, çıkması sağlanmak. 2. Yayınlanmak, duyurulmak.
 ç.- an 224b/10
 ç.- mağa 148a/14
 ç.- mağ 148b/05
 ç.- miş 078a/06
 ç.- sa 059a/11
 ç.- up 094b/17, 198a/19
çıkarma- [Tr.] Çıkarma işini yapmamak.
 ç.- dı 060a/04
 ç.- z 052b/10
çıkart- [Tr.] Yer altından alıp çıkarmak, görünür duruma getirmek.
 ç.- dı 066a/14
çıkartma- [Tr.] 1. Yer altından alıp çıkarmamak, görünür duruma getirmemek. 2. Yayılmamak, duyurulamamak.
 ç.- dı 222b/10
 ç.- zlarıdı 059b/21
çıkıl- [Tr.] 1. Yukarıya doğru tırmanılmak. 2. Dışarı hareket edilmek.
 ç.- duğı 168a/16
 ç.- ur 036b/02, 140a/18, 142a/17
çıkma- [Tr.] 1. Üretilmemek. 2. Ortaya çıkmamak. 3. Dışarı hareket etmemek. 4. Yaşama devam etmemek. 5. Kaybetmemek, elinde kalmak. 6. Boyu yetişmemek. 7. Yayılmamak, duyulmamak. 8. Yukarı doğru hareket etmemek. 9. Çekilmemek, yerinde kalmak.
 ç.- dı 058a/21, 059b/19, 127a/09, 230a/02
 ç.- dılar 035b/08, 226b/14
 ç.- mışdı 160a/03
 ç.- sunlar 084a/11
 ç.- ya 102a/01, 213b/02
 ç.- yup 075b/02, 148a/10
 ç.- z 013b/09, 014a/20, 132b/04, 149b/18, 172a/12, 174b/15, 183b/04, 205b/17
 ç.- zdı 051b/04, 150b/18, 162a/21
 ç.- zlar 151a/05
çıräg [Far.] İçine yağ konulup yakılan bir tür lamba, kandil;
 ç. 013a/14
 ç.+ ı 090a/06
 ç.+ lar 008a/13, 090a/06

çıräg-ı düdemân-ı nesl-i âdem [Far.+Far.+Ar.+Ar.] İnsan neslinin atasının kandili.
 ç. 002b/01
çıynak [Tr.] Tırnak, pençe.
 ç.+ larıyla 128b/08
çıynaklı [Tr.] Tırnaklı, pençeli.
 ç.+ dur 128b/04
çi [Tr.] Topraktaki yaşlılık, nem.
 ç. 029a/02
çiçek [Tr.] Üstün yapılı, tohumlu bitkilerin bir kılıfla çevrili üreme organlarını taşıyan, parlak renkli, güzel ve gösterişli, hoş kokulu bölümü; çiçek.
 ç.+ ler 041b/04, 078b/12
çig(i)n [Tr.] Omuz.
 ç.+ inde 015a/16
çimen [-<Far. çemen] Çayır, çim.
 ç.+ i 191a/17
çin [Ö.] Doğu Asya'da bir ülke; Çin.
 ç. 076b/13, 146b/11
çin id- [Far.+Tr.] Toplamak.
 ç.-er 004b/14
çingihstân [Tr.+Far.] Taşlı kumlu yer.
 ç. 107a/05
çini [Far.] Bir yüzü sırlı ve çoğunlukla çiçek resimleriyle süslü, yapı işlerinde duvarlara, yere döşenen pişmiş balçık levha.
 ç.+ lerile 094a/06
çirk [Far.] Kir, pas.
 ç. 041a/07
çirk-i şerik [Far.+Ar.] Allah'a ortak koşmanın pislği.
 ç.+ile 095b/11
çirk-âb [Far.+Far.] Pis su.
 ç.+ ını 184b/04
çirkin [Far.] Çirkin, hoş olmayan.
 ç. 052a/04, 062a/03, 077b/13, 153a/11
çiye- [Tr.] Ağza alınan yiyeceği dişlerle ezme; çiğnemek.
 ç.- rken 127b/16
 ç.- se 127b/15
çiz- [Tr.] Çizgi çekmek, çizgiyle belirlemek.
 c.- diler 195a/05
 c.- dügi 173a/16, 173b/02
 c.- er 173a/16
 c.- üp 151b/20
çizil- [Tr.] Bir darbe nedeniyle üzerinde içizik oluşmak; çizilmek.
 ç.- e 141b/14
çizme [Tr.] Koncu diz altına kadar uzanan bir tür ayakkabı.
 c. 084a/12
 c.+ sin 084a/12
çiye al- [Tr.+Tr.] Çizgiyle belirlemek.
 c.-duğı 173a/17, 173a/21
çoban [Tr.] Koyun, keçi ve sığır gibi hayvanları güden ve otlatan kimse.
 ç. 045a/17, 045a/18, 057b/08, 057b/11, 057b/13, 057b/17, 058a/05, 058a/07, 058a/19, 058b/02, 059a/04, 150b/19, 150b/21, 151a/01, 151a/02, 151a/03
 ç.+ a 057b/18, 058a/03, 058a/18, 058b/01
 ç.+ dan 058a/20
 ç.+ ı 057b/05, 057b/12, 057b/16
 ç.+ ıla 057b/15, 057b/21
 ç.+ uñ 057b/08, 057b/19
çocuğ [Tr.] Ergenliğe girmemiş oğlan ya da kız.
 ç.+ ı 023b/06
çoğal- [Tr.] Artmak, fazlalaşmak.
 ç.- dı 007b/18, 009b/07, 009b/08, 009b/21, 035b/06, 041a/13, 042b/17, 048a/20, 050a/02, 050a/04, 068a/14, 124b/14, 176b/15, 211b/11
 ç.- diğünüñ 041a/15
 ç.- dılar 010a/03
 ç.- duğın 053a/19, 220a/09
 ç.- miş 071b/12
 ç.- mışdı 025b/20, 026b/03, 222a/18
 ç.- up 046a/14
 ç.- ur 121b/02, 188a/09, 188a/10
çoğalt- [Tr.] Çoğaltmasını sağlamak, arttırmak.

ç.- mağa 108a/04, 220a/08
çoğan [Tr.] Çöven bitkisi.
 ç. 138b/16
çoğ [Tr.] Sayısı, değeri, şiddeti, derecesi aşırı ve yüksek olan.
 ç. 002a/14, 004a/13, 004a/18, 004a/19, 004a/20, 006a/20, 007a/07, 007b/16, 010b/09, 010b/12, 010b/18, 011b/10, 013b/18, 014b/07, 014b/11, 015b/04, 015b/15, 019b/18, 023a/17, 024b/09, 025a/12, 025a/18, 025a/21, 026a/02, 026a/05, 026b/15, 027a/05, 027a/21, 031a/10, 031b/13, 032a/06, 033b/01, 034a/07, 034b/03, 034b/04, 034b/06, 035a/15, 036a/02, 036b/16, 038a/13, 038a/20, 040a/21, 042b/16, 043a/07, 043b/19, 044b/12, 044b/13, 047a/19, 047a/20, 047b/03, 047b/20, 048b/17, 049b/01, 049b/02, 049b/04, 051a/09, 051a/14, 051a/19, 052b/15, 052b/21, 056a/15, 056a/16, 057a/03, 060b/17, 061a/03, 061a/18, 062a/04, 062a/12, 064a/02, 064a/03, 064a/07, 064b/08, 065a/09, 066a/14, 069a/12, 069a/13, 069b/05, 070a/15, 070b/10, 070b/18, 070b/19, 070b/21, 072a/01, 073a/15, 073a/16, 075b/18, 076b/20, 082a/12, 085a/18, 085a/20, 085b/08, 086a/20, 086b/14, 088a/12, 089b/18, 090a/11, 091a/21, 092b/03, 094a/11, 094a/17, 094b/14, 096a/15, 097a/07, 100a/09, 100a/10, 100b/01, 100b/14, 103a/20, 105a/16, 109a/07, 110b/20, 115a/13, 119a/17, 119b/06, 119b/18, 121b/12, 123a/13, 124a/13, 125b/19, 126b/01, 126b/15, 129a/14, 130b/17, 132b/03, 133b/10, 133b/13, 133b/20, 136a/08, 139a/17, 143a/03, 143b/09, 144a/08, 144b/03, 145a/17, 145a/18, 145b/17, 148a/08, 148a/19, 150a/12, 151b/21, 152b/02, 154a/06, 154a/13, 158b/11, 163b/16, 164b/10, 165b/06, 166a/06, 166a/18, 166a/21, 167a/02, 167a/06, 167a/09, 167a/16, 170a/02, 170a/20, 171a/21, 171b/01, 171b/14, 173a/05, 173a/06, 173a/10, 174b/21, 175a/04, 175b/08, 177a/19, 178b/21, 179b/05, 179b/06, 182a/04, 184a/13, 189a/08, 189b/12, 190a/05, 190a/06, 190b/15, 192b/20, 192b/21, 193b/19, 196b/10, 198b/04, 199b/11, 200a/07, 201a/02, 202b/06, 203a/09, 204b/03, 208a/16, 210b/09, 220a/07, 222a/15, 223a/04, 228b/06, 229b/11, 230b/10, 231a/13
 ç.+ a 211a/17
 ç.+ dan 026b/21, 125a/05
 ç.+ dur 013b/20, 022b/04, 094b/09, 128b/04, 144a/12, 173a/05, 190a/02
 ç.+ ıd 019b/17, 044a/20, 044b/18, 053b/02, 072a/02, 090b/18, 148b/10, 213a/19, 219b/20
çok- [Tr.] Toplu halde bir yere yığılmak.
 ç.- ar 032a/08, 040b/05
 ç.- dı 193a/19, 206a/15
 ç.- up 086a/12, 160b/21
çoğar- [Tr.] Topluca bir yere yığmak.
 ç.- up 057a/21
 ç.+ luğı 053a/18, 107b/18, 167a/18
çoklık [Tr.] (bk. çokluk)
 ç. 052a/05
çokluğ [Tr.] 1. Kalabalık. 2. Çoğunluk.
 ç. 107a/06, 197b/04, 221a/09
 ç.+ ın 211b/02
 ç.+ ına 048a/11
 ç.+ ından 010b/04, 010b/07, 013b/21, 145a/08, 158a/11, 166a/16, 211a/11
çomağ [Tr.] Değnek, sopa.
 ç. 190b/17
 ç.+ ıla 139a/07
 ç.+ ları 134b/09
çorak [Tr.] Verimsiz, bitki örtüsünden yoksun.
 ç. 146b/07
çök- [Tr.] 1. Dibe, aşağıya doğru inmek. 2. Hayvanın oturması.
 3. Yıkılmak, yerlebir olmak.
 ç.- di 068b/11, 224b/14
 ç.- ecek 135b/12
 ç.- er 011a/17

ç.- üp 088a/14
çöker- [Tr.] Çökmesine neden olmak, yere yıkmak.
 ç.- ür 162a/19
çökme [Tr.] Çökme işi.
 ç.+ den 005a/10
çölmeK [Tr.] Topraktan yapılmış kap kakak, tencere.
 ç. 069b/21
 ç.+ i 194a/20
çözil- [Tr.] Güçsüz kalmak, gücünü yitirmek.
 ç.- üridi 189a/10
çözilme- [Tr.] Donunu bırakmamak, donmuş olarak kalmak.
 ç.- z 003b/01
çuğur [Tr.] Derin oyuk.
 ç. 117b/02, 117b/06, 159a/12, 174b/13, 224a/07, 224a/08, 224b/11
 ç.+ dan 065a/10
 ç.+ ı 161b/04
 ç.+ lar 135a/21, 224a/08, 224b/10
 ç.+ larına 135b/02
 ç.+ larında 135b/02
 ç.+ ların 135b/04
çuvāl [Far.] Pamuk, keten, kenevir ya da sentetik iplikten örülmüş büyük torba.
 ç. 143b/08, 143b/10
çuvāldüz [Far.] Ucu yassı büyük iğne.
 ç. 182a/15
 ç.+ a 182a/14, 182a/16
 ç.+ ları 182a/17
çü [Far.] Çünkü; hem.
 ç. 052a/16, 113b/15
çün [Far.] Çünkü; bu yüzden; madem ki, ne zaman ki, iken.
 ç. 002b/04, 035b/16, 050b/02, 058a/02, 059a/20, 060a/02, 095b/01, 141a/09, 155b/18, 194b/06, 201b/19, 202a/05, 206b/15, 216a/02, 216b/03, 227b/06, 231a/06
çüri- [Tr.] Bozulmak, kokuşmak.
 ç.- di 201a/19
 ç.- mekden 022a/14
 ç.- miş 074a/01, 118a/01, 140a/05, 140a/16, 143a/10, 143b/06, 162b/20
 ç.- r 197b/18
 ç.- yen 140a/12
 ç.- yüp 163a/09
çürid- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirmek.
 ç.- ür 164b/13
çüriklig [Tr.] Aşırı yıpranmışlık.
 ç.+ inden 178a/07
çürime- [Tr.] Bozulup kokuşmamak.
 ç.- sün 118a/05
 ç.- yecek 027a/20
 ç.- zdi 147a/06
çüritme- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirmemek.
 ç.- ye 164b/17
çürütdür- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirtmek.
 ç.- üp 059a/19

D

da [Tr.] Dahi, bile.
 d. 005a/06, 005b/08, 006a/09, 008b/21, 009b/14, 009b/16, 009b/17, 009b/21, 010a/08, 010a/09, 010a/11, 012a/20, 012b/09, 013a/04, 013b/02, 013b/15, 014a/19, 015b/01, 015b/05, 016b/12, 017a/17, 018a/20, 018b/02, 018b/03, 018b/15, 018b/16, 019a/17, 019b/02, 019b/14, 020a/01, 020a/03, 020a/13, 020a/18, 021a/06, 021a/07, 021a/18, 021b/03, 021b/19, 022a/05, 022a/18, 022b/03, 022b/09, 023a/09, 023a/12, 023a/14, 024a/14, 024a/16, 024b/05, 025a/06, 025a/11, 025a/16, 025a/18, 025b/02, 025b/04, 026a/01, 026a/04, 026b/01, 027a/05, 028a/01, 029a/20, 030a/07, 030b/08, 030b/15, 031a/09, 031b/15, 032a/01, 032a/03, 032a/10, 033b/08, 034a/04, 035b/14, 035b/15, 035b/17, 036a/01, 036a/12,

036b/12,	036b/14,	036b/16,	036b/17,	037a/07,	223a/10,	223a/21,	223b/04,	223b/16,	225a/10,
037a/19,	037a/21,	037b/10,	037b/11,	037b/12,	226b/06,	227a/13,	227b/20,	229a/16,	229a/17,
038a/03,	038a/13,	038a/17,	038a/19,	038b/05,	230a/07,	231b/03,	231b/15,	231b/18,	232a/08
039a/01,	039a/16,	039b/16,	039b/17,	040a/01,	dād [Far.]	1. Adalet, doğruluk. 2. Sızlama, figan.			
040a/04,	041b/12,	041b/14,	042b/06,	043a/04,	d.	042b/17,	047b/01,	050a/05,	053a/19,
043a/11,	043b/07,	044a/16,	044b/04,	044b/18,	063a/18,	085a/16,	088a/21,	091a/16,	093a/11,
044b/19,	045a/04,	045b/01,	045b/11,	045b/18,	094b/13,	102a/12,	105a/15,	109a/03,	111a/03,
046a/03,	046a/16,	046b/15,	047a/03,	047b/18,	112b/18,	132b/15			
047b/19,	048b/03,	048b/17,	049b/16,	050a/08,	d.+ a	025b/03,	068a/09,	090b/16	
050b/12,	050b/18,	052b/09,	053a/05,	053a/07,	d.+ ı	083a/12,	094a/21,	109a/16	
054a/12,	054b/12,	054b/13,	056b/10,	057a/19,	d.+ m	038a/12			
057b/13,	058a/03,	059a/02,	059a/04,	059a/05,	dāğ-ı ḥasret [Far.+Ar.]	Ayrılık yarası.			
059b/15,	060a/03,	060a/04,	060a/05,	060b/12,	d.-ı	ḥasret	131b/13		
060b/16,	061b/04,	063a/11,	063a/12,	064a/06,	dāğ-ı tîr [Far.+Far.]	Ok yarası.			
065a/05,	065a/09,	065b/08,	066b/10,	068a/08,	d.	003a/20			
068a/13,	068a/17,	068b/07,	068b/19,	070a/01,	daḥḥāk [Ö.]	Kişi adı.			
070b/14,	070b/17,	071a/03,	071a/07,	071a/10,	d.	162a/02,	181b/05		
071a/15,	071b/03,	075b/18,	076a/16,	076b/03,	dahı [Tr.]	1. Dahi, bile. 2. Daha.			
077a/15,	077b/01,	077b/04,	077b/07,	077b/09,	d.	003b/17,	004b/08,	004b/18,	005a/17,
077b/14,	077b/17,	078a/09,	078b/20,	078b/21,	005b/15,	005b/16,	005b/18,	006b/12,	006b/20,
081b/13,	082a/16,	083b/09,	084a/03,	084b/20,	007a/02,	007b/20,	008a/08,	008b/08,	008b/11,
085a/08,	085b/01,	085b/13,	086a/07,	086b/17,	009a/05,	009a/13,	009a/17,	009a/20,	009b/16,
087a/21,	087b/12,	087b/18,	089b/11,	089b/15,	010a/04,	010a/06,	010b/02,	010b/18,	011a/09,
090a/03,	090a/05,	090a/06,	090a/08,	092a/21,	011b/17,	012a/04,	012a/05,	012a/11,	012b/16,
092b/06,	093a/04,	093a/11,	093b/18,	094b/16,	013a/02,	013a/08,	013a/09,	013b/20,	014a/09,
095a/02,	095b/04,	096b/02,	096b/04,	097a/15,	014b/03,	015a/03,	015a/13,	015a/18,	015b/02,
097a/17,	098a/06,	098a/09,	098b/16,	099b/03,	015b/07,	015b/14,	016b/12,	017a/15,	017b/02,
099b/14,	100a/03,	100b/08,	101a/15,	101b/04,	017b/07,	017b/10,	018a/04,	018a/09,	018a/14,
101b/16,	102b/13,	103a/05,	103a/07,	103a/08,	018a/16,	018b/07,	019a/21,	020a/03,	020a/12,
103a/10,	103a/11,	103b/04,	104a/05,	104a/08,	020a/13,	020b/21,	021a/06,	022a/13,	022b/17,
104b/03,	104b/07,	105a/01,	105a/02,	106a/12,	023b/01,	023b/04,	024a/18,	024a/19,	024b/04,
106a/16,	106b/01,	106b/10,	106b/12,	106b/18,	024b/12,	025a/02,	025b/09,	025b/21,	026a/12,
107a/16,	107a/21,	107b/03,	108a/17,	110a/10,	026a/13,	026b/07,	026b/16,	026b/20,	027a/05,
110b/15,	110b/16,	111a/14,	111a/15,	111a/20,	027a/09,	027a/14,	028a/08,	028b/13,	029a/17,
111b/01,	111b/04,	111b/05,	111b/06,	113a/21,	029a/18,	029a/19,	029a/20,	029b/09,	029b/18,
113b/01,	114b/18,	116a/04,	116a/19,	117a/05,	030a/15,	030b/01,	031a/08,	031a/09,	032a/01,
118a/14,	118a/18,	118a/20,	118b/09,	118b/10,	032a/05,	032b/05,	032b/07,	033a/03,	033a/09,
119b/18,	120a/16,	120a/20,	120b/08,	120b/09,	033a/11,	033a/12,	033a/15,	033a/16,	033a/18,
120b/15,	120b/19,	121a/17,	121b/14,	123b/20,	033b/09,	033b/11,	034a/03,	034b/02,	034b/04,
125b/09,	126a/13,	126a/16,	126a/20,	126b/08,	034b/09,	034b/16,	035b/05,	035b/15,	036a/01,
126b/18,	127a/05,	127a/06,	127a/08,	129b/05,	036a/21,	036b/09,	037a/15,	037a/18,	037b/05,
130a/12,	130a/15,	130a/20,	130b/08,	130b/13,	037b/06,	037b/08,	038b/03,	038b/08,	039a/08,
130b/21,	131a/07,	131b/05,	132a/03,	132a/15,	039a/16,	039b/14,	039b/16,	040a/04,	040b/14,
132b/02,	132b/09,	132b/21,	133a/07,	136b/17,	040b/20,	041a/08,	041b/11,	041b/14,	042a/14,
138a/16,	138a/18,	138a/21,	138b/03,	139a/12,	042b/14,	042b/20,	043a/21,	044a/07,	044a/12,
139b/13,	139b/15,	140a/09,	140b/15,	140b/19,	044b/17,	045a/11,	045a/16,	045b/15,	046a/21,
140b/20,	140b/21,	141a/12,	141b/12,	143b/01,	046b/04,	046b/10,	046b/12,	046b/13,	046b/14,
143b/03,	143b/10,	144b/15,	145a/08,	145b/04,	046b/18,	047a/09,	047a/15,	047b/09,	047b/11,
145b/20,	145b/21,	146a/07,	146a/16,	146a/18,	048a/16,	050a/02,	050a/13,	050b/12,	051a/02,
147a/13,	147a/16,	147b/11,	148b/05,	150a/04,	051a/05,	051a/14,	052a/19,	052b/09,	053a/11,
150a/09,	150a/16,	152b/21,	153a/13,	156a/06,	053a/21,	055a/17,	055b/18,	056a/02,	056a/07,
156b/18,	157b/06,	159a/11,	159a/15,	159a/19,	056a/11,	056a/21,	057a/06,	057a/12,	057a/13,
159a/20,	159b/04,	159b/14,	160b/02,	162b/01,	057a/14,	057a/18,	057a/19,	057b/16,	058a/01,
162b/10,	163b/20,	164b/02,	164b/14,	164b/21,	059b/05,	059b/06,	059b/10,	059b/20,	060a/03,
165a/09,	165b/15,	165b/16,	168a/11,	169a/20,	061a/09,	061b/14,	061b/19,	062a/01,	063a/09,
170a/19,	171b/11,	172a/01,	172a/03,	172a/07,	063b/14,	063b/16,	063b/18,	063b/20,	064a/08,
172a/21,	172b/06,	172b/18,	173a/02,	173b/04,	064a/11,	064a/18,	064a/21,	064b/10,	064b/12,
173b/17,	175a/09,	175a/11,	175a/15,	175a/18,	064b/15,	065a/07,	065b/09,	066a/12,	066a/17,
175b/04,	176b/08,	177a/02,	180b/20,	181a/14,	066b/21,	067a/13,	068b/07,	068b/09,	069b/17,
181b/05,	182a/15,	182b/09,	184b/20,	185a/02,	070b/16,	071b/09,	071b/17,	071b/20,	072a/14,
185a/13,	185b/01,	185b/03,	185b/11,	187a/04,	072b/16,	073b/21,	074a/11,	074a/12,	074a/16,
187a/13,	187b/04,	187b/06,	188a/14,	188b/06,	074a/19,	074b/14,	075a/12,	075a/21,	075b/04,
188b/21,	189a/10,	190b/12,	192b/01,	192b/18,	075b/05,	075b/21,	076a/02,	076a/13,	076a/17,
194a/06,	194b/04,	195b/04,	195b/14,	196b/10,	076b/06,	076b/09,	077a/04,	078a/07,	078b/19,
196b/19,	198a/10,	198a/13,	199b/10,	200a/13,	078b/20,	079a/02,	079a/03,	080a/04,	080a/20,
200a/14,	200a/20,	200b/10,	201a/12,	201b/05,	080b/03,	080b/04,	080b/05,	080b/06,	080b/14,
201b/07,	201b/08,	201b/20,	202a/07,	202a/15,	080b/17,	080b/20,	081b/09,	082a/02,	082a/15,
203b/20,	204b/12,	205a/12,	205b/11,	205b/17,	082a/20,	082b/01,	083a/18,	083b/07,	083b/14,
206a/02,	206a/06,	206a/11,	206a/19,	208a/03,	083b/15,	084a/07,	084a/16,	085a/05,	085a/16,
208a/21,	208b/12,	208b/13,	209a/14,	209b/06,	085b/06,	086a/10,	086b/08,	087a/09,	088a/02,
211a/20,	211b/13,	211b/16,	212a/10,	212a/16,	088a/05,	088a/06,	088b/01,	088b/02,	088b/05,
212b/09,	213b/10,	213b/14,	214a/14,	214b/13,	088b/14,	088b/16,	089a/06,	090a/02,	090a/18,
215a/11,	217a/09,	217b/03,	219a/02,	219a/05,	090a/20,	091a/04,	091a/06,	091a/11,	091a/12,
219a/06,	219a/07,	219b/01,	219b/11,	219b/20,	091a/13,	091a/15,	091a/21,	091b/09,	092a/07,
220a/05,	220a/19,	220b/06,	220b/11,	220b/19,	092a/09,	092b/14,	093a/03,	093a/09,	093a/10,
221a/03,	221b/14,	222a/12,	222b/18,	222b/21,	093a/20,	093b/21,	094a/01,	094b/09,	094b/10,

094b/19,	095a/04,	095a/11,	095b/18,	096b/18,	189b/12,	189b/16,	189b/18,	189b/20,	190a/09,
096b/19,	096b/21,	097a/09,	097a/10,	097a/15,	190a/10,	190b/05,	190b/12,	190b/21,	191a/05,
097b/04,	097b/07,	098a/07,	098b/03,	098b/08,	191a/11,	191a/14,	191b/08,	191b/10,	191b/13,
099b/17,	099b/20,	100b/05,	100b/06,	100b/07,	191b/15,	192a/06,	192a/15,	192a/20,	192b/19,
100b/14,	100b/17,	101a/01,	101a/06,	101a/10,	192b/21,	193a/13,	193b/10,	193b/12,	193b/19,
101a/11,	101a/12,	101a/21,	101b/05,	101b/06,	193b/20,	194a/04,	194a/05,	194a/09,	194b/12,
101b/19,	102a/02,	102a/14,	102a/20,	103a/19,	195a/02,	195b/03,	195b/08,	196a/06,	196a/13,
103b/17,	103b/18,	104a/01,	104a/07,	104a/08,	196a/17,	196a/18,	196b/09,	197a/06,	197b/06,
104a/11,	104b/05,	104b/17,	105a/04,	105b/01,	198a/13,	198a/19,	198b/08,	199a/01,	199a/18,
105b/02,	105b/07,	105b/19,	106a/05,	106a/07,	199a/20,	199b/01,	199b/02,	199b/04,	199b/05,
106a/13,	106a/15,	106a/17,	106a/19,	106b/02,	199b/07,	199b/12,	199b/13,	199b/14,	200a/03,
106b/05,	106b/08,	107b/08,	107b/13,	108a/10,	200a/05,	200a/07,	200a/20,	200b/06,	200b/16,
108a/17,	108a/18,	108b/12,	108b/14,	108b/15,	200b/17,	201a/18,	201a/20,	201b/07,	202a/21,
109a/02,	109a/10,	109a/14,	109a/15,	109a/17,	202b/02,	202b/11,	202b/21,	203a/06,	203a/07,
109a/20,	109a/21,	109b/02,	109b/08,	109b/09,	203b/08,	203b/09,	204b/15,	205a/08,	205a/12,
109b/15,	110a/11,	110b/08,	110b/11,	110b/14,	205a/13,	205a/14,	205a/17,	205a/18,	205b/11,
110b/15,	110b/16,	110b/19,	111a/19,	111b/04,	205b/19,	205b/20,	206a/12,	206a/18,	206a/21,
111b/05,	111b/06,	112a/03,	112a/07,	112b/01,	206b/12,	206b/14,	206b/20,	207a/11,	207b/10,
112b/12,	113a/21,	113b/13,	113b/18,	113b/19,	207b/12,	207b/19,	208a/07,	208a/10,	208a/21,
114a/03,	114a/04,	114a/07,	114a/09,	114b/07,	208b/09,	209a/04,	209a/06,	209a/17,	209b/13,
114b/08,	114b/09,	115a/17,	115b/18,	115b/19,	209b/20,	210a/18,	210b/03,	210b/06,	210b/08,
115b/21,	116b/06,	116b/09,	117a/04,	117a/05,	211a/01,	211a/03,	211a/06,	211a/20,	211b/01,
117b/15,	118b/04,	119a/04,	119a/09,	120a/16,	211b/10,	211b/14,	211b/18,	212a/07,	212a/14,
120a/18,	120b/14,	120b/20,	121a/05,	121a/20,	212a/18,	212a/19,	212b/06,	212b/09,	212b/10,
121b/11,	121b/12,	122a/01,	122a/13,	122a/14,	212b/13,	213a/15,	213b/01,	213b/02,	214a/12,
122b/10,	123a/13,	124a/11,	124b/04,	124b/11,	214b/20,	215b/06,	215b/07,	215b/12,	216a/07,
125a/07,	125b/01,	125b/12,	125b/16,	125b/17,	216a/10,	216a/18,	216b/01,	217a/08,	217a/12,
126a/07,	126b/12,	127a/06,	127a/07,	127b/11,	217a/16,	217a/20,	217b/05,	217b/07,	217b/13,
127b/13,	128b/11,	128b/20,	129b/12,	129b/16,	217b/21,	218b/02,	218b/18,	219a/10,	219a/13,
130a/20,	130a/21,	130b/04,	130b/06,	131a/05,	219a/17,	219b/09,	220a/17,	220b/12,	220b/14,
131a/15,	131b/03,	131b/21,	132a/09,	132a/14,	220b/16,	220b/17,	221a/03,	221a/08,	221a/09,
132a/21,	132b/06,	132b/21,	133b/03,	134a/08,	221b/04,	222a/04,	222b/21,	223a/05,	223a/07,
134a/17,	134b/16,	134b/17,	134b/18,	135a/10,	223a/17,	223a/20,	223b/04,	223b/15,	224b/10,
135a/11,	135a/18,	135b/01,	135b/04,	136a/02,	224b/19,	225a/14,	225a/15,	225a/16,	225a/18,
136a/08,	136a/17,	136b/03,	136b/11,	137a/15,	225a/20,	226a/01,	226a/03,	226a/06,	226a/09,
138a/03,	138a/09,	138a/10,	138a/12,	138a/13,	226a/12,	226b/08,	226b/12,	226b/13,	226b/14,
138a/15,	138a/16,	138b/05,	139a/03,	139a/06,	226b/16,	226b/18,	227a/17,	227a/21,	227b/08,
139a/16,	139b/19,	140a/09,	140a/10,	140a/15,	227b/16,	228a/03,	228a/10,	228a/17,	228b/14,
141a/05,	141b/04,	141b/06,	141b/11,	142a/14,	228b/17,	229a/10,	229a/16,	229b/05,	229b/06,
142b/12,	142b/19,	143a/01,	143a/12,	143a/21,	229b/07,	229b/10,	229b/14,	230a/19,	231a/01,
143b/07,	143b/09,	144a/12,	144b/11,	144b/13,	231a/15,	231a/16,	231a/18,	231a/21,	231b/02,
144b/20,	145a/07,	145a/08,	145a/12,	145a/17,	231b/13,	231b/14,	231b/19,	232a/04,	232a/11
145a/19,	145b/07,	145b/16,	146a/07,	146a/13,	d.+ sı 116a/16				
146a/16,	146a/17,	146b/08,	147a/06,	147a/14,	dâhil [Ar.] İç, içeri.				
147b/01,	147b/03,	147b/04,	147b/06,	147b/07,	d. 217a/13				
147b/09,	147b/11,	147b/21,	148a/17,	148b/11,	d.+ ine 226a/13				
149a/12,	149a/16,	149a/19,	149b/07,	149b/10,	dâhil ol- [Ar.+Tr.] İçinde olmak, katılmak.				
149b/12,	150a/20,	150b/09,	150b/11,	151b/06,	d.-an 026b/10				
151b/16,	152a/08,	152a/11,	152b/07,	152b/11,	d.-dı 079b/03, 103b/16				
152b/20,	153a/04,	154a/05,	154a/21,	154b/05,	d.-dılar 006a/13, 112b/02				
155a/17,	155a/20,	155b/05,	155b/06,	155b/07,	d.-up 049b/13, 196a/07				
155b/19,	155b/20,	156a/09,	156b/12,	156b/20,	dâhiye-i hârk [Ar.+Ar.] Yakıcı felaket.				
157a/11,	157b/06,	157b/20,	158a/15,	158a/19,	d.+ıla 216b/10				
158a/21,	158b/11,	158b/13,	158b/15,	159a/06,	dâhiye-i Ŗazîme [Ar.+Ar.] Büyük felaket.				
159a/09,	160b/08,	160b/10,	160b/13,	160b/14,	d. 218b/21				
161a/04,	161a/05,	161b/21,	163a/13,	163a/15,	dahl [Ar.] Girme, karışma.				
163a/16,	163b/07,	163b/08,	163b/15,	163b/16,	d. 068a/14, 102a/11, 196a/13,				
163b/18,	164a/10,	164b/15,	165a/04,	165a/21,	d.+ ı 087a/02				
165b/03,	165b/10,	167b/08,	168a/09,	168a/20,	dahl eyle- [Ar.+Tr.] Askerle girmek.				
168b/15,	169a/13,	170a/04,	170a/10,	170a/16,	d.-diler 068a/16				
170a/20,	171a/04,	171b/05,	171b/16,	172a/02,	dahl eyleme-[Ar.+Tr.] Askerle girmemek.				
172a/20,	172b/08,	172b/11,	172b/20,	173a/04,	d.-diler 009b/19				
173b/02,	173b/03,	173b/05,	173b/14,	173b/15,	d.-ye 208b/18				
174a/13,	174a/15,	174a/17,	174a/18,	174a/20,	daķika [Ar.] Saatin altmışta biri olan zaman parçası.				
175a/05,	175b/02,	175b/16,	176a/12,	176b/06,	d. 141a/20, 144a/18				
176b/09,	176b/12,	176b/16,	177a/04,	177b/05,	d.+ da 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/03,				
178a/19,	178b/07,	180a/08,	180b/04,	180b/16,	141b/08, 141b/09				
181a/06,	181a/11,	181b/05,	181b/06,	181b/08,	d.+ dur 021a/06				
182a/09,	182a/17,	182b/12,	183a/16,	183a/21,	d.+ ya 141a/19, 141b/07				
183b/05,	183b/10,	183b/17,	183b/19,	184a/08,	dâl [Ar.] Yol gösteren, delalet eden.				
184a/11,	184b/18,	184b/20,	185a/10,	185a/12,	d. 203a/16				
185a/20,	185a/21,	186a/03,	186b/01,	186b/04,	dalâlet [Ar.] Batıla sapma, sapkınlık.				
187a/06,	187a/15,	187b/02,	187b/04,	187b/07,	d. 026b/03, 033a/10, 068b/12, 090b/18				
187b/11,	187b/13,	187b/17,	188a/04,	188b/02,	d.+ de 033a/14, 033a/15				
188b/03,	188b/08,	188b/15,	189a/07,	189a/11,	d.+ e 027a/02, 146a/12				
189a/13,	189a/21,	189b/05,	189b/10,	189b/11,	d.+ i 026a/21				

d.+ in 041a/10
d.+ inde 053a/16
d.+ lerin 146a/17

dalālete düş- [Ar.+Tr.] Sapkınlığa düşmek.
d.-di 027a/01
d.-diler 146a/17, 180a/19
d.-üp 146a/15

dall [Ar.] İki büküm.
d. 033a/15

dām [Far.] Tuzak, ağ.
d.+ lar 223b/18

dāmen-i feth [Far.+Far.] Fethe yaklaşmak.
d.+ine 114a/09

dāmen-i yār [Far.+Far.] Sevgilinin eteği.
d.+ı 039a/03

damkālā [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
d.+ da 065b/11
d.+ ya 120b/16

dānā [Far.] Bilgili.
d. 043a/16, 062b/05, 076b/17, 097b/06, 155a/01, 157b/03, 179a/02, 192a/09, 227b/11, 231a/11

dendera [Ö.] Mısır'da bir şehir.
d. 026b/16, 188b/05, 188b/06, 188b/08, 188b/12, 188b/16

dāne [Far.] 1.Tane, adet. 2. Tohum, çekirdek.
d. 015a/06, 073b/19, 170a/01, 177a/19, 223b/14, 227b/17
d.+ dūr 127a/19
d.+ si 074a/04, 166b/06
d.+ sini 143b/17

dāniş [Far.] Bilim.
d. 157a/19

dankālā [Ö.] (bk. damkālā)
d. 126a/21

dankālā şehri [Ö.] (bk. damkālā)
d.+ nde 172a/18
d.+ ne 172a/18

dankı [Ö.] Kişi adı.
d. 162a/16, 162a/17
d.+ yla 162b/04

dār [Far.] 1. Ev, yurt. 2. Direk.
d. 003b/21, 063b/02, 075b/01, 094b/15, 131a/13, 167b/02
d.+ a 004a/20
d.+ da 092b/09
d.+ ları 003b/07, 224b/14

dārā [Ö.] İran hükümdarı Dara.
d. 155a/05, 155a/06, 155a/10, 155b/01, 155b/04, 155b/06, 155b/18, 156a/03, 156a/19
d.+ nuñ 155a/12, 155b/03, 155b/04, 156a/14, 156a/15, 156a/18
d.+ yı 076b/12, 149a/18, 155a/09, 155a/13, 156a/12, 156a/16
d.+ yıla 076b/11, 156b/17

dār ağacı [Far.+Tr.] İdam mahkûmlarını asmak için kurulan sehpa.
d. 028a/15
d.+ yla 156b/11

darb [Ar.] Vurma, darbe.
d.+ dan 093b/12
d.+ı 230b/01
d.+ inuñ 193a/16

darb-ı dest [Ar.+Far.] Kol kuvvetiyle.
d. 103b/09, 103b/20, 178b/17

darb-ı meşel [Ar.+Far.] Atalar sözü.
d.+dūr 011b/04, 087a/04

dār-ı dünyā [Far.+Ar.] Dünya evi; bu dünya.
d. 034a/04, 094a/02, 110a/02, 212a/12, 232b/01
d.+da 040b/14, 046b/13, 143a/02, 188a/06
d.+dan 007a/08
d.+nuñ 198b/19
d.+yı 114a/13

dār-ı fānī [Far.+Ar.] Ölümlü yurt; Dünya.
d.+den 113a/12

dār-ı gufrān-ı āhiret [Far.+Ar.+Ar.] Merhamet yurdu olan ahiret; öbür dünya.

d.+e 198a/02

dār-ı ibn-i loḡmān [Ö.] Roma İmparatorluğu'nda tutsakların koyulduğu bir ev.
d. 096a/05

dār-ı karār [Far.+Ar.] Sürekli kalmamak yer.
d. 052a/17

dār-ı selām [Far.+Ar.] Huzur yeri; Cennet.
d. 002a/12, 002b/10

dārūm [Ö.] (bk. dārūm bin reyyān)
d. 066a/10, 066a/13, 066a/19, 066b/08, 066b/09, 066b/13, 067b/18, 198a/13
d.+ ı 066b/11
d.+ uñ 067a/06

dārūm bin reyyān [Ö.] Mısır hükümdarı Reyyan'ın oğlu Darum.
d. 198a/13

dārū'd-darab [Ar.+Ar.] Para basım evi, darphane.
d.+ larda 099a/04

dārū'l-Ōadl [Ar.+Ar.] İslam ülkesi.
d.+ larına 105a/10

dārū'l-amān [Ar.+Ar.] Sığınılacak yer.
d. 003b/19

dārū'l-hādīş medresesi [Ö.] İstanbul Suriçi Süleymaniye külliyesini meydana getiren yapılar topluluğundan ikisidir.
d.+ n 094b/07

dārū'l-hikem [Ar.+Ar.] (bk. dārū'l-hikeme)
d.+ lerine 050a/06

dārū'l-hikeme [Ar.+Ar.] Eski Mısır'da kahinle ait olan ev.
d. 021a/13

dārū'l-hilāfe [Ar.+Ar.] Hilafet merkezi.
d. 087a/13
d.+ yidi 087a/16

dārū'l-hilāfe-i baḡdād [Ar.+Ar.+Ö.] Hilafet merkezi Bağdat.
d. 113b/20
d.+da 088b/21, 098b/01

dārū'l-islām [Ar.+Ar.] Müslüman hükümdarın egemenliği altında bulunan ve sınırları içinde şeriatın uygulandığı ülke; İslam ülkesi.
d. 129b/12, 149b/01

dārū'l-kāhire [Ö.] (bk. dārū'l-kāhire-i mīsr)
d.+ dūr 005a/13

dārū'l-kāhire-i mīsr [Ö.] Mısır'a eskiden verilen ad ve Mısır'ın başkenti.
d. 112a/19
d.+ a 003b/19, 004a/14, 112a/12, 184b/13
d.+ ı 112b/02

dārū'l-vizāre [Ar.+Ar.] Mısır'da eskiden padişahların sarayına verilen ad.
d. 093b/03, 226b/01, 226b/02
d.+ de 226b/08
d.+ den 090b/06
d.+ ye 226b/04, 226b/09
d.+ yi 226b/10

dārū's-saltanāt [Ar.+Ar.] Saltanat merkezi; başkent.
d. 148b/21

dārū's-selām [Ar.+Ar.] Huzur yurdu; Cennet.
d.+ da 083b/18
d.+ dur 114a/10

dārū's-şifā [Ar.+Ar.] Hastahane.
d. 036a/13, 036a/14

dārū'n-naŌīm [Ar.+Ar.] Nimetler yurdu; Cennet.
d.+e 168b/03

dāstān [Far.] Destan, masal.
d.+ ımış 111a/01

daŌvā [Ar.] İleri sürülemek savunulan düşünce; sav; iddia.
d.+ sı 023b/16
d.+ sın 039b/10, 071b/18, 083b/10
d.+ sına 039b/11
d.+ sında 039b/03, 039b/05
d.+ yıla 157b/17

daŌvā-yı ḥāk it- [Ar.+Ar.+Tr.] Gerçek nedenleri göstermek.
d.-di 002a/09

daŌvā-yı ḥāk itdür- [Ar.+Ar.+Tr.] Gerçek nedenleri göstermek.
d.-di 109a/19

daÖvā id- [Ar.+Tr.] Bir düşüncüyü savunmak, iddia etmek.

d.-erdi 082b/11
d.-erler 136a/19
d.-üp 072a/06

daÖvā olun- [Ar.+Tr.] Mahkemede dava konusu olarak kullanılmak.

d.-acağ 039b/09

daÖvā-yı ulūhiyyet it- [Ar.+Ar.+Tr.] Tanrılık iddiasında bulunmak.

d.-mek 085a/02

daÖvā-yı ulūhiyyet eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] Tanrılık iddiasında bulunmak.

d.-di 072b/0

dāver-i Ōahd [Ar.+Ar.] Zamanın doğru ve adaletli hükümdarıç

d.-i Ōahd 003a/18

daÖvet [Ar.] Çağırma, çağrıda bulunma.

d.+ üme 009a/01

daÖvet eyle- [Ar.+Tr.] Çağırma, çağrıda bulunmak.

d.-di 079b/14, 099b/14, 118b/21, 169a/10, 230b/20

daÖvet iT- [Ar.+Tr.] Çağırma, çağrıda bulunmak.

d.-di 054a/15, 072b/09, 196a/12, 230b/11
d.-diler 012a/09, 212b/02

d.-en 007b/07

d.-mişdi 045a/01

d.-üp 081a/21

daÖvet olun- [Ar.+Tr.] Çağırılmak, çağrıda bulunulmak.

d.-up 099b/20

dāvūd [Ö.] (bk. dāvūd bin rızkullah bin Ōabdullah)

d. 014b/07, 014b/08, 015a/05, 119b/07
d.+ uñ 015a/10

dāvūd [Ö.] (bk. el-muŌtaẓid-billah)

d. 109a/20

dāvūd ağa [Ö.] Sultan Selim dönemindeki hazinedar başı olan kişi. (bk. şeyh dāvūd)

d.+ya 114a/21

dāvūd bin rızkullah [Ö.] (bk. dāvūd bin rızkullah bin Ōabdullah)

d. 119b/05

dāvūd bin rızkullah bin Ōabdullah [Ö.] Kişi adı.

d. 014b/06

dāye [Far.] Süt nine, dadı.

d. 060a/14, 186a/15

d.+ si 056b/18, 060a/12

dāyim [Ar.] 1. Zaman, an. 2. Sürekli, her zaman.

d. 004a/08, 010b/08, 016a/20, 017a/13, 032b/19, 034b/18, 035a/04, 037a/01, 041a/04, 084a/09, 113a/07, 136b/19, 158a/08, 164b/12, 166a/17, 171b/01, 183a/01, 183b/11, 204a/02, 228b/09, 232a/17

dāyim ol- [Ar.+Tr.] Ayakta kalmak.

d.-dı 002a/18

dāyimā [Ar.] Sürekli, her zaman.

d. 056a/21, 064a/05, 086a/21, 092b/13, 115b/02

dāyin [Ar.] Alacaklı.

d.+ lerine 101a/07

dāyire [Ar.] 1. Sınırlandırılmış yer, bölge. 2. Bir şeyin çevresinin ölçüsü. 3. Çemberin içi, daire.

d. 185a/01, 185a/03, 185a/04, 185a/06, 227a/15

d.+ de 227a/14

d.+ nūñ 195a/06

d.+ si 025b/12, 051b/10, 149b/20, 182b/05, 229b/10

d.+ since 135a/20

d.+ sinde 161b/03

d.+ sine 100b/12

d.+ sini 195a/05

dāyire-i imkān [Ar.+Ar.] İmkan dairesi; imkan sınırları.

d.+dan 013b/15

dāyire-i ĥağ [Ar.+Ar.] Hak dairesi; hak sınırları.

d.+dan 111b/10

de [Tr.] Dahi, bile.

d. 004b/01, 005a/03, 008b/05, 008b/17, 009b/08, 009b/09, 009b/10, 009b/16, 010a/07, 011b/10, 012a/02, 012a/13, 012a/14, 012a/15, 013a/02, 013a/04, 013a/10, 013a/11, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013a/16, 013a/21, 013b/03, 013b/06, 013b/14, 013b/16, 013b/17, 013b/21, 014a/05,

014a/08, 015a/12, 016a/16, 016a/20, 016b/01, 016b/03, 020b/06, 022b/12, 023b/06, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 024a/11, 024a/15, 025a/05, 028a/16, 029a/04, 029a/21, 031b/13, 031b/15, 032a/09, 032a/17, 033a/15, 034a/05, 035a/11, 037a/07, 038b/19, 038b/20, 039b/20, 041a/06, 041a/09, 041a/11, 043b/12, 044b/06, 046a/04, 046b/08, 047b/01, 047b/02, 048b/15, 049a/06, 049a/08, 049a/09, 049a/11, 050a/13, 052a/06, 052a/11, 052a/13, 053b/08, 053b/10, 054b/14, 054b/15, 054b/21, 057a/12, 057a/19, 057b/14, 059b/19, 061a/05, 061b/04, 064a/06, 064b/02, 067b/08, 068b/17, 069a/01, 069b/21, 071a/15, 071a/18, 072a/08, 073b/11, 074b/17, 075a/12, 075a/15, 076b/19, 081b/07, 082b/03, 083b/05, 084a/04, 085a/08, 085b/10, 085b/15, 085b/20, 089a/03, 089b/07, 089b/08, 089b/10, 090a/16, 092a/01, 092a/18, 094a/11, 094b/14, 096b/02, 096b/13, 097a/06, 097a/11, 097b/17, 098a/03, 102a/18, 102b/15, 104a/09, 105a/02, 105b/14, 107a/05, 107a/15, 107a/19, 111a/13, 113b/09, 116a/02, 116a/09, 116a/17, 116b/15, 119a/07, 119a/11, 119a/17, 119a/19, 119b/01, 119b/15, 122a/15, 122b/03, 122b/12, 122b/14, 123a/10, 124b/21, 125b/14, 125b/15, 126a/16, 126a/17, 126a/20, 128a/18, 128b/17, 129a/14, 129a/17, 129b/05, 130a/07, 130b/17, 131a/02, 132a/20, 132b/01, 133b/17, 134a/18, 134b/04, 134b/11, 135b/14, 139a/15, 139b/05, 141a/15, 142a/10, 145a/02, 145a/20, 146a/15, 146b/03, 146b/18, 146b/21, 147a/17, 147b/19, 148a/07, 148a/10, 148a/18, 148b/04, 148b/12, 149a/08, 149b/05, 149b/12, 150a/03, 150b/14, 151b/18, 154b/14, 157a/08, 157a/10, 157a/15, 157b/01, 158b/19, 159a/16, 159b/09, 160a/11, 160b/10, 160b/18, 162b/06, 162b/08, 162b/17, 163b/14, 164a/08, 165a/02, 165b/07, 169b/02, 171b/07, 172a/02, 173a/02, 173a/08, 173b/19, 173b/20, 174a/03, 174a/04, 174a/20, 174b/10, 175b/15, 176b/17, 177b/07, 179a/16, 179b/02, 182b/17, 185a/13, 186a/08, 186b/01, 186b/14, 187a/10, 188a/03, 188a/16, 188a/18, 188b/06, 189b/17, 189b/19, 190a/18, 192a/11, 193a/01, 193b/16, 194b/07, 196a/16, 196a/19, 199a/15, 199b/21, 200a/21, 200b/15, 201a/19, 201a/20, 201b/13, 203b/04, 206b/13, 207a/04, 207a/14, 207a/17, 208b/06, 209a/01, 209a/14, 209b/06, 209b/15, 209b/16, 211a/17, 211a/21, 211b/01, 213b/03, 213b/11, 214a/06, 216a/03, 219b/06, 219b/10, 219b/16, 220a/08, 222a/04, 222a/05, 223a/10, 224a/12, 224a/21, 224b/13, 226a/08, 227a/11, 230b/03, 230b/11, 231a/06

dede [Tr.] 1. Anne veya babanın babası, dede. 2. Dededen itibaren geriye doğru dedelerin her biri.

d.+ den 141a/03

d.+ leri 053a/07, 136a/03

d.+ lerinüñ 060b/10, 060b/17

d.+ lerüñüz 198a/15

d.+ m 008b/20

d.+ müz 009b/06, 009b/08

d.+ ñ 024a/06, 024a/14

d.+ si 006b/05, 007b/15, 008b/18, 009a/11, 024a/16, 024b/03, 025b/02, 032a/01, 094b/17, 095a/18, 146a/05, 176a/12

d.+ ye 185b/18, 186a/01

defŌ [Ar.] 1. Bir şeyi veya kimseyi yanından uzaklaştırma. 2. Ortadan kaldırma; yok etme.

d.+i 082a/18, 166a/01

d.+ in 051b/05

d.+ inde 031b/13

d.+ ine 165a/15, 171a/17, 219a/14

defŌa [Ar.] Kez, kere.

d. 014b/21, 022a/04, 038b/12, 049b/17, 055a/13, 055a/16, 056b/11, 061a/09, 063a/14, 066b/01, 067b/19, 085a/02, 088b/08, 101a/18, 101b/15, 101b/19, 103a/19, 103a/21, 104b/11, 104b/18,

106b/01, 108a/10, 120a/11, 123b/20, 129a/21,
131a/15, 134b/07, 155a/13, 155b/06, 155b/19,
156a/09, 184a/05, 204a/19, 205a/18, 205b/21,
207b/07, 208b/08, 212b/13, 213b/18, 214b/03,
215a/21, 215b/05, 215b/07, 215b/10, 220a/18,
220b/14, 220b/17, 221a/14, 221a/21, 221b/01,
221b/04, 221b/07, 223b/17, 225a/16, 227b/20,
229b/07

def'Öat [Ar.] Defalarca.
d.+ la 114a/08
d.+ ıla 078a/12, 221a/21

def'Öa-ı rābi'Öa [Ar.+Ar.] Dördüncü kez.
d.+da 225a/21

defāyin [Ar.] Defineler.
d. 006b/13, 013a/08, 116a/10, 116b/11, 116b/14
d.+ den 116a/10
d.+ i 024a/16, 046a/07

def'Ö eyle- [Ar.+Tr.] 1. Yanından uzaklaştırmak. 2. Savmak, savuşturmak.
d.-di 050b/01
d.-sem 152b/13

def'Öj [Ar.] Derhal, hemen.
d. 008b/10, 008b/19, 013b/01, 014a/03, 014a/05,
016a/19, 019a/20, 022a/20, 024b/21, 025a/01,
025a/05, 027b/10, 030a/17, 031b/03, 034b/12,
035b/03, 039a/05, 040b/05, 041a/18, 041b/11,
041b/19, 043b/02, 044a/05, 044b/03, 045b/05,
048a/18, 056b/19, 060a/14, 060a/18, 062a/05,
067b/16, 074b/03, 078b/08, 081b/18, 084a/02,
084a/09, 092a/18, 095b/17, 112a/18, 117a/11,
122b/17, 126a/01, 126a/02, 127a/08, 127b/01,
128a/07, 128b/07, 135a/09, 136b/10, 136b/17,
136b/21, 138a/08, 146a/11, 150a/01, 153a/13,
154b/21, 157b/13, 159a/13, 160b/20, 162a/19,
165a/10, 170a/11, 170a/15, 172a/17, 175b/20,
187a/18, 188a/17, 189a/16, 189a/18, 196b/19,
202a/02, 202a/11, 204b/13, 206b/05, 208a/17,
210a/15, 214a/04, 214b/08, 214b/20, 219a/08,
219b/01, 222a/09, 222a/11, 222a/12, 224a/01,
224b/07, 227b/02

def'ine [Ar.] Gömülerek saklanan değerli eşya veya para; gömü.
d. 058b/02, 117a/13, 117b/11, 117b/13, 118a/15,
118a/19, 118a/20, 118b/03, 118b/12, 142b/07,
157b/05, 161b/11, 191a/15
d.+ ler 116a/08, 150b/04, 157b/04, 189b/12
d.+ lerden 116a/19
d.+ leri 006a/08, 052b/10
d.+ yi 142b/08

def'Ö-i mażarrat [Ar.+Ar.] Zararların giderilmesi.
d. 033b/16
d.+larında 153a/20

def'Ö-i şik'let [Ar.+Ar.] Yük atmak, ağılıktan kurtulmak.
d. 231a/04

def'Ö iT- [Ar.+Tr.] 1. Yanından uzaklaştırmak. 2. Savmak, savuşturmak.
d.-di 067a/19
d.-diler 064b/10
d.-dügi 068a/10
d.-dükden 088b/02
d.-e 214a/03
d.-er 051a/05, 127b/06
d.-erler 200a/17
d.-erleridi 115a/08
d.-megidi 059a/20
d.-mek 057a/14
d.-mekçün 103a/12

def'Ö kal- [Ar.+Tr.] Yanından uzaklaştırmak.
d.-urnın 024a/14

defn eyle- [Ar.+Tr.] Cenazeyi gömmek.
d. 145b/21
d.-diler 006b/04, 009b/03, 022a/16, 032a/02,
034a/06, 037b/13, 039a/20, 053a/08, 060b/14,
066a/20, 066b/01, 093a/14, 146a/14, 156a/19,
164a/02, 179a/18, 198a/18
d.-düklerinden 008a/19
d.-mişidi 146a/01

d.-mişler 140a/11, 140b/04
d.-r 222b/13
d.-yeler 052a/21

defn eyleme- [Ar.+Tr.] Cenazeyi gömmemek.
d.-meyeler 052b/01

defn idici [Ar.+Tr.] Cenazeyi gömen kişi.
d. 142b/07

defn iT- [Ar.+Tr.] Cenazeyi gömmek.
d.-diler 017a/06, 068a/06
d.-dügi 024a/06
d.-dügünüz 052b/08
d.-dükleri 033b/10, 033b/14, 146a/10
d.-düm 146a/04
d.-eler 209b/19, 172a/17
d.-erler 147b/01, 147b/11
d.-erleridi 142b/12, 147a/05
d.-me 198a/04
d.-mege 116a/03
d.-mek 163a/06
d.-mişidi 066b/21
d.-mişleridi 146a/06
d.-ün 033b/06, 198a/04, 198a/09
d.-üp 046b/18, 052b/10, 085a/12, 142a/12, 198a/12

defn itdür- [Ar.+Tr.] Cenazeyi gömdürmek.
d.-e 007a/12
d.-di 022a/10, 060b/14, 140b/04, 165a/11
d.-üp 147a/19
d.-ürdi 142b/11

defn ol- [Ar.+Tr.] (Cenaze) gömülmek.
d.-duğın 198b/06

defn olun- [Ar.+Tr.] (Cenaze) gömülmek.
d.-dı 018a/21, 020a/14, 023a/13, 024b/06, 025a/08,
025a/09, 025a/15, 025b/01, 025b/21, 029a/08,
030b/09, 034a/07, 034a/08, 035b/17, 035b/19,
036a/10, 036a/11, 036b/13, 036b/17, 037b/11,
038a/18, 047b/20, 116b/03, 141b/17
d.-an 147a/20
d.-ıcağ 147a/21
d.-up 020a/02
d.-mışdur 116b/04
d.-mışdı 193b/20

def'Ö ol- [Ar.+Tr.] 1. Yanından uzaklaşmak. 2. Savuşmak.
d.-a 050a/12
d.-dı 085a/13, 213a/03
d.-ınca 108a/16
d.-ur 041b/10

defter [Ar.] Amel defteri.
d.+ i 020a/01
d.-ini 103b/04
d.+ leri 097a/20

defter id- [Ar.+Tr.] Yazarak defter haline getirmek.
d.-üp 131a/21

defter-i müknet [Ar.+Ar.] İktidar defteri.
d.+leri 156a/10

defter-dār [Ar.+Far.] Maliye ve hazine işlerini yürüten memur.
d. 102a/05

deg- [Tr.] 1. Ulaşmak, varmak. 2. Dokunmak, temas etmek. 3. Herhangi bir değerde olmak, o kadar etmek. 3. Kalmak.
d.- di 041b/14, 066a/07, 093a/13, 138b/09
d.- düğün 055a/07
d.- er 116b/21, 220b/16, 232a/07
d.- erdi 028b/08
d.- erler 100b/10
d.- miş 054b/09, 081a/01

degil [Tr.] Değil; olumsuzluk edatı. (bk. degül)
d. 081b/20, 085b/21, 088b/15, 094b/21, 096b/08,
117b/08, 125b/12, 143a/03, 144b/03, 144b/11,
151b/11, 157a/03, 166b/19, 168b/05, 179b/17,
182b/11, 183b/02, 186a/08, 188b/13, 194a/11,
197a/01, 210b/21, 225b/17
d.+ di 039b/04, 086b/12, 230a/17, 230b/03
d.+ dür 005a/02, 007a/06, 011a/03, 011a/10, 012b/19,
013b/16, 030b/14, 034a/14, 043a/01, 043b/21,
075a/13, 076b/04, 077b/21, 087b/01, 090a/03,
093a/19, 097b/05, 101b/13, 101b/20, 102a/19,

107a/05, 113b/01, 114b/17, 116a/15, 121b/01, 123a/04, 126a/06, 126a/16, 126b/05, 126b/10, 126b/18, 127b/15, 128a/10, 132a/07, 135a/14, 137a/17, 139a/02, 139b/06, 139b/15, 145a/20, 145b/05, 146b/06, 150b/06, 156a/06, 156b/13, 156b/15, 160a/16, 160b/01, 161a/04, 161b/13, 165b/06, 166b/20, 167b/05, 169a/18, 174b/01, 177b/13, 185a/12, 185a/17, 186a/06, 186b/15, 188b/20, 189b/20, 196a/13, 207a/13, 209b/08, , 209b/04, 214a/20, 215b/17, 217b/02, 217b/08, 228b/09, 232b/01 d.+ idi 003b/13, 005b/13, 019a/11, 021a/21, 032b/11, 034a/14, 043b/16, 080a/21, 083b/16, 094b/20, 120a/17, 128b/13, 132b/15, 138b/18, 147a/11, 147b/09, 160a/12, 177b/05, 182b/04, 200b/18, 201b/07, 212b/16, 221a/17, 230a/10, 230a/21 d.+ iken 083b/18, 147a/14 d.+ in 159a/21, 196a/15 d.+ ler 140a/08, 208a/05, 208a/06 d.+ lerdür 107a/02, 107a/06, 139b/07, 146b/03 d.+ leridi 029b/12, 032a/07, 116a/14, 181a/08 d.+ midür 149b/15 d.+ misiz 209b/09 d.+ miş 015a/14 d.+ miyin 011a/06 d.+ se 014b/05, 125a/15 d.+ sin 022b/04, 038b/17 d.+ siz 206b/21 d.+ üz 044b/02, 159a/20, 160b/16, 186b/11, 220a/02	d.- zin 093a/09 degme [Tr.] Herhangi bir, rastgele. d. 011b/09, 013b/17, 089b/18, 094a/21, 096b/08, 109b/11, 144a/19 degme- [Tr.] Dokunmamak, temas etmemek. d.- mek 059a/01 d.- z 145a/13 degmede [Tr.] Kolay kolay, kolayca. d. 045b/02, 094a/11, 107a/10 degül [Tr.] Değil; olumsuzluk edatı. (bk. değil) d. 005a/09, 043b/18, 052a/17, 054a/20, 065a/12, 080b/16 d.+ di 004a/11, 006a/14 d.+ dür 005a/13, 055b/01, 074a/15, 075b/14 d.+ idi 006b/20, 054b/02 d.+ in 049a/07 d.+ leridi 040b/15 degür- [Tr.] 1. Dokundurmak, temas ettirmek. 2. Ulaştırmak. d.- diler 054b/11 d.- ürdi 024b/19 dehr [Ar.] Devir, zamane. d.+ ün 003b/16, 193b/08 dehşet al- [Ar.+Tr.] Korku sarmak; çok korkmak. d.-dı 081b/17 dehşet otur- [Ar.+Tr.] Korku sarmak; çok korkmak. d.-dı 033a/05 dehşüriyye [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir. d. 025a/13 d.+ de 026b/15 del- [Tr.] Delik açmak. d.- diler 143a/08 d.- dügi 139b/20 delâlet [Ar.] Yol gösterme; belirti. d.+ ince 135a/02, 141b/05 d.+ iyile 115b/02 delâlet iT- [Ar.+Tr.] Belirtmek, göstermek. d.-dügi 141a/08 d.-dükleri 199a/08 d.-er 021b/02, 134a/17, 199a/07 d.-erdi 048a/06, 048a/07, 048a/08, 048a/09, 048a/10, 048a/11, 071a/20 delerlen- [Tr.] Delmeye çalışmak. d.- ürleri 074b/08 delici [Tr.] Delmeyi iş edinen kimse. d.+ ler 144b/16 delil-i kıatı [Ar.+Ar.] Kesin kanıt. d. 091b/13 delin- [Tr.] Üzerinde delik açılmak. d.- miş 135a/21 d.- ür 074b/10 delläk [Ar.] Tellak. d. 218a/10, 218a/11 delläla vir- [Ar.+Tr.] Herkese duyurmak. d.-ürler 223b/14 dellen- [Tr.] Delice iş yapmak. d.- üp 164b/17 delüke [Ö.] Mısır'ın kadın firavunu. Hatşepsut. d. 073a/15, 074a/08, 074b/12, 074b/15, 115a/03, 115a/04 d.+ nüñ 075a/13, 115a/02 d.+ ye 074b/20 delüke bint-i zekkan [Ö.] Zekkan kızı Deluke.(bk. delüke) d. 073a/19 delüke karı [Ö.] (bk. delüke) d. 073a/18, 073a/19, 074a/06, 074a/15, 114b/20, 157a/03, 170a/21 d.+nuñ 075a/20 delü [Tr.] Aklını yitirmiş; deli. d. 045b/05, 049b/19 d.+ dür 164b/13 delük [Tr.] 1. Delinmiş yer.2. Büyük oyuk. d. 014b/02, 023b/21, 024a/03, 064b/05, 138b/07, 144b/16, 185b/13, 185b/18, 195a/13 d.+ den 138b/06, 143a/08, 144a/05 d.+ dür 185b/14 d.+ e 024a/02, 138b/04, 194b/02

degin [Tr.] Değın, kadar.

degir- [Tr.] Değirmek, temas ettirmek.

d.- üp 186b/09

degirmen taş(lar)ı [Tr.+Tr.] Tanelerin ezilip un hâline gelmesini sağlayan yuvarlak taş.

d. 026b/13, 135a/18, 228a/12

degirmi [Tr.] Yuvarlak.

d. 122a/13, 122a/14, 167b/09, 228a/12

d.+ yidi 188b/13, 199b/07

degirmiligi [Tr.] Bir şeyin çevresi.

d.+ i 040a/08

değiş- [Tr.] Değiş tokuş yapmak; takas etmek.

d.- di 077a/03, 102b/06

d.- diler 110a/04

d.- elüm 213b/09, 213b/13

d.- üp 177b/19

değişdür- [Tr.] Değişimini sağlamak; yenilemek.

d.- ürleri 047a/12

değişme- [Tr.] Değiş tokuş yapmamak; takas etmemek.

d.+ i 138b/11
d.+ ler 135a/21, 153b/17, 228b/13
d.+ lerde 115b/18
d.+ lere 135b/02
d.+ lerün 135b/04
d.+ lerün 169a/15
d.+ ün 185b/19
dely burcu [Ar.+Ar.+Tr.] Kova Burcu.
d.+nda 141b/09
dem [Far.] Zaman, an.
d. 011b/11, 060a/18, 202a/13
demdem [Ö.] Afrika'da eski bir kavim.
d. 064a/09
demür [Tr.] Demir.
d. 048a/21, 135b/19, 153a/02, 153a/14, 175b/13, 180a/01, 205b/01, 224a/14, 224a/21
d.+ den 017b/18, 019a/19, 019b/05, 028b/09, 029b/02, 043b/12, 066b/17, 100b/12, 134b/09, 135a/19, 153a/16, 175b/19, 176a/01, 190b/17, 229b/05
d.+ e 224a/17
d.+ in 230a/11
d.+ lerdin 135b/20
demürli [Tr.] Demirli.
d.+ li 042a/08
dendân-ı tığ [Far.+Far.] Kılıç saldırısı.
d.+e 205b/10
dendân-ı tığ-i tız [Far.+Far.+Far.] Keskin kılıç saldırısı.
d.+den 112b/01
deñe- [Tr.] Dikkatlice bakmak.
d.- di 008b/16, 197b/19, 232a/10
d.- düñüz 232a/13
d.- rdi 019b/04
d.- rleridi 157b/12
d.- se 029a/19
d.- seler 042a/03
deng kal- [Far.+Tr.] Hayran kalmak.
d.-dı 001b/06
deng-â-deng [Far.+Far.] Dengeli, uyumlu biçimde.
d. 001b/04
deni [Ar.] Alçak, kötü.
d. i 164b/20
deñiz [Tr.] Deniz.
d. 007a/03, 016b/08, 038a/14, 049b/02, 058a/10, 058a/11, 058a/16, 063b/21, 067b/10, 074a/19, 085b/09, 090a/15, 093b/20, 120a/04, 150a/02, 150b/20, 153a/04, 153a/05, 153a/06, 153a/16, 153a/19, 153b/21, 157a/05, 158a/03, 158a/06, 158a/15, 158a/19, 158b/10, 158b/11, 158b/13, 158b/15, 166a/01, 166a/02, 176a/06, 176a/19, 176b/10, 177a/04, 177a/08, 177a/12, 177b/01, 177b/08, 199b/14, 215a/08
d.+ de 058a/06, 058a/12, 155a/03
d.+ den 047b/09, 057b/21, 058a/15, 058a/17, 058a/21, 062a/03, 074b/21, 078a/10, 078a/15, 089b/03, 090a/16, 093b/20, 149b/16, 149b/18, 150b/20, 150b/21, 152b/05, 152b/09, 153a/18, 153b/21, 158b/13, 196a/04, 215a/04
d.+ dür 122a/18
d.+ e 123a/14 132b/08, 157a/05, 158a/14, 167a/14, 169a/17, 169b/10, 171b/02, 177a/04, 177b/15
d.+ i 028b/01, 028b/05, 062a/02, 064a/13, 073a/03, 095a/10, 119b/13, 120a/04, 122b/03, 122b/05, 145a/16, 168b/07, 169a/14, 169a/16, 177a/10
d.+ ler 018b/11
d.+ lerdin 200a/13
d.+ ün 153a/01, 153a/02, 153a/06, 177b/03
deñiz atı [Tr.+Tr.] Su aygırı.
d. 126a/20, 126b/03, 127a/01, 127a/03, 127a/13, 127a/21
d.+nuñ 127a/10, 127b/01, 127b/03, 127b/05
d.+ndan 127a/18
deñiz kocası [Tr.+Tr.] Nil levreği.
d. 129b/05
deñlü [Tr.] Üstünlük derecesi bildiren bir edat; kadar.
d. 014a/08, 016a/21, 026b/14, 032a/02, 038b/16,

044a/17, 054a/11, 058b/21, 061a/09, 065a/02, 065b/03, 085a/19, 090a/07, 106a/11, 111b/03, 112a/17, 113b/16, 118b/01, 128a/21, 135a/14, 137b/06, 140b/02, 145b/12, 156a/02, 163a/11, 170b/02, 176b/18, 203b/11, 216b/09, 224a/16, 225a/10, 231b/10
d.+ dür 225a/19
d.+ si 129b/03
d.+ ydi 161b/03
depe [Tr.] 1. Bir şeyin en üstte kalan bölümü. 2. Küçük dağ.
d. 014b/10, 091a/20, 117a/02, 169a/15, 217a/12, 217a/15
d.+ dür 085a/10
d.+ ler 115b/16, 139a/19, 169a/07
d.+ lerdin 116a/01, 169a/06
d.+ lerdür 185a/01
d.+ lerinden 013a/07
d.+ lerine 182b/06, 193a/16
d.+ lerün 169a/08
d.+ lerün 185a/06
d.+ sinde 030a/06, 036b/03
d.+ sindeki 182b/13
d.+ sinün 135b/11
d.+ ydi 148a/01
depele- [Tr.] Tepe tepe dövmek.
d.- diler 085a/11
depre- [Tr.] Kıpırdanmak, hareket etmek .
d.- en 063a/06
d.- imezlerdi 213a/10
d.- se 126a/04
d.- ür 014b/05
depreme- [Tr.] Kıpırdanmamak, hareket etmemek .
d.- zdi 014b/05
der [Far.] Kapı.
d. 004a/15, 004a/17, 007a/13, 008a/11, 016a/14, 036a/20, 099a/21, 136a/18, 150b/12, 155b/15, 164a/19, 179a/09, 206b/01
der-bend [Far.+Far.] Küçük geçit.
d.+ ler 195b/17
d.+ lerinden 157a/20
derc itdür- [Ar.+Tr.] Toplatmak.
d.-di 136a/20
derd [Ar.] Sıkıntı, tasa.
d. 032a/20, 224b/05
d.+ den 032a/19
d.+ e 032a/18, 186b/13, 201b/16
d.+ i 201b/20
d.+ in 033a/05
d.+ ine 057b/13
d.+ le 011b/09
d.+ lerine 183b/12
dere [Tr.] Küçük akarsu.
d. 065b/01, 066b/14, 142b/07, 147b/14, 174a/19, 186b/03, 191a/19, 191b/05
d.+ de 066b/14, 119b/07, 147b/13, 191a/21
d.+ deyidi 007b/13
d.+ ler 150b/04, 151b/05
d.+ nüñ 174a/09, 191b/01, 191a/18
d.+ sinden 044a/18
d.+ sine 064a/21, 064b/07
d.+ sini 064b/02
d.+ ye 054a/05, 064a/19, 066b/19, 191a/16, 194b/03
d.+ yi 007b/13
d.+ ydi 191a/17
derece [Ar.] 1. Basamak, mertebe. 2. Bir çemberin 360'ta birine eşit aç birimi.
d. 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/03
d.+ de 021a/06, 141a/21
d.+ den 141b/07
d.+ lerdin 036b/08
d.+ sinde 036b/06, 036b/08
derece-i Öaliyye [Ar.+Ar.] Yüce mertebe.
d.+ye 098b/04
derekât-ı cañım [Ar.+Ar.] Cehennemin en alt tabakası.
d.+den 168b/03
der-gâh [Far.+Far.] Huzur, kapı.

d.+ ında 106b/09
d.+ ından 214b/11
der-gāh-ı **Öadālet-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Adalet koruyucusu yer; padişah kapısı.
d.+da 114a/20
der-gāh-ı **ālem-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Alemin sığınağı olan yer; padişah kapısı.
d.+ında 114a/15
der-gāh-ı **Öālī** [Far.+Far.+Ar.] Yüce makam; padişah kapısı.
d.+ de 114a/18
der-gāh-ı **Öātufet-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Merhamet sığınağı yer; padişah kapısı.
d.+larına 113a/03
dergon bin baltūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
b. 075a/18
b.+ ıdı 075b/03
der-ḥāl [Far.+Ar.] Hemen, çabucak.
d. 128b/08, 128b/21, 155a/12, 212a/21
deri [Tr.] Canlıların vücudunu örten koruyucu dış tabaka.
d.+ den 055b/13
d.+ lerin 030a/19
d.+ si 126b/12, 126b/14
d.+ sin 127b/02, 127b/07, 127b/08
d.+ sinden 126b/15, 126b/17, 129b/03
d.+ siyle 128b/19
d.+ yi 128b/20
deriçe [Far.+Tr.] Küçük kapı; pencere.
d. 185b/12
derimüş [Ö.] (bk. dārum)
d. 066a/11
deriñ [Tr.] Dibiyle yüzeyi arasındaki uzaklık fazla olan.
d. 051b/06, 117b/02, 123b/07, 137a/15, 150b/12, 153b/19, 165b/06, 205a/21
d.+ dūr 145a/13
der-ḡin-i ṣahāyif-i letāyif-nigār [Far.+Ar.+Ar.+Far.] Latif resimlerle dolu sayfaların bir araya gelmesi.
d. 002b/18
deriñlig [Tr.] Birşeyin dibiyle yüzeyi arasındaki uzaklık.
d.+ i 045b/17, 140a/01
dermānsuz [Far.+Tr.] İyileşme olanağı olmayan.
d. 032a/17
der-medḥ-i pādīshāh-ı dīn-penāh [Far.+Ar.+Far.+Ar.+Far.] Dinin koruyucusu olan padişahın methinin başlangıcı.
d. 002b/18
der-menḡbe-i gūrūh-ı nā-mūdārān-ı ṣahābe-i h'ās-ı halk ve yārān-ı payḡambar [Ar.] Peygamberin dostu ve halkın seçilmiş olan sahabelerin menkıbelerinin başlangıcı.
d. 002b/11
der-menḡb-ı aṣḡāb-ı gūzīn [Ar.] Ashab-ı güzinin menkıbelerinin başlangıcı.
d. 002b/06
dermūşeyil bin naḡvīl [Ö.] Kişi adı.
d. 026a/19
der-naḡs-ı Öaleyhi's-selām [Ar.] Peygamberi resmetme başlangıcı.
d. 002a/21
der-naÖt-ı seyyid-i ālā-nām [Ar.] Peygambere övgü başlangıcı.
d. 002a/08
dernek [Tr.] Toplantı.
d. 063b/09
ders [Ar.] Öğretmen tarafından belli bir konuda ve belli süre içinde öğrencilere verilen bilgi.
d. 003b/09
d.+ı 091b/18
d.+ in 160a/19
dersān [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
d. 006b/11, 006b/21, 176a/16, 176a/21
d.+ ıdı 176a/18
derün [Far.] 1. İç, içtaraf. 2. Gönül.
d. 004a/21, 007a/01, 203a/17
d.+ dan 004a/05
d.+ı 095b/11, 228b/11
d.+ ına 112b/02

d.+ ını 002b/09
derün-ı arz-ı mīsr [Far.+Ar.+Ö.] Mısır topraklarının iç tarafları.
d.+ı 006b/16
derün-ı dil [Far.+Far.] Gönülün derinliği.
d.+den 055a/04
derün-ı ḡisār [Far.+Ar.] Hisarın içi.
d.+lardan 114a/13
d.+ların 114a/12
derün-ı ḡabr [Far.+Ar.] Kabirin içi.
d.+a 196a/18a
d.+ların 091b/21
derün-ı mesākin [Far.+Ar.] Konutların içi.
d. 175a/04
derün-ı pākī [Far.+Ar.] Temiz gönüllü insanlar.
d. 228b/09
derünj [Far.] İçe ait, gönülden.
d. 094a/05
dervāze [Far.] Büyük kapı.
d.+ lere 179a/09
d.+ leri 206b/01
deryā [Far.] Deniz.
d. 001b/09, 001b/11, 003b/02, 039a/13, 039a/14, 043a/08, 057b/07, 070b/08, 085b/04, 090a/14, 093b/20, 132a/18, 155a/14, 157a/11, 215b/03, 215b/18, 230a/10
d.+ da 043a/08
d.+ dan 057b/07, 070b/05, 093b/19, 119b/13, 149b/21, 150a/05, 157a/04, 157a/11, 212a/21, 212b/15, 219a/13, 219a/14, 219b/04
d.+ sı 167b/03
d.+ sını 205b/07
deryā-ı aḡdar [Ö.] Yeşil Deniz.
d. 063b/14
deryā-ı Öasker-i mevvāc-i bī-kenār [Far.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Çok büyük ve dalgalı asker denizi.
d.+la 078b/15
deryā-ı fīkr [Far.+Ar.] Düşünce deryası.
d.+e 004a/04
deryā-ı taÖaccüb [Far.+Ar.] Şaşkınlık deryası.
d.+e 152a/21
deryā yüzi [Far.+Tr.] Denizin üstü.
d.+den 215b/16
d.+ne 215a/13
deryā-mīṣāl [Ar.+Tr.] Deniz gibi.
d. 122a/16
derzīlik [Ar.+Tr.] Elbise kesip dikme işi; terzilik.
d. 150b/17
deṣneh [Ö.] Yer adı.
d. 035b/11, 167a/15
dest [Far.] El.
d.+ i 003a/12
dest-i aḡyār [Far.+Ar.] Düşmanın eli.
d.+dan 039a/03
dest-i ḡatt [Far.+Ar.] El yazısı.
d.+ıyla 014b/06, 073b/12
d.+larıyla 105b/02
d.+yla 094a/16, 105b/01
dest-i iḡdām [Far.+Ar.] Çaba, gayret eli.
d.+ı 114a/09
dest-i ḡudret [Far.+Ar.] Kudret eli.
d.+ünden 001b/07
dest-i rūzīgār [Far.+Far.] Rüzgarın eli; kader.
d.+ı 003b/20, 103b/04,
dest-i taḡallūb [Far.+Ar.] Zorbalık eli.
d.+lerine 113b/21
dest-i tamaÖ [Far.+Ar.] Tamah eli; hırs.
d.+ı 075a/08
destī [Far.] Topraktan yapılan, kulplu, geniş gövdeli, dar ağızlı su kabı.
d. 082a/08
destimāl [Far.] Mendil, el bezi.
d.+ ıla 041b/09
dest-res [Far.+Far.] El erme; kuvvet.
d. 205b/18
destūr [Far.] 'Yol verin, çekilin.' anlamında bir ünlem.

d. 219a/11
destür vir- [Far.+Tr.] İzin vermek.
 d.-ür 192a/15
deş- [Tr.] Yeri kazmak.
 d.- eler 132a/13
 d.- erler 132a/16, 132b/01
deşā [Ö.] Said şehrinde bir mevki.
 d. 013a/21
deşil- [Tr.] Yarıktan dışarı akmak.
 d.- ür 132a/02
deşşe [Ö.] Memlûkler Dönemi'nde intikal eden ve daha sonra Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman tarafından da devam ettirilen bir vakıf.
 d. 110b/21
deşt [Far.] Çöl, bozkır.
 d. 113a/09
deşt-i kûçak [Ö.] Kıpçak Çölü.
 d. 107a/04
deştî [Far.] Kırak.
 d. 126b/02
devā [Ar.] Hastalığı iyileştirmeye yarayan şey; ilaç.
 d. 047a/11, 183b/12
 d.+ larıla 042b/01
 d.+ sında 152b/15
 d.+ yıldı 034b/20
devāb(b) [Ar.] Yük veya binek hayvanları.
 d. 019b/07, 044b/08, 197b/04
devālan- [Ar.+Tr.] Hastalığı iyileştirmek için kullanmak.
 d.- salar 034b/19
devān [Far.] Hızlıca yürüyen.
 d.+ ıdı 003a/05
devāyir [Ar.] Çevreler, kapladığı yerler.
 d.+ inden 076a/21
devayir-i memālik-i emrū'l-mesālik [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Emri altındaki memleketlerin yollarının kapladığı yerleri.
 d.+i 002b/21
devāyir-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır çevreleri.
 d.+da 093b/09
devāyir-i memleket [Ar.+ Ar.] Memleketin sınırları.
 d.+i 094b/14
devāyir-i saltanat [Ar.+ Ar.] Saltanat sınırları.
 d.+ı 229b/13
deve [Tr.] Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında hörgücü bulunan, iri yapılı bir yük hayvanı; deve.
 d. 006b/19, 006b/20, 015a/16, 074a/18, 121a/08, 135b/12, 159a/10, 159a/18, 159a/20, 169a/11, 169b/14, 171a/21, 174a/10, 174a/13, 174a/18, 176b/11, 176b/18, 184a/09, 218a/07, 228a/12
 d.+ den 174a/12, 174a/17
 d.+ ler 173a/07, 174a/18, 174b/01, 184a/10, 191b/06
 d.+ lerden 191b/09
 d.+ lere 174a/16, 176a/08, 228a/14
 d.+ lerile 219b/12
 d.+ lerin 159a/09
 d.+ lerinden 191b/12
 d.+ lerinüñ 191b/07
 d.+ lerün 191b/06, 191b/13
 d.+ m 159a/18
 d.+ nün 174a/13, 174a/14, 174a/19, 174a/20, 174b/03, 191a/20
 d.+ ye 015a/20, 015a/21, 218b/02
 d.+ yi 127b/17, 169a/12
deverān [Ar.] Dönme, devir.
 d.+ ıyıla 022a/08
devlet [Ar.] Bir hükümet idaresinde şekillendirilmiş siyasi topluluk.
 d. 003b/06, 071b/14, 080b/08, 082a/05, 107b/04, 112b/18, 112b/21, 113b/11, 149a/12, 176b/04, 201b/03, 230a/12
 d.+ i 003b/04, 078a/01, 229b/20
 d.+ iyle 003a/21
 d.+ leri 086b/10, 086b/19, 096a/12, 205a/05, 217b/17, 221b/06, 226a/02
 d.+ leri ydi 217b/19
devlet-i akbāt [Ö.] Akbat devleti.

d. 075a/20
devlet-i Ōamālika [Ö.] (bk. Ōamālika devleti)
 071b/13
devlet-i benī el-Ōabbās [Ö.] Abbasiler devleti.
 d. 080a/06
devlet-i benī-mervan [Ö.] Emevi Devleti.
 d. 080a/06
devlet-i benī tulun [Ö.] Tulunuğulları Devleti.
 d. 217b/10
devlet-i benī-Ōubeyd [Ö.] Fatımiler Devleti.
 d. 087a/01
devlet-i benī eyyūb [Ö.] Eyyubi Devleti.
 d. 226a/09, 226a/20, 229a/04
 d.+da 226b/15
devlet-i çerākise [Ö.] (bk. devlet-i memālik-i çerākise)
 d. 106b/19, 111a/06, 112a/07
devlet-i ebed-peyvend [Ar.+Ar.+Far.] Ebedi devlet.
 d.+leri 102a/13
devlet-i fātımīyyin [Ö.] Fatımiler Devleti.
 d. 082b/09, 228b/21
 d.+i 149a/06
devlet-i islāmīyye [Ar.+Ar.] İslam devleti.
 d.+de 225a/21
devlet-i memālik-i bahriyye [Ö.] Memluk Devleti'nin ilk dönemi [1250-1382].
 d. 096a/12, 106b/13
devlet-i memālik-i çerākise [Ö.] Memluk Devleti'nin ikinci dönemi [1382-1517].
 d. 108a/02
devlet-i saltanat [Ar.+Ar.] Devlet yönetimi.
 d. 096b/16
devletlü [Ar.+Tr.] Şanslı, bahtlı açık.
 d. 098a/03
devr [Ar.] İçinde yaşanılan zaman; çağ; dönem. 2. Kendi ekseninde tam dönme.
 d.+ i 039a/16, 096b/15
 d.+ inde 112b/18, 180a/16
 d.+ inden 136a/05
 d.+ ine 003b/17
 d.+ leri 097a/20
 d.+ lerinden 027b/18
devr-i Ōālem [Ar.+Ar.] Dünyanın devri.
 d. 192b/08
devr iT- [Ar.+Tr.] 1. Aktarılma, dolaşma. 2. Kendi ekseninde dönme.
 d.- di 052b/21
 d.-e 194a/01
 d.- erdi 022a/08, 033b/13
devr eyle- [Ar.+Tr.] Döndürmek, geri çevirmek.
 d.-di 164b/20
devrān [Ar.] Alem.
 d. 002a/01
 d.+ dan 004a/18
devre [Ar.] 1. Aşamalandırılmış bir düzende evrelerden her biri.
 2. Çevre, kaplanılan alan.
 d.+ deyidi 027b/19
 d.+ si 139b/13, 139b/17, 193a/05
 d.+ sini 162a/10
devril- [Tr.] Dengesi bozularak yan yatmak.
 d.- üp 021b/14
devür- [Tr.] Dengesini bozarak yan yatırmak.
 d.- di 068a/04
dey [Ar.] Kış.
 d. 003b/21
deylem [Ö.] Hazar Denizi'nin kuzeyinde yaşayan bir kavim.
 d. 015b/06
deymās [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 d. 033a/17, 033a/20, 192a/05
deynek [Tr.] Ağaçtan inçe sopa.
 d. 126b/14, 126b/16, 126b/17
 d.+ i 162a/18
 d.+ ile 162a/19
deyr [Ar.] Kilise, manastır.
 d.+ de 140b/12
 d.+ inde 009b/02, 140b/08
 d.+ inün 142a/14

d.+ lerin 131b/08
d.+ lerine 131b/02
deyr-i ebî hürmüş [Ö.] Cize'de bir manastır.
d. 142a/07, 142a/13
d.+ de 006b/04, 142a/12
d.+ dedür142a/07
deyr-i kalemün [Ö.] Feyyum'da bir manastır.
d. 140b/12
deyrü'l-Öaẓim [Ö.] Fustat'la Ayn-üş-Şems arasındaki yolda bir kilise.
d. 225b/07
deyrü'l-muḥarraḳ [Ö.] Said şehrinde bir kilise.
d. 184a/17
deyşan [Ö.] Kişi adı.
d. 082b/12
dıḳlidyānūs [Ö.] Roma imparatoru Diocletianus.
d. 130a/13, 165a/17, 200b/13, 200b/15, 200b/17, 201a/05, 201a/07, 201a/13, 202a/11
d.+ a 201a/11
dıḳlityānūs [Ö.] (bk.dıḳlidyānos)
d. 140b/13
dıḳḳ [Ar.] Kenar.
d.+ ı 182b/02, 143a/09
d.+ ını 135b/10
d.+ ından 135b/09
dımaşḳ [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir; şimdiki Suriye.
d. 087a/21, 087b/02, 092b/03, 097b/16, 099b/05, 102b/04, 103b/15, 104a/04, 104a/05, 104a/09, 108b/10, 160b/04, 163a/05, 187a/13
d.+ a 097b/17, 102b/03, 103b/17
d.+ da 091a/13, 099b/06, 102b/05, 103a/06, 103a/08, 103a/09, 109a/16, 163a/03, 229b/21
d.+ dan 102a/20, 102a/21
d.+ ı 079b/01
dıraḥşān [Far.] Parlak.
d. 008a/16
di- [Tr.] Demek, söylemek.
d. 054b/15
d.- di 006a/09, 008a/06, 008b/15, 008b/18, 008b/21, 009a/03, 009b/12, 011a/06, 024a/07, 024a/08, 024a/10, 024a/14, 024a/15, 024a/18, 024a/19, 024a/21, 028a/08, 029b/15, 030b/20, 031b/14, 031b/18, 033a/05, 033b/08, 035a/14, 035a/15, 038b/04, 038b/11, 038b/12, 038b/15, 038b/16, 038b/17, 038b/21, 039a/08, 040a/19, 041a/15, 041a/17, 041a/18, 041b/11, 045a/19, 049a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/09, 049a/10, 049a/11, 049a/12, 049a/13, 049a/14, 049a/19, 049a/21, 050a/15, 050a/19, 050b/01, 050b/04, 050b/05, 051b/20, 051b/21, 052a/12, 052b/09, 053b/09, 053b/17, 053b/18, 054a/09, 054b/13, 054b/14, 054b/15, 054b/16, 054b/19, 054b/20, 055a/02, 055a/08, 055a/10, 055a/11, 055a/15, 055a/18, 055a/19, 055a/20, 055a/21, 055b/03, 055b/09, 055b/11, 055b/15, 055b/17, 056a/01, 056b/05, 057a/04, 057a/17, 057b/19, 058a/03, 058a/05, 058a/07, 058a/18, 058b/02, 059a/04, 060a/08, 060a/17, 064a/04, 065a/04, 065a/07, 065a/08, 065a/09, 065a/10, 065a/11, 065a/12, 065a/13, 065a/14, 065a/17, 065a/18, 065b/07, 067b/12, 068b/03, 068b/18, 070a/20, 070b/14, 071a/07, 071a/15, 072a/06, 072a/20, 074b/17, 075a/02, 075b/21, 081b/09, 081b/10, 081b/11, 081b/13, 081b/18, 082b/01, 082b/17, 084a/03, 084a/05, 088a/01, 092a/17, 096a/03, 096a/21, 097b/12, 098a/02, 098a/03, 098a/04, 098a/05, 098a/15, 100a/12, 100b/05, 102a/15, 102a/17, 102a/19, 102a/21, 102b/05, 105a/18, 116b/17, 116b/18, 116b/21, 118a/20, 118b/01, 118b/12, 119a/12, 119a/15, 122b/07, 124b/13, 130b/20, 134b/12, 134b/14, 134b/17, 134b/19, 134b/20, 134b/21, 135a/01, 139a/03, 141b/12, 141b/15, 145a/12, 145b/13, 146a/04, 146a/12, 147a/10, 147b/09, 152a/20, 152b/04, 154b/12, 154b/15, 156a/08, 156a/19, 157b/01, 157b/02, 157b/06, 157b/07, 157b/10, 158b/03, 159a/14, 159a/17, 159a/18,

159a/19, 159a/20, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 159b/07, 159b/08, 159b/09, 159b/11, 159b/12, 159b/14, 160b/16, 160b/17, 160b/18, 161a/03, 161a/05, 162b/04, 162b/05, 163a/03, 170a/07, 170a/09, 170a/10, 173b/16, 173b/18, 173b/19, 173b/20, 174a/03, 174a/04, 174a/07, 175a/15, 175a/19, 176b/04, 177a/16, 178b/21, 183a/13, 184a/15, 184a/20, 185b/19, 186b/04, 186b/07, 186b/12, 187b/02, 194a/11, 194a/17, 194a/20, 194b/04, 196a/12, 196a/17, 196b/07, 196b/14, 196b/16, 197a/02, 197a/06, 197a/08, 197a/10, 197a/11, 197b/10, 197b/14, 197b/15, 197b/16, 197b/18, 197b/19, 197b/20, 197b/21, 198a/01, 198a/05, 198a/16, 201b/17, 202a/02, 202b/14, 204b/03, 207a/05, 207a/08, 207a/17, 207b/01, 207b/09, 207b/21, 208a/03, 208a/07, 208a/10, 208a/13, 208a/16, 208a/17, 208b/06, 208b/07, 208b/11, 209a/16, 209b/10, 209b/20, 211a/07, 211a/18, 211a/21, 214a/02, 214b/16, 215a/18, 216a/07, 218b/08, 218b/09, 220a/17, 220a/19, 220b/11, 220b/19, 221a/01, 221a/05, 222a/04, 222a/05, 223a/20, 224b/11, 227a/07, 227a/13, 228a/12, 228a/21, 228b/01, 230a/14, 230b/19, 232a/03, 232a/04, 232a/13, 232a/16
d.- diler 005b/03, 008a/08, 008b/13, 009b/10, 018b/02, 018b/16, 022b/04, 022b/12, 044b/03, 044b/05, 044b/19, 045a/08, 050b/09, 054b/12, 054b/13, 056a/18, 064a/05, 068b/12, 069a/03, 070b/13, 077b/14, 081a/16, 094a/11, 099a/04, 101b/04, 101b/14, 102a/18, 102b/03, 108b/16, 110a/15, 111a/11, 113a/16, 115b/14, 117b/14, 118a/13, 118a/19, 118a/21, 131a/10, 134b/16, 134b/18, 134b/19, 134b/21, 135a/01, 137b/08, 141b/14, 141b/15, 145a/11, 145b/11, 147a/02, 147a/21, 148a/21, 148b/05, 151a/06, 152a/21, 156a/15, 159a/15, 159a/20, 159a/21, 160a/03, 160b/16, 160b/17, 169a/12, 171b/03, 175a/15, 178a/16, 185a/16, 187a/06, 187a/11, 194b/07, 196a/10, 196b/09, 197a/03, 198b/02, 198b/06, 199b/18, 201b/12, 208a/04, 208a/11, 208a/13, 208a/17, 208b/07, 208b/13, 210a/15, 213b/06, 213b/08, 213b/09, 213b/10, 213b/14, 214b/16, 214b/17, 215a/17, 216b/03, 216b/07, 220a/02, 224b/07, 225a/10, 225a/11, 227b/05, 227b/07
d.- diyse 059b/11
d.- düḡi 005b/08, 012b/05, 024a/09, 025a/03, 028a/08, 030b/05, 033b/08, 035a/16, 035a/17, 050b/09, 052b/09, 056b/05, 057a/17, 058a/19, 059b/15, 065b/08, 072a/20, 083a/07, 087a/07, 113a/17, 117a/02, 117a/03, 134b/14, 143a/03, 146a/04, 147a/19, 152b/02, 154b/15, 179a/06, 197a/14, 197a/15, 197b/21, 207a/16, 209a/06, 221a/01, 227a/07, 230a/14, 232a/04, 232a/18, 232a/19
d.- düḡin 021a/12, 024a/08, 048b/20
d.- düḡinden 142b/12
d.- düḡine 050b/07, 209a/05, 222a/05
d.- düḡinün 147a/14
d.- düḡiyle 021a/12, 142b/13
d.- düḡüm 197a/11, 209b/15
d.- düḡüme 208b/10
d.- düḡümüz 125a/14, 141a/17, 213b/12
d.- düḡün 035a/14, 082a/21, 125a/09, 174a/06, 197b/20
d.- düḡünde 125a/09
d.- düḡünden 208a/16
d.- düḡüne 208a/05
d.- düḡünüz 208b/08
d.- düḡ 224a/09
d.- düḡden 137b/21, 174a/07
d.- düḡleri 005a/13, 006a/11, 006a/14, 008a/06, 008b/01, 009b/15, 009b/21, 010a/05, 013b/16, 013b/20, 016b/15, 016b/16, 017a/10, 028a/10, 040b/17, 043a/02, 043b/03, 048b/12, 056a/15, 057a/17, 066b/14, 073a/05, 076b/14, 081a/17, 085a/09, 088b/15, 091a/20, 091a/21, 110b/13,

118b/03, 119b/13, 119b/18, 120a/06, 120a/09,
120b/12, 122b/11, 125b/10, 125b/15, 126a/21,
127b/05, 128b/04, 129b/05, 130a/13, 132a/13,
133a/21, 134a/02, 137a/14, 144b/20, 144b/21,
145b/20, 147a/07, 149a/05, 149a/09, 156b/14,
167a/15, 168b/07, 169a/20, 169a/21, 169b/05,
169b/17, 171b/08, 172a/14, 173a/06, 177a/11,
177b/04, 180a/03, 180b/12, 181a/12, 181b/01,
181b/19, 182a/07, 183a/17, 184b/01, 184b/21,
185a/09, 185a/10, 185b/02, 185b/06, 186b/12,
188b/17, 188b/18, 195b/11, 198a/07, 201b/12,
202b/19, 203a/05, 203a/08, 203b/02, 203b/11,
204a/15, 207b/13, 216a/01, 216a/11, 217a/03,
217b/03, 225a/20, 226a/08, 226a/15, 227b/05,
227b/07, 231a/14, 231a/18
d.- dükleridür 029b/20, 132b/08, 149a/03, 149b/03
d.- düklerin 024b/02, 058a/20, 059a/05, 197a/04,
208a/08, 208a/09, 208a/12, 209b/20
d.- düklerinden 148b/03, 193b/05, 208a/03, 211a/10
d.- düklerine 055a/02
d.- düklerini 004a/15, 181a/09
d.- düklerinin 005b/09, 005b/20, 005b/21, 146b/17,
148b/14, 157a/21, 208a/10
d.- düklerün 024a/15, 197a/10
d.- düm 051b/18, 119a/07, 119a/13, 134b/10,
152b/02, 173b/19, 173b/21, 174a/04, 186a/14,
186b/05, 186b/13
d.- dümidi 151b/07
d.- düñ 049a/07, 201b/20
d.- mege 094b/11, 153a/13
d.- megi 118a/11
d.- megidi 020a/15, 052b/07, 139b/03, 139b/10,
144a/02
d.- megile 013a/21, 019b/14, 033b/19, 034b/17,
056a/02, 073a/18, 073b/11, 075b/18, 076a/15,
080a/10, 080a/14, 082a/02, 085a/14, 085b/02,
086b/09, 086b/19, 087b/09, 095a/19, 098b/15,
107b/12, 110b/21, 111b/17, 111b/21, 115b/15,
119b/09, 129b/11, 133a/16, 137a/16, 139b/19,
148a/11, 156b/18, 160a/13, 160b/06, 163a/05,
166b/19, 167a/08, 167b/18, 168b/16, 171b/17,
171b/21, 172b/09, 173a/13, 174a/08, 175a/07,
175b/03, 180a/03, 180a/04, 181b/07, 182a/18,
184a/17, 184b/15, 186b/14, 186b/20, 200b/14,
203a/13, 203b/05, 203b/06, 216a/15, 217a/12,
218a/20, 227a/07, 231b/02, 231b/18
d.- megimiş 137b/21
d.- megün 020a/15
d.- mek 006b/12, 011a/02, 016a/01, 055a/03,
056a/16, 077a/06, 077a/15, 077b/01, 077b/04,
078a/07, 078a/08, 080a/20, 086b/21, 153b/12,
156b/06, 169b/11, 176a/17, 176b/14, 176b/21,
182a/17, 188b/14, 189a/12, 196b/01
d.-mekdür 007b/02, 018b/13, 027b/19, 086b/21,
115a/16, 115a/19, 125a/17, 137a/12, 144b/10,
150b/05, 151b/15, 161a/15, 162a/01, 165a/16,
176b/21, 190b/11, 190b/15
d.- mekle 004b/12, 004b/17, 004b/20, 008a/03,
008a/10, 013a/11, 035b/11, 096a/05, 106a/06,
118b/17, 125a/17, 132b/11, 133a/08, 133b/09,
142a/08, 145b/03, 146b/04, 147b/10, 163a/04,
167a/14, 169a/03, 175a/10, 182a/14, 184b/02,
188b/12, 189b/21, 191a/16, 193b/17, 200b/18,
206a/10, 216a/20, 216b/19, 217b/15, 218b/04,
219b/02, 219b/13, 227a/09, 229a/18
d.- mekleri 078a/08
d.- meñle 002a/06
d.- miş 049a/16, 061a/13, 140b/19, 163a/12, 209b/12,
229b/14
d.- mişdi 197b/13
d.- mişdür 113b/15
d.- mişidi 015a/14, 081b/05, 089a/04, 145b/21,
169b/07, 205a/06, 219a/19
d.- mişidün 113b/01
d.- mişler 004a/02, 011a/12, 011b/03, 061a/11,
107b/06

d.- mişlerdür 094b/01, 156b/14
d.- mişleridi 143a/02
d.- ñ 111a/12, 196b/08
d.- nilen 106b/19, 225a/02
d.- ñindi 196b/07, 196b/08, 213b/14
d.- nse 124a/19
d.- r 014b/08, 015a/15, 015a/20, 032a/21, 054a/04,
057b/11, 060a/17, 062b/02, 066a/11, 068a/08,
071b/15, 073b/14, 078a/03, 085b/20, 101b/16,
119a/09, 119a/20, 121b/12, 137b/19, 142b/17,
144b/11, 161b/15, 173b/12, 176a/15, 178b/07,
182a/14, 191a/12, 232a/07
d.- rdi 015a/21, 021a/05, 040a/06, 048b/19, 051b/14,
060a/02, 134b/06, 145a/09, 221a/16, 232a/06
d.- rdün 159b/06
d.- ridi 017a/12, 057b/11, 066b/12, 067a/12, 092b/16
d.- riken 055b/21
d.- rin 131a/06, 196b/13, 197a/06, 227a/13
d.- rler 006b/01, 006b/12, 006b/17, 007a/10, 007b/12,
008a/07, 008a/20, 009a/13, 010a/01, 010a/09,
010a/10, 010a/11, 010a/13, 010a/14, 010a/21,
010b/11, 010b/18, 011b/05, 011b/10, 011b/14,
011b/16, 012b/17, 012b/19, 013a/02, 013b/02,
013b/19, 013b/20, 014a/01, 014a/02, 014a/05,
014a/08, 014a/10, 015b/04, 015b/13, 016a/03,
016b/10, 017a/01, 017a/05, 018b/02, 018b/06,
019a/17, 019b/10, 020a/13, 020a/16, 020b/01,
021a/13, 022a/11, 023b/19, 025a/09, 025b/13,
026a/18, 026b/11, 026b/20, 027a/04, 028b/04,
028b/13, 029a/09, 029b/10, 029b/15, 031a/04,
031a/10, 031a/12, 032a/09, 032a/16, 033a/16,
033a/19, 034a/02, 034a/06, 034b/07, 035a/04,
035a/10, 037b/19, 040a/04, 040a/21, 041b/20,
042a/12, 043a/02, 043a/12, 045b/05, 047a/02,
048b/03, 049a/03, 049b/11, 052b/13, 054a/01,
054a/20, 054b/04, 054b/08, 056a/04, 056a/18,
059a/07, 059a/14, 060b/16, 061b/12, 062a/05,
062a/16, 062b/01, 062b/08, 062b/09, 063b/05,
064a/10, 064b/15, 066a/08, 066b/20, 067a/06,
068a/08, 068b/20, 069a/02, 069a/04, 069b/18,
070b/01, 071a/14, 071b/10, 072b/02, 073a/19,
074a/12, 075b/11, 076b/03, 076b/09, 077b/11,
078a/21, 078b/19, 079b/11, 082b/10, 082b/12,
083a/18, 083a/19, 083b/08, 084a/14, 085b/20,
087a/02, 087a/04, 087a/11, 087b/01, 094b/06,
107a/05, 107b/09, 113b/16, 114b/05, 114b/07,
114b/11, 114b/14, 114b/16, 114b/20, 114b/21,
115a/18, 116a/08, 116a/13, 116b/10, 119b/14,
119b/15, 119b/18, 119b/20, 119b/21, 120a/03,
120a/16, 120b/12, 120b/18, 121a/06, 121a/08,
121b/06, 121b/16, 122a/11, 122b/05, 122b/10,
122b/19, 123a/03, 123a/04, 123a/10, 123a/13,
123a/14, 123a/17, 123a/19, 123b/01, 123b/04,
123b/12, 123b/18, 124a/17, 124b/04, 125a/02,
125b/03, 125b/07, 125b/13, 125b/15, 125b/19,
126a/06, 126b/04, 126b/12, 126b/14, 127a/10,
127a/12, 127b/04, 127b/20, 128a/02, 128b/02,
128b/12, 128b/17, 129a/15, 129a/18, 130a/16,
131b/17, 132a/04, 132a/09, 132b/01, 132b/21,
133a/07, 133b/03, 133b/21, 136a/01, 136b/05,
136b/15, 136b/20, 137a/16, 137a/18, 139b/01,
139b/04, 139b/08, 139b/11, 142a/08, 142b/09,
142b/17, 143a/02, 144a/10, 144b/13, 145a/15,
145b/02, 145b/04, 145b/05, 145b/06, 145b/10,
146a/20, 146b/04, 146b/10, 146b/14, 147b/12,
148a/03, 149a/08, 149b/15, 150a/03, 150b/06,
150b/07, 150b/15, 151a/08, 153b/15, 154a/06,
156b/06, 156b/09, 156b/20, 158a/05, 158a/09,
158a/20, 158b/16, 158b/18, 160a/19, 160b/01,
160b/04, 160b/12, 164a/05, 164b/04, 165a/17,
165b/06, 166b/01, 166b/11, 166b/20, 166b/21,
167b/08, 168a/11, 168b/12, 168b/13, 169a/18,
169a/21, 169b/02, 169b/08, 169b/11, 169b/16,
169b/17, 170a/03, 170a/21, 170b/13, 171b/05,
171b/09, 171b/15, 171b/18, 172a/01, 172a/02,
172a/04, 172a/21, 172b/02, 172b/08, 172b/09,

172b/11, 173a/04, 173a/18, 175a/06, 175b/03,
 175b/06, 176a/10, 177a/04, 177a/07, 177a/13,
 177a/18, 177b/03, 177b/20, 178a/19, 178b/02,
 180a/06, 180a/11, 181b/05, 182b/20, 183a/02,
 183a/03, 183a/05, 183a/06, 183a/13, 183a/17,
 183a/19, 183a/21, 183b/02, 183b/17, 184a/12,
 184b/09, 186a/09, 186b/03, 188a/06, 188a/15,
 188a/17, 188b/04, 188b/08, 188b/21, 189a/05,
 189b/04, 189b/10, 189b/20, 190a/01, 190a/06,
 190a/08, 191a/04, 191b/13, 192a/18, 192b/07,
 193b/01, 195a/02, 197a/13, 197a/20, 198b/11,
 199a/06, 199a/16, 199b/16, 200a/15, 200a/19,
 202a/21, 202b/18, 205b/05, 206b/11, 210b/11,
 211b/15, 214b/12, 215b/12, 216b/08, 217a/20,
 217b/01, 218a/05, 218a/18, 220a/11, 222a/03,
 226a/20, 227b/04, 228b/11, 228b/19, 229a/19,
 229b/11, 229b/12, 231b/12
 d.- rlerdi 149b/04, 180a/09
 d.- rleridi 005b/05, 010b/18, 014b/09, 019a/17,
 020b/17, 020b/19, 021b/07, 022a/01, 026a/11,
 040a/13, 043a/10, 048a/01, 057a/08, 060b/09,
 060b/21, 064b/20, 068a/13, 070a/11, 076b/02,
 077a/06, 077a/13, 078a/09, 081a/05, 085b/11,
 086b/01, 087b/03, 087b/20, 088b/12, 089b/01,
 090b/06, 091b/05, 093b/03, 094a/06, 094b/17,
 096a/05, 096a/16, 097a/08, 097a/14, 097b/01,
 097b/14, 098a/06, 101b/06, 102a/21, 103a/07,
 104a/10, 104a/19, 106a/11, 106b/03, 107b/03,
 110a/20, 110b/03, 110b/05, 115a/14, 121a/03,
 134a/16, 134b/10, 134b/12, 144a/08, 145b/14,
 149b/07, 150b/08, 150b/09, 150b/10, 154a/04,
 162a/16, 164a/09, 165b/18, 167b/09, 171a/15,
 179b/02, 180b/01, 180b/02, 180b/03, 180b/04,
 180b/05, 180b/16, 180b/20, 181a/04, 181a/08,
 181a/21, 181b/01, 181b/09, 187b/20, 189a/11,
 193b/06, 196a/21, 197a/15, 201a/07, 203a/15,
 203b/11, 204a/16, 204b/17, 205a/02, 210a/12,
 217a/13, 219b/14, 219b/17, 220b/13, 221a/16,
 226a/08, 226a/10, 226a/17, 226b/01, 226b/02,
 226b/04, 226b/05, 227a/03, 229a/03, 229a/15,
 229b/09, 229b/16
 d.- rlerimiş 085b/19, 111a/03
 d.- rse 024a/05, 202a/01
 d.- rseñ 024a/15, 202b/13, 209b/16
 d.- rseñüz 208a/11
 d.- rsin 065a/01, 116b/17, 208a/04, 213b/21
 d.- rsiz 207a/01, 208a/02, 208a/11
 d.- rüz 213b/10
 d.- se 013b/02, 025a/02, 025a/03, 034b/12, 042a/10,
 070b/01, 145a/11, 188b/14
 d.- sek 185a/12
 d.- señ 186a/08
 d.- sün 208a/06
 d.- sünler 111a/13
 d.- yecegin 081b/14
 d.- yecek 229a/03
 d.- yeler 152b/11, 156b/05
 d.- yemediler 002a/13
 d.- yen 122b/11
 d.- yesin 214b/05
 d.- yeyin mi 049a/13
 d.- yıcek 175a/18
 d.- yince 041b/07, 060a/12, 060a/14, 078b/15,
 095b/19, 096a/11, 110a/10, 154b/21, 196b/21,
 205b/07, 206b/06, 227b/03
 d.- yü 004b/06, 004b/18, 006a/21, 006b/11, 008b/11,
 009b/20, 010b/18, 011a/06, 011b/20, 012a/03,
 012a/17, 012a/19, 012b/03, 012b/05, 012b/09,
 012b/11, 012b/19, 013b/01, 013b/09, 015a/09,
 015a/10, 015b/03, 019b/04, 020b/09, 020b/12,
 021a/03, 021a/06, 021a/11, 022b/08, 024a/20,
 026a/07, 026a/20, 026b/19, 027a/01, 029a/05,
 029b/14, 030b/05, 031a/17, 031b/01, 031b/11,
 031b/17, 034b/07, 035b/01, 038a/04, 038b/07,
 039b/19, 040b/18, 041a/12, 048b/07, 048b/16,
 050a/08, 050a/13, 051b/20, 052a/15, 052b/04,

052b/11, 054b/21, 055a/05, 055b/08, 055b/18,
 056a/06, 056b/01, 056b/02, 056b/12, 056b/16,
 056b/20, 059b/10, 060b/08, 063a/05, 064a/17,
 065a/11, 066a/09, 068a/16, 068b/07, 069a/07,
 069a/09, 070b/11, 071a/20, 071a/21, 072a/09,
 072a/11, 072b/17, 072b/18, 073a/13, 074b/16,
 075a/03, 076b/10, 077a/02, 078a/06, 078a/18,
 079a/19, 082a/06, 082b/11, 082b/19, 083b/03,
 084a/02, 084a/11, 084a/12, 085b/13, 086a/06,
 087a/09, 087a/18, 088a/21, 088b/11, 088b/14,
 089a/02, 089b/05, 090a/17, 092a/19, 093a/01,
 093a/09, 093a/19, 093b/08, 095a/11, 096a/18,
 097a/03, 097a/17, 097b/03, 097b/07, 098a/05,
 098a/07, 098a/11, 100b/05, 100b/20, 101b/19,
 102a/01, 102a/08, 102a/17, 102b/18, 102b/20,
 103a/01, 104a/03, 104b/12, 104b/13, 105a/04,
 105a/09, 105a/16, 105b/09, 105b/21, 106a/02,
 106a/15, 106b/10, 107a/17, 107b/05, 107b/06,
 108a/09, 108b/12, 109a/18, 109a/21, 109b/20,
 110a/05, 110a/08, 110a/11, 110b/14, 111a/14,
 111a/15, 111b/01, 111b/05, 112a/15, 113b/01,
 114b/03, 114b/20, 115a/19, 115b/07, 115b/20,
 116a/16, 116a/19, 116b/04, 116b/05, 116b/08,
 116b/10, 117b/08, 117b/15, 118a/05, 118a/18,
 118b/10, 119a/02, 119a/15, 119b/06, 121a/02,
 122b/14, 124b/09, 124b/12, 124b/14, 124b/19,
 125a/04, 125a/10, 128a/06, 130a/14, 130b/06,
 130b/08, 130b/16, 131b/02, 133a/20, 134b/04,
 136a/04, 136a/19, 137a/19, 138b/21, 139a/12,
 139a/13, 139b/05, 140a/16, 140b/06, 141a/03,
 141a/12, 141b/06, 141b/21, 142b/02, 142b/03,
 142b/10, 143a/02, 144b/09, 144b/10, 145b/06,
 145b/18, 146a/01, 146a/16, 147a/12, 147a/14,
 147a/15, 147a/16, 147a/19, 147b/17, 151b/20,
 152a/12, 152b/11, 152b/13, 155a/11, 155b/05,
 155b/21, 156b/09, 161a/05, 161a/18, 161a/21,
 161b/01, 161b/03, 161b/06, 161b/09, 161b/19,
 162b/05, 163a/03, 164b/13, 164b/18, 164b/20,
 165a/03, 167b/04, 167b/07, 167b/16, 167b/20,
 168a/13, 168a/18, 168a/19, 169a/20, 169b/09,
 171a/04, 171b/07, 173a/01, 173a/18, 173b/18,
 174a/07, 175a/18, 176b/14, 177a/02, 177a/14,
 177a/17, 177a/18, 177b/01, 177b/02, 178b/02,
 178b/04, 180a/09, 180b/19, 181a/05, 181a/07,
 181a/13, 182a/14, 182b/19, 185a/07, 185b/14,
 186a/05, 186a/09, 187a/18, 187b/04, 187b/10,
 188a/03, 189b/07, 190b/02, 191a/12, 192a/01,
 192a/02, 192a/06, 193a/03, 193b/14, 194a/17,
 196b/05, 196b/17, 197b/10, 198a/09, 198b/03,
 200a/05, 200b/08, 201b/16, 202a/03, 202a/14,
 202a/20, 203a/11, 203b/03, 203b/08, 204a/13,
 204a/16, 204b/04, 204b/05, 207a/07, 207a/16,
 208a/02, 210a/11, 210a/13, 210a/14, 210a/17,
 210a/20, 210b/07, 211a/02, 211a/16, 211b/12,
 212b/19, 214a/03, 214a/13, 214a/14, 214a/18,
 214b/02, 214b/07, 214b/13, 215a/20, 215b/04,
 215b/11, 216a/07, 216a/09, 216b/01, 216b/04,
 216b/07, 218b/03, 218b/07, 219a/11, 220a/03,
 220a/20, 220b/17, 220b/20, 221a/15, 221b/02,
 221b/03, 221b/18, 224b/11, 225a/08, 225a/09,
 225b/17, 225b/18, 225b/21, 226a/08, 226a/15,
 227a/10, 227b/01, 227b/04, 227b/09, 227b/19,
 229a/12, 229b/02, 230b/05, 231a/11, 231b/12
 d.-yü gördi 093b/18
 d.- yüp 006a/09, 011a/08, 022b/07, 044b/07, 054a/18,
 055b/02, 058b/08, 060a/18, 094b/05, 102a/20,
 102a/21, 131a/07, 135a/01, 138b/18, 139a/01,
 146a/07, 152b/07, 159b/13, 159b/15, 175b/01,
 187a/10, 198a/10, 206a/09, 207b/06, 221b/16,
 224b/06

dib [Tr.]

1. Bina, ağaç gibi dikili duran bir şeyin zemin ile birleştiği nokta veya çevresi. 2. Suyun altındaki toprak veya sert zemin. 3. Bir şeyin en alt noktası. 4. Oyuk veya çukur bir yerin en alt bölümü.
 d.+ i 019b/08, 126a/07, 185a/19, 185a/21
 d.+ in 171a/06, 171a/13

d.+ inde 008b/10, 031a/02, 048a/14, 065b/17, 172a/15
d.+ inden 135b/07, 158a/08, 158b/07, 182b/03, 201a/19
d.+ ine 011a/17, 048a/13, 128b/09, 138a/04, 138b/07, 150b/12, 153a/02, 153a/04, 153a/05, 153a/06, 158a/03, 158b/04, 171a/06, 171a/12, 172b/11
d.+ ini 203a/01
d.+ inün 182b/05
d.+ lerinde 013a/07
d.+ lerine 013a/07, 055b/15, 082b/03, 182b/19
dībā [Far.] İpek saten veya ipek kadife üzerine altın ve gümüş işlemeli ağır kumaş.
d. 030a/10, 135b/15, 159b/21
d.+ yıla 137a/12, 143b/21
dībāce-i kitāb [Far.+Ar.] Kitabın giriş bölümü.
d.+da 113b/05
dībā-zār [Far.+Far.] İpekli örtü.
d.+ lar 037a/15
diger [Far.] Başka, öbür.
d. 154b/19
diger-gün [Far.+Far.] Başka bir biçime girmiş, kötüleşmiş.
d.+ ıdı 057b/14
diger-gün ol- [Far.+Far.+Tr.] Değişmek, durumu kötüye gitmek.
d.-dı 066b/12, 080b/19, 101b/02, 156a/03, 222b/02, 226b/19
d.-ıcağ 073a/11
d.-up 096a/01
dihlīz [Ar.] Üstü kapalı, dar ve uzun geçit; dehliz.
d. 192b/03
d.+ lerün 192b/06
d.+ ün 192b/03
dik- [Tr.] 1. İnşa etmek, yapmak. 2. Dik olarak yerleştirmek. 3. Toprağa yetiyecek ürünleri gömmek. 4. Atamak, görevlendirmek. 5. Bekçi olarak koymak. 6. Bakışını sabitlemek. 7. İğne iplikle dikiş yapmak.
d.- di 002a/18, 007b/16, 016a/07, 017a/21, 017b/05, 017b/07, 018a/11, 019b/19, 022b/01, 023a/18, 025b/07, 025b/09, 026b/17, 028b/01, 028b/08, 030a/02, 030a/07, 030a/09, 030a/11, 030a/12, 030a/13, 031b/21, 033a/17, 033a/18, 036a/02, 036a/04, 036b/16, 041b/21, 043a/07, 043a/08, 043a/10, 047b/17, 048a/02, 048a/16, 053a/05, 057a/09, 060a/19, 064b/02, 065b/11, 066a/04, 066a/16, 068b/19, 069a/10, 069a/12, 079a/04, 157b/09, 163b/08, 166a/18, 205b/21, 228a/04
d.- diler 005b/10, 006b/17, 008a/15, 028a/15, 031b/19, 033b/17, 039a/13, 096b/12, 152a/14, 167a/13, 191b/14, 227a/15
d.- dügi 006b/18, 006b/19, 028b/05, 150a/03
d.- düğünün 028b/04
d.- dük 186b/04
d.- dükleri 186a/09, 191b/20
d.- düm 018b/12, 150b/03
d.- e 030a/01, 232a/10
d.- eler 152a/06
d.- elere 084a/12
d.- er 053a/01
d.- eridi 006b/18
d.- erler 129b/04
d.- erleridi 157b/14
d.- erlerimiş 186a/10
d.-i virdi 165b/20
d.- megileyidi 057a/06
d.- miş 031b/15, 185a/12
d.- mişdi 017b/19
d.- mişdür 160b/01
d.- mişdi 036a/05, 048a/12, 064b/01, 160b/11, 189a/21
d.- mişler 185b/21
d.- sünler 058a/16
d.- ün 033b/06
d.- üp 010b/09, 018a/15, 030a/03, 031b/05, 033b/11, 063b/04, 063b/16, 066a/17, 070a/02, 112a/14, 123b/08, 126a/12, 146a/19, 153a/17, 167a/05,

191b/17, 195a/21
dikdūr- [Tr.] 1. Dik olarak yerleştirmek. 2. Toprağa yetiyecek ürünleri gömmek.
d.- dügi 028a/16
d.- üp 016b/13, 182a/01
dikici [Tr.] Dikmeyi iş edinen kişi.
d. 142b/08
dikil- [Tr.] 1. Dik olarak durmak. 2. Dik olarak yerleştirilmek. 3. Toprağa yetiyecek ürünler gömülme.
d.- ecek 182a/20
d.- en 090a/21, 153a/19
d.- miş 013a/04, 036b/04, 151a/16, 182b/10
d.- mişdi 037a/01, 037a/03, 037a/13
d.- mişdi 042a/20, 160b/12, 182a/13
d.- ü 143a/17, 162b/12, 182a/18, 185a/11
d.- ü turur 182b/15, 185a/08, 189a/09
d.- üp tururdi 136b/07
d.- ür 035a/05, 180a/05
dikilmedük [Tr.] Dikilmemiş durumda olan.
d. 166a/14
dikilü [Tr.] Dikilmiş olan.
d. 185b/03, 185a/07
dikḳat id- [Ar.+Tr.] Özen göstermek.
d.-erleridi 188a/20
dikme- [Tr.] İğne iplikle dikme işini yapmamak.
d.- sünler 084a/12
dikme [Tr.] Dikim yapılmış arazi ve ağaçlandırılmış alan; koru.
d.+ ler 166a/18
d.+ leri 147a/15, 147a/18
dil [Far.] Gönül, yürek.
d. 060a/04
d.+e 004b/06
dil [Tr.] 1. Tat alma ve konuşma organı, dil. 2. Belli bir insan topluluğuna özgü sesli göstergeler dizgesi.
d. 004a/17, 020b/13, 092b/16, 144a/19, 157a/06
d.+ ce 143b/20, 178a/20, 178b/02
d.+ den 077a/17, 210b/18
d.+ dür 139a/21, 182b/04, 190a/01
d.+ e 077a/17
d.+ i 038a/11, 107a/10, 122b/18, 127b/16, 190a/01
d.+ in 038a/11
d.+ ince 005b/05, 006a/21, 008a/21, 010a/01, 139b/03, 139b/10, 169a/20, 176b/14, 197a/20, 202a/20
d.+ inde 156b/21, 200b/14
d.+ inden 071a/18, 142a/01, 146a/11
d.+ iyle 090a/14
d.+ le 137b/19
d.+ lerde 111a/01, 149a/10
d.+ leri 008a/20, 107a/10, 172a/21
d.+ lerin 151a/04
d.+ lerince 006b/11, 015b/21, 020a/15, 056a/16, 078a/06, 121b/16, 176a/16, 189a/11, 196a/21, 202a/20
dil- [Tr.] Dilimlemek, kesmek.
d.- erlerimiş 126b/16
d.- üp 122b/03
dil-ārā [Far.+Far.] Gönül bezeyici; çok güzel.
d. 037a/16, 038a/20, 055b/12
dil-āver [Far.+Far.] Yiğit, cesur.
d. 213a/09
dile- [Tr.] 1. İstemek, arzulamak. 2. İstemek, rica etmek.
d.- di 041a/09, 043b/13, 066a/02, 122b/06, 156a/04, 194a/01, 200b/10, 213a/07, 213b/17
d.- diler 214a/14, 221a/10
d.- dügi 019a/14, 033b/10, 051a/08, 069a/09, 173b/03
d.- düğün 039b/12, 230a/17
d.- düğindür 153b/11
d.- dügiyle 032b/13
d.- düğümü 151b/08
d.- düğün 038b/16
d.- dükleri 058b/21, 065b/03
d.- düklerin 072b/08
d.- düm 052a/03
d.- r 221a/15, 230b/03
d.- rdi 057b/08

- d.- rin 024a/11
d.- rler 179a/21, 217a/21
d.- rlerse 151a/09, 212a/17
d.- rüz 009b/08
d.- se 128a/18, 164a/03
d.- yen 069a/08
d.- yüp 205a/06
- dil-efgār** [Far.+Far.] Gölü yaralı.
d.+ ıdılar 214a/07
- dilek it-** [Tr.+Tr.] Bağışlanmasını istemek.
d.- di 221b/16
- dileme-** [Tr.]
d.- z 230b/03
- dilen-** [Tr.] Sadaka istemek.
d.- mege 164b/16
- dil-gir** [Far.+Far.] Gölü tutan, çekici, hoş.
d.+ idi 164b/08
- dilim** [Tr.] Bütünden dilinerek ayrılan parça.
d. 126b/15
d.+ leri 029b/08
- dilîr-i tîr** [Far.+Far.] Cesur ok.
d.-i 112b/08
- dilkü** [Tr.] Köpekçiller familyasından, kümes hayvanlarına saldıran, etçil memeli hayvan; tilki.
d. 023b/08
- dilleri çalma-** [Tr.+Tr.] Dili dönmek, konuşamamak.
d.- yıncı 107a/11
- dil-teng ol-** [Far.+Far.+Tr.] İçi sıkılmak.
d.-dılar 093b/09
- dil uzat-** [Tr.+Tr.] İftira etmek.
d.-di 085a/05
- dimāğ** [Ar.] Beyin, zihin.
d.+ ı 086b/17
d.+ ına 086b/16
d.+ ını 078b/03
- dimāt** [Ö.] (bk. dimyāt)
d. 178b/02
d.+ dan 178b/03
- dime-** [Tr.] Dememek, söylememek.
d. 049a/13, 232a/14
d.- di 134a/07, 221a/07
d.- düm 003b/21, 134a/19
d.- düm mi 208b/06
d.- ye 210a/11
d.- yüp 057a/07
d.- z 015a/20, 017a/12, 101b/16, 101b/20
d.- zdi 128b/15
d.- zin 208a/11
- dimyāt** [Ö.] Dimyat şehri bina eden kişi.
d. 178a/19, 178b/06
- dimyāt** [Ö.] Mısır'da bir liman şehri.
d. 088b/19, 088b/20, 093b/06, 093b/16, 093b/21, 094a/13, 095b/09, 096a/10, 096a/21, 096b/02, 096b/05, 123a/12, 129b/06, 129b/07, 165a/04, 167b/08, 171a/17, 178a/16, 178a/17, 178b/03, 178b/04, 178b/05, 178b/11, 179b/01, 179b/02, 179b/08, 179b/12, 179b/19, 187a/03, 230a/13, 231b/08
d.+ a 178b/13
d.+ da 093b/07, 094b/09, 129b/08, 178b/08, 179b/20, 222b/08
d.+ ı 093b/14, 093b/18, 094a/03, 096b/02, 096b/04, 178b/08, 179a/11, 179b/10, 186b/18, 186b/19, 187a/02, 187a/04, 187a/07, 187a/14
d.+ uñ 179a/11, 179a/18
- din-** [Tr.] Denmek, söylenmek.
d.- en 009b/02, 050a/13, 066a/01, 089a/07, 095b/16, 114b/09, 132a/19, 146b/05, 223b/04
d.- ür 226a/13
- diñ-** [Tr.] Bitmek, son bulmak.
d.- er 127b/05
- dîñ** [Ar.] İnanç, ibadet, ahlak gibi manevî konularda insanın tuttuğu yol.
d. 002b/08, 041a/08, 055b/01, 089b/17, 107a/07, 161a/19
d.+ de 055a/03
- d.+ dūr 055b/02
d.+ e 169a/10
d.+ i 012b/04, 015b/03, 048b/16, 052b/07, 052b/13, 085a/01, 130a/15, 180a/07
d.+ ince 207b/02
d.+ inde 202b/04
d.+ inden 130a/15, 173b/19
d.+ leri 200a/03
d.+ lerin 201b/05
d.+ lerinde 207a/08
d.+ lerine 202a/05
d.+ ümüzdedür 055b/01
d.+ ümüzden 208a/03
d.+ üñüz 055b/02
d.+ üñüzden 208a/11
- dîñ-i güzîñ** [Ar.+Far.] Seçkin din; İslamiyet.
d.+i 002a/11
- dîñ-i islām** [Ar.+Ar.] İslam Dini.
d. 149a/21, 107a/09, 125a/03, 125a/08
d.+a 012a/09a-, 079b/14, 092b/17, 100a/10, 105a/16, 157b/01
d.+ıla 131b/14
d.+uñ 203a/17
- dîñ-i meñ** [Ar.+Ar.] Sağlam din; İslamiyet.
d.+inüñ 002a/17
- dîñ-i muḥammed** [Ar.+Ö.] Hz. Muhammed dîni; İslamiyet.
d.+de 012b/02
- dîñ-i naşārā** [Ar.+Ar.] Hristiyanlık.
d.+dan201a/03d
d.+nuñ 212b/18
- dîñ-i ōjsā** [Ar.+Ö.] Hz. İsa dîni; Hristiyanlık.
d.+ nuñ 203a/15
- dîñār** [Ar.] Altın liranın dörtte biri değerinde eski para birimi.
d. 003a/12, 092b/08, 143b/16, 143b/17
d.+ da 096a/17
- diñdür-** [Tr.] Bitirmek, son vermek.
d.- üp 187b/03
- dinil-** [Tr.] Denilmek, söylenmek.
d.- di 196b/19
d.- mişdür 165a/04, 177b/17, 192a/05, 192a/20
d.- mişdi 189b/20, 191a/05
- diñle-** [Tr.] 1. İşitmek amacıyla kulak vermek. 2. Birinin öğüdünü ve sözlerini dikkate alarak istenilen şekilde davranmak.
d. 024a/05
d.- di 090b/04, 092b/15
d.- mege 099b/20, 190b/14
d.- rdi 092b/14
d.- rler 035a/02
d.- rleridi 199b/11
d.- yenler 232b/01
- diñleme-** [Tr.] 1. İşitmek amacıyla kulak vermemek. 2. Birinin öğüdünü ve sözlerini dikkate alarak istenilen şekilde davranmamak.
d.- di 101b/15, 130b/18, 179a/01
d.- mişdür 092b/16
d.- zler 221a/16
- diñlen-** 1. Duyulmak, işitilmek. 2. Yorgunluğu gidermek amacıyla mola vermek.
d.- diler 184b/03
d.- en 082a/03
d.- ür 056b/04, 205a/03
- diñlet-** [Tr.] Birinin dinleme işini yapmasını sağlamak.
d.- mege 039b/03, 039b/10
- diñme-** [Tr.] Bitmemek, son bulmamak.
d.- zdi 059a/13
- dir-** [Tr.] Dermek, toplamak.
d.- düm 004b/15
- dirāyet** [Ar.] Zekā, yetenek, bilgi ve kavrayış.
d. 095a/20
- dir dir** [Tr.] (Üşümek ve korkmak için) çok; aşırı.
d. 025a/05, 186a/11
- direK** [Tr.] Ağaç, metal veya beton gibi malzemelerden yapılmış düşey doğrultuda yerleştirilen uzun ve kalın destek.
d. 008a/15, 017b/19, 017b/20, 022a/19, 023b/01,

027a/16, 031b/05, 035a/05, 036b/03, 041b/20,
058b/04, 116b/19, 117a/07, 117a/17, 123b/08,
138a/19, 142b/08, 143a/17, 143a/18, 143a/19,
152a/07, 160a/13, 163b/12, 170b/01, 170b/02,
182a/20, 184a/02, 189a/09, 193a/06, 195a/14,
195b/08
d.+ e 058b/06, 152a/06, 162b/13
d.+ de 123b/08, 143a/19, 152a/07
d.+ deki 152a/16
d.+ den 058b/09, 152a/06
d.+ i 035a/05, 162b/18
d.+ idi 160a/14
d.+ ler 016a/07, 017a/21, 017b/04, 018a/14, 030a/05,
036a/17, 037a/08, 037a/10, 117a/08, 135a/04,
149b/18, 150b/03, 151a/16, 151b/05, 152a/01,
152a/06, 153a/16, 153a/19, 154a/04, 160a/13,
160b/03, 160b/04, 163a/17, 170b/06, 170b/07,
184a/06, 193a/05
d.+ lerdeki 143b/13
d.+ lerden 154a/05
d.+ lere 152a/07, 152a/15
d.+ leri 160a/21
d.+ leridi 160a/12
d.+ lerinden 136a/18
d.+ lerinüñ 160a/19
d.+ lerüñ 170b/07, 193a/06
d.+ üñ 059a/01, 116b/20, 151a/16, 152a/07, 160b/05,
160b/08, 162b/14, 170b/02, 193a/05, 193a/07,
193a/09
direng [Far.] Dinlenme.
d. 154b/06
direng it- [Far.+Tr.] Dinlenmek.
d.-miş 205a/09
dirgür- [Tr.] Diriltmek, yaşama döndürmek.
d.- di 159a/16
dirhem [Ar.] 1. Bir okkının dört yüzde biri oranında eski bir
ağırlık ölçüsü birimi. 2. Eskiden kullanılan gümüş
para.
d. 003a/12, 092b/08, 096a/17, 143b/18, 186b/07
d.+ den 177a/19
d.+ dür 223b/13
diri [Tr.] Canlı, hayatta.
d. 030a/21, 051a/17, 051b/16, 052a/09, 060a/06,
078b/11, 096a/05, 126a/08, 198a/02
d.+ dür 064b/13, 156b/17
d.+ le 125b/08, 129a/19, 137b/18, 219a/16, 227b/17
d.+ yken 129a/04
diri çık- [Tr.+Tr.] Hayatta kalmak.
d.- ancasin 059b/20
diriğ [Far.] 'Eyyvah, yazık' anlamında bir ünlem.
d. 113a/18
diriğā [Far.] 'Eyyvah, yazık' anlamında bir ünlem.
d. 152b/01
diril- [Tr.] 1. Diril duruma gelmek, canlanmak. 2. Geçimini
sağlamak. 3. Toplanmak, yığılmak, birikmek.
d.- di 009a/05, 193a/18, 220b/17, 222a/13
d.- diler 009b/19, 221a/02, 222a/13
d.- dükten 009b/02
d.- üp 063a/18, 203a/03
d.- ür 142b/10, 169b/18
d.- ürdi 130a/03, 158b/21
d.- ürleri 124a/07
d.- ürleri 014b/02
dirlik [Tr.] 1. Canlı olma durumu, canlılık. 2. Maaş, ödenek. 3.
İyi geçinme, uyuşma.
d. 155b/21
d.+ i 209b/04, 230b/18
d.+ den 207a/17, 209a/20
d.+ in 088b/17
d.+ leri 220b/09
dışsiyus [Ö.] Mısır firavunu XII. Ptolemy.
d. 077b/17
dış [Tr.] Çene kemiklerinin üzerine dizili, koparıp ısırmaya ve
çığnemeye yarar beyaz ve sert organlardan her biri.
d. 162b/21, 163a/11
d.+ i 127b/03, 161a/17, 162a/10, 163a/10

d.+ in 127b/04, 162b/21
d.+ ine 064b/12
d.+ inüñ 127b/13
d.+ leri 126b/09, 128a/05, 136b/12, 201a/19
d.+ lerinden 162b/21
d.+ lerinüñ 127b/14, 162a/06, 162a/07
dış dış [Tr.] Dişe benzer çıkıntılı olan.
d. 123a/08
dişi [Tr.] 1. Hayvan ve bitkilerin, erkeğince döllenecek biçimde
oluşmuş cinsi. 2. Kadın.
d. 020a/11, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08,
023b/09, 023b/11, 023b/17, 024a/01, 072b/04,
115b/16, 176b/09, 197b/01, 199b/10
d.+ lerin 072b/08
d.+ si 124a/05, 125b/20, 126a/06, 128a/20, 128a/21,
173a/04
d.+ sinden 126a/05
d.+ sine 128b/02
d.+ sini 128a/18, 128a/19
d.+ sinüñ 125b/21
d.+ siyle 128a/17
d.+ yidi 020a/07, 199b/09
dişili [Tr.] Arasında dişi bulunan.
d.+ dür 125b/20
ditre- [Tr.] (Kişi için) bedeninin bütününe ya da bir kısmının
kasları küçük ve hızlı kasılma gevşemelerle aralıksız
sarsılmak.
d.- di 060a/15, 117a/17
d.- r 025a/05, 186a/01, 186a/11
d.- yü 228b/18
dīv [Far.] Masallarda geçen olağanüstü büyüklükte bir yaratık;
dev.
d.+ ler 160b/01
dīvān [Far.] 1. Büyük meclis. 2. Divan edebiyatında şairlerin,
belirli bir sıra ile şiirlerini topladıkları kitap.
d. 022b/19, 037b/07, 039b/02, 062b/11, 098b/12,
099b/21
d.+ a 099b/20
d.+ ı 105b/03
d.+ m 091a/19
d.+ lar 083a/05, 109a/16
d.+ ları 160a/04
dīvān-ı Ŗām [Far.+Ar.] Halkın da katıldığı meclis.
d. 082a/03, 099b/18, 105a/09
dīvān-hāne [Far.+Far.] Divan toplantısının yapıldığı yer.
d.+ lerine 105a/11
d.+ ye 098b/14
dīvān-ı pādīshāh [Far.+Far.] Padişah meclisi.
d.+ ye 131a/21, 218b/07
dīvān-ı mīsr [Far.+Ö.] Mısır meclisi.
d.+ da 111a/18
dīvār [Far.] Duvar.
d. 007a/13, 015a/02, 017b/02, 023a/20, 073b/01,
136a/18, 136b/20, 153b/19, 185b/16, 185b/17,
193a/21
d.+ a 036a/21
d.+ da 023a/21
d.+ dan 073b/04, 073b/10, 138a/07, 170a/15
d.+ ı 004a/15, 004a/17, 073b/10, 135b/07, 178a/04,
179a/07, 191b/01, 193b/01
d.+ m 007a/11, 008a/11, 016a/14, 099a/21, 155b/15,
174b/10
d.+ ma 170a/15, 179a/02
d.+ mda 036a/20, 185b/12
d.+ mda 027a/17, 140a/02, 179a/03, 195a/14
d.+ muñ 043b/03, 043b/15, 057a/21, 139b/13,
153b/18, 193a/11, 195a/16, 195a/19, 206b/12
d.+ larda 023b/02
d.+ ları 007a/14, 016b/21, 035a/18, 036a/20, 050b/15,
144a/13
d.+ ların 026a/12, 057a/10, 150b/12, 164a/19,
191b/04
d.+ larına 195a/12
d.+ larında 019a/07, 039b/08, 114b/10, 136a/14,
136a/17, 141a/15, 182a/12, 192b/06
d.+ larından 193a/04

d.+ larını 027a/16, 035b/01
d.+ larının 018a/10, 138a/06, 150a/10, 195a/21
d.+ uñ 073b/15, 185b/16

diṣvārlu [Tr.] Duvarlı, duvarı olan.
d. 138a/06

divšūr- [Tr.] 1. Toplamak, bir araya getirmek. 2. İnceltmek, sivriletirmek.
d.- di 040a/17
d.- diler 119b/04, 135b/10
d.- mişler 191b/21
d.- üñ 051b/14
d.- üp 014b/14, 054a/10
d.- ürler 173b/17, 222b/14

divšūril- [Tr.] İnceltilmek, sivrileştirilmek.
d.- miş 133b/12

diyānet [Ar.] Dindarlık, dinin emirlerine uyma.
d. 161a/19

diyār [Ar.] Ülke; belde.
d. 011b/07, 094b/15, 108b/01, 110a/19, 131a/13, 167b/02
d.+ a 103a/11, 134b/16, 159a/16, 192b/19
d.+ da 107b/04, 109b/18, 111a/10, 128a/04, 132a/04, 175a/14, 177a/18, 181b/07
d.+ dan 003b/21
d.+ ı 092a/08
d.+ ın 063b/02
d.+ ına 011b/05, 087b/08, 103a/11, 103b/18, 156a/14, 159b/15, 223b/08
d.+ ında 047b/14, 078a/21, 091a/21, 116a/13, 128a/01, 159b/04
d.+ ından 123a/05, 203b/10
d.+ ınuñ 104a/02
d.+ lara 090a/14
d.+ larda 125b/15
d.+ ları 108a/13
d.+ ların 075b/01, 087a/20
d.+ umuz 134b/18
d.+ umuza 134b/16
d.+ umuzda 134b/17
d.+ umuzuñ 197b/19
d.+ uñ 127a/17

diyār-bekr [Ö.] Diyār-ı Bekr Beylerbeyliği.
d. 053b/05
d.+ de 063a/07
d.+ den 076a/21, 095a/02
d.+ e 110a/19, 146b/12

diyār-ı Óacem [Ar.] İran toprakları.
d.+ de 080a/17, 139a/13, 139a/16, 139b/02
d.+ e 076b/10, 201a/09, 202b/11
d.+ i 202b/11

diyār-ı Óarab [Ö.] Arap Yarımadası.
d. 111a/02, 111b/08, 112b/06,, 203b/14, 112a/02
d.+ a 112a/02
d.+ da 111a/02, 203b/14
d.+ dan 155a/04
d.+ ı 111a/04

diyār-ı bākī-yi ahiret [Ar.+Ar.+Ar.] Ahiret, öbür dünya.
d.+ e 113a/12

diyār-ı behcet-ašār [Ar.+Ar.+Ar.] Güzellik dolu ülke.
d.+ ı 056a/14

diyār-ı behcet-ašār-ı rüm [Ar.+Ar.+Ar.+Ö.] Güzelliklerle dolu Rum ülkesi.
d.+ a 113a/01

diyār-ı beytü'l-makdis [Ar.+Ö.] Beytü'l-Mukaddes diyarı; Kudüs.
d.+ i 075b/10

diyār-ı ğarb [Ö.] İber Yarımadası, Malta ve Sicilya'yı da içeren kuzeybatı Afrika bölgesi.
d.+ a 003b/20
d.+ da 083a/10
d.+ dan 003b/19

diyār-ı hind [Ö.] Hint ülkesi, Hindistan.
d.+ de 052b/21

diyār-ı hicāz [Ö.] Hicaz memleketi.
d.+ da 056a/12

diyār-ı islām [Ar.+Ar.] Halkı Müslüman olan ülkeler.

d.+ a 107a/08
d.+ ı 087b/06

diyār-ı küffār [Ar.+Ar.] Halkı Müslüman olmayan yerler.
d.+ dan 003a/01

diyār-ı kuds [Ö.] Kudüs.
d.+ ı 075b/16

diyār-ı maġrib [Ar.+Ö.] İber Yarımadası, Malta ve Sicilya'yı da içeren kuzeybatı Afrika bölgesi.
d.+ de 083a/13
d.+ deyiken 227b/12

diyār-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır ülkesi.
d. 023a/20, 079a/02, 112a/16, 189b/04, 205a/04
d.+ a 081b/02, 065b/12, 087b/12, 102b/19, 155b/17, 159b/04, 179b/08, 215b/20, 217b/11, 219a/01, 219a/03, 230a/10
d.+ da 011b/14, 012a/03, 012b/19, 013a/13, 107b/03, 111a/20, 123a/12, 126b/15, 145b/03, 148b/17, 168a/08, 169b/10, 180a/03, 182a/14, 184b/01, 186a/02, 191b/13, 198a/02, 228b/06
d.+ dan 088a/04, 190a/16, 210b/09
d.+ ı 075b/12, 160a/10
d.+ uñ 114a/18, 198b/19, 203b/01, 215b/17, 225a/20

diyār-ı mısır ü šām [Ar.+Ö.] Mısır ve şam diyarı.
d.+ da 079a/02

diyār-ı mısriyye [Ar.+Ö.] (bk. diyār-ı mısır)
d. 087a/13, 114a/14
d.+ de 079b/11, 090b/04, 103a/06, 111b/10, 142a/13, 170b/17, 175b/06
d.+ ye 098b/02
d.+ yi 079b/04, 228a/03

diyār-ı mısriyye ve šāmiyye [Ar.+Ö.] Şam ve Mısır diyarı.
ş.+ de 092a/01

diyār-ı nišāl-ı süm-i semend-i devlet-mend [Ar.+Ar.+Far.+Far.+Ar.+Far.] Kutlu atın toynağının bastığı diyar.
d.+ üñüz 111a/06

diyār-ı rüm [Ö.] Anadolu toprakları.
d. 004a/12

diyār-ı rüm-ı Óadl-ābād [Ar.+Ö.+Ar.+Far.] Çok adaletli Anadolu diyarı.
di+a 111a/04

diyet [Ar.] Öldürülen veya yaralanan için yapanın ödemesi gereken bedel; kan bedeli.
d.+ i 159a/19, 160a/04
d.+ üm 159b/03

diz- [Tr.] 1. Yan yana veya üst üste sıralamak. 2. Zincire bağlamak.
d.- diler 087b/15, 153a/17, 195a/15
d.- düm 004b/15
d.- sünler 058a/17

diz [Tr.] Uyluk ile baldır kemiklerini birleştiren eklem yeri.
d.+ i 187a/18
d.+ lerine 163a/01

dizil- [Tr.] Dizili duruma getirilmek.
d.- miş 041a/20

doha [Ö.] Doha şehri.
d. 201b/02

dolab [Tr.] Dönerek aşağıdan yukarıya su çeken çark veya çıkırık.
d.+ ı 185b/08
d.+ lar 185b/08
d.+ larla 185b/09

dost [Far.] Yakın arkadaş.
d. 084a/16
d.+ larumdan 162a/11
d.+ um 162a/13
d.+ umuñ 162a/12
d.+ uñ 084a/16

döstlaş- [Ar.+Tr.] Dostluk kurmak.
d.- uñ 053b/17

dosthġ [Ar.+Tr.] Dost olma durumu, dostluk.
d.+ ı 222a/01

dög- [Tr.] 1. Bir başkasına dayak atmak. 2. Tekrarlanan darbeler vurmak. 3. Çırpamak. 4. Ezerek un haline getirmek.
d.- di 067b/10, 093b/11
d.- e 139a/07, 193a/15, 224a/03, 231a/21

d.- er 022a/20, 174b/10
d.- erdi 035b/03, 193a/15
d.- erler 126b/15, 127a/19
d.- erleridi 134b/09
d.- üp 173b/05
dögdür- [Tr.] Ateşte kızdırılarak yumuşatılmış metale çekiçle vurarak şekil verdirmek.
d.+ mişidi 228a/13
dögil- [Tr.] (bk. dögül-)
d.- miş 173b/05
dögül- [Tr.] 1. Vurarak ezilmek. 2. Ateşte kızdırılarak yumuşatılmış metale çekiçle vurarak şekil verilme.
d.- miş 031a/06, 036a/18, 074a/01, 078b/13
dögüş [Tr.] Dövüş, kavgası.
d. 067b/12
dök- [Tr.] 1. Bir şeyi bulunduğu yerden başka yere boşaltmak.
2. Vermek, dağıtmak.
d.- di 167b/01, 184b/05, 194a/11
d.- dikleri 117b/09
d.- diler 147b/20, 200a/02
d.- dügi 056a/16, 205b/09
d.- düm 119a/11
d.- er 127a/17
d.- erdi 025a/17
d.- erek 139a/08
d.- erler 127a/18, 185b/09
d.- erlerdi 135b/04
d.- erleridi 145a/04
d.- mekte 201a/04
d.- mekten 201b/16
d.- mişidi 158a/07
d.- üñ 100b/20
d.- üp 014a/17, 127a/21
dökdür- [Tr.] Dökme, boşaltma işini bir başkasına yaptırmak.
d.- mişidi 158a/08, 205b/01
dökici [Tr.] Dökme işini sürekli yapan kişi.
d. 056a/15, 097a/06
dökül- [Tr.] 1. Dökülmek, bir yerden başka yere boşalmak. 2. Toplanmak, yığılmak. 3. Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmek.
d.- di 119a/12, 134b/01, 200b/04, 201a/19
d.- diler 097b/08
d.- dügi 063b/15, 120a/21, 152a/03
d.- e 141b/14
d.- ecek 121b/19, 123b/07
d.- en 010b/05
d.- miş 162b/15
d.- üp 084b/13, 115b/19, 119b/08, 171b/20, 228b/13
d.- ür 013a/16, 016b/09, 019a/04, 050b/19, 120b/17, 121b/11, 122a/08, 122a/18, 123a/18, 133a/07, 134a/06
d.- ürdi 061b/20, 133b/01, 170b/03, 195b/03, 195b/04
d.- ürdi 030a/18, 037a/12
d.- ürler 120b/09
d.- ürleridi 134b/08
dökülme- [Tr.] Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmemek.
d.- miş 140a/15
dökücü [Tr.] Dökme işini sürekli yapan kişi.
d. 056a/16
dökül- [Tr.] 1. Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmek. 2. Dağılmak, saçılmak.
d.- miş 045a/13, 050b/17, 054a/10
dön- [Tr.] 1. Geri gelmek. 2. Vazgeçmek. 3. Yönünü değiştirmek. 4. Durumu ve niteliği değişmek. 5. Dolanmak, devretmek. 6. Andırmak, benzetmek.
d. 208a/05
d.- di 014b/15, 014b/17, 014b/19, 019a/13, 030a/08, 030b/04, 038b/15, 045b/20, 049b/13, 049b/16, 051a/15, 054a/08, 061a/08, 062a/07, 063b/08, 064a/15, 064b/07, 076b/14, 079b/08, 086b/10, 098a/08, 103b/21, 104a/03, 104a/09, 104a/12, 118b/02, 170a/15, 202a/14, 205a/05, 215a/03, 221b/21, 223a/04, 227b/14, 227b/19
d.- diler 044b/03, 047b/15, 054a/10, 065b/04, 071b/06, 103a/21, 120a/03, 153a/19, 171a/14,

191b/05, 191b/14, 198a/12, 201b/18, 215a/08, 221b/07
d.- dügi 037b/04, 196a/01
d.- düğinden 232a/10
d.- düğünde 159b/10
d.- dük 051b/17
d.- e 054a/07, 062a/02, 062a/03, 103a/17, 132b/06
d.- emez 128a/09
d.- er 021a/09, 039b/13, 072a/13, 083b/17, 120b/17, 126b/03, 127a/16, 127b/01, 127b/02, 128b/14, 128b/15, 132a/17, 132a/20, 151b/15, 165a/07, 168b/03, 168b/05, 174b/17, 176a/01, 189a/16
d.- erdi 018a/13, 020a/19, 021a/13, 025b/16, 029b/07, 036b/05, 117b/01, 155a/19, 157a/10, 189b/04, 195b/09
d.- erin 082b/01
d.- erken 029b/09
d.- erler 132b/06, 185b/08, 205b/17
d.- erleridi 165a/09
d.- erse 036b/04
d.- esin 209a/09
d.- ıcek 221b/18
d.- melü olıcağ 216b/06
d.- miş 140a/09, 163a/09
d.- mişdür 042a/04, 216b/11
d.- mişiken 168b/04
d.- mişlerdür 177b/20
d.- mişleridi 223b/17
d.- se 018a/13
d.- seler 040b/01
d.- üñ 064a/16
d.- üp 012a/08, 013b/01, 016b/13, 026a/06, 040a/06, 043b/19, 047b/16, 050b/08, 064b/07, 065b/15, 065b/21, 076b/10, 082b/08, 088a/04, 088b/21, 096a/03, 097a/15, 103a/14, 108a/09, 110a/13, 135a/19, 137b/14, 155b/20, 180b/11, 185b/02, 192a/01, 198b/06, 215a/11, 215a/12
dönder- [Tr.] Vazgeçirmek.
d.- di 052b/14
döndür- [Tr.] 1. Vazgeçirmek. 2. Görüşünü, düşüncesini değiştirmek. 3. Andırmak, benzetmek. 4. Yönünü değiştirmek. 5. Başka biçime sokmak, değiştirmek. 6. Bir dilden başka dile çevirmek. 7. Dolandırmak, devretmek. 7. Geri göndermek ya da geri getirmek.
d.- di 097a/05, 112a/01, 143b/20, 190b/09, 207b/06
d.- en 142a/01, 222a/03
d.- eyin 215b/11
d.- mişidi 112b/04
d.- ür 128a/19, 185b/09
d.- ürdi 195b/08
d.- ürün 049a/19
döndürme- [Tr.] Tersine çevirmemek.
d.- se 128a/20
dönme- [Tr.] 1. Geri gelmemek. 2. Vazgeçmemek. 3. Dolanmamak, devretmemek. 4. Ters çevrilmemek.
d.- di 016b/19, 051a/15, 178b/17
d.- miş 130a/15
d.- z 174b/11
d.- zin 209b/05
dördinci [Tr.] Dördüncü sırada olan.
d. 009a/12, 077a/20, 082b/14, 086a/05, 106b/15, 107b/21, 109b/14, 110a/03, 112b/21, 165b/01, 168a/17, 203a/04, 204a/19, 219b/08, 225a/21, 228b/03
d.+ sine 180b/01
dördüncü [Tr.] Dördüncü sırada olan.
d. 023b/06,
dörT [Tr.] Dört sayısı.
d. 002a/03, 002b/17, 007a/11, 007a/14, 007b/17, 008a/01, 008b/03, 008b/06, 009a/11, 009a/13, 009b/11, 009b/12, 009b/21, 011a/10, 013a/17, 017b/20, 018a/18, 019b/18, 019b/19, 022b/19, 026b/11, 027a/03, 027b/02, 028a/21, 028b/07, 028b/08, 028b/13, 029a/08, 031a/08, 031a/15,

033b/16, 033b/17, 034b/08, 034b/13, 034b/21, 036a/04, 040b/08, 040b/09, 041a/04, 046b/20, 048a/03, 050a/05, 050b/17, 053b/11, 053b/12, 054a/07, 062b/21, 073a/20, 074b/18, 075b/01, 075b/13, 077b/02, 080b/09, 085a/09, 085a/16, 085b/01, 085b/03, 088a/17, 091a/01, 093b/21, 095a/09, 103a/17, 103b/09, 104a/17, 106a/18, 106b/08, 110b/12, 117b/05, 118a/13, 119b/16, 121b/14, 122a/15, 122a/19, 122b/01, 122b/18, 122b/19, 123a/15, 123a/17, 124a/05, 127b/10, 127b/13, 133a/17, 135b/09, 135b/10, 138a/04, 139a/03, 139a/04, 139b/13, 140a/02, 140a/09, 142a/02, 142a/04, 144a/16, 149b/05, 149b/12, 155b/19, 156a/11, 158a/03, 158a/20, 158b/08, 160a/19, 161b/08, 161b/11, 162a/06, 166a/10, 169b/09, 169b/13, 170b/01, 173a/16, 174a/10, 176b/05, 178b/02, 179b/20, 184a/02, 185a/10, 187a/04, 188a/03, 189a/17, 189b/03, 189b/04, 190a/04, 190b/02, 193a/19, 193a/21, 195a/12, 195b/07, 195b/09, 195b/10, 195b/17, 195b/21, 199a/05, 203a/12, 204b/06, 205a/18, 205b/20, 205b/21, 213a/20, 213a/21, 213b/06, 214b/01, 214b/05, 214b/10, 215b/04, 217b/18, 218a/06, 218a/13, 218b/14, 218b/17, 219a/02, 219b/08, 220b/03, 221a/11, 221a/14, 221b/10, 224a/11, 229a/14, 230a/19	d.+ lar 214b/07 d.+ muz 174a/03 d.+ ın 050a/21 d.+ sı 009a/04, 122b/07, 176b/07 d.+ sın 008b/08 d.+ sıyla 119a/14 d.+ sıyla 121a/01 d.+ ya 019b/01, 134b/03
d.+ e 088a/09 d.+ i 006a/17, 009a/19, 028b/08, 122a/15, 122a/16, 122b/03, 213b/02, 213b/03, 214a/06 d.+ in 207a/13 d.+ inde 080a/18, 085b/15, 086b/08, 099a/10, 163a/05 d.+ indeydi 093b/04 d.+ inün 122b/03 d.+ ün 002b/16, 206a/01	duÖā eyle- [Ar.+Tr.] Allah'a yalvarmak, yakarmak. d.-düm 052a/10
dört mezheb [Tr.+Ar.] İslamiyet'in dört ana mezhebi olan Hanefî, Şafî, Maliki ve Hanbelî mezhepleri. d. 105a/10, 105b/02 d.+ de 100b/15	duÖā iT- [Ar.+Tr.] Allah'a yalvarmak, yakarmak. d.-di 008b/14, 055a/12, 055a/18, 099a/09, 105a/09, 159a/15, 176b/07 d.-erek 201b/17 d.-erler 179a/21 d.-erleridi 213b/11 d.-erüz 174a/02 d.-dügüyle 009b/07 d.-mek 175a/14 d.-üp 081b/19, 161a/02
döşe- [Tr.] 1. Yaymak, açmak. 2. Kaplamak. d.- di 019a/11 d.- diler 027a/15 d.- mişler 185b/13 d.- rleridi 047a/11 d.- ye 059b/03	duÖā-yı Öömr [Ar.+Ar.] Ömrün uzun olması için edilen dua. d. 003b/04, 102a/12
döşed- [Tr.] Döşeme işini (yayma veya kaplama) başkasına yaptırmak. d.- e 007a/11 d.- üp 021b/12	duÖā-yı devlet [Ar.+Ar.] Devlet için edilen dua. d.+ine 101a/07
döşeK [Tr.] 1. Yatak. 2. Halı, kilim. d. 050a/16 d.+ de 119a/07 d.+ i 201b/18 d.+ ler 027a/20, 027a/21, 059b/02 d.+ lerile 021b/11	duÖā-yı ebrār [Ar.+Ar.] Hayır sahiplerinin duası. d. 206a/12
döşeme [Tr.] 1. Döşeme yapmak için kullanılan eşya. 2. Binalarda zemini örten tahta, plak veya beton; üzerinde gezilen yer; taban d. 027b/09 d.+ nün 027b/09	dūd-ı ah [Far.+Tr.] Ahın dumanı. d.+ ları 084b/10
döşen- [Tr.] 1. Döşeme işi (yayma veya kaplama) yapılmak. 2. İsteğini etrafıca açıp anlatmak. d.- di 050a/17, 222a/02, 222a/16 d.- miş 019a/09, 037a/11, 172b/01, 176b/21 d.- mişdür 029a/16, 216a/21 d.- mişe 174b/17 d.- mişidi 027a/20, 063a/02, 193a/10	düdmān [Far.] Soy sop; hanedan. d.+ larından 097a/21
döşenil- [Tr.] Biri tarafından serilmek. d.- en 027a/21	düdmān-ı bülend-nışan-ı āl-i Öösmān [Far.+Far.+Far.+Ar.+Ö.] Büyük Osmanlı hanedanı. d. 112a/09
döyme- [Tr.] Dayanmamak, katlanmamak. d.- di 014b/19 d.- yüp 104a/07 d.- zdi 006a/11	düdmān-ı hilāfet-nışān [Far.+Ar.+Far.] Hilafetin kalıcı olduğu hanedan. d. 003a/15
duÖā [Ar.] Allah'a yalvarma, yakarış. d. 003b/08, 102a/11, 148a/03, 175a/12, 175a/14, 217a/21	duhul [Ar.] İçeri girme, giriş. d. 043b/18 d.+ undan 083a/09
	duhul iT- [Ar.+Tr.] İçeri girmek. d.- di 223a/04, 221a/11 d.-üp 079a/21
	dumayra [Ö.] Mısır'da bir vilayet. d. 179a/12
	dürü- [Tr.] Türemek, ortaya çıkmak. d.- r 001b/09
	dür [Far.] Uzak. d. 003b/11, 003b/21
	dür [Ar.] Evler. d.+ ını 103a/18
	dür-bın [Far.+Far.] İleri görüşlü. d. 044a/08
	dū-tā [Far.+Far.] İki büküm. d. 002b/11
	duzağ [Tr.] Avlanmak için kurulan düzenek. d.+ lar 191b/09
	dübür [Ar.] Kıç, antıs. d.+ i 128a/02
	düg- [Tr.] Yükselmek, yukarı fırlamak. d.- üp 160a/01
	dügün [Tr.] Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan büyük eğlence. d. 094a/04, 124a/06, 154b/09, 154b/10, 158b/21 d.+ leri 129b/11
	dühn [Ar.] Sıvı yağ. d. 183a/21
	dühn-i belesān [Ar.+Far.] Pelesenk ağacının yağı; balsama. d. 013b/06, 013b/09, 013b/13, 183a/19, 183b/13, 183b/16, 184b/15, 186b/07 d.+ a 183b/16 d.+ uñ 013b/09
	dühn-i šnī [Ar.+Ar.] Çin yağı. d. 069a/15
	düken- [Tr.] Hiç kalmamak, bitmek. d.- di 037b/20, 064b/19, 093b/19, 118a/21, 221a/14, 223b/16

d.- diği 009b/15
d.- ince 224a/05
d.- ürdi 028b/19

dükenme- [Tr.] Bitmemek, tükenmemek.
d.- z 028b/15
d.- zidi 029a/07

düket- [Tr.] Tamamen bitirmek.
d.- diler 180a/02

dükkân [Far.] Perakendeci veya toptancı esnafın mal sattığı veya küçük zanaatkarın mesleğini icra ettiği yer.
d. 084a/02, 187b/16
d.+ ı 084a/01
d.+ ın 084a/01
d.+ ında 040a/01
d.+ ınuñ 178a/08

dülbend [Far.] İnce pamukludan yapılma örtü; tül bent.
d. 095b/05, 099a/13
d.+ i 095b/07, 105a/12
d.+ leri 167b/14
d.+ lerin 214b/17

düleyfe [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
d. 060b/09, 060b/15, 061a/01, 061a/04, 061a/05, 061a/06, 061a/07, 061a/14, 061a/21, 061b/07
d.+ yi 061a/10

dülger [Far.] Binaların ahşap ve çatı işerini yapan usta.
d. 084a/01

dülgerlik [Far.+Tr.] Dülgerin işi ve mesleği.
d. 084a/01

dümdüz [Tr.] Çok düz.
d. 011a/18, 144a/13, 166b/15
d.+ dür 133b/12

dün [Tr.] Bir önceki gün; dün.
d. 151b/10

dünyâ [Ar.] 1. İçinde yaşadığımız alem. 2. Dünyaya ait olan şeyler; maddiyat.
d. 003b/11, 009a/02, 010b/18, 012a/04, 027a/11, 037b/10, 039a/16, 065a/15, 069b/10, 085b/01, 089b/17, 091b/14, 105a/18, 116b/21, 118a/14, 121b/13, 149a/14, 151b/14, 155a/07, 155b/09, 166a/19, , 186a/05, 202a/17, 207a/18, 207a/19, 214a/21, 218b/04
d.+ da 122b/01, 139a/16, 193a/13, 197b/15, 201a/18
d.+ daki 092b/19
d.+ dan 012b/13, 016b/18, 042b/08, 161a/14,
d.+ nuñ 028b/08, 151b/15, 199a/08, 199a/13
d.+ sı 090a/11
d.+ sına 090a/11
d.+ ya 142b/10, 151b/13, 161a/14, 209b/02
d.+ yı 199a/10
d.+ yiçün 003b/12

dünyâ-yı dün [Ar.+Ar.] Aşâğılık dünya; bu dünya.
d. 007a/05
d.+ uñ 156a/17

dün yarısı [Tr.+Tr.] Gece yarısı.
d. 044b/14

dünyâ yüzü [Ar.+Tr.] Yeryüzü.
d.+ dür 138b/06
d.+ in 003b/01
d.+ inde 013b/10, 144b/09, 183a/20

düpürdü [Tr.] Yürek çarpıntısı, gümbürtü.
d.+ sinden 155a/15

dür [Ar.] İnci. (bk. dürr)
d. 004b/14
d.+ lerile 007b/10

dür- [Tr.] Sararak tomar biçimine getirmek.
d.- di 103b/05
d.- diler 179b/11
d.- er 021a/15

dürer-i manzûm [Ar.+Ar.] Büyük inci tanesi gibi şiir; eşi az bulunur şiir.
d.+ ı 113b/01

düri- [Tr.] Birden ortaya çıkmak, peyda olmak.
d.- di 145b/14, 180a/19, 223b/19
d.- mişidi 092a/13

düril- [Tr.] Kendi ekseninde sarılarak tomar biçimine gelmek.
d.- di 020a/01, 097a/20, 112a/08, 156a/10
d.- ür 013b/01, 135b/20

dürlü [Tr.] 1. Türlü, çeşitli. 2. Çeşit.
d. 001b/12, 007b/15, 011a/11, 013a/19, 014a/11, 016a/07, 017b/03, 017b/10, 018a/11, 018a/12, 020b/10, 021a/14, 023a/18, 025a/06, 026a/05, 027b/05, 028a/01, 029a/15, 033a/07, 033a/18, 033b/12, 033b/17, 033b/19, 034b/05, 034b/14, 035a/07, 036b/05, 037a/03, 037a/14, 039a/13, 039b/06, 039b/07, 039b/09, 042b/16, 043a/15, 045a/02, 047a/10, 048a/04, 048a/05, 049b/12, 059a/15, 063a/01, 065a/15, 066b/16, 078b/12, 084b/03, 090a/01, 091b/20, 097a/07, 114b/14, 114b/15, 117a/08, 117a/10, 117b/01, 117b/19, 117b/21, 118a/03, 118a/11, 119b/08, 124a/07, 124a/08, 130a/03, 131a/14, 134b/02, 136a/01, 136a/08, 136a/10, 136b/04, 137b/19, 138a/19, 143a/08, 146b/10, 149b/14, 149b/19, 150a/05, 150a/11, 152a/03, 153a/10, 153b/09, 153b/18, 154a/06, 158a/04, 160a/11, 160a/12, 163a/19, 163a/21, 163b/10, 165b/21, 167a/14, 167b/09, 167b/13, 172b/20, 174b/20, 182a/04, 184b/20, 188a/10, 189a/03, 189a/21, 190b/15, 192b/06, 194b/10, 195b/12, 199a/14, 199b/16, 203b/13, 223b/03, 227b/13, 231a/17
d.+ dür 188a/14
d.+ sine 188a/14

dürr [Ar.] İnci.
d. 008a/14

dürr-i yetim [Ar.+Ar.] Sedefinden tek parça olarak çıkarılan inci.
d. 041a/21
d.-i 002a/15

dürt- [Tr.] Sürmek, sürtmek.
d.- e 029b/19

dürül- [Tr.] Kendi ekseninde sarılarak tomar biçimine gelmek.
d.- di 039a/16

dürüm [Tr.] Dürüm biçimine getirilen şey.
d.+ ini 140a/13

dürüm dürüm [Tr.] Kat kat kıvrılmış, dürülmüş.
d. 140a/11

düş- [Tr.] 1. Dengesini kaybederek yere yığılmak. 2. Yerçekiminin etkisiyle aşağıya doğru hareket etmek. 3. Kötü, olumsuz bir durumun içine girmek. 4. Araya girmek. 5. Gönüle olumlu ya da olumsuz bir duygunun yerleşmesi. 6. Konmak, varmak, nüzul etmek. 7. Ansızın çıkagelmek, damlamak. 8. Bir işe başlamak. 9. Önce yürümek, yol göstermek. 10. Yakalamaya çalışmak. 11. Yakalanmak, ele geçmek. 12. Şavaşta ölmek. 13. Olmak, olabilmek. 14. Bir yere yerleşmek. 14. Bulunmak, denk gelmek. 15. Düşman eline geçmek. 16. Dolaşmak, devretmek.
d.- di 002a/19, 004b/05, 004b/06, 014b/21, 015a/10, 015b/02, 026b/06, 027a/02, 032a/13, 035b/10, 038b/10, 039a/02, 045a/14, 045b/21, 048b/11, 061a/03, 061a/04, 061a/11, 061b/14, 066b/02, 067a/09, 073a/09, 076a/14, 077a/03, 077a/05, 077a/11, 081a/04, 085a/03, 096a/14, 097b/14, 098a/09, 103b/08, 103b/19, 104b/04, 108a/17, 150a/13, 150a/20, 152b/13, 155a/09, 155b/03, 155b/07, 156a/11, 163a/10, 166b/09, 167a/07, 168a/03, 170a/12, 171a/18, 178b/13, 179b/04, 186b/12, 193a/15, 194a/08, 204a/14, 206b/05, 212b/07, 214a/21, 218b/18, 219b/04, 222a/15, 223a/06, 223b/07, 226b/19, 229b/04, 230b/07
d.- diler 005a/19, 044a/19, 065a/20, 137b/14, 143a/16, 146a/17, 178a/03, 180a/19, 200a/08, 212a/10, 230a/02
d.- di mi 099b/10
d.- düğün 014a/04
d.- dükke 166a/12
d.- dükke 100b/17
d.- düm 003b/21, 056a/06
d.- e 137b/06, 228b/16
d.- emiz 078a/17

d.- en 120b/13, 125b/18, 129a/02, 129a/03, 155a/08, 156a/02, 189b/09, 205a/01, 230a/15
d.- eni 144b/06
d.- er 026b/19, 169b/01
d.- erdi 070b/07, 135a/10, 135a/11, 163b/09, 189a/12, 229b/01
d.- erler 043b/17
d.- erlerdi 170b/08
d.- erse 053b/17
d.- eyazar 022b/10
d.- megine 048a/09
d.- mek 003b/13
d.- mesini 152b/03
d.- miş 004a/20, 050b/16, 057b/13, 129a/03
d.- mişdür 003b/06, 132b/08, 156b/20, 226a/18
d.- mişidi 003a/10, 061b/04, 109a/10, 113b/21, 203a/19, 217a/11
d.- mişler 162b/16
d.- mişleridi 026b/03, 203b/06
d.- se 014a/03, 070a/21, 117a/21, 129a/19, 129a/21, 144b/21
d.- üp 004a/08, 044b/04, 046a/15, 047b/14, 083b/13, 087b/02, 099a/19, 114a/09, 138a/04, 138b/06, 145a/02, 146a/16, 160a/02, 179a/13, 184a/06, 191b/19, 215a/07, 224a/20

düş [Tr.] Rüya.
d.+ inde 023b/20, 026a/10, 049a/03, 184a/19, 201b/19, 202b/12
d.+ inden 194b/04
d.+ ini 049a/16
d.+ ünde 194b/06

düşse tura [Tr.] Düşse kalka; güçlkle.
d. 116b/07, 137b/06

düşmân [Far.] Yağı, hasım.
d. 016b/03
d.+ ı 127b/20, 209a/16
d.+ ina 038b/11
d.+ ların 157a/04
d.+ larumı 211a/02
d.+ uñuzuñ 051b/13

düşme- [Tr.] 1. Bulunduğu yerden kopup düşmek. 2. Savaşta ölmek. 3. Yağmamak. 4. Denk gelmek.
d.- miş 140a/06
d.- mişidi 156a/02
d.- ye 128b/20
d.- z 094a/11

düşmen [Far.] Yağı, hasım.
d.+ i 219a/05
d.+ lerüme 018b/11
d.+ üñ 060a/18
d.+ üñüzi 050b/01

düşün- [Tr.] Danışmak.
d.- diler 051b/02, 130b/14

düşür- [Tr.] 1. Düşmesine neden olmak; düşmesini sağlamak. 2. Denk getirmek. 3. Savaşta öldürmek.
d.- di 073b/19, 097b/18, 104a/16
d.- ürdi 027b/11
d.- ürlendi 144b/21

düşvâr [Far.] Güç, zor.
d. 002a/06, 002b/10

dütün [Tr.] Duman.
d. 191b/04

dütüz- [Tr.] Tüttürmek.
d.- diler 195a/10
d.- seler 129a/02

düveydâr-ı kebîr [Far.+Ar.] Büyük subaşı kethüdası.
d.-ı kebîr 107b/07

düz- [Tr.] Yapmak, meydana getirmek. 2. Giydirip kuşatmak; donatmak.
d.- di 016a/17, 016b/04, 020a/19, 022a/19, 023a/17, 026b/18, 030a/03, 031b/02, 034b/17, 038a/13, 042a/07, 047a/04, 048a/21, 048b/04, 066a/15, 069a/18, 070a/17, 120a/21, 121b/18, 163b/08
d.- diler 007a/14, 042a/17, 049b/18, 067a/21, 070a/01, 070a/05, 167a/10, 194b/08, 195a/07
d.- dügi 061b/21

d.- dügin 013a/18
d.- düğünüz 033b/04
d.- dükleri 026b/07, 051a/09, 151a/10
d.- düklerinden 181a/12
d.- düm 018b/11
d.- düñ 001b/05
d.- eler 115a/03, 175b/14
d.- enler 174a/11
d.- erler 014b/10, 126b/13, 126b/14
d.- erlerdi 035b/06
d.- erleridi 020b/11, 160b/03, 176b/17
d.-i virdi 086b/02, 166a/07
d.-i virmişleridi 063a/01
d.- mege 115a/07
d.- mek 021a/14
d.- miş 019b/06
d.- mişdür 015b/04, 174a/20
d.- mişidi 017b/11, 017b/13, 019a/04, 019a/19, 019b/01, 024b/14, 024b/16, 025a/06, 035a/18, 035a/20, 150a/12, 170a/14, 181a/19, 189a/10, 189b/10
d.- mişlerdi 051a/01
d.- mişleridi 017a/11
d.- sünler 058a/16
d.- üñ 033b/03
d.- üp 016b/01, 017a/18, 018b/08, 022a/13, 027a/16, 033b/09, 036b/16, 040b/04, 048a/12, 084b/01, 146a/13, 146a/18, 147a/01, 153a/16, 157a/19, 171a/07, 180b/17, 194b/05, 223b/18

düz [Tr.] Girintisi çıkıntısı olmayan.
d. 151a/12, 167a/16, 174b/11, 182b/02, 194b/14, 229a/21

düzdür- [Tr.] Yaptırmak, yapılmasını sağlamak.
d.- di 040b/21
d.- dügi 158a/05
d.- dükleri 136a/03
d.- miş 158a/07
d.- mişidi 021b/11, 032b/12
d.- üp 042b/13, 042b/14, 136a/15

düzel- [Tr.] İyi, güzel duruma gelmek.
d.- üp 151a/12

düzelt- [Tr.] 1. Yapmak, meydana getirmek. 2. Bozuk bir şeyi düzgün duruma getirmek.
d.- di 120a/21
d.- diler 167a/11, 177b/13
d.- e 165b/16
d.- ürlendi 115a/05

düzen [Tr.] Tertip; uygunluk.
d. 197a/19

düzen vir- [Tr.+Tr.] Düzenlemek, işler duruma getirmek.
d.- üp 187b/05

düzenlik [Tr.] Barış, uyuşma.
d. 207a/02

düzet- [Tr.] Yapmak, inşa etmek.
d.- di 026a/14, 169a/04
d.- mişidi 074a/16
d.- mişler 185b/20

düzil- [Tr.] Yapılmak, meydana getirilmek.
d.- miş 017b/12, 028b/17, 114b/14, 118a/02, 135b/19, 135b/20, 136a/01, 138b/01, 144a/09, 172a/19, 175b/19
d.- mişidi 118a/09, 182b/11
d.- üp 135a/06, 227a/01
d.- ür 197b/17

düzilme- [Tr.] Yapılmamak, meydana getirilmemek.
d.- z 001b/13

düzme- [Tr.] Yapmamak, meydana getirmemek.
d.- yince 001b/13

düzme [Tr.] Düzülmüş olan, düzülen şey.
d. 018b/05, 084b/06

düzül- [Tr.] Yapılmak, meydana getirilmek.
d.- di 040a/21
d.- miş 007b/10, 017b/08, 029b/02, 039a/13, 051a/06
d.- mişidi 017b/18

düzüp hoş- [Tr.+Tr.] Düzenlemek, düzgünce yapmak.
d.- duqları 167a/21

d.-dukların 011a/02

E

e'imme-i haneftiyye [Ar.+Ar.] Hanefi imamları.
e.+ den 147b/02

e'öacib-i dehr [Ar.+Ar.] Dünyanın şaşılaçak şeyleri.
e.+ dendür 114b/05, 133b/09, 145b/04

e'öacib-i öalem [Ar.+Ar.] Alemin şaşılaçak şeyleri.
e.+ dendür 183b/04

e'öalî [Ar.] Çok yüksek olan yerler.
e. 132a/19

e'öazz-allahu te'öälâ [Ar.+Ar.] "Allah aziz kullarından etsin."
anlamında bir söz.
e. 113b/19

ebedd-allahu te'öälâ [Ar.+Ar.] "Allah daim etsin."
anlamındaki söz.
e. 114a/01

ebedd-allahu te'öälâ saltanathüm [Ar.+Ar.+Ar.] "Allah saltanatını daim etsin." anlamındaki söz.
e. 105b/16

ebedi [Ar.] Sonsuza kadar.
e. 027b/12, 028b/14, 033a/14, 037a/02, 134b/18, 134b/19, 165a/03, 179b/18, 189a/20, 193b/02, 208a/05, 208a/13

ebedü'd-dehr [Ar.+Ar.] Kıyamete kadar.
e. 215b/14

ebedü'l-âbâd [Ar.+Ar.] Sonsuza kadar.
e. 113b/10

ebgâz [Ar.] Kin, nefret.
e.+ ını 005a/02

ebî Öavn [Ö.] (bk. ebî Öavn Öabdü'l-melik)
e. 216b/17, 216b/21
e.+ dan 217b/08

ebî Öabdillâh muhammed [Ö.] Abbasi halifesi Mütevekkil.
e. 105b/08

ebî Öavn Öabdü'l-melik [Ö.] Hz. Ömer dönemindeki Mısır valisi.
e.+ üñ 216b/18

ebî el-ezher [Ö.] Müstansır halifenin veziri.
e. 094a/15

ebî hürmüs [Ö.] (bk. deyr-i ebî hürmüs)
e. 009b/02, 186b/17

ebi'r-rebî Ösüleyman [Ö.] Abbasi alifesi Müstekfi.
e. 109b/08

ebî rigâl [Ö.] Semud kavminden bir kişi.
e.+ üñ 116b/01

ebî süfyân [Ö.] Mekke fethi sırasında müslüman olmuş bir sahâbi.
e. 012b/08

ebî yahnîs [Ö.] İskenderiyyede bir yer adı.
e. 209b/19

ebkem [Far.] Konuşmayan sessiz.
e. 005a/10

ebkürât hâkîm [Ö.] Hipokrat.
e. 076a/16

eblehâne [Ar.+Far.] Aptalca, akılsızca.
e. 015b/15

ebniye [Ar.] Binalar, yapılar.
e. 013a/08
e.+ den 034b/02, 116a/10

ebrehe-i zî'm-menâr [Ö.] Tebaia devletinin padişahı.
e.- 175b/05

ebrişim [Far.] İpek iplik, ibrişim.
e.+ le 140a/13

ebü Öabdillâh muhammed [Ö.] Abbasi halifesi Mütevekkil.
e. 105b/08

ebü Öalî [Ö.] (bk. ebü Öalî mansûr)
e. 086a/06

ebü Öalî mansûr [Ö.] Abbasi Halifesi Amir.
e. 085b/10
e.+ ı 085b/12

ebü bekr [Ö.] Hz. Ebubekir.
e. 105a/06, 105b/06

ebü bekr bin el-haddâd [Ö.] Ünlü bir fıkıh bilgini.

e. 175a/13

ebü bekr-i siddîk [Ö.] Hz. Ebubekir.
e. 010b/18

ebü ca'öferi'l-mansûr [Ö.] Abbasi halifesi Mansur.
e. 133b/02

ebü cür [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ebü cür)
e.+ ıdı 080a/19

ebü dâvud [Ö.] Ünlü bir din bilgini, Süleyman bin Eşas bin İshak bin Beşir.
218a/19

ebü el-menhâ bin şa'öyâ [Ö.] Kişi adı.
e. 133b/05

ebü hureyre [Ö.] Yemen asıllı bir sahabe.
e. 161b/05

ebü kâbüs-i Öakın bin tebhüm [Ö.] Amalika padişahı.
e. 063a/08

ebü kâbüs-i Öimlâkî [Ö.] (bk. ebü kâbüs-i Öakın bin tebhüm)
e. 063b/01

ebü'l-Öabbâs ahmed bin emîr ebî Öalî [Ö.] Sultan Baybars dönemindeki bir halife.
e. 099b/12

ebü'l-Öabbâs [Ö.] (bk. ebü'l-Öabbâs ahmed bin emîr ebî Öalî)
e.+ üñ 099b/19

ebü'l-Öavn (bk. ebî Öavn Öabdü'l-melik)
e. 217a/08

ebü'l-fazl [Ö.] Memluk sultanı halife Müstain.
e. 106a/01

ebü'l-hâsen-i Öalî [Ö.] Fatımi halifesi Zahir.
e. 085a/13

ebü'l-hevl [Ö.] Mısır piramitlerinin yanındaki büyük heykel.
e. 012b/17, 145b/02, 145b/04, 145b/11, 145b/16, 145b/18, 146a/19, 174b/12

ebü'l-hüseyn [Ö.] (bk. ebü'l-hüseyn-i horasanî)
e. 040a/17

ebü'l-hüseyn-i horasanî [Ö.] Kişi adı.
e. 040a/13

ebü'l-kâsım [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ahmed)
e. 080a/19, 080a/20, 098b/12

ebü'l-kâsım ahmed [Ö.] Fatımi halifesi Müstali.
e. 085b/02

ebü'l-kâsım ahmed bin emîrül-mü'minîn ez-zâhir-billâh [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım)
e. 098a/19

ebü'l-kâsım ebü cür [Ö.] İhşid Devleti padişahı Unucur.
e. 080b/03

ebü'l-kâsım Öjsâ [Ö.] Fatımi halifesi Faiz
e. 086b/13, 087a/15

ebü'l-kâsım halîfa [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ahmed)
e. 098b/18, 099a/02

ebü'l-leyş [Ö.] Ünlü bir din alimi.
e. 147b/03

ebü'l-mefâhir şa'öbân [Ö.] Memluk sultanı Zeynettin Şaban.
e. 106b/06, 106b/07

ebü'l- mehasin hasen [Ö.] Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e. 106a/16

ebü'n-necm [Ö.] (bk. ebü'n-necm el-bedrül-cemâlî)
e. 229b/18, 230a/09

ebü'n-necm el-bedrül-cemâlî [Ö.] Fatımi vezir ve başkumandanı.
e. 229b/15
e.+ ye 230a/05

ebü's-sa'öâdet-i ve'l-feth ve'n-naşr [Ar.] Nusret, fetih ve saadetin babası.
e. 113b/04

ebü-bekr [Ö.] Hz. Ebubekir.
e. 081b/13, 081b/17

ebüt-tâhir zühelî [Ö.] Muiz dönemindeki Mısır kadısı.
e. 081b/05

ebü şâme [Ö.] Ünlü bir Arap yazar.
e. 097b/18

ebü tamîm ma'öd [Ö.] Fatımi halifesi Müstansır.
e. 085a/17

ebü meyâmîn [Ö.] İskenderiye'de bir papaz.
e. 205a/02
e. 161b/05

ebū muḥammed Óabdullah bin yūsuf [Ö.] Son Fatımi halifesi
Azıd.
e. 086b/18

ebū mürrihe [Ö.] İblis'in lakabı.
e.+ yidi 200a/10

ebvāb [Ö.] Alveh şehrinin köylerine verilen ad.
e. 172b/09

ebvāb [Ar.] Kapılar.
e.+ dan 177a/14

ebvāb-ı mesācid [Ar.+Ar.] Mescitlerin kapıları.
e.+ i 002a/17

ebyāt [Ar.] Beyitler.
e. 004a/09
e.+ in 113a/20

ebyāt-ı ḥālet-engiz [Ar.+Ar.+Far.] İnsanı farklı ruh hallerine sokan beyitler.
e.+ i 004a/08

ecdād [Ar.] Atalar, dedeler.
e.+ ı 034a/13, 035b/16, 094b/14
e.+ ina 084a/20

ecdād-ı kirām [Ar.+Ar.] Soylu atalar.
e.+ ı 113b/13

ecel [Ar.] Hayatın sonu; ölüm.
e. 007a/08, 023a/11, 027a/11, 034b/20, 042b/06, 047b/18, 052a/20, 065a/02, 093a/12, 112b/09, 213b/17, 231a/03
e.+ den 047a/11
e.+ i 038a/03, 083a/06, 087a/09, 093b/11, 095b/12, 096b/06, 103b/03, 104a/14, 106a/12, 219a/03

echel [Ar.] Cahil, çok bilgisiz.
e. 015b/14

ecel [Ar.] ...nedeniyle, ...yüzünden
e.+ den 009a/09, 015b/10, 054b/02, 073a/17, 087a/17, 095a/15, 109a/10, 156b/17, 185a/21
e.+ denidi 160a/09
e.+ inden 129b/19

ecelāb [Ar.] Köle olarak alınıp yetiştirilen kimseler.
e. 107b/03, 107b/18

ecelāb-ı çerākise [Ar.+Ar.] Köle olarak alınıp yetiştirilen Çerkezler.
e.+ den 106b/02, 107b/10, 109a/08, 110a/05

ecmel [Ar.] Daha güzel.
e.+ i 113a/16
e.+ in 004b/12

ecnās-ı muhtelif [Ar.+Ar.] Farklı türler.
e.+ dūr 172b/21

ecnāş [Ö.] Bir Arap kavmi.
e. 142b/09

ecneb [Ar.] Yabancı.
e. 172a/10

ecr-i Óažim [Ar.+Ar.] Büyük ödül.
e. 209b/01

ecsām-ı bālya [Ar.+Ar.] Balya cisimleri.
e.+ da 004a/07

ecsām-ı maÓdeniyye [Ar.+Ar.] Maden türleri.
e.+ den 175b/13

eczā [Ar.] Madde.
e.+ dan 002a/03

eczā-yı nārıyye [Ar.+Ar.] Yanıcı madde.
e. 175b/07

edā buyur- [Ar.+Tr.] Anlatmak, ifade etmek.
e.+ mışdur 113b/15

edā eyle- [Ar.+Tr.] Yapmak, yerine getirmek.
e.+ düm 159b/01

edā iT- [Ar.+Tr.] 1. Yapmak, yerine getirmek. 2. Ödemek. 3. Sunmak.
e.+ emezleridi 092a/06
e.+ erler 147b/05
e.+ mege 101a/06, 159b/01

ed-dārü's-sultāniyye [Ö.] Kahire'de önceden vezirlerin, fetihten sonra Sultan Salahaddin'in kaldığı bir ev.
e. 226b/03

edeb [Ar.] Toplum töresine uygun yerbiyeli davranış.
e.+ ile 211a/13
e.+ le 228a/08

edeb it- [Ar.+Tr.] Utanmak.

e.-di 091b/07

edirne [Ö.] Edirne.
e.+ den 003b/19, 003b/21

ednā [Ar.] En küçük, en ufak.
e. 005a/09, 012b/20, 056a/13, 166b/17, 186a/17, 225a/19

ednās-ı küffār [Ar.+Ar.] Kafirlerin pislikleri.
e.+ dan 091a/10

ednās-ı Óalāyık [Ar.+Ar.] İlişki pislği.
e.+ in 139b/07

ednī [Ar.] En küçük.
e.+ den 005a/09

edvār [Ar.] Devirler.
e.+ ı 141b/13

edviye [Ar.] İlaçlar.
e. 025b/09, 036a/14, 118a/05, 201b/10
e.+ den 058b/19
e.+ yi 201b/10
e.+ yile 022a/10, 022a/14, 198a/07
e.+ yle 118a/04

edviye-i māsike [Ar.+Ar.] Koruyucu ilaç.
e.+ yile 016b/20, 027a/20, 117b/18

edviye-i müfredāt [Ar.+Ar.] İlaç yapımında kullanılan bitki kökleri.
e. 007b/11
e.+ ıla 135b/21

edviye-i nāfiÓa [Ar.+Ar.] İnsana faydalı tüm ilaçlar.
e. 018a/05, 182a/04

edyān [Ar.] Dinler.
e.+ ı 002a/11

efÓal [Ar.] İşler.
e. 083b/15
e.+ ı 084a/10

efÓal-ı şenjóe [Ar.+Ar.] İğrenç, kötü işler.
e. 084b/17

efārika [Ö.] Kişi adı.
a. 008a/07, 169b/08

efdal [Ar.] Daha erdemli.
e.+ in 002a/05
e.+ larıydı 064b/21
e.+ ısın 009b/07

efdal [Ö.] Sultan Selahattin'in oğlu.
e. 091b/05

efdal-ı bedrü'l-cemālī [Ö.] Fatımiler döneminde önemli bir vezir. (bk. bedrü'l-cemālī)
e. 085b/11, 148a/14, 148b/08
e.+ dūr 148a/11

efdal ibn emjri'l-cüyüş [Ö.] (bk. bedrü'l-cemālī)
e. 133b/04, 231b/18

efdal-ı berekāt [Ar.+Ar.] Bereketli işler.
e.+ ıla008b/14

efdal-ı nās [Ar.+Ar.] İnsanların en erdemlileri; dört halife.
e. 002b/16

efend [Yun.] Sahip, çelebi.
e.+ leri 207a/20
e.+ si 098a/01, 102b/20, 187a/18, 229a/01, 229b/12
e.+ sin 187a/19, 187b/06
e.+ sine 229b/16

eflak [Ar.] Felekler.
e. 001b/03

efnābis denizi [Ö.] Yer adı.
e.+ ne 152a/03

efrād [Ar.] Tek olan varlıklar.
e. 002a/03

efrād-ı beşer [Ar.+Ar.] İnsanlığın bireyleri.
e. 139b/06

efrence [Ö.] Avrupa.
e. 045b/08, 045b/11, 045b/21, 046a/19

efrūs [Ö] Bir Mısır fırvunu.
e. 025b/02, 025b/17, 025b/20

efsād [Ar.] Fesatlar.
e.+ ıyla 145b/18

efsāh-ı kitāb [Ar.+Ar.] Daha doğru kitap.
e. 002a/12

esfel-i arz [Ar.+Ar.] Alçak yer.
e. 199b/13

esfel-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın aşağı tarafı.

e. 141a/14

efsün [Ar.] Büyü, sihir.

e. 005a/03, 064b/09

e.+ a 196a/10

e.+ ı 042b/06

e.+ in 029b/19, 051a/06

e.+ lar 034b/15, 064b/13

efvâh-ı nâs [Ar.+Ar.] Halkın ağzı.

e.+ dan 087a/04, 177a/10

efzûn [Ar.] Fazla, uzun.

e.+ ı 042b/07

eg- [Tr.] Razi olmak, inattan vazgeçmek.

e.- di 038b/21

e.- mek 207b/06

eger [Far.] Şayet, eğer.

e. 011b/08, 012b/03, 012b/10, 014b/01, 014b/04,
014b/05, 015a/17, 019a/10, 019b/03, 020a/10,
020a/11, 023a/02, 028b/05, 029a/04, 032b/09,
033a/02, 035b/04, 038b/11, 039a/07, 040a/18,
042a/01, 042a/02, 042a/04, 042a/05, 042a/10,
045a/06, 045a/07, 048a/05, 048a/06, 048a/07,
048a/09, 048a/10, 050b/09, 056b/19, 057b/09,
057b/10, 069b/15, 070a/08, 071a/14, 087a/02,
096a/20, 102b/03, 115b/10, 115b/12, 116b/04,
118a/08, 120b/06, 122a/10, 122b/13, 123a/02,
123b/15, 123b/19, 124b/02, 125a/14, 125a/15,
125b/04, 125b/06, 126a/01, 126a/03, 128b/17,
128b/19, 128b/21, 129a/01, 129a/02, 129a/03,
129a/04, 129a/07, 129a/08, 129a/09, 129a/10,
129a/11, 129a/12, 129a/20, 129b/02, 130b/19,
142b/11, 142b/16, 145a/10, 151a/06, 159b/05,
159b/06, 159b/13, 160a/15, 161a/02, 162a/19,
163b/06, 163b/07, 172a/09, 173b/06, 173b/11,
174a/06, 177a/10, 189b/01, 196b/16, 200a/18,
200b/01, 202a/19, 202b/13, 204b/02, 207b/03,
207b/04, 208a/09, 208b/19, 209a/05, 209b/02,
211b/06, 213b/12, 213b/13, 214a/01, 220a/01,
220a/02, 228a/10, 229a/21

egerçi [Far.] Her ne kadar, gerçi.

e. 002a/13, 005a/01, 018b/17, 025a/16, 045a/12,
049a/07, 052b/13, 052b/18, 054b/17, 055a/03,
060b/16, 068a/13, 076b/03, 078b/17, 079a/15,
080b/08, 084b/04, 085b/13, 085b/20, 086a/07,
086a/14, 089b/07, 090a/08, 091a/04, 093b/20,
096a/06, 096a/10, 097a/12, 097b/20, 100a/20,
105b/10, 110a/20, 110b/08, 113a/20, 119b/16,
120a/13, 123b/05, 126b/17, 129b/15, 134a/18,
139b/15, 145b/13, 148a/12, 154a/08, 157b/10,
161b/12, 174a/17, 174a/21, 185a/03, 185a/04,
185a/08, 185b/11, 189b/05, 200b/11, 203b/11,
203b/19, 206b/18, 213a/09, 217a/02, 217b/20,
220a/03, 220a/21, 221b/09, 225a/13, 230a/10

egil- [Tr.] 1. Eğik bir durum almak. 2. Kıvrılmak.

e.-i virür 022b/10

e.- mişdür 185b/01

e.- üp 123a/16

e.- ür 039b/12

egle- [Tr.] 1. Oyalamak, geciktirmek. 2. Yolundan almak. engel olmak.

e.- di 131a/07

e.- medin 207b/06

egleme- [Tr.] 1. Oyalamamak, geciktirmemek. 2. Yapmamak.

e.- yüp 024a/08, 082a/18, 210a/17, 220a/04

e.- yüp

eglen- [Tr.] Oyalanmak. beklemek, gecikmek.

e.- di 012a/20, 062a/17, 194a/10, 214a/18

e.- düğünüzi 214a/20

e.- esin 159b/10

e.- medin 063a/20, 196b/20

e.- süñler 058a/12

e.- ür 042a/05, 193b/14

e.- ürin 159b/09

eglenme- [Tr.] Gecikmemek, zaman kaybetmemek.

e.- di 231a/14

e.- yüp 082b/03, 147a/12

eg(i)n [Tr.] Boyundan bele kadar olan vücut bölümü; arka; sırt.

e.+ inde 018b/17

e.+ ine 017a/12, 108b/11, 159b/20

egri [Tr.] Meyilli, düzgün olmayan.

e. 160a/17

ehâdiş [Ar.] Hadisler.

e. 012a/10

ehâdiş-i şahîhe-i şerîfe [Ar.+Ar.+Ar.] Dürüst ve şerefli kişilerin aktardığı hadisler.

e. 010b/18

ehâdiş-i şahîhe [Ar.+Ar.] Dürüst kişilerin aktardığı hadisler.

e.+ lerinden 161b/18

ehâdiş-i şerîfe [Ar.+Ar.] Şerefli kişilerin aktardığı hadisler.

e.+ yile 101b/08

ehil [Ar.] Bir işte tecrübeli kişiler; erbab.

e.+ lerin 043a/18

ehl [Ar.] 1. Kişiler, adamlar. 2. Topluluk, cemaat, halk. 3. Bir işte tecrübeli kişiler; erbab. 4. Karı kocadan birine göre diğeri, eş.

e. 006a/02, 009b/10, 026a/13, 026a/15, 026a/19,
026b/06, 044b/08, 045a/08, 046a/16, 052a/21,
062a/15, 062a/18, 067a/09, 084b/09, 084b/16,
084b/17, 088a/16, 090b/19, 100a/16, 101a/07,
105b/13, 109a/12, 132a/05, 165b/11, 178b/21,
196a/05, 196a/07, 208a/14, 208b/02, 208b/07,
209b/09

e.+ i 011b/07, 016a/10, 019a/20, 019b/15, 039b/04,
044a/08, 046a/05, 047a/17, 048a/14, 062b/05,
063b/05, 065a/14, 072b/02, 073a/16, 080b/10,
080b/16, 083b/04, 083b/09, 086a/20, 097b/07,
101a/13, 109b/06, 113b/12, 115b/06, 116a/08,
118a/12, 130a/01, 133b/06, 134a/05, 136a/19,
139b/09, 144a/18, 146a/20, 151b/07, 157a/19,
159a/20, 160a/14, 161a/19, 162a/20, 172a/15,
172b/05, 173b/10, 179a/14, 181a/20, 181a/21,
182a/13, 192b/11, 194b/19, 195b/14, 198b/11,
202b/06, 222b/12, 231b/07.

e.+ idür 092a/17

e.+ in 053a/05, 134b/20, 143b/19

e.+ inden 010b/11, 012a/12, 021a/01, 029b/13,
043b/02, 054b/11, 072a/19, 083a/12, 084a/08,
089b/16, 135a/01, 136a/15, 140b/06, 168b/13,
168b/20, 192b/20, 201b/21, 231b/09

e.+ indendür 115a/11

e.+ indenise 142b/11

e.+ ine 003b/12, 005a/03, 019b/08, 021a/13, 032a/11,
068b/01, 090b/17, 090b/18, 091b/20

e.+ ini 027a/08, 062a/18, 063b/18, 091b/04, 094b/10,
154b/04

e.+ inün 008b/02, 036a/12, 086b/20, 119a/02,
121b/06, 124a/20, 125a/14, 140b/19, 141a/02,
154a/01, 156b/02, 162b/03, 183a/05, 191a/01,
197b/12

e.+ iydi 158b/02, 229b/20

e.+ iyidi 026a/08, 039b/05, 083a/12, 086a/18

e.+ iyidiler 149b/04

e.+ iyle 227b/20

e.+ leri 133b/19, 161a/19, 161b/12

e.+ lerin 132b/17, 196b/19

e.+ lerini 227b/18

ehl-i ahhâr [Ar.+Ar.] Bilgili, kulağı delik kimseler.

e. 122b/18

ehl-i beyt [Ar.+Ar.] Ev halkı.

e. 197a/07

e.+ i141a/13

e.+ in 056a/18

e.+ inden 006a/09, 062b/09, 164b/05

e.+ üñe 141a/12

ehl-i dîn [Ar.+Ar.] Dine bağlı kimseler.

e. 091b/02

ehl-i dirâyet [Ar.+Ar.] Zeki ve anlayışlı kimseler.

e. 118a/12

ehl-i eşer [Ar.+Ar.] Eser bırakmış.

e. 122b/01

e.+den 142b/20

ehl-i fesâd [Ar.+Ar.] Bozgunculuk yanlıları.

e. 222a/20
e.+ dan231b/10
e.+ uñ 231a/18
ehl-i firâset [Ar.+Ar.] Anlayış ehli kimseler.
e.+ den 142b/15
ehl-i hâds ve tecrebe [Ar.+Ar.+Ar.] Sezgi ve tecrüme ehli.
e. 132b/14
ehl-i hâll ve Óağd [Ar.+Ar.] İş bitirme ehli olan.
Óa.+ dan 099a/11
ehl-i hayr [Ar.+Ar.] Hayır ehli, iyi kişi.
c. 163b/06
ehl-i Óilm [Ar.+Ar.] İlim ehli.
e. 089a/11
ehl-i imân [Ar.+Ar.] İman sahibi.
e. 072a/08
ehl-i islâm [Ar.+Ar.] Müslüman halk.
e. 056a/10, 079b/14, 085a/18, 085b/04, 086b/09, 090b/11, 091a/02, 091a/07, 091a/08, 093b/09, 096a/18, 097a/19, 149b/02, 169b/01, 189b/04, 199a/04, 199a/05, 203a/19, 203b/07, 205a/01, 217b/19, 217b/20
e.+a 172a/05
e.+dan 081b/12, 171b/03, 211b/03, 216b/13
e.+ ı 219b/06
e.+uñ 179a/05
ehl-i kâlem [Ar.+Ar.] Yazı yazar; yazar.
e. 227b/11
ehl-i kemâl [Ar.+Ar.] Kemal sahibi, olgun kimseler.
e. 053a/14
e.+ ı 027a/09
ehl-i kerem [Ar.+Ar.] İyilik sahibi, eli açık kimseler.
e. 058a/03
ehl-i kımyâ [Ar.+Ar.] Kimyacılar.
e. 114b/13
ehl-i küfr [Ar.+Ar.] Kafirler.
e. 091a/03
e.+ üñ 002a/16
ehl-i maÓrifet [Ar.+Ar.] Becerikli kimseler.
e. 094a/19, 139a/01,
ehl-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır halkı.
e. 053a/11
e.+uñ 114b/21
ehl-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır halkı.
e. 075a/14, 127a/19, 142a/11, 145b/04
e.+ ı 076a/05
e.+uñ 119b/19, 125a/17
ehl-i milel [Ar.+Ar.] Milletlerin başındakiler.
e. 199a/03
ehl-i naẓar [Ar.+Ar.] Görüş ehli.
e.+ lardan 229b/12
ehl-i şalâh [Ar.+Ar.] Namuslu, doğru kimseler.
e.+ ı 231b/11
ehl-i sünnet [Ar.+Ar.] Sünnet'e bağlı olanlar.
e. 081b/12, 083a/16, 089a/10, 113b/20, 229a/02, 229a/04
ehl-i şer [Ar.+Ar.] Şer ehli, kötü kişi.
e. 163b/06
ehl-i tevârih [Ar.+Ar.] Tarihçiler.
e. 016a/03, 020a/16, 024b/10, 049a/01, 114b/08, 118b/19, 142b/16, 144b/04, 145b/05, 158b/16, 164a/10, 166b/18, 178b/05, 181b/11, 182a/06, 182b/16, 190b/01, 193a/13, 198b/18, 204a/03
e.+den 139b/03, 139b/08, 142a/20, 143b/14, 144a/05, 150a/11, 151a/11, 173b/09, 193b/06
e.+ üñ 150a/08
ehl-i zûlm [Ar.+Ar.] Zulüm yapan, acımasız kimseler.
e.+a 003b/01
ehlullah-ı kibâr [Ar.+Ar.] Seçkin din adamı.
e.+ dan 192b/12
e'imme-i târih [Ar.+Ar.] Tarihçi.
e.+ den 120b/21
ejder [Far.] Dev yılan.
e.+ idi 047a/01
ejder-i seng-istân-ı mehâbet [Far.+Far.+Far.+Ar.] Yücelik taşığının ejderi.
e. 213b/17

ejderhâ [Far.] Dev yılan.
e. 164a/03
ejder-mişâl [Far.+Ar.] Ejdere benzeyen, ejder gibi.
e. 112a/18
ek- [Tr.] 1. Tohumu toprağa gömmek. 2. Toprağı bitki yetiştirme amaçlı işlemek.
e.- diler 167a/14
e.- dükleri 011a/20
e.- egelür 131b/20
e.- ecegi 173a/15, 173a/16
e.- ecek 131b/19
e.- en 231b/12
e.- er 044b/02, 132a/05
e.- erler 011a/18, 044a/21, 173a/06, 174b/16
e.- sün 231b/12
e.- üp 173b/09
ek ek [Tr.] Eklemeli, parça parça.
e. 128a/10
ekâbir [Ar.] Devlet büyükleri, ileri gelenler.
e. 082b/20, 098b/17, 105a/12, 117a/11, 123b/17, 124a/12, 198a/10, 211a/08
e.+ i 098b/08, 170b/05
e.+ inden 071a/19, 072b/21
e.+ ine 025a/17, 071a/18
e.+ inüñ 230b/14
e.+ leri 075a/18
e.+ lerinden 206b/08
ekâbir-i devlet [Ar.+Ar.] Devlet büyükleri.
e.+ i 051b/02
e.+ in 052a/20, 056b/13
e.+ inden 223a/09
eķal [Ar.] En az.
e. 131b/03
eķâlîm [Ar.] İklimler.
e. 030a/08, 211b/14
e.+ e 148b/21
e.+ i 076b/07
eķâlîm-i sebÓ-i dünyâ [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın yedi iklimi.
e.+ ya 156b/03
eķârib [Ar.] Akra balar, hısımlar.
e. 104a/11
e.+ iyle 169a/03
ekâsire [Ar.] İran hükümdarları, kısıralar.
e.+ den 004b/08
ekber [Ar.] En büyük.
e.+ i 024b/10
ekil- [Tr.] 1. Serpiştirilmek. 2. Yetişmesi için toprağa gömölme.
e.- miş 173b/02
e.- üp 126a/20
e.+ ür 131b/03
ekilme- [Tr.] Toprağı bitki yetiştirme amaçlı işlememek.
e.- miş 131b/20
e.- z 131b/21
ekin [Tr.] 1. Tohum atma ekme işi. 2. Tarlaya ekilen bitkilerin hasat sonuna kadar aldıkları durum.
e. 127a/13, 127a/14, 127a/17, 127a/20, 147a/10, 173a/14
e.+ den 173b/06
e.+ e 019b/17
e.+ i 127a/13, 173b/03, 177b/06
e.+ ile 127a/21
e.+ in 173b/04, 173b/07
e.+ lardan 167a/14, 174b/16
e.+ leri 119a/06, 127a/18, 127a/21, 173a/14
e.+ lerin 149b/16
ekinci [Tr.] Çiftçi.
e. 173a/21, 231b/11
e.+ lardan 173b/06
e.+ lerinüñ 173a/15
e.+ si 132a/04
ekinlik [Tr.] Ekilmiş yer, tarla.
e.+ ler 164a/17
e.+ leri 167a/17
ekmel [Ar.] En kusursuz.

e. 004b/12
ekrād [Ar.] Kürtler.
 e. 108b/15
 e.+ dan 086b/05, 087b/10, 229a/04
ekrād-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısırlı kürtler.
 e.+ dan 170a/04
eksāmis [Ö.] (bk. kâşim bin ma'ūdāyūs)
 e. 068b/20
ekşer [Ar.] 1. Çoğunlukla. 2. Çoğunluk.
 e. 012a/05, 027a/09, 046a/03, 063b/11, 070a/14, 085b/21, 086b/12, 096a/08, 122a/05, 128b/12, 132a/05, 147a/05, 153b/19, 192b/15, 199a/13, 210b/10, 215b/12, 218a/02, 226b/17
 e.+ i 005a/01, 012b/15, 027a/07, 038a/01, 038a/08, 049b/08, 051a/15, 053b/01, 071b/05, 076b/03, 082b/02, 084a/10, 087b/05, 102a/15, 107a/05, 108a/19, 108a/20, 112b/04, 132b/07, 133b/11, 134b/17, 139b/15, 144a/11, 144a/12, 158b/14, 168a/07, 182b/11, 198b/10, 218a/14, 226b/20, 230a/21
 e.+ in 005b/07, 038b/13, 042b/20, 043a/12, 046a/02, 046a/21, 046b/02, 082b/07, 087b/14, 131b/05, 201a/10, 221b/06
 e.+ inde 145a/17
 e.+ ine 134b/21
 e.+ ini 096a/04, 200b/05, 212b/13, 231b/03
 e.+ inün 045b/03, 203b/16
 e.+ ünüz 208a/15
ekşer-i ekālīm [Ar.+Ar.] Çoğu iklim.
 e.+ e 148b/21
ekşer-i ekālīm-i cihān [Ar.+Ar.+Far.] Dünyadaki ülkelerin çoğu.
 e.+ a 076b/16
ekşer-i ekālīm-i rüm [Ar.+Ar.+Ar.] Rum ülkelerinin çoğu.
 e.+ a 070a/12, 076b/12
ekşer-i eyyām-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat günlerinin çoğu.
 e.+ ı 108a/11
ekşer-i evkāt [Ar.+Ar.] Çoğu zaman.
 e.+ da 147b/02
ekşer-i memalik-i dünya [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyadaki ülkelerin çoğu.
 e. 202b/12
ekşer-i ri'āyā [Ar.+Ar.] Halkın çoğu.
 e.+ sı 203b/21
ekşer-i Öulemā [Ar.+Ar.] Bilginlerin çoğu.
 e.+ sı 075a/14
ekşer-i Öulemā ve suleḥā [Ar.+Ar.+Ar.] Bilginlerin ve salih kimselerin çoğu.
 e.+ yı 147b/01
ekşeriyā [Ar.] Çoğunlukla.
 e. 043a/18
ekşeriyā [Ar.] Çoğunlukla.
 e. 011b/05, 013b/19, 015b/06, 015b/10, 017a/01, 031a/14, 053a/14, 088b/10, 090a/21, 109b/11, 113a/21, 126b/03, 126b/15, 128a/03, 128a/11, 133b/20, 145b/06, 147a/04, 147b/05, 164a/06, 170a/02, 170b/17, 172a/19, 173a/06, 174b/21, 188a/01, 190a/04, 229b/17
eksik [Tr.] (bk. eksük)
 e. 016a/21
eksil- [Tr.] Azalmak, az duruma gelmek.
 e.- di 057b/12
 e.- dügi 123b/10
 e.- dügin 123a/18
 e.- dükçe 029a/03
 e.- mekden 162a/01
 e.- mesi 121a/19
 e.- mişdür 123b/14
 e.- se 123b/20
 e.- ür 126a/15, 178a/15
 e.- ürdi 223b/11
eksilme- [Tr.] Azalmamak.
 e.- z 028b/15, 029a/04
 e.- zidi 019a/10
eksük [Tr.] 1. Tam olmayan. 2. Bulunmayan şey; olması

gereken yerde olmayan nesne.
 e. 020a/11, 039b/21, 084a/08, 084a/10, 108a/13, 113a/07, 139a/04, 158a/08, 177b/09, 179b/08
 e.+ ine 207a/19
 e.+ ün 164b/17
 e.+ leri 209a/12
eksüklik [Tr.] Hata, kusur.
 e. 155b/10, 214a/18
eksüksüz [Tr.] Tam, tam olarak.
 e. 057a/12
ekşi [Tr.] Buruk, keskin, kekre tat.
 e.+ dür 189a/02
ekyes [Ar.] En zeki.
 e. 015b/14
el [Tr.] 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. 2. Yönetim; etki. 3. Sahiplilik; sahip olma.
 e. 018b/12, 020b/03, 037a/06, 053a/08, 055a/15, 082b/10, 089a/01, 089a/05, 102b/12, 157a/08, 157a/10, 172a/16, 187a/17, 213b/12,
 e.+ den 004a/20, 007a/17, 010b/02, 073b/17, 073b/18, 196a/11, 208a/15
 e.+ e 010b/02, 024b/03, 070a/09, 073b/17, 073b/18, 188a/17, 208a/15, 225a/05
 e.+ i 010a/03, 013b/02, 014a/01, 020b/15, 048a/02, 050a/06, 055a/09, 055a/12, 055a/13, 055a/16, 055b/21, 090a/07, 125b/05, 125b/06, 127a/20, 135b/16, 153b/16, 156b/19, 193a/20, 195b/01, 199b/04, 231a/10
 e.+ in 008b/13, 008b/21, 010b/18, 025a/04, 037b/21, 055a/07, 055a/09, 222a/02, 223a/15
 e.+ inde 009b/18, 009b/19, 017b/06, 017b/08, 018a/03, 027a/18, 027b/02, 027b/08, 028b/09, 030b/13, 035a/07, 035a/08, 035b/10, 036a/06, 041b/21, 042a/08, 047a/07, 047a/15, 051a/03, 053b/02, 053b/14, 057b/03, 060a/14, 061b/08, 079a/07, 079b/15, 080b/05, 090a/11, 090a/13, 091a/03, 093b/16, 096b/12, 101b/18, 101b/21, 102a/01, 104a/06, 107b/05, 130a/19, 136b/08, 138b/05, 162a/18, 164b/16, 169b/11, 169b/13, 186a/04, 189b/01, 190b/05, 200a/18, 206a/13, 217b/19, 220a/16, 223b/05, 232a/05, 232a/16
 e.+ indeki 028b/10, 084b/05
 e.+ inden 007b/09, 014a/02, 015b/09, 022b/03, 023a/11, 024b/11, 035b/09, 037b/14, 038b/08, 038b/19, 042b/21, 043b/02, 046a/17, 056b/16, 067a/05, 067a/15, 071a/13, 073b/19, 075b/02, 076a/13, 078a/16, 078b/20, 079b/05, 079b/19, 080b/14, 082a/17, 085a/15, 085b/04, 085b/13, 086b/10, 087b/04, 087b/06, 087b/16, 088a/21, 091a/02, 091a/03, 091a/07, 091a/08, 093b/14, 093b/17, 094a/03, 094b/21, 096a/10, 097a/02, 097a/19, 097b/06, 100b/14, 102a/03, 103a/18, 103b/11, 104a/09, 104b/05, 105a/05, 106a/19, 106a/21, 106b/06, 110b/02, 113b/20, 113b/21, 124b/16, 125b/06, 139a/08, 147a/09, 149a/02, 149b/01, 157b/01, 160a/10, 166b/11, 167a/03, 169b/21, 178b/08, 179b/02, 179b/05, 179b/09, 183a/13, 186b/18, 187a/02, 191b/10, 192b/05, 193a/16, 194b/05, 194b/06, 197b/13, 197b/19, 198b/13, 203a/19, 204b/02, 205a/05, 210a/06, 211b/17, 211b/20, 212a/10, 212b/21, 213a/12, 215a/10, 215a/12, 215b/07, 216b/02, 228b/04, 230b/02, 230b/04, 232a/15
 e.+ indeydi 104a/07
 e.+ indeydi 087b/06, 087b/16, 097a/01, 103b/19, 169b/12
 e.+ ine 014b/12, 017b/18, 026a/05, 026b/15, 040a/05, 052b/21, 053a/03, 059a/06, 064a/10, 067b/20, 069b/03, 069b/11, 076a/14, 077a/03, 078a/17, 078b/06, 084b/02, 086b/06, 095a/05, 105b/01, 106b/03, 125b/05, 127a/07, 129a/19, 138b/13, 150a/13, 150a/20, 152b/03, 154b/15, 155b/04, 156a/11, 166b/04, 166b/09, 166b/10, 169b/21, 179b/04, 187a/18, 192b/17, 201a/15, 204a/14, 205a/01, 209b/20, 227a/18, 227b/21, 228b/18,

232a/06
e.+ inüñ 157a/07
e.+ iyile 017b/09, 018a/02, 024b/21, 031b/07, 052b/01, 064a/17, 070a/14, 096a/02, 197b/17, 215b/07, 232a/15
e.+ iyle 006b/18, 013a/12, 030a/14, 030a/16, 039a/04, 093b/11, 099a/13, 100b/08, 100b/10, 105a/19, 125b/05, 157a/11, 166b/06, 179b/03, 197b/21, 228a/09, 231b/16
e.+ leri 014a/03, 128a/14, 128a/15, 129a/14
e.+ lerin 028b/02, 030a/19, 035a/09, 120a/02, 127a/19, 128a/15
e.+ lerinde 021a/21, 072a/18, 072a/19, 104a/08, 112a/16, 118a/18, 131b/01, 134b/09, 135a/07, 153a/08, 153a/09, 162b/19, 165a/07, 167b/15, 190b/17, 195a/15, 208a/15, 227b/02, 232a/21
e.+ lerindeki 069b/04, 152a/19
e.+ lerinden 025a/17, 056b/02, 073a/07, 091a/08, 091a/11, 092b/03, 095b/12, 096b/04, 108b/06, 131b/05, 133a/11, 178b/21, 186b/19, 194a/19, 204a/10, 208a/15, 211a/14, 221b/06, 229a/02, 230b/01, 230b/03, 231b/01, 231b/13, 232a/20
e.+ lerindeydi 204b/08
e.+ lerine 002b/13, 077a/05, 077a/11, 116b/12, 117b/12, 120b/13, 124b/02, 156a/13, 178a/07
e.+ leriyle 035a/09, 100b/09
e.+ leriyle 128b/15, 136a/16
e.+ lerüñüzi 134b/01
e.+ üm 018b/12
e.+ ümde 190b/11
e.+ üme 004b/11, 159a/17, 186b/08
e.+ ümi 224a/13
e.+ ümile 162a/08, 162a/09, 162a/14, 162a/15
e.+ ümüz 207a/15
e.+ ümüzde 206b/21, 212b/17, 213b/07
e.+ ümüzden 212b/18, 225a/10
e.+ üñ 055a/07, 127a/20
e.+ üñüz 208a/06
e.+ üñüzde 089a/02
e.+ üñüze 207a/05
e.+ üñüzi 134b/03
e.+ üñüzle 213b/08
el [Tr.] Yabancı.
e.+ ler 200b/14
el altundan [Tr.+Tr.] Kimsenin haberi olmadan, gizlice.
e. 052a/13, 056b/19, 071b/05, 082a/19, 095b/15, 205a/04, 220a/13, 230a/06, 230a/08
el-amân çağır- [Ar.+Ar.+Tr.] Yardım istemek.
e.- an 003a/21
elân [Ar.] Şimdi, şu anda.
e. 020b/12, 035a/11, 044a/13, 094b/10, 162a/09, 165a/21, 168a/09, 182a/02, 188b/02
el-Öâzîd dīnillāh [Ö.] (bk. ebū muḥammed Ōabdullah bin yūsuf)
e. 086b/18, 093b/05
el-Ōaziz-billāh [Ö.] Fatımî halifesi Aziz.
e. 229a/06
elbetde [Ar.] (bk. elbette)
e. 074b/11
elbette [Ar.] 1. Kuşkusuz, mutlaka. 2. Eninde sonunda.
e. 011b/10, 012b/04, 016a/18, 020b/14, 026b/19, 029a/01, 030b/14, 031b/06, 035a/03, 042a/09, 052a/17, 058a/02, 066b/19, 069b/05, 069b/17, 070b/12, 084a/03, 089b/16, 089b/17, 090a/03, 107a/10, 115b/03, 121a/21, 124a/14, 125b/05, 127a/12, 129b/08, 130b/13, 134a/17, 139a/02, 142b/16, 146a/12, 148a/03, 148b/01, 152b/01, 154b/13, 159a/03, 160a/17, 161b/14, 163b/09, 170a/08, 170b/19, 171a/16, 175b/14, 180b/15, 180b/20, 183a/13, 186a/02, 188a/02, 189a/12, 198a/15, 228a/21, 228b/16, 229b/01, 230b/16
el-büdsîr [Ö.] Hz. Nuh'un torunlarından bir Mısır padişahı.
e. 027a/08, 120a/11, 120a/14, 120a/19
el-büdsîr bin kıft bin baysar bin ḥām bin nūh [Ö.] (bk. el-büdsîr)
e. 120a/10

el-cezîretü'l-vustāniyye [Ö.] Nil kenarında bir mevzi.
e. 112b/03
elçilik [Tr.] Taraflar arasında anlaşmayı sağlama, arabuluculuk.
e. 071a/19
el-elfi el-Ōalā'î [Ö.] Memluk sultanı Kalavun'un lakabı.
e. 102b/20
elem [Ar.] Üzüntü, acı.
e. 003b/16
e.+ e 038a/11
el-emîr bahā'ü'd-dīn karakuş el-esedî [Ö.] Selahattin Eyyubi'nin komutanlarından biri.
b. 229b/09
ele vir- [Tr.+Tr.] Duyulmasını; bilinmesini sağlamak.
e.- üp 112b/15
elf [Ar.] Bin sayısı.
e. 197a/01, 197a/02
elfāz [Ar.] Sözcükler, kelimeler.
e.+ ını 137b/19
el-feyyūm [Ö.] Feyyum şehri.
e. 197a/02
el ḥāfiẓ dīnillāh [Ö.] Abbasi halifesi Müstansır'ın lakabı.
e. 086a/06
el-ḥākim bi-emrillāh [Ö.] Fatımî halifesi Hakim.
b. 100a/04, 104b/20, 105a/08, 105b/04
elhan [Ar.] Nağmeler, ezgiler.
e. 166a/09
el-Ōnyāzū-billāh [Ar.] Allah'a sığınarak.
e. 069b/19, 071b/17, 085a/01, 146a/13
elif lām [Ar.] Arap alfabesinin ilk harfi "elif" ile yirmialtıncı harfi olan "lam" harflerinin yanyana okunuşu.
e.+ ın 197a/03
elîm [Ar.] Çok üzücü.
e. 124b/15
eli ir- [Tr.+Tr.] Gücü yetmek; meydan bulmak; olanak bulmak.
e.- düğini 046a/06
eli irme- [Tr.+Tr.] Gücü yetmemek; meydan bulmamak; olanak bulmamak.
e.- ye 007b/05, 025b/02, 042b/04
elķāb [Ar.] Lakaplar, ünvanlar.
e. 087a/02, 087a/08
e.+ ı 102b/18
e.+ ında 102b/20, 103a/01, 103a/02
el-kāyid -ibnū'l-kāyid [Ö.] Cevher-i Kaid'in oğlu.
e. 229a/12
el-kāyim bi-emrillāh [Ö.] Abbasi halifesi Kaim.
e. 222b/09, 223a/12
elleş- [Tr.] Savaşmak.
e.- düklere 082b/05
elli [Tr.] Elli sayısı.
e. 005a/11, 007a/13, 010b/15, 012a/07, 013a/05, 025b/04, 043b/04, 045b/17, 058b/11, 058b/13, 065b/21, 080a/09, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 088a/01, 088a/02, 088a/17, 088b/19, 092b/05, 097a/18, 098a/21, 099b/11, 099b/14, 101a/05, 105b/05, 106a/21, 109b/14, 113b/17, 114b/01, 131a/20, 139b/18, 141b/19, 154b/07, 155b/03, 156a/11, 164a/11, 165a/18, 172a/18, 174a/12, 174a/17, 178a/01, 179b/14, 182b/13, 183a/14, 184b/12, 193a/05, 193a/08, 203b/09, 210b/01, 218a/19, 219b/08, 220a/11, 220b/03, 228a/20, 228b/02, 232b/01
e.+ sinde 133b/02
elma [Tr.] Elma ağacının meyvası.
e. 119b/07
el-melikū'l-Ōādil [Ö.] (bk. el-melikū'l-Ōādil sayfe'd-dīn ebū bekr bin eyyūb)
e. 095a/04, 095b/03, 103a/04, 111b/05
e.+ i 094b/18
el-melikū'l-Ōādil ebî bekr [Ö.] (bk. el-melikū'l-Ōādil sayfe'd-dīn ebū bekr bin eyyūb)
e.+e 094b/17, 095b/02
e.+üñ 226b/08
el-melikū'l-Ōādil ebî bekr bin eyyūb [Ö.] Eyyubi hükümdarı II.Adil.
e. 186b/17, 094b/17
el-melikū'l-Ōādil sayfe'd-dīn ebū bekr bin eyyūb [Ö.] Eyyubi

- hükümdarı I.Adil.
e. 093a/16
- el-melikü'l-Öaziz [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-din ebü'l-feth Öoşmān)
e. 226b/07
- el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-din ebü'l-feth Öoşmān [Ö.]** Selahattin Eyyubi'nin oğlu, Eyyubi hükümdarı Aziz Osman bin Selahattin
e. 093a/02
- el-melikü'l-Öaziz Öoşmān [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-din ebü'l-feth Öoşmān)
e. 144b/13
- el-melikü'l-eşref [Ö.]** 1. Bazı hükümdarların adlarının kısaltılmış biçimi. (bk. el-melikü'l-eşref müsā, el-melikü'l-eşref Öalā'e'd-din küccük) 2. Bazı hükümdarlara verilen lakap. (bk. kansavi'l-ğavri, inalü'l-Öalāyi, tomanbay, ebü'l-mefāhir şaÖbān)
e. 096b/15, 097a/01, 107b/12, 111b/04, 111b/07, 112a/15, 187a/18, 187b/01
e.+ dür 106b/07
e.+ i 096b/14
e.+ idi 110b/10
- el-melikü'l-eşref Öalā'e'd-din küccük [Ö.]** Memluk sultanı Alaadin Küçük.
e. 106a/06
- el-melikü'l-eşref kayıtbay [Ö.]** Memluk sultanı Kayıtbay.
e. 110b/17
- el-melikü'l-eşref müsā [Ö.]** (bk. el-melikü'l-eşref müsā bin şalāha'd-din)
e. 187a/13
e.+ nuñ 187a/17
- el-melikü'l-eşref müsā bin şalāha'd-din [Ö.]** Eyyübiler'in el-Cezire ve Dimaşk kolu hükümdarı.
e. 096b/09
- el-melikü'l-ğariz [Ö.]** Memluk sultanı Aziz Çakmak'ın lakabı.
e.+ idi 110b/06
- el-melikü'l-kāhir [Ö.]** Memluk sultanı Barsbay'ın lakabı.
e. 098a/11, 098a/14
- el-melikü'l-kāmil [Ö.]** 1. (bk. el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb) 2. Memluk sultanı Zeynettin Şaban'ın lakabı.
e. , 093b/16, 094a/04, 094b/07, 094b/13, 096b/09, 106a/13
e.+ e 094a/14, 094a/17
- el-melikü'l-kāmil mahmūd būn el-Öādil [Ö.]** Kişi adı.
e. 165b/02
- el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed [Ö.]** (bk. el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb)
e. 093b/13
- el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr [Ö.]** (bk. el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb)
e. 226b/09
- el-melikü'l-kāmil nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Kamil.
e. 186b/16
- el-melikü'l-manşūr [Ö.]** 1. (bk. el-melikü'l-manşūr Öalē, el-melikü'l-manşūr ıalavun) 2. Memluk sultanı Muzaffer Hacı, Memluk sultanı Mansur Abdülaziz ve Memluk sultanı Fahrettin Aslan'ın lakabı.
e. 097a/17, 097b/04, 105b/03, 106a/05, 106b/107a/13, 107a/20, 108a/09
e.+ dur 106b/05
e.+ ıdı 110b/09
e.+ uñ 097a/21
- el-melikü'l-manşūr Öalē [Ö.]** Memluk sultanı Alaaddin Ali.
e.+ yi 097b/02
- el-melikü'l-manşūr ıalavun [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 103a/09
e.+ uñ 104a/19, 104b/05
- el-melikü'l-muÖazıam turan şah [Ö.]** Eyyubi sultanı Turan Şah.
e. 095b/15
- el-melikü'l-muÖazıam Öışā [Ö.]** Eyyubi sultanı Muazzam bin Adil.
e.+ yıdı 187a/12
- el-melikü'l-muÖiz(z) [Ö.]** Memluk sultanı Aybek.
e. 097a/03
e.+ i 097a/16
e.+ üñ 097b/01
- el-melikü'l-mużaffer [Ö.]** 1. Memluk sultanı Seyfettin Kutuz. 2. Memluk sultanı Zeynettin Hacı'nın lakabı.
e. 097b/03, 097b/08, 106a/15, 110a/05
- el-melikü'l-mużaffer kutuz [Ö.]** Memluk sultanı Seyfettin Kutuz.
e. 097b/13, 097b/20, 098a/05
- el-melikü'l-mü'eyyid şeyh [Ö.]** Memluk sultanı Muavyed Şeyh.
e. 109a/08, 109a/13, 109b/16, 109b/21
e.+ e 109a/11
- el-melikü'l-mü'eyyid [Ö.]** Memluk sultanı Muavyed Ahmed'in lakabı.
e.+ idi 110b/12
- el-melikü'n-nāsır [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nāsır muhammed bin ıalavun)
e. 187b/11, 187b/14
e.+ uñ 105a/04
e.+ idi 110b/12
- el-melikü'n-nāsır ebü's-saÖādāt [Ö.]** Memluk sultanı Nasır Muhammed.
e. 111a/21
- el-melikü'n-nāsır ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 106a/03, 108b/17
- el-melikü'n-nāsır hasen [Ö.]** Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e. 106a/21
e.+ 106a/17
- el-melikü'n-nāsır muhammed [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 187a/06
e.+ e 187b/03, 187b/07
e.+ üñ 187a/11
- el-melikü'n-nāsır muhammed bin ıalāvun [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 105a/03a, 105a/04
- el-melikü'n-nāsır sultan hasen [Ö.]** Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e.+ üñ 188b/01
- el-melikü'n-nāsır şehābe'd-din ahmed [Ö.]** Memluk sultanı Şehabettin Ahmet.
e.+ idi 106a/08
- el-melikü'n-nāsırü'd-din muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Adil.
e. 226b/10
- el-melikü'n-nāsır zeyne'd-din ebü's-saÖādet ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 105b/11
e.+ i 108a/10
- el-melikü's-sālīh [Ö.]** 1. (bk. el-melikü's-sālīh necme'd-din eyyüb) 2. Memluk sultanı Salih Muhammed'in ve Memluk sultanı Salih Selahaddin'in lakabı.
e. 095a/18, 095b/01, 095b/06, 095b/11, 096b/11, 103a/03, 110a/11
e.+ e 095a/06
e.+ idi 106a/20
e.+ üñ 095a/12
- el-melikü's-sālīh hāci şaÖbān ibnū'l-eşref [Ö.]** Memluk sultanı Zeyneddin Hacı.
e.+ dür 106b/19
- el-melikü's-sālīh ismāÖil [Ö.]** Eyyubi hükümdarı İmadeddin İsmail.
e. 106a/11
- el-melikü's-sālīh necme'd-din [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Salih Eyyub.
e. 096b/17, 096b/20, 102b/21, 107a/14
- el-melikü's-sālīh necme'd-din eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Salih Eyyub.
e. 095a/02
- el-melikü's-sālīh necme'd-din ibnū'l-kāmil [Ö.]** Kişi adı.
e. 168a/17
- el-melikü's-seyfe'd-din [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öādil seyfe'd-din ebü bekr bin eyyüb)

- e. 093b/10
el-melik'ü-ž-žahir biybars [Ö.] Memluk sultanı Sultan Baybars.
 e. 100a/15, 102b/04, 098b/01
 e.+a 099b/13a, 190b/03a
 e.+uñ 098b/02
el-melikü'ž-žahir [Ö.] Memluk sultanları Hoşkadem, Kansu, Zahir Çakmak, İnal ve Zahir Timur Buğa'nın lakapları.
 e. 110b/14, 111b/03
 e.+ idi 110b/07, 110b/15, 110b/16
el-melikü'ž-žahir tatar [Ö.] Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Tatar.
 e. 110a/08
el-muktedir-billah [Ö.] Abbasi halifesi Muktedir..
 e. 158a/12
el-muktefi bi-emrillah [Ö.] Abbasi halifesi Muktedi.
 b. 087a/19
el-muktedir-billah ebi'l-fazl caöfer bün el-mu'tazid halifa [Ö.] (bk. el-muktedir-billah)
 e.+nuñ 161b/10
el-muötaşım-billah halifa [Ö.] Abbasi halifesi Mutasım.
 e.+ ya 095b/02
el-muötaızd-billah [Ö.] Abbasi halifesi Mutazıdbillah Ebubekr.
 e. 105b/06
el-muötaızd-billah [Ö.] Abbasi halifesi Mutazıdbillah Davud.
 e. 109a/21
el-muötaızd-billah halifa [Ö.] (bk. el-muötaızd-billah)
 e. 109b/03
el-müstanşır-billah [Ö.] Fatımî halifesi Müstansır.
 e. 085a/17, 099a/04
el-müstanşır-billah ebü temim meöad bin ež-žahir li-öüzâz-ı dñillah ebî hasen-i öalî [Ö.] (bk. el-müstanşır-billah)
 e. 218b/19
el-müstanşır-billah halifa [Ö.] (bk. el-müstanşır-billah)
 e. 099b/17, 218b/14
 e.+nuñ 229a/15
el-müstaöşım [Ö.] Absilerin son halifesi Müstasım.
 e. 097a/19
el-müstaöşım-billah halifa [Ö.] Son Abbasi halifesi Müstasım.
 e.+nuñ 098a/18
 e.+ y1 098a/17
el-müstaöyin-billah [Ö.] Abbasi-Memluk halifesi Müstain.
 e. 106a/02, 108b/19
el-müstaöyin-billah halifa [Ö.] (bk. el-müstaöyin-billah)
 e. 108b/11
 e.+ dan109a/17, 109b/16
 e.+ y1 108b/05, 109b/02
el-müstekfı-billah [Ö.] Abbasi halifesi Müstekfi.
 e. 105a/01, 109b/08
el-müstekfı-billah halifa [Ö.] (bk. el-müstekfı-billah)
 e. 105a/04
el-müstencid-billah halifa [Ö.] Abbasi halifesi Müstencid.
 e.+ y1
el-müstezî-billah [Ö.] Abbasi halifesi Müztezi.
 m. 089a/05
el-mütevekkil öalellah [Ö.] Abbasî halifesi Ebu Abdillah Muhammed.
 öa. 105b/09, 105b/21
el-mütevekkil öalellah halifa [Ö.] (bk. el-mütevekkil öalellah)
 e. 105b/21
 e.+ ya 105b/17
elvâh [Ö.] (bk. el-vâhât)
 e. 188b/17, 188b/21
elvâh-ı aqsâ [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 e. 043b/03, 043b/08
 e.+ da 046a/10
elvâhât [Ö.] Mısır'da eski bir şehir, şimdi Libya sınırları içinde kalan el-Vahat bölgesi.
 e. 171b/08, 188b/17, 188b/18, 188b/20
elvâhât-ı dahile [Ö.] El-Vahat bölgesinin Mısır'a yakın tarafları.
 e. 027a/05
elvâhât-ı hârice [Ö.] El-Vahat bölgesinin Mısır'dan daha uzak tarafları.
 e. 190a/08
elvân [Ar.] Renkler.
 e. 002a/04
elvân elvân [Ar.+Ar.] Renkli renkli, rengarenk.
 e. 033b/14
elvân-ı zücâc [Ar.+Ar.] Renkli sırça.
 e.+ ıla 037a/09
el-vâşık-billah [Ö.] Abbasî halifesi Vasık.
 e. 105a/04, 105a/07
el vir- [Tr.+Tr.] 1. Yardım etmek. 2. Yüzüne gülmek.
 e.- di 081a/12
 e.- üp 039a/17
 e.- üñ 213b/07, 229a/15
el virme- [Tr.+Tr.] Yüze gülmemek; fırsat tanımamak.
 e.- z 198b/01
emâkîn [Ar.] Yerler, mevkiler.
 e. 146b/09, 175a/21
emâkîn-i şerîfe [Ar.+Ar.] Şerefli, kutsal yerler.
 e. 166a/20
emâkîn-i baöide [Ar.+Ar.] Uzak yerler.
 e.+ye 005a/18
emâkîn-i hâliye [Ar.+Ar.] Güzel yerler.
 e.+de 004a/07
 e.+sinden 004b/01
emân [Ar.] Eminlik, korkusuzluk.
 e. 005a/17
emânet ko- [Ar.+Tr.] Bir eşyayı, parayı bu işle ilgili birisine koruması için vermek, teslim etmek.
 e.- dum 082a/05
emerce [Tr.] Meme emecek çağda olan, memeden kesilmemiş.
 e. 092a/15, 201b/11, 201b/13
öemmî [Ar.] Amca.
 öe.+ si 021b/09
emîn [Ö.] Kişi adı.
 e. 091b/09
emîn [Ar.] 1. Şüphesi olmayan, inanan. 2. İmparatorluk döneminde bazı devlet görevlerindeki sorumlu kişilere verilen ad.
 e.+ di 091b/04
 e.+ leri 164b/01
emîn ol- [Ar.+Tr.] Şüphesi olmamak, inanmak, güvenmek.
 e.- a 178b/20
 e.-anlara 179b/16
 e.-alar 085a/08
 e.-dı 151a/13, 066b/05
 e.-dılar 019b/21, 058b/01, 064b/14, 096b/06, 158a/02
 e.-dukdan 052b/19, 090b/21
 e.-sayuz 074b/16
 e.-ur 108b/12, 129a/18
emîn olma- [Ar.+Tr.] Güvenmemek.
 e.-dı 156a/17
 e.- z 060a/21
emînlık [Ar.+Tr.] Güvenli.
 e. 224b/05
emîr [Ar.] 1. Buyuran, amir. 2. Kumandan.
 e. 090a/08, 109a/05, 211a/09
 e.+ den 098b/13
 e.+ idür 125a/14
emîr alâ'e'd-din ak sunğur [Ö.] Memluk emiri Alaaddin Aksungur.
 e. 102b/19
emîr-i öarab [Ar.+Ar.] Arap emiri.
 e. 082a/16
emîr bedre'd-din-i bilik [Ö.] Selahaddin Eyyubi döneminin hazinedarbaşı Bedrettin Bilik..
 b. 101b/10
emîr biybars [Ö.] Memluk sultanı Baybars.
 e. 131a/17
emîr evhâd [Ö.] Tinnis'de beylik yapmış bir kişi.
 â. 166b/10
emîr hâssân [Ö.] Suriye emiri Kırmıti.
 e. 082b/05
emîr hüsâme'd-din laçın [Ö.] Memluk sultanı Laçın.
 e. 104b/04
emîr-i kebîr [Ar.+Ar.] Yaşça büyük olan emir.

e.+ ydi 108a/07
emîr manşûr [Ö.] Fatımî halifesi Aziz.
 e. 229a/07
emîr mûhennâ bin Öjšâ [Ö.] Memlûklular döneminde bir Arap şeyhi.
 e. 104a/10
emîr-i nâm-dâr [Ar.+Far.+Ar.] Ünlü bir emir.
 e.+ a 087b/11
emîr nâşirü'd-dîn mûhennâ [Ö.] Bir Arap şeyhi.
 e.+ ydı 098b/05
emîr nûre'd-dîn hâzretleri [Ö.] Selçukluların Halep atabeyi Nurettin Zengî.
 e. 087b/09
emîr şalâha'd-dîn [Ö.] Selahaddin Eyyubi.
 e.+ e 088a/02
emîr seyfe'd-dîn kalâvun [Ö.] Memlûk sultanı Kalavun.
 e. 102b/10
emîr taşsîbâ [Ö.] Kalavun zamanındaki Kos şehri beyi Taksîbâ.
 e.+dan 170a/05
emîrû'l-cüyüş [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 231a/11
emîrû'l cüyüş ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 229b/15
emîrû'l cüyüş el-bedrû'l-cemâlî [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 224b/15, 226b/01
 e.+ nüñ 223b/09
emîrû'l-mü'minîn [Ar.+Ar.] Müslümanların emiri; halife.
 e. 079b/17, 089b/05, 108b/11, 119a/13, 133a/20, 147a/11, 157b/05, 199b/17, 204b/01, 210b/05, 210b/20, 210b/21, 211a/17, 211a/19, 211b/03, 214a/17, 215a/17, 215b/05, 216a/07, 216b/14
 e.+ den 081b/09
emîrû'l-ümerâ [Ar.+Ar.] Emîrlerin emîri; vilayet eşrafından olup da yöneticilik görevi olan kişi; genel vali.
 e. 113a/05, 114a/16
 e.+ ydı 114b/01
emîrû'l-ümerâlig [Ar.+Ar.+Tr.] Emirülümeranın yaptığı iş.
 e.+ ini 114a/18
emlâk [Ar.] taşınmaz mallar; gayrimenkul.
 e.+ ina 102a/11
 e.+ ından 101b/18
 e.+ uñı 101b/19
emlec [Ar.] Hindistana ait bir meyve; amlacotu.
 e. 129a/09
emn [Ar.] Güvenli.
 e. 005a/17, 114b/02
emr [Ar.] 1. Buyruk. 2. İş.
 e. 022b/07, 061b/14, 066b/02, 134a/07, 136a/05, 152b/03, 197a/07, 220a/01
 e.+ de 054b/17, 083b/13, 130b/19
 e.+ den 081b/13, 084b/04, 161b/14, 204b/04
 e.+ dūr 005a/09
 e.+ e 135a/07, 201b/14
 e.+i 005b/08, 006a/04, 022b/15, 030a/02, 056b/13, 062b/12, 072a/06, 096b/07, 118b/02, 131a/10, 152a/12, 152a/14, 171a/04, 181b/18, 194a/04, 194b/17, 196b/17, 197a/05, 201b/17, 208a/01, 212a/01, 222a/17, 227a/13, 230b/06, 230b/19
 e.+ idūr 202a/06, 228b/01
 e.+ in 066a/12, 071a/20, 071b/01, 090a/16, 105b/05, 109a/21, 111a/10, 180b/14
 e.+ inde 031b/14, 047a/20, 056b/03, 068a/13, 089b/15, 105a/16, 107a/07, 108b/02, 110a/15, 125b/01, 130a/21, 130b/14, 132b/17, 138b/21, 193b/05, 205b/01, 221a/05
 e.+ inden 061b/07, 062b/20, 089b/17, 155b/18, 199b/21
 e.+ ine 054b/17, 090a/18, 106a/05, 106a/16, 106b/04, 108b/18, 134b/15, 173a/09, 180a/17, 221b/09, 221b/19
 e.+ ini 008a/08, 060b/18, 079b/07, 093a/04, 200b/11, 214b/18, 230b/15
 e.+ iyile 031a/09, 062a/11, 075b/09, 080a/17, 089b/06, 125a/19, 133a/19, 133b/05, 153b/21,

200b/11
 e.+ iyle 048b/04, 092b/04, 118b/21, 135a/16, 135b/13, 151b/12, 160a/20, 175b/01, 181a/20, 220a/01, 220a/02, 229b/09
 e.+ leri 147a/14, 207b/15, 210b/07, 214b/09, 216a/10
 e.+ lerinden 178b/17
 e.+ lerini 210b/08
 e.+ leriyle 216b/15
 e.+ üme 048b/19, 196a/12
 e.+ üñe 105a/18
 e.+ üñüz 101b/20
 e.+ üñüze 102a/21
 e.+ üñüzi 068b/17
emrâz [Ar.] Hastalıklar.
 e.+ uñ 031a/18
emred [Far.] Yeni yetme, genç delikanlı.
 e. 193a/14
emr eyle- [Ar.+Tr.] Emretmek, buyurmak.
 e. 141a/12
 e.-di 006a/19, 007a/12, 022b/15, 023a/08, 028a/14, 033b/03, 050a/08, 062a/08, 066a/19, 067a/20, 068a/17, 072b/15, 079b/02, 082a/07, 082a/09, 083b/04, 084b/06, 084b/08, 088a/15, 101a/21, 131b/11, 135a/03, 143b/12, 151b/21, 152b/04, 153a/01, 156a/19, 165b/15, 169a/13, 171a/04, 181b/17, 182a/04, 187b/11, 201a/03, 201b/09, 208a/17, 209a/18, 225a/03, 229b/04, 229b/08
 e.- dügi 152a/03
 e.- rimiş 131b/21
emr-i Ŗâlî-şân [Ar.+Ar.+Ar.] Padişah buyruğu.
 e. 114a/17
emr-i allah [Ar.+Ar.] Allah'ın buyruğu.
 e. 113a/12
emr-i Ŗažim [Ar.+Ar.] Büyük, önemli iş.
 e. 134a/15
 e.+e 134a/17
emr-i hağğ [Ar.+Ar.] Allah'ın buyruğu.
 e.+la 002a/16
 e.+ıla 033a/08, 198a/17
emr-i hâyil [Ar.+Ar.] Korkunç buyruk.
 e.+den 088a/20
emr-i hilâfet [Ar.+Ar.] Hilâfet emri.
 e.+ i 100a/13
emr-i hümâyün [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e.+ larıyla 111a/18
emr-i maŖâş [Ar.+Ar.] Geçim kaynağı.
 e.+ı 177b/06
 e.+ ları 124a/21
emr-i meşrûŖ [Ar.+Ar.] Adalete dayalı, doğru iş.
 e.+ dūr 116a/18
emr-i muŖâžžam [Ar.+Ar.] Yüce iş.
 e. 080b/16
emr-i muğarrer [Ar.+Ar.] Kesin buyruk.
 e. 130b/06
emr-i mühim(m) [Ar.+Ar.] Önemli konu.
 e. 021a/16
 e.+ini 021b/03
 e.+ leri 130a/18, 130a/20
emr-i mühimm-i muŖâžžam [Ar.+Ar.+Ar.] Çok önemli konu.
 e. 130b/10
emr-i padişah [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e.+ıla 003b/18
emr-i padişah-ı Ŗâlem-penâh [Ar.+Far.+Ar.+Far.] Alemin sığınağı olan padişahın buyruğu.
 e.+ ıla 184b/13
emr-i şâhî [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e. 228b/01
emr-i şenîŖ [Ar.+Ar.] Çirkin buyruk.
 e.+ i 083b/12
emr-i şerŖ [Ar.+Ar.] Şeriat.
 e. 097b/12
emr iT- [Ar.+Tr.] Emretmek, buyurmak.
 e.-di 005b/02, 005b/07, 005b/11, 005b/12, 017b/02, 018b/16, 018b/19, 018b/20, 022b/18, 031b/18, 032a/21, 032b/17, 033a/06, 033a/09, 034b/09, 034b/10, 035b/06, 038a/09, 039a/09, 041a/18,

041b/01, 041b/05, 041b/17, 043b/13, 045b/16, 049a/14, 049b/14, 050b/13, 060a/18, 060b/04, 060b/11, 062b/10, 065b/02, 066a/03, 067a/21, 078b/01, 082b/17, 083b/10, 090b/03, 092a/19, 098b/07, 101b/17, 116b/21, 117a/04, 117b/09, 118a/21, 118b/01, 118b/12, 118b/16, 119a/07, 121a/15, 130b/03, 131b/05, 131b/08, 133b/14, 136a/09, 139a/15, 143a/06, , 144b/15, 145a/09, 148a/19, 148b/06, 152a/05, 152b/21, 153a/03, 153a/05, 153a/09, 153a/12, 153a/15, 153a/17, 153a/21, 160b/16, 161a/16, 164a/18, 177b/12, 183a/15, 187b/04, 190a/12, 192a/16, 194a/20, 194b/11, 194b/12, 194b/13, 197a/14, 201a/02, , 201b/12, 201b/16, 203a/01, 206a/11, 207b/17, 212b/19, 213a/15, 220a/21, 225a/10, 228a/16, 231b/12	e. 002a/19, 055a/03, 107a/02, 181a/11 e.+ ya 121a/21, 181a/08 e.+ yı 193b/10
e.-diler 207b/11, 214b/10, 215a/14, 215b/08 e.-em 220a/03 e.-en 148a/09 e.-er 027a/01, 195b/20 e.-erdi 032b/15, 036b/09, 054a/01, 084a/09 e.-erleridi 021a/17 e.-erek 109a/03 e.-erse209a/05 e.-ersen 024a/15 e.-ersenüz 196b/15 e.-esiz 214b/15 e.-mişidi 089a/02, 164b/21, 196a/04, 228a/12 e.-se 033a/03, 145a/10 e.-üp 041b/15, 048b/19, 088b/04, 136a/18, 210a/14, 217a/01	enbübe [Ar.] Boru. e. 039b/13 e.+ ler 039b/08, 039b/15 e.+ lere 039b/10 e.+ nüñ 039b/09, 039b/13 e.+ ye 039b/11
emşâl [Ar.] Bir şeyin eşi benzeri. e.+ ı 021a/11, 024b/05, 033a/15, 059a/15, 070a/05, 105a/16, 125a/04, 130b/16, 137b/04, 144a/17, 151b/15, 160a/12, 171a/21, 175b/16, 228b/20 e.+ um 003b/04	enbüh [Far.] Kalabalık. e. 183a/03 e.+ dur 147a/08
emşâr [Ar.] Büyük şehirler. e. 010a/17 e.+ uñ 210a/05	encâma ir- [Far.+Ar.] Sona ermek. e.-üp 099b/01
emsus [Ö.] Mısır'da bir şehir. e. 005b/09, 005b/16, 016a/03, 016a/07, 016a/13, 016a/16, 016a/20, 016b/04, 018b/13, 019a/05, 019a/14, 019b/05, 019b/11, 019b/18, 022a/18, 022b/17, 023a/17, 023a/20, 024b/13, 024b/16, 025b/06, 025b/10, 120a/06, 134a/01, 134a/19, 134b/07, 148b/12 e.+ a 016b/14 e.+ dan 017a/20	encâma iriş- [Far.+Ar.] Sona ermek. e.-di 104a/14
emtiÖa-ı nefâyise [Ar.+Ar.] Herkesin beğendiği mallar. e. 215b/20	encümen [Far.] Kurul, komisyon. e.+ idür 003b/08
emvâl [Ar.] Taşınır taşınmaz tüm mallar; servetler. e. 008a/17, 030b/09, 059a/06, 060a/20, 066b/15, 138a/15, 193b/20, 228a/01, 229b/13 e.+ ı 018a/21, 022a/16, 023a/13, 025a/15, 039a/19, 045b/14, 051a/13, 061b/06, 086a/10 e.+ ın 007a/11 e.+ ından 017a/07, 225a/04 e.+ ını 053a/08, 061b/02, 081a/14, 112b/06, 164a/02, 228b/05 e.+ ıyla 020a/14, 025b/01, 025b/21 e.+ ıyla 119b/03	encüm-şümâr [Far.+Far.] Yıldızlar kadar kalabalık. e. 094a/06
emvâl-ı bî-pâyân [Ar.+Far.+Far.] Sonsuz mallar. e. 025a/13	endâhes [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar. e. 056b/10, 056b/11, 056b/14, 056b/19 e.+ e 056b/21 e.+ i 056b/20 e.+ üñ 060b/20
emvâl-ı keşîre [Ar.+Ar.] Çok fazla miktarda mal. e. 066b/21	endâm [Far.] Boy pos. e.+ ı 032b/16
emvâl-ı firāvân [Ar.+Far.] Çok fazla miktarda mal. e.+ ı 157b/09 e.+ ıla 135b/19, 202b/17	enderumanūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar. e. 133a/15
emvâl-ı mîr [Ar.+Ö.] Mısır'ın malları. e.+dan 062b/14	endişe [Far.] Kaygı, endişe. e. 023a/02, 124a/02 e.+ den 022b/21 e.+ si 109b/10 e.+ yile 045a/15
emvât [Ar.] Ölümler. e. 115b/19	endiş-nāk [Far.+Far.] Kaygılı, düşünceli. e.+ ıdı 109a/17
emzür- [Tr.] Emzirmek, memeden süt vermek. e.- mişidi 175a/09 e.- ürdi 024b/17	endülüs [Ö.] Endülüs. e. 063b/18, 125b/11, 181b/06, 181b/07
enbiyâ [Ar.] Nebiler, peygamberler.	engürus [Ö.] Macaristan. e.+ ı 114a/06
	enhâr [Ar.] Nehirler. e. 044a/20 e.+ ı 010a/18
	enîş [Ar.] Dost. e.+ leri 114b/04 e.+ üm 003b/09
	ensâd [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan bir Mısır hükümdarı. e. 045b/07
	ensâr [Ar.] 1. Yardımcı. 2. Hristiyan, Nasranî. e. 206a/16 e.+ ın 178b/14
	ensâre [Ar.] Hristiyan, Nasranî. e.+ nüñ 113b/19
	enuş [Ö.] Şiş peygamberin oğlu. a. 121a/09
	envâÖ [Ar.] Çeşit, tür. e.+ ından 188a/16
	envâÖ-ı dürlü [Ar.+Tr.] Çok çeşitli. e. 136a/10
	envâÖ-ı esbâb [Ar.+Ar.] Kıyafet çeşitleri. e.+ la 018a/06
	envâÖ-ı cevâhir [Ar.+Ar.] Mücevher çeşitleri. e. 037a/09 e.+ ile 053a/04 e.+ le 143b/08, 140b/01
	envâÖ-ı fışk ve fücür [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] Çeşitli günahlar ve ahlaksızlıklar. e.+ 131a/12
	envâÖ-ı fuşş [Ar.+Ar.] Çeşitli taşkınlıklar. e.+ 100a/08
	envâÖ-ı hûbûbât [Ar.+Ar.] Tahıl çeşitleri. e. 011a/18, 174b/16
	envâÖ-ı reyâhîn [Ar.+Ar.] Fesleğen çeşitleri. e. 037a/13
	envâÖ-ı şâdilîk [Ar.+Far.+Tr.] Çeşitli sevinç gösterileri. e.+ lar 124a/07

envā-ı tīb [Ar.+Ar.] Güzel koku çeşitleri.
e.+ 032b/01

envā-ı tayyib [Ar.+Ar.] Kuş çeşitleri.
e.+ ile 041a/02

envā-ı temāşil [Ar.+Ar.] Çeşitli resimler.
e.+ 135b/19

envā-ı ūlūm [Ar.+Ar.] Çeşitli ilimler.
e.+ dan 136a/21

envā-ı zīnet [Ar.+Ar.] Süs eşyası çeşitleri.
e.+ 041b/17, 042b/14

epri- [Tr.] Çürümek, parçalanmaya yüz tutmak.
e.- miş 118a/01

er [Tr.] 1. Erkek; adam. 2. Kadına göre kocası.
e. 003a/05, 031b/06, 047a/15, 075a/03, 101a/02, 101a/03, 117b/20, 119a/06, 125b/10, 137a/12, 162a/16
e.+ e 101a/03, 124a/14, 124a/16, 214b/02
e.+ i 002b/08, 025a/02, 025a/03, 038b/19, 124a/14, 124a/15, 125b/09, 155a/06, 162b/02, e.+ idi 066a/02
e.+ ile 014a/14, 014a/21, 017b/21, 156a/16
e.+ in 049a/06
e.+ ini 162b/02
e.+ ler 031b/12, 074a/10
e.+ leri 074a/10
e.+ lerile 200a/20
e.+ lerinden 204a/02
e.+ lerine 025b/04
e.+ ümdür 055a/21

er- [Tr.] Ulaşmak, varmak.
e.- dükkedür 065a/02

erastū [Ö.] Eski Mısır hükümdarı İskender'in veziri.
e.+ ydı 076b/19

erbaʿa [Ar.] Dört.
e. 223a/04

erbaʿā [Ar.] Çarşamba.
e. 181a/16

erbaʿa-māʾ [Ar.+Ar.] Çarşamba.
e.+ a 222b/03

erbāb [Ar.] 1. Başkan, ulu kişi. 2. Bir işin ustası.
e. 181a/03

erbāb-ı başīret [Ar.+Ar.] Anlayış ehli.
e.+ e 145b/10

erbāb-ı eṣer [Ar.+Ar.] Yazı ehli, yazar.
e. 198b/20

erbāb-ı melāhī [Ar.+Ar.] Eğlence ehli.
e. 131a/13

erbāb-ı tevārīh [Ar.+Ar.] Tarihçi.
e. 119b/12, 218b/13

e.+ den 087a/04

ercālīs [Ö.] Mısır'da görevlendirilen bir Rum patriği.
a. 204a/11

erdeb [Ar.] İstanbul kilesi ile dokuz kileye eş Arap kilesi.
e. 092a/09, 101a/04, 169b/19, 210a/21, 210b/01, 219a/02, 223b/14
e.+ iyle 210a/21

erden [Ar.] Mısır'da eski bir şehir.
e. 184b/05

erfeḫşed [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu.
e. 008b/11, 008b/14, 008b/15, 009a/05, 168b/21

erfelīmūn [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
e. 027b/21

ergād-ı ōyış [Ar.+Ar.] İyi yaşamayı ve eğlenceyi seven.
e. 006b/17
e.+ ıla 167a/18

erhām [Ar.] Merhametin en fazlası.
e.+ ı 025b/19

eri- [Tr.] 1. Yok olmak, tükenmek. 2. Sıvıda çözünmek. 3. Katı halden sıvı hale dönüşmek.
e.- r 026b/18, 029a/19, 126a/08, 200a/19
e.- ye 200a/19

erid- [Tr.] Erimesini sağlamak, sıvı hale getirmek.
e.- üp 129a/11

erim [Ö.] Kişi adı.
e. 169a/01

erkān-ı devlet [Ar.+Ar.] Devletin önde gelenleri.

e. 056b/03, 099a/01, 100a/01, 225b/13, 228a/16, 228a/15

e.+ ine 071a/08, 131b/04, 100a/18, 131b/04

erkān-ı saltanat [Ar.+Ar.] Devletin önde gelenleri.
e. 109a/04, 179b/07

e.+ a 104b/13a

e.+ ına 095b/15

erkek [Tr.] Cinsiyeti erkek olan.
e. 024a/01, 056a/19

erlenme- [Tr.] Kafa tutmak, diklenmek.
e.- yeler 074a/12

erlü [Tr.] Eri, kocası olan kadın.
e. 025b/04

ermālīnūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
e. 026a/01, 026a/07

e.+ uñ 026a/06

ermānūs [Ö.] Mısır hükümdarı Mukavkıs'ın kızı.
e. 167b/21

e.+ ı 168a/04

ermenī [Far.] Ermeni ırkından olan.
e. 086a/03

ers [Far.] Mars gezegeni; Merih.
a. 141b/09

ersüz [Tr.] Eri, kocası olmayan.
e. 074a/07

ervāh-ı mutāhhara [Ar.+Ar.] Kutsal ruh.
e.+ larına 002b/07

erzāk [Ar.] Saklanan yiyecekler, gıda yığını.
e. 222b/01

erzānī buyur- [Ar.+Tr.] İhsan etmek.
e.- a 102b/03

e.- dı 202a/13

erzānī id- [Ar.+Tr.] İhsan etmek.
e.- üp 102a/04

es- [Tr.] (Rüzgār için, hava) bir yöne doğru akmak.
e.- di 096a/03, 205b/07, 230a/12

e.- düğü 189b/04

e.- dükke 163a/18

e.- erdi 023a/18, 096a/01, 137b/08

e.- ecek 188a/10

esʿād-ı hāl [Ar.+Ar.] Çok mutlu hal.
e. 006b/17

eṣākīl [Ar.] Makara.
e. 144b/19

esāfil [Ar.] Aşağıda olanlar.
e. 132a/19

eṣāh [Ar.] Daha doğru.
e. 148b/02

esākūfa-ı naṣārā [Ar.] Hristiyan piskoposlar.
e.+ dan 202a/11

esās [Ar.] Asıl, doğru.
e. 227a/18

e.+ ı 152b/04, 206b/12

e.+ ın 204a/11

e.+ ından 135b/05

eṣāş [Ö.] Üsvan civarında bir köy.
e. 171b/09

esbāb [Ar.] 1. Araç gereç. 2. Elbise, kıyafet.
e. 055b/16, 059b/13, 097b/11, 135a/15, 138a/15, 148a/08, 152a/04, 168a/05, 176b/12, 195a/01, 195b/13, 211a/10

e.+ dan 051a/08, 171a/09, 175b/10, 228a/06

e.+ ı 011b/21, 060a/15, 069a/19, 084b/05, 136a/17, 140b/03, 143b/13, 152a/13, 153b/09, 219b/03, 221a/17, 230b/18, 231a/02

e.+ ıla 136a/02

e.+ ın 059b/12, 085b/08, 097b/12, 100a/17, 222b/14

e.+ ına 055b/21

e.+ ından 059a/01, 130a/08, 187b/16, 195b/12

e.+ ını 151b/21

e.+ ıyla 099a/06, 168a/04

e.+ la 084b/01

e.+ ları 118b/19, 174b/02

e.+ ların 051b/14, 051b/17, 092a/14, 116a/03, 139a/08, 222a/18, 222b/13

e.+ uñı 221a/16

esbāb-ı bî-pāyān [Ar.+Far.+Far.] Bitmez tükenmez araç gereç.
e. 042b/02

esbāb-ı hārb [Ar.+Ar.] Savaş araç gereci.
e.+ uñ 090b/14

esbāb-ı iksîr [Ar.+Ar.] İksir araç gereci.
e.+ ini 017a/02

esbāb-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat araç gereci.
e.+ ı 090b/15

esbāb-ı şani'ât [Ar.+Ar.] Sanat ehlinin kullandığı araç gereç.
e.+ in 142b/11

esbāb-ı Ŗubūr-ı mübāreg [Ar.+Ar.+Ar.] Kutlu geçiş için gerekli araç gereç.
e.+ i 111b/21

esed burcı [Ar.+Ar.+Tr.] Aslan takımıydı.
e.+ ndan 134b/15, 141b/03, 141b/07
e.+ nuñ 141b/08

esedd-i siyāset [Ar.+Ar.] Korkusuzca yönetim.
e.+ ile 038a/06

esedü'd-dîñ[Ö.] (bk. esedü'd-dîñ şîrgüh)
e. 088a/02, 088a/03, 088b/07
e.+ i 088b/11
e.+ üñ 088b/08, 088b/12

esedü'dîñ şîrgüh [Ö.] Nureddin Mahmud Zengî dönemi devlet adamı ve kumandan, Fatımî veziri.
e. 087b/10, 087b/15
e.+ a 087b/21
e.+ ı 088b/02, 088b/04

esen [Tr.] Rüzgar.
e. 176b/02

esenle- [Tr.] Selamlamak; esenlik dilemek.
e.- r 162a/21

eşer [Ar.] 1. İz, işaret. 2. Özel yetenek harcanarak oluşturulan, yapılan, yazılan müzik, yazı, resim, mimari yapı ve heykel vb. şeyler.
e. 006b/12, 010b/11, 011b/12, 014a/10, 016a/04, 026a/18, 043a/15, 065b/10, 148b/11, 149b/14, 150a/03, 150a/20, 158b/12, 176a/09, 182b/12, 188a/05, 200b/08, 217b/02, 217b/08, 218b/13
e.+ i 142b/19, 213a/03, 225b/07
e.+ in 127b/06, 183a/15
e.+ ler 141a/16, 166b/01
e.+ leri 145a/17
e.+ lerinden 004b/01, 044a/12, 166a/19
e.+ lerine 112a/18
e.+ üm 151b/12

esfel-i arz [Ar.+Ar.] Alçak yer.
e. 169b/11

esfel-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın alçak yerleri, Nil'in Akdeniz'e döküldüğü tarafı.
e. 141a/14
e.+da 027a/11, 146b/05

eşîm [Ö.] Mısır hükümdarı İryak'ın lakabı.
e. 019a/17

esîr [Ar.] Düşman eline düşen kişi, tutsak.
e. 077a/18, 206b/21
e.+ i 107b/05
e.+ ler 103a/20, 107a/19
e.+ lerin 096b/04, 107a/13
e.+ lertümüz 213b/09

esîr iT- [Ar.+Ar.] Savaşta düşmanı canlı olarak yakalamak, tutsak etmek.
e.- di 190a/14
e.- diler 200b/05
e.-erüz 215a/17
e.-mişdi 091a/06
e.-mekdür 107a/07
e.-üp 076a/05, 201a/11

esîr eyle- [Ar.+Ar.] Savaşta düşmanı canlı olarak yakalamak, tutsak etmek.
e.- di 047b/13, 103b/21, 108a/20

esîr-i zencîr eyle- [Ar.+Far.+Tr.] Zincire vurmak.
e.- diler 208b/02

esîr-i zindān it- [Ar.+Far.+Tr.] Zindana atmak.
e.- dükden 112b/10

esîrlik [Ar.+Tr.] Esir olma durumu, tutsaklık.
e.+ le 213b/07

esîr ol- [Ar.+Ar.] Savaşta düşmana canlı olarak yakalanmak, tutsak edilmek.
e.-anlardanı 200b/06
e.-dı 090a/13, 155b/02, 168a/03
e.-duñuz 213b/07
e.-up 208a/15

eşkal [Ar.] 1. Değeri fazla olan şeyler. 2. Ağır yükler.
e. 059b/13, 088a/12

eski [Tr.] 1. Uzun süredir varlığını koruyan. 2. Geçmişte kalan. 3. Yıpranmış, yeni özelliğini yitirmiş.
e. 013b/02, 031b/18, 040a/09, 041b/09, 041b/18, 049a/19, 067b/20, 095a/19, 096a/08, 115a/03, 117b/11, 123a/03, 128b/16, 130b/04, 131a/09, 131a/13, 131a/14, 140a/06, 140a/12, 149b/02, 151a/10, 160b/19, 170a/20, 170b/20
e.+ den 129a/03
e.+ ydi 057a/16

eski- [Tr.] Yeni olma özelliğini kaybetmek.
e.- yen 069a/08

eskilig [Tr.] Aşırı yıpranma durumu, eskilik.
e.+ inden 178a/07

eski mısır [Ö.] Mısır şehrinin ilk kurulduğu ve şimdiki Füstat şehrinin bulunduğu yer.
e. 024b/10, 085b/17, 088a/17, 123b/01, 124a/09, 133b/17, 139b/20, 143a/06, 148a/01, 149a/03, 174b/08, 203b/02, 203b/06, 203b/17, 206b/10, 216a/01, 216a/11, 216a/20
e.+ a 183a/03
e.+ da076a/15, 128b/12
e.+ dağı 204b/12
e.+ dan 133a/20, 148b/16
e.+ dur 219b/07
e.+ uñ 012b/18, 174b/04, 174b/05, 174b/08

eskür [Ö.] Mısır'da bir vadi.
e. 174a/08, 174a/09

esle- [Tr.] Dinlemek, dikkate almak.
e.- ñ 208a/08

esleme- [Tr.] Dinlememek, dikkate almamak.
e.- di 183a/13
e.- zdüñ 164b/19

esliha [Ar.] Silahlar.
e. 195b/12

esma [Ar.] İsimler, adlar.
e.+ nuñ 087a/02

eşnā [Ar.] Aralık, sıra, vakit.
e.+ da 006a/06, 015a/05, 022b/08, 032a/18, 052a/04, 057b/04, 061b/05, 071b/15, 073a/10, 085b/09, 087b/15, 088b/21, 089a/14, 095a/02, 096a/02, 098a/21, 100a/11, 108b/17, 114a/13, 134b/01, 137b/13, 154b/16, 155a/10, 155b/07, 171a/17, 198b/14, 202a/14, 204b/15, 204b/18, 205b/10, 206a/02, 206b/07, 220b/10, 220b/16
e.+ larda 217b/21
e.+ larında 188b/02
e.+ sında 113a/20, 154b/08, 154b/11, 186a/14, 214a/11, 222a/17

eşnā-yı kelām [Ar.+Ar.] Konuşmanın devam ettiği an.
e.+ da 204b/01

eşnā-yı muşāhabet [Ar.+Ar.] Görüşmenin devam ettiği an.
e.+ de 157b/05

eşnāf-ı akākîr [Ar.+Ar.] Bitki kökü türleri.
e. 029b/04

eşnāf-ı künüz [Ar.+Ar.] Hazine türleri.
e. 062a/13

eşnāf-ı şanāyi'Ŗ [Ar.+Ar.] Sanayi türleri.
e.+den 136a/21

eşnāf-ı semüm-ı kâtîle [Ar.+Ar.+Ar.] Ölümcül zehir türleri.
e.+yile 136a/01, 1

eşnām [Ar.] Putlar.
e.+ dan 163b/15

esrār [Ar.] Sırlar.
e.+ a 005a/04
e.+ ına 022a/08

esrār-ı tabāyi'Ŗ-i eşyā [Ar.+Ar.+Ar.] Eşyanın yaradılış sırları.
e.+ yı 115b/02

esrār-ı tabi'Ŗat [Ar.+Ar.] Yaradılış sırları.

e. 075a/09
e.+dandur 175b/12
eşşah-ı akāvil ve rivāyat [Ar.+Ar.+Ar.] En doğru sözler ve rivayetler.
e. 154a/09
eş-şalavāt ve's-selām [Ar.] 'Allah'ın salat ve selamı ona olsun.' anlamındaki dua sözü.
e. 150a/14
eş-şalihi [Ö.] Eyyubî hükümdarı Salih Eyyub'un lakabı.
e. 103a/01
es-sultānū'l-melik [Ö.] Kişi adı.
e. 171a/01
es-sultānū'l-melikū'l-Ōādil bedre'd-din selāmis ibnū'z-žāhir biybars [Ö.] Memluk sultanı Sultan Barsbay.
e.+ ı 102b/12
es-sultānū'l-melikū'l-Ōādil zeyne'd-din ketbuğa el-manşūrī [Ö.] Memluk sultanı Adil Ketbuga.
e. 104a/21
es-sultānū'l-melikū'l-eşref šalāhad-din halil [Ö.] Memluk sultanı el-Eşref Halil.
e. 103b/05
es-sultānū'l-melikū'l-eşref seyfü'd-din ebū'n-naşr barsıbay-ı dakmāki en-nāşırī [Ö.] Memluk sultanı Sultan Barsbay.
e. 110a/14
es-sultānū'l-melikū'l-kāmil [Ö.] Eyyubî hükümdarı Nasırüddin Muhammed.
e. 229b/04
es-sultānū'l-melikū'l-kāmil nāşırū'd-din muhammed [Ö.] Eyyubî hükümdarı Nasırüddin Muhammed.
e. 229b/03
es-sultānū'l-melikū'n-nāşir ebū's-saŌadet ferec [Ö.] Memluk sultanı Ferec.
e. 105b/11
es-sultānū'l-melikū'n-nāşir zeyne'd-din ebū's-saŌadet ferec [Ö.] Memluk sultanı Ferec.
e. 108a/06
es-sultānū'l-melikū'l-manşūr hūsāme'd-din laçin el-maşūrī [Ö.] Memluk sultanı Laçin.
e. 104b/06
es-sultānū'l-melikū'l-manşūr seyfe'd-din kalāvun [Ö.] Memluk sultanı Ferec.
e. 107a/12
es-sultānū'l-melikū'l-manşūr seyfe'd-din kalāvunū'l-elfi el-Ōala'ı eş-şalihi [Ö.] Memluk sultanı Kalavun.
e. 102b/17
es-sultānū'l-melikū'l-manşūr seyfü'd-din ebū bekr [Ö.] Memluk sultanı Ebubekr.
e. 105a/05
essultānū'l-melikū'l-mużaffer rükne'd-din biybarsı'l-çaşnigir [Ö.] Memluk sultanı Baybars-ı Çaşnigir
e. 104b/15
es-sultānū'l-melikū'n-nāşir muhammed bin [Ö.] Memluk sultanı Kalavun.
e. 104b/17
e.+ ı 104b/10
es-sultānū'l-melikū's-saŌid nāşırū'd-din ebū'l-meŌālī muhammed berke kan [Ö.] Memluk sultanı Berke Han.
e. 102b/07
es-sultānū'l-melikū's-şalihi hāci şaŌbān ibnū'l-eşref [Ö.] Memluk sultanı Zeyneddin Şaban.
e. 106b/12
e.+ün 106b/16
es-sultānū'l-melikū'z-žāhir berkuğ [Ö.] Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Berkuk.
e.+ a 162b/09
es-sultānū'l-melikū'z-žāhir biybars [Ö.] Memluk sultanı Sultan Baybars.
b.+ ı 099a/01
es-sultānū'l-melikū'z-žāhir seyfe'd-din ebū saŌid berkuğ bin anaş [Ö.] Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Berkuk.
e. 107b/21
estā [Ö.] Kişi adı.
e. 049b/04

esvāk [Ar.] Sokaklar.
e. 123b/18
e.+ ı 108b/18
eş- [Tr.] Oymak, deşmek, kazmak.
e.- er 176a/07
e.- mege 116b/05
e.- megile 193b/18
e.- señüz 116b/04
e.- üp 116b/05
eşŌār [Ar.] Şiirler.
e. 094b/04
eşbeh [Ar.] 1. En çok benzeyen. 2. En güzel.
e. 004b/12
e.+ ı 005a/15, 145a/19
eşcār [Ar.] Ağaçlar.
e. 044a/20, 044b/18
e.+ ı 126b/01
eşedd-i tedbjir [Ar.+Ar.] Daha sert önlem.
e.+ ile 038a/06
eşeK [Tr.] Eşek.
e. 176b/11
e.+ ı 084a/07
eşerr-i halāyık-ı Ōālem [Ar.+Ar.+Ar.] Alemde yaratılanların en kötüsü.
e. 083b/08
eşğāl [Ar.] İşler, uğraşlar.
e.+ ma 083a/06
eşhedü enlā ilahe illallah ve eşhedü enne muhammeden Ōabdühü ve resülühü [Ar.] Kelimeyi tevhit.
e. 012a/18
eşher [Ar.] En ünlü.
e. 145a/19
e.+ ı 024b/09
eşik [Tr.] Kapı boşluğunun alt kısmındaki taş veya akşap kiriş.
e.+ leri 023b/13
eşk [Far.] Gözyaşı.
e. 003b/02
eşkal [Ar.] Şekiller.
e. 117a/09
e.+ ıla 002a/04
eşkal-ı hendese [Ar.+Ar.] Geometrik şekiller.
e.+ den 114b/12
eşmün [Ö.] 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Bu hükümdarın kurduğu şehir.
e. 007b/17, 008a/02, 009b/21, 010a/06, 030a/01, 034a/15, 034a/19, 035a/17, 035a/19, 035b/02, 035b/05, 035b/08, 035b/14, 035b/16, 045a/21
e.+ ı 034a/21
e.+ uñ 030a/02
eşmünin [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
a. 010a/09, 034a/06
a.+ de 030a/03, 061a/05
eşrāf [Ar.] İleri gelenler.
e. 072b/21, 198a/10
e.+ ı 159b/18
eşrāf-ı benī isrā'il [Ar.+Ö.] İsrailoğullarının ileri gelenleri.
e.+ ı 198a/14
eştān [Ar.] Yukarıdan bırakılan ağır yükleri aşağıya indiren alet.
e. 144b/20
eşyā [Ar.] Değişik amaçlarla kullanılan, taşınabilir, insan yapısı olan nesneler.
e.+ dan 005a/09
e.+ yı 049a/18
et [Tr.] 1. Kasapta satılan kesilmiş hayvan. 2. İnsan ve hayvanlarda, deri ile kemik arasındaki kas ve yağ yığınlarından meydana gelen kısım.
e. 161a/17, 224a/17, 224a/18
e.+ ı 125b/12, 126a/08, 126a/12, 126a/15, 126a/18, 126a/19, 140a/16, 228a/04
e.+ in 126a/16, 126a/17, 180a/02, 224a/04
e.+ inde 126a/06
e.+ indedür 126a/06
e.+ inden 125b/09
e.+ ine 048a/14, 126a/09
e.+ ini 126a/08, 129a/10
e.+ inün 126a/05

e.+ ler 224a/15
e.+ leri 201a/19
e.+ lerinden 035b/06
e.+ lerümün 224b/10
e.+ ümden 224a/17

eteK [Tr.] Dağ, tepe, yığın gibi yamacı bulunan yükseltilerin düzlüğe yakın kısımları.
e.+ in 147a/09
e.+ inde 006a/15, 009a/20, 019a/03, 034b/07, 121b/09, 121b/17
e.+ indedür 147a/08
e.+ inden 147b/10, 147b/18
e.+ ine 065a/20, 147b/16
e.+ leri 147a/06
e.+ lerine 145a/04

etlü cānlu [Tr.+Ar.+Tr.] Dolgun vücutlu ve sağlıklı, güçlü.
e. 213a/09, 224a/10

etmeK [Tr.] Ekmek.
e. 013a/15, 069b/21, 211a/05, 218a/06, 223b/13
e.+ i 013a/16, 171b/03, 223b/14
e.+ leri 173a/06

etrāk [Ar.] Türkler.
e. 219b/14, 219b/19, 219b/21, 220a/07, 220a/13, 220a/15, 220a/20, 220b/05, 220b/12, 220b/14, 220b/15, 220b/18, 221a/02, 221a/03, 221a/06, 221a/09, 221a/12, 221a/13, 221a/19, 221a/21, 221b/12, 221b/19, 223a/02, 227b/06
e.+ dan 221a/01
e.+ a 220a/12
e.+ ı 221a/21, 221b/03, 222a/02
e.+ ıla 220b/11, 221b/07
e.+ la 220a/17, 222a/11
e.+ uñ 220b/04, 220b/12, 221a/01

etubbā [Ar.] Doktorlar.
e. 036a/14
e.+ sı 032a/18

etrāf [Ar.] Taraflar, çevre, civar.
e. 043a/20, 087a/21, 145b/12
e.+ a 017b/03, 030b/19, 059b/21, 082b/07, 225a/04, 225a/18
e.+ da 005b/11, 023a/10, 028b/03, 036a/07, 047b/04, 048a/12, 054a/03, 060b/03, 063a/03, 071a/10, 080b/21, 129b/21, 130b/06, 132a/14, 224a/14
e.+ dan 044a/05, 056b/02, 075a/02, 115a/08, 179a/20
e.+ ı 027a/19, 045a/13, 089b/15, 090a/05, 174b/15, 174b/18, 176a/18, 194b/15, 196b/12
e.+ in 076b/13, 081b/21, 176a/17, 215b/02
e.+ ina 025b/05, 027a/21, 033b/15, 151a/13, 166a/12, 210b/14
e.+ nda 008a/16, 012b/19, 016b/04, 027b/02, 036b/05, 036b/07, 037a/02, 037a/18, 038b/06, 043a/07, 048a/17, 057a/09, 066a/16, 134b/02, 139a/19, 141a/18, 174b/18, 175a/21, 181b/03, 182a/05, 196a/21, 198b/13, 208a/02
e.+ ndağı 027b/04
e.+ mı 031b/03, 093b/21, 166a/08, 169a/03, 208b/04
e.+ larıdır 008a/04
e.+ larında 182b/10, 219b/08
e.+ uñuzı 206b/20

etrāf-ı Ŗālem [Ar.+Ar.] Alemin her yanı.
e.+ de 026a/04, 107b/01, 108a/16, 192a/09
e.+ den 180a/07
e.+ e 063b/12, 168b/17
e.+ i 141b/06, 145a/05

etrāf-ı cevānib [Ar.+Ar.] Dört bir yan.
e.+ inde 019b/06

etrāf-ı cihān [Ar.+Far.] Dünyanın her yanı.
e.+ a 009a/14, 151b/18, 172a/12

etrāf-ı handak [Ar.+Ar.] Hendeğin çevresi.
e.+ ı 206a/04

etrāf-ı kabır-ı şerif [Ar.+Ar.+Ar.] Şerefli kabrin çevresi.
e.+ e 100b/11
e.+ lerini 100b/10

etrāf-ı memālik [Ar.+Ar.] Çevredeki memleketler.
e.+ e 108b/13
e.+ ine 073b/01

etrāf-ı mısır [Ar.+Ŗ.] Mısır'ın çevresi.
e.+ dan 174a/08

etrāf-ı vilāyet [Ar.+Ar.] Şehrin çevresi.
e. 026a/21, 164a/14
e.+ de 042b/17
e.+ den 158a/21
e.+ e 023a/18, 090a/05
e.+ i 124b/01
e.+ inde 135b/16

etrāf-ı vilāyet-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] Müslüman şehirlerin çevresi.
e.+ a 099a/05

etrāf-ı vilāyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ŗ.] Mısır şehrinin çevresi.
e.+ a 132a/09
e.+ da 082a/14

etrāf-ı vilāyet-i şām [Ar.+Ar.+Ŗ.] Şam şehrinin çevresi.
e.+ da 091a/06

etvār [Ar.] Tavırlar, hal ve hareketler.
e.+ in 179a/05

ev [Tr.] Ev.
e. 007a/14, 007a/19, 007b/08, 007b/11, 017a/01, 017a/02, 020a/05, 027a/13, 031a/19, 039a/18, 042a/17, 047a/14, 093b/03, 138a/06, 138a/20, 140a/09, 143a/09, 151a/04, 158a/18, 197a/07, 218a/16, 224a/03, 224a/10, 224b/02, 226b/01
e.+ de 007a/11, 039a/18, 039a/19, 044b/13, 093b/06, 096a/06, 223a/20
e.+ deki 143b/10
e.+ den 092b/09
e.+ e 007a/14, 052a/06, 098b/11, 109a/12, 138a/17, 138a/18, 140a/03, 143a/13, 143b/04, 143b/09, 177b/18, 230b/06
e.+ i 020a/08, 085a/12, 144a/07, 179a/02, 230b/17
e.+ in 082a/08, 225a/06
e.+ inde 067a/12, 082a/08, 085a/12, 162a/11, 162a/12, 230b/12
e.+ inden 018a/14, 051b/04, 101b/18, 150b/18
e.+ ine 040a/06, 051b/04, 084a/16, 086a/10, 092a/14, 151a/03, 159b/20, 173b/01, 173b/04, 179a/04, 208b/18, 209a/21, 215b/11, 222a/02, 230b/11, 230b/13, 230b/20, 230b/21, 231a/07
e.+ ini 221b/20
e.+ ler 009a/20, 044a/13, 121a/04, 121a/07, 139a/19, 143b/13, 158a/19, 169a/04, 187a/01, 188a/01, 217a/05, 222b/13, 224b/16, 225b/15, 226a/04, 226a/12, 226b/13
e.+ lerde 013b/17, 140a/10, 143a/01, 223b/20
e.+ lerdin 223a/03
e.+ lerdür 174b/08, 216a/03
e.+ lere 112b/05
e.+ leri 018a/04, 021a/13, 039a/19, 092a/13, 112b/14, 121a/06, 158a/11, 169a/06, 174b/07, 185a/02, 185b/05, 191b/02, 216a/02, 218a/15
e.+ lerin 090b/21, 178a/06, 180b/21, 191b/04, 195b/16, 223a/04, 225a/17
e.+ leridür 226a/12
e.+ lerile 226a/18
e.+ lerinde 013b/17, 231a/07
e.+ lerinden 084a/11, 151a/05, 151a/07, 190b/17, 218a/08
e.+ lerine 084b/12, 092a/13, 112b/14, 222a/18
e.+ lerini 221b/20, 225a/11
e.+ lerinün 147a/04, 158a/19, 167a/21, 172a/19, 174b/10, 188a/01, 225a/02
e.+ lerün 069b/19, 121a/05, 138b/15
e.+ üm 224b/06
e.+ ümdedür 162a/09
e.+ ümden 151b/10
e.+ üme 224b/06, 230b/16
e.+ üñ 007a/11, 027a/14, 027a/15, 027b/04, 031a/19, 143a/09, 143b/07, 170a/12, 170a/15, 170a/16, 222b/12, 224b/04
e.+ üñün 188a/03
e.+ üñüz 225a/07

evā'il-i aŖšār [Ar.+Ar.] Geçmiş asırlar.
e.+ da 045b/06

evâhir [Ar.] Sonlar, son günler.

e.+ de 123a/19
e.+ inde 103b/07, 200b/14
e.+ iydi 113b/17

evâhir-i eyyâm [Ar.+Ar.] Zamanın sonları.

e.+ nda 027a/03

evâhir-i Öömr [Ar.+Ar.] Ömrün sonları.

e.+ inde 030b/03

evâmir [Ar.] Emirler, buyruklar.

e. 108b/16, 120a/15
e.+ ine 102a/12, 155b/09

evâmir-i ilâhiyye [Ar.+Ar.] Tanrısal buyruklar.

e. 094a/17

evâmir-i şerÖ [Ar.+Ar.] Dini buyruklar.

e.+ e 100b/02

evâsıt [Ar.] Ortalar.

e.+ nda 105b/05

evâyil [Ar.] Önceler, başlangıçlar.

e.+ de 010b/12, 010b/18, 014a/12, 044a/15, 078a/07, 084a/03, 085b/18, 116b/10, 117b/10, 120a/01, 122b/14, 123a/19, 124b/05, 127a/02, 128b/12, 129b/10, 131b/16, 132a/06, 133b/13, 137a/17, 139b/09, 140b/19, 142b/18, 145b/03, 148a/01, 151a/08, 158a/04, 160b/13, 167b/08, 169b/19, 171b/05, 175a/07, 177b/11, 181b/09, 182b/16, 183b/06, 188b/07, 189b/07, 190a/09, 192b/13, 196a/20, 210b/09, 227a/08

evâyil-i ahvâl [Ar.+Ar.] Önceki durum.

e.+ ı 154a/14

evâyil-i aÖşâr [Ar.+Ar.] Önceki asırlar.

a. 130a/12
a.+ da 010a/16, 014a/11, 015a/15, 059a/03, 116a/13, 120a/04, 121b/07, 132a/10, 147a/05, 161a/17, 167b/08, 167b/17
a.+ dan 114b/05, 124a/11
a.+ ndan 198b/20

evayil-i Öaşr [Ar.+Ar.] Önceki asır.

e.+ da 165b/07

evâyil-i dehr [Ar.+Ar.] Önceki devirler.

e.+ de 160b/02

evâyil-i devlet [Ar.+Ar.] Devletin ilk zamanları.

e.+ lerinde 087a/05

evâyil-i hikayet [Ar.+Ar.] Önceki hikaye.

e.+ de 225a/02

evâyil-i kitâb [Ar.+Ar.] Kitabın önceki bölümleri.

e.+ da 026b/09, 123a/20, 132a/19, 132b/11, 165b/08, 190a/19, 198a/17, 225b/02, 228b/03

evâyil-i Öömr [Ar.+Ar.] Hayatın önceki bölümü.

e.+ inde 049a/02

evâyil-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanatın başları.

e.+ nda 100b/01

evâyil-i hâl [Ar.+Ar.] Önceki durum.

e.+ larında 159a/05

evâyil-i zamân [Ar.+Ar.] Önceki zamnalar.

e.+ da 168b/08, 175b/09, 180a/11

evâyil-i žuhûr-ı benî-âdem [Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Adem'in yaratılışından önce.

e.+ de 176a/11

evc [Ar.] Doruk, zirve.

e.+ inüñ 091b/12

ever- [Tr.] Evlendirmek.

e.- elüm 045a/07

evhad [Ö.] Kişi adı.

e. 166b/10, 231a/19

evkâf [Ar.] Vakitler.

e.+ ı 110b/21
e.+ ndan 110b/19
e.+ muñ 101a/13

evkât [Ar.] Zamanlar, çağlar.

e.+ da 147b/02

evkât-ı felekiyye [Ar.+Ar.] Feleğin zamanları.

e. 075a/11

evkât-i hevâ-yı nefis [Ar.+Ar.+Ar.] Nefsin arzularının çağları.

e.+ e 086b/12

evlâ [Ar.] Daha iyi.

e. 199a/12

e.+ dur 156a/08

evlâd [Ar.] 1.Çocuklar. 2. Nesil, soy.

e. 005b/11, 008a/19, 026a/14, 056a/20, 090b/19, 121a/03, 161b/21, 169a/03
e.+ ı 006a/02, 008b/01, 009a/08, 009a/14, 009b/21, 016b/14, 046a/16, 165b/11, 223b/07, 229a/02
e.+ ma 006a/05, 008b/18, 008b/19, 009a/03
e.+ ndan 048a/15, 082b/09, 093b/05
e.+ ndanın 082b/11
e.+ mı 008b/17
e.+ ıyla 010a/04
e.+ umuz 009b/07
e.+ uñ 009b/08

evliyâ [Ar.] Keramet sahibi kişiler, velîler.

e. 093a/01

evliyâullah [Ar.] Allah'a yakın olan kişiler, ermişler.

e. 092b/21

evliyâullah-ı kibâr [Ar.+Ar.] Büyük velîler.

e.+ dandur 115a/09

evliyâullah-ı kitâb [Ar.+Ar.] Peygamber.

e.+ dan 172a/02

evlû [Tr.] Evi olan.

e. 225a/07

evrâk [Ar.] 1. Kağıtlar. 2. Kitap sayfaları.

e. 144b/13

e.+ ı 191a/06

evrâk-ı zarâyif-nişâr [Ar.+Ar.+Ar.] Zerafet saçan sayfalar.

e.+ 002b/18

evsaÖ [Ar.] Çok geniş.

e. 010a/17

evşâf [Ar.] Vasıflar.

e.+ in 022b/07

evtâd-ı säye-bân-ı Öâlî-şân [Ar.+Far.+Ar.] Yüce otağın direkleri.

e. ı 111b/18

evvel [Ar.] Önce.

e. 004b/07, 005b/13, 005b/20, 006a/01, 006a/16, 006b/04, 006b/06, 006b/13, 007b/14, 008a/20, 008b/10, 009a/17, 009a/20, 009b/03, 009b/12, 011a/08, 011b/14, 011b/17, 012a/19, 015a/13, 015b/16, 015b/17, 016a/05, 016a/12, 016b/11, 019a/02, 020a/04, 025a/10, 026b/13, 030a/02, 032a/14, 033b/13, 036a/16, 038b/18, 039b/19, 041b/08, 043a/09, 043b/20, 048b/05, 054b/20, 056a/17, 057a/15, 059b/04, 059b/15, 060b/21, 061b/12, 063a/06, 063b/11, 065a/07, 070a/06, 072a/12, 079a/15, 079b/11, 079b/20, 080a/02, 081b/13, 082a/03, 084b/04, 085b/05, 089b/09, 093b/02, 095a/12, 095a/16, 096a/18, 096b/20, 098b/20, 100b/16, 101b/12, 103a/10, 108a/01, 111a/10, 112a/06, 114b/18, 115b/01, 117a/13, 120a/12, 121a/14, 122a/12, 123b/16, 125a/03, 125a/08, 126a/04, 126a/09, 128a/15, 130a/15, 132b/05, 134a/01, 134a/14, 135a/03, 135a/18, 141a/07, 141a/19, 141a/20, 142b/16, 143b/03, 147a/18, 148b/15, 148b/17, 149a/14, 150a/11, 150a/16, 150b/05, 151a/07, 151a/17, 153b/21, 154a/13, 155a/06, 158a/20, 160b/18, 161b/14, 165b/13, 171a/20, 171b/15, 172a/07, 172b/04, 172b/06, 176a/18, 177b/12, 178a/20, 181a/14, 181b/03, 183a/08, 183b/20, 184b/05, 186b/20, 188a/07, 188b/21, 190a/19, 192a/08, 192a/10, 192a/20, 193b/10, 197a/15, 197a/18, 197a/19, 197b/09, 197b/14, 199b/17, 200b/02, 200b/03, 204b/04, 207a/16, 211b/09, 214b/01, 216b/16, 224a/03, 226b/05, 227a/10, 227a/14, 227a/19, 229b/11

e.+ de 085a/19, 108a/11, 154b/10, 177b/05, 221a/13

e.+ den 014a/10, 039a/05, 074a/11, 090a/01, 099b/19, 109a/02, 124b/12, 134a/04, 156b/01, 159a/03, 160b/20, 179a/04, 186b/01, 191b/10, 208b/09, 217a/01, 221b/15

e.+ i 020a/08, 034a/11, 106b/14, 152b/07

e.+ in 105a/14

e.+ inden 035b/08, 057b/02, 057b/17, 089a/15, 101a/08, 105a/21, 124a/01, 155b/06

e.+ inde 141b/08
e.+ ki 010a/02, 014b/14, 014b/18, 014b/19, 026a/18, 040b/02, 044b/17, 044b/20, 049a/21, 055a/11, 055a/12, 058a/02, 060a/04, 060a/05, 076a/12, 082b/12, 090a/04, 125b/06, 132a/07, 135a/11, 135a/21, 135b/01, 139b/03, 141b/05, 143a/18, 166b/19, 174b/02, 177b/13, 186a/17, 187b/05, 200b/07, 226b/21
e.+ kide 059a/02
e.+ kiden 100a/18
e.+ kidür 119b/16
e.+ kileri 075b/03, 106b/17, 216b/13
e.+ kisi 077a/12, 216b/16, 217b/14
e.+ kisdür 080a/08, 229a/01
e.+ kisine 180a/21
e.+ kisiydi 056a/04
e.+ kiye 232a/08
e.+ lerden 116a/05
e.+ lerinde 188a/10
evvelâ [Ar.] Öncelikle, önceden.
e. 006a/14, 006b/10, 008a/01, 022b/05, 027a/13, 033a/08, 052b/13, 068a/14, 072b/13, 076b/07, 089a/07, 089b/06, 095b/21, 098a/11, 100a/05, 113a/02, 114a/21, 121a/04, 123a/20, 132a/12, 141b/15, 148b/12, 151b/19, 152a/05, 153b/12, 154a/09, 158b/07, 165a/18, 168b/18, 176a/14, 179b/02, 182a/19, 184b/21, 186a/15, 190a/12, 191a/02, 195a/04, 204a/04, 204a/05, 225a/12, 225b/04, 225b/09, 227a/01, 227a/11
evvel-i emr [Ar.+Ar.] Önceki durum.
e.+ inde 071b/11
e.+ lerinden 178b/16
evvel-i hâl [Ar.+Ar.] Önceki hal.
e.+ ında 201b/05
evvel-i kitâb [Ar.+Ar.] Kitabın önceki sayfası.
e.+ da 170b/11, 181b/13, 189b/15
evvel-i neş'e-i benî-adem [Ar.+Ar.+Ar.] İnsanoğlunun yeniden ortaya çıkmasından önce.
e.+ de 166b/21,
evvel-i makâbir [Ar.+Ar.] İlk kabirler.
e.+ dır 009b/03
evvel-i Öömr [Ar.+Ar.] Yaşamın önceki dönemleri.
e.+ inden 199a/13
evzâ' [Ar.] Durumlar.
e. 216a/16
e.+ a 203b/13
e.+ ında 114b/02
e.+ muñ 084a/17
eyâ [Far.] 'Ey, hey' anlamında bir ünlem.
e. 139a/01, 152b/13
eyegü [Tr.] Ege kemiği, kaburga.
e. 161b/12
e.+ leri 162a/12
e.+ lerini 162b/03
e.+ nüñ 162a/13
e.+ si 160b/08
e.+ siydi 161b/12
eyer [Tr.] Binek hayvanlarının sırtına koyulan oturaç, eyer.
e. 034a/07
eyerlü [Tr.] Eyeri olan.
e.+ lü 029b/02
eyfur [Ö.] Yer adı.
e. 199a/09
eyle [Tr.] Öyle
e. 005a/02, 012b/09, 044b/09, 050b/06, 052a/11, 074a/11, 126b/05, 127b/15, 142b/12, 147a/21, 162a/17, 185a/04, 188a/16
e. mi 194a/18, 209b/09
eyle [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
e. 167a/14, 168b/13, 177b/10,
e.+ den 168b/10
e.+ ye 009b/13, 087a/21, 130b/03
e.+ yile 177b/10
eyle- [Tr.] 1. Etmek, yapmak. 2. İnşa etmek, imal etmek. 3. Tayin etmek, atamak. 3. Demek, söylemek.
e. 008b/15, 008b/18, 008b/21, 009a/02, 009a/03,

012a/17, 024a/06, 025a/03, 049a/12, 055a/10,
055a/17, 055b/03, 055b/10, 071a/06, 089b/11,
089b/13, 090a/05, 090a/10, 090a/15, 141a/12,
145b/21, 211a/21, 232a/04
e.- di 006a/19, 007a/08, 007a/09, 007a/12, 007b/19,
008a/09, 008a/01, 008b/03, 008b/07, 009a/06,
009b/02, 010a/04, 010a/07, 012a/01, 012a/03,
016b/02, 016b/14, 016b/18, 018a/08, 018a/19,
018a/20, 019a/06, 019a/15, 020a/05, 020a/20,
020b/05, 021b/19, 022b/15, 023a/08, 023a/09,
023a/15, 024b/02, 025a/14, 025a/13, 026a/17,
027a/04, 028a/14, 029a/07, 029a/08, 029b/21,
030a/09, 030a/11, 031b/13, 032a/12, 033b/03,
034a/15, 035b/13, 036a/02, 036a/09, 036a/15,
036b/19, 037b/09, 037b/11, 038a/07, 038a/08,
038a/17, 038b/05, 038b/21, 039a/03, 039a/16,
040b/19, 041b/07, 041b/15, 042b/20, 043b/03,
046b/02, 046a/12, 047b/03, 047b/07, 047b/13,
049b/06, 049a/16, 049b/02, 050a/08, 050b/01,
051a/12, 051a/20, 052a/21, 053a/06, 053a/18,
053b/07, 054a/15, 054a/19, 055b/06, 056a/02,
056a/05, 056a/06, 056a/10, 056b/08, 057a/01,
057a/11, 057b/18, 059a/04, 059a/05, 059b/01,
059b/10, 062a/08, 062a/15, 062a/21, 062b/06,
063b/07, 063b/09, 063b/12, 065b/07, 066a/19,
067a/20, 067b/19, 068a/16, 068a/17, 069a/08,
070b/16, 070b/10, 071a/02, 071a/04, 071a/20,
071b/06, 071b/18, 072b/02, 072b/10, 072b/11,
072b/12, 072b/15, 073a/07, 073b/04, 075b/03,
076b/13, 076b/16, 077a/13, 077a/16, 077a/18,
077b/01, 077b/05, 077b/08, 077b/18, 079a/21,
079b/02, 079b/14, 079b/19, 080a/03, 080b/09,
081a/14, 081a/21, 081b/02, 081b/20, 082a/07,
082a/09, 083b/05, 084b/06, 084b/08, 084b/15,
085a/06, 085a/12, 085a/18, 086a/05, 087b/04,
088a/05, 088a/15, 088b/01, 088b/13, 089a/10,
089a/11, 090b/18, 091a/09, 091a/10, 091b/01,
091a/18, 092a/18, 093b/12, 094a/05, 094a/18,
096a/21, 096b/04, 096b/09, 098a/01, 098a/13,
098b/03, 098b/05, 098b/19, 099a/10, 099a/21,
099b/03, 099b/05, 099b/14, 100a/03, 100a/10,
100a/13, 108a/18, 100b/14, 100b/21, 101a/21,
103a/10, 103a/18, 103a/19, 103b/03, 103b/06,
103b/09, 103b/10, 103b/20, 103b/21, 104a/09,
104a/17, 104b/12, 105a/10, 105b/05, 106a/12,
106b/01, 106b/07, 108a/04, 108a/14, 108a/21,
108b/01, 109a/14, 109a/20, 109a/21, 109b/03,
109b/07, 110a/19, 110b/01, 110b/04, 112a/04,
112a/09, 118b/14, 118b/21, 122b/18, 130b/19,
131b/11, 135a/03, 135b/16, 136b/19, 138b/21,
143a/12, 143a/20, 143b/13, 144a/05, 145b/19,
147a/13, 149a/01, 149a/17, 149a/19, 149b/01,
151b/19, 151b/21, 152b/04, 152b/07, 152b/14,
153a/01, 154b/02, 154b/08, 155a/06, 155a/10,
155b/16, 155b/18, 156a/13, 156a/19, 156b/04,
160a/05, 163b/09, 164b/20, 164b/21, 165a/20,
166a/11, 167a/20, 167b/01, 167b/03, 168a/07,
169a/04, 169a/11, 169a/13, 171a/04, 171a/15,
176b/06, 178b/13, 179a/15, 181b/17, 182a/04,
187a/19, 187b/11, 187b/13, 192a/11, 194a/05,
194b/20, 197a/14, 198a/09, 198a/16, 199b/19,
200b/03, 201a/03, 201a/04, 201a/09, 201b/09,
202a/08, 202a/09, 202b/05, 202b/21, 203a/13,
206b/16, 207a/06, 208a/17, 209a/01, 209a/02,
209a/06, 209a/18, 209b/20, 210a/08, 210a/13,
210b/05, 210b/13, 211b/12, 212a/15, 214a/05,
215a/18, 216b/16, 217b/17, 219a/06, 219b/01,
220a/14, 222a/02, 222a/05, 223a/03, 223a/15,
223b/01, 223b/05, 225a/03, 225a/06, 225a/09,
225a/10, 225a/17, 225b/11, 226b/17, 229b/08,
230b/04, 230b/09, 230b/20, 231a/21, 231b/04,
231b/10, 231b/14, 231b/19, 232a/02, 232a/08
e.- diler 002b/09, 002b/11, 005a/21, 005b/10,
005b/15, 006b/17, 006a/20, 006b/04, 006b/14,
007a/13, 009b/03, 012b/09, 015b/05, 017a/05,

018b/19, 019b/18, 021b/07, 022a/03, 022b/08,
 022a/16, 022b/19, 022b/20, 023a/08, 027b/06,
 027b/20, 029b/12, 032a/01, 032a/03, 033a/08,
 033a/09, 034a/06, 034b/11, 035b/07, 037b/13,
 039a/20, 042b/05, 042b/10, 043b/16, 046b/11,
 049b/07, 050b/03, 051b/05, 053a/08, 054a/12,
 060b/14, 065b/15, 066a/20, 066b/01, 068a/16,
 071b/13, 073a/14, 075a/07, 076a/12, 077a/08,
 079a/10, 082a/13, 084b/12, 085b/04, 085b/15,
 086a/03, 088a/07, 088a/12, 089a/19, 090a/20,
 093a/14, 101b/02, 101b/04, 102a/16, 102b/01,
 102b/13, 104b/08, 105b/06, 105b/19, 108a/10,
 108b/03, 108b/06, 108b/13, 108b/16, 112b/05,
 112b/08, 112b/11, 112b/19, 113b/02, 114a/16,
 114a/18, 114a/19, 114b/04, 115b/09, 121a/19,
 124b/19, 125a/06, 131a/11, 131a/14, 131b/01,
 131b/04, 134a/13, 135b/06, 135b/12, 135b/18,
 146a/02, 146a/14, 149b/05, 150a/15, 151b/19,
 152b/18, 153a/12, 156a/19, 164a/02, 164a/03,
 164a/05, 167a/15, 169a/10, 169a/12, 171a/03,
 178b/18, 179a/15, 179a/18, 179b/09, 179b/12,
 187b/12, 190a/13, 194b/09, 194b/14, 195a/10,
 195a/11, 195b/18, 198a/18, 200a/01, 201b/09,
 201b/10, 202a/15, 202b/06, 204b/05, 204b/06,
 204b/12, 204b/20, 206a/16, 208a/17, 208b/02,
 208b/03, 210b/08, 210b/19, 211b/09, 212a/06,
 212a/11, 213a/05, 214b/10, 214b/13, 214b/12,
 215a/01, 215b/08, 216a/04, 216a/17, 216a/18,
 219a/13, 220a/06, 221a/13, 221b/04, 225a/13,
 227a/14, 229a/10
 e.- düğü 104b/17, 152a/04
 e.- düğün 060b/03
 e.-dük 089b/09, 116a/09, 141a/12, 145a/21, 183a/18,
 186a/07, 200b/17
 e.- dükden 134b/14
 e.- düklerinden 008a/19
 e.- düm 004b/03, 052a/10, 104b/13, 105a/18,
 153b/08, 159b/01, 174a/06, 184b/16
 e.- düñ 001b/02, 001b/03, 072a/05, 213b/19
 e.- medin 157b/01
 e.- mege 116a/03
 e.- megin 148a/09
 e.-mek 012b/03, 019a/05, 021a/10, 056b/12, 109b/11,
 110b/20, 114a/03, 143a/04, 177b/19, 194b/06,
 204a/02, 212a/14, 225b/11
 e.- mekden 151b/16
 e.- mekdür 184a/15
 e.- miş 102a/06
 e.- mişdi 189a/06
 e.-mişdür 038a/14, 114a/07, 123b/02, 148a/04,
 148a/05, 156b/18, 157a/02, 164a/15, 168a/17,
 168a/19, 186b/17
 e.- mişidi 020a/04, 035b/01, 084a/13, 146a/01,
 189b/13
 e.- mişler 140a/11, 178b/04, 185b/08, 200b/15,
 228b/12
 e.- mişlerdür 106b/18, 133b/20
 e.- mişsin 209a/09
 e.- ñ 117b/15, 196b/07, 209b/09
 e.- r 003b/02, 010a/16, 011b/08, 011b/09, 137a/11,
 161a/20, 162b/05, 162b/07, 170a/08, 176a/01,
 222b/13, 224b/11
 e.- rimiş 131b/21
 e.- rse 071a/20
 e.- rseñ 055b/10
 e.- se 015a/19, 019b/08, 035a/06, 049b/18, 066b/19,
 074b/01, 091b/02, 161b/17, 172a/11, 141b/12
 e.- seler 058b/05
 e.- sem 152b/13
 e.- señ 186a/05
 e.- sün 069a/07, 197a/08, 228a/21
 e.- ye 020b/16, 031b/17, 059b/04, 091b/21, 108b/16,
 113a/06, 117a/12, 142b/09, 165b/16, 170a/17,
 178b/12, 194a/02, 230a/07
 e.- yeler 052a/21, 108b/14, 179b/10, 212a/10
 e.- yesin 209b/17

e.- yesiz 209a/15
eyile şehri [Ö.] (bk. eyile)
 e. 038b/08
 e.+ dür 168b/07
 e.+ ne 168b/13, 169a/02
eyile memleketi [Ö.] (bk. eyile)
 e. 149b/04
eyileme- [Tr.] Yapmamak, etmemek.
 e. 049a/19, 090a/16, 186b/13
 e.- di 054b/17, 023a/03, 052a/16, 206b/14
 e.- diler 009b/19, 183b/21
 e.- düğü 032b/06
 e.- düm 015a/14
 e.- ye 208b/18
 e.- yeler 052b/01
 e.- yüp 058a/20, 090b/21
 e.- z 011b/13, 019a/01, 116a/13, 121a/21, 160a/15,
 160a/17, 161a/20, 174a/17
 e.- zler 075a/14, 116a/15, 173b/11, 228b/10
 e.- zsin 065a/03
eyilet- [Tr.] Ettirmek.
 e.- emezseñ 101b/18
eylu [Ö.] Kişi adı.
 e. 140b/17
eylül [Ar.] Miladî takvimin dokuzuncu ayı, Eylül.
 e.+ üñ 203a/03
eylus [Kpt.] Güneş.
 e. 141b/07
eylük [Tr.] İyilik.
 e. 089b/07
 e.+ i 086a/16, 100b/07
 e.+ ine 086a/16, 109b/19
 e.+ leri 100a/11, 101a/14
 e.+ üñ 089b/08
eylün [Ö.] Hz. Şis zamanında Mısır'a verilen ad.
 e. 121a/03
eymen [Ö.] Kişi adı.
 e. 060b/21, 061a/04, 061a/05, 061a/07, 061a/10,
 061a/17, 061b/07
 e.+ ile 061a/21
eyser-i vech [Ar.+Ar.] Kolay biçimde.
 e.+ le 230a/13
eyd- [Tr.] Söylemek, demek.
 e.- di 186a/15
 e.- diler 202b/19
 e.- ür 007a/06, 028b/21, 043a/11, 074b/12, 087a/04,
 115b/14, 119a/05, 121b/13, 125b/08, 129b/01,
 137a/13, 139b/16, 146b/18, 158a/07, 161a/15,
 174a/21, 181b/13, 182a/19, 193b/06, 218b/03
 e.- ürler 109b/07
 e.- ürleridi 180b/07
eyü [Tr.] İyi.
 e. 032b/08, 034b/19, 090a/06, 092b/06, 107b/02,
 118b/11, 128b/21, 129a/03, 129b/02, 132a/01,
 190a/02, 196a/12, 211a/18
 e.+ dür 129a/20
 e.+ si 126a/06, 170a/07
 e.+ sine 188a/16
 e.+ siyidi 034a/17
 e.+ ye 110a/02
 e.+ yidi 100b/01
eyvân-ı şahî [Ar.+Far.] Padişah köşkü.
 e.+ de 098b/12
eyyâm [Ar.] Günler, zamanlar.
 e. 063b/19, 144a/21, 182b/07
 e.+ da 130a/04
 e.+ ı 170b/01
 e.+ ıla 044a/02
 e.+ ında 019b/17, 020a/17, 022b/01, 027a/08,
 030a/20, 031a/14, 035b/05, 036a/20, 039b/17,
 048a/19, 070a/07, 070b/19, 071b/19, 086b/09,
 094b/15, 101b/01, 108a/13, 110b/18, 120a/11,
 133a/20, 148a/16, 174b/19, 189a/08, 198a/13,
 202a/11, 230a/01
 e.+ mdaki 053a/18
 e.+ mdan 129b/19

- e.+ indaydı 039a/12, 076a/17
e.+ mı 037b/03
e.+ la 140a/05
e.+ larında 211b/04
eyyām-ı ʿAdl [Ar.+Ar.] Adalet zamanları.
e.+ında 003a/13
eyyām-ı ʿAdālet [Ar.+Ar.] Adalet zamanları.
e.+ lerinde 102a/10
eyyām-ı devlet [Ar.+Ar.] Devletin hüküm sürdüğü zamanlar.
e.+ inde 037b/01, 047b/0
e.+ lerinde 102a/05, 113b/19, 114a/10
eyyām-ı hilāfet [Ar.+Ar.] Halifelik zamanları.
e.+ lerinde 056a/11, 160a/09
eyyām-ı ʿÖömr [Ar.+Ar.] Yaşanan günler.
e.+ inün 078b/01
eyyām-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat zamanları.
e.+ ı 092b/01, 102b/17
e.+ında 026b/18, 028a/01, 028a/13, 043a/04, 048b/14, 071b/21, 132b/16, 083a/21, 085a/19, 104b/14, 132b/16, 190a/10
eyyām-ı sür [Ar.+Far.] Düğün günleri.
e.+ 109a/01
eyyām-ı cehālet [Ar.+Ar.] Cehalet zamanları.
e.+ de 159a/06
eyyām-ı devlet-i hümayün [Ar.+Ar.+Far.] Kutlu devlet zamanları.
e.+ ında 179b/16
e.+ larında 215b/14
eyyübü [Ö.] Eyyubîler.
e.+ lerden 095a/16, 107a/13, 171a/01
e.+ lerün 096b/15
eyyühe'l-melikü'n-nāsır [Ö.] Selahaddin Eyyubi.
e. 089b/03
ez- [Tr.] Üzerine basarak yamultmak.
e.- üp 115b/12
ezā it- [Ar.+Tr.] Eziyet etmek.
e.- señe 066b/11
e.- düklerini 202b/21
ezān [Ar.] Namaza çağrı.
e. 229a/02
e.+ ı 089a/07,
e.+ larında 081a/15, 229a/03
ezberle- [Tr.] Bir bilgiyi olduğu gibi zihne yerleştirmek.
e.- diler 137b/19
e.- mişidi 091a/19
ezelî [Ar.] Başlangıcı olmayan, öncesiz.
e.+ sinde 200b/11
ezhār [Ar.] Çiçekler.
e. 078b/04
e.+ ı 126b/01
e.+ ıla 037a/13
ezil- [Tr.] Ezik duruma gelmek.
e.- ür 189a/10
e.- üridi 026b/18
ezmān [Ar.] Zamanlar.
e.+ da 132a/17
eż-zāhir lā-ğırāz dīnillah [Ö.] Fatımî halifesi Zahir.
e. 085a/14, 218b/20

F

- fācir [Ar.]** Günahkar.
f. 130a/03
f.+ leridi 206b/03
fāhir [Ar.] Gösterişli, güzel.
f. 017a/19, 019a/10, 027b/01, 041b/03, 059b/02, 089a/20, 125a/02, 135b/19, 187a/08, 231a/09
fāhîş [Ar.] Aşırı.
f. 124b/09
fahr [Ar.] Övünme, gururlanma.
f. 002b/14
fāka [Ar.] Yoksulluk.
f.+ ma 003b/14
fākihe [Ar.] Meyve, yemiş.

- f.+ ler 166a/16
fākîr [Ar.] Yoksul.
f. 071a/02, 101a/05, 101b/02, 102a/05, 164b/19, 164b/20, 184b/13, 186a/12, 225a/01, 226b/20
f.+ lara 164b/11
f.+ larun 101a/06
f.+ uñ 113a/19
fākîr-ı bî-mecāl [Ar.+Ar.+Ar.] Mecalsiz yoksul.
f. 003b/03
fākîr-ı mîsr [Ar.+Ar.] Mısır'ın verimsiz toprağı.
f.+ da 126b/19
fākîrlîk [Ar.+Tr.] Yoksulluk.
f. 090a/11
fākîr-ı nā-tüvān [Ar.+Far.+Far.] Güçsüz fakir.
f.+ iken 138b/14
fākîr [Ar.] Yoksulluk.
f. 003b/14, 042b/10
fālāhan-ı belā [Far.+Far.] Bela sapanı.
f.+ ya 003b/20
fālān [Ar.] Söylenmek istenmeyen söz yerine kullanılır.
f. 116b/17, 118b/06, 196b/18, 196b/19
f.+ dur 232a/06
fānî [Ar.] Ölümlü.
f. 092b/09, 118a/14, 163b/20
fāraq [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
f. 006a/17, 008a/05, 009a/12, 009a/19, 009b/05, 169b/06
f.+ a 009b/14
faramā [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
f. 177a/04, 177a/15, 177a/16, 197b/03, 205a/01, 205a/06
f.+ da 177a/18
f.+ ya 177a/21, 204b/18
f.+ yı 205a/01
f.+ yıla 177a/20
fārān bahrı [Ö.] Aden Körfezi.
f.+ nuñ 177b/14
fārān şehri [Ö.] Eski Mısır'da Kızıldeniz yakınında bir şehir.
f. 169a/18, 177b/14
f.+ nuñ 169a/14
f.+ yle 169a/17
farażā [Ar.] Farz edelim ki, diyelim ki.
f. 010b/03, 107b/04, 116a/16, 186a/05, 216a/05
fārîk [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
f.+ a 008a/07
fāriğ ol- [Ar.+Tr.] Kurtulmak, boşa çıkmak.
f.- dı 059a/21, 111b/01, 111b/06
f.- dıktan 061b/07, 108b/19
fāris [Ö.] Eskiden Basra körfezi çevresine verilen ad.
f. 079a/08, 079a/09, 079a/11, 079b/01, 079b/04, 079b/05, 079b/10, 149a/18, 150a/19, 155b/06, 156a/02, 156a/09, 156a/14, 181a/20, 181a/21, 181b/09, 183a/05
fāris memleketi [Ö.] (bk. fāris)
f.+ n 080b/02, 155b/08
f.+ ne 076b/12
fāris-i meydān [Ar.+Ar.] Savaş meydanının atlısı.
f. 154b/03
fārislik [Ar.+Tr.] Zekilik.
f. 155a/21
farq [Ar.] Varlıklar arasındaki ayırıcı özellik, ayırım.
f. 185a/15
f.+ ı 213b/07
farq id- [Ar.+Tr.] Varlığını anlamak, sezmek.
f.+ ecek 171a/10
f.+ emeseler 172a/16
farq olun- [Ar.+Tr.] Görülmek, varlığından haberdar olunmak.
f.+ ur 172a/17
f.+ urdı 069b/06
farq olunma- [Ar.+Tr.] Görülmemek, varlığından haberdar olunmamak.
f.+ z 207a/20
fars [Ö.] İranlı.
f. 015b/10
farz [Ar.] İslamiyetde yapılması emredilen ve yapılmaması günah olan emirler.

f.+ ını 092a/06
farzâ [Ar.] Farz edelim ki, diyelim ki.
 f. 174a/01, 185a/02
fâs memleketi [Ö.] Fas ülkesi.
 f.+ ne 227b/14, 227b/19
faşâhat [Ar.] Dilin doğru, düzgün, açık ve anlaşılır olarak kullanılması.
 f. 002a/12
fâsık [Ar.] Allah'ın emirlerine karşı gelen, günahkâr.
 f. 025a/16, 130a/03
fâsıla [Ar.] Ara, boşluk.
 f. 171a/20, 174b/09
fâsid [Ar.] Bozulmuş, yanlış.
 f. 041a/08, 125a/04, 125a/08
fâsid ol- [Ar.+Tr.] Bozulmak.
 f.- up 146a/07
faşl [Ar.] 1. Bölüm. 2. Mevsim.
 f. 139a/09, 154a/07
 f.+ a 121b/05
 f.+ ı 011a/10
faşl-ı hûşûmet [Ar.+Ar.] Düşmanlık zamanı.
 f. 100b/04
faşl-ı tufân [Ar.+Ar.] Tufan zamanı.
 f.+ ı 026b/08
faş ol- [Ar.+Ar.] Ortaya çıkmak, duyulup yayılmak.
 f.- a 026a/07, 060a/01
fâtir-i devârîn-i selâtin-i mâziye [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Eski hükümdarların süregelen ılkılığı.
 f. 111a/07
fâtih [Ar.] Feth eden.
 f.+ idür 203b/01
fâtımîler [Ö.] Mısır'da kurulan şiî hanedanı.
 f. 087a/10
 f.+ den 087a/15, 226a/06
 f.+ üñ 086b/10, 229a/01, 231b/19
fâtımiyyin [Ö.] Fatımîler.
 f. 082b/13, 082b/10, 211b/04
fâtır-ı arz ü semâ [Ar.+Ar.] Yerlerin ve göklerin yaratıcısı.
 f.+ sın 001b/13
fâyide [Ar.] Fayda, yarar.
 f. 004a/01, 139a/17, 159a/17, 180b/16, 184b/17, 196b/13, 198b/05, 200b/09
 f.+ ler 136a/07, 148b/05, 192b/11, 215b/21
 f.+ si 036a/06, 212a/08
 f.+ ye 159a/18
 f.+ yiçün 143a/03
fâyide gör- [Ar.+Tr.] Yazar sağlamak.
 f.- ürsin 024a/06
fâyide görme- [Ar.+Tr.] Yazar sağlamamak.
 f.- di 034a/10
fâyide iT- [Ar.+Tr.] Yararlı olmak.
 f.- di 023a/12
 f.+ e 129a/11
 f.+ er 129a/08
fâyide itme- [Ar.+Tr.] Yararlı olmamak.
 f.- z 041b/16, 209b/07
 f.- di 026b/08, 030b/07, 034a/05, 084b/14, 085b/14, 161a/13, 214a/09
 f.- yüp 165a/03
fâyidelen- [Ar.+Tr.] Yararlanmak.
 f.- diler 031a/21
 f.- eler 141a/17
fâyidelü [Ar.+Tr.] Yararlı.
 f. 207b/08
fâyide virme- [Ar.+Tr.] Yararı olmamak.
 f.- di 042b/07
fâyik [Ar.] Üstün, yüksek.
 f. 113b/14
fâyiz bi-naşrallah [Ö.] Fatımî halifesi Fâiz.
 b. 086b/13, 087a/18
fâyiz ol- [Ar.+Tr.] Artmak, çoğalmak.
 f.- ur 181a/05
fazâhat [Ar.] Alçaklık.
 f.+ ın 055a/05
fazalât [Ar.] Artıklar, pislikler.
 f.+ uñ 126a/11

fażâyil -i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır topraklarının güzellikleri.
 f.+ da 197a/12
fâzıl [Ar.] İyi ahlaklı, erdemli.
 f. 022a/06, 036a/12, 053a/16, 081b/06, 081b/09, 083a/11, 094a/15, 109b/04
fażl [Ar.] İyi ahlak, erdem.
 f.+ ı 061a/12
 f.+ ıla 083a/15
 f.+ um 061a/13
fecere-i müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların kötü huylu olanları.
 f. 131a/10
feddân [Ar.] Eskiden, Mısır'da bir çift öküzle bir günde sürülebilen arazi miktarı esas alınarak belirlenen bir tür yüzölçümü birimi.
 f. 131b/02, 211b/01
 f.+ ı 131b/03
fehm [Ar.] Anlayış, kavrama.
 f. 015b/15
fehm id- [Ar.+Tr.] Anlamak, kavramak.
 f.+ er 107a/12, 175b/07
fehm olunma- [Ar.+Tr.] Anlanmamak, kavranmamak.
 f.+ zıdı 199b/07
felâh [Ar.] Kurtuluş.
 f. 153b/05
felâh bulma- [Ar.+Tr.] Kurtuluşa ermemek.
 f.- mışdur 098a/14
falâna [Ar.] (Kadın için) söylenmek istemeyen kişi için kullanılır.
 f.+ yı 196b/11
feleK [Ar.] Gökyüzü, gökyüzünün katları.
 f. 022a/08, 027b/19, 091b/14, 136a/02, 136a/05, 141b/13, 141b/14, 141b/15, 180b/13
 f.+ e 228a/03
 f.+ ile 004b/04
 f.+ lerde 002a/04
 f.+ lerden 141a/19
 f.+ lerinde 180b/21
 f.+ üñ 227b/04
felek-âbâd [Ar.+Far.] İmareti çok iyi.
 f.+ ımış 004a/18
felek-i aÖlâ [Ar.+Ar.] Gökyüzünün en yüksek yeri.
 f.+ ya 049a/04
felek-bargâh [Ar.+Far.] En yüce makam.
 â.+ ıdı 003a/05
felek-esâs [Ar.+Ar.] En doğru.
 f. 123b/04
felek-intizâm [Ar.+Ar.] En düzgün.
 f.+ ıdı 116a/05
felek-kıyâm [Ar.+Ar.] Feleği ayakta tutan.
 f. 099a/11
felastîn [Ö.] eski Mısır'da bir küçük göl.
 f. 189a/11
felestîn [Ö.] Filistin şehri.
 f.+ e 047b/03
fellâh [Ar.] Nil kıyısında çiftçilikle uğraşan Mısır'ın yerli halkı.
 f. 132a/04, 231b/11
felsefe [Ar.] Hikmet bilgisi, filozofi.
 f. 154a/17
felyuv batûr [Ö.] Mısır hükümdarı VI. Batlamyus.
 f. 077a/21, 077b/04
fenn [Ar.] Bilim, marifet. (bk. fenn)
 f.+ inde 020a/03
fenâ [Ar.] Gelip geçici olma, ölümlülük.
 f. 001b/07, 002a/07, 042b/10, 052a/17
 f.+ sın 004a/05, 151b/15
fenâ-yı Öömr [Ar.+Ar.] Yaşamın gelip geçiciliği.
 f.+ üñ 004a/05
fenn [Ar.] Bilim, marifet.
 f.+ i 083a/12
 f.+ inde 155b/01
fenn-i hendese [Ar.+Ar.] Hendese bilimi.
 f. 196b/10
ferâg [Ar.] Rahat, huzurlu.
 f. 003b/11

ferāġat [Ar.] Kendi isteğiyle hakkından vazgeçme.
f. 020b/04, 102b/12
f.+ a 193b/03

ferāġāt eyle- [Ar.+Tr.] El çekmek, vazgeçmek.
f.- di 096b/09, 143a/12, 144a/05
f.- düm 104b/13

ferāġāt iT- [Ar.+Tr.] El çekmek, vazgeçmek.
f.- di 104b/12, 106a/09, 196a/10
f.- diler 131a/07
f.- mişken 104b/17
f.- mişleridi 053b/01
f.- üp 101b/16, 109a/08, 110b/08

ferāġāt olun- [Ar.+Tr.] Bir işi bitirip kurtulmak.
f.- dı 102a/10, 135b/14

ferāh ol- [Ar.+Tr.] Sevinmek.
f.- dı 081b/01
f.- up 187b/11
f.- urdı 031b/03

ferāÖine [Ar.] Firavunlar.
f. 004b/08, 011b/10, 148b/18
f.+ den 150a/16

ferÖān [Ö.] (bk. ferÖān bin mesver)
f. 026a/02, 026a/13, 026a/16, 026a/18

ferÖān bin mesver [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
f. 026a/08

ferāset [Ar.] Anlayış, sezgi.
f. 086a/20, 144a/18

ferāyız [Ar.] Farzlar.
f. 228b/08

ferc [Ar.] Canlılarda dişi üreme organı.
f.+ i 126a/01

ferd [Ar.] Kişi, birey.
f. 008b/17, 059b/09, 201a/16

ferdāya šal- [Far.+Tr.] Sonraya bırakmak.
f.- up 059a/19

ferġāna [Ö.] Fergana.
f. 080a/17
f.+ da 181b/08

ferhād [Ö.] Kişi adı.
f. 070a/09

ferīd-i devrān [Ar.+Ar.] Devrinin bir tanesi.
f.+ ıdı 155b/01

ferīd-i rüzigār [Ar.+Far.] Devrinin bir tanesi.
f. 098b/16

fermān [Far.] Buyruk, emir.
f. 101b/14
f.+ ı 054a/01

fermān id- [Far.+Tr.] Ferman yayınlamak.
f.+ elüm 111a/14

fermān-ı hümayün [Far.+Far.] Padişah fermanı.
f. 111a/15, 112b/08

fermān-ı pādīshāh [Far.+Far.] Padişah fermanı.
f. 112b/16

fersah [Ar.] Yaklaşık 5 km. gelen uzunluk ölçüsü birimi.
f. 030b/16, 058b/03, 120b/11, 177b/15, 178a/18, 195a/05

fers [Ar.] Yer, taban.
f.+ in 007a/11, 007a/13, 150b/13
f.+ ini 035b/01
f.+ lerin 027a/15

fervīs [Ar.] Zuhul.
f. 141a/20
f.+ e 141b/07

feryād [Far.] Yardım isteme amacıyla bağırma, sızlanma.
f. 003a/21, 063a/18
f.+ a 015a/09, 042b/17
f.+ m 038a/11
f.+ la 134b/02
f.+ ları 201b/15
f.+ uma 224a/16

feryād eyle- [Far.+Tr.] Bağırıp çağırmak, yardım istemek.
f.- di 088a/21

feryād iT- [Far.+Tr.] Bağırıp çağırmak, yardım istemek.
f.- di 210b/17
f.- diler 169a/02
f.- düm 004a/06

f.- e başladı 050a/05b

f.- e başladılar 055a/17

f.- erdüm 224a/16

f.- üp 065b/06, 092a/15, 227b/03

feryānī [Ö.] (muhammed bin ahmed el-feryānī)
f.+ nüñ 191a/07

ferzend-i ercümend-i tād-dār [Far.+Far.+Far.] Başında tacı olan şerefli oğul; Yavuz Sultan Selim.
f.+ ları 113b/03

fesād [Ar.] Kargaşa çıkarmaya yönelik davranış, fitne.
f. 026b/03, 067b/14, 141b/04, 200a/02, 222a/20, 231a/12, 231a/15
f.+ a 130b/01, 223b/04
f.+ dan 231b/10
f.+ ı 100a/08, 153a/19
f.+ m 086a/19
f.+ indandur 145b/18
f.+ ları 119a/01, 221a/20
f.+ uñ 231a/18

fesāda var- [Ar.+Tr.] Kargaşa içinde kalmak.
f.- mışdı 026a/21
f.- mağma 048a/10

fesād-ı niyyet [Ar.+Ar.] Niyetin kötülüğü.
f.+ ini 200b/10

fesād-ı hāl [Ar.+Ar.] Durumun kötülüğü.
f.+ ları 231b/16

feseķa [Ar.] Günah işleyenler, sapkınlar.
f.+ nuñ 131a/15

fesh it- [Ar.+Tr.] Bir kanunu yürürlükten kaldırmak.
f.- di 002a/11

fe-tebārek allah ahsenü'l-hālikīn [Ar.] Yaratıcıların en güzeli olan Allah'ın şanı ne yücedir.
a. 176a/04

feth [Ar.] Bir yeri savaşla ele geçirme.
f. 003a/06, 003a/11, 047b/17, 063b/05, 094a/07, 094a/14, 114a/11, 178b/20, 179a/12, 187a/20, 187b/07, 187b/10, 201b/05, 214a/17, 214b/12,, 228a/04
f.+ de 187a/02, 209b/21
f.+ i 079b/14, 091b/13, 091b/15, 204b/03, 204b/05, 206a/05
f.+ inde 081a/03, 205a/16, 214a/19
f.+ inden 046a/13, 179a/17
f.+ ine 015b/01, 204b/07, 205b/18, 216b/02, 225b/09
f.+ le 187a/07
f.+ lerine 091a/07

fethā [Ar.] Arap alfabesinde üstün adı verilen işaret.
f.+ sıyla 119b/16

feth eyle- [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
f.- di 091a/09, 091b/01, 103a/18, 103b/20, 104a/09, 155b/16, 194a/05
f.- ye 178b/12
f.- yeler 212a/10

feth iT- [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
f.- di 053a/05, 087b/18, 099b/07, 103b/09, 103b/12, 104a/07, 133a/18, 155a/09, 210a/06
f.- diler 178b/18, 205a/01, 205a/12, 206b/13
f.- dügi 091a/15, 124b/16, 178b/08, 216b/14, 225b/20
f.- düğinden 227b/14
f.- düğünde 160a/19
f.- düğümde 215b/10
f.- dükdin 111a/04, 225b/09
f.- dükleri 212a/19, 216a/11
f.- düklerinde 147a/09, 175a/03
f.- e 081a/07
f.- e başladı 087b/05
f.- emeyüp 110a/21
f.- en 003a/21
f.- er 228a/11
f.- ersem 204b/02
f.- eydüm 204b/03
f.- icked 198b/13
f.- ince 149a/02, 187a/05
f.- mege 167b/21, 179a/14

f.- mekte 187a/14
 f.- mişidi 094b/14
 f.- üp 079b/19, 091a/12, 092b/03, 100b/14, 110b/03, 112b/02, 114a/05, 160a/10187a/07, 198b/14, 203a/19, 216a/02, 216b/02
feth-nâme [Ar.+Far.] İmparatorluk döneminde, kazanılan zaferleri ve alınan yerleri bildirmek için komşu devletlere ve beylere, valilere yazılan mektup.
 f. 081a/20, 097b/16
feth ol- [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
 f.- inca 187a/03
feth olun- [Ar.+Tr.] Fethedilmek.
 f.- a 206a/08
 f.- acağın 228a/10
 f.- acak 099a/15
 f.- an 089a/02
 f.- dı 094a/03, 179b/03, 206b/14, 215a/04, 215b/08
 f.- duğı 211b/20
 f.- duğdan 210a/04, 211b/19, 217b/19
 f.- madın 114a/13
 f.- sa gerek 232a/16
 f.- up 113b/19
feth olunma- [Ar.+Tr.] Fethedilmemek.
 f.- dı 214a/16
feth olma- [Ar.+Tr.] Fethetmemek.
 f.- duğı 091b/15
fetil [Ar.] Fitil.
 f. 014a/16, 014a/20, 014a/21, 128b/18, 128b/19
 f.+ ün 014a/17
fetret [Ar.] 1. İki olay arasındaki zaman parçası. 2. Duraklama, dinme.
 f. 093b/13, 100a/09, 222a/17, 223b/10
 f.+ ler 226b/19
fetvâ [Ar.] Müftü veya şeyhülislam tarafından bildirilen şer'i görüş.
 f. 097b/09
 f.+ sı 097b/13
fetvâ itdür- [Ar.+Tr.] Fetva verilmesini sağlamak.
 f.- di 093a/17
fetvâ vir- [Ar.+Tr.] İslam hukukuna göre yargıda bulunmak.
 f. 102a/19
 f.- diler 093a/19, 102a/17
fetvâ virme- [Ar.+Tr.] İslam hukukuna göre yargıda bulunmamak.
 f.- dük 102a/17
fevâkih [Ar.] Meyveler, yemişler.
 f. 164b/09, 171a/20
fevâyid [Ar.] Yararlar, kazançlar.
 f. 141a/16
fevâyid-i ferâyid [Ar.+Ar.] Katılmışmış yararlar.
 f.+ ini 004b/14
fevâyid-i Ölümlü [Ar.+Ar.] Bilimsel kazançlar.
 f. 012a/02
fevka'l-gâye [Ar.+Ar.] Aşırı derecede.
 f. 132b/17
fevrî [Ar.] Hızlı biçimde.
 f. 187b/05
fevt ol- [Ar.+Tr.] Hükmünü yitirmek.
 f.- dı 130b/10
fevt olunma- [Ar.+Tr.] Zaman kaybetmemek.
 f.-mişdur 144a/18
feyküs [Ö.] Mısır'da bir köy.
 f. 184a/11
feyleboş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar. (bk. fileboş)
 f. 140b/14, 140b/15, 140b/17, 140b/18, 141a/03
feylesof-ı cihân [Yun.+Far.] Dünyanın en iyi filozofu.
 f. 086b/01, 165b/18
feylesof-ı devrân [Yun.+Ar.] Devrinin en iyi filozofu.
 f.+ ıdı 154a/16
feylüdfüs [Ö.] Mısır hükümdarı II. Batlamyus.
 f. 077a/14
feyyüm [Ö.] Orta-kuzey Mısır'da kendisiyle aynı adı taşıyan Feyyum vahasında bulunan bir kent.
 f. 133a/04, 197a/03, 197a/20
 f.+ a 195a/02

f.+ da 061a/06
 f.+ dur 196a/20
 f.+ ı 133a/04
 f.+ uñ 133a/05, 197a/08, 198b/15
feyyüm şehri [Ö.] (bk. feyyüm)
 f.+ n 133a/04
feyyüm vilâyeti [Ö.] (bk. feyyüm)
 f.+ nden 142a/13
fezâ [Ar.] 1. Geniş, düz yer. 2. Bir yerin kapladığı alan.
 f.+ dur 185a/04
 f.+ lar 224b/18, 226b/12
 f.+ lardur 224b/19
 f.+ larında 144a/11
 f.+ sın 151b/20
 f.+ ya 155a/19
fezâ-yı pür-safâ-yı rahmet-i hâk [Ar.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.] Hak rahmetinin saflığıyla dolu yer.
 f.+ da 092b/05
fezâ'il [Ar.] Güzel vasıflar.
 f. 010a/14
fezâre kabîlesi [Ö.] Adnânîler'e mensup Zübyan Kabilesinin bir kolu.
 f.+ nden 191a/11, 191a/13
fezâyil [Ar.] Güzel vasıflar. (bk. fezâ'il)
 f.+ inden 012a/05
fıkh-ı şâfi'î [Ar.+Ar.] Şafii fıkhı.
 f.+ de 004b/17
fırka [Ar.] Bölüm, grup.
 f. 146a/20
fısk [Ar.] Kötü işlere, ahlaksızlığa dalma.
 f. 124a/18, 130a/04
fışkıyye [Ar.] Suyu yukarıya doğru türlü şekillerde fışkırtan havuz ağızlığı.
 f.+ de 210a/21
 f.+ ler 137a/14
 f.+ leri 137a/18
 f.+ lerün 137a/16
 f.+ ye 210a/20
fışkıyye-i kebîre [Ar.+Ar.] Büyük fışkıye.
 f. 210a/19
fî-ahvâl-ı mısır ve'l-kâhire [Ar.+Ar. +Ö.] Mısır ve Kahire'nin durumu hakkında.
 f. 004b/20
fidâ id- [Ar.+Tr.] Uğruna harcamak.
 f.- erin 206a/08
fikir id- [Ar.+Tr.] (bk. fikr iT-)
 f.- üp 032b/12
fikr [Ar.] Fikir, düşünce.
 f. 041b/16, 068b/15, 073b/18, 115b/10, 143a/02, 144a/17, 144a/18, 144a/20, 151b/18, 196b/07, 196b/13, 209a/16, 211a/15, 211b/12, 227b/11, 229b/02
 f.+ de 220b/05
 f.+ den 161a/04, 177b/02
 f.+ e 078b/18
 f.+ indeyiken 134a/08
 f.+ iyile 212a/07
 f.+ le 152b/14, 220b/06
fikre düş- [Ar.+Tr.] Akla gelmek.
 f.- di 152b/13
fikre tal- [Ar.+Tr.] Duygusal etkiler altında düzensiz bir düşünce ile zaman geçirmek.
 f.- up 004a/05
fikr eyle- [Ar.+Tr.] Düşünmek.
 f.- mişidi 020a/04
 f.- mişsin 209a/09
fikr-i bîkr [Ar.+Ar.] İlk fikir.
 f.+ i 152b/15
fikr-i fâsid [Ar.+Ar.] Yanlış fikir.
 f.+ ini 041a/15
fikrin eyle- [Ar.+Tr.+Tr.] Düşünmek.
 f.- di 071a/04, 104b/12
fikrin iT- [Ar.+Tr.+Tr.] Düşünmek.
 f.- mişidi 020a/04
 f.- mişsin 209a/09
 f.-er 151b/17

f.-mişidi 012b/05
fikr-i şâkub [Ar.+Ar.] Etkili fikir.
 f.+ ıyla 114a/04
fikr iT- [Ar.+Tr.] Düşünmek.
 f.- diler 015b/03
 f.- erdüm 004a/06
 f.- mişsiz 009b/11
 f.- üp 031b/11
fikr itme- [Ar.+Tr.] Düşünmemek.
 f.- düñ 194a/18
fîl [Ar.] İri cüsseli, büyük kulaklı, hortum burunlu, memeli hayvan; fil. f. 012b/15, 064b/12, 139b/16
 f.+ i 162a/19
 f.+ ler 047b/14
fîöl [Ar.] İş, davranış.
 f. 214b/03
 f.+ e 031b/17
 f.+ leri 220a/01
 f.+ üñ 001b/16
 f.+ üñüzdendür 214a/20
fî'l-cümle [Ar.+Ar.] Sonunda.
 f. 173b/11, 225a/13
fil çayırı [Ö.] Edime'nin dış tarafında bir alan.
 f. 111b/17
 f.+ndan111b/20
fileboş [Ö.] İskender'in babası II. Filip.
 f. 076b/02, 149a/18, 154a/10, 154a/11, 154a/16, 154b/12, 157a/02
 f.+ dan 133a/15
 f.+ ı 154a/15, 154a/19, 154b/21
 f.+ üñ 154a/14
fî'l-âkika [Ar.+Ar.] Gerçekte, doğrusu.
 f. 005a/09, 124a/20, 156a/06, 181a/05, 200b/15, 206b/16, 206b/19
fî'l-hâl [Ar.+Ar.] Şimdi, hemen.
 f. 081b/15, 082b/01, 083a/02, 084b/05, 084b/08, 086b/03, 088b/03, 096a/03, 098b/07, 098b/19, 112a/03, 117a/17, 117b/01, 125b/06, 125b/08, 125b/13, 126a/02, 126a/04, 127b/04, 127b/06, 129a/06, 136b/18, 137b/21, 139a/07, 150b/19, 151a/01, 160b/18, 173b/17, 174a/02, 176a/01, 188b/15, 200a/21, 206a/12, 215a/08, 219b/20, 221a/02, 224a/02, 230a/20
fîrâr id- [Ar.+Tr.] Kaçmak.
 f.- en 112a/12
fîrâset [Ar.] Anlayış.
 f.+ ini 144a/20
fîrâset ehli [Ar.+Ar.+Tr.] Anlayış ehli, ileri görüşlü kimse.
 f. 113b/12
fîrâvân [Far.] Çok, aşırı, fazla.
 f. 025a/13, 054a/12, 167b/03
fîr'âvân [Ar.] Eski Mısır hükümdarlarına verilen unvan.
 f. 056a/15, 056a/16, 056a/17, 056a/18, 061b/12, 075b/09, 169a/17, 177b/15
 f.+ dur 069a/05, 075b/07
 f.+ ı 028b/11, 062b/03, 071b/08, 071b/09, 071b/16, 139b/17
 139b/18, 176b/19
 f.+ ıdı 150a/11
 f.+ ıdur 054b/05
 f.+ üñ 056a/04, 072a/04
fîr'âvân [Ö.] 1. Hz. Musa zamanındaki firavun. 2. Hz. İbrahim zamanındaki firavun. 3. Hz. Yusuf zamanındaki firavun.
 f. 010b/20, 028b/12, 055a/21, 055b/02, 072a/17, 072b/11, 073a/04, 074b/14, 119a/14, 119a/20, 124a/17, 170b/15, 172b/03, 196b/05, 196b/07, 196b/10, 197a/01, 197b/19, 197b/21, 198a/10
 f.+ a 011a/05, 072a/16, 072b/13, 182a/16, 196b/05, 196b/08, 197a/04, 197b/19
 f.+ dan 072b/14, 083b/08
 f.+ı 073a/06, 118b/21
 f.+ üñ 011a/02, 055a/01, 063a/18, 119b/03, 132b/18, 196b/11
 f.+ nuñ 072a/04
fîr'âvân çuvâldüzlâri [Ö.] Eski Mısır'da yapılmış büyük taşlar.

f. 182a/17
fîr'âvân-ı aÖrec [Ö.] Mısır'da bir firavun.
 f. 075b/12, 075b/15, 075b/18
fîr'âvân-ı mezkûr [Ar.+Ar.] Adı geçen firavun.
 f. 196b/03
fîr'âvân kavmı [Ö.] Eski Mısır'da hükümdarlık yapan bir kavim.
 f. 009b/21
 f.+ na174b/02
fîr'âvân küş [Ö.] Mısır'da bir firavun.
 f.+ uñ 183a/06
fîr'âvân şışâk [Ö.] XXII. hanedanın ilk firavunu Şeşonk.
 f.+ dur 075b/11
fîr'âvân kâşşası [Ö.] Kuran'da Hz. Musa ve firavunla ilgili olayları anlatan bölüm.
 f.+ nda 124a/16
 f.+ ndan 010b/19
fîr'âvâniyyet [Ar.] Zalimlik, acımasızlık.
 f. 011b/10
fireng [Far.] Yabancı, avrupalı.
 f. 003a/20, 046a/12, 085b/03, 085b/06, 086b/10, 087b/05, 087b/07, 087b/10, 087b/11, 087b/18, 088a/07, 088a/21, 088b/06, 088b/18, 090a/13, 091a/01, 091a/03, 091a/05, 091a/06, 091a/09, 093b/06, 093b/14, 093b/16, 094a/13, 095b/09, 095b/20, 096a/04, 096a/07, 096a/10, 096b/01, 096b/02, 103a/16, 103b/11, 103b/13, 110b/02, 171a/17, 179b/04, 179b/05, 179b/17, 183b/12, 186a/09, 186b/18, 187a/02, 225a/01
 f.+ e 088a/05, 088a/09, 088b/10, 103b/10, 103b/12
 f.+ i 088b/02, 095b/20, 103b/09
 f.+ ile 092b/17, 095b/20, 095b/21, 096b/03, 103a/21
 f.+ le 088a/04, 088b/20, 103b/07, 103b/09
 f.+ lerüñ 092a/13
 f.+ üñ 087b/13, 088a/06, 091a/08, 092a/14, 095b/17, 179b/08
fireng elması [Far.+Tr.] Cennet elması.
 e. 186a/09
firengsitân [Ö.] Avrupa.
 f.+ dan 215b/18
fîrûze [Far.] Doğal alüminyum ve bakır fosfattan oluşan bir değerli taş.
 f. 065b/01, 117b/20
fîrûzec [Far.] Doğal alüminyum ve bakır fosfattan oluşan maden.
 f. 146b/20
fîşârûm [Ö.] Kişi adı.
 f. 054a/04
fî-sebîlillah [Ar.+Ar.] Herhangi bir karşılık beklemezsiniz, Allah yolunda.
 f. 100b/13
fiten [Ar.] Fitmeler.
 f. 108a/11, 168a/09
fitne [Ar.] İnsanları birbirine düşürmek suretiyle yaratılan geçimsizlik, kargaşa.
 f. 002b/13, 026b/03, 052a/15, 066a/09, 091b/04, 097b/05, 130a/14, 146a/12, 206a/07, 218b/16, 220b/03, 223b/10, 223b/12, 226b/18, 226b/19, 231a/15, 231a/12, 231b/13
 f.+ de 225a/04
 f.+ den 108b/12
 f.+ ye 095a/21, 230a/15
 f.+ yidi 219b/10
fitne-i Ŗâżime [Ar.+Ar.] Büyük kargaşa.
 f. 218b/15, 219b/09
fitnat [Ar.] Çabuk anlama ve kavrayış.
 f. 015b/15
fî-vasatî'n-nehâr [Ar.+Ar.+Ar.] Gün gibi.
 f. 091b/16
fuñş [Ar.] Namus dışı davranış, zina.
 f. 085a/05
fuğahâ [Ar.] Din bilginleri.
 f. 102a/18
 f.+ dan 093a/17
fuğarâ [Ar.] Yoksullar, fakirler.
 f. 067a/20, 100a/19, 101a/04, 101a/08, 186b/13,

228b/07
f.+ nuñ 101b/12
f.+ sın 090a/10
f.+ sına 101a/12
f.+ ya 042a/12, 062b/07, 101a/09, 124a/13, 218b/09
fuḡarā-yı ḥaremeyn [Ar.+Ö.] Mekke ve Medine'deki yoksullar.
f.+ nüñ 110b/21
fuḡarā-yı ḥaremeyn-i şerifeyn [Ar.+Ö.] Mekke ve Medine'deki yoksullar.
f.+ e 110b/20
fuḡarā-yı ḥicāz [Ar.+Ö.] Hicaz'daki yoksullar.
f. 056a/13
fuḡarā-yı reŖāyā [Ar.+Ar.] Halkın yoksulları.
f.+ ya 102a/08
fulūri [İt. < filōri] Altın para.
f. 210a/09
f.+ ler 163b/17
f.+ si 163b/17
f.+ ye 131b/03
furansīs [Ö.] Turan Şah dönemindeki bir komutan.
f. 096a/05, 096b/04, 096b/06
f.+ i 096b/01, 096b/03
furāt [Ö.] Fırat Nehri.
f. 122b/01
furkān-ı Ŗāzīm [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
f. 164b/04
f.+ de 161a/20
f.+ inde 010a/15
furşat [Ar.] Bir işin yapılması, bir şeyin gerçekleşmesi için var olan en uygun durum, zaman veya şart.
f. 003a/06, 019b/13, 038a/05, 038b/04, 039a/03, 041a/12, 041a/16, 056b/03, 063a/14, 081a/12, 212b/08, 214a/04, 220b/01
f.+ ı 046b/04
f.+ ın 049a/20, 085a/08, 097a/16, 104a/16, 128b/05, 154b/20, 170a/09
f.+ ıyla 085a/07, 224a/01
furtına [İt.] Çok hızlı ve sert rüzgar.
f. 096a/04
furun [Yun.] Fırın.
f.+ ı 218a/06
furūnes [Ö.] Kişi adı.
f.+ in 049a/06
fustāt [Ar.] Büyük çadır, otağ.
f. 216b/08
f.+ in 205b/13
f.+ umuz 216b/07
fustāt [Ö.] Mısır'ın başkenti Kahire'nin eski adı.
f. 203b/03, 203b/16, 216a/19, 216a/21, , 218a/08, 218a/18, 222a/17, 222b/21, 223a/12, 224b/13, 224b/17, 225a/03, 225a/07, 225a/11, 227a/07
f.+ a 203b/07, 225a/12
f.+ da 218a/05
f.+ dan 216b/18, 225b/06
f.+ uñ 203b/07, 216b/20, 217a/01, 218a/15, 223a/08, 223b/13, 225a/08, 226a/05
fustāt-ı mısır [Ö.] Eski Mısır.
f.+ ı 149a/03
fustāt şehri [Ö.] Mısır'ın başkenti Kahire'nin eski adı. (bk. fustāt)
f. 149b/02, 203b/04, 204a/12, 216b/11, 216b/12, 217b/21, 218b/10, 218b/11, 219b/07, 222b/10, 223a/03, 223b/19, 224b/12, 225b/05
f.+ nde 217b/13, 218a/02, 218a/03, 222a/20
f.+ nden 203b/06, 217a/07, 227a/07
f.+ ne 211b/20, 217a/02
f.+ nüñ 216b/19, 216b/21, 217a/12, 218a/07, 218b/04, 224b/18, 224b/20, 227a/12
f.+ ni 216a/01, 217a/14, 223a/11
f.+ yidi 149a/04
fuşul-ı erbaŖā [Ar.+Ar.] Dört mevsim.
f.+ sı 188a/09
fuḡalā [Ar.] Erdem sahibi kimseler, faziletli.
f.+ yılaydı 109b/05
fuḡalā-yı devrān [Ar.+Ar.] Devrin fazilet sahibi kişileri.

f. 076b/20
fūcūr [Ar.] Ahlak düşkünlükleri, günahlar.
f. 124a/18, 130a/04, 131a/12
fūlān [Ar.] Herhangi bir.
f. 021a/06, 039a/07, 058a/10
fūlūs [Ar.] Ağır yükleri indirmede kullanılan alet.
f. 144b/20
fūnūn [Ar.] Bilgiler.
f.+ dur 005a/03
fūnūn-ı aŖmāl [Ar.+Ar.] İşle ilgili bilgiler.
f. 035b/19
fūnūn-ı sihr [Ar.+Ar.] Sihirle ilgili bilgiler.
f.+ den 047b/10
fūrs [Ar.] Fars.
f. 076a/14, 076a/18, 204a/14, 219b/15
fūrūŖ [Ar.] Torunların torunları.
f.+ ından 098b/18
fūrūzān ol- [Ar.+Tr.] Parlamak, alevlenmek.
f.- up 112a/18
fūsūn-ger [Far.+Far.] Büyücü.
f. 195b/13
fūtūh [Ar.] Zaferler.
f. 003a/11
f.+ ını 047b/17, 063b/05
fūtūr [Ar.] 1. Keder. 2. Gevşeklik.
f. 103b/02
f.+ a 003b/18
füzūn [Far.] Çok, fazla.
f.+ ıdı 030b/18

G

ğaddār [Ar.] Merhametsiz, acımasız.
ğ.+ a 004a/20
ğaddārhlk [Ar.+Tr.] Acımasızlık.
ğ. 061a/14
ğāfil [Ar.] Olayları ve sebeplerini anlayıp sezmekten yoksun olan.
ğ. 033a/10, 060a/11
ğ.+ di 039a/09
ğ.+ idi 179a/07
ğāfil ol- [Ar.+Tr.] Habersiz, bilgisiz olmak.
g.- mış 003b/15
g.- up 158b/06
ğāfil-i nādān [Ar.+Far.] Görgüsüz ve bilgisiz kimse.
ğ.+ a 060a/07
ğaflet [Ar.] 1. Boş bulunma. 2. Bilgisizlik.
ğ. 063a/19
ğ.+ ile 061a/08
ğ.+ le 125b/13
ğaflet id- [Ar.+Tr.] Boş bulunmak, dikkatsiz davranmak.
g.- üp 096a/07
gāh [Far.] Bazen.
g. 015b/09, 015b/10, 019b/09, 020a/20, 029b/07, 048b/05, 048b/15, 048b/19, 048b/20, 053b/19, 066a/12, 083b/16, 105b/10, 108b/01, 116a/01, 121a/12, 124a/09, 126b/03, 128b/11, 132a/01, 132a/03, 166b/15, 166b/18, 172b/11, 178a/15, 179b/04, 188a/09, 188b/17, 188b/21, 196a/11, 199b/19, 223b/11, 226b/04
gāhī [Far.] Bazan, arasıra.
g. 048b/14, 136b/06, 150b/20, 171b/19, 181b/20, 188b/11, 188b/17, 195b/19, 200a/04, 224a/07, 226a/08, 226b/08
ğalā [Ar.] Pahalılık.
ğ. 218b/19, 224b/11
ğalā-yı Ŗāzīm [Ar.+Ar.] Büyük pahalılık.
ğ. 225a/15
ğalabalıḡ [Tr.] Kalabalık, sayıca çok olan.
ğ. 044b/12, 218a/03
ğ.+ ı 226a/05
ğ.+ ından 226a/05
ğalebe [Ar.] 1. Galip gelme, yenme, üstünlük. 2. Çokluk, kalabalık. 3. Zaptolunmayacak derecede azgın.

ğ. 011b/07, 024b/03, 027b/17, 050a/20, 053b/03, 078a/16, 086b/16, 107b/01, 120a/16, 154a/21, 167a/03, 201b/04, 228b/04
 ğ.+ den 079b/10, 202b/07
 ğ. ider 031b/16
 ğ.+ ler 064b/04, 138a/18
 ğ.+ sin 047a/01
 ğ.+ ye 200b/04
 ğ.+ yidi 199b/02
ğalib [Ar.] 1. Galebe eden, üstün gelen, yenen. 2. Galiba, sanırsam.
 ğ. 018b/11, 084b/14, 101a/14, 116a/15, 121a/06, 151b/12, 183a/08, 192a/04, 214a/18, 214a/21, 220a/12, 223b/17, 232a/18
 ğ.+ dür 126b/10, 209a/20
 ğ.+ idi 118b/17
ğalib ol- [Ar.+Tr.] Yenmek, üstün gelmek.
 ğ.- dılar 067b/18, 079a/08, 083b/01, 096b/14
 ğ.- mışdı 120a/14
 ğ.- up 075a/21, 078a/12, 079a/12, 204a/10, 221a/06
 ğ.- ursa 213b/12
ğalib kıl- [Ar.+Tr.] Üstün kılmak, yenmesini sağlamak.
 ğ.- ursa 038b/11
ğalib gel- [Ar.+Tr.] Yenmek, üstün gelmek.
 ğ.- di 200a/03
 ğ.- en 015b/09
 ğ.- üp 061a/10, 076a/04, 219a/15, 220b/14
 ğ.- ürin 060a/17
 ğ.- ürise 011b/05, 011b/06
 ğ.- ürse 213b/13
ğalış [Ar.] Kaba, nezaket dışı.
 ğ. 102a/20
ğalle [Ar.] Zahire, mahsul, ekin.
 ğ. 020a/11
 ğ.+ si 124b/12
 ğ.+ sin 124b/13
ğalyaş [Ö.] Kişi adı.
 g. 190b/10, 190b/14
ğam [Ar.] Tasa, kaygı, dert.
 ğ. 002b/05, 007b/05, 059a/18
 ğ.+ dan 026b/07
 ğ.+ ı 031b/02
 ğ.+ ını 031b/03
 ğ.+ um 151b/09
ğam-ğın ol- [Ar.+Far.+Tr.] Tasalanmak; dertlenmek.
 ğ.- up 040a/17
ğamiş [Ar.] Anlaşılmaması güç olan, anlaşılmaz, karışık.
 ğ. 141a/15, 146b/20, 192b/10
ğammazlık it- [Ar.+Tr.] Söz taşımak.
 ğ.- di 192b/17
ğam-nāk ol- [Ar.+Far.+Tr.] Dertlenmek.
 ğ.- dı 201b/09
ğani [Ar.] Zengin, varlıklı.
 ğ. 037b/01, 051a/15, 102a/11, 164b/19
 ğ.+ nün 101b/02
ğaniplik [Ar.+Tr.] Zenginlik, bolluk.
 ğ. 056a/09
ğanim [Ar.] Ganimet alan.
 ğ. 026a/05, 038b/14, 047b/15, 082b/07, 099b/05, 103a/14, 103a/21, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 112b/21, 160a/07, 221a/06, 231b/04
ğarābet [Ar.] Gariplik, tuhaflık.
 ğ. 011b/11
 ğ.+ i 182a/16
ğarāyib [Ar.] Tuhaf, şaşılacak şeyler.
 ğ. 004a/21, 010b/12, 022b/16, 027a/08, 028a/21, 029b/01, 034b/06, 070a/06, 121b/12, 125b/03, 135b/21, 136a/07, 164a/15, 165b/17, 170a/20, 181b/18, 188b/03, 193b/19
 ğ.+ den 027a/05, 028a/02, 037a/19, 057a/05, 058b/20, 059a/06
 ğ.+ i 189b/06
 ğ.+ inden 064a/07, 116a/04
 ğ.+ inün 045b/09
 ğ.+ ün 027a/07
ğarāyib-i aÖmāl [Ar.+Ar.] Tuhaf, şaşılacak işler.

ğ. 020a/18
ğarāyim [Ar.] Korunma duası.
 ğ. 138b/03, 138b/05
ğaraz [Ar.] Hedef, amaç.
 ğ.+ umuz 181a/06
ğaraz [Ar.] Hedef, amaç.
 ğ.+ a 209b/18
 ğ.+ ı 012b/02, 026a/03, 031b/18, 031b/19, 059a/18, 157b/21, 206b/16
 ğ.+ ları 207a/09
 ğ.+ um 059b/09
 ğ.+ umuz 181a/06
ğaraz-ı aşlı [Ar.+Tr.] Gerçek amaç.
 ğ.+ müz 181a/06
ğarb [Ar.] 1. Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı. 2. Memleketimizin yönüne göre Avrupa.
 ğ. 003a/03, 021b/09, 033a/16, 042a/13, 044a/15, 044a/17, 044b/01, 044b/12, 045b/01, 048a/20, 048b/10, 048b/12, 054a/04, 054a/14, 057a/07, 063b/11, 070b/19, 097a/06, 098a/20, 114a/02, 120b/17, 123a/11, 168b/20, 169b/16, 185a/21, 190a/11, 190a/16, 195b/02, 195b/09, 196a/14, 196b/18, 203b/10, 217b/11
 ğ.+ a 048b/01, 169b/07, 188b/18
 ğ.+ ı 156b/16, 176a/02
 ğ.+ la 191a/16
ğarb yili [Ar.+Tr.] Karayel.
 ğ.+ yile 043b/10
ğarben [Ar.] Batı tarafından, batıdan.
 ğ. 123a/16
ğarbj [Ar.] 1. Batı ile ilgili, batı tarafı. 2. Aşağı Mısır'ın batı kısmı.
 ğ. 010a/07, 070a/16, 072a/13, 191a/15
 ğ.+ de 044a/13
 ğ.+ den 010a/08, 030a/12
 ğ.+ si 189b/11
 ğ.+ sinde 017a/06, 027a/05, 034a/06, 184a/17, 193b/17
 ğ.+ ye 133a/16
ğarbiyye [Ar.] Aşağı Mısır'ın batı kısmı.
 ğ. 184a/01, 231b/08
ğāret [Ar.] Çapul, yağma.
 ğ.+ i 108a/15
 ğ.+ lerinde 201a/12
ğāret eyle- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
 ğ.- di 108a/14, 155a/10, 201a/09, 223a/03
 ğ.- diler 088a/12, 219a/13
ğāret iT- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
 ğ.- di 154b/04, 156a/15
 ğ.- diler 208b/03
 ğ.- er 046a/06
 ğ.- erdi 046a/04
 ğ.- erlerdi 222a/18
 ğ.- düklerin 084b/17
 ğ.- mege 155b/08
ğarib [Ar.] 1. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı. 2. Tuhaf, şaşılacak, bambaşka.
 ğ. 020b/10, 022a/20, 028a/01, 034b/11, 034b/13, 035b/03, 043a/04, 043a/16, 049b/12, 050b/20, 059a/15, 069a/05, 101a/10, 114b/07, 114b/17, 117a/18, 117b/03, 120b/02, 121b/20, 152a/03, 175b/16, 180a/04, 181b/14, 182a/09, 184a/03, 184a/04, 189a/17, 189b/01, 191b/02, 192a/11
 ğ.+ i 022a/21
 ğ.+ ün 034b/12, 184a/04
ğaribü's-šanÖa [Ar.+Ar.] Tuhaf sanatlar.
 ğ. 065b/17
ğarķ [Ar.] Suya batma, boğulma.
 ğ. 072b/13
 ğ.+ a 074b/10, 115b/03, 120b/07
 ğ.+ dan 015a/12
ğarķ eyle- [Ar.+Tr.] Suya batırmak, boğmak.
 ğ.- di 026a/17, 046b/02, 070b/10, 072b/12, 073a/07, 165a/20
 ğ.- mişdür 038a/14, 164a/15
 ğ.- mişidi 026b/21

ğarkı id- [Ar.+Tr.] Suyu batırmak, boğmak.

ğ.- di 158b/11, 165a/01

ğ.- er 126b/11

ğ.- erdi 122a/11, 133a/14

ğarkı ol- [Ar.+Tr.] Suyu batmak, boğulmak.

ğ.- an 119b/02

ğ.- dı 021b/15

ğ.- duğı 165a/16, 165a/17

ğ.- malı oldu 015a/08

ğ.- mışdur 169a/17, 177b/15

ğ.- up 068a/04, 119a/20

ğarkı olma- [Ar.+Tr.] Suyu batmamak, boğulmamak.

ğ.- z 175b/15

ğavğā [Far.] 1. Kavga. 2. Savaş.

ğ. 020a/09, 024b/03, 067b/12, 084b/20, 086b/16, 108a/11, 131a/16, 199b/02, 200b/04, 202b/07, 220a/20, 220b/02, 226b/18, 226b/19

ğ.+ dan 223b/12

ğ.+ lar 064b/03, 124a/08, 138a/18

ğ.+ larından 105a/05, 156a/04

ğ.+ yı 062b/18, 196a/19

ğ.+ yıldı 219b/10

ğavğāsuz [Far.+Tr.] Kavgasız, sakin.

ğ. 095b/10, 228b/04

ğavşülÖ-ibād [Ar.+Ar.] İbadet edenlerin en istekli.

ğ.+ dur 009a/02

ğavvās [Ar.] Dalgıç.

ğ.+ lar 158a/03, 158a/04

ğayb [Ar.] 1. Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp. 2. Belirsiz, bilinmeyen şeyler.

ğ. 197a/10, 197a/11

ğ.+ dan 020b/09

ğayb Öalemi [Ar.+Ar.] Allah katında olan, yalnızca Allah tarafından bilinen âlem.

ğ. 197a/10

ğāyet [Ar.] 1. Nihayet, uç, son. 2. Çok, fazla, son derece.

ğ. 012b/06, 014a/06, 028a/03, 036b/20, 048b/21, 051b/06, 054a/06, 127a/04, 127b/17, 128a/14, 138b/13, 139b/12, 162b/03, 172a/04, 173a/07, 176a/13, 188a/09, 188a/16, 190a/02, 190b/16, 230a/09

ğ.+ de 126b/12

ğ.+ i 123a/17, 191a/20

ğ.+ ile 041b/13, 059a/05, 072a/01, 073b/17, 073b/19, 077b/21, 084a/15, 126a/21, 166b/17, 176b/19, 202b/05

ğ.+ le 088b/14, 126b/08, 126b/19, 170b/10, 176a/08, 177a/06, 186a/07, 194a/15, 199b/10, 213a/13, 214a/10, 220a/08, 228a/02

ğayğā köyi [Ö.] Mısır'da eski bir köy.

ğ.+ ne 168a/14

ğāyib [Ar.] Kayıp.

ğ.+ ı 069b/09

ğāyib eyle- [Ar.+Tr.] Kaybetmek, yitirmek.

ğ.- diler 049b/07

ğāyib it- [Ar.+Tr.] Kaybetmek, yitirmek.

ğ.- di 054a/14

ğāyib ol- [Ar.+Tr.] Kaybolmak.

ğ.- an 099b/17, 120a/12

ğ.- dı 024a/07, 024b/01, 028a/05, 028a/08, 054a/18, 070b/10

ğ.- inca 068b/17

ğayret [Ar.] Çabalama, azim.

ğ. 011b/12

ğ.+ ile 220a/05

ğ.+ inden 061a/15, 078a/17

ğ.+ üñüz 220b/10

ğayrete gel- [Ar.+Tr.] Bir işi yapmak için harekete geçmek.

ğ.- diler 213a/15

ğ.- esiz 209a/15

ğ.- üp 063a/19

ğayret id- [Ar.+Tr.] Çabalamak, didinmek.

ğ.- üp 118b/15

ğayretlen- [Tr.] Çalışma isteği artmak.

ğ.- üp 220a/13

ğayretlü [Ar.+Tr.] Bir işi yapmak ve başarmak için çaba

gösteren, çalışkan.

g. 061a/11, 085a/06, 093b/10

ğayrı [Ar.] 1. Başka, diğer. 2. Bundan sonra, artık.

ğ. 004b/15, 006a/14, 006b/09, 007b/09, 012a/03,

013b/09, 013b/10, 013b/14, 013b/16, 013b/20,

014a/01, 014a/09, 015b/07, 016a/03, 016a/18,

017a/03, 017a/07, 017a/08, 018a/04, 018a/06,

018a/09, 018b/07, 019b/05, 021b/14, 024b/13,

024b/16, 025a/06, 025b/08, 028b/06, 028b/12,

029a/21, 029b/14, 030a/05, 030a/17, 030a/18,

031b/01, 031b/04, 034a/09, 034a/10, 034b/01,

034b/03, 034b/04, 034b/20, 035b/18, 035b/21,

036a/03, 037a/08, 038b/16, 040a/04, 040a/09,

040b/09, 041b/20, 042a/13, 043b/20, 044b/02,

044b/16, 045a/20, 045b/05, 048a/12, 048a/19,

048b/12, 050b/18, 051a/02, 051a/08, 052a/01,

055b/13, 059a/11, 059a/13, 059b/08, 066b/20,

068a/18, 069b/07, 069b/20, 070a/04, 071b/17,

073a/02, 074a/20, 076b/09, 080a/05, 081b/09,

082b/21, 083b/13, 083b/19, 084a/06, 087a/17,

088b/01, 089b/04, 090a/19, 090b/08, 090b/14,

092a/08, 092b/08, 092b/10, 092b/13, 092b/15,

094b/09, 094b/14, 096b/01, 098b/04, 098b/09,

100b/07, 100b/13, 101a/11, 103b/10, 104a/07,

107b/04, 110b/01, 114a/01, 114a/05, 115a/04,

115b/17, 115b/18, 116a/10, 117b/10, 118a/02,

118a/16, 118b/18, 119a/05, 119a/15, 120a/02,

120b/21, 121a/17, 121b/11, 123b/12, 124b/01,

124b/03, 125b/01, 127b/18, 129a/20, 129b/05,

130a/06, 136a/01, 136a/04, 136b/02, 137a/04,

137a/13, 138a/02, 138b/14, 140a/10, 140a/17,

140b/06, 140b/19, 140b/21, 141a/16, 141b/04,

141b/11, 143a/10, 143a/11, 143b/06, 144a/10,

145a/18, 145b/05, 147a/18, 147b/05, 149b/14,

150a/05, 150b/10, 152a/08, 153b/11, 155a/16,

158a/18, 160a/12, 161a/16, 162a/10, 162b/05,

163a/03, 163b/15, 165b/04, 165b/14, 166a/05,

166b/07, 167b/13, 170b/20, 172a/12, 173a/03,

173b/14, 175b/02, 175b/08, 176a/04, 176b/08,

178a/16, 180a/08, 181a/05, 181a/11, 181b/06,

182b/10, 183a/20, 183b/05, 183b/09, 184a/08,

185b/01, 186a/03, 186b/01, 187b/13, 188a/05,

188a/06, 192a/05, 193a/04, 195b/16, 196b/13,

197a/05, 204a/09, 206a/18, 207b/10, 207b/13,

207b/19, 208a/01, 208b/21, 209a/16, 210a/01,

215a/14, 215a/15, 217a/10, 217b/02, 223a/19,

227b/11, 228b/12, 231b/08, 231b/09

ğ.+ da 026b/15

ğ.+ dan 012b/12, 014a/11, 019a/08, 022b/16,

032b/06, 033a/14, 038b/09, 059b/08, 083b/14,

125b/03, 149b/14, 149b/21, 150a/16, 150a/19,

154b/07, 157a/06, 163b/15, 172a/06, 189b/12,

215b/20, 232a/01

ğ.+ lar 030b/17, 030b/18, 068b/02

ğ.+ lara 042b/17

ğ.+ larına 097a/10, 232a/13

ğ.+ larından 015b/07

ğ.+ larını 143a/12

ğ.+ nuñ 085b/04

ğ.+ sı 031a/05, 207b/11, 213a/21

ğ.+ sın 126a/11, 210b/06

ğ.+ sına 047a/11

ğ.+ sından 208b/16

ğ.+ sınıñ 150a/17

ğ.+ ya 049a/14, 049a/18, 052b/04, 084a/07, 134b/10,

200a/01

ğ.+ yıldı 039a/19

ğayrı hindî [Ar.+Ar.] Hint'le ilgisi olmayan.

ğ. 135b/21

ğayrı maÖmür [Ar.+Ar.] Mamur olmayan.

ğ. 120b/10

ğazā [Ar.] Din uğruna yapılan savaş.

ğ. 091a/01, 160a/10

ğ.+ dan 219a/11

ğ.+ lar 179b/05

ğ.+ lardan 092b/03

ğ.+ laruñ 092b/17
ğ.+ sından 012a/07
ğ.+ sın 206a/17
ğ.+ ya 103a/16, 103a/21, 104a/03, 219a/10
ğazab [Ar.] Kızgınlık, öfke.
ğ. 214a/11
ğ.+ ı 065b/07
ğ.+ ıla 101b/15
ğ.+ la 213a/14
ğazaba gel- [Ar.+Tr.] Kızmak, öfkelenmek.
ğ.+ di 084b/07, 196a/09, 213a/13
ğazab-ı nefis [Ar.+Ar.] Nefsin öfkesi.
ğ. 085a/02
ğazab iT- [Ar.+Tr.] Kızmak, öfkelenmek.
ğ.- di 169a/13, 084b/05
ğ.- üp 030b/03, 067a/18, 067b/20, 155b/11, 179a/01, 212a/21
ğazab eyle- [Ar.+Tr.] Kızmak, öfkelenmek.
ğ.- se 019b/08
ğazā(lar) eyle- [Ar.+Tr.] Din yoluna savaşmak.
ğ.- di 049b/06, 049b/02, 068a/16, 091a/10, 100b/14
ğazā(lar) iT- [Ar.+Tr.+Tr.] Din yoluna savaşmak.
ğ.- di 149b/01
ğ.- eyin 204b/02
ğ.- mege 091a/08, 103b/17
ğ.- üp 172b/04
ğāzī ol- [Ar.+Tr.] Gittiği savaştan sağ ve muzaffer olarak dönen kimse.
ğ.- di 179a/16
ğazze [Ö.] Şam'ın doğusunda bir yerin adı. (Resullulah Efendimizin ceddi Hâşim'in kabri ordadır.)
ğ. 056a/02
geç- [Tr.] 1. Bir yerden başka bir yere gitmek, geçip gitmek. 2. Öbür yanına ulaşmak. 3. Yönetime gelmek. 4. Yaşamak, ömür sürmek. 5. Sınırı aşmak, fazlalaşmak. 6. Sona ermek, bitmek. 7. Şikayet etmek, gammazlamak. 8. Yerleşmek, durmak. 9. Giymek.
g. 055a/15
g.- di 014b/11, 025a/11, 037b/02, 060a/06, 061b/19, 062a/01, 063b/14, 063b/18, 064a/11, 064a/18, 064b/02, 064b/15, 068b/11, 069a/03, 079b/03, 099a/20, 104a/09, 107b/21, 108a/12, 112a/01, 122b/08, 125a/05, 155b/02, 155b/17, 156a/08, 156b/01, 157b/05, 161a/04, 177b/02, 196a/17, 210b/16, 219b/11, 220a/15, 221a/11, 222b/15, 223b/01, 230b/10, 231a/07
g.- diler 023a/03, 064b/08, 064b/10, 112b/03, 117b/09, 138a/06, 138a/09, 138a/18, 138a/21, 138b/03, 145a/09, 184a/12, 184a/18, 191a/16, 196b/05, 206b/11, 207b/16
g.- dügi 037b/17, 060a/05, 224a/01
g.- dük 125a/15
g.- dükce 025b/08, 157a/15
g.- dükden 120b/18, 124b/20
g.- dükleri 191b/15
g.- düm 013b/02
g.- e 065b/10, 156a/03
g.- eli 142a/03
g.- emez 123a/07
g.- emezdi 042a/11
g.- en 002a/11, 024a/11, 059a/03, 064b/01, 101b/06, 113b/11, 136a/09, 192a/10, 194a/12, 223b/21
g.- enler 083b/15, 223b/20
g.- er 022b/11, 023a/01, 053a/01, 101b/11, 120b/16, 123a/01, 123a/09, 123a/11, 126b/13, 135b/03, 146b/13, 146b/17, 174b/09, 209b/12, 210b/20
g.- erdi 046a/02, 086b/12, 162a/21
g.- erken 171b/20, 229b/04
g.- erler 122b/03
g.- erlerdi 175b/10
g.- erleridi 013a/18, 137b/07
g.- erlerimiş 228b/16
g.- eyin 042a/10, 055a/18
g.- icek 092a/11
g.- ince 082b/16, 088b/12, 089a/14, 128b/15
g.- medin 003b/17, 026a/09, 030b/05, 033b/10,

057b/21, 068a/01, 080b/12, 082a/13, 088b/07, 088b/09, 093b/12, 099b/02, 106a/10, 122a/18, 154b/15, 155b/05, 156a/17, 176b/08, 201a/20, 202b/16, 205a/19, 212a/10, 216a/19, 222a/11, 223a/01, 226a/05
g.- mege 063a/13, 152b/11, 184a/09, 186a/12
g.- mek 015a/06, 022b/07, 216a/06
g.- miş 065b/21, 111a/12, 129b/14, 136a/10, 142b/20
g.- mişdür 133a/12, 144b/14, 156a/20, 164a/10, 178a/02, 188b/01, 199a/02, 202a/10, 202b/06, 225b/05
g.- mişidi 015b/04, 155b/21, 156b/03, 217b/18
g.- mişleridi 230b/01
g.- üp 016a/18, 022a/04, 032b/17, 035b/15, 050a/03, 079a/21, 105a/12, 112b/07, 113a/11, 122b/05, 138b/05, 138b/19, 157a/20, 160a/16, 176b/12, 184a/01, 184a/10, 205b/03, 208a/19, 210b/16, 221b/13, 225a/17
geçegen [Tr.] Birbirine veya bir yere geçebilen.
k. 128a/07
geçil- [Tr.] 1. İşlenmek, nakşedilmek. 2. Geçip gidilmek.
g.- e 123a/08, 181b/18
g.- mişidi 117b/01
g.- ür 024a/17
geçilme- [Tr.] Öbür yanına ulaşılmamak.
g.- z 170a/15
g.- zidi 218a/05
geçin- [Tr.] 1. ...gibi görünmeye çalışmak. 2. Yaşamını sürdürmek.
g.- diler 026a/07
g.- en 115a/16
g.- ürdi 230a/17
geçiri [Tr.] Geçilmeye yarayan yer, geçit.
g.+ sidür 206b/11
geçme- [Tr.] İçinden geçmemek.
g.- diler 015b/20
g.- yince 022b/21
g.- zidi 182b/21
geçüd [Tr.] Geçmeye yarayan yer, geçecek yer.
g.+ inde 030a/11
g.+ lerinüñ 044a/04
geçür- [Tr.] 1. Bir şeyi bir yandan öbür yana geçirmek. 2. Caydırmak. 3. İncelemek. 4. Yaşamak, tecrübe etmek.
g.- di 056b/09, 095b/21, 099a/14, 221b/17, 231b/01, 231b/03
g.- diler 087b/14, 103a/20, 112b/01, 221b/06
g.- düm 004b/11
g.- miş 073a/16
geçüril- [Tr.] Giydirilmek.
g.- miş 036a/17
geçürt- [Tr.] Bir şeyi bir yandan öbür yana geçirtmek.
g.- di 059b/21
geçürtme- [Tr.] Geçmesine izin vermemek.
g.- zidi 023a/02
ged- [Tr.] Gedik açmak.
g.- emediler 145a/07
gedā [Far.] Dilenci, yoksul.
g. 108b/17, 110a/09, 113a/12
g.+ yısa 090a/08
gedilme- [Tr.] Gedik açılmamak.
g.- miş 144b/01
gedüK [Tr.] Bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne.
g. 142b/15
g.+ den 137b/01, 137b/02
g.+ üñ 143b/15
gel- [Tr.] 1. Ulaşmak, varmak. 2. Hadi. 3. Olmak, durmak. 4. Başlamak, ortaya çıkmak. 5. Görünmek, sanılmak, hissedilmek. 6.-esi biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren bir fiil. 7. Birlikle birlikte gitmek. 8. İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil. 9. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar
g. 015a/20, 038b/20, 057b/09, 057b/18, 065a/18,

071a/06, 092a/17, 130a/14, 159b/02, 208a/05
g.- di 007b/19, 008b/12, 008b/20, 012a/20, 012b/06,
014b/09, 014b/17, 014b/19, 014b/20, 014b/21,
018b/13, 019a/14, 019a/15, 022a/21, 023a/05,
024a/09, 026a/06, 026b/04, 031a/08, 034a/04,
035a/12, 035b/14, 038a/03, 041b/14, 046a/03,
046a/05, 046b/08, 047b/16, 050a/03, 051a/21,
052a/05, 053a/03, 053a/11, 054a/08, 054b/11,
055a/12, 055b/17, 055b/19, 061b/08, 062a/04,
062a/16, 062a/17, 063a/12, 063b/10, 064a/06,
065b/04, 066a/05, 066b/10, 068b/03, 071a/12,
079b/01, 082a/04, 082a/10, 082b/08, 083a/07,
084b/07, 084b/19, 086b/07, 086b/17, 088a/10,
092a/17, 092b/02, 093b/09, 093b/20, 094a/08,
095b/19, 097a/05, 097a/16, 097b/17, 098a/08,
098a/21, 098b/06, 098b/10, 099b/13, 099b/15,
101b/01, 103a/11, 103a/14, 103a/19, 104a/01,
108a/13, 111b/17, 124b/19, 125a/05, 130b/07,
131a/06, 131a/09, 133a/10, 134a/05, 134b/08,
138a/04, 138b/18, 139a/03, 139a/04, 139a/07,
143b/12, 143b/18, 147b/21, 149a/18, 151a/03,
152a/18, 154b/15, 157a/20, 159a/10, 160a/02,
160b/20, 163a/12, 165a/14, 167a/01, 170a/15,
179a/04, 184a/09, 184a/14, 187a/19, 187b/02,
187b/03, 188b/14, 193a/02, 196a/03, 196a/09,
196b/21, 197b/01, 198b/06, 200a/03, 200b/20,
201a/06, 201a/08, 202a/06, 202b/05, 203a/03,
203a/11, 203b/10, 204b/13, 205a/14, 211a/12,
211a/21, 213a/13, 214a/05, 217b/07, 218b/01,
219a/11, 219a/18, 220a/08, 220a/12, 220a/15,
220a/17, 220b/15, 221b/12, 221b/21, 222b/06,
223a/03, 223a/09, 223a/14, 226a/02, 227b/01,
228a/07, 230b/06, 231b/04
g.- diler 006a/14, 009a/16, 012a/08, 022b/08,
029b/13, 041a/14, 045b/01, 046b/05, 054b/21,
063a/17, 075b/17, 103a/15, 113a/10, 114a/17,
118a/14, 131a/11, 152b/16, 159b/15, 162b/10,
168a/12, 117a/05, 178a/12, 184a/02, 184a/16,
191b/05, 191b/18, 192a/01, 197b/07, 206a/04,
213a/15, 214a/07, 215a/11, 216a/11, 220a/05,
221a/07, 230b/08, 230b/21
g.- dügi 011a/04, 014b/15, 014b/16, 023a/08,
039a/09, 040a/07, 049b/12, 063b/08, 065b/19,
066a/18, 074b/02, 095b/20, 100b/11, 102b/19,
118b/04, 121a/17, 132a/01, 132a/15, 136b/13,
142b/15, 143a/06, 168b/02, 169a/21, 173b/03,
181a/15, 189a/18, 207a/16, 207a/21, 208b/11,
210b/11, 218b/06, 222a/08, 224b/16, 225b/03,
225b/10, 226a/01, 227a/02, 227a/11, 227a/16,
228a/20
g.- dügin 022a/20, 034b/12, 073b/07, 127b/19,
157b/15, 184a/04, 205b/02, 230a/18, 230b/07,
231a/20
g.- düginde 123b/02
g.- düginde 048a/13, 229a/01
g.- dügine 046a/14, 099b/16, 161b/15
g.- düginleyn 014b/16, 102a/18, 128a/11, 152a/09
g.- dük 087a/11, 159a/17, 181b/10, 185b/03, 190a/08
g.- dükce 085a/15, 085b/14, 088b/17, 192b/16,
225a/01
g.- dükde 043b/08, 092b/04, 155a/11
g.- dükden 062a/18, 207a/03, 232a/02
g.- dükleri 006a/16, 022b/18, 031a/11, 054b/09,
103a/21, 107a/08, 110b/21, 137b/14, 191b/20,
195a/03, 197b/05, 206b/13, 213a/10
g.- düklerin 197b/06
g.- düklerinde 072b/04, 167b/19, 185b/15, 197b/04,
204a/19, 212b/05
g.- düklerinleyn 230b/16
g.- düm 008b/21, 051b/14, 157b/01, 224b/04,
224b/06
g.- dümidi 159b/01
g.- düñ 159a/16
g.- düñüz 044b/19, 206b/18
g.- e 022b/06, 053b/08, 062b/11, 087a/06, 100a/20,
108b/12, 118b/07, 124a/21, 155a/11, 189b/03,

204b/04, 211a/01, 215b/03, 230a/06
g.- ecek 074b/19, 116b/01, 135a/14, 153b/12,
193b/07, 230b/19
g.- ecekleri 230b/14
g.- eceklerin 193b/10
g.- eler 044b/08, 067a/12, 186a/18, 207b/13
g.- em 112a/05, 214a/02
g.- en 016a/06, 015b/09, 018b/12, 022b/14, 030b/17,
032a/14, 033a/14, 038b/13, 038b/18, 041b/09,
042a/08, 043b/21, 045b/20, 046b/09, 051b/05,
051b/15, 054a/09, 056a/17, 057a/15, 063a/11,
063a/14, 070a/07, 070b/07, 074b/08, 074b/12,
075a/01, 075a/06, 087b/21, 090b/03, 095a/16,
096b/18, 097b/13, 097b/14, 103a/10, 107a/19,
115b/01, 115b/14, 116b/02, 116b/07, 116b/08,
117b/05, 120a/05, 125a/03, 125a/08, 137b/17,
140b/19, 145a/17, 147b/04, 150a/16, 154a/13,
156b/10, 160b/13, 164b/03, 166a/02, 168a/18,
168b/06, 172b/14, 178b/16, 181b/09, 189b/07,
190a/19, 191b/18, 193b/06, 193b/10, 196a/14,
209a/07, 211a/01, 211b/13, 214b/13, 215a/12,
215b/17, 215b/19, 215b/20, 216a/13, 216b/10,
217a/14, 224b/06, 225a/10, 225b/03, 226a/06,
226b/13, 230b/14, 231a/08
g.- ene 136b/12, 202b/13
g.- eni 023a/09, 044b/20, 045a/04, 056a/03, 160a/04
g.- enler 006a/18, 012a/02, 026b/13, 144a/01
g.- enlerden 161a/14, 222a/15
g.- enlere 184b/17, 193b/12
g.- enleridür 191a/01
g.- enlerün 010b/18, 074a/18, 074a/19
g.- esin 082a/21, 209a/15
g.- eydi 019b/03, 202a/19
g.- ıcek 016b/14, 054a/05, 056b/18, 102a/14,
104b/01, 113a/20, 122a/04, 122a/06, 127a/04,
127a/05, 131a/01, 147b/15, 197b/02, 207a/06,
213b/04, 214a/10, 216b/21, 223b/06, 227a/05
g.- imedi 080b/17
g.- imez 096b/08
g.- ince 005a/12, 005b/18, 013a/16, 028b/11,
053a/17, 063b/17, 065b/16, 065b/21, 072b/05,
075b/12, 076a/18, 079b/21, 080a/04, 080a/09,
087a/14, 091b/08, 096a/07, 123a/06, 127a/16,
135a/11, 136a/04, 136a/12, 141a/04, 141a/06,
142a/02, 142a/03, 159b/08, 159b/13, 170a/01,
171b/17, 178b/17, 179a/20, 193b/15, 199a/13,
217b/17, 217b/20, 228b/06, 229b/03
g.- inceye 139b/11
g.- irek 065b/10
g.- i yorur 042a/04
g.- meden 215b/17
g.- medin 062a/09, 074b/05, 152a/15, 214a/12,
223a/14, 227a/19, 228b/17
g.- mege 102b/03, 200b/12, 222a/19
g.- megile 139b/06
g.- mek 124b/04
g.- mekden 212b/15
g.- meklerine 180a/18
g.- meler 130b/09, 230b/10
g.- meleri 176b/07
g.- melü olurlarsa 191b/15
g.- mesin 059a/21
g.- meye 075a/01, 100a/19
g.- miş 004a/17, 011a/05, 011a/16, 050b/19, 065b/20,
101a/20, 141a/01, 191a/12, 209a/10
g.- mişdür 085a/20, 139b/05, 142a/14, 175a/12
g.- mişeridi 187a/15
g.- mişidi 078b/10, 124b/17, 152a/12, 159a/08,
159a/10, 159a/11, 187a/02, 212b/16
g.- mişidüm 184b/13
g.- mişler 185b/15, 203b/04
g.- mişleridi 197b/04
g.- se 014b/04, 016a/18, 019a/20, 022a/20, 023b/16,
025a/02, 025a/04, 030a/14, 030a/16, 034b/11,
035b/03, 064b/12, 069b/15, 084a/16, 090a/15,
106a/02, 122b/11, 128a/09, 128b/13, 145a/08,

157a/12, 184a/03, 189b/01
g.- se gerek 165a/17, 203b/17
g.- sün 056b/12, 156b/08, 197a/07, 202a/03
g.- sünler 207a/01, 207b/08
g.- ün 005b/03, 041b/09, 044b/06, 134b/13, 146a/03, 146a/06, 207b/19, 208a/08, 213b/07, 213b/10
g.- üündi 213b/11
g.- üp 004b/09, 006a/12, 008b/12, 008b/21, 009b/06, 012a/09, 016b/09, 022b/13, 024b/01, 026b/09, 030b/20, 031a/02, 033a/06, 035a/05, 038b/11, 038b/15, 040b/15, 042a/01, 044b/04, 044b/06, 044b/18, 048b/09, 049a/04, 049b/16, 055b/11, 061a/10, 061b/01, 061b/05, 063a/19, 071b/07, 075a/21, 076a/04, 076a/11, 078a/15, 079b/14, 080a/16, 080b/13, 081b/04, 081b/08, 082a/01, 082b/06, 083a/06, 083a/09, 084a/05, 085a/11, 085b/04, 086a/03, 087a/09, 087b/02, 088a/14, 088b/02, 088b/19, 093a/08, 095b/06, 096b/06, 097a/19, 098a/12, 098b/03, 098b/16, 099b/21, 100b/06, 100b/13, 103a/02, 103b/03, 104a/14, 104b/18, 105a/20, 106a/12, 108b/04, 115a/16, 116b/03, 116b/14, 116b/16, 118a/19, 121a/03, 124b/17, 127a/05, 131a/12, 131b/04, 135b/02, 135b/17, 137a/21, 146a/10, 149a/04, 149b/01, 152a/15, 155b/09, 157a/08, 158a/09, 161a/13, 165a/09, 169a/01, 169a/03, 171a/14, 175a/17, 176a/06, 176b/03, 176b/10, 176b/11, 181a/20, 183b/20, 184a/19, 184a/21, 185b/17, 187a/16, 189a/19, 189b/06, 189b/09, 191b/06, 192b/14, 194a/06, 194b/18, 196a/08, 198b/15, 201a/17, 201b/10, 201b/18, 204a/01, 204b/12, 205a/18, 206a/02, 208b/10, 212b/01, 213a/13, 215a/08, 215b/19, 217a/08, 217b/12, 218b/12, 219a/03, 219a/14, 219a/15, 219b/06, 220a/05, 220b/14, 220b/16, 221a/03, 223a/21, 225a/04, 226a/03, 227a/20, 228b/01, 229b/13, 230a/13, 230a/20, 231a/08, 231b/21
g.- ür 011b/10, 013b/01, 020a/11, 020b/20, 024b/18, 025a/07, 029a/04, 033a/20, 036b/06, 037a/04, 038a/16, 038a/19, 039b/10, 039b/14, 043a/11, 047a/14, 058b/18, 069b/05, 069b/11, 069b/16, 070a/03, 093b/01, 107a/09, 119b/11, 120a/04, 120b/02, 120b/19, 121b/15, 122a/08, 122a/15, 123a/06, 127b/01, 127b/02, 127b/19, 128a/03, 128a/04, 128b/01, 129a/16, 131b/20, 134b/21, 136b/10, 137a/10, 146b/03, 146b/12, 146b/14, 146b/15, 156a/07, 159b/09, 169b/18, 170b/03, 170b/05, 172a/20, 172b/10, 172b/13, 173b/04, 175b/15, 177b/07, 177b/09, 178b/04, 188b/15, 192b/14, 196a/21, 209b/06, 210a/14, 210a/15
g.- ürdi 021b/02, 025a/01, 030a/17, 039b/21, 040a/02, 057b/08, 062a/03, 069b/06, 069b/15, 128b/14, 130a/04, 133b/01, 138a/18, 195b/20, 226b/05
g.- üridi 021a/20, 039b/03, 039b/04, 039b/10
g.- ürün 060a/17
g.- ürise 011b/05, 011b/06
g.- ürken 076b/15, 078b/20, 155b/20, 167b/21, 176a/20
g.- ürler 011b/06, 015a/19, 021a/18, 031b/03, 035b/04, 037a/06, 040b/12, 041a/05, 048a/18, 069b/02, 124a/06, 124a/10, 130a/11, 179a/20, 184a/04, 222a/09
g.- ürlridi 130a/01, 180a/08, 226b/09
g.- ürse 028b/10, 069b/14, 150a/06, 213b/13
g.- ürüz 142b/10
gelec [Tr.] Sıra.
g.+ i 207b/11
gelincik [Tr.] Sansargillerden, ince uzun yapılı, sivri çeneli, küçük bir hayvan.
g. 013b/20, 128b/04
gelinlik [Tr.] Gelin olma çağına gelmiş (kız).
g. 196b/11
geliş- [Tr.] Kanaat oluşmak.
g.- miş 091b/16
geliş [Tr.] Gelme işi.

g.+ dür 086b/21
g.+ i 123a/04
gelme- [Tr.] 1. Ulaşmamak, varmamak.
g. 024a/19
g.- di 008b/20, 052b/20, 084b/21, 095a/19, 102b/04, 134b/12, 153b/09
g.- miş 152a/21
g.- mişdi 074a/03, 206a/07
g.- se 024b/21, 030a/16, 121b/05
g.- sün 089b/06
g.- yince 158b/06
g.- z 004b/03, 013b/04, 017a/03, 042a/05, 044a/09, 050b/20, 059a/06, 062a/13, 065b/01, 066b/15, 133a/03, 135b/20, 141b/21, 155b/04, 201a/12
g.- zdi 040a/02, 189a/18
g.- zidi 101a/09, 130a/08, 136b/02, 218a/18
g.- zin 028a/08
gemi [Tr.] Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine.
g. 015a/06, 015a/08, 015a/11, 015a/12, 026a/10, 031b/21, 039a/14, 067a/21, 093b/08, 095b/21, 123a/07, 124a/10, 134b/11, 152b/18, 158a/01, 166a/03, 166a/04, 170b/17, 171a/07, 171a/10, 171b/19, 175b/09, 175b/10, 175b/15, 175b/16, 208a/18, 230a/09
g.+ de 067b/15
g.+ den 006a/04, 067b/11, 068a/02, 176a/13
g.+ ler 039a/15, 045b/12, 123a/07, 124a/08, 133a/13, 133a/17, 133a/20, 133a/21, 153a/01, 153a/12, 171b/18, 177b/01, 215b/17, 219a/13
g.+ lere 030a/19, 058a/09, 126b/11, 131a/13, 153a/03, 215a/13, 215a/14
g.+ leri 074b/07, 074b/09, 093b/19, 123a/06, 153a/04, 206b/09
g.+ lerile 056a/08, 058a/10, 090a/15, 155b/16, 179b/08, 206b/11, 212b/01, 219a/02
g.+ lerin 058a/11, 093b/20
g.+ lerini 046b/02, 096a/04
g.+ lerinün 046a/20, 074a/19, 074b/04, 215b/19
g.+ leriyle 070b/07
g.+ leriyle 212b/15, 215b/19
g.+ lerün 230a/11
g.+ midür 074a/20
g.+ nüñ 153a/03
g.+ si 146b/13, 155a/03
g.+ sine 140b/21
g.+ sini 150a/01
g.+ siyle 166a/03
g.+ ye 006a/03, 015a/05, 016a/12, 026a/16, 047b/10, 068a/03, 085b/09, 145b/20, 158a/01, 171a/08, 207b/16
g.+ yi 067b/11, 068a/04
g.+ yile 047b/09, 171a/11, 171a/12
g.+ yle 219a/13
gemici [Tr.] Gemide çalışan veya gemi işleten kimse.
g.+ ler 175b/18
g.+ nüñ 015a/08
genç [Tr.] Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.
g. 038b/07, 107a/15
g.+ lerümüzden 115b/20
gene [Tr.] Yine, yeniden, bir daha, tekrar.
g. 008b/16, 014b/01, 014b/17, 014b/19, 016b/19, 033b/13, 035b/14, 040a/03, 040b/02, 046b/05, 049b/12, 049b/13, 052a/07, 055a/11, 055a/12, 055a/14, 055b/07, 056a/13, 065b/21, 068a/10, 068b/17, 069b/16, 083a/06, 083b/16, 102b/03
ger- [Tr.] Çekerek gergin duruma getirmek.
g.- diler 227a/15
g.- eler 152a/06
g.- miş 163b/03
gerçek [Tr.] Doğru olan şey, hakikat. (bk. girçek)
g. 049a/16, 056b/21, 068b/03, 068b/10
gerçi [Far.] Her ne kadar ... ise de.
g. 002b/03, 007a/07, 032b/05
gerdek [Far.] Gelin ve damadın ilk kez birlikte olmaları.
g. 060a/11

gerdek ol- [Far.+Tr.] Gerdeğe girmek.

g.- duğı 077b/12
g.- masın 059b/01

gerdeş [Far.] (bk. gerdiş)

g.+ lerinden 027b/19

gerdis [Ö.] Kişi adı.

g. 141a/14, 141b/17

gerdiş [Far.] Dönüş, dönme, dolaşma.

g.+ e 213a/19
g.+ i 003b/16

gerdiş-i çarh-ı devvâr [Far.+Far.+Ar.] Gökyüzünün dönüşü.

g. 002b/19

gerdiş-i rüzgâr [Far.+Far.] Rüzgarın devredişi.

g. 131a/17

gereK [Tr.] 1. Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım. 2. Mutlaka.

g. 006b/21, 016b/10, 021a/11, 027a/04, 031a/16, 036a/08, 038b/21, 040a/20, 048b/04, 068b/03, 072a/18, 077a/02, 079a/16, 081a/19, 086b/05, 088b/16, 097b/10, 106a/03, 109b/12, 116a/06, 116b/08, 121b/01, 125b/04, 125b/05, 126a/10, 126a/12, 126a/14, 129a/03, 129a/04, 130a/14, 135b/07, 136a/13, 137b/04, 148a/12, 153b/14, 154b/16, 160a/03, 160a/09, 160b/18, 165a/17, 167b/21, 169b/17, 171a/09, 172a/04, 172a/08, 177b/14, 180b/16, 188b/16, 189a/05, 198a/15, 203b/17, 213b/07, 216b/10, 224b/16, 228a/11, 228b/01, 230b/16, 232a/14, 232a/16

g.+ dür 005a/14, 007a/04, 008a/10, 008b/05, 012b/13, 013a/09, 013b/14, 024a/01, 024b/13, 027a/07, 031b/09, 032b/10, 059a/01, 062a/11, 062b/04, 085a/21, 115b/03, 126a/08, 141a/18, 147b/17, 161b/15, 228a/12

g.+ i 090b/16, 090b/20, 107a/16, 135b/03, 146a/08, 202a/13, 205a/14, 205b/02, 212a/11, 213a/04, 216a/17, 217a/02, 221a/05, 224a/19

g.+ idi 042a/09, 074b/12, 115a/03

g.+ ir 068b/14

g.+ se 172a/11

g.+ üz 070b/13

gerekme- [Tr.] Lâzım olmamak.

g.- z 039b/19, 055b/08

gergi [Tr.] İp, kayış, tel vb.ni gerginleştirme işinde kullanılan araç.

g. 093b/20

geril- [Tr.] Gergin duruma getirilmek.

g.- en 152a/09

g.- miş 117a/08, 152a/16

g.- mişidi 093b/08, 206b/10

germ [Far.] Sıcak.

g. 011a/06, 126b/01, 187a/16, 187b/01

germ-â-germ [Far.] Sıcaklığı ısıtma.

g. 203a/15, 213a/19

germiyyete gel- [Far.+Tr.] Ateşli ve hızlı çalışmak.

g.- diler 117a/05

geşt [Far.] Gezme.

g.+ e 151a/13

getür- [Tr.] 1. Gelmesini sağlamak. 2. Bir yere gelirken bir şeyi yanında veya üstünde taşımak. 3. Ulaşmak. 4. Ortaya çıkmasına sebep olmak; meydana çıkarmak. 5. Söylemek; zikretmek. 6. Denk getirmek, uygun düşürmek. 7. Birini bir makama atamak; görev vermek. 8. Dayanmasını sağlamak.

g. 101b/19, 232a/03

g.- di 012a/20, 021b/18, 024b/03, 026a/15, 030a/21, 036a/07, 038b/01, 040a/17, 047b/04, 051a/18, 052b/03, 055b/07, 057a/07, 060b/13, 061b/06, 063b/09, 064a/01, 072a/16, 093a/10, 100a/17, 104a/12, 110b/04, 112b/10, 119a/10, 138b/07, 155a/03, 159b/20, 161a/02, 165a/07, 187b/10, 194a/06, 198a/14, 198b/08, 201a/11, 202b/04, 203a/12, 210a/19, 211a/16, 218b/07, 224a/11, 227a/12, 228b/05, 232a/08

g.- diler 013b/03, 018b/20, 022b/16, 022b/17, 023a/03, 023a/05, 023a/07, 040b/04, 041a/18, 044b/04, 047b/16, 051a/14, 062a/12, 064a/07,

064a/08, 078b/06, 082a/07, 082a/09, 085a/12, 092a/20, 098a/12, 104a/07, 105a/19, 112b/06, 112b/20, 116b/12, 118a/18, 119a/08, 119a/21, 119b/04, 121b/17, 131b/11, 140a/20, 147b/18, 148a/18, 148a/19, 150b/07, 152a/01, 152a/03, 153a/16, 162b/17, 168a/05, 182a/05, 183a/15, 190b/04, 190b/07, 198b/14, 201b/13, 207a/11, 207b/17, 208a/18, 210a/16, 211a/08, 211a/10, 211a/14, 213a/19, 225a/05, 227a/14, 228a/13, 231a/06

g.- dügi 016a/13, 031a/03, 038b/03, 043a/20, 219a/18, 232a/09

g.- dügin 230b/08

g.- dügüm 211a/17, 211a/19, 232a/12

g.- düğün 211a/16

g.- dük 186b/04

g.- dükten 090b/15

g.- dükleri 051a/17, 160b/10, 201b/13, 201b/15

g.- düklerin 030a/21

g.- düm 174a/07

g.- e 007b/07, 202b/16

g.- en 046a/15

g.- imedi 061a/16

g.- imediler 042b/08

g.- imeyüp 062a/04

g.- ince 092a/19

g.- i virdi 147b/19

g.- mege 041a/16, 091b/07, 166a/16

g.- mekten 212b/15

g.- melerine 022b/15

g.- melü olsa 173b/05

g.- melü olsalar 135a/07

g.- miş 052b/06, 066a/08, 140b/20, 160b/01

g.- mişdür 094b/08

g.- mişidi 050b/19, 052b/06, 053a/03, 061b/02, 067b/05, 160b/09, 160b/10

g.- mişlerdür 144a/16, 174a/16

g.- mişleridi 130a/19

g.- se 129a/18, 172a/07

g.- seler 013b/17, 116a/16

g.- seň 040a/18

g.- sin 054b/15

g.- süñler 202a/01

g.- üñ 139a/02

g.- üp 006a/02, 007a/12, 008a/15, 030b/02, 031b/19, 043a/17, 057b/16, 078b/02, 088a/15, 094a/07,

104b/11, 105a/08, 105a/19, 106a/08, 112a/04, 118b/06, 135b/01, 135b/04, 136a/09, 145b/21,

155a/10, 158a/06, 163b/01, 169b/04, 170a/10,

196a/03, 196b/19, 196b/20, 224a/12, 224a/19, 232a/09

g.- ür 057b/06, 092b/20, 097b/21, 121b/07, 161b/09, 162a/01

g.- üridi 025b/06, 048a/13

g.- üridi 019b/07, 039a/14

g.- ürken 160b/08

g.- ürlər 013b/19, 021a/01, 037a/20, 107b/03, 119b/12, 126b/15, 128a/13, 177b/07, 179a/08,

183b/08, 215b/20, 219b/17, 220a/10

g.- ürlər 047a/12

g.- ürlər 135a/11

getüril- [Tr.] Bir yere gelmesi sağlanmak.

g.- diler 012a/13

g.- dükten 135a/16

g.- mege 135a/13

g.- mişidi 102b/19

g.- üp 027a/21

getürilme- [Tr.] Dayanamamak.

g.- yecek 032a/03

getürme- [Tr.] 1. Yanında getirmemek. 2. Söylememek. 3. Ortaya çıkarmamak.

g.- diler 118b/21

g.- düñ 116a/16

g.- ye 031b/18

g.- yüp 072b/11

getürd- [Tr.] Bir yere getirilmesini sağlamak.

g.- di 054a/16, 054b/13, 090b/20, 206a/09, 210a/13
g.- diler 104b/18
g.- düğün 038b/05
g.- mişdür 170b/17
g.- mişidi 211a/13
g.- üp 039a/08, 047a/11, 138b/10, 194b/04, 194b/20, 202a/02, 229a/11
g.- ür 017a/14
g.- ürdi 030b/03, 067a/08
g.- ürleri 013b/11
getürtme- [Tr.] Getirme işini yaptırmamak.
g.- z 038b/06
g.- zleridi 044a/01
gevde [Tr.] Gövde, vücut.
g.+ leri 033b/15, 084b/11, 140a/08, 176b/18
g.+ lerinde 199b/07
g.+ mde 224b/09
g.+ si 014a/15, 017b/07, 117a/16
g.+ sin 022a/14, 064b/21, 194b/08, 195a/10, 224a/07
g.+ since 125b/17, 161a/06
g.+ sinde 025a/07, 127a/03, 174a/14, 174a/20
g.+ sinden 024b/18, 126a/07, 224a/04
g.+ sine 021b/01, 053b/13
g.+ sinün 127b/10, 145b/05, 145b/07
gevdeli [Tr.] Gövdesi olan.
g.+ yidüm 224a/10
gey- [Tr.] (bk. giy-)
g.- di 050a/16, 095b/07
g.- düğün 057b/18
g.- dükleri 209b/03
g.- eyin 057b/19
g.- se 129b/04
g.- üp 057b/19, 065a/15, 095b/05, 099a/07
geydür- [Tr.] Giyme işini yaptırmak.
g.- diler 214b/18
g.- sün 069a/09
g.- üp 008a/14, 017a/19, 099a/13, 159b/21
geydüril- [Tr.] (bk. giydüril-)
g.- di 094b/17, 108b/11
g.- mişidi 182b/07
g.- üp 017a/12
geyecek [Tr.] (bk. giyecek)
g. 178a/06
geyik [Tr.] Erkeklerinin başında çatalı boynuzları olan memeli hayvan.
g. 178a/08
geyme [Tr.] Giysi, giyecek.
g.+ de 193b/09
g.+ lerinde 100a/17
g.+ sinde 092b/11
geyme- [Tr.] Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
g.- yeler 210b/07
g.- zidi 092b/13
geyür- [Tr.] Giydirmek.
g.- di 066a/17, 187a/09, 231a/10
gez- [Tr.] Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyrane etmek.
g.- diler 050b/17, 138a/04, 171a/13
g.- düği 053a/01
g.- düğünde 127a/11
g.- düğün 145b/10
g.- e 194a/01
g.- emez 067a/11
g.- en 166b/02
g.- er 013b/17, 042b/13, 045a/18, 128a/13, 200a/16
g.- erdi 084a/09, 126b/21
g.- erek 159a/10
g.- erken 014b/08, 068a/02, 108b/18, 166b/03, 191b/01, 210b/14, 222a/07
g.- erlerdi 163b/02
g.- mege 159b/01, 185b/19
g.- mişdür 156b/16
g.- üp 160a/04, 177b/18, 191a/21, 193a/03, 210b/12
gezdür- [Tr.] Birinin gezmesini sağlamak, dolaştırmak.

g.- dükten 022b/15
g.- megi 101a/01
g.- ürken 073b/18
g.- ürleridi 223b/15
ğıdā [Ar.] İnsanı besleyen yiye içilen şeyler.
ğ.+ dan 128a/05
ğ.+ sından 065a/16
ğılāf [Ar.] Kılıf, kın.
ğ. 203a/07
ğılāl [Ar.] Tahıllar, mahsuller.
ğ. 092a/09, 125a/21, 219a/01, 219a/02, 223a/01
ğ.+ ı 219a/07
ğılāl-ı mütenevviÖā [Ar.+Ar.] Türlü türlü mahsuller.
g. 124b/01
ğull u/ve gışş [Ar.+Ar.] Çer çöp, saflığı bozan şeyler.
ğ.+ından 118b/07, 118b/09, 118b/10
ğülzet [Ar.] Kabalık, sertlik.
ğ. 011b/08
ğmā [Ar.] Zenginlik, bolluk.
ğ. 065a/03, 131a/12
ğurnāta [Ö.] Gırnata Emirliği veya Ben-i Ahmer Devleti, başkenti Gırnata olan Orta Çağ devleti.
ğ. 161a/04, 161a/15
ğiyāş-ı teşne-gān-ı hāvz-ı kevşer [Ar.+Far.+Far.+Ar.+Ar.]
Kevser havusuna susamışların yardımcısı.
ğ. 002b/01
gibi [Tr.] ...ya benzer.
g. 003a/09, 003b/03, 003b/06, 003b/13, 003b/14, 004b/14, 006b/20, 007b/21, 008a/13, 008a/14, 009a/20, 009b/02, 009b/09, 009b/10, 011a/14, 011b/02, 012b/05, 012b/16, 013a/11, 013a/14, 013b/04, 013b/17, 013b/18, 014a/01, 014b/02, 014b/10, 014b/12, 014b/14, 014b/17, 014b/19, 015a/07, 015b/02, 016a/15, 016b/08, 016b/09, 017a/17, 017b/01, 017b/07, 018a/20, 019b/17, 021a/04, 021a/09, 021a/10, 021a/20, 021b/06, 021b/08, 022a/15, 022b/08, 022b/18, 023a/05, 024a/03, 024b/05, 024b/11, 025a/02, 025a/11, 025a/16, 025b/02, 025b/03, 025b/10, 025b/16, 026a/14, 026a/16, 026b/12, 026b/13, 026b/18, 027a/17, 027b/12, 028a/09, 028a/19, 028a/20, 029b/07, 029b/08, 030b/05, 030b/08, 030b/13, 030b/15, 031b/17, 032a/10, 032a/21, 033a/01, 033b/08, 033b/10, 033b/12, 034a/02, 034a/05, 034a/13, 034b/18, 035a/05, 035a/17, 036a/01, 036a/03, 036b/12, 036b/17, 037b/04, 037b/17, 038a/18, 038b/06, 039a/09, 039a/17, 040a/07, 040b/03, 040b/14, 042a/07, 042b/13, 043a/20, 044a/07, 044a/13, 044b/15, 046b/16, 047a/19, 047b/19, 049b/06, 049b/10, 049b/11, 050a/16, 050b/07, 051b/10, 052a/20, 052b/09, 053a/07, 053a/18, 053b/12, 053b/20, 054b/09, 054b/12, 055a/01, 055a/07, 055b/04, 055b/05, 056b/05, 057b/01, 057b/07, 058a/06, 058a/15, 059a/02, 059a/10, 059a/18, 059b/04, 059b/05, 059b/14, 059b/18, 060a/02, 060b/13, 061a/17, 061b/19, 062a/14, 063b/08, 065a/01, 065b/19, 066a/18, 067a/04, 068a/03, 068b/08, 068b/19, 069a/09, 070a/18, 070b/06, 071a/04, 071b/05, 072a/11, 072a/20, 073a/20, 074a/01, 074b/07, 075a/05, 077a/18, 078a/08, 078b/13, 079a/03, 080b/18, 081b/18, 081b/20, 082b/01, 082b/05, 083b/09, 083b/11, 084b/15, 085a/15, 085b/13, 085b/21, 086a/02, 087a/08, 087b/13, 088b/03, 088b/06, 088b/15, 090a/02, 090a/07, 090a/09, 090b/10, 090b/16, 090b/20, 091b/13, 091b/14, 091b/15, 091b/21, 092a/11, 092b/19, 093a/11, 093b/20, 094a/02, 094a/04, 094a/05, 094a/10, 094b/20, 094b/21, 095b/06, 095b/18, 095b/20, 096a/08, 096a/21, 097a/12, 097b/05, 098b/03, 099a/12, 099b/01, 100a/09, 100a/10, 100b/11, 100b/19, 101a/15, 102a/06, 102a/18, 103a/06, 103a/21, 103b/03, 104b/05, 105a/06, 107a/07, 107a/08, 107a/09, 107a/14, 107a/16, 107a/18, 108a/03, 109a/01, 109a/15, 109b/09, 110b/17, 110b/21, 111a/02, 112a/02, 112b/09, 113b/11, 113b/13,

114b/08, 115b/16, 116b/02, 117a/14, 117a/16,
 117a/17, 117b/02, 117b/06, 117b/20, 117b/21,
 118b/04, 119a/17, 119b/07, 119b/13, 119b/20,
 120a/02, 120b/02, 120b/15, 120b/16, 120b/19,
 120b/20, 121a/05, 121a/17, 121a/21, 122a/02,
 123b/06, 123b/13, 123b/15, 124a/06, 125a/10,
 125a/20, 125b/05, 125b/18, 125b/20, 125b/21,
 126a/01, 126a/08, 126a/09, 126a/13, 126b/06,
 126b/08, 126b/09, 126b/18, 126b/21, 127a/03,
 127a/07, 127a/14, 127a/19, 127b/08, 127b/19,
 128a/10, 128a/12, 128a/15, 128a/16, 128a/18,
 128a/19, 128b/01, 128b/07, 129a/16, 129b/02,
 129b/08, 129b/16, 129b/20, 132a/01, 132a/07,
 132a/15, 133b/18, 134a/09, 134a/13, 134a/17,
 134a/21, 134b/14, 135a/06, 135a/11, 135a/13,
 135b/03, 136a/20, 136b/05, 136b/10, 136b/12,
 136b/13, 136b/19, 137a/09, 137a/10, 138a/13,
 138a/20, 139a/13, 139a/15, 139a/18, 139b/03,
 139b/07, 140a/16, 140a/19, 140b/03, 141a/05,
 143b/01, 143b/10, 144a/17, 145b/07, 145b/21,
 146a/08, 147a/20, 148a/07, 149a/18, 150a/01,
 150b/05, 150b/13, 151a/08, 151b/06, 151b/09,
 152a/09, 152a/14, 152a/17, 152b/08, 152b/16,
 153a/02, 153a/08, 153a/17, 154a/20, 155a/07,
 155a/15, 155a/18, 155a/21, 158b/03, 158b/21,
 159b/20, 160b/03, 160b/10, 161a/03, 162a/18,
 164b/08, 164b/13, 165b/15, 165b/16, 166a/02,
 166a/05, 166b/05, 166b/17, 166b/20, 168a/18,
 168a/21, 168b/01, 168b/17, 169a/20, 170a/10,
 171a/09, 171a/10, 172a/12, 172a/16, 172b/13,
 173a/20, 173b/03, 174a/13, 174a/19, 174b/19,
 174b/20, 175b/11, 175b/13, 176b/11, 177b/13,
 179a/07, 179a/14, 180a/07, 180b/15, 181a/14,
 181a/15, 181b/20, 182a/04, 182b/18, 183a/09,
 184a/06, 184b/08, 185a/13, 185a/16, 185b/11,
 185b/12, 186a/01, 186a/18, 186a/19, 186a/20,
 186b/13, 187b/16, 188a/17, 189a/09, 189a/14,
 189a/18, 189b/01, 190a/07, 191a/19, 191b/20,
 192a/15, 192b/09, 192b/10, 194b/16, 195a/20,
 195b/05, 195b/15, 195b/16, 196a/02, 196a/06,
 197b/05, 197b/17, 199a/17, 199a/19, 199b/02,
 199b/05, 199b/06, 199b/08, 199b/10, 199b/14,
 199b/15, 200a/14, 200a/19, 200b/19, 201b/07,
 201b/12, 201b/13, 201b/14, 201b/15, 201b/19,
 202a/04, 202a/06, 202a/07, 202a/13, 202a/17,
 202b/08, 202b/14, 203a/03, 203a/07, 203a/17,
 203a/19, 204b/19, 205a/14, 205b/02, 205b/08,
 205b/10, 206a/11, 206a/12, 206a/13, 206a/18,
 206b/20, 207a/16, 207a/21, 207b/17, 208a/08,
 208a/14, 208b/11, 208b/12, 208b/13, 209a/14,
 209a/15, 209b/15, 211a/03, 212a/11, 212b/07,
 213a/04, 213a/05, 213a/11, 213a/16, 213b/12,
 213b/17, 214a/13, 214b/03, 214b/06, 214b/08,
 214b/20, 215a/05, 215a/21, 215b/12, 216a/17,
 216a/21, 217a/02, 218b/05, 218b/16, 219a/17,
 221a/01, 221a/05, 221b/09, 222a/07, 222a/08,
 223b/06, 223b/15, 223b/19, 224a/01, 224a/03,
 224a/10, 224a/19, 226a/08, 227a/16, 227a/17,
 227a/21, 227b/07, 228a/12, 228a/16, 228a/18,
 228a/20, 228b/07, 228b/10, 229a/10, 229a/19,
 229a/20, 230a/18, 230a/21, 231a/05, 231a/12,
 231b/05, 232a/04, 232a/10, 232a/12, 232a/13,
 232a/19
 g.+ dür 090a/06, 125a/09, 126b/05, 126b/08,
 127b/11, 128a/11, 128a/14, 132b/05, 139b/20,
 162a/13, 174b/08, 180b/19, 186a/15
 g.+ ler 032b/09
 g.+ lerden 089b/19
 g.+ mi 208a/13
 g.+ nün 032b/04, 172a/11
 g.+ siz 207a/01
 g.+ ye 030b/05
 g.+ yidi 033b/15, 093b/08, 096a/01, 119a/19,
 129b/12, 163a/03, 181a/15, 188b/11, 199a/18,
 199a/21, 199b/06, 199b/13, 199b/15, 200a/14
 g.+ yle 032b/05

gice [Tr.] Gece, tün.

g. 023b/14, 023b/20, 025b/10, 025b/15, 032a/19,
 041a/02, 044a/06, 044b/14, 045a/10, 045a/19,
 049a/03, 050a/15, 052a/01, 052a/02, 054b/01,
 057a/07, 057b/01, 057b/07, 057b/11, 058a/06,
 077b/12, 084a/04, 084b/11, 085a/09, 089b/19,
 092a/14, 094b/03, 101a/09, 123b/09, 123b/18,
 124b/20, 131a/11, 134a/19, 152a/12, 152b/04,
 152b/05, 152b/08, 152b/13, 153a/17, 157a/15,
 171a/13, 173a/03, 175b/17, 176a/06, 178a/03,
 179a/03, 179a/04, 185b/19, 187b/12, 187b/13,
 193b/18, 194a/16, 204a/06, 204b/10, 205b/04,
 205b/14, 207a/06, 210b/14, 221b/20, 222a/06,
 230b/12, 230b/16, 231a/07
 g.+ de 008a/13, 025b/07, 062b/10, 123b/13, 125a/19,
 127a/13, 137a/15, 230b/13
 g.+ den 180b/21
 g.+ larde 017b/01, 084a/04, 112b/15, 124a/10,
 150b/15, 150b/16, 156b/06, 175b/21, 228b/12
 g.+ nün 123b/15, 179a/06
 g.+ si 179a/20
 g.+ siydi 179a/19
 g.+ yi 171a/10
 g.+ yile 154a/02
 g.+ yle 150b/17

gicele- [Tr.] Geceyi bir yerde geçirmek.

g.- diler 045a/10

giceleyn [Tr.] Gece vakti.

g. 018a/14, 019b/04, 058a/05, 083b/20, 085a/11,
 151a/06, 158a/01, 190b/17, 223a/10, 230a/20

gicelik [Tr.] Gecenin süresi kadar.

g. 157a/12, 168b/10, 177a/20

giç [Tr.] Erken karşıtı, geç.

g. 014a/07, 146b/09

gider- [Tr.] Ortadan kaldırmak, yok etmek.

g.- diler 098a/15, 107b/19, 197a/03

g.- e 198a/01

g.- eler 179b/10

g.- miş 016a/04, 148b/13

g.- ün 098a/15

g.- üp 048a/15, 104a/21

g.- ür 014a/08, 129a/04, 129a/09, 129a/10, 129b/03,
 129b/04

g.- ürdüm 033a/05

gidil- [Tr.] Gitme işi yapılmak.

g.- se 010b/11

g.- ürdi 066b/17

g.- üridi 010b/10

giñ [Tr.] Geniş.

g. 146b/05, 146b/06

g.+ dür 126b/06

gine [Tr.] (bk. gene)

g. 014b/19, 014b/20, 040a/02, 065b/12, 082a/11,
 085b/17, 093a/11, 093b/18, 096b/03, 096b/04,
 098a/08, 101b/12, 105a/18, 105b/10, 127a/05,
 127a/06, 127a/07, 128b/16, 129b/17, 130a/11,
 133a/18, 133a/19, 134b/07, 134b/18, 138a/05,
 138a/12, 138b/18, 139a/04, 142b/10, 149a/16,
 151b/14, 154b/08, 168a/06, 172a/10, 173b/04,
 179b/04, 185b/17, 188b/15, 191b/14, 192b/18,
 194a/14, 195b/20, 196b/06, 198a/12, 198b/17,
 200b/07, 203a/10, 204a/12, 208a/05, 209b/06,
 215a/10, 215b/03, 215b/07, 216b/06, 221b/18,
 226a/11, 226b/04, 226b/09, 227b/19, 228a/21,
 230b/06, 231b/20, 232a/07, 232a/21

giñel- [Tr.] Genişlemek.

g.- mişidi 094b/14

giñi- [Tr.] Genişlemek.

g.- r 172b/19, 172b/20

giñişlik [Tr.] Geniş olma durumu.

g. 224b/18

g.+ dür 090a/15

giñilik [Tr.] Genişlik.

g.+ di 229b/10

g.+ i 193a/04

gir- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçmek. 2. Sıgmak. 3. Katılmak,

geçmek, iltihak etmek. 4. Ele geçirmek, sahip olmak. 5. Girişmek, savaşa başlamak. 6. Bir işe başlamak. 7. Yeni bir duruma geçmek, dönüşmek.

g. 024a/03

g.- di 006a/04, 014b/09, 022b/05, 026a/05, 026a/16, 026b/15, 039b/07, 043b/10, 046a/04, 052b/21, 059a/06, 060a/13, 067a/17, 078a/14, 082b/20, 088b/07, 090b/07, 098a/12, 098b/11, 103b/16, 104a/01, 109a/12, 117b/12, 134a/11, 138b/14, 138b/19, 152b/20, 154b/15, 155a/04, 155a/15, 155b/04, 156a/16, 166b/10, 192b/17, 198b/07, 201b/07, 203b/13, 204a/21, 217a/09, 218a/10, 219a/20, 220a/19, 220a/21, 222a/11, 225b/21, 230a/20

g.- diler 044a/17, 044a/18, 051a/11, 055a/01, 088b/06, 137b/05, 138a/03, 138b/15, 138b/17, 139a/06, 143a/08, 143b/04, 143b/07, 143b/09, 158a/13, 171a/05, 178a/08, 184a/21, 193a/14, 198a/20, 202b/09, 205a/07, 205b/10, 207b/17, 212b/01, 220a/05, 220a/20, 222a/12

g.- dügi 033b/13, 129a/16, 146b/05, 195b/05

g.- dügin 121b/17

g.- dükden 067a/03, 202b/03

g.- dükleri 021a/04, 138b/07, 159b/20, 171a/14, 184a/06, 207b/17

g.- düklerinden 184a/07

g.- düm 052a/08, 119a/10, 139b/21

g.- e 127a/07, 159a/17, 201b/14, 205a/21

g.- ecek 144b/02, 153b/17, 195b/17

g.- elden 175a/17

g.- eler 137b/02, 139a/13

g.- emedi 093b/20

g.- emez 027b/18

g.- emezleridi 205b/17

g.- en 021a/13, 053a/03, 156a/13, 157a/05, 168b/12, 181b/07, 186a/19, 227b/21

g.- eni 064a/10

g.- enin 201a/15

g.- enlerden 144a/20

g.- enleri 004b/11

g.- er 115b/05, 125b/19, 126a/01, 205b/10

g.- esiz 201b/12, 207a/13

g.- eyin 034b/12

g.- ıcek 102a/16, 196a/19, 226b/03

g.- mege 018a/07, 024a/19, 029a/12, 029b/06, 029b/08, 046a/09, 064a/18, 074b/20, 139a/09, 194b/16, 218a/13

g.- meğine 048a/11

g.- mek 035b/03, 137b/10, 152b/19, 153a/01, 156a/04, 228b/17

g.- mekden 066b/04, 228b/10

g.- mekdür 059b/09

g.- melü olıcağ 082b/17

g.- miş 214b/14

g.- mişdi 016a/12

g.- mişdür 177b/03

g.- mişe 168b/03

g.- mişidi 002b/20, 078b/11, 159a/05

g.- se 045b/04, 126a/03, 140a/03, 163b/06, 165a/08, 209a/21

g.- seler 013a/17, 058b/17, 145a/13

g.- sün 093b/08

g.- sünler 058a/09

g.- üp 016b/07, 022b/19, 027a/01, 033a/01, 041b/07, 046a/07, 061b/01, 068b/01, 078b/08, 082a/13, 088a/07, 092a/15, 093b/02, 093b/04, 094b/03, 095b/10, 098a/12, 104a/12, 109a/06, 109a/14, 112b/05, 112b/14, 114a/03, 116b/12, 126a/13, 136b/09, 146a/11, 153b/21, 155a/17, 158a/10, 159a/02, 160a/02, 166b/02, 171b/02, 171b/11, 177b/18, 178a/05, 178b/13, 184a/14, 189b/15, 194b/11, 202b/09, 209b/21, 213b/05, 217a/06, 222a/18, 222b/06, 228b/09, 228b/11, 231a/21

g.- ür 016b/09, 021b/12, 024a/03, 032b/13, 033b/13, 041a/01, 071a/19, 120b/02, 120b/03, 120b/05, 121b/10, 122a/03, 123b/10, 124b/02, 127b/14,

128b/08, 132b/01, 146b/15, 169b/18, 171b/13, 188a/17, 188b/10, 195b/02, 195b/03, 216a/07

g.- ürdi 154b/03

g.- üridi 008a/12, 033b/12, 039b/06

g.- ürimiş 228b/18

g.- ürin 157b/02

g.- ürken 008a/12

g.- ürlər 020b/21, 048b/18, 048b/19, 066b/21, 092a/13, 137b/01, 200a/20, 200a/21, 222b/13

g.- ür mi 216a/06

girān [Far.] 1. Çok fazla sayıda. 2. Ağır, sakil.

g. 227b/12

g.+ dur 107a/10

girān-bahā [Far.+Far.] Pahası ağır, kıymetli, değerli.

g. 007b/09, 033b/09, 055b/16, 194b/08

girān-māye [Far.+Far.] Pahası ağır, kıymetli, değerli şey.

g. 027b/05

gīrbāb [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu.

g. 005a/19

gīrček [Tr.] (bk. gerçek)

g. 018b/11, 039a/10, 039b/04, 041b/13, 159b/07, 169a/11, 174a/06

g.+ den 014b/05, 084b/04

g.+ dūr 119a/07

g.+ siz 031b/14

gireme- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçememek. 2. Katılamamak.

g.- zdi 034b/13, 189b/14

g.- zlerdi 023a/20

gīriftār eyleme- [Far.+Tr.] Yakalatmamak.

g. 186b/13

gīriftār ol- [Far.+Tr.] 1. Tutulmak. 2. Yakalanmak.

g.- dı 032a/18, 112b/13

g.- duğı 033a/04

g.- ısarın 030b/05

gīril- [Tr.] İçeriye girme işi yapılmak.

g.- e 135b/08, 194b/15, 215b/11

g.- ecek 027b/16

gīrizān [Far.] Kaçıcı, kaçan.

g. 112a/12

girme- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçmemek. 2. Ele geçirmemek.

g.- se 035a/03

g.- sünler 138b/21

g.- ye 207a/05

g.- yince 183b/15, 205a/06

g.- yüp 111b/17

g.- zin 230a/14

gīrnās [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

g. 064a/01

gīrū [Tr.] Arka taraf.

g. 191b/05

gīryān [Far.] Ağlayıcı, ağlayan.

g. 224a/12

gīryeū'l-manžār [Far.+Ar.] Ağlayan göz.

g. 128a/02

gīt- [Tr.] 1. Bir yere doğru hareket etmek. 2. İlerlemek, yol almak. 3. Yok olmak, sona ermek, uzaklaşmak. 4. Varmak, ulaşmak. 5. yard. f. Sürelik bildirir.

g. 024a/03, 065b/06, 102a/21, 159b/02

g.- di 007b/04, 015a/01, 016b/07, 017b/01, 018b/06, 019a/02, 019b/21, 021b/15, 028a/04, 046a/17, 048b/02, 049b/09, 050b/14, 051a/14, 055b/19, 063a/16, 063b/21, 064a/01, 064a/15, 073a/08, 082b/04, 085a/11, 094b/19, 097b/14, 098a/18, 099a/20, 102b/01, 103a/16, 103b/17, 104b/02, 104b/12, 106a/10, 108b/01, 110a/21, 111b/03, 111b/04, 117b/08, 122b/15, 127a/09, 133a/17, 138b/19, 151a/03, 153a/06, 159b/12, 159b/21, 173a/01, 175b/01, 179a/14, 179b/12, 190a/15, 192b/18, 194a/05, 194b/02, 202a/16, 203a/10, 210b/16, 221b/20, 222a/06, 223a/04, 228a/01, 230b/06

g.- diler 005a/21, 005b/02, 006a/10, 008a/20, 015b/19, 018b/20, 019b/20, 023a/04, 026b/09,

035a/16, 044b/07, 045a/02, 087b/13, 088a/04,
095a/13, 097a/12, 099a/03, 099a/20, 109a/05,
112b/03, 137b/06, 137b/09, 137b/21, 138a/04,
138b/04, 138b/06, 138b/20, 159b/15, 160a/07,
171a/12, 176b/13, 178a/12, 184a/11, 187b/15,
191a/14, 191b/14, 191b/17, 205a/13, 212a/19,
212b/06, 213b/03, 215a/07, 219a/16, 222b/15,
223a/12
g.- dügi 024a/03, 093a/03, 097a/13, 100b/21,
102b/08, 156b/11, 169b/10
g.- dügin 046a/18
g.- düginde 094b/18
g.- dügüm 004a/02
g.- dügümden 109a/18
g.- dük 198b/05
g.- dükden 015b/19, 019a/06, 035b/14, 043b/11,
085b/17, 120b/11, 123a/12, 191a/16, 194a/10
g.- dükleri 175b/18, 208a/08, 216b/04
g.- düklerin 215a/08
g.- düklerinden 127a/21, 185b/17
g.- düm 003b/21, 224b/05, 227b/18
g.- e 011b/19, 014b/15, 019b/03, 050b/03, 062b/11,
115b/07, 201a/17, 209a/03, 209b/02, 212b/20,
213a/01, 228a/14
g.- ecegi 228a/07
g.- ecegin 158a/12
g.- ecek 099b/04
g.- ecekleri 135a/08
g.- eceklerin 054a/07
g.- eler 115b/06, 191b/16, 191b/19, 212a/17
g.- elüm 054b/19, 054b/20, 137b/08
g.- emez 040b/05, 171b/19
g.- emezdi 016a/18, 177b/11
g.- emezidi 019b/03
g.- emeziüz 198b/02
g.- en 016b/19, 043a/17, 065b/19, 098a/18, 104a/02,
123a/07, 126b/11, 167b/16, 168a/21, 169a/05,
171b/02, 176a/05, 225a/04
g.- enler 046b/05, 166a/16
g.- er 016b/11, 022a/21, 022b/11, 024a/03, 037a/11,
045b/05, 048b/05, 051a/16, 072a/19, 083a/02,
095b/16, 104a/02, 119b/12, 120b/06, 121b/11,
122a/05, 122a/06, 122a/07, 122a/10, 122a/17,
122b/19, 123a/07, 124b/01, 125b/08, 128a/08,
128b/10, 132a/03, 132a/04, 132a/10, 132a/13,
146b/16, 147b/18, 166a/17, 166b/13, 168b/01,
173b/01, 173b/04, 177b/09, 195b/02, 195b/04,
197b/18, 211a/06, 228b/18
g.- erdi 005b/14, 024b/19, 025a/01, 025a/08,
028b/12, 030a/15, 031b/01, 037a/05, 039b/14,
040b/16, 051a/08, 053a/02, 074b/10, 076a/09,
084a/01, 086b/04, 092a/07, 093a/03, 094b/18,
109a/03, 138a/05, 153b/19, 160a/17, 164a/21,
189b/03, 192b/16, 217a/10, 218b/03, 222b/13,
223b/11
g.- eridi 010b/08, 023a/01
g.- erin 104a/03, 104b/12, 107b/05
g.- erken 032b/19, 032b/20, 033a/19, 035a/12,
035a/21, 043b/07, 043b/08, 044b/12, 051b/13,
057b/15, 065b/04, 065b/09, 073a/04, 083a/01,
098a/10, 099b/07, 099b/08, 119b/09, 122b/08,
156a/16, 159b/10, 168a/16, 168b/20, 175b/17,
176a/13, 184a/09, 191b/14, 194a/03, 225b/06,
228a/19
g.- erler 041a/06, 041b/10, 065b/05, 097b/06,
109a/15, 128a/20, 171b/19
g.- erleridi 021a/19, 035a/21, 039a/15, 084a/19,
130a/09, 137b/07, 181b/14, 205a/10, 205b/18,
210b/19
g.- er misün 210b/20
g.- ersün 107b/05
g.- eydi 200a/19
g.- eyin 024a/15, 042a/10, 065a/01
g.- e yorurlardı 045a/01, 168a/01
g.- ince 045a/21, 060a/07, 172b/15
g.- medin 010b/06, 133a/06, 137b/11

g.- mege 014b/18, 018b/20, 048a/13, 102a/14,
125a/18, 156a/15, 208b/04, 212a/03, 219a/07
g.- megile 115b/06
g.- mek 045a/06, 045a/09, 069b/07, 212a/16, 232a/15
g.- mekde 088b/06
g.- mekden 131a/07, 158a/09, 215b/19
g.- melüldür 055b/11
g.- melü olıcağ 109a/17
g.- miş 004a/04, 102b/09, 118a/02, 132b/09, 191a/02
g.- mişdi 073a/03, 073a/04
g.- mişdür 020b/14, 182b/12, 182b/15, 193a/01,
198b/12
g.- mişidi 095b/17, 157b/17, 163a/15, 176a/21,
193b/13
g.- mişlerdür 004b/09
g.- mişleridi 130a/18
g.- miş midür 064a/04
g.- se 010b/03, 010b/05, 145a/14, 153b/16
g.- seler 227a/03
g.- seyidi 123a/15
g.- sün 208a/07, 221b/18
g.- üñ 184a/20, 198a/16, 207b/21, 213b/13
g.- üp 009a/15, 018a/20, 031a/01, 033a/01, 033b/05,
037b/14, 042a/08, 052b/17, 159b/06, 210b/17,
215a/05

gıtdükce [Tr.] Git gide, zamanla.

g. 041a/10, 128b/02, 133b/12, 135b/10, 145a/06,
172b/19, 182a/21

giderek [Tr.] Git gide, zamanla.

g. 005b/02, 009b/04, 015a/08, 024a/03, 031b/04,
037a/21, 039b/21, 041a/06, 044a/18, 046a/05,
048b/07, 048b/10, 057b/12, 064a/13, 067b/12,
070b/21, 075b/09, 076a/13, 086a/09, 096b/14,
097a/09, 132b/01, 135b/11, 137b/07, 138a/17,
138b/03, 151a/14, 153a/06, 157b/03, 162b/16,
167a/19, 169a/09, 172b/20, 184a/21, 187b/17,
190a/11, 190a/13, 196b/03, 197a/02, 200b/04,
203b/13, 218b/12, 219b/05, 220b/04, 221b/11,
223a/05, 223b/15, 225a/13, 226a/11, 229b/20

gitme [Tr.] Gitme eylemi.

g.+ den 040b/15

gitme- [Tr.] 1. Bir yere doğru yönelmemek. 2. Ulaşmamak, varmamak.

g.- dileridi 095a/14

g.- dük 213a/01

g.- mişdür 064a/04

g.- ñ 064a/16

g.- ye 088b/03

g.- z 013b/17

g.- zidi 010a/19, 037a/05

giy- [Tr.] Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.- erdi 011b/01

g.- erleridi 150b/14

g.- mek 150b/15

g.- üp 042b/09

giydüril- [Tr.] Giydirmiş işi yapılmak.

g.- di 022a/05

giyecek [Tr.] Giysi.

g. 084a/21

g.+ lerin 184b/04

giyür- [Tr.] Giydirmek.

g.- di 030a/10, 229a/11

gizle- [Tr.] Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

g. 049a/20, 052b/08

g.- di 049b/01, 050a/14

g.- r 048b/14

gizlen- [Tr.] Kendi kendini gizlemek, saklanmak.

g. 082b/16

g.- di 054a/02, 150b/21

g.- dügi 151a/02

g.- enlerin 201a/15

g.- mişdür 202a/01

gizlü [Tr.] Saklı kalan, saklanmış olan.

g. 114b/16, 136a/19

g.+ dür 123a/03

g.+ yidi 053a/17
gönce [Far.] Tomurcuk, açılmamış çiçek.
 g. 061a/12
göbeK [Tr.] Büyük yuvarlak taşın ortasındaki delik.
 g.+ i 126a/07
 g.+ ler 135a/19, 135a/20
 g.+ lere 135a/20
 g.+ lerile 135b/02
göç- [Tr.] 1. Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek. 2. Çökmek.
 g.- di 016b/18, 060a/02, 064a/08, 082b/04, 211b/02, 225a/17, 225b/20
 g.- diler 006a/12, 205a/08
 g.- düğüm 151b/10
 g.- düm 151b/10
 g.- en 163a/07, 163a/08
 g.- erdi 164a/20
 g.- mek 007a/08
 g.- melü olıcağ 211a/12
 g.- sün 197a/07
 g.- üp 006a/20, 062a/15, 163a/07, 165b/10, 216a/10, 217b/07
göçür- [Tr.] Göçmesine neden olmak.
 g.- di 048b/09, 196a/06
 g.- diler 192a/17
 g.- üp 036a/07
gögercin [Tr.] Güvercin.
 g. 143a/18, 216b/03, 228b/19
gög(ü)s [Tr.] Vücudun boyunla karın arasında bulunan bölümü, sine.
 g.+ i 027b/03, 140b/01, 140b/09
 g.+ inde 007a/17, 028b/04, 035a/10, 036a/06, 048b/01, 064a/17
 g.+ ine 035a/09
 g.+ ini 093b/11
 g.+ lerindeydi 199b/03, 199b/08
gök [Tr.] 1. İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay. 2. Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, gök kubbe, sema. 3. Gökyüzünün rengi, mavi; bu renkte olan.
 g. 017b/16, 017b/20, 018b/03, 040a/12, 041b/01, 047b/11, 051a/05, 059a/12, 070a/11, 134a/20, 134b/06, 143a/14, 144b/08, 157a/08, 157a/09, 163a/07, 166b/16, 199a/17
 g.+ de 161b/20
 g.+ deki 020b/08, 049a/17, 180b/17
 g.+ den 022b/09, 026a/10, 026b/05, 032a/04, 087a/04, 090a/09, 091b/03, 094b/13, 134a/05, 134a/09, 134b/05, 134b/09, 141a/09, 141b/05, 155a/19, 197a/10, 197a/11
 g.+ e 019a/02, 051b/13, 102a/13, 121b/08, 134b/01, 166b/18, 199b/20, 200a/04, 200a/11, 200a/16, 200b/06, 202b/12
 g.+ i 173b/21
 g.+ inde 180b/13
 g.+ lere 199b/20
 g.+ lere 002b/06, 084b/10
 g.+ leri 049a/08
 g.+ üñ 153b/07
gökCek [Tr.] Güzel.
 g. 011a/17, 030a/06, 032a/21, 041b/03, 042b/07, 055b/02, 078b/02, 091b/01, 109b/12, 162a/20, 166b/08, 170b/10, 174b/07, 194b/14, 197b/09, 199b/10
 g.+ dür 122b/04, 126b/05
gökirek [Tr.] Gök renge yakın, gökimsi.
 g. 144b/02
gökyüzi [Tr.] Atmosferin gözle görünen bölümü, gök.
 g. 059a/12
 g.+ nde 028a/02, 083a/01
göl [Tr.] Toprakla çevrili, durgun su örtüsü.
 g. 122a/01, 122a/02, 122a/13, 122a/14, 122a/16, 165b/06
 g.+ de 120b/09
 g.+ den 120b/14, 122a/01, 122a/16, 122a/19
 g.+ dür 165b/04

g.+ e 061b/20, 120b/09, 120b/12, 122a/19, 131b/11
 g.+ i 120a/21
 g.+ idi 137a/14
 g.+ ler 137a/16, 174b/14, 174b/17
 g.+ lardan 174b/18
 g.+ lerüñ 122a/18, 174b/14, 174b/15, 174b/18
 g.+ üñ 120b/13, 122a/03, 122a/14, 165b/05
gölge [Tr.] Güneş ışınlarının ulaşmadığı alan.
 g.+ de 126a/12
 g.+ lere 010b/08
gölgelen- [Tr.] Birinin korumasına sığınmak.
 g.- diler 161b/07
gölgelik [Tr.] Gölge altında bulunan yer.
 g.+ lere 166a/17
göm- [Tr.] 1. Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek. 2. Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek, defnetmek.
 g.- di 042a/14, 043a/07, 054a/12, 157b/09
 g.- diler 033b/17, 182a/05
 g.- düğü 031a/04, 031a/06
 g.- düğinden 032a/01, 046b/17
 g.- düm 150b/04
 g.- e kodı 031a/04
 g.- e kosalı 127b/08
 g.- er 125b/21
 g.- miş 082a/08, 178a/06
 g.- mişdür 185a/06
 g.- mişleridi 116b/09
 g.- üp 031a/09, 066b/15, 189b/12
gömdür- [Tr.] Gömme işini yaptırmak.
 g.- ürleri 116b/08
gömil- [Tr.] (bk. gömül-)
 g.- düğü 128b/07
 g.- ü 190b/03, 210a/10
 g.- üdür 116b/17
 g.- ür 128b/06
 g.- ürdi 145a/02
gömül- [Tr.] Gömülü duruma gelmek.
 g.- miş 185a/19
gönder- [Tr.] Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, gitmesini sağlamak.
 g.- di 006a/10, 010a/05, 010a/08, 010a/09, 010a/11, 012a/12, 016b/12, 025a/21, 025b/12, 026a/03, 026a/20, 029a/06, 030a/21, 031a/09, 041a/16, 046b/09, 048b/03, 050b/14, 051a/13, 054b/12, 055b/03, 055b/07, 056a/09, 056b/11, 056b/12, 056b/17, 056b/19, 059b/02, 059b/03, 059b/19, 060a/07, 060a/20, 061a/02, 061a/06, 062a/14, 063a/11, 064a/03, 071a/03, 071a/08, 071b/01, 071b/02, 072b/09, 074b/15, 074b/20, 075b/19, 076a/11, 081a/07, 081a/20, 082a/20, 082b/01, 085b/06, 087a/21, 087b/12, 088a/01, 088a/02, 088a/21, 088b/05, 089a/20, 089a/21, 089b/02, 090a/19, 093a/21, 093b/16, 094a/15, 095b/05, 097b/16, 098a/07, 100b/12, 102a/02, 103a/09, 103a/15, 103a/19, 104b/14, 119b/02, 120a/20, 130b/05, 144b/17, 147a/12, 147a/15, 155b/05, 155b/08, 157a/19, 157b/18, 162a/02, 162b/18, 168a/06, 169a/10, 177a/16, 179a/12, 194a/04, 194b/14, 194b/20, 196a/17, 197b/06, 198b/16, 200a/09, 200b/05, 201a/01, 201a/09, 202a/04, 202b/18, 204b/17, 205a/18, 205b/20, 206b/17, 207a/11, 207b/07, 208b/08, 209b/10, 210a/18, 210a/20, 211a/03, 212b/01, 219a/09, 219a/10, 219a/13, 219a/16, 220b/19, 221b/18, 223a/01, 223a/11, 228a/17, 228a/21, 230a/06, 230a/14, 231a/06
 g.- diler 016b/20, 064a/04, 064b/20, 071a/13, 093b/15, 095a/02, 099a/05, 100a/14, 101b/11, 101b/12, 102b/04, 117a/02, 117a/05, 148a/17, 168a/13, 178b/12, 179b/11, 205b/05, 207a/12, 208b/15, 214a/19, 215a/20, 222b/18, 229a/09
 g.- düğü 082b/02, 170b/12, 195a/03
 g.- düğinden 196a/04
 g.- düğüñ 060a/08
 g.- dükten 020b/03
 g.- dükleri 129b/16, 132a/01, 148a/18, 203b/19

g.- düm 010b/18, 060a/08, 089b/10, 125a/09, 214b/02, 227b/19
g.- e 059b/05, 059b/06, 059b/07, 088b/02, 155a/18, 209a/05, 219a/03
g.- eler 222b/20
g.- en 061b/02, 081a/13, 158a/01, 225b/09
g.- esin 075b/20, 082a/21
g.- eyin 196a/16
g.- i başladı 059b/12
g.- i vardı 099b/05
g.- i varalar 228a/17
g.- medin 219a/03
g.- mek 047b/07, 081a/04, 099b/02, 196a/09, 202b/15, 204b/07, 206b/15, 219a/05
g.- mekten 012b/01
g.- melü oldı 228a/04
g.- melü oldu 072b/13
g.- mişidi 057b/04, 059b/16, 061a/21, 089a/03, 220a/16, 227b/13
g.- mişlerdir 105b/20
g.- mişleridi 157b/16
g.- semdi 096a/20
g.- señüz 096a/20
g.- üñ 207a/01, 207b/08
g.- üp 012a/09, 022b/15, 047b/10, 053b/07, 056a/06, 056b/21, 057a/15, 057a/20, 060b/04, 082a/19, 089a/01, 089a/18, 090b/19, 093a/20, 095b/03, 096a/19, 099b/13, 102b/16, 105b/18, 114a/16, 147a/09, 147b/09, 151b/19, 183b/13, 196a/12, 202a/12, 205a/04, 205a/16, 205b/19, 209a/09, 209b/11, 210a/13, 212a/13, 212b/02, 219a/01, 219a/04, 219b/01, 220b/10, 220b/21, 223a/13, 227b/17, 228a/20, 229a/08, 230b/20
g.- ür 067a/08, 223a/17
g.- ürdi 037a/21, 057a/13, 059b/13, 092a/09, 133a/14, 215b/02
g.- ürlerdi 183b/08
g.- ürleridi 052b/16
g.- ürlerimiş 131b/19
gönder [Tr.] Bayrak veya mızrağın sapı.
g. 126b/13, 155a/18, 201b/21
g.+ ile 154b/21
g.+ lerile 121a/07, 145a/13
gönderil- [Tr.] Gönderme işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak
g.- di 079b/18
g.- üp 007b/06
gönderlü [Tr.] Gönderi olan.
g. 153b/16
gönderme- [Tr.] Gönderme eylemini yapmamak.
g.- di 071a/05, 076a/01
g.- yüp 223a/06
göndür- [Tr.] Uğurlamak.
g.- di 092a/21
gönleK [Tr.] Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu yakalı giysi, gömlek.
g.+ lerin 177b/18
g.+ i 116a/01
gön(ü) [Tr.] 1. Kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2. İstek, arzu.
g.+ den 186b/12
g.+ e 004b/06
g.+ i 017a/14, 031b/03, 037b/01, 051a/16, 069a/09
g.+ inde 031b/02
g.+ indekin 023a/07
g.+ inden 030b/04
g.+ ini egdi 038b/21
g.+ leri 213b/20
g.+ üm 004a/07
g.+ ümüz 178b/20
g.+ ünde 069b/12
g.+ ünde 049a/13
gönüllü gönülsüz [Tr.] Yarı ister yarı istemez halde.
g. 097a/06
gör- [Tr.] 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. 2. Anlamak, kavramak, sezmek. 3. Karşılamak, yapmak. 4. Uygun olmak.

g. 039a/07, 055b/11, 058a/05, 090a/04, 171a/04
g.- di 011b/18, 014b/09, 014b/11, 014b/16, 014b/17, 015a/02, 015a/03, 015a/07, 016b/08, 019a/09, 022b/12, 023b/20, 026a/10, 032b/16, 041a/08, 043b/01, 043b/07, 043b/09, 046a/08, 046a/13, 048b/07, 049a/02, 049a/03, 049b/12, 049b/15, 050a/20, 055a/12, 056b/01, 057b/15, 061a/14, 061b/15, 061b/21, 062a/02, 062a/05, 064a/14, 064a/16, 064a/21, 065b/05, 065b/20, 075b/19, 078a/16, 078b/11, 078b/12, 081b/14, 084a/01, 086b/15, 088b/04, 090b/20, 093b/18, 096b/05, 096b/07, 098a/21, 099b/16, 100b/09, 103b/05, 108a/20, 119b/07, 121a/12, 121b/17, 122b/09, 127a/02, 127a/07, 127a/09, 134a/04, 134a/09, 138b/13, 140a/20, 142a/03, 143b/16, 148a/18, 151a/01, 151a/05, 151a/15, 152a/21, 153a/07, 154b/06, 160b/14, 163a/08, 163b/20, 164a/14, 166b/05, 166b/07, 170a/15, 173a/02, 173a/04, 176b/05, 179a/08, 183a/14, 184a/19, 190b/04, 193a/03, 193a/19, 193b/05, 194a/17, 194b/01, 201b/19, 202b/10, 202b/12, 206b/15, 210b/12, 210b/15, 211a/14, 211a/15, 211b/11, 211b/12, 218b/06, 222a/08, 223a/18, 225b/13, 225b/15, 230b/11
g.- diler 013a/19, 015b/20, 027a/13, 028a/07, 029b/10, 033a/20, 040a/15, 043b/17, 044a/18, 044b/01, 045a/17, 050b/06, 050b/10, 050b/15, 054a/09, 062a/06, 062a/07, 064b/11, 064b/13, 065a/21, 073b/16, 073b/21, 104b/09, 110a/07, 118b/05, 118b/06, 125a/05, 125a/11, 125a/19, 131b/05, 137b/11, 137b/17, 138a/06, 138a/10, 138a/19, 138b/06, 138b/17, 139a/06, 140b/10, 143a/16, 143b/04, 143b/07, 143b/09, 143b/18, 146a/14, 152b/05, 158b/04, 171a/02, 178a/03, 178a/04, 178a/05, 178a/13, 179b/07, 191b/03, 191b/05, 191b/20, 205b/03, 206a/13, 212b/20, 216a/02, 216b/03, 219a/08, 221b/12, 222a/11, 222b/14, 227b/05, 231a/07
g.- dügi 005b/11, 043b/20, 055a/01, 055b/05, 065a/01, 108a/04, 127a/07, 134a/14, 137a/19, 153a/15, 171a/15, 189b/01, 197b/11, 202a/06, 202a/16, 206a/05, 225b/14, 230a/21, 232a/04
g.- dügin 003b/17, 202a/07
g.- dügüm 004b/21, 051a/20, 184b/16
g.- dügümün 162a/05
g.- dügümüz 184b/18
g.- dügümüzdür 184b/21
g.- dügün 011a/07
g.- dügünleyn 023b/21
g.- dügünüz 178a/14, 186b/04, 224b/09
g.- dügünüzden 197a/05
g.- dük 015b/15, 029b/14, 051b/09, 051b/15, 068b/07, 134a/20, 134b/05, 141a/08, 141b/06, 163a/10, 171b/09, 185b/07, 185b/10, 185b/20, 192a/04
g.- dükleri 115b/14, 151b/21, 152a/08, 153a/11, 185b/20, 192a/05
g.- düklerin 044b/04
g.- düklerinleyn 085a/03
g.- düm 003b/18, 004a/03, 004a/14, 004a/21, 004b/03, 052a/07, 052a/08, 052a/10, 105b/21, 119a/09, 119a/11, 119a/13, 119a/17, 126b/19, 134b/01, 134b/08, 139b/21, 140a/14, 140b/05, 140b/08, 145b/11, 147a/15, 161a/05, 162a/05, 162a/16, 162b/01, 173b/18, 186a/07, 186b/08, 186b/09, 196b/13, 207a/17, 218b/01, 218b/02, 224a/11
g.- düñ 051b/18, 145b/11, 207a/17, 208a/04, 209a/13
g.- düñ mi 081b/09, 164b/19
g.- düñüz 068b/14
g.- eler 137b/03, 157b/13
g.- eli 134a/18
g.- elüm 018b/16, 050b/08, 134b/13, 139a/03, 207a/01
g.- emedi 049b/07
g.- emediler 018b/21, 028a/05, 198a/21

g.- emez 003b/17, 197b/16
 g.- emezdi 039b/10
 g.- emezlerdi 033a/21, 048b/20
 g.- en 010a/21, 017a/11, 078b/04, 104a/20, 130b/12, 142a/20, 145a/07, 174a/16
 g.- enden 162b/21
 g.- enler 029b/12, 135a/13, 136a/16
 g.- eyidi 011a/06, 182a/09
 g.- eyin 012b/03, 048b/07, 054b/15, 147a/12, 170a/10, 232a/04
 g.- e yorursuz 225a/09
 g.- ıcek 019b/20, 039a/10, 050b/12, 053b/16, 054a/08, 055a/16, 058a/18, 067b/16, 084b/05, 134a/07, 151b/16, 153a/19, 156a/03, 168a/07, 170a/18, 197b/07, 197b/13, 207b/18, 208a/21, 208b/01, 210b/17, 214a/07, 231a/20
 g.- ince 038b/02
 g.- i vir 118b/01
 g.- i virdi 118b/02
 g.- i virdiler 117a/01
 g.- i virelüm 160b/17
 g.- i virüp 035a/16, 160a/06
 g.- i virün 160b/17
 g.- i virür 172a/08
 g.- medin 154b/14
 g.- mege 080a/21, 190b/15
 g.- megidi 207a/09
 g.- mek 016b/06, 037b/07, 053b/06, 070b/13, 170a/07, 183a/11, 194a/08
 g.- miş 050b/18, 073a/17, 083a/12, 119a/16, 119b/10, 173a/11, 205a/09, 214b/15
 g.- mişdük 114b/02
 g.- mişidi 022b/09, 152a/11, 228a/09
 g.- mişler 228b/13
 g.- mişlerdür 006b/21, 136b/15
 g.- mişleridi 148a/09, 187a/02, 188b/05
 g.- se 031b/03, 032b/15, 083a/02, 127b/19, 145a/08, 145b/15, 183a/13
 g.- seler 073b/08
 g.- señ 065a/17, 159b/06
 g.- sün 090a/07, 118b/08
 g.- ün 050a/08, 054a/09, 134b/16, 134b/18, 227a/13
 g.- üp 005b/02, 016b/19, 019a/13, 026b/02, 031b/07, 037b/07, 039a/02, 044b/20, 054b/10, 062b/14, 063a/04, 067b/10, 087b/10, 115a/13, 115a/17, 134b/17, 146a/17, 157b/19, 159a/13, 159a/14, 159b/16, 159b/17, 162b/17, 181b/16, 184b/20, 204b/10, 205a/15, 205b/02, 208b/06, 211b/13, 213b/05, 214a/03, 218a/13, 220a/17, 221b/08, 222b/04, 223a/21, 228a/04, 228a/07, 228a/14, 232a/17
 g.- ür 022b/09, 032a/19, 041a/04, 059a/11, 070a/03, 086a/14, 171b/14, 173b/01, 195b/20
 g.- ürdi 020b/07, 042b/12, 150b/20, 164b/12, 165b/19, 228a/07
 g.- ürdük 224a/07
 g.- üridi 018b/15, 035a/06
 g.- ürin 134a/19, 134b/07
 g.- ürlar 033a/21, 035b/04, 157a/14, 171b/12, 190a/17, 207a/08
 g.- ürlardi 029b/09, 048b/18, 136b/06
 g.- ürleridi 150a/06, 188b/11
 g.- ürlrise 029b/09
 g.- ür misiz 207a/07, 228a/10
 g.- ürseñüz 100b/19
 g.- ürsin 024a/06
 g.- ürüze 197b/16

gördür- [Tr.] Görülmesini sağlamak, hesaplatmak.
 g.- di 118b/15

göre [Tr.] 1. Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.
 2. Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca.
 g. 005b/15, 032a/12, 042a/09, 050b/14, 058a/15, 062b/12, 070b/05, 090a/05, 107a/18, 117a/02, 117a/14, 118b/09, 123b/15, 126a/19, 148b/04, 151b/12, 151b/20, 161b/15, 161b/16, 167b/11, 176a/02, 180b/17, 181a/03, 212a/16, 214b/01,

225a/08

gören [Tr.] Görme işini yapan.

g.+ lardan 029b/05, 121a/06, 128a/17, 144a/18

göril- [Tr.] 1. Göz yardımıyla anlanmak, seçilmek. 2. Yapılmak. 3. Kabul edilmek, uygun görülmek.

g.- di 198a/08, 199a/12

g.- dügi 171b/12

g.- en 167b/03

g.- ince 111b/19

g.- mek 157a/12

g.- mekden 197b/16

g.- miş 160b/13, 187a/03, 218b/05

görin- [Tr.] 1. Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükme. 2. İzlenim uyandırmak. 3. Benzetmek, görünüşünde olmak.

g.- di 012a/15, 018b/17, 018b/18, 083a/05, 117a/07, 156a/09, 212a/12

g.- dükte 175a/17

g.- en 062a/06

g.- i gelmez 129b/09

g.- mege 039b/07

g.- mek 166a/04, 180b/16

g.- mişidi 187a/02

g.- se 042a/03, 042a/04

g.- üp 032a/19

g.- ür 005a/06, 005a/10, 012b/16, 013a/02, 014b/12, 025b/14, 029a/10, 036a/19, 042a/02, 043a/09, 043b/01, 048b/21, 071a/07, 074a/01, 082b/16, 089b/19, 119a/18, 132a/19, 133b/18, 134b/20, 136b/13, 140a/16, 145b/07, 158b/16, 166b/01, 169a/08, 171b/10, 171b/11, 171b/15, 173b/13, 185a/16, 185b/11

g.- ürdi 026b/17, 028a/03, 030a/08, 042a/02, 042a/05, 045b/18, 048b/18, 065b/18, 070b/05, 158b/01, 158b/17, 163a/20, 189b/11

g.- üridi 024b/15

g.- ürlar 200a/21

görinme- [Tr.] Görünmez durumda olmak.

g.- di 048b/17, 054a/03, 124b/14, 133a/03

g.- z 064a/05, 171b/15, 185a/03

g.- zdi 062b/20, 064a/20

göriş- [Tr.] Bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürmek, müzakere etmek.

g.- di 206a/03

görme- [Tr.] 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamamak, seçmemek. 2. Anlamamak, kavramamak, sezmek.

g.- di 003a/17, 034a/10, 054b/20, 070b/11, 209b/08

g.- diler 050b/15

g.- düğine 161b/14

g.- düğün 197b/15

g.- dük 011b/12, 013b/04, 040b/10, 143b/11, 175b/09, 184b/19, 185b/02

g.- düm 004a/02, 081b/09, 159b/05, 175a/18

g.- mişdür 054b/12

g.- sün 035b/01

g.- yen 124a/19

g.- yüp 210b/16

g.- z 049a/11, 161b/17, 178a/16

görün- [Tr.] Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükme.

g.- di 051b/19, 054a/08, 071a/14

g.- dügi 048b/17

g.- sünler 084a/11

g.- üridi 019a/13

görünme- [Tr.] Görülür duruma gelmemek, gözükmemek.

g.- di 018b/14

göster- [Tr.] 1. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. 2. Belirtmek, anlatmak. 3. Sunmak, arz etmek.

g. 049a/21, 122b/07, 170a/09

g.- di 006b/06, 024a/16, 028a/01, 057b/17, 065a/20, 065b/01, 071a/10, 080b/08, 119a/09, 130b/03, 146a/10, 155b/06, 173b/21, 196b/19, 197a/14, 225a/10

g.- diler 002a/14, 006b/14, 006b/15, 027a/02, 051b/03, 112b/18, 121a/16, 140b/11, 155b/14, 160b/16

g.- dilerse 174a/06
g.- dügi 009b/09, 146a/07, 193b/13
g.- dükləri 181b/15
g.- düñ 001b/06
g.- esin 009b/09
g.- eyin 006a/07, 015a/14, 065a/18, 146a/03, 146a/06, 197a/06
g.- i virür 024a/07
g.- mek 193b/12
g.- mişdür 004b/14
g.- se 048b/15
g.- señ 011b/08, 011b/09
g.- sün 045a/07
g.- üp 100a/09, 105b/19
g.- ür 004b/04, 061a/15, 129b/01, 145b/08, 157a/09, 163a/02, 171b/19
g.- ürdi 118a/11
g.- üridi 048b/15
g.- ürin 024a/14
g.- ürleridi 181b/15
gösterme- [Tr.] Göstermemek, gizlemek.
g.- zidi 048b/15
götür- [Tr.] 1. Beraberinde taşımak; yüklenmek; ulaştırmak; kılavuzluk ederek gideceği yere varmasına yardımcı olmak. 2. Dayanmak, sabretmek; tahammül etmek. 3. Ortadan kaldırmak; yok etmek; bertaraf etmek.
g. 012b/09, 050a/19
g.- di 018b/06, 036b/20, 084b/11, 109b/15, 120a/02, 155a/04, 223b/05, 227b/21
g.- diler 044a/17, 065b/03, 068a/06, 121b/16, 137b/05
g.- dügi 206a/16
g.- düm 035a/14
g.- ecek 191b/08
g.- i bildükleri 065b/03
g.- imediler 095a/19
g.- imezidi 006b/20
g.- mege 010b/07
g.- mesi 051a/09
g.- mişidi 160b/07
g.- se 125b/09, 125b/10
g.- üñ 198a/04
g.- üp 014b/15, 030b/21, 040a/17, 043b/15, 061b/15, 065b/05, 107b/05, 119b/04, 131b/10, 137b/21, 160b/08, 198a/11, 211b/07, 218b/03
g.- ür 161b/09, 175b/15
g.- ürdi 006b/19, 188b/05
g.- üridi 015a/17
g.- ürler 037a/20
götürü [Tr.] Bütün, tüm, hepsi.
g. 010b/18, 029a/04, 037b/20, 073a/21, 083b/11, 094a/05, 116b/21, 127a/13, 127a/16, 134b/15, 141a/18, 173b/02, 179a/13, 197a/08, 201a/11, 209a/02
g.+ yle 011b/19
götüril- [Tr.] 1. Defedilmek, savılmak. 2. Ortadan kaldırılmak, yok edilmek. 3. Bir yere ulaştırılmak.
g.- di 005a/17, 038a/01
g.- e 201a/17, 115b/07, 207a/03
g.- ür 174a/03
götürme- [Tr.] 1. Dayanamamak, sabredememek. 2. Taşıyamamak, kaldıramamak.
g.- diler 086a/12, 096a/09, 221b/12
g.- yüp 104b/08
g.- z 047b/11
götürT- [Tr.] Götürülmesini sağlamak.
g.- di 170b/21
g.- üp 206a/09
gövde [Tr.] Vücudun baş, kol ve bacaklar dışında kalan kısmı.
g.+ sin 033a/06
g.+ sini 019b/20
göz [Tr.] 1. Görme organı. 2. Bazı deyimlerde, görme ve bakma. 3. Gözlem, rasat.
g. 043a/08, 044a/14, 090a/14, 129b/03, 150b/13, 191b/16
g.+ den 045b/03, 049b/07

g.+ e 129a/02, 129a/03
g.+ i 004a/06, 029a/19, 037b/01, 059a/10, 070a/12, 129a/05, 129a/06, 145b/12, 154b/02, 160a/16, 161b/04, 199b/04
g.+ in 003a/10, 048a/15, 129a/04, 145b/16
g.+ inden 024a/07, 024a/21, 054a/13, 120a/12, 232a/11
g.+ ine 050a/20, 059a/09, 195a/09
g.+ inün 161b/03
g.+ ler 040b/09, 143b/11
g.+ lerdən 054a/18
g.+ leri 017b/01, 017b/05, 017b/15, 021a/21, 033b/09, 041a/19, 074b/09, 089b/13, 113a/15, 116b/20, 117a/06, 117b/20, 136b/16, 138a/19, 138b/03, 153b/20
g.+ lerin 150a/10, 150b/14, 194b/08
g.+ lerinde 036a/13, 150a/10
g.+ lerinden 028a/05
g.+ lerine 067b/17, 068b/08, 074b/07, 094a/02, 114a/12, 155b/21, 167a/18, 212a/12, 213a/05
g.+ leriyle 157a/14
g.+ üm 151b/13, 190b/15
g.+ üme 134b/12
g.+ ümle 140b/05, 161a/05, 162b/01
g.+ ümle 184b/16
g.+ ümüz 189b/07
g.+ ümüzle 171b/08
g.+ üñ 050a/21, 129a/07
göz açdur- [Tr.+Tr.] Fırsat vermek.
g.- madın 060a/09
gözden geçür- [Tr.+Tr.] Etraflıca incelemek.
g.- düm 004b/11
gözed- [Tr.] 1. Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. 2. Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak. 3. Kollamak, beklemek.
g.- en 089b/17
g.- üp 159b/10
g.- ür 128b/05
g.- ürdi 154b/20, 157a/07
g.- ürler 114b/10
g.- ürleridi 157a/04, 224a/01
göz kulağ tut- [Tr.+Tr.+Tr.] Korumak, gözetmek.
g. 090a/04
g.- am 068b/18
g.- ayın 156b/09
gözle- [Tr.] 1. Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek, intizar etmek. 2. Korumak, gözetmek.
g. 049a/20, 059b/10, 090a/10, 090a/12, 090a/16, 208a/09
g.- di 039a/03, 231b/14
g.- dükləri 175b/18, 227b/01
g.- mekdeyidi 104a/16
g.- r 041a/04, 067a/12
g.- rdi 132b/17
g.- rler 132a/15, 215b/02
g.- rlerdi 073b/07
g.- rleridi 034b/15, 085a/11
g.- rlerimiş 086a/02
g.- yüp 062b/14, 085a/08, 128b/09
gözleme- [Tr.] Dikkat etmemek.
g.- düñ 213b/19
gözlen- [Tr.] Göz önünde tutulmak, hesaba katılmak.
g.- üp 075a/11
gözlü [Tr.] Gözü olan.
g. 070a/12, 190b/05, 199a/17
göz yum- [Tr.+Tr.] Görmezlikten gelmek.
g.- ar 089b/17
gū-mashara [Far.+Ar.] Komik sözler söyleyen soytarı.
g.+ ları 156b/07
gubār [Ar.] Toz, toprak.
g. 003a/14, 055a/04, 166b/17
g.+ dur 012b/20
gūlgūle **düş-** [Ar.+Tr.] Söylenti çıkmak.
g.- üp 160a/02
gūlüvv [Ar.] Hücum, saldırış.
g. 205a/15

gölüv id- [Ar.+Tr.] Hücum etmek, saldırmak.

ğ. idüp 212a/11

gölüvv-i Ōām id- [Ar.+Ar.+Tr.] Toplu saldırı yapmak, topluca saldırmak.

ğ.- üp 067a/16

günā-gün [Far.] Renk renk.

g. 193a/11

güne [Far.] Türlü.

g. 043a/15, 059b/13, 163a/21

gūr [Far.] Mezar, kabir.

g.+ ları 094a/02, 213a/05

g.+ larından 114a/12

ğurebā [Ar.] 1. Kimsesiz, zavallı. 2. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.

ğ. 101a/08

ğ.+ dan 065b/21

ğ.+ dur 011b/06, 228b/07

ğurūr [Ar.] Kibir, kendini yüksek ve değerli tutma hissi.

ğ. 089b/05, 164b/21, 220b/16

ğuśśa [Ar.] Keder, kaygı, tasa.

ğ. 007b/04, 026b/07, 059a/18

ğ.+ larıyla 214a/07

ğ.+ m 151b/09

ğ.+ sından 093b/10

ğ.+ yıla 165a/02

güş [Ö.] Ad kavminden bir padişah.

g. 161a/11

güş-i Ōālem [Far.+Ar.] Alemin kulağı.

g. 113b/07

güş-i hüş-i saŌādet [Far.+Far.+Ar.] Saadete alışık kulak.

g. 112a/17

güş-i zemīn ve zamān [Far.+Far.+Ar.] Yeryüzünün ve zamanın kulağı.

g. 003a/17

güş-māl olın- [Far.+Far.+Tr.] Yola getirilmek.

g.- ması 111b/12

güyā [Far.] Sanki, diyelim ki.

g. 010a/21, 014b/12, 017a/16, 047a/08, 074a/01,

118a/04, 130b/10, 132b/05, 140a/16, 144a/19,

147a/07, 166b/05, 168a/21, 202a/18

güyendelik [Far.+Tr.] Söyleyen, söyleyici.

g. 187a/09

güÇ [Tr.] 1. Zor, zorluk. 2. Kuvvet.

g. 093b/09, 097a/05, 097a/16, 101b/01, 130b/07,

177b/14, 187b/03, 202b/05, 213a/13, 220a/08,

220a/15, 221b/12

g.+ den 67a/11

g.+ ile 019b/12, 025a/17, 025b/04, 026a/19, 031a/12,

038b/18, 046b/03, 066b/11, 067a/08, 068a/05,

070a/21, 071a/01, 085a/20, 085b/08, 106a/04,

144b/18, 160b/21, 161a/01, 169b/21, 171b/18,

180a/02, 186a/10, 186a/19, 186b/07, 193a/16,

208b/13, 221a/14, 224a/21, 224b/09, 230b/03

g.+ le 023a/06, 038b/14, 099b/09, 157b/01, 215a/10,

231a/21

g.+ lerin 124a/06

güdāz [Far.] Yanma.

g.+ ıla 004a/11

gül- [Tr.] Gülmek.

g.- di 084a/05, 131a/17

g. e 119b/20

g.- e tururdu 145b/10

g.- er 031b/02, 062b/19, 115a/19, 136b/13

g.- erdi 163b/06, 164b/13

g.- erek 138b/18

g.- miş 004a/20

gül [Far.] Gül çiçeği.

g. 078b/05

g.+ den 050a/16

gülbāng-ı muḥammedī [Far.+Ar.] Ezan.

g.+ yile 203a/18

gülbāng-ı tekbīr ü şalavāt [Far.+Ar.+Ar.] Tekbir ve salavat sesleri.

g. 206a/21

gülbāng-ı penc-nevbet-i dīn-i aḥmedī

[Far.+Far.+Ar.+Ar.] Beş vakit ezan.

n.+ yile 215b/15

güldür- [Tr.] Gülmesine neden olmak.

g.+ ürleri 156b/08

güldürdi [Tr.] Güldürtü.

g. 052a/02

g.+ nüñ 052a/04

güldürme- [Tr.] Gülmemesine neden olmak.

g.- ye 211a/02

güle oynayı [Tr.+Tr.] Sevinçle.

g. 230b/21

güliş- [Tr.] Karşılıklı veya birlikte gülmek.

g.- ürleri 044b/21

gül şuyı [Tr.+Tr.] Gül yağı üretimi sırasında yan ürün olarak elde edilen kokulu berrak sıvı.

g.+ yıla 100b/08

güşen-i cennet [Far.+Ar.] Cennetin gül bahçesi.

g. 164b/08

gül yağı [Tr.+Tr.] Güllerin imbikten geçirilmesi ile elde edilen kokulu yağ.

g.+ na 129a/07

güm eyle- [Far.+Tr.] Saklamak, gözden kaybetmek.

g.- di 085a/12

g.- diler 015b/05

güm it- [Far.+Tr.] Saklamak, gözden kaybetmek.

g.- di 167b/02

gümān [Far.] Zan, fikir.

g.+ ı 131a/04

gümān id- [Far.+Tr.] Zannetmek, öyle düşünmek.

g.- üp 070b/12

gümbürdi [Tr.] Gümbürtü.

g. 145a/01

gümiş [Tr.] Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element ve bundan üretilen eşya.

g. 007b/11, 034a/08, 040b/20, 047a/13, 066a/13,

066a/14, 067b/02, 175b/13

g.+ den 007b/08, 017b/16, 025a/19, 034a/07,

036b/12, 041b/01, 042b/02, 047b/19, 048b/20,

051a/06, 054a/15, 057a/10, 058b/19, 062b/10,

066a/14, 066a/16, 067b/03, 069a/13, 069a/19,

114b/16, 136a/02, 155b/03

g.+ denidi 118a/01

g.+ i 053a/21, 053b/02

g.+ ile 037a/11

gümrāh [Far.] Yolunu şaşırmış, doğru yoldan ayrılmış.

g.+ larınıñ 180a/18

gümrāh ol- [Far.+Tr.] Yolunu şaşırmak, doğru yoldan ayrılmak.

g. - ur 032b/06

gümrük [Rum.] Bir ülkeye giren veya bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi.

g.+ lerin 039a/14

gün [Tr.] 1. Güneş. 2. Güneş ışığı. 3. Gündüz. 4. 24 saatlik zaman dilimi. 5. Belirsiz bir gün.

g. 001b/15, 008b/07, 011a/04, 014a/06, 015a/05,

016a/15, 016a/16, 018b/06, 019b/13, 020b/20,

021a/09, 021a/11, 021a/14, 021b/13, 022b/04,

023b/14, 025b/10, 028a/06, 029b/05, 030b/03,

030b/05, 030b/18, 030b/21, 031a/01, 031b/12,

032b/15, 032b/20, 033b/02, 033b/12, 035a/01,

036a/16, 036b/05, 037b/03, 037b/05, 037b/06,

037b/08, 039a/04, 039b/06, 040b/11, 040b/13,

040b/18, 041b/07, 043a/21, 043b/10, 044a/18,

044b/16, 045a/17, 047a/13, 048a/14, 050b/08,

050b/09, 054a/02, 054a/07, 054b/11, 056b/03,

057b/14, 057b/18, 057b/19, 057b/20, 059b/13,

059b/14, 059b/17, 062a/20, 063a/02, 064a/05,

064b/19, 065b/15, 067b/06, 068a/01, 068a/20,

072b/15, 078b/01, 081b/21, 082a/03, 083b/01,

083b/10, 083b/21, 084a/21, 084b/11, 085b/16,

086a/04, 086a/05, 086b/15, 088a/13, 088a/17,

088b/17, 088b/19, 089a/14, 090b/04, 092b/14,

093b/12, 094a/03, 095b/08, 095b/13, 097b/21,

098a/16, 098b/09, 099a/02, 099a/12, 099a/15,

099a/21, 099b/08, 099b/18, 100a/13, 103a/17,

103b/04, 103b/09, 103b/15, 104a/14, 104a/17,

104b/19, 105a/09, 106a/09, 106a/13, 106a/18,
109a/06, 110b/17, 111b/19, 112b/10, 113a/10,
113a/20, 113b/11, 113b/13, 118a/16, 119a/10,
123b/20, 124a/05, 124a/18, 125a/18, 129b/21,
130a/01, 130a/04, 131a/11, 135b/17, 136b/14,
137a/17, 138b/07, 138b/11, 140a/11, 143a/15,
144b/17, 145a/13, 145b/16, 149a/18, 150b/18,
150b/21, 151a/05, 152b/08, 154b/10, 154b/16,
156a/12, 157a/08, 157a/09, 157b/05, 158b/01,
158b/02, 158b/19, 159a/05, 159a/08, 159a/10,
159b/09, 163b/13, 163b/20, 166a/07, 168b/01,
168b/10, 170b/05, 170b/15, 171a/13, 171b/14,
174b/06, 175b/01, 177a/20, 178a/03, 178a/11,
181a/13, 181a/14, 181b/16, 181b/21, 183a/14,
183b/21, 187b/12, 188b/09, 191a/16, 191b/10,
192b/14, 192b/16, 193b/18, 196b/21, 201a/14,
202a/17, 204a/21, 205b/03, 205b/15, 206a/08,
206b/14, 207a/06, 208b/06, 208b/19, 208b/20,
210b/14, 210b/15, 212b/08, 213a/05, 213a/06,
215a/03, 217b/18, 218a/09, 218a/14, 219a/11,
219a/20, 219b/11, 219b/18, 220a/15, 221a/04,
223a/18, 224a/08, 225a/01, 226b/07, 226b/09,
228a/05, 228a/07, 229b/04, 230a/11, 230b/07,
230b/09, 230b/12, 230b/13, 230b/14, 230b/21,
232a/03
g.+ de 010b/02, 021a/15, 041a/01, 047a/12, 091a/11,
124a/10, 128a/16, 130a/09, 141b/14, 141b/15,
143b/20, 155a/12, 159b/09, 163b/13, 181b/21,
188a/12, 190a/03, 190a/04, 198a/08, 211a/04,
216b/14, 218a/06, 231b/09, 232a/04
g.+ den 030b/21, 041b/05, 103b/20, 112b/06,
131b/12, 156a/11, 197b/08, 205a/10, 207a/03,
209b/21, 212b/11, 217a/06, 231a/11
g.+ dür 106b/14, 124a/17, 132a/13
g.+ e 033b/12, 068b/05
g.+ i 036a/16, 047a/14, 086a/19, 090a/10, 090b/03,
098b/11, 099a/06, 168b/11, 203a/03, 228b/03
g.+ idi 098b/09, 159a/10, 228a/07
g.+ in 089b/14
g.+ inden 154b/10
g.+ iyidi 107b/21, 159b/18, 203a/04
g.+ ler 109a/01
g.+ lerde 022b/04, 030b/18, 109a/06, 181b/16,
188a/11, 210b/15, 213a/06, 228a/07
g.+ leri 062b/21, 094a/04, 109a/01, 124a/06,
129b/11, 158b/21
g.+ lerinde 171b/15, 190b/16
g.+ lerinden 101a/02, 125a/18
g.+ üñ 132a/16, 181a/13, 222b/12
günâh [Far.] 1. Dini bakımdan suç sayılan iş veya davranış,
vebal. 2. Kabahat, hafif suç.
g.+ ı 028a/19, 069b/05, 102b/03
günâhlu [Far.+Tr.] Günâhı olan.
g.+ ları 084b/19
gündüz [Tr.] Günü sabahtan akşama kadar süren aydınlık
bölümü.
g. 025b/10, 025b/15, 041a/02, 054b/01, 057a/07,
057a/21, 057b/06, 058a/05, 083b/20, 084a/02,
084a/03, 084a/05, 084a/06, 089b/18, 150a/09,
157a/15, 173a/02, 205b/14
g.+ de 008a/13, 025b/07, 062b/10, 123b/13
g.+ den 180b/21
g.+ i 171a/10
güneş [Tr.] Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren
büyük gök cismi.
g. 003a/09, 016a/15, 017b/05, 017b/21, 018a/13,
018b/04, 018b/07, 020a/19, 021a/20, 025b/11,
025b/16, 028a/06, 029a/01, 033b/07, 034a/01,
034a/02, 040b/08, 044b/15, 048b/18, 050b/10,
051b/10, 051b/18, 054b/11, 062a/06, 122b/17,
134b/05, 141b/07, 146b/08, 146b/09, 157a/07,
157a/08, 157a/09, 158b/05, 166a/02, 166a/12,
181a/04, 188b/09, 188b/10, 204a/06, 204a/07
g.+ den 134b/06, 157a/07
g.+ e 025b/15, 134a/12, 157a/10, 168a/21, 168b/04,
181a/04

g.+ i 157a/09
g.+ ile 018a/13, 025b/16
g.+ le 020a/19, 157a/10
g.+ üñ 181b/17
günlük [Tr.] Gün miktarı.
g. 010b/01, 062a/09, 066a/13, 119b/17, 123a/11,
126b/03, 138b/08, 158b/17, 171b/07, 177a/12,
177b/21, 188b/16, 197a/01, 197a/02, 205a/11
günlük [Tr.] (bk. günlük)
g. 043a/08, 088a/10, 144a/11, 167b/17, 169b/14,
191a/18, 195b/19
gün toğusu [Tr.+Tr.] Doğu yönü.
g.+ na 025b/16, 174a/11, 182b/20
günüle- [Tr.] Kıskanmak, çekememek.
g.- di 039a/02
g.- diler 036b/10
güpürdü [Tr.] Ayak patırtısı, güpürtü.
k.+ sinden 155a/15
güreş- [Tr.] İki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere
getirmeye çalışmak.
g.- diler 058a/01
g.- elüm 057b/09
g.- ürlr 057b/11
güreş tut- [Tr.+Tr.] Güreşmek.
g.- arlar 127b/21
gürilde- [Tr.] Gürüldemek.
g.- r 171b/21
gürüh-i pür-şükûh [Far.+Far.+Far.] Büyük bölüm.
g.+ ı 205b/10
gürüldü [Tr.] Gürültü.
g.+ siymiş 052a/03
güt- [Tr.] Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak
sürmek.
g.- di 057b/20
g.- er 057b/06
g.- erdi 150b/20, 159a/09
g.- erleridi 159a/10
g.- eyin 057b/19
g.- mek 159a/10
güvâh-ı muflak [Far.+Ar.] Kesin kanıt.
g. 161b/19
güvegü [Tr.] Güvey, damat.
g.+ lerümüz 045a/07
g.+ si 154b/19
g.+ siydi 102b/10, 102b/15
güvegülük [Tr.] Güveylik.
g. 155b/13
güzel [Tr.] Çirkin karşıtı.
g. 019b/11, 032b/16, 038a/20, 042b/07, 057b/08,
060b/09, 067a/07, 127a/01, 127a/04, 145b/09,
173a/07, 175a/17, 200a/19
g.+ dür 174a/11
güzellen- [Tr.] Güzelleşmek.
g.- di 032b/17
güzer id- [Far.+Tr.] Geçmek.
g.- er 052a/17
g.- üp 113a/12
güzer-gâh [Far.+Far.] Yol üstü, çok geinip geçilen yer.
g. 028a/14
güzer-geh-i seyl [Far.+Far.+Ar.] Sel yatağı.
g.+ de 004a/18

H

ha diyince [Tr.+Tr.] Hemen, çabucak.
h. 060a/12, 154b/21, 205b/07, 206b/06
hâbbe [Ar.] 1. Tane. 2. Şey, eşya.
h. 052b/01, 062b/15
h.+ sine 168a/05
haber [Ar.] Bir olay, bir olgu veya bir kişi hakkında edinilen
bilgi.
h. 004b/03, 011b/18, 026a/18, 026a/20, 030b/19,
041b/14, 044a/04, 044a/06, 045b/12, 054b/12,
056a/06, 056b/12, 057a/15, 059b/03, 059b/21,
060a/01, 060a/07, 060a/09, 060b/03, 061b/03,

- 063a/17, 068b/05, 073b/08, 073b/09, 074b/15,
074b/20, 075b/19, 078b/16, 082a/20, 087a/16,
088a/02, 088b/03, 089a/01, 089a/03, 089a/18,
091b/19, 093b/16, 095a/02, 096a/20, 102b/04,
104b/13, 114a/14, 118b/03, 131a/08, 139a/13,
139a/14, 146a/02, 147a/09, 147a/15, 147b/09,
148b/11, 152a/20, 155a/11, 155b/05, 160a/15,
160b/02, 162b/20, 166b/21, 198b/20, 200a/17,
205a/04, 206b/17, 208b/15, 208b/20, 209a/05,
209b/10, 212b/02, 214a/17, 220b/10, 220b/17,
220b/21, 221b/18, 223a/14
h.+ de 173a/12
h.+ den 149b/13
h.+ i 043a/16, 059a/17, 062a/08, 063a/05, 066a/07,
075a/07, 081a/21, 100a/14, 102b/07, 104b/18,
108b/15, 112a/03, 138b/10, 138b/20, 139a/11,
147b/08, 207b/07, 207b/09
h.+ in 049b/03, 054a/18, 054b/10, 061b/03, 081a/20,
099a/05, 124b/08, 156a/15, 179a/12, 211a/07,
223a/19
h.+ inden 016a/03
h.+ iyidüğün 123b/16
h.+ iyile 095b/17
h.+ ler 004b/01, 096a/19, 145a/19
h.+ leri 138a/01, 172a/12, 199b/20, 204b/11
h.+ leridür 197a/11
h.+ lerin 088b/06, 109a/04, 207a/11
h.+ üm 151b/12, 220a/03, 220a/19, 221b/02
h.+ ümüz 220b/20
h.+ üñ 115a/21
h.+ üñüz 206b/19
- haber al-** [Ar.+Tr.] Olayı veya olayları öğrenmek.
h.- di 155a/10
h.- imaz 172a/14
- haber-i sürür** [Ar.+Ar.] Sevinçli haber.
h. 213a/03
- haber-i şür ü şer** [Ar.+Far.+Ar.] Karışıklık, kavga gürültü haberi.
h. 112a/17
- haber ol-** [Ar.+Tr.] Haber ulaşmak, öğrenmek.
h.- di 054b/21, 098b/07, 207b/16, 222a/12
- haber vir-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmak, bilgi vermek.
h.- di 054a/08, 072a/16, 198b/15
h.- diler 064b/07, 068b/07, 138b/10, 152b/06,
185a/07, 191b/18, 194b/19, 210a/13
h.- e 115b/21, 197b/06
h.- en 020b/09
h.- megiçün 008b/09
h.- miş 145a/20
h.- mişidi 193b/12
h.- mişleridi 192a/21
h.- üñ 141b/11
h.- üp 006b/07
h.- ür 004a/18, 119b/05
h.- ürdi 053b/04
h.- ürleri 115b/20
h.- üridi 035a/01, 043a/12
h.- ürin 024a/21
h.- ürleridi 022a/12
- haber virme-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmamak, bilgi vermemek.
h.- di 210a/13
- haber it-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmak, bilgi vermek.
h.- di 041b/12
h.- diler 117a/11
- haber sal-** [Ar.+Tr.] Haber göndermek.
h.- di 056b/20
- haber-dār** [Ar.+Far.] Haberli.
h. 140b/07, 157a/01, 216a/12
h.+ ıdı 043b/08
- habeş** [Ö.] Habeş alhalisinden olan, Etiyopyalı.
h.+ dūr 015b/07
- habeşe** [Ö.] Habeşistan, Etiyopya.
h. 030b/01, 121a/17, 123a/05, 173a/20, 183b/12,
188b/19, 219b/16
- habeşe vilāyeti** [Ö.] (bk. habeşe)
h.+ ndedür 123a/04
- h.+ ne 122a/06
- habeşi** [Ö.] Habeşistan halkından olan, Etiyopyalı.
h. 080a/13
h.+ lerüñ 009a/08
- hâbiḥ-i neccār** [Ö.] Hz. İsa döneminde yaşamış ve ona iman etmiş bir kişi.
h. 183b/19
- hâbiḥ-i neccār ḥazretleri** [Ö.] (bk. hâbiḥ-i neccār)
h. 184a/18
- hâbiḥ** [Ö.] Hz. Adem'in oğullarından birinin adı, Kabil'in kardeşi.
h. 005a/16
- hâbiş** [Ar.] Kötü, pis.
h. 128a/02
- hâbl-ı verid** [Ar.] Şah damarı.
h.+ den 197b/18
- hâbrün** [Ö.] (bk. hâbrün tağı)
h. 198a/05
- hâbrün tağı** [Ö.] Kudüs civarında bir dağ.
h. 198a/04
- hâbs** [Ar.] Hapis, cezaevi.
h. 093b/05, 210a/14
h.+ dan 096b/01, 096b/03, 098a/20, 101a/06,
101a/07, 106a/21
h.+ dayiken 106b/06
h.+ mda 101a/05
- hâbs eyle-** [Ar.+Tr.] Hapse koymak, tutuklamak.
h.- di 106b/01, 207a/06
h.- diler 035b/07
- hâbs iT-** [Ar.+Tr.] Hapse koymak, tutuklamak.
h.- di 106b/06
h.- dükleri 175a/10
h.- erler 029a/02
h.- erleridi 026a/13, 092a/05, 202b/03
h.- üp 096a/06, 106a/19, 132a/21, 167a/12
- hâbs itdür-** [Ar.+Tr.] Hapse attırmak, tutuklatmak.
h.- di 102b/16
- hâḥ-ı bātın** [Ar.] İçteki kötülük.
h.+ mı 200b/10
- hâc(c)** [Ar.] Kâbeyi ziyaret ibadeti.
h. 040b/12
h.+ da 218a/19
h.+ lar 092a/06
h.+ a 104b/12, 110b/21, 180a/08
- hac eyle-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirmek.
h.- mek 110b/20
- hâc(c) iT-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirmek.
h.- di 218a/19
h.- düğü 100b/07
h.- düñ mi 081b/10
h.- erleridi 142b/18, 180a/09
- hacc itdürme-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirtmemek.
h.- zleridi 092a/05
- haccü'l-harameyn** [Ar.] Zamanında şerî merasime uyarak Mekke-i Mükerrreme ile Medine-i Münevvere'yi ziyaret eden kimse. h.+ di 100b/07
- h'âce** [Far.] Hoca, öğretmen.
h.+ si 076b/18
- h'âce-i tüvânâ** [Far.+Far.] Hocaların hocası.
h. 138b/14
h.+ ydı 168a/08
- h'ace ḥâfiẓ-ı şirâzi** [Ö.] Hacı Şemseddin Muhammed on dördüncü yüzyılda yaşamış İran'lı şair.
h.+ nün 004a/08
- hâcer** [Ö.] Kişi adı.
h. 055b/11
- hâcer ana ḥazretleri** [Ö.] Hz. İsmail'in annesi.
h.+ ni 133a/12
- hâcer ḥazretleri** [Ö.] (bk. hâcer ana ḥazretleri)
h. 056a/05
h.+ n 054b/06
- hâcer-i şems** [Ar.+Ar.] Güneş taşı.
h.+ dendür 029a/18
- hâcer-i billür** [Ar.+Ar.] Billur taşı.
h. 119b/20
- hâcer-i cezvî** [Ar.+Ar.] Beril taşı.

h. 188a/15
hacer-i edrek [Ar.+Far.] Edrek taşı.
 h.+ den 017b/20
hacer-i mülevven [Ar.+Ar.] Bohemya kristali.
 h. 067b/04
hacer-i şavvân [Ar.] Savvan taşı.
 h. 175b/06
hacerü'l-hall [Ar.+Ar.] Sirke taşı.
 h. 013a/10
hâcet [Ar.] 1. İhtiyaç, lüzum. 2. Dilek, istek.
 h. 122b/06
 h.+ dür 211a/07
 h.+ i 019b/04
 h.+ in 019b/05
 h.+ ler 179a/21
 h.+ lerin 217a/21
 h.+ lerine 105b/19
 h.+ üm 024a/18
hâcet ol- [Ar.+Tr.] İsteğini, dileğini yerine getirmek.
 h.- am 024a/20
hâcet dile- [Ar.+Tr.] Allah'tan dilekte bulunmak.
 h.- di 214b/11
hâcet namâzi [Ar.+Far.] Herhangi bir dileğin Allah tarafından kabul edilmesi için kılınan nafile namaz.
 h. 214b/11, 217a/21
hâcet-gâh-ı tavârif-i ümem [Ar.+Far.] İnsanların dua ve dilek yeri.
 h.+ dür 210a/04
haclet [Ar.] Utanç.
 h.+ inden 086b/07
haç [Far.] Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, istavroz.
 h.+ larına 203a/05
haç bayramı [Far.+Tr.] Hristiyanların 14 Eylül'de kutladığı Kutsal Haç Bayramı.
 h. 203a/05
hâd(d) [Ar.] 1. Ölçü, derece. 2. Sınır.
 h. 012a/01, 018a/06, 036b/12, 047a/21, 123a/17, 155a/08, 169a/06, 191a/20
 h.+ da 085a/01, 170b/04
 h.+ dan 030b/18, 064b/11, 183b/17, 199a/10, 222a/17
 h.+ ı 009b/15, 009b/19
 h.+ ıdur 010b/01
 h.+ ına 003a/02, 010b/09, 060b/05, 159b/03
 h.+ ından 128b/15, 165b/19
 h.+ ınuñ 035b/16
 h.+ lara 152a/05
 h.+ larıdır 009b/14
 h.+ larına 165b/20
 h.+ larından 028b/03
 h.+ larını 197a/14
hâdd-ı Ŗâdet [Ar.+Ar.] Normal olan sınır.
 h.+ den 068b/10
hâdd-ı zât [Ar.+Ar.] Asıl, öz.
 h.+ ında 056a/14, 086a/14, 089b/19, 192a/09
 h.+ larında 139b/06, 186a/15, 213a/09
hâdd-ı vilâyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin sınırı.
 h.+ a 063a/11
hâdd-ı iŖtidâl [Ar.+Ar.] Ortalama sınır.
 h.+ dan 222b/15
hâdd üve hâsr [Ar.+Ar.] Miktar, sayı, nitelik.
 h.+ a 065b/01
 h.+ a 101a/09, 201a/12, 218a/18
 h.+ ı 038a/14, 065a/21, 090b/07, 155a/08, 211a/11, 231b/08
 h.+ ını 017a/03, 130a/05, 136b/02
 h.+ ları 037b/12, 115b/17, 144b/11
hâdd üve pâyân [Ar.+Far.] Son, uç, sınır.
 h.+ ı 014b/11, 062b/07, 131a/15, 169a/08, 172b/20
hadem [Ar.] Hizmetçiler, odacılar.
 h. 062a/15, 090b/19, 099a/05, 100a/17, 109a/13, 219b/12, 222a/08
hâdım [Ar.] Hizmetçi, hizmetkar.
 h.+ dan 059b/08
 h.+ ı 096a/06
hâdiş [Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.

h. 091b/06, 092b/13, 092b/14, 092b/15, 094b/11, 094b/12
hâdiş [Ar.] Yeni, sonradan ortaya çıkan.
 h.+ dür 166b/19
hâdişe [Ö.] Bağdat yakınında eski bir şehir.
 h.+ yi 099b/07
hâdişe [Ar.] Vakıa, olay.
 h. 024b/15, 031a/16, 043a/06, 044a/03, 099b/10, 108b/09, 134a/08, 134b/14, 153b/13
 h.+ de 190b/18
 h.+ yi 035a/02, 099b/14
hâdişe-i kübrâ [Ar.+Ar.] Büyük olay.
 h.+ yıldı 130b/10
hâdiş-i şerif [Ar.+Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.
 h. 122b/12
 h.+ i 123a/05
 h.+ inde 116a/20
hâdiş-i kerim [Ar.+Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.
 h.+ de 199a/07
hâdiş ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak, oluşmak.
 h.- acağın 016a/16
 h.- acağ 035a/01
 h.- dı 136a/06, 197a/18, 219b/10
 h.- duğı 117b/06
 h.- mışdur 179b/13
 h.- ur 043a/09, 136a/05
hâds [Ar.] Sezgi, sezış.
 h. 047a/17
hâfiż [Ar.] 1. Koruyan, saklayan. 2. Koruyucu.
 h. 042a/21
 h.+ ın 200a/18
 h.+ ını 136b/04, 136b/18
 h.+ lar 017a/20, 023b/14, 054a/13, 063b/08
 h.+ ları 123b/11
hâfiẓa [Ar.] Bellek.
 h.+ sıdur 024a/07
hâfiẓ-ı şirâzi [Ö.] Hâce Şemseddin Muhammed adıyla da bilinen on dördüncü yüzyılda yaşamış İran'lı şair.
 h.+ nüñ 004a/08
hâfiẓ ibn-i hâcer [Ö.] Arap hadis, fıkıh ve tefsir bilgini.
 h. 109b/18
hâfiẓü'd-dinillah [Ö.] Fatimî halifesi Hafız-Lidinillah.
 h. 086a/12, 087a/15
 h.+ ı 086b/08
hâfn [Ö.] Mısır'da eski bir köy.
 h. 012a/12, 170b/13
hafta [Far.] Yedi günlük zaman birimi.
 h.+ da 174b/06
 h.+ yı 033b/13
h"âh ve nâ-h"âh [Far.+Far.] İster istemez.
 h. 003b/18, 202a/06
hâk(ķ) [Ar.] 1. Allah. 2. Gerçek, doğru. 3. Kişiyi adaletin, hukukun tanıdığı, ayırdığı şey.
 h. 002a/19, 002b/09, 015a/18, 015b/03, 069a/21, 083b/04, 093a/18, 100b/06, 105a/09, 137b/20, 202a/08
 h.+ dan 019b/02, 111b/10, 196b/17, 201a/13
 h.+ dur 075a/12
 h.+ ı 100b/18, 207b/02
 h.+ için 083b/02
 h.+ ıla 033a/08, 075a/10, 103b/02, 177b/20, 198a/17
 h.+ ın 068a/11
 h.+ ını 015b/01, 019a/21, 023b/18, 068a/11
 h.+ umı 015a/20
hâk [Far.] Toprak.
 h. 155a/16, 163b/21, 206b/01
hâkan [Tr.] Türk imparatorlarına verilen unvan.
 h. 002b/16
hâkâret [Ar.] Hakirlik, hor görme.
 h. 220b/16
hâk celle ve Ŗalâ [Ar.] Yüce Allah.
 h. 072b/13
hâkıyyet [Ar.] Gerçeklik, doğruluk.

h.+ ine 005a/04
hâkîkât [Ar.] Bir şeyin aslı ve esâsı. 2. Gerçek, doğru.
 h. 123a/05, 128a/14, 145a/19, 186a/09
 h.+ a 038b/20
 h.+ da 125b/19
 h.+ ma 171a/16
hâkîm [Ar.] Alim, bilgin.
 h. 019a/17, 166a/06
 h.+ leridi 004b/06
 h.+ ler 004b/10
 h.+ sin 001b/11
hâkîm [Ar.] Vali, amir, hükümdar.
 h. 079b/06, 114a/14
 h.+ e 123b/21
 h.+ i 010a/11, 012a/09
 h.+ idi 116b/16
 h.+ ine 123b/17
 h.+ iyiken 119a/13
 h.+ ler 126b/15
hâkîm [Ö.] (bk. hâkîm bi-emrillah)
 h. 083b/08, 085a/09
 h.+ üñ 084a/17, 084b/21
hâkîm bi-emrillah [Ö.] Fatımî halifesi Hakim.
 h. 083b/07
hâkîm bi-emrillah hâlifâ [Ö.] (bk. hâkîm bi-emrillah)
 h. 105a/10
hâkîm-i cihân [Ar.+Far.] Dünyanın en bilgilisi.
 h. 152b/10
hâkîm-i dānā [Ar.+Ar.] Zeki bilgin.
 h.+ yıldı 038a/13, 147a/01
hâkîm-i fâzil [Ar.+Ar.] Erdemli bilgin.
 h. 018b/02
 h.+ ıdı 025a/11, 039b/16
hâkîm-i kâhin [Ar.+Ar.] Kahinlerin en iyisi.
 h. 047a/02
hâkîm-i mezkûr [Ar.+Ar.] Adı geçen bilgin.
 h.+ a 048b/06
hâkîm-i zamân [Ar.+Ar.] Zamanının en bilgilisi.
 h. 165b/18, 086b/01, 154a/16
hâkîm ol [Ar.+Tr.] Egemen olmak, hükmünü geçirmek.
 h.- alar 220b/06
 h.- an 080a/02, 080a/13
 h.- ana 172b/09
 h.- anlar 183b/06
 h.- anlardan 193b/04
 h.- dı 008b/04, 031b/09, 079b/20, 080a/03, 080a/08, 216b/13
 h.- dılar 061b/11
 h.- dukları 040a/03
 h.- up 080a/01, 080a/05, 080a/12
hâkîr [Ar.] İtibarsız, zavallı.
 h. 107b/07, 113a/19, 114a/21, 202b/05, 211a/21
 h.+ a 102a/07
hâkîrlûğ [Ar.+Tr.] Hakir olma durumu, zavallılık.
 h.+ ma 211a/17
hâkkâ [Ar.] Doğrusu.
 h. 004b/13
hâkkâk [Ar.] Gravürcü, mühür ve saire kazıyan kimse.
 h. 007b/09
 h.+ lar 172a/14
hâkkında [Ar.+Tr.] İlgili olarak, üzerine, hususunda, konusunda.
 h. 008b/05, 030b/05, 056a/13, 071b/09, 097b/18, 114b/11, 122b/11, 131a/04, 144b/04, 144b/06, 145a/18, 157a/01, 159a/06, 181a/11, 196b/06, 197a/04, 209a/04, 214a/11, 221b/02, 221b/08, 232a/03, 232a/13
 h.+ uñuzda 207a/04
hâkkından gel- [Ar.+Tr.] Yenmek, cezasını vermek.
 h.- düm 051b/14
 h.- em 214a/02
 h.- imedi 080b/17
 h.- imez 096b/08
hâk sübhâne ve te'âlâ [Ar.] Şanı yüce, kusur ve eksiklikten münezze olan Allah.
 h. 008b/01, 008b/07, 009a/05, 091b/20, 010a/15,

011a/07, 025b/18, 033a/13, 035b/12, 038a/09, 041b/15, 055b/04, 072b/09, 072b/12, 073a/05, 083a/15, 085a/03, 085a/04, 091b/20, 093b/18, 100a/12, 101a/15, 102a/03, 119a/15, 122b/07, 122b/21, 130b/18, 153b/08, 164b/20, 167b/06, 169a/10, 169a/12, 175a/20, 175a/21, 176b/10, 176b/21, 177a/17, 181a/09, 199b/18, 200a/09, 200b/04, 200b/07, 200b/09, 201b/06, 201b/20, 202a/13, 213a/02, 214b/11, 231b/15
 h.+ dan 008b/07, 115b/17, 122b/06, 136b/02, 143a/11
 h.+ nuñ 005a/08, 010b/21, 084b/15, 092b/04, 101a/13, 128a/06, 128b/03, 153b/06, 161a/19, 161b/16, 167a/18, 175b/12, 176a/03, 180a/16
 h.+ ya 050a/17, 051a/12, 052a/09, 052a/13, 100a/05, 147b/14, 148a/04, 173b/21, 180a/15, 217a/18
hâk te'âlâ [Ar.] Yüce Allah.
 h. 009b/06, 050a/21, 054b/18, 055a/12, 056a/19, 075b/09, 084b/13, 089b/06, 152b/02, 159a/15, 161b/20, 167a/20, 176b/08, 184b/05, 200a/13, 200b/03, 207a/16, 214a/04
 h.+ dan 032b/09, 231b/08
 h.+ dandur 032b/05
 h.+ nuñ 115a/19, 151b/12, 175b/21, 179a/05, 200a/01
 h.+ ya 054b/17, 176b/06
hâl [Ar.] Erişme.
 h. 114b/13
hâl [Ar.] 1. Şimdiki zaman. 2. Oluş, bulunuş, durum.
 h. 010b/17, 011b/10, 013b/02, 015a/10, 023b/19, 026a/06, 028b/11, 040a/04, 060b/01, 076a/07, 082a/05, 083b/01, 084a/19, 084b/02, 090a/14, 104b/01, 111a/05, 112b/17, 116b/07, 117b/04, 121b/03, 124b/19, 128b/17, 143a/11, 159a/04, 175a/20, 184b/19, 185a/03, 194a/15, 200a/07, 202b/04, 204a/08, 209b/04, 220a/15, 220b/03, 221a/08, 224b/19, 226b/14, 229b/03, 229b/05, 230a/13
 h.+ a 089b/20, 090a/02, 090a/03, 138a/09, 185a/07, 203a/16
 h.+ da 007b/04, 015a/09, 032b/05, 044b/21, 052b/03, 108b/03, 117a/13, 134b/05, 134b/08, 157a/07, 172a/14, 185b/16, 216b/09, 224a/15
 h.+ dan 015a/09, 032b/06, 090a/02, 090a/03, 207a/13, 208b/09
 h.+ dayiken 050a/19
 h.+ dur 074a/14
 h.+ ı 003a/10, 007a/05, 010b/20, 011a/08, 039a/02, 040b/14, 048b/05, 049b/15, 050b/14, 055a/10, 055a/16, 057b/14, 061a/13, 066b/06, 067b/16, 071a/21, 073a/11, 074a/03, 080b/19, 090a/06, 092b/19, 099b/10, 100b/01, 101b/02, 101b/13, 115a/07, 123b/19, 128b/15, 128b/16, 137b/20, 150a/18, 156a/03, 157b/11, 170a/18, 174b/17, 189b/05, 190a/17, 190b/20, 192b/20, 200b/11, 206b/15, 208b/01, 211b/19, 214a/01
 h.+ ıdı 022b/13, 160a/01
 h.+ ıla 053b/11, 053b/16, 057b/03, 137b/18, 155b/21, 156a/01, 223a/20
 h.+ m 010a/16, 038a/21, 052a/16, 083b/04, 092a/17, 225a/08
 h.+ ma 013b/02, 032a/12, 055a/12, 089b/21, 090a/01, 090a/04, 109a/13, 121a/19, 125b/06, 151a/10, 164b/20, 212a/16
 h.+ mca 123b/19, 187a/08
 h.+ mda 201b/05
 h.+ mdan 183a/18
 h.+ mı 169a/14, 170a/19, 176a/03, 232a/08
 h.+ la 128a/16
 h.+ ları 043b/17, 054a/09, 094a/01, 096a/01, 113a/15, 140a/06, 222b/11, 222b/17, 226b/08
 h.+ ların 042b/18, 045a/03, 209a/13, 232a/03
 h.+ larına 090a/12, 186a/18, 225a/06, 231b/14
 h.+ larında 159a/05
 h.+ larından 101b/13, 181a/02
 h.+ um 003b/10
 h.+ uma 003b/14
 h.+ umda 196a/15

h. + uñ 049a/21, 055a/15, 092a/17, 213b/07

halô [Ar.] Soyma, kıyafetini çıkarma.

h. + a 067a/17

hâl [Ar.] İz, nişan.

h. 003b/06, 203a/18

h. + dur 168b/06

h. + ıdı 003a/12

halās [Ar.] Kurtulma, kurtuluş.

h. 138b/02

h. + muñ 140b/20

halās iT- [Ar.+Tr.] Kurtarmak.

h. - erdi 087b/06

h. - di 073a/07

h. - mege 209b/09

halās ol- [Ar.+Tr.] Kurtulmak.

h. - a 156a/05

h. - dı 015a/12

h. - dum 224b/02

h. - mağ 134b/11

h. - sunlar 213b/10

h. - urı 134b/11

halās olın- [Ar.+Tr.] Kurtarılmak.

h. - ur 024a/17

halās olma- [Ar.+Tr.] Kurtulmamak.

h. - mışdur 140b/20

halāyık [Ar.] 1. Yaratılanlar, insanlar. 2. Halk.

h. 090b/16, 091b/03, 135b/16, 155b/12

h. + ı 069a/07

h. + uñ 153b/07

hālbuki [Ar.+Tr.+Far.] Gerçekte şudur ki.

h. 137a/11, 144b/09

haleb [Ö.] Suriye'nin kuzeydoğusunda bir şehir.

h. 076a/21, 091a/14, 103a/11, 103b/18, 146b/13

h. + den 004a/12, 079a/21

h. + e 098a/07, 108b/17, 111b/09

h. + i 098a/07, 098a/08

h. + uñ 108b/18

haleb memleketi [Ö.] (bk. haleb)

h. + n 094b/21

halece [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

h. + yidi 018a/09

halef-i hayr-ı nām-dār [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Adı hayırla

anılan oğul.

h. 113b/03

halel [Ar.] Bozukluk, eksiklik.

h. + lerden 166b/01

halel gel- [Ar.+Tr.] Bozulmak.

h. - di 086b/17

h. - üp 218b/12

halel-pežir ol- [Ar.+Far.+Tr.] Kesin olarak, tamamen

bozulmak.

h. - up 096a/12

hālet [Ar.] Hal, nitelik.

h. 001b/12, 074a/14

h. + deyidi 004a/11

h. + i 012b/07

halhāl [Ar.] Ayak bileğine takılan halka, ayak bileziği.

h. + ı 047a/05

h. + lar 041a/21

hāl-ı derün[Ar.+Far.] Ruh hali.

h. + uma 004a/12

hāl-ı hayāt [Ar.+Ar.] Hayatı boyunca.

h. + mda 008a/10, 011a/08, 017a/08, 017a/13,

042a/14, 052a/19, 105b/07, 106a/01, 165a/05

h. + larında 118a/10, 142b/21

hāl-ı tedennī [Ar.+Ar.] Gerileme durumu.

h. 076a/13

hālī [Ar.] Yaratıcı, Allah.

h. + ı 173b/20

h. + umuñ 165a/02

h. + uña 065a/04

hālī-ı Ŗālem [Ar.+Ar.] Alemin yaratıcısı, Allah.

h. 068b/05

halīfa [Ar.] Hz. Muhammed'in vefatından sonra Müslümanların

imamlığını ve şeriatın koruyuculuğunu yapmakla

görevli kimse.

h. 080a/16, 081b/09, 086b/15, 087a/09, 089a/05,

089a/13, 089a/18, 089a/19, 090b/05, 093a/20,

094a/14, 095b/04, 096a/19, 098a/17, 098b/03,

099a/08, 099a/13, 099b/02, 099b/07, 099b/09,

100a/03, 104b/21, 105a/07, 105a/08, 105a/13,

105b/04, 105b/06, 105b/08, 105b/10, 105b/12,

105b/13, 108b/04, 109a/20, 109b/08, 133b/02,

144a/04, 145a/10, 158a/12, 210b/16, 210b/18,

211a/02, 211a/04, 211a/10, 211a/11, 211a/12,

211a/13, 211a/16, 211a/18, 218b/19, 219a/07,

219a/21, 220b/20, 221b/02, 222a/14, 222b/09

h. + dan 093a/20, 098b/01, 220b/19, 221a/14

h. + dur 108b/16

h. + larına 221b/17

h. + nuñ 100a/04, 105a/11, 105a/21, 108b/13,

108b/21, 211a/03, 211a/08, 211a/12, 218b/17,

220b/21, 221b/15, 222a/10, 222b/16,

h. + ñuza 207b/20

h. + sınıñdur 089b/07

h. + ya 089a/18, 093a/20, 095b/02, 105b/18, 140a/20,

142b/13, 211a/21, 219a/04, 221a/15, 223a/13

h. + yı 097a/20, 098a/17, 099b/09, 105a/07, 108b/05,

109b/02

h. + yıldı 087a/19, 089a/01

h. + yiken 105b/12, 106a/04, 108b/09

h. + yla 099a/19

halīfahk [Ar.+Tr.] Halifenin yaptığı iş, halifelik.

h. 105b/07, 106a/01, 106a/02

h. + a 099b/12

h. + dan 105a/07, 109a/19

h. + ı 098b/20, 105a/01, 105a/04, 105b/08, 105b/09,

106a/01, 109a/11, 109b/13

h. + lıñmuñ 109b/01

halīfasuz [Ar.+Tr.] Halifesi olmayan, halifesiz.

h. 098a/18

halīfatü'l-mü'minīn [Ar.+Ar.] Müminlerin halifesi.

h. 011a/07

halīfa-ıehl-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] İslam ehlinin halifesi.

h. + dan 211b/03

halīfa-ırrāsidīn [Ar.+Ar.] Dört halife.

h. 211b/18

halīfa-ıbenī el-Ŗabbās [Ar.+Ar.+Ar.] Abbasī Devleti

halifeleri.

h. + uñ 216b/16

halīfa-ıfatımiyyīn [Ar.+Ar.] Fatımī Devleti halifeleri.

h. 218b/20, 226b/02

halīfa-ıŖabbāsīyye [Ar.] [Ar.+Ar.] Abbasī Devleti halifeleri.

h. 099b/12

h. + den 105b/12

hālī [Ar.] Tenha, boş, sahipsiz.

h. 006a/13, 010b/11, 011a/10, 033a/01, 040b/15,

061b/01, 073a/10, 081a/11, 091a/09, 095b/10,

098b/01, 112b/05, 114a/15, 116a/14, 119b/02,

131b/20, 135a/01, 137b/09, 157b/10, 167a/09,

171b/13, 185a/04, 203b/04, 206b/05, 207a/13,

212b/15, 215b/17, 216a/02, 221b/07, 223b/06,

224b/18, 224b/19, 225b/06, 225b/10, 226a/19,

226b/12, 228b/09, 228b/11

h. + dür 087a/18, 132b/09

halīc [Ar.] Kanal.

h. 010a/05, 010b/12, 056a/07, 056a/08, 056a/11,

120a/09, 132a/09, 133a/08, 133a/13, 133a/15,

133a/19, 133b/04, 196b/17, 196b/18, 196b/20

h. + den 133a/20

h. + i 056a/07, 072a/11, 072a/12, 133a/12, 133b/02

h. + ler 005b/15, 006b/16, 010b/14, 047a/20, 122a/07,

132a/10, 132a/14, 170b/04, 197a/16

h. + lerden 010b/16, 047a/18, 072a/10, 132a/20,

132b/09

h. + lerdür 132b/10

h. + leri 124a/04

h. + lerine 210b/10

h. + lerüñ 132b/07, 198b/10

h. + üñ 056a/10, 072a/14, 132a/20, 132b/21

halīc-i behrābī el-menhā [Ö.] (bk. halīc-i menhā)

h. 132b/11, 133b/03

halîc-i dimyât [Ö.] Dimyat Halici.
h. 010b/13

halîc-i emîrî'l-mü'mînîn [Ö.] Kahire Halici.
h. 133a/20

halîc-i feyyûm [Ö.] Feyyum Halici.
h. 010b/13
h.+ i 133a/03

halîc-i hâkimî [Ö.] Kahire Halici.
h. 133a/08

halîc-i iskenderiyye [Ö.] İskenderiye Halici.
h. 010b/13

halîc-i kebîr [Ar.+Ar.] Küçük halîc.
h.+ i 124a/04, 132a/13

halîc-i menhâ [Ö.] Menha Halici.
h. 133a/07
h.+ dur 010b/14

halîc-i münîf [Ö.] Münîf Halici.
h. 010b/13

halîc-i nâşîrî [Ö.] Nâşîrî Halici, memluk sultanı Muhammed bin Kalavun'un yaptırdığı halîc.
h. 133b/07

halîc-i sehâ [Ö.] Seha Halici.
h. 010b/13, 132b/10
h.+ yı 132b/11

halîc-i serdûs [Ö.] Serdus Halici.
h. 010b/13, 132b/10, 132b/18
h.+dan 072a/15

halîcî'l-feyyûm [Ö.] (bk. halîc-i feyyûm)
h. 132b/10

halîcî'l-iskenderiyye [Ö.] (bk. halîc-i iskenderiyye)
h. 132b/10, 132b/20

halîcî'l-kâhire [Ö.] (bk. halîc-i kâhire)
h. 132b/11, 133a/08

halîcî'n-nâşîrî [Ö.] (bk. halîc-i nâşîrî)
h. 132b/11

hâlig [Ar.] (bk. hâlik)
h.+ idûr 153b/07

hâlîl [Ö.] Memluk sultanı Şecerüddür Hatun'un oğlu.
h. 095b/14, 096a/16

hâlîm [Ar.] Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu.
h. 114b/02, 197b/09

hâlîm [Ö.] (bk. hâfîzü'd-dînillah)
h. 086a/14

hâlî olma- [Ar.] Bırakılmış olmamak, devam etmek, sürmek.
h.- dı 162a/01, 170a/12
h.- z 029a/02, 147b/02
h.- zıdı 019b/08
h.- zlar 122b/21, 123b/13, 179b/09, 215b/19
h.- zlandı 199b/19

hâlîs [Ar.] Katkısız, saf.
h. 115b/09, 169a/20

hâlîyâ [Ar.] Şimdiki zamanda, şimdiki halde.
h. 006a/14, 009a/11, 009b/07, 020b/01, 028b/13, 034a/09, 039a/06, 043a/03, 048b/12, 057a/16, 087a/18, 089b/03, 091a/06, 103a/05, 106b/19, 107b/15, 111a/18, 114a/01, 114a/10, 123a/21, 125a/09, 131b/13, 133b/15, 142a/08, 145b/13, 148b/08, 159b/01, 165a/04, 165a/16, 165b/11, 167b/17, 174b/04, 174b/05, 175b/03, 182b/14, 183a/17, 185a/04, 185b/04, 186b/15, 189a/07, 190a/17, 190b/20, 193a/01, 196a/20, 196b/12, 198b/09, 203a/07, 203a/13, 203b/14, 204b/19, 205a/11, 206b/20, 215b/12, 216a/01, 216a/17, 216b/05, 217a/10, 217b/01, 217b/05, 218b/12, 226a/19, 229a/17, 229b/09

halk [Ar.] 1. Bir ülkede yaşayan aynı uyruktan olan insan topluluğu. 2. İnsanlar.
h. 018b/16, 019b/01, 019b/18, 019b/21, 021a/17, 021b/06, 021b/19, 025a/20, 026b/01, 026a/12, 028a/07, 028a/08, 028a/18, 031a/21, 031b/03, 031b/07, 031b/08, 036a/16, 036b/19, 036b/20, 037a/05, 037b/02, 037b/20, 038a/04, 040b/11, 040b/15, 041a/11, 041a/13, 041a/17, 041b/05, 042b/18, 045a/05, 046b/04, 046b/06, 048a/11, 048b/18, 050a/02, 050a/11, 050b/02, 050b/05, 050b/11, 051b/11, 053a/21, 054a/03, 056b/01,

062a/19, 063a/17, 064a/03, 064a/06, 066b/21, 067a/08, 067b/07, 069a/18, 070b/12, 070b/14, 084a/04, 084b/10, 085a/08, 085a/15, 085b/14, 086b/15, 086b/16, 088a/15, 088b/09, 088b/15, 092a/03, 093a/05, 097a/03, 097a/04, 097a/08, 097b/17, 098a/12, 099b/21, 100b/09, 100b/12, 100b/15, 105a/09, 108b/21, 111a/14, 113a/21, 114b/02, 116a/13, 116b/05, 118b/18, 121a/13, 123b/01, 123b/18, 124b/03, 124b/14, 125a/05, 130b/04, 130b/14, 131a/09, 132a/15, 134a/05, 134b/02, 134b/10, 137b/01, 137b/21, 139b/07, 146a/01, 147b/04, 149b/17, 150a/09, 150b/15, 151a/09, 152b/11, 153b/21, 158a/09, 159b/21, 160a/02, 171b/11, 171b/13, 172b/21, 175b/09, 179a/20, 180a/19, 181b/15, 183a/09, 190a/05, 190a/15, 200b/10, 204a/07, 217a/21, 218b/18, 221b/20, 222b/02, 223b/12, 223b/16, 223b/17, 223b/18, 225a/08, 225a/12, 225a/17, 228b/10, 232a/11
h.+ a 012a/02, 014b/03, 018b/14, 018b/18, 022a/12, 026a/10, 027a/01, 028a/01, 028a/03, 031a/12, 036a/19, 041a/14, 041b/07, 042b/20, 048b/20, 048b/21, 054a/08, 054a/17, 062b/20, 067a/06, 067a/18, 067b/19, 068b/07, 068b/13, 069a/05, 069a/09, 081b/04, 083a/05, 084a/06, 084a/11, 097b/09, 099a/21, 100a/06, 100a/13, 100b/15, 101b/19, 102a/14, 123b/20, 138b/21, 139a/17, 141a/09, 141a/16, 146a/06, 149b/17, 163b/14, 184a/14, 191b/18, 193b/11, 194a/11, 221a/20, 222a/21
h.+ da 050a/04
h.+ dan 025a/12, 039b/08, 048b/14, 049a/20, 049b/01, 052a/10, 052b/08, 054a/02, 066b/12, 067a/14, 067b/18, 070b/10, 082b/16, 082b/20, 101a/21, 101b/16, 102a/12, 108b/21, 134a/07, 145b/21, 159a/02, 189b/06, 210a/14
h.+ i 009b/21, 013b/17, 015b/14, 018b/17, 023b/15, 028b/18, 029a/04, 029b/12, 030a/20, 033a/09, 034b/08, 038a/04, 041b/06, 044b/13, 044b/18, 045a/01, 046a/21, 050b/16, 053a/12, 054a/15, 063b/21, 064a/09, 064b/20, 070b/03, 072a/11, 074a/12, 081a/11, 083b/12, 089b/16, 093a/19, 097a/12, 105a/19, 108a/16, 124b/17, 134a/09, 134b/09, 145b/17, 146a/12, 147a/05, 150b/19, 154a/08, 155b/07, 155b/16, 157a/14, 158b/19, 164b/13, 165b/05, 166b/20, 173a/07, 173b/10, 177a/16, 180a/02, 182a/17, 183b/21, 184a/13, 189b/09, 190a/04, 190a/06, 190b/16, 192b/13, 194b/12, 195b/16, 201a/01, 201a/03, 202a/14, 208b/20, 209a/14, 209b/05, 222b/13, 223a/03, 225a/01, 225a/11, 226a/14
h.+ ıla 028a/04, 044b/05, 048b/21, 086a/20, 109a/15, 134b/07
h.+ m 030b/02
h.+ na 032a/05, 033a/03, 083b/20, 101a/17, 109a/03, 112b/13, 160a/04, 190a/05, 202b/05, 217a/15, 224b/06
h.+ mda 011b/11, 015b/14, 218a/17
h.+ mdan 005b/21, 010a/13, 012b/11, 014b/03, 015a/17, 016a/12, 032b/03, 041a/03, 044b/21, 062b/06, 064a/02, 076a/05, 140b/06, 140b/21, 154a/02, 154b/20, 156a/21, 184a/15, 185a/05, 188a/02, 189a/19, 189b/02, 190a/14, 210a/12, 212a/15, 215b/02, 216a/13, 218a/18, 219b/16, 219b/18, 222b/11, 231b/09
h.+ mı 052b/16, 063b/11, 108a/14, 155a/09, 226b/17
h.+ muñ 009a/10, 012b/09, 038a/01, 072a/15, 108a/19, 113b/04, 154a/01, 168a/07, 173b/12, 209a/18, 225a/03
h.+ ıyla 151a/04
h.+ ların 178b/18
h.+ uñ 006b/15, 018b/19, 021a/18, 025b/08, 028a/04, 037b/06, 042b/19, 053b/21, 054a/13, 056b/09, 066b/11, 067a/15, 067b/13, 068b/09, 080b/18, 080b/20, 084b/09, 084b/20, 085b/16, 090a/10, 099b/19, 101a/14, 101a/19, 102a/11, 125a/06,

125a/21, 129b/17, 134a/10, 146a/07, 147b/04,
153b/20, 157b/19, 161b/21, 180a/18, 186a/02,
201b/12, 222a/18, 222b/14, 223a/01, 225b/18,
231b/11

halk-ı Óâlem [Ar.+Ar.] Alem halkı, tüm insanlar.
h. 130a/05, 133b/16, 210a/03
h.+ de 166b/20
h.+ üñ 113a/14, 068b/05, 210a/04, 063b/09
h.+ i 063b/09, 194a/02

halk eyle- [Ar.+Tr.] Yaratmak.
h.- di 199b/19

halk-ı firāvān [Ar.+Far.] Sayısız insan.
h.+ dan 231b/09

halk-ı vilāyet [Ar.+Ar.] Şehir halkı.
h.+ i 110a/16

halk iT- [Ar.+Tr.] Yaratmak.
h.- endür 049a/18
h.- ıcek 200b/03

halk olın- [Ar.+Tr.] Yaratılmak.
h.- duqları 200a/06

hāllu hālnca [Ar.+Tr.+ Ar.+Tr.] Haline göre, duruma
uygun olarak.
h. 010a/03, 211b/08

halÓ olın- [Ar.+Tr.] Soymak, kıyafetini çıkarmak.
h.- up 108b/10

halt olın- [Ar.+Tr.] Karıştırılmak.
h.- mış 118a/05

halvet [Ar.] Yalnız, tek başına.
h. 134a/14, 228a/05
h.+ inde 152b/13

halvetİ [Ar.] Yalnız, tek başına.
h. 204a/21

halvet ol- [Ar.] Biriyle yalnız kalmak.
h.- duğı 058a/06
h.- duğıñlayın 058a/04

hām [Ö.] Hz. Nuh'un oğullarından biri.
h. 006a/03, 006a/16, 006b/03, 007b/03, 008b/06,
008b/15, 009a/15, 009b/01, 026b/10, 027b/21,
120a/10, 132b/12, 141a/01, 145b/19, 146b/18,
163a/14, 164a/08, 167a/03, 176a/12, 187b/21,
189a/01
h.+ a 008b/19, 009a/07
h.+ ı 009a/16
h.+ ıdı 009a/17
h.+ uñ 006a/06, 008b/18, 009a/06, 009a/09, 009a/10

hām [Ar.] 1. İşlenmemiş, üzerinde çalışılmamış. 2. Boş,
beyhude.
h. 188a/18, 194a/02

hamā [Ö.] Suriye'nin orta-batı kesiminde, Asi nehri üzerinde
yer alan şehir.
h. 004b/17
h.+ yı 079a/21

hāmād [Ö.] Hz. Muhammed.
h. 142b/08, 142b/12

hāmākat [Ar.] Ahmaklık, beyinsizlik.
h. 068b/04

hāmān [Ar.] Hz. Musa zamanındaki Mısır firavununun veziri.
h. 072a/02, 072a/09, 072a/17, 072a/20, 132b/19

hamārūye [Ö.] Tolunoğulları Devleti hükümdarı Humareveyh.
h. 177b/12, 218a/09

hāmāse dīvām [Ar.+Ar.] Savaş kahramanlığıyla ilgili şiirleri
içeren kitap.
h.+ n 091a/19

hāmāyil-vār [Ar.+Far.] Hamaylıya benzer.
h. 021b/01, 053b/13

hāmīd id- [Ar.+Tr.] Tanrı'ya şükretmek.
h.- üp 176b/06100a/06

hāmīd-ı nā-mahdūd [Ar.+Far.+Ar.] Sonsuz şükür.
h. 001b/12

hāmīl burcı [Ar.+Ar.+Tr.] Koç burcu.
h.+ na

hāmīle id- [Ar.+Tr.] Gebe bırakmak.
h.- erleridi 038b/19

hāmīle ol- [Ar.+Tr.] Gebe kalmak.
h.- urlardı 199b/09

h.- up 127a/04

hāmīm [Ar.] Pek sıcak, kaynar nesne.
h.+ e 168b/04

hamīr [Ar.] Hamur.
h. 151a/08

hamīs [Ar.] Beşinci.
h. 181a/17

hāmīyyet [Ar.] Milli onur ve haysiyet.
h.+ den 011b/12

hāml [Ar.] Gebelik.
h.+ mda 014b/03

hāml it- [Ar.+Tr.] Yormak, bağlamak.
h.- diler 209b/18

hāmle [Ar.] Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. 222a/14
h.+ de 112a/06
h.+ si 214b/06

hāmle eyle- [Ar.] Saldırmak, ileri atılmak.
h.- diler 215a/01

hāmle id- [Ar.] Saldırmak, ileri atılmak.
h.- eler 214b/06

hāmām [Ar.] Hamam.
h. 162b/05, 187b/16, 218a/06, 218a/08, 218a/14
h.+ a 084a/13, 218a/10, 218a/13
h.+ dan 162b/05, 218a/12
h.+ ı 218a/04
h.+ lar 166a/06, 216a/16, 225b/15, 226b/13
h.+ larda 224a/07
h.+ ları 084a/14, 218a/12

hamr [Ar.] Şarap.
h. 040a/11, 040a/19, 041b/09, 041b/19, 044b/14,
100b/19, 130a/09, 166b/10
h.+ lardan 041b/09

hāmā-yı kuşvā [Ö.] Fustat şehrinin bir mahallesi.
h. 216b/19, 217a/12

hāmā-yı kuşvā mahallesi [Ö.] (bk. hāmā-yı kuşvā)
h. 217a/16

hams [Ar.] Beş.
h. 083a/04

hāmūk [Ö.] İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi
olan Mukavkıs'ın dayısı ve Dimyat beyi olan kimse.
h. 178b/08, 178b/12, 178b/21, 179a/07
h.+ uñ 179a/01

hāmūn [Far.] Bozkır.
h. 113a/09

hāmūş ol- [Far.+Tr.] Susmak.
h.- dı 105a/05

han [Far.] Şehir içinde veya dışında yolcular için yapılmış
konaklama yapıları.
h. 187b/16
h.+ a 004a/19

hānbelī mezhebi [Ö.] İmam-ı Hanbeli'nin kurucusu olduğu
mezhep.
h.+ nde 100b/17

handaq [Ar.] Kale etrafına açılan uzun çukur, hendek.
h. 045b/17, 073b/03, 205a/21, 205b/01, 205b/16
h.+ dan 045b/17
h.+ ı 150b/12, 153b/19, 205b/03
h.+ ıyla 153b/19
h.+ lar 071b/21, 072a/01

hāne [Far.] Ev.
h.+ dūr 177b/05
h.+ lerile 149a/09
h.+ ye 217b/06

hānedān [Far.] Kökten asil ve büyük aile, ocak.
h.+ a 097a/03
h.+ ına 121a/02

hānefī [Ar.] İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin kurucusu olduğu
mezhep.
h. 100b/16

hānelū [Far.] Evi olan, evli.
h. 168a/10, 217b/06

han-gāh [Far.+Far.] Dervişlerin evi, tekke.
h.+ lar 091a/17

h"ān-hôr [Far.+Far.] Zalim, kan dökücü.

h. 026a/03
hānḳāh-ı **śālāhiyye** [Ö.] Selahaddin Eyyubi'nin Kahire'de yaptırdığı tekke.
h. 145b/15
hanūh [Ö.] Hz. Adem'in torunu.
h. 114b/19
hānūt [Ar.] Dükkan.
h.+ larınıñ 116a/02
hānūmān [Far.] Ev.
h.+ ını 097a/07
h.+ ların 076a/06
hānūmān-ı iḳbāl [Far.+Ar.] Baht, şans evi.
h.+ ları 097a/21
hār [Far.] Diken.
h. 103b/14
h'ār [Far.] Hor, zavallı.
h. 002a/10, 178b/18, 202b/05
harāb [Ar.] 1. Yıkık, viran. 2. Yıkım.
h. 032b/15, 034b/01, 035a/13, 043a/03, 044b/15, 045a/11, 052a/12, 064b/03, 076a/07, 085b/21, 121b/15, 134b/18, 150a/09, 151a/15, 204a/09, 225a/15
h.+ a 010b/21, 048b/11, 188a/04, 190b/02, 193a/01, 218b/12, 219b/10, 225a/01, 226b/21
h.+ dur 217b/02
h.+ ı 124b/05, 197b/12, 197b/19
h.+ ıdı 189b/05
h.+ ına 177a/02, 218b/16
h.+ lar 070a/16
harāba [Ar.] Eski binaların yıkıntısı.
h. 004a/15, 088a/11, 180a/04, 216b/10, 218b/13, 225a/19
h.+ ları 166b/02, 166b/03, 228a/11
h.+ sından 188b/07
ḥarābalıḡ [Ar.+Tr.] Harabe olmuş, harebeler bulunan yer, harabelik.
h.+ ı 189b/06
h.+ ında 166b/08
harāb **eyle-** [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.- di 167b/02
h.- diler 046b/10, 179b/12, 215b/08
h.- yeler 179b/10
h.- mekdür 184a/15, 185b/04
harāb iT- [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.- di 026a/17, 049b/02, 075b/08, 076a/07, 097a/20, 108a/14, 145b/16, 165b/03
h.- diler 181b/03
h.- dügi 075b/12
h.- düğinden 149a/17, 204a/05
h.- e 168b/18
h.- en 075b/11
h.- erleridi 149b/16
h.- ince 039b/15, 047a/16, 075b/01, 148b/19, 204a/08
h.- mişleridi 079b/02
h.- üp 006a/13, 063b/03, 226b/17
harāb kıl- [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.- mişlardı 172b/04
harāb ol- [Ar.+Tr.] Harap hāle gelmek, yıpranmak.
h.- an 051a/21, 058b/03
h.- dı 010b/10, 023b/19, 026b/21, 047a/17, 113a/15, 133a/18, 168a/09, 190b/19, 195b/15, 218b/10, 222b/12, 224b/14
h.- duḡdan 192b/21
h.- ıcaḡ 217a/16
h.- ınca 148b/20
h.- maḡa 190b/01
h.- maḡ 225a/16
h.- masını 152b/03
h.- masınıñ 152b/06, 224b/20
h.- mış 124b/06, 216b/20, 217a/16
h.- mişdur 013a/01, 123a/21, 148b/10, 170b/11, 177a/03, 177a/05, 217b/10
h.- mişıdı 057a/18
h.- mişken 231b/10
h.- up 166a/20, 167b/08, 188a/04, 193a/01, 198b/12, 224b/12

h.- ur 130b/16, 153b/13
harābhḡ [Ar.+Tr.] Yıkık dökük, harap olma durumu.
h. 165b/03, 168a/09, 215b/12
h.+ da 122b/09, 123a/17
harāc [Ar.] 1. Vaktiyle Müslüman olmayan tebadan alınan vergi. 2. Bir yerden veya birinden zor kullanılarak alınan para.
h. 012b/10, 024b/08, 044a/21, 087b/06, 196b/09, 207a/14, 207b/13, 208a/13, 208b/07, 208b/09, 208b/17, 209a/01, 209a/11, 210a/08, 212a/16, 218b/07, 218b/08, 231b/12
h.+ a 208a/04, 208b/12, 208b/21, 215a/15
h.+ ı 012b/09, 012b/11, 036b/20, 053a/20, 062b/06, 062b/16, 068a/10, 069a/01, 071b/20, 209a/03
h.+ ın 031a/15, 211b/01, 211b/04
h.+ ına 196b/09
h.+ ından 198b/18
h.+ ını 079b/06, 113a/06, 196a/16
h.+ ıydı 007a/16
h.+ ları 215a/20
h.+ ların 067a/19
harāca kes- [Ar.+Tr.] Zorbalıkla başkalarından para almak.
h.- di 052b/16, 063b/18
h.- esin 210b/07, 215a/19
h.- mek 208b/14
harāc bağla- [Ar.+Tr.] Bir kimseyi belli zamanlarda belli miktarda para ödemeye zorlamak.
h.- dı 063b/06
harāc-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın haracı.
h.+ uñ 079a/10
ḥarām [Ar.] Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.
h. 003b/15, 131a/14
ḥarāmī [Ar.] Hırsız, haydut.
h. 016a/18
ḥarām-zāde [Ar.+Far.] Hileci, namussuz.
h. 092a/13
h.+ ler 084a/21
ḥarāret [Ar.] 1. Sıcaklık. 2. Coşkunluk, ateşlilik.
h. 183b/01
h.+ i 126a/15
h.+ ile 155a/20
h.+ in 024a/04
h.+ inden 023a/06
h.+ iyile 029a/01
ḥarb [Ar.] Savaş.
h. 048a/08, 048b/11, 155a/19, 179a/07, 198b/16, 200a/02, 204b/21, 207a/03, 214b/04, 214b/12, 214b/14, 222a/11
ḥarbe [Ar.] Kısa mızrak, süngü.
h. 047a/15, 136b/08, 136b/17
h.+ ler 028b/09, 195a/15
h.+ leri 167b/15
h.+ yle 028b/10
ḥarbelü [Ar.+Tr.] Harbesi olan.
h. 195b/01
harc [Ar.] 1. Vergi. 2. Sarf, gider.
h.+ ı 099b/04, 144a/03, 186b/11, 228a/05
h.+ ın 117a/01
h.+ ına 101a/12, 217a/10
h.+ larına 220b/09
h.+ larından 116b/07
harcan- [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- dı 218a/19
h.- duḡlarınca 028b/16
harcanıñ- [Ar.+Tr.] Harcanma işi yapılmak.
h.- an 028b/17
harc eyle- [Ar.+Tr.] Sarf etmek, harcamak.
h.- di 057a/11, 099b/05
harc iT- [Ar.+Tr.] Sarf etmek, harcamak.
h.- di 057b/03
h.- megile 028b/15
harc ol- [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- urdı 130a/08
harc olın- [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- acaḡ 144a/02
h.- an 144a/19

h.- sa 145a/12
h.- urdu 218a/07
h.- ursa 135a/14
h̄arekāt [Ar.] Hareketler.
h̄.+ ı 095b/17
h̄.+ ıyla 148b/03
h̄arekāt-ı hendesiyye [Ar.+Ar.] Geometrik hareketler.
h̄. 152a/16
h̄arekāt-ı felekiyye [Ar.+Ar.] Feleklerin hareketleri.
h̄. 074a/21
h̄arekāt-ı nücümiyye [Ar.+Ar.] Yıldızların hareketleri.
h̄. 180a/14
h̄areket [Ar.] 1. Kımıldama, oynama, yer değiştirme. 2. İş
işleme, iş görme, davranma. 3. Tavır, tarz, muamele.
h̄. 052a/10, 124a/20, 130b/05, 168b/03, 171b/12
h̄.+ de 128b/02
h̄.+ e 026b/20, 032b/11, 128a/11, 138a/12, 138a/16,
189b/02
h̄.+ ile 012b/20
h̄.+ ine 223a/07
h̄.+ leri 117b/04
h̄.+ lerin 087b/10, 208a/21
h̄areket e gel- [Ar.+Tr.] Harekete geçmek, hareket etmeye
başlamak.
h̄.- di 063b/10, 071a/12
h̄.- diler 131a/10
h̄.- düğünleyn 152a/09
h̄areket eyle- [Ar.+Tr.] Kımıldamak, yer değiştirmek.
h̄.- di 143a/20
h̄areket iT- [Ar.+Tr.] Kımıldamak, yer değiştirmek.
h̄.- düği 019a/13, 141b/15
h̄.- er 015b/15, 020b/11, 141b/13, 163b/04
h̄.- erdi 074b/03
h̄.- üp 095a/07, 117b/01, 152a/17
h̄areket itdür- [Ar.+Tr.] Kımıldatmak, yer değiştirmek.
h̄.- diler 143a/20
h̄areket-i leyl ve nehār [Ar.+Ar.+Ar.] Gece ve gündüzün
hareketi.
h̄. 002b/19
h̄arem [Ar.] 1. Herkesin girmesine izin verilmeyen kutsal ya da
özel yer. 2. Eş, zevce.
h̄. 055a/05, 116b/01
h̄.+ de 116b/02
h̄.+ den 116b/02
h̄.+ ine 228b/17
h̄arem-i şerîf [Ar.+Ar.] Kutsal bölge.
h̄.+ ine 054b/18
h̄aremeyn-i şerîfeyn [Ö.] Mekke'deki Kâbe ile Medine'deki
Ravza-i Mutahhare.
h̄.+ e 101a/12, 110b/20
h̄.+ de 083a/13, 083b/12
h̄arez-i mebzûl [Ar.+Ar.] Çok bulunan inci.
h̄.+ a 002a/15
h̄ârezm-şāh [Ö.] Harezşahlar Devleti'nin kurucusu
Kutbeddin Muhammed Harezşah
h̄.+ uñ 098a/04
h̄arf [Ar.] Alfabe-yi meydana getiren işaretlerden her biri.
h̄. 140b/16, 141a/05
h̄.+ dan 178b/02
h̄.+ ina 002a/13
h̄.+ ları 174a/12
h̄arîk-ı Ôāde [Ar.+Ar.] Çok güzel.
h̄. 048b/17, 139b/08
h̄āric [Ar.] 1. Dış, dışarı. 2. Fazla, aşırı. 3. Dışarıda.
h̄. 013b/15, 053b/03, 188b/19
h̄.+ den 102a/01, 123a/02, 126a/13
h̄.+ ine 226a/13
h̄āric-i kâhire [Ö.] Fatımîler döneminde Mısır'a verilen ad.
h̄. 226a/08
h̄.+ dūr 226a/15
h̄āric-i tavr-ı Ôaql [Ar.+Ar.+Ar.] Akla, mantığa uygun
olmayan.
h̄. 199a/12
h̄arîdetü'l-Ôacāyib [Ö.] İbn-ül-Verdi'nin kitabı.
h̄. 121b/12
h̄arîk-ı Ôažim [Ar.+Ar.] Büyük yangın.

h̄. 224b/20
h̄arîm [Ar.] Evin içi gibi başkasına kapalı olan yer.
h̄.+ lerine 100a/07
h̄arîr [Ar.] İpek.
h̄. 027a/19, 027a/21, 030a/10, 181a/20
h̄.+ den 040b/21, 066a/17, 194b/09
h̄arîş [Ar.] Hırslı, tamahkâr.
h̄. 117a/04, 231a/03
h̄.+ idi 054a/21, 056a/19
h̄. oldı
h̄ārîş [Ö.] Şeytan'ın Arapça adı.
h̄. 200a/10
h̄arq-ı Ôažim [Ar.+Ar.] Büyük ark.
h̄. 185a/21
h̄arr-ı rabt [Ar.+Ar.] Bağlayıcı sıcak.
h̄.+ dur 126a/15
h̄ārr-ı yābis [Ar.+Ar.] Kuru sıcak.
h̄. 024a/03, 126a/15
harūbā [Ö.] Hz. İbrahim dönemindeki firavunun kızı.
h̄. 055b/02, 055b/08, 055b/09, 055b/11, 055b/18,
056a/20, 056b/06, 056b/11, 056b/13, 056b/18,
057a/01, 057a/12, 057b/04, 059a/17, 059b/11,
059b/17, 060a/17, 060b/02
h̄.+ dan 057a/01
h̄.+ nuñ 055b/04, 059b/01, 059b/08
h̄.+ ya 055b/19, 059a/21
h̄.+ yı 056b/05
h̄.+ yıla 055b/03, 056b/12
h̄ārūn [Ö.] Ahmed bin Tulun'un oğlu, Mısır hükümdarı kişi.
h̄. 040a/11, 040a/18, 072b/19
h̄.+ a 040a/17
h̄ārūn-ı r-reşid [Ö.] Abbasî halifelerinin en meşhurdur.
h̄. 218b/05
h̄.+ den 091b/08
h̄ārūt [Ar.] Arkadaşı Marut ile ün almış bir melek olup, büyü
sihir ile uğraştıklarından kıyamete kadar kalmak
üzere Babil'de bir kuyuya hapsedilmişlerdir.
h̄.+ ıla 019b/10, 032a/03, 032a/08
h̄ās [Ar.] Halkın seçkin tabakası.
h̄. 088b/14, 124a/13
h̄'ās(ś) [Ar.] Saygın, seçkin kişiler.
h̄. 170b/05
h̄.+ ı 222a/12
h̄.+ m̄dan 065a/19, 068a/02, 104a/15, 154b/10
h̄.+ ıyıla 022b/05, 196a/06
h̄.+ ıyla 104a/16, 154b/17
h̄āsād [Ar.] Ekin biçme zamanı.
h̄. 011b/02, 124b/17
h̄āsāret it- [Ar.+Tr.] Zarar vermek, zarara uğratmak.
h̄.- di 154b/04
h̄.- diler 208b/03
h̄āsāyil-i aÔmār [Ar.+Ar.] Var olduğundan bu yana edinilen
güzellikler.
h̄.+ m̄dan 198b/20
h̄asb al- [Ar.+Tr.] Akıl yürütmek.
h̄.- maqdur 199a/02
h̄asb-ı hāl [Ar.+Ar.] Doştça sohbet.
h̄.+umuz 168b/06
h̄aseb [Ar.] 1. Baba tarafından gelen soy temizliği. 2. Kişisel,
bölgesel özellikler.
h̄.+ i 035b/20
h̄.+ ince 126a/18
h̄ased [Ar.] Kıskançlık, çekememezlik.
h̄. 048a/11, 086a/17
h̄ased id- [Ar.] Kıskanmak, çekememek.
h̄.- üp 040b/16, 200a/08
h̄āsekî [Ar.] Sarayda görevli bazı subaylara verilen isim.
h̄.+ siydi 106b/03
h̄āsenāt [Ar.] İyilikler, hayırlı işler.
h̄.+ a 101a/04, 110b/18
h̄.+ ı 094b/09
h̄āsen bin ahmedü'l-karmitî [Ö.] Fatımîler dönemindeki bir
hükümdar.
h̄. 082a/14
h̄.+ den 082a/19
h̄āsen bin mülhem [Ö.] Müstensır halifenin bir beyi.
h̄. 219a/08, 219a/14

h̄. + i 219a/15
h̄asenü's-siyere [Ar.+Ar.] Güzel huylu.
h̄. 019b/15, 021b/16, 025b/03
h̄*ās-ı Ŗasker [Ar.+Ar.] Askerin seçkin olanı.
h̄. + inden 154b/07
h̄. + ün 230b/14
h̄*ās-ı ekābir [Ar.+Ar.] Devlet erkanının önde gelenleri.
h̄. + i 067b/06
h̄*ās-ı eşyā [Ar.+Ar.] Eşyanın özü.
h̄. + dandır 075a/09
h̄*ās-ı h̄adem [Ar.+Ar.] Özel hizmetkar.
h̄. 166a/07
h̄*ās-ı halk [Ar.+Ar.] Halkın seçkinleri.
h̄. 002b/12
h̄āşıl [Ar.] Husule gelen, üreyen.
h̄. + ı 047a/21, 211a/15
h̄. + ın 211b/05
h̄. + ından 088a/05, 218b/07
h̄. + ını 004b/21, 006b/02
h̄āşıl-ı kelām [Ar.+Ar.] Sözüün özü.
h̄. 214a/15
h̄āşıl-ı maŖnā [Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
h̄. + sı 137a/09, 144b/08
h̄āşıl-ı maŖnā-yı şerīf [Ar.+Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
h̄. + i 125a/13
h̄āşıl-ı mazmūn [Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
h̄. + ı 089b/02
h̄āşıl it- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkarmak, üretmek.
h̄. - emedi 227b/15
h̄. - erüz 184b/17
h̄. - mişidi 047a/20
h̄āşıl ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkarmak, üretmek.
h̄. - a 180b/16, 209b/01
h̄. - an 030b/02, 167a/11, 167b/04, 218b/08
h̄. - dı 199b/16
h̄. - duḡdan 141a/11
h̄. - ıcaḡ 157b/21
h̄. - ur 218b/08, 041b/11, 121b/01, 175a/01, 178b/02, 186b/07, 211a/20, 218b/08
h̄. - urdı 130b/15, 148b/05, 187b/18, 198b/18, 210b/09
h̄. - urdı 011b/03, 025a/04
h̄. - ursa 183b/07
h̄āşıl olma- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak, ürememek.
h̄. - maḡın 222b/16
h̄. - z 177b/07
h̄aşım [Ar.] Düşman.
h̄. + dan 019b/01
h̄aşır [Ar.] Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü.
h̄. + ları 036b/13
h̄. + ların 018a/06
h̄*ās-ı saltanāt [Ar.+Ar.] Saltanatın önde gelenleri.
h̄. + ı 096b/17
h̄*ās-ı ümerā vū vūzerā [Ar.+Ar.+Ar.] Bey ve vezirlerin önde gelenleri.
h̄. + sını 187a/08
h̄aşıye [Ar.] Özellik.
h̄. 033a/11
h̄aşıyye [Ar.] (bk. h̄aşıye)
h̄. 126a/06, 175b/21
h̄. + siyle 186a/21
h̄aşıyyet [Ar.] (bk. h̄aşıye)
h̄. 001b/12, 189a/04
h̄aşıyyetlü [Ar.+Tr.] Kendine özgü bir özelliḡi bulunan.
h̄. 163b/10
h̄aşın [Ar.] Sağlam, kuvvetli.
h̄. 191b/01, 194b/21, 213a/19
h̄aşır [Ar.] (bk. h̄aşır)
h̄. 223a/18
h̄. + a 077a/02
h̄. + la 137a/12, 144a/01
h̄ašet [Ar.] İnsanın yaradılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
h̄. + i 091b/01, 109b/12

h̄aşlīm [Ŗ.] Kişi adı.
h̄. 123a/20
h̄aşım [Ar.] Düşman.
h̄. + ına 019a/21, 023b/18, 155a/17
h̄asnā [Ar.] Fazlasıyla namuslu olan kadın.
h̄. 037a/16, 136b/11
h̄asnā-yı cihān [Ar.+Far.] Dünyadaki en namuslu kadın.
h̄. 054b/08
h̄aşra gelme- [Ar.+Tr.] Ölçülemeyecek kadar fazla olmak.
h̄. - z 065b/01
h̄asret [Ar.] Özlem.
h̄. + ile 213a/02
h̄aşśa [Ar.] Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, özellik.
h̄. 148a/17, 211a/06
h̄. + lar 125b/12
h̄. + sı 125b/09
h̄. + sıdır 011b/09
h̄assān [Ŗ.] Hz. Muhammed dönemindeki bir şair, Hassan bin Sabit.
h̄. 012a/21
h̄assān bin cerrāh-ı tā'ī [Ŗ.] Muiz'in halifeliliḡi dönemindeki bir Arap emiri.
c. 082a/15
h̄*āsś-ı aşhāb [Ar.+Ar.] Ashab-ı Kerim'in önde gelenleri.
h̄. + ın 052b/17
h̄*āsś-ı ricāl [Ar.+Ar.] İkinci derece devlet görevlilerinin seçkinleri.
h̄. + ıyla 060a/10
h̄*āsś-ı muşāhib [Ar.+Ar.] Sohbet arkadaşının seçkini.
h̄. + lerinden 085b/16
hasta [Far.] Sağlıḡı bozuk olan, rahatsız.
h̄. 042a/01, 042a/02, 042a/05, 060b/07, 095b/13, 186a/15, 201a/18, 229a/06
h̄. + lar 036a/13
h̄. + lara 024b/08
h̄. + yıldı 089a/14
hastaceḡi [Far.+Tr.] Hastalıklı.
h̄. 086a/21
hastahıḡ [Far.+Tr.] Rahatsızlık, sayrılık.
h̄. 007b/04, 050a/04, 154b/14
h̄. + ın 229a/07
h̄. + um 151b/08
h̄āşā [Ar.] Asla, Allah göstermesin, uzak olsun.
h̄. 028a/14, 033a/11, 041a/16, 068b/01, 070b/13, 086a/21, 098a/04, 127b/05, 128a/02, 129a/04, 193b/01, 201b/08, 220a/02
h̄aşāk-ı küfr [Far.+Ar.] Kâfirlik pisliliḡi.
h̄. + den 002b/09, 103b/14
h̄aşem [Ar.] Maiyet, yanında bulunanlar.
h̄. 099a/05, 100a/17
h̄. + iyile 062a/15
h̄. + iyle 109a/13
h̄. + leriyle 090b/20, 219b/12, 222a/09
h̄. + leriyle 166a/08
h̄aşerāt [Ar.] Küçük böcekler.
h̄. 022a/10, 037b/20
h̄aşerāt-ı arz [Ar.+Ar.] Küçük böcekler.
h̄. 013b/19, 050a/01, 050b/11, 199b/13
h̄. + dan 017a/04, 040b/03
h̄. + ı 013b/18
h̄aşhāş [Ar.] Kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bitki.
h̄. 173a/18
h̄. + uñ 173a/18
h̄aşhāş-ı Ŗanber [Ar.+Ar.] Amber çiçeḡinin tohumu.
h̄. + den 001b/04
h̄aşın [Ar.] Katı, sert.
h̄. 126b/14, 166b/18
h̄aşır it- [Ar.] Ölüleri diriltip mahşere çıkarmak.
h̄. 002b/17
h̄aşyet [Ar.] Korku.
h̄. 134b/04
h̄. + le 228b/18
hatm ol- [Ar.+Tr.] Hitama ermek, bitmek.
h̄. - updur 002b/15

hättā [Ar.] Bundan fazla olarak, hem de, üstelik de.

h. 010a/21, 010b/18, 012b/06, 012b/10, 013b/20, 033a/19, 037b/21, 046a/02, 048b/16, 053a/18, 056a/15, 056a/18, 059a/10, 067a/07, 071b/19, 073a/01, 073a/17, 083b/12, 083b/14, 084a/20, 086a/10, 088a/20, 092a/04, 092b/14, 093a/06, 095a/19, 096b/12, 098b/09, 100b/02, 103a/04, 107b/03, 108a/14, 109a/10, 109b/14, 111a/02, 115b/21, 118b/16, 119a/06, 119a/19, 122b/10, 126b/21, 128b/14, 131b/16, 134b/03, 144a/15, 145b/10, 150b/14, 155a/19, 156b/16, 158b/01, 158b/13, 158b/18, 160b/03, 161b/03, 175a/05, 176b/20, 182b/08, 182b/18, 183a/03, 189b/05, 198b/12, 211b/15, 217a/07, 218a/03, 219b/06, 220a/11, 222a/20, 223a/18, 223b/04, 223b/18, 227a/02, 227b/19

hatun [Tr.] Eş, zevce.

h. 010b/03, 013a/13, 024b/19, 030a/16, 031b/14, 039a/01, 039a/11, 039b/06, 082a/10, 083b/01, 092a/17, 132b/20, 194a/13, 198b/05, 219a/19, 224a/06, 224a/09
h.+ a 024b/17, 082a/09, 083b/04, 198b/06, 219a/16, 219a/18
h.+ dur 106b/18
h.+ ı 038b/04, 039a/02, 082a/04, 133a/11, 155b/04
h.+ ıd 039b/01, 073a/17, 077b/21, 085a/06, 096b/07, 198b/05, 201b/02
h.+ in 038b/05, 039a/08
h.+ ina 055b/10
h.+ inı 201a/10
h.+ inuñ 039a/10, 154b/08
h.+ ıyn 039a/05
h.+ lar 073a/12
h.+ lara 055b/15
h.+ lardan 024b/17, 031b/16, 096a/18, 224a/06
h.+ ları 036b/10, 042b/08, 054b/05, 054b/07
h.+ ların 052b/16
h.+ larından 012a/07, 026a/06, 031b/10, 032b/12, 038a/21
h.+ larını 088a/21
h.+ larınıñ 088a/20
h.+ larıyla 037b/08
h.+ larıyla 219b/12
h.+ uñ 024b/21, 031b/19, 083b/03

hatā [Ar.] Kabahat, kusur.

h.+ sın 082b/15

hatab-ı sind [Ar.+Ar.] Kızıl renkli bir ağaç.

h. 014a/05

hatā eyle- [Ar.+Tr.] Yanlış yapmak, yanılmak.

h.- düñ 213b/19

hatā it- [Ar.+Tr.] Yanlış yapmak, yanılmak.

h.- mişdür 031b/14

hatātif kuşları [Ar.+Tr.] Kırlangıçlar.

h. 019a/19, 019a/20

hātīb [Ö.] (bk. hātīb bin belteÖā)

h. 012a/09

hātīb bin belteÖā [Ö.] Peygamberimizin Mukavkis'a İslam'a davet amaçlı gönderdiği elçi.

b. 079b/13

b.+ yı 012a/08

hātūr [Ar.] 1. Zihin, fikir. 3. Gönül.

h.+ ı 164b/11

h.+ in 164b/11

h.+ ina 015a/10, 024a/08, 031b/17, 093a/18

h.+ ında 086a/07

h.+ la 156b/09

h.+ ları 102a/15

h.+ ların 037b/08, 225a/05

h.+ um 162a/21, 211a/17

h.+ uma 004b/05, 004a/08, 186b/12

h.+ umdan 003b/11

hātūr-ı Öātūr [Ar.+Ar.] Güzel zihin.

h.+ larına 055a/04

h.+ ı 152b/14

hātūr-ı şerif [Ar.+Ar.] Soylu, yüce gönül.

h.+ lerine 213a/14

hātūrā [Ar.] Hatırda kalan şey, andaç.

h. 133a/12

hātīb [Ar.] Camide hutbe okuyan.

h. 083b/10

hātīr [Ö.] (bk. hātīrū'l-melik)

h.+ ı 222a/09

hātīr vezīr [Ö.] (bk. hātīrū'l-melik)

h.+ le 222a/09

hātīrū'l-melik [Ö.] Müstansır halifenin veziri.

h. 221b/14

hātīrū'l-melik vezīr [Ö.] (bk. hātīrū'l-melik)

h.+ le 222a/03

hat(t) [Ar.] (bk. hatt)

h. 048a/17, 118a/12, 118b/06, 139b/09, 143a/15, 143b/19, 151a/17, 162b/11, 167b/09, 174b/03, 174b/04

h.+ dur 139a/21, 143b/07

h.+ ı 141a/02, 143b/07, 143b/19, 144b/12, 162b/19, 167b/11

h.+ ıdur 140b/10

h.+ in 141a/02

h.+ ıyla 090b/13, 119b/05, 166b/02

h.+ ıyla 094a/16, 105b/01, 162b/07, 174a/11, 191a/06, 191a/07, 191a/08, 192a/03, 192a/04

h.+ lar 007a/17, 027b/07, 139a/21, 144b/11, 190b/06

h.+ ları 006b/06, 115b/08, 190b/07

h.+ larıla 146b/20

h.+ larıyla 105b/02

h.+ umuzı 141a/17

h.+ uñ 167b/10

hatt-ı istivā [Ar.+Ar.] Ekvator çizgisi.

h. 016b/07, 019a/03, 019a/15, 120b/06, 122a/12

h.+ dan 120b/18, 121b/09, 121b/15,

havā [Ar.] 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı. 2. İklim, hava şartları. 3. Esinti, rüzgâr. 4. Yukarı, gök yüzüne doğru.

h. 001b/04, 008a/11, 008a/12, 070a/05, 121b/03, 126a/13, 126a/14, 151a/14, 153b/17, 176b/01, 176b/02, 188a/09, 195a/13

h.+ da 194b/02, 200a/15

h.+ dan 002a/02, 028b/16, 029a/03, 049a/03, 054a/06, 163b/09, 194b/01

h.+ sı 014a/07, 048b/13, 126a/12, 139a/15, 171a/20, 174b/07, 175a/02, 190a/04, 190a/07, 226b/05

h.+ sına 121b/05

h.+ sında 186a/19

h.+ ya 012b/20, 028b/02, 157b/11, 160a/01, 182b/01, 191b/03, 193a/21, 205b/08

h.+ yı 026a/13, 121b/04

h.+ yıla 003a/14, 128a/17

h.+ yla 186a/17

havādiş [Ar.] İlgi ile karşılanan haber, yeni söz.

h. 004b/21, 050a/06

h.+ den 024b/15, 136a/12

havādiş-i kadīme [Ar.+Ar.] Eski zamanlarla ilgili haber.

h.+ den 118b/19

havāle [Ar.] Bir şeyin üstünde bulunan, üzerinden geçen.

h. 123b/06, 158a/19, 223b/20

havāle it- [Ar.+Tr.] İşi başkasına ısmarlamak.

h.-di 230b/15

h.- megile 059a/19

havāle ol- [Ar.+Tr.] Yükselmek.

h.- an 218a/07

h.- dı 201a/12

h.- duğı 146b/10

havālī [Ar.] Etraf, yöre.

h.+ lerinden 152a/03

h.+ si 185a/05

h.+ sin 136b/06

h.+ sinde 016b/04, 033a/17, 037a/14, 054a/01, 069a/10, 117a/08, 128b/17, 150b/08, 157b/12, 158a/08, 163b/11, 169a/03, 186b/21

h.+ sine 155b/11

havā-peyvend [Ar.+Far.] Çok yüksek, göğe yakın.

h. 166a/18

hāvāriyyūn-ı hāzret-i Ōjsā [Ö.] Havariler, Hz. İsa'nın oniki kişiden ibaret olan yakın dostları.
 h.+ yı 202b/01
hāvās [Ar.] Hasseler, duygular.
 h. 199a/14
havātın [Ar.] Hatunlar, şerefli kadınlar.
 h.+ i 011b/12
hāvāyic [Ar.] İhtiyaçlar, lüzumlu, gerekli şeyler.
 h.+ den 211a/06
 h.+ e 030a/19
 h.+ in 211a/09
 h.+ leri 029a/06
 h.+ lerin 160a/06
 h.+ lerine 014a/19, 028b/18, 127b/03
havā yüzi [Ar.+Tr.] Gökyüzü.
 h.+ ni 124a/10
 h.+ nde 001b/09
havf [Ar.] 1. Korku, korkma.
 h. 134b/04, 215b/16, 228b/18
havf id- [Ar.+Tr.] Korkmak.
 h.- erüz 111a/08
havl [Tr.] Avlu.
 h.+ larına 084b/12
hāvmelü'l-melik [Ö.] İskender-i Yunanî döneminde yaşamış bir hükümdar.
 h. 029a/05
hāvz [Ar.] Havuz.
 h. 017b/10, 028b/14, 029a/02, 029a/03, 034b/19, 047a/10, 123b/07, 123b/10, 138a/04, 143a/10, 143b/15, 170a/13, 185b/12
 h.+ a 144a/02
 h.+ da 118b/11
 h.+ dan 028b/19
 h.+ dur 118b/05
 h.+ ıdı 028b/17
 h.+ uñ 028b/21, 123b/08, 170a/13, 170a/14, 185b/12
hāvzū's-sebîl [Ar.+Ar.] Hayır amaçlı, herkesin suyu kullanması için yapılmış havuz.
 h.+ e 094b/08
hay [Tr.] İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz.
 h. 015a/09, 060a/13, 227b/03
hay [Ar.] Diri, canlı.
 h.+ dur 017a/12
hāy [Far.] Şaşkınlık.
 h. 060b/06, 077a/01, 094b/16, 104a/13
hāyā [Ar.] 1. Allah korkusu ile günahı kaçınma. 2. Utanma duygusu, ar.
 h. 002b/15, 221b/08
 h.+ dur 072a/08
hāyāt [Ar.] 1. Dirilik, canlılık. 2. Yaşam, ömür.
 h.+ dayiken 093a/03
 h.+ ındaki 229a/10
 h.+ la 118a/14
hāyāt-ı dünyā [Ar.] Dünya hayatı.
 h.+ nuñ 105b/14
hāydar [Ö.] Hz. Ali.
 h. 002b/15
hāye [Far.] Er bezi, haya.
 h.+ leri 125b/20, 129b/01
 h.+ lerin 127b/06, 129a/19
 h.+ si 129a/20, 129b/02
hāyf [Ar.] 1. Haksızlık, zulüm. 2. Yazık ki, vah!.
 h. 026b/02, 040a/18, 042b/17, 085a/01, 112b/19, 113a/18, 113b/02
 h.+ ını 026b/02
 h.+ ları 101a/15
 h.+ larına 056a/21
hāyfā [Ar.] Yazık ki, vah!.
 h. 113b/02
hayır [Ar.] (bk. hayr)
 h. 039a/06
hayırbay [Ö.] (bk. hayırbay'ı'l-muhammedî)
 h. 114a/16
hayırbay'ı'l-muhammedî [Ö.] Sultan Selim Han döneminin Mısır emiri.

h. 113a/05, 114a/14
hāyit-ı Ōacüz [Ö.] Mısır hükümdarı Delüke'nin Mısır etrafına çektiği sura verilen ad.
 h. 073b/11
 h.+ dur 013a/02
 h.+ ı 073b/15
hāyid [Ö.] (bk. hāyid bin ebî şālūm)
 h. 122b/06
hāyid bin ebî şālūm [Ö.] İshak peygamberin torunlarından biri.
 h. 122b/05
hāyil [Ar.] Engel, mani.
 h. 216a/09
hāyin [Ar.] İyiliğe karşı nankörlük eden, hain.
 h. 071a/04, 131a/02
haykır- [Tr.] Yüksek sesle bağırarak.
 h.- dı 015a/09, 038a/09, 169a/13, 184a/10
 h.- mağıla 161a/14
haykırıcı [Tr.] Bağırarak kişi.
 h. 161a/13
hayli [Far.] Epey, çok fazla.
 h. 005b/02, 014b/15, 028a/05, 046a/12, 055a/04, 056a/20, 060b/16, 061b/03, 092a/08, 113a/16, 158b/12, 164a/16, 167b/08, 176b/02, 177a/13, 187a/02, 192b/17, 204a/03
haylice [Far.+Tr.] Epeyce, çokça.
 h. 213a/14
hayme [Ar.] Otağ.
 h. 225b/04
 h.+ lerile 112a/01
hayme-i sultānî [Ar.+Ar.] Padişah otağı.
 h.+ ydi 099a/12
hayr [Ar.] 1. Hayır, yarar. 2. Hayırlı, yararlı.
 h. 056a/14, 101b/14, 154b/16, 162a/20, 209b/18, 227b/20
 h.+ a 179a/04
 h.+ dur 087a/02, 094b/09
 h.+ ıla 034a/12
hāyrān [Ar.] Şaşırmış.
 h. 112a/12, 177b/18
 h.+ ı 001b/05, 004b/02
hāyrān id- [Ar.+Tr.] Hayranlık duygusu uyandırmak, aklını başından almak.
 h.- erdi 136b/14
hāyrānî ol- [Ar.+Tr.] Şaşırarak.
 s.- dı 001b/05
hāyrān kal- [Ar.+Tr.] Çok beğenmek.
 h.- dı 144a/04, 187a/10, 197a/01
 h.- up 050a/04, 078b/18
 h.- urdu 158a/10, 189b/02
hāyrān ol- [Ar.+Tr.] 1. Şaşırarak. 2. Çok beğenmek.
 h.- dılar 054b/10
 h.- dukları 177b/16
 h.- urlar 171b/13
 h.- up 138b/08, 177b/19, 197a/09
hayrāt [Ar.] 1. Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler. 2. Sevap için kurulan müesseseler.
 h. 010b/07, 094b/09, 101a/13, 110b/18
 h.+ a 056a/02
 h.+ muñ 094b/10
hayr duŌā eyle- [Ar.+Tr.] Bir kimsenin iyiliği için dua etmek.
 h. 008b/21
 h.-di 100a/10
 h.-diler 018b/19
hayr duŌā(sm) iT- [Ar.+Tr. +Tr.] Bir kimsenin iyiliği için dua etmek.
 h.- mişdi 009a/12
 h.-erleridi 037b/02
hayrlu [Ar.+Tr.] Hayırlı.
 h.+ sı 176b/04
 h.+ yiken 098a/02
hayr ol- [Ar.+Ar.] Hayırlı olmak, iyi sonuçlanmak.
 h.- a 054b/20
 h.- ur mı 069b/08
hāyşiyet [Ar.] Şeref, onur.
 h.+ ile 017a/11
hāyvān [Ar.] İnsanı da içine alan bütün canlılar.

h. 002a/03, 037a/04, 038a/11, 041a/10, 070a/02, 140a/10, 140a/11, 150b/20
h.+ a 121b/06
h.+ dur 129a/14, 151a/01
h.+ lar 047b/14, 153a/07
h.+ lardan 037a/04
h.+ lardur 120b/13
hāyvanāt [Ar.] Hayvanlar.
h. 025b/19, 037a/03, 037b/20, 038a/10, 046b/19, 074a/17, 108a/15, 125b/03, 126b/20, 127b/15, 128a/10, 135a/14, 141a/10, 171a/21, 176b/11, 182a/11
h.+ da 075a/10
h.+ dan 041a/10, 070a/01, 140a/10, 141b/12
h.+ ı 127b/17, 223b/16
h.+ ndan 129a/13
hāyvanāt-ı Ŗacıbe [Ar.+Ar.] Tufaf hayvanlar.
h.+ nūñ 127b/09
hāyvanāt-ı berriye [Ar.+Ar.] Karada yaşayan hayvanlar.
h.+ yi 115b/04
hāyvanāt-ı Ŗucm [Ar.+Ar.] Konuşma yetisi olmayan hayvanlar, insan dışındaki hayvanlar.
h. 199b/14
hāyvan-ı berri [Ar.+Ar.] Karada yaşayan hayvan.
h.+ dūr 125b/20
hāy-ı lā-yemūt [Ar.+Ar.+Ar.] 1. Allah'ın adlarındandır, diri, canlı.
h. 001b/14
hāyā Ŗale'l-felāh [Ar.] "Toplanın felaha gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
a. 081a/15
hāyā ale'l-hayri'l-Ŗamel [Ar.] "Hayırlı amele gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
a. 081a/16, 089a/07, 229a/03
hāyā Ŗale's-salāh [Ar.] "Toplanın namaza gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
Ŗa. 229a/03
hayām-ı āsmān-kıyām [Ar.+Far.+Ar.] Çok büyük otağ.
h.+ ı 111b/18
hāyiz [Ar.] Mevki.
h. 228a/02
hāž(ž) iT- [Ar.+Tr.] Hoşlanmak, memnun olmak.
h.- düm 118b/11
h.- emediler 104b/16
h.- er 183b/01
h.- erdi 109b/05
h.- erlerdi 113a/19
hāzar [Ar.] Sabit meskeni olanların oturdukları memleket.
h.+ da 110a/01
hazāyin [Ar.] Hazineseler.
h. 007a/11, 017a/07, 018a/04, 018a/21, 020a/02, 022a/16, 023a/13, 045b/14, 053a/07, 061b/02, 061b/06, 062b/14, 112b/06, 119b/03, 164a/02, 228a/01, 228b/05, 229b/13
h.+ den 046b/19
h.+ i 060a/20
h.+ in 046b/17
h.+ ini 017a/02
hazāyin-i hīkmet [Ar.+Ar.] Bilgi içeren hazineler.
h.+ den 017b/04
hazāyin-i selātīn [Ar.+Ar.] Sultan hazineleri.
h.+ e 090b/07
hāzer [Ar.] Sakınma.
h.+ ūm 151b/13
hāzer id- [Ar.] Sakınmak, çekinmek.
h.- ecek 032b/09
h.- erlerdi 189b/07
hāzık [Ar.] İşinin ehli, usta.
h. 192a/15, 201b/09
hāzır [Ar.] 1. Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan. 2. Hazırlanmış olan.
h. 078b/15, 090b/15, 118a/20, 152a/18, 172a/19, 216a/02, 216b/07, 223b/21
h.+ ıdı 206b/09, 228a/08
h.+ ıdum 162b/17

h.+ larıdı 094a/09
hāzır it- [Ar.+Tr.] Hazırlamak, hazır duruma getirmek.
h.- diler 160b/18
h.- düklerinden 195a/04
hāzır-la- [Ar.+Tr.] Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.
h.- mışdı 059b/18
h.- yup 152a/13
hāzırlan- [Ar.+Tr.] Hazır olmak, kendini hazırlamak.
h.- a 201b/14
h.- an 227b/01
hāzır ol- [Ar.+Tr.] 1. Bir yerde bulunmak. 2. Bir iş için hazır duruma gelmek.
h.- alar 062b/12, 207b/14
h.- an 114a/15, 206b/06
h.- asın 024a/12
h.- dılar 099b/20, 135b/16, 227a/19
h.- mışdı 082a/12
h.- mışlarıdı 091b/19
h.- uñ 050a/13
h.- up 109b/15, 124a/13, 159a/05, 227a/16
h.- ur 170b/05
hāzim [Ar.] Hezimete uğratan, galip.
h. 036a/12
hazīne [Ar.] 1.Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer. 2. Değerli maden ve mal yığını, büyük servet. 3. Bu tür değerli mal ve eşyanın saklandığı yer. 4. Büyük önemi ve değeri olan şey.
h. 033b/17, 034b/14, 038b/16, 042a/13, 059a/03, 090b/12, 101b/10, 118b/14, 155b/04
h.+ de 090b/08, 210b/04, 220b/09, 221a/14, 221a/15, 221a/17
h.+ den 183b/09, 211b/06
h.+ dūr 157b/06
h.+ ler 054a/12, 116b/09
h.+ leri 062b/06, 142a/18
h.+ lerinde 013b/11, 040a/03
h.+ lerine 086b/04
h.+ lerūñ 034b/16
h.+ nūñ 059a/15
h.+ si 030b/18, 045b/19, 090b/11
h.+ sidūr 010b/18
h.+ sinde 007b/08, 008a/17, 021a/16, 027b/04, 030b/09, 032a/02, 032a/11, 036b/13, 037b/12, 039a/19, 054a/16, 062a/12, 090b/10, 090b/12, 097b/10, 139a/05, 195b/11, 222b/16, 228a/06
h.+ sinden 024b/08, 042b/02
h.+ sine 183b/08, 223b/05
h.+ sini 223b/06
h.+ yi 220b/08, 228a/14
hazīne-dār [Ar.+Far.] Hazinesinin idare ve muhafazasına memur edilen kimse.
h. 136b/03
h.+ ı 183a/12, 183a/16
h.+ ına 118b/12
h.+ ını 136b/11
h.+ lar 114a/21
h.+ ları 137a/01
hazīne-dār başı [Ar.+Far.+Tr.] Hazinedarların başında olan kimse, baş hazinedar.
h. 101b/14, 114a/21
h.+sı 101b/11
hazīne-i beytū'l-māl [Ar.+Ar.+Ar.] Devlet hazinesi.
h.+ da 093a/07, 215a/20
h.+ dan 092b/10
hazīne-i bī-pāyān [Ar.+Far.+Far.] Sonsuz, çok fazla hazine.
h.+ ı 021b/18, 031a/03
h.+ ıdı 219b/03
hazīne-i firāvān [Ar.+Far.] Sonsuz, çok fazla hazine.
h.+ 056b/08
h.+ ı 035b/17
h.+ ıdı 090b/08
hazīne-i şahj [Ar.+Far.] Devlet hazinesi.
h.+ de 086a/10
hāzm-ı muhkem [Ar.+Ar.] Kesin karalı olma, kararlılık.
h. 229b/19

hazm id- [Ar.+Tr.] Kendine yedirememek, kabullenememek.

h.- emedi 212b/19

hazret [Ar.] Saygı, hürmet maksadıyla büyüklere verilen ünvan.

h.+ i 055a/20, 130b/20

h.+ inden 018a/06, 100a/12

h.+ ine 052b/03, 055a/12, 084b/13, 199a/09

h.+ inedir 125a/17

h.+ intün 152b/04

h.+ leri 010b/18, 012a/19, 015b/01, 054b/07,

055a/07, 055a/18, 055b/07, 055b/11, 055b/17,

055b/20, 056a/05, 087b/09, 091a/13, 092b/19,

124b/16, 124b/19, 125a/03, 125a/06, 125a/17,

129b/19, 133a/12, 133a/18, 147a/08, 149a/12,

160a/21, 161b/01, 161b/08, 167b/19, 167b/20,

168a/02, 175a/03, 175a/13, 178b/07, 178b/10,

179a/10, 179b/03, 184a/19, 191a/02, 192b/12,

198b/13, 204a/20, 204b/05, 204b/09, 204b/15,

205a/08, 205a/15, 205b/06, 205b/12, 205b/15,

206a/02, 206a/04, 206a/08, 206a/15, 206a/19,

207b/17, 207b/21, 208a/07, 209a/06, 209b/20,

210a/06, 210b/01, 210b/05, 210b/08, 212a/07,

212b/03, 212b/06, 213a/08, 213a/13, 213a/21,

213b/01, 213b/04, 213b/16, 213b/18, 214a/02,

214a/04, 214a/10, 214b/12, 214b/16, 214b/19,

215a/05, 215a/11, 215a/13, 215a/17, 215b/07,

215b/09, 216a/01, 216a/02, 216a/10

h.+ leridir 092b/21, 170b/13

h.+ lerin 012b/05, 054b/06, 054b/10, 055a/01,

055b/03, 055b/05, 081b/18, 178b/10

h.+ lerinden 010b/18, 012b/10, 055a/06, 088a/19,

115a/09, 115a/17, 115b/01, 159a/14, 161b/02,

161b/05, 175a/16, 177a/03, 210b/21, 214a/10,

214a/13

h.+ lerine 010b/18, 012a/21, 054b/05, 054b/19,

055a/10, 055a/15, 055a/19, 088b/03, 089a/01,

091b/09, 124b/17, 125a/10, 147a/12, 147a/17,

147b/08, 168a/05, 179a/11, 206b/15, 207a/06,

207b/09, 207b/10, 207b/12, 208a/04, 208b/08,

212a/17, 212b/02, 213a/14, 214a/17, 214a/18,

214b/08, 216a/08, 216a/18, 216b/03

h.+ lerini 133a/11, 133a/12

h.+ lerintün 012b/08, 092b/16, 094b/08, 100b/09,

142b/13, 147b/01, 147b/03, 175a/05, 205a/03,

205a/07, 207a/08, 207b/11, 212b/12, 214b/09

h.+ leriyle 206a/01, 206a/17, 216b/13

h.+ leriyle 147b/15, 206a/03, 210a/01, 212a/03

h.+ lernün 012b/09

h.+ üne 072a/05

hazret-i Öalî [Ö.] Dördüncü halife Hz. Ali.

h. 010b/18

hazret-i Öamrû [Ö.] (bk. Öamrû bin el-Öâs)

h. 133a/19

hazret-i Öamrû bin el-Öâs [Ö.] (bk. Öamrû bin el-Öâs)

h. 208b/11

h.+ a 212a/13

hazret-i ebî eyyûb-ı ensârî [Ö.] Eyüp Sultan olarak da anılan en büyük sahabelerden biridir.

h.+ 216a/21

h.+ yidi 210a/03

hazret-i emîrû'l-mü'minîn Öaliyy bin ebî tâlib [Ö.] (bk. hazret-i Öalî)

h.+ den 199b/16

hazret-i hasen bin Öalî [Ö.] Hz. Ali ile Fatıma'nın oğlu, Hz. Muhammed'in ilk torunudur.

h.+ den 012b/07

hazret-i hıdır [Ö.] Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişidir.

h. 156b/15

hazret-i hüseyin bin hazret-i Öalî [Ö.] Hz. Ali ile Fatıma'nın oğlu, Hz. Muhammed'in ikinci torunudur.

h. 082b/11

hazret-i ibrahîm [Ö.] Mezopotamya'daki Keldâni kavmine gönderilmiş olan peygamberdir.

h. 054b/06, 054b/14, 054b/16, 054b/20, 055b/06,

055b/19, 056a/01

h.+ 054b/15, 055b/07, 055b/17, 055b/21

h.+ i 054b/12 055a/02

h.+ ün 133a/10

hazret-i idrîs [Ö.] Hz. Âdem'in 6. kuşak torunu olan, Kabil'in evladından bir topluluğun peygamberi.

h. 019a/02, 019a/11, 019a/15

h.+ ün 019a/07

hazret-i Öîsâ [Ö.] Allah'ın İncil'i gönderdiği peygamberidir.

h.+ 079a/05, 184a/05, 184a/09, 191a/01, 201a/05, 201b/06, 203a/04, 225b/08

h.+ nuñ 184a/07, 184a/08, 202a/08, 202b/15, 203a/08, 203a/11

h.+ ya 202b/20

h.+ yı 013b/08, 183b/18, 185b/05, 185b/15, 185b/18

hazret-i meryem [Ö.] İsa peygamberin annesidir.

h. 175a/08, 185b/14

h.+ 147b/16

hazret-i muhammed mustafâ [Ö.] Hz. Muhammed.

h.+ nuñ 174a/05

hazret-i mûsâ [Ö.] Allah'ın Tevrat'ı verdiği, İsrailoğulları'na gönderilen üçüncü peygamberdir.

h. 071b/18, 072a/03, 072b/19, 073a/03, 073a/07, 118b/20, 148a/03, 161b/06, 172b/03, 175b/02,

177b/21, 178a/13, 198a/18, 198b/02, 198b/06, 217a/18

h.+ ya 072b/14, 119b/04, 170b/15, 198b/01

h.+ nuñ 071b/08, 071b/16, 072b/18, 119a/01,

119a/21, 139b/18, 168b/09, 217a/19

hazret-i mûsâ bin Öimrânî [Ö.] (bk. hazret-i mûsâ)

h. 175a/06

hazret-i nuh [Ö.] Nuh peygamber.

h. 006a/02, 006a/04, 008b/08, 008b/12, 008b/15, 008b/17, 008b/20, 009a/11, 016a/13, 020a/16, 026a/16, 140b/21

h.+ a 006a/07, 008b/21, 016a/13, 026a/15, 140b/21

h.+ uñ 006a/03, 008b/19, 009a/04, 009a/14, 146b/12

hazret-i Öoşmân [Ö.] Üçüncü halife Hz. Osman.

h. 181b/06

hazret-i Öoşmân-ı bin Öaffân [Ö.] (bk. hazret-i Öoşmân)

h. 215b/05

hazret-i padişâh-ı dîn-penâh-ı islâm [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] İslam dininin sığınağı olan padişah.

h.+ uñ 215b/13

hazret-i Öömer [Ö.] İkinci halife Hz. Ömer.

h. 125a/07, 147a/17, 160a/20, 204b/04, 205a/17, 205b/20, 214b/21, 215a/18, 216a/05, 216a/08, 216b/05, 216b/15

h.+ e 125a/07, 147a/17, 205b/19

h.+ i 204b/06, 205a/16

h.+ uñ 125a/21, 129b/16, 160a/09

hazret-i Öömer bin el-hattâb (bk. hazret-i Öömer)

h.+ 204a/21, 215b/01

h.+ 205a/16, 216a/04

h.+ 056a/11, 204a/18

hazret-i resûl-ı Öîsâ [Ö.] (bk. hazret-i Öîsâ)

h. 181a/09

hazret-i resûlullah [Ö.] Hz. Muhammed.

h. 081b/10, 116a/18, 116a/21, 122b/12, 206a/17, 211b/15

hazret-i resûlullah muhammed muştafâ [Ö.] Hz. Muhammed.

h.+ yidi 015a/21

hazret-i risâlet-penâh[Ö.] Hz. Muhammed.

h. 012a/20

h.+ a 012a/11, 170b/11

h.+ uñ 012a/06, 079b/13

hazret-i risâlet-penâh-ı ahmedî [Ö.] Hz. Muhammed.

h. 079a/13

h.+ den 204a/17

hazret-i sâre [Ö.] Hz. İbrahim'in eşi.

h. 055a/10, 055b/03, 055b/08

h.+ ye 055a/13, 055b/14

hazret-i süleymân [Ö.] Hz. Davut ile Batşeba'nın oğlu olan peygamber.

h. 160b/01

hazret-i yaÖkûb [Ö.] Hz. İbrahim'in soyundan olan Kenan

diyarına gönderilen peygamber.
 h.+ 177a/13, 197a/21, 197b/05, 197b/08, 197b/14, 197b/15, 197b/16, 198a/01
 h.+ ı 197b/13
 h.+ uñ 197b/11

hâzret-i yûsuf [Ö.] Kuran-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden birisi olup, Yakup Peygamber'in en küçük oğlu.
 h. 066b/07, 072b/03, 133a/04, 167b/19, 175a/18, 175a/19, 196b/02, 196b/15, 196b/19, 196b/21, 197a/03, 197a/13, 197a/16, 197a/19, 197b/02, 198a/08, 198a/13, 198b/08
 h.+ a 054b/08, 175a/16, 196b/11, 196b/17, 198a/03
 h.+ ı 066a/07, 175b/01, 196b/10
 h.+ uñ 066b/03, 147b/06, 168a/14
 h.+ la 198a/11

hâzret-i yûsuf-ı nebî [Ö.] (bk. hâzret-i yûsuf)
 h. 196b/01

hâzret-i zübeyr [Ö.] Peygamberimizin halasının oğlu, ashab-ı kiramın büyüklerinden bir kişi.
 h. 206a/19, 206b/05

hâzrevât [Ar.] Gökyüzü; felek; asuman.
 h. 171a/21

hâzz [Ar.] Hoşlanma.
 h.+ ı 219a/11

hâzz-ı nefis [Ar.+Ar.] Nefsin hoşluğu.
 h. 156b/08

hedâyâ [Ar.] Hediyeler, armağanlar.
 h. 105b/18, 113a/07, 227b/21
 h.+ yıla 012a/11

heddâd [Ö.] Ad Kavmi padişahlarından biri.
 h. 167a/01

hedef [Ar.] Nişan noktası.
 h. 155a/19

hediye [Ar.] Armağan.
 h. 060b/04, 172a/06

hegbe [Ar.] Heybe.
 h. 131b/18, 131b/19

hekîm [Ar.] Doktor, tabip.
 h. 172a/01

hekîm-i bî-naẓîr [Ar.+Far.+Ar.] Eşi benzeri olmayan doktor.
 h.+ idi 025a/16

hekîm-i fâzîl [Ar.+Ar.] Erdemli, bilgili doktor.
 h. 024b/07

helâ [Ar.] Tuvalet.
 h.+ da 230b/17
 h.+ lar 231a/05
 h.+ lara 231a/05
 h.+ ya 230b/16, 230b/17

helâk [Ar.] Yok olma, ölme.
 h. 015a/09, 124b/05
 h.+ dan 011a/08
 h.+ ı 128b/12, 197b/12

helâk eyle- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak, yok etmek.
 h.- di 062a/21
 h.- diler 075a/06, 169a/12

helâk iT- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak, yok etmek.
 h.- er 141a/10
 h.- erdi 070b/08, 161b/09
 h.- erleridi 018a/14, 165a/10
 h.- ersin 055a/08
 h.- di 049b/15, 050b/01, 051b/19, 064a/10, 167a/21, 169a/13, 194a/14, 213a/02
 h.- diler 064b/09
 h.- düm 050b/04
 h.- dük 011a/02
 h.- dükten 011a/07
 h.- mek 025b/19

helâk itme- [Ar.] Ortadan kaldırmamak, yok etmemek.
 h.- ñ 213b/08

helâk ol- [Ar.] Yok olmak, ölmek.
 h.- a 141b/13
 h.- alar 137b/03
 h.- an 051a/18
 h.- a yazdılar 045a/15
 h.- dı 026b/06, 027a/03, 038a/10, 039a/10, 042b/21,

049b/08, 054a/03, 062a/04, 075b/09, 096b/06, 137b/15, 158a/15, 165a/02
 h.- dılar 035b/13, 043b/20, 051b/21, 117b/07, 119a/20
 h.- dukları 052a/01
 h.- mağâ 064b/19
 h.- mağdan 178b/16
 h.- ur 075a/01, 128b/11, 197b/21
 h.- urdu 066b/20, 067a/05, 074b/06, 117b/03, 164a/04
 h.- urlar 062a/05

helâl [Ar.] Dinen caiz olan, haram olmayan şey.
 h. 025a/18, 030b/12, 062a/19, 131a/14, 201a/02, 207a/08
 h.+ dur 102a/17
 h.+ ıdı 112b/12

helâllig [Ar.+Tr.] Bağışlanma.
 h.+ in 214a/14

helâl olsun [Ar.+Tr.] “Hakkımdan gönüllü olarak vazgeçiyorum, size bağışlıyorum.” anlamında bağışlama sözü.
 h. 214a/14

hele [Tr.] 1. Özellikle. 2. Sonunda. 3. Neyse ki. 4. Sonra. 5. Haydi. □
 h. 054b/20, 084b/20, 096b/06, 134a/17, 139a/02, 224a/12, 224b/05, 232a/13

helvâ [Ar.] Unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
 h. 055b/13
 h.+ lar 131a/14

helvân [Ö.] Kahire ilinde bir şehir.
 h.+ a 068a/05

hem [Far.] 1. Özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki □ anlamlarında kullanılan bir söz. 2. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz
 h. 005b/06, 011b/03, 012b/05, 033a/15, 044b/17, 047a/18, 055a/16, 055a/21, 073b/17, 076b/18, 089a/10, 108b/16, 113a/18, 113b/02, 118a/21, 125a/09, 147a/21, 151b/14, 159b/07, 159b/08, 179a/16, 191b/08, 213b/10, 215b/12, 217b/15, 219a/04, 219a/05, 225a/09, 227b/12, 229a/08, 229a/09

hemân [Far.] 1. Hemen, o anda. 2. Sadece, yalnızca.
 h. 006a/13, 012a/19, 015a/11, 015b/21, 016a/13, 021b/09, 029b/07, 031b/18, 033a/06, 038a/09, 042b/09, 055a/09, 056a/20, 056b/21, 058a/20, 059a/16, 060a/15, 062a/06, 064a/15, 067a/12, 078b/16, 082a/21, 083a/14, 085b/20, 086a/09, 086a/11, 086a/19, 093b/12, 096a/07, 100a/18, 100a/21, 106b/19, 117a/14, 124b/08, 125a/06, 125b/15, 128a/10, 128b/09, 129a/21, 132a/18, 135a/02, 140a/09, 141b/13, 145b/09, 152b/04, 153a/14, 155a/08, 156a/03, 160b/18, 162b/04, 165a/21, 178b/09, 182b/20, 183a/10, 184a/03, 184a/20, 184b/06, 185a/04, 188b/14, 189a/07, 189b/09, 190a/16, 196a/09, 196b/16, 199a/08, 201b/14, 205a/13, 205a/19, 207b/13, 208a/19, 209a/21, 209b/03, 212b/18, 213a/15, 214b/03, 219b/03, 227a/06, 229a/20

heme [Far.] Cümle, hep, bütün.
 h. 049a/18

heme-i âfâk [Far.+Ar.] Tüm ufuklar.
 h. a 091b/19

heme-i kavânin-i memleket [Far.+Ar.+Ar.] Ülkenin tüm yasaları.
 h. 111a/07

heme-i muzâfât-ı memâlik-i mahrûsa-ı rûm [Far.+Ar.+Ar.+Ö.] Rum şehirlerinin bir parçası.
 h. dan 112b/06

heme-i muzâfât-ı memâlik-i islâmiyye [Far.+Ar.+Ar.+Ar.] İslam ülkelerinin bir parçası.
 h.+ den 114a/07

heme-i memâlik-i mahrûsa [Far.] Büyük melekelerin tümü.
 h.+ larından 114a/01

hemî [Far.] Tıpkı bu, bu bile.
 h. 231a/03, 232a/07

hemîn [Far.] Bu bile, tıbbu bu, çok.
 h. 005a/10, 041b/14, 057a/06, 074b/02, 103b/06,

136b/21, 185a/11
hemÖ-inān [Far.+Ar.] Yanyana birlikte bulunan, arkadaş.
 h.+ ı 003a/06
hemîşe [Far.] Daima, her zaman.
 h. 003b/04, 003b/08, 003b/11, 026b/01, 041a/05, 041b/21, 042b/11, 042b/13, 053a/14, 053b/20, 054a/21, 061a/15, 066b/21, 069a/20, 092b/15, 102a/12, 104a/16, 107a/06, 109b/04, 109b/10, 128b/05, 129a/12, 136b/05, 152b/15, 154b/20, 155b/21, 164a/15, 164b/11, 173a/09, 192a/13, 215b/16
hem-vār [Far.+Far.] Aynı biçimde, aynı düzen.
 h. 182b/02, 215a/01
hem-zamān [Far.+Ar.] Çağdaş.
 h. olmağı
hendese [Ar.] Geometri.
 h. 005b/14, 029a/01, 120a/07, 121a/13, 132a/18, 132b/02, 136a/20, 141a/16, 192b/10, 197a/09, 197a/17, 197a/18
 h.+ de 196b/10
heng kal- [Far.+Tr.] Şaşkınlıkla bakakalmak.
 h.- dı 001b/06
hengām-ı milk [Far.+Ar.] Memleketi yönetme vakti.
 h. 056b/02
hengāme [Far.] Gürültü patırtı, yüksek ses.
 h. 064a/20, 124a/08, 131a/16
 h.+ den 152a/20, 206b/02
 h.+ ler 008a/12, 099b/01, 191b/03
 h.+ lerden 105a/04
 h.+ leri 033a/20
 h.+ si 205b/08
 h.+ yidi 099a/21
 h.+ yle 157b/13
hengāme kopar- [Far.+Tr.] Yüksek ses çıkarmak.
 h.- dılar 152a/18
hengāmelü [Far.+Tr.] Karışık.
 h. 098b/09
henüz [Far.] Şimdiye kadar, daha, yeni, hala.
 h. 007b/21, 009a/20, 010b/11, 020a/12, 036b/18, 039a/04, 045a/16, 048b/03, 052b/18, 060a/08, 073b/11, 076b/15, 077a/11, 080a/21, 080b/12, 083a/11, 083b/07, 085b/10, 086b/14, 086b/20, 089a/14, 091a/04, 092b/05, 093a/18, 096a/10, 096b/06, 096b/10, 097b/04, 102b/13, 103b/01, 104a/18, 104b/11, 106a/12, 106b/12, 108a/07, 108b/02, 109a/17, 110b/07, 114a/13, 130b/08, 134a/08, 142a/17, 142b/19, 148a/07, 148a/09, 148b/07, 152a/15, 152a/21, 154b/13, 156b/11, 156b/17, 158b/01, 160a/19, 165b/03, 165b/12, 166b/05, 168a/21, 170a/18, 174a/02, 182b/14, 183b/19, 192b/05, 193b/11, 201b/11, 203b/01, 206a/04, 206a/07, 206b/12, 211b/14, 211b/17, 218b/15, 219a/03, 223a/14, 227a/19
hep [Far.] 1. Tam olarak. 2. Sürekli olarak, daima.
 h. 007a/10, 009b/21, 011a/02, 015b/12, 016a/10, 016b/05, 019b/20, 021a/12, 024a/16, 024a/17, 024b/02, 030b/03, 043a/20, 048a/19, 050a/10, 050b/11, 050b/16, 052a/09, 056a/18, 057b/03, 058a/20, 059a/05, 059b/19, 062a/05, 062b/18, 063b/17, 064b/17, 082a/12, 088a/17, 093a/21, 095a/13, 096b/18, 098a/13, 102b/14, 103b/21, 120b/07, 123a/21, 126a/11, 130a/03, 136a/13, 145a/08, 150a/17, 155b/21, 159b/18, 160b/04, 165a/20, 167a/17, 171b/04, 179a/04, 185a/06, 192b/08, 193a/02, 193b/09, 193b/12, 195b/18, 197a/20, 197b/12, 201a/05, 202b/04, 204a/09, 209a/06, 209a/08, 209b/20, 213a/21, 216a/17, 221b/15, 223b/16, 224b/14, 224b/17, 225a/05, 225b/15, 226a/12, 227a/06, 230b/02, 230b/03
her [Far.] Hep, bütün.
 h. 001b/15, 001b/16, 003a/11, 003a/19, 003a/21, 003b/08, 003b/15, 004a/17, 005b/06, 005b/10, 005b/12, 005b/13, 005b/14, 006a/18, 007a/15, 007b/08, 007b/19, 008a/01, 009b/11, 010a/11, 010b/15, 011a/14, 011b/02, 011b/06, 011b/07, 011b/11, 011b/15, 012a/01, 013a/06, 013a/13,

013a/15, 014a/17, 014b/12, 014b/14, 015a/18, 016a/15, 016a/20, 016a/21, 016b/02, 017a/13, 018a/07, 018a/08, 018a/10, 018a/11, 018a/12, 018a/14, 018a/15, 018a/16, 019b/01, 019b/08, 019b/11, 019b/19, 020a/08, 020a/11, 020b/14, 020b/15, 020b/17, 020b/20, 020b/02, 021a/14, 021a/15, 021a/18, 022a/12, 022a/16, 022a/19, 023a/04, 023a/15, 023a/21, 023b/16, 024a/05, 024a/08, 024a/12, 024a/15, 024a/21, 024b/01, 024b/15, 024b/17, 025a/04, 025b/05, 025b/10, 026b/19, 027b/05, 027b/09, 028a/10, 028b/09, 029a/02, 029a/03, 029a/12, 029a/16, 029b/18, 030a/13, 031a/20, 031b/02, 031b/16, 031b/21, 032a/02, 032b/14, 032b/15, 032b/19, 033a/04, 033a/18, 033b/09, 033b/12, 033b/13, 033b/17, 033b/19, 034a/01, 034b/11, 034b/18, 034b/19, 034b/21, 035a/04, 035a/05, 035a/08, 035a/13, 035b/02, 036a/06, 036a/12, 036a/20, 036a/21, 036b/02, 036b/04, 037a/01, 037a/02, 037a/03, 037a/04, 037a/08, 037a/18, 038a/16, 038b/11, 039a/13, 039a/18, 039b/03, 039b/05, 039b/06, 039b/09, 039b/10, 040a/01, 040b/03, 040b/04, 040b/07, 040b/11, 040b/12, 040b/21, 041a/01, 041a/04, 041b/08, 041b/11, 041b/18, 041b/19, 041b/21, 042a/06, 042a/10, 042a/18, 042a/19, 042a/20, 042b/17, 043a/15, 043b/14, 043b/16, 044a/11, 045b/14, 046a/01, 046a/04, 047a/10, 047a/12, 047a/13, 047a/14, 047a/17, 047b/10, 048a/03, 048a/04, 048a/12, 049a/09, 052a/17, 052a/18, 052b/06, 054a/01, 054a/10, 054a/11, 054a/16, 055b/01, 056a/03, 057a/10, 057a/20, 057b/03, 057b/11, 058a/06, 058b/09, 058b/20, 059a/09, 059a/14, 059b/11, 059b/12, 059b/13, 060a/17, 063a/02, 063b/21, 066a/18, 067a/03, 067a/07, 067a/09, 067a/12, 069a/06, 069a/08, 069b/07, 069b/10, 069b/14, 070a/20, 070b/04, 070b/19, 071a/13, 072a/11, 072a/14, 072a/15, 072a/19, 073b/07, 073b/08, 074a/19, 074a/20, 074b/11, 074b/21, 075a/01, 076a/08, 078a/17, 080b/18, 083a/01, 084a/08, 084a/18, 084b/07, 086a/15, 086a/17, 086b/03, 087a/07, 088a/15, 089b/21, 090a/06, 090b/04, 090b/05, 090b/14, 092a/04, 092a/09, 092a/10, 093a/05, 093b/01, 094a/01, 094a/18, 094a/20, 094b/02, 094b/12, 097b/08, 097b/12, 099a/11, 099a/19, 100b/19, 100b/20, 100b/21, 101a/04, 101a/08, 101a/09, 101a/10, 101b/01, 101b/18, 105a/09, 107a/09, 107a/12, 107b/02, 108b/05, 108b/11, 108b/12, 111a/16, 111a/17, 112b/06, 113a/07, 115b/07, 117a/01, 117b/02, 118b/02, 119b/20, 120b/04, 120b/05, 121a/16, 121a/19, 121b/03, 123a/18, 123b/09, 123b/13, 123b/14, 123b/20, 124a/10, 124a/21, 125b/04, 126b/04, 126b/07, 126b/10, 127a/10, 127b/13, 127b/18, 128a/17, 128b/04, 128b/06, 128b/18, 128b/20, 129b/10, 129b/13, 129b/21, 130a/03, 130b/01, 130b/14, 131a/10, 131a/19, 131b/02, 131b/18, 131b/21, 132a/17, 132a/20, 132a/21, 133a/01, 133a/06, 133a/13, 135a/09, 135a/11, 135a/14, 135b/05, 135b/09, 136a/11, 136a/14, 136a/17, 136b/09, 136b/17, 136b/19, 136b/20, 138a/11, 139a/07, 139a/20, 142a/16, 142b/11, 143a/09, 143b/04, 143b/05, 143b/06, 144a/01, 144b/03, 144b/09, 144b/17, 144b/21, 145a/02, 145a/12, 145b/11, 145b/15, 146a/15, 146a/20, 146b/09, 149b/09, 149b/20, 150a/06, 151a/09, 151b/07, 152b/07, 152b/08, 153b/08, 153b/09, 153b/11, 153b/16, 153b/18, 154b/16, 155b/21, 156b/04, 156b/19, 157a/05, 157a/08, 157a/09, 157a/11, 157a/15, 158a/08, 158b/17, 158b/20, 159a/02, 160a/17, 160b/17, 161b/15, 162a/03, 162a/20, 163a/18, 163b/04, 163b/05, 163b/09, 163b/10, 163b/13, 163b/17, 164a/03, 164a/20, 164b/01, 164b/07, 165a/08, 165a/15, 165a/19, 165b/17, 166a/04, 166a/07, 166a/17, 167a/11, 167a/12, 167a/14, 167b/12, 167b/13, 168b/02, 169b/19, 171a/06, 171a/10,

171a/12, 171b/01, 171b/14, 172a/07, 172a/11, 172a/13, 172b/10, 173a/14, 173b/08, 174a/01, 175a/02, 175b/10, 175b/13, 175b/15, 175b/17, 176a/07, 177b/15, 178a/07, 178a/13, 178b/19, 179a/20, 179b/16, 179b/20, 180b/13, 181a/03, 181a/12, 181b/14, 183a/01, 183a/12, 183b/07, 183b/11, 184a/03, 185a/15, 186a/04, 186a/10, 186b/11, 187a/16, 188b/09, 189a/12, 189a/14, 189a/17, 189b/10, 191b/07, 192b/14, 192b/16, 193a/05, 193a/06, 193a/16, 193a/18, 193b/01, 193b/03, 193b/08, 193b/14, 194a/18, 194b/13, 194b/17, 195a/05, 195a/18, 195a/21, 195b/07, 195b/09, 195b/12, 195b/13, 195b/15, 195b/16, 195b/21, 196a/04, 196b/15, 197a/08, 197b/14, 200a/17, 200a/21, 201b/03, 201b/04, 201b/09, 202a/01, 204a/02, 204a/03, 204a/06, 204a/12, 205b/15, 205b/21, 208a/06, 208b/18, 208b/19, 209a/03, 209a/05, 209a/21, 209b/01, 209b/14, 209b/16, 210a/10, 210a/21, 210b/04, 210b/08, 210b/14, 210b/18, 210b/20, 211a/21, 211b/06, 212a/15, 212a/17, 213a/05, 215a/04, 215a/20, 215b/01, 215b/10, 215b/11, 215b/14, 215b/19, 216a/14, 218a/11, 218a/14, 218a/16, 218a/19, 218b/07, 218b/09, 219b/11, 220a/09, 221a/03, 221a/07, 221a/13, 222a/21, 223b/05, 223b/21, 226a/06, 227a/04, 228a/05, 228a/06, 228b/07, 228b/09, 228b/15, 228b/16, 229b/19, 230a/11, 230b/17, 231a/12, 232a/17, 232a/19	232a/08 h.+ ini 004a/03, 008a/05, 101b/17, 103b/12, 135b/12, 135b/17, 210b/06, 230b/14 h.+ inüñ 003b/06, 004a/06, 009b/04, 012b/13, 013a/05, 020b/06, 020b/07, 027a/18, 027b/02, 028a/17, 028b/08, 030a/01, 034b/14, 035a/07, 036a/05, 037a/12, 044a/07, 048a/05, 052a/08, 053b/02, 053b/11, 067a/02, 073b/06, 078b/03, 114b/10, 116a/06, 117b/20, 118a/09, 127b/10, 132a/14, 133b/12, 135b/06, 135b/07, 135b/08, 137a/02, 137a/17, 143a/14, 150b/10, 161b/02, 161b/03, 161b/08, 164b/02, 176b/09, 180b/12, 181a/01, 182b/02, 182b/04, 182b/06, 199b/04, 211a/09, 225a/06, 230b/15, 231a/07 h.+ si 004b/03, 046b/05, 058b/05, 069b/02, 073b/17, 074a/02, 090b/02, 118a/08, 165b/10, 223b/07, 230b/08 h.+ sine 180b/06, 211a/10 h.+ yile 020b/01, 021a/08
her-bâr [Far.+Far.] Her defa, daima. h. 029b/06, 032b/17, 049b/18, 057a/21, 061a/14, 092b/13, 115a/01, 130a/20, 147b/04, 150b/20	hercîb [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah. h. 025a/11
her bir [Far.+Tr.] Tek tek hepsi. h. 002b/13, 003a/08, 007a/16, 007a/17, 008a/09, 025b/07, 027b/08, 027b/11, 036a/04, 040b/09, 041a/21, 073b/04, 073b/05, 077a/03, 118a/02, 118a/11, 130a/17, 138a/07, 139b/18, 140a/03, 141b/19, 149b/05, 149b/06, 149b/13, 152a/08, 153b/15, 153b/17, 162a/18, 163a/19, 163a/21, 169b/12, 170b/02, 182a/09, 182a/21, 185b/08, 192b/02, 192b/03, 193a/07, 195a/12, 195a/20, 197a/07, 210b/13, 211a/14, 211b/11, 217a/14 h.+ i 001b/11, 002b/07, 002b/16, 005a/10, 006b/15, 007b/18, 008a/19, 010a/12, 011b/21, 012b/16, 013a/03, 013a/12, 013a/14, 017b/03, 019a/09, 021a/01, 021a/19, 021b/02, 022b/19, 023b/12, 023b/15, 027b/08, 027b/12, 034b/05, 035a/01, 036b/05, 037a/13, 040b/08, 044a/04, 050a/04, 051a/15, 059b/19, 063a/01, 067a/02, 084b/21, 098b/13, 101b/08, 107a/17, 114b/12, 116a/05, 117b/19, 119a/17, 120a/13, 122b/19, 123b/19, 125a/18, 132b/02, 133b/18, 135a/06, 137a/14, 138b/05, 139b/13, 140a/08, 142b/10, 143a/13, 144a/14, 144a/19, 154a/05, 155a/17, 157a/16, 162a/13, 164b/03, 165b/21, 166a/12, 172a/19, 172b/15, 173a/15, 182b/01, 186b/21, 189a/03, 192b/06, 199a/14, 201b/17, 201b/18, 206a/01, 206b/03, 206b/04, 208a/20, 214b/02, 216a/13, 220a/03, 220b/07, 227a/18, 228a/15, 228a/18, 230b/02, 230b/09, 230b/21, 231a/04 h.+ imüz 009b/12 h.+ in 010a/18, 017a/20, 020b/03, 030a/09, 064b/01, 075a/06, 090b/20, 100a/08, 100a/18, 122a/07, 153a/11, 164b/06, 194a/13, 198b/14, 231a/05, 231a/17, 232a/0 h.+ inde 001b/12, 005b/11, 018a/04, 027a/06, 028a/21, 031a/17, 034b/05, 044a/03, 059a/15, 114b/09, 114b/12, 140a/02, 143a/17, 163a/21, 189b/12 h.+ nden 017b/04, 034b/08, 044a/14, 083b/05, 120b/03, 122a/14, 211a/07 h.+ ine 010a/03, 010a/04, 017a/19, 018b/20, 021a/02, 021b/04, 030a/09, 032a/12, 034b/15, 037a/20, 037b/06, 059a/02, 066a/17, 073b/06, 077a/05, 090a/07, 108b/06, 118b/13, 130b/13, 132a/08, 136a/15, 136b/03, 165b/09, 169b/08, 187a/08, 187b/11, 207a/17, 211b/05, 225a/09, 230b/15,	her çend [Far.+Far.] Her zaman. ç. 043b/16, 108b/05, 139a/07, 171a/06, 191b/07, 230a/11
	herem [Ar.] (bk. hirem) h. 024b/10, 053b/21 h.+ de 025a/15, 036a/09 h.+ ler 024b/12, 053b/19, 054a/02, 114b/07, 114b/08 h.+ lerden 006a/13 h.+ lere 026b/05 h.+ leri 011b/20, 068b/21, 114b/09 h.+ lerün 025a/08
	heremân [Ar.] Mısır'da taştan yapılmış piramitlerden en büyük ikisi. h. 012b/14 h.+ uñ 012b/16
	hergiz [Far.] Asla, hiçbir suretle. h. 001b/14
	herîf [Ar.] 1. Güven vermeyen, aşağı görülen, bayağı kimse. 2. Adam. h. 127a/09, 157b/20 h.+ i 224b/07
	hermiş [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah. h. 034a/13
	hetür [Kpt.] Eski Mısır dilinde Rebiyülahir ayının karşılığı. h. 011a/14
	hevâ [Ar.] Heves, arzu. h. 001b/09, 004b/06, 037b/10 h.+ dan 055a/15 h.+ larına 102a/15 h.+ sı 194a/08 h.+ yla 004b/05
	hevâ-dâr [Ar.+Far.] Yar, dost. h. 061a/12
	hevâm [Ar.] Böcekler, haşereler. h. 040b/05, 199b/13
	hevâm-ı arz [Ar.+Ar.] Yeryüzündeki böcekler. h.+ dan 022a/10, 040b/03
	hevâ-yı nefis [Ar.+Ar.] Nefsin arzusu. h. 031b/16 h.+ inde 063a/04 h.+ lerine 129b/18
	hevâyic [Ar.] Önemli ve gerekli olan şeyler, malzemeler. h. 135a/15, 151b/21, 152a/04, 195b/13 h.+ i 177b/07 h.+ in 061b/15 h.+ le 152b/19, 152b/21
	heves [Ar.] Arzu, istek. h. 037b/10 h.+ leri 003b/11
	hey [Tr.] Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz. h. 175a/17
	hey'et [Ar.] 1. Görünüş, boy pos. 2. Hal, durum. h. 192b/10 h.+ de 117b/19, 118a/09, 128b/04

h.+ leri 140a/08
h.+ lerinde 192b/07
h.+ lerine 180b/17
h.+ leriyle 153a/11
hey'etlü [Ar.+Tr.] Görünüşlü.
h. 192b/07
heyâkil [Ar.] Heykeller.
h. 020b/04, 132b/16
h.+ de 180a/15
h.+ i 069a/08
heyâkil -i kevâkib-i seyyâre [Ar.+Ar.+Ar.] Hareket eden yıldızların heykelleri.
h.+ yidi 015b/11
heybet [Ar.] Korku ile saygı duygularını uyandıran durum veya gösteriş.
h. 036a/13, 112b/13
h.+ i 068b/11
h.+ inden 179b/17
heybet al- [Ar.+Tr.] Heybetini farketmek.
h.- dılar 047b/05
h.- up 054a/11
heybetlü [Ar.+Tr.] Büyük, azametli.
h. 048b/21, 104a/06, 229b/06, 231b/07
heyhât [Ar.] Ne yazık.
h. 186a/17
heykel [Ar.] 1. **Tunç, taş ve benzeri gibi şeylerden yapılan büyük insan ve saire.**
h. 017a/18, 018b/03, 030a/10, 030a/11, 030b/16, 031b/20, 033a/02, 033a/07, 033b/06, 033b/16, 033b/20, 040b/20, 041b/12, 041b/14, 047a/12, 047a/16, 054a/14, 069a/08, 180a/06, 180a/09, 180a/11, 180b/13, 181b/17, 194b/09
h.+ de 033b/10
h.+ den 180b/06
h.+ e 033b/14, 041a/01, 041a/06, 041b/18, 042b/09, 049b/18, 068b/06, 180b/13, 180b/14
h.+ i 017a/19, 030a/06, 149b/07, 180a/07, 180a/14, 181b/03, 181b/05, 181b/08, 182a/03
h.+ idi 180a/21
h.+ in 120a/21, 181a/03, 181a/12, 181b/11
h.+ inde 069a/16
h.+ ler 036b/16, 038a/20, 050b/03, 067b/09, 070b/18, 165b/16, 180a/08, 180a/20, 180b/01, 180b/17, 180b/19
h.+ lerde 017a/09
h.+ lerden 017a/19, 053a/04, 181b/04
h.+ lere 068b/16
h.+ leri 002a/17, 049b/14, 054a/12, 180a/16, 201b/01
h.+ lerin 049b/16
h.+ lerinde 149b/10
h.+ lerine 050a/11, 194a/15
h.+ üñ 041b/02, 041b/08, 054a/15, 181a/21
heykel-i aşnām [Ar.+Ar.] Putların heykelleri.
h.+ larında 022a/15
heykel-i erment [Ö.] Hz. Nuh'un torunlarından Sa'nın Mısır'da yaptırdığı heykel.
h.+ i 030a/08
heykel-i kamer [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/05, 181a/19
heykel-i merrih [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/03
heykel-i müşteri [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/02
heykel-i sühâ [Ar.+Ar.] Süha heykeli.
h. 040b/19
heykel-i şems [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 013a/04, 018b/03, 180a/05, 180b/03, 181b/09, 181b/19
h.+ de 069a/20
h.+ e 035a/21, 061b/21, 134a/11
heykel-i ūtarid [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.

h. 180b/05
heykel-i zuhal [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h.+ a 068a/21, 180b/02
heykel-i zühre [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/04
heykelü'l-Ōaql [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
heykelü'l-Ōilleti'l-evlā [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
heykelü'n-nefs [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/01
heykelü's-siyâset [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
heykelü's-sūra [Ö.] Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/01
hezâr [Far.] Pek çok, binlerce.
h. 001b/12, 002b/10, 003b/03, 004a/01, 004a/03, 004b/04, 010b/09, 016a/08, 016a/14, 030b/16, 036a/14, 037a/14, 042b/03, 078b/17, 081b/19, 082a/13, 084b/17, 089b/01, 091b/20, 094a/16, 097a/13, 100a/08, 101b/09, 102a/02, 102a/04, 109b/05, 112a/20, 113a/09, 113a/16, 113b/13, 114b/14, 114b/17, 117a/21, 124a/08, 125a/01, 130a/01, 130a/09, 131a/13, 132a/21, 134b/14, 135b/17, 135b/21, 136a/03, 136a/07, 139a/20, 143a/07, 144a/17, 144b/18, 152b/08, 161a/01, 164b/18, 171b/18, 180a/15, 183b/13, 185b/21, 186a/16, 187b/13, 196a/10, 202a/15, 216a/18, 224b/05, 228b/18, 231a/01
hezîmet [Ar.] Bozgun, savaşta bir taraf askerin bozulması.
h. 155b/21
h.+ ile 221b/05
hıdŌa [Ar.] Kandırma, aldatma.
h.+ dan 022b/21
hıdmet [Ar.] Hizmet.
h. 041a/11, 211a/18, 229b/19
h.+ e 132a/01
h.+ inde 229b/19
h.+ ine 068b/16
hıdmet-i şerîf [Ar.+Ar.] Büyük, makamca yüksek birine yapılan hizmet.
h.+ lerinde 113a/19
hıdmet iT- [Ar.+Tr.] Hizmet etmek.
h.- en 113a/04
h.- enler 068b/06
h.- er 173b/13, 059b/08
h.- erdi 041a/01, 041a/04, 192b/15
hıdmet itme- [Ar.+Tr.] Hizmet etmemek.
h.- yince 116b/14
hıdmet-kâr [Ar.+Far.] Hizmetçi.
h. 223a/19
h.+ ina 074a/09
h.+ ları 032b/21, 033a/06, 073a/02, 074a/11, 085a/07
h.+ larına 211a/13
h.+ larından 030b/03, 031b/10, 032b/13, 073a/12, 157a/19
h.+ larınıñ 211a/14
hıfz [Ar.] Saklama.
h. 006b/02, 017a/04, 022a/10, 025a/14, 027b/07, 039a/20, 047b/21, 054a/17, 093a/03, 124b/13, 152b/08, 215b/02, 228b/12, 229b/02
h.+ ı 037b/13, 215b/04
h.+ larında 186a/12
hıfz eyle- [Ar.+Tr.] Saklamak, korumak.
h.- mege 116a/03
hıfz iT- [Ar.+Tr.] Saklamak, korumak.
h.- di 062b/15
h.- diler 062a/14
h.- en 067b/09

ĥ.- erdi 136b/05
 ĥ.- erler 185b/21
 ĥ.- erleridi 017a/20
 ĥ. mişidi 091a/19
 ĥ.- üp 112b/05, 181a/02
ĥıfz-ı vilâyet [Ar.+Ar.] Vilayetin korunması.
 ĥ. 114a/17
ĥıfz itdür- [Ar.+Tr.] Saklanması, korunmasını sağlamak.
 ĥ.- di 139a/05
ĥıkd [Ar.] Kin tutma.
 ĥ. 086a/17
ĥımeyr [Ö.] Kuran'da da adı geçen Tubba kavmi.
 ĥ. 151a/17
ĥımeyrî [Ö.] Tubba kavmine mensup olanlar.
 ĥ.+ ler 156b/14
ĥınzır [Ar.] Domuz.
 ĥ. 023b/05, 023b/06, 049b/11, 136b/05, 195a/07, 195a/09, 199b/15
 ĥ.+ lar 205b/09
ĥırābā [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 ĥ. 052b/12
ĥırbatā [Ö.] (bk. ĥırābā)
 ĥ. 052b/13
ĥired-mend [Far.+Far.] Akıllı, anlayışlı.
 ĥ. 047a/18
ĥırıldeş- [Tr.] Karşılıklı hırlamak.
 ĥ.- urıdı 064b/06
ĥırmā [Ö.] (bk. ĥırābā)
 ĥ. 052b/12
ĥırmen [Far.] Harman.
 ĥ.+ i 003b/08
ĥırş [Ar.] Sonu gelmeyen arzu, istek.
 ĥ. 002a/14, 065a/14
ĥırsuz [Tr.] Hırsız, uğru.
 ĥ. 222a/18
ĥırz-ı cenān [Ar.] Gönül sığınağı.
 ĥ.+ um 003b/04
ĥıs [Ö.] Eski bir ümmet.
 ĥ. 200b/03
ĥıśāl [Ar.] Huyılar.
 ĥ.+ ı 090a/03
ĥıślīm [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 ĥ. 020a/03, 020a/12
ĥıśn [Ar.] Sağlam, sarp yer, kale.
 ĥ. 060b/05, 203b/05, 203b/17, 204a/01, 204a/13, 204b/14, 205a/09, 205a/20, 205b/12, 206b/01, 206b/06, 206b/07, 208a/18, 208a/19, 208a/21, 208b/01, 208b/03, 208b/05, 211b/19, 212a/19, 216a/01, 216a/15, 216b/04, 216b/06
 ĥ.+ ı 149b/01, 204a/14, 205b/14, 206b/13, 208b/12, 212a/05, 216a/11, 216b/01
 ĥ.+ a 204a/16, 204b/13, 216b/06
 ĥ.+ dan 212b/04
 ĥ.+ la 208b/13
 ĥ.+ uñ 204a/03, 205a/21, 206a/05, 206a/09, 206b/05, 206b/08, 216a/15
ĥıśn-ı keyfā [Ö.] Hasankeyf.
 ĥ. 095b/16
 ĥ.+ da 095a/02
 ĥ.+ dan 095b/19
ĥıśn-ı mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen kale.
 ĥ.+ uñ 204a/02, 204b/16, a 205a/19
ĥıśn-ı ĥaşīn [Ar.+Ar.] Sağlam, dayanıklı kale.
 ĥ.+ dūr 179b/16
ĥıśn-ı ĥaşīn-i rodos [Ar.+Ar.+Ö.] Sağlam Rodos kalesi.
 ĥ.+ ı 114a/08
ĥışm [Far.] Kızgınlık, öfke.
 ĥ.+ ıdı 201a/13
ĥıtat [Ö.] Makrizî'nin Mısır tarihiyle ilgili eseridir.
 ĥ. 162b/07, 191a/06, 191a/07, 218b/03
 ĥ.+ ı 014b/06, 119b/05, 192a/04
ĥıyām [Ar.] Çadırlar.
 ĥ. 099a/11
 ĥ.+ ıla 186b/20
ĥıyām-ı felek-ķıyām [Ar.+Ar.+Ar.] Çok büyük çadır.
 f.+ ıdı 003a/07

ĥıyām-ı ordu-yı ĥümāyūn [Ar.+Tr.+Far.] Osmanlı ordusunun çadırı.
 ĥ.+ ı 112b/03
ĥıyānet [Ar.] Güveni kötüye kullanma, hainlik.
 ĥ.+ leri 131a/04, 215b/06
ĥıyānet iT- [Ar.] Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
 ĥ.- di 097a/03
 ĥ.- üp 215b/06
ĥıyānet itme- [Ar.] Güveni kötüye kullanmamak, hainlik etmemek.
 ĥ.- mege 108b/07
ĥıyār [Ar.] Hayrı, iyiliği çok olan kimseler..
 ĥ.+ ındanıdı 109b/18
ĥıyār [Far.] Salatahık.
 ĥ. 117a/16, 119b/07
 ĥ.+ ı 218b/01
ĥıyāz [Ar.] Havuzlar.
 ĥ. 166a/11
ĥızār [Ar.] Bahçe çevresine yapılan duvar veya çit.
 ĥ. 158a/01
ĥızır [Ö.] (bk. ĥızır payğāmbar)
 ĥ. 156b/17
ĥızır payğāmbar [Ar.] Ab-ı hayat suyunu içen ve kul sıkıldığı zaman imdadınayetişmekle meşhur olan peygamber.
 ĥ.+ la 156b/15
ĥicān [Ar.] Hecin develeri.
 ĥ.+ larıla 104a/04
ĥicāz [Ö.] Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke.
 ĥ. 035b/11, 056a/09, 091a/11, 091a/14, 101a/12
ĥicāz memleketi [Ö.] (bk. ĥicāz)
 ĥ.+ n 056a/09
 ĥ.+ ne 133a/17
 ĥ.+ nūñ 177b/08
hicret [Ar.] Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi, İslam takviminde tarih başı sayılır.
 ĥ. 139b/10
hicret-i nübüvvet [Ar.+Ar.] Hicret.
 ĥ.+ den 014a/10
hiç [Far.] 1. Yok denecek kadar az olan, yok olan. 2. Önemsiz, değersiz.
 ĥ. 001b/15, 002a/01, 004a/01, 005a/09, 007a/05, 007b/05, 008b/16, 011a/03, 012b/11, 012b/13, 013b/18, 014b/02, 014b/13, 018b/12, 019b/07, 020b/20, 023a/03, 024a/01, 026a/08, 027b/18, 031b/06, 033a/11, 035a/17, 040b/02, 040b/13, 042a/19, 042b/20, 043b/15, 044b/01, 045a/05, 045a/12, 049a/12, 050a/07, 050b/15, 052a/07, 052a/10, 052b/01, 052b/04, 053a/01, 053a/18, 058a/07, 058a/13, 058b/02, 059a/01, 059b/09, 059b/21, 060b/08, 061b/17, 062b/20, 062b/21, 064a/04, 064a/20, 065b/10, 070a/08, 070a/09, 073a/02, 073b/16, 073b/20, 074a/10, 074a/14, 074b/20, 075a/15, 081b/09, 083b/04, 083b/11, 083b/18, 084b/07, 084b/14, 085a/19, 086a/13, 086a/18, 089b/10, 089b/16, 090b/10, 090b/12, 091b/08, 092b/09, 093a/18, 095a/19, 097b/10, 098a/14, 101b/12, 101b/20, 103b/14, 104b/16, 105b/05, 107a/09, 114a/02, 115b/21, 118a/06, 118a/11, 119a/04, 119a/05, 119a/18, 121a/21, 125a/05, 125b/01, 126a/05, 126b/20, 126b/21, 127b/08, 127b/17, 128b/15, 129a/01, 130b/05, 132b/21, 134a/07, 136a/18, 136a/21, 138b/18, 139a/21, 139b/01, 139b/02, 140a/05, 140a/06, 140a/15, 140b/02, 140b/11, 141a/18, 141b/04, 141b/11, 141b/13, 144b/01, 144b/04, 144b/05, 150a/20, 151b/06, 152b/19, 153a/01, 153b/09, 155a/07, 155b/05, 156a/02, 160a/03, 160a/15, 161a/13, 161a/19, 161b/17, 164b/16, 166a/16, 171b/04, 171b/12, 172a/20, 172b/18, 173b/11, 174a/16, 176a/08, 177a/18, 177b/07, 177b/19, 178b/15, 178b/17, 178b/18, 183a/15, 183a/20, 183b/05, 183b/15, 185a/01, 185a/07, 185a/09, 185a/14, 186a/21, 187a/11, 188b/20, 189a/17, 189b/13, 191b/16, 194a/13, 194b/19, 196a/13, 197a/12, 197b/15, 199b/09, 199b/17,

200b/08, 207a/18, 207a/21, 207b/03, 207b/06,
208b/04, 209a/12, 209b/02, 212b/21, 215b/16,
217b/08, 218b/04, 220a/14, 222b/10, 223b/03,
224a/16, 225b/06, 227a/05, 228b/20, 229a/19,
229b/14, 230a/08, 230a/12

hidāyet [Ar.] Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.
h.+ ine 179a/05

hidāyet eyleme- [Ar.+Tr.] Doğru yola ulaştırmamak.
h.- düği 032b/06

hidāyet-i hâkk [Ar.+Ar.] Allah'ın hidayeti.
h. 053a/16
h.+ a 132b/15
h.+ ıla 050b/18

hidāyet it- [Ar.+Tr.] Doğru yola ulaştırmak.
h.- di 201b/06

hidāyet itme- [Ar.+Tr.] Doğru yola ulaştırmamak.
h.- mişidi 083a/16

hiddet [Ar.] Öfke.
h.+ leri 084a/20

hiḫā [Ö.] İsrail'in Akdeniz kıyısındaki bir şehri, Haifa.
h.+ yı 103b/11

hikāye [Ar.] Yazılı veya sözlü olarak anlatılan olmuş bir olay.
h. 161a/18
h.+ dür 142a/07
h.+ leri 161a/18

hikāyet [Ar.] (bk. hikāye)
h. 008b/03, 014b/06, 133a/12, 161a/04, 167b/04,
168a/15, 173b/09
h.+ de 014b/08, 191a/13, 225a/02
h.+ den 232a/18
h.+ i 094b/06, 122b/10, 154a/08, 162b/06, 191a/07,
191a/08, 192a/01
h.+ ini 004a/21
h.+ leri 177b/17

hikāyet eyle- [Ar.+Tr.] Bir olayı, bir şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatmak.
h.- di 038b/05, 042b/19, 049a/16, 051a/19, 057b/18,
059a/04
h.- r 010a/16, 162b/05
h.- düm 174a/06

hikāyet iT- [Ar.+Tr.] Bir olayı, bir şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatmak.
h.- di 045b/09, 051b/20, 191a/10, 202a/07
h.- diler 138a/02
h.- dükden 173b/09
h.- i virdi 202b/21
h.- er 015a/12, 038a/07, 053b/02, 087a/09, 119a/09,
119a/16, 119b/06, 140b/06, 144a/06, 163a/03,
170a/06, 174a/07, 181a/11, 224a/06
h.- erdi 145b/09
h.- erler 017a/05, 019a/01, 116a/10, 119b/21,
122b/01, 150a/21, 166a/21, 168b/14, 171b/07,
173b/13, 183a/09, 192b/19, 200b/02, 223b/09
h.- erek 160a/04
h.- erüz 075a/16
h.- eyin 134a/18
h.- üp 100a/08

hikāyet olun- [Ar.+Tr.] Bir olay bütün ayrıntılarıyla anlatılmak.
h.- an 066a/06
h.- mişidi 192a/06
h.- muşdur 010b/18
h.- ur 011a/04, 033a/19, 035a/11, 044a/15, 044b/11,
045b/06, 116b/10, 117b/10, 124b/15, 125b/11,
137a/20, 138a/03, 138b/14, 139a/05, 147b/17,
154a/01, 157a/17, 158a/12, 158b/01, 160b/12,
175a/15, 177a/18, 178a/01, 187a/06, 193a/16,
193a/19, 197a/21, 211b/02, 228b/11, 229a/05,
231b/21

hikem [Ar.] Hikmetler.
h. 195b/12

hikmet [Ar.] 1. Bilgelik, hakimlik. 2. Bilinmeyen sebep, akıl erdirilemeyen oluşum.
h. 001b/10, 008a/17, 012b/01, 016a/08, 026b/18,
028b/17, 029a/15, 031a/19, 031a/21, 032a/10,
032a/11, 036b/14, 043b/04, 054a/16, 069a/17,
121a/19, 121a/21, 137b/09, 144a/15, 152a/16,

153b/08, 154a/17, 160a/18, 175b/11, 196b/10,
197a/06, 197a/16
h.+ de 121b/08, 152a/11
h.+ de 025b/03
h.+ dür 002a/02
h.+ i 039b/17, 053a/13, 053a/15, 149b/06, 160a/18,
200b/12
h.+ ile 027b/12, 033a/18, 047a/10, 053a/16, 159a/04
h.+ inde 175b/11
h.+ ini 053b/06
h.+ le 005b/14, 189a/09, 227a/20
h.+ ler 020b/10
h.+ lere 006b/08
h.+ lere 006b/08
h.+ lerine 005a/08, 144a/04, 148b/06
h.+ leriyle 012a/04

hikmet-i şāmīle [Ar.+Ar.] Tüm hikmet.
h.+ sine 005a/08

hilāf [Ar.] 1. Yalan. 2. Karşıtlık, zıtlık.
h. 228b/15
h.+ ı 152b/01

hilāfet [Ar.] Hz. Muhammed'in vefatından sonra Müslümanların önderliğini veya şeriatın korunmasını üslenme, halifelik.
h. 083b/06, 097a/21, 105b/05, 109b/07
h.+ den 220b/06
h.+ i 079b/17, 100a/14, 123b/03, 161b/11, 218b/17
h.+ inde 109b/04
h.+ ine 105a/04
h.+ inüñ 181b/02
h.+ leri 010b/18, 086b/10, 181b/06, 204a/18,
215b/05, 216b/15
h.+ lerinde 160a/09

hilāf-ı şer'î [Ar.+Ar.] Dine aykırı, şeriate uygun olmayan.
h. 083b/19, 092a/02

hilāl [Ar.] Yeni Ay.
h.+ ıdı 003a/11

hil'at [Ar.] Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
h. 090b/01, 095b/05, 105a/11, 105a/19, 223a/13,
229a/11
h.+ lar 187a/09, 231a/09
h.+ larla 089a/20

hil'at-ı fāhir [Ar.+Ar.] Gösterişli kaftan.
h. 089b/09

hil'at-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat kaftanı.
h. 108b/10

hile [Ar.] Oyun, aldatma, dubara.
h. 022b/21, 041a/12, 056b/18, 078b/14, 082a/18,
143a/15
h.+ sinden 039a/11
h.+ yidügin 157b/20
h.+ yile 042b/21

hile eyle- [Ar.+Tr.] Aldatmak.
h.- rseñ 055b/10

hile iT- [Ar.+Tr.] Aldatmak.
h.- di 082b/02
h.-üp 027b/18, 104a/03, 150a/07, 157a/18, 191b/08,
223a/09

hile kūr- [Ar.+Tr.] Aldatmaya yönelik oyun kumak.
h.- up 062a/01

hil'at [Ar.] Yaratılma, yaradılış.
h.+ ı 199b/12
h.+ ma 064a/12
h.+ mda 199b/13
h.+ ları 064a/11

himāyet [Ar.] Koruma, korunma.
h.+ iyile 056a/13

himem [Ar.] Gayretler, emekler.
h.+ i 004b/05

himmet [Ar.] Gayret, emek, çalışma.
h. 070a/08, 196b/16
h.+ in 211b/02

hims [Ö.] Suriye'nin on dört ilinden biri olan Humus.
h. 103a/12, 146b/14

hımyer [Ö.] Güney Arabistan'da hüküm sürmüş eski bir kavim.
 h. 038b/07
 h.+ den 076b/05

hımyer-i ekber [Ö.] Hımyeri hükümdarlarından biri.
 h. 168b/14

hımyerî [Ar.] Hımyer kavminden olan.
 h. 038b/13

hın(n) [Ö.] Eski bir ümmet.
 h. 001b/05, 200b/02

hın [Ar.] An, zaman, sıra.
 h.+ de 008b/09, 015a/06, 022b/13, 022b/18, 024a/10, 068b/07, 074a/05, 095b/16, 112a/08, 121b/04, 122b/13, 145b/16, 152a/19, 154b/20, 170a/13, 176b/01, 213a/17, 232a/05
 h.+ den 061b/09, 086b/10, 086b/17, 087a/13, 221b/07, 223a/15
 h.+ inde 029b/21, 078a/05, 198a/14

hın-i ôakd-ı nikâh [Ar.+Ar.+Ar.] Nikâh sözleşmesi anı.
 h.+ da 124a/14

hind [Ö.] Hindistan.
 h. 009a/09, 175b/17, 215b/20
 h.+ de 053a/03, 120b/19

hind vilâyeti [Ö.] (bk. hind)
 h.+ nde 033a/16

hind deñizi [Ö.] Hint Okyanusu.
 h. 119b/13

hindüstân [Ö.] (bk. hind)
 h. 052b/15, 076b/13

hirâs [Far.] Korku.
 h.+ ı 215b/16

hîrâset [Ar.] Savunma.
 h.+ den 222b/01
 h.+ i 093a/03

hîrâset iT- [Ar.] Savunmak, korumak.
 h.- diler 006b/03
 h.- üp 112b/05

hirdves [Ö.] Kişi adı.
 h. 079a/04

hirem [Ar.] Mısır'da eski zamandan kalma, huni biçimindeki büyük binalar, piramit.
 h. 136b/06, 136b/09, 136b/12, 136b/14, 137b/01, 139b/20, 142a/07, 142a/08, 142a/12, 142a/16, 144b/10, 145a/08, 174b/11
 h.+ de 136a/21, 141b/17, 142a/18
 h.+ deki 140a/17
 h.+ den 139a/08
 h.+ dür 139b/19
 h.+ e 136b/19, 137b/02, 137b/05, 138a/03
 h.+ i 143b/15, 143b/20, 145a/08
 h.+ ler 133b/13, 139a/13, 139b/10, 142b/16, 142b/20, 144a/12, 144b/06, 145a/18, 146a/05, 183a/09
 h.+ lerden 136b/03, 137a/13, 138b/15, 142a/07, 142b/15, 145b/02
 h.+ lere 138b/21
 h.+ leri 137a/20, 142a/20, 144b/14, 145a/14
 h.+ lerine 144b/08
 h.+ lerün 135b/08, 142b/03, 143a/06
 h.+ lerün 135a/12, 137a/21, 139a/10, 139b/04, 141b/18, 142b/19, 143a/07, 144a/13, 145a/15, 145a/16, 145b/03, 146a/19
 h.+ ün 136b/06, 136b/07, 136b/15, 136b/20, 137b/17, 138b/19, 139a/06, 140a/18, 143a/12, 144a/01, 144b/12

hirem-i ğarbî [Ö.] Kefren Piramidi
 h. 135a/17
 h.+ de 135b/18, 141b/17
 h.+ nün 136b/04, 141b/19
 h.+ yi 141a/13

hirem-i şarkî [Ö.] Keops Piramidi.
 h. 135a/17, 136a/09
 h.+ de 141b/16
 h.+ nün 136b/11, 141b/20
 h.+ yi 141a/13

hirem-i mülevven [Ö.] Mikerinos Piramidi.
 h. 135a/17, 136a/14
 h.+ ün 136a/14, 136b/18

hirem-i miydum [Ö.] Mısır piramitlerinden biri.
 h. 139b/19

hirem-i müzer [Ö.] Mısır piramitlerinden biri.
 h.+ i 141a/14
 h.+ ün 141b/20

hirem-i deyr-i ebî hürmüs [Ö.] Mısır piramitlerinden biri.
 h. 142a/12

hirķal [Ö.] Doğu Roma imparatoru Herakleios.
 h. 212b/16, 214a/15
 h.+ ıdı 079a/14

hirķal ķaysar [Ö.] (bk. hirķal)
 h. 212a/20
 h.+ ı 079a/19
 h.+ uñ 167b/21

hirkeliş el-cebbâr [Ö.] İskender'in büyük dedesi Neoptelomus.
 e.+ dur 154a/10

hirmüs ħakîm [Ö.] Kişi adı.
 h.+ i 048b/03

hirsik [Ö.] (bk. reyyân bin el-velîd)
 h. 183a/05

hirt memleketi [Ö.] Ülke adı.
 h.+ ne 227b/13

ĥîrûn [Ö.] Hz. İbrahim döneminde yaşamış bir bey.
 h. 056b/17, 056b/20, 057a/06, 057a/18, 057a/20, 057b/14, 057b/18, 058a/01, 058a/03, 058a/20, 058b/01, 059a/05, 059a/16, 059a/20, 059b/03, 059b/10, 059b/15, 060a/01, 060a/10, 060a/13
 h.-ı ĥayrâna 060a/06
 h.+ a 056b/19, 057a/15, 058a/19, 059a/04, 060b/02
 h.+ ı 059a/18
 h.+ uñ 060a/13, 060a/15

ĥis [Ar.] Duygu.
 h. 185a/03, 185a/19

ĥisâb [Ar.] 1. Hesap, tahmin. 2. Ahiret gününde Allah'ın kullarını sorgulaması.
 h. 052b/05, 148b/03, 148b/04, 163a/02
 h.+ ca 193b/14
 h.+ ınca 005b/14, 020b/18, 120b/04, 139b/13, 159a/20, 170b/01, 210a/09
 h.+ ını 231b/08

ĥisâb iT- [Ar.+Tr.] Bir işlemin sonucunu çıkarmak, hesaplamak.
 h.+ di 142a/02, 190b/07
 h.+ diler 139b/11, 144a/03
 h.+ dügi 142a/03
 h.+ üp 121a/18

ĥisâb itme- [Ar.+Tr.] Bir işlemin sonucunu çıkarmamak, hesaplamamak.
 h.+ mişleridi 072b/18

ĥisâr [Ar.] Yüksek taş duvarla çevrili, kuleli, etrafında hendekler bulunan küçük kale.
 h. 046a/12, 052a/02, 087b/03, 088a/18, 103a/17, 110a/19, 153b/18, 163b/10, 171b/10, 171b/13, 179a/02, 179a/03, 179a/04, 179a/08, 204a/02, 205a/21, 206a/08, 206a/10, 206a/11, 206a/12, 206a/13, 206a/18, 213a/05, 213b/02, 214a/06, 215a/08, 222b/06, 223a/16, 225b/12
 h.+ a 075a/01, 179a/06, 206a/13, 206b/04, 223a/17
 h.+ dan 179a/08, 213a/20, 214a/06
 h.+ ı 043b/11, 153b/18, 178a/04, 182a/12, 185a/03, 195a/14, 195a/16, 203b/12, 208b/05
 h.+ ına 103b/08
 h.+ ınıñ 043b/11, 045a/12, 177a/15, 179b/11, 213a/16
 h.+ ıyla 179b/13
 h.+ ları 164b/02, 203b/05
 h.+ uñ 179a/03, 213b/03, 213b/05

ĥisâr-ı ma'ômür [Ar.+Ar.] Mamur, bakımlı kale.
 h.+ ları 203b/17

ĥisâr-ı menî' [Ar.+Ar.] Ele geçirilmesi kale.
 h. 204b/19

ĥisâr-ı meşhûr [Ar.+Ar.] Ünlü kale.
 h. 107a/04

ĥisâr-ı meñin [Ar.+Ar.] Sağlam kale.
 h.+ i 179b/14

ĥisâr-ı pâyidâr [Ar.+Far.] Kalıcı, sağlam kale.

h. 073b/02
hîsâr-ı üstüvâr [Ar.+Far.] Sağlam kale.
 h. 003a/11
hîşşe [Ar.] Pay, nasip.
 h.+ lerin 211b/05
 h.+ sin 023a/15, 164b/01
hîşşe al- [Ar.+Tr.] Ders çıkarmak, deneyimlenmek.
 h.- asın 089b/21
 h.- dı 161a/03
 h.- dum 004b/04
 h.- mağdur 232b/01
hîşşelü [Ar.+Tr.] Hissesi, payı olan.
 h. 211b/05
hitî [Ö.] Mısır'da bir yerleşim birimi.
 h. 099b/07
hitâb [Ar.] 1. Bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. 2. Söz.
 h. 021a/06, 050a/20
 h.+ ıdı 003b/09
 h.+ ıyla 089b/09
hitâb-ı Özzet [Ar.+Ar.]
 h. 072a/06
hitâb iT- [Ar.+Tr.] Söz söylemek.
 h.+ di 209a/19
 h.+ düm 089b/09
 h.+ erdi 048b/20
 h.+ üp 012a/18, 021a/05, 053b/16, 072b/14, 134b/06
hiyrudus [Ö.] Roma imparatoru Hirodes.
 h. 184a/19
hiyşâ [Ö.] Fatımî halifesi Nizar'ın veziridir.
 h. 083a/20
 h.+ yıla 083b/03
hizâ [Ar.] Karşı sıra.
 h.+ sında 163b/07
hizân ol- [Far.+Tr.] Kalkmak, harekete geçmek.
 h.- dı 112a/02
hizem [Far.] Yakacak odun.
 h.+ ini 213a/18
hizmet id- [Ar.] Bir şey için çalışmak, görev yapmak.
 h.- enler 181b/03
 h.- üp 117b/04
hizmet-kâr [Ar.+Far.] Hizmetçi.
 h.+ ı 020a/15
hîd [Far.] Kendi.
 h. 033a/12, 065a/02, 079a/01, 090b/14, 097a/05, 107b/16, 115b/13, 194a/17, 199a/10, 207a/09, 208b/12, 209a/10, 209a/11, 209a/13, 219b/09, 222b/12, 223b/19, 224b/13, 225a/15
hîokka [Ar.] İçine mürekkep konan maden, cam ve topraktan yapılmış küçük kap.
 h. 025b/12, 025b/13, 078b/01, 138b/16, 138b/21, 210a/18
 h.+ sıyla 078b/06
 h.+ yı 078b/06, 138b/21, 139a/02, 139a/05
hîr [Far.] Önemsiz, sıradan.
 h. 083b/03
horüs [Far.] Tavuğun erkeği olan kümes hayvanı.
 h. 027b/07, 029b/16, 116b/20, 117a/17, 117a/18, 117a/19, 125b/20, 138a/19, 143a/19, 146b/01
 h.+ uñ 029b/16, 029b/19, 117a/06, 117a/07
hîş [Far.] Beğenilen, zevk veren.
 h. 003b/10, 004a/11, 006a/09, 008b/21, 011a/05, 032b/07, 033a/07, 034a/02, 037b/08, 053b/18, 055a/11, 057a/02, 057b/11, 078b/03, 084a/05, 095a/19, 144b/06, 151a/14, 159b/14, 166a/09, 187a/19, 209a/05, 211a/21
hîş gör- [Far.+Ar.] Müsamahalı davranmak.
 di 075b/19, 090b/20, 099b/16, 164a/14
hîş-âvâz [Far.+Far.] Güzel sesli.
 h. 163b/01
hîş-hâl [Far.+Ar.] Hali vakti yerinde, geçimi yolunda olan.
 h. 009a/04, 009a/05
 h.+ ıdı 037b/02
hîş-kademî kılıç [Ö.] Kişi adı.
 h. 110b/13
hîş-kademü'n-nâsır [Ö.] Memluk sultanı Hoşkadem.

h. 110b/12
hîş-nûd [Far.] Bir durum veya olaydan memnun olma durumu.
 h.+ ları 114b/03
hoş-nûd id- [Far.+Tr.] Memnun etmek.
 h.-er 172a/08
hoş-nûd ol- [Far.+Tr.] Memnun olmak.
 h.- dılar 093a/06
hoş-nûd olma- [Far.+Tr.] Memnun olmamak.
 h.-yup 102b/11
hoş-nûdşuzlig [Far.+Tr.] Memnuniyetsizlik.
 h.+ ı 071a/11
hû [Far.] Huy, tabiat.
 h. 072a/08
 h.+ larından 072a/08
 h.+ lı 162a/20
hûb [Far.] Güzel, hoş, iyi.
 h. 118a/07, 173a/07, 175a/02
hubûb [Ar.] Taneler, tohumlar.
 h.+ ı 171a/21
hubûbât [Ar.] Tahlil.
 h. 011a/20
 h.+ ıla 133a/13
hubûr [Ar.] Sevinç.
 h.+ um 003b/18
huccâc [Ar.] Hacılar.
 h. 168a/11, 169a/05, 177b/09
hûcib [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 h. 141a/13, 141a/14, 141b/17
hûd [Ö.] (bk. hûd paygâmbar)
 h. 168b/21
hûd-ı benî [Ö.] (bk. hûd paygâmbar)
 h. 121a/09
hûd paygâmbar [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan olan, Kuran'da da adı geçen bir peygamberdir.
 h. 121a/10
hudôa [Ar.] Aldatma, dalavere.
 h. 078b/14, 223a/09
 h.+ sıydüğün 157b/20
 h.+ ya 057a/14
hudeybiyye [Ö.] 628 Martında Medineli Müslümanlarla Mekkeli paganlar arasında yapılan barış antlaşmasıdır. Hudeybiye ismini imzayı attıkları yakın köyün isminden almıştır.
 h. 012a/07, 079a/13
hudûd [Ar.] Sınırlar.
 h.+ ına 034a/20, 128b/13
hudûş [Ar.] Sonradan ortaya çıkma.
 h.+ ına 005a/05
hukûk-ı sultâniyye [Ar.+Ar.] Padişah hukuku.
 h. 097a/08
hulâsa [Ar.] Bir şeyin, bir sözün özü.
 h.+ sı 207a/12
hulâsâ-i efkâr [Ar.+Ar.] Fikirlerin özü.
 h.+ umı 003b/10
hulefâ [Ar.] Halifeler.
 h. 086a/05, 099a/06
 h.+ dan 158b/01
 h.+ nuñ 109b/09
 h.+ ya 087a/06
hulefâ-yı Öabbâsiyye [Ar.+Ö.] Abbasî halifeleri.
 h.+ 089a/04, 089a/12, 099a/07
 h.+ den 087a/19, 089a/01, 098a/16, 108b/04, 219a/21, 222b/09
 h.+ nuñ 095b/05, 097a/20
 h.+ ye 087a/13
hulefâ-yı benî-el-Öabbâs [Ar.+Ö.] Abbasî halifeleri.
 h.+ uñ 216b/16
hulefâ-yı ekrâd [Ar.+Ar.] Kürt halifeleri.
 h.+ dan 086b/05
hulefâ-yı benî-eyyûb [Ar.+Ö.] Eyyubî halifeleri.
 h. 096b/18
hulefâ-yı fatîmiyye [Ar.+Ö.] Fatımî halifeleri.
 f.+ den 177b/12
 f.+ nuñ 087b/16, 093b/04
hulefâ-yı fatîmiyyin [Ar.+Ö.] Fatımî halifeleri.

f. 080a/10, 082b/10, 086b/19, 089a/08, 089a/09, 090b/20, 218b/14, 226a/02, 228b/21
f.+ üñ 226a/02

hulefâ-yı benî-Öbeyd [Ar.+Ö.] Beni-Ubeyd halifeleri.
h.+ den 087a/05
h.+ üñ 086b/19

hulefâ-yı benî-ümeyye [Ar.+Ö.] Emevî halifeleri.
h. 040a/02, 043b/06, 080a/01
h.+ den 080a/04
h.+ ye 079b/21

hulf itme- [Ar.+Tr.] Verdiği sözde durmak, sözünden caymamak.
h.- zidi 091b/02

huliy-y-i be-mîşâl [Ar.+Ar.] Eşi benzeri olmayan mücevher.
h. 018a/05

hulķ [Ar.] Huy, tabiat.
h.+ ı 091b/01

hulķlu [Ar.+Tr.] Huyu yaradılışı olan.
h. 085b/14

hulûl id- [Ar.+Tr.] Gelip çatmak.
t.- dügi 048b/18
h.- e 141b/07

hulvân [Ö.] Bağdat'ın kuzeydoğusunda kurulmuş eski bir şehir.
h. 175b/04

hulvân bin bâbilyân [Ö.] Hulvan şehrini ilk kuran bey.
b. 175b/04

humâr-ı cām-ı mey [Ar.+Far.+Far.] Şarabın sersemliği.
h.+ den 063a/19

hum mā [Ar.] Nöbet, sıtma.
h.+ sı 129a/13

humret [Ar.] Kırmızılık, kızılık.
h. 145b/08

hün-ı halîl [Far.+Ö.] Halil öcü.
h. 056a/03

hün-âşām [Far.+Far.] Kan içen, kan içici.
h.+ ıdı 003a/07

hünj [Far.] Eli kanlı, zalim.
h. 223b/19

hün-rîz [Far.+Far.] Kan dökücü.
h.+ idi 003a/08

hūr [Ar.] Cennet kızları, huriler.
h. 114b/04

hurde [Far.] Ufak değersiz şey, kırıntı.
h. 155a/16

hurmā [Ar.] 1. Hurma ağacı. 2. Hurma ağacının yemişi.
h. 167a/13, 169b/19, 170a/01, 177a/18, 177a/19, 190a/02, 191a/19, 191b/09, 191b/11
h.+ lar 119a/11
h.+ ları 045a/13
h.+ sı 177a/18
h.+ yıla 191b/12

hurmā ağacı [Ar.+Tr.]
h. 043a/07, 119a/16, 169b/20, 175a/08, 175a/09, 191b/12
h.+ nı 169b/21

hurmāhķ [Ar.+Tr.] Hurma bahçesi.
h.+ lar 045a/13
h.+ ı 044b/13

hurūc iT- [Ar.+Tr.] Dışarı çıkmak.
h.-di 022b/02
h.-dügi 075b/14
h.-üp 088b/18

hurūf [Ar.] Harfler.
h.+ ıla 161a/07

hūşāl [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
h. 020a/14, 020a/15, 020a/17, 020b/02, 134a/03
h.+ üñ 021b/04

hūşul [Ar.] Üreme, türeme, çıkma.
h.+ a 112b/20
h.+ ında 130a/21

hūşūmet eyle- [Ar.+Tr.] Düşmalık gütmek.
h. se 015a/19

huşūs [Ar.] Konu.
h. 039b/09, 090a/14
h.+ da 009b/07, 012b/01, 041a/12, 050a/10,

055a/04, 097b/09, 101b/04, 102a/09, 102a/17, 102a/19, 105a/04, 130b/17, 165b/17, 166b/20, 188a/20, 196b/16, 199a/07, 202a/09, 209a/02, 212b/16, 216a/04
h.+ dan 102a/02
h.+ ı 102a/15
h.+ ında 013b/15, 020a/12, 032b/12, 066a/06, 073a/13, 082a/18, 095a/21, 096a/21, 100b/03, 102a/06, 118b/16, 120b/21, 124a/19, 126a/05, 129b/10, 136a/07, 158b/05, 168b/11, 182a/05, 184b/13, 201b/10, 207b/12, 214b/13
h.+ ını 146a/08
h.+ larda 087a/02, 089b/18
h.+ lardan 039b/09
h.+ umuz 053b/17

huşūsā [Ar.] Özellikle.
h. 002b/14, 013b/11, 022a/06, 065a/16, 090a/12, 094b/09, 097b/05, 116a/04, 133b/10, 133b/18, 159b/16, 160a/13, 162b/03

hūşe [Far.] Salkım.
h.+ leri 004b/14
h.+ sidür 198b/19

hūşeng [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan olan hükümdarlar.
h. 183a/05

huşūŖ [Ar.] Allah'ın huzurunda bulunduğunu sürekli hatırd tutarak kendi nefsinin hor ve hakir görme.
h. 207b/01

huşūnet [Ar.] Sertlik, kabalık, katılık.
h. 011b/08

huşūnet eyle- [Ar.+Tr.] Sert, kaba davranmak.
h. eyler 011b/08

hūt burcı [Ar.+Ar.+Tr.] Balık burcu.
h.+ nda 141a/2
h.+ ndan 141b/01, 141b/02

hutbe [Ar.] Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin minberde halka verdiği dini öğüt.
h. 081b/05, 086a/13, 089a/15, 089a/17, 096a/17, 096b/12, 099a/04, 099a/08, 099b/17, 100a/05, 100a/14, 113b/08, 114a/04, 214b/04, 219a/21, 229a/02
h.+ si 083a/14
h.+ sinde 100a/05
h.+ yi 081b/08, 086a/10, 089a/02, 089a/03, 089a/06, 089a/13, 099a/08, 100a/21, 222b/07, 222b/08, 223a/13
h.+ yidi 105a/15

hutbe-i belîğa [Ar.+Ar.] Etkili, güzel hutbe.
h. 105a/14

hūy [Far.] Telaş.
h. 060b/06, 094b/16, 104a/13
h.+ ı 077a/01

hūy [Far.] Tabiat, mizaç.
h. 091b/01, 109b/12
h.+ ı 090a/03
h.+ ın 047a/01, 067b/20

huyul [Ar.] Atlar.
h. 231a/08

hūzūr [Ar.] 1. Yetkili bir kişinin bulunduğu yer, makamı, önü, yanı. 2. Gönül ve baş rahatlığı.
h. 050b/04, 131b/11
h.+ ı 003b/14
h.+ ına 020b/21, 021a/04, 062b/18, 102a/18, 148a/16, 148a/20, 202a/06, 232a/05
h.+ ında 082a/03, 086b/06, 098b/18, 161a/02, 201b/09, 220a/18
h.+ la 230b/21
h.+ uma 232a/03
h.+ umuz 044b/03
h.+ una 022b/19

hūzūr eyle- [Ar.+Tr.] Huzur bulmak, rahatlamak.
h.- mek 177b/19

hūzūr-ı hāl [Ar.+Ar.] Huzurlu, sakin biçimde.
h. 007b/20, 009b/02, 112b/17

hūzūr-ı kalb [Ar.+Ar.] Gönül huzuru.
h. 187a/15
h.+ la 192a/17

hüzür-ı şerîf [Ar.+Ar.] Yetkili, saygı duyulan kişinin makamı, önü.
 h.+ lerine 012a/13
 h.+ lerinde 113a/20
hüccâc [Ar.] Hacılar, hac yolculuğu yapmış olanlar.
 h. 100b/21
 h.+ dan 092a/07
 h.+ ıla 215b/17
 h.+ uñ 092a/04, 171b/02
hüccet [Ar.] Senet, vesika, delil.
 h.+ i 099b/21
hücre [Ar.] Küçük oda, odacık.
 h.+ leri 181b/04
hücüm [Ar.] Saldırış, saldırma.
 h. 111b/12
 h.+ ı 179b/08
 h.+ ıla 112b/08
 h.+ ın 205a/15
hücüm eyle- [Ar.+Tr.] Saldırmak.
 h.- se 074b/01
hücüm iT- [Ar.+Tr.] Saldırmak.
 h.- diler 131a/20, 202a/15
 h.- e 074b/15
 h.- en 079b/06, 157a/04
 h.- se 229a/21
 h.- üp 111b/15, 212a/11, 213a/16
hüdâvend-i cihân [Far.+Far.] Cihan kükümdarı.
 h. 003a/18
hüdâvendâ [Far.+Ar.] Ey Allah'ım.
 h. 002a/01
hüdhüd kuşu [Ar.+Tr.] Çavuş kuşu, ibibik.
 h. 140a/14, 140a/15
hükemâ [Ar.] Hâkimler, âlimler, bilginler.
 h. 012a/03, 043a/20, 064b/16, 064b/17, 135b/13, 152a/10
 h.+ dan 013a/09, 121b/05
 h.+ nuñ 192a/10
 h.+ sı 031b/15, 068b/21, 139a/12, 139a/16, 199a/10
 h.+ sın 047b/04, 050a/06
 h.+ sina 078b/16
 h.+ yıldı 076b/18
 h.+ yı 192a/10, 193b/10
 h.+ yıla 146b/07
hükemâ-yı cihân [Ar.+Far.] Dünyadaki iyi bilginler.
 h. 175b/17
hükemâ-yı mütekaddimîn [Ar.+Ar.] Eski bilginler.
 h. 013a/18
hükemâ-yı yünân [Ar.+Ö.] Yunan bilginleri.
 h. 076b/19
hükkâm [Ar.] Hâkimler.
 h.+ uñ 116a/14, 129b/18
hüküm [Ar.] 1. Yargı. 2. Hâkimiyet, egemen olma.
 h. 080a/16, 082b/13, 088a/08, 089a/16, 171a/03
 h.+ i 111b/09, 231b/05
 h.+ indeydi 112b/12
 h.+ ine 100b/18
 h.+ ler 228a/17
 h.+ lerile 130b/04
 h.+ üm 209b/12
hüküm eyle- [Ar.+Tr.] Egemenlik altında tutmak.
 h.- di 075b/02, 077a/16, 149a/17, 156b/04, 216b/16, 217b/17
 h.- diler 077a/08, 079a/10
 h.- mek 080a/03, 114a/03
 h.- mişdür 156b/18
 h.- ye 142b/09
hüküm-i cihân [Ar.+Far.] Tüm dünyada geçerli olan hüküm.
 h. 102a/08
hüküm-i hümayün [Ar.+Far.] Padişah hükmü.
 h.+ ı 003a/04
hüküm-i ilâh [Ar.+Far.] Tanrı'nın hükmü.
 h. 003b/18
hüküm-i metîn [Ar.+Ar.] Tanrı'nın hükmü.
 h.+ i 002a/11
hüküm-i nücum [Ar.+Ar.] Yıldızların durumuna göre verilen hüküm, yargı.

h.+ a 021a/11
hüküm-i şahî [Ar.+Far.] Padişah hükmü.
 h. 183b/10
hüküm iT- [Ar.+Tr.] Egemenlik altında tutmak.
 h.- di 076b/03, 076b/17, 098b/20, 100b/07, 103a/11, 203a/12, 211b/07
 h.- diler 026b/08, 134b/15, 230a/04, 079a/12
 h.- düği 007b/20, 009b/18, 090b/16, 091a/12, 092a/02, 117b/14, 103a/10
 h.- düğüm 009b/11
 h.- dükten 096a/18
 h.- düklere 171b/16
 h.- eler 208a/14
 h.- en 056a/04, 060b/19, 080a/14, 138a/01, 203b/18, 229a/01
 h.- enler 132b/13
 h.- enlerden 039b/01
 h.- er 227b/06, 134b/21
 h.- erdi 078b/19, 168b/14, 187a/14, 200b/20
 h.- erimiş 075a/03
 h.- erken 116b/11, 228b/15
 h.- erler 123b/15, 136a/06
 h.- erlerdi 056b/15, 076b/01
 h.- erlerdi 076a/19
 h.- erler idi 063a/07
 h.- ecek 193b/08
 h.- ıcek 150a/15
 h.- mişdür 015b/08, 015b/09, 015b/10
 h.- mişler 004b/08
 h.- mişidi 043a/14, 076b/06, 078b/21, 142b/14
 h.- üp 149a/01, 217b/13
hükümet [Ar.] Bir memleketi idare eden vekiller heyeti.
 h. 082b/13
 h.+ de 089a/16
 h.+ e 088a/08
hülâgü [Ö.] Abbasî Devletini yıkan Moğol başkumandanıdır.
 h. 097a/19
 h.+ nuñ 097b/14
hülâne [Ö.] Roma imparatoru Diocletianus'un annesi Helena.
 h. 201b/02, 202b/21, 203a/06, 203a/10
 h.+ nüñ 203a/09
 h.+ ye 202b/20
 h.+ yi 202b/14
hümâ [Tr.] Devlet kuşu.
 h. 004a/19
 h.+ sina 003b/06
hümâ-yı rûh [Tr.+Ar.] Ruh kuşu.
 h.+ ı 113a/13
hümâ-yı saltanat [Tr.+Ar.] Saltanat kuşu.
 h.+ ları 112a/08
hümâyün [Far.] Padişaha ait.
 h. 111a/15
 h.+ ı 003a/04
 h.+ ların 102a/04
hüner [Far.] Marifet, ustalık.
 h.+ de 003a/19
 h.+ e 069a/07
 h.+ i 137a/11
 h.+ in 047a/01, 187a/20, 187b/07
 h.+ le 091b/14
 h.+ leri 043a/17, 172a/09
hüner-mend [Far.+Far.] Hünerli, becerikli.
 h.+ idi 047a/18
hürmet [Ar.] Saygı.
 h. 107b/01, 192a/16
 h.+ i 183b/17
 h.+ ine 116b/01
hürmet bul- [Ar.] Saygı görmek.
 h.- mişlarıdı 096a/09
 h.- up 083a/21
hürmet iT- [Ar.] Saygı göstermek.
 h.- di 088b/17, 202a/07
 h.- er 194a/15
 h.- üp 032a/11
hürmetlü [Ar.+Tr.] Saygıdeğer, itibarlı.
 h. 074b/14

hürmis [Ö.] 1. İdris peygamber. 2. Eski Mısır hükümdarı Amkam.
h. 140b/08
h.+ üñ 144a/07

hürmis-i evvel [Ö.] (bk. hürmis)
h. 121b/16
h.+ den 011b/15, 180a/13
h.+ idi 011b/17

hürmis-i şani [Ö.] (bk. hürmis)
h. 121b/16

hürmüs [Ö.] 1. Utarid gezegeni. 2. Eski Mısır'da bir şehir. 3. İdris peygamber. 4. Eski Mısır'da bir kâhin.
h. 035a/10, 035a/11, 035a/15, 061b/21, 120a/19, 139b/04, 141b/02, 141b/09
h.+ den 139b/05
h.+ dür 069a/02, 121a/10

hürrem ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
h.- dılar 214a/07

hüsām [Ar.] Keskin kılıç.
h. 003a/07

hüsn [Ar.] Güzellik.
h. 002a/19, 138a/07
h.+ de 012a/14, 012a/15, 054b/12, 181b/20
h.+ i 011a/03, 054b/08
h.+ ine 054b/10
h.+ lerinden 012a/14

hüsnā [Ar.] En güzel.
h. 055b/12

hüsn-i ādāb [Ar.+Ar.] Ahlak güzelliği, terbiye.
h.+ la 94a/17

hüsn-i binā [Ar.+Ar.] Bina güzelliği.
h.+ sın 160b/14

hüsn-i cennāt [Ar.+Ar.] Cennetlerin güzelliği.
h. 010b/18

hüsn-i ihtiyār [Ar.+Ar.] Kendi isteğiyle, gönüllü olarak.
h.+ ıyla 106a/09, 125a/01

hüsn-i qabūl [Ar.+Ar.] Yürekten kabul etme.
h.+ ıla 090b/01

hüsn-i re'y [Ar.+Ar.] Doğru, akıllıca fikir.
h. 114b/01

hüsn-i şekl [Ar.+Ar.] Şekil, görüntü güzelliği.
h.+ ile 126b/20

hüsn-i tā'at [Ar.+Ar.] Allah'a boyun eğmenin güzelliği.
h.+ ından 200a/04

hüsn-i tedbīr [Ar.+Ar.] Güzel, akıllıca tedbir.
h. 010b/17, 047a/20, 075a/17, 102b/11, 110a/15, 155a/01
h.+ ile 036b/19, 075a/20
h.+ iyile 056b/07
h.+ iyle 231b/05
h.+ le 010a/18
h.+ lerine 144a/04

hüsn-i telakkī [Ar.+Ar.] Güzel, akıllıca düşünce.
h.+ yile 105b/19

hüsn-i vech [Ar.+Ar.] Güzel neden, sebep.
h.+ ile 009b/18
h.+ le 121a/19

hüsrān [Ar.] Zarar, kayıp.
h. 034a/10, 034a/11

hüsrev [Far.] Hükümdar, sultan.
h.+ den 070a/09

hüsrev paşa [Ö.] Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki bir paşa.
h.+ ya 114a/20

hüsrev-i şāhib-kurān [Far.+Ar.] Başarı ve üstünlük kazanan padişah, Kanuni Sultan Süleyman Han.
h. 003a/21

hüveydā eyle- [Far.+Tr.] Açık, belirgin duruma getirmek.
h.- dūñ 001b/01

hüviyyāt-i eşyā [Ar.] Eşyanın hakikati, aslı.
h.+ nı 001b/01

hüzñ [Ar.] Gam, keder, sıkıntı.
h. 225a/06

I

ıbrık [Ar.] Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap, ibrik.
ı. 090b/10

ıhmīm [Ö.] Yukarı Mısır'da yer alan ve Nil nehrinin doğusunda bulunan tarihi bir şehir.
ı. 034a/20, 188b/17, 192a/07, 192a/18, 192a/19, 192b/13, 192b/20, 193a/02, 193a/17, 193a/20
ı.+ e 192b/14

ıhmīm nāhiyesi [Ö.] (bk. ıhmīm)
ı. 115a/11
ı.+ e 030a/18

ıhmīm şehri [Ö.] (bk. ıhmīm)
ı. 036a/08, 193a/01
ı.+ n 036a/06, 189b/18
ı.+ e 193b/04

ıhşid [Ö.] Memluk hükümdarı Muhammed bin Tuguc'un lakabı.
ı. 080a/17
ı.+ idi 080a/15

ıhşidiler devleti [Ö.] Akşitler; Mısır ve Suriye'de kurulan ikinci Türk devletidir.
ı. 217b/18

ıklışi [Ö.] (bk. ıklışi)
ı. 162b/07

ıklışi [Ö.] Kişi adı.
ı. 162a/04

ılğar it- [Tr.+Tr.] Atlarla doludizgin saldırmak.
ı.-di 060a/09, 104a/04, 112b/09, 155a/12

ılmanlık [Tr.] İlık (hava için).
ı. 158b/15

İmmlāki [Ar.] Amalika kavminden olan.
İ. 061a/20, 063a/14
İ.+ llerden 061a/19
İ.+ yidi 068b/19

İnnin [Ar.] İktidarsız, kısır.
İ. 030a/13

ır [Tr.] Türkü, şarkı.
ı.+ lar 045a/03

ıraK [Tr.] Uzak.
ı. 009b/11, 026a/04, 038b/05, 163a/20, 171b/21
ı.+ dadur 190b/01
ı.+ dan 012b/15, 029b/16, 039a/13, 042a/10, 045b/18, 133b/18, 178a/03, 211a/13, 211a/16
ı.+ ıdı 028b/20
ı.+ larda 117a/19, 157b/14
ı.+ lardan 145a/01

İrāk [Ar.] (bk. İrāk)
İ. 009b/17

İrāk [Ö.] Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar Şat Suyu'nun iki tarafındaki ülke.
İ. 022b/02, 023a/05, 091a/14, 156b/01, 219a/17, 222b/16, 223b/08
İ.+ a 003a/01, 009b/17, 053b/18
İ.+ da 006a/02, 098a/20
İ.+ dan 053b/09, 217a/07
İ.+ ı 076b/01

İrāk-ı Öarab [Ö.] Arap Irak'ı, günümüzde Irak sınırları içinde kalan bölge.
İ.+ dan 076b/01

İrāk memleketi [Ö.] (bk. İrāk)
İ.+ dür 156a/21
İ.+ nde 193b/21, 053b/05
İ.+ nūñ 083a/14

İrbāb [Ö.] (bk. İrāk)
İ. 019a/16

ırgād [Yun.] Tarım işçisi, rençper.
ı. 194b/19
ı.+ lar 179b/11
ı.+ ları 117a/01
ı.+ laruñ 057b/05

ırgādlig [Yun.+Tr.] İrgat olma durumu, tarım işçiliği.
ı.+ a 070a/21

ırgalan- [Tr.] Sarsılmak, sallanmak .
ı.- up 227a/21

ırıl- [Tr.] Ayrılmak, uzaklaşmak.
ı.- duKca 170a/11

ırılma- [Tr.] Ayrılmamak, uzaklaşmamak.
ı.- mışdur 144b/01

ırk-ı küfr [Ar.+Ar.] Müslüman olmayan halklar.
1. 002b/13

ırkala- [Tr.] Sarsmak, sallamak.
1.- mağa 224a/21
1.- r 145a/01

1.- yalar 227a/16
1.- yı virseler 013a/17
ırkür- [Tr.] Oynatmak, kımıldatmak.
1.- amazdı 143b/02
1.- urlar 207b/03

ırila- [Tr.] 1. Sallamak. 2. Şarkı söylemek.
1. 187a/18, 187b/04
1.- mağa 199b/11
1.- yıcağ 187b/01
1.- yı virdiler 045a/03

ırmağ [Tr.] Büyük akarsu, nehir.
1. 005b/16, 022a/21, 022b/01, 033b/14, 057a/09, 061b/20, 120b/08, 120b/10, 121b/13, 122a/04, 122a/13, 122a/14, 122a/15, 122a/19, 122b/01, 122b/18, 122b/19, 172b/14, 172b/16, 172b/17, 195b/01
1.+ a 133a/07
1.+ dur 122a/19, 172b/10
1.+ ı 009a/02
1.+ ıla 172b/14
1.+ lar 007b/15, 010b/09, 016a/09, 018a/11, 025a/19, 072a/01, 120a/08, 120b/08, 121b/21, 166a/10, 166a/18
1.+ lardan 172b/10, 172b/13
1.+ larında 121b/13
1.+ larınıñ 009a/02
1.+ laruñ 025a/20
1.+ uñ 128b/18, 128b/19, 172b/11, 172b/14, 172b/17, 172b/18

Öryāk [Ö.] İdris Peygamber'in oğlu olan, Mısır padişahıdır.
Ö. 019b/04, 019a/14, 019a/16, 019b/04, 019b/11

ıśbaÖ [Ar.] Bir ayağın on ikide biri miktarındaki uzunluk ölçüsü birimi.
1. 123b/14

ıscağ [Tr.] Sıcak.
1. 168b/04, 188a/17, 207b/15
1.+ la 201b/12, 201b/14

ısfahān memleketi [Ö.] İran'ın kavşak noktalarından ve dünyanın en büyük şehirlerinden biridir.
1.+ nde 139a/18

ısfahān şehri [Ö.] (bk. ısfahān memleketi)
1. 139a/19

ısır- [Tr.] Dişlemek.
1.- dılar 187b/06, 214a/09
1.- duğı 126a/01, 126a/02, 126a/03, 126a/04, 127b/07
1.- duğına 129a/20
1.- sa 128b/21

ısırcı [Tr.] Isırma özelliği olan.
1. 192a/13

ısıtma [Tr.] Sıtma.
1. 014a/04
1.+ sı 014a/05, 129a/13

ıslad- [Tr.] Islak duruma getirmek.
1.- urlar 173a/19

ıslāh [Ar.] İyileştirme, düzeltme.
1.+ ı 115a/04, 196b/17
1.+ ina 195b/20, 197a/04
1.+ lar 120a/09

ıslāha gel- [Ar.+Tr.] Düzelmek, iyileşmek.
1.- mege 200b/12
1.- mişdür 085a/20

ıslāh eyle- [Ar.+Tr.] İyileştirmek, düzeltmek.
1.- ye 230a/06

ıslāh iT- [Ar.+Tr.] İyileştirmek, düzeltmek.
1.- ecek 195b/20
1.- emezdi 115a/04
1.- erdi 115a/03
1.- meyince 048b/06
1.- mişdi 070a/14

ıslāh olun- [Ar.+Tr.] İyileştirilmek, düzeltilmek.
1.- maluyısa 121a/16

ıslanma- [Tr.] Islak duruma gelmemek.
1.- dı 122b/08

ısmarla- [Tr.] Bir şeyin yapılmasını başkasına söylemek, işi emanet etmek.
1. 090a/07, 090a/08
1.- dı 007b/05, 058a/04, 058b/01, 079b/07, 082b/19, 085a/07, 099a/15, 104b/07, 147a/01, 230b/15, 231a/10
1.- dılar 012b/08, 100a/04, 147b/18, 207b/12, 214b/18
1.- duğı 227a/04
1.- duğıçün 042b/17
1.- madın 105b/05
1.- mışdı 042b/12
1.- rdı 093a/04
1.- yam 068b/17
1.- yup 008a/08, 105a/17, 206a/12, 216b/05

ıstılāh [Ar.] İlim sözü, tabir.
1.+ inca 132a/09, 132b/04
1.+ larınca 116a/08, 123a/19, 131b/17
1.+ larında 227b/04

ıstırāb [Ar.] (bk. ıztırāb)
1. virdi 218b/19

ısır- [Tr.] (bk. ısır-)
1.- duğına 129b/02

ışığ [Tr.] Ziya, nur, şavk.
1.+ ina 150b/17

Öışğ [Ar.] (bk. aşğ)
Ö. 1.+ ina 036a/16

ıtmjññ-ı kalb [Ar.+Ar.] Gönül rahatlığı.
1. 231a/01

ıtrīb [Ö.] 1. Hz. Nuh'un soyundan bir Mısır padişahıdır. 2. Bu kişinin Mısır'da kurduğu şehrin adı.
1. 007b/17, 008a/03, 009a/13, 009b/21, 010a/09, 010a/10, 030a/01, 037b/15, 037b/17, 037b/19, 037b/21, 038a/02, 056b/10, 120a/13, 145b/18, 163a/13, 163a/14, 163a/15, 163a/16, 163a/19, 163b/02, 163b/07, 163b/16, 163b/18, 164a/07, 164a/09, 164a/10, 165a/14, 165b/09, 169b/05, 178b/05
1.+ dür 163a/13
1.+ i 146a/10
1.+ le 146a/17, 169b/12
1.+ üñ 038a/05, 146a/02, 146a/03, 146a/04, 146a/09, 146a/10

ıtrīb nāhiyesi [Ö.] (bk. ıtrīb)
1.+ nde 030a/10

ıtrīb şehri [Ö.] (bk. ıtrīb)
1.+ ne 056b/09

ıtrīb vilāyeti [Ö.] (bk. ıtrīb)
1.+ ne 030a/04

ıtfīh [Ö.] Mısır'da eski bir şehir, Atfih.
1. 036a/09

ıtfīh nāhiyesi [Ö.] (bk. ıtfīh)
1. 174a/09
1.+ de 040a/12, 174a/08

ıtgın [Ö.] (bk. Öaziz-i nıfır)
1. 062b/09, 063a/05

ıtlāk [Ar.] Salıverme, koyuverme.
1.+ ı 083a/18

ıtlāk id- [Ar.+Tr.] Bırakmak, salıvermek.
1.- üp 181a/04
1.- e 096b/01

1.- erleridi 085a/04
ıtlāk olun- [Ar.+Tr.] Bırakılmak, salıverilmek.
1.- mişdi 098a/20

Ötdjñ [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
Ö. 1.+ i 103b/11

ıtmāÖeyle- [Ar.] Kışkırtmak.
1.- señ 186a/05

ıttılāÖ [Ar.] Anlama, iyice öğrenme.
1.+ ı 069b/09

ıttılāÖ eyle- [Ar.+Tr.] Anlamak, iyice öğrenmek.
1.- di 192a/11

ıttılāÖ iT- [Ar.+Tr.] Anlamak, iyice öğrenmek.
1.- erleridi 022a/09
1.- medin 230a/20

Öiyâdet [Ar.] Ziyaretinde bulunma, gidip görme.

Öi.+ ine 229a/08

Öiyâl [Ar.] (bk. Öayâl)

Öi.+ ların 208b/02

Öi.+ uñuz 208a/14, 208b/07, 209b/09

Öiyd [Ar.] Bayram.

Öi. 109a/01, 130b/15

Öiyd-gâh [Ar.+Far.] Bayram yeri.

Öi.+ ında 036a/17

Öiydü'l-melik [Ö.] Mısır padişahı Menakvuş'un kendi adına yaptırdığı bayram.

Öi. 036a/15

Öiydü's-şehid [Ö.] Mısır'da eski zamanlarda Nil ırmağının suyunun kesilmemesi için yapılan bir tören.

Öi. 129b/09, 129b/11, 130b/06, 130b/20, 131a/01, 131a/05, 131a/06, 131a/19, 131b/09, 131b/12, 131b/14

Öi.+ e 131a/09

Öiyş [Ar.] İyi yaşayış, zevk ve sefa.

Öi. 063a/02, 094b/20, 167a/18, 169a/09

Öi.+ ı 007b/20

Öiyş u/ve Öişret [Ar.+Ar.] İyi yaşayış, zevk ve eğlence.

Öi. 019b/12, 037a/17, 037b/05, 037b/08, 187b/12, 204a/02, 231a/02

Öi.+ e 094b/20

Öi.+ i 037a/07, 063a/02

Öi.+ inde 062b/13

ızhār [Ar.] Gösterme, açığa çıkarma.

i.+ ın 212a/06

i.+ ına 115a/13

ızhār eyle- [Ar.+Tr.] Göstermek, açığa çıkarmak.

i.- di 025a/13, 072b/11, 220a/14, 225a/06

i.- diler 022b/19, 169a/10

i.- sün 069a/07

ızhār eyleme- [Ar.+Tr.] Göstermemek, açığa çıkarmamak.

i.- di 052a/16

ızhār-ı menāhij eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] Günah işlemek.

i.- diler 131a/14

ızhār-ı Óadl ü dād it- [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Adalet göstermek, adil davranmak.

i.- mişdi 132b/14

ızhār-ı tezellül id- [Ar.+Ar.+Tr.] Alçakgönüllülük göstermek.

i.- üp 050a/16

ızhār iT- [Ar.+Tr.] Göstermek, açığa çıkarmak.

i.- e 165b/17

i.- diler 167a/19

i.- mege 053a/13

i.- mişdi 220b/18

i.- üp 036b/20, 200a/12

ızhār itme- [Ar.+Tr.] Göstermemek, açığa çıkarmamak.

i.- mişdi 066a/09

ıztırāb [Ar.] Acı, azap, sıkıntı.

i. 067a/08

i.+ ı 125a/21

i.+ lar 124a/20

ıztırārj [Ar.] Mecburen.

i. 208a/10

İ

i- [Tr.] i- ek fiili.

i.- di 003a/08, 003b/04, 006a/16, 006a/17, 006a/18, 008b/06, 009a/09, 009a/10, 009a/13, 010b/06, 011b/11, 016b/15, 016b/16, 019a/17, 019b/15, 021b/07, 025a/10, 025a/17, 026a/03, 026b/01, 036b/02, 036b/18, 037a/09, 039b/04, 046b/17, 047a/06, 047a/21, 051b/18, 052a/01, 052a/15, 052b/06, 056a/03, 056a/16, 056a/19, 057b/11, 060b/16, 061a/11, 061b/19, 062b/09, 063a/07, 063a/08, 063b/15, 065b/21, 066a/08, 066b/10, 067a/01, 068a/09, 069a/05, 069a/14, 069a/19, 070a/13, 070b/17, 071a/17, 071b/11, 071b/12, 072a/09, 073b/20, 075b/15, 077a/10, 077a/14, 077a/20, 077a/21, 077b/02, 077b/04, 077b/06, 077b/09, 077b/11, 077b/16, 077b/17, 077b/20,

078b/05, 078b/09, 079b/12, 080b/05, 080b/16, 081a/01, 081a/05, 081a/08, 081a/14, 081b/12, 085a/17, 086b/18, 091b/03, 094a/14, 096b/20, 098a/19, 099b/01, 106a/13, 111b/04, 114a/05, 119b/01, 120a/15, 120a/17, 120a/18, 150a/02, 166a/15, 175a/14, 179a/04, 179a/15, 182b/09, 192a/18, 196a/20, 203a/05, 206b/14, 207b/15, 210b/16, 213b/17, 217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/20, 218a/17, 219a/21, 219b/14, 223a/19, 224b/20, 227a/02, 227b/11, 229b/12, 230b/21, 231b/18, 232a/09, 232a/19

i.- diler 012a/12, 072b/07, 118a/14, 164b/05, 170b/13

i.- dilerse 074a/11

i.- dügi 085b/12

i.- dügin 054b/16, 114b/15, 129b/01, 200b/13

i.- düñüz 090a/14

i.- ken 001b/01, 003b/13, 035a/12, 040a/18, 052a/19, 052b/09, 059a/10, 079b/12, 080a/18, 102b/19, 132a/02, 139b/10, 144a/16, 154b/13, 158a/09, 158a/12, 158b/17, 183b/19, 186a/12, 194a/17, 196b/02, 201b/02, 213a/10, 218b/10, 220a/12, 229b/20

i.- miş 082a/08, 140b/15, 140b/16, 162b/14, 227a/09

i.- señ 169a/11

iÓāde it- [Ar.+Tr.] Geri döndürmek.

i.- diler 196b/06

iÓāde olun- [Ar.+Tr.] Geri dönmek.

i.- dı 131a/18

i.- mişdı 129b/17

iÓānet [Ar.] Yardım.

i. 090b/17, 105a/16

i.+ ini 100a/10

i.+ üñ 092b/17

Öibādet [Ar.] Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapınma.

Öi. 034a/05, 042b/09, 068b/16, 115a/16, 200b/07

Öi.+ den 089b/14

Öi.+ e 041a/07, 146a/16, 146a/19, 194b/13, 207b/01

Öi.+ ile 115a/10, 200a/11

Öi.+ ine 041b/06

Öi.+ ler 228b/09

Öi.+ leri 207a/21

Öi.+ lerinde 207b/01

Öi.+ lerinden 200b/09

Öibādet eyle- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi. 049a/12

Öi.- diler 033a/09

Öi.- mek 194b/06

Öi.- ye 020b/16

Öibādet eyleme- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmemek, tapınmamak.

Öi. 049a/19

Öibādet iT- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi.- di 032b/03

Öi.- düklerinden 033b/02

Öi.- er 041b/06, 199b/18

Öi.- erdi 149b/08, 180b/06, 181b/21

Öi.- erken 068a/21

Öi.- erler 228b/09

Öi.- erlerdi 050b/21

Öi.- erlerdi 180b/18

Öi.- mege 181b/16

Öi.- megidi 109b/10

Öi.- mekden 052b/05

Öi.- miş 020b/18

Öi.- üp 033a/03, 180a/15

Öibādet itme- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmemek, tapınmamak.

Öi.- 049a/14

Öibādet kıl- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi.- uları 181a/13

Öibādet olun- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirilmek, tapınmak.

Öi.- ur 229a/05

Öibâdet-gâh [Ar.+Far.] İbadet yeri, tapınak.

Öi.+ ları 015b/11

Öibâdet-hâne [Ar.+Far.] İbadet yeri, tapınak, ibadet evi.

Öi.+ lerin 201a/13

Öi.+ leriydi 180a/11

Öibâret [Ar.] Bir şeyin aynı, başka bir şey değil.

Öi.+ dır 149a/09

ibda'î [Ar.+Tr.] Yeni ve güzel bir eser meydana getirmek.

i.- erlerdi 044a/10

i.- mişdi 004b/10

ibkâ olun- [Ar.+Tr.] Yerinde, evvelki halinde bırakmak.

i.- ur 102a/01

iblis [Ar.] Şeytan.

i. 200a/03, 200a/09, 200a/11

i.+ ün 200a/10

ibn-i Öabbâs [Ö.] Abdullah bin Abbas, Hz. Muhammed'in tefsir ve fıkıh alanlarında otorite kabul edilen ve çok sayıda hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabeti.

i. 175a/15

ibn-i arslavus [Ö.] Mısır'da eski bir padişah.

i. 204a/05

ibn-i cübeyr [Ö.] Ebul'l Hüseyin Muhammed İbni Ahmed İbni Cübeyr El-Kinani, Endülüslü asıllı şair ve yazar.

i. 193a/02

i.+ ün 193a/13

ibn-i ebi'r-reddâd [Ö.] Şafî mezhebi âlimlerinden biri.

i. 123b/12

ibn-i hallegân [Ö.] On üçüncü yüzyılda yaşamış olan tarihçi, fakih ve şair.

i. 087a/04

ibn-i hâmdân [Ö.] (bk. nâsirü'd-devle hüseyin bin hâmdân)

h. 220b/15, 221a/01, 221a/04, 221a/07, 221a/09,

221a/18, 221b/03, 221b/07, 221b/09, 221b/10,

221b/12, 221b/19, 221b/21, 222a/05, 222a/10,

222b/05, 222b/07, 223a/02, 223a/05, 223a/06,

223a/07, 223a/12, 223a/17, 223b/03

h.+ a 220b/17, 221b/13, 221b/18, 223a/21

h.+ dan 221b/14, 222a/13

h.+ ıla 222b/18

h.+ uñ 222a/14, 222b/04, 223a/19, 230a/15, 231a/19

ibn-i mıkri'zî [Ö.] (bk. mevlânâ şeyh takîü'd-dîn ahmed bin Öalî)

i. 004b/12

ibn-i muhallid hâzretleri [Ö.] Cesaretiyle ün yapmış bir sahabedir.

i.+ yidi 206a/01

ibn-i şâhne [Ö.] Ünlü bir arap tarihçi.

i. 105b/20

i.+ nüñ 105b/21

ibn-i şehruzî [Ö.] Kişi adı.

i. 144a/07

ibn-i tulun [Ö.] (bk. tulun)

i. 148a/05

ibn-i vaşîf şâh [Ö.] Ünlü coğrafyacı ve tarihçi.

i. 181b/12

ibnü'l-verdî [Ö.] Ünlü bir tarihçi ve şair.

i. 121b/12

ibnü'z-za'Öim [Ö.] Kişi adı.

i. 097b/21

ibrâhîm [Ö.] 1. Hz. Muhammed'in vefat eden oğlu. 2. Abbasî halifesi Vasık. (bk.el-vâşık-billah)

i. 012b/06, 012b/10, 105a/04

ibrâhîm paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i ibrâhîm)

i. 068a/19, 133a/10

i.+ uñ 053b/04, 054b/05, 198a/05

ibrâm id- [Ar.] İsrar etmek, zorlamak.

i.- üp 204b/05

Öibrânî dil [Ar.+Tr.] İbranice.

Öi.+ den 077a/17

Öi.+ ince 010a/01, 197a/20

Öibrânî yazı [Ar.+Tr.] İbrani alfabeti.

Öi.+ yıla 178a/09

Öibret [Ar.] Kötü bir hadiseden alınan ders.

Öi. 161b/12

Öibret al- [Ar.+Tr.] Kötü bir hadiseden ders almak.

a.- açak 156a/20, 156a/20

a.- dum 004a/05

a.- sun 161a/14

a.- urdu 073b/18, 151b/17

Öibret-nümâ [Ar.+Far.] İbret gösteren, ibretlik.

Öi. 169a/08

ibrişim [Far.] İpeğin bükülmesi ile elde edilen iplikten yapılmış.

i. 153b/19

ibtidâ [Ar.] 1. İlk, en önce, başta. 2. Başlangıç.

i. 009a/17, 011b/18, 017a/18, 023a/16, 024b/08,

026b/10, 028a/12, 028a/20, 032a/17, 032b/10,

033b/20, 034b/04, 036a/13, 036a/16, 048b/16,

053a/16, 057a/14, 078a/04, 093b/02, 097a/04,

102b/19, 110b/21, 123a/20, 124b/09, 132b/02,

135a/16, 135b/12, 141b/15, 146b/11, 147a/20,

149b/15, 150a/09, 156b/07, 158b/13, 165a/17,

168b/04, 180a/11, 180a/14, 188a/04, 196a/20,

201a/21, 203b/06, 205a/01, 216a/18, 216b/18,

225b/01, 225b/03, 226a/20, 227b/08, 229a/19

i.+ sından 217b/17

ibtidâ-yı devr-i Öâlem [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın başlangıcı.

i. 166b/21

ibtidâ-yı halk-ı Öâlem [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın başlangıcı.

i.+ de 166b/20

ibtidâj [Ar.] İlk başlangıç.

i. 005a/11

ibtâl [Ar.] Lağvetme, geçersiz kılma.

i.+ ıydı 157b/21

ibtâl it- [Ar.+Tr.] Lağvetmek, geçersiz kılmak.

i.- mişdür 125a/04, 125a/08

ibtâl olun- [Ar.+Tr.] Lağvedilmek, geçersiz kılmak.

i.- dı 130b/21

icâbet göster- [Ar.+Tr.] Bir davete uyarak gitmek.

i.- üp 105b/19

icâbet iT- [Ar.+Tr.] Bir davete uyarak gitmek.

i.- üp 053b/18

i.- di 009a/01

icâd it- [Ar.] İlk olarak yeni bir şey yaratmak.

i.- düñ 002a/04

icâre [Ar.] Kira.

i.+ yile 074a/09

icâzet [Ar.] İzin, ruhsat.

i. 102b/03, 105b/18, 116a/17, 124a/04, 131a/02,

160a/10, 198a/10, 216a/09, 216b/06, 219a/02,

219a/20, 223a/13

i.+ iyile 074a/08

icâzet al- [Ar.+Tr.] İzin almak.

i.- mişdı 094b/11, 109b/21

i.- mayınca 118a/19

icâzet id- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i.- üp 230b/05

icâzet vir- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i. 204b/02

i.- di 069a/10, 084a/06, 102b/04, 117b/15, 187b/15,

198a/10

i.- düğünüñ 131a/18

i.- esin 209b/19

i.- eyin 131a/06

i.- üp 083b/19

icâzet virme- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i.- diler 219a/19

i.- yüp 228a/06

icâzet-nâme [Ar.+Far.] İzin kağıdı.

i.+ yi 109b/21

ichâr-ı bid'Öıyyât [Ar.+Ar.] Sonradan ortaya çıkan bidatlar.

i.+ la 131a/12

iclâl [Ar.] Kudret ve kuvvet.

i. 228a/19

i.+ ıla 112b/21

icmâÖ-ı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların birleşmesi, fikir birliği etmesi.

i.+ le 105a/01

icmâl [Ar.] Öz, özet.

i.+ ı 112a/09

icmâlâ [Ar.] Özet olarak

i. 193b/20, 228a/03

icmāl-ı ahvāl [Ar.+Ar.] Durumun özeti.

i.+ ı 154a/09

icmāl-ı kışsa [Ar.+Ar.] Hikayenin özeti.

i.+ sı 054b/06

icmāl-ı vākūʿa [Ar.+Ar.] Rüyanın özeti.

i. 072b/12

icmālen [Ar.] Kısaca, özetleyerek.

i. 012b/13

icrā eyle- [Ar.+Tr.] Yapmak, yerine getirmek.

i.- diler210b/08

icrā itdūr- [Ar.+Tr.] Yaptırmak, gerçekleştirmek.

i.- mişleridi 129b/19

ictimāʿ [Ar.] Toplanma.

i. 021a/19

ic [Tr.] 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı. 2. Oyuk olan veya oyuk sayılabilen cisimlerin boşluk olan tarafı. 3. Ülke, şehir, köy vb. sınırları içinde bulunan her şey ve yapılan işler. 4. Kabuklu yiyeceklerin kabuğun içinde kalan bölümü. 5. Aynı türden nesnelerin meydana getirdiği topluluğun arası. 6. Akıl, gönül, irade, sevgi gibi insanın manevi yapısını oluşturan şeylerin her biri.

i. 043b/15, 163b/05

i.+ i 008a/13, 017b/06, 018b/02, 025b/10, 037a/11, 039b/08, 073a/10, 073b/21, 079b/15, 085b/19, 119b/02, 128b/17, 128b/21, 129a/07, 129a/09, 129a/11, 129a/13, 129a/18, 133a/01, 138a/20, 139a/20, 160a/20, 162b/14, 168a/21, 170b/07, 171a/02, 175b/06, 175b/19, 185a/01, 188a/15, 191a/18, 194b/15, 195a/21, 217a/19, 221a/11, 226a/05, 226a/11

i.+ in 063b/06, 116b/18, 126a/11, 131a/13, 153b/16, 185b/19, 193a/02, 206b/13, 231a/14

i.+ inde 001b/10, 001b/09, 003b/04, 005b/17, 006a/15, 006a/20, 006b/01, 007a/19, 007b/08, 007b/20, 008a/12, 008a/15, 008a/18, 008a/20, 009a/18, 009b/01, 009b/20, 010a/11, 010a/17, 013a/02, 013a/11, 013a/15, 013a/16, 013b/13, 013b/19, 014a/12, 014a/14, 014a/16, 015a/02, 015a/12, 015b/13, 015b/21, 016a/06, 016a/10, 017a/06, 017a/07, 017a/15, 018a/03, 018a/08, 018a/11, 018a/21, 018b/04, 018b/11, 019a/09, 019a/10, 019a/12, 020a/01, 020a/06, 021b/14, 022b/18, 023a/13, 023a/21, 024b/06, 024b/16, 025b/19, 025b/21, 027a/13, 028a/12, 029a/09, 029a/15, 029a/17, 029b/04, 030b/09, 031a/08, 031b/19, 032a/02, 032a/14, 032a/17, 032b/01, 033a/03, 033b/06, 034b/06, 034b/19, 035a/19, 036a/14, 036b/13, 036b/19, 037a/12, 037a/17, 038a/14, 039a/09, 039a/13, 039a/20, 042a/02, 042a/03, 042a/17, 043a/06, 043b/11, 044a/06, 044a/13, 044b/15, 044b/19, 045a/11, 045a/12, 045b/01, 046a/20, 046b/18, 047a/10, 047a/14, 048a/21, 050a/09, 050b/17, 051a/04, 051a/05, 051b/03, 052a/01, 052a/02, 057a/03, 059a/07, 059a/08, 060a/11, 062a/14, 062b/06, 063b/03, 064a/19, 064b/16, 065a/13, 065b/04, 066b/05, 066b/14, 067a/05, 068a/09, 068a/19, 069b/21, 070a/01, 070b/03, 070b/08, 070b/20, 072b/05, 073a/01, 073a/11, 073b/09, 074a/04, 074a/07, 075a/07, 076a/05, 078b/15, 081b/04, 082a/02, 082b/16, 082b/21, 083a/03, 083b/02, 083b/14, 083b/18, 083b/21, 084a/07, 084a/19, 084b/02, 084b/11, 085a/12, 085a/18, 087b/03, 088a/06, 088a/11, 088a/12, 088a/18, 088b/08, 090a/10, 090a/18, 090b/05, 090b/07, 090b/12, 090b/16, 091a/04, 092a/12, 092b/19, 092b/21, 093a/01, 093a/14, 093b/01, 093b/03, 094a/04, 094a/16, 094b/07, 095a/11, 095b/08, 095b/10, 097a/01, 097a/07, 097a/13, 098a/21, 099a/08, 099a/12, 099a/21, 099b/21, 100b/21, 103b/08, 103b/20, 105a/15, 105b/13, 107a/09, 107a/16, 108b/10, 108b/18, 109a/07, 109a/12, 110b/03, 110b/13, 110b/17, 111b/06, 112b/02, 112b/11, 113a/02, 113a/16, 113a/21, 113b/14, 115b/16, 116a/11,

116a/12, 116b/04, 116b/17, 117b/12, 117b/14, 117b/17, 118a/04, 118a/08, 119a/11, 119a/21, 119b/14, 121a/04, 121a/05, 121b/19, 128b/09, 122b/14, 122b/20, 123a/08, 123a/09, 123b/04, 124a/04, 124a/18, 125a/03, 125a/11, 125b/03, 125b/14, 125b/18, 125b/21, 126a/10, 126b/11, 126b/20, 127a/20, 127b/21, 128b/14, 129b/14, 131a/08, 131a/09, 131b/09, 132a/16, 132a/17, 132a/18, 132b/13, 133a/03, 134b/07, 135a/21, 136a/11, 136b/09, 136b/20, 137b/03, 137b/05, 137b/06, 137b/09, 138a/01, 138a/05, 138a/10, 138a/19, 138b/08, 138b/09, 138b/20, 139a/17, 139b/06, 139b/21, 140a/03, 140a/10, 140a/11, 140a/14, 140a/19, 140b/09, 140b/13, 141b/16, 141b/18, 142a/01, 142b/15, 143a/08, 143a/10, 143a/17, 143b/04, 143b/08, 143b/13, 143b/16, 145a/15, 146a/03, 146a/07, 147b/12, 147b/20, 148a/06, 148b/19, 149a/10, 149a/12, 149a/18, 149b/08, 150a/03, 150a/08, 150a/09, 150b/14, 150b/18, 150b/19, 151a/15, 151a/19, 153a/12, 153b/21, 154a/04, 154a/06, 154a/08, 154a/13, 154b/11, 155a/09, 155a/18, 155b/12, 155b/15, 155b/16, 156a/01, 156a/14, 157a/01, 157a/05, 157b/05, 157b/12, 158a/03, 158a/11, 158a/13, 158a/18, 158b/03, 158b/13, 158b/14, 158b/15, 158b/16, 158b/17, 158b/20, 160a/15, 160b/02, 160b/07, 161a/06, 161b/04, 161b/11, 162b/11, 162b/14, 162b/20, 163a/09, 163b/19, 163b/21, 164a/02, 164a/06, 164b/08, 165a/07, 165b/01, 165b/16, 166a/03, 166a/06, 166a/11, 167a/06, 167b/12, 168a/14, 168a/21, 168b/03, 168b/08, 169a/15, 171a/06, 171a/12, 171a/13, 171a/16, 171b/17, 171b/18, 171b/19, 172a/10, 172b/11, 172b/16, 172b/20, 173a/01, 174b/06, 175a/08, 175b/07, 176a/09, 176b/16, 177a/07, 177a/19, 177b/16, 177b/19, 177b/21, 178a/03, 178a/06, 178b/11, 179a/03, 179a/04, 179b/16, 180b/05, 182a/08, 182a/13, 182a/14, 182a/17, 182a/18, 183b/03, 183b/16, 184a/08, 184a/09, 184a/13, 184a/21, 184b/09, 185a/04, 185a/06, 185b/07, 186a/06, 187a/01, 187b/13, 187b/17, 188a/13, 188a/18, 188a/19, 189a/05, 189b/06, 189b/11, 189b/16, 189b/21, 190a/15, 191a/17, 191a/20, 191b/04, 191b/05, 192a/04, 192b/03, 192b/08, 194b/03, 195a/06, 195b/09, 195b/16, 196a/03, 196b/20, 198a/18, 198b/17, 200a/16, 202b/01, 203a/02, 203a/11, 203b/06, 203b/13, 204a/01, 204a/02, 204a/15, 204a/20, 204b/10, 204b/17, 205a/04, 205a/06, 205b/05, 206b/02, 208a/19, 208a/21, 208b/01, 208b/05, 209a/09, 210a/06, 210a/19, 210b/21, 212a/05, 212a/11, 212a/15, 213b/02, 214b/04, 215a/04, 215a/09, 215a/12, 215a/14, 215a/21, 215b/06, 216a/16, 216b/03, 217a/03, 217a/04, 217a/06, 217a/09, 217a/10, 217a/13, 217a/21, 217b/04, 217b/07, 218a/01, 218a/08, 218a/10, 218a/12, 218a/14, 218a/16, 218a/20, 218b/20, 219b/02, 219b/09, 220b/21, 221a/03, 221a/12, 222a/07, 222a/17, 222b/06, 222b/11, 222b/12, 223a/16, 223b/12, 223b/13, 223b/16, 223b/19, 224b/02, 224b/21, 225a/07, 225a/11, 225a/14, 225a/18, 225a/20, 225b/06, 225b/08, 225b/11, 225b/14, 225b/18, 226a/07, 226a/10, 226a/19, 226b/02, 226b/06, 226b/07, 226b/08, 226b/11, 227a/03, 227a/05, 228a/17, 228b/08, 228b/12, 228b/17, 228b/19, 231a/05, 231a/08, 231a/12, 231a/16, 231a/19

i.+ indedür 091a/21, 102b/05, 137b/09, 145b/05, 171b/06, 174b/12, 185a/03, 217b/01

i.+ indeki 028b/16, 029a/16, 029a/18, 029a/20, 064a/03, 096b/02, 103b/09, 131b/10, 134a/04, 138b/15, 140b/16, 160a/21, 166b/09, 206b/07, 226a/12

i.+ indekin 125a/17

i.+ inden 004b/14, 006a/17, 011b/06, 012a/08, 015a/03, 015a/07, 015a/11, 016a/20, 019b/20, 021b/08, 023a/01, 023a/03, 023b/21, 024b/14,

024b/16, 029a/04, 029a/06, 029b/09, 030a/07,
 032a/05, 033a/20, 037a/01, 037a/11, 039b/14,
 041b/10, 041b/19, 043a/15, 044b/16, 045a/15,
 055b/20, 056a/08, 058a/10, 065b/18, 066b/16,
 067b/10, 067b/16, 068a/17, 073b/19, 079a/04,
 088a/03, 088a/08, 088b/06, 091a/05, 092a/13,
 094a/13, 099a/20, 104a/04, 118a/01, 119a/08,
 119a/11, 121a/01, 127b/19, 129a/17, 130b/02,
 133a/13, 133a/21, 134b/05, 138a/05, 138a/17,
 139a/19, 140a/21, 140b/04, 142a/04, 143b/12,
 144a/08, 149a/06, 150a/06, 153a/06, 156a/12,
 158b/05, 159a/13, 160b/20, 166a/04, 166b/05,
 168b/04, 173b/06, 176b/10, 176b/17, 178a/09,
 180a/01, 182a/19, 185b/06, 188a/07, 188a/15,
 188a/16, 188a/17, 188a/21, 190a/06, 190b/19,
 191b/02, 192b/20, 193b/02, 195a/12, 195b/02,
 198a/19, 203a/01, 205a/21, 212a/17, 213a/06,
 213b/02, 213b/06, 218b/14, 221a/10, 223b/21,
 228b/18, 229b/04
 i.+ indenidi 064b/18
 i.+ indeyidi 012a/05
 i.+ indeyiken 032b/11, 127b/20, 153a/03, 175a/12
 i.+ indeyken 007a/06
 i.+ ine 004a/19, 007a/19, 008a/15, 013a/11, 013a/17,
 013b/04, 014a/02, 014a/03, 014a/16, 014a/18,
 014b/09, 015a/02, 015a/08, 015a/11, 015a/12,
 016b/21, 017a/02, 017a/03, 017b/10, 018a/11,
 021a/18, 021b/12, 021b/18, 022a/15, 023a/20,
 024a/03, 026b/19, 027a/01, 027a/21, 029b/01,
 029b/08, 031a/03, 032b/13, 033a/07, 033b/04,
 033b/05, 034b/13, 036b/01, 039b/07, 039b/12,
 041b/07, 042a/16, 042b/01, 042b/03, 043b/15,
 044a/18, 045b/03, 045b/15, 048b/10, 049b/21,
 054a/17, 055b/13, 058a/11, 058b/17, 061b/01,
 061b/06, 066b/04, 067a/08, 067a/21, 068a/21,
 073a/09, 073b/01, 073b/02, 073b/03, 073b/06,
 078a/14, 078b/01, 078b/08, 082a/08, 082b/20,
 086b/15, 088a/15, 088b/07, 093b/02, 093b/04,
 095b/10, 098b/11, 101b/06, 112b/07, 112b/14,
 114a/12, 115a/16, 115b/05, 117b/02, 117b/06,
 120a/08, 120a/21, 120b/06, 121b/20, 122a/10,
 123b/07, 123b/10, 124a/08, 125a/02, 125a/10,
 125a/19, 126a/01, 126a/13, 126a/14, 127a/08,
 127a/18, 128b/06, 129b/13, 130a/11, 131a/16,
 132a/16, 134a/21, 136a/09, 136a/10, 136a/13,
 136a/14, 136b/09, 137b/01, 137b/10, 138b/17,
 138b/19, 139a/09, 139a/13, 139b/21, 140a/19,
 145a/02, 146a/11, 152a/12, 152b/19, 152b/20,
 153a/01, 153a/05, 153a/19, 153b/21, 157b/09,
 158a/06, 158a/10, 158a/15, 158b/02, 160a/02,
 160b/21, 162b/12, 163a/06, 163a/08, 165a/08,
 166b/02, 166b/09, 170b/03, 170b/08, 171a/05,
 171a/07, 171a/10, 171a/11, 171a/14, 171b/10,
 171b/11, 171b/13, 172a/15, 175a/06, 175b/15,
 178a/03, 178a/05, 178a/08, 180a/01, 182a/07,
 184a/14, 185a/19, 185b/08, 185b/13, 185b/16,
 186b/06, 188a/18, 189a/12, 193a/14, 193a/18,
 193a/21, 194b/11, 195a/11, 196a/10, 198a/08,
 201b/12, 201b/14, 202b/03, 202b/09, 205a/20,
 205b/12, 206b/07, 206b/12, 212b/01, 213a/16,
 215a/01, 215a/06, 215b/11, 216b/04, 218a/08,
 218b/18, 221a/06, 221b/21, 222a/11, 223a/14,
 224a/03, 224a/10, 225b/12, 226a/08, 226a/17,
 227b/17, 228b/10, 228b/11, 228b/13, 228b/16,
 228b/18, 230a/20, 231a/21
 i.+ ini 007a/18, 021b/11, 027b/04, 045b/16, 099a/03,
 137a/02, 139a/03, 164a/01, 175a/21, 201b/11,
 213a/05, 231b/10
 i.+ inüñ 193a/04
 i.+ iydi 222a/06, 230a/09
 i.+ leri 005b/12, 008a/17, 016b/01, 029b/03, 040a/10,
 117b/17, 118a/03, 124a/08, 139a/20, 143b/11,
 169a/07, 169a/16, 174b/19, 191a/19
 i.+ lerin 016b/02, 018a/05, 191b/11, 194b/18,
 221a/07
 i.+ lerinde 006a/17, 009b/21, 011b/04, 011b/12,

020b/17, 020b/18, 025b/17, 026a/13, 026b/03,
 028a/19, 029b/14, 031b/07, 047b/12, 051b/16,
 052a/09, 056b/04, 062a/19, 064b/21, 067b/08,
 068b/12, 072b/16, 073a/14, 073a/17, 074a/14,
 074b/14, 075a/03, 083b/21, 084a/15, 084a/16,
 084b/19, 085a/15, 087a/08, 087a/17, 095b/19,
 099b/01, 101a/20, 101b/04, 105a/15, 106a/17,
 108b/03, 109a/01, 109a/16, 114b/03, 114b/16,
 117b/21, 121a/07, 124a/11, 124a/21, 124b/03,
 124b/15, 129b/11, 129b/12, 129b/20, 130a/02,
 130a/07, 130b/10, 131a/11, 131a/15, 140a/06,
 140a/09, 145a/13, 155a/18, 160b/09, 166a/20,
 169a/01, 172a/03, 172a/04, 173a/14, 173b/10,
 179b/06, 180a/20, 183b/17, 189b/15, 191a/19,
 192a/16, 199b/09, 202a/18, 205a/03, 207a/20,
 207b/11, 209a/02, 210a/07, 210a/08, 210a/10,
 210b/07, 211b/04, 213a/06, 213b/19, 219b/10,
 221b/12, 222b/03, 222b/15, 230b/12, 231b/14
 i.+ lerindeki 140a/05
 i.+ lerinden 005a/19, 012a/15, 015a/19, 021b/06,
 023a/04, 031b/20, 033b/19, 040a/16, 052a/06,
 067b/21, 071b/12, 073b/15, 076a/10, 079a/16,
 097a/09, 108b/01, 116a/03, 117b/07, 119a/19,
 120a/01, 124a/10, 130b/07, 137b/10, 138a/07,
 138b/12, 138b/17, 144b/15, 146a/09, 151a/07,
 154a/03, 159b/15, 160b/16, 163a/20, 181a/04,
 202a/15, 204a/14, 213a/20, 220a/07, 222b/13
 i.+ lerine 025a/19, 035b/10, 045a/14, 045b/04,
 065b/20, 068a/18, 096a/14, 117b/17, 120b/02,
 121b/10, 144a/20, 145a/13, 163b/01, 166a/09,
 167a/07, 179a/10, 185b/20, 189b/14, 205b/11
 i.+ lerini 160a/04
 i.+ ümüzde 051b/17, 102b/02
 i.+ ümüzden 087a/06, 124b/20, 219b/21
 i.+ üñüzde 096a/20, 159a/19
 i.+ üñüzden 213b/14
 i.+ üñüze 214a/21
İç- [Tr.] Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
 i.- di 060a/19, 093a/09, 207b/02, 208a/02, 209a/19,
 224a/19
 i.- diler 018b/20, 040a/15, 044b/14, 059b/19, 178a/10
 i.- düğini 156b/16
 i.- dükleri 040a/15, 045a/16
 i.- e 039a/09
 i.- emez 176a/08
 i.- ene 011b/10
 i.- er 062b/19, 127a/16, 127b/01
 i.- erdi 025a/07
 i.- erek 040a/15
 i.- erin 209b/05
 i.- erler 011b/11, 173a/20
 i.- erleridi 036a/16, 037a/21, 051b/07, 199b/14
 i.- erse 029a/04
 i.- ersiz 065a/10
 i.- erüz 065a/10
 i.- medin 039a/05
 i.- mege 028b/18, 038a/08, 054a/21, 123a/02,
 159a/11
 i.- mek 065a/15
 i.- mekten 137b/04
 i.- mişdür 156b/16
 i.- mişleridi 215b/10
 i.- üp 021a/10, 039a/10, 055a/17, 145a/11, 159a/12,
 168b/05, 185b/10, 220a/18, 221a/04
İçedük [Tr.] Kısa konçlu ayakkabı, mest.
 i. 084a/12
 i.+ in 084a/12
 i.+ iyile 084a/21
İçerü [Tr.] 1. İç kısım. 2. Gizli olaran yer, gönül.
 i. 034b/13, 035b/03, 035b/04, 052a/08, 055a/01,
 058b/17, 093b/20, 205b/17
 i.+ de 055a/05, 213b/03, 219b/12
 i.+ den 098a/09, 205b/14
 i.+ lerinden 050b/07, 220b/01
 i.+ si 029a/10
 i.+ sinden 081b/20, 128b/08, 128b/10, 131a/01

i.+ sine 029b/06, 143a/08
i.+ üsiyle 226a/21
ıçıl- [Tr.] 1.İçme işi yapılmak.
i.- en 168b/04
i.- mege 019b/09
i.- miş 173b/02
i.- ür 176a/07
ıçme- [Tr.] Bir sıvıyı ağza alıp yutmamak.
i. 039a/07
i.- diler 042b/08
i.- yince 183b/04
i.- zdi 054a/02
ıçme [Tr.] İçmek işi.
i.- ler 130a/09, 135b/17
i.+ lerinde 100a/17
i.+ sinde 062b/13, 092b/11
ıçre [Tr.] İçeride, içte.
i. 023a/15, 034a/11, 088a/07, 090b/06, 091b/14, 104a/03, 108b/02, 112b/04, 139a/12, 179b/13, 211b/09, 211b/14, 222a/08, 225a/04, 230a/15
ıçün [Tr.] 1.Amacıyla, maksadıyla. 2. ...-den dolayı 3. Hakkında. 4. Uğruna; yararına; karşılığında.
i. 003b/12, 008a/10, 012a/16, 017a/04, 020a/19, 021a/17, 022a/10, 023b/04, 023b/06, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 023b/12, 024a/11, 025a/14, 026a/14, 027b/07, 029a/06, 030a/17, 030b/16, 031a/12, 031a/15, 031a/16, 031a/19, 031b/15, 031b/20, 033a/10, 034a/14, 035a/20, 035a/21, 035b/19, 036a/03, 037a/08, 037a/18, 037b/07, 037b/13, 039a/20, 040b/11, 040b/20, 041a/10, 041b/03, 042a/03, 042a/14, 044a/01, 045b/18, 047a/04, 047a/12, 047b/21, 053a/08, 053b/07, 054a/14, 054a/17, 055a/21, 055b/15, 056a/16, 057a/02, 057a/16, 058b/05, 061b/14, 066a/17, 071a/05, 072a/09, 074a/04, 084b/01, 084b/07, 087a/06, 090a/14, 091b/06, 095a/04, 095b/04, 097b/06, 099b/04, 100b/04, 101a/06, 101a/08, 101a/10, 101b/19, 102b/02, 105a/20, 107a/07, 107a/17, 109a/16, 110b/21, 113a/02, 114b/14, 117b/05, 118b/14, 120a/08, 122b/21, 123a/19, 123b/16, 125a/18, 125b/10, 129b/10, 130a/17, 131a/05, 133a/12, 135b/15, 136a/07, 137a/03, 137a/19, 138b/02, 138b/17, 139a/16, 141a/13, 141a/14, 142b/21, 145a/02, 152a/05, 152b/08, 156b/08, 157b/08, 157b/09, 157b/16, 158a/05, 159b/03, 160a/04, 160b/01, 163a/06, 164b/11, 166a/01, 166a/03, 166a/04, 166a/05, 166a/06, 167a/04, 167b/19, 169b/08, 174a/21, 174b/03, 174b/21, 175b/18, 176b/07, 179a/08, 179a/13, 179a/21, 181a/13, 181a/16, 181a/17, 183b/13, 191b/11, 192b/01, 193b/12, 197a/05, 197a/07, 198b/05, 202a/04, 202a/21, 202b/10, 202b/15, 203b/18, 210a/11, 210b/02, 210b/04, 211a/04, 211a/10, 212b/15, 213a/17, 215a/20, 219a/05, 223a/19, 223b/18, 225b/13, 225b/14, 226a/16, 227a/03, 227a/12, 228a/04, 228a/05, 229b/02, 230b/11, 230b/16, 231a/05, 231b/04
i.+ idi 033b/16
ıçür- [Tr.] İçmesini sağlamak.
i. 039a/07
i.- diler 045a/02
i.- ürlr 176a/08
ıdici [Tr.] Yapıcı, edici.
i. 086a/20, 115a/16, 142b/07
i.+ yidi 086a/20
i.+ dür 125a/16, 151b/14
ıdil- [Tr.] Yapılmak, edilmek.
i.- di 027a/14, 036b/21, 039a/18, 042b/03, 047b/19, 047b/21, 095b/09, 105a/01, 106a/17, 110a/10, 110b/07, 110b/10, 110b/12, 110b/13
i.- en 216b/16
i.- miş 047a/06, 118a/05, 135a/21, 144a/09, 176b/05
i.- mişdür 075a/11, 116b/21, 142a/19, 144a/15, 228b/19
i.- mişidi 020a/06, 027a/19, 129b/17, 135b/18,

136b/08, 169b/09, 170b/03, 182b/20, 192b/03, 192b/06, 192b/07, 193a/20, 197a/20
i.- üp 018a/20, 018b/03, 020a/14, 023a/12, 025b/21, 030b/08, 035b/17, 036b/12, 036b/17, 038a/18, 039a/17, 110b/05, 117a/21, 169b/13
i.- ür 131b/14
i.- ürdi 130a/10
ıdilme- [Tr.] Yapılmamak, edilmemek.
i.- mişdür 151b/06
i.- yicek 130b/15
ıdin- [Tr.] Sahip olmak, kendini sahibi kılmak, yapınmak.
i. 171a/04
i.- di 015a/06, 016b/07, 019a/05, 039a/01, 039a/11, 043b/09, 052a/12, 053b/07, 056b/12, 062a/18, 062b/03, 062b/08, 066a/08, 066b/09, 068a/12, 070a/11, 070b/17, 076b/09, 083a/21, 088b/11, 090b/04, 100b/11, 160b/14, 163b/21, 183a/11, 194a/13, 200b/21, 217a/06, 217a/09, 217b/08, 226a/02
i.- diler 030b/01, 051b/05, 056b/10, 100a/01, 104b/11, 203a/04
i.- dügi 196a/01
i.- dügin 019b/08
i.- dükten 021a/09
i.- düklerin 037a/06
i.- düm 152b/01
i.- e 151b/18, 209b/17, 212a/15
i.- eler 108b/05, 216a/03, 228a/14
i.- em 004b/10
i.- en 133a/09
i.- esin 024a/12
i.- ıcek 154a/04
i.- mege 086b/15
i.- mişidi 012b/03, 079a/17, 086a/18, 152a/12, 153b/14, 227b/12, 232a/18
i.- se 035a/08, 069b/09, 069b/10
i.- üñ 028a/08, 055b/14, 071a/20
i.- üp 005b/17, 110b/21, 146a/18, 190a/11, 193b/11, 197a/05, 202a/21
i.- ürlr 176a/02
i.- ürlrdi 030b/02, 219b/17
i.- ürlridi 035a/02, 042a/06
ıdiş- [Tr.] Birşeyi karşılıklı yapmak.
i.- diler 056b/04, 205a/14
ıdrāk [Ar.] Anlama yeteneği, anlayış.
i. 015b/15
i.+ ları 068b/09
ıdrış nebî [Ö.] (bk. hâzret-i idrîş)
i.+ dür 011b/16, 069a/02
ıdrış paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i idrîş)
i. 019a/01, 121a/10, 121a/11, 121b/07, 178a/19, 180a/13
ıfâde [Ar.] Anlatma, anlatış.
i.+ sin 006b/08
Öiffet [Ar.] Namus.
Öi. 093a/05
ıfnâde [Ö.] Mısır'da eski bir kuyu.
i. 032a/04
ıfnâde kuyısı [Ö.] Mısır'da eski bir kuyu.
i.+ nda 032a/07
ıfrât iT- [Ar.] Aşırı gitmek, pek ileri varmak.
i.- di 201a/12
i.- üp 083b/13
ıfûhâr [Ar.] Öğünme, kıvanç duyma.
i.+ ları 057a/05, 193b/08
ıfûhâr id- [Ar.+Tr.] Öğünmek, kıvanç duymak.
i.- er 032a/15, 011b/13
i.- üp 022a/05, 092b/15
ıftinân [Ar.] Birbirini tutmayan, düzensiz söz söyleme.
i. 033a/10
ıftirâ [Ar.] Birine aslı olmayan bir suç yükleme.
i.+ ya 005a/02
ıg [Tr.] İplik gerilen çarkın uzun ucu, demir tel.
i.+ ler 135a/20, 135a/21, 135b/02
ıge [Tr.] Eğeme aracı; eğe.
i.+ ye 135b/20

igne [Tr.] Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.
i. 144b/02
i.+ den 128a/07
i.+ lerine 150b/17

iğvā [Ar.] Yoldan çıkarma, azdırma.
i.+ dan 151a/13
i.+ lar 099b/02
i.+ lardan 090b/21
i.+ ları 124a/02
i.+ sından 052b/19
i.+ sıyılı 031b/04, 180a/19
i.+ sıyla 194b/12
i.+ yı 212b/19

ihānet [Ar.] Güveni kötüye kullanma, hainlik.
i. 223b/03
i.+ inde 223b/03

ihānet eyle- [Ar.+Tr.] Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
i.- di 090b/18

ihānet iT- [Ar.+Tr.] Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
i.- mege 067b/21
i.- üp 221a/12

ihāta [Ar.] Kuşatma.
i.+ sından 199a/11
i.+ ya 090b/17

ihāta eyle- [Ar.+Tr.] Kuşatmak.
i.- diler 022b/20

ihāta iT- [Ar.+Tr.] Kuşatmak.
i.- di 094a/01
i.- en 119b/12
i.- er 011a/14, 150b/11
i.- üp 206b/21

ihdā [Ar.] Bir.
i. 081b/01

ihdāš iT- [Ar.+Tr.] Meydana getirmek, ortaya çıkarmak.
i.- di 095a/18, 097a/08, 100b/16, 101a/01
i.- düğü 098a/13
i.- en 110b/21, 211b/09
i.- erleridi 020b/10
i.- miş 034b/06
i.- mişdi 028a/13
i.- mişleridi 089a/08
i.- sün 069a/07
i.- üp 154a/12

ihdāš olun- [Ar.+Tr.] Meydana getirilmek, ortaya çıkarılmak.
i.- up 111a/08

ihkām [Ar.] 1. Muhkem kılma, sağlamlaştırma. 2. Sağlamlık, dayanıklılık.
i. 104b/10
i.+ da 116a/05
i.+ ları 144a/15

ihmāl eyle- [Ar.+Tr.] Önemsememek, savsaklamak.
i.- me 090a/16

ihmāl id- [Ar.+Tr.] Önemsememek, savsaklamak.
i.- erler 132a/01

ihrāc iT- [Ar.+Tr.] Dışarı atmak, çıkarmak.
i.- di 025a/12
i.- üp 097b/02

ihrām [Ar.] Heremler, piramitler.
i. 026b/15, 062b/01, 118a/20, 133b/09, 135a/06, 138b/08, 139b/19, 139b/20, 167a/04
i.+ a 135a/10, 138b/07
i.+ dur 139b/12, 139b/17, 142a/15
i.+ ı 135b/05
i.+ mı 025a/13
i.+ lar 026a/11, 044a/12, 135a/17, 135a/07, 139b/02, 139b/12, 195a/02, 195a/19
i.+ larda 141b/20
i.+ lardur 133b/17
i.+ ları 137a/09, 142b/18
i.+ laruñ 006b/03, 034a/06, 062a/21, 117b/12, 118a/17, 133b/16, 135a/03, 137a/05, 139b/09, 139b/16, 139b/21, 144a/10, 193b/17
i.+ uñ 145a/12

ihsān [Ar.] İyilik, bağış.
i. 055a/14, 089b/10, 101a/13

i.+ dasın 001b/15
i.+ ı 037a/20, 164b/10
i.+ ıla 003b/03, 056a/14
i.+ ma 003b/02

ihsān eyle- [Ar.+Tr.] Bağışta bulunmak, yardım etmek.
i.- di 187b/13
i.- diler 002b/10

ihsān(lar) iT- [Ar.+Tr.] Bağışta bulunmak, yardım etmek.
i.- di 094a/11, 155a/05
i.- erlerimiş 124a/13
i.- üp 211a/21

ihsānlar kıl- [Ar.+Tr.] Bağışlarda bulunmak, yardım etmek.
i.- ur 037b/06

ihtifā [Ar.] Saklanma, gizlenme.
i. 003b/12

ihtilāf [Ar.] Ayrılık, anlaşmazlık.
i. 005a/15, 005a/16, 071b/09, 148a/19
i.+ ıyla 146b/09
i.+ uñ 148a/20

ihtilāf(lar) düş- [Ar.+Tr.] Anlaşmazlık olmak.
i.- di 073a/09, 223a/06
i.- mişdür 156b/20

ihtilāf-ı elsün [Ar.+Ar.] Dilller arası anlaşmazlık.
i. 008a/20

ihtilāf-ı keşir [Ar.+Ar.] Farklı anlaşmazlıklar.
i.+ le 115a/01, 199a/03

ihtilāf idiş- [Ar.+Tr.] Karşılıklı anlaşmazlığa düşmek.
i.- diler 056b/04

ihtilāf eyle- [Ar.+Tr.] Anlaşmamak, uyuşamamak.
i.- mişlerdür 133b/19

ihtilāf it- [Ar.+Tr.] Anlaşmamak, uyuşamamak.
i.- düklerinden 115a/01
i.- mişlerdür 114b/08, 181b/11, 183a/07, 199a/03, 204a/04

ihtilāf itme- [Ar.+Tr.] Anlaşmazlığa düşmemek.
i.- zlerdi 142b/17

ihtilāf olUn- [Ar.+Tr.] Anlaşmamak, uyuşamamak.
i.- mişdur 036a/11, 189b/19

ihtilāl [Ar.] (bk. ihtilāl)
i.+ mı 230a/06

ihtilāl [Ar.] Bozukluk, düzensizlik.
i. 085a/20, 231b/04
i.+ a 110a/08, 231b/20
i.+ mdandır 010b/17

ihtilāl-ı milk [Ar.+Ar.] Memleketin karışıklığı.
i. 056b/07

ihtilāt [Ar.] Aralarına karışma, görüşme.
i.+ ı 053a/14, 232a/17

ihtilāt id- [Ar.+Tr.] Görüşmek.
i.- erdi 148a/15

ihtimāl [Ar.] Olasılık.
i.+ dur 169b/02, 183a/08
i.+ ı 041a/09, 045a/05, 124b/04, 126a/12, 152b/19, 153a/01, 171b/09, 174a/21, 186a/21, 207b/06
i.+ m 131a/04, 162b/12, 173b/12
i.+ ıyla 137a/20

ihtimāl vir- [Ar.+Tr.] Gerçekleşme olasılığını yakın bulmak.
i.- dükleri 191a/15

ihtimāl virilme- [Ar.+Tr.] Gerçekleşme olasılığı uzak görülmek.
i.- zken 230a/12

ihtimām [Ar.] Dikkat, özen.
i.+ ıla 216a/18

ihtimām(lar) iT- [Ar.+Tr.] Dikkat etmek, özen göstermek.
i. 090a/16
i.- di 217a/02
i.- diler 118b/16
i.- erdi 132b/18
i.- erleridi 188a/20
i.- mişidi 205b/02
i.- üp 002b/08, 151b/21, 155b/19, 164a/14, 186a/13

ihtimām eyle- [Ar.+Tr.] Dikkat etmek, özen göstermek.
i.- diler 229a/10

ihtimām göster- [Ar.+Tr.] Dikkat etmek, özen göstermek.
i.- di 130b/03

ihtimām olun- [Ar.+Tr.] Dikkat edilmek, özen gösterilmek.

i.- up 153a/20
iẖtirāŌit- [Ar.+Tr.] Benzeri görülmemiş bir şey icad etmek.
 i.- mişdi 004b/10
 i.- mişidi 053b/03, 154a/13
iẖtirāk [Ar.] Tutuşup yanma.
 i.+ da 141b/09
iẖtirām [Ar.] Saygı, hürmet.
 i.+ nda 100a/20
iẖtirām id- [Ar.] Saygılı davranmak, hürmet etmek.
 i.- er 194a/15
 i.- üp 159b/20
iẖtişār id- [Ar.+Tr.] Kısaltmak, sadeleştirmek.
 i.- üp 197a/03
iẖtişār olın- [Ar.+Tr.] Kısaltmak, sadeleştirmek.
 i.- miş 147a/03
 i.- mişdur 004b/16
iẖtiyāc [Ar.] 1. Gereklilik. 2. Çaresiz kalıp isteme.
 i. 099b/20, 125b/01
 i.+ ı 133a/01, 200b/12, 229b/02
 i.+ ları 053b/01
 i.+ uñuz 075a/02
iẖtiyār [Ar.] Kendi arzusuyla hareket etme, seçim.
 i. 208a/09
 i.+ ı 055a/01
 i.+ ıyla 070a/03
 i.+ ıyla 096b/08, 102b/12, 104b/12, 106a/09,
 109a/07, 109a/10
 i.+ larıyla 125a/01
iẖtiyār eyle- [Ar.+Tr.] Seçmek.
 i. 012a/17
 i.- diler 042b/10
 i.- yesiz 209a/14
iẖtiyār eyle- [Ar.+Tr.] Seçmek.
 i.- e bilürseñüz 208a/03
 i.- eceklerinde 012a/16
 i.- esiz 207a/15
 i.- di 077a/02
 i.- düği 152a/21, 227a/14, 230a/07, 230a/09
 i.- dükləri 005a/21
 i.- diler 045a/10, 060b/10
 i.- e bilürseñüz 208a/03
 i.- er 154b/14
 i.- esiz 207a/15
 i.- miş 130a/15
 i.- mişler 111a/15, 135b/13
 i.- mişleridi 203b/20
 i.- üñ 208a/01
 i.- üp 042b/08, 045a/09, 109a/13, 109b/11, 145a/20
iẖtiyār ol- [Ar.+Tr.] Seçilmek.
 i.- düği 121b/02
iẖtiyār olUn- [Ar.+Tr.] Seçilmek.
 i.- an 232a/21
 i.- düğma 012a/17
iẖtiyāt [Ar.] İlerisini düşünerek davranma, tedbirli bulunma.
 i. 044a/07
 i.+ ından 061b/04
 i.+ larından 115b/07
iẖtiyāt id- [Ar.] İlerisini düşünerek davranmak, tedbirli bulunmak.
 i.- erdi 052a/15
 i.- erler 215b/04
 i.- erleridi 225b/17
iẖyā [Ar.] Diriltme, güçlendirme.
 i.+ sma 131a/11
 i.+ ya 103b/06
iẖyā id- [Ar.+Tr.] Diriltmek, güçlendirmek.
 i.- esin 024a/11
 i.- üp 098b/04
iẖzār iT- [Ar.+Tr.] Hazırlamak.
 i.- diler 135a/05
 i.- düği 219a/07
 i.- er 151b/16
 i.- mişleridi 223b/21
iẖzār itdür- [Ar.+Tr.] Hazırlatmak.
 i.- di 219a/02
 i.- mişidi 206a/09

iẖzār olın- [Ar.+Tr.] Hazırlanmak.
 i.- duğdan 152a/04
Ōiḱāb [Ar.] Cefa, eziyet.
 Ōi.+ ından 052b/06
iḵāmet [Ar.] Bir yerde oturma.
 i. 131a/11
 i.+ e 175a/02
iḵāmet eyle- [Ar.+Tr.] Bir yerde oturmak.
 i.- di 098b/19
iḵāmet -i evāmīr-i şerŌiyye [Ar.+Ar.+Ar.] Şer'i emirlerin uygulaması.
 i.+ de 111b/10
iḵāmet iT- [Ar.+Tr.] Bir yerde oturmak.
 i.- di 021b/20, 202b/09
 i.- elüm 005b/03
iḵbāl [Ar.] Baht, talih.
 i. 112b/21, 113b/11
 i.+ ıla 099a/20, 102a/04, 111a/06, 114a/11
 i.+ la 112b/18, 228a/19
iḵdām [Ar.] Devamlı çalışma.
 i. 204a/20
 i.+ a 101b/13
 i.+ lar 002b/08
iḵdām-ı tām [Ar.+Ar.] Eksiksiz çalışma ve gayret.
 i. 130b/03
iḵdām-ı tamām [Ar.+Ar.] Eksiksiz çalışma ve gayret.
 i. 216a/19
iḵdām iT- [Ar.+Tr.] Devamlı çalışmak.
 i.- di 059a/17
 i.- erdi132b/18
 i.- mişidi205b/02
 i.- üp155b/19
iḵdām olın- [Ar.+Tr.] Devamlı çalışılmak.
 i.- up153a/20
iki [Tr.] İki sayısı.
 i. 002a/10, 002b/16, 006b/03, 006b/19, 007b/03,
 007b/13, 008b/16, 009b/13, 010a/20, 010b/01,
 010b/16, 012a/11, 012a/12, 012b/01, 012b/02,
 012b/03, 012b/04, 013a/04, 013a/12, 015a/18,
 016a/15, 016a/17, 016a/18, 016a/19, 017a/07,
 017a/10, 017b/08, 017b/15, 019b/01, 020a/07,
 020a/10, 022a/13, 023b/11, 023b/15, 023b/21,
 024a/01, 024b/10, 027b/08, 028a/15, 028b/09,
 030a/04, 030a/14, 030a/15, 030a/16, 031a/05,
 032a/07, 032a/20, 033b/09, 033b/10, 034b/01,
 034b/21, 035a/10, 035a/15, 038a/01, 038b/09,
 039a/16, 039a/18, 039b/03, 041a/19, 041a/20,
 041a/21, 042a/20, 042b/06, 046b/13, 047a/07,
 047a/08, 047a/09, 047a/15, 047b/11, 048b/05,
 049a/03, 051a/03, 057a/20, 057b/10, 057b/12,
 059b/06, 061a/02, 061a/03, 065b/01, 066b/06,
 066b/10, 067b/05, 069a/01, 069b/11, 072a/08,
 072b/05, 077a/10, 077b/21, 078a/02, 080b/09,
 080b/12, 081a/18, 082a/21, 082b/04, 083a/10,
 083b/07, 085b/17, 088b/12, 089b/12, 090a/14,
 090b/19, 091b/05, 091b/09, 093b/11, 094a/09,
 095b/13, 096a/11, 097a/11, 097a/17, 098a/03,
 098a/15, 098a/16, 099a/14, 101a/17, 101a/18,
 103b/04, 103b/08, 104a/17, 104b/19, 106b/05,
 106b/11, 107a/02, 107b/07, 108a/09, 110a/04,
 110b/15, 110b/16, 111a/01, 111a/03, 113b/16,
 115b/09, 116b/20, 117a/15, 117a/16, 119a/19,
 119a/21, 119b/13, 120b/04, 120b/06, 120b/08,
 120b/17, 121b/13, 121b/14, 122a/01, 122a/04,
 122a/14, 122b/18, 122b/19, 123a/09, 123a/12,
 123a/17, 123b/02, 124b/20, 125b/17, 125b/20,
 125b/21, 126a/01, 127b/10, 127b/13, 127b/13,
 128b/01, 131a/01, 132a/06, 132b/21, 134a/10,
 135b/03, 135b/05, 136b/16, 138a/19, 138a/21,
 138b/01, 138b/04, 139b/04, 139b/09, 139b/10,
 139b/11, 139b/14, 140a/21, 140b/17, 141a/04,
 141b/11, 142a/02, 142a/05, 143a/03, 143a/05,
 143a/07, 143b/03, 143b/17, 144b/03, 144b/18,
 145b/03, 146a/19, 146b/02, 146b/04, 146b/06,
 146b/16, 148b/04, 148b/16, 149a/16, 149b/11,
 152b/20, 153a/01, 153a/03, 153b/18, 154b/05,

154b/07, 154b/10, 155a/02, 155a/12, 155a/14, 155a/16, 155a/20, 155b/03, 155b/04, 155b/20, 155b/21, 156a/01, 156b/18, 157a/10, 157a/13, 158a/21, 159a/15, 159a/18, 159b/02, 159b/03, 159b/07, 160a/05, 160b/18, 161a/06, 162a/02, 162a/06, 162a/09, 162a/15, 162b/14, 163a/09, 163a/11, 163a/12, 163a/16, 163b/05, 163b/10, 164b/04, 164b/05, 164b/06, 164b/09, 164b/15, 165a/08, 165a/09, 165a/18, 167b/17, 168a/15, 169a/14, 169a/15, 169a/18, 169b/09, 169b/10, 169b/12, 169b/14, 169b/18, 169b/20, 170b/02, 170b/12, 171a/05, 171b/09, 172b/16, 172b/17, 172b/18, 174a/14, 174a/18, 177b/03, 177b/13, 178a/18, 179a/09, 179a/15, 179b/21, 180a/03, 180a/20, 180b/06, 182a/01, 182a/13, 182a/17, 182a/18, 182a/19, 182a/20, 182b/04, 182b/09, 182b/12, 182b/13, 182b/16, 183a/13, 183a/16, 185a/08, 185b/08, 185b/09, 186a/14, 187a/09, 187a/10, 187a/12, 187a/14, 187a/19, 187b/05, 188a/09, 188b/10, 188b/11, 189a/04, 190a/21, 190b/08, 191a/21, 191b/17, 192a/02, 192b/02, 193a/04, 193a/05, 194b/08, 195a/05, 195a/10, 195a/18, 195b/01, 199a/20, 201a/17, 201a/20, 204b/20, 205a/11, 205b/03, 205b/07, 207a/06, 207b/07, 208b/17, 209a/09, 209b/04, 209b/08, 210b/01, 211a/08, 211b/01, 213b/01, 213b/18, 214a/12, 214b/11, 214b/18, 216a/20, 217b/15, 217b/17, 218a/06, 218a/16, 218a/18, 218a/19, 218b/02, 218b/05, 218b/13, 219b/14, 220a/06, 220b/04, 221a/05, 222b/11, 222b/12, 226a/16, 227a/02, 227b/21, 229a/20, 229b/05, 229b/11	i.+ idür 154a/11 i.+ inde 181b/06 i.+ inden 009b/17 i.+ ine 003a/03, 061b/16, 069b/19, 200b/20 i.+ inün 002a/13, 154a/15, 166a/04, 169b/14, 170a/19 i.+ lerden 146b/09, 181a/01 i.+ leri 010b/18 i.+ lerine 052b/15, 094a/13 i.+ lerinün 179b/15 i.+ lerün 163a/20 i.+ ün 154b/05
i.+ müz 134a/20, 134b/04 i.+ si 005a/03, 008b/12, 010b/01, 012a/13, 012a/14, 012a/15, 035a/11, 038b/03, 041a/06, 041a/09, 052a/13, 053b/08, 054b/21, 063a/21, 069b/15, 082a/16, 097a/11, 098a/03, 098b/12, 099b/06, 105b/14, 113b/09, 115b/13, 119a/07, 122a/19, 123a/10, 125b/15, 128a/18, 133b/18, 139b/05, 146b/03, 153a/05, 155a/14, 155a/21, 155b/01, 163a/18, 169b/02, 170b/19, 172a/02, 172b/16, 172b/18, 178b/04, 187a/10, 197b/07, 200a/15, 202a/09, 213b/01, 222a/09, 226a/12 i.+ sin 012b/03, 028a/16, 069b/14, 083b/05, 102b/15, 120b/16, 126a/10, 131a/02, 185a/11, 218b/02, 222a/05 i.+ sinde 012b/04, 085b/05, 098b/06, 110b/18, 190b/03, 217b/15 i.+ sinden 039b/03 i.+ sine 012a/18, 119b/01 i.+ sini 023b/05, 023b/06, 054b/21, 124b/21, 227b/21 i.+ sinün 016a/19, 047a/09, 049a/08, 096b/13, 098a/09, 119b/15, 123a/11, 126a/17, 154b/19, 174a/13, 174b/09, 174b/10, 187b/11, 196a/18, 226a/17 i.+ siydi 114b/01, 222a/04 i.+ ye 111b/09	ikrām [Ar.] 1. Konuğu ağırlama. 2. Armağan olarak bir şeyler verme. i. 100a/20 i.+ ıla 055b/06 ikrām id- [Ar.+Tr.] Konuğu bir şeyler sunarak ağırlamak. i.- er 194a/15 i.- üp 159b/20 ikrār getür- [Ar.+Tr.] Kararını dil ile söylemek, bildirmek. i.- mişidi 052b/06 ikrār it- [Ar.+Tr.] Kabul etmek, itiraf etmek. i.- di 224b/08 ikrār itdürme- [Ar.+Tr.] Açıkça söylememek, itiraf etmemek. i.- yince 023a/07 iksir [Ar.] Herhangi bir madeni altın yapacak kadar kuvvetli bir hassası bulunduğu inanan madde. i. 018a/05 iktidā iT- [Ar.+Tr.] Tabi olmak, uymak. i. 002b/12 i.- üp 156b/10 iktirān it- [Ar.+Tr.] Yanına gelmek, yaklaşmak. i.- mişleridi 030a/05 iktizā [Ar.] İhtiyaç, gereklilik. i.+ sıyla 198b/21 il [Tr.] 1. Vilayet. 2. Ülke, yurt. 3. Halk. i. 031b/15, 067a/10, 068a/10, 116a/12, 131a/08, 138b/09, 162b/20, 219a/11, 221a/12 i.+ de 057a/04, 068a/11 i.+ den 208a/16 i.+ i 010a/12, 112b/09 i.+ inde 114a/05, 198a/09 i.+ ler 030b/19, 035a/02, 068a/09, 083b/21, 138b/20, 140b/18, 156b/21 i.+ lerde 014b/03, 149a/10 i.+ lerden 025b/04, 097a/09 i.+ lere 071a/19, 164b/18 i.+ leri 007b/07, 164b/10 i.+ lerin 154a/21 i.+ lerün 025a/17, 026a/19, 038b/18, 068a/12, 071a/01, 120a/12 i.+ ün 225b/06 ilā yevmi'l-kıyām [Ar.] Kıyamet gününe kadar. i. 225b/01, ilā yevminā hazā [Ar.] O güne kadar. i. 226b/14 Öilāc [Ar.] Derde deva olan şey, ilaç. Öi. 078b/17, 183b/09 Öi.+ a 186b/13 Öi.+ ı 031a/19, 031a/20 Öi.+ ında 032a/18 ilāh [Ar.] Tanrı. i. 049a/07 i.+ a 181a/03 i.+ ı 049a/17 i.+ ıdur 197b/14 i.+ larına 068a/15, 134b/10 i.+ um 049a/08, 197b/18 i.+ umsin 049a/07 ilāhī [Ar.] Ey Allah'ım, yarabbi. i. 002b/17, 050a/18 ilāhü'l-ilāhe [Ar.+Ar.] Tanrıların tanrısı. i. 181a/04 iÖlām [Ar.] Bildirme, anlatma. i. 123b/16, 174b/03 i.+ ı 003a/07 iÖlām eyle- [Ar.+Tr.] Bildirmek.

i.- di 219a/06, 219b/01
i.- diler 108b/15
iÖlām id- [Ar.+Tr.] Bildirmek.
i.- erler 123b/20
iÖlān id- [Ar.+Tr.] Yaymak, açıklamak.
i.- erdi 109a/04
i.- erler 123b/20
iÖlān-ı münkerāt [Ar.+Ar.] Dinen yasaklanmış şeylerin ilanı.
i. 131a/12
ilā yevminā hezā [Ar.+Ar.+Ar.] O günden sonra.
h. 226b/14
ilçi [Tr.] 1. Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir, elçi. 2. Peygamber.
i. 082a/19, 095b/02, 206b/15, 218b/21, 219a/04, 219a/16, 223a/13
i.+ ler 183b/13
i.+ me 219a/19
i.+ si 207a/05, 207a/16, 207a/17, 219a/17, 219a/18, 219a/20, 219a/21
i.+ sinden 207b/02
i.+ sini 207b/06
i.+ siyle 082a/20
i.+ yi 207a/08
ilçilik [Tr.] Elçinin yaptığı iş.
i. 207b/12
i.+ e 207b/18
ildür- [Tr.] Değdirmek, dokundurmak.
i.- ürler 224a/02
ildürme- [Tr.] Değdirmemek, dokundurmamak.
i.- z 127b/17
ile [Tr.] Birlikte, -IA.
i. 001b/10, 002a/07, 002b/19, 003b/10, 003b/19, 004b/15, 006a/10, 007b/13, 008a/11, 008a/12, 010a/09, 011a/03, 011b/08, 011b/13, 012b/02, 012b/18, 013a/04, 016a/12, 018a/05, 020a/19, 020b/14, 021a/13, 021a/20, 023a/14, 023a/18, 024a/12, 024b/06, 025b/01, 025b/11, 026a/16, 027a/03, 027a/07, 027a/15, 029b/17, 030a/20, 031a/10, 031a/19, 031b/12, 032b/01, 035b/07, 035b/12, 036b/05, 036b/15, 037a/06, 037a/10, 037b/19, 038a/04, 038b/02, 039b/14, 040a/14, 041a/07, 041b/17, 042b/14, 043b/05, 045b/02, 045b/16, 050a/18, 051a/21, 051b/19, 055a/03, 058a/16, 058b/07, 061a/05, 061a/07, 063a/13, 066b/17, 068b/05, 068b/09, 069a/15, 069b/02, 072b/03, 074a/21, 078a/04, 078a/11, 092b/16, 093b/11, 102b/05, 110a/09, 111b/11, 112b/17, 113a/04, 113a/12, 115a/19, 115b/09, 116a/21, 120b/15, 126a/21, 128a/04, 139a/04, 146a/14, 147b/04, 148b/06, 152a/15, 154a/15, 155a/05, 158b/09, 159a/16, 159b/02, 159b/07, 161b/16, 164a/04, 164a/11, 164a/16, 166b/15, 167a/21, 169b/11, 169b/21, 172a/20, 178b/11, 180b/15, 181b/07, 197a/03, 197a/07, 201a/10, 201b/06, 203a/20, 204a/21, 204b/14, 206a/13, 206a/17, 207b/18, 208a/16, 208b/05, 213b/04, 215b/21, 221a/09, 226a/07, 227a/19, 228a/01, 231a/02
ile'l-ān [Ar.+Ar.] Bu ana kadar, halen.
i. 028b/05, 121a/20, 124b/11, 133b/17, 149a/11, 184b/07, 203b/15, 216b/10, 225a/21, 229a/04
ile'l-ebad [Ar.+Ar.] Sonsuza kadar.
i. 120a/20, 149a/12
Öilel [Ar.] İlletler, hastalıklar.
Öi. 031a/18
ilerü [Tr.] Ön taraf, ön.
i. 023a/06, 055a/06, 058a/18, 082a/10, 096a/08, 107a/18, 138a/12, 176a/21, 232a/12
i.+ sine 205a/08
ilet- [Tr.] Götürmek, ulaştırmak.
i. 055b/08, 145b/20
i.- di 057b/20, 069b/19, 171a/05, 223a/19
i.- diler 044b/18, 138a/01, 140b/12, 143b/14, 144b/16, 153a/01, 179a/17, 195b/13, 198a/11
i.- düği 189b/08
i.- düğün 196a/10
i.- dükları 123b/21

i.- ıcek 207b/09
i.- miş 146a/01
i.- mişler 146a/05
i.- se 172a/06
i.- üp 023a/08, 033a/07, 043b/05, 123b/17
i.- ür 032b/08
iletil- [Tr.] İletme işi yapılmak.
i.- di 198a/19
ilhā id- [Ar.+Tr.] Israr etmek.
i.- üp 204b/05
ilhāk id- [Ar.+Tr.] Katmak; eklemek.
i.- üp 004b/21
ilhāk olun- [Ar.+Tr.] Katılmak, eklenmek.
i. olındı 131b/06
ilhām [Ar.] Allah tarafından kulun gönlünde doğan bilgi, sezgi.
i.+ ıyıla 008b/01
Öilim [Ar.] (bk. Öilm)
Öi.+ ler 044a/10, 051a/04
Öi.+ lerden 035a/08
Öi.+ lere 006a/08
Öi.+ lerinde 019b/15
Öi.+ lerinden 051a/04
iliş- [Tr.] Dokunmak, takılmak.
i.- se 117a/21
ilişme- [Tr.] Dokunmamak, değmemek.
i.- zdi 064b/12
ilk [Tr.] Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.
i. 140b/14, 140b/15
illā [Ar.] Hele, özellikle, ille.
i. 004a/02, 007b/05, 008b/11, 012b/11, 025b/11, 029b/16, 033a/12, 035b/04, 042a/02, 044b/15, 049b/10, 052b/10, 053a/01, 057a/02, 058a/13, 060b/08, 061b/17, 101b/19, 119a/04, 121b/02, 123a/08, 125a/15, 125a/16, 125b/12, 126b/05, 132b/15, 139b/02, 160b/16, 165a/20, 178b/15, 189a/18, 189b/14, 191b/16, 193b/03, 194a/12, 194a/13, 194b/20, 197a/12, 209a/03, 209a/05, 212b/21, 213a/21, 214a/13, 214a/20, 214a/21, 231b/10, 232b/01
Öillet [Ar.] Hastalık, sakatlık.
Öi. 024b/18, 024b/19, 025a/07, 025a/08
i.+ ler 030a/14
Öilm [Ar.] 1. Bilme, biliş; bir şeyin doğrusunu bilme. 2. Okuyarak öğrenilen bilgi.
Öi. 005a/06, 005b/14, 011b/15, 011b/19, 012a/04, 025b/02, 030b/07, 032a/10, 035a/09, 053b/06, 083a/15, 089a/11, 091a/18, 091b/04, 109b/05, 121a/14, 121a/21, 136a/21, 144a/04, 153b/08, 159a/04, 189a/09, 193b/12, 196b/10, 201b/03
Öi.+ de 028a/10, 201b/03
Öi.+ den 035a/07
Öi.+ i 013a/20, 025a/12, 027b/18, 031a/14, 035a/08, 075a/12, 091b/04, 120a/07, 121a/14, 132b/02, 135a/12, 196b/05, 197a/17
Öi.+ ile 043b/09, 137a/02, 141a/09, 153b/14, 170b/03, 192a/21, 192b/09
Öi.+ in 006b/15, 042a/13, 053b/01, 082b/15, 120a/12, 123b/12
Öi.+ ince 132a/18, 197a/09, 197a/17, 197a/18
Öi.+ inde 020a/17, 032a/10, 036a/01, 036a/12, 074a/15, 074a/16
Öi.+ inden 016a/10, 216a/12
Öi.+ ine 011b/17, 044a/10
Öi.+ iyile 029a/01
Öi.+ le 006b/07, 016a/07, 121b/08, 193b/11
Öi.+ ler 016a/10, 114b/10, 114b/17, 197a/10
Öi.+ lerde 017a/18
Öi.+ lerden 114b/17
Öi.+ lerdür 005a/03
Öi.+ lere 094a/20, 192b/10
Öi.+ leri 020b/09, 020b/11, 053a/15, 115b/08, 136a/19, 136a/20, 146b/20
Öi.+ lerin 154a/17
Öi.+ lerince 020a/09
Öi.+ lerinde 017a/17, 028a/11, 094a/20, 180a/09

Öi.+ lerinden 053b/03, 192b/09, 197a/10
 Öi.+ lerine 023a/15, 050a/08
 Öi.+ lerini 141a/16
 Öi.+ lerüñ 005b/07
 Öi.+ üñ 012a/01, 035a/08
Öilm-i Öälem-ärä [Ar.+Ar.+Far.] Dünyayı süsleyen ilim.
 Öi.+ ları 111b/12
Öilm-i Öälem [Ar.+Ar.] Dünyaya ait bilgi.
 Öi.+ 086a/17
Öilm-i bari teÖälä [Ar.+Ar.+Ar.] Yüce Tanrı'nın bilgisi.
 Öi. 199a/09
Öilm-i ezeli [Ar.+Ar.] Geçmişe dönük bilgi.
 Öi.+ sinde 200b/11
Öilm-i hadiŝ [Ar.+Ar.] Hadis bilimi.
 Öi.+ de 091b/05, 094b/10, 101b/07
Öilm-i hendese [Ar.+Ar.] Geometri.
 Öi.+ 012a/04
Öilm-i hikmet [Ar.+Ar.] Felsefe bilimi.
 Öi.+ 121a/19
 Öi.+ de 152a/11
Öilm-i kehānet [Ar.+Ar.] Kehanet bilimi.
 Öi.+ 022a/17
Öilm-i kımiyā [Ar.+Yun.] Kimya bilimi.
 Öi.+ 012a/05
 Öi.+ yı 192b/12
Öilm-i nücüm [Ar.+Ar.] Yıldızlar bilimi.
 Öi.+ 012a/04, 121b/08, 134b/13, 136a/04
 Öi.+ a 011b/18, 043a/21, 083a/12, 086a/20, 141a/08, 148a/14
 Öi.+ da 011b/16, 022b/12, 043a/21, 043b/09, 228a/08, 232a/16, 232a/17
 Öi.+ dan 043b/08
 Öi.+ ı 039b/17
 Öi.+ ıla 019a/02
 Öi.+ üñ 141a/15
Öilm-i riyāziye [Ar.+Ar.] Matematik bilimi.
 Öi.+ de 181a/02
Öilm-i sihr [Ar.+Ar.] Sihir bilimi.
 Öi.+ 192a/17
 Öi.+ de 192a/12, 192a/14
 Öi.+ üñ 192a/16
Öilm-i sihr ü tılsımāt [Ar.+Ar.+Ar.] Sihir ve tılsım bilimi.
 Öi.+ da 025a/11
Öilm-i tıb [Ar.+Ar.] Tıp bilimi.
 Öi.+ 012a/04
Öilm-i tılsımāt [Ar.+Ar.] Tılsım bilimi.
 Öi.+ 012a/05
ilt- [Tr.] İletmek.
 i.- di 065a/20
 i.- e 060b/12
 i.- üp 041b/02, 045b/10, 049a/05, 068a/06, 095a/06, 105b/01, 134a/09, 152a/06, 153a/03, 168a/07, 198a/04
 i.- ür 173a/16, 232a/06
 i.- ürlar 145a/04, 172a/07
ilticā iT- [Ar.+Tr.] Sığınmak.
 i.- di 056b/15
 i.- üp 113a/03
iltifāt [Ar.] Hatır sorma, gönül alma.
 i.+ ı 187b/16
iltifāt itme- [Ar.+Tr.] Dikkate almamak, rağbet etmemek.
 i.- yüp 199a/11
 i.- di 220a/20
iltimās [Ar.] Kayırma.
 i.+ ma 219a/02
iltizām [Ar.+Tr.] 1. Lüzumlu saymak. 2. Keseneğe almak.
 i.- di 045b/11, 056b/16, 093a/08
 i.- üp 057a/06
iltizām olun- [Ar.+Tr.] Keseneğe verilme.
 i.- mağıla 200b/16
ilya [Ö.] (bk. enderumanūs)
 i. 133a/16
imā [Ar.] İşaretle anlatma, dolayısıyla anlatma.
 i. 010a/16
Öimāde'd-din ismāÖil [Ö.] (bk. el-melikü's-sālih ismāÖil)
 Öi. 106a/10

Öimādū'd-din [Ö:] Kişi adı.
 Öi. 091b/04
imām mālīk hāzretleri [Ö.] Mālīki mezhebinin kurucusu Mālīk bin Enes.
 i.+ ne 091b/09
imām yāfiÖi hāzretleri [Ö.] Asıl adı Abdullah bin Es'ad bin Ali bin Süleyman bin Fellāh olan ünlü fıkıh alimi.
 i. 092b/19
imām şāfiÖi [Ö.] İslam hukuku bilgini, Şafii mezhebinin kurucusu kişi.
 i.+ 093a/13, 094b/07
imām şāfiÖi hāzretleri [Ö.] (bk. imām şāfiÖi)
 i.+ nūñ 147b/01
imām nevevī [Ö.] 13. yüzyılda yaşamış Arap hadis ve fıkıh bilgini.
 i.+ 101b/20, 102a/19, 102b/02
imām ebū'l-leys hāzretleri [Ö.] Ehl-i sünnet âlimlerinin en büyüklerinden Semerkandî.
 i.+ nūñ 147b/03
imām muÖiz li-dīnillah [Ö.] (bk. muÖiz)
 i. 225b/02
Öimāme [Ar.] Din adamlarının giydiği sarık.
 Öi. 099a/17
 Öi.+ leri 095b/06
Öimāmelü [Ar.+Tr.] Sarığı olan, sarıklı.
 Öi. 015a/16
imāmet eyle- [Ar.+Tr.] İmamlık yapmak.
 i. di 099a/09, 100a/13
imÖān-ı naẓar id- [Ar.+Ar.+Tr.] Dikkatlice bakmak.
 i.- üp 119a/12
imān [Ar.] İslam dinini kabul etme, yürekte inanma.
 i. 007b/07, 072b/09
 i.+ ı 049b/01, 085a/01
 i.+ mı 049b/01, 050a/13, 052a/14, 066a/09
imāna gel- [Ar.+Tr.+Tr.] Müslümanlığı kendi isteği ile kabul etmek.
 i.- di 012a/20
 i.- eler 207b/13
 i.- ür 107a/09
imān getir- [Ar.+Tr.] Müslümanlığı kendi isteği ile kabul etmek.
 i.- di 012a/19, 026a/15, 052b/03
 i.- diler 140b/20
 i.- dügi 016a/13
 i.- düm 174a/07
 i.- e 007b/07
 i.- miş 052b/06, 066a/08, 140b/20
 i.- idi 050b/19
 i.- üp 006a/02
imān getürme- [Ar.+Tr.] İslam dinini kabul etmemek.
 i.- diler 118b/21, 119a/21
 i.- yüp 072b/11
Öimāret [Ar.] 1. Ümran, bayındırlık. 2. İmar edilmiş yer, yapı. 3. İmar etme işi.
 Öi. 005b/03, 010b/06, 057a/16, 069a/07, 149a/12, 164a/18, 167a/09, 175a/02, 187b/16
 Öi.+ e 006b/16, 007b/18, 026b/12, 036a/01, 048b/08, 085b/21, 176b/15, 187a/05, 194b/17, 225a/13
 Öi.+ i 010b/21, 153b/13, 219b/10
 Öi.+ in 038a/16, 159b/17
 Öi.+ ine 004b/07, 006b/02, 032b/15, 057a/19, 226a/06
 Öi.+ ini 164b/03, 190a/09
 Öi.+ ler 007a/02, 016b/13
 Öi.+ lerde 010b/10, 177a/02
 Öi.+ lerdan 218b/13
 Öi.+ leri 035b/13
 Öi.+ lerin 006a/13, 026a/17, 167b/02
 Öi.+ lerine 218b/12
 Öi.+ lerüñ 198b/10
 Öi.+ miş 004a/18
Öimāret eyle- [Ar.+Tr.] İmar etmek, yapmak, kurmak.
 Öi.- di 007b/16, 149a/01, 169a/04
 Öi.- diler 005b/10, 190a/12
Öimāret iT- [Ar.+Tr.] 1. Mamur duruma getirmek. 2. İmar etmek, yapmak, kurmak.

Öi.- di 018a/10, 079b/02, 123b/04, 231b/02
 Öi.- diler 076a/11, 176a/17
 Öi.- dükleri 133a/04, 190a/15
 Öi.- e 165b/16
 Öi.- i virsün 015b/20
 Öi.- mege 066a/03, 164a/14, 217a/01
 Öi.- mişler 165b/13
 Öi.- üp 005b/05, 164b/06
Öimâret itdür- [Ar.+Tr.] Mamur duruma getirmek.
 Öi.- dükden 007a/01
Öimâret itme- [Ar.+Tr.] Mamur duruma getirmemek.
 Öi.- ye 150a/21
Öimâret olun- [Ar.+Tr.] 1. Mamur duruma getirilmek. 2. İmar edilmek, yapılmak, kurulmak.
 Öi.- an 009a/18, 148b/17, 176a/11, 176a/18
 Öi.- dı 217a/17, 231b/05
 Öi.- mağa 190b/01, 217a/01
 Öi.- masında 211b/12
 Öi.- mişdur 124b/06
 Öi.- sun 211b/11
 Öi.- up 226b/12
 Öi.- ur 147a/21
ÖimârethK [Ar.] Bayındırlık.
 Öi. 166a/15
 Öi.+ ıdı 176b/21
imkân [Ar.] Olanak, olabirlik.
 i. 002a/08, 194b/16, 202a/19
imnetüh [Ö.] İskender'in dedesi Amyntas.
 i. 154a/10
imsäk [Ar.] Cimrilik, pintilik.
 i.+ um 164b/19
imşir [Kpt.] Eski Mısır'da Cemaziülevvel ayının adı.
 i. 011a/19
imtiḥān [Ar.] Sınama, sınav.
 i. 012b/05, 197a/05
 i.+ a 200b/12
 i.+ uñ 200b/12
imtiḥān iT- [Ar.+Tr.] Denemek, sınamak.
 i.- di 200b/11
 i.- düğini 033a/13
 i.- eler 031b/17
 i.- elüm 196b/07
 i.- er 032b/06
 i.- erler 031b/11
 i.- erleridi 031b/08
imtilā [Ar.] Dolgunluk.
 i.+ sı 058b/10
imtināÖ [Ar.+Tr.] Çekinmek, geri durmak.
 i.- diler 055a/06
 i.- üp 055a/14
imtiyāz [Ar.] Ayrıcalık.
 i.+ ların 142b/21
imzā it- [Ar.] İmzalamak.
 i.- di 105b/01
in [Tr.] En, yana olan genişlik.
 i.+ i 025b/05, 041a/19, 042a/15, 119b/16, 139b/14, 143a/13, 152b/17, 161b/11, 162a/06, 162a/08, 162a/13, 166b/04, 169b/15, 172b/19, 179b/21, 182a/19, 191a/18, 192b/02, 192b/04, 193a/09, 193a/11, 195a/19, 227a/02
 i.+ in 043b/04
 i.+ ine 009b/13, 052b/19, 172b/20, 183a/03
 i.+ lerde 115b/18
in- [Tr.] 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. 2. Bir taşıt, yer veya binek hayvanından yere basmak.
 i.- di 032b/21, 047b/19, 062a/05, 065b/19, 087b/01, 088b/08, 099b/08, 109a/07, 134a/09, 153a/06, 163a/08, 163b/20, 194b/03, 205b/13, 226b/17
 i.- diler 032a/04, 032a/05, 099a/13, 134b/09, 200b/05
 i.- düği 145a/02
 i.- düğünde 158b/04
 i.- e 170a/17
 i.- ecek 035a/04
 i.- er 013a/07, 022b/10, 027b/10, 032b/14, 035a/05, 037b/04, 083a/02, 087a/04, 123b/11, 128a/16, 141a/09, 158a/14, 182b/19

i.- erdi 182b/21
 i.- erler 058b/14, 170b/08
 i.- medin 174a/03, 206a/04
 i.- mege 153a/04
 i.- mek 021a/10
 i.- miş 014b/18, 014b/20, 197a/11
 i.- mişidi 091b/03
 i.- mişiken 158b/01
 i.- se 140a/02
 i.- seler 058b/13
 i.- üp 026a/10, 026b/05, 030a/02, 078b/10, 099a/09, 100a/13, 111b/19, 117a/14, 117a/16, 151b/16, 194b/01, 200a/10, 211a/02
Öinād [Ar.] İsrar, ayak direme.
 Öi. 026b/03, 107a/08, 119a/01, 215b/09
Öinād iT- [Ar.+Tr.] İsrar etmek, ayak diremek.
 Öi.- di 108b/06, 178b/09
 Öi.- diler 208a/16
 Öi.- esin 196a/12
inalü'lÖalāyi [Ö.] (bk. el-melikül'eşref)
 i. 110b/10
inÖām eyle- [Ar.] Nimet vermek, iyilik etmek.
 i.- di 187b/13
inan- [Tr.] Bir şeyi yada kimseyi doğru olarak benimsemek.
 i.- dı 157b/17
 i.- miş 052b/05
 i.- ur 050b/07
inandur- [Tr.] İnanmasını sağlamak.
 i.- dı 220a/19, 221b/16
inanma- [Tr.] Bir şeyi yada kimseyi doğru olarak benimsemek.
 i.- dılar 050b/07
 i.- yup 169a/11
 i.- z 124a/19
 i.- zlarıdı 221b/03
 i.- zsañ 039a/07
ināš [Ar.] Kızlar.
 i.+ inuñ 107a/08, 124a/02
Öināyet [Ar.] Lütuf, ihsan, iyilik.
 Öi.+ iyile 054b/18
Öināyet eyle- [Ar.+Tr.] İyilik etmek, yardımda bulunmak.
 Öi.- diler 114a/19
Öināyet -i ḥāk [Ar.+Ar.] Tanrı'nın yardımı.
 Öi. 049a/03
Öināyet iT- [Ar.+Tr.] İyilik etmek, yardımda bulunmak.
 Öi.- di 224b/01
 Öi.- üp 089b/08
Öināyet itme- [Ar.+Tr.] İyilik etmemek, yardımda bulunmamak.
 Öi.- yicek 041b/16
Öināyet olun- [Ar.+Tr.] İyilik edilmek, yardımda bulunulmak.
 Öi.- dı 114a/20o
ince [Tr.] Kendi cinsinden olanlara göre, dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.
 i. 133b/13, 171a/07, 175b/19, 182a/21
 i.+ dür 186a/10
incecük [Tr.] Çok ince.
 i. 186a/08
incedil- [Tr.] İncitme işi yapılmak.
 i.- miş 175b/19
inceld- [Tr.] İnce duruma getirmek.
 i.- üp 135b/11
inci [Tr.] Bazı kabuklu deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, sedef renginde süs tanesi.
 i. 055b/16, 055b/21
incil [Ar.] Hz. İsa'ya indirilen kutsal kitap, Ahd-i Cedit.
 i. 107a/03, 173a/07
 i.+ de 012b/04
 i.+ leriyle 098b/10
incin- [Tr.] Kırılmak, alınmak.
 i.- di 041a/14, 076a/01, 095a/03, 096a/19, 098a/09, 196b/06, 209a/08, 212a/21, 213a/14, 219a/06, 223a/07
 i.- diler 219b/21
 i.- düği 126b/11
 i.- düğünüz 041b/09
 i.- eler 225b/17

i.- mek 057b/17
i.- üp 049b/21, 102a/20, 128a/03, 215b/10, 219b/01
incinme- [Tr.] Kırılmamak, alınmamak.
i.- di 083b/04
i.- yeydi 153b/20
i.- zler 173a/08
incir [Far.] Dutgillerden, yaprakları geniş dilimli bir ağaç.
i. 190a/02
incit- [Tr.] İncinmesine yol açmak.
i.- di 044a/16, 097a/09
i.- diler 191b/07
i.- mek 084b/01
incitme- [Tr.] İncinmesine yol açmamak.
i.- ñ 216b/04
i.- seler 116a/17
incü [Tr.] (bk. inci)
i. 011a/11, 011a/14
i.+ den 051a/03
i.+ lerden 041a/20
i.+ leri 116a/02
i.+ yle 125a/01
incüg [Tr.] Diz kapağından topuğa kadar olan kısım.
i.+ inüñ 163a/01
indir- [Tr.] (bk. indür-)
i.- üp 017a/02
indür- [Tr.] 1. Birinin veya bir şeyin yüksekte veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak. 2. Binek hayvanından ya da araçtan yere, aşağıya almak. 3. Öne doğru eğmek.
i.- di 155b/09
i.- diler 049a/15, 088a/13, 157b/19, 202b/09
i.- e 153a/02, 193b/03
i.- üp 016b/21, 145a/04, 171a/11, 198a/18
i.- üridi 037b/05
indüril- [Tr.] İndirme işi yapılmak.
i.- miş 225b/04
ineg [Tr.] Dişi sıgır.
i.+ i 047a/09
iñen [Tr.] Çok fazla, aşırı.
i. 013b/16, 080b/15, 086b/12, 095a/01, 107a/05, 124a/20, 131a/02, 144b/03, 146b/03, 150b/06, 165b/06, 172a/12, 175b/11, 177b/05, 188b/12
infāk id- [Ar.+Tr.] Nafaka verip geçindirmek, beslemek.
i.- üp 164b/11
inil- [Tr.] İnme işi yapılmak.
i.- ür 123b/06
i.- ürdi 014a/13
iñilde- [Tr.] Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inlemek.
i.- yürek 176b/04
iñildü [Tr.] İnleme sesi.
i.+ ler 117a/20, 117b/03
iñirşeme [Tr.] Kükreme.
i.+ yidi 199a/17
inkār [Ar.] 1. Yaptığını saklama, yapmadım deme. 2. Reddetme, tanımama.
i. 050b/050, 161b/13
i.+ mda 161b/13
inkār eyle- [Ar.+Tr.] 1. Yaptığını saklamak. 2. Reddetmek, tanımamak.
i.- di 210a/13
i.- diler 200a/01
inkār eyleme- [Ar.+Tr.] Reddetmemek.
i.- z 116a/13, 160a/15
inkār iT- [Ar.+Tr.] 1. Yaptığını saklamak. 2. Reddetmek, tanımamak.
i.- di 082a/06, 82a/07, 220a/19
i.- er 013b/10, 126a/05, 133b/21, 161b/14
inkār itme- [Ar.+Tr.] Reddetmemek, tanımak.
i.- mişlerdür 075a/15
i.- yüp 005a/07
inқыād [Ar.] Boyun eğme, kendini teslim etme.
i.+ ları 102a/12
iñile- [Tr.] Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.
i.- di 134a/12
i.- r 003b/02
inlü [Tr.] Eni fazla olan, enli.

i. 133b/12, 182a/21, 203b/12, 205a/21
inlülig [Tr.] Enli olma, enlilik.
i.+ i 174b/10
inme- [Tr.] Yüksekte veya yukarıdan aşağıya doğru gelmemek.
i.- diler 226b/12
i.- mişler 044b/01
i.- yin 221a/05
inme [Tr.] İnme işi.
i.+ de 193b/09
i.+ sin 158a/10
i.+ sinde 092b/11
ins [Ar.] İnsan.
i. 001b/05, 002a/04, 173b/20
i.+ den 023a/19
i.+ ile 166a/09
inşāf [Ar.] Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i. 002b/15, 019b/15, 062b/05, 083a/12, 083b/04, 091a/18, 092b/01, 109a/03
i.+ ı 094b/13
i.+ ları 102a/12
inşāfa gel- [Ar.+Tr.+Tr.] Acımasız ve katı tutumunu bırakarak adaletli davranır olmak.
i.- eyidi 019b/03
inşāf id- [Ar.+Tr.] Acıma duygusu içinde karşısındakinin hakkını vermek, adaletli davranmak.
i.- üp 021b/16
insān [Ar.] İnsan, ademoğlu.
i. 002a/05, 017b/07, 153a/07, 182a/11, 188b/12
i.+ a 121b/06
i.+ dan 129a/05
insüz [Tr.] Eni az olan, ensiz.
i. 135b/11
inşā [Ar.] Nesir.
i. 094a/20, 113a/16
inşā it- [Ar.+Tr.] Yapmak, bina etmek.
i.- mişidi 094a/16
inşā'-allah [Ar.+Ar.] Allah'ın izniyle.
i. 005a/14, 005b/19, 012b/13, 013b/13, 013a/03, 013a/10, 027a/06, 035b/13, 036a/08, 037b/18, 038a/18, 062a/10, 081a/19, 085b/12, 092b/19, 114b/04, 116a/06, 149a/12, 160a/09, 179b/18, 196b/15, 203b/17, 204b/05, 214a/01, 214a/03, 215b/10, 223b/09
inşā'-allahu'l-eÖazz [Ar.] Aziz Allah'ın izniyle.
i. 008b/04
inşā'-allahu teÖālā [Ar.] Yüce Allah'ın izniyle.
i. 085a/21, 113b/09, 113b/12, 167b/20, 224b/15
inşirāh [Ar.] Açılma, ferahlık.
i. 156b/08
intibāh itme- [Ar.+Tr.] Gerçekliğini anlamamak.
i. mişidi 004a/12
intifaÖ [Ar.] Menfaatlenme, faydalanma.
i. 120a/08
intifaÖ-ı Öām [Ar.+Ar.] Halkın faydasına, halka faydalı.
i. 072a/14
intifaÖ iT- [Ar.+Tr.] Yararlanmak.
i.- ecek 176b/11
i.- erleridi 014b/03
i.- mişdür 056a/12
intifaÖ olunma- [Ar.+Tr.] Yararlanılmamak.
i.- z 120b/06
intikāl iT- [Ar.] 1. Bir yerden başka yere geçmek, göçmek. 2. Miras kalmak. 3. El değiştirmek.
i.- di 034a/04, 071b/14, 037b/14, 086b/20, 096b/16, 096b/19, 201a/21
i.- dügin 204a/07
i.- erimiş 186a/01
i.- üp 090a/02
i.- mekdedür 090a/03
i.- melü olsa 204a/06
i.- mişdür 107a/01
i.- mişidi 102b/21
intikām al- [Ar.+Tr.] Öc almak.
i.- dı 090b/18
intikāmın al- [Ar.+Tr.] Öc almak.

i.- dı 078a/19, 231a/09
intiḳām al- [Ar.+Tr.] Öc almak.
i.- ı vir 222a/04
intimās [Ar.] Kaybolma, belirsiz olma.
i.+ ı 099b/19
intiẓām [Ar.] Tertip, düzen, düzgünlük.
i.+ a 056b/07, 210b/09
i.+ ı 048b/06
intiẓām bul- [Ar.+Tr.] Düzene girmek.
i.- dı 231b/05, 231b/20
intiẓām bulma- [Ar.+Tr.] Düzene girmemek.
i.- yacağın 230b/05
intiẓām vir- [Ar.+Tr.] Düzenlemek, düzene koymak.
i.- di 095a/08
inzivā [Ar.] Bir köşeye çekilip hiçbir işe karışmama.
i.+ yıldı 003b/12
ip [Tr.] Bir şey bağlamakta kullanılan liflerden bükülmek suretiyle meydana getirilmiş, düzgün çaplı, değişik kalınlık ve uzunlukta gereç.
i. 137b/04, 137b/10, 227a/21
i.+ e 152a/08
i.+ i 152a/16, 224a/02
i.+ ile 066b/05, 224a/13
i.+ in 128a/12
i.+ le 014a/14
i.+ ler 152a/06, 152a/09, 152a/17, 152b/18, 171a/08, 171a/12, 191b/09, 227a/15
i.+ leri 153a/04, 153a/13
i.+ leridi 152a/17
i.+ lerile 153a/03, 223b/20
i.+ lerin 153a/12
i.+ lerün 152a/06, 227a/19
i.+ ün 224a/13
iplik [Tr.] Dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri.
i.+ e 041a/20
i.+ i 150b/17
i.+ ler 016b/08
ir- [Tr.] 1. Olgunlaşmak, yetişmek. 2. Olmak, imek. 3. Var olmak, bulunmak. 4. Kavuşmak, erişmek, ulaşmak, varmak.
i.- di 004a/14, 020a/01, 060b/06, 061b/20, 063b/13, 063b/15, 064a/21, 151b/08, 222b/12, 228a/03, 229a/14
i.- diler 005b/02, 044b/13, 045a/21, 051a/11, 064b/08, 117a/03, 117a/06, 138a/04, 138a/05, 138a/10, 138a/13, 138a/17, 138b/01, 138b/04, 171a/06, 176a/13
i.- dügi 043a/08, 059b/14, 060a/02, 120b/16, 125a/20, 183a/01
i.- düğini 046a/06
i.- dükleri 212b/07
i.- düklerine 138b/09
i.- e 059a/17
i.- emedi 173a/02
i.- emeye 042b/04
i.- emez 003b/17, 027b/18
i.- er 011b/19, 043b/02, 117b/08, 123a/11
i.- ıcek 022b/06, 088a/09, 088b/18, 089a/12, 095b/09, 103a/16, 111b/09, 112a/18, 113a/11, 122b/16, 188a/04, 194a/03, 229b/08
i.- ince 135b/07, 221b/10
i.- medin 213a/02
i.- mekde 031b/11
i.- miş 075b/09, 105b/13, 145a/20
i.- mişdi 003a/03
i.- mişdür 113b/20
i.- mişidi 088b/13, 095b/13, 097b/07, 142b/02, 204b/16, 206b/14, 217b/06
i.- se 032b/14
i.- üp 027a/11, 032b/20, 050b/15, 099b/01, 138a/06
irād [Ar.] Dile getirme, söyleme.
j.+ a 200b/16
irād eyle- [Ar.+Tr.] Dile getirmek, söylemek.
j.- dük 116a/09, 145a/21
irād iT- [Ar.+Tr.] Dile getirmek, söylemek.
j.- mişler 200b/15

j.- erler 032b/10
irād olın- [Ar.+Tr.] Dile getirilmek, söylenmek.
j.- an 200b/16
j.- mişdür 184b/12
irāde it- [Ar.+Tr.] Dilemek.
i.- di 152b/03
irādet [Ar.] İrade, dileme.
i.+ i 153b/07
i.+ iyile 175b/21
i.+ iyle 101a/14, 175b/12
i.+ ün 001b/07
irādet-i ḥaḳḳ [Ar.+Ar.] Tanrı'nın iradesi, dileği.
i.+ ıla 026a/17, 033a/10, 075a/10, 177b/20
irādetullah [Ar.] Tanrı'nın iradesi, dileği.
i. 152b/01
iṣrāz eyle- [Ar.+Tr.] Yüz çevirmek.
i. di 130b/19
irem [Ar.] Cennete bahçesi.
i. 151b/06
irem [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
i. 142a/21
irem-i zāti'l-İmād [Ö.] 1. Hz. Nuh'un İskenderiye şehrini ilk yaptığında, İskenderiye'ye verilen ad. 2. Mısır padişahı Şeddad'ın İskenderiye'de yaptırdığı büyük bina.
i. 142b/01, 151b/06
irgür- [Tr.] Eriştirmek, ulaştırmak.
i.- miş 053a/16
i.- mişidi 083a/13
iri- [Tr.] Erimek.
i.- mekden 122b/20
iri [Tr.] Olağandan daha hacimli, ince karşıtı.
i. 166b/18, 182b/03
iril- [Tr.] Erişilmek, ulaşmak.
i.- diler 061b/17
i.- e 135b/08
i.- ince 144a/02
i.- ür 058b/12, 116b/19
iriş- [Tr.] Ulaşmak, yetişmek, varmak.
i. 088a/21
i.- di 002b/20, 007a/08, 007b/21, 017a/21, 019a/07, 031a/02, 039a/05, 041b/12, 045b/13, 060a/05, 060a/10, 060b/03, 061b/05, 061b/21, 063b/11, 064a/09, 064a/11, 064a/18, 064a/19, 064b/16, 065b/11, 065b/12, 074a/05, 081a/09, 081b/03, 085a/01, 085b/09, 098b/06, 099b/18, 103b/18, 104a/14, 105a/05, 140a/13, 155b/11, 176a/21, 194a/06, 196a/03, 204b/11, 222a/10, 227b/16, 228a/01, 228b/03
i.- diler 005b/01, 015b/20, 047b/15, 087b/13, 112a/21, 117b/17, 137b/07, 137b/09, 138a/18, 183b/21, 191a/16, 191b/02, 195a/04, 205a/11, 205a/13, 205a/19, 206a/02
i.- dügi 141b/15
i.- dük 004a/14
i.- düm 039a/07, 162b/08
i.- e 059b/06, 067b/14, 177b/14
i.- en 024b/18, 153b/21
i.- medin 060a/09, 126a/03
i.- miş 225b/08
i.- mişidi 071b/21
i.- mişler 162b/13
i.- se 025a/07, 174a/01
i.- se gerekidi 074b/12
i.- üp 049a/03, 049b/20, 059b/17, 064b/10, 085b/09, 088a/09, 088b/07, 112a/13, 113a/10, 155a/21, 177b/18, 190a/12, 191b/17, 213a/12, 213b/18, 214a/17
i.- ür 065b/07, 074b/05, 120b/11, 146b/15, 146b/16, 153b/13, 224a/16
i.- ürdi 024b/18
i.- ürse 170b/04
irişdür- [Tr.] Yetiştirmek, ulaştırmak, vardırarak.
i.- di 063a/03, 085a/02, 225b/15
i.- diler 041a/07, 099b/03
i.- e 066a/02

i.- mege 059a/17
i.- mişlerdür 199a/10
i.- üp 216a/19
i.- ürleridi 073b/09
irişdüril- [Tr.] Ulaştırmak, erdirmek.
i.- sün 196b/15
irişil- [Tr.] Ulaşılmaq, varılmak.
i.- ür 168b/02
irişme- [Tr.] Ulaşmamak, varmamak.
i.- z 127b/08
irkeK [Tr.] Erkek, adam.
i. 018a/03, 020a/07, 020a/10, 023b/02, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 023b/17, 072b/04, 092b/10, 096a/20, 115b/16, 176b/09, 197b/09, 207b/15
i.+ i 124a/05, 126a/06, 128a/18, 173a/04
i.+ inüñ 125b/20, 125b/21, 126a/05
i.+ leri 199b/09
i.+ lerin 072b/08
irkeklü [Tr.] Erkeği olan.
i. 125b/20
irkil- [Tr.] Birikmek. □
i.- üp 121b/19
i.- ür 065a/10, 174b/14
i.- ürdi 196a/21
irkindü [Tr.] Birikinti.
i.+ si 165a/17, 196b/01
irme- [Tr.] 1. Ermemek, ulaşmamak, varmamak. 2. Yetmemek, yeterli gelmemek.
i.- di 096b/06
i.- düği 197a/09
i.- mek 053a/08
i.- mişidi 114a/09
i.- ye 007b/05, 025b/02
i.- yecegin 054b/18
i.- z 145a/14, 176a/04, 197a/10
irmenî [Ö.] Nordik ve Alpin ırkları karışımı bir topluluk, Ermeni.
i. 103b/19, 104a/05, 104a/08, 229b/15
irsäl eyle- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
i.- diler 207a/12
irsäl id- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
i.- erdi 092a/10
irş [Ar.] Soy.
i.+ ile 186a/01
irte [Tr.] Erte, sonra.
i.+ si 058a/19, 152b/05, 173b/07, 184a/20, 194b/04
i.+ ye 205b/04
irtifaÖ [Ar.] Yükseklik, yükselti.
i.+ n 134b/13
irtikā [Ar.] Yukarı çıkma, yüksek dereceye ulaşma.
i.+ ya 098b/05
irtikāb [Ar.] Kötü bir iş işleme.
i.+ dur 143a/03
is- [Tr.] Esmek.
i.- düği 012b/21
is(s) [Tr.] Sahip.
i.+ i 027b/17
i.+ iyidi 053a/19
i.+ lerine 068a/12
i.+ ine 072a/20, 093a/11
Öişā [Ö.] 1. Kişi adı. 2. Hz. İsa
Öj. 094a/08, 181a/09
Öişā bin naştüris [Ö.] Fatımî halifesi Aziz'in veziri.
Öj. 083a/20, 083b/02
Öişā dîni [Ö.] Hristiyanlık.
Öj. 201b/07
Öişā payğambar [Ö.] (bk. ĥazret-i Öişā)
Öj. 147b/15
Öj.+ i 175a/08, 202b/19
Öj.+ la 185b/14
Öj.+ uñ 174a/05, 184b/04
Öişā payğambar dîni [Ö.] Hristiyanlık.
Öj. 202b/04
Öişā bin mūhennā [Ö.] (bk. emîr mūnennā bin Öişā)
Öj.+ ya 099b/13

işābet it- [Ar.+Tr.] Doğru bir fikir söylemek.
i.- mişsin 125a/09
işād [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
j. 042b/11
j.+ uñ 043a/01
işād bin merķūnes [Ö.] (bk. işād)
j. 043a/18
işār eyle- [Ar.+Tr.] Dökmek, saçmak.
j.- diler 113b/01
işbāt [Ar.] Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
i. 101b/21
işbāt eylet- [Ar.+Tr.] Kanıtlatmak.
i.- emezseñ 101b/18
işbāt iT- [Ar.+Tr.] Kanıtlamak.
i.- di 098b/18
i.- üp 098b/02
işbāt olın- [Ar.+Tr.] Kanıtlanmak.
i.- mışıdı 099b/19
ise [Tr.] Ek-fiil (imek) in şart kipinin üçüncü teklik kişisi.
i. 007b/19, 008b/20, 018a/16, 021a/14, 023a/04, 023b/16, 024a/08, 024b/02, 025a/04, 029b/18, 031a/21, 035a/01, 035b/04, 041a/17, 042a/02, 042a/05, 050b/09, 054a/01, 058b/09, 069b/05, 071a/16, 074a/19, 074a/20, 086a/17, 086b/16, 090b/05, 093a/18, 096a/20, 111a/17, 117a/01, 118b/02, 118b/11, 123b/14, 123b/16, 124b/14, 125a/15, 130b/20, 131a/04, 155b/21, 157a/05, 160b/17, 164b/17, 167b/14, 171a/10, 172a/07, 177a/11, 180b/08, 180b/09, 185a/02, 193a/18, 196a/04, 198b/21, 200b/01, 204a/12, 207b/08, 211a/17, 211a/18, 211a/21, 211b/06, 220a/01, 220a/02, 220b/08, 221b/02, 221b/08, 227a/04, 228a/06, 231a/12, 231a/15
isfendiār [Ö.] İran'ın efsanevi kahramanı ve Şehname'nin karakterlerinden biri.
i. 003a/05
isfināh [Ar.] İspanak.
i. 084a/14
işhāk payğambar [Ö.] Hz. İbrahim'in oğlu Hz. Yakub'un babası olan peygamber.
i. 122b/04
iskele [İt.] Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer.
i.+ lerin 090a/16
i.+ lerinden 178a/16
i.+ lerine 230a/13
i.+ sidür 177b/08, 215b/18
iskender [Ö.] 1. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan. (bk. iskender-i yūnānî) 2. Nūh aleyhisselamın oğlu Yāfes'in soyundan olan Zülkarneyn.(bk. iskender-i zū'l-ķarneyn) 3. Büyük İskender'in amcası.
i. 003a/05, 007a/03, 076b/04, 149a/17, 150a/03, 150a/04, 150a/16, 150b/12, 151b/16, 152a/20, 152b/09, 152b/11, 152b/19, 153a/06, 153a/14, 154a/03, 154a/10, 154a/14, 154a/18, 154a/19, 154b/09, 154b/19, 155a/06, 155a/08, 155a/09, 155b/03, 155b/07, 156a/12, 156a/18, 156b/02, 156b/03, 156b/11, 157b/07, 158a/05, 158a/07, 177a/10
i.+ den 155b/18
i.+ e 076b/02, 152b/06, 155b/14, 156a/07, 156b/10, 156b/16
i.+ i 155b/20
i.+ idi 154b/19, 156b/07
i.+ le 155b/06, 156a/19
i.+ üñ 076b/01, 077a/03, 154a/07, 154a/08, 155a/14, 155a/21
iskender-i aşğar [Ö.] (bk. iskender-i yūnānî)
i.+ uñ 154a/11
iskender-i aÖzam [Ö.] (bk. fileboş)
i. 154a/10
iskender-i meczūbî [Ö.] (bk. iskender-i yūnānî)
i. 156b/18

iskender bin fileboş [Ö.] (bk. iskender-i yünānī)

i. 157a/02

i.+ dan 133a/15

iskender-i rümī [Ö.] (bk. iskender-i yünānī)

i. 076b/03, 076b/06, 078a/01

iskender-i yünānī [Ö.] M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

i. 076a/17, 076a/20, 148b/21, 151a/11, 155a/01, 156b/12

i.+ den 077a/07

i.+ ye 029a/05

iskenderiyye [Ö.] Mısır'ın Akdeniz kıyısında bulunan, ikinci büyük şehridir. Ayrıca 4,5 milyonluk nüfusuyla Akdeniz kıyısındaki en büyük yerleşimdir.

i. 010b/06, 057a/17, 076b/10, 079a/20, 079b/11, 081b/04, 087b/19, 087b/21, 093a/09, 122a/18, 142a/21, 149a/19, 149b/11, 150a/12, 150b/07, 150b/09, 150b/18, 150b/19, 153a/17, 154a/01, 154a/02, 154a/04, 154a/06, 155a/04, 158a/02, 158a/09, 158b/19, 160a/04, 160a/14, 160b/06, 165b/12, 166a/14, 188b/19, 201a/01, 211b/20, 212a/02, 212a/05, 212a/09, 212a/14, 212b/01, 212b/06, 212b/17, 213a/04, 213a/06, 213a/16, 215a/03, 215a/06, 215a/09, 215a/14, 216a/05, 216b/02, 221a/08, 221a/10, 231a/20, 231b/08

i.+ de 012a/10, 040a/20, 043a/13, 060b/02, 079b/05, 079b/12, 081b/21, 091b/04, 091b/06, 109b/03, 150a/03, 150a/15, 150a/16, 150a/21, 151a/08, 157a/03, 157a/17, 158b/10, 158b/18, 159a/08, 160a/18, 160a/21, 160b/02, 160b/12, 203b/21, 204b/11, 205a/02, 209a/11, 209b/19, 212a/20, 212b/14, 216b/06, 221a/09, 221a/10, 221a/18, 222b/07, 231b/01

i.+ den 010a/21, 059b/15, 147a/09, 158b/12, 190a/03, 204b/12, 216a/10

i.+ deyidi 053a/10

i.+ nün 030a/11, 153a/20, 153b/15, 153b/20, 158a/20

i.+ ye 057a/18, 059a/21, 059b/09, 060a/10, 081b/03, 087b/15, 087b/17, 109b/02, 130a/19, 150b/07, 157a/12, 157b/18, 159b/16, 159b/17, 159b/20, 160b/07, 160b/10, 160b/14, 201a/08, 212a/03, 212a/05, 212b/04, 212b/14, 212b/15, 216b/05, 231a/19

i.+ yi 007a/03, 057a/21, 059a/20, 078a/15, 078a/16, 078b/09, 088a/01, 088a/03, 149b/09, 150a/11, 150a/18, 150b/05, 158b/14, 159b/05, 212a/18, 212b/16, 212b/21, 214a/15, 215a/10, 215a/12, 215a/21, 215b/02, 215b/06, 216a/02, 231a/20

i.+ yidi 149a/02

iskenderiyye-i ulā [Ö.] İskenderiye'nin ilk kurulduğu yer.

i.+ ya 046a/02

iskenderiyyelü [Ar.+Tr.] İskenderiye halkından olan.

i.+ den 157a/01

iskenderiyye menāresi [Ö.] İskenderiye Feneri, Mısır'ın İskenderiye şehrinde inşa edilmiş; ancak günümüzde bulunmayan, Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri ve tarihte inşa edilmiş deniz fenerlerinin en yüksek olanıdır.

i. 070b/02

i.+ n 157a/02

i.+ nden 158b/16

i.+ ne 158a/13

i.+ ni 132b/20

i.+ nün 156b/21, 157b/07

i.+ yile 150a/13

iskenderiyye şehri [Ö.] (bk. iskenderiyye)

i. 149a/13, 150b/09, 151a/14, 167a/05

i.+ dür 013a/03, 159b/04

i.+ n 076b/14

i.+ nde 042a/06, 153a/08, 153b/12, 204b/09, 212a/01

i.+ ne 022b/16, 081b/03, 152a/19

i.+ ni 076b/08, 087b/16, 149a/01, 149b/01, 153b/05, 155b/17

i.+ nün 007a/03, 158b/14, 158b/18, 159b/17, 160a/11

i.+ yidi 078a/13, 079b/03, 201a/07, 203b/19

iskenderüs [Ö.] Mısır firavunu X. Ptolemy Alexander.

i. 077b/11, 077b/14

iskender-i zü'l-karneyn [Ö.] Nüh aleyhisselamın oğlu Yâfes'in soyundan olan Zülkarneyn.

i. 156b/13

islām [Ar.] Allah tarafından Hz. Muhammed aracılığıyla esasları bildirilen ve peygamber olarak Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği din; Müslümanlık; İslamiyet.

i. 002a/12, 090a/13, 097a/13, 121b/13, 123a/18, 157b/01, 201b/21, 225b/01

i.+ a 207a/13, 214a/12

islām dīni [Ar.+Ar.+Tr.] (bk. islām)

i. 007b/06

islām milleti [Ar.+Ar.+Tr.] İslam dinini kabul eden insanların tümü.

i. 083b/18, 125a/03

islū [Tr.] Sahipli, sahibi olan.

i. 068a/12, 072a/20, 093a/11

ism [Ar.] İsim, ad.

i. 085b/20

i.+ i 091b/03, 094b/12, 148b/11, 148b/12, 189b/20

i.+ in 016a/04, 148b/13

i.+ inden 148b/11

i.+ ini 012a/01

ismā'öl payğambar [Ö.] Hz. İbrahim'in oğlu olan peygamber.

i. 054b/05

i.+ uñ 055b/12, 133a/11

ismā'öl-i ya'Öruf [Ö.] Hama padişahı.

i. 004b/17

isnād(ım) iT- [Ar.] Bir şeyi birisi için yaptı demek.

i.- di 187a/20, 187b/07

i.- se 005a/02

i.- üp 085a/05

isneyn [Ar.] 1. İki. 2. Pazartesi.

i. 081b/02, 099a/10, 181a/16

ispanya vilāyeti [Ö.] Avrupa'nın güneybatısında, İber Yarımadası'nda yer alan ülkedir.

i.+ nün 003a/01

işr ol- [Ar.] İzi kalmak, eseri bulunmak.

i.- mış 004b/01

isrāf [Ar.] Boşa tüketme, savurganlık.

i.+ uñ 164b/19

isrāf eyle- [Ar.+Tr.] Gereksiz yere harcama yapmak, savurganlık yapmak.

i.- di 201a/04

issi [Tr.] Yakıcı ve bunaltıcı sıcak, ısı.

i. 010b/08, 054a/06, 065a/12, 159a/10, 162a/20, 190a/08, 201b/03

i.+ nün 121b/03

i.+ sinden 044b/15

i.+ sini 166a/17

i.+ ye 006a/11

istanbul [Ö.] Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.

i. 091b/13, 091b/14, 101a/05, 158b/17, 169b/19, 169b/20, 203a/13, 210a/21, 223b/14

i.+ a 209a/05

i.+ da 010a/13, 091b/17, 116b/12, 185a/10, 185a/17, 186a/09

i.+ dağı 185a/14

i.+ dan 203b/18

i.+ ı 079a/17

i.+ uñ 079a/18

istanbul boğazı [Ö.] Karadeniz ile Marmara Denizi'ni birbirine bağlayan su geçidi.

i.+ n 177a/10

istanbul şehri [Ö.] (bk. istanbul)

i.+ yidi 079a/15

iste- [Tr.] 1. İstek duymak, arzulamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek. 3. Tasarlamak, niyet etmek.

i.- di 021b/19, 046a/16, 061a/01, 068b/21, 078b/06, 088a/19, 095b/04, 097b/09, 133a/11, 159a/11,

198a/10, 205b/20, 219a/02, 223a/14
i.- diler 102b/11, 131a/03, 137b/10, 137b/14, 154a/19, 169a/11, 205a/17, 212a/13
i.- dügi 016a/21, 032b/13, 067a/04, 086a/09, 230b/02
i.- dügin 115a/21, 223a/21
i.- düğinde 227a/12
i.- düğini 196a/05
i.- düğünden 153b/09
i.- düklerin 044b/06
i.- düm 153b/06
i.- miş 054b/19
i.- r 052b/06, 134b/11, 202a/04, 223a/20
i.- rdi 017b/17, 025b/19, 083b/10, 131a/05, 196b/10, 212b/17
i.- ridi 223a/18
i.- rin 170a/07, 175a/15
i.- rken 127a/09
i.- rleridi 088b/15, 134b/03, 138b/02
i.- r misiz 065a/14
i.- rse 208a/06
i.- rseñ 038b/11
i.- rsenüz 045a/06
i.- rseñüz 045a/07
i.- rsin 159a/18
i.- rüz 125a/16
i.- se 016a/21, 025a/02, 035b/03, 069b/07, 124a/14, 128a/06, 136b/13, 189b/11, 228b/17
i.- seler 070a/02, 133a/02, 172a/13
i.- ye 118b/08
i.- yeler 212a/16
i.- yen 026a/10, 065a/15, 158a/10
i.- yince 213a/11
i.- yüp 155b/18, 160a/10, 230b/08
isteme- [Tr.] 1. İstek duymamak, arzulamamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylememek, dilememek.
i.- dükleri 149b/21
i.- z 223b/01
i.- zdi 131a/04, 132b/18
i.- zidi 201b/06
i.- zin 038b/17, 216a/09
i.- zler 209b/03
i.- züz 097a/14
istemelü [Tr.] Arayıcı, arayan.
i.+ dür 190a/05
istibôad id- [Ar.+Tr.] İhtimal vermek.
i.- üp 005a/02
istibôad eyleme- [Ar.+Tr.] İhtimal vermemek.
i.- z161a/19
istiôcâl itme- [Ar.+Tr.] Acele etmemek, yavaş davranmak.
i.- zler 205a/10
istidôâ(sın) eyle- [Ar.+Tr.] Yalvararak istemek.
i.- di 008b/07, 056a/06, 099b/03
istidlâl olun- [Ar.] Delalet ettirilmek.
i.- urdi 048a/05
istidrâc [Ar.] Derece derece ilerleme.
i. 032b/04, 085a/04
istidrâc ol- [Ar.+Tr.] Derece derece ilerlemek.
i.- duğın 032b/08
istiftâ it- [Ar.+Tr.] Fetfa istemek.
i.- di 102a/15
istifrâôid- [Ar.+Tr.] Kusmak.
i.- er 127a/16
istiğâşe [Ar.+Tr.] Yardım istemek.
i.- erleridi 130a/18
i.- üp 088a/20
istiğfâr id- [Ar.+Tr.] Tövbe etmek.
i.- esi 168b/02
istiñhâk [Ar.] 1. Hakkı olma, hak kazanma. 2. Hak kazanılan şey.
i.+ ina 032a/12
i.+ la 003a/04, 093a/04
istihlâs [Ar.] Bir şeyi kendine mahsus kılmaya çalışma, kurtarma.
i.+ ina 114a/11
istihlâs id- [Ar.+Tr.] Kurtarmak.

i.-üp 079b/05, 114a/01
istihlâs itme- [Ar.+Tr.] Kurtarmamak.
i.- mişidi 113b/21
istikâmet [Ar.] Tutulan yol, doğrultu.
i. 195a/08
i.+ de 141b/10
i.+ i 058b/11
istikbâl [Ar.] Birini karşılama, birine karşı çıkma.
i.+ ina 098b/10
istikbâl id- [Ar.+Tr.] Birini karşılamak, birine karşı çıkmak.
i.- üp 098b/08, 098a/12
istiklâl [Ar.] Kendi başına olma, kimseye bağlı bulunmama.
i. 021b/08
istiklâl bul- [Ar.+Tr.] Kendi başına olmak, kimseye bağlı bulunmamak.
i.- di 089a/16
istikşâ eyle- [Ar.+Tr.] İnceden inceye, detaylı biçimde araştırmak.
i.- dükden 134b/14
istilâ it- [Ar.+Tr.] Bir yeri güç kullanarak ele geçirmek.
i.- mişleridi 097b/15
istimâô [Ar.] Kulak verip dinleme.
i.+ ina 091b/18
istimâô [Ar.+Tr.] Kulak verip dinlemek.
i.- erleridi 098b/15
i.- üp 099b/21, 197a/04
i.- ıcek 212b/03
istimâô itme- [Ar.+Tr.] Kulak verip dinlememek.
i.- di 102a/02
istimâô olun- [Ar.+Tr.] Kulak verip dinlenmek.
i.- di 104b/18, 114a/15
i.- mağla 111b/11
istimâdîş [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
i. 075b/05
istiômâl iT- [Ar.+Tr.] Kullanmak.
i.- di 193b/05
i.- dükleri 051a/08
i.- erler 189a/02
i.- megüñ 126a/17
i.- seler 126a/16
i.- üp 129a/12, 188b/20
istiômâl olun- [Ar.+Tr.] Kullanılmak.
i. 126a/19
istimâlet eyle- [Ar.+Tr.] Gönül almak, teselli etmek.
i.- di 225a/09
istimâlet(ler) it- [Ar.+Tr.] Gönül almak, teselli etmek.
i.- di 202a/13, 221b/15
istimâlet-nâme [Ar.+Far.] Suçun affedildiğini bildiren kağıt.
i. 209a/17
istimdâd iT- [Ar.+Tr.] Yardım istemek.
i.- di 219a/01
i.- erdik 134b/06
i.- erleridi 130a/21
istîñâs [Ar.] Alışma, ürkekliği kalmama.
i. 109a/16
istirâhat [Ar.] Dinlenme.
i. 230b/16
istirâhat iT- [Ar.+Tr.] Dinlenmek.
i.- sünler 168a/19
i.- üp 088a/13
istîžân it- [Ar.+Tr.] Yetki talep etmek.
i.- di 093a/20
isüz [Tr.] Tenha, ıssız.
i. 190a/08
isüzlik [Tr.] Tenha, ıssız olma.
i. 122b/09, 171b/05, 186a/18, 188a/12
i.+ de 121b/14
ôişyân [Ar.] Emre boyun eğmemek, ayaklanma.
ô. 034a/10, 034a/11, 155b/14
ô. + in 196a/08
ô. + ina 107b/18
ôişyân iT- [Ar.+Tr.] Emre boyun eğmemek, ayaklanmak.
ô. - di 062a/08
ô. - üp 114a/19
ôişyân itme- [Ar.+Tr.] İsyân etmemek, ayaklanmamak.
ô. - mege 108b/07

iş [Tr.] 1. İş, çalışma, uğraş. 2. Yapılması, yerine getirilmesi gereken şey. 3. Hayat, yaşam. 4. İşleme, süs.
i. 020b/20, 021a/09, 030b/12, 030b/20, 034a/12, 040b/14, 043a/11, 044a/05, 070a/08, 070b/06, 074b/05, 074b/21, 083a/20, 084a/03, 086a/15, 092b/12, 096a/07, 097a/07, 115a/21, 117b/08, 161a/04, 164a/14, 166a/13, 180a/17, 196b/07, 197a/01, 197a/02, 213b/18, 214a/12, 231a/11
i.+ de 033a/04, 036a/12, 043a/10, 045a/18, 090a/03
i.+ den 067a/10
i.+ e 062b/20, 089b/21
i.+ i 002b/10, 026b/01, 050b/04, 050b/12, 063a/04, 069b/12, 069b/16, 084a/04, 124b/05, 145b/09, 154b/16, 166b/08, 173b/13, 194a/18, 208b/05, 212b/18
i.+ in 085a/08, 163b/17, 170a/17
i.+ inde 119a/17
i.+ le 030b/13, 202a/01
i.+ ler 007b/15, 026b/15, 027a/04, 028a/01, 028a/21, 030b/19, 032a/13, 042a/13, 043a/16, 044a/09, 048a/01, 048b/17, 057a/05, 059a/19, 070a/06, 084a/02, 115a/21, 154a/12, 165b/19, 173b/15, 177b/09, 228b/10
i.+ lere 027a/08, 044a/11
i.+ leri 002a/06, 019a/08, 037a/20, 124a/10, 136a/07, 145a/06, 174a/07
i.+ leriyle 135b/21
i.+ lerün 051a/20
i.+ ün 100a/15
işÖär iT- [Ar.+Tr.] Yazı ile bildirmek, haber vermek.
i.- di 105a/17
i.- er 151b/15
işâret [Ar.] İz, alamet, nişan.
i. 094a/10, 177a/02, 183a/07, 192b/10
i.+ dür 143b/18
i.+ e 153a/13
i.+ idi 188a/02
i.+ iyle 002a/10
işâret iT- [Ar.+Tr.] 1. Bir kimseyi, bir nesneyi (el veya vücut hareketleri ile) göstermek. 2. Bir kimseye bir şey yapması için anlamlı hareketlerde bulunmak.
i.- di 100b/05, 173b/21, 187a/10, 187a/18, 211a/19
i.- diler 153a/13
i.- er 142b/14
i.- erdi 031b/05, 047a/07, 064a/17, 157a/07, 157a/09, 157a/10, 157a/11
i.- üp 096a/02
işâret olUn- [Ar.+Tr.] Belirtilmek, dile getirilmek.
i.- an 016a/11, 026a/14, 037b/16, 148b/07, 167a/05
i.- dı 012a/17
i.- duğı 145b/02
i.- miş 178b/03
i.- mişidi 178b/07
i.- mişdur 107b/08, 132a/09, 156b/12, 163a/15, 189a/10, 189b/18, 197a/18, 229b/18
işde [Tr.] İşte, gösterme edatı.
i. 008b/20, 045a/05, 074b/21, 118a/20, 152b/06, 208a/04, 213b/07
işe- [Tr.] İdrar torbasında biriken sidiği dışarı atmak, çiş yapmak.
i.- r 033a/11
işidil- [Tr.] Duyulmak.
i.- e 030b/20
i.- en 117b/03
i.- mişidi 160b/13, 218b/05
i.- se 157a/13
i.- üp 063a/17
i.- ür 052a/11, 171b/21
i.- ürdi 064a/20, 064b/04, 145a/01
işiğ [Tr.] Kapı boşluğunun alt kısmına, taban eşilmek suretiyle yerleştirilmiş kiriş, eşik.
i.+ i 058b/14, 229b/03, 229b/05
i.+ in 229a/21
i.+ ine 002b/05
işiT- [Tr.] 1. Kulakla algılamak, duymak. 2. Haber almak. 3. Kendisine söylenilmek.

i.- di 008b/19, 024b/02, 041b/13, 072b/20, 201b/15
i.- diler 051b/20, 117a/19
i.- düğü 058a/20, 059a/04, 059a/17, 230a/18
i.- düğün 161b/15
i.- düğümüz 186b/02
i.- düğ 068b/06, 111a/03, 121a/06, 125b/07, 171b/02, 228b/15
i.- dükleri 152a/14
i.- düklerin 184b/20
i.- düm 004b/01, 014b/07, 039a/06, 073b/13, 087a/05, 116b/01, 119b/06, 144b/11, 162b/02, 162b/21, 173b/11, 191a/10, 191a/12, 192a/02
i.- e 060a/01
i.- ene 025b/06
i.- enler 094a/10, 187a/10, 187b/06
i.- i başladılar 191b/03
i.- icek 008b/10, 033a/05, 041b/11, 046b/07, 062a/08, 065b/14, 081b/01, 089a/18, 093b/10, 095a/03, 096a/19, 134b/13, 147b/08, 156a/18, 157b/17, 196a/08, 197b/18, 205a/04, 206a/02, 207b/02, 213a/04
i.- ince 206a/14
i.- miş 173a/11
i.- mişidi 012b/02, 029b/14
i.- se 067a/07, 220a/09
i.- üp 022a/02, 053b/06, 060b/19, 061b/05, 075b/19, 076a/01, 097a/14, 097b/16, 098b/02, 112a/03, 117a/04, 123b/18, 137b/13, 138b/20, 151b/12, 166b/11, 205a/15, 207a/07, 212a/21, 219a/07, 219a/16, 220a/10
i.- ür 035a/06, 085a/04, 179a/05
i.- ürdi 136b/18
i.- ürdük 051b/13
i.- ürlər 033a/21, 190a/06
i.- ürləridi 048b/20, 137b/12
i.- ürsin 038b/17
i.- ürsiz 210a/14
i.- ürüz 183a/12, 185b/18
işitdür- [Tr.] İşitmesini sağlamak, duyurmak.
i.- ürlər 097a/13
işitme- [Tr.] Kulakla algılamak, duymamak.
i.- di 003a/17
i.- düğ 143b/11
işitmeze ur- [Tr.+Tr.] Duymazlıktan gelmek.
i.- urdı 097a/14
işkence [Far.] Eziyet, azap.
i.+ lerle 130a/14
işkence it- [Far.+Tr.] Eziyet çekirmek.
i.- diler 224b/08
işle- [Tr.] 1. Bir iş yapmak. 2. Çalışmak, işini yapmak. 3. Bir eseri yapmak, imal etmek. 4. Toprağı verimli duruma getirmek.
i.- di 007b/15, 016a/08, 016a/15, 016a/20, 018b/03, 019a/18, 019b/16, 020a/04, 022a/18, 023a/17, 024b/02, 024b/09, 025a/12, 025a/18, 025b/05, 025b/15, 026a/02, 026b/15, 027a/04, 027a/06, 028a/01, 028a/21, 030b/12, 030b/16, 036a/02, 038b/12, 042a/13, 047a/03, 048a/01, 069a/14, 070a/15, 083a/20, 096a/07, 121b/20, 133a/17, 187b/06, 188a/21, 192a/12, 224b/09
i.- diler 005b/04, 069b/21, 070a/04, 070a/06, 075a/06, 084b/17
i.- düğü 028a/02, 034a/14, 136a/11, 163b/17
i.- düğüm 084a/05
i.- düğ 030b/19
i.- dükleri 037a/19, 136a/07
i.- düklerin 035a/06
i.- mege 027a/10, 047b/10
i.- megi 146b/21
i.- megile 057a/05
i.- mek 021a/09, 030b/14, 040b/19, 069b/12
i.- mekde 165b/19
i.- mesi 030b/12, 030b/14
i.- miş 056a/11, 171b/05
i.- mişdi 020a/18, 023a/20
i.- mişdür 043a/04, 043a/05

i.- mişidi 019b/06, 043a/16, 044a/09, 163b/15, 189a/08, 189a/13
i.- rdi 034b/08, 133a/20, 136a/16, 147a/02, 188a/07, 218a/11, 218a/14
i.- ridi 014b/01
i.- rin 084a/04, 124a/05
i.- rken 188a/19
i.- rlerdi 070b/06
i.- rleridi 031a/13, 084a/04
i.- rlerse 070b/04
i.- r midi 070a/08
i.- rsin 084a/02, 115a/21
i.- rsiz 118a/18
i.- sün 177b/01
i.- ye 194a/18
i.- yecek 008a/11, 153b/17
i.- yen 007b/14, 057b/05, 118b/13, 120a/12, 153a/14, 171b/05, 188a/19
i.- yenler 150b/17
i.- yüp 016a/14, 021a/14, 153a/08, 189b/13, 214a/12
i.- yü virdi 022a/07
i.- yü virdüm 074b/21
i.- yü viren 173b/13
i.- yü virürler 173b/15
işledil- [Tr.] İşlemesini sağlamak, çalıştırmak, kullanmak.
i.- se 171b/06
işlek [Tr.] Çok işleyen, canlı, hareketli.
i. 218a/04
işleme- [Tr.] İş yapmaktır.
i.- di 034a/14
i.- düği 030b/18, 042a/13
i.- mek 069b/12
i.- ye 074a/10
i.- z 188b/02
i.- zdi 020b/20, 069b/16, 164a/14
i.- zidi 086a/15, 092b/12
işlen- [Tr.] 1. Yapılmak, meydana getirilmek. 2. Süslenmek, nakışlanmak. 3. Çalışılmak, iş yapılmak.
i.- di 040a/10
i.- mek 011b/19
i.- miş 029a/06, 053a/04, 105a/12
i.- mişdi 040a/05
i.- mişidi 029b/09, 140a/13
i.- ür 006b/15, 011b/21, 136a/17
i.- ürken 084a/03
işlenme- [Tr.] Yapılmamak, meydana getirilmemek.
i.- mişdi 070a/07
i.- mişidi 040b/14
işleT- [Tr.] 1. İşlemesini sağlamak, iş yaptırmak, çalıştırmak. 2. Bir eseri yaptırmak, imal ettirmek. 4. Not aldirmek, işaretletmek.
i.- di 040b/20, 056a/08
i.- mek 032a/13
i.- mişdür 040a/20
i.- se 032a/15
i.- üp 100b/12, 136a/03
i.- ürdi 021a/15, 031a/12, 163b/17
işlü [Tr.] İşi olan, iş sahibi.
i. 119a/17
işrāk [Ar.] Doğarak etrafı ışıklandırma.
i.+ ma 146b/08
Öişret id- [Ar.+Tr.] Yiyip içip eğlenmek.
Öi.- erdi 166a/08
Öi.- erleridi 187a/16
iştiÖāl it- [Ar.+Tr.] Parlamak, alevlenmek.
i.- di 084b/07, 213a/18
iştibāh eyleme- [Ar.+Tr.] Şüphelenmemek.
i. eylemez 121a/21
iştigāl-i Öölüm [Ar.+Ar.] Bilimle meşgul olma.
i. 113a/19
iştigāl-i Öölüm-i dīn [Ar.+ Ar.+Ar.] Dinî bilimlerle meşgul olma.
i. 228b/08
iştihār [Ar.] Şöhret, ün.
i.+ ı 173b/11
iştihār bul- [Ar.+Tr.] Şöhretlenmek, ün salmak.

i.- dı 022a/06, 142a/13
i.- mışlarıdı 114b/03
iştirāk [Ar.] Ortak olma, ortaklık.
i. 079a/09, 104b/08, 169b/12
it [Tr.] Köpek.
i.+ idür 129a/14
i.+ lerin 028a/20
İT- [Tr.] Eylemek, yapmak, etmek, kılmak.
i. 002b/12, 002b/17, 004b/10, 009a/03, 011b/17, 025b/19, 034a/12, 045a/01, 060b/01, 090a/16, 134b/04, 170a/10, 202b/14
i.- di 002a/09, 002a/10, 002a/11, 002a/15, 002a/19, 003b/20, 005b/07, 005b/11, 005b/13, 006b/03, 008b/03, 008b/14, 008b/17, 009a/01, 010a/03, 010a/05, 012a/01, 014b/15, 016a/08, 016b/06, 016b/19, 017a/15, 017b/02, 018a/06, 018a/10, 018a/12, 018a/16, 018a/17, 018a/18, 018b/16, 018b/17, 018b/19, 018b/20, 019a/08, 019b/19, 020a/01, 020a/13, 020b/03, 021b/18, 021b/21, 022a/13, 022b/02, 022b/03, 022b/12, 022b/18, 023a/12, 024a/08, 024b/02, 025a/12, 026a/02, 028b/14, 026a/17, 030a/06, 030a/09, 030b/05, 030b/07, 030b/17, 030b/18, 031a/04, 031b/05, 031b/18, 032a/13, 032a/21, 032b/02, 032b/03, 032b/16, 032b/17, 033a/06, 033a/09, 033a/17, 034a/04, 034b/03, 034b/05, 034b/10, 034b/17, 035b/06, 036a/08, 036a/15, 037b/14, 038a/03, 038a/07, 038a/09, 038a/13, 038b/05, 039a/01, 039a/09, 039b/15, 041a/18, 041b/01, 041b/05, 041b/12, 041b/14, 041b/17, 042b/19, 043a/21, 043b/13, 045b/09, 045b/11, 045b/16, 046b/07, 047b/08, 047b/12, 047b/18, 048b/01, 048b/07, 049a/14, 049b/02, 049b/10, 049b/14, 049b/15, 050a/21, 050b/01, 050b/10, 050b/13, 051b/01, 051b/19, 051b/20, 052b/09, 052b/15, 052b/20, 052b/21, 053a/02, 053a/05, 054a/06, 054a/14, 054a/15, 054a/17, 054b/15, 055a/06, 055a/12, 055a/18, 055b/19, 056b/06, 056b/08, 056b/13, 056b/15, 056b/16, 057a/14, 057a/20, 057b/04, 058a/01, 058a/21, 059a/17, 060a/04, 060a/09, 060a/18, 060b/04, 060b/10, 060b/11, 060b/17, 061a/08, 061b/10, 061b/17, 062a/08, 062a/16, 062a/20, 062b/05, 062b/10, 062b/15, 062b/17, 063a/06, 063a/13, 063b/11, 063b/13, 063b/19, 063b/20, 063b/21, 064a/10, 064a/14, 064b/14, 065b/02, 066a/03, 066a/04, 066a/10, 066a/14, 066a/18, 066a/19, 066b/07, 066b/08, 066b/13, 066b/16, 067a/19, 067a/21, 067b/16, 067b/17, 068a/10, 069a/13, 070a/16, 070b/14, 070b/18, 071a/03, 071a/05, 071a/09, 071b/14, 071a/16, 071a/18, 072a/01, 072a/12, 072a/20, 072b/10, 073a/07, 073b/06, 073b/10, 075a/03, 075a/20, 075b/08, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 076a/20, 076b/03, 076b/10, 076b/11, 076b/15, 076b/17, 077a/02, 077a/04, 077a/20, 077b/06, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 078a/01, 078a/12, 078a/15, 078b/01, 079b/02, 080a/01, 080a/06, 080b/10, 081a/15, 082a/05, 082a/06, 082a/07, 082b/02, 082b/08, 082b/09, 082b/17, 082b/18, 083a/06, 083a/11, 083b/03, 083b/10, 084b/05, 084b/07, 085a/15, 085a/16, 085b/10, 085b/14, 086a/04, 086a/08, 086b/15, 086b/20, 087a/10, 087b/03, 087b/18, 088a/03, 088b/02, 088b/08, 088b/15, 088b/17, 088b/21, 089a/18, 089a/15, 089a/21, 090b/03, 090b/05, 090b/17, 091a/01, 091b/07, 091a/10, 091a/17, 091a/21, 092a/03, 092a/08, 092a/19, 093a/06, 093a/08, 093a/13, 093a/17, 093a/20, 093b/11, 094a/01, 094a/11, 094b/18, 095a/09, 095a/10, 095a/18, 095b/13, 096b/03, 096b/16, 096b/19, 097a/03, 097a/05, 097a/07, 097a/08, 097a/10, 097a/18, 097a/20, 097b/09, 098a/07, 098a/13, 098b/07, 098b/12, 098b/13, 098b/18, 098b/20, 099a/03, 099a/09, 099b/07, 099b/08, 099b/18, 100a/09, 100a/18, 100a/19, 100b/05, 100b/07, 100b/09, 100b/14, 100b/16, 100b/20, 101a/01, 101a/18, 101b/12, 101b/15,

101b/17,	102a/15,	102a/20,	102b/06,	102b/12,	080b/15,	082a/10,	082b/17,	084b/11,	086a/05,		
103a/06,	103a/11,	103a/17,	103a/18,	103b/09,	087b/09,	087b/14,	087b/20,	088b/19,	093a/20,		
103b/12,	103b/15,	104a/01,	104a/04,	104a/07,	094a/01,	095a/07,	095a/21,	096a/17,	096b/10,		
104a/11,	104a/17,	104b/02,	104b/03,	104b/19,	097a/06,	097a/17,	097b/07,	097b/17,	098b/20,		
105a/04,	105a/08,	105a/09,	105a/17,	105b/01,	099b/09,	101b/10,	103a/20,	105a/02,	105a/09,		
105b/07,	105b/12,	106a/02,	106a/07,	106a/10,	106a/04,	108b/05,	110a/06,	112b/01,	112b/16,		
106a/14,	106b/06,	106b/11,	107b/17,	107b/19,	113a/13,	115b/08,	115b/09,	115b/10,	117a/11,		
108a/05,	108a/08,	108a/11,	108a/14,	108a/20,	118b/04,	118b/16,	121a/17,	121a/20,	131a/07,		
108b/06,	109a/11,	109b/17,	110a/18,	110a/19,	131a/15,	131a/20,	131b/05,	134b/14,	134b/15,		
110b/02,	110b/08,	110b/09,	110b/11,	110b/15,	135a/05,	135b/06,	135b/09,	137b/02,	138a/02,		
110b/16,	110b/17,	112b/09,	113a/02,	116b/21,	138a/11,	139a/07,	139a/18,	139b/11,	144a/03,		
117a/04,	117b/09,	118a/21,	118b/01,	118b/12,	146a/08,	146a/13,	146a/18,	147a/20,	147b/20,		
118b/16,	119a/02,	119a/08,	120a/08,	120b/01,	149b/17,	150b/01,	151a/06,	151b/20,	152b/19,		
121a/15,	121b/10,	121b/19,	122b/15,	123b/04,	153a/10,	153a/13,	153a/21,	154a/19,	155a/21,		
124b/09,	124b/14,	130b/03,	131b/05,	131b/08,	155b/01,	155b/15,	155b/20,	160b/18,	167a/13,		
133a/18,	133b/15,	136a/09,	136b/04,	136b/07,	167a/20,	168a/03,	169a/02,	176a/17,	178a/21,		
136b/11,	136b/16,	136b/20,	137a/14,	138a/09,	178b/18,	179a/16,	181b/03,	183a/11,	184a/01,		
139a/15,	142a/02,	142a/04,	143a/06,	144b/15,	194a/21,	195a/05,	195a/18,	195b/01,	196b/06,		
145a/09,	145b/16,	146a/03,	147a/01,	147b/11,	197a/02,	200b/05,	202a/15,	205a/01,	205a/12,		
148a/19,	148a/20,	148b/06,	148b/21,	149a/04,	206a/07,	206a/13,	206b/13,	207b/11,	208a/16,		
149a/21,	149b/01,	149b/19,	150a/18,	150a/19,	208b/03,	208b/15,	209b/18,	212b/03,	212b/10,		
151a/01,	151b/18,	152a/05,	152b/03,	152b/12,	212b/12,	212b/14,	213a/19,	214b/10,	215a/09,		
152b/21,	153a/03,	153a/05,	153a/09,	153a/12,	215a/14,	215a/21,	215b/08,	215b/12,	216a/03,		
153a/15,	153a/17,	153a/21,	154a/04,	154a/21,	216a/05,	219b/06,	220a/04,	220b/05,	220b/12,		
154b/06,	154b/04,	155a/02,	155a/05,	155a/09,	220b/17,	221a/01,	221a/03,	222b/21,	224b/08,		
155a/12,	155b/10,	155b/16,	156a/05,	156a/15,	224b/09,	225a/11,	226b/14,	227a/17,	227b/01,		
156a/17,	156b/05,	157b/03,	158b/03,	158b/11,	227b/05,	230a/04,	230a/11,	230b/09,	231a/21		
159a/13,	159a/15,	159b/13,	159b/17,	160a/02,	i.- dilerse 174a/07, 212a/14						
160a/07,	160b/16,	161a/16,	163b/07,	163b/10,	i.- dügi	007b/20,	008a/14,	008a/19,	009b/18,		
163b/11,	163b/12,	163b/19,	164a/13,	164b/20,	012b/07,	014b/08,	019a/13,	020b/03,	020b/05,		
164b/15,	165a/01,	165a/05,	165a/07,	165a/09,	021b/18,	024a/06,	028a/06,	029b/18,	034a/10,		
165b/03,	165b/09,	165b/15,	166a/09,	166a/12,	039b/21,	046a/10,	047b/16,	048b/18,	053b/09,		
166b/09,	167a/07,	167a/21,	167b/02,	169a/13,	057b/21,	060a/04,	061b/06,	063b/04,	066a/16,		
170a/11,	170a/19,	171a/15,	173b/21,	175a/21,	068a/10,	071a/02,	072a/10,	075a/20,	075b/12,		
176b/02,	176b/03,	176b/07,	177b/01,	177b/12,	075b/14,	076a/17,	076b/21,	078b/09,	078b/18,		
178b/09,	178b/14,	179a/11,	183a/15,	187a/08,	082a/13,	082b/05,	084b/01,	084b/05,	090b/16,		
187a/18,	187a/20,	187b/04,	187b/05,	187b/07,	091a/12,	091a/13,	091a/15,	092a/02,	092b/17,		
187b/11,	188b/02,	189b/08,	190a/12,	190a/14,	096a/10,	098a/13,	100a/11,	100b/08,	102a/14,		
190b/07,	190b/12,	191a/10,	192a/10,	192a/11,	103a/11,	103b/07,	105a/03,	105a/08,	105b/10,		
192a/16,	192b/17,	192b/21,	193b/05,	194a/14,	107a/14,	109b/14,	117a/03,	117b/14,	120a/09,		
194a/20,	194b/07,	194b/11,	194b/12,	194b/13,	120a/16,	124b/16,	128a/19,	141a/08,	141b/15,		
196a/10,	196a/12,	196b/06,	196b/21,	197a/14,	142a/03,	143b/15,	146a/05,	150a/04,	152a/05,		
198a/14,	200a/01,	200b/11,	201a/02,	201a/08,	152a/21,	154b/02,	154b/15,	159b/13,	160a/19,		
201a/12,	201a/17,	201a/21,	201b/06,	201b/12,	165b/10,	169a/01,	170b/16,	174b/02,	178b/08,		
201b/16,	201b/21,	202a/07,	202a/13,	202a/16,	180b/14,	181a/01,	182a/06,	183a/16,	194b/18,		
202a/17,	202b/10,	203a/01,	203a/12,	204a/15,	195b/15,	198a/11,	198b/10,	200b/08,	201a/18,		
205b/14,	206a/11,	207b/17,	207b/19,	208b/12,	209a/07,	212a/21,	216b/14,	217a/08,	217a/15,		
209a/19,	210a/06,	210b/17,	211a/15,	211a/19,	219a/07,	221a/11,	223a/08,	225b/19,	225b/20,		
211b/07,	212b/12,	212b/19,	212b/21,	213a/02,	227a/14,	229a/11,	229b/06,	229b/07,	230a/07,		
213a/14,	213a/15,	213a/18,	213b/16,	216b/15,	230a/10,	232a/08,	232a/10				
217a/02,	217a/03,	217a/09,	218a/19,	219a/01,	i.- dügidür 181b/12						
219a/03,	219a/10,	219a/15,	220a/19,	220a/21,	i.- dügin 008b/19, 031b/07, 082a/12, 204a/07, 230a/18						
220b/20,	221a/10,	221a/12,	221a/20,	221b/03,	i.- düginde 092b/05, 092b/07, 092b/10, 094b/19, 160a/19, 170b/16, 209a/04, 231b/17						
221b/15,	221b/16,	222a/17,	223a/01,	223a/03,	i.- düginden 081b/21, 098a/03, 108b/08, 110a/07, 124b/01, 149a/17, 164a/12, 204a/05, 221a/18, 225b/19, 227b/14						
223a/04,	223a/17,	223b/03,	224a/18,	224b/02,	i.- dügine 021b/19						
224b/08,	225a/07,	225a/08,	225a/10,	225a/16,	i.- dügini 033a/13, 047b/17, 198a/09						
226a/21,	226b/20,	227b/15,	227b/20,	228a/03,	i.- düginün 159b/14						
228a/16,	228a/20,	228b/06,	228b/07,	229a/06,	i.- dügiyle 009b/07, 131a/18						
229a/17,	229b/05,	230a/06,	230a/07,	230a/10,	i.- dügüm 009b/11, 131a/06, 153b/10, 209b/05, 209b/10, 209b/12						
230b/11,	230b/15,	231a/01,	231a/08,	231a/11,	i.- dügümde 081b/16, 215b/10						
231a/16,	231a/19,	231b/02,	231b/03,	231b/06,	i.- dügümüz 101b/14, 115b/11, 168b/05, 182a/02						
231b/10,	231b/13,	231b/16,	231b/20,	232a/05,	i.- dügün 213b/18						
232a/09					i.- dügünü 159b/07						
i.- diler	005b/04,	006a/20,	006b/03,	007a/02,	i.- dügünüz 033b/06, 052b/08, 096a/21, 214b/03, 232a/13						
007a/15,	007b/13,	009a/19,	012a/09,	013b/03,	i.- dügünüze 207a/05						
015b/03,	017a/06,	017b/02,	019b/18,	022a/01,	i.- dük 004a/13, 011a/02, 011b/07, 030b/19, 125b/07, 141a/08, 141b/04, 143b/20, 191a/09, 207b/05, 211a/18						
022a/15,	022b/19,	026b/08,	027a/17,	027b/07,	i.- dükke 206a/20						
028a/10,	033a/07,	033b/09,	033b/12,	033b/15,	i.- dükke 024b/05, 168b/02, 190a/11, 217a/14						
038a/04,	038a/05,	040a/03,	040a/04,	041a/21,							
041b/04,	041b/05,	044a/16,	044b/09,	045a/10,							
046b/16,	047b/06,	048b/10,	049b/06,	050a/10,							
051b/03,	051b/11,	054a/03,	054b/07,	055a/06,							
056b/05,	060b/05,	060b/20,	061a/03,	062a/14,							
064a/07,	064b/09,	064b/10,	067a/17,	068a/06,							
070a/19,	071a/11,	073a/18,	075a/05,	075a/19,							
076a/11,	076b/21,	078b/17,	079a/12,	080b/11,							

i.- dükden 007a/12, 011a/07, 039b/13, 043b/10, 045b/19, 049b/20, 083a/18, 083b/06, 088b/02, 091a/13, 096a/18, 096b/07, 103a/03, 103b/15, 105a/13, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/08, 110a/21, 110b/04, 110b/11, 110b/12, 111a/04, 112a/11, 112b/10, 114a/17, 154a/06, 173b/09, 179a/16, 198a/07, 202a/20, 215a/06, 225b/09, 230a/09, 231a/14

i.- dükleri 005a/21, 005b/15, 010b/18, 015b/01, 023b/13, 029b/17, 033b/10, 033b/14, 037a/07, 045b/01, 051a/08, 072b/10, 074b/02, 098b/11, 100a/07, 114a/13, 124a/19, 125b/19, 131a/21, 131b/02, 131b/07, 133a/04, 139a/20, 142a/13, 144a/03, 145a/20, 146a/08, 146a/10, 147b/19, 152a/18, 170b/03, 171b/16, 175a/10, 180a/10, 190a/15, 199a/04, 199a/08, 204a/19, 206a/11, 208b/05, 212a/19, 216a/11, 216a/15, 221b/01, 227a/16, 227b/02, 229b/15, 231a/04

i.- düklerin 044b/05, 084b/18, 146a/06, 208b/06

i.- düklerin 185a/19

i.- düklerinde 058a/17, 091b/17, 147a/09, 175a/03

i.- düklerinden 021b/05, 033b/02, 115a/01, 151b/11, 195a/05, 230b/10

i.- düklerine 044b/11

i.- düklerini 202b/21

i.- düklerin 216a/01

i.- düm 003b/19, 004a/01, 004a/06, 050b/04, 068b/01, 068b/15, 070a/19, 081b/10, 081b/11, 089b/05, 089b/09, 118b/07, 118b/11, 184b/17, 137a/10, 146a/04, 196b/13, 209b/06, 209b/18, 227b/18

i.- dü 001b/03, 001b/04, 002a/01, 002a/03, 002a/04, 002a/07, 002a/12, 089b/08, 201b/20, 210b/20, 213b/21

i.- dü mi 081b/10, 081b/11, 081b/13

i.- dü 221b/15

i.- e 022a/01, 029b/16, 055a/14, 057b/05, 061b/09, 062b/11, 074b/15, 081a/07, 096b/01, 102b/03, 109a/18, 115b/11, 120a/20, 127a/14, 129a/11, 141b/07, 151a/14, 154b/12, 165b/16, 165b/17, 168b/18, 170a/17, 171a/16, 180b/13, 194a/01, 194a/02, 200b/07, 202b/16, 204b/13, 204b/15, 205a/21, 208a/12, 208b/19, 209a/03, 209a/14, 214a/03, 219b/13

i.- e başladı 055a/17, 087b/05, 220b/07

i.- e başladılar 050a/05, 206a/14

i.- e bilseyüz 196b/14

i.- e bilürse 126a/02

i.- e bilürse 208a/03

i.- ecegi 216b/02

i.- ecek 007a/17, 032b/02, 075a/06, 076a/08, 096a/20, 101b/13, 122a/10, 171a/10, 176b/11, 193b/08, 195a/13, 195b/20, 209b/07

i.- eceklerin 124b/03, 157b/16

i.- eceklerinde 012a/16

i.- e gör 089b/14

i.- e göresin 102a/07

i.- eler 005b/01, 030b/20, 031b/17, 050a/04, 050a/11, 050a/12, 083b/12, 085a/08, 111a/10, 137b/16, 161a/02, 172a/04, 195a/01, 208a/14, 208b/20, 209b/19, 212a/02, 214b/06, 219a/09, 225b/17

i.- elüm 005b/03, 056b/05, 088a/01, 111a/14, 196b/07, 207b/09, 214b/13

i.- em 002a/21, 112a/05, 220a/03

i.- emedi 014b/21, 085a/06, 102b/11, 152b/11, 212b/19, 227b/15

i.- emediler 095a/01, 104b/16, 115b/05, 138b/12, 194b/12, 206b/03, 213a/17

i.- emeseler 172a/17

i.- emeyüp 110a/21

i.- emez 127b/21

i.- emezdi 115a/04

i.- emezin 215a/18

i.- emezleridi 092a/06

i.- en 003a/21, 003b/01, 004b/02, 004b/07, 004b/08, 007b/07, 011b/17, 017a/18, 019b/20, 022b/12,

023a/07, 024b/08, 031b/12, 032b/11, 033b/20, 035b/20, 036a/13, 043a/09, 053a/17, 056a/04, 060b/19, 060b/21, 067a/14, 067b/09, 067b/17, 075b/11, 078a/20, 079b/06, 080a/14, 086a/08, 086a/11, 097a/02, 098b/20, 102b/14, 110b/21, 112a/12, 113a/04, 119b/12, 121a/21, 124a/16, 124b/10, 130b/08, 130b/19, 131b/21, 138a/01, 140b/04, 142a/20, 143a/11, 147b/01, 148a/09, 148a/11, 150a/11, 150a/16, 150b/06, 156b/07, 156b/18, 157a/04, 161a/19, 175b/07, 180a/14, 180a/15, 180b/20, 182a/18, 186a/11, 192b/05, 203b/18, 211b/09, 221a/19, 225a/05, 229a/01, 229a/18, 230b/02, 231b/03, 232a/01

i.- endür 049a/18, 216b/19, 227b/08

i.- ene 101a/11

i.- eni 024a/14

i.- enler 023a/19, 068b/06, 132b/13, 181b/03, 190a/16

i.- enlerden 039b/01

i.- enlerdendi 200a/04

i.- enleri 147a/19

i.- enler 042b/20

i.- en 137b/20, 230b/18

i.- er 003b/02, 004b/14, 010a/16, 011a/14, 011a/18, 011b/03, 011b/14, 013b/10, 014a/08, 014b/04, 014b/07, 015a/12, 015b/15, 020b/11, 019b/04, 019b/17, 021a/07, 021b/02, 022b/11, 027a/01, 029a/05, 031b/16, 032a/15, 032b/06, 033a/04, 033b/13, 037a/14, 037a/17, 037b/05, 038a/07, 039b/02, 041a/02, 041b/06, 041b/18, 041b/21, 046a/06, 051a/05, 052a/17, 052a/18, 053b/02, 059b/08, 061a/14, 064b/14, 068a/20, 069b/12, 073b/18, 074a/08, 078a/16, 087a/09, 087a/14, 093a/01, 094b/06, 095a/16, 098a/05, 101a/03, 105b/20, 107a/12, 109b/20, 115a/19, 119a/06, 119a/10, 119a/15, 119a/16, 119b/07, 119b/09, 120b/21, 121a/20, 121b/04, 122b/14, 123a/01, 123a/02, 124a/14, 126a/02, 126a/05, 126b/11, 126b/18, 127a/13, 127a/15, 127a/16, 127b/06, 128a/06, 128b/03, 128b/21, 129a/02, 129a/08, 129a/09, 132a/11, 133a/06, 133b/21, 134a/17, 134b/20, 135a/01, 140b/06, 140b/07, 141a/11, 141b/13, 142b/03, 142b/14, 143a/05, 144a/06, 145b/05, 149b/03, 150b/11, 151a/11, 151b/15, 151b/16, 151b/17, 154b/14, 158b/05, 161a/05, 161a/15, 161b/06, 161b/15, 162a/21, 162b/06, 163a/03, 163a/04, 163b/04, 164a/10, 164a/21, 164b/03, 164b/08, 166a/10, 166b/03, 167b/07, 170a/06, 172a/08, 173a/16, 173b/05, 173b/12, 173b/14, 173b/15, 173b/18, 174a/08, 175a/20, 175b/07, 180a/07, 180b/20, 181a/11, 182b/19, 183b/01, 185a/04, 185a/20, 190b/02, 191a/08, 192a/03, 193a/14, 194a/15, 195a/20, 195b/20, 199a/07, 199b/18, 201b/04, 206a/12, 218a/09, 220a/14, 221b/10, 222a/07, 222b/13, 223b/11, 224a/06, 227b/06, 228a/11

i.- erdi 020a/12, 021a/12, 021b/13, 022a/08, 025a/05, 025a/18, 027a/08, 031b/05, 032a/11, 032b/14, 032b/15, 033a/11, 033b/13, 036a/19, 036b/06, 036b/09, 036b/10, 037a/19, 037a/21, 037b/07, 038a/17, 039b/12, 040b/11, 040b/18, 041a/01, 041a/04, 042b/14, 042b/15, 043a/17, 046a/05, 047a/08, 047a/14, 047a/20, 048a/06, 048a/07, 048a/08, 048a/09, 048a/10, 048a/12, 048b/20, 052a/14, 052a/15, 054a/01, 063a/02, 064a/17, 066a/13, 067b/01, 067b/07, 069b/14, 069b/17, 070b/08, 071a/19, 071a/20, 074b/03, 078b/03, 078b/19, 082b/11, 083a/15, 084a/07, 084a/09, 086a/17, 087b/06, 088b/17, 090a/14, 091a/16, 091b/02, 092a/10, 095a/16, 101a/04, 101a/07, 101a/12, 107a/19, 108a/07, 109a/04, 109b/05, 109b/14, 115a/03, 117b/08, 122a/11, 132b/17, 132b/18, 133a/14, 135b/05, 136b/05, 136b/14, 139a/01, 145b/09, 147b/14, 148a/15, 149b/08, 150a/02, 153a/07, 154b/11, 156b/09, 157a/07, 157a/09, 157a/10, 157a/11, 161b/09, 163b/14,

164b/04, 164b/09, 164b/18, 166a/08, 168b/14,
170b/08, 180b/06, 181b/21, 187a/14, 191a/12,
192a/14, 192a/15, 192b/15, 192b/16, 194a/15,
200b/20, 204b/09, 212b/19, 219b/12, 221b/03,
221b/11, 228a/06, 229b/19, 230a/17, 232a/05
i.- erdük 134b/06
i.- erdüm 003b/10, 004a/06, 012b/11, 164b/18,
224a/16
i.- erek 109a/03, 159a/08, 159b/01, 160a/04, 191b/17,
201b/17
i.- eridi 005b/18, 016a/06, 019b/02, 019b/08,
019b/09, 019b/12, 020a/09
i.- erimiş 063a/05, 075a/03, 131b/20, 186a/01
i.- erin 147a/16, 170a/08, 206a/08, 209b/06, 218b/09
i.- erken 021b/13, 032b/16, 033b/07, 068a/21,
113a/19, 116b/11, 140a/11, 143a/04, 186a/13,
187a/09, 189b/06, 204b/01, 228b/15
i.- erler 004a/06, 004b/18, 013b/09, 014b/03,
015a/15, 016b/06, 017a/05, 019a/01, 029a/02,
031b/11, 032b/10, 035a/18, 048b/16, 063a/07,
071b/07, 082b/12, 083a/18, 084a/15, 086b/16,
087a/03, 090a/11, 107a/20, 114b/20, 115a/11,
116a/10, 116b/15, 120a/01, 122b/01, 123a/05,
123b/15, 123b/18, 123b/19, 123b/20, 124a/03,
124a/07, 124b/06, 124a/10, 127a/01, 127b/03,
132a/01, 135a/19, 136a/06, 136a/19, 137a/05,
139a/11, 139b/05, 140a/17, 142b/20, 143b/14,
144b/04, 144b/18, 145b/14, 145b/18, 146b/01,
147b/01, 147b/02, 147b/04, 147b/05, 147b/11,
150a/21, 150b/17, 158b/13, 159a/06, 161a/18,
161b/02, 161b/04, 161b/05, 161b/10, 164b/01,
166a/21, 167b/05, 168b/14, 169a/06, 170b/08,
171b/07, 172a/02, 172a/09, 173a/01, 173a/19,
173b/13, 173b/14, 173b/15, 175a/16, 176a/03,
176a/20, 179a/21, 179b/20, 181a/18, 182a/06,
182b/16, 183a/09, 183b/07, 183b/11, 185b/21,
187b/10, 189a/02, 191b/15, 192b/13, 192b/19,
196b/02, 199a/05, 199b/19, 200a/18, 200b/02,
204a/13, 204a/16, 205b/17, 208b/06, 211b/05,
215b/04, 215b/21, 218b/03, 223b/09, 224a/04,
226a/14, 228b/09, 232a/18
i.- erlerdi 050b/21, 056b/15, 067a/09, 069a/18,
070b/05, 073b/08, 074b/05, 076b/01, 113a/19,
129b/11, 130a/10, 180b/15, 215b/03
i.- erleridi 006b/19, 014a/19, 014b/03, 015b/11,
016a/16, 017a/20, 018a/14, 020b/09, 020b/10,
021a/17, 021b/04, 022a/09, 022a/16, 023b/15,
026a/12, 026a/13, 026b/20, 029b/06, 031b/08,
035b/05, 036a/17, 037a/20, 037b/03, 038b/19,
040b/12, 041a/06, 044a/10, 046a/06, 048a/14,
062a/19, 065b/05, 073b/15, 074b/11, 076a/19,
083b/14, 083b/15, 085a/04, 088b/09, 091a/07,
092a/05, 092a/07, 098b/15, 100b/17, 107b/02,
109a/16, 110a/02, 115a/08, 115b/02, 129b/13,
130a/12, 130a/18, 130a/21, 130b/01, 135a/12,
135a/18, 135b/11, 136a/04, 142b/10, 142b/12,
142b/18, 147a/05, 149b/16, 150a/01, 151a/09,
156b/11, 157a/14, 158a/05, 165a/08, 165a/10,
167a/18, 169b/12, 172b/07, 180a/07, 180a/09,
180a/16, 180b/11, 180b/18, 180b/19, 181a/05,
181a/14, 181a/20, 181b/15, 183b/09, 183b/12,
183b/13, 187a/16, 188a/20, 189b/07, 199b/05,
202b/03, 205b/15, 206a/20, 206a/21, 210b/11,
213a/20, 214a/16, 215b/04, 221a/15, 222a/18,
225b/17, 225b/18, 231a/20, 231b/11
i.- erlerimiş 124a/13, 131b/21
i.- erlerse 160a/17
i.- er misin 038b/15
i.- erse 070b/04, 193b/03, 204b/02, 209a/05
i.- erseñ 024a/15
i.- erseñüz 196b/15
i.- ersin 001b/12, 024a/13, 055a/08
i.- ersiz 134b/10, 214a/20
i.- erüz 075a/16, 102b/03, 111a/08, 136a/04, 148a/21,
174a/02, 180b/19, 186b/07, 191a/08, 208b/13,
209b/16, 215a/17

i.- esi 168b/02
i.- esin 024a/11, 041a/17, 050a/05, 102a/07, 147a/19,
178b/20, 196a/12, 210b/07, 214b/04
i.- esiz 207a/15, 214b/15
i.- evüz 050b/08
i.- eydüm 204b/03
i.- eyidi 147a/11
i.- eyin 024a/15, 041a/17, 056b/20, 071a/15, 115a/18,
124b/14, 134a/18, 147a/12, 204b/02
i.- eyüz 009b/10
i.- ıcek 015b/12, 020a/01, 023a/12, 025a/21, 026b/11,
027a/12, 032a/01, 032b/09, 034a/15, 036a/09,
036b/16, 038a/17, 046b/15, 054a/11, 137a/12,
141b/16, 149a/06, 149a/08, 150a/15, 158a/06,
164a/12, 198a/06, 198a/17, 198b/13, 200b/03,
212b/03, 229a/08
i.- ince 039b/15, 047a/16, 075b/01, 106a/16, 148b/19,
149a/02, 149a/07, 186a/16, 187a/05, 204a/08,
217b/12
i.- i virdi 074b/18, 101a/16, 202b/21
i.- i virdiler 077a/17
i.- i vire 038b/02
i.- i virmişidi 016a/12, 065b/16, 227a/04
i.- i virseñ 074b/16
i.- i virseyüz 196b/12
i.- i virsün 057a/16
i.- i virün 101b/03
i.- i virüp 006a/11, 006a/12, 176a/14
i.- i virürdi 080b/02, 110a/06
i.- i virürdi 020b/06
i.- medin 104b/11, 107a/09, 109a/07, 110b/07,
126a/10, 170a/18, 204b/10, 228a/11, 230a/20
i.- mege 006a/20, 021a/17, 026a/09, 028b/03,
028b/19, 031b/10, 038b/01, 042b/19, 046b/01,
053a/13, 055a/14, 059a/16, 066a/03, 067b/21,
080b/20, 081a/17, 081a/18, 084b/18, 085a/10,
091a/08, 097b/14, 101a/06, 109b/21, 116a/03,
128b/13, 130b/03, 139a/07, 147a/11, 155b/08,
159b/01, 160a/10, 162b/18, 164a/14, 167b/21,
179a/14, 181b/17, 196b/09, 196b/16, 197a/17,
209b/09, 212b/02, 217a/01, 221b/05, 223b/18,
225b/21
i.- megi 186a/03, 186a/06, 208a/11, 220a/04
i.- megidi 026a/04, 059a/20, 109b/10, 205a/20,
207a/10, i.- megile 028b/15, 059a/19
i.- megine 048a/08
i.- megün 126a/17, 212a/08
i.- mek 006a/05, 025a/02, 025b/19, 030b/14, 057a/14,
079b/07, 083b/10, 085a/02, 102b/11, 163a/06,
175a/14, 179a/13, 179b/17, 213a/11, 227a/11
i.- mekçün 103a/12, 167a/11
i.- mekde 187a/14
i.- mekdedür 090a/03
i.- mekden 052b/05, 151b/09, 223a/21
i.- mekdeyidi 222a/11
i.- mekdür 107a/07
i.- mekle 181a/14
i.- melü olıcağ 135a/03
i.- melü olduğda 169b/03
i.- melü olduklarında 198a/03
i.- melü olsa 204a/06
i.- mezden 111a/10
i.- miş 004a/04, 004b/07, 020b/18, 034b/06, 047a/19,
060a/07, 082b/15, 107b/11, 130a/15, 205a/09,
217a/19, 229b/14, i.- mişdi 017b/10, 017b/20,
021b/10, 022a/08, 022b/14, 028a/13, 030a/15,
030b/10, 031b/14, 031a/17, 036b/11, 040b/07,
044a/07, 084a/12, 120b/05, 123a/21, 132b/15,
137a/02, 137a/20, 150a/04, 151b/20, 155b/19
i.- mişdür 015b/10, 015b/08, 015b/09, 016b/10,
056a/12, 094b/07, 106b/20, 107a/01, 108a/02,
114b/20, 114b/21, 118b/10, 119a/15, 122a/09,
125a/04, 125a/09, 146b/13, 177b/21, 191a/05
i.- mişidi 008a/11, 008a/13, 009a/07, 009a/12,
009a/16, 012b/05, 014b/07, 018a/01, 019b/03,
025a/21, 027a/01, 028b/20, 030a/18, 031a/14,

031a/15,	033b/21,	034a/01,	034a/21,	034b/20,	058b/10,	060a/14,	061a/08,	062a/18,	062a/19,
035a/20,	035b/02,	037b/03,	038a/15,	040b/10,	063a/10,	063a/11,	063b/03,	063b/10,	063b/14,
042b/16,	043a/14,	043a/18,	047a/09,	047a/10,	065b/06,	065b/08,	066a/07,	066a/21,	066a/21,
047a/20,	053a/15,	053b/03,	059b/14,	061b/02,	066b/02,	066b/11,	067a/16,	067a/18,	067b/02,
064b/01,	066b/21,	070a/15,	070b/03,	074b/01,	067b/20,	068a/15,	068b/08,	069a/06,	069a/08,
076b/06,	078b/21,	082a/12,	083b/20,	084a/17,	070b/12,	071b/04,	072a/06,	072a/16,	072a/18,
089a/02,	091a/03,	091a/06,	091a/19,	094a/16,	072b/07,	072b/08,	072b/14,	073b/05,	073b/13,
094b/15,	096b/17,	096b/21,	101a/06,	101a/10,	075a/17,	076a/05,	076a/10,	076b/08,	079b/01,
102b/09,	102b/21,	103b/01,	105a/07,	106a/01,	079b/05,	079b/06,	079b/19,	080a/19,	080b/03,
107b/14,	112b/11,	119b/06,	120b/04,	121a/02,	080b/04,	080b/06,	080b/15,	081a/03,	081a/21,
123a/20,	137a/19,	142b/12,	142b/14,	153b/08,	081b/04,	081b/12,	081b/15,	081b/19,	082a/03,
154a/13,	156a/17,	157a/06,	158a/01,	163a/19,	082a/11,	082b/12,	082b/18,	083a/05,	083b/03,
163b/16,	164a/18,	164b/07,	169b/09,	170a/13,	083b/07,	083b/13,	084a/18,	085a/06,	085a/12,
178a/19,	182b/08,	182b/09,	188a/03,	189a/11,	085b/01,	085b/12,	086a/06,	086b/08,	087a/18,
190a/10,	193b/10,	196a/04,	197a/19,	201a/16,	087b/17,	088a/02,	088a/13,	088a/20,	088b/04,
205b/02,	206a/17,	220b/18,	227b/09,	228a/12,	088b/18,	088b/20,	089a/05,	089b/08,	090a/02,
229a/21,	229b/03,	231b/15			090b/02,	090b/20,	091a/12,	092a/15,	092a/18,
i.- mişidüm	159b/01				092b/02,	092b/03,	092b/04,	092b/15,	094a/02,
i.- mişiken	001b/02,	104b/17			094a/18,	094b/06,	095a/07,	095b/12,	095b/20,
i.- mişken	105a/04				096a/02,	096a/06,	096a/07,	096b/09,	097b/03,
i.- mişler	004b/09,	017a/11,	111a/15,	115a/13,	097b/08,	097b/13,	098a/12,	098a/10,	098b/03,
123b/09,	135b/13,	152b/06,	165b/13,	166b/12,	098b/04,	098b/09,	099a/02,	099a/09,	099b/03,
185b/12,	218b/02				099b/06,	100a/01,	100a/04,	100a/06,	100a/08,
i.- mişlerdür	005a/07,	012b/19,	013b/15,	094b/05,	100a/16,	101b/15,	100b/11,	100b/14,	100b/19,
114b/08,	122a/07,	123b/07,	142b/21,	144b/06,	101b/07,	101b/11,	101b/16,	102a/04,	102b/04,
179b/06,	181b/11,	183a/07,	199a/03,	204a/04	103a/01,	103a/08,	104a/03,	104b/12,	104b/15,
i.- mişleridi	006b/08,	010b/18,	017a/11,	020b/09,	104b/20,	105a/04,	105a/05,	105a/08,	105b/03,
026a/12,	027b/09,	030a/05,	042a/19,	044a/01,	105b/06,	105b/07,	105b/21,	106a/03,	106a/09,
053b/01,	059b/16,	067b/02,	079b/02,	084a/18,	106a/19,	106b/05,	106b/10,	107a/19,	107b/13,
084b/07,	089a/08,	089a/10,	095b/21,	097b/15,	108a/03,	108a/09,	108b/08,	108b/09,	108b/12,
106a/09,	107b/01,	112b/15,	123a/19,	143a/02,	108b/17,	109a/08,	109a/09,	109a/12,	109a/13,
146a/06,	148a/08,	148b/07,	149b/13,	155b/21,	109a/16,	109a/20,	109b/11,	109b/19,	110a/03,
159a/03,	160a/15,	163a/18,	164a/20,	181b/01,	110a/08,	110a/10,	110a/13,	110a/15,	110b/03,
187a/03,	195a/08,	196b/09,	203b/20,	211b/18,	110b/08,	111a/02,	111a/05,	111a/15,	111a/20,
223b/21,	230b/02,	i.- mişsin	125a/09		111b/08,	111b/10,	111b/16,	111b/19,	112b/02,
i.- mişsiz	009b/11				112b/05,	112b/18,	113a/12,	113a/03,	113a/05,
i.- mişüzdür	065a/16,	065a/08			113a/06,	113a/13,	113b/13,	114a/01,	114a/03,
i.- se	005a/02,	010b/07,	016b/03,	027b/10,	114a/05,	114a/12,	114a/14,	114a/19,	117b/01,
033a/03,	039b/02,	091b/02,	123b/19,	136b/10,	117b/04,	118b/15,	119a/12,	120a/06,	120a/12,
143b/01,	145a/10,	149b/21,	153b/17,	157a/12,	121a/14,	121a/19,	127a/05,	127b/05,	129a/10,
159a/03,	161b/16,	166a/02,	173a/08,	189a/15,	129a/12,	129b/21,	130a/20,	130b/12,	131a/21,
229a/21,	230b/12				132a/21,	131b/07,	133b/21,	134a/12,	134a/14,
i.- seler	010a/19,	059a/02,	126a/16,	127b/07,	134b/04,	134b/06,	135b/10,	135b/17,	136a/08,
i.- sem	068b/02				136a/18,	136b/13,	137a/01,	137b/17,	138a/09,
i.- señe	066b/11				139b/08,	140a/07,	141a/10,	141a/19,	141b/06,
i.- señüz	069a/07,	069a/09,	118b/09,	196b/09,	142a/12,	144b/06,	145a/21,	146a/01,	146a/16,
220b/11					146a/21,	147a/21,	148a/18,	148b/08,	149a/01,
i.- sünler	058a/14,	168a/19			149a/19,	150a/07,	150a/15,	151a/13,	152a/01,
i.- ün	033b/06,	033b/08,	105a/15,	131a/05,	152a/17,	152b/14,	154a/13,	154a/21,	154b/05,
196b/16,	198a/04,	198a/09,	208a/01,	208a/03,	154b/09,	154b/11,	155b/07,	155b/10,	155b/11,
208a/08,	208a/10,	209b/12,	225a/07,	230b/17	155b/15,	155b/19,	156a/01,	156a/04,	156b/07,
i.- üp	002b/09,	002b/10,	004a/05,	004b/21,	156b/10,	157a/18,	157b/21,	159a/21,	159b/20,
005b/05,	006a/01,	006a/13,	006a/19,	006a/20,	160a/05,	160a/10,	160b/15,	161a/02,	161b/15,
006b/01,	007a/18,	008a/01,	008b/03,	008b/07,	163a/06,	163b/21,	164a/14,	164b/06,	164b/11,
008b/08,	008b/17,	009a/20,	009b/01,	010b/18,	164b/17,	165a/03,	165a/11,	165b/09,	166b/10,
011a/11,	011b/16,	011b/18,	012a/16,	012a/18,	167a/03,	167a/12,	168b/17,	169a/01,	169a/04,
016a/14,	017a/06,	018a/04,	018b/06,	018b/19,	169b/04,	170b/15,	171a/10,	171a/15,	172b/04,
019a/14,	019a/21,	020b/02,	020b/10,	021a/05,	175a/04,	176a/02,	176b/02,	176b/06,	178b/14,
021a/07,	021b/05,	021b/06,	021b/16,	022a/02,	179a/01,	179b/17,	180a/15,	180b/07,	180b/16,
022a/05,	022b/05,	023a/15,	023b/20,	024b/06,	181a/02,	181a/04,	182a/16,	186a/13,	186a/15,
024b/08,	026a/15,	026b/19,	027b/18,	028a/09,	186b/18,	187a/07,	187a/08,	187a/19,	187a/01,
028a/14,	029a/03,	030a/10,	030b/03,	031a/07,	187b/07,	188b/20,	191a/10,	190a/12,	191b/08,
031b/01,	031b/11,	032a/12,	032a/16,	032b/12,	191b/18,	191b/21,	194b/08,	195a/01,	196a/08,
032b/19,	033a/03,	033b/17,	034b/07,	035b/12,	196b/04,	197a/01,	197a/03,	197a/04,	198a/03,
036b/15,	036b/20,	037a/19,	037b/07,	037b/08,	198a/12,	198b/14,	199b/21,	200a/02,	200a/08,
038a/02,	038a/07,	038b/01,	038b/07,	039b/19,	200a/12,	200b/11,	201a/03,	201a/11,	201a/21,
040b/16,	041a/07,	041b/01,	041b/15,	041b/17,	201b/13,	201b/16,	202a/11,	202a/20,	202b/07,
042a/17,	042b/05,	042b/08,	042b/09,	042b/19,	202b/17,	203a/13,	203a/19,	204b/05,	206a/06,
043a/21,	043b/04,	044b/19,	045a/09,	045b/10,	206b/17,	206b/21,	207a/10,	208b/02,	209a/18,
046b/09,	046b/18,	047b/04,	047b/19,	048b/08,	210a/14,	211a/02,	211a/07,	211a/21,	211b/08,
048b/19,	049a/21,	049b/16,	049b/21,	050a/06,	212a/07,	212a/11,	212a/15,	212a/18,	212a/21,
050a/08,	050a/09,	050a/15,	050a/16,	050a/20,	212b/03,	212b/06,	213a/01,	213a/04,	213a/16,
050a/21,	050b/01,	052a/20,	052b/10,	053a/07,	214b/03,	214b/08,	214b/15,	215a/09,	215a/18,
053b/03,	053b/16,	053b/18,	054b/17,	055a/14,	215b/06,	216a/02,	216b/02,	217a/01,	217a/04,
055a/20,	055b/05,	056a/03,	056b/13,	056b/14,	217b/09,	217b/13,	218b/12,	219a/02,	219a/09,
057a/06,	057a/12,	057a/14,	057a/18,	057b/09,	220a/04,	220a/07,	220a/18,	220b/07,	221a/12,

221b/02, 221b/04, 221b/11, 222a/05, 222b/20,
223a/02, 223a/09, 225a/04, 225a/05, 226b/10,
226b/17, 227a/15, 227b/03, 230a/03, 231a/01,
231a/06, 231a/10, 231b/02

itāŌat [Ar.] Boyun eğme, alınan emre göre davranma.
i. 055a/06, 071a/09, 221b/17
i.+ da 110a/09, 113a/12
i.+ dan 202b/05
i.+ nda 100a/11
i.+ ndan 201a/06

itāŌat iT- [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, alınan emre göre davranmak.
i.- di 063b/21
i.- diler 097a/06
i.- e 055a/14
i.- düm 209b/06

itāŌat itme- [Ar.+Tr.] Alınan emre göre davranmamak.
i.- yen 105a/18

Ōitāb-āmiz [Ar.+Far.] Azarlayıcı, tersleyici.
Ōi. 096a/19, 209a/08

itāle eyle- [Ar.+Tr.] Dil uzatmak, kötü söylemek.
i.- diler 202a/15

itdür- [Tr.] Bir başkasının yapmasını sağlamak.
i.- di 016b/13, 022a/11, 022b/11, 025a/21, 030b/04,
032b/01, 042a/15, 042a/16, 060b/14, 083b/12,
093a/17, 102b/16, 104a/03, 109a/19, 136a/20,
139a/05, 140b/04, 165a/11, 201a/02, 211b/21,
217a/04, 219a/02, 230a/11
i.- diler 022b/17, 112b/12, 143a/20
i.- dügi 153a/15, 196a/02
i.- dükden 007a/01
i.- e 007a/12, 060b/12, 085a/07
i.- eler 130b/05, 131a/09
i.- i bilürseyüz 207b/05
i.- megidi 206b/16
i.- megin 124b/08
i.- meyince 023a/07, 048b/06
i.- miş 074a/21, 227a/09
i.- mişdi 037a/09, 044a/05
i.- mişidi 031a/19, 036b/02, 037a/06, 047a/15,
065b/18, 067b/05, 068b/08, 074a/17, 083b/19,
137a/15, 153b/15, 206a/09
i.- mişler 111a/17
i.- mişlerdür 182a/17
i.- mişleridi 129b/19
i.- sem 041a/12
i.- üp 008a/11, 022b/15, 042b/14, 065b/17, 103b/17,
109a/02, 135b/16, 136b/03, 147a/19, 203a/07,
210a/10
i.- ür 124b/10
i.- ürdi 084a/10, 107a/16, 142b/11, 195b/21
i.- ürler 156a/08
i.- ürlerdi 083a/18
i.- ürleridi 229b/17

itdürme- [Tr.] Ettirmemek, yaptırmamak.
i.- di 125a/04, 130b/20
i.- ye 136b/01
i.- zleridi 092a/05

iŌtibār [Ar.] 1. Önem, ehemmiyet. 2. Oranla, ...bakımdan.
i. 130b/20
i.+ mca 011a/10, 121a/19, 122b/18, 123b/10,
169b/14, 227b/06
i.+ ıyıla 188a/09
i.+ la 011a/12

iŌtibār bul- [Ar.+Tr.] Saygınlığı, değeri artmak.
i.- up 196b/03

iŌtibār iT- [Ar.+Tr.] Saygı göstermek, değer vermek, önemsemek.
i.- di 056b/08, 228a/03
i.- erler 147b/02, 147b/04, 183b/11
i.- erleridi 069a/18
i.- mişidi 096b/17

iŌtibārī [Ar.] Gerçekte öyle olmadığı hâlde öyle kabul edilen, var sayılan.
i. 156a/07

iŌtidāl-ı havā [Ar.+Ar.] Havanın yumuşaklığı, uygunluğu.

i.+ sın 005b/02

iŌtidāl vir- [Ar.+Tr.] Ilımanlık, ılıklik vermek.
i.- ür 121b/05

iŌtikād [Ar.] Gönülden tasdik ederek inanma, inanış.
i. 081a/10
i.+ dan 041a/09
i.+ ı 131a/02, 146a/07, 173b/12, 186a/02
i.+ mca 212b/21
i.+ ları 013b/12, 183b/15
i.+ larına 142b/10
i.+ larınca 042b/09
i.+ larında 209b/01
i.+ larından 049a/19

iŌtikād iT- [Ar.+Tr.] Gönülden tasdik ederek inanmak, güvenmek.
i.- düginden 108b/08
i.- erdi 040b/18, 086a/17, 194a/15
i.- erler 013b/09, 145b/18, 147b/02, 161a/18
i.- erleridi 020b/09, 142b/10

iŌtikād itme- [Ar.+Tr.] Gönülden inanmamak, güvenmemek.
i.- yesin 089b/18

itil- [Tr.] İleri doğru hareket etmek eylemi yapılmak, ittirilmek.
i.- miş 083a/08

iŌtimād [Ar.] 1. Dayanma, güvenme. 2. Güven.
i. 131a/02, 148b/03
i.+ ı 054b/17, 109b/13
i.+ ıla 054b/18, 155b/13
i.+ ları 081a/10

iŌtimād iT- [Ar.+Tr.] Güvenmek, inanmak.
i.- dügi 221a/11
i.- düginden 108b/08
i.- erler 139b/05

iŌtimād itme- [Ar.+Tr.] Güvenmemek, inanmamak.
i.- 090a/01
i.- yesin 089b/18

iŌtirāf id- [Ar.+Tr.] Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini kabullenme.
i.- üp 019a/21

iŌtizār it- [Ar.+Tr.] Özürlü dilemek.
i.- di 067a/19

itmāma irişdür- [Ar.+Tr.+Tr.] Tamamlamak, bitirmek.
i.- diler 099b/03
i.- üp 216a/19

itme- [Tr.] Eylememek, yapmamak, etmemek, kılmamak.
i.- di 002b/04, 015a/20, 022b/04, 026b/08, 030b/07,
034a/05, 034a/11, 038b/21, 049a/14, 076b/21,
084b/14, 085b/14, 086b/14, 090a/01, 102a/02,
110b/08, 159a/06, 161a/13, 198a/04, 200a/12,
200b/09, 214a/10, 219a/06, 220a/20
i.- diler 153a/19
i.- dügi 007b/15, 030b/17, 030b/19
i.- dük 131b/16, 166a/13, 185a/01
i.- düm mi 084a/03
i.- düñ 194a/18
i.- düñüz 232a/13
i.- mege 101a/02, 108b/07
i.- mek 072a/18
i.- miş 124b/10
i.- mişdür 074b/13, 142b/19, 220a/20, 229b/02
i.- mişidi 004a/12, 066a/09, 083a/16, 094a/10,
113b/21, 154a/14, 159a/04, 229a/20
i.- mişler 228b/14
i.- mişlerdür 075a/09, 075a/15, 173a/12, 184b/19
i.- mişleridi 072b/18
i.- ñ 213b/08
i.- se 101a/03, 120b/07, 124a/15
i.- ye 102a/05, 124a/15, 130b/06, 145a/06, 150a/21,
223b/04
i.- yecek 055a/11
i.- yeler 130b/04
i.- yen 105a/18
i.- yesin 089b/18, 209a/14, 209b/17, 215a/19
i.- yeydüm 165a/03
i.- yicek 041b/16
i.- yin 055a/11
i.- yince 069b/17, 116b/14, 129b/09, 221b/05

i.- yüp 005a/07, 042b/16, 082a/11, 093a/08, 093a/10, 103b/06, 108b/05, 135a/03, 155b/10, 165a/03, 168a/06, 184b/14, 199a/11, 209a/11, 209b/18, 212a/01, 228a/21	i.+ ıla 200b/15
i.- z 041b/16, 075a/08, 100b/13, 127a/12, 127b/12, 128b/17, 209b/07, 220b/09	ityân [Ar.] İspat.
i.- zdi 047a/21	i.+ ında 002a/14
i.- zidi 023a/01, 039b/05, 091b/02, 156b/08	iv- [Tr.] Çabuk davranmak, acele etmek.
i.- zidüm 119a/18	i.- dükllerinden 162b/13
i.- zler 040b/02, 090a/12, 172a/09, 173a/09, 205a/10, 209b/13	Öivâz [Ar.] Bedel, karşılık, karşılık olarak verilen şey.
i.- zlerdi 142b/17	Öi. 092a/08
i.- zleridi 095a/17, 180a/17	ivdür- [Tr.] Döndürmek, geri çevirmek.
i.- zlerimiş 131b/15	i.- di 151b/08
i.- zsin 065a/04	iy [Tr.] "Ey, hey" anlamındaki ünlem.
ittibâÖ [Ar.] Tabi olma, uyma.	i. 038a/07, 065a/01, 072a/17, 194b/08
i.+ ıla 086b/12, 156b/11, 200b/15	Öiys [Ö.] İshak peygamberin oğullarından biridir.
ittibâÖ it- [Ar.+Tr.] Tabi olmak, uymak.	Öi. 122b/05
i.- diler 226b/14	iz [Tr.] Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı
i.- düği 223a/08	belirti, nişan.
ittifâk [Ar.] 1. Birleşme, uyuşma, sözleşme. 2. Rastgele, tesadüfen.	i. 192a/01
i. 005a/17, 014b/08, 014b/15, 015a/05, 019b/17, 021a/16, 021b/13, 024b/10, 026a/04, 026b/06, 031b/10, 032a/17, 032b/04, 032b/15, 032b/20, 033a/10, 033b/02, 038a/21, 040a/16, 041a/13, 043a/21, 043b/14, 044b/12, 048a/14, 048a/20, 055b/21, 057b/07, 057b/15, 062a/20, 065b/04, 067b/07, 068a/02, 073b/15, 073b/18, 075b/16, 079a/08, 080b/16, 081a/01, 081b/14, 085a/08, 086b/06, 087a/08, 089a/05, 092a/14, 094a/11, 095b/12, 097b/21, 099b/08, 101a/18, 102a/05, 102a/14, 102b/05, 104a/14, 107b/12, 114a/13, 117a/12, 124b/17, 127a/02, 127a/12, 130b/21, 137b/02, 143b/18, 146a/14, 148a/16, 148b/06, 149b/15, 152a/12, 153a/18, 154a/15, 154a/17, 154b/08, 157a/21, 158a/13, 159a/07, 159a/09, 159b/17, 160b/13, 162b/03, 162b/11, 163a/07, 166b/03, 166b/09, 167b/21, 171a/16, 176a/13, 176a/21, 179a/02, 184a/13, 186b/19, 187a/10, 187a/14, 194a/07, 194a/16, 196b/04, 198a/21, 201b/08, 201b/14, 213a/01, 213a/07, 216b/03, 218b/17, 219a/03, 220a/15, 222a/07, 227a/19, 229b/03, 231b/21	iz şapıd- [Tr.+Tr.] Yolunu kaybetmek.
i.+ dan 204a/04	i.- up 104a/04
i.+ ı 094a/08, 097b/04, 179b/09	izâ tağayyürü's-sultân ü tağayyürü'z-zamân [Ar.] Zamanın ve hükümdarın değişmesiyle.
i.+ ıla 005b/03, 082a/16, 087b/19, 096a/15, 100a/04, 104b/08, 104b/10, 134a/15, 137b/03, 194b/21, 196b/08	i. 218b/15
i.+ ıyla 097b/04, 103a/08, 108b/08, 108b/13	izâle [Ar.] Giderilme, yok etme.
i.+ la 201b/10, 212a/06, 220a/05	i.+ ye 074a/15
ittifâk-ı ehl-i tevârîh [Ar.+Ar.+Ar.] Tarihçilerin görüş birliği.	izâle id- [Ar.+Tr.] Gidermek, yok etmek.
i. 119b/19	i.- ince 149a/07
ittifâk-ı halk [Ar.+Ar.] Halkın birleşmesi.	Öizâm-ı mübârek [Ar.+Ar.] Mübarek kemik.
i.+ ıla 092a/10	Öi.+ leri 198a/19
ittifâk-ı hükemâ [Ar.+Ar.] Bilim adamlarının birleşme.	Öizâm-ı remîme [Ar.] İri kemik.
i.+ yıla 146b/07	Öi. 004a/07
ittifâk-ı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların birleşmesi.	Öizâm-ı yûsuf [Ar.+Ö.] Hz. Yusuf'un kemiği.
i.+ le100a/03	Öi. 198b/06
ittifâkî [Ar.] Tesadüfen.	Öi.+ ı 198b/02, 198b/05
i. 029b/13	izdihâm [Ar.] Kalabalık, yığılma.
ittifâk iT- [Ar.+Tr.] Bir konuda anlaşmaya varmak, uyuşmak.	i.+ dan 218a/05
i.- di 107b/19	izn [Ar.] İzin, müsaade, ruhsat.
i.- diler 050a/10, 097b/07, 137b/02, 208b/14	i. 216a/04
i.- erler 144b/04	i.+ iyile 096a/03
i.- üp 096b/09, 098a/10, 101b/07, 191b/18	i.+ iyile 180a/14
ittihâd id- [Ar.+Tr.] Birleşmek, aynı fikirde olmak.	izn al- [Ar.+Tr.] İzin almak.
i.- üp 139b/08	i.- mak 212a/12
ittisâl [Ar.] Bitişme, kavuşma	izn olunma- [Ar.+Tr.] İzin verilmemek.
i.+ ların 180b/21	i.- zsa 212a/02
ittisâlât-ı ecrâm-ı Öulviyye [Ar.+Ar.+Ar.] Yıldızların bağlantı yolları.	izn olma- [Ar.+Tr.] İzin verilmemek.
i. 075a/11	i.- yınca 034b/13
ittisâlât-ı kevâkebiyye [Ar.+Ar.] Yıldızların bağlantı yolları.	Öizz-i hûzûr-ı haķanî [Ar.+Ar.+Ar.] Padişahın huzuru.
i. 005a/05	Öi.- lerinde 102a/10, 102a/10, 111a/12
ittibâÖ [Ar.] Uyma.	Öizze'd-dîn aybek [Ö.] Memlük Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdardır.(bk. el-melikü'l-muÖiz)
	Öi. 096b/11, 096b/15, 096b/20
	Öizzet [Ar.] 1. Değer, kıymet. 2. Hürmet, saygı.
	Öi. 055b/06, 100a/20, 107b/04, 176b/04, 183b/17, 211a/01 Öi.+ de 220a/12
	Öi.+ i 192a/16, 196b/03
	Öi.+ ile 098a/12, 098b/10
	Öi.+ iyile 185b/16
	Öi.+ ler 230b/08
	Öi.+ leri 156a/09, 156a/10
	Öizzet bul- [Ar.+Tr.] Saygınlığı artmak.
	Öi.- mışdı 227b/10
	Öi.- up 083a/21
	Öizzet iT- [Ar.+Tr.] Ağırlamak, saygı göstermek.
	Öi.- di 088b/17, 202a/07
	Öi.- erdi 109b/13
	Öizz-i hûzûr [Ar.+Ar.] Makamca büyük birinin huzuru, yüce huzur.
	Öi.+ larına 215a/18
	J
	jengâr [Far.] Pas.
	j. 182b/08

jengâr tut- [Far.+Tr.] Paslanmak.
j.- miş 182b/08

K

kā'Ōa [Ar.] Bahçeler.
k. 011a/09, 062b/17, 112b/19, 137b/09

kab [Tr.] (bk. kap)
k.+ lar 019a/09, 040a/10, 040a/19, 118a/03
k.+ larıla 135b/20

kabā [Ar.] Üste giyilen elbise, cübbe, kaftan.
k. 011a/21, 017a/12
k.+ yı 077a/02, 016b/20

kabağ [Tr.] Kapak.
k.+ uñ 118b/05

kabar- [Tr.] Ağırlığı artmadan hacmi büyümek.
k.- ur 127b/01

kabāyil [Ar.] Kabileler, boylar.
k.+ inden 104a/09

kabāyil-i Ōarab [Ar.+Ar.] Arap boyları.
k.+ dan 216a/13

kabāyil-i ūmem [Ar.+Ar.] İnsan boyları.
k.+ den 151b/07

ka'Ōbe [Ö.] Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.
k. 135b/15, 180a/07, 181a/20
k.+ leri yidi 142b/18

ka'Ōbe-i şerife [Ö.] (bk. ka'Ōbe)
k.+ yi 100b/08
k.+ yile 181a/19

ka'Ōbe-i mu'Ōaẓẓama [Ö.] (bk. ka'Ōbe)
k. 100b/21

kābız [Ar.] Kabızlık veren.
k. 189a/03

kabīh [Ar.] Çirkin, yakışsız.
k. 083a/19, 126b/20, 153a/10

kabīl [Ar.] Tür, sınıf.
k.+ indendür 032b/04, 161a/18

kābil [Ar.] Olanaklı.
k. 005b/03, 015b/20, 048b/08, 074a/15, 080b/20, 085b/21, 108b/03, 125b/12, 147a/11, 147a/13, 148b/07, 167a/09, 175a/02, 181a/08, 225b/13
k.+ dūr 092b/18, 131b/18, 133b/03
k.+ idi 148b/05, 151a/09

kābil iT- [Ar.] Uygun duruma getirmek.
k.- di 050b/10
k.- er 132a/11
k.- sūn 196b/08

kābil ol- [Ar.] Uygun durumda olmak, mümkün olmak.
k.- a 153a/04
k.- an 132b/03, 179a/03
k.- dılar 191b/11
k.- up 014b/21, 044b/09, 093b/18, 108b/06, 138b/11, 191b/07, 198a/21, 205b/18, 214a/16, 221b/03

kābil olma- [Ar.] Uygun durumda olmamak, mümkün olmamak.
k.- dı 225a/16
k.- zdı 013b/21
k.- zıdı 019b/09, 121b/06

kābīl [Ö.] Hz. Adem ve Havva'nın büyük oğludur.
k. 005a/16

kābile [Ar.] Aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.
k. 193b/07, 200a/17, 216a/14, 217a/14, 217a/15
k.+ den 200a/16, 200a/17
k.+ dūr 200a/15
k.+ nūñ 161b/09, 193b/08
k.+ si 200a/15, 200a/16, 216a/14
k.+ sinden 026b/07, 191a/11, 191a/13
k.+ siyle 169a/09
k.+ ye 216a/14
k.+ yidi 200a/06

kābiliyyet [Ar.] 1. Beceriklilik, kapasite. 2. Olanak, imkan.
k. 009b/05, 074b/20, 103b/12, 180a/18, 205b/03,

222a/19
k.+ i 103b/10, 194b/16, 200b/12
k.+ leri 135a/14
k.+ lerine 107a/18

kabl [Ar.] Tür, sınıf. (bk. kabīl)
k.+ dandur 160b/04
k.+ mdan 149a/11, 183b/06, 204b/17

kabla- [Tr.] (bk. kapla-)
k.- dılar 007a/19, 027a/16, 042a/16, 164a/01
k.- mışdı 035b/02, 053b/12
k.- yup 054a/06

kablan- [Tr.] (bk. kaplan-)
k.- miş 018b/02, 037a/09, 082b/02
k.- mışdı 035a/18

kable'l-feth [Ar.] Fetih'ten önce.
k. 211b/17

kable-hu [Ar.+Ar.] Ondan önce.
k. 092a/11

kablubağa [Tr.] Kaplumbağa.
k. 199b/06

kabr [Ar.] Mezar.
k. 036b/17, 116a/21, 116b/01, 116b/04, 117b/10, 163a/06, 165a/13, 203a/02
k.+ a 196a/18
k.+ da 114b/04
k.+ dan 146a/11
k.+ dur 163a/09
k.+ ı 036b/17, 100b/12, 115a/10, 116b/03, 116b/05, 139b/04, 140b/09, 142a/14, 161a/06, 161a/16, 177a/03, 177a/06, 179a/18, 203a/09
k.+ ıdur 116b/01, 139b/04, 142a/09, 165a/14
k.+ ıla 203a/01
k.+ m 081b/11, 146a/03, 146a/06
k.+ ma 146a/16
k.+ mdan 146a/15
k.+ mı 146a/10
k.+ lar 141a/12
k.+ ları 142b/20, 143a/01, 146a/06
k.+ larıdur 069a/01
k.+ ların 081b/13, 162a/05

kabr-ı resūl [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in kabri.
k. 081b/12
k.+ ı 081b/16

kabr-ı şerif [Ar.+Ar.] Büyük bir kişinin kabri, şerefli kabir.
k.+ e 100b/12
k.+ leri 175a/05
k.+ lerine 100b/09
k.+ lerini 100b/10

kabşum [Ö.] (bk. feyyūm)
k. 197a/21

kabuğ [Tr.] Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm, kışır.
k.+ larıyla 139a/21
k.+ m 183b/01

kabūl [Ar.] Rızı olma.
k.+ mda 228a/02

kabūl eyle- [Ar.+Tr.] 1. Arasına, yanına almak. 2. Onaylamak, rıza göstermek.
k. 211a/21
k.- di 209a/06, 209b/20

kabūl eyleme- [Ar.+Tr.] Arasına, yanına almamak.
k.- diler 183b/21

kabūl iT- [Ar.+Tr.] 1. Arasına, yanına almak. 2. Onaylamak, rıza göstermek. 3. Verilen bir şeyi almak.
k.- di 071a/09, 071a/16
k.- e 200b/07, 209a/03
k.- erüz 209b/16
k.- üp 008b/08, 088a/02, 102b/04, 108b/08, 222a/05

kabūl itme- [Ar.+Tr.] 1. Onaylamamak, rıza göstermemek. 2. Verilen bir şeyi almamak.
k.- di 022b/04, 076b/21
k.- yesin 209b/17
k.- yüp 082a/11, 093a/08, 093a/10, 108b/05, 155b/10, 209b/18, 228a/21

ka'Ōbü'l-ahbār [Ö.] Beni İsrail'in meşhur alimlerinden. Ehl-i kitap ravilerinin en güvenilir olanı kabul edilmiştir.

k. 175a/05, 177a/03
ķabz iT- [Ar.+Tr.] Elinde tutmak.
 ķ. itdi 231a/08
ķabza-ı hançer-zebān [Ar.+Far.+Far.] Dil hançerinin sapı.
 ķ.+ a 196a/11
ķabza-ı taşarruf [Ar.+Ar.] Hüküm altı.
 ķ.- ina 090b/15
ķaç [Tr.] 1. Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. 2. Birçok. 3. Bazı, kimi.
 ķ. 004b/21, 010b/05, 014b/21, 026b/20, 038b/13, 040a/14, 040a/16, 048a/17, 048b/13, 050b/08, 058a/08, 058a/09, 064b/04, 064b/19, 065a/19, 065b/04, 070b/16, 073b/14, 075a/04, 080b/12, 081b/21, 085b/17, 087a/06, 088a/13, 093b/11, 093b/12, 103b/15, 104a/15, 106a/13, 111b/19, 112b/07, 112b/08, 112b/10, 117b/12, 120b/08, 124a/02, 124a/10, 124a/18, 124b/05, 128a/16, 130a/09, 132a/16, 141a/01, 142a/03, 142a/17, 144b/17, 147a/06, 148a/04, 152b/18, 157b/18, 159a/07, 159a/19, 159a/20, 162a/12, 168a/10, 169b/15, 177b/05, 183b/21, 185a/13, 186b/01, 186b/11, 188a/07, 189a/07, 190a/16, 191b/10, 196b/06, 197b/07, 197b/10, 206b/17, 207a/01, 207a/03, 207b/08, 217b/20, 220b/14, 226b/07, 226b/09
 ķ.+ ı 178a/02, 199b/11
 ķ.+ in 220b/18
 ķ.+ mı 191b/10
ķaç- [Tr.] 1. Hızla koşup bir yere saklanmak. 2. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.
 ķ.- a 026b/05, 129a/01
 ķ.- anlar 026b/07
 ķ.+ anlarının 047b/13
 ķ.- ar 013b/19, 167b/12
 ķ.- araķ 044b/16, 045a/15, 085b/09
 ķ.- ardı 142a/11, 189a/16
 ķ.- arlar 058a/18, 121a/13, 134a/05
 ķ.- arları 223b/19
 ķ.- dı 021b/20, 023a/06, 024b/01, 046a/10, 046a/17, 082b/06, 085b/08, 103a/10, 158a/01, 162a/02, 168a/04, 178b/13, 221b/06
 ķ.- dılar 035b/11, 061a/04, 064b/13, 064b/18, 088b/07, 095b/10, 139a/08, 167a/08, 178a/02, 183b/20, 205b/12, 212b/14, 215a/04, 215a/13
 ķ.- dı mı 099b/10
 ķ.- duķ 065a/11
 ķ.- duķların 072b/20
 ķ.- duñuz 065a/11
 ķ.- maķa 206b/21
 ķ.- maķ 137b/14
 ķ.- mışdı 112b/08
 ķ.- mışken 215a/12
 ķ.- up 038b/13, 044a/16, 046b/03, 046b/05, 056b/14, 075b/17, 075b/20, 078a/14, 081a/11, 082b/06, 097a/11, 097b/07, 099b/09, 099b/11, 108b/01, 157b/01, 193a/16, 201a/15, 202a/12, 212b/06, 215a/10, 222a/10, 222a/15, 228b/15
ķaçak [Tr.] Kaçmış olan, firari.
 ķ. 102b/18
ķaçan [Tr.] Ne zaman.
 ķ. 013a/12, 013a/14, 013a/15, 013b/01, 014a/02, 014a/04, 014a/17, 014a/20, 014b/03, 016a/17, 016b/02, 019a/20, 019b/08, 022a/19, 023b/15, 025a/02, 025a/04, 030a/16, 032b/14, 032b/15, 034a/01, 034b/11, 035b/02, 039b/03, 040a/21, 040b/07, 041b/21, 042a/09, 044a/05, 059b/06, 070a/01, 073b/07, 089b/21, 090a/05, 125b/09, 127a/17, 127b/18, 128a/17, 128b/06, 128b/20, 129a/18, 136b/17, 141b/06, 141b/12, 144b/21, 149b/21, 157a/08, 157a/09, 157a/11, 162a/18, 163b/05, 163b/09, 164a/20, 172a/13, 173a/14, 174a/01, 175b/17, 181b/14, 184a/03, 188b/13, 189a/14, 209b/05, 215a/07, 215a/08, 215a/14
ķaçır- [Tr.] Kaçmasını sağlamak.
 ķ.- up 061a/10

ķaçkun [Tr.] 1. Kaçak kişi, firar. 1. Kaçma işi, firar.
 ķ. 157a/20
 ķ.+ la 108b/17
ķaçma- [Tr.] Uzaklaşmamak, kaçmamak.
 ķ.- dı 153b/10
ķaçur- [Tr.] 1. Zorla alıp götürmek. 2. Kaçmasına neden olmak.
 ķ.- dılar 212b/09, 220a/07, 220b/15, 221a/21
 ķ.- maķ 072b/14
ķaçurma- [Tr.] Kaçmasını olanak vermemek.
 ķ.- dı 062b/15
ķadar [Ar.] Ölçüsünde, derecesinde.
 ķ. 011b/15, 014b/11, 018a/15, 022a/15, 032a/16, 036a/10, 039a/14, 040a/01, 042a/10, 045b/14, 048a/12, 057b/03, 058b/03, 065a/04, 065a/16, 065a/21, 076b/16, 085a/21, 086a/17, 100a/18, 100b/20, 101a/09, 117b/02, 123b/14, 124a/18, 125b/12, 127a/12, 128b/02, 130a/04, 130a/07, 130b/15, 132b/15, 140a/08, 144b/11, 147a/13, 152b/07, 152b/10, 152b/11, 155a/03, 156a/17, 158b/20, 160a/17, 163a/01, 166b/14, 171a/08, 175b/15, 177a/12, 193b/03, 194b/13, 195b/12, 195b/13, 199a/01, 201b/09, 211a/04, 211a/05, 211a/06, 211a/11, 211a/21, 214a/19, 218a/01, 218a/17, 218b/07, 218b/09, 221a/03, 231b/10
 ķ.+ ca 060a/16
 ķ.+ dur 144a/14
ķadd [Ar.] Boy.
 ķ. 140a/07
 ķ.+ ı 185a/18
 ķ.+ ina 182a/09
 ķ.+ umuz 002b/11
ķadeh [Ar.] İçki bardağı.
 ķ. 029a/06, 034a/08
 ķ.+ uñ 029a/07
 ķ.+ ler 158a/05
ķadem [Ar.] 1. Ayak. 2. Adım. 4. Uğur.
 ķ. 151b/07, 211a/01
 ķ.+ i 080b/17, 096a/07, 104b/04, 108a/12
ķadem baş- [Ar.+Tr.] Bir yere girmek.
 ķ.- an 006a/16
 ķ.- anı 165a/10
 ķ.- dı 002a/16, 006a/04, 045b/21, 120a/05, 146b/19
 ķ.- duķlarında 203b/03
 ķ.- duñ 176b/03
 ķ.- mış 022b/13
 ķ.- mışları 063a/11
ķadem başma- [Ar.+Tr.] Bir yere girmemek.
 ķ.- dı 192b/19
 ķ.- mışdur 134a/01
 ķ.- mışdı 092a/12
ķadem-i mübarek [Ar.+Ar.] Mübarek, kutlu ayak.
 ķ.+ leri 113b/10
ķademe [Ar.] Aşama, basamak.
 ķ.+ leruñ 142a/17
 ķ.+ yle 142a/17
ķader [Ar.] Yazgı.
 ķ.+ leri 134a/17
ķadırķa [Rum.] Hem yelken hem kürekle yol alan bir tür savaş gemisi.
 ķ.+ mıdur 074a/20
ķadı [Ar.] İmparatorluk döneminde, yargılama yetkisine sahip kişi, şeriat hakimi.
 ķ. 081b/10, 081b/11, 081b/12, 081b/13, 100b/04, 100b/05, 100b/07, 100b/15, 101a/05, 187b/18
 ķ.+ dan 099a/19
 ķ.+ lar 089a/11, 098b/14
 ķ.+ ları 089a/09, 105b/02
 ķ.+ nuñ 081b/19, 100b/06, 100b/18
 ķ.+ sı 081b/07, 100b/16, 174b/06
 ķ.+ sına 100b/17
 ķ.+ sundan 162b/02
 ķ.+ sıydı 095a/21ü
 ķ.+ sıydı 081b/06
 ķ.+ sıyken 102a/05
 ķ.+ ya 081b/12, 100b/05
ķadı-Öasker [Ar.] Ordu mensuplarının hukuk ve yargı işlerine

bakan en yüksek rütbeli kadı.
 k. 099a/10
 k. + idi 098b/16
 k. + ler 105a/02
 k. + leri 105a/10

ḳādī el-ḳudāt ibn-i ʿĀdnān [Ö.] Kişi adı.
 k. 163a/03

ḳādī tāce'd-dīn [Ö.] Sultan Baybars dönemindeki Mısır kadısı.
 k. 098b/15, 098b/19, 099a/01

ḳādī-yı mezbūr [Ar.+Ar.] Adı geçen kadı.
 k. 098b/18

ḳādīd ol- [Ar.+Tr.] Etleri dökülüp, yalnız kemik kalmak.
 k. - mış 169a/16

ḳādīlık [Ar.+Tr.] Kadının görevi.
 k. + dur 190b/20

ḳādīm [Ar.] Eski, eski zaman.
 k. 133b/10, 141a/06, 155b/12, 177a/05, 190a/18
 k. + de 191a/01
 k. + den 101a/19, 104a/10, 123b/11, 124b/18, 203b/19, 222a/01
 k. + dūr 133a/08
 k. + inde 177a/17
 k. + lerinden 133a/09
 k. + lerinün 142a/09

ḳādīme [Ar.] Eskiden kalma eser, yapı.
 k. + lerinün 141a/02
 k. + sin 140b/07

ḳādīmī [Ar.] Eskiden beri var olan, daimi.
 k. 009b/21, 090a/12, 166b/19, 176a/11, 186b/15, 189b/19, 219b/11
 k. + leri 203b/21

ḳādīmü'l-eyyām [Ar.+Ar.] Eski günler.
 k. + dan 063b/15

ḳādīmü'z-zamān [Ar.+Ar.] Eski zaman.
 k. 157b/06
 k. + da 145a/17, 150b/07, 160b/12, 163a/13, 164a/05, 168b/07, 168b/13, 170a/20, 175b/04, 177b/04, 180a/05, 180a/08, 181a/18, 182a/07, 183a/02, 183a/18, 184b/21, 187b/19, 188b/05, 188b/06, 190b/20, 190b/21, 192a/07, 193b/16, 196a/19, 200b/18, 204a/05
 k. + dan 092a/02, 150a/21

ḳādīr [Ar.] Kudret sahibi, gücü yeten.
 k. 021a/21, 022b/04, 032b/11, 048a/13, 080a/21, 080b/20, 114b/17, 128b/13, 137b/11, 160b/16, 182b/04, 186b/10, 196a/15, 196b/10, 206b/21, 221a/16, 230a/17, 230b/03
 k. + idi 027a/10, 039b/07, 047b/10, 094b/03, 094b/12
 k. + iseñüz 196b/16
 k. + leridi 010a/19, 044a/11, 164a/06
 k. + üz 065a/16

ḳādīr-i ešyā [Ar.+Ar.] Eşyaya gücü yeten.
 k. 001b/13

ḳādīr ḳıl- [Ar.+Tr.] Gücünün yetmesini sağlamak.
 k. - an 065a/04

ḳādīr ol- [Ar.+Tr.] Gücü, bilgisi yetmek.
 k. - a 193b/03
 k. - an 094a/20
 k. - anlar 141a/17
 k. - amadılar 029b/06
 k. - amadukları 074a/13
 k. - duğı 155b/06, 221b/11
 k. - duğın 046a/06
 k. - duğına 188a/02
 k. - duğum 170a/07
 k. - duğun 170a/06
 k. - dukları 109a/16
 k. - imadılar 213a/17
 k. - up 109b/17
 k. - ur 030a/14
 k. - ur mıyduñuz 145a/11

ḳādīr olma- [Ar.+Tr.] Gücü, bilgisi yetmemek.
 k. - dı 026a/09, 046a/09, 054b/17, 061b/18, 064b/15, 084b/08, 087b/04, 108a/14, 115a/07, 165a/15, 178b/18, 189b/08, 221b/19
 k. - dılar 137b/10, 138a/12, 138a/16, 191b/07

k. - duğından 040b/16
 k. - dum 162a/14
 k. - mışdı 196a/10
 k. - mışlarıdı 096b/18, 115a/13, 225a/02
 k. - sa 030a/13
 k. - ya 229b/01
 k. - yan 101a/06
 k. - yanı 092a/05
 k. - yup 050a/14, 139a/07, 202b/08
 k. - z 014a/02, 114b/15, 125b/10, 126b/10, 128a/01, 128a/11
 k. - zdı 026b/20, 042a/10, 123a/03, 189a/13, 189b/02
 k. - zlarıdı 029b/08
 k. - zuz 207a/04

ḳadr [Ar.] Değer, itibar.
 k. 074b/14, , 109a/09, 109b/13
 k. + ı 088b/08, 088b/14, 096b/21, 112a/17, 196b/03
 k. + ıdı 168b/08
 k. + ıla 228a/03
 k. + ın 221a/12
 k. + ları 096b/14

ḳadr bul- [Ar.+Tr.] Değeri artmak, itibar kazanmak.
 k. - ldı 097a/02
 k. - mışdı 227b/10
 k. - mışlardur 107a/21
 k. - ursın 024a/13

ḳadr-ı ḥācet [Ar.+Tr.] İhtiyaç fazlası.
 k. + lerinden 131b/07

ḳadr-vār [Ar.+Far.] Kadirli, kıymetli.
 k. 083a/14

ḳaf [Ar.] Arap alfabesinin yirmi birinci harfi, kaf.
 k. + uñ 119b/15

ḳafā [Ar.] Baş.
 k. + ları 194b/03
 k. + sı 160b/21, 163a/02
 k. + sında 182b/14
 k. + yı 161a/01, 161a/03

ḳafes [Far.] Hapishane.
 k. + e 227b/21

ḳaffe-i berāya [Ar.+Ar.] Bütün halk.
 k. - 113b/07

ḳāfile [Ar.] Birlikte yolculuk eden topluluk.
 k. + sinün 168a/11

ḳāfir [Ar.] Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
 k. 010a/13, 032b/07, 041a/03, 041b/06, 071a/18, 082b/12, 094a/03, 098a/03, 098a/04, 103a/20, 116b/11, 121b/14, 129b/12, 129b/20, 130a/11, 130b/05, 130b/13, 134b/10, 172a/08, 178b/08, 179b/02, 181a/18, 198b/13, 205b/12, 205b/16, 208b/16, 208b/21, 209a/01, 211b/17, 212b/05, 213a/06, 213a/11, 213a/19, 215b/03, 219a/11
 k. + den 003a/11, 082a/11
 k. + e 087b/06, 205b/09, 213a/08, 213a/10, 214a/04
 k. + idi 026a/20, 040b/18, 066a/11, 168a/03
 k. + ler 015b/05, 049b/01, 052a/15, 079b/19, 088b/07, 093b/08, 095b/10, 107a/07, 124b/16, 131a/10, 142b/18, 185b/15, 185b/17, 206b/03, 210a/06, 210b/07, 213a/16, 213b/07, 213b/05, 213b/09, 214a/05, 214a/08, 215b/06, 215b/07, 216b/01
 k. + lerdin 213b/15, 216a/11
 k. + lerdür 107a/03
 k. + lere 083b/19, 087b/21, 096b/02, 208b/05
 k. + leri 083b/02, 087b/05, 090a/13, 091a/01, 091a/05, 093b/14, 094a/01, 094a/13, 096a/03, 097b/05, 103b/11, 103b/19, 103b/21, 104a/05, 104a/08, 130a/11, 147a/09, 179b/05, 179b/17, 186b/18, 208b/14, 209a/02, 209a/04, 212a/11
 k. + leridi 039a/11, 070a/18, 172b/05, 184a/13
 k. + leridür 107a/06, 171b/04
 k. + lerile 216a/15
 k. + lerinden 091a/12
 k. + lerinün 087b/10, 091a/06, 100a/06, 208b/15
 k. + leriyle 079b/16, 210a/06, 212a/04, 225a/01
 k. + lerile 212a/14
 k. + lerün 087b/14, 093b/19, 104a/06, 179a/15, 180a/12, 203b/05, 213a/05

k.+ üñ 003a/20, 096a/01, 205b/11, 210b/02, 213a/12, 213b/17, 214a/02
kāfir-i ğāfil [Ar.+Ar.] Bilgisiz kafir.
 k.+ idi 054a/21
kāfir-i hāsir [Ar.+Ar.] İsteğine ulaşamamış kafir.
 k.+ idi 048b/15
kāfirī [Ar.] Kafirle özgü.
 k. 129b/19
kāfirsitān [Ö.] Afganistan'ın doğusunda şimdi Nuristan olarak adlandırılan bölge.
 k.+ dan 215b/18
kaftān [Far.] Çoğu ipekten yapılan, bir çeşit uzun, süslü üst giysisi.
 k. 008a/14, 029a/14, 082a/05, 082a/08, 082a/10, 099a/13, 143b/05, 159b/21
 k.+ ı 082a/07, 082a/09, 082a/10, 082a/11, 095b/07, 116a/01
 k.+ ıd 082a/10
 k.+ ın 082a/09, 194a/21
 k.+ lar 033b/14
 k.+ ları 027b/03
 k.+ larıla 125a/02
 k.+ ların 177b/18
 k.+ laruñ 143b/05
 k.+ umı 082a/06
 k.+ uñ 143b/06
kāfūr [Ar.] Uzak Doğu'da yetişen bir çeşit taflardan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, ıtırı kuvvetli madde.
 k. 027a/21
 k.+ dan 122b/04
 k.+ ıla 060b/12
kāfūr [Ö.] (bk. kāfūr-ı ihşidī)
 k. 080a/13, 080b/01, 080b/04
kāfūr el-ihşidī [Ö.] (bk. kāfūr-ı ihşidī)
 k.+ nūñ 082a/04
kāfūr-ı ihşidī [Ö.] İhşidî Devleti hükümdarı Unucur'un naipliğini yapan devlet adamı.
 k. 013a/16, 013a/19, 080a/13, 080b/14, 081a/10, 175a/13
kāfūr-ı mezkūr [Ö.+Ar.] Adı geçen Kafur.
 k. 080b/06
kāğıd [Far.] Yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.
 k. 040a/08, 084a/21, 140b/10, 140b/13, 142a/05, 144b/12, 210a/17
 k.+ a 021a/15, 087a/06, 167b/10
 k.+ ı 021a/15, 083b/01, 084b/02, 084b/05, 140b/11, 140b/12, 140b/14, 141b/21
 k.+ lar 084a/19, 123b/21, 153a/10
 k.+ lara 058a/14, 123b/15
 k.+ larda 153a/15
 k.+ laruñ 123b/16
 k.+ uñ 141b/15
kaḥḥār [Ar.] Kahredici, yok edici, batırıcı.
 k. 120a/11
 k.+ dur 151b/12
 k.+ ın 018b/11
kāhin [Ar.] Eski Mısırlıların ruhani reisleri.
 k. 016a/06, 020a/03, 020b/15, 038b/19, 038b/20, 041a/03, 041a/15, 041a/17, 041b/11, 046a/01, 046a/18, 047a/02, 047b/10, 049a/16, 049a/20, 051b/04, 051b/06, 051b/08, 052b/19, 120a/19
 k.+ e 020b/17, 020b/18
 k.+ i 041a/14, 046a/15
 k.+ idi 120a/11
 k.+ le 020a/09
 k.+ ler 019a/17, 020b/15, 020b/21, 021a/13, 029b/18, 047a/12, 050b/02, 051b/08, 054a/11, 134b/20, 195b/13
 k.+ lerden 020b/15, 051b/17, 135a/02, 149b/06
 k.+ lere 022b/11, 053b/03, 056b/08, 134b/13
 k.+ leri 019b/15, 020a/08, 050b/21, 134a/13, 164a/13
 k.+ leridi 019b/16, 134a/14
 k.+ lerinden 028b/21
 k.+ lerine 051b/02
 k.+ leruñ 049a/16, 136a/10, 136b/01

k.+ üñ 041a/08, 046b/11
kāhin-i Ōalim [Ar.+Ar.] Bilgili kahin.
 k. 070a/13, 070b/17
 k.+ idi 070a/13, 070b/17
kāhin-i fāzıl [Ar.+Ar.] Faziletli, bilgili kahin.
 k. 020a/17, 030b/07
 k.+ ıd 030b/15, 036b/15, 047a/02
kāhin-i kāfir [Ar.+Ar.] Kafir kahin.
 k.+ 041b/06
kāhin-i kāmīl [Ar.+Ar.] Bilgisi çok olan kahin.
 k.+ 018b/15
 k.+ idi 018b/02, 024b/07, 038a/19
kāhin-i māhir [Ar.+Ar.] Becerikli kahin.
 k.+ 006a/01
kāhine-i kāfire [Ar.] Kafir, kadın kahin.
 k. 038a/06, 049b/05
kāhinlik [Ar.+Tr.] Kahinin işi.
 k. 032a/10, 036a/01, 120a/12
kaḥīr [Ar.] Kahredici.
 k. 227b/03
 k.+ idür 227b/04
kaḥīre [Ö.] Mısır'ın başkenti, Arap dünyası ve Afrika'nın en büyük kenti.
 k. 081a/16, 088a/06, 090b/06, 093b/03, 099a/20, 099a/21, 130a/01, 203b/11, 203b/16, 217b/19, 219b/07, 221a/03, 221b/21, 222a/07, 222a/08, 223a/14, 225a/11, 225b/21, 226a/08, 226a/09, 226a/13, 227b/05, 227b/07, 228a/11, 228b/06, 231b/09
 k.+ de 089a/13
 k.+ den 088a/15, 223a/11, 225a/12
 k.+ nūñ 224b/13, 226a/20, 226a/21, 229b/09
 k.+ ye 170b/21, 220b/15, 222b/06, 225a/17, 226a/11
 k.+ yile 222b/21, 223a/02, 224b/17
 k.+ yle 221a/07, 222a/20, 222b/09
kaḥīre-i mısır [Ö.] Mısır'ın ilk kurulduğu Kahire bölgesi.
 k. 088a/07, 094b/07, 099a/03, 146b/10, 146b/17
 k.+ a 108b/19, 109a/06
 k.+ ıla 148a/01
kaḥīre-i muŌizziye [Ö.] Mısır'a Muiz döneminde verilen ad.
 k. 083a/17
kaḥīre şehri [Ö.] (bk. kaḥīre)
 k. 088a/15, 203b/12, 203b/13, 217b/03, 225a/04, 225a/20, 225b/03, 226a/03, 226a/14, 229a/13, 229b/06
 k.+ n 149a/05, 217b/12, 219b/06, 223a/15, 227a/10
 k.+ ne 217a/03, 221b/07, 226a/02, 229b/12
 k.+ nde 222a/17, 222b/20
 k.+ nden 083a/17, 103b/02
 k.+ ni 225a/19, 225b/02
 k.+ nūñ 099a/11, 219b/13, 221a/02, 223b/13, 227a/01, 229a/16, 229b/14
 k.+ yidi 149a/07
 k.+ yle 149a/08, 149a/10
kaḥr [Ar.] 1. Zorlama. 2. Üzüntü.
 k. 001b/02, 027b/17
 k.+ ı 003a/13
 k.+ ıla 227b/20
 k.+ ın 156a/17
 k.+ mdan 151b/10
 k.+ la 003a/20, 215a/04
kaḥr-ı dehr [Ar.+Ar.] Dünyanın kahır, üzüntüsü.
 k.+ ile 061a/16
kaḥr eyle- [Ar.+Tr.] Perişan etmek, yok etmek.
 k.- ye194a/02
kaḥr id- [Ar.+Tr.] Perişan etmek, yok etmek.
 k.- üp149a/19, 151a/12
kaḥr idici [Ar.+Tr.] Perişan eden.
 k.+ dūr 125a/16
kaḥt [Ar.] Kuraklıktan dolayı mahsulün yetişmemesi.
 k. 026a/21, 037b/20, 048a/07, 101b/01, 108a/12, 124b/03, 124b/13, 124b/15, 218b/18, 219b/07, 219b/09, 222a/17, 223b/10, 224a/09, 226b/18, 230a/01
 k.+ dan 222b/11
kaḥtān oğlu yuŌrib oğlu tuşcib oğlu Ōabdū's-şems [Ö.] (bk.

sebā el-ekber)
 168b/15
kahtlık [Ar.+Tr.] Kuraklıktan dolayı meydana gelen kıtlık.
 080b/18, 101a/18, 101a/20, 101a/21, 104b/03
 + mı 043a/05
ka'ide [Ar.] Yönetici, önder.
 060b/01
kaÖide [Ar.] Üstüne konulan şeyi taşıyan kütle; taban, ayaklık.
 025b/14, 027b/06, 041b/01, 042a/07, 048a/20, 051a/01, 051a/04, 154a/05, 182a/09, 182b/01, 189a/20, 195a/07, 195b/08
 + ler 114b/15
 + nüñ 182a/20, 182a/21
 + sı 185a/17, 185a/18
kaÖide-i şerÖi [Ar.+Ar.] Şeriat hükmü.
 002a/18
kaş- [Tr.] İttirmek, vurmak.
 - ar 128a/08
 - dı 138a/21, 164b/17
 - dum 052a/07
kaşı- [Tr.] Öfkelenmek, kızmak.
 - dı 202a/15
kaşıcı [Tr.] Kakma, çakma işi yapan.
 142b/07
kaşıl- [Tr.] Çakılmak, saplanmak.
 - mışdı 224a/14
kal- [Tr.] 1. Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. 2. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak. 3. Kendisi ile birlikte bulunanlar yok olduktan, dağıldıktan veya gittikten sonra da var olmak, durmak, bulunmak. 4. (Soyut kavramlar için) etkisini sürdürmek, devam etmek, varlığını korumak. 5. Bir şeyi yapamamak, yapmaktan alıkonulmak. 6. Miras yoluyla geçmek, geçmek, aktarılmak. 7. (Yardımcı fiil olarak) herhangi bir olumsuz duruma düşmek. 8. Yardımcı fiil olarak sürerlik ifade eder.
 - a 032a/14, 034a/18, 112a/16, 144b/09, 185b/04
 - a mı 194a/19
 - an 010b/16, 032a/02, 046b/17, 051a/13, 073a/12, 081a/11, 092b/06, 125b/19, 139a/17, 139b/02, 165b/05, 174b/15, 177b/05, 208a/19, 208a/21, 208b/05, 224a/05
 - anı 057b/13, 058b/15, 128a/05, 137b/15
 - anıdır 011a/07
 - anını 220a/07
 - a nıyla 222a/15
 - anlar 206b/13
 - anlarınuñ 224b/17
 - dı 001b/06, 009b/18, 009b/20, 010b/11, 026a/18, 027b/18, 033a/16, 035b/10, 035b/13, 038a/10, 055a/10, 060a/16, 067b/14, 078b/18, 079b/15, 085b/11, 086b/05, 092b/07, 093b/16, 095b/10, 098a/18, 112b/16, 115a/07, 117a/16, 139b/02, 142a/05, 144a/04, 150a/03, 156a/02, 158b/14, 158b/15, 165a/03, 165a/21, 166a/20, 166b/04, 171a/18, 176a/15, 178b/10, 184b/07, 189b/09, 190a/16, 196a/18, 197a/01, 197a/20, 200b/08, 206a/15, 211a/12, 222a/16, 224a/03, 224b/11, 225a/18, 226b/15, 229a/13, 229b/06, 232a/11
 - dılar 012a/14, 015b/13, 028a/05, 033a/14, 067b/18, 088a/18, 145a/09, 162a/04, 191b/08, 200a/08, 213b/02, 213b/03, 231a/02
 - duğı 033a/01, 127b/19
 - dum 004a/04, 004b/05
 - ı 173b/19
 - ıcağ 006a/10, 154a/18
 - madın 175b/01
 - mağ 045a/10
 - mış 063b/15, 074a/13, 090b/07, 092a/02, 095a/18, 105a/07, 114b/05, 117b/11, 124a/18, 124b/18, 129b/12, 141a/02, 150a/21, 157b/06, 185a/18, 185a/19, 186a/04, 189a/06, 192a/19, 195b/11, 211b/15, 219b/15
 - mışdır 056a/03, 078a/08, 085b/20, 090b/01, 121a/06, 148a/02, 150b/15, 158b/13, 168a/10, 175a/04, 176b/21, 180a/06, 203a/06, 216b/09,

217b/04, 218b/13, 225a/20, 226a/14
 - mışdı 016a/13, 044a/03, 053a/16, 062b/07, 091a/04, 119b/03, 148a/10, 148b/08, 158a/21, 204a/09, 216b/21, 217a/16
 - mışlardır 115b/21
 - mışlarıdı 222b/01, 223b/13
 - sa 107b/07
 - sa gerek 232a/16
 - sun 143a/02, 152b/02
 - up 032a/18, 042b/21, 050a/04, 073a/10, 078b/18, 139a/16, 157a/12, 203b/13, 216a/02
 - ur 019b/02, 067a/05, 110a/02, 119b/21, 128a/11, 128a/20, 132a/18, 132b/04, 135a/01, 144b/09, 172a/10, 174b/13, 174b/14, 189b/03
 - urdı 042a/11, 092a/06, 151a/11, 158a/10, 189a/18, 189a/20, 189b/02
 - urıdı 035a/10
 - ur mı 134b/19
kalÖa [Ar.] Kale, hisar.
 018b/07, 036a/04, 093b/02, 093b/04, 095a/09, 104a/08, 107a/15, 109a/07, 109a/12, 226b/06, 226b/11, 226b/12
 + da 098b/12, 099a/06, 099a/07, 099b/16, 100a/16, 106a/19, 106b/01, 106b/06
 + lar 071b/21, 092b/03
 + ları 206b/12
 + nuñ 226b/06
 + sı 043b/03, 091a/20, 093b/01, 215a/04, 216a/01, 217b/05
 + sın 226b/03
 + sına 102b/15, 104b/02
 + sında 107a/15
 + sını 133b/15
 + sınıñ 050b/15
 + ya 093b/05, 095a/10, 226b/06
kalÖa-ı mısır [Ö.] Mısır Kalesi.
 + ı 149a/08
kalÖa-ı üstüvār [Ar.+Far.] Sağlam, dayanıklı kale.
 123b/06
kalafāt it- [Ar.+Tr.] İki şeyi birbirine perçinle tutturmak, perçinlemek.
 - diler 152b/19
kalÖa-mişāl [Ar.+Ar.] Kale gibi.
 150b/11
kalanca [Tr.] Kalan kısım, bakırye.
 + sı 057b/15
kalÖatü'l-cebel [Ö.] Mısır Kalesi.
 149a/08, 226b/04
 + de 226b/14
 + e 226b/08, 226b/11
 + üñ 226b/05
kalÖatü'l-ceyāl [Ö.] Mısır'da bir kale.
 + daki 103b/16
kalāvun [Ö.] Memluk sultanı Kalavun.
 097a/11, 102b/13, 102b/14, 103a/10, 103a/12
 + uñ 103a/08
kalāvun el-melikü's-şālīh [Ö.] Memluk sultanı Kalavun.
 103a/03
kalay [Tr.] Gümüş beyazlığında, kolay işlenebilen, yumuşak bir element.
 175b/13
kalb [Ar.] Yürek, gönül.
 082b/02, 228a/15
 + ina 055b/04, 156b/08
 + ında 023a/02
 + ından 049b/01
 + ını 039a/01
 + ı 022b/21, 196a/02
 + la 155b/21, 192a/17
 + ları 089b/13, 094b/21
 + larında 078b/14
 + larından 052a/13
 + uñ 050a/21
 + uñda 049a/13
kalb-ı esed [Ö.] Aslan Takımıydı.
 141a/18, 141b/06, 141b/12

kalb-ı şerîf [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in gönlü.

ķ+ lerine 012a/14

kalb-ı münîr [Ar.+Ar.] Işık veren, çevresini aydınlatan gönül.

ķ+ ine 152b/15

kaldır- [Tr.] (bk. kaldır-)

ķ.- açak 003a/10

ķ.- up 014b/01

kaldur- [Tr.] 1. Bir nesneyi bulunduğu yerden yukarı almak; kalkmasını sağlamak. 2. Bir şeyi yukarı doğru hareket ettirmek; havalanmasını sağlamak; yükselmesine yol açmak. 3. Bedenin bir bölümünü, bir organını yukarı doğru hareket ettirmek. 4. Yürürlükte olan bir şeyi, kararı, programı geçersiz kılmak; feshetmek; hükümsüz kılmak. 5. Yüksek bir bina, yapı yapmak. 5. Ölüyü defnetmek.

ķ.- dı 024b/05, 080b/10

ķ.- dılar 084b/13, 143a/10, 143a/21, 143b/03, 143b/16, 163a/10, 179a/17, 202b/13

ķ.- duķca 053b/15

ķ.- duķlarınca 143a/21

ķ.- ı bildüm 162a/15

ķ.- maķa 162a/14

ķ.- mışduñuz 134b/01

ķ.- mışdı 193a/21

ķ.- mışlar 146a/05

ķ.- up 008b/16, 017b/09, 057a/10, 087b/08, 116b/19, 225b/20, 232a/10

ķ.- ur 129a/21, 232a/07

ķ.- urduñuz 134b/03

kaldurıl- [Tr.] Kaldırma işi yapılmak, yukarı doğru hareket ettirilme. ķ.- mışdı 017b/17

kaleb bin yuvfinā [Ö.] Hz. Musa'nın damadı.

k. 119b/01

kalem [Ar.] 1. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. 2. Yazı. 3. Allah'ın ezelde insanların kaderlerinin nasıl olacağını bildirdiği araç.

ķ. 003b/10, 089b/16, 113a/18, 113b/02, 115a/19, 227b/11, 231a/10

ķ.+ dūr 151a/17, 182b/04

ķ.+ idūr 161a/07

ķ.+ le 092b/16

ķ.+ lerile 145a/18

ķ.+ lerinden 151a/17

kalem-i Ŗād [Ar.+Ar.] Ad kavminin kullandığı yazı.

ķ.+ ıla 150b/01

kalem-i hikmet [Ar.+Ar.] Hikmet kalemi.

ķ.+ iñ 001b/08

kalem-i kadīm [Ar.+Ar.] Eski dönemlere ait yazı.

ķ.+ le 144b/10

kalem-i müsenned [Ar.+Ar.] (bk. kalem-i Ŗād)

ķ.+ ile 151a/16, 161a/07

kalemünî [Fr.] İşlenmesi zor olan ve az bulunan maden.

ķ. 029a/17

kālīb [Ar.] 1. Maddeye belirli bir şekil vermek amacıyla kullanılan oyuk nesne. 2. Model, tip. 3. Dış görünüş, biçim.

ķ.+ a 036a/20

ķ.+ ı 140b/04

ķ.+ ıdur 140a/21

ķ.+ ında 153a/07

ķ.+ ları 117a/10

kālū [Tr.] İnce karşıtı, kalın.

ķ. 073b/17, 224a/15

ķ.+ dur 126b/12

kālūñlğ [Tr.] Kalınlık.

ķ.+ ı 090b/09, 125b/16, 139b/15, 160a/14, 182a/19, 192b/02, 193a/09

ķ.+ ından 126b/17

kalīmūn [Ö.] Hz. Nuh'un torunu Baysar'ın kayınpederi ve Eski Mısır hükümdarı olan kişi.

ķ. 006a/06, 006b/09, 026a/14, 038a/12, 164a/09, 164a/12, 164a/16, 164a/18, 165a/05, 178b/05

ķ.+ ı 165a/15

ķ.+ uñ 178b/06

kalīmūn kāhīn [Ö.] (bk. kalīmūn)

ķ. 006a/01, 006a/09, 006b/01, 006b/05, 006b/12, 016a/11, 026a/09

ķ.+ le 176a/12

ķ.+ uñ 006a/05, 146b/19

kalīmūn melik [Ö.] (bk. kalīmūn)

ķ. 165a/04

kalīmūn sāhīr [Ö.] (bk. kalīmūn)

ķ. 134a/16

kalķ- [Tr.] 1. Gitmek üzere yerinden ayrılmak. 2. Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. 3. Uyanmak, yataktan çıkmak. 4. Uçmak, havalanmak. 5. Derilmek, toplanmak, hasat edilmek. 6. Büyümek, boy atmak. 7. Uygulanmaz olmak, uygulamadan düşmüş olmak.

ķ.- a 012b/21

ķ.- a başlayup 143b/01

ķ.- alar 083b/11

ķ.- amaz 128a/09, 128a/20

ķ.- ar 011a/20, 012b/20, 019b/04, 029a/01, 135a/09, 157a/08

ķ.- arıdı 205b/15

ķ.- arlar 154a/03, 207a/21

ķ.- ayın 100b/05

ķ.- dı 008b/20, 026b/05, 060a/05, 061b/08, 068a/04, 087b/17, 152b/05, 165a/18, 223a/02, 223a/14

ķ.- dılar 040a/16, 208a/07

ķ.- duķları 231a/05

ķ.- ıcaķ 045a/19

ķ.- salar 230b/16

ķ.- sun 208a/06

ķ.- uñ 008b/11

ķ.- up 008b/10, 008b/16, 045a/11, 061b/04, 079a/17, 081b/02, 081b/18, 100a/02, 103b/18, 105a/13, 111b/20, 112b/21, 152b/05, 155a/12, 159a/15, 197b/13, 212b/04, 217a/07, 224b/02

kalķan [Tr.] Kesici, delici aletlerden korunmak için kullanılan korunmalık.

ķ. 029b/02, 126b/13, 167b/09, 167b/11, 196a/14

ķ.+ ı 167b/11

kalķış- [Tr.] Beraberce kalkmak.

ķ.- ı başladılar 040a/16

kalķma- [Tr.] Oturma durumundan dik duruma gelmemek, doğrulmamak.

ķ. 100b/05

ķ.- dı 100b/06

ķ.- zdı 189a/19

kalma- [Tr.] Bitmek, tükenmek.

ķ.- dı 009b/05, 014a/10, 015a/12, 026a/18, 034a/10, 037b/14, 039a/06, 041a/09, 048a/19, 048b/12, 055a/02, 059b/02, 060a/16, 074b/15, 074b/20, 075a/01, 077a/01, 078a/20, 086a/03, 092b/06, 092b/10, 093a/08, 108a/16, 119a/04, 139b/02, 152b/19, 153a/01, 154b/01, 164b/16, 191b/08, 205b/12, 212a/13, 220b/09, 221a/16, 221b/06, 222b/17, 223b/03, 224b/13

ķ.- dıydı 186b/02

ķ.- maķ 097b/10

ķ.- mış 075a/03, 145a/08

ķ.- mışdı 006b/09, 222a/20

ķ.- mışdur 016a/04, 132b/09, 148b/11, 149b/14, 158b/12, 165b/04, 188a/05, 198b/10

ķ.- sa 107b/07

ķ.- ya 011b/19, 083b/11, 115b/07, 116a/04, 126a/12, 141b/13, 193b/03, 212b/21, 230a/08

ķ.- yup 143b/06

ķ.- z 058a/13, 109b/07, 134b/19, 207a/21

ķ.- zdı 130a/03

kalmun [Ö.] Mısır'da bir yer adı.

ķ. 119b/07

kalūb [Ö.] Mısır'da bir yer adı.

k.+ a 230a/13

kalūbatrā [Ö.] Eski Mısır kraliçesi Kleopatra.

ķ. 077b/19, 078a/14, 078a/16, 078b/19, 078b/21, 154b/08, 181b/08

ķ.+ da 078a/01

ķ.+ nuñ 078a/02, 078b/20

. + ya 078a/12
alubatrā el-melike [Ö.] (bk. alubatrā)
 k. 132b/20
alullahu sübhāne ve teālā [Ar.] Söz eksiklikten münezzeh
 yüce Allah'ındır.
 . 083a/08
kām [Far.] 1. Arzu, istek. 2. Lezzet, zevk.
 k. 002b/14
 k. + ı 093a/12, 104a/14
amāme [Ö.] (bk. kenjšā-yı amāme)
 . 203a/08
amantara [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 . 034b/16
amaş- [Tr.] Işık fazlalığı nedeniyle etrafa rahatça bakamaz
 olmak.
 .- urdı 021a/21
amaşdur- [Tr.] Kamaşmasına neden olmak.
 .- urdı 150b/13
amer [Ar.] 1. Ay. 2. Eski Mısır hükümdarı Darum'un
 yaptırdığı put. (bk. heykel-i amer)
 . 020b/16, 066a/15, 066a/18, 141a/20, 141b/03,
 180b/05, 181a/17
 . + i 141b/12
āmet [Ar.] Boy, boy pos.
 . + deyiken 158a/21
 . + leri 140a/07
 . + ümüz 002b/11
amış [Tr.] Buğdaygillerden, sulak ve nemli yerlerde yetişen,
 boğumlu ve sert gövdesi olan bitkiler.
 . + ın 196b/20
kāmīl [Ar.] 1. Kemale ermiş, olgun. 2. Alim, bilgin.
 k. 036b/15, 052b/19, 053a/16, 082b/15, 083a/11,
 094a/15, 109b/04, 109b/17, 148a/15, 154a/17,
 183b/16, 192a/14, 195b/13, 201b/03
 k. + idi 024b/07, 025a/12, 030b/07, 036a/12, 038a/19,
 092a/11, 094b/11
kāmīl-i cihān [Ar.+Far.] Dünyadaki en iyi alim.
 k. + ıdı 006b/02
ām-kār [Far.+Far.] İsteğine ulaşmış, mutlu.
 . + ı 091b/11
amu [Tr.] Hep, bütün.
 . 119b/03, 193b/10
 . + dan 002a/05, 002b/03
 . + sı 117b/06, 199b/09, 228a/16
 . + sın 054a/10
 . + sını 136a/09, 136a/20
kān [Far.] 1. Maden ocağı. 2. Bir şeyin membaı, kaynağı.
 k. 003b/02
 k. + ıdı 168b/08
 k. + ıdur 179b/19
an [Tr.] Damarlarda dolaşan hayati sıvı, kan.
 . 056a/15, 056a/16, 060a/18, 084b/11, 097a/06,
 102b/08, 205b/09, 224a/11
 . + ı 060a/18, 201b/16
 . + ıla 102b/15
 . + ın 058b/05, 078a/19
 . + ına 129a/08
 . + ından 058b/15
 . + ını 029b/19, 060a/18, 195a/09
 . + ıyıla 201b/11
 . + lar 025a/17, 200a/02, 200b/04, 201a/17
 . + ları 201b/14
 . + ların 093a/09, 201a/02, 201a/04
 . + larıyla 023b/13
 . + umı 146a/12
an- [Tr.] Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış
 olmak, doymak.
 .- dı 159a/12
ana- [Tr.] Vücudun herhangi bir yerinden kan akmak.
 .- r 170b/18
anāat [Ar.] Kısmete razı olma, yetinme.
 . 003b/12
anāat eyleme- [Ar.+Tr.] Kısmete razı olmamak,
 yetinmemek.
 .- zsin 065a/03
anāat iT- [Ar.+Tr.] Kısmete razı olmak, yetinmek.

.- di 109a/11
 .- üp 021b/05
 .- mişüzdür 065a/08, 065a/16
anāat itme- [Ar.+Tr.] Kısmete razı olmamak, yetinmemek.
 .- yüp 184b/14
anaT [Tr.] 1. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.
 2. Kapı, pencere ve dolap gibi nesnelerin açılır
 kapanır ve çoğunlukla çift olan kapaklarından her
 biri.
 . 229a/20
 . + ı 027b/08, 027b/11, 051a/03, 053b/11, 128a/16,
 143a/14
 . + ını 161b/05
 . + lar 229b/05
 . + ları 027b/12, 064a/12, 116b/21, 117a/07
 . + ların 022a/20, 027b/07, 029a/11, 035b/03,
 048a/16, 117a/19, 138a/21, 163b/13, 195a/21
 . + larının 064a/13
 . + larıyla 031b/05
anatlu [Tr.] Kanadı olan.
 . 017a/07, 047a/15, 199a/17
anat- [Tr.] Kanamasına yol açmak.
 .- dı 067b/10
anātır [Ar.] Taştan yapılan kemerli büyük köprüler.
 . 010a/18
 . + uñ 010b/17
anda [Tr.] Nerede.
 . 019b/11, 024a/18, 049a/09, 065a/01, 107b/02,
 107b/05, 109b/19, 117b/08, 161b/15, 173b/20,
 198b/02, 198b/06, 216b/07, 220a/09
 . + dur 021a/05, 065a/05
 . + yidügin 082b/20
andīl [Ar.] İçinde sıvı bir yağve fitil bulunan aydınlatma aracı.
 . 018b/04, 185b/13
 . + i 185b/19
 . + lere 137b/08
andüme [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 . 057a/08
andur- [Tr.] Kandürmek, doyurmak.
 .- an 133a/05
 .- ur 124b/02
ani ol- [Ar.] İnanmak, kanmak.
 .- ur 039b/14
kānim [Ö.] Berberistan'da eski bir şehir.
 k. 120b/15
anı [Tr.] Hangi.
 . 013a/13, 024b/14, 024b/17, 034b/12, 034b/19,
 035a/08, 073b/08, 074b/21, 123b/14, 128b/18,
 154b/12, 158a/12, 208b/18
 . + muz 087a/07
 . + ñuz 210a/10
 . + sı 011b/06, 019b/02, 020b/15, 020b/17, 023b/16,
 024b/15, 039b/03, 039b/05, 069b/05, 069b/14,
 083a/01, 209a/03, 209a/21, 209b/01, 230b/17
 . + sıdur 118a/07
 . + sın 012a/16, 178a/07, 208a/10
 . + sına 011b/07, 031b/16, 107a/09, 135a/09
 . + sıdan 175b/13
 . + sını 040b/04
 . + sinuñ 039b/11, 070a/20, 077b/20, 084a/08,
 111a/12, 159a/02, 186a/04
añlı [Tr.] Kağı.

111b/06
 112a/13
 112a/07
kantâr [Ar.] Eskiden kullanılan ve 56,452 kg. gelen ağırlık birimi.
 182b/13
kantara [Ar.] Taştan yapılan kemerli büyük köprü.
 060b/05
 073b/03, 117a/08, 153b/16, 163b/03, 197a/16
 133b/16
kânûn [Ar.] Yasa.
 092a/02, 124b/09
 211b/09
 111a/13
 111a/09
 039a/14, 081b/08
kânûn-ı kadîm [Ar.+Ar.] Eski kanun.
 101a/20
kânûn-ı sultânî [Ar.+Ar.] Padişah kanunu.
 111a/15
kânûn-nâme [Ar.+Far.] Padişahlar tarafından çıkarılan kanunlara verilen ad.
 111a/14
 111a/13
kânûn-nâme-i meymûn [Ar.+Far.+Ar.] Kutlu kanun.
 111a/10
kânûn-nâme-i sultânî [Ar.+Far.+Ar.] Padişah kanunu.
 111a/16
kânûn-nâme-i hümayûn [Ar.+Far.+Far.] Padişah kanunu.
 111a/17
kap [Tr.] 1. İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne. 2. Kabuk. 3. İçine yiyecek konulan her türlü mutfak eşyası. 4. Kapak, cilt.
 126a/13, 175b/14
 126a/13, 173b/02
 073b/21, 228b/17
 188a/15
 173a/19
 173a/18
 029a/17, 029a/18, 040a/21
 040a/12
 029a/18, 029a/20
kap- [Tr.] Birdenbire yakalayarak, çekerek almak.
 022b/10
 150b/21
 126a/13
 151a/06, 190a/05
 028b/17, 150b/21
 134a/09, 150b/19
 194b/02, 224a/10
 049a/04
 224a/09, 224a/10
 138b/19
kapa- [Tr.] Bir açıklığı örtmek için, bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek, kapatmak.
 015a/05
 022a/15, 155b/14
 128a/06
 135b/01
 083b/20
 161b/06
 079b/07
kapaK [Tr.] Kapamaya yarayan nesne, kapak.
 118b/05
 143a/10, 210a/19
 078b/07, 143b/16
 117a/10
kapaKlu [Tr.] Kapağı olan.
 143a/10
kapan- [Tr.] 1. Kapalı duruma gelmek. 2. Tıkanmak. 3. Üst üste gelmek, bir şeyin üzerine kapanmak.
 143b/19
 134a/10, 137b/11, 143b/14
 138a/08
 027b/12, 118b/05, 140a/21, 185b/17
 143b/16

038a/10
 067a/04
 016a/19
kapaş- [Tr.] İki şeyin birbirini kapatmak, üst üste gelmek.
 127b/14
kapaşdurma [Tr.] Üst üste gelerek birbirini kapatan.
 193a/12
kapıl- [Tr.] Karmak işine konu olmak, kaçırılmak.
 154a/02
kapılma- [Tr.] Karmak işine konu olmamak, kaçırılmamak.
 151a/07
kaP(r) kaçaK [Tr.+Tr.] Mutfakta kullanılan kap cinsi eşya.
 007b/11, 143b/09
 029a/16
 178a/06
kapla- [Tr.] 1. Bir şeyin üzerini başka bir maddeyle sıvamak, kap geçirmek. 2. Örtmek, bürümek. 3. Süslemek, nakışlamak.
 045b/16, 057a/11, 064a/14
 021a/20
kaplan- [Tr.] 1. Bir şeyin üzerini başka bir maddeyle örtülmek, kap geçirilmek. 2. Süslenmek, nakışlanmak
 027a/19, 036a/18, 040b/20
 007a/14
kaplan [Tr.] Kedigillerden, enine siyah çizgili sarı postu olan, çevik ve yırtıcı hayvan.
 047b/14
kapu [Tr.] Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.
 007a/14, 023b/15, 023b/16, 033b/16, 034b/08, 036a/20, 043b/14, 058b/13, 058b/14, 066b/17, 067a/04, 074b/18, 116b/19, 134b/05, 140a/02, 140a/03, 140a/17, 143a/13, 143a/20, 143b/01, 163b/04, 163b/05, 229a/18, 229a/19, 229b/04, 229b/05
 034b/12
 023b/15, 034b/12, 034b/13, 058b/13, 140a/18, 163b/06
 229b/06
 017b/02, 036b/01, 051b/01, 143b/03, 143b/14, 177a/17, 229a/20
 034b/11
 140a/03
 229a/18
 177a/15
 043b/12, 141b/18, 143a/15, 153a/21, 153b/14, 177a/16, 178a/05, 212a/06, 225b/17, 228b/10, 228b/14, 229a/17
 051b/01, 064b/17, 067a/01, 078a/14, 155b/14, 212a/02, 213b/03, 228b/11
 043b/12, 054b/09, 093a/12, 219b/17
 035a/07, 043b/13, 067a/03, 163b/04
 206b/05, 212b/01, 229a/17, 231a/21
 023b/13, 161b/05
 029a/20
 143b/02, 143a/16
 007a/15, 023b/02, 027b/07, 027b/11, 027b/12, 034b/21, 036a/21, 143a/13
 006b/11, 015a/15, 018a/07, 022a/18, 023a/21, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 027b/06, 027b/19, 034b/21, 035a/07, 035b/02, 041b/20, 052a/07, 094b/08, 117a/09, 138a/17, 140b/05, 141b/19, 141b/20, 142a/15, 163a/19, 163b/10, 164a/03, 164a/04, 176a/17, 189a/17, 195a/20, 210b/03, 216a/16, 219b/18, 228b/17
 042b/04, 079b/07, 087b/03, 152b/21, 213a/17, 214a/06
 050b/02, 054b/21, 062b/11, 063a/18, 135b/07, 135b/08, 142a/16, 142a/19, 195a/16, 195b/02, 195b/04, 196a/12, 224b/04
 019b/05, 023b/21, 028b/12, 035b/16, 136b/07, 138b/04, 182a/10, 201b/15, 220a/09, 230a/02

1. 164b/17, 164b/20, 171b/11, 195b/02, 195b/03, 206b/09
 2. 135b/06
 3. 128b/20, 192b/15
 4. 027b/10, 050a/15, 058b/15, 066b/18, 066b/19, 116b/19, 206b/06, 229b/02, 229b/05
 5. 026b/06, 052a/07, 058b/16, 066b/18, 206b/06, 224b/04
 6. 143b/01
 7. 142a/20
kapıcı [Tr.] Kapıda görevli nöbetçi.
 8. 034b/13, 035b/04, 054b/10
kapılı [Tr.] Kapısı olan.
 9. 163b/10
kâr [Ar.] 1. İş gücü, iş. 2. Kazanç. 3. Fayda.
 10. 195b/14, 222b/01
 11. 003a/08
 12. 003b/11
kar [Tr.] Havada beyaz ve hafif billûrlar biçiminde donarak yağın su buharı.
 13. 065a/10, 090a/09, 122b/20, 150b/13, 166b/17, 178a/10
 14. 122b/20
kaör [Ar.] Son, nihayet.
 15. 128b/09
kara [Tr.] 1. Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. 2. Siyah. 3. Zenci.
 16. 009a/07, 011a/11, 011a/18, 011a/21, 016a/17, 016b/08, 016b/09, 019a/21, 028b/14, 030a/12, 031a/01, 036b/04, 041b/03, 048a/09, 048a/20, 049a/04, 054a/14, 059a/13, 062a/02, 064a/05, 064a/08, 064a/14, 084a/09, 099a/13, 110a/20, 117b/16, 122b/18, 133b/18, 135a/05, 136a/10, 138b/04, 139a/06, 139b/20, 150a/10, 160b/02, 162b/11, 166b/17, 167b/04, 169a/04, 175b/06, 177a/10, 177a/12, 188b/04, 191b/04, 195a/16, 198a/21, 199b/12, 219b/16, 219b/20, 220a/05, 220a/08, 220a/09, 220a/10, 220a/11
 17. 042b/15
 18. 047b/08, 074b/21, 136b/15, 157a/05, 177a/08, 196a/04
 19. 177b/03
 20. 017b/01, 030a/20, 047b/12, 052b/15, 061b/16, 061b/18, 064a/09, 091a/12, 120b/12, 122a/02, 122a/05, 123a/17, 150b/14, 150b/15, 220a/01, 220a/14, 220b/08, 220b/17, 221a/03, 221a/06, 221a/08, 221a/18, 221a/19, 221a/21, 221b/13
 21. 220a/10, 220a/16, 220b/21
 22. 120b/15, 127b/04, 221a/07
 23. 047b/06, 220a/07, 220b/02, 220b/14, 221b/05
 24. 221a/04
 25. 009a/08, 220a/11, 220b/04, 220b/10, 220b/19, 221b/01, 221b/04, 221b/06
 26. 144a/11
 27. 127a/11, 128a/18, 128b/06
 28. 127a/03, 161a/13
karâbet [Ar.] Akrahalık.
 29. 155b/13
karâfe [Ö.] Mısır'da bir mezarlık.
 30. 147a/07
 31. 224b/13
 32. 224b/17, 227a/07
karâkol [Tr.] Güvenliği sağlamakla görevli kimse.
 33. 084b/08, 084b/17
 34. 084b/18
karâkuş [Ö.] (bk. emîr bahâü'd-dîn karâkuş)
 35. 133b/14, 229b/09
karaltı [Tr.] Uzaklık veya karanlık sebebiyle kim veya ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz, koyu renkli biçim.
 36. 178a/04
karâmân [Ö.] Karaman ili.
 37. 004a/12, 076a/20
karâniluk [Tr.] Işığı olmayan, bütünü veya bir parçası ışıktan yoksun olan.
 38. 064a/02, 064a/04, 064a/13, 064a/19, 064a/20, 064b/03, 175b/17

karânu [Tr.] (bk. karâniluk)
 1. 122b/02, 122b/03, 122b/05, 122b/07, 134a/10, 175a/17
karâniluk [Tr.] (bk. karâniluk)
 2. 175b/21
karar- [Tr.] Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak.
 3. 050b/16, 140a/05
 4. 163a/01
 5. 059a/10
karâr [Ar.] 1. Tahammül, dayanma gücü. 2. Bir iş veya konu hakkında yetkililerce görüşülüp tartışıldıktan sonra verilen yargı. 3. Ölçülülük.
 6. 059b/11, 093a/06, 120a/20, 129a/05, 209a/07, 212a/04, 230b/05
 7. 205b/12, 230b/19
 8. 220b/13
 9. 124a/01, 124a/03, 170b/04, 226b/15
 10. 014b/18
 11. 124a/21, 132a/12
 12. 050a/03
 13. 039a/06, 151b/09
karâr buyur- [Ar.+Tr.] Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 14. 113a/10
karard- [Tr.] Rengini karaya çevirmek, siyahlaştırmak.
 15. 017a/10
karardıl- [Tr.] Karanlık duruma getirilmesini sağlamak.
 16. 069a/17
karâr eyle- [Ar.+Tr.] Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 17. 062a/15, 110b/01
 18. 006a/20, 029b/11, 088a/07, 114a/18
karar-gâh [Ar.+Far.] Bir ordu kurmay heyetinin bulunduğu yer.
 19. 103b/10
karâr iT- [Ar.+Tr.] Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 20. 046b/07, 082b/08, 088b/21, 098b/13, 130b/18, 147a/01, 160a/02, 207b/19
 21. 061a/02
 22. 039b/21, 082a/13
 23. 049b/20, 105a/13, 230a/09, 103b/15
 24. 151a/14
 25. 127a/15
 26. 146b/13
 27. 159a/03
 28. 006b/01, 009b/01, 062a/17, 111b/19, 112b/18, 217b/09
karâr virme- [Ar.+Tr.] Rahat vermemek, durdurmamak.
 29. 031a/13
kara toprağ eyle- [Tr.+Tr.+Tr.] Verimsiz, bitki örtüsünden yoksun hale getirmek.
 30. 108a/18
kara toprağ ol- [Tr.+Tr.+Tr.] Ölmek.
 31. 034a/05
karavul [Tr.] Düşmanın ani baskınlarından korunabilmek için ordunun çevresinde nöbetle görevlendirilen piyade ve atlı asker, karakol.
 32. 212b/12
karâyin [Ar.] İpuçları, belirtiler.
 33. 116a/02
 34. 157b/20
kardaş [Tr.] Kardeş.
 35. 090a/07, 164b/05, 169b/13
 36. 090a/08
 37. 120a/17
karğa [Tr.] Kargagillerden, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş.
 38. 019b/17, 019b/19, 048a/15, 048a/16, 048a/17, 048a/19, 059a/13, 059a/14, 152a/15, 152a/17, 199b/12, 227a/20
 39. 048a/18
kâr-ger [Far.+Far.] Etkili.
 40. 094a/20
kâr-gir [Far.+Far.] Taştan veya tuğladan yağılmış bina.
 41. 174b/07, 217a/05
kâr-güzâr [Far.+Far.] Elinden iş gelen, becerikli.

k. 026b/12, 085a/07, 192a/09, 220a/21

karı [Tr.] 1. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş. 2. Kadın.
 k. 074b/13, 075a/17, 157a/03, 211a/03, 211a/12, 211a/16, 211a/19
 k.+ nuñ 210b/19, 211b/02
 k.+ sı 073a/15
 k.+ sınıñ 210b/16

kār-ı Ŗāžim [Ar.+Ar.] Zorlu iş.
 k. 096b/07

kār-ı feth ve fitne [Ar.+Ar.+Ar.] Fetih ve karışıklık işi.
 k. 206a/07

karıl- [Tr.] (Hayvan için) çiftleşmek.
 k.- a 127a/06
 k.- dı 127a/04
 k.- ur 127a/01

karı(ı)n [Tr.] İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.
 k.+ dan 170a/02
 k.+ ı 014a/18, 014a/20, 127b/01, 127b/02, 128a/03, 128b/06
 k.+ m 078a/05, 126a/10, 126a/11, 128b/08, 128b/10, 129a/17
 k.+ ma 033a/01, 128b/08, 129a/16
 k.+ nda 014a/16, 014b/04, 014b/05, 127b/01, 128a/03
 k.+ ndan 009a/07, 128a/05, 128b/12
 k.+ ndayiken 009a/07

karındaş [Tr.] Kardeş.
 k. 009b/12, 169b/12, 170b/12, 187a/15
 k.+ ı 008a/05, 009b/14, 012a/19, 012b/02, 018b/01, 021b/15, 021b/17, 032a/09, 034a/15, 038a/03, 038a/12, 054a/19, 054a/20, 060b/20, 066b/09, 069a/04, 072b/18, 075b/04, 075b/05, 075b/06, 080b/03, 087b/12, 088b/05, 094a/09, 095a/03, 095a/04, 095a/06, 095b/01, 095b/03, 098a/05, 099a/04, 102b/12, 102b/15, 104a/18, 105a/04, 105b/06, 106a/06, 106a/07, 106a/11, 106a/20, 106b/04, 106b/11, 108a/09, 109a/20, 109b/08, 112a/14, 116b/16, 132b/19, 141a/13, 141b/17, 145b/19, 145b/21, 146a/05, 154a/14, 154a/15, 154a/18, 154a/19, 154b/09, 155b/04, 162b/01, 162b/04, 164a/12, 164b/12, 164b/13, 164b/14, 187b/03, 194a/11, 197b/05, 211a/08, 226b/07
 k.+ idur 009b/21, 043a/01, 090a/13
 k.+ imuzsın 009b/06
 k.+ m 012a/21, 077a/15
 k.+ ma 030b/18, 085a/05, 169b/07
 k.+ mı 108a/08, 146a/01
 k.+ nuñ 021b/19, 085a/07, 085a/11, 085a/12, 164b/16, 187a/13, 211a/08
 k.+ ıyla 030b/20
 k.+ lar 164b/06
 k.+ ları 009b/05, 009b/15, 009b/16, 009b/19, 012b/01, 021b/06, 030a/01, 106a/13, 106a/15, 106a/16, 106a/19, 146a/17, 147b/07, 165b/15, 165b/17, 168a/12, 176b/08, 187a/12, 187a/14
 k.+ larıdı 012a/12
 k.+ larımış 140b/17
 k.+ ların 021b/08, 021b/17
 k.+ larına 187b/15, 228a/15
 k.+ larından 009a/16, 176a/20
 k.+ larını 022a/03, 090b/19, 104a/11, 176b/06, 201a/10
 k.+ larınıñ 120a/18, 168a/14
 k.+ larıydı 120a/16
 k.+ larıyla 022a/02
 k.+ lariyuz 055b/01
 k.+ larımız 045a/08, 207a/14
 k.+ larıñ 012b/04, 164b/04
 k.+ umdur 054b/14, 055a/02, 055a/03, 055a/21
 k.+ umuzdur 055b/01
 k.+ uñ 146a/20, 164b/09

kār-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat işi.
 k.+ a 097b/05
 k.+ uñ 080b/16

karış [Tr.] Açık duran elde, başparmak ve serçe parmakların uçları arasındaki mesafe.
 k. 090b/09, 125b/16, 125b/17, 161b/11, 162a/06, 177a/20, 193a/08, 193a/09, 218b/01
 k.+ dan 162a/13
 k.+ dur 162a/08
 k.+ ıdı 025b/13, 149b/20, 162a/06, 166b/05, 193a/05, 193a/06, 193a/12

karış- [Tr.] İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.
 k.- an 115a/16
 k.- dı 048b/11, 134b/02, 179a/10, 200a/12
 k.- dılar 199b/16
 k.- duğı 132b/08, 178a/17
 k.- mış 065b/21
 k.- up 178b/04
 k.- ur 120b/19, 123a/12, 123a/14, 172b/16

karışdur- [Tr.] 1. Elle yoklayarak aramak. 2. Karışım yapmak, birbirine katmak. 3. Karışıklık çıkarmak.
 k.- dılar 230a/03
 k.- up 014b/12, 129a/07

karışdurıl- [Tr.] Karışım yapmak, birbirine katmak.
 k.- up 128b/18, 129a/09

karışık [Tr.] Karışmış olan, düzensiz.
 k. 048a/10, 195b/16

karışla- [Tr.] Karışla ölçmek.
 k.- dum 218b/01

karışma- [Tr.] 1. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmamak, birbirinin içine girmemek. 2. Müdahale etmemek, ilgilenmemek.
 k.- dı 068a/18, 216a/14
 k.- sa 123a/02
 k.- yalım 065a/11
 k.- zdı 062b/20

karış [Ar.] Yakın.
 k. 006a/11, 043b/21, 103a/19, 107a/01, 107a/04, 119b/07, 130a/07, 148b/02, 163b/11, 168a/15, 172a/05, 174b/12, 217b/06
 k.+ dür 148b/01

karış ol- [Ar.+Tr.] Yaklaşmak, olmasına az kalmak.
 k.- müşiken 232a/20

karışbül- [Ar.+Ar.] Yakın zamanda.
 k. 148b/03

karış [Ar.] Hoş olmayan, uygunsuz.
 k. 012a/15

karışın [Ar.] Yakın, komşu, hısımlı.
 k.+ den 001b/16

karışne [Ar.] İpucu.
 k.+ dür 150b/06

kār itme- [Ar.+Tr.] Etkilememek, fayda etmemek.
 k.- z 127b/12

kariz [Far.] Keriz, yer altı lağımı.
 k.+ ler 137a/15

karlağuç [Tr.] Kırılmaç.
 k. 228b/19

karımda [Ö.] Berberistan'da bir şehir.
 k.+ yidi 049b/04

karpuz [Tr.] Kabakgillerden, sürgün gövdeli bir bitki.
 k. 119b/07, 163a/11

karş- [Tr.] Çırpamak.
 k.- up 120a/02

karşün [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 k. 038a/19, 038b/08, 038b/10, 038b/14, 038b/15, 038b/17, 039a/08, 039a/10, 039a/12, 039a/15
 k.+ a 038b/02, 038b/04
 k.+ uñ 038b/21

karşu [Tr.] 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ileri. 2. Karşılık, karşılık olarak.
 k. 007b/13, 020a/07, 025b/16, 038b/08, 047b/07, 047b/09, 047b/11, 053b/15, 059a/19, 059b/04, 059b/07, 059b/16, 060a/08, 061a/01, 061a/06, 063a/11, 064a/04, 064b/05, 082b/04, 094b/04, 094b/18, 095a/06, 104a/07, 129a/12, 135b/10, 137b/08, 137b/09, 138b/04, 142a/10, 144a/16, 145a/05, 155a/17, 155a/20, 164b/14, 168a/21,

168b/04, 170b/06, 174a/13, 174a/15, 196a/03, 211a/13, 213a/09, 214a/04 k.+ dur 174a/11, 174a/19 k.+ larında 058b/17, 153a/18, 166a/03, 214b/20 k.+ sıdur 085b/18, 119b/17 k.+ sına 021a/04, 049a/05, 061b/18, 070a/02, 160a/16 k.+ sında 016a/17, 017b/21, 021a/01, 024a/04, 024a/09, 024b/10, 025b/13, 036a/09, 047a/08, 081b/14, 095a/09, 118a/09, 118a/16, 123b/01, 133b/13, 133b/17, 139b/09, 139b/12, 143a/06, 143a/20, 143b/03, 145a/12, 145b/02, 145b/20, 174a/09, 174b/04, 174b/05, 206b/10, 223a/08 k.+ sıdaki 139b/21, 190a/03 k.+ sından 222a/08 k.+ yıldı 025b/15, 048b/01, 195a/16	k.+ dur 168a/15, 168a/20, 178a/17, 186b/15, 187b/17, 189b/21, 190b/21, 196a/20 k.+ lar 005b/11 k.+ ların 087b/05, 219a/12 k.+ laruñ 148b/17, 186b/14 k.+ sına 171b/03
karşu çık- [Tr.+Tr.] 1. Karşılama, karşılamaya gitmek. 2. Zıt düşüncüyü savunmak. k.- dı 065b/14, 108b/21, 197b/06 k.- dılar 098b/08 k.- up210b/17, 228a/18	kaşaba-ı cize [Ö.] (bk. cize kaşabası) k. 175a/01
karşu gel- [Tr.+Tr.] Karşılama, karşılamaya çıkmak. k.- üp 044b/18, 155b/09, 228b/01 k.- ür 058b/18	kaşaba-ı ma'ômüre [Ar.+Ar.] Mamur kasaba. k. 187b/17
karşula- [Tr.] Dışardan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek. k.- dı 047b/02, 053b/10, 054a/05, 060a/03, 061b/05, 063a/12, 063a/21, 095a/05, 155b/20, 178b/12, 202a/06, 204b/18, 205b/03, 206a/02, 212b/05, 212b/08, 212b/10 k.- dılar 059b/17, 064a/06, 064b/05, 081b/03, 085b/07, 103a/12, 212b/09 k.- ñ 205a/05 k.- yup 155a/13, 159a/02, 194a/06, 207b/17	kaşabât [Ar.] Kasabalar. k.+ ından 165a/04
karşulaş- [Tr.] Karşı karşıya gelmek. k.- urdı 025b/17	kaşd [Ar.] 1. Niyet, kurma. 2. Bile bile yapma. k.+ dan 170a/12 k.+ ı 023a/19 k.+ ıla 057a/02, 082b/05, 156a/04, 158a/07 k.+ ın 087b/04, 228b/12 k.+ la 144a/16
karşu tur- [Tr.] Direnmek, dayanmak. k.- amadı 083a/08	kaşd eyle- [Ar.] Niyetlenmek, kurmak. k.- se 049b/18, 066b/19 k.- diler 085b/04
karşu turma- [Tr.] Direnememek, dayanamamak. k.- dı 178b/19 k.- z 207b/04	kaşd it- [Ar.] Niyetlenmek, kurmak. k.- di 022b/03, 075a/03, 086a/04, 097a/10, 122b/15, 143b/01, 159a/13, 171a/15, 177b/01, 189b/08, 213b/16, 151a/0 k.- diler 060b/19, 067a/17, 136b/09, 216a/03, 220b/05 k.- en 022b/12, 023a/07, 035b/20, 060b/21 k.- eni 024a/13 k.- er 022b/11, 134b/20 k.- erleridi 029b/06 k.- erse 070b/04 k.- düğinde 170b/16 k.- düklerinde 058a/17 k.- megine 048a/08 k.- miş 060a/07 k.- mişidi 201a/16 k.- mişleridi 155b/20, 196b/09 k.- se 016b/03, 166a/02 k.- seler 010a/19 k.- üp 097b/08, 120a/06, 139a/07, 140a/07
kâr ü māl-ı ahvāl [Ar.+Ar.+Ar.] Durumun sonucu. k.+ ı 223b/08	kaşd itme- [Ar.] Niyetlenmemek, kurmamak. k.- mişidi094a/10 k.- z 075a/08
karvaş- [Tr.] Kapışmak, kavramak. k.- urlar 127b/21	kaşım paşa [Ö.] Bir dönem Mısır valiliği de yapan Osmanlı veziri. k.+ ya 114a/18
karıye [Ar.] Köy. k. 014b/03, 072a/19 k.+ de 014a/12 k.+ den 168b/11 k.+ dür 190b/20 k.+ ler 013a/01, 070b/18, 132a/17 k.+ lere 005b/15 k.+ leri 190a/15 k.+ lerin 087b/05 k.+ lerini 133a/05 k.+ nüñ 127b/07 k.+ si 012a/12, 167b/07, 185a/05 k.+ sinüñ 185b/04 k.+ ye 072a/12, 072a/13, 127b/08	kaşır [Ar.] Saray. k. 034b/02, 039b/07 k.+ dur 019a/09 k.+ la 039b/15 k.+ lar 010b/09, 042b/13 k.+ laruñ 025b/01
karıye-i bülbey [Ö.] (bk. bülbey)	kaşır ol- [Ar.+Tr.] Eksik olmak, kusuru bulunmak. k.- dılar 002a/14
karıye-i bülbey [Ö.] (bk. bülbey)	kaşide [Ar.] On beş ile yüz beyitten oluşan tek kafiye düzeninde, genellikle büyükleri övmek amacıyla yazılmış manzume. k.+ si 094a/07, 187b/10
karıye-i gaygā [Ö.] (bk. gaygā) k. 168a/10	kaşr [Ö.] Üşvan yakınında bir köy. k. 171b/15, 208b/13 k.+ ı 208b/03
karıye-i kays [Ö.] Mısır'da bir köy. k.+ uñ 171a/01	kaşr [Ar.] (bk. kaşır) k. 019a/03, 019a/06, 021b/11, 036a/18, 060a/11, 060a/19, 066a/16, 067a/21, 090b/06, 121b/09, 121b/18, 160b/12, 160b/15, 161a/03, 186b/21, 187b/15, 204a/06, 204a/07, 226a/10, 226a/21, 227a/03 k.+ a 019a/15, 059b/03, 067b/01, 067b/06, 068a/01, 090b/06 k.+ da 078b/10, 120b/01, 121b/11 k.+ ı 019a/10, 021b/14, 032a/21, 036a/17, 061b/21, 067b/01, 067b/05, 160b/14 k.+ ına 082a/02 k.+ ında 025a/19 k.+ lar 025a/19, 066a/03, 166a/18
karıye-i meşhūr [Ar.+Ar.] Ünlü, herkesin bildiği köy. k.+ dur 167b/08	
kār-zār [Far.+Far.] Savaş, çatışma. k. 003a/08, 061a/09	
kaşaba [Ar.] Şehirden küçük köyden büyük yerleşim birimi, belde. k. 006a/14, 174b/06, 216b/09, 225a/19 k.+ da 190a/02 k.+ dan 166b/19	

1. 017b/14
ķavīce [Ar.+Tr.] Sağlam, güvenilir.
 1. 150b/06
ķavī-mizāc [Ar.+Ar.] Güçlü mizaç.
 1. 160b/09
ķavl [Ar.] 1. Lakırdı, söz. 2. Sözleşme.
 1. 039b/19, 057b/11, 059b/11, 209a/07, 209b/12, 212a/04, 230a/09, 230b/05, 230b/19
 1. 199a/06
 1. 166b/20
 1. 082b/12
 1. 057b/21, 082b/05, 122b/11
 1. 049a/01
 1. 121b/12
 1. 011b/16, 017a/06, 020a/16, 029a/09, 035b/05, 072b/15, 077a/08, 123a/20, 130a/12, 142b/01, 148b/19, 183a/20, 198b/18, 199a/05, 199a/06
 1. 199a/11
 1. 050b/02
 1. 198b/20
 1. 084b/10
 1. 147b/09
ķavm [Ar.] Aralarında dil, kültür ve töre bakımından ortaklık bulunan soyca birbirine bağlı insan topluluğu; budun.
 1. 010b/10, 026b/07, 033a/10, 033a/13, 044a/20, 044b/06, 049b/03, 067b/11, 073a/06, 122b/01, 134b/21, 140b/08, 142b/20, 156a/15, 166a/19, 169a/09, 173b/16, 178b/19, 178b/20, 193a/14, 207b/03
 1. 005b/17, 064a/11, 214a/21
 1. 118a/14, 161b/02
 1. 209a/20
 1. 009b/21, 033b/01, 049a/19, 133b/21, 162a/15, 207a/07, 207a/17
 1. 049b/10, 227b/13
 1. 005b/07, 016a/06, 072b/13, 174b/02
 1. 159a/07, 160b/05, 160b/08, 161b/07, 206a/16
 1. 118b/21
 1. 011a/02, 015b/21, 116b/02, 119a/14, 119b/03, 167a/07
 1. 072b/12, 177b/15
 1. 119a/20, 167a/07, 169a/17
 1. 115b/01
 1. 121a/16
 1. 049a/12
 1. 197b/21
 1. 024a/12, 051a/18, 193b/08, 208a/08
ķavm-ı dālīn [Ar.+Ar.] Günaha batmış kavim.
 1. 050a/19
ķāvsān [Ö.] (bk. heykel-i şems)
 1. 181b/09
ķavun [Tr.] Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki.
 1. 029b/08
 1. 119b/09
 1. 006b/19
ķavuş- [Tr.] Bir araya gelmek, yeniden görmek, buluşmak, birleşmek.
 1. 095b/19, 196a/07, 212a/06
 1. 205a/18
 1. 169b/10
 1. 159b/11
ķayāsıra [Ar.] Kayserler, eski Roma ve Bizans imparatorları.
 1. 004b/08, 078a/09, 079b/10
 1. 079a/11, 078b/21, 079a/07, 079a/08, 079a/11, 079a/12, 079b/15, 158a/02, 204b/08
 1. 078a/03, 201a/21
 1. 079a/09
 1. 203b/18, 205a/04
ķayd [Ar.] Ayağa vurulan zincir.
 1. 102b/15, 104a/11, 104a/12, 224b/02

ķayen oğlu hanūh oğlu mahvīl oğlu dermeşil oğlu berāb [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
 1. 114b/19
ķayh [Ar.] İrin.
 1. 168b/04
ķayı [Tr.] Kaygı.
 1. 222a/21
 1. 015a/10
 1. 206b/11, 224b/04
ķayıķ [Tr.] Kürek veya yelkenle yürütülen ufak tekne.
 1. 042b/13
 1. 074a/20
ķayın ata [Tr.+Tr.] Kayın baba.
 1. 006a/09, 006b/01
ķayır- [Tr.] Kaygılanmak, üzülmek.
 1. 036a/13
ķayış [Tr.] Bağlamak, tutmak veya sıkamak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi.
 1. 126b/15, 126b/18
 1. 126b/17
ķāyid [Ö.] (bk. cevher-i ķāyid)
 1. 149a/05, 232a/05
ķāyid-i cevher [Ö.] (bk. cevher-i ķāyid)
 1. 228a/16
ķāyil [Ar.] Razi olmuş, boyun eğmiş.
 1. 208a/06
 1. 199a/13
 1. 143b/21, 208a/04, 208b/12
ķāyil ol- [Ar.+Tr.] Razi olmak, boyun eğmek.
 1. 057b/10
 1. 208a/13
 1. 230a/08
ķāyil olma- [Ar.+Tr.] Razi olmak, boyun eğmek.
 1. 093b/18, 213b/10
 1. 124a/15
ķāyim [Ar.] Dik duran, kalıcı olan.
 1. 025b/14, 030a/13, 041b/01, 052b/18, 089b/19, 174a/18
 1. 133b/17, 154a/06, 174a/10, 182a/02
 1. 041b/01
ķāyim bi-emrillah [Ö.] (bk. el-ķāyim bi-emrillah)
 1. 219a/21
ķāyim ol- [Ar.+Tr.] Yerleşmek, birinin yerine geçmek.
 1. 113a/08
 1. 156b/05
 1. 002a/18, 089a/16, 106a/02
ķāyināt [Ar.] Yaratılmış olan her şey, evren.
 1. 141a/09
 1. 002a/05
ķaylūdūfus [Ö.] Mısır firavnu XI. Ptolemy.
 1. 077b/16
ķayna- [Tr.] 1. Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca, buhar durumuna geçerek fokurdamak. 2. Dalgalanıp, köpürmek. 3. Fışkırmak, kaynaktan çıkmak.
 1. 051b/09, 070b/09
 1. 194a/21
 1. 013a/07, 016b/04, 037a/11, 069b/21
 1. 037a/02
 1. 026b/05
 1. 158b/11
ķaynān oğlu mehlāyil [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Mısır hükümdarı.
 1. 121a/09
ķaynar [Tr.] Çok sıcak.
 1. 194b/01
ķays [Ö.] (bk. ķarye-i ķays)
 1. 171a/01
ķays ibn ebī'l-Ōās [Ö.] Kişi adı.
 1. 168a/06
ķayşar [Ar.] Roma, Bizans ve Alman imparatorlarına verilen unvan.
 1. 002b/16, 078a/04, 078a/06, 078a/08, 158a/01, 200b/18, 201a/05, 204b/08, 209a/05, 209a/08, 209b/08, 209b/10, 212a/02, 219a/02, 219a/07
 1. 212a/12
 1. 079a/18

 . + ları 079a/10, 204a/10
  . + larından 201a/04
  . + larının 212a/01
  . + larıyla 219b/03
  . + u  157a/21, 209a/18, 212b/15
 ay ar-ı r m [Ar.+Ar.] Roma h k mdarı.
  . 079a/14, 157a/18, 157b/15, 212a/10
  . + a 209a/05, 218b/21
 ayu [Tr.] Hangi.
  . + sına 206b/05
 az- [Tr.] Herhangi bir araçla topra ı a mak, oymak.
  . - an 117b/05, 117b/11, 163a/08
  . - ar 176a/07
  . - ara  116b/19, 117a/06, 162b/12
  . - arlar 020b/12, 172b/12
  . - arları 118b/04
  . - dılar 005b/13, 007a/13, 045b/17, 117a/03, 117b/16, 140b/09, 146a/04, 161a/06, 178a/09, 195a/06, 203a/01
  . - du dan 058b/11, 145a/03
  . - du ları 117b/09, 145a/03, 169a/06
  . - ınca 116b/18
  . - madın 176a/08
  . - ma a 117a/06, 162b/12
  . - ma  135b/07
  . - ma dan 117b/09
  . - salar 058b/11, 185a/06
  . - uç 117b/15
  . - up 056a/01, 117a/02, 117b/09, 146a/07, 164a/01, 179b/11
 az [Tr.] Perde ayaklılardan, uzun beyaz boyunlu, suda ve karada yaşayan, ku .
  . 022a/19, 022a/20, 035b/02, 035b/03, 128a/21, 174b/20
 az  [Ar.] 1. Can veya mal kaybına veya zararına sebep olan kötü olay. 2. Ezelde Allah tarafından takdir edilenlerin gerçekleşmesi.
  . 087b/13, 129b/09, 155a/19, 213b/17
  . + dur 213a/11
  . + sı 115a/19
  . + ya 084b/10
 azan [Tr.] çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarar büyük, derin ve kulplu kap.
  . + lara 117a/05
 azanc [Tr.] Satılan bir mal, yapılan bir i  veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para, temettü.
  . + ı 192b/17
 az y -y  m sl m n [Ar.+Ar.] Müslümanlarla ilgili iddialar.
  . + i 098b/15
 az -y   sum n  [Ar.+Far.] Göklerden gelen kaza.
  . 084b/18
 az -y  mübrem [Ar.+Ar.]  nlenmesi olanaksız kaza.
  . + idi 083a/07
 azdur- [Tr.] Kazmak i ini yaptırmak.
  . - a 007a/10
  . - dı 072a/10, 160b/20, 167b/11
  . - ma a 117a/04
  . - masına 072a/10
  . - urd  032a/16
 az - [Tr.] Kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak.
  . - dılar 073b/21
 az d- [Tr.] Kazıma i ini yaptırmak.
  . - ur 083b/17
 az l- [Tr.] Kazmak içi yapılmak.
  . - dı 096a/17
  . - mi  016a/11, 140b/16, 141a/05, 182a/10, 185b/07
  . - mi dur 185a/14
  . - mi ı 182b/03
 az ndu [Tr.] Kazıyarak  ıkarılan parça.
  . + sı 058b/07
  . + sından 033b/04
  . + sıyla 058b/16
 az ye [Ar.] (bk.  az ye)
  . 030b/01
 az yye [Ar.]  ddia, önerme.

 . 082a/03, 086a/15, 102a/06, 108b/02, 121b/01, 231a/08
  . + d r 156a/07
  . + leri 100b/17
  . + n   102a/07
  . + sin 039b/03
  . + yidi 100b/03
  z b [Ar.] Yalan söyleyen.
  . 039a/10
 azma [Tr.] Toprak içlerinde kullanılan a a  saplı demir araç.
  . + ları 118a/18
 azu  [Tr.] Topra a  akılmak için hazırlanmış, ucu sivri çubuk.
  . + lar 142b/07, 224a/14
  . + lara 171a/09
  . + laru  224a/21
 eb b [Ar.] Doğrudan doğruya ateşte veya kab içerisinde pişirilen et.
 k. 113a/14, 224a/18
 eb r [Ar.] 1. Büyük, ulu. 2. Ya  a büyük, ya lı.
 k. 109a/05, 135a/05, 135a/12, 139b/19
 k. + den 098b/13
 k. + i 124a/04
 k. + in   124a/02
 e e [Tr.] Yapa ı veya keçi kılının dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.
 k. + den 050a/16
 e i [Tr.] Gevi  getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli evcil hayvan.
 k. 044a/19, 057b/04, 057b/10, 057b/12, 057b/15, 128a/12, 171a/21
 k. + den 047a/13
 k. + lerden 057b/10
 k. + lere 057b/13
 k. + n   044a/19, 057b/05, 191a/20
 k. + si 170a/01
 k. + sin 057b/12
 k. + yi 057b/06, 057b/19, 057b/20
 edd n ta ı [Ar.+Tr.] Bir ta  türü.
 k. + ndan 141b/18, 142a/15
 edi [Tr.] Kedigillerden, köpek dişleri iyi geli mi , kasları  evik ve kuvvetli küçük memeli hayvan.
 k. 013b/17
 k. + leri 223b/16
 eenn r-    le'     m [Ar.+Ar.+Ar.Ar.] Alemlerin görebildiği ateş gibi.
 k. + d r 202a/17
 e'enne [Ar.] Sanki, gibi, benzer.
 k. 002a/15, 012b/16, 031b/05
 e'enne-hu [Ar.+Ar.]
 k. 017b/17, 018a/03, 027a/18, 074a/03, 118a/10, 134a/09, 138a/14, 138b/02, 174a/16
 efe [Ar.] Teraz  gözü.
 k. 107a/04
 k. + lerin   069a/20, 069a/21
 efen [Ar.]  l y  sardıkları bez.
 k. 101a/10, 101a/11
 k. + e 140b/09, 229a/09
 k. + iyile 066a/19
 k. + ler 229a/09
 k. + leri 140a/04
 efenle- [Ar.+Tr.]  l y  kefenle sarmak.
 k. - diler 066a/20
 k. - mi lerimi  140a/14
 efenlen- [Ar.+Tr.] Kefenle sarılmak.
 k. - mi  014b/12
 efere [Ar.] Kafirler, hakkı tanımayanlar.
 k. 107a/09, 181a/11, 208a/21, 210b/03
 k. + n   131a/20, 131b/13
 efere-i firenk-i mel   n [Ar.+Ar.+Ar.] Lanetli Frenk k firleri.
  . + u  114a/07
 effe [Ar.] (bk. kefe)
 k. + leri 069a/18
 k. + lerine 069b/04
 k. + lerin   069a/19
 k. + l  089b/12

k.+ si 089b/12
k.+ sine 039b/20, 039b/21, 040a/01, 069b/13
kehānet [Ar.] Bir olayın meydana geleceğini doğrudan doğruya veya çeşitli araçlar yardımıyla, önceden bilme ve haber verme işi, kâhinlik.
k. 017a/17, 019b/15, 023a/14, 028a/11, 030b/07, 034a/04, 036a/12, 048b/16
k.+ de 019b/10
k.+ ini 053b/06
kehene [Ar.] Kâhinler.
k. 045b/06, 048a/15, 050a/06, 192a/12, 194a/14
k.+ nüñ 036b/08, 051b/04, 149b/10
k.+ sin 194b/04
k.+ yi 043a/17
kelām [Ar.] 1. Söz, lakırdı. 2. Kur'an.
k. 094b/02, 167b/05, 207b/19, 214a/15
k.+ ıdı 178a/20
k.+ ında 091b/01
kelām-ı ẖikmet-nizām [Ar.+Ar.+Ar.] Hikmeti düzenleyen söz, bilgece söz.
k.+ ı 104b/09
kelām-ı kadīm [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
k.+ de 167b/05
kelb [Ar.] Köpek.
k. 034b/10, 199b/01, 199b/02
k.+ leri 223b/16
kelbū'l-mā'Ö [Ar.] Kunduz.
k. 129a/14, 129a/15, 129a/18
k.+ nuñ 129a/17
keleken [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
k. 031b/09, 031b/12, 031b/13, 031b/18, 052b/17, 053a/09, 053a/12, 053b/05, 053b/08, 053b/10, 053b/17, 053b/19, 054a/05, 054a/07, 054a/11, 054a/20
k.+ üñ 053b/06, 053b/14
keler [Tr.] Sürüngenler sınıfının kelerler takımından olan hayvanların genel adı.
k. 125b/15, 125b/21, 127b/09
kelimāt [Ar.] Kelimeler, sözler.
k. 007a/20, 027b/13, 031b/12, 058a/08, 137a/05, 151b/16, 154b/11, 161a/07, 207b/19, 217a/19
k.+ dan 207b/19, 208b/14, 219a/18
k.+ ı 058a/19, 153a/21, 153b/12, 165a/11
k.+ ıla 148a/04
k.+ uñ 178b/02
kelimāt-ı ẖikmet-engiz [Ar.+Ar.+Far.] Hikmetlerle dolu sözler.
k. 090a/18
kelimāt iT- [Ar.+Tr.] Söz söylemek.
k.- di102a/20, 213a/14
k.- üp 220a/18
kelime [Ar.] Sözcük.
k.+ sine 002a/13
kem [Far.] Az, eksik.
k. 005a/10, 113b/01
kemā-hüve ẖakkuhā [Ar.+Ar.+Ar.] Hakettiği gibi.
k. 062b/14
kemā-kān [Ar.] Eskisi gibi, önceden olduğu gibi.
k. 009b/18, 014b/01, 014b/18, 015a/04, 035b/15, 045a/11, 046b/06, 055a/13, 066b/06, 080b/04, 082b/08, 083a/05, 084a/06, 088b/05, 100a/04, 101b/03, 104a/12, 109a/10, 112a/15, 114a/17, 115a/03, 116a/05, 120a/09, 123b/11, 124b/10, 125b/06, 129b/20, 131a/06, 131a/12, 133a/16, 134b/19, 138a/16, 139a/04, 140a/15, 143b/14, 145a/10, 145b/13, 151a/01, 151a/10, 152b/09, 153a/18, 161a/16, 166b/07, 174b/16, 182a/02, 183a/16, 186b/15, 189b/03, 192b/20, 194a/15, 200b/08, 202b/09, 205a/10, 208a/20, 209a/03, 212a/01, 212a/08, 212a/16, 217b/21, 221b/11, 225a/14, 226b/15, 228b/13, 231b/05, 231b/14
k.+ ıdı 220b/01
kemāl [Ar.] 1. Olgunluk, yetkinlik. 2. Mükemmellik.
k. 109b/05, 225b/15
k.+ ıyla 020a/03
k.+ ıyla 100b/02, 227a/05

kemāl-ı Óadl [Ar.+Ar.] Adaletin en üst derecesi.
k. 092b/01
kemāl-ı buğz [Ar.+Ar.] Aşırı kin duyma.
k.+ larından 084a/20
kemāl-ı cehālet [Ar.+Ar.] Cahilliğin en üst derecesi.
k.+ leri 129b/10
kemāl-ı diyānet [Ar.+Ar.] Dindarlığın en üst derecesi.
k. 091a/18
kemāl-ı ẖaḱīkat [Ar.+Ar.] Gerçeğin iç yüzü.
k.+ larına 145a/19
kemāl-ı iffet [Ar.+Ar.] Dürüstlüğün en üst derecesi.
k. 093a/05
kemāl-ı kudret [Ar.+Ar.] Kudretin olgunluğu.
k.+ üñ 161a/19, 161b/16
kemāl-ı muḱabbet [Ar.+Ar.] Sevginin aşırılığı.
k.+ inden 017a/09
kemāl-ı şunÖ [Ar.+Ar.] Yaratmanın kusursuzluğu.
k.+ uña 002a/06
kemāl-ı yübüset [Ar.+Ar.] Aşırı kuraklık.
k. 121b/04
kemāl paşa oğlu [Ö.] Osmanlı devleti Şeyhülislamı, fakih, tarihçi, müfessir, kelimci, edebiyatçı ve şair Kemalpaşazâde.
k. 113a/17, 113b/14
kemān [Far.] Yay.
k. 003b/02
kem-āzar [Far.] Zarar vermeyen, zararsız.
k. olduğün 109b/07
kemer [Far.] Kapı, pencere, köprü gibi şeylerin, oyuğu aşağı bakan kavisli kubbesi, tavanı.
k. 027a/13
k.+ ler 017b/04, 117a/09, 141b/18, 144a/20, 153b/15, 157b/08, 158a/17, 158a/19
k.+ lerde 117a/09, 158a/17
k.+ lerile 117b/16
k.+ lerinde 153b/17
k.+ üñ 141b/19
kemük [Tr.] Kemik.
k. 128a/07, 128a/08
k.+ den 128a/10
k.+ dür 127b/11, 128a/10
k.+ i 160b/08, 160b/21, 161b/12, 162a/11, 162a/12, 163a/02
k.+ in 127b/05
k.+ inden 143a/10
k.+ inüñ 161b/04, 162a/14
k.+ leri 128a/10, 137b/12, 140a/16, 198b/01
k.+ lerümi 198a/16
kemükli [Tr.] Kemiği belirgin olan.
k.+ yidi 199b/06
kenÖān [Ar.] Hz. Nuh'un torunu Kenan peygamber.
k.+ ıdı 009a/06
kenÖān ili [Ö.] Ürdün Nehri'nin batısındaki Antik Filistin topraklarına İbrahimi dini metinlerde verilen isim.
k.+ nde 198a/09
kenÖāniyyün [Ar.] Kenan peygamber soyundan gelenler.
k. 056b/15
kenār [Far.] Kıyı, çevre.
k.+ a 067b/11, 127a/12, 128a/13
k.+ da 111b/21
k.+ ı 215b/03
k.+ ın 171a/13
k.+ ına 013a/15, 015b/20, 064a/13, 068a/17, 085b/09, 127a/16, 127b/19, 170a/15, 171a/06, 172b/01, 177b/14, 187a/04, 205b/01
k.+ mca 005b/02, 176b/13
k.+ ında 016b/08, 016b/13, 017a/21, 017b/02, 020a/05, 028b/01, 037a/04, 039a/12, 039a/14, 040a/14, 043a/08, 051b/07, 057b/07, 067b/09, 067b/19, 085b/04, 112b/03, 127a/02, 127a/05, 127b/04, 128b/18, 133a/21, 146a/14, 153a/16, 157a/06, 168b/08, 170b/14, 172b/08, 174b/05, 175b/04, 176a/06, 176a/07, 177a/04, 217a/11, 223a/03
k.+ ındadır 177a/06

k.+ ları 120b/14, 122a/02, 174b/14, 224b/14
k.+ larına 124a/07, 126b/11, 135b/04, 176a/19, 205b/16
k.+ larında 007a/02, 022b/01, 044a/06, 107a/04, 122a/05, 124a/18, 125b/14, 126a/07, 127a/11, 129a/15, 130a/02, 150b/20, 174b/18, 190b/06, 190b/08, 190b/12
k.+ larından 121a/13, 145a/16
kenār-ı nil [Ar.+Ö.] Nil Nehri kenarı.
k.+ de 004a/18
kenāyis [Ar.] Kiliseler.
k. 131b/02
kend [Tr.] Tarımsal etkinliklerin olmadığı, halkın çoğunluğunun sanayi, ticaret ve yönetim işlerinde çalıştığı büyük yerleşim birimi, kent.
k.+ leridür 120b/18
k.+ lerinün 176b/20
kendü [Tr.] Kendi.
k. 003b/14, 004a/04, 005a/20, 005b/13, 006a/07, 006b/18, 008a/09, 008b/11, 014b/07, 015a/01, 015b/18, 016b/11, 018b/07, 019a/18, 020a/04, 020a/09, 020b/03, 022a/04, 022b/12, 022b/15, 024b/01, 024b/05, 024b/08, 025a/18, 027a/09, 028a/13, 030b/05, 030b/14, 031a/14, 031a/20, 031b/07, 031b/15, 031b/19, 032b/05, 032b/11, 033b/05, 034a/05, 035a/09, 036a/03, 037a/04, 037a/07, 037b/17, 039b/11, 039b/17, 040b/09, 041a/11, 042a/14, 043a/21, 043b/21, 044b/01, 045a/21, 046a/14, 046b/08, 047a/01, 047b/11, 048b/05, 049a/06, 049a/09, 049a/11, 052b/01, 052b/09, 052b/19, 056a/18, 057a/12, 057a/19, 057b/14, 058a/18, 059b/07, 059b/14, 060b/02, 061b/04, 061b/07, 062b/08, 062b/10, 062b/18, 063a/04, 063b/04, 063b/16, 064b/02, 065a/17, 068a/11, 068b/19, 068b/21, 070a/03, 070a/18, 071a/05, 073a/12, 073b/12, 078b/07, 079a/18, 082a/17, 082b/03, 082b/21, 084a/07, 084a/08, 084b/14, 085a/04, 085a/05, 085a/08, 086a/09, 086a/10, 089a/15, 089b/05, 090a/12, 091b/07, 091b/18, 092a/15, 092a/18, 094a/13, 094b/14, 096a/08, 096b/05, 096b/15, 097a/09, 098b/03, 099a/13, 099b/16, 100a/16, 100b/01, 100b/03, 100b/06, 100b/08, 100b/10, 102a/21, 102b/15, 104b/21, 105a/02, 105a/19, 106b/01, 107a/03, 107a/15, 107b/18, 109a/13, 109b/08, 109b/20, 118b/08, 118b/16, 119a/19, 119b/05, 119b/06, 120a/04, 120a/10, 120a/19, 121a/03, 121a/12, 123b/05, 128a/09, 131b/11, 136a/04, 136a/11, 136a/12, 139a/15, 140b/04, 142a/03, 142b/01, 146b/21, 148a/15, 148a/17, 148a/20, 151a/11, 151b/18, 152a/21, 153a/19, 154b/03, 154b/08, 154b/10, 160a/04, 160b/14, 161a/05, 161b/14, 161b/15, 162a/07, 162a/08, 162a/21, 162b/01, 162b/02, 162b/07, 163a/11, 163a/15, 163b/16, 163b/18, 164b/15, 164b/20, 165a/05, 165b/13, 165b/16, 166a/06, 166a/07, 166b/01, 167a/04, 168b/05, 169b/08, 171b/08, 172a/10, 172b/15, 175b/14, 177a/12, 179b/01, 180b/09, 180b/13, 181a/08, 184b/16, 186b/06, 187a/19, 187b/21, 189a/06, 189a/08, 189b/04, 190a/12, 191a/06, 191a/10, 191a/12, 191b/12, 192a/02, 192a/04, 192a/11, 192a/12, 192b/21, 193b/02, 193b/11, 194a/04, 194a/09, 194b/07, 196a/06, 196a/14, 196a/15, 197a/04, 197a/07, 200a/21, 201a/19, 201b/13, 202a/11, 202a/20, 203a/14, 206b/04, 207a/06, 207b/02, 208a/19, 209a/01, 209b/02, 211b/01, 213b/08, 214a/20, 214b/17, 215b/20, 220a/09, 221b/15, 222b/18, 222b/20, 223a/16, 223b/05, 223b/06, 224b/05, 226a/16, 228a/01, 230a/04, 230a/07, 230a/09, 230a/17, 230b/03
k.+ çün 038b/02, 082a/01, 152b/16, 164a/18, 164b/03, 165a/06, 181b/16, 181b/19, 194b/21, 217b/07
k.+ de 039a/11, 125b/09, 177b/07, 188a/12
k.+ den 006b/05, 007b/14, 009b/03, 012a/02, 017a/16, 022a/16, 024b/07, 025a/10, 026a/04,

026b/13, 030b/17, 032a/13, 032a/14, 036a/03, 036a/10, 036a/11, 036b/14, 038b/03, 038b/05, 042b/07, 043b/19, 047a/01, 052b/12, 053a/09, 057a/14, 067a/13, 075a/21, 078a/17, 078a/20, 086b/07, 095a/13, 095a/16, 098a/02, 098b/04, 103a/10, 103b/05, 105b/08, 106a/01, 107a/19, 108a/05, 108a/21, 110a/15, 118b/08, 125a/03, 125a/08, 128a/09, 131a/02, 154a/13, 156b/05, 156b/19, 162b/02, 166a/06, 176a/04, 176b/08, 177a/12, 181a/04, 186b/06, 189b/04, 192a/10, 193b/10, 193b/12, 222a/03, 226b/07, 231b/17
k.+ ler 012a/21, 015b/03, 033a/14, 034b/15, 044b/06, 051b/21, 064b/18, 070b/04, 079a/04, 088a/08, 089a/08, 098b/15, 104b/08, 107a/05, 124a/12, 136a/06, 156a/12, 168a/20, 203b/02, 212a/03, 213a/15, 213a/21, 213b/16, 215a/16, 216a/03, 220b/06, 221a/06
k.+ lerde 012a/15
k.+ lerden 033a/14, 038b/19, 044b/16, 064b/10, 110a/01, 138a/02, 139b/21, 150a/16, 193b/06, 199b/11, 207a/20, 207b/10, 208a/18
k.+ lere 005b/01, 012b/07, 020b/09, 028a/07, 043b/01, 044a/17, 044b/20, 050a/09, 056a/03, 074a/10, 096b/03, 096b/04, 124b/01, 137b/04, 138b/18, 157a/14, 167a/19, 172a/17, 173a/08, 173b/13, 176b/07, 207a/11, 209b/18, 210a/16
k.+ leri 012a/16, 015a/07, 015a/11, 033a/13, 033a/21, 043b/17, 044b/15, 045a/11, 045a/19, 107a/14, 137b/16, 139b/07, 147b/20, 170b/07, 173a/02, 194a/19, 199b/10, 206a/11, 206b/02, 213a/16, 215a/06
k.+ lerile 050b/03, 054b/07, 175b/18, 216a/13
k.+ lerinden 210a/01, 230a/04
k.+ lerini 074a/18
k.+ lerinün 074a/19, 074b/04, 074b/08
k.+ leriyle 045a/08
k.+ lerün 033b/01, 115b/08, 129b/14, 142b/21, 191b/06, 208b/17
k.+ m 061a/15, 119a/17, 159b/10, 173b/11
k.+ me 003b/14, 068b/02
k.+ mi 068b/16, 206a/08, 224a/21
k.+ müz 011b/07, 013b/04, 171b/02, 228b/15
k.+ müzile 207b/05
k.+ ñe 055a/07
k.+ ñi 055a/07, 065a/02, 213b/21
k.+ nüñ 005b/07, 017a/08, 029b/01, 029b/03, 029b/11, 037a/16, 039a/21, 054b/17, 055b/02, 059b/13, 060b/12, 066b/09, 067a/02, 078b/09, 083b/10, 086a/15, 087b/12, 104b/14, 107a/15, 116b/03, 118b/17, 120b/17, 144a/19, 149a/03, 155a/10, 159a/09, 164b/15, 187b/04, 194a/02, 194a/21, 200b/21, 205b/13, 219a/04, 230a/21, 230b/10
k.+ nüz 197b/17, 208a/14
k.+ nüze 213b/10, 221b/15
k.+ si 008b/16, 009a/15, 009b/13, 012b/04, 016b/17, 017a/13, 017b/06, 019a/15, 020a/08, 020b/03, 021b/15, 025b/01, 026b/05, 028b/09, 030a/04, 033a/08, 034a/21, 036a/19, 036b/10, 037b/21, 038b/13, 040a/13, 040b/16, 041b/06, 042b/12, 042b/16, 043a/13, 050b/12, 051b/02, 054b/03, 059b/04, 060a/12, 061b/09, 061b/16, 062a/14, 062b/13, 063b/08, 064a/06, 066b/09, 067a/18, 067b/06, 068a/04, 069a/17, 071b/04, 072b/19, 074b/13, 079b/08, 082b/19, 082b/20, 085b/08, 086a/14, 087b/17, 090a/08, 091b/07, 095b/16, 096b/21, 097b/03, 097b/17, 098a/08, 098b/08, 099a/08, 102b/16, 103a/16, 104a/21, 105a/10, 106a/19, 106b/04, 107b/20, 109a/02, 109a/10, 118b/01, 118b/04, 118b/14, 126a/02, 128a/20, 136b/16, 146b/19, 152a/11, 152b/20, 153a/03, 155b/08, 156a/04, 160a/08, 166b/16, 170a/06, 171a/15, 173b/01, 173b/16, 182b/15, 194a/09, 194b/15, 195b/06, 200b/20, 201a/02, 209a/04, 212a/01, 212b/20, 220a/08, 220b/18, 222a/12, 225b/20, 226b/01, 227a/04, 227b/19, 229a/02,

229a/07
k.+ sin 076a/04, 129a/19
k.+ sinden 221b/19
k.+ sine 152b/01
k.+ sini 070a/03, 078a/18, 150a/02, 194a/14, 230b/01
k.+ yçün 005b/07, 006b/10, 007a/09
k.+ ye 004b/03, 009a/03, 009a/06, 018b/06, 019b/07, 021b/08, 022b/12, 024b/02, 026a/20, 030a/20, 030b/03, 030b/12, 030b/13, 032a/19, 036b/15, 037a/20, 038b/02, 038b/10, 040b/04, 040b/19, 042a/19, 044a/04, 047a/19, 047b/15, 048a/13, 049a/05, 050a/20, 052b/16, 053a/06, 055a/06, 055a/14, 055b/09, 059b/04, 059b/07, 060a/03, 061a/14, 061b/08, 062a/19, 067a/13, 068a/13, 068b/03, 069b/08, 071a/04, 071a/08, 071b/03, 073b/09, 078a/06, 082a/11, 082b/17, 084a/19, 084a/20, 084b/02, 084b/03, 084b/07, 090a/07, 092b/07, 095b/04, 095b/06, 097a/05, 097a/13, 100b/07, 102b/04, 103a/08, 107a/18, 108b/05, 108b/06, 109a/21, 131a/02, 136b/13, 136b/21, 137b/20, 138a/08, 154b/13, 154b/16, 155a/02, 159a/10, 162b/03, 163a/04, 165b/11, 174b/12, 179a/01, 179a/09, 179a/12, 187a/14, 194a/17, 196a/03, 196a/15, 199b/19, 202b/16, 206b/07, 211a/15, 212a/04, 218a/10, 219a/05, 221b/18, 222b/19, 223a/10, 223a/16, 227b/10, 228a/06, 228a/09, 228a/21, 230a/06, 231b/06
k.+ yi 007b/05, 022b/09, 022b/10, 025a/02, 031b/11, 038b/04, 039b/12, 043b/14, 046a/15, 048b/14, 049a/04, 049a/14, 052a/21, 056a/21, 061a/16, 061b/02, 068b/05, 081a/13, 081b/15, 086b/15, 095a/13, 095a/14, 097a/02, 099a/20, 099b/02, 099b/14, 103a/12, 104b/08, 106b/06, 120a/02, 129a/15, 129b/01, 130b/08, 137a/10, 140b/03, 158a/01, 163a/06, 164a/01, 165a/11, 170a/17, 170a/18, 179a/16, 194b/01, 197a/05, 198a/09, 202a/04, 206b/03, 224a/20, 225b/09, 227b/16
k.+ yçün 026a/13, 036a/15, 039b/07, 040b/19, 052a/19, 054a/17, 062a/09, 067a/21, 081a/07
k.+ yidi 086a/08, 086a/11
k.+ yile 007a/12, 008a/18, 011a/16, 015a/06, 015a/10, 016a/06, 017a/03, 017a/07, 017a/16, 020a/02, 022a/16, 023a/13, 025a/09, 025a/15, 029a/15, 031a/03, 032a/02, 033a/02, 034a/06, 035b/18, 036a/10, 036b/13, 037b/13, 039a/20, 042b/03, 046b/18, 047b/20, 051a/07, 052b/01, 053a/03, 053a/08, 059b/01, 059b/02, 060b/14, 061a/18, 065b/02, 065b/19, 067b/15, 072b/19, 087b/10, 087b/11, 088b/03, 120a/05, 127a/06, 129a/18, 142a/18, 142b/11, 142b/12, 164a/02, 183a/11, 198b/07, 198b/08, 213a/01, 230a/10
k.+ yle 007b/08, 017a/15, 018a/21, 030b/09, 072b/20, 094a/08, 116b/03, 117a/01, 141a/13, 153a/09, 157b/04, 160b/19, 217a/14, 222a/01, 230b/14
kendüz [Tr.] Kendi.
k.+ in 128b/11
k.+ ini 128b/09
kenef-i amān [Ar.] Güvenli sığınak.
k. larında 209b/21
k.+ sında 219a/19
kenişā [Ar.] Kilise.
k. 014a/12, 083b/18, 093b/14, 149b/07, 203a/08
k.+ da 014b/02
k.+ lar 136b/19, 158b/11, 201b/01, 202b/16
k.+ larda 083b/16
k.+ ları 225b/07
k.+ ların 083b/16, 131b/07, 131b/09, 201a/03, 201a/13, 201a/14
k.+ larına 131a/20
k.+ larının 219b/02
k.+ nuñ 014a/13
k.+ yı 203a/08
k.+ yiken 010a/14, 116b/13
kenişā-ı kāmāme [Ö.] Hz. İsa'nın çarmlıha gerildiğine inanılan yere yapılmış, şu an İsrail sınırları içinde bulunan kilise, Kıyamet Kilisesi.

k. 219b/02
kenişe-i büserçe [Ö.] Mısır'da bir kilise.
k. 184b/02
kenz [Ar.] Hazine, define.
k. 058b/02, 116b/17
k.+ i 210a/13
k.+ ler 025a/19, 025b/17, 028b/01, 033a/17, 043a/07, 052b/10, 054a/13, 070b/20, 114b/09, 116a/08, 116b/06
k.+ leri 006a/08, 006b/06, 024a/14
k.+ leridür 059a/03
k.+ lerin 045b/10
kepek [Tr.] Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları.
k. 127a/19
kerārış [Ar.] Elyazması kitapların sekiz sahifeden ibaret olan formları.
k.+ de 005a/01
kerem [Ar.] Cömertlik.
k. 109b/06, 151b/07, 190b/11
kerem-endişe [Ar.+Tr.] İyilik düşünen, iyi niyetli.
k. 164b/10
kerem id- [Ar.+Tr.] Bağışta bulunmak.
k.- üñ 225a/07
keresā [Ö.] Alveh şehri civarında yaşayan bir kavim.
k. 173a/13
keresdi [< Far. kārāste] Tomrukların boyuna biçilmesi ile elde edilen marangozluk ve inşaat malzemesi.
k.+ ler 006a/19
kerih [Ar.] İğrenç, çirkin.
k. 153a/11
kerim [Ar.] Kerem sahibi, cömert.
k. 055b/10, 114b/02
kerk [Ö.] Mısır'da bir şehir.
k. 102b/15, 104b/02
k.+ de 104b/16, 106a/08, 106a/10
k.+ den 104b/10, 104b/18, 106a/08
k.+ e 104a/04, 104b/12, 106a/10
kerk şehri [Ö.] (bk. kerk)
k.+ ne 178a/12
kerkes [Ar.] Akbaba.
k. 023b/11, 109b/07
kerrāt [Ar.] Kerreler, defalar, kezler.
k.+ ıla 125b/07, 160a/15
kerre [Ar.] Defa, kez.
k. 013b/03, 016a/15, 018b/16, 025b/08, 033a/12, 038a/09, 038b/03, 041a/01, 047b/06, 048b/17, 053a/20, 053a/21, 055a/17, 058a/01, 062b/16, 063a/20, 063b/10, 066a/01, 066a/02, 066b/06, 067a/13, 071b/03, 071b/20, 072b/06, 072b/21, 082b/15, 090b/12, 093b/11, 093b/16, 095a/20, 096a/02, 096b/02, 099b/04, 101a/01, 109b/11, 120b/20, 124b/06, 128b/03, 130a/09, 135a/08, 136b/15, 146a/08, 149a/16, 154a/20, 155b/20, 156a/10, 156a/16, 156b/01, 156b/03, 157a/15, 158b/21, 159a/03, 159a/15, 159b/02, 161a/14, 162b/01, 162b/03, 163b/13, 169a/13, 170a/02, 184a/10, 188b/05, 191a/10, 195b/21, 196b/09, 208b/10, 208b/21, 209b/18, 210a/08, 210a/09, 214a/12, 214b/14, 215a/15, 215b/08, 218a/19, 219a/14, 221a/14, 221b/13, 226a/11, 227a/01, 232a/07
k.+ de 128b/02
k.+ den 010a/16
kes- [Tr.] 1. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmak, parçalamak, doğramak. 2. Bir işin, duygunun veya durumun yapılmasına son vermek, yarıda bırakmak. 3. Anlaşma yaparak almak. 4. Önceden verilmekte devam eden bir şeyi vermeyi durdurmak; vermemek; bir şeyden yoksun bırakmak. 5. Tıkmak, geçişi durdurmak. 6. Keskin bir aletle parçalamak suretiyle cinayet işlemek.
k.- di 007b/15, 052b/16, 060a/19, 063b/02, 063b/18, 066b/14, 071a/16, 072a/01, 078a/17, 089a/07, 092a/07, 120a/08, 137a/03, 155b/18, 169a/04, 208a/03, 222b/07, 231a/18

- k.- diler 005b/08, 006a/19, 006b/16, 032a/18, 075a/08, 194b/10, 196a/19, 196b/20, 208a/18, 216a/14
k.- dügi 071a/16, 078a/20
k.- dükləri 093b/15, 126a/09, 145a/07, 147b/13
k.- düm 151b/06
k.- e 213b/18
k.- eler 212a/16
k.- en 133a/08, 162b/09
k.- er 126b/13, 129a/16
k.- erdi 041a/02
k.- erin 013b/01
k.- erken 162b/10, 162b/11
k.- erler 040b/13, 147a/04
k.- erlerdi 125a/20
k.- erlerdi 177a/09
k.- esin 210b/07, 215a/19
k.- eyin 177a/21, 186a/05
k.- mege 010a/19, 096b/18, 124a/04, 197a/16
k.- mek 126a/10, 208b/14
k.- melü olduĝda 170b/04
k.- melü olıcaĝ 124a/04
k.- miş 056a/19, 145a/14
k.- mişdür 132b/13
k.- mişidi 047a/18, 132b/20
k.- mişlerdür 132a/11, 145a/16
k.- mişlerdi 222a/19
k.- sün 196b/08
k.- üp 006a/15, 033b/14, 035a/20, 073b/03, 122a/07, 135a/04, 147b/10, 155a/05, 160b/07, 164b/05, 177a/10, 195b/01, 211b/16, 213a/11, 231a/06
- kesb [Ar.]** Çalışıp kazanma.
k. 195b/14
k.+ den 222b/01
- kesb-i Ölüüm [Ar.+Ar.]** Bilimsel çalışma.
k.+ ıla 121b/01
- kesdür- [Tr.]** Kesici bir aletle parçalara ayırtmak.
k.- di 133b/05, 133b/08
k.- dügi 118b/17
k.- mişdür 132b/19
k.- mişidi 132b/13, 133a/04, 133a/13, 133b/06
k.- üp 056a/07, 088a/20, 205a/21
k.- ürdi 163b/17
- kes-i sem [Ar.+Ar.]** Zehir kadehi.
k. 156a/06
- kesici [Tr.]** Kesmek işini yapan, kesen.
k. 086b/21
- kesil- [Tr.]** 1. Bir işin, duygunun ya da durumun yapılmasına, olmasına son verilmek, yarıda bırakılmak. 2. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmak, parçalamak, doğramak. 3. Anlaşma yaparak alınmak.
k.- di 002b/13, 114a/19, 133b/04
k.- dügi 124a/17
k.- en 118b/16, 145a/15, 209a/03
k.- inceye 124a/01
k.- megile 196b/17, 196b/19
k.- mekle 151b/11
k.- miş 036a/20, 092a/03, 117b/17, 178a/13
k.- mişidi 031b/08, 061b/03
k.- mişle 162b/18
k.- üp 087a/01, 135a/05, 184b/06, 208a/05
k.- ür 048b/05, 120b/20, 135a/01
- kesilme- [Tr.]** 1. Bir işin, duygunun ya da durumun yapılmasına, olmasına son verilmemek, yarıda kalmamak. 2. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmamak, parçalamamak, doğramamak.
k.- yince 124a/04
k.- zidi 037a/02, 133a/01
- kesim [Tr.]** Vergi.
k.+ in 092a/05
k.+ leri 092a/03, 092a/04
- kesküm [Tr.]** Çok kesici, iyi kesen.
k. 126b/09, 127b/11, 128a/07
k.+ in 090a/17
- kesme- [Tr.]** Kesici bir araçla bir şeyi parçalamamak, doğramamak.
k.- zin 013b/02
- kesr [Ar.]** Eşit olarak bölünmüş bir birimin bir veya daha çok parçasını ifade eden miktar.
k.+ ini 066a/02
- keşret [Ar.]** Çokluk, bolluk.
k. 015a/08, 059b/09, 209a/19
k.+ in 045b/09, 159b/17, 205a/15
k.+ inden 010b/07, 133a/01, 158a/11
k.+ ine 229b/13
k.+ iyle 105b/13
- keşret-i cüyüş [Ar.+Ar.]** Askerlerin çokluğu.
k.+ ından 167a/02
- keşret-i ĥâsıl [Ar.+Ar.]** Ürünlerin bolluğu.
k. 012b/18
- keşret-i istiÖmāl [Ar.+Ar.]** Kullanım sıklığı.
k. 197a/03
- keşret-i Öibâdet [Ar.+Ar.]** İbadet çokluğu.
k.+ ile 200a/11
- keşret-i Öimâret [Ar.+Ar.]** İmaret fazlalığı.
k. 198b/09, 226a/07
- keşret-i māl [Ar.+Ar.]** Mal fazlalığı.
k.+ umuz 030b/19
- keşret-i rimāl [Ar.+Ar.]** Kum fazlalığı.
k.+ dan 012b/20
- keş-â-keş [Far.+Far.]** Çekişme.
k.+ den 151a/03
- keşân-ber-keşân [Far.+Far.+Far.]** Zorla çekerek, sürükleyerek.
k. 112b/09
- keşf eyle- [Ar.+Tr.]** Var olduğu hâlde bilinmeyen bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak.
k.- diler 006b/14, 131b/01
- keşf iT- [Ar.+Tr.]** Var olduğu hâlde bilinmeyen bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak.
k.- i virmişidi 016a/12
k.- mege162b/17
- keşiş [Far.]** Papaz.
k. 042a/06, 159a/08, 159a/10, 159a/14, 159a/15, 159a/17, 159a/19, 159a/20, 159a/21, 159b/04, 159b/05, 159b/07, 159b/09, 159b/12, 159b/15, 159b/20, 160a/04
k.+ e 159a/13
k.+ ile 159b/15, 159b/20
k.+ ler 150b/14
k.+ lerinden 159a/07
k.+ üñ 159b/13, 159b/14
- keşrecüş [Ö.]** Mısır halkının Mısır'ı ilk kuran padişah olduğuna inandıkları kişi.
k. 204a/14
- keşşâf [Ö.]** Zamehşehri'nin Keşşaf adlı tercüme eseri.
k.+ da 161b/08
- keşşâf-i muÖdilât [Ar.+Ar.]** Çözümü zor olan işleri çözen.
k.+ ıdı 152b/12
- ketbuĝa nevrĝin [Ö.]** 13. yüzyılda yaşamış Hristiyanlık dinine baĝlı Türk kökenli komutan. Moĝol Büyük Hanlar'ından Hülagü Han'ın yakın arkadaşı ve komutanı.
k. 097b/14
- ketm-i Öadem [Ar.+Ar.]** Allah'ın ruh ve cisim âlemini yaratmak istediĝi zaman bütün yaratıkların ilki olan öz.
k.+ den 001b/01
- kettân [Ar.]** Keten.
k.+ dan 014a/16, 092b/12
k.+ ı 175a/01
- kettân bizi [Ar.+Tr.]** Ketenden dokunmuş bez, keten bezi.
k.+ ne 140a/13
- kevâkeb-i sebÖa-iseyyâre [Ar.+Ar.+Ar.]** (bk. kevâkib-i sebÖa-iseyyâre)
k. 033b/08
- kevâkib [Ar.]** Yıldızlar.
k. 022a/08, 030a/06, 030a/08, 030b/16, 044a/09, 069a/14, 069b/01, 136b/01, 141b/04
k.+ e 002a/09, 019b/04, 049a/02, 136a/04, 136b/01
k.+ i 049a/17
k.+ iyle 136a/02

k.+ üñ 134b/13, 148b/02
kevākib-i neyyire [Ar.+Ar.] Işık veren yıldızlar, Ay ve Güneş.
 k. 029b/17
kevākib-i šābite [Ar.+Ar.] Durağan yıldızlar.
 k.134a/09
 k.+ nüñ 136a/05
kevākib-i sebŌa [Ar.+Ar.] Yedi gezegen.
 k. 023a/21, 050a/11
kevākib-i sebŌa-ı seyyāre [Ar.+Ar.+Ar.] Hareket eden yedi gezegen.
 k.+ ye 020b/15
kevākib-i seyyāre [Ar.+Ar.] Hareket eden yıldızlar.
 k. 141a/19
kevkēb [Ar.] Yıldız.
 k. 017b/09, 021a/02, 030a/04
 k.+ e 021a/02
 k.+ ler 030a/04
 k.+ üñ 017a/19, 181a/12
kevkēbū'r-ravza ve hūsnū'l-mühāzara [Ö.] Süyuti'nin halifeler tarihini ele alan eseri.
 k. 004b/19
kevm-i şerik [Ö.] Mısır'da bir bölge.
 k. 212b/07
kevn [Ar.] Var oluş.
 k.+ inden 136a/05
kevr [Ar.] Çokluk.
 k.+ den 179b/09
keşer-mişāl [Ar.+Ar.] Kevser suyu gibi.
 k. 166a/11
keyfiyyet [Ar.] 1.Nitelik. 2. Durum.
 k. 001b/12
 k.+ i 173a/20
 k.+ iyile 040a/10
keyfiyyet vir- [Ar.+Tr.] Hoş bir duruma sokmak.
 k.- ür 173a/20
kežālik [Ar.] Keza, bu da öyle.
 k. 009a/05, 009b/16, 010b/18, 029a/21, 075a/12, 108b/14, 114b/15, 116b/09, 122a/14, 125b/10, 172b/18, 173b/03, 173b/05, 190b/12
kežzān [Ar.] Kolay işlenir bir tür taş.
 k.+ dan 019a/21
kūbāb [Ar.] Kubbeler.
 k.+ da 001b/04
kūbel [Ar.] Taraf, yön, yan.
 k.+ inden 050a/09, 216b/16, 223a/05, 229b/21
 k.+ indendür 019a/01
kūble [Ar.] Namaza başlarken yönelinen taraf, Mekke tarafı.
 k.+ si 169b/02, 172b/13, 173a/02, 188b/18
kūbrūs [Ö.] Kıbrıs.
 k. 110b/02, 177a/07, 177a/11
 k.+ ı 110b/02
kūbt [Ar.] Mısır'ın eski, yerli halkı.
 k. 006a/21, 008b/01, 008b/02, 009b/21, 010a/01, 015a/17, 015b/06, 015b/07, 028b/21, 038a/07, 039b/02, 045b/05, 053b/02, 053b/19, 055b/12, 062b/02, 064b/14, 066a/11, 068a/17, 068a/20, 071b/14, 072b/02, 072b/21, 073a/15, 075b/02, 075b/04, 075b/05, 129b/20, 130b/13, 132b/12, 133b/21, 139b/04, 148b/18, 189b/19, 191a/01, 192b/09, 204a/01, 204b/13, 205a/02, 206b/07, 208b/15, 208b/19, 209a/03, 209a/10, 209b/12, 209b/20, 210a/06, 210a/12, 210b/16
 k.+ a 209b/15
 k.+ dan 035a/14, 070a/20, 208b/09
 k.+ dandı 071b/10
 k.+ inuñ 009b/16
 k.+ üñ 208b/18, 209b/15
kūbt-ı evlā [Ö.] Eski Mısır.
 k. 140b/10, 142a/01
kūbt-ı evvel [Ö.] (bk. kıbt-ı evlā)
 k. 190a/09, 192a/08
kūbtj [Ar.] Eski Mısır halkından olan, Kıpti.
 k. 012b/11
 k.+ ler 035a/18, 075b/06
 k.+ lerden 075b/15, 137a/04
 k.+ leriyle 212a/14

kūbtj [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 k. 007a/05, 007b/14, 007b/20, 008a/18, 008a/20, 008b/01, 008b/02, 010b/08, 163a/15
 k.+ den 008b/04
 k.+ i 007a/08, 169b/03
 k.+ üñ 165b/14
kūbtj oğlu Ōadīm [Ö.] (bk. adīm)
 k.+ i 028a/08
kūbtj bin mısrayīm [Ö.] (bk. kıbtjım)
 k. 026b/10, 165b/08
kūbtjye [Ar.] Eski Mısır halkına ait olan.
 k. 008b/01
kūbt tā'ifesi [Ö.] (bk. kıbt tāyifesi)
 k. 071b/07, 071b/12, 072b/07
kūbt tāyifesi [Ö.] Kıpt kavmi.
 k. 032a/06, 034b/05, 048b/16, 070a/17, 205a/06, 209a/14, 210b/21
 k.+ nden 073a/11, 140b/17, 208a/19
 k.+ ne 205a/04
 k.+ nüñ 203b/20
 k.+ yle 211b/18, 211b/21
kūcīm kūcīm [Tr.] Geri geri, arkaya doğru.
 k.+ ın 228b/18
kūdem [Ar.] Eskilik.
 k. 182a/16
kūft [Ö.] 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Kişi adı.
 k. 009a/13, 009b/21, 010a/01, 010a/05, 120a/15, 120a/16, 120a/18, 140b/07, 142a/06, 165b/09, 190a/20
 k.+ üñ 009b/21, 120a/18
kūft [Ö.] (bk. kıft şehri)
 k. 010a/05, 029b/13, 187b/20
 k.+ dan 008a/02, 169b/04
kūft nāhiyesi [Ö.] (bk. kıft şehri)
 k.+ nden 008a/01
kūft šāhrası [Ö.] Kıft Çölü.
 k.+ nda 029a/09
kūft şehri [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 k. 188a/05, 188a/11, 190a/21, 190b/01, 190b/02
 k.+ nden 188b/03
 k.+ nüñ 187b/19
kūft tağı [Ö.] Kıft Dağı
 k.+ nda 026b/16
kūfturīm [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 k. 007b/17, 008a/02, 010a/01, 027a/07, 027b/17, 188a/02, 189a/07, 189b/10
 k.+ den 027b/21
 k.+ e 008a/08
 k.+ üñ 027b/16, 029b/21, 034a/15
kūfturīm bin kūbtj bin mısrayīm bin bayşar bin hām bin nūh [Ö.] (bk. kıfturīm)
 k.+ üñ 187b/20
kūftj [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 k. 010a/01, 169b/04, 169b/11, 188b/03
 k.+ den 190a/19
 k.+ üñ 027a/20
kūl- [Tr.] "Yapmak; etmek; eylemek; işlemek; icra etmek; eda etmek" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.
 k.- a 038b/02
 k.- an 065a/04, 088b/11
 k.- ardı 083a/03
 k.- ayın 006a/08
 k.- dı 005b/12, 006b/09, 008a/08, 008b/08, 016b/17, 025a/20, 060b/11, 062a/19, 078a/13, 081b/19, 091a/09, 110a/16, 154b/05, 158a/02, 200a/13, 219a/20, 228a/19
 k.- dılar 099b/06, 110a/13, 214b/11
 k.- duğı 167a/19
 k.- duğıdan 008a/05, 112a/20
 k.- duğılarında mı 197b/20
 k.- duñ 002a/05
 k.- ırız 124b/21
 k.- mağı 219a/19

 . - ma  095b/04
  . - mışıdı 047a/19, 103a/01, 107b/12, 153b/09, 193b/07
  . - mışlarıdı 149b/09, 149b/12, 172b/04
  . - u  100a/12
  . - up 093b/14, 100a/16, 105a/03, 114a/06
  . - ur 037b/06, 039b/19, 095a/16, 127b/09
  . - urdı 037a/17, 037b/09, 092b/13
  . - urın 024a/14
  . - urlar 217a/21
  . - urlardı 181a/13, 181a/17
  . - ursam 038b/11
kıl [Tr.] Bazı hayvanların derisinde ve insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.
  . 033b/03, 058b/07, 064b/21
  . + lardan 140a/05
  . + ları 199b/08
kılıç [Ar.] Kaleler.
  . 085b/04
kılıç-ı n m-d r [Ar.+Far.+Far.]  nl  kaleler.
  . 114a/05
kılıç [Tr.] Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.
  . 017b/18, 027b/03, 027b/08, 029b/02, 105a/19, 110b/13, 115b/05, 115b/13, 126b/13, 127b/11, 127b/12, 140b/01, 143b/12, 154b/14, 155a/18, 177a/16, 190b/05, 205b/11, 206a/13, 208b/01, 219b/19, 219b/20, 230a/02
  . + a 155a/18
  . + dan 059b/20, 087b/14, 095b/20, 103a/20, 155b/02, 156a/03, 156b/01, 156b/03, 168a/04, 212b/13, 221b/06, 231b/01, 231b/03
  . + ı 105a/20, 156a/04, 190b/11
  . + lar 027b/10, 117a/15
  . + ları 165a/07
  . + larıla 179a/07
  . + laryla 086a/02
  . + umla 089b/05
  . + umuz 213b/08
  . + umuzla 208b/13
  . + u  090a/17
kılı la- [Tr.] Kılı la  ld rmek, kılı tan geçirmek.
  . - dı 222a/09
kılın- [Tr.] Kılmak içi yapılmak.
  . - dı 105b/10, 110b/06, 131b/13, 149b/02, 156a/10, 203b/09, 203b/12
  . - dukdan 099b/02
  . - mış 053a/04
  . - ur 015b/17, 123b/05, 228b/08
killet [Ar.] 1. Azlık. 2. Kıtlık.
  . + ile 209a/19
  . + lerin 223a/01
killet-i hayr [Ar.+Ar.] Hayır azlığı.
  . + a 048a/07
kıllu [Tr.] Kılı olan, kıl ile kaplı.
  . 199a/19
kılma- [Tr.] "Etmemek; yapmamak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.
  . 049a/12
  . - dı 046b/14, 052b/04
kına [ .] Said  hrinde bir kasaba.
  . 171b/03
kır- [Tr.] 1.  ld rmek, yok etmek. 2. Parçalamak.
  . 230b/05
  . - a 168b/18
  . - ar 134b/20
  . - ar mı 115b/05
  . - dı 026a/05, 030a/21, 038b/13, 047b/13, 063b/02, 063b/11, 064a/02, 064a/10, 067b/19, 103b/09, 103b/21, 155b/16, 167a/21, 190a/14, 201a/10, 231a/17
  . - dılar 046a/21, 082b/07, 112b/16, 200a/11, 200b/05, 212b/13, 216a/17, 221a/06, 222a/15
  . - du ı 231b/01, 231b/03, 231b/07, 231b/09
  . - ma a 201a/02
  . - ma da 201a/04

 . - ma dayıdı 201a/15
  . - mış 091a/05, 162b/04, 201b/01
kır [Tr.]  ehir ve kasabaların dışında kalan, bo  ve geniş arazi.
  . + ına 190a/07
  . + lardur 190a/08
kırba [Ar.] önce köseleden veya deriden yapılmış su kabı.
  . + lar 168b/04
  . + larında 159a/11
kırbaç [Tr.] Kıl, deri veya uzun esnek bir de ne in ucuna sıırım ba lanarak yapılmış vurma aracı.
  . 126b/14
kırıl- [Tr.] 1.  ld r lmek, yok etmek. 2. Par alanmak.
  . - a 209a/16
  . - an 117b/09, 117b/10, 167b/04
  . - dı 038a/01, 038a/08, 048a/19
  . - dılar 026b/07, 059b/20, 125b/13
  . - ma a 037b/21
  . - ma  124b/04
  . - mış 050b/16, 050b/17, 051b/15, 054a/10
  . - mışlar 115b/19
  . - up 115b/06, 208a/15
  . - ur 074b/10
  . - urdı 040b/06, 137b/13
kır  [Tr.] Kırk sayısı.
  . 007a/18, 020b/18, 029a/07, 029a/14, 036a/08, 041b/07, 042b/06, 062a/17, 076a/07, 076a/09, 079a/06, 080b/02, 083a/11, 083b/07, 086b/08, 086b/12, 093a/10, 095b/09, 103b/09, 105a/09, 106a/05, 106a/09, 106b/14, 127b/13, 135b/06, 142a/04, 155b/02, 168a/17, 171b/03, 174a/14, 177b/15, 177b/16, 177b/17, 177b/18, 179b/07, 181b/02, 186b/07, 193a/04, 193a/09, 194a/10, 198a/08, 218b/17, 223b/13, 227b/10, 230a/11
kır lar [Tr.] Evreni y netti ine inanılan, ba larında kutup veya kutuplar kutbu adı verilen bir zat bulunan kırk ki ilik ermi ler grubu, kırk ki ilik evliyalar toplulu u.
  . + dandur 093a/01
kırmı ı [ .] (bk. a med 'l-kırmı ı)
  . 082b/06
kırn   [ .] Gırnata halkından olan.
  . 161a/15
kırsuz [Tr.] Kır olmayan.
  . 169a/20, 169b/01
kırt cana [ .] Bug nki Tunus Kenti yakınlığında bulunan antik kent, Kartaca.
  . 063b/13, 161a/06
kırvan [ .] Kırvaniyan Devleti.
  . 228b/02
kı a [Tr.] Boyu, uzunluğu az olan, uzun karşıtı.
  . 070a/11
  . + dur 126b/06, 129a/15
  . + larını  161b/01
kı acuk [Tr.] çok kısa.
  . 183b/02
  . + dur 126b/07
kı alug [Tr.] Kısa olma durumu, kısalık.
  . + ı 157a/09
kı a -ı enbi a [Ar.+Ar.] Peygamberlerin hayatına ait hik yeler.
  . da 119a/20
kısmet itme- [Ar.+Tr.] B lmemek, pay etmemek.
  . - yesin 215a/19
kısr   [Tr.] Dişi at.
  . + a 161a/12
kı  a [Ar.] Hikaye.
  . 023a/09, 072b/10, 081a/02, 084b/02, 142a/06, 154a/08, 169a/12, 170b/16, 198a/20, 219b/21
  . + dan 082a/17, 179a/07, 204b/12, 214a/08
  . + dur 191a/12
  . + lar 202a/10
  . + ları 072a/03, 073a/09, 168b/13
  . + sı 053b/04, 175a/07, 202b/06, 229a/12
  . + sın 039b/12, 143a/05
  . + sında 124a/16, 181a/09, 191a/03
  . + sından 010b/19
  . + ya 220a/19
  . - yı 038b/04, 046a/16, 055b/21, 057b/17, 058a/19,

072a/16, 125a/07, 159a/15, 191b/18, 215a/11
kıssa **hıyār** [Ar.+Far.+Tr.] Büyük bir tür hıyar.
 k. 218b/01
kıssa-ı Ŗacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf hikaye.
 k.+ yi 173b/09
kıssa-ı maŖmŖre [Ar.+Ar.] Tam, bitmiş hikaye.
 k.+ dŖr 179b/14
kıssa-ı yŖsuf [Ar.+Ŗ.] Kuran-ı Kerim'de Hz. Yusuf'la ilgili bilgilerin anlatıldığı bŖlŖm.
 k.+ da 066a/05, 168a/11, 175a/11
kısuķ [Tr.] Dar.
 k. 171b/20
kış [Tr.] Aralık ayının yirmi ikisinde başlayıp martın yirmi birine kadar sŖren mevsim.
 k. 093b/01, 122b/20, 171b/14, 230a/09
 k.+ da 034b/18, 183a/02, 216a/08
kışla- [Tr.] Kışı bir yerde geirmek.
 k.- rdı 093b/01
kıtāl [Ar.] Vuruşma, savaş.
 k. 038b/09, 048a/08, 048b/11, 198b/16, 200a/02, 204b/21, 207a/03, 208b/02, 212b/11, 221a/04, 221a/21
 k.+ a 102a/16
 k.+ ıla 221a/11
kıtāl eyle- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 k.- diler 084b/12
kıtāl it- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 k.- di 227b/20
kıtāl idiş- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 k.- diler 205a/14
kıtāl-ı Ŗařim [Ar.+Ar.] şiddetli arpışma, savaş.
 k. 087b/14, 096a/14, 103a/13, 179a/14
kıtlık [Tr.] Kuraklık, savaş gibi sebeplerle ŖrŖnŖn yetişmemesi ve bundan doğan alık.
 k. 056a/06, 066b/01
kıtŖa [Ar.] Para, bŖlŖk.
 k. 007b/09
kıtŖa-ı ebyāt [Ar.+Ar.] şiir beyitinin kıtası.
 k.+ ı 094b/05
kıvām [Ar.] 1. Tav, ağ. 2. Durma, duruş.
 k. 193b/03
 k.+ da 126b/18
kıvrıl- [Tr.] Eğrilip bŖkŖlmek.
 k.- up 136b/09, 136b/10
kıyākı [Tr.] Kıyasıya, haddinden fazla.
 k. 213a/19
kıyām [Ar.] Ayağa kalkma, yŖkselme.
 k.+ ı 002b/03
kıyām gŖřter- [Ar.+Tr.] Bitirmek amacıyla bir işe girişmek.
 k.- di 155b/06
kıyāmet [Ar.] DŖnyanın sonu, bŖtŖn ŖlŖlerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
 k.+ e 032a/08, 052b/05, 092b/06, 153b/13
kıyāmet gŖni [Ar.+Tr.] (bk. kıyāmet)
 k.+ nde 090a/09
kıyās [Ar.] 1. Karşılaştırma. 2. Karşılık, Ŗrnek.
 k.+ a 130a/08
 k.+ ı 169a/06
 k.+ ıla 197a/20
kıyās-ı maŖlŖm [Ar.+Ar.] Bilinen karşılaştırma.
 k.+ ıla 120b/03
kıyās iT- [Ar.+Tr.] Karşılaştırmak, oranlamak.
 k. 060b/01
 k.- diler 138a/11
 k.- Ŗp 058b/10, 161b/15
 k.- erler 176a/03
 k.- sŖn 118b/09
kıyās olın- [Ar.+Tr.] Karşılaştırılmak, oranlanmak.
 k.- sa 145b/07
kıyāvus tağı [Ŗ.] Karadeniz kenarında bir dağ.
 k.+ na 064a/15
kıyma- [Tr.] Acımak, esirgemek, feda etmemek.
 k.- Ŗ 213b/10
kıymet [Ar.] 1. Değer. 2. Bedel, tutar.
 k. 140b/02, 178a/14, 178b/15
 k.+ in 109b/13

kıymetđ [Ar.] Değerli, kıymetli.
 k. 008a/16, 021b/01, 046b/20, 141b/21, 194b/08
kıymetlŖ [Ar.+Tr.] Değerli.
 k. 074b/14, 192b/05
kız [Tr.] Dişi ocuk.
 k. 007a/04, 007b/18, 012a/12, 012a/19, 012a/20, 012b/01, 012b/02, 012b/04, 038a/12, 054b/14, 055a/02, 055a/21, 057b/08, 057b/09, 057b/12, 057b/21, 058a/01, 058a/06, 058a/08, 058b/03, 060b/16, 060b/20, 061a/11, 077b/20, 085a/05, 085a/11, 085a/12, 098a/05, 117b/20, 131b/14, 151a/01, 151a/02, 151a/05, 151a/06, 155b/04, 162b/01, 164a/12, 170b/12, 194a/12, 222a/16
 k.+ a 058b/01
 k.+ dan 059a/04
 k.+ ı 006a/05, 031a/12, 055b/02, 056a/20, 058a/01, 060b/09, 060b/15, 077b/20, 092b/11, 105b/14, 125a/01, 125a/02, 151a/03, 154b/08, 164a/11, 168a/01, 168a/04, 181b/08, 196b/11, 197a/15, 198b/04
 k.+ ıdı 056a/21, 060b/09
 k.+ ıdur 077b/20
 k.+ ıla 058a/04, 161a/12
 k.+ m 006a/03, 097a/15, 102b/10, 107a/06, 108a/20, 124b/20
 k.+ ma 168a/02
 k.+ mı 038a/05, 154b/09, 167b/21, 168a/06, 168a/07
 k.+ ıydı 040b/17
 k.+ ıydı 077b/12
 k.+ ıyın 038b/20
 k.+ ları 035a/20, 037a/16, 155b/04, 176b/09
 k.+ ların 092a/14, 194a/18
 k.+ larından 007a/04, 021b/09, 037a/16, 196a/05
 k.+ um 055b/03, 196b/11
 k.+ uñ 040b/17, 057b/13
 k.+ uñuz 208a/15
kızcuğaz [Tr.] Kendisine acıma veya şefkat duyulan kız, kızcuğız.
 k.+ dan 059b/08
kız- [Tr.] 1. Ŗfkelenmek, sinirlenmek. 2. Sıcaklığı artmak.
 k.- an 168b/04
 k.- dı 155a/20
 k.- up 168a/21
kızıl [Tr.] Parlak kırmızı renk.
 k. 011a/12, 011b/03, 014a/05, 018a/12, 018b/04, 021a/21, 029a/17, 033b/05, 041a/21, 047a/05, 048a/06, 048a/07, 051a/02, 053a/03, 059a/08, 062a/07, 064a/16, 066a/17, 069a/16, 070b/20, 117a/09, 118b/05, 140a/13, 140b/02, 143a/19, 144b/15, 145a/16, 160a/13, 166b/16, 170b/02, 173b/17, 195a/17, 211a/15, 228a/13, 228a/20
 k.+ lar 150b/14
kızılbaş-ı đin-hırās [Tr.+Ar.+Far.] Din bozucu kızılbaş.
 k. 111b/11
kızlık [Tr.] Pahalılık.
 k.+ dur 024b/15
 k.+ mı 166a/05
ki [Far.] "ki" bağlacı.
 k. 001b/01, 001b/02, 001b/03, 001b/07, 001b/08, 001b/09, 001b/11, 001b/13, 001b/14, 002a/07, 002a/09, 002a/12, 002a/16, 002a/17, 002a/18, 002b/07, 002b/13, 002b/19, 002b/21, 003a/10, 003a/16, 003b/03, 003b/06, 003b/10, 003b/15, 003b/17, 004a/02, 004a/03, 004a/16, 004a/17, 004a/18, 004a/19, 004b/02, 004b/03, 004b/06, 004b/12, 004b/13, 004b/16, 004b/17, 005a/03, 005a/04, 005a/05, 005a/06, 005a/07, 005a/09, 005a/12, 005a/13, 005a/14, 005a/15, 005a/20, 005a/21, 005b/05, 005b/07, 005b/09, 005b/10, 005b/15, 005b/16, 005b/21, 006a/02, 006a/04, 006a/05, 006a/17, 006a/21, 006b/01, 006b/06, 006b/11, 006b/17, 006b/19, 006b/21, 007a/02, 007a/03, 007a/05, 007a/06, 007a/09, 007a/10, 007a/14, 007a/20, 007b/04, 007b/05, 007b/06, 007b/08, 007b/12, 008a/03, 008a/04, 008a/06, 008a/09, 008a/10, 008a/12, 008a/13, 008a/15,

008a/17,	008a/20,	008b/01,	008b/12,	009a/02,	044b/08,	044b/12,	044b/13,	044b/15,	044b/17,
009a/07,	009a/08,	009a/09,	009a/10,	009a/11,	045a/08,	045a/09,	045a/12,	045a/20,	045b/02,
009a/13,	009a/15,	009a/18,	009a/19,	009a/20,	045b/07,	045b/12,	045b/18,	045b/21,	046a/13,
009b/01,	009b/03,	009b/08,	009b/11,	009b/14,	046b/16,	047a/04,	047a/06,	047a/09,	047a/10,
009b/15,	009b/16,	009b/17,	009b/19,	009b/21,	047b/10,	048a/01,	048a/02,	048a/16,	048b/04,
010a/02,	010a/05,	010a/12,	010a/13,	010a/15,	048b/12,	048b/17,	049a/02,	049a/08,	049b/03,
010a/18,	010a/21,	010b/08,	010b/11,	010b/12,	049b/10,	049b/11,	049b/15,	049b/18,	049b/19,
010b/15,	010b/19,	011a/01,	011a/04,	011a/05,	050a/04,	050a/07,	050a/08,	050a/10,	050a/11,
011a/12,	011a/13,	011a/15,	011a/16,	011a/19,	050b/03,	050b/08,	050b/11,	050b/14,	050b/21,
011b/01,	011b/03,	011b/05,	011b/07,	011b/10,	051a/02,	051a/04,	051a/05,	051a/06,	051a/11,
011b/11,	011b/14,	011b/15,	011b/16,	011b/18,	051a/20,	052a/01,	052a/03,	052a/17,	052a/21,
011b/20,	012a/04,	012a/06,	012a/07,	012a/12,	052b/02,	052b/03,	052b/06,	052b/12,	053b/04,
012a/14,	012b/05,	012b/06,	012b/09,	012b/13,	053b/05,	053b/07,	053b/09,	053b/11,	054a/01,
012b/14,	012b/16,	012b/18,	012b/20,	013a/03,	054b/05,	054b/06,	054b/07,	054b/08,	055a/06,
013a/04,	013a/05,	013a/06,	013a/08,	013a/09,	055a/08,	055a/09,	055a/14,	055b/01,	055b/12,
013a/10,	013a/11,	013a/12,	013a/13,	013a/14,	056a/02,	056a/03,	056a/13,	056a/16,	056a/18,
013a/15,	013a/21,	013b/02,	013b/03,	013b/06,	056b/04,	056b/20,	057a/02,	057a/17,	057a/21,
013b/09,	013b/12,	013b/14,	013b/16,	013b/20,	057b/05,	058a/02,	058a/05,	058b/14,	059a/07,
014a/01,	014a/02,	014a/05,	014a/09,	014a/10,	059a/09,	059a/11,	059a/14,	059a/17,	059b/02,
014a/13,	014a/16,	014a/19,	014b/09,	014b/10,	059b/03,	060a/17,	060b/05,	060b/11,	061a/11,
014b/11,	014b/13,	014b/15,	015a/02,	015a/07,	061a/17,	061a/19,	061b/08,	061b/19,	061b/20,
015a/08,	015a/15,	015a/16,	015b/04,	015b/05,	061b/21,	062a/01,	062a/02,	062a/05,	062a/10,
015b/08,	015b/11,	015b/13,	015b/17,	015b/18,	062a/16,	062a/20,	062b/02,	062b/07,	062b/08,
015b/19,	015b/21,	016a/03,	016a/10,	016a/12,	062b/10,	063a/01,	063a/03,	063a/07,	063a/12,
016a/15,	016a/17,	016a/21,	016b/04,	016b/09,	063b/05,	063b/15,	064a/08,	064a/09,	064a/11,
016b/10,	016b/15,	016b/16,	016b/18,	016b/19,	064a/16,	064a/19,	064a/21,	064b/06,	064b/11,
016b/20,	017a/01,	017a/02,	017a/11,	017a/16,	064b/14,	064b/16,	065a/06,	065a/08,	065a/10,
017b/01,	017b/02,	017b/05,	017b/07,	017b/08,	065a/16,	065a/21,	065b/01,	065b/10,	065b/11,
017b/09,	017b/13,	017b/14,	017b/16,	017b/19,	065b/13,	065b/19,	066a/02,	066a/08,	066a/11,
017b/20,	018a/03,	018a/06,	018a/08,	018a/09,	066b/04,	066b/16,	066b/19,	066b/20,	067a/03,
018a/12,	018a/14,	018a/17,	018b/01,	018b/06,	067a/06,	067a/07,	067b/04,	067b/08,	067b/14,
018b/12,	019a/01,	019a/04,	019a/09,	019a/10,	068b/05,	068b/10,	068b/15,	068b/19,	069a/01,
019a/12,	019a/17,	019b/02,	019b/03,	019b/10,	069a/02,	069a/04,	069a/05,	069a/11,	069a/14,
019b/14,	019b/19,	020a/06,	020a/07,	020a/08,	069a/18,	069b/01,	069b/07,	069b/10,	069b/18,
020a/10,	020a/11,	020a/13,	020b/01,	020b/08,	069b/20,	069b/21,	070a/01,	070a/04,	070a/05,
020b/15,	020b/16,	020b/17,	021a/20,	021b/07,	070a/06,	070a/18,	070b/01,	070b/20,	071a/13,
021b/11,	021b/16,	022a/01,	022a/07,	022a/11,	071a/14,	071b/07,	071b/08,	071b/17,	072a/06,
022a/17,	022a/19,	022b/03,	022b/05,	022b/09,	072a/07,	072a/09,	072a/12,	072a/17,	072b/01,
022b/10,	022b/13,	022b/17,	022b/20,	022b/21,	072b/02,	072b/13,	072b/16,	073a/09,	073a/14,
023a/04,	023b/17,	023b/19,	024a/04,	024a/09,	074a/09,	074a/12,	074b/01,	074b/11,	074b/21,
024a/10,	024a/11,	024a/19,	024b/07,	024b/10,	075a/10,	075a/18,	075b/03,	075b/07,	075b/12,
024b/11,	024b/12,	024b/17,	025a/09,	025a/12,	075b/15,	075b/17,	076a/15,	076a/16,	076a/20,
025b/01,	025b/09,	025b/13,	025b/18,	026a/16,	076b/04,	076b/05,	076b/09,	076b/13,	077a/05,
026a/18,	026b/05,	026b/11,	026b/16,	026b/17,	077a/06,	077a/08,	077a/09,	077a/11,	077a/12,
026b/18,	026b/19,	026b/20,	026b/21,	027a/04,	077a/14,	077a/16,	077a/19,	077a/21,	077b/02,
027a/06,	027a/11,	027a/17,	027b/07,	027b/17,	077b/03,	077b/04,	077b/06,	077b/07,	077b/09,
028a/02,	028a/10,	028b/02,	028b/04,	028b/08,	077b/11,	077b/19,	078a/03,	078a/06,	078a/18,
028b/14,	028b/16,	028b/21,	029a/06,	029a/16,	078a/19,	078b/01,	078b/03,	078b/09,	078b/13,
029a/17,	029a/18,	029a/19,	029b/03,	029b/05,	078b/19,	079a/14,	079a/16,	079b/12,	079b/16,
029b/06,	029b/08,	029b/10,	029b/15,	029b/20,	079b/20,	080a/02,	080a/08,	080a/09,	080a/10,
029b/21,	030a/04,	030a/07,	030a/13,	031a/02,	080a/13,	080a/15,	080a/19,	080a/20,	080b/11,
031a/04,	031a/10,	031a/21,	031b/02,	031b/05,	080b/14,	080b/16,	081a/05,	081a/07,	081a/08,
031b/06,	031b/09,	031b/14,	031b/16,	031b/21,	081a/19,	081b/06,	082a/01,	082a/02,	082a/04,
032a/03,	032a/13,	032a/14,	032a/16,	032a/17,	082a/16,	082b/19,	082b/10,	082b/14,	082b/15,
032b/04,	032b/10,	032b/17,	033a/18,	033a/19,	083a/01,	083a/04,	083a/07,	083a/14,	083a/19,
033b/01,	033b/12,	033b/20,	034a/02,	034a/11,	083b/01,	083b/02,	083b/08,	083b/10,	083b/20,
034a/12,	034a/16,	034a/17,	034a/20,	034a/21,	083b/21,	084a/08,	084a/20,	084b/02,	084b/06,
034b/05,	034b/08,	034b/15,	034b/17,	034b/19,	084b/14,	085a/01,	085a/04,	085a/06,	085a/07,
034b/21,	035a/02,	035a/04,	035a/07,	035a/10,	085a/09,	085a/10,	085a/14,	085a/17,	085a/20,
035a/13,	035a/18,	035b/11,	035b/19,	035b/20,	085b/02,	085b/11,	085b/16,	085b/19,	086b/03,
035b/21,	036a/03,	036a/05,	036a/08,	036a/17,	086b/05,	086b/09,	086b/18,	086b/19,	086b/20,
036a/20,	036b/02,	036b/04,	036b/05,	036b/12,	086b/21,	087a/01,	087a/08,	087a/10,	087a/11,
036b/18,	037a/06,	037a/08,	037a/12,	037a/15,	087a/14,	087a/16,	087a/21,	087b/01,	087b/09,
037b/03,	037b/12,	037b/15,	037b/18,	037b/19,	088a/06,	088a/08,	088a/10,	088a/18,	088b/02,
037b/20,	038a/07,	038a/14,	038a/16,	038a/18,	088b/15,	089a/07,	089a/09,	089a/11,	089a/21,
038a/19,	038b/02,	038b/08,	038b/18,	039a/02,	089b/02,	089b/06,	089b/09,	089b/11,	089b/12,
039a/06,	039a/12,	039a/13,	039a/18,	039b/02,	089b/13,	089b/14,	089b/15,	089b/20,	090a/01,
039b/03,	039b/05,	039b/09,	039b/11,	039b/16,	090a/05,	090a/10,	090a/12,	090b/03,	090b/10,
039b/18,	040a/04,	040a/10,	040a/12,	040a/19,	090b/11,	091a/10,	091a/20,	091b/10,	091b/12,
040a/20,	040a/21,	040b/04,	040b/07,	040b/15,	091b/17,	092a/01,	092b/02,	092b/06,	092b/15,
040b/19,	041a/09,	041a/13,	041a/16,	041b/20,	092b/19,	092b/21,	093a/02,	093a/13,	093a/16,
041b/21,	042a/03,	042a/04,	042a/07,	042a/12,	093b/04,	093b/07,	093b/13,	093b/14,	093b/15,
042a/17,	042a/19,	042b/03,	042b/11,	043a/03,	094a/05,	094a/07,	094a/15,	094a/20,	094a/21,
043a/05,	043a/10,	043a/12,	043a/18,	043b/05,	094b/04,	094b/05,	094b/06,	094b/17,	094b/19,
043b/06,	043b/07,	043b/11,	043b/13,	043b/14,	095a/07,	095a/12,	095a/18,	095a/20,	095a/21,
043b/16,	043b/21,	044a/13,	044a/15,	044a/20,	095b/05,	096a/09,	096a/12,	096a/15,	096b/01,

096b/11,	096b/16,	096b/20,	097a/02,	097a/08,	136b/16,	136b/19,	136b/20,	136b/21,	137a/03,
097a/18,	097b/05,	097b/10,	097b/18,	097b/20,	137a/05,	137a/06,	137a/09,	137a/10,	137a/14,
098a/16,	098a/21,	098b/05,	098b/15,	099a/04,	137a/19,	137b/02,	137b/07,	137b/16,	137b/18,
099a/12,	099b/17,	100a/18,	100a/19,	100a/20,	137b/19,	138a/03,	138a/05,	138a/10,	138a/13,
100b/07,	101a/01,	101a/03,	101a/04,	101a/09,	138b/01,	138b/04,	139a/01,	139a/07,	139a/13,
101a/18,	101a/19,	101a/21,	101b/03,	101b/05,	139a/15,	139a/17,	139a/18,	139a/20,	139b/01,
101b/06,	101b/08,	101b/17,	102a/01,	102a/05,	139b/11,	139b/12,	139b/17,	139b/20,	140a/03,
102a/14,	102b/03,	102b/04,	102b/06,	102b/08,	140a/07,	140a/17,	140a/19,	140a/21,	140b/02,
102b/13,	102b/15,	103b/03,	103b/10,	103b/19,	140b/03,	140b/05,	140b/14,	140b/16,	140b/18,
104a/02,	104a/05,	104b/21,	105a/01,	105a/04,	140b/19,	140b/20,	141a/06,	141a/07,	141a/10,
105a/07,	105a/09,	105b/04,	105b/11,	105b/14,	141b/05,	141b/06,	141b/17,	141b/19,	142a/02,
105b/16,	105b/20,	106a/02,	106a/06,	106a/08,	142a/05,	142a/06,	142a/07,	142a/08,	142a/09,
106a/11,	106a/17,	106a/20,	106a/21,	106b/05,	142a/15,	142a/20,	142a/21,	142b/03,	142b/07,
106b/07,	106b/14,	106b/15,	106b/16,	106b/17,	142b/08,	142b/09,	142b/13,	142b/14,	142b/17,
106b/20,	106b/21,	107a/01,	107a/03,	107b/04,	142b/20,	142b/21,	143a/05,	143a/09,	143a/11,
107b/06,	107b/07,	107b/08,	107b/15,	107b/17,	143a/16,	143b/01,	143b/11,	143b/14,	143b/20,
107b/21,	108a/15,	108a/17,	108a/19,	108b/04,	144a/01,	144a/10,	144a/14,	144a/16,	144a/18,
108b/05,	108b/11,	108b/13,	108b/16,	109a/19,	144b/04,	144b/08,	144b/10,	144b/13,	144b/15,
109b/07,	109b/12,	109b/14,	109b/18,	109b/20,	145a/05,	145a/13,	145a/14,	145a/15,	145b/01,
110a/02,	110a/04,	110a/09,	110a/15,	110b/07,	145b/05,	145b/10,	145b/11,	145b/12,	146b/02,
110b/10,	110b/12,	110b/13,	110b/16,	110b/17,	146b/04,	146b/05,	146b/06,	146b/12,	146b/14,
110b/21,	111a/01,	111a/02,	111a/08,	111a/10,	146b/18,	147a/02,	147a/05,	147a/07,	147a/11,
111a/18,	111b/04,	112a/10,	112a/15,	112a/16,	147b/03,	147b/12,	148a/02,	148a/03,	148a/07,
112b/09,	112b/14,	112b/16,	113a/05,	113a/12,	148a/12,	148b/02,	148b/04,	148b/08,	148b/12,
113a/15,	113a/16,	113a/17,	113a/19,	113b/05,	148b/14,	148b/15,	148b/16,	148b/21,	149a/03,
113b/07,	113b/08,	113b/12,	113b/14,	113b/16,	149a/05,	149a/08,	149a/09,	149a/10,	149a/11,
113b/20,	114a/02,	114a/08,	114a/10,	114a/19,	149a/13,	149a/16,	149a/18,	149a/21,	149b/01,
114a/21,	114b/05,	114b/07,	114b/08,	114b/11,	149b/02,	149b/03,	149b/04,	149b/07,	149b/08,
114b/13,	114b/14,	114b/16,	114b/18,	115a/01,	149b/09,	149b/15,	149b/20,	150a/02,	150a/03,
115a/03,	115a/08,	115a/09,	115a/10,	115a/11,	150a/06,	150a/08,	150a/11,	150a/20,	150b/03,
115b/03,	115b/10,	115b/14,	115b/15,	115b/17,	150b/04,	150b/05,	150b/07,	150b/08,	150b/09,
115b/19,	115b/21,	116a/03,	116a/05,	116a/08,	150b/11,	150b/13,	150b/16,	150b/19,	150b/21,
116a/10,	116a/12,	116a/20,	116b/03,	116b/07,	151a/08,	151a/11,	151a/13,	151a/16,	151a/17,
116b/09,	116b/15,	116b/18,	116b/20,	117a/02,	151b/05,	151b/06,	151b/07,	151b/08,	151b/12,
117a/12,	117a/14,	117a/18,	117b/14,	117b/17,	151b/14,	151b/18,	152a/14,	152b/07,	152b/12,
117b/18,	118a/03,	118a/07,	118a/11,	118a/12,	152b/15,	152b/16,	152b/19,	152b/20,	153a/02,
118a/13,	118a/14,	118b/07,	118b/09,	118b/20,	153a/04,	153a/05,	153a/18,	153b/07,	153b/11,
119a/08,	119a/09,	119a/14,	119a/18,	119a/20,	153b/15,	153b/16,	153b/20,	154a/02,	154a/07,
119b/01,	119b/02,	119b/04,	119b/06,	119b/07,	154a/09,	154a/10,	154a/11,	154a/13,	154a/14,
119b/09,	119b/11,	119b/12,	119b/13,	119b/14,	154b/12,	155a/07,	155a/10,	155a/16,	155a/20,
119b/18,	119b/19,	120a/03,	120a/05,	120a/06,	155b/13,	156a/02,	156a/04,	156a/07,	156a/17,
120a/08,	120a/15,	120a/16,	120a/20,	120b/01,	156a/19,	156a/20,	156a/21,	156b/05,	156b/06,
120b/03,	120b/05,	120b/12,	120b/15,	120b/16,	156b/09,	156b/10,	156b/12,	156b/13,	156b/14,
120b/18,	120b/19,	120b/21,	121a/01,	121a/07,	156b/15,	156b/19,	156b/20,	156b/21,	157a/02,
121a/10,	121a/14,	121a/20,	121a/21,	121b/01,	157a/04,	157a/09,	157a/12,	157a/13,	157b/07,
121b/02,	121b/07,	121b/10,	121b/16,	122a/01,	157b/12,	157b/21,	158a/04,	158a/05,	158a/06,
122a/02,	122a/06,	122a/07,	122a/09,	122a/11,	158a/07,	158a/08,	158a/09,	158a/19,	158a/20,
122a/12,	122a/17,	122a/18,	122a/19,	122b/21,	158b/12,	158b/13,	158b/15,	158b/16,	158b/19,
123a/03,	123a/04,	123a/09,	123a/10,	123a/14,	159a/06,	159a/17,	159b/02,	159b/14,	160a/01,
123a/17,	123a/19,	123b/01,	123b/04,	123b/07,	160a/09,	160a/12,	160a/13,	160a/14,	160a/16,
123b/09,	124a/04,	124a/11,	124a/14,	124a/15,	160b/02,	160b/05,	160b/12,	160b/14,	160b/16,
124a/18,	124a/19,	124a/20,	124a/21,	124b/04,	161a/02,	161a/04,	161a/07,	161a/11,	161a/12,
124b/11,	124b/15,	124b/16,	124b/17,	125a/14,	161a/15,	161a/20,	161a/21,	161b/02,	161b/12,
125a/16,	125a/18,	125a/20,	125b/04,	125b/07,	161b/14,	162a/02,	162a/06,	162a/07,	162b/06,
125b/09,	125b/11,	125b/12,	125b/13,	125b/14,	162b/10,	163a/04,	163a/06,	163a/08,	163a/16,
126a/12,	126a/14,	126a/21,	126b/04,	126b/05,	163b/12,	164a/05,	164a/06,	164a/08,	164a/10,
126b/12,	126b/20,	127a/06,	127a/10,	127a/11,	164a/15,	164a/17,	164b/04,	164b/13,	165a/04,
127a/13,	127a/14,	127a/19,	127b/04,	127b/13,	165a/07,	165a/09,	165a/15,	165a/17,	165a/18,
127b/14,	127b/20,	128a/09,	128a/20,	128b/02,	165a/20,	165a/21,	165b/04,	165b/07,	165b/08,
128b/06,	128b/11,	128b/12,	129a/15,	129a/18,	165b/11,	165b/13,	165b/15,	165b/21,	166a/12,
129b/07,	129b/13,	129b/14,	129b/20,	130a/04,	166a/15,	166b/12,	166b/14,	166b/21,	167a/01,
130a/05,	130a/07,	130a/08,	130a/10,	130a/12,	167a/06,	167a/08,	167a/11,	167b/16,	167b/05,
130a/13,	130b/01,	130b/03,	130b/05,	130b/13,	167b/07,	167b/08,	167b/09,	167b/13,	167b/21,
130b/14,	130b/21,	131a/01,	131a/03,	131a/19,	168a/05,	168a/09,	168a/11,	168a/12,	168a/15,
131b/02,	131b/11,	131b/16,	131b/19,	132a/04,	168b/06,	168b/07,	168b/09,	168b/12,	168b/14,
132a/07,	132a/08,	132a/10,	132a/13,	132a/17,	168b/15,	168b/16,	168b/17,	168b/19,	169a/17,
132a/20,	132b/02,	132b/05,	132b/08,	132b/09,	169a/19,	169b/07,	169b/10,	169b/16,	169b/17,
132b/15,	132b/19,	132b/20,	132b/21,	133a/01,	169b/18,	169b/19,	170a/03,	170a/04,	170a/07,
133a/10,	133a/15,	133a/16,	133a/18,	133b/03,	170a/16,	170a/19,	170a/21,	170b/01,	170b/12,
133b/05,	133b/08,	133b/09,	133b/16,	133b/17,	170b/13,	170b/16,	170b/17,	171a/06,	171a/15,
133b/18,	134a/01,	134a/03,	134a/04,	134a/07,	172a/01,	172a/02,	172a/03,	172a/04,	172a/14,
134b/10,	134b/11,	135a/12,	135a/13,	135a/17,	172a/16,	172a/21,	172b/02,	172b/10,	172b/11,
135a/18,	135b/01,	135b/04,	135b/07,	135b/09,	172b/13,	172b/17,	173a/04,	173a/10,	173a/15,
135b/14,	135b/21,	136a/03,	136a/11,	136a/15,	173a/18,	173b/12,	174a/19,	174b/03,	175a/05,
136a/16,	136a/19,	136a/21,	136b/02,	136b/04,	175a/06,	175a/07,	175a/17,	175a/19,	175a/21,
136b/05,	136b/06,	136b/07,	136b/09,	136b/11,	175a/13,	175a/17,	175a/19,	175a/21,	175b/02,

175b/03,	175b/05,	175b/11,	175b/12,	175b/13,	219a/05,	219a/09,	219a/18,	219b/03,	219b/06,
176a/04,	176a/05,	176a/10,	176a/16,	176a/18,	219b/07,	219b/10,	219b/11,	219b/14,	219b/16,
176a/20,	176b/03,	176b/14,	176b/17,	176b/18,	220a/02,	220a/08,	220a/11,	220a/16,	220b/01,
176b/20,	176b/21,	177a/04,	177a/07,	177a/13,	220b/03,	220b/06,	220b/11,	221a/19,	221a/20,
177a/18,	177a/19,	177b/03,	177b/05,	177b/10,	221b/05,	222a/08,	222b/02,	222b/12,	222b/18,
177b/12,	177b/14,	177b/15,	177b/20,	178a/01,	223a/05,	223a/14,	223a/20,	223b/03,	223b/04,
178a/16,	178a/19,	178a/20,	178b/02,	178b/03,	223b/13,	223b/14,	224b/15,	224b/20,	224b/21,
178b/10,	178b/12,	178b/15,	178b/16,	178b/20,	225a/08,	225a/16,	225a/18,	225a/21,	225b/05,
179b/06,	179b/08,	179b/09,	179b/13,	179b/15,	225b/16,	225b/19,	225b/21,	226a/01,	226a/05,
180a/07,	180a/09,	180a/11,	180a/12,	180a/13,	226a/10,	226a/13,	226a/15,	226a/16,	226b/01,
180a/14,	180b/02,	180b/03,	180b/04,	180b/05,	226b/04,	226b/06,	226b/09,	226b/16,	227a/03,
180b/06,	180b/07,	180b/09,	180b/10,	180b/11,	227a/08,	227a/09,	227a/10,	227a/11,	227a/16,
180b/15,	180b/16,	181a/02,	181a/09,	181a/18,	227b/04,	227b/07,	228a/07,	228a/14,	228a/15,
181b/05,	181b/12,	181b/13,	181b/17,	181b/20,	228a/16,	228a/17,	228b/07,	228b/15,	228b/17,
182a/02,	182a/06,	182a/12,	182a/13,	182a/17,	228b/19,	229a/01,	229a/04,	229a/12,	229a/13,
182b/14,	183a/03,	183a/06,	183a/08,	183a/12,	229a/15,	229a/18,	229a/21,	229b/07,	229b/12,
183a/14,	183a/18,	183b/15,	183b/17,	183b/18,	229b/17,	230a/01,	230a/06,	230a/07,	230a/11,
184a/12,	184b/01,	184b/04,	184b/07,	184b/10,	230a/19,	230b/17,	231a/07,	231b/10,	231b/11,
184b/13,	184b/17,	184b/20,	185a/04,	185a/17,	231b/15,	231b/17,	232a/09,	232a/12,	232a/18,
185b/03,	185b/06,	185b/14,	185b/15,	186a/02,	232a/19,	232b/01			
186a/04,	186a/06,	186a/08,	186a/15,	186a/17,	kibâr [Ar.] Büyükler, ulular.				
186b/01,	186b/18,	187a/13,	187b/20,	188a/11,	k.+ i 107a/08, 124a/06				
188a/21,	188b/01,	188b/04,	188b/06,	188b/14,	kibâr-ı enbiyâ [Ar.+Ar.] Peygamberlerin büyükleri.				
188b/16,	189a/10,	189a/11,	189a/12,	189a/19,	k.+ nuñ 002b/03				
189b/04,	189b/09,	189b/10,	189b/13,	189b/14,	kibâr-ı fuḫahâ-yı Ölemâ [Ar.+Ar.+Ar.] Din bilginlerinin büyükleri.				
189b/16,	189b/18,	189b/20,	190a/07,	190a/08,	k.+ dandur 147b/03				
190a/13,	190a/16,	190a/17,	190b/09,	190b/18,	kibâr-ı Ölemâ ve şulehâ [Ar.+Ar.+Ar.] Salih ve bilgin kişilerin ulusu.				
190b/20,	191a/01,	191a/05,	191a/08,	191a/14,	ḡ.+ dur 102b/02				
191b/04,	191b/07,	191b/13,	191b/15,	191b/19,	kibrît [Ar.] Kırmızı yakut.				
192a/03,	192a/05,	192a/08,	192a/17,	192a/18,	k.+ le 016b/02				
192b/07,	192b/11,	192b/12,	193a/08,	193a/12,	kibrît-i ahmer [Ar.+Ar.] Kırmızı kükürt.				
193a/15,	193b/01,	193b/03,	193b/17,	193b/20,	k.+ den 018a/01, 017b/14				
193b/21,	194a/01,	194a/04,	194a/21,	194b/03,	k.+ dendür 029a/20				
194b/05,	194b/14,	194b/15,	194b/21,	195a/02,	kiçi [Tr.] Küçük.				
195a/03,	195a/07,	195a/15,	195b/06,	195b/07,	k.+ den 231a/13				
195b/08,	195b/10,	195b/18,	196a/02,	196a/12,	k.+ lerinden 208b/16				
196a/18,	196a/21,	196b/02,	196b/04,	196b/08,	kiçireK [Tr.] Daha küçük.				
197a/03,	197a/15,	197a/20,	197b/02,	197b/03,	k. 020a/06, 058a/09, 058b/18, 064a/12, 068a/03,				
197b/06,	197b/14,	197b/19,	198a/05,	198a/20,	127a/18, 132a/21, 140a/19, 143b/15, 152a/09,				
198b/19,	199a/01,	199a/06,	199a/10,	199a/13,	167b/17, 173b/17, 182a/07, 185b/13, 189b/21,				
199a/15,	199a/16,	199a/18,	199a/20,	199b/01,	196a/20, 210b/15				
199b/02,	199b/04,	199b/05,	199b/07,	199b/12,	k.+ ini 144b/15				
199b/13,	199b/14,	200a/15,	200a/19,	200a/20,	k.+ dür 125b/17				
200a/21,	200b/02,	200b/06,	200b/10,	200b/13,	k.+ lerinden 185a/07				
200b/14,	201a/01,	201a/14,	201a/16,	201a/21,	kifâyet [Ar.] 1. Yetiştirme, elverme; yeterlik. 2. İktidar, yararlık.				
201b/08,	201b/11,	201b/13,	202a/01,	202a/17,	k. 065a/09				
202a/20,	202b/01,	202b/10,	202b/15,	202b/18,	k.+ leri 090a/10				
203a/03,	203a/06,	203a/08,	203a/12,	203a/14,	kîhik [Kpt.] Eski Mısır'da Rebiyülevvel ayının adı.				
203a/16,	203a/17,	203a/18,	203b/01,	203b/02,	k. 011a/14				
203b/04,	203b/05,	203b/08,	203b/09,	203b/11,	kîle [Ar.] Tahıl ölçmekte kullanılan hacmi belirli, ortalama 25 kg. tahıl alabilen kap.				
203b/13,	203b/14,	203b/16,	203b/17,	203b/20,	k. 101a/05				
204a/04,	204a/09,	204a/20,	204b/03,	204b/13,	k.+ dür 210b/01				
204b/19,	205a/09,	205a/11,	205a/13,	205a/19,	k.+ sidür 169b/20, 223b/14				
205a/20,	205b/07,	205b/09,	205b/21,	206a/01,	k.+ siyle 101a/05, 210a/21				
206a/11,	206a/15,	206a/17,	206b/10,	206b/12,	kilidlü [Tr.] Kilidi olan, kilitlenmiş.				
206b/14,	206b/20,	207a/04,	207a/12,	207a/17,	k. 058b/14				
207b/02,	207b/07,	207b/11,	207b/12,	207b/13,	kim [Tr.] "ki" bağlacı.				
207b/19,	208a/12,	208b/03,	208b/09,	208b/15,	k. 002b/05, 061a/13, 202a/19				
208b/18,	208b/19,	209a/02,	209a/03,	209a/13,	kim [Tr.] Hangi kişi.				
209a/20,	209a/21,	209b/01,	209b/05,	209b/06,	k. 004b/07, 005a/10, 011b/05, 013a/18, 015b/04,				
209b/15,	209b/16,	209b/17,	209b/19,	210a/03,	018a/14, 019a/11, 027b/09, 028b/09, 035a/02,				
210a/06,	210a/07,	210a/09,	210a/10,	210a/21,	035a/05, 057b/02, 060a/17, 060b/07, 070b/04,				
210b/11,	211a/11,	211b/04,	211b/07,	211b/09,	085b/12, 093b/05, 099a/11, 099a/19, 103a/03,				
211b/10,	211b/15,	211b/21,	212a/01,	212a/09,	108b/11, 118a/13, 119b/20, 136b/20, 143b/20,				
212a/15,	212a/16,	212a/20,	212b/17,	212b/20,	150a/06, 157a/05, 164a/03, 165a/08, 165a/15,				
212b/21,	213a/07,	213a/21,	213b/15,	213b/16,	166b/17, 167b/14, 172a/11, 174a/20, 181b/11,				
213b/17,	213b/18,	213b/19,	213b/21,	214a/16,	184b/17, 193b/01, 194a/17, 194a/18, 198b/03,				
214a/20,	214b/06,	214b/12,	214b/13,	214b/19,	202a/02, 204a/04, 212a/15, 214b/16, 225a/19,				
215b/11,	215b/14,	216a/03,	216a/11,	216a/15,	231a/12				
216a/19,	216b/01,	216b/10,	216b/11,	216b/13,	k.+ den 103a/02				
216b/14,	216b/17,	216b/18,	216b/20,	217a/01,	k.+ dür 130a/13, 154a/07				
217a/10,	217a/11,	217a/12,	217a/18,	217b/01,	k.+ e 020b/01, 094b/12, 197b/14, 210a/14				
217b/02,	217b/05,	217b/14,	217b/16,	218a/01,	k.+ i 221a/07, 231a/15				
218a/05,	218a/16,	218a/17,	218a/18,	218a/19,					
218a/20,	218b/03,	218b/04,	218b/09,	218b/11,					
218b/12,	218b/13,	218b/15,	218b/20,	219a/02,					

k.+ idi 004b/08
k.+ idügi 133b/05
k.+ ler 004b/08, 004b/10, 005b/19, 008b/04, 015b/16, 026b/08, 075b/13, 136a/06
k.+ lerdür 133b/19, 178a/01, 193b/09, 213b/03
k.+ leridi 004b/06
k.+ leridügi 096a/12
k.+ sin 175a/17
k.+ ün 111a/13, 167b/12
k.+ ünle 094b/02, 210a/14

kimi [Tr.] Bazıları, bazıı.
k. 002a/14, 002a/15, 010a/16, 015b/06, 015b/07, 021b/01, 031a/05, 031a/06, 033b/16, 071a/09, 074a/08, 114b/07, 114b/08, 117b/19, 117b/20, 119a/17, 133b/11, 133b/12, 136a/02, 144a/12, 153a/16, 161a/12, 161a/13, 166a/01, 166a/02, 173a/14, 182b/10, 183a/05, 183a/06, 189b/06, 215a/04, 217b/13, 217b/21, 218a/15, 219b/15, 223b/08, 225a/17, 225a/18
k.+ n 030a/21, 035a/14, 091a/05, 176b/12, 221a/06
k.+ ne 155b/11, 156a/05, 176b/12, 191b/12, 191b/13
k.+ ni 115b/09, 202b/02, 202b/03, 221a/06
k.+ nüñ 021a/20, 021a/21, 021b/02, 155b/10

kimesne [Tr.] Kimse.
k. 002b/04, 022b/21, 079b/21, 085b/07, 093a/08, 163a/04, 172a/04, 191a/13, 204b/10, 218a/09, 222b/14
k.+ den 163a/04, 191a/09
k.+ ler 118b/02, 160b/19, 216a/12
k.+ lere 160b/20
k.+ lerile 179a/09
k.+ nüñ 102a/03, 191a/07
k.+ ye 047b/01
k.+ yi 128b/20
k.+ yidi 080b/01, 101b/05, 109b/04
k.+ yidiler 009a/18, 197b/01
k.+ yile 068a/03, 097a/11
k.+ yle 104a/15

kımiyā [Ar.] (bk. kımyā)
k. 025a/12, 031a/12, 031a/14, 053a/17, 053b/01

kimse [Tr.] Kişi, insan.
k. 003b/01, 004a/11, 005a/20, 005b/12, 006a/21, 006b/09, 007a/07, 008b/20, 011b/06, 011b/13, 011b/19, 013a/17, 013a/18, 013a/20, 013b/10, 013b/21, 015a/13, 015a/16, 015a/18, 015a/20, 015b/05, 015b/18, 016a/21, 017a/03, 017a/11, 018a/07, 018b/15, 019a/20, 019b/14, 020b/13, 021a/20, 025a/20, 025a/21, 029b/14, 029b/15, 030a/13, 032a/19, 034b/16, 035a/08, 035a/11, 035a/12, 035a/14, 035b/01, 035b/04, 036a/03, 039b/09, 039b/16, 039b/18, 040a/05, 040a/07, 043a/10, 043b/02, 043b/05, 043b/14, 043b/19, 043b/20, 044a/21, 044b/02, 045a/12, 045b/04, 049b/15, 049b/18, 049b/19, 050a/20, 050b/18, 051a/06, 051a/14, 051a/17, 051a/19, 051b/16, 051b/20, 052a/01, 052a/07, 052a/09, 052b/06, 053b/08, 054b/11, 054b/12, 055b/01, 055b/10, 059a/09, 061a/18, 061b/18, 062a/04, 063b/02, 064a/02, 064a/17, 064b/08, 064b/20, 065a/06, 065a/07, 065b/04, 065b/21, 066b/19, 067a/03, 067a/11, 068a/18, 069b/07, 070b/11, 071a/05, 071a/06, 071b/15, 072b/06, 073a/02, 073a/12, 073b/07, 075a/08, 075b/09, 076a/08, 080a/05, 080a/12, 080b/20, 081b/07, 082a/12, 082b/21, 083b/09, 083b/11, 085a/12, 085a/19, 086a/15, 086a/16, 086b/03, 087a/17, 089b/18, 090a/06, 090b/14, 092b/15, 095a/20, 096a/18, 096a/20, 097a/01, 098a/02, 098a/03, 098b/01, 098b/04, 098b/15, 099b/09, 100a/19, 101b/06, 101b/20, 108b/03, 110b/08, 112b/16, 113b/21, 114b/11, 114b/15, 114b/17, 115a/04, 115a/07, 115b/07, 115b/18, 115b/20, 115b/21, 116a/03, 116a/05, 116a/13, 116b/13, 116b/16, 116b/18, 117b/02, 119a/09, 121a/21, 122b/05, 124a/15, 126a/02, 126a/03, 126a/04, 126a/05, 127a/02, 127a/04,

129a/13, 129a/17, 129b/04, 130a/03, 130a/05, 130a/06, 131b/21, 132a/05, 136a/15, 136b/02, 136b/09, 136b/17, 136b/21, 137a/10, 139a/02, 139b/01, 140a/18, 140b/08, 140b/11, 140b/19, 140b/21, 142a/18, 143a/11, 143b/07, 144a/08, 144b/04, 144b/11, 145a/19, 147b/19, 148a/09, 149b/15, 149b/21, 150a/01, 150b/18, 151a/07, 151b/12, 151b/13, 156a/02, 156b/01, 157a/18, 158a/08, 158a/11, 158a/14, 158b/03, 159a/03, 160a/15, 160a/18, 160b/06, 160b/09, 160b/10, 160b/11, 161a/13, 161a/15, 161b/07, 162a/03, 162a/05, 162b/20, 163a/08, 163b/16, 166b/03, 166b/14, 167b/12, 170a/07, 171b/04, 171b/14, 172a/13, 172b/18, 173b/18, 173b/19, 174a/21, 175a/04, 175a/18, 176a/04, 176b/03, 177b/11, 177b/13, 178a/16, 178a/19, 178b/14, 178b/15, 178b/18, 182a/03, 182a/18, 182b/03, 182b/04, 183b/10, 184a/07, 184a/19, 185a/04, 185a/16, 186a/03, 186b/10, 188b/13, 189b/08, 189b/13, 189b/14, 190a/20, 191a/09, 191a/17, 192a/13, 192b/05, 192b/14, 192b/17, 193a/02, 193a/17, 193b/19, 194a/13, 194b/19, 195b/06, 196a/06, 196b/09, 197b/21, 198b/15, 200a/07, 200a/21, 201a/02, 201a/15, 201b/21, 202b/13, 204a/11, 205b/04, 205b/20, 206a/16, 207b/10, 208b/17, 209a/04, 211b/12, 212b/05, 213a/01, 213a/12, 213a/21, 213b/11, 214b/01, 215a/06, 215b/02, 216b/13, 217b/09, 218a/09, 218a/12, 218a/16, 218a/18, 220a/07, 220a/14, 221a/11, 221b/06, 222a/06, 222a/15, 222b/13, 223a/11, 223a/14, 224a/10, 224a/16, 225a/18, 228b/13, 229b/01, 229b/02, 229b/13, 230a/20, 230b/12, 231a/13, 231a/17, 231b/08, 232a/01, 232a/19
k.+ den 014b/06, 015a/21, 039b/18, 137a/04, 140b/07, 142a/06, 162b/06, 162b/07, 166b/02, 180a/12, 205b/21, 213a/20, 223a/19
k.+ dür 110b/18, 229b/15
k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08
k.+ lerden 044b/12, 067b/09, 074a/02, 112b/15, 117b/11, 118b/12, 145b/10, 157a/01, 178a/16, 188a/08, 229a/18
k.+ lerdendür 177b/12
k.+ lerdinin 224a/09
k.+ lerdür 106b/17
k.+ lere 042a/12, 089b/16, 117b/10, 126a/15, 140b/11, 152a/05, 153a/12, 171a/09, 178a/11, 187b/13, 207b/10, 211b/16, 211b/17
k.+ leri 023a/03, 082b/07, 086a/09, 138b/10, 154a/03, 155b/02, 201a/06, 204a/03, 210a/08, 225a/05
k.+ leridi 045a/09, 053a/14, 072b/16, 171a/05
k.+ lerile 021b/14, 112b/07, 144b/17, 159a/07, 160b/21, 165b/11, 200a/09, 206b/05, 206b/07, 219a/15
k.+ lerin 047b/13, 064a/10, 154a/21, 172a/05, 179a/16
k.+ lerini 201a/11
k.+ lerinün 022b/13, 046a/20, 087a/01
k.+ leriidi 205a/03
k.+ lerün 022b/14, 067b/17, 116b/12, 119b/03, 167b/15, 192b/08, 231b/03
k.+ lerüni 060a/08
k.+ lerünüz 207a/01, 207b/08
k.+ müz 213b/12
k.+ nüñ 007b/05, 014a/04, 019b/04, 025a/06, 025b/02, 027b/10, 028a/13, 031b/02, 032b/07,

042b/03, 069b/09, 086a/15, 086a/16, 090a/04,
093a/18, 097b/21, 116a/15, 117a/01, 119b/06,
124b/12, 129a/04, 136b/10, 137b/12, 142a/09,
154b/01, 154b/12, 155a/08, 166b/09, 170b/17,
173a/11, 191a/08, 191a/12, 192a/02, 193b/02,
201a/07, 220a/16, 231b/07
k.+ nüz 213b/13
k.+ si 200b/01
k.+ sin 047b/03
k.+ siz 206b/19
k.+ ydi 157b/03, 164b/10
k.+ ye 007a/05, 026a/20, 031a/13, 035a/03, 040a/13,
044a/21, 048b/14, 048b/17, 052a/16, 054b/15,
057a/04, 084a/17, 089b/18, 092a/19, 092a/20,
095b/14, 105b/05, 119a/16, 123b/12, 128b/13,
128b/17, 129a/02, 134a/07, 134a/19, 146b/21,
154b/09, 170b/14, 183b/10, 185b/14, 186a/04,
186a/06, 197b/15, 199b/11, 205b/21, 213b/06,
218a/11, 220a/21, 229b/17, 232a/14, 232b/01
k.+ yi 003a/02, 029a/12, 031b/21, 042a/19, 048b/13,
051a/10, 051a/18, 052a/12, 056b/10, 062b/08,
067a/14, 070a/10, 070b/16, 076a/10, 086a/08,
086a/13, 089b/21, 097a/14, 117a/15, 157a/19,
157b/16, 172a/08, 172a/09, 172a/10, 202b/06,
214b/05, 214b/15, 222a/21, 228b/10, 228b/14,
230b/12
k.+ yidi 022a/06, 026b/12, 035b/21, 052b/14,
056b/05, 058a/03, 070a/12, 081a/06, 086b/11,
094a/15, 097a/06, 097b/02, 099b/12, 101b/11,
105b/15, 109b/09, 110b/19, 145b/15, 147a/20,
160b/07, 160b/09, 162a/20, 207b/14, 231a/12,
231b/07
k.+ yidiler 006a/16, 072b/05, 077a/09, 114b/02,
176b/10, 197b/09, 213a/09
k.+ yle 005a/20, 015a/14, 015b/19, 028a/14,
038b/13, 065a/19, 073a/01, 085b/16, 141a/01,
152b/20, 178b/10, 204b/07, 207b/16, 215a/09
k.+ yle 099b/15, 157b/18
kımyā [Ar.] Maddelerin temel yapılarını, birleşimlerini,
dönüşümelerini, çözümleme, birleşim ve üretim
yöntemlerini inceleyen bilim.
k. 042a/13, 114b/14, 136a/20, 146b/21, 147a/02,
163b/17, 192b/09, 195b/12
kın bağla- [Far.+Tr.] Gizli düşmanlık beslemek.
k.- dılar 098a/10
kined [Tr.] İki sert cismi birbirine bağlamaya yarayan iki ucu
kıvrık ve sivri metal çivi.
k. 195a/18
k.+ ler 142b/08
k.+ lerile 158a/16
kined id- [Tr.] Kenetlemek.
k.- erdi 135b/05
kınlı [Far.+Tr.] Öç almak isteyen, kin tutan.
k.+ si 154b/20
kır [Tr.] Herhangi bir şeyin üzerinde oluşan, biriken pislik.
k.+ in 127a/20
kirām-ı aşfiyā [Ar.+Ar.] Temiz soydan gelen, gönlü temiz
insanlar.
k.+ nuñ 002b/03
kireç [Tr.] Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçıtaşı gibi birçok taşın
maddesini oluşturan kalsiyum oksit.
k. 144b/02, 158b/09
kiremüd [Yun.] Yan yana dizilerek yağmur sularını dışarıya
akıtmak amacıyla binaların çatısını örtmekte
kullanılan, değişik biçim ve türlerde üretilmiş, pişmiş
toprakta kırmızı levha.
k. 074a/04, 115b/11, 158b/09, 166b/04
k.+ den 144a/12, 203b/12, 225b/12, 227a/02, 229a/16
k.+ denidi 229a/17
k.+ in 073b/16
k.+ lerine 073b/16
kirlen- [Tr.] Kirli duruma gelmek, pislenmek.
k.- mişdi 184b/04
kışe [Far.] Kese, küçük torba.
k. 119a/08, 119a/10, 211a/15
k.+ lerüñ 082b/02

kışe-i iflās [Far.+Ar.] Boşalmış kese.

ķ. 223b/06

kişi [Tr.] İnsan, kimse.

k. 003b/17, 010b/03, 010b/06, 012b/02, 013b/01,
020a/11, 042a/01, 055a/20, 060a/21, 067a/09,
067a/12, 069a/06, 081b/06, 083b/01, 090b/04,
091b/05, 096a/15, 096b/08, 097b/12, 101b/01,
101b/05, 105a/09, 107a/12, 143b/02, 154b/16,
161b/06, 168b/03, 173b/15, 176a/07, 189b/10,
205a/18, 206b/17, 213b/06, 224a/07

k.+ den 092a/04

k.+ dūr 101b/07

k.+ nūñ 023b/16, 024b/20, 030a/16, 061a/12,
084a/01, 101b/18, 101b/20, 127a/03, 180b/20,
211b/06

k.+ ydi 081b/14

k.+ ye 003b/15, 011b/09, 091b/06

k.+ yidi 084a/03, 085b/13, 193b/11

kışne- [Tr.] Atın bağırması.

k.- r 126b/09

k.- rdi 184a/04

kitāb [Ar.] Ciltli veya ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı
veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü.

k. 003b/09, 017b/06, 018a/03, 027b/06, 029a/15,
035a/08, 051a/03, 090b/11, 090b/12, 117b/11,
117b/14, 143b/06, 232a/05

k.+ a 232a/07

k.+ da 004b/16, 015b/17, 085a/21, 162b/05

k.+ ı 002a/12, 035a/08, 115b/21, 162b/07, 191a/06

k.+ ın 004b/13, 091a/19

k.+ ında 092b/20, 094b/06, 105b/21, 119b/08,
121b/13, 161a/04, 162a/01, 193a/03, 218b/03

k.+ ını 136a/11

k.+ lar 091a/10, 154a/08

k.+ larda 012b/01, 112a/09, 160b/02, 184b/19

k.+ lardan 004b/11, 116b/14

k.+ ları 094b/11, 116b/12, 157b/04, 160a/21, 179b/06

k.+ larıla 160a/20

k.+ ların 032a/11, 091b/10, 092b/13, 094b/12,
192a/10

k.+ larına 032a/15, 202a/10

k.+ larında 004b/20, 005a/07, 010b/18, 011b/14,
012a/10, 013b/05, 015a/15, 034a/14, 045b/05,
053b/19, 068a/20, 075a/14, 075b/09, 116b/15,
126b/19, 137a/05, 156b/21, 174a/21, 178b/02,
184b/11, 197b/11, 198b/20, 199a/11, 202b/06,
218a/20

k.+ larından 029a/15, 033b/01

k.+ larınıñ 095b/01, 122b/10

k.+ larıyla 008a/17

k.+ larımızda 147a/15

k.+ umda 173b/12

k.+ uñ 162b/06

kitābet olın- [Ar.+Tr.] Yazılmak.

k.- an 115a/12

kitāb-hāne [Ar.+Far.] Kütüphane, kitap evi.

k.+ si 160a/20

kitāb-ı hıttat [Ar.+Ö.] Makrizi'nin Hıttat adlı kitabı.

k.+ ı 166b/01

kitāb-ı seng-sār [Ar.+Ö.] Seg-sar adlı kitap.

k.+ da 183b/18

kitāb-ı zekāt [Ar.+Ö.] Zekat adlı kitap.

k.+ ınıñ 218a/21

kitābı [Ar.] Dört kutsal kitaptan birine inanıp bağlı kalan.

k. 107a/02, 107a/07

kitāb'ül muhtaşar fi'l-ahbār'l-beşer [Ö.] Ebi'l-Fida'nın tarih
kitabı.

k. 004b/15

kitāb'ül-mevāğıt ve'l-Öitibār bi-zikr'ül hıttat ve'l-aşār [Ö.]
Makrizi'nin tarih kitabı.

k. 004b/13

kiyāset [Ar.] Zeyreklik, uyanıklık.

k.+ ini 144a/20

kizb [Ar.] Yalan söyleme, yalan.

k. 005a/02, 184b/19

k.+ den 055a/04

ko- [Tr.] 1. Koymak, bırakmak. 2. Bir miktarını ayırmak. 3. Salıvermek, serbest bırakmak. 4. Etki etmek. 5. Takmak, iliştmek. 6. Alıkoymak. 7. Yardımcı fiil olarak sürerlik ifade eder.
 k. 083b/03, 090a/16
 k.- dı 009a/01, 014b/17, 014b/20, 016a/14, 017b/01, 017b/04, 018a/13, 019a/18, 020b/01, 025a/14, 025b/07, 027a/05, 028b/02, 030a/04, 030a/06, 030a/07, 034b/02, 034b/05, 034b/08, 036a/15, 042b/06, 043b/05, 047a/04, 047b/10, 047b/18, 051b/02, 054a/13, 054a/17, 060b/18, 061b/16, 063b/03, 063b/16, 069a/17, 069b/19, 074b/18, 090b/02, 093b/06, 094a/18, 094b/19, 095a/10, 110a/21, 117b/08, 119a/11, 127a/09, 137a/03, 145b/17, 149b/20, 150a/18, 163b/11, 165b/21, 167b/02, 168b/20, 193a/18, 194a/09, 196a/11, 202a/20, 216a/12, 221a/11, 223b/06, 226a/07, 228b/06
 k.- dılar 007a/05, 007a/15, 007a/19, 007b/09, 007b/12, 008a/15, 008a/17, 008a/18, 017a/03, 017a/08, 017a/16, 027a/15, 027a/17, 028a/17, 028a/18, 033a/08, 039b/01, 041a/20, 041b/02, 041b/05, 041b/17, 045b/18, 066b/06, 067b/01, 078b/02, 081a/11, 084b/02, 086a/06, 096a/06, 098a/11, 098a/15, 100a/04, 104b/01, 104b/06, 108a/01, 111b/03, 111b/07, 116b/13, 136a/09, 136a/14, 137b/09, 152b/18, 153a/04, 164a/02, 171a/08, 176a/16, 178a/14, 194a/20, 195a/11, 195b/01, 195b/06, 195b/07, 198a/08, 205b/04, 206b/05, 216a/14, 226a/08, 226b/03
 k.- duğı 020b/06, 024a/14, 024a/16, 024b/09, 040a/08, 067a/01, 095a/11, 152a/05, 173b/01, 173b/02, 189b/15, 205b/02, 231b/18
 k.- duğı 090a/05
 k.- duğ 141a/17
 k.- duğdan 018b/13, 063b/08, 173b/01
 k.- duğları 034b/14, 046b/19, 118a/04, 118a/08, 158b/17, 166a/19, 215a/09
 k.- duğlarından 149b/10, 207a/10
 k.- dumıdı 082a/05
 k.- madın 065b/10
 k.- mağa 042b/18, 135a/06
 k.- mağı 100b/15
 k.- mağıla 013b/02
 k.- mağ 042a/09, 126a/14
 k.- malı oldılar 163a/07
 k.- mış 004a/04, 020a/18, 034b/06, 095b/17
 k.- mışdı 017b/19, 018b/15, 066b/18
 k.- mışdur 016a/04, 114b/10, 148b/13
 k.- mışdı 006a/13, 008a/12, 017a/20, 017b/15, 031a/13, 034b/14, 034b/19, 041a/03, 043a/15, 044a/03, 044a/07, 055b/16, 059b/21, 082b/03, 084a/12, 142b/02, 154a/16, 163b/16, 165b/18, 189a/21, 189b/16, 205b/01, 227a/10
 k.- mışlardur 123b/09, 132a/14, 168a/18
 k.- mışlardı 006a/06, 078a/06, 149b/11
 k.- ñ 033b/04, 145a/10, 216b/04
 k.- r 014a/05, 019b/12, 039b/13, 039b/20, 039b/21, 040a/01, 069b/14, 093a/03, 094b/18, 107a/16, 146b/16, 173a/18, 173b/01, 173b/04
 k.- rdı 021a/16, 031a/16, 068a/11
 k.- rdı 052b/18, 075a/17
 k.- rlar 069b/04, 128a/19, 172a/05, 175b/21, 188a/18
 k.- rlarıdı 023b/14, 191b/15
 k.- sa 033a/02
 k.- salar 013a/15, 013a/20, 014b/01, 064a/08, 125b/08, 127b/08
 k.- sañ 014b/01, 040b/05, 175b/15
 k.- sun 001b/12, 097b/12, 196a/15
 k.- yam 068b/16
koça [Tr.] 1. Yaşlı. 3. Büyük, iri.
 k. 049a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/10, 049a/11, 049a/13, 049a/16, 059a/10, 072b/18, 117b/19, 136b/19, 138a/13, 138a/14, 140a/06, 160b/16, 160b/18, 160b/21, 210a/07
 k.+ nuñ 049a/05

k.+ ya 160b/17
kocalık [Tr.] Yaşlılık.
 k. 007b/04, 150b/05
 k.+ um 151b/08
kocın- [Tr.] Çekinmek, kaçınmak.
 k.- up 022b/10
koç [Tr.] Damızlık erkek koyun.
 k. 129a/01
 k.+ lar 144a/09
 k.+ uñ 129a/01
kodur- [Tr.] Koydurmak, bıraktırmak.
 k.- dı 069a/11, 069a/16, 136a/15, 136b/03, 206a/10
 k.- mışdı 047a/13, 153b/17, 163a/20, 163b/04, 163b/05
kodurd [Tr.] Koydurtmak.
 k.- ur 017a/14
koğa [Tr.] Kova.
 k. 218a/08
kohu [Tr.] Koku.
 k.+ lar 062a/03
 k.+ lara 062a/04
 k.+ ları 122b/04
 k.+ larıyla 224a/11
 k.+ sı 045a/16, 186b/10
 k.+ sında 186b/10
kohula- [Tr.] Koklamak.
 k.- dı 127a/08
kohulu [Tr.] Kokulu, kokusu olann.
 k. 033a/07, 078b/02, 192b/14
koğ- [Tr.] 1. Koku çıkarmak. 2. Koklamak.
 k.- dılar 118a/06
 k.- mış 194b/03
 k.- up 022a/14
köl [Tr.] 1. İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. 2. Daha geniş bir akarsuya kavşak denilen noktada karışan akarsu. 3. Bir bütünden ayrılan bölüm, kısım.
 k.+ ıyıl 142b/07
 k.+ ları 014a/03
 k.+ larından 080a/11
 k.+ laruñ 123a/04
 k.+ umıla 150b/04, 151b/05
kolay [Tr.] Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen; güç ve zor karşıtı.
 k. 007b/19, 147a/04, 153b/09
 k.+ ın 231a/11
 k.+ ına 005b/13, 016b/11, 048b/05, 120a/04, 120a/10, 121a/12, 124b/10, 134a/17, 139a/02
koltuK [Tr.] Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.
 k.+ ına 160b/07, 160b/09, 162a/17, 162a/21
 k.+ ında 161b/07
 k.+ ların 188a/20
koma- [Tr.] 1. Bırakmamak, salıvermemek. 2. İzin vermemek. 3. Geriye bırakmamak, koymamak. 4. Bir şeyi bir yere bırakmamak, belli bir yere yerleştirmemek.
 k.- dı 023a/07, 060a/06, 063a/13, 076a/06, 078a/19, 083a/08, 103b/12, 103b/14, 108a/18, 136a/18, 136a/21, 166a/14, 183a/12, 194a/12, 194a/13, 194b/19, 219a/07, 227b/20
 k.- dılar 068b/21, 177a/17, 183a/15, 213b/18, 221a/13, 221b/05
 k.- mış 073a/02
 k.- ñ 067b/12, 100a/11, 198a/16
 k.- sa 042a/10
 k.- ya 150a/20, 201a/16
 k.- yalar 100a/20
 k.- yup 136a/17, 208a/18
 k.- z 024a/19, 029a/12, 127b/06, 186a/12
 k.- zdı 028b/03, 035a/04, 042a/20, 086a/09
 k.- zdum 012b/11
 k.- zlar 172a/08
 k.- zlarıdı 225b/16
 k.- zlarımış 131b/16
kon- [Tr.] Koyulmak, bırakılmak.
 k.- a 208b/18

 . - an 006b/13, 039a/19, 118b/03, 135b/02, 146b/19, 149a/11, 175b/21
  . - anınu  139b/14
  . - dı 025a/15, 027b/01, 027b/02, 035b/18, 042b/01, 042b/03, 082a/02, 152a/16
  . - mı  020a/06, 123b/11, 143a/19, 143b/06, 175b/20
  . - mı dı 036b/01, 036b/04
  . - mı dur 029b/01, 029b/03, 029b/05, 075a/10, 142a/19, 144a/21, 144b/03, 144b/04, 174a/15, 175b/12
  . - mı dı 014a/17, 020a/07, 027b/03, 034b/21, 042a/09, 047a/07, 067b/04, 069b/01, 117b/18, 118a/10, 138a/14, 140b/02, 150a/05, 163b/13, 166a/05, 186b/20, 189a/17, 195a/07
  . - up012b/15, 029a/15, 056a/17, 193a/09
 on- [Tr.] 1. Kısa bir s re i in bir yere yerle mek, bir yeri yurt edinmek. 2. Bir yere inerek durmak, inmek.
  . - a 208b/19
  . - alum 225a/08
  . - an 048a/18, 079b/04, 112b/15
  . - anu  039a/19
  . - ar 128a/05
  . - arıdı 210b/14
  . - arlar 048a/18
  . - aruz 216b/07
  . - dı 031a/02, 081b/04, 088b/07, 098b/11, 111b/19, 121a/04, 127a/02, 127a/05, 151b/17, 197a/15, 211a/03, 227a/20, 230a/13
  . - dılar 044b/13, 059b/17, 060a/03, 088a/14, 112b/04, 176b/13, 184a/11, 184b/01, 205b/13
  . - du ı 059b/17, 088b/07, 127a/05, 152a/17, 176a/07, 211a/03, 216b/02, 225b/10, 227a/20, 230b/06
  . - du ları 051b/15, 059b/18
  . - du larındaydı 168a/14
  . - du  210b/20
  . - inca 176a/07
  . - ma a 210b/15
  . - mı  004a/19, 143a/17, 225b/04
  . - mı dur 029a/11, 116b/20
  . - mı dı 217a/01, 225b/04
  . - mı larıdı 203b/04
  . - sa gerek 228a/11
  . - up 015b/21, 019a/19, 088a/12, 168a/01, 168a/19, 183b/21, 184a/18, 184b/03
 ona  [Tr.] 1. Konulan, yerle ilen, yurt edinilen yer. 2. Hayvan ve araba ile yapılan yolculukta iki konak arasındaki uzaklık.
  . 168b/09, 169a/16, 169a/18, 171b/09, 172a/18, 172b/02, 172b/03, 172b/15
  . + ı 217a/05
 ondur- [Tr.] Yerle tirmek, yurt edindirmek.
  . - dı 167b/19, 197b/03
  . - dılar 044b/19
  . - ma  227a/12
  . - inca 228a/18
  . - up 099b/16, 198b/14
 onul- [Tr.] Koyulmak, bırakılmak.
  . - dı 020a/02, 199a/12
  . - mı dı 193a/08
  . - up 018a/21
 onma- [Tr.] 1. Bir yere inerek durmamak, inmemek. 2. Kısa bir süre için bir yere yerle memek, bir yeri yurt edinmemek.
  . - du ın 210b/17
  . - yınca 048a/18
 o  ul   [Tr.] Komşuluk.
  . + umuzda 224a/06
 onuk [Tr.] Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse, misafir.
  . 208b/18
 onukla- [Tr.] Konuk etmek, a ırlamak.
  . - dılar 044b/13
  . - r 164b/11, 230b/10
  . - rdı 037b/06
  . - rlar 056a/03

 onul- [Tr.] Koymak, bırakmak içi yapılmak.
  . - dı 023a/13
  . - mı dur 111a/18, 132b/02
 op- [Tr.] 1. Herhangi bir yerinden iki par aya ayrılmak. 2. Aniden ba lamak, birden ortaya çıkmak. 3. Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
  . - acanın 006b/07, 019a/03, 121b/09
  . - acasına 026a/12
  . - aca ından 011b/17
  . - aca  115b/10, 115b/12, 115b/13
  . - an 109b/18
  . - ar 086b/03, 134a/08, 136b/18, 173a/07
  . - dı 021b/16, 025b/03, 026a/17, 046b/02, 052a/02, 085b/14, 096a/04, 134a/20, 205b/08, 219b/09, 220a/20
  . - du ı 026a/16
  . - du dan 139b/01
  . - ıca  139a/13
  . - mazdan 006b/06, 139a/14
  . - sa gere d r 115b/03
  . - up 019b/03, 192a/21
 opar- [Tr.] 1. Kopmasını sa lamak, kopmasına yol a mak. 2. (Ses, g r lt  vb. i in) birdenbire ve  iddetle ba lamak, ba latmak.
  . - alardı 220b/02
  . - ayın 177a/16
  . - dı 073b/16, 138a/08
  . - dılar 031b/19, 152a/18, 210a/21
  . - du unuz 145a/10
  . - du ları 144b/19
  . - dum 224b/01
  . - ma a 177a/17
  . - sa 173b/07
  . - salar 058b/13
  . - up 183a/15
  . - urdı 145a/01
  . - urlar 020a/10, 129a/19
  . - urlardı 144b/18
 oparıl- [Tr.] Koparmak içi yapılmak.
  . - mı  173b/07
 oparma- [Tr.] çekip kopmasına yol a mamak.
  . - mı lar 145a/09
  . -   216b/03
 opma- [Tr.] 1. Olmamak, ortaya çıkmamak. 2.  ekip koparılmamak.
  . - dı 085a/15
  . - mı  140a/15
 orhu [Tr.] (bk.  or u)
  . + sı 026a/04
 orın- [Tr.] (bk.  orun-)
  . - ura  137b/07
 ork - [Tr.] Korku duymak,  rkmek, deh ete kapılmak.
  . 115a/16
  . - a 031b/17
  . - ar 049b/19, 144b/09
  . - ardı 038b/01, 056b/01, 144b/10
  . - arın 030b/19
  . - arlar 172a/05, 172b/21, 179b/18, 189b/07
  . - aruz 074b/16
  . - dı 018b/18, 031b/11, 033a/05, 053b/16, 056b/02, 100a/16, 202a/04, 207a/07, 207b/18, 221b/19
  . - dılar 054a/11, 060b/04, 097a/11
  . - du umuzdan 065a/12
  . - up 005a/17, 011b/20, 021b/20, 026a/07, 044b/16, 049a/06, 057b/17, 064a/14, 066a/09, 073a/13, 073a/20, 086b/16, 101b/13, 109a/18, 115b/07, 120a/03, 137a/19, 137a/20, 138a/21, 177b/02, 202a/01
 orkma- [Tr.] Korku duymamak,  rkmemek, deh ete kapılmamak.
  . 024a/01
  . -   134b/06
  . - yup 082a/21
 or u [Tr.] Bir tehlike veya bir tehlike d  ncesi kar ısında uyanan kay ı duygusu.
  . 014b/21, 045a/14

 . + da 221b/21
  . + larıla 134b/12
  . + larından 018b/19, 045a/14, 112b/13
  . + m 151b/08
  . + mdan 196a/15
  . + sı 139a/10, 161b/13
  . + sın 089b/17
  . + sından 015a/09, 023a/10, 028a/19, 031b/08, 046a/10, 049b/19, 050a/14, 067a/10, 068a/10, 087b/07, 116a/14, 137b/13, 151b/10, 190b/16, 202a/12, 205b/16, 210b/03
  . + sındanı 195b/18
  . + sıyla 192a/20
  . + yıla 049a/15, 063a/17, 194b/03, 202a/02
  . + yla 134a/11, 134b/07, 224b/04
 or un  [Tr.]  ok korkulu, korkutucu.
  . 053b/12, 136b/16, 182a/08
 or uT- [Tr.] Korkmasına yol  amak.
  . - sa 013b/01
  . - sa  186a/05
  . - up 139a/12
 or ulu [Tr.] Korkutucu, korkun .
  . 018b/12, 018b/18, 028a/03, 036a/02, 038b/12, 064a/14, 064b/03, 134a/06, 136b/17, 137b/13, 138a/17, 138a/20, 143a/08, 157a/13, 195b/05
 oru  [Tr.] Hurma a acının meyvesi.
  . + ı 177a/18, 177a/19
 orun- [Tr.] Kendini korumak, sakınmak.
  . - ma ı ın 046a/11
  . - ular 190b/18
 ostant n [ .] 1. B y k Konstantin, Konstantinopolis kentinin ve Do u Roma İmparatorlu u'nun "B y k" lakabıyla anılan kurucusudur. 2. B y k Konstantin'in o lu Do u Roma İmparatoru II. Konstantin.
  . 201b/18, 202a/02, 202a/06, 203a/12, 203a/14
  . + den 202b/07
  . + e 168a/01, 201a/21, 202a/10
 ostant n bin  ostant n [ .] (bk.  ostant n-i a  ar)
  . 158b/10
 ostant n-i a  ar [ .] II. Konstantin.
  . 203a/14
 ostant n-i ekber [ .] I. Konstantin.
  . 203a/15
 ostant niyye [ .] Bizans d neminde İstanbul'a verilen ad.
  . 079a/19, 202a/16, 202a/21
  . + de 203a/12, 212a/20
  . + den 079a/20, 085b/03, 202b/17, 206b/19, 212b/20, 219a/13
  . + d r 202a/21
  . + ye 079b/08, 203a/10, 218b/21, 219a/16, 219a/17, 219a/18
  . + yi 202b/03
 ostant n kay ar [ .] (bk.  ostant n)
  . 079a/16, 202b/03
  . + ı 079a/18
 ostant nyeh [ .] (bk.  ostant niyye)
  . 202a/20
 o - [Tr.] 1. Adım atı larını artırarak ileri doğru hızla gitmek. 2. Birlikte i  görmesi için bir şeyi veya birini başka birinin yanına katmak, arkadaş olarak vermek. 3. Hızla bir i e girmek. 4. Bir araya getirmek, birleştirmek.
  . 006a/07, 204b/02
  . - a a  224b/18
  . - alum 045a/06
  . - arın 159b/10
  . - arsa uz 159b/14
  . - dı 026a/06, 035a/16, 060a/03, 087b/11, 087b/13, 138b/11, 162a/03, 194b/21
  . - dılar 061a/01
  . - du ı 168a/02, 228a/08, 228a/15
  . - d  ları 167a/21
  . - d  ların 011a/02
  . - ma dan 032b/17
  . - u  056b/16

 . - up 026a/03, 056b/17, 081a/06, 087a/21, 088b/05, 160a/06, 207b/10, 227b/13
 o dur- [Tr.] Bir hayvanı araba, saban vb.  ekece i  eyye hamut veya boyunduruk ile ba lamak.
  . - up 160b/19
  . - ur 032b/13, 042b/15
 o ıl- [Tr.] Eklenmek, katılmak.
  . - up 087b/21
 o um [Tr.] Ko ularak alınan mesafe.
  . + ı 180a/03
 ov- [Tr.] 1. Kovalamak, yakalamak için ardına düşmek. 2. Sert veya k  k düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak.
  . - a 072b/19, 072b/20, 215a/07
  . - ardı 083b/18
  . - arken 030b/06, 104a/15
  . - dı 038b/05, 061a/04, 063b/01, 098a/08, 154b/21, 155a/09, 155b/11
  . - dılar 047b/14, 212b/14
  . - up 021b/17, 073a/04
 ovala- [Tr.] Söz getirip götürmek, ispiyonlamak.
  . - dılar 157a/21
 ovu  [Tr.] Oyulmu  yer, oyuk.
  . 145a/15
 oy- [Tr.] 1. Bir  eyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerle tirmek. 2. Bırakmak, terk etmek. 3. Nesnelere ve insanlara belirli bir d zen vermek.
  . - a 012b/21, 057a/03, 129a/13, 145b/20, 223a/20,  . - a a  055b/13, 073b/05, 147b/20
  . - alar 139a/17
  . - amadılar 002a/13
  . - an 003a/20, 004b/06
  . - anlar 139b/03
  . - asın 209b/15, 214b/05
  . - dı 045b/15, 046b/02, 096a/04, 216a/19, 227b/17
  . - dılar 171a/11, 195a/10, 206b/07, 208b/01, 215a/01
  . - madan 070a/15
  . - mı dur 185a/07
  . - mı dı 118a/15
  . - salar 040a/19, 151a/09
  . - sa  013b/04
  . - up 003b/20, 007a/19, 008b/14, 015a/04, 018b/07, 022a/15, 023b/14, 027b/20, 031b/15, 033b/05, 034b/10, 036a/14, 037a/05, 040b/05, 041b/02, 043b/18, 048a/13, 049b/03, 052b/19, 055b/15, 062b/18, 066a/20, 073b/06, 078b/01, 082a/08, 082b/03, 088b/02, 095a/14, 096a/08, 102b/09, 108b/10, 113a/03, 124a/06, 126a/13, 126a/14, 126a/16, 131b/01, 136a/11, 136a/13, 136b/04, 149b/10, 152b/08, 164a/02, 164a/03, 175a/06, 191a/07, 193b/13, 195a/13, 196a/06, 200b/20, 206b/04, 212a/05, 215a/06, 215a/08, 216b/04, 217a/06, 222a/09, 227b/21
 oyıl- [Tr.] 1. Saldırmak,  iddetle girmek. 2. Girmek, yerle mek. 3. Konmak, konulmak.
  . - dı 206b/04
  . - dılar 205b/07, 206b/13, 213a/16
  . - ma a 137a/15
  . - up 067b/17
  . - ur 122a/19
 oyul- [Tr.] Girmek, yerleşmek.
  . - du ı 123a/14
 oyun [Tr.] Gevi  getirenlerden, eti, sütü, yapa ısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan.
  . 023b/07, 045a/18, 128a/12, 150b/20, 170a/02, 171a/21, 176b/11, 211a/04
  . + dan 047a/13
  . + ı 127b/17, 170a/01
  . + ın 150b/21
  . + ma 151a/01
  . + ların 188a/19
  . + uç 191a/20
 oz [Tr.] Ceviz.
  . 194b/15
  . + lar 119a/12

kök [Tr.] 1. (Diş, saç, sinir vb. için) köke benzeyen gömülü bölüm. 2. Kaynak. 3. Bitkileri toprağa bağlayan bölüm. 4. Dikilecek durumda olan ağaç, bitki.
k. 021b/01, 162a/08, 186b/11
k.+ i 065a/08, 163a/10, 184b/06
k.+ in 186a/10, 231a/18
k.+ inün 162a/07

köni [Tr.] Gerçek.
k. 125a/19

köpri [Tr.] Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan ahşap, kârgir, beton veya demir yapı.
k. 020a/12, 028b/07, 206b/10, 206b/11
k.+ ler 153b/16, 164b/02
k.+ nün 028b/07
k.+ yi 208a/18

kör [Tr.] Görme duygusu olmayan, görmez.
k. 067b/17, 074b/09

köşe [Tr.] 1. İki duvarın bir aç meydana getirerek birleştiği girinti veya çıkıntı. 2. Kimsenin uğramadığı, gelmediği yer; kuytu yer; تنها. 3. (Yurt, bölge, şehir vb. için) bir bölüm; parça.
k. 112b/14, 124a/07, 151a/13
k.+ de 012b/13
k.+ larde 003b/13, 166a/16
k.+ lardan 103b/13
k.+ lerdür 126b/02
k.+ leri 004a/16, 091a/07, 091a/08
k.+ lerin 164b/14
k.+ lerinde 003b/12, 052b/20
k.+ lerinden 005a/21, 012b/13, 183b/04
k.+ lerine 022b/16, 146b/14
k.+ lerini 144a/16, 229a/18
k.+ si 003b/08, 048a/03, 179b/20, 198b/19, 215b/14, 228b/07
k.+ sin 007b/19
k.+ sinde 036a/04, 042a/19, 048a/03, 195a/21, 195b/07
k.+ sinden 036a/04, 211b/11
k.+ sine 173a/17
k.+ sini 217a/14
k.+ ye 084b/21

köşe-i ferâgat [Far.+Ar.] Hükümdarlık haklarından kendi isteğiyle vazgeçme.
k. 109a/13

köşe-i Özület [Far.+Ar.] Köşeye çekilme, yalnızlık.
k. 077a/02

köşelü [Tr.] Köşesi veya köşeleri olan.
k. 127b/13, 158b/08, 182a/15, 195b/07
k.+ yidi 158b/09

köşk [Tr.] Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.
k. 057a/10, 143a/12
k.+ ler 037a/15

kötürüm [Tr.] Yaşlılık veya sakatlık sebebiyle yürüyemeyen.
k. 042a/12
k.+ lere 024b/08

köy [Tr.] Belli bir adı, okul, cami, muhtarlık vb. toplumsal ve dinsel kuruluşları, komşu köyden ayrıldığı sınırları, tarla, otlak ve korusu bulunan, halkının yaşamı aşağı yukarı tümüyle toprağa bağlı olan yerleşim biçimi.
k. 167b/08, 167b/18, 168a/10, 171a/02, 171b/09, 171b/10, 171b/12, 171b/13, 171b/16, 172a/01, 172b/04, 176a/10, 176a/11, 176b/13, 180a/04, 183a/17, 185b/07, 190a/16, 197a/08, 197a/13, 208b/20, 210b/15, 210b/16, 220b/02, 226a/04
k.+ de 172a/02, 184a/11, 210b/13, 210b/14
k.+ dedür 175a/11
k.+ den 170b/13
k.+ dür 034b/01, 037b/18, 088a/11, 130a/07, 165b/04, 167b/18, 168a/11, 171a/01, 172b/02, 174b/06, 175b/04, 177a/05, 184a/12, 185b/05, 190a/17, 204b/19, 205a/12, 210b/15
k.+ e 128b/20, 164b/01, 171b/17, 185b/02, 197a/15, 208b/19, 210b/20
k.+ i 128b/19, 175a/11, 198b/17
k.+ inde 211a/03

k.+ inden 012b/08, 210b/16, 211a/12, 211b/01, 211b/02
k.+ inün 211a/15
k.+ ler 005b/11, 164a/17, 165a/21, 165b/05, 165b/16, 174b/18, 189a/07, 197a/14
k.+ larde 164a/21
k.+ lardan 164b/02, 164b/05
k.+ lerdür 174b/15
k.+ lere 164b/01
k.+ leri 012b/09, 120b/18, 164b/21, 165a/20, 172b/08, 189a/05, 197a/08
k.+ lerin 219a/12
k.+ lerinden 168a/10, 208b/19
k.+ lerini 210b/12
k.+ lerinün 176b/20
k.+ lerün 197a/17
k.+ üme 210b/21
k.+ ümi 210b/20
k.+ ün 128b/20, 171b/10, 171b/11

köylü [Tr.] Köyü olan.
k. 048b/13

kral [Sl.] En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse.
k.+ larından 003a/10
k.+ larını 114a/06

kubbe [Ar.] 1. Yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı. 2. Kubbe ile örtülü binalara bazı İslam ülkelerinde verilen isim.
k. 001b/03, 013a/06, 017b/19, 017b/20, 018a/01, 018a/12, 021b/02, 023a/20, 023b/01, 023b/13, 023b/18, 025b/05, 025b/09, 025b/10, 029a/10, 029b/07, 029b/08, 029b/15, 029b/18, 029b/19, 030a/05, 030a/11, 032b/12, 032b/13, 033b/12, 034b/17, 036a/18, 039a/18, 040b/07, 045b/15, 047a/14, 048a/02, 048b/21, 049b/17, 053b/20, 067b/03, 093a/14, 116b/17, 116b/18, 122b/03, 134a/21, 140a/01, 140a/19, 145b/07, 149b/19, 161b/03, 163a/03, 163a/17, 163b/13, 181b/17, 182b/07, 182b/08, 182b/15, 185a/09, 187a/01, 188a/03, 195a/14, 195b/07, 195b/08
k.+ de 140a/17, 181b/17
k.+ deyidi 182b/19
k.+ ler 038a/16, 044a/13, 136a/02, 157b/08, 164a/19, 188a/01
k.+ lardan 182b/17
k.+ lere 117b/17
k.+ leri 037a/10, 136a/02
k.+ lerün 037a/13, 182b/07, 188a/03
k.+ nün 023a/21, 029a/10, 029a/12, 029a/13, 029a/14, 029a/15, 029a/21, 029b/13, 034b/18, 036b/05, 045b/16, 048a/03, 140a/01, 149b/20, 163a/18, 195a/14
k.+ si 027a/18, 034a/01, 036b/03, 067b/03
k.+ sin 051b/12
k.+ sini 032b/01
k.+ ye 029a/11, 029b/16, 029b/19, 122b/04
k.+ yi 029b/05, 029b/17, 122b/09, 163b/12, 182b/13, 203a/19
k.+ yidi 022a/07

kubbetü'd-duhân [Ö.] Mısır'da bir Zerdüş tapınağı.
k. 204a/15

kubbetü'l-hevâ [Ö.] Eyyubî Kalesi'nin yerinde daha önce bina edilmiş yapının adı.
k. 226b/05

kubh-ı aÖmâl [Ar.+Ar.] Kötü, çirkin uygulamalar.
k.+ ı 010b/20

kubh-ı efÖâl [Ar.+Ar.] Kötü, çirkin işler.
k.+ a 002a/19

kubh-ı şîret [Ar.+Ar.] Çirkin görünüş.
k.+ ini 200b/10

kuc- [Tr.] Kucaklamak.
k.- mış 162b/03
k.- sa 035a/05
k.- up 197b/07

kucağ [Tr.] Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm.

 . + ina 185b/18
  . + ında 014b/04, 024b/17, 024b/20, 188b/04
k    [Far.] Küçük, dar sokak.
 k. 004a/15, 088a/17, 099a/21, 123b/18, 196a/07
 k. + ler 226a/04
k   -bend [Far.+Far.] çıkmaz sokak.
 k. + ler 195b/18
  dem  [Ar.] Eskiler, eski adamlar.
  . + da 184b/14
  . + s dur 180a/12
  . + sından 139a/11, 154a/01, 192a/08
  dem -y  ehl-i m  r [Ar.+Ar.+ .] M  r ehlinin eskileri.
  . +   018b/21
  dem -y  sel t n [Ar.+Ar.] Eski sultanlar.
  . 045b/01
  dem -y  m  him n [Ar.+Ar.] Eskiden ya am    nemli ki iler.
  . 148b/01
  dret [Ar.] Kuvvet, takat, g  .
  . 005a/08, 006a/18, 027b/17, 030b/13, 068b/02, 120a/17, 122b/07, 154b/01, 179b/18, 209a/12, 222b/15
  . + e 178b/02
  . + i 005b/06, 060a/16,  . + inden 184b/05
  . + iyile 128a/06
  . + iyile 128b/03
  . + leri 044a/11, 044a/12, 176b/16
  . + lerin 009a/03
  dret-i      [Ar.+Ar.] Allah'ın kudreti.
  . + a 005a/10
  dret-i il  h [Ar.+Ar.] Allah'ın kudreti.
 k. 093b/11, 128a/04, 146a/14, 169b/21
  dret-i   mile [Ar.+Ar.] Tam kudret.
  . 005a/08
  dretl  [Ar.+Tr.] G  c , kuvveti olan.
  . 072a/01
  ds [ .] Orta Doğu'da bulunan, m  sl manlarca kutsal kabul edilen, dünyanın en eski şehirlerinden biri, Kudüs.
  . 159a/08
  . + a 184a/20, 191a/02
  . + da 184a/19, 202b/18
  . +   093b/17, 159a/08, 159a/21
  ds-   er  f [ .] (bk.   ds)
  . 090a/12, 091a/03, 184a/21
  . + de 090a/21, 202b/16
  . + den 203a/10
  . + e 202b/18
  . + i 085b/05, 091a/01, 219b/05
  . + le 168b/09, 198a/05
  . +   n 091a/04
  d m [Ar.] Bir yere gelme, ayak basma.
  . + ıyla 065b/15
  . + ların 205a/03
  d m-   adem [Ar.+Ar.] Bir yere ayak basma.
  . + i 108a/20
  d m-  zam n [Ar.+Ar.] Gelme, ayak basma vakti.
  . +   196a/02
  d m it- [Ar.+Tr.] Bir yere ayak basmak.
  . - mi  004b/07
  d s [ .] (bk.   ds)
  . 004a/12
k  h [Far.] Da .
 k. 225a/03
k  h-    n [ .] Khan Da ı.
 k. 122b/19
k  h-ist ndur [Far.+Far.] Da lık yer.
 k. 107a/05
k   l [Ar.] G  ze  ekilen s rme.
  . 059a/08, 129a/02
  . + dan 059a/09
k  ke [ .] M  r'da ya am   eski bir kavim.
 k. 149b/03, 168b/13
  l [Tr.] 1. Tanrı'ya g  re insan. 2. K  le.
  . 095a/15, 096b/13, 097a/04, 097b/20, 103a/02, 108b/03, 178a/02, 180b/15, 180b/16, 194a/17, 208a/13, 208a/14, 220a/09, 220a/11, 223b/12,

229b/16, 230a/04, 230a/15, 232a/09, 232a/13, 232a/15, 232a/16, 232a/18
  . +   003a/09, 080b/01, 083a/17, 084a/09, 095a/14, 097b/01, 104b/07, 104b/14, 106b/03, 107b/11, 125a/14, 194a/11, 217b/15, 230b/18, 232a/14
  . +  dur 080a/15
  . + m 074a/08, 194a/03
  . + ina 041b/15
  . + m  032b/05
  . +  yd  229b/16
  . +  yd  179a/05, 227b/09
  . +  y n 196a/14
  . +  yiken 097b/21
  . + lar 095a/10, 107a/15, 219b/15, 220a/05, 220a/10, 221a/11
  . + lara 095a/11
  . + lardan 095a/14, 095a/21, 102b/18, 219b/20
  . + lar  032b/21, 085a/11, 096a/08, 096a/11, 111a/09, 180b/09, 217b/12, 218b/15, 220a/08, 230a/02
  . + larıd  219b/16
  . + larıdur 072a/17
  . + ların 096a/08, 108a/04
  . + larına 091a/16, 180b/11, 231b/15
  . + larından 073a/12, 081a/04, 086a/03, 096b/11, 104a/19, 207a/20, 232a/01
  . + larındanıd  104b/05
  . + larını 108a/04
  . + larını  106b/21, 107b/11, 114a/04, 153b/10
  . + larıy la 180b/10
  . + larıy la 002a/18, 107b/19, 219b/18, 222a/07
  . + ları n 186b/13
  . + ları  uz 070a/20
  l eyle- [Tr.+Tr.] Yakalayıp k  le olarak kullanmak.
  . 008b/18
  . - yesin 209b/17
  l idin- [Tr.+Tr.] K  lesi olarak kullanmak.
  . - di 062a/18
  . - diler 030b/01
  . - lerdi 030b/02, 219b/17
  l i - [Tr.+Tr.] Yakalayıp k  le olarak kullanmak.
  . - d m 070a/19
  . -  p 072b/08
  la  [Tr.] Gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzaklık.
  . 176a/07
  la  z [Tr.] Yol g  steren, kılavuz.
  . 045a/06, 160a/06
  la  zla- [Tr.]   n ne d   p yol g  stermek, rehberlik etmek.
  . - d  178b/16
  la  [Tr.] Ba ın her iki yanında bulunan işitme organı.
  . + a 129a/11, 129a/12
  . + dan 127a/10
  . +   126b/07, 129a/12, 138a/08, 145b/12
  . + m 039b/13
  . + ina 041b/14, 081a/01, 126b/08, 138b/09
  . +  y la 085a/04
  . + lar 143b/11
  . + ları 199b/15
  . + larına 068b/08, 195a/10
  . + um 190b/14
  . + uma 052a/04
  la  dik- [Tr.+Tr.] Kulak kabartmak, dikkatlice dinlemek.
  . - diler 152a/14
  la  ur- [Tr.+Tr.] Söylenene uymak, söz dinlemek.
  . - up 024a/05
  la  lu [Tr.] Kula ı herhangi bir biçimde olan.
  . 190b/05, 199a/19
  lanc [Ar.] (bk.   l nc)
  . 086b/03, 086a/21
   n [Tr.] (bk.    n)
  . +   127a/06
  llan- [Tr.] Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.
  . - an 078a/19
  . - du  n 090a/04

 .- malı olsa  090a/01
  .- salar 047a/11
  .- up 175b/10
  .- urd  070a/21
  .- urlar  175b/16
kullanma- [Tr.] Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmamak.
  .- d  178b/15
kulle [Ar.] Kule.
  . 073b/05, 195a/11
  .+ ler 026b/14
  .+ lerinden 213b/05
kulle-i efl k [Ar.+Ar.] Feleklerin en tepesi.
  .+ a 206a/21
kullu  id- [Tr.+Tr.] Kölelik yapmak, hizmet etmek.
  .- erdi 192b/15
kulp [Tr.] Kapların, sap gibi halka biçiminde olan tutulacak yeri.
  .+   040a/13
k l b [Ar.] Kalpler, gönüller.
  .+   088b/14
kulun [Tr.] Doğumdan sonra bir ya ına kadar olan tay.
  . 127a/01, 127a/04, 127a/07, 127a/08
  .+   127a/07
k l nc [Ar.] Ba ırsaklarda peyda olup omuz ba larına ve v coda gelen bir ağrı.
  . 086b/04
k lz m [ .] (bk. k lz m şehri)
  . 133a/21, 177b/04
k lz m denizi [ .] Kızıldeniz.
  . 028b/01, 028b/05, 073a/03, 145a/16, 168b/07, 169a/14, 169a/16
  .+ n 177a/21
  .+ nded r 166b/12
  .+ nden 056a/08, 177a/21
  .+ ne 056a/07, 056a/08, 073a/06, 133a/16, 133b/01, 146b/15, 169b/16, 177b/01
  .+ ni 028b/03
  .+ n n 177a/20
k lz m  ehri [ .] S vey  Kanalı'nın kuzey ucunda bir  ehir.
  .+ n n 177b/04
k m [Tr.] Kayaların do al etkenlerle par alanarak ufalanmasından olu an, ufak, sert taneciklerin b t n .
  . 007b/12, 007b/13, 012b/17, 012b/19, 012b/21, 013a/01, 035b/13, 042b/05, 043b/11, 043b/12, 044a/01, 044a/02, 044a/03, 048a/20, 048b/01, 064a/21, 064b/02, 064b/07, 120b/06, 122a/10, 125b/14, 125b/18, 125b/21, 128b/06, 140a/10, 145a/02, 145b/06, 145b/17, 164a/04, 166b/19, 166b/20, 167b/01, 167b/02, 167b/03, 178a/06, 178a/15, 198b/12
  .+ dam 147a/03
  .+ dan 025b/14, 166b/14
  .+ dur 167b/04
  .+   012b/21, 048b/02, 167a/09
  .+  la 123a/10
  .+ m 043b/13
  .+ m  176a/07
  .+ lar 027b/20, 122a/10
  .+ lar  028b/03
k m   [Ar.] Elbise yapımında veya d  semecilikte kullanılan dokuma.
  . 172a/07, 174a/14, 174a/16, 174a/17
  .+ dan 155b/04
  .+ lardan 153b/20
k mes [ .] VI. Ptolemy Philometor'un veziri.
  . 075b/15, 075b/17, 075b/21, 076a/02
  .+ e 075b/19
  .+  n 076a/04
k mlu [Tr.]  inde k m bulunan.
  . 169a/07, 188a/13
k mlu  [Tr.] K m   ok olan yer.
  . 166b/11, 176a/06, 225b/06
  .+ a 168a/20
  .+ da 168b/03
  .+   168a/18

 .+ m dan 168a/16
  .+ lara 120b/06
  .+ larından 166a/14
  .+  n 166b/12
k mr  [Ar.] K mr .
  . 119b/18
k mriyye [ .] Nil Nehri'nin do du u yer.
  . 119b/18
k ms  [Tr.] K ma benzer.
  . 145b/14
k msuz [Tr.] K m  olmayan.
  . 169a/20, 169b/01
k r- [Tr.] 1. Bir şeyin oluşmasına yardım eden parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. 2. Gizlice tasarlamak. 3. Tertip etmek, toplamak.
  .- arlard  210b/13
  .- arlard  130a/02, 223b/18
  .- d  028b/07, 103b/08, 103b/20
  .- dılar 131b/09, 191b/09, 205b/13, 206a/06
  .- up 062a/01, 213a/18
k r   [Ar.] Yalnız tesadüfe ve talihe ba lı bir ayırma yapmak üzere başvurulan her türlü vasıta.
  . 069b/17
  .+ s  069b/15
k r  [Ar.] Köyler, kasabalar.
  . 028b/06, 036a/02, 046b/06, 062b/17, 070b/09, 091a/12, 198b/13
  .+ nu  131a/21
  .+ s  073a/21, 140b/06
  .+ sından 211b/08
k r -y    r -  m  r [Ar.+Ar.+ .] M s r topraklarındaki kasabalar.
  .+ dan 167b/08
k r -y  k d me [Ar.+Ar.] Eski kasabalar.
  .+ den 167b/07
k r -y  m  r [Ar.+  .] M s r' daki kasabalar.
  .+ da 014a/12
  .+ dan 171a/01
k r n [Ar.] Hz. Muhammed'e vahyedilen ilah  buyrukları insanlık  leminde bildiren kitap, M sl manların kutsal kitab .
  .+ da 072a/03, 177b/17
  .+  la 007b/06
k r n-      m [Ar.+Ar.] (bk. k r n)
  .+ de 175a/09
k r n-  k   m [Ar.+Ar.] (bk. k r n)
  . 005a/04, 010a/15, 011a/01, 161a/20, 161b/13, 164b/04, 166b/21
  .+ de 010b/18, 011a/05, 019b/10, 072b/01, 072b/11, 076b/04, 116b/09, 119a/01, 119b/04, 124a/16, 148b/19, 156b/12, 167a/20, 168b/10, 169a/12, 170b/16, 175a/07, 177a/01, 177a/13, 177b/02, 181a/09, 183a/06, 191a/02, 199a/07
  .+ den 181a/11
  .+ e 108b/07
  .+ i 091a/19
  .+ inde 177a/17
k rb [Ar.] Y k n.
  .+ m  008a/04, 169b/06
  .+ m da 019b/05, 042a/14, 107a/15, 171a/02
k rba a [Tr.]  ıplak derili, sı ramaya, y zmeye elveri li v cutlu, kendine has  t    ile tanınan, kuyruksuz iki ya amların genel adı.
  . 040b/03
  .+ lar 050a/01, 144a/09
  .+ s  128b/19
k rb n [Ar.] Dinin buyru unu veya bir ada ı yerine getirmek i in kesilen hayvan.
  . 047a/14
  .+ m 033b/18
  .+ lar 034b/15, 040b/13, 041a/02, 071a/16, 137a/03, 155a/05, 194b/10
  .+ lardan 071a/16
  .+ ları 023b/13, 147b/05
  .+ ların 189b/14
  .+ u dur 058b/08

ķurbān eyle- [Ar.+Tr.] Dinin emrini veya bir adağı yerine getirmek için usulüne göre bir hayvanı kesmek.

ķ.- seler 058b/05

ķurbān iT- [Ar.+Tr.] Dinin emrini veya bir adağı yerine getirmek için usulüne göre bir hayvanı kesmek.

ķ.- diler 041b/04

ķ.- ide 029b/16

ķ.- erler 146b/01

ķurd [Tr.] Vücudunun iç ve dış kısmında hiçbir sert kısım bulunmayan, uzun gövdeli, ayaksız, bacaksız veya çok ilkel bacaklı küçük hayvanların genel adı; solucan gibi hayvanlar.

ķ. 128a/03

ķ.+ ı 126b/02

ķ.+ dan 023a/19

ķ.+ ları 128a/05

ķurdlan- [Tr.] İçinde kurt üremek.

ķ.- ur 128a/03

ķūreyş kavmı [Ö.] Hz. Muhammed'in mensub olduğu Arap kabilesinin adı.

ķ. 159a/07

ķurı [Tr.] 1. Duygudan yoksun, sevimsiz, soğuk. 2. Yeryüzünün denizler dışında kalan toprak bölümü, kara. 3. Bitki örtüsünden yoksun yer. 4. Susuz, suyu olmayan, nemsiz. 5. Gerekli örtüden, döşemeden, aksesuardan yoksun olan, döşenmemiş.

ķ. 026a/18, 074a/17, 085b/20, 085b/21, 086a/11, 126b/05, 132b/04, 148b/13, 177b/06, 196b/21, 207a/19, 217a/16, 223a/18, 230b/02

ķ.+ da 126b/05, 127a/01

ķ.+ dan 074b/01

ķ.+ la 126a/20

ķ.+ ya 013a/19

ķurı- [Tr.] 1. (Bitki için) canlılığını kaybetmek. 2. Donmak, hareket yeteneğini yitirmek. 3. Islaklığını veya nemini kaybederek kuru hâle gelmek, sertleşmek.

ķ.- dı 055a/09, 055a/16, 060a/16, 186b/02

ķ.- duğında 126b/17

ķ.- duğınlayın 126b/16

ķ.- duğdan 126a/17

ķ.- sa 126a/15

ķ.- ya 126a/12

ķ.- yı 13a/16

ķ.- yup 121b/03

ķurıd- [Tr.] Islaklığını veya nemini kaybettirerek kuru hâle getirmek, sertleştirmek.

ķ.- up 127b/06

ķurı kafa [Tr.+Tr.] İskeletin baş kısmı.

ķ.+ yı 161a/01

ķurıl- [Tr.] 1. Bir şeyin oluşmasına yardım eden parçalar birleştirilerek bütün durumuna getirilmek, monte edilmek. 2. Hazırlanmak. 3. Tertip edilmek, oluşturulmak.

ķ.- dı 149a/20, 217a/07

ķ.- mış 111b/18, 152a/17

ķ.- mışdı 099a/11, 099a/13, 225b/05

ķ.- u 216b/02

ķ.- up 112b/04

ķurıl- [Tr.] Donmak, hareket yeteneğini yitirmek.

ķ.- ur 014a/01, 014a/03, 125b/05

ķurı üzüm [Tr.+Tr.] Güneşte kurutularak tüketilen üzüm.

ķ. 126a/19

ķūrī [Ö.] (bk. ķūrī memleketi)

k. 120b/12

ķūrī memleketi [Ö.] Kuzey Afrika'da yaşayan yamyam bir kavim ve yaşadıkları bölgeye verilen ad.

k.+ ni 120b/15

ķūrna [Ar.] Hamamlarda, musluk altında, içinde su biriktirilen, yuvarlak ve çoğunlukla mermer veya taş tekne.

ķ. 033b/05

ķurnās [Ö.] Kişi adı.

ķ. 025a/20

ķurrā [Ar.] Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak okuyan üstad hafızlar.

ķ. 100a/19

ķurrā-yı reŖāyā [Ar.+Ar.] Halkın içindeki üstad hafızlar.

ķ.+ nuñ 101b/09

ķurşun [Tr.] Yumuşak ve bükülgen, mavimtırak esmer renkte, kimyasal etkilere dayanıklı bir element.

ķ. 005b/08, 027b/13, 045b/16, 135b/03, 175b/13

ķ.+ ıla 210a/18

ķ.+ lar 135a/04, 158a/17, 195a/18

ķ.+ larla 042b/04

ķurt [Tr.] Köpekgillerden, postu gri sarı, dişleri sivri ve keskin, yırtıcı bir memeli hayvan.

ķ. 191a/19, 205b/09

ķurtar- [Tr.] Kurtulmasını sağlamak.

ķ.- a 039a/03, 212b/21

ķ.- ayıdı 189b/03, 189b/09

ķ.- dı 178b/16, 194b/06

ķ.- dılar 112b/17

ķ.- duğun 159b/03

ķ.- imadı 023a/11

ķ.- mağa 208a/20

ķ.- sañuz 208b/07

ķurtıl- [Tr.] 1. Hoşlanılmayan, tedirgin eden bir yer veya kişiden uzaklaşmak, ayrılmak; etkisinden sıyrılmak. 2. Tehlikeli, öldürücü bir durumu atlatmak.

ķ.- alar 044b/09

ķ.- amazdı 023b/18

ķ.- amazsın 032a/20

ķ.- anı 168a/04, 212b/13

ķ.- anlardan 099b/11

ķ.- dı 021b/15, 038a/10, 085b/08, 221b/06

ķ.- dılar 042b/21, 099b/09, 215a/10

ķ.- duñuz 050b/05

ķ.- imadı 108b/06

ķ.- mağa 155b/21

ķ.- maķ 026a/10, 052b/06, 208a/15

ķ.- sun 094a/03

ķ.- up 096b/04, 106a/21

ķ.- ur 126a/03, 126a/04

ķ.- urdı 086b/04, 230b/03

ķ.- urlar 127b/03

ķurtılma- [Tr.] Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatamamak.

ķ.- dı 117b/07

ķ.- z 141a/18

ķurtıl- [Tr.] (bk. ķurtıl-)

ķ.- dı 032b/04, 038b/14, 046a/18, 082b/07, 201a/19

ķ.- dılar 064b/09, 193a/16

ķ.- dum 157b/01

ķ.- ı bildi 046b/03

ķ.- mışdı 050b/19

ķ.- ur mı 069b/08

ķuru [Tr.] 1. Yeryüzünün denizler dışında kalan toprak bölümü, kara. 2. Susuz, suyu olmayan, nemsiz. 3. Eti olmayan, iskelet haline gelmiş.

ķ. 084b/20, 130b/19, 215a/07

ķ.+ dan 078a/10, 078a/15, 079a/20, 089b/03, 090a/15, 215a/04

ķ.+ ya 120a/04, 128a/04

ķurul- [Tr.] Donmak, hareket yeteneğini yitirmek.

ķ.- dı 055a/16

ķurüm [Ar.] Değerli insanlar.

ķ.+ mın 003a/03, 114a/02

ķurüm-ı Ŗarab [Ar.+Ar.] Arap halkından değerli insanlar.

ķ. 113b/06

ķurüm-ı rüm [Ar.+Ar.] Rum halkından değerli insanlar.

ķ.+ dan 111b/15

ķurün [Ar.] Devirler, çağlar.

ķ. 199a/02

ķurut- [Tr.] Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.

ķ.- dı 050b/10

ķuş- [Tr.] Midesinin içindekilerini ağız yolu ile dışarı atmak, kay etmek, istifra etmek.

ķ.- ar 013a/12

ķ.- duğı 127a/17

ķūs [Ö.] (bk. ķūs şehri)

ķ. 184a/12, 190a/17

 . + ın 063b/09, 126a/09, 176a/01
  . + ından 058b/06
  . + ınu  126a/07
  . + ları 199b/02, 199b/08
  . + umdan 033b/03
 uyru lu [Tr.] Kuyru u olan.
  . 173b/17
 uyumcu [Tr.] Değerli metal ve ta lardan bilezik, küpe gibi s s eşyası yapan veya satan kimse, mücevherci.
  . 082a/05
 uz un [Tr.] Kara karga.
  . 019b/17
 uzu [Tr.] Koyun yavrusu.
  . 023b/07, 170a/02
 uzula- [Tr.] (Koyun i in) Yavrulamak.
  . - r 170a/02
 uz un [Tr.] (bk.  uz un)
  . 166b/17
k br -yı vil yet [Ar.+Ar.]  ehrin  nde gelenleri, b y kleri.
 k. 097b/04
k br -yı n m-d r [Ar.+Far.+Far.]  nl  b y k ki iler.
 k. + ına 228a/16
k cc K [Tr.] K   k.
 k. 016b/16, 018b/01, 024a/01, 034a/06, 086b/16, 095a/01, 095a/03, 095b/01, 096b/10, 102b/19, 106b/10, 110a/07, 115b/16, 127b/13, 133b/11, 133b/13, 136b/20, 138a/14, 144a/12, 152a/01, 162a/17, 165b/14, 183b/19, 200b/01, 201b/02, 229b/12
 k. + d r 126b/07
 k. + i 146b/04, 221a/07
 k. + lerinden 207a/20
k cc k  alı [ .] (bk. el-melik 'l-e ref     'e'd-d n k cc k)
 k. 106a/05
k    k [Tr.] (bk. k cc k)
 k. 188b/04
k     k [Tr.]  ok k   k.
 k. 059b/08, 070a/12, 072b/17, 073b/05, 080a/20
k ff r [Ar.] Kafirler, hak dinini inkar edenler.
 k. 003a/10, 096a/03, 103a/18, 149a/02, 149b/01, 160a/10, 168a/03, 178b/07, 203a/19, 203b/17, 204b/02, 205b/04, 205b/14, 207b/13, 208b/05, 212b/07, 213a/12, 213b/03, 214b/20, 215a/01, 215a/03, 215a/04, 215a/11, 219a/15
 k. + a 096b/04
 k. + dan 215a/14
 k. + ı 212b/13, 215a/14
 k. + ıla 003a/08
 k. + la 213a/04, 214b/04
 k. + u  096a/04, 114a/12, 215b/09
k ff r-ı fireng [Ar.+Far.] Avrupalı kafirler.
 k. + ile 090b/21
k ff r-ı h kis r [Ar.+Far.] Dağılmış kafirler.
 k. 100b/14
 k. + dan 215b/16
k ff r-ı n -bek r-ı eng rus [Ar.+Far.+Far.+Far.]   e yaramaz Macar kafirleri.
  . + dan 114a/05
k ff r-ı n -bek r-ı fireng [Ar.+Far.+Far.+Far.]   e yaramaz Frenk kafirleri.
 k. + le 092b/02
k ff re-i fecere [Ar.+Ar.] Kötü huylu kafirler.
 k. + n   206b/02
küfr [Ar.] Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, dinsizlik.
 k. 085a/02, 161b/13
 k. + de 041a/09
 k. + i 041a/07, 224b/21
k friyy t [Ar.] Kafirli e, küfre sebep olan sözler.
 k. 041b/08
k hen [Far.] Eskilik, ya lılık.
 k. + ine 176a/04
k l [Tr.] Yanan şeylerden arta kalan toz madde.
 k. + de 168b/01
 k. + e 163a/09
 k. + i 014a/06
 k. + in 127b/05

k. + ini 127b/08, 131b/11, 195a/10
 k. + lerin 023b/13
k l eyle- [Tr.+Tr.] Yakarak k l haline getirmek.
 k. - di 122b/18
 k. - diler 195a/10
k l id- [Tr.+Tr.] Yakarak k l haline getirmek.
 k. - erdi150a/02
k l ol- [Tr.+Tr.] Yanarak k l haline gelmek.
 k. - dı 088a/17
k l h [Far.] Erkeklerin giydi i, ke eden yapılma sivri ba lık.
 k. 057b/18
 k. + ı 052a/18
 k. + ın 002b/06, 194a/21
k l h-ı     ne [Far.+Far.] Padi aha yara ır k l h.
 k. + yile 018b/17
k ll  [Ar.] B t n, t m.
 k. 044a/05, 144a/17, 228a/06
 k. + sin 043a/13
k lli   [Ar.] Tamamen.
 k. 008a/03, 043a/14, 048b/10, 073a/10, 079b/07, 087a/20, 093b/17, 108a/14, 141a/10, 156a/11, 169b/05, 173a/20, 193a/07, 193a/12
k l ng [Far.] Ta cı kazması.
 k. 162b/13
 k. + ler 153a/08
k nc [Far.] K  e, buca .
 k. + i 003b/08
k nd [ .] Eski Mısır'da bir  ehir.
 k. 064b/16
k ng re [Far.] Kubbenin tepesi, en y ksek yeri.
 k. + lerini 166a/11
k n z [Ar.] Hazineseler.
 k. 013a/08, 020a/14, 035a/15, 045b/08, 046a/07, 182a/04
 k. + dan 116b/10
 k. + ı 008a/18, 020a/02, 024a/16, 146b/19
 k. + ına 060b/11
 k. + ından 060b/17
 k. + ını 017a/02, 024b/03, 119b/03
 k. + uç 006b/13, 024a/06
k n z-ı emv l [Ar.+Ar.] Malla dolu hazineler.
 k. 018a/05
künyet [Ar.] Bir kimsenin soyu soppu ile ilgili kimlik bilgileri.
 k. + i 200a/10
 k. + ine 096a/16
künyet ta - [Ar.+Tr.] Ata adının belirtildiği isim vermek.
 k. - mı ı 227b/09
k p [Tr.] çeşitli sıvıları veya tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap.
 k. 035b/18
 k. + i 166b/09, 227b/17
 k. + ler 029b/01, 029b/04, 118a/02
 k. + lerin   041b/09
k pecik [Tr.] Küçük küp, k pe .
 k. 007b/10
k pec k [Tr.] (bk. k pecik)
 k. + ler 118a/03
 k. + leriyle 027b/05
kürd [Ar.] Kürt.
 k. 015b/06, 086b/06, 087a/11, 095a/13, 095a/15, 095a/17, 219b/15
 k. + den 095a/18
k re [Far.] Yarımküre.
 k. + n   169b/18
k re-i h k  [Far.+Far.] Toprak k re, dünya.
 k. 001b/04
k re-i  arbiyye [Far.+Ar.] Batı yarımküre.
 k. 169b/17
k re-i  ark yye [Far.+Ar.] Doğu yarımküre.
 k. 169b/16
kürek [Tr.] Toprak, kömür gibi şeyleri bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.
 k. + leri 118a/18
 k. + lerile 180a/01

kürend [Far.] Al at.
k. 067b/14

kürî [Ar.] Küre şeklinde, küremsi.
k. 022a/07

kürşî [Ar.] 1. Oturulacak yüksekçe yer, makam. 2. Taht. 3. Cami ve mescitlerde vaizlerin vaaz verdikleri, birkaç basamakla çıkılan, ağaç veya mermer oymalarla süslü mekân.
k. 007a/16, 017a/13, 062b/10, 062b/11, 136b/16, 157a/05, 182b/20
k.+ ler 047a/13
k.+ nüñ 007a/17
k.+ sini 093b/15

kürür-ı aÖvām [Ar.+Ar.] Yılların geçmesi.
k. 182b/07
k.+ ıla133a/14

kürür-i eyyām [Ar.+Ar.] Günlerin geçmesi.
k. 020b/13, 144a/21

kürür-ı şühür ve eyyām [Ar.+Ar.+Ar.] Aylar ve günlerin geçmesi.
k.+ ıla 044a/02

kürü- [Tr.] Küremek.
k.- rleridi 180a/01

küsbe [Ar.] Yağı, suyu çıkarılmış her türlü bitki maddelerinin kuru kalıntısı, posa.
k.+ sinden 126a/11

küstāhāne [Far.] Küstahça.
k. 202a/15, 220a/18

küstāhlīk [Far.+Tr.] Saygısız ve edepsizce davranış veya söz.
k.+ dan 055a/18
k.+ ı 055a/11, 100b/13

küsūr [Ar.] Artan parçalar.
k. 144a/03

küttāb-ı dīvānī [Ar.+Ar.] Divan katipleri.
k. 062b/12

kütüb-i aÖmāl [Ar.+Ar.] Amel kitapları.
k. 090a/09

kütüb-i hikmet [Ar.+Ar.] Felsefe kitapları.
k.+ de 005a/06

kütüb-i kadīme-i ahvāl-ı mısır [Ar.+Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın eski zamanlarını konu alan ilgili kitaplar.
k.+ uñ 140b/08

kütüb-i kıbt [Ar.+Ar.] Kıpt kitapları.
k.+ da 029b/15

kütüb-i muÖtebere [Ar.+Ar.] Güvenilir kitaplar.
k. 004b/18
k.+ den 004b/16

kütüb-i muÖtebere-i nefīse [Ar.+Ar.+Ar.] Beğenilen, güvenilir kitaplar.
k. 090b/13

kütüb-i kudemā [Ar.+Ar.] Eski dönemlerde yazılmış kitaplar.
k.+ da 184b/13

kütüb-i sitte-i muÖtebere [Ar.+Ar.+Ar.] Hadis kaynakları arasında doğruluğu kabul görmüş bulunan Buhārī ve Müslim'e ait iki adet Cami-i Sahih ile Ebu Davud, Tirmizî, Neseî ve İbni Mâce'ye ait birer Sünen olmak üzere toplam altı hadis kitabından meydana gelen külliyyat.
k.+ nüñ 218a/21

kütüb-i tevārīh [Ar.+Ar.] Tarih kitapları.
k. 012b/12, 122b/14, 140b/07
k.+ de 005a/15, 008b/04, 008b/05, 014a/11, 015b/16, 145a/18, 145a/21, 147b/11, 173a/11, 180a/06, 189b/19, 199a/02, 204a/16, 210a/05, 229b/15
k.+ den 004b/16, 161b/10165b/07
k.+ in 004b/10
k.+ inde 203a/20
k.+ inde 005a/12
k.+ üñ 122a/11, 137a/13, 143a/04

kütüb-i tevārīh-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır tarihini anlatan kitaplar.
k.+ da114b/06, 116a/08

küyün [Ö.] Yer adı.
k. 212b/10

L

lā [Ar.] Değil.
l. 002a/13

lā-būd [Ar.+Ar.] Her halde, muhakkak.
l. 153b/07

lafz [Ar.] Söz, sözcük.
l.+ dur 147a/03
l.+ ı 069a/21, 086b/21, 178b/02, 178b/03
l.+ ndan 153b/10, 197a/02
l.+ inuñ 139b/03, 161a/21
l.+ ıyla 197a/21

lafz-ı güher-bār [Ar.+Far.+Far.] Cevher yağdıran söz.
l.+ larından 113b/01

lafz-ı yünānī [Ar.+Ö.] Yunanca söz.
dür 156b/05

lāğ [Far.] Şaka, latife.
l. 156b/07

lāhīk [Ar.] Şimdi, şu anda.
l.+ de 004b/09

lāhūn [Ö.] Eski Mısır'da bir vezir.
l. 070b/16

lājiverd [Far.] 1. Lacivert renk. 2. Lacivert taşı.
l.+ ile 142a/15, 192b/04

lājiverd taşı [Far.+Tr.] Koyu mavi renkte, yarı şeffaf-opak niteliğinde, özellikle Antik Mısır'da firavunlar tarafından çok önem verilmiş kıymetli bir taş; Lapis.
l.+ ndan 047a/04

laķab [Ar.] Bir kimseye, asıl adından başka takılan ad.
l. 078a/06, 082b/19, 085b/13, 086a/06, 087a/04, 087a/06, 087a/07, 087a/18, 088b/12, 088b/14, 097a/03, 097a/17, 097b/03, 098a/11, 105a/04, 105a/09, 105b/09, 106a/02, 106a/15, 106b/10, 108a/09, 109a/21, 110a/05, 110a/09, 110a/11, 110b/14, 111b/01, 111b/05, 112a/15, 229a/12, 231a/11
l.+ ı 056a/17, 078a/04, 080a/15, 080a/16, 080a/19, 085a/17, 086b/18, 087a/01, 093a/16, 094b/13, 097b/02, 098a/15, 098a/19, 106a/08, 106a/13, 106a/17, 106a/20, 106b/05, 106b/07, 106b/12, 110b/06, 110b/07, 110b/09, 110b/10, 110b/12, 110b/15, 110b/16, 111b/04
l.+ ıdur 080a/18
l.+ in 104a/21, 104b/06, 156b/04
l.+ ina 019a/17, 062b/08, 077a/13, 099a/03, 106a/11, 110a/14
l.+ inı 098a/15, 100a/04, 104b/15, 105b/06, 111b/02, 111b/07
l.+ ıydı 099a/04
l.+ ıydı 087a/08
l.+ ıyla 094b/17
l.+ ıyla 082b/13, 098a/14, 105a/01
l.+ lardan 087a/06, 087a/07

laķab-ı Öarab [Ar.+Ar.] Arap lakabı.
l.+ da 086b/21

laķab-ı şerīf [Ar.+Ar.] Şerefli lakap.
l.+ leridür 142b/13

laķablū [Ar.+Tr.] Lakabı olan.
l. 062b/08, 086b/13, 109b/08

laķım [Yun.] Yer altındaki odalardan oluşan büyük tünel.
l.+ a 058b/14

lākin [Ar.] Ama, fakat, ancak.
l. 014a/07, 116a/14, 123b/20, 125b/16, 131b/15, 151b/08, 184b/20, 204a/03, 223a/01, 229a/20

laķm [Yun.] (bk. laķım)
l. 195a/12
l.+ uñ 195a/12

laŐl [Ar.] Parlak kırmızı renkte, billürleşmiş alüminyum oksidi olan değerli bir süs taşı.
l. 025a/09, 025a/20

lālā [Far.] İmparatorluk döneminde şehzadeleri eğitmekle görevli devlet adamı.
l.+ ları 080b/06
l.+ sı 080b/01

lāle-zār [Far.] Lalelik, lale bahçesi.

l.+ lara 112a/01
lām būn Ōāmir dahhāk būn Ōulv [Ö.] Kişi adı.
 l. 162a/02
lā-naẓīr [Ar.+Ar.] Eşsiz, benzersiz.
 l.+ idi 020a/17
laŌnet eyle- [Ar.+Tr.] Beddua etmek, ilenmek.
 l.- di 098a/01
laŌnet it- [Ar.+Tr.] Beddua etmek, ilenmek.
 l.- düğinden 098a/03
lā-şek [Ar.+Ar.] Şüphesiz, elbette.
 l. 032b/04
latīfū's-šanŌa [Ar.+Ar.] Güzel yapılmış, sanaçı elinden çıkmış.
 l. 166b/08
lātīs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 l. 070b/15, 070b/17, 070b/21, 071a/13, 071a/21, 071b/04, 071b/05
 l.+ i 070b/14, 071b/06
 l.+ uñ 071a/08, 071a/10, 071a/13
latīf [Ar.] Hoş, güzel.
 l. 011a/16, 021b/11, 032b/14, 034b/20, 037a/12, 037a/15, 040a/15, 041b/04, 048b/08, 067b/02, 078b/12, 100b/12, 113a/21, 118a/07, 123b/05, 127a/19, 132a/05, 139a/15, 156b/07, 163b/11, 164a/17, 166a/09, 166a/13, 166b/09, 171a/20, 174b/19, 188a/07, 189a/21, 190a/01, 192b/14, 225b/15
 l.+ lerin 163b/01
latīf-i ahhār [Ar.+Ar.] Güzel haberler, bilgiler.
 l. 232a/21
latīfe [Ar.] Güldürücek güzel söz ve hikaye, şaka.
 l. 182a/16, 187a/10
 l.+ ler 156b/08
latīfe id- [Ar.+Tr.] Şakalaşmak, güldürücü sözler söylemek.
 l.- en 156b/07
latīfe-gū [Ar.+Far.] Güldürücek güzel söz ve hikayeler söyleyen kişi.
 l. 156b/07
 l.+ lar 156b/10
lā-yefūt [Ar.+Ar.] Geçilemez.
 l.+ sın 001b/14
lā-yenām [Ar.+Ar.] Uyumayan, gözetleyici.
 l. 001b/14
lāyık [Ar.] Yakışan, yaraşır.
 l. 002a/19, 030b/14, 037a/20, 078b/04, 099b/12, 105a/04, 194b/17, 209b/17
 l.+ dur 002a/07
 l.+ umsın 038b/17
lāzım [Ar.] Gerek, gerekli.
 l. 160b/17, 228a/06
 l.+ dur 201b/11
 l.+ ları 171a/10
lāzım gel- [Ar.+Tr.] Gerekmek, lüzumlu olmak.
 l.- di 131a/09
 l.- e 204b/04
 l.- miş 187a/02
lāzım ol- [Ar.+Tr.] Gerekli olmak, gerekli görülmek.
 l.- a 180b/13
 l.- an 061b/15, 196a/16, 216a/16, 225b/15
 l.- anı 030b/13
 l.- dı 180b/08, 194b/06, 208a/12
 l.- mak 111b/12
 l.- ur mı 216a/07
lāzkiyye [Ö.] Hatay sınırının 40 km. kadar güneyinde bulunan Suriye'nin önemli liman kentlerinden biridir.
 l.+ ye 219a/09
legen [Tr.] Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan yayvan kap.
 l. 051a/05
lehv [Ar.] Oyun, eğlence, faydasız iş.
 l. 026b/01, 042b/11, 043a/18, 086b/11, 124a/07
lekās bin merinūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 l. 115a/06
lekin [Ar.] (bk. lākin)
 l. 003b/14, 171b/12

lemŌa [Ar.] Parıltı, parlayış.
 l.+ yıldı 054b/09
lemŌān [Ar.] Parlama, parıldama.
 l.+ i 034a/02, 117a/07, 183a/02
lemŌān id- [Ar.+Tr.] Parlamak.
 l.- er 011b/02, 195a/20
lenc [Ar.] Gemi yapımında kullanılan bir ağaç türü.
 l. 170b/17
leş [Tr.] Sevilmeyen ve nefret edilen kimsenin ölüsü.
 l.+ leri 086b/16, 224a/12
leşec [Ar.] Sandal ağacının meyvesi.
 l. 014a/08
leşker [Far.] Asker.
 l. 071a/12, 082a/15, 122b/17
 l.+ dür 155b/21
 l.+ e 214b/15, 228a/15
 l.+ i 054a/05, 221a/06
 l.+ ile 054a/04
 l.+ inüñ 205b/06
 l.+ iyile 082a/16
 l.+ üñ 099b/04
leşrehūş [Ö.] Eski bir Fars padişahı.
 l. 076a/15
letāfet [Ar.] Latiflik, hoşluk.
 l.+ de 138a/07
 l.+ in 145b/08, 159b/17
levāhık [Ar.] Birine bağlı kimseler.
 l. 090b/19
levāzım [Ar.] Lazım olan şeyler, gerekli şeyler.
 l. 211a/09
 l.+ m 117a/01
 l.+ uñ 099b/04
levh [Ar.] Yassı ve düz şekilli, üzerine resim ve yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
 l. 058b/18, 142a/16, 161a/07, 142a/15, 162a/13
 l.+ de 058b/19
levha [Ar.] (bk. levh)
 l.+ lar 114b/16
levin [Ar.] (bk. levn)
 l.+ de 017b/10
 l.+ den 018a/10
levn [Ar.] Renk.
 l. 008a/16, 028b/15, 040b/08, 135b/18
 l.+ den 048a/04
 l.+ e 033b/12, 033b/13
 l.+ i 040a/10, 166b/16
 l.+ in 014a/08, 017b/11
 l.+ inde 172b/15
 l.+ ini 129a/09
 l.+ iyile 048a/05
levnlü [Ar.+Tr.] Rengi olan.
 l. 011a/17
leyl ü/ve nehār [Ar.+Ar.] Gece gündüz, aralıksız olarak.
 l. 031a/13, 041a/04, 088a/17, 103b/09, 182b/21, 228b/10, 228b/14
leżż [Ar.] Lezzetli, tadı güzel.
 l. 166a/16, 170b/10, 172b/12, 183b/01, 211a/11
leżżet [Ar.] Ağız yoluyla algılanan tat, çeşni.
 l.+ de 185b/11
 l.+ inden 123a/02, 164b/09
 l.+ leri 122b/04
leżżet-i dünyā [Ar.+Ar.] Dünya zevkleri.
 l.+ yı 209b/04
leżżet-i mā [Ar.+Ar.] Suyun tadı.
 l.+ sın 005b/02
libās [Ar.] Elbise.
 l. 069a/09, 209b/02
 l.+ ıla 022a/06
 l.+ m 057b/19, 067a/16, 210b/07
 l.+ lar 017a/19, 030a/10, 066a/17, 178a/06
 l.+ uña 202b/13
 l.+ uñı 057b/18
libās-ı müsteŌār-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Emanet saltanat elbisesi.
 l. 022a/05, 094b/16
līf [Ar.] Çok ince ve uzun telsi iplikcik madde.

- l.+ inden 191b/09
likāş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 l. 075b/05
lisān [Ar.] Dil.
 l.+ ıla 003b/10
lisān-ı fasîh [Ar.+Ar.] Açık, anlaşılır dil.
 l.+ ile 026a/10
lisān-ı hāl [Ar.+Ar.] İnsanın duruşu ve hareketlerinden anlaşılabilir beden dili.
 l.+ ıla 004a/17
lisān-ı hancer [Ar.+Ar.] Keskin dil.
 l.+ i 003a/07
lisān-ı ōibrānî [Ar.+Ar.] İbrani dili, İbranice.
 l.+ yile 010a/12
lokmān hekîm [Ö.] Kur'an'da adı geçen tıp bilgisiyle ünlü bir zat.
 l. 172a/01
luŕb [Ar.] Oyun, eğlence.
 l. 026b/01, 124a/07
 l.+ a 042b/11, 086b/11
lūbiyye [Ar.] Libya.
 l. 035b/07, 165b/20
lūcim bin naḵrāvuş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 l. 019b/13
lūcimü'l-fetā [Ö.] (bk. lūcim bin naḵrāvuş)
 l. 019b/14
luḡat [Ar.] Her milletin konuştuğu dil.
 l. 036b/06
 l.+ ıla 037a/14
 l.+ ın 008b/01, 008b/02
 l.+ ma 190a/01
 l.+ larına 190a/01
lutf [Ar.] Bir kimseye gösterilen özel yakınlık, dostça davranış, yapılan yardım ve iyilik.
 l. 101a/13
lutf eyle- [Ar.+Tr.] Bağışlamak, ihsan etmek.
 l.- diler 002b/10
 l.- sün 228a/21
lutf-ı mübersem [Ar.+Ar.] Akıl hastasının hediyesi.
 l. 002a/15
lutf-ı vüüd [Ar.+Ar.] Var oluş lütufu.
 l.+ dur 001b/01
lūcce-i deryā [Ar.+Ar.] Çoşkun deniz.
 l.+ ya 132a/17
lūle [Far.] Lüle, çeşme, musluk gibi şeylere takılan küçük boru.
 l. 014a/16
 l.+ den 014a/17
lūlū-i beyzā [Ar.+Ar.] Az bulunan, değerli inci.
 l.+ ya 132a/20

M

- mā-yı latîf [Ar.+Ar.]** Hoş, güzel su.
 m.+ in 029a/03
maŕābid-i müsîmîn [Ar.+Ar.] Müslümanların mabetleri.
 m.+ le 215b/15
maŕābir [Ar.] Geçilecek yerler.
 m. 004a/03
maŕācin-i hikmet [Ar.+Ar.] Macun kıvamına getirilmiş faydalı şeyler.
 m. 027b/05
māŕadā [Ar.] ...-den başka.
 m. 088a/16, 099a/19, 132a/19, 174b/15
maŕādin [Ar.] Madenler.
 m.+ 006b/14, 016a/08, 025a/12
 m.+ den 024b/14, 025a/06, 030a/07, 030a/08, 036a/05, 039a/13, 119a/04, 149b/19, 189a/21, 195a/20
 m.+ e 026b/13
 m.+ le 195a/06
maŕādiyūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 068a/08
maŕāhazā [Ar.] Böyle iken, bununla beraber.
 m. 014a/06, 072a/05, 094a/10, 105a/04, 116a/17,

- 143b/01, 143b/21, 177b/20, 206b/03, 218a/13
maŕālim [Ar.] İzler, eserler.
 m. 070a/15
 m.+ in 046a/03
maŕā-zālik [Ar.] Bununla beraber, şu var ki.
 m. 001b/16
maŕbed [Ar.] İbadet edilecek yer, tapınak.
 m.+ ler 201b/01
maŕber [Ar.] Geçilecek yer, geçiş noktası.
 m.+ leri 215b/19
mābeyn [Ar.] İki şeyin arası.
 m. 085b/18, 123a/15, 167a/16, 217b/20
 m.+ de 010b/03, 010b/05, 075b/01, 075b/13, 091a/03, 166b/19, 199a/04
 m.+ deki 177b/03
 m.+ i 010a/07, 126a/21, 149a/08, 177a/12, 178a/18, 183a/04
 m.+ inde 049a/18, 148b/01, 202a/09, 223b/12
 m.+ ine 058a/17
 m.+ leri 010b/01, 146a/09
 m.+ lerinde 104a/10
 m.+ lerinden 005a/17
māc [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 006a/17, 009a/12, 009a/19, 009b/05, 009b/15
 m.+ dur 009b/16
mācerā [Ar.] Cereyan eden, olup geçen şey, serüven.
 m. 104a/11, 203a/04
 m.+ dan 084b/21
 m.+ larını 138a/01
 m.+ sı 203a/09
 m.+ ya 105b/02
 m.+ yı 054a/08, 208a/05, 224b/06
mācerā-yı aḥvāl [Ar.+Ar.] Haldeki, şu andaki akış.
 m.+ ı 119b/12
mādām [Ar.] Madem, çünkü.
 m. 102a/01, 102b/04, 179b/08
maŕdān [Ö.] (bk. maŕādiyūs)
 m. 068a/08
maŕdāyūs [Ö.] (bk. maŕādiyūs)
 m. 068a/07, 068a/20, 068b/20
 m.+ i 068b/19
 m.+ uñ 068b/11
mādde [Ar.] Duyularla algılanabilen, uzayda yer kaplayan ve ağırlığı olan, bölünebilen nesne, madde.
 m.+ si 186b/02
maŕden [Ar.] 1. Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. 2. Maden çıkarılan yer, maden ocağı.
 m. 002a/03, 014a/11, 188a/07, 188a/11, 188a/19, 188a/21
 m.+ den 086b/02
 m.+ dür 171b/05, 171b/06
 m.+ i 026b/17, 066a/13, 171b/04, 171b/07, 188a/06
 m.+ inde 136b/07
 m.+ iydi 177a/09
 m.+ ler 007b/15, 030b/17, 070b/19, 176b/16
 m.+ lerden 165b/21
 m.+ lere 053b/01
 m.+ leri 146b/20, 176b/17
 m.+ lerin 005b/08
 m.+ lerinden 053a/21, 135a/03
 m.+ lerine 123a/01
 m.+ uñ 188a/08
maŕdenci [Ar.+Tr.] Maden işleten kimse.
 m.+ leruñ 188a/19
maŕdenlik [Ar.+Tr.] Maden bulunan yer.
 m.+ den 119a/04
māfe [Ö.] Münüf şehrine Eski Mısır halkının verdiği ad.
 m. 006a/21, 176b/14
 m.+ den 006a/21
 m.+ dendür 176b/14
mā-fi'l-bāl [Ar.+Ar.+Ar.] Kalpdeki, gönüldeki şey.
 m.+ in 052a/16

- mağara** [Ar.] Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.
m. 162b/11, 205b/05
m.+ da 184b/02
m.+ dan 015a/01, 205b/11
m.+ lar 006a/15, 009a/20, 031a/02, 031a/03, 065a/13, 145a/12, 145a/15, 145a/17, 169a/04
m.+ larda 006a/15, 115b/18, 116a/01
m.+ lardan 006a/20
m.+ lardur 121a/07
m.+ laruñ 169a/15
m.+ nuñ 188a/13
m.+ sı 205b/05
m.+ sinda 198a/04
m.+ ya 014b/09, 138a/10, 162b/20
m.+ yı 162b/17
m.+ yıldı 184b/01
- mağara-ı şaḡalkıl** [Ö.] Mısır'da bir mağara.
m. 014b/09
- mağaribe tayifesi** [Ar.] Magrib ülkesinin halkı.
m. 083a/01, 158a/12
- mağās** [Ar.] Dalgıçlar.
m. 158a/03
- mağfūr** [Ar.] Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen kimse.
m. 111b/14
m.+ la 091b/07, 091b/12, 105b/17, 110b/21, 111a/03, 113a/17
- mağlūb** [Ar.] Yenilmiş, yenilen kimse.
m. 222b/06
m.+ ı 223b/17
- mağlūb eyle-** [Ar.+Tr.] Yenilmek, yenilgiye uğramak.
m.- di154b/02
- mağlūb ol-** [Ar.+Tr.] Yenilmek, yenilgiye uğramak.
m.- an 015b/09
m.- dılar220a/12, 220b/08
m.- up074a/13
m.- ursa205a/20
- mağmūr id-** [Ar.+Tr.] Yıkamak, harap etmek.
m.- er 133a/06
- mağrave** [Ö.] Fas yakınında kurulmuş eski bir şehir.
m. 146b/16
- mağrib** [Ar.] Garb, batı.
m. 009a/15, 010b/09, 017a/20, 030b/21, 048b/06, 050a/09, 081a/01
m.+ e 126b/03
- mağrib** [Ö.] (bk. diyār-ı mağrib)
m. 031a/10, 044a/08, 076b/07, 091a/11, 091a/21, 139a/12, 146b/16, 203b/10, 223b/08, 225b/02
m.+ de 146b/16, 227b/08, 227b/10
m.+ den 067b/05, 083a/09, 149a/04, 225b/10, 227a/01, 227a/11, 231b/21, 232a/02
m.+ e 043b/08
- mağrib tağı** [Ö.] Eski Mısır'da bir dağ.
m.+ nda 032a/01
- mağrib vilāyeti** [Ö.] (bk. diyār-ı mağrib)
m.+ n 043b/06
m.+ nde 008a/04
m.+ nden 079a/01, 080b/13, 228b/05
m.+ ne 077a/07
m.+ nüñ 122a/05
- mağrūr** [Ar.] Gururlu, kendini beğenmiş kimse.
m. 065a/01
- mağrūr id-** [Ar.+Tr.] Kibirli hale getirmek.
m.- icidūr 151b/14
m.- üp 061a/08
- mağrūr kıl-** [Ar.+Tr.] Gururlandırmak.
m.- ur 039b/19
- mağrūr ol-** [Ar.+Tr.] Kibirlenmek.
m.- up151b/15, 164b/20
- mağrūr olma-** [Ar.+Tr.] Kibirlenmemek.
m.- sun 151b/14
- māh-ı burc-ı āšumān-ı saltanat** [Far.+Ar.+Far.+Ar.] Saltanat asumanının ayı.
m. 003a/18
- māh-ı mezbūr** [Ar.+Ar.] Daha önce bahsi geçen ay.
m.+ uñ 098b/11
- māh-ı sefer** [Ar.+Ar.] Sefer yapılan ay.
m.+ inüñ 106b/15
- maḥāfil-i kešire** [Ar.] Çok sayıda durulacak, görüşülecek yer.
m. 087b/08
- maḥal(l)** [Ar.] Yer.
m. 198b/18
m.+ a 204a/19
m.+ ı 161b/13
m.+ ları 174b/20
m.+ lında 094b/09, 168a/19
m.+ uñ 171a/04
- maḥall-ı qarār** [Ar.+Ar.] Karar edilecek, durulacak yer.
m. 232b/01
- maḥall-ı mezbūr** [Ar.+Ar.] Daha önce bahsi geçen yer.
m.+ da 112a/10
- maḥallāt** [Ar.] Mahalleler.
m.+ ıdur 149a/06
- maḥalle** [Ar.] Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.
m.+ ler 216a/13
m.+ leriydi 217a/16
m.+ si 174b/08, 183a/19, 185b/04, 216b/19, 216b/20, 217a/01, 217b/04
m.+ siyle 195b/17
m.+ ye 216a/14
- mahāret** [Ar.] Ustalık, beceriklilik.
m. 196b/10
- maḥāsin** [Ar.] Güzellikler.
m.+ i 010a/14
- maḥāsin-i ahlāk** [Ar.] Ahlak güzelliği.
m.+ ı 100b/02
- mā-hāzar** [Ar.] Daha önceden hazır olan.
m. 211a/10
- mahāzile-i çerākise-i nā-tuvān** [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Güçsüz ve rezil olmuş Çerkesler.
m.+ ıla 112a/04
- mahāzile-i ōasker-i çerkes** [Ar.+Ar.+Ar.] Rezil olmuş Çerkez askeri.
m.+ i 112b/01
- maḥbūb** [Ar.] Muhabbet olunmuş, sevilmiş.
m. 038a/20
- maḥbūs** [Ar.] Hapsolünmüş, bir yere kapatılmış.
m. 096b/02, 221b/09
m.+ iken 098a/20
m.+ la 110b/04
m.+ ların 155b/18
m.+ larumuzla 213b/12
m.+ laruñ 232a/06
m.+ um 232a/02
- maḥdūd** [Ar.] Sınırlanmış.
m. 185a/03
- mahfī** [Ar.] Gizli, saklı.
m. 022b/05, 066a/08, 157b/21, 179a/04, 230a/18
- maḥfūz** [Ar.] Saklanmış, korunmuş.
m. 196b/12, 194b/16, 204a/03
m.+ ıdı 175a/08
- māhir** [Ar.] Maharetli, becerikli.
m. 020a/03, 020b/17, 020b/21, 033b/18, 041a/18, 113a/15, 151b/19, 181b/14, 192a/12, 194b/21, 196a/10, 201b/09, 228a/09
m.+ idi 017a/17, 019b/15, 022b/12, 025b/03, 032a/10, 036a/01, 043a/21, 091b/05, 094b/02, 121b/08, 232a/17
m.+ inden 094b/11
m.+ lardan 021a/01
- māhire** [Ar.] Maharetli, becerikli kadın.
m.+ yidi 074a/16
- mahlūk** [Ar.] Yaratılmış.
m. 001b/13, 024b/11, 166b/20, 199b/18
m.+ ın 049a/08
m.+ larıdı 199b/12, 199b/13
- mahlūk-ı ōāciz** [Ar.+Ar.] Güçsüz, zavallı yaratılmış.
m.+ iken 068b/05
- mahlūkāt** [Ar.] Yaratılmış şeyler, canlılar.
m. 049a/18, 199a/15
m.+ dan 061b/13, 199a/16

m.+ ı 122b/21
mahlūkāt-ı muhdes [Ar.+Ar.] Sonradan yaratılmış olan.
 m.+ e180b/08
mahlūt [Ar.] Karıştırılmış, karışık.
 m. 015b/06, 195a/06
mahlūt ol- [Ar.+Tr.] Karışmak.
 m.- up yorurlar 011b/13
maḥmil-i şerif [Ar.+Ar.] Mekke ve Medine'ye hac zamanı “sürre” adıyla gönderilen para ve değerli armağanların yükletildiği araç.
 m.+ le 100b/21
maḥmūd bin memdūd [Ö.] Harezmsah'ın kız kardeşinin oğlu.
 m.+ uñ 098a/05
maḥmūdū'l-makām [Ar.+Ar.] En yüce makam.
 m. 080a/20
maḥmūrlık [Ar.+Tr.] Sersemlik.
 m.+ ları 045a/16
maḥrūm [Ar.] İstedigini, diledigini elde edemeyen.
 m. 051a/15
maḥrūm ol- [Ar.+Tr.] İstedigini, diledigini elde edememek.
 m.- urdı 051a/17
maḥsūl [Ar.] Ürün.
 m.+ ı 132a/06
 m.+ ından 092a/08
 m.+ ını 093a/08, 131a/21
 m.+ uñ 132a/06
maḥsūl-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın mahsulü.
 m.+ dan222b/19, 223a/06
maḥsūr [Ar.] Kuşatılmış, sarılmış.
 m.+ dur 146b/02
 m.+ ıdı 088a/19
maḥsūs [Ar.] Başkasında bulunmayan, birine veya bir şeye özgü.
 m. 034b/15, 068b/16, 092b/08, 125b/14, 128a/04, 179b/01, 181b/16, 186a/01, 193a/12
 m.+ dur 134b/16, 199a/09
maḥsūs eyle- [Ar.+Tr.] Birine özgü yapmak.
 m. 008b/15
maḥsūs ol- [Ar.+Tr.] Birine özgü olmak.
 m.- a 040b/19
 m.- an 013b/05, 013b/14, 072a/05, 120b/20, 223a/16
maḥūd ol- [Ar.+Tr.] Sözleşilmek.
 m.- an 060a/02
maḥūf [Ar.] Korkunç.
 m. 050a/02
maḥzā [Ar.] Ancak, yalnız.
 m. 094a/21, 131a/05, 156b/08, 186a/21
maḥzen-i sırr-ı ilhām [Ar.+Ar.+Ar.] İlham sırrının mahzeni.
 m. 002b/02
maḥzen [Ar.] İçinde eşya saklanılacak yer.
 m.+ ler 135b/18
maḥz-ı ḥikmet-i bālīga [Ar.+Ar.+Ar.] En üst seviyedeki saf, katıksız hikmet.
 m.+ sıdur 176a/04
maḥz-ı lutf ve ōināyet [Ar.+Ar.+Ar.] Saf lütuf ve iyilik.
 m.+ idür 122b/21
maḥz-ı mevhibe-i kübrā-yı ilāhiyye [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Büyük ve saf, Allah vergisi yetenek.
 m.+ dūr 113a/17
maḥz-ı şunŌ [Ar.+Ar.] Saf yapış.
 m. 153b/10
maḥzūn [Ar.] Hüzünlü, üzüntülü.
 m. 222b/07
maḥzūn ol- [Ar.+Tr.] Üzülmek, hüzünlenmek.
 m.- dı 156a/18
 m.- dılar 142a/11
maŌiyyet [Ar.] Bir kimseye hizmet etmek, yardımda bulunmak amacıyla yanında bulunan kimselerin tümü, birine refakat edenler.
 m.+ le 099b/06
maḥābir [Ar.] Mezarlar.
 m.+ ile 147a/07
 m.+ inde 156a/19
maḥām [Ar.] 1. Durulan, durulacak yer. 2. Memurluk yeri, mevki. 3. Büyük birinin huzuru.
 m. 027a/16, 032b/01, 034a/01, 037a/09, 037a/14,

040b/09, 052b/18, 062b/21, 065b/16, 150a/15, 154a/09, 163b/12, 164a/19
 m.+ a 037b/04, 065b/19, 164a/20
 m.+ da 040b/09, 157a/16, 184b/17
 m.+ ına 024b/01, 089a/16, 106a/01
 m.+ ında 175a/19
 m.+ lar 035a/17, 037a/15, 037a/19, 038a/15, 163b/03, 166a/07
 m.+ lara 037a/19
 m.+ ları 096b/13
 m.+ larınıñ 204a/03
 m.+ laruñ 166a/07
 m.+ uñ 027a/18, 027b/06, 032b/01
maḥām-ı Ōübüdiyyet [Ar.+Ar.] Kulluk makamı.
 m.+ lerinde 113a/07
maḥar(r) [Ar.] 1. Karar edilen, durulan yer. 2. Oturulan yer. 3. Ocak, merkez.
 m. 103b/12, 121b/06
 m.+ ı 008a/07, 098b/13
 m.+ ıdur 172b/21
 m.+ ında 098b/13
 m.+ ıydı 170a/03
 m.+ ları 203b/19
 m.+ larıdur 215b/19
maḥarr-ı Ōasākır [Ar.+Ar.] Askerlerin karargâhı.
 m.+ i 079b/11
maḥarr-ı Ōasākır-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] İslam askerlerinin karargâhı.
 m. 225b/01
maḥarr-ı Ōasker [Ar.+Ar.] Asker karargâhı.
 m. 016a/05
maḥarr-ı Ōasker ve sipāh [Ar.+Ar.+Far.] Asker ve ordu karargâhı.
 m.+ ı 203b/02
 m.+ larıydı 203b/08
maḥarr-ı Ōasker-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] İslam askerinin karargâhı.
 m.- 216a/03
maḥarr-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat merkezi, başkent.
 m.+ da 082b/08
 m.+ ına 187b/14
 m.+ larıydı 093b/15
maḥarr-ı selāṭin [Ar.+Ar.] Sultanların kaldığı yer.
 m. 226a/10
maḥarr-ı vizāret [Ar.+Ar.] Vezirlik makamı.
 m.+ inde 088b/21
 m.+ lerinde 114a/17
maḥāriyūs [Ö.] Kişi adı.
 m. 202b/18
maḥātūŌ [Ar.] Kesilen yer.
 m. 035b/12
maḥavḥūs [Ö.] (bk. muḥavḥūs)
 m.+ uñ 012b/01
maḥbara [Ar.] Kabir, mezar.
 m. 163a/07, 163a/08
 m.+ da 163a/10
 m.+ lardan 160b/20
 m.+ ları 147b/20
 m.+ sı 009b/03, 163a/06
 m.+ sıdur 062b/01
 m.+ sın 163a/06
 m.+ sına 032b/07
 m.+ sından 022a/11
maḥbaralıḤ [Ar.+Tr.] Mezarlık.
 m. 160b/19
 m.+ da 163a/05
 m.+ dur 147a/07
 m.+ ı 147b/11, 147a/19
 m.+ ları 147b/16
maḥbūl [Ar.] 1. Uygun görülen. 2. Geçerli, muteber.
 m. 101b/06, 101b/07, 101b/10, 107b/11, 144a/21, 173a/21
maḥbūl ol- [Ar.] Kabul edilmek.
 m.- açak 175a/14
 m.- an 217a/21
 m.- maḡıla 175a/12

m.- up 102a/10, 122b/07
maḳbūl gör- [Ar.] Uygun bulmak.
 m.- üp 214a/03
maḳdūniyye [Ö.] İbranilerin Mısır şehrine verdikleri ad.
 m. 010a/13
maḳdūniye şehri [Ö.] (bk. maḳdūniyye)
 m.+yidi 076b/02
maḳdūniye vilāyeti [Ö.] (bk. maḳdūniyye)
 m. 010a/13
maḳdūr-ı beşer [Ar.+Ar.] İnsan gücüyle yapılacak iş.
 m. 160b/01
maḳdūrāt [Ar.] Allah'ın takdirleri.
 m.+ ına 161b/16
maḳhūr [Ar.] Kahrolmuş, yenilmiş.
 m. 112b/09, 200b/08
maḳreme [Ar.] Köylü kadınların başlarına sardıkları işlemeli baş örtüsü.
 m. 010b/04
maḳşūd [Ar.] İstenilen şey, istek.
 m.+ ı 041a/08, 072a/15
 m.+ ın 033a/04
 m.+ ları 176a/03
 m.+ um 003b/13
maḳşūd idin- [Ar.+Tr.] Niyet etmek.
 m.- dügi 196a/01
maḳtūl [Ar.] Katledilmiş, öldürülmüş kimse.
 m. 159a/19
maḳtūl eyle- [Ar.+Tr.] Öldürmek.
 m.- mişdür 114a/06
maḳtūl ol- [Ar.+Tr.] Öldürülmek.
 m.- an 098a/18, 112a/13
 m.- anları 231a/07
 m.- anuñ 230b/17
 m.- dı 086b/13, 112a/07
 m.- up 087a/15
maḳūd-ı zıbaḳ [Ar.+Far.] Bağlanmış civa.
 m.+ dan 017b/08
maḳūl [Ar.] Akla uygun, mantıklı.
 m. 009b/10, 050b/08, 142b/17, 144a/21
maḳūl gör- [Ar.+Tr.] Akla uygun bulmak, onaylamak.
 m.- dügi 225b/14
 m.- üp211b/13, 214a/03
maḳūle [Ar.] Çeşit, tür.
 m.+ sidür 126b/18
maḳūliyyet [Ar.] Akla uygunluk.
 m.+ i 143a/03
māl [Ar.] 1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. Varlık, servet. 3. Para, nakit, gelir. 4. Tüccar eşyası.
 m. 024b/06, 025a/08, 026a/05, 030b/21, 031a/08, 032a/12, 034a/07, 036a/10, 038b/16, 042a/11, 042b/06, 046a/21, 047a/20, 051a/16, 052b/01, 052b/16, 055b/06, 055b/07, 055b/08, 057a/13, 060b/14, 060b/17, 063b/12, 063b/14, 063b/20, 064a/03, 065a/14, 065a/17, 066b/13, 067a/12, 067a/20, 072a/02, 084b/17, 085b/08, 086a/20, 088a/06, 089b/16, 092a/07, 097a/08, 097b/11, 099b/04, 101a/06, 101a/19, 102a/16, 105b/13, 105b/15, 113a/06, 116a/12, 118b/19, 124b/02, 124b/21, 130b/15, 132a/01, 144a/01, 144a/02, 157b/06, 157b/08, 162b/10, 162b/11, 164b/16, 165a/06, 166b/10, 168a/04, 186a/05, 188b/07, 189b/06, 192b/17, 192b/21, 194a/11, 195b/12, 196a/07, 196a/17, 198b/18, 208a/14, 208b/02, 209b/09, 218a/17, 220a/13, 220a/16, 220b/09, 221a/14, 221a/16, 222b/05, 222b/20, 223a/03, 223a/18, 223b/01, 228a/05, 231a/08, 231b/04, 231b/13
 m.+ a 065a/14, 065a/16, 093a/08
 m.+ dan 092b/09
 m.+ dur 131b/05, 211a/15
 m.+ ı 030b/17, 053a/19, 057b/03, 072a/19, 116b/07, 159b/17, 204b/03, 210a/11, 211b/02, 219b/03, 223a/06
 m.+ ıdı 031a/05
 m.+ ıla 223b/06

m.+ ın 059a/19, 164b/11, 164b/13, 164b/17, 192b/18
 m.+ ından 093a/10, 142b/10, 168a/05
 m.+ ını 043b/04, 066b/11, 071a/04, 119b/03, 154b/04, 194a/13
 m.+ lar 030b/19
 m.+ ları 050b/17, 119a/05, 130a/08, 136b/01, 226b/20
 m.+ ların 026a/19, 051b/14, 051b/16, 062a/18, 067b/20, 071a/01, 093a/09, 134b/20, 194a/19, 231a/16, 231b/04
 m.+ larına 072a/18
 m.+ larından 046a/06, 119a/14, 210b/03, 231b/01
 m.+ larını 084b/09, 136b/02
 m.+ um 210a/19
 m.+ uñ 164b/18
 m.+ uñdan 065a/17
 m.+ uñla 065a/03
 m.+ uñuz 208b/07
mālaka [Ö.] Endülüs Özerk Topluluğu içinde bulunan bir şehir, Malaga.
 m. 125b/11
mā-lā-kelām [Ar.] Söz götürmez, diyecek yok.
 m. 204a/21
māl-ā-māl [Ar.] Çok dolu, dopdolu.
 m.+ ıdı 193a/11
māl-ā-māl eyle- [Ar.+Tr.] Fazlasıyla doldurmak.
 m.- diler027b/06
māl-ā-māl it- [Ar.+Tr.] Fazlasıyla doldurmak.
 m.- di 018a/06
māl-ā-māl ol- [Ar.+Tr.] Fazlasıyla dolmak.
 m.- a 056a/14
 m.- up 037a/13, 124a/09, 136a/02, 174b/20
mā-lā-nihāye [Ar.] Sonsuz, uçsuz bucaksız.
 m. 130a/08
malatiyye [Ö.] Malatya.
 m.+ de 130a/16, 130a/19
mā-lā-yaḳḳni [Ar.] Manasız, boş.
 m. 130a/07
māl-dār [Ar.+Far.] Zengin.
 m. 194a/13, 195b/14
māl-ı ōaḳim [Ar.+Ar.] Çok fazla mal.
 m. 138b/13
māl-ı firāvān [Ar.+Ar.] Çok fazla mal.
 m. 031a/03, 031a/17, 042b/02, 050b/20, 066b/13, 072a/11, 204b/03
 m.+ dan 189b/15
 m.+ ıdı 007b/08
 m.+ ıla 027b/04
 m.+ uñ 062b/06
mālīḳ [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 047b/21, 049a/12, 049a/19, 050a/16, 050b/04
 m.+ dan 049b/21
 m.+ uñ 050b/02, 052b/03
mālīḳ šāh [Ö.] (bk. mālīḳ)
 m. 048b/06, 049a/21, 049b/19, 050a/05, 051a/11, 051a/17, 051b/21, 052a/12, 190a/10
 m.+ a 050a/13, 051b/20
 m.+ çün 049a/02
 m.+ uñ 049a/01
mālīḳu'l-budsīr [Ö.] (bk. mālīḳ)
 m. 048a/01, 048b/14, 190a/10
māl-ı pādīšāhī [Ar.+Ar.] Padişaha ait olan mal.
 m. 187b/18
mālī [Far.] Dolu.
 m. 112b/05, 119b/03, 132a/19, 223b/06
 m.+ yidi 094a/06
mālīk [Ar.] Sahip, iye.
 m.+ i 153b/07
mālīk ol- [Ar.+Tr.] Bir şeye sahip olma hakkını elinde bulundurmak ve onu elde etmek.
 m.- ana 188a/02
 m.- dı 076b/20, 079a/02, 090b/07, 091a/13
 m.- dılar 071b/15
 m.- duḡuñ 065a/03
 m.- dum 161a/12
 m.- mişdur 149a/19

m.- up 149b/04
mālikī [Ar.] İslam fıkıh bilginlerinden İmam Malik bin Enes'in görüşleri doğrultusunda gelişen Malikî mezhebinden olan kimse.
 m. 100b/16, 135b/08, 135b/10
māliyə [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 054a/20, 054b/04
māliyə bin hāzāya [Ö.] (bk. māliyə)
 m. 054a/19
ma'ölüm [Ar.] 1. Bilinen, belli. 2. İlgili olan kimselerce bilinen, belli olan şey
 m. 019a/11, 043b/16, 077b/21, 085b/21, 100a/01, 101b/05, 123a/04, 148b/11, 160a/12, 185a/03
 m.+ dur 005a/03, 044a/12, 147b/07, 185a/20, 188a/05, 188b/07, 193a/01
 m.+ ıdı 200b/11
 m.+ ları
 m.+ larıydı 099b/19
 m.+ uñ 211a/20
ma'ölüm(lar) ol- [Ar.+Tr.] Biri veya birileri tarafından daha önceden bilinmek.
 m.- a 191b/15
 m.- an 022a/10
 m.- dı 095b/08
 m.- duğı 121a/16
 m.- up 022b/14, 081a/02
 m.- urıdı 025b/08, 023b/18
ma'ölümü olma- [Ar.+Tr.] Biri tarafından daha önceden bilinmek.
 m.- yınca 086a/15, 086a/16
 m.- yup 124b/12
ma'ölüm idin- [Ar.+Tr.] Bilgi almak, öğrenmek.
 m. 171a/04
 m.- di 090b/04, 100b/11
 m.- diler 100b/11
 m.- dükten 021a/09
 m.- em 004b/10
 m.- eneler 228a/14
 m.- ıcek 154a/03
 m.- mişidi 012b/03, 086a/18, 153b/14, 232a/18
 m.- üp 110b/21, 193b/11, 197a/05
 m.- ürleri 176a/02
 m.- ürleri 035a/02, 042a/06
ma'ölüm ol- [Ar.+Tr.] Bilinmek, anlaşılmak.
 m.- a 015b/05
 m.- dı 124a/17
 m.- duğı 075a/04
 m.- ıcağ 111a/12
 m.- mağuñ 031a/21
 m.- ur 044a/14
 m.- urdı 070b/05, 182b/18
mālus [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 075b/06
 m.+ uñ 075b/06
ma'ömür [Ar.] Bayındır, şenlikli.
 m. 048b/13, 086a/01, 088a/11, 104a/06, 120b/10, 126a/21, 149a/08, 152b/02, 158a/09, 164a/17, 174b/15, 176a/11, 185b/05, 186b/14, 187b/17, 189a/07, 190a/09, 198b/17, 204b/19, 217a/07, 218b/10
 m.+ dur 148b/12, 165b/05, 186b/15, 217b/02
 m.+ ıdı 044b/17, 053a/20, 071b/19, 110b/18, 165b/02, 168a/07, 176a/20, 176b/19, 198b/17, 210b/10, 218a/01
 m.+ ımış 085b/18
 m.+ iken 193a/14
ma'ömüre-i arz [Ar.+Ar.] Yeryüzünde bayındır olan yer.
 m.+ a 011b/18, 156b/18
 m.+ ı 119b/12
 m.+ dan 139b/02, 160a/12
 m.+ dandır 120b/18
ma'ömüre-i istanbul [Ar.+Ö.] İstanbul'un bayındır yerleri.
 m.+ dan 215b/16
ma'ömür eyle- [Ar.+Tr.] Bayındır hale getirmek.
 m.- di 200b/03
 m.- diler 225a/13

ma'ömür iT- [Ar.+Tr.] Bayındır hale getirmek.
 m.- diler 048b/09
 m.- e bilseyüz 196b/14
 m.- en 003b/01
 m.- er 133a/06, 164b/03
 m.- i virseyüz 196b/12
 m.- üp 035b/12
ma'ömürlüğü [Ar.+Tr.] Bayındırlık.
 m.+ ı 226a/05
 m.+ ına 048a/06
ma'ömürlüğü [Ar.+Tr.] (bk. ma'ömürlüğü)
 m.+ in 159b/16
ma'ömür ol- [Ar.+Tr.] Bayındır hale gelmek.
 m.- an 133a/21, 169b/14
 m.- dı 046b/06, 048b/10, 062b/17, 195b/15
 m.- duğı 217a/17
 m.- mağ 231b/11
 m.- miş 226b/15
 m.- mişidi 094b/15
 m.- ur 134b/19
 m.- mağ 153b/06
ma'önā [Ar.] 1. Anlam. 2. İç, içyüz. 3. Akla yakın sebep.
 m. 012b/19, 221b/11
 m.+ ları 137a/06
 m.+ sı 007a/20, 007b/02, 015b/21, 018b/10, 020a/15, 027b/16, 052b/02, 077a/06, 077a/15, 077a/21, 077b/04, 078a/06, 080a/20, 086b/21, 115a/14, 115a/15, 115a/18, 124b/08, 137b/20, 139b/03, 139b/10, 142b/06, 143b/20, 150b/01, 150b/03, 151a/17, 151b/05, 153b/05, 156b/06, 161a/11, 165a/13, 176b/14, 176a/17, 176b/21, 178a/21, 182a/17, 188b/14, 189a/11, 190b/10, 190b/14
 m.+ sında 094a/09
 m.+ yı 113b/15, 125a/13
ma'önā-yı şerif [Ar.+Ar.] Şerefli anlam.
 m.+ i 161b/20
mançmık [<Yun. manganikos] Top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı.
 m. 103b/08, 103b/20, 145a/03
 m.+ lar 206a/06
mānend [Far.] Benzer, eş.
 m. 160b/15
 m.+ i 003a/16, 090b/12, 174a/18
ma'önü [Ar.] Görünen taraf, görüntü.
 m.+ de 011b/03, 086a/08, 126b/04, 126b/16, 163b/14, 174b/08, 195b/15, 206b/21, 230a/17
māni'Ö [Ar.] Engel.
 m. 050b/15
 m.+ dür 146b/07, 146b/08
māni'Ö düş- [Ar.+Tr.] Engel ortaya çıkmak.
 m.- di 171a/18
māni'Ö-i mezāhim [Ar.+Ar.] Sıkıntı veren engel.
 m.+ i 230a/17
māni'Ö ol- [Ar.+Tr.] Engel olmak.
 m.- dı 219a/07
 m.- mağicün 018a/07
māni'Ö olma- [Ar.+Tr.] Engel olmamak.
 m.- dı 002a/20, 223a/14
 m.- ya 209a/04
 m.- yalar 008a/09, 212a/03, 212a/17, 219a/07, 222b/19
 m.- yasin 219a/19
 m.- z 044b/03
 m.- zdı 220a/14
 m.- zıdı 222b/14
 m.- zları 200a/05
manşır [Tr.] Bakırdan yapılmış, iki buçuk para değerinde sikke.
 m.+ lar 190b/04
 m.+ laruñ 190b/04, 190b/06, 190b/08, 190b/11
mānr-ı yemen [Ö.] Orta Doğu'da, Umman Denizi, Aden Körfezi ve Kızıldeniz kıyısında, Umman'ın batısında Suudi Arabistan'ın güneyinde yer alan bir ülke, Yemen.

m. 160b/04
manşib [Ar.] 1. Devlet hizmeti, memuriyet. 2. Makam, rütbe, derece.
 m.+ ıyla 109a/11
 m.+ lara 107a/18
 m.+ larına 230a/21
 m.+ larından 070b/16
manşib-ı şerîf-i hilâfet [Ar.+Ar.+Ar.] Şerefli halifelik makamı.
 m.+ inde 105b/04
manşür [Ar.] Allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş.
 m. 038b/15, 097b/17, 201b/04
manşür [Ö.] (bk. nâşirü'd-djîn mahmûd)
 m.+ ıdı 093a/16
manşüre [Ö.] Mısır'da başkent Kahire'nin kuzeyinde yer alan bir şehirdir.
 m. 186b/14 , 187a/06, 187b/17
manşüre şehri [Ö.] (bk. manşüre)
 m.186b/19
 m.+ nüñ186b/14
manşüre vilâyeti [Ö.] (bk. manşüre)
 m.+ nde 095b/12
manşüriyye [Ö.] Kahire şehrinin eski adı.
 m. 227a/10
mantikî [Ar.] Mantığa ve mantık kaidelerine uygun, mantıklı.
 m. 077a/13
manücehr [Ö.] (bk. şesûs ibni'l-Ôavr)
 m. 181a/18
mâr [Far.] Yılan.
 m.+ dan 003a/06
marâkıyye [Ö.] Marakeş; Fas'ın orta kısmında bulunan şehir.
 m. 035b/07, 165b/20
marÔaş [Ö.] Kahramanmaraş şehri.
 m. 104a/07
 m.+ ı 104a/08
maraz [Ar.] Hastalık.
 m. 032b/05, 035a/03, 129a/05
 m.+ a 034b/19, 034b/20, 047a/10, 086b/17, 201a/18
 m.+ dan 032b/04, 086b/17
 m.+ ı 032b/11, 201b/10
 m.+ ina 201b/08
 m.+ ından 034b/20, 202a/13
 m.+ lar 051a/05
 m.+ uñ 031a/20
 m.+ uñdan 201b/21
maraz-ı mevt [Ar.+Ar.] Ölümcül hastalık.
 m.+ e 007b/21, 060b/07, 093b/12, 103b/02
maÔreke yiri [Ar.+Tr.] Savaş meydanı.
 m.+ nde 112a/07, 155b/02, 179a/16
 m.+ den 179a/17
mârib [Ö.] Yemen'de Marib ilinin başkentidir. Milattan önce 1200 yıllarında Saba Krallığı'nın başkenti olduğu rivayet edilir.
 m. 160b/03
mârîcurcus [Ö.] İlk Hristiyan şehit Aziz İstefanus.
 m. 130a/14
 m.+ dur 130a/16
maÔrifet [Ar.] Uсталık, hüner.
 m. 020b/01, 109b/05
 m.+ in 193b/12
 m.+ iyle 221b/01
marîna [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 075b/05
marîna oğlu istimâdîş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 075b/05
mâriye [Ö.] Kişi adı.
 m. 210b/16
mâriye [Ö.] (bk. mâriye hâzretleri)
 m. 012a/11, 012a/17, 012a/19, 012b/05, 012b/08, 012b/09
 m.+ yi 012a/21
mâriye hâzretleri [Ö.] Şem'un adında birinin kızı olup hicretin 7. yılında kız kardeşi Şirin ile birlikte, Mukavkıs tarafından Hz. Muhammed'e hediye edilen kıpti bir cariyeye.
 m.+ dır 170b/13

marîz [Ar.] Hasta olan, hastalıklı.
 m. 086b/04
 m.+ lere 183b/09
maÔrûf [Ar.] 1. Herkesçe bilinen, tanınmış. 2. Meşhur, ünlü.
 m. 008a/10, 013a/11, 013a/21, 035b/11, 056a/02, 076a/16, 082a/03, 095a/19, 096a/06, 098b/15, 101b/05, 110b/21, 111b/17, 111b/21, 115b/16, 118b/17, 118b/20, 119b/09, 125a/18, 133b/10, 137a/16, 139b/19, 142a/08, 147b/10, 148b/12, 149a/20, 160a/13, 160b/06, 163a/04, 163a/05, 166b/19, 167a/08, 167a/14, 169a/03, 171b/17, 172a/01, 173a/13, 174a/08, 175a/07, 178b/11, 180a/04, 181b/07, 184a/18, 184b/15, 186b/21, 191a/16, 200b/18, 206a/10, 216a/15, 216b/19, 217a/12, 217b/15, 219b/13, 227a/08, 229a/18, 231b/02
 m.+ dur 004b/13, 008a/03, 010a/06, 026b/17, 073b/11, 075a/13, 075b/18, 092b/19, 132b/11, 133a/08, 133a/16, 146b/04, 148a/11, 148b/11, 156b/18, 172b/09, 175a/11, 175b/03, 182a/18, 184b/02, 203b/06, 227a/09
 m.+ ıdı 033b/19, 034b/17, 129b/11, 145b/03, 168b/16
 m.+ lardır 004b/17, 086b/19, 190a/01
mârût [Ar.] Arkadaşı Harut ile büyü ile uğraştıklarından dolayı kıyamete kadar kalmak üzere Babil'de kuyu içerisinde hapsedilen melek.
 m. 019b/10, 032a/03, 032a/08
mârû'z-zîkr [Ar.+Ar.] Daha önce zikredilen.
 m. 096b/11, 106a/05, 107a/14, 108b/04, 114a/16, 131b/08, 145b/18, 216a/01, 224b/21
maşâf id- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 m.- em 112a/05
maşâlih [Ar.] İşler, hususlar.
 m.+ i 225b/15
 m.+ ini 130b/12
maşâlih-güzâr [Ar.+Far.] İş halledici.
 m. 216a/12
maşâniÔ [Ar.] Sarmıçlar.
 m. 016a/08, 063a/15, 070a/17, 150a/11
 m.+ den 070b/09
 m.+ i 150a/12
maşârîf [Ar.] Harcamalar, masraflar.
 m.+ ina 113a/06
maşdüka-ımağal [Ar.] Doğru söz.
 m. 092b/01
mashara [Ar.] Maskara, soytarı.
 m.+ lar 156b/10
 m.+ ları 156b/07
masharahğa al- [Ar.+Tr.] Ciddiye almamak, dalga geçmek.
 m.- ur 164b/13
masharahğ [Ar.+Tr.] Komiklik.
 m. 084b/07
mâsik [Ar.] Yapışkan.
 m. 042a/21
mâsivâ [Ar.] Allah'tan başka bütün varlıklar.
 m.+ ya 002a/07
maşlahat [Ar.] İş, emir, husus.
 m. 117b/05, 123b/13, 125b/10, 157b/16, 166a/01, 192b/01, 198a/08
 m.+ ı 031b/15, 070a/20, 070a/21, 122b/21, 131a/05, 173b/02, 202b/17
 m.+ ın 128a/19, 157b/21
 m.+ ina 192b/16
 m.+ ların 190b/15
maşlahat-güzâr [Ar.+Far.] İş bilir.
 m. 133b/14, 144b/16
maşnüÔât [Ar.] Sanatla ilgili şeyler.
 m. 161b/16
maşraba [Ar.] Metal, toprak vb. den yapılmış, ağzı açık, kulplu, küçük kap.
 m.+ yı 040a/16
 m.+ yıldı 040a/12
 m.+ yıla 040a/14
maşrığ [Ar.] Doğu.
 m. 172b/10
 m.+ a 126b/03

m.+ da 146b/11
matariyye [Ö.] Kahire içinde bir köy.
 m. 180a/04, 183a/17, 185b/02
 m.+ ye 182b/15
matariyye kıyısı [Ö.] (bk. matariyye)
 m. 185a/05
 m.+ nün 185b/04
matariyye köyi [Ö.] (bk. matariyye)
 m. 184b/15
 m.+ nde 183a/19, 183b/03
matbah-ı emîn [Ar.+Ar.] Saray aşçıbaşı.
 m.+ inün 211a/03
matbû [Ar.] Hoş, güzel.
 m.+ um 003b/12
matla-ı şems [Ar.+Ar.] Güneşin doğduğu yer.
 m.+ e 168b/19
māyil [Ar.] Bir şeye eğilimi olan, hevesli olan, arzu eden.
 m. 068a/09, 069a/05, 086b/11, 101a/04, 110b/19,
 179a/04, 186a/17, 188b/18, 194a/12
 m.+ di 083a/12
 m.+ idi 034a/18, 054b/01, 095a/15, 148a/14
maymūn [Ar.] Görüntüsü insana benzeyen, uzun kuyruklu,
 memeli hayvan.
 m. 033b/15, 064a/11, 168b/12
 m.+ lar 144a/09
mažarr [Ar.] Zararlar.
 m.+ ını 017a/19
mažarrat [Ar.] Zararlar.
 m. 221a/20
mažbūt [Ar.] Sağlam, muhafazalı.
 m. 194b/16, 204a/03
mažhar [Ar.] Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer.
 m.+ ı 002a/05
ma-ziyādetin [Ar.+Ar.] Ziyadesiyle, fazlasıyla.
 m. 211a/07
mažlūm [Ar.] Zulüm görmüş, ezilmiş.
 m. 015a/19, 023b/18, 069b/02, 069b/06
 m.+ dan 069b/06
 m.+ lar 190b/14
mažmūn [Ar.] 1. Ödenmesi gereken şey. 2. Mana. 3. Nükteli,
 ince söz.
 m.+ ı 089b/01, 125a/08
 m.+ ında 094a/18
 m.+ ını 090b/04
 m.+ ıyla 111a/19
 m.+ ları 101b/09
mažmūn-ı Ŗādālet-mešhūn [Ar.+Ar.+Ar.] Adaletle dolu
 anlam.
 m.+ ıyla 111a/11
mažmūn-ı mūñif [Ar.+Ar.] Yüksek, yüce anlam.
 m.+ inde 214a/19
mažmūn-ı şerif [Ar.+Ar.] Yüksek, yüce anlam.
 m.+ inde 168b/01
me'al [Ar.] Meydana gelen şey, netice, sonuç.
 m.+ ı 034a/10, 034a/12, 059b/10
meāšir [Ar.] Güzel eserler, izler.
 m.+ le 112a/02
mecāl [Ar.] 1. Güç, kuvvet. 2. Fırsat, imkan.
 m. 208b/04
 m.+ ı 003a/11
 m.+ ları 139a/09, 212a/12, 221b/06
mecāl bul- [Ar.+Tr.] Fırsat, olanak bulmak.
 m.- salar 084a/19
mecāl bulma- [Ar.+Tr.] 1. Fırsat bulamamak. 2. Bir işi yapacak
 gücü bulamamak.
 m.- dı 218a/13
 m.- yup 213b/02
mecāl kalma- [Ar.+Tr.] Olanaksız olmak, imkan bulunmamak.
 k.- dı 075a/01
mecāl olma- [Ar.+Tr.] Olanaksız olmak, imkan bulunmamak.
 m.- dı 064a/18
mecāl virme- [Ar.+Tr.] Fırsat tanımamak.
 m.- yüp 059b/20
 m.- z126b/10, 127b/18, 190b/16, 210a/11

m.- zler172a/11
mecālis [Ar.] Köşkler.
 m. 150a/12
mecāmi [Ar.] Toplantı yerleri.
 m. 011b/12
mecār-i zemīn [Ar.+Ar.] Yeryüzündeki su yolları.
 m.+ ün 119b/11
mecāzī [Ar.] Gerçekte olmadığı gibi varsayılan.
 m. 156a/07
meclis [Ar.] 1. Bir konu üzerinde görüşüp tartışmak ve kararlar
 almak üzere ilgili kimselerle yapılan toplantı, şura. 2.
 Birbirine yakın kimseler arasında yapılan özel
 toplantı, dost toplantısı. 3. Toplanan yer, toplantı
 yeri.
 m.+ de 035a/14, 081b/07, 094a/09, 100b/04, 105b/02,
 187a/09, 187a/17, 187b/03, 187b/09
 m.+ e 154b/10, 187a/10
 m.+ i 091b/19, 105b/03, 158a/05
 m.+ inde 173b/18, 187a/11
 m.+ inden 208a/07
 m.+ lerinde 037a/15
meclis id- [Ar.+Tr.] Toplantı düzenlemek.
 m.- üp 081b/04
meclis-i hāš [Ar.+Ar.] Sadrazamın başkanlığında şeyhülislam
 ve sadrazamlardan oluşan kurul.
 m. 134a/14
 m.+ ına 094b/03
meclis-i pūr-izdihām [Ar.+Far.+Ar.] Çok kalabalık toplantı.
 m. 099b/18
mecma [Ar.] Kavuşulan yer, nokta.
 m. 015b/10
 m.+ ı 159a/04
mecmū [Ar.] Toplam.
 m.+ ı 136a/06
 m.+ sı 172b/05
mecmuā [Ar.] Toplanıp biriktirilmiş şeylerin bütünü.
 m.+ dan 051a/09
mecmuā-ı ğarāyib [Ar.+Ar.] Toplanıp biriktirilmiş tuhaf
 şeyler.
 m. 200b/15
mecrā [Ar.] Suyun cereyan ettiği, aktığı yatak.
 m.+ dan 121a/12
 m.+ lar 121a/14
mecrūh [Ar.] Yaralanmış, yaralı.
 m.+ ı 156a/16
mecrūh it- [Ar.+Tr.] Yaralamak, yaralanmasına neden olmak.
 m.- diler 155b/01, 212b/12
mecrūh ol- [Ar.+Tr.] Yaralanmak.
 m.- mış 046b/03
mecūs dīni [Ar.+Ar.+Tr.] Zerdüştlük.
 m. 201b/05
mecūş [Ar.] Mecus dininde bulunan, Zerdüş.
 m. 181a/21
meczüniye vilāyeti [Ö.] Makedonya.
 m.+ nde 154a/11
meczüniye iklimi [Ö.] (bk. meczüniye vilāyeti)
 m.+ nün 154a/15
medār [Ar.] Dayanak, yardımcı.
 m.+ ı 005a/03, 005a/04
medāyin [Ar.] Kentler, şehirler.
 m. 027a/05, 027a/06, 036a/02
 m.+ de 030a/10
 m.+ e 021b/09
 m.+ i 154a/21, 155a/09
 m.+ inden 168b/07
 m.+ inün 149a/14
medāyin-i Ŗāmir [Ar.+Ar.] İmar edilmiş, bayındır şehirler.
 m.+ den 165b/02
medāyin-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın şehirleri.
 m.+ 062a/10
medāyin-i elvāhāt-ı dāhile [Ar.+Ar.+Ar.] El-Vahat bölgesinin
 şehirleri.
 m.+ yi 027a/04
medāyin-i ğarb [Ar.+Ar.] Batıdaki şehirler.
 m.+ a 022a/21

medāyin-i il [Ar.+Tr.] Ülke'deki şehirler.

m.+ lerin 073a/21

medāyin-i mu'allağa [Ar.+Ar.] Bilinmeyen şehirler.

m.+ 024a/16

medāyin-i ša'ūd [Ar.+Ö.] Said'in şehirleri.

m.+ de 069a/12

meded [Ar.] 1. Yardım. 2. Aman, eyvah!

m. 088a/20, 088a/21, 097b/08, 134b/03

meded çağrış- [Ar.+Tr.] Bağırarak yardım istemek.

m.+ dılar 084b/14

medfen [Ar.] Mezar, kabir.

m. 037b/11

m.+ idür 030b/12

m.+ inde 035b/18

m.+ leri 007a/10

medfün [Ar.] Gömülmüş, defnedilmiş.

m. 116a/08

m.+ dur 029a/09, 034a/06, 062b/01, 147b/07

m.+ ıdı 225b/08

medfün ol- [Ar.+Tr.] Gömülmek, defnedilmek.

m.- an 006b/04, 009b/03, 024b/03, 060b/11, 147a/06

m.- duğı 093a/14

medh id- [Ar.+Tr.] Övmek.

m.- üp 111a/02, 187a/19, 187b/07

medjd [Ar.] Uzatılmış uzun.

m. 187a/02, 199a/08

m.+ dūr 183a/08

medjine [Ö.] Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.

m.+ de 081b/10, 092a/09

medjine [Ar.] Şehir, hent.

m.+ den 148b/20

m.+ ler 016a/09, 038a/20

m.+ lerinden 218b/11

medjine-i ōažime [Ar.+Ar.] Büyük şehir.

m.+ yidi 167b/08

medjine-i celilü'l-kadr [Ar.+Ar.] Şanı yüce şehir.

m.+ ıdı 168b/08

medjine-i haleb [Ö.] Halep şehri.

m.+ e 003b/19

medjine-i ihmim [Ö.] İhmim şehri.

m.+ 192a/07

medjine-i mısır [Ö.] Mısır şehri.

m. 063a/16, 149a/09

m.+ a 112a/20

m.+ da 063a/17

m.+ dan 112b/21

m.+ ı 198b/13

medjine-i mu'āzzama [Ar.+Ar.] Büyük şehir.

m. 203b/13, 225a/14

m.+ dur 226a/13

m.+ yıdı 167b/17

medjine-i mu'āzzama-ı bj-mānend [Ar.+Ar.+Ar.] Eşi

görülmemiş, büyük şehir.

m.+ 218b/11

medjine-i mutahhara [Ö.] Medine şehri.

m. 215b/01

m.+ yı 100b/08

medjine-i mükerrema [Ö.] Medine şehri.

m.+ de 214a/16

m.+ den 186b/02

m.+ yle 167a/08,

medjine-i münevvere [Ö.] Medine şehri.

m.+ de 110b/19

medjine-i nūhās [Ö.] Nūhās şehri.

m.+ a 064a/18

medjine -i şerife [Ö.] Medine şehri.

m.+ ye 012a/08

medjinet-i feyyūm [Ö.] Feyyūm şehri.

m. 196a/19

medjineti'l-Ōuqqāb [Ö.] (bk. medjinetü'l-Ōuqqāb)

m. 193b/16

medjinetü'l-āsnām [Ö.] Harran, putlar şehri.

m. 026b/16

medjinetü'l-İskenderiyye [Ö.] İskenderiye şehri.

m. 149a/13

medjinetü'l-kühān [Ö.] Kūhān şehri.

m. 027a/12

medjinetü'l-Ōuqqāb [Ö.] Eski Mısır'da Cize yakınında bir şehir.

m. 193b/17, 195b/11

m.+ a 196a/05, 196a/07

m.+ da 195b/21, 196a/17

m.+ dur 062a/10

m.+ la 195b/18

m.+ uñ 196a/09

medjinetü's-sahrā [Ar.+Ar.] Çöl şehirleri.

m.+ ya 034b/16

medjinetü's-seheret [Ö.] (bk. deymās)

m. 033b/19

medrese [Ar.] İslam ülkelerinde, çoğunlukla dinî bilgilerin okutulduğu öğretim kurumu.

m. 095a/09, 160a/19

m.+ ler 083b/17, 091a/17

m.+ leri 083b/17

m.+ nüñ 160a/20

medyen [Ö.] Bugünkü Suriye'nin güneyi ile Ürdün ve Hicaz'ın kuzeyine denk gelen alanda bulunan Medyen halkının yaşadığı yer.

m. 160b/04

mefahir-i cezile [Ar.] Övünülecek sanatsal söz.

m.+ leri 113b/06

mefhūm [Ar.] Bir söz veya kelimenin taşıdığı anlam.

m.+ i 095b/08

m.+ ını 100a/01

meftūh ol- [Ar.+Tr.] Feth edilmek, ele geçirilmek.

m.- dı 114a/10, 178b/09

meğer [Far.] Oysa ki, halbuki; ancak.

m. 003b/02, 006a/05, 006a/10, 008b/09, 012b/01,

015a/02, 017a/08, 019b/03, 022b/08, 025b/11,

028a/13, 029b/16, 030b/05, 032a/14, 032b/10,

039a/09, 043b/07, 044b/21, 049a/03, 052a/02,

057a/04, 060a/21, 061a/19, 067b/15, 073b/14,

078a/05, 078a/20, 081b/11, 082a/08, 083a/01,

085b/16, 086b/15, 093b/11, 095a/12, 098a/18,

101a/19, 109a/08, 109a/14, 117a/20, 123a/08,

129b/13, 129b/20, 130a/12, 134a/19, 137b/20,

143b/02, 146a/04, 148a/14, 150b/19, 152a/10,

154a/16, 154b/09, 154b/16, 157a/19, 158a/10,

159a/07, 159a/10, 160b/19, 162b/14, 170a/12,

173a/12, 176a/13, 177a/11, 179a/01, 184a/02,

184a/09, 184a/13, 187a/11, 187a/17, 189b/02,

191a/14, 193b/03, 196b/09, 196b/11, 198b/03,

200b/07, 202a/03, 204b/16, 210a/12, 210b/16,

215b/08, 216b/01, 218b/16, 219b/13, 222a/02,

223a/06, 225b/03, 225b/16, 228a/08, 229a/14,

230a/14, 230b/12

meh-i burc-ı nübüvvet [Far.+Ar.+Ar.] Peygamberlik burcunun ayı.

m. 002b/01

mehābet [Ar.] Azamet, ululuk.

m. 002b/08, 178b/11, 213b/17

m.+ ile 109a/05, 112a/20

m.+ lerinden 207b/18

mehābet-i meclis [Ar.+Ar.] Meclisin azameti, ululuğu.

m.+ i 081b/17

mehābetlü [Ar.+Tr.] Azametli, yüce.

m. 095a/07, 207b/15

mehāle [Ö.] Mısır'da bir kuyuda insanlara sihir öğrettiğine inanılan melek.

m.+ yidi 032a/08

mehbit-i ilhāmāt-ı gaybiyye [Ar.+Ar.+Ar.] Gayb aleminden gelen ilhamların iniş yeri.

m.+ yidi 152b/15

mehbit-i vahy-i āsumānī [Ar.+Ar.+Ar.] Göklerden gelen vahiylerin iniş yeri.

m.+ yidi 012a/14

mehcür [Ar.] Uzaklaşmış, ayrılmış.

m. 003b/21

m.+ ıdı 003b/11

mehele [Ö.] Mısır'da bir kuyuda insanlara sihir öğrettiğine inanılan melek.

m. 032a/07

mehîb [Ar.] Korkunç.
m. 050a/02, 117a/18, 191b/03

mehlâyîl [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
m. 121a/09

mehlâyîl oğlu hüd-ı benî [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
m. 121a/09

me'hûz [Ar.] Alınmış, çıkarılmış.
m.+ dur 006a/21

me'hûz ol- [Ar.+Tr.] Alınmak, nakledilmek.
m.- up 178b/03

mehzum ol- [Ar.+Tr.] Hezimetle uğramak, yenilmek.
m.- up 215a/03

mekân [Ar.] 1. Oturulan yer, konut, ev. 2. Bir olayın geçtiği, eylemin gerçekleştiği yer. 3. Bir şeyin, bir kişinin bulunduğu yer, bulunulan yer.
m. 049a/10, 051a/15, 147a/07, 194b/17
m.+ a 231a/04
m.+ dur 123b/05, 148a/05
m.+ ında 046b/07
m.+ ların 226a/14

mekân-ı ma'ûhûd [Ar.+Ar.] Daha önceden sözleşilen yer.
m.+ a 130b/06

mekân tut- [Ar.+Tr.] Yerleşmek, yurt edinmek.
m.- a 129b/07
m.- dılar 068a/19

mekânlu [Ar.+Tr.] Belirli bir yeri olan.
m. 046b/07

mekke [Ar.] Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.
m. 092a/04, 092a/07, 092a/08, 092a/09, 183a/20
m.+ den 116a/21
m.+ ye 169a/05

mekke-i şerîfe [Ö.] (bk. mekke)
m.+ de 092a/04
m.+ den 056a/05
m.+ ye 056a/08

mekke-i mu'âzzama [Ö.] (bk. mekke)
m. 113b/18, 168b/07
m.+ da 110b/19

mekr [Ar.] Hile, düzen.
m. 078b/14, 157b/20
m.+ e 057a/13
m.+ i 031b/11
m.+ ine 078b/18
m.+ iyidüğün 068b/04
m.+ iyile 032b/03, 041b/16
m.+ lerine 138b/19

mekr id- [Ar.+Tr.] Hile yapmak, düzen kurmak.
m.- üp 068b/08

mekrûh [Ar.] Yapılması şeriatçe hoş görülmeyen hal.
m.+ ıla 039a/02

meksûr [Ar.] Kırılmış.
m. 112b/10, 222b/06

meksûr kıl- [Ar.+Tr.] Kırılmış duruma getirmek, kırmak.
m.- up 114a/06

mekşûf [Ar.] 1. Açık, üzeri kapalı olmayan. 2. Anlaşılr.
m. 226b/05
m.+ dur 185a/17

mektûb [Ar.] Başka bir yerde bulunan kimse ile haberleşmek amacıyla o kimseye kişisel olarak yazılmış ve imzalanmış kâğıt.
m. 010b/02, 071b/01, 084b/02, 099b/13, 147a/17, 209a/08, 209b/11
m.+ da 219a/18
m.+ dur 125a/14
m.+ ı 084b/02, 196a/03, 196a/04, 209a/18
m.+ ıla 022b/13
m.+ ınuñ 196a/13
m.+ lar 071a/08, 102a/01
m.+ ları 101b/11
m.+ larını 214b/09
m.+ um 209a/15, 214b/03
m.+ umla 125a/09

mektûb-ı şerîf [Ar.+Ar.] Önemli bir kişi tarafından yazılmış

mektup. m. 214a/19
m.+ leri 214b/07
m.+ iyile 079b/13
m.+ iyle 012a/09

melâ'ike [Ar.] Melekler.
m. 200a/18
m.+ den 200a/09, 200b/05
m.+ ye 200b/09, 200b/10, 200b/12

mel'ûb [Ar.] Eğlence ve oyun yeri.
m. 040b/07, 040b/11, 170b/03
m.+ a 170b/05
m.+ ı 170a/21
m.+ ıdı 170b/01
m.+ uñ 040b/13, 040b/14, 170b/07

melâde [Ö.] Eski Mısır döneminde bir vezir.
m. 068a/13

melah [Far.] Çekirge.
m. 003a/06

melâhî [Ar.] Oyunlar, eğlenceler.
m. 130a/08

melâ'ûib [Ar.] 1. Oyun oynanacak yerler. 2. Oyunlar, oyuncaklar.
m. 070a/17, 124a/19, 130a/08, 167a/10
m.+ inde 011b/13

melâ'ûine [Ar.] Lanet edilmeye değer işler.
m. 215a/01

melce-i meşhûr [Ar.+Ar.] Ünlü sığınak.
m.+ larıydı 203b/18

meleK [Ar.] Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevi varlık, ferişte.
m. 032a/19, 180b/12, 180b/13, 200a/17
m.+ e 038a/09, 169a/13, 180b/13
m.+ ler 002a/04, 032a/06, 032a/07, 200a/12, 200b/06
m.+ lerden 200a/17
m.+ lerdür 180b/10
m.+ lere 180b/19, 181a/06, 200a/01
m.+ lerile 199b/20
m.+ uñ 173b/20, 180b/14

melhûz [Ar.] Hatura gelen, umulan.
m. 196a/13

melik [Ar.] 1. Padişah, hakan. 2. Vezir.
m. 002a/07, 088b/12, 089b/09, 178b/15

melike [Ar.] Bir tür zehirli yılan.
m. 078a/21

melik hiyrûdus [Ö.] (bk. hiyrûdus)
m.+ dan 183b/20

melik nûre'd-dîn [Ö.] (bk. melik nûre'd-dîn ma'hûmûd bin zengî)
m. 087b/02

melik nûre'd-dîn ma'hûmûd bin zengî [Ö.] Büyük Selçuklular'ın Halep atabeyi.
m. 087a/19

melik şalâha'd-dîn [Ö.] Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar, Selahaddin Eyyubi.
m. 088b/09, 088b/19, 089a/06, 089a/13, 089a/15, 090b/04
m.+ e 089a/03, 089a/20, 090a/19, 090b/01
m.+ uñ 088b/14

me'lûf [Ar.] Alışkanlık.
m.+ ı 112a/12

melühîyâ [< Ar. mālîhūliyā] Bir bitki türü.
m. 084a/14

melûk [Ar.] (bk. mülûk)
m.+ ından 038b/07

memâlik [Ar.] Memleketler, ülkeler.
m. 034a/21
m.+ de 089a/02, 090b/16, 227b/21, 228a/02
m.+ den 139a/15
m.+ e 076b/20, 079a/01, 103a/11, 146b/12
m.+ i 211b/09
m.+ inde 083b/12

memâlik-i âbâ [Ar.+Ar.] Ataların memleketleri.
m. 113b/13

memâlik-i bahîriyye [Ar.+Ar.] Bahriyye Memlûkluları, 1250-1382 döneminde hüküm süren genellikle Kıpçak Türk asıllı Memluklu kölemenler ve bunların

neslinden oluşan sultanlar hanedanı.
 m. 095a/11, 097a/01, 102b/09, 103a/07, 106b/17, 107a/12, 107a/17, 107b/08, 107b/15, 108a/03
 m.+ den 102b/18, 103a/01, 106b/18, 178a/01
 m.+ denidi 098a/06
 m.+ nüñ 096b/12
 m.+ ye 096b/16, 107a/21
 m.+ yi 097a/09
 m.+ yidi 096b/19
memâlik-i dünyâ [Ar.+Ar.] Dünyadaki ülkeler.
 m.+ ya 076b/03
memâlik-i eclâb [Ar.+Ar.] Köle olarak alınıp, azad edilerek yetiştirilen kişiler.
 m.+ dan 107b/11
memâlik-i fars [Ar.+Ö.] Fars memleketleri.
 m.+ a 149a/19
memâlik-i Öırāk ve şām [Ar.+Ö.+Ö.] Irak ve Şam memleketleri.
 m. 156b/01
memâlik-i islâmiye [Ar.+Ar.] İslamiyet'in hüküm sürdüğü ülkeler.
 m.+ de 092a/02
 m.+ den 077a/03, 091a/03, 172a/05
 m.+ nüñ 099a/14
 m.+ ye 100b/14
memâlik-i mahrûse [Ar.+Ar.] Muhafaza edilen memleketler.
 m. 113b/17
 m.+ lerinde 108b/14
memâlik-i ma'Ömüre-i rûm [Ar.+Ö.+Ar.] Rum diyarının gelişmiş ülkeleri.
 m. 111b/13
memâlik-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır memleketleri.
 m.+ a 132b/13
memâlik-i rûm [Ar.+Ö.] Rum memleketleri.
 m.+ a 203a/12
memâlik-i rûm ve diyâr-bekr ve Öarab [Ar.+Ö.+Ö.+Ö.] Arap, Diyarbakır ve Rum memleketleri.
 m.+ da 113b/09
memât [Ar.] Ölüm.
 m.+ ında 229a/10
memdûh [Ar.] Övülmüş.
 m.+ dur 165b/05
meme [Tr.] Kadınlarda ve memeli hayvanların dişilerinde, yavrularını beslemek üzere süt salgılayan organ.
 m.+ leri 030a/15, 030a/16, 030a/17, 199b/09
 m.+ lerin 030a/16
 m.+ si 024b/21
 m.+ sine 025a/01
 m.+ sini 024b/21
 m.+ sinüñ 025a/01
memelü [Tr.] Memesi olan.
 m. 047a/09
memerr [Ar.] Yol, geçit.
 m. 215b/19
memleket [Ar.] 1. Ülke. 2. Şehir, kasaba, il.
 m. 018b/15, 019b/20, 021b/08, 021b/18, 024b/14, 028b/21, 037b/02, 042b/12, 042b/16, 047b/01, 052b/19, 054b/02, 060b/17, 080b/21, 090a/17, 094b/14, 107a/05, 110a/07, 113b/13, 113b/17, 126a/18, 131a/09, 132b/17, 154a/18, 176b/07, 190a/13, 190a/14, 190a/15, 197a/12, 210b/09, 211b/11, 211b/12, 230b/05, 231b/10, 232a/15
 m.+ de 013b/16, 014a/09, 024b/15, 030b/02, 038a/06, 044b/09, 048a/07, 048a/11, 056b/06, 062b/04, 080b/18, 103a/20, 109a/02, 130b/05, 156b/19, 164a/11, 173a/07, 173a/12, 173a/20, 175b/08, 195b/13, 222b/01, 223a/05, 227b/13
 m.+ den 021b/17, 043a/19, 048b/14, 098a/08, 190a/06, 202a/12, 202b/02, 211b/08, 222b/16
 m.+ dür 169b/01, 172b/01, 172b/08, 188b/18, 204b/03
 m.+ e 048a/09, 049b/09, 063b/21, 074a/14, 089b/11, 108a/20, 156b/09, 169b/17, 171b/08, 218b/19
 m.+ i 008a/03, 009b/18, 032b/02, 033a/03, 036a/01, 042b/16, 043a/15, 049b/13, 061b/01, 062b/17, 066a/02, 073b/02, 073b/07, 156b/04, 165b/17,

211b/11, 228a/17, m.+ idi 190a/09
 m.+ in 020b/02, 036b/19
 m.+ inde 030a/20, 066a/09, 121b/14, 123a/17, 123a/18, 135b/13, 192a/12, 201b/09, 208b/20, 218b/21, 230a/17
 m.+ inden 064a/09
 m.+ ine 009b/19, 038b/07, 049b/13, 052b/20, 054a/03, 064b/08, 077a/04, 095a/08, 102a/21, 155a/09, 172a/21, 196a/13, 219a/12
 m.+ ini 038b/08, 120b/15, 201a/11, 211b/13, 219a/09
 m.+ inüñ 016b/01, 063b/07, 072a/02
 m.+ ler 156b/02, 172a/12, 178b/18, 232a/16
 m.+ lerde 013b/20, 091a/13, 142b/07
 m.+ lerdin 053a/01, 091a/12, 156b/04
 m.+ lere 076b/01, 124b/01
 m.+ leri 063b/03, 093b/17
 m.+ leridür 120b/14
 m.+ lerin 030b/01, 154b/03, 167a/15
 m.+ lerinde 128a/01, 162a/04, 173a/20, 215b/20
 m.+ lerinden 088a/09, 094b/14, 146b/12, 152a/02, 165b/17
 m.+ lerine 046b/09, 076b/07, 171b/01
 m.+ lerini 168b/18
 m.+ lerinüñ 047b/06, 172a/04, 172a/09, 183b/12
 m.+ üm 190b/14
 m.+ üme 159b/02
 m.+ ümi 006a/07
 m.+ ümüñ 040a/18, 155b/05, 159b/02
 m.+ ümüzde 031b/13, 074b/15, 174a/01, 206b/18
 m.+ ümüzden 207b/21
 m.+ ümüze 208a/14
 m.+ üñ 044b/10, 048a/06, 061a/07, 065b/11, 068b/01, 070a/14, 159b/04, 172b/01, 172b/02, 172b/08, 223a/04
 m.+ üñüz 041b/10
 m.+ üñüzde 169b/08
memleket-i mısır [Ö.] (bk. mısır şehri)
 m. 232a/15
 m.+ a 023a/10, 063a/06
memleketlü [Ar.+Tr.] Memleketi olan.
 m. 169b/08
memlü [Ar.] Dolu, dolmuş.
 m. 004a/21, 007b/10, 017b/06, 136a/08, 140a/09, 147a/07, 215b/17, 228b/14
 m.+ dur 147b/04, 226a/18
 m.+ ydı 139a/21
memnüÖ ol- [Ar.+Tr.] Yasaklanmış olmak, bir işi yapması yasaklanmak.
 m.- urlardı 023a/19
memnüÖ olma- [Ar.+Tr.] Yasağa uymamak.
 m.- dı 230a/11
me'mün [Ö.] 1. Kişi adı. 2. (bk. me'mün halîfa)
 m. 091b/09, 218b/08
 m.+ a 210b/17
me'mün halîfa [Ö.] Abbasi halifesi Abdullâh Memûn.
 m. 011a/04, 011a/09, 123b/02, 123b/03, 137a/21, 139b/20, 140a/17, 140a/18, 140b/03, 142b/14, 143a/05, 143a/12, 143b/12, 143b/14, 144a/02, 210b/11, 218b/06
 m.+ ya 140a/20, 142b/13
memür [Ar.] Emir olarak iş yapan kimse, görevli.
 m. 074a/10
menÖ [Ar.] Yasak etme.
 m.+ lerine 191b/07
menâbit [Ar.] Otlaklar, çayırklar.
 m. 011a/09
menâfiÖ [Ar.] Yararlar, faydalar.
 m. 017a/19
menâhî ol- [Ar.+Tr.] Haram olmak.
 m.- ur 124a/19
menâkıb [Ar.] Menkıbeler, söylenceler.
 m.+ ı 092b/16
menâkıb-ı cemîle [Ar.] Güzel söylence.
 m.+ leri 113b/06
menâkyüş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 035b/21, 189b/18, 192a/16

menâkîl [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

m. 075b/06

menâkîl oğlu beyle [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

m. 075b/06

menâl [Ar.] Ele geçirilen veya sahip olunan her şey, mal mülk.

m. 025a/09, 097b/11, 105b/13, 231a/08

m.+ dan 116a/12

m.+ ı 036a/10, 088a/16

m.+ ın 030b/21, 060b/14

m.+ ına 196a/07

m.+ ından 052b/01, 142b/10

m.+ ını 119b/03

m.+ ıyla 024b/06

m.+ ları 231b/13

m.+ ların 046a/21, 208b/02, 223a/03

m.+ larından 084b/17

menâl-ı ŖaŖım [Ar.+Ar.] Büyük miktarda mal mülk.

m.+ i 031a/14

menâr [Ar.] Büyük kule.

m. 016a/20, 016b/04, 019b/19, 022b/09, 022b/10,

024b/13, 025b/07, 025b/08, 026b/17, 026b/21,

028b/01, 028b/05, 030a/01, 030a/02, 030a/03,

030a/07, 033a/17, 033b/11, 036b/04, 039a/12,

042a/20, 043a/08, 047b/17, 048a/02, 057a/09,

060b/02, 069a/15, 157b/13, 189a/21

m.+ a 158a/01

m.+ ı 134a/19, 157b/09, 157b/19

m.+ ın 036b/04

m.+ lar 019b/21, 069a/13

m.+ ları 003b/07

m.+ uñ 019b/19, 028b/02, 033b/11, 042a/20, 189a/21

menârât-ı bî-mânend [Ar.+Far.+Far.] Eşi benzeri olmayan kuleler.

m.+ i 007b/16

menâr-ı mezbûr [Ar.+Ar.] Daha önce adı geçen kule.

m. 157b/10

m.+ ı 157a/18

menârât [Ar.] Kuleler.

m. 057a/06

menâre [Ar.] Kule.

m. 150b/08, 158b/03, 158b/13, 158b/15

m.+ den 157b/15

m.+ ler 158b/16

m.+ lerinüñ 013a/01

m.+ nüñ 158a/08

m.+ yi 150a/03, 150a/18, 157a/04

menâre-i iskenderiyye [Ö.] (bk. iskenderiyye menâresi)

m. 158a/09

m.+ den 158b/12

m.+ nüñ 158a/20

menâre-i mezbûre [Ar.+Ar.] Daha önce adı geçen kule.

m.+ nüñ 158b/06

menâvuş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

m. 025a/15, 033a/05, 033a/16, 033a/21, 033b/01,

033b/21, 034a/02, 034a/13, 192a/05

m.+ ıdı 032a/17, 032b/11, 033b/20

m.+ uñ 032b/10, 034a/09, 192a/05

menâvuş bin minķâvuş [Ö.] (bk. minķâvuş)

m. 032a/09, 191a/04

menâzil [Ar.] Menziller, duraklar.

m. 004a/03, 035b/12, 166a/20

menâzil-i kamer [Ar.+Ar.] Ay'ın durak yerleri.

m. 199a/13

menâzil-i merâhil [Ar.+Ar.] Konak yerleri.

m. 113a/08

menbaŖ [Ar.] Kaynak.

m.+ ı 016b/13, 048b/03, 121b/15, 122a/12, 122b/03,

123a/03

menŖ eyle- [Ar.+Tr.] Yasaklamak.

m.- di 038a/08

m.- diler 206a/16

m.- mişidi 084a/13

m.- ye 130b/03

menŖ eyleme- [Ar.+Tr.] Yasaklamak, engel olmamak.

m.- zler 228b/10

menfaŖat [Ar.] Fayda, çıkar.

m. 001b/12, 166a/01, 189a/03

m.+ a 119a/05, 129a/20, 147a/13

menfeŖ [Ar.] Hava nüfuz edecek yer, delik.

m.+ ler 008a/11

mengü temür [Ö.] Altın Orda hükümdarı, Batu Han'ın torunu, Togan'ın oğludur.

m. 104b/07

menişŖ [Ar.] Sarp, el erişmez.

m. 191b/01

menŖ iT- [Ar.+Tr.] 1. Yasaklamak, engel olmak. 2. Korumak.

m.- diler 230a/11

m.- ecek 007a/17

m.- erler 172a/09

m.- erleridi 035b/04

m.- dügiyle 131a/17

m.- üp 201a/03

menŖ itme- [Ar.+Tr.] Yasaklamamak, engel olmamak.

m.- mege 101a/02

m.- mişler 228b/14

m.- ye 124a/15

menķâvuş [Ö.] (bk. minķâvuş)

m. 030b/15

menķül [Ar.] Nakl edilmiş, ağızdan ağıza geçmiş.

m.+ dur 086b/21, 115b/01, 121b/05, 122b/12,

139b/09, 150a/11, 157a/02

menne [Ö.] Eski dönemlerde İskenderiye'nin yerinde kurulmuş bir şehir.

m. 150b/08

mensüb ol- [Ar.+Tr.] Bir kimseye, bir şeye nisbeti olmak, bir şeyle ilgisi bulunmak.

m.- andur 110b/14

mensüh [Ar.] Hükümsüz bırakılmış.

m. 201b/07

menşe' [Ar.] Kaynak, başlangıç.

m.+ i 231a/12

menşe' ol- [Ar.+Tr.] Başlatmak, kaynak teşkil etmek.

m.- mişidi 223b/04

menşür [Ar.] Padişah tarafından verilen vezirlik, beylerbeyliği vb. unvanları gösteren ferman, görev fermanı.

m. 095b/04

m.+ ın 105b/19

m.+ ları 109b/01

menşür-ı pâdişahi [Ar.+Ar.] Padişahlık fermanı.

m. 099a/16

menzil [Ar.] 1. Yollardaki konak yeri. 2. Ulaşılmak istenen hedef, erek. 3. İki konaklama yeri arasındaki uzaklık; konak.

m. 168a/15, 168a/18, 176a/07

m.+ dür 167b/17

m.+ i 002b/10

m.+ idür 168a/11

m.+ ine 204b/16

m.+ inüñ 176a/05

m.+ ler 010b/10

m.+ leridür 176b/04

menzile [Ar.] Derece, rütbe, mevki.

m.+ sine 003b/05

m.+ sine 103a/04

menzile [Ö.] (bk. menzile nâhiyesi)

m. 187a/05

menzile nâhiyesi [Ö.] Mısır'da bir kasaba.

m.+ sindedür 186b/15

merâhil [Ar.] Konaklar, konak yerleri.

m.+ de 004a/03

merâŖi [Ar.] Meralar.

m.+ şı 073a/21, 126a/21

merâşi [Ö.] Hz. Adem'in oğullarından biri.

m. 022b/02

merâtib [Ar.] Rütbeler.

m.+ ince 108b/20

mercân [Ar.] Mercan iskeletinden elde edilen ve boncuk gibi kullanılan kırmızı renkli mücevher.

m. 123a/01

m.+ dan 047a/07

m.+ la 008a/14

mercimek [<Far. merdümek] Mercimek bitkisinin , kuru sebze

olarak yararlanılan yeşil, sarı veya kırmızı renkli tohumu.
m. 129b/03
m.+ ler 119a/12
merd [Far.] Yiğit, kahraman.
m.+ e 002b/05
merd-i meydân-ı şecâ'ât [Far.+Ar.+Ar.] Cesaret meydanının yığıdî.
m. 213b/16
merdân-ı Öâlem [Far.+Ar.] Dünyadaki mert insanlar.
m.+ den 096b/08
merdûd [Ar.] Reddolanmış, kovulmuş.
m. 200b/08
meremmet [Ar.] Tamir etme, onarma.
m.+ e 150a/17
meremmet it- [Ar.] Tamir etmek, onarmak.
m.- di 150a/18
mergûb [Ar.] Rağbet edilen, beğenilen.
m. 118a/07, 175a/02
merhabâ id- [Ar.+Tr.] Selamlaşmak.
m.- üp 044b/19
merhamet [Ar.] Acıma.
m.+ le 091a/16
merhûm [Ar.] Allah'ın rahmetine kavuşmuş.
m. 003b/08, 086b/05, 091b/07, 091b/12, 110b/21, 111a/03, 111a/14, 111b/14, 112a/10, 112a/16, 112b/08, 113a/17, 113a/19, 113b/14, 113b/17, 114a/19, 170b/20
merhûn [Ar.] Rehin edilmiş.
m.+ ıdı 206a/07
merhûn-ı hindî [Ö.] Eski Mısır'da bir kahin.
m. 165b/18
merkad-ı münevver [Ar.+Ar.] Nurlu kabir.
m.+ leri 210a/03
merkeb [Ar.] Binek hayvanı.
m.+ ler 180a/01
merkûm [Ar.] Yazılmış, adı geçmiş.
m. 111b/09
merkûnes [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 039b/16, 040a/05, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 040b/20, 041a/05, 041a/10, 041a/17, 041b/05, 041b/17, 041b/20, 042a/06, 042a/12, 042b/05, 043a/02
m.+ den 040b/19, 042b/10
m.+ e 041a/14
m.+ üñ 040b/17, 042b/01
merkûnis [Ö.] (bk. merkûnes)
m. 040a/09
merkûre [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 036b/14
mermer [Ar.] 1. Renkli, yüzeyi perdahlanabilir, billurlaşmış sert kaya. 2. Mermerden yapılmış olan.
m. 007a/11, 008a/11, 018b/02, 037a/08, 042a/16, 057a/11, 066a/16, 116b/18, 117a/03, 123b/08, 143b/19, 151a/08, 152a/01, 152a/07, 152a/16, 162a/13, 177a/09, 185b/13, 192b/01
m.+ den 007a/13, 008a/15, 014a/15, 018a/12, 020a/05, 036b/04, 066a/03, 066a/20, 118a/02, 118a/10, 143a/10, 143a/16, 143b/16, 150b/13, 151a/15, 178a/05
m.+ denidi 143a/14
m.+ e 058b/12
m.+ i 058b/12
m.+ ile 164a/01
m.+ ler 027a/15, 135a/04, 152a/03
m.+ lerden 117a/08, 136a/10, 160a/11
m.+ lere 150b/16
m.+ lerinüñ 153b/20
m.+ lerüñ 150b/15
mermer taşı [Ar.+Tr.] (bk. mermer)
m. 116b/18, 151a/08
merrih [Ar.] Mars.
m. 017b/18, 020b/16, 141b/01, 141b/09, 181a/16,
merrih yıldızı [Ar.+Tr.] (bk. merrih)
m.+ na 227b/04
mersin [Ar.] Yaz kış yeşil yapraklı, çalı görünümünde, beyaz

çiçekli, güzel kokulu bir ağaç.
m. 053b/15
mersiye [Ar.] Ölen bir kimsenin iyiliklerini, ölümünden duyulan üzüntüyü, ölümüyle ortaya çıkan boşluğu anlatmak için yazılmış şiir, ağıt.
m.+ ler 113a/16, 156a/19
m.+ nüñ 113a/20
mersiye-i belîğa [Ar.+Ar.] Açık ve anlaşılır mersiye.
m.+ dur 113a/17
mertebe [Ar.] 1. Derece, aşama. 2. Rütbe, paye. 3. Basamak.
m. 041a/07, 046b/07, 123b/09, 139b/15, 146b/06, 157b/20, 175b/19, 182b/05, 186a/13, 198b/21, 203a/17, 204a/04, 221b/01, 228b/20, 231b/06
m.+ de 011a/03, 033a/13, 063a/18, 088b/17, 094b/02, 094b/15, 101b/12, 107b/14, 109a/01, 109a/09, 124b/03, 126b/13, 131b/07, 145b/09, 155a/20, 164a/11, 170a/01, 183a/08, 183a/09, 200b/07, 207b/15, 212a/21, 223a/17, 223b/03
m.+ ler 107a/20
m.+ lere 107a/18
m.+ lerince 036b/09, 098b/13, 100a/02, 105a/13, 123b/17, 164a/13, 211b/05, 211b/06, 225b/13, 230b/08, 230b/20
m.+ sin 173a/12, 200b/08
m.+ sine 075b/09, 085a/02, 105b/13, 159a/11, 159a/16
m.+ sinüñ 158b/09
m.+ ye 063a/03, 072b/01, 084a/20, 107b/16, 199a/10, 222b/02, 222b/12
m.+ yile 103a/03, 136a/17
mertebe-i Öiys üÖişreti [Ar.+Ar.+Ar.] İçki ve eğlencenin derecesi.
m. 063a/02
mertebelü [Ar.] Mertebesi, rütbesi olan.
m. 036b/09, 098b/13, 100a/02, 105a/13, 164a/13, 211b/05, 211b/06, 225b/13, 230b/08, 230b/20
mervî [Ar.] Rivayet edilmiş.
m.+ dür 006b/21, 010b/18, 012b/07, 115a/17, 128a/17, 144a/20, 171b/08, 177a/03, 218a/07, 229a/19
meryem [Ö.] (bk. hâzret-i meryem)
m. 013b/08, 183b/18
meryem ana [Ö.] (bk. hâzret-i meryem)
m. 184b/04
meryem ana hâzretleri [Ö.] (bk. hâzret-i meryem)
m. 147b/15
meryem hâzretleri [Ö.] (bk. hâzret-i meryem)
m. 191a/02
merzbûm [Ar.] Sınırları belli toprak parçası, vatan.
m.+ dur 004a/16
merzbûm-ı rûm [Ar.+Ö.] Sınırları belli olan Rum ülkesi.
m.+ üñ 002b/21, 003b/05
mes'ele [Ar.] Çözümü zor olan konu, sorun.
m.+ lerini 141a/15
mes'ül ol- [Ar.+Tr.] Sorumlu olmak.
m.- a 111a/09
mesâ'il-i müşkile-i Öölüm [Ar.+Ar.+Ar.] Zor bilimsel konular.
m.+ da 003b/09
meşâbe [Ar.] Derece, rütbe.
m.+ de 088b/16
m.+ sinde 148a/13
m.+ sindeydi 180a/16
m.+ sine 232a/15
m.+ ye 067a/07
mesâcid [Ar.] Mescitler.
m. 215b/15
m.+ lerde 090a/20
mesâcid-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın mescitleri.
m.+ da 081a/15
mesâfa [Ar.] Ara, uzaklık.
m. 164a/16
mesâfahık [Ar.] Mesafesi olan.
m. 169b/15
meşâhif-i kerîme-i şerîfe [Ar.+Ar.+Ar.] Değerli kitap sayfaları.

m. 090b/13
mesâkîn [Ar.] Yoksullar.
 m.+ e 101a/04
mesâl [Ar.] Uzun direk.
 m. 154a/04
mesâlih [Ar.] İşler.
 m. 028b/18
 m.+ i 031a/16
 m.+ in 037b/06, 165b/19
mesâlih-i müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların işleri.
 m.+ i 086a/13
mesâlik [Ar.] Tutulan yollar.
 m. 004a/03
mesbûk [Ar.] Kalıba dökülmüş.
 m. 027a/16, 027b/02, 057a/11
mescid [Ar.] Camiden küçük ibadet yeri.
 m. 068a/19, 150a/15, 175a/08, 175b/03, 210b/02, 218a/04, 218a/06
 m.+ dūr 123b/04
 m.+ i 147b/13
 m.+ idūr 198a/05
 m.+ ler 216a/16, 226b/13
 m.+ lerinüñ 013a/01
 m.+ lerümüñ 180a/16
mescid-i mûsâ [Ö.] Cize'de Hz. Musa'nın yaşadığı yerde yapılmış bir mescit.
 m. 175b/03
mescid-i tevbe [Ö.] Cize'de Hz. Musa'nın suya koyulduğu sandığın bulunduğu mescit.
 m. 175a/07
meşel [Ar.] 1. Atasözü, darbimesel. 2. Eğitici kısa hikâye, masal.
 m.+ i 127a/10
 m.+ idūr 113b/16
meşelâ [Ar.] Örneğin, söz gelişi.
 m. 021a/03, 024b/19, 032b/07, 048a/05, 069b/02, 069b/11, 074b/06, 078b/05, 087a/03, 175b/12, 175b/17
mesfûr [Ar.] Yazılmış, adı geçmiş.
 m. 107b/13, 112a/03
meşî olın- [Ar.+Tr.] Şekli değiştirilerek çirkin hale getirilmek.
 m.- up 168b/12
meşhûr ol- [Ar.+Tr.] Sihirlenmek.
 m.- up 030a/13
mesken-i ôsâkir ve sipâh [Ar.+Ar.+Far.] Asker karargahı.
 m.+ i 203b/20
mesken-i tavârif-i muhtelif [Ar.+Ar.+Ar.] Farklı kavimlerin meskeni.
 m. 015b/08
meskenet eyle- [Ar.+Tr.] Tembellik etmek.
 m.- r 011b/09
mesleme [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid âzretleri)
 m. 214a/05
mesleme bin muhallid âzretleri [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid âzretleri)
 m. 213a/08, 213b/01
 m.+ yile214b/12
mesleme âzretleri [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid âzretleri)
 m. 213b/18, 214a/04, 214b/16
 m.+ nden214a/10, 214a/13
 m.+ ne213a/14
mesleme ibn-i muhallid âzretleri [Ö.] Ashabı Kiram'ın önde gelenlerinden bir kişi.
 m.+ yidi 206a/01
mesmû'ô [Ar.] İşitilmiş, duyulmuş.
 m. 043b/20
 m.+ umuz 091b/10
mesrûr ol- [Ar.+Tr.] Sevinmek.
 m.- dı 059a/05
 m.- dılar 021b/19
 m.- dukda 187a/07
 m.- up164b/20
mest [Far.] Aşırı duygularla kendinden geçme.
 m.+ le 054b/03, 219b/19
mest ol- [Far.+Tr.] Şarhoş olmak.
 m.- dı 224a/19

m.- up 040a/15
mestâne [Far.] Sarhoşça.
 m. 040a/16
mestûr [Ar.] Gizli, saklı.
 m.+ ıdı 025a/12
 m.+ larıdı 045b/03
mestûr [Ar.] Yazılmış, kaleme alınmış.
 m.+ dur 011b/14, 013b/05, 112a/09
 m.+ ıdı 192a/03
mestûr ol- [Ar.+Tr.] Yazılmak.
 m.- an 165b/07, 204a/16
mes'ûd [Ar.] Bahtiyar, mutlu.
 m.+ ıdı 084a/09
meşâkât [Ar.] Zahmet, sıkıntı.
 m. 004a/13, 143a/07, 204b/04, 224b/05
 m.+ a 143a/03
 m.+ ıla 171b/18
meşâkât çek- [Ar.+Tr.] Zorluk çekmek, güçlüklerle katlanmak.
 m.- düm 004a/01
 m.- üp 096a/09
meş'âle [Ar.] Arık, hendek.
 m. 185b/20
 m.+ de 186a/10
 m.+ ye 132b/05, 132b/06
meşâyah [Ar.] Şeyhler.
 m.+ inden 098b/05
 m.+ ine 108b/15
meşgûl [Ar.] 1. Boş zamanı bulunmayacak kadar bir işle ilgilenen.. 2. İş görmekte olan, bir şeyle uğraşan.
 m.+ ıdı 042b/11, 094b/20
 m.+ iken 095b/12
 m.+ larıdı 044a/10
meşgûl ol- [Ar.+Tr.] Zamanını harcamak, uğraşmak, oyalanmak, ilgilenmek.
 m.- a 192a/17
 m.- dı 020b/04, 046a/11, 057a/19, 081b/20, 083a/06, 109a/13, 171a/17, 202b/15, 226a/07
 m.- dılar 146a/19, 167a/09, 208a/20
 m.- mağıla 102a/16
 m.- ırlar 124a/07
 m.- ırlarıdı 101a/08
 m.- up 091a/07
meşhûn [Ar.] Doldurulmuş, dolu.
 m. 089b/01, 101b/08
meşhûr [Ar.] Şöhret sahibi, ünlü.
 m. 012b/18, 072b/10, 075b/14, 076b/08, 086a/01, 090b/13, 092b/19, 097b/20, 101a/01, 104a/06, 106a/17, 107a/02, 107b/09, 110b/13, 110b/18, 115a/10, 119b/08, 119b/16, 129a/14, 136a/10, 142a/09, 154a/08, 177a/04, 177a/07, 179a/18, 186b/14, 193b/17, 203a/08, 213b/15, 215b/17, 218b/04, 222a/08, 226a/01
 m.+ dur 013b/09, 013b/11, 014a/01, 014b/10, 032a/04, 053b/05, 080a/14, 097b/18, 126a/05, 146b/04, 146b/14, 147a/07, 149a/11, 157a/01, 160b/02, 167b/07, 169a/17, 173b/10, 175a/12, 175b/17, 177b/15, 178a/16, 181a/18, 183b/14, 200b/14, 203a/13, 216a/20, 218a/21
 m.+ ıdı 019b/14, 107b/12, 188b/12, 203b/05
 m.+ lar 019b/10
 m.+ lardur 080a/10, 087b/09, 168b/19
 m.+ larıdı 182a/14
meşhûr-ı âfâk [Ar.+Ar.] Ünü tüm dünyaya yayılmış, dünyaca bilinen.
 m.+ dur 149a/18
meşhûr-ı ôâlem [Ar.+Ar.] Ünü tüm aleme yayılmış, dünyaca bilinen.
 m.+ dūr 105b/20, 192b/12, 202a/17, 226a/13, 149a/13, 150a/06, 160a/13
meşhûr-ı ôâlem ol- [Ar.+Ar.+Tr.] Ünü tüm aleme yayılmak, dünyaca bilinmek.
 m.- up 023a/09
meşhûre [Ar.] Meşhur olan bayan.
 m. 032a/09
 m.+ yidi 073a/18

meşhūr ol- [Ar.+Tr.] Herkes tarafından bilinir olmak, ün kazanmak.
 m.- an 021b/07, 021b/16, 066a/05, 071b/17, 076b/11, 097a/18, 112b/11, 115a/09, 118b/20, 120a/21, 180a/03, 182b/09, 198b/09, 203b/14, 216a/17, 217a/10, 219b/02
 m.- anı 132b/09
 m.- dı 133b/07, 178a/19
 m.- mışdı 192a/18
meşīyyet [Ar.] İrade.
 m.+ üñ 001b/08
meşrūʾ [Ar.] Şeriata uygun.
 m.+ dur 101b/20
meşrūh [Ar.] Şerh olunmuş, açıklanmış.
 m. 085a/21
 m.+ dur 073a/10
metāʾ [Ar.] Mal.
 m.+ ın 156a/01
 m.+ ına 042a/09
 m.+ lar 223b/15
metāʾ-ı mīsrīyyin [Ar.+Ar.] Mısır'a ait mal.
 m. 215b/21
metānet [Ar.] Dayanıklılık.
 m. 116a/05
metin [Ar.] Dayanıklı, sağlam.
 m. 194b/21
metālib [Ar.] Eski Mısır'da, gömülmüş definelere verilen ad.
 m. 116a/08, 116a/13
me'vā [Ar.] Yurt, mesken.
 m. 103b/12
mevāşl [Ar.] Koyun, keçi, sığır gibi hayvanlar.
 m.+ leri 176b/15
 m.+ lerini 044b/08
 m.+ leriyle 197b/04
 m.+ si 170a/02
mevāzīʾ [Ar.] Mevziler, yerler.
 m.+ da 181a/11
 m.+ ı 175a/04
mevcūd [Ar.] Var olan, bulunan.
 m.+ dur 044a/14, 094b/10, 133b/03, 148b/08, 179b/02
 m.+ lardur 165a/21
mevcūdāt [Ar.] Var olan şeyler.
 m.+ ı 049a/18
mevcūd ol- [Ar.+Tr.] Var olmak, bulunmak.
 m.- an 036b/13, 044a/12, 123b/01, 133b/15, 174b/04, 177b/05, 179b/12, 182a/17, 184b/07, 185a/20
mevhībe-i kübrā-yı sübhāniyye [Ar.] Allah'ın büyük lutfu.
 m. 094a/21
mevkīʾ [Ar.] Yer.
 m.+ inde 097b/18
mevkūf ol- [Ar.+Tr.] Bağlı olmak.
 m.- a 129b/15
mevlā [Ar.] Tanrı.
 m.+ sı 180b/15
 m.+ sıyla 181a/08
mevlānā şeyh takīū'd-dīn aḥmed bin ʾOālī [Ö.] 16. yüzyılda yaşamış büyük astronom ve matematikçi.
 m.+ nüñ 004b/12
mevlāyi [Ar.] (Allah'a hitap için) ey Allah'ım, yarabbi.
 m. 232a/12
mevsūf [Ar.] Vasıflanmış.
 m. 204a/21
mevsūf ol- [Ar.+Tr.] Vasıflanmak.
 m.- anlardan 126b/20
mevsūm [Ar.] Adlarla ilgili.
 m. 004b/20
mevt [Ar.] Ölüm.
 m. 025b/20, 116a/03
 m.+ ine 142a/11
mevtā [Ar.] Ölü.
 m.+ larıyla 169a/16
mevvād-ı ʾOulviyye [Ar.] İlahî maddeler.
 m.+ yle 139b/08
mevziʾ [Ar.] Yer, mahal.
 m. 184b/21, 226a/15

m.+ de 112b/03, 181b/19, 182a/19, 212b/09
 m.+ den 112a/05, 183b/05
 m.+ e 058a/11, 196b/18, 196b/19, 212b/07
 m.+ inden 165a/18
 m.+ lerde 141a/19, 152a/13
 m.+ üñ 180a/03
mevzūn [Ar.] Vezinli.
 m.+ dur 094b/01
meydān [Ar.] 1. Geniş, düz ve açıklık yer. 2. Yarışma, savaş veya eğlence yapılan geniş yer. 3. Kentlerde etrafı binalarla çevrili, geniş ve açıklık yer.
 m. 226a/19
 m.+ a 155a/17, 213a/09, 213b/11, 213b/14, 213b/15, 220a/05
 m.+ da 131b/11, 214a/02, 226a/18
 m.+ ı 002b/05
 m.+ ıdı 226a/17
 m.+ ına 213b/16
 m.+ ında 112a/21
 m.+ inuñ 002b/08
meydān-ı maʾŕeke [Ar.+Ar.] Savaş meydanı.
 m.+ de 114a/06
 m.+ den 112a/11
mey-hāne [Ar.+Far.] İçki içilen yer.
 m.+ leri 100b/19
meyl [Ar.] Bir kimseye gönül bağlama, sevmek, tutulma.
 m. 088b/16
meyl eyle- [Ar.+Tr.] Bir şeyi istemek, ona yönelmek.
 m.- mekten 151b/16
meyl iT- [Ar.+Tr.] 1. Başka duruma geçmeye başlamak. 2. Yönelmek, bir yöne doğru gitmek.
 m.- di 066b/07, 088b/14
 m.- üp 066a/21, 066b/02, 218b/12
meyser [Ö.] Mısır'da eski bir kasaba.
 m. 184a/20
meyve [Ar.] Yemiş.
 m.+ ler 211a/11
meyve-dār [Ar.+Far.] Meyvalı, meyvası olan.
 m. 037a/12
meyyit [Ar.] Ölmüş insan, ceset.
 m. 042a/02, 140b/09, 143b/05, 162b/21, 163a/05, 163a/09, 203a/02, 203a/03
 m.+ e 058b/21
 m.+ i 140b/04
 m.+ in 085a/11, 137b/21, 146a/05, 146a/11, 179a/17
 m.+ ler 118a/05, 140a/03
 m.+ lere 143b/13
 m.+ lerile 140a/09
 m.+ lerin 147b/11, 222b/13
 m.+ lerinden 140a/03
 m.+ lerini 136a/10, 147a/05
 m.+ lerüñ 093a/14, 140a/05
 m.+ üm 145b/20
 m.+ üñ 118a/08, 140b/09, 143b/05, 143b/06, 147a/06, 162b/21
mezāhib-i erbaʾā [Ar.+Ar.] Dört mezhep.
 m. 100b/15
mezāhim olma- [Ar.+Tr.] Sıkıntı vermemek.
 m.- yalar 008a/09
mezālim [Ar.] Zulümler, eziyetler.
 m. 109a/02, 111a/08
 m.+ i 042b/19, 085a/13
mezār [Ar.] Ziyaret yeri, kabir.
 m.+ ına 147b/04
 m.+ lar 147b/05, 147b/06
mezārāt-ı aṣḥāb [Ar.+Ar.] Din büyüklerinin mezarları.
 m.+dan 147b/05
mezār-ı mübārek [Ar.+Ar.] Büyük birinin mezarı, mübarek mezar.
 m.+ leri 147b/03, 210a/04
mezār-ı şerīf [Ar.+Ar.] Büyük birinin mezarı, şerefli mezar.
 m.+ leri 147b/01, 147b/04
mezāriʾ [Ar.] Ziraat olunacak yerler, tarlalar.
 m. 073a/21, 126a/21, 167a/15
 m.+ e 019b/18, 019b/20

m.+ i 010b/14, 011a/09, 044b/13, 050a/03, 173a/05, 174b/21
m.+ in 012b/19
m.+ inde 076a/08
m.+ ini 028b/06, 132a/11
m.+ inün 145b/17
m.+ ni 006b/02
m.+ nüñ 108a/19
mezâriÖ-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın tarım alanları.
m.+ ı 010b/16
mezâriÖ-i maÖmür [Ar.+Ar.] Bayındır, verimi bol tarlalar.
m. 012b/18
mezâriÖ-i vilâyet [Ar.+Ar.] Şehrin tarım alanları.
m.+ i 132a/16
mezbür [Ar.] Adı geçen.
m. 006a/06, 087b/20, 096b/03, 107b/19
m.+ da 186b/16
m.+ ıla 098b/12
meżemmetlerin eyle- [Ar.+Tr.] Kınamak, ayıplamak.
m.- di 031b/13
meżheb [Ar.] Bir din içinde görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri.
m.+ lerine 100b/18
meżkür [Ar.] Zikredilmiş, adı geçmiş.
m. 006a/05, 006b/05, 007b/14, 009a/13, 009b/04, 009b/19, 013b/20, 014b/08, 015a/05, 018a/19, 019a/16, 028b/12, 029a/07, 031b/20, 034a/14, 034a/15, 045b/07, 061a/16, 061b/01, 061b/07, 070b/11, 071a/03, 071b/13, 076b/14, 080b/01, 080b/03, 080b/06, 080b/11, 080b/14, 081a/08, 081a/20, 083a/17, 086a/12, 086b/08, 087a/09, 087a/15, 087b/09, 087b/16, 087b/17, 087b/20, 088b/13, 089a/13, 093a/19, 094b/01, 096a/02, 096b/01, 096b/15, 096b/20, 097b/01, 098a/11, 099b/17, 100b/06, 101b/14, 101b/19, 102b/13, 102b/15, 102b/20, 103a/03, 104b/02, 104b/10, 105a/04, 105a/07, 105a/08, 105b/21, 106a/21, 107a/20, 107b/19, 109a/11, 110a/08, 110a/13, 110b/07, 112a/06, 112b/01, 112b/07, 114a/14, 119b/07, 122a/09, 129b/20, 130b/11, 136a/14, 141b/16, 142a/01, 142a/14, 146b/07, 149a/05, 149a/10, 154a/11, 154a/15, 154a/18, 155a/01, 156b/12, 156b/21, 157b/17, 159a/10, 160b/07, 164a/18, 165b/14, 168a/01, 168a/18, 169a/01, 169a/02, 169b/11, 181b/10, 181b/16, 183b/03, 185a/05, 187a/06, 187a/11, 187a/17, 189b/20, 192a/02, 194a/08, 196a/01, 199a/11, 210a/16, 216b/21, 217b/08, 218b/17, 218b/19, 219b/18, 222a/03, 222a/07, 223a/05, 223a/09, 225b/03, 225b/12, 226a/16, 228b/05, 229a/01, 229a/05, 229b/12, 229b/18, 230a/05
m.+ dur 012a/10, 014a/12, 029b/15, 053b/19, 072a/03, 072b/11, 095b/01, 116a/20, 116b/15, 119a/20, 122a/12, 122b/10, 147b/12, 148b/19, 154a/09, 156b/21, 160b/02, 161b/10, 167b/18, 168a/15, 168b/13, 169a/12, 170b/16, 175a/07, 175a/09, 175a/11, 177b/17, 181a/02, 181a/12, 183b/18, 197a/20, 198a/21, 202a/10, 202b/06, 203a/10
m.+ ı 086a/08
m.+ lardur 019b/11
meżküre [Ar.] (Kadın için) zikredilen, adı geçen.
m. 060b/15, 078a/12, 096a/15, 157a/03, 202b/14
meżkür ol- [Ar.+Tr.] Zikredilmek, adı geçmek.
m.- an 005a/15, 012b/04, 026b/09, 072b/01, 075b/09, 096b/09, 164b/04, 165b/08, 167a/20, 168a/12, 177a/13, 186b/17, 199a/02, 204a/17, 210a/05, 228b/04
m.- duğı 114b/06, 116a/09
meżr [Ar.] Haşhaş bitkisinin kabuğı sıkılarak elde edilen ve sarhoşluk veren içki.
m. 173a/18, 173b/01
mezraÖa [Ar.] Ekilecek yer, tarla.
m. 010a/21
m.+ lar 176a/19
m.+ ları 016b/05, 145a/05, 145b/06, 167b/01,

198b/11
m.+ larıdı 010a/20
m.+ larında 127a/17
m.+ larını 133a/05
mezraÖ-ı zemîn [Ar.+Far.] Yeryüzünün ekilecek yerleri.
m.+ üñ 198b/19
mezruÖat [Ar.] Ekilip bitmiş tohumlar.
m.+ ı 011b/02
mıknâfis [Ar.] Demir çekme özelliğı bulunan veya bu özellik sonradan verilen her türlü madde.
m.+ ıdur 119b/21
mıknâfis taşı [Ar.+Tr.] Siyah renkli, mıknatıslı ve çok değerli bir demir cevheri olan demir oksit; manyetit.
m.+ ndan 017b/06
m.+ yla 175b/20
mıkrizî [Ö.] (bk. mevlânâ şeyh takü'd-dîn ahmed bin Öalî)
m. 073b/12, 119b/05, 119b/08, 161a/04, 161a/15, 162b/07, 166b/01, 191a/05, 218b/03
m.+ nüñ 014b/05, 192a/04
mısır [Ö.] Kuzey Afrika'da yer alan, başkenti Kahire olan ülke.
m. 005a/13, 005b/20, 005b/21, 008b/05, 011a/06, 011b/05, 012a/06, 013b/17, 015b/02, 016a/10, 021a/16, 022b/13, 032a/05, 035b/10, 038a/01, 046a/21, 053a/12, 057a/19, 060b/05, 061a/01, 061a/05, 061a/20, 061b/01, 061b/06, 061b/07, 062a/18, 063a/13, 063a/15, 072b/02, 073a/01, 074a/07, 074a/12, 075a/15, 076a/07, 076a/12, 076a/13, 076b/07, 078a/11, 079b/18, 080a/18, 081a/07
m.+ a 003b/21
m.+ da 011a/02, 014a/09, 015b/20, 017a/18, 032a/06, 035a/12, 035b/15, 036a/14, 038a/02, 038a/17, 043b/02, 045b/08, 045b/13, 050a/01, 053a/04, 061b/11, 061b/14, 061b/15, 062a/08, 063a/05, 066a/10, 071b/15, 072a/21, 073a/05, 074a/07, 075b/12, 075b/13, 075b/14, 075b/17, 077a/20, 077b/01, 077b/02, 077b/14, 077b/16, 077b/18, 081a/17
m.+ dan 011a/07, 013b/10, 014a/01, 053b/10, 055b/11, 055b/19, 056a/08, 059b/04, 059b/13, 059b/14, 059b/16, 063a/09, 065b/21, 066a/01, 072b/14, 072b/15, 075b/08
mısır şehri [Ö.] (bk. mısır)
m. 013b/06
mısır vilâyeti [Ö.] (bk. mısır)
m. 012b/11, 071b/19, 076a/18
m.+ n 080b/13
m.+ nde 015b/05, 032a/04, 041a/13
m.+ ne 045b/12, 069b/18, 074a/18
m.+ nüñ 044a/03
mısır [Ö.] (bk. mısırāyim)
m. 009a/19, 009b/04, 009b/10, 010a/03
m.+ a 010a/01
m.+ ıdı 009a/11
m.+ üñ 009a/13, 009b/05, 009b/21, 010a/02
mısır [Ö.] (bk. mısır)
m. 004b/20, 005a/14, 005b/21, 008b/02, 009b/15, 009b/19, 009b/20, 010b/18, 011b/06, 011b/11, 012a/09, 014b/08, 015b/01, 015b/14, 018b/02, 023b/20, 036a/12, 038a/04, 048a/14, 049b/21, 052b/02, 054a/04, 056b/17, 056b/19, 062b/05, 071a/12, 072b/05, 073a/10, 075a/02, 075a/04, 076a/02, 078a/04, 078a/21, 079a/08, 079a/12, 080b/10, 081b/06, 081b/21, 082a/02, 083a/17, 083b/12, 087a/16, 087a/18, 087a/20, 087b/08, 087b/20, 087b/21, 088a/10, 088a/13, 088a/14, 088a/20, 088b/06, 088b/07, 088b/08, 088b/19, 089a/14, 089b/05, 091a/09, 091a/14, 091a/19, 092a/08, 093a/21, 094b/15, 095a/04, 095a/12, 095a/17, 095a/20, 095b/08, 096a/13, 097a/13, 098b/06, 098b/11, 102a/05, 107b/21, 108a/01, 110b/18, 112b/11, 112b/13, 114b/20, 115a/06, 115a/08, 116a/08, 116a/13, 119a/02, 119a/13, 119a/14, 121b/07, 121b/15, 122b/15, 123a/07, 124a/20, 124b/17, 125a/14, 128a/01, 128b/13, 128b/15, 128b/17, 130a/01, 130a/19, 130b/03,

133a/09, 134b/20, 136a/19, 139a/03, 139b/09,
 139b/20, 140b/06, 140b/19, 140b/21, 141a/02,
 142a/08, 144b/08, 145b/20, 146a/20, 147a/05,
 148a/21, 149a/05, 150a/12, 150a/13, 154a/01,
 156b/02, 159b/04, 159b/15, 160b/04, 160b/13,
 164a/09, 164b/02, 165b/05, 166a/04, 166b/18,
 174b/07, 180a/03, 181b/10, 181b/12, 182a/13,
 182a/17, 183b/13, 184a/21, 185b/02, 185b/05,
 186b/16, 187b/02, 188b/19, 190a/03, 190a/06,
 191a/01, 192a/08, 194a/12, 195b/11, 197a/12,
 201a/01, 203b/07, 203b/10, 203b/14, 204a/13,
 204b/08, 204b/19, 205a/05, 210a/04, 210a/21,
 212a/14, 212a/15, 212a/17, 217a/02, 217a/10,
 217b/03, 218a/05, 219b/04, 220b/02, 220b/21,
 221a/06, 225a/20, 226a/08, 226a/13, 226a/14,
 226a/19, 226b/08, 226b/13, 226b/18, 228a/05,
 228a/09, 229a/01, 230a/20, 231b/20
 m.+ a 004b/18, 005b/05, 006a/11, 009b/12, 010b/18,
 011a/04, 012b/08, 013b/03, 013b/05, 013b/14,
 019a/05, 026a/06, 034b/06, 037b/16, 039b/16,
 040a/03, 043b/08, 044a/06, 045b/09, 047b/04,
 047b/16, 049b/16, 049b/20, 052b/16, 053a/03,
 053b/18, 054a/08, 054a/10, 054b/07, 054b/09,
 056a/17, 056b/18, 060a/07, 060a/08, 061b/08,
 061b/09, 062a/07, 062a/14, 062a/16, 063b/08,
 066a/05, 071a/15, 071b/06, 072b/04, 073a/12,
 073a/18, 073a/20, 073b/09, 075a/03, 076a/10,
 079a/01, 079b/20, 079b/21, 080a/02, 080a/03,
 080a/05, 080a/12, 080a/14, 081a/09, 081a/21,
 082a/01, 082a/13, 082b/08, 083a/09, 083b/08,
 083b/09, 085b/09, 086b/06, 088a/10, 088b/05,
 088b/21, 089a/20, 090b/20, 092a/11, 093b/01,
 095a/04, 095b/02, 095b/16, 095b/19, 096a/17,
 096a/18, 096b/20, 098a/10, 099b/07, 099b/13,
 099b/14, 099b/15, 100b/11, 102b/07, 103a/02,
 103a/05, 103a/14, 103a/15, 103a/19, 103a/21,
 103b/15, 103b/16, 103b/21, 104a/12, 104b/18,
 105b/17, 106a/04, 106a/08, 106a/21, 107b/02,
 107b/05, 107b/16, 108b/09, 108b/12, 108b/20,
 109a/14, 110b/01, 110b/04, 110b/21, 111a/04,
 114a/21, 114b/03, 117b/14, 118b/02, 119b/02,
 120b/03, 122a/09, 122a/17, 123a/06, 123b/02,
 126b/15, 130a/07, 130a/08, 132b/20, 133a/10,
 134b/21, 137a/21, 138a/01, 141a/01, 142b/14,
 142b/15, 143a/06, 146b/07, 147b/18, 148a/12,
 159a/06, 166b/12, 167b/13, 167b/15, 167b/17,
 168a/12, 168a/15, 177b/09, 177b/12, 183b/06,
 192b/08, 194a/06, 197b/01, 197b/05, 198a/12,
 198b/05, 204a/11, 205a/11, 210b/11, 211b/07,
 216b/13, 216b/16, 216b/21, 217b/09, 217b/13,
 217b/16, 218b/06, 219a/07, 219b/14, 219b/17,
 220a/10, 223a/14, 224b/16, 225b/03, 225b/10,
 228a/19, 229a/01, 230a/06, 230a/14, 230b/07,
 231b/04
 m.+ da 011a/18, 011b/10, 013a/10, 014a/09, 015a/02,
 022b/04, 023a/11, 023a/16, 035b/08, 037b/20,
 075b/09, 082b/08, 082b/09, 083a/01, 083a/10,
 083b/06, 084a/14, 085a/09, 086a/04, 087a/14,
 087b/19, 088b/14, 089a/03, 089a/06, 089a/09,
 089a/13, 089a/17, 090b/18, 093a/13, 093b/01,
 093b/02, 093b/09, 093b/10, 094b/09, 095a/03,
 095a/08, 095b/06, 096b/07, 096b/13, 097a/04,
 098a/13, 098a/16, 098b/01, 098b/07, 098b/16,
 100b/14, 101a/02, 101a/10, 101a/11, 103a/14,
 103b/04, 104a/17, 104b/03, 104b/13, 104b/15,
 104b/19, 105b/12, 106a/11, 106b/01, 106b/08,
 107b/03, 107b/09, 108a/18, 109b/03, 110b/04,
 110b/08, 110b/19, 110b/21, 111a/03, 112a/03,
 112a/15, 112b/18, 114a/13, 114a/16, 114a/19,
 114b/01, 115a/10, 116b/06, 116b/12, 116b/16,
 118a/16, 118b/19, 118b/20, 119a/08, 119a/16,
 119b/09, 120a/19, 121b/02, 123a/09, 123a/14,
 124a/12, 124a/14, 130b/07, 131a/19, 131a/20,
 131b/10, 131b/12, 132a/13, 132b/13, 132b/19,
 133b/14, 134a/13, 138b/15, 140b/05, 141a/02,
 145b/11, 145b/14, 147a/07, 147b/01, 147b/10,

148a/05, 148a/06, 148a/10, 148a/12, 148a/17,
 148a/19, 157a/17, 158a/12, 161b/11, 167a/02,
 167b/19, 167b/21, 168a/16, 168b/07, 175a/13,
 177b/12, 178a/01, 181b/19, 182a/06, 183b/05,
 194a/07, 194a/09, 194a/10, 194a/16, 209a/11,
 212a/15, 212a/16, 216b/18, 217a/21, 218b/01,
 219b/01, 220a/11, 226a/15, 228b/15, 229a/06,
 229a/14, 229a/17, 230a/01, 230a/07, 231b/05,
 231b/16
 m.+ dağı 139a/13
 m.+ dan 075a/08, 085b/06, 088b/02, 099b/05,
 102a/05, 102b/08, 103b/01, 104a/02, 104b/01,
 104b/12, 105b/19, 106a/10, 109b/02, 110a/18,
 119b/04, 125a/18, 131a/03, 155b/19, 167b/16,
 168a/11, 168a/13, 169b/10, 170b/12, 171b/02,
 176a/05, 183b/05, 186b/19, 194a/08, 194b/17,
 196a/03, 198a/20, 216a/20, 219a/05, 219a/08
 m.+ ı 010a/15, 010b/18, 022b/03, 035b/09, 035b/10,
 056b/16, 061b/01, 061b/08, 076a/05, 076a/06,
 076a/09, 076a/11, 076a/12, 079b/18, 081a/11,
 082a/17, 084b/09, 112b/11, 113a/02, 124b/16,
 147a/08, 160a/19, 167a/03, 194a/04, 212a/17,
 228a/10, 231b/06, 231b/21
 m.+ üñ 010a/14, 010a/17, 010b/18, 010b/20, 011a/03,
 011a/05, 011a/09, 011b/03, 013a/16, 014a/07,
 016a/12, 021a/16, 022b/05, 022b/16, 025b/13,
 028b/01, 031a/15, 047a/21, 063a/04, 068b/21,
 069a/01, 071a/18, 072b/21, 073a/13, 081a/16,
 081b/03, 083b/16, 084b/16, 085b/17, 086a/01,
 088a/05, 091a/20, 093b/08, 098b/07, 112b/14,
 121b/05, 121b/06, 123b/16, 123b/17, 124a/01,
 124a/05, 132b/07, 145b/05, 146b/15, 147a/04,
 147b/21, 148a/06, 165a/04, 169a/21, 169b/02,
 187b/18, 197b/12, 198a/10, 205a/13, 210b/05,
 211b/04, 219b/10, 225b/09, 226a/01, 230a/04
mısrāō [Ar.] Dize.
 m.+ in 094b/05
mısrā-i evvel [Ar.+Ar.] Şiirin birinci dizesi.
 m.+ in 094b/04
mısrām [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m. 018b/05, 018b/06, 024a/16
 m.+ üñ 024b/03
mısrāyim [Ö.] 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Kipt dilinde
 Mısır'a verilen ad.
 m. 005b/05, 006a/06, 006a/10, 006a/17, 006a/18,
 006b/05, 006b/10, 006b/17, 006b/21, 007a/04,
 007b/20, 010a/01, 016b/16, 018b/17, 146b/21,
 150a/04, 176a/13, 176a/20
 m.+ e 006b/13, 007a/08, 149b/17
 m.+ üñ 007b/07, 007a/15, 007a/19, 024a/06, 024a/14
mısrāyim bin bayşar [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m. 149b/15, 169b/03
mısrāyim bin bayşar bin hām bin nūh [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m. 146b/18, 176a/12
mısrāyim bin bayşar bin nūh [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m. 149a/14
mısrāyim bin naḳrāvuşu'l-cebbār [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m. 018b/01
mısrāyim-i cebbār [Ö.] (bk. mısrāyim)
 m.+ in 018b/10
mısrāyim oğlu ḳubṭim oğlu itriḳ oğlu ḳalīmūn [Ö.] (bk.
 ḳalīmūn)
 m.+ üñ 165a/13
mısrēy [Kpt.] Zilhicce ayı.
 m. 011a/12
mısr-ı Ōatıḳ [Ö.] (bk. eski mısr)
 m. 145b/02, 148b/13, 203b/02, 216a/19, 221a/07
 m.+ de 221a/03
mısr-ı dünyā-dār [Ö.+Ar.+Far.] Mısır şehri.
 m. 004a/15
mısr-ı ḳadīm [Ö.] (bk. eski mısr)
 m. 005b/09, 016a/03, 120a/06, 134a/01
mısrī [Ar.] Mısırlı.
 m.+ lerdan 096a/15
mısr ḳalŌası [Ö.] Kahire Kalesi olarak da bilinen, Mısır'ın
 başkenti Kahire'de bulunan tarihi bir kale.

m. 093b/01, 217b/05
m.+ n 133b/15, 226b/03
m.+ nda107a/15

mısrılı [Ar.] Mısırlı, Mısır halkından olan.
m. 084a/15, 147b/01
m.+ dan 140b/19, 157a/01
m.+ lardan 087a/04
m.+ nuñ 084b/06, 101a/01, 102a/05, 111a/05, 124a/19, 216a/21
m.+ ya 088a/03, 096a/19

mısr memleketi [Ö.] (bk. mısır)
m.+ nden168b/06
m.+ nüñ 034a/20

mısr şehri [Ö.] (bk. mısır)
m. 100b/21, 123a/11, 133b/13, 139b/12, 225b/11, 226b/15, 226b/21, 231a/12
m.+ ne 098a/12, 197b/07, 226b/12
m.+ ni 088a/16, 133b/15
m.+ nüñ 015a/15, 085b/18, 147a/03, 148a/01, 188b/18

mısr vilayeti [Ö.] (bk. mısır)
m. 087b/15, 089b/15, 123a/09, 217b/19
m.+ n 079b/07
m.+ nde 009a/17, 033b/20, 047a/18, 108a/12, 118a/12, 123a/18, 142a/07, 151a/07, 165a/05, 226b/17
m.+ ne 023a/19, 097b/07, 122a/06, 122a/10, 134a/01, 134b/20, 194a/03, 201a/06, 204b/02, 217b/17, 228b/03
m.+ nüñ 012a/05, 047b/07, 088b/01, 142a/09, 214a/19

mızmār-ı endişe [Ar.+Far.] Kaygı'nın koşu yolu.
m.+ de 152b/14

mızrāk [Ar.] Eskiden kullanılan uzun saplı ve sivri uçlu silah, kargı.
m. 138b/05

micmer [Ar.] İçinde tütsü yakılan kab.
m.+ i 136b/19

miŕde [Ar.] Mide, kursak.
m.+ sinde 013a/12

miŕtāh [Ar.] Anahtar.
m.+ ı 058b/14, 093b/08
m.+ ını 104a/07

mīg [Ar.] Kara bulut.
m.+ ıdı 003a/13

miñen [Ar.] Eziyetler.
m. 108a/12
m.+ den 113a/13

mihr-i Ŗālem [Ar.+Ar.] Alemin güneşi.
m. 002b/01

miñrāb [Ar.] Cami, mescit gibi tapınakların kible tarafında bulunan imamın namaz kıldırđı girintili yer.
m. 217b/01
m.+ ı 217a/19, 217a/21
m.+ larında 090a/21
m.+ larını 090a/20

miñdād [Ö.] (bk. miñdād bün el-esved ĥazretleri)
m. 179a/11

miñdād bün el-esved ĥazretleri [Ö.] Mikdād bin Amr olarak da bilinen, bilhassa Şiilerce önem verilen dört sahabeden biri.
m.+ nüñ 178b/10, 179b/03

miñdād ĥazretleri [Ö.] (bk. miñdād bün el-esved ĥazretleri)
m. 179a/10

mikdad-ı bin Ŗamr [Ö.] (bk. miñdād bün el-esved ĥazretleri)
Ŗa. 205b/21

miñdār [Ar.] 1. Ölçülebilen, sayılabilen, azalıp çoğalabilen durum; nicelik; sayı; çokluk. 2. Oran.
m. 009b/14, 013b/13, 015b/15, 020a/06, 031b/21, 033b/04, 035a/16, 035b/14, 045a/21, 053b/13, 057b/01, 060b/18, 061b/12, 063b/12, 063b/14, 063b/20, 067a/20, 078b/02, 082b/03, 082b/04, 087b/04, 087b/11, 088a/20, 092a/05, 099b/08, 099b/15, 100b/11, 109a/15, 113a/03, 116b/18, 120b/05, 123b/18, 124b/13, 126a/08, 127a/10,

130a/05, 137a/17, 138a/11, 138a/15, 138b/03, 142a/05, 143b/16, 144a/01, 145a/07, 147b/10, 147b/18, 152b/05, 152b/08, 157b/18, 159a/17, 159b/09, 173a/16, 173a/21, 173b/04, 176b/10, 178b/10, 182b/17, 183b/07, 184b/03, 186a/16, 192b/18, 194a/07, 198b/16, 198b/18, 199a/02, 203a/13, 204a/02, 204b/01, 204b/18, 205a/17, 208b/14, 211a/06, 211b/08, 212b/05, 212b/06, 212b/09, 216b/12, 219a/01, 220a/16, 222b/19, 223a/10, 223a/11, 223b/15, 224a/18, 224b/05, 225a/13, 225b/11, 226b/04, 227b/08, 228a/17, 229a/16, 232a/02
m.+ a 125a/20
m.+ da 039b/21, 128b/01, 138a/11, 163a/11
m.+ ı 029b/07, 035a/16, 038a/01, 044a/18, 049a/20, 058b/10, 065a/09, 075b/02, 079a/09, 080a/12, 090a/10, 095a/08, 095a/14, 097b/13, 108a/11, 109b/16, 110a/06, 110b/11, 110b/14, 111a/19, 113a/11, 120b/11, 127a/15, 132a/19, 135a/09, 135b/07, 135b/12, 137b/04, 143a/16, 144a/03, 144a/11, 144b/02, 148a/17, 153b/07, 155a/12, 155b/02, 156a/12, 158b/07, 159a/18, 159b/03, 163a/12, 168a/03, 171a/07, 172b/03, 172b/15, 173a/15, 174a/12, 176a/07, 176a/19, 177a/05, 177a/20, 179a/09, 184a/16, 186a/07, 188b/16, 190a/21, 191b/01, 194b/17, 201a/14, 204b/10, 204b/20, 205a/12, 206a/16, 211a/15, 214a/16, 223b/10, 230a/11
m.+ ıdur 144a/02, 209b/03
m.+ ın 078b/15, 120b/04, 122a/10
m.+ ınca 210b/06
m.+ ını 143a/11
m.+ ıydı 083a/11
m.+ larında 192b/07

miñdārū [Ar.] Miktarı, sayısı olan.
m. 210b/06

miknetlū [Ar.] Kuvvetli.
m. 132b/14, 231b/07

miñyās [Ar.] Nil Nehri'nin yıllık artışını gözlemlemek için yapılan binalara verilen ad.
m. 123a/19, 123b/13, 124a/13, 132a/12, 197a/19, 206b/10
m.+ dur 123b/04
m.+ ı 020a/04, 170a/21

mil [İng.] Eski Romalılarca kullanılan bin adımlık mesafe; 1481 m.
m. 018a/18, 034b/01, 064b/12, 073b/04, 073b/05, 085b/17, 123a/15, 148b/16, 151b/20, 155a/12, 216a/20, 157a/13, 158b/13, 167a/12, 171b/15, 171b/17, 177a/05, 190a/21, 198a/06
m.+ idi 018a/09, 163a/16

mīl [Ar.] Göze sürme çekmekte kullanılan, kemik ya da fildişinden yapılma ince uzun çubuk.
m. 059a/09
m.+ ile 059a/09

milñ-i ebyaz-ı müddeber [Ar.+Ar.+Ar.] Değerli beyaz tuz.
m.+ dendür 029a/21

milk [Ar.] 1. Ülke; memleket; yurt. 2. Mülk.
m. 002a/07, 024a/13, 034a/03, 042b/06
m.+ den 092b/09, 164b/16, 194a/01
m.+ e 004b/09, 052a/17, 194a/01
m.+ i 009b/06
m.+ inde 156a/12
m.+ ine 023a/07, 032a/06, 047b/06, 052a/18, 078b/19, 093a/09, 101b/21, 154b/04
m.+ ini 163b/20
m.+ leri 155b/17, 208b/17
m.+ üne 024a/13

milk-i ahir [Ar.+Ar.] Ahiret, öbür dünya.
m.+ e 034a/04

milk-i cirmān [Ar.+Ar.] Vücut mülkü, beden.
m. 052a/16

milk-i dünyā [Ar.+Ar.] Bu dünya.
m. 046b/14
m.+ dan 156b/18

milk-i ev [Ar.+Tr.] Evin binası.

m.+ leri 102a/05
mil-k-i rümî [Ar.+Ar.] Rum dünyası.
 m. 154b/05
mil-k-i mısır [Ö.] (bk. mısır)
 m. 092b/06, 102a/01, 102a/03
 m.+ a 228b/15
 m.+ da 029a/07, 031a/18, 034a/03, 036b/11, 042b/05, 054a/18, 108a/05, 110a/17
 m.+ uñ 230a/06
mil-k-i mısır [Ö.] (bk. mısır)
 m. 037b/14, 195b/15
 m.+ a 026b/08, 028a/09, 045b/10
 m.+ da da 027a/03, 034a/09, 085a/20, 196b/03
 m.+ ı 026b/12, 071a/13, 081a/12, 228a/11
millet [Ar.] Ulus.
 m. 118a/12
 m.+ den 115b/19
 m.+ dür 064a/10
 m.+ i 201a/05
 m.+ in 002a/12
 m.+ uñ 122b/18
millet-i naşārā [Ar.+Ar.] Hristiyan olan insanların tümü.
 m.+ dan 201a/16
mim [Ar.] Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.
 m.+ uñ 119b/15
miŌmār [Ar.] İnşaat planlarını yapan ve bunların kurulmasına bakan sanatkar.
 m. 057a/20, 194b/13
 m.+ lar 152a/13, 179b/11, 183a/15, 227a/17, 227a/18, 227b/01
 m.+ lara 152a/04, 227a/17
 m.+ ları 160b/15
 m.+ laruñ 145a/09
min-baŌd [Ar.+Ar.] Bundan böyle.
 m. 054a/17, 068b/15, 103b/12, 118a/19, 148b/04, 205a/05, 209b/16, 210b/06, 223a/21, 225a/17
minber [Ar.] Camilerde imamın çıkıp hutbe okuduğu yer.
 m.+ de 083b/10
 m.+ den 099a/09, 100a/12
 m.+ e 099a/08, 100a/05
 m.+ ini 093b/15
 m.+ lerde 096a/17, 099a/04, 103a/05
 m.+ lerini 090a/20
minķār [Ar.] Yırtıcı kuş gagası.
 m.+ ina 041a/21
 m.+ ında 048a/16
minķāvūş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 030a/20, 031b/01, 031b/14, 031b/20, 032a/01
minnet [Ar.] Bir iyiliği yapana karşı kendini borçlu hissetme.
 m.+ ümüz 009b/07, 125a/15, 125a/16
minnet(ler) iT- [Ar.+Tr.] Boyun eğip yalvarmak, kendini küçültecek biçimde yardım istemek.
 m.- di 225a/08
 m.- erleridi 183b/13
minşār [Ar.] Destere, bıçkı.
 m.+ lar 153a/08
mîr [Far.] Kumandan.
 m. 093a/18, 098b/08, 155a/17, 230b/16
 m.+ dür 211b/06
mîrāş [Ar.] Ölenin hissımlarına bıraktığı mal mülk ve para.
 m. 054b/09, 141a/03
mîrî [Far.] 1. Devlet tarafından alınan vergi. 2. Devlet hazinesi.
 m. 097a/08, 101a/19, 101b/19
 m.+ ye 130b/15, 218b/07
mişāl [Ar.] 1. Örnek. 2. Benzer, eş.
 m.+ dur 203a/16
 m.+ ı 026b/14, 091b/15, 132a/19, 132b/05, 193b/07
 m.+ ında 143b/10
 m.+ ıydı 155a/14
misille [Ar.] Çuvaldız.
 m. 182a/14, 182a/18
misillet-i firŌavn [Ö.] Mısır'da eski dönemlerde dikilmiş iki büyük taşa verilen ad.
 m. 182a/14, 182a/17

misk [Ar.] Güzel koku.
 m. 003b/07, 011a/11, 011a/17, 128b/01
mişķāl [Ar.] 24 kratlık bir ağırlık ölçüsü.
 m. 046b/20, 138a/11, 163b/17
 m.+ a 126a/18
 m.+ dan 126a/18
 m.+ dur 162a/09
 m.+ ıdı 067a/02
miskîn [Ar.] Aciz, zavallı.
 m. 039a/09, 231a/03
mişl [Ar.] 1. Benzer, eş. 2. Kat.
 m.+ i 003a/17, 035b/21, 109b/19
 m.+ inüñ 109b/19, 155b/12
mişl-i Ōadîm [Ar.+Ar.] Benzeri olmayan, benzersiz.
 m.+ idi 019a/17, 155b/12
miyrün [Ar.] (bk. dühn-i belesân)
 m. 183b/17
miyyit [Ar.] (bk. meyyit)
 m.+ i 027b/16
mizāc [Ar.] Bir kimsenin veya varlığın yaradılıştan gelen nitelik ve eğilimlerinin tümü; tabiat; yaradılış.
 m. 126a/18
 m.+ i 126a/15, 126a/16, 189a/02
 m.+ in 121b/04, 157b/03
 m.+ ina 176b/02
 m.+ ında 103b/01
 m.+ ları 186a/17, 186a/20
mizāclu [Ar.+Tr.] Yaratılışı belirtilen nitelikte olan.
 m. 024a/03
mizāc-gırlik eyle- [Ar.+Far.+Tr.+Tr.] Başkalarının keyfine ve huyuna göre davranmak.
 m.+ diler 102a/16
mîzān [Ar.] Terazi burcu.
 m.+ da 141b/03
mizr [Ar.] (bk. mezir)
 m. 173b/02, 173b/04
muŌaddil [Ar.] Denkleştiren, düzelten.
 m. 098b/19
mu'ahirr [Ar.] Erteleyen, geride koyan.
 m.+ uñ 148b/01
muŌallaķ [Ar.] Asılmış, asılı.
 m. 001b/04, 001b/05, 036b/05
muŌallim [Ar.] Öğreten, öğretmen.
 m. 017b/11
 m.+ idi 138a/14
muŌāmele [Ar.] Davranma, davranış.
 m.+ si 028a/04, 049a/01
muŌānaķa eyle- [Ar.+Tr.] Kucaklaşmak.
 m.- se 035a/06
muŌānid [Ar.] İnatçı.
 m. 083b/15
 m.+ leri 125a/16
muŌāraza [Ar.] Birbirine karşı gelme.
 m.+ sına 002a/13
muŌarref [Ar.] Arap dilbilgisinde başında-el harf-i tarifi bulunan tamlama.
 m. 188b/20
muŌattal olma- [Ar.+Tr.] Kullanılmaz duruma geldiği için terk edilmiş olmamak, bırakılmamak.
 m.- zsin 001b/15
muŌāvenet [Ar.] Yardım.
 m. 205a/07, 212b/15
 m.+ e 087b/12, 187a/14
 m.+ iyle 222b/05
muŌāvenet iT- [Ar.+Tr.] Yardım etmek.
 m.- di 071a/18
 m.- er 033a/04
 m.- üp 057a/12
muŌāviye [Ö.] Emevi devletinin ilk hükümdarı.
 m.+ nüñ 181b/02
muŌayyen [Ar.] Tayin edilmiş, belirlenmiş.
 m. 186b/05
mubāyaŌa olınma- [Ar.+Tr.] Hüküm altına alınmak.
 m.- dı 099b/16
mubāyaŌat it- [Ar.] Hüküm altına almak.
 m.- diler 098b/20

mu'öcib [Ar.] Hayrete düşüren.

m. 030b/16

mücib [Ar.] İcap eden, lazım gelen.

m.+ i 109a/19

m.+ ince 012b/12, 084a/04, 102a/07, 104b/10, 112b/16, 196a/04, 214b/09, 218b/16, 228b/01

ya mücibe's-sā'ilin [Ar.+Ar.] "Ey soruların cevabı !" anlamında Allah'a bir hitap sözü.

m. 102a/13

mucire-i kürî [Ö.] Mısır'da bir göl.

m. 120b/12

mucîrû'd-dîn ibn tuğtegin [Ö.] Türk asıllı asker ve Büyük Selçuklu Devleti döneminde Şam Emiri olan ve sonra aynı devlete tabi Böriler Şam Atabeyi olan yönetici.

m. 087b/03

mu'öcizât [Ar.] Peygamber olarak gönderilen kimsenin, kendisine inanmayanlara, Allah'ın elçisi olduğunu kanıtlamak üzere Allah'ın yardım ve izniyle gerçekleştirdiği, doğa yasalarına aykırı olaylar.

m.+ ları 180a/18

mu'öcizât-ı bâhirât [Ar.+Ar.] Apaçık ortada olan mucizeler.

m.+ ıyılı 002a/09

mu'öcizât-ı muhâmediyye [Ar.+Ö.] Hz. Muhammed'in mucizeleri.

m.+ dür 206b/02

mu'öcize [Ar.] Peygamber olarak gönderilen kimsenin, kendisine inanmayanlara, Allah'ın elçisi olduğunu kanıtlamak üzere Allah'ın yardım ve izniyle gerçekleştirdiği, doğa yasalarına aykırı olay.

m. 169a/11

m.+ leri 174a/06

m.+ lerin 174a/06

m.+ si 184a/08

mudıl ol- [Ar.+Tr.] Doğru yoldan saptırmak, dalalete düşürmek.

m.- dılar 033a/15

mufaşşal [Ar.] 1. Geniş kapsamlı, ayrıntılı. 2. Ayrıntısı fazla olan.

m. 004b/16, 013a/10, 037b/18, 073a/09, 085a/21, 089b/01, 094a/15, 105a/15, 122b/10, 154a/08, 179b/06

m.+ ın 004b/12

mufaşşal-ı ahvâl [Ar.+Ar.] İçinde bulunulan durumun ayrıntısı.

m.+ ı 012b/13

muğanniye [Ar.] Şarkı söyleyen kadın.

m. 187a/09, 187a/17

muhabbet [Ar.] Sevgi.

m.+ in 055b/04

m.+ leri 088b/16

m.+ lerinden 012b/06

muhabbet iT- [Ar.+Tr.] Sevmek.

m.- diler 097b/17

muhafâza [Ar.] Koruma.

m. 113a/02

muhâl [Ar.] Gerçekleşmesi mümkün olmayan şey.

m. 161a/18

muhâlât [Ar.] Gerçekleşmesi mümkün olmayan şeyler.

m. 019a/01

muhâlefet [Ar.] Emre karşı çıkma, aykırı davranma.

m.+ den 048b/19

m.+ e 054b/17, 221b/19, 230a/17

m.+ lerinden 215b/09

m.+ lerine 050a/14

muhâlefet düş- [Ar.+Tr.] Bir konu hakkında anlaşılamamak, zıt görüşlerde olmak.

m.- di 098a/09, 219b/04

muhâlefet eyle- [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmak, aykırı davranmak.

m.- diler 208a/17

m.- se 172a/11

muhâlefet eyleme- [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmamak, aykırı davranmamak.

m.- di 054b/17

muhâlefet iT- [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmak, aykırı davranmak.

m.- di 178b/09

m.- erdi 066a/13

m.- üp 106a/03

muhâlefet itme- [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmamak, aykırı davranmamak.

m.- zler 173a/09

muhâlif [Ar.] 1. Aykırılık gösteren. 2. Ulaşımı engelleyecek biçimde bozuk olan veya bozacağı anlaşılan hava şartı. 3. Bir düşünceye, karara, tutuma, tasarıya, programa, uygulamaya, politikaya veya bir grubun, zihniyetin iktidarına, yönetimine karşı çıkan. 4. Diğerlerine benzemeyen, zıt.

m. 021b/13, 050b/18, 068a/03, 084a/10, 092b/12, 098a/13, 100b/20, 102a/06, 143a/08, 161b/14, 172a/21, 179a/01, 180a/17, 189a/03, 192b/07, 196a/12, 202b/13

muhâlif ol- [Ar.+Tr.] Aykırı olmak, uymamak.

m.- an 100b/18

m.- mağıla 005a/01

muhalled ol- [Ar.] Daima kalmak, kalıcı olmak.

m.- sun 012a/03

muhammed [Ö.] 1. Hz. Muhammet. 2. (bk. el-melikü's-sâlih) 3. (bk. el-melikü'n-nâsır ebû's-sa'âdât) 4. Kişi adı.

m. 002b/02, 110a/10, 111a/21

m.+ idi 094a/08

muhammed bin ahmed [Ö.] (bk. muhammed bin ahmed el-feryânî)

m.+ üñ 192a/03

muhammed bin ahmed el-feryânî [Ö.] Dokuzuncu yüzyılda yetişmiş, eliptik eğimi ilk defa tespit eden büyük Müslüman astronomi ve matematik alimi.

m. 191a/06

muhammed bin el-mes'ûdî [Ö.] Kişi adı.

e. 073b/12

muhammed bin el-muzaferr hâcî [Ö.] Memluk sultanı Muzaffer Hacı.

m. 106b/04

muhammed bin kalāvun [Ö.] (bk. el-melikü'n-nâsır muhammed bin kalāvun)

m. 104b/01, 130b/02, 131a/03, 131b/03, 133b/07, 170a/04

m.+ üñ 131a/01, 131a/18, 188a/21

muhammed bin mesleme [Ö.] Cesaretiyle meşhur bir sahabe.

m. 206a/17

muhammed bin süleymân [Ö.] Kişi adı.

m. 217b/14

muhammed bin tuğuc [Ö.] (bk. Öalî bin muhammed bin tuğucü'l-ihsîd)

m. 080a/15, 080a/18, 117b/14

m.+ üñ 225b/07

muhammed hâzretleri [Ö.] Hz. Muhammet.

m.+ ne 010b/18

muhammed muştafa [Ö.] Hz. Muhammet.

m. 147b/16

m.+ nuñ 052b/11

m.+ ya 052b/06

m.+ yıldı 015a/21

muhannaşlık id- [Ar.+Tr.] Döneklik yapmak.

m.- e 209a/14

muharebe [Ar.] Savaş.

m. 146a/08, 154a/20

muharebe-i Öazîme [Ar.+Ar.] Büyük savaş.

m. 112a/21

muharebe eyle- [Ar.+Tr.] Savaşmak.

m.- di 178b/13

muharebe it- [Ar.+Tr.] Savaşmak.

m.- di 063b/19, 227b/15, 231b/03

m.- diler 038a/04

m.- megi 220a/04

muharrem [Ar.] Kamer takviminin birinci ayı.

m. 011a/13

m.+ üñ 099b/11

muhasara eyle- [Ar.+Ar.] Kuşatmak.

m.- di 223a/03, 231a/21

m.- diler 212a/11

muhasara iT- [Ar.+Ar.] Kuşatmak.

m.- di 051b/01, 078a/15, 087b/02, 201a/08, 205b/14, 219a/10, 221a/10

m.- diler 087b/20, 088b/19, 094a/01, 155b/15, 212b/14, 219b/06
m.- dükden 110a/21
m.- erler 214a/16
m.- üp 114a/12
muḥāsib [Ar.] Hesap işlerini yapan, sayman.
m. 131b/01
muḥātaba [Ar.] Söyleşme.
m.+ sından 113a/19
muḥayyer ol- [Ar.+Tr.] Seçme hakkı olmak.
m.- a 209a/04
m.- alar 209a/02
muḥāzī [Ar.] Birbirinin karşısında bulunan, paralel.
m. 036a/21, 135a/20
m.+ sine 034a/19
muḥdes [Ar.] İhdas edilmiş.
m.+ e 180b/08
muḥīt ol- [Ar.+Tr.] Çevrelemek, kuşatmak.
m.- an 133b/15
m.- mağıla 111b/13
muḥkem [Ar.] 1. Tahkim edilmiş, sağlam. 2. İyice, tamamen. 3. Çok şiddetli, çok kuvvetli, çok fazla biçimde.
m. 005b/04, 007a/01, 007a/11, 011a/16, 018a/07, 022a/20, 026a/21, 027b/13, 030b/10, 031a/01, 032b/17, 033a/06, 038b/09, 041a/04, 044a/13, 045a/14, 046a/08, 053b/14, 054a/11, 057a/15, 061a/09, 063b/07, 066b/04, 080b/18, 084a/18, 084b/12, 086b/16, 088a/08, 090a/16, 091a/16, 093b/11, 093b/20, 096a/02, 099a/21, 099b/01, 103b/14, 117a/06, 117a/10, 121b/03, 125a/02, 125a/21, 126b/14, 126b/16, 127b/21, 128a/15, 135a/19, 135b/02, 135b/05, 136b/10, 138b/16, 140a/07, 144b/05, 145a/02, 151a/02, 152b/19, 152b/21, 153a/03, 153a/05, 156a/10, 157a/15, 158a/16, 160b/18, 171a/09, 171b/05, 172b/07, 179a/15, 182a/10, 182a/19, 185a/21, 187a/04, 187b/12, 188a/20, 189a/18, 191b/07, 193b/18, 194a/20, 195b/17, 196a/08, 199b/05, 202b/17, 203b/05, 204b/20, 205a/09, 208b/02, 208b/06, 212a/12, 212b/11, 213a/04, 218a/03, 220a/06, 221a/07, 221b/13, 222a/11, 223b/20, 224a/13, 225a/05, 227b/20, 228a/02, 230b/15
m.+ dür 128a/14
muḥkem eyle- [Ar.+Tr.] Sağlamlaştırmak.
m.- düm 153b/08
muḥkem it- [Ar.+Tr.] Sağlamlaştırmak.
m.- diler 022a/15
muḥkemlig [Ar.+Tr.] Sağlamlık.
m.+ inde 144b/08
muḥkem ol- [Ar.+Tr.] Sağlam olmak, bozulmamak.
m.- a 034a/17
muḥrık [Ar.] Yakan, yakıcı.
m. 113a/16
muḥsin [Ar.] İhsan eden.
m. 101a/15
muḥtāc [Ar.] Yaşamını sürdürecekt doğa ve temel ihtiyaç maddelerini bulamayan; yoksul.
m. 221b/09
muḥtāc ol- [Ar.+Tr.] Bir şeye gereksinim duymak.
m.- açak 186b/13
m.- an 183b/08
m.- anın 150a/17
m.- üp 164b/16
m.- ursın 089b/16
muḥtāc olma- [Ar.+Tr.] Bir şeye gereksinim duymamak.
m.- zdı 166a/16
m.- zıdı 010b/07
muhtel ol- [Ar.] Bozulmak, karışmak.
m.- mışdı 054b/02, 080b/21
muhtelif [Ar.] Birbirinden farklı özellikler taşıyan; değişik; çeşitli.
m. 163b/08
m.+ lerdür 183a/09
muhtelif ol- [Ar.+Tr.] Farklı özellikleri bir arada bulundurmak.
m.- ur 146b/09
muhtelifetü'l-eşkal [Ar.+Ar.] Farklı şekillerde.

m. 037a/03
muḥtesiblig [Ar.+Tr.] Eskiden, güvenlik ve belediye işlerine bakmakla görevli kimsenin yaptığı iş.
m.+ i 084a/07
muḥīn [Ar.] Yardımcı.
m.+ den 001b/15
m.+ di 068a/13
muḥīz(z) [Ö.] Fatımi Devleti'nin 4. halifesi ve 14. İsmailiyye imamı Muiz.
m. 081a/14, 081a/21, 081b/09, 081b/10, 081b/11, 082a/11, 082a/13, 082a/17, 082b/01, 082b/06, 082b/07, 082b/13, 083a/03, 083a/09, 083a/18, 226a/01, 226a/16, 227a/03, 227a/05, 227a/11, 227b/09, 228a/01, 228a/03, 228a/05, 228a/07, 228a/08, 228b/05, 229a/01, 229b/12, 232a/02, 232a/03, 232a/05, 232a/07, 232a/10, 232a/13, 232a/16
m.+ den 226a/06
m.+ e 081b/16, 082b/15, 227b/17, 228a/01
m.+ i 083a/03
m.+ le 231b/21
m.+ üñ 082a/15, 082a/17, 229a/02, 229a/06, 229b/13, 232a/08, 232a/12, 232a/18
muḥīz bin el-mansūr [Ö.] (bk. muḥīzz)
m. 082b/10
muḥīz-i ibnî'l-mansūr [Ö.] (bk. muḥīzz)
m. 081a/02
m.+ a 081a/20
muḥīz-i mezbūr [Ö.] (bk. muḥīzz)
m. 081a/13
muḥīz li-d[İ]nillah ebî tamîm ma'âd [Ö.] (bk. muḥīzz)
m. 225b/10
muḥīz li-d[İ]nillah halîfa [Ö.] (bk. muḥīzz)
m. 124b/07
muḥābele [Ar.] 1. Karşılık. 2. Karşı taraf. 3. Karşısına çıkma, misilleme yapma.
m. 045b/20, 087b/04, 170b/16
m.+ sidür 012b/18
m.+ sinde 028a/06, 089b/08, 111b/20, 135a/21
m.+ ye 108a/14, 154b/01, 178b/18
muḥābele eyle- [Ar.+Tr.] Karşısına çıkıp vuruşmak.
m.- di 178b/13
muḥābele-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın karşı tarafı.
m.+ dan 124a/09
muḥābele it- [Ar.+Tr.] Karşısına çıkıp vuruşmak.
m.- mege 139a/07
muḥābil [Ar.] Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
m. 213a/10
muḥābil ol- [Ar.+Tr.] Karşı karşıya gelmek.
m.- duğı 082a/21
m.- duqları 214b/19
muḥaddem [Ar.] Önce.
m. 061a/19
muḥaddemce [Ar.+Tr.] Önceden.
m. 207a/01
muḥaddemile [Ar.+Tr.] Öncelikle.
m. 148b/01
muḥaddemā [Ar.] Önceden, eskiden.
m. 026a/11, 037b/16, 057a/15, 060b/20, 064a/03, 066a/01, 089a/07, 091a/01, 091a/04, 096b/16, 098a/20, 102b/21, 132b/09, 156b/19, 163a/15, 191a/05, 191b/20, 194a/03, 195a/06, 197b/11, 215b/08, 225b/19, 226b/01, 228a/12
muḥaddemāt-ı Ŗubūr-ı leşker-i mansūrî [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]
Galip askerlerin ileriye geçen öncüleri.
m. 111b/19
muḥadder ol- [Ar.+Tr.] Allah tarafından takdir edilmek.
m.- an 113a/09
muḥaddeş ol- [Ar.+Tr.] Kutsanmak.
m.- up 180b/08
muḥaddime [Ar.] Öncü.
m. 214b/10
mukannen [Ar.] Belli belirsiz.
m. 111a/17
muḥārin [Ar.] Ulaşmış, erişmiş.
m. 132b/15, 179a/05

- muḳarnas** [Ar.] Merdiven şeklinde dereceleri olan çatma tavan.
m. 019a/08, 144a/20
- muḳarnis** [Ar.] Çatı ustası, çatı işi yapan kişi.
m. 152a/13, 160b/15
- muḳarreb** [Ar.] Yakın olan.
m. 098a/14, 104b/07, 104b/14, 183a/12
m.+ idi 062b/09
m.+ iyidi 109a/09
m.+ leri 053a/14
m.+ lerindenidüm 157a/21
- muḳarreb ol-** [Ar.+Tr.] Yakın olmak, yaklaşmak.
m.- anlar 180b/10
- muḳarreh** [Ar.] Yukarı Mısır bölgesinde eski bir şehir ve buranın halkı.
m. 172a/21, 173b/18
- muḳarrer** [Ar.] Kararlaştırılmış, kesinleşmiş; kesin; sağlam; kuşkusuz; şüphesiz.
m. 002b/17, 048b/05, 049a/13, 094a/19, 134a/07, 151a/11, 160a/21, 194a/07
m.+ dür 071b/16, 124b/04, 142b/16, 185b/01, 209b/13
m.+ idi 105a/04, 157b/11
- muḳarrer eyle-** [Ar.+Tr.] Kesinleştirmek.
m.- di 109a/21, 209a/01
- muḳarrer-i selāṭin ve šāh** [Ar.+Ar.+Ar.] Hükümdarların kaldığı yer, başkent.
m.+ ı 148b/15
- muḳarrer iṭ-** [Ar.+Tr.] 1. Kararlaştırmak. 2. Kalınacak, yerleşilecek yer yapmak.
m.- di 068a/10
m.- diler 146a/08, 220a/04
m.- e 061b/09
- muḳarrer kıl-** [Ar.+Tr.] 1. Kararlaştırmak, kesinleştirmek. 2. Kalınacak, yerleşilecek yer yapmak.
m.- duklarında mı 197b/20
m.- maḳ 095b/04
m.- up 105a/03
- muḳarrer ol-** [Ar.+Tr.] Kalıcı olmak, kesinleşmek.
m.- dı 086a/13, 098b/20, 109b/04, 232a/21
m.- duğı 021b/08
m.- duḳdan 068b/13
m.- mışıdı 107b/04
m.- up 009b/20, 100a/13, 105a/01
- muḳarrib** [Ar.] Yakın olan.
m.+ leri 019b/16
m.+ lerinden 220a/21
- muḳātele** [Ar.] Vuruşma, çarpışma.
m.+ ye 146a/08, 154a/20
- muḳātele eyle-** [Ar.+Tr.] Vuruşmak, çarpışmaya girmek.
m.- diler 022a/03
- muḳattaʿ** [Ar.] Kesik, ayrı.
m. 174a/12
- muḳāvet** [Ar.] Karşı koyma.
m. 082a/18, 154b/01
- muḳāvet id-** [Ar.+Tr.] Karşı koymak.
m.- ecek 209b/07
- muḳavḳis** [Ö.] Mısır'ın fethi sırasındaki İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi.
m. 012a/11, 079b/05, 079b/12, 147a/09, 147a/15, 147b/08, 147b/11, 167b/21, 168a/02, 168a/04, 170b/12, 204b/08, 204b/17, 205a/15, 205a/19, 205b/06, 206b/07, 206b/15, 207a/06, 207b/01, 207b/11, 207b/16, 207b/18, 207b/19, 208a/02, 208a/04, 208a/08, 208a/11, 208a/14, 208a/17, 208b/05, 208b/06, 208b/08, 208b/20, 209a/07, 209a/18, 211b/21, 212a/04, 212a/13
m.+ a 012a/09, 147a/12, 147a/13, 147a/14, 147a/18, 168a/06, 204b/11, 207a/11, 207b/16, 208b/15, 209a/08, 212a/21
m.+ dan 178b/21
m.+ uñ 147a/16, 178b/08, 205a/08, 207a/16, 211b/19
- muḳavvā** [Ar.] Kâğıt hamurundan yapılmış, çeşitli kalınlıkta sert ve kalın kâğıt.
m.+ dan 084b/06
m.+ sından 084a/21
- muḳavvem** [Ar.] Sağlam, dayanıklı.
m. 126b/14, 126b/16, 152b/17
- muḳavvıllıḡ** [Ar.+Tr.] Sağlamlık, dayanıklılık.
m.+ ı 013b/15
- muḳaytām** [Ö.] Kişi adı.
m. 146b/21
m.+ dan 147a/03
- muḳaytām ḥaḳīm** [Ö.] (bk. muḳaytām)
m.+ uñ 147a/02
- muḳayyed** [Ar.] Bir şeye önem veren.
m. 027a/08, 086a/20, 086b/12, 094b/20
- muḳayyed ol-** [Ar.+Tr.] 1. Korumak, gözetmek. 2. Önem vermek, öncelik vermek.
m.- dı 091a/08
m.- ırlar 124a/01
m.- ırlarıdı 210b/10
- muḳayyed olma-** [Ar.+Tr.] 1. Önem vermemek, dikkate almamak. 2. Sözünü tutmamak, korumamak.
m.- dı 071b/01, 075b/21
m.- yup 055a/09, 138a/18
- muḳlīm** [Ar.] İkamet eden, oturan.
m. 192a/09
m.+ ı 124a/06
- muḳtaṣā** [Ar.] Gereken; gerekli olan; bir şeyin gerektirdiği.
m.+ sı 227b/07
m.+ sinca 012b/05, 026b/02, 027a/11, 078b/13, 105b/14, 110a/02, 166a/19
- muḳtaṣā-yı şerʿ-i şerʿif** [Ar.+Ar.+Ar.] Din kurallarının gereği.
m. 102a/09, 131b/06
- muḳtedā** [Ar.] Önderlik eden; örnek alınan.
m.+ sı 102b/02
- muḳurreh** [Ö.] (bk. muḳarreh)
m. 173a/04, 173b/16
- mūm** [Far.] 1. Ortasına konulmuş bir fitil yakıldığında aydınlatmada kullanılan araç. 2. Bal mumu.
m. 137b/04, 171a/09
m.+ ı 193a/18
- munḳatıʿ ol-** [Ar.+Tr.] Devam etmemek, son bulmak.
m.- dı 014a/10, 023a/10
m.- duḳdan 115a/06
- muntaṣam ol-** [Ar.+Tr.] Düzene girmek, düzelmek.
m.- dı 006b/15, 156b/09
- muntaṣır** [Ar.] Gözleyen, bekleyen.
m.+ larıdı 153a/13
- muntaṣır-ı fermān** [Ar.+Ar.] Fermanını bekleyen.
m.+ ıydı 003a/07
- muntaṣır ol-** [Ar.+Tr.] Gözlemek, beklemek.
m.- dılar 227a/16
m.- sa 128b/07
- munṣam ol-** [Ar.+Tr.] Üste konmak, eklenmek.
m.- sun 196b/09
m.- up 113b/18
- mūr** [Ar.] Karınca.
m. 003a/06
- murabbaʿ** [Ar.] Dörtgen.
m. 036a/20, 133b/12, 137a/14, 138a/06, 138a/07, 138a/18, 140a/01, 140a/02, 144a/16, 180a/05, 180b/03, 180b/04, 182a/20
- murabbaʿ-ı müstaṭil** [Ar.+Ar.] Dikdörtgen.
m. 180b/05
- murabbaʿü's-şekl** [Ar.+Ar.] Dörtgen şekilli.
m. 158b/08
- murād** [Ar.] 1. Arzu, istek, dilek. 2. Amaç, gaye.
m. 010b/17, 069b/10, 079b/10, 094b/01, 116b/10, 124a/17, 142b/13, 148b/20, 152a/04, 168b/11, 177a/14, 177b/03, 191a/04
m.+ a 059a/17
m.+ ı 025a/04, 039b/14, 041a/17, 046a/07, 059a/20, 069b/03, 071a/15, 086a/08, 172a/07, 181a/19, 194b/18, 205a/20, 219a/06, 224a/16
m.+ ıdur 041a/18
m.+ ina 031b/11, 057a/18, 219a/06
m.+ inca 037b/04
m.+ ları 015a/21, 044b/11, 111a/12, 112b/20, 184a/15
m.+ larına 099b/03
m.+ larınca 124b/21, 131a/17, 135b/14

m.+ larından 069b/10
m.+ um 159a/18
m.+ uñuz 041b/11, 148b/05
murād idin- [Ar.+Tr.] Çok istemek, amaçlamak.
m.- di 015a/06, 016b/06, 019a/05, 043b/09, 053b/07, 056b/12, 160b/14, 183a/11
m.- diler 051b/05
m.- düğün 019b/08
m.- düğün 037a/06
m.- düm 152b/01
m.- e 209b/17, 212a/15
m.- mişidi 152a/12
m.- se 035a/08, 069b/09, 069b/10
m.- üp 190a/11
murād ol- [Ar.+Tr.] İstenmek, amaçlanmak.
m.- duğı 135a/11
murākib [Ar.] Denetleyen, kontrol eden.
m.+ ıydı 130b/14
muraśśaŕ [Ar.] Kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 007a/15, 008a/14, 017a/12, 027b/01, 029a/11, 029a/14, 037a/09, 051a/03, 055b/16, 082a/05, 089a/21, 140b/01, 143b/09, 159a/01, 164a/01
muraśśaŕ eyle- [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslemek.
m.- diler 194b/09
muraśśaŕ it- [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslemek.
m.- diler 033b/09
muraśśaŕ kılın- [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslenmek.
m.- miş 053a/04
murdār ol- [Ar.+Tr.] Kokuşup, yenemesi haram duruma gelmek.
m.- miş 222b/02
murg-ı rūh-ı pūr-fütūh [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] Fetihlere doymuş ruh kuşu.
m.+ ı 092b/04
mūsā [Ö.] 1. (bk. hāzret-i mūsā) 2. Kişi adı.
m. 072a/07, 072b/19
mūsā bin naşir [Ö.] Musa bin Nusayr, Emevî Hālifesi I. Velid'in emrinde Afrikiyye ve İspanya Valisi olarak görev yapmış Müslüman Arap kumandan.
m. 043b/07, 043b/12
m.+ den 043b/20
m.+ üñ 043b/18
mūsā ibn-i naşir [Ö.] (bk. mūsā bin naşir)
m.+ e 043b/06
mūsā payğambar [Ö.] (bk. hāzret-i mūsā)
m. 028b/10, 174b/01, 176b/19, 198a/20
m.+ ı 072b/09
m.+ uñ 119a/14, 147b/13, 174a/04
muşaddık [Ar.] Tasdik eden.
m. 004a/15
muşaffā [Ar.] Saf hale getirilmiş, temizlenmiş.
m. 152b/17
muşāhabet [Ar.] Sohbet etme.
m. 109b/04, 113a/20, 157b/03
m.+ de 004a/11
m.+ i 027a/09, 043a/19
m.+ lerinden 109b/05
muşāhabet eyle- [Ar.+Tr.] Sohbet etmek.
m. 055b/03
muşāhabet id- [Ar.+Tr.] Sohbet etmek.
m.- erdi 154b/11
m.- erden 143a/04, 204b/01
muşāhib [Ar.] Padişahın yada yüksek rütbeli kişilerin yanında kendisini eğlendirip hoşça vakit geçirmesini sağlamak üzere bulunan sohbeti hoşça giden kişi.
m.+ i 130b/14
m.+ iyidi 139a/02
m.+ ler 156b/06
m.+ lerden 011a/06
m.+ lerinden 085b/16, 144b/14
m.+ lerine 025a/18
m.+ leriyle 011a/04, 062b/19, 067b/01
m.+ leriyle 062b/13
muşāhib-i hāş [Ar.+Ar.] Baş musahip.
m.+ ı 107b/14
musallat eyle- [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına

rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- di 035b/13, 084b/15, 167a/20
musallat iT- [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- eridi 019b/09
m.- mişidi 025a/21
musallat kıl- [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- an 088b/10
musallat ol- [Ar.+Tr.] Birine rahat ve huzur vermemek, bizzat zarar vermek.
m.- dı 201a/14
m.- ur 170a/08
muşannaŕ [Ar.] Sanatlı.
m. 019a/08, 027b/11, 028b/07, 135b/20, 138b/16, 144a/10, 150a/04, 157a/06, 159a/01, 163b/14, 165b/21
m. itmişidi 008a/11
muşhaf [Ar.] Kuran-ı Kerim.
m.+ lar 084b/13
müşil [Ö.] Irak'ın kuzeyinde Dicle Nehri kıyısında bulunan, Türk nüfusu çoğunlukta olan şehir.
m. 097a/15, 187a/14
m.+ a 063b/05
muşibet [Ar.] 1. Felaket. 2. Ölüm.
m.+ i 113a/15
m.+ lerini 113b/11
muştafa [Ar.] Seçilmiş.
m.+ sı 002b/03
muştafa paşa [Ö.] Kanuni Sultan Süleyman dönemindeki Osmanlı veziri.
m.+ yı 114a/16
muştıla- [Tr.] Müjde vermek.
m.- rlar 123b/17
muştılık [Tr.] Müjde.
m. 176b/03
muŕtād [Ar.] Alışılmış, alışkanlık.
m.+ ları 097a/05, 101b/01
mutaşarrıf ol- [Ar.+Tr.] Bir şeyin sahibi olmak, kullanım hakkını elinde bulundurmak.
m.- duğı 089b/04, 095b/03
muŕtaşım-billah hālifa [Ö.] (bk. el-muŕtaşım-billah hālifa)
m. 181b/10
mutazaccir ol- [Ar.+Tr.] Sıkılmak.
m.- up 125a/06
muŕteber [Ar.] 1. Saygınlığı olan, itibarlı, güvenilir. 2. Değerli.
m. 063a/10, 084a/15, 087a/19, 096b/11, 106b/02, 107b/11, 131a/01, 149b/10, 154b/10, 166b/21, 172a/04, 183b/13, 183b/14, 192b/04, 201a/06, 202a/03, 219a/08, 227b/13, 229a/09
m.+ dür 013b/11
muŕtedd [Ar.] Gözle görünür.
m. 004a/01
muŕtedil [Ar.] Orta halde bulunan, ne az ne çok.
m. 126a/12
muŕtekad [Ar.] Kendisine inanılan, itikat edilen kimse.
m.+ ları 213b/15
muŕtemed [Ar.] İnanılıp güvenilen kimse.
m. 041b/17, 073b/06, 118a/21, 131b/18, 160a/06, 162b/18, 173a/11, 183b/07, 194b/20, 207b/08, 213b/15
m.+ e 118b/13
m.+ ile 118b/03
m.+ leri 060a/10
m.+ lerinden 071a/05, 157b/18, 206b/16
mutabbak [Ar.] Katmanlı, kat kat.
m. 001b/03, 001b/04
mutābık [Ar.] Uyan, uygun gören.
m.+ ıdı 091b/03, 094b/13
mutavvel [Ar.] Tatvil edilmiş, uzatılmış.
m. 004b/16, 094a/15, 154a/08
mutŕŕ [Ar.] Boyun eğen, itaat eden.

m. 100b/02, 173a/08
m.+ üz 209b/16
mutî'Ö eyle- [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- di 053a/06
mutî'Ö-i fermân [Ar.+Ar.] Boyun eğdirilmiş, hüküm altına alınmış.
m. 155a/02
m.+ ı 155b/09, 194a/02
mutî'Ö iT- [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- düm 227b/18
m.- üp 018b/06, 036b/15
mutî'Ö kıl- [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- a 038b/02
m.- mışdı 047a/19
mutî'Ö ol- [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, itaat etmek.
m.- ançün 190b/10
m.- anlar 200a/03
m.- ayın 071a/15
m.- dılar 079a/03, 176b/12, 215b/01
m.- dukları 079a/03
m.- up 200a/04
m.- urşan 071a/14
mutî'Ö olma- [Ar.+Tr.] Boyun eğmemek, itaat etmemek.
m.- mayup 095a/05
m.- zlar 011b/09
mutma'in ol- [Ar.+Tr.] İnanmak, şüphesi kalmamak.
m.- di 196a/02
mutrib [Ar.] Çalgıcı.
m.+ ler 187a/16
muttali'Ö itme- [Ar.+Tr.] Haberdar etmemek, bilgilendirmemek.
m. zler 172a/09
muttali'Ö kıl- [Ar.+Tr.] Haberdar etmek, bilgilendirmek.
m.- di 006b/09
muttasıl [Ar.] 1. Sürekli olarak. 2. Yan yana, bitişik.
m. 010a/20, 030a/18, 032a/11, 038a/02, 041b/17, 061a/03, 084a/07, 090a/04, 091a/07, 109b/10, 123b/13, 124a/02, 124b/05, 128b/05, 130b/09, 141b/08, 147a/02, 148a/15, 152a/06, 157b/12, 163b/03, 163b/17, 166a/15, 169b/16, 169b/17, 170a/12, 171b/11, 172b/07, 176b/20, 179b/09, 185b/10, 193b/02, 201a/15, 202b/02, 203b/08, 204b/21, 205b/15, 217b/05, 218a/19, 219b/05, 220a/10, 226a/06, 228a/07, 232a/05
m.+ dur 171b/08, 172a/21
m.+ ıdı 183a/03, 217a/02
muwâfakat [Ar.] Uzlaşma.
m. 108b/07
muwâfakat id- [Ar.] Uzlaşmak.
m.- üp 050a/14
muwâfık [Ar.] Yerinde, uygun, münasip.
m. 039b/11, 111a/17, 118a/09, 129b/18, 148b/06, 191a/11, 230a/12
muwâfık ol- [Ar.+Tr.] Uygun, elverişli olmak.
m.- an 021b/04
muwahhîd ol- [Ar.+Tr.] Tevhid etmek, Allah'ın birliğine inanmak.
m.- di 049a/03
muwâneset [Ar.] Yakınlık, arkadaşlık.
m.+ i 109b/04
muwâneset id- [Ar.+Tr.] Yakınlık duymak, arkadaşlık etmek.
m.- üp 107b/13
muwattâ [Ö.] İmam Malik'in fıkıh konularını içeren eseri.
m. 091b/10
muẓaffer aÖmā [Ö.] Memlukular döneminde yaşamış bir şair.
a. 094b/03
muẓî [Ar.] Eziyet eden, incitici.
m. 163b/04
muẓmahîl(l) ol- [Ar.+Tr.] Çökmek, darmadağın olmak.
m.- ayıdı 025b/12
m.- di 203b/14
m.- müş 149a/10
m.- ur 122a/09
m.- up 111a/07
muẓtaribü'l-bāb [Ar.+Ar.] Acı çekenlerin kapısı.
m. 102a/08

mübāderet it- [Ar.+Tr.] Bir iş yapmaya girişmek.
m.- di 076a/03
mübāhîs-i mu'Öāzala- ĥadd ü rūsüm [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Kurallar ve terimlerin şiirde anlamı tamamlaması ile ilgili konular.
m.+ da 003b/09
mübālağa [Ar.] 1. Abartma. 2. Çok fazla.
m. 006b/20, 100a/06, 131b/05, 154b/01, 168b/05
mübālağa eyle- [Ar.+Tr.] Aşırı gitmek, abartmak.
m.- di 201a/04
mübālağa(lar) iT- [Ar.+Tr.] Aşırı gitmek, abartmak.
m.- di 223b/03
m.- üp 144b/06
m.- mişlerdür 013b/15
mübālīga [Ar.] (bk. mübālağa)
m. 029b/05, 131a/15
mübārek [Ar.] 1. Saygı duyulan, saygıdeğer. 2. Kutlu, kutsal. 3. Uğurlu, hayırlı.
m. 009a/01, 089a/18, 116b/01, 147b/06, 147b/20, 148a/04, 152a/11, 160b/11, 175b/03, 196b/04, 198a/06, 207b/14, 213a/11, 214b/17, 217a/20
mübārek ol- [Ar.+Tr.] Uğurlu, hayırlı gelmek.
m.- a 009b/10
m.- dı 096a/07, 113b/07
m.- duğı 009b/09
m.- mağičün 176b/07
mübārek olma- [Ar.+Tr.] Uğurlu, hayırlı gelmemek.
m.- yup 080b/17
mübāreklik [Ar.+Tr.] 1. Kutsallık 2. Saygıdeğerlik.
m. 009a/04
m.+ i 228b/21
mübārız [Ar.] Teke tek savaşma.
m. 213a/07
mübāşeret eyle- [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, girişmek.
m.- di 086a/04
mübāşeret(in) iT- [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, girişmek.
m.- er 221b/10
m.- erdi 221b/11
m.- erleridi 130b/01, 210b/11
m.- dükleri 015b/01
mübāşeret itme- [Ar.+Tr.] Bir işe başlamamak, girişmemek.
m.- yüp 042b/16
mübāşir [Ar.] Görevli.
m. 104b/04, 219a/14, 229b/20
m.+ idi 230a/16
mübāşir ol- [Ar.+Tr.] Görevli olmak.
m.- an 133b/05
m.- anlarıñ 135a/07
m.- dılar 152a/04
mübdi'Ö-i bedāyî [Ar.+Ar.] Yeni ve güzel şeyler icat eden.
m. Ö 001b/09
mübeddel ol- [Ar.+Tr.] Değişmek, başka duruma geçmek.
m.- di 003b/18, 005a/18, 056b/07, 067b/13, 101a/14
mübeddel kılın- [Ar.+Tr.] Değiştirilmek, başka duruma geçmesine neden olmak.
m.- di 156a/10
mübtelā [Ar.] (Hastalık vb. şeye) tutulmuş olan.
m.+ yıldı 086a/21
mübtelā ol- [Ar.+Tr.] (Hastalık vb. şeye) tutulmak.
m.- up 086b/17, 201a/18, 201b/08
mücāvir ol- [Ar.] Ömrünü Mekke ve Medine'de ibadetle geçirmek.
m.- anlarda 092a/09
mücedded [Ar.] Yepyeni.
m. 111a/09
mücellā [Ar.] Cilalı, parlak.
m. 229a/21
mücellad [Ar.] Ciltlenmiş.
m. 090b/13
mücelladāt [Ar.] Ciltli kitaplar.
m. 092b/18
mücerreb [Ar.] Tecrübe olunmuş, denenmiş.
m.+ dür 125b/11, 129b/07

m.+ leridür 127a/11
mücerreb-i ahvāl [Ar.+Ar.] Halin tecrübesi.
 m.+ ı 154b/13
mücerred [Ar.] 1. Soyut. 2. Yalnız, tek.
 m. 002a/02, 045a/09
mücevef [Ar.] Oyuk, içi boş.
 m. 016b/01, 027b/02, 033b/03, 033b/04, 033b/08, 039b/08, 117b/17, 162b/14, 175b/19, 195a/21
müceveze [Ar.] Kavuk, büyük sarık.
 m. 182b/06
mücre [?.] Dolap, küçük sandık.
 m.+ sinde 178a/08
mücrim [Ar.] Suçlu.
 m.+ i 190a/06
 m.+ ler 175a/19
 m.+ leri 190a/07
müctebā [Ar.] Seçkin.
 m.+ sı 002b/03
müdārā [Ar.] Düşmanlığı gizleyip görünüşe göre dost görünme.
 m. 196a/11
 m.+ ya 060b/04
müdārā id- [Ar.+Tr.] Düşmanlığı gizleyip görünüşe göre dost görünmek.
 m.- erdi 052a/14
 m.- iciydi 086a/20
müdd [Ar.] Tahıl ölçmekte kullanılan sekiz kileye denk ölçek.
 m. 169b/20
müddeber [Ar.] Önemli; değerli.
 m. 029b/01, 029b/02, 136a/08, 150a/04
müddet [Ar.] Süre.
 m. 019a/06, 021b/20, 031b/09, 044a/17, 046a/12, 054a/02, 061a/02, 061b/03, 110a/19, 110a/21, 118a/14, 199a/08, 221a/10, 227b/14
 m.+ de 076b/16, 145a/07, 216b/13
 m.+ den 015a/01, 154b/05
müddet-i müsāferet [Ar.+Ar.] Misafirlik süresi.
 m.+ inün 123a/16
müddet-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat süresi.
 m.+ ından 026a/09
 m.+ ını 034a/09, 039a/21
 m.+ ları 077a/09
müddet-i hilāfet [Ar.+Ar.] Halifelik süresi.
 m.+ i 099b/11
müddet-i medjd [Ar.+Ar.] Uzun süre.
 m. 187a/02
müdebbir [Ar.] Tedbir alan, tedbirli.
 m. 026b/12
 m.+ leri 180b/18
müdebbir ol- [Ar.+Tr.] Tedbirini almak, korumak.
 m.- an 180b/12
müderis [Ar.] Medreselerde ve büyük camilerde ders veren hoca.
 m.+ düm 003b/08
 m.+ iyidi 192a/16
 m.+ lerinden 091b/18
müdevver [Ar.] Yuvarlak.
 m. 022a/07, 058b/03, 140a/01, 158b/10, 180b/01
müdün [Ar.] Şehirler.
 m. 210a/05
mü'eddî ol- [Ar.+Tr.] Neden olmak.
 m.- dı 103b/02, 218b/16
mü'ekkid ol- [Ar.+Tr.] Kuvvetlenmek, güçlenmek.
 m.- mışdı 155a/16
mü'ellif [Ar.] Telif eden, kitap yazar.
 m.+ i 004b/17, 162b/06
 m.+ leri 004b/18
mü'eyyed [Ar.] Kuvvetlendirilmiş, sağlam.
 m. 178b/20
mü'ezzîn [Ar.] Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okuyan din görevlisi.
 m.+ ler 229a/03
 m.+ lere 081a/15
müfāraḳat [Ar.] Ayrılma, uzaklaşma.
 m.+ a 125b/10
müfāriḳat [Ar.] (bk. müfāraḳat)
 m.+ ına 042b/08

müferric [Ar.] Ferahlık veren.
 m. 166a/06
müferriḥ [Ar.] Ferahlık veren.
 m. 166a/07
müfessir [Ar.] Kuran-ı Kerim'i açımlayan din bilgini.
 m.+ ler 094b/01, 148b/19, 161a/21
 m.+ lerden 079b/08, 119a/06, 124a/16
müfessirîn [Ar.] Kuran-ı Kerim'i açımlayan din bilginleri.
 m. 119a/05, 191a/02
müfevvez [Ar.] İhale ve sipariş olunmuş.
 m.+ idi 107b/17
müfevvez ol- [Ar.+Tr.] İhale edilmek, sipariş edilmek.
 m.- ıcaḳ 225a/03
müfîd olma- [Ar.+Tr.] Fayda etmemek.
 m.- dı 042b/20, 067a/13, 102a/02, 130b/17
müflîs [Ar.] İflas etmiş, parasız.
 m.+ lerün 101a/05
müfredāt [Ar.] Basit şeyler.
 m. 036a/14
 m.+ ıla 135b/21
müfredāt-ı eşyā [Ar.+Ar.] Basit şeyler.
 m.+ dan 118a/05
müfsid [Ar.] Fesat çıkaran, ara bozan.
 m.+ ler 231a/20
 m.+ leri 231a/16
 m.+ lerün 231b/01
 m.+ ün 086a/19
mühendis [Ar.] Geometri bilen, hendese eğitimi almış kimse.
 m. 016b/12, 152a/13, 160b/15, 227a/18
 m.+ ini 020a/05
müheyyā [Ar.] Hazır durumda olan, hazır.
 m. 090b/15, 216a/03
 m.+ ydı 231a/02
müheyyā iT- [Ar.+Tr.] Hazırlamak.
 m.- dügi 103b/07
 m.- üp 195a/01
mühim [Ar.] Önemli, gerekli şey.
 m.+ leri 118b/02
mühimm ol- [Ar.+Tr.] Gerekli olmak, gerekmek.
 m.- an 004b/14
mühimmāt [Ar.] Önemli ve gerekli olan şeyler; malzemeler.
 m.+ ı 135a/15
mühlet vir- [Ar.+Tr.] Bir işin yapılması için zaman tanımak.
 m.- di 085a/05
 m.- ür misin 159b/11
mühmel [Ar.] İhmal edilmiş.
 m. 060b/18
mühmelāt [Ar.] Boş sözler.
 m. 084b/03
 m.+ dan 130b/18
mühr [Ar.] Üzerinde bir kimsenin, bir kuruluşun adının bulunduğu, basıldığı yerde imza yerine geçen veya onay anlamı taşıyan damga.
 m.+ inde 096a/18
 m.+ iyle 210a/17
mühtedî ol- [Ar.+Tr.] Hidayete ermek.
 m. 002b/12
mühürle- [Ar.+Tr.] Mührünü basmak.
 m.- di 210a/17
mühürlü [Ar.+Tr.] Mühür basılmış.
 m.+ lü 059a/07
müjde-gāne [Far.+Far.] Müjdeye karşı verilen bahşiş, muştuluk.
 m. 123b/17, 123b/19
müka'āb [Ar.] Küp biçiminde olan, kübik.
 m. 143a/09
müḳāfāt olun- [Ar.+Tr.] Bir hizmet ve iyiliğe karşı ödüllendirmek.
 m.- dı 030b/13
mükelle [Ar.] Taçlandırılmış.
 m. 055b/16
mükemmel [Ar.] Kusursuz.
 m. 089b/01

- mülâhaza** [Ar.] İnceden inceye düşünme, düşünce.
m.+ sıyla 184b/14
m.+ yla 212a/08
- mülâhaza iT-** [Ar.+Tr.] Düşünmek.
m.- di 124b/14, 220b/20
m.- en 161a/19
m.- erdi 212b/19
m.- erleridi 136a/04, 180b/19, 183b/12, 225b/18
m.- üp 100a/16
- mülâkka** [Ar.] Lakap verilmiş, lakaplı.
m. 231b/18
m.+ dur 085b/02
m.+ ıdı 085a/14, 086b/09, 094b/17, 105a/01, 106a/07
- mülâkka ol-** [Ar.+Tr.] Lakap verilmek.
m.- an 078a/04
m.- anlardan 098a/14
- mülâyemet** [Ar.] Yumuşak huyluluk, uygunluk.
m. 011b/08
m.+ i 044b/20
- mülâyemet id-** [Ar.+Tr.] Sakin ve sevecen davranmak.
m.- üp 069a/05
- mülâyemetler eyle-** [Ar.+Tr.] Sakin ve sevecen davranmak.
m.- di 230b/09
- mülâyim** [Ar.] Uygun.
m. 147a/05
- mülâzemet** [Ar.] Bir işle sürekli olarak uğraşma; kendini bir işe verme.
m.+ ine 020b/04
- mülâzemet id-** [Ar.+Tr.] Aşırı derecede bağlanmak.
m.- er 041b/18
m.- erleridi 041a/06
m.- üp 042b/09
- mülebbeş** [Ar.] Gıydirilmiş.
m. 042a/17
- mülevven** [Ar.] Renkli.
m. 030a/09, 035a/18, 035b/01, 036a/18, 037a/02, 040b/06, 042a/16, 135b/15, 189a/20
- mülevveş ol-** [Ar.+Tr.] Kirlenmek.
m.- dı 095b/11
- müleyyen** [Ar.] Yumuşatılmış.
m.+ dür 189a/03
- mültefit** [Ar.] Önem verip dikkate alan, ilgili.
m.+ lerdür 124a/03
- mülük** [Ar.] Hükümdarlar.
m. 031b/01, 054a/03
m.+ ından 051a/21
- mülük-ı Ŗād** [Ar.+Ŗ.] Ad kavmi hükümdarları.
m. 151a/17
- mülük-ı Ŗālem** [Ar.+Ar.] Tüm dünyadaki hükümdarlar.
m. 030b/20
- mülük-ı cihān** [Ar.+Far.] Tüm dünyadaki hükümdarlar.
m.+ ı 155a/02
- mülük-ı ehl-i islām** [Ar.+Ar.+Ar.] İslam dünyasındaki hükümdarlar.
m.+ dan 079b/19
- mülük-ı māziye** [Ar.+Ar.] Geçmiş zamanlardaki hükümdarlar.
m.+ den 177a/20
- mülük-ı mısır** [Ar.+Ŗ.] Mısır'daki hükümdarlar.
m.+dan 040b/15, 157b/07
- mü'min** [Ar.] İman etmiş, Müslüman.
m.+ lerdin 147a/17
m.+ leridi 052a/13, 070a/19
m.+ lerüñ 125a/14
- mü'min ol-** [Ar.+Tr.] İman getirmek, Müslüman olmak.
m.- an 032b/09
m.- dı 049a/03
- mümkin** [Ar.] Olması ihtimal dahilinde olan; olası; olanaklı.
m. 043b/18, 160a/16, 186a/06
m.+ dür 012b/20, 056a/13, 127a/13
- mümkin ol-** [Ar.+Tr.] Yapılabilir, gerçekleşebilir olmak; olabilmek.
m.- an 049a/20, 103a/03, 144a/15, 153b/07, 167a/13, 175b/19, 198b/21, 205b/17, 215b/04
m.- duğı 097b/13
m.- duğca 024b/12, 045b/20, 222b/21, 231b/19
- m.- up 173a/02
- mümsik** [Ar.] Cimri, eli sıkı.
m. 164b/12
- mümtāz** [Ar.] Seçkin, ayrıcalıklı.
m. 091b/14, 099a/12, 143a/01
- mümtāz ol-** [Ar.+Tr.] Üstün nitelikleri dolayısıyla diğerlerinin arasından seçilmek; üstün olmak.
m.- an 113a/17
m.- mışdum 003b/04
m.- sun 143a/02
- mümted(d)** [Ar.] Uzanan.
m. 010b/06, 166a/15
- mümted(d) ol-** [Ar.+Tr.] Sürmek, devam etmek.
m.- dı 105b/10, 220b/04, 222b/03
m.- up 092b/01, 109b/06
- münācāt** [Ar.] Allah'a yakarma.
m.+ a 050a/18, 073a/08, 217a/20
m.+ ında 072a/04
- münācāt eyle-** [Ar.+Tr.] Allah'a yakarmak.
m.- mişdür 148a/04
- münācāt iT-** [Ar.+Tr.] Allah'a yakarmak.
m.- erdi 147b/14
m.- miş 217a/19
- münācāt-gāh** [Ar.+Far.] Dua edilen yer.
m.+ ıdur 168b/10
- münādī** [Ar.] Nida eden, tellal.
m.+ ler 108b/10
- münākız** [Ar.] Çelişkili.
m. 133b/20
- münŖakis ol-** [Ar.+Tr.] Yansımak.
m.- dı 122b/17
- münākkaş** [Ar.] Nakışlı.
m. 021b/10, 135b/15, 163b/12
m.+ ıdı 193a/07
- münāsebet** [Ar.] 1. İki şey arasındaki ilinti; bağlantı. 2. Neden, vesile. m.+ i 011a/03, 073b/20, 229b/14
m.+ ile 085a/21, 094b/06, 113a/20, 157b/05, 200b/13
m.+ iyile 154a/09, 198b/18
m.+ le 035b/13
- münāsebet id-** [Ar.+Tr.] İlişki kurmak, yakınlaşmak.
m.- üp 107b/13
- münāsebet olma-** [Ar.+Tr.] İlişki, yakınlaşma meydana gelmemek.
m.- dı 180b/09
- münāsib** [Ar.] Uygun, yaraşır.
m. 005a/10, 005b/01007a/19, 021a/14, 031b/15, 060b/08, 087a/06, 121b/12, 126a/15, 132b/02, 137a/03, 139a/10, 139a/18, 145a/03, 161a/04, 187a/01, 187a/10, 187a/11, 205b/13, 206a/10, 225b/04, 225b/14, 227a/04
m.+ dür 126a/16
m.+ lerin 224a/01
- münāsib gör-** [Ar.+Tr.] Uygun bulmak, yerinde bulmak.
m.- di 211b/12
m.- dügi 005b/11, 108a/04, 153a/15, 202a/16, 206a/05, 232a/04
m.- dükleri 185b/20
- münāsib ol-** [Ar.+Tr.] Uygun düşmek, yakışık almak.
m.- an 006b/16, 021a/11, 021b/04, 120a/07, 231b/14
- müncer ol-** [Ar.+Tr.] Sonuca bağlanmak, sonuçlanmak.
m.- dı 168a/05
- müneccim** [Ar.] Yıldızların hareketlerine göre insanların başlarına geleceklerle ilgili sonuçlar çıkaran kişi.
m. 148a/17
m.+ i 082b/15
m.+ ler 148a/16, 227a/16, 227b/03, 227b/05
m.+ leri 148a/14, 148a/15, 148a/17, 148a/19, 148a/21, 192a/20, 227a/12
m.+ leriyle 148a/20
m.+ lerüñ 227b/01
m.+ üñ 082b/17, 083a/07
- müneccim'in** [Ar.] Müneccimler.
m. 148b/06
- münevver** [Ar.] Nurlandırılmış, ışıklı.
m. 008a/13

münezzeh [Ar.] Maddî ve manevî kirlenme yaratan veya sakınca doğuran herhangi bir şeyden uzak duran; temizlenmiş.
m.+ dūr 049a/10, 197b/16
m.+ sin 001b/16
m.+ lerdūr 055a/04

münhâşır [Ar.] Yalnız bir kişiye veya bir şeye özel olan.
m.+ ıdı 115a/04, 181b/20

münhezim kıl- [Ar.+Tr.] Hezimetle uğratmak.
m.- up 114a/06

münif [Ö.] (bk. münüf)
m. 043a/14
m.+ de 043a/13

münkād [Ar.] Boyun eğen, bağılı.
m.+ ıdı 100b/02

münkād ol- [Ar.+Tr.] Boyun eğmek.
m.- dılar 215b/01

münkariz ol- [Ar.+Tr.] Çökmek, batmak.
m.- dı 071b/13
m.- mağıla 198b/11
m.- up 010b/10, 075a/19, 166a/19, 226a/09
m.- ur 222b/12

münker [Ar.] Dinî kurallara ve geleneklere ters düşen.
m. 145b/15, 154a/12

münkesir kıl- [Ar.+Tr.] Topluca öldürmek, yok etmek.
m.- dı 078a/12

münşî-yi Öalem [Ar.+Ar.] Yazılı anlatımı çok güçlü olan.
m. 227b/11

müntehā [Ar.] 1. En üst seviyede olan. 2. Son.
m. 003a/19
m.+ sında 066b/17

müntehā-yı deşt-i kûçak [Ar.+Ö.] Kıpçak Çölü'nün sonu.
m. 003a/02

müntehā-yı hadd-ı vilāyet-i Öarab [Ar.+Ar.+Ö.] Arap vilayetinin sınırının sonu.
m. 113b/18

müntehî [Ar.] Bir şeyi tamamlayan, bitiren.
m. 003a/19

müntemî [Ar.] Yakınlık ve ilgi duyan.
m. 098b/04

münüf [Ö.] Aşağı Mısır bölgesinde eski bir şehir. Münif.
m. 006a/14, 006a/21, 010a/09, 031a/10, 176b/14
m.+ de 196a/17
m.+ den 062a/09, 195b/19
m.+ dūr 148b/20
m.+ e 010a/08, 034a/19, 046b/08, 061a/04, 062a/17, 065b/18, 068a/06, 068a/18, 133a/07, 146a/09169b/05, 195b/20, 196a/06, 196a/08
m.+ i 009a/20, 046a/12

münüf şehri [Ö.] (bk. münüf)
m. 046b/16, 069a/10, 148b/19, 176b/13
m.+ dūr 013a/08
m.+ n 031a/11
m.+ nde 043a/05, 133a/08, 192a/12, 197a/19
m.+ nden 030b/16
m.+ ne 008a/02, 045b/20, 046a/05, 046a/07, 053a/11, 060a/20, 123a/21
m.+ ni 006a/19, 149a/17
m.+ nüñ 043a/12, 047a/03, 069a/15, 074b/17, 195b/18
m.+ yidi 009a/18, 031a/10, 065b/13, 148b/16

mürācaÖat [Ar.] Başvuru.
m.+ a 080b/20
m.+ ı 108b/14

mürācaÖat iT- [Ar.+Tr.] Danışmak.
m.- di 152b/12
m.- diler 075a/05
m.- eler 050a/11

mürāfaÖa [Ar.] Mahkemeye huzuruna çıkma.
m.+ ya 100b/06

mürāfaÖa id- [Ar.+Tr.] Mahkemeye vermek.
m.- erleridi 100b/17

mürekkab [Ar.] Terkip edilmiş.
m. 024b/14, 030a/07, 030a/08, 036a/05, 086b/02, 123a/10, 136b/15, 147a/03, 165b/21, 195a/21

mürekkabāt [Ar.] Bileşikler; çeşitli bitkilerin karışımıyla

oluşturulmuş terkipler.
m. 007b/11
m.+ dan 036a/14

müretteb [Ar.] Dizilmiş, yerli yerine konmuş.
m. 081a/06

mürtefiÖ [Ar.] Yüksek, yüce.
m. 085b/18, 132a/18, 174b/14, 226b/06, 229a/19

mürtefiÖ kılın- [Ar.+Tr.] Yüceltilmek, ayağa kaldırılmak.
m.- dı 131b/13

mürür id- [Ar.+Tr.] Geçmek, sona ermek.
m.- en 004b/07, 143a/11

mürür-ı aÖvām [Ar.+Ar.] Geçen yıllar.
m. 020b/13, 216b/20
m.+ ıla 144a/21, 216b/09

mürür-ı aÖvām ve eyyām [Ar.+Ar.+Ar.] Geçen yıllar ve günler.
m.+ la 140a/04

mürür-ı devrān [Ar.+Ar.] Geçen zamanlar.
m. 001b/08

mürür-ı eyyām [Ar.+Ar.] Geçen günler.
m. 182b/07

mürür-ı zamān [Ar.+Ar.] Geçen zamanlar.
m.+ ıla 004a/16, 158a/21, 185a/18

mürüvvet [Ar.] İyilik.
m.+ in 211b/02

mürveşabr [Ar.] Ölülerini mumyalamak için kullanılan bir madde.
m. 198a/06

müsāÖade [Ar.] İzin.
m. 108a/21

müsāÖade id- [Ar.+Tr.] İzin vermek.
m.- üp 057a/18, 099b/03

müsāÖade itme- [Ar.+Tr.] İzin vermemek.
m.- di 219a/06

müsāfir [Ar.] Yoldan gelen, konuk.
m. 004a/19, 042a/03, 042a/05, 124a/06, 125b/13, 127a/02, 229b/13
m.+ ler 055b/13, 168a/20
m.+ üñ 042a/06

müsahhar it- [Ar.+Tr.] Boyun eğdirmek, itaat etmesini sağlamak.
m. 009a/03
m.- düm 227b/18

müsahhar ol- [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, itaat etmek.
m.- dı 202b/12

müsāÖid ol- [Ar.+Tr.] Elverişli, uygun olmak.
m.- up 229b/20

müşbet [Ar.] Tesbit edilmiş.
m. 105a/04

müseddes [Ar.] Altılı.
m. 180b/02

müsellaḥ [Ar.] Silahlı.
m. 060a/13, 081a/06

müşelleş [Ar.] Üçlü.
m. 180b/02, 180b/05, 182a/21, 185a/15

müşelleş-i mustatîl [Ar.+Ar.] Üçgen.
m. 180b/04

müsemmə [Ar.] Adın taşıdığı anlam.
m. 203a/14
m.+ sma 091b/03, 094b/12

müsemmen [Ar.] Sekizli.
m. 027a/16, 180b/06

müşemmenü's-şekl [Ar.+Ar.] Sekizgen.
m. 158b/08

müsemmiyāt-ı esmā [Ar.+Ar.] Eşyanın adları.
m.+ yı 001b/02

müsilman [Ar.] İslam dinine inanan kimse.
m. 098a/04, 130a/11, 172a/09, 210b/07, 219b/16
m.+ ıla 094a/02, 212b/20
m.+ ın 098a/04, 130b/08
m.+ lar 085a/13, 087b/06, 087b/08, 088a/14, 088b/10, 092a/12, 093b/14, 093b/15, 093b/21, 094a/04, 096a/01, 096b/04, 096b/06, 097b/06, 097b/16, 111a/11, 115b/20, 130b/01, 130b/02, 131a/20, 147a/19, 179a/06, 179a/08, 179a/13, 179b/04, 179b/05, 179b/09, 186b/18, 204b/02,

- 205b/04, 205b/09, 205b/10, 206b/06, 206b/13, 210a/05, 212b/14, 213a/03, 213a/07, 214a/07, 214a/15, 215a/10, 215b/07
m.+ lara 087b/12, 093b/09, 094a/03, 099a/09, 100a/14, 100b/19, 102a/02, 179a/10, 179a/11, 206b/17, 212a/05, 212a/18, 212b/16, 213a/13
m.+ lardan 085b/07, 088a/11, 147a/18, 173b/10, 208b/17, 208b/18, 212a/13
m.+ ları 088a/08, 090a/08, 096b/02, 213a/20, 231b/14
m.+ larıdı 201b/07, 219b/16
m.+ larıla 208a/17, 209a/07, 212a/20
m.+ laruñ 084b/16, 088a/21, 092a/16, 093a/09, 100a/07, 102a/10, 171b/16, 206b/16, 207a/09, 208b/05, 209b/21, 212b/08, 212b/13, 214a/08
- müsilman ol- [Ar.+Tr.]** İslam dinini kabul etmek.
m.- dı 157b/02, 179a/10, 201b/07, 202a/11
m.- duğına 201b/08
- müslim [Ar.]** (bk. müsilman)
m. 090a/07
m.+ e 206b/03
m.+ üñ 090a/08
- müslimin [Ar.]** Müslümanlar.
m.+ e 178b/09
m.+ i 205b/03
- müstaḥaḳ(k) [Ar.]** 1. Bir şeye hak kazanmış olan; layık olan. 2. Hak edilen şey.
m. 102a/01
m.+ ına 105a/09
- müstaḥaḳ ol- [Ar.+Tr.]** Hak etmek, layık olmak.
m.- duğı 112b/12, 231a/17
m.- ur 194a/18
- müstaḥiḳ [Ar.]** Hak etmiş.
m.+ larıdı 084b/14
- müstaḥkem eyle- [Ar.+Tr.]** Sağlamlaştırmak.
m.- düm 153b/08
- müstaḳır ol- [Ar.+Tr.]** Yerleşmek, sabitlenmek.
m.- dı 110a/16
- müstaḳil [Ar.]** Kendi başına, bağımsız.
m. 021b/05, 021b/07, 047a/19, 079a/12, 086a/12, 088a/08, 090b/05, 096b/15, 110b/19, 114a/03, 148a/12, 179b/06, 187a/13, 187b/18, 188b/19, 209a/17, 221b/10, 225b/13, 230a/16
m.+ idi 223a/05, 231b/06
- müstaḳım [Ar.]** Doğru, düz.
m. 123b/08
- müstaḲilij [Ö.]** (bk. ebū'l-kāsim aḥmed)
m. 085b/02, 085b/05, 085b/10
- müstaḲmel ol- [Ar.+Tr.]** Kullanılır durumda olmak.
m.- an 123a/21
- müstanṣır [Ö.]** (bk. el-müstanṣır-billah)
m. 219a/05, 219a/06, 219a/10, 219a/16, 219b/01, 219b/18, 220a/02, 220a/11, 221a/15, 221b/08, 221b/17, 222a/10, 222b/03, 222b/06, 222b/07, 223a/15, 223a/19, 230a/01, 230a/05, 230a/08, 230a/17, 230a/18, 230a/20, 231a/09
m.+ a 219b/01, 221b/10, 221b/16, 222a/03, 222a/12, 230a/14, 230a/20
m.+ ı 220b/06, 223a/18
m.+ la 230a/07
m.+ uñ 219a/12, 219a/21, 221a/12, 221b/01, 221b/14, 221b/21, 223a/09, 223b/03, 223b/06, 223b/08, 230a/01, 230a/02, 230a/16, 230b/02, 230b/06, 230b/15, 230b/19
- müstanṣır-billah [Ö.]** (bk. el-müstanṣır-billah)
m. 229b/21, 232a/19
- müstanṣır-billah halıfa [Ö.]** (bk. el-müstanṣır-billah)
m.+ ya 219a/04
- müstanṣır halıfa [Ö.]** (bk. el-müstanṣır-billah)
m. 219a/07, 219b/11
- müsteḲad [Ar.]** Olmasına ihtimal verilmeyen; uzak bir ihtimal dahilinde olan.
m. 005a/06, 005a/09, 012b/19, 161b/17
m.+ dur 143a/04
- müsteḲad olma- [Ar.+Tr.]** Olanaklı görülmek.
m.- sa 124a/20
- müstecāb id- [Ar.+Tr.]** Kabul etmek.
m.- üp 050b/01
- müstecāb ol- [Ar.+Tr.]** Kabul edilmek.
m.- acak 214b/07
m.- up 176b/07
m.- ur 148a/03, 174a/03
- müsteḥmen [Ö.]** Kişi adı.
m. 031b/21
- müstemiḲ ol- [Ar.+Tr.]** Dinlemek.
m.- urdı 039b/13
- müste'min [Ar.]** Başka bir ülkeye özel izinle giren kişi.
m. 157a/20
- müstemir [Ar.]** Düzenli olarak devam eden durum.
m. 121b/03
- müstemir ol- [Ar.+Tr.]** Düzenli olarak devam etmek.
m.- dı 105b/04, 110a/17
- müstencid-billah [Ö.]** (bk. el-müstencid-billah halıfa)
m. 089a/05
- müstenid [Ar.]** Bir senet, belge veya delile dayanan.
m. 121a/21
- müstevlī ol- [Ar.+Tr.]** İstila etmek, basmak.
m. oldı 022b/03, 076b/12, 192a/06
m. dılar103a/11
m. olduğı 069b/18
- müstezī-billah [Ö.]** (bk. el-müstezī-billah)
m. 089a/13
- müstezī halıfa [Ö.]** (bk. el-müstezī-billah)
m. 089a/17
- müsülman [Ar.]** (bk. müsilman)
m.+ dan 082a/11
m.+ ıdı 052b/13
m.+ lar 056a/12, 072b/07, 083b/01, 084b/13
m.+ ları 083b/03
m.+ laruñ 015b/03
- müsülman ol- [Ar.+Tr.]** (bk. müsilman ol-)
m.- dı 006a/03
m.- up 015b/13
- müşābeh [Ar.]** Benzeyiş.
m.+ i 126b/20
- müşāhede iT- [Ar.+Tr.]** Gözlemlemek.
m.- en 121a/21
m.- dük 011b/07
m.- dükde 168b/01
- müşāhede olun- [Ar.+Tr.]** Gözlemlenmek.
m.- ur 010b/12
- müşāvere [Ar.]** Birden çok kişi arasında birbirinin görüşünü alarak yapılan iş görüşmesi; danışma.
m.+ den 030b/20
m.+ siyle 006b/02, 020a/05, 194b/21
- müşāvere eyle- [Ar.+Tr.]** Görüş alış verişinde bulunmak; danışmak.
m.- di 096a/21
m.- diler 101b/04, 108b/03, 214b/13
- müşāvere iT- [Ar.+Tr.]** Görüş alış verişinde bulunmak; danışmak.
m.- di 056b/13, 159b/13, 178b/14, 208b/12
m.- erdi 228a/06
m.- megidi 207a/10
m.- üp 207a/10, 212a/07
- müşebbek [Ar.]** Ağ ve kafes gibi örülmüş olan; göz göz bağlanmış olan.
m. 029a/13
- müşerref [Ar.]** Şereflendirilmiş.
m. 203a/18
m.+ dür 175a/05
- müşerref ol- [Ar.+Tr.]** Şereflenmek; onur kazanmak.
m.- duğı 113b/08
m.- duğdan 203a/20
m.- mişiken 095b/11
m.- up 215b/15
- müşevveş ol- [Ar.+Tr.]** Karışmak, karmaşık hale gelmek.
m.- dı 110b/09
- müşevveşü'l-hāl ol- [Ar.+Ar.+Tr.]** Karmaşık duruma gelmek.
m.- dılar 102a/08
- müşir [Ar.]** Bağımsız.
m. 001b/15

m.-i efhamıdı 148a/13
müşkil [Ar.] 1. Güç, çetin. 2. Zorluk, sıkıntı.
 m. 016a/09, 070a/08, 101b/13, 136a/19, 141a/15, 146b/20, 192b/10, 196b/07, 207a/04
 m.+ leri 041b/19
müşrif [Ar.] 1. Bir durum almaya yüz tutmuş olan. 2. Çevreyi gören, etrafa bakan, yüksek.
 m. 004a/16, 174b/07, 175a/01, 203b/05, 227a/08
müşrik [Ar.] Allah'a ortak koşan.
 m.+ inüñ 002a/17
müştebih ol- [Ar.+Tr.] Şüphelenmek.
 m.- sa 172a/17
müştehir ol- [Ar.+Tr.] Meşhur olmak, ünlenmek.
 m.- mişlardur 082b/13
müşteri [Ar.] Jüpiter gezegeni; Mars.
 m. 017b/19, 020b/16, 141a/21, 141b/08, 181a/16, 181b/07
müşteri [Ar.] Satın alan kişi, alıcı.
 m. 124b/14
müteâddid [Ar.] Birçok, türlü türlü.
 m. 121b/21, 227a/17, 229a/09
müteâffin olma- [Ar.+Tr.] Kokuşmak, çürümek.
 m.- ya 126a/14
müteâllik [Ar.] 1. İlgili, bağlantılı. 2. Birine veya birşeye mahsus. 3. Bağlı.
 m. 004b/18, 005a/02, 090a/18, 055b/15, 104a/20, 165b/11, 207b/18
müteâllik olma- [Ar.+Tr.] İlgili, bağlantılı olmamak.
 m.- di 153b/07
müteâllika [Ar.] Yakınlar; akrabalar.
 m.+ sıyla 040b/21
müteâllikât [Ar.] Yakın kimseler, akrabalar.
 m.+ ı 026a/14, 176b/09
 m.+ ından 005b/12, 046b/11, 190a/12, 194b/14
 m.+ ını 104a/11
 m.+ ıyıla 008a/19
müteâyyin ol- [Ar.+Tr.] Belirlenmek.
 m.- di 180b/09, 195b/17
mütebeddil ol- [Ar.+Tr.] Değişmek, başka hale girmek.
 m.- ur 003b/16
mütefekkir ol- [Ar.+Tr.] Düşümek.
 m.- di 138b/21
mü'tefike [Ar.] Ters taraf.
 m.+ den 160b/11
müteğallibe [Ar.] Derebeyi.
 m. 091a/11
müteğayyir ol- [Ar.+Tr.] 1. Bozulmak. 2. Değişmek.
 m.- di 196b/05
 m.- mışıdı 223b/18
 m.- ur148b/03, 186a/17
müteğayyir olma- [Ar.+Tr.] Bozulmamak.
 m.- mış 166b/07
 m.- zıdı 028b/15
mütehammil ol- [Ar.+Tr.] Dayanmak, bozulmamak.
 m.- duğna 126a/18
mütehavvil ol- [Ar.+Tr.] Biçim değiştirmek.
 m.- ur 003b/16
mütehâyir [Ar.] Hayrette kalan, şaşırmış.
 m. 055a/09, 088a/18
mütehâyir-i nażar-ı benî-âdem [Ar.+Ar.+Ar.] İnsanoğlunun şaşkınlıkla baktığı.
 m.+ dür 133b/16
mütehâyir ol- [Ar.+Tr.] Hayrette kalmak, şaşırarak.
 m.- di 078b/18, 179a/09
 m.- up 054a/07, 081b/13
mütenebbih [Ar.] İntibah eden, uyanık.
 m. 230b/21
müterâdif ol- [Ar.+Tr.] Birinin ardı sıra olmak.
 m.- di 102a/11
mütercim-i fakîr [Ar.+Ar.] Tercüme eden.
 m. 174a/21
 m.+ i 232b/01
müterreddid [Ar.] Kararsız.
 m. 183a/09
müterreddid ol- [Ar.+Tr.] Kararsız kalmak.
 m. olup 012a/16

müteşâ'üd ol- [Ar.+Tr.] Yükselmek.
 m.- mağdan 102a/13
mütetebbi'ü [Ar.] Araştırmacı.
 m. 140b/07
mütevaḳḳuf [Ar.] Bağlımlı.
 m.+ dur 124a/21
mütevâtir [Ar.] Ağızdan ağıza dolanan.
 m.+ dür 160a/15
müteveccih [Ar.] Bir tarafa dönmüş, yönelmiş.
 m. 028b/02
müteveccih id- [Ar.+Tr.] Yönelmek.
 m.- ecegi 216b/02
müteveccih ol- [Ar.+Tr.] 1. Yönelmek. 2. Dönmek.
 m.- a 022b/06
 m.- alar 212a/09
 m.- dı 030b/21, 045b/12, 053b/19, 065b/13, 081b/21, 099b/07, 100a/01, 103a/21, 103b/07, 106b/09, 108b/20, 155b/08, 156a/14, 170a/11, 193a/01, 202b/11, 219b/10, 221a/19
 m.- dılar 012a/16, 101b/16, 113a/01, 184a/21, 226b/21
 m.- up 105a/17, 110b/01, 187b/14, 225a/01, 228a/10
müteyemmin [Ar.] Bereketli, mübarek.
 m. 147b/06
müteẓâ'üf ol- [Ar.+Tr.] Kat kat artmak.
 m.- dı 096b/14, 102a/11
müteẓâyid ol- [Ar.+Tr.] Artmak, çoğalmak.
 m.- up 102a/12
müttefik [Ar.] Aynı fikirde olan; hemfikir.
 m.+ lerdür 115a/01, 191a/01
mütâla'â id- [Ar.+Tr.] Bir şeyi etraflica düşünmek, tetkik etmek.
 m.- erdi 032a/11
müvekkel [Ar.] Bir yeri veya bir şeyi korumakla görevli olan; bekçi.
 m. 034b/14, 066b/18, 096a/06
 m.+ dür 200a/17
 m.+ idi 188b/04, 188b/11
 m.+ ler 018a/13, 023b/14, 137a/03, 195b/06
müvekkel eyle- [Ar.+Tr.] Birini bekçi olarak yerleştirmek.
 m.- di 016b/02, 025a/14
 m.- diler034b/11
 m.- mişidi189b/13
müvekkel id- [Ar.+Tr.] Birini bekçi olarak yerleştirmek.
 m.- üp 033b/17
müvekkel ol- [Ar.+Tr.] Bekçi olarak görev yapmak.
 m.- an 024a/17
müverrih [Ar.] Tarihçi, tarih yazar.
 m.+ lerdür 181b/12
 m.+ leri 199a/04
müyesser eyle- [Ar.+Tr.] Kolaylıkla elde etmesini sağlamak, nasip etmek.
 m. 009a/03
müyesser ol- [Ar.+Tr.] Kolayca elde edilmek, nasip olmak.
 m.- an 113a/09
 m.- duğın 068b/13
 m.- mişdur 110b/21
müyesser olunma- [Ar.+Tr.] Kolayca elde edilmemek, nasip olmamak.
 m.- z144a/19
müyesser olma- [Ar.+Tr.] Kolayca elde edilmemek, nasip olmamak.
 m.- di 015a/14, 044b/11, 206a/07
 m.- mişdur 114a/03
 m.- ya 137b/20, 204b/04
 m.- yan 068b/13
 m.- yup 171a/18
müzâhame [Ar.] Aşırı, itiş kaşış kalabalık.
 m.+ de 184a/09, 218a/13
 m.+ den 218a/10
 m.+ sinden 015a/08, 147b/02
müzâhim [Ar.] Zahmet ve sıkıntı.
 m. 050b/15
müzâhim olma- [Ar.+Tr.] Zahmet ve sıkıntı görmemek.
 m.- di 223a/15
 m.- ya 209a/04

- m.- yalar 212a/03
m.- z 044b/03
m.- zıdı 220a/14
m.- zıdı 222b/14
müzahrefât [Ar.] Yalanlar.
m. 130b/17
müzâyaka [Ar.] 1. Darlık, yokluk. 2. Sıkıntı.
m. 009b/08, 101b/01, 155a/11
m.+ da 095a/13
m.+ lar 101b/19
m.+ ları 101b/17
m.+ ların 110b/21
m.+ sı 095a/12
müzâyaka ol- [Ar.+Tr.] Kıtık olmak.
m.- di 093a/07
müzekkî [Ar.] Sözüne güvenilen, emin kişi.
m. 098b/19
müzeyyen[Ar.] Bezenip süsenmiş.
m.+ dür 111a/18

N

- nâ-bâliğ [Far.+Ar.]** Ergen olmamış.
n. 208b/16
nâ-bedîd [Far.+Far.] Görünmez, belirsiz.
n. 016b/06, 099b/10, 154a/02, 204a/09
nâbil [Ö.] Tunus'un kuzeydoğusunda bir şehir.
n.+ e 020a/21
nâbil şehri [Ö.] (bk. nâbil)
n.+ ne 020a/20
nâ-bûd [Far.+Far.] Yok olan, kayıp.
n. 030b/08
nâ-cüvân-merd [Far.+Far.+Far.] Cimri, eli sıkı.
n.+ idi 164b/12
nâ-çar [Far.+Far.] Çaresiz.
n. 038b/01, 084b/17, 110a/08, 208b/08
nâ-dân [Far.+Far.] Bilgisiz, görgüsüz.
n.+ uñ 165a/01
nâdir [Ar.] Eşine az rastlanır.
n. 035b/21
nâdir-i devrân [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n.+ ıdı 165b/19
nâdire -i dehr [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n.+ imiş 004a/19
nâdire -i devrân [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n. 226a/07
n.+ ıdı 054b/08
nafağa [Ar.] Temek ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan her şey, geçimlik.
n. 056a/06
n.+ lar 024b/08
n.+ ların 117a/05, 118b/01
n.+ larından 116b/07
n.+ sın 117a/01
nâfiÖ [Ar.] Yararlı, kazançlı.
n. 031a/20, 120b/04
n.+ dür 127b/03, 127b/07, 129a/06
nâ-gâh [Far.+Far.] Ansızın, birdenbire.
n. 003b/17, 003b/21, 005a/18, 007a/08, 011b/19, 014a/03, 015a/07, 021b/13, 026a/07, 028a/06, 031a/16, 031b/11, 031b/17, 032a/19, 033a/01, 038b/02, 046b/01, 046b/04, 048a/15, 051b/09, 052a/02, 052a/15, 056b/02, 060a/01, 068a/03, 073a/12, 083a/06, 084b/09, 086a/02, 088a/16, 093b/10, 099b/08, 104a/14, 108b/18, 109a/17, 112a/05, 113a/12, 115b/06, 116b/07, 121a/12, 124b/12, 124b/13, 124b/14, 127a/02, 127a/07, 131a/20, 134a/20, 137a/19, 137b/13, 137b/17, 139a/06, 144b/08, 151a/01, 152a/15, 154b/15, 154b/20, 155a/11, 157a/13, 159a/13, 160a/01, 173b/06, 176b/01, 178a/03, 189b/07, 194b/01, 201a/18, 204b/04, 205b/07, 213a/11, 213a/17, 213b/04, 215b/03, 216b/10, 219b/10, 219b/18, 220a/12, 224a/09, 224b/06, 225a/06, 225b/17
n.+ dan 189a/15

- nağam [Ar.]** Nağmeler, ezgiler.
n.+ dur 003b/16
nāgehānî [Far.] Ansızın, birdenbire olan.
n. 084b/10
nā-ḥaḳ [Far.+Ar.] Haksız yere.
n. 025a/17, 066b/12, 067b/20, 071a/17, 097a/09, 199b/21, 200a/02, 201a/04, 201a/17, 201b/16
nehb ü ğaret it- [Far.+Far.+Tr.] Yağmalamak.
n.+ di 156a/15
nehb ve ğaret eyle- [Far.+Far.+Tr.] Yağmalamak.
n.- di 155a/10
nahîf-mizâc [Ar.+Ar.] Zayıf yaratılışlı.
n. 086a/21
nâhiye [Ar.] 1. Çevre, civar. 2. Bucak.
n. 010a/06, 020b/02, 034b/08, 072a/11, 072a/15, 149b/09, 149b/12, 169a/21
n.+ de 020b/14, 172a/03, 172b/09, 178a/17
n.+ den 048b/12, 197a/07
n.+ dür 012b/18, 048b/13, 174b/21
n.+ larde 149b/10, 219b/08
n.+ leri 197a/08
n.+ lerinde 149b/11
n.+ lerinden 165b/12
n.+ lerine 230a/03
n.+ lerüñ 145b/17, 198b/09
n.+ nün 048b/02, 132a/04, 142a/08
n.+ sı 115a/11, 174a/09
n.+ sinde 006b/12, 011b/20, 012a/12, 013a/14, 030a/11, 030a/17, 040a/12, 048a/20, 115b/15, 121a/05, 129b/06, 130a/06, 133b/10, 137a/16, 149b/09, 174a/08, 187b/19, 191a/11, 191a/15
n.+ sindedür 186b/15
n.+ sinden 008a/01, 008a/03, 034a/19, 046a/03, 135a/04, 144a/07, 170b/13, 170b/16, 170b/19, 184a/20
n.+ sine 030a/18, 049b/09, 061a/05, 087b/18, 131b/09
n.+ sinüñ 160b/06, 170a/05
n.+ ye 010a/10, 010a/11, 023a/15, 031a/17, 131b/18, 149b/04, 187a/05
n.+ yi 010a/05, 010b/15, 016b/15, 016b/16, 131b/19, 131b/20, 132a/11, 141b/20, 149b/05, 149b/12
nâhiye -i saÖjd [Ar.+Ö.] Said çevresi.
n.+ de 011b/15, 013a/21
nâhiye -i bahriyye [Ar.+Ar.] Deniz çevresi.
n.+ den 141b/19
nâhiye -i kıbliyye [Ar.+Ar.] Güney taraf çevresi.
n.+ dendür 141b/19
nâhiye -i şarkıyye [Ar.+Ar.] Doğu taraf çevresi.
n.+ de 163b/12
naḥl [Ar.] Bal arısı.
n. 126b/01
nahl [Ar.] Hurma ağacı.
n. 126b/01
nahlistân [Ar.] Hurma bahçesi.
n. 167a/15
naḥs [Ar.] 1. Uğursuzluk. 2. Uğursuz.
n. 082b/16, 129b/07, 227a/19
nâ-hüveydâ [Far.+Far.] Belirsiz.
n. 001b/01
nâ-h"âh [Far.+Far.] İstemeden, zorla.
n. 108b/06
naÖim-i müdâm [Ar.+Ar.] Ebedî cennet.
n. 002b/10
nâÖit [Ö.] Mısır'da şimdiki Yemen şehri yakınında eski bir şehir.
n. 160b/03
nâ-ḳâbil [Far.+Ar.] Olanaksız.
n.+ idi 085b/14
naḳāraş [Ö.] Eski Mısır hükümdarı Nakravuş'un oğlu.
n. 016b/15, 017a/17
naḳāre [Ar.] Davul.
n.+ lerile 157b/14
n.+ lerin 157b/13
naḳāre-zen [Ar.+Far.] Davul çalan kişi.
n.+ ler 157b/12

naķāriş [Ö.] (bk. naķāraş)

n. 018a/19

naķd [Ar.] Madenî para, akçe.

n. 082a/19, 096b/02

naķuâtü'l-Ŗaķl [Ar.+Ar.] Eksik akıllı.

n. 219a/03

naķuş [Ar.] (bk. naķş)

n.+ lar 040b/10

naķî [Ar.] Temiz.

n. 196b/21

naķîta [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.

n. 150b/10

naķķāş [Ar.] 1. Naķiş işlemecisi. 2. Ressam.

n. 192b/05

n.+ lar 058a/09, 058a/13

naķl [Ar.] İletme, taşıma.

n.+ a 084a/10

n.+ dan 141b/16

naķl eyle- [Ar.+Tr.] Duyduğu şeyi aynı biçimde başkasına duyurmak, rivayet etmek.

n.- r 162b/07, 224b/11

naķl iT- [Ar.+Tr.] Duyduğu şeyi aynı biçimde başkasına duyurmak, rivayet etmek.

n.- dūgi 183a/16

n.- endür 216b/18

n.- en 182a/18

n.- er 098a/05, 119a/06, 119a/15, 119b/09, 151a/11,

161a/05, 161a/15, 162b/06, 163a/04, 173b/12,

173b/15, 173b/18, 182b/19, 190b/02, 191a/08,

193a/13

n.- erdi 191a/12

n.- erler 004b/18, 035a/18, 114b/20, 115a/11,

143b/14, 158b/13, 176a/20, 181a/18, 187b/10,

192a/02, 196b/02, 204a/13, 204a/16, 232a/18

n.- erüz 191a/08

n.- mege 109b/21

n.- üp 073b/13, 105b/21, 191a/10

naķl ol- [Ar.+Tr.] Geçmek, iletilmek.

n.-ınca 217b/09

naķl olın- [Ar.+Tr.] 1. Rivayet edilmek. 2. İletilmek, geçmek. 3. Bir yerden başka yere taşınmak. 3. Başka dile çevrilmek.

n.- an 005a/09, 141a/07

n.- ur 010a/13, 029b/05, 033b/01, 188a/08

n.- mışdur 225a/21

n.- dılar 032a/06

n.- dūgi 217b/20

naķl olınma- [Ar.+Tr.] Rivayet edilmemek, anlatılmamak.

n.- dı 199a/12

naķrāvūş [Ö.] Hz. Nuh'un torunlarından olan ve Mısır şehrini ilk bina eden kişi.

n. 005b/04, 005b/05, 005b/11, 005b/17, 015b/21,

016a/06, 016b/10, 016a/13, 017a/13, 017a/16,

120a/07, 181b/16, 181b/20, 182a/03

n.+ uñ 016a/10

naķrāvūşü'l-cebbār [Ö.] (bk. naķrāvūş)

n. 005b/21, 015b/18, 016b/06, 020a/15, 120a/05,

181b/13

naķrāvūşü'l-cebbār bin mısırāyim [Ö.] (bk. naķrāvūş)

n. 005a/19

naķrāvūşü'l-cebbār bin mısırāyim'ül-evvel bin merke'il bin devā'il bin ğurbāb bin ādem nebî [Ö.] (bk. naķrāvūş)

n. 016a/01

naķş [Ar.] Eksiklik, kusur.

n.+ dan 001b/16

naķş [Ar.] Resim, süsleme.

n. 001b/06, 001b/08, 019a/08

n.+ dur 001b/08

n.+ ıyla 119a/03

n.+ lar 114b/14

n.+ lardan 182a/12

n.+ larıla 164a/20

naķş eyle- [Ar.+Tr.] Süslemek, naķışlamak.

n.- diler 195a/11

naķş iT- [Ar.+Tr.] Süslemek, naķışlamak.

n.- di 030a/09

n.- mişleridi 067b/02

n.- uñ 033b/08

naķş olın- [Ar.+Tr.] Süslenmek, naķışlanmak.

n.- dı 099a/05

naķş olun- [Ar.+Tr.] Süslenmek, naķışlanmak.

n.- mışdı 069b/01, 192b/05

n.- mış idi 069a/14

naķz-ı Ŗāhd id- [Ar.+Ar.+Tr.] Yemini bozmak.

n.- üp 212b/03

naķz-ı Ŗāhd itme- [Ar.+Ar.+Tr.] Yemini bozmamak.

n.- zler 209b/13

naŖl-ı sūmm-i saŖādet-mend [Ar.+Far.+Ar.+Far.] Kutlu atın nali.

n.+ i 003a/11

nāŖlın [Ar.] Tahta ayak kabı, takunya.

n.+ leri 015a/17

nālîş [Far.] İnlme, inilti.

n.+ ine 050a/21

nālîş eyle- [Far.+Tr.] İnlmek.

n.- di 176b/06

nām [Ar.] 1. Ad, san. 2. Adlı.

n. 003a/09, 015b/18, 049b/02, 075b/06, 082a/14,

086b/09, 087a/19, 087b/11, 098a/19, 106a/06,

106b/10, 106b/18, 107b/11, 110b/05, 111b/06,

112a/05, 112a/14, 112b/03, 113a/05, 116b/11,

119b/06, 119b/07, 120a/18, 143a/02, 155a/04,

160b/06, 160b/09, 162b/06, 168a/06, 171b/03,

185a/07, 191a/07, 193b/13, 204a/06, 204a/11,

204a/19, 205a/13, 209b/19, 212b/05, 212b/07,

212b/09, 223a/15, 224b/13, 226b/02, 228a/02

n.+ ını 227b/05

n.+ ıyla 099a/05

n.+ la 113b/10

nā-maŖdūd [Far.+Ar.] Sayısız.

n. 002a/08

nā-maķbūl [Far.+Ar.] Kabul edilemez.

n. 154a/12

nā-maŖķūl [Far.+Ar.] Akla uygun olmayan.

n. 084a/10, 154a/12

nā-maŖlūm [Far.+Ar.] Bilinmeyen, meçhul.

n. 171a/18

nā-maţbūŖ [Far.+Ar.] Basılmamış.

n. 084a/17

namāz [Far.] Müslümanların günde beş defa kurallarına uygun olarak yerine getirmek zorunda oldukları farz ibadet.

n. 181a/14, 228b/12

n.+ ı 092b/13

n.+ ları 181a/14

namāz kıl- [Far.+Tr.] Namaz ibadetini yerine getirmek.

n.- maĝa 219a/19

n.-urlarıdı 181a/17

namāz kılın- [Far.+Tr.] Namaz ibadeti yerine getirilmek.

n.-ur 123b/05

nām-dār [Far.+Far.] Ünlü.

n. 090b/13, 091b/15, 111a/04, 112a/10, 112b/17,

113a/02, 113b/10, 142a/10, 205b/20, 206b/03,

213a/06, 215b/17

n.+ ı 091b/11

n.+ uñ 112a/16

nāme [Far.] Mektup.

n. 125a/07, 196a/11, 205a/16, 205b/19, 209a/07,

216a/08

n.+ ler 100a/13, 108b/12, 108b/15

n.+ leriyle 125a/10

n.+ nūñ 090b/05

n.+ si 209a/08

nāme-i şerîf [Far.+Ar.] Şerefli mektup.

n.+ lerin 012a/10

nā-meşrūŖ [Far.+Ar.] Şeriate aykırı.

n. 084a/17

n.+ yıldı 084a/10

nām-ı şerîf-i Ŗālem-ārā [Far.+Ar.+Ar.+Far.] Dünyayı süsleyen şerefli ad.

n.+ larına 113b/09

nām-ı şerîf [Far.+Ar.] Şerefli ad.

n.+ lerine 114a/04

namlu [Yun.] Kesici aletlerin uç kısmı.

n.+ sı 140b/01

nā-mübārek [Ar.+Ar.] Uğusuz.

n. 104b/04, 108a/12

nāmzād [Far.] Nişanlı.

n.+ ıdı 154b/09

nān [Far.] Ekmek.

n. 097a/03

nanah [Ö.] Afrika'da bir şehir.

n. 120b/15

nanah memleketi [Ö.] Afrika'da eski bir şehir.

n.+ ni

nā-pāk [Far.+Far.] Kötü huylu.

n. 098a/03

nā-peydā eyle- [Far.+Far.+Far.] Görünmez yapmak.

n.- düñ 001b/02

nār [Far.] Ateş.

n. 003a/14, 016b/02, 053b/20, 088b/08, 140b/03

n.+ ı 113b/12

n.+ lar 002a/11

n.+ uñ 024a/10

nār-ı pür-şerār [Far.+Far.+Ar.] Kıvılcım dolu ateş.

n. 003a/13

narh [Far.] Bir malın en fazla satış fiyatını belirten tarife.

n.+ dan 084a/08

nās [Ar.] İnsanlar.

n.+ uñ 015b/14

naşārā [Ar.] Hristiyanlar.

n. 013b/07, 013b/11, 014a/12, 015b/02, 015b/13,

078a/07, 083a/21, 091a/12, 115b/20, 116b/11,

130a/01, 130a/10, 130a/12, 130a/17, 131a/20,

131b/12, 147a/08, 147b/11, 150a/07, 199a/04,

199a/05, 202a/10, 202b/19, 203a/02, 203a/04,

203a/08, 203a/09, 225b/08

n.+ dan 103b/19, 130b/05

n.+ nuñ 131a/17, 131b/05, 131b/09, 184b/09,

202a/03, 203a/05, 219b/02, 225b/07

n.+ sınıñ 205a/02

n.+ ya 201a/13

n.+ yı 131b/07, 201b/05, 202a/05

naşārā dīni [Ar.+Ar.+Tr.] Hristiyanlık.

n. 015b/12, 130a/15, 201a/16

n.+ ni 202a/08 202a/11

naşb eyle- [Ar.+Tr.] Tayin etmek, atamak.

n.+ di 036a/15, 089a/11, 108a/04, 194b/20

n.- diler 114a/16

n.- düm 105a/18

naşb iT- [Ar.+Tr.] Tayin etmek, atamak.

n.- di 089a/21, 105a/08

n.- düm 089b/05

n.- erdi 107a/18

n.- mişleridi 089a/09

n.- üp 079b/06, 087b/17, 113a/05, 114a/03

nā-sezā [Far.+Far.] Yakışık almaz, yakışmaz.

n. 221b/02

nāsırü'd-devle [Ö.] (bk. nāsırü'd-devle hüseyn bin hāmdān)

n.+ ye 223a/20

nāsırü'd-devle hüseyn bin hāmdān [Ö.] Hamdanilerin

kurucusu olan kişi.

n. 220b/13

nāsırü'd-dīn maḥmud [Ö.] Emevi hükümdarı Mansur bin Aziz.

n. 093a/15

naşib [Ar.] Allah'ın herhangi bir şeyden insan için uygun gördüğü pay.

n. 015a/14

n.+ leriymiş 074a/05

n.+ lerin 074a/06

naşiblü [Ar.+Tr.] Nasibi olan.

n. 074a/06

naşihat [Ar.] Öğüt.

n. 102a/01

n.+ umı 209b/18

naşihat iT- [Ar.+Tr.] Öğüt vermek.

n.- erdüm 164b/18

n.- di 156a/05

n.- düm 209b/18

naşrāñi [Ar.] Hristiyan.

n. 015b/12, 083b/02, 118a/13, 130b/08, 130b/11,

172b/06, 201a/21, 202a/14

n.+ ler 098b/10, 129b/13, 130b/20, 183b/16, 201a/20

n.+ lardan 083a/20

n.+ lardur 173a/07

n.+ ları 130a/19, 201a/02, 201a/03

n.+ lardı 201a/05

n.+ laruñ 183b/14

n.+ nuñ 013b/13, 183b/15

n.+ yı 013b/12, 083a/20, 130a/14

naşrāñihk [Ar.+Tr.] Hristiyanlık.

n.+ da 015b/13

n.+ ı 013b/13, 183b/15

n.+ dan 130a/14

naş-ı kerim [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.

n. 105b/14

nastürj [Ar.] Nestorius'un mezhebinden olan Hristiyan.

n.+ yle 083b/02

nā-tamām [Far.+Ar.] Tamamlanmamış, yarım.

n. 148a/10, 148b/08

n.+ dur 148a/10

nā-tuvān [Far.+Far.] Güçsüz.

n.+ muñ 102a/11

nātık [Ar.] Doğruyu gösterici, şahit.

n.+ dur 005a/04, 166b/21

nātık ol- [Ar.+Tr.] Şahit olmak.

n.- a 161b/13

nāvus [Ar.] Eski Mısır'da firavunların yer altındaki mezarlarına

verilen ad.

n. 007a/10, 007a/13, 007a/14, 008a/11, 008a/12,

008a/13, 008a/15, 008a/18, 017a/01, 017a/03,

017a/06, 017a/07, 017a/15, 018a/20, 020a/01,

020a/14, 023a/12, 023a/13, 024b/06, 025b/21,

027a/12, 030b/08, 030b/09, 032a/01, 032a/02,

035b/17, 036b/12, 036b/13, 038a/18, 039a/17,

039a/20, 042a/15, 042b/03, 046b/16, 046b/18,

047b/19, 052a/20, 052b/02, 053a/07, 054a/15,

054a/16, 060b/13, 163b/21, 164a/01, 164a/02,

165a/06

n.+ a 165a/10

n.+ da 008a/11, 017a/04, 020a/14, 052a/21, 053a/08

n.+ ı 046b/16, 053a/07, 164a/04

n.+ ıdur 052b/03

n.+ larda 115b/18

n.+ ları 036b/12, 038a/18, 039a/17, 059a/03

n.+ um 052b/08

n.+ uñ 007b/12, 027b/19, 030b/10, 039a/18, 164a/03,

164a/04, 165a/07

nāz [Ar.] Cilve, eda.

n. 181a/14

nāz id- [Ar.+Tr.] Nazlanmak.

n.-üp 136b/13

nażar [Ar.] Bakış.

n. 005a/06, 005a/08

n.+ dan 044a/14

n.+ ıyla 220b/16

n.+ lardan 229b/12

nażarı düş- [Ar.+Tr.] Göz ucuyla bakmak.

n.- en 189b/09

nażar eyle- [Ar.+Tr.] Bakmak.

n.- diler 121a/19

n.- se 161b/17

nażar iT- [Ar.+Tr.] Bakmak.

n.- di 022b/12, 032b/16, 064a/14, 192a/11

n.- dük 141a/08, 141b/04

n.- en 004b/02, 175b/07, 192b/05, 232a/05

n.- er 041b/21

n.- erleridi 115b/02

n.- erken 033b/07

n.- mek 179b/17

n.- miş 229b/14

n.- üp 011b/16, 011b/18, 043a/21, 050a/08, 197a/01

nażar itme- [Ar.+Tr.] Bakmamak.

- n.- zler 090a/12
nażar olun- [Ar.+Tr.] Bakılmak.
 n.- sa 005a/10, 012b/15, 123a/16
 n.- up 166a/04
 n.- urdu 024b/14
nażır [Ar.] Hazır.
 n. 054b/02, 227a/18
nażır ol- [Ar.+Tr.] Hazırlanmak.
 n.- up 152a/14
nażıf [Ar.] Temiz, zarif.
 n. 166a/09
nāzil ol- [Ar.+Tr.] İnmek, konmak.
 n.- a 141b/05
 n.- acak 141b/10
 n.- an 178a/20
 n.- dı 196b/17
 n.- mış 197a/10
 n.- mışdı 094b/13
 n.- sa 174a/01
 n.- up 103a/04, 214b/07
nażır [Ar.] Eş, benzer.
 n. 164b/08
 n.+ i 010a/17, 019b/10, 024b/09, 040b/13, 115a/10, 155a/21, 160b/13, 164b/10, 193a/13, 226b/16, 227b/12
 n.+ in 054b/12
 n.+ leri 020b/08
nażm [Ar.] 1. Ölçülü ve kafiyeli olup mısralardan meydana gelen anlatım biçimi; koşuk; manzume. 2. Tertip, düzen.
 n. 001b/16, 002a/21, 002b/11, 003a/17, 005a/09, 038a/10, 060a/21, 061a/12, 070a/07, 202a/18, 210b/09, 231b/05
nażm-ı hâkîm [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
 n.+ i 002a/15
nażm-ı kelâm [Ar.+Ar.] Söylem düzenleme.
 n.+ da 113a/15
nāzûk [Far.] Kibar, terbiyeli.
 n. 081b/14, 084a/03, 166a/10
nāzûk-beden [Ar.+Far.] Vücut yapısı ince ve narin olan.
 n. 186a/16
ne [Tr.] Soru sözcüğü, ne.
 n. 001b/01, 001b/02, 001b/07, 001b/08, 001b/11, 002a/02, 002b/05, 003a/21, 003b/15, 004b/06, 004b/09, 004b/10, 005b/19, 006b/08, 007b/04, 007b/08, 008b/13, 008b/16, 008b/17, 008b/21, 011b/15, 012a/01, 012b/02, 013a/12, 014b/02, 015a/09, 015a/18, 016a/16, 018a/12, 018a/13, 018a/15, 018a/16, 020a/08, 020b/13, 021a/14, 021a/15, 022a/15, 022a/19, 023a/04, 023a/12, 024a/05, 024a/08, 024a/15, 024a/17, 024a/21, 024b/01, 024b/12, 024b/15, 025a/04, 025b/11, 026b/09, 026b/18, 026b/19, 028a/17, 028b/04, 028b/19, 029b/09, 029b/18, 031a/21, 031b/01, 031b/21, 032a/02, 033a/11, 035a/01, 035a/11, 036a/10, 036b/04, 038b/11, 038b/17, 039a/09, 039a/14, 040a/01, 041a/12, 041b/11, 041b/18, 041b/19, 042a/10, 043a/06, 043a/09, 044a/03, 045b/14, 047a/10, 047b/17, 048a/12, 048b/07, 049a/09, 051b/18, 051b/21, 052a/10, 054a/01, 054a/07, 054a/11, 054a/16, 054b/13, 054b/20, 055a/19, 055b/01, 055b/02, 055b/10, 057a/04, 057b/03, 058b/09, 058b/20, 058b/21, 059a/09, 059b/11, 059b/14, 060b/03, 061b/13, 062a/06, 063b/21, 065a/02, 065a/08, 067a/03, 067a/07, 067a/12, 068a/10, 068a/11, 069b/07, 070b/04, 071a/16, 071a/20, 072a/20, 074a/01, 074a/19, 074a/20, 074b/03, 074b/11, 081b/14, 085a/13, 086a/16, 086a/17, 090b/05, 092a/11, 093a/18, 094a/18, 098a/03, 099a/12, 100b/11, 100b/19, 100b/20, 107a/01, 107a/02, 107a/03, 110a/02, 111a/02, 111a/16, 111a/17, 112b/06, 114b/15, 115b/19, 115b/20, 115b/21, 116a/05, 116b/12, 117a/01, 117a/12, 117a/14, 117b/02, 117b/08, 118a/13, 118a/14, 118a/18, 118b/02, 118b/19, 121a/16, 121b/06, 123b/14, 124a/21, 124b/08, 124b/18, 124b/21, 125b/04, 126b/13, 127a/10, 130a/03, 130b/20, 131b/14, 131b/18, 132a/17, 133a/01, 133b/19, 134b/13, 134b/20, 135a/01, 135a/14, 136a/05, 136a/06, 136a/12, 136a/13, 136b/09, 137b/03, 137b/19, 139a/01, 139a/04, 139a/21, 140a/05, 140a/16, 141b/06, 141b/14, 142a/17, 143b/07, 144b/04, 145b/11, 147a/12, 150b/04, 150b/05, 150b/21, 151a/09, 152a/20, 152b/07, 152b/13, 153b/12, 153b/13, 156a/06, 156a/07, 156a/14, 156b/16, 156b/17, 157a/07, 157b/16, 158b/17, 158b/20, 159a/17, 159b/05, 159b/09, 160a/03, 160a/17, 160b/13, 160b/17, 162a/20, 169a/07, 171a/06, 171a/10, 171a/13, 171b/13, 172a/07, 172a/14, 172b/20, 175a/19, 175b/15, 177b/06, 177b/18, 182a/18, 182b/04, 182b/17, 183a/12, 183b/07, 186a/16, 188a/12, 188b/17, 189a/10, 189a/12, 189b/10, 192a/11, 193b/03, 193b/19, 194b/13, 195b/12, 195b/13, 196a/04, 196a/18, 196b/13, 196b/15, 198b/05, 198b/18, 199a/01, 199a/02, 199a/07, 199a/09, 200a/21, 201b/04, 201b/09, 202a/01, 202b/21, 204a/04, 204a/07, 204a/12, 207a/01, 207a/14, 208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/06, 208b/07, 208b/12, 208b/19, 209a/05, 209b/16, 210b/08, 210b/19, 210b/20, 211a/04, 211a/05, 211a/06, 211a/21, 211b/06, 211b/20, 212a/14, 213b/07, 214a/17, 214b/13, 216a/01, 216a/05, 218b/05, 218b/07, 218b/08, 218b/10, 220b/10, 220b/11, 221a/03, 221b/15, 221b/16, 223a/20, 225a/08, 225a/19, 227a/04, 228a/06, 228b/10, 228b/16, 229b/15, 229b/19, 230a/02, 232a/03, 232a/12
 n.+ den 059a/14, 116b/17, 140b/18, 153b/13, 159a/16, 209a/13
 n.+ dür 011b/21, 029b/14, 031a/20, 041a/15, 043b/16, 050a/08, 052a/04, 060a/13, 065b/06, 102a/07, 116b/18, 119a/13, 119b/12, 124b/19, 138a/05, 139a/04, 144b/04, 147a/14, 159a/14, 160a/18, 171a/03, 171b/15, 174a/04, 185b/14, 191b/19, 193a/19, 197a/06, 213b/18, 214b/03, 220b/19, 224a/08
 n.+ leri 054a/10, 088a/15, 210b/04
 n.+ ndür 054b/14, 055a/20
 n.+ nüñ 095b/18, 174a/20
 n.+ si 101b/18, 142b/11, 222a/21, 223b/05
 n.+ ydi 011a/08
 n.+ ydüğün 013a/20, 031b/18
 n.+ ye 007b/19, 022a/21, 043b/17, 143b/18
 n.+ yi 069b/10, 175b/10
 n.+ yidi 096a/21, 136a/12, 190a/17, 190b/20
 n.+ yidüğün 086b/06
 n.+ yiledür 193b/08
nebât [Ar.] Bitki.
 n. 002a/03
nebâtât [Ar.] Bitkiler.
 n. 011b/02
 n.+ da 075a/10
 n.+ ı 011a/20, 141a/10
nebâtü'n-naŖş [Ar.+Ar.] Ölü bitkiler.
 n. 215a/05
nebî [Ar.] Peygamber.
 n.+ den 002b/16
nebiyyullah [Ar.] Allah'ın peygamberi.
 n. 006a/07
nebtîz [Far.] Keskin.
 n. 223b/20
necâh [Ar.] Başarıya ulaşma, zafer.
 n. 153b/05
necât [Ar.] Kurtuluş, selamete erme.
 n. 178b/15
necât bul- [Ar.+Tr.] Kurtulmak, selamete ermek.
 n.- mışdı 016a/13
neccâr [Ar.] Marangoz.
 n.+ lar 152b/16
 n.+ ları 043b/02
necd tağı [Ö.] Arap Yarımadasındaki Necd Dağları.

n. 169a/03
necm-i ezher [Ar.+Ar.] Parlak yıldız.
 n. 002b/13
nedāmet barmağı [Ar.+Tr.] Baş parmak.
 n.+n 214a/09
nedüse [Ö.] Kişi adı.
 n. 183a/12
nefō [Ar.] Yarar.
 n. 141a/16, 200b/09
 n.+ i 013b/09, 013b/11, 014a/04, 031b/13, 042b/10, 126a/05, 126a/17
nefāyis [Ar.] Herkesin beğendiği şeyler.
 n. 055b/14, 164b/09
nefāyis-i eşyā [Ar.+Ar.] Güzel eşyalar.
 n.+ ydı 223b/05
 n.+ yıla 227b/21
nefer [Ar.] (Belirtilen sayıda) insandan meydana gelmiş.
 n. 006a/16, 009a/18, 057a/20, 068a/02, 073b/14, 079b/21, 098b/05, 106b/17, 134a/14, 137b/02, 161b/07, 207b/10, 215a/06, 215a/09, 216b/13
 n.+ den 005a/20, 171a/05, 210a/02
nefiō [Ar.] Çıkar, fayda.
 n. 126b/07
 n.+ lerin 018a/15, 031b/15
nefy id- [Ar.+Tr.] İnkâr etmek.
 n. erler 082b/12
nefir-i ōām [Ar.+Ar.] Halkı askere sürme.
 n.+ lar 179b/06
nefis [Ar.] Herkesçe çok beğenilen, çok güzel.
 n. 007b/09, 019a/09, 041a/05, 048b/08, 055b/16, 064a/03, 135b/19, 138b/13, 159b/21, 166b/06, 171b/06, 174b/07, 175b/07, 211a/11, 216a/03
nefret it- [Ar.+Tr.] Bir kimseye karşı yoğun bir düşmanlık ve kin duyguları içinde bulunmak.
 n.- mişleridi 084a/18
nefs [Ar.] 1. Varlığın her türlü manevi yönü. 2. Kişinin öz varlığı, ben. 3. Kişi, canlı insan. 4. Dünyayla ilgili ihtiyaç ve istekler.
 n. 002a/02, 208b/07, 209b/09, 215a/16
 n.+ i 008a/10, 036a/03, 071a/05, 167a/04
 n.+ inde 019b/03, 022a/06, 227b/11
 n.+ ine 220b/16
 n.+ lerine 101a/15, 129b/18
 n.+ üme 209b/12
 n.+ üñüz 169b/08
 n.+ üñüzi 213b/08
nefs-i cize [Ar.+Ö.] Cize'nin merkezi.
 n.+ dedür 175a/06
nefs-i dımaşk [Ar.+Ö.] Dimaşk'ın merkezi.
 n.+ ı 087b/04
nefs-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın merkezi.
 n. 124a/03
 n.+ da 132a/12
nefs-i murād [Ar.+Ar.] Nefsin istediği şey.
 n.+ ın 057b/08
nefs-i padişāh [Ar.+Far.] Padişahın varlığı.
 n.+ a 067b/14
nüfūs-ı tühire [Ar.+Ar.] Temiz kimseler.
 + dendür 139b/06
nehāvend [Far.] Eskisi gibi bulunan.
 n. 139b/03
nehāvend şehri [Ö.] İran'ın Hamedan eyaletinde bir şehir.
 n. 139b/02
nehb [Ar.] Yağma, çapul.
 n. 108a/15
nehb eyle- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
 n.- di 108a/14
nehb iT- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
 n.- di 154b/04
 n.- diler 208b/03
 n.- erdi 046a/04
 n.- erleridi 222a/18
nehr [Ar.] Büyük akarsu, ırmak.
 n. 163b/02
nehrāvūş [Ö.] (bk. reyyān)

n. 062b/02, 062b/18
nehr-i gāna [Ö.] Gana Nehri.
 n. 120b/14
nehr-i mekrān [Ö.] Sind Nehri.
 n. 120b/19
nehr-i Ōažim [Ar.+Ar.] Büyük nehir.
 n. 016b/12
nehy eyle- [Ar.+Tr.] Yasaklamak, men etmek.
 n. di 041b/15, 065b/07, 072b/10
nemā [Ar.] Artma, çoğalma.
 n. 008b/07, 091b/12
nemek [Far.] Tuz.
 n.+ leriyle 097a/03
nemrūd [Ö.] Hz. Nuh'un torunu Mısır hükümdarı.
 n. 053b/06, 053b/09, 053b/16
 n.+ ı 053b/04
nemrūdū'l-cebbār [Ö.] (bk. nemrūd)
 n. 021b/15
nerdebān [< Far. nerd-bān] Merdiven.
 n.+ ıla 036b/02
 n.+ la 014a/13
nerdübān [< Far. nerd-bān] Merdiven.
 n. 117a/13, 117b/01, 117b/04, 144a/13, 206a/09, 206a/11, 206a/14, 206a/16
 n.+ a 117a/14, 206a/13, 206a/18
 n.+ dan 206a/11
 n.+ ı 206a/15
 n.+ ıla 123b/06
 n.+ lar 143a/09
 n.+ uñ 117a/14, 117a/20
nere [Tr.] Nereye, hangi yer.
 n. 175a/14, 193a/18
 n.+ de 065a/12, 145b/15
 n.+ 049b/07, 065a/17, 157b/06
 n.+ den 010a/19, 022a/12, 061b/13, 065a/09, 122b/06, 123a/03, 172a/20
 n.+ deydüğün 198b/15
 n.+ dūr 159b/04, 190a/08
 n.+ lerdendür 031a/07
 n.+ lüsin 173b/18
 n.+ si 011a/05
 n.+ sinden 119b/11
 n.+ sine 119b/11
 n.+ ye 003a/06, 010a/18, 043b/17, 127a/11, 178b/19, 212a/17, 216b/07, 225a/08
 n.+ yidüğün 138b/12
nerm [Far.] Yumuşak, gevşek.
 n.+ idi 150b/05
neseb [Ar.] Soy, şecere.
 n. 035b/19
 n.+ i 016a/01, 034a/16, 099b/19, 154a/10
 n.+ ile 073a/15
 n.+ in 098b/02, 098b/18
neseb-i tühir [Ar.+Ar.] Temiz soy.
 n.+ e 098b/04
nesh it- [Ar.+Ar.] Kaldırmak, hükümsüz bırakmak.
 n.- di 002a/11
nesil [Ar.] (bk. nesl)
 n.+ leri 007b/18
neşim [Ö.] Ahmet bin Tulun'un hazinedarı.
 n. 118b/12
nesl [Ar.] Soy, kuşak.
 n. 123b/12, 211a/01
 n.+ dendür 181b/02
 n.+ i 009b/04, 037b/14, 038b/17, 097a/02, 098a/04, 115a/05, 115a/06
 n.+ idür 015b/07, 082b/12, 125b/15, 225a/18
 n.+ in 056a/19
 n.+ inden 006a/01, 056b/10, 080a/11, 080a/15, 086a/05, 096b/09, 098a/04, 099b/12, 107a/19, 162a/16, 194a/12, 200b/18, 232a/19
 n.+ indendür 008b/02, 015b/13
 n.+ indenüz 140b/19
 n.+ ine 008b/15, 115a/04
 n.+ leri 072b/06
 n.+ lerinden 033a/14

n.+ üm 232a/15, 232a/16
 n.+ ümden 232a/14
nesne [Tr.] 1. Varlık, şey. 2. Eşya. 3. Hiçbir şey, bir şey. 4. Hiç, asla.
 n. 013a/06, 013a/17, 014b/02, 017b/10, 019a/01, 021a/10, 023a/01, 023a/03, 023a/17, 027b/12, 029a/04, 029b/12, 029b/14, 033a/11, 034a/07, 034a/09, 034a/14, 034b/18, 035a/17, 038b/17, 039b/18, 040a/06, 040a/07, 040a/08, 042a/07, 042a/09, 042a/18, 044a/17, 047a/21, 047b/20, 048b/12, 049b/12, 050b/20, 051a/15, 051b/09, 051b/18, 052a/01, 054a/06, 055b/10, 055b/18, 059a/06, 059a/15, 062a/12, 062a/13, 064a/20, 066a/14, 066b/15, 070b/10, 073a/17, 074a/10, 083a/07, 085b/07, 092a/05, 092a/08, 092b/09, 092b/10, 092b/13, 093a/07, 097b/10, 101a/12, 108a/16, 108a/18, 115a/13, 116a/15, 116a/16, 117a/21, 118a/10, 118a/15, 118b/18, 123a/02, 125b/05, 127b/15, 128b/15, 130a/08, 137b/04, 137b/20, 138a/15, 139a/02, 140a/05, 140b/11, 141b/11, 143a/10, 144a/08, 144b/03, 145b/15, 146a/07, 150a/20, 152b/01, 153b/09, 153b/10, 154a/06, 161b/14, 167b/09, 171b/12, 173a/10, 174a/14, 174a/20, 175b/15, 177b/07, 182a/13, 183a/01, 183b/14, 185a/09, 185b/02, 186b/09, 188b/07, 189a/10, 199a/07, 207b/03, 207b/13, 208a/10, 210b/09, 211a/07, 219a/02, 220b/07, 220b/08, 222b/10, 222b/16, 223a/07, 227b/15
 n.+ de 005b/06, 006a/18, 044a/11, 069a/06
 n.+ den 007b/09, 035b/18, 039b/20, 040a/01, 047a/17, 048b/19, 062b/21, 092a/08, 153b/08
 n.+ dür 074a/03, 126b/14, 127a/19, 132a/06, 172a/16, 211a/20
 n.+ ler 012b/13, 017b/04, 020a/09, 022a/12, 024a/20, 027a/06, 029b/05, 034b/03, 041b/03, 042b/16, 051a/09, 053a/13, 053b/03, 059a/07, 060b/17, 068b/08, 088b/01, 090b/11, 116a/02, 116a/12, 121b/12, 125a/03, 128a/12, 139b/08, 141b/21, 142b/15, 149b/13, 153a/02, 164a/15, 165b/17, 175b/16, 182a/05, 187b/17, 188a/19
 n.+ lardan 013b/06, 013b/14, 034a/14, 041b/15, 053b/04, 137b/05, 163b/04, 181a/01
 n.+ lerdür 119a/14, 197b/17
 n.+ leri 125a/04, 136a/08, 221a/17
 n.+ lerile 029b/01, 033a/07, 192b/14
 n.+ lerüñ 115a/12, 188b/03
 n.+ mi 158b/16
 n.+ nün 152b/11, 153b/11, 197b/14
 n.+ si 006a/14, 032a/02, 092b/08, 145a/08, 164b/16, 165b/04
 n.+ sin 031b/21
 n.+ ye 048a/05, 105a/16, 118a/10, 125b/01, 147a/13
 n.+ yi 030b/14, 049a/12, 052b/04, 058b/08, 115a/18, 161b/17, 210a/16
 n.+ yidi 139a/01
 n.+ yile 013a/17, 041b/15, 074b/08, 170a/18
 n.+ yle 048b/18
nesr [Ar.] Kutup yıldızı.
 n. 139b/10, 193b/13, 193b/14
neşr [Ar.] Düz yazı, nesir.
 n. 002b/06, 002a/08, 002b/18, 113b/01
 n.+ le 144b/08
netāyic -i enzār [Ar.+Ar.] Bakışın sonucu elde edilen bilgi.
 n.+ umı 003b/10
neŖüzü-billah [Ar.] 'Allah korusun, Allah'a sığmırım.' anlamındaki söz.
 n. 023a/16, 031b/04, 032b/03, 032b/04, 032b/08, 052b/05, 068b/12, 072b/01, 083b/09, 049a/06, 124b/02, 149b/08, 180a/20, 181a/03
neŖüzü-billahi [Ar.] (bk. neŖüzü-billah)
 n. 040b/18, 041a/06
nevŖ [Ar.] Tür, çeşit.
 n. 002a/03
 n.+ i 188a/17
 n.+ den 021a/18, 036a/06
nevŖa [Ar.] Tür, çeşit.

n. 115b/09, 158a/07
nevā [Ö.] Suriye'de bulunan Haveran'a bağlı bir köy.
 n. 102a/21
nevŖā [Ar.] Bir tür, bir çeşit.
 n. 186a/17, 213a/14
nevādir -i ahhār [Ar.+Ar.] Eşine az rastlanır bilgiler.
 n. 005a/01
nevādir-i eşŖar [Ar.+Ar.] Eşine az rastlanır şiiirler.
 n.+ dandır 094b/05
nevāfil kılın- [Ar.+Tr.] Nafile namazları kılınmak.
 n.- ur 228b/08
nevāhî [Ar.] 1. Etraflar. 2. Nahiyeler, bucaklar.
 n. 046a/05, 063b/18, 180a/02
 n.+ de 087b/07, 126b/02, 160b/19, 170a/03, 179b/02, 221a/19
 n.+ dür 171b/01
 n.+ sinde 043b/02, 176a/09, 194b/19
 n.+ sinden 108b/16
 n.+ sine 043a/14
 n.+ yi 048b/09, 061b/05, 231b/02
nevāhî-yi haleb [Ar.+Ö.] Halep civarı.
 n.+ den 112a/04
nevāhî-yi halk [Ar.+Ar.] Çevredeki halk.
 n.+ ı 046a/18
nevāhî-yi mısır [Ar.+Ö.] 1. Mısır civarı. 2. Mısır'ın nahiyeleri.
 n.+ dan 104a/14, 130a/06, 167b/08, 197a/07
nevŖ-arūs-ı feth [Far.+Far.+Ar.] Yeni yapılmış fetih.
 n.+ i 003a/12
nev-bahār [Far.+Far.] Kabus bin Manučehr zamanında yapılmış bir heykel.
 n. 181a/21
nevbet [Ar.] 1. Sıra. 2. Sıra ile görülen iş.
 n. 023a/04
 n.+ i 024b/04, 035b/16, 093a/12, 159a/10
 n.+ ile 031b/03, 093a/12, 215b/02
 n.+ le 159a/10
 n.+ lerince 230b/09
nevbet-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat sırası.
 n.+ ı 106b/09
nevbetlü [Ar.+Ar.] Sırası olan.
 n. 230b/09
nev-cüvān [Far.+Far.] Yeni yetişmiş, delikanlı.
 n.+ ıdı 106b/08
 n.+ iken 106a/12
nevīd-i Ŗıyd [Far.+Ar.] Bayram müjdesi.
 n.+ ıla 113b/07
nevŖ-i fütür [Ar.+Ar.] Gevşeklik türü.
 n. 103b/01
nevŖ-i hüsñ [Ar.+Ar.] Güzellik çeşidi.
 n.+ den 011a/10
nevŖ-i istirāhat [Ar.+Ar.] Rahatlama türü.
 n. 231a/05
nevŖ-i şahs [Ar.+Ar.] Kişiyi özğü.
 n.+ ma 181b/20
nev-rüz [Far.] Baharın başlangıcı sayılan 22 Mart günü.
 n.+ a 164a/21
nev-rüz bayramı [Far.+Tr.] Halk takvimine göre ilkbaharın ilk günü sayılan 21-22 Mart günleri yapılan şenlik.
 n.+ 033b/20
neyle- [Tr.] Ne eylemek, ne yapmak.
 n.- düklerini 028a/17
 n.- r 054b/19, 175a/19
 n.- rse 038b/21, 039a/03, 170a/08
 n.- rseñ 089b/12, 090a/15
 n.- rseñüz 117b/15
 n.- rsin 096a/02
 n.- rsiz 227b/03
 n.- se gerek 077a/02
 n.- sem 152b/13
 n.- sün 061a/11, 061a/12
 n.- yeceklerin 124b/14
neyrencāt [Ar.] Büyüler, tılsımlar.
 n. 136a/20, 192b/09
nezāket [Ar.] Saygılı ve kibar davranma, naziklik.
 n.+ ile 187a/20
nezīr [Ö.] Kişi adı.

n. 087a/03
neẓr [Ar.] (bk. neẓr)
 n. 147b/05
neẓr [Ar.] Adak.
 n.+ ümi 159b/01
neẓr it- [Ar.+Tr.] Adak adamak.
 n.-mişdüm 159b/01
nibt [Ö.] Fırat ve Dicle nehirleri arasında yaşayan eski bir halk.
 n. 115a/16
 n.+ muñ 009b/17
nibtıyye dili [Ö.] Nibt halkının konuştuğu dil.
 n.+ nce 176b/14
nıft yağı [Ar.+Tr.] Petrol damıtılırken veya çam kozalağından elde edilen yağ.
 n. 186b/10
nısf [Ar.] Yarı, yarım.
 n.+ ı 218b/02
 n.+ ın 006b/19, 061a/07, 079a/10, 155b/05
 n.+ ina 157b/19, 182b/21, 199b/04
 n.+ inca 182b/10
 n.+ ından 084b/16
 n.+ ındaydı 179a/19
 n.+ larına 142b/19
nısfü'l-leyl [Ar.+Ar.] Gece yarısı.
 n. 221b/20
niÖāl-i süm-i semend-i devlet-mend
[Ar.+Far.+Far.+Ar.+Far.] Kutlu atın ayağının nalı.
 n.+ üñüz 111a/06
niÖam [Ar.] Nimetler.
 n.+ uñ 003b/16
nice [Tr.] 1. Ne çok, çok fazla, çok. 2. Nasıl, ne biçimde.
 3. Nasıl da. 4. Uzun süredir.
 n. 002a/03, 002a/06, 006b/15, 011b/21, 015a/13,
 018a/13, 024a/16, 024a/17, 025b/05, 033a/10,
 039a/07, 043b/17, 049a/11, 049a/19, 050a/05,
 050b/09, 050b/14, 051a/15, 052a/11, 054a/09,
 060b/01, 074a/11, 085a/12, 094a/08, 099b/10,
 102a/19, 108b/01, 114a/07, 115b/20, 121b/17,
 138a/14, 154a/03, 161a/01, 161a/20, 162a/17,
 178b/19, 185a/02, 186b/05, 187b/13, 188a/16,
 196b/14, 197b/15, 197b/21, 207a/17, 209a/20,
 209b/04, 209b/09, 210a/14, 213b/20, 214a/20,
 223b/08
 n.+ dür 136a/18, 193b/09
niced- [Tr.] Nasıl edelim.
 n.- elüm 152b/03, 208b/07
niçe [Tr.] Ne çok, çok fazla, çok.
 n. 001b/05, 001b/06, 002a/01, 002a/03, 002a/04,
 002a/07, 002a/14, 003a/05, 004a/05, 004a/13,
 004a/18, 004a/19, 004b/01, 004b/04, 005a/01,
 005b/09, 006b/07, 006b/08, 006b/10, 006b/16,
 007a/02, 007a/17, 007a/20, 007b/11, 007b/15,
 007b/16, 008a/11, 008a/17, 010b/08, 010b/18,
 011a/16, 012b/13, 013a/01, 013b/03, 014b/07,
 015b/04, 015b/07, 015b/19, 016a/07, 016b/01,
 016b/07, 016b/12, 016b/13, 017a/21, 017b/04,
 018a/04, 018a/05, 018a/11, 019a/09, 019a/19,
 019b/06, 020a/04, 020b/15, 020b/21, 021a/01,
 022b/01, 023b/14, 024a/06, 024b/14, 025a/06,
 025a/12, 025a/19, 025b/17, 026a/02, 026a/04,
 026a/14, 026b/15, 027a/05, 027a/14, 027a/15,
 027a/17, 027b/05, 027b/20, 028a/01, 028a/05,
 028b/01, 029b/01, 029b/04, 029b/05, 030a/07,
 030a/12, 030b/15, 031a/01, 031a/02, 031a/08,
 031a/19, 031b/09, 032a/13, 033a/15, 033b/03,
 033b/15, 033b/18, 033b/21, 034a/08, 034a/18,
 035a/17, 035b/12, 035b/15, 036a/02, 036b/05,
 036b/16, 037a/03, 037a/11, 037a/12, 037a/14,
 038a/07, 038a/13, 038a/15, 038a/20, 039a/03,
 039b/06, 039b/08, 039b/14, 040b/10, 040b/11,
 040b/13, 040b/14, 041a/02, 041a/18, 041b/04,
 041b/15, 043a/04, 043a/08, 043a/16, 044a/07,
 044b/10, 045a/03, 045b/12, 046a/11, 046b/10,
 046b/11, 048b/08, 048b/09, 048b/17, 048b/21,
 049a/02, 050a/03, 051a/04, 052b/20, 053a/02,
 053b/03, 053b/12, 054a/02, 054a/07, 055b/06,

055b/14, 055b/16, 056a/02, 056a/07, 056a/11,
 057a/09, 058a/08, 060a/10, 060a/12, 060b/17,
 061b/20, 062b/07, 063a/06, 063a/14, 063b/04,
 063b/16, 063b/19, 064a/03, 064a/05, 064a/21,
 064b/03, 064b/05, 065b/09, 065b/15, 066a/04,
 066a/17, 066b/20, 067a/13, 067a/14, 069a/10,
 069b/01, 070a/06, 070a/16, 070a/17, 070b/18,
 071a/12, 071a/16, 071b/21, 072a/01, 072b/06,
 074a/04, 074a/17, 075a/02, 075b/09, 076a/18,
 076b/01, 081b/15, 082b/15, 083b/21, 084a/19,
 084b/03, 084b/19, 084b/21, 085b/07, 087a/08,
 088a/11, 088a/16, 088b/01, 089a/19, 089b/16,
 090a/13, 090a/18, 090a/19, 090b/07, 091a/07,
 091a/10, 091a/11, 091a/12, 091a/17, 091b/20,
 092a/03, 092a/06, 092a/10, 092b/01, 092b/03,
 092b/18, 093b/16, 095a/20, 095b/08, 096a/02,
 096a/09, 097a/08, 099a/11, 099b/09, 100a/06,
 100b/13, 101a/09, 101a/12, 101a/20, 101b/06,
 101b/08, 102a/03, 103a/06, 103a/20, 108a/21,
 109a/02, 109a/16, 110b/20, 112a/18, 112b/15,
 112b/18, 112b/19, 113a/02, 113a/08, 113b/17,
 114a/05, 114b/09, 114b/14, 114b/16, 115b/18,
 116a/12, 116b/09, 116b/13, 117a/08, 117a/09,
 117a/21, 117b/16, 118a/18, 118b/03, 119b/08,
 119b/14, 119b/17, 120a/07, 120a/08, 121a/07,
 121a/17, 121b/20, 122a/07, 122a/17, 123a/16,
 123a/19, 123b/06, 124a/01, 124a/07, 124a/08,
 124b/01, 124b/03, 124b/06, 125a/02, 126b/03,
 130a/05, 130a/09, 130a/10, 130a/14, 130b/14,
 131b/07, 132a/02, 132a/08, 132a/10, 132a/18,
 132a/20, 132b/04, 132b/16, 132b/21, 133a/06,
 133a/13, 134b/09, 134b/17, 135a/19, 135b/17,
 135b/20, 136a/01, 136a/02, 136a/08, 136a/15,
 136a/17, 136b/15, 137a/03, 137a/18, 137b/01,
 138b/11, 139a/13, 139a/19, 140a/03, 140b/09,
 140b/11, 141a/16, 143a/04, 143a/07, 143b/08,
 143b/10, 144a/20, 144a/21, 144b/16, 144b/19,
 145a/11, 145a/17, 146a/13, 146b/12, 147b/06,
 148a/08, 148a/15, 148a/18, 148b/05, 149b/08,
 149b/13, 149b/14, 149b/19, 150a/11, 150a/19,
 151a/03, 151a/09, 151a/15, 151b/16, 151b/19,
 151b/20, 152b/16, 153a/02, 153a/07, 153a/16,
 153a/20, 153b/06, 153b/15, 154a/02, 154a/03,
 154a/04, 154a/06, 154a/12, 154a/20, 154a/21,
 154b/04, 154b/10, 155a/05, 155b/09, 156a/16,
 156a/20, 156b/07, 156b/20, 157a/06, 157b/08,
 157b/11, 158a/14, 158a/18, 158a/19, 158b/11,
 158b/12, 158b/13, 158b/15, 158b/21, 159a/03,
 159a/04, 160b/01, 160b/02, 160b/19, 162b/01,
 163a/18, 163b/03, 163b/09, 163b/08, 163b/11,
 163b/15, 164a/06, 165a/07, 165a/11, 165a/14,
 165b/20, 165b/21, 166a/06, 166a/17, 166b/10,
 167a/05, 167a/10, 167a/11, 167a/12, 167a/17,
 167b/13, 168b/01, 169a/09, 171a/05, 172b/05,
 172b/08, 173a/01, 173b/14, 174b/20, 175b/16,
 176b/16, 176b/17, 176b/20, 177a/12, 178b/18,
 179a/20, 179b/03, 179b/05, 180a/01, 180a/08,
 181a/11, 181b/14, 181b/11, 182a/04, 182a/11,
 186a/04, 186a/12, 186a/14, 186b/20, 187a/01,
 187b/13, 187b/16, 188a/21, 188b/05, 188b/07,
 189a/08, 189a/21, 189b/08, 189b/11, 189b/12,
 190b/03, 191a/16, 191b/02, 191b/09, 192a/11,
 192a/21, 192b/04, 192b/07, 192b/10, 192b/11,
 192b/15, 192b/17, 193b/19, 194b/08, 194b/10,
 195a/15, 195b/03, 195b/04, 195b/06, 196b/09,
 197a/14, 200a/02, 200a/08, 200a/09, 200b/04,
 201a/11, 201b/13, 202b/07, 203b/13, 205a/10,
 205b/18, 206a/06, 206a/15, 206a/18, 206b/03,
 206b/18, 208b/10, 209b/18, 211b/01, 211b/14,
 214b/14, 215b/21, 217a/19, 218a/06, 219a/10,
 219a/14, 219a/15, 219b/11, 221a/04, 221a/12,
 222a/14, 223a/03, 223b/05, 225a/09, 226a/04,
 226a/09, 226a/11, 226b/19, 227a/02, 227a/14,
 227b/13, 227b/14, 228a/12, 228a/13, 228b/06,
 228b/13, 229a/13, 229b/20, 230a/02, 230a/03,
 230b/09, 230b/10, 231a/20, 232a/16

n.+ ler 111a/02
n.+ leri 043b/19, 128a/14, 158a/15, 226b/20
n.+ lerin 047b/13
n.+ lerini 112b/15
n.+ ñüz 208a/15
n.+ si 116a/17, 154a/05, 189b/06
n.+ sin 014b/14, 047b/15, 067b/19, 084a/13, 087b/14, 115a/12, 119b/10, 190a/14, 208b/02, 221a/01
n.+ sinde 161b/10
n.+ sinden 171b/02
n.+ sini 096a/04, 200a/11
n.+ sinün 155a/04
n.+ sinüñ 084a/14, 097a/07, 100b/18, 116a/01, 157b/08
n.+ ye 103a/02
n.+ yidi 136a/12
niçün [Tr.] Ne için, neden.
n. 038b/05, 065a/03, 065a/04, 065a/11, 072a/05, 084a/02, 133b/19, 134b/10, 186a/13, 194a/18, 227a/06
nidā id- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkese duyurmak.
n.- erler 123b/18
nidā(lar) itdür- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkesin duymasını sağlamak.
n.- di 104a/03
n.- eler 131a/09, 130b/05
n.- megin 124b/08
n.- üp 109a/02
n.- ür 124b/10
nidāsın itdür- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkesin duymasını sağlamak.
n.- üp 103b/17
nidā-yı Ŗām [Ar.+Ar.] Bağırarak halka duyurma.
n. 130b/07
nidā-yı Ŗām itdür- [Ar.+Ar.+Tr.] Bağırarak halka duyurmak.
n.- diler 225a/11
n.- üp 135b/16, 210a/10
nifāk [Ar.] Anlaşmazlık, bölünme.
n.+ a 005a/18
nigāh [Far.] Gözleme, kollama.
n.+ ında 041a/13
nihāyet [Ar.] 1. Son. 2. Sonunda, sonuçta.
n. 005a/08, 075a/11, 088b/17, 094b/02, 094b/15, 107b/14, 108b/21, 109a/09, 115b/11, 115b/13, 124b/03, 125b/17, 126b/13, 145b/09, 155a/02, 159b/10, 170a/01, 174b/08, 174b/10, 177b/20, 183a/08, 200b/07, 207b/15, 208a/14, 218a/01, 223b/03
n.+ i 013a/09, 033a/16, 072a/02, 084a/17, 091a/06, 094b/10, 101a/13, 121a/05, 140a/10, 144a/11, 145a/18, 169a/16, 173a/11, 174b/11, 176b/20, 182a/12, 182b/11, 188b/03, 191a/19, 209a/10, 211a/20
n.+ idür 034a/20, 171a/19
n.+ in 172b/18, 173a/01, 231a/02
n.+ inde 035b/17, 058b/14, 143b/15, 206b/10
n.+ ine 053a/15, 122a/05, 137b/03, 145a/14, 172b/18
n.+ lerinden 152a/02
n.+ lerine 146b/16
nihāyet bul- [Ar.+Tr.] Sona ermek, bitmek.
n.- dı 122b/16, 141b/05
n.- ur 146b/17, 166b/13
n.- urdı 036b/01
nihāyet buldurıl- [Ar.+Tr.] Bitirilmek.
n.- miş 182b/05
nihāyetine igrür- [Ar.+Tr.] En üst noktasına ulaştırmak.
n.- mişdi 083a/12
nihāyete irüştür- [Ar.+Tr.] En üst noktaya ulaştırmak.
n.- diler 041a/07
nihāyet-i saltanat [Ar.+Tr.] Saltanatın sonu.
n.+ ı 106b/16
nihāyet-i mertebe [Ar.+Ar.] Son derece, en aşırı.
n.+ de 028a/11, 055b/05, 070a/13, 071b/19, 083b/15, 086a/14, 091b/02, 095b/13, 107a/10, 187b/18
n.+ siydi 125a/20
nihāyetsüz [Ar.+Tr.] Sonsuz.

n. 027b/04, 152a/01
nikāh [Ar.] Evlilik.
n.+ a 124a/15
n.+ ıla 012b/03
n.+ ında 101a/02
nikāhla- [Ar.+Tr.] (Erkek için) nikahına almak, evlenmek.
n.- yın 056b/12
nikāhlan- [Ar.+Tr.] (Erkek için) nikahına almak, evlenmek.
n.- dı 039a/11, 097a/15
nikrış [Ar.] Damla hastalığı, nikris.
n. 129b/04
n.+ i 129b/04
niķiz [Ar.] Bina yıkıntısı, enkaz.
n.+ lerin 225a/17
nil [Ö.] Nil Nehri.
n. 005b/02, 010a/04, 010b/01, 010b/14, 010b/16, 011a/13, 011a/15, 011a/17, 011b/09, 011b/11, 013a/06, 013a/16, 014a/02, 015a/05, 015a/07, 015a/11, 015b/20, 016b/06, 016b/08, 017b/02, 019a/04, 020a/05, 020a/08, 020a/11, 020a/12, 020a/20, 021b/12, 021b/13, 023a/15, 028b/20, 037b/19, 040a/14, 042b/13, 043a/03, 047a/20, 048b/04, 049b/21, 050a/02, 050a/09, 050b/10, 060b/05, 061b/20, 062a/02, 066a/20, 066b/02, 066b/06, 067b/01, 067b/07, 067b/09, 067b/19, 068a/01, 076a/08, 085b/17, 093b/21, 108a/19, 112b/03, 120a/09, 120a/21, 120b/02, 120b/07, 120b/14, 120b/18, 120b/19, 120b/21, 121a/17, 121b/02, 121b/05, 121b/10, 121b/17, 121b/18, 121b/19, 122a/04, 122a/11, 122b/02, 122b/06, 122b/11, 122b/13, 123a/01, 123a/05, 123a/08, 123a/11, 123a/14, 123b/04, 123b/05, 123b/07, 123b/09, 123b/11, 123b/12, 123b/18, 123b/21, 124a/03, 124a/07, 124a/08, 124a/17, 124a/18, 124a/19, 124a/21, 124b/02, 124b/11, 124b/15, 125a/02, 125a/05, 125a/10, 125a/19, 125b/14, 125b/19, 126b/04, 126b/11, 127a/02, 127a/05, 127a/08, 127a/11, 127a/12, 127b/04, 128b/14, 129a/15, 129b/10, 129b/13, 130a/02, 130a/11, 130a/21, 130b/16, 130b/19, 131a/13, 131a/16, 131b/15, 131b/16, 131b/21, 132a/07, 132a/11, 132b/03, 132b/17, 133a/06, 133b/01, 134b/21, 135a/01, 137a/14, 145b/20, 146a/14, 146a/15, 146b/05, 164a/15, 164a/20, 164b/01, 165a/18, 165b/20, 166b/15, 167b/08, 168b/04, 169a/21, 169b/10, 170b/02, 171b/10, 171b/18, 171b/20, 172a/15, 172a/20, 172b/01, 172b/08, 172b/10, 173a/14, 174b/10, 174b/12, 174b/13, 174b/14, 174b/18, 175a/01, 175b/04, 175b/09, 176b/13, 178a/17, 178b/04, 182b/17, 182b/18, 185b/11, 187a/04, 190a/18, 195b/05, 198a/18, 198a/19, 203b/05, 203b/21, 206b/20, 207b/04, 216a/07, 218a/07, 218a/08, 223a/03, 223b/11, 225a/15, 226b/18, 227a/08
n.+ de 013b/21, 125b/13, 126b/04, 127b/09, 129a/14, 129b/05, 172b/12, 175b/16
n.+ den 006b/16, 007b/15, 010b/09, 013a/19, 016a/08, 016b/12, 022a/21, 030a/18, 033b/14, 038a/08, 043b/01, 056a/07, 057a/08, 066a/13, 112b/07, 121b/13, 123b/07, 127a/03, 127a/06, 127a/07, 127b/18, 128b/05, 132a/08, 166a/18, 172a/15, 175b/10, 179b/19, 184a/01, 190a/21, 194b/16, 195b/01
n.+ dendür 124b/05
n.+ e 011b/11, 020a/04, 046a/04, 120b/20, 121a/14, 127a/08, 128b/09, 129b/17, 131b/10, 131b/14, 175a/07, 197a/18, 206b/08, 227a/06
n.+ i 011b/04, 121b/20, 125a/20
n.+ ine 125a/14
n.+ ümüzün 124b/18
n.+ ün 010a/20, 011a/16, 013a/17, 015a/07, 016b/10, 016b/13, 027a/05, 030a/11, 034b/01, 035a/17, 043a/03, 044a/04, 045b/13, 048b/03, 048b/04, 066a/03, 066a/15, 066a/20, 066b/05, 068a/03, 069a/12, 070a/16, 120a/11, 120a/20, 121a/20,

122a/12, 122b/15, 123a/18, 123b/10, 124b/07,
125b/01, 126a/20, 126b/03, 127a/10, 129a/13,
129b/04, 129b/15, 130a/12, 132b/08, 148b/16,
170a/21, 170b/09, 174b/05, 174b/08, 174b/10,
189b/11, 190b/21, 192a/07, 206b/09

nil deñizi [Ö.] Nil Nehri.
n. 095a/10
n.+ ne 093b/07

nil ırmağı [Ö.] Nil Nehri.
n. 028b/06, 035a/18, 061b/13, 104b/03, 119b/19,
120a/03, 121a/12, 123a/03, 123a/09, 125b/03,
126b/03, 169b/17, 171b/17, 174b/07, 174b/09,
174b/11, 208b/03
n.+ dur 013a/09
n.+ ndan 132a/09
n.+ na 005b/01, 017b/01, 164b/21, 173b/19
n.+ nı 005b/13, 163b/02
n.+ nuñ 006a/19, 119b/11, 132b/05, 146b/16,
194a/07, 198a/17

nīm-birişt [Far.+Far.] Yarı pişmiş.
n. 126a/20

niŌmet [Ar.] Allah'ın insanlara yararlanmaları için sunmuş
olduğu her şey.
n. 100a/12, 107b/18, 167a/18, 171b/01
n.+ e 133a/14
n.+ in 165a/02
n.+ lere 089b/10
n.+ lerüñ 167a/19
n.+ üñ 072a/06

niŌmetlü [Ar.] Nimeti bol olan.
n. 171b/01

nims [Ar.] Firavun faresi.
n. 013b/16, 013b/20

nireng [Far.] Taslak.
n. 001b/06

nirün [Ö.] Roma imparatoru Neron.
n. 202b/01

nisā [Ar.] Kadın.
n.+ sından 012a/06

nisbet [Ar.] 1. İlgi, bağ. 2. Göre, oranla. 3. Oran.
n. 155a/14, 198b/17, 216a/20
n.+ i 180b/14, 180b/15, 202a/21
n.+ iyile 079a/18
n.+ leri 229b/17

nisbet iT- [Ar.+Tr.] Eşit tutmak, oranlamak.
n.+ di 002a/15
n.- üp 133b/21, 202a/20

nisbet itdür- [Ar.+Tr.] Eşit tutmak, oranlamak.
n.- mişlerdür 182a/16
n.- ürler 156a/08
n.- ürlerdi 083a/18
n.- ürleridi 229b/17

nī-sitān [Far.+Far.] Sazlık.
n.+ unuñ 002b/08

nisvān [Ar.] Kadınlar.
n.+ dan 208b/21

nişān [Far.] Belirti, iz, alamet.
n. 006b/12, 049b/03, 063b/16, 064b/01, 157b/09,
166a/21, 167b/02, 185a/08, 188b/07, 191b/15,
191b/17, 193b/13, 217b/02, 224b/13, 227a/09,
228a/02
n.+ a 004a/14, 123b/14
n.+ çün 191b/20
n.+ ı 002a/01, 003a/09, 118a/02, 151a/15, 223a/16
n.+ ıdur 185b/18
n.+ in 004a/04, 004b/01
n.+ ında 096a/17
n.+ lar 031a/07, 031a/09, 123b/09
n.+ lardan 123b/10
n.+ ları 120a/18, 123b/14
n.+ umuz 143a/02

nişān-ı mahşūs [Far.+Ar.]
n.+ in 226a/07

nişān vir- [Far.+Tr.] Belirti vermek.
n.- ür 091b/18

nişānla- [Far.+Tr.] İzini çıkarmak, şekillerini belirlemek.

n.- dılar 153a/10

nişimen-i belā [Far.+Far.] Bela meclisi.
n.+ yā 113a/13

nişimen-i fāñi [Far.+Ar.] Ölümlü meclis, Dünya.
n.+ den 092b/04

niT- [Tr.] Ne etmek, ne yapmak.
n.- di 059b/10, 164b/19
n.- esin 067a/10
n.- señüz 213b/06

nite ki [Tr.] Nasıl ki, nitekim.
n. 005a/14, 006b/21, 007a/03, 010a/02, 010b/19,
011a/01, 013a/09, 024b/12, 036a/08, 037b/18,
038a/18, 061a/11, 081a/19, 085a/20, 088b/15,
089b/20, 109b/07, 113b/14, 116a/20, 119b/04,
120a/15, 133b/03, 133b/08, 137a/19, 142b/14,
142b/21, 148b/14, 148b/15, 149b/01, 164a/10,
167b/05, 175a/09, 181a/09, 182b/14, 186a/08,
189b/16, 189b/20, 191a/05, 203b/16, 219b/06,
227a/09, 227b/07, 229b/17

niyāz [Ar.] Yalvarma, yakarma.
n. 174a/02
n.+ a 050a/17, 052a/09, 084b/13
n.+ ların 181a/14

niyāz eyle- [Ar.+Tr.] Yalvarmak, yakarmak.
n.- diler 102b/01

niyyet [Ar.] Amaç, gaye.
n. 031b/18
n.+ i 171a/17, 221b/15
n.+ ile 103b/01
n.+ in 023a/08, 069b/12, 125a/06, 154b/08, 225b/11
n.+ ine 042a/01, 060a/11, 069b/10, 095b/12, 096b/06,
225b/11
n.+ ini 103b/06, 200b/10
n.+ iyile 055a/03
n.+ lerin 125a/06
n.+ lerinüñ 214a/21

niyyet eyle- [Ar.+Tr.] Karar vermek, niyetlenmek.
n.- ye 031b/17

nizāŌ [Ar.] Kavga, çekişme.
n. 096a/14
n.+ ları 100b/03

nizāŌ it- [Ar.+Tr.] Kavga etmek, çekişmek.
n.- mege 026a/09

nizāŌ itme- [Ar.+Tr.] Kavga etmemek, çekişmemek.
n.- di 110b/08

nizām [Ar.] Düzen, tertip.
n.+ in 036b/19

nizām-ı Ōālem [Ar.+Ar.] Alemin düzeni.
n.+ e 141b/04

nizām-ı memleket [Ar.+Ar.] Memleketin düzeni.
n.+ de 231b/18

nizāmü'l-mülk [Ar.+Ar.] Baş vezir.
n. 110a/12

nizāmü'l-mülk [Ö.] Selçuklu hükümdarı Alparslan'ın veziri.
n. 211b/09

nizām vir- [Ar.+Tr.] Düzene koymak, tertip etmek.
n.- di 095a/08, 164a/13

nizār [Ö.] (bk. Ōaziz ebū mansūr-ı nizār)
n. 082b/18

noğşān [Ar.] Eksiklik, kusur.
n.+ ı 227a/05
n.+ in 124a/03

noğta [Ar.] 1. Yer. 2. Bazı harflerin üstüne koyulan küçük
işaret.
n. 002a/13
n.+ da 182b/05

noğtalı [Ar.+Tr.] Noktası olan, üzerinde nokta bulunan.
n. 160a/13

nol- [Tr.] Ne olmak.
n.- a 009b/10, 044b/06, 050a/15, 053b/09, 159b/12
n.- aydı 165a/02
n.- di 059b/10
n.- duğı 211b/19
n.- duğın 055a/15
n.- sa gerek 153b/14
n.- ur 134b/21, 214a/01

nübe [Ö.] Yukarı Mısır bölgesinde Asvan'ın hemen yanından başlayıp altıncı şelâleye kadar uzanan bölge.
n. 015b/06, 040b/17, 041a/03, 047b/05, 052b/15, 060b/05, 091a/12, 120b/15, 126b/13, 128a/01, 171b/01, 171b/04, 172a/03, 172a/06, 173a/20, 173b/10, 188b/19, 190a/13
n.+ de 172b/06, 196a/03
n.+ den 091a/15, 128a/01
n.+ ye 121a/17, 122a/04, 172a/21
n.+ yi 103a/15
n.+ yile 171a/19

nübe memleketi [Ö.] (bk. nübe)
n.+ nde 028b/06, 028b/13, 126a/21
n.+ nden 123a/06
n.+ ne 005b/14, 065b/10, 103a/19
n.+ nüñ 120b/16, 171b/16, 172a/14

nübe şehri [Ö.] (bk. nübe)
n.+ nüñ 028b/12

nübe vilâyeti [Ö.] (bk. nübe)
n.+ dür 171a/19
n.+ ne 016b/12, 103a/14, 166b/13, 196a/02
n.+ nüñ 120b/17, 172a/18

nüh [Ö.] (bk. hâzret-i nüh)
n. 009b/08

nüh paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i nüh)
n. 005b/21, 006a/06, 006a/09, 007b/03, 008b/06, 008b/13, 009a/07, 009b/06, 016a/12, 168b/20
n.+ a 140b/20
n.+ ı 026a/20
n.+ la 006a/03

nuhüset [Ar.] Uğursuzluk.
n.+ i 165a/01

nuḡabā [Ar.] Kabile başkanları.
n.+ dan 119b/01

nuḡuş [Ar.] Nakışlar, süslemeler.
n. 164a/19

nuḡuş-ı ġarîbe [Ar.+Ar.] Tuhaf nakışlar, işlemler.
n. 037a/10

nür [Ar.] 1. Işık. 2. İlahi ışık.
n. 002a/11, 021a/20, 025b/11, 035a/04, 035a/05, 053b/12, 062a/07, 068b/07, 088b/08, , 114b/04, 134b/05
n.+ dan 021b/02, 025b/10, 035a/05, 053b/20
n.+ ı 003a/09, 021a/20, 033b/07, 062a/06, 122b/17, 146b/09, 166a/12, 188a/10
n.+ ından 054b/09
n.+ ınıñ 146b/08
n.+ ıyla 025b/12, 138a/20
n.+ la 113b/12

nür vir- [Ar.+Tr.] 1. Işık saçmak. 2. Işığından vermek.
n.- ür 090a/07, 181a/05

nūrānî [Ar.] Işıklı, nurlu.
n. 134a/10, 197b/09

nüre'd-dîñ [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 089b/04
n.+ le 090a/14

nüre'd-dîñ şehîd [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 087b/09, 088a/04, 089a/02, 089a/17

nüre'd-dîñ şehîd hâzretleri [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 091a/13
n.+ den 088a/19
n.+ dür 092b/21
n.+ ne 088b/03, 089a/01

nūrlan- [Ar.+Tr.] Nurlu hale gelmek.
n.- urdı 059a/10

nuṣṣ [Ar.] Ögüt, nasihat.
n. 089b/01, 094a/16, 101b/09, 208b/10

nuṣṣ it- [Ar.+Tr.] Ögüt vermek.
n.- di 100a/09

nuṣret [Ar.] 1. Üstünlük, başarı. 2. Allah'ın yardımı.
n. 003a/07, 081a/12, 095b/21, 105a/16, 112b/18, 201b/05, 205a/07, 212b/13, 214a/21, 214b/12
n.+ i 002b/07

nüş iT- [Far.+Tr.] İçmek.
n.- di 030b/07

n.- mişîdi 156a/17
n.- üp 105a/05, 111a/20

nüş eyle- [Far.+Tr.] İçmek.
n.- di 037b/11

nüşâdur [Far.] Amonyak tuzu.
n.+ dan 017b/13

nübüvvet [Ar.] Peygamberlik.
n. 121a/01
n.+ leri 139b/06
n.+ lerine 002a/20

nücüm [Ar.] Yıldızlar.
n. 115b/02, 135a/02, 136a/20, 141a/08, 192b/10, 227b/06

nüşa [Ar.] Kopya, suret.
n. 140b/14
n.+ da 141a/07, 141b/16, 162b/08, 166b/02
n.+ dan 140b/14, 140b/16, 141a/06, 141a/07, 141a/08
n.+ larından 162b/07, 166b/01, 191a/06
n.+ larınıñ 191a/07
n.+ nuñ 191a/06
n.+ sı 192a/04
n.+ sın 141a/04
n.+ sında 014b/06, 073b/12, 119b/05
n.+ sınıñ 141a/03
n.+ yı 140b/17

nüzül [Ar.] Konaklama, bir yere gelme.
n. 141a/19
n.+ ı 002b/10

nüzül-ı emtâr [Ar.] Yağmurların gelişi.
e.+ ıla 182b/07

nüzül-ı hümayûn [Ar.+Far.] Padişah konaklaması.
n. 112b/02

nüzül iT- [Ar.+Tr.] Gelmek, durmak.
n.- di 088b/08
n.- düği 028a/06
n.- üp 141a/19

O

o [Tr.] Teklik üçüncü kişi zamiri.
o. 001b/13, 074a/01, 095a/10, 118a/04, 118a/15, 132a/08, 184a/13, 186a/02, 187b/07, 189b/01, 192b/19, 205b/08
o.+ dur 091a/21, 093a/15, 176a/10

ocaḠ [Tr.] 1. Ateş yakılan yer. 2. Bir etkinliğin yapıldığı, yoğunlaştığı veya bir şeyin çokça bulunduğu yer.
o. 168a/21
o.+ a 084b/09, 088a/16, 131b/11, 194a/20, 224a/18
o.+ da 014a/06
o.+ ıdur 090a/13
o.+ lar 185b/20

od [Tr.] Ateş.
o. 022b/20, 023a/03, 023a/05, 024a/11, 039b/04, 039b/05, 048a/09, 051b/10, 053b/12, 064b/09, 070a/04, 070b/06, 084b/12, 115b/04, 115b/10, 115b/11, 134b/15, 137a/19, 137b/04, 137b/08, 141b/05, 199a/16, 200a/16, 204a/07
o.+ a 023a/05, 023a/16, 069b/19, 076a/06, 118a/06, 160a/21, 188b/15, 223a/11, 225a/06
o.+ dan 011b/18, 039b/02
o.+ ı 022b/20, 039b/04
o.+ ından 195a/10
o.+ lar 016b/03, 044a/04, 044a/06, 069a/13
o.+ ların 033a/21
o.+ uñ 051b/10

oda [Tr.] Bir binada duvarlarla çevrili, dışarıya bir veya daha çok çıkışı bulunan bölümlerden her biri; göz.
o.+ lar 027a/14
o.+ laruñ 027b/04

odla- [Tr.] Yakmak.
o.- di 070b/11

odşuz [Tr.] Ateşi olmayan, ateşsiz.
o. 069b/20, 069b/21

odun [Tr.] Yakacak olarak kullanmak üzere kesilmiş ve parçalanmış ağaç gövde veya dalları.

o.+ dur 014a/05
oğlan [Tr.] 1. Erkek çocuk. 2. Kız veya erkek çocuk. 3. Genç erkek.
 o. 006a/06, 014a/15, 014b/04, 014b/05, 086b/13, 139a/06, 193a/14, 200a/20
 o.+ a 119a/10
 o.+ dan 087a/17
 o.+ dur 038b/07
 o.+ ı 081a/05, 086a/04, 136b/04
 o.+ ıdı 006a/11, 036b/18, 038a/21, 052b/18, 080a/21, 117b/20, 176a/14
 o.+ ıydı 227b/08, 229b/15
 o.+ iken 015b/14
 o.+ lar 107b/02
 o.+ ları 009a/15
 o.+ larıdır 009b/21, 010a/01, 072b/03, 123b/12
 o.+ larıla 059b/18
 o.+ ların 071a/01
 o.+ larından 005a/19, 015b/18, 018b/14, 022b/02, 026b/10, 027b/21, 045b/07, 070a/10, 086a/05, 114b/18, 122b/05, 141a/01, 168b/21, 178a/18, 190a/20
oğlancuK [Tr.] Küçük çocuk.
 o. 014a/21, 014b/04, 024b/17, 071a/17, 096b/10, 110a/07, 126b/21, 183b/19, 188b/04, 210a/07
 o.+ dur 093a/18
 o.+ ı 106b/10, 162a/17
 o.+ ıdı 086b/14, 086b/16, 102b/13, 104a/19, 106b/13
 o.+ ın 092a/15, 092a/18, 092a/20
 o.+ ını 201b/17
 o.+ ıyla 092a/21
 o.+ lar 017b/12, 128b/14, 133a/02, 138a/14, 186a/15, 201b/11, 201b/14
 o.+ lara 192a/14, 192a/15, 201b/19
 o.+ lardan 073a/01, 208b/16, 215a/15
 o.+ ların 201b/13
 o.+ larından 210b/06
 o.+ laruñ 201b/15
 o.+ uñ 024b/20
oğlanlıK [Tr.] Gençlik, delikanlılık.
 o.+ ı 229b/18
oğ(u)l [Tr.] 1. Kız ya da erkek çocuk. 2. Erkek çocuk.
 o. 007b/18
 o.+ a 056a/19
 o.+ ı 005a/16, 005a/19, 005b/07, 006a/06, 006b/05, 007a/05, 007a/08, 007a/12, 007b/03, 007b/06, 007b/14, 007b/17, 008b/06, 008b/12, 008b/13, 008b/18, 009a/04, 009a/05, 009a/11, 009a/13, 009b/04, 012a/06, 017a/17, 018b/14, 019a/16, 020a/14, 020a/21, 021b/20, 021b/21, 022a/17, 022b/02, 023a/14, 024b/07, 025a/10, 025a/16, 025b/02, 025b/18, 026a/01, 026a/02, 027a/08, 028a/08, 028a/09, 029b/20, 030a/20, 030b/12, 030b/15, 032a/03, 034a/13, 035b/20, 036a/11, 036b/14, 036b/17, 037a/07, 037a/08, 037a/21, 037b/13, 038a/12, 038a/19, 040a/11, 040b/19, 040b/20, 041a/05, 042b/11, 043a/01, 047a/02, 047b/21, 052b/09, 052b/12, 052b/17, 052b/18, 053a/09, 054b/03, 060b/20, 062b/01, 066a/10, 068a/07, 068b/18, 068b/20, 069a/02, 070b/14, 070b/15, 075b/03, 075b/05, 075b/06, 075b/07, 080a/19, 081b/14, 082b/18, 083a/19, 083b/07, 085a/14, 085a/17, 085b/02, 085b/11, 085b/12, 086a/03, 086b/09, 086b/14, 086b/18, 087a/15, 087b/12, 088b/05, 089a/05, 091b/05, 092b/11, 093a/02, 093a/15, 093b/13, 094b/17, 094b/18, 095a/01, 095b/14, 095b/16, 096a/16, 097a/17, 098a/04, 098a/05, 098a/19, 102b/07, 103b/05, 104b/21, 105a/04, 105a/06, 105b/08, 105b/14, 106b/05, 106b/06, 108a/06, 110a/10, 110b/05, 110b/11, 111a/21, 112a/14, 113a/17, 113b/14, 114b/19, 115a/03, 118b/06, 121a/01, 121a/09, 121a/10, 122b/05, 131b/04, 141a/02, 141a/14, 141b/17, 142b/06, 144b/13, 150b/03, 151b/05, 154b/19, 154b/21, 161a/11, 164a/12, 165a/14, 167b/19, 168a/01, 168b/15, 168b/16, 168b/21,

169a/01, 169b/03, 175a/08, 177b/12, 178b/05, 178b/06, 178b/13, 179a/02, 179a/09, 180a/13, 184a/15, 185b/14, 188b/01, 189b/18, 192a/08, 198a/13, 200b/01, 201a/20, 203a/10, 203a/14, 218a/09, 218b/05, 219b/16, 220a/09, 226b/07, 229a/06, 229a/07, 229a/09, 229a/10, 231b/17
 o.+ ıdur 009b/21, 043a/02, 054a/20, 154a/11, 168b/15
 o.+ ın 107a/06, 108a/20
 o.+ ına 006a/03, 008a/01, 008a/02, 008a/03, 008a/04, 008a/09, 008b/15, 010a/05, 010a/07, 010a/09, 010a/10, 016b/14, 016b/15, 016b/16, 037a/16, 052b/08, 076b/21, 077b/14, 081b/19, 105a/04, 106a/01, 110b/08, 165b/15, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 203a/11, 220a/09
 o.+ ından 025b/18, 026b/11
 o.+ ını 005a/16, 019a/14, 080b/11, 200b/20, 211a/03
 o.+ ınuñ 006a/03, 008b/18, 009a/06, 009a/09, 009a/10, 009a/12, 211a/08
 o.+ ıydı 230a/15
 o.+ ıydı 095a/01, 165b/14
 o.+ ıyın 194a/11
 o.+ ıyla 099b/15, 229a/07, 231a/19
 o.+ ları 005a/16, 005a/17, 006a/17, 008a/18, 009b/18, 010a/02, 010a/03, 012b/06, 020b/05, 021b/04, 036b/07, 091b/09, 094a/09, 110a/04, 121a/01, 165b/09, 169b/04, 170b/12, 176b/09, 198a/03, 212b/12
 o.+ ların 092a/13
 o.+ larına 008a/07, 008b/07, 008b/09, 008b/11, 020b/02, 169b/07, 177a/14, 228a/15
 o.+ larından 008a/05, 008b/17, 008b/20, 009a/19, 009b/04, 020a/16, 020a/21, 075a/18, 093a/02, 107b/13, 164a/08, 164a/09, 165b/14, 169b/08
 o.+ larını 007b/21
 o.+ larınuñ 009a/16, 034a/17, 198b/03, 211a/08
 o.+ larıydı 009b/21
 o.+ larıyla 009a/18, 009b/01, 197a/21
 o.+ um 006a/07, 012b/10, 068b/17, 068b/18
 o.+ uma 006a/07
 o.+ uñuz 208a/15
oK [Tr.] Yayla atılan eski bir silah.
 o. 126b/13, 127b/19, 128b/07, 135a/09, 136b/10, 144a/14, 174b/09, 174b/10, 185b/02, 189b/01
 o.+ ıla 159a/13
oKu- [Tr.] 1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandırmak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunmak..
 o.- dı 011a/09, 094a/07, 099a/08, 100a/05, 105a/14, 140b/13, 190b/07, 219a/21
 o.- dılar 090b/04, 091b/07, 113b/01, 125a/11, 138b/03, 178a/13, 187a/10, 214b/09
 o.- duğı 190b/07
 o.- duğından 105a/21
 o.- duKda 187b/10
 o.- duKdan 081b/08, 125a/17
 o.- dum 113a/20, 115a/17
 o.- mağa 105a/21, 114b/15, 114b/17, 141a/17, 182b/04
 o.- mağıdı 099a/08
 o.- mağıla 064b/09, 138b/05
 o.- maK 091b/06, 141a/02, 144b/11
 o.- mış 201b/03
 o.- sa 051a/06
 o.- ya 029b/19, 187b/02
 o.- yacaK 034b/15
 o.- yalar 141a/17
 o.- yamadı 013a/20
 o.- yamadılar 143a/15
 o.- yamaya 140b/18
 o.- yamaz 142a/18, 182a/03
 o.- yamazdı 118a/12
 o.- yan 140b/17
 o.- yanı 144b/11
 o.- yasız 140b/18
 o.- yucaK 083b/04

o.- yı virdi 081b/05
o.- yup 020a/09, 064b/13, 115a/12, 115a/14, 143b/19, 150b/01, 154a/17, 187b/01, 214b/04, 232b/01

okın- [Tr.] 1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandır işi yapılmak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işi yapılmak.
o.- dı 096a/17, 099a/16, 099b/21, 109b/02
o.- duğundan 089a/17
o.- mağı 089a/07
o.- sa 091a/11
o.- up 099a/04
o.- ur 006b/08, 083a/14, 114a/04
o.- urdı 229a/03

okınma- [Tr.] 1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandır işi yapılmamak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işi yapılmamak.
o.- duğın 089a/15
o.- z 145a/18, 182a/11
o.- zıdı 014b/13

okıT- [Tr.] 1. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işini yaptırmak. 2. Bir metni başkasının okumasını sağlamak.
o.- asın 089a/04
o.- asız 089a/02
o.- dı 086a/11, 089a/14, 095b/08, 222b/09
o.- dılar 118b/06, 139b/10
o.- duğın 223a/13
o.- mağ 089a/06
o.- up 092b/14
o.- ur 092b/13
o.- urdı 100a/21
o.- urlardı 089a/09

okıtdur- [Tr.] Okumayı öğrenmesini sağlamak.
o.- ur 107a/16

oğu- [Tr.] (bk. okı-)
o.- mışlarıdı 091b/10
o.- r 118b/06, 138a/13, 139b/01, 140b/11, 162b/19, 185a/16
o.- rıdı 018a/04
o.- rlar 107a/02, 107a/03, 173a/07, 197a/21
o.- rlarıdı 068a/20

oqud- [Tr.] (bk. okıT-)
o.- urdı 138a/15

ol [Tr.] Teklik üçüncü şahıs zamiri, o.
o. 001b/04, 001b/07, 001b/08, 001b/14, 002a/06, 002a/09, 002b/04, 002b/05, 003a/14, 004a/07, 005a/14, 005a/15, 005b/17, 006a/15, 006a/21, 006b/01, 006b/12, 006b/18, 007a/10, 007a/11, 007a/13, 007a/19, 007b/08, 007b/12, 007b/13, 007b/17, 008a/07, 008a/11, 008a/12, 008a/13, 008a/15, 008a/18, 008b/09, 009a/02, 009a/03, 009a/16, 009b/10, 009b/15, 009b/16, 009b/21, 010a/06, 010a/08, 010a/10, 010a/11, 010a/21, 010b/08, 010b/10, 010b/11, 010b/14, 011a/03, 011b/05, 011b/06, 011b/08, 011b/09, 011b/17, 011b/18, 011b/21, 012a/03, 012a/07, 012a/11, 012a/20, 013a/06, 013b/02, 013b/03, 013b/06, 013b/07, 013b/13, 014a/03, 014a/04, 014a/10, 014a/13, 014a/14, 014a/15, 014a/17, 014a/18, 014a/19, 014a/20, 014a/21, 014b/01, 014b/02, 014b/03, 014b/04, 014b/10, 014b/11, 014b/12, 014b/13, 014b/15, 014b/16, 014b/18, 015a/02, 015a/03, 015a/04, 015a/06, 015a/11, 015a/14, 015a/19, 015b/01, 015b/04, 015b/10, 015b/12, 016a/02, 016a/04, 016a/13, 016a/16, 016a/18, 016a/19, 016b/03, 016b/08, 016b/11, 016b/19, 017a/01, 017a/02, 017a/03, 017a/04, 017a/07, 017a/12, 017a/13, 017a/15, 017b/04, 017b/07, 017b/09, 017b/10, 017b/11, 017b/13, 017b/15, 017b/16, 017b/17, 018a/04, 018a/09, 018a/10, 018a/14, 018a/16, 018a/17, 018b/03, 018b/04, 018b/15, 018b/16, 019a/06, 019a/12, 019a/15, 019a/20, 019a/21, 019b/05, 019b/06, 019b/07, 019b/12, 019b/18, 019b/20, 020a/06, 020a/08, 020a/09, 020a/10, 020a/11, 020a/14, 020a/20, 020b/06, 020b/07, 020b/12, 020b/17, 020b/18,

021a/06, 021a/11, 021a/13, 021a/14, 021a/15, 021b/03, 021b/10, 021b/12, 021b/19, 021b/21, 022a/07, 022a/14, 022a/17, 022a/20, 022a/21, 022b/01, 022b/06, 022b/10, 022b/12, 022b/13, 022b/18, 022b/20, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/05, 023a/08, 023a/13, 023a/18, 023a/21, 023b/02, 023b/15, 023b/16, 023b/17, 023b/20, 024a/02, 024a/03, 024a/05, 024a/06, 024a/09, 024a/10, 024a/12, 024a/16, 024a/20, 024b/02, 024b/09, 024b/18, 024b/19, 024b/20, 025a/01, 025a/03, 025a/07, 025a/08, 025a/11, 025a/13, 025b/08, 025b/10, 025b/11, 025b/21, 026a/04, 026a/07, 026b/19, 026b/21, 027a/02, 027a/09, 027a/13, 027a/14, 027a/18, 027a/19, 027a/21, 027b/06, 027b/09, 027b/10, 027b/12, 027b/19, 028a/15, 028a/16, 028b/02, 028b/03, 028b/04, 028b/05, 028b/07, 028b/08, 028b/11, 028b/13, 028b/18, 028b/19, 028b/20, 028b/21, 029a/01, 029a/02, 029a/03, 029a/07, 029a/09, 029a/10, 029a/11, 029a/12, 029a/16, 029a/21, 029b/07, 029b/08, 029b/12, 029b/14, 029b/15, 029b/16, 029b/17, 029b/18, 029b/19, 030a/04, 030a/14, 030a/15, 030a/16, 030b/02, 030b/07, 030b/09, 031a/02, 031a/03, 031a/09, 031a/11, 031a/13, 031a/19, 031b/02, 031b/08, 031b/09, 031b/11, 031b/13, 031b/14, 031b/16, 031b/18, 032a/02, 032a/04, 032a/05, 032a/06, 032a/14, 032b/01, 032b/03, 032b/04, 032b/11, 032b/13, 032b/18, 032b/21, 033a/01, 033a/06, 033a/09, 033a/11, 033a/12, 033a/18, 033b/02, 033b/04, 033b/06, 033b/11, 033b/16, 033b/19, 033b/20, 034a/04, 034a/05, 034a/21, 034b/11, 034b/12, 034b/13, 034b/16, 034b/18, 034b/20, 035a/01, 035a/02, 035a/03, 035a/04, 035a/05, 035a/06, 035a/08, 035a/09, 035a/14, 035a/20, 035b/01, 035b/02, 035b/03, 035b/04, 035b/11, 036a/04, 036a/05, 036a/18, 036b/06, 036b/13, 036b/18, 036b/21, 037a/01, 037a/02, 037a/04, 037a/06, 037a/10, 037a/13, 037a/19, 037b/05, 038a/12, 038a/15, 038b/04, 038b/05, 038b/10, 038b/12, 038b/20, 039a/04, 039a/08, 039a/09, 039a/15, 039a/18, 039a/19, 039a/20, 039b/04, 039b/06, 039b/08, 039b/10, 039b/11, 039b/13, 039b/15, 039b/21, 040a/01, 040a/02, 040a/04, 040a/07, 040a/08, 040a/10, 040a/12, 040a/14, 040a/15, 040a/20, 040b/04, 040b/05, 040b/10, 040b/14, 040b/17, 040b/18, 041a/01, 041a/06, 041a/14, 041b/02, 041b/06, 041b/07, 041b/08, 041b/12, 041b/14, 041b/18, 042a/01, 042a/05, 042a/11, 042a/18, 042a/21, 042b/03, 042b/04, 042b/06, 042b/09, 042b/12, 043a/06, 043a/11, 043a/12, 043b/05, 043b/06, 043b/07, 043b/09, 043b/14, 043b/15, 043b/16, 043b/17, 043b/20, 044a/01, 044a/02, 044a/09, 044a/19, 044b/03, 044b/06, 044b/09, 044b/10, 044b/14, 044b/16, 044b/21, 045a/01, 045a/04, 045a/10, 045a/15, 045a/17, 045a/19, 045b/15, 045b/16, 045b/20, 046a/01, 046a/15, 046a/16, 046a/18, 046b/11, 046b/13, 046b/18, 047a/06, 047a/08, 047a/11, 047a/12, 047a/13, 047a/14, 047a/17, 047a/18, 047b/15, 047b/16, 047b/17, 048a/03, 048a/04, 048a/06, 048a/13, 048a/14, 048a/15, 048a/17, 048a/18, 048a/21, 048b/01, 048b/02, 048b/03, 048b/07, 048b/09, 048b/11, 048b/18, 049a/05, 049a/09, 049a/10, 049a/14, 049a/20, 049b/02, 049b/13, 049b/16, 049b/18, 049b/19, 049b/20, 050a/09, 050b/11, 050b/13, 050b/14, 050b/15, 050b/18, 050b/19, 051a/07, 051a/10, 051a/12, 051a/14, 051a/15, 051a/17, 051a/18, 051a/19, 051b/06, 051b/07, 051b/08, 051b/11, 051b/12, 051b/15, 051b/18, 051b/20, 052a/01, 052a/12, 052a/21, 052b/15, 052b/17, 053a/08, 053a/11, 053a/13, 053a/18, 053b/09, 053b/10, 053b/11, 053b/12, 053b/15, 053b/18, 054a/05, 054a/09, 054a/15, 054a/16, 054b/02, 054b/06, 054b/12, 054b/15, 054b/17, 054b/20, 055a/08, 055a/20, 055a/21,

055b/01,	055b/07,	055b/08,	055b/15,	055b/20,	120b/05,	120b/07,	120b/08,	120b/13,	121a/02,
055b/21,	056a/07,	056a/08,	056a/10,	056a/14,	121a/06,	121b/02,	121b/11,	121b/18,	121b/20,
056b/15,	057a/04,	057a/18,	057b/01,	057b/05,	121b/21,	122a/01,	122a/02,	122a/04,	122a/16,
057b/20,	058a/02,	058a/10,	058a/11,	058a/13,	122a/18,	122a/19,	122b/02,	122b/04,	122b/09,
058a/15,	058a/17,	058b/06,	058b/11,	058b/12,	122b/10,	122b/16,	122b/17,	122b/20,	123a/01,
058b/13,	058b/15,	058b/18,	058b/20,	059a/05,	123a/08,	123a/10,	123a/13,	123b/08,	123b/09,
059a/09,	059a/12,	059a/14,	060a/06,	060a/17,	123b/10,	123b/13,	123b/15,	123b/16,	124a/02,
060a/18,	060b/12,	060b/13,	060b/21,	061a/13,	124a/10,	124a/15,	124a/18,	124b/09,	124b/10,
061b/04,	061b/09,	061b/20,	062a/03,	062a/04,	124b/11,	124b/17,	124b/18,	125a/01,	125a/02,
062a/09,	062a/10,	062a/15,	062b/11,	062b/16,	125a/20,	125a/21,	125b/07,	125b/08,	126a/03,
063a/10,	063a/14,	063b/07,	063b/15,	063b/18,	126a/13,	126b/02,	126b/04,	126b/16,	126b/18,
064a/05,	064a/07,	064b/02,	064b/04,	064b/07,	126b/19,	127a/03,	127a/04,	127a/05,	127a/06,
064b/14,	064b/16,	064b/18,	064b/20,	065a/05,	127a/07,	127a/10,	127a/12,	127a/15,	127a/16,
065a/07,	065a/16,	065a/17,	065a/18,	065a/21,	127a/17,	127a/21,	127b/08,	128a/04,	128a/07,
065b/02,	065b/04,	065b/08,	065b/11,	065b/14,	128a/08,	128a/11,	128b/07,	128b/10,	128b/11,
065b/17,	065b/19,	066a/14,	066a/15,	066a/17,	128b/13,	128b/14,	128b/16,	128b/17,	128b/18,
066a/21,	066b/14,	066b/17,	066b/18,	066b/19,	128b/19,	128b/20,	129a/05,	129b/08,	129b/17,
067a/04,	067b/01,	067b/03,	067b/05,	067b/06,	129b/18,	129b/21,	130a/01,	130a/04,	130a/05,
067b/11,	067b/16,	067b/17,	068a/01,	068a/02,	130a/07,	130a/09,	130a/10,	130a/13,	130a/15,
068b/06,	068b/07,	068b/15,	069a/18,	069a/20,	130a/16,	130b/12,	130b/14,	130b/15,	130b/20,
069b/02,	069b/04,	069b/10,	069b/11,	069b/13,	131a/11,	131a/16,	131a/18,	131b/12,	131b/15,
069b/15,	069b/18,	070a/02,	070a/03,	070b/03,	131b/17,	131b/18,	131b/19,	131b/20,	132a/04,
070b/06,	070b/07,	071a/03,	071a/06,	071a/07,	132a/13,	132a/15,	132a/20,	132b/04,	133a/10,
071a/17,	071b/03,	071b/12,	071b/16,	072a/12,	133a/13,	133a/19,	133a/21,	133b/06,	133b/18,
072a/14,	073b/02,	073b/04,	073b/15,	074a/02,	133b/21,	134a/18,	134b/06,	134b/14,	135a/08,
074a/04,	074a/05,	074a/13,	074a/16,	074a/21,	135a/10,	135a/12,	135a/19,	135a/20,	135a/21,
074b/02,	074b/04,	074b/05,	074b/10,	074b/11,	135b/03,	135b/04,	135b/05,	135b/14,	136a/16,
074b/13,	074b/17,	075a/05,	075a/06,	075a/07,	136b/10,	136b/12,	136b/21,	137a/04,	137a/12,
075a/16,	075b/06,	075b/18,	075b/20,	076a/12,	137a/16,	137a/18,	137b/01,	137b/02,	137b/03,
076b/05,	076b/06,	076b/08,	077a/03,	077a/04,	137b/09,	137b/12,	137b/19,	138a/01,	138a/08,
077a/11,	077a/16,	078a/13,	078b/06,	078b/07,	138a/09,	138a/14,	138a/20,	138b/02,	138b/06,
078b/08,	078b/09,	078b/15,	078b/18,	078b/21,	138b/07,	138b/10,	138b/11,	138b/12,	138b/13,
079a/14,	079a/17,	080a/16,	080b/02,	081b/06,	138b/16,	138b/21,	139a/04,	139a/17,	139a/18,
081b/07,	081b/09,	081b/20,	082a/13,	082a/16,	139b/10,	140a/02,	140a/09,	140a/15,	140a/18,
082a/20,	082b/16,	082b/17,	082b/20,	083a/02,	140a/20,	140b/04,	140b/08,	140b/09,	140b/14,
083a/03,	083a/06,	083a/17,	083b/19,	084a/02,	141a/05,	141a/12,	141b/21,	142a/05,	142a/09,
084a/03,	084a/06,	084a/10,	084b/02,	084b/03,	142a/16,	142a/17,	142b/01,	143a/08,	
084b/05,	084b/17,	084b/18,	084b/20,	085b/12,	143a/09,	143a/15,	143a/16,	143a/21,	143b/01,
085b/16,	085b/19,	086a/01,	086b/03,	086b/04,	143b/02,	143b/05,	143b/10,	143b/12,	143b/14,
086b/06,	086b/10,	086b/17,	087a/05,	087a/07,	143b/19,	144a/02,	144a/04,	144a/07,	144a/14,
087a/09,	087a/16,	087a/18,	087a/21,	087b/01,	144b/04,	144b/09,	144b/11,	144b/15,	145a/15,
087b/05,	087b/07,	087b/12,	088a/10,	088b/12,	145b/03,	145b/16,	145b/17,	146a/19,	146a/20,
089b/15,	090a/03,	090a/08,	090a/14,	090a/21,	146a/21,	147b/14,	147b/19,	147b/20,	148a/17,
090b/04,	090b/06,	090b/08,	090b/10,	090b/18,	148b/18,	149a/15,	149a/19,	149b/02,	149b/09,
091a/09,	091a/21,	091b/06,	091b/08,	091b/19,	149b/15,	149b/17,	149b/19,	150a/01,	150a/04,
092a/04,	092a/16,	092b/18,	093a/14,	093a/17,	150a/06,	150b/07,	150b/16,	150b/17,	151a/06,
093b/02,	093b/07,	093b/08,	093b/12,	094a/03,	151b/07,	151b/13,	152a/01,	152a/07,	152a/09,
094a/06,	094a/08,	094a/16,	094a/21,	094b/04,	152a/11,	152a/12,	152a/13,	152a/15,	152a/18,
094b/05,	094b/06,	094b/08,	094b/20,	094b/21,	152b/04,	152b/07,	152b/09,	152b/17,	152b/18,
095a/02,	095a/13,	095a/20,	095b/08,	095b/16,	152b/19,	152b/20,	153a/03,	153a/06,	153a/09,
095b/18,	096a/16,	096b/06,	096b/18,	097a/20,	153a/11,	153a/15,	153a/18,	153a/19,	153b/11,
097b/14,	097b/18,	098a/03,	098a/07,	098a/16,	154a/02,	154a/04,	154a/06,	154a/07,	154a/10,
098a/17,	098b/04,	098b/09,	098b/14,	098b/16,	154a/19,	154b/09,	154b/12,	154b/13,	154b/20,
098b/18,	098b/20,	099a/02,	099a/08,	099a/15,	155a/07,	155a/18,	155a/19,	155a/20,	155a/21,
099a/21,	099b/16,	099b/19,	099b/20,	100a/03,	155b/11,	156a/11,	156a/15,	156a/17,	156b/04,
100a/13,	100b/04,	100b/06,	100b/08,	100b/11,	156b/17,	157a/06,	157a/08,	157a/10,	157a/11,
100b/13,	100b/16,	101a/01,	101a/03,	101a/09,	157a/13,	157a/15,	157a/16,	157b/06,	157b/09,
101a/11,	101a/21,	101b/16,	103a/01,	103a/02,	157b/10,	157b/14,	157b/15,	157b/16,	158a/15,
103a/07,	103a/08,	103a/11,	103a/19,	103a/20,	158b/03,	158b/04,	158b/17,	158b/20,	158b/21,
103b/02,	103b/07,	103b/14,	104a/10,	105b/01,	159a/03,	159a/05,	159a/10,	159b/01,	159b/05,
106a/02,	106b/04,	107b/12,	108a/07,	108a/13,	159b/21,	160a/08,	160a/20,	160b/04,	160b/08,
108b/03,	108b/04,	109a/01,	109a/14,	109a/17,	160b/14,	160b/16,	160b/19,	160b/20,	160b/21,
109a/21,	109b/02,	109b/18,	110a/06,	110a/19,	161a/01,	161a/04,	161a/05,	161a/07,	161a/15,
110b/06,	110b/10,	110b/21,	111a/02,	111a/18,	161a/16,	161b/02,	162a/03,	162a/08,	162a/09,
111a/20,	111b/02,	112a/01,	112a/03,	112a/08,	162a/12,	162a/13,	162a/18,	162a/19,	162b/04,
112b/06,	113a/20,	113b/08,	113b/11,	113b/12,	162b/12,	162b/13,	162b/14,	162b/15,	162b/17,
113b/15,	113b/16,	113b/18,	114a/07,	114a/15,	162b/18,	162b/19,	162b/20,	162b/21,	163a/04,
114b/01,	115a/19,	115b/03,	115b/14,	116a/01,	163a/07,	163a/08,	163a/10,	163a/11,	163a/12,
116b/05,	116b/13,	116b/14,	116b/15,	116b/18,	163a/18,	163a/21,	163b/02,	163b/03,	163b/05,
116b/20,	117a/02,	117a/03,	117a/07,	117a/12,	163b/06,	163b/09,	163b/21,	164a/02,	164a/03,
117a/15,	117a/18,	117a/20,	117b/01,	117b/02,	164a/04,	164a/06,	164a/16,	164a/20,	164a/21,
117b/03,	117b/06,	117b/09,	117b/14,	117b/15,	164b/01,	164b/02,	164b/03,	164b/05,	164b/06,
117b/17,	117b/19,	118a/01,	118a/03,	118a/05,	164b/09,	164b/12,	164b/13,	164b/21,	165a/01,
118a/10,	118a/15,	118b/02,	118b/12,	118b/14,	165a/07,	165a/10,	165b/02,	165b/03,	165b/04,
119a/16,	119b/17,	119b/20,	119b/21,	120a/02,	165b/05,	165b/10,	165b/12,	165b/19,	166a/02,
120a/03,	120a/07,	120a/20,	120b/01,	120b/02,	166a/06,	166a/07,	166a/10,	166a/13,	166a/14,

166a/15, 166a/17, 166a/19, 166a/20, 166a/21, 166b/01, 166b/03, 166b/05, 166b/09, 166b/11, 167a/02, 167a/08, 167a/13, 167a/16, 167a/21, 167b/01, 167b/09, 167b/10, 167b/11, 167b/12, 167b/14, 167b/21, 168a/07, 168a/09, 168a/20, 168a/21, 168b/03, 169a/07, 169a/08, 169a/15, 169b/09, 169b/20, 169b/21, 170a/07, 170a/08, 170a/13, 170a/14, 170a/19, 170a/21, 170b/03, 170b/05, 170b/06, 170b/07, 170b/09, 171a/03, 171a/04, 171a/05, 171a/09, 171a/12, 171a/13, 171a/14, 171a/16, 171a/20, 171b/10, 171b/11, 171b/12, 172a/19, 172b/04, 172b/05, 172b/13, 172b/19, 172b/21, 173a/06, 173a/09, 173a/16, 173a/17, 173a/20, 173a/21, 173b/01, 173b/10, 173b/12, 173b/15, 173b/16, 173b/17, 173b/19, 173b/20, 174a/03, 174a/16, 174a/18, 174b/08, 174b/12, 174b/13, 174b/15, 174b/16, 174b/17, 174b/18, 175a/09, 175a/11, 175a/12, 175a/14, 175a/17, 175b/01, 175b/03, 175b/14, 175b/21, 176a/01, 176a/02, 176a/11, 176a/18, 176b/01, 176b/14, 177a/02, 177a/08, 177a/11, 177a/16, 177b/13, 177b/20, 178a/05, 178a/10, 178a/12, 178a/14, 178a/15, 178b/09, 178b/15, 179a/04, 179a/06, 179a/19, 179b/02, 180a/02, 180a/06, 180a/07, 180a/09, 180b/14, 180b/19, 181a/05, 181a/13, 181a/21, 181b/01, 181b/02, 181b/03, 181b/07, 181b/12, 181b/17, 182a/01, 182a/03, 182a/10, 182a/17, 182a/18, 182a/19, 182b/01, 182b/04, 182b/07, 182b/08, 182b/12, 182b/15, 182b/20, 183a/02, 183a/12, 183a/14, 183a/20, 183a/21, 183b/02, 183b/03, 183b/05, 183b/16, 184a/02, 184a/03, 184a/04, 184a/06, 184a/10, 184a/14, 184b/01, 184b/02, 184b/04, 184b/06, 184b/07, 184b/08, 184b/15, 184b/21, 185a/08, 185a/15, 185a/16, 185a/20, 185b/03, 185b/04, 185b/09, 185b/10, 185b/12, 185b/14, 185b/16, 185b/19, 185b/21, 186a/01, 186a/06, 186a/14, 186b/05, 186b/06, 186b/10, 186b/17, 187a/05, 187a/09, 187a/10, 187a/15, 187a/20, 187b/01, 187b/04, 187b/06, 187b/09, 187b/12, 187b/13, 187b/18, 188a/01, 188a/02, 188a/10, 188a/13, 188a/16, 188a/17, 188a/21, 188b/02, 188b/04, 188b/08, 188b/09, 188b/10, 189a/06, 189a/09, 189a/12, 189a/14, 189a/15, 189a/16, 189a/17, 189a/18, 189a/20, 189a/21, 189b/02, 189b/03, 189b/05, 189b/07, 189b/09, 189b/14, 189b/21, 190a/02, 190a/08, 190a/11, 190a/14, 190a/15, 190b/04, 190b/06, 190b/07, 190b/08, 190b/11, 191a/04, 191a/07, 191a/08, 191a/09, 191a/18, 191a/19, 191a/21, 191b/01, 191b/05, 191b/09, 191b/13, 191b/14, 191b/15, 191b/16, 191b/19, 191b/21, 192a/01, 192a/02, 192a/03, 192a/12, 192a/14, 192a/18, 192a/19, 192a/20, 192b/01, 192b/06, 192b/16, 192b/17, 192b/18, 193a/07, 193a/09, 193a/10, 193a/14, 193a/15, 193a/18, 193b/02, 193b/13, 193b/15, 193b/21, 194a/10, 194a/18, 194b/01, 194b/06, 194b/07, 194b/10, 194b/12, 195a/03, 195a/04, 195a/06, 195a/09, 195a/10, 195a/12, 195b/04, 195b/10, 195b/13, 195b/14, 195b/15, 195b/19, 195b/21, 196a/17, 196a/21, 196b/02, 196b/17, 197a/06, 197a/17, 197a/18, 197b/02, 197b/13, 197b/16, 198a/15, 198b/05, 198b/06, 198b/10, 198b/17, 199a/16, 200b/06, 201a/06, 201a/07, 201a/09, 201a/13, 201a/17, 201a/20, 201a/21, 201b/07, 201b/18, 201b/19, 202a/01, 202a/07, 202a/13, 202a/15, 202b/01, 202b/04, 202b/18, 202b/20, 203a/01, 203a/02, 203a/03, 203a/11, 203a/16, 203b/03, 203b/11, 203b/12, 203b/14, 203b/15, 203b/20, 204a/04, 204a/06, 204a/11, 204a/12, 204b/07, 204b/12, 204b/19, 204b/21, 205a/01, 205a/11, 205b/02, 205b/03, 205b/04, 205b/05, 205b/06, 205b/07, 205b/11, 206b/09, 206b/14, 207a/14, 207a/17, 207b/06, 207b/10, 207b/16, 208a/12, 208b/03, 208b/19, 209a/09, 209b/21, 210a/02, 210a/20, 210b/16, 211a/03, 211a/11, 211b/02,

211b/10, 212a/14, 212a/20, 213a/07, 213a/08, 213a/10, 213a/11, 213a/12, 213a/17, 213b/17, 214a/04, 214b/05, 214b/15, 214b/16, 215a/01, 215a/02, 215a/03, 215a/09, 215b/12, 216a/07, 216a/21, 216b/08, 216b/10, 217a/06, 217a/09, 217a/11, 217b/14, 218a/05, 218a/09, 218a/11, 218a/12, 218a/14, 218a/17, 218a/18, 218b/06, 218b/12, 219a/09, 219a/16, 219a/17, 219a/18, 219a/20, 219b/05, 219b/13, 220b/04, 221a/09, 221a/19, 221b/07, 221b/14, 221b/20, 222b/07, 222b/08, 222b/09, 222b/18, 222b/21, 223a/15, 223b/04, 224a/05, 224a/09, 224a/21, 224b/02, 224b/06, 224b/07, 224b/10, 224b/16, 224b/19, 225a/01, 225b/05, 225b/10, 225b/11, 225b/14, 225b/18, 226a/10, 226a/12, 226a/16, 226a/18, 226a/19, 226b/04, 226b/16, 226b/17, 227a/05, 227a/09, 227a/15, 227a/16, 227a/18, 227a/19, 227a/21, 227b/05, 227b/13, 227b/17, 227b/20, 227b/21, 228a/01, 228a/02, 229b/04, 229b/05, 229b/10, 229b/16, 230a/01, 230a/05, 230a/07, 230a/19, 230b/21, 231a/07, 231a/11, 231b/02, 231b/11, 231b/21, 232a/05, 232a/06, 232a/08, 232a/15, 232a/16, 232a/18
o.+ dur 005a/10, 009a/07, 009a/09, 009b/03, 023a/07, 049a/08, 071b/17, 116b/03, 142b/09, 181a/13, 197b/19, 232a/18
o.+ ıdı 006b/04, 016a/05, 043a/09, 083a/07, 087b/21, 088b/11, 102b/14, 104a/20, 130b/12, 195b/11, 225b/20
ol- [Tr.] 1. Ortaya çıkmak, meydana gelmek, varlık durumu kazanmak, oluşmak. 2. Gerçekleşmek, yapılmak. 3. Bulunmak, hazır olmak, var olmak. 3. Olgunlaşmak. 4. Hazır duruma gelmek. 5. Geçmek, tamamlamak. 6. Gelip çatmak, yaklaşmak. 7. Bir görev, makam, san ya da nitelik kazanmak; uygulama yetkisi kazanmak. 8. Herhangi bir durum veya nitelikte olmak; bir şey haline geçmek. 9. Uygun düşmek, yakışmak. 10. Mülkiyeti altına almak, sahibi olmak, edinmek. 11. Yitirmek, elinden kaçırmak. 12. Bir yerde doğmuş veya orada yaşamış bulunmak; kökü oraya dayanmak. 13. Yakalanmak, tutulmak. 14. (Şimdiki veya geniş zaman) kesinleme bildirir, ...dır. 15. Yapılmak. 16. Tam gelmek, uymak. 17. Dokunmak. 18. Anlamı kuvvetlendirme amaçlı kullanılır.
o. 002b/12, 005a/13, 107a/01, 132a/09, 139a/10, 146b/02, 199a/03, 200b/17, 225a/20
o.- a 003b/15, 005a/10, 006a/05, 007b/06, 009b/10, 011a/08, 015a/10, 015b/05, 020b/18, 022b/06, 023a/02, 026a/07, 026b/20, 029b/18, 030b/19, 031a/16, 031b/16, 034a/11, 034a/11, 034a/12, 034a/18, 040b/19, 041a/11, 042a/03, 050a/12, 052a/15, 054b/21, 056a/14, 058a/05, 058b/02, 060a/01, 062b/13, 066a/09, 067b/14, 068b/05, 071b/08, 071b/16, 073a/13, 086a/01, 088b/03, 090a/02, 096a/01, 097b/11, 097b/21, 101a/20, 111a/03, 111a/09, 111a/10, 113a/08, 113b/10, 114b/04, 115b/06, 116a/03, 116b/08, 118a/13, 124b/13, 129b/15, 137a/19, 139a/01, 139a/17, 141b/05, 141b/08, 141b/09, 141b/10, 141b/13, 142b/08, 142b/12, 142b/20, 145a/15, 148b/02, 150b/07, 152a/07, 153a/04, 154b/12, 154b/13, 154b/16, 156a/05, 159b/14, 161b/13, 165b/18, 169a/19, 173b/13, 174b/02, 174b/04, 175b/14, 177a/11, 178b/20, 179b/08, 179b/18, 180b/12, 180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/16, 181b/17, 183a/19, 184b/18, 185a/04, 185a/18, 185b/04, 186a/17, 191b/15, 192a/18, 193b/03, 193b/04, 194b/15, 194b/16, 194b/17, 199a/14, 199a/15, 200b/13, 207a/02, 207a/07, 207a/14, 207a/16, 207b/11, 207b/13, 208b/17, 209a/04, 209a/06, 209b/02, 210a/11, 211a/18, 214b/06, 215b/14, 216a/04, 223a/14, 228a/15, 230a/06
o.- açagın 016a/16
o.- açak 035a/01, 052b/07, 059b/03, 117b/08, 124a/14, 131a/01, 137b/05, 141b/10, 161a/03, 167b/14, 167b/15, 171a/09, 175a/14, 186b/13,

192b/08, 197a/13, 214b/07, 216a/18, 219a/01
o.- acağdur 043a/06
o.- alar 044b/09, 062b/12, 074a/11, 074a/12, 085a/08, 111a/11, 113b/14, 114b/14, 114b/18, 131a/03, 137b/03, 145a/15, 180b/11, 191a/02, 199a/15, 207b/14, 209a/02, 212a/09, 220b/03, 220b/06
o.- aldan 024b/11
o.- alı 096a/11, 118a/12, 188a/07
o.- alum 057a/17, 208a/13
o.- am 024a/20, 098a/04
o.- amadılar 029b/06
o.- amadukları 074a/13
o.- an 002b/05, 003b/05, 004b/02, 004b/05, 004b/14, 005a/12, 005a/15, 005a/18, 006a/08, 006b/04, 006b/05, 006b/06, 006b/07, 006b/08, 006b/14, 006b/16, 008a/03, 008a/17, 009a/17, 009b/03, 009b/13, 009b/20, 010a/03, 010a/08, 010a/11, 010b/18, 011a/06, 011b/20, 012b/04, 012b/14, 012b/17, 012b/19, 013a/02, 013a/10, 013a/15, 013b/05, 013b/14, 014b/02, 015a/10, 015a/19, 015a/20, 015b/05, 015b/09, 015b/13, 016a/12, 016b/05, 016b/08, 016b/10, 016b/14, 018b/13, 019a/07, 019a/08, 019a/14, 019b/07, 020a/05, 020a/21, 020b/14, 021b/04, 021b/07, 021b/09, 021b/14, 021b/16, 022a/01, 022a/10, 022b/13, 022b/16, 022b/17, 023a/10, 023b/02, 024a/17, 024b/03, 024b/10, 024b/17, 026b/09, 026b/10, 027a/06, 027a/07, 027a/11, 027b/04, 028b/03, 029a/17, 030a/10, 030a/18, 030b/02, 030b/09, 030b/13, 031a/18, 031a/20, 031b/01, 032a/11, 032b/09, 032b/21, 034a/05, 034b/06, 035a/08, 035a/15, 035a/19, 035b/07, 035b/17, 036a/07, 036a/09, 036b/13, 037a/04, 038b/06, 038b/10, 039a/19, 040b/05, 042a/03, 042a/12, 042b/02, 043a/13, 043a/20, 043b/02, 044a/12, 044b/05, 044b/08, 045b/06, 045b/08, 045b/19, 046a/07, 046a/20, 047a/18, 047b/04, 047b/16, 048a/02, 048a/17, 048b/03, 049a/15, 049a/18, 049a/20, 050a/06, 050b/11, 051a/16, 051a/18, 051a/21, 051b/01, 051b/17, 051b/18, 053a/04, 053a/11, 054a/03, 054a/20, 054b/03, 054b/04, 054b/13, 056a/12, 058b/03, 058b/08, 058b/09, 058b/21, 059a/02, 059a/19, 059b/07, 060a/02, 060a/09, 060a/20, 060b/03, 060b/11, 061a/20, 061b/15, 062a/13, 062b/06, 063a/03, 063a/15, 063b/17, 065a/14, 066a/05, 068a/04, 068b/20, 069a/09, 070b/09, 071a/10, 071b/17, 072a/05, 072a/10, 072a/17, 072a/18, 072a/19, 072b/01, 073a/20, 073b/12, 074a/07, 074b/04, 075a/05, 075b/10, 076b/08, 076b/11, 076b/14, 078a/04, 078a/10, 079a/01, 079a/02, 079b/10, 080a/02, 080a/13, 081a/01, 081a/18, 082a/14, 082b/05, 083b/16, 085b/04, 086a/10, 087a/01, 087a/05, 087a/11, 087a/14, 087b/07, 087b/10, 087b/11, 088a/11, 089a/09, 089b/03, 090a/20, 090b/06, 090b/07, 090b/16, 091a/20, 091b/10, 091b/17, 093b/02, 093b/09, 093b/17, 094a/20, 094b/11, 095a/13, 095a/18, 095a/21, 095b/10, 096a/05, 096a/19, 096b/09, 096b/20, 097a/04, 097a/18, 097b/12, 098a/17, 098a/18, 098b/12, 098b/15, 099a/06, 099a/07, 099b/17, 100a/08, 100b/15, 100b/18, 100b/19, 101a/05, 101b/02, 101b/21, 102b/01, 102b/18, 103a/03, 103a/06, 103a/18, 103b/08, 103b/13, 103b/21, 104a/16, 104b/13, 105b/02, 107a/15, 107a/18, 107b/01, 107b/16, 108a/02, 108b/04, 108b/14, 109a/02, 109a/07, 109b/20, 110a/20, 110b/21, 111a/15, 111a/16, 111b/17, 111b/18, 112a/04, 112a/13, 112a/21, 112b/01, 112b/05, 112b/07, 112b/11, 112b/19, 113a/06, 113a/09, 113a/17, 113b/17, 114a/06, 114a/08, 114a/12, 114a/15, 114a/18, 114a/21, 115a/01, 115a/09, 116a/11, 116a/19, 116b/14, 117a/17, 117b/12, 118a/17, 118b/17, 118b/19, 118b/20, 119a/04, 119a/21, 119b/02, 119b/09, 120a/07, 120a/12, 120a/21, 120b/01, 120b/04, 120b/06, 120b/20, 122b/21, 123a/21, 123b/01, 124a/04,

124b/11, 124b/12, 125b/14, 126a/07, 126a/10, 126a/15, 126b/05, 127b/04, 127b/09, 129a/04, 129b/04, 129b/18, 129b/21, 130a/16, 130a/17, 130a/19, 130b/04, 130b/07, 130b/08, 130b/12, 131a/15, 131b/09, 132a/06, 132a/12, 132a/14, 132b/03, 133a/21, 133b/05, 133b/09, 133b/15, 133b/16, 134a/02, 134a/13, 134b/07, 135b/01, 135b/02, 135b/13, 135b/16, 137b/15, 139a/15, 139b/09, 139b/12, 139b/15, 139b/17, 141a/07, 141b/08, 141b/12, 142a/07, 142a/15, 142b/18, 143a/07, 143a/20, 143b/03, 143b/13, 144a/15, 144b/09, 145a/16, 145b/02, 145b/04, 146a/21, 146b/02, 147a/06, 148a/07, 148a/10, 148a/16, 148a/17, 148a/19, 148a/20, 148b/03, 148b/09, 148b/12, 148b/15, 148b/17, 149b/01, 151a/07, 152a/07, 152a/16, 153a/09, 153a/12, 153b/07, 153b/10, 153b/21, 154b/06, 154b/07, 155a/09, 155b/12, 155b/16, 156a/21, 156b/05, 156b/13, 156b/19, 157a/01, 157a/18, 158a/11, 158b/18, 159a/02, 159a/08, 159a/12, 160a/11, 160a/13, 160a/21, 160b/04, 160b/15, 161a/14, 161a/15, 162b/08, 163a/13, 164b/04, 165b/07, 165a/20, 165b/02, 165b/07, 165b/08, 166a/03, 166a/13, 166a/20, 166b/02, 166b/19, 166b/20, 167a/02, 167a/11, 167a/13, 167a/14, 167a/20, 167b/04, 167b/07, 167b/10, 168a/09, 168a/12, 168b/08, 168b/11, 168b/18, 169b/14, 169b/20, 170a/03, 170a/05, 171a/16, 172a/18, 172b/01, 172b/12, 172b/15, 173a/13, 174a/08, 174b/02, 174b/04, 174b/18, 175a/03, 175a/14, 175a/21, 175b/19, 176a/03, 177a/09, 177a/10, 177a/13, 177a/15, 177b/05, 177b/12, 178a/01, 178a/20, 179a/03, 179a/12, 179a/13, 179b/07, 179b/12, 180a/03, 180a/08, 180b/12, 180b/16, 180b/19, 181a/18, 181b/07, 181b/10, 182a/17, 182b/09, 183b/03, 183b/09, 184a/18, 184b/07, 184b/11, 184b/15, 185a/05, 185a/06, 185a/14, 185a/17, 185a/20, 185b/03, 185b/14, 186a/20, 186a/21, 186b/14, 186b/17, 188a/08, 188b/05, 188b/06, 188b/17, 188b/21, 189a/05, 189b/06, 190a/15, 190b/18, 191a/06, 191a/08, 191a/11, 191a/13, 191a/15, 191b/04, 192a/03, 192a/04, 192a/10, 192a/11, 192a/12, 192a/19, 192b/13, 193a/17, 193b/11, 193b/16, 193b/17, 195b/02, 195b/03, 195b/09, 196a/16, 196a/19, 196b/20, 198b/09, 198b/13, 198b/21, 199a/02, 199a/12, 199b/20, 200b/02, 200b/18, 201a/10, 203a/02, 203a/20, 203b/14, 204a/13, 204a/17, 204b/14, 204b/16, 205a/04, 205a/06, 205b/17, 206a/20, 206b/02, 206b/05, 206b/06, 206b/07, 206b/08, 207a/13, 208a/02, 208a/18, 208b/05, 208b/15, 208b/20, 209a/02, 209a/10, 209a/11, 209a/14, 209a/17, 209b/11, 209b/13, 210a/05, 210a/06, 210a/16, 210a/21, 210b/02, 212a/04, 212a/06, 212a/07, 212a/11, 212a/20, 213a/07, 215a/04, 215a/14, 215a/21, 215b/04, 215b/06, 215b/09, 215b/18, 215b/21, 216a/16, 216a/17, 217a/10, 217b/01, 218a/08, 218a/12, 218a/21, 218b/08, 219a/11, 219a/17, 219b/02, 219b/03, 219b/04, 219b/05, 219b/08, 219b/12, 219b/15, 220b/21, 221a/08, 221a/14, 221a/17, 221a/18, 222a/11, 222b/06, 222b/08, 222b/09, 222b/17, 223a/03, 223a/16, 223b/12, 223b/16, 224b/12, 224b/14, 224b/16, 225b/15, 226a/05, 226a/10, 226a/13, 226a/19, 226b/11, 226b/12, 226b/14, 227a/08, 227a/21, 227b/02, 227b/18, 228a/06, 228a/17, 228b/04, 228b/12, 228b/20, 229a/18, 229b/10, 230a/02, 230a/08, 230a/15, 230b/04, 231a/08, 231a/10, 231b/14
o.- ana 156a/20, 171a/03, 172a/07, 172b/09, 188a/02
o.- ançün 190b/10, 190b/11
o.- andan 080a/16, 143b/05, 148b/02, 192a/12
o.- andur 110b/14
o.- anı 018a/03, 030b/13, 037b/13, 071b/02, 090a/07, 119a/11, 125a/11, 132b/09, 141b/16, 148b/02, 165a/15
o.- anın 072b/17, 150a/18

o.- anlar	004a/06,	011b/05,	032a/07,	048b/10,	075a/07,	075a/09,	075b/04,	075b/09,	076a/03,
064b/16,	067b/18,	081b/07,	092a/04,	092a/07,	076a/13,	076b/12,	076b/20,	077a/14,	077a/19,
100b/04,	100b/17,	105b/12,	109a/15,	113b/12,	077a/21,	077b/02,	077b/03,	077b/06,	077b/07,
117a/19,	118a/12,	124a/12,	124b/13,	141a/17,	077b/09,	077b/10,	077b/15,	077b/17,	077b/19,
144a/18,	150b/08,	150b/14,	157b/15,	164a/06,	078a/01,	078b/17,	078b/18,	079a/02,	079b/03,
172a/15,	180b/10,	183b/06,	192b/11,	197a/20,	079b/20,	080a/03,	080a/06,	080a/08,	080a/19,
200a/03,	201a/05,	202b/02,	221a/09,	225a/18,	080b/04,	080b/07,	080b/14,	080b/18,	080b/19,
231a/12					081b/01,	081b/20,	082a/01,	082a/04,	082a/16,
o.- anlara	047a/08,	065b/02,	067b/12,	101a/10,	082a/18,	082a/19,	082b/08,	082b/14,	083a/01,
126a/16,	156b/17,	157b/14,	179b/16,	208a/08,	083a/06,	083a/10,	083a/19,	083b/08,	084b/11,
208b/01, 208b/10					084b/12,	085a/06,	085a/13,	085a/14,	085a/15,
o.- anlarda	092a/09				085a/17,	085a/18,	085b/02,	085b/08,	085b/13,
o.- anlardan	098a/14,	117a/13,	119a/16,	136b/09,	085b/15,	086a/07,	086a/14,	086b/06,	086b/08,
141a/16,	142b/15,	165a/16,	193b/04,	210a/07,	086b/09,	086b/13,	086b/14,	086b/17,	086b/18,
217b/09, 231a/15					086b/20,	087a/09,	087a/10,	087a/16,	088a/05,
o.- anlardandır	126b/20				088a/08,	088a/12,	088a/17,	088b/01,	088b/13,
o.- anlardandı	200b/06				088b/15,	089a/06,	089a/16,	090a/13,	090b/05,
o.- anlardır	139b/13				090b/07,	091a/08,	091a/14,	091a/16,	092b/06,
o.- anları	037b/05,	114b/11,	115b/04,	116a/05,	093a/02,	093a/05,	093a/07,	093a/12,	093a/16,
151b/07, 184b/19,	202b/04,	215a/13			093b/13,	093b/20,	094a/02,	094a/04,	094a/19,
o.- anlarla	067b/13				094b/19,	094b/21,	095a/12,	095b/02,	095b/08,
o.- anların	051a/10				095b/11,	095b/20,	096a/07,	096a/15,	096b/01,
o.- anlarının	155b/10				096b/05,	096b/06,	096b/12,	096b/14,	096b/15,
o.- anların	037b/16,	073a/11,	090a/11,	135a/07,	096b/16,	097a/20,	097b/03,	097b/04,	098a/11,
221b/20, 222b/11,	231a/07				098a/16,	098b/06,	098b/07,	098b/20,	099a/02,
o.- anın	079a/14,	200b/12,	230b/17		099a/17,	099b/07,	099b/10,	099b/11,	099b/16,
o.- asın	024a/12				100a/01,	100a/15,	100a/21,	100b/03,	101a/14,
o.- asız	207a/05,	207a/14,	208a/13		101a/17,	101a/19,	102a/12,	101b/02,	102a/02,
o.- ayazdı	095a/21				102a/08,	102b/08,	102b/16,	103a/06,	103a/09,
o.- ayazdılar	045a/15				103a/13,	103a/21,	103b/02,	103b/06,	103b/07,
o.- aydı	012b/10,	202a/19			103b/16,	104a/18,	104b/03,	104b/06,	104b/18,
o.- aydı	023a/01,	025b/11,	025b/12,	115a/04,	105a/05,	105a/06,	105a/09,	105b/03,	105b/04,
158a/11, 160a/13					105b/10,	106a/02,	106a/04,	106a/06,	106a/08,
o.- ayın	057b/10,	071a/15			106a/11,	106a/13,	106a/15,	106a/20,	106b/05,
o.- ayuz	009b/09				106b/09,	106b/12,	106b/13,	106b/16,	107b/16,
o.- dı	001b/05,	002a/06,	002a/11,	002a/16,	107b/20,	108a/06,	108a/12,	108a/15,	108a/19,
002a/20,	002a/21,	002b/04,	002b/10,	003b/18,	108b/09,	108b/20,	109a/01,	109a/13,	109b/04,
005a/16,	005a/18,	005b/12,	005b/21,	006a/03,	109b/08,	110a/04,	110a/17,	110b/09,	110b/15,
006a/05,	006b/05,	006b/16,	007b/03,	007b/14,	110b/16,	110b/17,	110b/18,	111a/07,	111a/21,
007b/17,	007b/20,	008a/20,	008b/04,	009a/13,	111b/01,	111b/02,	111b/04,	111b/06,	112a/03,
010b/10,	010b/21,	011b/15,	012a/06,	012b/07,	112a/07,	112b/07,	112b/13,	113a/15,	113b/07,
013a/20,	013b/03,	014a/10,	015a/08,	015a/12,	113b/09,	114a/10,	115a/08,	115b/15,	117a/03,
015b/12,	017a/17,	018b/01,	018b/21,	019a/16,	117a/04,	117a/11,	117a/15,	117a/20,	117b/08,
019b/14,	020a/03,	020a/13,	020a/15,	020a/21,	117b/10,	118b/19,	119a/03,	119a/05,	119a/06,
020b/02,	020b/04,	021b/15,	021b/16,	022a/04,	122a/01,	122a/02,	122b/17,	123b/18,	124a/17,
022a/15,	022a/17,	022b/03,	023a/10,	023a/14,	124b/09,	124b/11,	124b/15,	125a/21,	127a/10,
023b/19,	024a/07,	024b/01,	024b/07,	024b/15,	130b/10,	130b/21,	131a/08,	131a/12,	131a/16,
025a/10,	025a/16,	025b/02,	026a/01,	026a/05,	131a/17,	131a/19,	133a/03,	133a/15,	133a/18,
026a/08,	026b/06,	026b/11,	026b/21,	027a/02,	133b/07,	134a/11,	134b/01,	134b/05,	136a/06,
027a/03,	027b/21,	028a/04,	028a/05,	028a/08,	137b/15,	138a/01,	138a/08,	138b/04,	138b/09,
028a/19,	029b/20,	030a/20,	030b/01,	030b/04,	138b/14,	138b/20,	139a/01,	139a/14,	139a/20,
030b/05,	030b/08,	030b/15,	030b/21,	031a/08,	142a/06,	142a/13,	144a/07,	146a/02,	146a/09,
031b/10,	031b/10,	031b/19,	032a/03,	032a/10,	147a/21,	147b/08,	149a/09,	149a/16,	149a/20,
032a/17,	032a/18,	032b/18,	033a/11,	033b/18,	150a/16,	151a/04,	151a/07,	151a/12,	151a/13,
034a/05,	034a/13,	034a/16,	035b/08,	035b/21,	151b/12,	152b/01,	152b/05,	152b/07,	152b/10,
036a/11,	036b/14,	036b/18,	037b/01,	037b/15,	152b/11,	154a/01,	154a/17,	155a/01,	155b/02,
037b/20,	038a/02,	038a/10,	038a/13,	038a/19,	155b/08,	152b/16,	155b/09,	156a/03,	156a/14,
038a/21,	038b/03,	038b/06,	038b/09,	038b/10,	156a/18,	156b/19,	157b/02,	157b/03,	158a/16,
039a/10,	039b/16,	040a/17,	040b/15,	041a/13,	158b/04,	158b/05,	161a/16,	162b/20,	163a/08,
042b/11,	042b/21,	043a/01,	043b/07,	043b/19,	164b/16,	165a/02,	165a/04,	168a/04,	168a/05,
044b/17,	045b/12,	046a/12,	046b/08,	046a/13,	168a/09,	168a/13,	168b/17,	170a/11,	171a/17,
046b/06,	047a/02,	047a/17,	048a/01,	048b/02,	177a/08,	178a/04,	178a/19,	178b/09,	179a/09,
048b/10,	049a/01,	049a/03,	049b/01,	049b/08,	179a/11,	179a/16,	179a/19,	180b/08,	180b/09,
050a/02,	050a/07,	050b/02,	050b/04,	050b/05,	183a/17,	184a/07,	184a/08,	184a/10,	187a/10,
051a/16,	051b/11,	052a/10,	052b/12,	053a/09,	187b/14,	187b/16,	187b/17,	188a/04,	188a/05,
053b/19,	054a/03,	054a/09,	054a/18,	054a/19,	190a/13,	190a/16,	190b/19,	192a/06,	193a/01,
054b/04,	054b/16,	054b/21,	055a/13,	056b/07,	193a/13,	193b/14,	194a/09,	194a/10,	194b/07,
057a/19,	059a/05,	059a/21,	059b/11,	060b/15,	195a/05,	195b/10,	195b/15,	195b/17,	196a/02,
060b/21,	061a/03,	061a/09,	061a/17,	061b/09,	196a/09,	196a/18,	196b/04,	196b/05,	196b/17,
063a/05,	062a/05,	062a/16,	062b/02,	062b/17,	197a/02,	197a/18,	197b/09,	197b/14,	198a/01,
063a/03,	063a/14,	063b/19,	065b/09,	065b/13,	198a/02,	198a/13,	198a/20,	199b/16,	200a/02,
066a/11,	066a/14,	066a/21,	066b/01,	066b/02,	200a/07,	200a/09,	200a/11,	200a/14,	200b/19,
066b/05,	066b/07,	066b/12,	067a/10,	067a/11,	201a/12,	201a/14,	201a/20,	201b/04,	201b/07,
067a/15,	067b/08,	067b/13,	067b/16,	068a/08,	201b/08,	201b/09,	201b/18,	202a/11,	202a/14,
069a/04,	070b/10,	070b/15,	071a/01,	071b/03,	202b/01,	202b/04,	202b/11,	202b/12,	202b/15,
071b/07,	071b/14,	072a/15,	072a/21,	073a/09,	203a/14,	203b/13,	203b/14,	204a/11,	204b/21,

205a/01, 205a/14, 207b/16, 208a/12, 208b/02,
 210b/08, 211b/10, 211b/14, 212b/11, 213a/03,
 214a/16, 216b/13, 216b/17, 217a/07, 218b/15,
 218b/16, 218b/18, 219a/07, 219a/08, 219b/07,
 219b/09, 219b/10, 219b/11, 219b/21, 220a/01,
 220b/04, 220b/09, 220b/14, 220b/16, 220b/18,
 220b/20, 221a/04, 221a/19, 221a/21, 221b/01,
 221b/07, 221b/08, 221b/10, 221b/12, 221b/13,
 221b/18, 222a/07, 222a/12, 222b/02, 222b/03,
 222b/12, 222b/17, 222b/18, 223a/07, 223b/01,
 223b/15, 224a/19, 224a/20, 224b/14, 224b/15,
 224b/21, 225a/14, 225a/19, 226a/03, 226a/05,
 226a/06, 226a/07, 226a/11, 226a/20, 226b/01,
 226b/10, 226b/13, 226b/18, 226b/19, 226b/21,
 227b/07, 228a/02, 228a/04, 229a/12, 229b/05,
 229b/21, 230a/01, 230a/05, 230a/08, 230a/12,
 230a/21, 230b/10, 231a/07, 231a/09, 231b/15,
 231b/17, 232a/21
 o.- dılar 002a/14, 006a/13, 006a/15, 006b/17,
 012a/16, 015b/12, 019b/21, 021b/19, 033a/10,
 033a/15, 035b/13, 038b/04, 041a/09, 042b/09,
 043b/18, 043b/20, 041a/08, 044b/10, 044b/11,
 050b/07, 050b/11, 051b/21, 054a/08, 054b/10,
 055a/03, 055b/20, 056b/10, 058b/01, 061b/11,
 064b/14, 067a/20, 067b/18, 070b/15, 071b/15,
 073a/13, 075b/06, 077a/09, 079a/03, 079a/08,
 083b/01, 088b/10, 093a/06, 093b/09, 096b/06,
 096b/14, 097a/12, 097b/09, 097b/17, 099b/20,
 100a/03, 100b/13, 101b/16, 102a/08, 103a/11,
 103a/15, 108a/16, 109a/04, 112a/13, 112a/15,
 112b/02, 113a/01, 117b/07, 119a/07, 119a/20,
 121a/04, 130b/09, 134b/10, 135b/16, 138a/17,
 139a/08, 142a/11, 146a/19, 146a/20, 149b/18,
 151a/07, 157b/20, 158a/02, 159a/06, 163a/07,
 166a/21, 167a/10, 172b/06, 176b/08, 176b/12,
 184a/21, 191b/11, 194a/12, 196b/06, 200a/03,
 200a/07, 201a/01, 204b/07, 204b/11, 205a/07,
 205a/18, 208a/20, 208b/11, 209b/21, 212b/04,
 213b/14, 214a/07, 214a/08, 214a/11, 215a/05,
 215b/01, 216b/05, 219a/14, 220a/12, 220a/14,
 220b/06, 220b/08, 220b/09, 221a/14, 221b/17,
 222b/18, 226b/20, 227a/16, 227a/19, 231b/15
 o.- dıarsa 209a/11
 o.- dıysa 011b/15, 021a/15
 o.- duğçün 006a/21, 109b/07, 120a/17, 147a/02,
 169b/03, 190a/07
 o.- duğı 006a/14, 009b/09, 019a/07, 021b/08,
 023a/05, 025b/03, 025b/16, 026b/12, 030a/06,
 032a/10, 033a/04, 033b/12, 036a/01, 037a/20,
 038b/06, 047b/05, 047b/14, 050a/15, 057b/01,
 057b/07, 058a/06, 058b/06, 061a/17, 065a/12,
 069b/18, 071b/16, 073a/20, 075a/04, 077a/18,
 077b/12, 078b/10, 080b/18, 082b/01, 087a/13,
 089b/04, 093a/14, 094b/20, 095b/03, 095b/06,
 096a/08, 096a/21, 097a/03, 097b/13, 100b/19,
 103a/06, 105a/04, 105a/06, 106a/18, 107a/17,
 107b/01, 108a/03, 108b/02, 108b/13, 109a/12,
 110a/17, 110b/02, 111b/06, 112b/12, 113b/08,
 114a/15, 114b/06, 116a/09, 117b/06, 121a/16,
 121b/02, 121b/04, 123b/15, 126b/04, 129b/02,
 131b/10, 133a/17, 134a/13, 134a/17, 135a/07,
 135a/11, 135b/04, 139a/14, 146b/08, 146b/10,
 146b/11, 150b/09, 150b/16, 151a/14, 151b/09,
 152b/08, 152b/16, 153a/17, 154a/19, 155b/06,
 158a/21, 165a/16, 165a/17, 176b/13, 177b/14,
 178b/03, 178b/04, 179a/18, 179a/19, 185b/03,
 188a/10, 188a/11, 189b/04, 190b/08, 192a/15,
 193a/01, 198b/19, 200b/19, 206b/10, 211a/06,
 217a/17, 217b/06, 220a/07, 221b/11, 222a/06,
 223b/08, 224a/16, 225b/16, 231a/12, 231a/17,
 232a/11
 o.- duğıçün 008a/07, 027a/10
 o.- duğın 032b/08, 046a/06, 068b/13, 069b/03,
 084b/06, 085a/12, 086a/17, 095a/03, 098b/02,
 100b/11, 101b/18, 118b/08, 131a/05, 132b/18,
 197a/05, 198b/06, 202a/03, 214a/09, 219a/04,

219a/06, 230a/12
 o.- duğına 005a/06, 053a/12, 098b/19, 108b/21,
 126a/18, 139a/10, 185a/19, 188a/02, 201b/08
 o.- duğında 015b/08, 106b/08, 108a/06, 174a/16,
 185a/01
 o.- duğından 022a/09, 120a/17, 158b/06, 174b/03,
 227b/11
 o.- duğıni 202a/08
 o.- duğınlayın 173b/07, 186b/05
 o.- duğınuñ 116b/03
 o.- duğum 170a/07
 o.- duğumuz 022b/08
 o.- duğıñ 065a/03, 170a/06, 213b/20
 o.- duğıñlayın 058a/04
 o.- duğ 118a/21
 o.- duğca 024b/12, 040b/12, 045b/20, 116b/02,
 210b/06, 222b/21, 231b/19
 o.- duğda 053a/10, 072b/13, 120a/10, 169b/03,
 170b/05, 187a/07
 o.- duğdan 018a/19, 022a/13, 052b/19, 057a/13,
 059b/11, 061b/07, 068b/13, 074a/07, 079a/07,
 090b/21, 093a/16, 106b/01, 108b/19, 110b/14,
 113a/08, 115a/06, 129b/12, 132a/12, 141a/11,
 141b/13, 192b/21, 203a/20, 212a/04, 217b/11,
 228b/21, 230b/05
 o.- duğları 040a/03, 052a/01, 065a/06, 075b/14,
 079a/03, 087a/13, 107a/11, 107a/17, 109a/15,
 109a/16, 113b/14, 143a/01, 172b/16, 177b/16,
 191b/05, 209b/17, 212b/04, 214b/19
 o.- duğların 154a/03
 o.- duğlarında 009a/14, 111a/05, 119a/18, 198a/03
 o.- duğlarından 113b/03, 114a/10, 172a/14
 o.- duğlarını 174b/03
 o.- duğlarınıñ 182a/19
 o.- dum 161a/12, 224b/02
 o.- duñ 164b/20
 o.- duñuz 213b/07
 o.- dıysa
 o.- ıcağ 011a/08, 012b/08, 019b/05, 029a/04,
 032a/20, 044b/14, 053b/09, 055b/18, 057b/06,
 057b/20, 073a/11, 082a/17, 082b/17, 088a/15,
 088b/16, 089a/18, 091a/06, 093b/01, 094a/17,
 095b/16, 100a/05, 101a/20, 102b/07, 102b/10,
 104b/10, 106b/12, 107b/16, 108a/20, 108b/02,
 109a/17, 111a/12, 112b/13, 117b/04, 120a/09,
 124a/04, 124b/12, 124b/16, 125a/11, 130b/07,
 134a/21, 135a/03, 135b/12, 141a/19, 143a/12,
 144b/14, 157b/21, 173a/03, 173b/01, 181a/21,
 201b/18, 205b/17, 209a/18, 211a/12, 216b/06,
 217a/08, 217a/16, 218b/21, 225a/03, 225b/18,
 229a/07, 230b/16, 231a/01, 231a/09
 o.- ı gör 089b/13
 o.- imadılar 074a/08, 213a/17
 o.- imaz 181a/08
 o.- inca 050b/09, 068b/17, 108a/16, 111b/03,
 128a/13, 136a/06, 148b/20, 187a/03, 192b/08,
 217b/09, 226a/03
 o.- incaya 124a/12
 o.- isar 113b/16
 o.- isarın 030b/05
 o.- madan 034a/10
 o.- madın 001b/08, 091a/04, 107b/14, 111b/04,
 148b/08, 171b/19, 198b/16
 o.- mağa 009b/05, 013b/21, 064b/19, 086a/04,
 086b/11, 103b/10, 103b/12, 107b/05, 121b/06,
 131a/06, 134a/15, 155b/20, 190b/01, 208a/06,
 227a/04, 231b/11
 o.- mağçün 010a/04
 o.- mağı 004b/04, 049a/21, 145b/08, 163a/02
 o.- mağıla 069b/05, 074a/14, 080b/01, 102a/16,
 158b/11, 174b/14, 175a/12, 182a/15, 189a/01,
 198b/11, 225a/01
 o.- mağın 048a/06, 048a/07, 048a/08, 064a/20,
 089a/08, 095a/10, 096b/11, 100b/15, 106b/18,
 110a/07, 111b/12, 129b/18, 133b/06, 172a/05,
 175a/02, 199a/12, 203b/20, 203b/21, 204a/02,

215b/03, 217a/05, 225b/04
o.- mağıçün 018a/07, 176b/07, 217a/03, 225b/10
o.- mağıla 002a/20, 005a/01, 111a/09, 111b/13
o.- mağıuñ 031a/21
o.- mağ 011b/06, 012a/15, 044b/06, 071a/04, 089b/12, 098b/03, 111b/12, 115a/03, 117b/13, 120b/04, 121b/01, 128a/18, 134b/11, 134b/20, 137a/10, 137a/20, 139b/13, 153b/06, 162b/12, 172a/04, 175b/07, 185a/16, 225a/16
o.- mağdan 052a/14, 102a/13, 148b/21, 178b/16, 225b/01
o.- mağdur 159a/19, 199a/09
o.- mağları 171b/12
o.- mağlarına 048a/11
o.- maları 041a/09
o.- malı oldu 015a/08
o.- ması 097b/03
o.- masıdur 212b/18
o.- masın 059b/01, 088b/15
o.- masına 153b/06
o.- masını 152b/03
o.- masınıñ 152b/07, 224b/20
o.- mazdan 172b/04, 172b/06
o.- mazsuzın 053b/08
o.- mış 003b/15, 004a/16, 004b/01, 004a/16, 004a/17, 031a/06, 063a/04, 092a/02, 095a/20, 098b/01, 115a/15, 119a/19, 119b/10, 123b/16, 124b/06, 138a/20, 140b/20, 149a/10, 153b/15, 162b/10, 168a/20, 169a/16, 173b/02, 192a/01, 197a/10, 198b/04, 199a/14, 216b/20, 217a/16, 218b/02, 222b/02, 226b/15, 228b/14
o.- mışdı 017a/08, 155a/16
o.- mışdur 005b/19, 013a/01, 015b/10, 040a/20, 050b/13, 050b/14, 056a/13, 074a/14, 085a/20, 101b/13, 110b/21, 113a/21, 114a/01, 114a/07, 122a/05, 123a/21, 128b/16, 132a/18, 141a/03, 144a/11, 148b/10, 149a/19, 160a/11, 164a/11, 169a/07, 169a/15, 169a/17, 170b/11, 171a/20, 174b/09, 177a/03, 177a/05, 177b/15, 179b/05, 179b/13, 183a/08, 184b/20, 185a/21, 190a/18, 201b/01, 203a/09, 203b/16, 214a/18, 215b/13, 216a/20, 217b/04, 218b/10, 225b/01, 226a/12, 228b/21
o.- mışdı 026a/11, 026b/01, 027a/08, 046b/04, 054b/02, 057a/18, 057b/13, 080b/21, 082a/12, 089a/06, 091b/20, 094b/13, 094b/15, 095b/14, 102b/14, 103a/04, 105a/04, 105b/14, 107b/04, 108b/09, 111b/08, 119a/09, 119b/08, 120a/14, 130a/16, 132b/21, 136a/12, 155a/18, 155a/19, 165a/21, 190b/08, 192a/18, 192b/01, 201b/03, 203b/04, 204a/09, 217b/16, 220a/08, 222a/21, 223b/04, 223b/18, 225a/01, 227b/10, 229b/21, 230a/16, 230b/01
o.- mışdum 003b/04
o.- mışın 038b/20
o.- mışken 095b/11, 232a/20
o.- mışken 231b/10
o.- mışlardur 015b/16, 082b/13, 005b/19
o.- mışlarıdı 026b/03, 072b/06, 091b/19, 096a/01, 115a/13, 155b/21, 159b/18, 191a/21, 197b/08
o.- sa 019b/04, 020a/08, 020b/19, 021a/16, 023b/16, 023b/17, 024a/18, 031b/02, 032b/08, 039b/18, 043a/11, 044a/05, 053b/21, 060a/21, 060b/01, 061a/13, 069b/08, 069b/09, 075a/12, 094b/12, 101a/02, 115a/02, 116a/17, 127a/18, 128b/07, 130a/18, 130a/20, 144b/12, 147b/05, 157a/12, 172a/17, 162a/18, 173a/15, 173b/05, 174a/01, 174a/02, 175b/18, 177a/12, 196b/12, 196b/13, 196b/14, 204a/06, 214b/16, 228b/18
o.- salar 013b/12, 048b/14, 090a/06, 118b/18, 135a/07, 161b/06, 190a/06, 202a/18, 216a/06
o.- sa gerek 136a/13, 160a/03, 232a/14
o.- sa gerekdür 141a/18, 147b/17, 161b/15
o.- sam 024a/18
o.- sañ 090a/01
o.- sayuz 074b/16

o.- sun 008a/06, 012a/03, 015a/18, 020b/12, 022a/19, 033b/07, 052b/07, 060b/07, 070a/20, 073b/09, 075a/01, 107a/11, 125b/04, 129a/03, 137a/12, 143a/02, 151b/20, 152a/12, 152b/02, 156b/09, 159b/02, 159b/07, 168a/19, 168a/20, 168a/21, 169b/07, 172a/06, 172a/08, 172a/11, 176b/03, 177b/01, 196b/09, 197a/08, 214a/14, 230b/18
o.- sunlar 068a/16, 131a/10, 213b/10
o.- uñ 009b/11, 045a/08, 050a/13, 050a/15, 050b/04, 053b/17, 104a/03, 206b/17, 207a/12
o.- up 003a/04, 005b/17, 006a/04, 006b/11, 007a/08, 009a/05, 009b/20, 010a/19, 010b/10, 011a/20, 011a/21, 012a/16, 014b/21, 015b/03, 015b/13, 017b/08, 019b/21, 022a/01, 022a/03, 022b/14, 023a/10, 024b/01, 024b/04, 025a/11, 029a/19, 030a/13, 030a/18, 033b/18, 035a/10, 035b/16, 037a/13, 040a/15, 040a/17, 042a/17, 044b/10, 046a/15, 046b/13, 049b/08, 049b/13, 050b/02, 054a/01, 054a/07, 056b/11, 056b/06, 056b/08, 056b/18, 059a/18, 060b/07, 060b/18, 061b/10, 066b/06, 068a/04, 071b/16, 072a/07, 072b/06, 074a/13, 075a/20, 075b/01, 078a/12, 078b/17, 079a/12, 080a/01, 080a/05, 080a/12, 080b/01, 080b/10, 080b/21, 081a/03, 081b/13, 081b/20, 082b/04, 083b/07, 083b/08, 086a/13, 086b/17, 087a/15, 087a/16, 087b/19, 089a/19, 091a/07, 091a/15, 092b/01, 093a/12, 093a/19, 093b/18, 095b/13, 096a/01, 096a/12, 096a/14, 096b/21, 097b/13, 100a/13, 101b/01, 101b/04, 102a/10, 102a/12, 102a/15, 103a/05, 104a/20, 105a/01, 105a/11, 105a/17, 105b/09, 106a/21, 106b/09, 107b/18, 108a/02, 108a/05, 108b/02, 108b/06, 108b/07, 109b/06, 109b/15, 109b/17, 110b/01, 111a/07, 111a/20, 111b/01, 111b/05, 112a/08, 112a/12, 112a/18, 113a/04, 113b/18, 114a/14, 115b/10, 115b/12, 119a/20, 120b/10, 122a/01, 122a/02, 122a/15, 122a/17, 122b/07, 124a/09, 124a/13, 125a/06, 125a/21, 127a/04, 128b/05, 130b/06, 130b/08, 130b/09, 131a/07, 132a/15, 132b/04, 133a/09, 135b/13, 135b/14, 136b/05, 136b/12, 138b/08, 138b/11, 139a/12, 139a/18, 144a/19, 146a/08, 148a/09, 148a/13, 148a/19, 149a/20, 149b/04, 150a/14, 151b/11, 151b/15, 152b/15, 153b/21, 154a/12, 154a/18, 154b/13, 157a/09, 157b/11, 158b/06, 158b/12, 159a/05, 164a/12, 164b/16, 164b/20, 166a/19, 166a/20, 166b/17, 167a/18, 167b/08, 168b/02, 168b/06, 171a/14, 172a/05, 172b/17, 173a/02, 174b/20, 176b/02, 176b/07, 177b/19, 178b/03, 179a/21, 180b/08, 180b/11, 181a/06, 181b/15, 185a/11, 185b/04, 186a/07, 187a/16, 187b/01, 187b/11, 187b/15, 188a/09, 191a/02, 191b/07, 192a/14, 193a/01, 194a/07, 194b/15, 194b/17, 196a/02, 196a/07, 196a/14, 196b/03, 197a/09, 198a/21, 198b/12, 200a/04, 201a/18, 201b/08, 201b/19, 203b/15, 204a/10, 205b/18, 207b/19, 208a/14, 208a/15, 208a/21, 208b/07, 211a/12, 212b/08, 212b/13, 213a/04, 214a/16, 214b/07, 214b/11, 214b/21, 215a/01, 215a/03, 215b/15, 216b/12, 217b/10, 219a/04, 219b/21, 220a/17, 220b/12, 221a/06, 221b/03, 222a/19, 223b/11, 224b/12, 225a/01, 225a/03, 225a/14, 226a/09, 226b/19, 227a/16, 227a/19, 228a/10, 228b/13, 229b/19, 229b/20, 230a/05, 231a/04, 232a/15, 232a/21
o.- up turdılar 152a/14
o.- up turasız 214b/16
o.- up yorurlar 011b/13
o.- ur 003b/16, 005a/02, 005a/05, 011a/02, 011a/12, 011a/18, 011b/02, 011b/10, 012b/16, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013b/02, 013b/03, 013b/06, 013b/19, 013b/21, 014a/02, 014a/04, 016a/01, 019b/09, 024b/19, 025b/16, 029a/01, 030a/14, 032b/06, 039a/07, 039b/14, 040a/19, 041b/10, 041b/11, 043a/05, 043a/09, 043b/17, 044a/14, 044a/15, 045b/05, 048b/19, 048b/20, 049a/09, 049a/10, 050a/09, 050b/09, 052a/18,

053b/19, 056a/16, 056a/21, 058a/13, 058b/21,
059a/10, 060b/01, 061b/20, 065a/15, 068a/07,
075a/01, 076a/09, 077a/06, 077b/04, 078a/07,
078a/21, 080a/20, 083b/16, 085b/18, 086b/01,
086b/04, 086b/21, 089b/13, 089b/18, 090a/06,
101a/05, 107a/12, 107b/07, 108b/12, 109b/19,
116a/01, 116b/18, 117a/12, 119b/13, 119b/18,
119b/20, 120b/08, 120b/20, 121a/08, 121b/01,
122a/04, 122a/09, 122a/13, 122a/14, 122a/15,
122a/16, 122b/11, 124a/08, 124a/11, 124a/19,
124a/20, 124b/01, 124b/03, 124b/05, 125b/06,
125b/11, 125b/14, 125b/16, 125b/17, 125b/18,
125b/19, 126a/01, 126a/09, 126a/17, 126a/18,
126b/04, 126b/07, 126b/17, 127a/01, 127a/17,
127b/13, 128a/03, 128a/15, 128b/02, 128b/11,
128b/12, 129a/03, 129a/07, 129a/14, 129a/18,
129a/21, 129b/05, 129b/06, 130b/06, 130b/16,
131a/19, 131b/03, 131b/14, 131b/17, 132a/03,
132a/05, 132a/19, 132b/03, 133a/06, 134a/08,
134b/17, 134b/19, 135a/01, 135b/09, 136a/05,
136b/07, 139a/12, 141a/10, 141a/20, 141b/06,
141b/14, 146b/05, 146b/06, 146b/09, 147a/10,
147a/15, 148a/03, 148b/03, 152b/02, 153b/12,
153b/13, 156b/06, 158b/16, 159a/19, 159a/20,
159a/21, 166a/04, 166b/15, 166b/16, 166b/17,
166b/18, 168b/13, 169b/11, 169b/16, 169b/17,
169b/20, 170a/08, 170b/05, 170b/19, 171b/01,
172a/15, 172b/13, 172b/19, 173a/07, 173a/10,
173b/20, 174a/03, 174b/14, 174b/19, 174b/21,
175a/01, 175b/06, 176a/10, 176a/17, 176b/14,
177a/12, 177a/18, 177a/19, 177a/20, 178a/15,
178b/02, 178b/03, 181a/05, 182a/15, 182a/17,
186a/08, 186a/17, 186b/03, 187b/18, 188a/11,
188a/13, 188b/14, 189a/12, 190a/03, 190b/16,
193b/15, 194a/18, 196b/17, 196b/19, 197b/13,
197b/19, 197b/21, 199a/11, 199b/19, 200a/16,
200a/19, 200a/20, 204b/03, 207a/04, 210a/10,
211a/20, 212b/18, 216a/09, 218b/08, 222b/12,
223b/11, 225b/18
o.- urdu 004a/09, 014a/13, 024b/18, 025b/11,
031b/03, 034a/02, 034b/19, 039b/13, 042a/11,
043a/11, 043a/13, 047a/11, 048b/17, 049b/19,
051a/17, 053b/05, 059a/11, 062b/03, 064a/08,
066b/20, 067a/06, 070a/05, 070b/05, 074b/06,
074b/09, 077a/15, 077b/01, 095a/17, 095b/06,
098a/21, 100b/16, 100b/18, 106a/08, 117b/03,
123a/15, 128b/16, 129b/10, 130a/04, 130a/07,
130a/08, 130a/10, 130b/15, 134a/06, 139b/08,
148b/05, 149b/07, 149b/08, 150b/16, 151a/09,
151a/10, 153b/17, 154a/02, 155a/16, 157a/13,
158b/21, 159a/03, 160a/18, 160b/03, 164a/04,
164b/01, 170b/04, 170b/07, 170b/11, 178a/07,
178b/14, 180a/09, 182b/18, 184b/08, 196a/01,
196b/01, 198b/18, 204b/17, 206b/01, 210b/09,
218b/04, 224a/07, 226b/02, 226b/07, 230b/13
o.- urdu 003a/14, 006a/02, 006b/12, 006b/18,
007a/10, 010b/02, 010b/04, 010b/15, 011b/03,
014a/20, 014a/21, 015a/02, 016b/12, 020b/07,
020b/08, 020b/15, 021a/13, 023b/18, 025a/04,
025b/08, 036b/16, 040a/11, 130a/05, 199b/10,
227a/03
o.-urumış 011a/06, 126b/16, 183b/15, 186a/02
o.- urtn 038b/21
o.- urisa 018a/12, 044a/04
o.- urken 193b/21
o.- urlar 009a/08, 011b/11, 015b/14, 036a/16,
038b/19, 062a/05, 078b/14, 090a/12, 120b/09,
122b/19, 124a/01, 124a/07, 149a/12, 171b/14,
172b/17, 173a/03, 176a/03, 186a/19, 207b/01,
226b/08
o.- urlardı 023a/20, 063a/07, 074b/07, 100b/18
o.- urlardı 101a/08, 148b/19, 158b/20, 199b/10,
199b/14, 210b/10
o.- urlarsa 191b/15
o.- ur mı 069b/08, 134b/16, 141b/04, 216a/07
o.- ur mıyduñuz 145a/11

o.- ursa 015a/18, 022a/19, 041b/11, 073b/09,
075a/01, 087a/07, 094b/02, 115b/13, 125b/04,
157a/07, 175b/11, 183b/07, 205a/20, 207a/14,
213b/12, 228b/11
o.- urşañ 071a/14
o.- ursın 089b/16
o.- ursız 065a/13, 209b/07
o.- uruz 065a/06, 065a/13, 209b/05
ola ki [Tr.+Far.] Belki.
o. 038b/18, 101b/03, 175a/21, 204b/03
olanca [Tr.] Tümü, tamamı.
o. 112a/04, 219b/10
o.+ lar 222b/15
olın- [Tr.] Olmak eylemi yapılmak, olmak eylemine konu
olmak; yapılmak.
o.- a 181b/18, 126a/19, 204a/05, 206a/09, 230a/08
o.- açagın 228a/10
o.- açak 005a/07, 039b/09, 099a/15, 144a/02,
167b/05
o.- an 005a/09, 005b/16, 005b/20, 006a/10, 006b/01,
006b/10, 007b/21, 008b/05, 009a/11, 009a/15,
009a/18, 009a/19, 009b/05, 009b/21, 010b/16,
011a/03, 013b/19, 015a/06, 015b/16, 015b/17,
016a/11, 018a/09, 018b/21, 021a/08, 021b/19,
023b/12, 025a/08, 025a/14, 026a/14, 026b/10,
028b/13, 028a/09, 028b/21, 029a/08, 029b/21,
031a/14, 033b/01, 035a/19, 037b/04, 037b/15,
037b/16, 042b/18, 043b/21, 049a/01, 053a/09,
056a/20, 059a/01, 060b/20, 061b/15, 066a/06,
071b/11, 073a/06, 073b/14, 074b/17, 074b/19,
075a/13, 075a/16, 075b/17, 076b/04, 078a/09,
079a/19, 079b/10, 079b/12, 079b/16, 080b/04,
080b/15, 082a/04, 082b/18, 082b/19, 083a/19,
086a/01, 087a/14, 088b/05, 089a/02, 090b/01,
092b/21, 093b/04, 095b/21, 096b/03, 096b/11,
096b/16, 097a/15, 097b/09, 098b/21, 099b/18,
102a/09, 102b/21, 103a/04, 103a/05, 104b/20,
106b/17, 106b/18, 107a/12, 107a/14, 107b/12,
107b/15, 108b/19, 114b/20, 115a/02, 115a/07,
115a/12, 116a/02, 116a/10, 116b/11, 118a/08,
120a/05, 120a/13, 120a/19, 120b/11, 122a/17,
122b/09, 122b/18, 123a/05, 123a/20, 124a/17,
124b/07, 125b/12, 126b/16, 126b/18, 128b/06,
130a/11, 131a/16, 131b/14, 132a/02, 132a/12,
132b/09, 132b/10, 132b/12, 133a/19, 133b/16,
135a/05, 135a/16, 135b/07, 136b/03, 137a/01,
137a/18, 138a/02, 139a/10, 139b/04, 141a/03,
141a/07, 141b/15, 142a/04, 142a/06, 142a/07,
143b/13, 144a/19, 146a/19, 146b/18, 147a/01,
147a/20, 147b/12, 148a/05, 148b/07, 148b/18,
150a/07, 150a/13, 152a/13, 152b/21, 155b/17,
155b/18, 157a/02, 157a/03, 157b/10, 159b/18,
159b/19, 161b/19, 162b/05, 162b/07, 162b/08,
163a/14, 165a/18, 165b/11, 167a/06, 168a/16,
168b/16, 169a/02, 169a/18, 169b/08, 169b/13,
170a/21, 170b/19, 173a/04, 173a/12, 173b/08,
174b/01, 174b/11, 175a/01, 175b/15, 176a/11,
176a/18, 176b/19, 177a/05, 178a/18, 178b/02,
178b/12, 181b/04, 181b/13, 181b/21, 182b/17,
183a/04, 183b/11, 184b/02, 184b/10, 184b/15,
185a/07, 185a/14, 185b/11, 187b/09, 187b/15,
188b/08, 189b/16, 190a/09, 190a/19, 191a/03,
191a/04, 191b/17, 192a/03, 192b/19, 195b/21,
198a/17, 199b/15, 200b/16, 203a/06, 203a/21,
203b/06, 203b/10, 203b/17, 204b/10, 204b/18,
205a/09, 208a/01, 210a/05, 213a/08, 213b/01,
214a/11, 214b/10, 216b/05, 216b/08, 216b/11,
217a/01, 217a/11, 217a/12, 217a/13, 217a/17,
217b/02, 217b/06, 217b/11, 217b/21, 218a/14,
218b/11, 219a/06, 219a/14, 219b/02, 219b/18,
222b/04, 222b/20, 223a/06, 223b/10, 224b/11,
224b/20, 225b/02, 225b/05, 225b/10, 225b/19,
226b/05, 226b/21, 227a/01, 227b/09, 228b/06,
228b/20, 229b/15, 231a/19, 232a/19, 232a/20,
232a/21
o.- anlardan 144a/10, 163b/15

o.- anlardur 145a/19
o.- anları 136a/14
o.- dı 009a/10, 009b/19, 009b/20, 011a/01, 018a/21, 020a/14, 023a/13, 024b/06, 025a/08, 025a/09, 035b/17, 036a/10, 087a/17, 094a/03, 099a/05, 102a/09, 102a/10, 104b/18, 114a/15, 114a/20, 116b/03, 130b/21, 131a/19, 131b/06, 131b/12, 135b/14, 141b/17, 142b/14, 149a/16, 150a/09, 154a/18, 168b/06, 175a/13177b/10, 179b/03, 184b/10, 196b/17, 198b/21, 199a/03, 206b/14, 209a/07, 210b/02, 210b/04, 215a/04, 215b/08, 217a/05, 217a/17, 226a/04, 226b/21, 227b/07, 231b/05
o.- duğı 129b/15, 137a/21, 145b/02, 156b/20, 169b/03, 176a/12, 196b/01, 198a/12, 211b/20, 217b/20, 230a/01, 230a/15
o.- duğına 229b/14
o.- duğında 005a/15
o.- duğıni 028a/18
o.- duğıdan 152a/04, 153a/20, 210a/04, 211b/19, 217b/19, 230a/16
o.- duğıları 200a/06
o.- ıcağ 147a/21
o.- madın 114a/13, 148a/09
o.- mağa 181b/17, 190b/01
o.- mağıla 111b/11, 132a/18, 200b/17
o.- mağın 216b/08
o.- mağ 083b/18, 226a/20
o.- ması 111b/12
o.- masına 152b/04
o.- masında 211b/12
o.- mış 104a/04, 106b/02, 107b/10, 118a/05, 143a/14, 145b/09, 147a/03, 148a/15, 149b/20, 159a/04, 178b/03, 182b/02, 189a/21, 197a/12, 227a/20
o.- mışdı 132b/19
o.- mışdur 004b/16, 010b/18, 010b/19, 087a/12, 096a/13, 107b/09, 113b/06, 114b/08, 116b/04, 124b/06, 125b/04, 132a/09, 132a/14, 132b/20, 134a/03, 148b/14, 149a/15, 156b/12, 163a/15, 163b/18, 170b/11, 178b/06, 189a/10, 189b/17, 189b/18, 189b/19, 190a/10, 190a/20, 190b/19, 193b/20, 197a/18, 203b/16, 205a/11, 218b/21, 220b/12, 225a/21, 227a/10, 227b/08, 228a/03, 229b/18
o.- mışdı 010a/18, 094a/17, 098a/20, 099b/19, 111b/21, 113a/08, 118a/06, 129b/17, 133b/03, 136a/16, 166a/01, 178b/07, 192a/06, 193b/20, 216b/20, 227a/05
o.- mışlardur 012b/13
o.- mışlarıdı 010a/02
o.- sa 005a/10, 005a/14, 006b/21, 007a/04, 008a/10, 008b/05, 012b/13, 012b/15, 036a/08, 062a/11, 062b/04, 079a/16, 081a/19, 085a/21, 086b/05, 088b/16, 107a/09, 109b/12, 116a/06, 123a/16, 130a/14, 145a/12, 145b/07, 148a/12, 148b/04, 160a/09, 167b/21, 169b/17, 188b/16, 189a/05, 216b/10, 224b/16, 232a/16
o.- sun 211b/11, 215a/16
o.- up 020a/02, 037b/11, 099b/20, 102a/09, 105b/10, 108b/10, 111a/08, 111a/11, 111a/17, 111b/12, 113a/09, 113b/19, 114a/04, 126a/19, 135a/15, 168a/13, 168b/12, 200b/16, 144a/18, 144a/21, 153a/20, 166a/04, 183b/10, 211b/19, 226b/13
o.- ur 005a/12, 005b/19, 008b/04, 010a/12, 010a/13, 010b/12, 011a/04, 011b/21, 012b/10, 012b/13, 013b/15, 015b/17, 020b/01, 024a/17, 026b/16, 029a/05, 029b/05, 033a/19, 033b/01, 033b/21, 035a/11, 035a/12, 035b/14, 037b/19, 044a/15, 044b/11, 045b/06, 061b/21, 073a/19, 077a/11, 082b/21, 085b/12, 092a/12, 092b/14, 093a/07, 102a/01, 100b/02, 105b/14, 105b/17, 108b/02, 111a/02, 111a/19, 115b/15, 116a/01, 116a/21, 116b/10, 117b/10, 118a/16, 118b/17, 122b/06, 124b/15, 125b/11, 131b/16, 133b/05, 133b/08, 137a/21, 138a/03, 138b/14, 139a/05, 139b/21, 142b/14, 145b/18, 147a/08, 147a/21, 147b/14,

147b/17, 148a/02, 149b/02, 150a/08, 154a/02, 156b/11, 157a/17, 158a/02, 158a/12, 158a/16, 158b/01, 160b/12, 161a/16, 166b/07, 167b/10, 167b/20, 168a/09, 170a/06, 172a/17, 175a/15, 177a/18, 178a/01, 182b/15, 186b/11, 187a/06, 188a/08, 190b/02, 192b/12, 193a/16, 193a/19, 197a/21, 197b/21, 198a/01, 198b/12, 200a/05, 203b/01, 211b/02, 211b/14, 216b/12, 218a/03, 218b/15, 219b/06, 223b/09, 224a/06, 228b/08, 228b/11, 229a/05, 229a/12, 231b/21
o.- urdı 024b/14, 048a/05, 069b/06, 169b/13, 218a/07
o.- urda 135a/14

olınma- [Tr.] Olmak eylemi yapılmamak, olmak eylemine konu olmamak; yapılmamak.

o.- dı 099b/16, 102a/11, 199a/12, 214a/16

o.- mışdur 144a/18

o.- yup 229a/02

o.- z 092b/17, 101b/21, 120b/06, 132b/04, 144a/19, 181a/07, 207a/20

o.- zıdı 199b/07

o.- zsa 212a/02

olma- [Tr.] 1. Ortaya çıkmamak, meydana gelmemek, varlık durumu kazanmamak, oluşmamak. 2. Gerçekleşmemek, yapılmamak. 3. Bulunmamak, hazır olmamak, var olmamak. 4. Herhangi bir durum veya nitelikte olmamak; bir şey haline geçmemek. 5. Uygun düşmemek, yakışmamak. 6. Mülkiyeti altına almamak, sahibi olmamak, edinmemek. 7. Anlamı kuvvetlendirme amaçlı kullanılır. 8. Bir görev, makam, san ya da nitelik kazanmamak; uygulama yetkisi kazanmamak.

o. 082b/17, 089b/11

o.- dı 002a/20, 012a/07, 015a/14, 025b/18, 026a/09, 034a/04, 037b/10, 042b/20, 044b/11, 046a/09, 054b/17, 061b/18, 064a/19, 064b/15, 067a/13, 071b/01, 075b/21, 078a/20, 084b/08, 085b/01, 087b/04, 102a/02, 103a/08, 106a/14, 108a/13, 108a/14, 115a/07, 125b/01, 130b/17, 139a/09, 148b/21, 153b/07, 154a/06, 155b/05, 156a/12, 156a/18, 165a/15, 162a/01, 170a/12, 178b/18, 180b/09, 184a/08, 189b/08, 200b/08, 206a/07, 220a/02, 221b/19, 222a/06, 223a/15, 225a/16, 227b/05, 230a/11

o.- dılar 052a/14, 056b/13, 085b/15, 093b/18, 097a/04, 097a/13, 137b/10, 137b/12, 138a/12, 138a/16, 191b/07, 208b/12, 213b/10

o.- duğı 086a/08, 087a/17, 090a/02, 091b/15, 091b/16, 183a/17, 212a/08

o.- duğından 040b/16, 081a/10

o.- duğındandır 010b/18

o.- duğınuñ 132a/06

o.- duğıları 107a/07

o.- dum 162a/14

o.- mağın 053a/16, 097a/05, 101b/01, 222b/16

o.- mağ 139a/16

o.- mış 166b/07

o.- mışdur 011b/07, 107a/02, 114a/03, 128b/16, 140b/20, 177b/19, 184b/12, 187a/11

o.- mışdı 028b/11, 053a/19, 083b/09, 091b/08, 096a/19, 148a/12, 155a/07, 189b/05, 196b/10

o.- mışiken 083b/19

o.- mışlarıdı 096b/18, 225a/02

o.- ñ 009b/11

o.- sa 013b/13, 013b/21, 028b/05, 030a/14, 032b/07, 061a/12, 061a/13, 070a/07, 116a/16, 124a/20, 173b/11, 183b/16, 189a/19

o.- saydı 070a/09

o.- sun 151b/14, 209a/20

o.- ya 012a/02, 059b/09, 083b/21, 102a/13, 103b/10, 113a/07, 126a/14, 137b/20, 144a/17, 144b/05, 149a/13, 158a/08, 178b/21, 183b/16, 194b/16, 204b/04, 209a/04, 210a/07, 213a/01, 225b/01, 229b/01

o.- yacak 059a/19

o.- yalar 008a/09, 158a/09, 184b/18, 212a/03, 212a/17, 222b/19

o.- yan 030b/12, 030b/14, 068b/13, 097a/14, 101a/06
o.- yanı 092a/05
o.- yanlar 056b/09
o.- yasin 209a/16, 219a/19
o.- yavuz 178b/19
o.- yaydı 182a/13, 200a/18
o.- yınca 001b/07, 004b/03, 022b/07, 034b/13, 086a/15, 086a/16, 129b/08, 135a/13, 148b/01, 177b/11, 181a/07, 198b/01, 221a/05
o.- yup 038a/03, 039a/11, 050a/14, 055a/09, 080b/08, 080b/17, 095a/05, 102b/11, 105a/04, 123b/19, 124b/12, 138a/18, 139a/08, 171a/18, 202b/08, 209b/03
o.- z 010b/17, 013a/14, 013b/10, 013b/13, 013b/16, 014a/02, 014a/06, 018b/12, 022b/07, 028a/19, 029a/02, 032b/06, 044b/03, 060a/21, 075a/02, 078b/14, 084a/16, 089b/10, 091a/11, 094a/20, 097b/11, 104b/10, 107a/11, 114b/15, 124a/04, 124a/11, 124a/15, 125a/03, 125b/10, 127a/09, 127b/18, 128a/01, 128a/11, 129b/05, 129b/08, 134a/17, 145a/12, 147b/02, 148b/01, 171b/07, 172b/12, 175b/15, 177a/18, 177b/08, 177b/09, 179b/09, 186a/20, 196a/12, 208a/02, 228b/20
o.- zdan 095a/12
o.- zdi 013b/21, 014a/09, 015b/01, 026b/20, 031b/06, 042a/10, 048a/14, 069b/17, 078b/04, 092a/06, 123a/03, 163b/10, 166a/16, 183a/02, 189a/13, 189b/02, 220a/15
o.- zıdı 010b/07, 016a/21, 019b/08, 019b/10, 028b/15, 047b/01, 048a/19, 115a/05, 121b/06, 130a/05, 164a/18, 222b/14
o.- zımış 183b/15
o.- zın 057a/02
o.- zlar 011b/09, 107a/08, 122b/21, 123b/13, 179b/09, 215b/19
o.- zlarıdı 029b/08, 188a/20, 199b/19, 200a/05
o.- zsin 001b/15
o.- zuz 207a/04
olta [İt.] Naylon telden yapılmış ve ucuna çengel takılmış balık avlama aracı.
o.+ larıla 128a/12
o.+ ya 128a/12
o.+ yı 128a/12
ol tur- [Tr.] Oturmak.
o.- dı 093a/04
olun- [Tr.] (bk. olun-)
o.- dı 010b/08, 012a/18, 025a/15, 025b/01, 025b/21, 029a/09, 030b/09, 030b/13, 031a/09, 034a/07, 034a/08, 035b/19, 036a/11, 036a/20, 036b/13, 036b/17, 037b/11, 038a/18, 047b/20, 055a/11, 071b/19, 076a/19
o.- dılar 032a/06
o.- duğı 031a/20
o.- duğına 012a/17
o.- duğda 024b/12
o.- maluyısa 121a/16
o.- mış 018a/02, 037a/10, 047a/10, 069a/14, 086b/02
o.- mışdı 012a/04, 018a/02, 035b/19, 038a/14
o.- mışdur 034a/16, 036a/11, 149a/14, 170a/05
o.- mışdı 017b/04, 031a/21, 069b/01, 192b/05
o.- mışlarıdı 018a/01
o.- sa 013a/09, 013b/14, 016b/10, 024b/13, 027a/04, 027a/07, 031b/09, 040a/20, 048b/04
o.- ur 013a/03, 013a/10, 086b/20
olur [Tr.] Akla ve mantığa uygun.
o.+ ı 134b/11
om(u)z [Tr.] Boynun iki yanında bulunan, kolları göğse bağlayan iki eklem den her biri.
o. 218a/05
o.+ ı 218a/05
o.+ ında 048a/21
on [Tr.] On sayısı.
o. 004b/16, 010b/01, 010b/14, 020b/02, 029b/11, 031a/05, 034a/07, 034a/08, 034a/15, 034b/01, 037b/09, 037b/16, 039a/18, 053a/02, 053a/21, 056a/04, 059a/15, 062a/20, 065b/21, 067a/02,

071b/20, 076b/09, 076b/16, 077a/08, 077a/11, 077b/01, 077b/08, 077b/19, 079a/09, 079b/21, 080a/05, 085a/09, 085a/14, 086b/14, 092b/10, 093a/15, 093b/04, 093b/12, 093b/14, 094b/19, 095a/08, 097a/16, 098a/15, 098a/16, 098b/05, 098b/11, 099a/06, 099b/04, 099b/15, 101a/04, 103b/04, 106a/18, 106b/08, 106b/10, 108a/04, 108a/07, 108b/09, 110a/18, 110b/04, 110b/08, 111b/08, 119a/21, 119b/02, 120b/04, 122a/13, 122a/19, 123a/15, 123b/02, 124b/20, 125a/20, 126b/12, 132b/21, 139b/12, 139b/15, 140b/05, 141b/07, 143a/05, 143a/13, 143b/17, 144b/12, 148b/16, 149b/09, 152b/16, 155b/02, 156a/21, 156b/03, 156b/18, 157a/10, 159b/09, 161b/11, 162a/10, 163a/05, 163a/16, 163b/10, 169b/14, 169b/19, 171b/07, 172b/03, 177a/03, 178a/18, 179a/15, 180a/20, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 182b/05, 182b/14, 183a/16, 186b/16, 188a/01, 188a/02, 188a/08, 188b/10, 190a/03, 190a/04, 190b/19, 192b/04, 193a/08, 193a/11, 198a/02, 198a/06, 200a/15, 200a/16, 201a/01, 201a/14, 203a/04, 204a/18, 209a/09, 211a/13, 212b/11, 216b/12, 217b/13, 217b/14, 217b/18, 218a/08, 218a/12, 218b/01, 218b/05, 219b/08, 220b/17, 223b/13, 226a/18, 228b/03
o.+ ında 106b/15
o.+ ındanıdı 106b/15
oñ- [Tr.] Eksigi kalmamak, bereketlenmek.
o.- dı 125a/21
onar [Tr.] Her birine on tane düşecek biçimde.
o. 182a/20
oñar- [Tr.] Düzeltmek, tamir etmek.
o.- dı 048b/05, 120a/20
o.- dılar 049b/16, 121a/18
o.- imadılar 158a/13
oñarıl- [Tr.] Düzeltilmek, tamir edilmek.
o.- dı 120a/11
oñat- [Tr.] Düzeltmek, onarmak.
o. 090a/12
oñatca [Tr.] İyice, güzelce.
o. 180b/16
on birinci [Tr.] On birinci sırada olan.
o. 077b/15
oñıl- [Tr.] Düzelmek, onarılmak.
o.- dı 224b/09
on ikinci [Tr.] On ikinci sırada olan.
o. 077b/17
oñıl- [Tr.] (bk. oñıl-)
o.- duğdan 224b/10
onuncı [Tr.] Onuncu sırada olan.
o. 077b/10, 107b/21, 191a/14
o.+ sına 180b/04
oñurğa [Tr.] Omurlardan meydana gelmiş gövde eksen iskeleti, bel kemiği.
o.+ sı 128a/10
ora [Tr.] O yer.
o. 033a/01
o.+ da 006a/12, 012b/17, 015b/04, 016b/08, 016b/10, 021b/20, 026b/17, 029b/17, 030b/06, 032b/14, 040b/06, 043a/07, 044a/21, 045a/19, 048b/08, 048b/10, 051b/11, 054a/10, 058a/11, 058a/12, 058b/19, 059b/20, 060a/19, 061a/02, 061b/21, 062a/06, 063b/04, 063b/16, 064b/01, 064b/02, 066b/18, 067b/18, 068a/05, 069a/20, 073a/06, 086a/03, 088a/13, 095b/13, 103a/13, 104a/02, 104a/16, 112b/01, 112b/04, 117b/02, 117b/04, 121b/19, 122a/02, 127a/09, 127a/16, 128a/20, 133b/01, 138b/02, 143a/15, 146a/12, 147a/02, 147a/15, 147a/19, 147b/11, 151b/16, 151b/18, 155b/20, 156a/13, 159a/12, 160a/04, 162b/11, 162b/17, 163a/11, 166b/13, 167a/06, 169a/04, 169a/09, 169a/17, 170b/14, 175a/01, 176a/06, 176a/08, 176a/15, 176b/01, 176b/02, 177b/15, 178a/14, 182a/01, 184a/18, 184b/05, 184b/07, 185b/01, 186b/21, 187a/03, 187a/05, 189a/18, 189a/20, 189b/03, 189b/09, 191b/17, 194b/21,

196a/21, 203b/04, 205a/17, 205a/20, 206b/11,
210b/13, 212b/05, 212b/08, 216a/12, 216b/02,
220b/03, 222a/09
o.+ dan 014a/19, 019b/02, 024b/01, 031a/04,
031b/06, 035b/08, 043b/19, 047b/16, 048a/15,
048b/04, 054a/08, 060a/02, 064a/15, 064a/18,
064b/07, 064b/10, 066b/01, 075b/16, 099b/13,
104a/02, 104a/09, 111b/21, 120a/20, 127a/15,
138a/06, 138a/09, 138a/18, 138a/21, 138b/03,
138b/08, 146a/05, 146b/11, 155a/12, 170a/17,
176b/12, 177a/09, 179b/12, 192b/18, 206b/09,
227b/17, 230a/14
o.+ lar 226b/13
o.+ lara 031a/09, 169a/05, 171b/18, 171b/20
o.+ larda 010b/11, 103b/14, 126b/03, 135b/17,
158a/06, 158a/07, 159a/09, 165a/21, 188b/07
o.+ lardan 044a/06, 121a/18, 145a/14
o.+ sına 024b/19
o.+ sını 025a/07
o.+ ya 035a/05, 040b/05, 042a/09, 044b/04, 048b/09,
048b/14, 053b/08, 054a/16, 058a/13, 063b/17,
123a/09, 127a/15, 154b/18, 158a/09, 165a/09,
176b/06, 176b/08, 193a/18, 194b/20, 195a/02,
196b/21, 206b/11, 212a/17, 222a/08
o.+ yı 035b/12, 058b/10, 117a/02, 117a/04, 117a/05,
127a/16, 147a/18
ordu [Tr.] Bir devletin savunma gücünü oluşturan silahlı
kuvvetleri.
o. 196a/03
o.+ larına 065b/03
o.+ sı 225b/04
o.+ sın 038b/14
o.+ sını 155b/03
ordu-yı ikâmet [Tr.+Ar.] Oturan ordu.
o.+ i 016b/18
orta [Tr.] 1. Ara. 2. Görülen, içinde bulunulan yer; meydan.
o. 019a/12, 048b/02, 066b/05, 120a/02, 123b/06,
123b/08, 170a/12, 188b/13, 195a/06, 198a/17,
206b/09
o.+ da 086b/16, 230b/01
o.+ dağı 143b/03
o.+ ğı 143a/18, 143a/19
o.+ ları 226a/18
o.+ ların 167a/14
o.+ larına 048b/11
o.+ larında 137b/17, 151a/16, 156a/20, 165b/09,
172b/17, 226a/14
o.+ muzda 159b/02, 207a/13, 216a/09
o.+ muzdan 207a/02
o.+ sı 127b/11, 198a/06, 226a/17
o.+ sıdur 226a/15
o.+ sın 010a/09
o.+ sına 015a/07, 016a/19, 066b/05, 068a/03,
122a/03, 153a/01, 181b/07, 197b/03, 216a/06,
223a/03, 223a/06
o.+ sında 007a/14, 007b/13, 008a/01, 016a/17,
016a/18, 017b/14, 018b/03, 018b/06, 020a/06,
020a/19, 024b/13, 025b/07, 027a/15, 027a/18,
029a/13, 031a/01, 031a/10, 031b/05, 034b/17,
035a/04, 035a/05, 035a/17, 036a/21, 036b/01,
036b/11, 038a/15, 039a/18, 040b/07, 041b/08,
042a/18, 042a/20, 042a/21, 043b/10, 045b/13,
046b/16, 047a/10, 054a/15, 069a/15, 074b/17,
096a/14, 127b/07, 127b/13, 140a/01, 143a/09,
145b/03, 145b/20, 146a/19, 146b/02, 148a/01,
149b/18, 153a/03, 153b/18, 153b/19, 154b/19,
155a/16, 156a/20, 163a/17, 163b/08, 164a/16,
164a/18, 165b/06, 167a/08, 168b/07, 169a/15,
170a/13, 171a/20, 173a/17, 173a/21, 174a/14,
174b/10, 177b/10, 177b/13, 179a/20, 180b/09,
180b/11, 180b/15, 181a/08, 182b/16, 188b/19,
191a/16, 191b/01, 195b/07, 207b/18, 225b/05,
227a/07
o.+ sından 005b/17, 051b/09, 051b/10, 123a/11,
169b/18

o.+ sındaydı 158b/14
o.+ sını 049a/09, 091a/09
o.+ ya 216a/07, 224a/19
ortahk [Tr.] 1. Orta yer. 2. Görülen alan, meydan.
o.+ a 181a/15
o.+ da 008a/03
o.+ ı 193a/05
o.+ ın 010a/10
o.+ mda 082a/02, 148a/02, 165b/03, 196b/12
o.+ lar 224b/19
ortancı [Tr.] Yaş bakımından üç kardeşten büyük ile küçük
arasında olan.
o. 016b/15
oruç [Far.] İslamiyet'in beş şartından birisi olan farz ibadet;
savm.
o. 158b/04
oruç aç- [Far.+Tr.] İftar etmek.
o.- mak 158b/05
orucın aç- [Far.+Tr.] İftarını etmek.
o.- mak 158b/05
o.- mazıdı 158b/06
Öoşmân [Ö.] Memluk sultanı Fahreddin Osman.
Öo. 110b/08
ot [Tr.] Toprak üstündeki küçük yeşil bitkiler.
o. 065a/08, 084a/14, 126b/11, 183a/19, 183a/20,
183b/02
o.+ dur 186a/08
o.+ ı 126b/12, 167a/16, 177b/06, 191a/17
o.+ ıla 065a/16, 173b/06
o.+ ın 173b/06, 196b/20
o.+ lar 013a/08, 078b/08, 126b/12, 182b/19
o.+ larla 006a/12, 176a/14
o.+ uñ 183a/21
otaK [Tr.] Hükümdarlara ve diğer yüksek dereceli görevlilere
ait büyük çadır.
o. 216b/08
o.+ ı 211a/12, 216b/02, 216b/03, 216b/05, 225b/05
o.+ ıla 186b/20
o.+ ın 205b/13, 210b/13
o.+ ma 211a/13
o.+ umuz 216b/07
otar- [Tr.] Zehirlemek, zehirle öldürmek.
k.- dılar 042b/21
otla- [Tr.] İlaçlamak, ilaçla zehirlemek.
o.- yup 061a/16
otlu [Tr.] Otu bol.
o. 176b/19, 197b/03
otsuz [Tr.] Otu olmayan.
o. 146b/06
otur- [Tr.] 1. Bir yere yerleşmek, bir süre kalmak. 2. Tahta
geçmek. 3. Oturma pozisyonuna geçmek. 4. Çökmek,
kaplamak.
o. 100b/05
o.- a 008a/09, 088a/06, 209a/03, 212a/16, 222b/19,
222b/21
o.- alar 088a/09, 212a/01
o.- an 087b/03, 093b/02, 110b/03, 204a/01, 212a/08
o.- dı 005b/17, 009b/04, 016a/06, 032b/21, 035b/15,
046a/09, 051b/07, 061b/10, 078b/06, 083a/04,
093b/04, 098b/13, 098b/17, 103a/17, 104a/12,
104a/21, 104b/13, 105a/12, 105a/19, 112b/13,
134a/14, 156a/13, 167a/06, 170a/14, 196a/08,
196a/18, 217a/06, 222b/07, 227b/15, 227b/16
o.- dılar 006a/12, 029b/06, 040a/14, 088a/12,
093b/06, 095b/10, 099b/21, 121a/11, 143a/15,
145a/06, 159b/21, 176a/15, 176b/10, 184a/18,
187a/05, 205a/17, 226b/11
o.- duğı 017a/14, 048b/15, 054a/02, 081b/18,
170a/12, 170a/15, 170b/08, 222b/19, 225b/19,
229b/13
o.- duğunuz 216a/09
o.- duğdan 103b/17, 176a/16, 194a/07
o.- duğları 173a/13, 202a/07, 207a/19
o.- ı vardı 231a/08
o.- ı vardılar 137b/16
o.- ı yorurun 196a/14

o.- mağıcün 170a/13, 187a/03
o.- mışdı 081b/08
o.- up 005b/04, 053a/10, 061b/14, 062b/11, 081b/21, 102b/16, 154b/10, 169a/09, 186b/20, 187a/16, 204b/01, 204b/14, 217b/13, 223a/17, 226b/14
o.- ur 032b/14, 041b/20, 048b/20, 067a/12, 083b/11, 117b/18, 119a/17, 172a/03, 174b/06, 187b/18, 223a/18, 228a/05
o.- urdı 020b/20, 022b/18, 024b/16, 028a/03, 036b/07, 039b/02, 040b/11, 048b/21, 053b/20, 067b/06, 136b/16, 149b/06, 155a/11, 170b/05, 204b/09, 205a/09, 205a/20, 210b/14, 218a/16, 221b/09
o.- urdı 017b/12, 019a/20, 020b/21
o.- urımışuz 134a/20
o.- urken 011a/05, 060a/11, 094b/03, 137b/17, 187a/07
o.- urlardı 081b/07
o.- urlardı 036b/07, 036b/08, 036b/09, 093b/03, 098b/14, 157b/12, 203b/19, 218a/02
o.- urlariken 168a/02
oturağ [Tr.] Oturduğu yerden, karşılıksız.
o. 223b/01
oturd- [Tr.] (bk. oturt-)
o.- mışlardı 015a/03
oturdıl- [Tr.] Yerleştirilmek.
o.- mışdı 117b/21
o.- up 182b/20
oturdul- [Tr.] (bk. oturdıl-)
o.- mışdı 017a/13
o.- mışdı 007a/16, 017b/06, 042a/07
oturış- [Tr.] 1. Sakinleşmek, yatışmak. 3. Uymak, uygun gelmek.
o.- dı 084b/20
o.- duğı 131b/17
o.- dukdan 131b/16
o.- mca 219b/11
o.- up 135b/03
oturma- [Tr.] 1. Ayakta kalmak, bir yere oturmamak. 2. Bir yere yerleşmek, içinde sakin olmamak.
o.- dı 092a/19
o.- zlar 218a/01
oturt- [Tr.] Yerleştirmek.
o.- dı 025b/05
o.- dılar 033b/10, 146a/11
o.- mışlardı 051a/01
oturtma- [Tr.] Yerleştirmek.
o.- dılar 195b/16
otuz [Tr.] Otuz sayısı.
o. 006a/16, 006a/21, 009a/18, 014a/11, 018b/14, 029a/08, 031a/12, 031a/17, 034a/03, 036b/21, 042a/15, 066a/07, 070b/10, 076b/15, 077a/16, 077b/05, 080a/18, 092b/08, 094b/17, 095b/20, 103a/17, 103b/20, 104b/19, 106b/14, 109b/06, 120b/04, 122b/08, 130b/21, 131a/18, 134a/14, 135b/18, 139a/14, 139b/14, 149b/04, 149b/05, 149b/12, 155a/02, 155b/03, 156a/12, 158a/21, 158b/09, 176b/10, 182a/08, 186b/07, 190a/13, 193b/15, 200a/15, 200a/16, 210a/02, 216b/17, 217b/18, 218a/03, 218a/04, 223b/01
o.+ lar 176b/14
otuzar [Tr.] Her birine otuz tane düşecek biçimde.
o. 193a/06
otuzuncı [Tr.] Otuzuncu sırada olan.
o. 047b/05, 162a/15
oy- [Tr.] Oyuk meydana getirmek, delmek.
o.- arlar 135a/18
o.- dı 031a/03
o.- dılar 027a/14, 195a/12
o.- dukları 044a/13
o.-i virmedi 052a/06
o.- mışlar 015a/02
o.- up 009a/20, 048a/15, 121a/04, 193b/01
oyıl- [Tr.] Oyuk biçime getirilmek.
o.- up 027a/13, 135a/20
oyma oyma [Tr.] Oyuk oyuk.

o. 169a/15
oyna- [Tr.] 1. Dans etmek. 2. Hareket etmek, kıvıldamak. 3. Oyun oynamak.
o.- dı 026b/06
o.- r 128a/10
o.- rıdı 062b/19
o.- rları 128b/15, 170b/07
o.- rları 036b/09, 130a/01, 154b/18, 159a/01, 159b/19
o.- salar 121a/07
o.- yacak 027a/15, 030a/03, 034b/03, 040b/06, 058b/04
o.- yan 034b/04
o.- yanlardan 160a/01
o.- yanları 154b/18
o.- yı 230b/21
o.- yı virüp 045a/03
o.- yup 134a/20
oynaT- [Tr.] Hareket ettirmek, kıvıldatmak.
o.- dı 117a/19
o.- dılar 153a/12
o.+ ur 126b/09, 127b/15, 127b/16, 128a/16
oyul- [Tr.] (bk. oyıl-)
o.- mış 117b/17, 121a/05, 121a/06, 169a/08
oyum oyum [Tr.] Oyuk oyuk.
o. 169a/04
oyun [Tr.] Eğlenmek, zevk almak amacıyla yapılan fiziksel ya da zihinsel etkinlik.
o. 154b/18, 170b/06
o.+ a 054a/21, 094b/19
o.+ da 062b/19
o.+ in 034b/04
o.+ lar 045a/02, 130a/01
oyun yir(ler)i [Tr.+Tr.] Bir oyunun seyircinin görebileceği biçimde sergilenmesine uygun yer, oyun alanı.
o. 030a/03, 036b/02, 154b/17, 163a/21, 163b/08
o.+ e 159a/05, 159b/18, 159b/21
o.+ nde 158b/20
o.+ nüñ 036b/06, 158b/18
o.+ yidi 158b/19
oyuncu [Tr.] Farklı oyunlarla insanları eğlendiren kişi.
o. 130a/03

Ö

öc [Tr.] İntikam duygusu, kin.
ö.+ in 196a/11
öd [Tr.] 1. Safra kesesi. 2. Safra suyu.
ö.+ i 136b/18
ö.+ inden 058b/12, 058b/15
ö.+ inüñ 129b/03
ö.+ iyile 129a/02
ö.+ leri yarıldı 051b/20
ög- [Tr.] Methetmek, övmek.
ö.- üp 100a/10
ögren- [Tr.] Bilgi edinmek; bellek.
ö.- di 032a/06, 138b/03, 151a/04
ö.- e 020b/01
ö.- eler 012a/02
ö.- eyidi 136a/17
ö.- imezler 107a/10
ö.- mek 011b/19
ö.- miş 141a/02
ö.- ür 109b/05
ö.- ürlar 032a/09
ögreT- [Tr.] 1. Öğrenmesini sağlamak. 2. Alıştırmak.
ö.- di 006b/08, 058a/19, 149b/17, 151a/06
ö.- diler 006b/15, 146b/20, 146b/21, 191b/10
ö.- eler 186a/06
ö.- eyin 006a/09, 058a/08
ö.- üp 020b/09, 028a/20
ö.- ürleridi 032a/05
ö.- ürlerimiş 186a/03
ö.- mege 094b/12
öğretme- [Tr.] Öğrenmesini, bilir duruma gelmesini

sağlamamak.
 ö.- zler 123b/12
 ö.- zlerimiş 186a/04

öğrit- [Tr.] (bk. öğret-)
 ö.- mişler 163b/01

öküz [Tr.] İğdir edilmiş erkek sığır.
 ö. 014a/15, 014a/18, 032a/21, 032b/21, 033a/01, 033b/02, 034b/09, 058b/05, 161a/06, 185b/09
 ö.+ de 033a/11
 ö.+ dür 032b/16
 ö.+ e 032b/03, 033b/01
 ö.+ ile 119a/19
 ö.+ ler 042b/15
 ö.+ lerden 032b/16
 ö.+ lere 032b/13, 160b/18
 ö.+ leri 119a/19, 160b/21
 ö.+ leriken 161a/01
 ö.+ lerile 160b/18
 ö.+ üñ 014a/15, 014a/20, 032b/01, 032b/18, 033a/01, 033a/05, 033a/06, 058b/06, 058b/12, 058b/15

öl- [Tr.] Yaşamı sona ermek.
 ö.- di 017a/05, 022a/09, 033b/10, 052b/03, 054a/18, 098a/17, 113a/18, 113b/02, 184a/19, 190b/19, 201a/20
 ö.- dügi 017a/15, 025b/20, 027b/18, 060b/13, 086b/15, 145b/19, 145b/21, 156b/18
 ö.- dügin 085a/13
 ö.- düğinden 078a/02, 078a/18, 118b/10
 ö.- düğine 088b/10
 ö.- dükte 142b/10
 ö.- dükten 009a/05, 020b/04, 022a/11, 036b/11, 102b/21, 128b/12, 142b/09, 143a/01, 164a/10, 214a/15
 ö.- düklerinden 142b/20
 ö.- e 154b/12, 156a/04
 ö.- ecek 042a/02
 ö.- en 098a/17, 142b/11
 ö.- ecek 007a/09, 017a/05, 017a/16, 018a/20, 025a/08, 025a/14, 034a/05, 034a/13, 037b/11, 039a/17, 042b/01, 053a/07, 060b/11, 069a/03, 070a/10, 071b/12, 078b/21, 142a/11, 145b/19, 156b/05, 163a/15, 163b/21, 165a/11, 198a/04, 209b/19
 ö.- ince 009a/04, 009a/05, 009b/10, 019a/16, 020b/04, 021a/08, 044b/08, 052a/16, 064b/15, 086b/17, 104b/19, 109b/02, 110b/08, 124b/13, 141a/02, 183a/16, 189b/09, 207a/15, 209a/13, 209b/11, 228a/20, 228a/21
 ö.- inceye 093a/06
 ö.- medin 007b/21, 017a/13, 193b/12, 214a/15
 ö.- mege 156a/04
 ö.- megi 155b/21
 ö.- mek 207a/18, 208a/16
 ö.- mekten 172a/12
 ö.- miş 064b/12, 078b/12, 103b/06, 140a/14, 140a/16
 ö.- mişler 052a/09
 ö.- sem 154b/15
 ö.- süñ 232a/14
 ö.- üp 095a/03, 106b/04, 155b/21, 198a/13
 ö.- ür 119b/21, 126a/02, 126a/04, 127b/02, 128a/17, 189a/20, 189b/03, 200b/01
 ö.- ürdi 136b/18
 ö.- ürleri 048a/18
 ö.- ürse 209b/02
 ö.- ürseñ 214a/01
 ö.- ürtüz 213b/08

ölç- [Tr.] En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıp kaç birim geldiğini belirlemek.
 ö.- di 100b/10
 ö.- diler 143b/12
 ö.- düm 162a/10

ölçi [Tr.] Ölçme sonucu bulunan rakam, ölçmenin sonucu.
 ö.+ de 100b/11

ölçü [Tr.] (bk. ölçi)
 ö.+ sin 005b/14
 ö.+ yile 120b/03

öldür- [Tr.] Yaşamına sonvermek, ölmesine neden olmak.
 ö. 026a/20, 197b/19
 ö.+ di 005a/17, 019b/13, 022a/04, 026a/07, 036b/11, 038a/04, 042b/20, 046b/12, 056b/03, 056b/21, 061a/16, 061a/18, 063a/15, 067a/14, 070b/11, 075b/09, 078a/18, 078b/08, 079b/04, 088b/09, 097a/10, 097a/16, 097a/20, 098a/17, 146a/01, 146a/12, 154b/21, 155b/11, 159a/14, 162b/02, 170a/18, 179a/01, 201a/08, 221a/08, 222a/10, 231a/13, 231a/15, 231a/17
 ö.- diler 038a/05, 086a/12, 096a/11, 146a/14, 191b/08, 207a/07, 219b/20, 220a/01, 221a/01, 231a/05
 ö.- dügi 200b/01
 ö.- düklerinden 096a/13
 ö.- e 056b/01, 056b/20, 200a/21, 209b/01
 ö.- eler 185b/15
 ö.- en 200b/01
 ö.- esin 194a/19
 ö.- eyin 157b/01
 ö.- i vireyin 222a/05
 ö.- mege 084b/06
 ö.- mek 046a/16, 202a/04
 ö.- mekten 201b/20
 ö.- miş 130a/15
 ö.- mişidi 045b/07, 202b/01
 ö.- mişler 086b/15, 112b/15
 ö.- üp 054b/03, 076b/13, 084a/13
 ö.- ür 030a/19, 127b/18, 128b/11, 170a/09, 190b/16
 ö.- ürdi 028b/10, 046a/07, 056a/18, 070b/01, 136b/11, 162a/19
 ö.- ürleri 172a/11, 202b/02, 207a/08, 222a/21
 ö.- ürleri 072b/09

öldürme- [Tr.] Öldürme işini gerçekleştirmek.
 ö.- yeyidi 201a/15
 ö.- yince 035a/04
 ö.- zler 228b/16

öldürt- [Tr.] Öldürme işini bir başkasına yaptırmak.
 ö.- di 059b/20, 098a/11

öldürül- [Tr.] Biri tarafından yaşamına son verilme.
 ö.- di 146a/16
 ö.- miş 224a/11

ölme- [Tr.] Yaşamını yitirmemek, canlı kalmak.
 ö.- di 078b/17
 ö.- mişdür 156b/17
 ö.- ñ 205a/06
 ö.- yince 048a/19, 119b/21, 137a/01, 156a/17
 ö.- z 001b/15, 126a/04

ölü [Tr.] Ölmüş olan, cansız.
 ö. 042a/05
 ö.+ leri 140a/11
 ö.+ lerinden 140a/10
 ö.+ si 014a/15, 127b/02
 ö.+ sin 068a/05, 159a/14
 ö.+ sini 014a/21, 014b/04

ölüm [Tr.] Yaşamın sona ermesi; vafat.
 ö. 150b/05, 154b/12, 159a/11, 159a/15, 159b/03, 165a/14, 209a/20, 209b/04, 213b/21
 ö.+ i 129a/17, 130a/15
 ö.+ ile 154b/12
 ö.+ in 154b/14
 ö.+ ler 154b/11

ölüm eri [Tr.+Tr.] Ölmek için hevesli kimse.
 ö. 155b/21

Öömer [Ö.] (bk. hâzret-i Öömer)
 Öö. 002b/15, 079b/17, 081b/13
 Öö.+ den 125a/14
 Öö.+ e 210b/05, 215a/17
 Öö.+ i 081b/17

Öömer bin Öabdu'l-Öaziz [Ö.] Emevî halifesi Ömer.
 Öö. 119a/07, 119a/12
 Öö.+ den 119a/09

Öömer bin el-hattâb [Ö.] (bk. hâzret-i Öömer)
 Öö. 089b/20, 211b/03, 214a/17, 214b/08

Ööm(ür) [Ar.] Hayat, yaşam.
 Öö. 038a/03, 042b/06, 046b/14, 072a/07, 085a/21,

102a/12, 163b/19, 165a/14, 232b/01
 Ö. + i 007b/20, 060b/06, 065a/01, 080b/08, 152b/02, 198b/04, 199a/08
 Ö. + in 072a/05
 Ö. + inde 020a/21, 025b/17, 101a/17, 105b/14
 Ö. + ini 163b/20
 Ö. + lerinde 044b/01
 Ö. + lerine 008b/08
 Ö. + üm 151b/13
 Ö. + ümde 159b/06, 214a/12
Öömr-i dünyā [Ar.+Ar.] Dünya'nın ömrü.
 Ö. 198b/18, 199a/05
 Ö. + da 199a/03
 Ö. + yı 156a/17, 199a/10
Öömr-i dırāz [Ar.+Far.] Uzun ömür.
 Ö. + 102a/04
Öömr-i nūh [Ar.+Ö.] Hz. Nuh'un ömrü.
 Ö. + dan 004b/03
öñ [Tr.] Arkanın tersi, ön.
 ö. 030b/17, 128a/14
 ö. + de 024a/20
 ö. + i 174b/11
 ö. + ince 003a/04, 012b/21, 021a/19, 032b/18, 032b/19, 084a/09, 084b/08, 099a/03, 099a/18, 109a/05, 181b/14, 181b/15, 210b/19, 212b/12, 228a/16, 228a/18
 ö. + inde 017b/12, 017b/13, 017b/16, 019b/02, 021a/11, 022b/20, 032b/21, 038b/09, 085b/17, 094a/07, 098b/02, 098b/18, 099a/12, 105a/21, 123a/12, 131b/11, 134a/12, 146a/18, 155a/13, 157b/02, 165a/16, 195a/11, 207b/11, 210b/17, 214b/05, 232a/12
 ö. + inde 015a/19, 047a/12, 210b/03, 228a/08
 ö. + indeki 094b/08
 ö. + inden 061b/17, 170a/11
 ö. + ine 017a/14, 018b/19, 021b/03, 022b/21, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/04, 023a/05, 023a/06, 023b/16, 027b/11, 039b/04, 039b/06, 042a/09, 051a/11, 051a/18, 055a/01, 058a/16, 062b/12, 064b/12, 078b/02, 078b/06, 082a/04, 082a/09, 082a/10, 084a/01, 085a/11, 085a/12, 100b/04, 100b/06, 105a/19, 105a/21, 112a/05, 112a/06, 118a/17, 123a/11, 124a/09, 138a/01, 138a/13, 140b/12, 142a/10, 153a/16, 159b/15, 161a/01, 162b/10, 162b/17, 167b/12, 179a/10, 197b/13, 207a/11, 207a/16, 207b/07, 207b/17, 211a/03, 211a/14, 218b/06, 225a/05, 228b/17, 231a/06, 232a/06, 232a/08, 232a/09
 ö. + ini 162b/12
 ö. + iyidi 216a/16
 ö. + lerin 198a/21
 ö. + lerince 021a/19, 072b/18, 113a/04
 ö. + lerinde 027b/08, 044b/17, 098b/17, 138b/03, 138b/06, 143a/16, 179a/10, 199a/20
 ö. + lerine 063a/12, 119a/10, 138a/04, 139a/06, 220b/19
 ö. + ümde 119a/11, 163a/11
 ö. + üme 119a/11
 ö. + üñ 213b/17
 ö. + üñde 038b/16
 ö. + üne 022b/15
 ö. + üñüzdedür 045a/05
öñ(ler)ine düş- [Tr.+Tr.] Kılavuzluk etmek, yol göstermek.
 ö. - üp 044b/04, 046a/15, 099a/19, 179a/13
öñce [Tr.] 1. İlk olarak, başlangıçta. 2. Daha evvel.
 ö. 120a/01
 ö. + yidi 207b/17
öñdin [Tr.] Önce.
 ö. 028a/12, 116b/08, 139b/05, 176a/21
önegülen- [Tr.] İnat etmek, inatlaşmak.
 ö. - diler 221a/05, 221b/04
 ö. - düñüz 206b/18
öñürdi [Tr.]
 ö. 047b/09, 082b/14, 125a/18, 142a/06, 229a/07
 ö. + yidi 139a/14
öñürdü [Tr.] 1. Önce. 2. Önden.

ö. 133a/17
öñürt- [Tr.] Önce davranmak.
 ö. - di 012a/19
öp- [Tr.] Öpücük kondurmak.
 ö. - di 090b/02, 232a/12
 ö. - er 040a/05
 ö. - üp 159a/15, 222a/02
ör- [Tr.] Örgü yapmak.
 ö. - üp 191b/11
ördek [Tr.] Bir tür su kuşu, ördek.
 ö. 174b/19
örneK [Tr.] 1. Model, şekil. 2. Benzer.
 ö. + in 193a/17
 ö. + ine 160b/15
 ö. + lerin 058a/14
örselen- [Tr.] Bozulup zedelenmek, yıpranmak.
 ö. - üp 115b/16
ört- [Tr.] 1. Örtü ile kaplamak. 2. Kapanmak. 3. Üzerini kaplamak. 4. Görünmesini engellemek için üzerine bir şey koymak.
 ö. - diler 006a/12, 017a/04, 033b/14, 135b/15, 176a/15
 ö. - dük 143b/21
 ö. - düm 137a/12
 ö. - e bilsün 137a/12
 ö. - e bilürlerse 144a/01
 ö. - er 178a/15
 ö. - erler 172a/19
 ö. - erleridi 039a/15
 ö. - mişleridi 181a/21
 ö. - üp 032b/18, 164a/05
örti [Tr.] Örtmeye yarayan eşya.
 ö. + yile 105a/12
örtül- [Tr.] 1. Örtü ile kapatılmak. 2. Kapanmak.
 ö. - di 137a/18
 ö. - ü 143b/05
 ö. - lür 229b/02, 229b/05
örtme- [Tr.] Örtüyle görünmesini engellemek.
 ö. - yince 059a/12
örtü [Tr.] (bk. örti)
 ö. + sini 100b/21
örtül- [Tr.] (bk. örtül-)
 ö. - mişdür 029a/14
örtünme- [Tr.] Örtüyle kapatmamak.
 ö. - se 010b/04
örtüsüz [Tr.] Örtüsü olmayan.
 ö. 228a/13
örü [Tr.] Örgü.
 ö. + leri 017a/10, 017b/08, 047a/07
 ö. + lerin 018a/02
Öşri Óaşiri [Ar.+Ar.] Kalıntısı, eseri.
 ö. 132a/06, 198b/10
Öş(ür) [Ar.] 1. Toprak ürünlerinden alınan vergi, aşar. 2. Onda bir.
 Ö. 044a/21
 Ö. + i 131b/21
öt- [Tr.] 1. Kuşun ses çıkarması. 2. Çalgıların ses çıkarması.
 ö. - di 117a/18
 ö. - dügi 227a/21
 ö. - erdi 016a/16, 020a/10, 163b/14, 189a/16
 ö. - erlerdi 025b/06
 ö. - erleridi 199a/21
 ö. - erse 020a/10, 020a/11
 ö. - üp 138a/21, 152a/18, 227a/21
öte [Tr.] 1. Öbür, diğer. 2. Doğru. 3. İleriye, ileride.
 ö. 005b/14, 009b/17, 014b/11, 015a/05, 017a/20, 042a/04, 042a/11, 058b/10, 062a/02, 064a/15, 064a/16, 064a/17, 064b/06, 121b/09, 121b/15, 122b/02, 123a/07, 128a/02, 170a/16, 170b/06, 172b/01, 174b/05, 174b/08, 174b/09, 186b/03, 190a/16, 217b/04
 ö. + de 048b/07, 074b/08, 171b/09, 171b/15
 ö. + den 170b/06, 175b/10
 ö. + dür 190a/09
 ö. + si 171a/19, 176a/10
 ö. + sin 144a/05

ö.+ ye 175b/10
ötegen [Tr.] Çok öten, çok ses çıkaran.
 ö. 152a/08
ötme- [Tr.] Ses çıkarmamak.
 ö.- z 128b/19
ötmedük [Tr.] Ötmemiş, ötmeye başlamamış.
 ö.- dük 041b/03
ötür- [Tr.] Arasından geçmek.
 ö.- ince 160a/01
ötürü [Tr.] Bu yüzden, bundan dolayı.
 ö. 159a/16, 200a/05
öykelü [Tr.] Kızgın, sinirli.
 ö. 062a/03
öykün- [Tr.] Özenmek.
 ö.- ürlr 153a/09
öyle [Tr.] Öğle vakti.
 ö. 058a/10, 136b/14, 151a/08
 ö.+ den 151a/10
öyle [Tr.] Onun gibi, ona benzer.
 ö.+ dür 185a/02
öylen [Tr.] Öğle vakti.
 ö. 163b/14
özge [Tr.] Başka, diğer.
 ö. 089b/17
özle- [Tr.] Özlem duymak.
 ö.- di 076b/15
Öözr [Ar.] Mazeret.
 Öö. 059b/02
 Öö.+ in 214a/13, 221a/16
 Öö.+ ini 155b/10
Öözr dile- [Ar.+Tr.] Bağışlanma istemek, af dilemek.
 Öö.- r 221a/15

P

pādīṣāh [Far.] İslam devletlerinde hükümdarlık unvanı; devlet başkanı.
 p. 003a/17, 019b/15, 020b/20, 021a/04, 021a/12, 021a/16, 021b/03, 022b/02, 022b/11, 022b/12, 022b/19, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/04, 023a/05, 029a/05, 031a/15, 031b/16, 032a/14, 033a/02, 035a/12, 035b/08, 035b/21, 036b/06, 038a/16, 038b/11, 038b/17, 038b/19, 038b/20, 038b/21, 039a/01, 039a/04, 041b/14, 042a/13, 052a/14, 053a/18, 054a/04, 054b/15, 054b/19, 054b/21, 055a/08, 056b/17, 061b/02, 063a/06, 063a/08, 063a/14, 064b/01, 065a/01, 067b/10, 068b/19, 071a/12, 076a/16, 081a/02, 081b/19, 082a/06, 082a/15, 083b/18, 085a/14, 085a/17, 085b/02, 088b/11, 089a/16, 089a/21, 090b/07, 092a/12, 094a/11, 094b/01, 094b/04, 099a/03, 102a/16, 105a/18, 105a/20, 109b/19, 110a/09, 113a/12, 118a/21, 118b/04, 118b/07, 118b/09, 121b/07, 130a/13, 131a/08, 131b/11, 131b/18, 131b/20, 133a/16, 134b/20, 138b/09, 140b/15, 140b/18, 141b/11, 141b/14, 145a/09, 148a/13, 148b/05, 150a/20, 151b/10, 154a/16, 155b/09, 155a/01, 160a/11, 160b/17, 161a/01, 161a/03, 164a/20, 164b/08, 170b/05, 170b/08, 171a/15, 171a/17, 183a/12, 183b/07, 183b/08, 186b/11, 187a/11, 189b/16, 190b/04, 190b/08, 194a/11, 196b/21, 202a/05, 202b/01, 204a/06, 204a/15, 217b/13, 220a/02, 220a/18, 220a/19, 220a/21, 220b/07, 226a/06, 227a/08, 228b/04, 229a/08, 229a/10, 230a/17, 230b/07, 231b/05, 231b/06
 p.+ a 021a/09, 021a/11, 022b/21, 023a/02, 033a/03, 041a/12, 041b/15, 042b/18, 050a/05, 054b/14, 054b/19, 068b/06, 082a/10, 097b/06, 101b/14, 105a/09, 131b/05, 131b/20, 134a/18, 134a/19, 141a/04, 148b/04, 155a/07, 171a/15, 196a/13, 219b/21, 220a/17, 220b/16, 220b/18, 231a/06
 p.+ dan 022b/07, 038b/20, 091b/08, 102b/02, 154a/19, 222b/10
 p.+ dur 028a/10, 050b/06, 076b/05, 106a/17, 107b/09, 110b/13, 133a/10, 167a/01

p.+ ı 009b/20, 011a/06, 016a/01, 016a/05, 022b/03, 036b/10, 038b/13, 045b/11, 045b/21, 046a/12, 049b/21, 052b/02, 062b/18, 063a/04, 076b/11, 080a/18, 081a/13, 081a/14, 081a/19, 087a/16, 087b/20, 088a/18, 089a/14, 095a/12, 110a/20, 111b/13, 113b/04, 116b/11, 149a/18, 155a/05, 161a/15, 164a/09, 168b/17, 179b/15, 187b/03, 190a/13, 201a/09, 218a/05, 219a/17, 220a/19, 220b/07, 225b/09, 225b/12, 225b/13, 226a/01, 226a/16, 227a/05, 227b/17, 228a/01, 228b/05, 230b/06, 232a/02
 p.+ ıdı 003a/09, 027a/08, 027b/17, 034a/17, 036a/12, 037b/01, 043a/16, 044a/08, 047a/17, 047a/20, 053a/16, 056a/15, 062b/05, 072a/02, 075b/13, 075b/15, 075b/18, 077a/12, 083a/11, 083a/13, 083b/04, 086a/14, 086a/20, 091b/01, 093b/10, 094a/19, 095a/07, 101a/04, 101a/13, 104a/06, 105b/17, 132b/14, 133a/09, 142b/01, 167a/02, 167b/21, 183a/16, 192a/08, 192a/09, 201b/04, 228a/09
 p.+ ıdılar 120a/14
 p.+ ıdur 169b/07
 p.+ ıla 020b/19, 067b/18
 p.+ ımı 110b/21, 111a/01
 p.+ ın 118b/07, 161a/11, 190b/10, 190b/14
 p.+ ma 023a/05, 045b/08, 087b/03, 155b/12, 171b/16, 172a/06
 p.+ mı 227b/20
 p.+ muñ 040b/17, 142a/14, 172a/03, 173b/18
 p.+ ıydı 187a/13, 187a/14, 212a/20
 p.+ ıydı 154a/15
 p.+ ıyıl 063b/19, 227b/15
 p.+ ıymış 004b/17
 p.+ ıyken 114b/20, 142b/14, 150a/13, 186b/16
 p.+ ıyla 202b/10, 227b/21
 p.+ iken 040a/11, 118a/16, 130b/02, 132b/13, 138b/15, 157a/18, 160b/11, 175a/13, 177b/12, 181b/13, 218a/09, 227b/08, 229a/06, 229b/12
 p.+ ken 133b/14
 p.+ la 201b/04
 p.+ lar 011b/06, 018b/12, 020b/19, 020b/21, 024b/05, 026a/05, 026b/09, 028a/12, 030b/17, 036b/07, 037a/16, 038b/06, 038b/18, 043b/21, 047b/04, 066a/19, 070a/07, 071a/10, 075a/04, 078b/13, 081a/01, 085a/10, 090b/06, 091a/21, 092b/18, 093b/02, 097a/02, 098a/04, 098b/14, 101b/05, 103a/10, 109a/07, 109a/12, 109a/14, 116b/08, 118b/15, 140b/05, 142a/11, 143a/04, 150a/20, 152b/03, 154a/13, 156a/19, 183a/05, 193b/09, 194a/18, 195b/12, 196a/05, 210b/10, 211b/09, 211b/13, 216a/18, 217a/03, 218a/01, 227a/04, 229b/19, 232a/01
 p.+ lara 047a/01, 056a/17, 060b/03, 063a/03, 068b/13, 078b/04, 082b/10, 156a/06, 156a/07, 156b/05, 183b/10, 192a/21
 p.+ lardan 032a/15, 062b/07, 073a/20, 082a/14, 111a/12, 134a/02, 142b/21, 156b/06, 156b/10, 189b/07, 219a/05, 226a/06
 p.+ ları 009a/06, 013b/10, 032a/14, 046b/03, 049b/05, 051a/18, 054b/10, 071b/12, 075a/07, 076a/14, 076a/18, 079a/08, 079a/09, 079a/11, 079b/01, 079b/04, 079b/05, 080a/11, 080a/14, 083a/03, 085a/18, 090b/11, 091b/14, 092a/16, 095a/17, 110b/17, 113b/20, 148b/18, 149a/18, 149b/06, 150a/12, 156a/11, 159a/01, 172b/09, 173a/08, 173a/09, 183b/12, 194a/12, 200b/18, 204a/14, 207a/19, 211b/07, 226b/13
 p.+ larıla 157b/03
 p.+ ların 139a/12, 154b/02, 155a/03, 194a/01
 p.+ larına 021a/16, 022b/07, 078a/07, 078a/08, 079a/12, 081a/09, 092a/15, 172a/08, 173a/08, 204a/10
 p.+ larından 025b/12, 063a/06, 077b/11, 107a/12, 107b/08, 110b/20, 115a/06, 117b/13, 121b/07, 121b/15, 122b/15, 132b/12, 133a/15, 150a/07, 150a/19, 154a/15, 155a/07, 155b/09, 156b/13,

157b/06, 160b/13, 164b/03, 167a/01, 173a/01, 175b/05, 181a/18, 181b/09, 183a/04, 189b/19, 190a/09, 190a/19, 193b/21, 217b/12
 p.+ larındandır 076a/20, 192a/09
 p.+ larının 044a/10, 080a/17, 091b/11, 106b/17, 107b/15, 113b/03, 133a/09, 139a/11, 142a/10, 149a/02, 179b/15, 192a/08, 219b/04, 219b/15
 p.+ larıydı 006b/01
 p.+ larıyla 079b/10, 154a/20
 p.+ larumuzu 057a/15
 p.+ ların 007a/10, 023a/10, 057a/04, 059a/03, 061a/20, 064b/01, 081b/07, 091b/21, 098b/14, 134a/16, 136a/09, 142b/20, 150a/17, 192a/10
 p.+ mı 160a/03
 p.+ um 081b/16, 084a/03, 161a/02
 p.+ umuz 051b/01, 113b/18, 113b/21, 141a/11
 p.+ umuz 018b/16, 070b/12
 p.+ uñ 007b/06, 020b/14, 022b/20, 037a/06, 039a/01, 039a/04, 041b/12, 050b/11, 052a/11, 054b/21, 055a/12, 067b/13, 080a/15, 081b/08, 081b/14, 081b/17, 081b/18, 082a/12, 086a/11, 090b/10, 094a/07, 094a/08, 099a/18, 101a/16, 101b/02, 102b/01, 131a/10, 140b/13, 140b/14, 142a/18, 149b/06, 164a/21, 164b/05, 165a/17, 175b/05, 187b/16, 200b/13, 200b/15, 211b/10, 211b/11, 217b/14, 220a/01, 220a/03, 220a/08, 220a/12, 220b/10, 220a/16, 228a/21, 229a/08, 229a/09, 230b/18
 p.+ uñuz 070b/13
pādišāh-ı ʿAdl [Far.+Ar.] Adaletli padişah.
 p. 111a/01
pādišāh-ı ʿĀlem-penāh [Far.+Ar.+Far.] Alemlerin koruyucusu padişah.
 p.+ uñ 111a/08, 111a/09
pādišāh-ı ʿĀlī-cāh [Far.+Ar.+Far.] Makamı yüce padişah.
 p. 082b/08, 111a/03, 113b/07, 155a/20
 p.+ a 114a/02
 p.+ dur 156b/14
 p.+ uñ 003b/03
pādišāh-ı ʿĀlī-šan [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce padişah.
 p.+ ıdı 002b/21
pādišāh-ı ʿĀzīmü’ş-šan [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce padişah.
 p. 043a/14
pādišāh-ı bī-iştibāh [Far.+Far.+Ar.] Benzeri olmayan padişah.
 p. 099a/16
pādišāh-ı dil-āgāh-ı āl-i ʿOšmān [Far.+Far.+Ar.] Osmanlı'nın akıllı padişahı.
 p. 003a/14
pādišāh-ı islām [Far.+Ar.] İslam padişahı.
 p.+ uñ 056a/13, 114a/09
pādišāh-ı islām-penāh [Far.+Ar.+Far.] İslam'ın koruyucusu padişah.
 p. 179b/14
pādišāh-ı zillillāh-ı ʿĀlem-penāh [Far.+Ar.+Ar.+Far.] Alemlerin koruyucusu padişah.
 p.+ umuza 102a/03
pādišāh eyle- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek.
 p.- diler 021b/07, 071b/13, 102b/13, 202b/06
pādišāh idil- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirilmek.
 p.- en 217a/08, 216b/16
 p.- üp 110b/05
pādišāh idin- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek, kendi ülkesine padişah yapmak.
 p.- diler 056b/10 104b/11
 p.- üñ 071a/19, 028a/08
pādišāh iT- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek.
 p.- di 070b/14
 p.- diler 028a/10, 038a/12, 073a/18, 075a/19, 080b/11, 080b/15, 093a/19, 095a/06, 096a/19, 096b/10, 097a/17, 106a/04, 154a/19
 p.- ecek 096a/20
 p.- elüm 056b/05
 p.- eyin 071a/15
 p.- mişleridi 106a/09
 p.- üp 019a/14, 076a/10, 085b/12, 086a/06, 087a/18,

104b/15, 106b/10
pādišāh ol- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçmek.
 p.- a 007b/06, 073a/13, 223a/14
 p.- acağ 052b/07, 167b/14, 167b/15, 192b/08
 p.- alı 096a/17
 p.- an 034b/06, 054a/20, 054b/04, 068b/20, 072a/17, 087a/11, 096b/20, 097a/04, 108a/01, 167a/02, 177b/12, 219b/14
 p.- anlar 011b/05, 109a/15, 124a/12, 202b/02
 p.- anlardan 217b/09
 p.- anların 037b/16, 038a/05
 p.- dı 006b/05, 007b/14, 018b/01, 018b/21, 019a/16, 019b/14, 020a/03, 020a/15, 020b/02, 021b/16, 022a/04, 022a/17, 023a/14, 024b/07, 025a/10, 025a/16, 025b/02, 026a/01, 026a/08, 026b/11, 027b/21, 029b/20, 030b/15, 032a/03, 032a/09, 034a/13, 034a/16, 034b/06, 036a/11, 036b/14, 036b/18, 037b/15, 038a/19, 039b/16, 042b/11, 043a/01, 047a/02, 047b/21, 052b/12, 053a/09, 060b/15, 061a/02, 061b/09, 062b/02, 066a/11, 068a/08, 069a/04, 070b/15, 071b/07, 072a/21, 075b/04, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02, 077b/03, 077b/05, 077b/07, 077b/09, 077b/10, 077b/15, 077b/17, 077b/19, 080a/19, 080b/04, 080b/07, 083a/19, 083b/08, 086b/06, 086b/09, 086b/14, 086b/18, 087a/15, 090b/05, 091a/16, 093a/02, 093a/04, 093a/16, 093b/13, 094a/19, 094b/19, 095b/02, 095b/19, 096b/15, 097b/03, 098a/11, 098a/16, 102b/08, 102b/16, 103a/05, 105a/06, 105b/03, 106a/06, 106a/07, 106a/11, 106a/13, 106a/15, 106a/20, 106b/05, 106b/11, 107b/20, 110b/08, 151a/12, 156b/19, 198a/13, 200a/07, 200a/11, 201a/20, 203a/14
 p.- dılar 075b/06, 077a/09, 103a/09, 103b/06, 104a/18, 104b/06, 159a/06
 p.- duğı 025b/03, 026b/12, 032a/10, 036a/01, 038b/06, 047b/05, 054a/19, 054b/04, 061a/17, 073a/20, 077a/17, 080b/17, 094b/20, 096a/08, 096a/21, 100b/18, 103a/06, 105a/06, 106a/17, 154a/19, 200b/19
 p.- duğın 095a/03, 098b/02, 219a/04
 p.- duğına 053a/12
 p.- duğında 106b/07
 p.- duğından 022a/09
 p.- duğda 053a/10
 p.- duğdan 018a/19, 022a/13, 074a/07, 093a/16, 106b/01
 p.- duğları 075b/13, 087a/13, 109a/15, 113b/14
 p.- duğlarından 114a/10
 p.- ıcağ 012b/08, 091a/06, 102b/10, 106b/12, 107b/16, 144b/14
 p.- madın 091a/04, 107b/14, 111b/04
 p.- mağa 086a/04
 p.- mağ 011b/06, 017a/17, 089b/12, 137a/10
 p.- ması 097b/03
 p.- masın 088b/15
 p.- mışdur 040a/20, 164a/11, 164a/12
 p.- mışdı 132b/20, 217b/16
 p.- mışlardır 005b/19, 015b/16
 p.- sun 060b/07
 p.- up 005b/17, 025a/11, 046b/13, 056b/06, 071b/16, 086a/12, 106a/21, 108a/05, 111b/01, 111b/05, 154a/12, 194a/07, 219a/04
 p.- urdı 159a/03
 p.- ursa 087a/07
pādišāh olma- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçmemek.
 p.- di 156a/12
 p.- mışdı 083b/09, 148a/12
pādišāhlık [Far.+Tr.] Padişahın işi, görevi ve unvanı.
 p. 007b/20, 023a/11, 030b/08, 031a/18, 034a/03, 035b/15, 079a/06, 083a/06, 085a/19, 103b/04, 194a/16, 194a/17
 p.+ a 220b/05
 p.+ ı 008b/14, 016b/06, 076b/21, 081a/09, 082b/19, 132b/19, 140b/13, 140b/15, 142b/02, 229a/01, 230b/02

p.+ um 118b/08
p.+ umı 118b/09

pādişāhlık eyle- [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmak.
p.- di 016b/18, 020b/05, 027a/03, 029a/07, 034a/15, 036a/09, 037b/09, 038a/17, 039a/16, 053a/06, 054a/19, 056a/05, 076b/16, 077a/13, 077b/01, 077b/05, 077b/08, 077b/18, 078a/01, 080b/09, 085a/18, 203a/13

pādişāhlık iT- [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmak.
p.- en 086a/08
p.- eridi 016a/06
p.- di 008b/03, 039b/15, 062a/20, 066a/10, 075b/09, 077a/20, 077b/06, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 085a/15, 095a/08, 097a/18, 104a/17, 104b/19, 106a/07, 163b/19, 165a/05, 228b/06
p.- dükten 096b/07, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/08
p.- düklerinden 021b/05
p.- mişidi 036b/11
p.- üp 038a/02, 042b/05, 106a/09, 106b/05

pādişāhlık itme- [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmamak.
p.- medi 086b/14

pādişāhsuz [Far.+Tr.] Padişahı olmayan.
p. 028a/05, 154a/18

pādişāh-zāde [Far.+Far.] Padişahın oğlu, şehzade.
p.+ leri 159a/01

pāk [Far.] 1. Temiz, saf. 2. Katıksız, halis.
p. 014a/18, 019a/12, 055b/10, 169a/20, 169b/01, 174b/17, 196b/21

pāk eyle- [Far.+Tr.] Temizlemek, artmak.
p.- diler 002b/09

pāk iT- [Far.+Tr.] 1. Temizlemek, artmak. 2. Katıksız, saf hale getirmek.
p.- di 091a/10, 103b/15, 175a/21, 231b/10
p.- diler 033a/07
p.- düm 118b/07
p.- dükten 231a/14
p.- er 128a/06, 175a/20
p.- mişdür 118b/10

pāklig [Far.+Tr.] Temizlik.
p.+ i 169b/02

pāk ol- [Far.+Tr.] Temiz, saf olmak.
p.- ayıdı 023a/01

panbūk [Far.] Pamuk.
p. 188a/18
p.+ dan 092b/12

pānzehr [Far.] Herhangi bir ağının etkisini ortadan kaldıracı özelliği olan fiziksel, kimyasal veya fizyolojik bir tepkime yaratabilen madde.
p.+ den 144a/09

papas [*Yun. papis*] Hristiyan din adamı.
p. 202b/18, 210a/15, 210a/18
p.+ a 210a/16, 210a/17
p.+ lar 014a/19, 014b/02
p.+ ları 014a/12, 205a/02

par par [Tr.] (Yanmak, tutuşmak, parlamak için) parıl parıl; çok alevli. p. 027b/12, 140b/03

pāra [Far.] Eskiden kullanılan, “kuruş”un kırkta biri değerindeki para birimi.
p.+ ya 171b/03

pāre [Far.] 1. Parça, kısım. 2. Tane, adet.
p. 006b/19, 014a/17, 016a/21, 017a/14, 022a/13, 040a/16, 047b/09, 048b/13, 058a/12, 067a/20, 084b/20, 140a/21, 155a/03, 165a/08, 168a/19, 173a/18, 175b/20, 183b/16, 189a/07, 190a/16, 193a/17, 196a/02, 198b/17, 203a/01, 218b/02, 219a/13, 223a/01
p.+ leridür 158a/06
p.+ lerin 040a/17, 145a/04, 158a/04, 158a/06
p.+ si 040a/08, 163a/10
p.+ sin 029a/02, 074a/02, 118a/06, 125b/09, 130a/17, 130a/18, 130a/19, 162b/14, 163a/12, 186b/08
p.+ yidi 203a/06

pārele- [Far.+Tr.] Parçalara ayırmak.
p.- rleridi 145a/04
p.- yüp 074a/02, 096a/04

pāre pāre [Far.] Parça parça, az az.
p. 130a/17, 141b/14, 224a/17

pāre pāre itdür- [Far.+Tr.] Parçalamak.
p.- di 030b/04

pāreye çal- [Far.+Tr.+Tr.] Zaman kazanmak amacıyla düşmanı başka hedeflere yöneltmek; oyalamak.
p.- up

pars [Tr.] Kedigillerden, postu benekli, yırtıcı ve etçil memeli hayvan; panter; leopar.
p. 028a/20

pas-ı cehl [Tr.+Ar.] Cehalet pası.
p. 068b/09

paşa [Tr.] İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
p.+ lar 149a/12

paşmak [Tr.] Ayakkabı.
p. 050a/16

pāyān [Far.] Son, nihayet.
p.+ a 004a/14, 020a/01
p.+ ina 060b/06, 173a/02

pāy-dār [Far.+Far.] Sürekli, kalıcı.
p. 007a/06, 092b/06, 229a/13

pāy-dār ol- [Far.+Far.+Tr.] Yok olmamak; kalmak; kalıcı olmak.
p.- a 003b/14, 113b/10, 179b/18, 215b/14
p.- sun 020b/11

pāy-dār olma- [Far.+Far.+Tr.] Kalıcı olmamak.
p.- di 085b/01, 106a/14
p.- yup 038a/03

paygāmbar [Far.] Allah'ın buyruklarını insanlara bildiren, ileten kimse, yalvaç.
p. 006a/06, 012b/04, 089b/14, 100b/09, 156b/15, 169a/11, 172b/03, 174a/04, 202a/08
p.+ a 007b/07
p.+ dur 156b/14, 172a/01
p.+ ı 052b/06, 052b/11
p.+ lar 177a/03
p.+ lardanıdı 122b/06
p.+ lardur 139b/05
p.+ ları 009a/06
p.+ larla 175a/20
p.+ larımış 174a/07
p.+ larınıñ 142b/08, 142b/12
p.+ larıñ 069a/01, 180a/17
p.+ umuz 174a/05
p.+ uña 012a/17, 055a/05
p.+ uñuñ 002a/09

paygāmbarlig [Far.+Tr.] Peygamber olma durumu; yalvaçlık.
p.+ i 008b/14

paygāmbarlık [Far.+Tr.] Peygamber olma durumu; yalvaçlık.
p.+ ların 174a/05

pāy-ı taht [Far.+Far.] Başkent.
p.+ ı 172b/15
p.+ ina 172b/02
p.+ larına 172a/10

pāyidār ol- [Far.+Far.+Tr.] (bk. pāydār ol-)
p.- a 034a/18

pāyidār olma- [Far.+Far.+Tr.] (bk. pāydār olma-)
p.- di 037b/10
p.- yup 080b/08

pāy-māl eyle- [Far.+Far.+Tr.] Ayaklar altına almak; hakir görmek.
p.- diler 221a/13

pāy-māl ol- [Far.+Far.+Tr.] Ayaklar altına alınmak; çiğnenmek.
p.- miş 004a/16

pāy-taht [Far.+Far.] (bk. pāy-ı taht)
p.+ idur 120b/16

pehlūvān [Far.] İri yarı, kuvvetli kimse.
p. 165b/19
p.+ a 142a/10
p.+ ıydı 142a/10

pelid ağacı [Ar.+Tr.] Meşe ağacı.
p.+ ndan 162a/18

penc-nevbet-i dīn-i ahmedī [Far.+Ar.+Ar.+Ar.] Ezan.
p.+ yile 215b/15

penc-nevbet-i gülbaş-ı muhammedî [Far.+Ar.+Far.+Ar.] Ezan.
n.+ yile 203a/17

pencere [Far.] Açılır kapanır kanatları olan camlı açıklık.
p. 128a/16
p.+ ler 144a/21, 223b/21
p.+ lerden 048a/04, 153a/06
p.+ leri 158a/19, 188b/10, 223b/20
p.+ si 048a/03, 188b/09
p.+ sinde 138b/16

pençe [Far.] Güçlü kimsenin eli.
p.+ leri 178b/17

pençe-i şevket [Far.+Ar.] Yüce ve güçlü el.
p.+ leri 156a/10

pend [Far.] Nasihat, öğüt.
p. 208b/10
p.+ i 101b/09
p.+ ile 089b/01
p.+ le 094a/17

pend it- [Far.+Tr.] Nasihat etmek, öğüt vermek.
p.- di 100a/09
p.- diler 105a/09

pend-âmîz [Far.+Far.] Nasihate benzer.
p. 090a/18

perâkende id- [Far.+Tr.] Dağıtmak, yaymak.
p.- üp 108b/12

perdâht olun- [Far.+Tr.] Cilalanmak.
p.- miş 143a/14

perde [Far.] 1. Yüze örtülen örtü; peçe. 2. Görüntüyü engellemek için asılan örtü.
p. 027b/01, 194b/09
p.+ ler 040b/21, 041b/03
p.+ sini 221b/08
p.+ yile 150a/10

perde-i efsürde-i gaflet [Far.+Far.+Ar.] Hareketsiz gaflet perdesi.
p. 132b/15

perişân [Far.] Acınacak bir durumda olan; zavallı.
p. 078a/20
p.+ ların 084b/18

perişân eyle- [Far.+Tr.] 1. Yayımak. 2. Acınacak duruma getirmek.
p.- di 063b/12, 226b/17
p.- diler 108b/13

perişân ol- [Far.+Tr.] Yayılmak, dağılmak.
p.- dı 063a/05
p.- dılar 108a/16, 215a/05

perişânlık [Far.+Tr.] Zavallı, acınacak durumda olma.
p.+ da 165a/03

perkidil- [Tr.] Çakılmak, sıkıştırılmak.
p.- miş 027b/13

perkit- [Tr.] Çakmak, sıkıştırmak.
p.- di 039b/08

per-tâb iT- [Far.+Far.+Tr.] Atılmak, kendini hızla ileri atmak.
p.- e 170a/17
p.- erler 170b/08
p.- medin 170a/18

pertev **şal-** [Far.+Tr.] Işık saçmak.
p.- ardı 034a/02, 150a/01, 166a/12
p.- up 166a/03

pervâne [Far.] Geceleri ortaya çıkarak ışık etrafında dönen gece kelebeklerinden pul kanatlılara halk arasında verilen ad.
p. 155a/18, 186a/01

pervâz eyle- [Far.+Tr.] Hızla, uçarcasına gitmek.
p.- di 112a/09

pervâz iT- [Far.+Tr.] Hızla, uçarcasına gitmek.
p.- di 113a/02
p.- üp 092b/04

perverde ol- [Far.+Tr.] Yetiştirilmek.
p.- duğu 097a/03

pervîz bin hürmüz [Ö.] Sasani Pers hükümdarı IV. Hürmüz'ün oğlu ve I. Hüsrev'in torunu olan İran kirası.
p. 079a/07

pes [Far.] 1. Ondan sonra. 2. O halde, sonuç olarak .
p. 001b/12, 005a/10, 007b/04, 030b/13, 090a/03, 151b/09, 151b/12, 169b/12, 178b/02, 214b/03

pest [Far.] Aşağı, alçak.
p. 156a/09

pest ol- [Far.+Tr.] Yerlebir olmak.
p.- dı 002a/16

peşimân ol- [Far.+Tr.] Yaptığı iş veya hareketin olumsuz sonuç verdiğini anlayarak üzüntü duymak ve keşke yapmasaydım demek.
p.- asız 207a/05
p.- dı 030b/04, 096b/05
p.- dılar 044b/11, 055a/02, 214a/11
p.- up 046a/15
p.- ursız 209b/06

peşimân olma- [Far.+Tr.] Pişmanlık duymamak.
p.- dı 078a/19

peşimanlık [Far.+Tr.] Pişman olma durumu, nedamet.
p. 209b/07, 214a/09
p.+ ı 165a/03

pey-â-pey [Far.] Durmadan, ard arda.
p. 004a/01, 078a/11, 084b/11, 206a/21

peydâ [Far.] Açıkta, belli olan.
p. 145b/05, 217b/02

peydâ eyle- [Far.+Tr.] Ortaya çıkarmak.
p.- di 038a/07

peydâ iT- [Far.+Tr.] Ortaya çıkarmak.
p.- di 016a/08, 028b/14, 034b/03
p.- en 043a/09
p.- mişidi 042b/16
p.- mişiken 001b/02
p.- üp 020b/10

peydâ ol- [Far.+Tr.] Ortaya çıkmak.
p.- a 111a/09
p.- dı 067b/16, 117a/15, 117a/20, 221b/13, 230a/04
p.- up 222a/19, 228b/13
p.- ur 124a/08, 134a/07
p.- urdu 134a/06, 157a/13

peygân-ı tîr [Far.+Far.] Okun ucu.
p.+ i 003a/08

peyk [Far.] Haber taşıyıcısı.
p.+ ler 130b/05

peymân [Far.] Yemin, ant.
p. 113a/08
p.+ ı 230a/09

peymâne-i Ömr [Far.+Ar.] Hayat kadehi.
p.+ i 030b/06

pir [Far.] 1. Yaşlı, ihtiyar. 2. Deneyimi çok kimse.
p. 073b/14, 084a/01, 098b/17, 102a/11, 124a/06, 201b/19
p.+ den 029b/14, 073b/13
p.+ dür 004a/17
p.+ e 084a/02
p.+ üñ 084a/05

pirel- [Far.+Tr.] Yaşlanmak.
p.- mişidi 009a/15
p.- mişleridi 196b/04

pir-i Öakl [Far.+Ar.] Akıllı.
p. 076b/17

pir-i dehr [Far.+Ar.] Bir çok bilgiyi barındıran zaman.
p.+ ile 004b/04

pir-i fânî [Far.+Ar.] Çok yaşlı kimse.
p. 208b/16

pir-i fertût-ı dünyâ [Far.+Ar.+Ar.] İhtiyar dünya.
p.+ nuñ 199a/01

pir-i pür-tedbir-i Öakl [Far.+Far.+Ar.+Ar.] Tedbirle dolu, bilgili akıl.
p.+ ına 152b/12

pir ol- [Far.+Tr.] Yaşlanmak.
p.- mişleridi 197b/08

pirûze taş [Far.+Tr.] Mavi renkte değerli bir süs taşı; firuze.
p.+ ndan 017b/11

pişe [Far.] İş.
p. 109b/10

pişe-kâr [Far.+Far.] Sanatçı, sanat ehli.
p. 195b/14

- piş-keş** [Far.+Far.] Armağan.
p. 064a/07, 082a/11, 196a/17, 211a/16, 211a/21
p.+ i 113a/07
p.+ ini 196a/16
- piş-rev** [Far.+Far.] Öncü.
p. 214b/10
- puht-ı naşşar** [Ö.] Mısır'ı ilk fetheden Roma imparatoru.
p. 039b/15, 047a/16, 069b/18, 075a/21, 075b/11, 075b/14, 075b/15, 075b/19, 076a/01, 076a/04, 076a/09, 076a/11, 148b/18, 149a/17, 204a/04
p.+ a 076a/01
p.+ dan 075b/17, 204a/13
- puht-ı naşşar-ı bin-i bîrüzâdî'l-gildânî** [Ö.] (bk.puht-ı naşşar)
p. 204a/07
- pul** [Tr.] 1. Eskiden kullanılan akçenin üçte biri değerinde madeni para. 2. Bazı hayvanlarda bir araya gelerek vücut yüzeyini örten boynuzsu koruyucu örtü. 3. Üzerine sikke damgası vurmak üzere hazırlanan küçük ve yuvarlak madeni parçalar.
p. 069b/03, 069b/11, 070b/01
p.+ ı 069b/05, 069b/06, 172b/12
p.+ lar 069b/01
p.+ lardan 069b/02, 069b/11
p.+ ları 069b/04, 127a/03
p.+ laruñ 069b/13
- pusend it-** [<Far. **pesend**+Tr.] Beğenmek, takdir etmek.
p.- di 187b/11
- puşu** [Tr.] Birine saldırmak için hazırlıklı bekleme durumu; pusuya yatma.
p. 205b/05
- put** [Far.] Tanrısal bir varlığı veya ona atfedilen bir niteliği temsil eder nitelikte yapılmış ve kendisine tapınılan heykel veya resim; sanem.
p. 068b/06
p.+ a 089b/19, 130a/13, 130a/14, 201a/04, 201a/21, 202a/08, 202b/05
p.+ ı 068b/01
p.+ lar 002a/10
p.+ lara 007b/04, 201a/03
p.+ ları 002a/17, 149b/08, 201b/01
p.+ larına 055a/17
p.+ larumuz 134b/08
p.+ laruñuzu 184a/15
- put-hâne** [Far.+Far.] İçinde put bulunan tapınak.
p.+ lerde 002a/10
- put-perest** [Far.+Far.] Puta tapan.
p.+ idi 201a/02
- put-perestlik** [Far.+Far.+Tr.] Puta tapıcılık.
p.+ den 202a/14
- pür** [Far.] Çok, dolu dolu.
p. 063b/06
- pür-güne** [Far.+Far.] Çeşitli türlerde.
p. 001b/12
- pür-nücüm** [Far.+Ar.] Yıldızlarla dolu.
p. 124a/10

R

- rab(b)** [Ar.] Tanrı.
r. 008b/17, 055a/05, 173b/20
r.+ ı 173b/20, 181a/13
r.+ ıdur 153b/12
r.+ larınuñ 199b/21
r.+ um 055a/08
r.+ uñ 055a/19
- rabbî** [Ar.] Tanrımız.
r. 008b/14, 009a/01, 012a/17, 072a/04, 122b/06, 186b/13
- rabbü'l-erbâb** [Ar.+Ar.] Tanrıların reisi.
r. 181a/04
- râbıta** [Ar.] İlgî, bağ.
r. 002a/19
- rabt-ı kalb ideme-** [Ar.+Ar.+Tr.] Gönül bağı oluşturamamak.
r.- diler 095a/01
- racihü'l-hillî** [Ö.] Mısır'da yaşamış bir şair.

- r. 094a/06
- radî te'âlâ** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 010b/18
- radiyallahu** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 010b/18, 056a/11, 079b/17, 079b/18, 124b/16, 125b/01, 129b/16, 133a/19, 147a/08, 149a/21, 159a/05, 160a/20, 161b/05, 204b/04, 205a/16, 205a/17, 205b/19, 205b/20, 216a/04, 216a/05, 216b/05, 216a/08, 216b/15
- radiyallahu** [Ar.] "Allah onlardan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 012b/07, 161b/01, 214a/14
- radiyallahu te'âlâ** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 082b/11, 147a/11, 175a/15, 204a/18
- radiyallahu te'âlâ anı** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 089b/20, 125a/07, 148a/11, 149a/01, 160a/09, 167b/20, 175a/03, 181b/06, 199b/17, 203b/01, 210a/04, 210b/05, 211b/03, 214a/17, 214b/09, 214b/21, 215a/17, 215a/19, 215b/01, 215b/05
r.+ a 010b/18, 147a/12
- râf** [Ar.] Üzerine eşya koymak için duvara ya da duvar köşelerine yapılmış levha.
r.+ lar 143b/08, 143b/10
- râfîzî** [Ar.] Rafizilik akımını benimseyen.
r. 090b/18
- râfîzî mezheb** [Ar.+Ar.] Rafizilik akımını benimseyen.
r. 113b/21
r.+ idi 081b/11, 083a/15
- râğ** [Ar.] Çayırılık.
r.+ ı 108a/18, 175a/02
- rağbet** [Ar.] 1. Bir şeye gösterilen istek; arzu. 2. Beğenme, değer verme.
r. 091b/20
r.+ i 147a/11, 207a/18
r.+ in 220a/10
r.+ leri 129b/19, 209b/02
- rağbet iT-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi istekle karşılamak; iyi kabul etmek; beğenmek; rağbet göstermek.
r.- düklerinden 151b/11
r.- erin 147a/16
r.- erdi 043a/17, 109b/14
r.- üp 032a/11
- rağbet ol-** [Ar.+Tr.] Başkaları tarafından beğenilir, istenilir olmak.
r.- duğı 107b/01
- rağbet olma-** [Ar.+Tr.] Başkaları tarafından beğenilir, istenilir olmamak.
r.- saydı 070a/08
- râğıb** [Ar.] Hevesli, istekli.
r.+ ıdı 053a/13
- rağm** [Ar.] İnat, inadına yapılan davranış.
r.+ ina 002a/10
- râh-ı bî-pâyân** [Far.+Far.+Far.] Sonsuz yol.
r.+ a 016b/19, 026b/09
- râhat ol-** [Ar.+Tr.] İyileşmek, huzura ermek.
r.- ur 086b/04
- rahbe** [Ö.] Tunus'un kıyı şeridinde bir şehir.
r.+ de 099b/13
- râhe** [Ar.] El ayası.
r. 112a/17
- râhib** [Ar.] Müslümanların, Hristiyan din adamlarına ve papazlara verdiği isim.
r. 035a/07, 035a/09, 140b/12, 142a/01, 190b/07
- rahîl** [Ar.] Palan, semer.
r. 090b/09
- rahm** [Ar.] Merhamet, esirgeme.
r. 086a/18, 092a/16
r.+ ından 100b/15
- rahm iT-** [Ar.+Tr.] Acımak, merhamet etmek.
r.- di 050a/21
r.- düñ 201b/20
r.- mişidi 231b/15

- r.- üp 092a/18, 201b/16, 211a/02
- rahmet** [Ar.] 1.Allah'ın kullarına acıması ve günahlarını bağışlaması; Allah'ın merhameti. 2. Allah'ın darda kalanlara, yıkıma uğrayanlara yaptığı olağanüstü yardım.
r. 088b/08
r.+ i 214b/07
- rahmet-i rahmān** [Ar.+Ar.] Allah'ın merhameti.
r. 034a/12
- rahmetullah-ı Ŗāleyh** [Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Ŗā. 093a/13, 130b/02
- rahmetullah-ı Ŗāleyhimā rahmeten vāsiŖā** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onların üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
Ŗā. 093a/01
- rahmetullah-ı Ŗāleyhim rahmeten ve isŖāten** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti ve saadeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 147b/21
- rahmetullah-ı Ŗāleyhi rahmeten vāsiŖā** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti onun üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
Ŗā. 111a/21
- rahmetullah-ı aleyhi rahmeten ve isŖāten** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti ve saadeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 179a/17
- rahmetullah-ı teŖālā Ŗāleyh** [Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Ŗā. 093a/15, 103b/03, 104a/17, 106b/07, 109b/03
- rahmetullah-ı teŖālā Ŗāleyhimā** [Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Ŗā. 109b/15
- rahmetullah-ı teŖālā Ŗāleyhim rahmeten vāsiŖā** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onun üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 113a/14
- rahmullah** [Ar.] Allah'ın rahmeti.
r. 004b/11
- rahşān** [Far.] Parlak.
r. 008a/16
- raht ü baht** [Far.+Far.] Bu dünyayla ilgili olan her şey, fani ihtiyaçlar. r.+ i 024b/04, 080b/10
- raht ve taht-ı saltanāt** [Far.+Far.+Ar.] Saltanat tahtı ve eşyası; saltanata ait herşey.
r. 109a/11
- raŖiyyet** [Ar.] Bir hükümdara vergi vererek bağlanan halk; tebaa.
r. 068a/09, 084a/18, 095b/08, 110a/09, 113a/12
r.+ den 083b/14, 097b/10, 102a/16
r.+ e 019b/15, 021b/16, 083a/12
r.+ üñ 053a/19
- raķīb** [Ar.] Aynı kişiyi sevenlerin birbirine göre durumu.
r.+ inden 039a/09
- raķīb ol-** [Ar.+Tr.] Aynı şeyi veya kimseyi elde etmek için bir başkası ile yarışmak.
r.- dılar 038b/03
- raķś** [Ar.] Dans.
r. 187b/13
- ramazān** [Ar.] Arapların kullandığı ay takvimine göre dokuzuncu ay olan, kutsal bilinen üç ayların sonuncusu ve Müslümanlarca oruç tutulmak zorunluluğu olan ayın adı.
r. 011b/01
r.+ uñ 106b/15
- ramazāni** [Ar.] (bk. ramazān)
r. 228b/03
- ramla** [Ŗ.] İsrail'in orta bölümünde bulunan bir şehir.
r.+ yı 085b/05
- raŖnā** [Ar.] Çok güzel, hoş.
r. 037a/15
- raşad** [Ŗ.] Mısır'da bir yer adı.
r. 227a/07, 227a/09
- raşad** [Ar.] Gök cisimlerini gözleme.
r. 148b/04, 227a/08
- raşad bināsı** [Ar.+Ar.+Tr.] Rasathane, gözlem evi.
r. 148a/07
r.+ na148b/06
- raşad kuyusu** [Ar.+Ar.+Tr.] Su kuyusundaki suyun seviye ölçümünün yapıldığı kuyu.
r. 227a/08
- rāsih ol-** [Ar.+ Tr.] İyice bağlanmak.
r.- dılar 041a/09
- rāsiha ol-** [Ar.+ Tr.] Kuvvetlenmek, etkisi artmak.
r. olmışdur 074a/14
- rāst** [Ar.] Düz.
r. 126b/17
- rāst gel-** [Ar.+ Tr.] 1. İsalet etmek; hedefini bulmak; değmek; ulaşmak. 2. Ummadığı hâlde karşılaşmak; tesadüf etmek; rastlamak.
r.- di 014b/09, 024a/09, 094a/08
r.- diler 029b/13
r.- işdür 086b/21
r.- se 122b/11
r.- üp 135b/02, 152a/12
r.- ürdi 069b/15
- ravdü'r-reyāhın** [Ŗ.] İmam Yafii'nin tasavvufu ilgili eseri.
r. 092b/20
- rāvīs** [Ar.] Jüpiter gezegeni.
r. 141a/21
- rāviyān-ı ahhār-ı pişin** [Ar.] Eskilerden haberler veren kimseler.
r. 116a/09
- rāvus** [Ar.] (bk. rāvīs)
r. 141b/08
- ravza** [Ar.] Bahçe.
r. 085b/20
- ravza** [Ŗ.] Mısır'da Nil Nehri'nin ikiye ayrıldığı yerin ortasında kalan adacığa verilen ad.
r. 085b/16, 085b/19, 085b/20, 123b/01, 145b/20, 206b/10
r.+ da 095a/09
- ravzāhık** [Ar.+Tr.] Bahçe olma durumu, bahçelik.
r. 085b/20
- rāye** [Ŗ.] Ad kavminin yaşadığı yer.
r. 167a/14
- rāyet-i maŖāş** [Ar.+Ar.] Geçim kaynakları.
r. ları 080b/19
- rāyic ol-** [Ar.+Tr.] Sürüm, gideri olmak.
r.- an 215b/20
- rāyicü'l-āmīr** [Ar.+Ar.] Sözü dinlenen.
r. 192a/09
- rāyiha** [Ar.] Koku.
r. 077b/13, 128b/01
r.+ sı 040a/10, 052a/05, 078b/03, 118a/06, 118a/07, 127a/20, 128b/01, 166b/07
r.+ sın 014a/08
r.+ sından 013b/18
- rāyihalu** [Ar.+Tr.] Kokusu olan, kokulu.
r. 011a/17, 041b/03, 041b/04
- rāzi** [Ar.] 1. Kabul eden, karşı çıkmayan. 2. Hoşnut, memnun olan.
r. 097a/12, 208a/05, 209b/09, 220a/02
r.+ yın 159a/18
r.+ yuz 111a/15, 144a/01
- rāzi eyle-** [Ar.+Tr.] Kabul etmesini sağlamak; gönlünü etmek.
r.- diler 108b/06, 204b/06
- rāzi kıl-** [Ar.+Tr.] Kabul etmesini sağlamak; gönlünü etmek.
r.- dı 110a/16
r.- dukdan 008a/05
r.- ırız 124b/21
- rāzi ol-** [Ar.+Tr.] Kabul etmek, rıza göstermek.
r.- dı 222b/18, 230a/21
r.- dılar 070b/14, 093a/05, 208b/11, 213b/14
r.- dılarsa 209a/11
r.- up 131a/07, 208b/07
r.- urlardı 100b/18

rāzî olma- [Ar.+Tr.] Kabul etmemek, rıza göstermemek.
 r.- madı 103a/08, 155b/05
 r.- dılar 056b/13, 097a/04, 097a/13, 208b/12
 r.- yanlar 056b/09

rāzîk-ı benî-âdem [Ar.+Ar.+Ar.] İnsanoğlunun rızıklandırıcısı; Tanrı.
 r.+ den 130a/05

re'āyā [Ar.] Askerî sınıf dışında, bir hükümdarın yönetimi altında bulunan halk.
 r. 066b/12, 088a/18, 088b/16, 097a/07, 231b/13
 r.+ dan 036b/20
 r.+ nuñ 226b/19
 r.+ sı 091a/16
 r.+ ya 090a/06, 156b/09

re'āyā-yı kıbt [Ar.+Ar.] Kıpt halkı.
 r.+ ıla212a/05, 212a/08

re'āyā-yı memleket [Ar.+Ar.] Ülkenin halkı.
 r.+ i 037b/07

re'āyā-yı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslüman halk.
 r.+ e 083b/10

rebî'û bin ziyād [Ö.] Horasan valisi.
 r.+ uñ 089b/20

rebî'û ayları [Ar.+Tr.] Rebiyülevvel ve Rebiyülahir ayları.
 r.+ nda 126a/06

rebî'û'l-âhir [Ar.+Ar.] Ay takviminin dördüncü ayı.
 r. 011a/15
 r.+ nüñ 099b/14

rebî'û'l-evvel [Ar.+Ar.] Ay takviminin üçüncü ayı.
 r. 011a/15

rebî'û'l-evvelî [Ar.+Ar.] (bk. rebî'û'l-evvel)
 r. 228b/02

rebveh [Ö.] (bk. behnisāviyye)
 r.+ den 191a/04

rec'ât [<Ar. ric'ât] Geriye gitme, çekilme.
 r.+ da 141b/10

receb [Ar.] Ay takviminin yedinci ayı.
 r. 011a/20
 r.+ inüñ 098b/06, 216b/17

red(d) iT- [Ar.+Tr.] 1. Yapılması istenen bir şeyi yapmak istemediğini belirterek geri çevirmek. 2. Kabul etmemek, geri çevirmek.
 r.- di 071a/09, 196b/06
 r.- emediler 194b/12
 r.- üp 101b/15, 155b/11, 164b/17

red olun- [Ar.+Tr.] Kabul edilmemek, geri çevrilme.
 r.- a 230a/08

ref'ô [Ar.] Ortadan kaldırma; lağvetme.
 r.+ ine 109a/03

ref'ô eyle- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; lağvetmek.
 r.- di 062b/06, 098a/13, 100b/21
 r.- diler 112b/19

ref'ô idil- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırılmak; lağvedilmek.
 r.- mişdi 129b/17

ref'ô iT- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; lağvetmek.
 r.- di 092a/03, 103a/06
 r.- erdüm 012b/11
 r.- mege 130b/03

ref'ô olun- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırılmak; lağvedilmek.
 r.- olındı 131b/12

refî'ô [Ar.] Yüksek, yüce
 r. 167a/11, 191b/02

rehā [Far.] Kurtulmuş.
 r.+ dur 032b/09

rehber [Far.] Yol gösterici; kılavuz.
 r.+ lerinde 113a/04

rehn [Ar.] Bir şeye karşılık olarak rehin bırakılmış olan; rehin konulan. r. 154a/16

reh-nümālîk it- [Far.+Far.+Tr.] Kılavuzluk etmek, yol göstermek.
 r.- di 002a/19

rehûb'ûm [Ö.] Hz. Süleyman'ın oğlu.
 r. 075b/10
 r.+ uñ 075b/07

re'îs [Ar.] Başkan.
 r.+ leri 051b/04

rek'ât [Ar.] Namazda kıyam, rükû ve iki secde denilen

farzların sıra ile bir kez yapıldığı bölüm.
 r. 214b/11

rekîk [Ar.] Kekeme.
 r. 084a/17

reml-i ğurâbî [Ö.] Büyük Sahra çölü.
 r. 166b/11
 r.+ den 166b/18

reml-istân [Ar.+Far.] Kumluk.
 r. 168a/21

remz [Ar.] 1. İma, gönderme. 2. Sembol.
 r. 016a/11, 192b/10
 r.+ lerden 192b/13
 r.+ lere 006a/08

renc [Far.] Eziyet, sıkıntı.
 r. 004a/14

rencber [Far.] Çiftçi.
 r.+ leri 173b/08

rencide [Far.] İncinmiş.
 r. 211a/01

rencide-hâtr ol- [Far.+Far.+Tr.] Kalbi kırılmak.
 r.- mağıla 111a/09

renK [Far.] Renk.
 r. 160a/11, 193a/10
 r.+ de 017b/03
 r.+ den 057a/10
 r.+ i 172b/14, 188a/10
 r.+ ile 040b/09
 r.+ inden 040b/09
 r.+ lerile 067b/02, 192b/05

reng-âmîz [Far.+Far.] Renk renk.
 r. 027a/16, 065b/16, 067b/04, 070b/20, 153b/18

reng-â-renk [Far.+Far.] Renk renk.
 r. 001b/06, 112a/01, 166a/11

rengîn [Far.] Parlak renkli.
 r. 187b/05

renk id- [Far.+Tr.] Renklendirmek, boyamak.
 r.- üp 067b/02

resā'il [Ar.] Risaleler.
 r.+ de 004b/21

re's-i hâmel [Ar.+Ar.] Koç burcunun tepesi.
 r.+ den141a/20
 r.+ deyiken 193b/13

re's-i seretân [Ar.+Ar.] Yengeç burcunun tepesi.
 r.+ dan 141a/19

resm [Ar.] 1. Varlıkların çeşitli araçlarla kâğıt, karton, bez vb. üzerine yapılan biçimleri ve bu biçimleri yapmak, boyamak tekniği ve sanatı. 2. Şekil, görüntü.
 r. 185a/16, 204a/12
 r.+ e 165a/10
 r.+ i 185a/16
 r.+ idür 185a/01
 r.+ in 016a/04, 074b/11, 148b/13
 r.+ inde 007a/09, 028a/15, 029a/02, 032a/01, 055b/13, 118a/03, 136a/02, 143b/02, 149b/07, 150a/04, 182b/06, 185a/09, 186b/08
 r.+ indedür 185a/11
 r.+ inden 016a/04, 085b/20, 148b/11, 165b/04
 r.+ ini 012a/01, 227a/03
 r.+ ler 114b/15, 115b/12, 216b/10
 r.+ leri 216a/16

resm eyle- [Ar.+Tr.] Resmini yapmak.
 r.- diler 153a/11

resm iT- [Ar.+Tr.] (Bir şey için) onun görünüşünü bir yüzey üzerine çizmek veya boyamak.
 r.- diler 115b/08
 r.- üp 227a/15

resm itdür- [Ar.+Tr.] Resmini yaptırmak.
 r.- meye 136b/01

resm olUn- [Ar.+Tr.] Resmi yapılmak.
 r.- an 115a/12
 r.- mişdi 018a/02

ressām [Ar.] Resim sanatını uygulayan kimse.
 r.+ lar 227a/14

resûl [Ar.] Hz. Muhammet.
 r.+ ı 181a/09
 r.+ ma 100a/06, 167b/07

r.+ ndan 089b/07
r.+ muñ 089b/07, 089b/11
r.+ muñdur 089b/06
r.+ uñ 002b/14
resül-ı rabbü'l-Öalemin [Ö.] Alemlerin rabbinin resulü; Hz. Muhammet.
r.+ uñ 012a/13
resûlullah âzretleri [Ö.] Hz. Muhammet.
r.+ nden 012b/10
r.+ nüñ 142b/13
reşid [Ö.] Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında, İskenderiye kentinin 65 km kadar doğusunda, Mısır'ın El-Buheyra ilinin içinde yer alan şehir.
r. 123a/13, 123a/14
r.+ e 010a/19
r.+ ile 166a/14
r.+ le 010b/06
reşid nâhiyesi [Ö.] (bk. reşid)
r.+ nden 046a/03
reşk id- [Far.+Tr.] Kışkanmak.
r.- er 003b/02
revāk [Ar.] Üzeri örtülü sütun dizisi.
r.+ ları 002a/16
r.+ larımuñ 160a/19
revân [Far.] 1. Yürürlükte olmak, geçerli olmak. 2. Yayılmak, genişlemek. 3. Can.
r. 003b/02
r.+ ıdı 010a/18, 191a/18
r.+ iken 111b/09
r.+ ların 091b/21
revân eyle- [Far.+Tr.] Akıtmak, akmasını sağlamak.
r.- diler 005b/15, 006b/17
r.- r 003b/02
revân it- [Far.+Tr.] Bir yere doğru alıp götürmek.
r.- di 003b/20, 160a/07
revân ol- [Far.+Tr.] Bir yere doğru gitmek.
r.- dı 065b/09, 098b/06, 103b/15, 112a/02, 194a/09
r.- dılar 043b/18, 055b/20, 138a/17, 204b/11, 212b/04, 216b/05
r.- urlar 176a/03
revâne kı- [Far.+Tr.] Bir yere doğru gitmesini sağlamak.
r.- dı 228a/19
revâyih [Ar.] Kokular.
r. 118a/07
revhâniyyün [Ar.] Melekler.
r. 180b/10
r.+ a 002a/21
reviş [Far.] 1. Gidiş. 2. Üslup, yöntem.
r.+ i 003b/16
r.+ ler 028a/01
revnak [Far.] Göz alıcılık, güzellik.
r.+ ı 076a/12, 226b/21
re'y [Ar.] Düşünce, fikir.
r. 005b/17, 010b/17
r.+ i 096b/01
r.+ ince 136a/13, 139b/06
r.+ ine 211b/13
r.+ insüz 020b/20, 164a/14
r.+ ler 066b/03
r.+ leri 073a/14, 101b/08, 108b/04, 196b/08, 212a/09
reyâhîn [Ar.] Fesleğenler.
r. 078b/02, 078b/12
r.+ den 078b/15
r.+ idi 078b/05
reydâniyye meydâm [Ö.] Kahire yakınlarında bir mevki.
r.+ nda 112a/21
reyhân [Ar.] Fesleğen.
r. 078b/05
re'y-i cihân-ârâ [Ar.+Far.+Far.] Cihanı süsleyen fikir.
r.+ yla 155a/01
re'y-i âsen [Ar.+Ar.] Güzel fikir.
r. 152b/15
re'y-i mübhem [Ar.+Ar.] Belirsiz fikir.
r. 229b/19
re'y-i şâyib [Ar.+Ar.] Doğru fikir.
r. 114a/04, 178b/20

re'y-i şerîf [Ar.+Ar.] Şerefli fikir.
r.+ leri 168a/05
reyy ol- [Ar.+Tr.] Suyu kanmak.
r.- urdu 170b/04
reyyân [Ö.] Hz. Yusuf zamanındaki Mısır fırvunu.
r. 063a/18, 064a/06, 064b/07, 064b/14, 064b/15, 064b/18, 065a/05, 065a/06, 065a/09, 065a/10, 065a/12, 065a/17, 065a/19, 065b/02, 065b/07, 065b/18, 066a/09, 196b/16, 197a/06, 197a/09, 197a/14, 198a/13
r.+ a 065a/01, 065b/06, 066a/07, 197a/05, 197b/08, 197b/11, 198a/09
r.+ uñ 196b/04, 197a/15, 197b/09, 197b/10
reyyân-ı bin velîd [Ö.] (bk. reyyân)
r.+ uñ 196b/02
reyyân bin el-velîd [Ö.] (bk. reyyân)
r. 183a/05, 197b/01, 198a/12
reyyân ibnû'l-velîd [Ö.] (bk. reyyân)
r. 062b/01
rezâyil [Ö.] Hz. Adem'in oğullarından biri.
r. 005b/06
rezm [Far.] Savaş, dövüş.
r. 213a/18
r.+ de 003a/05, 003a/19
ribô hummâsı [Ar.+Ar.] Bahar humması.
r. 129a/13
ridvânullah-ı Öaleyhim ecmaÖin [Ar.] "Allah'ın rızası onlar üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 012a/08, 092a/11, 147a/20, 147b/17, 175a/04, 178b/11, 203a/21, 204a/20, 213a/08
r.+ den 010b/18
ridvânullah-ı teÖâlâ Öaleyhim ecmaÖin [Ar.] "Allah'ın rızası onlar üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 002b/06, 116a/18, 203a/21, 211b/18
rıfık [Ar.] Tatlılık, yumuşaklık.
r. 011b/08, 090a/09
r.+ ıla 055a/13, 105a/15
rim [Ar.] İnsanoglundan önce dünyada yaşamış bir ümmet.
r. 200b/02
rıtl [Ar.] Yüz otuz dirhem ağırlığında arpa ve buğday alan bir ölçek. r. 139a/03, 139a/04, 161a/17, 163a/11, 223b/13
r.+ ıyla 139a/03, 163a/11
rızâ [Ar.] Razi olma, izin verme.
r.+ sına 202b/16
r.+ sinsuz 230b/01
r.+ sıyla 082b/19
rızâ vir- [Ar.+Tr.] Razi olmak, onamak.
r.- diler 044b/07
rızâ vir- [Ar.+Tr.] Razi olmamak, onamamak.
r.- di 125a/04, 215a/19
r.- dilerdi 208b/10
r.- yüp 213b/08
rızık [Ar.] Allah tarafından herkes için ayrılmış olan biyolojik ihtiyaç maddelerinin tümü.
r. 010b/18, 074a/03
r.+ larına 008b/08
r.+ uñ 065a/02
riÖâyâ [Ar.] (bk. reÖâyâ)
r. 101a/21, 111a/09
r.+ muñ 194a/19
r.+ nuñ 090a/06
r.+ sı 154a/13, 203b/21
r.+ sına 072a/17
r.+ sinuñ 071a/10
r.+ yı 071a/02, 105a/15
riÖâyet [Ar.] Saygı gösterme, itibar etme.
r.+ e 091b/20
r.+ in 088b/17
r.+ ine 102a/15
riÖâyet iT- [Ar.+Tr.] Saygı göstermek.
r.- di 100a/18, 164a/13, 231b/13
r.- erdi 083a/15, 132b/17
r.- üp 090b/20
riÖâyet olunma- [Ar.+Tr.] Saygı gösterilmemek.

r.- yup 229a/02
ribāʾī [Ar.] Bahçeli evler.
 r. 126b/01
ricāl [Ar.] Erkekler.
 r. 011b/13, 074b/15, 119b/02
 r.+ a 075a/02
 r.+ dan 073a/10
riḥ [Ar.] Bağırsaklardaki gaz; yel.
 r. 086b/07
riḥ-i ʾŌakīm [Ar.+Ar.] Kuraklık veren rüzgar.
 r. 167a/20
rikāb [Ar.] Büyük bir kimsenin makamı, huzuru.
 r.+ inca 228b/01
rimāl [Ar.] Kumluk yer; göl.
 r. 004a/13, 004a/16
 r.+ ndan 010b/06
risālet [Ar.] 1. Peygamberlik. 2. Elçilik.
 r. 002b/04
 r.+ e 079b/13
rişte [Far.] İplik.
 r.+ lerini 004b/15
riyāyet [Ar.] Bir olayı, bir haberi veya bir bilgiyi nakletme.
 r. 009a/17
 r.+ de 010a/02, 011b/20, 012a/21, 072b/04, 122b/16, 204b/06
 r.+ den 120b/21
riyāyet-i [Ar.+Tr.] Söylemek, aktarmak.
 r.- en 140b/04
 er 014b/06, 140b/07, 142b/03, 149b/03, 161b/06, 166b/03, 218a/09
 r.- erler 014b/03, 016b/06, 116a/09, 116b/15, 124b/06, 126b/21, 139a/11, 140a/17, 150b/17, 159a/06, 161b/02, 161b/03, 161b/05, 172b/21, 175a/16, 179b/20, 192b/13, 199a/05
 r.- düği 014b/08
riyāyet olun- [Ar.+Tr.] Söylenmek, aktarılma.
 r.- an 142a/06
 r.- mışdır 010b/18
 r.- ur 012b/10, 012b/13, 029a/05, 073a/19, 082b/21, 092a/12, 092b/14, 093a/07, 100b/02, 105b/13, 105b/17, 111a/02, 115b/21, 116a/20, 118a/16, 118b/16, 122b/06, 131b/16, 139b/21, 145b/18, 147a/08, 147b/14, 150a/08, 154a/01, 156b/11, 158a/02, 158a/16, 161a/16, 166b/07, 167b/10, 170a/06, 190b/02, 192b/12, 198a/01, 198b/12, 200a/05, 218a/03, 224a/06
riyāz-ı cennet-ābād [Ar.+Ar.+Far.] Cennet gibi güzel bahçeler.
 r. 166a/10
riyāzet it- [Ar.+Tr.] Allah rızası için dünyadan el etek çekmek.
 r.- megidi 109b/10
rodos [Ö.] Ege Denizi'nde bir ada.
 r. 152a/02
rodos atası [Ö.] (bk. rodos)
 r.+ na 155b/16
roma [Ö.] 1. Roma İmparatorluğu. 2. Roma şehri.
 r. 201a/20, 202a/14, 202b/05, 202b/06, 202b/07, 202b/09
 r.+ da 200b/20, 201b/03, 202b/06
 r.+ dan 202b/10
 r.+ ya 202b/02, 202b/08
roma şehri [Ö.] İtalya'nın başkenti olan, İtalyan Yarımadası'nın batısında, Lazio bölgesindeki Tiber Nehri üzerinde konumlanmış şehir.
 r.+ nden 200b/19
 r.+ ni 202a/16
 r.+ yidi 200b/19
roma vilāyeti [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ ni 201a/12
ruʾāde balığı [Ar.+Tr.] Nil Nehri'nde yaşayan zehirli bir balık türü.
 b.+ ma 125b/11
 b.+ ında 125b/12
rubū-ı meskūn [Ar.+Ar.] Dünyanın dörtte biri; karaların tümü.
 r.+ da 085b/21
rubāʾī [Ar.] Dört mısradan oluşan, felsefi, aşk ve rintlilik gibi

konuları işleyen divan edebiyatı nazım türü.
 r. 034a/10
rubāʾī-yi ʾArabī [Ar.+Ar.] Arapça rubai.
 r.+ yile 144b/06
rubāʾī-yi ʾArabīyye [Ar.+Ar.] Arapça rubai.
 r. 144b/06
rūḥ [Ar.] Bedende, vücuttan ayrı olarak bulunduğu inanılan maddesiz varlık ilkesi.
 r. 002a/02, 091b/21
 r.+ ı 179a/21
 r.+ ina 180b/20
 r.+ uñ 180b/14
rūḥ-ı münnevver ve pāk [Ar.+Ar.+Ar.] Nurlandırılmış ve temiz ruh.
 r.+ ina 002a/09
rūḥānī [Ar.] Gözle görülmeyen ve ruhtan ibaret olan; manevi.
 r.+ şj 017a/08
rūḥbān [Ar.] Başrahip.
 r. 202a/04
 r.+ ıydı 202a/03
ruhşat vir- [Ar.+Tr.] İzin vermek.
 r.- di 231b/12
 r.- mişdi 231b/06
rūm [Ö.] Bizans İmparatorluğu.
 r. 010a/13, 015a/17, 015b/06, 015b/10, 078a/07, 079a/10, 079b/15, 081a/05, 113a/02, 133a/15, 150a/05, 150a/19, 154a/15, 154a/20, 154b/02, 154b/03, 154b/06, 154b/20, 155b/21, 156a/11, 159a/07, 179b/15, 183b/12, 200b/18, 201a/04, 204a/10, 204b/14, 206b/08, 206b/20, 207a/03, 208a/19, 209a/02, 209a/04, 209a/12, 209a/14, 209a/15, 209a/17, 209a/18, 209b/05, 209b/11, 209b/14, 209b/17, 211b/19, 211b/21, 212a/04, 212a/15, 212a/20, 215a/12, 218a/09, 219a/09, 219b/03, 227b/08
 r.+ a 111a/08, 113b/07, 168a/01, 200b/18, 209a/03, 219a/03, 219a/10
 r.+ da 107b/04, 111a/02, 173a/06, 190a/07, 212b/21
 r.+ dan 003b/20, 105b/17, 201a/06, 208b/09, 219a/01
 r.+ uñ 212b/18
rūm denizi [Ö.] Akdeniz.
 r.+ ne 063b/14
 r.+ nüñ 152a/02
rūm-ı ʾĀdī-ābād [Ö.+Ar.+Far.] Adaletle dolu Rum ülkesi.
 r.+ a 111a/04
rūm ili [Ö.] Rumeli beylerbeyliği.
 r. 112b/09
 r.+ nde 114a/05
rūmiyye [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ den 079a/17
rūmiyye-i kübrā [Ö.] (bk. roma şehri)
 r. 079a/15
rūmiyye şehri [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ nden 078a/10
rūmḳālā [Ö.] Gaziantep ilinin Yavuzeli ilçesinde kasaba köyünün yakınında bulunan eski bir yerleşim yeri.
 r. 103b/19
rumūz [Ar.] Gizli anlamları olan işaret ve söz ve semboller.
 r.+ uñ 006b/14, 045b/08
rūm vilāyeti [Ö.] (bk. rūm)
 r. 070b/03
rūşen [Far.] Aydınlık.
 r. 091b/16
rūşen eyle- [Far.+Tr.] Aydınlatmak.
 r.- di 091a/18
rūşen ol- [Far.+Tr.] Aydınlanmak.
 r.- miş 138a/20
 r.- urdı 025b/11
rūşenlīk [Far.+Tr.] Aydınlık.
 r. 150b/16
rutūbet [Ar.] Nem.
 r. 121b/05
 r.+ i 126a/15
rutūbet-i havā [Ar.+Ar.] Havanın nemi.
 r.+ dan 028b/16

rü-yı Óälem [Far.+Ar.] Dünya.
r.+ e 002a/16

rü-yı arz [Far.+Ar.] Yeryüzü.
r.+ ı 006a/05

rü-yı cihân [Far.+Far.] Dünya.
r.+ ı 003a/09

rü-yı siyâh [Far.+Far.] Kararmış yüz.
r.+ ın 002b/05

rü-yı zemîn [Far.+Ar.] Yeryüzü.
r. 011a/20
r.+ de 003b/06, 034a/09, 052b/20, 141a/18, 168b/18, 203a/18, 226b/16
r.+ den 024b/04
r.+ i 194a/01

rüz [Far.] Gündüz.
r. 124a/18, 228b/08

rüz-ı kıyâmet [Far.+Ar.] Kıyamet günü.
r.+ de 111a/09

rüz-ı maḥşer [Far.+Ar.] Kıyamet günü.
r. 002b/17

rüz-ı pîrüz-ı nîrüz [Far.+Far.+Far.] Yeni yılın hayırlı günü.
r. 111b/20

rüz-ı rüsthîz [Far.+Far.] Kıyamet günü.
r. 155a/15

rüz-ı sür [Far.+Far.] Düşün günü.
r. 099b/01

rüzigâr [Far.] 1. Yel, esinti. 2. Zaman, devir.
r. 021b/13, 073a/16, 103b/04, 131a/17, 154b/13
r.+ dur 184b/17
r.+ lar 230a/12

rüzî kı- [Far.+Tr.] Nasip etmek.
r.- duğı 167a/19

rüzigâr-ı nâ-pâyidâr [Far.+Far.+Far.] Gelip geçici zaman.
r. 037b/09

rüzigâr-ı zürkâr [Far.+Far.] Zorluk taşıyan zaman.
r. 061a/14

rü'ûsi'leşhâd [Ar.+Ar.] Göreve başlama belgesi.
r. 099a/16

rübûbiyyet [Ar.] Tanrılık.
r.+ ine 200a/01

rûchân [Ar.] Üstünlük.
r. 156a/07

rüfekâ [Ar.] Arkadaşlar, dostlar.
r.+ yıla 004a/11

rûküde [Ö.] İskenderiye şehri'nin yerinde daha önceden kurulmuş şehir.
r. 007a/02, 069a/11
r.+ yidi 149a/15, 149b/09

rûküde şehri [Ö.] (bk. rûküde)
r. 150a/08
r.+ n 167a/06
r.+ ni 149b/15
r.+ nüñ 149b/18

rümh [Ar.] Mızrak.
r.+ i 003a/07

rümmânî [Ar.] Nar çiçeği renginde olan.
r. 029a/17

rüstem [Ö.] İran mitolojisinin efsanevî kahramanı, Firdevs'in Şehname adlı eserinde büyük bir kahraman olarak gösterilen Zaloğlu Rüstem.
r.+ di 003a/06

rüsüm [Ar.] Kurallar, usüller.
r.+ da 003b/09

rüsvây [Far.] Ayıplanacak, rezil.
r. 221b/05

S

sâ [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir. (bk. sâ şehri)
ş. 010a/09, 010a/11, 043a/02, 069a/11
ş.+ nuñ 166a/11
ş.+ ya 045b/13
ş.+ yıla 010a/10

sâ [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
ş. 008a/04, 010a/10, 030a/06, 038a/04, 043a/01,

043a/04, 043a/13, 043b/21, 044a/03, 046a/10, 046b/07, 046b/12, 120a/13, 146a/06, 146a/12, 146a/16, 165b/09, 165b/10, 165b/14, 166a/07, 169b/12
ş.+ dan 030a/01
ş.+ dur 009b/21
ş.+ nuñ 045b/07, 146a/15, 146a/17
ş.+ ya 145b/19, 146a/01, 146a/07, 146a/13
ş.+ yı 038a/05
ş.+ yidi 007b/17, 009a/14
ş.+ yla 146a/02

sâÖâdet [Ar.] Mutluluk, ongunluk.
s. 071a/07, 111a/06, 153b/05, 201b/03
s.+ e 012a/19
s.+ i 110b/20, 195a/08
s.+ ile 113b/14
s.+ ine 230a/12

sâÖat [Ar.] 1. Zaman. 2. Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit olan ve birim olarak kabul edilen zaman dilimi. 3. An. 4. Zamanı göstermeye yarayan araç.
s. 012a/20, 025b/07, 073b/09, 152a/21, 162b/04, 214a/04, 227a/13, 227a/19
s.+ da 157a/15, 157a/16, 227b/06
s.+ dan 169b/15
s.+ dur 214b/07
s.+ ıdı 163b/14
s.+ lar 171a/10
s.+ lardan 181a/01
s.+ uñ 227b/06

sâÖat-ı leyl ü/ve nehâr [Ar.+Ar.+Ar.] Tüm zamanlar.
s. 025b/08
s.+ ı 157a/17

sâÖat-ı saÖd [Ar.+Ar.] Kutlu, uğurlu saat.
s. 227a/13

sâÖathîk [Ar.+Ar.] Belirtilen saat kadar süren.
s. 169b/15

saÖb [Ar.] Zorlu, çetin.
ş. 201a/18

sabâh [Ar.] 1. Güneşin doğuş zamanı; günün başlangıcı. 2. Güneşin doğumundan öğle öncesine kadar geçen zaman dilimi.
ş. 019b/05, 020a/19, 025b/11, 025b/16, 045a/11, 045a/19, 050b/02, 052a/10, 123b/15, 134a/13, 152b/05, 152b/09, 152b/16, 154a/02, 163b/13, 173b/01, 173b/07, 211a/12
ş.+ a 025b/10, 025b/15, 059b/19, 124a/05, 205b/05
ş.+ dan 014a/06, 050a/15, 124a/05, 144b/17, 151a/08, 213a/05

sabâ yili [Ar.+Tr.] Sabah rüzgarı.
ş. 146b/07, 146b/08

sâbbiyye [Ö.] Kişi adı.
ş. 180a/11

saÖb bün er-râs [Ö.] İskender-i Zülkarneyn olarak bilinen, Yecuc-Mecuc seddini yapan kimse.
e. 076b/05

sâ bin işâd [Ö.] (bk. sâ)
s. 189b/16

sâ bin kıbtîm [Ö.] (bk. sâ)
s. 010b/08

sâ bin kıbtîm bin mûsrâyim bin bayşar bin hâam bin nûh [Ö.] (bk. sâ)
s. 132b/12

sâbîk [Ar.] 1. Eski, önce. 2. Eskiden, daha önce.
s. 113b/13
s.+ da 004b/09, 219b/14
s.+ dan 086a/06

sâbîkâ [Ar.] Daha önce; eskiden.
s. 006b/10, 010b/08, 015a/03, 016a/11, 026a/14, 028a/09, 037b/15, 046b/17, 050a/13, 061a/18, 071b/11, 082a/04, 082b/05, 087a/14, 090a/14, 092b/21, 093b/04, 095b/16, 095b/21, 096a/13, 096b/09, 097b/09, 097b/21, 098b/21, 104b/20, 105a/08, 106b/17, 107a/12, 107a/14, 107b/08, 113a/03, 114b/20, 115a/02, 115a/07, 120a/05, 120a/13, 124b/07, 131a/17, 131b/14, 132a/09, 135a/16, 137a/18, 137a/21, 139b/04, 142a/06,

145b/02, 146b/18, 148b/14, 150a/13, 156b/12,
157a/03, 163a/14, 165a/04, 167a/05, 169b/03,
170a/21, 174b/01, 174b/11, 176a/12, 176b/18,
182a/02, 183a/04, 185a/07, 186b/17, 189a/10,
189b/18, 191a/04, 192a/05, 192a/20, 193b/20,
196b/01, 197a/18, 198a/12, 203b/10, 203b/16,
204b/18, 205a/11, 212a/15, 213a/08, 214a/11,
217a/05, 217a/11, 217a/13, 217b/11, 219a/06,
223a/06, 223b/04, 224b/20, 227a/09, 227b/08,
228a/03, 229b/14, 229b/21, 230a/15, 231a/19

sābika-ı ahvāl [Ar.+Ar.] Belirlenmiş durum.
s. 111b/11

sābika-ı sebeb [Ar.+Ar.] Belirlenmiş neden.
s. 112b/16

sābık-ı edvār [Ar.+Ar.] Eski devirler.
s.+ da 130a/13

sābıkü'd-diger [Ar.+Far.] Daha önceki öbür.
s. 065b/13

sābıkü'z-zikr [Ar.+Ar.] Daha önce adı geçen.
s. 005b/21, 022b/18, 026a/09, 026b/11, 114b/21,
143a/06, 148a/11, 181b/08, 187b/20, 189a/06,
192a/08, 204b/13, 212a/19, 216a/11, 225b/07

šābīh [Ö.] Kişi adı.
š. 096a/06

šābir [Ar.] Sabırlı.
š.+ idüm 003b/14

šābit [Ar.] 1. Yerinden oynamayan; yer değiştirmeyen; durağan.
2. Değişmeyen; hep aynı kalan.
š. 083b/15, 116a/06, 150a/02, 186a/12
š.+ dūr 182b/14
š.+ leridi 221a/08

šābit ol- [Ar.+Tr.] Değişmemek, aynı kalmak.
š.- dılar 200a/03
š.- up 035a/10

šābit-ka-dem ol- [Ar.+Ar.+Tr.] Kararlı olmak.
š.- dı 049b/01

šābiyye [Ö.] Yıldızlara tapan bir kavim; Kabiloğulları.
š. 002a/20, 139b/06, 146a/21, 180a/19, 180a/20

šābiyye dīni [Ö.] Yıldızla tapıcılık.
s. 142b/17, 172b/05

šābr [Ar.] Tahammül; sebat.
š.+ a 214b/04

šābr iT- [Ar.+Tr.] Sabırlı davranmak; tahammül etmek.
š.- di 138a/09
š.- erler 090a/11
š.- evüz 050b/08
š.- üñ 131a/05
š.- üp 054b/17

Saç [Tr.] İnsan başındaki kıllara verilen ad.
s. 017a/10, 047a/07
S.+ ı 017b/08, 018a/02, 140a/06
š.+ ını 218b/06
s.+ ından 151a/02
s.+ ınıñ 059a/10
s.+ ları 199b/09
s.+ ların 088a/21
s.+ larından 088a/20

šaç- [Tr.] 1. Savurmak, serpmek. 2. Yaymak, püskürtmek.
š.- ar 016b/03, 173a/17
š.- arlarıñ 011a/18, 041b/19
š.- dı 060a/15
š.- dılar 135b/17
š.- uñ 041b/09

šaçu [Tr.] Törenler sırasında insanların başına serpilip ufak para, buğday, pirinç vb. şeyler.
š.+ lar 135b/17

saÓd [Ar.] Uğulu, kutlu.
s. 135b/13, 160b/11, 227a/13

saÓd-ı saÓat [Ar.+Ar.] Kutlu saat.
s.+ a 227a/16

šādā [Ar.] Ses.
š.+ lar 195b/05
š.+ sı 117a/18, 228a/02
š.+ yla 189a/16

šādā vir- [Ar.+Tr.] Ses çıkarmak.
š.- di 227a/21

š.- dügi 227a/17

šādā-yı zikr ve tesbīh ve tehlīl [Ar.+Ar.+Ar.] Kelimeyi tevhit, tesbih ve zikir sesleri.
š.+ den 228b/09

šādaka [Ar.] Yoksullara yardım olarak verilen para veya mal.
š.+ lar 092a/10
š.+ ları 110b/20

šādaka iT- [Ar.+Tr.] Sadaka olarak dağıtmak.
š.- di 155a/05
š.- erdi 101a/04
š.- erin 218b/09

šādakat [Ar.] Bir kimseye karşı gösterilen gerçek ve içten bağlılık.
š. 101a/03, 108b/07, 113a/04
š.+ ın 039a/10

sadām [Ö.] Mısır'da bir dağ.
s. 042a/14

sādīk [Ar.] Sadakatli.
s.+ ıdı 091b/01

šādıla- [Tr.] Sözü gevelemek.
š.- r 137b/18

šādır ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; görülmek.
š.- dı 011b/15
š.- urdı 048b/17, 139b/08

šādır olma- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak; görülmemek.
š.- mışdı 091b/08

šādīd [Ar.] İrin.
š. 168b/04

šadmet-i hücum [Ar.+Ar.] Kuvvetli saldırı.
š.+ ına 104a/06

šadr [Ar.] Ön taraf.
š.+ ında 143a/13

šadr-ı meclis [Ar.+Ar.] Meclisin baş köşesi.
š.+ de 098b/12
š.+ e 105a/12

sādüm [Ö.] Kişi adı.
s. 054a/04

šaf(lar) bağla- [Ar.+Tr.] Sıraya dizilmek, sıralanmak.
š.- yup 021a/17, 205b/16

šaf-ārā-yı beg [Ar.+Far.+Tr.] Safları süsleyen bey.
š.+ ler 155a/17

šafa sür- [Ar.+Tr.] rahat ve huzur içinde yaşamak.
š.- diler 169a/09

šafa gel- [Ar.+Tr.] Hoş gelmek.
š.- düñüz 044b/19

šafā-yı hātūr [Ar.+Ar.] Gönül huzuru.
š. 231a/02

šāfer [Ar.] Ay takviminin ikinci ayı.
š. 011a/15

šāfha-ı Óālem
s.+ de 012a/02, 020b/11, 032a/13
s.+ den 201a/16

šāfī [Ar.] Hiçbir katışığı olmayan; halis; temiz; saf halde.
š. 011a/16, 014a/18, 017a/07, 022b/21, 040b/07,
115b/09, 117a/09, 118b/05, 123a/10, 194b/07,
227a/02
š.+ dūr 172b/14

šāfī-meşreb [Ar.+Ar.] Temiz yaradılışlı.
š. 078b/14

šāfir id- [Ar.+Tr.] Isık çalmak.
š.- er 037a/14

sağ [Tr.] 1. Canlı, diri. 2. Sağlam.
040a/18, 042a/02, 050b/18, 051a/10, 052b/09,
140a/13, 140a/15, 154b/13, 163b/06
š.+ ıdı 221b/09

sağ [Tr.] Sağ taraf.
š. 008b/13, 041b/02, 098b/14, 117a/15, 129a/05,
129a/06, 157a/07, 174a/11, 190b/04, 190b/10,
214a/06
š.+ a 132a/10
š.+ ına 008b/16
š.+ ında 165a/08
š.+ larına 029b/07, 058a/12

sağ- [Tr.] Yumak şeklindeki bir şeyi çözerek açmak, boşaltmak.
š.- arlar 224a/02

ş. - up 153a/13
şagal- [Tr.] Sağlığına kavuşmak.
 ş. - dı 055a/19
 ş. - duğın 032b/08
şagıl- [Tr.] Hayvanın sütü çıkarılmak.
 ş. - ur 057b/04
şagır [Tr.] Duyuma yetisini kaybetmiş.
 ş. 129a/12
şağış [Tr.] Sayı.
 ş. + in 090b/14, 218b/09
 ş. + inca 062b/21
şağışa gelme- [Tr.+Tr.] Sayılamayacak kadar çok olmak.
 ş. - z 017a/03, 044a/09, 050b/20, 066b/15, 141b/21, 155b/04
 ş. - zidi 136b/02
şağır [Ar.] Küçük, ufak.
 ş. 098b/13, 109a/05, 124a/02
şağı sollu [Tr.+Tr.] Her iki yanda olan; sağda ve solda yer alan.
 ş. 036b/01, 041a/20, 163b/05
şağığ [Tr.] Sağ ve diri olma durumu.
 ş. + ında 094b/18, 102b/09, 110b/08, 118b/10
şag ol- [Tr.+Tr.] Yaşamak, varlığını sürdürmek.
 ş. - aydı 012b/10
 ş. - dı 031a/08, 083a/10
sahā [Ar.] Cömertlik.
 s. 072a/08, 109b/06
 s. + sını 164b/17
şahābe-i güzīn [Ar.+Ar.] En seçkin sahabeler.
 ş. 178b/11
 ş. + den 092a/11
şahābe-i kirām [Ar.+Ar.] Hz. Muhammet'in en yakınları.
 ş. 210a/02
sahābj [Ar.] Hz. Muhammed'i sağlığında görmüş, sohbetlerine katılmış, konuşmuş olan kişi.
 ş. + dūr 178b/11
 ş. + yle 168a/06
sahābj-i nām-dār [Ar.+Far.+Far.] Ünlü sahabe.
 s. + dūr 204a/21
 s. + ı 214b/10
şahābj-i meşhūr [Ar.+Ar.] Ünlü sahabe.
 ş. + dūr 175a/05
sahāfet [Ar.] Akılsızlık.
 s. 164b/14
sāha-ı çarh-ı berīn [Ar.+Far.+Ar.] Yüce gökyüzü.
 s. + e 112b/04
sāha-ı rū-yı zemīn [Ar.+Far.+Ar.] Yeryüzü.
 s. + 112a/16
sahā-piše [Ar.+Far.] Cömertliği huy edinmiş.
 s. 164b/10
şahārā [Ar.] Sahralar.
 ş. + sı 126b/01
 ş. + sıyla 073b/01
şahārā-yı mağrīb [Ar.+Ar.] Batı sahraları.
 ş. + de 026b/14
sahāvet [Ar.] Cömertlik
 s. + i 164b/13
şahhat [Ar.] (bk. śihhat)
 ş. 032b/05, 033a/09, 037b/02
 ş. + ı 032b/05
sāhī [Ar.] Hata yapan, yanılan.
 s. 002b/02
şahīb [Ar.] Herhangi bir şey üzerinde mülkiyeti bulunan; o malı istediği gibi tasarruf edebilme yetkisi tanınmış olan; iye.
 ş. + i 095a/20, 111a/03, 210b/02
 ş. + in 125a/19
 ş. + ine 026a/10, 040a/09, 074a/05, 134b/11
 ş. + inūn 169b/21
 ş. + iyile 136a/13
 ş. + leri 123a/04, 127a/18, 127a/20, 191b/07, 199a/15
 ş. + lerin 093a/10
 ş. + lerinūn 188a/01
şahīb-i hāzm [Ar.+Ar.] Kararlılık sahibi.
 ş. + ıdı 086a/14
şahīb-i yed-i beyzā [Ar.+Ar.+Ar.] Mucize sahibi.

ş. 004b/13
şahīb-Ōādī [Ar.+Ar.] Adaletli.
 ş. 092a/12
şahīb-Ōaql [Ar.+Ar.] Akıllı.
 132b/13
şahīb-kemāl [Ar.+Ar.] Olgun.
 ş. 094a/19
şahīblū [Ar.+Tr.] Sahibi olan.
 ş. 074a/05, 093a/10
şahībū'l-cebel [Ō.] Nube beylerine verilen ad.
 ş. 172a/03, 172a/04, 172a/07
şahīfe [Ar.] Sayfa.
 ş. 017b/14, 052b/01, 140b/15, 141a/03, 141a/05, 210a/19
 ş. + de 141a/05
 ş. + ler 135a/08
 ş. + si 185a/15
 ş. + yi 052b/07, 135a/08, 135a/10, 140b/18
şahīfe-i Ōālem [Ar.+Ar.] Tüm dünya.
 ş. + de 034a/18
şahīfe-i eyyām-i saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat günleri.
 s. + ı 102b/16
şahīh [Ar.] 1. Gerçek, doğru. 2. Kusursuz, düzgün.
 ş. 005a/03, 005a/06, 011b/05, 071b/08, 076b/04, 082b/03, 082b/12, 119b/16, 139a/15, 145a/20, 148b/05, 156b/12, 156b/15, 166b/20, 197b/03, 199a/06, 208a/12
 ş. + dūr 173b/09
şahīhū'l-Ōayār [Ar.+Ar.] Tam ayar.
 ş. 228a/20
sāhil [Ar.] Su kenarı, kıyı.
 s. + inde 064a/02
 s. + lerde 219b/05
sāhil-i diyār-ı šām [Ar.+Ar.+Ō.] Şam diyarının sahili.
 ş. + ı 103b/13
sahīn [Ar.] Kalın ve sert.
 s. 126b/14
sāhir [Ar.] Sihir ilmiyle uğraşan kimse.
 s. 027b/21, 071a/05, 197b/13, 197b/15, 198a/01
 s. + i 068a/12, 197b/10
 s. + idi 020a/03
 s. + ler 022a/01, 022b/20, 033b/18, 037a/18, 052a/15, 164a/06, 170a/03, 181b/14, 194b/21, 195b/13, 196a/10
 s. + lere 034b/10, 056b/08
 s. + leri 036a/07, 164a/13, 170b/16
 s. + leridi 113a/15
 s. + lerūn 192a/13
 s. + ūn 192a/18
sāhire [Ar.] Sihirle uğraşan kadın.
 s. 021b/19, 038b/01, 038b/04, 038b/11, 039b/01, 049b/13, 049b/20, 050a/09, 051a/18, 052b/14, 056b/18, 060b/01, 067b/15, 074b/13, 074b/17, 170a/06, 170a/19, 187b/06.
 s. + nūn 021b/21
 s. + yidi 021b/10, 074b/14, 178b/06
sāhire-i māhire [Ar.+Ar.] Yetemelik kadın sahir.
 s. + yidi 038a/06, 049b/05
sāhir-i fāzıl [Ar.+Ar.] Erdemli sahir.
 s. 070b/17
sāhir-i kāmīl [Ar.+Ar.] Bilgisi tam olan sahir.
 s. + idi 020a/17, 030b/07
sāhir-i bī-mūmāşīl [Ar.+Far.+Ar.] Benzeri olmayan sahir.
 s. + idi 018b/15
sāhir-i māhir [Ar.+Ar.] Yetenekli sahir.
 s. 048b/15
 s. + idi 053a/15
sahīk [Ar.] Dövme, ezme.
 s. 114b/13
sahīk it- [Ar.+Tr.] Ezmek.
 s. - seler 127b/06
sahīk olın- [Ar.+Tr.] Ezilmek.
 s. - up 126a/19
śahīn [Ar.] Meydan, açıklık.
 ş. 114b/12
 ş. + ı 196b/20

şahn-ı dünyā [Ar.+Ar.] Dünya meydanı.

ş.+ da 003b/13

şahn-ı gülşen-mişāl [Ar.+Far.+Far.] Gül bahçesi gibi yer.

ş.+ ıdı 037a/13

şahrā [Ar.] Çöl.

ş. 029a/09, 169a/07, 177b/16, 216b/20, 225b/10

ş.+ da 063a/21, 177b/17

ş.+ dan 177b/20

ş.+ dur 085b/21

ş.+ lar 166b/15, 174b/11, 174b/15, 224b/19

ş.+ lara 166a/21, 167b/01

ş.+ larda 010b/08, 010b/11, 044b/10, 166a/17, 166a/19

ş.+ lardur 185a/05

ş.+ ları 045b/01

ş.+ larıdı 167a/17

ş.+ ların 012b/18, 145b/05

ş.+ larına 044a/17

ş.+ larında 042a/13, 044a/08, 044b/12, 070b/20

ş.+ larını 174b/21

ş.+ nuñ 169a/07, 177b/20

ş.+ ñuzda 029b/13

ş.+ sı 011a/10

ş.+ sma 198b/08

ş.+ sında 033a/17, 054a/14, 057a/08

ş.+ ya 029b/12, 216b/21

ş.+ ydı 225b/06

ş.+ yıldı 186b/20

şahrā-yı ʿArab [Ö.] Arabistan Çölü.

ş.+ da 017b/03, 025b/17

şahrā-yı ešmunjin [Ö.] Ešmun Çölü.

ş.+ de 030a/03

şahrā-yı ʿarab [Ö.] Mısır Çölü'nün batı kısmı.

ş.+ a 194b/14

ş.+ da 033a/19, 036b/17, 036b/21, 040b/06, 054a/12, 062a/09, 060b/12

ş.+ dan 195a/02

şahrā-yı mağrib [Ö.] Magrip çölü.

ş. 194b/18

ş.+ de 017a/06

şahrā-yı şark [Ö.] Mısır Çölü'nün batı kısmı.

ş.+ da 035a/12

sahtiyān [Far.] Tabakalanmış cilalı deri.

s. 119a/08, 119a/10

şāʾ-ı melik [Ar.+Ar.] Hükümdara ait tahıl ölççeği.

ş. 168a/12

şāʾ-ı mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen tahıl ölççeği.

ş. 168a/14

saʾid [Ar.] Kutlu, mübarek.

s. 111b/15

saʾid [Ar.] Yüksek, boş arazi.

ş. 169a/20

saʾid [Ö.] Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında ve Süveyş Kanalı yakınlarında bir kent.

ş. 108a/19, 146b/06, 149b/11, 169a/21, 169b/09, 188b/19, 210a/12, 231b/09

ş.+ de 061a/21, 069a/12, 171b/02, 221a/08, 221a/19

ş.+ den 061b/08, 123a/07

ş.+ e 071a/03

ş.+ üñ 071a/04

saʾid bin hilāl [Ö.] Kişi adı.

s.+ dan 010b/18

saʾid-i aʾlā [Ö.] (bk saʾid)

ş. 027a/10

saʾid-i devlet [Ar.+Ar.] Devletin kutu.

s.+ leri 156a/09

saʾid iklīmi [Ö.] (bk saʾid)

ş.+ nuñ 169b/14, 170a/19

saʾid-i mīr [Ö.] (bk saʾid)

ş.+ dan 104a/02

saʾid memleketi [Ö.] (bk saʾid)

ş.+ nuñ 169a/19

saʾid nāhiyesi [Ö.] (bk saʾid)

ş.+ nde 011b/20, 013a/14, 187b/19

ş.+ ne 061a/05, 087b/09

saʾid ol- [Ar.+Tr.] Sevap kazanmak.

s.+ dı 002a/20

saʾid vilāyeti [Ö.] (bk saʾid)

ş. 132b/08, 169b/11, 170a/01, 170a/03

ş.+ nde 021b/21, 027a/07, 027a/10, 045a/21, 070a/17, 073b/10, 073b/14, 115b/18, 120b/11, 169b/18, 188a/05, 188b/06, 190b/19, 220b/16

ş.+ nden 071a/21, 170a/05

ş.+ ne 021b/20, 071a/03, 220b/15, 231b/02

ş.+ nuñ 093a/08, 188b/06, 190a/18

sā'il [Ar.] 1. Akan, akıcı. 2. Dilenci.

s. 010b/04, 017b/10, 018b/11

şakāl [Tr.] Erkeklerin yanak ve çenelerinde çıkan tüyler.

ş.+ ı 029b/11, 070a/11, 129b/06, 140a/06

şakaliyye [Ö.] Havai adası.

ş. 152a/02

şakallu [Tr.] Sakalı olan.

ş. 049a/04, 197b/09

saḡanḡūr [Ar.] Mısır'da yaşayan bir tür kum kertenkelesi.

s. 125b/17, 125b/18, 125b/20, 126a/01, 126a/04

s.+ dan 126a/04

s.+ uñ 126a/04, 126a/14

saḡanḡūr balıḡı [Ar.] (bk saḡanḡūr)

b.+ ıdur 013b/14, 125b/14

sakf [Ar.] Çatı, tavan.

ş.+ ı 192b/03

s.+ ın 042a/16

s.+ ına 170a/16

s.+ ında 017b/21, 027a/14, 027a/17

s.+ ından 136a/18, 228b/13

s.+ ını 172a/19

s.+ ları 223b/19

s.+ larında 114b/10

şaḡın [Tr.] Asla, katiyen.

ş. 049a/12, 049a/18, 089b/05, 209a/16

şaḡın- [Tr.] Kaçınmak; kötü sonuçlanacak birşeyi yapmamak.

s. 040a/05

ş. 038a/11, 038a/12

ş.- asın 089b/16, 089b/19

ş.- duḡlarından 225b/17

ş.- ı 171b/18, 171b/19

ş.- uñ 048b/19

ş.- up 150b/14

ş.- urlarıdı 150a/10

sākī-yi fenā [Ar.+Ar.] Yokluk sakisi; ecel.

s. 105a/05

şākīl [Ar.] Kaba.

ş. 107a/10, 135a/05

saḡim [Ar.] Bozuk, uygunsuz.

s. 190a/07

saḡim-mizāc [Ar.+Ar.] Yaradılışı bozuk.

s. 190a/04

sākin [Ar.] Bir yerde ikamet eden, duran.

s. 011b/15, 191b/05

s.+ düñ 172b/21, 189b/21

s.+ idi 044a/20, 204a/03, 218a/17

s.+ idüm 052a/05

s.+ leridi 009b/01, 218a/02

sākin eyle- [Ar.+Tr.] Yerleştirmek, ikamet etmesini sağlamak.

s. 009a/02

sākin kıl- [Ar.+Tr.] Yerleştirmek, ikamet etmesini sağlamak.

s.- dı 005b/12, 016b/17, 200a/13

s.- up 100a/16

s.- ur 127b/09

sākin olın- [Ar.+Tr.] Bir yere yerleşmek, ikamet etmek.

s.- dı 150a/09

sākin ol- [Ar.+Tr.] Bir yere yerleşmek, ikamet etmek.

s.- acak 216a/18

s.- lalar 044b/09

s.- an 006b/07, 009a/17, 009b/20, 010a/11, 015b/05, 044b/05, 116a/11, 134a/02, 159a/08, 166a/20, 168b/18, 173a/13, 188b/21, 190a/15, 191a/11, 200b/02, 228b/12, 228b/20

s.- anlar 150b/14, 164a/06

s.- anlara 179b/16

s.- ayuz 009b/09

s.- dı 125a/21, 198a/01, 202b/01

s.- dılar 006a/15, 067a/20, 121a/04, 196b/06
s.- duıkları 143a/01, 185a/04
s.- mağa 013b/21, 227a/04
s.- mağiçün 225b/10
s.- maş 044b/06
s.- miş 199a/14
s.- up 033b/18, 072b/06, 133a/09, 167a/17, 203b/15
s.- ur 129a/07, 132a/05
s.- urıdı 015a/02
şakla- [Tr.] 1. Korumak; sakınmak; esirgemek; gözetmek. 2. Gizlemek.
ş. 049a/13, 052b/08, 090a/17, 164b/18
ş.- dı 025b/17, 028b/01, 033a/18, 054a/13, 070b/20, 134a/07, 203a/07
ş.- dılar 134a/10
ş.- duş 144a/01
ş.- duıkları 116a/12
ş.- mağa 186b/10
ş.- mişlardur 116b/06
ş.- r 055a/08, 055a/19, 163b/04
ş.- rdı 031a/17, 052a/15, 078b/01
ş.- rlar 013b/11, 188a/19
ş.- rlarıdı 116b/08, 130a/18
ş.- rsın 001b/11
ş.- ya 210a/11
ş.- yacak 022a/14
ş.- yalum 194b/05
ş.- yı kodı 124b/13
ş.- yup 015b/02
şaklan- [Tr.] Gizlenmek.
ş.- an 112b/14
ş.- anlaruñ 202a/12
ş.- dı 039b/08, 078b/08, 082b/20
ş.- duğından 082b/21
ş.- miş 114b/09, 221a/07
ş.- mişıdı 074a/05
şaklanma- [Tr.] Gizlenmemek.
ş.- zıdı 035a/06
şaklu [Tr.] Gizlenmiş olan.
ş. 210a/12, 210b/03
ş.+ dur 156a/15
sāl [Far.] Yıl.
s. 221a/11
s.+ muñ 106b/15
şal- [Tr.] 1. Bağımlılığını, tutukluluğunu kaldırmak; serbest bırakmak. 2. Baskı altındaki durumuna son vererek özgür kılmak; serbest bırakmak. 3. Göndermek; hemen yollamak; sevk etmek. 4. Birinin bir yere gitmesi, girmesi veya geçmesi için izin vermek; bırakmak. 5. Saçmak, dağıtmak. 6. Hücum etmek. 7. Tarif etmek.
ş.- an 028a/20
ş.- ardı 034a/02, 142a/10, 150a/01, 166a/12
ş.- arlar 124a/08, 132a/13, 132a/16, 132b/06
ş.- ayın 102a/15
ş.- dı 051a/13, 056b/12, 056b/20, 176b/08, 210a/15
ş.- dılar 056b/14, 093b/21, 155a/20, 205b/12, 219a/12
ş.- ı vir 058b/08
ş.- ı virdi 024a/20, 065a/06, 065b/08, 071b/03, 078b/07, 166a/10, 170a/11, 192b/18, 202b/20
ş.- ı virdiler 171a/12, 206a/16
ş.- ı virdüğine 096b/05
ş.- ı virdükden 214a/08
ş.- ı virdüklerinden 129a/20
ş.- ı virdürmezidi 060a/01
ş.- ı virecek 035b/04
ş.- ı vireler 129b/01
ş.- ı virelüm 213b/13
ş.- ı virelüm mi 022b/08
ş.- ı virilmişidi 037a/15
ş.- ı virilse 122a/11
ş.- ı virmedi 151a/02
ş.- ı virmediler 022b/06
ş.- ı virmezlerdi 019a/21, 031b/21
ş.- ı virmişleridi 163b/01
ş.- ı virse 125b/06

ş.- ı virüp 045a/18, 096b/02, 096b/04
ş.- ı virür 042b/13
ş.- ı virüler 035b/04, 128a/15, 129a/19
ş.- mağa 133a/01
ş.- maş 097b/09
ş.- salar 014a/03
ş.- up 059a/19, 166a/03, 176b/06, 202b/19
şalābet [Ar.] Dayanıklılık, direnç.
ş.+ iyle 203a/17
şalābetlü [Ar.+Tr.] Dayanıklı, dirençli.
ş. 231b/07
şalāh [Ar.] 1. Dine bağlılık. 2. Düzeltme, iyileşme.
ş. 109b/09
ş.+ a 231b/16
şalāh-ı hāl [Ar.+Ar.] İyi, düzgün durum.
ş.+ ların 153b/10
şalāha'd-din [Ö.] (bk. şalāha'd-din eyyüb)
s. 088b/13, 091b/03
ş.+ den 093a/01
ş.+ i 087b/20, 088b/05
ş.+ ile 088a/03
şalāha'd-din eyyüb [Ö.] Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar, Selahaddin Eyyubi.
ş.+ ı 087b/17
şalāha'd-din hāci innü'l-melikü'l-eşref şa'Obān [Ö.] (bk. es-sultānū'l-melikū's-şāliḥ hāci şa'Obān ibnū'l-eşref)
ş. 106b/11
şalāha'd-din-i safedj [Ö.] Çok sayıda eseri bulunan Arap dili ve edebiyatı âlimi, kâtip, edip ve şair.
ş. 094b/06
şalāha'd-dinü'l-mezkūr [Ö.+Ar.] Adı geçen Selahattin.
ş. 149a/07
şalāha'd-din yūsuf bin eyyüb [Ö.] (bk. şalāha'd-din eyyüb)
ş. 087b/13
şalavāt [Ar.] Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı ifade etmek için okunan "Allah'ım efendimiz Muhammed'e ve onun soyuna sopuna salât ve selam olsun." anlamına gelen dua.
ş. 100a/06, 109b/10, 206a/21
şalavātullah-ı Öaleyh [Ar.] "Allah'ın salâtı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 071b/08, 071b/18, 146b/13, 148a/03, 170b/15, 177b/21, 183b/18, 184a/05, 184a/07, 185b/05, 197a/13
ş.+ i 175a/06, 073a/08
şalavātullah-ı Öaleyhi [Ar.] "Allah'ın salâtı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 073a/08
şalavātullah-ı Öaleyhim [Ar.] "Allah'ın salâtı onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 197b/12
şalavātullah-ı Öaleyhim ecma'Öin [Ar.] "Allah'ın tüm salâtı onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 174a/05
şalavātullah-ı Öaleyh ve selāmüh [Ar.] "Allah'ın salâtı ve selamı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
Ö. 012a/06, 066b/03, 072a/03, 079a/05, 079a/13, 118b/20, 133a/04, 139b/18, 147b/06, 147b/15, 161b/07, 172b/03, 198a/18, 214b/01, 217a/18
şalb eyle- [Ar.+Tr.] Asmak, ipte sallandırmak.
ş.- diler 112b/11
sāl-be-sāl [Far.+Far.+Far.] Yıldan yıla.
s. 113a/06, 196a/16
şaldur- [Tr.] Salınmasını, bırakılmasını sağlamak.
ş.- ur 021b/12
sāl-ı ferhunde-fāl [Far.+Far.+Ar.] Uğurlu yıl.
s. 002b/20
s.+ dayıdı 114a/10
sāl-ı hicret-i nebevî [Far.+Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği yıl.
s.+ den 144a/06
sāl-ı Öizz ve ikbāl [Far.+Ar.+Ar.] Saygınlıkla geçen yıl.
s.+ ıla 102a/04
sāl-ı nebevî [Far.+Ar.] Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği yıl.

s.+ den 144a/06
şahk [Tr.] Bilgi, haber.
 ş. 224b/07
 ş.+ ın 140b/12
 ş.+ ların 168a/02
şahın- [Tr.] Bırakılmak, koyverilmek.
 ş.- up 121b/19
şahındur- [Tr.] Sallandırmak.
 ş.- dı 194b/02
şahınma- [Tr.] Bırakılmamak, koyverilmemek.
 ş.- sa 132b/03
şahib [Ar.] Haç.
 ş. 202b/12, 203a/06, 203a/11
 ş.+ leri 125a/19, 203a/01
şahih [Ö.] (bk. el-melikü's-şahih)
 ş. 106a/18
şahih bin Öali bin Öabdullah bin Öabbās [Ö.] İlk Abbāsī halifesi Ebu'l-Abbas Seffah.
 ş. 080a/07
 ş.+ ıdı 216b/16
şahih bin celāl [Ö.] Osmanlı devleti zamanında Anadolu'da yetişen fıkıh âlimi ve devlet adamı.
 ş. 003b/03
 ş.+ üñ 232b/01
şahîha [Ar.] Din kurallarına uyan kadın.
 ş. 224a/05
şahîhiye [Ö.] Mısır yakınında bir kasaba.
 ş. 098a/10, 166b/18, 168a/15, 168a/18
 ş.+ de 168b/05
 ş.+ den 167b/03
 ş.+ ye 108b/20, 168b/02
şahîh paygâmbâr [Ö.] Semud kavmine gönderilen peygamber.
 ş.+ ı 169a/10
şalik [Ar.] 1. Bir yola girmiş olan. 2. Tarikate girmiş olan.
 s. 082a/18
 s.+ üñ 002b/10
şalik ol- [Ar.+Tr.] Bir yolu tutmak.
 s.- up 056b/18
şalim [Ar.] Selamete ermiş, emin.
 s. 026a/05, 038b/14, 042a/02, 047b/15, 082b/07, 099b/05, 103a/13, 103a/21, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 112b/21, 140a/16, 154b/13, 160a/07, 214a/06, 221a/06, 231b/04
şalimiye vilâyeti [Ö.] Mısır'da bir mahalle.
 s.+ ne 104a/10
şalışa [Ar.] Üçüncü olarak.
 ş. 089a/12
şaliyâne [Far.] Vergi.
 s.+ ler 092a/10
şallallahu Öaleyhi ve sellem [Ar.] "Allah'ın salat ve selamı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
 s. 015a/21, 052b/06, 052b/11, 122b/12, 147b/06, 211b/15, 214b/14
şallallahu Öaleyhi ve sellem ve radıyallahu teÖalā ecmaÖin [Ar.] "Allah'ın salat ve selam ve rızası onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
 s. 210a/01
şallallahu Öalā-vāzıÖi [Ar.] "Allah'ın salatı onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
 s. 181b/02
şalma- [Tr.] Bırakmamak, göndermemek.
 ş.- yınca 133a/03
şaltanat [Ar.] 1. Hükümdarlık yönetimi; padişahlık; sultanlık. 2. Bolluk ve zenginlik içinde, rahat ve huzurlu yaşayış.
 s. 001b/14, 023a/16, 038a/03, 056b/03, 062b/20, 071a/06, 071a/20, 080a/21, 080b/15, 082b/13, 086a/07, 093a/12, 096a/13, 096b/07, 096b/19, 100a/04, 100a/15, 104b/10, 104b/17, 105a/20, 106b/02, 107b/04, 108b/02, 109a/10, 109a/18, 109a/21, 164a/11, 176b/04, 179b/18, 221b/09, 221b/11
 s.+ a 060b/10, 086a/04, 087a/17, 096a/06, 108b/03, 114a/01, 164a/12
 s.+ da 075b/09, 106a/14, 110a/16, 113b/13, 120a/17
 s.+ dan 020b/03, 068b/16, 096b/08, 096b/14, 097b/02, 102b/11, 104a/21, 104b/13, 106a/03,

106a/09, 107b/19, 109a/08, 223a/15
 s.+ ı 032a/17, 035b/08, 063a/04, 063a/05, 073a/13, 078a/02, 080b/12, 085a/17, 086a/11, 093a/18, 093b/06, 094b/15, 097a/18, 102b/09, 102b/14, 104b/05, 105b/12, 106a/19, 106a/21, 106b/06, 107a/01, 109a/10, 110a/09, 115a/02, 183a/13, 192a/05, 201a/20, 202b/12, 205a/05, 216b/17, 232a/20
 s.+ ıla 085a/21, 229b/14
 s.+ ın 022a/01, 061b/07, 105a/03
 s.+ ına 056b/09, 093a/17, 095a/08, 097a/04, 097a/12, 103a/08, 104a/20, 110b/08
 s.+ ından 201a/01
 s.+ ınuñ 104b/20, 212b/18
 s.+ ları 067a/16
şaltanat eyle- [Ar.+Tr.] Padişahlık yapmak.
 e.- diler 104b/08
şaltanat-ı diyār-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır ülkesinin saltanatı.
 s. 112a/16
şaltanat-ı dünyā [Ar.+Ar.] Dünyanın bolluk içinde yaşayış.
 s. 196a/18
şaltanat-ı rüm [Ar.+Ö.] Rum saltanatı.
 s.+ a 105b/18
şaltanat-ı mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın saltanatı.
 s. 086b/20, 095b/03
 s.+ a 071b/14, 081a/03, 081a/21
 s.+ ı 021b/08, 105a/04
şaltanat-ı nübüvvet [Ar.+Ar.] Peygamberlik süresi.
 s.+ inüñ 002b/07
şaltanat iT- [Ar.+Tr.] Padişahlık yapmak.
 s.- di 020a/13, 093a/06, 108a/08, 108a/11, 109b/17, 110a/18, 110b/08, 110b/09, 110b/16, 110b/17, 201a/17
 s.- düğinden 110a/07
 s.- düğden 110b/04, 110b/11, 110b/12
 s.- ince 106a/16
 s.- medin 104b/11, 109a/07, 110b/07
 s.- üp 110b/08
şaltanat-me'āb [Ar.+Ar.] Saltanat korunağı.
 s.+ ları 113a/06
şām [Ö.] Hz. Nuh'un oğullarından biri.
 s. 008b/06, 008b/13, 008b/18, 009a/04
 s.+ a 008b/10, 008b/14
 s.+ uñ 169a/01
şamt [Ar.] Suskunluk, sessizlik.
 ş. 109b/11
şamurdan- [Tr.] Sayıklamak.
 ş.- ı 051b/08
şan- [Tr.] 1. Zannetmek. 2. Tahmin etmek.
 ş.- dı 002a/21, 039a/11, 068b/05, 083a/05, 112a/05, 202a/04
 ş.- dılar 042b/10, 054a/03, 064b/13, 068b/10, 206b/04, 227b/01
 ş.- düğumuzdandır 101b/14
 ş.- dum 003b/15
 ş.- ırın 039a/06
 ş.- mağ 154b/16
 ş.- up 041b/13, 056b/21, 068b/03, 078b/11, 084b/04, 129a/16, 152a/18, 210b/18
 ş.- ur 142a/20
 ş.- urdı 083a/03, 145a/08, 183a/11, 192b/05, 193a/10
 ş.- urıdı 010a/21
 ş.- ursın 194a/20
şan [Tr.] Nam, ün.
 ş. 156a/06
 ş.+ ı 223a/16
şaña [Tr.] Sen zamirinin yönelme durumu.
 s. 001b/13, 001b/14, 002a/07, 008b/20, 009b/07, 009b/08, 009b/09, 011b/08, 011b/09, 015a/14, 022b/11, 024a/04, 024a/05, 024a/07, 024a/13, 024a/14, 024a/20, 024a/21, 032a/20, 038b/17, 038b/21, 039a/05, 041a/16, 055a/18, 058a/08, 065a/03, 068b/02, 071a/15, 072a/17, 075b/20, 082b/16, 089b/05, 089b/08, 089b/09, 098a/07, 105a/17, 125a/09, 125a/15, 141a/12, 155b/05, 159b/02, 159b/07, 159b/10, 161a/03, 164b/18,

176b/03, 186a/05, 188b/14, 194a/17, 194a/19, 194b/06, 201b/20, 201b/21, 202b/13, 209b/16, 211a/18, 211a/19, 213b/20, 214b/01, 214b/02, 218b/08, 222a/05, 227b/18

šanŌā [Ö.] Yemen Cumhuriyeti'nin başkenti.
ş. 113b/19

šanŌā şehri [Ö.] (bk. šanŌā)
ş.+ nde 181b/04

šanŌat [Ar.] 1. Ustalık, hünere. 2. Duygu, düşünce ve hayallerin incelikleri ile yapılan etkinlik. 3. Bir meslekte uyulması gereken kurallar, yöntemler bütünü olarak kabul edilen her türlü etkinlik ve davranış biçimi.
ş. 029a/05, 144a/15
ş.+ ı 043a/09, 053a/17
ş.+ ıla 017a/10, 018a/11, 021b/12, 026a/13, 027b/09, 070a/04
ş.+ m 031a/12, 146b/21, 147a/02
ş.+ mca 026b/18
ş.+ ndan 018a/05
ş.+ ıyla 069a/16
ş.+ la 047a/06, 122a/07, 195b/04
ş.+ lar 005b/04, 011b/21, 020b/10, 057a/11, 121b/20
ş.+ lara 069a/05
ş.+ larıdır 114b/13
ş.+ larla 182a/10
ş.+ larını 043b/04
ş.+ uñ 011b/21, 037a/18

šanāyīŌ [Ar.] Sanatlar; ustalıklar.
ş. 001b/03, 011b/19, 020b/21, 021a/13, 047b/20, 115b/06, 135a/14, 139a/16, 142b/11, 144a/19, 195b/14
ş.+ den 136a/21
ş.+ Ōi 019a/07
ş.+ ile 121b/20

šanāyīŌ-i Ōacibe [Ar.+Ar.] Tuhaf sanatlar.
s. 034a/17
s.+ si 136a/11

šanāyīŌ-i cüz'iyeye [Ar.+Ar.] Zanaat.
s.+ nūñ 006b/15
s.+ yi 141a/15

šanāyīŌ-i ğariibe [Ar.+Ar.] Tuhaf sanatlar.
ş. 189a/08

sanc- [Tr.] Saplamak.
s.- arlar 128a/12
s.- up 224a/18

sancağ [Tr.] Bayrak.
s. 089a/20
s.+ ları 178b/17

sancu [Tr.] İç organlarda zaman zaman artıp eksilen ve batar veya saplantı şeklinde ortaya çıkan şiddetli ağrı.
s. 127b/04
s.+ sı 127b/05

sandal ağacı [Ar.+Tr.] Yaban çileği ağacı; koca yemiş.
s.+ dur 014a/07

sandarūs [Far.] Kupal ağacından çıkan bir zamktan oluşmuş bir tür kehribar; sandalos.
ş.+ ıla 146b/01

sandūk [Ar.] İçine eşya konulan büyük kutu; sandık.
ş. 007a/18, 007a/19, 029b/03, 059a/07, 152b/17, 152b/20, 153a/09, 175a/07, 193a/18, 228a/05
ş.+ da 152b/17, 152b/18
ş.+ dan 153a/14
ş.+ ı 152b/19, 153a/05
ş.+ lar 008a/17, 117a/10
ş.+ larıyla 027b/06
ş.+ uñ 193a/19

sāndūk [Ar.] (bk. sandūk)
ş. 153a/06
ş.+ ı 153a/02, 153a/03, 153a/13
ş.+ uñ 153a/01, 153a/12

sāndulūslan- [Far.+Tr.] Senderusla sıvanmak.
ş.- miş 036b/03

sāne [Ö.] Mısır'da bir köy.
s. 197a/15

šanem [Ar.] Put.

ş. 015a/16, 015b/01, 015b/04, 016a/19, 017b/07, 018a/12, 018b/08, 019b/01, 020a/19, 025a/06, 025b/14, 028b/02, 030a/04, 030a/06, 030a/12, 030a/13, 033b/17, 036a/05, 036b/04, 040b/21, 041b/21, 043a/10, 043a/12, 047a/04, 047a/08, 047a/09, 048a/21, 049b/18, 053a/01, 053a/03, 058b/18, 063b/16, 064b/02, 065b/11, 066a/15, 066a/17, 118a/10, 136b/07, 136b/15, 136b/20, 136b/21, 146a/18, 166b/08, 166b/09, 182a/09, 189a/17, 189a/21, 189b/03, 189b/05
ş.+ dūr 146a/20
ş.+ e 041a/01, 041a/06, 043a/11, 068a/06, 189b/02, 189b/07, 194b/12
ş.+ i 012b/17, 017b/05, 018b/07, 066a/15, 146a/19, 194b/08
ş.+ idi 053a/04
ş.+ idūr 012b/16
ş.+ ler 016a/17, 016b/01, 016b/03, 017b/01, 026b/21, 028b/07, 028b/11, 030a/08, 036b/16, 037a/03, 064a/21, 066a/17, 136a/15, 163b/04, 163b/08, 181b/18, 182a/08, 184a/13
ş.+ lardan 028b/08, 051a/09, 053a/03, 068b/14, 149b/10
ş.+ lere 027a/02, 047a/13
ş.+ leri 050b/16, 065b/05, 149b/11, 172b/05
ş.+ leridi 144a/10
ş.+ lerin 149b/11
ş.+ lerine 051b/02
ş.+ lerün 184a/14
ş.+ uñ 015a/19, 016a/18, 025a/07, 028b/04, 030a/14, 033b/17, 036a/06, 047a/11, 048a/21, 137a/02

šanem-i ebū'l-hevl [Ö.] (bk. ebū'l-hevl)
e.+ e 146a/21

šanem-i kamer [Ö.] Eski Mısır'da bir put.
ş. 022a/10

šanemü'l-hîle [Ö.] Eski Mısır'da bir put.
ş. 043a/10

šanıg [Tr.] Suç işlediği sanılan kimse.
ş.+ muñ 161b/16

šāniŌ [Ar.] Yapılan, görülen iş.
ş. 001b/03

šāniŌ-i Ōālem [Ar.+Ar.] Âlemlerin yaratıcısı; Allah.
ş. 180b/07

šanjŌat [Ar.] Sanatlar, işler.
ş. 021a/14, 069a/07, 136a/14, 136a/17, 136a/21
ş.+ a 136a/16
ş.+ m 136a/16, 142b/12
s.+ mda 151b/19
ş.+ lar 067a/10, 117b/01, 181b/18

šāniyā [Ar.] İkinci olarak.
ş. 089a/09, 114b/03, 176a/15

šapa [Tr.] Gidilmekte olan yol üzerinde bulunmayan; ana yoldan sapılarak varılan; ana yol dışında kalan; yola uzak yer.
ş. 176a/09

šapaşag [Tr.] Sağlam.
ş. 073b/21

šapıd- [Tr.] Gidiş yönünü şaşırmak, yolunu kaybetmek.
ş.- up 104a/05

šapla- [Tr.] Batırmak, sokmak.
ş.- rları 150b/17

šapma- [Tr.] Güdiş yönünü, yolunu değiştirmek.
ş.- ya 120a/21

šar- [Tr.] Bir şeyi başka bir şeyle örtmek, tamamen kaplamak; çepeçevre kaplamak.
ş.- dılar 229a/10
ş.- dum 224b/03
ş.- mağ 101a/10
ş.- up 125b/05, 170b/18

šarŌ tut- [Ar.+Tr.] Sara nöbeti geçirmek.
ş.- an 129a/02

šarar- [Tr.] Rengi sarıya dönmek.
ş.- ur 011b/02

sarāy [Far.] 1. Hükümdarların oturduğu büyük konut. 2. Görkemli büyük konut.
s. 217a/04, 217b/07, 226b/06

s.+ a 216a/18, 217a/06, 217a/09, 227a/03
s.+ da 226b/11, 226b/14
s.+ dan 031b/14, 109a/12, 217b/07
s.+ ı 031b/19, 050b/02, 054b/21, 063a/18, 078b/10, 091a/21, 107a/15, 227a/05
s.+ ıdı 226a/10
s.+ ın 067a/16, 226a/21
s.+ ına 090b/06, 099a/06, 099a/20, 100a/17, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 109a/14, 222a/10, 222b/06
s.+ ında 031b/16, 062b/10, 091b/14, 218a/06, 218b/04, 221b/09, 223a/16
s.+ ını 093b/02
s.+ ınıñ 085a/10, 140b/05
s.+ lar 225b/14
s.+ larında 143a/01
s.+ uñuzuñ 134b/02
sarāy-ı Öämir [Ar.+Ar.] Devlet sarayı.
s.+ e 111b/17
sarāy-ı sultāñ [Ar.+Ar.] Padişaha ait saray.
s.+ ye 098a/12
sāre [Ö.] (bk. hāzret-i sāre)
s. 054b/19, 055a/11, 055b/01, 055b/04, 055b/18
sāre hāzreti [Ö.] (bk. hāzret-i sāre)
s. 055a/20
sāre hāzretleri [Ö.] (bk. hāzret-i sāre)
s. 54b/07, 055a/18, 055b/07, 055b/11, 055b/17
s.+ n 054b/10, 055a/01, 055b/03, 055b/05
s.+ den 055a/05
s.+ ne 054b/050, 054b/18, 055a/07, 055a/10, 055a/15, 055a/19, 055b/20, 133a/11
şarf eyle- [Ar.+Tr.] Harcamak, kullanmak.
ş.- ye 113a/06
şarf iT- [Ar.+Tr.] Harcamak, kullanmak.
ş.- di 091a/01
ş.- erdi 101a/12
ş.- erler 127b/03
ş.- erleridi 014a/19
ş.- e 057b/05
ş.- mege 028b/19
ş.- üp 056a/03
şarġu [Tr.] Yarayı sarmakta kullanılan uzun şerit.
ş. 224b/02
şarı [Tr.] (bk. şaru)
ş. 163b/05
şarıl- [Tr.] Bir şeyle kaplanmak, örtülmek.
ş.- mış 014a/14, 014b/11, 140b/10
ş.- mışlarıdı 064a/12
ş.- u 140a/14, 140b/09
şarın- [Tr.] Bir şeyi kendi üstüne sarmak, örtmek.
ş.- up 099a/07
sāriñ [Ö.] Hz. Yusuf'un oğlu.
s. 198b/03
şariñ [Ar.] Açık, anlaşılır.
ş. 035a/01, 085a/02, 105a/04, 199a/07
şariñā [Ar.] Apaçık, açık seçik.
ş. 199a/08
şarķ- [Tr.] Asılı durmak.
s.- ardı 218a/08
şarķıt- [Tr.] Bir şeyin sarkmasını sağlamak; aşağı doğru sallandırmak.
ş.- dılar 066b/05, 137b/10, 153a/05, 171a/11, 171a/12
ş.- dukları 137b/18
şarnıC [Tr.] Yağmur suyunu biriktirip kullanmak için yapılan depo.
ş. 065b/17, 178a/10
ş.+ lar 167a/11
ş.+ lara 195b/03, 195b/04
ş.+ uñ 065b/17, 167a/12, 201b/11
şarp [Tr.] Eğimi dike yakın olan; çıkılması ve geçilmesi zor; yalman. ş. 064b/17, 194b/15
şarphġ [Tr.] Sarp olma durumu.
ş.+ ından 177b/11
şarrāf [Ar.] Altın alım satımıyla uğraşan kimse.
ş.+ lara 178a/12
şarś- [Tr.] Oynatmak, titretmek.
ş.- ardı 145a/01

ş.- malı olmaya 144a/17
şarśıl- [Tr.] Yerinden oynamak, sallanmak.
ş.- dı 155a/15
şaru [Tr.] Sarı renk.
ş. 017b/05, 017b/15, 019a/18, 021a/21, 023b/01, 023b/02, 025b/05, 025b/07, 025b/09, 033b/21, 048a/09, 116b/19, 143a/18, 161a/13, 166b/16, 195a/17, 195a/20
şarul- [Tr.] (bk. şarıl-)
ş.- mış 173b/05
şaruntrak [Tr.] Sariya yakın, sarımsı.
ş.+ dur 175b/07
şaruşın [Tr.] Sarı saçlı ve beyaz tenli olan.
ş. 136b/04
şat- [Tr.] 1. Bir şeyin mülkiyet hakkını, belli bir para karşılığında başka birine devretmek. 2. Kendisinde olmayan bir niteliği varmış gibi göstermek; gösteriş yapmak.
ş. 155b/05, 221a/16
ş.- acağı 039b/20
ş.- am 124b/12
ş.- an 040a/07, 229b/17
ş.- ana 084a/10
ş.- ar 061a/15
ş.- ardı 161a/17
ş.- arlarıdı 014b/03, 107b/03, 156a/01, 220a/10
ş.- dı 166b/10
ş.- dılar 225a/17
ş.- duġın 084a/08
ş.- duķca 164b/14
ş.- maġa 172a/07
ş.- mışlarıdı 092a/19
ş.- sun 097b/12, 147a/10
ş.- up 056a/01, 107a/07, 108a/20, 133a/02, 138b/13
şataş- [Tr.] Rastlamak, karşılaşmak.
ş.- dılar 178a/11
ş.- dum 119a/16
şataşıl- [Tr.] Rastlanmak, denk gelinmek.
ş.- ur 171b/20
şath [Ar.] Bir şeyin dış yüzü; yüzey.
s.+ ı 182b/02
s.+ ında 135b/12
ş.+ ları 193a/10
sath-ı zemīn [Ar.+Ar.] Yeryüzü.
ş.+ i 132a/17
şatıl- [Tr.] Para karşılığı verilme.
ş.- dı 223b/14
ş.- maġdan 208a/16
ş.- sa 103a/02
ş.- urdı 130a/09
şatma- [Tr.] Para karşılığı başkasına vermemek.
ş.- dı 124b/12
ş.- yasın 147a/18
satr [Ar.] Bir sayfa üzerine yatay olarak dizilmiş kelimeler sırası; satır. ş. 048a/17, 174a/12
şatu [Tr.] Satılık mal.
ş. 083b/21
ş.+ lar 231b/15
şatun al- [Tr.+Tr.] Bir malın bedelini ödemek suretiyle edinmek.
a.- acaķ 159a/18
a.- an 092a/20
a.- dı 066a/05
a.- up 096b/20
a.- urdum 040a/19
a.- urlar 107b/02, 219b/17
a.- uruz 125a/01
a.- maġa 084b/18
şatun aldur- [Tr.+Tr.] Satın alma işini başkasına yaptırmak.
a.- urdı 220a/10
satvet [Ar.] Zorlu, ezici ve sindirici güç.
s. 231b/07
şav- [Tr.] Geçistirmek.
ş.- maķ 131a/05
şavaş- [Tr.] Silahlı çatışmaya girmek, harp etmek.
ş.- dı 103a/13

ş.- dılar 063a/21, 205a/12
şavaş [Tr.] Silahlı çatışma, harp.
 ş. 214b/15
 ş.+ ıdı 213a/06
şavb-ı murād [Ar.+Ar.] Amacın, isteğin olduğu taraf.
 ş.+ a 061b/16
 ş.+ ına 194a/09
şavm [Ar.] Oruç.
 ş. 109b/10
şavt [Ar.] Ses.
 ş.+ ıla 025b/05
 ş.+ lar 117a/20, 117b/03
şavul- [Tr.] Savuşturulmak; geçirtilmek; atlatılmak.
 ş.- up 232a/11
 s.- urdı 116b/02
şavur- [Tr.] (Toprak, kül vb. için) havaya atarak rüzgârın etkisine bırakmak; saçmak.
 ş.- dılar 131b/11
şavvân taş [Ar.+Tr.] (bk. hâcer-i şavvân)
 s.+ ndan 036b/04, 136a/10, 175b/09
 s.+ ndanıdı 170b/02
şay- [Tr.] 1. Hesaba katmak, öyle addetmek. 2. Sayısını bulmak.
 ş.- arlar 164b/14
 ş.- dılar 143b/17, 210a/08, 215a/15
 ş.- mişdur 089b/14
saÖy [Ar.] Çalışma, çabalama; emek.
 s. 004b/05
 s.+ ıyıla 062b/15
şayd [Ar.] Av.
 ş. 131a/03, 223b/18
şaydā [Ö.] Lübnan'ın güneyinde Cenup vilayetinin merkezi olan şehir.
 ş.+ yı 103b/11
sāye-bān [Far.+Far.] 1. Güneşten koruyan yer, gölgelik.
 s. 006a/11, 006b/11, 176a/14, 176a/16, 176b/05
 s.+ a 176a/15
sāye-bān-ı Ŗālī-şān [Far.+Far.+Ar.+Ar.] Padişah gölgeliği.
 s. 099a/12
sāye-efgen [Far.+Far.] Güneşten koruyan, gölgelik.
 s. 037a/12
sāye-i Ŗadālet [Far.+Ar.] Adaletin koruması.
 s.+ lerinde 111a/11
sāye-i devlet [Far.+Ar.] Devlet koruması.
 s.+ inde 091b/04
sāye-i himāyet [Far.+Ar.] Koruma altı.
 s.+ inde 037b/02
saÖy eyle- [Ar.+Tr.] Çalışmak.
 s.- di 098b/05, 103b/06, 231b/19
 s.- diler 043b/16, 131a/11
 s.- erken 186a/13
şayha [Ar.] Haykırma, çığlık.
 ş. 051b/19
 ş.+ sın 051b/19
 ş.+ ıyıla 138a/21
şayha id- [Ar.+Tr.] Haykırmak, çığlık atmak.
 ş.- erdi 036b/06
 ş.- erleridi 199b/05
şayhatü'l-bāhid [Ar.+Ar.] Bir taş türü.
 ş. 119b/20
şayıl- [Tr.] 1. Sayısı belirlenebilmek, sayılabilmek. 2. Addedilmek; öyle kabul edilmek.
 ş.- an 168b/07
 ş.- ur 101b/06
 ş.- urdı 158b/18
şayib-re'y [Ar.+Ar.] Doğru düşünen.
 ş. 132b/14
saÖy id- [Ar.+Tr.] Çalışmak.
 s.- üp 006a/20
şayim [Ar.] Oruç tutan, oruçlu.
 ş. 089b/19
şayimü'd-dehr [Ar.+Ar.] Dinî kurallara uyan; dini bütün.
 ş. 145b/15
sāyir [Ar.] Diğer.
 s. 004b/20, 005a/17, 006b/15, 007b/09, 008b/07,

010b/18, 011b/19, 012a/06, 013b/04, 013b/18,
 015a/17, 019b/17, 021b/06, 023a/08, 024b/05,
 025b/19, 028b/18, 029b/04, 030a/19, 031a/16,
 034a/08, 034b/02, 036a/05, 036b/07, 039b/17,
 040b/03, 041b/11, 044a/13, 047b/14, 050a/01,
 050b/02, 051b/07, 051b/16, 053b/03, 055a/16,
 055b/14, 056b/09, 068b/13, 069a/12, 069a/19,
 070a/05, 072b/21, 080a/11, 081a/11, 084b/01,
 090b/08, 090b/14, 090b/16, 092a/02, 092a/14,
 093b/17, 094a/13, 095b/03, 096b/14, 097a/12,
 098b/03, 098b/08, 099b/04, 100b/20, 101a/12,
 101b/18, 102a/18, 104a/11, 105a/02, 105a/10,
 105a/16, 107a/10, 107b/18, 108b/13, 108b/21,
 113b/09, 115b/18, 116a/02, 116a/11, 116b/07,
 117a/01, 117b/05, 119a/05, 120a/07, 120b/20,
 121a/16, 121b/01, 121b/06, 124a/04, 125b/05,
 125b/15, 127b/14, 127b/17, 128a/10, 129b/08,
 130a/04, 130b/04, 131b/06, 133a/13, 136a/08,
 137b/04, 139b/07, 140a/08, 140a/10, 141b/21,
 142b/21, 144a/17, 145b/12, 147b/05, 149b/10,
 150b/14, 151b/15, 152a/04, 152b/18, 152b/21,
 153a/11, 155b/06, 156b/02, 157b/07, 157b/10,
 158a/05, 159b/18, 160a/05, 160a/08, 165a/06,
 165b/05, 165b/11, 165b/15, 165b/17, 166a/05,
 167a/21, 170a/01, 170a/03, 171a/09, 172a/12,
 172b/12, 173b/20, 174b/20, 176b/09, 177b/07,
 178b/09, 181a/02, 181b/12, 181b/17, 182a/04,
 182a/11, 185a/13, 187b/15, 189a/14, 192a/13,
 192a/19, 192b/04, 192b/10, 195a/06, 195b/12,
 196a/16, 196b/05, 210b/03, 211a/06, 211a/08,
 211b/04, 216a/16, 219b/05, 219b/12, 222b/08,
 223b/16, 225b/13, 225b/15, 227a/06, 227a/21,
 227b/21, 228a/15, 228a/17, 228b/19, 229a/20,
 230b/18, 231a/16
 s.+ den 143a/01, 204a/02
 s.+ i 123a/21
 s.+ in 063b/12
 s.+ ini 008a/08
 s.+ ler 025b/21
 s.+ lerden 142b/21
 s.+ leri 005a/20, 023a/12, 025a/01, 047b/19
 s.+ lerin 160b/10
 s.+ lerine 165a/01
 s.+ leriyle 206a/03
sāyir-i bilād [Ar.+Ar.] Diğer beldeler.
 s.+ ı 010a/14
şayma- [Tr.] Addetmemek.
 ş. 209b/14
saÖy olun- [Ar.+Tr.] Çalışılmak.
 s.- up 153a/20
şayyād [Ar.] Avcı.
 ş.+ lara 129b/01
şayyādetü't-tayr [Ö.] Eski Mısır'da yapılmış bir havuz.
 ş. 026b/19, 189a/11
sāz [Far.] 1. Müzik aleti. 2. Silah.
 s. 208a/20, 231a/02
 s.+ ı 187b/14
 s.+ ın 187a/18
 s.+ ına 187b/04
 s.+ lara 187a/17
sāz-ende [Far.+Far.] Saz çalan kimse, çalgıcı.
 s. 187a/17, 187b/04
seŖālī [Ar.] Cinlerin bir türü.
 s. 200a/19
sebŖa-ıseyyāre [Ar.+Ar.] Yedi gezegen.
 s. 180a/10, 180b/11, 181a/03
 s.+ den 181a/13, 181b/21, 192b/06
 s.+ nüñ 180b/20
sebā el-ekber [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 s. 168b/15
 s.+ den 168b/16
 s.+ üñ 168b/15
şebāt [Ar.] dayanma gücü; tahammül.
 ş. 130b/18
sebbābe barmağı [Ar.+Tr.] İşaret parmağı.

s.+ yıla 047a/07
sebeb [Ar.] 1. Gerekeçe, neden. 2. Vesile, bahane. 3. Vasıta, araç.
 s. 015b/08, 095a/11, 106b/04, 139a/10, 154a/15, 180b/07, 201b/06, 201b/08, 225a/19
 s.+ den 016a/13, 048b/11, 053a/14, 083a/21, 094b/20, 107b/01, 107b/03, 146a/01, 146b/08, 148a/05, 189b/13, 192a/11, 204a/16, 217a/20
 s.+ i 032a/17, 041a/15, 043b/16, 067b/08, 085b/15, 134a/04, 135a/13, 140b/20, 146b/18, 203b/04, 211b/10, 216b/01, 224b/20, 227a/11
 s.+ in 032b/10, 148a/20, 151a/05, 176a/04, 183b/17
 s.+ inde 218b/13
 s.+ iyile 024b/03, 175b/21, 215b/06, 224b/11
 s.+ iyle 066b/13, 129b/18, 173b/16, 179b/05
 s.+ le 028a/18, 190a/15
 s.+ ünlü 009b/06, 159a/15
sebeb-i binā [Ar.+Ar.] Yapılma nedeni.
 s.+ larında 114b/08
 s.+ sı 193b/20
 s.+ sında 196b/02
sebeb-i cem'î-î in-î nevâdir-i ahhâr [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Özel bilgilerin insanda toplanma nedeni.
 s. 002b/18
sebeb ol- [Ar.+Tr.] Neden olmak; yol açmak.
 s.- mışdı 220a/08
 s.- up107b/18, 232a/15, 232a/20
sebj [Ar.] Esir.
 s. 201a/12
sebj eyle- [Ar.+Tr.] Esir etmek.
 s.- di 201a/09
 s.- diler 088a/12, 219a/13
sebj-i ehl ve evlād [Ar.+Ar.+Ar.] Esir olan aile.
 s.+ ı 100a/07
sebj it- [Ar.+Tr.] Esir etmek.
 s.- di154b/04
 s.- diler 208b/03
 s.- düklerin 084b/17
sebjke [Ar.] Külçe.
 s. 053a/17
 s.+ leri 176b/18
 s.+ lerinden 228a/12
 s.+ leriyle 027b/04
 s.+ si 011b/02, 011a/12
sebjl [Ar.] Hayır için yapılmış çeşme.
 s. 056a/02
sebüke [Ar.] (bk. sebjke)
 s.+ leri 007b/11
sebt günü [Ar.+Tr.] Cumartesi günü.
 s. 181a/15
 s.+ ydi 036a/16
şebt it- [Ar.+Tr.] Yazmak, kaydetmek.
 s.- düm 184b/17
şebt-i evrāk eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] Kağıtlara yazmak.
 s.- dük 200b/17
şebüt [Ö.] (bk. şebüt bin mürre)
 s. 160b/07
şebüt bin mürre [Ö.] Kişi adı.
 s. 160b/05
sebük-hiz [Far.+Far.] Çabucak, aceleyle.
 s. 206a/12
sebük-hiz ol- [Far.+Far.+Tr.] Acele etmek; telaşlanmak.
 s.- urdı 004a/09
sebze-vāt [Far.+Ar.] Sebzeler, yeşillikler.
 s.+ ı 132b/05
secde [Ar.] Namaz kılarak ve gerektiği zamanlarda Allah'a tazim için yüzü yere koyma.
 s.+ leriyle 083b/14
 s. 200b/11
secde iT- [Ar.+Tr.] Alnı, el ayaklarını, ayak parmaklarını ve dizleri yere koyarak kapanmak.
 s.- di 041b/16
 s.- diler 041b/05, 051b/11, 146a/13, 146a/18
 s.- erleridi 083b/13, 083b/15
 s.- üp 018b/19, 041a/07, 146a/16
secde itme- [Ar.+Tr.] Secdeye kapanmamak.

s.- di 200a/12
seç- [Tr.] Benzerleri arasından ayırmak.
 s.- üp 087b/11, 194b/20
seçil- [Tr.] 1. Ayrılmak. 2. Duyularla algılanmak.
 s.- di 002b/09
 s.- ür 172b/16
sed it- [Ar.+Tr.] Bastırmak.
 s.- di 223a/01
sedd-i menî'î-üstüvār [Ar.+Ar.+Far.] Sağlam ve geçilmesi zor set.
 s. 091b/15
sedd-i ramāk ol- [Ar.+Ar.+Tr.] Ölmeyecek kadar yiyip içmek.
 s.- acak 219a/01
sedd-i ye'cüc [Ö.] İskender-i Zülkarneyn tarafından Ye'cüc ve Me'cüc fitnesine engel olmak için yaptırılan set.
 s.+ ı 076b/06
sedd olın- [Ar.+Tr.] Bir engel ile kapatılmak.
 s.- an 132a/02
sedüs [Ö.] Kişi adı.
 s. 064b/20, 065a/08, 065a/14, 132b/10
sefāhat [Ar.] İsrâf.
 s. 164b/14
sefer [Ar.] 1. Askerî hareket. 2. Yolculuk.
 s. 154b/08, 228a/05
 s.+ de 069b/09, 094a/08, 110a/01
 s.+ den 168b/02, 227b/16
 s.+ e 069b/07, 166a/16, 213a/01, 228b/02
 s.+ i 047b/16, 228a/02
 s.+ in 018a/20, 065b/12, 076b/13, 088b/13, 094b/19
 s.+ inde 018b/13, 042a/05, 049b/11, 063b/17, 103b/11, 122b/10, 168b/06, 194a/10, 202b/11, 228a/09
 s.+ inden 042a/04, 065b/15, 069b/08
 s.+ ine 106b/09, 212b/21
 s.+ ini 047b/17
 s.+ iyle 169b/14
 s.+ ler 047a/19, 052b/15
 s.+ lere 052b/17, 093a/03, 094b/18
 s.+ ümde 227b/18
sefer iT- [Ar.+Tr.] Savaşmak için yolculuk yapmak.
 s.- di 016b/19, 048b/07, 063b/11, 076b/10, 104a/01, 110a/19, 110b/02
 s.- diler 113a/13
 s.- düğini 047b/17
 s.- düm 004a/01
 s.- enler 190a/16
 s.- er 052a/18
 s.- melü olduklarında 198a/03
 s.- se 010b/07
 s.- üp 092b/02
sefer-i mübārek [Ar.+Ar.] Kutlu sefer.
 s.+ lerinde 204a/19
sefer-i zafer [Ar.+Ar.] Zafer seferi.
 s. 113a/03
seffāh halıfa [Ö.] İlk Abbasi halifesi Ebu'l-Abbas Seffah.
 s. 216b/16
segirdiş- [Tr.] Topluca koşturmak.
 s.- diler 092a/19, 116b/05
 s.- ürleri 170b/06
segirT- [Tr.] Koşturmak.
 s.- di 008b/11
 s.- diler 206b/06, 219a/12
 s.- düm 052a/06
 s.- irek 008b/20
 s.- üp 039a/05, 041b/12, 083a/02
sehā halıci [Ö.] (bk. halıci-i sehā)
 s.+ n 047a/18
sehēr vaktı [Ar.+Ar.+Tr.] Güneşin doğmasından önceki zaman; sabahın erken saati.
 s. 008b/09
sehēre [Ar.] Sahirler.
 s. 022b/04, 022b/19, 031b/20, 032a/08, 034b/06, 051a/08, 164a/05, 170a/03
 s.+ ye 031b/20, 194a/15
sehēre devleti [Ö.] Mısır'da firavunların hakimiyetinden önce hüküm süren devlet.

- s. 061b/10
seheri [Ar.] Seher vakti.
 s. 179a/06, 205b/06, 205b/15
sehv [Ar.] Hata, yanlışla.
 s.+ ile 173b/06
sek- [Tr.] Tek ayak üzerinde zıplayarak ilerlemek.
 s.- erleridi 199b/05
sekāre [Ö.] Mısır'da bir nahiye.
 s. 142a/08
sekiz [Tr.] Sekiz sayısı.
 s. 027a/16, 027a/17, 029b/07, 030b/16, 034a/03, 035b/08, 056a/04, 077a/16, 077b/16, 091b/18, 092a/09, 093a/13, 094b/04, 094b/19, 096b/02, 096b/10, 097a/18, 105b/10, 106b/17, 108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/03, 110a/06, 110a/17, 110b/11, 110b/18, 120b/04, 123a/15, 127b/10, 135b/12, 139b/12, 141a/20, 141a/21, 141b/02, 143a/09, 145a/06, 158b/09, 161a/17, 162a/12, 163a/05, 163b/12, 168a/08, 190b/18, 191a/14, 192b/04, 193a/09, 193a/11, 198a/06, 199a/14, 199b/16, 201a/08, 203a/05, 205a/18, 218a/04, 221a/13, 223b/10, 226b/16
 s.+ e 103a/16
 s.+ i 091b/17, 130b/21
 s.+ inde 114a/11, 179b/07, 193a/02, 203b/10
 s.+ inden 218b/14
 s.+ ineyidi 105b/11
sekizinci [Tr.] Sekizinci sırada olan.
 s. 077b/07, 080a/09, 081a/08, 106b/14, 117b/13, 129b/21, 179b/20, 183a/14, 228b/02
 s.+ sidür 110a/15
 s.+ sine 180b/03
seksen [Tr.] Seksen sayısı.
 s. 008b/03, 016b/17, 019a/04, 027a/03, 033b/11, 036a/05, 054b/01, 078a/02, 083b/06, 085b/01, 095a/14, 103a/14, 103a/16, 103b/03, 106b/15, 107b/20, 120b/01, 121b/10, 121b/18, 141a/06, 149b/12, 154a/05, 155a/03, 155b/02, 158b/08, 188b/09, 208b/21, 210a/08, 219a/13, 223b/14, 229a/06, 231b/17
 s.+ e 229a/14
 s.+ inde 145b/14
sekseninci [Tr.] Sekseninci sırada olan.
 s. 091a/02, 192b/19
sekü [Tr.] Oturmak amacıyla yapılmış merdiven basamağına benzer yükseklik; sedir; kerevet.
 s. 027a/19, 027a/21
 s.+ nüñ 027a/19, 027b/02
selām vir- [Ar.+Tr.] Selamlamak.
 s. 024a/05
 s.- di 024a/09
 s.- ür 162a/20
 s.- ürdi 047a/08
 s.- ürleri 199b/20
selāmet [Ar.] Esenlik.
 s.+ i 195a/08
 s.+ ile 037b/02, 065b/12
 s.+ le 113a/10
selāmetlūg [Ar.+Tr.] Esenlik.
 s.+ la 138b/05
selāmla- [Ar.+Tr.] Selam vermek.
 s.- r 083a/02
 s.- yup 230b/06
selātin [Ar.] Sultanlar, hükümdarlar.
 s. 013a/09, 107a/19
selātin-i Ōadālet-āyin-i āl-i Ōoşmān [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı'nın adil töreli sultanları.
 s.+ dan 105b/16
selātin-i Ōadl-āyin-i āl-i Ōoşmān [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı'nın adil töreli sultanları.
 s. 149a/11
selātin-i āl-i Ōoşmān [Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı sultanları.
 s.+ dan 114a/02
selātin-i cihān [Ar.+Far.] Cihan sultanları.
 s. 091b/11, 211b/14
 s.+ uñ 013b/11
selātin-i çerākise [Ar.+Ar.] Çerkez sultanları.
 s.+ nüñ 110a/15
selātin-i diyār-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır diyarının sultanları.
 s.+ uñ 109b/17
selātin-i ekrād-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın Kürt sultanları.
 s.+ dan 170a/04
selātin-i māziye [Ar.+Ar.] Eski sultanlar.
 s. 195b/11
 s.+ den 116a/11
selātin-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır sultanları.
 s. 200b/14
selātin-i naşārā [Ar.+Ar.] Nasranî sultanlar.
 s.+ dan 158b/10
seleb [Ar.] Savaş aracı; silah.
 s.+ in 208a/20
selef-i Ōülemā [Ar.+Ar.] Seçkin bilginler.
 s. 004b/11
selef-i Ōülemā-yı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın seçkin bilginleri.
 s.+ dan 105b/20
selh [Ar.] Son gün.
 s.+ e 007b/20
 s.+ inde 216b/17
selim [Ö.] (bk. el-müstekfî-billah)
 s. 104b/21
selimān [Ö.] Yavuz Sultan Selim.
 s. 113b/15
şelş [Ar.] Üçüncü.
 ş. 222b/03
sels [Far.] Ay.
 s. 141b/09
seltis [Ö.] Mısır yakınında bir mevzi.
 s. 212b/09
sem [Ar.] Zehir.
 s. 061a/15
semā [Ar.] Gökyüzü.
 s. 049a/17
semāŌ [Ar.] Dinleti.
 s. 187b/14
semŌān ve tāŌaten [Ar.+Ar.] Başüstüne, emredersiniz.
 s. 102a/21
şemāniye medreseleri [Ö.] Fâtih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'da kendi adıyla anılan camimin Karadeniz ve Akdeniz cihetlerinde inşa edilmiş bulunan sekiz medresenin adı.
 ş.+ n 091b/17
şemār [Ar.] Meyve, yemiş.
 ş. 044a/20
semāvāt [Ar.] Gökler.
 s. 049a/17
semek-i ruŌāde [Ar.+Ar.] (bk. ruŌāde balığı)
 s. 013b/21, 125b/03
semm-i kıtil [Ar.+Ar.] Ölümcül zehir.
 s.+ dür 129b/03
semmūd karyesi [Ö.] (bk. semnūd şehri)
 s. 167b/07
semmūd şehri [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
 s.+ ne 184a/01
semmūt- [Tr.] Semirmesini sağlamak.
 s.- diler 032b/17
semt [Ar.] 1. Bölge; taraf; yer. 2. Bir şehrin, kendi içinde bir bütünlük oluşturan bir bölgesi veya bölümü.
 s.+ e 005a/21, 176a/03
 s.+ i 193b/19
 s.+ in 043b/09
 s.+ inde 195b/04, 215b/18
şemūd [Ö.] Âd halkından, Hüd'un elçiliğini kabul eden ve bu şekilde Allah'ın gazabından kurtularak hayatta kalanlarından biri olan kimse.
 ş. 169a/08
 ş.+ ı 169a/02
şemūd kavmı [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın neslinden olan ve Kuran-ı Kerim'de, iman etmedikleri ve bunun neticesinde helak oldukları bildirilen kavim.
 ş.+ ndan 160b/08
 ş.+ nuñ 169a/05

semüm-ı kâtile [Ar.+Ar.] Ölümcül zehirler.

s.+ den 018a/06

s.+ yile 136a/01

semür- [Tr.] Semiz hâle gelmek; şişmanlayıp yağ bağlamak.

s.- ür 129a/11

semüz [Tr.] Şişman, besili.

s. 006a/10, 058b/05, 176a/14, 213a/09, 224a/10

semüzlik [Tr.] Semiz olma durumu.

s.+ lerinden 213a/10

sen [Tr.] İkinci teklik kişi zamiri.

s. 001b/13, 001b/14, 009b/06, 009b/09, 024a/11, 024a/15, 032a/19, 038a/11, 038b/17, 049a/07, 050a/19, 057b/09, 058a/03, 065a/17, 068a/06, 072a/18, 089b/07, 089b/10, 102a/18, 115a/15, 115a/21, 134b/04, 159a/16, 175a/17, 186a/12, 187b/04, 194a/17, 201b/19, 209a/14, 214a/01

s.+ de 210a/16

s.+ den 015a/20, 024a/11, 024a/18, 038a/12, 038b/16, 038b/18, 040a/18, 055a/08, 058a/02, 065a/07, 125a/15, 147a/18, 159b/11, 175a/17, 202a/01

s.+ i 010b/18, 013b/01, 013b/02, 023b/21, 024a/18, 024a/19, 038b/11, 054b/19, 055a/19, 057b/10, 065a/04, 068b/01, 068b/02, 071a/15, 089b/03, 105a/17, 125a/15, 159b/08, 159b/10, 164b/19, 194b/05, 194b/06

s.+ ün 008a/06, 009b/06, 009b/08, 049a/08, 049a/17, 055a/21, 058b/08, 072a/06, 075b/21, 089b/08, 101b/18, 125a/14, 125a/16, 157b/05, 159a/15, 169b/07, 173b/19, 175a/21, 178b/21, 211a/20

s.+ üñile 232a/14

s.+ üñle 015a/13, 054b/13, 057b/09, 083b/03, 159b/06, 209a/11, 209a/14, 209b/14, 209b/17, 214a/03

s.+ üñleyidi 213b/20

şenâ [Ar.] Övme, övüş.

ş.+ ları 102a/11

şenâ eyle- [Ar.+Tr.] Övmek.

ş.- düm 052a/10

şenâ id- [Ar.+Tr.] Övmek.

ş.- erler123b/19

ş.- erüz174a/02

ş.- üp 081b/19, 111a/02

sencileyin [Tr.] Senin gibi.

s. 049a/08

senderüs [Far.] (bk. şandarüs)

s. 014b/17

senderüs şuyı [Far.+Tr.] Sandoloz sakızının suda eritilmesiyle oluşan su.

s.+ yla 077b/13

senderüs taşı [Far.+Tr.] Sandolos sakızı.

s. 014b/15

s.+ ndan014b/09

senderüs yağı [Far.+Tr.] Sandolos yağı.

s. 014b/10

sene [Ar.] Yıl.

s. 081b/01, 081b/02, 083a/04, 106b/15, 113b/17, 222b/03, 223a/04

s.+ nüñ 047b/05, 148a/17

s.+ sine 080a/09

s.+ yidi 103b/03

sene-i mezbûre [Ar.+Ar.] Yukarıda yazılmış olan yıl.

s. 089a/15, 098b/06, 113b/08, 228b/03

sene-i şemsiyye [Ar.+Ar.] Güneş yılı.

s. 170b/01

s.+ yile 139b/11

şenevî [Ar.] Biri hayır yapan, diğeri kötülük işleyen olmak üzere iki Tanrı'nın varlığına inanan; sünâî; ikici.

ş. 082b/12

seng [Far.] Taş.

s. 003a/12

s.+ i 163b/21

seng-i vücûd [Far.+Ar.] Beden taşı.

s.+ ı 003b/20

sengin [Far.] Ağır.

s. 175b/08

senteriyeye [Ö.] Sive olarak da bilinen Mısır'da eski bir şehir.

s. 189b/17, 189b/20

seped [Far.] Saz, kamış, ince dal vb. şeylerden örmek suretiyle yapılmış, genellikle yiyecek ve eşya taşımakta kullanılan saplı veya sapsız gereç.

s. 010b/04, 048a/21, 055b/13, 126a/13

s.+ e 126a/13

s.+ in 010b/06

s.+ ler 191b/11

sepişdür- [Tr.] Rastgele dağıtmak; serpiştirmek.

s.- di 206a/05

ser-âğâz eyle- [Far.+Far.+Tr.] Yeniden başlamak.

s.- di 187a/19

ser-âğâz it- [Far.+Far.+Tr.] Yeniden başlamak.

s.- di 187b/05

ser-â-pây [Far.+Far.] Baştan ayağa, tamamen.

s. 027a/20

ser-â-ser [Far.+Far.] Baştan başa, tamamen.

s. 006b/14, 033b/09, 079a/02, 083a/13, 100b/08, 114a/05, 150a/14, 164b/21

serâsime it- [Far.+Tr.] Sersemletmek.

s.- di 176b/02

ser-Ôasker [Far.+Ar.] Başkomutan.

s. 227b/12

s.+ i 071b/02, 096b/01, 098a/06

s.+ in 047b/09

s.+ leri 214a/09

serçe [Tr.] Serçeğillerden küçük ötücü kuş.

s. 228b/19

ser-çeşme [Far.+Far.] Kaynak.

s.+ si 089b/14

ser-dâr [Far.+Far.] Ordu komutanı.

s. 206a/18

serdûs halîci [Ö.] (bk. halîc-i serdûs)

s.+ n 072a/10

ser-efrâz [Far.+Far.] Seçkin.

s. 099a/12

s.+ dur 091b/14

s.+ ları 143a/01

ser-efrâz ol- [Far.+Far.+Tr.] Emsallerinden ayırt edilmek, seçilmek.

s.- an 113a/17

s.- mışıdum 003b/04

serendîb [Ö.] Hint Okyanusu üzerinde bulunan bir ada ülkesi, Sri Lanka.

s. 119b/17

s.+ e 052b/21

seretân [Ar.] 1. Yengeç burcu. 2. Yengeç. 3. Kanser.

s. 127b/05, 158a/15, 158a/17

s.+ da 139b/10

seretân burcu [Ar.+Ar.+Tr.] Yengeç burcu.

s.+ na 066a/18

ser-gerdânî ol- [Far.+Far.+Tr.] Sersemlemek.

s.- dı 001b/05

ser-gerdân ol- [Far.+Far.+Tr.] 1. Sersemlemek. 2. Perişan olmak.s.- dılar 044b/10

s.- duqları 177b/16

s.- ur 044a/15

ser-güzeşt [Far.+Far.] Bir kimsenin başından geçen olaylar dizisi; serüven.

s.+ ini 004a/20

ser-hâd(d) [Far.+Ar.] Sınır, hudut.

s. 047b/16

s.+ da 022b/08, 022b/13, 022b/14, 023a/08

s.+ dan 022b/07

s.+ dıydı 063b/07

s.+ ı 022b/06, 172a/04, 172b/01, s.+ ıdur 171b/16

s.+ ına 022b/06, 063b/01

s.+ ında 016b/01

s.+ larda 063a/15

s.+ larında 044a/03

ser-hâdd-ı vilâyet-i azerbaycan [Far.+Ar.+Ö.] Azerbaycan vilayetinin sınırı.

s. 003a/01

ser-hâdd-ı vilâyet-i mısır [Far.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin sınırı.

s. 204b/15
ser-hôş [Far.+Far.] Sarhoş.
s.+ la 026b/05
serîr [Ar.] Taht; makam koltuğu.
s. 014a/14, 014a/21, 014b/04, 029a/13, 042a/18, 047b/18
s.+ i 077a/02, 061b/06
s.+ inden 016b/21
s.+ ine 109a/07
s.+ üñ 014a/14, 014a/15, 042a/21
serîr-i hilâfet [Ar.+Ar.] Halifelik tahtı.
s. 099a/02
s.+ e 098b/01
serîr-i sa'âdet [Ar.+Ar.] Saaset tahtı; padişahlık.
s.+ e 098a/13
serîr-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat tahtı.
s. 225a/21, 217b/09, 217b/19
s.+ a 003b/05, 104b/04, 113b/10
s.+ ı 149a/20, 216b/18
serîr-i saltanat-ı mîr [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır tahtı.
217a/06
s.+ a 216b/15
ser-keşlik id- [Far.+Far.+Tr.] Kafa tutmak.
s.- üp 103a/07, 230a/03
sermâhü'd-deylemî [Ö.] Kişi adı.
s. 086b/01
sermedî [Ar.] Sonsuza kadar.
s. 179b/18
ser-nigün ol- [Far.+Far.+Tr.] Baş aşağı olmak.
s.- dı 080b/19
s.- mağa 086b/11
ser-tâ-ser [Far.+Far.] Baştan başa; tamamen.
s. 003a/09, 011a/14, 011a/17, 045a/13, 045b/16, 060b/03, 064b/21, 076a/05, 085b/18, 088a/16, 091a/08, 091a/15, 099a/14, 121a/13, 122a/11, 131b/19, 132a/16, 139a/21, 147a/07, 167a/15, 174b/12, 174b/21, 176a/19, 191a/18, 192b/04, 194b/08, 210b/12, 215b/08
serv [Far.] Servi ağacı.
s. 003b/13
server [Far.] Bir topluluğun başı olan; reis.
s.+ i 003b/14
s.+ ler 206a/18
servî [Ö.] Eski Mısır hükümdarı İsad'ın veziri.
s. 042b/12
s.+ ye 042b/18
serzenîş [Far.] Azarlama.
s. 164b/18
sev- [Tr.] Sevgi duymak.
s.- di 038a/21, 039a/01
s.- diler 036b/20
s.- er 025a/03
s.- erdi 017a/09, 027a/09, 039b/17, 053a/13, 053a/19, 083a/12, 091b/04, 094b/10, 107a/13, 148a/14, 164a/13, 165b/15, 196b/11, 220a/09, 232a/17
s.- erdüm 003b/14
s.- eridi 019b/16
s.- erin 196b/12
s.- erler 011b/07
s.- erleridi 012b/06, 037a/07
s.- mekten 089b/16
s.- sün 025a/02
sevâd işi [Ar.+Tr.] Altının rengini değiştirerek yapılan bir işleme türü; savat.
s. 017a/10
sevâd [Ar.] 1. Kalabalık, cemaat. 2. Gölge.
s. 017a/10, 142b/09, 142b/13
s.+ ı 203a/18
sevâd-ı a'Özam [Ar.+Ar.] Ulu şehir.
s. 149a/10, 203b/14
s.+ uñ 149a/05
sevâd-ı a'Özam-ı edirne [Ar.+Ar.+Ö.] Ulu şehir Edirne.
s.+ deki 003b/06
sevâd-ı a'Özam-ı felek-bünyâd [Ar.+Ar.+Ar.+Far.] Çok ulu şehir.
s.+ uñ 091b/13

sevâd-ı a'Özam-ı İstanbul [Ar.+Ar.+Ö.] Ulu şehir İstanbul.
s.+ a 216a/20
sevâd-ı cihân-peymâ [Ar.+Far.+Far.] Cihanı ölçen ulu şehir.
s.+ dur 004a/15
sevâd-ı enbüh [Ar.+Far.] Kalabalık ve ulu şehir.
s.+ dur 147a/07
sevâd-ı Öürâk [Ar.+Ö.] Ulu şehir Irak.
s. 142b/14
s.+ dan 054b/07
sevâd-ı Öa'zim [Ar.+Ar.] Ulu şehir.
s.+ idi 217b/06
sevâhîl [Ar.] Sahiller.
s.+ de 093b/17
s.+ idür 119b/14
sevâhîl-i ba'hr-ı mâli'î [Ar.+Ö.] Akdeniz sahilleri.
s.+ de 007a/01
sevâk bin lüçim [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
s.+ dūr 020a/16
sevâlif [Ar.] Geçmişler.
s. 132a/17
savât şan'âtı [Ar.+Ar.+Tr.] (bk. sevâd işi)
s.+ yla 069a/16
sevda [Far.] Bir şeyi yapmak için duyulan aşırı istek; heves; tutku.
s. 004b/06
s.+ sîn 109a/18
s.+ sına 085a/02, 109a/10
s.+ ya 007a/07
s.+ yla 194a/03, 194a/08
sevda-yı Öişk [Ar.+Far.] Kara sevda, aşk.
s. 038b/01
sevgülü [Tr.] 1. Sevilen kişi. 2. Sevimliye değer olan.
s. 200b/01, 207a/18
sevici [Tr.] Seven.
s. 077a/15, 077b/01, 077b/04
sevin- [Tr.] Sevinç duymak, neşelenmek.
s.- di 041b/11, 041b/13, 051a/12, 056b/21, 058a/20, 059a/16, 098b/07, 168a/07
s.- diler 053a/12, 213a/13
s.- düğinden 008b/09
s.- mişleridi 109a/01
s.- üp 160b/17
s.- ürek 222a/06
s.- ürlər 123b/19
sevķ it- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
s. mişidi 009a/16
sevķ-i kelâm [Ar.+Ar.] Söz yollama.
s. 198b/21
sevme- [Tr.] Sevgi beslememk.
s.- düğün 202a/05
s.- z 201b/05, 228b/11
s.- zdi 131a/02
s.- zidi 095a/15
sevün- [Tr.] (bk. sevin-)
s.- di 024a/21
seyâhat iT- [Ar.+Tr.] Gezi yapmak.
s.- en 229a/18
s.- mişidi 014b/07, 119b/06
seyf [Ar.] Kılıç.
s. 089b/16, 113b/02, 231a/10
seyf-i islâm [Ar.+Ar.] İslâm'ın kılıcı.
s. 002b/13
seyhûn [Ö.] Seyhun Nehri.
s. 122b/01
seyl-âb [Ar.+Far.] Sel suyu; sel.
s. 113a/15
seylanî [Ar.] Seylan taşı.
s. 090b/09
seyr [Ar.] Eğlenmek amacıyla bakma; hoşlanarak bakma; temaşa.
s. 129b/18, 131a/03, 190a/11, 204a/01
s.+ den 118b/02
s.+ e 033a/02, 226b/07
s.+ ine
seyrân [Ar.] Gezinme, dolaşma.
s.+ a 226b/04, 226b/09

seyrāna çık- [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.

s.- anlar 182b/15
s.- ar 195b/19
s.- dı 032b/20, 068a/01

seyrān eyle- [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.

s.- di210b/12

seyrān eyle- [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.

s.- di 099a/03
s.- er 164b/08
s.- erdi 021b/13, 042b/14, 067b/07
s.- erken 021b/13
s.- üp152b/14

seyrān-gāh [Ar.+Far.] Gezinti yeri.

s.+ idur 216a/21
s.+ ıydı 085b/17
s.+ lar 022b/01, 038a/15, 166a/07
s.+ ları 032b/14, 170b/10
s.+ larına 219b/13

seyr(in)e bin- [Ar.+Tr.+Tr.] Seyir amacıyla at, gemi vb. bir

araçla yola düşmek.
s.- se 032b/18
s.- di 118a/17, 154b/17

seyr eyle- [Ar.+Tr.] Bakmak, izlemek.

s.- düm 004b/03

seyre çık- [Ar.+Tr.] Gezintiye çıkmak.

s.- duğı 086a/02
s.- duğça 032b/19, 219b/18
s.- up 151a/13

seyr iT- [Ar.+Tr.] Bakmak, izlemek.

s.- e 219b/12
s.- er 164a/21, 222a/07
s.- erdi 032b/14, 042b/15, 067b/01
s.- erken 032b/16
s.- erleridi 073b/15
s.- di 052b/20, 053a/02
s.- se 153b/17

seyr itdür- [Ar.+Tr.] Baktırmak, izletmek.

s.- üp 022b/14

seyrek [Tr.] Sık olmayan, aralıklı.

s. 182b/03

śr- [Tr.] 1. Yenmek; mağlup etmek. 2. Verilen emri bozmak, yerine getirmemek.

ś.- dı 038b/13, 071b/02, 095b/20, 096a/07, 200a/13, 200b/11, 227b/16
ś.- dılar 099b/09, 103a/10, 205a/01, 212b/13, 221b/05, 222a/14
ś.- duğı 063b/04
ś.- yan 156a/06

sıbt [Ar.] Aile; soy.

s.+ larından 119b/02

śibyān [Ar.] Çocuklar.

ś.+ a 086b/11

śıçra- [Tr.] 1. Zıplamak, atlamak. 2. Hızla yukarıya doğru hareket etmek.

ś.- dı 127a/08
ś.- r 015a/14, 083a/02, 127b/20, 128b/07, 135a/09
ś.- rdı 043b/15, 135a/11
ś.- sa gerekdür 024a/01
ś.- yup 008b/12, 008b/19, 078b/16, 151a/02, 206a/18

śıçraş- [Tr.] Toplu halde sıçramak.

ś.- up 015a/07

śıçrayım [Tr.] Sıçrayış.

ś.+ da 127b/20

śıd- [Tr.] Patlamak.

ś.- ar 136b/18

śıdk [Ar.] 1. Sadakat. 2. Doğruluk.

ś. 002b/15, 113a/04
ś.+ ıla 176b/07
ś.+ ina 214a/21
ś.+ umı 039a/08

śıdk-ı taqdır ve taqrır [Ar.+Ar.+Ar.] Doğru biçimde değerlendirme ve karar verme.

ś.+ lerine 144a/04

śıfāt [Ar.] 1. Vasıf. 2. Bir kimsenin yüz ve dış görünüşü; yüzü veya kılığı.

ś.+ la 182a/18

ś.+ uñ 002a/05

śıfāt-ı hūdūś [Ar.+Ar.] Sonradan meydana gelen sıfat.

ś.+ dan 180b/08

śığ- [Tr.] Tümüyle bir şeyin içine girebilmek.

s.- açak 171a/07
ś.- ar 162b/04, 175b/14
ś.- ardı 226a/18
s.- duğı 171a/07
ś.- mağa 225b/12

śığa- [Tr.] Okşamak, sıvazlamak.

ś.- sa 030a/14, 030a/16

śığancağ [Tr.] Kaygan.

ś.+ dur 144a/13

śıgār [Ar.] Gençler, küçükler.

ś. 124a/06

śıgın- [Tr.] 1. Korunma amaçlı saklanmak. 2. Kendisini koruması için güçlü birine başvurmak.

ś.- dılar 213b/05
ś.- mış 216b/04

śıgır [Tr.] Geviş getirenlerden büyükbaş, evcil hayvanların genel adı.

ś. 023b/04, 030a/15, 032a/20, 047a/09, 171a/21, 176b/11, 199b/08
ś.+ a 032a/17, 032a/20, 032b/10, 033a/16, 061b/11
ś.+ uñ 030a/16, 191a/20

śıhhat [Ar.] 1. Sağlık; esenlik. 2. Doğruluk; gerçeklik.

ś. 065b/12, 113a/10, 201b/21
ś.+ ma 166b/21

śıhhat bul- [Ar.+Tr.] İyileşmek; sağlığına kavuşmak.

ś.+ asın 202a/01

śıhhat-ı neseb [Ar.+Ar.] Soyun gerçekliği.

ś.+ lerine 098b/20

śık- [Tr.] 1. Bir şeyin etrafından basınç uygulayarak sıkıştırmak.

2. Basınç uygulayarak suyunu, yağını çıkartmak.

ś.- ar 035a/09
ś.- ardı 024b/21
ś.- arlarıdı 044b/14
ś.- up 173a/19

śıklet [Ar.] Sıkıntı.

ś. 088a/14

śıklığ [Tr.] Sık olma durumu.

ś.+ ından 010a/20, 010b/03, 166a/17

śıma [Tr.] Yenme, zafer.

ś.+ lar 063a/14

śın- [Tr.] 1. Yenilmek; mağlup olmak. 2. Kırılmak. 3. Azalmak, etkisini yitirmek.

ś.- an 156a/06
ś.- dı 002a/17, 061a/07, 096a/10, 112a/06, 155b/01, 156a/09, 160b/08, 223a/16
ś.- dılar 212b/06, 212b/10
ś.- duğlarına 220a/13
ś.- mağrı 156a/07
ś.- mağ 156a/06
ś.- up 061a/04, 082b/06, 085b/08, 086b/07, 178b/13, 205b/12

śına- [Tr.] Yoklamak; ölçmek.

ś.- dum 209b/07

śınāŌat [Ar.] Zanaat.

ś.+ ı 114b/14

śımf [Ar.] (bk. sınıf)

ś. 002a/03

śımf [Ar.] Belirli bir özelliği taşıyan ya da paylaşan birimlerin oluşturduğu bütün.

ś. 200a/19, 200a/20
ś.+ dan 027b/05, 059b/12
ś.+ ından 033b/09

śınıl- [Tr.] Yenilmek; mağlup olmak.

ś.- mağ 156a/06

śınkun [Tr.] Mağlup.

ś. 155a/07

śınma [Tr.] Yenilme.

ś.+ lar 063a/14

śınık [Tr.] Kırık.

ś.+ laruñ 164b/11

śın vilāyeti [Ō.] Çin ülkesi.

ś. 076b/13

śır(r) [Ar.] Kimseye söylenmemesi gereken, gizli tutulan şey;

giz.
s. 026a/07, 232a/14
s.+ dan 222a/06
s.+ ı 002a/20, 060a/01, 139a/04, 171b/15, 193a/19
s.+ ıdı 232a/12
s.+ la 095b/15
ş.+ ları 162b/16
s.+ umdan 004a/11

sırça [Tr.] Cam.
s. 022a/14, 070a/05, 135b/20, 137b/08, 158a/14
s.+ dan 014a/16, 014a/18, 022a/07, 022a/13, 027b/02, 027b/06, 029a/10, 033b/21, 036b/03, 040a/21, 040b/06, 040b/07, 040b/08, 041b/01, 042a/18, 051a/04, 065b/17, 065b/18, 150a/05, 152b/17, 157a/05, 158a/17, 189a/20
s.+ danıdı 029b/08, 138b/16
s.+ lar 144a/10
s.+ lardan 065b/16, 067b/04, 070b/21
s.+ lardandı 040b/10
s.+ larla 027a/16, 030a/09, 035a/18, 035b/01, 036a/18, 042a/16, 042a/17
s.+ larla 026a/13
s.+ sı 040b/09
s.+ yı 053a/17
s.+ yla 164a/01

şırf [Ar.] Yalnız, ancak.
ş. 037b/01, 120b/14, 127b/11, 138a/06, 139a/20, 150b/14, 172b/05, 174b/15, 192b/03

şırıt- [Tr.] Sırayla dolaşmak.
ş.- dı 218a/13

şırt [Tr.] Göğüs tarafının arkasında kalan bölüm; sırt.
ş.+ ı 128a/11

şırtlañ [Tr.] Sırtlangillerden, leşle beslenen güçlü ve yırtıcı hayvan.
ş. 191a/19

şıva- [Tr.] Sıva malzemesi ile kaplamak.
ş.- dılar 016b/20
ş.- duğdan 022a/14
ş.- duğları 118a/03, 118a/04
ş.- mışlandı 117b/19
ş.- yup 198a/07

şıvad- [Tr.] Sıva işini yaptırmak.
ş.- up 022a/10

şıvama [Tr.] Sıvayla örtülmüş, kaplanmış.
ş. 011a/18

şıvan- [Tr.] Sıva malzemesi ile kaplanmak.
ş.- duğdan 027a/20, 042b/01

şıvar- [Tr.] Sulamak; su vermek.
ş.- an 122a/08
ş.- duğdan 132b/06
ş.- ur 132a/11
ş.- urdı 016b/05
ş.- urlar 132b/07, 185b/10

şıvarıl- [Tr.] Sulanmak.
ş.- an 013b/08
ş.- duğı 186a/20
ş.- ur 013b/07, 173a/14, 183b/03

şıy- [Tr.] Yenmek.
ş.- mağı 156a/07

şıyānet-i ĥarem [Ar.+Ar.] Kadın erkek ayrımı.
ş. 011b/12

şıyr- [Tr.] Çekip çıkarmak.
ş.- an 219b/20
ş.- up 219b/19

sız- [Tr.] Boşluktan hafifçe akmak.
s.- dı 186b/09

sızı [Tr.] Hafif ama süregelen ağrı.
s.+ sı 025a/01

sızıla- [Tr.] Sızlamak.
s.- sa 024b/21

sızıldı [Tr.] Sızlanma sesi.
s.+ lar 191b/03

sızma- [Tr.] Sızıntı yapmamak.
ş.- z 127b/14, 144b/02
ş.- zıdı 135b/03

sızıldı [Tr.] (bk. sızıldı)

s.+ lar 117a/20

sibāŌ [Ar.] Yırtıcı hayvanlar.
s. 019b/09, 126b/02
s.+ ı 019b/07

sicilmāse [Ō.] Fas'ın güneydoğusunda Vâdiziz'in kıyısında eski bir şehir.
s. 146b/16, 227b/20

sicilmāse vilāyeti [Ō.] (bk. sicilmāse)
s.+ ne 227b/15

sicn [Ar.] 1. Hapishane, zindan. 2. (bk. sicn-i yūsuf)
s. 175a/21
s.+ de 175a/17
s.+ den 175b/01, 212a/12
s.+ deyiken 175a/16

sicn-i yūsuf [Ō.] Hz. Yusuf'un kardeşlerince içine atıldığı, Ürdün civarında bir kuyu; çah-ı yusuf.
s. 175a/10
s.+ uñ 175a/15

şideyriṭus [Ō.] Mısır firavunu IX. Ptolemy Lathyros.
s. 077b/09

sifāl [Far.] Toprak kap.
s. 001b/10

şıga-ıcemŌ [Ar.+Ar.] Çoğul kipi.
s.+ le 188b/21

şıga-iifrād [Ar.+Ar.] Mübalağa sigası.
s.+ la 188b/21

sihpaye [Far.] Üç basamak; çok az bir mesafe.
s. 003b/05

sihr [Ar.] Büyü.
s. 005a/02, 019b/10, 019b/15, 022a/17, 023a/12, 028a/11, 030b/07, 032a/05, 032a/06, 032a/09, 033b/19, 034a/04, 036b/15, 042b/06, 046a/11, 049b/04, 053b/06, 060a/15, 075a/12, 135a/12, 136a/20, 187b/06, 192a/14, 192a/17, 196a/10
s.+ i 021b/21, 023a/10, 054a/11
s.+ ile 019b/09, 020b/09, 021a/20, 021b/10, 023a/18, 028a/02, 029a/01, 034b/10, 035b/06, 039b/06, 075a/12, 164a/06
s.+ iyile 022a/06
s.+ le 018b/05, 019b/03, 022b/20, 039a/01, 048b/16, 120a/12
s.+ ler 038b/12
s.+ lerden 170a/06
s.+ leri 149b/21
s.+ lerüñ 170a/07
s.+ ümüz 133b/21
s.+ üñ 005a/03

sihr eyle- [Ar.+Tr.] Büyü yapmak, büyülemek.
s.- düğün 060b/03

sihr ilmi [Ar.+Ar.+Tr.] Büyü sanatı; büyücülük.
s.+ n 120a/12
s.+ nde 074a/15

sihr-i sāhir [Ar.+Ar.] Büyücünün büyüğü.
s.+ e 002a/14

sihr iT- [Ar.+Tr.] Büyü yapmak, büyülemek.
s. 170a/10
s.- di 054a/06, 064b/14, 067b/16
s.- diler 049b/06
s.- erin 170a/08
s.- i vire 038b/02
s.- mege 046b/01
s.- üp 049b/21, 050a/09, 060a/14

sihr-sāz [Ar.+Far.] Büyücü.
s. 002a/13

şıka [Ar.] Güvenilir.
ş. 166b/02, 173a/11

şıkat [Ar.] Güvenilir kimseler.
ş.+ dan 006b/21, 173b/11, 218a/07

şıkat-ı nās [Ar.+Ar.] Halktan güvenilir kimseler.
ş.+ dan 111a/03, 119a/15

sikke [Ar.] 1. Madenî para. 2. Madenî paraya vurulan damga.
s. 086a/13, 096a/17, 099a/05, 099b/17, 100a/14, 113b/08
s.+ de 096b/13, 100b/01
s.+ leri 114a/04, 163b/18, 178a/09
s.+ si 083a/14, 119a/03

s.+ siyle 118b/16
s.+ yi 100a/21, 178a/13
sikkelen- [Ar.+Tr.] Paraya damga basılmak.
s.- miş 029b/03, 138a/10
sikkelü [Ar.+Tr.] Damgalanmış (para).
s. 067a/01, 210b/01
sil [< Ar. seyl] Sel.
s. 127b/08, 167a/12
s.+ den 167a/10
s.+ i 001b/07
s.+ lere 048a/10
sil- süpür- [Tr.] Tamamen temizlemek; yok etmek.
s.- di 103b/14
silâh [Ar.] Saldırı ya da savunma amacıyla kullanılan ve özel olarak yapılmış her türlü araç.
s. 036a/06, 136b/08, 220a/13, 220a/16, 222b/05
s.+ ı 230b/18
s.+ ın 097b/12
s.+ ıyla 078b/10
s.+ lar 143b/12
s.+ larla 135b/20
s.+ ların 205b/16
sil-i bî-amân [Ar.+Far.+Ar.]
s. 112a/02, 206b/20, 214b/20
silk- [Tr.] 1. Üzerindeki şeyleri düşürmek amacıyla bir şeyi kuvvetle sallamak, çırpak veya sarsmak. 2. Güçlü ve ani hareketle sarsmak, çırpak.
s.- di 151a/02
s.- üp 117a/19
silk-i Óarabî [Ar.+Ar.] Arapça.
s.+ den 004b/15
şim [Far.] Gümüş.
s. 037b/12
şimâr [Ar.] Meyveler; yemişler.
ş.+ ı 044b/18
şimyâ [Ar.] Toprakta altın ve gümüş yapmayı, ölümsüzlük iksirini bulmayı amaçlayan büyüye dayalı madencilik; alşimi.
s. 136a/20, 192b/09
sin [Tr.] Mezar.
s. 163b/20
s.+ lerinden 212a/12
siñ- [Tr.] Kendisinin görünmesini önlemek amacıyla saklanmak; büzülmek; gizlenmek.
s.- e 127b/19
s.- en 231a/16
s.- üp 112b/14
sin [Tr.] Vücut; beden.
s.+ ile 078a/03
sinân [Ar.] Sivri ucu olan silah.
s. 196a/10
sind [Ö.] Pakistan'ın güneyinde ve Hint Okyanusu kıyısında bir eyalet.
s. 009a/09, 199a/09
sind ırmağı [Ö.] İndus Nehri.
s.+ ndan 127b/18
şjne [Far.] 1. Göğüs. 2. Yürek.
s.+ ler 155a/19
s.+ si 165a/02
siñek [Tr.] Sinek.
s. 040b/03, 163a/07
s.+ ler 199a/19
şjnî [Ar.] Bakır ya da pirinçten, yuvarlak büyük tepsisi.
s.+ ler 176b/17
sinîn [Ar.] Yıllar.
s. 199a/01
siñür [Tr.] Duyu ve hareketleri beyinden organlara, organlardan beyne ulaştıran beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet. s.+ leri 055a/16
sinta ağacı [Ar.+Tr.] Bir ağaç türü.
s. 013a/21
sipâh [Far.] Asker.
s. 084a/18, 110a/09, 113a/12
s.+ ına 211b/13
s.+ ları 225b/16
sipâhi [Far.] Ath asker; süvari.

s. 225b/17
siper [Far.] Arkasına, altına veya içine girilerek saklanıp korunulacak yer.
s. 155a/19
siper-i tedbîr [Far.+Ar.] Önlem siperi.
s. 083a/08
sirâce'd-dîn bulkânî [Ö.] Şafii mezhebi alimlerinden ünlü bir kimse.
b. 109b/20
sirâyet it- [Ar.+Tr.] Bulaşmak, geçmek.
s.- di 165a/01
s.- medin 126a/10
sirâyî [Ö.] Kişi adı.
s. 161b/17
şîret [Ar.] Huy; yaradılış.
s. 109b/12, 136a/12
s.+ i 093a/05
s.+ inden 085a/15
şîretlü [Ar.+Tr.] Huyu belirtilen biçimde olan.
s. 042b/07
şirîn [Ö.] Şem'un adında birinin kızı olup hicretin 7. yılında kız kardeşi Mariye ile birlikte, Mukavkis tarafından Hz. Muhammed'e hediye edilen kıpti bir cariyeye.
s. 012a/11, 012a/20
s.+ den 012a/19
sirke [Tr.] Mayalanarak ekşitilmiş üzüm, elma vb. meyvelerden yapılan meyve suyu.
s. 013a/11, 189a/02
şît [Ar.] Ün.
ş. 228a/02
sitanbul [Ö.] (bk. istanbul)
s. 202a/19
sittîn [Ar.] Altmış sayısı.
s. 081b/01, 081b/02, 083a/04, 222b/03, 223a/04
sivri [Tr.] 1. Uca doğru gittikçe incelen. 2. Ucu batacak şekilde ince olan.
s. 180a/05, 182a/15, 182a/21
s.+ dür 133b/13
s.+ ydi 182b/06
siyâdet [Ar.] Emirlik.
s.+ leri 099b/21
siyâh [Far.] Kara renk.
s. 042b/04, 047a/06, 069a/17, 070a/13, 090a/19, 090a/21, 095b/05, 095b/06, 099a/07, 099a/17, 105a/12, 105a/19, 220a/12, 229a/21
siyâhirek [Far.+Tr.] Siyahımsı.
s. 207b/15
siyâset [Ar.] 1. Devlet işlerini düzenleme, yürütme bilgi ve becerisi; yönetim bilgisi. 2. Kurnazca iş veya davranış; çıkarları dikkat ve kurnazlıkla kollamaya yönelik davranış. 3. Yönetimle ilgili olarak özel görüş ve anlayış; özel yönetme yöntemi; egemen olma biçimi; politika. 4. İdam cezası.
s. 026a/08, 028a/18, 060b/18, 082a/09, 086a/18, 112b/13, 190b/11
s.+ e 131b/21
s.+ i 003a/12, 028a/12, 089b/15
s.+ ile 231a/17
siyâset it- [Ar.+Tr.] 1. Devleti yönetmek. 2. İdam etmek.
s.- di 038a/06, 056b/06, 062b/04
s.- diler 082a/10
s.- erlerimiş 131b/21
siyâset itdür- [Ar.+Tr.] Kurnazca davranış yaptırmak.
s.- ürdi 084a/10
siyeh-rû [Far.+Far.] Yüzü kara; utanmaz.
s.+ lar 009a/09
siyer-i hulefâ-yı raşidîn [Ar.+Ar.+Ar.] Dört halifenin biyografisi.
s. yı 204a/17
siyerü'l-mülûk [Ö.] Şabi'nin siyaset ile ilgili eseri.
s. 162b/06
siyviyye dili [Ö.] Sive halkının konuştuğu dil.
s. 190a/01
siz [Tr.] İkinci çokluk kişi zamiri.
s. 050a/13, 065a/07, 118a/18, 134b/01, 134b/03, 148b/04, 198a/14, 206b/17, 206b/19, 208a/12,

208a/17, 209b/06, 209b/07, 209b/08, 213b/12, 214b/15
s.+ den 033b/05, 041b/10, 060b/07, 065a/12, 068b/17, 134b/02, 208a/10, 213b/11
s.+ e 021a/09, 028a/07, 045a/06, 056b/16, 065a/11, 065a/14, 070a/19, 070b/14, 074b/21, 075a/01, 084a/02, 145a/10, 146a/03, 146a/06, 156a/06, 157b/01, 159b/14, 174a/04, 197a/06, 207a/14, 207b/08, 208a/11, 208b/06, 210b/19, 221b/15
s.+ i 045a/07, 213b/09, 213b/12, 213b/13
s.+ ler 140b/18
s.+ üñ 068b/17, 070a/19, 134b/02, 157b/02, 159a/19, 184a/15, 197b/17, 197b/20, 207a/04, 208a/09, 213b/09, 213b/13
s.+ üñle 134a/20, 147b/09, 207a/02, 207a/12, 207b/09, 209b/12, 209b/13, 216a/08

şoğılma- [Tr.] Toprağa sızıp kaybolmamak; çekilmemek.
ş.- z 174b/17

şoñbet [Ar.] İki ve daha çok kişinin belli bir amaç gütmekten, dostça, arkadaşça, içtenlikle değişik konularda yaptıkları konuşma; muhabbet.
ş. 166a/08
ş.+ iyile buldılar 002b/14
ş.+ leri 187a/16

şoñbet id- [Ar.+Tr.] Dostça, arkadaşça konuşarak vakit geçirmek; söyleşide bulunmak.
ş.- erdi231a/01

şoş- [Tr.] 1. (Böcek, yılan vb. için) zehirli iğnesini, dişini vb. deri veya doku içine batırmak; ısırarak; zehrini akıtmak. 2. (Bir şey için) başka bir şeyin arasına girmesini sağlamak; girdirmek.
ş.- ar 170a/09
ş.- dı 078b/16, 194b/02
ş.- duğunu 190b/16
ş.- maş 017b/17
ş.- miş 185b/16
ş.- up 064b/09, 078b/07, 170a/17

şoşak [-Far. zuşak] Bir yerleşim biriminde kenarları ev, dükkân vb. ile çevrili gidiş ve geliş ayrılmış yol boyu.
s. 027a/14, 036a/21, 042a/16, 228b/17
s.+ da 036a/21
s.+ dan 224a/01
s.+ ı 163a/16, 218a/04
s.+ lar 157b/08, 187a/01, 216a/13, 217a/05, 226b/13
s.+ lara 117b/16
s.+ larda 067a/11, 084b/11
s.+ lardan 083b/15, 223b/20, 223b/21
s.+ ları 084a/08
s.+ ların 178a/06
s.+ larında 021a/17, 153b/17, 218a/04
s.+ uñ 027a/15, 042a/18, 042b/04

şoşşurıl- [Tr.] Dar bir yere iterek ya da zorla sokulmak.
ş.- miş 193b/01

şoşşturma [Tr.] Birbirinin içine sokulmak için yapılması.
ş. 182b/11

şol [Tr.] Bir kimsenin, bir nesnenin, bir yerin, bir yüzeyin sol yanı.
ş. 008b/13, 070a/12, 117a/15, 129a/06, 163b/06, 190b/05, 190b/11
ş.+ a 132a/10
ş.+ ına 008b/16
ş.+ ında 165a/08
ş.+ larına 029b/07, 058a/12

şoluşlan- [Tr.] Hava almak; hava giriş çıkışı olmak.
ş.- açak 195a/13

şom [Tr.] Saf; katışksız.
ş. 228a/13

şoñ [Tr.] Son; nihayet.
ş. 052a/18, 165a/03, 209b/07, 214a/09
ş.+ ı 003b/15, 054b/20, 196a/12

şoñra [Tr.] 1. Daha ileriki bir zamanda. 2. (Mevki, sıra, önem ve değer için) arkadan geliş; arkada oluş. 3. (Zaman kavramı taşıyan sözcüklerden sonra) o kadar zaman

geçince.

ş. 002b/16, 005b/18, 005b/20, 006a/15, 006b/03, 006b/04, 006b/05, 006b/09, 007a/01, 007a/12, 007b/07, 007b/12, 007b/14, 007b/17, 008a/05, 008a/19, 008b/02, 008b/04, 009a/05, 009a/14, 009a/17, 009b/02, 009b/03, 009b/04, 009b/18, 011a/07, 011a/08, 012a/02, 012a/20, 013a/20, 015a/01, 015b/19, 016a/09, 016a/11, 016a/14, 017a/16, 018a/19, 018b/05, 018b/12, 018b/13, 018b/21, 019a/06, 019b/13, 020a/03, 020b/03, 020b/05, 021a/09, 021b/05, 021b/15, 022a/11, 022a/13, 022a/14, 022a/17, 022b/15, 023a/14, 023b/19, 024b/04, 024b/07, 025a/10, 025b/02, 025b/13, 026b/08, 026b/10, 027a/20, 027b/20, 027b/21, 028a/04, 028a/06, 028a/09, 028a/18, 029b/20, 030b/01, 030b/14, 030b/20, 031b/19, 032a/09, 032a/13, 032b/17, 033a/14, 033b/02, 033b/11, 035b/09, 035b/14, 035b/20, 036a/10, 036a/11, 036b/11, 036b/14, 037b/04, 037b/14, 037b/15, 038a/01, 038a/12, 039b/01, 039b/13, 039b/20, 041b/05, 042b/01, 042b/07, 042b/10, 042b/21, 043b/10, 043b/11, 043b/20, 043b/21, 044a/01, 044b/07, 045b/19, 046a/02, 047a/02, 048a/13, 048b/10, 049a/03, 049b/12, 049b/20, 051a/12, 051a/16, 052b/07, 052b/12, 052b/19, 053a/02, 053a/09, 054a/19, 056a/17, 056b/05, 057a/13, 058b/01, 058b/09, 058b/11, 058b/17, 059b/11, 060b/07, 060b/15, 061a/07, 061b/07, 062a/07, 062a/18, 062b/10, 062b/14, 063b/08, 066a/04, 066a/10, 066b/08, 067a/03, 068a/07, 068b/13, 069b/16, 074a/07, 075a/08, 075a/21, 075b/03, 075b/04, 075b/09, 075b/11, 076a/09, 076a/12, 076a/14, 076a/17, 076a/19, 077a/08, 077a/10, 077a/14, 077a/19, 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/08, 077b/16, 077b/18, 078a/07, 078a/18, 079a/07, 079a/11, 079b/21, 080a/01, 080a/07, 081b/08, 081b/21, 082b/21, 083a/04, 083a/09, 083a/18, 083b/06, 083b/09, 084a/05, 084b/21, 085a/18, 085b/17, 086a/12, 086b/20, 087a/10, 088b/02, 089b/07, 090b/03, 090b/16, 090b/21, 091a/13, 091b/08, 091b/10, 092b/03, 093a/02, 093a/04, 093a/16, 096a/13, 096a/18, 096b/07, 096b/13, 096b/16, 096b/18, 098a/06, 099b/02, 102b/01, 102b/05, 102b/21, 103a/03, 103b/05, 103b/15, 103b/17, 103b/20, 104a/18, 104a/21, 104b/08, 104b/19, 105a/04, 105a/13, 105a/21, 105b/08, 106a/01, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/01, 106b/05, 106b/08, 106b/19, 107a/19, 107a/21, 108a/05, 108a/08, 108a/09, 108b/08, 108b/19, 109a/18, 109b/16, 110a/07, 110a/13, 110a/21, 110b/04, 110b/08, 110b/11, 110b/12, 110b/14, 111a/04, 111a/08, 112a/11, 112a/20, 112b/10, 112b/20, 113a/08, 113a/09, 113b/03, 114a/17, 114a/19, 115a/01, 115a/06, 118b/07, 118b/10, 118b/17, 120b/08, 120b/11, 120b/19, 121a/08, 123a/12, 124b/20, 125a/02, 125a/17, 125b/01, 126a/08, 126a/12, 126a/17, 127a/21, 128a/12, 128a/15, 128b/12, 129a/21, 129b/12, 129b/19, 131a/19, 131b/16, 132a/12, 132a/14, 132b/06, 132b/21, 133a/03, 133a/15, 134b/14, 134b/15, 134b/20, 134b/21, 135a/01, 135a/02, 135a/16, 136b/01, 137a/02, 137a/10, 137a/21, 137b/19, 137b/21, 139a/17, 139a/19, 139b/01, 141a/01, 141a/11, 141b/04, 141b/13, 141b/16, 142b/09, 142b/16, 142b/20, 143a/01, 144a/01, 145a/03, 146b/17, 148b/03, 148b/15, 148b/17, 149a/07, 149a/14, 149a/16, 150a/09, 150a/12, 150a/15, 150a/19, 150b/18, 151a/03, 151a/05, 151a/06, 151a/10, 151b/13, 152a/04, 152b/07, 153a/20, 153b/12, 154a/06, 154b/05, 156a/11, 156a/12, 156b/05, 156b/09, 156b/19, 158a/02, 158b/04, 158b/11, 158b/14, 160b/21, 161a/14, 161b/21, 164a/10, 164a/12, 164b/02, 165a/14, 166b/10, 168a/08, 168b/16, 172b/16, 172b/19, 173b/09, 174a/07, 174b/03, 176a/11, 176a/16, 176a/17, 178a/19,

179a/16, 179a/17, 179b/03, 179b/13, 180a/19, 181a/12, 182a/04, 183a/15, 184a/12, 184b/17, 185b/17, 190a/19, 190b/19, 191a/16, 192b/21, 193b/06, 193b/10, 193b/12, 194a/07, 194a/16, 194a/21, 195a/05, 196a/05, 196b/06, 197a/17, 197b/08, 198a/07, 198a/14, 198b/08, 199b/21, 200a/08, 201a/05, 201b/11, 202a/20, 202b/02, 202b/03, 202b/07, 203a/20, 203b/07, 203b/12, 204a/04, 204a/05, 204a/08, 204a/13, 205a/10, 205b/14, 207a/03, 207a/10, 207a/11, 207b/05, 208b/14, 209b/06, 209b/10, 210a/04, 210b/03, 211a/01, 211b/12, 211b/17, 211b/19, 212a/04, 214a/08, 214a/15, 215a/06, 216b/11, 217a/16, 217b/08, 217b/11, 217b/16, 217b/19, 218b/14, 220b/02, 221a/19, 224a/14, 224a/17, 224b/10, 225a/01, 225b/09, 225b/19, 226a/06, 226b/07, 226b/13, 226b/21, 227b/14, 228b/14, 228b/21, 230a/09, 230a/16, 230b/05, 230b/10, 230b/19, 231a/04, 231a/14, 231b/17, 232a/02, 232a/09, 232a/11, 232a/12
ş.+ da 085a/19
ş.+ dan 004b/08, 006b/20, 007a/03, 007b/03, 008a/21, 010b/10, 012a/07, 013a/19, 015b/12, 022a/09, 032a/06, 035b/06, 038b/10, 039b/07, 052b/13, 056a/10, 068a/15, 079a/16, 084b/06, 085a/20, 090a/01, 096b/21, 098a/08, 100a/15, 101a/14, 102b/14, 105a/04, 116b/08, 120a/05, 120a/09, 124b/06, 133a/02, 133a/18, 133b/01, 137a/17, 146a/10, 148b/21, 149a/02, 149a/05, 149a/17, 150a/07, 154a/17, 156b/20, 158a/20, 161a/13, 161b/15, 168a/08, 172b/06, 177a/08, 177b/01, 181a/21, 181b/02, 184b/20, 185b/04, 188b/15, 191a/02, 191a/21, 192a/06, 192b/20, 194a/10, 197a/04, 197a/19, 198a/18, 200a/06, 200a/11, 200b/20, 201b/06, 203a/05, 215b/04, 217b/04, 218b/10, 218b/12, 224b/15, 225a/02, 225a/14, 226b/09, 227a/05, 227a/11, 229a/03
ş.+ dur 002b/03
ş.+ ki 164a/16, 165b/01
ş.+ ydı 191a/14

şoy [Tr.] Aynı ata ya da atalardan gelenlerin tümü; sülale; aile.
ş.- dan 055b/10
şoy- [Tr.] (Deri için) yüzmek.
ş.- up 127b/02
şoykun [Tr.] Kazanım.
ş.+ ı 230b/17
şoyma- [Tr.] Bir kimsenin üzerinde veya bir yerde bulunan para, mal, değerli eşya vb.ni almamak.
ş.- sın 165a/15
şoy şöp [Tr.] Aynı soydan gelen kişilerin oluşturduğu topluluk; akrabalar.
ş. 009b/04
söbeke ol- [Tr.+Tr.] Uzaklamak, uzunlaşmak.
s.- mış 031a/06
söbi [Tr.] Oval.
s. 122a/16
sög- [Tr.] Hakaret etmek, küfretmek.
s.- di 031b/12, 076a/01, 098a/01
s.- erlerdi 062a/19, 084a/20
sök- [Tr.] Koparmak.
s.- erdi 218a/05
söye [Tr.] Pencere ve kapı boşluklarının iç yanlarına oturtulan ahşap, taş, mermer veya yığma malzemeden yapılmış dikit; söve. s.+ de 034b/21
s.+ si 034b/21
s.+ sinde 192b/15
söyin- [Tr.] Yanmaz olmak, alevini ve parlaklığını yitirmek; sönmek.
s.- di 097a/21, 137b/08
s.- miş 168b/01
s.- ür 014a/07, 014a/20, 014a/21
s.- ürdi 025b/11
söyle- [Tr.] 1. Konuşmak, anlatmak, demek. 2. Sesi ile icra etmek; seslendirmek.
s. 160b/17, 208a/05
s.- di 008b/01, 023a/08, 028a/07, 033a/02, 033b/02, 041b/08, 048b/16, 058a/19, 068b/01, 097b/18, 146a/11, 160a/03, 179a/04, 184a/14, 191a/11, 194b/11, 197a/09, 208a/01, 213b/06, 223a/21, 230b/04
s.- diler 008b/02, 023a/09, 044b/04, 044b/20, 045a/04, 135a/02, 138b/09, 138b/20, 220a/18
s.- dügi 041b/08, 130b/18
s.- dügin 033a/05, 041b/13, 068b/06, 210b/19
s.- dükleri 107a/11, 214a/11
s.- düm 174a/05, 208b/10
s.- mede 094b/02
s.- mege 207a/04, 221b/02
s.- miş 131a/08, 163a/04
s.- mişdür 094b/04, 217a/19
s.- mişdi 197b/12
s.- mişlerdür 133b/20
s.- r 018b/11, 020b/10, 024a/05, 034b/11, 034b/12, 039b/12, 041b/19, 060a/17, 142b/17, 144a/20, 173b/18, 191a/13, 221b/08
s.- rdi 021a/11, 021b/03, 048b/21, 069b/03, 137b/19
s.- ridi 008a/21
s.- rin 134a/19
s.- rler 012b/01, 130b/20, 156b/08, 166b/21, 180b/07, 183b/17, 190a/01, 218b/13, 227a/11
s.- rleridi 022a/12, 093a/18, 181a/07
s.- rsiz 196b/07
s.- señ 011b/08
s.- yenlerün 161a/18
s.- yeyin 070b/01
s.- yü başladı 051b/09
s.- yü bilüp 060a/16
s.- yüp 011b/08, 055a/13, 134a/15, 202a/09

şovu- [Tr.] 1. Birine veya bir şeye karşı duyulan sevgi azalmak. 2. Isısını yitirmek.
ş.- di 094b/21
ş.- madın 201b/12

şovuK [Tr.] Isısı az olan; soğuk.
ş. 137b/08, 166a/18, 172a/16
ş.+ ıdı 178a/10

söylen- [Tr.] 1. Anlatılmak, denmek, anılmak. 2. Ses ile icra edilmek; seslendirilmek.
s.- di 087a/18
s.- en 086a/11, 181b/11
s.- mek 187a/11
s.- mişdür 145a/19
s.- se 161b/14
s.- ürdi 043a/16

söyleş- [Tr.] 1. Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek. 2. Topluca söylemek.
s.- di 041b/15, 197b/08
s.- diler 044b/05, 044b/06
s.- elüm 207b/08
s.- mege 094b/03
s.- seler 199b/03
s.- ür 017b/21, 021a/08, 151a/04, 183a/11
s.- ürdi 035a/01
s.- üridi 017a/16
s.- ürleri 130b/09

söylet- [Tr.] Söylemesini sağlamak.
s.- diler 130b/15, 130b/17

söyletme- [Tr.] Konuşturmak.
s.- zidi 120a/15

söyündür- [Tr.] Söndürmek.
s.- diler 113b/12
s.- mege 084b/08

söz [Tr.] 1. Bir duyguyu, bir düşünceyi dile getirmek için ağızdan çıkan sözcük, sözcük dizisi ya da cümle; laf; kelam; haber; mesaj; kelime. 2. Öğüt, nasihat. 3. Emir.
s. 097a/13, 109b/11, 120a/15, 133b/20, 137b/19, 150b/06, 207a/04, 207b/11, 231a/02
s.+ den 118b/11, 161a/03, 207b/12
s.+ dür 011b/05, 131a/08
s.+ e 081b/20, 083b/04, 214a/11
s.+ i 056b/04, 101b/11, 157b/17, 187b/02, 193a/13, 197b/09, 197b/14, 197b/20, 205a/03, 207a/10, 208a/02, 211a/21
s.+ in 003a/17, 039b/12, 082a/20, 130b/18, 179a/01, 183a/13, 190b/14
s.+ inden 065a/05
s.+ ine 024a/05, 050b/05, 050b/07, 053b/18, 055a/08, 071b/01, 075b/21, 093b/18, 208a/16, 208a/17, 208b/08, 230a/03
s.+ ini 031b/18, 056b/20, 155b/10, 194b/12, 222a/04
s.+ iyle 045b/11, 049a/21, 071a/07, 082b/17, 086a/15, 086a/16
s.+ iyle 156a/08, 220a/03, 220b/11
s.+ ler 052b/02, 221b/02
s.+ lere 160b/12
s.+ leri 186b/12, 199a/17, 199a/19, 199a/21, 199b/02, 199b/07, 207b/02
s.+ lerin 022b/04, 035a/06, 101b/15, 102b/03, 108b/08, 196b/06, 214a/02, 221a/16
s.+ lerine 204b/06, 213b/14, 220a/20
s.+ lerini 196b/06
s.+ leriyle 069a/03, 194b/07
s.+ leriyle 148b/06
s.+ lerün 151b/17, 181b/11
s.+ üm 164b/19, 208a/08, 209b/14, 209b/16, 209b/19
s.+ üme 209b/06
s.+ ümüz 141a/17, 220a/01
s.+ ümüzle 141a/12
s.+ ün 137b/19, 143a/03, 183a/16
s.+ üne 057b/09

sözlü [Tr.] Ses tonu ve konuşması belirtilen biçimde olan.
s. 197b/09, 207b/15

şu [Tr.] 1. İki hidrojenle bir oksijen atomundan oluşan, doğal sıcaklıkta sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde. 2. Bu sıvıdan oluşan ve yeryüzünün beşte dördünü kaplayan kitle, deniz, akarsu vb. 3. Yeryüzünün üçte ikisini kaplayan, zaman zaman nem, sis ve bulut olarak asılı bulunduğu atmosferden yağmur, dolu, kar şeklinde yeryüzüne düşen sıvı kitlesi. 4. Bu kitlenin sel, dalga vb. biçimlerde

çevreye zarar veren şekli. 5. Meyvelerden sıkılmak suretiyle elde edilen sıvı.
ş. 010a/19, 010b/15, 010b/17, 013a/07, 013b/04, 015a/13, 016a/09, 016b/04, 019a/12, 020a/06, 021b/12, 021b/14, 026a/18, 028b/16, 028b/17, 029a/06, 029a/19, 034b/19, 037a/01, 037a/02, 037a/11, 038a/08, 040a/10, 040a/15, 040a/19, 042b/13, 043b/01, 047a/10, 050a/04, 051a/05, 051b/09, 058a/13, 065b/18, 066b/04, 066b/05, 068a/02, 070a/04, 073b/03, 093b/21, 115b/03, 115b/12, 120b/04, 120b/05, 120b/19, 122b/08, 123a/01, 123b/07, 123b/10, 123b/14, 124a/03, 125a/20, 126a/01, 126b/08, 127a/16, 127b/01, 127b/14, 127b/19, 127b/20, 127b/21, 128a/13, 128b/14, 129a/14, 131b/15, 131b/17, 132a/01, 132a/02, 132a/03, 132a/13, 132a/16, 132a/17, 132a/20, 132b/01, 132b/03, 132b/04, 134b/18, 134b/19, 135b/03, 137a/15, 137a/20, 138a/05, 139b/01, 141a/10, 144b/02, 147a/10, 150a/03, 152b/19, 153a/01, 153a/14, 158b/14, 159a/11, 159a/12, 165a/17, 166b/08, 170b/04, 170b/07, 170b/08, 171a/11, 171b/19, 174b/13, 174b/14, 174b/15, 174b/20, 174b/21, 175b/14, 175b/21, 182b/18, 182b/20, 182b/21, 183b/16, 184b/03, 184b/07, 184b/08, 185a/09, 186b/01, 188a/12, 194b/16, 196b/01, 199a/16, 200a/14, 206b/20, 216a/06, 216a/09, 218a/07, 227b/17
ş.+ da 127b/18, 127b/21, 129b/05, 170b/18, 184b/04, 200a/18
ş.+ dan 001b/10, 002a/02, 011b/18, 044a/17, 068a/05, 127a/12, 127a/14, 128a/18, 159a/12, 165b/05, 185b/10, 189a/09
ş.+ dur 170a/15, 185b/10, 185b/11, 186b/09
ş.+ lar 005b/13, 005b/15, 005b/16, 006b/16, 026b/05, 037a/11, 121b/01, 168b/04, 182b/18, 197a/09
ş.+ ları 049b/07, 064b/19, 065a/05, 167a/11, 174b/14, 183b/14, 189a/02, 189a/03, 190a/03
ş.+ larıdır 122b/20
ş.+ larla 136a/08
ş.+ ların 019b/09, 093b/21, 167a/12, 197a/17
ş.+ larını 049b/07
ş.+ larını 196a/21
ş.+ lu 048b/07, 176b/19, 197b/03
ş.+ nu 127b/02, 127b/19, 171a/12, 171a/13, 171a/16, 175b/14, 183a/02, 185b/06, 186a/21
ş.+ yı 001b/11, 003b/07, 005b/13, 010b/01, 011a/15, 013a/06, 013a/17, 016b/08, 017b/02, 019a/12, 019a/13, 020a/11, 025a/07, 028b/14, 028b/16, 028b/19, 029a/07, 050a/03, 050b/10, 051b/06, 065a/09, 065a/10, 066a/21, 072a/14, 094b/08, 108a/19, 120b/02, 120b/07, 121b/10, 121b/19, 122a/11, 122b/13, 123a/05, 123b/09, 123b/18, 123b/21, 124a/21, 127a/12, 129b/13, 130b/19, 131b/15, 131b/16, 132a/07, 132a/11, 132a/21, 132b/03, 132b/05, 132b/06, 132b/18, 132b/21, 133b/01, 135a/01, 141a/01, 146a/15, 165a/18, 166b/09, 166b/10, 167a/16, 170b/02, 171b/20, 172a/20, 172b/10, 172b/13, 172b/14, 173a/20, 174b/12, 174b/13, 174b/17, 176a/07, 176a/08, 177b/06, 177b/07, 178a/17, 178b/04, 183b/04, 185b/07, 189a/09, 191a/17, 196b/20, 207b/04, 216a/07, 223b/11, 226b/18
ş.+ yıldı 171a/03
ş.+ yıdır 174b/18
ş.+ yıla 003a/14, 025a/07, 028b/14, 040b/01, 127b/01, 132a/19, 207a/21
ş.+ yın 010a/04, 011b/11, 121b/18, 164b/01, 168b/05, 173a/19, 195b/05, 196b/14, 210a/20
ş.+ yına 124a/21, 125b/19, 133a/06, 173a/18, 183b/11, 184b/09
ş.+ yınca 185b/11
ş.+ yında 125b/11
ş.+ yından 028b/20, 047a/21, 178a/10, 183b/03
ş.+ yını 023a/15, 056a/01, 121a/14, 185b/09, 196b/08
ş.+ yını 011b/09, 123b/07, 142b/18
ş.+ yıydı 133a/05

ş.+ yıyla 077b/13
 ş.+ yılla 013b/07, 013b/08, 126a/19, 173a/14
 ş.+ yla 010b/16, 040a/10, 139a/03, 170a/13, 178a/10, 185b/09, 186a/20
su'âl id- [Ar.+Ar.] Soru sormak.
 s.- er 021a/07
 s.- üp 081b/12, 154b/11
şubaşı [Tr.] 1. İmparatorluk döneminde, savaşta güvenlik, barışta da vergi toplamakla görevli kimseye verilen ad. 2. Güvenlik işlerinden sorumlu amir.
 ş. 187b/18, 224b/07
 ş.+ dan 231a/15
 ş.+ larından 071b/11
 ş.+ sı 088a/06, 131b/08, 174b/06, 192b/18
 ş.+ sına 130b/03
 ş.+ ya 013a/20, 013b/04, 021b/14, 021b/15, 026a/17, 064a/08, 068a/05, 068a/07, 072b/12, 096a/04, 119a/20, 125b/18, 126a/03, 127b/01, 129a/19, 129a/20, 153a/02, 170b/18, 173a/19, 175b/11, 175b/14, 175b/16, 224b/07
şubh [Ar.] Sabah.
 ş. 061a/12
suç [Tr.] 1. Hukuka aykırı ve yasalar tarafından cezalandırılması öngörülen davranış. 2. Törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış; hata.
 s.+ ı 155b/10
 s.+ ından 196a/17, 228b/16
 s.+ ını 155b/10
 s.+ larından 221b/17
 s.+ um 210b/20
suçlu [Tr.] Suç işlemiş kimse.
 s. 048b/13
suçsuz [Tr.] Suçu olmayan; masum.
 s. 097a/10
şudan [Ö.] Kuzey Afrika'da Kızıl Deniz kıyısında yer alan bir Afrika ülkesi.
 ş. 030b/01
şuf [Ar.] Yün.
 ş.+ dan 092b/13
şuffe [Ar.] Sofa.
 ş. 138a/13, 170a/14, 185b/12, 210b/13
 ş.+ de 135b/12
 ş.+ leri 042a/17
 ş.+ nüñ 185b/12
 ş.+ sinde 042a/18
şüf [Ar.] Tasavvuf felsefesini benimseyen, tasavvuf öğretisi ile uğraşan kimse; mutasavvıf.
 ş. 136b/18, 145b/14
 ş.+ lerindenidi 145b/15
 ş.+ nüñ 145b/17
şufra [Ar.] Sofra.
 ş. 017b/14, 029a/16, 029a/17, 029a/18, 029a/20, 029a/21
 ş.+ lar 019a/09
 ş.+ larıla 019a/11
 ş.+ nuñ 017b/14, 029a/16
 ş.+ ya 017b/13
şuhuf [Ar.] Kitaplı dört peygamberin dışında diğer peygamberlere gelen kutsal buyruklar.
 ş.+ ın 068a/20
sü-i ahlâk [Ar.+Ar.] Kötü ahlak; ahlaqsızlık.
 s. 009a/08
sü-i Öamel [Ar.+Ar.] Kötü iş.
 s.+ leri 101a/15
 s.+ lerindenidi 084b/14
sü-i edeb [Ar.+Ar.] Edepsizlik; küstahlık.
 s. 100b/10
sü-i hâl [Ar.+Ar.] Kötü durum.
 s. 222b/02
sükü'l-hammâm [Ö.] Amman yakınında bir mevki.
 s. 206a/09
şulan- [Tr.] Su verilmek.
 ş.- ur 170b/04, 174b/18
şulehâ [Ar.] Günah işlemeyen iyi niyetli kimseler; salihler.
 ş. 003b/08, 100a/19, 101b/02, 102b/01, 109b/05, 228b/07, 228b/09

ş.+ dan 228b/12
 ş.+ dur 102b/02
 ş.+ sı 098b/08
 ş.+ sındanıdı 109b/09
 ş.+ ya 091a/17
şulehâ-yı ümmet-i muhammed [Ar.+Ar.+Ar.] Salih müslümanlar.
 ş.+ den 147b/05
şulh [Ar.] Barış.
 ş. 005a/18, 155b/18, 208a/02, 209a/08, 209b/17
 ş.+ a 208b/12, 212a/02, 222b/18
 ş.+ dan 209a/09, 209b/05, 220b/02
 ş.+ ı 209b/10, 212a/21, 212b/03, 223a/02
 ş.+ ın 209b/15
 ş.+ ları 209b/13
şulh eyle- [Ar.+Tr.] Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- di 088a/05, 210a/08
 ş.- diler 088a/07
 ş.- mek 056b/12, 212a/14
şulh iT- [Ar.+Tr.] Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- di 061a/07, 063b/13, 063b/20, 096b/03
 ş.- diler 222b/21
 ş.- dilerse 212a/14
 ş.- elüm 088a/01, 207b/09
 ş.- esin 178b/20
 ş.- megüñ 212a/08
 ş.- üp 063b/14, 094a/02, 212a/15, 212a/18
şulh itdür- [Ar.+Tr.] Savaşı sona ermesini sağlamak; barış imzalatmak.
 ş.- di 211b/21
 ş.- i bilirseyüz 207b/05
şulh itme- [Ar.+Tr.] Savaşı sona erdirmemek; barış imzalamamak.
 ş.- yüp 212a/01
şulh ohn- [Ar.+Tr.] Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- up 211b/19
sultân [Ar.] Padişah; hükümdar.
 s. 002a/07, 041b/16, 097a/14, 099a/10, 105a/02, 105a/12, 108a/06, 108b/09, 108b/14, 108b/16, 109a/06, 112a/14, 113b/16, 131b/08
 s.+ a 101b/12, 105a/17, 105a/19, 171a/03
 s.+ ı 002b/21
 s.+ ıdı 109b/13
 s.+ ıdur 010b/18, 092b/19
 s.+ iken 106a/03, 148a/05
 s.+ ları 003a/04, 088a/18, 105b/09, 112a/06
 s.+ larına 112b/13, 183b/13
 s.+ larından 105b/11, 106a/03, 109b/12
 s.+ larınıñ 003a/14, 229b/18
sultân bāyezid medresesi [Ö.] Yıldırım Bayezid tarafından İstanbul'da Bayezid külliyesinin bir parçası olarak 1506-1508'de inşa ettirilen medrese.
 s.+ nde 003b/08
şultân berkuş [Ö.] (bk. es-sultânü'l-melikü'z-žāhir berkuş)
 s. 162b/16, 162b/18
sultân biybars [Ö.] (bk. es-sultânü'l-melikü'z-žāhir biybars)
 s. 098b/11, 098b/18, 099a/17, 099b/06, 099b/14, 099b/15, 099b/18, 100a/01, 100b/13, 100b/18, 101a/03, 101a/17, 101a/21, 102a/20, 102b/05
 s.+ a 098b/07, 099a/09, 099a/13, 100a/03
 s.+ dan 099b/02, 100a/09
 s.+ ıla 099b/20
 s.+ uñ 100a/11, 100b/01, 102a/13
sultân çaçmak [Ö.] Memluk hükümdarı, Melik Zahir Sayfeddin Çaçmak.
 s. 109b/14
sultân el-musta'öyin-billah [Ö.] (bk. el-musta'öyin-billah)
 s. 108b/18
sultân eyle- [Ar.+Tr.] Padişah yapmak.
 s.- diler 108a/10
sultân ferec [Ö.] (bk. el-melikü'n-nâşir ferec)
 s.+ den 108b/10
şultân gavri [Ö.] (bk. çansavi'l-gavri)
 ş. 112a/03
 ş.+ nüñ 111b/09
sultân hasen [Ö.] (bk. el-melikü'n-nâşir muhammed bin

şehri.
 ş.+ ı 103b/11
şüre-i yâşîn [Ar.+Ar.] Kuran'ın 36. suresi olan Yasin Suresi.
 s.+ de 181a/10
şüret [Ar.] 1. Resim. 2. Dış görünüş, biçim. 3. Heykel. 4. İnsan yüzü, çehre.
 ş. 016a/20, 022a/13, 022a/14, 023b/16, 027b/08, 028a/07, 031b/08, 031b/09, 031b/13, 031b/14, 031b/16, 034b/12, 037a/04, 040b/04, 042a/19, 045b/18, 067b/04, 120b/01, 145b/06, 163b/06, 163b/07, 192b/15, 230b/02
 ş.+ de 113b/15, 118a/08, 174a/11, 199a/14, 200a/21
 ş.+ den 034b/14, 042a/11
 ş.+ e 023b/17, 039b/06, 062a/12
 ş.+ i 013a/05, 016a/15, 017b/08, 017b/09, 017b/11, 017b/15, 017b/18, 017b/19, 018a/01, 018b/04, 019b/19, 022a/19, 024b/16, 025a/05, 030a/13, 030a/15, 031b/02, 031b/05, 031b/18, 034b/09, 034b/10, 034b/21, 035a/07, 035a/09, 040b/05, 041a/19, 042a/07, 047a/06, 047a/15, 048a/16, 059a/12, 059a/13, 067a/02, 069a/17, 084b/01, 084b/03, 119a/04, 126b/05, 136a/12, 138a/13, 143a/18, 143a/19, 146a/20, 162b/15, 163b/13, 174a/10, 174b/12, 181b/18, 182b/17, 182b/19, 183a/10, 184a/03, 184a/06, 189a/14, 189a/15, 190b/04, 190b/06, 190b/08, 190b/12, 193a/20, 194b/05, 195b/07, 195b/09, 196a/01, 203a/16, 225a/14
 ş.+ idi 145b/09
 ş.+ ile 018b/18, 031b/11, 031b/17, 035a/01
 ş.+ in 017b/13, 033b/08, 042a/20, 050b/21, 051a/02, 057b/17, 059a/11, 143a/20, 143a/21, 145b/11
 ş.+ inde 028a/03, 032a/19, 037a/03, 040b/04, 041a/11, 041a/17, 041b/21, 084a/19, 093b/06, 120b/13, 127b/09, 129b/06, 146a/13, 146a/18, 153a/07, 153a/15, 157a/20, 188b/04, 196a/11
 ş.+ in deyidi 193a/14
 ş.+ ine 071a/19, 145b/16, 146a/21, 199b/03, 200a/21
 ş.+ ini 054a/11, 155b/14, 167b/10
 ş.+ inüñ 024b/19, 024b/20, 025a/01, 025a/03, 041b/07, 041b/12, 048a/17, 145b/18, 194b/11
 ş.+ iyidi 019b/01, 027b/02, 032a/20, 050a/11, 138b/01, 163b/18, 199b/01
 ş.+ iyin 024a/10
 ş.+ iyle 029b/03
 ş.+ ler 018b/11, 020b/11, 031a/19, 034b/11, 035a/03, 036b/05, 040b/10, 053b/12, 074a/17, 074b/19, 117b/06, 136a/15, 153a/16, 154a/06, 163a/18, 185a/13
 ş.+ lerde 163b/08
 ş.+ lerdeki 192b/13
 ş.+ lerdin 115a/01, 182a/13, 193a/17
 ş.+ lere 058a/15, 074b/11, 120b/05, 181a/06
 ş.+ leri 017b/12, 017b/21, 020a/07, 023a/21, 033b/15, 069a/14, 069b/01, 074b/02, 083b/17, 115b/08, 122a/18, 153a/10, 163b/05, 165a/09, 168b/12, 178a/08, 182a/11, 192b/11, 199b/01, 199b/02
 ş.+ leridür 167b/15
 ş.+ lerile 134b/02
 ş.+ lerin 018a/15, 022a/08, 058a/14, 058a/18, 074b/07, 153a/19, 162a/05
 ş.+ lerinden 046b/20, 074a/17, 181a/01
 ş.+ lerine 074b/04, 200a/19
 ş.+ lerinüñ 013a/07, 074b/06
 ş.+ leri yidi 167b/14
 ş.+ leriyle 153a/11
 ş.+ lerüñ 040b/04, 120b/02, 120b/07
 ş.+ üm 033b/04
 ş.+ ümi 033b/03
 ş.+ üñ 013a/06, 018b/04, 084b/02, 120b/05, 162b/15, 183a/14, 192b/16
şüretâ [Ar.] Görünüşte.
 ş. 097a/12
şüret bağla- [Ar.+Tr.] Meydana gelmek; teşekkül etmek.
 ş.- yalar 184b/18

ş.- yup 225a/13
şüret it- [Ar.+Tr.] Görüntüye koymak.
 ş.- di 086a/08
şüretlü [Ar.+Tr.] Görünüşü bahsedilen biçimde olan.
 ş. 017b/05, 032a/21, 038a/20, 042b/07, 160a/03
şüret tarusu [Tr.+Tr.] Mısır ekmeği.
 ş. 173a/06
şür-ı hâşîn [Ar.+Ar.] Sağlam sur.
 s.+ i 179b/14
şür-ı menîş [Ar.+Ar.] Ele geçirilmesi, zapt edilmesi zor olan sarp ve yalçın sur.
 s. 225b/12
şür-ı üstüvâr [Ar.+Far.] Sağlam sur.
 s. 073b/01
şür-ı vâsî [Ar.+Ar.+Far.] Geniş ve sağlam sur.
 s. 091b/15
şürîd [Ö.] (bk. şürîd şâh)
 s. 024b/07
şürîd bin sehlük bin şiryâk bin yümişdün bin tedresân bin hüsâl [Ö.] (bk. şürîd şâh)
 s. 134a/02
şürîd bin sehlük [Ö.] (bk. şürîd şâh)
 s.+ a 141a/11
şürîd şâh [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 s. 025a/06, 025a/08, 026a/11, 114b/09, 134a/04, 134a/11, 134b/12, 134b/16, 134b/18, 134b/19, 135a/02
 s.+ uñ 135a/16, 135b/13, 135b/18, 137a/01, 137a/09, 137a/13, 137a/18, 141b/16
şuşa- [Tr.] Su içme gereksinimi duymak; susuzluk duymak.
 ş.- mış 159a/11
şüşimâr [Far.] Kertenkele.
 s.+ dan 003a/06
şusuz [Tr.] Suyu olmayan.
 ş. 190a/07
şusuzluk [Tr.] Susuz kalma durumu.
 ş. 126b/02, 159a/16, 171b/05
 ş.+ dan 038a/08, 049b/08, 159a/11
şüşirâ [Ö.] Mısır firavnu VIII. Ptolemy Physcon.
 s.+ yıldı 077b/07
şüşübet [Ar.] Zorluk, güçlük.
 ş. 196b/14, 205a/16
şüşübet-i medâhil [Ar.+Ar.] Giriş zorluğu.
 s.+ in 196a/09
şüşüt iT- [Ar.+Tr.] Yükselmek, göğe çıkmak.
 ş.- diler 206a/13
 ş.- er 206a/12
şuşal- [Tr.] Su basmak.
 ş.- ur 134b/17
şuşer [Ar.] Şekiller; biçimler.
 ş. 117a/09
şuşer-i eflâk [Ar.+Ar.] Feleklerin şekilleri.
 ş.+ dan 019a/08
şuşer-i ikbâl [Ar.+Ar.] Gelecekteki görünüş.
 ş.+ ını 103b/05
şuşer-i kevâkib [Ar.+Ar.] Yıldızların şekilleri.
 ş. 017a/18, 021b/11, 030b/16
şüş [Far.] Yanma; tutuşma.
 s. 004a/11
şüş-nâk [Far.] Yakıcı; dokunaklı.
 s. 113a/16, 151b/17, 156a/18
şüşhân-allah [Ar.+Ar.] Şaşkınlık verici durumlarda "Ey Allah'ım." anlamında kullanılır.
 s. 001b/01, 074a/03
şüşyân [Ar.] Erkek çocuklar.
 ş. 208b/21
şüş [Tr.] Süt.
 s. 172b/13
 s.+ i 024b/21, 025a/01, 030a/16, 030a/17
 s.+ in 057b/05
şüşüg [Tr.] İdrar.
 s.+ i 126a/02, 126a/03
şüşâ [Ar.] Büyük Ayı yıldız kümesinin en küçük yıldızı.
 s. 040b/17

s.+ ya 041a/11
sühan-âferîh [Far.+Far.] Söz yaratıcısı.
 s. 187b/04
sühan-perdâz [Far.+Far.] Güzel ve düzgün söz söyleyen.
 s.+ ları 002a/13
sühâ yılduzu [Ar.+Tr.] (bk. sühâ)
 s. 041a/10
şükât [<Ar. **şikât**] İnanılır, güvenilir kimseler.
 ş.+ dan 161b/06
şükât-ı nâs [Ar.+Ar.] İnanılır, güvenilir kimseler.
 ş.+ dan 125b/07, 171b/08, 228b/14
sükker [Ar.] Şeker.
 s. 211a/05
sükün [Ar.] Arap dilinde bir harfın sonrasında sesli harf bulunmaksızın önceki harflere tutturularak okunması; harekesiz okunması. s.+ ıyla 119b/15
sükût [Ar.] Konuşmama; sessizlik.
 s. 109b/11, 199a/12
şülaşâ günü [Ar.+Tr.] Salı günü.
 ş. 181a/16
süleymân [Ö.] (bk. hâzret-i süleymân)
 s.+ dur 113b/15
süleymân binÖabdü'l-melik [Ö.] Yedinci Emevî halifesi.
 s.+ üñ 123b/03
süleymân-ı zamân [Ö.+Ar.] Zamanın Süleyman'ı.
 s. 003a/18
süleymân paşa [Ö.] Osmanlı dönemindeki Mısır valisi Hadım Süleyman Paşa.
 s.+ ya 114a/20, 150a/14
süleymân paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i süleymân)
 s. 075b/07
 s.+ dan 150a/17
sülük id- [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, koyulmak.
 s.- üp 057a/13
şülüş [Ar.] Üçte bir.
 ş.+ i 060a/03
 ş.+ ince 182b/10
 ş.+ ine 060a/02
şülüş-i edvâr-ı sels [Ar.+Ar.+Ar.] Ayın yörüngesinin üçte biri.
 ş.+ i 141b/12
şülüş-i harâc [Ar.+Ar.] Haracın üçte biri.
 ş.+ ından 088b/01
şülüş-mi'e [Ar.+Ar.] Üçyüz.
 ş.+ de 081b/01, 081b/02
 ş.+ deyidi 083a/04
sümümât [Ar.] Zehirler.
 s. 025a/14, 029b/04
sümüvv-i mekân [Ar.+Ar.] Yüce, ulu yer.
 s.+ larına 091b/13
 s.+ ıla 160b/13
sünbâd [Far.] Zımpara.
 s. 172a/14
sünbül [Far.] Sümül.
 s. 078b/05
sünen-i ebi dâvud [Ö.] Ebu Davut tarafından yazılan bir hadis-i şerif kitabı.
 s. 218a/20
süneytere şehri [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 s. 036a/19
sünnet
 s. 081b/12, 083a/16, 089a/11, 090b/17, 094b/10, 113b/20, 229a/02, 229a/04
 s.+ i 094b/10, 098b/04, 211b/15
 s.+ leri 231b/18
sünnet-i hasene [Ar.] Peygamber efendimiz ve dört halifesinin döneminde asılları itibarıyla bulunan, sonraları daha da geliştirilen, minare, mektep yapmak ve kitap yazmak gibi, İslâm'ın izin verdiği, hatta emrettiği güzel ve faydalı işler.
 h.+ dür 211b/15
sünnet-i seyyi'e [Ar.+Ar.] Peygamber efendimiz ve dört halifesinin zamanında bulunmayıp, onlardan sonra meydana çıkarılan ve ibadet olarak yapılan şeyler; bidat.

s.+ nüñ 131a/11
 s.+ yimiş 124a/18
sünnî [Ar.] İslamiyet'te Sünnilik diye bilinen mezheplerden birine bağlı olan.
 s.+ ler 229a/05
süpür- [Tr.] Süpürge yardımıyla temizlemek.
 s.- ecek 032b/02
sür- [Tr.] 1. Kıvamlı bir maddeyi bir yüzey üzerine yapışacak ince tabaka halinde yaymak. 2. Kovmak; sürgün etmek. 3. Belirtilen biçimde konumunu, durumunu, eylemini olduğu gibi korumak; öyle olmaya devam etmek; sürdürmek. 5. Dokundurmak; değdirmek. 6. Yürümek; ilerlemek. 7. (Sürü için) birlikte götürmek. 8. Görevden almak. 9. İleri doğru itmek; bir zemin üzerinde sürükleyerek ileriye gidermek.
 s.- di 021b/08, 021b/09, 023a/11, 030b/08, 031a/18, 034a/03, 035b/15, 038a/03, 042b/06, 043a/19, 046b/14, 079a/06, 098a/08, 103b/04, 103b/13, 134a/12, 163b/19, 165a/14, 167a/04, 168b/19, 200a/13
 s.- diler 035b/07, 055a/02, 109b/02, 146a/09, 153a/18, 169a/03, 169a/09, 176b/12, 195a/09, 195b/14, 213a/20, 223a/12
 s.- diyse 167b/12
 s.- dükten 194a/16
 s.- düklere 190a/07
 s.- eler 088a/08, 220b/06
 s.- er 070a/03, 119a/19
 s.- erdi 025a/01, 030a/19
 s.- erler 048b/14, 123b/16, 190a/07, 202b/03
 s.- eyin 151b/07
 s.- mek 196a/04
 s.- mekiçün 215a/02
 s.- melü olsalar 048b/14, 190a/06
 s.- miş 085a/19, 091a/05
 s.- mişidi 019b/06
 s.- se 025a/03
 s.- seler 058b/06, 058b/12, 058b/15, 129a/01, 129a/07, 129a/09, 129a/10
 s.- üñ 055a/02
 s.- üp 035b/09, 106b/02, 112a/11, 184a/16
sürâhî [Ar.] Su veya içecek kabı olarak kullanılan, kulplu, uzun boylu cam ya da seramik kap.
 ş. 034a/08
 s.+ ler 158a/05
sürÖat [Ar.] Hız.
 s.+ ıla 155a/13
sürç- [Tr.] (Ayak için) yanlış adım atıp dengesi bozulmak; ayak kaymak.
 s.- di 030b/06
sürdüril- [Tr.] Sürgüne gönderilmek.
 s.- miş 090a/14
sürgün iT- [Tr.] Sürgüne göndermek.
 s.- dügi 195b/15
 s.- üp 047b/04
süri [Tr.] Bir arada yaşayan hayvan topluluğu.
 s.+ si 057b/12
 s.+ sine 057b/15
süril- [Tr.] Sürgün edilmek, kovulmak.
 s.- enlere 202a/12
sürin- [Tr.] Karnı ya da dizleri üzerinde kendini sürümek suretiyle ilerlemek. s.- i 134a/05, 224b/03
 s.- ürek 224b/04
sürme- [Tr.] Üzerine bir madde sürmemek.
 s.- zler 123b/21
sürme-dân [Tr.+Far.] Sürme kabı.
 s. 059a/08
sürür [Ar.] Sevinç.
 s. 109a/01, 123b/16, 153b/06, 187a/15, 213a/03, 230b/21
 s.+ ı 164b/21
 s.+ la 094a/04
 s.+ um 003b/18
sürür-ı bâl [Ar.+Ar.] Gönül sevinci.
 s.+ ıla 009b/02
sürür-ı billah [Ar.+Ar.] Allah'ın verdiği huzur.

s. 007b/20, 112b/17
sürür-ihâtur [Ar.+Far.] Gönül sevinci.
 s.+ la156b/09
sürür-ı feth [Ar.+Ar.] Fetihiin huzuru.
 s.+ le 187a/07
sürü [Tr.] (bk. süri)
 s.+ sinden 150b/20
 s.+ sine 205b/09
sürül- [Tr.] (bk. süril-)
 s.- mişdi 025b/09, 027b/12
süryânî dil [Ar.+Tr.] Süryanice.
 s.+ ce 178b/02, 178a/20
 s.+ ince 008a/21
süvâr ol- [Ar.+Tr.] Binek hayvanı veya bir araca binerek yol almak.
 s.- dı 099a/02
 s.- up 082b/04
 s.- urıdı 036b/15
süveys [Ö.] Mısır'ın kuzeydoğusunda, Süveyş Körfezi'nin kuzeyinde, Süveyş Kanalı'nın güney ucunda bir liman şehri; Süveyş.
 s. 073a/05, 133a/21, 177b/04
 s.+ de 177b/05
süvye [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
 s. 172b/15
süyütî [Ö.] (bk. celâle'ddin-i süyütî)
 s. 105b/20
süzil- [Tr.] (Kuş için) kanatları gerili olarak gözle görülür bir hareket yapmadan havada kayarcasına uçmak.
 s.- üp 022b/10
süzül- [Tr.] Temizlenmiş, arınmış.
 s.- miş 011a/17
şa'óbân [Ar.] Ay takviminin sekizinci ayı.
 s. 011b/01
şa'óbân ayı [Ar.+Tr.] (bk. şa'óbân)
 s.+ nuñ 099a/10, 179a/19, 179a/20
şa'óbî [Ö.] Pek çok eseri bulunan ünlü bir fıkıh alimi.
 s. 162b/06
şabûr [Ö.] Eski bir Acem hükümdarı.
 s. 201a/10
 s.+ ı 201a/10
şad eyle- [Far.+Tr.] Sevindirmek, mutlu etmek.
 s.- ye 091b/21
şadî [Ö.] (bk. tâcü'l-mülük şadî)
 s. 223a/09
 s.+ nüñ 223a/05
 s.+ yi 223a/10
şadılık [Far.+Tr.] Eğlence.
 s. 099b/01
 s.+ larıla 231a/01
şadılık(lar) eyle- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence düzenlemek.
 s.- diler 065b/15, 089a/19
şadılık(lar) idil- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence düzenlenmek.
 s.- di095b/09
şadılık ol- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence yapılmak.
 s.- dı 094a/04
şad ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
 s.- dı 046b/08, 099b/16, 221b/17, 230a/21
 s.- dılar 054a/08, 097b/16, 214a/07
 s.- up 089a/19, 213a/04
şadumân ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
 s.- dı 201b/18, 231a/09
 s.- dılar 088b/10
şafî'î muhtî ü sahî [Ar.+Ar.+Ar.] Hata yapan ve günah işleyenlerin şefaattçisi.
 s. 002b/02
şafî'î [Ar.] Şafii mezhebinden olan.
 s. 100b/16, 100b/17
 s.+ dendür 004b/18
şafî'î mezheb [Ar.+Ar.] Şafii mezhebinden olan.
 s. 089a/11
 s.+ imişler 004b/17
 s.+ leridi 089a/12
şâgil [Ar.] İşgal eden, yer tutan.
 s. 086b/11

şâh [Far.] Hükümdar; padişah.
 s. 002b/04, 003a/16
 s.+ ı 088a/18
 s.+ lar 113b/21
 s.+ lardan 070a/07
 s.+ uñ 052a/18, 095b/08
şahâb id- [Ar.+Tr.] Alevlendirmek; ışıklandırmak.
 s.- erler 124a/10
şahbâz-ı bülend-pervâz [Far.+Far.+Far.] Yükseklerden uçan doğan.
 s. ı 091b/12
şahbâz-ı bülend-pervâz-ı heves [Far.+Far.+Far.+Ar.] Hevesin yükseklerde uçan kuşu.
 s.+ leri 113a/01
şahen-şâh [Far.+Far.] Şahlar şahı.
 s.+ ıydı 179b/15
şâh-ı Öâlem [Far.+Ar.] Dünya hükümdarı.
 s. 003a/19
şâh-ı a'ôzâm [Far.+Ar.] Büyük hükümdar.
 s. 002b/16
şâh-ı felek-bârgâh [Far.+Ar.+Far.] Otağı feleklerle ulaşan hükümdar.
 s. 003a/14
şâh-ı râh-ı islâm [Far.+Far.+Ar.] İslam yolunun hükümdarı.
 s. 002b/09
şâhid [Ar.] 1. Bir şeyi gören kimse; tanık. 2. Doğrulayıcı şey; kanıt.
 s. 099b/20
 s.+ dür 115b/15, 139a/18, 142b/03, 158b/15, 160b/12
 s.+ ler 098b/19
şâhid-i hâk [Ar.+Ar.] Gerçek, şüphe götürmeyen kanıt.
 s.+ dur 161b/20
şâhid-i mîlk [Ar.+Ar.] Mülkün kanıtı.
 s.+ dür 101b/21
şahin [Far.] (bk. şahin)
 s. 109b/07
şâhin [Far.] Gündüzyırtıcısı iri bir avcı kuş.
 s. 028a/19
şâhinşâh [Ö.] (bk. bedrû'l-cemâlî)
 s. 231b/17
şahs [Ar.] Kimse; zat.
 s.+ larından 181a/01
 s.+ um 068b/17
şâh tahmüreş [Ö.] Firdevsi'nin destan şiiri *Şahname*'ye göre dünyanın üçüncü şahı ve Merv'in kurucusu olarak kabul edilir.
 s. 139a/11
şâ'Öir [Ar.] Şiir yazan sanatçı.
 s. 007a/06, 094a/06, 094a/10, 094b/05, 097b/18, 187b/10
 s.+ e 094a/11
 s.+ le 094b/04
 s.+ ler 113a/15
 s.+ leri 012a/21
şâ'Öir-i mâhir [Ar.+Ar.] Yetenekli şair.
 s. 094b/03
şakî [Ar.] Kötülük yapan; günahkar.
 s. 084a/09
şakîka [Ar.] Yarım baş ağrısı; migren.
 s. 129a/10
şâkir [Ar.] Şükreden.
 s. 003b/14, 110a/16
 s.+ lerdür 111a/13
şâkird [Far.] Öğrenci.
 s.+ leri 006b/13, 146b/19
 s.+ lerin 026a/15
 s.+ lerinden 006b/09
 s.+ lerinüñ 016a/10
 s.+ leriyle 006a/02, 192a/17
şâkir ol- [Ar.+Tr.] Şükretmek.
 s.- dı 085a/15
 s.- dılar 231b/15
 s.- ırlar 090a/12
şâkir olma- [Ar.+Tr.] Şükretmemek.
 s.- dılar085b/15
şakq it- [Ar.+Tr.] İkiye bölmek.

ş.- di 002a/10
şām [Ö.] Suriye'nin başkenti ve Şam Valiliği ile Rif Şam Valiliği'nin idari başkenti olan şehir.
 ş. 022b/02, 046a/17, 047b/02, 061a/19, 063b/01, 063b/05, 063b/07, 082a/16, 082b/05, 087a/20, 087b/01, 088a/19, 091a/14, 092b/02, 093a/21, 096a/14, 097b/07, 101a/17, 111b/08, 148a/21, 156b/01, 163a/11, 163a/12, 176b/01, 178b/18, 178b/19, 183b/08, 219a/10, 222b/16, 223b/08
 ş.+ a 056b/15, 079a/01, 079a/08, 079a/12, 088a/04, 097a/11, 097b/13, 102a/14, 109a/15, 109a/17, 109a/18, 167b/16, 176a/05
 ş.+ da 045b/06, 083a/13, 089a/01, 089a/17, 090a/19, 093b/01, 101a/18, 101b/02, 101b/17, 102a/14, 102b/01, 108b/09, 148a/16, 148a/19, 175b/05
 ş.+ dan 090b/19, 108b/19, 148a/18, 168a/16, 169a/05, 194a/03, 194a/05
 ş.+ ı 103a/10
 ş.+ la 091a/09
şāmī [Ar.] Şam işi.
 ş. 210a/18
şām memleketi [Ö.] (bk. şām)
 ş.+ ne 053a/05, 194a/03
şām vilāyeti [Ö.] (bk. şām)
 ş. 009b/16, 178b/09, 219b/04
 ş.+ n 212b/17
 ş.+ nden 089b/04, 097b/15
 ş.+ ne 043b/02, 056b/14, 060b/18, 063a/07, 079a/21, 108a/16, 146b/14, 155b/08
 ş.+ nüñ 077a/07, 085b/03, 087b/04
şān [Ar.] 1. Ün, gösteriş. 2. Büyüklük, yücelik.
 ş.+ da 001b/15
 ş.+ ın 155a/04
 ş.+ larına 144b/06
şarāb [Ar.] Üzümünden ve üzüm şirasından üretilen mayalı ve alkollü içki.
 ş. 037a/21, 044b/14, 158a/05, 166b/09
 ş.+ dur 040a/15
 ş.+ ı 224a/19
 ş.+ lar 059b/18
 ş.+ larıdır 173a/21
 ş.+ uñ 045a/16
şarākī ol- [Ar.+Tr.] (Toprak için) çatlamak.
 ş.- up 132b/04
 ş.- dı 108a/19
şārīh-i šāhīh-i buhārī [Ar.+Ar.+Ö] Buhari'nin sahih hadislerini açıklayan.
 ş.+ dūr 109b/18
şark [Ar.] 1. Doğu. 2. Mısır, Suriye, Anadolu, Mezopotamya, İran ve Basra körfezi dolaylarına verilen ad.
 ş. 009b/17, 028b/02, 054b/11, 070b/19, 099b/07, 123a/10, 156b/16, 168b/18, 169b/16, 172b/08, 176a/02, 185a/21, 191b/13, 192b/13, 195b/02, 195b/09, 196b/18
 ş.+ ayıdı 195a/07
şarķen [Ar.] Doğuya doğru.
 ş. 123a/16
şarkī [Ar.] Doğü tarafı.
 ş. 010a/07, 028b/01, 070a/16, 072a/12
 ş.+ sinde 171b/03, 177a/15
 ş.+ sini 063b/20
şarkīyye [Ar.] Mısır, Suriye, Anadolu, Mezopotamya, İran ve Basra körfezi dolaylarına verilen ad.
 ş. 231b/08
şart [Ar.] Koşul.
 ş. 088a/05, 088a/06, 196b/13,
 ş.+ ı 057b/09, 209a/01, 209a/04
 ş.+ ıla 056b/20, 074a/09, 194b/05, 208b/18, 222b/18
 ş.+ ına 057a/06
 ş.+ ıyla 061a/07
 ş.+ lara 230a/08
 ş.+ ları 209a/06
şart eyle- [Ar.+Tr.] Şart koşmak.
 ş.- di 209a/02
şart iT- [Ar.+Tr.] Şart koşmak.
 ş.- di 230a/07

ş.- er 101a/03, 124a/14
 ş.- en 124a/16
şart itme- [Ar.+Tr.] Şart koşmamak.
 ş.- se 101a/03, 124a/15
şaş- [Tr.] 1. Çözülmek. 2. Şaşırmak. 3. Yol şaşırmak.
 ş.- ar 027b/10
 ş.- dı 015a/09, 081b/13, 206b/02
 ş.- dılar 208b/06
 ş.- duğından 206b/04
 ş.- duğlarından 137b/16
 ş.- mağ 045a/05
şaşma- [Tr.] Yol şaşırmamak.
 ş.- dı 093a/06, 121a/20
şāvur [Ö.] Fatimî halifesi Azıd'ın veziri.
 ş. 087b/20, 088b/11, 225a/03, 225a/06
şāvur vezir [Ö.] (bk. şāvur)
 ş. 088a/04, 088a/15
 ş.+ i 088b/09
 ş.+ uñ 224b/21
şāyed [Far.] Ola ki; eğer.
 ş. 207a/02
şāyiÖ [Ar.] Yayılmış ve herkesçe bilinmiş.
 ş.+ dūr 113a/21, 116a/13
şāyiÖol- [Ar.+Tr.] Duyulmak; herkesçe bilinmek.
 ş.- a 030b/19
 ş.- an 177a/10
 ş.- dı 063a/03, 075a/07, 131a/08, 138a/01, 138b/09, 138b/20, 146a/02, 162b/20
 ş.- mağın 111b/12
 ş.- mışıdı 026a/11
 ş.- up 080b/21, 087a/16, 139a/12
şe'āmet [Ar.] Uğursuzluk.
 ş. 026a/21, 165a/01
şeÖāyir-i islām [Ar.+Ar.] İslamî töreler.
 ş.+ dan 105a/16
şeb [Ar.] Şap.
 ş. 189a/02
şebh-kārī [Far.+Far.] Gece işi; gece yapılan iş.
 ş.+ de 084a/04
 ş.+ sidür 084a/05
şebīh [Ar.] Benzer.
 ş. 126a/13, 133a/07
 ş.+ dūr 126b/08, 128b/04
şeb ü/ve rüz [Far.+Far.] Gece gündüz; aralıksız olarak.
 ş. 124a/18, 228b/08
şecāÖat [Ar.] Cesaret; yürekli.
 ş. 002b/08, 002b/15, 026a/08, 178b/11, 204a/20, 213b/17
 ş.+ da 035b/21, 155a/21
 ş.+ ı 164b/14
şeceretü'l-Öabbās [Ar.+Ar.] (bk. Öabbās ağacı)
 ş. 188b/12, 188b/13
şeciÖ [Ar.] Cesur; yürekli.
 ş. 052b/14, 097b/06, 107a/10, 155a/01, 179a/02
şeciÖ-i Öālem [Ar.+Ar.] Alemin en cesuru.
 ş.+ idi 206a/01
şeciÖ-i zamān [Ar.+Ar.] Devrin en cesuru.
 ş.+ ıdı 154b/03
şecerü'd-dürr [Ö.] Memlûk Sultanlığı'nın ilk hükümdarı ve Memluk sultanı salih bin Eyyub'un eşi.
 ş. 095b/13, 096a/15, 096a/21, 096b/05, 096b/07, 106b/18
 ş.+ e 097a/16
 ş.+ i 097a/15
şeddād [Ö.] (bk. şeddād)
 ş. 029b/20
şeddāš [Ö.] (bk. şeddād)
 ş. 029b/20
şeddād [Ö.] Hüd Aleyhisselām zamanında, Mısır'da Âd Kavminin hükümdarı olan kimse.
 ş.+ dan 030b/14
şeddād bin Öād [Ö.] (bk. şeddād)
 ş. 160b/11

ş.+ a 133b/20
 ş.+ dur 150b/06
 ş.+ uñ 157b/07
şeddād bin Óadīm bin el-būdsīr bin kıfırım [Ö.] (bk. şeddād)
 ş. 190a/19
şeddād bin heddād bin seddād [Ö.] (bk. şeddād)
 ş. 167a/01
şeddād oğlu şümr oğlu mennād oğlu cennād [Ö.] Eski Mısır'da Ad Kavmi'nden bir hükümdar.
 ş.+ ın 142b/06
şeffāf [Ar.] Işığ geçiren; saydam.
 ş. 017b/03, 029b/08, 040b/10, 047a/05, 143b/04, 166a/11, 195a/18
 ş.+ ıdı 019a/12
şefīŕ [Ar.] Bir suçun affı için aracılık ya da kefillik eden kimse, şefaatçi.
 ş. 002b/17, 180b/11
şefkat [Ar.] Acıma ve koruma duygusu ile karışık sevgi; sevecenlik
 ş. 091a/16, 092a/16
 ş.+ ı 086a/18
 ş.+ ından 012a/02
 ş.+ lar 225a/09
şefkat id- [Ar.+Tr.] Şefkat göstermek.
 ş.- üp 072a/18
şefkatlı [Ar.+Tr.] Sevecen; müşfik.
 ş.+ dur 058a/02
şehābe'd-dīn ahmed [Ö.] (bk. el-melikü'n-nāsır şehābe'd-dīn ahmed)
 ş. 106a/07
şehādet [Ar.] Şahitlik; tanıklık.
 ş.+ lerin 105b/02
şehādet id- [Ar.+Tr.] Şahitlik etmek.
 ş.- er 185a/03, 185a/19
 ş.- üp 109b/19
şehādet barmağı [Ar.+Tr.] Sağ elin işaret parmağı.
 ş. 157a/08
 ş.+ yla 157a/07
şehīd it- [Ar.+Tr.] Meşru bir savaşta, elinde silah olduğu hâlde İslam dini için savaşırken öldürmek.
 ş.- diler 099b/09, 179a/16, 215a/09
 ş.- mek 213a/11
şehīd ol- [Ar.+Tr.] Meşru bir savaşta, elinde silah olduğu hâlde İslam dini için savaşırken öldürülmek.
 ş.- an 130a/16
 ş.- dı 085b/08, 088a/12, 179a/16
 ş.- duğı 179a/19
şehir [Far.] Halkının çoğunluğu ticaret, sanayi ve yönetim işleri ile uğraşan, tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı; kent.
 ş. 005a/13, 005b/07, 006b/11, 017b/03, 018a/18, 033a/17, 033a/18, 034b/02, 034b/07, 037b/17, 043a/03, 043b/03, 044b/15, 044b/16, 044b/17, 044b/21, 091b/15
 ş.+ de 018a/14, 018a/16, 031b/02, 043a/06, 043b/05, 044b/20, 051a/10, 057a/02
 ş.+ den 033b/19, 044b/17
 ş.+ dür 043b/06, 046a/08
 ş.+ ler 006b/10, 007a/02, 016b/13, 018a/17, 026a/02, 030a/12, 034b/05
 ş.+ lenden 018a/09, 044a/08
 ş.+ lendenidi 045b/02
 ş.+ lere 005b/15, 018a/16
 ş.+ leri 044b/19
 ş.+ lerüñ 017b/05, 017b/10, 017b/11, 017b/13, 017b/17, 018a/04, 030a/15
şehlük [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 ş. 023a/14, 023b/19, 024a/07, 024a/10, 024a/14, 024a/18, 024a/21, 024b/01
şehr [Far.] (bk. şehir)
 ş. 005b/09, 008a/09, 016a/03, 016b/17, 018a/09, 020a/18, 028a/21, 034a/01, 034b/13, 034b/16, 035a/13, 036a/03, 036b/01, 043a/06, 043b/11, 043b/15, 045a/11, 057a/08, 057a/13, 057a/17, 057b/06, 064a/02, 064b/18, 064b/20, 076b/09,

078a/14, 081a/16, 083b/19, 083b/21, 084a/07, 084b/11, 087b/01, 088a/08, 088a/16, 097a/12, 112b/04, 131b/08, 148b/15, 148b/18, 149a/09, 149b/05, 151a/15, 151b/06, 151b/18, 153b/16, 157a/14, 158b/05, 163b/07, 169b/08, 176a/16, 177b/05, 178a/14, 180a/04, 182a/13, 182a/18, 182a/19, 184a/09, 184a/13, 184a/15, 184b/21, 185b/03, 186a/19, 187b/20, 188a/02, 188a/04, 189a/19, 189b/02, 189b/05, 189b/09, 192a/06, 192a/17, 192a/18, 195a/01, 195a/12, 195a/16, 195b/02, 196b/01, 203b/08, 204b/21, 216b/08, 216b/11, 217a/03, 217a/07, 217b/04, 217b/05, 218a/12, 222a/11, 222b/11, 225a/20, 225b/11, 225b/13, 226a/12, 228a/12, 231a/14
 ş.+ de 005b/09, 006b/01, 018a/10, 018a/14, 051a/17, 060b/13, 102a/17, 142b/01, 149b/05, 149b/13, 158b/04, 163b/15, 166a/13, 189a/20
 ş.+ den 006b/12, 058b/03, 085b/16, 102a/20, 150b/10, 169a/16, 178a/10, 194a/01, 195b/01, 221a/02, 221b/18, 225b/19
 ş.+ dür 003b/07, 119b/18, 148a/02, 169a/14, 172b/02, 177a/05, 178a/04
 ş.+ e 006a/21, 016a/17, 022a/20, 022a/21, 035a/10, 035b/02, 036a/04, 042a/08, 043a/02, 043b/18, 044b/13, 046a/10, 050b/15, 051a/12, 051a/14, 051b/17, 054b/11, 062a/15, 064a/06, 109a/06, 133a/21, 142b/01, 149b/12, 152a/21, 153b/13, 161a/12, 163b/10, 177b/18, 178b/06, 184a/03, 184a/04, 184a/05, 184a/07, 184a/12, 186a/19, 189a/14, 189a/17, 189b/01, 191b/02, 194a/01, 195a/04, 195b/01, 195b/13, 195b/14, 195b/15, 222a/19, 225b/21, 227a/12
 ş.+ i 005b/17, 043b/07, 043b/12, 043b/20, 050b/13, 050b/17, 052a/11, 057a/16, 059a/16, 112b/05, 139b/17, 139b/19, 163a/16, 163b/04, 164a/05, 164a/09, 164b/03, 178a/15, 179b/01, 191a/04, 196a/01, 203b/11, 216a/19, 225b/19
 ş.+ idi 007a/02, 034b/01, 037b/18, 057a/17, 088a/11, 150b/08, 170b/10, 171a/20, 177a/06, 177b/04, 182a/07, 183a/03, 190b/21, 192a/07, 193b/17, 196a/20, 203b/02, 204b/19, 205a/11, 218a/03
 ş.+ idür 013a/03, 013a/08, 148b/12, 159b/04, 165b/07, 168b/07, 188b/06, 189b/18, 190a/18
 ş.+ iken 183a/18
 ş.+ imiş 004a/19
 ş.+ inde 031a/18, 049a/15, 154b/17, 162b/04
 ş.+ ine 043b/01, 060b/12, 163a/15, 196a/13, 202b/04, 216b/10
 ş.+ ini 043b/01
 ş.+ iyidi 064b/16
 ş.+ ler 022b/01, 025b/17, 070a/16, 070b/18, 072a/01, 092b/03, 119b/17, 120a/07, 148b/09, 148b/10, 163b/16, 165b/16, 189a/08, 189b/11, 195b/16, 216a/16, 216b/09, 223b/15, 227b/14
 ş.+ larde 186a/21, 218a/01
 ş.+ larden 188b/05, 189a/06, 193b/16
 ş.+ lere 225b/15
 ş.+ leri 120b/18, 122a/03, 189a/05, 190a/15, 202a/17, 227b/18
 ş.+ lerin 049b/02, 225a/06
 ş.+ lerinde 069a/11
 ş.+ lerinden 163a/13, 165b/07, 184a/16, 188b/06, 189b/17, 190a/18, 196a/19, 224b/17
 ş.+ lerindendir 008a/07, 169a/14, 170a/19, 170a/20, 178a/14
 ş.+ lerine 049b/06, 222b/21
 ş.+ lerini 049b/06
 ş.+ lerinüñ 049b/04, 176a/12, 203b/17
 ş.+ leri yidi 104a/06
 ş.+ lerüñ 028b/14, 166a/03, 189a/09, 189b/10, 217b/21
 ş.+ ümüz 051a/21
 ş.+ üñ 005a/13, 005b/16, 016a/05, 017b/07, 017b/15, 018a/07, 018a/08, 021a/17, 028b/18, 029a/08, 030a/20, 031b/05, 034b/17, 034b/20, 035a/07, 035a/15, 036b/01, 038a/15, 043b/09, 044a/01,

051b/01, 064b/17, 068a/17, 082a/02, 084a/11,
084b/12, 104a/07, 152a/05, 152a/10, 152b/02,
153b/18, 153b/19, 163a/16, 163a/17, 163a/19,
163b/02, 163b/03, 163b/07, 163b/08, 163b/11,
164a/07, 166a/08, 176a/17, 178a/05, 178a/09,
182a/07, 182a/10, 185a/02, 188a/01, 189a/16,
189b/05, 191b/04, 191b/19, 195a/05, 195a/14,
195a/16, 195a/19, 195b/04, 195b/07, 195b/10,
195b/17, 196a/07, 216a/14, 226a/15, 226a/18,
227b/02
ş.+ üñüze 184a/14
şehr-i Óažım [Far.+Ar.] Büyük şehir.
ş. 063b/06, 149a/03, 216a/12
şehr-i Óažımü's-şān [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce şehir.
ş.+ ıdı 155b/12
şehr-i beşensük [Ar.+Kpt.] Eski Mısır'da Nil Nehri'nin
suyunun artması için yapılan bir tören.
ş. 129b/20
şehr-i harāb [Far.+Ar.] Viran şehir.
ş. 045a/15
şehr-i ḥaşın [Far.+Ar.] Sağlam, alınması zor şehir.
ş. 062a/09
şehr-i maÖmür [Far.+Ar.] Mamur şehir.
ş. 033b/18
ş.+ ıdı 176a/11, 226a/05
şehr-i muÓažžam [Far.+Ar.] Büyük, ulu şehir.
ş.+ dur 149a/10
ş.+ uñ 218b/16
şehr-i muḥarrem-i evvel [Ar.+Ar.+Ar.] Muharrem ayının başı.
ş.+ indeydi 216b/14
şehr-i nām-dār-ı muÓažžam [Far.+Far.+Far.+Ar.] Ünlü,
büyük şehir.
ş.+ dur 203b/14
şehr-i pīr [Far.+Far.] Görmüş geçirmiş, eski şehir.
ş.+ dūr 004a/17
şehr-i pūr-şükūh [Far.+Far.+Ar.] Büyüklüklerle dolu şehir.
ş. 147a/07
şehr-i ramazān-ı şerīf [Ar.+Ar.+Ar.] Kutsal Ramazan ayı.
ş.+ idi 082a/01
şehr-i ramazān-ı mübārek [Ar.+Ar.+Ar.] Mübarek Ramazan
ayı.
ş. 101a/08
şehr-i ramazān [Ar.+Ar.] Ramazan ayı.
ş.+ muñ 107b/21
şehr-i receb-i mežkūr [Ar.+Ar.+Ar.] Bahsi geçen Recep ayı.
ş.+ uñ 099a/06
şehr-i šaferī [Ar.+Ar.] Safer ayı.
ş.+ nuñ 090b/03
şehr-i şehir ü nām-dār [Far.+Ar.+Far.+Far.] Ünlü şehir.
ş. 091b/15
şehr-i ševvāl [Ar.+Ar.] Şevval ayı.
ş.+ indaydı 113b/08
şehr-i yār-ı ins ü cān [Far.+Far.+Ar.+Ar.] İnsan ve cinlerin
hükümdarı; Tanrı.
ş. 003a/19
şehrlü [Far.+Tr.] Kentte oturan; kentli.
ş. 028a/14, 111a/12, 215a/21, 218a/02, 222a/13,
225b/16, 226a/03, 226a/12
ş.+ den 222b/11
ş.+ nuñ 084b/09, 222b/01
ş.+ si 150b/13
ş.+ sinden 111a/05, 215a/15
şehvet [Ar.] Cinsel istek; kösnü.
ş.+ i 129a/08, 200a/14
şeh-zāde [Far.+Far.] Padişahın oğlu.
ş. 081b/17
ş.+ lerile 091b/06, 091b/09
şeker [Far.] Şeker pancarı ve şeker kamışından elde edilen, tatlı
besin maddesi.
ş.+ den 122b/04
ş.+ ile 113b/11
şeker kamışı [Far.+Tr.] Buğdaygillerden, öz suyundan şeker
çıkarılan on metre kadar boylanabilen kültür bitkisi.
ş. 013b/19
ş.+ nuñ 033a/12
şeker-reng [Far.+Far.] Sariya çalar beyaz renk.

ş. 147a/04
şek eyleme- [Ar.+Tr.] Şüphelenmemek.
ş.- zler 075a/14, 173b/11
şek itme- [Ar.+Tr.] Şüphelenmemek.
ş.- zidüm 119a/18
şek(i)l [Ar.] Dış görünüş; biçim.
ş. 114b/12, 118a/08, 126b/20, 151a/10, 225a/19
ş.+ de 125b/15
ş.+ e 118a/15, 151a/09
ş.+ i 145b/08, 188b/11, 225a/15
ş.+ in 167b/08, 187a/01, 225a/14
ş.+ inde 007a/18, 013a/06, 013a/17, 015a/16,
017b/21, 018a/02, 031b/02, 054a/06, 062a/07,
074b/02, 084a/14, 084b/02, 108b/17, 118a/10,
122a/16, 136a/15, 136b/08, 136b/17, 136b/19,
138a/05, 138a/06, 138a/14, 138b/05, 144b/03,
157a/05, 157a/20, 167b/09, 174b/06, 175b/19,
183a/01, 185a/09, 185a/13, 193a/11, 202b/13,
203a/01
ş.+ indedür 144a/13
ş.+ inden 051b/10
ş.+ ine 168b/12
ş.+ ini 011a/21, 145b/16
ş.+ iydi 188b/12
ş.+ le 039b/07
ş.+ ler 020b/10, 154a/06
ş.+ leri 223b/17, 182a/11
ş.+ leridi 153a/10
ş.+ lerin 153a/10
ş.+ lerinde 180a/10
ş.+ lerine 180b/17
ş.+ üñe 202b/13
şek(i)llü [Ar.+Tr.] Şekli belirtilen biçimde olan.
ş. 182a/08
ş.+ dūr 012a/01, 218b/13
şekl-i Óacıb [Ar.+Ar.] Tuhaf görünüş.
ş. 021a/20
şelbeşter [Ö.] Kişi adı.
ş. 201b/21, 202a/10
ş.+ i 202a/02
şemrūd [Ö.] (bk. nemrūd)
ş. 021b/21, 022a/02
ş.+ dur 021b/16
ş.+ ı 022a/03
şems [Ar.] 1. Güneş. 2. (bk. ḥacer-i šems)
ş. 017a/08, 020b/16, 029a/19, 141a/20, 181a/16,
181b/20
şenāÓat [Ar.] Kötülük.
ş.+ lar 112b/15
şenīÓ [Ar.] Utanç verici.
ş. 083a/19, 155a/07
şenlik [Tr.] (bk. şinlik)
ş. 045a/19, 065b/15
ş.+ e 044a/20
ş.+ lerde 010b/10
şer(r) [Ar.] Kötülük, fenalık.
ş. 002b/13, 048a/08, 083b/09, 087a/02, 112a/17,
215b/15, 226b/18
ş.+ i 213a/03
ş.+ inden 038a/10, 044b/09, 050b/05, 064b/14,
085a/08, 096b/06, 097a/11, 127b/03, 129a/18,
138b/02, 179b/16
ş.+ ine 084b/19
ş.+ lerin 200a/17
ş.+ lerinden 019b/21, 024a/17, 058a/21
şerÓ [Ar.] Allah'ın koyduğu yasa; şeriat.
ş. 090b/05, 099a/16
ş.+ e 092b/12, 098a/13, 102a/06
ş.+ ile 108b/16
şerÓā [Ar.] Şeriat kurallarına göre.
ş. 093a/18, 097b/10, 101b/21, 111b/12, 158b/05
şerār-ı seyf-i tāp-dār [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Yakıcı kılıç
kıvılcımı.
ş.+ a 215a/02
şerāyit [Ar.] Şartlar.
ş.+ i 194b/18

şerbet [Ar.] Şeker ile kaynatılmış meyve suyundan yapılma içecek.
 ş.+ i 039a/05, 039a/07, 039a/08, 039a/09, 039a/10
 ş.+ ine 039a/04, 061a/15
 ş.+ iyle 126a/19
 ş.+ üñe 039a/06

şeref [Ar.] 1. Kişinin, kendi kendini sayacak ve başkalarının da saymasını sağlayacak biçimde davranmasını sağlayan manevî değerlerin tümü; onur. 2. En iyi, en uygun yer veya zaman.
 ş. 002b/14, 024a/13, 195a/08, 211a/01, 228b/20
 ş.+ i 010b/18, 175b/02
 ş.+ ile 113b/10, 175a/05
 ş.+ indeyken 033b/07
 ş.+ üñe 024a/13

şeref-i âl-i Öabbās [Ar.+Ö.] Abbāsî hanedanının şerefi.
 ş.+ ı 099a/09

şeref-i dîn-i islām [Ar.+Ar.+Ar.] İslamiyet'in şerefi.
 ş.+ ıla 131b/14

şeref-i emākin [Ar.+Ö.] Makamın şerefi.
 ş. 010b/18

şeref-i islām [Ar.+Ar.] İslamiyet'in şerefi.
 ş. 203a/20
 ş.+ ıla 095b/10

şeref-i saÖadet-i nücümüyye [Ar.+Ar.+Ar.] Yıldızların en kutlu vakti.
 ş.+ de 086b/02

şerh [Ar.] Açıklama; izahat.
 ş. 114b/06
 ş.+ inde 178b/02

şerha şerha [Ar.] Parça parça, parçalar halinde.
 ş. 224a/04, 224a/15, 224b/10, 230b/04

şerh eyle- [Ar.+Tr.] Ayrıntılı biçimde açıklamak.
 ş.- di 230b/04

şerh kılın- [Ar.+Tr.] Ayrıntılı biçimde açıklanmak.
 ş.- ur 015b/17

şerh olun- [Ar.+Tr.] Ayrıntılı biçimde açıklanmak.
 ş.- an 232a/20
 ş.- ur 182b/15

şerÖi [Ar.] Şeriate uygun olan.
 ş. 100b/03, 100b/17, 101b/20, 102a/19

şerif [Ar.] 1. Şerefli, onurlu, kutsal. 2. Yüksek, yüce. 3. İmparatorluk döneminde Mekke valisinin unvanı.
 ş. 019b/11, 021b/11, 037a/15, 038a/15, 048b/08, 123b/05, 148a/04, 163b/01, 163b/03, 163b/11, 166a/08, 174b/19, 210b/13, 225b/15, 228b/07
 ş.+ i 092a/04, 092a/07
 ş.+ ine 092a/08
 ş.+ le 091b/19

şerife [Ar.] Şerefli (kadın).
 ş. 073a/15

şerik kılma - [Ar.+Tr.] Ortak koşturmak.
 ş. 049a/12
 ş.- dı 052b/04

şerÖ-i şerif [Ar.+Ar.] Şerefli İslam şeriatı.
 ş. 102a/12, 105b/03
 ş.+ e 100b/20

şerr-i aÖdā [Ar.+Ar.] Düşmanların kötülüğü.
 ş.+ dan 074b/16

şerr-i efÖāl [Ar.+Ar.] Yapılan işlerin kötülüğü.
 ş.+ ı 010b/21

şesūs ibn'ül-Öavr [Ö.] I. Batlamyus Soter.
 ş. 077a/12

şetā [Ö.] İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi olan Mukavkis'in, dayısının oğlu.
 ş. 179a/01, 179a/12, 179a/15
 ş.+ nuñ 179a/21
 ş.+ ysa 179a/09

şetā şehri [Ö.] Dimyat yakınında Şeta tarafından kurulmuş bir şehir.
 ş. 179b/01

şevāhiq-i cibāl [Ar.+Ar.] Dağların zirveleri.
 ş. 107a/06

şevk [Ar.] Bir şeye karşı duyulan aşırı istek; heves.
 ş. 025b/06
 ş.+ inden 187b/02

şevk-i maḳām [Ar.+Ar.] Makam arzusu.
 ş. 198b/21

şevket [Ar.] (Padişahlar için) ululuk; yücelik.
 ş. 098b/10, 109a/05, 112a/20, 203a/17, 228a/19
 ş.+ i 203a/15, 220b/04
 ş.+ ile 059b/09

şevreb [Ö.] Eski Mısır hükümdarı Nakravuş'un oğlu.
 ş. 016b/16

şevvāl [Ar.] Ay takviminin onuncu ayı.
 ş. 011b/01, 124b/17

şeyātīn [Ar.] Şeytanlar.
 ş. 153a/07, 200a/15

şeyātīn-i şirār [Ar.+Ar.] Kıvılcım şeytanları; silahların kıvılcımları.
 ş.+ ı 215a/02

şeyh [Ar.] Tarikat lideri.
 ş. 197b/10, 197b/14

şeyh dāvud [Ö.] Sultan Selim dönemindeki hazinedar başı olan kişi. (bk. dāvud āğa)
 d. 114b/03

şeyh es-selām ve'l-müslimīn Öizze'd-dīn ibn Öadū's-selām [Ö.] Evliyanın büyüklerinden Şafii mezhebi fıkıh alimi.
 Öa.+ ıdı 098b/21

şeyh Öizze'd-dīn [Ö.] (bk. şeyh es-selām ve'l-müslimīn Öizze'd-dīn ibn Öadū's-selām)
 ş. 095b/21, 096a/02

şeyh Öizze'd-dīn ibn-i Öabdū's-selām [Ö.] (bk. şeyh es-selām ve'l-müslimīn Öizze'd-dīn ibn Öadū's-selām)
 ş. 095a/19, 097b/10

şeyh muḥammed [Ö.] Kişi adı.
 ş. 145b/14

şeyh muḥyiddīn nevevī [Ö.] 13. yüzyılda yaşamış Arap hadis ve fıkıh bilgini.
 ş. 101b/05, 102a/18

şeyh şehābe'd-dīn sühreverdi [Ö.] Fars İslam filozofu ve işrakilik isimli fıkri akımın kurucusu olan kimse.
 ş.+ yile 093a/20

şeyh taḳī'ü'd-dīn aḥmed binÖalī [Ö.] (bk. ibn-i mıkriżi)
 ş.+ nuñ 004b/12

şeyhü'l-Öarab [Ar.+Ar.] Arap şeyhi.
 ş. 222a/16, 222b/04

şeyhü'l-bahr [Ar.+Ar.] (bk. deñiz kocaşı)
 ş. 129b/05

şeyhü'l-Öurbān [Ar.+Ar.] Bedevî şeyhi.
 ş.+ ina 104a/10

şeytān [Ar.] Kuran-ı Kerim'de, Kutsal Kitap'ta, Hristiyan ve Yahudilerin diğer din kitaplarında isyancı meleklerin, kötü ruhların başı olarak nitelenen varlık; iblis.
 ş. 027a/01, 031b/04, 032b/03, 033a/01, 033b/02, 041b/07, 041b/13, 041b/16, 041b/19, 068a/21, 068b/03, 068b/07, 146a/10, 146a/11, 180a/19, 184a/14, 194b/10, 194b/11, 200b/05

şīÖa [Ar.] Şiilik.
 ş. 083a/15, 089a/09, 229a/03

şīÖa mezhebi [Ar.+Ar.+Tr.] Hz. Muhammed'in ölümünden sonra, halifelüğün damadı Hz. Ali ve onun soyundan gelenlere ait olduğunu ileri sürerek Sünnilikten ayrılanların kurduğu mezhep.
 ş. 089a/10,
 ş.+ nce 089a/08

şīÖar-ı islām [Ar.+Ar.] İslam'ın şiarı.
 ş. 090b/17

şiddet [Ar.] Sertlik, güç.
 ş. 011b/08, 231b/07
 ş.+ in 151b/13

şiddet-i batş [Ar.+Ar.] Tutup koparma gücü.
 ş.+ ları 044a/11

şiddet-i ğāzab [Ar.+Ar.] Öfkenin sertliği.
 ş.+ ından 085a/01

şiddet-i ihtiyāc [Ar.+Ar.] İhtiyaç fazlalığı, acil gereksinim.
 ş. 097b/06

şiddet-i ḥarāret [Ar.+Ar.] Sıcaklığın fazlalığı.
 ş.+ den 173a/03

şifâ [Ar.] Hastalıktan kurtulma; onma.

ş. 202a/13

ş.+ dur 060a/18

şî'î mezheb [Ar.+Ar.] Şîilik mezhebinde olan; Şîi.

ş. 089a/08

ş.+ idi 081a/14

ş.+ leridi 228b/21

şikâk [Ar.] Anlaşmazlık; bozuşma.

ş. 005a/18

şikâr [Far.] Av.

ş. 037b/03, 048a/14, 131a/03, 174b/20

ş.+ a 028a/20, 104a/15, 131a/07, 133a/03

ş.+ ı 037a/07

şikâr iT- [Far.+Tr.] Avlamak.

ş.- eridi 019b/08

ş.- erler 215b/21

ş.- erleridi 026b/20, 048a/14

ş.- mege 223b/18

şikâr-gâh [Far.+Far.] Avlanma yeri; avlak.

ş.+ ıdur 179b/20

ş.+ ları 037a/08

şikâyet [Ar.] Kişi veya çevreye rahatsızlık veren, tedirgin eden, huzursuz eden ya da zarara yol açan kişi veya durumu ilgili ve yetkili makamlara söz ya da yazı ile bildirme; hakkını arama.

ş.+ e 041a/14, 042b/18, 092a/16, 149b/17, 200b/09, 221b/14

ş.+ i 053b/21

ş.+ ini 042b/19

şikâyet eyle- [Ar.+Tr.] 1. Hoşnutsuzluk veren şeyden yakınmak; sızlanmak. 2. Bir kimsenin yaptığı zarar ve kötülüğü ilgili makama bildirmek.

ş.- di 092a/18

ş.- diler 019b/18, 051b/05

şikâyet iT- [Ar.+Tr.] Hoşnutsuzluk veren şeyden yakınmak; sızlanmak.

ş.- di 082a/06

ş.- diler 070a/19

ş.- en 067a/14

ş.- enlerüñ 042b/20

ş.- erdi 090a/14

ş.- üp 169a/01

şikâyetci [Ar.+Tr.] Şikâyet eden kimse.

ş. 084b/03, 210b/18

şikest [Far.] Yenilmiş.

ş. 156a/09

şikest ol- [Far.+Tr.] Kırılmak.

ş.- dı 002a/16

şimâl [Ar.] Kuzey.

ş. 064a/15, 072a/13, 122a/03, 162a/02, 176a/02, 195b/03, 195b/10

şimâlen [Ar.] Kuzey tarafından.

ş. 123a/16

şimâlî [Ar.] Kuzey.

ş. 146b/03

şimdi [Tr.] Şu an.

ş. 005a/13, 005b/09, 005b/15, 006a/11, 006b/12, 008a/06, 010a/05, 010a/08, 010a/10, 010a/11, 010b/15, 011a/09, 013a/01, 014a/09, 015b/13, 016a/03, 021a/05, 024a/11, 033a/16, 034b/01, 037b/17, 051b/21, 056a/10, 057a/17, 063a/05, 073a/04, 073b/11, 074a/11, 075a/03, 081a/17, 082a/02, 083a/18, 084a/04, 084a/05, 085b/20, 087b/01, 088a/11, 090a/20, 091a/20, 093a/14, 101a/01, 101a/11, 101b/06, 103a/18, 110b/19, 113b/18, 114a/07, 116a/17, 121a/05, 123b/01, 128b/17, 130a/07, 131b/21, 133a/21, 133b/02, 134a/01, 135a/06, 137a/15, 137a/17, 140a/16, 145b/04, 145b/20, 147a/06, 147b/07, 147b/11, 148a/01, 148b/10, 148b/12, 148b/17, 149a/03, 149a/05, 149a/08, 149a/09, 149b/02, 149b/13, 150a/03, 150b/09, 150b/14, 151a/14, 158b/15, 160a/03, 160b/18, 162a/07, 165b/04, 166a/21, 167b/03, 168a/20, 170b/11, 171b/05, 176a/05, 176a/08, 177a/05, 177a/07, 177b/04, 177b/05, 177b/13, 179a/18, 179b/02, 179b/12, 181b/19,

182a/06, 182a/17, 184a/12, 184a/21, 184b/01, 184b/07, 184b/08, 186b/03, 187a/06, 187b/17, 188a/05, 189a/06, 189b/21, 190b/19, 190b/21, 193b/18, 203b/02, 203b/06, 203b/10, 204a/15, 206b/10, 207b/04, 208a/13, 208b/10, 209b/08, 210b/20, 213b/20, 213b/21, 216a/10, 216a/19, 217a/02, 217a/20, 217b/03, 217b/08, 221b/16, 224b/19, 225a/18, 225a/20, 225b/11, 226a/01, 226a/11, 226a/15, 226a/18, 227a/07, 227a/09, 228b/14, 229b/05

ş.+ den 124b/13

ş.+ ki 056a/12, 090a/04, 135b/09, 180a/03, 203b/07, 203b/11, 216b/09, 219b/07, 226b/03

ş.+ ye 060a/07, 114a/02, 131a/06, 134a/18, 160a/02, 161b/21, 211a/16

şimdilik [Tr.] Şu an için.

ş. 208a/06

şimlâl bin âres [Ö.] Kişi adı.

ş. 200a/06

şinel- [Tr.] Şenlenmek.

ş.- üp 046b/06

şinlet- [Tr.] Şenlendirmek.

ş.- diler 005b/12

şinlik [Tr.] Şenlik.

ş. 099b/01, 124a/11, 177a/06, 186a/21, 190a/13, 218a/02

ş.+ de 122b/08

ş.+ den 176a/09, 191a/20

ş.+ in 159b/16

ş.+ ler 089a/19, 094a/04, 095b/08, 231a/01

şî'ör [Ar.] Şiir.

ş. 094a/19, 097b/18, 113a/16, 187a/10, 187a/11

ş.+ i 097b/18

ş.+ lerini 187b/11

şîr [Far.] Arslan.

ş. 206a/18

ş.+ le 003a/13

şîrâr [Ar.] Kıvılcım.

ş.+ ıdı 026b/01

şîr-gûh [Ö.] (bk. esedü'ddin şîr-gûh)

ş. 087b/11, 087b/15, 225a/02, 225a/09, 225a/10

ş.+ a 087b/21

ş.+ ı 225a/09

şîr-i jîyân [Far.+Far.] Kızgın arslan.

ş. 003a/19

şîrîn [Far.] Cana yakın; sevimli.

ş.+ idür 002b/08

şîrinlik [Far.+Tr.] Birisinin sevgisini çekmek için büyü mahiyetinde takılan muska.

ş. 125b/10

şîrinlik it- [Far.+Tr.+Tr.] Birinin sevgisini çekmek için büyü yapmak.

ş.- mek 025a/02

şî'ör-i şa'Öir [Ar.+Ar.] Şairin şiiri.

ş.+ e 002a/15

şîrk [Ar.] Allah'a ortak koşma.

ş. 041a/07

şîrk itme- [Ar.+Tr.] Allah'a ortak koşmamak.

ş.- yeydüm 165a/03

şîrlân-ı sultânî [Ar.+Ar.] Sultan sofrası.

ş. çekdiler 018b/20

şîrret [Ar.] Huysuzluk; kavgacılık.

ş. 043a/18, 221a/20

şîryâk [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

ş. 022a/17, 022a/21, 022b/09, 022b/18, 023a/11

ş.+ a 023a/08

ş.+ uñ 023a/06

şîrzime-i kalîle [Ar.+Ar.] Küçük grup.

ş. 112a/12

şîş [Ö.] Hz. Adem'in oğlu ve ondan sonra gönderilen ilk peygamber. ş. 069a/02

şîş nebî [Ö.] (bk. şîş)

ş. 121a/03

şîş payğambar [Ö.] (bk. şîş)

ş.+ a 121a/01

ş.+ dan 121a/08

ş.+ dur180a/13
şiş- [Tr.] Şişkin duruma gelmek.
 ş.- er 127b/01
şiş [Tr.] Şişen yer, şişkinlik.
 ş. 127b/08
 ş.+ i 127b/08
şişak [Ö.] (bk. firÖavn şişak)
 ş.+ dan 075b/11
şişe [Far.] İçine sıvı konulan dar boğazlı, geniş gövdeli uzunca cam kap.
 ş.+ ler 186b/06
şişe id- [Far.+Tr.] Nazlanmak.
 ş.- üp 136b/13
şol [Tr.] Şu.
 ş. 005a/04, 007b/03, 007b/05, 009a/01, 016a/09, 016b/18, 022b/17, 026b/21, 029a/19, 034a/11, 034a/17, 040a/19, 043a/18, 051b/18, 052b/03, 061b/19, 083b/02, 088a/05, 094a/20, 118b/07, 132a/17, 133b/17, 134b/11, 136a/19, 137a/10, 140b/14, 141b/17, 142a/07, 142b/08, 145b/01, 150b/04, 154b/12, 160a/01, 160b/05, 166b/14, 175a/08, 175b/12, 189b/14, 196b/04, 224b/20
şöhre-i cihân [Far.+Far.] Dünyaca bilinen, ünlü.
 ş.+ dur 119b/11
şöhre-i şehri cihân [Far.+Far.+Far.] Dünya şehirlerinin ünlüsü.
 004b/02
şöhre-i halk-ı Öalem [Far.+Ar.+Ar.] Tüm insanlarca bilinen; ünlü.
 ş. 133b/16
şöyle [Tr.] Şunun gibi; şu biçimde.
 ş. 002a/12, 006b/19, 010a/18, 011b/14, 014a/19, 014b/01, 015a/08, 015a/15, 016b/10, 019a/10, 023b/17, 024a/19, 025a/03, 029b/05, 029b/21, 032b/10, 038a/07, 039a/06, 039b/02, 042a/03, 049b/18, 052a/12, 059b/03, 064b/14, 066b/04, 068a/18, 071b/07, 074b/01, 083b/20, 085b/21, 101a/03, 108a/15, 115a/07, 115a/11, 115a/18, 116a/09, 118a/12, 119a/18, 120b/03, 120b/21, 122a/09, 122a/12, 124a/15, 127b/14, 128a/20, 129b/07, 129b/13, 131b/19, 132a/07, 132b/02, 133a/01, 135b/01, 135b/04, 135b/07, 136b/21, 137a/05, 140a/06, 140a/17, 140b/07, 142a/20, 142b/20, 143a/05, 143b/14, 144b/19, 145a/13, 148b/04, 149b/03, 150a/11, 151a/11, 153b/16, 154a/01, 157b/12, 158a/02, 158b/13, 163a/04, 167a/11, 168b/14, 171a/18, 172a/16, 176a/20, 177b/19, 180a/06, 180b/11, 181a/17, 182a/06, 182b/15, 183a/12, 183a/18, 184b/07, 185b/03, 186a/04, 188b/02, 189a/15, 189a/19, 191a/21, 196a/12, 196b/02, 200b/02, 206a/11, 207a/17, 207b/10, 207b/12, 209b/17, 212b/17, 212b/21, 218b/03, 218b/13, 219a/05, 219b/21, 229a/12, 229a/20
 ş.+ dür 232a/06
şu [Tr.] Orta uzaklıkta bulunan bir varlığı ya da az sonra sözü edilecek olanı belirtmek üzere bir adın, ad öbeğinin, cümlelerin yerine kullanılan işaret zamiri.
 ş. 014b/12, 015a/20, 023b/21, 024a/20, 029b/13, 056b/20, 058b/03, 074a/09, 084a/20, 119b/06, 139a/02, 161a/02, 194b/05, 208b/18, 218b/09, 223a/20, 230a/07, 232a/02
 ş.+ ndan 211a/20
 ş.+ nı 015a/07, 187b/02, 201a/16, 231a/07
 ş.+ nlar 045a/08, 045a/09, 150b/05, 156b/10, 208a/14, 212a/16
 ş.+ nlardan 089b/13, 119a/12
 ş.+ nları 067b/12, 165a/20
 ş.+ nuñ 021a/09, 021a/10, 022b/08, 137a/09, 143b/01
şuÖaÖ [Ar.] Işık demeti; ışın.
 ş.+ ı 040b/08, 070b/07, 122b/17, 166a/02
 ş.+ indan 034a/01
şuÖa-ı kamer [Ar.+Ar.] Ay ışığı.
 ş. 150b/16
şuÖarā [Ar.] Şairler.
 ş.+ dan 144b/05

şuğl-ı eljīm [Ar.+Ar.] Zor iş.
 ş.+ dür 096b/08
şuğl-ı müdlehem [Ar.+Ar.] Ara verilmeyen, bitmeyen iş.
 ş.+ dür 080b/16
şuÖle [Ar.] Parıltı
 ş. 018b/05, 033a/20
 ş.+ leri 179a/07
şüm ol- [Ar.+Tr.] Uğursuz gelmek.
 ş.- ıcağ 108a/20
şūr [Far.] 1. Kavga, gürültü. 2. Tuzlu.
 ş. 048a/08, 112a/17, 127b/03, 189a/03, 213a/03, 226b/18
şūr-ı küffār-ı hākisār [Far.+Ar.+Far.] Dağılmış kafirlerin kavgası.
 ş.+ dan 215b/15
şūsār [Kpt.] Timsah.
 ş. 128a/02
şuÖür it- [Ar.+Far.] Farkına varmak; anlamak.
 ş.- medin 204b/10
şübhe [Ar.] Kuşku.
 ş. 161b/12, 202a/19
 ş.+ leri 200b/13
şübhe eyleme- [Ar.+Tr.] Kuşkulanmamak.
 ş.- mez174a/17
şübhe id- [Ar.+Tr.] Kuşkulanmak.
 ş.- er 014b/04
şübhe itme- [Ar.+Tr.] Kuşkulanmamak.
 ş.- düğ 185a/01
 ş.- mişlerdür 075a/09, 173a/12
şübhe olın- [Ar.+Tr.] Kuşkulanılmak.
 ş.- acak 167b/05
şübrā [Ö.] Mısır'ın kuzeyinde bir köy.
 ş. 220b/02
şübre [Ö.] Mısır'ın Kalyubiye ilinde bulunan Şübre El-Heyma şehri
 ş.+ de 130b/04
şübre nāhiyesi [Ö.] (bk. şübre)
 ş.+ nde130a/06
 ş.+ ne 131b/08
şühür-ı Öarabī [Ar.+Ar.] Arabî aylar.
 ş.+ den 011b/01
şühür-ı Öarabiyye [Ar.+Ar.] Arabî aylar.
 ş.+ den 011a/13, 011a/15, 011a/19, 124b/16
şühür-ı kıbtıyye [Ar.+Ar.] Kıptî aylar.
 ş.+ den 011a/12
şükr [Ar.] 1. Görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluğu belirtme. 2. Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirme.
 ş. 153b/11
 ş.+ i 053b/21, 068b/15
 ş.+ ini 068b/14, 100a/12, 167a/19
şükrāne [Ar.] İyiliğin değerini bilme belirtisi.
 ş.+ ye 068b/15
şükrān göster- [Ar.+Tr.] Teşekkür etmek.
 ş.- üp 100a/09
şükr eyle- [Ar.+Tr.] Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
 ş. 089b/11
şükr id- [Ar.+Tr.] Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
 ş.- erler123b/19
 ş.- üp165a/02
şükür [Ar.] (bk. şükr)
 ş.+ ler 051a/12
şürüÖ [Ar.] Başlama.
 ş.+ dur 114b/06
şürüÖ it- [Ar.+Tr.] Başlamak.
 ş.- di 090b/17
 ş.- düği 072a/10
 ş.- melü olıcağ 135a/03
 ş.- mişdi 011b/17
 ş.- mişleridi 148b/07
şürür [Ar.] Kötülükler, şerler.
 ş. 108a/11, 130a/04
 ş.+ a 003b/18
şüyüh [Ar.] Yaşlılar.

ş. 208b/21

T**tā** [Far.] Cümlede abartmalı uzunluk ve sonsuzluk bildirir.

t. 002a/16, 002a/17, 003a/01, 005b/16, 017a/21, 024a/09, 028b/10, 029a/13, 031b/16, 032a/08, 039b/04, 039b/15, 047b/14, 048b/04, 049a/04, 056b/02, 057a/04, 063b/05, 066b/05, 074a/13, 075a/21, 076a/17, 076a/20, 087a/06, 087a/08, 113b/19, 120a/20, 121a/18, 124a/01, 128b/09, 129b/01, 135b/05, 139a/17, 153a/06, 154b/16, 158b/06, 160a/08, 165b/12, 165b/20, 166a/14, 168b/19, 176a/19, 176b/20, 178b/20, 180b/10, 182b/03, 187b/14, 189a/18, 193a/16, 195b/07, 201a/16, 204b/13, 211a/01, 212a/09, 227b/13

tā'ife [Ar.] İnsan topluluğu, kavim, kabile.

t. 061b/13, 061b/17, 077a/04
t.+ lere 065b/09
t.+ si 071b/07, 071b/12, 075b/02
t.+ sin 075b/20
t.+ sine 071b/14
t.+ sinden 073a/02

ta'Öaccüb [Ar.] Şaşıрма.

t.+ e 004a/04
t.+ lerinde 004b/05

ta'Öaccüb iT- [Ar.+Tr.] Şaşırmak.

t.- di159b/17
t.- diler 040a/04
t.- erdi139a/01
t.- üp 137b/17, 171a/15

ta'Öaddj [Ar.] Adaletsizlik; zulüm.

t. 194a/14
t.+ den 072b/10

ta'Öaddj id- [Ar.+Tr.] Adaletsiz davranmak; zulmetmek.

t.- üp 072b/07

ta'Öalluk it- [Ar.+Tr.] İlgisi bulunmak.

t.- dügi 181a/01

ta'Öallukāt [Ar.] Yakınlar; akrabalar.

t.+ ında 048b/09
t.+ ından 005a/20, 015b/18

ta'Öām [Ar.] Yemek; aş.

t. 010b/18, 018b/19, 037a/21, 055b/15, 055b/18, 084a/15, 127a/19, 209b/02
t.+ ı 019a/11, 101a/09
t.+ ın 101a/09123a/02
t.+ lar 059b/18, 131a/14, 211a/11
t.+ larıdır 084a/15
t.+ larla 019a/10

ta'Öarruz [Ar.] Askerî saldırı harekâtı; hücum.

t.+ ı 068a/14
t.+ um 196a/13

ta'Öarruz eyleme- [Ar.+Tr.] Saldırmamak.

t.- ye 208b/18

ta'Öarruz itme- [Ar.+Tr.] Saldırmamak.

t.- yüp168a/06

ta'Öarruz olunma- [Ar.+Tr.] Saldırılmamak.

t.- dı 102a/11
t.- z 101b/21

ta'Öaşşub [Ar.] Düşmanlık.

t.+ ıla 196b/05
t.+ ların 196b/05

tā'Öat [Ar.] Allah'ın buyruklarına uyma.

t.+ a 200b/07
t.+ ına 202b/09
t.+ ından 200a/05
t.+ larına 209b/21

tab'Ö [Ar.] Yaradılış.

t. 094b/01
t.+ dur 094a/20
t.+ ı 068a/08

tabağa [Ar.] 1. Kat; katman. 2. Toplum içinde, makam, meslek, şöret vb. bakımından ya da yaşam koşulları ve sosyal farklılıklar dolayısıyla oluşan topluluklardan

her biri; kat.

t. 036b/01, 036b/02, 067b/05, 153b/15, 218a/15
t.+ da 218a/16
t.+ dur 139b/20
t.+ ları 158a/11
t.+ larınca 130a/02
t.+ nuñ 153b/16, 153b/17
t.+ sı 153b/15
t.+ yıldı 218a/16

tabağalı [Ar.+Tr.] Tabakası, mevkisi olan.

t. 130a/02

tābān [Far.] Parlak.

t.+ ıdı 008a/13, 113b/11

tabanca [Tr.] Kısa namlulu ve tek elle kullanılabilen ateşli silah.

t. 098a/01
t.+ dan 098a/02

tabāyi'Ö [Ar.] Yaradılışlar; tabiatlar.

t. 022a/08
t.+ de 005a/04
t.+ ün 005a/06

tabāyi'Ö-i eşyā [Ar.+Ar.] Cansız varlıkların yaradılışı.

t.+ da 175b/12

tābende [Far.] Parlayan, ışık saçan.

t. 143b/04

tab'Ö-ı insānī [Ar.+Ar.] İnsan yaradılışı.

t. 005a/01

tab'Ö-ı mevzūn [Ar.+Ar.] Düzgün yaradılış.

t. 094b/02

tābi'Ö [Ar.] Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunan; bağımlı.

t. 026a/20, 103a/08, 179a/09, 188b/20, 231a/20
t.+ dür 171b/16
t.+ idi 034a/21
t.+ leridi 155b/13

tabi'Öat [Ar.] Yaradılış; karakter.

t. 094a/20
t.+ da 001b/11
t.+ ında 175b/21

tabib [Ar.] Hekim; doktor.

t. 201b/09

tābi'Ö ol- [Ar.+Tr.] Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunmak; bağımlı olmak.

t.- an 089b/03, 179a/12, 206b/07, 212a/04
t.- anlarıñ 221b/20
t.- dı 071b/03, 211b/14
t.- up 102a/15, 208a/21

ta'Öbīr [Ar.] Düş yorma; yorumlama.

t.+ i 066a/06
t.+ in 194b/04
t.+ ini 134a/15

ta'Öbīr itdūr- [Ar.+Tr.] Yorumlatmak.

t.- di 022b/11

ta'Öbīr olın- [Ar.+Tr.] Adlandırılmak.

t.- mışlarıdı 010a/02

tabl [Ar.] Davul.

t. 086b/02, 086b/04
t.+ ı 086b/03, 086b/06, 086b/07, 093a/12
t.+ ların 021a/19

tabşur- [Tr.] Ulaştırmak; teslim etmek.

t.- dı 061b/06

tābūt [Ar.] Mezara gömerken içine ölünün konulduğu sandık.

t. 007a/18, 008a/15, 016b/21, 030b/08, 042a/21, 130b/16, 136a/13, 198a/07
t.+ a 066a/20
t.+ da 130a/20
t.+ ı 035b/19, 131a/16, 131b/10, 198a/19
t.+ ın 066b/01, 109b/15, 198a/11
t.+ ını 198a/17
t.+ inuñ 008a/16
t.+ la 017a/02
t.+ lar 136a/10
t.+ ların 129b/14, 130a/11
t.+ uñ 130a/12

tābūt-ı mübârek [Ar.+Ar.] Mübarek tabut.

t.+ lerin 066b/04

tāc [Far.] Güç ve yetki simgesi olarak başa giyilen, değerli madenden yapılmış ve değerli taşlarla süslü başlık.

t. 007a/16, 016b/20, 018b/17, 024b/05, 027b/01, 173a/09

t.+ ı 008b/03, 047a/05, 052a/19

t.+ in 046b/15

t.+ larla 027b/05

tācir [Ar.] Ticaretle uğraşan kimse; tüccar.

t. 042a/08, 042a/09

t.+ ler 195b/14, 219b/16

t.+ lerden 172a/06

tācū'l-mülūk [Ö.] Fatimî halifesi Müstensir'ın beylerinden biri.

t. 222a/07

tācū'l-mülūk şādī [Ö.] (bk. tācū'l-mülūk)

t. 222a/01, 222a/04

tācū'l-mülūk şādī beg [Ö.] (bk. tācū'l-mülūk)

t. 222b/20

ta'ōdiyye [Ar.] Tecavüz ettirmek; geçirmek.

t.+ ler 102a/02

tafsîl [Ar.] Ayrıntılı ve geniş açıklama.

t. 184b/21

t.+ i 012a/10, 013b/13, 036a/08, 038a/19, 062a/11, 081a/19, 092b/17, 095a/21, 106b/20, 112a/09, 202a/10

t.+ inde 091a/10

tafsîl-i ahval [Ar.+Ar.] Durumun ayrıntılı açıklaması.

t.+ ı 013b/15, 062a/11, 177a/04180a/03

t.+ ıdur 175b/04, 188b/17

tafsîl-i ahvâl-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat zamanının ayrıntılı açıklaması.

t.+ ı 005b/18

tafsîl-i kışsa [Ar.+Ar.] Olayın ayrıntılı açıklaması.

t.+ ları 159a/06

tafsîl olun- [Ar.+Tr.] Ayrıntılı olarak açıklanmak.

t.- an174b/01

tağ [Tr.] Dağ.

t. 007b/13, 008a/10, 012b/16, 023a/17, 023b/20, 027a/13, 031a/02, 042a/14, 044a/18, 044a/19, 045b/13, 045b/15, 064b/18, 065a/13, 065a/20, 085a/09, 119b/18, 122a/03, 122b/16, 123a/09, 133b/18, 134a/10, 139b/20, 145a/04, 146b/02, 146b/06, 146b/08, 147b/12, 148a/07, 155a/11, 163b/21, 169a/14, 188a/12, 188a/13, 194b/02, 227a/06

t.+ a 023b/20, 031a/01, 122b/15, 122b/16, 122b/17, 174a/19

t.+ da 119b/19, 171b/04, 181b/07, 188a/13

t.+ dan 030b/03, 119b/19, 120a/03, 122a/04, 160b/06, 174a/03

t.+ dur 025b/14, 147a/04, 188a/13

t.+ ı 112b/12

t.+ ıdı 062a/01, 122b/16

t.+ lar 001b/09, 031a/01, 048b/03, 115b/16, 121a/04, 121a/13, 134a/10, 146b/03, 151b/05, 166b/14, 169a/15, 171b/19, 174a/02, 194b/15, 207b/03

t.+ larda 159a/21, 173b/16

t.+ lardan 005b/08, 122b/20

t.+ lardur 123a/10, 146b/07

t.+ ları 122b/20, 145a/01, 174b/11, 207b/03

t.+ larıdur 024b/10

t.+ larından 023b/20, 147b/21, 159a/08

t.+ larıñ 123a/10, 146b/02, 166b/15

t.+ uñ 045b/16, 091a/20, 120a/02, 146b/04, 146b/06, 146b/09, 146b/10, 147a/06, 162b/12

tağallüb id- [Ar.+Tr.] Zorbalık yapmak.

t.- üp 021b/06, 077a/04, 231b/02

tağarcuk [Tr.] Keçi derisinden küçük torba.

t. 147b/19

tağayyür gelme- [Ar.+Tr.] Değişmemek; bozulmamak.

t.- mişdi 074a/03

tağayyürü's-sultân [Ar.+Ar.] Değişen padişah.

t. 218b/15

tağayyürü'z-zamân [Ar.+Ar.] Değişen zaman.

t. 218b/16

tağıl- [Tr.] 1. Toplu hâlde bulunurken birbirinden ayrılıp uzaklaşmak. 2. (Topluluk, birlik için) uyumu, beraberliği, eşgüdümü kalmamak.

t.- dı 225a/18, 226b/20

t.- dılar 050b/08, 094a/14, 138b/08, 220a/03, 222b/16, 223b/07, 223b/08

t.- duğdan 058b/17

t.- ıcağ 082b/06

t.- ı vire 144a/17

t.- mağ 009a/14, 125a/06

t.- malı oldı 050a/02

t.- mişdi 005b/14

t.- up 084a/19, 190a/15, 225a/04

t.- ur 016b/11, 132a/03, 132a/04

t.- urıdı 023a/18

tağıt- [Tr.] Dağılmasını sağlamak.

t.- dı 061b/17, 088b/20, 103a/13, 167b/01, 231b/03

t.- dılar 082b/07, 105b/04, 179b/12, 200a/10

t.- duğdan 098a/06

t.- ıcağ 075b/16

t.- madın 212a/08

t.- suñlar 058a/12

t.- up 043b/13

tāğī [Ar.] İsyankar.

t. 026a/20

t.+ ydı 108a/17

t.+ lerile 231b/03

tağlu [Tr.] Dağı olan.

t. 048b/07

tağyır id- [Ar.+Tr.] Bozmak, değiştirmek.

t.- er 014a/08, 123a/02, 129a/09

t.- üp 108a/03

tahallüf itme- [Ar.+Tr.] Gecikmemek; zamanında gerçekleşmek.

t.- di 159a/06

t.- mişdi 159a/04

tahammül id- [Ar.+Tr.] Kaldıramamak; dayanamamak.

t.- emedi 085a/06

tahâşsun it- [Ar.+Tr.] Korunmak amacıyla bir yere çekilmek; sığınmak.

t.- di 223a/17

tahâvvülât-ı a'ōşâr [Ar.+Ar.] Eşerlerin değişimi.

t. 002b/19

tahâyâyür [Ar.] Hayrete düşme, şaşırma.

t.+ inde 166b/04

tahâdîd [Ar.] Sınırlama.

t.+ e 008a/05

tahâdîd it- [Ar.+Tr.] Sınırlarını çizmek; sınırlandırmak.

t.- diler 151b/20

tahfîf [Ar.] Hafifletme.

t. 202a/21

tahkîk [Ar.] Gerçek olarak.

t. 089b/06, 209b/06

tahkîk eyle- [Ar.+Tr.] Araştırmak; soruşturmak.

t.- diler 131b/01

tahkîk id- [Ar.+Tr.] Araştırmak; soruşturmak.

t.- erdüm 003b/09

tahkîr id- [Ar.+Tr.] Aşağılamak; küçük görmek.

t.- üp 108a/03

tahmîd [Ar.] "Elhamdülillah" deme; Allah'a şükretme.

t. 152a/20

tahmîn [Ar.] Varsayım.

t.+ ler 132a/18

tahmîn eyle- [Ar.+Tr.] Yaklaşık olarak değerlendirmek; kestirmek.

t. diler 151b/19

tahmîn-i eyyâm it- [Ar.+Ar.+Tr.] Gününü tahmin etmek.

t.- mişleridi 059b/16

tahmîn it- [Ar.+Tr.] Yaklaşık olarak değerlendirmek; kestirmek.

t.- dükləri 227b/02

tahmînâ [Ar.] Tahmini olarak; tahminen.

t. 010b/01, 029b/10, 064b/11, 118a/13, 135b/12,

144b/12, 153a/04, 156b/01, 158a/21, 182b/05

tahmüreş [Ö.] (bk. şâh tahmüreş)

t.+ e 139a/13, 139a/14
tahrâst-ı tavîl [Ö.] Eski bir Fars padişahı.
 t. 076a/15
tahrîk [Ar.] Kışkırtma.
 t.+ iyle 144b/15
tahrîk iT- [Ar.+Tr.] Kışkırtmak; harekete geçirmek.
 t.- di144b/14
 t.- diler 022a/01, 095a/21
 t.- üp 066b/11
tahrîr iT- [Ar.+Tr.] Yazmak; yazıya dökmek.
 t.- erdüm 003b/10
 t.- mişlerdür 005a/07
tahrîr itdür- [Ar.+Tr.] Yazdırmak.
 t.- mişler 111a/17
tahsîl [Ar.] Elde etme; ele geçirme.
 t. 031a/17
tahsîl iT- [Ar.+Tr.] Elde etmek; ele geçirmek.
 t.- di 066a/14
 t.- erleridi 092a/07
tahsîl-i Övülüm [Ar.+Ar.] Bilim öğrenimi.
 t.+ a 091b/20
tahsîn eyle- [Ar.+Tr.] Beğenmek.
 t.- di 081b/20
 t.- diler 082a/13
taht [Ar.] 1. Hükümdarların resmî görevlerini yürütürken üzerinde bulundukları yer; krallık koltuğu. 2. Hükümdarlık yetkisi.
 t. 008b/03, 016b/21, 017b/06, 039b/02, 046b/15, 047b/18, 052a/19, 061b/06, 102b/06, 143b/04, 146a/11, 149b/06, 164a/02, 176b/04, 226b/11
 t.+ a 108a/12, 128a/10, 143b/19, 170b/19
 t.+ ı 024b/05, 030b/08, 078b/05, 078b/11, 079a/15, 087a/18
 t.+ ın 056b/20
 t.+ ına 002b/04, 018b/06, 022a/04, 107b/21, 108a/01
 t.+ ından 163b/20
 t.+ ını 018b/06, 200a/13
 t.+ uñ 143b/04
tahta [Far.] 1. Kalınlığı az, geniş, düz ve uzun biçilmiş ağaç parçası. 2. Tabut.
 t.+ lar 008a/11
 t.+ larla 007a/14, 007a/19, 017a/01, 036a/18, 037a/09, 040b/20042a/16, 057a/11
 t.+ sı 170b/17
 t.+ sına 170b/18
 t.+ sını 170b/18
 t.+ ya 163b/20
 t.+ yla 143b/16
tahta-itâbü [Far.+Ar.] Tahta tabut.
 t.+ a 102b/06, 110a/03
taht-gâh [Far.+Far.] Başkent; taht merkezi.
 t. 005b/17, 062b/03, 076b/09, 079a/17133a/09, 151b/18, 200b/21, 202a/21, 203b/12, 216a/03, 217a/06, 217a/09, 217b/07, 225b/20, 226a/02, 226a/09
 t.+ ı 016a/05, 018b/13, 019a/14, 031a/10, 031a/18, 031b/01, 034a/21, 035a/19, 043a/14, 045b/19, 060a/20, 065b/13, 076b/02, 076b/14, 078a/10, 078a/13, 079a/14, 087b/02, 114a/06, 148b/15, 149a/02, 149a/20, 156a/14, 172a/18, 200b/19, 201a/07, 203b/01, 203b/20, 216b/12
 t.+ ıdur 005a/14, 065b/11, 225a/21
 t.+ ına 038b/15, 164a/21
 t.+ ında 031b/04, 049b/20
 t.+ ından 063a/08
 t.+ ını 156a/14
 t.+ ınıñ 093a/03
 t.+ ıydı 183a/05, 187b/21, 195b/19, 197b/03
 t.+ ları 053a/10, 217b/10, 217b/14
 t.+ larında 212a/07
 t.+ larıydı 212a/01
 t.+ uñ 229b/14
taht-gâh-ı felek-bârgâh [Far.+Far.+Ar.+Far.] Felekleri ayakta tutan başkent.
 t.+ ınıñ 002b/21
taht-gâh-ı felek-bârgâh-ı istanbul [Far.+Far.+Ar.+Far.+Ö.]

Felekleri ayakta tutan başkent İstanbul.
 t.+ da 113a/10
taht-gâh-ı felek-iştibâh-ı edirne [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ö.] Feleği Şüpheye düşüren başkent Edirne.
 t.+ den 111b/16
taht-gâh-ı mısır [Far.+Far.+Ar.+Ö.] Mısır'ın başkenti.
 t. 149a/04
taht-gâh-ı selâtin-i Övzâm-ı ehl-i islâm [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] İslam toplumunun büyük sultanlarının başkenti.
 t. 203b/15
taht-gâh-ı vilâyet-i mısır [Far.+Far.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin başkenti.
 t. 148b/16, 149a/07
 t.+ dur 149a/11, 203b/09, 226a/03
taht-gâh-ı selâtin-i ehl-i islâm [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.] İslam toplumunun sultanlarının başkenti.
 t. 149b/02
taht-ı âman [Ar.+Ar.] Koruma, himaye.
 t.+ ına 205a/05
taht-ı arz [Ar.+Ar.] Yer altı.
 t.+ da 116b/09
taht-ı zemîn [Ar.+Ar.] Yer altı.
 t.+ e 047b/19
 t.+ i 163b/20
taht-ı cihân [Far.+Far.] Dünya tahtı; yaşam.
 t.+ dan 080b/10
taht-ı devlet [Far.+Ar.] Hükümdarlık tahtı.
 t.+ de 110a/16
 t.+ ine 035b/15, 071a/08
taht-ı fermân [Ar.+Ar.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ ına 064a/01
 t.+ ında 154b/05, 008a/08
 t.+ ındaydılar 120a/14
 t.+ larına 205a/07
taht-ı itâÖat [Ar.+Ar.] Birinin emri altında bulunma.
 t.+ ında 154b/06
taht-ı mısır [Far.+Ö.] Mısır tahtı.
 t.+ da 037b/09
taht-ı mısır [Far.+Ö.] Mısır tahtı.
 t.+ a 025a/11, 061b/10, 071a/11, 102b/16, 109a/14, 112b/11
 t.+ ı 097a/02, 228b/05da 111b/08
taht-ı tãÖat [Ar.+Ar.] İrade altı.
 t.+ ına 202b/09
 t.+ larına 209b/21
taht-ı saltanat [Far.+Ar.] Saltanat tahtı; hükümdarlık.
 t.+ a 104a/21, 108b/08, 151a/12
 t.+ da 110b/01
 t.+ ı 109a/11, 110a/03
 t.+ ına 062a/16
taht-ı tasarruf [Ar.+Ar.] Birinin tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ a 112b/06
 t.+ ına 043a/20, 061b/02, 080b/07, 090b/08, 228b/05
 t.+ ında 016b/14, 035b/17, 139a/15
 t.+ larına 198b/14, 215a/21
 t.+ larında 114a/08
taht-ı tasarruf-ı hüsrevânî [Ar.+Ar.+Far.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ lerine 114a/03
taht-ı tasarruf-ı şâhâne [Ar.+Ar.+Far.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ lerine 112b/19
taht-ı yed [Ar.+Ar.] El altında, iradesinde bulunma.
 t.+ inde 079a/01, 091a/15
tahvîl [Ar.] Değişim; dönüşüm.
 t. 148a/16
tahyîl itdür - [Ar.+Tr.] Akla getirtmek; hayal kudurtmak.
 t.- mişidi 068b/08
taç- [Tr.] 1. İliştirmek, bağlamak. 2. (Ad, lakap vb. için) bir kimsenin belli bir niteliğinden dolayı ona başka bir ad koymak.
 t.- acak 152b/18

t.- ayuz 087a/07
t.- dı 095a/11, 156b/05
t.- dılar 006a/21, 041b/01, 087a/18, 088b/12, 088b/14, 097a/04, 112a/15, 133a/20, 227a/11, 227a/16, 229a/12, 231a/11
t.- mişdur 169b/01
t.- mişdi 107a/17, 227b/10
t.- up 082b/19
tāk [Ar.] Süslü kemer.
t.+ ları 002a/16
taḳallübāt-ı edvār [Ar.+Ar.] Devirlerin değişimi.
t. 002b/19
taḳarrüb [Ar.] Yakınlaşma; yaklaşma.
t.+ den 181a/06
t.+ dür 181a/07
taḳarrüb iT- [Ar.+Tr.] Yakınlaşmak; yaklaşmak.
t.- di 157b/03
t.- em 002a/21
t.- en 180b/20
t.- erleridi 180b/18
t.- er 180b/20
t.- erüz 136a/04, 180b/19
t.- mişdi 107b/14
t.- üp 066a/07, 130b/11
taḳarrüb ol- [Ar.+Tr.] Yakınlaşmak; yaklaşmak.
t.- up181a/06
taḳarrüb olunma- [Ar.+Tr.] Yakınlaşılmamak; yaklaşılmamak.
t.- z181a/07
taḳat [Ar.] Bir şeyi yapabilme, başarabilme veya ona bir etkide bulunabilme gücü; derman.
t.+ ı 067a/15
t.+ uñuz 208a/09
taḳat getir- [Ar.+Tr.] Bir sıkıntıya veya güçlüğü dayanmak; katlanmak.
t.- imedi 061a/15
t.- imediler 042b/08
t.- imeyüp 062a/04
taḳat getirilme- [Ar.+Tr.] Dayanılmamak; katlanılmamak.
t.- yecek 032a/03
taḳāzā id- [Ar.+Tr.] Serzenişte bulunmak.
t.- erleridi 221a/15
taḳdīr [Ar.] 1. Alın yazısı, nasip. 2. Bir şeyin değerini belirleme; ona değer biçme.
t. 003b/18, 227b/04
t.+ ce 168b/12, 169b/20
t.+ çün 122b/16
t.+ e 026b/07
t.+ i 083a/05
t.+ in 002a/07, 068b/20
t.+ iyile 010b/21, 093b/19
taḳdīr-i ḥaḳḳ [Ar.+Ar.] Allah'ın yazdığı alın yazısı, nasip.
t.+ ıla 023a/12, 074a/05, 101a/18, 103b/02,
taḳdīr-i ilāh [Ar.+Ar.] Allah'ın yazdığı alın yazısı, nasip.
t. 102b/05, 110a/09, 152a/15, 184b/13, 213b/04, 227a/19
taḳdīr iT- [Ar.+Tr.] Belirlemek.
t.- mişdi 120b/04
t.- üp 121a/14
taḳdīr olun- [Ar.+Tr.] Belirlenmek.
t.- mişdi 010a/18
taḳdīs [Ar.] Allah'a şükretme.
t. 152a/20
taḳdīs id- [Ar.+Tr.] Kutsal saymak; kutsamak.
t.- enlerdendi 200a/04
t.- erler199b/19
taḳıl- [Tr.] (Ad, lakap vb. için) bir kimsenin belli bir niteliğinden dolayı ona başka bir ad koyulmak.
t.- an 061b/12
taḳın- [Tr.] 1. Bir şeyi kendi kendine takmak; kendi üzerine takmak. 2. Kendine ad koymak.
t. 194a/17
t.- mağa 089a/21
taḳlīd [Ar.] Bir kişi ya da şeye benzemeye çalışma.
t. 105b/18
taḳlīd id- [Ar.+Tr.] Bir kişi ya da şeye benzemeye çalışmak.

t.- üp 107a/19
taḳlīd-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat taklidi.
t. 105b/19
taḳ ol- [Tr.+Tr.] Kesilmek.
t.- dı 067a/15
taḳrīb [Ar.] Bahane; vasile.
t.+ ile 056a/17
t.+ iyile 031b/12
t.+ le 147b/12, 204b/01
taḳrībā [Ar.] Yaklaşık olarak; aşağı yukarı.
t. 080a/12, 123a/15, 193b/15
taḳrīr [Ar.] Sözlü olarak anlatma; ders verme.
t.+ i 193a/03
t.+ lerine 144a/04
taḳrīr iT- [Ar.+Tr.] Sözlü olarak anlatmak.
t.- erdüm 003b/10
t.- mişlerdür 005a/07
taḳrīr olun- [Ar.+Tr.] Anlatılmak.
t.- an138a/02
t.- mişdur203b/16
taḳsībā [Ö.] (bk. emīr taḳsībā)
t. 170a/09, 170a/10, 170a/12, 170a/14, 170a/15, 170a/17
t.+ nuñ 170a/16, 170a/17
t.+ ya 170a/11, 170a/12
taḳşim eyle- [Ar.+Tr.] Bölmek; paylaştırmak.
t.- di 008a/01, 016b/14, 156a/13
t.- diler 149b/05
taḳşim iT- [Ar.+Tr.] Bölmek; paylaştırmak.
t.- mek 006a/05
t.- mişdi 031a/17
t.- mişleridi 149b/13
t.- üp 020b/02, 021b/05, 023a/15, 165b/09, 169b/04
taḳşim olun- [Ar.+Tr.] Bölünmek; paylaştırılmak.
t.- sun 215a/16
taḳşir [Ar.] Kusur; suç.
t. 111b/10
taḳtīr [Ar.] Damıtma.
t. 114b/13
taḳvā [Ar.] Allah sevgisinden dolayı günaha kaçınma.
t. 091a/18, 109b/09, 115a/10, 158b/02
taḳvīm [Ar.] Bir yıldaki gün, ay ve haftaları, bunlara bağlı olarak önemli olayları bildiren defter ya da çizelge.
t. 148a/17, 148a/18
t.+ ler 148a/14, 148b/05
t.+ leri 148a/20
t.+ lerile 148a/18
t.+ lerüñüzde 050a/07
taḳviyet [Ar.] Destek.
t. 092b/17, 100a/10
taḳyanūs [Ö.] (bk. dıḳlidyānūs)
t. 200b/14
tal- [Tr.] 1. Dalmak; suyun altına girmek. 2. Yaptığı işe veya bir duruma kendini bildiren defter ya da çizelge.
t.- acaḳ 158a/03
t.- ar 128b/09
t.- arlar 158a/04, 172a/15
t.- dı 152a/21
t.- dılar 171a/06
t.- up 004a/05
tal [Tr.] Ağaçlarda ayrılan odunsu uzantılardan her biri.
t. 183a/19
t.+ ından 186b/08
t.+ ları 019a/19, 186a/10
t.+ ların 186b/06
t.+ larından 006a/11, 176a/14, 176b/05
t.+ larınıñ 183a/21
talān id- [Tr.+Tr.] Yağmalamak.
t.- eler 219a/09
talāş- [Tr.] Boğuşup birbirini ısırmak.
t.- ur 064b/06
talcuğaz [Tr.] Dalcık; küçük dal.
t.+ ları 186a/08
taldur- [Tr.] Suyun içine batırmak.
t.- malı olsalar 013b/12
taleb [Ar.] İstenen şey; istek.

t.+ inde 032a/10
t.+ indeydi 164a/15
taleb(in) eyle- [Ar.+Tr.] İstemek; istekte bulunmak.
t. 071a/06,
t.- di 050b/03, 057a/01, 059b/01, 212a/14
t.- diler 214b/12, 105b/18, 216a/04
taleb iT- [Ar.+Tr.] İstemek; istekte bulunmak.
t.- di 055a/06, 071a/09, 097b/09
t.- diler 220b/07
t.- düğüm 153b/09,
t.- e 022a/01
t.- e başladı 230a/06
t.- enün 137b/20
talğış [Tr.] Dalgıç; balık adam.
t.+ lar 171a/05
talió [Ar.] Talihi; kısmet.
t. 022a/04, 032a/20, 061a/13
t.+ de 111b/20
t.+ i 061a/11, 061a/12, 229b/20
t.+ idür 227b/03
t.+ in 228a/09
t.+ inde 050a/07, 108a/11, 108a/21, 195a/08, 230a/11
t.+ ünde 071a/06
talib ol- [Ar.+Tr.] Bir şeyi almaya, bir işi yapmaya, üstlenmeye istekli olmak; istemek.
t.- ur 065a/15
talió-i seretân [Ar.+Ar.] Yengeç burcunun talihi.
t+ idı 066a/15
taólim [Ar.] Öğretim.
t.+ ine 192a/17
taólim al- [Ar.+Tr.] Öğrenim görmek.
t.- a 136a/16
taólim id- [Ar.+Tr.] Öğretmek.
t.- erdi 192a/14, 192a/15
taólim olın- [Ar.+Tr.] Bilgi verilme; öğretilmek.
t.- dı 196b/17
talğ-ı fazzı [Ar.+Ar.] Sert yapıdaki magnezyum silikat.
t. 188a/14
talğ-ı kâfurı [Ar.+Ar.] Yarı saydam magnezyum silikat.
t. 188a/14
talmā [Ö.] Eski Mısır hükümdarı Aksas'ın veziri.
t. 070b/11, 070b/13, 071a/15, 071b/01, 071b/06, 071b/08, 071b/16
t.+ ya 071a/14, 071a/21, 071b/06
t.+ yı 070b/15, 071a/03
t.+ yıla 071b/05
talmā bin kumis [Ö.] (bk. talmā)
k. 070a/11
tam [Tr.] Dam.
t.+ ı 128b/20
taóm [Ar.] Lezzet; tat.
t.+ ı 028b/15, 166b/07
t.+ mda 183b/01
tamaó [Ar.] 1. Açgözlülük, tamah. 2. Arzu, istek.
t.+ ı 086a/07, 100a/15, 179b/08, 214a/21
t.+ ıyyla 132a/01
t.+ ıyyla 158a/09
t.+ ları 023a/10
tamaó iT- [Ar.+Tr.] Tamah etmek.
t.- di 063a/06, 093a/17
t.- diler 047b/06, 054a/03, 071a/11
t.- mişidi 112b/11
t.- üp 038b/07, 081a/03, 127a/05
tamaó iT- [Ar.+Tr.] Tamah etmemek.
t.- mek 072a/18
tamām [Ar.] 1. Tamamen. 2. Toplamda. 3. Tam da; tam. 4. Tümü; bütün.
t. 006a/17, 008b/03, 009a/19, 014a/06, 014a/11, 016b/17, 020a/11, 021a/09, 022a/15, 026a/12, 026a/21, 026b/03, 029a/07, 031a/05, 033a/13, 034b/01, 035b/18, 037b/19, 038a/17, 041a/07, 041a/18, 045a/14, 046b/07, 046b/12, 048a/07, 053a/20, 054b/01, 054b/02, 056a/05, 056a/09, 062b/15, 063a/13, 063a/20, 063b/10, 065b/20, 066b/08, 067b/20, 072b/15, 072b/21, 073a/17,

075a/17, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 080b/21, 084b/12, 086b/20, 088a/17, 090b/12, 090b/13, 090b/17, 090b/18, 091a/03, 091a/09, 092b/10, 093b/09, 094b/13, 094b/15, 095b/20, 099b/04, 104b/19, 107a/21, 108b/08, 109b/06, 114b/02, 117b/05, 118a/08, 119b/16, 121b/03, 123a/17, 124a/08, 124b/21, 125a/19, 126a/12, 127b/12, 127b/21, 128a/15, 128b/03, 130b/11, 130b/14, 131a/11, 131b/07, 134a/13, 134b/04, 135a/06, 135a/09, 135b/03, 138b/07, 138b/09, 139b/11, 139b/13, 139b/17, 141a/04, 141a/11, 142a/02, 142b/02, 145a/06, 146a/02, 146a/09, 146a/12, 149b/11, 154a/17, 154b/07, 155a/06, 155a/14, 155b/02, 155b/19, 156a/10, 156a/11, 156a/21, 156b/03, 157b/03, 158a/18, 158a/20, 161a/17, 162a/09, 162a/10, 162a/12, 163b/19, 164a/11, 164a/12, 168a/07, 168b/01, 169a/09, 169b/19, 170b/01, 171a/13, 172b/16, 173b/08, 177b/17, 178a/11, 179b/21, 181b/04, 182b/02, 182b/05, 185b/01, 186b/11, 187a/15, 188b/09, 190b/08, 190b/19, 193a/04, 194a/09, 194a/21, 195a/04, 198a/08, 198b/17, 203a/12, 203a/15, 203a/17, 204a/08, 205a/16, 208b/04, 210a/08, 210b/01, 212a/10, 212a/21, 212b/08, 215a/15, 215a/21, 216b/12, 217b/06, 217b/09, 217b/17, 218a/04, 218b/19, 219b/08, 220a/13, 220b/08, 221a/12, 221b/04, 221b/08, 223a/06, 224b/08, 228a/04, 228a/05, 228a/20, 229a/06, 229a/09, 230b/01, 231a/02, 231b/04, 231b/10, 231b/13, 231b/16
t.+ ca 010b/17
t.+ ı 002b/04, 008b/03
tamāma iriş- [Ar.+Tr.] Sona ermek, bitmek.
t.- di 104a/14
tamāma irişdür- [Ar.+Tr.] Eksiksiz duruma getirmek; tamamlamak.
t.- di 225b/15
t.- e 066a/02
t.- mege 059a/16
tamāma irişdüril- [Ar.+Tr.] Tamamlanmak, bitirilmek.
t.- sün 196b/15
tamām eyle- [Ar.+Tr.] Bitirmek, sonlandırmak.
t.- diler 135b/12
t.- ye 170a/17
tamām iT- [Ar.+Tr.] 1. Tamamlamak. 2. Bitirmek, sonlandırmak.
t.- di 073b/10, 150a/19, 196b/21
t.- diler 006a/20, 135b/05, 153a/21, 227b/05
t.- dügi 128a/19
t.- düğinden 221a/18, 225b/19
t.- dük 143b/20
t.- dükden 039b/12
t.- düklerinden 230b/10
t.- düm 137a/10
t.- e 127a/14
t.- eler 085a/08, 085a/18
t.- erdi 229b/19
t.- icek 137a/12
t.- mege 196b/16
t.- mişlerdür 094b/05
t.- üp 157b/21, 163a/06, 202b/17, 213a/01
tamām itdür- [Ar.+Tr.] Tamamlamak.
t.- dügi 196a/01
tamām ol- [Ar.+Tr.] 1. Sona ermek, bitmek. 2. Tamamlanmak.
t.- dı 020a/13, 050b/04, 087a/10, 096b/16, 106b/13, 106b/15, 142a/06, 193a/13, 195b/10, 196a/18, 216b/17, 229a/12, 232a/21
t.- duğı 033b/12
t.- duğdan 057a/13, 141b/13
t.- madın 148b/08
t.- miş 063a/04, 173b/02
t.- mişdur 050b/12
t.- up 007a/08, 024b/04, 025b/17, 083b/07, 093a/12, 106b/09, 135b/14, 148a/09, 151b/11, 153b/21
t.- ur 124b/05, 176a/10, 196b/19, 212b/18
t.- urdı 230b/13

tamām olma- [Ar.+Tr.] Tamamlanmamak; eksik kalmak.

t.- z 013b/13, 084a/16, 091a/11

t.- zdı 092a/06

t.- zımış 183b/15

tamar [Tr.] Damar.

t.+ ından 060a/18

taÖmür [Ar.] Onarım.

t. 225a/02

t.+ e 057a/21

t.+ inde 217a/02

taÖmür eyle- [Ar.+Tr.] Onarmak.

t.- di149a/19

taÖmür iT- [Ar.+Tr.] Onarmak.

t.- di 070a/16, 217a/09

t.- e 165b/16

taÖmür olun- [Ar.+Tr.] Onarılmak.

t.- mışdı 012a/04

tamla- [Tr.] Damlamak.

t.- r 013a/07, 084a/11, 182b/21, 185a/10, 186b/06

t.- rdı 138a/05, 182b/18

tamzur- [Tr.] Damlatmak.

t.- salar 129a/11, 129a/12

taÖn [Ar.] Ayıplama, yermek.

t. 063a/05

taÖn id- [Ar.+Tr.] Ayıplamak, yermek.

t.- üp 068a/15

tanbuğa [Ö.] Kişi adı.

t. 171a/14

tanış- [Tr.] Fikir almak, danışmak.

t. 159b/12

t.- ayın 055b/17

t.- dı 055b/17

t.- ınca 159b/11

t.- madın 074a/10

tanışma- [Tr.] Danışmamak.

t.- yınca 118a/19, 215a/18

tañrı [Tr.] Allah.

t. 052b/04, 068b/01, 068b/12, 083b/02, 153b/11, 197b/21

t.+ dur 040b/18

t.+ larumuı 197b/16

t.+ laruñuza 070b/13

t.+ laruñuzun 197b/20

t.+ sıdur 153b/11

t.+ (u)ñ 041a/16

tañrılık [Tr.] Tanrı olma durumu.

t. 071b/17, 083b/09

t.+ dur 072a/06

tap- [Tr.] Bir şeyi Tanrı olarak tanımak; kutsal bilmek; kulluk etmek.

t. 130a/14

t.- a 020b/16

t.- alar 041a/11, 041a/17

t.- an 023a/16, 032a/17, 048b/16, 180a/12

t.- anlardan 130a/13

t.- anları 202b/05

t.- anlarıñ 002a/10, 136b/01, 201a/04

t.- ar 021a/02, 040b/18, 070a/18, 089b/19, 172b/05, 180a/19, 180b/06, 184a/13

t.- ardı 041b/18, 053a/11, 132b/16, 134a/12, 146a/21

t.- arlar 134b/10

t.- arlarıñ 024a/11, 118a/11, 180a/10

t.- arsın 197b/14, 197b/15

t.- asın 194b/06

t.- aruñ 033a/16

t.- dı 027a/02, 032b/03, 033a/08, 049a/02, 061b/11, 179a/10, 194b/12

t.- dılar 031b/04, 146a/13, 146a/18, 200a/01

t.- duğı 021a/02, 021a/07, 021b/02, 149b/07, 195b/06

t.- duğınuñ 032b/10

t.- duğıñ 021a/05

t.- duğıñuz 197b/17

t.- duqları 041b/02, 050a/11, 068a/15, 069b/19, 180a/20

t.- duqlarına 180b/07

t.- mağa 035a/21, 194b/11, 194b/12, 201a/03,

201a/21

t.- mağla 136a/03

t.- mağun 202a/09

t.- mağ 020b/18

t.- mağdan 052b/04, 065b/07

t.- mış 020b/18

t.- sa 033a/03

t.- salar 033a/03

t.- uñ 027a/01

t.- up 033a/09, 068a/21, 149b/08

tapdur- [Tr.] Tapmasını sağlamak.

t.- dı 052b/14

tapma- [Tr.] Tapma işini yapmamak.

t.- dı 007b/04, 052b/04

t.- yınca 032a/20

t.- zdı 021a/02

t.- zlar 134b/10

tapşur- [Tr.] Ulaştırmak; teslim etmek.

t.- dı 092a/21

tapu kıl- [Tr.+Tr.] Hümmet etmek.

t.- ardı 083a/03

t.- ldı 081b/19

tār [Far.] Karanlık.

t. 114a/13, 212a/12, 213a/05

tar [Tr.] Genişliği az veya yetersiz olan; dar.

t. 034a/04, 066b/16, 094a/02, 114a/13, 171b/20, 194b/15, 212a/12

tarab [Ar.] Şenlik, sevinç.

t. 025b/06, 026b/01, 043a/18

t.+ a 124a/07

taraba gel- [Ar.+Tr.+Tr.] Çoşmak.

di 187b/02

tarab-engiz [Ar.+Far.] Çoşkunluk veren.

t. 157a/16

tarab-nāk [Ar.+Far.] Neşeli.

t.+ ıdı 199b/11

tarābulis [Ö.] Libya'nın başkenti Trablus şehri.

t. 103a/17

t.+ a 103a/16

t.+ ı 103a/17, 103a/18

tarābzūn [Far.] Parmaklıkl korkuluk; tırazban.

t. 100b/12

tārāc [Far.] Yağmalama.

t.+ a 052a/19, 097a/21

tārāca vir- [Ar.+Tr.+Tr.] Yağmalatmak.

t.- di 038b/14, 046b/15, 097a/07

taraf [Ar.] Doğrultu; yön; yan.

t. 164b/06

t.+ a 005b/13, 026a/03, 065a/19, 066b/06, 074b/02, 158a/12, 189b/04, 190a/11, 191a/14, 208b/04, 213b/02, 216a/13, 221a/05, 231a/15, 231a/18

t.+ da 059a/17, 072a/12, 072a/13, 082a/17, 088a/04, 104b/02, 143a/21, 206b/15, 222a/17

t.+ dan 028b/09, 038b/09, 057a/12, 061a/03, 071a/13, 073b/07, 073b/08, 088b/19, 131a/10, 155a/20, 155b/20, 195a/12, 205b/07

t.+ dur 048b/13, 146b/05, 169a/21, 169b/10, 193b/19 t.+ ı 005b/12, 010a/20, 012b/21, 072a/14, 120b/17, 164b/05, 169b/01, 169b/06, 172a/20, 172b/07

t.+ ıdur 146b/06

t.+ ın 215b/10

t.+ ına 011a/14, 013a/18, 018b/06, 028b/08, 046a/17, 066b/07, 088a/19, 092b/02, 155a/04, 162a/02, 176a/01, 183b/08, 208a/18, 212b/06, 221a/21, 221b/20

t.+ ında 019b/18, 030b/21, 031a/01, 040b/08, 048b/12, 050a/09, 081a/01, 087a/16, 135b/15, 144a/01, 145b/02, 163a/21, 163b/05, 173a/02, 188b/18, 189b/11

t.+ ından 013a/18, 022a/19, 022b/02, 029a/12, 034a/20, 036b/02, 048b/06, 054a/04, 060b/05, 063b/07, 076a/12, 076a/18, 079b/17, 088a/14, 113a/06, 116b/16, 120b/19, 123a/07, 134b/21, 136b/17, 142a/16, 150a/05, 155a/16, 160b/06, 162b/15, 172b/10, 172b/13, 185b/02, 192b/14, 195b/17, 196a/14, 204a/11, 204b/08, 206a/10,

215a/08, 215b/11, 215b/21, 220a/06, 220b/19
 t.+ indaydı 163a/18
 t.+ larda 128b/13, 187b/18
 t.+ lardan 121a/17, 150a/05, 222b/09
 t.+ lardur 187b/19
 t.+ ları 179b/19
 t.+ larıdur 053b/06
 t.+ ların 090a/12, 091a/11, 154b/04
 t.+ larına 076b/07, 222b/16
 t.+ larında 070a/16, 222b/08
 t.+ larından 129b/07
 t.+ umuza 072a/11
 t.+ uñ 012b/21
tarafeyn [Ar.] İki taraf.
 t.+ den 155b/21, 156a/01
taraf-ı ğarb [Ar.+Ar.] Batı yönü.
 t.+ ından 172b/13
taraf-ı ğarbj [Ar.+Ar.] Batı tarafı.
 t.+ sine 133a/06
taraf-ı kblj [Ar.+Ar.] Güney tarafı.
 t.+ sinden 003a/03
taraf-ı şarkj [Ar.+Ar.] Batı tarafı.
 t. 066b/01
 t.+ si 045b/13
 t.+ sinde 034b/02, 034b/20, 146b/15, 171b/10
taraf-ı şimāl [Ar.+Ar.] Kuzey yönü.
 t.+ ından 003a/02
taraf kılın- [Ar.+Tr.] Bir tarafa koyulmak.
 t.- duğdan 099b/02
taraf taraf [Ar.+Ar.] Bazı yerlerde; yer yer.
 t. 073b/06, 124a/07, 219a/12, 217a/05, 228b/08
taral- [Tr.] 1. Güçleşmek, zorlaşmak. 2. Bunalmak, sıkılmak.
 t.- dı 071a/14, 094a/01, 222b/17
 t.- dılar 101b/01
taralt- [Tr.] 1. Dar durumu getirmek; genişliğini azaltmak. 2. Bunaltmak; sıkıntıya sokmak.
 t.- dılar 212a/12
 t.- duğ 009b/08
tarāvet [Ar.] Tazelik; körpelik.
 t. 145b/08
tarf [Ar.] Göz ucuyla bakma; nazar.
 t.+ ından 213a/18
tarh-ı binā [Ar.+Ar.] Mimarlık.
 t. 216a/12
tarh-ı hüb [Ar.+Ar.] Güzel düzenleme.
 t. 164b/07
tarh iT- [Ar.+Tr.] Düzenlemek.
 t.- di 142a/04
 t.- üp 187a/01
tarh olın- [Ar.+Tr.] Düzenlenmek.
 t.- dı217a/05
tārīh [Ar.] 1. Geçmişte olan bir olayın oluştuğu kesin zaman. 2. Tarih kitabı.
 t. 047b/21, 086b/20, 103a/15, 105b/21, 115b/21, 136a/07, 184b/12, 188a/04, 229b/08
 t.+ de 094a/14, 165b/02, 167b/21, 189b/04, 229a/14
 t.+ den 047b/05, 108a/02, 110b/02, 188a/04
 t.+ deyidi 117b/14
 t.+ e 076a/18
 t.+ i 094b/06, 141a/06, 190b/07
 t.+ idür 106b/16
 t.+ in 007b/07, 021a/15, 028b/04, 142a/01, 142a/02, 193b/13
 t.+ inde 087a/04, 097b/21, 105b/20
 t.+ ini 141a/04, 182a/01
 t.+ leri 179b/06
 t.+ lerin 193b/07
 t.+ lerinden 142a/01
 t.+ üñ 085b/05, 085b/09, 087a/09, 091a/02, 093b/13, 099b/14, 105b/04, 105b/07
tārīh-i hicret [Ar.+Ar.] Hicrî takvimin başlangıcı kabul edilen Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye yapmış olduğu göçün zamanı; Miladî 622 senesi.
 t. 088a/09, 088b/18, 089a/12, 095b/09, 099b/17, 111b/09, 113a/11, 221b/10, 225a/15

t.+ den 133a/17, 168a/17
 t.+ lerinden 012a/07
 t.+ üñ 005a/11, 010b/15, 079b/20, 080a/02, 080a/04, 080a/07, 080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 082b/14, 083b/06, 085a/08, 085a/16, 085b/01, 085b/03, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 087b/07, 089a/04, 090b/02, 091a/01, 093b/03, 093b/12, 094b/17, 097a/18, 098a/21, 099b/10, 102b/06, 103a/14, 103b/03, 104a/13, 104b/21, 105a/09, 105b/10, 105b/15, 106a/04, 106a/21, 106b/14, 107b/20, 108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/02, 110a/17, 110b/18, 111a/20, 111b/07, 114a/11, 114b/01, 117b/13, 123b/02, 124b/07, 130b/01, 130b/21, 131a/19, 133b/01, 133b/04, 133b/07, 139a/19, 140b/05, 143a/05, 145b/14, 158a/21, 162a/15, 162b/08, 163a/05, 165b/01, 168a/08, 178a/01, 179b/07, 179b/13, 179b/20, 181b/02, 182b/13, 183a/13, 186b/15, 188a/03, 188b/02, 190a/13, 190b/02, 190b/03, 190b/18, 191a/13, 192b/19, 193a/01, 203b/09, 216b/14, 216b/17, 217b/15, 218a/03, 218b/05, 218b/16, 219b/08, 220b/03, 221a/11, 226b/16, 227b/10, 228b/02, 229b/07, 230a/19, 232b/01
tārīh-i hicret-i ĥazret-i risālet-penāh-ı aĥmedj [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Far.+Ar.] (bk. tārīh-i hicret)
 t. 002b/19, 229a/13, 229a/13
 t.+ den 112b/20, 204a/17
tārīh-i hicret-i nebevī [Ar.+Ar.+Ar.] (bk. tārīh-i hicret)
 t.+ nüñ 218b/13
tārīh-i kitābet [Ar.+Ar.] Yazının tarihi.
 t. 113b/16
tārīh-i mezbūr [Ar.+Ar.] Daka önce belirtilen tarih.
 t.+ da 097b/02, 186b/16
tārīh-i mezkūr [Ar.+Ar.] Ad geçen tarih.
 t.+ da 003b/05, 078a/09, 079a/19, 091a/04, 179b/10,
tārīh-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır tarihi.
 t. 075a/14, 184b/11
 t.+ da 191a/05
tārīh-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat tarihi; tahta çıkış zamanı.
 t.+ da 186b/17
 t.+ ıdur 216b/18
 t.+ ından 110a/18
 t.+ ını 164a/04
tārīh-i sefer [Ar.+Ar.] Seferin yapıldığı tarih.
 t.+ in 065b/12
tārīh it- [Ar.+Tr.] Tarihini not düşmek.
 t.- di 047b/18
tārīh-i vefāt [Ar.+Ar.] Ölüm zamanı.
 t.+ in 008a/18, 017a/04
tārīh қо- [Ar.+Tr.] Tarihini not düşmek.
 t.- dılar 028a/18, 039a/21
tarīq [Ar.] İzlenen yöntem; tutulan yol.
 t. 053a/02
 t.+ den 012b/03
 t.+ i 229a/03
 t.+ ile 013a/01, 014b/15, 015b/07, 016b/19, 021a/08, 024a/17, 031a/14, 031b/08, 033b/13, 039b/19, 041a/11, 041a/12, 042a/01, 045b/19, 051b/21, 059b/06, 071a/02, 072a/14, 072a/16, 074b/10, 075a/06, 092a/06, 097a/10, 104b/10, 173b/08
 t.+ in 006b/15, 137a/04, 139a/16, 157b/03, 189b/15, 196b/19, 197a/09
 t.+ ince 130b/13
 t.+ inden 093a/06
 t.+ ine 056b/18, 082a/18, 083a/16
 t.+ iyile 010a/16, 016a/11, 085a/05, 195a/18
 t.+ iyle 131a/21, 173b/10, 182a/16, 208b/10, 211b/13, 211b/16
 t.+ le 006b/08, 009b/18, 021b/13, 025b/06, 029a/04, 042a/06, 048a/19, 085a/13, 089b/08, 094b/05, 100b/18, 103a/05, 107a/01, 109a/19, 111a/17, 116b/12, 118b/19, 121a/16, 124b/14, 125b/04, 128b/12, 129a/12, 132a/16, 132b/07, 133a/14, 135a/11, 135a/18, 143b/03, 145a/05, 146a/20, 152b/13, 153b/13, 154a/18, 154b/15, 156b/03, 157a/10, 157a/18, 157b/16, 160b/10, 164b/15,

167a/12, 172a/09, 181a/12, 185b/21, 188b/10, 189b/15, 193a/03, 193a/09, 193b/04, 194a/02, 201a/17, 208a/01, 210b/12, 210b/14, 211b/20, 211b/21, 212a/03, 212a/14, 212a/15, 212a/18, 214b/13, 216a/01, 218a/11, 218a/14, 218b/10, 220b/06, 222b/21, 231a/17, 231b/16, 232a/07	t. 080b/05, 164a/11
t.+ ledür 153b/13, 229b/17	taşarruf iT- [Ar.+Tr.] Bir malı veya hakkı dilediği gibi kullanmak.
t.+ lerden 027a/09	t.- düğü 091a/13, 229a/11
t.+ lerile 075a/16, 132b/03	t.- düklere 131b/07
tarîke [Ar.] (bk. tarîk)	t.- en 130b/19
t.+ si 229a/02	t.- erleridi 091a/07, 169b/12
t.+ sini 021b/17	taşarruf olun- [Ar.+Tr.] Yönetilmek; kullanılmak.
tarîk-i isti'âmâl [Ar.+Ar.] Kullanma yöntemi.	t.- ur 211b/14
t.+ i 126a/20	t.- urdu 169b/13
tarîk-i istîmân [Ar.+Ar.] Birinin himayesine sığınma yöntemi.	taşâvîr [Ar.] Tasvirler.
t.+ ıla 215b/18	t.+ le 135b/19
tarîk-i küfr ve dalâlet [Ar.+Ar.+Ar.] Sapkınlık ve küfür yolu.	taşâvîr-i Âcâibe [Ar.+Ar.] Tuhaf tasvirler.
t. 033a/15	t. 037a/10
tarîk-i sihr [Ar.+Ar.] Sihir yöntemi.	taşdîk eyleme- [Ar.+Tr.] Onaylamamak.
t. 039b/14	t. z 019a/01
tarî ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; belirlemek.	taşdîk id- [Ar.+Tr.] Onaylamak.
t.- a 116a/03	t.- üp 082b/11
tarla [Tr.] Üzerinde ürün yetiştirilen sınırları belli toprak parçası.	taşhîf [Ar.] Yanılarak yanlış sözcük yazma.
t. 127a/13, 127a/14	t.+ i 003b/16
t.+ dan 127a/15	taşnîf [Ar.] Kitap yazma.
t.+ ları 127a/20	t. 101b/07
t.+ larında 119a/06	taşnîf id- [Ar.+Tr.] Yapmak, oluşturmak.
t.+ sına 173a/16, 173b/01	t.- en 032b/11
t.+ sınıuñ 173b/03, 173b/06, 173b/07	t.- üp 069a/08
tarhîk [Tr.] Dar olan yer.	taşrîh [Ar.] Kesin olarak belirtme.
t. 155a/11	t. 005a/06, 010a/16, 167b/05
t.+ ına 229b/14	taşrîh olun- [Ar.+Tr.] Kesin olarak belirtilmek.
tarma [Ö.] Peru'da bir şehir.	t.- mişdur 010b/18
t. 122a/02	taşvîr [Ar.] Resim, suret.
tersüs [Ö.] Tarsus, Çukurova'nın batı bölgesinde kurulmuş eski bir şehir.	t. 058a/09, 152b/20,
t. 155b/11, 156b/02, 155b/12, 155b/20	t.+ i 018a/03
t.+ ı 155b/15, 155b/16	t.+ in 017a/09
t.+ uñ 155b/13	t.+ ler 192b/07
tersüs şehri [Ö.] (bk. tarsüs)	t.+ leri 192b/08
t. 155a/13	t.+ lerile 115a/08, 193a/11
tart- [Tr.] Tartı ile ağırlığını bulmak.	taşvîr eyle- [Ar.+Tr.] Resimlemek.
t.- ar 161a/17	t.- diler 054a/12, 153a/11
t.- ardı 039b/21, 040a/02, 069b/14	taşvîr iT- [Ar.+Tr.] Resimlemek.
t.- arları 069b/04	t.- di 012a/01
t.- dılar 139a/03, 139a/04, 143b/17, 163a/11, 163a/12	t.- diler 115b/08, 153a/10
t.- dum 162a/09	t.- mişdi 022a/08
t.- salar 040b/01	t.- mişdi 193b/10
t.- uñ 139a/02	t.- mişler 017a/11
t.- up 040b/01	t.- mişleridi 010b/18
tartı [Tr.] Cisimlerin ağırlıklarını ölçmeye yarayan alet; tartı aleti.	t.- sünler 058a/14
t.+ da 162a/09, 175b/14	t.- üp 010b/18
artağan [Tr.] Delik deşik.	taşvîr itdür- [Ar.+Tr.] Resimletmek.
t. 178a/07	t.- düğü 153a/15
taru etmegi [Tr.+Tr.] Mısır unundan yapılan ekmek.	t.- miş 074a/21
e.+ dür 173a/06	t.- mişdi 074a/17
târumâr it- [Far.+Tr.] Perişan etmek.	taşvîr olUn- [Ar.+Tr.] Resimlenmek.
t.- dükten 112a/11	t.- miş 145b/09,
târumâr ol- [Far.+Tr.] Perişan etmek.	t.- mişdi 018a/01
t.- duğdan 215a/05	t.- mişları 017b/21
taryût [Ö.] İskenderiye ile Hısn arasında bir mevki.	taş [Tr.] Çeşitli biçim ve büyüklükteki her türlü kaya parçası.
t. 212b/04	t. 006a/15, 012b/15, 015a/02, 015a/03, 018b/05,
tarz [Ar.] Yöntem; üslup.	027b/09, 028a/15, 028a/17, 042a/21, 043b/15,
t.+ a 027a/12	064a/08, 066b/14, 066b/16, 117b/16, 118b/11,
t.+ mda 185b/05	119a/03, 119a/06, 119a/07, 119a/09, 119a/15,
tarz-ı mergûb [Ar.+Ar.] Rağbet gören tarz.	119a/16, 119a/19, 119b/08, 119b/10, 119b/20,
t. 164b/07	120a/03, 124b/03, 132a/21, 135a/03, 135a/21,
tarz-ı mezbûr c Daha önce dile getirilen tarz.	135b/01, 135b/03, 138b/12, 142a/19, 144b/21,
t. 195b/10	145a/04, 147b/13, 150a/21, 150b/06, 151a/10,
taşadduk id- [Ar.+Tr.] Sadaka vermek.	153a/02, 153a/14, 158b/03, 162b/09, 162b/11,
t.- erlerimiş 124a/13	162b/18, 162b/19, 172a/16, 173b/14, 173b/16,
taşaddur it- [Ar.+Tr.] Baş köşeye oturmak.	174b/02, 174b/03, 175b/06, 175b/09, 175b/13,
t.- di 107b/17	180a/05, 180a/06, 182a/12, 182b/01, 182b/09,
taşarruf [Ar.] Kullanım yetkisi.	183a/01, 184a/10, 185a/10, 185a/11, 185a/14,
	185b/03, 188a/13, 188a/14, 193a/08
	t.+ a 117a/03, 119b/20, 119b/21, 124b/03, 135a/08
	t.+ da 135b/01
	t.+ dan 013a/16, 016a/17, 028b/14, 029b/04, 030a/12,
	033b/05, 037a/01, 042a/16, 046b/21, 047a/05,
	048a/20, 054a/14, 058a/15, 058b/17, 059a/13,

064a/16, 074b/17, 085a/10, 090b/10, 114b/11,
114b/16, 115b/09, 115b/10, 115b/13, 117a/10,
117b/16, 118b/05, 123a/10, 133b/11, 138a/13,
138a/21, 138b/01, 138b/04, 140a/20, 140b/04,
142a/12, 143a/18, 143a/19, 143b/04, 143b/08,
143b/10, 145b/03, 146a/18, 153a/16, 160a/14,
169a/05, 169a/06, 169a/08, 169a/11, 171b/10,
172a/16, 172a/17, 174a/10, 174a/13, 174a/14,
174a/18, 174b/01, 174b/07, 175b/11, 175b/15,
177a/15, 178a/09, 182a/08, 182a/09, 182a/17,
182a/20, 183a/10, 185b/05, 185b/12, 193a/20,
195a/16, 195a/17, 195a/18, 229a/17, 229a/21,
229b/08, 229b/10
t.+ dandur 114b/08, 133b/11, 144a/12, 174a/17
t.+ damıdı 036a/20, 192b/03, 193a/12
t.+ dur 013a/11, 013a/12, 013a/14, 013a/15, 119a/13,
136b/07, 175b/06, 175b/08, 182a/02
t.+ ı 015a/02, 015a/03, 135a/11, 135a/18, 135b/01,
138a/07, 138a/09, 138b/13, 144b/01, 145a/02,
145a/05, 147a/05, 150b/07, 161b/09, 185a/11,
t.+ ıdı 119a/19
t.+ ıla 015a/04, 115b/09, 142a/13, 144b/15, 147a/03,
173b/15, 185a/15
t.+ ın 144b/18, 145a/08, 227a/18
t.+ ına 047b/18, 145a/11
t.+ ında 144b/12
t.+ ından 017b/12, 144b/01
t.+ ınuñ 139b/18, 144b/03, 192b/02, 192b/03
t.+ ıyıl 027a/19
t.+ la 007a/11, 158b/07
t.+ lar 005b/08, 006a/19, 013a/04, 016a/10, 027b/20,
028a/16, 032a/16, 121a/04, 121a/05, 123a/08,
135a/05, 135a/12, 135a/14, 137a/05, 142b/07,
150b/05, 152a/03, 160b/02, 171b/17, 182a/01,
182a/13, 182a/15, 188a/16, 188a/17, 193a/09
t.+ lara 058a/09, 182b/18
t.+ larda 182a/10
t.+ lardan 008a/16, 017b/03, 037a/02, 114b/12,
117a/08, 118a/02, 123a/08, 135b/18, 138a/07,
141b/21, 145a/10, 153b/18, 166a/12, 167a/10,
171b/18, 182b/11, 194b/08
t.+ lardanıdı 192b/02
t.+ ları 009a/20, 020b/12, 026b/14, 033b/10, 117b/21,
135a/15, 144b/01, 144b/19, 145a/07, 145a/14,
145a/16, 152a/19, 158a/16, 169a/04, 176b/16,
188a/15, 227b/02, 228a/12
t.+ larıla 007b/12, 042b/04, 058a/10
t.+ ların 147a/04, 179b/11, 195a/04
t.+ larına 175b/08
t.+ larından 018b/03, 167b/04
t.+ larını 167a/21, 170b/21
t.+ larınıñ 012b/15, 139b/14, 139b/15, 144b/02,
144b/10, 182a/18
t.+ larıydı 065b/02
t.+ larıyla 152a/01
t.+ laruñ 117b/17, 138a/08, 145a/15, 182a/02,
182b/08, 182b/10, 182b/12, 182b/19, 182b/20,
184b/11, 185a/07, 185a/08, 193a/10
t.+ uñ 015a/03, 135b/02, 135b/05, 162b/12, 182b/04,
182b/16, 185a/17, 185a/18, 185a/20, 185a/21,
195a/18
taş [Tr.] Dış taraf; dış.
t.+ ı 226a/05, 226a/11
t.+ ın 193a/02
t.+ mı 045b/16
taş- [Tr.] (Akarsu, deniz vb. için) yatağından çıkarak çevresini kaplamak.
t.- a 013a/06, 123a/08, 124a/21
t.- acağı 020a/08, 182b/18
t.- acağın 125a/05, 127a/10
t.- ar 011a/13, 121b/02, 131b/15
t.- ardı 076a/08
t.- ar mı 124b/11
t.- arsa 124b/02, 130b/19
t.- dı 070b/09, 125a/20, 158b/11, 177a/08, 206b/20
t.- duğı 124b/08, 146a/15, 170b/03, 172a/20,

174b/12, 203b/21
t.- duğıñ 125a/14, 125a/16
t.- duğıñdan 125a/15
t.- duğca 123b/09
t.- mağ 123b/12, 123b/21, 164a/20, 182b/18
t.- mağıla 121b/05
t.- maqla 010b/14
t.- ması 125b/01, 129b/15
t.- masına 130a/12
t.- mış 123b/14
t.- up 028b/05, 050a/03, 121a/12, 131b/16, 132a/12,
177a/12, 207b/04, 208b/04
taşçı [Tr.] 1. Taş ocağından taş çıkaran ve taşı şekillendiren kimse. 2. Değerli taşlar satan kimse.
t. 194b/19
t.+ lar 144b/16, 179b/10, 183a/14
t.+ lardan 162b/09
t.+ laruñ 162b/19
taşdur- [Tr.] Taşmasını sağlamak.
t.- an 125a/15
taş- [Tr.] Bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek; nakletmek.
t.- rlar 220a/10
t.- rlarıdı 175b/11, 180a/02
taşın- [Tr.] Başka bir yere göçmek.
t.- ı başladılar 225a/12
taşlı [Tr.] Taşı bol olan.
t. 016b/09, 121b/11
taşlu [Tr.] (bk. taşlı)
t. 019a/04
taşma- [Tr.] (Akarsu, deniz vb. için) yatağından çıkarak çevresini kaplamamak.
t. 125a/15
t.- dı 037b/19, 104b/03, 108a/19, 125a/05, 225a/15
t.- duğı 125a/18
t.- sa 124b/05
t.- sun 130b/19
t.- ya 124b/02, 124b/12, 129b/15, 132a/07
t.- yınca 010b/16
t.- yıp 226b/18
t.- z 121b/02, 124b/18, 130b/16
t.- z mı 124b/12
taşra [Tr.] Dışarıya; dışarı; dışarıda; dışına; dıştan.
t. 013a/12, 013a/19, 018a/14, 019b/03, 035b/08,
045a/15, 045b/18, 049b/11, 051b/04, 052a/11,
055a/02, 059a/11, 067a/04, 083a/04, 084a/11,
089b/11, 103b/02, 120b/03, 121b/11, 121b/21,
127a/17, 128a/18, 128b/10, 137b/14, 137b/16,
137b/18, 138b/06, 138b/17, 138b/20, 139a/08,
142b/19, 150b/18, 151a/05, 151a/07, 153a/14,
165b/05, 171a/08, 171a/14, 173a/03, 177b/20,
178a/11, 179a/08, 184a/17, 185b/09, 190b/17,
193a/15, 201b/13, 201b/15, 205b/02, 205b/17,
213a/20, 213a/21, 221a/02, 224b/04, 225b/21,
226b/14, 227a/07, 228b/17
t.+ da 031b/14, 083b/14, 158b/13, 219b/12
t.+ dan 052a/03, 136b/09, 138b/07, 205b/14,
205b/17, 222a/19, 231a/21
t.+ larında 012b/20, 226a/04
t.+ sın 226a/21
t.+ sına 205b/01, 226a/08
t.+ sında 004b/02, 021a/16, 073b/03, 099a/11,
171b/11, 179a/18, 183b/21, 184a/11, 203b/07,
206b/06, 216b/21, 218b/04, 219b/13, 221a/02,
224b/12, 227a/12
t.+ sından 081b/20
t.+ ya 195b/01
taşralıgı [Tr.] Bir ülkenin başkenti ya da önemli kültür merkezi sayılan şehrin dışında kalan yerlerin tümü; dışarlık.
t.+ a 131a/03
tat- [Tr.] Tadına bakmak.
t.- dum 186b/09
tatar [Ö.] Moğol.
t. 097a/19, 097b/05, 097b/07, 097b/08, 097b/13,
097b/16, 098a/05, 098a/16, 099b/08, 100a/06,
103a/11, 103a/12, 103a/13, 108a/16, 146b/11

t.+ dan 108a/17
t.+ ı 098a/08
t.+ ıla 102a/14, 108a/13
t.+ uñ 098a/07, 108a/15
tatar [Ö.] (bk. el-melikü'z-zâhir tatar)
t. 110a/05
t.+ ı 110a/08
tatayyur eyle- [Ar.+Tr.] Kötüye yormak; uğursuz saymak.
t.- di 152b/07
tatayyur iT- [Ar.+Tr.] Kötüye yormak; uğursuz saymak.
t.- di 030b/05
t.- erler 087a/03
tatbîk id- [Ar.+Tr.] Karşılaştırmak; kıyaslamak.
t.- üp 148a/18
tatlu [Tr.]
t. 122b/04, 176a/07, 185b/11, 189a/03, 190a/03
t.+ dur 196a/15
t.+ sı 009a/02
t.+ yla 178b/03
tâÖün [Ar.] Veba.
t. 035b/10, 108a/12, 115b/14, 129b/08, 167a/07, 174a/01, 218b/18, 219b/07, 219b/09, 222b/12, 223b/11
t.+ dan 017a/05, 222b/11
tâ'ü'n-neml [Ö.] Mısır'da bir köy.
t. 210b/15
tavâf id- [Ar.+Tr.] Bir yerin etrafında dolaşma.
t. iderdi 047a/14
t. iderleridi 040b/12, 180a/07, 181a/20
tavar [Tr.] Koyun, keçi, sığır vb. hayvanlar; mal.
t. 158a/19
t.+ dan 175b/10
t.+ ı 044b/12, 044b/18
t.+ ıla 177b/11
t.+ lar 021a/18, 051a/13
t.+ lara 176a/08
t.+ ları 119a/06, 168a/20, 173a/02, 191b/08, 197b/04
t.+ ların 051b/16, 222b/05
t.+ larına 211a/06
t.+ larını 074a/18
t.+ larınıñ 074b/04, 074b/06, 074b/09
tavâşî [Ar.] Hadım edilmiş; enenmiş.
t. 118b/12, 183a/12, 225b/03, 229b/09
tavattun [Ar.] Bir yerî yurt edinme; yerleşme.
t. 120a/06
tavattun id- [Ar.+Tr.] Bir yerî yurt edinmek; yerleşmek.
t.- diler 005b/04, 009a/18
t.- eler 005b/01
t.- eyüz 009b/10
t.- üp 175a/04, 190a/12, 225a/04
tavâyif [Ar.] Tayifeler; kavimler.
t. 015b/07, 151b/07
t.+ dür 015b/06
tavâyif-i muhtelif [Ar.+Ar.] Çeşitli, değişik kavimler.
t. 015b/08
t.+ den 203b/15
t.+ yidi 168b/08
tavâyif-i nâs [Ar.+Ar.] İnsan gurupları.
t. 036b/09
tavîl [Ar.] Uzun.
t. 089b/01, 180a/05, 182a/02
tavk [Ar.] Boyuna takılan takı; gerdanlık.
t. 089a/21, 095b/05, 099a/14, 099a/18, 211a/13
t.+ da 211a/14
t.+ lar 036a/17
t.+ ları 211a/14
tavk-ı Óahd [Ar.+Tr.] Verilen bir sözün karşılığı olarak gönderilen gerdanlık.
t. 89b/01, 089b/10
tavr [Ar.] Davranış biçimi; tutum.
t. 193b/09
t.+ dayıdı 063a/01
t.+ ına 181a/20
t.+ ında 040b/12, 152b/18, 174b/07
tavr-ı Óaql [Ar.+Ar.] Aklın alacağı.
t.+ dan 053b/02

tavr-ı ğarîb [Ar.+Ar.] Tuhaf davranış biçimi.
t. 021a/19
tavşîf iT- [Ar.+Tr.] Niteliklerini anlatmak.
t.- diler 183a/11
t.- üp 011a/11
tavşancıl kuş(lar)ı [Tr.+Tr.] Atmaca kartalı.
t. 023b/09, 137b/06, 194b/01, 194b/05
tavuk [Tr.] Horozun dişisi; tavuk.
t. 041b/04, 140b/02, 211a/04
tay [Tr.] At yavrusu.
t. 174a/15
t.+ ları 174a/15, 174a/16
t.+ larıyla 139a/20
t.+ uñ 139a/20
tây [Far.] Çift olan şeyin teki.
t. 218b/02
t. olmuş 218b/02
tay olın- [Tr.+Tr.] Aşılmak, geçilmek.
t.- up 113a/09
taya- [Tr.] Yaslamak.
t.- yı 037b/21
tayan- [Tr.] 1. Yaslanmak. 2. Birinin desteğine ve yardımına güvenmek.
t.- urlar 100b/10
t.- urlardı 155b/13
tayanma- [Tr.] Yaslanmamak.
t.- yınca 128a/01
tayarân id- [Ar.+Tr.] Uçmak.
t.- üp 113a/13
tayı [Tr.] Annenin erkek kardeşi; dayı.
t.+ larından 178b/08
t.+ sı 111b/02
tayın- [Tr.] Kaymak.
t.- dı 229b/04
t.- up 026b/06, 137b/15
t.- ur 066b/19, 229b/01
tayıncağ [Tr.] Kaygan.
t. 066b/16, 137b/05, 137b/15, 143a/08, 229a/21
tâyif memleketi [Ö.] Arab Yarımadası'nın Hicaz bölgesinde bir şehir; Taif.
t.+ ne 116a/21
tâyife [Ar.] Kavim; kabile.
t. 008b/02, 009b/21, 015b/15, 075b/16, 086a/02, 107a/06, 138a/03, 138b/15, 146a/15, 146a/16, 149b/04, 162b/09, 168b/12, 168b/21, 172a/21, 172b/04, 173a/02, 173a/04, 173a/13, 180a/19, 180b/06, 181a/07, 186a/03, 189b/21, 195b/16, 199b/21, 209b/08, 220a/06, 220b/04, 221a/09
t.+ den 015a/18, 167b/13
t.+ dür 107a/10, 120b/13, 120b/15, 156b/14, 173a/08
t.+ ler 172b/20
t.+ lerdür 107a/02
t.+ leri 172a/10
t.+ lerince 099a/01
t.+ müze 173b/21
t.+ nün 046b/09, 117b/11, 144a/04, 195b/16, 199a/21, 199b/10
t.+ si 009b/21, 015b/02, 025a/21, 032a/06, 034b/05, 048b/10, 048b/16, 070a/17, 072b/07, 087a/02, 090b/18, 100a/19, 139b/05, 146a/21, 178a/02, 178b/16, 189b/21, 202b/20, 205a/06, 209a/14, 209b/21, 210b/21, 215a/21, 218a/02, 220a/07, 220b/05, 220b/08, 220b/14, 221b/01, 222a/13, 223b/12, 225b/17, 226a/03, 230a/04, 230a/15
t.+ sidür 087a/11
t.+ sin 103b/13
t.+ sinden 028a/14, 044a/16, 073a/11, 083a/01, 095a/17, 097a/04, 097b/20, 098a/20, 108b/03, 112b/16, 115a/16, 120b/12, 140b/17, 158a/12, 178a/11, 208a/19, 217b/12, 219b/19, 220a/15, 223a/08
t.+ sine 095a/15, 097a/07, 101b/02, 111a/12, 205a/04, 220a/13, 220a/15, 231b/11, 231b/13
t.+ sini 095a/15, 097a/09, 112b/14, 220a/05, 225b/16, 229b/16
t.+ sinün 042a/08, 096b/13, 203b/20, 209b/13,

219b/19, 220a/20, 221a/13
 t.+ siyle 104b/16, 211b/18, 211b/21, 220a/04
 t.+ siz 118a/18, 206b/18
 t.+ ye 086b/20, 096b/14
 t.+ yi 044a/16, 168b/19, 172a/13,
 t.+ yidi 199a/17, 199b/01, 219b/15
 t.+ yidiler 199a/19
 t.+ yile 098a/10
 t.+ yimiş 186a/02
taýife-i dälle [Ar.+Ar.] Günahkar kavim.
 t.+ ye 041b/08
taýife-i ecläb-ı çeräkise [Ar.+Ar.+Ar.] Çerkez kavmi.
 t.+ den 106b/02, 107b/10
taýife-i ekräd [Ar.+Ar.] Kürt kavmi.
 t.+ dan 229a/04
taýife-i naşärä [Ar.+Ar.] Hristiyan olan kavim.
 t.+ dan 079b/15
taýifelü [Tr.] Tayifesi olan; bir tayifeye mensup olan.
 t. 099a/01
taóyın [Ar.] 1. Atama. 2. Kararlaştırma.
 t. 008a/05, 115a/04
taóyın eyle- [Ar.] Belirlemek, kararlaştırmak.
 t.- di 053b/07, 197a/14, 223b/01
 t.- diler 214b/10, 227a/14
taóyın iT- [Ar.] 1. Belirlemek, kararlaştırmak. 2. Atamak, görevlendirmek.
 t.- di 010a/03, 010a/05, 020b/02, 032a/12, 032b/02, 073b/06, 091a/17, 092a/08, 165b/09
 t.- diler 195a/05
 t.- dügi 008a/19, 020b/03, 020b/05, 053b/09, 152a/05, 165b/10, 217a/15
 t.- dükden 043b/09
 t.- dükleri 098b/11, 152a/18, 170b/03, 180a/09, 227a/16, 231a/04
 t.- emediler 115b/05
 t.- erler 226a/14
 t.- erleridi 023b/15
 t.- erdi 163b/14
 t.- mişdi 151b/20
 t.- mişidi 059b/14, 101a/06, 106a/01
 t.- üp 012a/15, 023b/20, 137a/01, 170b/15, 176a/02, 206b/17, 211b/08, 222b/20
taóyın olın- [Ar.] Belirlenmek, kararlaştırılmak.
 t.- an152a/13, 165b/11, 223a/06
 t.- mış148a/15
taýr [Ar.] Kuş.
 t. 048a/13
 t.+ ı 038a/08
tayy-ı merâhil it- [Ar.+Ar.+Tr.] Konaklar aşmak.
 t.- dük 004a/13
tayy-ı merâhil ve menâzil kıl- [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Konaklar ve duraklar aşmak.
 t.- dukdan 112a/20
tažarruó [Ar.] Yalvarma; yakarış.
 t. 050a/17, 052a/09, 084b/13, 101b/10
tažarruó eyle- [Ar.+Tr.] Yalvarmak; yakarmak.
 t.- di 176b/06, , 222a/02
 t.- diler 101b/02, 102b/01
tažarruó(lar) iT- [Ar.+Tr.] Yalvarmak; yakarmak.
 t.- di 088b/01
 t.- diler 051b/03
 t.- eler 050a/12
 t.- er 019b/04
 t.- erüz 102b/03, 174a/02
 t.- üp 008b/07, 134a/12
täze [Far.] 1. Yeni yetişmiş, körpe. 2. Bayatlamamış, bozulmamış olan. t. 011a/21, 028b/17, 038a/20, 174b/16, 186b/01, 201b/11
 t.+ dür 097b/05
 t.+ sin 047a/12
 t.+ yidi 166b/05
 t.+ yiken 126a/08, 126a/15
täzelik [Tr.] Taze olma durumu.
 t. 145b/08
täzi [Far.] Av köpeği; tazi.
 t. 028a/20

t.+ ler 205b/08
taóžım [Ar.] Saygı gösterme; hürmet etme.
 t. 035a/21, 090b/02, 184b/09, 228a/18
 t.+ e 068b/10
 t.+ ile 053b/16
 t.+ leri 203a/06
taóžımın [Ar.] Saygı göstererek.
 t. 020b/19
taóžım eyle- [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; hürmet etmek.
 t.- diler 033a/08
 t.- dük 089b/09
taóžım iT- [Ar.+Tr.] 1. Saygı göstermek; hürmet etmek. 2. Ağrlamak.
 t.- di 041b/13
 t.- eler 083b/11
 t.- erleridi 065b/05, 088b/09
 t.- diler 064a/06
 t.- üp 055a/20, 055b/05, 146a/21
täziyâne-i tiğ [Ar.+Far.] Kılıcın vasıtası.
 t.+ le 091a/05
täziyâne-i tiğ-i ateş-bär [Ar.+Ar.+Tr.+Far.] Ateş saçan kılıcın vasıtası.
 t.+ la 112a/11
tažyık id- [Ar.+Tr.] Baskı yapmak; sıkıştırmak.
 t.- üp 220b/07
 t.+ yle 128b/14
teóävün [Ar.] Karşılıklı yardımlaşma.
 t.+ i 111b/11
tebäh ol- [Far.+Tr.] Yıkılmak, harap olmak.
 t.- ur 052a/18
tebäyióä [Ar.] Eski dönemlerde Yemen ve Aden çevresinde kurulmuş Devlet-i Ali Beni Resul devletinin hükümdarlarına verilen ad.
 t. 175b/05
tebdil id- [Ar.+Tr.] Değiştirmek.
 t.- i virdi101a/16
 t.- idüp108a/03
tebdil-i süret id- [Ar.+Ar.+Tr.] Görünüşünü değiştirmek.
 t.- üp 022b/05, 108b/17
tebdil olın- [Ar.+Tr.] Değiştirilmek.
 t.- di 011a/01
 t.- mak 226a/20
tebeddül-i aóšär [Ar.+Ar.] Asırların değişmesi.
 t. la 184b/18
tebeddül-i rüzigär [Ar.+Far.] Zamanın değişmesi.
 t. ıla 184b/20
teberrük [Ar.] Uğurlu sayılan.
 t. 090b/10, 130a/17
teberrük id- [Ar.+Tr.] Uğurlu saymak.
 t.- erleridi 110a/01
 t.- üp 130a/20
tebevül id- [Ar.+Tr.] İşemek.
 t.- er 126a/02
tebliğ [Ar.] Bildirme, bildirim.
 t.+ i 107a/02
tebsi [Tr.] Sunum için kullanılan düz, geniş kap.
 t.+ ler 176b/17
tecähül id- [Ar.+Tr.] Bilmezlikten gelmek.
 t.- ecek 101b/13
tecävüz eyle- [Ar.+Tr.] Aşmak; ileri gitmek.
 t.- ye 108b/16
tecävüz iT- [Ar.+Tr.] Aşmak; ileri gitmek.
 t.- di 222a/17
 t.- mege 028b/03
 t.- üp 196b/04
tecävüz itme- [Ar.+Tr.] Aşmamak; ileri gitmemek.
 t.- mişdür 142b/19
 t.- z 127a/12
tecdid eyle- [Ar.+Tr.] Yenilemek.
 t.- di 149a/19
tecdid it- [Ar.+Tr.] Yenilemek.
 t.- di 026a/02
 t.- sün 069a/09
tecebbür [Ar.] Büyüklenme, kibirlenme.
 t. 072a/21, 167a/19, 169a/09, 194a/14, 200a/12

tecebbür it- [Ar.+Tr.] Büyüklenmek, kibirlenmek.

t.- düği 120a/16

tecessüs eyle- [Ar.+Tr.] Gizlice araştırmak.

t.- ye 022b/05

tecessüs id- [Ar.+Tr.] Gizlice araştırmak.

t.- erler 124a/03

tecessüs itdür- [Ar.+Tr.] Gizlice araştırılmasını sağlamak.

t.- mekidi 206b/16

tecessüs-i ahvâl it- [Ar.+Ar.+Tr.] Durumu gizlice araştırmak.

t.- mekdeyidi 222a/10

tecribe [Ar.] Deneyim.

t. 047a/17, 073a/16, 132b/14

tecribe it- [Ar.+Tr.] Sınamak; denemek.

t.- diler 013b/03, 040a/03

t.- dük 125b/07

t.- miş 082b/15

t.- mişler 115a/12

t.- mişleridi 159a/03, 160a/15

tedâres [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

t. 047a/02, 047a/17, 047b/02

tedâres bin sā bin kûṭīm bin mısṛāyim bin bayṣar bin ḥām bin nūḥ [Ö.] (bk. tedâres)

t. 132b/12

tedārūk [Ar.] Hazırlık.

t. 192b/01

t.+ deyen 096b/06

t.+ i 137a/19

t.+ idi 187a/03

t.+ inde 223b/13

tedārükine düş- [Ar.+Tr.+Tr.] Gerekli şeyleri hazırlamaya girişmek.

t.- di 081a/04, 155b/07, 223b/07, 230b/07

t.- diler 143a/15

tedārūk(ler)in eyle- [Ar.+Tr.] Belirlenen iş için gerek duyulan şey(ler)i araştırıp bulmak; sağlamak.

t. 090a/10

t.- di 112a/03, 206b/16

tedārūk(ler)in id- [Ar.+Tr.] Belirlenen iş için gerek duyulan şey(ler)i araştırıp bulmak; sağlamak.

t.- emedi 152b/11

t.- erdi 020a/12

t.- erlerdi 070b/05

t.- erleridi 016a/16, 157a/14

tedārūk iT- [Ar.+Tr.] Gerek duyulan bir şeyi araştırıp bulmak; sağlamak.

t.- eler 137b/16

t.- emediler 213a/17

t.- üp 081b/15, 171a/10, 211a/07

tedārūk olUn- [Ar.+Tr.] Gerek duyulan bir şeyi araştırıp bulunmak; sağlanmak.

t.- mışdı 111b/21

t.- duḡdan 153a/20

t.- up 135a/15

tedbîr [Ar.] Önceden düşünülerek yapılan, olası kötü bir şeyi önlemeye ya da var olan böyle bir şeyi kaldırmaya yönelik hazırlık; çare; önlem.

t. 023a/12, 080b/05, 164a/11

t.+ de 041a/12, 227b/11

t.+ i 012a/03, 021b/04, 028b/20, 089b/15, 139a/18

t.+ idi 118a/05

t.+ ile 083a/05

t.+ le 144a/19, 151b/18

t.+ ler 144a/15

t.+ leri 012a/04, 026b/08

t.+ lerile 120b/02

t.+ lerini 227b/04

t.+ leriyle 076b/20, 114b/01

t.+ üm 197a/05

tedbîr eyle- [Ar.+Tr.] Önlem almak.

e.- diler 073a/14

tedbîrin eyle- [Ar.+Tr.+Tr.] İstenilen bir durumun oluşmasını sağlamak için önceden gereken hazırlığı yapmak.

t.- diler 201b/10

tedbîr-i cüst ü cüy [Ar.+Far.+Far.] Arayıp sorma tedbiri.

t. 004a/14

tedbîr-i dil-peṣîr it- [Ar.+Far.+Far.+Tr.] Gönüle hoş gelen

önlemi almak.

d.- üp 206a/06

tedbîr-i memleket [Ar.+Ar.] Ülke yönetimi.

t. 225a/03

t.+ de 095a/07, 223a/05

t.+ e 094b/20

t.+ i 020b/06, 102b/14

t.+ in 036b/18, 080b/02

tedbîr(ler)in iT- [Ar.+Tr.+Tr.] Önlem(ler) almak.

t.- di 047b/08

t.- diler 121a/20

t.- eridi 005b/18

t.- mege 080b/20

tedbîrine düş- [Ar.+Tr.+Tr.] Önlem almak için çalışmaya girişmek.

t.- di 039a/02, 045b/20

tedbîr-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanatı çekip çevirme, yönetme.

t.+ in 110a/06

t.+ ını 108a/07

tedbîr-i umûr-ı memleket [Ar.+Ar.+Ar.] Ülke işlerinin yönetimi.

t.+ e 109b/17

tedbîr iT- [Ar.+Tr.] 1. Çekip çevirmek; yönetmek. 2. Önlem almak.

t.- di 038a/06

t.- e 180b/13

t.- düği 180b/14

t.- dükten 045b/19

t.- er 115a/19

t.- i virseñ 074b/16

t.- mişdür 122a/09

tedbîr olun- [Ar.+Tr.] Önlem olarak yapılmak.

t.- miş 047a/10

t.- mişdı 035b/19

tedennî eyle- [Ar.+Tr.] Gerilemek.

t.- di 225a/17

tedkîḡ id- [Ar.+Tr.] İncelemek.

t.- erdüm 003b/10

tedmür [Ö.] Orta Suriye'de antik zamanların önemli dini ve ticari merkezi olan, Palmira şehri.

t. 160b/04

tedresân [Ö.] (bk. berdsāl)

t. 021b/07, 021b/17, 021b/18

tedrûve [Ö.] Eski Mısır'da bir kadın hükümdar.

t. 038a/05

tedvere [Ö.] Kişi adı.

t. 074b/13

tedvere cādū [Ö.] (bk. tedvere)

c. 114b/21

te'emmül [Ar.] Etraflıca düşünme.

t. 134b/14

te'emmül-i ṣāḡḡḡ [Ar.] Eksiksiz, tam düşünme.

t. 161b/15

te'emmül iT- [Ar.+Tr.] Etraflıca düşünmek.

t.- se 161b/16

t.- üp 141b/06

te'ennî [Ar.] İhtiyat.

t. 204b/16

tefāvūt [Ar.] Farklılaşma.

t. 148b/01

tefāvūt eyleme- [Ar.+Tr.] Farklılaşmamak.

t.- z160a/17

tefāvūt-i fāḡḡḡ [Ar.+Tr.] Aşırı farklılaşma.

t. 199a/04

tefāvūt itme- [Ar.+Tr.] Farklılaşmamak.

t.- yince 069b/17

t.- zler 040b/02

tefe'ül id- [Ar.+Tr.] Uğur saymak.

t.- erler 087a/03

t.- üp 147a/21

tefekkr [Ar.] Düşünme, düşünüş.

t. 166b/04

t.+ le 134b/14

tefekkrü var- [Ar.+Tr.+Tr.] Derin düşüncelere dalmak.

t.- dı 232a/10

teferrüc-gâh [Ar.+Far.] Gezinti yeri.
t.+ ı 163a/21, 164b/04, 210a/03
t.+ ıydı 086a/01
t.+ lar 048b/08
t.+ laruñ 163a/21

teferrüc id- [Ar.+Tr.] Gezinmek.
t.- erdi 032b/15

tefruzbeyd [Ö.] Yer adı.
t. 113b/19

tefsîr [Ar.] Kuran'ın ayetlerini yorumlama.
t.+ inde 161a/21

teftiş eyle - [Ar.+Tr.] Denetlemek; incelemek.
t.- medin 157a/21

teftiş id- [Ar.+Tr.] Denetlemek; incelemek.
t.- e göresin 102a/07

tefvîz it- [Ar.+Tr.] Devretmek; bırakmak.
t.- di 105a/04
t.- düğî 105a/03

tehalûf [Ar.] Birbirine karşıt olma; aykırılık.
t. 148b/01

tehâvün [Ar.] Ömnem vermeme.
t.+ i 111b/10
t.+ leri 129b/18

tehâyîl [Ar.] Hayal ürünü şeyler.
t. 181b/14

te'hîr eyleme- [Ar.+Tr.] Geciktirmemek; ertelememek.
t.- yüp 058a/20, 090b/21

te'hîr id- [Ar.+Tr.] Geciktirmek; ertelemek.
t.- üp100b/11

te'hîr itme- [Ar.+Tr.] Geciktirmemek; ertelememek.
t.- meyüp103b/06, 135a/02

tehlîl [Ar.] Kelime-i tevhit getirme.
t.+ den 228b/09

tehlîl id- [Ar.+Tr.] "La ilahe illallah" diyerek Allah'ın birliğini söylemek.
t.- erek 159b/01
t.- erleridi 180a/16

tehniye-i kudüm [Ar.+Ar.] Geldiği için kutlamak; "hoş geldin" demek. t.+ a 230b/08

tek [Tr.] Yalnızca; yeter ki.
t. 093b/18, 094a/02, 117b/15

tekâbüy [Far.] Sağa sola koşturarak araştırma; boş işlerle ömür geçirme.
t.+ dan 024b/04

tekâdüm-i sinîn [Ar.+Ar.] Yılların geçmesi.
t. 044a/02

tekâpüy [Far.] (bk. tekâbüy)
t. 060b/06, 094b/16, 104a/13
t.+ da 004b/05

tekâsül [Ar.] Tembellik.
t. 129b/18

tekâÖüd [Ar.+Tr.] Emekliye ayrılmak.
t. itdi 104b/02

tekbîr [Ar.] Allah'ın yüceliğini belirtmek için söylenen "Allahü ekber" sözüne verilen ad.
t.+ e 206a/19

tekbîr getür- [Ar.+Tr.] "Allahü ekber" demek.
t.- ürlr 179a/08

tekbîr iT- [Ar.+Tr.] "Allahü ekber" demek.
t.- dükce 206a/20
t.- dükleri 206a/11
t.- e başladılar 206a/14
t.- erleridi 206a/20, 206a/21

tekebbür [Ar.] Kibirlenme; gururlanma.
t. 009a/08, 011b/07, 011b/08, 167a/19, 169a/10, 194a/14, 200a/12
t.+ i 072a/21

tekellûf it- [Ar.+Tr.] Teklif etmek.
t.- diler 076b/21

tekellüm id- [Ar.+Tr.] Konuşmak.
t.- en 011b/17, 180a/14

tekerlek [Tr.] Bir mil çevresinde dönen, bir taşıt ya da taşınabilen araç ve eşyaların yere oturmasını, zemin üzerinde hareket etmesini sağlayan çembersel organ; teker.

t.+ leri 228a/13

tekerlen- [Tr.] Yuvarlanarak düşmek.
t.- üp 030b/06

teklîf olunma- [Ar.+Tr.] İstenmek.
t.- z 101b/21

tekmîl it- [Ar.+Tr.] Tamamlamak.
t.- mişidi 053a/15

tekne [Tr.] Küçük deniz taşıtı.
t. 013a/16

tekrâr [Ar.] Yine; yeniden.
t. 006a/05, 024a/11, 027a/02, 038b/12, 040a/02, 040b/01, 044b/10, 051a/12, 055a/09, 056b/13, 057a/01, 057a/14, 058b/01, 061a/06, 061a/09, 064b/07, 079b/02, 081b/12, 088a/09, 088b/18, 091a/02, 091a/09, 094a/03, 095b/09, 095b/12, 096b/05, 099b/20, 101b/12, 101b/15, 103a/21, 103b/17, 104b/12, 104b/13, 104b/17, 106a/21, 108a/09, 112a/15, 112a/21, 114a/20, 117a/05, 120a/11, 127a/05, 127a/17, 129a/21, 131a/09, 131a/11, 133a/19, 134b/12, 135a/10, 137b/08, 138b/11, 138b/17, 147a/17, 152b/06, 152b/08, 155a/10, 155b/06, 155b/19, 159b/07, 185b/18, 188b/15, 191b/05, 191b/18, 198b/07, 200b/11, 202b/09, 204a/12, 204b/05, 206a/05, 207b/07, 208b/08, 209a/15, 212a/02, 212a/09, 212b/01, 212b/04, 215a/12, 217a/17, 219a/16, 220a/16, 220a/17, 220a/20, 220b/11, 221a/03, 221b/03, 223a/02, 223a/07, 225a/09, 225a/15, 231b/11

tekrâr-be-tekrâr [Ar.+Far.+Ar.] Defalarca.
t. 149a/14, 209b/07, 215b/09

tekrîm [Ar.] Saygı gösterme; ululama.
t. 228a/18
t.+ ile 090b/02
t.+ lerinüñ 184b/10

tekrîm eyle- [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; ululamak.
t.- diler 033a/08
t.- dük 089b/09

tekrîm iT- [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; ululamak.
t.- di 041b/13
t.- eler 083b/11

telaffuz [Ar.] Söyleme biçimi; söyleyiş.
t.+ larından 107a/11

telakkî id- [Ar.+Tr.] Öyle değerlendirmek; öyle saymak.
t.- üp 090b/02, 094a/18

telâşî gel- [Ar.+Tr.] Önemini yitirmek.
t.- miş 004a/17

telbîs [Ar.] Hile, aldatma.
t. 039b/04, 039b/05, 078b/14

telef it- [Ar.+Tr.] 1. Boşa harcamak, ziyan etmek. 2. Yok etmek, öldürmek.
t.- di 189b/08
t.- diler 019b/18

telef ol- [Ar.+Tr.] 1. Boşa harcanmak, ziyan edilmek. 2. Yok edilmek, öldürülmek.
t.- dı 096a/15, 118b/19

telîk [Ar.] Birleştirme.
t.+ dır 005a/05

telh ol- [Far.+Tr.] Acımak, kötüleşmek.
t.- dı 007b/20, 093a/12

telh-fâm [Far.+Far.] Acılı, dertli.
t.+ dur 003b/15

te'lif [Ar.] Yazılı eser.
t.+ i 101b/07

telkîn id- [Ar.+Tr.] Bir düşünce veya duyguyu bir kimsenin zihnine yerleştirmek; aşılamak.
t.- üñ 157b/01
t.- üp 202a/11

tell-i hâmdün [Ö.] Osmaniye'nin Toprakkale ilçesinde bir kale.
t. 104a/08

temâşîl [Ar.] Heykeller; resimler.
t. 037a/14, 058b/04, 058b/19, 117a/09, 181b/15, 195b/12
t.+ den 047b/20, 050b/20
t.+ i 016b/10, 136a/03
t.+ lerden 059a/02

temâşîl-i Ôaçibe [Ar.+Ar.] Tuhaf suretler.
t. 022b/19

temâşîl-i nühas [Ö.] Eski Mısır'da bir heykel.
t. 120a/21, 120b/01

temâşâ [Far.] Seyir.
t. 034b/03, 131a/03, 131a/15, 174b/20
t.+ çün 204a/01
t.+ dan 101a/02, 124a/15
t.+ dayıdı 062b/19
t.+ lar 124a/08
t.+ ları 101a/01
t.+ sı 131a/07
t.+ sından 004a/04, 131a/07
t.+ ya 054a/21, 094b/19, 129b/19, 154b/18, 158b/20, 171b/14

temâşâcı [Far.+Tr.] Seyirci, izleyici.
t.+ larla 124a/08

temâşâ eyle- [Far.+Tr.] Seyretmek; izlemek.
t.- diler 187b/12
t.- dük 183a/18, 186a/07
t.- düm 004b/03, 184b/16
t.- mek 019a/05
t.- ye 117a/12

temâşâ eyleme- [Far.+Tr.] Seyretmemek; izlememek.
t.- düm 015a/14

temâşâ iT- [Far.+Tr.] Seyretmek; izlemek.
t.- di 019a/08
t.- düğinden 081b/21
t.- er 164a/21
t.- erdi 036a/19, 117b/07, 036b/10, 153a/06, 170b/08
t.- erler 145b/13, 169a/06, 182b/16
t.- erleridi 181b/15
t.- erken 140a/11, 189b/06
t.- mege 085a/10
t.- üp 037b/08, 135b/17

temâşâ itdür- [Far.+Tr.] Seyrettirmek; izletmek.
t.- diler 022b/17, 112b/12

temâşâlık [Far.+Tr.] Seyir yeri.
t.+ larıydı 037a/08

temçid id- [Ar.+Tr.] Ululamak.
t.- erleridi 180a/15

temçid vaktı [Ar.+Ar.+Tr.] Sahur vakti.
t.+ ndan 218a/11

temel [Yun.] Bir yapının toprak altında kalan ve asıl yapıya dayanaklık eden bölümü.
t.+ inden 179b/11

temennâ eyle- [Ar.+Tr.] Dilemek.
t.- di 040b/19

temennâ iT- [Ar.+Tr.] Dilemek.
t.- düği 154b/15
t.- e 154b/12

temerrüd id- [Ar.+Tr.] İnatlaşmak; diklenmek.
t.- üp 199b/21

temürbuğa [Ö.] Memluk sultanı El-meliküz-zahir Temürboğa.
t. 110b/16

ten [Far.] Vücut; beden.
t.+ i 140a/15
t.+ in 016b/20
t.+ ler 118a/02
t.+ ümden 224a/17

tenâşur [Ar.] Yardımlaşma.
t. 111b/11

tenâvül id- [Ar.+Tr.] Alıp yemek.
t.- erdi 164b/09

tenbîh [Ar.] Uyarı.
t. 118b/12,
t.+ i 227b/01

tenbîh eyle- [Ar.+Tr.] Uyarmak.
t.- dük 141a/12

tenbîh it- [Ar.+Tr.] Uyarmak.
t.- diler 227a/17

tenbîhü'l-gâfilin [Ö.] Ebu'l-Leys Semerkandî'nin, Tenbîhü'l-Gafilin Bostanü'l-Arifin adlı tasavvuf kitabı.
t. 091a/19

tenevvür [Ar.] Ocak; ekmek ocağı.

t. 069b/20
t.+ üñ 013a/15

tenezzül [Ar.] Alçak gönüllülük gösterme.
t. 003b/12

teng [Far.] Dar; küçük.
t. 114a/13, 177b/06, 213a/05

tenhâ [Ar.] 1. Issız. 2. Yalnız, tek başına.
t. 048b/13, 050a/17, 053b/08, 085a/09, 196b/10, 224a/01,
t.+ larına 204a/21
t.+ sına 230b/14
t.+ sında 156b/07

tenhâ ol- [Ar.+Tr.] Tenhalaşmak; yalnız kalmak.
t.- duğı 232a/11

tenlü [Far.+Tr.] Teni belirtilen biçimde olan.
t. 176a/14

tennis nâhiyesi [Ö.] Kahire yakınlarında eski bir yerleşim birimi; Tinnis.
t.+ nde 115b/15

terâdes [Ö.] (bk. tedâres)
t.+ dür 047a/02

terâkıb [Ar.] İlaç yapımında kullanılan karışımlar.
t. 062a/13
t.+ e 030a/19

terâkıb-i edviye [Ar.+Ar.] İlaç karışımı.
t.+ den 029b/04

terakki bul- [Ar.+Tr.] Gelişmek; ilerlemek.
t.- dı 229b/21

terâzî [Ar.] Karşılıklı birbirini razı etme.
t. 009b/18

terâzû [Far.] Kütelleri ölçmekte kullanılan bir kolun iki ucuna kefele konulmuş tartı aracı; mizan.
t. 069a/18, 069a/20, 069b/02, 069b/10, 069b/16, 190b/05
t.+ dur 089b/12
t.+ nuñ 040a/01, 069a/18, 069b/04, 069b/13
t.+ sı 190b/11
t.+ sın 039b/20
t.+ sında 161a/17
t.+ ya 121a/15
t.+ yı 069b/18
t.+ yla 121b/20

terbiyet [Ar.] 1. Görgü. 2. Düzenleme. 3. Eğitim.
t. 121a/11, 132a/14
t.+ le 191b/10
t.+ ler 187a/01
t.+ lerinde 186a/15

terbiyet iT- [Ar.+Tr.] 1. Düzenlemek; uygun duruma getirmek. 2. Eğitmek; yetiştirmek.
t.- erdi 027a/08
t.- di 085b/14
t.- düği 096a/10, 107a/14
t.- dükden 103a/03, 198a/07
t.- en 097a/02
t.- erler 107a/20, 173a/19
t.- mişidi 096b/21, 227b/09
t.- mişleridi 148a/08
t.- üp 102b/21, 109a/09
t. itdüre 060b/12
t. itdürürdi 107a/16

terbiyet kıl- [Ar.+Tr.] Eğitmek; yetiştirmek.
t.- ur 095a/16

terbiyet olın- [Ar.+Tr.] 1. Eğitim verilmek; yetiştirilmek. 2. Düzenlenmek; uygun duruma getirilmek.
t.- mış 106b/02, 107b/10, 159a/04
t.- mışidi 118a/06

terbiyet-i umûr-ı zabt-ı vilâyet [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Şehrin elde tutulması için yapılacak işlerin düzenlenmesi.
t.+ e 112a/15

tercîô [Ar.] Divan şiirinde bentlerden oluşan bir nazım biçimi.
t.+ i 113a/18, 113a/20

tercîô-i bend [Ar.+Ar.] Divan edebiyatında, kafiyele ayrı birkaç bölümden oluşan ve her bölümün kafiyele son beyti tekrarlanan bir nazım türü.
t. 113a/21

tercîh iT- [Ar.+Tr.] Yeğlemek.
t.- mişleridi 155b/21
t.- üp 012a/16

tercümân [Ar.] Çevirmen; dilmaç.
t.+ ları 210b/18

tercûme [Ar.] Çeviri.
t.+ si 190b/13

tercûme iT- [Ar.+Tr.] Bir dilden başka dile çevirmek.
t.- di 190b/12
t.- diler 150b/01, 178a/20
t.- dük 191a/09
t.- i virdiler 077a/17

tercûme olun- [Ar.+Tr.] Bir dilden başka dile çevirmek.
t.- up 200b/16

tereddüd [Ar.] Kuşku; ikilem.
t. 003b/12

tereddüd eyle- [Ar.+Tr.] Kuşkulanmak.
t.- diler 204b/05

tereddüd iT- [Ar.+Tr.] Duraksamak; ikilemde kalmak.
t.- er 158b/05
t.- medin 107a/09

tereke [Erm.] Ürün, mahsul.
t. 019b/18, 124b/04, 124b/13, 124b/14
t.+ ler 056a/09, 133a/17
t.+ sini 173b/05

terğîb eyle- [Ar.+Tr.] İsteklendirmek; rağbet ettirmek.
t.- di 069a/08, 081a/21, 202a/08

terğîb id- [Ar.+Tr.] İsteklendirmek; rağbet ettirmek.
t.- esin 214b/04
t.- üp 045b/09

terk [Far.] Dilim.
t. 029b/09
t.+ i 108b/01

terk eyle- [Ar.+Tr.] Bırakıp gitmek.
t.- diler 005a/21

terkîb [Ar.] 1. Çeşitli öğeleri ve parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma. 2. Birleştirilerek oluşturulan bütün, birleşim. 3. Çeşitli bitki köklerinin karışımıyla yapılan ilaç.
t. 002a/03, 019b/06, 144a/17
t.+ den 195a/07
t.+ dür 144b/04
t.+ e 126a/16
t.+ inde 148a/08
t.+ ler 035b/06

terkîbat-ı nâfi'â [Ar.+Ar.] Faydalı bitki karışımları.
t.+ yla 136a/01

terkîb eyle- [Ar.+Tr.] Yapmak, bina etmek; oluşturmak.
t.- di 163b/09

terkîb-i binâ [Ar.+Ar.] Bina yapımı.
t.+ sında 144a/17

terkîb id- [Ar.+Tr.] Yapmak, bina etmek; oluşturmak.
t.- diler 197a/02
t.- ersin 001b/12

terkîb olUn- [Ar.+Tr.] Yapılmak, bina edilmek; oluşturulmak.
t.- miş 189a/21, 086b/02, 149b/19

terk-i diyâr eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] Memleketi bırakıp gurbete çıkmak.
t.- di 029b/09,

terk-i diyâr it- [Ar.+Ar.+Tr.] Memleketi bırakıp gurbete çıkmak.
t.- düklerin 044b/05

terk iT- [Ar.+Tr.] 1. Bırakıp gitmek. 2. Vazgeçmek; bırakmak.
t.- di 167a/07, 202a/16
t.- diler 044a/16
t.- üp 006a/01, 049b/16, 201a/21, 226b/10

termîm [Ar.] Onarım.
t.+ ine 225a/02

ter-mizâc [Far.+Far.] Nemi seven; nemli ortamda yetişen.
t.+ dur 186a/16

tertib [Ar.] Düzen; usul.
t. 015b/17, 018a/18, 021a/19, 229a/13, 229b/06
t.+ ini 227a/06

tertibin(i) gör- [Ar.+Tr.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.

t.- di 225b/13
t.- diler 027a/12

tertib eyle- [Ar.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.
t.- di 166a/11
t.- diler 216a/17

tertib iT- [Ar.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.
t.- di 217a/03
t.- dügi 198b/10, 225b/18
t.- dükleri 037a/07
t.- en 017a/18
t.- er 121b/04
t.- erler 084a/15
t.- erleridi 015b/11
t.- i virdi 074b/18
t.- mişdi 120b/05
t.- mişidi 070b/03, 163b/16

tertib itdür- [Ar.+Tr.] Hazırlatmak; düzenletmek.
t.- di 217a/04
t.- mişidi 031a/19

tertib olun- [Ar.+Tr.] Hazırlanmak; düzenlenmek.
t.- a 181b/18
t.- dı 226a/04
t.- mış 197a/12, 227a/20,
t.- mişdi 166a/01, 227a/05
t.- up 037b/11

tertib vir- [Ar.+Tr.] Düzenlemek; düzene koymak.
t.- di 023a/16

tesbîh [Ar.] “Allah’ı her türlü arazdan, ayıp, kusur ve eksikliklerden tenzih ederim” anlamındaki “sübhaneallah” sözünü söyleme. t. 228b/09

tesbîh id- [Ar.+Tr.] “Allah’ı her türlü arazdan, ayıp, kusur ve eksikliklerden tenzih ederim” anlamındaki “sübhaneallah” sözünü söylemek.
t.- enlerdendi 200a/04
t.- erek 159a/08, 159a/21
t.- erler 199b/19

tesellî bul- [Ar.+Tr.] Avunmak.
t.- urıdı 017a/14

tesellî vir- [Ar.+Tr.] Avutmak.
t.- di 225a/05

tesfîh it- [Ar.+Tr.] Sefih saymak.
t.- di 225a/07

teshîr [Ar.] Ele geçirme.
t.+ leri 189b/14

teshîr eyle- [Ar.+Tr.] Ele geçirmek.
t.- di 024b/02

teshîr it- [Ar.+Tr.] Büyülemek
t.- mişidi 019b/03
t.- mişdi 137a/02

teshîr iT- [Ar.+Tr.] Ele geçirmek.
t.- di 039a/01
t.- erler 173b/14, 173b/15
t.- mişdi 021b/10,
t.- leridi 020b/09

te’sîr [Ar.] Etki.
t. 087a/02
t.+ i 015a/10
t.+ idür 050a/10
t.+ in 193b/05
t.+ iydi 159a/04

te’sîrat-ı Ŗacîbe [Ar.+Ar.] Tuhaf etkiler.
t. 005a/05

te’sîr id- [Ar.+Tr.] Etkilemek.
t.- üp 176b/02

teslîm eyle- [Ar.+Tr.] Bir şeyi sahibine vermek.
t.- di 008b/03, 096b/04, 160a/05, 168a/07

teslîm iT- [Ar.+Tr.] 1. Bir şeyi sahibine vermek. 2. Bir şeyin kullanım, mülkiyet vb. haklarını devretmek, vermek.
t.- di 088a/03, 179a/11
t.- eyin 056b/20
t.- üp 109a/12

teşlîş [Ar.] 1. İki gezegenin arasında 120°lik açı bulunması durumu. 2. Üç parçadan biri.
t.+ den 033b/07
t.+ inüñ 185a/15

teşlîş-i râmî [Ar.+Ar.] Sığırtmaç takımıyıldızının baş

gezegeninden 120⁰lik açısı olan yer.
t.+ den 141b/08

tesmiye olun- [Ar.+Tr.] Ad verilme; adlandırılmak.
t.- duğında 005a/14

teşbih id- [Ar.+Tr.] Benzetmek.
t.- üp 182a/16, 186a/14

teşhiş id- [Ar.+Tr.] Ne olduğunu belirlemek.
t.- emediler 138b/12

teşniş id- [Ar.+Tr.] Ayıplamak.
t.- erlerdi 067a/09

teşrif buyur- [Ar.+Tr.] Şerefliendirmek.
t.- duğda 111a/06
t.- duğları 091b/19

teşrif it- [Ar.+Tr.] Şerefliendirmek.
t.- düñ 210b/20

teşviş-i bāl [Ar.+Far.] Karışıklık.
t. 222b/03

tetebbuŕ [Ar.] Derinlemesine araştırma.
t.+ dan 139a/17

tetebbuŕ eyle- [Ar.+Tr.] Derinlemesine araştırmak.
t.- dükden 134b/14

tetebbuŕ id- [Ar.+Tr.] Derinlemesine araştırmak.
t.- üp 141a/10

tetik [Tr.] Bir düzeneği harekete geçiren düğme; manivela.
t. 027b/09, 027b/10, 227a/20

tev'emān [Ar.] İliz.
t. 004b/04

tevābiŕ [Ar.] 1. Bir yönetim merkezine bağı olan yerler. 2. Bir kimsenin ardından gidenler; ona tabi olanlar; maiyet.
t. 090b/19
t.+ i 026b/01
t.+ inde 089a/13
t.+ inden 028a/13, 041a/03, 088a/10
t.+ iyle 223a/16

tevābiŕ-i haleb ve diyār-bekr [Ar.+Ŗ.+Ŗ.] Halep ve Diyarbakır'a bağı merkezler.
t. 091a/14

tevağkuf göster- [Ar.+Tr.] Duraksamak.
t.- di 071a/09

tevağkuf it- [Ar.+Tr.] Durmak, eğıleşmek.
t.- se 123b/19

tevārih [Ar.] 1. Tarih bilimiyle ilgili olan. 2. Tarihî kaynaklar.
t. 011b/14, 015a/15, 032a/15, 034a/14, 114b/21, 121b/06, 122b/10, 126b/19, 133b/19, 140b/06, 156b/21, 178b/02, 198b/20
t.+ inde 203a/09
t.+ inün 200b/14

tevārih-i āl-i Ŗošmān [Ar.+Ŗ.] Osmanlı tarihi ile ilgili kaynaklar.
t.+ da 112a/09

tevārih-i mıs(ı)r [Ar.+Ŗ.] 1. Mısır tarihi. 2. Mısır tarihi ile ilgili kaynaklar.
t. 013b/05, 095b/01, 116b/15, 174a/21
t.+ da 004b/11

tevātür [Ar.] Bir hadisi, yalan söylemeleri mümkün olmayacak kadar çok kişinin nakletmesi.
t. 173a/12

tevāžuŕ [Ar.] Alçak gönüllülük.
t. 162a/20

tevbe [Ar.] İşlediğı bir suç veya gūnahtan büyük bir pişmanlık duyup Allah'tan af dilemek.
t.+ sin 200b/07

tevbe id- [Ar.+Tr.] İşlediğı bir suç veya gūnahtan büyük bir pişmanlık duyup Allah'tan af dilemek.
t.- erdi 025a/05

tevbih id- [Ar.+Tr.] Azarlamak.
t.- erdi 164b/18

tevcih id- [Ar.+Tr.] Yorumlamak.
t.- üp 180b/07

teveccüh [Ar.] Yönelme.
t.+ i 188a/04

teveccüh-i hümāyun [Ar.+Far.] Hükümdarın askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmesi.
t.+ ndan 111a/08

teveccüh-i hümāyün buyur- [Ar.+Far.+Tr.] (Hükümdar için)

askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmek.
t.- malı olduklarında 111a/04

teveccüh-i hümāyün it- [Ar.+Far.+Tr.] (Hükümdar için) askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmek.
t.- mezden 111a/10

teveccüh it- [Ar.+Tr.] Yönelmek.
t.- diler 054b/07
t.- dükde 190a/11
t.- se 149b/21, 157a/12, 189a/15
t.- üp 100a/03, 180b/16

teveccüh olun- [Ar.+Tr.] Yönelmek.
t.- mışdı 113a/08

tevehhüm olun- [Ar.+Tr.] Kuruntuya kapılmak; evhamlanmak.
t.- up 168a/13

tevekkül itme- [Ar.+Tr.] Güvenmemek.
t. itmezsın 065a/04

tevfiğ [Ar.] Uygun hale getirme.
t. 005a/05

tevhiğ [Ar.] Bir ve tek olarak kabul etme; bir sayma.
t. 052a/13

te'vil [Ar.] Sözü başka anlama çekme; farklı yorumlama.
t. 055a/03

te'vil id- [Ar.+Tr.] Söylenen söze ya da yapılan bir davranışa farklı bir anlam yüklemeye, başka türlü göstermeye çalışmak.
t.- erler 123a/05

tevkiğ eyleme- [Ar.+Tr.] Bekletmemek.
t.- di 206b/14

tevkiğ [Ar.] Saygı gösterme; ululama.
t. 100a/20

tevrāt [Ar.] İbranilerin dinî kitabı olan Kutsal Kitap'ın başında yer alan Tekvin, Çıkış, Levliler, Sayılar ve Tesniye adlarını taşıyan beş ayrı kitabın tümüne birden verilen ad.
t. 107a/02
t.+ da 147b/12, 147b/14, 167b/18, 169a/18, 197a/20
t.+ ı 077a/17
t.+ larıyla 098b/09

tevt [Kpt.] Zilhacce ayı.
t. 011a/12

tevziŕ eyle- [Ar.+Tr.] Paylaştırmak.
t.- di 023a/15, 156a/13

tevziŕ it- [Ar.+Tr.] Paylaştırmak.
t.- mışdı 037b/03

teyemmün id- [Ar.+Tr.] Uğurlu saymak.
t. iderlerdi 110a/01
t. üp 130a/20

teymurleng [Ŗ.] Timur İmparatorluğu'nun kurucusu olan hükümdar; Timur.
t. 108a/13, 226b/16

tezliğ id- [Ar.+Tr.] Aşağılamak; hor görmek.
t.- üp 131b/07

tezvir [Ar.] Söze yalan katma.
t. 039b/05

tezyin id- [Ar.+Tr.] Süslemek; bezemek.
t.- üp 041b/17

tib [Ar.] Hekimlik; tababet.
t. 011b/17, 141a/16, 192b/10

tibāŕ [Ar.] Yaradılışlar; huylar.
t.+ ı 078b/13

tılsım [Ar.] Doğa üstü bir takım güçleri olduğuna, doğa üstü işler yapabileceğine ve bir takım gizler taşıdığına inanılan şey; muska.
t. 007a/18, 015a/13, 017a/04, 021a/14, 023a/14, 024b/06, 025b/01, 030a/17, 035b/07, 035b/20, 043b/05, 044a/01, 048b/01, 066b/15, 074b/01, 128b/14, 128b/16, 150a/02, 151a/06, 151a/07, 164a/03, 165a/10, 228b/19
t.+ ı 128b/13, 143b/02, 170b/14
t.+ idur 012b/17, 029a/12, 145b/06
t.+ ıla 049b/17, 053a/09
t.+ mı 074b/19, 136b/06, 136b/15, 136b/20
t.+ ıydı 028b/04
t.+ la 018a/21, 020a/02, 026a/01
t.+ lar 016a/08, 018a/07, 018b/11, 020b/10, 026a/02, 028a/21, 033b/15, 038a/13, 040b/10, 044a/02,

054a/13, 054a/17, 069a/13, 117a/21, 154a/04, 167a/05
 t.+ ları 050b/05, 137a/01, 137a/04, 154a/06
 t.+ ların 045b/10
 t.+ larına 075a/05

tılsımāt [Ar.] Tılsımlar.
 t. 006b/14, 007b/16, 017a/17, 019b/14, 020a/17, 023a/14, 038a/07, 044a/09, 045b/02, 074a/15, 075a/12, 135b/21, 136a/20, 149b/17, 192b/09
 t.+ a 005a/02, 046a/11
 t.+ da 022a/17, 025a/11
 t.+ dan 012b/12, 022b/16, 049b/04, 189b/12
 t.+ ıla 030b/10, 036b/14, 037b/13, 039a/21, 046b/18, 159a/04, 182a/05
 t.+ ından 046a/01
 t.+ la 136b/04
 t.+ ları 135a/12
 t.+ uñ 005a/04

tılsımāt-ı Ŗacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf tılsımlar.
 t. 046a/08

tılsımāt-ı ġariġbe [Ar.+Ar.] Tuhaf tılsımlar.
 t.+ den 062a/12

tılsımāt idil- [Ar.] Tılsımlarla büyülemek.
 t.- di 042b/03, 047b/21

tılsımāt olın- [Ar.] Tılsımlarla büyülenmek.
 t.- mişıdı 136a/16

tım [Ar.] İnsanöğlundan önce yeryüzünde yaşamış bir ümmet.
 t. 200b/02

tınama- [Tr.] (bk.tınma-)
 t.- yın 055a/18

tınma- [Tr.] 1. Aldırış etmemek; kulak asmamak. 2. Gücenmemek.
 t. 209b/13
 t.- dılar 143b/13
 t.- yalar 212a/16
 t.- yup 083b/04
 t.- zdı 085a/04, 126b/21
 t.- zlar 173a/08

tırman- [Tr.] Dik bir yere çıkmak.
 t.- dı 170a/15

tırnağ [Tr.] İnsan ve bazı hayvanların el ve ayak parmaklarının üst ucunda yüzeysel olarak yer alan boynuzsu tabaka.
 t.+ ı 058b/16
 t.+ muñ 058b/07
 t.+ ları 049b/10, 126b/06
 t.+ um 033b/04

tırāş olın- [Far.+Tr.] Üzerindeki pürüzleri alınmak.
 t.- miş 182b/02

tıġ [Ar.] Güzel kokulu nesne.
 t. 211a/05

tıbr-i altun [Ar.+Tr.] Altın külçesi.
 t. 031a/05

ticāret [Ar.] Çeşitli mal, ürün, hizmet ve değerklerin alım satım işlerinin yürütüldüğü etkinlik; alış veriş işleri.
 t. 168b/08, 173b/10
 t.+ e 159a/07, 159a/17

tıġ [Far.] Kılıç.
 t. 113a/18, 196a/10, 213a/18, 215a/01
 t.+ i 003a/07
 t.+ idi 003a/12

tıġ-i ser-tiz [Far.+Far.] Keskin kılıç.
 t.+ le 213b/18

tıġ-i tiz [Far.+Far.] Keskin kılıç.
 t.+ inden 003a/20

tıġ [Ö.] (bk. tıġ şâhrâsı)
 t. 177b/10

tıġ şâhrâsı [Ö.] Sina Çölü.
 t. 177b/15, 177b/17, 177b/21, 178a/03
 t.+ na 198b/07
 t.+ nuñ 169a/17, 177b/09, 177b/13

tihü [Far.] Çil kuşu.
 t. 003a/13

tılāl [Ar.] Tepeler.

t. 004a/13, 113a/09
 t.+ ı 126b/02

tılāvet-i ġurān-ı ġerim eyle- [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Kuran-ı Kerim'i usulüne göre ve makamla okumak.
 t.- mek 109b/10

tılāvet-i ġurān-ı mübîn [Ar.+Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim'i usulüne göre ve makamla okuma.
 t. 228b/08

tımār [Far.] Eskiden, sipahi adı verilen atlı asker sınıfına verilen beylik arazi.
 t. 010a/08, 010a/09, 010a/10, 211b/01, 211b/08, 211b/13, 211b/16, 211b/17
 t.+ ından 220b/07
 t.+ lar 010a/04
 t.+ larıla 229a/11
 t.+ larına 131b/06
 t.+ larında 186a/13

tımār iT- [Far.] 1. Binek hayvanlarının derisinin temizliğini yapmak. 2. Ağaçların bakımını yapmak; budamak. 3. Yara bakımı yapmak.
 t.- diler 224b/09
 t.- ecek 032b/02
 t.- en 186a/11
 t.- megi 186a/03, 186a/06

timsāġ [Ar.] Timsahgillerden, sıcak ölkelerin akarsularında yaşayan, uzun kuyruklu, yassı bedenli, kısa ve yatay bacaklı, kalın derili, çoğunlukla su içmeye gelen kara hayvanlarını avlayarak beslenen vahşî hayvan.
 t. 120b/20, 125b/15, 125b/16, 125b/17, 125b/18, 126b/04, 126b/08, 126b/10, 127b/10, 127b/15, 127b/18, 128a/01, 128a/06, 128a/08, 128a/17, 128b/02, 128b/09, 128b/10, 128b/21, 129a/15, 170b/14
 t.+ a 125b/15, 126b/10
 t.+ dur 127b/09
 t.+ ı 126b/10
 t.+ lar 030a/17, 030a/18, 050a/01, 128b/17
 t.+ ları 192a/13
 t.+ uñ 125b/18, 128a/07, 128a/20, 128b/05, 128b/06, 128b/07, 128b/12, 128b/13, 128b/17, 128b/19, 128b/21, 129a/01, 129a/02, 129a/03, 129a/04, 129a/05, 129a/07, 129a/08, 129a/16, 129a/17, 129a/18, 170b/14

timşāl [Ar.] Resim; tasvir.
 t. 007a/16, 007b/10, 019a/04, 026b/18, 027a/17, 027b/02, 041a/11, 041a/17, 058b/06, 064a/16, 145b/01, 146a/18, 163b/11
 t.+ a 138b/01
 t.+ dan 157a/13
 t.+ ı 017a/13, 023b/03, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08, 047a/09, 138a/19, 138b/02, 140a/20, 140a/20, 143a/17, 145b/03, 145b/05, 195a/07, 195a/21, 195b/01
 t.+ ın 007a/15, 017a/08, 017a/10, 017a/11, 017a/15
 t.+ ını 195b/07
 t.+ ıydı 046b/21
 t.+ lar 031a/19, 031a/20, 048b/04, 058a/16, 121b/10, 121b/18, 121b/20, 138a/14, 138b/04, 146a/13, 157a/06, 163b/04, 165a/07, 167b/13
 t.+ lardan 058b/05, 157a/06, 157a/11, 157a/15, 157b/10
 t.+ ları 023b/03, 023b/10, 023b/11, 023b/12, 115b/08, 117b/18, 143b/03, 143b/13, 195a/15
 t.+ larındayımış 143b/02
 t.+ larınıñ 118a/01, 118a/08
 t.+ laruñ 117b/19, 118a/03, 118a/04, 121b/21, 167b/14, 195b/04
 t.+ umı 033b/06
 t.+ uñ 007a/15, 007a/17, 017a/12, 033b/07, 058b/09, 118a/02, 118a/11, 195a/09, 195a/10

timşāl-ı bî-mişāl [Far.+Ar.+Ar.] Benzersiz timsaller.
 ş. 001b/05

timşāl- ebū'l-hevl [Ö.] (bk. ebū'l-hevl)
 t. 145b/13

tinnîş [Ö.] Nil'in Tanis kolu kıyısında eski bir kent; Tanis.

t. 164a/09, 164a/16, 166b/11, 177a/05, 179a/17, 179b/01, 230a/13
t.+ de 166b/10, 177a/15
t.+ ile 178a/18
tinnîş buhayresi [Ö.] Tanis Gölü.
t. 177a/06
tinnîş-i ülâ [Ö.] Eski Tanis; Tanis şehrinin daha sonra sular altında kalan ilk kurulduğu hali.
t. 038a/13
tinnîş şehri [Ö.] (bk. tinnîş)
t. 165b/01
t.+ nde 166b/09
t.+ ne 179a/14
t.+ nüñ 038a/18, 164a/07
tinnîşü'l-ülâ [Ö.] (bk. tinnîş-i ülâ)
t. 164a/15, 165a/16
tîr [Far.] Ok.
t. 003b/02
tîr-i ârzü [Far.+Far.] Heves oku.
t. 004a/14
tîr-i muhkem [Far.+Ar.] Yönünün değişmesi mümkün olmayan ok; ecel oku.
t.+ idi 083a/08
tîre ol- [Far.+Tr.] Bulanıklaşmak.
t.- ur 044a/14
tiryâk [Ar.] Panzehir.
t.+ lar 035b/06
tiryâk-ı fârûk yulanı [Ar.+Ar.+Tr.] Zehiri panzehir yapımında kullanılan yılan.
t.+ n 126a/09
tîşe [Far.] Külünk.
t. 070a/09
tîz [Far.] Çabuk; tez; ani.
t. 003a/08, 003b/16, 004a/09, 014a/07, 023a/06, 049a/15, 070b/12, 082a/21, 088a/19, 124b/05, 128b/08, 186b/10, 206a/12
tîzcek [Far.+Tr.] Çabucak; hızlı biçimde.
t. 152b/03
tîzlik [Far.+Tr.] Çabuk olma durumu; tezlik.
t. 183b/01
tobruca [Ö.] Balkanlar'ın kuzeyinde, büyük bölümü Romanya, küçük bir parçası da Bulgaristan sınırları içinde kalan ve eski bir Türk yurdu olan Dobruca bölgesi.
t. 190a/07
tobtolu [Tr.] Ağzına kadar, tamamen dolu.
t. 019a/10, 065b/01, 133a/01, 143b/11, 148a/02, 170b/07, 171a/02
t.+ ydı 118a/04
t.+ yıldı 170a/13
toğ- [Tr.] 1. Dünyaya gelmek. 2. (Güneş, ay ve yıldız için) ufukta görünmek, yükselmek.
t.- an 127a/01,
t.- ar 170a/02
t.- dı 007a/05, 020a/17, 079a/05, 134b/05
t.- duğı 016a/15, 025b/16, 181a/14
t.- duğından 203a/04
t.- mca 025b/16
t.- mağın 096a/16
t.- mazdan 171b/14
t.- mış 097a/14
t.- mışdı 009a/07
t.- sa 034a/01, 040b/08
t.- up 122b/17, 180b/21
toğan [Tr.] Küçük kuşları ve fareleri yiyerek beslenen, yetiştirilerek kuş avında kullanılan bir tür yırtıcı kuş.
t. 028a/19, 143a/19, 143a/20, 143a/21
toğır- [Tr.] Doğum yapmak.
t.- amasa 024b/20
toğra- [Tr.] Keserek parçalara ayırmak; doğramak.
t.- r 128b/10
t.- yup 224a/17
toğrı [Tr.] 1. Doğruca. 2. Bir şeye yönelmiş olarak, bir şeye karşı. 3. Eğilip bükülmemiş, düz. 4. Yalan ve yanlış

olmayan; gerçek.
t. 003b/20, 005a/21, 005b/15, 006a/10, 006a/14, 007b/04, 009a/16, 018b/06, 019a/05, 019a/06, 021b/03, 022b/16, 032a/05, 045a/21, 049b/09, 056a/07, 056b/14, 057a/08, 061a/10, 061b/16, 062a/17, 063a/16, 063b/21, 065a/19, 065b/09, 065b/13, 065b/19, 079b/03, 082a/01, 087a/21, 087b/15, 087b/18, 088b/05, 095a/04, 097b/13, 099a/20, 099b/13, 101b/11, 103b/17, 104a/04, 104b/02, 109a/07, 111b/17, 111b/21, 112a/02, 112b/08, 120a/08, 120b/10, 121b/11, 122a/05, 122a/06, 122a/17, 123a/05, 123a/15, 127a/15, 131b/10, 132a/13, 133a/07, 135a/10, 138b/06, 146b/11, 154b/18, 155b/08, 156a/13, 157a/20, 159b/20, 160a/01, 160a/16, 160b/20, 161a/01, 165b/13, 166b/13, 172a/07, 176a/03, 177a/21, 179a/10, 179a/14, 180a/18, 183b/08, 184a/01, 191a/14, 191a/15, 191b/14, 194a/09, 195a/02, 203b/04, 203b/07, 205a/08, 206a/03, 209b/02, 212a/05, 213b/02, 217a/03, 217a/08, 222a/01, 223a/02, 223a/08, 223a/14, 226a/02, 228a/19, 230a/10
t.+ sı 196a/15
toğır- [Tr.] Bir tarafa yönelmek.
t.- dı 101b/08ı, 108b/04ı, 196b/08ı, 212a/09ı
t.- ur 209a/21
toğır- [Tr.] (bk. toğır-)
t.- dı 066b/03, 073a/14
toğır- [Tr.] 1. Yönelmek. 2. Düzeltmek; düzgün duruma getirmek.
t.- dı 071a/20
t.- mışdır 016b/11
toğıruluk [Tr.] Doğru olana yakışır davranış; dürüstlük.
t. 089b/07
toğır- [Tr.] (bk. toğır-)
t.- dı 127a/04
t.- duğı 175a/09
t.- duğları 199b/10
t.- mışdı 006a/06
t.- urdı 024b/21
t.- urlar 200a/20
tohum [Far.] Bitkilerde, döllenmiş yumurtacığın gelişmesini tamamladıktan sonra filizlenerek yeni bir bitkinin oluşumunu sağlayan organ; çekirdek.
t. 173a/17, 173b/02
t.+ ı 127b/01, 173a/15, 173a/16
t.+ uñ 173a/17, 173a/21
toğ [Tr.] Açlığını gidermiş; karnı doymuş olan; aç olmayan.
t. 037b/01
toğ- [Tr.] Bir eseri, en ince noktalarına kadar özen göstererek ortaya çıkarmak.
t.- dılar 041a/19
toğın- [Tr.] 1. Değmek; temas etmek. 2. Ulaşmak; isabet etmek. 3. (İyilik, kötülük, fayda, yardım vb. için) olmak; bulunmak. 4. Rahatsız etmek; olumsuz yönde etkilemek.
t.- a 189b/07
t.- acağ 213a/14
t.- dı 041a/14
t.- duğı 166a/02
t.- up 040a/16, 112a/07
t.- ur 124b/03, 126a/14, 134a/06, 146b/09, 150b/16
t.- urdı 040b/08
toğınma- [Tr.] (İyilik, kötülük, fayda, yardım vb. için) olmamak; bulunmamak.
t.- z 170b/15
toğsan [Tr.] Doksan.
t. 025a/10, 030b/07, 031a/18, 035b/10, 038a/17, 062b/16, 065b/20, 066a/01, 072b/04, 080a/12, 085b/05, 085b/09, 091a/03, 103b/08, 104a/13, 105b/15, 142a/05, 155a/08, 165a/05, 217b/15
t.+ ında 085b/03
toğsanıncı [Tr.] Doksanıncı sırada olan.

t 091a/01, 162b/08

toğun- [Tr.] 1. Atkı ve çözgü ipliklerini bir tezgâh veya başka bir araçta birbiri arasından düzenli bir biçimde geçirmek suretiyle kumaş vb. üretilmek. 2. Değmek; temas etmek. (bk. tokın-)
t.- dı 055b/21
t.- duğı 144a/16
t.- mağdan 146b/07
t.- miş 029a/14

toğuş- [Tr.] Kafa kafaya vuruşmak.
t.- mağda 129a/01

toğuz [Tr.] Dokuz.
t. 002b/20, 005a/11, 010b/15, 018a/19, 038a/04, 062b/16, 063b/10, 066a/01, 077b/06, 077b/09, 077b/18, 079a/09, 080a/05, 093a/16, 106a/18, 106b/12, 106b/14, 109b/16, 111a/19, 111a/20, 111b/07, 111b/09, 112b/21, 113a/11, 113b/16, 114a/11, 114b/01, 141a/21, 141b/01, 142a/05, 146a/02, 156b/03, 163a/11, 178a/08, 179b/14, 184b/12, 207b/10, 207b/16, 214a/16, 216b/13, 229b/11, 232b/01
t.+ a 229b/08
t.+ ında 080b/02, 086b/13, 190a/13, 218a/03

toğuzuncu [Tr.] Dokuzuncu sırada olan.
t. 077b/08, 103b/03, 144a/06, 201a/01, 204a/18, 220b/03
t.+ sına 180b/03

tol- [Tr.] 1. Dolu duruma gelmek. 2. Bir boşluğun içine girerek doldurmak. 3. (Süre için) tamamlanmak; bitmek. 4. Yayılmak; kaplamak.
t.- ar 010b/14, 010b/16
t.- ardı 135b/05
t.- dı 005b/12, 179a/09
t.- mişdi 030b/06
t.- mişdur 045b/03
t.- sa 014a/20
t.- up 091b/19, 149a/09

tola- [Tr.] Sarmak; dolaştırmak.
t.- mişdi 053b/13
t.- yup 021b/01

tolan- [Tr.] 1. Bir şeyin çevresinde dönmek; tur atmak. 2. Geliş güzel gezinmek; gidip gelmek. 3. Dolaşmak.
t.- dı 206a/04
t.- dılar 035a/17, 138b/12, 178a/05
t.- inca 232a/11
t.- ur 131b/19
t.- urağ 146b/11, 146b/15
t.- urdı 136b/12, 159a/09, 188b/10
t.- urken 136b/14
t.- urlardı 031b/03

tolandur- [Tr.] Bir şeyin etrafını turlatmak.
t.- ur 032b/08

tolaş- [Tr.] 1. Bir şeyin etrafına dolanmak; sarmalanmak. 2. Karışmak; birbiri içine girmek. 3. Gezmek; gezinmek. 4. İlişmek; sataşmak.
t.- dılar 221b/13
t.- miş 048a/04
t.- mişdi 019b/20
t.- ur 126b/11, 136b/05, 136b/10
t.- urdı 084a/08

tolaşdur- [Tr.] Bir şeyin etrafına dolamak; sarmalamak.
t.- salar 128b/19

tolaşdurıl- [Tr.] Bir şeyin etrafına dolanmak; sarmalanmak.
t.- miş 017b/16

tolaşılma- [Tr.] Etrafında tur atılmamak.
t.- zıdı 137a/17

tolayı [Tr.] 1. Etraf; çevre; dolay. 2. Boydan boya; tamamen.
t. 031a/01, 050b/17, 051b/08, 060a/12, 073b/01, 128b/19, 152a/05, 152b/17, 153b/16, 155b/15, 171b/10, 182a/07, 187a/04, 190b/06, 205b/14, 213b/05
t.+ ların 207b/04
t.+ sına 031a/19, 045b/17, 195a/15, 205a/21

t.+ sında 027a/14, 037a/14, 039a/18, 047a/06, 058b/04, 153b/18
t.+ sını 225a/13

toldur- [Tr.] 1. Dolmasını sağlamak; dolu duruma getirmek. 2. Bir boşluğun içine koyarak boşluğu kapatmak. 3. Yayılmasını sağlamak.
t.- alar 201b/12
t.- dı 016b/02, 063b/07, 137a/02
t.- dılar 117b/10, 131a/13, 152a/01, 191b/12
t.- up 007b/13, 031a/04, 039a/20, 040b/01, 055b/14, 126a/11, 139a/03, 157b/09, 194a/20
t.- ur 014a/18
t.- urıdı 010b/06, 014a/19
t.- urlardı 157b/13

toldurul- [Tr.] Dolu duruma getirilmek.
t.- sa 040a/10

toldurt- [Tr.] Doldurulmasını sağlamak.
t.- dı 136a/19

tolu [Tr.] Atmosferin üst katlarında aşırı soğğun etkisi ile buz hâlinde katılaşıp eriyemeden yere ulaşan yağış şekli; dolu.
t. 127b/08, 128b/20

tolu [Tr.] Boş olmayan; dolu.
t. 004a/21, 028b/14, 029b/01, 118b/05
t.+ dur 029b/04, 142a/16, 169a/16
t.+ sı 031a/05, 186a/05
t.+ ydı 178a/10
t.+ yıdı 008a/17, 079b/16, 139a/20, 160a/20

tomanbay [Ö.] Mısır Memlukluları'nın son hükümdarı Sultan Tomanbay.
t. 111b/05, 112b/07
t.+ la 112b/01

tomanbay ed-devâ-dâr [Ö.] (bk. tomanbay)
t. 112a/14

tomar-ı devlet [Tr.+Ar.] Devletin tomarı.
t.+ leri 112a/08

ton- [Tr.] Hareket kabiliyetini yitirmek.
t.- dı 068b/10

toñ- [Tr.] Donmak; buz tutmak.
t.- mişdi 019a/12

ton [Tr.] 1. Hayvanın rengi. 2. Kürk.
t.+ da 126b/07
t.+ ı 127a/03, 228a/04
t.+ ından 126b/07

toñ [Tr.] Buz.
t.+ ı 189a/10

tonan- [Tr.] Süslü biçimde giyinmek; süslenmek.
t.- miş 084b/01
t.- mişdi 018b/18

tonaT- [Tr.] 1. Göz alıcı şeyler kullanarak ilgi ve dikkat çekici hâle getirmek; süslemek. 2. Gerekli şeylerle giydirip kuşatmak. 3. Bir iş için gerekli olan her türlü araç ve gereci hazır duruma getirmek.
t.- dı 219a/13
t.- dılar 089a/19
t.- duğdan 125a/02
t.- duñ 002a/05
t.- mişdi 003a/09
t.- mişlarıdı 099a/21
t.- up 045b/12, 230a/09

toñdur- [Tr.] Buz tutturmak, donmuş hale getirmek.
t.- an 053a/16
t.- up 189a/09

top [Tr.] 1. Top biçiminde, yuvarlak nesne. 2. Çevgenle vurulan top; topaç.
t. 027b/11, 029a/10, 029a/11, 030a/03, 034b/03, 034b/04, 036b/09, 040b/06, 058b/03, 069a/14, 154b/17, 159a/01, 159a/02, 159a/05, 160a/01, 160a/02,
t.+ ı 160a/01
t.+ la 159b/19
t.+ ları 159a/01
t.+ laruñ 027b/12

top ol- [Tr.+Tr.] Toplanmak; bir araya gelmek.
t.- up 214b/21

toprak [Tr.] 1. Yer kabuğunun atmosferin etkisi ile dağılıp

organik maddelerle karışması ile meydana gelen canlıların yaşamasına elverişli yüzeysel tabakası. 2. Tarımsal etkinliklere uygun ve bu amaçla kullanılan alanlar. 3. Kara parçası.
 t. 117b/05, 129a/16, 132a/21, 147b/18, 147b/19, 185a/01, 185a/02, 185a/06, 185a/18, 185a/19, 207a/19, 211a/19
 t.+ a 134a/12
 t.+ dan 001/b/10, 002a/02
 t.+ dandur 144a/12
 t.+ dur 199a/16
 t.+ ı 011a/16, 121b/04, 139a/15, 147b/20, 169b/01, 171a/20, 195b/12, 197b/03
 t.+ ıla 031a/04
 t.+ in 001b/10
 t.+ in da 189a/02
 t.+ lara 169a/20
 t.+ ları 117b/09, 146b/07
torı [Tr.] (At donu için) gövdesi kızıl kahve, yelesi, kuyruğu ve ayakları siyah olan.
 t. 161a/13
toru [Tr.] Doruk; zirve.
 t.+ sında 194b/02
toruğ [Tr.] Doruk; zirve.
 t.+ ı 145b/07, 180a/05, 182a/15, 182b/05
 t.+ in 151b/05
 t.+ ina 120a/01, 144a/14
 t.+ in da 182b/06
 t.+ mı 135b/11
toy- [Tr.] Açlığını gidermek; tok duruma gelmek.
 t.- in ca 224a/19
 t.- mışlarıdı 048a/14
 t.- sa 128b/06
toyum ol- [Tr.+Tr.] Ganimet almak.
 t.- dı 026a/05
 t.- dılar 103a/15
toyumluğ [Tr.] Eskiden savaş veya akında elde edilen ganimet; çapul.
 t. 208b/13
 t.+ ı 156a/13
toz [Tr.] Çok küçük ve havada uçacak kadar hafif parçalara bölünmüş kuru toprak.
 t. 185a/02, 185a/06
töhmet [Ar.] Suç isnadı; suçlama.
 t. 038a/04
 t.+ in 085a/06
töhmet iT- [Ar.+Tr.] Suç isnat etmek; suçlamak.
 t.- diler 038a/04
 t.- dükleri 146a/08
 t.- üp 146a/01
tu yi- [Tr.+Tr.] Ayıplanmak.
 t.- yelüm 031b/17
tubbaÖ [Ö.] Kuran'da adı geçen, Sebe kavminin bir boyu olan halklardan biridir. Tubba Yemen ya da Himyer hükümdarları için kullanılan bir sıfattır.
 t. 156b/14
tubbah [Kpt.] Cemaziyelevvel ayı.
 t. 011a/19
tuc [Tr.] Tunç.
 t.+ dan 185a/10
tüde [Far.] Yığın; küme.
 t.+ de 001b/05
tüde-i pāk [Far.+Far.] Kutsal küme.
 t. 001b/04
tüdis [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 t. 075b/04
 t.+ üñ 075b/04
tüfān [Ar.] 1. Çok şiddetli, önüne gelen herşeyi yok edebilecek felaket. 2. Nuh Tufanı.
 t. 006a/04, 006a/13, 006b/03, 006b/06, 006b/07, 006b/13, 011b/17, 016b/05, 018a/18, 019b/21, 023b/19, 025a/05, 025a/06, 026a/09, 026a/12, 026a/15, 026a/16, 026a/17, 026b/21, 043b/01, 115b/03, 115b/12, 134b/15, 139a/10, 139a/11, 139a/12, 139a/13, 139a/14, 141a/01, 142a/03, 142b/18, 146b/13, 192a/20

t.+ ı 115b/03, 115b/04, 115b/05, 115b/10, 115b/12, 115b/13, 137a/19, 137a/20, 178a/15
 t.+ dan 005b/20, 006a/01, 006a/15, 006b/04, 006b/09, 007b/03, 009a/14, 009a/17, 009b/03, 011b/14, 016a/05, 016a/11, 016a/12, 023b/19, 025a/09, 025b/13, 026b/10, 037b/15, 115b/01, 134a/01, 134a/04, 134b/15, 139a/17, 140b/19, 142b/16, 148b/14, 148b/15, 148b/17, 149a/14, 176a/11, 176a/17, 192a/20, 197a/17
 t.+ ıdur 141a/10
 t.+ ıla 019b/21, 025b/19
 t.+ ıydı 115b/14
 t.+ uñ 026b/04
tüfān-ı nüñ [Ö.] Nuh peygamber zamanında, inkârcı ve sapkın insanları cezalandırmak için Allah tarafından gönderilen yağmur ve kasırga afeti.
 t. 016a/04, 019a/03, 120a/09, 121b/09, 139b/01, 148b/12, 192a/21
 t.+ a 005b/18, 016b/05
 t.+ dan 005b/20, 015b/16, 026b/08, 114b/18, 142a/05, 183a/08, 008b/19, 009a/04, 009a/14, 146b/12
tuğrā-yı ġarrā-yı Öālem-ārā [Tr.+Ar.+Ar.+Far.] Alemleri süsleyen gösterişli tuğra.
 t.+ larıyla 111a/18
tuğrıl beg [Ö.] Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu ve ilk sultanı olan Rükneddîn Ebû Talîb Muhammed Tuğrul-Bey bin Mikail.
 t.+ üñ 219a/17, 219a/20
tuğyān [Ar.] Ayaklanma.
 t. 072b/11, 107b/18, 155b/14, 220b/18
tuğyān it- [Ar.+Tr.] Ayaklanma çıkarmak.
 t.- mek 102b/11
tuñaf [Ar.] Şaşırtıcı; alışlagelmışin dışında.
 t. 105b/18
tuhfetü'l-elbāb [Ö.] Endülüslü seyyah Ebû Hâmid Muhammed el-Gurnâtî'nin Arapça olarak kaleme aldığı Tuhfetü'l-Elbāb ve Nuhbetü'l-A'câb adlı eser.
 t. 162a/01, 162b/05
tül [Ar.] 1. Uzunluk; boy. 2. Boylam.
 t. 151b/19
 t.+ ı 157b/11
tül-ı Óahd [Ar.+Ar.] Uzun zamanlar.
 t.+ ıla 140a/08
tül-ı emel [Ar.+Ar.] Tükenmez istek; tamah.
 t. 007a/06
tül-ı zamān [Ar.+Ar.] Uzun zamanlar.
 t. 001b/08, 140a/04
tuleytala [Ö.] Roma'lı bir hükümdar.
 t. 116b/11
tulm- [Tr.] Batmak; gurup etmek.
 t.- acak 180b/21
 t.- in ca 025b/15
 t.- urdı 020a/20
tülis [Ö.] Hz. İbrahim dönemindeki Mısır firavunu.
 t. 054b/03, 054b/12, 055a/05, 055a/11, 055a/12, 056a/04, 056a/14, 056b/06
 t.+ e 054b/10
tulüÖ it- [Ar.+Tr.] Güneş doğmak.
 t.- di 231b/20
tuluğ [Tr.] Şakak.
 t.+ lara 129a/10
tulum [Tr.] Bütün olarak yüzölüp çıkarılmış, kuyruk ve ayakları dikilerek torba haline getirilmiş koyun ya da keçi derisi.
 t.+ a 127b/02
tulun- [Tr.] (bk. tulm-)
 t.- dı 027b/17
 t.- duğı 016a/15, 062a/06, 136b/14, 158b/03, 158b/05, 181a/15
 t.- duğdan 150b/18, 151a/05
tuÓm [Ar.] Tat; lezzet.
 t.+ ina 074a/03
tuman [Tr.] Duman.
 t. 198a/21
tümiydün [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.

t. 022a/01, 022a/04, 022a/13
 t.+ uñ 022a/03
tun- [Tr.] Tıkanmak; kapanmak.
 t.- dı 134a/10
tunduğ [Tr.] Kapanma; tıkanıklık.
 t.+ ın 129b/03
tüneh [Ö.] Buhayre'de eski bir köy.
 t. 165a/21
tünis [Ö.] Kuzey Afrika'da bir ülke ve bu ülkenin başkenti olan şehrin adı; Tunus.
 t. 161a/15
tünus [Ö.] (bk. tünis)
 t. 008a/06
tur- [Tr.] 1. Kalmak; durmak; beklemek; mukim olmak; bulunmak. 2. Oturmak; kalmak; karar kılmak; ikamet etmek; eğlenmek. 3. Hayatta olmak, yaşamak, varlığını sürdürmek. 4. Ayakta olmak; ayakta durmak. 5. Bir işi yapmağa başlamak; teşebbüs etmek. 6. Karşı durmak; karşı koymak. 7. (Bugünkü ek fiilin (-dUr) görevinde) sürüp gitmek; devam etmek; öyle olmak; bildirmek.
 t. 024a/05, 054b/19, 054b/20, 214a/01
 t.- a 115b/11, 115b/12, 115b/13, 115b/14
 t.- acağı 032b/01
 t.- acağ 073b/04
 t.- alar 215a/20
 t.- alı 015b/04
 t.- amadı 083a/08
 t.- an 051b/11, 054b/09, 118b/13, 152a/18, 163b/06, 163b/07, 185a/11, 205b/10, 214a/02, 216b/02
 t.- asız 214b/16
 t.- dı 016b/08, 023b/19, 026a/16, 026a/18, 031b/09, 047a/16, 054a/06, 061b/12, 064b/19, 084a/02, 092a/20, 100b/06, 109b/03, 150a/12, 154a/20, 154b/18, 210b/18
 t.- dılar 100a/02, 100b/05, 146a/02, 146a/08, 152a/14, 184a/13, 184b/02, 191b/01, 205b/05, 227a/18
 t.- duğı 012b/16, 019b/02, 028b/15, 042a/10, 055a/09, 060a/16, 117b/07, 135a/09, 136a/16, 139b/20, 189b/02
 t.- duğdan 044b/07, 184a/12
 t.- duğları 021a/04, 119a/03, 120a/13, 134b/08, 138a/11, 138a/16
 t.- duğlarından 083b/13
 t.- duñ 213b/21
 t.- ı geldi 203a/03
 t.- inca 151a/04
 t.- ırak 138b/03
 t.- madın 087b/06, 104a/01
 t.- mağa 061b/18, 216b/06
 t.- mağı 228b/11
 t.- mağıçün 181b/04
 t.- mağ 212a/15
 t.- sa 126a/08
 t.- sam 033a/03
 t.- sun 008b/03, 216b/04
 t.- uñ 045a/07
 t.- up 011b/10, 024a/09, 048b/09, 054b/21, 057b/16, 098b/19, 114a/16, 133b/06, 134a/16, 138b/02, 154a/17, 167a/18, 180a/01, 204a/01, 210b/18, 214a/05, 223b/20
 t.- ur 014b/18, 029a/11, 038b/15, 045a/12, 078b/13, 119a/17, 123b/06, 123b/11, 127b/15, 127b/16, 129a/05, 143b/07, 145b/13, 164a/21, 169a/06, 174a/13, 174b/06, 174b/17, 182a/03, 182b/15, 185a/08, 189a/09, 190b/04, 216a/03, 226b/04, 228b/10, 228b/14
 t.- urdı 014a/15, 018a/18, 021a/12, 025a/05, 026b/21, 028b/11, 032b/21, 035a/05, 037a/05, 039b/16, 054b/01, 069a/20, 078b/16, 118a/10, 136b/07, 145b/10, 160a/20, 181b/21, 182b/21, 192b/20, 193a/05, 193a/20, 195b/10, 204a/08, 228a/08, 229a/20
 t.- urdı 015b/02, 017b/14, 019b/21
 t.- urın 157b/02, 214a/12
 t.- urken 084b/04, 092b/14, 154b/19, 217a/20,

230b/04
 t.- urlar 081b/15, 109a/15, 174a/15, 207b/01, 226b/09
 t.- urlardı 040b/13, 067b/09, 070a/02, 144b/19, 222a/20
 t.- urlardı 015a/19, 019b/01, 020b/19, 021a/01, 021a/17, 054a/01, 119a/19, 205b/16, 214b/21, 223b/21
 t.- ursa 019b/02
 t.- ursız 206b/19, 220b/10
 t.- ursun 159b/09
 t.- uruz 178b/19, 216b/07
 t.- u yorur 038b/16
tür [Ö.] Mısır'ın Sina bölgesinde bulunan Sina Dağı.
 t.+ a 073a/08
 t.+ da 210a/15
tura [Tr.] Çatı; dam.
 t. 158b/07
turağ [Tr.] Yerleşilen yer; yurt; barınılacak yer.
 t.+ ı 147a/02
turan şah [Ö.] (bk. el-melikü'l-mu'âzzam turan şah)
 t.+ ı 096a/11
 t.+ uñ 096a/06
turfe [Ar.] Az görmüş; garip.
 t. 117a/20, 144a/21, 187a/09
turgur- [Tr.] 1. Doğrultmak. 2. Durdurmak.
 t.- dı 211a/13
 t.- up 058a/11
turkur- [Tr.] Ayakta tutmak; dikmek.
 t.- dılar 049a/05
turkurıl- [Tr.] Dik olarak durdurulmak; dikilmek.
 t.- mış 162b/15, 184a/03
 t.- mışdı 182a/10, 182b/01
turma- [Tr.] 1. Karşı gelmek. 2. İşe, harekete devam etmek. 3. . (Bugünkü ek fiilin (-dUr) görevinde) sürüp gitmemek; devam etmemek; öyle olmamak; bildirmemek.
 t.- dı 178b/19
 t.- yup 026a/12, 029a/02, 041b/05, 046a/13, 057b/04, 066b/10, 084a/01, 109a/03, 112a/06, 118b/04, 133a/20, 134a/06, 134b/03, 137b/07, 137b/18, 151b/17, 155a/19, 158b/11, 206a/14, 206a/20, 212b/14, 215a/03, 218a/11, 221b/02
 t.- z 003a/12, 015a/07, 046a/05, 057a/12, 128a/03, 142a/11, 207b/04, 221a/15, 223a/17
 t.- zıdı 167b/12
 t.- zlar 025b/06
turna [Tr.] Turnagiller familyasının örnek tipi, siyah, gri veya beyazımsı benekli, uzun bacaklı ve uzun boyunlu, çok geniş kanatlı, Güney Amerika dışında bütün Dünya'da yaygın olarak yaşayan büyük bir göçmen kuş.
 t. 174b/19
tür tağı [Ö.] (bk. tür)
 t. 168b/09
turuğ- [Tr.] Durmak; karar kılmak.
 t.- duğı 117a/17
turvânda [Far.] Erken çıkan yemiş.
 t. 041b/04
tut- [Tr.] 1. Yakalamak; avlamak. 2. Ele geçirmek; istila etmek; kaplamak. 3. Tutmak; elinde bulundurmak; eliyle kavramak; kavrayarak eline almak; almak. 4. Saklamak; gitmesine, akmasına, çıkmasına engel olmak; alıkoymak. 5. Addetmek; öyle saymak. 6. Bir şeyin bedeli saymak; karşılık saymak. 7. (Yer için) kendine ayırmak; yerleşmek. 7. (Ağrı, hastalık vb.) etkisini göstermeye başlamak; musallat olmak. 8. Bağlanmak; ilişki kurmak. 8. İşlevini yerine getirir olmak. 9. (Öğüt, söz vb. için) dinlemek; uygulamak; dışına çıkmamak. 10. (İşçi vb. için) bir kimseyi çalıştırmak üzere ücret vererek anlaşmak; para ile çalıştırmak; hizmetine almak. 11. Girişmek; bir işe başlamak. 12. Yönelmek; doğrultmak. 13. Sarmak; kaplamak. 14. Saklamak; gizli tutmak. 15. (Kişi için) bir yerden gitmemesi için bir engel ya da neden oluşturmak. 16. (İlenç, lanet vb. için) hedefine ulaşmak; gerçekleştirmek. 17. Egemenliği altına almak;

ele geçirmek.18. (Verdiği söz, ettiği yemin vb. için) yerine getirmek; gereğini yapmak; gerçekleştirmek. 19. Saptamak; kaydetmek.

t. 049a/13, 090a/04, 090a/17, 096a/03, 211a/17

t.- a 129b/07, 221a/18

t.- alım 213b/12

t.- am 068b/18

t.- an 014a/04, 129a/02, 129a/13, 153a/09

t.- ar 013b/17, 024b/17, 049b/19, 055a/13, 066a/12, 070a/21, 127b/18, 166b/18, 189a/15, 190b/05, 206b/03, 223b/17

t.- ardı 017b/07, 017b/09, 018a/03, 027b/08, 042a/08, 047a/07, 047a/16, 048a/17, 051a/04, 057b/02, 136b/08, 138b/05, 189b/01, 192a/14, 232a/05

t.- arlar 013b/19, 022a/21, 035b/06, 101b/07, 127b/21, 128a/11, 128a/20, 153a/08, 159b/19, 180b/18, 190b/17, 221a/18

t.- arlardı 037a/06

t.- arlardı 016a/19, 019a/20, 159a/02, 189a/13, 195a/15

t.- arsin 058a/03

t.- a var 024a/01

t.- ayın 128a/06, 156b/09

t.- dı 021b/17, 022a/05, 048b/11, 071b/03, 086b/11, 092b/05, 096a/12, 110b/03, 112b/09, 113a/14, 117a/19, 151a/02, 151a/04, 152a/20, 190b/02, 192b/18, 194a/14, 201a/11, 206b/01, 210b/09, 216a/13, 223b/04, 224a/13, 224b/08, 225a/14, 225a/15, 225a/16, 227b/16, 227b/20, 228a/03, 231b/11, 231b/16, 231b/18

t.- dılar 023a/06, 068a/19, 083b/05, 095a/05, 100b/12, 103a/20, 108b/18, 191b/10, 195a/13, 205b/10, 210a/20, 215a/02, 219a/15

t.- duğı 024b/20, 069b/12

t.- duğını 063b/03

t.- duıkları 132b/01

t.- dum 151b/05

t.- mağa 014a/02, 015b/21, 128a/01

t.- mağ 012b/03, 230b/07

t.- miş 014b/16, 018a/02, 182b/08, 228a/09

t.- mişdı 017b/09

t.- mişdı 126b/21, 217a/15, 232a/01

t.- sa 013a/12, 024b/20, 127b/04

t.- sun 196a/16

t.- sunlar 090a/09

t.- uñ 105a/15, 134b/13

t.- up 013b/16, 022a/03, 030a/21, 038a/09, 041b/21, 047b/15, 048a/14, 058a/01, 063b/20, 071a/17, 071b/06, 076a/05, 079b/04, 082a/20, 084b/14, 087b/14, 096a/05, 102b/15, 104a/11, 118a/17, 145a/05, 151a/03, 170a/06, 170a/08, 185b/15, 200b/06, 201a/08, 202b/03, 221a/06, 223a/10, 230a/18

tutam [Tr.] Deste; demet.

t. 173b/07

tutul- [Tr.] 1. Yakalanmak; ele geçirilmek. 2. Avlanmak. 3. İşlevini yitirmek; hareketsiz veya işlevsiz kalmak.

t.- dı 028a/14, 155b/04, 179b/21

t.+ sa 030a/16

t.- urlar 186a/19

tutulma- [Tr.] Yakalanmamak.

t.- yınca 163b/10

tutun- [Tr.] Umud bağlamak; güvenmek.

t.- up 087a/03

tutunma- [Tr.] Umud bağlanmamak; güvenmemek.

t.- zlar 087a/03

tutuş- [Tr.] Birlikte belirlemek; kararlaştırmak.

t.- dılar 214a/04

tutuşdur- [Tr.] Alev almasını sağlamak.

t.- dı 213a/18

tütüş [Ö.] (bk. tülüş)

t. 054b/04

tütüş bin maliyâ [Ö.] (bk. tülüş)

t. 133a/09

tütüş-yi şeker [Far.+Far.] Tatlı dilli.

t. 161b/17

tutma- [Tr.] 1. (Öğüt, söz vb. için) dinlememek; uygulamamak; dışına çıkmak. 2. Bir yolu izlememek; o yoldan gitmemek; onu benimsememek. 3. İşlevini yitirmek; hareketsiz veya işlevsiz kalmak. 4. Yakalamamak.

t.- dı 071b/01

t.- duğı 210b/02

t.- mağa 221a/16

t.- sunlar 090a/09

t.- yup 084a/13, 105a/04

t.- z 014a/02, 014a/03, 078b/17, 125b/06, 127b/20

t.- zsañ 230a/14

tutma [Tr.] Yakalama, avlama işi.

t. 199a/15

tutul- [Tr.] 1. Kapanmak; tıkanmak. 2. (İşçi vb. için) bir kimseyi çalıştırmak üzere ücret vererek anlaşılmaq; para ile çalıştırılmak. 3. Yakalanmak; avlanmak.

t.- duğı 126a/07, 126a/09

t.- miş 014b/20, 074a/09

tutun- [Tr.] (bk. tutın-)

t.- mişlardı 110a/01

tutuş- [Tr.] Alev almak.

t.- ur 188b/15

tuy- [Tr.] 1. İştirmek. 2. Hissetmek; algılamak. 3. Koku almak.

t.- an 221a/02

t.- arlar 035b/04

t.- arlardı 034b/13

t.- arsin 024a/04

t.- dı 046a/16, 077b/13

t.- dılar 157b/20

t.- duğı 086a/19

t.- ıcağ 046a/18, 230b/07

t.- madın 056b/19, 060a/10, 089a/15

t.- up 071a/21, 125a/07, 192b/17, 214a/09, 215a/08, 215a/11, 221a/01

tuydur- [Tr.] Duyurmak.

t.- a 200b/10

t.- mişdur 156b/17

t.- urlardı 157b/15

tuydurma- [Tr.] Duyurmamak.

t.- dı 095b/15

t.- mağ 131a/05

tuyıl- [Tr.] Duyulmak; işitilmek.

t.+ a 060a/01

t.- miş 162b/16

tuyılma- [Tr.] Duyulmamak; işitilmemek.

t.- z 090a/15, 172a/13

tuyma- [Tr.] Duymamak; işitmek.

t.- dı 068b/04

t.- duğcün 002a/20

t.- zdı 166a/17

tuyu [Tr.] Duyu.

t.+ sı 047a/17

tuyulma- [Tr.] (bk. tuyılma-)

t.- sun 015b/03

tuyur [Ar.] Kuşlar.

t. 037a/02, 228b/20

t.+ ı 019b/07

tuz [Tr.] Sofra tuzu.

t. 200a/18

t.+ ıla 126a/11

tuzlu deniz [Ö.] Akdeniz.

t.+ e 122a/18, 123a/02

tüccâr [Ar.] Ticaretle uğraşan kimse; tacir.

t. 171b/02, 215b/17, 215b/19, 231b/13

tüfek [Tr.] Uzun namlulu ateşli silah.

t. 112a/07

tükür- [Tr.] Tükürük fırlatmak.

t.- ürleridi 035a/03

tünd-bād-ı gayret [Far.+Far.+Ar.] Gayret kasırgası.

t.+ ile 112a/18

tünd-bād-ı hamle [Far.+Far.+Ar.] Saldırı kasırgası.

t.+ lerinde 215a/02

türâb [Ar.] Toprak.

t. 004a/16

- t.+ a 011a/01
t.+ ı 151a/14
t.+ inuñ 003b/07
- türbe [Ar.]** Anıt mezar.
t. 179a/18
t.+ ler 017a/01
t.+ si 094b/08
- türbe evi [Ar.+Tr.]** Türbe.
t. 007a/09
- türk [Tr.]** Türk ırkından olan kimse.
t.+ i 219b/20
- türkçe [Tr.]** Türkler tarafından konuşulan Ural-Alтай dil öbeğine bağlı dil; Türkçe.
t. 018b/10, 188b/14
- türkî [Tr.+Ar.]** 1. Türk'e ait olan. 2. Türk olan. 3. Türkçe.
t. 004b/15, 095a/10, 095a/14, 095a/15, 102b/18, 139b/10, 232a/09, 232a/13
t.+ ye 191a/09, 200b/16
t.+ yi 107a/11
- türkçe [Tr.+Ar.+Tr.]** Türkçe.
t. 007b/02, 027b/16, 052b/02, 086b/21, 115a/15, 125a/13, 137a/09, 142b/06, 144b/08, 150b/03, 151b/05, 153b/05, 156b/06, 161a/11, 161b/20, 165a/13, 176b/21, 182a/17, 189a/11, 190b/10, 190b/14
- türkî dil [Tr.+Ar.+Tr.]** Türkçe.
t.+ ce 143b/20
- türkmen [Tr.]** Türklerin Oğuz boyundan bir halk ve bu halktan olan kimse.
t. 108b/15
- türmüs [Ar.]** Acı bakla.
t. 127a/18, 127b/01
t.+ den 127a/21
- türrehât [Ar.]** Sağma sözler.
t. 130b/17
- tütsi(sin) vir- [Tr.+Tr.]** Tütsü yakmak.
t.- e 029b/17
t.- se 051a/07
t.- seler 058b/07, 058b/16
t.- ürlendi 023b/09, 023b/10, 023b/12
- tütün [Tr.]** Duman.
t. 048a/05, 048a/06, 048a/07, 048a/09, 048a/10, 067b/16
t.+ i 058b/17
t.+ in 029b/17
t.+ ler 048a/04
t.+ lerden 048a/04
- tütüz- [Tr.]** Tüttürmek.
t.- diler 041b/03
- tüvânâ [Far.]** Güçlü; kuvvetli.
t. 097b/06, 164b/19, 179a/02, 227b/11
t.+ yıldı 155a/01
- tüy [Tr.]** İnsan ve hayvanlarda deri üzerinde bulunan çok ince kıl.
t.+ i 058b/15
t.+ inden 195a/09
t.+ iyile 023b/03, 023b/05, 023b/06, 023b/07, 023b/09
t.+ leri 049b/11

U

- uôayric [Ö.]** Bizans'ın Mısır genel valisi Mukavkıs'ın beyi.
u. 204b/17
- Ôubbâdet bün eš-šâmit [Ö.]** Bütün savaşlarda Hz. Muhammed'in yanında bulunmuş önemli bir sahabe.
e. 205b/21, 207b/10, 214b/17, 214b/19
- Ôubbâde hâzretleri [Ö.]** (bk. Ôubbâdet bün eš-šâmit)
Ôu. 207b/17, 207b/21, 208a/07
Ôu.+ ne 207b/12, 208a/04,
Ôu.+ nün 207b/11
- Ôubbâd [Ar.]** Aşırı kulluk eden.

- Ôu. 228b/09
- uc [Tr.]** Sebep; neden.
u.+ ndan 002b/04, 010b/21, 026a/21, 044b/05, 056a/19, 056b/01, 067b/13, 071a/11, 084a/19, 086b/13, 094b/13, 101a/15, 108a/15, 132a/03, 164b/21, 224b/21
- ucı bucağı [Tr.+Tr.]** Göz alabildiğine.
u. 169a/07
- ucuzlık [Tr.]** Bolluk; refah.
u. 056a/09, 066a/21, 066b/07, 101a/19, 124b/01, 125a/21, 173a/05, 177a/06, 218a/17
u.+ dur 024b/15
u.+ lar 038a/02
u.+ mı 043a/05, 166a/04
- ucuzluk [Tr.]** (bk. ucuzlık)
u. 048a/06, 171b/01
u.+ larla 037b/02
- uç- [Tr.]** 1. Havalanıp gitmek. 2. Yüksek bir yerden aşağı düşmek.
u.- an 158a/14
u.- ar 066b/20, 117b/03, 128a/08, 200a/15
u.- ardı 051a/07, 158a/15
u.- arlar 199b/19
u.- dı 117a/16, 134a/21, 137b/15
u.- dılar 158a/15
u.- up 117b/06
- uç [Tr.]** 1. Bir şeyin bitim noktası, son; baş; tepe; nihayet. 2. Gittikçe daralan ya da incelen şeylerin bittiği yer. 3. Kesici ya da delici bir aletin sivri ve batıcı yeri. 3. Sonuç. 4. Başlangıç noktası. 5. Sınır; hudut.
u. 059b/05
u.+ da 003a/09
u.+ ı 013a/01, 027a/18, 042a/08, 052a/18, 097b/07, 174b/11, 182a/21, 183a/03, 217b/05
u.+ ın 217a/02
u.+ ında 017a/15, 217b/04
u.+ ındağı 091a/20
u.+ ından 021b/21, 186b/08
u.+ ını 224a/14
u.+ lara 016b/03
u.+ ları 063b/07
u.+ ların 171a/08
- uçdan uca [Tr.+Tr.]** Baştan başa.
u. 161b/09, 174b/16, 179b/11, 210b/11
- uçur- [Tr.]** 1. Hızlıca göndermek. 2. Uçmasını sağlamak.
u.- dılar 095b/17
u.- inca 216b/04
u.- mış 004a/19
u.- up 088a/19
- uçurum [Tr.]** Dik inen, derin ve sarp yamaç.
u.+ lar 143a/08, 158a/14
u.+ lardan 137b/15, 158a/15
- ud yiri [Tr.+Tr.]** İnsanda, cinsel organların bulunduğu bölge.
u.+ n 031b/07
- Ôudûl id- [Ar.+Tr.]** Sapmak; yüz çevirmek.
Ôu.- eridi 019b/02
Ôu.- üp 111b/10
- Ôudvân [Ar.]** Zalimlik; haksızlık etme.
Ôu.+ ı 067a/06
- ufuk [Ar.]** Çevren; gözerimi.
u.+ da 146b/08
- uğra- [Tr.]** 1. Rast gelmek; tesadüf etmek. 2. Yolculuk sırasında gideceği yolun güzergâhını bir yerden geçirmek; yanından, içinden geçmek. 3. Üstüne varmak; saldırmak. 4. Yanına yaklaşmak.
u.- dı 049b/14, 057b/15, 061b/19, 064b/08, 065b/09, 084a/01, 084b/04, 138b/19, 155a/05, 171b/03, 210b/15
u.- dılar 084b/19, 147b/16
u.- diyısı 063b/21
u.- duğı 046a/04, 109a/02, 120b/07, 146b/09, 166b/13, 228a/18
u.- duğına 046a/01
u.- duğınlayın 016a/19
u.- duğum 227b/18

u.- duş 116a/21
u.- duşları 023a/09
u.- madın 122b/03
u.- mağa 229a/21
u.- maş 043b/09
u.- mış 078b/20
u.- r 019a/04, 072a/12, 123a/01, 123a/09, 146b/12, 146b/14
u.- rısa 042a/10
u.- rlar 169a/05
u.- rları 021a/18, 137b/06
u.- sa 016b/03, 026b/19, 042a/09, 045b/04, 162a/20, 163b/09, 229b/01
u.- ya 065b/10, 189a/12
u.- yan 122a/09, 168a/20
u.- yandır 122a/06
u.- yanlar 166a/21
u.- yımaya 195b/06
u.- yımazdı 229b/01
uğrama- [Tr.] 1. Yolu düşmemek; yöresinden, içinden geçmemek. 2. Rastlamamak. 3. Yaklaşmamak. 4. Kalmamak; durup beklememek.
u.- dı 061b/17
u.- dılar 191b/16
u.- sa 123a/02
u.- yınca 016a/18
u.- z 126b/04
u.- zdı 053a/01
u.- zıdı 044a/21
uğranıl- [Tr.] Rastlanmak.
u.- ur 171b/20
uğraş- [Tr.] 1. Savaşmak; çarpışmak. 2. Bir plan dahilinde bir kimseye rahatsızlık vermek; huzursuz etmek.
u.- a 214b/04
u.- alar 213b/16, 220a/17
u.- anlardan 061a/18
u.- asız 207a/15, 209a/15
u.- dı 097b/16, 110a/20, 154a/20, 201a/10, 222a/14
u.- dılar 038b/12, 047b/03, 047b/12, 056b/11, 071b/02, 096a/14, 155a/14, 212b/08, 212b/11, 222b/04
u.- imazsız 208a/12
u.- ırak 155b/01
u.- mağa 061a/06, 202b/08
u.- mak 214b/18
u.- sa 201b/04
u.- sunlar 213b/11
u.- up 085b/07, 227b/14
u.- urıdı 162a/19
u.- urken 061a/21
u.- urları 155b/21
uğraş [Tr.] Savaş; dalaş.
u. 061a/03, 167b/12, 220b/14
u.+ a 067b/12, 154b/03, 209a/21, 213a/07, 213b/21, 214b/14, 214b/15
u.+ da 097b/14, 156a/02, 156a/21
u.+ dan 067b/18
u.+ ı 095b/21, 214b/13
u.+ lar 103a/20, 219a/15
u.+ laruñ 154b/02
uğraş eyle- [Tr.+Tr.] Savaşmak.
u.- diler 204b/20, 220a/06
uğraşıcı [Tr.] Savaşçı.
u. 077a/06, 156b/06
uğraş iT- [Tr.+Tr.] Savaşmak.
u.- diler 155b/20, 212b/09
u.- dükleri 216a/15
u.- medin 228a/11
u.- mege 212b/02
u.- megi 208a/11
u.- üp 221b/04
uğraT- [Tr.] Bir yere uğramasını, oradan geçmesini sağlamak.
u.- dılar 195b/05
u.- ırak 022b/16
u.- salar 031b/06
uğratma- [Tr.] Yaklaştırmamak.

u.- zlar 172a/10
uğrı [Tr.] Yol kesici; hırsız.
u. 016a/17, 092a/14, 222a/18
u.+ lar 092a/13
uğurla- [Tr.] Çalmak; aşımak.
u.- dı 092a/15
u.- rdı 130b/13
u.- rlar 200a/17
u.- yup 107a/07
uğurlama- [Tr.] Çalmamak; aşımamak.
u.- yınca 188a/20
uğurlayın [Tr.] Gizlice.
u.+ layın 003b/13, 032b/03, 044b/08, 145b/21, 230a/20
uğurlu [Tr.] Kut sahibi; kutlu.
u. 201b/03
uğursuz [Tr.] Uğursuzluk getiren.
u. 129b/07
uğur tutun- [Tr.] Uğur olarak kabul etmek.
u.- mışları 110a/01
u.- up 087a/03
Öuhde [Ar.] Bir işi yapacağına dair söz verme.
Öu.+ sinden 131a/08
uhnuh [Ö.] (bk. idrîş paygâmbâr)
u. 121a/10
Öuqâb [Ar.] Kartal.
Öu. 020a/10, 020a/11, 034b/09, 041b/07, 046b/21
Öu.+ ı 017b/17
Öu.+ uñ 017b/16
Öuqalâ [Ar.] Akıllı kimseler.
Öu. 004a/02, 161b/12
Öu.+ nuñ 186b/12
Öu.+ sı 157b/19
Öu.+ yıla 143a/04
Öuqkâb [Ar.] (bk. Öuqâb)
Öu. 017b/15, 020a/07, 023b/10, 041a/13, 041a/15, 041a/19, 041b/10, 041b/12, 041b/14, 041b/18, 194b/05, 194b/07, 194b/11, 195a/21, 195b/06, 195b/09, 195b/21
Öu.+ laruñ 020a/10
Öuqûbet [Ar.] Eziyet.
Öu.+ e 112b/12
Öu.+ idi 109a/19
Öu.+ ler 223b/05
Öuqûl [Ar.] Akıllar.
Öu. 176a/04
Öuqûl-ı melek [Ar.+Ar.] Meleklerin akılları.
Öu. 001b/06
ulal- [Tr.] Büyümek; yetişmek.
u.- up 107a/17
ulaş- [Tr.] 1. Varmak; erişmek; yetişmek. 2. Bulaşmak; sirayet etmek. 3. Kavuşmak; buluşmak. 3. Yakınlık kurmak; yaklaşmak. 4. Musallat olmak.
u.- alar 180b/10
u.- dı 061a/02, 084b/12
u.- duğı 214b/08
u.- ı görsüñ 134b/12
u.- ınca 167a/14, 226b/12
u.- maş 136b/12
u.- sun 026a/11
u.- ur 018a/17, 035a/03, 146b/12, 190a/05
ulaşdur- [Tr.] İletmek; vardırarak; ulaşmasını sağlamak.
u.- a 029b/17
u.- acaş 045a/06
u.- ayın 159b/08
u.- dı 062b/07, 093a/11
u.- dılar 090a/20
u.- urdı 042a/12
u.- urları 010b/03, 044a/06, 101a/09
ulaşuK [Tr.] Bitişik; birbirine bağlı.
u. 010a/20
u.+ ı 179a/02
Öulemâ [Ar.] Alimler; bilginler.
Öu. 012a/03, 020a/05, 075a/09, 076b/18, 093a/17, 097b/09, 098b/08, 100a/19, 101b/02, 101b/06, 101b/07, 102b/01, 109b/05, 113a/16, 228b/07,

232a/18
 Öu.+ dan 087a/05, 092b/18, 097b/09, 101b/08,
 102a/15, 175a/15, 175b/12
 Öu.+ sından 012b/02, 152a/10, 162a/01
 Öu.+ ya 083b/17, 091a/17
 Öu.+ yı 083b/17
 Öu.+ yıldı 064b/17
Öulemā-yı hadîş [Ar.+Ar.] Hadis ilmi alimleri.
 Öu.+ dendür 218a/20
 Öu.+ üñ 094b/11
Öulemā-yı haleb [Ar.+Ö.] Halep alimleri.
 Öu.+ den 105b/20
Öulemā-yı kibār [Ar.+Ar.] Büyük alimler.
 Öu.+ dan 175a/14
 Öu.+ danıdı 109b/20
Öulemā-yı kibār-ı hadîş [Ar.+Ar.+Ar.] Büyük hadis alimleri.
 Öu.+ dendür 109b/18
Öulemā-yı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslüman alimler.
 Öu.+ den 101b/20
Öulemā-yı müte'ahhîrin-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın son
 zamanlarda yetişen alimleri.
 Öu.+ dan 004b/19
Öulemā-yı nücum [Ar.+Ar.] Yıldızlar bilimi alimleri.
 Öu.+ ı 043a/20, 232a/17
Öulemā-yı selef ve halef [Ar.+Ar.+Ar.] Eski ve yeni alimler.
 Öu. 004b/20, 005a/07
Öulemā-yı şafî'îyye [Ar.+Ar.] Şafî alimleri.
 Öu.+ den 004b/12
 Öu.+ nüñ 092b/20
ulu [Tr.] 1. Büyük; yüce; iri. 2. Erdemleri bakımından
 benzerlerinden çok üstün olan; yüce; soylu; itibarlı.
 u. 007b/05, 007b/12, 009a/06, 009a/19, 009b/04,
 009b/06, 009b/19, 012b/16, 016a/09, 017a/01,
 017a/17, 017a/21, 018a/14, 022b/10, 028b/07,
 029a/15, 032a/19, 033a/17, 034a/16, 034a/21,
 043a/06, 043a/07, 048a/01, 048b/02, 048b/03,
 050a/01, 063b/09, 064b/11, 069a/01, 070b/18,
 072a/01, 073b/05, 081b/15, 083a/13, 086a/05,
 091a/10, 096a/10, 096b/17, 097a/01, 097b/14,
 099a/11, 100a/12, 101b/05, 103a/07, 104a/15,
 104a/20, 104b/05, 106a/17, 107a/18, 107a/20,
 107b/09, 107b/16, 110a/05, 111b/02, 111b/06,
 115b/16, 120a/16, 120b/09, 122a/07, 129b/11,
 129b/21, 132a/08, 132a/10, 134a/08, 134a/13,
 134a/16, 135a/04, 135b/01, 135b/16, 135b/18,
 136a/10, 139a/13, 142a/15, 142b/20, 143a/04,
 143a/07, 145b/07, 148a/01, 148a/06, 149a/09,
 151a/15, 151a/16, 151b/05, 158b/21, 160a/14,
 160b/03, 160b/04, 161b/02, 163a/16, 163a/19,
 163b/02, 166b/14, 167a/10, 167a/13, 169a/06,
 171a/02, 172a/03, 172b/01, 175b/05, 176b/16,
 182a/01, 182a/10, 185a/05, 187b/20, 190a/18,
 192a/07, 192a/19, 193a/09, 195b/13, 196a/20,
 202a/03, 202b/18, 205a/02, 217a/09, 220b/13,
 222a/01, 224b/18, 226b/02, 228a/15, 229b/09
 u.+ dan 231a/13
 u.+ ları 006a/18, 009b/21, 075a/18
 u.+ ların 149b/10
 u.+ larından 070b/15, 097a/10, 102b/09, 129b/14,
 161a/11, 208b/16, 220b/18
 u.+ larındanıdı 096b/12, 103a/07
 u.+ larını 202b/04
 u.+ larundandır 092b/20
 u.+ sı 016a/01, 133b/16
 u.+ sın 049a/16
 u.+ sinüñ 009a/11, 139b/13
 u.+ sıydı 009a/16
 u.+ sıydı 061a/20
uluca [Tr.] Daha büyük olan.
 u.+ ların 067b/21
ululuğ [Tr.] Yücelik; üstünlük.
 u.+ ı 202a/08
Öulüfe [Ar.] İmparatorluk döneminde, kapıkulu askerlerine,
 acemi ocağı mensuplarına, bazı saray görevlilerine,
 devlet memurlarına, ilmiye mensuplarına üç ayda bir

verilen maaş.
 Öu. 221a/14, 223b/01
 Öu.+ leri 220b/09, 221a/13, 222b/17
 Öu.+ lerine 221a/18
 Öu.+ müz 221a/15
 Öu.+ müzi 221a/16
 Öu.+ si 211b/06
 Öu.+ sinden 220b/07
Öulüm [Ar.] Bilimler.
 Öu. 006b/14, 012a/03, 139a/16
 Öu.+ ı 018a/15
 Öu.+ ında 036b/15
Öulüm-ı Öalem [Ar.+Ar.] Alemdaki bilimler.
 Öu.+ e 022a/09
Öulüm-ı hikmet [Ar.+Ar.] Felsefe bilimleri.
 Öu. 160a/18
 Öu.+ i 039b/17, 053a/13, 053a/15
 Öu.+ ile 017b/06
Öulüm-ı şanāyî [Ar.+Ar.] Fen bilimleri.
 Öu.+ 115b/06
Öulüvv-i şān [Ar.+Ar.] Şanın yüceliği.
 Öu. 091b/13, 160b/13
um- [Tr.] İstemek; ümit etmek; dilemek.
 u.- ardı 127a/06, 200b/08
 u.- arın 054b/20, 206a/08, 209b/15, 210b/21, 214a/01
 u.- arlarıdı 097b/08
 u.- aruz 009b/09
 u.- dı 088a/20
 u.- duğunuz 207a/05
Öummāl-ı sultānî [Ar.+Ar.] Hükümdara bağlı valiler.
 Öu. 062b/11
umür [Ar.] İşler; görevler.
 u. 096b/12, 097a/01, 130b/12
 u.+ da 231b/06
 u.+ ı 104a/20
 u.+ ın 018b/15, 080a/21, 100a/04
 u.+ ma 023a/16, 230a/16
 u.+ mı 020b/07
umür-ı Öacıbe [Ar.+Ar.] Tuhaf işler.
 u. 044a/10
umür-ı ğaribe [Ar.+Ar.] Tuhaf işler.
 u. 136a/11
umür-ı memleket [Ar.+Ar.] Devlet işleri.
 u.+ i 231a/10
umür-ı mümkinе [Ar.+Ar.] Yapılabilir işler.
 u.+ dır 005a/09
umür-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat işleri.
 u. 107b/17
 u.+ a 086b/11, 104b/04
 u.+ ı 062b/14
 u.+ mı 099a/15, 104b/07, 106b/03
umür-ı saltanat-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır saltanatının işleri.
 u.+ ı 105a/03
umür-ı vilāyet [Ar.+Ar.] Vilayet işleri.
 u. 111a/16
un [Tr.] Tahıl tanelerinin öğütülmesinden oluşan toz hâlindeki
 besin maddesi.
 u.+ ıyla 127a/19
Öunf [Ar.] Sertlik; şiddet.
 Öu. 090a/09, 101b/15
unıd- [Tr.] Unutmak.
 u.- up 113b/11
 u.- ur 031b/03, 089b/17
unudıl- [Tr.] Unutulmak.
 u.- mış 020b/14
unudma- [Tr.] Unutmamak.
 u.- mağicün 031a/07
unut- [Tr.] (bk. unıd-)
 u.- dı 085a/01
unutdur- [Tr.] Unutmasını sağlamak.
 u.- dı 081b/17
 u.- duğı 081b/18
unutma- [Tr.] (bk. unudma-)
 u. 040a/06
 u.- ñ 100a/11
Öunvān [Ar.] Bir kimsenin yaptığı iş ya da görevi dolayısıyla

verilen ad; san.
 Öu. 202a/18
 Öu.+ ı 111a/18

ur- [Tr.] 1. Yerleştirmek; dikmek. 2. Sürmek; koymak; değdirmek; dayamak. 3. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere, birine, bir şeye hızla indirmek. 4. Yüklemek; takmak. 4. Atmak; fırlatmak; çarpmak. 5. Baskın yapmak; yağmalamak. 6. Olduğundan başka biçimde görünmek. 5. Ateşe koymak; ateşe vermek. 7. Bağlamak; takmak. 8. Yansıtmak; aksetmek. 9. Kesmek; koparmak. 10. Ateşli ya da kesici silahla öldürmek veya yaralamak. 11. (Vurmalı çalgı için) çalmak.
 u.- alar 152a/15
 u.- an 002b/05, 003a/20
 u.- ayın 227a/13
 u.- dı 002a/10, 006b/11, 026b/15, 034b/08, 058a/01, 060a/11, 067a/18, 075b/09, 076b/10, 086b/07, 093b/21, 099a/14, 122b/17
 u.- dılar 005b/09, 084b/09, 088a/16, 097b/03, 104b/16, 135a/17, 152a/19, 210b/03, 223a/11, 224b/08, 227b/02
 u.- duğı 052a/20
 u.- duğca 193a/16
 u.- duğları 136a/07, 148a/07
 u.- ıcağ 172a/16, 187a/17
 u.- ma 199a/15
 u.- mağa 227a/13
 u.- malı olıcağ 135b/12
 u.- mışdı 038a/16
 u.- mışdı 037b/17, 079a/19, 187b/21, 193b/14
 u.- mışlar 164a/19, 218b/02
 u.- mışları 080a/17, 179b/01, 203b/03
 u.- sa 025a/04, 162a/19
 u.- salar 127b/06, 127b/07, 128b/21
 u.- up 024a/05, 036b/11, 050a/18, 057b/01, 076a/06, 095a/06, 098a/01, 103a/15, 145a/03, 154b/21, 159a/13, 170a/18, 211a/17, 219b/20, 225a/06
 u.- ur 027b/11, 028b/10, 039b/12, 053b/15, 070b/01
 u.- urdı 035a/09, 053b/21, 097a/14
 u.- urlar 030b/02, 072b/08, 074b/07
 u.- urları 152b/08

ürāhīṭus [Ö.] Eski Mısır hükümdarı III. Ptolemy ve VI. Ptolemy.
 ü. 077a/19, 077b/06

Öurbān [Ar.] Çöl Arapları; bedeviler.
 Öu. 108b/15, 223a/08
 Öu.+ ı 082a/16
 Öu.+ ıyıla 082b/05

urdurma- [Tr.] Koydurmamak; taktırmamak.
 u.- z 100a/21

urğan [Tr.] Doğal lif iplerinin iki ya da daha çoğunun bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.
 u.+ lar 171a/08, 191b/09

urıl- [Tr.] 1. Yerleştirilmek; dikilmek. 2. Takılmak; verilmek.
 u.- acağ 195a/04
 u.- dı 009b/20, 131b/13, 152a/21, 152b/04, 227b/06
 u.- duğı 211b/20
 u.- mışdı 111b/18
 u.- mışdur 178b/07, 190a/21
 u.- up 117a/10, 158a/17

urın- [Tr.] Giymek; üzerine geçirmek.
 u.- dı 095b/07
 u.- ur 173a/09

urma- [Tr.] İsbet etmemek; hedefi vurmamak.
 u.- yınca 083a/08

urul- [Tr.] (bk. urıl-)
 u.- dı 035b/16
 u.- mışdur 035a/10, 043a/02

uruz [Far.] Horoz.
 u.+ ları 197b/04

Öuryān [Ar.] Çıplak.
 Öu. 136b/04, 117a/15, 136b/11, 138b/17, 173a/04, 194a/21, 224a/12

uśūl [Ar.] Yol; yöntem.

u. 157a/16

uśyūt nāhīyesi [Ö.] Orta Mısır'da Nil ırmağı kıyısında bir kent; Asyut.
 u.+ nde 030a/17, 121a/05

uṣ [Tr.] Bu, işte bu.
 u. 068b/02

uṣīr [Ö.] Hz. Yakup'un oğullarından biri.
 u. 198b/03

uṣmūm-ı tannāh [Ö.] Mısır'da Dimyat yakınında bir belde.
 u. 179a/12

uṣmūn [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 u. 009a/13, 010a/07, 037b/14, 070a/10, 120a/13, 146a/05, 146a/18, 165b/09, 169b/05, 169b/11
 u.+ dan 169b/05

uṣmūn bin mīsr bin bayṣar bin ḥām bin nūḥ [Ö.] (bk. uṣmūn)
 u.+ a 167a/02

uṣmūn bin mīsrāyim [Ö.] (bk. uṣmūn)
 u. 170b/09, 178a/18

uṣmūn oğlu menākūṣ [Ö.] (bk. menākūṣ)
 u. 192a/08

uṣmūneyn [Ö.] Mısır'da Dimyat yakınında eski bir şehir.
 u.+ den 010a/07, 184a/11

uṣmūneyn şehri [Ö.] (bk. uṣmūneyn)
 u. 184a/08
 u.+ ne 184a/01
 u.+ nūḥ 184a/02

utan- [Tr.] Utanç duymak; ar etmek.
 u.- acağ 214a/12
 u.- dı 214a/10
 u.- duğum 214a/13

utanma- [Tr.] Utanç duymamak; ar etmemek.
 u.- dumı 214a/13

Öutāred yıldızı [Ar.+Tr.] (bk. Öutārid)
 Öu. 017b/13

Öutārid [Ar.] Merkür gezegeni.
 Öu. 020b/16, 141b/02, 141b/10, 181a/17

Öutārid yıldızı [Ar.+Tr.] (bk. Öutārid)
 Öu.+ dur 035a/11

Öutbe bin ebī sūfyan [Ö.] Ebu Süfyan bin Harb; Mekke'nin fethi sırasında Müslüman olmuş olan bir sahabi.
 Öu. 012b/07

uv- [Tr.] Ovuşturmak.
 u.- dı 166b/06

uvacuğ [Tr.] Küçücük; çok ufak.
 u. 034b/18, 138a/07

uvağ [Tr.] Ufak.
 u. 167b/01

uvan- [Tr.] Ufalanmak.
 u.- an 163a/12
 u.- dı 184a/06
 u.- madın 040a/18

uvanma- [Tr.] Ufalanmamak.
 u.- z 135b/20

uvaT- [Tr.] Ufalamak.
 u.- alar 206a/15
 u.- dı 040a/16
 u.- dılar 118a/01
 u.- madın 193b/02
 u.- mış 158a/06
 u.- mışlar 162b/14
 u.- sañ 175b/06
 u.- up 166b/04, 186b/08
 u.- ur 186b/06
 u.- urlar 188a/15

uy- [Tr.] 1. (Kişi için) davranışlarını bir kimseye, görüğe, emre vb. göre ayarlamak; onun yolunu izlemek. 2. Benzemek; birbirini tutmak.
 u.- an 002a/20, 034a/08
 u.- ar mı 090a/05
 u.- arsa 209a/05
 u.- dılar 208b/08, 230a/03
 u.- up 178a/12

uyan- [Tr.] 1. Uyku durumundan çıkmak. 2. Gerçekleri kavrar duruma gelmek; bilinçlenmek.

u.- dı 024a/07, 049a/15, 063a/19, 134a/11, 152a/20, 176b/05, 194b/04, 202a/02
u.- duğı 032a/21, 202b/14
u.- dukları 044b/15
u.- dum 052a/03, 134b/07, 134b/12
u.- ıcağ 045a/11, 159a/14
uyanlu [Tr.] Uyanı olan, dizginli.
u. 029b/02
uyanma- [Tr.] Uykudan kalkmamak.
u.- dılar 044b/15
u.- z 189a/19
uyanuk [Tr.] Sağduyulu.
u. 089b/13
uydur- [Tr.] İki şeyi birbirine uygun duruma getirmek.
u.- mışlardur 145b/11
uyhu [Tr.] (bk. uyhu)
u. 050a/20
u.+ sından 134a/11
uyı- [Tr.] (bk. uyu-)
u.- dılar 044b/14
u.- duğı 201b/19
u.- sa 089b/13
uyku [Tr.] Uyku.
u. 134b/12, 189a/18
u.+ dan 049a/15, 052a/03, 159a/14
u.+ dayıdı 152a/20
u.+ m 052a/02, 151b/09
u.+ sı 176b/02
u.+ sından 032a/21, 063a/19, 176b/05, 202b/14
uyluğ [Tr.] Bacağın kalça ile diz kapağı arasında kalan bölümü; uyluk kemiği.
u.+ ında 174a/11, 174b/03, 224a/07
u.+ larımuñ 224a/15, 224b/03
u.+ umdağı 224b/08
u.+ uñdağı 224a/08
uyma- [Tr.] 1. (Kişi için) davranışlarını bir kimseye, görüşe, emre vb. göre ayarlamamak; o yolu izlememek. 2. Benzememek, birbirini tutmamak.
u.- dı 002a/21
u.- z 145b/13
u.- z mı 090a/05
uyu- [Tr.] Uykuya dalmak; uyku durumuna geçmek.
u.- dı 050a/20, 159a/12
u.- dum 134b/07
u.- r 063b/09
u.- rdı 064b/13
u.- rdum 052a/02,
u.- rlarıdı 008b/10
Öüyün [Ar.] 1. Gözler 2. Kaynaklar.
Öu. 049a/11
Öu.+ ına 010b/18
uyuş- [Tr.] 1. Uyum sağlamak. 2. Anlaşmak.
u.- up 008b/12
u.- ur 209b/04
uza- [Tr.] Çok uzun zaman devam etmek; uzun sürmek.
u.- dı 151b/09
u.- miş 065a/01
u.- yup 142b/02
uzadı [Tr.] Uzunlamasına.
u. 025b/14, 126a/10, 135a/18
u.+ sına 135b/01, 162b/14, 163a/09
uzak [Tr.] Uzamda çok ötelerde olduğu düşünülen; ırak.
u. 040b/08, 089b/15, 121b/13, 227a/06
uzaT- [Tr.] 1. (Kol, bacak, boyun vb. için) bir yere değmek, birine dokunmak için açmak, germek ya da yöneltmek. 2. Uzunluğunu arttırmak.
u.- a 055a/07
u.- dı 055a/09, 055a/15, 085a/05
u.- ı virürler 128a/13
u.- miş 028b/02
Öuzlet [Ar.] Köşesine çekilme; insanlardan uzak kalma; yalnızlık.
Öu. 003b/11, 042b/08
uzluğ [Tr.] Ustalık; maharet.

u.+ ıyla 193b/01
uzun [Tr.] 1. Uzunluk sahibi; boylu. 2. (Süre, zaman için) başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı bulunan; yavaş geçtiği için çok zaman olmuş gibi görünen. 3. Boy; uzunluk.
u. 028a/15, 064b/11, 070a/11, 072a/05, 128b/02, 129b/06, 152b/02, 153a/04, 162a/16, 162b/02, 171a/07, 188a/13, 198b/04, 199a/17, 199a/19, 199b/06, 199b/15, 202a/10, 207b/14
u.+ dur 126b/05, 127b/11, 127b/17
u.+ ı 005b/10, 007a/13, 025b/04, 033b/11, 034b/01, 036b/21, 041a/19, 042a/15, 058b/13, 090b/08, 119b/16, 125b/16, 139b/14, 139b/18, 143a/13, 145b/07, 152b/16, 160a/14, 161b/08, 161b/11, 163a/09, 163a/16, 166b/03, 167a/12, 169b/14, 179b/21, 182a/08, 182a/19, 182a/21, 182b/06, 192b/02, 192b/04, 193a/04, 193a/08, 218b/01
u.+ ın 143b/12
u.+ ına 009b/13, 052b/19, 143a/17, 172b/20, 183a/03
u.+ larınuñ 161b/01
uzunlu [Tr.] Uzunluğu olan.
u. 007a/18
uzunluğ [Tr.] 1. Bir şeyin bir ucundan öbür ucuna kadar olan uzaklık. 2. Zaman açısından sürenin çok olma durumu. 3. Uzun olma durumu.
u.+ da 128b/03, 177a/20
u.+ ı 018a/08, 029b/10, 029a/14, 064b/11, 127b/10, 157a/08, 162a/06, 162a/11, 166b/05, 166b/08, 177b/20, 191a/18
u.+ ın 151b/13
u.+ ında 162b/01
Öüzv [Ar.] Vücutta belli bir görevi üstlenen parça; organ.
Öu.+ ı 145b/05
Öu.+ ın 145b/11
Öu.+ ına 024b/18
Öu.+ ını 024b/18
Öu.+ ların 140a/07
Öu.+ larını 207a/21

Ü

ü [Far.] Ve.

ü. (Bir çok yerde)

übbehet [Ar.] Ululuk; yücelik.

ü. 099a/20, 228a/19

üç [Tr.] Üç sayısı.

ü. 003b/05, 004a/01, 011a/11, 017b/03, 018a/09, 018a/16, 023a/11, 025a/09, 025b/18, 031a/05, 037b/09, 038a/02, 040b/11, 041a/01, 042b/05, 047b/08, 047b/09, 059b/04, 059b/15, 061a/09, 061b/14, 062a/09, 062b/05, 062b/21, 063a/13, 066a/13, 067a/19, 068a/02, 068a/10, 072b/04, 073b/04, 076b/16, 077a/08, 077a/12, 077b/14, 078a/11, 079a/06, 080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 082b/14, 083a/10, 083b/05, 083b/06, 084b/11, 084b/16, 086a/04, 089a/14, 089b/08, 092b/21, 096b/07, 098a/18, 102b/14, 103b/20, 104a/17, 106a/16, 106a/18, 106a/20, 111b/01, 113a/11, 117b/13, 118b/14, 124a/04, 124b/07, 125a/05, 126a/18, 131a/11, 132a/19, 133b/17, 134a/04, 135a/16, 136b/03, 137a/14, 139a/19, 139b/17, 139b/21, 141a/04, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 142a/02, 142a/04, 142a/05, 142b/02, 143a/13, 143a/15, 143a/16, 143b/04, 143b/05, 144a/11, 146a/20, 150a/08, 150a/09, 150b/08, 150b/10, 154a/16, 155a/14, 156a/21, 157a/13, 158a/18, 158a/21, 158b/07, 159a/19, 161b/11, 162a/13, 163a/10, 163a/17, 163b/13, 163b/19, 164a/11, 168a/03, 169b/15, 170a/02, 170b/01, 173b/19, 174a/12, 176b/08, 177a/05, 181a/14, 181b/04, 182a/15, 182b/06, 186b/07, 187a/15, 188a/14, 190a/13, 190b/08, 191a/10, 191a/21, 193b/14, 195b/19, 196b/17, 196b/20, 197b/01, 198b/17, 203a/01, 203a/05, 203a/06, 203b/09, 204b/06, 207a/13, 207b/12,

208a/01, 208b/09, 208b/19, 208b/20, 209b/14,
212a/10, 212b/08, 214a/12, 216b/12, 217b/09,
217b/20, 218a/11, 218a/15, 218b/01, 222b/12,
223a/19, 227a/01, 227b/10, 228b/02, 229b/11,
231b/12, 232a/01
ü.+ den 002a/03, 208a/01
ü.+ i 133b/17, 135b/14, 139b/12
ü.+ idür 010b/15, 179b/14
ü.+ in 104a/09, 160b/18
ü.+ inde 191a/10, 232b/01
ü.+ indeydi 099b/11
ü.+ ine 094a/10, 105b/07

üçer [Tr.] Her birine üç tane düşecek biçimde.
ü. 131b/03, 143a/16

üçüncü [Tr.] Üçüncü sırada olan.
ü. 005a/11, 009a/10, 009a/12, 031a/01, 060a/05,
077a/19, 077b/19, 089b/10, 090b/03, 098b/11,
104a/13, 104b/18, 104b/20, 105b/05, 106a/05,
136a/14, 143a/19, 143b/09, 146a/17, 155b/05,
155b/19, 155b/20, 158a/21, 158b/09, 174a/18,
181a/15, 184b/12, 203a/03, 209b/18, 216b/17
229b/07
ü.+ sidür 037b/16
ü.+ sine 180a/21

üfr [Ar.] Övgü.
ü. 141a/11, 141a/15

üftâdelik [Far.+Tr.] Gönül vermişlik; aşıklık.
ü. 003b/14

üfür- [Tr.] 1. Nefesi, dudakları büzerek hızla ve basınçla dışarı vermek; üflemek. 2. (Müzik aleti için) üfleyerek çalmak. 3. Dua ettikten sonra üflemek.
ü.- di 060a/14
ü.- e 029b/19
ü.- ür 027a/18
ü.- ürlr 172a/17

üfürme- [Tr.] Üflememek; nefes vermemek.
ü.- yince 189a/19

üleş- [Tr.] Pay etmek; paylaşmak.
ü.- diler 009b/18, 156b/19
ü.- elüm 009b/12
ü.- irken 162b/16
ü.- mişler 162b/16
ü.- üp 130a/17
ü.- ürken 162b/10

üleşdür- [Tr.] Paylaştırmak.
ü.- di 090b/21

üleşdürme- [Tr.] Paylaştırmamak.
ü.- yeyidün 164b/18

ümem [Ar.] Ümmetler; insan toplulukları.
ü. 024a/11, 026a/05, 047a/19, 153b/07, 199b/16
ü.+ den 168b/18, 173a/13
ü.+ ün 004b/05, 193b/07

ümem-i Öalem [Ar.+Ar.] Alemdeki ümmetler.
ü.+ ün 193b/07

ümem-i bālīye [Ar.+Ar.] Eski ümmetler.
ü. 004b/01

ümem-i keşīre [Ar.+Ar.] Çok çeşitli ümmetler.
ü. 166a/20
ü.+ den 200b/02

ümem-i muhtelife [Ar.+Ar.] Birbirinden farklı ümmetler.
Öü.+ den 015b/06

ümem-i mütehālīfe [Ar.+Ar.] Birbirinden farklı ümmetler.
ü. 015b/10

ümem-i mütekāşīre [Ar.+Ar.] Çoğalmış, sayısı fazla olan ümmetler.
ü. 203b/15

ümem-i sālife [Ar.+Ar.] Geçmiş ümmetler.
ü.+ den 116a/11

ümerā [Ar.] Beyler; emirler.
ü. 099a/01, 099a/10, 105a/02, 105a/10, 108b/12,
130b/12, 131a/14, 186b/21, 187a/08
ü.+ dan 108b/20
ü.+ nuñ 131b/06
ü.+ sına 212b/19
ü.+ sından 064a/03
ü.+ yı 164a/13

ümerā-yı Óasker [Ar.+Ar.] Üst rütbeli asker.
ü.+ in 095a/16

ümerā-yı benī-Öubeyd [Ar.+Ar.+Ar.] Abbâsî beyleri.
ü. 080a/080
ü.+ den 87a/05

ümerā-yı eclāb-ı çerākise [Ar.+Ar.+Ar.] Köle olarak alınıp yetiştirilen ünlü Çerkez beyleri.
ü.+ den 110a/05

ümerā-yı devlet [Ar.+Ar.] Padişaha bağlı beyler.
ü. 097b/04
ü.+ i 108a/21, 110a/16
ü.+ inde 080b/19
ü.+ inden 144b/16, 156a/05
ü.+ ine 100a/18

ümerā-yı kibār [Ar.+Ar.] Seçkin beyler.
ü. 228a/16
ü.+ dan 038b/09, 230a/16
ü.+ danıdı 103a/04
ü.+ ndan 087a/19

ümerā-yı kibār-ı ekrād [Ar.+Ar.+Ar.] Seçkin Kürt beyleri.
ü.+ dan 087b/10

ümerā-yı nām-dār [Ar.+Far.+Far.] Ünlü beyler.
ü.+ danıdı 097b/01
ü.+ ndan 088b/04

ümerā-yı nām-dār-ı çerākise [Ar.+Far.+Far.+Ar.] Ünlü Çerkez beyleri.
ü.+ den 110a/11, 113a/04

ümīd [Far.] Beklenti; umut.
ü.+ dūr 111a/10
ü.+ le 005b/01

ümīdi kes- [Far.+Tr.+Tr.] Beklentisi kalmamak; ummaz olmak.
ü.- di 078a/17, 155b/18
ü.- diler 032a/18
ü.- dügi 078a/20

ümīz-i Óāşīyān-ı rüz-ı mahşer [Far.+Ar.+Far.+Ar.] Mahşer gününde isyankarların umudu.
ü. 002b/02

ümm-i düneyn [Ö.] Nil kenarında bir liman kenti; Tedonyas.
ü. 205a/13

ümmet [Ar.] Bir peygambere inanıp onun yolunu seçen insanların tümü.
ü. 002b/05, 142b/08, 168b/14, 199a/14, 199a/16,
199a/18, 199a/20, 199b/01, 199b/02, 199b/03,
199b/05, 199b/07, 199b/12, 199b/13, 199b/14,
199b/16
ü.+ dendür 115b/20
ü.+ i 002a/12, 052b/11
ü.+ inün 147b/16
ü.+ leridi 200b/03

ümmet-i muḥammed [Ar.+Ö.] Hz. Muhammed'in ümmeti; Müslümanlar.
ü.+ den 147b/06

ümmü'l-bilād [Ar.+Ar.] Beldelerin annesi; Mısır.
ü. 009a/02, 010b/18

ümmü'l-halīl [Ö.] Memluk sultanı Şecüreddün'ün oğlu.
ü. 096a/16

ümmü'l-veled [Ar.+Ar.] Efendisinden çocuğu olan cariyeye.
ü.+ iydi 095b/14, 096a/16

üns bağla- [Ar.+Tr.] Alışmak.
ü.- rdı 037a/05

üns id- [Ar.+Tr.] Alışmak.
ü.- er166a/09

üns tut- [Ar.+Tr.] Alışmak.
ü.- ar 013b/17
ü.- dı 151a/04
ü.- mışıdı 126b/21

üre- [Tr.] 1. (İş için) hızlı ilerlemek. 2. Artmak; çoğalmak. 3. Üreme yoluyla çoğalmak.
ü.- di 009b/04, 145a/06, 176b/15
ü.- r 171a/21
ü.- yüp 072b/06

üril- [Tr.] Şişkinleşmek.

ü.- ür 127b/02
ürk- [Tr.] (Hayvan için) bir şeyden korkarak sıçrayıp kaçmak.
 ü.- er 189a/16
üsküdar [Ö.] İstanbul'un Anadolu Yakası'nda bir ilçe.
 ü. 111b/20, 112a/01
üslüb [Ar.] Yol; yöntem; tarz.
 ü. 095a/08, 122a/17, 165a/19, 205b/18, 206a/06
 ü.+ a 014b/21, 037b/09, 145a/06, 187b/12, 188a/21, 221b/10
 ü.+ da 150a/19
 ü.+ ı 174a/17
 ü.+ ıdur 174a/17
 ü.+ ıla 182b/09
 ü.+ ın 211b/08
 ü.+ ınca 023a/12, 025b/21, 084a/15
 ü.+ ında 010b/18, 035b/16, 037b/11, 084b/03, 102a/01, 114b/07, 182b/10, 195a/19
 ü.+ la 004a/12
 ü.+ ları 193b/09
üslüb-ı mezkûr [Ar.+Ar.] Bahsi geçen yöntem.
 ü. 211a/09
üst [Tr.] 1. Yukarı tarafta bulunan. 2. Bir şeyin dış yüzü; yüzey. 3. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı. 4. Üzeri.
 ü. 126b/09, 127b/12, 127b/15, 127b/16, 128a/16
 ü.+ i 010a/06, 027a/13, 082b/02
 ü.+ inde 002a/04, 018a/12, 018b/04, 022a/19, 023b/02, 029a/11, 030a/05, 035a/07, 036b/02, 041b/20, 047a/16, 048a/02, 064a/16, 121a/04, 121a/07, 137a/05, 138a/19, 140b/10, 148a/03, 157a/08, 157a/09, 157b/08, 162b/19, 163a/17, 163b/03, 174a/15, 184a/02, 188a/03, 191b/21, 223a/18
 ü.+ inden 027b/10, 030b/06, 117a/17, 191b/03
 ü.+ ine 007b/12, 027a/19, 027b/20, 028a/17, 041b/02, 042a/20, 043b/14, 051a/07, 120a/01, 128a/09, 135b/02, 137b/14, 140b/16, 143a/09, 144b/18, 146b/08, 153b/16, 162b/14, 174a/02, 179b/04, 182a/20, 202b/08, 203b/06
 ü.+ ini 053b/12
 ü.+ ümüzi 163a/08
üstâd [Ar.] Herhangi bir bilim, sanat veya zanaat alanında üstün bilgisi olan kimse; başkaları için bir örnek oluşturan usta.
 ü. 070a/08, 090b/13, 145b/09, 152a/13, 152b/16, 160b/15, 185a/11, 194b/13, 227a/14, 227a/18
 ü.+ ıdur 102b/02
 ü.+ lar 017a/11, 040b/03, 041a/18, 069b/20, 070a/06, 151b/19, 151b/21, 152a/09, 152a/18, 195a/04, 195b/14
 ü.+ lardan 118b/13
 ü.+ ları 037a/18, 136a/04, 153a/14
 ü.+ larından 057a/19
üstüvâne [Far.] Direk; sütun.
 ü.+ ler 026b/14, 033b/21, 069a/11
üstüvâr [Far.] Sağlam; kuvvetli.
 ü. 116a/06, 182a/10
üstüvâr ol- [Far.+Tr.] Kuvvetlenmek.
 ü.- a 179b/18
üstün ağaçları [Far.+Tr.] Üzerine binanın çatısı oturtulan büyük atma. ü. 176b/17
üsvân [Ö.] Güney Mısır'da Nil ırmağı kıyısında bir kent; Asvan ya da Asuan.
 ü. 171a/19, 231b/09
 ü.+ a 008a/01, 009b/13, 010a/06, 010a/21, 120b/11, 169b/04, 172b/01, 172b/02
 ü.+ dan 010a/19, 145a/16, 160b/09, 171b/07, 171b/09, 171b/15, 171b/17, 172a/18
 ü.+ uñ 171a/18, 171b/03, 171b/07, 172a/20, 172b/07
üsvân nâhiyesi [Ö.] (bk. üsvân)
 ü.+ nden 135a/04
 ü.+ nüñ 160b/06
üsvân taşı [Ar.+Tr.] Asvan'da çıkarılan damarsız siyenit (pembe granit).
 ü.+ ndan 141b/18

üş- [Tr.] 1. Bir yerde toplanmak; üşüşmek; yığılmak. 2. Topluca saldırmak.
 ü.- di 093b/07, 095b/09, 171a/17
 ü.- diler 046a/19, 179a/06
 ü.- üp 019b/18, 152a/10, 179b/04, 191b/06
üşime- [Tr.] Soğuğun etkisini hissetmek.
 ü.- yecek 209b/03
üşür- [Tr.] Topluca vurmak.
 ü.- mişler 162b/13
üt- [Tr.] Yüksek ısı ya da alevde tutarak yakmak.
 ü.- seler 013a/14
üzer [Tr.] 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı. 2. Varlık, kimlik; maddi benlik; öz. 3. Bir şeyin görülen yanı, yüzü. 4. Bir şeyin dış yüzü, yüzey. 5. Giysi. 6. Vücut, beden. 7. Artan, geriye kalan bölüm. 8. Bazı tamlamalarda zaman bildiren bir söz. 9. Yapılış, oluş zamanı. 10. Bir kimsenin bedeni üzerinde taşıdığı çanta vb. eşya. 11. İlgilenilen, üzerinde durulan, ilişkin konu.
 ü.+ i 018a/21, 020a/02, 024b/06, 025b/01, 025b/21, 036b/14, 064a/05, 069a/16, 095a/10, 143a/10, 143b/16, 148a/02, 175a/12, 175a/15, 207a/19, 228a/13
 ü.+ idür 169a/05
 ü.+ in 006a/12, 007b/12, 017a/04, 034b/17, 037b/13, 046a/09, 046b/18, 053a/08, 060a/11, 061a/08, 064a/05, 067b/02, 118b/05, 136b/04, 164a/05, 176a/14, 215a/08, 221a/01
 ü.+ ince 017b/01
 ü.+ inde 006b/06, 007a/15, 007a/16, 008a/16, 013a/04, 013a/05, 014a/15, 014b/13, 015a/05, 015a/15, 016a/10, 016a/20, 016b/04, 017a/13, 017b/06, 017b/14, 017b/19, 017b/20, 018a/07, 018b/07, 019a/19, 019b/19, 020a/09, 021a/21, 021b/02, 021b/12, 021b/13, 021b/14, 022a/19, 023a/18, 023a/20, 023a/21, 023b/01, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 024b/13, 025b/07, 025b/09, 025b/14, 027a/21, 027b/06, 027b/07, 027b/08, 027b/11, 028a/02, 028b/07, 029a/13, 029a/14, 029b/03, 029b/05, 030a/04, 030a/05, 030a/07, 031a/20, 031b/06, 031b/20, 033b/16, 033b/20, 033b/21, 034b/09, 034b/10, 035a/13, 035b/02, 036a/05, 036a/17, 036b/03, 037a/08, 037a/10, 039b/02, 039b/11, 040b/11, 040b/13, 041b/20, 042a/07, 042a/08, 042b/13, 043a/03, 044a/04, 044a/19, 045b/15, 047a/08, 048a/16, 048a/20, 049b/02, 051a/01, 051a/04, 053b/12, 053b/20, 054a/02, 054a/12, 057a/10, 058b/06, 058b/09, 058b/21, 059a/01, 062b/11, 064b/19, 067a/02, 067b/01, 067b/03, 067b/07, 069a/14, 069a/15, 070b/02, 078b/11, 083a/01, 084b/05, 091a/20, 092b/14, 094a/06, 097a/08, 100b/13, 101a/19, 103a/12, 103a/17, 115b/11, 116a/01, 116b/20, 117a/09, 117a/13, 117a/17, 118a/11, 118b/06, 118b/11, 120b/10, 123b/04, 123b/06, 123b/09, 123b/11, 124a/13, 126a/03, 132a/12, 132a/14, 132a/20, 134a/20, 135a/07, 135a/18, 136b/16, 140a/04, 140b/01, 140b/06, 140b/16, 141a/05, 142a/15, 142b/03, 143a/11, 143b/04, 143b/08, 143b/10, 143b/19, 145a/06, 146b/13, 146b/17, 147a/01, 147a/03, 147a/05, 147b/05, 148a/02, 148a/04, 148a/05, 149b/06, 149b/18, 149b/19, 150a/04, 150a/21, 151a/16, 153a/19, 154a/04, 154a/05, 155a/20, 156a/04, 157a/06, 157b/13, 158a/18, 158b/17, 162b/11, 163a/17, 163a/18, 163a/19, 163a/20, 163b/04, 163b/10, 163b/12, 163b/13, 164a/03, 164b/02, 165a/15, 165b/20, 165b/21, 167b/08, 167b/09, 167b/13, 169a/07, 169a/15, 170a/14, 170b/01, 172b/12, 174a/14, 175b/09, 176a/06, 176b/05, 178a/08, 179a/21, 179b/04, 182a/03, 182a/12, 182a/21, 182b/03, 182b/17, 182b/20, 184a/02, 185a/09, 185a/10, 185a/12, 185a/14, 185a/15, 185b/06, 185b/13, 189a/13, 189a/17, 189a/20, 190a/18, 195a/14, 195b/08, 200a/14, 203a/09, 204b/14, 204b/20, 205a/09, 205a/12,

205a/15, 206a/13, 210a/19, 213a/10, 213b/08,
 216a/15, 217a/12, 217a/17, 217a/18, 227a/02,
 227a/06, 228a/17
 ü.+ indedür 188a/12
 ü.+ indeki 023b/16, 115a/08, 185a/12, 189a/15
 ü.+ inden 004a/19, 010b/05, 016b/04, 016b/08,
 022b/10, 022b/11, 026b/17, 027b/03, 028a/03,
 029a/02, 036a/19, 047b/18, 049b/08, 050a/03,
 050a/19, 059a/20, 062a/02, 073b/21, 084a/11,
 085a/13, 088b/20, 104a/05, 104a/09, 110a/21,
 120a/04, 122b/07, 123a/06, 123b/13, 140a/12,
 140b/03, 152b/13, 157a/04, 157b/19, 158b/01,
 175b/06, 179a/08, 182b/01, 183a/02, 184a/06,
 185a/09, 185a/17, 185b/03, 195a/20, 199a/01,
 204a/07, 206b/11, 213a/03, 223a/12
 ü.+ ineyidi 037b/03, 047b/01, 091a/18, 158b/07,
 182a/09, 195b/08, 223a/05, 229b/03
 ü.+ ineyidi
 ü.+ ineyiken 158a/13
 ü.+ ineyimiş 022b/09
 ü.+ ineyin 159b/02, 209b/12
 ü.+ ine 003a/10, 004b/07, 005b/08, 006a/05, 008a/18,
 008b/13, 008b/14, 009a/08, 010a/15, 011a/13,
 012b/15, 013b/02, 014a/17, 015a/13, 015a/16,
 015a/18, 015b/02, 015b/04, 016a/08, 016a/19,
 017a/04, 017a/19, 017b/18, 018a/13, 018b/03,
 018b/07, 018b/08, 018b/12, 019b/09, 020a/12,
 020b/12, 021a/18, 021a/19, 021b/06, 021b/12,
 021b/21, 022a/02, 022b/03, 022b/06, 022b/09,
 023b/19, 025a/04, 025a/20, 025a/21, 026a/07,
 026b/02, 026b/19, 027a/16, 027b/01, 027b/03,
 027b/10, 027b/13, 027b/16, 027b/19, 027b/20,
 028a/04, 028a/16, 028b/07, 028b/11, 029a/02,
 029b/13, 029b/18, 030a/01, 030a/02, 030b/09,
 030b/10, 030b/13, 032a/16, 032b/12, 032b/18,
 033a/05, 033a/20, 033b/07, 033b/09, 033b/11,
 033b/18, 034a/01, 034a/02, 034b/11, 035a/13,
 035b/12, 035b/19, 035b/20, 038a/10, 038b/07,
 038b/12, 039a/21, 039b/09, 040b/07, 040b/15,
 040b/21, 041a/03, 041b/01, 041b/02, 041b/09,
 041b/17, 041b/18, 042b/03, 042b/04, 042b/13,
 042b/15, 043b/09, 043b/11, 043b/13, 044a/01,
 044a/07, 045a/13, 046b/01, 046b/09, 047a/01,
 047a/15, 047b/02, 047b/06, 047b/17, 047b/20,
 048a/08, 048a/18, 048b/21, 049b/06, 049b/13,
 049b/14, 049b/15, 049b/17, 049b/21, 050b/13,
 051a/06, 051a/21, 051b/01, 051b/07, 051b/08,
 052a/14, 052b/02, 052b/08, 053a/01, 053a/05,
 053b/11, 053b/19, 054a/04, 056b/02, 056b/09,
 056b/11, 056b/14, 056b/17, 057a/20, 057b/02,
 057b/11, 059b/11, 060a/09, 060a/13, 060a/15,
 060a/19, 060b/02, 061a/01, 061a/20, 061b/17,
 062a/01, 063a/09, 063a/16, 063a/17, 063b/04,
 063b/06, 063b/09, 063b/12, 063b/14, 063b/17,
 063b/20, 064b/02, 064b/13, 065b/11, 066a/16,
 066b/06, 066b/15, 067a/04, 067a/16, 067b/07,
 067b/11, 068a/01, 068b/01, 068b/02, 069a/10,
 069a/21, 069b/03, 069b/11, 069b/12, 069b/16,
 070b/04, 070b/07, 070b/12, 071a/11, 071a/12,
 071b/01, 071b/04, 073b/03, 075a/02, 075a/04,
 075b/07, 075b/10, 076a/02, 076a/07, 076a/13,
 078a/04, 078a/11, 078b/05, 078b/07, 078b/10,
 078b/11, 079a/08, 079a/20, 079b/03, 079b/06,
 079b/18, 081a/04, 081a/07, 082a/13, 082a/15,
 082b/14, 083b/01, 083b/11, 084b/01, 084b/03,
 084b/04, 085a/10, 086a/17, 087b/01, 087b/02,
 087b/09, 087b/19, 087b/21, 088a/06, 088a/13,
 088a/14, 088b/10, 088b/12, 088b/19, 089a/06,
 089b/10, 090a/09, 091b/15, 092a/03, 093a/06,
 093b/06, 093b/21, 095a/04, 095b/09, 096a/01,
 096a/03, 096a/06, 096a/13, 096b/01, 096b/03,
 096b/05, 097a/13, 097a/15, 097a/19, 097b/08,
 099a/16, 100a/02, 100b/04, 103a/09, 103a/12,
 103a/16, 103b/01, 103b/07, 103b/08, 103b/19,
 104a/05, 104b/10, 105a/14, 105b/01, 107a/08,
 107b/17, 108a/12, 108b/07, 109a/18, 109b/09,

111b/12, 111b/15, 112a/19, 112b/11, 113a/11,
 114a/08, 114b/10, 114b/15, 115a/08, 115b/19,
 116a/21, 117a/02, 117a/11, 117a/12, 117b/15,
 117b/18, 118b/02, 118b/04, 118b/05,
 118b/17, 120a/16, 120a/20, 121a/11, 121a/20,
 122b/11, 122b/17, 123b/05, 123b/16, 123b/21,
 124a/11, 124b/09, 125a/05, 125b/08, 126a/02,
 126a/20, 126b/21, 127b/06, 127b/08, 127b/19,
 128a/09, 128a/11, 128a/18, 128a/19, 128b/14,
 128b/20, 128b/21, 129a/05, 130b/08, 131a/03,
 131a/20, 132a/14, 133b/06, 134a/05, 134a/10,
 135b/01, 137a/02, 137b/11, 140a/06, 140a/18,
 141b/14, 142a/12, 142a/15, 142b/17, 143b/05,
 143b/18, 144b/12, 144b/13, 144b/16, 144b/17,
 146a/09, 146a/10, 146a/11, 146b/10, 147b/20,
 150a/01, 150a/02, 150a/12, 150a/18, 151a/10,
 152a/04, 152a/07, 152a/12, 152a/14, 152a/16,
 152b/01, 152b/04, 153a/10, 153a/16, 153a/18,
 153a/21, 153b/15, 154b/01, 154b/21, 155a/10,
 155a/11, 155a/12, 155b/05, 155b/14, 155b/21,
 156a/14, 157a/05, 157a/16, 157b/04, 157b/09,
 158a/15, 158a/17, 158a/18, 158a/19, 158b/02,
 161b/09, 163a/02, 163a/06, 163b/02, 163b/09,
 164a/02, 164a/04, 164a/18, 164a/19, 165a/11,
 166a/03, 167b/11, 167b/12, 170a/08, 170a/17,
 170a/18, 171a/04, 171a/16, 171a/17, 171b/06,
 172a/17, 172b/04, 174a/18, 174b/07, 174b/17,
 175a/01, 175b/03, 175b/18, 175b/21, 178b/12,
 179a/07, 179a/14, 179a/15, 179a/18, 179b/09,
 179b/10, 181a/20, 183a/14, 183b/06, 184b/07,
 184b/18, 185b/07, 185b/21, 187a/18, 189a/12,
 189b/05, 190a/14, 191a/01, 191b/04, 191b/16,
 191b/20, 192b/20, 193a/05, 193a/17, 193a/20,
 193b/03, 194b/09, 195a/07, 195a/14, 196a/09,
 199b/04, 200a/03, 200a/08, 200a/17, 200b/19,
 201a/12, 201a/14, 201b/18, 202a/15, 202b/19,
 203a/02, 203b/05, 204a/08, 204a/12, 204b/07,
 204b/16, 204b/21, 205a/07, 205a/08, 205a/19,
 205b/06, 206a/06, 206a/10, 206a/11, 206a/12,
 206a/15, 206a/18, 207b/03, 207b/09, 208b/14,
 208b/15, 209a/03, 209a/06, 209a/16, 210a/08,
 212a/09, 212a/10, 212a/16, 212b/16, 213a/04,
 214b/20, 215a/01, 215b/03, 216a/12, 218a/07,
 218a/15, 218a/16, 219a/05, 219a/11, 219b/19,
 220a/15, 221a/09, 221a/19, 221b/17, 222a/14,
 222b/04, 222b/18, 222b/19, 223a/01, 223b/20,
 224a/02, 224a/13, 224a/20, 226b/15, 227a/08,
 227a/15, 227a/20, 227b/05, 228a/11, 229b/06,
 230b/09
 ü.+ ine dururlar 123b/13
 ü.+ inedür 013b/12, 020b/13, 024b/11, 106b/20,
 114b/12, 119b/19, 121b/03, 124b/11, 127a/14,
 128b/17, 148b/02, 161b/14, 168a/09, 189a/04,
 229b/06
 ü.+ ineyise 095b/18
 ü.+ ini 195a/18
 ü.+ leri 023a/13, 147b/02, 193a/10
 ü.+ lerin 015a/05, 031a/04, 039a/21, 043b/05,
 054a/06, 064a/14, 064a/21, 112b/15, 117b/18,
 118a/03, 118a/04, 137a/12, 168a/02, 182b/08,
 185a/02
 ü.+ lerinde 017a/21, 017b/04, 018a/15, 034b/14,
 069a/12, 114b/14, 114b/16, 137a/05, 143a/14,
 144b/10, 163b/18, 167a/05, 167b/15, 182a/11,
 188a/01
 ü.+ lerindeki 178a/13, 184a/10
 ü.+ lerinden 038a/01, 050a/12, 051b/05, 067a/19,
 212a/19
 ü.+ lerine 016b/02, 017a/20, 023b/14, 024a/17,
 025a/14, 027b/11, 030a/20, 031a/06, 031a/09,
 031a/13, 032a/08, 034a/09, 038a/16, 049b/03,
 052b/10, 054a/05, 054a/13, 054a/17, 066a/04,
 068b/11, 069b/01, 070b/06, 074b/01, 074b/03,
 084a/14, 084b/15, 088b/20, 095b/11, 117a/10,
 117b/09, 118b/02, 118b/13, 120a/14, 135a/19,
 135b/17, 139a/21, 149b/21, 150a/05, 156a/15,

157a/04, 157a/11, 162b/15, 166a/12, 166b/14,
167a/13, 167b/01, 172a/13, 182a/01, 184a/16,
185b/15, 186a/11, 189b/13, 191b/11, 193a/07,
195b/05, 199b/11, 201a/01, 205a/14, 212a/11,
220b/12, 221a/03, 221b/04, 222a/09, 223a/11
ü.+ ümden 050a/19
ü.+ üme 033b/06, 068b/15, 196a/16
ü.+ ümüzde 134a/21
ü.+ ümüzden 102a/04, 174a/03, 208a/07
ü.+ ümüze 030b/20, 051b/15, 074b/15, 082a/21,
134a/21, 134b/01, 134b/05, 178b/16
ü.+ ünden 082b/16
ü.+ üñe 075b/21, 209a/09
ü.+ üñüze 206b/19

üzere [Tr.] 1. ...gibi; ... yolunda; ... biçiminde. 2. Üstüne;
üzeline. 3. (Mastardan sonra) yakın olmayı anlatır.
ü. 020b/04, 021b/08, 036b/06, 039b/14, 042b/09,
049a/21, 049b/01, 050a/13, 050b/03, 050b/04,
050b/16, 051b/11, 052b/07, 052b/13, 053a/02,
053b/10, 057b/21, 059a/04, 059a/20, 059b/01,
059b/15, 060a/03, 062b/14, 065b/08, 066a/01,
066a/05, 066a/06, 067b/07, 069a/06, 069a/17,
071b/17, 072b/01, 074b/18, 075a/05, 075b/10,
076b/11, 079a/10, 079b/12, 079b/16, 081b/05,
082b/05, 083b/13, 084b/04, 087a/14
ü.+ dür 215b/12
ü.+ yidi 109b/11
ü.+ yidiler 089a/10
ü.+ yidükleri 015b/03

üzil- [Tr.] Kopmak.

ü.- üp 075b/09

üzre [Tr.] 1. Üstünde; üstte; yukarıda. 2. Üstüne; üzerine; e
göre; ... gereğince. 3. Tarafından; aracılığıyla; ile;
sebebiyle. 4. ...gibi; ... yolunda; ... biçiminde.
ü. 001b/04, 002a/18, 005a/12, 005b/11, 006b/10,
006b/13, 006b/17, 008a/19, 008b/05, 009a/04,
009a/11, 009a/14, 009a/17, 009b/12, 009b/18,
010b/17, 011a/05, 013b/05, 015b/17, 016a/11,
018a/18, 020b/05, 020b/06, 021a/07, 022b/15,
023b/12, 026a/14, 026b/09, 026b/18, 027b/07,
028b/17, 029a/05, 029b/21, 030a/02, 033a/09,
033a/10, 037b/16, 040a/04, 041a/08, 048a/11,
058a/20, 083a/05, 089a/07, 090b/05, 092b/01,
092b/14, 093a/05, 095a/08, 095b/07, 095b/16,
096b/16, 097a/19, 097b/13, 098b/09, 098b/19,
099b/08, 100b/15, 102a/07, 102b/17, 103a/04,
104b/08, 105a/02, 105b/03, 107a/14, 107a/20,
107b/15, 109b/01, 112a/10, 113a/07, 113b/07,
113b/13, 113b/17, 114b/02, 114b/06, 114b/09,
115a/04, 115a/07, 115a/09, 116a/09, 119a/01,
119a/03, 120a/05, 120a/07, 121a/16, 121a/19,
121a/21, 121b/04, 122a/17, 123b/19, 123b/20,
124a/06, 124b/10, 126b/16, 126b/19, 128b/06,
128b/16, 129b/15, 131a/09, 131a/13, 131a/16,
131b/07, 131b/14, 132a/19, 135a/15, 137a/03,
137a/18, 137a/21, 138a/02, 138b/03, 138b/10,
141a/08, 141b/11, 141b/16, 144a/15, 145a/21,
145b/02, 146b/05, 146b/18, 147a/14, 147b/12,
148b/05, 148b/07, 150a/07, 151b/21, 152a/04,
152a/17, 152b/21, 153a/11, 153a/15, 153b/06,
153b/14, 154a/09, 155a/03, 155b/17, 155b/19,
156b/20, 159b/19, 160a/07, 161a/07, 163a/16,
164b/01, 164b/07, 165a/19, 165b/08, 167a/06,
167a/20, 167b/16, 168a/12, 169b/03, 169b/12,
171a/04, 171a/15, 171b/12, 172b/05, 174a/10,
174b/01, 175a/01, 176a/12, 177a/10, 177a/13,
180a/07, 180a/10, 181b/18, 181b/21, 182b/17,
184b/12, 184b/16, 184b/21, 186b/02, 186b/17,
187a/15, 187b/09, 191b/20, 193a/03, 194a/04,
194a/15, 194b/17, 194b/18, 195b/10, 195b/21,
196a/01, 196b/01, 196b/13, 197a/16, 197b/11,
198a/12, 198a/17, 198b/20, 199a/02, 199a/12,
199b/12, 201a/05, 201b/17, 202a/09, 203a/21,
203b/10, 204a/17, 205a/10, 205b/18, 207b/01,
207b/16, 207b/21, 209a/01, 210a/05, 211a/06,
211a/09, 211b/14, 211b/19, 212a/01, 214a/11,

214b/02, 214b/08, 214b/21, 216a/10, 216b/01,
216b/05, 216b/11, 216b/20, 217a/14, 217b/11,
218a/14, 218b/11, 219b/11, 219b/18, 221a/08,
223b/04, 224a/18, 224b/19, 224b/21, 225a/02,
225b/02, 225b/06, 225b/14, 227a/01, 227a/04,
227a/13, 227a/15, 228b/04, 228b/06, 229a/03,
229a/05, 229a/13, 229b/15, 230a/01, 230a/15,
230b/06, 230b/09, 230b/20, 231a/17, 232a/20
ü.+ dür 165b/03
ü.+ yidi 007b/06, 092b/12, 201b/05
ü.+ yidük 134b/04

V

vâcib [Ar.] Yapılması gerekli olan; gerekli.

v.+ dür 068b/15

vâöd [Ar.] Bir işi yerine getirmek üzere verilen söz; vaat.

v. 196a/11

vâÖde [Ar.] 1. Üstlenilen bir işin gerçekleştirilmesi, bir borcun
ödenmesi için tanınmış bulunan süre; mühlet. 2.
Yaşam süresi. 3. Verilen söz. 4. Ölüm; ecel.

v.+ ler 225a/10

v.+ lerine 214a/05

v.+ m 151b/11

v.+ ñe 038b/15

v.+ si 007a/08, 020a/13, 053b/10, 055a/14, 083b/07,
088b/13, 196a/18

v.+ sine 050b/03, 091b/02

v.+ yi 159b/13

vâÖde-i saltanat [Ar.+Tr.] Saltanat süresi.

v.+ ı 104a/14

vâÖde it- [Ar.+Tr.] Söz vermek.

v.- di 042b/19

v.- se 091b/02

vâÖde kıl- [Ar.+Tr.] Söz vermek.

v.- dı 008b/08

vâÖde oln- [Ar.+Tr.] Söz verilmek.

v.- duğma 229b/14

vâdî [Ar.] Bir akarsu tarafından oyulmuş az ya da çok yatık
uzun çukur; nehrin aktığı yatak; mecrâ.

v.+ lerde 183a/21, 186a/19

v.+ nüñ 174a/08

vâdî-i Ôalâ [Ö.] Medine yakınlarında bir dere.

v. 186b/03

vâdiü'l-hebîb [Ö.] Mısır'da bir dere.

v. 054a/05

vâdiü'l-heyât [Ö.] Libya dağlarında bir vadi.

v.+ a 035b/07

vâdiü'l-kurâ [Ö.] Şam'la Medine arasında uzun bir vadi.

v. 167a/08

v.+ ya 035b/11

vâfir [Ar.] Çok; bol.

v. 010b/09, 025a/18, 026a/05, 031b/12, 032a/12,
033a/17, 037b/06, 042a/11, 051a/13, 056a/09,
057a/13, 059b/17, 064a/10, 084a/20, 093a/08,
097a/05, 097a/11, 101a/12, 103a/15, 105b/18,
107a/15, 107a/19, 107b/03, 110b/19, 124b/02,
126b/02, 127a/18, 127a/21, 127b/01, 133a/17,
134a/12, 135b/03, 137b/05, 138a/17, 138b/13,
140a/10, 155a/05, 157b/12, 162b/15, 167a/17,
175b/07, 179b/19, 188a/21, 192a/14, 194a/11,
194b/10, 196a/17, 197b/07, 198b/18, 205b/01,
212b/01, 212b/10, 222a/02, 226b/13, 229a/11,
231a/17, 232a/10, 232a/13

vâhât [Ö.] Libya'da Mısır'a komşu, Akdeniz kenarında bir il;

Elvahat. v. 008a/10, 048b/12, 188b/17

v.+ dur 188b/20

vâhât-ı dâhile [Ö.] (bk. el-vâhât-ı dâhile)

v. 189a/04, 189a/05, 189b/11, 189b/16, 189b/17,
190a/09

v.+de 189b/10

vâhât-ı hârice [Ö.] (bk. el-vâhât-ı hârice)

h. 189a/04, 189a/05, 190a/08, 190a/11

vāhāt memleketi [Ö.] (bk. vāhāt)
v. 017b/03, 043a/06
v.+ ne190a/06

vāhāt šahrāsı [Ö.] Elvahat Çölü.
v.+ nda 036a/19

vāhid-i zamān [Ar.+Ar.] Kendi döneminde tek olan; eşsiz.
v. 155b/01

vahīm [Ar.] Tehlikeli; sert.
v. 176b/01, 190a/04, 190a/07
v.+ dūr 048b/13

vahş [Ar.] Yabani hayvan.
v. 038a/08, 048a/12

vahşet [Ar.] Korku ve ürküntü.
v. 045a/14
v.+ i 037a/05

vahşī [Ar.] Yabanî; evcil olmayan; saldırgan.
v. 013b/16, 037a/04, 120b/13, 163a/21, 191b/09, 223b/19

vahvīlā bin kūş bin kenōān bin hām bin nūh [Ö.] Elvahat şehrine adını veren Hz. Nuh neslinden kimse.
v. 188b/21

vahy [Ar.] Peygambere gönderilen ilāhî kelām ve haber.
v. 139b/06, 175a/12, 196b/17
v.+ ıla 197a/12

vaōjd [Ar.] Bir kimseyi, kusurlarını söyleyerek kötülükten alıkoyma; doğru yola iletmek için yapılan korkutma, yıldırma hareketi. v. 196a/11

vaķārlu [Ar.+Tr.] Ağırbaşlı; ciddi.
v. 231b/07

vaķf [Ar.] 1. Bağış yoluyla ihtiyaç sahiplerine yardım etmek amacıyla kurulmuş kuruluş. 2. Bu amaçla bağışlanmış para ya da mal mülk.
v. 101a/10, 110b/19
v.+ dur 131b/02
v.+ mca 111a/14
v.+ ndan 101a/11
v.+ ıydı 010a/14
v.+ ları 110b/20

vaķfiyyet [Ar.] Vakfa bağış yapma.
v. 131a/21

vāķū [Ar.] Meydana gelen; olan; olmuş; olagelen.
v. 050b/09, 059a/05, 139b/10, 177a/11
v.+ dur 050b/12, 125b/07

vāķūā [Ar.] Düş; rüya.
v. 022b/09, 049a/02, 050b/18, 066a/06, 134a/08, 134a/18, 184a/19, 223b/06
v.+ ları 134a/15, 134a/16, 134a/17
v.+ mda 134a/19
v.+ sı 026a/11
v.+ sın 022b/11, 026a/10
v.+ sında 024a/08, 032a/19, 050a/20, 134a/04, 134a/08, 137a/19, 194a/16, 202a/07
v.+ yı 134a/06, 134a/18

vāķūā [Ar.] Olay.
v.+ lar 200a/09

vāķūā [Ar.] Gerçi.
v. 011b/07, 015b/14, 075a/02, 125b/15, 168a/19

vāķuf [Ar.] Bir işi gereği gibi bilen; öğrenmiş olan.
v.+ dur 181b/13
v.+ ıdı 014b/08

vāķuf(e) kıl- [Ar.+Tr.] Bilgi sahibi etmek; bilgilendirmek.
v.- ayın 006a/08
v.- dı 060b/11

vāķuf ol- [Ar.+Tr.] Bilgi sahibi olmak.
v.- an 188a/08

vāķū ol- [Ar.+Tr.] Meydana gelmek; olmak; ortaya çıkmak.
v.- an 005a/12, 063b/17, 118b/19, 146b/02, 156a/21, 168a/08, 190b/18, 203a/20, 210a/05, 215b/09, 223a/03, 230a/15
v.- dı 073a/09, 115b/15, 117b/08, 124b/15, 127a/10, 224b/21, 228a/02
v.- duğı 151b/09
v.- ıcaķ 088a/15, 108b/02, 117b/04, 218b/21, 231a/09

v.- miş 168a/19
v.- mişdur 113a/21, 122a/05, 132a/18, 144a/11, 169a/07, 169a/15, 171a/20, 190a/18, 216a/20, 217b/04
v.- mışdı 108b/09, 165a/20
v.- sa 021a/16
v.- ur 141a/10

vāķū olma- [Ar.+Tr.] Meydana gelmemek; olmamak.
v.- dı 154a/06
v.- mişdur 177b/19

vāķıyye [Ar.] Dört yüz dirheme eş değer ağırlık ölçüsü; okka.
v. 163a/12
v.+ siyle 163a/12

vaķt [Ar.] Zaman; devir, dönem; mühlet; an.
v. 010b/18, 012a/11, 012b/07, 015b/12, 016a/02, 017a/15, 019b/18, 024a/15, 024a/20, 025b/20, 028a/06, 028b/04, 030a/05, 039a/08, 043b/07, 047b/17, 048b/17, 048b/18, 052b/08, 066a/01, 067a/12, 069b/18, 076b/21, 079a/14, 082b/16, 087a/18, 097a/13, 097b/18, 098b/16, 100b/21, 102b/08, 102b/19, 106a/18, 107a/11, 108b/04, 109b/14, 114a/15, 116b/13, 120a/07, 121b/01, 122b/09, 124b/19, 126b/11, 127a/05, 128a/11, 128b/01, 131a/01, 131b/10, 131b/18, 132a/15, 133a/01, 133a/19, 133b/19, 135b/13, 136a/05, 141b/06, 142b/15, 143b/15, 143b/21, 145b/19, 146b/08, 147b/19, 148a/08, 149a/15, 149b/02, 150b/12, 152a/11, 152a/12, 152a/15, 152a/18, 155a/06, 156b/11, 156b/19, 157b/10, 158a/20, 158b/06, 161b/20, 162a/20, 170b/03, 172a/20, 174b/02, 175a/09, 177a/11, 186b/05, 186b/18, 192a/12, 196a/01, 196b/15, 197a/18, 200b/06, 203b/03, 203b/12, 205a/01, 213a/02, 218b/06, 224b/16, 225b/03, 225b/10, 225b/20, 226a/02, 227a/02, 227a/10, 227a/11, 227b/01, 228b/10, 229a/20, 231a/04, 231b/21
v.+ a 152a/13, 190b/07, 227a/18
v.+ da 021a/10, 028a/17, 062b/20, 135b/14, 152a/10, 152a/11, 160b/11
v.+ dan 113b/08
v.+ dur 092b/15
v.+ ı 011b/02, 131b/17, 139b/10, 158b/04, 158b/06, 173a/15, 173b/03, 186b/05, 206a/07, 207a/21
v.+ ıdı 151b/07, 181a/14
v.+ ıdur 121b/02
v.+ ın 006a/16, 048a/08
v.+ ına 124b/17, 151a/08
v.+ ında 058a/10, 124a/21, 164b/01, 227a/19
v.+ ıyla 124b/02
v.+ larda 137a/09, 228b/12
v.+ ları 163b/14
v.+ larında 136b/14
v.+ larından 228b/12
v.+ uñ 182a/01

vaķtā [Ar.] Her ne zaman.
v. 005a/15, 006a/04, 009b/01, 010a/02, 012a/12, 015b/18, 016b/18, 045b/12, 045b/21, 049b/15, 054b/07, 060b/06, 080b/14, 087a/14, 098a/16, 099b/17, 105a/04, 118b/20, 119a/20, 120a/05, 135b/14, 146b/18, 148b/21, 149a/16, 151a/11, 153b/20, 162a/02, 163a/06, 165b/08, 168b/16, 180b/07, 183b/18, 195a/03, 195b/10, 198a/20, 198b/19, 200b/06, 204a/09, 210a/06, 220a/11, 221a/20, 226b/09

vaķt-ı devām [Ar.+Ar.] Sürüp giden zaman.
v.+ a 002a/18

vaķt-ı hācet [Ar.+Ar.] Gerekli zaman.
v.+ e 126a/14

vaķt-ı maōhūd [Ar.+Ar.] Belirlenmiş zaman.
v. 059b/14
v.+ ı 132a/15

vaķt-ı muķadder [Ar.+Ar.] Allah tarafından belirlenmiş zaman.
v.+ i 206b/14

vaķtsuz [Ar.+Tr.] Uygun bir zamanda olmayan; zamansız.

v. 050a/03, 132a/02
vâlî [Ar.] Devletin ve her bakanlığın ayrı ayrı temsilcisi olarak en yüksek il görevlisi; ilbay.
v.+ den 114a/14
vâlidetü'l-halîl [Ö.] Memluk sultanı Şecerüddür Hatun'un lakabı.
v. 096a/18
vâlih [Ar.] Şaşırmiş; şaşkın.
v. 001b/06, 004b/02
vallah [Ar.] "Allah'ı tanık gösteririm" anlamında yemin sözü.
v. 145a/11
vallahi [Ar.] (bk. vallah)
v. 228a/10
var- [Tr.] 1. Erişilmek istenen bir durum ya da noktaya gelmek; yolun hedeflenen yerine ulaşmak; yetişmek. 2. Gitmek. 3. Birleşik fiil kuruluşlarında sürerlik bildirir. 3. Bir duygunun etkisine girmek. 4. Gelmek. 5. Saldırmak; hücum etmek. 6. Evlenmek.
v. 023b/20, 055a/19, 055b/03, 072a/19, 092a/17, 159b/12, 208a/05, 214a/03
v.- a 009b/10, 012b/21, 022b/05, 029b/19, 050b/14, 081a/07, 087a/21, 117a/02, 170a/16, 178b/12, 192a/17, 194a/04, 202b/15, 230a/07, 230b/17
v.- a bilmek 029b/15
v.- alar 044b/08, 131a/03, 137b/03, 191b/19, 194b/14, 212a/01, 228a/17
v.- alum 015a/13, 050a/15, 225a/08
v.- amazlar 058a/18
v.- an 050b/19, 051a/14, 075b/20, 082a/20, 084a/13, 120a/01, 147b/02, 171b/14, 172a/06, 183a/10, 202a/06, 210a/18, 216a/05, 216a/06, 219a/19, 223a/20, 230a/07
v.- anlar 173b/10
v.- anları 220b/20
v.- asın 121a/02
v.- ayın 006a/07, 055b/17, 056b/16, 056b/19, 057a/02, 146a/03, 214a/01
v.- dı 006a/02, 008b/16, 008b/17, 014b/20, 014b/21, 016b/07, 017a/21, 018b/06, 021b/20, 026a/04, 026a/15, 030a/07, 030a/21, 031b/20, 038b/08, 045b/14, 045b/20, 046a/11, 048b/02, 048b/04, 048b/07, 051b/07, 051b/19, 052b/21, 053b/11, 054b/19, 055a/06, 055b/09, 055b/18, 056b/15, 057a/19, 062a/15, 063b/05, 063b/18, 064a/13, 065a/05, 067a/07, 068a/21, 072a/15, 072b/01, 075b/08, 078a/11, 078b/12, 079b/03, 084a/20, 085b/06, 087b/15, 087b/18, 088b/20, 088b/21, 091b/06, 091b/07, 092a/16, 092b/05, 097a/21, 097b/15, 099a/03, 099a/07, 099a/20, 099b/05, 100b/04, 103b/15, 103b/16, 103b/19, 104a/02, 104a/05, 104a/10, 104b/13, 106a/16, 106b/04, 108b/18, 109a/06, 109b/02, 110a/19, 110b/01, 113a/13, 114a/17, 117a/11, 118b/04, 119a/10, 120a/20, 122a/01, 122b/10, 134a/11, 147a/01, 151a/15, 155a/09, 155b/17, 171a/04, 178b/13, 179a/03, 190a/14, 194a/05, 194b/02, 196a/07, 197b/13, 201a/09, 202b/18, 210b/17, 211a/04, 211a/07, 214a/04, 219a/10, 221a/09, 221b/04, 222a/15, 222b/02, 222b/04, 223a/18, 227b/15, 227b/19, 231a/08, 231a/19, 232a/10
v.- dılar 022a/02, 023a/04, 023a/09, 029b/13, 033a/20, 035a/16, 042b/18, 046b/10, 047b/14, 051a/13, 051b/05, 064b/05, 064b/13, 112b/03, 138b/11, 146a/10, 149b/17, 157b/18, 159b/16, 162b/18, 162b/20, 184a/01, 184a/11, 194b/17, 210a/15, 213b/05, 219b/21, 220a/18, 220b/12, 221a/04, 221b/14, 223a/10, 225a/12, 229a/07, 229a/08
v.- duğı 015a/07, 049b/06, 055b/04, 068a/03, 071a/04, 088b/03, 095b/18, 114a/21, 125a/10, 202a/04, 202b/08, 209a/15, 214b/03, 219a/17, 226b/07
v.- duğınca 051b/12
v.- duğum 057a/04
v.- duğumuzda 114b/03

v.- duğ 051b/15, 185b/07
v.- duğları 029b/07, 138a/20, 159b/17, 179a/14, 195b/15, 204b/18
v.- duğlarınca 191b/02
v.- duğlarından 231a/04
v.- dum 052a/08, 119a/18, 163a/06
v.- ıcağ 012b/08, 054a/05, 090b/01, 096b/05, 108b/20, 110b/21, 118a/17, 208b/20, 209a/08, 216b/07, 225a/15
v.- imayup 023a/06, 191b/05
v.- imaz 065a/07, 189b/14
v.- imazdı 034b/16, 039b/06
v.- imazın 196a/15
v.- inca 059b/07, 194a/04
v.- mağa 029b/06, 042a/19, 045b/09, 196a/15
v.- mağına 048a/10
v.- mağun 137a/04
v.- mağ 061b/14, 124a/14, 164a/03, 228b/01
v.- mağdan 084a/13
v.- malar 230b/10
v.- maluyın 033b/05
v.- mışdur 122b/05, 156b/16
v.- mışdı 026a/21, 108b/17
v.- mışken 159a/16, 159b/03, 232a/15
v.- mışken 231b/20
v.- mışlarıdı 009a/15, 159a/07
v.- mış mıdır 174a/04
v.- sa 003a/06, 003a/21, 228a/10
v.- sam 159b/06
v.- sañuz 198a/15
v.- sun 057a/16
v.- sunlar 058a/11, 225a/11
v.- uñ 050b/04, 051b/14, 117b/15, 207b/20, 213b/13, 225a/07
v.- up 010a/04, 013b/01, 014b/17, 015a/14, 019a/05, 019a/06, 020a/21, 031a/11, 040a/06, 044a/16, 044b/09, 045b/08, 046a/17, 047b/03, 050a/12, 056b/09, 061b/05, 068a/18, 082a/04, 087b/19, 091b/09, 095b/11, 098b/02, 099b/06, 100a/19, 100a/20, 102b/01, 103a/09, 103a/15, 103a/17, 103a/20, 103b/08, 103b/18, 104b/02, 106a/05, 111a/04, 114a/11, 117a/03, 117b/05, 117b/14, 117b/16, 119b/03, 121a/18, 124a/07, 124a/09, 127a/08, 130b/09, 136b/21, 137b/05, 140b/20, 141a/11, 144b/17, 145b/13, 145b/16, 146a/04, 146a/05, 146a/07, 154b/18, 155b/14, 156a/14, 159b/05, 159b/08, 159b/12, 159b/21, 160a/07, 160a/10, 160a/16, 160b/14, 162b/17, 165b/15, 167a/09, 170a/14, 171a/16, 179a/10, 183a/11, 183a/14, 184b/15, 186b/04, 188b/07, 192b/16, 194b/21, 195a/03, 195a/04, 198b/16, 202a/16, 202b/11, 205b/05, 206b/12, 207b/09, 211a/14, 212a/05, 212a/09, 212a/10, 212b/14, 215b/17, 219a/09, 221b/16, 222a/02, 222b/19, 223a/08, 223a/11, 224b/07, 227b/14, 230a/13, 232a/12
v.- ur 013b/02, 020a/08, 024b/20, 024b/21, 032b/07, 035a/09, 037a/11, 039a/15, 051a/16, 052a/19, 074a/08, 093b/01, 110a/08, 122a/08, 122a/13, 122a/14, 122a/17, 123a/09, 123a/12, 123a/13, 124a/16, 124b/21, 125b/06, 127a/15, 131b/19, 132a/04, 132b/01, 133a/07, 133a/21, 133b/01, 134b/06, 135a/10, 135b/04, 151a/10, 159b/09, 160a/17, 164b/08, 169b/16, 169b/17, 171b/14, 173a/15, 173b/01, 173b/03, 173b/04, 178b/16, 181b/20, 183b/07, 192b/14, 195b/02, 195b/04, 195b/20, 210a/14, 210a/15, 226b/04, 228a/05
v.- urağ 178a/04
v.- urdı 023a/01, 074a/09, 074b/10
v.- urıdı 040a/09
v.- urın 024a/21, 075b/21
v.- urlar 019b/01, 030b/02, 053b/21, 100b/17, 101a/07, 109a/15, 120b/08, 120b/09, 147b/08, 205b/16, 215b/02, 217a/21, 226b/09
v.- urlardı 074a/09
v.- urlardı 021b/03
v.- urlarsa 178b/19

var [Tr.] 1. Mevcut olmak; bulunmak. 2. Sahip olmak; taşımak; bulundurmak. 3. Servet; mak; varlık. 4. Hepsî; olancaşı; tümü. 5. (Zaman bildiren kelimelerle) içinde bulunulan an ile gelecekteki bir an arasındaki zamanı belirtir.

v. 013a/20, 014b/10, 015a/04, 031b/01, 042b/10, 046a/09, 047a/17, 054b/11, 060b/01, 065a/02, 098a/03, 100a/18, 102a/17, 118a/20, 124b/08, 125b/12, 132b/15, 134b/14, 138a/11, 138a/19, 138b/06, 140a/01, 140a/02, 140a/03, 140a/04, 140a/09, 141b/11, 143a/17, 143b/04, 143b/09, 143b/11, 143b/17, 148a/19, 151a/15, 153a/07, 163a/09, 163a/10, 171b/13, 178a/05, 185b/08, 185b/12, 185b/13, 185b/21, 186a/08, 186b/10, 190b/04, 190b/06, 196b/14, 209b/15, 211a/15, 213b/07, 218b/09, 224a/12, 231b/10, 232a/02

v.+ dur 004b/18, 005a/06, 005a/15, 007b/04, 009b/07, 012b/13, 012b/20, 013a/21, 013b/07, 014a/04, 015a/13, 016a/05, 020b/13, 023b/21, 024a/02, 029a/10, 029b/03, 031b/14, 032b/07, 035a/15, 044b/03, 048b/07, 055a/08, 058a/06, 058a/08, 058b/04, 058b/05, 058b/14, 058b/18, 061b/13, 065a/13, 071b/09, 072a/08, 073b/11, 082b/16, 084a/15, 087a/02, 090a/21, 097b/07, 101a/11, 101b/07, 102a/17, 107a/05, 107b/09, 110b/20, 114b/05, 114b/07, 114b/13, 115b/17, 115b/19, 116a/08, 116a/12, 116a/16, 116b/20, 117a/14, 119b/14, 119b/17, 121b/12, 122a/03, 122b/20, 123a/08, 123a/16, 123b/08, 123b/11, 124b/18, 125b/03, 125b/12, 125b/20, 126a/17, 126b/09, 126b/14, 127a/20, 127b/11, 127b/13, 128a/04, 128a/07, 128b/04, 129b/06, 131b/03, 132a/10, 132a/15, 132a/20, 133b/10, 135a/13, 137a/16, 137b/03, 139b/16, 139b/19, 140a/18, 141a/09, 141b/19, 141b/21, 144b/03, 145a/12, 145a/17, 145b/03, 146b/10, 147a/05, 147b/06, 148b/11, 148b/14, 149b/14, 150a/03, 156a/20, 157b/06, 158a/03, 159a/18, 161b/13, 162a/07, 162a/11, 162a/13, 164a/16, 165b/06, 166b/12, 167b/05, 169b/15, 170a/04, 170b/14, 171b/04, 171b/07, 171b/09, 171b/16, 171b/18, 172a/01, 172a/03, 172a/21, 172b/08, 172b/17, 173a/10, 173a/13, 173b/14, 174a/10, 174a/13, 174a/18, 174a/20, 175a/14, 175b/16, 175b/20, 176a/10, 177a/02, 177a/04, 177b/06, 177b/11, 179b/06, 179b/14, 183a/07, 183a/18, 183b/01, 183b/03, 183b/17, 184a/15, 185a/16, 186b/03, 186b/05, 186b/12, 188a/06, 188a/10, 188a/12, 189a/02, 189a/03, 189a/07, 190a/03, 190b/11, 197a/06, 197a/13, 199a/04, 200a/18, 201b/21, 210a/13, 210a/15, 211b/14, 213b/09, 220b/03, 221b/16, 227a/09

v.+ idi 003b/11, 004b/10, 005b/06, 006a/01, 006a/18, 007a/16, 008a/05, 008a/16, 008b/06, 008b/18, 009a/11, 012a/04, 012b/02, 013a/05, 013a/06, 013a/17, 014a/09, 014a/11, 014a/12, 014a/13, 014a/14, 014a/15, 014a/16, 015a/16, 015a/17, 016a/10, 016b/05, 017b/08, 017b/09, 017b/12, 017b/15, 017b/20, 017b/21, 018a/03, 018a/13, 018b/05, 019a/12, 019a/19, 019b/06, 019b/19, 020a/06, 020b/06, 020b/15, 021b/01, 021b/02, 021b/20, 022b/20, 023a/21, 023b/01, 023b/03, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 025b/09, 026a/02, 026a/04, 027a/18, 027b/01, 027b/03, 027b/08, 027b/09, 027b/11, 028a/10, 028b/09, 029b/11, 030a/13, 030a/15, 031a/12, 032a/05, 032a/14, 034a/01, 034b/01, 034b/15, 034b/21, 035a/04, 035a/07, 035a/08, 035a/13, 035a/14, 036a/06, 036a/13, 036a/17, 036a/21, 036b/03, 036b/18, 037a/01, 037a/11, 037a/14, 037a/15, 038a/15, 039a/13, 039a/18, 040a/13, 040b/07, 042a/18, 042a/19, 042a/21, 042b/12, 043b/12, 044a/11, 044b/21, 045a/20, 045b/14, 047a/05, 047a/06, 047a/10, 048a/02, 048a/03, 048a/16, 048a/21, 049b/04, 049b/05, 049b/11, 051a/03, 051a/05, 051b/04, 051b/06,

052b/14, 052b/17, 053b/11, 053b/13, 053b/15, 054b/01, 054b/17, 055b/02, 056a/20, 056b/18, 057a/16, 057b/06, 059a/08, 059a/09, 059a/15, 060a/15, 060b/09, 060b/20, 063a/10, 063b/16, 064a/02, 064a/12, 064b/12, 064b/18, 065b/05, 066b/17, 067a/03, 067b/03, 067b/15, 070a/13, 070b/21, 071a/06, 072a/03, 073a/15, 074b/13, 081a/02, 081a/05, 081b/06, 082a/16, 082b/15, 082b/18, 084a/07, 084a/09, 084b/19, 085a/07, 085b/11, 086a/04, 086a/06, 086a/07, 086b/01, 087a/20, 090b/12, 090b/13, 091b/05, 092a/03, 092a/04, 092b/11, 093b/03, 093b/07, 093b/19, 094a/09, 094a/10, 095a/01, 095a/14, 095a/20, 095b/14, 095b/16, 096b/10, 096b/11, 097a/17, 097b/01, 097b/15, 098a/06, 098a/14, 098a/19, 100b/02, 101a/15, 101a/19, 101b/05, 101b/11, 103a/07, 103b/02, 104a/08, 104a/11, 104a/15, 104a/20, 104b/05, 104b/07, 104b/14, 105b/06, 105b/08, 106b/03, 106b/10, 107b/11, 108a/07, 109a/09, 109a/20, 109b/13, 110a/06, 110a/12, 110b/06, 110b/10, 111b/02, 116b/12, 117a/02, 117a/12, 117b/02, 118a/03, 118a/18, 120a/19, 127a/02, 127a/03, 128b/13, 129b/14, 129b/16, 130a/20, 130b/11, 131a/01, 133b/13, 133b/14, 134b/09, 135a/08, 136b/16, 136b/17, 136b/19, 137b/06, 138a/11, 138a/13, 138a/15, 138b/02, 138b/05, 139a/02, 139b/09, 140a/20, 140b/01, 140b/03, 140b/10, 143a/13, 144a/08, 145b/08, 147b/13, 148a/15, 149b/04, 149b/11, 149b/13, 150a/01, 150b/05, 150b/10, 150b/11, 150b/12, 150b/19, 153a/10, 153b/18, 153b/19, 154a/14, 154b/08, 154b/17, 154b/20, 155a/03, 155a/06, 155b/13, 156b/07, 157b/04, 158a/14, 158a/18, 158a/19, 158a/20, 158b/02, 158b/19, 159a/01, 159a/08, 159a/12, 160a/12, 160a/14, 160b/12, 160b/19, 161a/07, 161a/17, 161b/08, 162a/18, 162b/01, 162b/02, 163a/01, 163a/10, 163a/11, 163a/17, 163a/21, 163b/13, 164a/06, 164b/02, 165a/08, 166b/11, 167b/08, 167b/09, 167b/13, 167b/15, 169b/19, 170a/20, 170a/21, 170b/20, 172b/05, 172b/07, 175a/20, 175b/09, 176b/09, 177a/08, 178a/09, 178b/06, 179a/02, 179b/01, 179b/21, 180a/18, 181b/04, 181b/05, 181b/08, 181b/09, 182a/08, 182a/11, 182a/12, 182b/17, 183a/10, 183a/12, 184a/03, 184a/13, 184b/03, 187a/12, 187a/17, 187b/04, 187b/20, 188a/01, 188a/04, 188b/03, 188b/09, 188b/11, 188b/12, 189a/14, 189a/17, 192a/13, 192a/16, 192a/19, 192b/02, 192b/08, 192b/11, 192b/15, 192b/20, 193a/08, 193a/09, 193a/20, 193b/01, 193b/19, 194b/03, 196b/11, 197b/05, 197b/10, 198b/04, 198b/17, 199a/16, 199a/18, 199a/20, 199a/21, 199b/01, 199b/02, 199b/04, 199b/05, 199b/07, 199b/08, 199b/09, 199b/12, 199b/13, 199b/14, 199b/15, 199b/18, 202b/19, 203a/16, 203b/05, 203b/12, 204b/20, 205a/02, 205b/05, 206b/12, 210a/02, 210a/12, 210b/19, 218a/01, 218a/04, 218a/06, 218a/08, 218a/14, 218a/15, 218a/16, 218a/17, 220a/11, 221a/09, 221b/14, 221b/16, 222a/01, 222a/04, 222a/16, 224a/08, 225b/08, 226b/01, 227a/02, 229a/10, 229a/15, 229b/09, 231a/20

v.+ imiş 162b/11, 162b/15, 180a/06, 224a/19

v.+ mı 031a/04

v.+ ısı 007b/08, 013a/12, 014b/05, 018a/15, 019b/12, 022a/16, 032a/02, 036a/10, 039a/14, 040a/01, 041b/19, 045b/14, 048a/13, 049a/09, 054a/10, 054a/12, 054a/16, 057b/03, 058b/20, 088a/15, 093b/05, 099a/11, 099a/19, 100b/20, 101b/18, 102b/03, 112b/06, 117b/02, 130a/04, 137a/11, 142b/11, 156a/14, 158b/17, 158b/20, 194b/13, 195b/13, 195b/14, 195b/20, 201b/09, 210b/04, 221a/03, 222a/21

v.+ idügin 039a/09, 202a/05

v.+ iken 091a/05, 097b/11

v.+ midur 058b/02, 134b/11

v.+ mıydı 199b/18
v.+ sa 223b/05
varak [Ar.] Yaprak.
v. 116b/14, 144b/12, 191a/07
v.+ da 192a/03
v.+ dan 191a/08
v.+ ı 192a/03
v.+ lara 058a/08
v.+ ları 058a/09, 058a/10, 058a/11
v.+ larıla 067b/02
vardukça [Tr.] Gittikçe; gitgide.
v. 004a/08, 007b/18, 009b/20, 067a/06, 068b/11, 135b/11, 167a/15, 176b/15, 187b/16
varıl- [Tr.] Ulaşılmak.
v.- sa 171b/12
v.- ur 024a/17, 188a/12, 190a/04, 193b/18
v.- urdı 066b/18
varılma- [Tr.] Geçilmemek.
v.- zıdı 022b/21
varınca [Tr.] Onlar da dahil; oralar da dahil.
008a/01, 008a/02, 008a/04, 008a/06, 009b/13, 009b/14, 009b/15, 009b/17, 010a/06, 010a/08, 010a/19, 010b/06, 010b/09, 020a/20, 034a/19, 034a/20, 035b/11, 064a/01, 121a/18, 123a/07, 123a/15, 124a/09, 126a/18, 142a/16, 165b/20, 166a/15, 166b/19, 167a/16, 167b/03, 169a/04, 169b/05, 169b/06, 169b/07, 176a/19, 176b/20, 193a/07, 195a/02, 196b/18, 196b/19, 200b/21, 219b/08, 220b/04, 224b/13
vārid ol- [Ar.+Tr.] Söylenmek.
v.- an168b/11
v.- dı 102a/08, 210b/08
v.- up 072a/07
vārid olun- [Ar.+Tr.] Söylenilmek.
v.- mişdur 010b/18, 010b/19
varma- [Tr.] 1. Gitmemek; yaklaşmamak. 2. Ulaşmamak. 3. Evlenmemek. 4. Gelmemek.
v. 024a/04
v.- dum 159b/05, 159b/06
v.- miş 140b/21
v.- mişdur 065a/07, 172b/18, 174a/04
v.- mişlar 044b/02
v.- sam 119a/18
v.- ya 130b/06, 209b/01
v.- yınca 172a/13
v.- z 101a/03, 124a/16
v.- zıdı 220b/18
v.- zın 102b/05
var ola [Tr.+Tr.] Olsa gerek.
v. 026b/20, 118a/13
var olma- [Tr.+Tr.] Mevcut olmamak; bulunmamak.
v.- sa 061a/13
vasat-ı memleket [Ar.+Ar.] Memleketin ortası.
v.+ leri 203b/21
vasat-ı vilāyet [Ar.+Ar.] İlin ortası.
v.+ leri yidi 204b/13
vaşf [Ar.] Nitelik.
v. 085a/03
v.+ a 059a/06
v.+ ı 165b/08, 168b/07
v.+ ıla 011a/11
v.+ ında 011b/03, 039b/02
v.+ larında 182a/18
v.+ larından 085a/03
v.+ larını 197b/12
vāşıl ol- [Ar.+Tr.] Ulaşmak.
v.- dı 062a/16, 105a/09, 107b/16, 139a/14
v.- duğı 095b/06, 209a/18
v.- duğlarından 113b/03
v.- ıcağ 094a/17, 102b/07, 125a/10, 220b/18
v.- up 114a/14
v.- urdı 010b/02
vāsita [Ar.] Bağlantı.
v. 002a/19
vāsita ol- [Ar.+Tr.] Aracılık yapmak.
v.- an180b/15

v.- up180b/11
v.- ımaz 181a/08
vāsiÖ [Ar.] Engin; geniş.
v. 015b/20, 027a/13, 048a/03, 085b/18, 107a/05, 121a/06, 137a/15, 148a/06, 167a/11, 173b/08, 176b/12, 185a/01, 194b/15, 224b/18, 226a/17, 227a/08
vaşif şah [Ö.] (bk. ibn-i vāşif şah)
v. 182a/06
vaşıyyet [Ar.] Bir kimsenin ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği şey.
v.+ i 019a/15, 105a/04
v.+ in 007a/12, 060b/13, 145b/21
v.+ iyile 110a/12
v.+ iyle 104b/21, 110b/05, 121a/03
vaşıyyet eyle- [Ar.+Tr.] Herhangi bir şeyin öldükten sonra yapılmasını istemek.
v.- di 007a/09, 008a/09, 029b/21, 052a/21, 145b/19, 198a/09, 198a/16
vaşıyyet iT- [Ar.+Tr.] Herhangi bir şeyin öldükten sonra yapılmasını istemek.
v.- di 017a/15, 082b/18, 146a/03, 156b/05
v.- diler 147b/19
v.- düğü 198a/11
v.- mişdi 030b/10
v.- mişdi 121a/02, 169b/09
v.- mişken 105a/04
v.- üp 198a/03
vay [Tr.] Eyvah.
v. 011a/06, 038b/17, 072a/17, 108b/16
vaÖz [Ar.] 1. Öğüt vermek amacıyla yapılan konuşma. 2. Vaizlerin cami, mescit gibi yerlerde yaptığı, genellikle öğüt niteliği taşıyan dinsel konuşma.
v. 101b/09, 102a/01, 202b/21
v.+ ları 214b/18
vazÖ [Ar.] Durum; hâl; tavır.
v. 084b/03, 091b/08, 223a/07
v.+ da 185a/02
v.+ ı 008b/21, 095a/18, 105a/09, 226a/20, 229b/02, 232a/09
v.+ ıla 021b/02
v.+ ında 126b/04
v.+ ından 084b/06
v.+ ları 124a/17
vazÖ eyle- [Ar.+Tr.] Koyulmak; yerleştirilmek.
v.- di 073b/03
vāz geç- [Far.+Tr.] 1. Niyetinden ve kararından dönmek. 2. İleriden beri yapmakta olduğu bir şeyi, bir alışkanlığı bırakmak; yapmaz olmak. 3. Affetmek; bağışlamak.
v. 055a/15
v.- di 069a/03, 156a/08, 161a/04, 177b/02, 196a/17, 223b/01
v.- diler 117b/09, 145a/09
v.- erlerimiş 228b/16
v.- düm 013b/02
v.- eyin 055a/18
v.- mege 152b/11
v.- üp 032b/17, 138b/19, 208a/19, 221b/13, 225a/17
vāz geçür- [Far.+Tr.] İleriden beri yapmakta olduğu bir şeyi, bir alışkanlığı bırakmak.
v.- di 221b/17
vāzih ol- [Ar.+Tr.] Açık ve anlaşılır durumda olmak.
v.- di 152b/15
vazife [Ar.] Görev.
v.+ ler 032a/12, 073b/06, 091a/17, 148a/15
vazÖ iT- [Ar.+Tr.] 1. Koymak; yerleştirmek. 2. Ortaya çıkarmak.
v.- di 036a/15, 120b/01
v.- dükləri 029b/17
v.- üp 024b/08
vazÖ-ı aşı [Ar.+Ar.] Gerçek hal.
v.+ leri 119a/03
vazÖ olUn- [Ar.+Tr.] 1. Koyulmak. 2. Yakalanmak; tutulmak.
v.- mişdur 087a/12

v.- duğı 031a/20
ve allahu te'âlâ a'lem [Ar.] "Ve yüce Allah en iyisini bilir." anlamındaki ibare.
 a. 106b/20
ve [Ar.] İle; dahi; hem de.
 v. (Birçok yerde.)
ve'l-hâşıl [Ar.] Sözü'nün kıyası; kısacası.
 v. 084b/16, 094b/12, 114b/21, 115a/04, 124b/21, 135a/15, 151a/04, 166a/12, 181a/12, 185a/14, 186a/06, 191b/16, 227b/04, 231b/19
ve'l-Öilmü Öanh allahu te'âlâ [Ar.] "Gerçek bilgi ancak yüce Allah katındadır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 154a/06,
ve'l-Öilmü Öiznillahi te'âlâ [Ar.] "Gerçek bilgiye ancak yüce Allah'ın izniyle ulaşılır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 174b/04,
ve'l-Öilmü Öindallahen [Ar.] "Gerçek bilgi ancak Allah katındadır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 193b/15, 204a/16
vebâ [Ar.] Yersin basiline sebep olduğu, bulaşıcı, bilinç bulanıklığı ve yüksek ateşle ağır seyreden öldürücü bir hastalık; taun.
 v. 104b/03, 218b/19, 224b/11, 225a/14
vebâ-yi elîm [Ar.+Ar.] Ağrılı veba.
 v. 225a/16
veca' [Ar.] Bedende duyulan ağrı, sızı.
 v. 154b/14
 v.+ i 129a/07
 v.+ in 129a/10
vecd [Ar.] Ruhun doğrudan doğruya Allah'a ulaştığı ve onun varlığının çok yoğun biçimde bilincine vardığı özel ve gizemli durum. v. 012b/07
vech [Ar.] 1. Neden; gerek; sebep. 2. Biçim; tarz; üslup.
 v. 011a/03, 029a/05, 037b/19, 106b/20, 150a/02, 151b/21, 204a/12, 208b/15, 210b/15, 218b/13
 v.+ i 031b/01
 v.+ ile 007b/07, 010a/02, 016b/19, 017a/16, 019a/12, 021a/07, 033b/03, 041a/05, 054b/14, 061a/08, 068b/10, 072a/12, 074a/15, 078a/17, 078a/18, 080b/18, 081b/16, 082a/20, 084a/18, 084b/08, 085a/13, 086a/18, 087a/14, 095a/07, 097a/02, 099a/15, 101a/20, 104b/16, 107b/17, 108a/20, 111a/01, 111a/16, 117a/18, 120b/01, 120b/05, 126b/10, 142b/17, 157a/12, 164b/19, 166b/12, 175a/02, 176a/20, 177b/19, 179b/16, 186a/14, 207a/12, 209a/12, 211b/20, 215b/16, 218b/10, 230a/07
 v.+ iledür 016a/01, 165b/08
 v.+ le 003a/10, 012b/20, 017a/11, 042a/05, 089a/03, 093a/05, 094a/01, 107b/01, 107b/04, 108a/19, 113a/21, 119b/06, 121a/06, 121a/19, 135b/05, 143a/02, 145b/12, 147a/15, 150b/16, 152b/19, 153a/01, 155a/07, 155a/16, 155b/21, 156a/03, 166a/15, 168b/02, 171a/13, 180b/07, 186a/13, 192a/03, 193a/03, 193a/15, 194b/17, 196a/13, 204a/03, 206b/17, 209a/17, 209b/14, 213a/03, 226a/02, 227a/17, 229b/19, 229b/20, 231a/13, 231b/06, 232a/20
 v.+ ledür 154a/10
vech-i bahrî [Ar.+Ar.] Denizden tarafa olan yön; deniz tarafı.
 v. 222b/08, 231a/14
 v.+ sinde 132b/07
vech-i kublî [Ar.+Ar.] Güney tarafı.
 v. 169b/02
 v.+ si 132b/08
vech-i ma'âş [Ar.+Ar.] Geçim yolu.
 v.+ larına 057b/05
vech-i meşrûh [Ar.+Ar.] Açıklanan sebep.
 v. 008a/19, 033a/08, 069b/16, 074b/18, 075a/05, 107a/20, 112a/10, 124b/10, 135a/15, 138b/10, 141b/16, 159b/19, 211b/18, 229a/05
vech-i mezkûr [Ar.+Ar.] Dile getirilen sebep.
 v. 021a/07, 123b/20, 216b/01
vech-i şer'î [Ar.+Ar.] Yasal yol.
 v.+ ile 109a/18

vedâ'îT- [Ar.+Tr.] Vedalaşmak; esenleşmek.
 v.- di 055b/19
 v.- üp 065b/08, 099b/06
vedâyi-i ilâhiyye [Ar.+Ar.] İlahî emanetler.
 v.+ dır 005a/04
vefâ [Ar.] Sadakat; sebat.
 v. 050b/03, 057a/01
vefâ-dâr olma- [Ar.+Far.+Tr.] Vefalı davranmamak.
 v.- dı 034a/03
vefâ iT- [Ar.+Tr.] 1. Sebat etmek. 2. Yetmek; yetişmek.
 v.- erdi 091b/02
 v.- er misin 038b/15
 v.- düğinden 124b/01
vefâ itme- [Ar.+Tr.] Yetmemek; yeterli gelmemk.
 v.- z 220b/09
vefâ kılma- [Ar.+Tr.] Vefalı davranmamak.
 v.- dı 046b/14
vefât [Ar.] Ölüml.
 v.+ ı 025a/09, 029b/20, 047b/21, 082b/14, 086b/17, 095b/17, 102b/07, 198a/14
 v.+ in 156a/18
 v.+ mı 095b/14
vefât eyle- [Ar.+Tr.] Ölmek.
 v.- di 009b/02, 029a/08, 093b/12, 103b/03, 105b/05, 106a/12, 106b/07, 109b/03, 110b/04
 v.- diler 114b/03
 v.- meğın 148a/09
vefât iT- [Ar.+Tr.] Ölmek.
 v.- di 006b/03, 020a/01, 022a/13, 038a/03, 066a/19, 066b/08, 076b/15, 080b/10, 083a/06, 083a/11, 085a/16, 085b/10, 086b/15, 087a/09, 089a/15, 093a/13, 094b/18, 095b/13, 102b/06, 105b/07, 105b/12, 106a/10, 106a/14, 106b/11, 108a/05, 110b/11, 110b/14, 156a/17, 192b/21, 198a/14, 219a/03, 229a/06
 v.- düğü 008a/14, 012b/06, 076b/21, 105b/10, 109b/14
 v.- düğünde 092b/05, 092b/07, 092b/10, 231b/16
 v.- düğünü 198a/08,
 v.- düğde 024b/05
 v.- düğden 007a/12, 083a/18, 091a/13
 v.- düğleri 147b/19
 v.- iden 147b/01
 v.- ene 101a/10
 v.- enleri 147a/18
 v.- ıcek 020a/01, 023a/12, 025a/21, 026b/10, 027a/12, 032a/01, 034a/15, 036a/09, 036b/16, 038a/17, 046b/15, 141b/16, 158a/06, 164a/12, 198a/06, 198a/17, 229a/08
 v.- melû olduğıda 169b/03
 v.- mişdür 177b/21
 v.- üp 008b/03, 047b/19, 080a/19, 080b/03, 080b/06, 080b/15, 083b/07, 085b/01, 086b/08, 089a/05, 104b/20, 105a/04, 110a/03, 110a/10, 114a/14, 148b/08, 203a/13,
vefret [Ar.] Bolluk; çokluk.
 v.+ i 105b/13
 v.+ in 045b/09
 v.+ inden 010b/07
vefret-i zirâ'at [Ar.+Ar.] Tarımsal zenginlik.
 v.+ ıla 198b/09
vehb bin munebbih hâzretleri [Ö.] Tâbiîn devrinde yetişmiş meşhur hadis âlimlerinden Ebû Abdullah Vehb bin Munebbih.
 v.+ nden 161b/02
vehm [Ar.] Yersiz korku.
 v.+ ile 139a/12
vehvâh [?.] Hükümdar.
 v. 172b/09
velâyet [Ar.] Sözü'nü geçirme; otorite.
 v.+ i 095a/20
velî [Far.] Ancak; ama.
 v. 002a/14, 004a/15, 032b/05, 038a/21, 080b/08, 086a/08, 140a/08, 161b/15, 196b/13
velî [Ar.] Ermiş; Allah'a yakın kimse.
 v.+ leridür 090a/11

velîd [Ö.] 1. (bk. velîd bin dümağ) 2. (bk. velîd bin muş'ab)

v. 062a/15, 071b/17, 194a/09, 196a/06, 196a/08, 196a/17
v.+ e 157a/20
v.+ üñ 194a/11, 194b/05, 194b/06, 196a/02

velîd bin dümağ [Ö.] Amalika kavmi padişahlarından Mısır'da ilk hükümdarlık eden kimse.
v. 061a/19, 061b/03, 061b/09, 061b/11, 062a/07, 062a/14, 062a/16, 183a/04, 193b/21, 194a/05, 194a/06, 195b/18
v.+ a 061b/08
v.+ ı 194a/16

velîd bin muş'ab [Ö.] Hz. Musa dönemindeki Mısır firavunu.
v. 071b/15, 072a/21, 072b/05
v.+ dur 071b/09
v.+ ı 071b/13
v.+ üñ 072a/04, 132b/19

vera' [Ar.] Günah işlemekten kaçınan.
v. 091a/18, 092b/12

verā-yı bañr-ı rüm [Ar.+Ö.] Akdeniz'in geri tarafı.
v.+ da 003a/02, 114a/01

verlî [Kpt.] Timsah.
v. 128a/01

vesîle [Ar.] Sebep; bahane.
v.+ siyle 180b/10

ve yâ [Ar.+Far.] Ayrı olmakla birlikte aynı değerde sayılan şeylerle ilgili seçenek bildirir.
v. 010a/21, 011b/18, 013a/17, 015a/17, 015a/18, 016a/18, 019b/04, 024b/21, 029a/01, 030a/13, 031b/06, 040a/08, 042a/01, 042a/05, 044a/05, 053b/21, 069b/07, 069b/08, 071b/17, 074b/01, 074b/04, 074b/06, 074b/07, 074b/09, 107b/04, 115a/03, 115b/05, 117a/21, 123b/10, 123b/11, 123b/14, 123b/20, 124b/02, 126a/03, 126a/13, 126a/19, 129b/08, 137b/03, 147a/10, 151b/10, 151b/11, 158a/15, 169b/02, 172a/07, 174a/01, 175b/20, 186a/05, 200b/01, 207a/14, 207a/15, 207b/13, 207b/14, 209a/16, 209b/11, 229b/16

vez(i)n [Ar.] Ağırlık.
v.+ de 067a/02, 139a/03, 139a/04, 143b/17, 143b/18
v.+ ile 020a/06, 023a/15
v.+ lerinden 040b/02

vezîr [Ar.] Eskiden bakanlık ya da valilik gibi görevlerde bulunmuş ve paşalık unvanı almış olan kimselere verilen ad.
v. 001b/15, 052a/12, 052b/18, 054b/14, 054b/15, 062b/08, 066a/08, 066b/09, 068a/12, 070a/10, 070b/17, 083a/21, 085b/08, 085b/12, 085b/13, 086a/13, 086a/07, 088a/17, 088b/11, 088b/13, 096b/12, 098b/13, 109a/05, 158b/04, 211b/06, 211b/10, 222a/04, 222a/09, 222a/10, 225a/03, 227b/10, 227b/12, 230a/06, 231a/12, 231b/17
v.+ den 093a/18, 155a/17, 230b/16
v.+ e 067a/18
v.+ i 042b/12, 042b/18, 065b/13, 067a/17, 070a/10, 070b/11, 072a/03, 072a/09, 076b/19, 085b/11, 086a/12, 094a/15, 098a/14, 098b/08, 099a/18, 102b/13, 104a/20, 110a/13, 130b/02, 158b/02, 188b/01, 196b/02, 221b/14
v.+ idi 066a/12, 211b/09
v.+ ine 054b/12, 087b/20
v.+ ini 085b/06
v.+ iydi 229a/15
v.+ iyidi 076b/19, 211b/10
v.+ ler 037a/18, 107b/17, 181b/01, 226b/02, 230b/07, 230b/13
v.+ leri 036b/08, 096b/17, 196b/05
v.+ lerin 082b/18, 230b/07
v.+ lerinden 230a/21, 230b/15
v.+ lerine 230b/20
v.+ lerinüñ 211a/09, 230a/03
v.+ lerüñ 083b/05
v.+ üm 124b/08
v.+ üñ 224b/21

vezîr-i a'özam [Ar.+Ar.] Sadrazam.

v. 110a/13, 148a/13, 231a/10
v.+ ı 104b/14, 196b/04

vezîr-i kebîr [Ar.+Ar.] Baş vezîr.
v. 229a/15

vezîr-i mezkûr [Ar.+Ar.] Adı geçen vezîr.
v. 062b/12

vezîrlîk [Ar.+Tr.] Vezîrlîk görevi; vezaret.
v. 088b/15
v.+ den 071a/02

vızıldı [Tr.] Böceklerin ve uçan nesnelerin çıkardığı ince ve sürekli ses; uçma sesi.
v.+ ydı 199a/19

vifāk [Ar.] Düşünce birliği.
v. 005a/18

vilâyet [Ar.] İl.
v. 005a/13, 008a/06, 009b/11, 010a/17, 012a/07, 028b/20, 048b/11, 053a/20, 054b/02, 056b/07, 057a/03, 095a/20, 109a/03, 111a/01, 210b/08, 231a/16
v.+ de 033a/16, 043b/03, 127a/10, 162a/18, 173a/09, 183b/05, 220a/14
v.+ den 010a/03, 089b/04
v.+ dür 008a/07, 170a/02, 171a/21, 173a/06, 188b/17
v.+ e 005a/14, 005b/20, 007b/20, 008a/08, 122b/19, 130a/17, 173b/10
v.+ i 010a/17, 023a/15, 033a/09, 049b/16, 078a/05, 114b/02, 121a/13, 169b/12
v.+ idi 167a/09
v.+ inde 047b/16, 151a/11
v.+ inden 043a/16, 061b/18
v.+ ine 049b/01, 096b/05
v.+ ini 165b/16
v.+ inüñ 063b/02
v.+ lerde 128a/02
v.+ lere 087a/21, 089b/04, 121a/18
v.+ lere 089b/04
v.+ leri 091a/14, 107a/04, 119b/14, 157a/01, 188b/19, 219b/15
v.+ lerin 089b/05, 093a/21, 146b/16
v.+ lerinde 010a/07, 091a/12, 126b/13, 160b/04, 179b/17, 219a/10
v.+ lerinden 107a/08, 215b/20, 219b/16
v.+ lerine 167a/16
v.+ lerine 052b/15, 076a/21, 107a/03, 146b/11, 177b/08, 179a/12, 191b/14
v.+ lerinüñ 126a/21
v.+ leriyle 125b/01
v.+ lerüñ 052b/15
v.+ ümüñ 196b/12
v.+ ümüzde 041a/15
v.+ ümüze 206b/18
v.+ üñ 005a/14, 028b/18, 064a/07, 087b/01, 104a/10, 121b/02, 157b/05, 212a/07
v.+ üñüñ 047b/07

vilâyet-i Öacem [Ö.] (bk. Öacem)
v. 156a/11, 156a/11

vilâyet-i Öarab [Ar.+Ar.] Arap şehirleri.
v.+ da 017a/01

vilâyet-i cennet-âbâd-ı rüm [Ar.+Ar.+Far.+Ö.] Cennet'e benzeyen Rum ili.
v.+ da 105b/16, 110b/21

vilâyet-i diyâr-bekr [Ö.] (bk. diyâr-bekr)
v.+ den 095a/02

vilâyet-i ehl-i islâm [Ar.+Ar.+Ar.] İslamiyet'in hüküm sürdüğü iller.
v.+ ı 219b/05

vilâyet-i engûrus [Ö.] (bk. engûrus)
v.+ ı 114a/05

vilâyet-i ğarbiyye-i mîsr [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın batı tarafı.
v.+ da 034a/19

vilâyet-i haleb [Ö.] (bk. haleb)
v. 097b/15
v.+ e 097b/15

vilâyet-i hîcaz [Ö.] (bk. hîcaz)
v.+ ı 133a/14

vilâyet-i irtîb [Ö.] (bk. irtîb)

v.+ le 169b/12
vilâyet-i islâm [Ar.+Ar.] İslamiyet'in hüküm sürdüğü iller.
v. 098a/18
v.+ a 219b/04
vilâyet-i mağrib [Ö.] (bk. diyâr-ı mağrib)
v. + den 081b/01, 217b/11, 226a/01
vilâyet-i mısır [Ö.] (bk. mısır)
v. 022b/03, 022b/06, 063a/09, 075b/01, 077a/04, 077a/10, 078a/11, 079a/06, 079b/15, 083a/13, 088b/18, 157a/20, 204a/13, 204b/07
v.+ a 006a/10, 010a/13, 018b/01, 019a/13, 025a/15, 039b/01, 045b/21, 056a/04, 075b/02, 077a/07, 077a/15, 093a/04, 105b/03, 106a/21, 123a/05, 132a/10, 149a/16, 157a/19, 159a/03, 160a/10, 176a/13, 193b/08, 203b/18, 205a/03, 217a/08, 220b/06, 225b/02
v.+ da 008b/02, 010a/12, 011b/15, 012b/12, 012b/13, 013a/15, 013b/03, 014a/11, 015b/19, 016b/17, 018a/19, 018b/13, 019a/16, 020a/04, 020b/08, 020b/12, 022a/12, 024b/07, 024b/17, 025a/10, 030b/17, 034a/15, 035b/05, 036b/16, 037b/17, 040a/11, 044a/12, 047a/03, 047a/19, 048b/13, 061b/12, 062a/17, 066b/13, 070b/09, 074a/16, 076b/08, 077a/13, 077b/04, 077b/07, 077b/09, 077b/21, 082b/13, 087a/10, 089a/16, 090b/16, 094a/19, 100b/19, 104b/03, 107a/21, 109b/01, 109b/16, 110b/21, 114b/05, 116b/10, 117b/12, 119b/11, 121a/05, 129b/10, 130a/21, 131b/03, 132a/08, 133b/02, 133b/09, 139b/11, 145b/01, 147a/21, 148b/10, 163b/18, 164a/05, 164a/11, 169a/21, 176a/05, 177a/09, 179b/07, 181b/13, 186b/14, 188b/17, 190a/17, 190b/18, 190b/20, 194a/13, 194b/13, 194b/19, 209a/02, 209a/10, 218b/17, 219b/06, 231b/07
v.+ dan 012a/12, 023a/17, 081b/02, 087b/18, 106b/13, 115b/15, 129b/06, 137a/13, 137a/15, 198b/08, 231a/14, 231a/18
v.+ ı 005b/04, 006a/01, 007b/21, 039b/15, 047a/16, 073a/21, 075a/17, 081a/07, 113a/05, 133a/18, 149a/02, 149a/04, 167b/20, 175a/03, 178b/07, 194a/05, 203a/19, 204a/05, 204a/08, 204a/10, 210b/14, 216b/14, 230a/03
v.+ uñ 005a/11, 008a/04, 011b/04, 016a/05, 031a/10, 078a/13, 081a/03, 106b/21, 116a/04, 148b/15, 149a/20, 159b/16, 160a/08, 163a/13, 164a/07, 165b/06, 168a/10, 169a/19, 174b/21, 176a/11, 177b/04, 178a/16, 195b/19, 196a/19, 197b/02, 201a/06, 203b/01, 203b/18, 203b/20, 203b/21, 205a/16, 210b/12, 216b/12
vilâyet-i mısriyye [Ar.+Ar.] Mısır'ın illeri.
v.+ de 111a/19
vilâyet-i şa'îd [Ö.] (bk. şa'îd)
v. 034a/20
v.+ üñ 171a/19
vilâyet-i şâm [Ö.] (bk. şâm)
v.+ a 204a/18, 226b/17
v.+ da 108a/15, 187a/12
v.+ dan 087b/07
vilâyet-i şarkıyye-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın batı tarafı.
v.+ da 034a/18
vilâyet-i tatar [Ö.] Tatar ülkesi.
v.+ a 003a/02
vilâyet-i yemen [Ö.] (bk. yemen)
v. 113b/19
vir- [Tr.] 1. Sahip olmasını sağlamak. 2. Ödemek. 3. Döndürmek, çevirmek, yöneltmek. 4. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek. 5. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri başkalarına iletmek, bildirmek. 6. Birine istediği ya da arzuladığı bir şeyi sağlamak; imkân tanımak. 7. Kızı, kadını biriyle evlendirmek. 8. Bırakmak veya bağışlamak. 9. Yayımak. 10. Bir şeye önceden sahip bulunmadığı bir özellik kazandırmak. 11. Hepsini herhangi bir duruma sokmak. 12. Satmak. 13. Ödemek; sarf etmek; harcamak. 12. Herhangi bir duruma yol açmak; birini bir durum

içine sokmak. 13. Bitki ve ağaç, ürün üretmek. 14. (yar) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelecek tezlilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. 15. Kazandırmak, katmak. 16. Dayamak.
v. 008b/14, 009a/01, 015a/20, 024a/05, 039b/18, 057b/18, 058a/02, 072a/20, 102a/19, 169a/12, 204b/02, 221a/16
v.- di 005b/05, 006a/03, 007b/20, 008a/01, 008a/04, 009b/07, 010a/04, 011b/18, 012a/10, 023a/16, 024a/09, 025b/04, 026b/19, 030b/06, 038b/14, 039a/17, 046b/15, 052b/08, 054a/09, 055b/09, 055b/14, 056b/03, 058a/03, 068a/12, 069a/06, 069a/10, 071a/07, 072a/17, 076a/10, 079b/08, 081a/12, 081b/16, 082a/09, 082a/11, 084a/06, 085a/05, 085b/13, 086b/03, 087a/20, 095a/08, 097a/07, 100a/06, 102b/04, 105a/09, 105b/01, 109a/21, 110b/08, 117b/15, 122b/07, 130b/18, 133a/12, 137a/03, 137b/21, 147a/16, 147b/10, 154a/19, 156b/04, 162b/04, 164a/13, 179a/11, 186a/14, 186b/08, 187b/15, 198b/10, 198b/15, 201a/19, 202b/05, 209b/20, 210a/18, 211b/01, 212a/18, 213a/02, 218b/19, 219a/20, 220a/13, 225a/05, 225b/21, 227b/01, 228a/05, 229a/11, 230b/05, 231b/12
v.- diler 033a/07, 044b/07, 064b/07, 068b/07, 072a/12, 084b/02, 093a/19, 094a/03, 096b/04, 097a/17, 101b/19, 102a/17, 102a/20, 104a/08, 105b/06, 106a/02, 106a/15, 106b/10, 108a/09, 110a/05, 110a/09, 110b/14, 111b/01, 111b/05, 113a/05, 114a/19, 118a/21, 133a/03, 138b/10, 152b/06, 159a/12, 159b/15, 176b/14, 178a/12, 185a/07, 187b/12, 191b/18, 194b/10, 194b/19, 201b/17, 210a/13, 211b/08, 216b/09
v.- düği 008a/07, 021b/05, 084a/08, 157a/15, 157a/16, 227a/17, 228a/14, 229a/13
v.- düğün 055b/09, 151b/14
v.- düğünün 131a/18
v.- düğüm 072a/07
v.- dük 009b/08
v.- dükleri 043b/06, 136b/01, 191a/15
v.- düklerin 055b/19
v.- düklerinden 151b/11
v.- düm 068b/02, 224b/07
v.- e 029b/17, 096b/02, 096b/03, 115b/21, 155a/11, 189b/14, 197b/06, 220b/08
v.- eceğin 209b/16
v.- ecek 051a/07, 082a/19, 088a/05, 088b/01, 124b/19
v.- eler 207b/13, 208b/17
v.- elüm 207b/20, 208a/06
v.- em 209b/16
v.- emezdi 183b/10
v.- en 020b/09, 065a/03, 088b/10, 096b/19, 130b/12, 211b/13, 221b/12
v.- eniyidi 104b/15
v.- enler 102a/19
v.- esin 209b/19, 210a/17, 219a/19
v.- esiz 207a/14
v.- eyin 038b/12, 093b/17, 098a/07, 102a/19, 131a/06, 155b/05, 159b/03, 159b/08, 159b/14, 186a/05
v.- eyin mi 065a/14
v.- i gör 055b/10
v.- mege 008b/08, 092a/05, 208a/13, 208b/07, 209a/11
v.- meğiçün 008b/09
v.- mek 061a/07, 063b/12
v.- mekdür 208b/09
v.- mekleri 210a/08
v.- meler 231b/15
v.- melerinin 216b/01
v.- miş 145a/20
v.- mişidi 054b/06, 105a/04, 106b/04, 109a/09, 153b/08, 154b/09, 164b/06, 168a/01, 169b/06, 193b/12, 212a/18, 228a/06, 231b/06
v.- mişler 141a/03

- v.- mişleridi 021a/02, 047a/09, 165b/14, 192a/21, 203b/08, 211b/16
v.- se 051a/07
v.- seler 058b/07, 058b/16
v.- sem 173b/12
v.- sün 088a/01, 221a/15
v.- sünler 093b/18
v.- ün 141b/11, 201b/16, 208b/11, 213b/07, 213b/12
v.- üp 006b/07, 010a/05, 010a/08, 010a/09, 010a/10, 016b/15, 016b/16, 026a/07, 028a/16, 037a/17, 056b/21, 083b/19, 092a/20, 092a/21, 099b/03, 101a/07, 105a/04, 108b/07, 112b/15, 118b/14, 125a/01, 160a/08, 162b/12, 187b/05, 205a/20, 209b/08, 214a/05, 227b/05
v.- ür 004a/18, 004b/03, 032b/05, 040a/18, 090a/07, 091b/18, 095a/16, 115b/04, 119b/05, 121b/05, 123b/19, 124b/21, 141b/04, 147a/13, 162a/20, 173a/20, 181a/05, 192a/15, 192b/15, 214b/01, 230b/03
v.- ürdi 021a/06, 024b/09, 025b/05, 025b/10, 036b/19, 041b/19, 043a/11, 047a/08, 047a/14, 053b/04, 059a/14, 083b/17, 107b/06, 120b/07, 131a/04, 136b/19, 157a/15, 169b/19, 188b/15, 221a/17
v.- üridi 018a/12, 018b/05, 033a/18, 035a/02, 039b/20, 043a/12
v.- ürin 024a/21, 218b/08
v.- ürler 010b/02, 115b/20, 128a/16, 223b/15
v.- ürlerdi 107a/20, 211b/06
v.- ürleridi 022a/12, 023b/07, 023b/09, 023b/10, 023b/12, 087b/06, 146b/01, 155b/21, 163a/19, 164b/02, 199b/20, 211b/17
v.- ür misin 057b/10, 159b/12
v.- ür miydün 159b/07
v.- ürse 124b/21
v.- ürsin 038b/11, 218b/07
v.- ürüm 208b/09
- virān it- [Far.+Tr.]** Bir yeri yakıp yıkmak.
v.- di 155b/16
- virān ol- [Far.+Tr.]** Yıkık ve harap duruma gelmek.
v.- dı 190a/16
- vird-i zebān [Ar.+Far.]** Dile dolanan; dilden düşmeyen.
v.+ um 003b/04
- virdür- [Tr.]** 1. Verilmesini, iletilmesini sağlamak. 2. Yayılmasını sağlamak.
v.- mişidi 223a/07
v.- ürdi 041a/03
- viril- [Tr.]** 1. Bağışlanmak; bırakılmak. 2. Ödenmek. 3. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirilmek, iletilmek. 4. (yar) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. 5. Sahip olması sağlanmak. 6. Tanınmak; sağlanmak.
v.- di 010a/12, 105b/09, 114a/21
v.- mege 220b/09
v.- mişdi 017b/18
v.- mişdür 164a/08
v.- mişidi 189a/01
v.- üp 110a/11, 112b/17
v.- ürdi 101a/11
- virilme- [Tr.]** 1. Uygun görülmemek. 2. Tanınmamak, sağlanmamak. 3. Ödenmemek.
v.- yince 183b/10
v.- z 171b/09, 222b/17
v.- zken 230a/12
- virme- [Tr.]** 1. Sağlamamak; imkan tanınamak. 2. İletmemek; bildirmemek. 3. Ödemek. 4. (yar) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. 5. Herhangi bir duruma yol açmamak; birini bir durum içine sokmamak. 6. Eriştirmemek, iletmemek. 6. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri başkalarına iletmemek, bildirmemek. 7. Bağışlamamak; bırakmamak. 8. Yapmamak; yerine getirmemek. 9. (Ağaç için) ürünü yetiştirmek.
- v. 055a/05
v.- di 008b/11, 008b/16, 042b/07, 052a/07, 061b/09, 098a/09, 101b/12, 102a/18, 125a/04, 155b/05, 170a/01, 178b/09, 210a/13, 215a/19
v.- diler 022b/07, 177a/17, 184a/09, 216a/09
v.- dilerdi 208b/10
v.- dük 102a/17
v.- mege 230b/03
v.- sün 231b/12
v.- yen 003b/01
v.- yicek 155b/18
v.- yince 015b/01, 019a/21, 023b/18, 124b/18
v.- yüp 059b/20, 063b/01, 105a/04, 213b/08, 216b/06, 230b/17, 231a/05
v.- z 082a/06, 126b/10, 127b/18, 190b/16, 192a/14, 198b/02, 210a/11, 214a/21
v.- zdi 070b/01
v.- zidi 031a/13, 086a/19
v.- zler 044a/21, 172a/11
v.- zleridi 116b/14
v.- zseñüz 208a/09
v.- züz 209b/04
- vizāret [Ar.]** Vezirlik görevi.
v.+ den 070b/15
- vizāret iT- [Ar.+Tr.]** Vezirlik görevini yerine getirmek.
v.- di 231b/16
v.- üp 080b/04
- vuhūş [Ar.]** Yabani hayvanlar.
v. 019b/07, 019b/09, 037a/02
v.+ ı 126b/02
- vuḳūʾ [Ar.]** Bir olayın meydana çıkışı.
v.+ ı 102a/07
- vuḳūf [Ar.]** 1. Bilmek; bilgi. 2. Hac ibadetinin farzlarından biri olup, Hac yapan kimselerin, belirli vakitte Arafat ve Müzdelife'de durmasını gerektiren farz.
v. 092a/06
v.+ dur 005a/04
- vuḳūf id- [Ar.+Tr.]** Bildirmek; bilgi vermek.
v.- e 171a/16
- vur- [Tr.]** Damgalamak; basmak.
v.- ur 021a/15
- vuşul bul- [Ar.+Tr.]** Ulaşmak; varmak.
v.- duḳdan 112b/20
- vücūd [Ar.]** Beden; gövde.
v. 156a/08
v.+ ı 030b/08, 183b/05
v.+ ını 100a/12
- vücūda gel- [Ar.+Tr.+Tr.]** Ortaya çıkmak; oluşmak.
v.- di 012b/06
- vücūd-ı ḥādīş [Ar.+Ar.]** Sonradan olan şeylerin meydana gelmesi.
v.+ e 002a/08
- vücūd-ı şerif [Ar.+Ar.]** Yüce varlık.
v.+ ünle 175a/21
- vülāt-ı vilāyet [Ar.+Ar.]** İllerin valileri.
v.+ ün 116a/15
- vüsŌat [Ar.]** Genişlik; yaylımlılık.
v.+ ma 229b/13
- vüsŌat-ı ḥāl [Ar.+Ar.]** Rahatlık ve refah içinde olma.
v.+ umuz 030b/19
- vüsŌat vir- [Ar.+Tr.]** Hâlini genişletmek; refaha erdirmek.
v.- di 069a/06, 231b/12
- vüzerā [Ar.]** Vezirler.
v. 099a/10, 105a/02, 105a/10, 164a/13, 212b/19
v.+ dan 099a/01
v.+ sı 076b/17, 197a/04
v.+ sına 160b/17, 186b/21
v.+ sından 056b/04
v.+ sını 187a/08
v.+ sıyla 196b/21
v.+ ya 088b/12
- vüzerā-yı Ōalī-ḥāh [Ar.+Ar.+Far.]** Yüksek rütbeli vezirler.
v.+ ından 114a/15
- vüzerā-yı Ōalī-re'y [Ar.+Ar.+Far.]** İleri görüşlü vezirler.
v.+ den 114a/18

Y

yā [Far.] O halde; veya; peki.

y. 011b/18, 024a/18, 040a/08, 049a/09, 049a/11, 049a/12, 049a/19, 051b/21, 054b/13, 055a/21, 058a/07, 065a/07, 065a/09, 065a/11, 068a/07, 074b/04, 081b/12, 118a/09, 123b/10, 125b/05, 126a/19, 134b/11, 137b/02, 141b/14, 144b/18, 147b/09, 159a/19, 169b/01, 172a/06, 174a/04, 186b/04, 197b/16, 197b/21, 200b/20, 204b/01, 207a/13, 207b/13, 208a/10, 208a/13, 208b/07, 209a/15, 209b/05, 218a/02, 218b/08

yā [Ar.] Heyecanlı bir duyguyu ifade eden seslenme sözü; ey; hey!

y. 002b/17, 006a/07, 008b/14, 008b/17, 008b/20, 009a/01, 011a/07, 012a/17, 021a/05, 070b/06, 071b/16, 072a/07, 028a/07, 055a/05, 065a/12, 065a/14, 072a/04, 096a/02, 102a/13, 119a/13, 122b/06, 147b/16, 157b/05, 175a/19, 175a/20, 178b/15, 186b/13, 188b/14, 197b/10, 197b/14, 200b/01, 210b/20, 211a/17, 211a/19, 216a/07, 232a/12, 232a/13

yā [Ar.] Arap alfabesinin otuzbirinci harfi.

y.+ dur 002b/11

yaban [Tr.] 1. Dışarı; başka memleket; uzak yer. 2. Boş, ıssız, yabanî yer. 3. Vahşi; yabani. 4. Dışarı.

y. 047a/13, 161b/03, 186a/18, 198a/01
y.+ a 010a/19, 013b/17, 062b/15, 120a/21, 126a/11, 131a/04, 132b/18, 138a/09, 160a/17
y.+ da 013b/19, 042a/03, 057b/06
y.+ dan 011b/06, 013b/16, 016a/17, 016b/03, 034b/11, 035b/02, 115a/16, 184a/03, 189b/01
y.+ lara 005b/14, 016b/11, 132a/03
y.+ larda 037a/03

yabanî [Tr.+Ar.] Vahşi, evcil olmayan.

y. 191b/09

yabanî ol- [Tr.+Ar.+Tr.] Evcillik özelliğini kaybetmek; vahşileşmek.

y.- mişlardı 191a/21

yaban şığı [Tr.+Tr.] Çift parmaklılar takımının, boynuzlular familyasından, iri gövdeli, uzun kuyruklu, kısa ve kalın boyunlu, sırtı esmer, karnı sarı, bacakları beyaz, Hindistan'da kayalık alanlarda yaşayan bir hayvan.

y. 126b/06

yābis [Ar.] Kurak; verimsiz.

y. 177b/06

yabrağ [Tr.] (bk. yaprak)

y.+ ın 033a/12

yāc [Ö.] Hz. Nuh'un torunu Baysar'ın, oğlu.

y. 006a/17, 009a/13, 009b/05, 009b/16
y.+ dur 009b/17
y.+ ıdı 009a/19

yad [Tr.] Yabancı.

y. 073b/07, 186a/06,

y.+ lar 077a/03

yad ayak [Tr.+Tr.] Yabancılar; yabancı kimseler.

y.+ dan 136b/05

yad el [Tr.+Tr.] Yabancılar; yabancı kimseler.

y.+ den 007a/17, 053a/08

yād id- [Far.+Tr.] Anmak.

y.- er 010a/16

y.- üp 004a/05, 099a/09

yādigār [Far.] Birine, bir olayı veya bir kimseyi anımsatmak üzere verilmiş olan armağan.

y. 090b/11, 144a/09

y.+ lar 034b/05

yādigār kal- [Far.+Tr.] Bir kimseden, onu ya da birlikte olunan bir olayı anımsatmaya yarayan bir nesne kalmak.

y.- a 032a/13

yād olın- [Far.+Tr.] Anılmak.

y.- dı 009b/20

y.- ur 010a/12, 187a/06

yāfa [Ö.] Asvan yakınında bir köy.

y. 172b/01,

yāfa köyi [Ö.] (bk. yāfa)

y.+ ni 172b/04

yāfēš [Ö.] Hz. Nuh'un oğullarından biri.

y. 008b/06

yağ [Tr.] Kimyasal yapısında stearik, palmitik ve oleik asitlerle gliserit bulunan, katı veya sıvı hâlde bulunan, hayvansal ya da bitkisel kaynaklı besin maddesi.

y. 183b/04, 183b/07, 186b/08

y.+ ı 014a/19, 126a/08, 128b/18, 186b/06

y.+ ıla 127b/05

y.+ ın 127a/20, 180a/01, 180a/02, 186b/04

y.+ ından 129a/18

y.+ ını 128b/21, 129a/01, 129a/07, 129a/09, 129a/11

y.+ ıyla 129a/13

yağ- [Tr.] Gökten yere doğru inmek.

y.- ardı 155a/19

y.- duğı 090a/10

yağdur- [Tr.] Yağmasına neden olmak.

y.- ı başlardı 059a/12

y.- ur 003a/12

y.- urdı 034b/18

y.- urıdı 016b/01

y.- urlar 173b/16

yağı [Tr.] Düşman.

y. 108a/17

y.+ dur 206b/21

yağlad- [Tr.] Yağ sürdürmek.

y.- up 069a/15

yağlan- [Tr.] Yağ sürülmek.

y.- sa 129a/13

yağlırak [Tr.] Yağa benzer; yağlı gibi.

y. 185b/11, 186b/09

yağma- [Tr.] Gökten yere doğru inmemek.

y.- sa 174a/01

yağma it- [Tr.+Tr.] Yağmalamak.

y.- diler 131a/15

yağmala- [Tr.] Şiddet kullanarak ele geçirmek; çalıp çırpma; talan etmek.

y.- dı 076a/06, 155b/03, 155b/17, 222b/05

y.- dılar 046a/21, 084b/16, 221b/20, 223a/11

y.- mağā 084b/09

y.- ruş 208b/13

y.- ya 209b/17

y.- yup 038b/14

yağmalad- [Tr.] Yağma ettirmek; yağmalanmasını sağlamak.

y.- up 097a/07

yağmalan- [Tr.] Yağma edilmek.

y.- dı 088a/16, 226b/20

yağmur [Tr.] 1. Havaküredeki su buharının yoğunlaşarak damlacıklar hâlinde yere düşmesiyle oluşan yağış. 2. Gökten yağmur yağarcasına çok olan şey.

y. 016a/21, 016b/01, 034b/18, 059a/12, 059a/13, 065a/10, 167a/12, 173a/14, 174a/01

y.+ dan 167a/10

y.+ ıla 025b/11

y.+ ıydı 205b/09

y.+ lar 026b/05, 173b/16

y.+ lara 048a/10

yahtūn [Ö.] Hz. Nuh'un oğullarından biri.

y. 008b/06

yāhūd [Far.] Veya; ya da.

y. 060a/21

yahūdī [Ar.] Hz. Musa'ya indirilen dinden olan kişi; Musevi.

y. 082a/06, 082a/07, 083b/02, 118a/13

y.+ ler 098b/10, 183b/20

y.+ lardan 079a/04, 083a/20

y.+ leri 077a/18

y.+ nüñ 082a/07

y.+ ye 082a/05, 082a/09

y.+ yi 082a/07, 083a/21

y.+ yidi 133b/06

y.+ yle 083a/21

yağ- [Tr.] Ateşlemek; tutuşturmak.

y. 024a/20

y.- a 063a/16, 141b/06
y.- acağ 044a/04
y.- ar 023a/02, 070b/08, 134b/15, 150a/02
y.- ardı 016b/03, 039b/05
y.- arlar 044a/06
y.- arları 023b/13, 204a/07
y.- ar mı 115b/04
y.- dı 023a/05, 103b/10, 103b/12, 154b/04, 160a/21, 201a/11, 224a/17
y.- dılar 046a/20
y.- duğına 225a/07
y.- duğları 033a/21
y.- mağıla 064b/09
y.- mağ 166a/03
y.- salar 014a/17, 127b/08
y.- up 075b/16, 115b/11, 122b/17, 127b/05, 131b/11, 137b/08, 195a/10, 223a/04
yağa [Tr.] Taraf; yan; yön; civar.
y.+ ları 112a/01
y.+ sına 015a/06, 112a/01, 174b/09, 206b/09
y.+ sında 143a/06, 174b/08
y.+ sındadır 174b/09
y.+ sından 015a/05
yağasın kırtar- [Tr.+Tr.] Tehlikeli bir işten zarar görmeksizin kurtulmak.
y.- imadı 023a/11
yağıl- [Tr.] Ateşlenmek; tutuşturulmak. 2. (Yanmak fiili ile birlikte ikileme olarak) dert yanmak; sızlanmak. 3. Çok üzülme; son derece mahzun olmak.
y.- mışdı 022b/20
y.- sa 128b/18
y.- up 225a/02
y.- urları 130b/11
yakın [Tr.] 1. Az bir uzaklıkla ayrılmış bulunan; uzak olmayan. 2. Oluşu geçmiş zaman bakımından çok geride ya da eski olmayan. 3. Civarında; yaklaşık. 4. Benzer. 5. Az zaman sonra.
y. 023a/05, 024a/02, 033a/18, 034b/16, 054a/18, 058b/01, 066b/20, 068a/05, 068a/18, 072a/16, 090b/12, 109b/06, 117b/05, 125b/21, 136b/08, 141a/11, 158a/03, 171b/21, 172b/01, 177b/10, 182b/13, 188a/06, 190a/01, 195a/02, 223b/20, 232a/01
y.+ da 042a/05, 071a/06, 186b/04
y.+ dan 039a/13
y.+ dur 028b/21, 045a/19
y.+ ında 027a/12, 064b/17, 169a/14, 188a/12
y.+ ından 160a/16, 160a/17
y.+ larda 026b/21, 074a/01, 157b/14
y.+ larında 051b/06
yakın gel- [Tr.+Tr.] Yaklaşmak.
y.- di 131a/06
y.- dügi 136b/13
y.- dükleri 197b/05
y.- ıcek 056b/18, 131a/01
y.- se 157a/12
yakın gelme- [Tr.+Tr.] Yaklaşmamak.
y.- zdi 189a/17
yakın kal- [Tr.+Tr.] Yakınlaşmak.
y.- duğı 127b/19
y.- ıcağ 006a/10
yakın ol- [Tr.+Tr.] Yaklaşmak.
y.- an 107a/18
y.- dı 088a/08, 163a/08
y.- duğı 019a/20
y.- ıcağ 053b/09, 134a/21
y.- uñ 009b/11
yakın var- [Tr.+Tr.] Yaklaşmak.
y.- duğı 049b/06, 202b/08
y.- duğları 029b/07, 138a/20
y.- duğlarınca 191b/02
y.- ıcağ 054a/05, 108b/20
y.- ımaz 189b/14
y.- mağa 042a/19, 118a/17
y.- mağ 164a/03
y.- up 205b/05

yakın varma- [Tr.+Tr.] Yaklaşmamak.
y. 024a/04
yağış- [Tr.] 1. Üst üste kapanmak; kenetlenmek. 2. Uygun olmak; uyuşmak.
y.- ur 037a/05, 127b/14, 130b/13, 135b/03
yağışdurul- [Tr.] Üst üste kapatılmak; kenetlenmek.
y.- mış 158a/16
yağlaş- [Tr.] 1. Yakın gelmek; yanına varmak; yakınlaşmak. 2. (Belirlenen ya da beklenen zaman, olay, tarih için) süre azalmak; vakit gelmek üzere olmak; gerçekleşmek üzere olmak.
y.- dılar 064b/20
y.- duğı 062a/14, 196a/06
y.- duğın 157a/14
y.- mışdı 231b/17
y.- mışken 231b/20
yağma- [Tr.] 1. Can acıtıcı bir durum içine sokmamak. 2. Tutuşturmamak.
y. 038a/11
y.- zları 150b/15
yağı [Tr.] Bazı hastalıkları iyileştirmek amacıyla bir bez üzerine serilerek vücudun ağrıyan yerlerine yapıştırılan lapa veya macun kıvamında özel eczalı parça.
y. 127b/05
yağküb paygâmbâr [Ö.] (bk. âzret-i yağküb)
y. 072b/02, 072b/03, 167b/18, 197b/07
y.+ uñ 198b/03
yağüt [Ar.] Billurlaşmış alümin türünden meydana gelen pembeden koyu kırmızıya kadar değişik renklerde saydam ve değerli taş.
y. 116b/20, 117b/20, 123a/01
y.+ dan 041a/21, 051a/05, 090b/09
y.+ dandı 017b/15
y.+ dandur 029a/17
y.+ ıla 116b/21
y.+ lar 041a/20
y.+ laruñ 117a/07
yağüt taşı [Ar.+Tr.] (bk. yağüt)
y. 140b/03
yalan [Tr.] 1. Birini aldatmak, gerçeği ve doğru olanı çarpıtmak veya gizlemek amacıyla söylenen söz. 2. Gerçek olmayan; uydurulmuş olan; asılsız.
y. 055b/01, 060a/17, 130b/20, 160a/03, 171b/09, 224a/06
y.+ dan 157b/02
y.+ ı 173b/11
y.+ ıdı 039b/05
y.+ ına 157b/17
y.+ larına 130b/20
y.+ larındandır 161a/18
yalancı [Tr.] Yalan söylemeyi alışkanlık haline getiren kimse.
y. 130a/03
yaldıızlı [Tr.] Yaldızla süslenmiş.
y. 031b/04, 067b/03
yaldıızlı [Tr.] (bk. yaldızlı)
y. 008a/12, 165a/08
yaldıızlı [Tr.] (bk. yaldızlı)
y. 025b/09, 048b/21, 049b/18, 149b/18, 149b/19
yaldıızla- [Tr.] Yaldızla süslemek.
y.- malu olsalar 118b/18
yaldıızlama- [Tr.] Yaldızlama işini yapmamak.
y.- zları 118b/18
yaldıızlan- [Tr.] Yaldızla süslenmek.
y.- mışdı 025b/15
yahı [Tr.] Kıyı şeridi; sahil.
y.+ larına 063b/21
y.+ larında 219b/04
yah [Tr.] Yele.
y.+ sı 126b/05, 126b/06
yahû [Tr.] Gösterişsiz; sade.
y. 139a/06
yahû [Tr.] Alev.
y.+ ları 200a/16
yahû ayak [Tr.+Tr.] Çıplak ayakla.

y. 228b/18
yalın kılıç [Tr.+Tr.] Kınından çekilmiş kılıç.
 y. 017b/18, 205b/11, 206a/13
 y.+ ları 179a/07
 y.+ larıyla 086a/02
yalınlan- [Tr.] Parlamak; ışıkmak.
 y.- ur 024a/04
yalmanlı [Tr.] Keskin.
 y. 182a/15
yalunuz [Tr.] 1. Sadece; tek olarak. 2. Tek başına; yanında biri veya bir şey olmadan. 3. Yardımsız; desteksiz.
 y. 007b/09, 034a/07, 035b/18, 046b/03, 052a/21, 104a/16, 126a/16, 126a/17, 142a/10, 144b/12, 161a/06, 176a/21, 181b/03, 190a/05, 218a/07, 228a/10, 231b/09
yalvar- [Tr.] Kendine acındırarak birinden bir şey yapmasını istemek; yakarmak.
 y.- dılar 018b/16, 050a/13
 y.- up 055a/10, 072a/11
 y.- ur 124b/21
yaÖmur bin şeddād bin Ōād [Ö.] Ad Kavmi'nden Mısır'da eski bir hükümdar.
 y. 160b/11
yan [Tr.] 1. Taraf; yön. 2. Bir şeyin ön, arka, alt, üst ve ortası dışında kalan bölümü; yan taraf. 3. Bir kimseye yakın olan yer; o kimsenin yakını. 4. Bir kimsenin koruması, beraberliği veya emri; birlikte bulunma; beraberinde olma.
 y.+ ı 009b/11, 051a/03, 078b/17, 217a/02, 224a/20
 y.+ ın 001b/10, 014b/12, 041a/04, 146b/16, 187a/04
 y.+ ına 006a/02, 007a/09, 007b/21, 008b/12, 008b/20, 009b/06, 013b/01, 014b/11, 014b/19, 015a/13, 020a/09, 027b/18, 029b/15, 029b/19, 033b/14, 034b/16, 035a/09, 039a/05, 039a/14, 041b/02, 041b/09, 041b/12, 041b/14, 043a/21, 048b/18, 048b/19, 050b/03, 052b/18, 055b/06, 055b/11, 055b/18, 057b/06, 057b/08, 057b/16, 060b/10, 062a/02, 067a/17, 069b/02, 069b/11, 069b/16, 075b/17, 078b/12, 081b/08, 088a/04, 098a/08, 099b/16, 100a/19, 108b/11, 109a/04, 112a/14, 120a/02, 127a/08, 127b/02, 130b/11, 145a/08, 146a/05, 146b/14, 153a/17, 158a/01, 159a/10, 159b/12, 160a/17, 168a/04, 171a/12, 173b/04, 178b/14, 183a/10, 193a/19, 196b/10, 198a/14, 202b/04, 203a/10, 206a/19, 210b/15, 211a/12, 214a/05, 220a/19, 221a/02, 222a/10, 222a/13, 228a/07
 y.+ ınca 040a/13, 041b/04, 054b/03, 060a/09, 084a/09, 099a/03, 218b/18, 222a/14
 y.+ ında 008b/19, 011a/06, 013b/11, 019b/16, 020b/06, 020b/07, 020b/14, 020b/19, 020b/20, 028a/16, 029b/02, 033b/16, 037a/05, 037b/04, 048b/02, 053b/12, 056a/02, 059b/07, 059b/08, 062b/09, 066a/07, 067b/11, 067b/13, 073a/20, 074b/18, 078b/12, 081b/12, 082b/05, 084b/20, 086a/19, 095a/02, 095a/14, 098a/10, 098b/14, 100a/16, 101b/05, 101b/11, 104a/16, 105a/12, 107b/16, 109a/09, 112a/04, 118a/02, 118a/20, 122a/18, 123a/13, 123a/14, 130b/12, 130b/17, 138b/01, 139a/01, 139b/17, 139b/19, 146a/06, 150b/08, 154a/16, 154a/17, 154b/18, 154b/19, 155a/14, 156a/15, 156b/06, 158a/03, 161b/12, 163b/06, 163b/07, 165a/20, 165b/05, 165b/18, 168a/11, 173a/18, 176b/05, 178b/14, 180b/10, 181b/10, 181b/18, 183b/02, 184b/03, 185b/11, 185b/12, 188b/13, 193a/21, 193b/14, 196b/03, 204b/13, 206b/05, 207a/06, 207a/09, 208a/08, 212a/07, 216a/17, 216b/11, 219b/20, 220b/02, 222a/11, 222a/16, 222b/17, 223a/19, 228a/03
 y.+ ındağı 035a/01, 078b/08, 166b/18
 y.+ ındağılara 207a/07
 y.+ ından 009b/11, 010a/06, 032b/21, 034b/08, 046a/18, 093b/21, 094a/01, 098a/01, 117a/15, 120b/06, 135b/10, 157a/19, 167a/12, 173b/08, 177b/15, 186a/11, 206a/04, 220b/21, 223b/07

y.+ ındaydı 190a/21
 y.+ ını 022b/19, 136b/05, 138a/04
 y.+ ında 216b/09
 y.+ ıydı 137b/17
 y.+ ları 065b/01, 127b/11, 164a/17
 y.+ ların 225a/13
 y.+ larına 119a/10, 119a/18, 166a/10, 183b/14, 223a/08
 y.+ larında 039a/12, 069a/12, 081b/07, 130b/10, 145a/16, 155b/20, 172a/11, 173a/11, 179b/01, 207a/18, 209a/20, 223b/20
 y.+ larından 153a/03, 157b/17
 y.+ larıyla 126a/07
 y.+ umda 024a/13, 162a/07, 208b/09, 224a/11
 y.+ umuzda 209b/04
 y.+ uña 039a/06
 y.+ uña 058b/08
 y.+ uñuzda 157b/02
yan- [Tr.] 1. Işık saçmak. 2. Tutuşmak. 3. Üzülmek; hayıflanmak.
 y.- ar 013a/14, 014a/06, 014a/07, 027a/17, 138a/20, 166a/06
 y.- ardı 017b/01, 155a/18, 188b/15
 y.- arıdı 027b/12, 140b/03
 y.- arlar 130b/10
 y.- arlarıdı 008a/13
 y.- arsın 024a/04
 y.- dı 084b/09, 084b/16, 084b/20, 088a/17
 y.- dıkça 128b/19
yaña [Tr.] Yer; yön; taraf.
 y. 008b/11, 018a/13, 019a/16, 036b/04, 039a/01, 045b/21, 046a/12, 046a/13, 050a/01, 050b/17, 054a/07, 058b/09, 061b/07, 062a/08, 073a/10, 087b/18, 088a/02, 088b/06, 091a/13, 096a/21, 097b/07, 098a/16, 104b/01, 108a/18, 109b/03, 117b/05, 147b/10, 155b/18, 157a/07, 174a/15, 179b/17, 204b/11, 204b/15, 206b/19, 208a/18, 208a/19, 208a/21, 211a/02, 213a/03, 213a/12, 214a/07, 214a/16, 215a/05, 215a/10, 218b/18, 218b/19, 221a/08, 222a/10, 222b/07, 222b/11, 223a/11
 y.+ da 074b/05, 074b/07
 y.+ dan 042b/17, 046a/21, 050a/05, 057a/19, 057a/20, 061a/05, 063a/09, 074b/20, 084b/07, 093b/21, 097b/08, 104b/03, 117a/15, 187a/16, 205b/11, 206a/19, 206b/13, 220b/12
yanaş- [Tr.] 1. Yan yana gelmek. 2. Yakına gelmek.
 y.- up 197b/07, 206a/03, 222a/09, 227a/03
yanaşdur- [Tr.] Yanaşmasını sağlamak.
 y.- a 041a/12
yandur- [Tr.] Yanmasını sağlamak.
 y.- acağ 069a/13
 y.- asın 024a/12
 y.- ırlardı 023b/14
 y.- uruz 185b/19
yandurul- [Tr.] Yakılmak.
 y.- mış 019a/09
yañılma- [Tr.] Yanlıklık yapmamak.
 y.- mağičün 031a/06
 y.- yalar 191b/16
yaŌñi [Ar.] Demek ki; doğrusu.
 y. 002b/07, 007a/01, 009b/06, 011a/05, 011a/02, 011b/04, 029b/21, 030b/12, 042b/10, 049a/06, 070b/13, 072a/04, 084b/02, 097a/09, 102a/20, 110a/12, 115a/18, 115a/21, 122b/13, 129a/14, 129b/05, 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/05, 141b/07, 141b/08, 141b/09, 141b/10, 141b/12, 158a/03, 158b/09, 166b/08, 166b/19, 169b/11, 170b/07, 180b/10, 180b/12, 194b/05, 197a/01, 203b/02, 205b/13, 209b/08, 216a/20, 216b/07, 225a/21
yañış [Tr.] 1. Hatalı; kusurlu. 2. Kötü; uygunsuz.
 y. 035a/03, 096a/07
yanuğ [Tr.] Yanmış olan veya yanmakta olan şey.
 y. 052a/05
yap- [Tr.] 1. İnşa etmek; kurmak; yaratmak. 2. Geçici veya

sürekli olarak bir işle uğraşmak; belli bir alanda etkinlik göstermek; meşgul olmak. 3. Kapatmak. 4. Bir eylemde bulunmak; eylemi gerçekleştirmek.

y. 188a/03
y.- acakları 135a/06
y.- alar 005b/08
y.- an 004a/07, 076a/15, 114b/09, 132b/20, 133b/19, 157a/04
y.- ana 193b/05
y.- anlar 115b/01
y.- ar 083b/17
y.- arlar 152b/08, 180a/10
y.- arları 181a/03
y.- ayın 151b/07, 160b/16
y.- dı 006b/10, 007b/20, 011b/21, 016a/03, 016a/07, 016a/09, 017b/03, 018a/09, 018b/07, 020a/05, 020a/18, 022b/01, 025a/13, 025a/19, 025b/17, 026b/16, 027a/04, 027a/05, 028a/21, 028b/13, 030a/05, 030a/08, 030b/16, 031a/12, 031a/19, 031b/20, 034b/02, 036a/03, 036a/07, 038a/20, 039b/07, 043a/06, 043b/03, 047a/03, 048b/09, 054a/15, 057a/10, 060b/02, 063b/06, 070a/16, 070b/18, 071b/21, 073b/10, 076b/09, 091a/17, 093b/02, 095a/09, 121b/09, 121b/18, 133b/16, 134a/03, 141a/14, 141a/15, 150a/14, 150a/19, 150b/13, 165a/06, 166a/06, 166a/18, 167a/05, 167a/06, 183a/04, 183a/05, 183a/06, 203a/08, 203b/11, 204a/06, 204a/12, 204a/15, 217a/04, 217a/10, 217a/11, 217a/18, 217b/05, 225a/19, 225b/15, 226b/04, 228b/07, 229a/17
y.- dılar 005b/04, 005b/11, 007a/02, 017a/01, 017b/02, 033b/11, 035b/12, 049b/17, 052a/20, 060b/05, 062a/10, 062b/10, 068a/19, 069b/20, 115b/07, 120a/07, 139a/13, 142a/12, 149b/05, 167a/10, 179a/18, 181b/20, 194b/09, 195a/19, 197a/14, 217a/05, 226a/04, 229b/05
y.- duğı 019a/07, 019a/15, 025b/01, 028b/13, 029a/08, 060a/11, 060a/19, 060b/12, 082a/01, 142b/01, 150b/12, 183a/06, 189b/10, 225b/20, 226a/11, 226a/16, 227a/03, 227a/10, 229a/16, 229a/18, 229a/19, 229b/11
y.- duğına 183a/07, 204a/04
y.- duğından 026a/11
y.- duğınuñ 229a/17
y.- duğumuz 058a/05, 115b/10, 115b/11, 115b/12, 115b/13, 143b/21
y.- duğda 149b/15
y.- duğdan 182a/04
y.- duğları 006b/11, 058a/16, 058a/21, 145a/14, 148a/08, 152b/06, 153a/18, 167a/04, 176a/21, 218a/01
y.- duğların 115b/09
y.- duğlarından 115b/10
y.- duğlarını 152b/09
y.- dum 137a/09, 150b/04, 151b/06, 153b/07
y.- ı virdi 057a/08
y.- ı vire 057a/03
y.- ı vireyin 161a/03
y.- ı virüp 016b/17, 176a/16
y.- ı virürler 210b/13
y.- mağa 005b/11, 079b/02, 141a/12, 150a/18, 153a/17, 160b/16, 197a/17, 213a/17
y.- mağı 180a/11
y.- mağıla 057a/05
y.- mağın 083a/17
y.- mağ 153b/06, 229b/08
y.- mağdan 137a/11, 143b/21, 225a/17
y.- malı itmişler 152b/06
y.- mazdan 009a/20
y.- mışdı 040b/09, 175b/05
y.- mışdur 007a/03, 020a/12, 114b/09, 114b/19, 133b/21, 157a/03, 164a/10, 181b/11, 189b/18, 201b/01, 225b/03
y.- mışdı 019a/03, 019a/11, 019b/11, 022b/18, 031a/12, 035b/05, 037b/17, 043a/13, 076b/06, 157a/04, 157a/05, 163a/15, 170a/21, 170b/09,

181b/05, 181b/08, 181b/10, 186b/21, 188b/08, 189b/12, 189b/19, 192a/06, 196b/02, 203b/08, 226b/02, 226b/06, 227a/04

y.- mışlardur 175b/03
y.- mışları 192a/20, 192b/01, 203b/03
y.- mışsın 227a/06
y.- sa gerekdür 228a/12
y.- sañuz 148b/04
y.- sunlar 225a/11
y.- uñ 169b/09, 225a/08
y.- up 005b/09, 007a/01, 007a/11, 008a/09, 009a/18, 010b/09, 016a/06, 020b/11, 030a/12, 036a/04, 036a/14, 059a/21, 135b/05, 139a/16, 143b/20, 149a/03, 151b/18, 152b/21, 157a/06, 157b/09, 164a/19, 176b/13, 187a/01, 187b/21, 189a/08, 195a/11, 202b/03, 216b/18, 217b/07, 225a/13, 227b/05, 228b/21
y.- uvirüp 192a/17

yapdur- [Tr.] Bir şeyin birisi tarafından ortaya konulmasını, gerçekleştirilmesini, oluşturulmasını sağlamak ya da buna izin vermek.

y.- a 160b/15
y.- an 004a/07
y.- dı 016b/13, 132b/16, 170b/21
y.- duğı 057b/01
y.- duğınuñ 134a/03
y.- mışdı 163b/03
y.- up 045b/15, 060b/13
y.- urdı 057b/01, 083b/16

yapıcı [Tr.] Bina ustası; inşaat ustası.

y. 194b/19

yapıl- [Tr.] Var edilmek; oluşturulmak; inşa edilmek.

y.- acağ 135a/09
y.- aldan 193b/15
y.- an 006b/06, 153a/18, 197a/15, 217a/06
y.- andur 204a/13
y.- dı 002a/17, 027a/13, 070b/02, 139b/10, 150a/08, 187b/17, 226a/11
y.- dılar 133b/19
y.- duğı 142b/16, 158a/20
y.- duğına 204a/04
y.- duğdan 150a/09, 216b/11
y.- duğları 133b/19
y.- inca 216b/11
y.- mağıla 216b/09
y.- masına 225a/19
y.- mış 114b/07, 114b/18, 117a/08, 117b/16, 132b/02, 141b/18, 178a/17, 180b/01, 185b/05
y.- mışdı 036a/18
y.- mışdur 114b/12, 123b/06, 133b/11, 133b/12, 144b/03, 148a/02, 164a/16, 165a/05, 184b/07, 185b/06, 186b/16, 203a/09, 217a/12, 226a/19
y.- mışdı 027a/19, 123b/03, 144b/15, 153b/16, 158b/08, 158b/09, 158b/10, 158b/13, 163a/17, 170b/01, 180b/02, 180b/03, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 193b/18, 195b/08
y.- sa 142b/16
y.- up 144a/15, 180a/20, 217b/09

yapılma- [Tr.] 1. Oluşturulmamak; inşa edilmemek. 2. Kapanmamak.

y.- mışdı 165b/13
y.- z 228b/14

yapış- [Tr.] 1. Bir şeye tutunmak; onu sıkıca yakalamak. 2. Bir yüzeye bir şeye, oradan ayrılmayacak, kopmayacak biçimde sımsıkı bağlanmak; orada sabitleşmek.

y.- a 055a/09
y.- dı 196a/11
y.- dılar 007b/19
y.- duğı 014a/01u
y.- duğları 172a/16
y.- ı bile 160a/17
y.- ı kalırdı 136b/21
y.- ı kalırdı 023b/17
y.- mışdı 218a/11
y.- sa 125b/05

- y.- ur 119b/21, 218a/10, 232a/06
y.- urdı 023b/17
y.- ırlar 128b/15
- yapma- [Tr.]** İnşa etmemek; kurmamak; ortaya çıkarmamak.
y.- dı 123b/03
y.- duñ 227a/07
y.- mişdı 036a/04
y.- zlar 132a/01
- yaprağ [Tr.]** Bitkilerde sapın üzerinde bulunan, yeşil, iki yanlı bakışumlu, yassı ve değişik biçimdeki uzantılar.
y. 188b/15
y.+ dur 013b/06
y.+ ından 013b/09, 122b/14
y.+ ları 010b/03, 188b/13, 188b/14
y.+ larından 191b/11
y.+ uñ 013b/07
- yapu [Tr.]** Bina; yapı.
y. 142a/20, 152a/01
- yap yap [Tr.]** Yavaş yavaş.
y. 143a/21, 153a/05, 165a/19, 170a/16, 204b/16, 224a/04, 225a/12
- yar- [Tr.]** 1. Geçişli veya ilerlemeyi engelleyen bir şeyin içine hızla dalarak kendine yol açmak. 2. Parçalamak; bölmek; parçalara ayırmak.
y.- a 039b/04
y.- ar 120a/04, 120b/16, 122a/03, 123a/01
y.- dı 016a/09, 022b/01, 051b/13
y.- miş 163b/02
y.- mişları 078a/05
y.- up 020a/20, 022b/20, 126a/10, 128b/10
- yara- [Tr.]** 1. Uğurlu gelmek. 2. Belli bir amaca, işe ve eyleme uygun olmak; elverişli olmak.
y.- dı 007b/19
y.- duğı 135a/06
y.- yacağ 097b/05
- yara [Tr.]** Delici ve kesici bir şeyin vücudun herhangi bir yerinde açtığı yarı.
y.+ lar 224b/08
y.+ larına 224b/03
y.+ sı 128b/21
- yaradıl- [Tr.]** Yoktan var edilmiş.
y.- miş 199a/15
- yaradılış [Tr.]** Bir şeyin yaratılırken kazanmış olduğu özellikler bakımından durumu; hilkat; fitrat.
y.+ ı 086a/17
- yarağ [Tr.]** 1. Hazırlık. 2. Silah. 3. Gerekli araçlar; levazım; teçhizat.
y. 063b/06, 088b/04, 138b/05, 143b/11, 177a/16, 184a/16, 212b/15, 202b/17, 220a/06
y.+ a 202b/15, 220a/05
y.+ ı 136b/17
y.+ ın 213a/01
y.+ ına 220a/20, 222a/12
y.+ uñuzda 104a/03
y.+ ıyıla 222a/11
y.+ ıyla 179a/08
y.+ da 209a/12
y.+ ların 051b/16, 099b/03
y.+ uñ 090b/14
- yarağ(lar)ın gör- [Tr.+Tr.]** Hazırlık(lar) yapmak.
y.- di 096b/05
y.- diler 212b/19, 219a/08
y.- miş 205a/09
y.- üp 016b/19, 204b/10, 222b/04, 228a/04, 230b/11, 154b/06
y.- ürdi 228a/07
y.- ü virüñ 160b/17
- yarağ gör- [Tr.+Tr.]** Hazırlık yapmak.
y.- di 061b/15, 073b/04, 202b/10
y.- üp 220a/16
y.- ürdi 164b/12
- yarağla- [Tr.]** Hazırlamak.
y.- mişları 131a/14
- yarağlan- [Tr.]** Hazırlanmak.
y.- dı 156a/16
y.- dılar 212b/02
- y.- ı yorurlardı 125a/18
y.- mişken 202b/08
- yarağ olın- [Tr.+Tr.]** Hazırlanılmak.
y.- miş 104a/04
- yarama- [Tr.]** Fayda etmemek; elverişli olmamak.
y.- z 119a/05, 129a/20, 207a/19
- yaramaz [Tr.]** Kötü; zararlı.
y. 022b/21, 023a/02, 031b/16, 031b/17, 085b/14, 131a/04, 221b/15
y.+ a 086a/18
- yaramazlık [Tr.]** Kötülük; fenalık.
y. 024a/13, 054b/18, 223a/21
y.+ ına 086a/16
y.+ ını 202a/09
y.+ lara 101a/14
- yārān [Far.]** Dostlar; arkadaşlar.
y. 003b/21
- yārān-ı payğambār [Far.+Far.]** Peygamber dostları.
y. 002b/12
- yarar [Tr.]** Uygun; yararlı.
y. 009a/06, 022b/15, 052b/18, 087a/17, 090a/16, 107b/02, 113a/02, 144b/16, 159b/10, 172a/05, 194b/20, 205b/04, 208b/21, 215a/15, 228a/04
y.+ ların 219b/17
- yarasa [Tr.]** Ön üyeleri perdeli birer kanat olarak gelişmiş, vücudu fare gibi yumuşak kıllarla kaplı, iskeletleri hafif yapılı, yankı ile yön bularak uçabilen, uçarken yakaladığı böceklerle beslenen, gececi memeli hayvan.
y. 040b/03, 140a/09
y.+ lara 137b/06
- yaraş- [Tr.]** Uygun olmak; yakışmak.
y.- ur 001b/14
- yaraT-[Tr.]** Yoktan var etmek.
y.- an 115a/21
y.- dı 049a/09, 161b/21, 199b/18
y.- duğı 161b/20
y.- duñ 002a/01, 002a/02, 002a/03, 002a/04, 002a/05, 002a/06, 002a/07, 002a/08
- yardım [Tr.]** Kendi gücünü ve olanaklarını başkasının bir sıkıntısını gidermek, sorunlarını çözmek için kullanma.
y. 060b/21, 088a/09, 088a/19, 205b/19, 219a/05
- yardım iT- [Tr.+Tr.]** Gücünü ve olanaklarını başka birinin iyiliği için kullanmak.
y.- di 057a/20
y.- eler 161a/02
- yardım ol- [Tr.+Tr.]** Yardımcı olmak.
y.- uñ 053b/17
- yār-ı gār [Far.+Ar.]** Vefalı arkadaş.
y. 232b/01
- yarığ [Tr.]** Yarılarak açılmış aralık; yarıma sonucu oluşmuş çatlak.
y. 024a/02, 143a/17
y.+ lar 158a/14, 228b/13
y.+ uñ 143a/17
- yarıl- [Tr.]** 1. Yarık, çatlak oluşmak; parçalanmak; bölünmek. 2. Yarmak eylemi yapılmak.
y.- an 132a/08
y.- dı 051b/20, 137b/17, 139a/19
y.- miş 185a/21
y.- up 073b/19, 078a/06, 185b/16
y.- ur 127b/02
- yarım [Tr.]** Bütünün iki eş parçasından biri.
y. 188b/16
- yarın [Tr.]** Ertesi gün.
y. 050a/15, 208b/06
- yarımdası [Tr.]** Ertesi gün; ertesi.
y. 082a/03, 123b/15, 211a/12, 222a/06, 230b/07, 231a/07
- yār ol- [Far.+Tr.]** Yardımcı olmak.
y.- up 154b/13
- yār olma- [Far.+Tr.]** Yardımcı olmamak.
y.- sa 061a/12
- yarı [Tr.]** Bütünün iki eş parçasından biri.
y.+ sı 162a/07
y.+ sın 159b/14, 162a/14

y.+ sını 162a/08
yaruğ [Tr.] (bk. yarık)
y.+ ında 143a/18, 143a/19
ayasağ [Tr.] Bir işin yapılması için konulmuş engel; memnu.
y. 084a/11
y.+ ı 083b/21, 084a/06, 124b/10, 131a/06
y.+ ın 084a/13, 210b/02
y.+ ını 124b/09
y.+ ları 116a/14, 116a/15
y.+ larına 172a/11
y.+ uñuz 084a/04
ayasağ [Tr.] Gerekli araçlar; levazım; teçhizat.
y.+ da 209a/12
y.+ ıla 143b/11, 177a/17, 184a/16
ayasağ cyle- [Tr.] Yasaklamak.
y.- di 138b/21
ayasağ i- [Tr.] Yasaklamak.
y.- di 081a/15, 100a/19, 100b/20, 124b/09, 212b/21
y.- düğü 084b/01, 084b/05
y.- esin 210b/07
y.- mişidi 084a/12, 083b/20, 084a/16, 188a/03,
ayasağ itme- [Tr.] Yasaklamak.
y.- düm mi 084a/03
yaşemîn [Far.] Zeytingillerden, dünyada iki yüz kadar türü bulunan, sarmaşık dallı, her zaman yeşil, çoğu beyaz ve sarı çiçekli güzel kokulu ağaççıklar.
y. 078b/05
yaşşı [Tr.] Yayvan, düz ve kalınlığı az olan; basık.
y. 128a/10
yaş [Tr.] 1. Nemlilik. 2. Gözyaşı. 3. Deniz. 4. Nemli; ıslak. 5. (Sebze, meyve vb. için) kendi özsuğunu yitirmemiş olan; taze.
y. 053b/14, 084b/20
y.+ dan 074b/01
y.+ ı 113a/15
y.+ ına 050a/21
y.+ iken 126b/15
y.+ ları 196b/04
yaş [Tr.] Yaşanan yılların yoplama.
y. 126a/18, 229a/06
y.+ da 118a/08
y.+ ı 004a/17
y.+ ına 231b/17
y.+ ında 066b/08, 073a/17, 080b/12, 085a/16, 085b/10, 086b/14, 087a/17, 093a/15, 096b/10, 097a/17, 102b/13, 104a/19, 106a/06, 106a/12, 106b/08, 106b/09, 106b/13, 110a/04
y.+ ından 007b/17, 072b/17
y.+ ındasın 197b/10
y.+ ındaydı 156b/12
y.+ ındaydı 076b/15, 092b/06, 093a/13, 094b/19, 106a/18, 108a/07
y.+ ındayın 197b/10
y.+ ındayiken 029a/08, 066a/07, 083a/11, 083b/07, 085b/10, 086b/14, 106b/11
yaşa- [Tr.] Canlılığını sürdürmek; hayatta olmak.
y.- ar 109b/07
y.- dı 183a/16, 229a/06
y.- duşca 128b/02
y.- miş 198b/04
yaşama- [Tr.] Hayatta kalmamak.
y.- dı 192b/21
yaşlu [Tr.] Yaşı çok ilerlemiş; ihtiyar.
y. 073a/15, 073b/13
yaşluhğ [Tr.] Yaşlı olma durumu; ihtiyarlık.
y.+ ında 198b/04
yat- [Tr.] 1. Yere ya da bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. 2. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla yatağa girmek; yatıp uyumak. 3. O şekilde kalmak, durmak; belli bir vaziyet almak. 4. Gömülü veya saklı olmak. 5. Geceyi bir yerde uyuyarak geçirmek. 6. Bir yana doğru eğilmek; yana yatmak; yatık duruma gelmek.
y.- acak 231a/04
y.- an 014b/04, 050b/20, 052a/08, 058b/21, 093a/14,

143b/06
y.- dı 008b/16, 060b/07, 076a/07, 093b/12, 150a/09, 176b/02, 204a/09, 224a/20
y.- dılar 044b/13, 045a/19
y.- duğı 007b/21, 008b/15, 027b/04, 029b/10, 049a/15, 052a/06, 116a/01, 129a/15, 136b/10, 145a/03
y.- duğum 224a/20
y.- duğları 045a/20, 114b/04
y.- dum 161a/12
y.- ı yorurdu 008b/19
y.- mağa 179b/17
y.- sa 128b/06, 170b/19
y.- up 008b/10, 044b/14, 159a/12
y.- ur 001b/10, 014b/11, 023b/21, 029a/14, 045a/14, 050b/17, 054a/10, 054b/01, 056a/13, 078b/11, 085b/21, 086b/16, 092a/15, 115b/17, 128a/04, 128a/11, 128a/16, 128a/20, 128b/06, 129a/15, 132a/20, 134b/18, 143b/05, 163a/09, 173b/02, 188b/03, 189a/18, 189a/20, 192a/01
y.- urdu 052a/12, 119b/10, 136b/09, 224a/13
y.- urken 048a/15, 119a/07, 128a/05, 201a/19
y.- urlar 050b/16, 051b/16, 115b/19, 140a/06, 176a/07
y.- urlardı 119b/08
yat [Tr.] (Çoğunlukla savaş, yolculuk vb. için) hazırlık ve gerekli donanım.
y. 063b/06, 090b/14, 099b/03, 202b/17, 220a/06
yatağ [Tr.] 1. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine ya da içine yatırılan şey. 2. Yabani hayvan barınağı; hayvan yuvası; in.
y.+ ıydı 191a/20
y.+ larına 057b/20
yatma- [Tr.] Yatık duruma gelmemek.
y.- ya 193b/02
yatsu namâzı [Tr.+Far.+Tr.] Yatsıda kılınan namaz.
y. 158b/04, 158b/06
yatur- [Tr.] 1. Bir yere boylu boyunca uzanmasını sağlamak. 2. Yatıp dinlenmesini sağlamak.
y.- dılar 016b/21
y.- ur 128a/19
y.- urdu 053b/15, 057b/07
y.- urlar 135a/18
yaturdıl- [Tr.] Bir yere boylu boyunca uzanması sağlanmak.
y.- mışdı 017b/16
yaturıl- [Tr.] Yatması, uzanması sağlanmak.
y.- dı 027a/21
y.- mışdur 029a/13
yavru [Tr.] Yeni doğmuş, küçük hayvan.
y.+ ların 161b/04
y.+ larını 023b/12
y.+ sı 023b/08, 125b/18, 125b/19, 128b/01
y.+ sıdır 125b/18
y.+ sın 023b/11, 128a/21, 216b/04
y.+ sın 023b/03, 023b/10
yavrula- [Tr.] 1. Memeli hayvan için doğurmak. 2. Yumurtlamak.
y.- dı 161b/04
y.- miş 216b/03
y.- rıdı 161b/03
yavuz [Tr.] Kötü.
y. 056a/15
y.+ a 110a/02
yavuzlğ [Tr.] Kötülük.
y.+ ı 086a/16
yay- [Tr.] 1. Dağıtmak; genişlemesini çoğalmasını sağlamak. 2. Sürü otlatmak.
y.- dılar 009b/04, 007b/18
y.- miş 045a/18
yay [Tr.] Ok fırlatma aracı.
y. 015a/17, 189b/01
yay tuzu [Tr.+Tr.] Ağaç kabuklarının öğütülmesiyle yapılan toz.
y. 139a/20
yaya [Tr.] Türk ordusunun büyük bir bölümünü oluşturan piyade askerî birlik.

y. 155a/08, 155a/14, 155b/03, 155b/19, 226a/18
y.+ dan 156a/21
y.+ larından 155b/01
y.+ sından 156b/02
y.+ yıldı 155a/03
yayağ [Tr.] Yaya olarak; yayan.
y. 035a/21, 037b/21, 154b/07, 228a/17, 228a/18, 228a/21, 228b/01
yayan [Tr.] Yaya giden; yürüyen; binitisiz.
y. 177b/11, 191b/08
yayıl- [Tr.] Dağılmak; duyulup öğrenilmek.
y.- dı 068b/06
yaz- [Tr.] Yazıya aktarmak; yazı ile anlatmak.
y. 052b/09, 058a/08
y.- a 030a/01
y.- an 105a/20, 141a/05
y.- anlar 184b/19
y.- ar 021a/15, 053a/01, 058a/09, 087a/04, 105b/21, 166b/02
y.- ardı 021a/12
y.- arlar 197a/12, 218b/01
y.- arları 020b/12
y.- dı 001b/08, 018a/15, 018b/07, 018b/08, 030a/02, 031a/07, 039b/09, 052b/02, 060b/03, 063b/05, 063b/17, 064b/02, 065b/12, 083b/03, 193a/03
y.- dılar 007a/20, 008a/18, 030b/10, 033b/18, 034a/09, 047a/01, 105b/02, 153a/21
y.- duğı 087a/08, 191a/05, 219a/18
y.- duğumuzu 075a/15
y.- duğ 141a/16
y.- duğdan 007b/07, 027b/20, 052b/07
y.- duğları 004b/11, 004b/20, 126b/19, 182a/03
y.- duğlarından 184b/19
y.- duğlarını 131b/04
y.- dum 005a/01
y.- i virdi 087a/08
y.- i vire 087a/06
y.- mağ 152b/20
y.- malı olsa 144b/12
y.- miş 114b/10
y.- mişdı 017a/19, 052b/11, 193b/07, 193b/09
y.- mişlar 075a/15, 140b/08, 173a/11
y.- mişlardır 091a/10, 092b/18, 184b/20
y.- mişları 006b/07, 084b/03, 192b/09, 192b/11
y.- mişuzdur 013b/05
y.- up 012a/01, 018a/16, 022b/08, 028a/18, 039a/21, 081a/20, 101b/09, 101b/12, 123b/15, 125a/07, 125a/08, 131b/01, 139a/17, 144b/10, 144b/11, 147a/17, 148a/16, 164a/04, 171a/03, 209a/07, 209a/17, 214a/19, 216a/08
yaz [Tr.] İkbahar ile sonbahar arasındaki mevsim; ilk yaz.
y. 122b/20, 171b/15, 190b/16
y.+ da 034b/18, 183a/01, 216a/08
yazla- [Tr.] Yaz mevsimini bir yerde geçirmek.
y.- r 093b/01
yazdur- [Tr.] Yazıya geçirilmesini, yazılmasını sağlamak.
y.- dı 049b/03, 136a/18, 153b/14, 165a/11, 182a/01
y.- duğdan 153b/12
y.- mişdı 017a/09, 028b/04
y.- up 017a/04, 017a/10, 047b/18, 087a/20, 167b/11, 210a/17
y.- ur 032a/16, 107a/16
y.- urdı 083b/17
yazdurma- [Tr.] Yazdırmamak; yazıya geçirtmemek.
y.- ya 136b/01
yazı [Tr.] (bk. yazı)
y. 013a/20
y.+ laruñ 205b/08
yazıcı [Tr.] Yazıları yazmakla görevli olan kimse; yazman.
y.+ larından 152b/20
yazıl- [Tr.] 1. Yazıyla kaydedilmek; yazılı olarak belirtilmek. 2. Yazmak eylemi yapılmak. 3. Yazmak eylemine uğramak. 4. Belli bir dilde, belli bir kişiye, belli bir türde veya belli bir üslupla anlatılmış olmak.

y.- an 039b/11, 100b/01, 105a/20, 112a/09, 118b/11, 141a/08, 142a/01, 144b/12, 162b/19, 174b/03, 185a/12
y.- anı 117b/14
y.- dı 102b/18, 140b/14
y.- duğı 190b/12
y.- mağa 111a/14
y.- mağ 111a/10
y.- miş 014b/06, 031a/20, 083a/07, 090b/13, 118b/06, 135a/08, 140b/15, 140b/16, 145a/18, 146b/20, 147a/16, 151a/17, 174a/20, 174b/04, 178a/09, 190b/06, 191a/07, 195b/07
y.- mişdı 016a/11, 021b/11, 051a/04
y.- mişdur 114b/14, 114b/15, 114b/17, 142a/15, 142b/03, 174a/12, 185a/13
y.- mişdı 014b/13, 027b/13, 048b/01, 064a/18, 064b/01, 090a/18, 094a/16, 102b/20, 117b/13, 118a/11, 118b/10, 125a/11, 136a/13, 139a/21, 140b/13, 141b/21, 150b/01, 151b/16, 167b/16, 190b/07, 190b/09, 190b/12, 191a/09, 193a/21, 210a/20
y.- mişımı 142a/06
y.- sa 092b/18
y.- up 007a/17, 035b/20, 047b/21, 099a/16, 103a/01, 108b/15, 109b/01
y.- urdı 096a/18, 096b/13, 144b/13
yazılma- [Tr.] Yazmak eylemi yapılmamak.
y.- z 118a/12
yazılı [Tr.] 1. Yazılmış olan; yazıyla saptanmış; muharrer. 2. Yazı ile ifade edilen; muharrer. 3. Yazısı olan; üzerinde ya da içinde yazı bulunan.
y. 143b/19, 174a/14
y.+ dur 058b/20, 137a/06, 144b/11, 154a/06
y.+ ydı 115a/20, 143a/15
y.+ ydı 023a/21, 027b/07, 036a/06, 048a/17, 069a/21, 161a/08, 167b/10
yazın- [Tr.] Kopya etmek; istinsah etmek.
y.- duğı 141a/06
y.- duğ 140b/14, 141a/08
y.- miş 140b/16, 141a/06
yazma- [Tr.] Yazma eylemini yapmamak; yazıya geçirmemek.
y.- mişduñuz 050a/07
y.- mişlar 174a/21
y.- zdum 173b/12
yazu [Tr.] 1. Düşüncenin, sözün belli işaretlerle kâğıt, taş, kil vb. malzeme üzerine tespit edilmiş görsel şekli; yazma eylemi sonucu; yazı. 2. Yazı sistemi; alfabe.
y. 014b/13, 048b/01, 115a/13, 115a/17, 150b/01, 174a/12, 193a/21
y.+ lar 114b/14, 118a/11, 135a/07, 142a/15, 142a/17, 154a/06, 182a/03, 182b/03, 185a/12, 185a/14
y.+ lardan 182a/12, 185a/15
y.+ lardır 142a/17, 185a/12
y.+ ları 185a/16
y.+ larla 136a/19, 142a/16
y.+ laruñ 145a/18, 182a/11
y.+ nuñ 115a/19
y.+ ya 058b/20
y.+ yı 039b/11
y.+ yıla 178a/09
y.+ yla 118b/06
ye- [Tr.] (bk. yi-)
y.- di 074a/02
y.- yüp 209b/03
yebâb eyle- [Ar.+Tr.] Yıkamak; harap etmek.
y.- di 167b/02
y.- diler 046b/10, 215b/08
yebâb iT- [Ar.+Tr.] Yıkamak; harap etmek.
y.- di 026a/17, 076a/07, 108a/14
y.- üp 006a/13
yebâb ol- [Ar.+Tr.] Yıkılmak; harap olmak.
y.- up 166a/20
yebnün [Ö.] Yemen yakınında eski bir şehir.

y. 160b/03
ye'cüc ve me'cüc [Ö.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen zararlı, bozguncu ve kısa boylu iki kavim.
 y.+ ı 168b/19
yed [Ar.] El.
 y. 101b/21
yedeg [Tr.] Boş, yedekte götürülen hayvan.
 y.+ i 032b/21
 y.+ iyidi 032b/19
yedi [Tr.] Yedi sayısı.
 y. 002b/06, 047a/12, 053a/02, 053a/21, 058b/04, 059a/01, 059a/15, 076b/05
 y.+ sinde 080b/09
yedinci [Tr.] Yedinci sırada olan.
 y. 077b/05
yehūd [Ö.] Yahudi.
 y. 075b/09, 115b/20, 199a/03, 199a/05, 202b/20
 y.+ ıla 203a/09
yehūdā [Ö.] Yakup peygamberin on iki oğlundan en büyüğü.
 y.+ yı 197b/05
yek-pāre [Far.+Far.] Tek parça.
 y. 022a/15, 128a/09, 128a/10, 170b/19, 172b/17, 182b/01, 182b/11, 182b/12, 193a/10, 226a/12
yeksān [Far.] Baştab başa.
 y. 084b/12
yelbuğa [Ö.] Memluklular döneminde yaşamış ünlü bir bey.
 y. 106b/02
yelbuğa el- hāšekī [Ö.] (bk. yelbuğa)
 y. 107b/10
yelbuğa-ı hāšekī [Ö.] (bk. yelbuğa)
 y. 106b/03
yeldekuş [Ö.] Hamdanilerin kurucusu olan İbn-i Hamdan'ın oğlu.
 y. 230a/14
 y.+ ı 230a/14
yeleg [Tr.] Kuş kanadının sert ve büyük tüyü; kalemli tüy; telek.
 y.+ i 064a/13
yelken [Tr.] Rüzgâr gücünden yararlanarak bir tekneyi yürütmekte kullanılan, bir serene gerilmek üzere yan yana dikilmiş sağlam bez şeritlerden oluşan kanat.
 y. 031b/21, 230a/11
yemas [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 y.+ ıdı 192a/06
yemen [Ö.] Orta Doğu'da Umman Denizi ve Kızıldeniz kıyısında bir ülke; Yemen Cumhuriyeti.
 y. 003a/03, 091a/11, 091a/14, 104a/02, 119b/13, 168b/17, 168b/20, 177b/08
 y.+ de 136b/07
 y.+ den 168b/17
 y.+ e 089b/03, 104a/03
yemen vilāyeti [Ö.] (bk. yemen)
 y.+ de 181b/04
 y.+ ne 104a/02, 176b/20
yemîn [Ö.] Hz. Yusuf zamanındaki Mısır firavunu Reyyan'ın sahiri.
 y. 197b/10, 197b/20
yemîn sāhir [Ö.] (bk. yemîn)
 y. 197b/18
yemîn billah id- [Ar.+Ar.+Tr.] Allah adını anarak yemin etmek.
 y.- erdi 221b/03
yemyeşil [Tr.] Çok yeşil.
 y. 182b/08
yene [Tr.] Gene; tekrar.
 y. 013b/02, 014b/17, 014b/19, 014b/20, 015a/04, 016b/14, 017b/20, 032b/15, 032b/20, 040a/07, 040a/09, 048b/06, 058a/05, 088a/04
yengeç [Tr.] Eklem bacaklılardan, birinci ayak çifti iki kıskaç olarak gelişmiş, eti için avlanan, suda yaşayan böcek.
 y. 157a/05
yeñi [Tr.] Eski olmayan; eskimemiş.

y. 057a/02
yeñi başdan [Tr.+Tr.] Baştan başlayarak; yeniden.
 y. 076a/11
yeñile- [Tr.] Yıpranmış, eskimiş, özelliğini yitirmiş bir şeyin yerine aynı türden ya da aynı işlevi gören yenisini koymak.
 y.- di 038a/20
yer [Tr.] (bk. yir)
 y. 061b/19
 y.+ i 049b/14, 056a/10, 058b/11
 y.+ in 053b/14
 y.+ inde 050b/12, 079b/12
 y.+ inden 058b/12
 y.+ ine 047a/02, 052b/07, 052b/12, 053a/09, 054a/19, 054b/03, 056b/06, 060b/10, 060b/15, 061a/16, 061b/16, 062b/01, 066a/10, 068a/07, 070a/10, 070b/15, 071b/07, 072a/15, 079b/05, 080a/19, 080b/03, 080b/06, 080b/11, 080b/15, 081a/15
yerine getir- [Tr.+Tr.] Yapmak; ifa etmek.
 y.- di 060b/13
yeşer- [Tr.] Yaprak sürmek; yeşillenmek.
 y.- ür 108a/18,
 y.- ür yorurdu 183a/01
yeşil [Tr.] Yeşil renk.
 y. 007a/17, 007a/18, 011a/11, 011a/20, 011a/21, 014a/08, 017b/15, 017b/18, 017b/19, 018a/02, 021a/21, 027b/06, 029a/09, 033a/12, 034b/19, 040b/07, 041a/20, 046b/20, 048a/05, 051a/04, 053b/14, 059a/08, 070b/20, 105a/11, 118a/09, 138a/13, 138a/19, 140a/19, 143a/18, 143b/15, 153b/19, 172b/14, 174b/17, 178a/05, 178a/14, 182b/09, 182b/19, 188b/13, 195a/17
 y.+ dür 172b/14
yeşim [Ar.] Açık yeşil ve pembe renkli, kolay işlenen, değerli bir taş.
 y. 026b/14, 146b/20
yeşim taşı [Ar.+Tr.] (bk. yeşim)
 y.+ dan 051a/01
yet- [Tr.] Ulaşmak; varmak.
 y.- di 062a/01
yetim [Ar.] Eşsiz.
 y. 007b/10
yetiş- [Tr.] (bk. yitiş-)
 y.- di 075a/19
 y.- miş 072b/16
yetmiş [Tr.] Yetmiş sayısı.
 y. 005a/20, 029a/15, 046b/13, 049b/12, 053a/06, 056a/05, 072b/05, 072b/16, 077a/10, 102b/06, 122b/18, 122b/19, 141a/04
 y.+ den 015b/18
 y.+ e 225a/15
yevmen-fe-yevmen [Ar.+Ar.+Ar.] Günden güne.
 y. 102a/12
yevm-i kıyām [Ar.+Ar.] Kıyamet günü.
 y.+ a 002a/18
yevmi'l-kıyām [Ar.+Ar.] Kıyamet günü.
 y. 225b/01
yevm-i ma'ölüm [Ar.+Ar.] Bilinen; belirlenen gün.
 y.+ da 048a/03
yevm-i mev'ūd [Ar.+Ar.] Belirlenmiş gün.
 y.+ ı 132a/15
yevm-i şalīb [Ar.+Ar.] Haç günü.
 y. 125a/17
yevm-i sürür [Ar.+Ar.] Sevinç günü.
 y.+ ıdı 099b/01
yevm-i zînet [Ar.+Ar.] Bayram günü.
 y.+ den 124a/17
yeyni [Tr.] Hafif.
 y. 051a/10, 069b/06
yezîd 'Öabdü'l-melik [Ö.] Emevî halifesi II. Yezid.
 y. 138b/09
yığ- [Tr.] Nesneleri bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak; yığın yapmak.
 y.- a komışlar 192a/01
 y.- dı 048b/03
yıgıl- [Tr.] Yığın oluşturmak; toplanmak.

y.- an 205a/15
y.- dı 154b/01
y.- dılar 021b/06
y.- miş 045a/13, 115b/19, 173b/05
y.- up 134b/02
y.- ur 166b/14
y.- urdı 199b/11
yığın [Tr.] Üst üste konulmuş şeylerden oluşan tepe.
y. 014b/10, 014b/16, 014b/19, 014b/20, 048b/02, 115b/16, 185a/01
y.+ ı 014b/10, 014b/18
y.+ ina 014b/16
yığınak [Tr.] Yığılmış insan kalabalığı; topluluk.
y. 155b/07
yıgılın- [Tr.] Yapmaktan kendini alıkoymak; kaçınmak.
y.- dılar 028a/18
yıgındur- [Tr.] Yasaklamak; men etmek.
y.- urdı 048b/19
yığnağ id- [Tr.+Tr.] Toplamak; bir araya getirmek.
y.- üp 095b/12
yık- [Tr.] 1. Kurulu bir yapı vb. şeyi parçalayarak dağıtmak; yerle bir etmek; bozmak. 2. (İnsan, hayvan ve ağaç için) yere düşürmek; yere sermek; devirmek.
y.- a 063a/16
y.- a bilsün 137a/11
y.- alar 153a/18
y.- an 145a/09
y.- ar 083b/17, 132a/02, 136b/13
y.- arken 049b/14
y.- arlar 058a/07, 149b/16
y.- arlardı 057b/02
y.- arları 152b/09
y.- arsa 115b/11, 143b/20
y.- dı 001b/07, 018a/18, 040b/16, 046a/03, 103b/12, 133b/15, 150a/17, 154b/04, 156a/14, 167a/04, 192b/21, 201a/11, 201a/13, 213a/11, 223a/04
y.- dılar 049b/14, 131b/09, 157b/19
y.- duğı 144a/05
y.- duğın 057b/02
y.- duğca 145a/05
y.- mağa 069a/01, 144b/14, 144b/15, 144b/17, 145a/06, 189b/08
y.- mağıla 158b/12
y.- mağ 068b/21, 137a/11, 143b/21
y.- mağdan 069a/03, 144a/05
y.- miş 201b/01
y.- mişlar 145a/08
y.- up 028b/12, 052a/08, 103a/18, 103b/10, 179b/10, 229a/16
yıkdur- [Tr.] Yıkmak eylemini bir başkasına yaptırmak.
y.- dılar 131b/08
y.- mişdı 084a/14
y.- ur 083b/16
yıkıl- [Tr.] 1. Kendiliğinden çökmek; göçmek; devrilmek. 2. Topluca saldırmak, üzerine üşüşmek. 3. Yıkmak eylemi yapılmak; hakkında yıkmak eylemi gerçekleştirilmek. 4. Bilincini yitirerek düşmek; bayılmak.
y.- an 049b/17, 225a/02, 225a/17
y.- dı 176b/01, 181b/06, 182b/13, 217b/21, 224b/14
y.- dılar 051b/11
y.- duğı 185a/20
y.- ması 185b/01
y.- miş 050b/16, 152b/09
y.- mişdı 026b/21
y.- mişdı 123b/03
y.- up 049b/15, 137b/21, 149a/16, 158a/21, 182b/12, 185a/02
y.- ur 058a/05, 136b/18
y.- urmuş 052a/03
yıkma- [Tr.] 1. Yerlebir etmemek; yıkılmasına neden olmamak. 2. (Hatır, gönül için) bir kimseyi gücendirmemek; incitmek.
y. 211a/17
y.- dı 058a/21

y.- ya 201a/14
yıkma [Tr.] Yıkmak eylemi.
y.+ dan 145a/09
yıkuk [Tr.] Yıkılmış; yerlebir olmuş.
y. 224b/16
yıl [Tr.] 365 gün, 5 saat 49 dakikalık zaman; sene.
y. 003a/08, 007b/03, 008b/03, 012a/07, 013a/06, 014a/10, 016b/18, 018a/19, 018b/14, 019b/02, 020a/08, 020a/11, 020b/02, 020b/16, 020b/18, 021b/04, 022a/09, 022a/12, 022a/16, 023a/11, 024a/12, 025a/09, 025a/10, 026b/20, 027a/03, 028a/06, 029a/07, 030b/08, 031a/08, 031a/18, 034a/03, 034a/15, 035b/08, 035b/10, 036b/11, 037b/09, 037b/19, 038a/01, 038a/02, 038a/03, 038a/04, 038a/17, 039a/16, 040b/11, 042b/05, 042b/06, 043a/05, 043a/06, 046b/13, 046b/14, 048a/03, 053a/06, 056a/05, 056a/11, 061b/14, 062a/17, 062a/20, 062b/05, 063a/13, 065b/21, 066a/10, 066a/18, 070b/10, 072a/21, 075a/17, 075b/01, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 076a/08, 076b/16, 077a/10, 077a/13, 077a/16, 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/05, 077b/06, 077b/08, 077b/10, 077b/14, 077b/16, 077b/18, 077b/21, 078a/11, 079a/06, 079a/09, 080a/03, 080b/09, 082b/14, 082b/15, 082b/20, 083a/10, 083b/06, 085a/15, 085a/18, 089b/14, 091a/03, 092a/10, 093a/16, 093b/01, 095a/08, 097a/17, 098a/15, 098a/18, 099b/16, 100b/08, 100b/21, 101a/04, 101a/08, 101a/18, 103b/04, 103b/16, 104a/01, 104a/17, 104b/11, 104b/19, 106a/11, 106a/13, 106a/16, 106a/18, 106a/20, 106b/02, 106b/05, 106b/08, 106b/14, 108a/05, 108a/08, 108a/10, 109b/16, 110a/18, 110b/04, 110b/07, 110b/08, 110b/11, 110b/14, 111a/19, 111b/01, 111b/03, 111b/04, 111b/06, 111b/08, 112b/18, 113a/11, 114a/16, 118a/13, 121b/03, 122b/08, 122b/09, 123a/18, 124a/21, 124b/02, 124b/05, 124b/09, 124b/11, 124b/17, 125a/21, 127a/10, 127a/12, 129b/10, 129b/13, 129b/21, 130b/01, 130b/20, 130b/21, 131a/06, 131a/09, 131a/19, 132b/21, 133a/13, 133a/17, 134a/04, 139a/14, 139b/11, 141a/04, 142a/05, 146a/02, 146a/03, 146a/15, 148a/16, 149a/17, 150a/08, 150a/09, 154a/12, 154a/17, 156a/11, 156b/01, 156b/18, 157a/10, 163b/19, 164a/11, 165a/05, 165a/19, 166a/04, 166b/05, 169b/19, 170b/18, 173a/01, 177b/16, 177b/17, 179a/20, 183a/16, 186b/01, 188b/02, 188b/10, 190b/08, 193b/14, 194a/10, 198a/02, 199a/05, 199a/06, 200a/06, 201a/14, 201a/17, 201a/20, 203a/05, 203a/12, 204a/09, 215a/20, 215b/01, 215b/04, 216b/12, 217b/18, 217b/20, 218a/19, 218b/07, 218b/09, 219b/08, 219b/12, 223b/10, 231b/16
y.+ a 020b/05, 054a/18, 083a/03, 093b/16, 109b/06, 142b/02, 147a/06, 150a/09, 174b/17, 198b/14, 219b/08, 224b/09, 225a/17, 231b/12
y.+ da 024a/12, 036a/15, 048a/06, 048b/17, 078a/02, 088a/05, 092a/09, 093b/06, 101a/01, 101a/21, 110a/18, 110b/02, 112b/21, 117b/13, 120b/19, 137a/10, 142a/02, 143b/20, 144a/07, 150a/08, 158b/19, 168a/17, 170a/02, 177b/18, 184b/13, 186b/05, 186b/07, 186b/11, 195b/09, 195b/21, 201a/01, 202b/12, 204a/18, 209b/08, 217a/10
y.+ da yıkabılsün 137a/11
y.+ dan 006b/03, 028a/05, 035b/09, 036a/08, 053a/02, 074a/04, 075b/13, 076a/09, 083a/04, 104a/21, 106b/05, 108a/08, 174b/17, 191a/14, 193b/15, 196b/06, 199b/09, 214a/20, 225a/17
y.+ daydı 165a/18
y.+ dur 134a/18, 142a/03, 142a/04, 188a/07, 199a/06
y.+ ı 162b/09, 216b/17, 221a/11
y.+ ıdı 131a/18
y.+ ımış 141a/07
y.+ ına 005a/12, 080a/04, 165b/01, 192b/20, 220b/04
y.+ ında 080a/07, 081a/08, 082b/15, 085b/10, 087b/07, 091a/01, 091a/02, 104a/13, 105b/16,

106a/05, 108b/09, 110a/03, 124b/07, 130b/02, 140b/14, 140b/15, 162a/15, 178a/01, 179b/20, 181b/03, 190b/02, 218b/17
y.+ indaydı 079b/20, 085a/09, 104b/21, 105a/09, 110a/17, 158a/21
y.+ muñ 105b/05, 107b/21, 216b/14
y.+ ıydı 102b/06, 106a/21, 109b/14, 183a/14
y.+ lar 015b/04, 027b/18, 048b/17, 101a/19, 134b/17, 137b/01
y.+ larda 130a/05, 219b/06
y.+ lardan 137b/01
y.+ uñ 011a/10, 050a/07, 062b/21, 083a/06, 090b/02, 103b/07, 188a/08, 228a/01, 228b/02
yılan [Tr.] Pullu sürtingenler takımından, ayaksız, bacaksız, derileri pullarla örtülü, çatal dilli, deri değiştiren, iştme organları olmayan etçil uzun hayvanların genel adı.
y. 013b/18, 013b/21, 017b/16, 019b/19, 029a/19, 035b/05, 048a/17, 053b/13, 053b/14, 053b/15, 059a/11, 064b/11, 078a/21, 078b/08, 078b/15, 136b/08, 159a/13, 189a/14, 200a/21
y.+ a 064b/14
y.+ ı 078b/06, 078b/07, 159a/14
y.+ ıdı 063b/09
y.+ ıla 159a/16
y.+ lar 021b/01, 050a/01
y.+ ları 035b/06
y.+ uñ 053b/13, 159a/14
yılançı [Tr.] Yılan besleyen ya da yılan oynatarak gösteriler düzenleyen kimse.
y. 130a/03
yıldıra- [Tr.] Parıldamak; ışık saçmak.
y.- r 042a/20
yılduz [Tr.] Güneş gibi kendi iç enerjisi ile ışıyarak ışık saçan ve aydınlık bir nokta biçiminde görülen gaz kütlelerinden ibaret gök cismi.
y. 021a/05, 149b/07, 180b/14, 181a/13, 181b/21, 192b/06, 227b/05
y.+ a 020b/17, 021b/02, 040b/17, 040b/18, 181a/05
y.+ dan 020b/17, 021a/07, 180b/12
y.+ ı 017b/13, 175b/18
y.+ lar 048b/16, 085a/10, 134a/05, 134a/10, 134b/01, 180b/18
y.+ lara 048b/16, 070a/18, 070b/14, 115a/21, 132b/16, 172b/05, 180a/10, 180a/11, 180a/19, 180a/20, 180b/12
y.+ ları 019b/03, 020b/08, 115a/21, 180a/10
y.+ larına 181a/03
y.+ laruñ 180b/17, 180b/18, 181b/17
y.+ uñ 021a/08, 176a/02, 181a/03
yıllık [Tr.] Süresi belirtilen yıl kadar olan.
y. 036b/20, 067a/19, 068a/10, 211a/15
yırt- [Tr.] Parçalamak; yırtık oluşturmak.
y.- a başlar 128b/08
y.- ar 129a/17
y.- dı 062a/21, 221b/08
yırtıcı [Tr.] (Hayvan için) beslenmek için diğer hayvanları parçalayarak yiyen; vahşi.
y. 023a/19, 036b/15, 047b/14, 062a/21, 064b/05, 153a/07, 191a/19, 192a/13, 223b/17
yi- [Tr.] 1. Bir yiyeceği ağızda çiğneyerek yutup mideye indirmek. 2. (Hoşa gitmeyen kötü bir duruma) uğramak; tutulmak; karşılaşmak; hedef olmak.
y.- di 166b/06, 224a/19
y.- diler 037b/20, 040a/14, 125b/13, 222b/02, 223b/16
y.- düği 128a/03, 128a/05
y.- düğün 127a/16
y.- düm 035a/14
y.- mege 054a/21, 127a/15, 223b/17
y.- r 062b/19, 064b/06, 126b/10, 126b/12, 127a/16, 127b/01, 128a/06, 129a/16
y.- rdi 223b/17
y.- ridi 033a/12, 167a/12, 170b/02, 203b/04, 217a/13, 226b/06, 227a/08
y.- rler 036a/16, 037a/21, 064a/09, 120b/13, 199b/14

y.- rleridi 224a/05
y.- rsiz 065a/08
y.- rüz 065a/08, 065a/09
y.- se 019a/10, 129a/11
y.- seler 126a/16, 183b/01
y.- ye 119a/12, 127a/13
y.- yecegi 127a/15
y.- yelüm 031b/17
y.- yenler 224a/09
y.- yüp 018b/20, 021a/10, 042b/08, 059b/19, 065a/15,
yid- [Tr.] Yedekte çekerek götürmek.
y.- erleridi 032b/19
yidi [Tr.] (bk. yedi)
y. 001b/03, 010b/12, 014a/10, 017b/10, 020b/02, 020b/05, 020b/16, 020b/17, 020b/18, 021a/08, 021b/04, 023a/20, 023b/01, 023b/14, 023b/15, 024b/14, 027b/19, 029a/08, 029a/15, 029a/16, 029b/02, 029b/03, 033b/12, 036a/15, 036b/02, 040b/13, 041b/05, 043b/10, 046b/13, 083a/10, 085a/16, 085b/10, 086b/02, 092b/05, 092b/10, 093a/13, 094b/04, 095b/09, 098a/15, 102b/13, 104a/18, 104b/21, 105a/09, 105b/05, 105b/07, 105b/15, 106a/05, 106a/21, 106b/02, 106b/09, 106b/14, 106b/15, 107b/20, 108a/04, 108a/08, 108a/10, 108a/18, 110a/18, 110b/04, 110b/14, 130b/01, 130b/21, 131a/20, 132b/10, 133b/07, 139b/17, 141a/06, 141b/02, 142a/04, 143b/12, 145b/14, 150b/11, 150b/12, 153b/18, 160b/05, 160b/08, 161a/12, 162a/10, 162a/16, 162b/08, 163b/17, 164a/05, 164a/06, 172b/10, 180b/12, 181b/21, 188a/04, 188a/12, 188b/02, 190b/19, 192b/03, 192b/19, 194a/10, 194b/20, 199a/06, 216b/12, 217b/20, 225a/15
y.+ si 099b/11, 099b/14, 142b/09
y.+ sinde 085a/16, 085b/01, 087a/09, 099b/15, 103a/14, 218b/05, 227b/10
y.+ sini 160b/10
y.+ ye 089a/12, 095b/09
yidinci [Tr.] (bk. yedinci)
y. 023b/10, 085a/09, 090b/02, 104b/21, 105b/16, 113b/17, 206b/14
y.+ sine 180b/02
yidür- [Tr.] Yemesini sağlamak.
y.- diler 045a/02
yig [Tr.] Daha iyi; mükemmel; yeğ.
y. 036b/19, 118b/15, 154b/12, 159b/06, 207a/18, 209a/20
y.+ dür 131a/07, 201b/17, 201b/20, 208a/16, 208a/17
yiglig [Tr.] Üstünlük.
y.+ in 118b/08
yigin [Tr.] Daha iyi; yeğ.
y. 151a/03
yigirmi [Tr.] Yirmi sayısı.
y. 010a/16, 010b/16, 014a/13, 018a/17, 020a/21, 037b/19, 042a/15, 043b/04, 047b/06, 066a/10, 066b/08, 072b/17, 072b/21, 075a/17, 075b/09, 077a/13, 077a/20, 077b/02, 077b/06, 077b/18, 077b/21, 080a/03, 080b/12, 083a/10, 083b/06, 085a/16, 085b/10, 085b/15, 090b/12, 093a/13, 103b/04, 103b/19, 104b/19, 106a/12, 106b/17, 110a/03, 110a/17, 111a/19, 111b/09, 112b/21, 113a/11, 114a/11, 117b/13, 119b/17, 125b/16, 131b/02, 133b/07, 137b/02, 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 142a/02, 142a/04, 149a/17, 154a/12, 155a/08, 156b/11, 158b/07, 162a/12, 163a/02, 163a/09, 165b/01, 174a/15, 177a/19, 193a/04, 195a/19, 197b/10, 199a/14, 199b/16, 200a/05, 201a/17, 202b/12, 203a/05, 203a/12, 216b/13, 217b/17, 217b/18, 218a/18, 218a/19, 218b/08, 218b/14, 221a/13, 229b/11, 231b/09, 231b/16
y.+ si 174a/15
y.+ ye 125b/21
yigirminci [Tr.] Yirminci sırada olan.
y. 079b/20, 216b/14
yigiT [Tr.] Genç erkek; delikanlı.

y. 059a/10, 075a/19, 107a/17, 117b/19, 179a/04, 179a/15
y.+ e 058a/02
y.+ lerden 137b/02
y.+ leridi 006a/17, 009a/19
y.+ üñ 090a/16
yigren- [Tr.] İğrenmek; tiksirmek.
y.- diler 067a/15
y.- ürdüñ 065a/17
yıl [Tr.] 1. Yel; rüzgar. 2. Romatizma ağrısı.
y. 012b/21, 023a/18, 025b/11, 027a/03, 027a/15, 029b/17, 035b/12, 068a/04, 096a/01, 096a/02, 096a/03, 137b/08, 144a/16, 155a/21, 167a/21, 188a/10, 189b/03, 199a/16
y.+ den 138a/08
y.+ e 137b/09
y.+ i 001b/07, 031b/20, 031b/21, 086b/03
y.+ iyle 136b/13
y.+ ler 046b/01, 048b/02, 163a/18
yıl- [Tr.] 1. Koşmak. 2. Kapılmak.
y.- di 037b/10
y.- miş 007a/07
y.- üp 130b/09
yilek [Tr.] (bk. yeleg)
y.+ i 140a/15
y.+ lerinden 140a/15
yilpize [Tr.] Eklemlı bir çerçeveye geçirilmiş, kırmalı katlanabilir kâğıt ya da kumaştan yapılmış, sallandığında esinti oluşturarak serinletmeye yarayan araç.
y. 027b/03
yilt- [Tr.] Kışkırtmak.
y.- erdi 041b/06
yime- [Tr.] Yeme eylemini yapmamak.
y.- z 054a/02, 065a/09
y.- zdi 033a/12
yime [Tr.] Yemek eylemi.
y.+ ler 130a/09, 135b/17
y.+ lerinde 100a/17
y.+ sinde 062b/13, 092b/11
yimek [Tr.] Yenilen şey; yiyecek.
y. 040a/14, 070a/01
y.+ den 137b/03
yimiş [Tr.] Meyve.
y. 006b/18, 010b/05, 010b/07, 018a/12, 166a/14, 211a/05
y.+ den 014a/10, 033a/18, 035a/13
y.+ dür 014a/09
y.+ e 164b/08
y.+ i 006b/18, 167a/16, 170b/10, 190a/02
y.+ ler 041b/04, 119a/08, 119b/08
y.+ lerden 166a/13
yin- [Tr.] Yeme işi yapılmak; yenmek.
y.- mege 125b/12
y.- se 126a/18
yiiñ [Tr.] Giyecek kolunun uç kısmı.
y.+ ine 159a/02
y.+ leri 160a/02
y.+ lerine 159a/05
y.+ leriyle 159a/02, 159b/19
yine [Tr.] (bk. yene)
y. 001b/02, 001b/14, 010b/18, 015a/12, 017b/07, 017b/09, 017b/11, 017b/12, 017b/15, 017b/17, 017b/18, 018a/01, 018a/12, 018b/13, 019a/13, 019a/15, 020a/20, 021b/17, 024b/01, 024b/16, 025b/04, 026a/06, 027b/21, 029a/16, 031a/08, 033b/02, 038b/21, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 042a/05, 042a/06, 046b/06, 046b/08, 047b/01, 047b/16, 048a/20, 049a/15, 049b/16, 053a/03, 054a/14, 055a/15, 055a/19, 055b/08, 055b/09, 055b/11, 055b/18, 055b/19, 057b/02, 057b/06, 057b/21, 061a/06, 061a/10, 062a/05, 062a/07, 065b/03, 066b/16, 067a/05, 067b/07, 067b/20, 068a/01, 071b/03, 072a/20, 076a/09, 079a/04, 079b/08, 083b/17, 085a/20, 087a/04, 088a/01, 088b/02, 093b/01, 094a/03, 094b/21, 095a/09,

097a/16, 100a/21, 103a/14, 103a/15, 103a/19, 103a/21, 103b/07, 103b/21, 104b/11, 104b/12, 104b/18, 106a/10, 109a/18, 110b/01, 111b/05, 113a/01, 114a/17, 115a/16, 115a/19, 115b/01, 117b/10, 118a/15, 119b/08, 121b/10, 121b/21, 122a/08, 122a/18, 124b/06, 124b/10, 124b/15, 126a/12, 126a/19, 126a/20, 127a/05, 128a/19, 129a/19, 131a/12, 131a/16, 131a/17, 131a/18, 131b/15, 133b/03, 134a/08, 134b/06, 134b/19, 135a/10, 136b/15, 138a/02, 138b/07, 138b/14, 139a/05, 139a/08, 139b/03, 139b/08, 140a/16, 141a/01, 141b/04, 141b/15, 142b/17, 143b/08, 143b/13, 145a/10, 147b/14, 149b/19, 150b/09, 152b/05, 152b/09, 153a/17, 153a/19, 153b/13, 157a/10, 158a/17, 159b/08, 160b/12, 161a/15, 161b/06, 162a/01, 162a/12, 163b/15, 164a/21, 171a/14, 173b/15, 173b/18, 174b/13, 176a/04, 177b/02, 179a/04, 180b/15, 184a/20, 186a/17, 186b/19, 188a/20, 188b/12, 189a/20, 191b/10, 192a/01, 192b/09, 193a/15, 193a/16, 193a/19, 198a/15, 199b/10, 200a/11, 202b/09, 203a/13, 205b/17, 206a/07, 207a/11, 207b/06, 208b/17, 209a/20, 212b/13, 214a/20, 215a/12, 215a/13, 218a/17, 220a/20, 220b/01, 220b/14, 220b/19, 221a/06, 221a/15, 221b/03, 221b/17, 221b/21, 222a/03, 222b/06, 223a/02, 223a/04, 223a/12, 225a/07, 225a/11, 227a/03, 228a/07, 228b/03, 231b/04, 231b/20, 232a/15
yiiñi [Tr.] (bk. yeñi)
y. 115a/15, 127a/17, 137b/02, 218a/01, 225b/20
yiiñiden [Tr.] (bk. yeñiden)
y. 129a/04, 188b/15206a/05, 231b/05
yiiñile- [Tr.] (bk. yeñile-)
y.- di 133a/16, 133a/19
y.- diler 214b/11
yir [Tr.] 1. Mekan; alan. 2. Bir şeyin belirlenmiş, seçilmiş bölümü. 3. Bir kimsenin belirtilen bağlama göre konumu veya durumu. 4. Görev; konum; mevki. 5. Amaç; hedef. 6. Yurt edinilen, yaşanılan toprak; memleket; diyar. 7. Arazi; arsa; tarla. 8. Yeryüzü; dünya. 9. Gezinilen, ayakla basılan taban.
y. 005b/01, 005b/03, 009b/09, 009b/10, 009b/12, 009b/14, 010a/03, 013a/04, 018a/18, 029b/12, 032b/15, 034b/01, 035a/04, 037a/08, 038a/10, 047b/11, 051a/16, 053b/07, 057b/01, 058b/04, 058b/10, 063b/15, 065b/10, 089b/06, 117a/12, 117b/05, 122b/02, 123a/15, 131b/02, 131b/03, 131b/16, 132a/09, 134a/04, 135a/09, 136a/18, 137b/17, 139a/18, 141a/18, 141b/14, 141b/18, 144a/11, 145a/03, 145b/05, 147a/01, 147a/11, 147a/14, 147b/10, 151a/14, 151b/20, 152a/03, 156a/20, 158a/03, 158b/13, 165b/09, 169b/11, 169b/15, 172b/15, 173a/13, 174a/10, 174a/14, 174a/15, 175a/02, 176b/13, 177b/14, 181b/07, 182a/07, 183a/17, 185a/20, 188b/17, 193a/01, 194b/15, 194b/16, 194b/18, 196b/12, 196b/13, 196b/21, 207a/19, 211b/08, 225b/04, 225b/05, 225b/11, 232a/12
y.+ de 006a/11, 009a/02, 009a/03, 009b/05, 012b/16, 013a/21, 013b/10, 014a/01, 014b/08, 015a/02, 016a/20, 017b/12, 019a/09, 019b/02, 019b/05, 026b/14, 028a/15, 028b/05, 028b/15, 029a/09, 029b/10, 030b/16, 034b/16, 035a/16, 040a/08, 040b/05, 041a/11, 042a/11, 043a/15, 045a/17, 045a/20, 045b/18, 048a/12, 048b/02, 048b/15, 050a/17, 052a/05, 053b/10, 055a/09, 057b/07, 058b/03, 059a/06, 059b/17, 060a/16, 061b/13, 062a/09, 063b/04, 065a/06, 065a/07, 066b/14, 067a/07, 068a/16, 068a/18, 073a/05, 073b/04, 073b/05, 078a/19, 097b/16, 099b/21, 100b/19, 103a/19, 107a/04, 115b/16, 116a/01, 116a/12, 116a/19, 116b/06, 116b/17, 117b/12, 118a/19, 119a/03, 119a/17, 119b/09, 120a/13, 122a/01, 122a/02, 122a/14, 122a/15, 123b/05, 124a/08, 126a/14, 127a/05, 127a/13, 129a/16, 129b/07, 130a/07, 133a/21, 135a/10, 136a/15, 136a/16,

136b/08, 137b/16, 138a/16, 139a/15, 139b/20,
 142b/07, 143a/16, 145a/02, 145b/07, 146a/10,
 146b/10, 150b/04, 150b/21, 151b/06, 154b/16,
 155a/11, 158b/21, 159a/12, 160a/12, 161a/12,
 163b/12, 166b/17, 167a/12, 167b/17, 168a/16,
 169b/15, 170b/20, 171b/07, 171b/17, 171b/21,
 172b/19, 173b/03, 174a/12, 174a/18, 177a/05,
 177b/04, 177b/10, 177b/14, 178a/17, 178b/12,
 178b/17, 179a/18, 180a/04, 180b/17, 183a/01,
 183a/20, 183b/05, 183b/09, 183b/21, 184b/01,
 185b/02, 185b/03, 185b/20, 186b/03, 188a/06,
 188a/11, 188a/12, 192a/01, 193b/18, 198a/11,
 199b/18, 201b/04, 202a/16, 203b/02, 205a/11,
 205b/13, 209b/19, 210a/10, 212b/10, 216a/09,
 216a/20, 216b/02, 220a/06, 222b/19, 224a/20,
 225b/16, 227a/06, 229a/03, 229a/19, 231b/11
 y.+ dedür 035a/11, 122b/11, 146b/11, 148b/17,
 168a/16
 y.+ den 005b/08, 008b/15, 009b/15, 012a/18,
 018a/11, 018b/17, 025a/18, 026b/05, 026b/13,
 045a/20, 049a/04, 052b/10, 065a/21, 081b/18,
 083a/02, 092b/09, 102a/13, 103b/08, 103b/20,
 112a/18, 112b/12, 117b/07, 122a/13, 122a/15,
 122a/16, 122b/02, 123a/14, 125a/20, 125b/13,
 126a/10, 128b/07, 128b/09, 135a/09, 135a/13,
 136b/10, 138a/12, 141a/09, 144a/05, 145a/03,
 147b/10, 147b/13, 150b/07, 151a/02, 152a/17,
 155b/06, 157a/13, 162a/14, 166b/15, 167a/15,
 171a/14, 185b/08, 186a/07, 188a/11, 189b/02,
 194b/01, 198b/02, 198b/07, 206a/10, 206a/15,
 211a/19, 212b/04, 216a/15, 217b/06, 227b/02
 y.+ denin 173b/19
 y.+ desin 054b/13
 y.+ deyidi 068a/05, 150b/09
 y.+ dür 015b/20, 016b/09, 027b/16, 035b/12,
 048b/08, 076b/14, 119b/17, 120a/06, 134a/02,
 145b/20, 148a/07, 159b/05, 165a/17, 167b/20,
 168b/09, 169a/17, 169a/18, 171a/20, 171b/01,
 172b/02, 174b/07, 174b/10, 175b/04, 177b/06,
 177b/10, 177b/16, 178a/18, 178b/04, 183a/06,
 188b/16, 190a/04, 190b/15, 198a/06, 216a/05,
 216a/11, 217a/20, 227a/08
 y.+ e 003a/21, 005b/08, 006a/14, 010a/08, 011a/18,
 013a/07, 013b/01, 016a/18, 019a/04, 019a/07,
 020b/03, 021b/18, 025a/17, 030a/07, 030a/18,
 032a/04, 032b/14, 032b/20, 035b/11, 036a/07,
 036a/16, 037a/17, 037b/21, 044b/02, 047b/15,
 048b/07, 049a/15, 050a/18, 051a/08, 051b/15,
 053a/01, 053b/09, 056a/06, 056b/10, 057b/15,
 058a/01, 061b/18, 063b/15, 064b/03, 064b/10,
 066b/10, 067a/05, 067b/20, 071a/17, 073a/13,
 075b/09, 082a/08, 085a/12, 086b/07, 088b/07,
 097a/10, 098b/06, 101b/04, 101b/11, 104a/14,
 108b/02, 108b/04, 112a/13, 117a/02, 119b/07,
 121b/11, 121b/19, 122a/08, 123a/06, 123a/15,
 126b/04, 127b/07, 128a/01, 128b/09, 130a/04,
 130a/05, 130a/07, 132b/01, 132b/04, 134a/09,
 134a/13, 135a/11, 135a/13, 136a/08, 136b/02,
 137b/07, 138a/05, 138a/06, 138a/10, 138a/13,
 141b/05, 145a/02, 145a/04, 146a/14, 147b/20,
 151a/15, 152a/19, 159b/06, 159b/21, 165a/16,
 165b/10, 166b/15, 167a/11, 169a/04, 169a/20,
 170a/15, 171b/12, 173b/02, 176a/21, 176b/07,
 176b/08, 176b/10, 176b/13, 178b/03, 178b/04,
 181b/14, 184a/18, 184b/15, 187a/08, 191b/05,
 191b/16, 191b/21, 194b/13, 195a/04, 199a/12,
 199b/21, 200a/02, 201a/17, 201b/10, 202a/17,
 202a/19, 205a/13, 206b/10, 207a/10, 209a/18,
 211b/05, 212b/05, 216a/11, 219b/18, 221a/03,
 224a/12, 224b/05, 225a/08
 y.+ i 010a/08, 011b/04, 011b/05, 016b/06, 020a/20,
 032b/01, 045a/12, 046a/04, 057b/02, 065a/06,
 065a/20, 085b/21, 115a/05, 116b/04, 117b/10,
 118b/03, 127a/12, 127a/15, 133b/02, 144b/01,
 145b/13, 146a/04, 146a/07, 147a/19, 148a/10,
 148b/07, 158b/07, 158b/08, 158b/13, 164b/06,

165a/19, 167a/09, 167b/18, 172b/11, 173a/16,
 176a/07, 177a/12, 178a/09, 184b/21, 188a/05,
 188b/07, 195b/20, 196a/20, 199b/18, 202b/20,
 203b/06, 204a/09, 215b/12, 216b/07, 216b/19,
 216b/20, 217a/16, 224b/06
 y.+ idür 043a/03, 082a/03, 149a/03, 151a/15,
 180a/04, 204a/15, 222a/08
 y.+ in 002a/12, 067b/10, 132a/04, 145a/07, 167a/05,
 173b/03, 198b/07, 198b/15, 204a/11, 226b/17
 y.+ inde 004a/04, 006b/11, 007a/03, 008a/09,
 011b/20, 012b/13, 013a/03, 013a/10, 014b/09,
 019a/12, 020b/05, 023b/21, 027b/17, 030a/01,
 031b/09, 041a/19, 048b/20, 057b/12, 066b/05,
 073a/09, 085a/14, 098b/17, 112a/07, 116a/06,
 116b/20, 117b/20, 123b/06, 123b/08, 123b/11,
 127b/15, 127b/16, 133b/08, 142b/01, 143a/12,
 145b/13, 155b/02, 156a/16, 158b/15, 165b/13,
 165b/15, 167b/20, 168a/15, 168b/13, 170a/13,
 170b/05, 176a/16, 179a/16, 179b/08, 182a/02,
 182b/14, 184b/06, 184b/08, 185a/08, 185a/13,
 186b/19, 188a/05, 190b/18, 195a/06, 195a/20,
 198a/21, 198b/11, 203b/17, 204a/05, 204a/12,
 209a/03, 210b/13, 216a/01, 216b/08, 217a/15,
 219b/06, 222b/18, 226a/12, 226a/19
 y.+ indeki 117a/06, 187a/05
 y.+ inden 008b/10, 008b/12, 008b/19, 012b/21,
 014b/01, 031b/19, 084b/18, 086b/03, 105a/13,
 122a/13, 130b/05, 134a/20, 143a/07, 143b/02,
 152b/18, 163a/07, 177a/16, 179a/17, 179b/10,
 183a/15, 189a/19, 197b/13, 216b/03, 224b/01,
 225b/10
 y.+ indeyidi 005b/09, 016a/03
 y.+ ine 005b/07, 006b/05, 007a/19, 007b/14,
 009b/04, 011a/21, 014b/01, 015a/04, 016b/20,
 017a/16, 018b/01, 018b/14, 018b/21, 019a/14,
 020a/03, 020a/14, 021b/15, 022a/04, 022a/17,
 023a/14, 024b/07, 025a/07, 025a/10, 025b/02,
 026a/01, 026a/08, 026b/11, 027b/21, 028b/17,
 029a/03, 029b/20, 030b/15, 031b/19, 032a/03,
 032a/09, 033b/09, 034a/13, 034a/15, 035b/14,
 035b/20, 036a/11, 036b/14, 036b/17, 037b/15,
 038a/05, 038a/12, 038a/19, 042b/11, 042b/18,
 043a/01, 047b/21, 048a/16, 052b/18, 068b/18,
 069a/03, 083a/18, 083b/03, 083b/06, 083b/07,
 085a/13, 085a/16, 085b/02, 085b/12, 086a/04,
 086a/06, 086b/08, 086b/13, 086b/18, 087a/15,
 088b/08, 088b/11, 088b/13, 089a/05, 092a/19,
 093a/02, 093a/03, 093a/04, 093a/15, 093a/19,
 093b/13, 094b/18, 094b/19, 095a/03, 095a/06,
 095b/02, 095b/17, 095b/19, 096b/10, 096b/15,
 097b/03, 098a/11, 102b/07, 102b/09, 102b/12,
 103b/05, 104a/18, 104b/06, 104b/15, 104b/21,
 105a/05, 105a/08, 105a/19, 105b/05, 105b/08,
 106a/05, 106a/10, 106a/19, 106b/01, 106b/04,
 106b/09, 106b/11, 107b/19, 108a/05, 108a/08,
 108a/09, 109a/20, 110a/08, 110a/10, 110a/13,
 110b/05, 110b/07, 110b/08, 110b/09, 110b/11,
 110b/12, 110b/15, 110b/16, 110b/17, 111a/21,
 111b/02, 111b/03, 111b/04, 111b/06, 112a/14,
 114a/16, 127b/04, 129a/06, 134b/06, 135a/18,
 138a/17, 144b/02, 144b/14, 145a/10, 145a/11,
 154a/19, 154b/21, 156b/05, 159b/18, 164a/10,
 164a/12, 165b/11, 175b/10, 175b/16, 180b/18,
 187b/15, 188a/06, 189a/02, 194a/09, 196a/06,
 198a/13, 198a/17, 201a/20, 202b/06, 203a/13,
 203b/04, 209a/21, 209b/15, 213b/21, 222a/06,
 224a/02, 225a/03, 225b/04, 226b/05, 228b/01,
 229b/08, 231b/17
 y.+ ini 110b/08, 151b/19, 195a/05, 202b/19, 227a/06,
 229a/11
 y.+ iydi 217a/01
 y.+ iyidi 150b/08
 y.+ le 021b/05, 122b/09
 y.+ ler 007b/16, 027a/15, 044a/05, 044a/07, 048a/10,
 052b/09, 091b/01, 100b/14, 117b/11, 120b/10,
 137b/05, 143a/08, 152b/18, 167a/16, 174b/14,

177a/08, 211b/01, 224a/08
y.+ lerde 011a/17, 016a/09, 017a/14, 023a/09, 030a/18, 058b/01, 066b/20, 101a/13, 108b/13, 109a/02, 115b/18, 117a/08, 121b/15, 122b/09, 128b/05, 132a/18, 132b/02, 137a/14, 145b/10, 146b/05, 158a/03, 165a/20, 166b/14, 166b/16, 166b/17, 175b/03, 180a/08, 186a/21, 189b/12, 192a/21, 227a/17
y.+ lerdedir 126a/07
y.+ lerdin 006a/19, 043a/09, 048a/02, 121a/15, 131b/16, 132a/02, 132b/03, 148a/07, 170b/08, 171b/21, 177b/07, 179a/06, 213a/20
y.+ lerdür 010b/01, 032b/09, 089b/15, 197b/03
y.+ lere 040b/08, 097a/12, 120a/08, 121a/13, 128b/11, 131b/17, 135a/07, 155b/15, 197a/14, 206a/05, 224b/14, 224b/16, 227b/02
y.+ leri 006b/14, 031a/06, 049a/08, 114b/04, 114b/13, 120b/07, 126b/02, 132b/02, 137a/18, 143b/06, 145a/01, 145a/15, 147b/07, 153a/18, 158b/12, 169b/14, 171b/05, 174b/20, 208b/17, 211b/16, 211b/17
y.+ leridür 148b/14, 224b/10
y.+ lerin 044a/16, 049b/17, 054b/13, 132a/02, 140a/12, 159a/09, 179a/03, 180b/21, 225a/07
y.+ lerinde 021b/05, 028b/11, 105a/13, 126b/03, 135a/05, 144a/21, 174b/14, 225b/14
y.+ lerinden 034b/03, 036a/07, 044b/01, 046b/04, 100a/02, 131b/01, 134b/08, 135a/20, 143b/03, 168b/19, 191b/21, 207b/03, 224a/15, 231a/16
y.+ lerindendir 122b/02
y.+ lerine 008a/19, 014b/20, 018b/20, 043a/17, 044b/07, 045a/09, 045a/21, 046b/05, 050b/07, 066b/08, 089a/10, 092a/21, 102b/16, 108a/03, 110a/04, 113b/03, 135a/16, 135b/04, 138b/08, 143b/14, 153b/19, 187b/15, 198a/15, 201b/01, 201b/18, 220a/03, 225a/11
y.+ lerini 011a/18, 145b/17, 197a/13, 224b/17
y.+ lerinin 158b/18
y.+ lerle 006b/16
y.+ lerün 010b/18, 011a/17, 099a/15, 131b/21, 176b/03, 177a/04, 217b/01
y.+ üme 028a/08
y.+ ümüzden 065b/06
y.+ ün 005b/14, 081a/17, 117b/15, 153b/07, 173a/16, 173a/17, 173a/21, 176a/06, 177a/12, 192b/18, 196b/17, 211b/01, 213b/19
y.+ ünde 100b/05
y.+ üni 009b/08
y.+ üni 060b/07
y.+ üni 214b/15
y.+ üni 045a/06, 225a/07
yir altı [Tr.+Tr.] Yerin yüzeyi altındaki bölümü.
y.+ na 116b/08
y.+ nda 007a/09, 007a/12, 016b/21, 024a/06, 024a/14, 024b/03, 026a/12, 027a/12, 027a/14, 030b/08, 031a/17, 036b/17, 038a/10, 046b/16, 082b/17, 117b/16, 135b/06, 135b/07, 165a/06, 171a/02, 173a/03, 184b/09
y.+ dan 018a/08, 018a/16
yir içi [Tr.+Tr.] Yerin yüzeyi altındaki bölümü; yeraltı.
y.+ nde 035a/19, 176b/16
y.+ nden 067b/16
y.+ ndeki 132b/04
y.+ ne 163a/08, 185a/19
yirine getir- [Tr.+Tr.] İstenileni, gerekeni yapmak.
y.- mege 041a/16
y.- üp 007a/12, 145b/21
yire beraber eyle- [Tr.+Far.+Tr.] Yok etmek; taş taş üstünde bırakmamak.
y.- di 103b/10
yire beraber it- [Tr.+Far.+Tr.] Yok etmek; taş taş üstünde bırakmamak.
y.- di 103a/18
yirli [Tr.] 1. Yeri olan; belli bir yer sahibi olan. 2. Başka bir yere götürülemeyen, taşınamayan; sabit.
y. 008a/19, 012b/16, 018b/20, 020b/05, 021b/05,

028b/11, 043a/17, 046b/04, 046b/05, 084b/18, 105a/13, 116a/06, 131b/01, 135a/05, 135a/16, 138b/08, 143b/13, 159a/21, 187b/15, 191b/21, 201b/18, 220a/03, 225a/07, 225a/11, 231a/16
yirleş- [Tr.] 1. Toplum tarafından iyice benimsenmek; yaygın duruma gelmek; vazgeçilemez duruma gelmek. 2. Bir yerde belli bir süre ya da sürekli olarak kalmak; orada yaşamaya, oturmaya başlamak; yurt tutmak.
y.- diler 009b/01, 153b/21, 165b/10
y.- düğü 165b/15
y.- üp 041a/08, 082b/08
yirleşdür- [Tr.] (Nesneler, eşyalar için) duracağı uygun bir yer bulup oraya koymak veya dizmek.
y.- ün 145a/11
yirleşdüril- [Tr.] Uygun olan yere koyulmak; sabitlenmek.
y.- üp 182a/20
yir yir [Tr.+Tr.] Aralıklı olarak; bazı yerlerde.
y. 005b/04, 006b/16, 007b/18, 015b/21, 017b/02, 042a/17, 051b/01, 059b/21, 063b/03, 071a/11, 073b/03, 073b/08, 084b/09, 108b/10, 115b/19, 120b/02, 120b/08, 121a/14, 123b/08, 127a/18, 127a/21, 130a/01, 132a/08, 132a/10, 135a/18, 135a/20, 135a/21, 137b/05, 152a/05, 152a/09, 152a/13, 152a/14, 152a/18, 152a/19174b/13,, 152b/17, 153b/15, 153b/17, 157b/13, 166a/10, 171b/20, 176b/15, 179a/06, 187a/01, 191b/14, 191b/20, 195b/17, 204a/09, 205a/21, 206a/06, 206b/12, 208a/20, 213a/15, 216a/16, 217a/04, 222a/19, 224a/11, 224a/14, 224b/09, 226b/12, 227a/15, 230a/04,
yir yüzi [Tr.] 1. Yer kabuğu. 2. Dünya.
y. 026b/06, 155a/15
y.+ n 050b/10, 115b/03
y.+ nde 005b/01, 012b/14, 015b/19, 026a/18, 047a/19, 082b/16, 115b/03, 115b/04, 120a/04, 122b/19, 122b/21, 135b/08, 139b/01, 141a/10, 141b/12, 142b/02, 144b/05, 145b/04, 199a/13, 200a/02, 200a/05, 200a/16, 200b/02, 201a/16
y.+ nden 005a/21, 011b/19, 155a/04, 173b/17
y.+ ne 005b/14, 006a/04, 027a/13, 150a/15, 184b/08, 186a/10, 200a/10, 200a/13, 200b/05
y.+ ni 194a/02
y.+ nü 010b/18
yit- [Tr.] Yok olmak; izi, belirtisi kalmamak; ortadan kalkmak.
y.- miş 098b/04
yit- [Tr.] 1. Ulaşmak; varmak. 2. Yeterli gelmek; yetmek.
y.- di 016b/07, 017b/02, 064a/15, 073a/05
y.- diler 109a/06, 160a/07, 176b/13
y.- düm 224b/05
y.- ecek 044a/17, 065a/02, 118b/01, 137b/04, 171a/08
y.- er 124b/09, 211a/16
y.- erdüm 033a/04
y.- mek 124b/04
y.- miş 004a/17
y.- üp 112b/09
yitdür- [Tr.] Yedeğinde götürmek; yettirmek.
y.- ür 032b/18
yitiş- [Tr.] 1. Uzmanlaşmak; deneyim kazanmak. 2. Büyümek; olgunluğa erişmek; yetişmek. 3. Ulaşmak; erişmek; yakalamak.
y.- di 037b/01
y.- miş 006a/17, 009a/19, 137b/02
y.- mişdür 196b/12
y.- mişlerden 115a/15
y.- üp 023a/06, 173b/03
y.- ürsin 024a/04
yitişdür- [Tr.] 1. Üretmek; büyütme. 2. Ulaştırmak.
y.- dükları 164b/09
y.- ürleridi 044a/04
yitişme- [Tr.] Yeterli gelmemek; yetmemek.
y.- z 069a/01
yitime- [Tr.] Yeterli gelmemek.
y.- z mi 223a/20

yitmiş [Tr.] (bk. yetmiş)

y. 007b/16, 027b/19, 042b/05, 110b/18, 139b/11, 144a/06, 145b/07, 147a/10, 150a/09, 160a/14, 161b/07, 193a/02, 193a/04, 196b/21, 197a/01, 197b/01, 217b/09, 218a/04, 218a/10, 218a/14, 229a/09

yitür- [Tr.] Kaybetmek; yitirmek.

y.- seler 175b/18

yiynil- [Tr.] Ağırılığı azalmak; hafiflemek.

y.- miş 140a/08

yoğurul- [Tr.] Yoğurma işi yapılmak.

y.- up 126a/19

yoğun [Tr.] Sert; dayanıklı.

y. 126b/17, 128a/14, 135a/19

yoğunluğ [Tr.] İriliik.

y.+ ı 090b/09

yohsa [Tr.] Aksi takdirde.

y. 015a/10, 015a/20, 043a/05, 065a/11, 065b/06, 075b/21, 099b/10, 115b/04, 121b/01, 125b/19, 132a/06, 134b/16, 134b/18, 158a/11, 160b/01, 166a/05, 171b/06, 177a/11, 186a/20, 189b/03, 207a/03, 207b/05, 208a/01, 208a/09, 221b/15, 228b/21

yok [Tr.] 1. Var olmayan, bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vb.; elde olmayan, bulunmayan, varlığı olmayan şey. 2. "Hayır" anlamında kullanılır.

y. 007a/07, 014b/11, 024a/10, 024b/09, 038a/14, 038b/16, 044b/16, 045a/13, 049a/06, 051b/16, 052a/09, 065a/21, 090b/08, 098b/01, 108a/21, 115a/10, 115a/21, 118a/21, 125a/15, 134b/19, 138b/17, 140a/06, 140a/10, 164b/10, 167a/09, 169a/18, 171b/13, 174a/04, 174b/11, 185b/11, 196a/14, 200b/13, 202a/19, 204b/03, 206b/19, 207a/18, 209b/02, 211a/11, 211a/16, 220a/02, 220a/03, 220a/19, 220b/20, 221b/03, 223a/19, 229b/14
y.+ dur 002b/15, 005a/08, 011a/03, 011b/12, 012b/03, 012b/13, 012b/14, 013a/09, 013b/10, 014a/09, 029b/15, 033a/16, 034b/07, 038a/11, 045a/05, 055b/18, 064a/17, 064b/07, 085a/19, 089b/17, 090a/08, 094b/10, 110b/19, 115b/17, 115b/21, 121a/05, 121b/13, 123a/17, 124a/02, 124b/04, 126a/05, 128a/02, 135a/14, 143a/03, 144a/11, 144b/08, 144b/11, 144b/12, 145a/18, 145b/13, 146b/08, 148a/06, 153b/11, 161b/13, 162b/05, 169a/06, 169a/16, 171b/04, 172a/12, 173a/11, 174a/14, 174a/20, 176a/07, 176a/09, 178b/15, 182b/12, 183b/05, 185a/04, 185a/08, 185a/09, 185a/10, 185a/15, 185a/16, 185a/19, 188a/06, 189a/07, 196b/13, 197a/12, 199a/08, 200b/12, 207b/06, 208a/09, 209a/13, 211a/20, 215b/16, 217b/04, 226a/19, 228b/15, 229a/19
y.+ ıdı 003a/11, 010a/17, 014b/02, 019b/10, 020b/08, 028a/13, 031a/02, 036b/13, 037b/12, 040b/14, 048b/05, 053b/02, 061a/11, 062b/07, 064a/13, 065b/10, 068a/14, 072a/02, 073b/20, 075b/09, 076a/08, 080b/20, 084a/17, 086a/19, 090b/11, 091a/06, 097a/01, 098b/04, 099b/20, 100b/16, 101a/13, 105b/13, 112a/17, 118a/06, 120a/18, 126b/21, 131a/02, 131a/15, 133a/01, 140b/02, 143a/11, 150a/20, 151b/08, 155a/08, 155a/21, 157a/21, 170a/03, 176b/20, 182a/12, 182b/04, 182b/11, 183b/14, 186a/21, 188b/03, 189b/09, 191a/17, 191a/19, 191a/20, 193a/13, 199b/09, 201a/14, 203b/11, 205b/03, 208b/04, 209a/10, 224a/16, 225b/07, 226b/16, 227a/05, 227b/12, 229b/02, 230a/18, 231b/08
y.+ iken 002a/01
y.+ mı 220b/10
y.+ mıdır 058a/07

yokuş [Tr.] Yataya göre yükselerek devam eden yer.

y.+ a 123a/07

y.+ ı 177b/10, 177b/13

yokla- [Tr.] 1. Bir şeyin durumunu belirlemek amacıyla elle dokunarak incelemek. 2. Hâl hatır sormak amacıyla

bir kimseyi görmeye gitmek. 3. Aramak; araştırmak.

4. Gözden geçirmek; kontrol etmek.

y.- dı 014b/12, 043b/09, 103b/18, 142a/01, 142a/03

y.- dılar 063a/20

y.- duş 141b/04

y.- mışlar 141a/04

y.- rdı 164b/11

y.- rdı 020a/21

y.- rımış 131b/19

y.- rlar 123b/14

y.- ya gördi 065b/20

y.- yup 204a/01, 204a/11

yoklat- [Tr.] Gözden geçirmek; kontrol ettirmek.

y.- dı 208b/21

yol [Tr.] 1. Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmeyi sağlayan hat; tarik. 2. Bir yerden başka bir yere gitmek için izlenecek güzergâh. 3. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare; bir işte uyulan, uygulanan ilke; sistem; usul. 4. Birinin hayatını yönlendirmek için izlediği davranış biçimi; takındığı tutum; gidiş veya davranış biçimi.

y. 014b/16, 014b/18, 014b/19, 014b/20, 020a/20, 031a/02, 033a/19, 035a/12, 035a/20, 044b/12, 045a/04, 045a/05, 045a/18, 064b/07, 065b/07, 066b/16, 066b/17, 098b/09, 099b/08, 121b/13, 121b/14, 123a/12, 123a/17, 123a/18, 123b/08, 138a/04, 138b/06, 138b/07, 138b/08, 157a/12, 158b/17, 166b/13, 167b/16, 170b/03, 172b/19, 175b/18, 176a/19, 177a/08, 177a/12, 177b/01, 177b/16, 178a/02, 178a/15, 189b/13, 191b/15, 191b/16, 191b/20, 198b/01

y.+ a 016b/07, 016b/19, 022b/05, 024a/15, 043b/10, 051a/11, 055b/20, 065b/09, 088b/05, 098b/06, 126b/03, 137b/14, 138a/17, 138b/06, 156a/16, 180a/18, 184a/20, 191b/19, 198a/20, 198b/07

y.+ da 004a/01, 043b/07, 043b/19, 050b/14, 055b/14, 055b/20, 062a/17, 063a/21, 065b/09, 066a/13, 074b/05, 074b/12, 076b/15, 078b/20, 087b/13, 095a/05, 095a/06, 099b/07, 123a/01, 137b/03, 155a/04, 155b/08, 156a/16, 168b/20, 176a/09, 176a/20, 178b/12, 191b/14, 191b/16, 197b/06, 212b/04, 228a/19

y.+ dan 011a/16, 014b/15, 020a/21, 043a/08, 049b/12, 123b/09, 146b/17, 170b/03, 176a/09, 184a/09, 184a/10, 198b/06

y.+ dur 009b/11, 009b/15, 009b/16, 009b/17, 010b/02, 045a/05, 088a/10, 119b/16, 168b/10, 172a/18, 172b/03, 173b/08, 176b/20, 177a/20, 177b/21, 183a/04

y.+ ı 014b/16, 035a/20, 045a/06, 064b/18, 084a/01, 084b/01, 084b/04, 121a/18, 121a/20, 140a/19, 155a/12, 177a/08, 177a/11, 193b/18, 194a/03, 225b/06, 228a/17

y.+ ıdı 191a/18, 195b/19

y.+ ıdur 104a/02

y.+ m 044b/10, 048b/06, 065a/05, 121a/18, 132b/06, 158a/13, 171b/19, 214b/15

y.+ ma 015a/01, 018a/20, 026b/03, 064a/13, 086a/03, 127a/09, 132a/13, 169a/01, 201a/17, 210b/17

y.+ mda 137b/15, 155b/10, 171b/19

y.+ mdan 035b/11, 177b/08

y.+ mı 158a/10, 231b/18

y.+ lar 018a/08, 018a/17, 137a/15, 153b/19, 195a/03, 205b/01, 223b/12

y.+ lara 059b/21

y.+ larda 113a/08, 159b/10, 191b/15, 227b/18

y.+ lardan 166b/14, 194b/15, 197a/09, 205b/01, 205b/02

y.+ ları 031a/07, 031a/11, 036b/01, 037a/11, 042a/08, 101a/12, 120a/11, 122b/15, 138a/12, 158a/11, 169a/05, 207b/05, 222a/19, 222a/20, 230a/04

y.+ ların 043b/08, 045b/02, 090a/15, 122a/09, 137b/07, 160a/08, 176a/03, 194a/14, 195b/17, 198a/21

y.+ larına 018a/17, 039a/15, 043b/18, 099b/08,

160a/06, 184a/09, 204b/11
y.+ larında 112a/20, 137b/06
y.+ larından 121a/15, 183a/20, 194b/16
y.+ larını 196a/07
y.+ larının 018a/17
y.+ larıyla 018a/17
y.+ larıuñuzı 206b/21
y.+ umuz 171b/03, 198b/02
y.+ uñ 035b/01, 059b/05, 059b/06, 060a/02, 066b/17, 176a/06
yol- [Tr.] Çekip koparmak.
y.- up 140a/12
yolcu [Tr.] Yolculuk yapan kimse.
y.+ lar 176a/06
y.+ ları 060a/01
yoldaş [Tr.] Bir kimseye çıktığı yolda arkadaşlık, eşlik eden kimse; yol arkadaşı.
y. 117a/05, 159b/14, 159b/15, 191a/21
y.+ ı 185a/20, 219b/20
y.+ ıla 118b/01
y.+ ıyla 191a/14
y.+ ları 044b/03, 120a/03, 137b/11, 137b/21, 138b/12, 159b/12, 160a/07, 214a/05
y.+ ların 023a/08
y.+ larına 160a/08, 220a/17
y.+ larından 178a/02, 213a/12
y.+ larını 137b/18
y.+ larının 159a/09
y.+ larıyla 073b/14
y.+ larıyla 160a/06, 208a/07, 213b/04
y.+ laruma 159b/11
y.+ larumla 159a/17
y.+ laruña 159b/08, 159b/11
y.+ uma 055b/17
y.+ umuz 118a/21
yoldaşlık it- [Tr.+Tr.] Birine yolculukta arkadaşlık etmek; yolculuğa beraber katılmak.
y. - mek 179a/13
yoldaşlık itme- [Tr.+Tr.] Birine yolculukta arkadaşlık etmemek; yolculuğa beraber katılmamak.
y. - yüp 209a/10
yolın- [Tr.] Çekip kopartılmak.
y.- miş 173b/07
yolına [Tr.] (Bir kimsenin, bir şeyin) uğruna; onun için.
y. 041a/02, 071a/17, 130a/15, 136b/01, 155a/05, 178b/15, 206a/08
yolında [Tr.] (Bir kimsenin, bir şeyin) uğrunda; onun için.
y. 002b/08
yol yol [Tr.+Tr.] Çizgiler biçiminde; çizgi çizgi.
y. 016b/08, 143b/05, 182b/09
yon- [Tr.] Yontmak.
y.- arlar 172a/14
y.- ması 147a/04
y.- up 195a/04
yonul- [Tr.] Yontulmak.
y.- miş 007b/09, 143a/14, 182a/08, 185a/15
y.- mişidi 182b/02
y.- up 135a/06
yonul- [Tr.] (bk. yonıl-)
y.- miş 172a/19, 175b/20, 193a/08
yor- [Tr.] Bir olay veya şeyi, bir şeyin nedeni, bir durumun belirtisi, işareti saymak; bir nedene bağlamak; yorumlamak.
y.- dılar 134a/15, 230a/13
yorul- [Tr.] Yorgun düşmek; yorgunluk duymak.
y.- mağum 151b/08
yoşun [Tr.] Karada ve suda yaşayan basit yapılı yani tallı bitkilerin genel adı.
y. 183a/01, 185a/09
yoyma- [Tr.] Yazılan yazıyı silememek.
y.- dı 083a/07
yön [Tr.] 1. Belli bir noktaya göre olan yer; taraf; cihet. 2. Bir şeyin, bir kimsenin belli bir noktaya baktığı yanlardan her biri; veçhe; yüz.
y.+ i 042a/03, 042a/04, 174a/11, 174a/13, 174a/19, 182b/20, 195a/07, 195b/01

y.+ lerin 179b/17
yöre [Tr.] Bir bölgenin, belli bir yer ve çevresini kapsayan sınırlı bölümü; dolay; havali; mahal; çevre.
y.+ de 117a/12
y.+ lerine 044a/21, 172a/10, 195b/06
y.+ sine 038b/06
yören- [Tr.] Gönü kaplamak.
y.- di 045a/14, 055a/04
yu- [Tr.] Yıkamak.
y.- dı 100b/08, 184b/04, 185b/06
y.- dılar 077b/13
y.- mişdur 013b/08
y.- rdı 025a/07
y.- rlar 127a/19, 207b/01
y.- rları 023b/13
y.- yup 033a/06
yufka [Tr.] İnce; kalınlığı az.
y. 175b/19
yukarı [Tr.] 1. Üstte bulunan konum; üst. 2. Üstte bulunan yer. 3. Bir şeyin gökyüzüne doğru olan yönü. 4. Eğimli bir yerin yüksekte kalan bölümü. 5. Üst konuma yönelmek belirtir; üst tarafa; üstteki kata; üste; yükseğe; yukarıya. 6. Benzerleri arasında üstte bulunan; belirtilen yönü fazla olan. 7. Bir yazının, metnin baş kısmı.
y. 017b/17, 036b/06, 043b/14, 069b/14, 072b/17, 129a/21, 134b/03, 135b/10, 137b/11, 137b/14, 153a/13, 153a/14, 157a/08, 157b/11, 158b/07, 158b/09, 182b/02, 186a/07, 191b/03, 202b/12, 205b/08, 206a/13, 224a/02
y.+ da 009a/10, 009b/02, 029b/21, 034a/16, 114b/09, 117a/16, 125b/04, 129b/15, 132b/19, 132b/20, 133a/12, 133b/03, 134a/03, 134a/20, 144b/14, 146b/05, 153a/12, 163b/18, 164a/10, 170a/04, 175a/13, 176a/09, 177b/10, 178a/02, 178b/07, 187b/09, 190a/10, 218b/20, 220b/11, 224a/03
y.+ dan 010b/05, 028a/07, 036b/10, 054a/01, 124a/09, 137b/12, 157b/18, 206a/20, 224a/02
y.+ larında 144a/20
y.+ sı 133b/12, 140a/01, 141b/18, 158b/08, 182a/21, 185a/21
y.+ sın 145a/05
y.+ sına 140a/19, 142b/19, 145a/13, 158a/10, 193a/06
y.+ sından 144b/19
y.+ sını 135b/11, 195a/16, 195a/17
y.+ ya 051b/12, 124a/09
yum- [Tr.] 1. Kapamak; kapalı duruma getirmek. 2. Üstünü kapatmak; örtmek.
y.- amaz 128a/08
y.- dı 031a/04
y.- dılar 161a/16
y.- sa 127b/14, 185a/02
yumıl- [Tr.] Kapatılmak.
y.- ur 229a/20
yumudur- [Tr.] Üstünü kapatırmak; örttürmek.
y.- dı 133b/02
yumşad- [Tr.] Yumuşak hale getirmek; yumuşamasını sağlamak.
y.- ur 127a/20
yumşak [Tr.] Sert ve katı olmayan.
y. 013a/14, 147a/04, 151a/09, 160b/03, 166b/16, 185b/10
yumuş [Tr.] Kapalı.
y.+ la 160a/16
yumurda [Tr.] Sürüngenlerin, kuşların, dışı kabukla kaplı, içi yumurta sarısı denilen canlı hücre ve çevresi yedek besin dolu, döllenmiş olanlarından uygun ortamda yeni yavrular çıkan gamet.
y. 122a/15, 125b/21, 126a/20, 128a/21
y.+ dan 125b/18, 128a/21, 128b/01
y.+ sından 128a/21
yumurdla- [Tr.] Yumurta vermek.
y.- r 128a/21
y.- yup 125b/21
yumurta [Tr.] (bk. yumurda)
y. 200a/14

y.+ sı 128a/21, 140b/02
yumurtla- [Tr.] (bk. yumurdla-)
 y.- rdı 200a/15
yun- [Tr.] Yıkanmak.
 y.- madın 218a/12
 y.- urlar 183b/11
yünān [Yun.] 1. Yunanistan. 2. Yunan halkından olan kimse.
 y. 076a/20, 077a/05, 078a/08, 078b/19, 154a/11, 154b/04, 156b/04, 204a/10
 y.+ a 078b/20, 078b/21
 y.+ dan 156b/11
yünānca [Yun.+Tr.] Yunanlılar tarafından konuşulan Hint-Avrupa dili.
 y. 077a/06, 077a/15, 077a/21, 077b/04, 190b/09, 190b/12
yünānî [Yun.+Ar.] Yunanistan halkından olan.
 y. 190b/06
 y.+ ler 015b/09, 149a/16
 y.+ lerden 154b/06
yünānî dil [Yun.+Ar.+Tr.] Yunanca.
 y.+ e 077a/17
yund [Tr.] Yabanî at.
 y. 127a/04, 127a/05
 y.+ ı 127a/02
 y.+ ına 127a/04, 127a/06
 y.+ lara 127a/01
yunma- [Tr.] Yıkanmamak.
 y.- duğ 188a/18
yurT [Tr.] Ülke; vatan.
 y. 015b/21
 y.+ dan 092b/09
 y.+ ın 132a/04
 y.+ ların 044a/16
yurt [Tr.] (bk. yurT)
 y.+ ına 209a/21
yūsuf [Ö.] 1. (bk. hazret-i yūsuf) 2. (bk. el-melikü'l-ğariz)
 y. 197a/06, 110b/05, 197a/11
 y.+ a 196b/08
 y.+ uñ 196b/05, 196b/07
yūsuf payğāmbar [Ö.] (bk. hazret-i yūsuf)
 y. 066a/04, 066a/11, 066a/18, 116b/06, 123a/20, 139b/16, 197b/06, 198b/10
 y.+ a 066a/08, 197b/05
 y.+ ı 175a/10
 y.+ uñ 062b/02, 168a/12, 198b/01
yüşÖ bin nūn [Ö.] Hz.Yusuf'un yeğeni ve yardımcısı olan, Hz. Musa'nın ölümünden sonra İsrailoğullarının liderliğini yapan kimse.
 n. 119b/01
yut- [Tr.] (bk. yut-)
 y.- mağ 138b/02
yutdur- [Tr.] Yutmasını sağlamak.
 y.- duğlarından 128a/12
yut- [Tr.] 1. Bir şeyi içine alıp kaybetmek; emmek; içinde bırakmak. 2. Büyük bir iştahla yiyip bitirmek; silip süpürmek.
 y.- ar 011a/16, 064b/12, 127b/17, 129a/16
yuvalan- [Tr.] Yuvarlanmak.
 y.- dı 194b/03
 y.- madın 126a/03
 y.- ur 126a/02
yübüset [Ar.] Kuruluk; nemsizlik.
 y.+ inden 121b/05
yüce [Tr.] 1. Yüksek; ulu. 2. En yüksek yer.
 y. 018b/17, 025b/14, 030a/05, 030b/03, 031a/01, 049b/09, 057a/10, 062a/01, 112b/12, 121a/13, 140a/01, 146b/03, 148a/01, 148a/07, 150b/11, 151b/05, 157a/13, 169a/20, 169a/21, 170b/05, 188b/13, 191b/16
 y.+ lerüñ 049a/10
 y.+ sinde 049a/10
yücel- [Tr.] 1. Artmak; çoğalmak. 2. Yükselmek; yüksekliği artmak. y.- di 088b/09, 088b/14, 096b/14
 y.- i başladı 051b/12
 y.- miş 014b/16, 014b/19

y.- se 157a/08
yüceld- [Tr.] Yükseltmek; yüksekliğini arttırmak.
 y.- ecek 121a/15
 y.- üp 121a/15
yücelik [Tr.] 1. Yükseklik; uzunluk. 2. Yüce olma durumu; ululuk.
 y.+ i 013a/05, 042a/15, 141b/19, 144a/14, 149b/20, 169b/01
 y.+ in 043b/04
 y.+ lerini 135b/08
yücerek [Tr.] Daha yüce.
 y. 012b/14
yügrük [Tr.] (At, deve vb. için) iyi koşan; iyi yürüyen.
 y. 104a/04, 157b/21
 y.+ in 090a/17
yük [Tr.] Bir taşıtın, bir yük hayvanının ya da kimsenin taşıdığı nesnelerin tümü.
 y. 059b/12, 139a/20, 191b/11
 y.+ i 218a/07, 228a/12
 y.+ iyile 158a/19
 y.+ ler 174b/01
 y.+ leri 168a/14
 y.+ leriyle 184a/10
yükle- [Tr.] (Taşınacak, kaldırılacak vb. eşya için) taşıma aracı ya da yük hayvanı üzerine yerleştirmek, bağlamak, asmak veya koymak.
 y.- dükləri 191b/06
yüklet- [Tr.] Yükleme işini yaptırmak.
 y.- diler 051a/10, 060a/20, 191b/13, 228a/14
 y.- mege 191b/11
 y.- meye 174a/16
 y.- üp 050b/21, 051a/14, 085a/11, 145a/04, 176b/12, 180a/02
yükletdür- [Tr.] Yükleme işini yaptırmak.
 y.- üp 133a/13
yüklü [Tr.] Hamile; gebe.
 y. 013a/13, 014b/05, 184a/09
 y.+ yise 014b/05
yüksek [Tr.] Yükseltisi, yüksekliği fazla olan.
 y. 085a/10, 117a/12, 123b/05, 165a/20, 195a/14
yükseklig [Tr.] 1. Bir şeyin tabandan tepesine kadar olan uzaklık. 2. Yüksek olma durumu ve konumu.
 y.+ i 139b/14, 139b/17, 158a/20, 195a/19
 y.+ inden 158b/01, 166b/14
yümn [Ar.] Uğur; bereket.
 y. 114a/11, 153b/05
yüñ [Tr.] 1. Kuş tüyü. 2. Hayvanların kıllarının kesilmesi ile elde edilen dokuma elyafı.
 y.+ i 140a/15, 174a/15, 174a/16
 y.+ iyile 023b/10, 023b/12, 029b/16
 y.+ leri 174a/17
yüpürme [Tr.] Telaşla sağa sola koşma.
 y.+ lar 130b/09
yüreK [Tr.] 1. Karın; bağırsak. 2. Gönül. 3. Herhangi bir şeyden çekinmeme; korkmama; yüreklilik; korkusuzluk; cesaret. 3. Kalp.
 y. 127b/03
 y.+ i 014b/18, 136b/18
 y.+ inde 086b/03
 y.+ ler 155a/15
 y.+ leri 018b/18, 104a/06
yüreken- [Tr.] Cesaret bulmak.
 y.- di 071a/07
yüri- [Tr.] 1. Adım atarak ilerlemek; yol almak; gezmek; dolaşmak. 2. Üzerine doğru gitmek; akın etmek; saldırmak. 3. Geçip gitmek; uzaklaşmak.
 y.- di 017a/21, 038b/08, 046a/03, 047b/02, 047b/11, 052b/21, 053a/05, 054a/04, 061a/01, 063a/09, 063a/17, 063b/13, 064a/19, 064a/21, 067b/11, 071b/04, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 082a/15, 095b/18, 103a/12, 122b/09, 155a/10, 155a/13, 168b/17, 168b/19, 168b/20, 170a/16, 190a/14, 202b/08, 206b/20, 212b/07, 214b/20, 219b/05, 219b/19, 221a/09, 228b/01
 y.- diler 005b/01, 044a/18, 044b/17, 045a/17,

047b/07, 064b/08, 067b/08, 070b/12, 082a/16,
088a/13, 088b/19, 138a/12, 138b/07, 171a/12,
178a/03, 178a/11, 191a/15, 205a/09, 205a/19,
205b/06, 213a/15, 222a/14
y.- düğü 175b/02
y.- düğün 074b/03
y.- mege 064b/15, 228a/20
y.- mek 096b/05, 097b/08, 177b/14
y.- mekte 205a/10
y.- mişler 138b/08
y.- se 070b/06, 160a/16
y.- ye 022b/03, 056b/02, 219a/05
y.- yeler 207b/03, 228a/18
y.- yen 115a/08
y.- yi virdi 065a/19
y.- yü 122b/08, 170a/16
y.- yüp 022b/02, 052b/20, 075b/10, 076b/07,
078a/11, 109a/05, 123b/17
yürime- [Tr.] Adım atarak dolaşmamak.
y.- sün 228a/21
yürin- [Tr.] Yürüyerek gidilmek.
y.- ürdi 069a/11
yürü- [Tr.] Hücüm etmek; saldırıya geçmek.
y. idüp 213a/04
yürü- [Tr.] (bk. yüri-)
y.- r 001b/10, 107a/03, 114a/05, 121b/15, 123a/18
y.- rdi 037b/21, 083a/14, 183a/01
y.- rler 011b/13, 171b/18
y.- rlerdi 173a/04
y.- rlerdi 035a/21, 084b/08, 150a/10, 204b/16
yürüt- [Tr.] Uygulatmak; uygulamanın devamını sağlamak.
y.- di 083b/21
yürütme- [Tr.] Yaşatmamak.
y.- z 013b/18
yüz [Tr.] Yüz sayısı.
y. 002b/20, 005a/11, 005b/10, 007a/13, 007b/03,
008b/03, 010b/15, 014a/10, 016b/17, 018a/19,
020b/02, 022a/12, 023a/11, 025a/09, 025a/10,
025b/05, 025b/18, 026b/20, 027a/03, 027b/19,
029a/07, 029a/08, 029a/12, 029a/15, 031a/05,
031a/17, 034a/03, 035b/08, 035b/09, 037b/19,
038a/01, 038a/02, 038a/03, 039a/16, 042a/13,
042a/15, 042b/06, 046b/13, 047b/06, 047b/08,
047b/09, 053a/20, 054a/18, 058b/10, 062a/19,
062b/21, 063a/20, 063b/10, 066a/02, 066a/10,
066b/08, 071b/20, 072a/16, 072a/21, 072b/06,
072b/16, 072b/21, 073a/17, 075b/01, 075b/09,
075b/13, 077a/10, 078a/02, 080a/04, 080a/07,
080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09,
081a/06, 081a/08, 082a/19, 082b/01, 082b/14,
083b/05, 083b/06, 085a/09, 085a/16, 085b/01,
085b/03, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 087a/09,
087b/07, 088a/05, 088a/09, 088b/18, 089a/04,
089a/12, 090b/02, 090b/12, 090b/13, 091a/01,
091a/02, 093b/03, 093b/12, 093b/14, 094b/17,
095b/09, 096b/02, 097a/18, 098a/21, 099b/04,
099b/11, 099b/14, 099b/17, 102b/06, 103a/14,
103a/16, 103b/03, 104a/13, 104b/21, 105a/09,
105b/05, 105b/07, 105b/11, 105b/14, 105b/15,
106a/05, 106a/21, 106b/14, 106b/15, 107b/20,
108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/03, 110a/17,
110b/18, 111a/20, 111b/07, 111b/09, 112b/21,
113a/11, 113b/17, 114a/11, 114b/01, 117b/13,
118b/13, 118b/14, 121a/07, 123a/15, 123b/02,
124a/08, 124b/07, 124b/21, 130a/09, 130b/02,
130b/21, 131a/20, 133a/17, 133b/01, 133b/04,
133b/07, 134a/04, 134a/14, 135a/09, 135b/09,
135b/10, 137a/11, 139a/14, 139b/13, 139b/14,
139b/17, 140b/05, 141a/04, 141a/06, 141b/19,
142a/02, 142a/04, 142a/05, 142b/02, 143a/05,
143b/02, 144a/06, 144b/19, 145b/14, 147a/06,
148a/16, 149a/17, 149b/11, 149b/20, 150a/08,
150a/09, 154b/07, 155a/03, 155a/06, 155a/08,
155a/12, 155a/14, 155b/03, 155b/19, 156a/11,

156a/16, 156b/01, 156b/03, 157b/11, 158a/18,
158a/20, 158a/21, 158b/07, 158b/21, 159a/20,
161b/01, 161b/06, 161b/08, 162a/09, 162a/15,
162b/08, 163a/05, 163b/19, 165a/18, 165b/01,
168a/08, 168a/17, 170b/01, 171a/05, 174a/12,
174a/17, 178a/01, 178a/14, 179b/07, 179b/14,
179b/20, 179b/21, 181b/04, 182b/01, 182b/13,
183a/14, 184a/16, 184b/12, 186b/16, 187b/12,
188a/07, 188b/02, 188b/09, 190a/13, 190b/03,
190b/08, 190b/18, 191a/14, 192b/19, 193a/04,
194b/20, 197b/10, 198b/17, 199b/16, 203a/05,
203b/09, 204a/09, 204b/07, 205b/04, 208b/21,
209a/12, 209b/03, 210a/08, 210a/09, 211b/01,
215a/16, 216b/12, 216b/17, 217b/06, 217b/15,
217b/17, 217b/20, 218a/03, 218a/04, 218a/07,
218a/10, 218a/14, 218a/16, 218a/19, 218b/05,
218b/09, 218b/14, 218b/17, 219a/02, 219b/08,
220b/03, 221a/11, 221a/14, 221b/10, 223b/13,
225a/15, 226b/16, 227b/10, 228a/04, 228b/02,
229a/14, 229b/07, 229b/08, 229b/11, 230a/09,
230a/19, 232b/01
y.+ den 140a/04
y.+ e 188a/04, 232a/01
y.+ inden 139a/19
yüz [Tr.] 1. Çehre; surat. 2. Bir şeyin üst kısmı; yüzey; satıh. 3. Kişinin karakteri, duyguları, bıraktığı izlenim, yansıttığı ifade bakımından ele alınan çehre. 3. Bir şeyin içe ya da dışa bakan yanlarından her biri; yan; taraf; yön.
y. 051b/10, 051b/12
y.+ den 051b/18
y.+ e 051b/11
y.+ i 009a/07, 019a/12, 024a/04, 025b/15, 027b/01, 029a/13, 034b/21, 048b/01, 058b/09, 090a/15, 098a/21, 117b/21, 123b/07, 128a/09, 128a/19, 199b/05, 205b/08
y.+ idür 138b/06
y.+ ile 048b/21
y.+ in 003a/17, 003b/01, 025a/03, 029b/10, 048b/14, 048b/15, 050a/18, 134a/12, 145b/16
y.+ inde 001b/09, 003a/12, 013b/10, 048a/21, 068a/02, 128a/13, 144b/09, 145b/08, 183a/01, 183a/20
y.+ inden 043b/15, 050b/05, 196a/11, 215b/16
y.+ ine 004a/20, 013b/04, 017b/09, 025a/03, 035a/03, 043b/15, 058a/13, 060a/14, 136b/13, 145b/09, 153a/14, 167b/11, 175b/15, 188a/03, 189a/19, 195a/09, 215a/13, 232a/07
y.+ ini 011a/17, 021a/20, 124a/10, 205b/08
y.+ inün 029b/10, 145b/12
y.+ iyidi 049b/10
y.+ lerdendir 092b/21
y.+ leri 049b/10, 050b/16, 051b/11, 083b/13, 131a/17, 134a/05, 137b/13, 138b/03, 195a/15, 199a/20, 199b/05, 199b/07, 199b/12, 199b/14, 199b/15, 215a/03
y.+ lerin 084b/13
y.+ lerinde 190b/04, 190b/05, 190b/06
y.+ lerinden 196b/04
y.+ lerine 182b/08
y.+ lerinün 190b/08, 190b/12
y.+ üm 224a/12
y.+ üme 211a/17
y.+ üne 024a/01
yüz- [Tr.] Su içinde veya üzerinde ilerlemek.
y.- diler 171a/06
y.- er 013a/11
y.- erken 127b/21, 128b/14
yüz bul- [Tr.+Tr.] Bir kimsenin gösterdiği ilgi ve yakınlıktan şırmak.
y.- up 220a/14
yüz çevür- [Tr.+Tr.] (Bir kimseden) gösterdiği ilgi, yardım ve yakınlığı kesmek.
y.- di 056b/01
y.- diler 095a/13, 108a/21
y.- düğinden 221b/19

- y.- e 082a/20
y.- megile 082a/06
y.- üp 071b/05, 202a/14, 222a/03
yüzden [Tr.] ... sebebiyle.
y. 028a/04, 049a/01, 146a/17, 199b/21, 221a/12
yüzer [Tr.] Her birine yüz adet düşecek biçimde.
y.- 207b/20
yüzgüç [Tr.] Suda iyi yüzen kimse.
y.+ ler 171a/05
yüz göster- [Tr.+Tr.] Nasip olmak.
y.- di 080b/08
yüzinci [Tr.] Yüzüncü sırada olan.
y. 190b/02
yüzi suyu [Tr.+Tr.] Onun hatırına.
y. 012b/08, 012b/11, 050b/19, 228b/16
yüzle- [Tr.] Yüzeyini kaplamak.
y.- rler 026a/13
yüzleme [Tr.] Kaplama.
y.+ si 018a/10
yüzlü [Tr.] Yüzü belirtilen biçimde olan.
y. 139a/06, 175a/17, 197b/09, 207b/15
yüz tut- [Tr.+Tr.] Bir şey olmak üzere bulunmak.
y.- dı 022a/04, 048b/11, 086b/11, 096a/12, 190b/02, 210b/09, 225a/16, 231b/11, 231b/16
yüzük [Tr.] Süs amacıyla ya da bir simge olarak parmağa takılan altın ya da gümüş halka.
y. 158a/04
y.+ i 210a/17
y.+ in 210a/16
yüz vir- [Tr.+Tr.] Birine aşırı hoşgörü, ilgi ve yakınlık göstererek şımartmak.
y.- en 088b/10
yüz yüze [Tr.+Tr.] Karşı karşıya; yüzleri birbirine dönük olarak.
y. 047a/09

Z

- zabānī [Ar.]** İyi bir zümrüt taşı çeşidi.
z. 188a/17
zabīd [Ö.] Yemen'in batı kıyı ovasında yer alan, Yemen'in en eski şehirlerinden biridir.
z. 003a/03
zabt [Ar.] Zapt; tutma; tutuş.
z.+ ı 203b/18, 212a/07, 225b/18
z.+ ina 090a/17
z.+ ında 060b/18
z.+ larına 074a/13
zabt eyle- [Ar.+Tr.] Zorla almak; tutmak.
z.- di 081a/14, 103a/10, 118b/14, 223a/15
z.- diler 076a/12, 208b/03
z.- ye 087a/21
zabt iT- [Ar.+Tr.] Zorla almak; tutmak.
z.- di 062b/15, 071a/05, 231a/16, 231b/06
z.- dügi 061b/06
z.- dükden 215a/06
z.- dükleri 131a/21, 131b/02
z.- eler 183b/07
z.- en 131b/21, 231b/03, 232a/01
z.- er 222b/13
z.- erdi 204b/09
z.- erler 231a/20
z.- mişidi 061b/01
z.- üp 112b/05, 113a/06, 181a/02
zabt olUn- [Ar.+Tr.] Zorla alınmak; tutulmak.
z.- dı 076a/19, 210b/02, 210b/04
z.- up 111a/16, 114a/04
z.- ur 186b/11
zabt-ı memleket [Ar.+Ar.] Ülkenin korunması; elde tutulması.
z.+ de 060b/19
z.+ den 230a/05
zāc [Ar.] Kükürt ve demir birleşimi; demir sülfat.
z. 189a/02
zād [Ar.] Yiyecek; azık.
z. 195a/01

- za'ōf [Ar.]** Birine veya bir şeye karşı olan düşkünlükten doğan karşı koyamama durumu; direnç zayıflığı.
z. 209a/19
z.+ a 156a/10
z.+ in 209a/13
zafer [Ar.] Galibiyet; yengi.
z. 003a/06, 003a/07, 022a/03, 022b/11, 090a/15, 146a/13
z.+ le 178b/20
zafer bul- [Ar.+Tr.] Yenmek; galip gelmek.
z.- amadı 021b/21
z.- ayın 222a/21
z.- ıma 114b/11
z.- dı 026b/13
z.- ınca 209b/11
z.- up 062a/21, 202b/13
z. bulurdu 046a/01
za'ōferān [Ar.] Safran.
z. 123b/16, 123b/21
zafer bulma- [Ar.+Tr.] Yenilmek; galip gelememek.
z.- ya 035b/20, 043b/05
zafer bulun- [Ar.+Tr.] Yenmek; galip gelinmek.
z.- zıdı 045b/03
za'ōf gel- [Ar.] Zayıflamak; güçten düşmek.
z.- üp 082b/06
zāhāyir [Ar.] Tahıllar; zahireler.
z.+ i 116a/11, 030b/09
z.+ in 165a/06
zāhide [Ar.] Dinin buyruklarını yerine getiren, yasaklarından kesinlikle sakınan (kadın).
z. olsa 060a/21
zāhil [Ar.] İhmalkar.
z. 033a/10
zāhir [Ar.] 1. Açık; belli; meydanda olan. 2. Elbette; muhakkak; açıkça. 3. Görünüş; dış yüz; görünürdeki.
z. 005a/02, 089b/20, 116a/15, 123a/04, 139b/15, 183a/18, 184b/19, 185b/01, 217b/08
z.+ de 011b/03, 071b/10, 098b/03
z.+ e 123a/04
z.+ i 130b/07
z.+ idi 141a/09
z.+ üm 004a/11
zāhir ol- [Ar.+Tr.] 1. Ortaya çıkmak; peyda olmak; belirlemek. 2. Anlaşılmak; açıklığa kavuşmak.
z.- an 050b/11, 051b/18
z.- dı 015b/12, 033a/11, 044b/17, 051b/10, 066a/14, 117a/03, 117a/11, 134b/05, 138b/04, 139a/19, 144a/07, 178a/04, 183a/17, 184a/08
z.- dışı 011b/15
z.- mış 095a/20
z.- up 024b/01, 201b/19, 225a/14
z.- ur 116b/18, 117a/12
z.- urdu 034a/02
zāhir olma- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak.
z.- dı 200b/08
zāhirā [Ar.] 1. Görünüşte. 2. Açıkça.
z. 049a/20, 050b/07, 050a/14, 086a/07, 185a/03, 220a/21
zāhirbīn [Ar.+Far.] Bir şeyin yalnızca dış görünüşü ile ilgilenen; görünüşe aldanan.
z. olanlar 004a/06
zāhīre [Ar.] Gerekliğinde kullanılmak üzere saklanan tahıl.
z. 124b/04, 222b/10, 222a/19
zahmet [Ar.] 1. Sıkıntı; güçlük; eziyet. 2. Acılı, ağrılı hastalık. 3. Yorgunluk; meşakkat.
z. 004a/01, 088b/08, 127b/06, 138b/18, 145a/02
z.+ e 065a/02
z.+ ile 224b/05
z.+ inden 086b/04
z.+ ine 086a/21
z.+ ler 186a/16
z.+ leri 145a/07
zahmet it- [Ar.+Tr.] Sıkıntıya düşürmek; eziyet etmek.
z.- dük 211a/18

zâhmetsüz [Ar.+Tr.] Güçlük çekmeden; kolay biçimde.
z. 133a/02

za'ûif [Ar.] 1. Güçsüz; kuvvetsiz. 2. Yetersiz. 3. Yeteri kadar sağlam ve dayanıklı olmayan.
z. 100a/10, 126a/08, 186a/07, 186a/11, 186a/13

za'ûif-mizâc [Ar.+Ar.] Zayıf yaratılışlı.
z. 160b/07

za'ûifü'l-kalib [Ar.+Ar.] Gönül gücü zayıflamış.
z. 213b/20

za'ûifü'l-binye [Ar.+Ar.] Zayıf, çelimsiz vücutlu.
z. 199b/01

zâlifâ [Ö.] (bk. düleyfe)
z. 060b/16

zâlim [Ar.] Acımasızca davranan; zulmeden.
z. 015a/19, 019a/20, 023b/16, 023b/18, 066b/10, 069b/02, 069b/05, 069b/06, 083b/09, 097a/06, 101a/17, 102a/05, 106a/14, 127b/20, 169b/20
z.+ e 086a/19, 093a/10
z.+ idi 026a/19, 083b/08
z.+ üñ 044b/09

zâlim-i hûn-hâr [Ar.+Far.+Far.] Kan dökücü zalim.
z. 025a/17

zâlimî [Ar.] Ey zalim.
z. 068a/06

zamân [Ar.] 1. Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit. 2. Bu sürenin belirli bir parçası, vakit. 3. Belirlenmiş olan an. 4. Çağ, mevsim. 5. Bir işe ayrılmış veya bir iş için ayrılmış saatler, vakit. 6. Dönem, devir. 7. Olayların oluş ve akış sırasını belirleyen, düzenli ve dönemli gök olaylarını birim olarak kullanan sanal bir kavram.
z. 002b/19, 003b/17, 004a/04, 004b/02, 004b/04, 005b/01, 005b/02, 006a/12, 006a/15, 007b/19, 009b/01, 012a/07, 014a/17, 015b/19, 016b/07, 017a/21, 020a/13, 022a/05, 026a/06, 028a/04, 028a/05, 031a/21, 032a/14, 033a/10, 033b/01, 034a/18, 035b/15, 037b/10, 039a/03, 039b/15, 040b/14, 044b/07, 044b/10, 046a/11, 048b/09, 048b/21, 049a/02, 050a/03, 052b/20, 056a/07, 057b/03, 061a/03, 073b/16, 073b/20, 075b/18, 076a/14, 076a/18, 079a/07, 083b/21, 084b/21, 090a/13, 092b/01, 097a/04, 101b/13, 104b/08, 105b/04, 109a/07, 110b/21, 112a/20, 113a/11, 113b/04, 116b/13, 118b/03, 125a/05, 127a/09, 128a/13, 131a/03, 132b/21, 133a/14, 136a/06, 137b/06, 138b/02, 143a/07, 144b/09, 148a/13, 150a/12, 151a/03, 152b/02, 152b/14, 153a/20, 153b/06, 155b/15, 157b/04, 165a/14, 166b/04, 166b/10, 167a/06, 167a/17, 167b/08, 169a/09, 173a/19, 176a/15, 176b/02, 184a/12, 184b/02, 186b/20, 188a/21, 192b/17, 193b/21, 194a/16, 196b/02, 196b/04, 200a/07, 202b/09, 203b/09, 204a/01, 206a/06, 213a/19, 217a/09, 219b/11, 220a/15, 226a/09, 226b/01, 227b/16, 228b/06, 229a/13, 229b/06, 229b/20, 230a/01, 230a/02, 232a/11
z.+ a 031a/10, 033a/18, 045a/04, 075b/12, 087a/14, 091b/08, 141a/04, 141a/06, 142a/03, 147a/21, 178b/17, 179a/20, 187a/11, 195a/02, 198b/17, 217b/20, 218b/12
z.+ da 003b/16, 004a/03, 006a/20, 006b/18, 010a/21, 010b/14, 011a/04, 012a/03, 012b/21, 013b/17, 015b/02, 019b/07, 020b/08, 020b/13, 021a/10, 029a/02, 029b/18, 031a/09, 031a/13, 032a/04, 033b/19, 034a/21, 035b/11, 040a/03, 040b/21, 043b/03, 043b/21, 044a/11, 047a/17, 048b/12, 048b/18, 051a/20, 053a/11, 056a/12, 056b/15, 057a/04, 057a/18, 062a/06, 062b/16, 064b/16, 071b/12, 074a/12, 075b/14, 076b/08, 076b/20, 077a/04, 078a/13, 078a/21, 078b/21, 079a/17, 079b/11, 080a/16, 081b/06, 082a/14, 082b/09, 083a/17, 085b/17, 085b/19, 086a/01, 087a/05, 087a/16, 087b/05, 088a/11, 088b/12, 090b/06, 090b/10, 090b/18, 092a/04, 093a/17, 093b/07,

095a/20, 098a/17, 098b/14, 099a/08, 103a/02, 106a/04, 107b/12, 109a/14, 110a/19, 111a/18, 113b/18, 114a/21, 115b/14, 116a/14, 116b/15, 119a/16, 121a/02, 121b/02, 124b/16, 125a/20, 129b/17, 129b/18, 130a/16, 130b/12, 133a/05, 133a/13, 133a/21, 138a/01, 138a/03, 139a/06, 142a/09, 143a/06, 144a/07, 144b/10, 146a/05, 146a/15, 146a/20, 146a/21, 148b/18, 149b/09, 150b/04, 151b/21, 154a/02, 154a/05, 155a/02, 155a/21, 155b/11, 157b/15, 158a/08, 158b/05, 161a/15, 164a/16, 165b/10, 165b/12, 167a/02, 167a/08, 167a/16, 168a/07, 168b/02, 169b/09, 169b/20, 170a/21, 170b/09, 171a/20, 172b/05, 175a/14, 176a/18, 177a/09, 177a/15, 178b/08, 180a/07, 183b/06, 184a/02, 184b/01, 185a/16, 188b/08, 188b/20, 195b/19, 196a/21, 197b/02, 198a/15, 198b/17, 201a/09, 201a/13, 201b/07, 202b/18, 203b/11, 204a/04, 204b/07, 204b/19, 205a/11, 206b/09, 210b/11, 212a/20, 215b/19, 216a/21, 216b/02, 217a/11, 217a/15, 217b/17, 218a/05, 218a/14, 218a/18, 219a/17, 219a/20, 219b/14, 222b/08, 223b/21, 224a/10, 225a/18, 225b/05, 226a/10, 226a/13, 226a/16, 226b/04, 226b/16, 226b/17, 228b/11, 229b/16, 230a/05, 231b/21
z.+ daki 184b/08
z.+ dan 004a/18, 049a/10, 074a/13, 076a/12, 086b/04, 090b/01, 101a/20, 102b/01, 115b/21, 117b/11, 131b/15, 134a/08, 144b/10, 149a/19, 179a/19, 185b/01, 186a/04, 186a/12, 188b/02, 191b/05, 192a/19, 200a/06, 203b/12, 203b/15, 206b/13, 224a/05
z.+ danidüğün 116a/05
z.+ dur 111a/02, 141b/10, 158b/12, 206b/18
z.+ ı 007a/08, 011a/18, 085a/17, 097b/05, 105b/09, 113a/09, 124a/11, 127a/04, 131a/05, 148b/02, 149a/16, 149a/18, 150a/14, 150a/16, 157a/09, 174a/11, 183a/08, 226b/10, 230a/10
z.+ ıdı 015b/04, 061b/03, 118a/14, 208b/03, 214b/19
z.+ ına 013a/16, 018a/18, 019b/21, 023b/19, 025a/05, 026a/15, 028b/11, 053a/17, 072b/05, 079b/14, 105b/09, 136a/04, 136a/12, 139b/11, 183a/10, 212a/12, 229b/03
z.+ ında 005a/16, 005b/21, 008a/20, 010a/13, 010b/18, 010b/20, 011a/12, 016b/06, 019a/02, 019a/18, 019b/03, 019b/16, 020a/04, 020a/05, 022a/18, 025a/18, 025b/04, 026a/21, 027a/02, 031b/08, 032a/04, 036a/03, 036a/15, 036b/21, 037b/18, 037b/19, 038a/07, 038a/13, 038a/14, 040a/05, 040a/09, 040a/21, 040b/03, 041a/10, 043a/02, 043b/06, 043b/21, 047a/21, 048b/10, 053a/19, 053a/20, 054b/02, 056a/05, 056a/10, 058b/11, 066a/12, 066a/13, 066a/19, 068a/14, 068b/21, 069b/20, 070a/04, 070a/06, 070a/20, 070b/02, 070b/08, 070b/17, 071b/18, 072b/02, 072b/03, 074b/14, 075b/10, 078a/03, 078a/07, 079a/05, 079a/07, 079b/17, 080b/05, 080b/12, 081a/09, 083a/19, 083b/10, 083b/18, 086b/01, 091b/04, 092a/10, 092a/12, 093a/07, 093b/06, 094b/11, 095a/12, 096a/09, 096b/21, 097a/01, 097b/05, 098b/16, 100a/09, 100a/11, 101a/18, 101b/17, 104b/02, 105b/12, 107a/21, 108a/12, 109b/13, 109b/20, 111a/15, 111a/16, 113b/17, 115a/06, 115a/10, 116a/18, 116b/11, 119a/14, 120a/13, 120a/15, 120a/18, 120a/19, 121b/03, 121b/08, 123b/03, 132b/14, 132b/21, 133a/10, 136a/11, 139a/11, 140a/18, 140b/17, 141a/19, 146b/13, 148a/16, 149a/15, 150a/04, 158b/10, 160b/15, 161b/11, 163b/16, 164a/16, 165a/05, 166a/14, 168a/09, 170a/05, 170b/20, 171a/02, 171b/14, 172b/03, 176b/19, 177a/06, 178a/13, 178b/05, 179b/03, 180a/20, 181b/06, 186b/18, 187b/21, 188b/03, 189a/06, 190a/20, 192a/12, 193b/11, 195a/08, 197b/01, 198a/19, 201a/06, 202a/11, 203a/15, 203b/07, 203b/17, 204a/18, 210a/05, 211b/11, 215b/05, 216b/15,

217b/21, 218b/11, 218b/14, 218b/17, 220a/11,
224a/09, 226a/05, 226a/09, 226a/20, 226b/02,
226b/12, 229b/21, 231b/13
z.+ ındaki 129b/20
z.+ ından 006b/03, 006b/13, 016a/09, 033a/21,
036b/19, 079a/13, 081a/10, 082b/14, 090b/07,
095a/18, 102b/14, 105a/06, 107a/21, 110a/10,
121a/06, 124a/17, 129b/12, 146a/03, 165a/18,
195b/11, 198b/08, 202b/01, 202b/12, 211b/03,
211b/15, 229a/04, 229b/18
z.+ ındaydı 019b/11, 053b/05, 223b/10
z.+ ınuñ 035b/08, 140b/13, 140b/15
z.+ ıydı 131b/04, 138b/10
z.+ ıydı 026a/16, 097a/18, 105b/12
z.+ lara 131b/15
z.+ larda 007a/10, 011a/03, 044a/09, 054a/02,
065a/12, 074b/13, 093a/03, 114b/17, 128b/16,
131b/15, 136b/14, 150b/18, 153b/12, 158b/12,
158b/15, 170a/04, 174b/12, 177a/02, 203b/21,
226b/07
z.+ lardan 160a/08
z.+ ları 157a/08
z.+ larında 229a/02
z.+ umda 153b/10
z.+ umuz 164b/13
z.+ umuza 148b/01, 193b/15
z.+ umuzda 032b/07
z.+ uñ 124a/01, 192a/20
zamân-ı âbâdân [Ar.+Far.] Şenlikli; bayındır dönem.
z. 179b/13
zamân-ı ba'îd [Ar.+Ar.] Uzun zaman.
z. 114a/07
zamân-ı evâ'il [Ar.+Ar.] Eski zamanlar.
z.+ de 014a/09, 014a/12, 044a/15, 120a/01, 124b/05,
127a/01, 137a/16, 139b/09, 182b/16, 196a/20,
227a/08
zamân-ı evvel [Ar.+Ar.] Eski zaman.
z.+ de 158b/19, 193b/04, 158b/19
z.+ den 013a/04
zamân-ı ferhunde-aşâr [Ar.+Far.+Ar.] Kutlu eserlerle dolu
zaman.
z. 203a/16
zamân-ı ferhunde-fâl [Ar.+Far.+Ar.] Kutlu dönem.
z.+ ında 003b/03
zamân-ı hilâfet [Ar.+Ar.] Halifelik zamanı.
z.+ i 109b/06
zamân-ı kadîm [Ar.+Ar.] Çok eski zaman.
z.+ de 148b/10, 167b/10, 170a/02, 177a/07, 190a/17
zamân-ı mâzî [Ar.+Ar.] Geçmiş zaman.
z.+ de 149b/03
zamân-ı mevt [Ar.+Ar.] Ölüm zamanı.
z.+ ini 034a/09
zamân-ı Öömr [Ar.+Ar.] Yaşam süresi.
z.+ i 105a/04
zamân-ı rebî'î [Ar.+Ar.] Bahar mevsimi.
z. 011a/20
zamân-ı sâbık [Ar.+Ar.] Eski zaman.
z.+ da 158b/18
zamân-ı sâlif [Ar.+Ar.] Geçmiş zaman.
z.+ de 015b/10
zamân-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat zamanı.
z.+ ı 020a/01, 083a/10, 203b/16
z.+ ında 026a/01, 028a/21, 037b/03, 048a/01,
060b/16, 085b/02, 154a/12
z.+ ları 106b/13
zamm eyle- [Ar.+Tr.] Eklemek; katmak.
z.- di 010a/07, 100b/14
zamm id- [Ar.+Tr.] Eklemek; katmak.
z.- erin 024a/13
z.- üp004b/21
zamme [Ar.] Ötre işareti.
z.+ si 119b/15
zanâte lûgâtı [Ö.] Beberî dillerden biri.
z.+ na 190a/01
zanî [Ar.] (Erkek için) zina yapan.
z. 031b/06, 031b/07

z.+ yile 028a/15
zâniye [Ar.] (Kadın için) zina yapan.
z. 025a/04, 031b/06, 215b/11
z.+ nüñ 028a/15
z.+ yi 031b/08
zar [Tr.] İnce örtü.
z.+ lar 153b/20
zarâfet [Ar.] İncelik; zariflik.
z.+ in 081b/19
z.+ le 187a/19, 187b/06
zarar [Ar.] Bir kimsenin, bir şeyin, bir olayın yol
açtığı maddî ya da manevî kayıp; ziyan.
z. 023a/19, 043b/01, 127a/18, 196a/13
z.+ ı 170b/14
z.+ ları 041a/14, 041b/10, 166a/01
z.+ ların 018a/16
zarar-ı fâhiş [Ar.+Tr.] Çok fazla zarar.
z. 124b/11
zarar iT- [Ar.+Tr.] Zarar vermek; ziyana uğratmak.
z.- ecek 122a/10
z.- emez 127b/21
z.- en 019b/20
z.- er 019b/17, 127a/13
z.- mege 128b/13
zarar itme- [Ar.+Tr.] Zarar vermemek.
z.- z 128b/17
z.- zidi 039b/05
zararlu [Ar.+Tr.] Zarar verebilen; tehlikeli.
z. 189a/14
zararsız [Ar.+Tr.] Zararı olmayan; zararı dokunmayan.
z. 048b/02
zarf [Ar.] 1. Kap. 2. İçine konulan mektup, belge, resim vb.
koyulan kağıttan kılıf.
z. 126a/14, 203a/11
z.+ ından 140b/10
z.+ lar 055b/13, 143b/08, 143b/11
z.+ laruñ 055b/15, 055b/20
zarîf [Ar.] Duruşu, görünüşü, çekiciliği, şekli ve davranışları ile
insanda ince bir duygu uyandıran; ince.
z. 048b/08, 123b/05, 166a/08, 166a/13, 228b/07
zârîlîk [Ar.+Tr.] İnlleme; sızlanma.
z. 050a/18
zarlan- [Tr.] Kaplanmak.
z.- mış 017a/01
zarr [Ar.] Zarar.
z. 031a/20
z.+ ı 141a/16
zarûret [Ar.] Sıkıntı; darlık.
z.+ lerini 101b/10
z.+ ümüzi 101b/03
zarûrî [Ar.] Mecburen.
z. 005a/18, 014a/02, 014b/16, 015a/01, 023a/06,
031b/11, 032b/11, 039a/02, 049b/08, 055a/10,
084b/10, 102b/11, 121a/13, 124b/04, 124b/10,
128a/08, 131a/08, 138a/12, 138a/16, 139a/08,
145a/09, 167a/07, 183b/21, 191b/04, 191b/08,
192a/01, 196a/10, 202b/08, 206b/15, 213b/02,
218a/12, 221a/17, 222b/17, 227b/05, 228b/01
zâr ve zâr [Far.+Far.] Hüngür hüngür; inleyerek.
z. 100a/08, 101b/17, 210b/18
zât-ı şerîf-i Öâlem-ârâ [Ar.+Ar.+Ar.+Far.] Dünyayı
süsleyen yüce kişilik.
z.+ larıyla 091b/18
zâtü'l-Öacâyib [Ö.] (bk. kıamantara)
z. 034b/17
zâtü'l-kevm [Ö.] Mısır'da bir mevki.
z. 115b/15
zâtü'l-irşâd [Ö.] Necd Dağı civarında bir mevki.
z. 169a/03
zayÖa [Ar.] Tarla; çiftlik.
z.+ ları 164a/17
z.+ larına 044b/01
z.+ larını 133a/05, 210b/12
zâyid [Ar.] Gereksiz; fazla.
z. 097b/11, 097b/12

zāyîŌ itme- [Ar.+Tr.] Boşa gitmesine engel olmak.
 z.- zdi 047a/21
 z.- zlerimiş 131b/15
zāyil [Ar.] Kalıcı olmayan; geçici.
 z. 163b/20
zāyil id- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; yok etmek.
 z.- 129a/02
zāyil eyle- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; yok etmek.
 z. 055a/10, 055a/17
zāyil itme- [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmamak; yok etmemek.
 z.- ye 102a/04
zāyil ol- [Ar.+Tr.] Kaybolmak; ortadan kalkmak.
 z.- a 200b/13
 z.- dı 010b/21, 048b/01, 202b/04, 221b/07, 225a/14
 z.- duğdan 228b/21
 z.- maları 041a/09
 z.- up 019b/21
 z.- ur 024b/19
zāyil olma- [Ar.+Tr.] Kaybolmamak; ortadan kalkmamak.
 z.- dı 148b/21
 z.- dılar 052a/14
 z.- ya 102a/13, 149a/12, 225b/01,
 z.- yalar 158a/09
 z.- zdi 183a/02
zāyîŌ ol- [Ar.+Tr.] Boşa gitmek.
 z.- dı 043b/19, 088a/17, 111a/07, 118b/19, 168a/13
 z.- duğın 132b/18
 z.- up 010a/19
 z.- ur 076a/09, 130b/15, 132a/05, 132b/03, 223b/11
 z.- urdı 100b/18
 z.- urdı 016b/11
zāyîŌ ol- [Ar.+Tr.] Boşa gitmemek.
 z.- mağ 139a/16
 z.- ya 012a/02
zebāne [Far.] Alev; ateş.
 z.+ ler 112a/18
zebel [Ar.] Hayvanların taze gübresi; fişkı.
 z.+ i 128a/03
 z.+ ini 129a/03
zeberced [Ar.] Yeşil renkli bir süs taşı; doğal magnezyum ve demir oksit; krizolit.
 z. 117b/20, 140a/19, 146b/20
 z.+ den 007a/18, 017a/07, 017b/15, 018a/03,
 025b/12, 047a/05, 059a/07, 122b/03, 122b/09
zeberced taş(lar)ı [Ar.+Tr.] (bk. zeberced)
 z. 007b/09, 026b/14, 176b/16
 z.+ dur 029a/19
 z.+ ndan 051a/01, 143b/15, 144a/09
 z.+ ndanı 007a/17, 027b/03
 z.+ yıldı 065b/01
 z.+ yıla 027a/19
zebün [Far.] Güçsüz; elden ayaktan düşmüş.
 z. 057b/14, 156a/03
zebün eyle- [Far.+Tr.] Âciz bırakmak; çaresiz kılmak.
 z.- di 154b/02
zebün id- [Far.+Tr.] Âciz bırakmak; çaresiz kılmak.
 z.- erler 224a/04
zebünlik [Far.+Tr.] Âcizlik; güçsüzlük.
 z.+ larında 207b/04
zebün ol- [Far.+Tr.] Güçsüz duruma düşmek.
 z.- dı 038b/10
 z.- inca 128a/13
 z.- mişdı 230b/01
 z.- mişlarıdı 096a/01
 z.- up 101b/01
 z.- ur 128a/15
zebūr [Ö.] Davut peygambere indirilen kutsal kitabın adı.
 z. 107a/03
zehir [Far.] Ağrı; sem.
 z. 026a/07
zehr [Far.] (bk. zehir)
 z. 039a/04, 039a/06
 z.+ e 013b/11
 z.+ i 113b/11, 125b/12, 126a/09
zehre [Far.] Öd; safra.

z.+ ler 155a/15
 z.+ leri 206b/01
zehr-i kâhir [Far.+Ar.] Keder zehiri.
 z.+ ın 156a/17
žekâ [Ar.] Bir insanın belli bir duruma uyma, koşullara göre etkinlik araçları seçme yatkınlığı; kavrama gücü; ayırt etme yetisi. ž. 015b/15
žeker [Ar.] Erkeklik organı; kâmiş.
 ž.+ i 125b/21
želil eyle- [Ar.+Tr.] Aşağılamak; hor görmek .
 ž.- di202b/05
 ž.- diler 178b/18
želil iT- [Ar.+Tr.] Aşağılamak; hor görmek .
 ž.- üp 008b/17
 ž.- di 083b/03
želil ol- [Ar.+Tr.] Hor görülür olmak; aşağılanacak duruma düşmek.
 ž.- mağa 208a/06
zelzele [Ar.] Deprem; yer sarsıntısı.
 z.+ ler 158b/12
zemîn [Far.] Yeryüzü; dünya.
 z. 002a/04, 113b/04
zemûm [Ö.] Zambiya.
 z. 064a/09
zemzeme [Ar.] Yüksek ses.
 z. kıparurlar 020a/10
 z.+ lerinden 206b/01
zenân [Ar.] Kadınlar.
 z.+ ını 096b/08
zenc [Ö.] Doğu Afrika kıyı boylarıyla Sudan, Etiyopya ve Liberya çöllerini kapsayan bölge.
 z. 047b/05, 047b/14, 077b/11, 219b/16
zencir [Far.] 1. Birbirine geçmiş madeni halkalardan oluşan bağ; zincir. 2. Eskiden hükümlülerin ellerine ya da ayaklarına vurulan demir bağ veya halka; pranga.
 z. 093b/08
 z.+ e 087b/15, 223a/10
 z.+ indeydi 232a/01
 z.+ le 112b/10
 z.+ leri 069a/19
zer [Far.] Altın.
 z. 037b/12
zerre [Ar.] Çok küçük parçacık.
 ž. 019a/10, 113b/06, 145b/12
 ž.+ ce 200b/09
zewāde [Ar.] Yiyecek stoğu.
 z.+ lerden 195a/01
ževāhir-i ahvāl [Ar.+Ar.] Dıştan görünen durum.
 ž.+ ına 005a/06
zewāl [Ar.] Yok olma; sona erme.
 z.+ a 231b/20
zewāl vaqtı [Ar.+Ar.+Tr.] Öğle namazı vaktinin girmesinden önce güneşin tam tepede olduğu zaman.
 z.+ nda214b/06
 z.+ yıldı214b/19
zewāt [Ar.] Kişiler; kimseler.
 z.+ ın 002a/05
zewāyā-yı müşelleş [Ar.+Ar.] Üç köşe.
 z.+ de 003b/05
ževk eyle- [Ar.+Tr.] Eğlenmek.
 ž.- diler187b/12
ževk id- [Ar.+Tr.] Eğlenmek.
 ž.- üp 037b/08
zeyn eyle- [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- diler 090a/20
zeyne'd-din [Ö.] (bk. el-melikül-kāhir)
 z. 098a/14
zeyne'd-din ketbuğa [Ö.] (bk.es-sultānül-melikül-Ōādil zeyne'd-din ketbuğa el-mansūri)
 z. 104a/19, 104b/02
zeyne'd-din şaŌbān [Ö.] (bk. es-sultānül-melikül-š-šālīh hācī şaŌbān ibnül'eşref)
 z. 106a/12
zeyne'ddin hācī [Ö.] (bk. muḥammed bin el-muzaffer hācī)
 z. 106a/15
zeyt [Ar.] Zeytinyağı.

z. 014a/21
z.+ i 194b/01
zeyt yağı [Ar.+Tr.] Zeytinyağı.
z. 014a/17, 014a/18, 014a/20, 188a/17
z.+ yla 014b/02, 194a/20
zeytün [Ar.] 1. Zeytin ağacı. 2. Zeytin ağacının meyvesi.
z. 190a/02, 191a/19
z.+ la 191b/12
zıdd [Ar.] Karşıt.
z.+ ı 141b/05, 164b/12
żılāl [Ar.] Gölgeler.
ż. 003b/06
żıll-ı yezdān [Ar.+Far.] Tanrı'nın gölgesi.
ż. 003a/18
żıll-ı zevāl [Ar.+Ar.] Öğle vaktindeki gölge.
ż. 203a/19
żıll-i ilah-ı dīn-penāh [Ar.+Ar.+Ar.+Far.] Tanrı'nın gölgesi.
ż.+ ı 111b/13
żıll-i ilāh [Ar.+Ar.] Tanrı'nın gölgesi.
ż.+ ı 113b/04
żıyā'Ō [Ar.] Tarlalar.
ż. 062b/17, 126b/01, 131a/21, 211b/08
żı'lkāŌde [Ar.] Ay takvimine göre Arap aylarından yılın on birinci ayı.
ż. 011a/13, 232b/01
żībā [Far.] Süslü; güzel.
z. 181b/19
żībā [Far.] (bk. żībā)
ż. 032b/18
żıbağ [Far.] Cıva.
z. 026b/17
z.+ ı 053a/16
żıbağ-ı maŌkūd [Far.+Ar.] (bk. maŌkūd-ı żıbāk)
z.+ dandur 029a/21
żic [Ar.] Yıldızların hareketlerini ve yerlerini göstermek için düzenlenmiş cetvel.
z.+ e 148b/03
z.+ lerūn 148b/02
żic-i ĥākīmī [Far.+Ar.] Bir yıldız cetveli.
z.+ yle 148a/21
żic-i me'mūnī [Far.+Ar.] Bir yıldız cetveli.
z.+ yle 148a/21
żi-el-yed [Ar.+Ar.+Ar.] Elde olan.
ż.+ e 101b/21
żift [Ar.] Petrol, taşkömürü, odun katranı gibi organik maddelerin damıtılması sonucunda arta kalan oldukça kıvamlı ve katı, ısıtılınca eriyen siyah ya da koyu kahverengi madde.
z. 016b/07
z.+ ile 152b/18, 152b/21
żift denizi [Ō.] (bk. baħr-ı żifti)
z. 062a/02
z.+ nden 121b/17
żihī [Far.] Öyle güzel; ne güzel.
z. 001b/03, 001b/09, 002b/14, 068b/04, 078a/19, 205b/09
żı-kadr [Ar.+Ar.] Değerli; kıymetli.
ż. 148a/13, 227b/13
żıkr [Ar.] Sözüntü etme; anma; söyleme.
ż. 168a/10
ż.+ i 165a/17
ż.+ idür 005a/12, 010a/14, 012b/12
ż.+ leri 188b/01
żıkr [Ō.] (bk. żıkr vezīr)
ż. 222a/03
żıkr-i Ōacāyibü'n-nil [Ar.+Ar.+Ō.] Nil Nehri'ndeki olağan dışı hayvanlar.
ż. 125b/02
żıkr-i Ōıydu's-şehīd [Ar.+Ar.+Ar.] İydu's-şehidin hakkında.
ż. 129b/09
żıkr-i medīne-i ihmīm [Ar.+Ar.+Ō.] İhmim şehri hakkında.
192a/07
żıkr-i medīnet-i feyyūm [Ar.+Ar.+Ō.] Feyyūm şehri hakkında.
ż. 196a/19
żıkr-i medīnetü'l-Ōuqqāb [Ar.+Ō.] Medinetü'l-Ukkab şehri hakkında.

ż. 193b/16
żıkr iT- [Ar.+Tr.] Söz konusu etmek; anmak; söylemek; ifade etmek.
ż.- er 039b/02, 068a/20, 093a/01, 094b/06, 105b/20, 109b/20, 120b/21, 122b/14, 143a/05, 145b/05, 164a/10, 180a/06
ż.- erler 004a/06, 015a/15, 137a/05, 161b/09, 182a/06, 218b/03
ż.- erleridi 180a/15
ż.- düği 117a/03, 182a/06, 194b/18
ż.- dügidür 181b/12
ż.- düğümüz 168b/05, 182a/02
ż.- dükleri 145a/20, 229b/15
żıkr oUn- [Ar.+Tr.] Adı geçmek; söylenmek; anılmak.
ż.- an 005b/16, 005b/20, 006a/10, 006b/01, 006b/10, 007b/21, 008b/05, 009a/11, 009a/15, 009a/19, 009b/05, 009b/21, 011a/03, 013b/19, 015a/06, 015b/16, 015b/17, 018a/09, 018b/21, 021a/08, 021b/19, 023b/12, 025a/08, 025a/14, 026b/10, 028a/09, 028b/13, 028b/21, 029a/08, 029b/21, 031a/14, 033b/01, 035a/19, 037b/04, 037b/15, 042b/18, 043b/21, 049a/01, 053a/09, 056a/20, 059a/01, 060b/20, 061b/15, 071b/11, 073a/06, 073b/14, 074b/17, 074b/19, 075a/13, 075a/16, 075b/17, 076b/04, 078a/09, 079a/19, 079b/10, 079b/12, 079b/16, 080b/04, 080b/15, 082a/04, 082a/18, 082b/10, 083a/19, 086a/01, 087a/14, 088b/05, 090b/01, 092b/21, 093b/04, 095b/21, 096b/03, 096b/11, 096b/16, 097a/14, 097b/09, 098b/21, 099b/18, 102a/09, 102b/21, 103a/04, 103a/05, 104b/20, 106b/16, 106b/18, 107a/12, 107b/12, 107b/15, 108b/19, 114b/20, 115a/02, 115a/07, 116a/02, 116a/10, 116b/11, 118a/08, 120a/05, 120a/13, 120a/19, 120b/11, 122a/17, 122b/09, 122b/18, 123a/05, 123a/20, 124a/16, 124b/07, 125b/12, 126b/16, 126b/18, 128b/06, 130a/11, 131a/16, 131b/14, 132a/12, 132b/09, 132b/10, 132b/12, 133a/19, 133b/16, 135a/05, 135a/16, 135b/07, 136b/03, 137a/01, 137a/18, 139a/10, 139b/04, 141a/03, 141b/15, 142a/04, 142a/06, 143b/13, 146a/19, 146b/18, 147a/01, 147b/12, 148a/05, 148b/07, 150a/07, 150a/13, 152b/21, 155b/17, 155b/18, 157a/02, 157a/03, 157b/10, 159b/18, 159b/19, 161b/19, 162b/05, 162b/06, 162b/08, 163a/14, 165a/18, 168a/16, 168b/16, 169a/02, 169a/18, 169b/08, 169b/13, 170a/21, 170b/19, 173a/04, 173a/12, 173b/08, 174b/01, 174b/11, 175a/01, 175b/15, 176b/19, 177a/05, 178a/18, 178b/02, 178b/12, 181b/04, 181b/13, 181b/21, 182b/17, 183a/04, 183b/11, 184b/02, 184b/15, 185a/07, 185a/14, 185b/11, 187b/09, 187b/15, 188b/08, 189b/15, 190a/08, 190a/19, 191a/03, 191a/04, 191b/17, 192a/03, 192b/19, 195b/21, 198a/17, 199b/15, 203a/06, 203a/21, 203b/06, 203b/10, 203b/17, 204b/10, 204b/18, 205a/09, 207b/21, 213a/08, 213b/01, 214a/11, 214b/10, 216b/05, 216b/08, 216b/11, 217a/01, 217a/10, 217a/12, 217a/17, 217b/02, 217b/06, 217b/11, 217b/12, 218a/13, 218b/11, 219a/06, 219a/14, 219b/02, 219b/18, 222b/04, 222b/20, 223b/10, 224b/11, 224b/20, 225b/02, 225b/05, 225b/09, 225b/19, 226b/05, 226b/21, 227a/01, 227b/09, 228b/06, 228b/20, 229b/15, 231a/19, 232a/19
ż.- anlardan 144a/10, 163b/15
ż.- anlardur 145a/19
ż.- anları 136a/14
ż.- cağ 005a/07
ż.- dı 010b/08, 010b/15, 009a/10, 142b/14, 168b/06, 175a/13, 177b/10, 184b/10, 196b/01, 199a/02, 227b/07,
ż.- duğı 129b/15, 137a/21, 156b/20, 176a/12, 198a/12, 230a/01, 230a/15,
ż.- mışdı 132b/19
ż.- mışdur 034a/16, 035a/19, 096a/13, 114b/08, 125b/04, 132a/14, 132b/20, 134a/03, 148b/14,

163b/18, 170a/05, 170b/11, 190b/19, 193b/20, 205a/11, 218b/21, 220b/11, 227a/10
 ž.- mişlardır 012b/13
 ž.- sa gerek 006b/21, 013a/09, 016b/10, 027a/04, 036a/08, 040a/20, 048b/04, 079a/16, 081a/19, 086b/05, 088b/16, 109b/12, 130a/14, 148a/12, 160a/09, 167b/21, 188b/16, 216b/10, 224b/15
 ž.- sa gerektür 005a/14, 007a/04, 008a/10, 013b/14, 018a/09, 031b/09, 062a/11, 062b/04, 085a/21
 ž.- ur 005a/12, 008b/03, 008b/04, 011b/21, 013a/03, 013a/10, 013b/15, 020b/01, 026b/16, 033b/21, 035b/14, 037b/19, 061b/21, 077a/11, 085b/12, 086b/20, 115b/15, 133b/05, 133b/08, 148a/02, 149b/02, 167b/20, 168a/09, 216b/11, 218b/15, 219b/06, 223b/09, 229a/12
žikr vezir [Ö.] Müstensir halifinin veziri.
 ž. 222a/09, 222a/10
žî'l-hacce [Ar.] Ay takvimine göre Arap aylarından yılın on ikinci ve son ayı.
 ž. 011a/13
žillet [Ar.] Alçalma; alçaklık.
 ž. 207a/15, 209a/14
 ž.+ e 156a/10
žillet eyle- [Ar.+Tr.] Hor görmek; aşağılamak.
 ž.- r 011b/09
žillet vir- [Ar.+Tr.] Hor görmek; aşağılamak.
 ž.- düklerinden 151b/11
zimehşeri **hazretleri** [Ö.] El-Keşşâf adlı tefsiri yanında Arap dili ve edebiyatına dair çalışmaları ile tanınan çok yönlü Mu'tezile âlimi.
 z. 161b/08
zinâ [Ar.] Evlilik durumu olmaksızın bir erkekle bir kadının cinsel ilişkide bulunması.
 z. 028a/19, 031b/13, 085a/06
 z.+ dan 028a/18, 031b/08
 z.+ ya 025a/05
zinâ iT- [Ar.+Tr.] Nikahsız cinsel ilişkide bulunmak.
 z.- düğün 031b/07
 z.- en 031b/12
 z.- mege 031b/10
 z.- üp 028a/14
zindân [Far.] Hapishane.
 z.+ a 175a/17
 z.+ da 210a/15
 z.+ dan 077a/18
zînet [Ar.] Süs; süs eşyası.
 . 041b/17, 042b/14
 z.+ iyle 105b/15
 z.+ leri 116a/02
 z.+ leridür 105b/15
zînet eyle- [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- di 030a/09
zînet iT- [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- üp 032b/19
 z.- mişleridi 164a/20
zinhâr [Far.] Sakın; asla.
 z. 024a/19, 039a/07, 049a/14, 089b/19
zîr-i riķāb-ı semend-i himmet-i bülend [Ar.+ar.+Far.+Ar.+Far.] Büyük lütuf atının ayağının altı.
 z.+ inde 112a/17
zîr-i zemîn [Ar.+Ar.] Yer altı tüneli.
 z. 007a/09, 014a/13, 014a/14, 035a/20
 z.+ ler 018a/08, 026a/12, 026a/14
 z.+ lere 026b/07,
 z.+ lerine 018a/17
 z.+ üñ 018a/08
zirâÖ [Ar.] Eskiden kullanılan, dirsek ile orta parmak ucu arasındaki uzaklığa eş bir uzunluk ölçüsü birimi; yaklaşık 75-90 cm. gelir.
 z. 007a/18, 010b/14, 010b/16, 025b/04, 025b/05, 033b/11, 036b/21, 041a/19, 042a/15, 045b/18, 058b/10, 058b/11, 058b/14, 139b/15, 139b/17, 140a/02, 143a/13, 143a/16, 143b/12, 145b/07, 152b/16, 152b/17, 158b/07, 163a/09, 166b/03, 186a/07

z.+ dan 029b/11
 z.+ dur 029a/14, 139b/14, 139b/15, 139b/18, 141b/19, 142a/16, 154a/05
 z.+ ıdı 005b/10, 143a/09, 143a/14, 149b/20
 ž.+ la 135b/08
zîrâ [Far.] Biri diğerinin açıklaması durumunda olan iki cümleyi birbirine bağlar; şundan dolayı; çünkü.
 z. 032a/20, 035a/20, 053b/01, 055a/03, 055a/08, 057b/13, 059a/18, 066a/15, 088b/10, 090a/02, 090a/07, 094a/08, 098b/03, 116b/06, 121b/13, 129a/20, 134a/12, 135a/12, 147a/10, 148b/02, 150b/07, 167b/05, 171b/19, 172a/04, 172b/04, 172b/21, 173b/13, 180b/19, 184b/18, 185a/01, 185a/18, 196a/14, 197b/04, 201b/07, 202a/05
zirâÖ [Ar.] (bk. zirâÖ)
 ž. 042a/15, 043b/04, 045b/17, 120b/04, 123b/14, 125a/20, 135b/09, 135b/10, 139b/13, 157b/11, 158a/21, 160a/14, 161b/01, 161b/08, 161b/21, 163a/02, 166b/04, 179b/21, 182a/20, 182b/01, 182b/06, 192b/04, 193a/04, 195a/19, 227a/02
 ž.+ dan 158b/08, 162a/16
 ž.+ dur 029a/12, 229b/11
 ž.+ ı 158b/10, 229b/11
 ž.+ ıdı 013a/05, 158a/20, 161b/01, 162a/10, 182a/08, 182b/05, 192b/04, 193a/04, 195a/19
 ž.+ ıla 135b/09, 135b/10
 ž.+ ydı 163a/02
zirâÖat [Ar.] Tarım; çiftçilik.
 z. 006b/02, 011a/18, 050a/04, 076a/08, 131b/16, 131b/17, 131b/18, 132a/02, 132b/04, 176b/15, 222b/01, 223b/11
 z.+ a 005b/03, 005b/10, 015b/20, 050b/10, 132a/11, 167a/09, 196b/08
 z.+ dan 145b/17
 z.+ ı 010a/17, 121b/02
 z.+ ıdı 010a/17
 z.+ ıla 198b/09
žîrek [Far.] Akıllı; uyanık.
 ž. 109b/04
žî-rûh [Ar.+Ar.] Canlı.
 ž. 199a/14
zîr-zemîn [Ar.+Ar.] (bk. zîr-i zemîn)
 z. 082b/17, 082b/20, 164a/01, 171a/02, 171a/08, 171a/11
 z.+ de 083a/04
 z.+ den 082b/19, 083a/04
 z.+ le 171a/16
 z.+ ler 031a/02, 031a/03, 157b/08
 z.+ lerde 173a/03
 z.+ lerüñ 031a/07
 z.+ üñ 171a/03, 171a/05, 171a/18
zî-saÖd-ı ekber [Ar.+Ar.+Ar.] En uğurlu; en kutlu.
 z. 002b/14
zişt [Far.] Çirkin.
 z. 153a/10
žiyâ [Ar.] Işık; aydınlık.
 ž. 025b/10, 153b/17
ziyâde [Ar.] 1. Çok; fazla. 2. Artan, fazlalık olan.
 z. 005a/20, 005b/06, 010b/02, 015a/18, 015b/19, 026a/08, 026a/18, 028a/10, 028b/20, 029b/11, 030b/21, 036a/09, 036b/19, 038a/02, 038a/17, 042b/11, 042b/20, 044a/10, 048a/01, 048a/06, 048b/13, 048b/15, 052b/14, 053a/13, 053a/15, 054b/01, 054b/16, 056a/15, 056b/08, 059a/18, 061a/17, 062b/05, 062b/17, 064a/06, 064a/20, 064b/11, 066a/03, 067a/09, 067a/14, 070b/21, 071a/02, 073a/01, 073b/13, 073b/17, 074b/14, 075b/09, 075b/13, 077a/06, 078a/21, 081b/05, 083a/13, 083a/21, 086a/18, 086a/21, 088b/17, 089a/18, 091a/05, 091b/04, 093a/10, 093b/09, 094a/04, 094a/19, 094b/10, 094b/14, 094b/19, 096a/09, 096b/17, 096b/21, 097a/05, 097b/18, 100a/18, 101a/03, 101a/17, 101a/18, 101a/21, 107b/13, 109a/09, 109b/09, 109b/13, 110a/07, 110b/18, 113b/13, 116b/07, 117a/04, 123b/15, 123b/18, 123b/19, 124a/03, 125b/16, 125b/17,

126b/01, 126b/06, 126b/09, 126b/12, 127a/01,
127a/18, 130b/07, 131b/15, 132b/14, 132b/17,
134b/14, 138a/20, 140a/08, 142a/11, 143a/04,
144b/13, 145b/07, 146a/21, 146b/06, 147b/02,
147b/04, 147b/08, 148a/06, 148a/14, 150a/10,
152b/10, 153a/04, 156a/18, 158b/08, 159a/11,
160b/19, 164b/12, 165b/06, 165b/18, 169b/15,
170b/10, 171a/05, 171b/05, 171b/21, 172b/11,
173a/05, 173a/10, 174b/21, 175b/17, 175b/19,
177a/19, 179b/19, 183a/07, 186a/11, 186b/09,
187b/03, 188a/10, 193a/06, 193b/05, 194a/14,
196b/04, 196b/12, 197b/08, 198b/04, 199a/21,
199b/01, 200a/02, 201b/08, 202a/07, 204a/20,
207b/01, 207b/15, 210a/02, 210b/10, 212b/11,
213a/09, 219b/07, 220a/11, 220a/18, 220b/15,
221b/12, 222b/05, 223b/10, 226a/06, 226b/18,
227b/11, 228a/03, 228a/09, 229a/09, 229a/21,
229b/10, 231a/11, 232a/16
z.+ dūr 126a/17, 133b/10, 209a/12
z.+ si 168a/03
z.+ yidi 140a/12
ziyādece [Ar.+Tr.] Fazlasıyla.
z. 184a/18
ziyāfet [Ar.] Eğlenmek ya da bir olayı kutlamak amacıyla
çağrılan konukların yemekle ağırlandığı toplantı.
z. 084a/16, 187a/15, 230b/11
z.+ de 045a/02
z.+ e 045a/01, 230b/13, 230b/16, 230b/19, 230b/20
z.+ i 044b/21, 060a/04
z.+ in 230b/10
z.+ leri 230b/13
ziyāfet eyle- [Ar.+Tr.] Konukları yedirip içirmek; yemekle
ağırlamak.
z.- di 055b/05, 094a/05
ziyāfet(ler) iT- [Ar.+Tr.] Konukları yedirip içirmek; yemekle
ağırlamak.
z.- di 187a/08, 231a/01
z.- diler 230b/09
z.- e 208b/19
z.- eler 208b/20
z.- se 230b/12
ziyān ol- [Far.+Tr.] İşe yaramaz duruma gelmek.
z.- urıdı 010b/14
ziyān-kār [Far.+Far.] Çevresine zarar vermeyi alışkanlık
edinmiş olan.
z. 109b/07
ziyāret [Ar.] Saygı duyulan bir mekânı gezip görmek, orada dua
etmek, dilekte bulunmak amacıyla oraya gitme.
z.+ e 147b/02, 147b/07, 159a/08
z.+ lerine 147b/04
ziyāret-gāh [Ar.+Far.] Ziyaret edilecek yer; saygı
göstermek ya da hayır işlemek için uğrılacak yer.
z.+ laruñ 115a/10, 179a/18
ziyāret iT- [Ar.+Tr.] Saygı duyulan bir mekânı gezip görmek,
orada dua etmek, dilekte bulunmak amacıyla oraya
gitmek.
z. di 100b/09,
z.- düğümde 081b/16
z.- düñ mi 081b/11, 081b/13
z.- üp 159a/21
zor [Tr.] Sıkıntı veya güçlüklerle yapılan; yapılması, yerine
getirilmesi büyük bir çaba ve beceri gerektiren.
z.+ ıla 161a/01
zuŖāfā [Ar.] Zayıflar; güçsüzler.
z.+ sına 067a/20
zuḥāl [Ar.] Satürn; Sekendiz.
z. 019b/01, 030a/12, 054a/14, 069a/17, 141a/20,
181a/15,
z.+ a 141b/07
z.+ dur 020b/16
z.+ uñ 058b/10, 195a/08
zuḥāl yıldızı [Ar.+Tr.] (bk. zuḥāl)
z. 033b/06, 195a/11

žuhūr [Ar.] Ortaya çıkma.
ž.+ a 096a/12
ž.+ ı 080a/10, 226a/09, 229a/04
ž.+ ıyıla 002a/10
žuhūra gel- [Ar.+Tr.] Meydana çıkmak; türemek.
ž.- di 092b/02
žuhūr bul- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak.
ž.- ur 050b/09
žuhūr iT- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; belirlemek.
ž.- di 061b/10, 075a/20, 076a/20, 080a/01, 080a/06,
082b/09, 104b/03, 148b/21, 149a/21, 225a/16
ž.- düği 076a/17
ž.- ıcek 015b/12
ž.- mişdür 106b/20, 108a/02
žuhūr itme- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak; belirmemek.
ž.- di 200b/09
ž.- yince 129b/08
žulm [Ar.] Güçlü bir kimsenin yasaya ya da vicdana aykırı
olarak başkalarına yaptığı her türlü kötülük,
haksızlık; eziyet; cefa; kıyım; kıygı; acımasızlık.
ž. 002b/04, 019a/20, 026b/02, 026b/03, 042b/17,
044b/05, 047b/01, 048a/11, 056a/21, 056b/01,
067a/06, 067b/13, 090a/09, 101a/15, 105a/04,
132a/03, 169a/02, 194a/14, 200b/19
ž.+ a 066b/11
ž.+ dan 091b/04
ž.+ ı 026b/01, 056a/19, 071a/10, 085a/01, 101b/17
ž.+ ıla 003b/01, 102a/03, 146a/16
ž.+ ına 019a/20
ž.+ ını 042b/20, 067a/18
ž.+ lar 100b/20
ž.+ ların 042b/18
ž.+ laruñ 102a/14, 201a/18
ž.+ umı 083b/03
žulm eyle- [Ar.+Tr.] Eziyet etmek; işkence etmek; zulüm
uygulamak.
ž.- diler 112b/19
žulm iT- [Ar.+Tr.] Eziyet etmek; işkence etmek; zulüm
uygulamak.
ž.- di 101a/18
ž.- düği 105a/08
ž.- eler 225b/17
ž.- se 173a/08
žulm itme- [Ar.+Tr.] Eziyet, işkence etmemek; zulüm
uygulamamak.
ž. 015a/20
žulmet [Ar.] Karanlık.
ž. 088a/14
žulümāt [Ar.] Gayb diyarı.
ž.+ a 156b/16
zuŖm [Ar.] 1. Batıl inanç. 2. Kuşku; şüphe.
z. 180b/15, 181a/05
z.+ ın 137a/11
z.+ ınca 013b/07, 180a/12, 181a/19, 202b/19,
203a/02, 203a/08, 225b/08
z.+ larına 180b/17
z.+ larınca 042b/10
zuŖm-ı fāsīd [Ar.] Bozuk, yanlış inanç.
z.+ leri 129b/16
z.+ lerine 129b/20
z.+ lerince 050a/12, 136a/03
zuŖm iT- [Ar.+Tr.] 1. İnanmak. 2. Öyleymiş gibi yapmak,
görünmek.
z.- en 130b/08
z.- er 064b/14
z.- erler 048b/16, 071b/07, 142b/20
z.- erleridi 129b/13, 180b/11
z.- mekle 181a/13
žunūn [Ar.] Sanılar; kuşkular.
ž. 049a/11
žurūf [Ar.] Kaplar.
ž. 136a/08
zubbā kıızı delūke [Ŗ.] (bk. delūke)
d. 073a/14, 150a/13
zübeyr ḥazretleri [Ŗ.] (bk. ḥazret-i zübeyr)
z. 206a/04, 206a/08

zübeyr ibnü'l-a'Ŗvām [Ö.] (bk. ĥazret-i zübeyr)

z. 205b/21

zübeyr ibnü'l-a'Ŗvām ĥazretleri [Ö.] (bk. ĥazret-i zübeyr)

z. 206a/19

z.+ yle 206a/03

zücāc [Ar.] Cam; sırça.

z.+ ıla 057a/11

zühd [Ar.] Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete adanmak.

z. 091a/18, 092b/12, 109b/09, 115a/10

zühhād [Ar.] Zahitler; çok aşırn sofular.

z. 228b/09

zühre [Ar.] Venüs; Çulpan; Çoban yıldızı.

z. 018a/01, 020a/15, 020b/16, 047a/11, 047a/14,

141b/01, 141b/10, 181a/16, 181b/05

zühre otı [Ar.+Tr.] Bir ot türü.

z. 047a/11

zühre-i zehrā [Ar.+Ar.] Çok yüksekler.

z.+ ya 187b/14

zükür [Ar.] Erkekler.

z. 107a/08, 124a/02

zü'l-ĥadrlü vilāyeti [Ö.] Zülkadriye Eyaleti veya 1831'den sonraki adıyla Maraş Eyaleti.

z.+ ne 076a/21

zü'n-nün-ı mısırj [Ö.] Tasavvuf felsefesinin kurucuları arasında gösterilen Mısırlı Arap düşünür.

z. 172a/01

zü'n-nün-ı mısırj ĥazretleri [Ö.]

(bk. zü'n-nün-ı

mısırj)

z. 192b/12

z.+ nden 115a/09, 115a/17, 115b/01

zümeryad [Ö.] Eski bir İhmim hükümdarı.

z. 193b/06

zümüriddin [Ar.] Zümrüt renginde; yemyeşil.

z. 001b/03

zümürüd [Ar.] Beril grubundan, sarı yeşil, mavi yeşil renklerde saydam ve yarı saydam cinsleri bulunan değerli bir taş.

z. 011a/11, 011a/21, 171b/06117b/20, 123a/01, 171b/04, 188a/06, 188a/13, 188a/15, 188a/16

z.+ den 116b/21

z.+ i 171b/06, 188a/17

z.+ ün 188a/16

zümürüd taşı [Ar.+Tr.] (bk. zümürüd)

z. 188a/08, 188a/21

z.+ ndan 090b/09, 141b/21, 142a/18

zürriyāt [Ar.] Nesiller; soylar.

z.+ ından 161b/21

zürriyet [Ar.] Nesil; soy.

z.+ i 176b/15

z.+ ine 008b/07, 009a/01

z.+ inden 009a/06

z.+ üme 211a/01

ÖZ GEÇMİŞ**KİMLİK BİLGİLERİ**

Adı Soyadı: Aslı MANAV

Doğum Yeri: Denizli

Doğum Tarihi: 08.07.1981

E-posta: asliinanir@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise : Denizli Lisesi

Lisans : PAÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans : PAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, Denizli'nin Güney İlçesi Ağzı.

Doktora : PAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Salih Bin Celaleddin'in Tarih-i Mısır'ı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin)

Yabancı Dil ve Düzeyi: İngilizce-Orta

İŞ DENEYİMİ : PAÜ, İİBF, İletişim Becerileri (2008-2009)

ARAŞTIRMA ALANLARI: Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili, Dilbilim.